Digitized by Google

9
16 M E
14

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

9-16-E-14

¶ Io. Rauiſij Textoris Niuernẽſis Offi=cina partim hiſtorijs/partim poeti=cis referta diſciplinis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

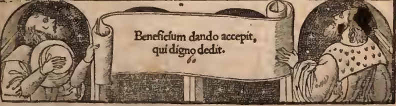

Ad lectorem.

Lector vbi noſtræ partum/nugaſq; iuuentæ
 Aſpicies, flaua ſit ſine bile iecur.
Hęc ego nõ ſcribo doctis mõnumẽta poetis,
 Qui phoebo & muſis carmina digna canũt
Sed rudib⁹ pueris qui primo ĩ puluere ſudãt,
 Qui voces & adhuc prima elemẽta bibũt.
Q; ſi forte voles graphijs me pũgere/punge,
 Dum ſolam ferias abſq; cruore cutem.
Qui leue mortifero delictum verbere punit,
 Et ferrũ ĩ venis clauſum habet et colubrũ.

¶ Proſtat vænalis in taberna libraria Regi=naldi Chauldiere honeſtiſſimi bibliopolæ manentis in vico Iacobæo, ſub inſigni homi=nis ſylueſtris.

¶ Inculpatiſſimo viro/ſacrarumq; literarũ profeſſori meritiſſimo/ D. Ioanni Boluaco Niuernenſi, Nauarrienſium Grammaticorum gymnaſiarchæ, Io. Rauiſius Textor Niuernenſis S.D.

FRequens fuit multis admiratio, vir inculpatiſſime, ꝙ ego tuus alumnus/ & prope dixerim partus/ tuis ſemper adiutus obſequijs, tuaq; opera literis innutritus, neq; beneficiũ ſcriptis agnoſcerem, neq; gratiam verbis vllis remetirer. Nec defuerunt/ qui ſilẽtio meo tam diuturno inflatis etiã buccis/ & multo iraſcerẽtur ſtomacho/ atq; hoc ipſum vicio verterent, dicerentq; me indignum, de quo quiſq̃ bene mereri debeat, quum vt cauſabantur, plęręq; expertes rationis animantes abhorreant ab huiuſmodi nota. Nam et Ciconia parentes a quibus vitam accepit, ſenio feſſos nutrit & ſuccollat, et glires ſuis genitoribus dum ſenuerunt, eadem ſuccurrunt pietate/ velut meritum refundentes. Alij item quib⁹ eadem placebat ſententia, cõuicijs me inceſſebãt, et huiuſmodi verbis alloquebantur. Nę tu es homo egregie malus Textor, dignuſq; multis plagis & cicatricibus, qui magno famę tuæ diſpendio non agnoſcis, per quem profeceris. Hic (de te loquebantur) te nutriuit a puero. Et vt inquit Simo Terentianus, fecit ex ſeruo vt eſſes libertus, et quod habuit ſummum precium, perſoluit tibi. Tu tamen pateris eius memoriam apud te frigeſcere, quem velut numẽ aliquod terrenum debe res ſuſpicere & reuereri, cuiuſq; effigiẽ ſi ſaperes/ domi haberes in larario, quum quicquid es, ſi quid ſaltem es, id totum ſis eius officio, eiq; vitam cum doctrina referre debeas acceptam. Adde ꝙ magna eſt ambobus affinitas, eadem vtriq; patria/ cuius ille flos eſt/ & primum ſpecimen, & in qua tanti fit ab omnibus, vt inhumanus habeatur & inciuilis, qui tranſeunti compitatim non aſſurgit. Quanam ergo ratione maculam hanc elues/ quonam modo culpam deprecaberis, aut in quam excuſationẽ reijcies delictũ, ſi ſolus eum relinquas inſalutatum, in quem omnes pleno ore certatim laudes congerunt? His illorum verbis quum aures mihi calerent et circunſonarent/ cœpit me pudere vitæ/ & pœnitere negligentiæ. Parumq; abfuit, quin ipſe mihi pœnam irrogauerim/ ſumptoq; de meis muſis ſupplicio/ abortiuas adoleſcentię meæ nugas Veneris marito deuouerim, vt cum Politiano loquar. Vbi tamen diu ſatis in ea pependi cruce, poſt longum tædium et animi mœrorem/ diſcuſſis hinc inde rationibus tandẽ cognoui nihil eſſe, quod deberem triſtari, aut affici pœnitentia. Quinetiam me multo prudentius egiſſe/ q̃ ſi quid infra dignitatem tuam antea repoſuiſſem. Præcedentia quidem argumenta iniiciebant mihi pudorem. Contra vero alia emerſerunt omnino cõtraria, quę poſtea ſuaſerunt, vt non tantum nõ me pigeret nihil ad te ſcripſiſſe, ſed ne in poſterum quidem ſcribere. Conſyderaui in primis q̃ ſtulte agant, qui ſuis ineptijs illuſtrium virorum maieſtatem contaminant, exemplo illius Chœrili, cuius ſcripta plus multo probri q̃ laudis pepererunt Alexandro. Quantum enim famæ parturiunt doctorum monumenta, tantum dedecoris afferre ſolent pœnitendæ et viles indoctorũ nugæ. Itaq; ſi quid hactenus tibi nũcupaſſem, plus multo fuliginis et tenebrarum q̃ lucis induxiſſet tuo nomini. Nam nihil eſt in me, quod tuis laudibus reſpondere valeat. Nihil neq; ſcribo/ neq; loquor, quod ſemitarij & Pagani magiſtelli non nouerint. Nihil niſi triuiali percuſſũ moneta dico. Quanam igitur doctrina tibi/ homini dico omnibus virtutum numeris abſolutiſſimo ſatiſfacere potuiſſem? Qꝫ ſi potuiſſem, adhuc tamen mihi fuerat

mihi timendum,ne iraſcereris ,grauateq; ferres & dolenter,ſi te in ora vulgi conii-
cerem,quum ea ſis natura,vt malis laudum tuarum teſtimonia in pręcordijs homi-
num deliteſcere,q̃ linguis verſari. Ego te noui tanq̃ meos vngues. At ſi quid certi
ex tuis moribus potui colligere & explorare,tu non es ex eorum numero, quib⁹ au-
res inanibus pręconiorum fumis pruriunt/et vt quadam gargarizatione titilllantur.
Futiles iſtę gloriolę non plus te mouent.q̃ lippum pictæ tabulæ/ fomenta podagrã/
Auriculas citharæ collecta ſorde dolentes,vt inquit ille. Omnia tibi ſordẽt/niſi quę
meram olent virtutem. Suſpicari poſſes me hoc dicere adulandi ſtudio,niſi tã alie-
num eſſet mihi aſſentari,q̃ tibi aſſentatoribus aurem præbere. Id ego auſim de me
prædicare,nec vnq̃ placuiſſe mihi paraſitos & blanditores,nec vllam peſtem vnq̃
acrius refugiſſe me,q̃ paraſiti perſonam,ne quis forte ſuſpicetur a labijs meis diſſẽ
tire præcordia. Et tu ipſe eum me ſemper noſti,in primore cuius fronte legatur ani
mus. Quod q̃uis hac tempeſtate non vſq;quaq; ſit vtile,non poſſem tamen infuca-
tum illum naturæ rigorem excutere, vel ſi vnco trahendus eſſem ad ſcalas gemoni-
as,aut inſuendus culeo cum gallo/ſerpente & ſimia. Vides igitur vt ad inſtitutũ re-
deam,quæ denuo me mouerint argumenta/vt nihil ad te ſcriberem/aut de te. Tãdẽ
tamen inuitum me ac recuſantem expugnauit,et tuus in me amor/& mea in te beni-
uolentia,coegitq; epiſtolam hanc liminarem adijcere,q̃uis intelligerem titulũ hũc,
ſi modo laudis eſt titulus , fore tibi moleſtum et odioſum. Sed velis nolis / oportet
vt æqui boniq; conſulas. Hoc ego feci,non vt par pari relatum cognoſceres, quũ vt
inquit Cicero,ſi vitam pro tua dignitate effunderem,nec minimam quidem tuorũ
in me meritorum partem viderer aſſecutus,ſed vt eorum calumnias declinarem,
qui me ſuſpendunt naſo,ꝙ nullo dum ac ne verborum quidem teſtimonio/exhibue
rim me gratum. Porro nominis perpetuitatem magis mihi ex te polliceor,q̃ tibi ex
hoc opere meo. Si autem percontaris/quale ſit ipſum opus/& quid ego ſentiam, di-
cam id quod res eſt,ne quis cauilletur foet⁹ meos mihi blandiri. Illud primum om
nium non inficiabor/me omnia fruſtillatim fere ab authoribus emendicaſſe. Nihil
priuato iuri præter laborem tribuo,quem ſi quis improbet,nullam ſpem futuræ lau
dis mihi relinquo. Et vt occuram cenſorum lituris & ſpongiis,tota hæc Officina ſi-
milis eſt Horatianæ corniculæ alienis plumis circũquaq; veſtitæ. Quam licet plæ-
riq; probent/& in his Petrus Daneſius homo plurimæ doctrinæ & eruditionis , nõ
ſum tamen adeo neſciens mei,neq; ita pendeo tot⁹ ab aliorum iudicio,vt eas laudes
velim agnoſcere,quas nec honeſte poſſũ/nec iure debeo. Nolo mihi Suffenus eſſe,
aut ſimias imitari.quæ ſuos foetus q̃libet deformes pro formoſiſſimis admirantur.
Si quid tamen ex multis paleis fructus collegi,te & cæteros lectores rogo,vt exci-
piatis plauſibiliter. Contra vero ſi quid per incuriam mihi non elimatum lapſum
eſt.frequenter autem lapſum eſt,partem erroris quæſo condonate meis occupatio-
nibus,quibus quum hæc imprimerentur,nulla non hora obruebar,idq; adeo, vt vix
ocium eſſet ad ſcalpendum caput/aut ad mungendas nares. Nam vt tu ipſe omniũ
certiſſime noſti,non poteram aſſidue pręeſſe typis,quum me oporteret totos dies
erudiendis iuuenibus impendere. Vixq; vt opinor ſuffeciſſem operi, niſi in ema-
culandis vtcunq; typographorum erratis laborem meum iuuiſſet honeſtiſſim⁹,ma
turæq; doctrinæ adoleſcens Guido Mommiraldus Lutecianus patricius.

Vale homo probatiſſime, Et me ama.

¶Index ſeu tabula Capitum ſequentis operis.

Præfatio Fo.I
¶Qui ſe occiderunt .4.
¶Parricidæ 15.
¶Submerſi aquis 21.
¶Qui ſuo naufragio noīa aquis īpoſuerunt 23.
¶Occiſi & diſcerpti ab equis .24
¶Mortui equorum lapſu 24.
¶Occiſi a ſerpentibus .25
¶Occiſi ab apris 25.
¶Occiſi a leonibus .26
¶Occiſi a canibus .26
¶Occiſi ab alijs feris 26.
¶Fulminati .27
¶Mortui ſuſpendio & cruce .28
¶Mortui ſiti et fame 29.
¶Combuſti 30.
¶Pręcipitati 31.
¶Mortui ſcalarum ruina .32
¶Abſorpti terra .32
¶Mortui et extincti veneno 32.
¶Mortui morte ſubita .34
¶Mortui gaudio & riſu .35
¶Mortui in actu venereo .35
¶Mortui nimio cibo & potu 35.
¶Lapidibus obruti, aut murorum ruina 35.
¶Iugulati et ſtrangulati 36.
¶Sagittis confoſſi .37
¶Mortui morbo pediculari .37
¶Mortui in carceribus 37.
¶Mortui aut occiſi in latrinis .38
¶Excoriati .38
¶Suffocati vaporibus et fumo .38
¶Mulieres mortuæ partus dolore. 38.
¶Decollati .39
¶Mortui diuerſis morbis 39.
¶Mortui diuerſis aliis caſibus 40.
¶Mortui qui reuixerunt 41.
¶Qui in mortuos ſæuierunt .42
¶De vario inhumandi ritu 42.
¶Bruta & pleraq; aīalia ſepulchris honorata 43.
¶Peſtilentiæ memorabiles 45.
¶Dānati ſupplicijs apud īferos ſecūdū poetas 45.
¶Qui ſuis inuentis perierunt 46.
¶Morbi diuerſi .48

¶ Appellationes eorum, qui varijs laborant morbis .53
¶ Qui morbis aliquibus infecti aut affecti fuerunt .53
¶ Muti .54
¶ Homines male olentes .54
¶ Strabones & Luſci .54
¶ Cæci & excæcati 54.
¶ Claudi 56.
¶ Balbi .57
¶ Furioſi & maniaci .57
¶ Furiæ tres .58
¶ Stulti & inſipientes .59
¶ Medici/ Pharmacopolæ/ et Chirurgi 59.
¶ Vnguenta quædam et pharmaca .62
¶ De oleo .64
¶ Potiones diuerſæ 64.
¶ Denominationes a varijs artium profeſſionibus 64.
¶ Denoiationes a naturalib⁹ ſeu accidẽtarijs caſib⁹ 68.
¶ Denominationes a genere .70
¶ Officinæ artificum .70
¶ Repoſitoria diuerſarum rerum .70
¶ Cornucopiæ ſeu loca diuerſis rebus abundantia 72.
¶ Loca diuerſis rebus carentia 109.
¶ Homines & populi re aliqua inſignes & clari .111
¶ Propria gentium Epitheta .111.
¶ Gentium inſignia 111.
¶ Reges diuerſarum gentium quibus vocẽtur noib⁹ .112
¶ Vota hominum diuerſa .112
¶ Qui diu vixerunt 112.
¶ Qui multos habuerunt liberos 113.
¶ Qui ſenes genuerunt 113.
¶ Spurii .114
¶ Præmia virtutis et doctrinæ .114
¶ Qui ſtatuas meruerunt .114
¶ Viri docti habiti in magno precio 115.
¶ Literarum & literatorum amantiſſimi 117.
¶ Indocti & qui litteras oderunt 119.
¶ Bibliothecæ memorabiles 119.
¶ Qui multa ſcripſerunt 119.
¶ Laborioſi & variarum artium periti 119.
¶ Ocioſi 120.
¶ Coronæ diuerſæ 120.
¶ Triumphatores ſeu qui de diuerſis populis ac regibus triumphauerunt 120.
¶ Præceptores & pedagogi virorum illuſtriũ .121
¶ Patria et locus natalis virorum illuſtrium 121.
¶ Formoſi & formoſæ .122
¶ Damiſella Textoris 126.

¶Deformes 127.
¶Amaſij deorum et hominum 128.
¶Amaſiæ deorum & hominum .130
¶Cynœdi/pædicones/et pathici 131.
¶Molles effœminati & elegantes .132
¶Viri muliebrem habitum mentiti .133
¶Mulieres habitum virilem mentitæ 133.
¶Meretrices quædam .134
¶Lenones & lenæ 135.
¶Riuales .136
¶Raptores diuerſarum puellarum 136.
¶Nutrices diuerſorum hominum .137
¶Obſtetrices 137.
¶Ancillæ quædam 137.
¶Eunuchi et Spadones .138
¶Inceſtuoſi 138.
¶Adulteri et adulteræ .140
¶Alij libidinoſi et laſciui 141.
¶Amatores quorundam animalium 144.
¶Amati a diuerſis animalibus 144.
¶Zelotypi .145
¶Caſtiſſimi .145
¶Mulieres doctæ .148
¶Muſæ nouem 150.
¶Gratiæ tres .151
¶Sybillæ .151
¶Nomina fœminarum illuſtrium 151.
¶Mulieres bellicoſæ .152
¶Amazones 153.
¶Bella et mala a mulieribus orta .154
¶Nouercæ quædam 155.
¶Textrices & lanificæ .156
¶Veſtales quædam virgines .156
¶Exercitus numeroſi 156.
¶Bella in quibus multum cruoris effuſum eſt. .158
¶Bellicoſi viri cum illuſtribus victorijs .159
¶Fortiſſimi fortitudine corporea 162.
¶Gygantum quorundam nomina .165
¶Nani et Pumiliones .167
¶Tyndaridæ 167.
¶Cyclopes 167.
¶Curetes 167.
¶Athletæ/pugiles et paleſtritæ .168
¶Gladiatores 170.
¶Hiſtriones et actores .171
¶Ludi & ſpectacula diuerſa 172.
¶Gymnaſia 175.

¶Stadia diuerſa 175.
¶Telorum bellicorum et gladiorum nomina 175.
¶Propria gentium tela .177
¶Tela & ſcœptra deorum .177
¶Machinæ quædam bellicæ .177
¶Varia armorum genera 178.
¶Diuerſa nomina ad militiam ſpectantia 179.
¶Sagittarij & iaculatores 182.
¶Venatores 184.
¶Canum quorundam nomina .186
¶Equorum & equarum celebrium nomina 187.
¶Equi Achillis .189
¶Equi Martis 189.
¶Equi Solis 189.
¶Equi Plutonis 189.
¶Aurigæ et equorum domitores 189.
¶Currus deorum quibus animalibus trahantur 190.
¶Nauigiorum diuerſa genera .191
¶Propria quædam nauium nomina .192
¶Argonautarum nomina .193
¶Nautæ nonnulli 193.
¶Portitores .194
¶Piſcatores & vrinatores .194
¶Pericula marina 194.
¶Piſcinarij 194.
¶Piſces diuerſi .195
¶Argumenta ab impoſſibili 202.
¶Deſcriptio longi temporis 205.
¶¶Deſcriptio qua docemus aliquid late fieri 206.
¶Deſcriptio magni & frequentis numeri .207
¶Deſcriptio curſus leuiſſimi 208.
¶Curſores velociſſimi 208.
¶Deſcriptio ortus diei 209.
¶Deſcriptio meridiei .211
¶Deſcriptio noctis 211.
¶Deſcriptio mediæ noctis .213
¶Serpentum nomina .213
¶Vehiculorum genera .216
¶Vaſorum diuerſa genera 217.
¶Figuli .223
¶Sacculorum nomina 223.
¶Veſtimentorum genera 223.
¶Veſtes gentium propriæ 230.
¶Veſtes quædam memorabiles 230.
¶Calceamentorum genera 230.
¶Latrones & ſacrilegi 231.
¶Pyratæ .233

¶Suppliciorum diuerſa genera 233.
¶Exules nonnulli 234.
¶Contemptores deorum .236
¶Hæretici nonnulli 237.
¶Vates/ augures/ & aruſpices 239.
¶Prodigia & portenta diuerſa .244
¶Miracula quædam naturæ .245
¶Venefici 246.
¶Magi & alij venefici 248.
¶Aſtrologi 249.
¶Geometræ 250.
¶Citharœdi/ tibicines/ cantores & muſici .251
¶Tubicines 254.
¶Inuentores diuerſarum rerum .255
¶De deis 256.
¶Filij deorum et heroum .259
¶Loca deis ſacra 259.
¶Deorum victimæ 262.
¶Sacrificiorum & victimarum genera 263.
¶Sacerdotes deorum 264.
¶Parcę ſeu deæ fatales 265.
¶Iudices inferorum 265.
¶Heſperides .266
¶Pleyades .266
¶Hyades 266.
¶Partes anni 266.
¶Menſes anni 266.
¶Mutati in varias formas .267
¶Nymphæ diuerſæ 267.
¶Fæces & excrementa diuerſarum rerum .268.
¶Harpyiæ 268.
¶Domitores monſtrorum .269
¶Liberatores quorundam hominum. .269
¶Elementa 4. 269.
¶Adulatores et paraſyti 269.
¶Homines pingues & macilenti .271
¶Horti celebres & memorabiles .271
¶Præcones .271
¶Somnolenti .271
¶Fullones 271.
¶Fames memorabiles 271.
¶Menſuræ quædam .272
¶Serui diuerſi/ liberti & famuli .273
¶Vincula diuerſa .274
¶Centaurorum nomina 274.
¶Syrenes 274.
¶Miniſtri ſomni 274.
¶Synonyma quædam poetica .275

Auium nomina .279
Auium & aliorum animalium inimicitiæ 286.
Auium & aliorum animalium uoces .287
Aues deorum .287
Animalia diuerſa 287.
Animalia diuerſa manſuefacta, quorum miniſterio uſi ſunt homines .295
Vermes diuerſi .297
Sculptores/cælatores/& ſtatuarij .298
Pictores diuerſi 299.
Pigmenta .301
Fabri & alij artifices .301
Architecti nobiles 301.
Conditores diuerſorum locorum .302
Septem orbis miracula 302.
Alia opera & ædificia ſumptuoſa 303.
Arbores diuerſæ 304.
Arbores deorum & dearum 310.
Syluæ .311
Legumina 311.
Fructices diuerſi 311.
Flores & violæ 311.
Herbarum diuerſa nomina 311.
Coci .312
Veſpillones 312.
Mangones & alterius profeſſionis homines 312.
Ianitores 312.
Paſtores et armentarij 312.
Crudeliſſimi .313
Clementes et humani 317.
Modeſti & verecundi .319
Contemptores honorum et diuitiarum .319
Diuites .320
Pauperes .322
Qui ex humili fortuna clari & diuites euaſerunt 323.
Qui ex proſpera fortuna ad humilem & miſeram redacti ſunt 324.
Illiberales/auari/& fœneratores .325
Liberales et magnifici .327
Prodigi .329
Guloſi/edaces et vinolent 330.
Abſtemij 332.
Sobrij et temperantes .333
Homines vitæ auſteræ ac ſolitariæ 333.
Cibi & panes diuerſi .335
Cibi electiles & delicati 336.
Cibi quibuſdam hominibus grati cum diuer-

ſo populorum victu .337
¶Subſelliorum genera .337
¶Hoſpitales .337
¶Nuncij & legati .337
¶Legiſlatores 337.
¶Seueriſſimi & maxime tetrici .338
¶De ira et odio 338.
¶Inuidi .340
¶Alienæ laudis et virtutis æmuli .341
¶Conſtantes et patientes in aduerſis rebus .341
¶Magnanimi 343.
¶De charitate in patriam 344.
¶Tyranni plæriq; .346
¶Amici arctiſſimi .346
¶Amor coniugalis .348
¶De mutuo fratrum et ſororum amore 348.
¶Amor et indulgentia parentum in liberos .349
¶Amor liberorum in parentes 349.
¶Arrogantes/ſuperbi/glorioſi/& ambitioſi 349.
¶Audaces et temerarij .351
¶Timidi & meticuloſi .351
¶Litigioſi 351.
¶Taciturni .352
¶Homines liberæ & importunæ loquacitatis .352
¶Veraciſſimi 352.
¶Aſtuti & fraudulenti 352.
¶Verſiformes ſeu in varias formas mutabiles .353
¶Ingrati 353.
¶Iuſtiſſimi .354
¶Iniuſti 354.
¶Proditores/periuri/& perfidi .355
¶Fideliſſimi .356
¶Memoria clari .356
¶Obliuioſi/& qui memoria exciderunt .356
¶Alij qui verba facturi memoria exciderunt 356.
¶Fortunati & felices 356.
¶Religioſi .357
¶Fluuij præcipui nominis .357
¶Fluuij auriferi/ et gemmiferi .359
¶Fluuij infernales 359.
¶Aquarum mirabilis natura 359.
¶Fontium quorundam nomina 360.
¶Lacus/paludes/& ſtagna .361
¶Montes flammiferi .361
¶Hiſtoriographi plæriq; .361
¶Grammatici 362.

¶Oratorum quorundam nomina 363.
¶De poetis Græcis et latinis 364
¶Qui de modicis rebus opera ſcripſerunt .371
¶Septem montes in quibus Roma ſita eſt .371
¶Venti diuerſi .371
¶Sophiſtarum nomina 371.
¶Populorum diueſi mores & ritus varij .572

¶Finis Indicis.

¶Ad illuſtriſſimum magnæq; ſpei adoleſcentem
et regio prognatum ſanguine Franciſcum
Cliuienſē Rauiſij Textoris carmē.

CVr ego nunc laudum præco tubicenq; tuarum
Has tibi primitias/atq; hæc monumenta laboris
Offero, et inculta fabricatum incude volumen,
Laurigeris Franciſce puer gratiſſime muſis?
Hoc fecere tui mores, et candida virtus,
Quæ quantum ſurgit numeroſis menſibus ætas,
Tantum habet augmenti/creſcitq; augentibus annis,
Tanta tibi in niueo/tam clara eſt gratia vultu,
Tantus in ore lepos tam/claræ in corpore dotes,
Vt triplex habeat lapidoſo in pectore marmor.
Qui tantum ſpecimen non pleno prædicat ore.
Quo fit, vt hos noſter numeros tibi mittat Apollo.

¶Ludouici Miletij Nauarrienſium grāma-
ticorum hypodidaſcali Carmen.

DEſine iam lector plenis attollere buccis
Antiquos toties & celebrare viros.
Hæc tibi nobilius pepererunt ſæcula monſtrum,
Q̄ primis tulerit Græcia temporibus.
Textor hic eſt, quem Cecropię pauere Camœnæ,
Quemq; ſuis aluit docta Minerua fauis.
Huius in ore lepos talis/facundaq; Pitho,
Qualis in arguta voce Periclis erat.
Non minus eſt tanto felix Niuernia partu,
Q̄ vetus Andino Mantua Virgilio.

¶ Petrus Daneſius Nicolao Antonio Paſqualico Patricio Veneto Magnifici Laurentij filio S.D.

OFficinam Ioannis Rauiſij Textoris, opus varium, multiplex, eruditum tibi Nicolae probari, nec magnopere admiror, et facile certe patior. Eſt enĩ ea rerum ſcientia, ſermonis puritate, elegantiaq; concinnatum, vt cum antiquitate, mea quidem ſententia componi poſſit. Quod vt in cæteris eiuſdẽ authoris operibus eſt perpetuum, ita in hoc quodam modo plenum, ac conſummatum. Nec vero audiendi, qui quæ ab ingeniis noſtræ ætatis profecta ſunt, ea non modo non legenda, ſed ne attingenda quidem arbitrantur. Illis enim fieri, vt antiquos vel non imitemur, vel non aſſequamur. Quibus ſi dedero, quod omnino quidem dandum eſt, vetuſtatem in primis et amplexandam eſſe, et imitandam, quomodo tandem mihi conſtare facient, recentiores nec legi, nec attingi oportere? Num illa, quia maxime eſt imitanda, ideo etiam ſola imitanda? Non hoc, puto, dicturi ſunt Nicolae mi, qui de ſeipſis, ſuaq; ætate, immo vero de literis male meriti omnia tam moroſe, quam non neceſſario faſtidiunt. Quibus profecto ipſis in pręſentia reſpondere m, ni Textor ipſe doctus homo, et eloquens anteuertiſſet. Is enim in ſua illa ad Gaufredum Pompadoreum omnis literaturæ, et morum ſpecimen/ elegantiſſima præfatione, ita eorum calumnias conuellit, vt magis ſtrenue literarum patrocinium ſuſcipi non potuerit. Proinde non vereor mi Paſqualice ſuauiſſime, ne aſſentationis nota mihi quoquomodo inuratur, vt qui nec noua dicam, nec quantum equidem puto, a veritate abhorrentia. Cæterum vtcunque alii ſenſerint, ſatis videbor conſecutus, ſi vni Textori animum meum probauero, quem virum non ita pridem conciliauit mihi admiratio quædam virtutis, literarũq;, quas vt germanas maxime, ita certe candidiſſimas habet. Vale.

¶ Henrici Laberij Nuncuriani Carmen Phalecium.

PAndora Ignifero parente nata.
In terras ſubit/ erigitq; criſtas,
Vt pauo auricomis ſuperbus alis/
In gyrum calamos rotat micantes.
Tum ſupercilio furente ſtridet,
Obtortis videt hinc/ & inde ocellis
Si quis tam rigido tumeſcat auſu/
Qui dextram adijciat manum duello.
Cernit Parrhiſij leporis arces,
Athletaſq; oculo tenaciore.
Vnum inter reliquos videt creatum
Summa Pallade, cui vel ipſe Typhon/
Cedat/ et reliqui ſimul Gygantes.
Quærit, quis deus, eſt (refert Diana)
Textor, cui poſita eſt celebris ara
Inter nymphicolas, minatur/ ardet
Pandora, et ſimilem ſibi recuſat

Gorgonem ciet/eſtuat ſub Aetna
Qualis Enceladus/Diana clamat,
Auerte heu dea tortiles ſagittas,
Hunc tu confoueas/tuæq; laudi
Textorem haud pudeat parem fateri,
Vt quum debilis ingruet ſenectus,
Hæredem facias. Hic vnus eſt hic
Textor, cui decus Attici leporis.
Ergo depoſitam remittit iram
Exultans dea. Nunc ueni/labellis
Mecum roſcidulis/leui ſuſuro/
Saltu multiplici diſerte Textor.
Porge mi genulas. Amoris index
Strictus te digitus mihi ligabit.
Vt ſum multimodis referta rebus,
Et diues ſuperat feracis horti
Vbertas, ita te facit beatum
Felix ingenium/labor ſecundus/
Fœtura Attalicis referta lanis.
Ergo roſcidulis hic hic labellis
Iocare/& tremulo ſimul ſuſurro/
Saltu et multiplici, diſerte Textor,
Nam te poſtulat & petit maritum
Pandora ignifero parente nata.

¶ Ad D. Franciſcum Boherum Carnuteñ eccleſiæ Canonicũ primarium/ Gilberti Ducherij de Textore Carmen.

Traditur illa frequens hominum ſententia, nullum
Dotibus ingenij poſſe valere tribus.
Nam ſi quis Latiæ floreret honore Mineruæ,
Ille in diuino carmine nullus erat.
Auxilio contra ſi cui veneranda poeſis
Eſſet, is eloquij dote puſillus erat.
Hiſtoricus pręſtans, Orator Liuius eſſe,
Nec Clario potuit nomen habere choro.
Quid tamen, in promptu ſi quem Franciſce notemus,
Qui tribus his florens artibus eſſe queat?
Hunc tu vel merito Textorem dicere poſſis,
Si quem alium talem maximus orbis habet.
Hiſtorica ſiquidem quum ſit clariſſimus arte,
Et teneat quicquid delphica templa ſonanr,
Tantus in eloquio eſt, vt vere, ac iure putetur
Diuinum Latiæ Palladis eſſe genus.

Claudij Budini Vultonis Carnuteñ
ad Aredium Gentilem S. Aredij
Lemouiceñ canonicum, Iambicum.

LVmen iuuentæ/nec minus ſenectuti
Præbens deificos vſu amice ſplendores,
Dic non grauiter iras inique acerbeq;
Patiaris horum, qui furore perfracti
Studioſius vel ganniunt, vel oblatrant.
Diues Roſetum / candidum, patens, plenum
Rudes aſelli non verentur intrare.
Tamen miſelli murmurare non ceſſant.
Textori inertes inuident ſuum florem.
Damiſella felix inuidetur ardenti.
Flos egregius eſt, propriuſq; ſcriptori.
Textoris eſt flos, qui labore natiuo
Omneiſq; cultus, omniumq; deflorans
Regionum odores / vndecunq; portauit,
Vt prorſus omni flore Franciam ditet.
Et ſumma patriæ mox amenitas creſcat.
Hæc vt reuoluas, Blaſius tuus ſuadet.
Textoris vna ars mille tibi præſentat.
Monemus et nos inuidus ſuam linguam
Exarmet, aut Lycambem arundo pertundet.

F. N. Marconuilli de Officina Io. Rauiſij Tex.
(quam togam vocat) ad Mineruam epigramma.

AD tua vittatus quam fert altaria Textor,
Docta laboratam ſume Minerua Togam.
Quæ tremulo quondam neuiſti pollice fila,
Texta ſacris Textor deſtinat illa tholis.
Si peregrina deos aliquot vexilla venuſtant,
Tu ne tui renues grande laboris opus?
Si rubra lena deos alios iuuat, hoc ne retrudes,
Quod ſolers habili texuit author acu?
Hiſtorias miro compactas ordine geſtat
Hoc raræ rarum ſedulitatis opus.
Quis ſophus/hiſtoricus/vates/quis rhetor et acer
Extitit, huius habet fimbria pulchra togæ.
Ad tua propterea quam fert altaria Textor,
Docta laboratam ſume Minerua togam.

¶Chriſtophorus Picartus Ioanni Rauiſio Textori prçceptori ſuo, viro doctiſſimo S.D.

DEbêt tibi Ioannes Rauiſi prçceptor optime, non iam Niuernenſes ciues tui magis, ad quos tamen laudis tuæ pars non modica referetur, quam ſtudioſi omnes literarum, immo & quam literç ipſæ latinæ politioreſq;, de quibus ita præclare es meritus, mereriſque indies prçclarius edendis in lucem egregijs & mire profuturis operibus, vt non tam tua quam rei literariæ cauſa hoc laboris suſcepiſſe videare. Cum.n. latiſſimus ad gloriam cāp⁹ tibi pateret, tuq; aliam, quanuis non æque forſan plenam, atq; vberem nominis comparandi rationem inire poſſes, nunquam tamen acquieuiſti prius, quam inſigni hoc munere, ſtudioſos omnes tibi deuinxeris. Vna itaq; opera, & nomen tuum apud omnem poſteritatem immortalitati commendaſti, & manſuetiores haſce/ac humaniores literas, ſimulq; earum ſtudioſos pleniore obſequio es demeritus. Quod cum ſit tam verum, quam admirabile, ac rarum, ecquis tandem omnium eſt, cui plus debeant literæ, quam vni Rauiſio? qui prçter ſummā eruditionē, qua nimirum conſpicuum opus tuum exornaſti, es etiam humaniſſimus, ac perinde candidiſſimus, Vt quiſq; igitur literarum eſt amantiſſimus, ita ſe tibi plurimum debere fateatur, neceſſe eſt. Quo etiam nomine tibi nō parum aſcriptus ſum Textor doctiſſime, cui quicquid in me eſt eruditionis, ſi modo quidquam omnino eſt, id totum refero acceptum, nempe quo, nec ſane pœnitendo prçceptore vſus ſum. Porro grati animi eſſe duxi, beneficium, quod abs te acceperim, ſemper præ me ferre, et hac qualicunq; epiſtola gratiam ſi non quantam mereris, certe quantam maximam animus meus capere poteſt, habere.

Vale.

¶Carmen Antonij Reſſini de Officina Rauiſij Textoris/præceptoris ſui.

MErcibus Eois/Lydoq; opulentior auro,
Ecce tuis manibus locuples apotheca paratur
Lector, adeſt multo quæ fragrat aromate capſa,
Quæ melitoton olet/calfactaq; balſama ſpirat,
Et quicquid redolent alabaſtra/ fociq; deorum,
Quodq; ſuo ſtillat Cynareia cortice myrrha/
Thure quod Eoo nebuloſus fumigat ignis,
Quis dedit has nobis Roſulas/floreſq;/crocoſq;/
Hanc Iouis ambroſiam? Textor, quem maximus orbis
Nouit, & igne ſuo qui proſpicit omnia Phœbus,
Quem ſi fata diu ſeruent, ſuperata vetuſtas
Obliqua inuidia/et toruo liuore crepabit.
Perge agedum Textor, ſolitiſq; inſiſte camœnis,
Contemne Archilochos, rauco qui gutture latrant,
Vanaq; poſtica ſpargunt conuicia ſanna,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

¶IOANNIS RAVISII TEXTORIS NIuernenſis in ſuam officinam pręfatio, ad eximium & literatiſſimum virum D. Gaufredum Pompadoreum Petragoricenſem Archidiaconum, vtriuſq; iuris profeſſorem acutiſſimum.

OMNIVM qui latinam linguam ſuis hactenus iuuerunt monumentis, neminem prope vnum inuenias, Gaufrede literatiſſime, qui vbiq; ſuorũ operũ calũnias momorum, ,et obelos poſteritatis effugerit, quiq; nullibi acceperit vulnus. Hoc docẽt authorũ elegãtiſſimi, quorũ ſcripta q̃uis iculpata, et omnibus eloquentiæ calamiſtris decenter cõpta viderentur, pleriſq; tamẽ in locis Ariſtarchorum lituris expuncta ſunt. Hic arguitur vt nimis ieiun⁹ illius oratio plus cutis q̃ carnis habere dicitur, Alius verbis confragoſis ampullari, alius humi repere, in hoc affectata culpatur obſcuritas, in illo ſtylus nimis languidus et eneruis. In ſumma, nihil reperies, quod ſuis dẽtibus liuor nõ configat. Et quod omniũ moleſtiſſime fero, non eruditi et frugi hoĩes ſolũ hanc prerogatiuã ſibi vendicãt, ſed inepti quoq;, et qui carent naſo, eandẽ licentiam iuxta induunt. Ita, vt venatici canes, et villatici eodẽ modo ferinã olfacere videantur, velintq; caprę ſimę Rhinoceroti naſuto haberi ſimiles. Sunt quinetiam, qui laudi ſibi vertunt cum egregio hoſte pugnam ſuſcepiſſe, vt aliena virtute (quod propria nequeunt) in opinionẽ vulgi quocunq; modo introrepant, ſeq; in populi admirationem intrudant vtcumq;. Alij quũ quid coram idiotis legũt, ne nihil ſcire videantur, audent tamen de Sybillę foliis iudicare, ſuęq; cenſurę cum alijs ſymbolum ferre. Sed falluntur haud dubie, et ſuis cruribus aſciã, illidunt. Nam plura ipſi accipiũt, q̃ inferãt vulnera. Inuſtum enim ab eruditis vnicum ſtigma inſtar multorum eſt, pręſtatq; ſexcentas ab huiuſmodi latratoribus plagas accipere, q̃ a literatis vnam. Quicquid dicitur ab erudito, æternum eſt, & neſcit finem. Quod ab inſulſis, euaneſcit tam cito, q̃ ipſi ſunt vani. Qꝫ ſi vnq̃ primis ſęculis fuerit hoc malum, nunc inualeſcit maxime, ita vt vix reperiatur opus, quod vel non ſit mancum ac mutilum, aut ſtolidis iſtorum nebulonum iudicijs plane corruptum. Quid eſt in cauſa, quamobrem Fabij inſtitutiones oratoriæ nobis tenebroſæ videantur, lectoreſq; omnes tertio quoq; verbo ſuſpenſos retineant? Sola hominum temeritas, qui quum authoris mentem nõ caperent, omnia inuertere, & rotundis quadrata mutare auſi ſunt, feceruntq; oraculum, quod per ſomnium noctu viderant. Qua etiam fæce hiſtoriam Plynij naturalem vbiq; permixerũt, dum non intellectam detorſerunt in ſuum phantaſma, ne lectorem deſtituiſſe viderentur, ſeq; ignorantiæ conuiciſſe. Ego vt vere dicã, ex alieno periculo mihi timeo, terroremq; (vtinã vanum) confingo. Quis enim gregari⁹ miles ĩ dextram aurẽ ſecurus dormiat, ſi videat principi ſuo male eẽ? Quis vellicato Cicerone, ſuis auribus nõ timeat? Quem notato Virgilio, calumnię metus non terreat? Atq; eo magis, q̃ acrius ſemper in neotericos ſæuiatur. Homines enim huius ſæculi prope omnes conſueuerũt in ſeipſos furere, alter in alterũ quadrigas conuicijs onuſtas iaculari, viperis nimirum ſimiles, quæ parentes dicuntur impetere. Vide apologias, vide occultas Satyras, quæ nunc euentilantur, et excu-

duntur. Quotuſquiſq; noſtri temporis habetur in precio, qui tot Archilochos non
habeat, quot pręcones? Paucis ab hinc annis Seruius de latina lingua bene meritus
floruit. Iam Beroaldinis annotationibus vapulauit. Beroaldus item nunc cum fœ=
nore recipit talionem. Omnes enim (qui ſaltem corruptum non habent olfactum)
q̃uis laborem eius non improbent, ſic tamen ſtylum auerſantur, vt ſibi, ſuiſq; li=
beris eius lectione interdicant. Nullus grammaticorum pleniore obſequio poſteri=
tatem demeruit, q̃ Laurentius Valla. Nemo purius iudicauit. Mancinelli tamē iā
paſſus eſt Limam, qui et ipſe poſtea limatus eſt. Politiano viro vtriuſq; linguæ do
ctiſſimo, Marullus poeta iam dedit vulnus, idemq; lege talionis accepit. Quo
anno hæc imprimebātur, neſcio quis ſemidoctus Anglus, auſus eſt in [redacted] vi=
rum plane et ſine lenocinio doctum inſurgere, annotationeſq; (quas Mercurij cu=
iuſdā opera Græcanicis referſit laminis, euentilare. Audio et fuiſſe quendam ne=
bulonem, qui opus doctiſſimi et eruditiſſimi Budæi de Aſſe dixerit eſſe velut
ocioſum, infrugiferum, ac nemini vtile, et non magni referre cognoſcere, quę ſint
partes aſſis, q̃ variæ ponderum et nummorum ſpecies. Cuius nomen ſi compertū
haberem, peius cruce et furca lueret, nec ad commiſerationem me flecteret, etiam
ſi fleret ſanguine. Te ne oportuit nebulo, perperam de tanto Gallię monſtro iudi=
care, tantumq; virum putida tua cenſura proſcindere, qui tamen vnus inuidioſam
Athenis reddit Luteciā, facitq;, vt omnes prope cæteræ nationes palmā deſperent
eloquentiæ? Hic (ſi literis merces exolueretur) regi deberet eſſe, quod Archelao
fuit Euripides, Ennius Africano, Romano ſenatui Cicero. Et te nō pudet immū=
dum ex ore tuo ſterquilinium in hunc vomere? Nihil de te loqui audeo Faber mo=
deſtiſſime. Plagę tuæ mihi excutiunt lachrymas, tantumq; dolorem afferunt, vt
amicis indigeam, qui me perinde ac te conſolentur. Neſcio cui te comparem, niſi
Actęoni, quem vt ſui canes laniarunt, Ita quoq; qui ex tuis vigilijs fructum et cō=
modum ceperunt, qui te præuio et anteambulone, Philoſophiæ latebras incolu=
mes peruaſerunt, in te roſtro et dentibus ſæuiunt. Sed ſis bono animo. Aderunt,
aderunt, qui vlciſcentur, facientq; tuos iſtos canes ſuorum pœnitere latratuum. Im
mo iam affuerūt. Nunquid enim proſpicis pleroſq; ex illis (idigni ſunt qui a me no
minentur) iam non pluris q̃ hiſtriones fieri, et ab eruditis haberi velut indoctos?
Indoctos autem? immo et plane barbaros, ipſiſq; adeo barbaris ineptiores. Luent,
luent, et viui et mortui, flammaſq; (quibus ſcripta tua digna dixerunt) ipſi perfe=
rent. Impingent (ne dubites) in eruditorum carnificinas, in quibus nullus futurus
eſt commiſerationis locus. Iam in Epithetis meis tibi condolueram, neq; tamen vr
gente beniuolentia (quam habeo in literatos genuinam) potui non iterum miſere=
ri, vt docerem, quod prius dixi, nullum eſſe q̃ tūuis doctum, qui huiuſmodi Libiti=
narum morſus et rabiem declinet. Quis ergo tot eruditis vapulātibus, ſecurum me
putet dormire ſomnum? Quis porrectis pedibus nihil timentem quieſcere? quum
etiam ſi roſas loquerer, eſſent tamen, quibus meæ roſæ olerent vrticam. Omnium
linguas cohibere velle, manifeſtaria eſt dementia. Culpam apud omnes depreca=
ri, tam difficile eſt, q̃ facile à multis naſo ſuſpendi. Ne multis agam, ſalubrius mea
ſententia non eſt conſilium, q̃ veniam pręfari, et ſuſcepti operis cauſam percontа=
turis dicere. Demum ſi quis obloquatur, et me aſpergat cōuicijs, pili et aſſis nō fa=
cere. Primum omnium nemo eſt (vt opinor) neq; ex eruditorū turba, neq; ex ple=
beiorū grege, qui manibus ac pedibus nō eat in Saluſtij ſentētiā dicētis, Omnibus ho
minibus (qui ſeſe ſtudent pręſtare cæteris animantibus) ſumma ope enitendū, ne
vitam ſilentio tranſeant, veluti pecora, quæ natura ventri prona et obediētia finxit.

Nos enim

Nos enim pręterpropter voluptates nati ſumus, et aliouerſum accepimus animā,
q̄ vt ocio Epimenidis ſomnū indormiamus, et vt proci Penelopes alijs certantibꝰ,
ſoli nihil faciamus niſi numerum. Quid à porcis differemus, ſi multos mēſes ſter=
tamus inſtar glirium, et puriſſimę aquæ ſordidum lutum pręferamꝰ? Commode=
mus aures Catoni, qui dicebat reddēdam eſſe vitæ rationem. Sequamur laudabi=
lem Gymnoſophiſtarum conſuetudinem, apud quos impranſi abibant, qui nullū
diurnę operę fructū afferebāt. Aegyptię adhęreamꝰ iuuētuti, cui lege fuit cautū, ne
cibo prius veſceretur, q̄ centum et octoginta ſtadia percurriſſet. Adijciamus ocu=
los moribus Spartanorum, qui ablegatos a ſe pueros non prius domum redire per=
mittebant, q̄ parentibus honori/et patriæ vtilitati eſſe poſſent. Fuit fuit primis ſæ=
culis tm̄ virtutis ſtudiū, vt ſūmā ī labore felicitatē reponerēt. Qua cauſa Menāder
dicebat deum ocioſis non adeſſe, Epicharmus bonos laborem ſequi, timidos nihil
vnq̄ aſſequi. Heraclides quoq; Lycius vnum librum laboris laudibus dicauit, quo
aiebat nihil in rebus humanis magis frugiferum geri poſſe. Quibus perſuaſus ar=
gumentis, aliquem ex dactylotheca mea carbunculum in linguæ latinæ gazophyla
cium conferre volui, ꝙ hominem ſic oporteat viuere, vt ſe aliquādo vixiſſe doce=
at poſteros. Qua enim per maximum Iouem opera rectius ingenium exercerem?
Nonne præſtat hoc ipſum facere, q̄ plebeculam ad medullas corrodere cum cau=
ſidicis, homines impune occidere cum medicis, mercatorum inſtar lucro immori,
et honores/aulicorum ritu ambire? Sequi volo Amaſis Aegyptiorum regis edictū
laudabile, qui (vt eſt apud Herodotum) ſanxit, vt ſinguli quotannis apud cuiuſq;
pręfecturæ pręſidem profiterentur, vnde viuerent. Quod qui non facerēt, illis pœ
na extremum ſupplicium eſſet. Sed fac meum hoc penſum non eſſe magni momē
ti. Minorem ſaltem pręſtabo culpam, q̄ qui nihil omnino parturient, Per me non
ſtat, quin melius agam, Natura eſt in cauſa, quę eam mihi dotem non dedit, quā
fortunatis ingenijs, quibus in manu eſt, ex tempore (ſi inſperata declamandi ne=
ceſſitas occurrat) eleganter dicere, et copioſe. Arguerem me pigricię, niſi certo ſci
rem me plus olei multo conſumpſiſſe, q̄ pleroſq; alios, qui tamen multis pręcurrūt
paraſangis, doctrinaq; et eloquentia tātum me pręcedunt, Ante alios quantum Pę
gaſus ibat equos. Si quis dicat iam nobis abunde eſſe voluminum, quorſum tamen
propterea cauillari eos attinet, qui multa ſcribunt, et cumulum augēt? quum Theo
phraſtus trecenta librorum volumina ediderit, Chryſippus ſeptingenta, Empedo
cles tria et quadraginta, Atteius Capito Conſul ſexaginta? Conſtat Seruium Sulpi
cium centum et octoginta libros de iure ciuili edidiſſe, Galenum de medicina cen=
tum et triginta. Debemus ægreferre theſaurum noſtrum augeri, et ærarium creſce
re? Sed admittendi ſunt ſoli maxime eruditi. Cur ita? An qui habent plenam auro
crumenam, argenteos quadrantes ab aceruo reijciunt, et minorem reſpuūt mone=
tā? Hoc illis improperādum, qui ſunt vſq; adeo polypoſi, vt olfactu prorſus care=
ant, neq; triticum ab auena et lolio poſſint internoſcere. Nō eſt idem omnium gu
ſtus. Et quod ad huius ſtomachū facit, illi nauſeam parit. Quod hūc excitat, alium
ſopit. Hinc fit vt alijs placeat breuitas, alij luxuriantem verbis et ſententijs malint
orationem. Pręterea ſi nihil vnq̄ recens imprimeretur, periculum eſſet, ne tandem
literę naufragium facerent, et perirent ab radice. Vides enim vel iniuria temporū,
vel hominum incuria, opera & vigilias multorum iam periſſe, quorum nomina
plurimi a nobis fiunt, et pleno ore ad cœlum feruntur, atq; etiam frequenti omniū
voto deſyderantur. Vbi nunc ſunt Accij/Pacuuij/Aeſchyli/Afranij/Anacreon=
tis/Archilochi/Philetę/Ariſtophanis poetarum & aliorum plus quingentorum

monumenta? Vbi Annales Andronici/Tragœdię/Comœdiæ/et Satyræ Ennij, Plauti centum et triginta fabulæ, Saturnalia/Syluæ, Medea et Orpheus Lucani? Vbi Mallij Aſtronomica, Valgij & Cornelij Galli elegiæ, Licinij Calui Quintilia, Varronis Leucadia, Et Ceſennia Getulici? Quis habet Laberij/et P. Syri mimos, Cæſij Baſſi Lyricos, et Furij Bibaculi Iambos? Quis porcij Licinij/ Valerij Aeditui/Cinnę/Domitij Marſi /Pedonis Albinouani Epigrammata? Perierunt magno poſterorũ diſpendio, grauiq; iactura. Et quum legamus non paucas oratorum cẽturias olim floruiſſe, vnicus prope Cicero dijs calamitatem noſtram miſerantibus/nobis remanſit. Euanuerũt M. Aemylij Lepidi/Spurij & Lucij Albinorum/Albucij Sili/Licinij Calui/duorum Carbonum, ac totidem Gracchorũ orationes, cum Aſinij Pollionis declamationibus. Nec minore damno hiſtoriographorum opera exciderunt. Q. Curtius/Dion Caſſius/ Herodianus/Liuiꝰ/Ammianus Marcellinus ad nos peruenerũt, ſed fracti/mãci/mutili/et laciniosi. Amiſimus bellum Numantinum Aſellij Sempronij/Germanicum Aufidij Baſſi. Ex quadraginta libris Polybij/quinq; tantum ſuperfuerunt. Quę omnia quãto poſteritatis incommodo, quantaq; ruina perierint/vel cæco appareat. Hanc ergo cladẽ qualibuſcunq; ſubſidijs reſarciamus, et q̃uis maiores longo ſequamur interuallo, audeamus tamẽ. Propiꝰ ibimus, ſi ad ſũma nitamur, q̃ ſi pręſumpta deſperatione circa ima ſubſtiterimus. Faciamus quod a tribunis militum ſolet, qui quum egregios bellatores amiſerunt, copias tamen diſpalatas quibuſcunq; poſſunt homũculis inſtaurant, ne omnino victoria cecidiſſe videantur. Creſcet nobis maior gloria, q̃ ſi nullã noſtri memoriam poſteris relinquamus. Vide cui probro ſe reddãt obnoxios, quibus perpetuę ſunt feriæ, quiq; compreſſis manibus ſedent, et in ocio cõtrahunt marcorem. Contra vero quantum famæ ſibi comparauerint, in quot annos ſuum propagauerint nomen, qui nullũ temporis punctum fructu vacuum permiſerunt fluere. Plynius iunior perire omne tempus arbitrabatur, quod non impertiretur ſtudijs. Apelles nullam diem ducebat ſine linea. Porcius Cato deteſtari ſolebat, ſi qua dies inanis per incuriam effluxiſſet, Q. Hortenſius orator nullũ diem abire ſinebat, quin vel in foro diceret, aut extra forum meditaretur. Tantum erat gloriæ et virtutis ſtudium apud maiores, Quorum veſtigijs ſi vellemus inſiſtere, magna paſſim foret expectatio, bonas artes iure quodam poſtliminij de ſitu in nitorem redituras. Sed omnia peſſum eunt, quia nos Gulæ mancipia, et Epicuri de grege porci nihil aliud ſtudemus, q̃ vt paſcamus vẽtrem, corporum tenus curioſi. Satis eſt, ſi probe ſaginati appareamus populo, Poſteritatis nulla cura, quaſi vero nobis tantum nati ſimus, neq; patriæ aut amicis quicq̃ debeamus. Sumus Tygribꝰ maſculis non multum diſſimiles, quibus nulla eſt ſobolis ſuæ cura. Supereſt vt aliquid de Hiſtoria dicamus, quam ideo ſumus aggreſſi, ꝙ apud Gellium dicat Phauorinus, viuendum eſſe moribus pręteritis, qui cognoſci nequeunt, niſi maiorum intelligatur vita. Intelligi autem non poteſt, niſi per manus relinquatur nepotibus. De cuius vtilitate multis verbis nõ eſt diſſerẽdum, Hoc omnes tãq̃ ſuos vngues tenent. Facit imprimis, vt dũ eorũ vitã legimus, qui ſua culpa in diſcrimẽ aliquod ceciderunt, aliena fruamur inſania, et pedem ab his reuocemus, quę alijs naufragiũ attulerunt. Nunquid ſuaue eſt alieno infortunio ſibi pręcauere? In tranſitu fluuiorum qui primi tentant vadum, aleam fortunæ periculoſam ſubeunt. Qui a tergo ſequũtur, poſſunt periculum declinare, ſi velint. Si nihil haberemꝰ de antiquitate, quam viuendi cõſuetudinem ſequeremur? Eſſemus vetuſtiſſimis illis Arcadibus ſimiles, quibus quoniam nulla erat rerum experientia, nulla cognitio, beluino more

degebant

degebant,ac nndi vagabantur.Quos qui ad meliorem cultum redegerunt,in deorum indigitamenta relati ſunt. Pręterea nulla eſt ars aut diſciplina, quæ maiorem ſine tędio voluptatem afferat, Medicinam pleriq; obducto ſupercilio contractiſq; naribus auerſantur vt immundã,et olentem putide.ipſoſq; medicos cum nauſea refugiunt,velut ſcarabeos ſtercori bubulo ſe impenetrantes,et cũ vulnerarijs aliquid habentes commune,qui ſanioſa tractant vlcera , et admotis manibus ipſum pus exprimunt. Vtriuſq; iuris & legum ſtudia pleriſq; non admodum probantur, ꝙ lucri magis q̃ virtutis cauſa appetantur. Theologiam faſtidiunt q̃ plurimi, vt laborioſam et nimis tetricam,ꝙ nihil habeat feſtiuum,nihil marcẽtem lectoris ſtomachum irritans. Cuius etiam ſectatores in contẽptũ & riſum venerunt,ꝙ mortalium videantur inſolentiſſimi,et neminem prę ſe ducant hominem. ſeq; primos omniũ rerum eſſe velint. Contra vero Hiſtoriã nulli refugiunt,amplectũtur omnes,nulli non lubenter audiunt. Cuius ſcriptores tãto quondam in precio fuerunt, vt ad audiendum Liuium,non humiles ſolum et gregarij homines ,ſed clariſſimi quoq; pricipes ab extremis Hiſpaniarũ finibus Romam vſq; turmatim venerint. Ioſepho propter libros de captiuitate Iudaica ſcriptos, Romani ſtatuam erexerũt. Antipater Hieropolitanus Seuero principi, Clitarchus Alexãdro/ Dexter Theodoſio/ Amyntæ Macedonum regi Hellanicus Mitylenæus, Eratoſtenes Cyrenęꝰ Ptolomęo Euergeti,ob ſcriptas hiſtorias cœperunt familiaſcere. Nec aliã ob cauſam Demetrius Poliorcetes Hieronymum Rhodium magna mercede ſibi domeſticum fecit. Si quis dicat iam eſſe nobis affatim authorum,qui hoc ſcribendi genus ſecuti ſũt,reſpõdebo nullũ propterea detrimẽtum ex copia naſci. Si quẽ pœniteat meę lectionis,alio ſe conferat. Nolo quẽq̃ iurare in verba mea. Inſulſus eſt,& caret naſo,qui nequit eligere,quod eſt ſibi vſui,aut refugere.quod detrimento. At carere potuiſſemus hoc opere. Et maximo poſſemus authore. Vna et altera veſtis poſſunt homini ſufficere,aliæ tamen propterea non reijciuntur. Scripſerant de geſtis Alexandri Clitarchus/ Polycratus/ Oneſycritus/ Antigenes/ Iſtrus/ Ariſtobulus/ Cares/ Philippus Chalcidenſis/ Ptolemęus/ Antidides/ Philo Thebanus. Antiſthenes/ Menechmus Sicyonius/ Nymphis Heracleotes/ Potamon Mitylenæus, Sotericus Aſites/ Arrianus/ Plutarchus. Neq; tamen probro datum eſt Curtio, ꝙ eandem retexuerit telam. Vide quot habent pręcones Imperatorũ vitæ, vt pręter alios obſcurioris famæ, Tranquillũ/ Dionem Caſſiũ/ Aelium Spartianũ/ Iulium Capitolinum/ Aeliũ Lampridium/ Vulcatiũ Gallicanũ/ Trebellium Pollionem/ Flauiũ Vopiſcum/ Sextũ Aureliũ victorem/ Eutropiũ/ Paulũ Diaconũ/ Ammianum Marcellinũ/ Põponiũ Lætum/ et noſtra ætate Baptiſtã Egnatium. Qui tamẽ omnes eundẽ torſerunt funem,incudẽ omnes eandem tududerũt. Vitas quoq; Romanorũ Pontificũ ſcripſere q̃ plurimi, vt Damaſus/ Anaſtaſius/ Guido Rauẽnas/ Sigiſbertus monachus/ Hugo Florianus/ Sicardus pręſul Cremonenſis/ Gotfredꝰ viterbienſis/ Martinus Carſulanus/ Landulphus Carnotenſis canonicus, Sazomenus preſbyter/ Geruaſius Ricobaldus/ Ptolemęus Lucenſis/ Antoninus pręſul Florentinus/ poſtremo Platina, Latini omnes, pręter Gręcos Euſebiũ Cæſarienſem/ Sozomenum Salaminium/ Socratem Conſtantinopolitanum/ et Zanoram. Quos ſi ſecutus fuero,quis erit obiurgationis locus? quæ mei culpandi ratio? Qui cauſabitur plura nunq̃ ſcriptorum q̃ nunc extitiſſe monumenta, ibo inficias. Vnde ergo ſeptingenta voluminum milia ſibi collegiſſet Ptolemęus Philadelphꝰ? Vnde tria milia Tyrãnion grammaticus? Cui etiam opinioni ſi accederem, propterea tamen non faterer mittendum eſſe literis et labori repudium. Stulte mihi ſuadere viden-

tur,qui aiunt tantiſper ſupprimenda eſſe opera,dum conceſſerimus fato. Quis
meum defuncti opus emaculabit? Quis addet aut detrahet, vbi poſtulabit locus?
Quis inuertet,ſi oporteat,aut in his recantabit,quę non probabunt populo? Quis
cum laruis luctantium calũnias refellet? Ad hęc/palam eſt multos eſſe ardeliones,
qui quum ſtudio laudis immoriantur,neq; tamen aliquid dignum laude parturire
valeãt,inſtar Horatianę Corniculę plumas ſuffurant alienas,vt neſcio quis mihi
notus,cuiꝰ nomini parco,qui ex aliquot meis qualibuſcunq; Dialogis frugem ſibi
fecit,laudem ꝑripuit,et alieni laboris ſolus gratiam hauſit. Quod omnium confeſ
ſione tam turpe eſt,q̃ iniquũ eos metere,qui ſementem non fecerunt. Sed vt hęc
omittamus,certam in ſpem vocor multa in hoc opere culpatum iri,multa fore,quę
prodigioſa aut etiam incredibilia hominũ videbuntur iudiciis. Quę ſi recta vide=
antur,nõ pudebit me cũ Steſichoro palinodiã canere,aut certe icudi reddere. Capi=
ta plerũq; modicis de rebꝰ adieci,vt de lenonibꝰ/ancillis/abſtemiis/Cocis & mul=
tis eius farinę. Quod ſi quis rideat et notet carbone,ad cauſę meę patrocinium iube=
bo eos in mediũ prodire,qui ex minimis itidem rebus ſcribẽdi argumenta deſump
ſerunt. Edidit Antonius librum de ſua ebrietate. Homerus vnũ de laudibus vini/
alterũ de bello Ranarum. Ephren Syrꝰ de vituperatione riſꝰ,Marcion Gręcus de
Raphano,Pythagoras de bulbis/Diocles de rapo/Phanias phyſicꝰ de vrtica. Q ꝺ
ſi non arguuntur feciſſe,nec aſcribendũ erit vicio,ſi minimarum rerum quandoq;
hiſtorias collegero. Ne tñ erratis meis vbiq; patrocinari & fauere videar,vnũ eſt ĩ
quo ip̃e culpã agnoſco,ꝙ Gręcas hiſtorias latinis/latinas barbaris,et oratoria poeti
cis/paſſim cõfudero. Quod a me factũ eſt,non inſcitia,ſed laboris magnitudine,
cui quũ nequirem ſupereſſe,parendũ fuit neceſſitati. Iam ſatis luctatũ eſt cũ ma
ledicis. Nũc ſupereſt,vt ad te noſtra dirigatur oratio Gaufrede litteratiſſime/dicã
q;,quid me mouerit,hãc operis mei pręfationẽ egregio tuo nomini cõſecrare. Hoc
fecit illud literarũ et virtutis ſtudium,quo a teneris annis totus prurire cœpiſti/et
conflagrare,doctoſq; omnes genuina quadam beniuolentia proſequi. Exiſtimabã
pręterea fore mihi vituperio,ſi non reminiſcerer,tuę beniuolẽtię,qua me tyruncu=
lũ,et in primis literis collegã tuũ ſupra fidem amabas,idq; adeo,vt cæteros omnes
condiſcipulos pręme vno nihili faceres. Vbicũq; tibi occurrebã,nunq̃ ſine riſu me
alloquebaris. Dextram(quod dici ſolet)a tertio vſq; iugere mihi porrigebas,ma=
gnum et euidẽs tui candoris/tuęq; amicitię argumẽtũ. Pręterea,Blaſius Madrone=
tus Securiacus,tuus cliens/bonarum literarũ auidiſſimꝰ helluo(vt de Vticenſi Ca
tone ſcribit Cicero)nominis tui pręco aſſiduus,non deſiſtebat quotidie me pręſen
te,multa de virtutibꝰ tuis/multa de literaꝝ & literatoꝝ amore,imodice pręedicare,
meiq; amorẽ indies tibi creſcere affirmabat iuramẽto. Quo ductꝰ argumẽto do=
cere volui,me nõ eſſe ex eorũ grege,qui beneficiũ nũq̃ agnoſcũt,et apud quos ite=
rit ſtati gratia. Quod famuli tui munꝰ,tam ſyncęra frõte accipies,q̃ beniuolo da=
tur animo. Vale homo ꝑpaucorũ hominũ,clariſſimęq; virtutis & literaturę. Et ſcri
bendum in calce huius operis tuo nomini Epigrãma expctes aliq̃tiſper.

Gaufredꝰ Pompadoreus.

¶ Iacobi albi Tetraſtichon
de Rauiſio Textore.

PElignum Naſone tumet,Verona Catullo,
Seq; nouo mordax Epigrammate Bilbilis effert.
Andes Virgilio,Iuuenale ſuperbit Aquinum,
Corduba Lucano,TEXTORE Nauarra triumphat.

¶QVI VARIIS MODIS MORTEM SIBI conſciuerunt, aut ſe aliĳs commiſerunt occidendos.

1 LVcretia.
2 Lucretiꝰ
3 Brutus
4 Porcia
5 Caſſius
6 M. Antonius
7 Cleopatra
8 Naæra
Charmione
9 Cato
10 Carbo
11 P.Craſſus
12 Licinius craſſus
13 Cl.Regillianus
14 Cor.Merula
15 Dolobella
16 Fl.Fimbria
17 Licinius macer
18 Silanus manlĳ
19 L Silanus
20 C. Marius iunior
21 Cn.Gnorbanus
22 Oppia veſtalis
23 M.plautius
24 Pomponius atticꝰ
25 Taurea iubellius
26 Fannius Cepio
27 Aria
28 Feſtus
29 Cor.Gallus
30 Syllius Italicus
31 Sophronia
32 Nero
33 Otho
34 Petreius
35 Marſus Labeo
36 Gordianus ſenior
37 Galerius iperator
38 Valerius
39 Papyrius
Canuſia
40 P.Catienus
41 M.Lollius
42 C.Proculeius
43 Catulus luctacius
44 Mneſter
45 Porcius latro
46 Labienus
47 Meſſala coruinus
48 Longinus
49 Adrianꝰ iperator
50 Sabina iperatrix
51 Florianꝰ iperator
52 Iulianꝰ imperator
53 Diocletianꝰ ipera,
54 Maguẽtius
55 Cecina
56 Empedocles
57 Sardanapalus
58 Lycambes
Neobole
59 Iudas
60 Cleombrotus
61 Annibal
62 Aſdrubal
63 Ariſtarchus
64 Calanus indus
65 Cleomenes
66 Dinocrates
67 Demoſthenes
68 Eratoſthenes
69 Menippus phũs
70 Mithridates
71 Monyma
Veronica
72 Statyra
Roxana
73 Critolaus
74 Nicias
75 Homerus
76 Othryades
77 Pontius pylatus
78 Themiſtocles
79 Mydas
80 Publius Terẽtius
81 Theoxena
82 Democles
83 Bubalus
84 Cleantes
Chryſippus
Zeno
85 Cambyſes magꝰ
Zary magus
86 Seſoſtris
87 Decebalus
88 Anaxagoras]
89 Ecelinus
90 Petrus de vineis
91 Iuba Rex
92 Anchurus
Curtius
93 Cyane
94 Aemylius
95 Calluce
96 Balſacia
97 Gidica
98 Anius
99 Democritus
100 Democrates
101 Dioxippus
102 Boudicea
Pœniꝰ poſthumꝰ
103 Milleſię virgines
104 Scedaſus
105 Cambles
Timagoras
106 Meles
107 Timanthes
108 Tereus
109 Derceto
110 Laurentianus
111 Petrus leonius
112 Neæra

QVI SE OCCIDERVNT.

113 Menophilus
114 Argobaſtes
115 Gunnilda
116 Hadingus
117 Rolno
118 Starcatherus
119 Galeatius
120 Socrates
121 Adraſtus
122 Sargapiſes
123 Praxaſpes
124 Boges
125 Petrus Thraſeas
126 Herodes
127 Pyramus Thiſbe
128 Eriſicthon
129 Dædalion
130 Dido
131 Anna
132 Euadne
133 Hylonome
134 Biblis
135 Hercules
136 Aegeus
137 Hęmon
138 Sappho
139 Menecœus
140 Iocaſta
141 Mopſus
142 Phędra
143 Ino Melicerta
144 Phyllis
145 Aiax
146 Iphis Anaxarete
147 Auctolia
148 Amphion
149 Althea
150 Brithona
151 Brotheus
152 Canace
153 Alcyone
154 Deianyra
155 Eſacus
156 Erigone
157 Euenus
158 Iuturna
159 Ilice
160 Macaria
161 Alceſtis
162 Tyro
163 Iole
164 Charandes
165 Amata
166 Herenniꝰ Siculꝰ
167 Coma latro

❡EXPLANATIO.

1 Lucretia LVCRETIA puella, rarũ Romanæ caſtitatis lumen, ægreferẽs puriſſimum ſuæ virginitatis florem ab infami, et turpiſſimo tyranno Tarquinio iuniore Tarquinij ſuperbi Romanorũ propterea regum vltimi filio fuiſſe corruptum, et ſtupratum, impatiens acceptę iniuriæ palam ſe occidit, fecitq;, vt populus ſcelus vlciſceretur, & regum principatum excuteret. Cuius mortis quotienſcũq; venit in mẽtem, lachrymis nequeo temperare, ſed nec puellę ſatis miſereri, aut ſtupratorem cõuicijs ad ſaturitatem aſpergere, ac deuouere. Claudianus li. j. in Eutropiũ. Viſceribus fruſtra caſtum Lucretia ferrũ Merſit. Stroza pater. Lib. j. Eroticon. Vlta nefas animo, propriaq; Lucretia dextra, Inuicto occurret clara pudore tibi. Sabellicꝰ. Nec ferro occumbens caſto traiecta cruore Fœdaſſet patrios moriens Lucretia vultꝰ.

2 Lucretius. LVcretius poeta Phyſicus ſumpto amatorio poculo, eo furoris raptꝰ eſt, vt manum ſibi intulerit, natus annos plus paulo quadraginta. Quinetiã eo, priuſq̃ moreretur, delirio, diu ante fertur laboraſſe, neq; ad ſcribendum carmen animum appuliſſe, niſi interſecta, interuallataq; inſania. Politianus in Nutricia. Nec qui phyltra bibit, nimioq; inſanus amore, Mox ferro occubuit, ſic mentem amiſerat omnem.

3 Brutus. ❡M. Iu. Brutus vnus ex his, qui Cęſarem. 23. vulneribus in ſenatu cõfoderũt, ab Auguſto et Antonio Iulij mortem vlciſcentibus apud Philippos expugnatꝰ, deſperata iam victoria manum ſibi intulit, iuuante Stratone rhetore, anno ſuæ ętatis trigeſimo. ne in manꝰ inimicorũ veniret. Pãphilus Saxus. Se gladio fodit Brutus.

Brutus,Cato fodit & ille,Quem timuit Cæſar,quem coluere patres.Qui rei hi=
ſtoriam auidius ſitiuerit ,eat ad Plutarchum.

¶Portia filia Catonis,audita morte Bruti mariti apud philippos interfecti,fer 4
rum popoſcit ad inferẽdam ſibi mortem.Quod quum amici recuſaſſent,carbo Portia.
nes hauſit,et inaudito mortis genere vitam finiuit.Vnde Marti.li.j.Epig.

Coniugis audiſſet fatum quum Portia Bruti,
Et ſuſtracta ſibi quæreret arma dolor,
Nondum ſcitis(ait)mortem non poſſe negari,
Crediderā ſatis hoc vos docuiſſe patrem.
Dixit,et ardentes auido bibit ore fauillas.
I nunc,et ferrum turba moleſta nega.

C.Caſſius poſt interfectum cæſarem ab Antonio,& Auguſto bello peti 5
tus,caſtra cum Bibulo iũxit apud Philippos.Verum quum iclinatam vi Caſſius
deret aciem,vltro ſibi mortem intulit,vel(vt alij malũt)Pindaro liber
to iugulandum ſe prębuit.Quod probat Iouianus de fortitudine bellica,dicẽs,
Potuiſſet Caſſius(etiam ſi Brutus ceciderat)reparare exercitum,nec tam repen
tino conſilio,famulo iugulum ſuum prębere.

¶M.Antonius audita per falſum rumorem Cleopatrę morte, ſeipſum gladio 6
confodit,partim amore vxoris,partim deſperatione rerum,ꝙ ab Auguſto victũ M.Anto.
ſe ęgreferret.De hac morte Paulus Oroſius ſic inquit.Antonius ſe ferro tranſ=
uerberauit,ac ſemianimis ad Cleopatram in monumentum(in quod ſe mori cer
ta,condiderat)perlatus eſt.Item propertius lib.iij.Caſtraq; Peluſi Romano ſub
ruta ferro,Antoniq; graues in ſua fata manus.Item Suetonius in Auguſto.Ob=
ſeſſaq; Alexandria,quo Antonius cum Cleopatra confugerat,breui potitus eſt.
Et Antonium quidam ſeras conditiones pacis tentantẽ,ad mortẽ adegit,viditq;
mortuum.Item Eutropius Lib.7.rerum Romanarum. Victus eſt inquit ab
Auguſto nauali pugna clara & illuſtri apud Accium,qui locus in Epyro eſt,ex
quo fugit in ægyptum,et deſperatis rebus,quum omnes ad Auguſtum tranſirẽt,
ipſe ſe interemit.Hoc multis verbis proſequitur Plutarchus in eius vita.

¶Cleopatra mortuo Antonio marito,Vbi intellexit ſe ab Auguſto in triũphũ 7
referuari,cauſa declinandæ eius ignominiæ,brachium aſpidi mordendũ præ= Cleopatra
buit,Cæſare Pſyllos veneficos,qui ſerpentis venenum e vulneribus hauſtu reuo
carent,et exugerent.fruſtra admouente.Plutarchus ſcribit eam habuiſſe vene=
num in laminula quadam concaua,quam ſub crine occultabat,ſed tamẽ neq; cor
pus deformatum,nec aliud vllum apparuiſſe veneni ſignum,nec aſpidem abvl=
lo conſpectam,ſed tractus dumtaxat viſos,ipſiuſq; brachium duas notas habuiſ
ſe leuiter impreſſas,et humidas.Quibus Cæſar videtur fidem dediſſe. Nam in
triũpho,Cleopatrę imaginẽ tulit cum aſpide mordicus affixa.Propertius de ea
Li.iij.ſic inquit.Fugiſti tamen in timidi vaga flumina Nili, Accepere tuæ Ro=
mula vincla manus.Brachia ſpectaui ſacris admorſa colubris,Et trahere occultũ
membra ſoporis iter.Item Horatius Lib.1.Car.Fortis & aſperas tractare ſerpẽ
tes,vt atrum Corpore combiberet venenum.Deliberata morte ferocior Sæuis
Liburnis,ſcilicet inuidens Priuata deduci ſuperbo Nõ humilis mulier triũpho.
vide Plynium Lib.21.cap.3. 8

¶Naæra & Charmione Cleopatrę ancillę,ſpontaneam dominę mortem imi= Naæra

tatæ ſunt,authore Plutarcho.Ac ſemiuiuę repertę,reginę iam mortuę coronam capite delapſam reponentes ,immodico magni animi argumento.

9 Cato vticẽſis

CAto vticenſis minor,primi pronepos,dolens et grauate ferens Pompeium (cuius partes fouebat)a Cæſare (cui aduerſabatur)ſuperatum, ſuo quoq; gladio icubuit,lecto prius Platonis Phędone de animę imortalitate,cuius audita morte Cæſarem dixiſſe ferunt,et ſe Catonis inu idere gloriæ,et ſuæ Catonem inuidiſſe.Sic autem abijt de vita,vt teſtimonio Ciceronis, cauſam moriendi nactum ſe eſſe gauderet plurimũ.Dictus eſt Vticenſis ab Vtica vrbe Africæ,in qua ſe occidit,authoribus Plynio,Lib.5.et Gellio.Lib.13.De eius morte plerią; meminerunt,Lacta ncius.Multi ergo inquit,ex his, qui æternas eſſe animas ſuſpicabantur,tanq̃ in cœlum migraturi,ſibi ipſis manus intulerunt,Ex Romanis Cato,qui fuit in omni ſua vita Socraticæ vanitatis imitator. Item paulopoſt,Homicidę inquit illi omnes philoſophi,et ipſe Romanæ ſapientię princeps Cato,qui anteq̃ ſe occideret,perlegiſſe Platonis librũ dicitur,qui eſt ſcriptus de æternitate animarum,Item Pamphilus. Se gladio fodit Brutus, Cato fodit et ille, Quem timuit Cæſar,quem coluere patres.

10 Carbo

¶Carbo propter perpetuam in populari ratione leuitatem,morte voluntaria ſe a ſeueritate ciuium vindicauit,Quoniam autem duo eiuſdẽ nominis fuerunt ambo magni oratores,non conſtat mihi ſatis, vter duorum vitam ſponte reliquerit.

11 P.Craſſus

¶P.Craſſus Craſſi oratoris frater,iuriſperitus,quum factionẽ ſequeretur Marianam,ne in manus inimicorum incideret,ſe ipſum interemit.

12 Licinius Craſſus

¶P.Licinius Craſſus conſul contra Ariſtonicum Eumenis filium profectus,exercitu ſuo profligato barbarum quedã ad inferendam ſibi mortem prouocauit, ne ab hoſtibus traheretur captiuus.

13 Cl.Regillianus

¶Claudius Regillianus ſtuprata Virginia virginij Centurionis filia in carcerem a populo crimen vlciſcente coniectus,ſibi manus intulit.

14 Cor.merurula

¶Cor.Merula flamen dialis,partium Syllanarum,ingreſſo vrbem Mario,Venas in Iouis æde ſibi ſuccidit, vt contumelioſę mortis damnationem effugeret. Author eſt Val.Maxi.

15 Dolobella

DOlobella Cæſarianus,interfectorum cæſaris, hoſtis acerrimus,multis pręlijs in Syria cum Caſſio congreſſus eſt,à quo poſtremo vict⁹ gladio ſe tranſuerberauit,cauſa declinandę maioris ignominiæ.

16 Fimbria,

¶Fl.Fimbria ciuis iniquiſſimus,Aſiam prouinciam ingreſſus arreptis imperij inſignibus,à Sylla poſtmodũ Pergami oppreſſus eſt,et à corrupto exercitu deſtitutus, Itaq; rerum deſperatione ſibi mortem intulit.

17 Licinus Macer

¶Licinius macer prętorius,repetundarum poſtulatus,vbi per nuncium intellexit Ciceronem ſibi aduerſari,faucibus laqueo conſtrictis voluntaria morte pœnam pręuenit.author Val.Maxi.

18 Silanus

¶T.Manlius non is qui filium ſecuri percuſſit,ſed alter iuris pontificij peritus, iudex inter macedones accuſatores & filium Silanum conſtitutus, audita cauſa ita pronunciauit.Quũ probatum ſit, Silanum filium meum pecuniam accepiſſe,ipſum rep.& prole mea indignum iudico,Itaq;Silanus à patre repudiatus,dolore animi ſe ſuſpendit proxima nocte,cuius exequijs neq; pater interfuit, neq; ſuadentibus vt adeſſet,aures prębere voluit.Author Val.Max.de ſeueritate.

19 L.Silanus.

¶Fuit alter L.Silan⁹ Claudij pricipis gener,qui erepta ſibi Octauia,dataq; Neroni,prę dolore gladio ſuo incubuit,idq; die nuptiarum ad augendam inuidiã, Author.

Author Cor. Tacitus Lib.12.

C.Marius Iunior à Sylla e Mithridatica victoria redeunte cũ toto exercitu 20
ſuſꝰ,in oppidũ Prçneſte ſe recepit. Vbi obſeſſꝰ,quũ nulla effugii pateret Marius
rima/aut via ſalutis,ſe Põtio Teleſino prçbuit iugulãdũ. Author Liuius. Iunior.
Priuſq̃ autem Sylla rediret in vrbem,Marius vniuerſam prope nobilitatem in=
terfecerat. Quæ res fuit in cauſa, vt ſuperatus, veniam deſperaret. Ferũt Syllam ex
eiuſdem exercitu duodecim milia morti dediſſe. 21
❡Gn.Norbanus victus à Sylla/exulauit apud Rhodios. Vbi comprçhẽſus/ſeipſũ Gn. Nor=
interemit. Ideo autem à Sylla bello petitus eſt,ꝙ eius legatos de pace violauerat, banus.
Authore Liuio.
❡Oppia veſtalis ſtupri comperta ſibi mortem intulit,grauioris ſupplicii metu,ne 22
ſcilicet viua ſub terra defoderetur inſtar Floroniæ alterius puellæ. Oppia ve=
CRedibile eſt Romanos in ipſa origine ſuæ gentis,obſeruantiſſimos fuiſſe ſtalis
religionis,quum tam graui ſupplicio,tormentiſq; adeo inauditis in puel=
las ipſas animaduerterent. Qua ſeueritate ſi in cæteros quoq; homines vſi Romani
eſſent,non legeremus tam infamia vtriuſq; veneris portenta. Nec vſq; adeo ſuæ li
bidini paruiſſent,qua tantã maculã,tantamq; ſibi contraxerunt infamiam,quãtam
poſtea bellica virtute gloriam. Reuolue Imperatorũ/omniũq; fere Romanorũ vi=
tas,nihil paſſim leges non refertum ſtupris/inceſtibus/adulteriis/meretriciiſq; a=
moribus. Quod mitiore aliquãto fronte eſſet tolerandum,niſi eſſẽt plurima Sota=
dicam laſciuiam, ſpurcoſq; amaſiorum concubitus, vbiq; olentia. Neq; tamen lex
vnq̃ lata eſt ad cõprimẽdã huiuſmodi obſcœnitatẽ. Aut ſi lata eſt, obſeruata ſaltẽ
nõ legit̃,quũ hoc ipſum flagiciũ i pleriſq; iultũ mãſiſſe/ſcriptorũ teſtimonio cõſtet.
Quis puniuit inceſtum M. Antonii cum Fauſtina ſorore/Caracallæ cum Iulia
nouerca, Caligulæ cum ſororibus,Neronis cum matre? Quæ lex P. Clodii/ Iuliæ
Agrippinç, Saluſtii & Auguſti adulteria cohercuit? Quis poſticã Adriani cũ Anti
noo libidinẽ repreſſit? Romani impurgabilia pleraq; flagicia cõniuẽter diſſimula=
rũt,& aure ſurda prçterierũt. In multis vero leuioribus pœnã conſtituerũt. Apud
eos probrum erat Cenſorium agrum male colere,aut equũ indiligẽter curare. Iu=
dicabatur hoſtis patriæ ,qui factionem mouiſſet. Multi obrem nihili vapula=
bãt,& (vt eſt in adagio) Bolyti pœnã luebant,qui in grauiore culpa manebant im=
puniti. Hoc quare fecerint, nõ video,niſi ꝙ iiſdem omnes vlceribus ſcatebant,ea=
dem lepra erant infecti. Propterea non audebãt libere ea obiurgare aut punire,quç
cum cæteris perpetrabãt. Sed ſane pœnas q̃uis lentas dederũt. Nã (vt alios taceã)
ex omnibus fere imperatoribus vix vnum aut alterum reperias ,qui miſero vitç exi
tu non euomuerit vitam. Noſtris quoq; diebus quieta nunq̃ eſt Italia. Nunc Helue
tii vrbes populabundi/ totam ſpoliãt. Alternatim demum Hiſpani veniũt ad prç=
dam. Poſtremo Ciſalpini Galli toties in eã ducunt copias/toties opprimunt, vt me
miſereat tot eiꝰ calamitatum. Nec tamen propterea reſipiſcunt , quin ſemper (ita 23
ſaltem dicitur) voluptati ſeruiant,& agant Epicuros. Plautius.
❡Oreſtilla.M.Plautiũ maritũ in Aſiã cũ.60.nauibꝰ profectũ ſecuta, Tarenti ex
morbo deceſſit. Cuius dũ celebrarẽtur exequiç & cremaretur cadauer, Plautius do
loris impatiens,& appetens mortis/in Rogũ ſe cõiecit,quem togatum calceatumq; 24
corpori vxoris iunxerunt amici. Author Val.Max.de amore coniugali. Pomponi/
POmponius Atticus eques Ro.Ciceronis amicꝰ/in vltima ſenectute mor= us Atticus
bo correptus,ſeipſum cibi abſtinentia necauit. Multa fuerunt in eo laude
et commendatione digna, quæ quamuis ab inſtituto ſint aliena, placet ta=

men in medium afferre, vt legentium proſint moribus. Tanta imprimis fuit erga domeſticos facilitate vt iurauerit cum matre nonagenaria ſe nunq̄ in gratiam redijſſe. Cum ſorore pariter nullam geſſit ſimultatem, dictitās cum his minime iraſci oportere, quos diligas. Abſtinētia pręterea ſingulari, vitaq; a luxu, ambitione et cupiditate rerum aliena, vt q pręter patrimoniū nihil vnq̄ appetiuerit, nihil ædificauerit, nihil emerit. Fuit et litiū maxime fugiens, popularesq; factiones Vatiniano proſequebatur odio. Propterea quum vidiſſet Remp. tumultu Cinnano turbatam, Athenas conceſſit, vt illic tranquille viueret/nemine ſtudia interpellante. Eruditis omnibus mirum in modum fauit, adeo vt pulſum ab vrbe Ciceronē, & Brutum fugientem magna iuuerit pecunia. Mendacium nec dicebat, nec etiam poterat
25 pati. Quapropter omnes umici res ſuas ei curandas dabant et ſeruandas.
Taurea ❡Taurea Iubellius Campanus capta a Fuluio Capua, coniugem primum ac libe
Iubellius. ros, poſtremo ſeipſum ad pedes imperatoris gladio tranſfixit, ne quid indignum
26 aut ignominioſum captiuus parteretur. Author Liuius.
Fannius ❡Fannius Cepio deprehenſus in coniuratione aduerſus Auguſtum, ſibi mortem
Cepio. conſciuit. Martialis Lib. 2. Hoſtem quum fugeret ſe Fannius ipſe peremit, Hic rogo non furor eſt, ne moriare mori?
27 ARia mater (nam fuit eiuſdem nominis filia) damnato Pæto marito, fo
Aria. dit corpus gladio, quem vulnere educens ipſi Pæto quęrenti dedit, vt idē poſt faceret. Martialis Lib. 1. Caſta ſuo gladium quum traderet Aria Pæto, Quem de viſceribus traxerat ipā ſuis, Si qua fides, vulnus quod feci, non dolet,
28 inquit, Sed quod tu facies, hoc mihi Pæte dolet.
Feſtus, ❡Feſt.ꝰ Domitiani amicꝰ, dū mentagra vſq; ad deſꝑationē remedij laboraret, gladio ſe traiecit, priꝰ tū amicos cōſolatꝰ. Quā eiꝰ mortē Martial', Lib. 1. ſic deſcribit.

Indignas premeret peſtis quum tabida fauces,
    Inq; ipſos vultus ſerperet atra lues,
Siccis ipſe genis flentes hortatus amicos,
    Decreuit ſtygios Feſtus adire lacus.
Nec tamen obſcuro pia polluit ora veneno,
    Aut torſit lenta triſtia fata fame.
Sancta Romanam vitam ſed morte peregit,
    Dimiſitq; animam nobiliore via.
Hanc mortem fatis magni pręferre Catonis
    Fama poteſt, huius Cæſar amicus erat.

29 COr. Gallus poeta Elegiographus Virgilij amicus et coętaneus, ab Augu
Cor. Gal- ſto præfectus Aegypti deſignatus, Thebarum ciuitatem ſpoliaſſe dici
lus. tur. Propterea quum repetūdarum poſtularetur, furtiq; et populatæ accuſaretur prouinciæ, nobilium indignationē formidans, ſibi mortem intulit/anno ſuæ ætatis. 43. Author Ammianus Marcellinus, qui Lib. 17. rerum geſtarum ſic inquit. Longe autem poſtea Cornelius Gallus res tenens Romanas, Aegypti procurator, exhauſit ciuitatem plurimis interceptis. Reuerſuſq; quum furtorū arceſſeret, & populatę prouincię, metu nobilitatis acriter indignatę (cui negociū ſpectandum dederat imperator) ſtricto incubuit ferro. Item Ouidiꝰ Lib. 3. Eleg. Tu quoq; ſi falſum eſt temerati nomen amici/Sanguinis, atq; aiæ prodige Galle tuæ. Item Politianꝰ in Nutricia. Ceu Galli Mima Citheris Perſonā falſæ laſciua Lycoridos affert In ſcænam, & docto clauſam ſe iactat amanti, Dum miſer ipē ſuo fodiat præcordia ferro, Item Propertius Lib. 2. Et modo formoſa, qui multa

Lycoride

Lycoride Gallus Mortuus inferna vulnera lauit aqua. Alia tamen cauſa ad inferendam ſibi mortem motum volunt pleriq;, ꝙ ſcilicet Auguſti domo ei fuiſſet interdictũ, vt ſcribit Tranquillus. Alij ob linguam nimis effrenem. Quod et Ouidius videtur probaſſe, vbi ait. Non fuit opprobrio celebraſſe Lycorida Gallo, Sed linguam nimio non tenuiſſe mero.

¶Syllius Italicus poeta, incurabilis morbi tædio, voluntariam oppetijt mortem, annos natus. 75. Politianus in Nutricia de eo ſic ſcribit. Ipſe obijt plenuſq; æui, natoq; ſuperſtes, Aſpera congenito fixus veſtigia clauo. 30 Syllius

¶Sophronia Romana, Chriſtiana Lucretia, quum vim Decij principis ſibi quotidie inſidiantis non poſſet declinare, arrepto gladio per conſenſum mariti ſe confodit. 31 Sophronia

NEro Domitij et Agrippinæ filius, fax totius orbis, impuraq; ſcelerũ omnium ſentina, poſt maiora numero flagicia, hoſtis patriæ a ſenatu iudicatus, ne quid ſuis meritis dignum pateretur, aut collo in furcam coniecto virgis cæderetur (vt ait Eutropius) vrbem egreſſus ſequẽtibus Phaone, Epaphrodito, Neophitoq; et ſpadone Sporo, ſemet ictu gladij tranſegit, ad quartum vrbis miliarium, adiuuante trepidantem manum impuro Eunucho. Perijt autem anno ætatis ſuæ. 32. Cuius interitu vniuerſa Roma adeo gauiſa eſt, vt plebs induta pileis manumiſſionum, tanq̃ ſæuo exempta domino triumpharet. Auſonius, Matricida Nero proprij vim pertulit enſis. Sidoniꝰ, Matricida Nero ꝓprio ſe percutit enſe. Pontanus de ſtellis Lib. 3. Sic errant miſeri manes, atq; vmbra Neronis, Sic Otho, quiq; in ſe ferrum ſtrinxere nefandum. Suetonius ait eum in inferenda ſibi morte adiutum fuiſſe ab Epaphrodito a Libellis, Eutropius a Sporo. 32 Nero.

¶Otho imperator quamuis molliſſime ſemper vixiſſet, adeo, vt ad muliebres accederet mundicias, victus tamẽ a Vitellio apud Bebriacum, auſus eſt ſibi mortem conſciſcere, quamuis multas haberet copias, poſſetq; victoriam ſperare. Quod feciſſe odio bellorum ciuilium dicitur. Propterea Martialis Lib. 6. eius mortem Catonianæ anteponit. Cato enim interfecit ſe Vticę, copijs iam profligatis, ne in hoſtes incideret. Otho vero adhuc integro exercitu, ne bella ciuilia gererentur. Verba Epigrammatiſtæ ſunt hæc, 33 Otho.

Quum dubitaret adhuc belli ciuilis Enyo,
Forſitan et poſſet vincere mollis Otho,
Damnauit multo ſaturum iam ſanguine Martem,
Et fodit certa pectora nuda manu.
Sit Cato (dum viuit) ſane vel Cæſare maior,
Dum moritur, nunquid maior Othone fuit?

De huius imperatoris morte alij quoq; meminerunt. Iouianus Lib. 3. de ſtellis. Sic errant miſeri manes, ſic vmbra Neronis. Sic Otho, qui in ſe ferrum ſtrinxere nefandum. Item Sextus Aurelius victor. Hic (inquit) a Vitellio primum apud Placentiam, dehinc apud Bebriacum victus, ſemet gladio tranſfixit, anno ætatis 37. Adeo amabilis militibus proprijs, vt pleriq; corpore eius viſo ſuis manibus mortem ſibi conſciuerint, Item Auſonius, Mox Otho famoſus, clara ſed morte potitus. Tranquillus quoq; in eius vita ſic inquit. Poſthęc ſedata ſiti, gelidæ

aquæ

aquæ potione, duos arripuit pugiones, et explorata vtriuſq; acie, quum alterū pulvino ſubdidiſſet, foribus adopertis arctiſſimo ſomno quieuit. Et circa lucem demum expergefactus, vno ſe traiecit ictu, infra leuam papillam. Irrumpentibuſq; ad primum gemitum, modo celans/modo detegens plagam, exanimatus eſt, et apud Veliternam (ita præceperat) funeratus, 38. ætatis anno, et 95. die imperij.

34 Petreius ¶Petreius dux Pompeianus a Cæſare in Hiſpania ſuperatus, ſe ferro et inedia interemit.

35 Labeo LAbeo Marſus in calamitate Macedonica (quum celer hoſtis premeret) ſeq;, natumq; gladio traiecit, ne victoris Octauij vultum ſuſtineret. Author Pontanus de fortitudine bellica.

36 Gordianꝰ ¶Gordianus ſenior audita filij morte (qui pro patria in bello occubuerat) laqueo ſe ſuſpendit, iam octogenarius, partim dolore amiſſi filij, partim ne traheretur captiuus. Ammianus Marcellinus Lib. 26. In Africa (inquit) ſuperior Gordianus in imperium raptus, aduentantium periculorum angoribus implicatus, vitam laqueo ſpiritu intercluſo profudit.

37 Galerius ¶Galerius imperator quum Chriſtianos omnibus (quibus potuerat) tormentis affeciſſet, tandem in morbum incidit, cuius impatientia/gladio ſibi latus aperuit. Baptiſta Egnatius ait illud tędium vitæ ei irrepſiſſe ex genitalibus paulatim putreſcentibus.

38 Valerius ¶Valerius dum cum Valeria Tuſculana filia neſcius cōcubuiſſet, agnita poſtmodum culpa/ſe pręcipitauit. Author Ariſtides apud Plutarchum.

39 Papyrius Canuſia ¶Papyrius Romanus quum ſororem Canuſiam grauidam feciſſet, et illa gladio a patre miſſo ſibi corpus confodiſſet, ſeipſum quoq; mortuæ ſorori dedit comitem. Author Chryſippus libro. I. Rerum Italicarum apud Plutarchum.

40 P.Catienꝰ Philotimꝰ ¶P. Catienus Philotimus patronum adeo dilexit, vt hęres omnibꝰ bonis inſtitutus, in eius rogum ſe coniecerit, Author Ply. Lib. 7. Cap. 36.

41 M.Lolliꝰ. ¶M. Lollius infamatus regum muneribus in toto oriente, īterdicta amicitia a C. Cæſare Auguſti filio/venenum bibit. Plynius. Lib. 9. Cap. 35.

42 C.Procul. ¶Idem Plynius Lib. 36. Cap. 24. ſcribit Cn. Proculeium Auguſti Cęſaris familiarem in maximo ſtomachi dolore, gypſo poto conſciuiſſe ſibi mortem.

43 Catulus Luctacius. CAtulus Luctacius orator, qui Marij collega fuerat in cōſulatu, et de Cymbris vna triumphum egerat, ab eodem poſtea mori iuſſus, incluſus domi, accenſis carbonibus ſe ſuffocauit, Author Plutarchus in Mario. et Valerius Maximus.

44 Mneſter AGrippina a Trierarcho, alijſq; Neronis ſatellitibus interfecta, Mneſter eius libertus ſe ferro tranſegit. Incertum charitate in patronam, an metu exitij. Author Cor. Tacitus. Lib. 14.

45 Porcius latro. ¶Adnotatum eſt in Chronicis M. Porcium latronem pręſtanti virum memoria duplicis quartanæ tædio, manum ſibi admouiſſe, atq; ita functum fato.

46 Labienus. ¶Labienus poeta videns libros ſuos ob nimiam carpendi libertatem publico decreto comburi, ſuis ſuperuiuere non potuit monumentis, ac propterea ſpontaneam oppetijt mortem.

Meſſala

¶Meſſala Coruinus orator, ante biennium q̃ moreretur, ita memoriam ac ſen- 47
ſum amiſit, vt vix pauca verba coniungeret. Ad extremum vero enato circa os vl- Meſſala
cere, inedia ſe confecit. Author Cælius.

¶Longinus Adriani imperatoris legatus, a Decebalo Dacorum Rege (in quem 48
certabat) circumuentus, ebibito veneno ſeipſum interemit. Author Dion Longinus.
Caſſius.

ADrianus imperator Maſtorem quendam barbarum (quo propter robur 49
et audaciam plerumq; vſus fuerat in venationibus) partim minis partim Adrianus
pollicitationibus impulit, et coegit, vt cędem ſibi inferret, circumſcrip- Impera.
ſitq; locum ſub mamilla, quē Hermogenes medicus demonſtrauerat. Quo lœtha
liter pcuſſo, ſine dolore expirauit, Teſtis idē Caſſiꝰ. Hoc aũt fecit incredibili mē
brorũ oĩm cruciatu impulſus, qui etiam morbi ſubtercutanei dolore multos e ſena-
tu prius extinxerat, vt ſcribit Sextus Aurelius,

¶Sabina imperatrix eiuſdem Adriani vxor, ſeruilibus prope iniurijs ab eo affe- 50
cta, ad mortem cucurrit voluntariam, ꝙ tam immane ingenium, humaniq; gene- Sabina
ris perniciem peperiſſet. Author idem Aurelius.

¶Florianus imperator, qui Tacito ſucceſſit, dolens Probum militię peritum a ma 51
gna exercitus parte fuiſſe electum, ſibi ipſi venas icidit, effuſoq; ſanguine cõſum- Florianus.
ptus eſt. Author idem Aurelius. 52

¶Iulianus imperator factus in italia, acto per coſtas pugione, in ignem ſe abiecit, Iulianus
eodem Aurelio teſte. 53

¶Diocletianus iperator a Licinio & Conſtantio grauiter literis obiurgatus, ꝙ Ma Diocletia.
xētio diceretur fauiſſe, metu ignominioſæ mortis venenum hauſit. 54

¶Maguentius a Conſtantio imperatore apud Lugdunum ſuperatus, admoto pa Maguētiꝰ.
rieti gladio (vt ictum iuuaret) corpus ſibi confodit. Quo audito Decentins eiꝰ fra- Decentius
ter prępoſtera laquei morte vitam finiuit. 55

¶Pater Licinij Cecinæ vir prętorius, ob diuturnæ valetudinis tędium ac dolorē, Cecina
ſeſe opio necauit.

¶Empedocles Siculus poeta immortalitatem nouo mortis genere affectans, ſe 56
in Aetnam coniecit. Vnde Horatius in arte. Dicam, Siculiq; poetæ Narra- Empedo-
bo interitum. Deus immortalis haberi Dum cupit Empedocles, ardentem ferui- cles
dus Aetnam inſiluit. Item Ouidius in Ibin. Aut tu Trinacrij ſalias ſuper ora Gy-
gantis, Plurima qua flammas Sicanis Aetna vomit. Item Lactancins Lib. 3. de fal
ſa ſapientia. Cap. 18. Multi ex his qui æternas eſſe animas ſuſpicabantur, tanq̃ in
cœlum migraturi eſſent, ſibi ipſis manus intulerunt, vt Cleantes, & Chryſippus,
vt Zeno, et Empedocles, qui ſe in ardentis Aetnę ſpecum intempeſta nocte de-
iecit, vt quum repente non apparuiſſet, abijſſe ad deos crederetur. Item Politianꝰ
in Nutricia. Ceu maximus ille, Aeriſonas pedibus qui quondam inductus Amy
clas, Inſiluit Siculi rapidum cratera camini.

¶Sardanapalus Aſſyriorum Rex ab, Arbacto ſeu Arbace pręfecto ob molliciem
muliebreſq; mundicias (nam habitum mentitus, fœmineum inter puellas/fuſos 57
tractabat, et penſa, omneſq; laſciuia anteibat et libidine) bello petitus, vbi vidit Sardana-
res ſuas profligari, et peſſum ire. et iam ad triarios redigi, ne captiuus traheretur, palus
pyram in regia ingentem ſtruxit, eoq; comportata ſupellectile, ductiſq; amicis do
mino ſupereſſe nolentibus, incendio ſe dedit, et hoc ſolo virum ſe docuit, ꝙ non
expauerit mortem. Ouidius in Ibin.

Inq; pyram

Inq; pyram tecum chariſſima corpora mittas,
Quem finem vitæ Sardanapalus habet.

Sidonius. Non Mœdis caput Arſacem profabor, Nec q̄ diuite (quum refugit hoſtem) Arſit Sardanapalus in fauilla. Sabellicus in hunnij originem.

Vltimus ille fuit regni corruptor auiti,
Cuius delicias et mollia ſcœptra ſuperbus
Non tulit Arbactus, ſed fortia comparat arma,
Aggrediturq; ſenem, victumq; ad nobile fatum Compulit.

58 Lycambes Neobole ARchilochus poeta Parius, repudium ac repulſam paſſus in nuptijs Neoboles Lycambis filiæ ſibi promiſſæ, Iambis tum primum a ſe repertis ſatyrice adeo et grauiter Lycambem ipſum deuouit, et inſectatus eſt, vt eū cū filia ad furcam ĩpulerit, Vnde Horatius. Archilochum proprio rabies armauit iambo. Et Ouidius in Ibin. Poſt modo ſi perges, in te mihi liber Iambus Tincta Lycambęo ſanguine tela dabit. Politianus in Nutricia. Licet acrem effuſus in iram Ore Lycambiadas rabioſo occiderit ambas Archilochus.

59 Iudas IVdas (vt oēs compertum habent) quum deū Iudęis prodidiſſet, et exili pecunia expoſuiſſet vęnalē, tandē ad ſe rediēs, et ſceleris perpendens grauitatē, deſperata venia (quę tamen proditi clementia ſperari poterat) ad laqueum properauit, et notiſſimo diuinę vltionis argumento crepuit mędius.

Quis furor o Iuda, vel quæ tenebroſa mouebat
Te cæci nubes animi, regem dare vęnum
Iudęis canibus, recutitę prodere genti?
Tu modico vendis precio, quem vendere nullo
Aut poteras, aut debueras. Quo crimine furca
Dignus erat, medioſq; inter pendere latrones?
Cur tundi meruit colaphis, cur verbere plecti,
Aut cur ſpiniferam portare in fronte coronam?
Perfide nulla tuę manet excuſatio culpæ.
Tu rigido triplex in pectore marmor habebas,
In venis ſilicem, in fibris adamanta ferebas.
Credo ego te Lybicę mammas ſuxiſſe leænæ,
Ceruicemq; tui ſcopulo rupiſſe parentis.
Propterea ſi te laquei mors aſpera nigros
Miſerit ad manes, ſi nunc lapis et rota torquent,
Si fibras volucris comedit ieiuna renatas,
Si vacuo demens hauris modo flumina cribro,
Si colubri immanes circum tua tempora repunt,
Tu licet exclames, et rauco gutture plangas,
Nec tibi ſit requies, lachrymas non excutis vlli.
Quam pateris, merito pateris ſęuiſſime pœnam.

60 Cleōbrotꝰ CLeombrotus ſeu Theombrotꝰ ex Ambracia, quum legiſſet opus Platonis de animarum immortalitate a Socrate inſcriptum, ſpōte ſe pręcipitauit. Ouidius in Ibin. Vel de pręcipiti venias ĩ tartara ſaxo, Vt qui Socraticum de nece legit opus. Lactancius. Quid (inquit) Ambraciotes ille, qui quum eundem librum perlegiſſet, pręcipitem ſe dedit, nullam aliā ob cauſam, niſi ꝙ Platoni credidit. Quod ſi ſciſſet Plato, ac docuiſſet a quo, et quomodo, et qbꝰ, & quę ob facta, et quo tempore immortalitas tribuatur, nec Cleambrotum impegiſſet in mortem

mortem,nec Catonem.Cicero Lib.I.Queſt.Tuſcul. Callimachi iquit Epigrāma in Ambrociatā Cleombrotū eſt,quē ait,quū nihil ei accidiſſet aduerſi, e muro ſe in mare abieciſſe lecto Platonis Libro.

61 Annibal

ANnibal Amilcharis filius,dux Carthaginenſiū/poſt L.Cor.Scipionem, patrem Scipionis maioris ſuperatum,Sempronium ad Trebiam.C.Flaminium ad Traſimenū magnis cladibus affectos.P.Aemyliū apud Cannas cum toto exercitu deletum,Claudium Marcellū occiſū,a Scipione iuniore poſtremo victus,et fugatus/ad Antiochū primū,deinde ad Pruſiam Bithynie regem confugit.De cuius fide dubitans/quoniam videbat Flaminium legatum a Romanis miſſū,ac ſe paulatim a militibꝰ circunſeptū,venenū(quod in anulo gerebat)hauſit.

62 Aſdrubal

¶Aſdrubal dux i tercio bello punico a Scipione Aemyliano victus,in medias vrbis flammas ſeſe cum filiis iecit.Sed quoniā multi eius nominis fuerūt,vide/vt de quo loquaris intelligas.

¶Ariſtarchus grammaticus Alexandrinus/homo doctiſſimus, quum hydropiſi laboraret,ſeipſū cibi abſtinētia iterfecit,annos natꝰ.72.Hic ille eſt Ariſtarchꝰ,qui ſub Ptolemęo Philometore floruit,Olympiade.156.cuiꝰ et filiū erudijt.Scripſit cōmētarios ſupra mille.Diſcipulꝰ fuit Ariſtophanis Grāmatici.Fuit aūt cēſura adeo critica,ſeueroq; iudicio,vt puerbio locū pene fecerit.Eos eni vocamꝰ Ariſtarchos, q̄ nihil nō examināt,et oīa diligēter expēdūt.Duos habuit filios Ariſtarchū et Ariſtagorā degeneres/et patri omnino diſſimiles.Fuit alter eiuſdē nois Tegeates poeta Euripedis coętaneꝰ,quē Aeſculapiꝰ morbo liberauit,Quod ego adieci, vt intelligeret lector, vter fuerit,qui mortem ſibi conſciuerit. 63 Ariſtarchus

64 Calanus Indus.

CAlanus Indus vnꝰ ex Bragmanibꝰ(quo noīe dicebātur Indorum philoſophi)ex ipſa India ad Perſidem vſq; Alexandrū ſecutꝰ, vltro et nullo cogente in rogū ſe cōiecit. Quod videns Alexander, percōtari cœpit, vellet ne aliquid mādare moriēs.Tū ille,nihil iquit,Propediē te videbo.Nec multis poſt diebꝰ Alexāder veneno interijt.Cicero.Lib.2.Queſt.Tuſcul.Calanus Indꝰ(inquit)indoctꝰ ac barbaus/in radicibꝰ Caucaſi natꝰ,ſua volūtate viuus cōbuſtus eſt. Idem Lib.I.de Diuinatione. Ad mortē proficiſcēs Calanus Indꝰ,quū incederet in rogū ardentem,O præclarum diſceſſum inquit,e vita,quū(vt Herculi contigit) mortali corpore cremato/in lucem animꝰ exceſſerit .Quumq; Alexander eum rogaret,ſi quid vellet,vt diceret,Optime inquit/propediem te videbo. Quod ita cōtigit.Nam Babylonię paucis poſt diebus Alexander eſt mortuus.

65 Cleomenes

CLeomenes dux Lacedemoniorum ab Antigono victꝰ,ad Ptolomæū ſe recepit,a quo benigne primum exceptus,poſtmodū a Nicagora proditionis accuſatus,in carcerem detruſus eſt.Vbi quum aliquot aliis voluntariam oppetijt mortem.Mortuū rex pelle nudauit,et affixit cruci. Authore Plutarcho. Herodotus ait Cleomenem a furis incipientem/ſe detruncaſſe,carneſq; e tibijs ad femora/e femoribꝰ ad coxarū vertebra proſcidiſſe,atq; i reſcidēdo vtero expiraſſe.

66 Dinocrates

¶Dinocrates Meſſenius victo primum Philopomene Acheorum duce, ab ipſis poſtremo Achęis ſuperatus,mortem ſibi intulit,ne in eorum veniret poteſtatem. Author Plutarchus in Philopomene.

67 Demoſthenes

¶Demoſthenes Athenienſis dum Antipatri(qui Alexandro ſucceſſit) odium icurriſſet,decerneretq; Demades, vt capite plecteretur,aufugit in Calabriam Aegei maris inſulā.Vbi ab Archia Tyrio Comœdiographo & Antipatri ſatellitibus deprehenſus,ſumpto calamo/quaſi prius epiſtolam ad Antipatrum daturus, venenum illic incluſum ebibit. Habuit Demoſthenes patrem eiuſdē nois admo-

dum pauperem, vt qui cultellos factitaret. Hic quum non eſſet apta ſatis pronũcia=
tione, multitudineq́; et tumultũ expaueſceret, prope litoris marini ſonitũ dicere aſ=
ſueſcebat. Literã R. difficile enunciabat, quam calculis in os coniectis, proferre co
nabatur. Nũq̃ dicebat, niſi pręmeditatus, propterea de eo Pytheas ꝓdicabat, De=
moſthenis Enthymemata lucernã olere. Nõ ignoro hoc pleriſq; viſũ iri ſuperua
68 caneũ. Dabit̃ tamẽ venia, Opera eñi dedita excerpo, quę ad doctrinã cõferre video.
Erato= ¶ Eratoſthenes Cyrenęus Callimachi poetę diſcipulus, et præfectus bibliothecæ
ſthenes Ptolemęi, quum diuturno quoq; morbo torqueretur, neq; remedium inueniret, ci=
69 bum ſibi ſuſtraxit, et inedia ſe peremit anno ſuę ætatis 70.
Menippus ¶ Menippus Phœnix philoſophus Cynicus, quum eſſet ex eorum numero, qui au=
phũs ri cupiditate pruriunt, et inexplebili rerum libidine torrẽtur, amiſſis diuitiis laqueo
70 vitam finiuit. Author Diogenes Laertius.
Mithrida MItridates Iunior, qui annis. 56. bellum cum Romanis varia geſſit victo=
tes Iunior. ria, poſt occupatam Aſiam Q. Oppium, et Aquileium in vincula con=
iectos, Rhodum oppugnatam, Athenas per Archelaum præfactum oc
cupatas, a Lucullo primum, demum a Pompeio ſuperatus, poſtremo a Pharnace
filio adoleſcente ingratiſſimo (qui a patre ad Pompeium defecerat) bello petitus
et obſeſſus, venenum hauſit. Quo nihil ad mortem propter ſumptum Antidotum
71 proficiens, auxilio Galli cuiuſdam militis ſe interfecit.
Monyma ¶ Monyma Mileſia et Veronica Chia duæ Mithridatis vxores, audita eiuſdem
Veronica. miſerabili fortuna, per Bochidẽ Eunuchũ, ambæ vitã ſponte reliquerunt. Nã Mo
nyma primum ſe ſuſpendit. Sed quum corporis grauitate confractus eſſet laqueus,
O execrandũ inquit Diadema, quo neq; in tam triſti miniſterio vti poſſum. Bochi=
di poſtmodum ſe dedit iugulandã. Veronica vero calicem veneni hauſit, quo per
venas ſerpente, quum durius torqueretur et langueret, Bochidis quoq; auxilio ac=
celerauit ſibi mortem.
72 STatyra quoq; et Roxana Mithridatis ſorores, quæ annos fere. 40. vir=
Statyra ginitatem ſeruauerant, hauſto veneno fraternam mortem comitatę ſunt.
Roxana Poteſt tamẽ dubitari an eo perierint, quoniã Plutarchus ſcribit Roxanã
73 a Statyra in puteum demerſam, niſi fortaſſe hoc ad alias eius nominis ſit referẽdũ.
Critolaus ¶ Critolaus dux Achęorũ victus a. Q. Cęcilio Metello apud Thermopylas, ve=
74 neno ſibi mortem conſciuit. Author Liuius.
Nicias ¶ Nicias dux Athenienſis Imperator cõtra Syracuſanos cum Demoſthene miſ=
ſus, rebus infeliciter geſtis, captus eſt cum collega, amboq; in carcerem detruſi, ſibi
manus intulere, ne hoſtibus eſſent ludibrio. Videtur autem hic Demoſthenes al=
75 ter eſſe ab eo, de quo iam ſumus locuti.
Homerus ¶ Homerũ poetarũ omniũ facile principẽ ferũt, quũ iam ſenio cõfectus ad quoſ=
dam nautas diuertiſſet, propoſitumq; ab eis ænigma nequijſſet diſſoluere, pudore
motũ ſe ſuffocaſſe laqueo. Quod ego plane iudico fabuloſũ. Neq; enim credibile
eſt, virũ illũ philoſophię peritiſſimũ, tãta rerum experiẽtia ꝓditũ, tam leui, tãq; nul
lo argumẽto vitã relinquere voluiſſe. Nam quæ fuerat ignominia inanẽ et friuolã
remigum quęſtionem ignorare? Immo vero prudẽtiæ maiori tribuitur, nihil abie=
ctis et ſemitarijs hoc genus homunculis reſpondere, quum vulgo dici ſoleat, aſinũ
plura poſſe percontari, quam reſpõdere philoſophum. Quare neq; hoc probo, ne=
76 q; cum probantibus, pedariam fero ſententiam.
Othrya= ¶ Athenieñſes et Lacedęmonij quũ de Tyreatiũ agro inter ſe cõtẽdẽt, tãdẽ ita pepi
des gerũt, vt trecẽtis militibus ſũmã rei cõmitterẽt, q ſua pugna omniũ litẽ dirimerẽt.

Vbi

Vbi omnes interfecti ſunt, præter vnum Othryadem Lacedęmonium, qui ne ſolus
in caſtra rediret, ſeipſũ inter hoſtilia cadauera gladio confixit. Author Val. Max.
de fortitudine.

FErunt Pontium Pilatum patria Lugdunenſem, nefarię in Chriſtum ſentẽ- 77 Pontius
tię meritas dediſſe poenas, ſibiq; mortem intuliſſe. Author eſt Gregoriꝰ Pylatus
Turonenſis.

Tam tibi ſit mitis Ponti Pilate Megera,
Tamq; tuę moueant lachrymæ Plutona ferocem,
Qꝫ merito perijt fato te iudice Chriſtus.

THemiſtocles Athenienſis Nicoclis filiꝰ, inuidia ciuium relegatꝰ, ad Ar-
taxerxem cõfugit. A quo dum in patriam pugnare cogeretur, vitam cum
morte volens commutarit, hauſto ſanguine taurino, quem ideo peſtiferũ 78
potu ſcribit Cælius, ꝙ celerrime coeat, atq; obdureſcat. Porro ſanguis taurinus re- Themiſto
cens, anhelitus difficultatem, ac pręfocationem infert cum ſpaſmo pręualido. cles

¶Plutarchus quoq; ſcribit Mydam contracta ex ſomniorum diritate, animi ęgre-
tudine, quum formidabilis affectio indies augeretur, nec occurreret remedium ma- 79
li, tauri ſanguine copioſius hauſto, conceſſiſſe ab humanis. Mydas

P. Terentius amiſſis. 108. Fabulis, (quas e Græcis latinas fecerat, et cõuer-
terat ex Menandro) ſe ſubmerſit. Quod quamuis pleriq; falſum opinen- 80
tur, credibile eſt tamen. Si enim permulti amiſſo theſauro ad mortem pro- Terentius
perauerit, quanta mentis ægretudine videntur tibi laborare, qui momento perdũt,
et in nictu oculi, quod improbo labore, diuturnis vigilijs, magna olei impenſa, lõ-
go ante ſęculo fabricauerunt, demum accuratiore ſtudio incudi reddiderunt, et ad
vltimam reuocarunt limam? Eſt (ſi periculum non feciſti lector) inſania, et ra-
bies maior, q̃ vt fidem poſſit capere. 81

¶Theoxena mulier a Philippi Macedonũ Regis militibus in mari ſepta, quũ nul- Theoxena
lum ſalutis effugium videret, in mare ſe deiecit, maritum (qui prius eadem mor-
te perierat) ſecuta. Idq; ne in regis poteſtatem veniret. Vide Bononienſẽ commẽ-
tatorem in Suetonium.

¶Democles puer, dubium maiore pudicitia an forma pulchriore, quũ a Deme-
trio Poliorcete ad ſtuprũ traheretur, neq; vim tyrãni poſſet effugere, ſe in proxi- 82
mum aquę feruentis lebetem coniecit, atq; ibidem enecauit. Pulchrũ dij boni faci- Democles
nus, omniumq; facundiarum magniloquentia dignum. 83

¶Hipponax poeta Iambographus et amarulentus, grauiter ferens et indignanter
ſe a Bubalo pictore, deformi facie pictũ, ad propellandã iniuriam, tã grauiter in eũ Bubalus
ſcripſit & inuectus eſt, vt laqueo vitam finire coegerit. Vnde Horatius in Epodo.
Qualis Lycambę ſpretus infido gener, Aut acer hoſtis Bubalo. Et Hipponactæũ
pręconium pro infami nota poſuit Cicero in Epiſtolis familiaribus ita ſcribens.
Eumq; addictum iam tum puto eſſe Calui Licinij Hipponactæo præconio. 84

¶Cleanthes Philoſophus cognita animarum immortalitate, vitam ſpõte reliquit, Cleanthes
& voluntariam oppetiit mortem. Lactancius. Multi (inquit) ex his (qui æternas Chryſip-
eſſe animas ſuſpicabantur) tanq̃ in coelum migraturi eſſent, ſibi ipſis manus intule- pus
rũt, vt Cleanthes & Chryſippus, vt Zeno & Empedocles. Zeno

¶Cambyſes & Zari Dianę ſacerdotes & magi, miſſi ad inſinuandam Taurino 85
Epiſcopo Idololatriam, quũ operam luſiſſent, ac nihil profeciſſent, gladiis ſuis ſe Cambyſes
confoderunt. Zari

86 Seſoſtris ¶Seſoſtris Aegyptiorum rex,ſeu ſenio,ſeu morbo,ſiue alia fortuna,oculis captus ſeipſum interfecit.

87 Decebalus ¶Decebalus rex Dacorum a Traiano ſecundũ victus,ne in Romanorũ poteſtatẽ veniret,ſua manu vſus interijt,mortuiq; caput Romam perlatum eſt. Author Dion Caſſius.

88 Anaxagoras ANaxagoras Philoſophus ab Athenienſibus in carcerem coniectus,ꝙ Solem(quem illi pro deo habebãt)ignitum dixiſſet lapidẽ, venenum hauſit.

89 Ecelinus ECelinus tyrannus poſt infinita prope flagicia & crudelitatis exempla,tãdem in bello(quod contra Martinum Turianum Mediolani principem ſuſceperat)vulneratus,more frendentis beluę vulnꝰ diſcerpſit,eoq; miſeram euomuit vitam.

90 Petrus de vineis VOlaterranus ſcribit Petrum de Vineis ex Capua iuriſperitũ fuiſſe,qui dolens ſe ob ſuſpicionẽ coniurationis a Federico ſecundo(cui priuserat chariſſimus)relegatum,capite parieti illiſo,mortem ſibi intulerit,compoſito prius de conſolatione libello.

91 Iuba ¶Iuba rex Mauritanię a Cęſare ſuperatus,ſibi quoq; mortem cõſciuit. Cuiꝰ filius puer Romam in triumphum ductus eſt.

92 Anchurus Curtius CIrca Celenum Phrygię oppidum quum hiatus terrę & ingẽs vorago multos abſorberet,eſſetq; reſpõſũ ab oraculo voraginẽ ipſã nõ priꝰ clauſũ iri, ꝙ ad pacanda numina aliquis eo ſe demitteret, Anchurus Mydæ regis filius, datis genitori & Cimotheę vxori complexibus,equũ aſcendit,& intro ſe demiſit. Author Plutarchus in Parallelis. Qui de Curtio adoleſcente Romano idem commemorat.

93 Cyane CYane puella a patre Cyanippo incognito per vim ſtuprata, vbi tandem authorem ſceleris agnouit,illum prius,demum ſeipſam interfecit. Author idem Plutarchus teſtem aduocans Doſitheum Lib.3.rerum Siculorum.

94 Aemylius ¶Vxor Aemylij adoleſcẽtis Zelotypiæ morbo affecta, dum ſuſpicaretur maritũ alterius puellæ rapi deſyderio,in ſyluas profectum ſecuta eſt. Vbi quum ad explorandam rei veritatem,in dumis & vepribus deliteſceret,a canibus feram eſſe opinantibus laniata eſt. Re cognita Aemyliꝰ ſe ipſum interfecit. Author idem Plutarchus,qui apud Sypharim Italię oppidum hoc commemorat factum.

95 Calluce ¶Calluce filia Lyci hominis ſanguinarii & hoſpites immolantis,relicta a Diomede(quem Troia redeũtẽ benigne ſuſceperat,& a paternis liberauerat inſidiis)laqo ſe ſuſpendit. Author apud eũdem Plutarchum Iubas Lib.3.rerum Africanarum.

96 Balſacia ¶Balſacia quoq; puella a Calphurnio Craſſo(quem proditi patris victorẽ fecerat)relicta,ſibi ferro iugulum tranſuerberauit.

97 Gidica GIdica Pomminij Laurentini vxor,dum Comminium priuignum maxime deperiret,neq; tamen ad concubitum poſſet inducere,ſuſpendio ſpiritum intercepit. Author Doſitheus apud Plutarchũ.

98 Anius ¶Anius rex Thuſcorum dum filiam Saliam a Catheo adoleſcẽte raptam nõ poſſet comprehendere,in fluuium ſe demiſit,quẽ a ſuo nomine fecit appellari Anionem.

99 Democritus ¶Lactantius ait Democritum ſua ſponte caput obtuliſſe morti.

100. Democrates. ¶Superatis ab Alexãdro Magno Athenienſibus, Democrates Atheniẽſis(qui Macedonum

Macedonum opibus ſemper obſtiterat) venia deſperata, gladio ſe tranſfixit. Au-
thor Curtius. Lib.5. 101
¶Dioxippus Athenienſis ſurrepti inter epulas aurei poculi falſo accuſatus, dum Dioxipp⁹
oculorum coniectum et iniuriam ferre non poſſet, gladio ſe interemit. Accuſabaẽ
autem non ſine inuidia. Nam ægreferebant Macedones Horratam Macedonem
armatum ab eo inermi, ſpectãte rege, duello victum, et reſupinatum. Author Cur
tius Lib.8. 102
¶Idem Curtius ait Boudiceam Britannorum reginam, et Pœnium Poſthumum Boudicea
eius præfectum a Romanis duce Suetonio ſuperatos, mortem ſibi intuliſſe, hũc gla Pœnius
dio, illam veneno. poſthum⁹

Plutarchus apud Gelliũ Lib.15. ait Mileſias virgines repẽte, ſine vlla eui- 103
denti cauſa, voluntatem cepiſſe obeundę mortis, ac deinde plurimas vitã Mileſiæ
ſuſpendio amiſiſſe. Cui malo vt mederentur Mileſij, decreuerũt, vt quę virgines
corporibus ſuſpenſis demortuæ forent, nudę cum eodem laqueo efferrentur. Quo
facto, ait virgines pudore tam inhoneſti funeris deterritas, voluntariam ampli⁹ nõ
petiuiſſe mortem. 104
¶Hippo et Miletia Scedaſi Bœoti filię, a iuuenibus Spartanis ſtupratę, et in puteũ Scedaſus
coniectę ſũt, occultandi ſceleris cauſa. Quod vbi reſciuit pater, ad filiarũ tumulos
ſeipſum confecit. Author Cęlius. 105
¶Xanthus apud eundem Cęlium author eſt Cambleta Lydorum regem, eo vora- Cambles
citatis progreſſum, vt nocte quadam vxorem quoq; abſumpſerit. Quũq; ſummo
mane illius manum in ore comperiſſet, ſemet iugulaſſe. 106
¶Timagoras quum Meletem Athenienſem, liberali forma adoleſcentem depe- Timago-
riret, eiuſdem iuſſu ſe dedit in præceps, vt qui in omnibus puero vellet obſecutum. ras
Cui⁹ rei pœnitentia duct⁹ Meles, eandẽ quoq; ſubiit mortẽ. Author idem Cælius. Meles
¶Timanthes Cleonęus Athleta quum et viribus ſenio defectis, et deſuetudine 107
ingentem arcum non poſſet intendere, quem iuuenis tendebat, et flectebat, furori Timãthes
adeo indulſit, vt eam tantum ob rem gladio ſe perforauerit. Author Cælius. 108
¶Idem ait Tereum perpetrato in Philomelam ſcelere ac Ityn, ſibi mortem conſci Tereus.
uiſſe, mortuoq; ſacra inſtituta anniuerſaria, in quibus ordei loco, calculis vtebantur. 109
¶Derceto Semiramidis mater, dum filiam ex adulterio conceptam in deſertis ex- Derceto
poſuiſſet, tandem facti, et ſceleris pœnitentia in lacum ſe præcipitem dedit. Au- 110
thor Idem Cælius. Laurentia
¶Laurentianus Florentinus citra vllum corporis incommodum, citraq; euidentẽ nus
morbi cauſam in puteum ſe coniecit, Authore Cælio et Crinito, qui ait ſe auditorẽ 111
eius aliquando fuiſſe. Qua etiam morte ſe extinxit Petrus Leonius vir in philo- Petrus
ſophia excellens, et inſigni prudentia. Leonius
¶Neæra quoq; virgo in Salentinis, ęgreferẽs ſe ab eo repudiatam, cui pro coniuge 112
pacta erat, eodem mortis genere vitam finiuit. Author Pontanus. Neæra

Mithridates a Pompeio ſuperat⁹, filiam nomine Direptim Menophilo Eu- 113
nucho ſeruãdam commiſit in caſtelllo quodam, Sinhorio nominę. Quod Menophi
quum Manlius Priſcus obſediſſet, defenſoreſq; deditionẽ parantes Me- lus
nophilus ſentiret, gladium in viſcera ſua compegit, veritus, ne captiua puella rape-
retur, et violaretur. Author Ammianus Marcellinus Lib.16. 114
¶Argobaſtes quum Valẽtinianum iuniorem apud Viennam dolo ſtrangulaſſet, Argoba-
vt eidem in imperio ſuccederet, a Theodoſio mortem vlciſcente ſuperatus, ſua ſe ſtes
manu percuſſit. Author Paulus Diaconus.

115 ASmundo rege Danorum in pugna occiſo, Gunnilda eiuſdem vxor ſpiritũ
Gunnilda ſibi ferro ſurripuit, virumq; fato inſecuta eſt. Author Saxo grammaticus
116 Lib. 1. hiſtoriarum danicarum.
Hading⁹ ¶ Hadingus Rex Danorum ſupendio ſe vulgo ſpectante ſuffocauit præ dolore
117 quem ex Hadingi Suerium regis conceperat. Author idem Saxo.
Rolno ¶ Rolno quoq; Danorum Rex exprobratę ſibi turpitudinis dolore volũtaria mor
118 te ſe conſumpſit. Idem Author.
Starcater⁹ ¶ Starcaterus itidem Rex Danorum pœnitentia ductus, ꝙ Lennun quẽdam per
119 nefas occidiſſet, eius filio Hathero ſe præbuit occidendum.
Galeatius ¶ Galeatius Mantuanus Papiæ quum hibernaret, puella (quam vnice amabat)
120 per iocum imperante, ſe in fluuium deiecit, authore Pontano.
Socrates ¶ Socrates Athenis capitis damnatus, volens hauſit venenum. Vnde. Ouidius in
121 Ibin. Sollicitoq; bibes, veluti doctiſſima olim Imperturbato quod bibit ore reus.
Adraſtus Adraſtus Gorgii filius dum Athym Crœſi filium ſuę fidei creditum in venatione
122 apri loco percuſſiſſet, ſe ſuper eiuſdem tumulum confodit. Author Herodotus.
Sargapiſes ¶ Sargapiſes Thomyris filius a Cyro Rege Perſarum captus, dum manicas et bra
123 chiorum vincula eximi ſibi impetraſſet, ſeipſum interfecit. Author Herodotus.
Praxaſpes ¶ Idem ait Praxaſpem virũ inter Perſas opibus et dignitate pollẽtẽ, e turri pręci-
pitem ſe dediſſe.

124 BOges Perſa amicus Xerxis, ab Athenienſibus et Cimone Milciadis filio
Boges obſeſſus, licet accepta fide poſſet egredi, abnuit tamen, et ad extremum
perſtitit. Inde vbi in mœnibus nihil cõmeatus fuit reliquum, accenſo ro-
go/liberos/coniugem/concubinas/familiam interemit, eoſq; omnes in pyram con
iecit. Deinde omne aurum vrbis atq; argentũ e muris diſperſit in Strymonem, ac
125 poſtremo ſe in rogum coniecit. Author Herodotus.
Petus ¶ Petus Traſeas Patauinus vir Catoniana diſciplina et ſeueritate, propter ſuſpitio
Traſeas nem affectatę libertatis a Nerone damnatus, ſibi venas ſoluit.
126 ¶ Quis ambigit diuina factum vltione, vt Herodes Rex Iudęæ Antipatri filius,
Herodes poſt interfectos Alexandrũ Ariſtobolum, et Antipatrum fratres, trucidatos item
Innocentes ad intercipiendum ſacrum virginis partum, vermibus ad extremũ to-
127 to corpore ſcatentibus mortem ſibi conſciuerit?
Pyramus ¶ Pyramus adoleſcens et Tyſbe puella incredibili amore flagrantes, quum impe-
Tyſbe diente parentum ſuſpicione ſuis votis ſatiſfacere nequirẽt, pepigerunt, vt certo die
in remotum locum ſe reciperẽt. Quo quum prior veniſſet Tyſbe, metu lęnæ ibi-
dem repertę profugit in latebras relicto capitis tegumento. Quod arripiens lęna
venienti poſt Pyramo coniecturam prębuit et argumentum deuoratę amaſię, mor
temq; ſibi propterea conſciuit. Tyſbe paulo poſt reuerſa, vbi mortuum amantem
conſpicata eſt, longioris vitæ pertæſa, ſuo ſe gladio confodit. Onidius. Lib. 4. Me
ta. de vtroq; meminit. Sic primum de Pyramo.

Vtq; dedit notę lachrymas, dedit oſcula veſti.
Accipe nunc inquit noſtri quoq; ſanguinis hauſtus.
Quoq; erat acinctus, demiſit in ilia ferrum.

¶ De Tyſbe vero ſic. Aptato pectus mucrone ſub imum Incubuit ferro, quod ad-
huc a cæde tepebat. Item Stroza pater Lib. I. Eroticon. Pyramus exemplũ prębet,
miſerandaq; Tyſbe, Quos rapuit ſimili mors violenta modo. Item Calentius
in Epigrammatis.

Pyramus et Tyſbe miſeri ſine crimine amarunt.
Occidit hic propria ſæuus vterq; manu.
Et quos vnus amor tetigit, nox vna peremit,
Enſis et vnus, et hæc contegit vrna duos.

Item Architrenius Lib. 4. Ibi ſerum Pyramus enſe Vindicat egreſſum, Tyſbe lu-
gubria fati Pondera morte leuat, tua nec formidat ad vmbras Pyrame fata ſequi,
ſequiturq; dolore dolorem, Et gemitu gemitum producit, funere funus.

¶ Eriſicthonem poetę fabulantur ob neglecta Cereris ſacra, in tantā famē reda-
ctum, vt propria membra deuorauerit, ſeq; ipſum corroſerit. Addunt et filiam eiꝰ 128
Metram nomine, in varias formas Neptuni beneficio mutari ſolitam. Vnde natū Eriſicthō
adagium. Mutabilior Metra Eriſicthonis. Ouidius. Lib. 8 Meta. Ipſe ſuos artus
lacero diuellere morſu Cœpit, et infelix minuēdo corpꝰ alebat. Idē in Ibin. Vtq;
pater ſolitę varias mutare figuras, Plenus inextincta cōficiare fame. Item Pamphi-
lus Saxus in Eleg. Talis erat ieiuna fames, Eriſicthona quondam Impleuit miſerū
quum fera peſte ſua.

LYchione Dædalionis filia, Dianę (cui ſe pręferebat) ſagittis cōfoſſa eſt. 129
Cuius dum celebrarentur exequię, pater in puellæ rogum ſeſe coniecit. Dędalion
Poetę fingunt eum ab amicis (ne in ignē deſiliret) impeditum, fuiſſe mu-
tatum in volucrem. Vnde Ouidius Lib. 11. Vt vero ardentem vidit, quater impe-
tus illi In medios fuit ire rogos, quater inde repulſus, Cōcita membra fugę mādat.

DIdonem ſuo gladio incubuiſſe pro comperto eſt, ſed non omnes eandem 130
mortis cauſam afferunt. Scribit Auſonius (et ita ſe habet rei veritas) hoc Dido
ab ea factum, vt mortuo marito Sichęo caſtitatē ſeruaret vidualem, et fu-
rias Iarbę Getulorum regis declinaret. Verba eius ſunt hæc. Sed furias fugiens
atq; arma procacis Iarbæ, Seruaui fateor morte pudicitiam. Auſonium ſecutꝰ Ma-
rullus Didonem ſic inducit loquentem. Nec mihi Phryx nocuit, nec enim Phryga
nouimꝰ vllum, Cura ſed antiqui caſta tenaxq; tori. Quā ne coniugio Lybici violare
tyranni Cogerer, hac cecidi fortiter vſa manu. Vtriq; ſuccinit Rhennius, ſeu (vt
aliis placet) Priſcianus in Geographia Dionyſij de ſitu orbis dicens. Qua regnans
felix Dido per ſęcula viuit, Atq; pudicitiam non perdit carmine ficto. Contra ve-
ro Virgilius hoc ipſum aſcribit impatientiæ doloris, quem ex Aeneæ fuga cōcepe-
rat. Quod tamen fabuloſum eſt. Virgilium pleriq; omnes poetę Latini ſecuti ſunt.
Ouidius imprimis Lib. 3. Faſtorum, et in Epiſtolis ſic ait. Præbuit Aeneas et cau-
ſam mortis, et enſem, Ipſa ſua Dido concidit vſa manu. Idem. 14. Meta. Excipit
Aenean illic animoq; domoq;, Non bene diſſidium Phrygij latura mariti Sido-
nis, inq; pyra ſacri ſub imagine facta Incubuit ferro, deceptaq; decipit omnes.
Item Syllius Lib. 2. Ipſa pyram ſuper ingentem ſtans ſaucia Dido, Mandabat Ty-
rijs vltricia bella futuris, Ardentemq; rogum media ſpectabat ab vnda Dardanus,
et magnis pandebat carbaſa fatis. Idem Lib. 8. Iliaco poſtq̄ deſerta eſt hoſpite
Dido, Et ſpes abrupta e medio, in penetralibus atrā Feſtinat furibuuda pyram, tūc
corripit enſem Certa necis, profugi donum exitiale mariti. Item Angelus Poli-
tianus in Manto.

At Phœniſſa rogum ſæuo furiata dolore
Inſcendet moritura, truceſq; in vota vocabit
Eumenidas, mox et Phrygium (proh triſtia dona)
Ah niueum per pectus aget miſerabilis enſem.

131 Anna. ANna Beli Regis filia poſt mortem ſororis ſuę Didonis, Carthaginē ab Iarba occupatā reliquēs, ad Battũ Melitę inſulæ regem nauigauit. Quo demum relicto, mare ingreſſa in Laurentũ litus delata eſt. Ibiq; ab Aenea cognita, et hoſpitio ſuſcepta, non ſine mutui cum eo amoris ſuſpitione, adeo vt in odium Lauinię veniret. Cuius inſidias vt declinaret, ſe in Numycũ fluuiũ pręcipitauit. Vnde Ouidius Lib. 4. Faſtorum. Corniger hanc tumidis rapuiſſe Numycius vndis Creditur, et ſtagnis occuluiſſe ſuis. Item alibi, Placidi ſum Nympha Numyci, Anne perenne latens, Anna perenna vocor.

132 Euadne. EVadne Martis filia in rogũ mariti ſui Capanei apud Thebas mortui (dũ celebrarētur exequię) ſe cōiecit. Vnde Ouidius Lib. 5. Triſtium. Cernis vt Admeti cantetur et Hectoris vxor? Auſaq; in accenſos Iphias ire rogos? Idem Lib. 3. de arte. Accipe me Capaneu, cineres miſcebimꝰ inquit Iphias, in medios deſiluitq; rogos. Item Martia. Lib. 4. Epigrā. Arſerit Euadne flāmis iniecta mariti. Item Statius Lib. 12. Turbine quo ſeſe charis inſtrauerit audax Ignibus Euadne, fulmenq; in pectore magno Quęſierit. Itē Propertius Lib. 1. Cōiugis Euadne miſeros elata per ignes Occidit, Argiuæ fama pudicitiæ. Ouidiꝰ lib. 3. de ponto. Iphias ante oculos tibi erit ponenda volenti Corpus in accenſos mittere forte rogos.

133 Hylonome. ❡Hylonome fœmina Centaura et biformis mortuo marito Cyllaro, gladio ſuo incubuit. Ouidius Lib. 12. Vt videt extinctum, dictis quæ clamor ad aures Arcuit ire meas? telo quod inhęſerat illi Incubuit, morienſq; ſuum complexa maritum eſt.

134 Biblis ❡Biblis Mileti filia ex Cyane, quũ fratrē Caunũ miſere deperiret, neq; eius concubitũ poſſet aſſequi, vrgētibus furijs ſe occidit, et in fontem poſtea Nayadũ beneficio mutata eſt. Ouidius Lib. 1. de arte, Biblida quid referam? vetito quæ fratris amore Arſit, et eſt laqueo fortiter vlta nephas?

135 Hercules. ❡Hercules induta tunica Neſſi Centauri cruore tincta, in tantas furias raptus eſt, vt præ impatientia doloris ſeſe in Oetha monte combuſſerit. Ouidius ad Liuiam. Qualis in Herculeæ colluxit collibꝰ Oethæ, Quũ ſũt īpoſito mēbra cremata deo. Item Claudianus in tercium cōſ. Honorij. Iuga deſeris Oethes Herculeo damnata rogo. Item Statius Lib. 12. Thebaidis. Lętus in accēſa iacuit Tyrinthiꝰ Oetha.

136 Aegeus. ❡Theſeo in Cretā ad Minotaurũ nauiganti Aegeꝰ pater, Athenarum rex pręcepera, vt ſi confecto monſtro incolumis rediret, ad læticiæ argumentum albis veteretur velis, vt proſpectantibus e portu amicis, ſuperſtitis vitæ fidem præſtaret. Theſeum tamen cepit obliuio mandati. Propterea quum iiſdē (quibꝰ venerat) remigraret velis, fecit vt pater nihil de filio ſibi promittēs, e ſcopulo ī mare ſe deturbauerit, & aquis nouum impoſuerit nomen. Quam fabulam vel (ſi mauis) hiſtoriam Catullus lōgo ad modum proſequitur filo. Eius autem verba de morte Aegei ſunt hæc.

At pater vt ſumma proſpectum ex arce petebat,
Anxia in aſſiduos contollens lumina fletus,
Quum primum inflati conſpexit linthea veli,
Præcipitem ſeſe ſcopulorum e vertice iecit.
Amiſſum credens immiti Theſea fato.
Sic funeſta domus ingreſſus tecta paternę
Morte ferox Theſeus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipſe recepit.

❡Calentius quoq; Lib. 1. Elegiarum ſic inquit.

Dum tenet

Dum tenet in gremio raptam Minoida Theſeus,
Vela ferunt, quæ iam vela tulere rates.
Aſt vbi nigra dari proſpexit linthea vento
Rex pater, in fluctus hoc caput (inquit) eat. .·.
Prçcipitemq; ſenex ſpecula ſe iecit ab alta,
Quem Venus eſſe deum fluctibus alma dedit.

¶Item Ouidius in Ibin.

Vt qui Theſeę fallacia vela carinę
Vidit, & Iliaca miſſus ab arce puer. Huius rei etiam meminit Cælius Lib. 10.
Lectionum antiquarum. Capite. 25.

¶Hæmon Thebanus iuuenis quum amore incredibili Antigonē Oedipi & Io= 137 Hæmon
caſtæ filiam deperiret, ad eius tumulum mortem ſibi cōſciuit. Fuerat autem An=
tigone iuſſu Creontis (qui vetuerat Gręcorū cadauera inhumari) iugulata, ꝙ Po
lynicem fratrem mortuum noctu ſepelire voluiſſet. De huius adoleſcentis morte
Propertius Lib. 2. ſic inquit.

Quid, non Antigones tumulo Bœotius Hæmon
Corruit ipſe ſuo ſaucius enſe latus? .·.
Et ſua cum miſera permiſcuit oſſa puella,
Qua ſine Thebanam noluit ire domum.

¶Sappho puella ex Leſbo inſula, e Leucade Epyri promontorio ſe pręcipitauit, ꝙ 138 Sappho
a Phaone liberali forma adoleſcente (quē ſupra fidem hominum deperibat) mu=
tuo nō redamaretur. Statius Lib. 5. Syluarum. Saltuſq; ingreſſa viriles Nō formi=
data temeraria Leucade Sappho. Vbi Domiti[9] pro Leucade putat legendū Chal=
cide, ꝙ aggreſſa ſit carmen Elegiacum inſtar Euphorionis poetæ Chalcidici. Cui[9]
opinio non admodum mihi ridet. Neq; enim video, cur temerariam vocet, niſi ob
illatam ſibi imprudenter mortem. Suffragatur mihi Auſonius dicens. Pręcipitem
pelago vel Leucados elige rupem. Pamphilus quoq; in Elegijs dicens. Memet vt
ęquoreas veluti iam Leſbis in vndas Torquerē, muſis Leſbis amica ſacris. Et Po=
litianus in Nutricia. Sed tandem Ambracias temeraria ſaltat in vndas. Item Po=
litianus in Eleg. Maſcula quęq; ſuos cantat moritura calores, Leucadii Sappho cri=
men honorq; freti.

¶Græcis Thebas obſidentibus, quum Tyreſias vates prędixiſſet Thebanos ex= 139 Menecœ=
pugnatum iri, niſi eorum qui (ſerpētinis dentibus prognati fuerant) aliquis ſe mor us
ti deuoueret, Menecœus vt patriæ ſaluti conſuleret, in ipſis Thebarum mœnibus
gladio ſe confodit, confoſſū ad hoſtes deturbauit. Quo viſo protinus abierūt Græ
ci. Statius Lib. 1. Theb.

Sic ait, inſignemq; animam mucrone coruſco
Dedignantem artus pridem, mœſtamq; teneri
Arripit, atq; vno quæſitam vulnere rumpit. .·.
Sanguine tunc ſpargit turres & mœnia luſtrat,
Seq; ſuper medias acies nondum enſe remiſſo,
Iecit, & in ſæuos cadere eſt conatus Achiuos.

¶Iocaſta filia Creontis, & vxor Laij videns filios ſuos Etheoclem & Polynicem 140 Iocaſta
mutuis vulneribus interfectos, horrore tanti facinoris mortem ſibi intulit. Statius
Lib. 11. Theb.

Regina extulerat notum penetralibus enſem,
Enſem, ſcœptriferi ſpolium lachrymabile Laij.

Multaq; cum ſuperis & diro queſta cubili,
Et nati furiis & primi coniugis vmbris
Luctata eſt dextra,& prono vix pectore ferrum
Intrauit tandem,& venas prorupit aniles
Vulnus,& infelix luſtratur ſanguine pectus.

141 ANnibale Sagunthum vrbem Hiſpaniæ Romanis amicam obſidente, Mopſus Cretenſis fauens Sagunthinis,vbi filios vidit interfectos, temperare ſibi non potuit,quin ſe pręcipitaret e turri,& filijs comitem daret. Vnde Syllius Lib.2.

Atq; pater gemino natorum funere Mopſus
Correptos arcus ter mœſta mouit ab ira,
Ter cecidit dextra,notas dolor abſtulit artes.
Poenitet heu ſero dulces liquiſſe penates,
Arreptoq; auide quo concidis Icare ſaxo,
Poſtq̃ æuum ſenior,percuſſaq; pectora fruſtra
Sentit, & vt tantos compeſcat morte dolores
Nil opis in dextra,vaſtę ſe culmine turris
Pręcipitem iecit,moribundos explicat artus
Dum cadit,extremo Gortynius aduena bello.

142 Phędra. PHędram Hippolyti nouercam furię Veneris vſq; adeo torruerunt,vt laqueo ſpiritum ſibi interceperit,ꝙ priuigni(cuius amore ęſtuabat impatienter,& pruriebat)concubitum non poſſet exorare.Moriens tamen ſcelerata mulier,literas reliquit,quibus Hippolytum ſtupri arguebat,ſueq; mortis vocabat authorem. Auſonius. Suaſi quod potui,tu alios modo conſule. Dic quos? Phædra & Eliſſa tibi dēt laqueum aut gladium. Item. Reſpicit abiectas deſperans Phedra tabellas. Hęc laqueum gerit.

143 Ino Melicerta ¶ Athamas Rex Thebarum furiis agitat⁹, Learchum filium dedit morti.Propterea Ino Cadmi & Hermiones filia& eius vxor ſibi timēs,cum altero filio Melicerta ſe in mare pręcipitem dedit.Quos in deorum indigitamenta poetę retulerunt. Cyprianus.Melicertes & Leucothea pręcipitantur in maria,& fiunt poſtmodum maris numina.Pamphilus in Eleg.Cur ſūmis nequeo ſalebris Athamātis vt vxor, Triſte ſub Aeolia mergere corpus aqua? Ouidi⁹ in Ibin. Vt teneri nutrix eadē matertera Bacchi. Val.Fl.Lib.8.Attonito qualis pede proſilit Ino In freta,nec parui meminit conterrita nati. Aegidius Maſerius homo egregie doctus cum Zenodoto ait Athamanta Euricliam filiam primum,inde Learchum interfeciſſe,ſubterfugiente Ino vxore cum Melicerta.Ouidius Lib.4.Meta. Seq; ſuper pontum nullo tardata timore Mittit,onuſq; ſuum.

144 Phyllis PHyllis Lycurgi Thracum regis filia ęgreferens ſe relictam & ſpretam a Demophoonte Theſei filio, quem vnice deperibat,et ab expeditione Troiana redeuntē hoſpitio exceperat, vitā laqueo pręfocauit, in Amygdalum poſtea(vt fabulantur poetæ)conuerſa.Pamphilus Sax⁹. Exemplum tribuit mortis mihi nobile Phyllis,Pendebat longa corpus inane trabe.Pontanus Lib.3.de Stellis.Ac miſera ante diem zona crudeliter vſa Phyllis ab inuiſo pendet Rhodopeia trunco.Cremutius apud Plynium author eſt nunq̃ virere arborem,ex qua Phyllis ſe ſuſpenderit.Mātuanus ad Heliſam.Phyllida fecit amor vitam finire dolendo.

145 Aiax. ¶ Aiax Telamonis filius ægreferens mortui Achillis arma(quę ſupramodū appetebat

petebat) Vlyſſi data fuiſſe, inuidia motus, et in rabiem cõuerſus mortem ſibi intulit. Ouidi⁹ Lib.13. Meta.

Hectora qui ſolus, qui ferrum, igneſq; Iouemq;
Suſtinuit toties, vnam non ſuſtinet iram.
Inuictumq; virum vicit dolor, arripit enſem,
Et meus hic certe eſt. An & hunc ſibi poſcit Vlyſſes?
Hoc ait vtendum eſt in me mihi, quiq; cruore
Sepe Phrygum maduit, domini nunc cęde madebit,
Ne quiſq̃ Aiacem poſſit ſuperare, niſi Aiax.
Dixit, & in pectus tum demum vulnera paſſum,
Qua patuit ferro, lœthalem condidit enſem.

IPhis puer liberali facie, quum Anaxaretem puellã icredibili amore proſequeretur, neq; tamen readamaretur ab ea, laqueo ſe ſuffocau it, atq; on⁹ infelix eliſa fauce pepẽdit, inquit Ouidius Lib.14. Demum quum celebrarẽtur exequię, puella mortui miſerta ſe quoq; interfecit. Pontanus de Stellis Lib.3. Subſtrinxit laqueo collum, atq; ad limen amatę Iphis Anaxaretes immania fata peregit. 146 Iphis Anaxarete.

147 Auctolia
¶Auctolia Vliſſis mater quum falſo nuncio audiuiſſet filium apud Troiam occu buiſſe, laqueo vitam finiuit.

148 Amphion
¶Amphion Iouis filius interfectis ab Apolline quatuordecim liberis, ſeipſũ gladio interemit. Ouidius in Ibin. Addidit vt fidicen miſeris ſua funera natis, Sic tibi ſint vitę tęda iuſta tuæ.

149 Althea
¶Althea Thieſtis filia quum audiuiſſet Meleagrum filium ſuis fratribus intuliſſe mortem, ſe pręcipitauit, combuſto prius fatali ſtipite, quo cremato Meleagrum ex fato periturum audiuerat.

150 Britona
¶Britona nympha Cretenſis quũ eſſet formoſa, perpetuoq; virginitatis voto, venationi vacaret, ad vim & ſtuprum Minois regis declinandum, ſe in aquas dedit pręcipitem.

151 Brotheus
¶Brotheus Vulcani filius propter oris deformitatem illuſus, in rogũ deſiluit, ibiq; vitam incendio finiuit. Ouidius in Ibin. Quodq; ferunt Brotheum feciſſe cupidine mortis, Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.

152 Canace.
¶Aeolus Rex ventorũ audito Canaces filiæ cũ Machareo fratre inceſtu, ad eã gla dium miſit, vt ſcelus voluntaria morte dilueret, & vlciſceretur. Quod illa fecit.

153 Alcyone
CEyx Alcyones maritus, ad oraculum nauigans naufragium fecit & obrutus eſt aquis. Quod indignanter ferens Alcyone, mortem mariti ſecuta, in ma re ſe deturbauit, & in auem ſui nominis mutata eſt. Ouidius in Ibin. Nec tibi ſit tumidis melior Neptunus in vndis, Q̃ cui ſunt viſę frater & vxor aues.

154 Deianyra
¶Deianyra Herculis vxor, audita mariti morte, ſupereſſe noluit, ac propterea do lore animi ſe peremit. Ouidius. Impia quid dubitas Deianyra mori?

155 Eſacus
¶Heſperie nympha Eſacum Priami filium (a quo adamabatur) perſequentẽ fugiens, morſu colubri in herba latentis interfecta ſ fecit, vt Eſacus ipſe vitam ſibi acer bam putauerit, et aquis ſe obruerit.

156 Erigone
ERigone audita patris Icari morte, laqueo ſe ſuſpendit. Ouidius in Ibin. Quodq; dolore necis patriæ pia filia fecit, Vincula per laquei fac quoq; guttur eat. Statius Lib.5. Syluarum. Nec enim Marathonia virgo Parci⁹ extinctum ſęuorum crimine agreſtum Fleuerat Icarium.

157 Euenus
¶Euenus ægreferens Marpiſſam filiam ab Ida filio Apharei in certamine curuli ſuperatam

ſuperatam,ac propterea ex pacto nuptijs copulatam,ſe in Lycormam Aetolię fluuium demiſit,cui et impoſuit nomen. Author Domitius Calderinus . Vnde Ouidius in Ibin. Vtq; vel Euenus torrenti flumine merſus, Nomina des rapidæ/vel Tyberinꝰ aquæ. Ad hunc fere modum Plutarchus, Euenꝰ (inquit)Martis & Stropæ filius , ex Alcippa Oenomai filia Marpiſſam ſuſcepit filiam. Quam ab Aphareto in Chorea raptam inſequens,dum compręhendere non poſſet,in Lycormam fluuium ſe præcipitauit.

158 Iuturna ¶ Iuturna Dauni filia poſt interfectum ab Aenea Turnum fratrem ſuum,mœroris impatiens ,ſe dedit in aquas præcipitem.

159 Ilice ¶ Ilice Ibyci Lydij filia, dum amores Martis contemneret , deo faſtum vlciſcente in furorem verſa,e ſcopulo ſe demiſit. Ouidius in Ibin. Lydia ſe ſcopulis vt virgo miſit ab altis, Dixerat inuito quæ mala verba deo.

160 Macaria. ¶ Athenienſes dum mortui Herculis tutarentur liberos,quos inſectabatur Euryſtheus,ab oraculo acceperunt ſe ab Euryſthei liberatum iri incurſatione,ſi quis e liberis Herculis ſemet inferis deuoueret. Quo audito Macaria eiuſdem filia ſeſe ſpōtaneæ morti obtulit.

161 Alceſtis ¶ Alceſtis filia Perilai ſeipſam interfecit, vt vmbra ſua cōtenti manes,ægroto marito parcerent. Seneca in Medea . Cōiugis fatum redimens Pherȩi Vxor Impēdit animam marito .

162 Tyro ¶ Tyro mulier Theſſala mortuo marito,ſpōte oppetijt mortē. Baptiſta piꝰ Lib.2. Eleg. Carmine cōſpicua eſt Tyro Pagaſęa puella, Quę voluit ꝓprij fata ſubire viri.

163 Iole ¶ Hercules ab Iole connubio reiectus, Oechaliam puellę patriam diripuit. Dolore facti Iole,ſe præcipitem e muro dedit. Author Plutarchus.

164 Charādes CHarādes Tyrius quum legem tuliſſet,ne quis armatus veniret in cōcionē, & tamen ipſe rure veniens, pręter ſpem aliter feciſſet, monitus legis ab eo, qui proxime ſedebat, vitam ſponte reliquit,& gladio ſuo incubuit, quum tamen culpam diſſimulare potuiſſet aut defendere.

165 Amata. ¶ De Amata Lauinię matre/quo modo & quam obrē ſpiritum ſibi laqueo intereeperit, vide in eorum hiſtoria,qui ſuſpendio & cruce vitam finiuerunt.

166 Herenniꝰ QVum. L. Opimius Conſul. C. Graccum Agrarias leges cōtra authoritatem ſenatus ferre molientē ſuſtuliſſet, Herennius Siculus (quo et aruſpice & amico vſus ſemper fuerat Graccus)compręhēſus,dum in carcerē traheretur,capite poſti carceris illiſo ſpiritū depoſuit. Author Val. Max.

167 Coma ¶ Coma latro frater Diogenis latronum ducis ad. P. Rutilium ductus, dum interrogaretur de genere belli a ſeruis & latronibus moti,capite in crura demiſſo,ſibi ipſi ſpiritum interclusit. Author Val. Max.

¶Parentes liberorum interfectores

1	IDomeneus	15	Althea	29	Deiotarus		
2	Darius	16	Aidona	30	Mithridates		
3	Epaminundas	17	Altaxerxes	31	Antoniꝰcaracalla		
4	Mãliꝰ Torquatꝰ	18	Cambyſes	32	Virginius		
5	Brutus	19	Cõſtãtinꝰmagnꝰ	33	Herodes		
6	Caſſius	20	Dioſcorus	34	Hippomenes		
7	Ageſilaus	21	Euriſthenis mr̃	35	Embarus		
8	Medea	22	Ptolemęꝰ	36	Orchamus		
9	Athamas	23	Ptolemęꝰ auletes	37	Lenogildus		
10	Tantalus	24	Deuteria	38	Lyſimachus		
11	Leus Atheniẽſis	25	Apteras	39	Aulꝰ poſthumiꝰ Tubero		
12	Agaue	26	Erictheus				
13	Progne	27	Darius	40	Arpiages		
14	Hippodamas	28	Boges	41	Ethearchus		

EXPLANATIO. 1

Idomeneꝰ

IDomeneus Deucalionis filius, et Cretenſium rex, quum vouiſſet ſe immo-
laturum eum qui primus Troia redeunti occurreret, filiam forte fortuna re- 2
pertam immolauit. Darius
¶Darius rex Perſarũ Ariobarſanem filiũ interfecit, ꝙ is Alexandro promiſiſſet, 3
ſe patri inſidiaturum, et mortem intentaturum. Plutar. in Paral. Epaminũ-
¶Steſimbrotus ab Epaminunda patre Thebanorum duce interfectꝰ eſt, ꝙ contra das
mandatum patris manum cum hoſtibns Lacedæmonijs conſeruiſſet, q̃uis parta 4
victoria. Manlius
MAnlius Torquatus itidem filiũ ſecuri percuſſit, ꝙ in Samnites cõtra edi- Torquatꝰ
ctum pugnaſſet, q̃uis hoſte profligato ad ſuos victoriam retuliſſet. Vnde 5
Virgiliꝰ lib. 6. Sęuũq; ſecuri Aſpice Torquatũ, et referẽtẽ ſigna Camillũ. Brutus
¶Brutum a Romanis expulſũ quum filius prodere voluiſſet, paterna cecidit ma- 6
nu. Author Ariſtides Mileſius apud Plutarchum. Caſſius
¶Romanis in Latinos certãtibus, Caſſius ſignifer Craſſum Brutum filiũ occidit, 7
ꝙ is patrem prodere, et hoſtibus portas aperire voluiſſet. Author. Plutar. Ageſilaus
¶Perſis Græciam infeſtantibus, Pauſanias Lacedęmoniorum dux. 50. auri talẽ- 8
ta (vt Spartam proderet) a Xerxe acceperat. Quod vbi reſciuit Ageſilaus pater, fi Medea
liũ in templo Palladis incluſum inedia conſumpſit. idem Author.
¶Medea ab Iaſone (quem hoſpitio ſuſceperat, et modum rapiendi velleris do-
cuerat) reiecta, filios ex eo ſuſceptos Dyndimum et Theſſandrum iterfecit. Virg.
Aegl. 8. Sęuus amor docuit natorum ſanguine matrem Commaculare manus. Idẽ
in Culice. Quum cernam Colchida matrẽ Anxia ſollicitis meditantem vulnera
natis. Ouidiꝰ. Lib. 7. Meta. Vtroq; Sanguine natorum perfunditur impius enſis.
Idem. Lib. 2. Eleg. Colchida reſperſam puerorum ſanguine culpant. Idem Lib. 2.
de arte. Coniugis admiſſum/ violataq; iura mariti, Barbara per natos Phaſias vlta
ſuos. Propertius Lib. 3. Nam quid Medeæ referam/ quo tempore matris Iram na-
torum cęde piauit amor. Stroza pater. Lib. 1. Eroticon. Læſaq; natorum macu-
lata eſt ſanguine Colchis. Sabellicus. Hanc fama eſt fraterna cęde cruentam Ma-
gnanimum

gnanimum Aeſonidem Colchis cũ patre relictis Per varios caſus, per deuia re=
9 gna ſecutam. Horatius in Arte. Ne pueros coram populo Medea trucidet.
Athamas ATHamas rex Thebarũ furore correptꝰ, Learchum & Eurycleam liberos pro leonibus occidit. Ouidius Lib. 4. Meta. Deq; ſinu matris ridentem & parua Learchum Brachia tendentem rapit, & bis terq; per auras Mo=re rotat fundę, rigidoq; ĩfantia ferro Diſcutit ora ferox. Idem Lib. 6. Faſtorũ. Hic agitur furijs Athamas ſub imagine falſa, Tuq; cadis patria parue Learche manu. Statius Lib. 2. Syluarũ. Toruus adhuc Athamas ĩſanos flecteret arcus. Idẽ Lib. 1. Theb. Cui ſumpſerit arcus Infelix Athamas. Claudianus Lib. 1. in Ruffinũ. Hęc Athamantęæ direxit ſpicula dextræ. Bap. Pius Lib. 2. Eleg. Qualis ad abſumptũ per tela paterna Learchum, Deſiluit lachrymis ſaucia facta parens. Plynius quoq;
10 Lib. 34. Cap. 14. de hoc nonnihil meminit.
Tantalus ¶Tantalus (qui in Phrygia regnauit) deis hoſpitio ſuſceptis, Pelopem filium co=ctum membratim comedendum appoſuit, vt eorum diuinitatem experiretur. Se=neca in Thyeſte. Exceptus gladio paruulus impio, Dum currit patrium natus ad oſculum, Immatura focis victima cõcidit, Diuiſuſq; tua eſt Tãtale dextera, Men=ſas vt ſtrueres hoſpitibus deis. Item Mantuanus Lib. 1. De Cala. Temporũ. Prę=tereo conciſa ſui qui corpora nati Dijs epulãda dedit.
11
Leus ¶Leus Athenienſis ab oraculo monitꝰ, Athenas ipſas perituras, niſi tres filias im=molaret, maluit oraculo parere, q̃ ſuis parcere. Volaterranus Author.
12
Agaue ¶Agaue Thebana mulier Pentheum filium Bacchanalia deſpicãtem, cum cæte=ris Mænadibus interfecit. Virgilius in Culice. Quo quondam victa furore, Venit Nyctileum fugiẽs Cadmęis Agaue, Infandas ſcelerata manꝰ, & cæde cruẽta. Oui=dius Lib. 3. Meta. Prima ſuum miſſo violauit Penthea Thyrſo Mater. Statiꝰ Lib. 11. Theb. Pentheia qualis Mater ad inſani ſcandebat culmina montis, Promiſſum ſęuo caput allatura Lyęo. Sidonius. Ipſa autem nato occiſo Pentheia mater, Ampli us vt furiat, nunquid vęſana futura eſt? Vbi furiat pro verbo neutro vſus eſt. Sene=ca in Thebaide. Egit ſorores mater, & gaudẽs malo Vibrante thyrſo prętulit fixum caput. Idem, in Oedipode. Qualis attonita & furens, Cadmęa mater abſtulit nato caput.
13
Progne PRogne Pandionis filia ægreferẽs ſororem ſuam Philomelã a Tereo ma=rito fuiſſe ſtupratam, Itym filium eidem comedẽdum appoſuit. Ouidius Lib. 6. Meta. Tendẽtemq; manus. & iam ſua fata videntẽ, Et mater ma=ter clamantem, & colla petentem, Enſe ferit Progne, lateri qua pectus ad=hęret. Idem Lib. 2. Eleg. Atq; ſua cæſum matre queruntur Itym. Idem Lib. 1. de Remedio. Nec dolor armaſſet cõtra ſua viſcera matrem, Quæ ſocij dãno ſangui=nis vlta virum eſt. Sidonius. Siue prandia quis refert Thyeſtę, Diſcerptum aut pue
14 rum, cibumq; factum.
Hippoda mas ¶Perimele puella vim, et ſtuprũ ab Acheloo paſſa, ab Hippodamante patre de=teſtante facinus præcipitata eſt. Ouidius Lib. 8. Meta. Quod pater Hippodamas
15 ægre tulit, inq; profundum. Protulit e ſcopulo periturę corpora natę.
Althea ¶Althea ægreferẽs fratres ſuos a Meleagro filio interfectos, fatalem cõbuſſit ſti=pitem, de quo Parcæ prędixerant Meleagrum non prius periturum, q̃ ſtipes ipſe igni fuiſſet abſumptus. Hoc itaq; modo natum emori fecit. Ouidiꝰ Lib. 1. Triſtiũ,
16 Vtq; cremaſſe ſuum fertur ſub ſtipite natũ Teſtias, et melior matre fuiſſe ſoror.
Aidona ¶Aidona vxor Zeti, Ithilum noctu imprudens occidit, dum vnum ex filijs Am=phionis (cuius vxori inuidebat) interficere vellet.

¶Artaxerxes Mnenon cognomento, Perſarũ rex, Darium filium cum alijs inter- 17
fecit, ꝙ ab eis inſidijs peteretur. Artaxer.
¶Cambyſes Cyri filius Perſarum rex/filium ſagitta occidiſſe fertur, furore correp 18
tus, quo prius fratrem & grauidam ſororem dederat morti. Cambyſes
¶Conſtantinus magnus Criſpum filium cũ Licinio ſororis ſuæ marito incerta cau 19
ſa morti dedit. Sextus Aurelius prodit hoc eum feciſſe ſuaſu Fauſtę coniugis. Cõſtãtinꝰ
¶Dioſcorus pater Beatæ Barbarę filiam multis prius tormentis affectam/ad extre 20
mum ſupplicio capitis affecit, ꝙ ad Idololatriam flecti non poſſet. Dioſcorus
¶Euriſthenes quũ male in bello pugnaſſet, ac proptetea domui ſuæ ignominiam 21
peperiſſet, inedia conſumptus eſt a matre. Ouidius in Ibin. Obſtrictuſq; necem pa Euriſthe-
tiaris limine tecti, Vt legem pœnę cui dedit ipſa parens. nis mater
¶Ptolemęus Euergetes a ſuis ob crudelitatem regno pulſꝰ, filium quem ex Cleo- 22
patra ſorore ſuſceperat, in Cypro occidit, eiuſq; caput & pedes matri pro mune- Ptolemęꝰ
re natalitio remiſit. 23
¶Ptolemęus Auletes regno ſuo redonatus (quo ob flagicia fuerat eiectus) Cleo- Ptolemęꝰ
patram filiam & Archelaum eius maritum (quos Aegyptij in regnum aſciuerãt) Auletes
occidit.
¶Deuteria mulier timens ne filia ſua (quam nubilẽ & formoſã habebat, a Theo-
deberto rege corrumperetur, eam in flumen pręcipitauit apud Viridunũ ciuitatẽ. 24
Author Gregorius Turoñ. Deuteria
¶Apteras vetuſtiſſimus Græcorum Saturnus patrem caſtrauit, filios interemit, 25
fratribus bella & ferrum intulit. Annius in Beroſum. Apteras
¶Erictheus bellum cum Euiloquio gerẽs, quum ab oraculo accepiſſet futuram ſi- 26
bi victoriam, ſi filiam dijs immolaret, paruit, & cõſenſu Praxithę vxoris puellam Erictheus
cecidit. 27
¶Darius quoq; Cymbrico bello profligatus. quum intellexiſſet ſe fore victorem, Darius
ſi Calphurniam filiam dijs daret victimam, dedit, vt patrię conſuleret. 28
¶Boges Perſa ab Athenienſibus obſeſſus, vbi nihil habuit commeatus in caſtris, Boges
liberos cum vxore primum, demum ſeipſum interfecit. Author Herodotus. 29
¶Deiotarus cum multos ſuſcepiſſet liberos, omnes excepto tãtum vno iugulauit, Deiotarus
vt qui ſuperfuturus erat, potentior fieret, & maieſtatis auguſtioris. Author Cæliꝰ. 30
¶Mithridates ſanguinolẽtus ac crudelis in omnes fuit. Nam matrem/fratrem/ac Mithrida.
filios tres impuberes/ac totidem filias interfecit. Author idem Cęlius. 31
¶Antonius Caracalla Imperator Iuliam nouercam in vxorem duxit, cuius filium Antonius
Getam nomine paulopoſt interfecit. Author Aelius Spartianus. Caracalla.
VIrginius filiam Virginiam Icilio deſponſatam/ſpectãte populo & palam 32
interfecit, vt Appium Decemuirum (qui eam ſtuprare velut ſeruam ten- Virginius
tauerat) in odium et inuidiam populi traheret. Quod et factum eſt, Nãq;
vt propter illatum Lucretiæ ſtuprum Romani reges deſierũt, ita quoq; immode-
rata Appii libido finem fecit Decẽuirorum magiſtratui. Author Liuiꝰ. Sylliꝰ Lib.
13. Virginia iuxta Crine cruẽtato vulnus ſub pectore ſeruat, Triſtia defenſi ferro
monumenta pudoris. 33
¶Herodes rex Iudęæ præter innocentium cędem, tres quoq; ex liberis ſibi ſuſpe- Herodes
ctos/Alexandrum/Ariſtobolum et Antipatrum morti dedit. 34
¶Hippomenes Athenienſium princeps, filiam Limonem in adulterio depręhen- Hippome
ſam, vna cum equo feroci concluſit, nec huic/nec illi cibũ prębens. Equus igitur fa- nes
me in rabiem actus, puellam deuorauit. Hinc ortũ Adagium a Diogeniano poſitũ
magis

magis impiꝰ Hippomene. Ouidius in Ibin. Solaq; Limone pœnā ne ſenſerit illam,
35 Et tua dente ferox viſcera carpat equus.
Embarus ¶ Pyreus inſula quū maxima laboraret peſte, propter iterfectū ibidem ab Athe=
nienſibus aprum Dianę ſacrum, conſultum oraculum reſpondit, finem mali futu=
rum, ſi quis filiam immolaſſet numini. Vnus autem repertus eſt Embarus, qui filiā
ſolenni ritu ornatam ſacrificauerit.
36 ORchamus Leucotheā filiā ab Apolline ſtupratam, viuā defodit. Author
Orchamꝰ Domitius in Ibin. Ouidius item Lib. 4. Metamor. Ille ferox / imman=
ſuetuſq; precantem / Tendentemq; manus ad limina ſolis, et ille Vim tulit
37 inuitæ dicentem, defodit alta Crudus humo, tumulumq; ſuper grauis addit arenę.
Lenogildꝰ LEnogildus rex Hiſpanię filium Hermogildum, φ a ſecta parentū abhor=
reret, ac Childeberti Francorum regis ortodoxi filiā duxiſſet in vxorem,
38 morte affecit.
Lyſima= ¶ Lyſimachus rex Pergami Agathoclem filium fortiſſimū (cuius pręcipua ope=
chus ra, multa bella feliciter geſſerat) nouerca Arſinoe Ptolemæi ſorore inſtigante, ve=
39 neno ſuſtulit.
Aul. Poſt ¶ Aulus Poſthumius Tubero filium ſecuri percuſſit, φ occaſione rei bene geren=
humius dæ, iniuſſus pugnam tentaſſet. Author Liuius.
40 ¶ Arpiages filiū comedit. Ouidius in Ibin. Vt puer Arpiagę / referas exēpla Thy=
Arpiages eſtæ, Inq; tui cęſus viſcera patris eas.
41 ¶ Etearchus rex Cretę ſuaſu ſecūdę vxoris / Phronymam filiam per negociatorem
Etearchus quendam nomine Themiſonem / ſubmergi fecit. Author Herodotus.

¶ Liberi parentum interfectores.

1	ALcmęon	11	Mithridates	21	Syroches
2	Carnabas	12	Ioannes maria	22	Heraclius
3	Oreſtes	13	Agyrtes	23	Oedipus
4	Nero	14	Telegonus	24	Cyane
5	Albanus	15	Oxias		Medulina
6	Antipater	16	Euander	25	Filię Pelię
7	Ninus Iunior	17	Polydice	26	L.Oſtius
8	Ptolemęus		Nyſa	27	Iulius manſuetus
	Philopator	18	Friſcus	28	Manfredus
9	Ptolemęꝰ philo.	19	Guillermus	29	Nicomedes
10	P.Malleolus	20	Phraates	30	Fabricianus.

EXPLANATIO.

1
Alcmęon ALcmęon Eryphilem matrem interfecit, φ illa Amphiaraum patrē (qui
in bello Thebano terræ hiatu abſorptus eſt) Polynici prodidiſſet, accep
to monili aureo. Virg. lib. 6. Aen. Mœſtamq; Eryphilem Crudelis na
2 ti monſtrantem vulnera cernit.
Carnabas ¶ Perrheborum rex Triopas dum tyrannice nimis imperaret, a Carnaba filio tan=
3 tæ feritatis impatiente / occiſus eſt. Author Cælius.
Oreſtes. ¶ Oreſtes Clytemneſtram matrem iteremit, in vltionem patris Agamēnonis, quē
a Troia redeūtem illa cum Aegyſtho adultero interfecerat. Ouidius Lib. I. Eleg.

Et vinde

Et vindex in matre, patris malus vltor Oreſtes, Auſus in arcanas poſcere tela de=
as. Horatius Lib. 2. Sermonũ. Nec ferro, vt demẽs genitricem occidit Oreſtes. Si=
donius. Vel furibunda manus, raperet quũ Taurica ſacra Matricida pius. Val. Fl.
Lib. 7. Argon. Turbidus vt pœnis, cęciſq; pauoribus enſem Corripit, & ſęuæ ferit
agmina matris Oreſtes.
¶Nero quũ Agrippinã matrẽ facta ſua exquirentẽ acerbiꝰ, et corrigentẽ grauaret, 4
eam varijs modis tẽtauit ꝑdere. Primo veneno. Sed quũ ſentiret eã Antdotis prę= Nero
munitã, ſolutilẽ nauem (cuius vel naufragio, vel camerę ruina periret) commentꝰ
eſt, ſimulataq; amicitia, Baias euocauit. Quã nando euaſiſſe vt comperit, inops cõ=
ſilij eã iterfici iuſſit, quã prius ſtupro cõtaminauerat. 5
¶Albanus martyr Maguntinꝰ patrem habuit, cui frequens erat cum filia inceſtꝰ, ex Albanus
quo et ipſe genitus fuerat. Vbi adultus originem ſuã probroſã didicit, parẽtes mo=
nuit, vt ab antiquo abſtinerẽt flagicio. Quod quum nõ facerent, ambos nocte qua=
dam in concubitu interfecit. Vide Cathagolum ſanctorum. 6
¶Trogꝰ ſcribit Theſſalonicem ab Antipatro filio interfectã, quum tamen vitam Antipater
per vbera materna deprecaretur, Idq; ꝙ Alexandro fratri magis, q̃ ſibi faueret. 7
¶Semiramidem a Nino filio interemptam produnt, ꝙ eiꝰ concubitum & cõgreſ= Ninus Iu.
ſum optaſſet, quæ prius equi amore conflagrauerat. 8
¶Ptolemęus Euergetes a Ptolemęo filio interfectus eſt, qui propterea Philopator Ptolemæꝰ
id eſt patris interfector vocari cœpit. 9
¶Ptolemęus filius Epiphanis matrem Cleopatram dedit morti. Vnde & Philo= Pto. Phil.
metor eadem ratione dictus eſt, qua pręcedens Philopator. 10
¶P. Malleolus teſte Liuio matre interẽpta, primus omnium inſuto culleo in mare P. Malleo.
pręcipitatus eſt. 11
¶Mithridates Authore Cęlio, tãtę fuit impietatis, vt matrem, fratrem, filios tres, Mithrida.
ac totidem filias interfecerit. 12
¶Ioannes maria Ioannis Galeatij filius, dux Mediolani Catharinam matrẽ facta Ioannes
ſua acerbius obiurgantem, in turri cõcluſit, & ibidem emori fecit. 13
¶Ouidius Lib. 5. Meta. ait Agyrtem fuiſſe quendam, qui patrem iterfecerit. Re= Agyrtes
giſq; Thoactes Armiger, et cęſo genitore infamis Agyrtes. 14
¶Redeuntem Troia Vlyſſem Telegonus filius, vt ignotum occidit. Horatiꝰ Lib. Telegonꝰ
3. Car. Decliue cõtempleris aruum, & Telegoni iuga parricidæ. 15
¶Ozias Amos prophetã patrem ſuum vecte per tempora tranſfixit, ꝙ cõtra mã= Ozias
datũ Hieroboam regis, verbum domini prędicaret. 16
¶Ab Euandro quoq; occiſum fuiſſe patrem quidam prodiderunt, vt ſcribit Cęli= Euander
us Lib. 6. lectionum Antiquarum. 17
¶Polydice Pterelã patrẽ Thebaꝝ regẽ Creonti prodidit, et occidi fecit. vt Nyſꝰ Polydice
a Minoe obſeſſus proditione Scyllæ filia, crinẽ amiſit fatalẽ, atq; ita interfectus eſt. 18
¶Friſcꝰ Actiũ Ferrarię pincipem patrem ſuum in carcerem coniecit, atq; ibidẽ fe Friſcus
cit emori, quum ob inductam nouercam, tum libidine dominandi. 19
¶Guillermꝰ Iacobini Carrarieſis filiꝰ patrẽ occidit, ꝙ ab eo ſpuriꝰ fuiſſet appellatꝰ, Guiller.
¶Orodes rex Parthorum amiſſo filio Pacoro, qui in bello contra Ventidiũ occu= 20
buerat, in furorem prope verſus, ab altero filio Phraate occiſus eſt. Phraates
¶Coſroes rex Perſarum ſenio confectus, dum Medorſem filium regni hęredem 21
inſtituiſſet, ab altero Siroche natu maiore interfectus eſt. Syroches
¶Heraclius Imp. Phocam patrem multis prius contumelijs affectum, poſtremo 22
interfecit, dominandi (vt credibile eſt) libidine. Heraclius
¶Oedipus cum Laio patre ignoto apud Phocidẽ congreſſus, ipſũ neſciꝰ iteremit. 23

Ouidius in Ibin. Nec plus aſpicias, q̄ quē ſua filia rexit, Expertus ſcelus eſt cuius
24 vterq; parens. Seneca in Thebaide. Genitorem adortꝰ impia ſtraui nece.
Cyane ¶ Cyane puella patrē Cyanippū (ꝙ ab eo ꝑ vim ſtuprata fuiſſet) gladio cōfodit.
25 Medulina quoq; ab Armito patre ebrio violata, eidē mortē intulit Plutarchus.
Filię Pelię ¶ Peliam ſenio cōfectum dum filię a Medea ꝑſuaſę vellent ad iuuentutem reuo-
26 care, lebeti feruenti impoſitum occiderunt.
L.Oſtius ¶ Poſt Annibalis bellum. L. Oſtius fertur primꝰ patrem occidiſſe. Author Plu-
27 tarchus in vita Romuli.
Iulius mā- ¶ Iulius Māſuetꝰ ex Hiſpania rapaci legionj additus, impuberē filiū domi lique-
ſuetus rat. Is mox iter ſeptimanos a Galba cōſcriptus, oblatū forte patrē et vulnere ſtratū
dū ſemianimem ſcrutat̄, agnitus cognoſcenſq; & exanguem amplexus, voce flebili
28 ꝓcabatur placatos patris manes, ne ſe vt parricidam īſectarētur. Cor. Tacitus.
Manfredꝰ ¶ Fredericus Impe. Panormum profectus Manfredi filij dolo interfectus eſt, quū
29 annos. 32. rebus pręfuiſſet.
Nicome. ¶ Nicomedes Pruſiā patrē Bithynię regē dominādi libidine vita ſpoliauit.
30 ¶ Fabricianus matrē Fabiā interfecit, ꝙ illa Fabiū Fabricianū maritū ſuū occidiſ-
Fabricianꝰ ſet, vt liberiꝰ adulterium cum Petronio adoleſcēte cōmitteret. Author Doſitheus apud Plutarchum.

¶ Interfectores fratrum et Sororum.

1	ETheocles	19	Pinꝰ Ordelaphꝰ	37	Orodes
	Polynices	20	Ptolemęus phila.	38	Ioram
2	Medea	21	Ptolemęus philo.	39	Ioannes pont.
3	Tydeus	22	Fr.Gonzaga	40	Iugurtha
4	Polytes		Lud.Gonzaga	41	Aurelius
5	Athila	23	Boleſlaus	42	Oxilochus
6	Antiochꝰ magnꝰ	24	Ardieus	43	Siſapho
7	Ariſtobolus	25	Mithridates	44	Antiphus
8	Romulus	26	Alexius		Crimenus
9	Theodericus	27	Haldanus	45	Rheſus
10	Fernandus	28	Feugo	46	Caduidus
11	Helenus	29	Starcatherus	47	Commodus
12	Cayn	30	Herminefredus	48	Maximianꝰ
13	Mempricus	31	Dardanus	49	Critolaus
14	Cunedagius	32	Bela rex	50	Horatius
15	Antonius	33	Learchus	51	Cambyſes
16	Cambyſes	34	Typhon	52	Polyphontes
17	Canis grandis	35	Iſis		
18	Henricus	36	Henricus clericus		

1 Etheocles Polynices OEdipus rex Thebarum moriēs, filijs ſuis Etheocli et Polynici regnum alternis annis dimiſit regēdū. Verū quū Etheocles maior natu pacto anno fratri cedere noluiſſet, moto propterea bello, contractiſq; vtriuſq; copijs ambo mutuis ſe vulneribus interfecerunt. Virgilius in Culice. Ac diſcordantes Cadmæo ſāguine fratres, Iā truculēta ferūt infeſtaq; lumina, corpus Alter in alte-
2 Medea rius iamq; aduerſatꝰ vterq; Impia germani manat pro ſanguine dextra.
¶ Medea cum Iaſone fugiēs, Aegyaleum fratrē membratim diſcerpſit, diſcerptū per agros paſſim proiecit, vt Aętem patrem ſe perſequētem in colligēdis filij oſſibus remoraretur. Ouidius i Ibin. Et tua ſic latos ſpargantur membra per agros,

Tanq̄

Tãq̃ quę patrias detinuere vias. Idẽ lib. 3. Triſtiũ. Dũ quid agat querit, dũ verſat
in omnia vultꝰ, Ad fratrẽ caſu lumina flexa tulit. Cuiꝰ vt oblata eſt p̃ſentia, Vici-
mus inquit. Hic mihi morte ſua/cauſa ſalutis erit. Protinꝰ ignari/nec quicq̃ tale ti-
mẽtis, Innocuũ rigido ꝑforat enſe latꝰ. Atq; ita diuellit, diuulſaq; mẽbra per agros
Diſſipat, i multis iueniẽda locis. Neu pater ignoret, ſcopulo proponit in alto Pal-
lenteſq; manꝰ/ſãguineũq; caput. Idẽ in Epiſtola Hypſiphiles ad Iaſonẽ. Spargere
quæ fratris potuit lacerata ꝑ agros Corpora, pignoribꝰ parceret illa meis. Sidoniꝰ.
Sic torua, Pelaſgũ Colchis i Apluſtri ſteterat trepidãte marito, Abſyrtũ ſparſura
patri, facturaq; cęſi Germani plus morte nephas, dũ funere pugnat, Et fratrem ſibi
tela facit. Sabellicus. Hãc fama eſt fraterna cęde cruẽtã Magnanimũ Aeſonidem
Colchis cũ patre relictis, Per varios caſus, ꝑ deuia regna ſecutam. 3
¶Menalippꝰ Oenei filiꝰ dũ i ſyluis aprũ Calydoniũ venaret̃, a Tydeo fratre im- Tydeus
prudẽte occiſꝰ eſt. Statiꝰ Lib. 2. Theb. Pollutꝰ placuit fraterno ſanguine Tydeus. 4
¶Polytes quoq; fuit quiſpiã, qui fratrem peremit. Statius Lib. 7. Theb. Cæſoq; Polytes
infamis fratre Polytes. 5
¶Athila rex Pannonię reuerſꝰ e Gallia, Budam fratrem (qui regnum occupaue- Athila
rat) de medio ſuſtulit. 6
¶Antiochꝰ magnus Seleuci filius, martuo patre fratrem vita exuit, vt ſolꝰ princi- Antio.
paretur, et regno frueretur. 7
¶Ariſtobolus rex Iudęæ, Antigonum fratrem (quem prius regni conſortem fe- Ariſtobo.
cerat) falſo poſtea inſimulatum interfici iuſſit. 8
¶Romulus quũ ad extruendos vrbis muros, vallum aratro duxiſſet, vetuiſſetq;, Romulus
ne quis illud tranſiliret, Remꝰ in ludibriũ fratris/auſꝰ eſt trãſilire. Quod iniquo fe-
rens animo Romulꝰ, eidẽ eripuit vitã. Lucanꝰ. Fraterno primi maduerũt ſanguine
muri. Ouidiꝰ in Ibin. Vtq; Remo muros auſus tranſire recentes, Noxia ſint capiti
ruſtica tela tuo. 9
¶Theodebertus Chilperici filius Francorum rex, a Theoderico fratre bello peti- Theoder.
tus, & ad extremum interfectus eſt. 10
¶Fernandus rex Caſtellę Sanctij filius, Garſiã fratrẽ regem Nauarre peremit, vt Fernãdus
Nauarrã ipſã ſuo adijceret regno. Vſq; adeo libido pricipãdi nõ p̃ſcribit ſibi modũ 11
¶Helenus Priami filius dum venaretur, neſcio qua fortuna, Chaonem fratrem (a Helenus
cuius nomine Chaonia dicta eſt) imprudens peremit. 12
¶Inuidia (quę alienã proſperitatẽ oculo irretorto neſcit proſpicere) fuit in cauſa, Cayn
cur Cayn fratrẽ Abelẽ (cuiꝰ victimas domino videbat gratas) nefarie iterfecerit. 13
¶Mempricus filiꝰ Maddam/rex Britãniæ, Malym fratrem exuit vita, vt eo mor- Mẽpricus
tuo principaretur. Cunedagius quoq; nõ alia ratione fratrem Morganum occidit,
quo tempore Roma condita eſt, vt ſupputat Volaterranus. 14
¶Canſignorus Veronenſium princeps moriens/Antonium & Bartolomęũ filios Antonius
reliquit hęredes. Quorum Bartolomæus Antonium fratrem de medio ſuſtulit,
quem in principatu cõſortem aut parem ferre non poterat. 15
¶Cambyſi Perſarum regi viſus eſt per quietem nũcius adeſſe, dicens Mergidem Cambyſes
fratrẽ ſolio ſedere regio. Qua ille viſione cõſternatꝰ, Prexaſpem Perſã ad eũ inter-
rimẽdũ miſit. Authores Trogꝰ & Herod. Cui flagicio, ſororis quoq; mortẽ adiecit. 16
¶Canis grandis Veronenſium princeps, fratrem Eriganũ (qui dũ abeſſet, Ve- Canis grã.
ronam inuaſerat) foris reuerſus, obſedit, obſeſſum vicit, victum dedit morti. 17
¶Henricus Alphonſi vndecimi filius/Petrum fratrem multis homicidijs famo- Henricus
ſum/tandem interfecit magno omnium plauſu.

18 ¶Perinus Fregoſꝰ Genuenſium princeps, Nicolaum fratrē doctrina/ moribuſq;
Perinus inſignem, ob ſuſpicionem affectati principatus interfecit.
19 ¶Pinus Ordelaphus Foroliuienſis, vt ſolus regnaret, Franciſcum fratrē trucida-
Pinus uit, eius liberis in exiliū miſſis. Author Volaterranus
20 ¶Ptolemæus Philadelphꝰ Argeum fratrem (a quo inſidias parari ſibi intellexe-
Pto.Phil. rat) īterfecit, & alteri fratri Magę nomine (qui Cyrenis imperabat) bellū intulit.
21 ¶Ptolemęo Philopatori non ſatis fuit patrem interficere, niſi in fratrem quoq; &
Ptolemęꝰ amicos gladio ſęuiret.
22 ¶Franciſcus & Ludouicꝰ Gonzagæ Vgolinum fratrem ſimulata amicitia ad cœnā
Fr.Gon. inuitatum adorti ſunt. & interfecerunt ſola ad facinus inuidia moti, ꝗ Guido Gon-
23 zaga pater Mantuanorum dux, ei ſoli principatum reliquiſſet.
Boleſlaus ¶Boleſlaꝰ Vratiſlai Bohemoꝝ regis filiꝰ, fratrē Venceſlaū ęquitatis et religionis
24 obſeruātiſſimū, et Abeli iuſto pſimilē, īterfecit, Draomitia matre ſceleris cōſcia.
Ardieus ¶Ardieus Pamphylię tyrānus patrem ſenio cōfectum, et fratrem natu maiorem
25 interfecit. Author Plato. Lib. 10. de rep.
Mitrhida. ¶Iam diximus tantam in Mithridate rege Ponti fuiſſe feritatem, vt matrem, fra-
26 trem/ et ſex liberos interfecerit. Author Cælius Lib. 16. lectionum Antiquarum.
Alexius ¶Iſacius Angelus Impe. ab Alexio fratre (quem a Turcis captum redemerat)
27 per ſummum ſcelus, oculis/ imperio/ et vita priuatus eſt.
Haldanus ¶Frotho Danorum rex tres habuit liberos Haldanum, Roem, et Scatonē, Quibꝰ
mortuo patre ęqua īceſſit regnādi cupiditas. Quo factū eſt, vt Haldanꝰ natu maxi-
28 mꝰ duos iuniores īterfecerit. et regnū parricidio ſuſcepit, Author Saxo Grāmati.
Feugo ¶Feugo quoq; Horuēdiliū Danoꝝ regē fratrē ſuū īſidijs circūuenit, atq; vbi parri-
29 cidio datꝰ ē locꝰ, cruēta manu funeſtā mētis libidinē ſatiauit, vt eo mortuo regnaret
Starcathe. ¶Idem Saxo Lib. 6. hiſtoriæ Danicę/ meminit cuiuſdā Starcatheri, quē inuſitata
fortitudine, viribuſq; prodigioſis ait fuiſſe, vt qui nouē fratres Athletas ſimul pu-
30 gnātes interfecerit, decē et ſeptē vulneribus acceptis, amiſſaq; maiori viſcerū pte.
Hermi. ¶Herminefredus Bertarium fratrem vi oppreſſit, vt ſoli ſibi trāquillꝰ et ſecurꝰ
31 apud Thoringos liceret regnare. Author Gregorius Turonenſis.
Dardanus ¶Orta inter Dardanum et Iaſium cōtentione, Dardanus ſuperior fratrē peremit,
adeo conſortem neſcit poteſtas, adeo rara eſt in neceſſarios charitas, vbi illa domi-
32 nādi libido mentes hominum titillat.
Bela ¶Bela rex Pannoniæ, Polonorum copijs inſtructꝰ, Andream fratrē bello aggreſ-
33 ſus eſt. partaq; victoria interfecit victum.
Learchus ¶Learchus Arceſilaum fratrem Cyrenæorum regem ægrotātē veneno potauit,
et eo modo ſtrangulauit. Learchus demum ab Erixo Arceſilai vxore, lege Talio-
34 nis interfectus eſt. Author Herodotus in Melpomene.
Typhon ¶Typhon Aegyptiꝰ fratrē ſuū Oſiridem peremit, inuidia accēſus. Authores Be-
roſus et Seneca de ſacris Aegyptiorum. Didorus item. Compertum eſt (inquit)
Oſiridē Aegypto iuſte regnantē a Typhone fratre impio ac nefario interemptū.
Quem in ſex et viginti partes diſſectum, cuilibet eorum, qui tanti ſceleris participes
35 fuerant, partem dedit, vt ipſos defenſores cuſtodeſq; regni fidos haberet.
Iſis ¶Iſis demum Oſiridis fratris mortem vlta, Typhonem alterum fratrē auxilio fi-
36 lij (qui Oros dicebatur) occidit. Annius in Beroſum.
Henricus ¶Henricus cognomēto clericꝰ Anglorum rex, Robertum fratrē hoſtem habuit,
clericus quem in bello captum, oculis primum auulſis/ in carcerem detruſit, ac demum pę-
dore et inedia ibidem emori fecit. Volaterranus.

❡Orodes Phraatis filius, Parthorum rex, Mithridatem ſecũdum fratrem ſuum 37
Babylonię obſedit, factaq; deditione, ĩcõſpectu omniũ q̃uis ſupplicẽ/iterfecit. De= Orodes
us te perdat Ambitio. Quę fratres armas in fratrum viſcera, quęq; Securum a nato
non ſinis eſſe patrem.

38
❡Ioram rex Iudęæ ſuaſu Athaliæ vxoris, fatres interfecit, & nullum ſceleris genꝰ Ioram
omiſit, a nullo abſtinuit flagicio.

39
❡Ioannes Iudæ pontificis filius, quintus Hebręorum põtifex/fratrem Ieſum no= Ioannes
mine (quem affectatæ dignitatis habebat ſuſpectum) morti dedit.

40
❡Iugurta Manaſtabalis filius nothus, fratres ſuos Adherbalem & Hiempſalem Iugurta
Micipſæ patrui ſui filios, interfecit, vt ſolus Numydis imperaret. Author Saluſti. 41

❡Friola Alphonſi Catholici filius, rex Hiſpaniæ, ab Aurelio fratre interfectus Aurelius
eſt, quum annos duodecim regnaſſet.

42
❡Leucon ab Oxilocho fratre/rege Ponti interfectus eſt, ꝙ cum eius vxore adulte= Oxilochus
rij & inceſtus conſuetudinẽ haberet. Ouidius in Ibin. Aut pia te cęſo dicatur adul=
tera, ſicut Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia eſt.

43
❡Mamertes quũ Siſaphonis Corinthij fratris ſui filios regnandi libidine peremiſ= Siſapho.
ſet, ab ipſo Siſaphone membratim laceratus eſt. Ouidius in Ibin. Trunca geras ſę=
uo mutilatis partibus enſe, Qualia Mamertis membra fuiſſe ferunt.

44
❡Heſiodus poeta Aſcręus noctu iugulatus eſt ab Antipho & Crimeno fratribus, Antiphus
nõ tamẽ opera dedita, ſed per errorem, dũ illi ſororis ſuæ iterfectorẽ eſſe putarẽt. 45

❡Rheſus Maximi & Ameriæ filius, fratrem Simulum in venatione volẽs inter= Rheſus
fecit, ac propterea ei paterna domo interdictũ eſt. Author Ariſtides apud Plutar. 46

❡Anacharſis philoſophꝰ Scytha genere, dum Athenienſium leges, apud ſuos in= Caduidus
troducere conaretur, vt patriæ conſuleret, a Caduido fratre eius loci rege per liuo=
rem ſagitta cõfoſſus eſt.

47
❡Lucilla. M. Antonij & Fauſtæ filia, a Commodo fratre, in quem cõiurauerat, Cõmodus
deprehenſa, ab eodem interfecta eſt. Author Herodianus. 48

❡Maximianꝰ Diocletiani filiꝰ/Artemiam ſororẽ gladio percuſſit, ꝙ relicta Ido= Maxiami.
lolatrię Hęreſi, ad fidem ſe conuertiſſet.

49
❡Critolaꝰ Tegeates ſororem interfecit, ꝙ ſibi e victoria redeũti nõ gratularetur, Critolaus
quũ tamẽ cęteri omnes ei applauderẽt. Author Demarathus apud Plutarchum. 50

❡Primus apud Romanos Horatius ob ſororem interfectam/perduellionis reus Horatius
factus eſt, dein abſolutus. Author Liuius.

51
❡Cambyſes ſororem interfecit, ꝙ illa Smerdis fratris ſui a patre occiſi mortẽ lu= Cambyſes
geret velut inultam. Author Herodotus.

52
❡Polyphontes rex fratrem interfecit, ꝙ ab eo inſidias & mortẽ parari ſibi intel= Polyphõ.
lexiſſet. Author Gellius Lib. 4. Cap. 3.

❡Mulieres quæ maritos occiderunt.

1	Clytemneſtra	6	Antiochus	11	Semiramis
2	Belides	7	Lucilla	12	Ioanna
3	Albina	8	Cyrce	13	Fabia
4	Thebe	9	Vxor Gandul.	14	Agrippina
5	Roſimunda	10	Vxor Galeoti	15	Vxor Spitamenis

1 Clytēne. REdeuntem ab expeditione Troiana Agamēnonem, Clytemneſtra vxor
interfecit,auxiliante Aegyſtho,quo cum ſtupri conſuetudinem habebat.
Virgili⁹ Lib.11.Aen.Ipſe Mycenęus magnorū ductor Achiuū Coniugis
(infādū) prima intra limina,dextra Oppetijt,deuicta Aſia ſubſedit adulter.Sene=
ca i Agamēnone.Rex ille regū,ductor Agamēnon ducū,Cui⁹ ſecutæ mille vexil=
2 lū rates,Iliaca velis maria texerūt ſuis,Poſt dena Phœbi luſtra,deuicto Ilio,Adeſt
Belides daturus coniugi iugulum ſuæ..Idem alibi.Adeſt cruenta coniugis victrix ſui.

DAnaus Beli fili⁹ quinquagita habuit filias, quæ totidem Aegyſthi filijs
nupſerunt,factaq; ſimul coniuratione omnes maritos nocte vna interfece=
runt,præter Hypermeſtram,quæ Lynceo viro pepercit.Seneca in Her=
cule Furente. Nunc nunc cruentæ regis Aegyſthi nurus Adeſte,multo ſangui=
ne infectæ manus.Ouidius Lib.1.de Arte.Queq; patrare necem miſeris patrueli=
bus auſæ Belides .Hora. Lib.3.Car.Impiæ ſponſos potuere duro Perdere ferro.
3 Pamphilus.Et nunq̄ captas captabūt Belides vndas,Turba maritali pniciosa nece.
Albina ❡Scribit Volaterranus Albinam quandam Syriæ regis filiam duas et triginta ha=
4. buiſſe ſorores,quæ totidem maritos interfecerūt,expulſaſq; propterea a patre/ ve=
niſſe in Britāniam,et a nomine Albinæ/ inſulam vocaſſe Albionem.
Thebe ❡Alexāder Pheręus Theſſalię tyrann⁹/ quum vxorem Theben cuidam barbaro
nudā plerūq; oſtēdiſſet,ab eadē factū ægreferente,dormiēs iugulat⁹ eſt. Ouidi⁹ in
5 Ibin.Inq; tuo thalamo iuguleris more Pheręi,Qui dat⁹ eſt Lœtho cōiugis enſe ſuę.
Roſimun. ALboinus rex Longobardorum Cunimūdo Gepidorum rege interfecto,
eius filiam nomine Roſimundam ſibi copulauit,Cui quū aliquando in=
ter pocula,patris Caluaria per iocum propinaſſet,irata puella non prius
machinari deſtitit,q̄ eum curauerit interficiendum.Quo mortuo alium
6 maritum Helmigem nomine ſibi copulauit,quem poſtea veneno ſuffocauit.
Antioch⁹ ❡Antiochus deus cognomēto rex Syrię/ ab vxore Laodice veneno interfect⁹ eſt,
7 ob inductam alteram Berenicem Ptolemęi ſororem.
Lucilla Antonius verus Imperator perijt veneno a Lucilla vxore propinato,ob Fabię cō=
8 ſuetudinem,ad quam frequenter itabat.
Cyrce Cyrce venefica mulier Sarmatarum regem (cui nupſerat) veneno itidē fertur oc=
9 cidiſſe,arreptoq; regno ſubditos multum oppreſſiſſe.
Vxor gan. ❡Gandulphus (qui in Burgundia pro fide martyrium paſſ⁹ eſt dū) vxorē adul=
10 terij inſimularet,eiuſdem opera ab adultero interfectus eſt.
Vxor Ga. ❡Galeotus Foroliuij princeps Ioannis Bentiuoli filiam duxit in vxorem. A quo
dum ſperneretur puella,ſimulata ęgritudine ſicarios ſubornauit medicos,qui eum
11 adorti in cubiculo confoderunt.
Semira=mis. SEmiramis quum a marito Nino impetraſſet,vt diem modo vnum in re=
gio ſederet tribunali,obiretq; regium munus iuri dicundo, ſanciendoq;
12 quæ viderentur,exploratis ſatellitum animis/ Ninum ipſum appręhendi
Ioanna iuſſit,et in vincula conijci,ac poſtremo interimi.Author Cęlius.
13 ❡Andreas filius Caroli Pannoniæ regis a Ioanna vxore/ regina Sicilię/ interfectus
Fabia eſt,ꝙ ignauus et regno inutilis videretur.
14 ❡Fabia mulier Fabium Fabricianum interfecit, vt liberius poſſet laſciuire cū Pe=
Agrippina tronio Valētino liberali forma adoleſcētulo,quo cū adulterij cōſuetudinē habebat.
❡Agrippina Tiberium Claudium pricipem maritum ſuū veneno ſuſtulit. Au=
15 thor Plynius Lib.32.Cap.22.
Vxor Spitamenis ❡Curtius Lib.7.ait Barbarum quēdam Spitamenem ſomno et vino ſepultum,ab
vxore in caſtris Alexandri fuiſſe interfectum.

¶Viri vxorum interfectores.

1	Cephalus	4	Conſtantinus	7	M.Cæcilius
2	Nero	5	Mithridates	8	Periander
3	Chilpericus	6	Egnatius	9	Dacianus

EXPLANATIO.

PRocris mulier exiſtimãs Cephalum maritũ alterã deperire puellã, eun= 1
dem in ſyluas profectum ſecuta eſt, vt obſeruaret, quid faceret. Quũ er= Cephalus
go in dumis deliteret, ac vepres concuteret, Cephalus opinatus eſſe ferã,
ſagittis eam confodit. Ouidius Lib. 7. Meta.

Fronde leuem rurſus ſtrepitum faciente caduca/
Sum ratus eſſe feram, telumq; volatile miſi.
Procris erat, medioq; tenens in pectore vulnus
Hei mihi conclamat. Vox eſt vbi cognita fidę
Coniugis, ad vocem pręceps/amenſq; cucurri.
Semianimem/ & ſparſas fœdantem ſanguine veſtes,
Et ſua (me miſerum) de vulnere dona trahentem.

¶Inuenio. &c. Adagium eſt apud Eraſmum, Procridis telum, De certis iaculatoribus/aut ictu ex ſententia iacto. 2

¶Nero Sabinam Poppeam vxorem calcis ictu, q̃uis pręgnantem interfecit, nulla Nero
impellente cauſa, ſed ſola bile et iracundia motus. Author Cor. Tacitus Lib. 16. 3

¶Chilpericus Clotharii filius/Gloſindam vxorem Athanagildi Gotorum regis Chilperic.
filiam/ſuaſu Fredegundæ pellicis noctu iugulauit. 4

¶Conſtantinus Imperator Conſtantij et Helenę filius/vxorem ſuam Fauſtã (cu= Cõſtãtinus
ius ſuaſu Criſpum filium prius interfecerat) in balneas ardentes coniectam interemit. Author Sex. Aurelius. 5

¶Mithridates rex Ponti vxorem Laodicem (qua mortua Hipſicrateam duxit) Mithrida.
cum ſorore/matre/fratribus/ac liberis interfecit. Author Herodotus. 6

¶Plynius Lib. 14. Scribit Egnatij Metentini vxorem, ꝙ vinum bibiſſet e dolio, Egnatius
interfectam fuſte a marito, eumq; cædis a Romulo abſolutum. 7

M.Cęcilius apud eũdem Plynium Lib. 27. accuſat Calphurniũ Beſtiam, ꝙ dor= M.Cęcilius
mientes vxores veneno peremerit. 8

¶Miratur Sabellicus, nec ſane mirum/ꝙ miretur, Periandrum Corinthium inter Periander
eos numeratum, quos Græcia ſapiẽtes appellauit, qui Lyſidem vxorem (alij Melitam ſcribunt) in pellicis gratiam interfecerit, ſciens volenſq; cũ Cratea matre cõcubuerit, filiũ relegauerit, et Corcyrenſium natos Aliatti excęcandos præbuerit, vt docet Herodotus.

¶Dacianus præſes Alexandriam vxorem a beato Georgio ad fidem conuerſam 9
ſuſpendi fecit et interfici. Dacianus.

¶Alij Parricidæ.

1	Amulius	5	Egebertus	9	Atreus
2	Artabanus	6	Mamertes	10	Pygmalion
3	Childebertus	7	Aurelianus	11	Childebertus.
4	Sigiſbertus	8	Moſes	12	Conſtantinus magnus

13	Eduardus	18	Val.Beſtius	23	Io.Galeatius
14	Nuceria	19	Polymneſtor	34	Caligula
15	Martina	20	Aegyſthꝰ	25	n Ioannes alberti nepos
16	Hippodamia	21	Perſeus	26	Domitianus
17	Pto.Auletes.	22	Draomitia	27	Tydeus.

EXPLANATIO.

1 Amulius
PRoca rex Albanorum duos habuit filios Amuliũ & Numitorem, quibus regnum alternis annis dimiſit regendum. Quum autem prior Amulius regnaſſet, peracto anno fratri cedere noluit. Quinetiam Lauſum eiꝰ filium interemit, & Iliam eius ſororem (ne qua inde manaret proles, quę facinus vlciſceretur) inter Veſtales incluſit. Ouidiꝰ Lib. 4. Faſtorum. Quem ſequitur duri Numitor Germanus Amuli, Ilia cum Lauſo de Numitore ſati. Enſe cadit patrui Lauſus, placet Ilia Marti.

2 Artabanꝰ
¶ Xerxes ob res infeliciter in Gręcia geſtas, adeo inter ſuos euiluit, vt Artabanus, ſpem nactus occupandi regni, eum in regia interfecerit. Author Trogus.

3 Childeb.
¶ Childebertus Clodouei primi filius, fratris ſui Clodomyri filios pupillos & clientes ſuos ad ſe venire iuſſos interfecit, vt eorum patrimonio potiretur.

4 Sigiſbertꝰ
¶ Sigiſbertus Clotharij filiꝰ, bellum cum Chilperico geſſit, in quo Theodebertũ eius filium poſt alia multa crudelitatis exempla interfecit.

5 Egebertus
¶ Egebertus Sycoberti filius rex Anglorum, fratris filios (quos patre mortuo educabat) impuberes occidit.

6 Mamertes
¶ Mamertes Corinthiꝰ filios fratris ſui Siſaphonis regnãdi libidine interfecit, maximo ſuo malo. Nam vbi Siſapho factum reſciuit, eum membratim diſcerpſit. Author Ouidius in Ibin.

7 Aurelianꝰ
¶ Sextus Aureliꝰ ſcribit Aurelianum Imperatorem ſæuum fuiſſe & ſanguinariũ, vt qui ſororis ſuę filium interfecerit.

8 Moſes
¶ Orchanes rex Turcarum Celapini filius, a Moſe patruo (cuius fidei ſe pupillum commiſerat) interfectus eſt, & regno ſpoliatus.

9 Atreus
THyeſtes Pelopis & Hippodamię filius, Europam ſeu Aeropen fratris ſui Atrei vxorem ſtuprauit, & ex ea duos ſuſcepit liberos, Tantalum & Plyſthenem, quos Atreus ipſe interfecit, interfectos fratri comedendos appoſuit. Seneca. Tantalus prima hoſtia eſt. Tunc ille ad aras Plyſthenem ſęuus trahit, Adicitq; fratri, colla percuſſa amputat. Item apud eundem Atreus ſic loquitur. Ferro vulnera impreſſo dedi, Cecidi ad aras, cęde votiua focos Placaui, et artꝰ corpora exanima amputans, In parua carpſi fruſta, et hęc feruentibꝰ Demerſi ahenis, illa lentis ignibus Stillare iuſſi, membra neruoſq; abſcidi Viuẽtibꝰ, graciliq; traiecto veru Mugire fibras vidi.

10 Pygmaliõ
¶ Pygmalion rex Tyri & frater Didonis, quũ eſſet auri cupidiſſimꝰ, Sichęũ ſororis ſuę maritũ, agri inter Phœnicas ditiſſimum, interfecit, vt mortui diuitias arriperet. Virg. Lib. 1. Aen. Ille Sichęũ Impiꝰ ãte aras, atq; auri cæcꝰ amore Clam ferro, incautum ſuperat, ſecurus amorum Germanæ.

11 Childeb.
¶ Childebertꝰ Clodouei filiꝰ in Amalricũ Gothorũ regẽ ſororis ſuę Clotildis maritum bellum mouit, ac victum victor obtrũcauit, ꝙ Clotildem ipſã iurgijs & verberibus propter cultum Ortodoxę fidei quotidie inceſſeret.

12 Cõſtãtinꝰ
¶ Conſtantinus magnus Licinium ſororis ſuæ maritum, pugna ſæpiꝰ oppreſſum,

et tandem

et tandem apud Nicomediam victum interfici iuſſit.
¶Eduardus ſecundus rex Anglorum / venatu rediẽs; ab Alfrida nouerca venena= 13
to poculo iterfectus eſt. Volebat enim ſcelerata mulier Eceldredum filium ſuum Alfrida
ſeptemnem principari.
¶Nuceria vxor Hebij, quum Firmũ priuignũ maligno proſequeretur odio, fili= 14
os ſuos ad inferendam ei mortem incendebat. Quod quum illi facere per pietatẽ Nuceria
abnuerẽt, dormientem gladio adorta eſt. Author Doſitheus apud Plutarchum 15
¶Cõſtantinus Heraclij filius / quum annum vnum imperaſſet, Martinę nouercæ Martina
laborantis filium imperare, veneno interfectus eſt.
¶Pelops Tãtali fili⁹ ex Hippadamia, duos ſuſcepit liberos, Atreũ et Thyeſtẽ. Ex
Danide puella Chryſippum patri cęteris chariorem. Quem quũ nouerca Hippo= 16
damia odio proſequeretur, eius cruore manus impias contaminauit. Doſitheus Hippoda
apud Plutar. teſtis. mia

PTolemæus Auletes a Romanis regño Aegypti redonatus, quo propter 17
flagicia eiectus fuerat, Archelai Cappadocię regis filium / ſororis ſuę Cleo Ptolemę⁹
patræ maritum (quem Aegyptij regem ſibi delegerant) vna cum ſorore Auletes.
interfecit.
¶Spoliãte Campanos Annibale, L. imbricus filiũ Ruſcium cum magno auri põ=
dere Valerio Beſtio genero ſuo ſeruandum cõmiſit. Quem tamen Valerius auari= 18
cia ſtimulante, obtruncauit, vt auro potiretur. Val. Beſti

EAdem cauſa Polymneſtor rex Thracie Polydorũ Priami ſoceri ſui filiũ us
iugulauit. Mãtuanus Lib. 1. de Cala. Temporum. Hæc Priami natũ (cui 19
longa pepercerat ira Martis) et a patria procul obſidione latẽtem Thrai= Polym=
cio iuuenem innocuũ mucrone peremit. Ah ſcelus, ah dirũ facinus, multoq; pian= neſtor
dum Sanguine, Primæuæ imberbem ſub flore iuuentæ, Ignarumq; doli puerũ, nil
tale verẽtem Perfidus obtruncat. Virg. Lib. 3. Aen. Hunc Polydorum auri quon=
dam cum pondere magno Infelix Priamus furtim mandarat alendum Thraicio
regi. Demum ſubiungit. Fas omne abrũpit, Polydorũ obtrũcat, et auro Vi potitur. 20
¶Aegyſthus Thyeſtæ filius Atreũ patruum ſuum adultus interfecit, mortemq; Aegyſth⁹
Plyſthenis et Tantali fratrum ſuorum ab ipſo Atreo inrerfectorum vltus eſt. 21
¶Acriſius Abantis filius quum ab oraculo accepiſſet ſe eius manu periturum, qui Perſeus
ex Danae filia naſceretur, natum poſtea ex ea Perſeum iuſſit exponi et ſubmergi.
Compertus tamen in litore Perſeus / a piſcatore quodam nutritus eſt. Inde vbi ado
leuit, ſuamq; reſciuit originem, Acriſium ipſum interfecit. 22
¶Draomitia Bohemorum regina Ludimillã ſocrum Religionis obſeruantiſſimã Draomi=
interfeci iuſſit. Cuius ſuaſu Boleſlaus filius Vvenceſlaum fratrẽ iam interfecerat. tia
Anthor Volater. 23
¶Io. Galeatius Barnabam ſocerũ Mediolani ducem per proditionem cepit, con= Io. Galea.
iectumq; in carcerem mori coegit, vt eo mortuo principatum arriperet. 24
¶Tiberius Nero Caligulæ nepotis imperandi libidine cõflagrantis, aſtu et dolo Caligula
periit, anno ætatis. 78. Imperij vero 23. 25
¶Albertus Imp. dux Auſtrię. et filius Rodulphi imperatoris / dum ſuaſu Bonifa= Ioãnes al=
cij Pont. exercitum pararet in Gallos, a Ioanne fratris ſui filio interfectus eſt. berti
¶Domitianus authore Tranquillo Flauiũ Clementem patruelem ſuũ (cuius fi Nepos
lios etiam paruulos ſucceſſores palam deſtinauerat) interfecit. 26
¶Tydeus Oenei filius Alcatum et Lycothęum nepotes apud Calydonem interfe Domiti.
cit, ac demum Argos aufugit. 27

BIBLIOTECA NAZ ROMA VITTORIO EMANUELE

 Tydeus

MORTVI DIVERSIS CASIBVS

¶ Submerſi aquis

1	Hylas		Iulianꝰ preſbyter	31	Sfortia Attẽdulꝰ
2	Orontes	16	Eupolis	32	Federicꝰ ænoba.
3	Leucaſpis	17	Cl.Marcellus	33	Lycas
4	Palinurus	18	Milo	34	Iordanes Mona.
5	Aeſacꝰ	19	Menander	35	Phronyma
6	Tyberinus	20	Miſenus	36	P.Malleolus
7	Anna	21	Myrtilus		Galeatius
8	Helle	22	Terentius		Euenus
9	Icarus	23	Aeneas	37	Marullus
10	Lęander	24	Decius	38	Pœtus
11	Cęrelia	25	Argyropylꝰ	39	Argynus
12	Aegeus	26	Edimundus	40	Quintianus
	Sappho	27	Aſtorgius	41	Martyres nõnulli
13	Pharao	28	Britona	42	Roxana
14	Ino	29	Cæyx		
	Melicerta		Alcyone		
15	Cęſarius Apher	30	Sigiſmundus		

EXPLANATIO.

1 Hylas

HYlas Thyodamantis filius cũ Hercule (cuius erat amaſiꝰ) reliquiſq; Argonautis Colchos nauigãs, dum aquam vellet haurire, vrnę põdere ſubmerſus eſt, multiſq; clamoribus ab ipſo Hercule, ſed fruſtra acclamatus. Virg. Aegloga. 6. His adiungit Hylam, nautę quo fonte relictum Clamaſſent, quum litus Hyla Hyla omne ſonaret. Iuue. Et multum quæſitus Hylas, vrnamq; ſecutus. Item Mantuanus de fortuna Gonzagæ. Quid fruſtra Alcides, puerum per litora et vndas Quæris Hylam, dum te inſano clamore fatigas, Ille inter dulces vitreo ſub gurgite nymphas Dormit, et affectus ridet mens libera noſtros. Fabulantur poetæ eum a Nymphis ob formam excellentem raptum. Propertius Lib. 2.

Tandem haurire parat demiſſis flumina palmis,
Innixus dextro plena trahens humero.
Cuius vt accenſæ Dryades candore puellæ,
Miratæ ſolitos deſtituere choros,
Prolapſum leuiter facili traxere liquore,
Tum ſonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat reſponſa, ſed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert. Auſonius.
Aſpice quam blandę necis ambitione fruatur,
Loethifera experiẽs gaudia pulcher Hylas,
Oſcula et infeſtos inter moriturus amores
Ancipites patiẽ Nayadas Eumenidas. Bap. Pi. Li. i. Eleg.
Non tantum geminatus Hylas Tyrinthius, vrnam
Thynniacis quondam forte ſecutus aquis.

ORontes Troia diruta cũ Aenea in Italiã nauigans, naufragium fecit. Virg. 2
Lib.1. Aeneidos. Vnã, quę Lycios, fidumq; vehebat Orõtem, Ipſius an= Orontes
te oculos ingens a vertice põtus In puppim ferit, excutitur, pronuſq; ma=
giſter Voluitur in caput, Aſt illam ter fluctus ibidẽ Torquet agens circum, et ra=
pidus vorat æquore vortex.

¶ Leucaſpis quoq; eadem procella obrutꝰ eſt, eodẽ Virgilio teſte, qui Lib.6. Ae= 3
ne. inquit. Cernit ibi mœſtos, et mortis honore carentes Leucaſpim, et Lycię du= Leucaſpis
ctorem claſſis Orontem. Quos ſimul a Troia ventoſa per æquora vectos Obruit
Auſter aqua, inuoluens nauemq; viroſq;. 4

PAlinurus gubernator nauis Aenеę, dum obrepente ſomno dormitaret, ĩ= Palinurus
cautus decidit in mare. Neq; tamen tunc primũ ſubmerſus eſt. Sed quum
portui(qui Velinꝰ poſtea dictus eſt) adnaret, ab incolis pro belua mari=
na obrutus eſt. Virg. in fine quinti Aene. O nimium cœlo, et pelago cõfiſe ſereno,
Nudus in ignota Palinure iacebis arena. Idem in ſexto. Ecce gubernator ſeſe Pali=
nurus agebat, Qui Lybico nuper curſu(dũ ſydera ſeruat) Exciderat puppi, mediis
effuſus in vndis. Ouidius in Ibin. Aut vbi ventoſũ ſuperaris naufragus æquor, 5
Contacta pereas, vt Palinurus, humo. Aeſacus

¶ Aeſacꝰ Priami filius ægre ferens heſperiem puellam(quam fugientem inſeque=
batur) morſu colubri in herba latentis fuiſſe interfectam, in aquas ſe dimiſit, muta=
tus poſtea in Mergum, vt poetę fabulãtur. Ouidiꝰ Lib.12. Meta. Dixit, et e ſcopu=
lo(quẽ rauca ſubederat vnda) Decidit in pontum. 6

¶ Iã diximus Tyberinũ regẽ ſe in Tyberim pręcipitaſſe, et fluuio(qui prius Albu= Tyberinꝰ
la dicebatur) nomen impoſuiſſe. Ouidius in Ibin. Vtq; vel Euenus torrenti flumi=
ne merſus, Nomina des rapidę, vel Tyberinꝰ aquę. Idem Lib.14. Sed Capys an=
te fuit. Regnum Tyberinus ab illis Cepit, et in Thuſci demerſus fluminis vndis,
Nomina fecit aquæ. Idem Lib.4. Faſto. Accipimus regnum, poſt hunc Tyberi=
nus ab illo. Dicitur in Thuſcę gurgite merſus aquę. Tyberinꝰ(inquit Lactãcius)
vel Tyberis amni merſus eſt. 7

ANna ſoror Didonis ſe in Numycium fluuium demiſit. Cauſã mortis vi= Anna
de in eorũ hiſtoria, qui ſe occiderunt. Ouidius Lib.3. faſtorum. Corniger
hanc tumidis rapuiſſe Numycius vndis Creditur, et ſtagnis occuluiſſe
ſuis. 8

¶ Helle filia Athamantis regis Thebarum, iſidias nouercę cum Phryxo fratre fu Helle
giens, arietẽ aurei velleris conſcẽdit, vt eo modo Colchos veheretur. Quos quũ per
mare ferret aries, contigit, vt Helle puella perterrita in põtum caderet, et Helleſ=
ponto imponeret nomẽ. Ouidius Lib.4. Faſt. Dicitur ĩfirma cornu tenuiſſe ſini=
ſtra Fœmina, quum de ſe nomina fecit aquę. Pene ſimul perijt, quum vult ſuccurre
re lapſæ Frater, & extẽtas porrigit vſq; manꝰ. Idem in Epiſtolis Heroidum. For=
ſitan ad põtum mater pia venerit Helles, Merſaq; turbatis nata fleatur aquis. Aut
mare ab inuiſo priuignæ nomine dictum Vexat in ęquoream verſa nouerca deam.
Item. Hac Helle perijt, hac ego lædor aqua. Val. Flaccus Lib.1. Argo. Quis tibi
Phryxe dolor, rapido quũ cõcitus æſtu Reſpiceres miſerę clamantia virginis ora,
Extremaſq; manꝰ, ſparſoſq; per ęquora crines? Seneca ĩ Troade. Queſtꝰ eſt Hel=
lem cecidiſſe Phryxus, Quum gregis ductor radiãte villo Aureo fratrem, ſimul et
ſororem Suſtulit tergo, medioq; iactum Fecit in põto. Propertius Lib.2. Qualem
purpureis agitatam fluctibus Hellem, Aurea quam molli tergore vexit ouis. 9

¶ Icarus Dædali filius a Creta cum patre fugiens, fretꝰ alarum(quas fecerat pa= Icarus
ter)

ter (fiducia, dum altiꝰ in auras euolaret, liquefactis a Sole pennis cæreis in mare ce
cidit, quod ab eius ruina Icarium cœpit dici. Seneca in Hercule Oethęo. Sed dum
volucres vincere veras Icarus audet, patriaſq; puer deſpicit alas, Phœboq; volat
proximꝰ ipſi, Dedit ignoto nomina ponto. Ouidiꝰ. Lib. I. Triſtiũ. Dũ petit infir=
mis nimium ſublimia pennis Icarus, Icareis nomina fecit aquis. Idem Lib. 8. Meta.
10 Oraq; cærulea patriũ clamãtia nomen Excipiũtur aqua, quæ nomen traxit ab illo.
Lęander ¶ Læander ſpecioſus puer ex Abydo, quum in Seſton vrbem non multum remo=
tam nauigaret ad amaſiam ſuam Ero nomine, tempeſtate ſuborta periclitatus eſt.
Ouidius Lib. 3. Triſtium. Si tibi tale fretum quondam Lęandre fuiſſet, Non foret
anguſtę mors tua crimen aquę. Stroza pater Lib. I. Eroticon. Iãq; proceſſoſa poſi=
turꝰ ĩ ęquore vitã, Hei mihi cõgeminat, Seſta puella Vale. Seſta puella vale, clama
bat, et ecce loquentẽ Prꝰruptꝰ vaſtę ſupprimit agger aquę. Mãtuanus ad Heliſam.
Quis natat ĩflatũ piceis aquilonibus æquor, Naufragꝰ iratis inter Delphinas in vn=
dis? Eſt Lęãder. Amor iuuenem ſic ire coegit. Martialis. Lib. I. Quũ peteret dul=
ces audax Lęandrus amores, Et feſſus tumidis iam premeretur aquis, Sic miſer in=
ſtantes effatus dicitur vndas, Parcite dum propero, mergite dum redeo.
11 ¶ Cęrelia mulier dum Baias nauigaret, aquis obruta eſt. Martialis Lib. I. Dum pe=
Cærelia tita Bauli s mater Cęrelia Baias, Occidit inſani crimine merſa freti.
12 AEgeus Theſei pater ſe ſubmerſit. Cauſam vide in pręcedenti capite. Sap=
Aegeus phoquoq; e Leucade Epyri promontorio ſe pręcipitauit. Statius Lib. 5.
Sappho Syl. Saltuſq; ingreſſa viriles, Non formidata temeraria Leucade Sap=
13 pho.
Pharao ¶ Pharao rex Aegypti dum Iſraelitas perſequeretur, mare rubrum virga Moyſis
diuiſum ingreſſus, cum toto exercitu periit et ſubmerſus eſt. Politianus ĩ Nutricia,
14 Vt rubras ſicco pede tranſiit vndas, Demerſo inſignem cecinit Pharaone triũphũ.
Ino INo vxor Athamãtis ſe cum Melicerta filio demerſit. Ratio iam poſita. Val.
Melicerta Flac. Lib. 8. Argon. Attonito qualis pede proſilit Ino In freta, nec parui
meminit contertita nati. De Melicerta ſeu Palemone Statiꝰ Lib. 2. Syl. Ta=
15 lis in Iſthmiacos ploratus ab æquore portus Naufragꝰ impoſita iacuit ſub matre
Cęſarius Palemon.
Apher ¶ Cęſarius Apher genere, et Iulianus preſbyter apud Terracinam ſub Claudio in
Iulianꝰ mare pręcipitati ſunt Calendis Nouembris.
16 ¶ Eupolis Athenienſis poeta Comœdiographus, nauigans in Helleſpontum, quo
Eupolis tempore Lacedęmones opprimebantur bello, naufragio perijt.
17 ¶ Claudius Marcellus miſſus ad Maſaniſſam in Aphricam, periit naufragio pau=
Cl. Mar. lo ante tercium bellum Punicum. Author Liuius. Cicero in oratione ad Piſonem.
18 Marcus Marcellus inquit, qui ter fuit conſul, ſumma virtute, pietate, gloria milita=
Milo ri, periit in mari.
¶ Milo Tyrannus Piſę quum ſubditos multis afficeret tormentis et cruciatibus, ab
eiſdem in mare demerſus eſt. Ouidius in Ibin. Vtq; Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa
19 Tyranno, Viuus in occcultas pręcipiteris aquas.
Menãder ¶ Menãder Græcus poeta Comœdiographus, dum in exiguo nataret fluuio, ibi=
20 dem ſubmerſus eſt. Ouidius in Ibin. Comicus vt liquidis periit (dũ nabat) in vn=
Miſenus dis, Et tua ſic Stygius ſtrangulet ora liquor.
¶ Miſenus Aeneę tubicen, dum Tritonem deum marinum ad Tubę certamen
irritaſſet, ab eodem in mare deturbatus eſt. Virgilius Lib. 6. Aenę. Qui tum forte
caua dum perſonat æquora concha, Aemulus exceptum Triton (ſi credere dignũ
eſt)

eſt)Inter ſaxa virum ſpumoſa immerſerat vnda. 21

OEnomaus ab oraculo monitus ſe tunc periturum,quum Hippodamia nu Myrtilus
beret,procis eam petentibꝰ certamen propoſuit,vt cum puella curſu cō=
tēderent,quæ propter Harpynnę et Pſyllę ęquorū celeritatem videbatur
inſuperabilis. Cōuenerat autem,vt victi interficerētur, victores eam ſibi haberēt.
Quum ergo Pelops puellam deperiret,eius aurigam Myrtilum/largitione corru=
pit.Quem propterea Oenomaus in mare(quod ab eo Myrtoum dictum eſt)de=
merſit.Alij volunt Myrtilum ab ipſo Pelope pręcipitatum, dum ſuę proditionis
mercedem peteret. Ouidius in Ibin.Proditor vt ſęui perijtq; auriga tyranni,Qui
noua Myrtoę nomina fecit aquę.Seneca i Thyeſte.Proditꝰ occidit Deceptor do=
minę Myrtilus,et fide Vectꝰ qua tulerat,nobile reddidit Mutato pelagus nomine.

¶De publio Terētio poeta Comœdiographo et Theoxena muliere, vide Hiſto= 22
riam pręcedentem. Terētius

LIcet Virgilius dicat Turnum ab Aenea interfectum,ſunt tamen ar= 23
gumenta,quę inficiantur, immo vero Aeneam a Turno adactum ad Aeneas
mortem inferūt,ſubmerſumq; in Numycio fluuio,dum inſequētem
Turnum fugeret. Quod et apud Virgilium fateri videtur Venus
pro Aſcanio Iouem orans/deſperato iam Aenea,vbi ait. Aeneas ſa=
ne ignotis iactetur i vndis,Et quācūq; viam dederit fortuna,ſequatur. Incolumem
Aſcanium liceat ſupereſſe nepotem.Quem mortem priꝰ Dido ei imprecata fue=
rat,vbi ait. At bello audacis populi vexatus/et armis,Finibꝰ extorris,cōplexu auul=
ſus Iuli Auxilium imploret, videatq; indigna ſuorum Funera,nec quum ſe ſub le=
ges pacis iniquæ Tradiderit,regno,aut optata luce fruatur,Sed cadat ante diē,me
diaq; inhumatus arena.Item Iuuenalis de Romulo fulminato/et Aenea ſubmer=
ſo loquens. Alter aquis/alter flammis ad ſydera miſſus. Ouidius quoq; in Meta.ſic
ait. Litus adit Laurens,vbi tectus arūdine ſerpit In freta flumineis vicina Numyciꝰ
vndis.Hūc iubet Aeneę quęcūq;obnoxia morti Abluere,&tacito deferre ſub ęquo
ra curſu.Corniger exequitur Veneris mandata,ſuiſq;, Quicquid in Aenea fuerat
mortale,repurgat.Item Tibullus.Lib.2.Illic ſanctus eris,quum te venerāda Nu=
myci Vnda/deum coelo miſerit indigetem. 24

¶Decius Imperator a Gothis cum toto exercitu profligatus fugam arripiēs/palu= Decius
dis voragine abſorptus eſt,nec poſtea inuentus . Author Sextus Aurelius. 25

¶Argyropylus imperator, Zoę vxoris et Michaelis Paphlagonis eiꝰ adulteri do= Argyrop.
lo,inter Balneas aquis immerſus obijt. 26

¶Atelſtanus Edimundum adoleſcentem Anglorum regem in nauigio ſine remi= Edimūdꝰ
ge fluctibus perdendum/expoſuit,vno tantum comite. 27

Aſtorgius filius Galeoti Foroliuienſium principis,qum longam obſidionem Cæ= Aſtorgiꝰ
ſaris ab Alexandro pōtifice patre miſſi ſuſtinuiſſet,ad extremum victus et Romā
ductus,in Tyberim noctu pręcipitatus eſt. 28

¶Britona filia Martis,ſe in mare deiecit, vt ſtuprum Minois regis poſſet effugere. Britona

¶Cęyx maritus Alcyones ad oraculum nauigans,naufragium fecit,in auem po= 29
ſtea mutatus, vt fabulātur poetę.Ouidius in Ibin. Nec tibi ſit tumidis melior Nep Cęyx
tunus in vndis, Q̃ cui ſunt viſę frater/et vxor aues.Seneca in Agamēnone.Licet Alcyone
Alcyones Cęyca ſuum Fluctu leniter plangente ſonent.Eo mortuo/Alcyone quo=
q; ſe ſubmerſit. 30

¶Clodomyrus Francorum Rex Gundebaldo Burgūdię rege ſuperato/Sigiſmū= Sigiſmū=
dum eius filium vna cum ſorore in puteum demerſit. dus

Sfortia

31 Sfortia ¶Sfortia Attendulus dum vni e miniſtris in Aterno fluuio periclitāti vellet ſuccurrere, cum eo naufragium fecit. Fuit is pater Franciſci Sfortię.

32 Federicus ¶Federicus Aenobarbꝰ imperator ad expeditionem Hieroſolymitanam profectus, qnum aliquot Armenię oppida iā cepiſſet, in amnis tranſitu periȷt.

33 Lycas ¶Lycas quū venenatā Herculi tunicam attuliſſet, ab eo in mare Euboicum deiectꝰ eſt. Ouidius in Ibin. Qȝ qui dona tulit Neſſęo tincta veneno, Euboicaſq; ſuo ſanguine tinxit aquas.

34 Iordanes ¶Iordanes monachus Theologus Pariſienſis dum ſepulchrum domini viſeret, tēpeſtate ſuborta, aquis obrutus eſt.

35 Phrony. ¶Phronyma puella ab Etearcho patre rege Cretę, ſuaſu nouercę, in aquas pręcipitata eſt, Themiſone quodam ſceleris miniſtro. Author Herodotus.

36 Maelleolꝰ ¶De P. Malleolo matricida, Galeatio Mantuano, Eueno patre Marpiſſæ (qui omnes ſubmerſi ſunt) iam ſumus locuti in pręcedente Hiſtoria.

37 Marullus ¶Marullus poeta Pontani diſcipulus (qui a Politiano æmulo et hoſte ſuo, Mabilius dicitur, et quem ipſe Ecnomum vocat) in amne Cecina ſubmerſus eſt.

38 Pœtus PRopertius Lib. 3. ſcribit Pœtum quendam, in Aegyptum cauſa pecunię comparādę nauigantem, fluctibus obrutum fuiſſe. Sic enim pecuniam alloquens ait. Tu Pœtum ad Pharios tendentem linthea portus, Obruis inſano, terq; quater q; mari. Idem. Poſitaq; in gurgite vita, Pœtum ſponte tua vilis arena tegas. Idem. Huic fluctus viuo radicitꝰ abſtulit vngues, Et miſer inuiſam traxit hiatus aquam. Hunc paruo ferri inuidit nox improba ligno, Pœtus vt occideret, tct coiere mala.

39 Argynus ¶Argynus puer formoſus (quem Agamēnon habebat in delicijs) itidem ſubmerſus eſt. Idem propertius Lib. 3. Sunt Agamēnonias teſtantia litora curas. Qua notat Argyni pœna minantis aquæ.

40 Quitianus QVintianus pręſes (ſub quo paſſa eſt beata Agatha) dum flumen cum equis tanſiret, ab eorum vno excuſſus, et in aquas proiectus, miſeram exhalauit animam.

41 : Martyres ¶Multi quoq; ex martyribus eodem mortis genere extincti ſunt. vt Aſcla, Anaſtaſiꝰ Aqleiēſis, Florianꝰ, Heſychiꝰ ſub Diocletiano, Theogenes ſub Licinio, Claudiꝰ Tribunꝰ ſub Numeriano, Calixtꝰ Papa ſub Alexādro Imperatore, Symphoroſa ſub Adriano. Itē Appolloniꝰ, Philemon, Baſſus, Antoninꝰ, Protolycus apud Alexādriā, Calixtus et Cariſius apud Corinthū, Iocūdianus apud Africam, Palatinꝰ et Maxima virgo, et infiniti alij hac morte cœleſtem meruerunt lauream.

42 Roxana ¶Roxana & Statyra Darii filia duæ fuerunt Alexandri vxores ſeu concubinæ. Quarum alteram Roxanam pręgnantem Statyra in puteum demerſit, ſolo ducta liuore, quod Macedones pręcipuis honoribus eam cumularēt. Author Plutarchꝰ in Alexandro.

¶Qui ſuis caſibus aut naufragio nomina aquis impoſuerunt.

Aegeus Athenienſium rex, mari Aegeo.
Erithra rex, mari Erithręo ſeu rubro.
Helle ſoror Pryxi, Helleſponto.
Icarus Dędali filius, Icareo
Myrtilus auriga Oenomai, Myrtoo.
Heſperides puellæ, Heſperio.

Tyrrhenus rex Lydorum, Tyrrheno.
Tyberinus Rex, Tyberi fluuio Thuſcorum
Euenus Eueno.
Marſyas tibicen, Marſyę.
Anius Rex Thuſcorum, Anioni, qui et Anienus et Anien dicitur.
Abſyrtus frater Medeę, Abſyrto Colchorum.

Occiſi a diuerſis animantibus.

Occiſi et Diſcerpti ab Equis

1	Hippolytus	6	Neocles	11	Licinius Imperator		
2	S.Hippolytus	7	Brunechildis	12	Pyrrechmes		
3	Glaucus	8	Comminius	13	Abderus		
4	Metius	9	Taraxippus				
5	Diomedes	10	Limone				

HIppolytus falſo accuſatus et ſuſpectus ſtupri Phędrę nouercæ illati, dum patris Theſei furorem fugeret, arrepta fuga ab equis diſcerptus eſt. Ouidius Lib.15. Meta. 1 Hippoly tus
Excutior curru, loriſq; tenentibus artus,
Viſcera viua trahi, neruoſq; in ſtirpe teneri,
Membra rapi partim, partimq; reprenſa relinqui,
Oſſa grauem dare fracta ſonum, feſſamq; videres.
Exhalare animam, nullaſq; in corpore partes
Noſcere quas poſſes, vnumq; erat omnia vulnus. Idē Lib.3. Faſt.
Hic latet Hippolytus loris diſcerptus equorum,
Vnde nemus nullis illud aditur equis. Idem Lib.5.
Hippolyte infelix, velles coluiſſe Dionem.
Dum conſternatis diripereris equis. Ididem Lib.6.
Exciderat curru, loriſq; morantibus artus,
Hippolytus lacero corpore raptus erat. Idem in Ibin. Vel tua (ne poenę gen⁹ hoc cognouerit vn⁹) Viſcera diuerſis ſciſſa trahant equis. Sabin⁹ i Epl'a Demophoontis ad Phyllidē. Non fratrē Hippolytū, cecidit miſerabilis ille Pręceps attonitis per freta raptus equis. Seneca in Hippolyto. Late cruentat arua, et illiſum caput Scopulis reſultat, Auferunt dumi comas, Et ora durus pulchra populatur lapis, Peritq; multo vulnere infelix decor, Moribunda celeres membra peruoluunt rotæ.
¶ Fuit alter Hippolytus martyr Romanus, qui pro Chriſti nomine ſub Decio principe, indomitis idem equis alligatus et diſcerptus, ſpiritum deo reddidit. 2 Hippolytus
GLaucus filius Siſyphi (qui apud Potniam regnauit) dum equas humana carne aleret, ab eiſdem poſtremo deuoratus eſt. Virg. Lib.3. Geor. 3 Glaucus
Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarū, Et mentē Venus ipſa dedit, quo tempore Glauci Potniades malis membra abſumpſere quadrigę.
¶ Metius Suffetius dux Albanorum quoniā in bello Fidenatium pactū et foedus ſocietatis cum populo Romano perfide ruperat, captus poſtmodum viuus quadrigis in diuerſa nitentibus laceratus eſt, iuſſu Tulli Hoſtilij. Author Liuius, et poſt Liuium Gellius Lib.20. Cap.1. Vñ. Virg. Lib.8. Aene. Haud procul inde citæ 4 Meti u Suffetius
Metum

Metũ in diuerſa quadrigę/Diſtulerant. At tu dictis Albane maneres. Raptabatq; viri mendacis viſcera Tullus Per ſyluas,ſparſo rorabant ſanguine vepres.

5 Diome. ¶Diomedes rex Thracię, dum equos ſuos humana carne aleret,ab Hęrcule illac iter faciẽte equis ipſis datꝰ eſt ĩ pabulũ. Ouidiꝰ ĩ Ibin. Vt qui Threicii quõdã pręſepia regis Fecerũt dapibus ſanguinolẽta ſuis. Seneca. Suiſq; regem pabulum armẽtis datum. Claudianus. Diraq; ſanguinei vertit præſepia regis, Et Diomedęos gramine pauit equos.

6 Neocles ¶Neocles Themiſtoclis filius equi morſu ĩterijt. Author Plutar. ĩ Themiſtocle.

7 Brunechildis ¶Brunechildis Francorum regina, poſt multa flagicia ſpectante Clothario, indomitis equis alligata, et membratim diſcerpta eſt. Hoc ſcribitur in hiſtoria Adonis Viennenſis.

8 Comminius COmminius a Gidica nouerca ſtupri falſo accuſatus, metu Pomminij patris currum conſcendit, et in fuga more Hippolyti ab equis raptim diſtractus eſt. Doſitheus apud Plutarchum

9 Taraxip. ¶Cælius Lib. II. Lectionum antiquarum ſcribit Taraxippum quendam fuiſſe in Iſthmo/ab equis interremptum.

10 Limone ¶Limone puella adulterij comperta, ab Hippomene patre data eſt equo famelico deuoranda. Ouidius in Ibin. Solaq; Limone pœnam ne ſenſerit illam, Et tua dente ferox viſcera carpat equus. Idem in eodem opere. Vtq; nouũ paſſa eſt genꝰ Hippomeneia pœnę, Tractus in Actęa fertur adulter humo. Sic vbi vita tuos iuiſa reliquerit artus, Vltores rapiant turpe cadauer equi.

11 Licinius ¶Licinius Imperator quum Herinam virginem filiam ſuam(ꝙ Chriſtiana eſſet)equis dediſſet conculcandam, ab eorum vno/morſu interfectus eſt.

12 Pyrrechmes ¶Hercules regem Euboiæ Pyrrechmem Bœotijs bellum inferentem, victum equis diſcerpẽdum expoſuit/apud Heraclium fluuium. Author Plutar. in Parall.

13 ¶Abderus vnus fuit eorum, qui ab equis Diomedis Thracię regis interfecti ſunt et deuorati. Author Aegidius Maſerius in Valerii Argonautica.

Mortui equorum lapſu.

1	Nipheus	3	Thymœtes	7	Bellorophon
2	Leucagus		Amycus	8	Seleucus
	Ligeris	4	Antonius vicus	9	Philippus rex
	Clonius	5	Agenor	10	Falco
	Remulus	6	Bela		

1 Nipheus NIpheus. Virgiliꝰ Lib. 10. Quin Ecce Niphei Quadrijuges ĩ equos, aduerſaq; pectora tendit. Atq; illi longe gradientem et dira fremẽtem Vt videre, metu verſi retroq; ruentes Effundũtq; ducẽ, rapiuntq; ad litora currꝰ.

2 Leucagus ¶Leucagus. Virg. Excuſſus curru moribundus voluitur aruis.

Ligeris ¶Ligeris frater Leucagi eodem quoq; modo excuſſu; eſt. Idem Virgilius ibidem. Frater tendebat inermes Infelix palmas, curru delapſus eodem.

Clonius ¶Clonius. Ibidem. Illum infrenis equi lapſu tellure iacentem Obtruncat.

Remulus ¶Remulus. Idem Lib. II. Orſilochus Remuli(quando ipſum horrebat adire) Haſtam intorſit equo, ferrumq; ſubaure reliquit. Quo ſonipes ictu furit arduus, altaq; iactat Vulneris ĩpatiẽs arrecto pectore crura. Voluitur ille excuſſus humi.

3 Thymœ. ¶Thymœtes quoq; equo ſuo excuſſus in bello interfectus eſt Idẽ Virg. Lib. 12. Et ſternacis equi lapſum ceruice Thymœtem, Amycus. Idem Virg. in eodem. Turnus equo deiectum Amycum/fratremq; Diorẽ Congreſſus pedes/ hunc ve=

Antonius

nientem cuſpide longa/Hunc mucrone ferit.

Antonius Vicus. Pamphilus Saxus. Non equus Antoni ſæua te morte peremit 4
Vice, licet corp⁹ preſſerit ille tuum. Frena trahẽs/ſed tu mortis tibi cauſa fuiſti. Nõ Antonius
poteras fato candidiore mori.

Agenor lapſu equi inſerta ori manu extinctus eſt. Ouidius in Ibin. Vtq; loquax 5
in equo eſt eliſus gutture Agenor, Sic tibi claudatur pollice vocis iter. Agenor

Bela rex Pannoniorum, frater Andreæ, et filius Vazulis regum, deceſſit lapſus 6
equo/membris luxatis et dilocatis, anno regni ſui tercio. Bela

Stenobæa Prœti vxor quum Bellorophontem ad coitum non. poſſet inducere, 7
eum coram marito ſtupri poſtulauit. Stenobeæ verbis fidẽ adhibẽs Proetus Bel- Belloro.
lorophontem periculis obiecit, ac primum ad ſuperandam Chimeram miſit. Quã
quum viciſſet, elatus victoria in cœlum Pęgaſo equo alato voluit conſcendere. Sed
vlciſcente Nemeſi decidit. Ouidius in Ibin. Quiq; ab equo præceps alienis decidit
aruis, Exitio facies cui ſua pene fuit.

Seleucus Calinicus Antiochi cognomento dei filius, & Syrię rex ex equo lapſus 8
exceſſit. Seleucus

Lego i hiſtorijs Gallorũ philippũ Ludouici Craſſi filiũ, equi lapſu itidẽ perijſſe. 9 Philippus

Fulco Andegauẽſium comes, quintus rex Hieroſolymarum, equo in caput ver- 10
ſo occubuit, quum regnaſſet annis vndecim. Fulco

Occiſi a ſerpentibus.

1	Laocoon	6	Tillo	11	Oreſtes
2	Eurydice	7	Canopus	12	Idmon
3	Heſperie	8	Ampycides	13	Cleopatra
4	Orion	9	Demetrius phal.		
5	Opheltes	10	Euryalus.		

Laocoon Troianus percuſſa in vterum fatali machina, poenã luiſſe dicitur, duo- 1
bus filijs a ſerpentibus occiſis. Quibus dum præſidio eſſe vellet, eadẽ perijt morte. Laocoon
Virg. Lib. 2. Aene. Illi agmine certo Laocoonta petunt, & primum parua duorum
Corpora natorum ſerpens amplexus vterq; Implicat, & miſeros morſu depaſcitur
artus. Poſt ipſum auxilio ſubeuntem & tela ferentem Corripiunt/ſpiriſq; ligant in-
gentibus, Et iam Bis mediũ amplexi, bis collo ſquamea circum Terga dati/ſuperãt
capite et ceruicibus altis. Ille ſimul manibus tendit diuellere nodos, Perfuſus ſanie
vittas, atroq; veneno. Ouidi⁹ in Ibin. Qz puer Hypſiphiles, q̃ qui caua prim⁹ acuta
Cuſpide, ſuſpecti robora fixit equi.

Eurydice Orphei vxor Ariſteum (a quo adamabatur) fugiens/morſu colubri 2
in herba latentis interfecta eſt. Orpheus apud Oui. Lib. 10. Cauſa vię eſt coniunx, Eurydice
in quam calcata, venenum Vipera diffudit, creſcenteſq; abſtulit annos. Idem. Oc-
cidit in talum ſerpentis dente recepto. Idem in Ibin. Ne ve venenato leuius feria-
ris ab angue, Qz ſenis Oeagri/Calliopeſq; nur⁹. Põtan⁹ Lib. 3. de Stellis. Si quęras
forte Eurydicen, per gramina læta Errantem, atq; anguis de vulnere multa gemẽ-
tem, Paulatimq; vdo claudẽtem lumina ſomno. Item Quintian⁹ in Cleopoli. Hic
iacet Eurydice calcato extincta colubro.

Heſperie puella Aeſacũ Priami filiũ (a quo itidem adamabatur) fugiens, ſer- 3 Heſperie

pentis morſu perijt. Ouidiꝰ Lib. 11. Meta. Ecce latens herba coluber, fugientis ad=
unco Dente pedem ſtrinxit, vulnuſq; in corpore liquit.

4 Orion ❡Orion cum ſe iactaſſet, nullum a terra monſtrum produci poſſe, quod non con=
ficeret, terra ipſa peperit/ſcorpionem/à quo interfectꝰ eſt. Ouidiꝰ Lib. 9. Quis fata
putaret Scorpion aut vires maturȩ mortis habere? Ille minax nodis, et tetro verbe=
re ſȩuꝰ/ Teſte tulit cœlo victi decus Orionis.

5 Opheltes ❡Opheltes (qui alio nomine Archemorꝰ dicitur) filiꝰ Lycurgi regis Nemeȩ, dũ
negligenter ab Hypſiphile nutrice cuſtodiretur, ſerpẽtis morſu extinctus eſt. Oui=
dius i Ibin. Qꝫ puer Hypſiphiles, q̃ qui caua primꝰ acuta Cuſpide/ſuſpecti robora
fixit equi. Statius Lib. 2. Syluarum. Sic et in anguiferæ ludentem gramine Lernæ,
Prȩciſum ſqamis auidus bibit anguis Opheltem. Idem Lib. 5. Theba. Occidis ex=
tremæ diſtrictus verbere caudȩ Ignaro ſerpente puer.

6 Tillo ❡Xanthus Hiſtoriarum author, tradit apud Plynium Lib. 25. Tillonem a draco=
ne interfectum, ac demum herba (quã Balim dicunt) reſtitutum ſaluti.

7 Canopus ❡Sulpitius i Lucanum ait Canopum Gubernatorẽ nauis Menelai, Aſpidis morſu
apud Canopum Aegypti vrbem, occiſum.

8 Ampyci. ❡Politianus in Nutricia ſcribit Ampycidem in Lybia ſerpentis morſu interfectũ,
vbi ait. Ampycidemq; pium, Lybicis quã ſtrauit arenis Vipera, fatifero fauces ac=
cenſa veneno.

9 Demetriꝰ Phalereus ❡Demetrius Phalereus auditor Theophraſti, et præfectus Bibliothecæ Ptole=
mæi Soteris, exceſſit ex morſu Aſpidis.

10 Euryalus ❡Ouidius i Ibin ſcribit Euryalum quẽdam fuiſſe, qui a ſerpẽtibus ſit comeſtus,
vbi ait. Aut velut Euryali, q ſcœptrũ cepit ab illo, Sint artꝰ auidis anguibꝰ eſca tui.

11 Oreſtes ❡Oreſtes furore liberatus/quum Thiſamenem filium imperio Mycenarum ſuf=
feciſſet, ſerpentis itidem morſu perijt. Ouidius in Ibin. Vtq; Agamẽnonio vulnus
dedit anguis Oreſti, Tu quoq; de morſu virus habente cadas.

12 Idmon ❡Seneca in Medea ſcribit Idmona a ſerpente in Libya cæſum, ibiq; ſepultum, vbi
ait. Idmonem (quamuis bene fata noſſet) Cõſcidit ſerpens Lybicis arenis. Oui=
dius tamen ſcribit ab apro interfectum, vt poſtea docebimus.

13 Cleopatra ❡Iam diximus Cleopatram ab Auguſto ſuperatã, mordẽdum Aſpidi porrexiſ=
ſe brachium, ne in triumphum duceretur, Propertius Lib. 3. Brachia ſpectaui ſacris
admorſa colubris, Et trahere occultum membra ſoporis iter.

❡Occiſi ab Apris.

1	Adonis	3	Idmon	5	Bruthes
2	Dȩdalus	4	Anceus		

1 Adonis ADonis Cynaræ ex Myrrha filius, Veneri ob formã chariſſimus/dum ve=
naretur, ab apro interfectꝰ eſt. Ouidius Lib. 10. Meta. Fixerat obliquo iu=
uenis Cynareius ictu, Protinus excuſſit pando venabula roſtro/Sanguine
tincta ſuo, trepidumq; et tuta petentẽ Trux aper inſequitur, totoſq; ſub inguine dẽ=
tes Abdidit, et fulua moribundum ſtrauit arena. Propertiꝰ Lib. 1. Teſtis qui niue=
num quõdam percuſſit Adonim, Venãtem Idalio vertice durus aper. Pamphilꝰ.
Quẽ ferox ſyluis aper in iugoſis Dẽte peremit. Idẽ. Nõ quẽ ſȩuus aper crudeli dẽ=
te peremit/Venantẽ Paphiæ vulnera ſæua deæ. Auſonius. Cædis Adonȩæ ma=
la gloria fulmineus ſus.

2 Dȩdalus ❡Martialis Lib. 1 ait Dȩdalum quẽdam feris obiectum/ab apro laniatum fuiſſe.
Dȩdale Lucano quũ ſic lacereris ab apro, Qꝫ cuperes pennas nunc habuiſſe tuas.

Idmonem

¶Idmonem vatem licet Seneca dicat a ſerpente interfectum, Ouidius tamen in 3
Ibin, et Politianus in Nutricia, ab apro occiſũ volunt. Ouidius ſic. Quiq; Lycur= Idmon
gidẽ laniauit ab arbore nactũ/Idmonaq; audacẽ, te quoq; rũpat aper. Sic Politian⁹.
Quid ve loquar te Glauce ſenex, Plenumq; parente Idmona/fulminei proſtratum
dentibus apri?

¶Anceus filius Aſtypalę Phœnicis & Neptuni filię, rex Sami/dum vellet occi= 4
dere aprum agros ſuos vaſtantem, ab eodem eſt interfectus. Anceus

¶Bruthem Lycurgi filium ex arbore detractũ aper laniauit. Ouidi⁹ in Ibin. Qui= 5
q; Lycurgidem laniauit ab arbore nactum, Idmonaq; audacem, te quoq; rumpat Brutes
aper. Volaterranus tamen facit Anceum Lycurgi filium, Domitius vero Calderi=
nus hoc ad Bruthem refert.

¶Occiſi a Leonibus.

1	Hyas		Perpetua
2	Paphages	4	Ignatius
3	Satyrus		

Hyas Atlantis ex Aethra filius, dum venaretur, a lęna interfect⁹ eſt. Ouidi⁹ 1 Hyas
Lib. 5. Faſt. Dũq; petit latebras fœtę catuloſq; Lęnę, Ipſe fuit Lybicę prę=
da cruẽta lęę. Mater Hyan, et Hyan mœſtæ fleuere ſorores, Ceruicemq; polo ſup=
poſiturus Atlas. 2

¶Paphages rex Ambracię, dum occurriſſet Leænæ catulis ſuis ſtipatę, ab eadem Paphages.
interfectus eſt. Ouidius in Ibin. Fœta tibi occurrat patrio popularis in aruo. Sitq; 3
Paphageæ cauſa Lęna necis. Satyrus

¶Satyrus et Perpetua martyres, quum nullis tormentis/nulliſq; comminationib⁹ Perpetua
ab Orthodoxæ fidei cultu diuerti poſſent/Leonibus deuoti ſunt, et ab eis deuorati,
Valeriani et Galeni temporibus/ſub pręſide Tarnutio. 4

¶Ignatius Epiſcopus Antiochenus, quũ neglectis tormentis conſtans in fide per= Ignatius
ſiſteret, iuſſu Traiani imperatoris Leonibus deſtinat⁹ eſt, et ab eiſdem pręfocat⁹.

¶Occiſi a canibus

1	Linus	4	Thraſus	7	Heracletus
2	Neanthus	5	Conſyngis	8	Actęon
3	Euripides	6	Diogenes	9	Lucianus

¶Linus filius Apollinis ex Pſamata Crotopij Argiuorũ regis filia, a matre apud 1 Linus.
Nemeum fluuium expoſitus, ibidem a canibus laniatus eſt. Ouidius in Ibin. Quiq;
verecundę ſpeculantem membra Dianæ, Quiq; Crotopiadem diripuere Linum.
Statius Lib. 1. Theb. Viridis nam ceſpite terrę Proiectũ temere/et patulo cœlum
ore trahentem, Dira canum rabies morſu depaſta cruẽto Diſſecat. 2

¶Neanth⁹ propter chelyn Apollinis temere affectatam, deo vindice, a canib⁹ di= Neanthus
ſcerptus eſt. Politianus in Nutricia. Improbus hãc ſtulte chelyn affectare Nean=
thus Auſus, Apollinea pendentem ſuſtulit æde. Quem tamen indocto ferientem
pollice chordas, Vindice diſcerpſit rictu nocturna canum vis. 3

¶Euripides poeta noctu rediens a cœna Archelai regis Macedoniæ canibus Euripides

a Promero quodam æmulo immiſſis, extinctus eſt. Politianus in Nutricia. Quẽq; tegit rabidis lacerum pia Pella moloſſis. Ouidius in Ibin. Vtq; cothurnatum vatẽ tutela Dianæ / Dilaniet vigilum te quoq; turba canum. De eius morte vide Gelliũ. Lib. 15. Cap. 20.

4 Thraſus ¶ Thraſus puer Delius Dianæ chariſſimꝰ, a canibus itidem interfectus eſt. Ouidiꝰ in Ibin. Prædaq; ſis illis, quibus eſt Latonia Delos Ante diem rapto non adeunda Thraſo.

5 Cõſyngis ¶ Scribit Plyniꝰ Lib. 7. Conſyngem reginam propter liberiorem cũ marito Nicomede rege Bithyniæ ac laſciuiorem iocum, fuiſſe interfectam a regis cane.

6 Diogenes ¶ Diogenes philoſophus deceſſit ex morſu canis eodem die, quo alexãder Macedo in Babylone mortuus eſt.

7 Heracletꝰ ¶ Heracletus philoſophus quum eſſet hydropicus, ad remedium / ſęuo bubulo ſe vnxit, atq; ſoli ſiccandum præbuit. Sepultus itaq; ſomno / a canibus laniatus eſt.

8 Actęon ¶ Actęon filius Autonoes, dum inter venandum Dianam in fonte nudam cõſpexiſſet, dea vlciſcente in Ceruũ mutatus eſt, et a canibus ſuis laceratus. Ouidius in Ibin. Quiq; verecũdę ſpeculãtem membra Dianę, Quiq; Crotopiadem diripuere Linũ. Idem Lib. 3. Meta. Vndiq; circunſtãt, merſiſq; in corpore roſtris Dilacerãt falſi dominũ ſub imagine cerui. Seneca in Thebaide. Qua peragrati celer, Per ſaxa montis iacuit Actęon ſuis Noua pręda canibus.

9 Lucianus ¶ Lucianus Sophiſta Samoſatenus, qui Traiani temporibus floruit / a canibns laniatus eſt, non ſine diuinę vltionis ſuſpicione. Nam cum primum eſſet Chriſtianꝰ, a Catholica fide poſtea deficiens, religionem inſectari cœpit.

Occiſi ab alijs feris.

1	Reuocatus	6	Hatto	10	Flocellus
	Felicitas	7	Euphemia	11	Germanicus
2	Milo	8	Syluanus præſul	12	Pyrene
3	Saturninus	9	Priſcus	13	Gatis
4	Crathis		Malcus		
5	Baſilius		Alexander		

1 Reuocatꝰ ¶ Reuocatꝰ et Felicitas martyres, a Leopardis comeſti ſũt, imperãtibꝰ apud Romanos Valeriano & Galeno, ſub Tarnutio pręſide.

2 Milo ¶ Milo Crotoniates, dũ nimia roboris cõfidentia, arborem in geminas partes vellet diducere, manibus in medio conatu diſtrictis ibidẽ retẽtus eſt, et a feris comeſtus. Pauſanias apud Cęlium / ait a lupis fuiſſe deuoratũ. Ouidius in Ibin. Vtq; Milo robur diducere fiſſile tentes, Nec poſſis captas inde referre manus.

3 Saturninꝰ ¶ Saruminus Epiſcopꝰ Toloſanꝰ, dum acerrime pro chriſtiana fide pugnaret, ferocis tauri cornibus alligatus / membris confractis et illiſo cerebro domino ſpiritum reddidit.

4 Crathis ¶ Legimus apud Sybarim, paſtorem fuiſſe Crathim, qui quum in libidinem eſſet procliuior, capellam omnium formoſiſſimam deperire cœpit. Quũq; Veneris incendio acrius titillaretur, eam frequẽter inibat, ac vti amicam grate amplexabatur, nõ ſine multa ſuauiatione, Quinetiam munuſcula ei offerebat, pabulum videlicet lætius ameniuſq;. Molles quoq; ſubſternebat accubitas, quibus velut Nympha decumberet, et molliꝰ quieſceret. Quod contẽplatus dux gregis Hircus, Oeſtro Zelotypię agitatus dormientem adortus eſt, eiq; ſinciput alliſit. Hoc ex hiſtorijs Gręcis aduocant Volaterranus et Cęlius.

Baſilius

¶Baſilius Macedo Imperator,quum annis.20.imperaſſet, a ceruo in venatione 5
percuſſus cornu,interijt. Baſilius
¶Hatto Archiepiſcopus Maguntinus,a muribus in Rheno fluuio deuoratus fer= 6
tur,non ſine maxima diuinę vindictæ ſuſpicione,ꝙ multitudinem pauperū(qui= Hatto
bus ſe elemoſynam daturū ſimulabat)tēpore famis in horreo feciſſet concremari. 7
¶Euphemia virgo Philophronis ſenatoris filia,ſub Procōſule Priſco vrſis et leo= Euphemia
nibus obiecta,ab eiſdem interfecta eſt. 8
¶Syluanus Tyri pręſul,ſub Diocletiano imperatore, amore Chriſtianæ pietatis, Syluanus
non grauatus eſt feris exponi. 9
¶Priſcus/Malcus/Alexander martyres apud Cæſaream Paleſtinæ paſſi ſunt,ſub Priſcus
Valeriani perſecutione,et pro Chriſti nomine a beſtijs deuorati. 10
¶Flocellus martyr/tēporibus Antonij Imperatoris paſſus eſt apud Auguſtudu= Flocellus
num,et iuſſu Valeriani pręſidis feris expoſitus,a quibus deuoratus eſt. 11
¶Germanicus ſub M.Antonio,et L.Aurelio Smyrnę paſſus eſt, ac poſt infinita Germani
prope tormēta,beſtijs obiectus,a quibꝰ fractim cōminutꝰ/vitā cū morte mutauit. cus
¶Pyrene puella Bebrycis filia,in Pyrenęo monte ab Hercule compreſſa,atq; a fe= 12
ris ibidem laniata eſt et ſepulta. A cuius nomine monti quoq; impoſitū nomen. Pyrene
¶Gatis regina Syriæ(quæ poſtea Atergatis vocata eſt)piſcibus data et deuora= 13
ta dicitur. Autho Antipater Tarſenſis apud Volaterranum.

¶Fulminati ſeu fulmine percuſſi.

1	Enceladus	9	Autolemus	16	Zoroaſtres
2	Typhœus	10	Salmoneus	17	Adimanthus
3	Gygantes	11	Anaſtaſius	18	Aſopus
4	Aiax	12	Menius	19	Aurelius Carus
5	Phaeton	13	Martia	20	Chore
6	Remulus		M.Herennius	21	Preſter
7	Semele	14	Tul.Hoſtilius		Atrax
8	Capaneus	15	Aeſculapius	22	Porphyrio

ENceladus gygas terræ filius/a Ioue fulminatus eſt cum cæteris fratri= 1
bus/ꝙ Iouem ipſum coelo detrudere voluiſſet. Author Aetnę,Gurgite Enceladꝰ
Trinacrio morietē Iuppiter Aetna Obruit Enceladū,vaſti quoq; pōde=
re mōtis Aeſtuat,et petulās expirat faucibꝰ ignes. Virg. Fama eſt Enceladi ſemu=
ſtum fulmine corpus Vrgeri mole hac,ingentēq; inſuper Aetnā Impoſitā. Seneca 2
in Hercule Oethęo. Scindetq; latus mōtis aperti Nōdū Enceladus fulmine victꝰ. Typhœꝰ
¶De Typhoeo Gygante. Ouidius Lib.3.Meta. Nec quo Centimanum deiece=
rat igne Typhoea,Nunc armatur eo. Lucanus. Vndat apex Cāpana fremens/ cui
ſaxa vaporat Conditus Inarimes æterna mole Typhoeus. 3
¶De cæteris Gygantibus Virg. Lib.6. Aen. Hic genus antiquum terrę Titania Gygātes
pubes Fulmine deiecti fundo voluuntur in imo. Seneca i Agamēnone. Quale ca= 4
nebas quum Titanas/fulmine miſſo fregere dei.
¶Aiax Oileꝰ ab expeditiōe Troiana rediēs/a Pallade fulminatꝰē ꝙ i eiꝰtēplo Caſ Aiax
ſādrā virginē ſtupraſſet. Vir. Lib.1. Aene. Ipſa iouis rapidū iaculata e nubibꝰ ignē,
Diſiecitq; rates/euertitq; ęquora vētis. Illū expirātē trāſfixo pectore flāmas Turbie
corripuit,ſcopuloq; ifixit acuto. Sylliꝰ. Li.14. Qualis Oilides fulmē iaculāte Mi=

nerua, Surgentes domuit fluctus ardentibus vlnis. Valeri. Flaccus Lib. I. Argon. Et tortum non a Ioue fulmen Oileus. Ouidius in Ibin. Vtq; ferox perijt, et fulmine & æquore raptor, Sic te merſuras adiuuet ignis aquas. Politianꝰ in Ambra. Diſiectaſq; rates, patriumq; a Pallade miſſũ Fulmen, Oiclidemq; ignes & ſulphura fixo Pectore Proflantem. Seneca in Medea. Fulmine et ponto moriens Oileus.

5 Phaeton PHaeton Solis & Climenes filius/dum currum patris temere regẽdum ſuſcepiſſet, equis inſolitum aurigam non audiẽtibus, fecit/vt totus cõflagraret mundus. Ac propterea fulmine percuſſus, in Padum cecidit, qui ab eo Phaetontęus dicitur. Lucretius Lib. 5. Ignis enim ſuperauit, & ambiẽs multa peruſſit, Auia quum Phaetõta rapax vis Solis equorũ Aethere raptauit toto, terraſq; per oẽs. At pater omnipotẽs ira tũ percitꝰ acri, Magnanimum Phaetonta tepenti fulminis ictu Deturbauit equis in terram. Claudianus in quartum Conſ. Honorij. Sęuiretq; dies, terramq; et ſtagna propinqui Haurirent radij. Plyniꝰ Lib. 7. Padus a Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaetontis illuſtratus. Idem Lib. 37. Phaetontis fulmine icti/ſorores mutatas in arbores populos poetę dixere, Ouidius in Ibin. Vt ſoror Autonoes, vt cui matertera Maia eſt, Vt temere optatos qui male rexit equos. Idem Lib. 2. Meta. Intonat et dextra libratum fulmen ab aure, Miſit in aurigam, pariterq; animaq; rotiſq; Exuit, & ſæuis compeſcuit ignibus ignes. Varro apud Fabium Lib. I. Quum te flagrãti deiectum fulmine Phaeton. Vbi Phaeton poſuit diſſyllabũ nobis non imitandum.

6 Remulus ¶Remulus filius Tyberini regis/fulmine percuſſus eſt. Ouidius. Lib. 14. Remulus maturior annis, Fulmineo perijt imitator fulminis ictu.

7 Semele ¶Semele Bacchi mater Iouiali fulmine tacta eſt, ꝙ Iouem ipſum oraſſet/vt ſecum tantus, quãtus cum Iunone iaceret. Propertius Lib. 3. Eleg. Dicam ego maternos Iouiali fulmine partus. Ouidius Lib. 3. Eleg. Tot meruere peti. Semele miſerabilis arſit. Idem in Ibin. Vt ſoror Autonoes, vt cui matertera Maia eſt, Per ſororem Autonoes Semelem intelligit.

8 Capaneus ¶Capaneus maritus Euadnes in bello Thebano fulmine percuſſus dicitur. Quod ideo fingunt poetæ, quoniam quũ ſcalis admotis muros vellet coſcẽdere, iactu lapidum ab inimicis oppreſſus eſt, Ouidius Lib. 4. Triſtium. Quum cecidit Capaneus ſubito temerarius ictu. Idem Lib. 3. de Ponto. Notior eſt factus Capaneꝰ fulminis ictu. Idem ad Liuiam. Hoc fuit Euadne, tunc quum feriẽda coruſcis Fulminibus Capaneus impauida ora dedit. Propertiꝰ Lib. 2. Aut Capanei ſummo grata ruina Ioui. Pontanus Lib. 3. de Stellis. Capaneꝰ vt turribus altis, Igne Iouis ruit, atq; vſtus deſcendit ad vmbras.

9 Autolemꝰ ¶Marullus in Epigrã. mortem Autolemi fulmine percuſſi ſic deſcribit. Dixerat Autolemo flammas cõſultꝰ aruſpex Die cauendas poſtero. Credidit, et rerum dubius/de mane, ſub amnis Delituit Ethruſci vadis. Sed neq; ſic fatum effugit, Nam
10 dum innatat Arno, Ictus crematur fulmine.

Salmoneꝰ ¶Salmoneꝰ rex Elidis quũ iouis fulmen i aere mẽtiretur, vt propterea crederetur deus, ab ipſo Ioue fulminatꝰ eſt. Virg. Lib. 6. Aene. Vidi et crudeles dãre Salmonea pœnas, Dum flãmas Iouis, et ſonitus imitatur Olympi. Quattuor hic inuectus equis, et lampada quaſſans, Per Graium populos/medięq; per Elidis vrbem Ibat ouans, diuũq; ſibi poſcebat honores/Demens, qui nymbos et nõ imitabile fulmen Aere/et cornipedũ curſu ſimularat equorũ. At pater omnipotẽs denſa inter nubila telum Cõtorſit, pręcipitẽq; immani turbine adegit. Val, Flac. Lib. I. Argon. Salmoneus nondum ille furens, quũ fingeret alti Quadrifida trabe, tela Iouis.

❡Anaſtaſius Imperator quum iam ſeptimum et vigeſimum imperij annũ age- 11
ret,ictu fulminis percuſſus interijt. Anaſtaſiꝰ
❡Menius Lycaonis filius,quum patre in lupum verſo,et domo conflagrante Iouẽ 12
deteſtaretur,ab eodẽ fulmine percuſſus eſt.Ouidius in Ibin. Vt ferus Aeolides/ Menius
vt ſanguine natus eodem/Quo genita eſt/liquidis quæ caret Arctos aquis. 13
❡Plynius Lib.2.ait Martiam grauidã partu fulmine exanimato ſuperuixiſſe/ ci- Martia
tra vllum corporis incommodum.Idem ſcribit.M.Herenniũ decurionem,ſereno M.Herẽ.
die,fulmine ictum fuiſſe. 14
❡L.Piſo apud eundem Plynium Author eſt Tul.hoſtiliũ fulmine itidem ſuffo- Tul.hoſti
catum,ꝙ quędam parum rite feciſſet,et ſacrificio Iouem ipſum cœlo deuocare vo-
luiſſet.Author etiam Plutarchus in Numa Pompilio.

AEſculapius Apollinis ex Coronide filius,Iouiali fulmine percuſſus eſt, 15
ꝙ Hippolytum mortuum ad vitã reuocaſſet,vt ait Plynius Lib.29.Cap. Aeſcula.
1.Vnde et Virg.Lib.7.Aene.Tum pater omnipotẽs/aliquem indigna-
tꝰ ab vmbris Mortalem infernis ad limina ſurgere vitę,Ipſe repertorem medicinę
talis/& artis/Fulmine Phœbigenã Stygias detruſit ad vmbras.
❡Zor'oaſtres rex Bactrianorum,Oromaſi filiꝰ,et artis magicę repertor,igne quo- 16
q; cœleſti abſumptus creditur. Zoroaſtre
❡Adimanthus rex Phileſiorum,quum Ioue ſuis indignũ ſacrificijs iudicaret,ab 17
eodem fulmine percuſſus eſt.Ouidius in Ibin.Quęq; in Adimãthum Phileſia re- Adiman.
gna tenentẽ A Ioue venerunt,te quoq; tela petant. 18
❡Aſopus Oceani filius,dum propter Aeginam filiã a Ioue ſtupratã bellum ſuis Aſopus
vndis in aſtra vellet gerere,ab ipſo Ioue fulminatus dicitur.Statius. Donec vi to-
nitru ſummotus/et igne triſulco Ceſſit,adhuc ripis animoſus gurges anhelis, Ful-
mineũ cinerẽ,magnæq; iſignia poene Gaudet,et Aetnęos in coelũ afflare vapores. 19
❡Aurelius Carus quum biennio imperaſſet,in caſtris ſupra fluuium Tygridẽ ex- Aurelius
animatus flumine,occubuit.Author Fl.Vopiſcus 20
❡Chore filius Yſuar,cognatus Moſis/ex leuitarum tribu natus,quum de ſacerdo- Chore
tio cum Aarone contenderet,igne cœleſti perijt. 21
❡Preſter filius Hippomenis,quum deos deteſtaretur,itidem fulminatus eſt. Preſter
❡Atrax quoq; quum Doſithoem violatam a Ioue prodidiſſet,deo vlciſcente ictꝰ Atrax
eſt fulmine. De vtroq; meminit Ouidiꝰ i Ibin.Aut Iouis infeſto telo feriare triſul-
co,Vt ſatus Hippomene,Doſithoeſq; pater. 22
❡Porphyrio filius Siſyphi paternam in deos imitatus impietatem,itidem cœleſti Porphyrio
ſuffocatus eſt igne.Ouidius in Ibin.Vt ferus Aeolides,vt ſanguine natus eodem,
Quo genita eſt,liquidis quæ caret Arctos aquis.

❡Mortui ſuſpendio et cruce.

1	CHriſtus	8	Arachne		S.Petrus
2	Diſmas	9	Marſya	15	Dorotheus
3	Achęus	10	Arnulphus		Gorgonius
4	Glumerus	11	Capronia	16	Symeon
5	Hiſtięus	12	Helena	17	Zoe
6	Artayctes	13	Glaucus	18	Petrus Aulanus
7	Amata	14	S.Andreas	19	Bomilchar

20	Hanno	29	Claudius	Phyllis
21	Bal.Beſtius		Aſterius	Monyma
22	Polycrates		Menon	Calluce
23	Sataſpes	30	S.Agricola	Anaxarete
24	Leonides	31	Iulia	Auctolia
25	Symon puer		Nemeſiꝰ	Bubalus
26	Daphitas		Neſtor	Silanus
27	Sindualdus	32	Enguerrannus	Iudas
28	Alexander	33	Lymcabes	Erigone
	Epipodius		Biblis	

1
Chriſtus OMnium qui cruce perierunt, nemo maiore ludibrio affectꝰ eſt, nemo
pluribus tormentis afflictus, nemo frequētioribꝰ plagis mutilatus, q̄
intemeratæ virginis innocēs filius. Nulla in eo peccati ſcintilla reper=
ta eſt, nihil deliquit vnq̄, mūdus ex munda matre natꝰ eſt. Mūde vi=
xit, iuſticiam & æquitatem verbo ſemper & opere docuit. Neq; tamē
puduit verpos illos et recutitos canes/liuore et inuidia tabeſcentes cauſā machina=
ri, qua eum morti traderent. Quam licet nullam reperiſſent, agnum tamen primū
flagellis vbiq; membrorū mutilauerunt, frontem corona ſpinea perforauerunt, fa=
ciem immundis deformauerunt ſputis/colaphis immanibus totum caput cōtude=
runt, latronis more vinxerūt, vinctum ad maiorem ignominiam traxerunt compi=
tatim, et ad extremum inter latrones veluti latronem ſuſpenderunt. Quod quū ad
mortem non putarent ſufficere, manus et pedes clauis, latus lancea confoderunt.
Illum ego de Lybica natum iurabo leæna,
Arcadiaſq; inter delituiſſe lupas,
Cui tua crux lachrymas non monerit o bone Chriſte.
Ille erit et ferro durior et chalybe.

2
Diſmas DIſmas Aegyptius natione, vnus fuit eorum latronum, qui cū Chriſto pa=
tibulati ſunt. Huic autem dominus in cruce pepercit, et ſtatim poſt mor=
3 tem ſua clementia ad cœlum euocauit.
Achęus ¶ Achęus rex Lydię, quū noua tributa a populo vellet extorquere, in factione po=
pulari ſuſpenſus eſt, pedibus ſurſū verſū erectis, et capite in aquas Pactoli demiſſo.
Ouidius in Ibin. More vel intereas capti ſuſpenſus Achęi, Qui miſer aurifera te=
4 ſte pependit aqua.
Glumerus ¶ Hadingus rex Danorum regreſſꝰ e bello Suetico, vbi ærarium pecunia ſpoliiſ=
q; bellicis furto violatum comperit, cuſtodem eius Glumerum ſuſpendio affecit.
5 Author Saxo Grammaticus.
Hiſtięus ¶ Dario in Gręcos bellante, Hiſtięus Mileſiꝰ ab Harpago Darij tribuno captus
6 et cruci affixus eſt. Author Herodotus.
Artayctes ¶ Artayctes vir Perſa Seſti pręfectus/ab Athenienſibus Xantippo Antiphronis
7 filio duce captus/ſtipiti ſuffixus eſt. Author idem Herodotus.
Amata. ¶ Amata Lauiniæ mater ægre ferens filiam Aeneæ copulatam, quam cōtra votū
patris, Turno nuptam dari volebat, ſeipſam ſuſpēdit, et vitā laqueo finiuit. Ama=
bat enim Turnum, adeo/vt cum exiſtimaret eum mortuum, ad mortem ipſa cu=
currerit. Virgilius Lib. 12.
Infelix pugnæ iuuenem in certamine credit.
Extinctum, & ſubito mentem turbata dolore

Se cauſam clamat,crimenq;,caputq; malorum.
Multaq; per mœſtum demens effata furorem/
Purpureos moritura manu diſcindit amictus.
Et nodum informis lœthi trabe nectit ab alta. Sages quoq; Turnum apud eundem ſic alloquitur. Preterea regina tui fidiſſima,dextra Occidit ipſa ſua/luceq; exterrita fugit. 8

¶Arachne Lydia puella lanificij peritiſſima/ęgreferēs op⁹ ſuū a Pallade(qua cū certamen ſuſceperat)confractū,laqueo iugulū ꝑfocauit.Ouidi⁹ Lib.6.Meta.Nō tulit infelix,laqueoq; animoſa ligauit Guttura/pēdentem Pallas miſerata leuauit. Atq; ita vince quidem,pende tamen improba/dixit. Arachne. 9

¶Marſya tibicen ab Apolline victus,pependit laqueo. Quod innuit Ply.Li.16. Cap.45.Ibi inquit Platanus oſtēditur,ex qua pependit Marſya victus ab Apolline. Marſya 10

¶Arnulphus ſeptimus Gallorum imperator,Bergamo capta/ Ambroſium eius loci principem ſuſpendio enecauit. Ambroſi⁹ 11

¶Capronia virgo veſtalis ſtupri comperta,ſuſpēdio affecta eſt.Oportebat enim eas in virginitate perſiſtere/ quę miniſterio Veſtæ allegabantur. Capronia 12

¶Helena poſt mortem Menelaí a Megapētho et Nicoſtrato filijs Oreſtis fugata,In Rhodum ad Polyzo vxorē Tlipoleni peruenit, Cui quum ſuſpecta eſſet ob viri Zelotypiam,eiuſdem mādato arbori ſuſpēſa eſt.Author Pauſanias apud Volaterranum. Helena 13

¶Alexander Macedo mortuo Epheſtione(quem vnice diligebat)Medicum ei⁹ Glaucum cruci ſuffixit.Author Plut.in Alexandro. Glaucus 14

BEatus Andreas et Petrus pro Chriſti nomine arboribus ſuffixi ſunt. Hic ſub Nerone,ille ſub Aegea proconſule,Hic capite deorſum verſum demiſſo,ille ſurſum verſum erecto.De vtroq; Ioānes Fran. Mirandula ſic ſcribit in hymnis.Extenditq; alacer,figendaq; brachia lætus Porrigit Andreas,-verſaq; ſub arbore pendet.Et caput in terram ſimili ſub ſtipite,Petrus Prębuit,atq; lubens protendit in aera plantas. S.Andre. S.Petrus 15

¶Dorotheus et Gorgonius martyres pro Chriſtiana pietate vitam ſuſpēdio finierunt ſub Diocletiano imperatore,mortuorumq; corpora famelicis canib⁹ obiecta ſunt,quę illęſa remanſerunt. Dorothe⁹ 16

¶Symeon filius Cleophę,poſt Iocabum fratrē domini Hieroſolymarum epiſcopus,ſub Traiano imperatore,crucis patibulo ſpiritum emiſit. Symeon 17

¶Zoe Nicoſtrati martyris vxor in furcam erecta, ibidem cum morte vitam mutauit,partim crucis tormēto/partim fumo(quem carnifices ad arboris radicem poſuerāt)ſuffocata. Zoe 18

¶Petrus Aulanus tempore Diocletiani et Maximiani imperatorum,ſupplicio crucis vitam finiuit,Sub Seuero pręſide. P.Aulan⁹ 19

¶Bomilchar Amilcharis filius Pœnorum dux,veniens in ſuſpicionem Carthaginenſium,cum Agathocle conſpiraſſe, in medio foro patibulatus eſt.Ferūt autem eum cruci iam affixum magnis clamoribus/multiſq; conuicijs,ſubditorum ingratitudinem obiurgaſſe,et inter clamores ſpiritum emiſiſſe. Bomilchar 20

¶Hanno Carthaginenſis(qui Philippi regis Macedonum floruit ætate)quū ob potentiam/tyrannum vellet induere,captus a ciuibus/virgis primum cęſus eſt,deinde effoſſis oculis,fractiſq; cruribus et manibus,cruci affixus. Author Trogus. Hanno 21

¶Val.Beſtius a.L Imbrico affixus eſt cruci,ꝙ Ruſcium ipſius Imbrici filium,ſue Val.Beſt.

1	Eriſicthon	8	Choerilus		Felix.
2	Pauſanias	9	Ricardꝰ ſecundꝰ		Silinus
3	Siſigambis	10	Cleantes	14	Murita
4	Euriſthenes	11	Pomponius	15	Thales
5	Vgolinus	12	Gabinus	16	Benedictus ſextus
6	Neocles	13	Orator	17	Bonifacius
7	Ariſto		Fortunatus		

ERriſicthon, vt iam diximus, propter neglecta Veneris ſacra ad tãtam fa=
mem adactus eſt, vt propria mẽbra corroſerit. Ouidius Lib. 8. Sic epu= 1
las oẽs Eriſicthonis ora profani Accipiũt, poſcuntq; ſimul. Cibus ois in il Eriſicthon
lo Cauſa cibi eſt, ſemperq; locus fit inanis edendo. 2
¶ Pauſanias ab Ageſilao patre inedia cõſumptus eſt, quod pecuniam a Xerxe ac= Pauſanias
cepiſſet, vt Spartam proderet. Author Chryſermus apud Plut. 3
¶ Siſigambis Darij Perſarum regis mater inedia extincta eſt, quum cibo aliquã= Siſigãbis
diu abſtinuiſſet. Curtius Lib. 4. de geſtis Alexãdri / ait eã itineris continui labore /
animiq; ægritudine fatigatam, iter manus filiarum cecidiſſe / Demum Lib. 9. die
quinto extinctam, quo mori ſtatuerat, cibo et luce / dedita opera ſibi ſuſtractis
¶ Euriſthenes a matre inedia iterfectus eſt, quod male in bello puguaſſet. Ouidiꝰ
in Ibin. Obſtrictuſq; famen patiaris limine tecti, Vt legem pœnę cui dedit ipſa
parens. 4
¶ Vgolinus Piſanorum comes / quum a ſuis expulſus / patriam bello oppreſſiſſet, tã Euriſthe.
dem captus per proditionem, vna cum liberis fame abſumptus eſt. 5
¶ Neocles Sicyoniorum tyrãnus / a ſuis ob crudelitatem fame et frigore extinctus Vgolinus
eſt. Ouidius in Ibin. Aut vt oliuifera quondam Sicyone profecto, Sit frigus mor= 6
tis cauſa, fameſq; tuę. Neocles
¶ Ariſto poeta ab Athenienſibus fame extinctus eſt, quod ſuis carminibus eorũ 7
laudes fuiſſet inſectatus. Ouidius in Ibin. Vt ve parũ ſtabili qui carmie lęſit Athe= Ariſto
nas / Inuiſus pereas deficiente cibo.
¶ Solent luculenti ſcriptores his multum glorię comparare, quos ſuis dignantur 8
monumentis. Contra vero inepti / qui ſuis modulis ſe nõ metiuntur, et multa ſupra Chœrilus
vires audent / tantum probri et ignominię afferunt, quantum illi honoris et famæ.
Propterea non verto crimini Alexandro, quod inſulſum verſificatorem Chœrilũ
(quem prǫconem ſuorum dedignabatur facinorum) inedia ſuffocauerit, dicente
eodem Ouidio. Incluſuſq; necem cauea patiaris, vt ille Non profecturæ condi=
tor hiſtorię. 9

RIcardus Secundus Eduardi filius, puer admodum ab Anglis fame extin= Ricardus
ctꝰ eſt, ꝙ inutilis regno videretur. O durę ceruicis populũ, cui ſemper fuit Secundus
moris ſecundum aut tertium quemq; regum crudeliter enecare. 10
¶ Cleantes philoſophus Zenonis diſcipulus / dum cibum ſibi ſuſtraheret, vt cui= Cleanthes
dam morbo (quo laborabat) mederetur, nimia inedia ſe peremit. 11
¶ Pomponius Atticus Ciceronis amicus, morbo quodam in ſenectute correptus, Pomponiꝰ
ſeipſum abſtinentia cibi itidem ſuffocauit Atticus
¶ Gabinus Preſbyter ciuis Romanus / iuſſu Diocletiani imperatoris in carcerẽ cõ= 12
iectus eſt, ibiq; fame extinctus, ꝙ Chriſtianam profiteretur religionem Gabinus
¶ Orator Fortunatꝰ / Felix, et Silinus martyres apud Alexandriã pro Chriſti no= 13
mine fame et inedia interfecti ſunt. Oratores

Murita

14 ¶Murita martyr ab Elpidephoro quodam Arriano in exilium miſſus, ibidẽ fa=
Murita me & frigore extinctus/vitam cum morte mutauit.
15 ¶Volaterranus ait Thaleta philoſophũ (dum Gymnicũ certamen proſpiceret)
Thales æſtu & ſiti abſumptum fuiſſe.
16 ¶Benedictus Sextus pontifex/a Cincio ciue Romano in carcerem detruſus, ibidẽ
Benedictꝰ fame enectus eſt, vel (vt alij volunt) ſtrangulatus.
17 ¶Bonifacius Octauus dum inimicitias cum Philippo Gallorum rege exerceret,
Bonifacius rex Sciarram Colũnienſem in eũ miſit, qui captũ põtificẽ in carcere fame extinxit.

¶Combuſti.

1	Perillus	12	Almericus		Dido
2	Macedon	13	Crominus		Euadne
3	Auiola	14	Creuſa		Hercules
4	Cęſius Baſſus	15	Frotho		Sardanapalus
5	Euſtathius	16	Phalaris		Catulus Luctatius
	Theophita	17	Nicias		Aſdrubal
6	Plynius ſecundus	18	Pythagoras		Portia
7	Policarpus	19	Nigrinus		Dędalion
8	Valens	20	Laurentius		Brotheus
9	Ioanna puella		Tyburtius	23	Pleriq; martyres.
10	Alexander Mileſius	21	Emerita		
11	Alcibiades	22	Empedocles		

1
Perillus PErillus rogatus a Phalaride tyrãno Agrigentino, vt nouum tormẽti genꝰ ad plectendos reos cõminiſceretur, taurum æneum excogitauit, quo iclu= ſi flammis ſuppoſitis perirent. et boum mugitus imitarentur. Quam poe= nam primus expertus eſt. Ouidius in Ibin. Aere Perillæo veros imitere iuuencos, Ad formam tauri cõueniente ſono. Idẽ Lib. 5. Triſtium. Ipſe Perillæo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus, et bouis ore queri.
2 ¶Macedon mulier (a cuius nomine Macedonia dicta eſt) igne cœleſti vna cum
Macedon marito abſumpta eſt. Ouidius iu Ibin. Vt Macedon icta eſt rapidis cum coniuge
3 flammis, Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
Auiola ¶Scribit Plynius Lib. 7. Natu. Hiſto. Auiolam cõſularem in rogo reuixiſſe. Sed
4 quoniam ſubueniri non poterat, prę ualente flamma viuum fuiſſe crematum.
Cſęıꝰ baſ. ¶Fama eſt Cęſium Baſſum poetam lyricum in ſuis prædijs ardente Veſæuo/la=
5 teq; vagantibus flammis, cum villa ſua conflagraſſe.
¶Euſtathius Traiani aulicus, dum ceruum in venatione ſectaretur, viſo inter eiꝰ
Euſtathius cornua/crucis ſimulachro/auditaq; hac voce, Cur me perſequeris, ſtatim conuerſꝰ
Theophi. eſt vna cum Theophita vxore. Quod vbi poſtea reſciuit Traianus, ambos in tau=
6 ro æneo comburi fecit.
Plynius ¶Plynius ſecundus quum nihil in maiore negocio haberet, q̃ rerum naturalium
Secundus cauſas ſcrutari, perijt in Veſęui montis incendio/dum rationem vellet inquirere.
7 ¶Policarpus Ioannis diſcipulus et Smyrnæ præſul, pro Chriſtiana pietate palam
Polycarpꝰ et ſpectante populo in Amphitheatro cõbuſtus eſt.
8 ¶Valẽs Imperator frater Valentiniani, prælio ſuperatꝰ a Gothis, in tugurio (quo
Valens ſpe ſalutis confugerat) ab eiſdem crematus eſt.

Carolo

CArolo ſeptimo Gallis principante/dum barbara Anglorum natio bonā 9
Galliẹ partem furibunda peruagaretur, poſt aliquot calamitates, ſui tan= Ioanna
dem populi miſertus dominus, puellam ad ſubſidium miſit. tanto ſpiri= puella
tu puellam, tantaq; virtute, vt inſtar Amazonis armata/et copiarum ductrix, ini=
micos parta elatos victoria/et iam nihil ſibi non promittentes inuaſerit/repreſſoq;
ſupercilio/potenter expugnauerit, factum quidem primis inauditum ſẹculis. Quod
licet diuina contigerit voluntate, neq; tamen erubuit Ioannes Lucemburgus, vi=
liſſimum ingratitudinis mancipium/eam inimicis prodere, neq; illi flammis impie
deuouete. Quod vt ſine odii nota /et liuoris ſuſpicione, ſeruata æquitate vide=
rentur feciſſe, magicẹ artis fœminam poſtulauerunt, ſubornaueruntq;, qui teſtimo
nijs et iuramento veneficam et ſortilegam eſſe contenderent/et palam faterentur.
Sed haud dubie non eſt mirum gẽtem illam ſẹuiſſe in externos/quẹ ſuorum quo=
q; vitam nunq̃ pluris quam porcorum æſtimauit. Quid torpetis Gallorum inge=
nia? Quid Epimenidis ſomnum veſtræ indormitis ignauiæ? Non rependetis be=
neficium puellæ, quæ magno capitis ſui periculo regni veſtri ſalutem procurauit,
quæ tandem ſe flammis expoſuit, vt vos ab hoſtili redimeret incendio? Hãc ei no=
tã ꝑmittetis inuri? Ei⁹ nomẽ a mortalitate nõ vĩdicabitis? Carnificũ iniquitatẽ nõ in
ſectabimini? Sepultã relinq̃tis puellẹ inocẽtiã? Nõne tãtũ laudis apud vos meruit,
quãtũ apud Romanos Chœlia? Hec vim Porſenẹ fugit, illa furias Anglorũ fuga=
uit. Vtrã maiore præconio dignã putatis? Erim⁹ nimirũ ſomnolentiores gliribus, ſi
tantũ facinus, tantam virginis virtutem in obliuionem cadere permiſerimus. Ha=
beo tibi gratiã Valeran de Varanie vir doctiſſime, tuũq; nomẽ nudo ſẽper capite/
& multa honoris præfatione reuerebor, ꝙ primus omniũ puellæ patrocinium de=
ſumpſeris, eiuſq; manes ab eorũ rabie (qui mortuos allatrant, et cum laruis luctãt̃)
cõſeruaris potẽtiſſime. Non poteras regno vtili⁹/et apti⁹ tuis muſis moliri negociũ.
Alexander Mileſius/Polihiſtor cognominatus/libertus Cor. Lẽtuli grammaticus,
apud Laurentes ex icendio crematus eſt Syllæ temporibus. Author Suidas apud 10
Volaterranum. Alexãder
¶ Alcibiades Clyciæ filius, dũ in Phrygia ab Athenienſibus exularet, percuſſorũ Mileſius
(qui immiſſi fuerant) decreto/viuus in cubiculo crematus eſt. Ouidius in Ibin. 11
Clyciadæq; modo circundatus ignibus atris, Mẽbra feras Stygiẹ ſemicremata neci. Alcibia.
¶ Innocentius tertius iuſſit Almericum hẹreticũ (qui dicebat Ideas in mente di= 12
uina creare, et creari) apud Luteciam comburi. Almeric
¶ Clotarius rex Gallorum, cum Conabro Britonum duce bellum g e it, victumq; 13
interfecit/et Crominum eius filium nothum, vna cum vxore ac liberis cremauit. Cromin⁹
MEdea ægreferens ſe ab Iaſone relictã, ſibiq; Creuſam ſeu Glaucã Creon= 14
tis filiam ſuperinductã fuiſſe, nouẹ nuptæ dona quẹdã miſit nuptialia, quẹ Creuſa
eidem & toti domui incẽdium attulerunt. Propertius Lib. 2. Aſpice quid
donis Eriphyla iuenit amaris, Arſerit et quãtis nupta Creuſa malis. Nigidius tamẽ
apud Maſerium ait Corinthi fontem eſſe Glaucen nomine, in quem ſe illa præci=
pitauit, quum aduerſus Medeẹ veneficia igneſq;, id ſibi ſperaret profuturum.
¶ Saxo Lib. 7. hiſtoriarum Danicarum ait Frothonem regem incẽdio conſump= 15
tum fuiſſe, & in antro (quo cõfugerat) flamma & fumo fuiſſe ſuffocatum. Frotho
PHalaris tyrãnus Agrigentinus, dum ciues ſuos multis torqueret ſuppli=
cijs, a populo vna cum liberis et cõiuge crematus eſt, et i eodẽ tauro (quo 16
reos puniebat) lege talionis ſuffocat⁹. Ouidius in Ibin. Vtq; ferox Pha= Phalaris
laris lingua prius enſe reſecta/More bouis Paphio clauſus in ære gemas.

Nicias

17 ℂNicias fuit inter venatores quiſpiam venandi ardore cōcitatior, dum feras im=
Nicias miſſis canibus ardētius iſectaretur, in carbonariam pręceps decidit fornacem. Au=
18 thor Cælius.
Pythago. ℂPlutarchus ſcribit Pythagorā philoſophū viuum fuiſſe a Cylonijs exuſtū. La=
ertius ait hoc factum fuiſſe in Nicoclis Crotoniatę domo, a quodam, quem ī diſci=
19 plinam admittere noluiſſet.
Nigrinus ℂNigrinum quendam Ammianus Marcellinꝰ fuiſſe ſcribit, qui propter excitatū
20 bellum viuus ſit exuſtus.
Laurentiꝰ LAurentius et Tyburtius martyres pro Chriſti nomine incendium volen=
Tyburtius tes pertulerunt. Io. Fr. Mirandula Lib. 2. Hymnorum. Iucunda incen=
dia Laurēs Suſcipit, Empyrea multum irroratus abvnda, Atq; per arden=
tes prunas illæſus abibat, Maiores in corde ferens Tyburtius ignes.
21 ℂEmerita Lucii Anglorum regis ſoror, pro Chriſtiana itidem pietate flāmis ex
Emerita tincta / ſpiritum domino reddidit.
22 FVerūt et alii permulti, qui incendio finiuerūt vitam, vt Empedocles / Di=
Empedo. do / Euadne / Hercules / Sardanapalus / Catulus Luctatius / Aſdrubal, Por
tia / Dędalion / Brotheus. Quorum mortem reperies in eorum Hiſtoria,
qui ſe occiderunt.
23 MArtyrum quoq; plurimi hoc mortis genere vitam reliquerunt, vt cœ
Martyres leſtem ſibi compararēt Lauream, vt Tymeon epiſcopꝰ / Chriſta / Ca=
lixta / Claudius Caij papę fratrer / Chionia Anaſtaſię ancilla / Thedu=
lus / Alexander / Arſeniꝰ / Anaſtaſia / Amonius / Aram Tharę filius /
Apolonia / Agathon Baſſiani ſocius / Agape / Antonia virgo / Amā=
tius / Getulius / Cerealis / Aphra meretrix / Barnabas diſcipulꝰ / Creſcētianꝰ / Speu=
ſippꝰ / Seuerianus / Symphroniꝰ / Soſthenes / Victor / Dioſcorꝰ / Eulogiꝰ / Fructuoſꝰ /
Aemylius / Petrus Diocleciani cubicularius / Pulio / Potamiena virgo / Peleus / Fau
ſta / Fauſtinus / Fidentiꝰ / Hero / Heleuſippꝰ / Hyreneꝰ / Hylaria Aphrę mater / Ni=
cetius / Nilus / Macarius Lybicus / Meleuſippus / Moſceus / Mardonius / Muſon /
Macedonius preſbyter / Modeſtia / Machabæi / Marcellianus / Marcus, et alii plus
ſexcenti,

ℂPręcipitati.

1	Aſtyanax	6	Lycurgus	Timagoras
2	M. Manlius	7	Aeſopus	Meles
3	Theſſalus	8	Nauplius	
4	Tarpeia	9	Theombrotus	
5	Lycas		Sappho	

1 TRoia diruta, Troianiſq; profligatis / ne quid ſupereſſet reliquiarū, quod
Aſtyanax in poſterum / vrbis & populi ruinam vlciſceret, Vlyſſes Aſtyanactē He=
ctoris filium in pręceps dedit / mira quidem immanitate. Ouidius Lib. 13.
Meta. Mittitur Aſtyanax illis de turribꝰ, vnde Pugnātem pro ſe, proauitaq; regna
tuentem Sępe videre patrē mōſtratum a matre ſolebat. Idem in Ibin. Vt qui The=
ſeæ fallacia vela carinę Vidit, et Iliaca miſſus ab arce puer. Idem. Et videas quod
(iam quum flammæ cuncta tenerēt) Hectoreus patria vidit ab arce puer. Seneca
in Troade. Pręceps vt altis cecidit e muris puer, Fleuit Achiuum turba, quod fe=
cit nefas.

M.Manlius

M.Manlius (qui Gallos ĩ obſidione Capitolii obrepẽtes ꝑ ardua depulerat)con= 2
uictus de regno occupãdo conſilium iniſſe, damnatus e ſaxo Tarpeio pręceps da= M.Man.
tus eſt. Author apud Gellium. M. Varro. Cor. Nepos ſcriptum reliquit, eum ver
berando fuiſſe necatum.
¶Theſſalus (a quo Theſſalia nomen ſumpſit) Hæmonis filius, ab Euryalo quo= 3
dam aduena ex Oſſa monte pręcipitatus eſt. Ouidius ĩ Ibin. Vtq; dedit ſaltus e ſũ= Theſſalus
mo Theſſalus Oſſa, Tu quoq; ſaxoſo pręcipitere iugo. 4
SAbinis Romam obſidentibus / quum Tarpeia virgo Capitolium prodi= Tarpeia
diſſet, armillarum et anulorum (quos illi gerebant) pactione / vbi in ar=
cem introducti ſunt, obſequij immemores, puellam pręcipitauerunt.
¶Lycas ab Hercule pręcipitat9 eſt / ꝙ ei tunicam cruore Neſſi tinctam, et veneno 5
imbutam attuliſſet. Lycas
¶Lycurgus (teſte Lactancio) a ſuis ĩ mare pręcipitatus eſt, ꝙ primus mero aquã 6
miſcuiſſet. Lycurgus
¶Aeſopus fabulator Phrygius quũ veniſſet Delphos / ibidẽ furti ab æmulis falſo 7
accuſatus (fialam enim argenteam inter eius ſarcinulas clam poſuerant) de rupe Aeſopus
inſons præcipitatus eſt.
¶Nauplius Palamedis pater quum intellexiſſet Diomedẽ et Vlyſſem naufragio 8
liberatos (quibus tamen hoc malum per inſidias machinabatur) ſeipſum pręcipi Nauplius.
tauit. Seneca .Igne fallaci moriturus Argis Nauplios præceps cadit in profun=
dum. 9
¶De Theombroto / Sappho puella / Timagora / et Melete, vide in eorum hiſto= Theomb.
ria / qui mortem ſibi conſciuerunt.

Mortui ſcalarum ruina.

1 Elpenor 2 Philoſtratus 3 Aſclepiades

ELpenor ſocius Vlyſſis / ebrius apud Circem factus / ſcalarum caſu perijt. 1
Martial. Lib. 11. Pene imitatus obit ſæuis Elpenora fatis, Præceps per Elpenor.
longos dum ruit vſq; gradus. Ouidius Lib. 3. de Triſtibus. At miſer
Elpenor tecto delapſus ab alto / Occurrit regi flebilis vmbra ſuo. Idem in Ibin. Ne
ve gradus adeas Elpenore cautius altos / Vimq; feras vini / quo tulit ille modo.
¶Martialis ait Philoſtratum, quum in balneis Sinueſſanis eſſet, nimio hauſtu vi= 2
ni in ebrietatem lapſum / ſcalarum caſu / non tũc primum / ſed paulo poſt extictũ. Philoſtra.
¶Plynius Lib. 7. ait Aſclepiadem medicum Pruſiẽſem ſuprema in ſenecta ſcala= 3
rũ lapſu fuiſſe exanimatum .Sic qui ægrotis mederi conſueuerat, qui e funere re= Aſclepia=
tulerat mortuum / fati inſidias vitare non potuit. des

¶Abſorpti terra.

1	Amphiaraus	3	Val. Torquatus	Abyron
2	Curtius	4	Chore	
	Anchurus		Dathan	

¶Amphiaraus vates dum apud Thebas pręliaretur, terræ hiatũ cum curru (cui 1
inſidebat) abſorptus eſt. Propertius Lib. 2. Nõ Amphiareæ proſũt tibi fata qua= Amphia.
drigæ. Idem Lib. 3. Tu quoq; vt auratos gereres Eriphyla lacertos, Delapſis nuſq̃
eſt Amphiaraus

eſt Amphiaraus equis. Ouidius Lib. 3. de ponto. Notus humo merſis Amphiaraus equis. Politianus in Nutricia. Quid quem impia prodidit vxor, Hoſticaq; hauſit humꝰ? Sabellicus de Inuentoribus rerum. Ignibus Oiclides viſis vẽtura canebat. Coniugis impulſus fatales viſere Thebas Proditione ſuæ, proh triſtia fata/ ruentem Curribus et bigis hauſerunt Tartara vatem.

2 Curtius Anchurus ¶ Quum ingens vorago Romæ paulatim excreſceret et terram abſumeret, reſpõſum eſt ab oraculo, hiatum non poſſe deſinere/ niſi quis intro ſe demitteret. Quo audito/ Curtius equo inſidens illuc deſilijt. Propertius Lib. 3. Curtius expletis ſtatuit monumenta Lacunis. Ouidius in Ibin. Atq; eques in medij mergare voragine cœni, Dum modo ſint facti nomina nulla tui. Idem fecit Anchurus Mydę regis filius, vt iam diximus in eorum hiſtoria, qui ſe occiderunt.

3 Val. Torquatus PAulo Aemylio in Pyrrhum Epyrotarum regem rebellante, quũ ab oraculo reponſum fuiſſet Romanos fore victores, ſi quis eorum in voraginem ſe demitteret, Val. Torquatus ſponte ſe obtulit. Author Critolaus apud Plutarch.

4 Chore Dathas Abyrus ¶ Chore/ Dathas/ et Abyrus quũ inſurrexiſſent in Moyſẽ et Aaronẽ, excitaſſẽtq; populum ad auferẽdum huic ſacerdotium, illi principatum, protinus (vt ſcribitur Numeri Cap. 16) dirupta eſt terra ſub pedibus eorum/ et aperiẽs os ſuum deuorauit illos cum tabernaculis ſuis et vniuerſa ſubſtantia eorum/ deſcenderuntq; viui in infernum/ operti humo, et perierunt de medio multitudinis.

Mortui et extincti veneno.

1	CLaudius Cæſar	13	Lucullus	25	Seneca
2	Lotharius	14	Annibal	26	Victor
	Ludouicus	15	Aratus	27	L.Tubulus
3	Mahometes	16	Theramenes	28	Guills Veronenſis
4	Conſtantinus	17	Alexander	29	Anaxagoras
5	Zimiſces	18	Ladiſlaus	30	Ariſtobolus
6	Carolus	19	L.vectius	31	Conradus
7	Henricus Lucembur.	20	Roſimunda	32	Clemens tercius
8	Britannicus		Helmiges	33	Carolus octauus
9	Diocletianus	21	Antaris	34	Antiochus
10	Ludouicus balbus	22	Coſſinus	35	Themiſtocles
11	Socrates	23	Demoſthenes		Lucretiꝰ
12	Biliotus	24	Philopœmen	36	Cleopatra
					Boudicea

1 Claudius Cæſar COnuenit Cæſarem Claudium imperatorem veneno ab Agrippina vxore occiſum. Vbi autem, & per quem dato/ diſcrepat. Alij ab Haloto ſpadone præminiſtratum/ alij domeſtico per ipſam Agrippinam cõuiuio, quæ Boletum medicatum eidem talium ciborũ auido obtulerat. Quod cõfirmare videtur. Martialis Lib. 1. Epigrã. dicens. Boletum qualem Claudiꝰ edit, edas. Et Auſoniꝰ. Claudius ambiguo concluſit fata veneno. Item Plynius de Boletis loquens. Optimus inquit eſt is cibus, ſed immenſo exemplo in crimen adductus, veneno Tiberio principi per hanc occaſionẽ ab Agrippina cõiuge dato. Quo facto illa terris venenum alterum, ſibiq; ante omnes Neronem ſuum dedit. Cor. Tacitus Lib. 12. ait infuſum

fuſum delectabili cibo boletorũ venenũ,nec vim medicaminis ſtatim intellectã.
¶Lotharius rex Gallorũ,Ludouici quarti filius deceſſit ex veneno,ab vxore adul= 2
tera (vt fertur) præminiſtrato. Eius quoq; filius Ludouicus quintus Blanchæ cõ=
iugis opera eodem fato perijt.
¶Mahometes ex Arabia ortus/vaſtata Syria/expugnataq; Damaſco/eiꝰ regionis 3
capite/quũ Scænitas et Arabas ſuæ adieciſſet ditioni,anno vitę 40. veneno a do=
meſticis dato periit.
¶Cõſtãtinus imperator Heraclii filius,quũ annum vnicũ rebus pręfuiſſet, Mar= 4
tinę nouercę dolo & inſidiis venenum hauſit,quo ſuffocatus eſt.
¶Ioãnes Zimiſces imperator poſt Nicephorum Phocam Cõſtantinopolim pro= 5
fectus,ibidem poſt annum imperii ſextum,et ſex menſes potionatus deceſſit.
¶Carolus Caluus imperator & Gallorum rex veneno a Sedechia medico Iudaici 6
ſanguinis dato interiit,quum Mantuæ in valetudinem incidiſſet.
¶Henricus ex Lucelburgo imperator poſt Albertũ a Clemente Põtifice deſigna= 7
tus,dum ſuperata Hetruria, Florentinis ſalutẽ iam deſperantibus immineret/ ve=
neno in Euchariſtia et precioſo Chriſti ſanguine dato periit,anno imperij quinto.
Illud autem venenum datum eſt opera Roberti Siciliæ regis.

8
IVlius Pollio tribunus,& venefica nomine locuſta, Britãnico/iuſſu Neronis
fratris venenum dederunt bibẽdum. Quod ita cunctos eius artus peruaſit, vt
pariter & ſpiritus eius raperetur. Author Cor. Tacitus Lib.13. 9
¶Ferunt Diocletianum e Dalmatia oriundum, poſt annum. 20. imperii ſui vene=
no extinctum. Cuius autem opera, nõ cõſtat. 10
¶Ludouicus Balbus dum biennio cum Carolo Craſſo fratre ſuo imperaſſet, vene=
no ſublatus eſt: relictis Carolo ſimplice,et Carolomano liberis. 11
¶Socrates ab Atheniẽſibus iniuſta de cauſa morti deuotus/tritum in calice vene=
num hauſit. Cuius vis dum in pręcordia et venas ſerperet, iacuit reſupinus. Ouidiꝰ
in Ibin. Sollicitoq; bibas/ veluti doctiſſimus olim, Imperturbato quod bibit ore re=
us. Sidonius. Quid nõ piger hauſit Lumina cõdemnans/ Anyto pallẽte venenum.
Fauſtus in Panegyrico. Quem carcere tetro Sorbitio gelidę rapuit porrecta cicutę.
¶Marullus in Epigrãmatis ſcribit Biliotum Aſtrologum aſperſis veneno boletis 12
inſtar Claudii periiſſe, vbi ait. Dum cauet aſtrologus perituris ſydera nautis, Dum
ſibi boletis nõ cauet, ipſe perit.
¶Lucillum imperatorem clariſſimum amatorio poculo periiſſe teſtis eſt Plynius 13
Lib.25. Cap.3.

ANnibal Amilcharis filius poſt multas clades Romanis illatas, tãdem vi= 14
ctus, quũ de Pruſiæ regis Bithyniæ (ad quem cõfugerat) fide dubitaret,
venenum hauſit, quod in anulo gerebat.
¶Aratꝰ dux Sicyoniꝰ, quũ multos tyrãnos ſua virtute ſuſtuliſſet, Philippo iuniori 15
Macedoniæ regi cœpit eſſe formidoloſus. Propterea veneno lento ac ſenſim dato
ab eo potionatus eſt.

THeramenes Atheniẽſis philoſophus/iuſſu triginta tyrãnorum inſtar So= 16
cratis in carcerem detruſus/ibidem venenum hauſit. Quo hauſto, propi=
no (inquit) Critiæ, quoniam is erat, cuius inſidiis moriebatur.
¶Alexander Macedo ab Iola prægustatore Antipatri ad regnum 17

ei.

aſpirantis filio, veneno potus eſt. Vis autem veneni, quod in Macedonia gignitur, tāta eſt, vt ferrum quoq; exurat, Curtius teſtis eſt venenū illud per Caſſandrā allatum fuiſſe, traditumq; fratri Iolæ. Conuenit inter ſcriptores Ariſtotelis infamia et maxima nota excogitatū. Ouidius in Ibin. Nec tibi fida magis miſceri pocula poſſint, Q; qui cornigero de Ioue natus erat. Lucanus Lib. 10. Illic Pellęi proles veſana Philippi, Felix prædo iacet terrarum vindice fato Raptus.

18 ¶ Ladiſlaus rex Appuliæ dum Florentinos bello aggredi, ſuęq; ditioni ſubmittere conſtituiſſet, eorum opera & inſidijs veneno ſuffocatus eſt.

19 ¶ L. Vectius a Cæſare ſubornatus / et pręmijs inductus, vt ſe de inferēda Pompeio nece, a Bibulo, Curione, Catone, Lucullo, et Cicerone (quos oderat) ſolicitatum profiteretur, quum vnum atq; alterum nō ſine fraudis ſuſpicione nominaſſet, deſperato cōſilij euētu / ab ipſo Cęſare interceptus veneno creditur. Author Suetoniꝰ.

20 ¶ Roſimunda Cunimūdi Gepidarum regis filia, interfecto primo marito Alboino rege Longobardorum / ſecundum quoq; Helmigem nomine / Rauēnæ principem veneno præſentaneo perdere conata eſt. Cuius partem quū hauſiſſet, vbi ſenſit contagium per venas ſerpere, euaginato gladio eam coegit reliquā poculi partē bibere. Quo facto ambo ſuffocati ſunt.

21 ¶ Antharis Longobardorum rex / Theolindę maritus, quum ſex regnaſſet annos, inſidijs domeſticorum apud Ticinum extinctꝰ eſt venenato poculo, Nonis ſeptēbris. Author Paulus diaconus Lib. 4. de geſtis Longobardorum.

22 ¶ Coſſius eques Romanus amicitia Neronis notus / quum Lichene laboraret, vocatus Aegypto medicus, vt eius morbo mederetur, quum Cantharidum potū pręparaſſet, interemit. Plynius Lib. 29. Cap. 4.

23 SCribit Eratoſthenes apud Cæliū, Democritum præſidio vltimorum caſuū cōſueſſe venenū geſtare incluſum, quod etiam intrepide hauſerit, ne quid indignum ſua virtute, a Macedonibꝰ pateretur. Nam quum in Antipatri (qui Alexandro ſucceſſit) odium veniſſet, ſanxerat Demades, vt capite plecteretur,

24 ¶ Philopœmen ſeu philopœmenes, magnꝰ Græciæ imperator / quum apud Meſſenios in domicilium ſubterraneum neq; auras neq; lucen exterius excipiens, fuiſſet impactus, hauſto ibidem veneno perijt. Venenū autē porrexit Dinocrates Meſſeniorum dux, parta de illo victoria.

25 ¶ Seneca a Nerone præceptore coactus, vt quod vellet genus mortis eligeret, venas medico præbuit, veneno demum in balneo hauſto perijt.

26 ¶ Victor tercius Pont. Max. quum vnicū annum ſediſſet / mortuus eſt nō ſine maxima ſuſpicione dati ab Henrico veneni in calice, dum ſacrificaret.

27 ¶ L. Tubulus ſacrilegus ab exilio (quo propter multa flagicia miſſus fuerat) reuocatus, ne in carcere necaretur, venenum hauſit. Author Aſconius Pedianus.

28 ¶ Guillermus dux Veronēſium nocte quadam cum Florentinis veronā ingreſſꝰ, a Carrarienſibus captus / et veneno ſublatus eſt.

29 ¶ Anaxagoras philoſophus / quum annis 72. vixiſſet, ab Atheniēſibus in carcerem cōiectus, ꝗ Solem (quem illi reuerebātur) ignitum lapidem vocaſſet, ibidem epoto veneno interijt.

30 ¶ Ariſtobolus rex Iudęę captus a Gabinio et Romam ductus, in carcere porrectū hauſit venenum.

31 ¶ Conradus imperator Frederici filius perijt veneno, quod medici a Manfredo (qui imperio ſucceſſit) pecunia corrupti dederunt,

Clemens

¶Clemens tercius quum annis nouem ſediſſet in pontificatu,opera Henrici tercij 32
imperatoris,veneno extinctus eſt.

¶Conſtãs fama eſt,atq; etiã Volaterranus ſcribit Carolum octauũ Gallorum regẽ 33
veneno ſuffocatum.Quod a veritate non abhorret,quũ in Sphęriſterio pręter ſpẽ,
ac nihil ſibi timens,exanimatus prope cõcidiſſe,ac paulopoſt expiraſſe dicatur.

¶Laodice regina Syriæ Antiochum Deum cognomento/maritum ſuum veneno 34
extinxit/ob ſuperinductam ſibi Ptolemęi ſororem Berenicem.

¶Themiſtocles quum annum ætatis quintum et ſexageſimũ abſoluiſſet, ſpectan= 35
tibus amicis epoto ſanguine taurino vitam finiuit.Author Plutarchus in eius vita.
Quod eum feciſſe dicunt,ne in patriam(qua tamẽ pulſus fuerat)pugnare ab Ar=
taxerxe cogeretur.

¶De Cleopatra/Lucretio/Boudicea Britãnorum regina/et quibuſdam alijs vene= 36
no itidem pręfocatis iam ſumus locuti.

¶Mortui morte ſubita.

1	DVo Cæſares	14	Iulius medicus	27	Alphonſus
2	Q.Fabius	15	Man. Torqua.	28	Andebuntus
3	M.Orellius	16	Dutius	29	Aegeas
4	Vulcatius Gurges	17	Saufeius	30	Nicanor
5	Q.Aemylius Lepid⁹	18	Q.Scapula	31	Andragoras
6	C.Aufidius	19	D.Saufeius	32	Cleobis
7	Legatus Rhodiorũ	20	Ofilius		Bithon
8	Cn.Bebius,	21	Caninius	33	Agamedes
9	A.Pompeius	22	Gn.Carbo		Trophonius
10	Iuuencius Thalna	23	Sertorius	34	Guilmerius
11	Seruilius Panſa	24	Mithridates	35	Petrus et Calceonus
12	Bebius iudex	25	Gandericus		
13	Terentius Corax	26	Alaricus		

HVmanę calamitatis argumẽtũ ſatis afferunt tam varij tãq̃ incerti ho= minum caſus.At imprimis miraculo ſunt mortes repentinę, quas(ſi de futura animę ſalute cõſtaret)nõ omnino dolẽdas/immovero ma= ture appetẽdas/& omnium optimas cum Plynio iudicarem. Verum quoniã nemini noſtrum compertum eſt,quo poſt mortem ſit profe= cturus/ vbi anima locum habitura,et alicubi tamen habitura,deum frequente voto multiſq; ſacrificijs debemus auertere,ne tam inſperato mortis genere nos incautos perimat,priuſq̃ domui noſtræ cõſuluerimus,habitaq; ſcelerũ pœnitẽtia/quãtulãq; veniam exorauerimus.Quid enim de his ſperãdum,qui peccatis obruti /momẽto & in oculi nictu vita ſpoliantur?Nũquid iacta videtur alea?Iacta Hercule nõ mi= nus q̃ de his/qui nunq̃ reuiſuri portum,in Carybdim et Syrtes neſcij impegerunt. Sed ad hiſtoriam,quoniam quãuis dolore paſcantur lachrymæ, nullus tamen hic polilogiæ locus relinquitur.Eos primũ loco ſpeculi nobis proponamus/quos Ply.
Lib.7.Cap.53.ſeriatim nominat.Nullis(inquit)euidentib⁹ cauſis obiere(dum 1
calceantur matutino)duo Cæſares,prętor et prætura populi Romani functus di= ctatoris Cæſaris pater,Hic Piſis exanimatus,ille Romę.

2 ¶Q.Fabius maximus in conſulatu ſuo pridie Calendas Ianuarij.

3 ¶In cuius locum.M.Orellius pauciſſimarum horarum conſulatum petijt.

4 ¶Itē Vulcati⁹ Gurges,oēs adeo ſani atq; tempeſtiui,vt de; ꝑgrediēdo cogitarēt.

5 ¶Q.Aemilius Lepidus,incuſſo pollice limini cubiculi.

6 ¶C.Aufidius,quum egreſſus in ſenatum iret/offenſo pede in Comitio.

7 ¶Legatus quoq;(qui Rhodiorum cauſam in ſenatu magna cū admiratione ora=uerat)in limine Curiæ protinus expirauit progredi volens.

8 ¶Cn.Bebius Pamphilus/quum a puero quęſiſſet horas.

9 ¶A.Pompeius in Capitolio,quum deos ſalutaſſet.

10 ¶M.Iuuencius Thalna conſul,quum ſacrificaret.

11 ¶Seruilius Panſa,quum ſtaret in foro ad tabernā hora diei ſecunda in P.Panſam fratrem innixus.

12 ¶Bebius iudex,dum vadimonium differri iubet.

13 ¶Terentius Corax,dum tabellas in foro ſcribit.

14 ¶C.Iulius medicus,dum inūgit ſpecillum per oculum trahens.

15 ¶A.Manlius Torquatus conſularis,quum in cœna placentam appeteret.

16 ¶L.Dutius medicus,Valla/dum mulſi potionem haurit.

17 ¶Ap.Saufeius ſcriba,quū a balneo reuerſus,mulſum bibiſſet/ouumq; ſorberet.

18 ¶P.Quintius Scapula,quum apud Aquilium Gallum cœnaret.

19 ¶Decimus Saufenis ſcriba,quum domi ſuæ pranderet

02 ¶M.Ofilius hilarus hyſtrio,ſumpta poſt cœnam calida potione.

21 ¶Caninius quoq; primo die ſui conſulatus interiit.Vnde exiit Ciceronis Iocus. Vigilantem habuimus Caniniū conſulē,qui ſomnum in ſuo conſulatu non vidit.

22 ¶Fuit et Gn.Carbonis mors multū inſperata/qui dum ventrem exoneraret,in la=trina occiſus eſt.

23 ¶Sertorium inter epulas incautum iugulauit Perpenna.

24 ¶Mithridates quoq; ſenior rex Ponti,morte repentina interceptus eſt.

25 ¶Gandaricus rex Vandalorum dum capta Hiſpali Beticæ vrbe templum vellet profanare,mortuus repente concidit.

26 ¶Alaricus imperator apud Conſentiam morte ſubita defūctus eſt.

27 ¶Alphonſus ſeptimus rex Hiſpaniæ in itinere ſub arbore quadā repēte exceſſit.

28 ¶Andebuntus rex Anglorum,in cœna nimio vini hauſtu cecidit extinctus.

29 ¶Aegeas proconſul poſt affectum martyrio Andream,a malo ſpiritu correptus/ momento expirauit.

30 ¶Nicanorem Parmenionis filium ſubita correptum morte ſcribit.Curtius Lib.5. de geſtis Alexandri.

31 ¶Periit et ſubita morte Andragoras/Authore Martiale,qui Lib.6.ſic inquit.Lo=tus nobiſcū eſt hilaris/cœnauit et idem,Inuentus mane eſt mortuus Andragoras.

32 ¶Argia ſacerdos,a Cleobi et Bithone filiis ad Dianę templum in curru vecta,quū deam oraſſet,vt illis pręmiū daret pro pietate,et quod homini videretur optimū, mortuos in lecto mane reperit.Quod fuit argumēto matura morte nihil eſſe me=lius.Author Cicero Lib.1.Quęſt.Tuſculanarum.

33 ¶Trophoni⁹ quoq; & Agamedes dū ędificato apud Delphos Apollini templo/ deum mercedem laboris poſtulaſſent,quodq; homini eſſet vtiliſſimum,paulopoſt itidem mortui inuenti ſunt.

34 ¶Ioānes Guilmeri⁹ Corbinic⁹(Corbinū oppidū eſt in finib⁹ Eduorū)vir potēs opibus,auguſta maieſtate/et Catoniana prope grauitate/dū in tēplo ad ſacrificiū et

orationem

orationem ſe reclinaret, incerta cauſa & inexplorato mortis argumento, repente
expirauit, iã plenus annis.

PEtrus Calceonus vnus eorum, qui Ioãnam puellam gallicam Anglorũ 35
expultricem flammis deuouerunt, dum radendam tonſori barbam com-
mitteret, in ipſa Tõſtrina, repente deceſſit. Valerãdus Varanius. Sic et
Calceonus (qui cenſuit eſſe cremãdam) Pendula dũ tonſor ſecat excre-
menta capilli, Expirans cadit, & gelida tellure cadauer Decubat, Vltrices ſic pen-
dent crimina poenas

¶Mortui gaudio & riſu.

1	Chilo	3	Mulier Romana	6	Diagoras
2	Sophocles	4	Philippides	7	Philemon
	Dionyſius	5	Philiſtion	8	Polycrata
				9	Iuuencius Thalna

¶Immodica perijt lætitia Lacedæmonius Chilo, quum filium in complexibus te- 1
neret Olympiæ coronatum.
¶Sophocles et Dionyſius Siciliæ tyrãnus, vterq; accepto Tragicæ victoriæ nũcio. 2
¶Lucian⁹ et Sotades apud Crinitum cõtra Plynij ſententiam dicũt Sophoclẽ aci- 3
no vuę perijſſe. Val. Max. tamen et Volaterranus fouent partes Plynij. Quorum
vexillum ſequitur Politianus in Nutricia ſcribens. Queq; ſenem meritæ rapuerũt
gaudia palmæ. Niſi fortaſſe de Philippide intelligi malis.
¶Mulier Romana filio poſt cladem Cannarum incolumi viſo, poſt falſum nũciũ. 4
¶Philippides Comœdiographus, quum in certamine poetarũ ꝑter ſpem viciſſet
ac propterea lętiſſime gauderet, inter illud gaudium repente mortuus eſt.
¶Philiſtion Nicæus poeta Comicus (qui Socratis ætate floruit) nimio quoq; riſu 5
mortuus eſt. Politianus in Nutricia. Implicituſq; Sophron, riſuq; Philiſtio tãdem
Perditus.

DIagoras Rhodi⁹, quum tres filios Athletas eodem die vincere, & victo- 6
res coronari vidiſſet, populuſq; gratulabundus flores vndiq; in eum iace-
rent, in ſtadio ſpectãte populo in oculis et manibus filiorum, animã effla-
uit præ lætitia. Authores Cicero Lib. 1. Quęſt. Tuſ. et Gellius Lib. 3. noctiũ At-
ticarum, quibus in hac re idem eſt conſenſus, prętereq̃ ꝙ Cicero duos tantum filios
Diagoræ coronatos, tres Gellius dicit.
¶Philemon poeta videns aſinum ficus menſę paratas comedentem, tãto diffluxit
gaudio, vt eo expirauerit. Author Val. Max. 7
¶Ariſtoteles apud Gellium eſt Author Polycratam nobilem fœminam e Naxo
inſula, cognito repente inſperato gaudio animam expiraſſe. 8
¶M. Iuuẽcius Thalna Conſul, dum ſacra dijs exhiberet i Corſica (quam ſuis au-
ſpicijs ſubegerat) acceptis literis decretas ei a ſenatu ſupplicationes nunciãtib⁹, dũ 9
intento illas animo legeret, ante focum præ gaudio collapſ⁹, mortuus humi iacuit.
Author Val. Max.

¶Mortui in actu Venereo.

1	Cor.Gallus	3	Phaon	6	Beltrandus.
	Q.Heterius	4	Speuſippus	7	Rodoaldus
2	Alcibiades	5	Tigillinus	8	Ioannes.12

1 ¶Cor.Gallus &.Q.Heterius eques Romanus in Venere obiere. Author Plynius Lib.7.Quorſum autem (inquit Valerius)attinet eorum cauillari fata, quos nõ libido ſua,ſed fragilitatis humanæ ratio abſtulit?

2 ¶Alcibiades Athenienſis cum Tinandra meretrice a Lyſandro interfectus eſt in actu Venereo/ vt credibile eſt,incertum tamen.

3 ¶Phaon quum eſſet hominum pulcherrimus/ a Mitylenęorum mulieribus ardẽter appetebatur. Vnde factum, vt in adulterio deprȩhenſus iugularetur. Author Cælius.

4 ¶Tertullianus in Apologetico contra gentiles ait Speuſippum philoſophum de Platonis ſchola in adulterio perijſſe.

5 ¶Cor.Tacitus ait Tigillinũ præfectum vigilum et prętorij/inter ſtupra concubinarum & oſcula/ſectis nouacula faucibus inhoneſtam clauſiſſe vitam.

6 ¶Iouianus Pontanus in opuſculo de Obedientia ait Beltrãdum cognomine Ferrerium,Barcellonę(vrbs eſt Hiſpaniæ)in Venere expiraſſe.

7 ¶Rodoaldus Longobardorum rex,in libidine deprȩhẽſus/cum matrona interfectus eſt.

8 ¶Ioannes.12.pontifex in adulterio compræhenſus,itidem interfectus eſt.Cuius mors eo turpior eſt/quo ſanctiorẽ eũ eſſe oportet,qui dignitate cęteros antecellit.

¶Mortui nimio cibo aut potu.

1	Archeſilaus	4	Valẽtinianus	7	Childericus
2	Domitianus	5	Iouinianus	8	Anacreon
3	Septimius	6	Andebuntus		

1 ¶Archeſilaus pytanæus immodico hauſtu vini perijt,anno ſuę ætatis.75.

2 ¶Euſebius ſcribit Domitiũ Aphrũ,cibi ſuperfluitate redundãtẽ in cœna perijſſe.

3 ¶Septimius Seuerus imperator/dum membrorũ omniũ,maxime pedũ dolorem pati nequiret,loco veneni/cibum plurimę carnis incoctę audiꝰ deuorauit,Quẽ dũ cõcoquere nõ poſſet,cruditatem paſſus/expirauit.Author Sextus Aurelius.

4 ¶Valentinianus imp.Quadorũ legationi reſpõdens, voce impetu ſanguinis amiſſa,ſenſu integer expirauit.Quod ex intemperãtia cibi ac ſaturitate/qua artus diffuderat,accidiſſe multi detulere.Idem Author.

5 ¶Ferũt & Iouinianum imperatorem ciborum in ſtomacho incoctorum cruditate perijſſe.Teſtis Bap.Egnatius.

6 ¶Iam diximus Anglorum regem Andebuntum in cœna quandoq; tantum vini ſumpſiſſe, vt eo ſuffocatus, repente exceſſerit.

7 ¶Gregorius Turonenſis ait Childericum Saxonẽ quum aliquãdo ad ambas vſq; aures cibo ſe ĩgurgitaſſet,eo ſuffocatum fuiſſe,& repertum in lecto mortuum.

8 ¶Anacreon Teius poeta,dum aliquãdo liberiꝰ Baccho indulgeret,acino vuę paſſę ſtrangulatus eſt.Politianus in Nutricia. Tandem acino paſſę cadis interceptus ab vuę.

¶Lapidibus obruti aut murorum ruina.

Cebrion

1	CEbrion	9	Paulina	18	Pyrrhus
2	Cyenus		Candida	19	Henricus rex
3	Pyrander	10	Polydamas	10	Ioannes Pont.
4	Cynna	11	M.Poſthumus	21	Clemens.5.
5	Mardonius	12	Vatinius	22	Athenęus
6	Neocles	13	Coes	23	Siluinus
	Demopolis	14	Lycidas		Falconius
7	Chryſantus	15	S.Stephanus	24	Alidice
	Daria	16	Elphegus		Lycorides
8	Euſebius	17	Martyres nõnulli	25	Theatri ruina

¶Cebrion Priami filiꝰ a Patroclo in bello Troiano ſaxo obrutꝰ ē. Author Home. 1 Cebrion
¶Cycnꝰ Neptuni filiꝰ quũ a patre habuiſſet, vt ferro iuulnerabilis eſſet, ab Achil- 2
le apud Troiam lapide extinctus eſt. Cyenus
¶Athenienſibus in Eumolpum bellãtibus, dum immineret fames, Pyrãder quę- 3
ſtor a populo ſaxis obrutꝰ eſt, ꝙ triticum parce ſuppeditaret. Author Caliſthenes Pyrander
apud Plutarchum.
¶Romanis in Gallos bellum gerentibus dum annonæ caritas inualeſceret, Cynna 4
tritici largitionem ſurripiens, regnum affectaſſe creditꝰ eſt, ac propterea ſaxis obru- Cynna
tus. Ariſtides apud Plutarchum teſtis.

5 Mardon.

MArdonius Perſa (quem Xerxes apud Salaminē victus cum excercitu re-
liquit, vt belli reliquias confoueret) ab Arimneſto Spartiata ſaxo obru-
tus eſt. Quo fato præmonuerat eum periturum Amphiaraus. Author
Plutarchus in Ariſtide.
¶Neocles & Demopolis Themiſtoclis filij, quum Athenienſium memoriam re- 6
fricuiſſent ſuper legibus, quæ aduerſus exules fuerant ſancitæ, a paternis inimicis Neocles
lapidibus obruti ſunt. Cælius.
¶Chryſantus Alexandrinus vna cum Daria vxore ſub Numeriano imperatore 7
pro Catholica pietate ſaxis obrutus eſt. Cryſãtus
¶Euſebius Sardus preſul Vercellenſis a Conſtantino principe factus, ab Arrianis 8
lapidibus oppreſſus eſt. Euſebius
¶Paulina virgo Romana Artemij pręfecti filia ſaxis obruta eſt ſub Diocletiano 9
cum Candida matre, idq; pro Chriſti nomine. Paulina
¶Polydamas Herculani roboris Athleta, dum ſub ſaxo ruinam minante cum ali- 10
quot cõuiuis coenaret, omneſq; ſibi timentes diffugerent, ſolus virium confidẽtia Polyda.
remanſit, fore ſperans, vt cadentem molem manibus ſuſtineret, qua tamẽ oppreſ- 11
ſus eſt. Author Pauſanias apud Volaterranum. Poſthu-
¶M.Poſthumꝰ Regilienſis in Equos Italię populos bellum mouens, dum mili- mus
tibꝰ vrbis prędam ſpopondiſſet, ac poſtea vrbe capta eoſdem eluſiſſet, certatim ab 12
omnibus ſaxis obrutus eſt. Author Liuius. Vatinius
¶Macrobius author eſt Vatinium in ludis gladiatoriis fuiſſe lapidatum. 13
¶Scribit Herodotus Coem vnum ex Alexandri ducibus a Mitylenæis cõpręhen- Coes
ſum et lapidibus interemptum.
¶Lycidas ſenator Athenienſis a ſuis interfectꝰ eſt, ꝙ pecuniam a Mardonio Per- 14
ſa Athenarum inimico, accepiſſe crederetur. Author Herodotus. Lycidas

15 ❡S.Stephanus martyrum primus pro Chriſti nomine lapidibus oppreſſ⁹ eſt.Io.
S.Stepha. Fr.Mirandula.Et lapides Stephano dulces,torrentis amari Mancipijs ſcelerum.
16 ❡Elphegus Cantuarienſis archiepiſcopus,pro Chriſtiana pietate eandem ſubiit
Elphegus mortem.
17 ❡Vitalis quoq; Mediolanēſis/Oneſim⁹/Metranus/Mãmes/Magnus & Cyriac⁹
Martyres martyres eodem oppreſſi ſunt tormento.
18 ❡Pyrrh⁹ Epyrota dum aduerſus Antigonũ Argos obſideret,tegula/vel(vt ma=
Pyrrhus uult Trogus)ſaxo a vetula iacto interfectus eſt. Ouidius in Ibin. Aut vt Achil=
lidē cognato nomine clarum,Opprimat hoſtili tegula iacta manu. Author Plu=
19 tarchus in eius vita.
Henricus ❡Henricus Alphonſi octaui regis Caſtellę filius,dum vna cum pueris luſitaret,te=
20 gulæ caſu perijt apud Palantiam vrbem.
Ioannes ❡Ioãnes vigeſimuſprimus Pont.ruina cameræ (quam ędificabat)oppreſſus eſt.
21 ❡Clemente quinto pontifice/Lugduni ſolēne ſacrificium celebrãte,tantus agmi=
Clemens natim confluxit populus, vt Ioãnes Britannię dux cum multis alijs muri ruina oc=
22 cubuerit.
Atheneę⁹ ❡Atheneus philoſophus,quum Romam veniſſet,ruina domus(quã habitabat)
23 oppreſſus eſt.
Siluinus ❡Siluin⁹ & Falconius famuli Quintiani Siciliæ pręfecti,eadem morte perierunt.
24 ❡Alidice Alebæ Lariſſęi filia vna cum viro Lycoride ruina domus extincta eſt.
Alidice Ouidius in Ibin.Lapſuramq; domum ſubeas/vt ſanguis Alebæ. Stella Lycoridæ
Lycorides cui fuit æqua viro.
25 ❡Tranquillus ait Fidenis Theatri ruina duo & viginti hominum milia periſſe.
Theatri
ruina

❡Iugulati et ſtrangulati.

1	Galba		Gabinus	9	Caudemus
2	Gandulphus		Ceparius	10	Cor.Lentulus
3	Commodus		Lentulus	11	Amalaſuntha
4	Lucilla	6	Galſonda	12	Gerontius
5	Cethegus	7	Antiſtius	13	Apries
	Statilius	8	Dinarchus	14	Albanus.

1 ❡Sergius Galba quum Piſonē in conflatæ īuidiæ remedium adoptaſſet,in medio
Galba foro ab Othone iugulatus eſt.
2 ❡Gandulphus martyr ſuaſu vxoris adulterę (cum qua diuortium fecerat)noctu
Gandulp. ab adultero iugulatus eſt.
3 ❡Cõmodus poſt tertium decimũ imperij annũ/ſtrangulatus eſt Lęto Authore &
Cõmodus Martia concubina .Sex. Aurelius ait Martiam prius tentaſſe, vt eum veneno
4 perderet.
Lucilla ❡Lucilla Nemeſij tribuni filia, Romæ in via Appia ſub perſecutione Valeriani
5 iugulata eſt.
Cethegus ❡Cethegus/Statilius/Gabinus/Ceparius et Lentulus Catilinarij, in carcere iuſſu
6 Senatus ſtrangulati ſunt.
Galſõda ❡Galſonda Athanagildi Gothorum regis filia a Chilperico marito noctu iugula=
7 ta eſt ,ſuaſu Fredegundę pellicis.
Antiſtius ❡Antiſti⁹ authore Plutarcho,in ſenatu iugulatus eſt/ꝙ ob Pompeium Syllanam
ſequi

ſequi factionem videretur. 8

¶Dinarchus Corynthius iuſſu Polypercontis iugulatus eſt. Plutarchus Author. Dinarch⁹.

¶Darius Caudemum Athenienſem (quem de apparatu ſui exercitus percontatus fuerat) recta monentem, iugulari fecit. Curtius Lib. 3. de geſtis Alexandri. 9 Caudem⁹

¶P. Cor. Lẽtulus prętor vrbis compręhẽſus in coniuratione Catilinę, iuſſu Ciceronis iugulatus eſt in carcere. 10 Cor. Lẽt.

¶Amalaſuntha Gothorum regina, Atalarici mater, a Theodato (quem mortuo filio regni ſocium aſciuerat) in balneo iugulata eſt. Paulus diaco. 11 Amalaſũ.

¶Gerontius Comes a militibus ſuis iugulatus eſt, ꝙ Conſtantem Cõſtantini filiũ feciſſet perimi. Idem Author. 12 Geronti⁹

¶Apries ab Amaſi ſuperatus, datus eſt Aegyptijs iugulandus. Author Herodotus. 13 Apries

¶Albanus martyr a latronibus hoc mortis genere ſuffocatus eſt. 14 Albanus

Sagittis confoſſi.

1	Achilles	4	Anacharſis	4	Sebaſtianus
2	Lycophron	5	Hyrene	8	Procris
3	Acron	6	Chriſtina		

Achillem poetę fabulantur nullibi membrorum pręterꝗ̃ in talo fuiſſe vulnerabilem, ꝙ eam partem mater Thetis non abluiſſet Stygijs vndis, vt cætera. Huc ergo iaculatus Paris, euerſorem Troiæ peremit. Virg. Lib. 6. Aene. Dardana qui Paridis direxti tela manuſq; Corpus in Aeacidę magnas obeuntia terras. Ouidius Lib. 12. Meta. Dixit, et oſtendens perdẽtem Troica ferro Corpora Peliden, arc⁹ obuertit in illũ, Certaq; lœthifera direxit ſpicula dextra. 1 Achilles 2 Lycoph.

¶Lycophron poeta iambographus a quodam ęmulo traiectus eſt. Ouidius in Ibi. Vtq; cothurnatum periiſſe Lycophrona narrant, Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis. 3 Acron

¶Acron rex Ceninenſium, a Romulo victus et ſagitta confoſſus eſt.

¶Anacharſis Scytha a Sauleo rege eodem modo extinctus eſt, ꝙ alienę gentis ſacrificia imitaretur. Author Herodotus. Sũt tamen qui a fratre interfectum velint. 4 Anachar.

¶Hyrene virgo a Siſinnio pro chriſti nomine hanc oppetiit mortem. 5

¶Chriſtina virgo ſub Iuliano, hoc modo paſſa eſt. 6

¶Beatus quoq; Sebaſtianus ciuis Mediolanẽſis, ſub imperatore Diocletiano. 7

¶De Procride ſagitta a Cephalo confoſſa, iam ſumus locuti in parricidis. 8

¶Mortui morbo pediculari.

1	Honorificus	6	Alcman	10	Plato
2	Arnulphus	7	Acaſtus	11	Maximianus
3	Speuſippus	8	Caliſthenes	12	Herodes
4	Sylla		Mumius	13	Pheretrina
5	Pherecydes	9	Ennius	14	Antiochus

¶Honorificus Vandalorum rex cum octo annis Chriſtianam religionem inſectatus fuiſſet, morbo pediculari miſere periit. 1 Honorif.

¶Arnulphus imperator poſt Carolum Craſſum, qum ad rapinas et templorum ſpoliatiões animũ cõuertiſſet, iuſta numinũ ira, paulopoſt pediculari morbo iteriit 2 Arnulph⁹

3 ¶Speuſippū Eurymedontis filiū, Athenienſem philoſophū ſunt qui dicant mortē
Speuſipp⁹ ſibi intuliſſe. Plutarchus tamen efferueſcentibus toto corpore pediculis interijſſe.
4 ¶Plynius Lib. 7. Natura. Hiſto. ſcribit Syllam erodente ſeipſo corpore, et ſup=
Sylla plicia ſibi gignente interfectum. Plutarchus ſcribit contractam carnis corruptionē
in pediculos fuiſſe conuerſam, adeo, vt tunicę omnes, thermę, lauachra, dapes illi⁹.
exundantis ſordis implerentur, tanta vis epullulabat. Quocirca per ſingulos dies
ingrediebatur aquam, ſed nulla erat vtilitas. Celeriter enim inualeſcebat permuta=
tio, et pędoris magnitudo omnia purgamenta ſuperabat.
¶Pherecydes quoq; rerum diuinarū ſcriptor, eodē perijt morbo, Pherecydes Sy=
5 rus (inquit Plynius) copia ſerpētum ex corpore eius erumpente expirauit. De hoc
Phericyd. extat. Q. Sereni carmen. Sed quis non paueat Pherecydis fata Tragoedi? Qui ni=
6 mio ſudore fluens, animalia tetra Eduxit, turpi miſerum quae morte tulerūt.
Alcman ¶Alcman vnus ex clariſſimis Graecię poetis hac etiā foeditate perijt, Authoribus
Plynio. Lib. 11. Et Plutarcho ī Sylla, ſcribēte. Ex poſteriorib⁹ autē, Alcmanē (qui
mirific⁹ cōponendis cantilenis artifex fuit) hoc morbo perijſſe ferunt. Politianus
in Nutricia. Ipſi etiam patria preſſi breuitate Lacones, Aſcitum largo tamen ore
Alcmana recenſent. Quem tulit auriferos oſtētans Lydia fontes, Nunc gemit heu
7 tineis artus et tabe peręſum.
Acaſtus ¶Ferūt ex antiquiſſimis Acaſtum Pelię filium hoc morbi genere (quē Phthiria=
8 ſim appellant) interijſſe. Author Plutarchus.
Caliſthe. ¶Caliſtenes quoq; Olinthius dum carceris cuſtodia teneretur, Pręterea et Mumi=
Mumius us iuriſconſultus eadem tabe paſſim membrorum corroſi ſunt.. Idem Author in
9 Sylla.
Eunus. ¶Traditum eſt (inquit idem Plutarchns) eum qui ī Cicilia belli ſeruilis author
10 fuit, Eunum nomine, captum Romāq; perductum, ex Phthiriaſi mortem obijſſe.
Plato ¶Platonem Philoſophorum haud duhie principem, ſunt qui dicant in celebrādis
amici nuptijs, quum quietus decumberet, animam de repente exhalaſſe. Nonul=
li in morbum incidiſſe, quem a corruptione pediculorum Phthiriaſim vocant. in=
11 quit Idem Author.
Maximia. ¶Maximianus īperator vlcere inguinib⁹ innato, quū deeſſēt remedia, nec medi=
12 ci ob hominis immanitatē opem ferre auderent, vermib⁹ vndiq; erūpentibus obijt.
Herodes ¶Herodes rex Iudęę poſt trucidatos innocentes, quum in apoſtolos domini ſęui=
ret, ad extremum tātę feritatis luit poenas. Eruperunt ſiquidē in toto corpore ver=
mes, qui dum vniuerſum paſſim corpus eroderent, tyrannum coegerūt, vt deſpe=
13 rato remedio, gladium arriperet, eoq; finiret vitam.
Pheretri. ¶Herodotus in Melpomene ſcribit Pheretrinam Barcęorum reginā immani cru=
delitate foeminam deorum vltione, totam vermibus putruiſſe, eoq; morbo miſerā
14 euomuiſſe animam.
Antioch⁹. ¶Sunt qui dicant Antiochum Syrię regem, quū Hieroſolymas peteret, curru de=
lapſum, in hanc ſordem incidiſſe, vermibuſq; fuiſſe abſumptum.

¶Mortui in carceribus.

1	Iugurtha	5	Ariſtonicus	9	Ioannes primus
2	Aldegiſius	6	Henricus terci⁹	10	Ioannes. 14
3	Celeſtinus quintus	7	Agatha		
4	Syphax	8	Romanus		

¶Iugurtha Manaſtabalis filius noth⁹, Micipſę regis Numydarum nepos, propter Adherbalem et Hyempſalem fratres regni conſortes occiſos, a Mario, bello penitus victus et in triumphũ ductus, poſtremo in carcerem coniectus eſt, vbi expirauit. 1

¶Aldegiſius Deſyderij Longobardorum regis filius a Carolo magno victus, et in carcerem coniectus eſt, vbi et clauſit vitam. 2

¶Celeſtinus quintus, quum ſummo pontificatu ſe abdicaſſet, a Bonifacio octauo (cui rei ſummam cõmiſerat) ſucceſſore, ĩ carcerem detruſ⁹, et ibidẽ extinctus eſt. 3

¶Syphax rex Numydarum, quum a Romanis ad Carthaginenſes defeciſſet, victus a Scipione, et in triumphum ductus, Tyburi in cuſtodia mortuus eſt. 4

¶Ariſtonicus ab Aquilio cõſule ĩ triumphum ductus, et in carcere ſuffocatus eſt. 5

¶Henricus tercius imperator ab Henrico filio captus, et Leodij cuſtoditus, pędore carceris miſeram exhalauit animam. 6

¶Agatha virgo Catanenſis ſub Quintiano conſule in carcere extincta eſt. 7

¶Romanus martyr ſub Aſclepiade pręfecto in carcere præfocatus eſt. 8

¶Ioannes primus Pontifex a Iuſtino in carcerem coniectus, ibidẽ pædore emarcuit, et extinctus eſt. 9

¶Ioannes quartuſdecim⁹ a Romanis inedia et pędore, in carcere itidem interfectus eſt. 10

Mortui aut occiſi in latrinis.

1 Heliogabalus	3 Felicula.	4 Ireneus	
2 Cn. Carbo.	Abundius		1

¶Lampridius ait Heliogabalum naturę portentum, fato a tali monſtro pœnas repoſcente, in Latrina occiſum fuiſſe, dum ventrem exoneraret.

¶Cn. Carbo dũ in Sicilia vẽtris onus poneret, iuſſu Põpeii ĩ latrina itidẽ occiſ⁹ eſt. 2

¶Felicula virgo quum nullis tormẽtis aut pollicitationibus a Chriſtiana religione diuerti poſſet, iuſſu Flacci comitis in latrinã detruſa eſt, et ibidem mori coacta. 3

¶Valerianus Ireneum et Abundium martyres in cloacam detrudi, et ibidẽ emori fecit, ꝙ ſanctæ Concordiæ corpus inde extraxiſſent. 4

¶Excoriati.

1 Marſyas	2 Manes	3 Bartholomęus	
			1

Marſyas ab Apolline (quem ad tibię certamen prouocauerat) vict⁹ & excoriatus eſt. Ouidius in Ibin. Mens quoq; ſic furijs vecors agitetur, vt illi Vnũ qui toto corpore vulnus habet. Idem. Nuda ve direpta pateant tua viſcera pelle, Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet.

¶Manes hęreticus (qui diuinam ſolum in Chriſto naturam ponebat) a rege Perſarum cute direpta interfectus eſt, ꝙ eius filium morbo laborantẽ interfeciſſet, quẽ tamen ſanaturum ſe promiſerat. Author Suidas apud Volaterranum. 2

¶Bartholomęus Apoſtolus regis Syriæ filius iuſſu Aſtyagis excoriatus eſt. Vnde Mirandula in Hymnis. Hinc etiam pellem Ptolemęi filius ardens Depoſuit. 3

¶Suffocati vaporibus aut fumo.

Minos

1	Minos Rex	3	Zoe
2	Luctacius	4	Thurinus

1 ¶Minos rex Cretę quū Dædalum ad Siciliam vſq; perſequeretur, a Cocalo eiꝰ loci rege(quem Dędalus multis obſequijs ſibi demeruerat)per proditionem captus, et in thermis ſuffocatus eſt. Ouidius in Ibin. Vel tua maturet, ſicut Minoia fata/Per caput infuſæ feruidus humor aquæ.

2 ¶Q. Luctacius Catulus orator, collega Marii in conſulatu/ab ipſo Mario mori iuſſus/incluſus in cubiculo candentium carbonum vapore ſuffocatus eſt. Author Val. Max.

3 ¶Zoe Nicoſtrati martyris vxor a beato Stephano ad Catholicam inducta pietatem, crinibus ſuſpenſa/fumo ſubter ſuffocante perijt.

4 ¶Thurinum fumi vēditorem fumo necatum fuiſſe ſcribit Eraſmus in illius adagii explanatione, Termeria mala.

¶Mulieres mortuæ partus dolore

1	Tulliola	2	Athena.

1 ¶Tulliola Ciceronis filia Dolobellę primū locata eſt, demum Piſoni Craſſipedi, ſub quo in partu diem obiit.

2 Author Cathalogi ſāctorum ſcribit Athenā Cataldi epiſcopi matrē in partu expiraſſe/et infantem natum ſine alicuius auxilio ſe erexiſſe, ſuoq; amplexu ſuſcitaſſe mortuam. Nihil derogo potentię diuinę. At hoc fabulæ propius q̄ veritati mihi videtur. Crudelis eſt, qui de pietate Chriſtiana perperam ſentit. Verum etiam ridiculus, et anxie nimis ſuperſtitioſus, qui ſomniorum credulitatē iduit. Reperies paſſim in eo opere mille nugamenta, et deliria maiore excipiēda riſu, & ſolutiore cachino ſuſpēdenda, q̄ Dęmorgonis ortū ex terræ viſceribus/armatos homines ſerpentinis dentibus natos/mutatāq; in ſaxum Niobem aut ſorores Phaetontis in populos. Pium eſt beatorum reuereri ſanctitatem, et miracula cęrimonijs proſequi. Cōtra vero hiſtrionicum, mendacia quędam conſuere, et rerum inauditarum fidem poſteris inculcare. Hoc olet parētem fabularū Gręciam. Erumpamus in præconia ſanctorū, modo nihil cōminiſcamur. Volumus eis gratulari noſtris Mythologijs? Satis erit nobis negocii, eos meritis tenus cōmēdare. Nihil eſt audēdū vltra, Adhuc ſub primo onere fatiſcemꝰ. Quid vidētur tibi dicere Turcę/dum legunt tot tamq; prodigioſa in nobis Phantaſmata? Quam in eos tragulam torquemus, eadem nos referiunt. Ridentur a nobis, ꝙ Tripodas conſulant, oraculis adhibeant fidē, locutos ſibi fingāt Dæmogorgonas. Et nos nō pudet dicere deū noſtris ſanctis dormiētibꝰ locutū, angelos organicis īſtrumētis cœleſtis gloriæ typum exhibuiſſe, delatam a virgine filii crucē, fluuioſq; quādoq; miraculis exaruiſſe, arbores in media bruma floruiſſe, manſiſſe multos annum integrū ſine cibo & potu ieiunos/alios miniſterio ſerpentum vſos/& quoſdam ſerpentibus imperaſſe. Hęc faciunt, vt religionem ſuam noſtra multo meliorē putent. Dicet aliquis. Putas ſanctiſſimos eccleſię doctores voluiſſe quicq̄ de ſanctis ſcribere, quod non eſſet plane verum? Perfacile eſt reſpōdere. Quemadmodum homines ſuapte natura prænimis meticuloſi, dum per ſyluas trāſeunt, ex foliorum ſtrepitu, apri aut leonis aduentum et inſultum arguunt, ita quoq; ſuperſtitioſe nimis religioſi mi-

raculo quandoq; et veritati aſcribunt, quod vel imaginoſũ eſt & phantaſticum, aut fabuloſum plane. Pręterea ſcitũ eſt ex philoſophorũ libris, ceruicibus vacuis ſomnia facile obrepere. Illi boni patres, qui clitellas barbariſmis onuſtas habuernnt, dũ cerebro multis ieiunijs exhauſto noctu dormientes aliquid ſomniabant, experrecti mane vertebant in hiſtoriam. Si per ſomnium vidiſſent/ omnes hortorum lactucas a porcis deuorari, ſenſu ad arbitrium detorto mane dixiſſent ſe vidiſſe omnes animas a Diabolo abſorberi. A deo ridicula eſt nimia ſanctitas, adeo puerilis credulitas nimia. Neq; hic error a ſomnijs tantũ prodijt, ſed ab his etiã, qui in vna quaq; re nouũ comminiſcuntur ſenſum. Verbi gratia. Sit ſermo de arbore, dicent per ramos intelligi virtutes, per radices vicia. Speculo fractim comminuto/ Chriſti corpus ſimile facient, Geminos fontes in vnũ alueum coeuntes patri et filio, ex quorum vtroq; procedit ſpiritus ſanctus. Cauſam percontare, clypeabuntſe protinus illo Pſalmicinis prophetę verbo. Extendam cœlum ſicut pellem. Tales ſunt hiſtrionum cathedralium ad populum ſermones. Quo fit vt vetulę neq; Tropologicum neq; anagogicũ intelligentes ſenſum/ hoc oraculi habeant loco, Ego hoc genus nugas/ et portentoſa miracula non pluris facio, q̃ meras veneficarum præſtygias. Neq; tamen deteriorem mihi puto q̃ illis eſſe opinionem.

Decollati.

1	Alebas	6	Margarita	11	Didius Iulianus
2	Cantharus	7	Sp. Melius	12	Macrinus
3	Philippus Maria	8	Theodora	13	Patricius
4	Sp. Caſſius	9	Timagoras	14	Martyres
5	Iulia	10	Victor		

¶ Alebas rex Lariſſæ vrbis Theſſalię, a ſuis ſatellitibus ob crudelitatẽ obtruncatꝰ eſt. Ouidius in Ibin, Quoſq; putas fidos, vt Lariſſęus Alebas, Vulnere non fidos experiare tuo. 1

¶ Cantharus fuit quiſpiam Athenienſis caupo/ quem Athenienſes ipſi ob maleficia et impoſturas ſupplicio capitis affecerunt. Author Zenodotus apud Eraſmum. 2

¶ Philippus Maria dux Mediolanẽſis Italianum foroliuienſem vnum ex ſuis ducibus ſecuri percuſſit, ꝙ cũ Florẽtinis (in quos bellũ gerebat) diceretᷣ clã cõſẽtire. 3

¶ Sp. Caſſius affectatę dominationis ſuſpectus, ſupplicio capitali affectus eſt, domo eius diruta. 4

¶ Iulia comes Eulaliæ ſub præſide Daciano capite truncata eſt, 5

¶ Margarita virgo Antiochena ſub Olybrio/ eadem morte affecta eſt. 6

¶ Sp. Melius ordinis equeſtris/ largitione frumenti ex Ethruria aduecti in plebem facta, ad regnum aſpirare creditꝰ eſt/ ac propterea a Seruilio Hala obtruncatus. 7

¶ Theodora virgo Antiochena ſub Diocletiano hac extincta eſt morte. 8

¶ Timagoras Athenienſis capitali ſupplicio affectꝰ eſt, ꝙ Darium (ad quem legatus miſſus fuerat) more Perſarum adoraſſet. 9

¶ Victor præſul Carteiæ vrbis Hiſpaniæ ſub Maximiano non procul Mediolanum hoc ſupplicio vitam finiuit. 10

¶ Didius Iulianus impera. a Septimio Seuero ſucceſſore ſuo in abditas palatii balneas ductus/ extẽta dãnatorũ modo ceruice, decollatus eſt. Author Sext. Aureliꝰ. 11

¶ Opilius Macrinus ab Heliogabalo victus, quinquagenario maior obtrũcatꝰ eſt. 12

Patricius

13 ¶Patricius Senenſis in factione vrbis Romæ ſecuri percuſſus eſt.

14 PLeriq; martyrum hoc ſupplicio vitam finiuerunt, vt Anſanus/Agathon/ Abũdius/Annonaria/Argeus/Audiface/Anaſtaſius monachus/Apro= nianus/Aquilinus/Aſterius/Apollonius Pergamenus/Antias Eleuthe= rij mater/Apollonius ſenator/Adelbertus epiſcopus/Antymus/ Andeolus ſub= diaconus/Antonius, Archileus/Anolinus/Anaſtaſius miles/Abdon/ Antonius cuſtos Agathi/Admetus/Antidius epiſcopus Turonẽſis/Antiochus/Andulphꝰ Apuleus/ Andronicus Epheſius/Aſclepiades epiſcopus/Amaranthus, Barbara/ Criſpina/Baſilius epiſcopus/Barbarus/Baſilides/Bonus/Tarſon/Theodora vir= go/Tiburtius, Valerianus/Tertulinus/Timotheus preſbyter/Terentianꝰ/Theo= niſtus/Porphyrius/Pelagius/Calanicꝰ/Citon/Colũba/Concordius/Clerus Dia= conꝰ/Cantius/Cantianꝰ/Cantianilla/Cyrinꝰ/Cyrillꝰ/Chriſtophorꝰ/ Cucuphans/ Carpophorꝰ/Corneliꝰ papa/Capraſiꝰ/Criſpinꝰ/Criſpinianꝰ/Chryſogonꝰ/Cerbe rꝰ Adriani præfectꝰ/Saturninꝰ/Siſinniꝰ/Satyrꝰ/Sabianꝰ/Serenꝰ monachꝰ/Sulpitiꝰ/ Symon archiepiſcopꝰ/Simpliciꝰ, Suſanna/Sixtus/Secũdus, Secũdianus/Sympho= rianꝰ/Sabina/Seraphia/Darfoſa, Deſyderius epiſcopꝰ/ Donatus/Dionyſius/Do= ninus/ Eulalia/Eugenia/Emitteriꝰ/Eleutheriꝰ/Epipodiꝰ/Priſca/Patroclus/Phyl= leas/Phylloronius/Parmenias/Primus/Pancratius/ Pontius epiſcopus/Procopiꝰ/ Piaton/Plato/Prothus/Hyacynthus/Fuſcianus/Felix Preſbyter/Felix epiſcopꝰ/ Fabianus papa/Fauſtinus, Fandilla/Flora/Flaccus, Firminus/Fides virgo/ Felicia nus/Felicitas/Fauſtina regina/Georgius/ Gordianus/Geneſius/Gurias/ Vincẽti= us/Valentinus epiſcopus, Hermolaus preſbyter/Hermes/Hyacynthus Eunuchꝰ/ Iulianus/Iuliana virgo, Iulius/Ianuariꝰ/Iacobus minor/ Ioſias/Iuſtꝰ/Nereus/Na= zariꝰ/Lucianꝰ/Longinus, Lucilla/Leodegariꝰ/Leonides pater Origenis/Marinꝰ/ Martina/Narciſſus/Marius/Martha/Marinꝰ miles/Marcianꝰ Martianus /Mar= cellinus/Mutius/Martianus /Margareta /Marcellianus/Rufinus/Romanus/ Re= parata virgo, Quirianus/Largus/Creſcentianus imperator/Iuliana/Euthyanꝰ/Dio medes, Chariton, Philadelphus/ Agapes & alij prope infiniti.

¶Mortui diuerſis morbis.

1 Antipater Sidonius
Antonius monachꝰ
Guido petramala
Columbanus
Serena
Tacitus imp.
T. Veſpaſianus
Ant. Pius
Leo
Gotfredus rex
Alexander pont.
2 ¶Traianus
Henricus impe.
3 ¶Septimius impe.
Iuſtinus impe.
4 ¶Heraclius impe.
Michael Paphlago
Crantor
5 ¶Domitius Calderi.
Fatius
Zoe
Cõſtantinus
S. Ludouicus
Alphonſus
Antonius imp.
Michael maurocenꝰ
Furius Camillus
Oppianus poeta
Hoſtilianus
Paralius
Xantippus
Io. Andreas
Lucius pont.
Hermolaus
6 ¶Valentinianꝰ
Paulus Pont.
L. Annius
Fr. Petrarcha
Caſpar
7 ¶Grimoaldus
Alexander imp.
Attila
8 ¶Lycon
Tyrannion
9 ¶Albertus dux
Theophilꝰ imp.
Michael Balbꝰ
Sanſon
Auſtrigildis
10 ¶L. Craſſus
Bonifacius.

Antipater,

Mortui febre.

¶Antipater Sidonius die ſuo natali ſemper febre laborabat,eoq; morbo perijt vl= 1
tima ſenectute.
¶Antonius monachus febre itidem correptus quieuit i domino,ętate beati Gre=
gorij.
¶Guido petramala Vbertinorum princeps,apud Nigrũ montem hoc itidem
morbo expirauit.
¶Columbanus monachus cœnobij Luxouienſis itidem.
¶Serena Diocletiani vxor dolore martyrum a marito interfectorum,in febrem
incidit /qua extincta eſt.
¶Tacitus imp.apud Tarſum febri itidem abſumptus eſt. Author Sex.Aurelius.
¶Titus Veſpaſianus in agro Sabino.
¶Antonius Pius duodecim milibus paſſuum ab vrbe/apud Loricos in villa ſua.
¶Leo Conſtantini Capronymi filius eodem perijt morbo.
¶Gotfredus primus rex Hieroſolymę,anno vno poſt ipſam vrbem captam.
¶Alexander Iudęorum pontifex quartana.

Ventris profluuio.

¶Traianus dum rediret ex Syria,ex profluuio deceſſit/anno imperij 20. 2
¶Henricus ſeptimus imperator itidem.

Morbo articulari.

¶Septimius Seuerus imperator deceſſit morbo articulari,ſeptuagenario maior. 3
¶Iuſtinus iunior graui pedum dolore/anno imperij ſui vndecimo.

Morbo intercutis. 4

¶Heraclius imp.perijt intercutis morbo anno imperij 32.
¶Michael Paphlago eo morbo laborans Michaelem Calaphatem hęredẽ iſtituit.
¶Crantor Solenſis Xenocratis auditor,eadem perijt morte.

Mortui peſte.

¶Domitius Calderinus patria Veronẽſis,natus annos 30.deceſſit ex peſtilẽtia. 5
¶Fatius quoq; Piſanorum comes vir iuſtiſſimus/eodem perijt morbo.
¶Zoe imperatrix,et Cõſtantinus Monomachus,eius maritus eodem fere tempo=
re peſtilentia interierunt.
¶Volaterranus ait beatum Ludouicum a ſecũda expeditione in Sarracenos rede=
untem,peſtilentia paſſim caſtra occupãte vna cum Ioãne filio periiſſe.
¶Alphonſus vndecimus rex Hiſpanię dum Saraut et Zibatar oppida obſideret,
eodem perijt morbo.
¶Antonius imperator deceſſit peſtilentia/ſexta q̃ ęgrotaſſet die.
¶Michael Maurocenus dux Venetorum eodem perijt modo.
¶Furius Camillus octogenarius,peſtilentia Romæ interijt.
¶Oppianus poeta (qui de piſcibus ſcripſit)Roma in Ciliciam patriam reuerſus
ibidem ingruẽte peſtilẽtia ſuffocatus eſt anno ætatis 30.
¶Hoſtilianus Perpẽna paulopoſt aſſumptum imperium eodem perijt fato.
¶Cælius ſcribit Paralium et Xantippum eodem ſuffocatos exitio.
¶Ioãnes Andreas Ioãnis Calderini præceptor deceſſit Bononiæ ex peſte.
¶Lucius ſecundus ſũmus pont.anno ſui põtificatus vndecimo peſte cõſũptus eſt.
¶Hermolaus Barbarus,eodem modo Romæ expirauit,& in fata conceſſit.

Mortui Apoplexia.

¶Valentinianus imp.cõtra Sarmatas(qui Pãnoniã occupauerant)profectus,vo 6
ce aliqua

ce aliquandiu amiſſa/ Apoplexia mortuus eſt.
¶ Paulus ſecundus pōtifex/ dum poſt cœnam cum Architecto Ariſtotele ſermonem haberet, obruente crapula repente ex Apoplexia mortuus eſt.
¶ L. Annius verus a M. Antonio ad imperij partem accitus/ dum inter Altinum atq; Concordiā iter faceret, Apoplexia itidē extinctus eſt. Author Sex. Aurelius.
¶ Fr. Petrarcha in agro Patauino/ Apoplecticus itidem mortuus eſt.
¶ Caſpar Theologus, trium Cæſarum cancellarius, mortuus eſt in Bohemia ex Apoplexia.

Mortui ſanguinis fluxu.

7 ¶ Grimoaldꝰ decimus Longobardorum rex poſt Fleubotomiam in brachio factam, dum ſagittam in columbā direxiſſet, erūpente continuo ſanguine expirauit.
¶ Alexander imp. Baſilij filius erumpente naribus ſanguine.
¶ Attila rex Pannonię multo vino potus/ dū quieſceret/ eruptione ſanguinis (qui ei de naribus ſolitus erat effluere) ſuffocatus eſt. Author Paulus Diaconus.

Podagra.

8 ¶ Lycon ſeu Glycon philoſophꝰ Socraticꝰ periit podagrę morbo ānos natꝰ 74.
¶ Tyrannion Grammaticus (qui tria librorū milia fertur habuiſſe) deceſſit iam ſenex morbo podagrę.

Dyſenteria.

9 ¶ Albertus Auſtrię dux/ Pannonię & Bohemię rex, dum a Turcis in Auſtriā rediret, Dyſenterię morbo deceſſit, poſtq̄ biennio imperaſſet.
¶ Theophilus imperator poſt Michaelem Balbum/ Dyſenteria itidem perijt anno 12. imperij ſui.
¶ Eodem quoq; morbo perijt eius pater Michael Balbus, ſeu Thraulus.
¶ Sanſonem Chilperici regis filium Dyſēteria expiraſſe teſtis eſt Gregorius Turonenſis.
¶ Idem ſcribit Auſtrigildem reginam eodem modo periiſſe.

Dolore laterum.

10 L. Craſſus orator, quęſtor interiit ex dolore laterum, quum ī ſenatu contra Philippum conſulem acerrime declamaſſet.
¶ Bonifacius nonus anno 14. et menſe 9. ſui pontificatus, eodem perijt fato.

Mortui diuerſis aliis caſibus.

1	Æſchylus	12	Amos	23	Attiliꝰ Regulꝰ
2	Arrius	13	Anatholia	24	Arcadius
3	Conſtantinus	14	Gregorius pont.	25	Andronicus
4	Orpheus	15	Leucippas	26	Baſſius
5	Pius. 3. pont.	16	Ioānes Scotus	27	Corona
6	Diodorus	17	Pſāmenitus	28	Minutia
7	Eupolis	18	Carolꝰ magnꝰ	29	Oppia
8	Lacydes	19	Ibycus poeta	30	Hely
9	Pericles	20	Ioāna regina	31	Adrianus
10	Procopius	21	Alexander		
11	Timagenes	22	Dirce		

Aſchylus

AEſchylꝰ poeta in Sicilia mœnibꝰ vrbis (in qua morabatur) egreſſꝰ/apri= 1
co in loco reſedit. Super quem Aquila teſtudinem ferens/eluſa ſpendo=
re capitis (quod erat capillis vacuum) eãdẽ ꝑinde ac lapidi illiſit, vt fra=
ctæ teſtudinis carne veſceretur. Quo ictu mortuus eſt poeta. Author
Val. Max. & Politianus in Nutricia. Aeſchylus aerię caſu teſtudinis ictus.

Arrius Alexandrinus Armodij filius dum ſuam hęreſim (qua filium ab æter= 2
na patris ſubſtantia conabatur abducere) paſſim diſſeminaſſet, acriuſq; ſerperet, &
eundo vires acquireret ipſum contagium, ſuæ tandem impietatis pœnas luit. Et=
enim dum Cõſtantinopoli ſeceſſum peteret, ventris exonerandi cauſa, fluentibꝰ in
foricam inteſtinis/miſeram euomuit vitam, eius poſtea iudiciũ experturus/de quo
perperam ſenſerat.

Conſtantinus Capronymus perijt Elephantiaſi/quum annos 35 imperaſſet. 3

Orpheus Calliopes & Apollinis filius/quum propter liberalem formã a mulie= 4
ribus adamaretur, ac nihilominus amore ſui captas auerſaretur, vel ꝙ eſſet caſtiſſi=
mus/aut (vt aliquibꝰ placet) procliuiore in mares libidine, a Męnadibꝰ inter Bac=
chi ſacrificia/occiſus eſt, Quiq; ſaxa & arbores cantu duxerat, et leones exarmaue=
rat, duras mulierum ceruices emollire non potuit. Ouidius Lib. 11. Inde cruentatis
vertuntur in Orphea dextris. Cõijciunt thyrſos non hęc in munera factos/Hę gle=
bas, illę direptos arbore ramos. Pars torquent ſilices.

Piꝰ Terciꝰ põti Maxi. vlcere cruris (quo diu laborauerat) ad extremũ periit. 5

Diodorus Cronus ſapientiæ dialecticæ profeſſor pudore expirauit/luſoria quę= 6
ſtione nõ protinus ad interrogationẽ Stilbonis diſſoluta. Author Ply. Lib. 7.

Eupolis poeta Niciæ Athenieñſis filius primo die nuptiarum ruina lecti vna cum 7
vxore interfectus eſt. Ouidius in Ibin. Sit tibi cõiugij, nox prima nouiſſima vitę/
Eupolis hoc perijt/et noua nupta modo.

Lacydes philoſophus Cyreneus exceſſit ex paralyſi circa Olympiadem, 134. 8

Pericles Athenieñſis Thucididis ęmulꝰ i adminiſtrãda rep. exceſſit morbo lẽto. 9

Procopius tyrãnus inſurgens contra Valentẽ principem, apud Natoliã Phrygiæ 10
ciuitatem victus, reflexis per vim arborum trũcis alligatus et diſcerptus eſt.

Timagenes Alexandrinus ſub Pompeio captiuus Romam ductꝰ, perijt ex vo= 11
mitu poſt cœnam.

Amos propheta ab Ozia filio vecte per tempore tranſfixus eſt. 12

Anatholia virgo iuſſu Fauſtiniani pręſidis gladio per latera tranſuerberata eſt. 13

Gregorius vndecimus Pontifex Max. dũ annis octo ſediſſet, intolerabili veſicæ 14
dolore conceſſit in fata.

Cęlius ſcribit Minyæ cuiuſdã filias eo furore percitas, vt humanis carnibꝰ veſce=
rentur/immo etiã filios ad eam rem ſortirentur/ac Leucippam Hippaſum filium
(quem petierat ſors) laniauerint.

Ioãnem Scotũ Chriſtianæ Theologiæ diſciplina ꝓſtantem (dum erudiendis in 16
Britãnia pueris operã daret) facta conſpiratione diſcipuli ſui graphijs occiderunt.

Scribit Herodotꝰ Pſammenitũ Aegypti regẽ poto ſanguine taurino ſuffocatũ. 17

Carolꝰ magnꝰ Aquiſgrani (vbi tẽplũ. S. Martini extruxerat) deceſſit pleureſi. 18

Ibycꝰ poeta a latronibꝰ correptꝰ ſpe predę, dũ cultros iugulo vidit inſtare, ꝑter= 19
uolãtes grues obteſtatꝰ eſt. Aliquãto poſt tẽpore dũ homicidę ſederẽt in foro, rur=
ſũq; grues ſupuolarẽt, per iocũ iter ſe ſuſurrabãt in aurẽ. Adſũt Ibyci vltores. Quo
ſermone audito/homicidij ſuſpectos habuerũt/qui audiuerãt, correptoſq; tormẽtis
ad verũ coegerũt, et ex eo quęſtionẽ exercuerunt. Atq; re comperta ſcelꝰ vlti ſunt.

20 Auſonius. Ibycus vt perijt/vindex fuit altiuolans grus.
¶ Carolus paruus Roberti Siciliȩ regis filius/Ioãnam fratris ſui Andreæ vxorem
21 puluillo ori iniecto enecauit, ꝗ illa maritum ſuum interfeciſſet.
¶ Alexander Macedo Beſſum Bactrianorum ducẽ bello victum curuatis per vim
arboribus alligauit, quas demum tanto impetu concitatas remiſit, vt laniata paſſim
22 membra diſiecerint. Author Plutarchus.
¶ Dirce mulier dolens maritum ſuũ Lycum Antiopæ amore captum, Antiopam
ipſam tauri cornibus alligauit, ad cuius vociferationẽ protinus acceſſerunt Zethus
& Amphion eiuſdẽ filij, qui ad vlciſcendã iniuriam matri factam, tauro indomito
Dircem alligauerunt/eaq; morte extinxerunt. Propertius Lib. 3. Tu reddis pueris
matrem, pueriq; trahendam Vinxerunt Dircẽ ſub trucis ora bouis.
23 ¶ Attilius Regulus Xantippi ducis Lacedȩmoniorũ inſidiis ab Aſdrubale capt⁹/
miſſuſq; ad populum Romanum legat⁹, vt ex ſe vno & ſene Carthagineſiũ capti=
ui penſaretur, dato in contrarium conſilio/ad inimicos iuxta prȩſtitã fidem redijt.
A quibus in arcã ligneam coniectus clauis introrſum adactis, efferatã Barbarȩ gẽ=
tis ſȩuitiam expertus eſt. Demum palpebris oculorum inferne & ſurſum verſũ cõ=
ſutis/Soli expoſitus/alijſq; poſtmodũ multis tormẽtis lento peremptus fato. Clau=
24 dianus. Prorogat æternam feritas tibi Punica palmam Regule.
¶ Arcadio martyri man⁹ primũ/demum pedes/eoq; modo cȩtera membra ſeria=
25 tim amputata ſunt.
¶ Andronicum martyrem Maximus prȩſes circa ventrẽ papyris inflammatis fe=
cit exuri, incenſos clauos eius digitis apponi/ignitum ferrum in os immitti/dentes
26 excuti/confractis maxillis linguam abſcindi/ad extremum capite puniri.
¶ Baſſius epiſcop⁹ a Perennio prȩſide in eculeo primum ſuſpenſus, demum lami=
nis ardentibus circa latera appoſitis excruciatus, fuſtibus & ſcorpionibus cæſus/in
ignem miſſus/duobus poſtremo verubus a talo ad verticem capitis confixus/ſpi=
27 ritum deo reddidit.
¶ Corona mulier ſub Antonio Impe. arboris ramis per vim reflexis alligata/eiſdẽ
28 in aera remiſſis diſcerpta eſt.
29 ¶ Minutia Veſtalis ſuſpecta libidinis ꝓpter elegãtẽ corporis cultũ, viua defoſſa ẽ.
30 ¶ Oppia quoq; veſtalis comperta ſtupri, obruta eſt terra.
¶ Hely ſacerdos quum in filiorum Ophni & Phinees delictis cõniueret, eoſq; re=
linqueret impunitos, de ſella cadẽs/fracta ceruice expirauit, domino diſſimulatio=
31 nem vlciſcente.
¶ Aprianus quoq; martyr extinctus eſt crurifragio, ſub Maximiano imperatore.

¶ Mortui qui reuixerunt.

1	Auiola	4	Corfidius	7	Aeſopus
2	L. Lamia	5	Gabienus	8	Palici
3	Cælius Tubero	6	Glaucus	9	Athena.

1 ¶ Auiola vir conſularis/authore Plynio/in rogo reuixit. Et quoniam ſubueniri nõ
poterat, prȩualente flamma viuus crematus eſt.
2 ¶ Idem de L. Lamia traditur.
3 ¶ Cȩlium Tuberonem functum prȩfectura a rogo relatum idẽ ait ex teſtimonio
Meſſalȩ.
4 ¶ Ait & Corfidiũ funere locato reuixiſſe/et locatorem funeris ab eo elatum.

Gabienus

¶Gabienus fortiſſimus claſſiũ Cæſaris a Sex. Pompeio captus/eiuſdem iuſſu in= 5
ciſa ceruice iacuit in litore tota die. Deinde quum adueſperauiſſet, petijt/vt Pōpeiꝰ
ad ſe veniret, teſtatus ſe ab inferis remiſſum/habere, quod nunciaret.
¶Ferunt Glaucum quempiam mortuum pręter omnium expectationem guſtato 6
mellito pharmaco reualuiſſe. Alij multis accurrẽtibus medicis/herba (quam dra=
conem vocãt) vitę reſtitutum dicunt. Author Eraſmus in explanatione illiꝰ ada=
gij. Glaucus poto melle reſurrexit.
¶Aeſopum ex Phrygia fabulatorem, Tyndareum quoq; & Herculem reuixiſſe, 7
Teſtis eſt Cælius Lib. 8. Lectionum antiquarum.
¶Aeſchylus apud Volaterranũ ſcribit Palicos Iouis et Thaliæ filios/mortuos vel 8
iterum reuixiſſe.
¶Athena Cataldi (qui poſtea fuit epiſcopꝰ) mater in partu mortua/ab ipſo Ca= 9
taldo primum nato ad vitam ſolo amplexu reuocata eſt. Quod ſi verum eſt, mirum
in eo futurę ſanctitatis fuit oſtentum.

¶Qui in mortuos ſęuierunt.

1 Septimius Seuerus in Claudium Albinum
2 Achilles in Hectorem
3 C. Rabiriꝰ in Apuleiũ Saturninũ
4 Thomyris in Cyrũ
5 Cambyſes in Amaſim
6 Cambyſes in Syſamenem
7 Amathuſij in Oneſilum
8 Parthi in Craſſum
9 Tullia in Seruium Tullium patrem
10 Antonius & Fuluia in Ciceronem
11 Sylla in Marium
12 Ptolemęus in Cleomenem
13 Andebũtꝰ in Aroldũ fratrem

¶Septimiꝰ Seuerus Clodio Albino (quem Cæſarem dixerat) tumultuãti caput 1
abſcidit, reliquũq; eius cadauer equo refugienti dedit cõculcãdum.
¶Achilles Hectorem Patrocli ſibi chariſſimi iterfectorem occidit/occiſũ ter cir= 2
cum Troiæ muros raptauit curru. Quũq; inſtar frendentis beluæ immanitatẽ ex=
pleuiſſet, Priamo patri vęnale cadauer expoſuit. Propertius Lib. 2. At poſtq̃ ſera
captiua eſt reddita poena, Fortem illum Hęmonijs Hectora traxit equis. Virgili.
Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros. Et alibi. Raptatꝰ bigis vt quondã/
aterq; cruento Puluere, perq; pedes traiectus lora tumentes.
¶Apuleius Saturninus Tribunus plebis/quum Graccorum leges Agrarias vel= 3
let aſſerere, a C. Mario &. L. Valerio cõſulibus in Capitolio obſeſſus, deditionem
tandem facere coactus eſt. Captus autẽ, fuſtibꝰ & ſaxis cooptus ibidem expirauit.
Mortui caput. C. Rabirius ſenator p̃ conuiuia in ludibriũ circũtulit.
Cyrus rex Perſarum/quum Sargapiſem Thomyris Scytharum reginę fili= 4
um bello captum ad mortem impuliſſet, irata mulier nõ prius finem fecit
furori/q̃ mortuum vlta ſit. Cõtractis itaq; copijs ita conflixit, vt maximã
inimicorum partem cũ ipſo etiamnum rege occiderit. Nec tamen hoc euentu pro=
pterea emollita eſt animi rabies. Mortui enim caput in vtrem humano cruore ple=
num demiſit, his verbis inſultans. Filij mei ſanguinem hauſiſti/& meum ſitiuiſti
Cyre. At ego te cruore ſaturabo. Author Herodotus.
¶Cambyſes rex Perſarum mortuo Pſammenito Aegypti rege (quem victum ad 5
hauſtum cruoris taurini coegerat) e Memphi in vrbem Sain abijt, ibiq; Amaſis

fij.

cadauer e conditorio reuelli, reuulſum verberibus cædi & vellicari, ſtimulis deniq; pungi, et contumelia infeſtari, ac poſtremo comburi iuſſit. Herodotus Author.

6 ¶ Idem Cambyſes Siſamenem iudicem (quod iniuſte pecunia corruptus iudicaſſet) interemit, interempto corium detraxit, detractum in lora concidit, eoq; tribunal (in quo perperam et inique iudicauerat) operuit. Atq; Otanem eius filium ibidem ſedere iuſſit, et periculo patris, ab iniquo iudicio cauere. Idem Author.

7 ¶ Oneſilus Gorgij Salaminiorum regis frater, quoniã Cyprios induxerat, vt Dario ſe ſubmitterent, comprehenſus ab Amathuſijs (quibus id volebat perſuadere) obtruncatus eſt. Eiuſq; caput ſupra vrbis portas ſuſpenderunt. Author Herodotꝰ.

8 ¶ M. Craſſus facile docet inexplebilem hominum auiditatem nullis auri cumulis, nulla bonorum myrmecia aut drachmæ grãdine expleri, ſed creſcere ſemper et augeri copia. Nam quũ eſſet ditiſſimꝰ Romanorum, haberetq; tantum agri, q̃tũ nec miluus oberret, ſibi tamẽ modum preſcribere, aut temperare non potuit, quin Parthos (quorum opes ſitiebat) aggrederetur. A quibus cum toto exercitu fuſus, immodicæ libidinis dedit pœnas. Non ſolum enim a Pomaxarte occiſus eſt, verum mortuo quoq; inſultarunt inimici. Cauſam ſiquidem agnoſcentes, qua bellũ ſuſceperat, in caput interfecti aurũ liquauerunt, hiſq; irriſerunt verbis. Aurũ ſitiſti Craſſe, Aurum ad ſaturitatem bibe.

9 ¶ Tarquinius Superbꝰ Seruium Tullium ſextum Romanorum regem (vt regno ſuccederet) morti dedit, cuius filiam nomine Tulliam in vxorem prius duxerat. Scelerata mulier eadem regnandi libidine qua maritus, pruriens, vbi intellexit patrem interfectũ, vehiculo ſe propere ferri iuſſit, vt interfectori gratularetur. Quũ autem inter eundum, comperto cadauere, equi et auriga cõſtitiſſent, erubeſcerentq; mortuum cõculcare, mulier nefaria currũ ſuper faciem mortui parentis duci iuſſit. Vnde Seneca in Octauia. Dedit infandi Sceleris pœnas cum Tarquinio Tullia coniũx, quæ per cæſi membra parentis, Egit ſæuos impia currꝰ, laceroq; ſeni Violenta rogos nata negauit. Ouidius in Ibin. Infamemq; locum ſceleris quæ nomine fecit, Preſſit et inductis membra paterna rotis.

10 ¶ Odio Ciceronis vſq; adeo exarſit Antonius, vt mortui caput ĩ mẽſa apponi voluerit, perq; diem illud aſpexerit, quouſq; tali ſpectaculo animum exſatiaſſet. Author Appianus Alexandrinus. Antonij quoq; vxor Fuluia caput ipſum maledictis primum, ac diris execrata eſt. Deinceps inſpuẽs, gremio ſuo appoſuit, acriuſq; deſpiciens, linguam illi faucibꝰ extraxit, eamq; acicula plerũq; cõfixit. Vnde Quintianus in Cleopoli. Latiam foderet nec Fuluia linguam.

11 ¶ Sylla rerum potitus corpus Marij iam defũcti reuellit, atq; diſiecit. Quapropter talionẽ formidãs, corpora cremari iſtituit. Authores Ply. & Cic. Lib. 2. de Legibꝰ.

12 ¶ Cleomenes dux Spartanorum fugatus ab Antigono, ad Ptolemeũ ſe recepit. A quo benigne primum exceptꝰ, mox Nicagore cuiuſdã calumnia, inſidiarum ſuſpectus, ſe interfecit. Interfectum rex pelle nudauit, cruciq; affixit

13 ¶ Aroldus rex Anglorum Cuntonis filius nothus patri ſucceſſit. Quod ægreferens Andebunthꝰ (qui erat legitimꝰ) mortuũ Aroldum refodi iuſſit, refoſſum in mare proijci.

¶ De vario inhumandi ritu.

INexpiabile quondam ſcelꝰ creditum eſt ſepulchra violaſſe, adeo, vt lex ſacrum eſſe locũ iuſſerit, vbi corpꝰ hominis demortui iaceret, dicereturq; minxiſſe in patrios cineres, cui omnia ſiniſtre cadebant & inauſpicate. Apud nos quoq; Chriſtianis damnatur cerimonijs, qui aut lotium in ſepulchretis egeſſerit,

aut

aut aliquid aliud ibidẽ fecerit immũdum. Neq; hoc ipſum apud nos ſolũ religioſũ eſt. Nam nulla prope tam efferata gens eſt, quæ non ſenſerit habendã ſepulchrorũ rationem, præter paucos Barbaros, qui quum beluino prope ritu inter ſe degãt, nihil mirum, ſi aliorum veſtigijs nequaq̃ inſiſtant. Nunc de vtriſq; loquendũ, his ſcilicet quibus nulla eſt funerum cura/ & illis, quibus maxima.

¶ Lothophagi ſuos in mare defunctos abijciunt, aſſeuerantes parũ intereſſe, humo ne/an aqua/aut igne abſumantur.

¶ Albani olim nefas putabant curam mortuorum agere.

¶ Sabæi corpora defunctorũ eodem quo ſtercus modo, ducebant. Quinetiã reges reijciebant inter ſterquilinia.

¶ Troglodytæ mortui ceruicem pedibus alligabant, et raptim cum iocis & riſu efferebant, nullaq; habita loci ratione, mandabant terræ.

¶ Scytharũ vero mos longe melior, qui mortuos inter epulas vorare cauſa honoris conſueuerant.

¶ Hyrcani non ad alium vſũ nutriebant canes, q̃ vt eis functos vita vorandos obijcerent. Author Cicero.

¶ Athenienſibus tanta fuit ſepulchrorum cura, vt ſi quis dux bello peremptos/ſepulchro honeſtare neglexiſſet, capite plecteretur.

¶ Macedonibus nullum fuit tam ſolenne militię mun⁹, q̃ ſuos ſepelire.

¶ Apud Hebręos cautum fuit lege/ne inſepultum hoſtem relinquerent.

¶ Antiquitus nemini licebat in vrbe Roma ſepeliri, niſi his tantũ, qui optime de Rep. meruiſſent. Propterea ferunt Adrianum imperatorem/aureorũ quadraginta pœnam ſtatuiſſe in eos/qui in ciuitate ſepulchrum feciſſent.

¶ Aegyptij in domorum ędificatione negligẽtes/miro ſumptu/ſuperbaq; magnificentia cõſtruere ſepulchra cõſueuerant, operęq; prodigioſę Pyramides, ꝙ exiſtimarent defunctorum domos ſempiternas. Viuorum vero domicilia/eſſe velut vitæ momento tranſeuntis diuerſoria. Iidem mortuos condiunt/et eos domi ſeruãt. Author Cicero Lib. I. Queſt. Tuſc.

¶ Perſæ cęra circunlitos itidẽ condiũt/vt magis diuturna ſint cadauera. Auth. Ci.

¶ Mos erat Magorũ, nõ humare corpora ſuoꝝ, niſi pri⁹ a feris laniata. Auth. Cice.

¶ Pleraq; Aſſyriorum corpora in locis paluſtribus fuiſſe cõdita feruntur.

¶ Apud Gerros Scytharum populos quum rex fato cõceſſit, corporis auferũt inteſtina, poſitiſq; inibi aromaticis herbis ventrem demum cõſuunt.

¶ Perſarũ in luctu mos eſt detondere in lugubri veſte cõiuges ac liberos.

¶ Indi pulchrũ putant diem fati pręuenire, immo vero ſe viuos cremari iubẽt. Coronatiq; deorũ laudes concinũt. Null⁹ honos ſolutis ſenectute corporib⁹ exhibeť.

¶ Solebant pleriq; Ethnici diebus nouem mortuos flere, vnde Nouendialium ſacrorum manauit conſuetudo.

¶ Apud Tauros quum rex moritur/chariſſimi quiq; ſponte ſimul cõmoriũtur.

¶ Sindi tot piſces in ſepulchra mortuorum mittũt/quot hoſtes interfecerunt.

¶ Phryges marmoribus pro ſepulchro ſuſpendunt.

¶ Maſſagetę eos qui morbo pereunt, tanq̃ impios canibus dant in prędam. Bello vero interfectos/honore maximo proſequũtur.

¶ Mos fuit pleriſq; populis/mulieres cõducticias (præficæ vocabantur) comparare, quæ in eorũ morte lugerent/quib⁹ deeſſent parentes.

¶ Mortuo apud Gręcos vel pricipe/aut quouis alio magnę authoritatis viro, duodecim hoſtes velut victimæ occidebantur, quẽadmodũ quoſdam Troianorũ Pa

troclo contumulauit Achilles.

¶Syllius Italicus Lib. 13 varios funerandi ritus deſcribit his verſibus.

Tumuli & cinerum ſententia diſcors.
Tellure(vt perhibent)is mos antiquus Ibera,
Exanima obſcœnus conſumit corpora vultur.
Regia quum lucem poſuerunt membra, probatum eſt
Hyrcanis adhibere canes. Aegyptia tellus
Claudit odorato poſt funus ſtantia ſaxo
Corpora, & a menſis exanguem haud ſeparat vmbram.
Exhauſto inſtituit Pontus vacuare cerebro
Ora virum, et longum myrrhata reponit in ęuum.
Quid, qui recluſa nudos Garamantes arena
Infodiunt? Quid, qui ſęuo ſepelire profundo
Exanimes mandant Lybicis Naſamones in oris?
At Celtæ/ vacui capitis circundare gaudent
Oſſa(nefas)auro, & menſis ea pocula ſeruant.
Cecropidæ ob patriam Mauortis ſorte peremptos,
Decreuere ſimul communibus vrere flammis.
At gente in Scythica ſuffixa cadauera truncis
Lenta dies ſepelit putri liquentia tabo.

¶Porro lege fuit olim ſancitum, ne quis ſepulchrum faceret operoſius, q̃ quod decem homines triduo poſſent abſoluere.

¶Demetrius lege ſanxit, vt mortui ante lucem efferrentur.

¶Funerare in bello corpora primus docuit Hercules.

¶In exequijs cupreſſo fores ornare fuit moris, ꝙ hęc arbor ſit Plutoni ſacra.

¶Solon mortem ſuam lugeri iuſſit, contra vero Ennius vetuit.

¶Cyrus apud Xenophontem inhibet, ne corpus ſuũ auro aut argento includatur, ſed terræ mandetur protinus.

¶Thobias ſepeliendis mortuis vacabat.

¶Machabęus inimicorum interfectorum cadauera ſepeliri iuſſit.

¶Alexander Darij interfecti corpus matri tumulandum prębuit.

¶Pauli Aemylij cadauer Annibal hoſtis ſepeliuit.

¶Bruta aliaq; animalia honorata ſepulchris aut ſtatuis.

Alexander equum habuit Bucephalum nomine, qui regio inſtrat⁹ ornatu/ nullum alium ab Alexandro ſeſſorem admiſit, alios paſſim reiiciẽs. Propterea rex defũcto duxit exequias, vrbeq; muro circundedit nomine ei⁹.

¶Cæſaris quoq; dictatoris equus neminem aliũ dorſo recepit. Idem hominis ſimiles pedes habuiſſe fertur, hac effigie locatus ante Veneris genitricis ædem. Author Plyni⁹. Statuam eius graphice deſcribit Statius Lib. I. Syluarum.

¶Equus Auguſti Cæſaris mortuus, tumulo honoratus eſt.

¶Agrigenti cõplurium equorum tumulis ſuperpoſitæ ſunt Pyramides.

¶Cimon Athenienſis equabus(quib⁹ in Olympico certamine terciũ vicerat)ſepulchra erigi prope ſuum monumentum iuſſit. Author Plutarchus.

¶Romæ fuit Coruus/ qui humano ſermoni aſſuefactus/ omnibus matutinis euolans in roſtra, Tyberium/ Germanicum/ & Druſum Cæſares nominatim, mox tranſeuntem populum ſalutabat. Quem quum poſtea neſcio quis ira percitus

occidiſſet, a populo factum ęgreferente, ſaxis obrut⁹ eſt, Funuſq; aliti innumeris celebratum exequijs.

¶Xantippus dux Lacedæmoniorũ canes familiares ac domeſticos curauit humãdos. Vnum præcipue in arce, cui loco Cynotaphium extitit cognomentũ. Author Plutarchus.

¶Saxo Lib.5. Danicarum hiſtoriarum ſcribit Arſuitum Biornonis regis filium cum cane et equo fuiſſe humatum.

¶Ceruus Syluiæ (qui vulnere violat⁹, cauſa fuit belli inter Troianos et Latinos) roſis et tumulo ornari meruit.

¶Herodotus ſcribit Feles mortuas magno luctu defleri ab Aegyptijs, demum ad ſacra tecta deferri, vbi ſalſę ſepeliuntur in vrbe Bubaſti. Canes quoq; in ſua quiſq; vrbe tumulãt ſacris in locis. Vrſos qui ſacri ſunt, & lupos non multo vulpibus grãdiores eo ſepeliunt loco, vbi iacentes inueniunt. Crocodilũ (vbi mortem obijt) ſale conditum ſacris in vrnis ſepeliunt. Viuenti gemmas & inaures appendunt.

¶Lethargus Hippammonis equus mortuus cum mortuo domino inhumatus eſt.

¶Auram Atalãtę canem, quum Calydonia ſus peremiſſet, bruto ab indigenis ſepulchrum erectum eſt.

¶Geryonis canis Gargitios, Cerberi frater, ab Hercule cæſus, in Iberia monumẽtum habuit.

¶Marthes rex Aegypti cornicem habuit impendio mitẽ, adeoq; cicurem, vt quocunq; fuiſſet imperatum, literas deferret, ſciens quo trãſuolandum, vbi ſidendum quieſcendũ ve foret. Propter quod obſequiũ adeo mite, nulliuſq; ſtipendij indigũ, rex dignam putauit, cui erigeretur tumulus. Quod quoniã apud auditores ęgre capit fidẽ, ſi cui videor hoc finxiſſe, videat Cęlum Lib.13. Cap.58, qui ex Græcorũ monumentis hoc ipſum aduocat.

¶Apud Perſas equi, apud Moloſſos canes ſepulchra et exequias meruerunt. Vnde Statius Lib.2. Syluarum. Gemit inter bella peremptum Parth⁹ equum, fidoſq; canes fleuere Moloſſi, Et volucres habuere rogum, ceruuſq; Maronis. Itẽ Stroza filius. Suos de more Moloſſa vetuſto Condit terra canes, cineres nec lędit opertos.

INgrati qui Columbarum inſtar, parentes roſtris impetunt, et pabulo ſpoliãt, quiq; more viperarum pro vita rependunt mortem, hac hiſtoria ſpeculũ ſibi faciãt, diſcãtq; Ciconias imitari, quæ parẽtibus ſenio cõfectis, victũ miniſtrãt inſigni pietate. Proponãt ſuis oculis antiquitatẽ, quæ nullum obſequij genus incõpenſatum ac ſine mercede reliquit, nec ipſis quidẽ brutis animalib⁹ ſuum vectigal derogans. Et ſane crudelis eſt animi, eũ non agnoſcere, cuius opera tibi fuerit emolumento. Propterea Porcius Cato vir alioqui laudatiſſimus, magno crimini ſe fecit obnoxium, multũq; maculæ in tota poſteritate ſibi cõtraxit, ꝙ ſeruos ætate et ſenio cõfectos ablegauerit protinus. Quaſi vero bob⁹ emeritis, pabulo ſit interdicendũ, Aut nulla prorſus eorum ſit habẽda ratio, quos fixis ad Herculis poſtem armis iam donatos Rude, inualida ætas et vires iam defectæ cogunt quieſcere. Aut quaſi ſublata ab hominibus vtilitate, nihil amplius humanitatis tribuẽdum ſit. Athenienſis popul⁹ publica alimẽta cõſtituit mulis, quorum opera vſus fuerat in ędificio publico, ſolutoſq; vinculis ꝑ paſcua libere errare ꝑmiſit, velut libertate donatos. Quinetiam maximo datum eſt probro, ſi quis bouẽ aratro iam ſenij cauſa inutilẽ, vel reieciſſet vel expoſuiſſet venalẽ. Et nos nõ pudebit deorũ immortaliũ obliuiſci, quib⁹ tamẽ corp⁹, ipſaq; adeo vitã & animã debem⁹? Pro nihilo habem⁹ parẽtes aſpnari,

qui et nos genuerunt,quibus/vagitibus noſtris(dum in cunis eſſemus)totiens au=
res obtudimus,totiens interpellauimus ſomnũ,quoſq; tam frequẽter a cibo/alijſq;
delicijs auertimus,et ad cõgregãdas nobis diuitias ante Auroram ſurgere/ veſper=
tinos lectum petere/corpus ventis/vitam periculis exponere/fraudare geniũ/ac to=
tos deſyderio habẽdi prurire & inęſtuare fecimus. Quid autem de præceptoribꝰ?
quos licet extremo memorem loco,meritis tamen eorum reſponderi poſſe nõ pu=
to.Cur autem non puto?Qui erudiendi munus aliquando profeſſi ſunt,nõ inquirũt
cauſam,At rerum imprudẽtes & imperiti,rem putãt eſſe leuiſſimam,neq; pręcep=
torum vigilias aut labores æſtimant pluris,q̃ edentulas obſtetrices. Qui tamen ſi
aures veritati nõ occluderẽt & ſano iudicio,in tota mortalium vita nullã reperirẽt
profeſſionem pluribus vigilijs,et maiore animi tędio laborantem. Videbor com=
miniſci fabulas,niſi verbis amplioribus me verum & velut ex Tripode loqui pro=
bauero. Primum omniũ, vt et maiora taceam,& de leuiſſimis tãtum loquar,quot
inter legẽdũ ſcrupi & inexplicabiles nodi paſſi occurrũt/qui nõ ſemitarios modo lu
dimagiſtros ,ſed etiam præcipiendi peritos,rariſſimęq; notæ præceptores, ſuſpẽ=
ſos diem perpetuũ remorantur?In quibus ſi nulla pateat ſenſus cõiectura, tunc eos
rationem oportet comminiſci,qua coram naſutis auditoribus(ſi quos habeãt ta=
les)ſuam diſſimulent ignorantiam, vt neq; reperiſſe nodum, neq; ſalebram offẽ=
diſſe videant̃.Sed vt ſit plane docti p̄ceptores,Credis propterea nullas habere furi=
as,aut ſemper eſſe pectore curis expedito?Immo vero maniam cæteris grauiorem
ſuſtinent.Nam quo excellentiore ſunt ingenio,hoc animo in bilẽ procliuiore.Hoc
autem maiorem cõtrahũt bilem,quo certius exploratam habẽt diſcipulorum inſci=
tiã. Hoc demum certius habẽt exploratam,quo eminẽtioribus florent literis.Pręte=
rea rabiem medullis induunt,dũ vident ignaros priore loco haberi, Et tum ea pe=
ne emoriũtur,dum ab ignaris,ſibi vident imperari.Nec ego inexpertus dico. Vidi
enim pleroſq; plane inſulſos/agreſtes/illepidos/gemẽtibꝰ Muſis et inuita Miner=
ua natos,qui nec Aeſopum quidẽ triuerant,qui tamen(ꝙ auribus Gymnaſiarcha=
rum probe ſeruiebãt,ac de eorũdẽ crumena videbãtur ſoliciti)alijs egregie litera=
tis/ſeriaq; doctrina hominibus,ſed caput domini cõfricare neſciẽtibus,habebantur
chariores,ac amplioribus cumulabantur obſequiis.Neq; tamẽ huiuſmodi imperi=
ti Didaſcali ſuas nõ habẽt furias.Nã pręterq̃ ꝙ nihil ſciũt(quod eſt tormenti ge=
nus inauditum) multo magis torquentur in explicãdis nodis,q̃ qui ſũt claro inge=
nio,doctrinaq; non vulgari.Mandũt/remãdunt,ruminant,adhuc tamen crudũ in=
ueniunt,quicquid ſtomacho inculcãt. Vide quomodo cõcoquẽt rudes adhuc pul=
li,quod aſini iam prouecti nequeunt.Sunt inſuper tyrãnis ſimiles,qui vt potentiſ=
ſimos vrbium ſemper habẽt ſuſpectos,Ita quoq; indoctis hoc genꝰ magiſtellis ap=
prime ſunt ſuſpecti,quibus in ſchola amplior eſt ingenij vel doctrinæ theſaurus.
Metuunt enim,ſi quãdo aliquod verbũ cõgrue loqui velint,ne tercio quoq; ,ſolœ=
ciſmi ac barbariſmi comperiantur,et accuſentur. Et quoniam ſuæ ignorantiæ ſunt
intus ſibi cõſcij,neminem eſſe putãt,qui de hoc nõ ſomniet,nedũ fabuletur. Adeo
ſuam ipſi mẽtem reformidant,furiaſq; vltro ſibi parturiunt.Nec minus cruciãtur
animi,dum in media eruditorũ turba ſoli coguntur muſſare,ſoli nihil dicere,ne ſuã
barbariem amplius euentilent.Sed quod vtriſq;,doctis ſcilicet et indoctis cõmune
eſt malum ,non minorem parit crucem.Imprimis furorem affert & mortẽ Cram=
be bis repetita.Lectiones tot verborũ cumulis explanatę,nec dũ diſcipulis itellectę
torquẽt plus culeo et furca. His accedit variꝰ pædagogorũ guſtꝰ,quorũ alius vult
alumno ſuo Virgiliũ,hic Horatiũ,Iuuenalẽ ille in ſchola p̄legi.Oibus ſatiſfieri nõ
poteſt

poteſt. Acquieſcas vni, impinges in odiũ alterius. Des breuẽ infirmiorib9 ingenijs
lectionem, reclamabitur a præclaris. Primis rudimẽtis innitere, aderunt protin9,
qui nõ ſine cõuiciis dolebũt tãdiu liberos ſuos humi ſerpere. Sequare ſemꝑ ardua,
non deerunt/qui calumnientur implumes adhuc pullos prouocari ad volatum.
Quid in tanta rerum ambiguitate facias? Qua vero fronte ferendæ ſunt paren=
tum querimoniæ? quorum et clamores in finem diuerſum tendunt. Pleriq; patrũ
volunt acri cenſura in ſuos animaduerti. Matres lachrymis et adulationib9 hoc de=
precantur, quarum tamen liberi ea forte ſunt natura, vt ſine ſtimulo nihil omnino
poſſint proficere. Demum quum toto triennio nihil aut parum promouerũt, Hic
præceptoris furor, atq; vtriuſq; parẽtis, Hinc oritur dura grauior querimonia fur=
ca. Accidit item ſępenumero, vt ſi primoribus digytis ictum (quo nec pereat muſ=
ca) puero incuſſeris, accedat protin9 mater, dicatq; te in filij caput colaphis grandi=
naſſe, aut pedibus conculcaſſe ad mortem. Hæc tamen aurib9 ſurdis bibenda ſũt.
Neq; alia tuis laboribus aderit merces. Quæ omnia mihi ſtomachum non moue=
rent, niſi diſcipulos erudire, ſordidum plane, et velut mendicitatis quædẽ ſpecies
videretur, adeo vt iliberales quædam matronæ et Proſerpinæ vitam præcepto=
ris ſibi deberi putent, ſi viliſſimo hoſpitis Calabri munere eũ donauerint. Abi=
te in malam crucem edentulę/venenatæq; Aſpides, Abite cũ veſtris obolis et qua=
drantibus. Exiſtimatis perpetuum totius anni laborem veſtris penſari xeniolis, aut
nullũ propterea liberis veſtris non deberi ſtudium, quum vnica fortaſſe lecti pa=
leſtra maius præmium iuuenculæ acceperitis, q̃ ad annuam liberorum culturam
erogetis? Oppianus poeta ſcripto de piſcibus opere, tot ab Antonio Seueri filio ac=
cepit nũmos aureos, quot illic erant carmina. Vendidit Iſocrates orationem talen=
tis viginti. Pamphilus pictor neminem minoris talento docuit. At vos tum egre=
gie et magnifice vobis videmini feciſſe, ſi vel caprinum caſeolũ, aut mellitam de=
deritis placentam. Mihi tamen propter hoc ipſum non diſplicet erudiendi condi=
tio. Doleo tãtum nullã haberi laborib9 gratiã. Neq; aliquid pręter Cymices et pe=
diculos ibidẽ cõparari. Præceptores aſſiduo clamore exhauriũt pulmonẽ, et ad Ra
uim vſq; vociferãtur, fuſoſq; Parcarũ improbo quãdoq; labore ſibi accelerãt/et vi=
tã faciũt breuiorem, Apud diſcipulos tamen interim ſtatim gratia. Abſit autem, vt
hæc mihi inuratur macula/tantæq; infamiæ carbone/tanta immundicia nigreſ=
cat meum nomen. Ferreus ſim et emoriar, et (vt cum Horatio loquar) merdis ca=
put inquiner albis Coruorum, ſi quis vnq̃ huius ſceleris me conuincat. Si ab eorum
recordatione vel vnguem latũ receſſero, qui meipſum doctrina excoluerunt. Nec
de ijs tantum loquor, qui ætate iam prouectum docuerũt, Illos etiam includo, ſub
quibus ipſa didici elementa, quiq; primis rudimẽtis (quæ ſi ſpreuiſſẽ, non fuiſſet
maioribus locus) me more nutricis pauerunt. Ante omnes/q̃diu viuam, habebo &
reuerebor loco numinis, puericiæ meæ doctiſſimum Aurigam et impœnitendum
præceptorem HVGONEM VITVRELLVM, cui quicquid eſt, in me Hugo Vi=
frugis, refero acceptum. Fuit enim artifex fundamentorum meorum in prima ęta= turellus
tate, quo tempore Corbini (id eſt oppidũ nõ procul Auguſtuduno) degebam cũ
Guillermo Laterano hoſpite meo viro honeſtiſſimo, et amantiſſimo literarũ. Do=
cebat me q̃ta maxima poterat diligentia, neq; patiebatur in ſchola mihi ſomnũ ob=
repere. Negligentiam meam quandoq; puniebat ferula, Cuius quoniã videbat me
timidiſſimum, animaduertebat modice, idq; cum riſu, Verbiſq; frequẽtius terrebat
q̃ verbere. Et quod omniũ probo maxime, nõ ſolum mihi proderat eius doctrina,
ſed inculpati quoq; mores, honeſtiſſimæ vitæ ſpeculum proponebãt et exemplũ.

Nullum vnq̃ verbum ex eiꝰ ore prodibat impudicum. Quomodo autem prodijſ=
ſet, quum quid eſſet impudicitia, nunq̃ periculum feciſſet? Quod ego poſito in
vadimonium capite, affirmare auſim. Nec loquor vt eius ſeruiam auribꝰ, ſed quo=
niam ita ſe habet veritas. Nã multis annis (quos erudiẽdis iuuenibus impẽdit ha=
ctenus) nũq̃ eius maculę fuit ſuſpectꝰ. Nec ipſe ſuſpicionis malę pręſtitit occaſio=
nem. Nemo vnq̃ ſcintillam Veneris potuit in eo augurari, q̃uis nec vxorem duxe=
rit, nec ſacris ſit initiatus. Inculpata eius vita nullo melius argumento cognoſcitur,
q̃ ꝙ propenſa in deterius hominum iudicia, et linguæ in mendacia procliues, nihil
vnq̃ in eo ſordidum et inhoneſtum potuerint cõminiſci, nedum reperire. Nec por=
ro ſuſpicandum eſt eũ in alijs moribus, eſſe deteriorem. Quoquo te verteris, nihil
niſi mũdũ reperies. Eſt imprimis honeſta in diſcipulos grauitate, modeſto in om=
nes colloquio, pręcipua in ſacris locis religione. Temperate viuit. Parce in cõuiuijs
loquitur, nec niſi de virtute. Parciſſimus eſt ſomni et epularum, Meſſe tenus viuit.
& ſuo ſe pede metitur. Et quũ nemini detrahat, detractores odio proſequitur Va=
tiniano. Cæterũ q̃m authore Plynio, nihil eſt in rerum natura, quod exemplo dierũ
ac noctium aliquas feriarum vices nõ poſtulet, fatigatũ ſtudijs et labore ſpiritum,
quandoq; refouet ludo, gaudetq; venandi ſtudio et ſagittandi. Quod mea ſententia
non eſt damnandum, quum pleriq; grauiſſimi et multa laude præſignes viri, lu=
dis vel etiam puerilibus quandoq; indulſerint. Ferũt Iouis et Alcmenæ filiũ Her=
culem, puerulis interdum colluſiſſe. Sed et ab Alcibiade quãdoq; depręhenſus eſt
Socrates cum Lamprocle infãte iocans. Magnus Ageſilaꝰ cum infantulis nõnunq̃
in arundine lõga equitabat. Quare nec vertẽdum eſt crimini, ſi ille ſeria, et quę vi=
rum decet, recreatione interim oblectetur, et ſe ſibi reddat, quũ hi nuces etiam re=
petiuerint. Vt ſemel finiam, quotienſcunq; Hugonis mei reminiſcor, videre videor
tetricum illum cum ſua maieſtate Quintilianum, virtutis et eloquẽtię pręcepta di=
ctantem, diſcipuloſq; moribus paſcentẽ, nõ minus q̃ doctrina, Reminiſcar tui Hu=
go doctiſſime, tibiq; aſſurgam vt parenti, Dum memor ipſe mei, dum ſpiritus hos
reget artus. Et ſi quando fortuna melior Copiæ cornu mihi ſuppeditauerit, et me
vtraq; mamma lactauerit, tu ambabus (quod aiunt) manibus, pleniſq; calathis ex
meo granario (velut Alcmęon ex ęrario Crœſi) hauries et demetiere. Quod di=
co, vt intelligas me nõ eſſe ex eorum numero, qui nõ agnoſcũt beneficia, quiq; vbi=
primũ nidum reliquerunt, euaneſcẽte ſtatim gratia, pręceptoribꝰ faciũt, quod cal=
ceis et vaſis ſolet, quæ vbi vſu fracta ſunt et attrita, abiiciũtur protinus. Nõ erat ani=
mus huc digredi, niſi tuliſſem ęgre / operas brutorum melius olim fuiſſe compenſa=
tas, q̃ nunc ſtudia literarum.

¶ Peſtilentiæ memorabiles.

1 ¶ Leone Iſauro imperante, tãta in vrbe Roma ſęuitum eſt clade, vt trecẽta et am=
plius ciuium milia peſte et fame cõſumpta ſint.

2 ¶ Anno a virginis partu / 1400 / Florẽtię peſtis triginta hominum milia abſũpſit,
Porro ſcribit Plynius Locris et Crotone peſtilentiam nunq̃ fuiſſe.

¶ Damnati Supplicijs apud
Inferos, ſecundum poetas.

1	Tantalus	5	Belides
2	Siſyphus	6	Prometheus
3	Ixion	7	Theſeus
4	Tityus		

Fabulãtur

¶Fabulantur poetæ Tantalum dijs hoſpitio ſuſceptis/Pelopem filium appoſuiſ= 1
ſe comedendum, vt eorum experiretur diuinitatẽ, Ac propterea ad inferos perpe=
tua ſiti ac fame torqueri, aquis et pomis ori imminentibus, quę non poſſit arripere.

¶Siſyphus Aeoli filius/quoniam ex hoſpitibus alios ſaxo perimebat, alios calce in 2
aquas pręcipitabat, hanc apud inferos luit poenam, vt relabentẽ ſemper ſcopulum
ad verticem montis cogatur voluere.

¶Ixionem Theſſalum rota perpetua volui dicunt, ꝙ ſe Iunoni gloriaretur concu= 3
buiſſe.

¶Tityus Iouis filius propter tentatam ſtupri Latonam/ab Apolline ſagittis con- 4
foſſus eſt. Hoc autem ſupplicio nunc torqueri dicitur, vt renaſcentes eius fibras ie=
curq; vultur ſemper dilaniet.

¶Filiæ Danai (quæ ab auo Belo dicũtur Belides) propter maritos noctu excepto 5
Lino interfectos/perforatis vrnis, aquas apud inferos æternum hauriunt.

¶Prometheus Iapeti filius propter ignem Ioui ſurreptum, formatũq; luto homi= 6
nem, a vulturibus roditur ſub Caucaſo.

¶Theſeus Aegei filius perpetuo damnatur ocio, ꝙ cum Pirithoo Proſerpinã ra= 7
pere voluiſſet. Virgilius Lib.6. Sedet, æternumq; ſedebit Infelix Theſeus.

¶Supereſt vt omnia teſtimonijs poetarũ confirmemus. Ouidius Lib.4. Meta= 8
morphoſeos inquit.

Ouidius

Viſcera prębebat Tityus lanianda, nouemq;
Iugeribus diſtractus erat. Tibi Tantale nullę
Deprenduntur aquæ, quęq; imminet/effugit arbor.
Aut petis aut vrges rediturum Siſyphe ſaxum.
Voluitur Ixion/& ſe ſequiturq; fugitq;.
Moliriq; ſuis loethum patruelibus auſæ
Aſſidue repetunt, quas perdunt Belides vndas. Idem Lib.1. de Ponto.
Sic inconſumptum Tityj/ſemperq; renaſcens,
    Non perit, vt poſſit ſæpe perire iecur. Idem in Ibin.
Siſyphus eſt illic/ ſaxum voluenſq; petenſq;/
    Quiq; agitur rapidę vinctus ab orbe rotæ.
Quæq; gerunt humeris perituras Belides vndas,
    Exulis Aegyſthi turba cruenta nurus.
Poma pater Pelopis præſentia quærit, et idem
    Semper eget liquidis, ſemper abundat aquis.
Iugeribuſq; nouem qui ſummus diſtat ab imo,
    Viſceraq; aſſidue debita prębet aui. ¶Tibullus Lib.1.

Tibullus

¶Illic Iunonem/ tentare Ixionis auſi
    Verſantur celeri noxia membra rota.
Porrectuſq; nouem Tityus per iugera terræ,
    Aſſiduas atro viſcere paſcit aues.
Tantalus eſt illic et circum ſtagna, ſed acrem
    Iam iam poturi deſerit vnda ſitim.
Et Danai proles (Veneris quę numina lęſit)
    In caua Lethęas dolia portat aquas. Propertius Lib.2.

Propertiꝰ

¶Hoc ſi quis vicium potuit mihi demere ſolus,
    Tantalęę poterit tradere poma manu.
Dolia virgineis idem ille repleuerit vrnis,

Ne tenera aſſidua colla grauentur aqua.
Idem Caucaſea ſoluet de rupe Promethei
Brachia, et a medio pectore pellet auem. Idem Propertius Lib. 4.
Siſyphe mole vaces, Taceant Ixionis orbes,
Horatius. Fallax Tantaleo corripiare liquor. ¶Horatius in Epodo.
¶Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis.
Optat Prometheus obligatus aliti,
Optat ſuperno collocare Siſyphus
Seneca In monte ſaxum, ſed vetant leges Iouis. Seneca in Hercule furente.
¶Rapitur volucri tortus Ixion rota,
Ceruice grande ſaxum Siſyphia ſedet,
In amne medio faucibus ſiccis ſenex
Sectatur vndas, abluit mentũ latex,
Fidemq; quum iam ſæpe decepto dedit,
Perit vnda in ore, poma deſtituũt famem,
Prębet volucri Tityus ęternas dapes,
Vrnaſq; fruſtra Danaides plenas ferunt. Idem in Thyeſte.
¶Stat luſus vacuo gutture Tantalus,
Et pendet capiti plurima noxio
Phinęis auibus pręda fugacior. Idem in Hippolyto
His repoſitum degrauet feſſas manus
Saxum, ſenis perennis Aeolij labor.
Me ludat amnis ora vicina abluẽs,
Vultur relicto tranſuolet Tityo ferus.
Meumq; poenę ſemper accreſcat iecur.
Et tu mei requieſce Pirithoi pater.
Hæc incitatis membra turbinibus ferat
Nunq̃ reſiſtens orbe reuoluto rota.
Dehiſce tellus, recipe me dirum chaos. ¶Idem in Medea.
¶Rota reſiſtat membra torquens, Tangat Ixion humum,
Tantalus ſecurus vndas hauriat Pyrenidas,
Grauior poena ſedeat coniugis ſocero mei,
Lubricus per ſaxa retro Siſyphum voluat lapis,
Voſq; vrnis quas foratis ludit irritus labor,
Danaides abite. Idem in Agamennone.
¶Vbi ille celeri corpus euinctus rotę
In ſe refertur. Vbi per aduerſum irritus
Redeunte toties luditur ſaxo labor.
Vbi tondet ales auida foecundum iecur,
Et inter vndas feruida exuſtus ſiti,
Aquas fugaces ore decepto appetit.
Poenas daturus coelitũ dapibus graues. Idem in Octauia.
¶Tantali vincat ſitim
Ixioniſq; membra rapientem rotam.

¶Qui ſuis inuentis
perierunt.

1	Thraſius	5	Diomedes
2	Perillus	6	Scyron
3	Phalaris	7	Icarus
4	Pygmalion	8	Aruncius Paterculus.

THraſius ſeu Thraſillus quum ad exorãdas à Ioue pluuias/ Buſyrim docu= 1
iſſet hoſpites immolare, interfectus eſt omniũ primus. Ouidius in Ibin.
Vt qui poſt annos ſacri mõſtrator iniqui, Elicuit pluuias victima cæſus
aquas. Idem Lib. 1. de arte.

Dicitur Aegyptus caruiſſe iuuantibus arua
Imbribus, atq; annos ſicca fuiſſe nouem.
Quum Thraſius Buſyrin adit, monſtratq; piari
Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Iouem.
Illi Buſyris, fies Iouis hoſtia primus,
Inquit, et Aegypto tu dabis hoſpes aquã. Item Claudianus Lib. 1. in Eutropiũ.

Sic multos fluuio vates arente per annos,
Hoſpite qui cæſo monuit placare tonantem,
Inuentas primus Buſyridis imbuit aras.
Et cecidit ſæui (quod dixerat) hoſtia ſacri.

PErillus quoq; in tauro æneo (quem ad reos torquendos excogitauerat) à
Phalaride combuſtus eſt. Ouidius in Ibin. Aere Perillæo veros imitere 2
iuuencos, Ad formam tauri cõueniẽte ſono. Idem Lib. 4. De arte amã=
di. Et Phalaris tauro violenti membra Perilli Torruit, infelix imbuit author opus.
Idem in Triſtibꝰ Perillum primo, deinde Phalarim ſic inducit loquẽtes. Vt mu=
nus munere penſes, Da precor ingenio munera digna meo. Dixerat, & Phalaris
pœnæ mirande repertor, Ipſe tuum præſens imbue dixit/ opus. Claudianus Lib. 1.
in Eutropium. Sic opifex tauri/ tormentorumq; repertor, Qui funeſta nouo fabri=
cauerat æra dolori, Primus inexpertum Siculo cogẽte tyrãno Senſit opus, docu=
itq; ſuum mugire iuuencum.

¶ Phalaris quoq; tyrannꝰ eodem poſtea tauro incluſus, et crematus eſt, quo alios 3
prius ſuffocauerat. Ouidius in Ibin. Vtq; ferox Phalaris lingua prius enſe reſecta.
More bouis Paphio clauſus in ære gemas.

¶ Pygmalion frater Anthei quũ immolationem hoſpitum docuiſſet. deorum aras 4
ſuo ſanguine inſtar cæterorum imbuit. Ouidius in Ibin. Frater vt Anthei quo ſan=
guine debuit, aras Tinxit, & exemplis occidit ipſe ſuis.

¶ Diomedes ab Hercule datus eſt in pabulum ſuis equis, quos humano prius ſan= 5
guine ipſe pauerat. Ouidius in Ibin. Vt qui terribiles pro gramen habentibꝰ her=
bis, Impius humano viſcere pauit equos.

¶ Scyron latro in Attica à Theſeo in mare præcipitatus eſt, quo priꝰ hoſpites ipſe 6
deturbabat. Cuius oſſa mutata dicuntur in ſcopulos.

¶ Icarꝰ pater Erigones, quum Atticos vſum vini docuiſſet, ab eis in ebrietatẽ lap= 7
ſis interfectus eſt. Ouidius in Ibin. Muneribuſq; tuis lædaris, vt Icarus, in quẽ In=
tulit armatas ebria turba manus.

AEgeſta Siciliæ fuit oppidum, in quo principatus eſt Aemylius Cenſorinꝰ, 8
qui noui tormenti inuentores muneribus cumulabat. Cui quum Arun=
cius Paterculꝰ, equum ex ære factum ad fontes perimendos excogitaſſet,
eiuſdem iuſſu primꝰ eo cõiectus eſt, & ibidem enecatꝰ. Author Ariſtides Mileſius
apud

apud Plutarchum. Vtinã ętate noſtra pari lege in eos animaduerteretur, qui nouorum ſcelerum ſunt rimatores. Nullum eſt mihi frequẽtius votum, q̃ vt latrones illos pecuniæ publicæ quęſtores, nouercante aliquando Fortuna/ & vlciſcente Nemeſi ſuis inuentis perire videam, culeoq; & furca luere/ aut mutato proſperitatis Fauonio bonis omnibꝰ ſpoliari, manum ad ſtipem porrigere, & hoſtiatim victum emendicare, qui credulis & imperitis rerum principibus rodendę plebeculę, exigẽdorumq; nouorũ ſemper vectigaliũ artẽ demõſtrãt, Quos iam hactenus edocuerunt, vt exhauſtis ingeniijs, vltro progredi non poſſint, nec ſi imponatur nouũ ſtipendij nomen, populus ſit ſoluendo. Quod enim extorquendi ęris commentũ dari queat, quo regum aures non caleant, quod nõ teneant tanq̃ ſuos vngues, ſceleratiſſimo horum latronum cõſilio, quibus nõ eſt horrori ciues vrbium/ & ruris incolas quouis modo ad cutem vſq; radere, & ad medullas exſuggere, vt priuæ ſtudeãt crumenę, domeſticumq; theſaurum ſemper adaugeant? Putas ne eos inopum viduarum/ aut pupillorum rationem habere, quos vident laceros/ nudos tanq̃ ex matre, ſiti & inedia macros, humectari pluuia/ frigore totos tremere, et nullas nõ ſentire miſerias, nullo nõ languere tormento? Vidẽt rapaciſſimi hoc genus vultures, q̃ta ſit agricolarum paupertas, q̃ flebilis vita, q̃ modica facultas. Sunt enim quorũ integer theſaurꝰ eſt caſa ſtraminea/ fictilis hydria/ Abacus lõgo vſu tineis q̃ foraminatus/ duo aut tres vrceoli, faginus Cantharus, biniq; nec amplius porculi. In quos ſæuitur nõ minus, q̃ in eos, qui drachmę grandine operti ſunt, & bonorum habent ſpacioſũ mare. Qui ſi non habeant, vnde ſoluant, prægnantibus etiã vxoribus auferetur culcitra lecti. Videret hoc Cicero, & nõ exclamaret in tyrãnidem regum? Viderent Graeci, & ad aſſerendam libertatem nõ excitarent populum? Videret Lycurgus, & immoderatum hoc rapinæ genus lege non comprimeret? Nihilominus oportet pati, neq; eſt qui præ metu hiſcere aut mouere linguam audeat. Et quo liberius hominum furor ac libido ſibi indulgeret, veritati omnibus locis atq; etiam theatris et templis interdictum eſt. Nemo eſt qui potentiorum rapinas & adulteria audeat obiurgare, Nemo q̧ ſpoliatę eccleſię patrocinari, Nemo q̧ de populi paupertate verba facere, Nemo qui exulãtẽ cleri nutricẽ Leoni eripere. Et iam Theologi noſtri, quorũ refert ad rauim vſq; verbis fulminare, muſſant, relictoq; Theoſophię ſtudio ad grammaticorum nugas redeunt. Omnes enim ad vnum veritatẽ declinare diſcunt, ne iugulũ inclinent. Propterea q̃m leges comprimendorũ ſcelerum funditus perierunt, nõ eſt mirum, ſi durius iugum quotidie incumbat populo, ſi noſtri quęſtores, ærarijq; publici cuſtodes ĩfideliſſimi nouos rapinæ modos annuatim comminiſcantur, et ex aliena miſeria ad arbitrium ſibi ſuiſq; omnibus fortunam fabricent. Sed iam tacendum eſt, ne quis diẽ perduellionis mihi dicat, & in ius me vocet, aut veritas ipſa profeſſori ſuo detrimentum afferat.

Morbi diuerſi.

1	Albugo	46	Cachexia	91	Ignis ſacer
2	Alopoecia	47	Comitialis	92	Lepra
3	Angina	48	Dyſinteria	93	Lichenes
4	Amphimerinon	49	Dyſuria	94	Lithiaſis
5	Apoplexia	50	Dypſnea	95	Lyenteria
6	Argema	51	Diſcoia	96	Lippitudo
7	Aurigo	52	Dracontiũ	97	Lagophthalmia
8	Arquatus	53	Diabetes	98	Leucomata
9	Alphon	54	Elephantus	99	Lycantropia
10	Arthritis	55	Enchantis	100	Lethargus
11	Apopthoſis	56	Epialos	101	Leontiaſis
12	Amauroſis	57	Epiphora	102	Mentagra
13	Amblyopia	58	Epinyctis	103	Melathea
14	Apthę	59	Ectropia	104	Nephritis
15	Anchuriſma	60	Emphiſma	105	Nauſea
16	Anorexia	61	Epicauma	106	Narce
17	Atrophia	62	Epulis	107	Ozena
18	Acrocordona	63	Empyema	108	Otalgia
19	Apoſtema	64	Enterocellę	109	Pernio
20	Branchus	65	Epneumatoſis	110	Petigo
21	Bubonocele	66	Emphyſima	111	Phrenetis
22	Batrachus	67	Erotes	112	Phthiriaſis
23	Bulimus	68	Ephialtes	113	Pituita
24	Cęrium	69	Febris	114	Pleuretis
25	Cancer	70	Ficus	115	Podagra
26	Carbunculus	71	Furunculus	116	Porrigo
27	Carcinoma	72	Gangilion	117	Priapiſmus
28	Cephalęa	73	Gemurſa	118	Puſtula
29	Condyloma	74	Glaucoma	119	Pterigiũ
30	Cordapſus	75	Gomiorrhoea	120	Ptiloſis
31	Coriago	76	Gangrena	121	Pſorophthalmia
32	Coriza	77	Heterocranea	122	Phthiſis
33	Cynanche	78	Hydron	123	Polypus
34	Chiragra	79	Hydrocephalęa	124	Parotides
35	Chemoſis	80	Hydrops	125	Parulis
36	Crethe	81	Herculanus	126	Pariſthmia
37	Chalazia	82	Hydrocellę	127	Pneumonia
38	Cophoſis	83	Hypiſphaſma	128	Phymoſis
39	Cion	84	Hyptaſmus	129	Pſora
40	Calculus	85	Harpe	130	Paralyſis
41	Cardiacus	86	Hemorrhois	131	Recluuium
42	Coeliacus	87	Icterus	132	Ramex
43	Cirſocele	88	Ileos	133	Regius
44	Catoche	89	Impetigo	134	Stranguria
45	Caros	90	Intertrigo	135	Sacer

Strophos

136 Strophos	142 Synchiſis	148 Sphacelus
137 Sycoſis	143 Sympyſis	149 Struma
138 Synanche	144 Spſamus	150 Scitrum
139 Sonticus	145 Syntexis	151 Therioma
140 Syriaſis	146 Scotoma	152 Tormina
141 Soleropthalmia	147 Satyriaſis	153 Tuſſis.

QVoniam morbi ſũt famuli mortis (de qua hucuſq; ſum⁹ locuti) optimo iure fiet vt dominã velut ancillarioli a tergo ſubſequãtur. De quibus propterea ſi quid dixero, mihi quæſo nõ iraſcãtur medici, ꝙ falcẽ in alienã meſſem iniecero, ꝙq; vltra crepidã ſutor/ vltra telam Textor iudicauero. Sola ſubijciam fragmenta ex peritiſſimo naturalium rerum Plynio/ aliquotq; alijs nõ pœnitendis ſcriptorib⁹, ne quis calumnietur me priua opinione aliquid cõmẽtum fuiſſe. Sed rem aggrediamur ex ordine literarum.

1 ¶ Albugo eſt macula quędam in oculo, a colore ſubalbido, qui ex glutinoſa pituita procedit. Plynius. Qua alligata oculo, albugines tolli dicuntur.

2 ¶ Alopoecia morbus eſt in capite humano ex vicio humorum proueniẽs, dictus a vulpe, quã Gręci Alopoeca dicunt, ꝙ crebro hoc genus morbi patiatur, vel ex proprietate vrinę eius animalis, qua vt aſperſę herbę areſcunt, neq; renaſcuntur nouæ, ita quoq; pilos decutit hic morb⁹, qui poſtea non ſuccreſcũt. Vocatur aliter Alopœciaſis. Et Alopœcades vafer ſeu vulpio dicitur. Plynius ait hunc morbũ linguę herbæ radice combuſta/ et trita emendari.

3 ¶ Angina morbus eſt acutiſſimus fauces occupans et ſtrangulans, qui aliter Tõſæ ſeu tonſillæ dicitur, ab Hippocrate et Galeno Sinanche. Tracto Ethymo ab ango verbo, ꝙ hominem angat. Plautus. Vellem me in Anginam verti, vt huic aniculæ fauces pręoccuparẽ. Fit autem quando nec tumor, nec rubor vllus apparet, ſed corpus aridum et vix ſpiritus trahitur, Arethę⁹ medicus dixit morbũ hunc ex frigore frigidiſq; potionibus generari. Anginæ genera tria ſunt, Synãche/ Cinanche/ Paraſynanche. Iulius modeſtus apud Macrobium teſtis eſt Angeronæ deæ olim ſacrificatum, ꝙ populus Romanus hoc morbo, pręmiſſis votis liberatus ſit.

4 ¶ Amphimerinon febris eſt quotidiana, quæ ex humorib⁹ corruptis ac præſertim pituita coaleſcit.

5 ¶ Apoplexia ſeu Apoplexis dicitur ſubita percuſſio, et velut quædam conſternatio, quam qui patiuntur, dicũtur Apoplectici. Hoc morbo perijt Valentinus, ſubiti ſanguinis eruptione. Si fiat in parte corporis tãtum, Hemiplagia dicitur, hũc morbum latini ſtuporem vocant. Galenus ait in Aploplexijs totum corp⁹ ſenſu priuari, ac motu, ſolũq; ſupereſſe anhelitum, qui ſi prohibeatur, maxima eſt & acutiſſima Apoplexia. Fit autem hic morb⁹, interdum fulminis ictu, interdum morbo.

6 ¶ Argema ẽ morb⁹ oculorũ, quũ vlc⁹ circulũ oculi infeſtat. Irim Gręci et Leucoma a candore nominant, Latini albuginem. Fit autem quando ex plaga tenui venis fractis ſanguis ſuffunditur toti oculo, deinde nigreſcit.

7 ¶ Aurigo morbus eſt, qui aliter Regius dicitur, nomen habet a colore auri, quem bilis per totum corpus diffuſa repręſentat. Quo qui laborant, auriginoſi vocantur.

8 ¶ Arquatus morb⁹ dicit̃ a varietate coloꝝ arc⁹ cœleſtis, quos affectorũ facies reddit. Plynius ſcribit hunc morbum et Ictericum eundem eſſe cum regio morbo, ab Icterone aue, quam nos galgulum dicimus. De hoc Lucretius Lib. 4. Lurida præterea fiunt quæcũq; tuentur Arquati, quia luroris de corpore eorum Semina multa fluunt,

ta fluunt,ſimulachris obuia rerum,Multaq; ſunt oculis in eorũ deniq; mixta,Q uę
contage ſua palloribus omnia pingunt.

¶Plutarchus ſcribit Alphon morbũ eſſe quẽdam,quo q̃uis laboraret Atoſſa Ar= 9
taxerxis filia,nihilominus à patre in vxorem ducta eſt.

¶Arthritis dicitur articulorum affectio, ſicut Pleuritis,& coſtarum & Nephritis 10
renum.

¶Apopthoſis dicitur pruritus palpebrarũ,quum pili earũ decidũt,quarũ Diabro= 11.
ſis/Diſtochiaſis/Phthiriaſis etiam ſunt vitia

¶Amauroſis morbus eſt viſum impediẽs incolumi pupilla,fere citra vllũ dolorẽ. 12

¶Amblyopia idẽ prope eſt cũ amauroſi,quãdo ita premunt̃ oculi,vt exerti perſe= 13
uerent,& plus iuſto patentes ſunt,vt contingit athletis in certamine cõpreſſis.

¶Apthę vlcera ſunt in ore ſummo,Infantibus plęrũq; peculiaria vicio lactis(quo 14
nuntriuntur)calido humore corrupti. Oriuntur & in prouectis ætate,quando hu=
moribus calidis cõcurrentibus tumeſcunt ora aſpectu ſanguineo.

¶Ancuryſma tumor eſt arteriæ pręcluſæ e ſanguine & ſpiritu cauſam trahens.Fit 15
autem quum vulnerata arteria pellis nequaq̃ ſuperinducitur.

¶Anorexia eſt morbus quidam, quo affecti cibũ reſpuunt & faſtidiunt,pelliturq; 16
olfactu aceti/& alijs odoribus acutis.

¶Atrophia morbus eſt maciem contrahens,quãdo corpus non alitur,cõtinuo ali= 17
quibus decedentibus & nullis ſuccedentibus.

¶Acrocordona vlcera ſunt verrucis ſimilia,vbi ſub cute coit aliquid durius/& in= 18
terdum paulo aſperius.

¶Apoſtemata dicuntur corruptiones carnium,muſculorum/venarum/& arteria= 19
rum,quæ initio rubra & dura ſunt, demum quum maturuerunt,multam emittunt
ſaniem.

¶Branchus ſpecies eſt Catharri guttur arripiens, quando fauces arteriarum aſpe= 20
ritate lęſæ ſunt.

¶Bubonocele morbus dicitur, quando inteſtinum vſq; ad inguen dũtaxat erupe= 21
rit/aut decubuerit.

¶Batrachus eſt tumor ſub lingua maxime pueros infeſtans.

¶Bulimus dicitur morbus,quũ ob famem ſtomachus deficit, paulatimq; adeo fri= 22
geſcit,vt extremæ partes deſtituãtur.Curatur autem aceti/aut panis calidi olfactu, 23
aut ſi extrema membrorum/calida aqua abluantur.

¶Cęrium genus eſt vlceris,dictũ a faui ſimilitudine,quam habet.Plynius.Ramo= 24
rum fici teneri cauliculi cum melle vlceribus(quæ cęria vocantur)illinuntur.

¶Cancer canceris,morbus eſt naſcens in omnibus fere corporis partibus, ſed maxi 25
me in mammis mulierum, quæ naturali menſtruo non purgantur. Ouidius. Vtq;
malum late ſolet immedicabile Cancer Serpere, & illæſas viciatis addere partes.
Cato de Re ruſtica Cancer cancri ponit in maſculino. Eadem(inquit)braſſica vul
nera putrida,Cancroſq; purgabit. Aliter Carcinoma ſeu carcinus dicitur. Crinitus
ait Cancrum differre ab Elephantiaſi, ꝙ cancer vnicum dũtaxat membrum oc=
cupet,Elephantiaſis vero vniuerſum corpus ſuo paſſim contagio depaſcatur.

¶Carbunculus eſt tuber/ ſeu vicium proueniens ex inflammatione, Diciturq; ab 26
igneo carbone propter inflammationem. Super eum puſtulæ eminent maxime ni=
græ.Interdum ſubliuidę/aut pallidę.In quibus ſanies eſſe videtur.Hunc morbum
Græci Anthracẽ vocãt. Plynius lib.26.ait Carbũculum in Italiã primum veniſſe
L.Paulo &.Q.Martio cenſoribus, ac eſſe peculiare Narbonẽſis prouinciæ malũ.

27 ¶Carcinoma ſunt qui idẽ eſſe putent cũ cãcro, niſi ꝙ maxime in ſuperioribus partibus circa faciẽ/ nares/ & aures prouenit. Cato ait hunc morbũ ſanari braſſica trita.

28 ¶Cephalęa morbus eſt acutus & peſtilẽs, qui totũ caput infeſtat. Qui dimidia ſolum capitis parte laborant, hemicranici dicũtur. Cephalẽ caput ſignificat.

29 ¶Condyloma tuberculũ eſt inſanabile, naſcẽs circa coronam podicis, proueniẽs ex inflãmatione. In quo ſunt eminẽtes tumores, figura rotunda/ nũc molles/ nunc duri. Tres aũt præcipui podicis morbi ſunt Rhagada/ Hęmorrhois/ Condyloma.

30 ¶Cordapſus morbus tenuioris inteſtini. quem iuniores Iliacum nominant.

31 ¶Coriago morbus eſt pecoris bubuli, quum pellis ita tergori adhęret, vt appręhẽſa manibus a coſtis deduci nequeat. Prouenit hic morbus, ſi bos ex aliquo languore maciem cõtraxerit/ aut ſudans in opere, poſtea refrixerit.

32 ¶Coriza morbus humore naſum obturans, latine grauedo.

33 ¶Cynanche dicit̃ pituita craſſa in fauces & ceruicem delata, qua maxime laborant canes. Vnde etiam tractum Ethymum. Tunc vox nihil poteſt exprimere.

34 ¶Chiragra dicitur manuũ morbus, quo qui laborãt, Chiragrici dicũtur. Horatius. Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.

35 ¶Chemoſis morbus eſt oculorum, quando ex tumore vehementi, vtręq; palpebrę connectuntur, vt vix liceat cõniuere.

36 ¶Crethe eſt tuberculum, quod naſcitur in palpebra, hordei ſimilitudine. Vnde & Hordeolum vocatur.

37 ¶Chalazia, morb⁹ eſt pręcedẽti ſilis, quãdo tuberculũ albũ mõ gradinis innaſcit̃.

38 ¶Cophoſis aurium morbus ſurditatem afferens.

39 ¶Cion ſeu Cionida tumor eſt in gutture, quando ſcilicet excreſcens caro in faucibus ex Rheumate impedit vocem.

40 ¶Calculus morbus eſt in renibus/ proueniens ex defectu cõcoctionis. Fit etiam in veſica, tunc appellatur Lithiaſis.

41 ¶Cardiacus morbus eſt in ore ventris, qui accidit cum febre acuta & motu arteriarum frequenti, Recreaturq; flabelli ventilatione.

42 ¶Cœliacus vẽtris morb⁹, quũ emollita aluo, liqda egerunt̃ cauſa debilitatis. Cauſa morbi eſt ſupfluus & frigidus cibus, cõtinua frigora/ aut calores vehementes.

43 ¶Circocele morbus eſt coleorum, quum tumeſcentes venæ ſcrotum implent, ſitq; teſticulorum alter maior altero.

44 ¶Catoche & Catalepſis morbus eſt inter Lethargum & Phreneſim medius, melancholico humore cum febre veniẽs, quum affectus oculos quãdoq; apertos, quãdoq; cõcretos & immobiles habet ſine ſenſu.

45 ¶Caros ſpecies eſt Lethargi vehementem ſomnum inducens.

46 ¶Cachexia eſt malus corporis habitus omne alimentum corrumpens, quãdo corpus longo morbo extenuatũ refectionem ob debilitatem non accipit. Prouenit etiã quandoq; a retentione excrementi.

47 ¶Comitialis, morbus eſt tantã animi cõſternationem afferẽs, affectũq; adeo mẽte alienatũ & attonitũ reddẽs, vt tremẽtibus mẽbris, veniſq; palpitãtibus in terrã decidat. Vnde & caducus dicit̃. Vocat̃ etiã Herculeus, ꝙ eo laborauerit Hercules. Itẽ morbus ſacer, ꝙ in eam maxime partẽ ſęuiat, quæ ſit ſanctiſſima. Comitialis aũt, ꝙ primus Romanorũ (qui eo laborauit) affectus ſit in comitijs. Huic morbo pręcipue ſunt obnoxij, viri qui atra bile vexantur & ingenio clarent.

48 ¶Dyſenteria eſt inteſtinorum exulceratio, qua qui laborant, vocãtur Dyſenterici. Latine tormina dicũtur. Prouenit quãdoq; ex cibo/ aut acuto/ aut minime cõcocto.

Dyſura

❡Dyſuria vocatur vrinę difficultas, dum veſicę paſſiones vrinā ipſam ſupprimūt. 49
❡Dypſhnea eſt difficultas ſpirandi. 50
❡Diſcoia appellatur difficultas auditus. 51
❡Dracontium morbus eſt apud Indos & ægyptios, proueniens in mēbris muſcu= 52
loſis, vt gutture/brachijs/coxis/cruribus.
❡Diabetes eſt morbus renum, qui inueteratus ex paruo humore cōgeſto maximā 53
inducit ſitim, Curatur ſuperflui humoris euacuatione.
❡Elephātus/elephātia/ſeu Elephātiaſis/ morbus eſt ſimilis lepræ crebras in ſum= 54
ma corporis parte gignēs maculas/ ac tumores rubore paulatim ſeſe in atrū vertēte. Hoc affectis morbo oēs corporis partes nęuulis quibuſdā rubris inflantur. Nomen tractū ab elephāto aiali, cuius cutis vlceroſis vallibꝰ exarat̃. Scribit Plynius morbū hūc in Italia nō fuiſſe ante Cn. Pōpeij tēpora, De hoc Lucretius lib, 6. ſic inquit. Eſt elephas morbus, qui propter flumina Nili Gignitur Aegypti in medio, neq; præterea vſq̄. Galenus Elephantiaſim inter infantiles morbos numerat. Differt a lepra, quoniam lepra habet cutis impetiginem quandam & velut ſcabiem. Elephantiaſis vero non cutem ſolum, ſed neruos & oſſa viciat.
❡Encanthis morbus eſt oculorum, quum in ipſorum angulo tuberculum eſt, quod 55
palpebras parum diduci patitur. Eſt autem nautis frequens.
❡Epialos ſpecies eſt febris ex pituita frigida procedens. 56
❡Epiphora morbus eſt oculorum, quum humoris deſcenſu anguntur oculi. Ply= 57
uius ait carnem peponum, Epiphoris oculorum prodeſſe. Columella Magudarim contuſam conſperſa polenta ipſum morbum ſupprimere.
❡Epinyctis vlcus eſt aciem hebetās, & in cingulo oculi perpetim humor emanās. 58
Quem morbum ait ſanari illitis porri ſectiui folijs.
❡Ectropia morbꝰ ē oculoꝝ Lagophthalmię cōtrariꝰ, dū palpebrę deorſū cōuertūt̃ 59
❡Emphyſma ſeu Sympyſis dicitur tumor & inflatio palpebrarum. 60
❡Epicauma vlcus eſt ſordidū, ex cuius purgatione humida, quę ſunt intus, effluūt. 61
❡Epulis tumor eſt iuxta dentem genuinum/quandoq; cum febre & dolore vehe= 62
mente, adeo vt hiſcere hominem prohibeat.
❡Empyema morbus eſt Thoracis, procedens vel ex ſanguine cōmaculato/vel ali= 63
cuius viſceris vlcere.
❡Enterocellę morbus eſt inteſtinorum diffluētium in teſticulos. Martialis lib. 10. 64
Enterocellarum fertur Podalyrius Hermes.
❡Epneumatoſis dicitur ventris inflatio humoribus pituitoſis in vapores reſolutis 65
ex mediocri calore.
❡Emphyſma eſt ſpūs inflatio ſub cute. Fit quandoq; in ventre & in intraneis, 66
❡Erotes morbꝰ eſt melācholię/ex nimia amoris ægritudine ꝓueniēs, q curat̃ vini 67
potatiōe/balneis/ſpectaculis/et alijs rebꝰ iucūdis mētē ab eo tormēto auocantibus.
❡Ephialtes morbꝰ ē/quo affecti noctu ſe ſtrāgulari putāt/aut mēbris aliq̄bꝰ detine 68
ri/aut ex alto cadere/aut voce & parata venere ꝓhiberi. Hic ſi iueterauerit, Apoplexiā/aut Epilepſiā afferet. Prouēit ex atra bile/& craſſis hūoribꝰ ad cerebrū tēdētibꝰ.
❡Febres ſunt variæ. Quotidiana, quę accidit pituitoſis, quandoq; pueris hyemali 69
tpe/& ſenibus ob nimiū cibū/vel in vita maxime ocioſa. Hęc certū habet periodū, et aliqñ deſinit. Hanc Græci vocāt Aphemerinā. Putris febris cognoſcit̃ ex pulſu arteriarū inęquali, calore magno & fumoſo. Hęc ſanat̃ miſſiōe ſanguinis & humoris euacuatiōe. Cōtinua nō habet remiſſionē. Febris acuta cognoſcit̃ ligua affecti nigra/ſiccis excremētis/lutea & vehemēte ſiti/inquiete nocturna/& mētis alienatiōe.

Tertiana vno die ꝑſtat, tertio poſtea redit. Habet originē a flaua bile, horroreq́; ac ſitim infert ab initio/ac propterea tempore æſtiuo plęrūq; venit. Curatur alui decoctione, vrinæ prouocatione/ & potione apij. Quartana oritur e frigido humore & atra bili. Calore tertiana inferior eſt. Propterea plęrūq; ſolet eſſe autūnalis. Sanatur dięta, vino tenui & albo/ ac tribus piperis granis quotidie ex aqua ſumptis. Dicitur autem febris a feritate. Ea affecti dicuntur febrire/febricitare/& febricitari.

70 ¶ Ficus vicium eſt oculis adnaſcens, quod nō facile poteſt auelli. Naſciturq; ex nimio pruritu, in his maxime partibus/quæ pilis cōteguntur.

71 ¶ Furūculus tuberculū eſt cum inflāmatione & dolore, ꝙ in pus veniat.

72 ¶ Gangilium eſt morbus in capite, quū humor quidam includitur. Eſt etiam nerui alicuius contorſio.

73 ¶ Gemurſam Plynius lib. 26. ait morbū eſſe inter digitos pedum naſcentem.

74 ¶ Glaucoma genus eſt morbi Cryſtallini humoris mutati in colorē glaucum.

75 ¶ Gomiorrhea eſt emiſſio vrinę minime voluntaria, ex debilitate proficiſcens, cui occurritur abſtinentia rerum inflātium.

76 ¶ Gangrena eſt quædam ſcabies curatu difficilis, quando itidem tumor ingens afficit aliquod membrum.

77 ¶ Heterocranea morbus eſt capitis, quum caput ipſum inęqualiter dolet tumetq;, et inter pilos rotunda & tumida ſurgunt vlcera.

78 ¶ Hydron ſeu hyderō genus eſt morbi, quum diſtenditur aqua cutis.

79 ¶ Hydrocephalęa eſt capitis morbus, vbi humor cutem inflat.

80 ¶ Hydrops ſeu hydropiſis eſt morbus aqueus ſubcutaneus, qñ ſcilicet ſub cute eſt aqua, quæ facit ventrem turgeſcere & inflari. Quo morbo qui laborant, explere ſitim nequeunt. Horatius. Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops. Nec ſitim pellit/niſi cauſa morbi Fugetit venis, & aquoſus albo Corpore languor.

81 ¶ Herculanus morbus eſt ex eorum numero, quibus nulla medicorum ope ſuccurri poteſt. Naſciturq;/quoties caro in humorē craſſum & ſpumidū colliqueſcit. Vocatur aliter diuinus/ſeu ſacer, ꝙ diuinam .i. rationalem animi partem violet.

82 ¶ Hydrocellę morbus eſt, quū inteſtina defluunt/ac colliguntur. Martialis lib. 12. Omnes quem modo colei timebant Dicentem tumidas in hydrocellas.

83 ¶ Hypiſphaſma dicitur ruptio venę ex ictu & vena plęrūq; procedens.

84 ¶ Hyptaſmus eſt cōuerſio ſtomachi ex humore imperante.

85 ¶ Harpe eſt humor ex flaua bile ꝓueniens, qui totū corpus late corripit.

86 ¶ Hęmorrhois genus morbi/ quo affecti ſanguinis fluxū patiūtur. Plynius ait Allium potu/vel cibo/vel illitu priuatim cōtra hęmorrhoidas prodeſſe.

87 ¶ Icterus eſt diffuſio bilis per totū corpus, quæ interdū nigra/interdū flaua eſt. Diciturq; ab ictero aue, cuius aſpectu ſanatur. Cognoſcitur hic morbus ex colore oculorū, quādo quod albū eſt/fit luteū. Procedit tam ex ſplene affecto, q̃ ex hepate. Eo laborans nulla cibi appetētia moueť, alba egerit excremēta. Vocať aliter Regius/arquatus/& aurigo. Martialis lib. 11. Dicet & ictericā ſi forſitan altera mœcha.

88 ¶ Ileos morbus gracilioris inteſtini, quo affecti dicuntur Ileoſi.

89 ¶ Impetigo eſt fœdatio cutis cum pruritu. Affert autem morbū ſquamoſum ſcabiei ſimilē totū corpus dehoneſtantē. Serenus. Si vero viciū eſt/quod ducit ab impete nomen, Hoc matutina poteris cohibere ſaliua. Aliter Petix/& Petigo dicitur.

90 ¶ Intertrigo fit quādo nerui in aliqua corporis parte cōtrahuntur. Cato ait morbū hunc ſanari poſſe, ſi ſurculus abſinthij pōtici/feratur ſub anulo.

91 ¶ Ignis ſacer numeratur inter mala vlcera. Cuius duo genera. Alterum ſubrubicū=

dum, qudo

dum,quod fit in pectore/lateribus/aut plantis. Alterũ in ſumma cutis exulceratio=
ne,ſed ſine latitudine dicitur ſacer, propter admirationem, ꝙ nihil habeat cũ aliis
morbis ſimile/vel ab Hercule,qui eo laborauit.

¶Lepra morbus eſt idem cum Elephantia/aut non multum diſſimilis.De quo in= 92
tellexiſſe videtur Horatius, dicens. Vt mala quem ſcabies/ aut morbus regius vr=
get.Hunc allio exulcerari,ſanariq; cum origano teſtis eſt Plynius lib.20.Similitu=
dinem habet cum Pſora, ſed altius aliquanto penetrat pulmoneq; adeo corrumpit
et putrefacit, vt eo affecti rauceſcant,ęgreq; loquantur et reſpirent.

¶Lychenes maſculini generis dicuntur oris vlcera, furfurem cutis excitãtia,latine 93
Mentagra dicitur.Martialis lib.11.Non vlcus acre/puſtulę ve lucentes.Nec triſte
mẽtum,ſordidiq; Lychenes.Fuit hic morbus Romanis ignotus vſq; ad principatũ
Tyberii, Authore Plynio lib.26.Cap.1.Aliter etiam vocatur Lychen.

¶Lithiaſis vocatur morbus calcularis. Alii ocularẽ faciunt in conuerſis palpebris. 94
Si in renibus accidat/aut veſica,procedit ex defectu concoctionis.

¶Lyenteria vocatur inteſtinorum diſſolutio,quum cibus non perficitur,ſed egeri= 95
tur incoctus.Lyenteriam qui patiuntur,dicuntur lyenoſi.

¶Lippitudo viciũ eſt oculorũ,humorẽ et lachrimas emittẽtium,quo Horatius fa= 96
tetur ſe laboraſſe,vbi ait.Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere.

¶Lagophthalmia morbus eſt oculorum,quando cõtractis ſuperne palpebris aper= 97
tis dormitur oculis inſtar leporis.

¶Leucomata maculę ſunt ꝓfundæ in oculis. 98

¶Lycantropia ſpecies eſt melancholię,quũ more luporum affectus noctu in ſom= 99
nis vlulat.

¶Lethargus morbus eſt Phreneſi cõtrarius,dormitans,et ex atra bile proueniens. 100
Cui cõſanguineus veternus/alter obliuione/ alter ſomno ſemiſepultus. In lethargo
præter ſomni appetentiam/eſt quædam mentis alienatio,& rerum prope omnium
obliuio.Boetius.Lethargum patitur cõmunem illuſarum mentium morbũ,ſui pau
liſper oblitus eſt.Hoc affecti dicuntur Lethargici.

¶Leontiaſis capitur pro Elephantiaſi,ꝙ hoc morbo affecti frontem Leonis modo 101
corrugatam habeant.

¶Mentagra eſt faciei morbus, nomen ſortitus a mẽto,a quo oritur. Occupatq; in= 102
terdum totos vultus, oculis tantum immunibus. Deſcendit nonnunꝗ in colla, pe=
ctuſq;/ac manus,fœdo cutis furfure. Vocabulo græco Lychen ſeu Lychenis dicit̃.
Mentigo vero morbus eſt pecorum.

¶Melatheam Plutarchus in Phocione ait eſſe morbum, quo laborauerit Dimar= 103
chus Corinthius.Morbi tamen non exprimit qualitatem.

¶Nephritis eſt renum morbus,qui inter acutos numeratur,de quo forte intellexit 104
Horatius, dicens. Si latus/aut renes morbo tentantur acuto. Nephritici dicuntur
omnes,qui hoc morbo laborant.

¶Nauſea vocatur ſtomachi faſtidium, ob circunſtantem prauum humorem. Cui 105
prope ſimilis Anorexia.i.ciborum inappetentia.

¶Narce eſt alicuius mẽbri torpedo/ſeu labore/ſeu frigore ſtupeſcentis.Narcodes 106
dicit̃/qui hoc patit̃.A narco piſce hoc malũ inferente,qui et torpedo appellatur.

¶Ozenia morbus eſt,quum multa vlcera/ac cruſtę ſunt circa nares, quę fœtidum 107
reddunt odorem,et olfactum impediunt.

¶Otalgia eſt aurium morbus,quum intus fiunt quidam ſoni. 108

¶Pernio morbus eſt pedũ ex frigore ꝓueniens, & maxime calcaneum infeſtans, 109

quem rapo domeſtico,ſi feruens imponatur,ſanari teſtis eſt Plynius.

110 ¶Petigo maculoſus eſt morbus,totum plerūq; vultū preter oculos occupans. Aliter vocatur impetigo ab impetendo.

111 ¶Phrenetis morbus eſt cōturbans mētem, & inſaniā plerūq; excitans. Fit aūt quū quis vanas imagines accipit. Poſſidonius ſcripſit Phreneſim tumorē eſſe mēbranorū circa caput cū febri acuta,qui mētem alienat. Prouenit aūt ex flaua bile. Si humida eſt,ſommos facit ꝓfundos. Si ſicca,vigilias. Si humida cum paruo frigore,ſtultitiā.

112 ¶Phthiriaſis appellatur morbus pedicularis,quo Sylla, Pherecydes & alij plerīq; (vt iam diximus)perierunt.

113 ¶Pituita eſt morbus capitis proueniens ex Catharro. Grece Phlegma dicitur. Eſt autem origo omnium languorum,qui ex diſtillatione fiunt. Quum expirat extrinſecus, varios tumores producit. Intrinſecus vero cohibita, vrentes edaceſq; morbos parit. Horatius in epiſtolis. Precipue ſanus,niſi quum pituita moleſta eſt. Pituitoſi hoc morbo affecti.

114 ¶Pleuritis ſeu Pleureſis eſt dolor Laterum, quo affecti dicuntur pleuretici. Quo morbo perijt. L. Craſſus eloquentium iuriſperitiſſimus. Affert plærūq; febrem, tuſſim, & anhelitus difficultatem.

115 ¶Podagra eſt dolor pedū,quo affecti dicunt̃ podagrici. Martialis. Litigat & podagra Diodorus Flacce laborat. Plynius ait hūc morbū rarū fuiſſe in Italia patrū/auorūq; memoria, ſuaq; etiā ætate. Nec eſſe incurabilem. Nam in multis ſponte deſinit,et in pluribus curatur. Vide remedia. lib. 20. cap. 11. Q̃uis Ouidius lib. 2, de Ponto dicat, Soluere nodoſam neſcit medicina podagrā. Si eſt in genu, vocat̃ Gonagra ab Hippocrate.

116 ¶Porrigo genus eſt morbi,qui creſcēdo porrigitur et extēditur. Vnde nomen traxit. Naſcitur in capillo, barba, et ſupercilio. Lucilius. Triſtem et corruptum ſcabie et porrigine plenum. Qui hoc infeſtantur, dicuntur porriginoſi.

117 ¶Priapiſmus morbus eſt, quo genitale membrum citra rei veneree cupiditatē extenditur. Cui rebus frigidis occurritur.

118 ¶Puſtula, eſt tuberculum naſcens in ſummitate cutis. Plynius. Puſtulas vocat eruptiones pituitæ. Quandoq; tamen puſtula ſignificat bracteam argenti. Martialis lib. 8. Et niueum felix puſtula vincit ebur.

119 ¶Pterygium membranula eſt neruoſa, oriens ſub angulo oculi, quæ interdum ita augeſcit, vt pupillam operiat. Si inueterata ſit, Chirurgi manu indiget. Si mediocris tantum, collyrijs.

120 ¶Ptiloſis oculorum morbus, quum pili ſuperioris palpebre connectuntur, vel quū decidūt, aut ordine duplici ſupernaſcuntur ex craſſitudine palpebrarum.

121 ¶Pſorophthalmia dicitur pruritus palpebrarum.

122 ¶Phthiſis morbus itidem oculorum, quando pupilla anguſtior fit, aut latior ex aliquo capitis morbo, ex quo obiecta apparēt eſſe maiora q̃ ſint. In hoc morbo fit exulceratio pulmonis, ex pituita diſtillante a capite.

123 ¶Polypus eſt narium morbus, ita dictus a ſimilitudine Polypi animalis. Qui vt acetabulis venantes inuadit, ita quoq; nares iſte occupat vſq; ad ſermonis et anhelitus impedimentum. Ponitur inter Carcinomata pene incurabilia. Polypoſi ſunt, quorum naſus polypo morbo in fœdam magnitudinem excreſcit. Martialis. Naſutum volo, nolo Polypoſum.

124 ¶Parotides morbi ſunt narium, qui naſcuntur ex capitis humore huc deſcendente et aggeſto. Sunt et quandoq; ſine tumore.

Parulis

¶Parulis dicit tumor gingiuarũ,cui niſi per pharmaca occurratur, in pus veniunt. 125

¶Pariſthmia morbus eſt gutturis et faucium,quãdo loca gulę anguſta pręcludun- 126
tur,aut nimia vini potione,aut hauſtu ſubito alicuius rei acorem habentis,

¶Pneumonia morbus eſt pulmonis, quando tumeſcit, proueniens interdũ ex ve- 127
hementi Catharro, vel pleuritide

¶Phymoſis viciũ eſt mẽbri genitalis,qñ nudũ eſt,aut contectũ nudari non poteſt. 128

¶Pſora ſpecies eſt lepre,quæ in ſumma pelle verſat. Hac qui laborant, vlcera ſiue 129
puſtulas ſupramodum contingere et ſcalpere cupiunt.

¶Paralyſis dicit neruorũ diſſolutio et viriũ defectus,aliter pareſis. Hoc morbo q 130
laborant,vocantur Paralytici. Arguitur autem in hominibus, quũ rectum ſeruare
inceſſum non valent,et crura velut ardua conſcendentes attrahunt, et in ſiniſtrum
quandoq; dextra circunferunt,quandoq; e diuerſo.

¶Recluuium morbus,quum circa vngues cutis ſe ſoluit. Huic ſimilis eſt Rediuia, 131
quam lana ſuccida ſanat,ex aqua frigida.

¶Ramex ſpecies eſt hernię. Hoc affecti morbo vocãtur Ramicoſi. Sanatur ſylue- 132
ſtri ruta cum Axungia,authore Plynio lib.10.

¶Regius morbus idem eſt cum Arquato/Aurigine,et Icterico, vide in pręceden- 133
tibus. Appellatur autẽ Regius, ꝙ eo morbo affecti, apparatu regio,vt cõclauitul-
tiore,ludiſq; et laſciuia ſanentur.

¶Stranguria vocatur vrinæ difficultas, quando guttatim egeritur. Latine dicitur 134
ſubſtillum. Author Cato de re Ruſtica.

¶Sacer morbus vocatur comitialis ſeu caducus,ꝙ eo laborauerit Hercules. 135

¶Strophos appellatur inteſtinorum dolor. 136

¶Sycoſis morbus eſt, qui aliter ficus ſeu Mariſca dicitur. Vide in dictiõe ficus. Fit 137
quando caro excreſcit.

¶Synanche morbus eſt ſpiritum/et fauces occupans/ & ſtrangulans. Angina lati- 138
ne dicitur. Demoſthenes pecunia a Mileſijs corruptus,quum poſtridie a concione
flagitaretur,vt in eos orationem haberet,excuſauit Synanchen. Vnus autem e tur-
ba ſuſpicatus, id quod erat,exclamauit non ſynanchen eum pati, ſed argyranchen,
quaſi dicas argentanginam. Quibus verbis ſignificauit ſilentium Demoſthenis pe
cunia a Mileſijs emptum.

¶Sonticũ morbũ veteres pro vehementi/ac grauiſſima ęgritudine acceperũt, quã 139
Plyni⁹ ait ſuffitu lapidis(qui vocatur Gagates)depręhẽdi. Habet aũt vim nocẽdi
grauiſſime. Nã Sontire verbũ,eſt vehemẽter nocere. Hinc et Sontes rei appellant.

¶Syriaſis morbus eſt puerorũ et inflãmatio circa cerebrum, vnde ſequitur ſyncipi
tis et oculorũ incuruitas,cũ pallore & ſiccitate corporis. Plynius lib.22. ſcribit He- 140
liotropii folia,infantium diſtillationibus,quod Syriaſim vocãt,illita mederi.

¶Solerophthalmia eſt oculorũ morbus, quando prę duricie palpebrę vix e ſomno 141
aperiuntur,et ſordes in oculis ſiccę remanẽt,oculiq; ꝓpterea fiunt ſubruffi.

¶Synchyſis eſt oculi confuſio,ob plagam aliquam,ex qua pupilla turbatur, 142

¶Sympyſis tumor eſt et inflatio palpebrarum. 143

¶Spaſmus morbus eſt,qui cõcreto fere toto corpore,naſcit e frigido humore ma- 144
xime circa ſpinam muſculorũ. Ex anteriore corporis parte Hemproſtotõ et poſte-
riore Epiſtoton. Signa morbi ſunt,difficultas anhelitus,motus arteriarũ paruus/ac
tenuis,Rubor in vultu,oculi tumidi,vrina fere aquea/vel ſanguinea. Spaſtici dicũ-
tur,quibus aliquid intus cõuulſum eſt. Et Spaſmus nihil eſt aliud/ q̃ neruorum di-
ſtentio ſiue rigor procedens e ſiccitate nimia in euacuato corpore.

145 ❡Syntexis morbus eſt ventris,quãdo humoribus eo deſcendentibus,ſimile quid-dam flauę bilis excreatur. Generatur a febre, vrente omnem intrinſecus humorē. Hoc qui laborant,dicuntur Syntectici

146 ❡Scotoma eſt morbus,quem nos vertiginem appellamus,quum tenebrę ob ocu-los voluuntur. Procedit autem ex vaporibus ad cerebrum delatis. Affectis ſolet eē oculorum hebetudo,aurium ſonitus,ſemiſurditas. Accidit plęrumq;,quum ſurgi-tur e ſomno/ Vel quum fit circũactio corporis,aut ex ebrietate nimia & ſaturitate.

147 ❡Satyriaſis morbus eſt de ſpecie Elephantiaſis. Quo affecti, vlceribus ſcatent,te-tro ſunt aſpectu,ore ſqualenti, non ſine dolore & pigricia Neq; vlla cibi aut potus voluptate mouentur. Sic autem dicitur, vel ꝙ laſciuis hominibus(quales ſunt ſaty-ri)eueniat, vel ꝙ ora ſatyrorum pictorum referant.

148 ❡Sphacelus morbi genus eſt,quod ex immodica defatigatione ſolet accidere. Qui dam putant eſſe tormina articulorum,quidam oſſium tabem,quum ſcilicet mēbrũ aliquod vſq; adeo ſcabie corruptum eſt, vt ſine ſenſu maneat.

149 ❡Struma eſt tumor,ſub quo concretę quędam ex ſanie & ſanguine quaſi glandulę naſcuntur,maxime in ceruice/ſub alis/ & vnguibus manus.

150 ❡Scitrum tumor eſt prędurus. inſenſibilis/ vixq; curabilis.

151 ❡Therioma vlcus eſt virilium,interdum etiam aliarum partium,dum multo ac ni gro ſanguine mali odoris/atra fit caro et corroditur.

152 ❡Tormina morbus a torquendo ſumpſit nomen,quum dolore torquentur inteſti na,exulceratione. Ex his cruor manat,frequens deiiciendi cupiditas/dolor ē in ano. Signum tunc eſt mortiferum , ſi carnes egerantur. Nonius Tormines dixit in ma-ſculino . Medici dicunt Tormina nō eſſe aliud,q̃ quum permordetur aluus in inte ſtinorum anfractibus. Si circa vmbilicum affligit & lumbos ,neſcit medicinam.

153 ❡Tuſſis morbus eſt arteriarum,qui gignitur vel ex frigore/ vel ex pituita in pulmo nem deſcendente. Prouenit quandoq; ex vehementi conatu vocis. Interdum & ex calore febris . Inueterata difficile tollitur. Sanatur herba,quę propterea vocatur tuſſilago.

154 ❡Trichiaſis eſt eruptio pilorum pręter naturam in ordine palpebræ ex Reumate procedens.

155 ❡Trachoma vocatur palpebrarum aſperitas.

156 ❡Tonſillę morbus eſt faucium,carne durata circa guttur. Dicuntur tonſillę In ho mine,in ſue glandulę. Authore Plynio.

157 ❡Tympanites morbus eſt de genere Hydropiſis, quo affectus tumet,et tympa ni modo inflatur.

158 ❡Veternus morbus eſt/ſomnum & marcorem inducens ex nimio ocio & torpore. Hinc pro pigricia & ſomno plęrumq; ponitur. Affecti dicuntur veternoſi.

159 ❡Vnguis morbus eſt oculorum,qui a Gręcis pterygium dicitur.

160 ❡Vomica tumor eſt excreſcens in corpore,ſaniē plęrumq; emittēs. Vomicā plau tus crumenam vocauit plenam pecunia.

161 ❡Vredo morbus herbarum/arborum/fruticum,qui in vitibus dicitur carbunculus, in cęteris rubigo. Plynius. Adurit lacteſcentes germinum oculos,quod in flore car bunculum vocant.

162 ❡Vermina ſunt dolores corporis,qui quodam minuto motu & quibuſdā veluti ſti mulis vermium inſtar ſcindere & pungere videntur. Verminare eſt vermibus ſca-tere. Celſus. Nihil pernicioſius pueris,dum verminant.

163 ❡Verrucę ſunt tumores in vultu,quos Græci myrmecias vocant , Feſt⁹ Coſſos ap pellat,

pellat. Serpunt vſq; ad ceruicem, quandoq; dolorem afferentes et pruritum.
❡Xerophthalmia eſt oculorum pruritus, tracto nomine a ſiccitate. Eſt enim arida 164
lippitudo, quum nec tument/nec fluunt oculi, ſed graueſcunt.

Auctarium.

ALii ſunt morbi numero prope infiniti, qui non doctrinā tantum et ele=
gantiam in ſcriptore poſtulant, ſed experientiam quoq;. Nam pleri=
q; omnes qui de his loquimur, fumum ſolum attingimus, et nebulas
pingimus in pariete. Non eſt hęc noſtra meſſis. Et dum hoc ſcriben=
di argumentum ſumimus, nihil aliud aſſequimur, q̄ ꝙ peritorum lin=
guas in nos ipſos acuimus. Multi dum ſuę doctrine ac famę dilatare volunt pomœ=
ria, minus multo merentur laudis, q̄ ſi quos nouerunt, remos impellerent. Quo fit,
vt his relictis ad mea licia redire velim. Neq; hoc ipſum de morbis (q̄tulūcunq; ē)
delibaſſem, niſi fuiſſet animus his quadam tenus ſatiſfacere, qui ex omni dolio ali=
quid ſtudent pitiſſare, quiq; nihil indiſcuſſum relinqui ſibi volunt. Pergamus ergo,
& finem facturi, breue auctarium conſuamus.

Morbis indūtur nomina quandoq; ab affecto membro, vt pleuritis a latere. Perip=
neumonia a pulmone. A cauſis, vt manię/melancholię. A ſimilitudine, vt elephas/
Leo/Cācer. Ictericus. Polypus. Ab artifice, vt Chironium vlcus. Ab his qui labora=
runt, vt Tyloſis, Herculanus.

❡Appellationes eorum, qui variis laborant morbis.

APoplectici Auriginoſi, Anorectici, Apoſtematici, Aſmatici, Alſioſi, Al
uini, Carbunculoſi, Carcinomatici, Chiragrici, Chalaziaci, Calculo=
ſi. Cardiaci, Cœliaci, Comitiales, Colici. Dyſenterici, Elephantiaci, Epi
phoretici, Ectropici, Emphyſmatici, Entherocelli, Erotici. Elioſi, Fe=
briculoſi, Glaucomatici, Hydropici, Hydrocephali, Icterici, Impetiginoſi, Iſ=
chidiaci, Iſchiaci, Leproſi, Lyenterici, Lippi, Lagophthalmi, Leucomatici, Lycam
tropici, Lethargici, Lymphatici, Mentagrici, Melācholici, Narcodes, Opiſtonici,
Orthopnoici, Phrenetici, Phthiſici, Pituitoſi, Pleuretici, Pedicoſi, Podagrici, Por=
riginoſi, Puſtuloſi, Pſorophthalmi, Polypoſi, Pneumonici, Paralytici, Peripneu=
monici, Suſpirioſi. Splenetici, Stomachici, Strāgurioſi, Sontici, Spaſtici, Syntecti=
ci, Scotomatici, Strumoſi, Torminoſi, Tetanici, Veternoſi, Verminoſi. Verruco=
ſi, Xerophthalmi.

❡Qui morbis aliquibus infecti & affecti fuerunt.

1	Eunomius pręſul.	12	C. Mecœnas.	23	Liuius Druſus.
2	Galla.	13	Antipater.	24	Io. Venetus.
3	Plotinus.	14	Manlius Cornutus.	25	Theopompus.
4	Froila.	15	Seruius Clodius.	26	Diodorus.
5	Ariſtarchus.	16	Ennius.	27	Amedeus.
6	Andragaſina.	17	Coſmus.	28	Carolus rex.
7	Maria.	18	M. Craſſus.	29	S. Genouefa.
8	Iulius viator.	19	Vatinius.	30	Beniami anachoreta.
9	Medeius.	20	Cambyſes.	31	Heracletus.
10	Metrodorus.	21	Hercules.	32	Matthęus Aquilan⁹.
11	Pto. philadelphus.	22	Cęſar.		

1 ¶Eunomius præſul Cyzicenus Arrianę hæreſeos ſectator (qui ſub Valente impe ratore floruit) Lepra et morbo regio laborauit.

2 ¶Galla vidua Romana Symmachi viri patricij filia, laborauit ex Carcinomate in mamilla.

3 ¶Plotinus philoſophus Platonicus, natione Aegyptius, morbo ſacro fuit obnoxi⁹

4 ¶Froila ſecundus, Alphonſi magni filius, Lepra correptus, ærumnoſa morte vi tam clauſit.

5 ¶Ariſtarchus grammaticus Alexandrinus (qui floruit ſub Ptolomęo Philometo re) Hydropiſi laborauit.

6 ¶Andragaſina virgo vxor Auſberti cuiuſdam, qui fuerat domeſticus Vandegi=
7 ſilli comitis palatini, Lepra laborãs, Cœnobio ſe iclufit. ¶Maria filia Amedei Sa baudiæ ducis vomica Laborauit, ac propterea Philippo Marię vice comiti marito ſuo nunq̃ congreſſa eſt.

8 ¶Iulius viator eques Roman⁹ coætaneus Volaterrani, laborauit morbo intercutis.

9 ¶Medeius vnus ex iis, qui Ioannam puellam Gallicam anglorum domitricem flã= mis adiudicauerant, Lepra infectus miſere expirauit. Valerandus Varanius. lib. 4. Medeius ſiquidem longo ſermone profatus Aſtruit eſſe ſcelus flammis et morte piandũ, Multaq; adulandi ſtudio confingit, vt Anglos Sic ſibi conciliet, ſed pau= cis inde diebus Corpus tabifico reſpergitur vlcere Leprę.

10 ¶Metrodorus Philoſophus, Epicuri ſocius, laborauit Tympanite. Eſt autẽ Tym panites ſpecies Hydropiſeos, vt iam diximus,

11 ¶Ptolemęus Philadelphus rex Aegypti podagrico morbo fuit obnoxius. Plyni⁹ lib. 7. ait et vomica laboraſſe, vulneratoq; pectore, (quum mortem in acie quęre= ret) medicinam inueniſſe.

12 ¶Idem Plynius ſcribit perpetuam fuiſſe febrem. C. Mecœnati, cui etiam triennio ſupremo, nullo horę momento contigerit ſomnus.

13 ¶Antipater Sidonius poeta omnibus annis vno die Natali tantum corripiebatur febre, et ea conſumptus eſt ſatis longa ſenecta.

14 ¶Manilius Cornutus Mẽtagra laborauit. Ad cuius remedium inueniendum ducẽ ta ſeſtercia elocauit.

15 ¶Seruius Clodius eques Romanus Podagra laborauit, cuius dolore coactus eſt ve neno crura perungere. Quo facto ſenſu protinus caruit.

16 ¶Enni⁹ poeta itidem fuit Podagricus, neq; tamen propterea abſtinebata muſis.

17 ¶Coſmus Florentinus morbo podagræ coactus eſt domi ſe cõtinere.

18 ¶Ferunt. M. Craſſum ſurdaſtrum fuiſſe. Author Cicero lib. 5. Quęſt. Tuſ.

19 ¶Vatinius authore Macrobio, q̃uis podagra laboraret, volebat tamen videri vici um diſcuſſiſſe, et mille paſſus ambulare ſe gloriabatur.

20 ¶Cambyſes ab ineunte ætate morbo ſacro afflictatus, nunq̃ poſtea ſatis conua= luit. Nam plerosq; ſibi familiares per inſaniam occidit.

21 ¶In eundem morbum (qui propterea dictus eſt Herculanus) incidit Hercules vel propter immenſos labores, aut immittente Iunone, adeo vt in ipſa animi demẽ tia filios interficeret.

22 ¶Iulius Cęſar extrema ætate, animo linqui conſueuit, atq; etiam per ſomniũ exter reri. Comitiali quoq; morbo bis inter res gerendas correpţ⁹ eſt Authore Trãqllo.

23 ¶Liuius Druſus Tribunuſpl. quum eo morbo laboraret, Anticyrã profect⁹, ſum= pto ibidem Helleboro conualuit, Author Gellius.

24 ¶Ioannes Venetus diſcipulus Theodori Gazæ Podagra plerumq; laborabat.

Theompompus

¶Theompompus Phthiſi morbo laborans,ab Aſclepiade medico,ſanatus eſt. 25
¶Diodorum podagricum fuiſſe docet Martialis dicẽs. Litigat,et podagra Diodo 26
rus Flacce laborat.
¶Amedeus ſecundus filius Ludouici Sabaudię ducis,morbo Comitiali ad mor= 27
tem vſq; laborauit.
¶Carolus rex Pãnonię articulari morbo plęrunq; afficiebatur. 28
¶Volaterranus ait Beatam Genoueſam,ob vitæ abſtinentiam multis annis ex le= 29
pra laboraſſe. Quod ego impiũ et fabuloſum puto.
¶Beniamin Anachoreta (qui annis.80.durauit in Eremo)fuit hydropicus. 30
¶Heracletꝰ Philoſophꝰ hydropiſi quoq; laborauit. neq; tamen vti voluit medicis 31
¶Pontanus ſcribit Matthęum Aquilanum pedibus et manibus captum fuiſſe,Ne 32
q; tamena Theologię et Philoſophię profeſſione deſtitiſſe.

¶Muti.

1 Q.Pedius. 3 Zoe.
2 Atys 4 Aegles.

¶Q.Pediꝰ nepos Q.Pedij cõſularis fuit natura mutꝰ.Quẽ ꝓpterea Meſſala ora 1
tor pictura docendum cenſuit. Author Plynius Lib.35.Capi.4.
¶Atys Crœſi filius a principio mutus, vbi vidit irruentẽ in iugulũ patris ſui Cyrũ, 2
O hõ iqt,ne interficias patrem, Author Herodotus et Gellius Lib.5.Capi.9.
¶Zoe vxor Nicoſtrati martyris ſeptem annis muta fuit ex morbo. Demũ a Beato 3
Sebaſtiano curata.
¶Aegles Athleta, quum ſortitione inter pugiles facta vidiſſet fucum ſibi fieri,ac 4
dari verba,repente in eum qui id faciebat,ſeſe videre quid faceret, magnum incla=
mauit. Author Gellius.

¶Homines male Olentes.

1 Euripides. 2 Gorgonius. 3 Ruffinus.

¶Euripides poeta oris graueolentia laborauit,Quod quum ei obiectum fuiſſet a 1
Dechãnico Archelai aulico,excanduit poeta grauius,q̃ opinaretur quiſpiam.
¶De Gorgonio et Ruffino,Martialis. Paſtillos Ruffinus olet,Gorgonꝰ hyrcum. 2

¶Lippi.

1 Eurytus. - Ariſtodemus. 2 Horatius.

¶Herodotus in Polyhymnia ſcribit Eurytum et Ariſtodemum ob extremam lip 1
pitudinem e caſtris a Leonida remiſſos.
¶Horatiꝰ Flaccus varijs ĩ locis lippum ſe fuiſſe docet, vt Satyra.5.Hic oculis ego 2
nigra meis collyria lippus Illinere. Item. Luſum it Mecœnas, dormitũ ego, Virgi=
liuſq;. Namq; pila lippis inimicum et ludere crudis.

¶Quatuor complexiones (vt dicitur)
humani corporis.

¶Phlegma. Cholera ſeu Bilis, Sanguis, Melancholia.

¶Strabones luſci et
Monoculi.

1 Polyphemus. 3 Phylenis. 5 Philippus macedo.
2 Cocles. 4 Acatius.

¶Polyphemus Neptuni ex Thoſa filius, quum duos Vlyſſis comites deuoraſſet, 1
ab ipſo Vlyſſe ſimulata amicitia inebriatus eſt vino, et altero (quia prius erat mono
culus) priuatus oculo. Tibullus. lib.4. Ceſſit et ætnęę Neptunius incola rupis,
Victa Maronęo fœdatus lumina Baccho. Virgilius. Lib.3. æn. Et telo lumen tere
bramus

bramus acuto, Ingens quod torua ſolum ſub frõte gerebat. Idem. Mõſtrum horrẽ dum, informe, ingens, cui lumen ademptum. Sidonius. Atq; Ithaci ingenio frau= datum luce Cyclopam.

2 ¶ Cocles Romanus alterum in bello oculum amiſit, nomen propterea inde ſortit⁹.

3 ¶ De Phileni luſca, Martialis lib. I. ſic inquit. Oculo Philenis ſemper altero plo= rat. Quo fiat iſtud quęritis modo? Luſca eſt.

4 ¶ Acatius orator ſocius Lybani ſophiſtæ vnico tantum vidit oculo.

5 ¶ Philippus macedo ab Aſtere milite ſagitta percuſſus, alterum amiſit oculum. Vn de et Ariſtides Philippum ipſum hoc ridebat ſcommate. Arimaſpis cognatus es. Arimaſpi enim populi ſunt monoculi.

¶ Cęci & excęcati.

1	Tyreſias.	20	Pheron.	39	Conſtantinus alter.
2	Antipater.	21	Amyſis.	40	Irene
3	Appius Claudi⁹	22	Anchiſes.	41	Haraldus.
4	C. Druſus.	23	Salaberga.		Gormo.
5	Gn. Aufidius	24	Phœnix.	42	Aribertus
6	Diodorus.	25	Oedipus	43	Nautulphus.
7	Aſclepiades.	26	Phineus.	44	Beliſarius.
8	Democritus	27	Phinidę.	45	Lipp⁹ florentinus.
9	Hypſea.	28	Polymneſtor.	46	Ilus.
10	Thamyras	29	Polyphemus.	47	Metellus.
11	Steſichorus	30	Iſacius imp.	48	Val. Beſtius.
12	Aſconius pedianus.	31	Polirelus.	49	Epizelus.
13	Daphnis.	32	L. Metellus.	50	Keilla.
14	Didymus.	33	P. Cornelius.	51	Endra.
15	Lucilla.	34	Phanus.	52	Bela.
16	Homerus.	35	Timoleon.	53	Colomanus.
17	Cedonius.	36	Ophioneus.	54	Fara virgo.
18	Xenarchus.	37	Callinicus.	55	Maiolus.
19	Seſoſtris.	38	Cõſtãtinus.	56	Lycurgus.

1 ORTA inter Iouem & Iunonem ludicra quęſtione, vtri ſcilicet maior eſſet li bido, Viro ne an fœminę, Tyreſias Thebanus iudex electus, quum pro Ioue ſententiam tuliſſet, dixiſſetq; mulierem eſſe laſciuiorem ab irata Iu= none excæcatus eſt. Indignatus Iupiter cęcitatem vaticinio penſauit. Ouidius in Ibin. Qualis erat, poſtq̄ iudex de lite iocoſa, Sumpt⁹ Apollinea clarus in arte ſenex Idem lib. 3. Meta. Arbiter hic igitur ſumptus de lite iocoſa. Dicta Iouis firmat, Gra uius Saturnia iuſto, Nec pro materia fertur doluiſſę, ſuiq; Iudicis æterna damnauit lumiã nocte. Politianus ſcribit eum ideo excęcatum fuiſſe, quod nudam vidiſſet Miner uam, vbi in Ambra ait. Baculum dat deinde potentem Tyreſiæ magni, qui quon= dam Pallada nudam, Vidit et hoc raptam penſauit munere lucẽ. Seneca in Oedipo de. Tyreſias tremulo tardus accelerat gradu, Comeſq; Manto, luce viduatum tra= hens.

2 ¶ Antipater Cyrenaicus fuit pariter defioculus. Cuius cęcitatem quum muliercu=
3 læ lamentarentur, Quid agitis inquit? An vobis nulla videtur voluptas eſſe no= cturna. Author Cicero lib. 5. Quæſt. Tuſ.

¶ Appius Claudius q̄uis cæcus eſſet, tamen in illo ſuo caſu, nec priuato, nec publi= co muneri

eo muneri defuit. Author Cicero.

¶Cæcus fuit C. Druſus. Tamen domus eius implebatur conſultoribus, qui in ſuis 4
cauſis, cæcum adhibebant ducem. Idem Author.

¶Gn. Aufidius prætorius in cæcitate, ſententiam in ſenatu dicebat, nec amicis de 5
liberantibus deerat, & græcam ſcribebat hiſtoriam, & videbat in literis.

¶Diodorus Stoicus, itidem viſu priuatus eſt. Verſabatur tamen in philoſophia, 6
& fidibus Pytagoræorum more vtebatur, munuſq; tuebatur Geometriæ, diſcenti
bus præcipiens, vnde, quo, quamq; lineam ſcriberent.

¶Aſclepiades nobilis philoſophus interroganti cuidam, quid ei cæcitas attuliſſet, 7
reſpondit, vt puero vno eſſem comitatior.

DEmocritus quum exiſtimaret animi aciem impediri aſpectu oculorũ, ocu= 8
los ipſos ſibi eruit, vt Philoſophiæ & rerum naturalium cauſas profundi=
us meditaretur. Lucretius lib. 3. Deniq; Democritum poſtq̃ matura vetu
ſtas Admonuit memores motus langueſcere mentis, Spõte ſua Lœtho caput obui
us obtulit ipſe. Tertulianus ait ideo democritum ſe excæcaſſe, ꝙ mulieres ſine cõcu
piſcentia aſpicere nõ poſſet. Gelli⁹ lib. 10. De cęcitate democriti ex Laberio Mimo
grapho citat hos verſus.

Democritus Abderites Phyſicus philoſophus, Clypeum
Conſtituit contra exortum Hyperionis, oculos
Effodere vt poſſet ſplendore æreo, ita radijs
Solis aciem effodit luminis, malis bene eſſe
Ne videret ciuibus.

¶Hypſea mulier fuit notæ cęcitatis. Vnde horatius lib. 1. Sermonum. Ne corpo= 9
ris optima Linceis Contemplere oculis, Hypſea cęcior illa.

¶Thamyras Philamonis filius excęcatus eſt a muſis, quas ad certamen cantus pro 10
uocauerat. Propertius lib. 2, Me licet & Thamyræ cantoris fata ſequantur, Nun=
q̃ ad formoſas inuide cæcus ero. Politianus in nutricia. Iam Thamyram cantu do=
ctas anteire ſorores. Fretum mox citharæ damnatum & luminis orbũ Quis neſcit?
Pontan⁹ lib. 3. de Stellis. Capti oculis lucem in tenebris ſine lumine ducẽs, Vt Tha
myræ inuideant. Pauſanias apud Cælium teſtis eſt, Thamyrę oculos morbo fuiſſe
corruptos.

¶Steſichorus Poeta quum Helenam ſuis carminibus infamaſſet, excęcatus eſt. 11
Vbi tamen Palinodiam cecinit, recepit viſum. Politianus in Nutricia. Et damnans
Helenam, laudanſq; viciſſim Amittit recipitq; oculos, tuus Imera ciuis Steſicho
rus.

¶Aſconius Pedianus anno ſuæ ætatis. 73. captus eſt oculis. Duodecim tamẽ poſt 12
ea vixit annis.

¶Daphnis paſtor (qui carmen Buccolicum inuenit) luminibus captus eſt, ꝙ ebri 13
us cum quadam fœmina concubuiſſet, Author Suidas apud Volaterranum.

¶Dydimus Alexandrinus, pręſul Cęſarienſis, cęcus fuit a puero. Nihilominus dia 14
lecticam & Geometriam didicit, ſcripſitq; commentarios in Pſalmos.

¶Lucilla virgo filia Nemeſii tribuni, cęca fuit primo, Demum a Stephano pontifi 15
ce recepit viſum. Hęc ſub Valeriano paſſa eſt.

¶Homerum cęcum fuiſſe fatentur omnes. Vnde autem cęcitatem illam contraxe 16
ris, non ſatis conuenit. Sunt qui dicant hoc ei ex morbo contigiſſe, Alij ex longa ſe=
nectute. Ouidius in Ibin, apum aculeis excæcatum ſcribit dicens. Inq; tuis opifex
(vati quod fecit Achęo) Noxia luminibus ſpicula condat apis. Vt cunq; acciderit,
varij de hoc

varij de hoc ſcripſerunt. Pontanus lib. 5. de Stellis. Muſarum ne quis prolem putet, Author Apollo Eripuit puero lucem, & caua lumina cōdit, Vnde oculis capto nomen permanſit Homero.

17 ¶Cedonius vnus ex diſcipulis Chriſti cæcus natus eſt.

18 ¶Xenarch⁹ Philoſoph⁹ peripateticus, paulo ante mortem viſu orbatus eſt.

19 ¶Seſoſtris rex Aegypti in extrema ſenectute oculis captus mortem ſibi conſciuit. Michael Anglicus. Niliaca tali cęcus regione Seſoſtris, Vltus adulterij eſt facta nephanda grauis.

20 ¶Herodotus in Euterpe ſcribit Pheronem huius Seſoſtris filium, caſu fortuito ex cęcatum fuiſſe.

21 ¶Herodot⁹ itidem ſcribit Anyſim regem fuiſſe ægypti oculis captū. Prō quo Tortelius Amaſim legit.

22 ¶Anchiſam Boccatius cęcum fuiſſe ſcribit ex Seruij teſtimonio, ac propterea Troianorum conſilijs non interfuiſſe. Cęcitatem autem contigiſſe ait, ꝙ gloriaretur ſe Veneri concubuiſſe.

23 ¶Salaberga puella ex agro Lugdunenſi (quę temporibus Dagoberti Francorum regis vita & ſanctitate floruit) cęcitatem ab vtero matris attulit.

24 ¶Phœnix Amyntoris filius, oculis caruit. Vnde Ouidius in Ibin. Id quod Amyntorides videas, trepiduſq; miniſter. Prætentes baculo luminis orbus iter.

25 ¶Oedipus vbi agnouit ſe Iocaſtę matri concubuiſſe, et patrem Laium dediſſe morti, ſceleris horrore, oculos ſibi eruit. Ouidius in Ibin. Nec plus aſpicias, q̄ quem ſua filia rexit, Expertus ſcelus eſt cuius vterq; parens. Seneca in Oedipode. Scrutatur auidus, manibus vncis lumina Radice ab ima funditus vulſos ſimul Euoluit orbes.

26 ¶Phineus ira numinum excęcatus eſt, ꝙ filios ſuaſu Harpalices excęcaſſet. Sunt q̄ dicant phineum Idę filię Dardani, Scytharum regis amore vſq; adeo captū fuiſſe, vt eius ſuaſu filijs ex Cleopatra ſuſceptis oculos euulſerit. Ouidius in Ibin. Qualis et ipſe fuit, quo pręcipiēte, columba Eſt data Palladię pręuia, duxq; rati. Martialis lib. 9. Phineas inuites, affer et Oedipodas.

27 ¶De Phinidis a Phineo patre excęcatis. Idem Ouidius inquit. Vt duo Phinidę, q̄bus idem lumen ademit.

28 ¶Polymneſtor rex Thracię quū Polydorum Priami et Hecubę filium, fidei ſuę tēpore belli Troiani creditū auri (quod ille habebat) cupiditate occidiſſet, indignata mater Hecuba eidem per ſimulatam amicitiam conuocato oculos eruit. Ouidi. in Ibin. Quiq; oculis caruit, per quos male viderat aurum, Inferias nato quos dedit orba parens.

29 ¶Polyphemus quum prius eſſet monoculus, ab Vlyſſe prorſus excęcatus eſt. Cauſam iam diximus. Ouidius in Ibin. Paſtor vt ætnęus, cui caſus ante futuros Telemus Eurymedes vaticinatus erat.

30 ¶Iſacius Angelus imperator ab Alexio fratre (quem prius magna pecunia a Turcis redemerat) excęcatus eſt & in carcerem coniectus.

31 ¶Polirelus Athenienſis in bello cōtra Dachum ducem Perſarum, incerto caſu cęcus factus eſt. Author Plutarchus in Parall.

32 ¶L. Metellus orbā luminibus exegit ſenectutem, amiſſis incendio, quum veſtem raperet ex æde Veſtę. Author Plynius lib. 7.

33 ¶P. Cornelius Ruffus, Manij Curij in conſulatu collega, dormiens oculorum viſum amiſit, quum id ſibi accidere ſomniaret. Author Plynius.

34 ¶Phanus fuit vſurarius quiſpiam cęcus, De quo Eraſmus meminit in illo adagio. Phani oſtium.

Phani oſtium.

¶Timoleon Corinthius (qui expulſo Dionyſio Syracuſas redemit ſeruitute)æta 35
te iam prouectus, morbo cœpit laborare, quo cęcus factus eſt. Author. Plutarch9
in eius vita.

¶Ophioneũ Meſſeniorũ vatem Pauſanias apud Cęlium ſcribit ſemper a Natali 36
ſtatim die luminibus captum, & priuatim & publice vaticinia peregiſſe, & poſt ve=
hementem capitis dolorem videre cœpiſſe, ac mox relapſum ad cęcitatem denuo.

¶Iuſtinus imperator ante Leontium Callinico Patriarchæ (cuius dolo prius im= 37
perio fuerat detruſus) oculis eruit.

¶Conſtantinus Coprorymos imperator Artabaſdum primæ nobilitatis homi= 38
nem, imperatorem ab Orthodoxis creatum, biennio poſt captum, oculorum viſu cũ
liberis priuauit.

¶Conſtantinus imperator Leonis et Irenes filius, Nicephorum imperatorij ſtem= 39
matis hominem (in quem ſuffragia multorum inclinabant) oculorum et linguæ
vſu priuauit.

¶Irene poſtea imperatrix rerum potita filium Conſtantinum in poteſtatem re= 40
dactum excęcauit.

¶Haraldum quendã principẽ fuiſſe ſcribit Saxo q̃ pre ſenio amiſerit viſum. Quod 41
etiam de Gormone teſtatur lib.9.

¶Aribertus rex Francorum Sigibrandum Aſprandi filium oculis priuauit, om= 42
neſq; eius propinquos, varijs tormentis affecit.

¶Nautulphus puer natura cęcus precibus Sancti Senoch viſum recepit. Author 43
Gregorius Turonenſis.

¶Beliſarius pręfect9 copiarũ iuſtiniani imperatoris, deletis vandalis, acto de Per= 44
ſis triumpho, italia a Barbaris non ſemel liberata, propter proſperos ſucceſſus ipſi
imperatori formidoloſus & ſuſpectus factus eſt, ac propterea ab eodem oculis pri=
uatus. Quo facto tuguriolum in via frequenti ſibi ſtatuit, vbi victum a pretereunti=
bus mendicabat his verbis. Viator da obolum Beliſario, quem virtus extulit, cæca
uit inuidia. Author Procopius.

¶Pontanus de fortitudine bellica ait Lippum florentinum oculis captum fuiſſe, ac 45
nihilominus in cæcitate Rhetorum ac philoſophorum auditoria frequentaſſe.

¶Quum in Troia Mineruę templum arderet, Ilus demiſſum cœlo Palladium eri 46
puit, ſtatimq; oculis captus eſt. Poſtmodum placata ira deæ, priſtinũ recuperauit vi
ſum. Author Decyllus apud Plutarchum.

¶Metellus quoq; templum Veſtæ incenſum conſpicatus, Palladium eripuit, ſta= 47
timq; oculis captus eſt. Poſtmodum dea placata viſum recepit. Idem Author.

¶Valerius Beſtius dum Ruſcium. L. Imbrici ſoceri ſui filium fidei ſuæ creditum, 48
cupiditate auri interfeciſſet, ab ipſo poſtea Imbrico correptus & excęcatus eſt. Au
thor Idem Plutarchus.

¶Herodotus in Erato ait Epizelum Athenienſem in bello incerta cauſa luminib9 49
captũ fuiſſe, neq; ſauciũ vlla corporis parte, neq; ictũ.

¶Keilla Pannonię regina maritum ſuũ Vazulem exoculauit. 50

¶Endra filius Bazulis Pannonię regis Petro itidem Pannonię regi oculos eruit. 51.
Author Volaterran9.

¶Bela ſecũdus Almi filius, rex Pannoniæ a Boricho filio notho Colomani itidẽ 52
Pannonię regis, excæcat9 eſt.

¶Colomanus rex Pannonię poſt Ladiſlaum, Almo fratri oculos eruit, & eundem 53
occidit.

occidit.

54 ¶Fara virgo (quę ſub Heraclio Imperatore floruit) dum ab Hagetrico patre ad nuptias compelleretur, in tantas prorupit lachrymas, vt inde cęcitatem contraxerit.

55 ¶Maiolus patria Aruernenſis, Archidiaconus Maticenſis, ex morbo luminibus orbatus eſt. viſum tamen cōpluribus prodigioſe reſtituit.

56 ¶Lycurgus a Thracibus (quibus principabatur) excęcatus eſt ꝙ fœminas quaſdā ſequentes Bacchum ſimulata cū deo amicitia interfeciſſet. Author Diodorus.

¶Claudi.

1	Epictetus.	5	Cocles.	9	Perdix.
2	Colomanus.	6	Philippus macedo.	10	Artemon.
3	Damon.	7	Nicomedes.	11	Lambda.
4	Androclides.	8	Ariſtogiton.	12	Vulcanus.

1 ¶Epictet⁹ Philoſophus Hierapolitanus, claudus fuit. Vnde apud Macrobiū hoc modo inducitur loquens. Seruus Epictetus genitus ſum corpore claudus/ Pauperta te Irus/ diis & amicus ego.

2 ¶Colomanus rex Pannonię dicitur fuiſſe luſcus/ claudus/ gibboſus/ Lingua bleſus/ & ore improbo.

3 ¶Damon Pædotriba fuit quiſpiam claudicās, qui quū crepidas furto amiſiſſet, im precatus eſt, vt furis pedibus maxime congruerent. Erant autem hæ non rectę nec accommodæ, Illi tamen pro pebum deprauatorum ratione imprimis aptę. Author Cælius.

4 ¶Idē Cęlius ait Androclidē Laconē debilē crure & inutilem fuiſſe.

5 ¶Cocles accepto vulnere claudus factus eſt. Cui quum cruris viciū obiectaretur, ꝑ ſingulos inquit gradus admoneor triumphi mei.

6 ¶Philippus Macedo, accepto in coxa lanceę ictu, incidit in clauditatem, quod lau= di ſibi vertebat aduerſus calūniatores.

7 ¶Nicomedē Cęlius ait fuiſſe quendam claudū, aliū a rege Bithynię.

8 ¶Ariſtogiton Athenienſis fuit ſycophanta, cuius conciões nihil non martium ſpi rabant, adeo vt ventoſa ſua lingua populum in diſcrimina plęrumq; conijceret. Pro inde quum die quadam exercitum parari, & milites deligi intellexiſſet, inixus bacu lo clauditatem ſimulauit, ne ad bellum vocaretur. Vnde adagium fluxit in vulgus Ariſtogiton claudicat. De his, qui morbum ſimulant, ne militiam aut aliud oneris genus ſubeant.

9 ¶Perdix caupo fuit qſpiā claud⁹, cui⁹ clauditas prouerbio locum fecit. Perdicis cru ra. in loripedes et diſtortos. Ariſtophanes apud Eraſmum.

10 ¶Artemon faber fuit machinarius tēpore Periclis, qui quū claudus eſſet, ſuas paſ= ſim machinas circunferebat.

11 ¶Lambda mulier Corinthia, Amphionis cuiuſdam filia et Eetiōis vxor fuit etiam clauda. Author Herodotus.

12 ¶Vulcanus a Ioue precipitatus ob deformitatem, vel ꝙ matri opem ferre vellet, in cidit in clauditatē. Ad quod alluſit Vale. Flaccus lib. 2. Argon. Accliuem ſcopulo inueniunt, miſerentq; fouentq; Alternos ægro cunctantem poplite greſſus. Ponta= nus in libro Meteororum. Vulcanum fama eſt cœlo quū pulſus ab alto, Sub terris ſine honore diu, ſine munere claudum Vixiſſe, et Sicula exilium traxiſſe ſub ætna. Item Martianus Capella. Quidam etiam claudus faber venit. Lactantius. Tum fa= ber claudus Mineruę nuptias poſtulauit. Germanus Brixius. Deumq; loripedem ſi=

mul arma

mul arma ad coniurata vocaſſe.

ℭBalbi.

1	Battus	3	Poggius Florẽtinus.	5	Michael Thraulus.
2	M.Fundus.	4	Alcibiades.		

ℭHerodot⁹ i Melpomene ait Battum Polymneſti inter Therꝫos opulẽti & Phro
nymę filium balbum fuiſſe/ac propterea conſuluiſſe Apollinem,qui hoc modo re/ 1
ſponderit. Batte venis vocis cauſa,Dux te iubet ire Lanigeram in Lybien habitatũ,
Phœbus Apollo.

ℭCicero tertia Philippica ſcribit M,Fundum neſcio quem cognominatum Bam= 2
balionem ab hęſitantia linguę.

ℭEodem nomine Fr,Philelphus Poggium Florentinum ob vicium Linguæ inſe 3
ctatus eſt.

ℭEuripides apud Cęlium ſcribit Alcibiadi in dicendo Balbutiem fuiſſe,quę voci il 4
lius ſplendorem & ſermoni gratiam afferre videbatur.

ℭMichael Imperator (qui leoni Armenio ſucceſſit)lingua fuit balbus,dict⁹ prop 5
terea Thraulus a græcis.

ℭFurioſi & Maniaci.

1	Oreſtes.	10	Aiax.	18	Sparſus.
2	Pentheus.	11	Cleomedes.	19	Filię Minyę.
3	Milo.	12	Cleomenes.	20	Thimantes.
4	Athamas.	13	Prœtides.	21	Acco.
5	Agaue.	14	Chares	22	Piſander.
6	Lycurgus.	15	Gallus Vibius.	23	Cambyſes.
7	Marſias.	16	Euagoras.	24	Aio.
8	Hercules.	17	Lucretius.	25	Harthbenus.
9	Alcmęon.				

ORestes Agamennonis & Clytemneſtræ filius/ propter interfectam ma=
trem furioſus factus eſt,donec ad aram Dianę Tauricę expiauerit ſcelus. 1
Virgi.lib.3.Aen. Et ſcelerum furiis agitatus Oreſtes. Ouidius li.1.de Tri
ſtibus. Vt foret exemplum veri Phocęus amoris/Fecerunt Furię triſtis Oreſte tuę. Item libro.4. Quo poſtq̃/dubium eſt/pius an ſceleratus Oreſtes/ Exactus Furiis venerat ipſe ſuis. Lucanus lib.7. Haud alios nõdũ Scyhica purgatus in ara/ Eumenidum vidit vultus Pelopeius Oreſtes. Horatius.lib.2.Sermonũ. Nec ferro vt demens genitricem occidit Oreſtes/ An tu reris eũ occiſa inſaniſſe parente. Stroza pater.lib.1.Eroticon. Arſit in Aegyſtho furioſi mater Oreſtis. Statius li.1.Theb. Vel inanẽ mentis Oreſtẽ. Oppoſito rapidã Pylade vitaſſe Megęram. Cęlius ſcribit Oreſtem vi furoris,ſibi digytum arroſiſſe & voraſſe. Eoq; facto, Eumenidas illi albas ſe ingeſſiſſe,quum prius nigro colore occurrerent formidoloſę. Adagiũ eſt apud Eraſmum. Oreſti pallium texere ,In eum/qui parat munus abuſuro/Nam Oreſtes per inſaniam veſtes dilacerabat. Virg.li.4.Aen. Aut Agamenonius ſcænis agitatus Oreſtes Armatam facibus matrem & ſerpentibus atris,Quum fugit, vltriceſq; ſedent in limine diræ.

ℭPentheus dum ſacra Bacchi deſpicaretur/vlciſcente numine in furorem raptus ẽ. 2
Virgilius libro.4.Aenei. Eumenidum veluti demens videt agmina Pentheus, Et ſolem geminum,et duplices ſe oſtendere Thebas. Lucanus libro ſeptimo. Nec magis attonitos animi ſenſere tumultus/Quum fureret Pentheus/aut quum deſciſſet Agaue.

3 ¶Milo Epyrota quum haſtā in Laodomiā filiā Pyrrhi coniecíſſet/quę ad arā Dia
næ velut ad Aſylum confugerat,dea vindicante/in furorem raptus eſt / quo intra
duodecimum diem perijt.

4 ¶Athamas Aeoli filius furijs a Iunone immiſſis, vſq; adeo correptus eſt & agita=
tus, vt Learchum filium interfecerit. Ouidius libr.6. Faſtorum. Hinc agitur furijs
Athamas/ſub imagine falſa, Tuq; cadis patria parue Learche manu.

5 AGaue Cadmi et Hermiones filia, Bacchico furore correpta/Pentheū
filium interfecit. Lucanus libro primo. Ingens vrbem cingebat Erym
nis, Excutiens pronam flagranti vertice Pinum, Stridenteſq; comas/
Thebanam qualis Agauem Impulit, aut ſęui contorſit tela Lycurgi
Eumenis. Idem libro.7. Nec magis attonitos animi ſenſere tumult⁹,
Quum fureret Pentheus. vel quum deſciſſet Agaue, Horatius lib.2.Ser. Quid/ca
put abſciſſum demens quum portat Agaue Nati infelícis, ſibi tum furioſa videtur.
Seneca in Oedipode. Peior hac genitrix adeſt, Furibunda Agaue.

6 ¶Lycurgus Dryantis filius rex Thracię a Baccho (cuius numen aſpernabatur) in
furorem verſus, crura ſibi amputauit. Lucanus . Thebanam qualis Agauen Impu=
lit, aut ſęui contorſit tela Lycurgi Eumenis. Ouidius in Ibin. Vtq; Dryantidę Rho
dopeia regna tenenti, Ingenio diſpar/cui pede claudus erat.

7 ¶Marſyas dum Apollinem ad tibię certamen prouocaſſet/in furorem verſus & ab
ipſo deo excoriatus eſt. Ouidius in Ibin. Mens quoq; ſic furijs vecors agitetur, vt illi
Vnum qui toto corpore vulnus habet.

8 ¶Hercules viſa apud inferos Megera, in furorem verſus eſt. vnde regreſſus, filios
imprudens occidit. Lucanus lib.1. Aut qualem iuſſu Iunonis iniquę Horruit Alci
des viſo iam Dite Megęram.

9 ¶Alemęon Amphiarai & Eryphiles filius, propter interfectam matrē/furijs itidē
agitatus eſt. Propertius lib.3. Aut Alemęoniæ furię/aut ieiunia Phinei. Politianus
in Nutricia. Oenideq; facem/furijs Alemęona pulſum.

10 ¶Aiax Telamonis filius, propter arma Achillis mortui, data Vlyſſi in virtutis prę
mium, dolore animi et inuidia in furorem verſus, armenta loro cędebat, exiſtimās
ſe interficere Græcos. Apuleius lib.3. Meta. In inſani modum Aiacis armatus, non
vt ille viuis pecoribus infeſtus tota laniauit armenta.

11 ¶Cleomedes Aſtypalenſis, prodigioſis homo viribus/dum Lachum Epidemniū
athletam ictu pugni interfeciſſet/interfecti aperuiſſet latera, ac propterea iudices tā
tam peroſi feritatem/in eum vellent animaduertere, indignatus et in furorem ver=
ſus columnam(qua ludi literarij dom⁹ fulci ebatur)diſiecit, eaq; ruina pueros om=
nes adobruit. Sunt qui dicant hunc furorem eidem irrepſiſſe, ꝙ victoriæ præmio
fuiſſet fraudatus.

12 ¶Fuit alter Cleomedes ſeu Cleomenes/quem Herodotus in Erato ſcribit a Lace=
dęmonijs(q b⁹ iperabat)primo expulſum/demum priſtinę dignitati reſtitutū fuiſ=
ſe. Nec multo poſt in tantā inſaniā incidiſſe/ vt vnicuiq; obuio ſcœptrum in faciem
impingeret. Quod eum facietē propinq ſoleis ligneis illigauerunt et in carcerē con
iecerunt. Vbi arrepto cuſtodis et Ergaſtularii gladio ab ima corporis parte ad verti
cem capitis ſeſe diſſecuit.

12 ¶Prœtides ſeu filię Prœti Argiuorum regis, dum Iunoni ſe pręferrent, in furias
verſę ac poſtmodum mutatę in vaccas finguntur a Poetis. Vir. Prœtides implerūt
falſis mugitibus agros.

¶Plutarchus in vita Artoxerxis ſcribit, Charē fuiſſe quendam, qui in bello Cyrum
vulnerauerit

vulnerauerit ſucciſa poplitis vena, quem ait inſania poſtmodum fuiſſe correptum / nimia illati Cyro vulneris arrogantia.

15 ¶Gallus Vibius vir fuit magnę eloquentię, qui dũ inſaniam mentiretur, quod aſſimulabat / ad verum redegit.

16 ¶Cęli⁹ ſcribit Euagoram regem Cypriorũ repentino furore correptũ fuiſſe.

17 ¶T. Lucretius poeta Phyſicus / ſumpto amatorio poculo, in furiã lapſus ẽ, qua impellente mortẽ ſibi conſciuit. Statius. Et docti furor arduus Lucreti.

18 ¶Sparſus fuit quiſpiam / quem Seneca ſcribit inter ſcholaſticos inſanũ, inter iſanos ſcholaſticum fuiſſe.

19 ¶Timanthes Cleonęus athleta / quum ſenio confectus arcum non poſſet complicare / quem intendebat iuuenis / dolore animi in furorem lapſus eſt, ac propterea ſe interfecit. Author Idem Cęlius.

20 ¶Acco mulier iam decrepita / quũ faciẽ (quã ad ſpeculũ explorabat) ſenio deformatã cõſpiceret / animi ęgritudine in inſaniã lapſa eſt. Alij aliter ſentiũt. Aiũt enim ipſam conſueſſe alloqui ſuam imaginem in ſpeculo, eiq; ſubridere / comminari / promittere / ſubland ri. & quicquid confabulãtes ſolent dicere. Idẽ Author.

21 ¶Piſander eo veſanię lapſus eſt / vt timeret / necubi animę ſuę occurreret, a qua viuus eſſet deſtitutus.

22 ¶Cambyſes quum Apim (quem Aegyptij pro deo colebant) violaſſet, vlciſcente numine / lapſus eſt in furias. Quibus agitatus, vniuerſam prope familiã deleuit. Author Herodotus in Thalia. Poſtremo furore victus ſeipſum interfecit.

23 ¶Aio filius Arichis ducis Beneuenti miſſus a patre ad Rhotharẽ Longobardorũ regẽ, in Italia veneno potus eſt. Cuius virtute cœpit inſanire. Author Paul⁹ diaconus de geſtis Longobardorum.

24 ¶Harthbenus fuit athleta quiſpiam ex Helſyngia / nouem cubitis procerus / quem Saxo grammaticus / in tantas furias teſtatur cecidiſſe, vt ſummas Clypei partes corroſerit, igneos carbones, ventri mandauerit, Raptas ore prunas in viſcerum ima tranſfuderit, crepitantia flammarum pericula percurrerit / & ad extremum i ſex Athletarum ſuorũ pręcordia / furente manu ferrum cõuerterit.

25 ¶Vlyſſes quum eſſet Gręcorum prudẽtiſſimus, inſaniam tamen ſimulauit, ne ad bellum Troianum proficiſceretur. Vt autem perſuaderet ſe eſſe vere inſanum / ſalem ſeminabat / variiſq; animalibus aratra iungebat. Aſtum hominis explorauit Palamedes, qui arãti Telemachum filium obiecit. Quem ne lęderet ipſe Vlyſſes pater, aratrum ſuſpendit.

¶Furiæ tres.

1 Alecto. 2 Theſiphone. 3 Megera.

FVrias poetæ Acherontis ex nocte filias vocãt. Virgilius. Dicuntur geminæ peſtes, cognomine diræ, Quas & Tartaream nox intempeſta Megerã Vno eodẽq; tulit partu. Propterea Galterus in Alexandreide, decẽti Epitheto eas vocat Noctigenas libro decimo, vbi ait, Hoc ego ſi dea ſum, qua nulla potentior inter Noctigenas, ſi me veſtrã bene noſtis alũnã. Eadẽ ratiõe Mantuanus eas vocat Acherontigenas. Apud inferos dicuntur Canes. Lucanus, Iã vos ego nomine vero Eliciam, Stygiaſq; canes in luce ſuperna Deſtituã. Apud mortales vocãtur furiæ, ꝙ furoris ſtimulos hominum præcordiis inculcent. Propterea etiam finguntur iis colubros immittere, quos ad Maniam trahunt. Vnde Virgilius.

Ceruleis vnum de crinibus anguem Coniicit, inq; ſinu precordia ad intima ſubdit, Quo furibunda domum monſtro permiſceat omnem. Dicuntur & Eumenides ſen ſu contrario & per Antiphraſim. Eumenis enim Beneuolens dicitur. Ouidius. Eumenides tenuere faces de funere raptas. Feruntur & capillorum loco, redimitæ ſer pentibus & colubris. Catullus. Quare facta virum mulctantes vidice pœna, Eumenides, quibus anguineo redimita capillo, Frons expirantes preportat pectoris iras, Huc huc aduentate, meas audite querelas. Stati⁹ li.12. Et Anguicomę ducēt vexilla ſorores. Mantuanus in Apolonia. Exibant de ſede Erebi teterrima monſtra Teſiphone, furiæq; aliæ multo angue comātes, Quippe q b⁹ dominabātur Plutonides vmbre. Appellātur etiā dirę. Vir. At procul vt dirę ſtridorē agnouit & alas, Infelix crines ſcidit Iuturna ſolutos. Idē lib.4. Aen. Vltriceſq; ſedēt i limine Dirę. Itē i eo dē, Et dirę vltrices, et dii morientis Eliſę. Claudian⁹ lib.2. de Raptu. Sūt tibi deformes Diræ, ſunt altera Lethes. Flumina. Earum autem officium Virgilius his verbis aperit.

Hę Iouis ad ſolium, ſęuiq; in limine regis
Apparent, acuuntq; metum mortalibus ægris.
Si quando Lœthum horrificum, morboſq; deum rex
Molitur meritis, aut bello territat vrbes. Lactantius libro.6. de vero cultu, de his in hunc modum ſcribit. Tres ſunt affectus, qui homines in omnia facinora præcipites agunt. Propterea poetę tres furias eſſe dixerunt, quę mentes hominum exagitent, Ira vltionem deſyderat, Cupiditas opes, Libido voluptates.

1 ¶ Furiarum prima eſt Alecto. quam Virgilius hoc modo depingit libro ſeptimo Aenei.

Luctificam Alecto dirarum a ſede ſororum
Inferniſq; ciet tenebris, cui triſtia bella,
Irę q; inſidięq; & crimina noxia cordi.
Odit et ipſe pater Pluton, odere ſorores
Tartareę, Monſtrnm tot ſeſe vertit in ora,
Tam ſęuę facies, tot pullulat atra colubris.
Item paulo poſt ſubiungit.
Tu potes vnanimes armare in prelia fratres,
Atq; odiis verſare domos, Tu verbera tectis
Funereaſq; inferre faces, Tibi numina mille,
Mille nocendi artes.

¶ Qꝫ autem ſit Noctis filia, teſtis eſt apud eundem Virgilium Iuno hoc modo loquens. Hunc mihi da proprium virgo ſata nocte laborem.
Item Mantuanus in Lucia. Surge, et quicquid ſata nocte profunda Conſulit Alecto, vome.

2 ¶ Theſiphone ſeu Thyſiphone ſecunda Acheherontis filia, hoc modo ab Ouidio deſcribitur. Nec mora, Theſiphone madefactam ſanguine ſumit Importuna facem, fluidoq; cruore rubentem Induitur Pallam, tortoq; incingitur angue, Egrediturq; domo, Luctus comitatur euntem, Et pauor, et terror, trepidoq; inſania vultur. Item Claudianus. Centum illi ſtabant vibrantes ora Ceraſtæ, Turba minor diri capitis, Sedet intus abactis Ferrea lux oculis, qualis per nubila Phœbes Atracia rubet arte color ſuffuſa veneno. Item Statius, Suffuſa veneno. Tenditur, ac ſanie gliſcit cutis, igneus atro Ore vapor, quo longa ſitis, morbiq; fameſq; Et populis mors vna venit. Ouidius lib.4. Triſtium, fecit inde adiectiuum Theſiphoneus,

uum Theſiphonęus, vbi ait. Cupiaſq; eradere vitę, Tempora (ſi poſſis) Theſipho=
nęa tuę, Hanc filiam eſſe noctis docet Syllius lib. 2. dicens. Et palmas tendens / hos
inquit noctis alumna, Hos muros impelle manu, Populumq; ferocem Dextris ſter=
ne tuis / Iuno iubet. Colubris inſtar cęterarum armatam eſſe docet Mantuanus lib. 4.
Agelariorum dicens. Ite, canes adſunt Herebi / Crinita colubris Theſiphone, ſpi=
ranſq; venenum / ignemq; Megæra / Et ſoror / atq; mali manes et Cerberus
ipſe.

Megeram tertiam Acherontis & Noctis filiam, Claudianus de laudibus Sti
liconis deſcribit, Improba mox ſurgit triſti de ſede Megęra, Quam penes 3
inſani fremitus / animiq; profanus Error / & vndantes ſpumis furialibus irę
Non niſi quæſitum cognata cęde cruorem, Illicitumq; bibit, patrius quem fuderit
enſis / Quem dederint fratres, Hæc terruit Herculis ora. Hæc defenſorum terra=
rum polluit artus, Hec Athamanthęę direxit ſpicula dextræ / Hęc Agamennonios
inter bacchata penates Alternis luſit iugulis, Hac auſpice tędę Oedipodem matri/
natę iunxere Thyeſtem. Serpentibus eſſe redimitam docet Mantuanus libro. 2. de
Cala. Temporum. Per medias vrbes colubris crinita Megęra / Sanguineiſq; caput
vittis intorta / flagello In ſcelera & culpas homines vrgere laborat / Criminis & pœ=
nę dux / hortatrixq; malorum.

ℂStulti et inſipientes.

1	Corœbus.	5	Amphiſtides	9	Mydas
2	Bagas.	6	Accon.	10	Pſylli.
3	Melitides.	7	Cippius	11	Claudius princeps.
4	Mãmachutus.	8	Zenophantus		

ℂCorœbi filij Mygdonis Phrypij ſtulticia vulgi fabulis celebrata eſt / qui maris vn 1
das numerare conabatur / quum non poſſet vltra quinq; numerare. Authores Euſta
thius et Lucianus apud Eraſmum.

ℂBagas fuit quiſpiam ſtupidę mẽtis et attonitę. Author Plutarch⁹ in Collectaneis. 2
Vnde ortum adagium. Vt Bagas conſtitiſti.

ℂMelitides fuit ſtultus / ab Homero celebratus / qui euerſa iam Troia, veniſſe legi=
tur auxilium laturus Priamo. Lucianus apud Eraſmum. Melitidem aut Corœbum 3
me putas per deos?

ℂEnthuſiaſmus eſt quidam mentis ſtupor, quo laborauit Mammachutus quiſpiã 4
ſola inſignis fatuitate. Vnde Mammachuti dicuntur hiãtes et ſtupidi. Author Ari
ſtophanes apud Cęlium.

ℂAmphiſtides tantę fuit ſtulticię, vt ignoraret, vtro ex parente prognat⁹ eſſet. 5

ℂAccon vetula eo laborauit delirio (ſicuti iam diximus) vt ſolita ſit ad ſpeculum 6
cum imagine ſua / perinde ac cum alia muliere confabulari. Authores Cęlius et Eraſ
mus ex aduocatis Gręcorum teſtimonijs.

ℂCippius ſimulabat ſe dormire et ſtertere, quo facilius eius vxor mœcharetur. 7
Quod arguit eum a Zelotypia longe fuiſſe alienum. Vnde natum videtur Ada=
gium Ciceroni in quadam ad Fabium Gallum epiſtola poſitum. Non omnib⁹ dor
mio. Author Lucilius apud Beroaldum.

ℂZenophantus fuit quiſpiam ſtult⁹ / qui quo magis riſum cohibere nitebatur / hoc 8
ridebat profuſius.

9 ℂMydas Gorgij filius / quum agreſtem Panos dei Cantilenam Apollinis carminibus prętuliſſet, indignatus Apollo aſininas auriculas eidem indidit, quibꝰ poſtea abijt in riſum. Vide Ouidium lib. II.

10 ℂPſylli populi dum Auſtrum ventum plus nimio haberent inuiſum / vt ſibi et ſuæ terrę noxium, ſumptis armis in eum hoſtiliter profecti ſunt, ceu viuum aliquem hominem, & non rem incorpoream peterent.

11 ℂInter ſtultos numeratur Claudius priceps / ꝙ Domitium Neronem adoptauerit, quũ Britannicum legitimo thoro natum haberet.

ℂMedici pharmacopolæ & Chirurgi.

1	Apollo.	24	Charmis.	45	Martion.
2	Aeſculapius.	25	Caſtor.	46	Mycon.
3	Acron.	26	Cherias.	47	Machaon.
4	Ariſtogenes.	27	Chryſermus.	48	Melampus.
5	Ariſtogenes.	28	Cleomporus.	49	Meges.
6	Aſclepiades.	29	Democides.	50	Nicias.
7	Aceſias.	30	Dexippus.	51	Nicomachus.
8	Arabs.	31	Dioclides.	52	Nicerotes.
9	Anto.muſa.	32	Democrates.	53	Oribaſius.
10	Caſſius.	33	Democritus.	54	Ocularius.
11	Amythaon.	34	Daſius.	55	Philippus.
12	Apollodorus.	35	Epicharmus.	56	Pęon.
13	Artemon.	36	Eraſiſtratus.	57	Petriclius.
14	Attalus.	37	Euphorbus.	58	Prodicus.
15	Alcon.		Eribotes.	59	Philiſtion.
16	Agron.		Galenus.	60	Philon.
17	Baſilius.	38	Glaucias.	61	Podalyrius.
18	Chiron.	39	Hippocrates.	62	Sinalus.
19	Cor.Celſus.	40	Hermogenes.	63	Themiſon.
20	Chriſtobolus.	41	Iulianus.	64	Theombrotus.
21	Cleophantus.	42	Lucas.	65	Theſſalus.
22	Chryſippus.	43	Lycus.	66	Vectius valens.
23	Crinas.	44	Menecrates.	67	Alij plęriq;.

1 ℂApollo Aeſculapij pater medicinę vſum primꝰ dicitur attuliſſe, ac propterea meruiſſe deitatem. Ouidius lib. I. Meta. Inuentum medicina meũ eſt, opifexq; per orbem Dicor, & herbarum ſubiecta potentia nobis. Idem lib. I de Remedio. Te precor o vates, adſit tua laurea nobis / Carminis et medicę Phœbe repertor opis. Calentius. Phœbe compertor medicę ſalutis. Macrobius. Virgines (inquit) veſtales ita indigitant, Apollo medice, Apollo Pęan. Nec aliam ob cauſam Alexicacus, i. malorum expulſor dictus eſt.

2 ℂAeſculapio Apollinis filio plæriq; etiam inuentum medicinæ referunt acceptũ. In qua adeo excelluit. vt mortuum Hippolytum fingatur ad vitam reuocaſſe, et Androgeum Minois filium ab Athenienſibus interfectũ. Propertiꝰ libro ſecũdo. Et deus extinctum Creſſis Epidauriꝰ herbis Reſtituit patriis Androgeona focis.

3 ℂAcron Agrigentinus medicus / Athenis philoſophatus eſt cum Empedocle. Fuit antiquior Hippocrate / Scripſit de medicina librum vnum.

4 ℂAriſtogenes Thaſius medicus floruit temporibus Antigoni Macedonię regis

ad quem

ad quem libros plurimos ſcripſit de medicina.

¶ Ariſtogenes alter Guydius Chryſippi philoſophi ſeruus fuit itidem medicus, q 5
magnã adeptus eſt famã ex curatione Antigoni Gonatę cognomento.

¶ Aſclepiades Pruſienſis, Cn. Pompeij familiaris/rationem primus reperit, qua vi 6
num ægris mederetur, relato e funere homine & conſeruato. Dicebat ſalutem cõſta
re cibi potuſq; abſtinentia/pręterea geſtatione/ambulatione/& fricatione. Scripſit
ad Mithridatem volumina. Authore Plynio. Mortuus eſt ſcalarum lapſu in extre=
ma ſenectute. Idem blandimenta & lenocinia commentus eſt ad ægrorum gratiam
& iucunditatẽ. Si quidem & balneorum conſuetudinẽ fecit/primuſq; lectulos exco
gitauit ſuſpẽſiles/quorũ molli iactatiõe irritaret et obreperet ſõnꝰ. Author Plyniꝰ.

¶ Aceſias fuit imperitus medicus, qui dum cuidã podagrico mederi vellet, morbũ 7
& dolorẽ auxit. Vnde natum adagiũ. Aceſias medicatus eſt/vbi res ĩ deteriꝰ vergit

¶ Arabs Apollinis fuit filius et Babylonis, quem Plyniꝰ lib. 7. medicę artis apud 8
ægyptios repertorem dicit.

¶ Antonius Muſa medicus fuit Auguſti, de quo Horatius meminit lib. I. Epiſt. di 9
cens. Nam mihi Baias Muſa ſuperuacuas Antonius.

¶ Caſſius hemina apud eundem Plynium teſtis eſt Archagathum Lyſanię filium 10
Peloponenſem/primum e medicis veniſſe Romam. L. Aemylio. et M. Liuio cõſu
libus. Eiq; ius quiritium datum/et tabernam in cõpito Acilio emptam. Ob id publi
ce vulnerarium fuiſſe eum tradunt vocatum, mireq; gratum aduentum eius ab ini=
tio, Mox a ſęuitia ſecandi vrendiq;, nomen carnificis meruiſſe.

¶ Amythaon Melampodis pater inter claros medicos olim habitus eſt. 11

¶ Apolodori duo fuerunt Scyllęus et Tarentinus ambo medici. De quibus Plyniꝰ 12
lib. 20. Cap. 4. loquitur.

¶ Artemon fuit medicus/qui calua interfecti igneq; cremati propinauit aquã e fon 13
te noctu comitialibus morbis, Authore Plynio.

¶ Attalus medicus apud Plyniũ affirmat ſcorpione viſo ſi quis dicat duo, cohibe= 14
ri nec vibrare ictus.

¶ Alcon ſeu Alcontius medicus fuit vulnerum, centum ſeſtercijs a Claudio condẽ 15
natus/et exul miſſus in Galliam/demum reſtitutus. Neſcio an is ſit, de quo loqui=
tur Martialis libro. 6. Oſtendit digitum ſed impudicum Alconi/Daſioq;/Symma
choq;. Auſonius de alio Alcone itidem medico loquitur, qui Diodorum aruſpicẽ 16
vaniloquum fecit.

¶ Agron medicus fuit, qui peſtilentia Athenas paſſim occupante, affectorũ plęriſ 17
q; opẽ intulit ſalutarem accenſis in proximo ignibus.

¶ Baſiliꝰ Ancyranꝰ profeſſiõe fuit medicus, Floruitq; ĩperãte Cõſtantino. 18

¶ Chiron Saturni filius ex Phillyra/herbarum naturas primus inueniſſe, Achillem 19
q; et Aeſculapium docuiſſe fertur, Phœnici Amyntoris filio oculis capto viſum re=
ſtituit. Propertius lib. 2. Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon, Phœnicis
Chiron lumina Phillyrides. Virgilius libro. 3. Georgico. Quęſitæq; nocent artes,
ceſſere magiſtri Phillyrides Chiron/Amythaoniuſq; Melampus. Ab eo nomen ſũ
pſit herba, quę Centaurea dicitur.

¶ Corne. Celſus libros de medicina ſcripſit oratorio more. Floruit pauloante Fa= 20
bium Quintilianum.

¶ Chriſtobolꝰ medicꝰ fuit/cui ſingularẽ pepit laudẽ ſagitta ex oclo Philippi Mace 21.
donis/citra oris deformitatem euulſa. De quo abunde Curtius meminit. libr. 8. de
geſtis Alexandri.

¶Hippocrates Cous Democratis fuit auditor, vixit in ſumma familiaritate apud 39
Perdicam Macedonū regem. Suſcepit filios Theſſalum & Draconem. Hunc Artaxerxes magna mercede ſummiſq; honoribus in familiā ſuam inuitauit Authore Valerio. Familiaris fuit Democrito, quē vt inſania curaret, plerūq; ad eū ſcripſit. Amauit Grçciā, ex qua nunq̄ egreſſus eſt. Mortuus eſt Lariſſç natus annos.104.

¶Hermogenes fuit medicꝰ, qui Adriano īperatori ſe īterficere volēti circūſcripſit 40
locū ſub mamilla, quo lœthaliter ꝑcuſſo, celerius expiraret. Author Dion Caſſius.

¶Iulianus fuit quiſpiam Pharmacopola, herbariæ artis peritiſſimus, quem Vola- 41
terranus ætate ſua floruiſſe ſcribit.

¶Lucas Antiochenſis medicꝰ fuit Pauli Apoſtoli ſectator, a quo edoctus ſcripſit 42
Euangelium & actus apoſtolorum. Exceſſit natus annos.84.

¶Lycus Neapolitanus, Atriplicē (nomen eſt herbæ) contra Cantharidas bibendum cenſet, apud Plynium. 43

¶Menecrates Syracuſanus medicus, nullam ab his mercedem accipiebat, quibus 44
medebatur. Curabat imprimis morbū ſacrum, hac lege, vt liberati ſe eſſe ipſius ſeruos faterentur, eūq; Iouem appellarent. Feruntq; in id tumoris fuiſſe euectum, vt qūq; ad Ageſilaū Spartæ regē hoc modo ſcriberet. Menecrates Iupiter Ageſilao regi ſalutem. Subridens Ageſilaus reſpōdit. Ageſilaus Menecrati ſanitatem.

¶Martion Mityleneus de ſimplicibus effectibus ſcripſit. Idē apud Plynium rum- 45
pi Scolopendras marinas ſputo, Rubetas item aliaſq; Ranas ſcribit.

¶Mycō apud eūdē teſtis eſt aduerſus ſerpētes nihil eē efficaciꝰ Hippomarathro. 46

¶Machaon Aeſculapij filius, & frater Podalyrij, medicus fuit clariſſimus. Bapti- 47
ſta Pius lib.4. Eleg. Cura Machaonia maior & iſta manu eſt. Hic Philoctetē Pçātis filiū Herculis ſagitta Hydrç veneno tincta, vulneratū ſanauit. Propertius lib.2. Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon.

¶Melāpus. Amythaonis filiꝰ, filias Prœti Argiuoꝝ regis ab inſania purgauit. De 48
hoc Virgilius lib.3. Georgico. Ceſſere magiſtri, Phillyrides Chiron, Amythaoniuſq; Melāpus Meminit & Herodotus in Euterpe. Et Plynius lib.25.

¶Meges fuit Chirurgus quiſpiam, quem Volaterranus citat in Philologia. 49

¶Nicias Pyrrhi medicus fuit, qui ad Fabricium veniēs, promiſit ſe domino mor- 50
tem illaturum, Quod flagitium auerſatus Fabricius, Pyrrhum q̄uis inimicum literis monuit, vt a Nicia caueret. Gellius videtur hoc aſcribere Timochari, apud Gellium Quadrigarius Nicię. Vter vter fuerit, parum refert de nomine. Claudianus lib.3. in Ruffinum ſic inquit.

Romani ſcelerum ſemper ſpreuere miniſtros.
Noxia pollicitum domino miſcere venena,
Fabricius regi nudata fraude remiſit.
Infeſto quem marte petit, bellumq; negauit
Per famuli patrare nefas.

¶Nicomachus Stagyrites Machaonis fuit filius & Aeſculapij nepos. Scripſit de 51
medicina libros ſex. Fuerunt eius nōis duo alij Pater & filius ambo medici. Quorum filius ſcripſit Commentarios in Phyſicam patris, & octo libros Ethicorum ad Eudemum.

¶Nicerotes vnguētarius fuit Syrius, a cuius nomine Martialis vnguēta vocat Ni- 52
cerotiana lib.6. dicēs. Quod ſemper Caſia, Cynnamoq;. Et nido niger alitis ſuperbç Fragras plūbea Nicerotiana. Idem lib.10. Felix lectulus & lucerna vidit, Nymbis ebria Nicerotianis. Laberiꝰ. Et quçcūq; Syrus Nicerotes ſolet, Quicq̄d Croci,

Caſiæq;/Cynnami,quod vdus Cæſarie ſpirat delicatus Arabs.Hoc totũ vobis nũc ad cænam affero.

53 ❡Oribaſius Sardianus Iuliani principis familiaris/ſcripſit libros medicinę.72.ad ipſum Iulianum,

54 ❡Ocularius medicus fuit in Aegypto pręſtantiſſimus/qui floruit ſub Amaſi rege. Author Herodotus in Thalia.

55 ❡Philippus medicus fuit Alexandri,eiq; ſumma familiaritate & amicitia iunctus. Nam quũ Parmenio literas ad Alexandrum dediſſet, quibus eum monebat, vt ab inſidijs Philippi velut ab hoſte Dario corrupti ſibi in ęgritudine caueret/Alexãder exploratã habens medici fidem,poculũ ab ipſo Philippo datum hauſit/demum literas Parmenionis eidem legendas conceſſit.

56 ❡Pęon vir fuit medicinæ artis peritiſſimus/a cuius nomine Pęonia herba nomen ſumpſit. Architrenius lib.2. Pęonijs animo medicina potentior herbis.

57 ❡Plynius ait lib.20.Petrichiũ fuiſſe medicũ,qui Ophiaca ſcripſerit.

58 ❡Eodem authore Prodicus fuit medicus/Aeſculapij diſcipulus/Selymbrię natus, qui medicinã inſtituit/quã Iatraìepticen vocant.

59 ❡Philiſtion Locrenſis fuit medicus,quẽ Gellius lib.17.Capi.11.citat.

60 ❡Philon medicus fuit nobilis,qui quum medicamẽta quædã ad medẽdi vſum exquiſitiſſima concinnaret,& regias quaſdã Alexipharmacas,poteſtates/eas deorum manus appellabat,velut diuinas & ſalutares.

61 ❡Podalyrius filius fuit Aeſculapij & frater Machaonis/medicę artis peritiſſimus, qui cum Græcis ad Troiam profectus dicitur. Baptiſta Pius lib.4.Elegi.Depoſito non præſtat opem Podalyrius ægro

62 ❡Sinalus fuit medicus quiſpiã,De quo Syllius Italicus lib.5.ſic inquit.
Ipſe olim antiquo primum Garamanticus Ammon
Scire pater dederat Sinalo morſuſq; ferarum/
Telorumq; graues ictus ſedare medendo,
Atq; is deinde ſuo moriens cœleſtia dona,Monſtrarat nato.

63 ❡Themiſon medicus fuit magni nominis/Aſclepiadis diſcipulus Authore Plynio,quẽ plęriſq; in locis citat Plynius ipſe. Iuuenalis. Quot Themiſon ægros Autumno occiderit vno.Baptiſta Pius lib.4.Elegiar.Omnibus hoc anno morbis/noxaq; carebis/Contẽneſq; piam ſic Themiſonis opem.Fuit eius nominis alter,quem Martialis ſcribit cõſuetudinem Veneris habuiſſe cũ ſorore/vbi lib.12.ait. Quare non habeat Fabulle quæris Vxorem Themiſon,habet ſororem.

64 ❡Theombrotus fuit medicus,quẽ Ptolemęus rex Megalẽſibus ſacris donauit centum talentis ſeruato Antiocho rege. Author Plynius lib.7.

65 ❡Theſſalus eodẽ authore/ medicus fuit Neronis tẽporibus ,qui cuncta maiorum placita trãſiliuit/& rabie quadam in omnes æui medicos perorauit.

66 ❡Vectius Valens adulterio Meſſalinæ Claudij Cæſaris nobilitatus/pariterq; eloquentiæ aſſectator/ſuo tẽpore nouã medicorum inſtituit ſectam.

67 ❡Sunt & plęriq; alij,quorum nomina & Placita, quãdoq; aduocantur a Plynio, vt Ariſtogiton/Athamas/Callimachus/Cleopolemus/Damion/Diuces/Diodorus/Petronius/Dorotheus/Dionyſius/Saluſtius/Heſius/Hiceſius/Herophilus/Icethidas/Iollas/Lais/Leneus/Metrodorus/Nymphodorus/Opion/Praxagoras/Pliſtonices/Seſtius/Simus/Soſimenes/Sotacus. Q.Stertinius. Quorum nuda nomina ad nos peruenerũt.Porro multiplex eſt medicina. Pharmaceutice,quæ medicamẽtis curat. Empœrice quæ ſolum experimẽtis conſtat. Iatraleptice, quæ vnguentis,

Clinice

Clinice,quæ victu & venenis corporibus medetur.

¶Vnguenta quędam & Pharmaca.

1	Elaterium.	15	Pardalium.	29	Dropax.
2	Crocinum:	16	Balanus.	30	Cęroma.
	Crocomegma.	17	Melinum.	31	Panchreſtum.
3	Epilima.	18	Suſinum.	32	Collyrium.
4	Malobathrum.	19	Cyprinum.	33	Apyron.
5	Mendeſium.	20	Telinum.	34	Atharis.
6	Mithridaticum.	21	Megalium.	35	Botryon.
7	Nardinum.	22	Cynnamomum.	36	Irium.
8	Narciſſinum.	23	Cynnamum.	37	Euhemon.
9	Nicerotianum.	24	Myrrha.	38	Oporice.
10	Odontoſtimma.	25	Balſamum.	39	Stomachice
11	Oenanthinum.	26	Amomum.	40	Diapaſma.
12	Panatheniacum.	27	Pſilotrhum.	41	Magma.
13	Amaracinum.	28	Thalaſſomeli.	42	Regale vnguentum.
14	Metopium.				

¶Elaterium Plynius ait eſſe medicamentum,quod fit ex Cucumere ſylueſtri,ſuc= 1
co expreſſo e ſemine.

¶Crocinum ſpecies eſt vnguẽti,quod efficitur Croci cõmixtione. Propertius. Sit 2
menſæ ratio/ voxq; inter pocula currat. Et Crocino nares murrheus vngat Onyx.
Alio noie Crocomegma dicitur. Fiebat aũt ex croco trito & vino dulci. Hoc Ro=
mani non ſolũ corpora delibuebãt, ſed & ſpargebant pulpita. Vnde idem Proper=
tius.Pulpita ſolennes non oluere crocos.Crocinum Authore Plynio in ſola Cilicia
diu maxime fuit laudatum/mox Rhodi.

¶Epilima vnguẽtum eſt viliſſimũ,quo paſſim vtebãtur veteres. 3

¶Malobathrum vnguẽtum eſt odoris fragrãtiſſimi,quod afferebatur ex Aſſyria. 4
Eo Romani ſuos capillos vngebant in delicijs , vt videtur innuere Horatius lib.3.
Car.Ode.7.ſcribẽs.Cum quo morãtem ſæpe diem mero Fregi/ coranatus niten=
tes Malobathro Syrio capillos.Malobathrus a Sidonio vocatur,qui hoc vnguento
delibutus eſt.Malobathrũ teſte Plynio vrinã cit/Oculorũ Epiphoris/vino expreſ=
ſum vtiliſſime imponitur.Item frõtibus dormire volentibus.

¶Mendeſium eſt vnguentũ,quod fiebat in Mendeſo Aegypti vrbe. 5

¶Mithridaticum ſeu Mithridatios vocatur Antidotũ,quo Mithridates rex Põti 6
aduerſus inſidias venenorũ cõſueuerat ſe tutari. Eius cõpoſitio fit e duabus nucibus
ſiccis,Itẽ ficis totidẽ & Rutæ folijs viginti ſimul tritis,Addito ſalis grano. Quod
qui ieiunus ſumet/eũ veneno ſecurũ fore toto die promittit Plynius lib.23.Cap.8.
Antidoti nomen adhuc noſtra manet ætate,

¶Nardinum dicit̃ vnguentũ,quod fit ex Nardo, quod alio noie vocatur Foliatũ.
Eſt aũt Nardus ſeu Nardũ frutex odoris optimi. Tibullus. Illius puro diſtillẽt tẽ= 7
pora Nardo.Frequens eſt in Perſide. Vnde ab Horatio in exodo vocat̃ Achęme=
nium,vbi ait.Nunc & Achęmenio Perfundi nardo iuuat Indicũ Plyni⁹ lib.12.vo=
cat.Inuẽta inquit nuper in Thracia herba eſt, cuius folia nihil ab Indico Nardo di=
ſtant.Põtanus Arabum vocat.Hieronymus Balbus Aſſyrium.Lucretius lib.2.Et
nardi florem/nectar qui naribus halat. Aliter foliatũ & ſpicatum dicitur. Conſtat
Omphacio/Iunco/Balano/Coſto/Nardo/Amomo/Myrrha/Balſamo.

¶Narciſſinum vocatur vnguentum , quod componitur ex Narciſſo flore delica= 8

tiſſimo, Conſtat generibus odorum, Sed iam cōponi deſijt Authore Plynio lib. 13.

9 ℭNicerotianum vocatur vnguentum odoratiſſimum, cuius author fuit Nicerotes Pharmacopola. Martialis lib. 6. Fragras plumbea Nicerotiana. Idem lib. 10. Felix lectulus & lucerna vidit, Nymbis ebria Nicerotianis. Item alibi. Laudas ebria Nicerotiana.

10 ℭOdontoſtimma eſt vnguentum, quo confricantur dētes, vt albeſcant, & exuant rubiginem.

11 ℭOenanthinum eſt vnguētum, quod fit ex Oenanthe. i. Labruſcæ flore. Laudabile fuit in Cypro, Deinde in Aegypto præpoſitum, Author Plynius.

12 ℭPanatheniacum fuit vnguentū Athenieſibus peculiare / a quibus nomen ſumpſit Plynius lib. 13. Panatheniacum ſuum Athenæ perſeueranter obtinuerunt.

13 ℭAmaricinum / Amaraco flore odoratiſſimo cōficitur. Vnde adagiū natū. Nihil cum Amaricino ſui. Lucretius. Poſteſq; superbos Iūgit Amaracino, & foribus miſer oſcula figit. Idē lib. 2. Sicut Amaracini blandū, Stactęq; liquorem. Idem lib, 6. Deniq; Amaracinū fugitat ſus / & timet omne Vnguentum. Porro Sampſucinum aliter vocat̃ / quoniā Sāpſucus eadē eſt herba, quę & Amaracꝰ, De qua Virgi. lib. 1. æneí. Vbi mollis Amaracꝰ illū Floribꝰ, & dulci aſpirās cōplectit̃ vmbra. Amaracus fuit puer regius Vnguētarius, qui caſu lapſus / dum ferret vnguenta, maiorem ex confuſione odorū / creauit odorem, inquit Seruius. Vnde optima vnguēta dicuntur Amaricina. Laudabile fuit hoc vnguētum in Co Inſula. Poſtea eodem loco prælatum eſt Melinum. Optimum eſt & Mitylenis & in Cypro, vbi plurima eſt ſampſucus, Authore Plynio,

14 ℭMetopium fuit vnguentum / cuius præcipuam laudem meruit Aegyptus. Mox abſtulit Phœnicia.

15 ℭPardalium laudabile in Tharſo / cuius cōpoſitio & mixtura obliterata eſt. Dicit̃ autem a Pardali animali, cuius odorem reddit.

16 ℭBalanus herba eſt vnguētaria, cuius ſucco vnguentum cōponitur Balaninū, quod expeditiſſimū olim fuiſſe, ſcribit Plyniꝰ, Reſinaq; ſolitū miſceri. Balanatus a Perſio dicit̃ hoc oleo delibutus, vbi ait. Tum cū maxillis Balanatū Gauſape pectis. Mixobalanum vocat Martialis, vbi ait. Quod nec Virgilius / nec carmine dixit Homerus. Hoc ex vnguento conſtat & ex Balano. Glans autem qua conficitur / præcipuæ bonitatis eſt in Troglodytis / Thebaide / & Arabia.

17 ℭMelinum vnguentū fit e malis Cotoneis / & ſtruteis / admixtis. Omphacio / Cyprino / Samio / Iunco / Caſia / Ambrotono,

18 ℭSuſinum conſtat ex Lilijs / Balano / Calamo / Mello / Cynnamomo / Croco / Myrrha / & eſt omnium tenuiſſimum.

19 ℭCyprinum vnguentū ex Cypro fiebat Omphacio / Cardamomo / Calamo / Aſpalatho / / Ambrotano. Fuit optimum in Sidone / mox in Aegypto.

20 ℭTelinum fit ex oleo recenti. Cypro / Calamo / Meliloto / Fœnogræco / melle / mello / Oraro / Amaraco. Fuit ætate Menādri poetæ celeberrimum.

21 ℭMegalium ſucceſſit ex oleo Balanino / Balſamo / Calamo / Iunco / Xylobalſamo / Caſia / Reſina.

22 ℭCynnamomū vnguētorum omnium eſt craſſiſſimū. Vocatur ab eiuſdem nominis frutice, qui in Aethiopia / Sabęis / & Auſtrali India / frequens eſt. Huic vnguēto adijciuntur Balaninum oleum, Xylobalſamum / Calamus / Iuncus / Balſami ſemina / Myrrha / mel odoratum.

23 ℭCynnamum eadē eſt arbuſcula quæ & Cynnamomū, qua etiā conficitur vnguētum eiuſdem

tum eiuſdem nominis. Hoc videntur habuiſſe Thraces, quoniam Claudianus de
Nuptijs Honorij & Mariæ Cynnama vocat Pãgęa a Pãggo Thracię mõte, vbi ait.

In medio glebis redolentibus area diues
Prębet odoratas meſſes. Hic mitis Amomi/
Hic Caſiæ matura ſeges/ Pangęaq; ſurgunt
Cynnama/ nec ſicco frondeſcunt vimina coſto/
Tardaq; ſudanti prorepũt Balſama ſucco.

A Cynnamo fit adiectiuũ Cynnameus,
quo vſus eſt Baptiſta Pius. Cynnameos nimium lacerate pharetriger artus.

¶Myrrha per ſe vnguẽtum facit/ ſine oleo, Stacte dũtaxat. i. diſtillatione. Nã Sta- 24
cto verbũ græcũ. i. diſtillo. Vnde Cataſtagmos morbus a Græcis dicitur, quẽ nos
diſtillationẽ dicimus. Et Lucretius lib. 2. Myrrham appellat Stactã. i. diſtillaticiã,
vbi ait. Sicut Amaricini blãdum Stactęq; liquorem. Eſt aũt Myrrha genus arboris
odoriferæ, de qua ſuccus emanat fragrantiſſimus. Ouidius lib. 10. Eſt honor & la-
chrymis/ ſtillataq; cortice Myrrha Nomẽ herile tenet/ nulloq; tacebitur ęuo. Idem
lib. 1. Faſto. Nõdum pertulerat lachrymatas cortice Myrrhas. Hac abundãt Ara-
bia/ Achaia/ Orontes/ Aſſyria. Propterea Virgi. Myrrham vocat Arabã/ Achaiã
Columella/ Orõtidem Sidonius, Orontęam Bap. Pius. A Myrrha fit adiectiuum
Myrrheus, Horatius lib. 3. Car, Dic & argutæ properet Nęræ Myrrheum nodo
cohibere crinem.

¶Balſamũ arbuſcula eſt ſoli Iudęę conceſſa, frequens in collibus, vt vinea. Suſtinet 25
ſe ſine adminiculis. Trima iam fructifera eſt. Proceritatem habet duorũ cubitorũ.
Eius lignũ vocat̃ Xilobalſamũ, ſuccus (qui habetur vnguẽti loco) Opobalſamum/
lac coagulans/ & in veſte nullas faciẽs maculas. Carpobalſamum vocatur eius arbo-
ris fructus. Hoc vnguentum viris conuenire ſcribit Martialis, quũ Aſſyria vnguen
ta magis deceant mulieres. Sic autem ait. Balſama me capiunt, Hæc ſunt vnguenta
virorum Delicias Nini/ vos redolete nurus. A Balſamo fit adiectiuum Balſameus/
quo vſus eſt Sidonius.

¶Amomum etiã arbuſcula eſt venoſo frutice, Palmi altitudine/ cuius quoq; ſuccus 26
inter magni precij vnguẽta numerat̃. Frequẽs eſt in Aſſyria. Vnde Virgilius Aſſy
rium vulgo naſcetur Amomum. Syllius lib. 11. Nec crinem Aſſyrio perfundere
pugnet Amomo. Habet & Armenia. Mantuanꝰ in Catharina. Circũfluus aer Fra-
grat, & Armenio carcer luſtratur Amomo.

¶Pſilothrum vnguentum erat ad depilandũ corpus. Fiebatq; ex varijs rebus, mo- 27
do ex Thini ſanguine/ felle & iecore. Modo ex ſanguiſugis coctis in vaſe fictili &
aceto illitis. Prius tamen euellebãtur pili, Authore Plynio. Poſt adhibebatur Pſilo-
thrũ, ne renaſcerẽtur/ ac repullularẽt. Martialis ad Gargilianum. Pſilothro faciẽq;
lauas/ & Dropace caluam. Nunquid tonſorem Gargiliane times?

¶Thalaſſomeli vnguẽtum, quod fit ęquis portionibus Maris/ Mellis/ Imbris. Fi- 28
ctiliq; vaſe & depicato conditur.

¶Dropax vnguẽtuum depilatorium/ ſeu euellẽdis pilis idoneum. Martialis lib. 3. 29
Pſilothro faciẽq; lauas/ & Dropace caluam.

¶Cęroma erat vnguẽtum, ex oleo & cœno/ quo vtebantur iuuenes ad robur lacer- 30
torum. Hinc Cęromatici eo delibuti vocãtur. Martialis lib. 4. Seu lentũ Cęroma
teris/ tepidũq; Trigona. Idem lib. 7. Vara nec iniecto Cęromate brachia tendis.

¶Panchreſtum genus eſt medicamẽti. De quo Cicero actione quarta in Verrem. 31
Quum (inquit) omnes eius comites iſte ſibi ſuo ille Panchreſto medicamẽto ami-
cos redemiſſet.

32 ℭ Collyrium dicitur oculorum medicamentum. Horatius. Hic oculis ego nigra meis Collyria Lippus Illinere.

33 ℭ Apyron vocatur vnguentum ex auro. Author Plynius lib.21.

34 ℭ Atharis medicamentum eſt vtiliſſimum infantibus, quod fit Olyra herba decocta. Idem lib.22.

35 ℭ Botryon erat medicamentũ cõpoſitum ex cinere excrementorũ, quo Aeſchynes Athenięſis Anginis medebatur & Tonſillis. Author Plynius lib.28.

36 ℭ Iriũ Plynius vnguentũ fuiſſe ſcribit, quod diu Corinthi placuerit, poſtea Cyzici.

37 ℭ Idem lib.12 ait medicamẽtum eſſe, quod a Græcis Enhemon dicitur ſingulari effectu contrahendis vulnerum cicatricibus.

38 ℭ Oporice medicamentum eſt, quod fit ad Dyſentericos/ ſtomachiq; vicia/ in cõgio muſti albi/ lento vapore/ decoctis malis Cotoneis quinq; cũ ſuis ſeminibus. Punicis cum totidem & Sorborum ſextario. Author Plynius lib.24.

39 ℭ Stomachicæ medicamẽtum eſt vtiliſſimum oris vicijs / narium/ aurium/ oculorũ caligini., Pterygijs & genitalibus. Plynius lib.23.

40 ℭ Diapaſmata dicuntur vnguenta ex ſiccis odoribus. Martialis lib.1. Quid ꝙ olet grauius mixtum Diapaſmate virus?

41 ℭ Magmata vero dicũtur fęces vnguentorũ, vt ſcoria ferri/ Amurca olei.

42 ℭ Regale vnguẽtum vocat Plynius, quo Parthorum reges vtebãtur. Fiebat autem Myrobalano/ Coſto/ Amomo/ Cynnamomo/ Comaco/ Nardi ſpica/ Maro/ Myrrha/ Caſia/ Styrace/ Ladano/ Opobalſamo/ Calamo/ Iunco/ Syrico/ Oenanthe/ Malobathro/ Sericato/ Cypro/ Aſpalathro/ Panace/ Croco Cyprio/ Amaraco/ collato melle/ vino.

ℭ Auctarium.

POrro vnguenta quãdoq; fiunt ex floribus, vt Roſaceũ/ Leucoion/ Suſinũ. Aut ex folijs, vt Myrrhinũ/ Oenãthinum/ Aut ex radicibus, vt Nardinũ/ Amaricinũ. Vnguẽtis veteres multis modis vſi ſunt. Ad ſalubritatem, vt natãtes & lauantes, Ad neceſſitatẽ, vt certãtes Cęromate vngebantur. Ad luxuriã, vt delicati, cauſa Veneris & menſarũ. Græci mixtum vnguẽto vinũ bibere nõ erubeſcebãt, quod dicebatur Myrites. Bathilli populi vnguẽtis madẽt. Huius luxuriæ inuentũ Perſis refertur acceptũ. Vnde Horatius. Perſicos odi puer apparatus. Eius rei fidem facit ſcrinium vnguẽtorum laudatiſſimorum, quod expugnatis Darij caſtris reperit Alexãder. Cyprij quoq; Cyziceni/ & Corinthij/ eadem mollicie effœminati ſunt. Conſtat vſum vnguentorum aliarũq; rerum ad delicias repertarũ vſq; ad Iulij Cęſaris tẽpora Belgis fuiſſe ignotũ, quũ imperator ipſe Belgas fortiſſimos dicat, ꝙ ad eos non cõmeent mercatores/ qui quę ad effœminãdos animos pertinẽt/ illuc cõportent. Inuaſit hic luxus totam paulatim Italiã, adeo vt. M. Otho Neroni monſtrauerit veſtigia pedũ vnguẽtis tingi, hiſq; balnearũ parietes quãdoq; aſperſi ſint. Caiun quoq; principẽ ferunt vnguẽto ſolitum lauari. Anno poſt vrbem cõditam. 565. P. Licinius Craſſus & Iulius. Cęſar cenſores edixerunt, ne quis venderet vnguẽta exotica. L. Plotius/ Plotij bis Conſulis frater ꝓſcriptus a Triũuiris/ in Salernitana latebra vnguenti odore proditus eſt. In confeſſo eſt Heliogabalum imperatorem triclinia quandoq; lectos & porticus omni flornm genere ſtrauiſſe, vt Lilijs/ Violis/ Hyacinthis/ & Narciſſis/ ac per eos ambulaſſe, ſeq; vnguentis omnium fragrantiſſimis nudum ſæpenumero perunxiſſe. Quem ſecuti imperatores prope nullam molliciem ſibi non permiſerunt/ nullum voluptatis poculum reliquerunt inguſtatum. Quod ego in Romanis principibus/ q̃uis dãnem plurimum,

non tamen

non tamen admodum miror, quum etiam apud eos abiectiſſimi homunculi, idem ſibi indulſerint. Rideo magis & cum lachrymis interim maxime deploro hoc vanitatis contagium ab Alpibus ad noſtrates deſcendiſſe, non ad abiectos quidem, ſed principes ipſos, qui nunc toti fere vnguentis madēt/ nec aliam (vt credibile eſt) ob cauſam, q̄ vt trāſeuntes fœminas odor inuitet. Hoc ab Italis accepimus lucri, Nec hoc ſolū/ ſed alia permulta, quæ regno noſtro maximum diſpēdium & incolis probrum attulerunt. Vnde & a quibus didicimus, promiſſas hircorum barbas nutrire, quas odoribus, vt ſuauiora videātur oſcula, frequēter delinimus? Quis docuit noſtros Aulicos, laruas oppidatim ferre, vt ſtuprorū culpam/ & adulteriorū, ludi nomine prætexant? Quis nitorē cutis fuco/ & ceruſſa prouocare? Quis venena miſcere poculis? Sed forte falſum eſt venena apud nos pręminiſtrari. Qui fit ergo, vt tot epiſcopi quotidie moriātur, alijs (qui prædā expectant)inſidiātibus? Nunc paucis diuitibus ſecuris eſſe licet. Parum fuerat nos Carolo Octauo Italiā peruagāte, cancroſam neſcio quam lepram ab illis hirquitallis cōtraxiſſe, niſi nouum quotidie infortunium, noſtro capiti aſſueremus/ nouāq; vanitatem regno noſtro pararemus. Atq; illi quum tot vlceribus nos deformauerint, tantūq; ex graueolentibus ſuis excrementis & latrinis ſterquiliniū nobis iniecerint/ non erubeſcūt tamen morbū vocare Gallicū, quem a Neapoli & Capua/ antiquiſſima luxurię parente ipſo etiānum Plynio teſte contraximus. Non ſufficeret mihi totus Archilocus, non Iambographorum conuicia, ad deteſtādam diriſq; imprecationibus deuouēdam horā illam/ ac diem, qua ſuperādarum Alpium/ viſendęq; Italiæ nobis inceſſit libido & cupiditas. Hinc fluxere nobis mille peſtes. Neq; toto decēnio tātum illinc aſportamus lucri, quantum iacturæ facimus vno momento. Illic eſt noſtrorum militū ſepulchretum. Illic ara noſtra. Nec quiſq̄ ibidem ſecure poteſt quieſcere. Nunq̄ eni machinari deſinent. Q; ſi victi quādoq; arrideant noſtratibus, ſimulatior eſt ille riſus lachrymis & clamoribus præficarum. Eorum verba labiorū tenus ſunt humana. Videntur pellace vulpe benigniores/ nec oculis tantum & vultu applaudūt, ſed etiam erectis humeris adhinniūt illi beneuoli trucidatores. Prudenter faceremus, ſi hanc exueremus ambitionem/ cōtentiq; noſtris pomœrijs viueremus. Nam vt ad inſtitutum redeam, nihil ibidē aliud proficimus, q̄ ꝙ nouæ luxuriæ imbibimus doctrinam/ & obbruteſcere diſcimus.

¶De oleo.

REperit & portentoſa hominum luxuries in Oleo voluptatem/ quo plęriq; ad nitorem cutis, Alij ad confirmādas corporis vires ſe perunxerunt. Fuit aūt multiplex. Amygdalinū quod ex amaris nucibus arefactis & in offam contuſis aſperſum aqua, et iterum tuſis exprimebatur. Mollit corpora/ cutem erugat/ nitorem cōmmendat. Varos cū melle tollit a facie. Prodeſt auribus cū Roſaceo et melle/ et punici mali germine decoctū. Author Plynius. Vide alias virtutes apud eundem lib.23.Cap.4. ¶Oenanthinum fiebat ex Oenanthe herba. ¶Cicinū bibebatur ad purgationes ventris cum pari Caldæ mēſura. ¶Laurinū vtilius eſt, quo recētius et viridius colore, Illinitur Paralyticis/ Spaticis/ Iſchidiacis, et plęriſq; alijs morbis. ¶Cupreſſinum a Cupreſſo arbore, vt Myrteum a Myrto. Citreum a Citro. ¶Balaninum ex Balano glande, De qua iam diximus. Repurgat Varos/ furūculos/ Lentigines/ Gingiuas. ¶Omphacium ꝓdeſt Gingiuis. Si cōtineatur in ore, colorem dentiū cuſtodit/ magiſq̄ aliud, et ſudores cohibet. ¶Narciſſinum dicitur a Narciſſo flore. ¶Raphaninum a Raphano. Phthiriaſes tollit, ſcabricias cutis in facie emēdat. ¶Seſaminum auriū dolores ſanat et vlcera, quę ſerpunt. ¶Balſami-

num contra omnes ſerpētes eſt efficax. ℂLilinum renibus vtiliſſimum eſt ſudoribuſq; euocandis. ℂSeleuci cum neruis vtile eſt. ℂPicenum prodeſt ad quadrupedum ſcabiem. Hæc omnia & multo plura his docet Plynius.

ℂPotiones diuerſę.

1	Amyſtis.	5	Pyratium.		Cęrea.
2	Oxyhalme.	6	Bua.		Ceruiſia.
3	Oxyſacaron.	7	Zythum.	8	Ptyſana.
4	Promulſis.		Celia.	9	Sabaia.

1 ℂAmyſtis erat quędā potio apud Thraces, quę clauſis oculis bibebatur. Horatius lib. 1. Car. Nec multi Damalis meri Baſſum Threicia vincat Amyſtide.

2 ℂOxyhalme erat potio, quæ fiebat ex ſale & aceto recenti aduerſus ſerpentes.

3 ℂOxyſacaron potio ex ſacaro et aceto. Sacarum autem eſt mel in arundinibus collectum, gummi inſtar candidum/ac fragile.

4 ℂPromulſis potio ex mulſo cōdita. Cicero. Non eum quē tu es ſolitus Promulſide conficere. Hinc Promulſidaria vaſa, quibus mulſum continetur.

5 ℂPyratiū fiebat ex Pyris, & loco vini ſumebatur. Hieronymus contra Iouinianū. Timotheo dolenti ſtomachum vinum ſuadet bibere, non Pyratium.

6 ℂBua infantulorū potio, a ſono fictū vocabulum. Cato. Quum cibū/ac potionem papas & Buas vocent/& matrem mām̄am/& patrem tatam.

7 ℂEx frugibus inquit Plynius lib. 22. fiunt potus Zithum in Aegypto/ Celia et Cęrea in Hiſpania, Ceruiſia & plura genera in Gallia, quorum omnium ſpuma cutem fœminarum in facie nutrit. Idem lib. 14. Aegyptus inquit e fruge ſibi potus ſimiles excogitauit. Nullaq; in parte mundi ceſſat ebrietas. Bibitur Ceruiſia mera non diluta/inebriat inſtar vini.

8 ℂPtyſana eſt itidem potio a Græcis inuenta, quæ ex Hordeo fieri ſolet. Martialis lib. 12. Frumētum, milium/ Ptyſanāq;/ Fabāq; ſolebas Vendere.

9 ℂSabaia eſt potus in Illyrico paupertinus, ex Hordeo & Frumēto in liquorem cōuerſus. Author Ammianus Marcellinus lib. 25.

ℂDenominationes a Varijs
Artium Profeſſionibus.

1	ABietarij.	9	Agaſones.	16	Arcarij.
2	acupictores	10	Auiarij.	17	Aquarij.
3	Acupedij.	11	Aurarij.	18	Aurigæ.
4	A lutarij.	12	Aurifices.	19	Aucupes.
5	Amphorarij.	13	Architecti.	20	Arcularij.
6	Apiarij.	14	Atrienſes.	21	Aliptæ.
7	Argentarij.	15	Argyrognomones.		
8	Aſinarij.				

1 ABietarij dicuntur fabri lignarij, ab abiete arbore. Abiegnæ trabes abiete factæ.

2 ℂAcupictores vocantur phygiones. qui aurum & colores veſtibus intertexunt.

3 ℂAcupedarij optimi curſores, a pedum acumine.

4 ℂA lutarij ſutores coriarij, ab Aluta. i. pelle, quæ a luteo colore dicitur.

5 ℂAmphorarij pincernæ/ſeu pocillatores/ab amphora vaſe vinario.

Apiarij qui

¶Apiarij qui curant apes. Aliter vocantur mellatores. 6

¶Argentarij dicuntur cãpſores/ſeu nũmularij. Budæus. Argentarij Romæ taber= 7
nas in foro publico conductas habebãt. Aliter vocantur menſarij/menſularij/Tra=
pezytæ/Colybiſtæ/monetarij.

¶Aſinarij qui aſinos paſcunt. Hoc vocabulo vtitur Cato de Re Ruſtica. 8

¶Agaſones equorum ductores. Horatius. Si patinam pede lapſus frãgat agaſo. 9

¶Auiarij qui auium curam gerunt. Colu. Sic tamen vt illuſtria ſint loca, quæ com= 10
modius habitet Auiarius.

¶Aurarij qui aliquid inaurant. 11

¶Aurifices dicuntur aurarii. Aurificina aurificis taberna. 12

¶Architectus primarius faber. 13

¶Atrienſes cuſtodes atriorum/ſeu veſtibularii. 14

¶Argyrognomones minutuli nũmularii, quaſi pecuniæ ſpectatores. 15

¶Arcarii arcarum fabri. Author Cælius. Appellãtur & Scriniolarii. 16

¶Aquarii qui aquam circũferunt venalem. Idem Author. 17

¶Aurigæ curruum & vehiculorum ductores. 18

¶Aucupes qui aues capiunt. 19

¶Arcularii arcularum & ſcriniorum fabri. 20

¶Aliptes, corporum vnctor. Idem fere ſignificant Veſpillo/Sandapilarius/Libi= 21
tinarius.

1	Bractearii.	13	Ceroplaſtæ.	24	Crocatarii.
2	Bubulci.	14	Ciniflones.	25	Cementarii.
3	Balneatores.	15	Coſmetæ.	26	Calceolarii.
4	Cellarii.	16	Condi.	27	Capſarii.
5	Copiarii.	17	Carnicoctores.	28	Carnarii.
6	Coronarii.	18	Crepidarii.	29	Carpentarii.
7	Celeuſtes.	19	Calones.	30	Caupones.
8	Conchyliarij	20	Clitellarii.	31	Ciſtiferi.
9	Codonophori.	21	Cupedinarii.	32	Dulciarii.
10	Colybiſtæ.	22	Cubicularii.	33	Decupa.
11	Chirurgi.	23	Cinerarii.	34	Dardanarii.
12	Cinclidarii.				

¶Bractearii, qui Bracteas faciunt, quiq; aurum malleis tuſum/& ad quãuis tenuita 1
tem ductile rebus inaurandis reducunt.

¶Bubulci/& Bubſequæ boum cuſtodes. 2

¶Balneatores balneorum miniſtratores. Vnde & apud Eraſmum eſt adagium. 3
Aſinus balneatoris.

¶Cellarii qui aſſeruando penu præſunt. 4

¶Copiarii, qui legatis foras profecturis pecuniam ſuppeditant neceſſariam. 5

¶Coronarij qui coronas conficiunt. Plynius lib. 21. Coronarii quidem & ſpinę flo 6
re vtuntur.

¶Celeuſtes, qui remiges hortatur, quaſi nauigatiõis moderator. Et Celeuma nau= 7
ticus clamor dicitur. Budæus.

¶Conchyliarii, qui conchylia in mari conquirunt. 8

¶Codonophori. i. atrati anteãbulões & ferales pcones/titinabula geſtãtes. Budę9. 9

¶Colibyſtæ dicuntur nummularii, Nam colybus dicitur nummus. 10

¶Chirurgi medici vulnerarij. 11

12 ¶Cinclidarij,quibus atrij & veſtibuli cõmittitur cuſtodia. Cinclidas enim Græci appellant valuas duplices/aut foramen,quo immittitur clauis.

13 ¶Cæroplaſtę,cęrearum imaginum artifices.

14 ¶Ciniflones,qui modum docent criſpandorum capillorum.

15 ¶Coſmetæ dicuntur vnguentarij a Coſmo medico,vt opinor ſicut Coſmiani.

16 ¶Condi,qui recondunt in cellam penuariam bona domeſtica.

17 ¶Carnicoctores,qui coctas carnes exponunt vęnales.

18 ¶Crepidarij,qui crepidas conficiunt. Aliter vocantur Calceolarij.

19 ¶Calones militum ſerui, qui clauas ligneas/haſtas & fuſtes ferũt a tergo dominorum. Horatius. Hunc perminxerunt calones atq; caballi.

20 ¶Clitellarij,qui ſarcinas ferunt clitellis. Aliter vocantur muli Mariani.

21 ¶Cupedinarij,venditores ciborum lautiorum,qui vocantur Cupediæ.

22 ¶Cubicularij,cubiculorum famuli. Suetonius in Iulio. Manſitq; apud eos non ſine ſumma indignatione prope. 40. dies cum vno medico & cubicularijs duobus.

23 ¶Cinerarij & Ciniflones/dicuntur tonſores, A conflandis calamiſtrorũ cineribus. In quibus calamiſtra ad iuuenem puellarũq; capillos vibrandos calefaciebant. Catullus. Nunc tuum Cinerarius tondet os.

24 ¶Crocatarij,qui Crocino colore veſtes inficiunt. Plautus. Qui incedunt infectores Crocatarij.

25 ¶Cæmentarij dicuntur Cæmentorum.i.ędificiorũ (quę ex lapidibus fiunt) ſtructores. Hieronymus vocat fabros murarios.

26 ¶Calceolarij,qui calceos conſuunt/& conficiunt. Vocantur aliter Alutarij/Coriarij/Crepidarij/Sandaliarij.

27 ¶Capſarij,capſarum/& crumenarum cuſtodes vel artifices.

28 ¶Carnarij,carnium venditores.

29 ¶Carpentarij,fabri lignarij,qui carpenta conficiunt,

30 ¶Caupones,eſculentorum/poculentorumq; venditores.

31 ¶Ciſtiferi,vaſculorum/aut capſarum vectores.

32 ¶Dulciarij dicuntur piſtores placentarij,quos paſtillarios dicimus.

33 ¶Decupa,qui vinũ quotidie minutatim vendit. Cicero. Vinum a decupa & propola quotidie ſumit.

34 ¶Dardanarii,dicuntur propolæ,qui omnia pręemunt,vt carius poſtea vẽdant. A Dardanio quodam mago,qui hoc facere conſueuerat.

1	Epibatæ.	7	Ferramentarij.	13	Herbarii.
2	Eſſedarii.	8	Flamearii.	14	Helciarii.
3	Fœniſecæ.	9	Furnarii.	15	Hamiotæ.
4	Ferales pręcones.	10	Gamgabæ.	16	Horrearii.
5	Fullones.	11	Gemmarii.	17	Inſtitores.
6	Fartores.	12	Hoſtiarii.	18	Inſularii.

1 ¶Epibatæ dicuntur,qui ob hoc tantum ſunt in naui,vt vehantur. Author Budęus.

2 ¶Eſſedarii dicunt̃ fabri eſſedorũ vehiculorũ. Suetonius in Auguſto. Quũ eſſedario (pro quo quattuor filii deprecabãtur) magno omnium fauore induſiſſet rudẽ.

3 ¶Fœniſecæ,qui ſecant fœnum. Columella vtitur.

4 ¶Ferales præcones,dicũtur atrati illi anteambulones,qui cadauera (quæ efferuntur) cum tintinabulis pręcedunt.

5 ¶Fullones,dicuntur qui maculas e pannis detergunt. Eorũ ars vocatur Fullonica. Martialis lib. 7. Tam male Thais olet,q̃ nõ fullonis auari Teſta vetus.

¶Fartores,qui

¶Fartores.qui farcimina faciunt,ex inſecta carne & adipe. Terentius.Cupedina- 6
rij omnes/cetarij/lanij/Coci/fartores.
¶Ferramentarius ferramentorum confector.Iulius Firmicus vtitur. 7
¶Flamearij dicuntur infectores flamei coloris/violæ luteæ,quę flameola appella- 8
tur.Hinc flamea coloris lutei veſtimenta.
¶Furnarij,qui ex furno paniſq; coctura quęſtum faciũt.Vocant̃ etiã fornacarij. 9
¶Gamgabæ a Perſis dicuntur , qui humeris onera portant. Author Curtius lib.3. 10
de geſtis Alex.
¶Gemmarij gẽmatum vẽditores.Cælius.Gemmarius quidam vitreas gẽmas,vt 11
legitimas veraſq;,Imperatoris vxori magno precio vendiderat.
¶Hoſtiarij cuſtodes hoſtiorum.Ply.lib.12.Natu.Hiſto.Cap.15.Sed pręter has 12
et cuſtodes ſatelliteſq;/& hoſtiarii & miniſtri populantur.
¶Herbarii,qui vires herbarum noſcunt/aut ex his cõficiunt vnguenta. Idem Ply. 13
lib.13.Herbarii in vtraq; pauca his & alia aliis miſcent.Item lib.21. Scelus herba-
riorum aperitur in hac mentione.
¶Helciarii qui naues deducunt/ſubducũt ve ad officia inuicem adhortãtes. & ru- 14
dentibus corpori ſuo inuolutis trahunt inſtar equorum.Martialis lib.4. Quẽ nec
rumpere nauticum/nec clamor valet Helciariorum.
¶Hamiotæ dicuntur piſcatores/ab hamis,quibus vtuntur ad capiendos piſces. 15
¶Horrearii appellantur horreorum cuſtodes. 16
¶Inſtitores proprie dicuntur rerum delicatarũ venditores/& negociatores/ꝙ ge- 17
rendis inſtẽt negociis.Propertius lib.4.Mundus demiſſis inſtitor in tunicis.Oui-
dius.Inſtitor ad dominam veniet diſtinctus emacem.
¶Inſularii inquit Budęus dicuntur ab inſula,qui lingua vernacula Conciergi vocã- 18
tur.Eiuſmod homines eſſe ſolẽt,in domibus principum,quæ inſulæ plęrũq; ſunt.i.
a priuatorum domibus diſtinctæ.

1	Lactarij.	12	Lecticarii.	23	Mangones.
2	Lachanopoles.	13	Lenobates.	24	Multores.
3	Lanatii.	14	Limborarii.	25	Mellatores.
4	Lixæ.	15	Linthearii.	26	Machęropij.
5	Libitinarii.	16	Lucernarii.	27	Machęrophori.
6	Lintheones.	17	Metallici.	28	Margaritarii.
7	Lathomi.	18	Meſonautæ.	29	Medicamentarii.
8	Lenones.	19	Mediaſtini.	30	Melliſones.
9	Librarii.	20	Menſarii.	31	Mercenarii.
10	Libratores.	21	Muliones.	32	Myropolæ.
11	Lanii.	22	Manſuetarii.		

¶Lactarii qui cibos ex lacte conficiunt. Spartianus in Heliogabalo. Dulciarios & 1
lactarios tales habuit.
¶Lachanopoles olerum venditor,qui & olitor & olerarius dicitur. 2
¶Lanarii qui lanas curant.Plautus.Stat fullo/Phrygio/aurifex/lanarius. 3
¶Lixę dicuntur,qui aquas hauriunt.Seneca in Thebaide. Humiliſq; ſocerum lixa 4
dominantem ſequar.Syllius.Et inutile Marti Lixarum vulgus.
¶Libitinatii dicuntur qui ex rebus funeralibus & exequiis quęſtum faciunt.A libi- 5
tina dea ſepulchrorum/aut ſepulchro ipſo.
¶Lintheones,qui linthea conficiunt.Vocabulum eſt Vegetii. 6
¶Lathomi dicuntur lapicidę.& Lathomiæ dicũtur lapidicinæ, vbi eruũtur & cæ- 7

duntur lapides. Thomos enim græce ſectio dicitur latine.

8 ¶Lenones dicũtur illectatores & productores meretricum, ab alliciẽdo. Et eſt cõmunis generis, q̃uis etiam dicamus lena.

9 ¶Librarij qui libros vẽdunt. Aliter bibliopolæ. Catullus. Nam ſi luſerit ad librariorum Curam ſcrinia.

10 ¶Libratores, qui aurum / aut aliquid aliud ad libram expendunt. Theoderitus per zenobium Acciaolum. Ille (inquit) qui ſcire amet, quot pondo cenſenda ſunt / vel aurea vaſa / vel argentea / vel numiſmata quępiam / pendẽda ea libratoribus defert.

11 ¶Lanius / ſeu lanio, qui carnes vendit in carnario. Aliter dici poteſt bouicida.

12 ¶Lecticarij / lecticarum curatores. Seruius Sulpicius. Meiſq; lecticarijs eum in vrbem referre.

13 ¶Lenobates appellatur vuæ calcator.

14 ¶Limborarij, qui limbos conſuunt. Plautus. Textores limborarij. Eſt autem limbus veſtimentum, purpuram inferne cõſutam habens.

15 ¶Linthearij, qui linthea vendunt & cõficiunt, vt Lintheones.

16 ¶Lucernarij anteambulones & tędiferi. Appellantur & lucerniferi.

17 ¶Metallici, qui metalla eruunt / aut conficiunt. Ply. lib. 13. Cap. 16. Lauãt eas auenas metallici, & quod ſubſedit / coquunt in fornacibus.

18 ¶Meſonauta nomen eſt vilis mancipij in naui, diciturq; is / qui iubente Nauarcho quæq; munia ſubire cogitur.

19 ¶Mediaſtinus eſt mancipium abiectũ, quod viliſſima / & ſordidiſſima miniſteria obire domi cogitur, vt domũ verrere / purgamenta efferre / ligna cõgerere, & huiuſmodi alia facere. Ita aũt dicitur, ꝙ in media domo ad imperia omniũ nutuſq; excubare ſoleat. Horatius in Epiſtolis. Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas.

20 ¶Menſarij / & menſularij dicuntur colybiſtæ / ſeu monetarij & trapezitę.

21 ¶Muliones, qui mulorum habent curã. Apud Martialem mulio capitur pro eſſedario, vbi lib. 9. ait. Nec pigri rota quaſſa mulionis.

22 ¶Manſuetarij, qui ſylueſtria animalia manſuefaciũt & cicurant / & ex feris domeſticos reddunt. Aliter exarmatores dici poſſunt.

23 ¶Mangones dicebantur magiſtri & comptores formæ puerorum & puellarum, quos exponebant vęnales. Solebant enim artificio colorem corporis pulchrificare, quo facilius venderent / quos volebat. Hinc mangonizare eſt aliquid ornare ad alliciendos emptores.

24 ¶Multores qui frumenta molunt in piſtrino. Aliter piſtrinarij dici poſſunt.

25 ¶Mellatores, qui curam mellis & apum gerũt. Aliter vocanť Apiarij. Volaterranus. Ad hæc propellenda diligens mellator remedijs inſtabit.

26 ¶Macheropij dicũtur fabri gladiorũ, quo nomine dictus eſt Demoſthenis pater, ꝙ cultellos factitaret. Machęra Græce latine dicitur ſica / ſeu gladius.

27 ¶Machęrophori dicuntur haſtiliferi. Cuiuſmodi ſunt regij ſtipatores. Cicero ad Q. fratrem. Machęrophoris centum ſequentibus miros riſus nobis edidere.

28 ¶Margaritarij margaritarum aliarumq; gemmarum venditores / & negociatores. Dicuntur & gemmarij.

29 ¶Medicamentarij & medici a medendo dicunť, qui morbis afferunt remedia. Plynius. Herbarias et medicamentarias artes dixit.

30 ¶Melliſones / ſeu mellarij qui mella et apes curant. Aliter mellatores et Apiarij, vt iam diximus.

31 ¶Mercenarij, qui cauſa mercedis operam nobis preſtant A mercede hoſtimẽto.

¶Myropola

¶Myropola vnguētoꝝ vēditor, & Myropoliū officina vnguētoꝝ & pharmacoꝝ. 32

1	Nautę.	14	Pęgaſarij	26	Pręcones
2	Nouacularij.	15	Purpurarii	27	Plumarij.
3	Organici.	16	Pollinctores	28	Panifices
4	Oeconomi.	17	Piſcinarii	29	Pecuarij
5	Obſtetrices	18	Piſcatores	30	Pelliones
6	Odorarij.	19	Piſcarii	31	Phrygiones
7	Oenopolę	20	Propolę	32	Popinones
8	Olitores	21	Pigmētarii	33	Porcarij
9	Oſtiarij.	22	Promi.	34	Portitores.
10	Oxyporopoli.	23	Pocillatores	35	Placentarii.
11	Oenopolę		Propinatores	36	Quadrigarii.
12	Putearij	24	Piſtores	37	Quęſtores
13	Proretę	25	Pharmacopolę	38	Ratiarii.

¶Nauta ſeu nauita magiſter & ductor nauis. Eodem ethymo vocat̃ nauclerus. 1
¶Nouacularii, qui nouaculas ſeu cultros Raſorios conficiunt. 2
¶Organici & Organarii dicuntur organorum artifices. Lucretius Lib.2. Organici 3
quę Nobilibus digitis expergefacta figurant.
¶Oeconomi dicuntur cuſtodes et diſpenſatores frugū, pecunię, et omnium rerū, 4
quas dominꝰ poſſidet. Vnde Oeconomia rei domeſticę adminiſtratio.
¶Obſtetrices et obſtetriculę, quę parturientium curam habēt, ꝙ ſua peritia dolori 5
obſtent. Vnde obſtetricare eſt partum adiuuare.
¶Odorarii, qui odores cōficiunt et vendunt. A Græcis vocantur Aromatopolę. 6
¶Oenopola vini venditor. Oenopolium taberna vinaria. Plautus. Quum a piſto- 7
re panem petimus, vinum ex Oenopolio.
¶Olitores, qui hortum oleribꝰ cōſitum exercent & curant. Aliter vocantur Hortu 8
lani. Olitor etiam dici poteſt qui vendit olera.
¶Oſtiarii cuſtodes oſtiorum. Vocant̃ aliter Atrienſes, æditui/ædituētes, æditimi/ 9
clauſtrarij/clauſtritimi/ianitores/liminarij/liminiarchæ/veſtibularij.
¶Oxyporopoli, qui cibos vendunt aceto cōfectos. Plynius. In eo vſus eſt & Oxypo 10
ropoli ſeruant addito dulci ad crementum aceti temperantes. Et oxypora dici poſ-
ſunt ęſculenta cibo condita. Vnde Idem Plynius. lib.20. Cap.23. Idipſum condi-
mentis prope omnibus inſeritur. Oxyporis etiam aptiſſime.
¶Oenopolę dicuntur, qui in taberna vinum exponunt venale. 11
¶Putearij qui puteos excauāt. Ply. lib.31. Cap.3. Depreſſis puteis ſulphurata/vel 12
aluminoſa occurrētia putearios necat. Puteorum excauatores Gręci Phreorychos
vocant. Forum inſtrumentum dicitur Teureſis. Organum quo ex puteo hauritur
aqua, Celonium vel Ciconia. Puteos aperire apud iureconſultos eſt excauare.
¶Proreta dicit̃, q̃ prorę ꝑfectus eſt, queādmodū gubernator, qui puppi. Plautus in 13
Rudē. Si tu proreta iſti naui es/ego gubernator ero. Refero acceptum Budęo.
¶Pęgaſarii dicuntur curſores, qui ſtatis locis manſiones ſuas poſitas habent, quo- 14
rum diuerſoria Stathmi vocantur. Debeo Budęo.
¶Purpurarij purpurarum piſcium piſcatores, qui et conchyliarii dicuntur. Poſſunt 15
etiam dici infectores purpuræ.
¶Pollictores dicūt̃ funeꝝ curatores. Pollincere enī ē mortuū curare. Plautus in pro 16
logo Pœnuli. Eorū alter viuit/alter eſt mortuꝰ. Propterea apud vos dico cōfidētiꝰ,
quia mihi pollinctor dixit, q̃ eū pollixerit, Et i Sthico. Hodie pollinctura eſt.

17 ¶Piſcinarii ꝗ piſcinas curāt. Cuiuſmodi fuerūt, Sergiꝰ Aurata, et Liciniꝰ Murena, ꝗ captorū piſciū lætabant᷑ vocabulis. L. quoq; Philippꝰ et Hortēſiꝰ piſcinas habuerūt p̄cioſiſſimis piſcibꝰ refertas, quos ꝓpterea Cicero piſcinarios appellat.

18 ¶Piſcatores, qui piſces inquirunt. Aliter vocantur Hamiotę, ab Hamis, quibꝰ eſca operti piſces decipiuntur.

19 ¶Piſcarij qui piſces vendunt. Varro. Inter piſcarios nemo vendebat.

20 ¶Propolę a Græcis dicuntur, qui a nobis reuenditores, qui aliquid pręemunt, vt carius poſtea vendant. Lampridiꝰ. Imitatus propolas circūforaneos, equos curules ſibi comparauit. Vocantur aliter dardanarii, vt iam docuimus.

21 ¶Pigmētarii, ꝗ pigmēta vēdunt aut cōficiūt. Hieronymꝰ in Exo. Cōpoſuit et oleū et ſctificatiōis vnguētū, et Thymiamata de mundiſſimis Aromatibꝰ opere pigmētarii. Cæliꝰ inter eos ꝗ corporis curā agūt, recēſet, tonſores, balneatores, pilicrepos, Alipilos, Mediaſtinos, Mangones, Coronarios, Coſmetas, et id genꝰ alios.

22 ¶Promi dicūtur, qui proſunt promendis cibariis, aliiſq; rebꝰ domeſticis. Auſoniꝰ. Promus q̄ condus magis.

23 ¶Pocillatores, dicunt᷑ pincernę et p̄guſtatores, qualē poetę fabulāt᷑ eē Ganymedē aſſiſtētē Ioui. Aliter ꝓpinatores dicunt᷑. Nā q̄uis propinare plerūq; ſignificet p̄bibere, aliqn̄ tn̄ ē dare bibere. Ply. lib. 21. Ca. 20. Medici in vino decoquunt recēs vel aridū, illinūtq;, vel Spleneticis propināt ex aceto. Idē li. 28. Artemon ꝓpinauit aquā e fonte noctu Comitialibus morbis. Vbi (vt in plęriſq; aliis locis) propinare pro dare bibere ponitur. Sunt tamen neſcio qui ridiculi, qui nihil probant, niſi quod in putidis quibuſdam authoribus legerint, quaſi vero linguę Latinę copiam debeant aut poſſint circumſcribere pomœriis ſuę ignorantiæ.

24 ¶Piſtores ſeu piſores dicuntur furnarii panifices, a pinſendo, qui proprio et decenti epitheto vocantur farinulenti.

25 ¶Pharmacopolę medicamētorū vēditores. Et pharmacopoliū amuletorū officina

26 ¶Pręcones, enūciatores publici, ꝗ iuſſu magiſtratꝰ, publice aliquid enūciāt. Hora. Vt pręco, ad merces turbā ꝗ cogit emēdas. Domeſticꝰ pręco dicit᷑, ꝗ ſeipſū laudat.

27 ¶Plumarii ꝗ acu pigūt. Alr̄ vocāt᷑ Polymitarii. Opꝰ plumariū acu factū. Vitruniꝰ li. 6. de Architectura. Ca. 6. Nō minꝰ iꝗt pinacotheca & plumariorū textrinę, pictorūq; officinę vti colores eorū i ope ꝓpt᷑ cōſtatiā luminis, imutata maneāt q̄litate.

28 ¶Panifices ſeu Panifici, qui panem conficiunt. Panificium panis confectio dicitur.

29 ¶Pecuarii, pecorum cuſtodes, qui & armentarii vocantur, Pecuariam rem facere, ē armenta gregeſq; alere.

30 ¶Pelliones qui veſtes pelliceas, aut alia quęuis opera pellibus conficiunt.

31 ¶Phrygiones dicuntur, qui acu pingunt, aut veſtes auro itexunt. Phryges enim primi inuenerunt aurum telę intertexere.

32 ¶Popinones, ſunt quos tabernarios dicimꝰ, vel luxurioſi, qui popinas amāt, qualē. Horatius villicum ſuum arguit, ꝙ rure velit redire Romam, deſyderio popinæ. Budęus decenti epitheto delicias vocat popinales.

33 ¶Porcarii dicūtur porcorum cuſtodes. Alio nomine dicūtur ſuarii. Porculatio porcorum nutritio.

34 ¶Portitores dicuntur tranſfretatores, a portu. Virg. lib. 6. Portitor has horrendꝰ aquas & flumina ſeruat Terribili ſqualore Charon. Vocātur aliter Telonarii. Portorium merces & ſtips, quam merentur.

35 ¶Placētarii, ꝗ placētas et cibos dulciarios cōficiūt. Vocātur etiā alicarii.

36 ¶Quadrigarii, qui quadrigas agunt. Aliter vocantur aurigę & eſſedarii.

¶Queſtores,pecuniȩ publicȩ collectores,& q̇ curã habẽt ærarij. Magiſtratꝰ vocat̃ 37
quæſtura.

¶Ratiarij a rate,vt nauicularij a naue ,dicũt̃ negociatores/q̇ ex ĩpa rate q̃ſtũ faciũt 38

1	Salſamẽtarii.	11	Solearii	21	Viſceratores
2	Sandapilarii.	12	Statuarii	22	Vulnerarii
3	Scripturarii.	13	Suffarranei	23	Vaſcularii
4	Suarii.	14	Sutores	24	Vinarii
5	Sagarii.	15	Sphȩriſtici	25	Vinitores
6	Salarii.	16	Thermularii	26	Vehicularii
7	Scoparii.	17	Tonſores	27	Vexillarii
8	Segmentarii.	18	Telonarii	28	Veſtiſpici
9	Sellularii	19	Veſpillones.	29	Veteramẽtarii
10	Sericarii.	20	Vnguẽtarii		

¶Salſamẽtarii dicuntur vẽditores ciborum ſale conditorum. Alio nomine Salarii. 1

¶Sandapilarij dicunt̃ rerꝫ funebriũ & exequiarꝫ curatores. Aliter vocãt̃ vepillones 2
Libitinarij/necrophori/& funerarij. Eſt enim Sandapila Authore Fulgẽtio,feretrũ ſeu loculus mortuorꝫ,quo nõ corpora nobiliũ,ſed plebeiorũ atq; dãnatorꝫ cadauera portabant̃. Sidoniꝰ. Hãc nõ veſpillonũ ſandapilariorũq; miniſteria ominoſa ſimulauere. Suetoniꝰ ſcribit cadauer Domitiani pplari ſandapila ꝑ veſpillones exportatũ.

¶Scripturarij dicuntur tabelliones/quos clericos et cõmiſſarios vocant, 3

¶Suarij/qui ſues paſcunt. Aliter vocantur porcarii, vt iam diximus. 4

¶Sagarii dicũtur/q̇ vẽdunt ſaga. Eſt aũt ſagũ, veſtis militaris, vt poſtea docebimꝰ 5

¶Salarius /qui cibos ſalſos vendit. Martial. Quod viles pueri Salariorum. 6

Scoparii dicũt̃ miniſtri/quorũ intereſt pauimẽta ſcopis deuerrere et mũdare domũ. 7
Propterea Hiero. Aq̇lonẽ viarꝫ ſcopã appellauit, ꝙ diffãdo perpurget / quicquid in via puluerulentum obiacet.

¶Segmẽtarii ,q̇ aurꝫ veſtibꝰ ĩtertexũt,a ſegmẽtis.i.bracteolis orbiculiſq; varieganti 8
bus. Oui.lib.3.de arte. Quid de veſte loquar? nõ iam ſegmẽta requiro, Nec quȩ de Tyrio murice Lana rubet.

¶Sellularii dicuntur/qni opus aliquod ſedendo conficiunt. 9

¶Sericarii textores Sericorum. Sericati homines ,pannis Sericis induti. 10

¶Solearij/ſolearꝫ ſutores/q̇ et Crepidarij dicunt̃. Plautꝰ in Aul. Solearii aſtant. 11

¶Statuarii qui ſtatuas fingunt. Græce Idoloplaſtȩ vocãtur. Quales fuerunt Lyſip= 12
pus/Praxiteles/Myron/Polycletus.

¶Suffarranei dicuntur/qui farra et frumenta in caſtra conuehunt,crebris et vilibus 13
inſtitorum vecturis.

¶Sutores dicũt̃ calceolarii/aut veſtimẽtorꝫ artifices,q̇ meliꝰ Sarcinatores appellãt̃. 14

¶Sphȩriſterici et Sphȩriſtȩ dicũt̃ ſtudioſi ludi pilȩ et peniti. Sphȩrizo.I. Ludo pila. 15
Sphȩriſteriũ ludus pilȩ. Lampridius in Alex. Poſt lectionem , operã paleſtræ/ aut Sphȩriſterio /aut curſui/aut luctaminibus mollioribus dabat.

¶Thermularii dicũtur/qui thermis prȩſunt/ /et ex his quȩſtum faciunt. 16

¶Tonſores,lanȩ aut capillorum dicuntur inciſores. Horatius in Epiſtol. Si curtatus 17
inȩquali tonſore capillos Occurri,rides. Hinc culter tonſorius dicitur.

¶Telonarii dici poſſunt tributorum collectores,qui et telones vocantur. 18

¶Veſpillones dicuntur funeratores et curatores cadauerum. Suetonius in Domi= 19
tiano. Cadauer eius populari Sandapila per veſpillones exportatum.

¶Vnguẽtarii/qui vnguẽta exponũt venalia aut conficiunt. Plyni. Libro. 12. Ipſiq; 20

vnguentarij digerunt/haud difficulter. Idem lib. 31. Et vnguentarij propter colorem eo maxime vtuntur.

21 ℭVisceratores dicuntur carnium diſtributores. Et viſceratio ipſa diſtributio.

22 ℭVulnerarij, qui vulneribus medentur, vt Chirurgi.

23 ℭVaſcularij, qui vaſa conficiunt & vendunt aurea/& argētea. Nam inter aurifices numerantur vaſcularij, Cælatores/Inauratores/& Bractearij.

24 ℭVinarij vini vēditores, A Græcis Oenopolę dicuntur. Suetonius. Quum de vinarijs/aut lanijs ageretur, exclamauit in curia.

25 ℭVinitores ruſtici vinearum cultores. Virgi. Aut cuſtos gregis/aut maturę vinitor vuæ.

26 ℭVehicularij vehiculorum ductores, Carrucarii/carrucę, Eſſedarii/eſſedorum.

27 ℭVexillarii qui in exercitu ferūt vexillum, dicūtur etiam anteſignani/ primipili/& vexilligeri.

28 ℭVeſtiſpici famuli, quorum intereſt mundare veſtes dominorum. Et veſtiſpicæ ancillæ eodem modo dicuntur.

29 ℭVeteramentarij dicuntur ſutores Crepidarij, qui veteres calceos reficiūt. Plautinus Euclio multa eiuſmodi cōmemorat in Aulularia, vbi ait.

Stat fullo/Phrygio/aurifex/lanarius/
Caupones/Patagiarii/Induſiarii/Flamearii/
Violarii Carinarij/Manulearii/Myrobrecharii/
Propolæ/Lintheones/Calceolarii/
Sedentarij/Sutores/Diabathrarii/
Solearii aſtant/aſtant molochinarii/
Petunt fullones/Sarcinatores petunt.
Strophiarii aſtant/aſtant ſemizonarii
Terceni quum ſtant Phylaciſtæ in atriis
Textores/Limborarii/Arcularii ducuntur.

ℭDenominationes a Naturalibus/
ſeu accidentarijs caſibus.

1	Agrippæ.	19	Plauti.	34	Luſci.
2	Vopiſci	20	Pilumni.	35	Cęci.
3	Planci	21	Piſones.	36	Balbi.
4	Panſæ.		Fabii.	37	Blęſi.
5	Syllæ.		Lentuli.	38	Atypi.
6	Burri.		Cicerones.	39	Ancylogloſſi.
7	Scauri.	22	Bubulci.	40	Vacii.
8	Opiter.	23	Coclites.	41	Tragomaſchali.
9	Cordus.	24	Lucinii.	42	Ventrioſi.
10	Poſthumi.	25	Petauri.	43	Cæſares.
11	Cottæ.	26	Labeones.	44	Androgyni.
12	Scipiones.	27	Ectapeli.	45	Achili.
13	Lęnates.	28	Chilones.	46	Anci.
14	Marcipores.	29	Cylones.	47	Bronci.
15	Vari.	30	Simi.	48	Buccones.
16	Vaciæ.	31	Aquili.	49	Epigryphi.
17	Valgi.	32	Bene naſati.	50	Lanii.
18	Varicoſi.	33	Luſcioſi.	51	Gibboſi.
				52	Gutturoſi.

52	Gutturoſi	57	Nyctilopes.	Capella.
53	Hoſſimi.	58	Obſtipi.	Feneſtella.
54	Mactici.	59	Spatici.	Columella.
55	Monogrãmi.	60	Neruę	Naſicę.
56	Myopes.		Hala.	Statij.

AGrippę dicuntur a bęgro partu, qui naſcũtur in pedes, quod eſt cõtra 1
naturam. Authore Plynio. Quo modo genitum ferunt M. Agri=
pam.
¶Vopiſcum dixerunt vnum ex geminis/qui recenti vtero naſceretur 2
alio interempto abortu.
¶Planci/qui ſupramodum pedes planos habẽt. Et plancę tabulę dicuntur planę. 3
¶Panſę a latis pedibus & apertis. Panſum enim apertum ſignificat. 4
¶Syllę vnde originẽ ſũſperit, Macrobiꝰ lib. 1, Satur. ſic refert. Bello punico hi ludi 5
primum ex Sybillinis Libris ſunt ĩſtituti ſuadente Cor. Ruffo, qui propterea ſybilla
cognominatus eſt. Et poſtea corrupto nomine primus cœpit Sylla vocari.
¶Burri a colore Ruffo/Pyrrhi Græce dicuntur. 6
¶Galbæ a colore auis quę galbula dicitur. 7
¶Scauri qui eminẽtibꝰ ſunt talis. 8
¶Opiter appellatur/qui patre mortuo & auo viuo gignitur. 9
¶Cordus qui ſero naſcitur. Vnde Corda frumenta/quę ſero naſcũtur Et autũnale 10
fœnum/Cordum dicitur.
¶Poſthumi/qui naſcuntur patre humato. 11
¶Cottę ab iracundia et oris toruitate dicti ſunt. 12
¶Scipiones a baculo, qui Scipio dicitur. Quoniam qui primus hoc meruit nomen/ 13
innitębatur baculo.
¶Lęnates a frequenti vſu Lęnę veſtis. 14
¶Marcipor puer ſeu famulus marci, vt publipor Publij. 15
¶Vari dicuntur, qui crura habent obtorta/quiq; ſunt pedibus incuruis/& in ſe con 16
tractis. Vnde etiã varę manus. Ouid. li. 9. Tenuiq; a pectore varas In ſtatione ma
nus. i. decuruas. Horatius lib. 1. Ser. Hunc varum diſtortis cruribꝰ. Martialis libr.
7. Vara vocat brachia paleſtritarum/qum aduerſarium amplectũtur/ vbi ait. Vara
nec iniecto Cęromate brachia tendis.
¶Vacię dicuntur, quibus pedes & crura in exteriorem partẽ flectuntur, Cuiuſmo= 17
di fuiſſe legitur Seruilius Vacia vir prætorius/Senecę temporibus. Varro libr. 1. de
Re Ruſtica. Cruribus rectis/ac potius varis q̃ vacijs. Hinc etiam Vaciennorum co
gnomina fluxerunt.
¶Valgi dicũtur, qui diuerſas ſuras habent, hoc eſt in diuerſum actas/ vt ſunt Lacer= 18
torum pedes, quorum pars intra conditur, pars extra procedit. Valgi contrarij ſunt
varis. Habent enim ſuras altrinſecus prominentes/et in diuerſum actas, vt Cancri/
et Lacertę ipſę. Authore Ariſtotele.
¶Varicoſi/qui venas habent plus æquo intumeſcentes in temporibus/ ventre/teſti 19
bus/inguine/ſed maxime in cruribus. Quod ex nimio labore ſolet naſci.
¶Plauti et ploti dicuntur a planis pedibus. 20
¶Pilũni qui pilum piſtrinis inuenerunt. 21
¶Piſones a piſis Leguminibus, quæ optime ſerebant, vt fabij a fabis/Lentuli a Len 22
te, Cicerones A cicere.
¶Bubulci/qui Bubus optime vtebantur. Authore plynio. 23

¶Coclites vocãtur,qui altero lumine orbi naſcuntur,vt ille Horatius Cocles.

24 ¶Lucini/ſeu Lucinij,qui paruos vtrinq; habent oculos.

25 ¶Petauri dicuntur homines agiles, qui per circulos ſe immittunt, naſcunturq; ſub Delphine. Huiuſmodi ſunt Hiſtriones/funãbuli/funerepi/& ſaltatriculi. Vocãtur et Petauriſtæ.

26 ¶Labeones/Labieni & Labroſi a prominentioribus labris. Lucretius lib. 4. Simula Silene, At ſatura eſt labroſa Philœne.

27 ¶Ectapeli dicuntur,quibus aliquid accidit prçter cõmunem naturæ modum. Cuiuſmodi fuit Eutymenis filius, quem Plynius ſcribit in tria cubita triẽnio adoleuiſſe/inceſſu tardum/ſenſu hebetem/& iam puberem factũ voce robuſta/abſumptum contractione membrorum ſubita,triẽnio circũacto.

28 ¶Chilones dicuntur,qui ſunt maioribus labris. Aliter labeones dicuntur.

29 ¶Cylones qui ſunt fronte prominentiore, & quaſi extante. Sinonymice frontones appellantur.

30 ¶Simi & Simones, qui habẽt nares introrſum reflexas. Quod genus homines facilius cçteris fiunt polypoſi.

31 ¶His contrarij ſunt Aquili,qui ſunt naſo forinſecus extento.

32 ¶Bene naſati homines a Lampridio dicuntur mutoniati/ac bene mentulati.

33 ¶Luſcioſi,qui propter vicium oculorum parum vident. Plautus in milite. Aedepol tu quidem cæcus es/non Luſcioſus.

34 ¶Luſcus,qui altero captus eſt oculo, qualis fuit Annibal. vnde Iuuenalis. Quum Getula ducem portaret belua luſcum.

35 ¶Cæcus qui vtroq;. Aliter deſioculus. Hinc cæcare & cçcutire verba deſcendunt.

36 ¶Balbi qui linguam habent impeditam/nec verba debite enunciãt, vt qui laborant labdaciſmo/& Iotaciſmo.

37 ¶Blçſi itidem dicuntur,qui lingua hærent, quum ſyllabã ſyllabæ iungere propere non poſſunt. Dicuntur a Græcis Thrauli. Porrum Blçſitas non ſolũ vicium eſt linguæ,ſed etiam eorum,qui oblçſum greſſum habent. vnde & Blçſi pro Valgis poſſunt accipi.

38 ¶Atypi,qui non ſatis expedito plectro linguæ vtuntur,quaſi aerem non ferientes/vel quaſi verba non exprimentes.

39 ¶Ancylogloſſi, qui linguam habent aſtrictam mẽbranulis quibuſdã duriuſculis/et breuioribus,quod vicium Ancylogloſſum dicitur/tũcq; naturale eſt. Eſt & accidentarium,quũ vlcus ſub lingua cicatricem duriorẽ obduxit. Author Budæus. Eſt autem vinculum neruoſum,quod filum vulgariter nuncupatur.

40 ¶Vacij qui pedes extrorſus obtortos habent. Dicuntur & Vatiæ.

41 ¶Tragomaſchali,qui virus alarum olent. Aliter Hircoſi. Eſt enim Hircus fœtor alarum,quem Plynius alarum graueolẽtiam appellauit,& aliquando virus alarum. A Græcis dicitur tragos. vnde Tragizontes pueri.

42 ¶Ventrioſi dicuntur,qui ſunt ventre propẽſo & extante, dicuntur etiam ventroſi/et ventricoſi.

43 ¶Cæſares hoc nomẽ traxerũt ab Africano Scipione, qui prim[9] Cæſar a cæſo matris vtero dictus eſt. Deſiſtant allucinari, qui dicunt Iuliũ Cæſarem a cæſo matris vtero nũcupatũ. Nam quo tpe ſubigelat Gallias,matrẽ ipſam amiſit Aureliã noie, quç ſuperuiuere nequiuiſſet,ſi cæſo eiuſdem vtero natus fuiſſet.

44 ¶Androgyni dicuntur vtriuſq; ſexus homines. Aliter vocantur Hermaphroditi.

45 ¶Achili dicuntur,qui ſunt ſine labris. His contrarij ſunt labeones.

Ancus,qui

¶Ancus,qui aduncum habet brachium,nec exporrigi poteſt. 46
¶Bronci,qui ſunt ore producto,& dentibus prominentibus. Author Nonius. 47
¶Buccones,qui ſunt tumidiorib⁹ buccis. Plautus. Stulti,Stolidi,Fatui,Fungi,Bardi,Blemi,Buccones. Solus ego omnes anteeo ſtulticia 48
¶Epigryphi dicuntur,qui habent naſum aduncum. 49
¶Flauij a flauo colore capillorum nomen traxerunt. 50
¶Gibboſi,ſeu Gibberoſi,qui tuber & tumorem habent in dorſo. Tumor aũt gibbus & gibber dici poteſt. 51
¶Gutturoſi,quorum guttur tanq̃ ſpongia quædam intumeſcit, aquarũ (quæ potantur) plerũq; vicio. 52
¶Hoſſimi,qui naſcunt̃ ſine naribus, quarũ loco habẽt foramina. Aliter Simones. 53
¶Mactici,qui habent magnas malas & ob patens. 54
¶Monogrãmi vocantur tenues,macri,& decolores. A pictura,quę priuſq̃ coloribus corporetur,lineis fingitur. Monogrã mos enim pictura dicitur Linearis. 55
¶Myopes,qui in luce parum vidẽt,Latine luſcioſi. Myopia dicitur hmõi vicium. 56
¶Nyctilopes,qui vident interdiu,Sole occidente parum,Occaſo nihil. 57
¶Obſtipi qui ſunt breui collo,quibuſq; colla in humerum inclinata ſunt. 58
¶Spatici,qui malignoſpiritu ſunt correpti,quiq; eodẽ in loco nequeunt ſubſiſtere. 59
¶Neruæ a fortitudine neruorum & veſtigiorum dicti ſunt. Hala a fœdo oris halitu. Capella a capillorũ hirſutie. Feneſtella a caluicie. Columella a proceritate. Naſicę ab obuncis naribus. Statius nomen eſt ſeruile. 60

¶Denominationes a genere.

Auus pater patris,proau⁹ aui pater, Abauus pater proaui, Auia patris, vel matris mater, Proauia,abauia,Tritauia, vt Proauus,abauus,tritauus ſe habent. Pater qui genuit,mater quę peperit, Patruus frater patris,patrueles fratres,filij duorum patruorũ, Sorores patrueles filię duorum patruorũ. Matertera ſoror matris. Fratria vxor fratris, Fratrueles duorum fratrũ filij,qui & fratres patrueles vocant̃. Socer vxoris meę pater. Socrus vxoris meę mater. Gener filiæ meę maritus. Nurus filij mei vxor. Nepos natus ex filio meo, vel filia mea. Neptis filia filij mei, vel filię. Nouerca ſecũda vxor,quã pater ducit mortua prima,ex qua liberos habuerat. Priuigni nati ex prima patris vxore, vt Hippolytus Phædrę nouercę priuignus. Amita patris ſoror. Conſobrini geniti ex duabus ſororibus, quaſi conſororini. Leuir leuiri,frater mariti mei. Maritus vir vxoris, Marita vxor viri. Opiter cuius pater mortuus eſt auo adhuc viuente. Pappus.i.auus. Auſonius, Pappos auiaſq; tremẽtes. Patricius ſenatoris filius.

¶Officinę artificum.

Sutrina dicit̃ Sutoris officina. ¶Tõſtrina tõſoris. ¶Textrina textoris. Plynius. Ipſa per ſe tenax ratio textrinę. ¶Vſtrina metallici. Plynius libro.36. Cap.21. In vſtrina ter ſiccantur, ita vt torreãtur carbone puro. ¶Oenopoliũ officina vinarij. ¶Laniena laniorum, & bouicidarum. ¶Myropolium vnguẽtariorum, & pharmacopolarum. ¶Thermopolium officina,in qua eſculenta, & poculenta calida venduntur. Plautus. Semper videas bibentes in thermopolio. ¶Pinotheca,ſeu pinacotheca pictorum eſt tabula,in qua pictæ tabulæ reponuntur. Vitruuius lib.6. Non minus pinacothecæ & plumariorum textrinæ,pictorũq; officinę, vti colores eorum in opere propter conſtantiã luminis immutata maneant qualitate.

¶Repoſitoria diuerſarum rerum.

Veſtiarium dicitur veſtimentorum repoſitorium. Plynius lib. 15. Veſtiarium contra teredines, ac noxia animalia amurca aſpergi. ¶ Dactylotheca gemmarum repoſitorium. Plynius lib. 37. Dactylothecam inquit primus habuit Romæ, priuignus Scyllæ Scaurus. ¶ Panarium panis repoſitoriũ. Statius lib. 1. Syl. Hi panaria candidaſq; mappas Subuectant, epulaſq; lautiores. ¶ Granarium. i. horreum, ſeu repoſitorium granorum. Varro de lingua latina. Panarium vbi panem ſeruabant. Granarium vbi granũ, in quo aliqua conduntur horreum. ¶ Armamentorium repoſitorium armorum. ¶ Bibliotheca librorum. ¶ Atramentorium atramenti. ¶ Calamarium calamorum. ¶ Caſteria inſtrumentorum nauticorum. Graphiarium theca, in qua ſtyli reponuntur. ¶ Myrothecium vbi vnguenta conduntur.

Joannis Rauiſij Textoris

NIVERNENSIS CORNVCOpiæ, quo continentur Loca diuerſis rebus abundantia, ſecundum ordinem literarum.

¶CLARISSIMO VIRO.D.CLAVDIO a Cruce,Baroni Planceyaco,Ioannes Raviſius TEXTOR Salutem.

FECIT OMINOSA quædam noſtri huius ſæculi vel iniuria.
vel certe malignitas,nobiliſſime Claudi/ vt iam nō ſolum nō arridea-
tur illis,qui ſuis operibus demerentur ſibi poſteritatem,at (quod eſt
acrius dolendum)ridiculi ſint omnibus et ſuſpendantur naſo, habean
turq; loco morionum. Contra vero conſulte et prudenter feciſſe dican
tur,qui nihil omnino ſuo marte pepererunt,aut protulerunt ī publicum,vel ſi quid
ſaltem pepererint ,ſuis egredi foribus non permiſerunt,ſed in ſcrinijs non alium in
vſum,q̃ ad paſcendas blattas continuerunt,quaſi vero laudabili⁹ ſit vltra Endymio
nem indormire negligentiæ,ferijſq; perpetuis conſumere vitam,q̃ aliquid frugis
parere.Et iam in tantum faſtigij adoleuit hoc malum,vt nemo ſine maximo famæ
ſuæ periculo,quicq̃ audeat euentilare,idq; propter licentioſam et importunam quo
rundam hominum garrulitatem,a quibus nemini ſecuro eſſe licet,quiq; totos ocu-
los videntur adieciſſe ad inferendam Reip.calamitatem,ne bonæ literæ (quibuſ-
cum aliquot ab hic annos maiores noſtri nugarum tenus docti,diuortium fecerūt)
iure quodam poſtliminij redeant ad tribunal,et ſedeant in Orcheſtra. Quæ res mi
hi aliquid ſcripturienti magnum haud dubie terrorem attulit,et in animum prope
induxit,vt vel nihil facerem omnino,porrectiſq; pedibus dormirē ocioſus.vel miſ-
ſo literis ipſis repudio ad aliud negocium me conuerterem,Feciſſemq; vt opinor,ni
ſi (dum hac in re aqua mihi hæreret)hominum quorundam alterius notę veniſſet
in mentem,qui adeo fauent et patrocinantur literis,vt eas cum haſta et clypeo ad li
bertatem et pileum vocent,poſſintq; victoriam ſperare,ſi pari iugo aliquādiu hoc
onus traxerint. Arrepta hac occaſione,me mihi reſtitui,reſumptiſq; viribus (quas
prius ſtupefecerat hic metus)animum indui ad ſcribendum,et eo vehementiorem,
quo certo ſciebam fauorem tuum hac in re mihi non defuturum. Prius enim pericu
lum fecerā/te propenſa in literatos eſſe beniuolentia,bonaſq; artes plurimi æſtima
re,præter q̃ ꝙ eius quoq; rei ſpem promittebat indubitatam illa tuę iuuentutis indo
les,ex qua maximam ſpem certiſſimumq; ingenij lumē nemo non arguebat futurū.
Nec ſane ſpē hominū fefellit exitus.Nam vbi ętas creuit,creuit ſimul ſtudiū virtu-
tis et amor literarum,quas (niſi me decipit cōmunis rumor)adhuc quoq; vſq; adeo
diligis,vt earum ſtudio nequeas tibi interdicere,q̃tumcunq; imperioſæ te reuocent
occupationes .Bene hercle agis,et bene quidem audies Claudi nobiliſſime,qui ſum
mam in virtute felicitatem cum Stoicis,non cum Epicuręis in voluptate reponas,
quando(vt dicebat Callimachus)nihil eſt,quod citra virtutem extollat hominem.
Qua in re eo maiorem promereberis laudem,q; in tanto diuitiarum pelago (quæ
abunde tibi ſuppetunt)nulla te corruperit voluptas, quæ tamen omnes fere diuitū
domos populatur/nulli fere non inſidiatur opulentiæ . Et q̃uis philoſophorū teſti
monio,obiectis deliciis titillentur ſenſus/et quibuſdam velut blandimentis irriten-
tur,ſic tamen ſemper tibi temperaſti,vt ratio non permiſerit te ſuccumbere ,q̃uis
drachmæ grandine(vt ita dicam)opertum. Pulchram dij boni conſtantiam , que
nec arbitrum liuorem,nec iudicem Momum recuſauerit. Et ſane(dabis veniam.ſi
liberius loquor)magno crimini tibi daretur,ſi aliter faceres. Atq; ego ipſe omnium

primus vocarem te ſpurium / & nothum, ſi a tam prȩſtante viro Godefredo a Cruce Regio quondam theſaurario patre tuo degenerates, quem virtutis amantiſſimum fuiſſe, adeo explorata et certa fatetur veritas, vt homines nihil habeant in ore frequentius, trimiq; iam inſantuli hoc dicant. Solet quidem ex rerum copia naſci libido / & maior earum cupiditas. Nullis tamen opibus hanc contraxit maculam. Quin potius quantum apud eum creſcebat theſaurus, tantum augebatur liberalitas, adeo vt nunq̄ haberet manum in ſinu (quod dicitur) ſed ambabus ſemper manibus largiretur. Et (quod hæreditario iure videtur tibi reliquiſſe) literis in tantum fauit, vt ſcholaſticos inopia laborantes ſua quandoq; nutriret pecunia. Quid, ꝙ publicam illam regni quȩſturam (in qua paucis admodū caſtæ ſunt manus, & non piceatæ) tanta æquitate ac diligentia adminiſtrauit, vt iā inculpati quȩſtoris nomen apud omnes meruerit? Quem vtinam imitarentur, quibus incumbit ærarii publici cura. Optime regno et iam raſo ad cutem popello cōſuleretur, nobiſq; cadet et opportune, ſi omnes proxime atq; ille, boni publici, non priuȩ vtilitatis ſatagerent. Pulchrū certe noſtrȩ dactylothecȩ carbunculum amiſimus, grauemq; fecimus iacturam, dum conceſſit fato. Sed eo mitiꝰ iactura ip̄a ferenda eſt, ꝙ hæredem te dimiſerit virtutum ſuarū, quȩ me impulerunt, vt modum percontarer, quo in beniuolentiam tanti viri poſſem introrepere. Tandem ergo vtile factu viſum eſt, vt hoc opuſculum dominationi tuȩ nuncuparem, vt dum ſerias occupatiōes quādoq; interrumperes / hoc interdum tua dignareris manu, & interim addictum tibi Textorem reuocares in memoriam. Breuis eſt quidem libellus, ita vt primo intuitu videatur indignus, qui Cornucopiȩ inſcribatur, nec forte ſine multorū conuiciis, qui dicant plura in fronte promitti, quam receſſus habeat. At vbi a vertice ad calcem quis perlegerit, nomen ſi non tutetur, ſaltem non impugnabit. Dum liminarem hanc leges epiſtolam, ita legas, vt excuſes, et demas ſupercilio nubem. Coactus ſum enim ſcribere raptim et tumultuarie, propter alia negocia / quæ me perprimebant, Nam oportebat totam ferme operam dare Typographis, qui eodem tempore (quo hoc meum Cornucopiæ ſeorſum ac ſeparatim imprimebatur) habebant prȩ manibus & diuiſim quoq; excudebant, reliquam Officinȩ molem. Qua in re multum vereor, ne quis me arguat temeritatis, ꝙ pumilus ego et vix dum ab ignorantiȩ tenebris expeditus tanta eodem momento nō dubitem moliri. Quod ſi fiat, partem calumniæ, & opprobrii mecum hauriet vir egregie literatus, et non vulgaris eloquentiȩ LVDOVICVS MILETIVS huius Parrhiſienſis Academiȩ Rector meritiſſimus, qui dum ſperat bonas literas aliquid incrementi ex meis nugis habituras, ſtudia mea non prius interpellare deſiit, q̄ hoc ipſum a me extorſerit, verius q̄ exorauerit. Cui etiam (ſi quȩſiſſet vitam) nihil potuiſſem denegare, propter ſingularem viri humanitatem & doctrinam, procliuemq; affectum in bonas literas, quarum deſyderio hactenus prurit, vt totam inſumpſiſſe operam videatur in extirpanda illa barbarie, quam paſſim diſſeminauerunt neſcio qui Vandali, poenitendiq; grammatiſtȩ, quibus amurca melius olet, q̄ alabaſter vnguenti plenus. Et feciſſet iampridem, ſi in ſuo vexillo multos habuiſſet ferentarios milites. Nec vnq̄ quieſcet ex animi ſententia, quin attigerit ſcopum, et hanc ſpuricitiam foras eliminauerit. Sed iam ſaluebis a tuo TEXTORE, qui commendat ſe tibi de meliore nota.

Ludouicꝰ Miletius Rector Academiȩ Parrhiſienſis.

¶ Ad doctiſſimum virum Blaſium Madronetum Rauiſij TEXTORIS Epigramma.

NVlla ne librorum poterit ſatiare ſupellex,
Nulla tuam Blaſi bibliotheca ſitim?
Non adeo feruet, quem læſit aquatica dipſas,
Aut bibitis Hydrops inſaturatus aquis,
Vt tibi perpetuis ſtudijs furioſa cupido
Creſcit, et ad Muſas impetuoſus amor.
Si facis hoc, multo vt poſſis diteſcere lucro,
Magnarumq; tibi creſcat aceruus opum,
Deſine, te noſter poterit ſaturare libellus,
Sis licet immani Craſſus auaricia.
Omnia munifico dabit hæc tibi copia cornu,
Et Phrygio poteris ditior eſſe Myda.
Vis aurum et gemmas? Eſt gemmis diues et auro.
Vis ferrũ et Chalybẽ? ferrũ habet et chalybem,
Fingere vis ſtatuas? bimaris dabit æra Corinthi.
Quęris habere roſas? floret vbiq; roſis.
Vis armenta? dabit Spartani armenta Galeſi.
Quęris mella? dabit quicquid Hymettus habet.
Vngere vis crines vel corpus aromate? plena eſt.
Quęris aues? auibus plena et operta ſonat.
Quęris opes alias? Rhodium tibi proferet imbrem.
Vis Ceraſos? Ceraſis plurima vbiq; rubet.
Vis menſas? Mauri citrum tibi mittet Atlantis,
Pruna? dabit quicquid priſca Damaſcus alit.
Dat cedros Libani, dat quas parit Ida, cupreſſos,
Cynnama, quæ mittit diues odoris Arabs.
Lucrini conchas, Graiæ Sicyonis alutam,
Hic dabit Argos equos, India diues ebur.
Electrum Aethiopes, fruges Cerealis Eleuſis,
Hybla fauos, flores Enna/ vetuſq; Samos.
Oſtrum antiqua Tyros/ lanas imbelle Tarentum,
Saſſina lac, Memphis ſtamina/ Sparta canes.
Ne tua maiores remorentur ſeria nugę,
Hoc/ licet exiguo/ munere diues eris.
Non tot opes habuit Babylon, non priſca Corinthus,
Non tot ſcœptriferi poſſidet arca Iouis.

¶ Alphagitę Caltini in Cornucopię Rauiſii Textoris inſcriptionem, Tetraſtichon.

ABiice/ qui ſubito marceſcunt/ Copia flores,
Nec repleant cornu putida poma tuum.
Ecce ferens/ quicquid profert natura per orbẽ,
Serta tibi Textor non peritura dicat.

¶ Iacobi Albi Epigramma ad Rauiſium Textorem Niuernenſem.

SIN cum Parrhiſiis audax Niuernia certat.
Arbitrio Rauiſi lis dirimenda tuo.
Patria te repetit, docuiſſe Lutecia iurat,
Quærens a multis/alter Homerus ades.
Hanc niſi veniſſes patrijs de finibus vrbem,
Dic, tegeret ne ſacrum laurus opima caput?
Parrhiſijs debet Niuernia/Mœuius eſſes.
Lar procul Aonio fonte paternus abeſt.

¶ IOANNIS RAVISII TEXtoris Niuernenſis Cornucopiæ.

Loca diuerſis rebus abundantia.

De Litera A.

1 AVRO Hiſpania/ Iberia/Celtiberia/Toloſa/Dalmatia/Dardę/Pangæus/Capitalia/Italia Inſulæ maris Aethiopici/Laurios/Suani/ Dathus/Thaſus/Ganges/Hermus/Tagus/ Pactolus/ Iberus / Idaſpes/ Hytanis/ & alia quędam loca.

2 ¶ Argento & argentifodinis/ Alyzones/ Alyba/Setę/Praſi/Chryſę/ Argyræ/Sardinia/Saxonia/Chitriacum/Mayerium/Boquinium/

3 ¶ Aere, Themeſe/Corinthus/Caryſtos/Dodona.

4 ¶ Armentis, Galeſus/Britannia/Italia/Calabria/Thracia.

5 ¶ Aſparagis, Rauenna / Germania.

6 ¶ Aſinis. Arcadia/Reate/Antron/Africa

7 ¶ Aluta, Sicyon,

8 ¶ Amomo, Aſſyria/Armenia/Mœdia/Pontus.

9 ¶ Arboribus, Fortunatæ inſulę/India/Atlas mōs/Cyrene/Hircinia/ Caucaſus.

10 ¶ Apibus. Hybla/Hymettus.

11 ¶ Apris, Erymanthus.

12 ¶ Auibus, fortunatæ inſulæ/Peneus.

13 ¶ Arcubus, Armenia/Ithyra/Cydon/Gortyna.

14 ¶ Arenis. Aethiopia/Hammanientes.

15 ¶ Arundinibus, Tybris/Gnydos/India/Aceſines.

16 ¶ Aulęis, Babylon/Sarra/Pergamus/Britannia.

17 ¶ Augurio & Aruſpicio, Ethruria.

18 ¶ Aceto, Aegyptus.

19 ¶ Atagenis, Ionia.

20 ¶ Aromate, Perſis.

21 ¶ Abſinthio herba, Pontus/Abſinthus, Macedonia.

22 ¶ Aſpidibus, Aegyptus.

23 ¶ Attilis piſcibus, Padus,

24 ¶ Anguillis, Benacus/Ganges/Timauus/Syracuſæ.

25 ¶ Auratis piſcibus, Actium.

26 ¶ Anthijs piſcibus, mare rubrum.

Aſteriadib⁹,

¶Aſpalacis animalibus,Bœotia/Orchomenos. 28
¶Alcibus,Germania. 29
¶Alumine,Aegypt⁹/Melo/Ethruria. 30
¶Acacia herba,Aegypt⁹/Cappadocia 31
¶Aconito,Acco,Italia. 32
¶Alypio herba,Africa. 33
¶Aneſo,Syria. 34
¶Arinea fruge,Gallia/Italia. 35
¶Aloſis,Tybris. 36
¶Aloe,India/Arabia. 37
¶Aſphalto furtice,Iſter/Nyiſrus. 38
¶Agarico,Cilicia. 39
¶Achate gemma,Achates. 40
¶Artificibus,Meroe. 41
¶Alabaſtro,India,Thebæ,Damaſcus 42
¶Auripigmento,Syria. 43
¶Amarantho,India/Syria. 44
¶Arctione herba,Creta.
¶Amphitane gemma,India.
¶Acere arbore,Iſtria.
¶Alica,Picenum oppidum.
¶Ambrotono,Sicilia.
¶Amaraco,Cyprus.
¶Accipitribus,Maſſilia.
¶Aſſaro vnguento,Pontus.

¶PRAEFATIO.

NOn video,vnde ſequens opuſculum (quod a rerum multitudine Cornu Copiæ appellare libuit) commodius ac decenter magis auſpicari liceat, q̄ ab Auro, Quod licet inexplebilem hominum auiditatem et Hydropiſim non ſaturet / ſed adaugeat ſemper vehemētius,omnium tamen appetitur voto.Huc certatim itur ab omnibus, Omnes icubant & excubant,vt ei inſidientur. Omnes maciem contrahunt / fraudant genium naturæ / antelucana expergiſcuntur diligentia / lucro inflammantur/ modice aut etiam minus q̄ Luſcinia dormiunt/ vt aurum ipſum(quod eſt velut tyrannus in propugnaculo)ſuis viribus expugnent & ducant captiuum.! Neq; eſt hominum genus,quod eius habend cupiditate non intabeſcat. Reges ergo eius rei Pomœria ſuæ ditionis proferre ſtudent/ Nouum ſtipendij nomen tunicato popello/nec hiſcere/nec murmurare/nec my quidem facere audenti/imponunt. Quæſtores paſſim et ab omnibus rapiunt,& omnia conuertunt cum puluiſculo. Senatores & iudices muneribus & largitione corrupti,iuſticiam velut meretricē proſtituunt,et cum eo deterius agunt/qui non habet obolum,vnde reſtim emat, Raptiſq; in carcerem columbis,coruis impunitatem libere concedunt. Cauſidici crebris clamoribus et tonitribus verborum pulmonem ſibi exhauriunt,vt aliquid trahant in ſuam naſſam. Corruptiq; pecunia,tunc æquitatem nequeunt tutari/quoniam Argentanginā patiuntur.Milites vulneribus et iaculis/ nautæ ventis et aquis

vitam committunt. Fabri ferrarij labore improbo incudem malleis tundunt. Agricolę ſuis inſiſtunt vomerib⁹. Mercatores peregre proficiſcuntur, & ſolum mutant. Ne multis agam, omnes crucem ſibi figunt. Nec aliam ob cauſam, q̃ vt aurum habeant. Quod quum multis conatibus arripuerunt, nonnulli benignius/ pleriq; acerbius in captum animaduertunt. Qui ſunt egregię & generoſę naturę, miſerentur captiui protinus/ neq; capſulis diu retinent incluſum/ ſed cito eueutilant. & donant libertate. Quinetiam ſui ludi ſuarumq; voluptatum particeps faciunt adeo, vt ſi lautiores epulas habere/ alea/ fritillo/ taxillis/ et ſphęriſterio ludere/ eleganti forma puellã ineſcare velint/ aurum ſemper habeant paratum, velut miniſtrum anteambulonẽ, cui primos concedunt accubitus, & ſine quo genialiter viuere nequeunt, aut etiam vel non audent/ vel erubeſcunt in medium prodire. Hi ſunt liberales et munifici, quorum fores omnibus patent & apertæ ſunt, quiq; ipſo horreo dant ingenue, neq; rerum expectatione ſuſpenſos hæredes retinent. Contra vero ſunt plæriq; malignantis adeo naturæ, vt aurum perpetuis carceribus captum teneant, & ęterna damnent caligine velut ſanguinarium parricidam, quum tamen nihil deliquerit, pręterq̃ ꝙ nimio ſui deſyderio q̃ plurimos excęcauerit. Hi ſunt, qui immoriuntur lucro, quibuſq; nullus ſatis eſt theſaurus. Omnia congerunt, vndecunq; poſſunt expilant/ furantur/ gruſcant, et ab ipſis etiamnum ſtatuis exigunt farinas. Quumq; ad ſenium peruenerunt, et iam alterum pedem habent in cymba Charontis, nondũ tamen ſuæ libidini præſcribunt modum, ſed auidius ſemper eſuriunt, & adhuc manum porrigunt in morte, exactaq; via maius viaticum parant. In quorum theſauros vtinam mihi meiq; ſimilibus aliquando liceret irrumpere. Q̃ probe, q̃q; potenter diſſiparem, quod multis annis famelici et ieiuni in globum congeſſerunt. Ego præcone compitatim acclamante accerſi iuberem mendicos / leproſos/ paralyticos/ podagricos/ vlceroſos/ et aliis morbis laborantes, hiſq; omnia viritim elargirer, quæ illi ventroſi vultures multis latrociniis accumularunt. Et ſi deeſſent paupertes, darem potius Mimis et hiſtronibus, q̃ hoc tãtum aurum in fornace & tenebris captiuum relinquerem. Maxime a vobis vellem percontari, O auari rapinatores, quem in vſum tantam bonorum Myrmeciam congeritis? Perpetuam vobis vitam pollicemini? Quotidiana (quæ veſtris obſeruantur oculis) diſſuadent pericula. Vultis vermes auro paſcere? Malunt veſtros ſeſquipedales & ampulloſos ventres. Vultis hęredi futuro cõſulere? Pare⁹ ob hæredis curam nimiumq; ſeuerus Aſſidet inſano, inquit Horatius. Et qui nepotibus tantam auri farraginem cumulat, quid aliud facit, ꝙ vt rerum omnium negligẽtes, iam tum cum lacte voluptatem imbibãt et luxui innutriãtur? Demum quum adoleuerunt, cancerum facilius recte docebis ingredi, q̃ eos ad virtutem reuoces, quos paratus ante cunas & Serperaſtra theſaurus corrupit, & Spadonibus fluxis reddidit euiratiores. Mirum eſt, vnde tantũ auro ſit ĩgenitũ virus, vt hanc ſui habendi rabiem/ tamq; vehemẽs deſyderium inducat, vt omnes terrarum fibræ ad ipſum exquirendum inquirantur. Videmus (inquit Plynius) ſuperexcauatos mõtes mirãtes dehiſcere, & interdum intremiſcere, quod etiã iratæ parẽtis argumẽtum eſſe poteſt, nihilominus imus in viſcera eius, & in ſede maniũ opes quęrimus. Q̃ innocẽs & beata eſſet hęc vita, ſi nihil aliud, niſi quod eſt ſupra terrã/ cõcupiſceret, eaſq; tantũq; opes noſceremus, quas natale ſolũ ꝑturit, neq; terras alio calẽtes ſole/ quęrerem⁹. Sed quid eſt ꝓdigioſis hominũ ĩgeniis nõ tẽtatũ? Eſt etiã nobis pugna cum Elemẽtis. Fecim⁹ pontum pati verbera, & in ꝑcurrẽdis piſciũ habitaculis vires exercuim⁹. Nec ſatis fuit naturã irritaſſe. Voluim⁹ etiã ſcrutari, eẽnt ne vlli i terrę viſceb⁹ iferi, vt parẽtẽ diuitiaꝝ Plutonẽ ſuis

detruderemus

detruderemus latebris. Iam non eſt, quo humana ingenia progrediantur vlterius, niſi forte ſua ipſi viſcera rimentur, inquirantq; ,ſit ne intus aliquid, quo nouũ luxuriæ genus queat reperiri, ſeu vero non eſſet alio nobis commigrandum, nudis etiam & modico panno inuolutis, Sed iam pergamus dicere de auro, quæ ſuperſunt.

SCribit Plynius ſenatum Romanum longo tempore exiguum habuiſſe aurũ, adeo vt quum a Gallis capta vrbe pax emeretur, non plus q̃ mille Pondo dari potuerint. Homerus ſcribit viros olim crinibus aurum implicuiſſe, vt nunc frequens eſt & peculiare Anglis aureas catenas collo inuolutas oſtentare. Gallos cum auro pugnare ſolitos Torquatus eſt indicio. In Quintiorum familia aurum nec fœminas quidem habere moris fuit. Romani, auxiliares externos torquibus aureis donauere, ciuicos non niſi argenteis. Creuit paulatim omnium rerum luxuria, quum homines guſtato voluptatis ſucco lapſi ſunt in ebrietatem. Nam Bruti temporibus / mulieres pedibus aurum geſtare cœperunt, nedum collo & digytis. Poppea neronis vxor ſoleas aureas ſuis equis feciſſe legitur.
❡Antonius Triumuir corporis excrementa non niſi vaſis aureis excipiebat. Ferunt Agomencelum Alexandri magni præfectum, aureis clauis crepidas ſuffixiſſe. Aureus nummus poſt annum.62. percuſſus eſt q̃ argenteus. Spartacus interdixit caſtris ſuis, ne quis aurum haberet aut argentum. In Tygris alueo oppidum eſt Babytace, cuius incolę mortalium ſoli aurum in odio contrahũt. Heſſeni quoq; (vt idem teſtatur Libro quinto) ab occidentali litore ſine vlla fœmina et ſine pecunia degunt. Quod vtinam imitarentur noſtrates. Non tot inſidijs humana vita circumueniretnr. Non eſſet tam frequens Venenorum vſus. Omnes maiore animi tranquillitate viuerent, et profundiore dormirent ſomno. Ceſſarent, quæ inde enaſcuntur, belli contagia. Neq; aliena proſperitas retorto limaretur oculo. Sed ſurdis cano. Si me rupero, quod iam inualuit malum non ſolum non abolebo, ſed nec minuam quidem. Auro nihil igne deperit. Propterea tutum eſt ab incendiis, et rogis durante materia. Quinimmo quo ſæpius arſit, proficit ab bonitatem. Aurum vbi igne probatum eſt, vocatur obrizum et putum. Si auro liqueſcenti Gallinarum membra miſceantur, conſumunt illud in ſe, ita hoc venenum auri eſt. inquit Plynius. Verrius apud eundem teſtis eſt Tunica aurea triumphaſſe Tarquinium Priſcum. Nunc veniendum eſt ad inſtitutum, dicendumq; de ijs locis, in quibus plurimum auri quondam repertum eſt.

❡Auro et Aurifodinis.

I

HISPANIAM Metallis omnibus nedum auro abundare, docet Plynius. Metallis (inquit) Plumbi / æris / argenti / Auri / tota ferme Hiſpania ſcatet, Et Lib. 33. Vicena (inquit) millia pondo auri, adhũc modum annis ſingulis Aſturiã, atq; Galleciã et Luſitaniam præſtare quidam crediderunt. ita vt plurimum Aſturia gignat. Et li. 4. Omniſq; dicta regio a Pyreneo Metallis referta auri / argenti / ferri plumbi / nigriq; albiq;. Item lib. 33. Cap. 4. Cetera inquit montes Hiſpaniæ aridi, ſterileſq;, et in quibus nihil aliud gignatur, huic bono cogũtur fertiles eſſe. Itẽ Strabo, Auri (inquit) argentum / æs / ferrum / nuſq̃ terrarum / neq; tãtum, neq; tam probatum generari ad Tyberii vſq; tempora compertum eſt. ❡Iberia pars eſt Hiſpaniæ, quę intra Iberi fluuiũ cõtinetur, quã Aurifodinis claram eſſe præterquę iam diximus, docet etiã carmen Papinii Libro .3. Syl, ſcribẽtis. Quicquid ab auriferis eiectat Iberia foſſis.

Hiſpania

Iberia

Celtiberia ¶Poſſidonius ſcribit. M. Marcellum exegiſſe tributum ex celtiberia Hiſpaniæ
parte ad talenta. 600. Ex quo coniecturam facere eſt (inquit noſter Budæus)
Celtiberinam gentem numeroſiſſimam fuiſſe, & pecunia abundantem. Eandem
ob cauſam Catullus Certiberiã vocat Cuniculoſam ideſt Cuniculis ſeu fodinis re-
Toloſa fertam, vbi ait. Cuniculoſæ Celtiberiæ fili. ¶Quis inficiabitur Toloſanum Italiæ
oppidum auri plurimum habuiſſe, quum Trogi teſtimonio, in eo reperta ſint auri
centum et decem millia pondo, Argenti quinquies decies centena millia? Quæ
ſumma quanti ſit ęſtimanda, hinc licet obſeruare, ꝙ ſingula pondo minoris cẽtum
aureis ſolatis æſtimari nequeant. Hoc autem oppidum quum. Q. Cepio. Conſul
diripuiſſet, quiſquis ex ea direptiõe aurum attigit, miſero/cruciabiliq; exitu periit,
inquit Gellius. Vnde natum Adagium. Aurum habere Toloſanum, in Calamito-
Dalmatia ſos. ¶Dalmatia regio eſt Illyrica, in qua aurum inuentum eſt principatu Neronis/
tanta quidem copia, vt quinquagenas quotidie libras effunderet. Martialis Libro
decimo Epigrãmatũ. Felix Auriferę colone terræ, ideſt Dalmatiæ. Et Statius Li-
bro primo Syl. Robora Dalmatico lucent ſati ata metallo. Item Michael Anglicꝰ.
Dardæ Libriq; nitore Dalmaticum ſuperes aurum/Scythicoſq; lapillos. ¶Dardæ populi
ſunt Indiæ/auro fertiliſſimi, Vt Sętę populi argenti. Author Idem Plynius Libro
ſexto. In eorum regione formicæ aurum ex cauernis egerunt, cuius raptores ſi corri
piant, lacerant.

Pangæus PAngæus mon eſt Thraciæ, quem auri fertilem eſſe docet Herodotus
in Polyhymnia. Hac iter (inquit de Xerxe loquens) prætet eos mon-
tes, a manu dextra relinquens montem Pangæum/magnum atq; excel
ſum, in quo aurea ſunt et argentea metalla. Plynius ſcribit Auri metal-
la et conflaturam a Cadmo Phœnice in Pangęo monte reperta.

CApitalia mons eſt Indiæ, auri itidem ferax. Plynius Libro ſexto de
Capitalia Indo loquens. Narcę inquit, deinde quos claudit mons altiſſimus In
dicorum/Capitalia. Huius incolę alio latere auri et argenti metalla
effodiunt.
¶Italiam auri fertiliſſimam fuiſſe contendit Virg. Li. 2. Georgico.
Italia dicens. Hæc eadẽ argẽti riuos/æriſq; metalla Oſtẽdit venis, atq; auro plurima flu-
Inſulę ma xit. ¶Clitarchus apud Plynium teſtis eſt Aethiopici maris inſulas adeo fuiſſe opu
ris Aethio lentas, vt in earum vna incolæ equos talentis auri permutarent. ¶Laurios eſt regio
pici Atticę, auri venis frequens, Vnde natum adagium. Noctuę Lauriotícę, de pecunia
rũ copia, quoniam nomiſmatis Laureis Noctuaꝝ figura inſculpebaꝵ. Hoc debemꝰ
Suani Eraſmo. ¶Plyniꝰ Li. 33. Ca. 3. ſcribit. Suanorum gentem auri copia vſq; adeo abũ-
dare, vt regnũ ipm vellleribꝰ aureis/trabibuſq; et columnis aureis et argẽteis vbiq;
Dathus ſcateat. ¶Dathus fuit Thaſioꝝ colonia, q̃ ꝙ auri venas habuerit, ꝓuerbio ſequenti
Thaſus locũ fecit. Dathꝰ bonoꝝ. De cõferta reꝝ opulẽtia, inqt Eraſmꝰ. ¶Thaſꝰ inſula (cu
iꝰ icolæ Thaſii dicunꝵ) aurea quondã vocata ẽ/a copia auri, qđ ibidẽ effodiebatur.
¶Inter loca auri feracia/nõnulli etiã fluuii numeranꝵ, vt Tagꝰ Hiſpanię/ Padꝰ Ita
lię/Hebrꝰ Thracię/Pactolꝰ Aſię/Gãges Indię. Authore Plynio Lib. 33. Cap. 4.
Ganges Quibꝰ addũꝵ Hermꝰ/Iberꝰ/Idaſpes. ¶De Gãge, Pãphilꝰ Saxꝰ de laudibꝰ Vero-
nę. Sic Benacę tuos ęquãt pater optie piſces, Diuitis vt fuluas marmora Gãgis opes.
Hermus Bęnacꝰ nomẽ ẽ lacꝰ. ¶De Hermo. Martia, Li. 8. Nõ illi ſatis ẽ turbato ſordidꝰ au-
ro Hermꝰ. et Heſperio qui ſonat ãne Tagus. Itẽ Stroza filius Libro. 1. Amorum
Non vt

Non vt Erithręi cumularem munera ponti, Quodq; Metalliferis egerit Hermus aquis. Hinc opes Hermæę dicuntur a poetis. Pontanus in Eridano. Felices Hermi ripæ ditante metallo, Feliceſq; Tagi quas rigat vnda ferax.

¶De Tago. Claudianus Libro primo in Ruffi. Non Tartheſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi. Et pontanus Libro ſecundo de Stellis. Dum Tagus aurifluo vectatur gurgite. Item Mantuanus Libro quarto. Agelariorum. Ad mare proripitur Tagus auricoloribus vndis. Item Plynius Libro quarto. Capite. 22. Tagus inquit auriferis arenis celebratur. Martialis Libro ſeptimo. Q̃ m.⁹ Hiſpano ſi me Tagus impleat auro. ¶De Pactolo, Claudianus de Conſulatu Probi. Quantus per Lydia culta Deſpumat rutilas diues Pactolus arenas. Tibullus Libro tertio, Nec me regna iuuant, nec Lydius aurifer amnis. Item Quintianus in Cleopoli. Sequana Parrhiſios ditans precioſior Hermo/ Pactoloq;/ ſuis voluunt qui fluctibus aurum. Seneca in Thebaide. Et qua trahens opulenta Pactolus vada Inundat auro rura. ¶Iberus quoq; Hiſpaniæ fluuius auri ramenta quandoq; fertur habuiſſe. Vnde Claudianus de Conſulatu Manlij Theodori. Lentus Arar/ Rhodanuſq; celer/ & diues Iberus. Ricardus Bartholinus Libro nono Auſtriados. Regna ſub aurifero deſerta relinquet Ibero. ¶De Idaſpe, Statius Libro octauo Theba. Ceu modo gemmiferum Thyrſo populatus Idaſpem. Et Claudianus Libro ſecundo in Ruff. Auriferum veniam poturus Ipaſpem. Tagus Pactolus Iberus Idaſpes

¶Hytanis flumen eſt Carmaniæ portuoſum & auro fertile, inquit Plynius. Libro ſexto. Capite. 23. ¶De fluuijs, & plęriſq; alijs locis auriferis, Politianus in Ambra ſic ſcribit. Hytanis Plęraq; loca aurifera

Quo nunc diuitias animoſi carminis ore
Exequar? haud illi plena ſe conferat vrna
Hermus, & aurata radiãs Pactolus arena,
Et Tagus/ & Durius, latebris quodq; eruit audax
Dalmata, quodq; procul Beſſus rimatur/ & Aſtur,
Fuſile Callaica quodq; in fornace liqueſcit,
Decolor in toto quodq; inuenit Indus Idaſpe,
Quemq; Rhodos fuluis hauſit de nubibus imbrem,
Quodq; manu dea cæca tenet prędiuite cornu.
Item Claudianus Lib. I. in Ruff.
Plenus ſæuiciæ/ lucriq; cupidine feruens.
Non Tharteſſiacis illum ſatiaret arenis
Tempeſtas precioſa Tagi, non ſtagna rubentis
Aurea pactoli. Totumq; exhauſerit Hermum,
Ardebit maiore ſiti. Item paulo poſt ſubiungit,
Quo vęſane ruis? Teneas vtrumq; licebit
Oceanum/ laxet rutilos tibi Lydia fontes,
Iungantur ſolium Cyri/ Crœſiq; Thyaræ,
Nunq̃ diues eris.

¶Strabo ait Turditanorum Hiſpaniæ populorum gentem fuiſſe opulentiſſimam, vt quæ a Carthaginenſibus quondam inuenta ſit præſepibus vtens argenteis.

¶Aſtures populi ſunt Hiſpaniæ Calęcis proximi, Aurifodinis quondã nobilitati. Syllius. Sed ſcelerum cauſas aperit deus, improbus Aſtur Viſceribus lacęr telluris mergitur imis, Et redit infelix effoſſo concolor auro.

Alyzones ¶Præter quæ iam diximus loca, ſunt & alia venis argenti memorabilia. Strabo
ait Alyzones populos eſſe iuxta Pharnaceam inſulam, qui habent venas argenti, &
ferri. Interpres Strabonis. Hinc et Alyzonas/Odiuſq; et Epiſtrophus vna Longin
Alyba qua ex Alyba ducunt, argenti vbi vena eſt. ¶Alyba regio eſt non procul Myſia,
Sætæ in qua Homerus ait eſſe Argentifodinas. ¶Sætas Indiæ populos argento abun-
dare docet Plynius Libro ſexto. Fertiliſſimi(inquit)ſunt auri Dardæ, Setę argen-
ti. Sed omnium in India prope non modo in hoc tractu potentiam claritatemq; vin
Praſi cunt Praſi ampliſſima vrbe/ ditiſſimaq; Palibotra. ¶Chryſas & Argyras idem
Chryſę Plynius Indię populos facit auro et argento fertiles. Quod etiam vtriuſq; dictio-
Argyre nis Ethymologia comprehenditur, ¶Sardiniam argento fertilem eſſe, docet Ar
Sardinia chitrenius illo carmine. Inda ebore/argento Sardinia/et Attica melle.
Saxonia ¶In Saxonia Salinæ ſunt vberrimæ, Prærerea argentifodinæ apud Goſtar-
dam oppidum, ab Othone primo inuentæ. Author Volaterranus.
Cithriacũ ¶In Auguſtudunorum ſeu Eduorum Dioeceſi pagus eſt Cithriacum nomine, fre
Mayeriũ quentibus argentifodinis clarus. Cuius rei teſtis ſum non auritus, ſed oculatus.
Boquiniũ Nam quum in Corbino oppido/ quod vnico tantum diſtat miliari, prima litera-
rum biberem rudimenta, memini me nonnunq̃ illuc iuiſſe luſum et ſpaciatum cum
collega meo in primis elementis, Ioanne Regio, qui adhuc ibidem agit Hypodida
ſcalum ſub Hugone Viturello Gymnaſiarcha. Eodem in loco eſt non parua foſſo-
rum multitudo, qui terram excauant/et mineralia exhauriunt, quę ad Ionam fluui-
um propinquum in pecuniam conflant, et ibidem perpurgant, Cuius tamen non om
nimodum percipiunt emolumentum. Sunt enim ſtipendarij regi, cui pecunię partē
exoluunt, homines alioqui ineleganribus adeo et inurbanis moribus, vt a Centau-
ris, aut Cyclopibus originem duxiſſe videantur. Vidi quas effoderāt ſcaptenſulas,
At non poteram oculos intro demittere, quin eorum profunditas, aſpicienti hor-
rorem incuteret. Sunt et loca eidem agro vicina, itidem argenti venis laudatiſſima,
vt Mayerium, Calcimontium, quę ſi haberet Italia magis tumeſceret, ac ſuperbi
ret. q̃ ſua Cerere glorietur Sicilia. Eſt & ibidem alius locus argenti feraciſſimus Bo
quinium nomine, cui nũc prę ſunt et dominantur duo noſtratium vt ditiſſimi, ita et
3 probatiſſimi viri Iacobus et Germanus Perreli fratres.

Aere.

Amyclę POlitianus in Nutricia Amyclas vocat Aeriſonas, ꝙ Aere (vt conij-
cio) claruerint. Sic autem ſcribit. Ceu maximus ille Aeriſonas pedi-
bus q quondam inductus amyclas.
Themeſe ¶Themeſe oppidum eſt Cypri, in quo prętantiſſima Aeris metalla
fuiſſe docet carmen illud Papinii Libro primo Syl. Et queis ſe totis Themeſe de-
dit hauſta metallis. Item in eodem. Nuſq̃ Themeſęa notabis Aera. Et libro tertio.
Achille. Aere ſonat Themeſe. Fuit et eiuſdem nominis oppidum in Brutiis Italię,
conditum ab Auſoniis(Latinis Tēpſa dicitur)cui hanc metallorum laudem aſcri
Corinthus bunt nonnulli. ¶Corinthus vrbs Achaię a Siſypho latrone condita, vſq; adeo
Aeis pręſtantia nobilitata eſt, vt eo facta vaſa in deliciis haberentur, auriq; et ar-
geni precium tranſcenderent. Vnde Corinthiarius a Tranquillo in Cæſare Augu-
ſto, vocatur amator huiuſmodi vaſorum immodicus. Ouidius Libro ſexto. Meta-
mor. Orchomonoſq; ferox/et nobilis ęre Corinthus. Plynius ait celebritatem æris
eſſe in Aſia. fuiſſe quondam in Campania, nunc eſſe in Bergomatium agro. Sene.
Caryſtos in Medea, Precioſa ſonent æra Corinthi. ¶Idem Plynius ſcribit in Caryſto inſula
marmoris optimi ferace æs primum repertum fuiſſe.

¶In dodona Moloſſorum ciuitate fuit oraculum et officina æris preſtātiſſimi, qđ quum optime reſonaret, fecit locum prouerbio. Aere Dodonęo loquacior. Dodona

Armentis. 4

GAleſum fluuium Calabrię, armentis abundare arguit Statius Libro ſecundo. Syl. dicens. Et Lacedęmonii pecuaria culta Galeſi. Galeſus

¶Britanniæ (quæ nunc Anglia dicitur) terra eſt frugifera, pecore abundans, auro/auro/argento/ferro/plumbo/pellibus/mancipiis/canibus etiam venaticis, vt inquit Strabo. Cicero tamen in epiſtola ad Trebatium/ei tantam ſterilitatis notam inurit, vt ne ſcrupulam quidem argenti in ea reperiri dicat. At nunc res aliter ſe habet. Britannia

Andreas Ammonius de ea ſic ſcribit.
Illic quę armenta aſpicio, q̄ mitia, q̄ q;
Grandia/& extentas crurum tenus vbera vaccas,
Occurrunt et oues imitantes tenuia Serum
Vellere fila ſuo, vel quod Pagaſęus Iaſon
Rettulit in patriam rapta cum Phaſide quondam.
Miror, vt omne pecus nullo cuſtode vagetur,
Laſciuiq; procul vituli ſine matribus errent.

¶Gellius Lib. 10. Noctiū Atti. Cōiectare (inquit) ob eandem cauſam poſſumus, ꝙ Italia olim eſſet armentoſiſſima, mulctamq; (quę appellatur ſuprema) inſtitutam in ſingulos dies/duarum ouium et. 30. boū, pro copia ſcilicet boum/proq; ouiū penuria. ¶De Calabria, Horatius Lib. 1. Ode. 3. Non æſtuoſæ grata Calabrię Armenta, non aurum/aut ebur Indicum. ¶Thraciā abundare armentis docet Seneca in Troade dicens, Melior q; fœtu, Fortis armētis lapidoſa Thrace. ¶Augies Apollinis filius fuit, armentorum multitudine ditiſſimus. Vnde natum Adagium, Augię ſtabula repurgare. Habuit Iob Idumęus, ſeptē millia Ouium/tria Camelorum/Quinquaginta iuga boū, quingentaſq; aſinas. ¶Erithręa inſula eſt Hiſpanię. quam Strabo ait tātę fœcunditatis eſſe, vt pecudes pabuli copia ſit neceſſe excreatione ſanguinis purgari. Italia Calabria Thracia

Aſparagis. 5

¶Aſparagus dici poteſt virgultum ſeu herba in virgulta et caulem creſcēs/ab aſperitate, vel Aſparagus externa lingua ſignificat fruticē. Hoc aūt frutice Rauēnam & Germaniam abūdare docet Plyni⁹ Lib. 19. De Rauenna Martialis in Xeniis. Mollis in ęquorea quæ creuit ſpina Rauenna, Non erit incultis gratior Aſparagis. Suetonius ſcribit Cæſarem ad exprimendam rei alicuius velocitatē conſueſſe dicere. Velocius q̄ Aſparagi coquātur. Hic frutex a plynio vocatur Corruda. Rauenna Germania

Aſinis. 6

¶Aſinos optimos Arcadia/& in Italia Reate mittunt, Authore Plynio. Quos propterea Peloponnenſiaci illinc ſibi emebant. De Arcadia fidem facit illud Perſianū Satyra. 3. Arcadię pecuaria rudere credas. Plautus in Aſinaria. Meminiſtin aſinos Arcadicos/mercatori pelleo noſtrum vendere Atrienſem? Varro Lib. 2. de re Ruſtica Capite. 1. Hoc enim (inquit) nomine aſini Arcadici in Gręcia nobilitati/i Italia Reatini vſq; eo, vt mea memoria aſinus vænierit ſeſtercijs milibus, 60. et vnæ quadrigæ Romę conſtiterint quadrigentis milibus. Columella Libro vndecimo. Hinc caput Arcadici nudum cute fertur Aſelli. ¶Antron fuit Theſſalię ciuitas nomen inde ſortita, ꝙ cauernis et ſpecubus abundaret. Illic aiunt aſinos inſigni quondam magnitudine fuiſſe. Vnde prouerbium effluxit. Antronius Aſinus. Arcadia Reate Africa

Africa ¶Plynius Libro.8.Capite.30.ſcribit in Africa multitudinem eſſe Aſinorũ ſylueſtrium. Idem ait Aſinos cornu armatos in India reperiri.

7 ¶Aluta.

Sicyon ¶Sicyon vrbs fuit in Achaia non procul Corintho, in qua teſte Cicerone, calcei molles & muliebres fieri ſolebant. Vnde aluta Sicyonia dicitur. Bap. Pius Lib. 4. Elegi. Aut ſibi ſi modicos Sicyonia vinxet Aluta. Aethereos pellis aut heredoſa pedes. Eſt autem Aluta coriũ, quo calcei fiunt. Hinc Alutarii dicuntur calceolarij.

8 ¶Amomo.

Aſſyria Armenia Mœdia Pontus ¶Amomum herba eſt ſeu arbuſcula odoris ſuauiſſimi, in Aſſyria frequens et Armenia. Virgilius. Aeglo. 4. Aſſyrium vulgo naſcetur Amomum. Syllius Lib. II. Nec crinem Aſſyrio perfundere pugnet Amomo. Item Mantuanus in Catharina Libro tertio. Fragrat et Aſſyrio luſtratur carcer Amomo. Amomum Armenium eſt optimum, deinde Mœdicum/ poſtea ponticum. Ply. Naſcitur (inquit) in Armenię parte vocatur Ocenę/ & in Mœdia, et in Ponto.

9 ¶Arboribus.

Fortunatę Inſulæ Atlas Cyrenæ Hyrcinia Caucaſus ¶In Fortunatis inſulis arbores ſunt tãtę proceritatis, vt ad. 144. pedes inoleſcãt. Teſtis Plynius Libro ſexto. Cap. 23. ¶Sunt et in India arbores adeo procerę, vt ſagittis ſuperari nequeant, Hęc facit vbertas ſoli/ temperies cœli, aquarum abundantia. Plynius Libro ſeptimo. ¶Idem Libro quinto ait imas Atlantis radices denſis altiſq; repletas ſyluis incognito genere arborum, quarum enodi nitore ſpectabilis ſit proceritas/ Frondes cupreſſis ſimiles/ tenuiq; lanugine opertæ/ quibus addita arte veſtes Bombyci ſimiles confici valeant. ¶Cyrenaicus quoq; ager arboribus fertilis habetur, inquit idem Plynius Libro quinto. ¶In Hyrcinia ſylua tanta eſt arborũ multitudo, tanta roborum vaſtitas, vt idem Plynius Libro decimo ſexto, dicat colles occurſantium inter ſe radicum attolli repercuſſu. ¶Caucaſum montem arboribus abundare innuit Propertius Libro primo. Et nemus omne ſatas intendat vertice ſyluas, Vrgetur q̃tis Caucaſus arboribus.

10 ¶Apibus.

Hybla Hymettus ¶Peruulgatum eſt ex lectione poetarum, Hyblam Siciliæ, Hymettum Atticæ montes apibus & mellis optimi copia abũdare. De Hybla Ouidius. Quod lepores in Atho, quot apes paſcuntur in Hybla. Martialis Libro ſeptimo. Paſcat et Hybla meas, paſcat Hymettus apes. Eſdem ratione Hymettus florens Lucretio, dulcis Iuuenali, et. V. Flacco, Olens Statio dicitur. Martialis Libro decimo tertio, Hanc tibi Theſæi populatrix mittit Hymetti Pallados a ſyluis nobile nectar Apis.

11 Apris.

Erymãth⁹ ¶Hoc argumento poetę Erymanthum Arcadiæ montem Apris abundare dicunt, ꝙ ibidem Hercules furioſum illum et memorabilem aprum interfecerit. Vnde Stroza filius in venatione. Amphitrioniades in monſtrifero Erymantho Fulmineum ſic preſſit aprum.

12 Auibus.

Inſulæ Fortunatę Peneus ¶Scribit Plynius Libro. 6. Fortunatas inſulas, & copia pomorum / et auium omnis generis abundare. Vide Capite. 32. ¶Peneus fluuius eſt Theſſaliæ vndis lucidis amenus, viridanti riparum gramine, & canoro auium concentu.

13 Arcubus.

Armenia Ithyra ¶Omnes fere populi Orientales arcu, & ſagittis claruerunt, quibus annumerantur Scythæ, Getæ/ Cretęnſes. De Armenia Lucanus libr. 8. Armenioſq; arcus, Scythicis itẽdite neruis. De Ithyra vrbe Parthię in Tauro ſita, Idẽ Lucan⁹ Libro ſeptimo.

Tunc &

Tunc & Ithyræi/Mœdiq;/ Arabeſq; ſoluto Arcu turba minax/ nuſq̃ rexere ſagit-
tas.❡De Cydone vrbe Cretę. Horatius lib.4.Car. Primus ve Teucer tela Cydo Cydon.
nio Direxit arcu. Item Virg. in Buc. Ire libet/ Partho torquere Cydonia cornu Spi
cula. De Gortyna vrbe Cretæ. Ouidius lib.7. Meta. Nec Gortyniaco calamus le- Gortyna.
uis exit ab arcu.

Arenis. 14

❡Aethiopia ſcatet arenis iuxta Marulli teſtimonium dicentis. Nec te peruſti mi- Aetiopia.
nuit/ aut feruor ſoli. Diueſq; arenarum Aethiops. ❡Hammanientes Cyrenaicæ re Hamma-
gionis populi, vndiq; arenis circundantur. Authore Plynio lib.5.Cap.5. nientes.

Arundinibus. 15

❡Ouidius lib.5. Faſtorum vocat Tybrim arundiferum/ ab Arundinibus, vbi ait. Tybris.
Tybris arundiferum medio caput extulit alueo. Eadem ratione Catullus vocauit
Gnydon arundinoſam. Queq; Ancona Gnydonq; arundinoſam Colis. ❡Scri-
bit Plynius lib.7. in India eſſe arundines tantæ proceritatis, vt ſingula internodia India.
alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Idem Arundini (inquit) Indi- Aceſines.
cæ arborea amplitudo. Nauigiorum etiam vicem prę̃ſtāt ſingula internodia. Circa
Aceſinem amnem maxime naſcuntur. Diodorus in tertio oſtendit Indorum regis
Staurobatis potētiam in nauigijs non paruā conſtitiſſe, quæ ad.4. milia ex arundi-
nibus fluuio accōmodanda aduerſus Semiramidis vires cōfecit. Ferunt eni (inquit
idē Author)flumina/ locaq; paluſtria arūdinum copiā, ita craſſarum habere, vt ne-
quaq̃ eas homines vlnis amplecti queant. Ex his naues optimæ fiunt propter arun-
dinum robur.

Aulęis. 16

❡Babylonij primi omnium diuerſos colores picturæ intexuerunt, vnde & Plautus Babylon.
Babylonica vocat Peripetaſmata. Et Ioſephus Aulæū Babyloniū. Martialis quoq;
lib.8. Non ego prętulerim Babylonica picta/ ſuperbe Texta, Semiramia quę variā
tur acu. ❡In Sarra Phœniciæ vrbe(quæ alio noīe Tyros appellatur) claruit vſus Sarra.
purpurę, vnde & Virgil. Sarranum vocat Oſtrum lib.2.Georgi. Vt gēma bibat/ &
Sarrano dormiat Oſtro. Eadē ratione Iuuenalis Aulæa vocat Sarrana. ❡Claruit
et Aulæis Pergamus vrbs Aſię, quę eius loci rex Attalus reperiſſe dicitur. Vnde & Pergamus
Attalica dicūtur. Syllius lib.14. Quæ radio celat Babylon/ vel murice picto Læta
Tyros, quęq; Attalicis variata per artem Aulæis ſcribuntur acu/ aut Memphitide
tela. Item Propertius. Porticus Aulæis nobilis Attalicis. Idem. Nec ſit in Attali-
co mors mea nixa thoro. De his intellexit Horatius dicens. Attalicis conditionibus
Nunq̃ dimoueas, vt trabe Cypria Myrtoum pauidus nauta ſecet mare. Lucretius
quoq; Aulæa cōmendat Britannica. Britannia.

Augurio & Aruſpicio. 17

❡Apud Ethruſcos augurij primū & Aruſpicij diſciplina fertur clarui ſſe, eiuſq; in- Ehruria.
uentor extitiſſe Tages. Quam poſtea Romani ab eiſdē ſuſceperunt. Sido. in.3. Pa-
negyri. Quid rogo biſſeno mihi vulture Thuſcus aruſpex Portendit? Mantuanus
in Martio. Nil tamen interpres cœli/ nil Thuſcus aruſpex, Nil magus inuenit. Vi-
truuius lib.1. de Architectura. Id aūt Ethruſcis aruſpicibus diſciplinarum ſcriptis,
ita eſt dedicatum.

Aceto. 18

❡Acetum in Aegypto ex Mareotico vino fiebat, tāta quidem præſtātia, vt in ma- Aegyptus
iore precio q̃ ipſum vinum eſſet. Martialis. Amphora Niliaci non ſit tibi vilis ace-
ti, Eſſet quū vinū, vilior illa fuit. Eādem ob cauſam Codrus Vrceus lib.2. Syluarū,

acetum vocat Pharium,dicens.Hic ſalis/hic Pharij ſeruatur copia aceti.

19 Attagenis.

¶Attagena/ſeu Attagen auis eſt inter raras quondam epulas habita,ſed pręcipui
Ionia. in Ionia ſaporis.Authore Plynio.Vnde & Martialis.Inter ſapores fertur alitũ pri=
mus,Ionicarũ guſtus Attagenarũ.Fuit aũt hæc auis frequẽs in Ionia.Plynius.At=
tagen maxime Ionius celebrat,vocalis alias/captus vero obmuteſcẽs,quondã exi=
ſtimatus inter raras aues.Hieronymus.Attagen & Ficedula/Mulus & Scarus in
delicijs computantur.Horatius in Epodo.Non Afra auis deſcendat in ventrem
meum,Non Attagen Ionicus iucundior.

20 Aromate.

Perſis. ¶Abundat Perſarũ regio Aromate.Vnde Quintianus in Cleopoli.Perſica Aro=
21 matibus/validis germania fabris.¶Abſinthium herba eſt amara/vim habens ca=
lidam & ſtypticam.Potũ ſtomacho prodeſt ad dolores corporis.Laudatiſſimum
Pontus. naſcitur in Ponto.Quare ob Ouidio conſulte dictum eſt.Turpia deformes gignũt
Abſinthia cãpi,Terraq; de fructu/q̃ ſit amara,docet.Idem lib.5.de Triſtibus.Ca
Abſinthia na prius gelido deſint Abſinthia Ponto.Argumẽtum eſt ab impoſſibili.¶Abſin=
thus vrbs eſt Thraciæ,quæ nomen ſumpſit a copia Abſinthij ibidẽ creſcentis,quo
Macedo= oues paſcuntur in regione Pontica felle carentes.¶Naſcitur quoq; Abſinthiũ lau=
nia. datum in Macedonia & Tauro monte.Eſt & vnum genus,quod Santonicum dici=
tur,a Gallię ciuitate.De quo videtur intellexiſſe Martialis.Santonica medicata de=
di mihi pocula virga.Plynius ait laudatiſſimum reperiri in Thapoſyri Aegypti.

22 Aſpidibus.

Aegyptus ¶Aſpides ſerpentes ſunt frequentes in Aegypto/hebetibus oculis/eiſdẽq; in tem=
poribus fixis.Venenum habent,quo ſiquis percuſſus fuerit,nunq̃ euadit niſi vulne=
re altius reſciſſo.Earum imagine vtebãtur Aegyptij reges in ſuis Diadematibus.
Vnde V.Flaccus lib.4.Argon.Iamq; Aſpide cincta comas/& ouãti pſona ſiſtro.
Lucanus lib.4.Pharias vocat Aſpidas id eſt Aegyptias,vbi ait.Aſpidas vt Pha=
rias cauda ſolertior hoſtis Ludit,& iratas incerta prouocat vmbra.

23 Attilis piſcibus.

Padus. ¶Attili ſunt piſces,qui inertia pingueſcunt.Sunt autem frequentes in Pado,adeo
vt ad mille quãdoq; libras capti ſint,qui niſi iugis boum extrahi potuerunt.

24 Anguillis.

Bęnacus. ¶Anguillę piſces ſunt admodum lubrici & volubiles,qui octonis viuunt annis,du
rantq; ſine aqua ſenis diebus Aquilone ſpirante.Capiuntur plurimæ in lacu Bęnaco
hyemato/& in tm̃ mirabili multitudine,vt in excipulis ei9 fluminis ob hoc ipſum fa
Ganges. bricatis ſingulorum milium globi reperiãtur.¶Scribit Plynius Anguillas in Gãge
reperiri/tam inuſitata magnitudine,vt tricenos pedes impleãt.Cuius teſtimonium
Timauus. confirmat Solinus.¶Aelianus apud Volaterranum ſcribit in Timauo optimas/ac
præpingues capi.Alij palmam lacui Vulſinienſi tradunt.¶Scribit Plutarchus in
Syracuſæ. Timoleone in limoſis locis iuxta Syracuſas ingentem Anguillarum multitudinem
paſci,adeo vt piſcari volentibus lata adſit præda.

25 Auratis piſcibus.

¶Aurati piſces ſunt,qui a Græcis Chryſophries appellãtur.In maris refluxu fre=
Actium. quentes veniunt ad Actium Epyri oppidum,ibiq; in locis arenoſis ad ſubnaſcen=
tium arborum radices & latebras occultantur.& a peritis facile capiuntur.Horum
piſcium viuaria primus inſtituit Sergius Orata,nomen inde conſecutus.

26 Anthijs piſcibus.

¶Anthiæ ſunt

¶Anthiæ ſunt piſces naſo adunco / teſtudineo corpore / qui pennas habent, quas Mare ru-
auium more, & volanti ſimiles pãdunt. Reperiuntur autem in mari rubro / lupi ma- brum.
gnitudine. Sunt & frequentes prope Cheledonias inſulas Aſiæ.

Aſteriadibus. 27

¶Aſterias auis eſt docilis humanæ vocis, & verborum imitatrix / quam plurimam Aegyptus
habet Aegyptus.

Aſpalacis animalibus. 28

¶Aſpalacus eſt animal, quod ſola Bœotiorum terra fert. A qua tranſlatum ſtatim Bœotia.
perire dicunt. Frequens eſt tamen apud Orchomenios.

Alcibus. 29

¶Alces ſunt animalia, figura & pellibus capris ſimilia, verum maiora aliquanto. Germania
Crura habent ſine nodis & articulis. Quare arboribus ſtantes adhærent in ſomno.
Reperiuntur in ſyluis Germanorum.

Alumine. 30

¶Alumen dicitur terræ ſalſugo / a lumine, ꝙ lumen coloribus tingẽdis pręſtet. In- Aegyptus
uenitur nigrũ / & albũ, liquidũ / & ſpiſſum. Inuenit in Aegypto / ac in Melo inſula / Melo.
et Macedonia. Volaterranus ait fodi in Ethruria, in agro Maſſano & Volaterrano. Ethruria.

Acacia herba. 31

¶Acacia herba eſt, membris medens luxatis, quæ naſcitur in Aegypto / Cappado- Cappado.
cia / & Ponto.

Aconito. 32

¶Aconitum herba eſt, quæ (vt fabulantur poetæ) ex Cerberi ſpuma venenũ con Aco.
traxit efficaciſſimum, quo tempore Hercules monſtrum ab inferis ad ſuperos edu- Italia.
xit. Aliqui dictum putant ab Acone portu Heracleę, qui prouẽtu malorum grami-
num vſq; adeo celebris fuit, vt noxiæ herbæ Aconita illic nominata ſint, licet alias
deriuationes ponant plurimi. Volaterranus ait naſci in Italia.

Alypio herba. 33

¶Alypiũ herba eſt fruticoſa & ſubruffa / flore nigro, q̃ naſcit in maritimis Africæ. Africa.

Aneſo herba. 34

¶Aneſum ſemen eſt Apio ſimile vim habens calefactoriã. Frequens eſt in Syria.

Arinea fruge. 35

¶Arineam Volaterranus inter fruges enumerat, quam ait frequẽtem eſſe in Gal- Arinea.
lia & Italia. Gallia.

Aloſis. Italia.

¶Aloſæ piſces ſunt oblongi / de genere Clupearum, qui alio nomine Chryſſæ di- 36
cuntur. Ferunt laudatiſſimas eſſe in Tyberi. Tybris.

Aloe. 37

¶Aloe herba eſt ſucci amariſſimi. Vnde Iuuenalis. Plus Aloes / q̃ mellis habet.
Naſcitur in India plurima. Eius quoq; Gummi venit etiam ex Arabia & Aſia ad Idia.
conglutinanda vulnera vtiliſſimum. Arabia.

Aſphalto frutice. 38

¶Aſphaltus frutex eſt ſpinoſus & odoratus, quo vtuntur vnguentarij / ad vnguen- Iſter.
torum ſuccum. Naſcitur apud Iſtrum et Niſyrum in Syria & Rhodo. Niſyrus.

Agarico. 39

¶Agaricum frutex eſt itidem odoratus, frequens in Cilicia, & apud Sarmatas. Cilicia.

Achate gemma. 40

¶Achates gemma eſt vario colore / partim retinens Iaſpidis vitreum / partim Sar- Achates.

di ſanguineum/partim Smaragdi fulgidum. Dedit autem nomẽ Achati fluuio Si-
ciliæ, q frequens ibidem reperiatur.

41 Artificibus.

Meroe. ¶ Plynius lib.6.de Meroe loquens, Cæterum (inquit) quum potirentur rerum Aethiopes/inſula ea magnę claritatis fuit. Tradũt armatorum.200.milia dare ſolitam, Artificum.4.milia alere.

42 Alabaſtro.

India. ¶ Alabaſtrum genus marmoris perlucidi, quo antiquitus vaſa fiebãt vnguẽtaria. Naſcitur autem in India circa Thebas Aegyptias/ & Damaſcum Syriæ. Habebat et Sparta viride cũctis hilarius. Dicimus & Alabaſter. Cicero lib.2.Quęſt.Acad. Quibus etiam Alabaſter plenus vnguenti putere videtur. Item Alabaſtrites. Plynius lib.36. Hunc aliqui lapidem Alabaſtritem vocãt, quem cauãt ad vaſa vnguẽtaria. De Alabaſtro Martia.lib.11. Quod Coſmi redolẽt Alabaſtra; focięq; deorũ.

43 Auripigmento.

Syria. ¶ Auripigmentum foditur in Syria ad vſum pictorum, in ſumma tellure, auri colore, ſed fragili/lapidum ſpecularium modo. Author Plynius lib.33.Cap.4.

44 Alijs rebus.

¶ Amarãthum Plynius lib.17.ait laudatiſſimũ naſci in India/ & in Syria. ¶ Arctionem herbam reperiri in Creta. ¶ Amphitanem gemmam in India. ¶ Acerem arborem in Iſtria. ¶ Abietem in Vogeſo monte/Corſica/Bithynia/Ponto/Macedonia. Sunt & abietes in Cypro.130.pedum lõgitudinis. Craſſitudinis vero ad triũ hominum complexum. Germaniæ prædones ſingulis abietibus cauatis nauigant, quarum quædã.30.homines ferunt. ¶ Alica ſpecies eſt panis, quã ex Piceno probat Ply.. ¶ Ambrotonum herbæ genus, laudatiſſimum habet Sicilia, deinde Gallia. ¶ Amaracum Cyprus. ¶ Accipitres Maſſilia. ¶ Aſſarum vnguentum/Pontus/& Phrygia.

¶ Loca diuerſis rebus abundantia.

¶ De littera B.

1 BVxis/Cytorus/Olympus/Pyrenęi/Corſica/Aſpagones.
2 Baccis fructibus, Sicyon/Idume/Arimpęi populi.
3 Baccis gemmis, Ganges.
4 ¶ Bombyce, Orontes/Aſſyria/Arabia.
5 ¶ Beluis, Oceanus/Dyardenes.
6 ¶ Bobus, Celaduſa/Taurominiũ/Phœnicia/Campania.
7 ¶ Balſamo, Iudęa.
8 ¶ Bitumine, Is vrbs/Aſphaltites/Soſingites/Babylon/Nympheus.
9 ¶ Beryllis, India/Phœnicia.
10 ¶ Byſſo, Iudęa/Elis.
11 ¶ Bulbis, Megaris/Baleares inſulę/Ebuſus inſula.
12 ¶ Balenis. Indicum mare.
13 ¶ Balano, Troglodytæ
14 ¶ Biſontibus, Scythia/Germania,
15 ¶ Bubalis, Africa.
16 ¶ Bonaſis. Pęonia.
17 ¶ Alijs rebus, alia quædam loca.

1 ¶ Buxis.

CYtorum Paphlagoniæ/Olympum Macedoniæ/Pyrenę̄os item & Corſicā Cytorus.
Buxis abūdare docet Ply.lib.6. Cap.17. Buxus inquit plurima Pyrenę̄is/ Olympus.
ac Cytoro mōtibus/ ac Berecynthio tractu. Craſſiſſima in Corſica florē nō Pyrenę̄i.
ferendo. Hæc in Olympo Macedoniæ gracilior, ſed breuis. De Cytoro, Virgilius Corſica.
lib.2. Georgi. Et iuuat vndantem Buxo ſpectare Cytorum. Catullus. Nam Cyto=
rio in iugo loquēte ſæpe ſibilum edidit coma Amaſtri Pontica/ & Cytore buxifer.
Amaſtris nomen eſt vrbis eidem monti vicinę. Propterea pecten (quo diſcernun=
tur & comuntur capilli) proprio Epitheto appellatur Cytoriacus, ꝙ Buxo fiat, quā
in Cytoro frequentem eſſe diximus. Ouidius lib.4. Met. Sæpe Cytoriaco diducit
pectine crines. Politianus in Albieram. Compta Cytoriaco eſt pectine viſa Venus.
¶ Aſpagones populi ſunt in India, quos Plynius lib.6. Cap.2. ſcribit Vitis/ Lauri/ Aſpago=
Buxi/ & pomorum omnium eſſe fertiles. nes.

Baccis fructibus. 2

¶ Bacca dicitur fructus Lauri/ Oliuæ/ Myrti/ & aliarū eiuſmodi arborum, quo Si= Sicyon.
cyonem vrbem Achaiæ abundare docet. Ouidius lib.4. de Ponto, dicens. Africa
quot ſegetes/ quot Tmolia terra racemos/ Qꝫ ot Sicyon baccas/ quot parit Hybla fa
uos. Item Politianus in Ruſtico. Et meditata nouos Sicyonia bacca ſapores. Virgi=
lius lib.2. Georg. Venit hyems, teritur Sicyonia bacca trapetis. ¶ Idume vrbs Sy= Idume.
riæ, Baccis & arboribus baccas ferētibus abūdat. Pontanus de hortis Heſperidum.
Queq; & Idumęas mittūt palmaria baccas. ¶ Arimpęi populi ſunt vltra Riphęos Arimpęi.
montes, apud quos tanta eſt baccarum copia, vt illis etiam viuāt.

Baccis gemmis. 3

¶ Eſt & Bacca nomen Gemmæ frequentis apud Gangem Indiæ fluuium. Pon= Ganges.
tanus in Lepidina. Dona ferunt auro grauida, & Gangetide bacca.

Bombyce. 4

¶ Bombyx dici poteſt ſubtiliſſima tela, quā eiuſdem nominis vermes in India con
ficiunt Aranearum more. Reperitur autem apud Orontem fluuium laudatiſſima, Orontes.
Salmonius. Alter Orontęa radiat ceruice decorus. Alterius roſea fronte coruſcat
Onyx. Bap. Pius lib.3. Elegi. vſus eſt in maſculino genere, dicēs. Protegit obſcurus
radiātia tempora Bombyx. In hoc Propertium imitatus. ¶ Plynius laudat Bomby
cem Aſſyriam, qua viri fœminis ceſſerūt, quum viros etiā non puderet, has veſtes Aſſyria.
induere propter onera æſtiua. In tātum (inquit ille) a lorica geſtanda diſceſſerunt
mores, vt oneri ſint veſtes. ¶ Arabia (quā ab omnium deliciarum vbertate felicē Arabia.
vocamus) Bōbyce quoq; abūdat. Propertius lib.2. Nec ſi quæ Arrabia lucet Bom
byce puella, Hinc Bombycinæ vocantur veſtes illæ molliſſimæ. Iuuenalis. Cuius
Delicias & pāniculus Bombycinus vrit.

Beluis. 5

¶ Horatius lib.4. Carminum vocat mare Beluoſum a beluarum (quibus abūdat) Oceanus.
multitudine, vbi ait. Te Beluoſus, qui remotis Obſtrepit Oceanꝰ Britānis. ¶ Dyar Dyarde=
denes fluuius (inquit Curtius libro.7. de geſtis Alexādri) minus celeber auditu, nes.
quia per vltima Indiæ currit. Cęterum non Crocodilos modo, vt Nilus, ſed etiam
Delphines/ ignotaſq; alijs gentibus beluas alit. 6

Bobus. Celaduſa.

¶ Celaduſam Plynius lib.3. Cap.26. facit inſulā Meſię intra Surium, bobus & ca= Tauromi=
pris laudatam. ¶ Taurominium mons eſt Siciliæ bobus plurimis abundans, qui nium.
propterea Taurominitani dicūtur, vt Carybdis Taurominitana. ¶ Aelianus apud Phœnicia
Volaterranum ſcribit boues eſſe in Phœnicia tanta magnitudine, vt a ſtātibs mul= et alia loca

geantur. Idem ait apud mare rubrum boues cornibus flexibilibus eſſe, apud Myſos
ſine cornibus naſci, in India curſu cum equis contendere publico ſpectaculo, In
Lybia boues eſſe agreſtes equis nõ inferiores curſu, Apud Crathera, item Clitum=
num Vmbriæ fluuium armenta ex nigris alba fieri. In Euboia omnes fere boues al=
Cãpania. bos naſci. Tauros Aethiopum agreſtes cornua aurium modo mouere. ¶ Campania
albos & exiles gignit. Vmbria vaſtos. Ethruria albos & ad opera fortes. Apœninus
vegetos/ac labori aptiſſimos.

7 Balſamo.

Iudęa. ¶ Balſamum arbuſcula eſt Aromatica, cuius lignum xylobalſamũ/ ſuccus opobal=
ſamum dicitur. Plynius lib. 12. Omnibus inquit odoribus pręfertur Balſamum vni
terrarum Iudęę cõceſſum. Producitur & in valle Syriæ, arbore mali punici magni=
tudine/Ramis multis/folio Rutæ ſimili, cãdido tamen & perpetuo virente. Fructu
ſimili Terebintho.

8 Bitumine.

¶ Is vrbs eſt diſtãs a Babylone itinere octo dierum, apud quã fluuius eſt eiuſdem
Aſphalti= nominis, ex quo bitumen toti Babyloni quondã ſubminiſtrabatur. ¶ De Aſphal=
tes. tite Syrię lacu Plynius lib. 27. Quin & bituminum (inquit) ſequax alioqui & len=
ta natura in lacu Iudęæ, qui vocatur Aſphaltites, certo tẽpore anni ſupernatãs, ne=
quit ſibi auelli, ad omnem contactum adhęrens, prætereq̃ filo, quod tale virus infe=
cerit. Item lib. 2. Nihil inquit in Aſphaltite Iudęæ (qui bitumen gignit) mergi po
teſt. Et lib. 5. Aſphaltites nihil præter Bitumen gignit. ¶ Ammianus Marcellinus
lib. 22. Citra omnes (inquit) propinqua eſt nobilis Aſſyria, Nunc omnis appella=
tur Syria, vbi inter baccarum/ vulgariumq; abundãtiam frugum, Bitumen naſcitur
Soſingites prope lacum Soſingitem, cuius alueo Tygris voratus fluenſq; ſubterraneus percur=
ſis ſpacijs lõgis emergit. ¶ Inter cætera laudatur Bitumẽ illud, quo Semiramis co=
Babylon. ctiles Babylonis muros conſtruxit. Vnde Ouidius lib. 4. Meta. Vbi dicitur altam
Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbẽ. Ricardus Bartholinus lib. 7. Auſtria=
Nympheꝰ dos. Ille Semiramio calefacta Bitumine tela Torquet in aduerſum. ¶ Nympheus
mons eſt ardens, cuius crater Bitumen egerit omni bitumine dilutius.

9 Beryllis.

India. ¶ Beryllus lapillus eſt pallidus & trãſparens Smaragdo ſimilis, qui ſemper ſexã=
Phœnicia gula figura, artificum opera politur. quoniã hebeſcit, niſi color repercuſſu angulo=
rum excitetur. Vnde Iuuenalis Satyra. 5. Beryllos inæquales vocat, vbi ait. Ipſe ca=
paces Heliadum cruſtas, & inęquales Beryllos Virro tenet Phialas. Beryllos India
gignit, raro alibi repertos, preterq̃ in Phœnicia, vbi etiã adinueniuntur.

10 Byſſo.

Iudæa. ¶ Byſſus dicitur genus lini ſubtiliſſimi, quo precioſiſſimæ fiunt veſtes, quæ Byſ=
ſinæ appellãtur. Byſſus in Iudęa præcipuus naſcit̃, teſte Ioſepho. Secundus in Eli=
de Græciæ ciuitate/colore inferior Iudaico, ſed tenuitate præſtãtior.

11 Bulbis

¶ Bulbus a Romanis dicitur Allium agreſte. Alij Allium marinũ vocãt. Caulem
et folia habet Lilio ſimilia. Venerem excitare fertur. Martialis in Diſtichis. Quum
ſit anus coniunx, & ſint tibi mortua membra, Non aliter Bulbis q̃ ſatur eſſe potes.
Nec aliã ob cauſam bulbos ſalaces vocat lib. 3. dicẽs. Sed nihil Erucæ faciunt/ bul=
Megaris. biq; ſalaces. Columella lib. 11. Queq; viros acuunt, armãtq; puellas, Iam Megaris
ris veniãt genitalia ſemina Bulbi. Bulbi Megarẽſes pręcipuã obtinent palmã, quos
propterea Cato Megaricos vocat, & multum celebrat, teſte Plynio lib. 19. Capi. 5.

¶ Idem

¶Idem Plynius ibidem ait Bulbos ſponte naſci & copioſiſſime in Balearibus, Ebuſoq; inſulis/ac per Hiſpanias, Poſt hos in Africa nati maxime laudantur. Sed & in Prçneſtinis cãpis ſponte naſcuntur/ac ſine modo/in Remorum aruis. Baleares. Ebuſus.

Balenis. 12

¶Balenas alit Indicum mare quintuplo Elephãtis magnitudinem excedẽtes. Plynius lib.9. Cap.3. ait quaſdã reperiri quaternum iugerum. Indicum mare.

Balano. 13

¶Balanus arbuſcula eſt/ſeu herba vnguentaria & aromatica, frequens in Troglodytis/Thebaide/& Arabia. Troglodytæ.

Biſontibus. 14

¶Biſon animal eſt deforme iubarum ꝓlixitate/& reliquo corpore. De quo Martialis lib.1. Illi ceſſit atrox Bubalus atq; Biſon. Et alibi. Turpes eſſeda quod trahunt Biſontes. Hoc animal gignit Scythia & Germania, quę tamen fructuũ inopia pauciſſimis abundat animalibus. Scythia. Germania

Bubalis. 15

¶Bubalus animal eſt ceruicem habens vitulo ſimilẽ, vnde & nomen ſumpſit. Reperitur autem in Africa. Africa.

Bonaſis. 16

¶Bonaſus animal eſt iuba equina. cætera tauro ſimilis. Cornibus inte inter ſe adeo reflexis, vt pugnæ ſint inutilia, Gignitur hoc animal in Pęonia, & monte Meſapo. Volaterranus ait Bonaſorum venationem hodie cerni in Luſitania.

¶Habet Buccardiã gemmã Babylon. ¶Buteones aues, Baleares inſulæ. ¶Bedellium arborem Scanthrum mons Scythiæ. 17

¶Loca diuerſis rebus abundantia.

¶De litera C.

CRoco, Corycus/Cilicia/Lycius/Olympus/Timolus/Sicilia. 1
Canibus, Canaria/Amyclæ/Moloſſia/Epyrus/Vmbria/Sparta/Melita. 2
¶Creta, Creta/Cymolus. 3
¶Crocodilis. Nilus/Indus/Bambotus/Darat. 4
¶Cannabe, Scythia. 5
¶Capris, Caprarìa/Cinyphs/Fortunatæ inſulæ/Africa/Syria/Caſpia/Sardinia. 6
¶Corylis, Auella. 7
¶Cupreſſis,/Ida/Creta/Cyllene/Erymanthus/Lycęus/Cypariſſus/Aſcalon. 8
¶Coſto, Arabia/India/Syria/Patale/Perſis. 9
¶Caſeis. Luna vrbs/Veſtini/Trebula. 10
¶Culicibus, Meſopotamia. 11
¶Cynnamis, Panchaia/Arabia/Pangæus. 12
¶Calamis, Aegyptus/Gnydos/Anethicus/Nigris/India/Rhenus. 13
¶Cæra, Hymettus/Hybla/Mantua. 14
¶Columbis, Chaonia/Dodona/Syria/Pęonia/Illyria. 15
¶Conchis, Lucrinus/Bibaga/Mare rubrum. 16
¶Cochleis, Mare rubrum. 17
¶Cedris, Libanus. 18
¶Cycnis, Cayſter/Anglia. 19
¶Chalybe, Norici. 20
¶Ceraſtis, Lybia. 21
¶Chelydris, Calabria. 22

23 ℭColoſſis,Rhodos.
24 ℭCrateribus,Corinthus.
25 ℭCitro,Mauritania/Atlas.
25 ℭCæpis,Cumæ.
27 ℭColocaſia,Aegyptus.
28 ℭCorruda,Germania.
29 ℭCarduis,Hiſpania/Carthago.
30 ℭCappari,Alexandria.
31 ℭConſerua,Alpes.
32 ℭCaſia.Arabia.
33 ℭCeraſis,Ceraſus vrbs.
34 ℭCotoneis malis,Cydon.
35 ℭCaneris,Phœnicia.
36 ℭCuniculis,Baleares.
37 ℭCalceamentis,Sicyon.
38 ℭChryſocolla,Cyprus.
39 ℭCoticula gemma.Tmolus.
40 ℭCarbunculis,India.
41 ℭCalce,Tybur.
42 ℭCotono,Calabria/Maltha/Syria.
43 ℭCarpionibus,Bęnacus.
44 ℭCocco,Aſia/Valentia.
45 ℭChalbana,Syria.
45 ℭCercopythecis.Taxila.
47 ℭCallitrichibus.Aethiopia.
48 ℭCynoproſopis,Aethiopia.
49 ℭCatoblectis.Africa.
50 ℭChenalopœcibus,Britannia.
51 ℭCinnamulgis,Arabia.
52 ℭCephalis piſcibus,Cephalenides.
53 ℭCytharœdis piſcibus,Mare rubrum.
54 ℭCoronis,Elis.
55 ℭCaſtaneis,Petragorici/Tarentum.
56 ℭCetis,Arabia.
57 ℭAlijs rebus,diuerſa loca.

ℭCroco.

Corycus. COrycus oppidũ eſt Ciliciæ, vbi Crocus naſcitur rara bonitate & felici
Cilicia. tate,qui propterea Corycius vocaẗ.Horati⁹ lib.2.Sermo. Coryciꝙ;
Lydius. Croco ſparſum ſtetit. Plynius lib.21. Prima nobilitas inquit, Cilicio
Olympus. croco,& ibi in Coryco mõte,deinde Lycio mõte/Olympo/mox Cen
turipino Siciliæ, Aliqui Phlegręo ſecũdum locũ dedere. Virgilius in
Battarũ. Et hic Cilico Crocus editus aruo. Item Matialis lib.1. Feſtinauit arabs,fe=
ſtinauere Sabęi, Et Cilices nymbis hic maduere ſuis. Propertius lib.4. Terꝙ; lauet
noſtras ſpica Ciliſſa comas. Lucan⁹ lib.9. Vtq; ſolet pariter totis ſe effundere ſignis
Corycij preſſura Croci. Martialis lib.11. Vltima Corycio quæ cadit aura Croco.
Tmolus. Item Virgilius Portus. Madidus croco Cilix feruſq; Sarmata. ℭIn Tmolo quoꝙ;
monte Ciliciæ/vel(vt alijs placet)Lydiæ, Croci & quidem optimi copia eſſe me=

Virgilius

moratur. Virgil.libro.1.Georgic./Nonne vides,croceos vt Tmolus odores,India
mittit ebur,molles ſua thura Sabæi? De hoc intellexit Lucretius libro ſecũdo dicẽs.
Et quum Scęna Croco Cilici perfuſa recens eſt. ¶Habet & Sicilia Crocũ pręſtan- Sicilia.
tiſſimum, licet Corycio fortaſſe viliorem. Vnde Statius libro ſecundo Syluarum.
Et tenues Arabum reſpirant gramine ſyluæ, Sicanijſq; crocis. Idem libro quinto.
Nam Sicanij non mitius halat Aura Croci.

Canibus. 2

¶Canaria vna eſt earum inſularum,quas fortunatas a rerum copia vocamus.Hæc Canaria.
a multitudine canum ingentis magnitudinis nomen ſumpſit. Authore Plynio libro
ſexto. ¶Amyclis(quæ ciuitas eſt Laconiæ)canes optimi fuiſſe dicũtur. Virgilius Amyclæ.
libro tertio Georg. Armaq;/Amyclęũq; canem/Creſſamq; pharetram. Politianus
in Ruſtico.Stãt ſedula circum Turba canes,audaxq; Lacon, acerq; Moloſſus,Bap.
Pius.libro tertio Elegi. Si iuuat audaci luſtra Lacone ſequi. Franci. Mirandula in
Hymnis. Nectere odoriſequos loris aſſueta Laconas. ¶Moloſſia quoq;,& Epy- Moloſſia.
rus partes ſunt laconiæ optimis canibus abundantes. Virgil.in Culice. Illum Scylla Epyrus.
rapax canibus ſuccincta Moloſſis. Item Horatius libro ſecũdo Sermonum. Simul
domus alta Moloſſis Perſonuit canibus. Plautus in captiuis. Quãdo rure redierũt
Moloſſi.De Epyroticis. Varro libro ſecundo de re Ruſti.cap.9. Itaq; a regionibus
(inquit)apellant Lacones/ Eyrotici/ Salamãtini. Tãta fuit huius loci canũ bonitas,
vt apud ſuos ſepulchra meruerint. Vnde Stroza filius. Suos de more Moloſſa ve-
tuſto Condit terra canes,cineres nec lędit opertos.¶Celebrãtur & canes Vmbrię, Vmbria.
quæ eſt pars Italiæ.Syllius libro tertio.Ceu pernix quum dẽſa vagis latratibus im-
plet Venator dumeta Lacon/aut erigit vmber Nare ſagax e calle feras.¶Senaca in Sparta.
Hippolyto commendat Spartanos, vbi ait. At Spartanos (genus eſt audax Aui-
dumq; ferę)Nodo cautus propiore liga.¶In Melita inſula(quæ eſt inter Corcy- Melita.
cam & Illyricum ſita)canes ſunt admodum parui,qui habentur in delicijs,adeo vt
mulieres maiorem illis/q̃ maritis habeant honorem. Hinc Adagium. Canis Meli-
tęus,quum quis ad voluptatem nutritur,non vtilitatem. Plynius in fine tertij. Inter
Corcyram (inquit) & Illyricum Melita. Vnde catulos Melitęos appellari Calli-
machus Author eſt.

Creta. 3

¶Creta dicitur tenax quędã terra,qua fullones in abluẽdis maculis vti cõſueuerũt. Creta.
Omniũ pręſtãtiſſima fuit in Creta inſula,a qua nomen traxit. Hac etiã abũdat Cy- Cymolus.
molus inſula,quę propterea Cymolia dicitur. Cuius duo eſſe genera ſcribit Plynius
lib.36.cap.16. Candidũ ſcilicet & ad purpuriſſum inclinãs. Creta quãdoq; vtũtur
Figuli. Vnde Varro lib.3.de re Ruſt. Figlinã vocat. At quod extat vlcus(inquit)
figlina illiniũt Creta, Figularẽ Colu.lib.7.& Cymoliam. Creta Cymolia ex aceto
linas,inquit. Item. Solet etiã ipſum animal viuum Creta figulari circundari.

Crocodilis. 4

¶Crocodilus animal eſt quadrupes, ex ouo in miram excreſcens magnitudinem,
vt qui duos & viginti cubitos impleat. Quattuor menſes hyemales non comedit,
Lingua caret, Viuit in terra,& in aqua. Crocodilis autem abundat imprimis Nilus. Nilus.
Vnde Plynius libro octauo. Crocodilum (inquit)habet Nilus, quadrupes ma-
lum,& terra pariter/ac flumine infeſtum. Bap. Pius libro quinto Elegi. Nilicolãq;
feram cautus Crocodilon Ichneumon Diliget. Martialis libro tertio. Cui cõparata
rictibus tuis ora, Niliacus habeat Crocodilus anguſta. Ombitæ populi in Aegypto
hoc animal adorant, eiq; ſacros dies faciunt/ac lętantur liberos ſuos ab eo deuorari.

Indus. ❡Habet Indus fluuius Crocodilos, Vnde Herodotus. Is inquit cupidus cognoſcē
di, vbi nam Indus/qui ſecūdus omnium fluminū Crocodilos pręſtat, mare influat.
Bābotus. ❡Plynius libro quinto cap. I. ait Mauritanię flumen Bambotū Crocodilis/& Hip-
potamis refertum. Idem quoq; teſtis eſt in flumine (cui Darat nomen)Crocodilos
gigni.

5

Cannabe.

❡Cannabis herba eſt, qua fiunt funes, qui propterea Cannabini dicuntur Columel
Scythia. læ. Hac abundat Scythia, vnde Herodotus. Naſcitur (inquit)apud Scythas Can-
nabis Lino ſimillima, pręterq̄ craſſitudine/& magnitudine. Plynius lib. 16. ait Can
nabem agri Sabini/æquare arborum altitudinem.

6

Capris.

Capraria. ❡Capraria inſula (quā Gręci Aegilon dixere Authore Plynio)a multitudine ca-
Cinyphs. prarū nomen indepta eſt. ❡Iuxta Cinyphem fluuiū/Capras eſſe inuſitatæ magni-
tudinis docet Plynius. Vnde etiam Pontanus. Iure cui Marſi inuideant, & ipſi Ci-
nyphes hirci. Politianus in Manto. Aſpera Cinyphiæ carpant dumeta capellæ.
Fortunatę ❡Capras optimi lactis feraces habent fortunatæ inſulæ. Vnde Horatius. Illic in-
inſulæ. iuſſæ veniunt ad mulctra capellæ, Refertq; tenta grex amicus vbera. ❡Calliſthe-
Africa. nes apud Volaterranū teſtis eſt capras eſſe in parte Africę, villis tonſilibus, ex qui-
bus Nautæ rudentes conficiant. ❡Capræ Syrię magnam vim lactis egerunt, vnde
Syria. natum Adagium, Capra Syria. De eo, qui multam affert vtilitatem. ❡In regione
Caſpia. Caſpia naſcūtur Caprę equi magnitudine/ſine cornibus/colore albo, quę longo vil-
lo/ac mollicie lanis certāt Mileſijs, vnde ſacerdotes/& Caſpiorum ditiſſimi veſtes
conficiunt. Nymphodorus apud Volaterranum teſtis eſt in Sardinia tantā eſſe ca-
prarum multitudinem, vt earum pellibus pro veſtimentis vtantur incolæ/conuer-
ſis introrſum hyeme villis, æſtate vero auerſis.

7

Corylis.

Auella. ❡Corylis (quæ ſunt arbores nuciferæ)abundat vrbs Campaniæ Auella nomine,
vnde nuces Auellanę dicūtur, quę & Pōticę. Cato de re Ruſti. Nuces caluas Auel-
lanas/Pręneſtinas/& gręcas.

8

Cupreſſis/& Cypariſſis.

Ida. ❡In Ida monte Phrygię multas eſſe Cupreſſos docet Plynius lib. 15. capi. 34. Et
Mantuanus in Septembri, dicēs. Nunc in Taygeto/Cupreſſifera vel in Ida Poma
dabant epulas. Idem de Bello Veneto. Atq; Cupreſſiferæ ſtrepitū nemus horruit
Creta. Idę. Plynius ait Cupreſſos in Creta optime naſci. Mantuanus in Epigram. Ida fu-
Cyllene. nebrem peperit Cupreſſum. ❡Cyllene mons Arcadię eadem ratione Cupreſſifera
vocatur ab Ouid. lib. 5. Faſtorum, vbi ait. Hæc enixa iugo Cupreſſiferę Cyllenes.
Item Mantuanus libro tertio de Cala. Temp. Nec Cupreſſiferam Cyllenen aſpi-
Erymāthꝰ cit Hermes. ❡Habet & Cupreſſos Erymanthus mons Arcadię. Ouidius in Epi-
ſtola Deianyrę ad Herculem, vt Tegeęus aper Cupreſſifero Erymantho Incubat.
Lycęus. ❡De Lycęo monte itidem Arcadię, Sidonius, Quantum non Cyparifer Lycæus,
Quantum non nemoroſa tollit Oſſa.
Cyparyſſꝰ ❡Cypariſſus ciuitas eſt in Parnaſo iuxta Delphos, quæ ab eius arboris frequentia
meruit nomen. Homerus apud Volaterranum.
Aſcalon. ❡Cipero arbore abundat Aſcalon vrbs Iudęę/& Canopus hoſtium Nili/ſeu vrbs
Aegypti. Naſcuntur etiam Cupreſſi in Co inſula, Authore Plynio.

Coſto.

COſtus in fœmineo/ſeu Coſtum in neutro genere arbuſcula eſt quædã aromatica. Reperitur & in Maſculeo. Excellit autem Arabicus, albus exiſtẽs Arabia.
et leui pondere, probi odoris. Secundam laudem habet Indicus, qui leuis India.
eſt. Tertiam Syriacus colore Buxeus/ odore graui. Pontanus libro quarto de Stel= Syria.
lis. Sparge ſuper/nec parce Arabo redolentia Coſto Fundere dona manu. Lucanus Patale.
libro nono. Et Thamarix nõ læta comis/ Eoaq; Coſtus. Laudatur & Perſicus, vnde Perſis.
Horatius libro tertio. Nec Phalernæ vites, Achæmeniũq; Coſtum. Plynius libro
12.capi.12.ait optimum Coſtum reperiri in Patale Indorum inſula. De Arabio &
alijs Pontanus libro ſecũdo Tumulorum. Pro viola Porrum/ Pro thure/atq; Arabe
Coſto/ Cepa datur. Idem libro ſecundo de laudibus diuinis. Vre puer Coſtum
Aſſyrium redolentibus aris. Idem in verſibus Lyricis. Indicum & Coſtum, Armeniiq; felix Gramen Amomi.

Caſeis. 10

¶Lunæ vrbis Ethruriæ Caſeos commẽdat Martialis in Apophoretis, dicens. Ca= Luna.
ſeus Ethruſcæ ſignatus imagine Lunæ, Præſtabit pueris prandia mille tuis.
¶Apud Veſtinos Italiæ populos, Caſei quoq; fiebant laudatiſſimi Authore Ply= Veſtini.
nio, & tanto quidem precio, vt carnium loco haberi poſſent. Martialis. Si ſine fru=
ge voles ientacula ſumere frugi, Hæc tibi Veſtino de grege maſſa venit. ¶In Tre= Trebula.
bula agri Reatini oppido caſei itidẽ fiebãt optimi. De quib[9] Martialis. Trebula nos
genuit, commẽdat gratia duplex, Siue leui flamma/ſiue domamur aqua.

Culicibus. 11

¶Ammianus lib.18. At vbi(inquit) Solis radijs exarſerit tempus in regionibus,
æſtu ambuſti, vapore ſyderis/ & magnitudine Culicum agitãtur, quorum agmini= Meſopota
bus per eas terras referta ſunt omnia. De Meſopotamia. mia.

Cynnamis. 12

¶Cynnamum arbuſcula eſt aromatica odore præſtans, & ad vnguenta mire effi=
cax, Frequens eſt autem in Panchaia. Ouidius libro decimo Meta. Sit diues Amo= Panchaia.
mo, Cynnamaq;/Coſtũq; ſuam/ſudataq; ligno Thura ferat, floreſq; alios Panchaia
tellus. ¶Abundat & Arabia Cynnamo, vnde Seneca in Oedipode. Cynnamis ſyl Arabia.
uas Arabum beatas vidit. Propertius libro tertio. Et Tyros Oſtrinos præbet Cad=
mea colores, Cynnamon & multi paſtor odoris Arabs.
¶Pangæus Thraciæ itidem. Claudianus de Nuptijs Honorij & Mariæ. Hic Ca= Pangeus.
ſiæ matura ſeges, Pangæaq; ſurgunt Cynnama.
¶Calami apti chartis ex Aegypto mittebantur, qui cognationem quandam cum 13
Papyro habebant. Sed Gnydij ex Creta præſtantiores ſunt Authore Plynio/ quis Aegyptus
hoc Gnydo inſulæ Veneri ſacræ nonnulli tribuant. Naſcebantur item ad eundem Gnydos.
vſum in Aſia ad Anethicum lacum. De Aegyptijs, Martialis. Dat chartis habiles Anethic[9].
calamos Memphitica tellus. Apuleius libro primo Meta. Modo ſi Papyrum Ae=
gyptiam argutia Nilotici calami inſcriptam non ſpreueris.
¶Nigri Aethiopum fluuio, eadem natura, quæ Nilo. Calamum & Papyrum & Nigris.
eaſdẽ gignit animantes, iiſdẽq; temporibus augeſcit. Author Plynius lib.5.cap.8.
¶Calami Aromatici naſcuntur in India. Cõmendantur qui ſunt fuluo colore/ val= India.
de geniculati/ & vicoſi. Plynius ait ibidem reperiri calamos arboreæ amplitudinis.
¶Idem Author ait nullum eſſe Calamum ſagittis aptiorem, q̃ qui naſcitur in Rhe Rhenus.
no Bononienſi fluuio, cui plurima ineſt medulla. Commendantur & Cretici, & qui
circa Aceſinem fluuiũ maxime naſcuntur. Vide Ply. ipſum lib.16.cap.17.

Cæra. 14

Hymettꝰ. Hymettus mons Atticę / & Hybla Sicilię propter apum ibidem mellificantiũ mul
Hybla. titudinem Cęra abundant. Q uintianus in Cleopoli. Optima Cæra ſuum per rura
emittit odorem. Q ualis in Actęo redolet flauiſſima campo, Vel qualem Siculas
memorant diffundere terras. Ouidius libro decimo Meta. Vt Hymettia ſole Cæra
remolleſcit, tractataq; pollice / multas Flectit in facies. Politianus in Ambra. Gau=
debat calamos Hyblæis iungere cæris. Martialis libro.5. Quod Atticarum prima
Mantua. mella Cærarum. ¶ Pontanus in Eridano commendat Cęram Mantuanam, vbi ait.
Flectro felix, felix Mantoide Cæra Eridanus.

15 Columbis.

Chaonia. ¶ Chaoniam partem Epyri, & Dodonam Chaonię ſyluam columbis abundare ſe=
quentia docent teſtimonia. Virgi. Q uantum Chaonias dicunt aquila veniente co=
lumbas. Ouidius libro ſecundo de arte. Q uaſq; colat turres, Chaonis ales habet,
Mantuanus libro primo Agelariorum. Dodonæaſq; columbas, Q uæ hoſpitibus
Syria. reſponſa ferant. ¶ Vſus columbarum apud Syrios olim fuit prohibitus. Ideo illis in
locis tanta fuit earum copia. vt accedentiũ mercatorũ ora peruolarent. Tibullus li=
bro primo. Quid referã, vt volucres crebras intacta per vrbes, Alba Paleſtino ſan=
cta columba Syro. ¶ Tanta eſt apud Pęonios & Illyricos columbarum multitudo,
Pęonia. vt contra eas ordine militari in bellum exeãt, quẽadmodum Magneſij / & Epheſij
Illyria. contra locuſtas.

16 Conchis & Conchilijs.

Lucrinus. ¶ Lucrinus Campaniæ lacus delicatiſſimas habuit conchas. Martia. lib.5. Concha
Lucrini delicatior ſtagni. Idem lib.13. Ebria Baiano veni modo Concha Lucrino.
Idem. Sed cui ſolus erit Concha Lucrina cibus. Horatius in Epodo. Nõ me Lucri=
Bibaga. na iuuerint Conchilia. ¶ Bibaga Indię eſt inſula, quam Plynius lib.6. ait Oſtreis &
Mare ru= Conchilijs eſſe refertiſſimam. ¶ Eſt & in rubro mari / Concharũ multitudo. Vnde
brum. Politianus in Ambra. Donat Erithræis hęc plena monilia Conchis. Mirandula in
Hymnis. Sedula Conchę Donat Erithręæ nitidos ex orbe lapillos.

17 Cochleis.

Mare ru= ¶ Cochlea dicitur teſta Limacis / ſeu limax ipſa. Cochleas alit mare rubrũ maximas
brum. et rubentes. Illyricis magnitudo pręcipua. Africanis fœcunditas. Balearicę naſcun=
tur in ſpeluncis. Laudatę etiam in inſulis Caprearum.

18 Cedris.

Libanus. ¶ Libanus mons Phœniciæ Cedris abundat. Ponta. in Stellis. Carmeliq; apices /
quin & Libanitida Cedrum. Sedulius lib.4. Mirabilium diuinorum. Semper ha=
bens frondes, & tanq̃ Libana Cedrus Multiplicandus adeſt. Vbi primam dictio=
nis Libanus produxit. Q uod imitari nollem. ¶ In Aegypto & Syria reges inopia
abietis / Cedro ad Claſſes feruntur vſi. Author plynius lib.16.

19 Cycnis.

Cayſter. ¶ Cayſter fluuius eſt Lydię, Sardibus proximus / abundans Cycnis. Propertius li=
bro tertio. Si qua ve Olorigeri viſenda eſt ora Cayſtri. Ouidius libro quinto Tri=
ſtium. Vtq; iacens ripa deflere Cayſtrius ales, Dicitur ore ſuam deficiente necem.
Item politianus in Epigram. Haud equidem dubitem volucres ſuperare canendo.
Q uas aluit campis vnda Cayſtra ſuis. Richardus Bartholinus libro decimo. Au=
Anglia. ſtriados. Purpureuſq; Aliacmon, Olorinuſq; Cayſter.
¶ Volaterranus in Geographia, vbi mores Britannorum deſcribit, ait. Cycnos ad
Tameſis ripam non minus quattuor milibus continuo nutriunt.

20 Chalybe.

¶Norici incolæ ſunt Alpium, apud quos Authore Plynio laudabiles ſunt ferri & Norici.
Chalybis fodinæ. Hinc Horatius enſem Noricum appellat, vt Bap. Pius Chalybē
libro quarto Elegi. Noricus aut tenero ſtat tibi corde Chalybs.

Ceraſtis. 21

¶Ceraſtis ſerpentibus quadrigemina præferentibus cornua Lybiam abūdare, do= Lybia.
cet Lucanus lib. 6. dicens. Aut viuentis adhuc Lybicæ membrana Ceraſtæ.

Chelydris. 22

¶Chelydrus ſerpens eſt, qui per terram ſe conuoluit, moraturq; tam in aquis, q̄ in Calabria.
terra. Frequens eſt autem in Calabria. Vnde Virgilius lib. 3. Georgi. Eſt etiam ille
malus Calabris in ſaltibus anguis, Spuma cōuoluens ſublato pectore terga, Atq; no
tis longam maculoſus grandibus aluum.

Coloſſis. 23

¶Coloſſi dicūtur grandes & corpulentæ ſtatuæ, quæ, antiquitus dijs erigebantur.
Pręcipuæ aūt magnitudinis fuerūt Rhodij, & ille omnium maximus, qui Soli ſacer Rhodos.
habitus eſt, de quo in ſeptē orbis miraculis ſumus dicturi. Bap. Pius. Quiq; Coloſ=
ſicolam fertur adiſſe Rhodon. Quintianus in Cleopoli. Clara Rhodos proprium
non amiſſura Coloſſum eſt.

Crateribus. 24

¶Iam docuimus q̄ta fuerit olim Corinthij æris præſtantia. Propterea Mantuanus Corithus.
libro ſecundo Parthenices Marianæ. Craterem vocat Corinthium dicens. Vbi pur
pura cingit Vaſa Corinthiacis crateribus æmula.

Citro. 25

¶Citrus arbor eſt frequmes in Atlante monte Mauritaniæ, qua precioſæ admodū Maurita=
mēſæ fieri cōſueuerūt. De his intellexit Politianns in Ruſtico, dicēs. Nec Mauru= nia.
ſiacos pulchræ teſtudinis orbes Delphica ſuſtentat. Et Luca. lib. 10. Dentibus hinc Atlas,
niueis ſectos Atlantide ſylua Impoſuere orbes. Et Martialis lib. 10. Et Mauruſiaci
pondera rara Citri. Mantuanus in Epigrā. Barbaram Citrum precioſus Atlas, Ida
funebrem peperit Cupreſſum. Plynius lib. 13. Atlanti confines ſunt Mauri, quibus
plurima arbor Citri, & menſarum inſania.

Cępis. 26

¶Cumas Cæpis abundare docet Columella libro decimo ſcribens. Quæ pariunt Cumæ.
veteres Cępoſo litore Cumæ.

Colocaſia, 27

¶Colocaſia herba eſt Aegypto peculiaris. Vnde Martialis. Niliacū ridebis olus, Aegyptus
lanaſq; ſequaces, Improba quum morſu fila manuq; trahes.

Corruda. 28

¶Corruda herba eſt quædam ſylueſtris, qua ſuperioris Germanię campos refer= Germania
tos eſſe ſcribit Plynius lib. 19. Cap. 8.

Carduis. 29

¶Volaterranus ait Carduos hiſpanos mirę magnitudinis eſſe, præſtātiſq; ſaporis. Hiſpania.
Plynius eos commendat, qui apud Carthaginem, & Cordubam naſcuntur. Carthago

Cappari. 30

¶Capparis frutex eſt humi ſparſus, ſpinoſus, hami inſtar, naſcens in locis aſperis,
et grana habens mali punici granis ſimilia. Optimus aduehitur ex Alexandria. alexādria.

Conſerua. 31

¶Conſerua herba eſt a cōſeruādo nomen adepta, frequēs in fluminibus Alpium. Alpes.

Caſia, 32

¶Caſia Herba eſt ſuauiſſimi odoris/& Cynnameæ virtutis. Naſcitur autem in fe-
Arabia. lici Arabia.

Ceraſis.

33 Ceraſus. ¶Ceraſus Ceraſuntis/oppidum eſt Pōti, quod a Ceraſorū Arborum multitudine
nomen ſuum traxit. Reperiūtur etiā in Luſitania & ripis Rheni, inquit Plynius.

Cotonis malis.

34 Cydon. ¶Cotoneis malis abūdat Cydon Cretę oppidū, a cuius noīe Cydonia aliter dicunť.

Cancris.

35 Phœnicia ¶Phœnicia Cancros habet litorales tantę velocitatis, vt vix comprȩhendi poſſint.

Cuniculis.

36 Baleares. ¶Plynius ſcribit tantam olim fuiſſe Cuniculorum in Balearibus inſulis multitudi-
nem, vt populatis/& corroſis meſſibus, famem incolis attulerint.

Calceamentis.

37 Sicyon. ¶Sicyon vrbs fuit inter Corinthum & Achaiam, in qua fiebant calceamenta, quæ
in delicijs apud eos habebantur, qui cultui corporis ſtudebant & elegantiæ.

Chryſocolla.

38 ¶Chryſocolla humor eſt in puteis, per venam auri defluens, Laudatior autem ha-
Cyprus. betur in Aurarijs Cypri. Laudatiſſima eſt in Armenia/Secūda in Macedonia/Lar-
giſſima in Hiſpania, inquit Plynius.

Coticula gemma.

39 ¶Coticula gemma eſt, arguens cuiuſmodi/& q̄ purum ſit aurū. Aliter Heraclius/
Tmolus. ſeu Lydius dicitur. Reperitur in flumine Tmoli Armeniæ.

Carbunculis.

40 ¶Carbunculus lapillus eſt, ignis fulgorem proferens. Laudatiſſimus aduehitur ex
India. India, licet Carthagine & Maſſylliæ reperiatur.

Calce.

41 Tybur. ¶Volaterranus ait in Tybure oppido ingentes eſſe fornaces, vbi Calx effoditur.

Cotono.

42 ¶Cotonum verbo Gallis peculiari, eſt lana/ſeu lanugo tenuiſſima, mollicia/& can
Calabria. dore excellens, qua delicatæ veſtes Aegyptijs ſacerdotibus quondam fiebant. Ali-
Maltha. ter Goſſipiū vocatur. Naſcitur in Calabria. In inſula item Maltha prope Siciliam.
Syria. Sed optimum venit ex Syria.

Carpionibus.

43 Bænacus. ¶In Bænaco lacu (quem ab Anguillarum multitudine commendat Plynius) nūc
frequentes inueniri Carpiones teſtis eſt Volaterranus.

Cocco.

44 ¶Coccus pro purpura ſumi ſolet. Vnde veſtes Coccinę. Martialis Coccina famo-
ſæ donas/& Ianthina mœchæ. Quintilianus libro primo. Nondum verba expri-
mit, & iam Coccum intelligit. At Coccum in neutro genere granum eſt/ſeu frutex,
Aſia. quo fullonum tinctura conficitur. Naſcitur optimum in Aſiæ partibus. Nunc om-
Valentia. nium optimū e Valentia Hiſpaniæ oppido aduehitur. Eſt & Eliberis vrbs Hiſpa-
niæ, quæ ab eius grani copia, Granata dicta eſt,

Chalbana.

45 ¶Chalbana frutex eſt odoratus/ſeu liquor ferulæ/ Thuris ſpecie Metopion aliqui
Syria. vocant. Reperitur in Syria.

Cercopythecis,

45 ¶Cercopytheci animalia ſunt de genere Simiarum, cauda quinum cubitorum/Bar

ba propenſa

ba propenſa / coma humana / alba facie / Reliquo corpore nigrantes. Verſantur in montibus Indiæ apud Taxilam ciuitatem copia quidem tanta, vt Alexandro illac tranſeunti / terrorem incuſſerint. Taxila.

Callitrichibus.

¶Callitriches etiam ſunt de genere Simiarum. Barbam habent in facie, & lata ſunt cauda, neq; viuunt in altero / q̄ Aethiopico ſolo. 47 Aethiopia

Cynoproſopis.

¶Cynoproſopi animalia ſunt eiuſdem fere ſpeciei / capite dētibus / ac pelle canibus prope ſimiles / hominibus reliqua. Reperiuntur in deſertis Indię Aethiopiā verſus. 48 Aethiopia

Catoblectis.

¶Catoblectum Africa gignit / tauro prope ſimilem / aſpectu terribilem / ſupercilijs altis / extantibus oculis / in receſſu ſanguineis & in terrā ſemper depreſſis / iuba equina, quam ad certamen erigit. 49 Africa.

Chenalopœcibus.

¶Chenalopœx auis eſt minor Anſere / ex Vulpis & Anſeris forma Aquilę & Feli inimicus, fœtum mira cōplectens charitate. Plynius ait hanc auem frequentem eſſe apud Britannos in menſarum delicijs. 50 Britannia.

Cinnamulgis.

¶Cinnamulgus auis eſt in Arabia, quę in ſurculis ſui nominis ædificat. 51 Arabia.

Cephalis piſcibus.

¶Cephalus piſcis eſt, a cuius frequētia Cephalenides inſulæ iuxta Actium oppidum nomen traxerunt. 52 Cephalenides.

Cytharœdis piſcibus.

¶Cytharœdum piſcem habet mare rubrum, cui inde nomen datum, ꝙ a cauda ad verticem lineas habeat inſtar neruorum muſici inſtrumenti diſtentas. 53 Mare rubrum.

Coronis.

¶Elis vrbs fuit Gręcię, prope quā celebrabātur ludi Olympici, varijſq; coronis donabantur pugiles / & Athletæ. Seneca in Troade. Pharin / an Piſam Iouis & Coronis Elida claram. 54 Elis.

Caſtaneis.

¶Habēt Petragorici Gallię Aquitanicę populi tantā Caſtanearū & glandiū multitudinem, vt carū arboribus & ſyluis plena ſit regio, quibus porcos pinguefaciūt & ſaginant. Laudatiſſimis Caſtaneis patria Tarentum, & in Campania Neapolis. 55 Petragorici.

Cetis piſcibus.

¶Plynius lib. 32. ſcribit Cetos ſexcentorum pedum longitudinis / & trecentorum ſexaginta latitudinis in flumen Arabiæ intraſſe. 56 Africa.

¶Coracini piſces peculiares ſunt Nilo. ¶Ceruſam habet Rhodus. Cotes Tayget⁹ et Creta. ¶Cryſtallū India. ¶Cylindros gēmas India. ¶Coralochatem Creta & Oetha. ¶Cacopyritē gēmā Cappadocia. ¶Choaſpitē Choaſpes. ¶Cytiſum herbā Cyclades. ¶Caprificos arbores Cea inſula. ¶Cucumeres Africæ copioſiſſimi ſunt & grandiſſimi. Pręcipui naſcuntur in Arabia / mox Cyrenis. In Arcadia ſimiles Heliotropio. ¶Ciminum herbam habet Aethiopia. Coriandro abundat Aegyptus. Camelos inter armenta paſcunt Orientales. Author Plynius. 57

¶Loca diuerſis rebus abundantia. ¶De litera D.

DRaconibus, Maſſyllia / India / Aethiopia. 1

¶Diſciplinis, Athenæ 2

¶Diuitijs, Syracuſæ / Rhodos. 3

⸿Equis. 1

ARgos ab equorum præſtantia commendat Horatius libro. I. Car. di Argos
cens. Plurimus in Iunonis honorem Aptum dicet equis Argos / di-
teſq; Mycenas. Marullus. Non Ithace / prænobile equis non Argos
alendis.
⸿Equo pugnare, Theſſalorum eſt inuentum. Et primum in Theſſa Theſſalia
lia equi vſus repertus eſt. Lucanus. Theſſalicus ſonipes / bellis feralibus omen. Anti
quitus prima laus fuit equarum Theſſaliæ. Hinc adagium Eraſmo poſitum. Decer
nitur equa Theſſalica, De ſummo præmio. Cęſar equorum Theſſalię / in tauros
dimicantium / eoſq; perimentium ſpectaculum Romę exhibuit. Strabo quoq; ait
Theſſaliam paſcendis equis eſſe commodiſſimam, qui Arcadicos et Epidauri-
cos maxime pręcellant. ⸿Aſturia vrbs Hiſpanię equos habuit (qui tollutarij dicū Aſturia
tur) greſſus molliter glomerantes / alterna crurum explicatione. Syllius. His par-
uus ſonipes / nec Marti notus, at idem Au inconcuſſo glomerat veſtigia dorſo,
Aut molli pacata celer trahit Eſſeda collo. Martialis. Hic breuis ad numerum ra-
pidos qui colligit vngues, Venit ab Hiſpanis gentibus Aſtur equus.
⸿Agragas / ſeu Agrigentum Siciliæ oppidum / habuit optimos equos. Virgilius Agragas
libro tertio æneid. Arduus inde Agragas oſtentat maxima longe Mœnia, magna-
nimum quondam generator equorum. ⸿De Bilbili Celtiberiæ ciuitate. Martialis. Biblis
Videbis altam Liciane Bilbilim Equis et armis nobilem. ⸿Niſęus mon eſt in Mœ Niſęus
dia, in quo pulcherrimi itidem naſcūtur equi. ⸿De Elide Græcię vrbe, Sidonius. Elis
Non hic Elida nobilem quadrigis. Propertius libro primo. Et quas Elis opes ante
pararat equis. Tibullus. Qui prior Elæo eſt carcere miſſus equus. Virgilius. Elia /
dum palmas Epyros equarum. ⸿De Argæo Cappadociæ monte Claudianus Li- Argæus
bro ſecundo in Ruffi. Volucrumq; parēs Argæus equorum. ⸿In Olyſippo Hiſpa Olyſippꝰ
niæ vrbe / equæ venerem ſibi figuramtes, hauſto Fauonio dicuntur concipere.
⸿Equis abundat Scythia / Aſinis carens propter immenſum frigus. Sunt in eadem Scythia
regione populi / equorum carnibus veſcentes, quos Ptolemæus Hippophagos vo-
cat. Scythæ (inquit Plynius) equitatus et equorum gloria ſtrepunt.
⸿Neſi populi ſunt in Scythia Europæa optimis quondam equis abundantes, qui- Neſi
bus reges vtebantur. ⸿Irlandrię regio equos habet vectorios præcipua bonitate, Irlādia
quos vbinos vocant, celeriores Anglicis. ⸿De Satriano vrbe Appuliæ, Horatius. Satrianū
Me Satrianæo vectari ture cabello. ⸿Tunis vrbs Africæ, habuit præſtātes curſu Tunis / et
quos barbaros vacāt, quales in Maſſyllia / Numydiaq; paſſim reperiūtur. Ex Tyr- alia loca.
rheni maris inſulis / pręſertim Corſica et Sardinia / adducūtur breues admodū, ſed
animo generoſo atq; audaci ingreſſu et irrequieto. Ex Germania grauiores, q Sue-
cuſſarii dicūtur Feſto / Nonio Tortores / Plauto Cruciantes. Herodotꝰ ſcribit i Pa-
remitana regione Aegypti equos eſſe fluuiales / vngulis bouinis / ſimo naſo / equina
iuba / eminentibꝰ et cancellatis dentibꝰ / fulgida cauda / magnitudine maxime tauri /
craſſo corio. vt ex eo arefacto fiāt pila miſſilia. Idem ait circa Męotis paludem (vn
de profluit Hypanis) equos eſſe ſylueſtres et candidos.

Elephantibꝰ 2

⸿Corſellę oppidum eſt in Africa, vbi prægrandes ſunt Elephanti, quorum etiam Corſellæ
multitudo eſt in tota fere Africa, Authore Plynio. Sala quoq; oppidum Maurita- Africa
nię, greges habet plurimos Elephantum. Plynius de Tingitania Africę prouincia Sala
ſcribens, Ipſa (inquit) prouincia ab Oriente montoſa fert Elephantes. Herodotꝰ Tigitania
in Thalia ait Aethiopiam terrarum habitatarū vltimam vaſtos ferre Elephantos, æthiopia

FOrmicis,India/Dardæ/Aegyptus. 1
¶Frumentis,Cremona/Sicilia/Betica/Babylonia/Eleuſis/Africa/Apulia/Garganus/Morauia. 2
¶Frugibus,Sicilia/Italia/Africa/Hiſpania/Sardinia/Aegypt⁹/Fortunatæ inſulæ Pyraſus/Aroa/Thracia. 3
¶Fructibus,Atlas/Campania. 4
¶Fagis,Chios. 5
¶Feris,Syluæ Mauritaniæ/Scythia. 6
¶Ferro,Chalybes,Norici/Melita/Bil= 7
¶Fundis,Baleares. (bilis. 8
¶Fauis.Hybla/Hymettus/Pelignum/Germania. 9
¶Floribus.Cilicia/Enna/Saba/Aetna/Hybla/Paphos Turia/Cyrene/Samos. 10
¶Fabis.Burcana. 11
¶Fraxinis.Ida/Cos. 12
¶Ficub⁹,Theſſalia/Fortunatę/India. 13
¶Figulinis officinis,Pythecuſa 14
¶Fontibus,Ida/Tomarus. 15
¶Flammis,Veſæuus. 16
¶Felibus,Tarteſſus. 17
¶Fluminibus,India. 18
¶Ferulis,Aegyptus. 19

Formicis. 1

IN ſolitudine Indiæ arenoſa/formicę gignuntur canum quidem magnitudine minores,Vulpium vero maiores. Earum nonnullæ apud regem Perſarum viſuntur in venatu captæ,inquit Herodotus.Aurũ e cauernis ibidem eruunt.Propertius Lib.2.Inda cauis aurum mittit formica metallis. ¶Apud Dardas Indorum populos mons eſt triũ millium ſtadiorum ambitu,& ſub eo aurifodinæ,in quibus formicæ vulpibus non minores aurum effodiunt.¶Plynius Lib.11.ſcribit in Aegypto formicas eſſe magnitudinis luporum. India Dardæ Aegyp^as

¶Frumentis. 2

¶Cremona frumenti ferax eſt.Vnde Mantuanus.Et frumentiferæ cultiſſima rura Cremonæ.Plynius ſcribit Siciliam et Beticam frumenti adeo foecundas eſſe,vt ariſtas centum granorum egerant.¶De Babylonia,Herodotus in Clio. Hæc regio inquit,omnium(quas vidimus)optima eſt dumtaxat ferendo frumento. Nam in arboribus ferendis/vite/olea/nequaq̃ de principatu contendit. Cereris autem fructu procreando,adeo ferax eſt, vt nunq̃ non fere ducena reddat. Et vbi præſtans bonitate ſe vincit,etiam ad tricena quaternum fere digitorum latitudine triticeis atq; hordeaceis folijs.¶Frumentifera etiam eſt Eleuſis vrbs Atticæ.Mantuanus in Dionyſio.Miſit & altricem frugum Cerealis Eleuſim. Cremona Sicilia Betica Babylonia Eleuſis

¶Africa.Horatius Libro ſecundo Ser. Frumenti quantum metit Africa. Idem Li.1.Car.Quicquid de Lybicis verritur areis.¶Appulia.Idem Horatius lib.3. Car.Q̃ ſi quicquid arat impiger Appulus,Occultare meis dicerer horrei. Africa Appulia

¶Gargarus mõs/ſeu Gargara in plurali.Ouidi.Gargara quot ſegetes,quot habet Methymna racemos.Seneca in Theb.Hinc grata Cereri Gargara/& diues ſolum. Gargarus

¶Morauia regio Bohemię vicina/pabulo frumento/& pecore abunda. Mor

Frugibus. 3

Sicilia ¶Siciliam frugibus eſſe fœcundiſſimam conſtat. Stroza pater. Aruaq; frugiferæ
pinguia Sicanię. Hinc orta eſt fabula de Cerere, quę ibidem fruges/ & modum arã
dę terræ commonſtraſſe dicitur. Et Cicero Siciliã horreum populi Romani vocat,
Italia quæ ſæpe maximos pauerit exercitus. ¶Strepit etiam hac vbertate Italia. Virgiliꝰ
Lib. 2. Geor. Salue magna parens frugum Saturnia tellus. Plynius Lib. 3. Capit. 5.
Italiam vocat terram omnium rerrarum alumnam.
Africa ¶Idem lib. 5. de Africa loquens, Ita (inquit) appellatur regio fertilitatis eximiæ/
cum centeſima fruge agricolis fœnus reddente terra. Horatius libro tertio Car.
Hiſpania Fulgentem imperio fertilis Africę. ¶Hiſpania. Martianus Capella. Europæ (in
quit) lumen Hiſpaniæ contributum/ fertili frugum/ opimæq; prouinciæ/ metallo-
rum auriq; fœtura/ & meri marmoris/ gemmarumq; muneribus prædicandæ.
Aegyptuſ ¶Sardinia. Claudianꝰ. Humanæ ſpeciem plantæ ſe magna figurat Inſula, Sardi-
niam veteres dixere coloni, Diues ager frugum. Bap, Pius. Quum tu Sardiniæ fe-
racis agros/ Et pingues ſegetum vales aceruos Gargani ſuperare nunc remoti.
Fortunatę inſ. ¶Plynius Libro viceſimo primo Capite. 15. ſcribit Aegyptum frugum eſſe ferti-
liſſimã. Vnde Priſcianus ſeu Rhemnius in Dionyſij Geographia. Hinc Nilus cur
rens ad partes flumine pingui/ Fertilis ægypti terras fœcundat opimas.
Pyraſus ¶De Fortunatis inſulis, Horatius in Epodo. Petamus arua/ diuites et inſulas, Red
Aroa dit vbi Cererem tellus inarata quotannis. ¶Homerus ſcribit templum Cereris
fuiſſe in Pyraſo vrbe Phthię/ propter copiam frugum eiꝰ loci. ¶Aroa vrbs Achaię
nomen ſumpſit ab Aratro, ꝙ ſit pariter ferax frugum. ¶Eſt fertilis Thracia frugũ
& frigore, & æſtibus/ vt Africa & Aegyptus, inquit Plynius.

4 Fructibus

Atlas ¶Plynius libro. 5. ſcribit Atlantem Mauritaniæ montem/ opacum nemoroſumq;
eſſe/ & ſcatebris fontium riguum/ qua ſpectat Africam/ Fructibus omnium gene-
rum ſponte ita ſubnaſcentibus, vt nunq̃ ſatietas voluptatibus deſit.
Cãpania ¶Cicero de lege Agraria contra Rullum. Campania (inquit) ſemper ſuperbit bo
nitate agrorum/ & magnitudine fructuum/ ſalubritate aeris/ & pulchritudine regio
Viuareſiũ nis. ¶Viuareſium prouincia eſt ſuperior linguæ Oxitanę/ Rhodano contermina/
qua proſpicit Orientẽ/ terra quidem montoſa/ ruentibusq; impetu miro torrenti-
bus vbiq; irrigua, frequens & velut turrita montium multitudine/ preter cęteras
Gallię partes. Quod tamen de bonitate, & fertilitate loci nihil adimit, immo vero
auget inuſitata quadam natura. Nam vt acepi ab honeſtiſſimo, & doctiſſimo viro/
verborumq; non prodigo GEORGIO BERNARDO eius loci indige-
na, illuſtriſſimęq;/ & a Troianis Oriundę Turnonum familię domeſtico, terra ipſa
tanta rerũ omniũ fœcunditate excellit/ vt genuinis opibꝰ cõtenta, alienarũ merciũ
nihil idigeat. Nã (qđ ẽ p̃cipuũ) vina ꝑfertt laudatiſſima omniũq; laudibꝰ nemi-
ne reclamãte longis interuallis anteferenda. Qua parte reſpirit Occidentem/ mon-
te habet/ electiſſimis raraq; bonitate Caſtaneis refertiſſimos. Omnium præterea
pomorum/ nucum et aliorum hoc genus fructuum adeo ferax, vt nec pyra Calabrię
nec hortos Heſperidum/ nec Phęacum/ pomaria conferre liceat. Granis/ herbis/ flo
ribus/ uiolis fructicibus intantum fœcunda/ vt in ea pingenda, omnibuſq; dotibus
ornanda, vires ſuas exercuiſſe natura videatur. Vbertatem et copiam leguminum
ſi videre, rapereris in admirationem, tibiq; iucundum eſſet iſtic relicta patria exu
lare. Nec immerito Viuareſium a vita aut viuariorum multitudine nomen meruit.
Habet enin leporaria, Ornithones, Auiaria, et cętera, quę villaticam decent pa-
ſtionem. Ei loco nunc preęſt. D. Claudius de Turnone antiſtes populi eiuſdem me
ritiſſimus/

ritiſſimus/doctiſſimuſq; literarum/& amantiſſimus/terrę ſuę fertilitatem/morũ et
virtutum multitudine referens/ſcelerumq; tribulos et vrticas à grege ſuo opere et
verbo euellens,quem viri permota ſanctitate,Anna Ludouici duodecimi vxor et
Gallorum regina,Elemoſinarium ſibi conſtituit,ꝙ ſciret hominem ipm̃ ſuapte na-
tura liberalẽ eſſe,et ꝓpenſa in pauperes cõmiſeratione et pietate.

Fagis 5

¶Plynius Libro decimoſexto ſcribit ex Cornelij Alexandrini teſtimonio, dulciſſi Chios
mas eſſe fagos in Chio inſula , earumq; glandibus obſeſſos ibidem homines diu
duraſſe.

Feris 6

¶Polybius apud Plynium prodit/ab Atlante Occaſum verſus/ ſaltus eſſe plenos Maurita-
feris,quas generat Africa.¶Scythia regio feris abundat,propter ſolitudinem ho- nia
minum eius regionis,qui nullis certis ſedibus vtuntur,ſed vagi feruntur in plauſtris.
Vnde et Scytharum ſolitudo tranſiit in prouerbium.

Ferro 7

¶Chalybes populi ſunt in Ponto/prope Thermodoontem,qui optimo abundant Chalybes
ferro.Virgilius libro.1.Geor.India mittit ebur/molles ſua thura Sabęi/ At Cha-
lybes nudi ferrum.¶Norici Alpium populi/venas ferri laudabiles habuerũt. Hic Norici
Horatius enſem vocat Noricum/dicens.Quas neq; Noricus Deterret enſis.Idem
in Carmine Sęculari.Modo enſe pectus Norico recludere.¶Melita quoq; Siciliæ
inſula præſtantes habet ferri fodinas. ¶Bilbilis fluuius eſt Hiſpaniæ,apud quem Bilbilis
optima ferri temperatura fiebat. Hinc Horatius libro primo Car.Loricas vocat
Iberas/dicens.Quũtu coemptos vndiq; nobiles Libros Paneti/et Socraticam domũ
Mutare loricis Iberis/Pollicitus meliora/tendis.

Fundis 8

¶Baleares duæ ſunt inſulæ in mari Hiſpano,apud quas vſus fundę repertus eſt/ et Baleares
adeo celebratus,vt matres filios ſuos aliis auibus olim veſci non paterentur, niſi q̃s
funda fuiſſent adepti.Florus,Cibum(inquit) puer a matre non capit,niſi quid ip
ſa monſtrante percuſſerit.Lucanus libro primo.Et torto Balearis verbere fundæ
Ocyor.Plynius libro tertio Baleares (inquit)funda bellicoſas/ Gręci Gymneſias
dixere,Virgilius libro primo Georgico.Stuppea torquentur Balearis verbera fun
dę.Statius libro decimo .Roboraq;/et grauidas fundę Balearis habenas.Ouidius
libro ſecundo Metamorpho.Non ſecus exarſit,q̃ quum Balearica plumbum Fun
dat iacit.Et libro quarto.Tantum aberat ſcopulis,q̃tum Balearica torto Funda põt
plumbo medij tranſmittere cœli.

Fauis. 9

¶Fauis abundant Hybla et Hymettus.Syllius libro decimoquarto.Tum quæ ne- Hybla Hymett⁹.
ctareis vocat ad certamen Hymettum,Audax Hybla fauis.Claudianus. Hyblęos
latebris nec ſpoliat fauos.Faui cęra ſpectabiles reperiũtur in Pelignis/Sicilia/Creta
Cypro/ Africa. Plynius ſcribit viſum in Germania octo pedum longitudinis
fauum.

Floribus 10

¶Cilicia.Statius libro ſecundo Syl.Quid Cilicum flores,quid munera graminis In Cilicia
di?¶Enna vrbs Siciliȩ.Stroza pater.Non tu floriferis in odoræ vallibus Ennę. Enna
¶Saba.Statius libro quinto Syl.Ver Arabum/Cilicumq; fluit/floreſq; Sabęi. Saba
¶Aetna.Auſonius.Qualis floricoma quondam populator in Aetna. Aetna
¶Hybla.Ouidius libro quinto de Triſt.Florida q̃ multas Hybla tuetur apes. Hybla

Martialis Li.ſecundo.Florida per varios vt pingitur Hybla colores. Mantuanus de ſacris diebus.Olfacere Hyblęos flores/& Hymettia prata.

Paphos ¶Paphos.Crinitus.Seu tu floriferam concelebras Paphon.

Turia ¶Turia fluuius Hiſpanię .Claudianus,Florib⁹ & roſeis formoſus Turia ripis.

Cyrenæ ¶Plynius Li.21.ſcribit Cyrenis ſemper flores eſſe laudatiſſimos.¶Tritū Adagiū

Samos eſt apud Eraſmum.Samiorum flores,vbi quis extremam decerpit voluptatem, ꝙ ea inſula florum vbertate claruerit.

11 Fabis

Burcana ¶Plynius Li.4.ait Burcanam inſulā eſſe Ponti,quę Fabaria dicatur Latinis/a multitudine frugis inibi ſpōte ꝓuenientis.Eſt aūt inſula Oceani ſeptentrionalis

12 Fraxinis

Ida ¶Ida mons Fraxinis abundat tantæ bonitatis,vt Citro ſint ſimiles/ & ablato cortice plęrūq; ementes decipiant.Naſcunť & in Co inſula/Authore Plynio.

13 Ficubus.

Theſſalia ¶Plurima ficus exit in Theſſalia et Macedonia/teſte eodem Li.16.¶Horatius in

Fortunatę inſ. Epodo ait Fortunatas inſulas abundare ficubus/ſcribens.Suāq; pulla fic⁹ ornat arborem.¶Credibibile eſt maximas eſſe ficus Indię/ & valde ſpacioſas,quū ſub ea=

India rum vna turmæ condantur equitum.

14 Figulinis officinis

pythecuſa ¶Pythecuſa.Authore Plynio li.3.dicta eſt non a Simiarumm multitudine,ſed a figulinis.Pythos enim dolium dicitur.

15 Fontibus

India ¶In Ida monte multi ſunt fontes.Ex quorum duobus Scamander,& Simois ſcaturiunt.Ouidius li.2.Meta,Et tum ſicca/pri⁹ creberrima fontibus Ida. Thomas Radinus.Ida multifons/Cyzicum Romanis honora.Propterea aquoſam eam vocat Horatius Li.3.Car dicens.Qualis aut Nireus fuit,aut aquoſa Raptus ab Ida. Ouidius Li.6.Faſt.Nec quas Priamides in aquoſæ vallibus Idæ Contulit,

Tomarus ¶In Tomaro monte Epyri centum eſſe fontes docet Plynius lib.4.Tomar⁹(inquit)mons centum fontibus circa radices Theopompo celebratus,

16 Flammis

Veſęuus ¶Veſæuus mons Campaniæ/flammas quandoq; proiecit. Mantuanus in Brixia. Et quę flammiuomi pariunt arbuſta Veſęui.

17 Felibus.

Tarteſſus ¶Tarteſſii populi ſunt in Iberia,apud quos Feles maxime naſci dicuntur. Vnde natum Adagium.Feles Tarteſſia.

18 Fluminibus.

India ¶In India mira eſt fluminum vaſtitas.Proditur Alexandrum magnum,nullo die minus ſtadia.600.nauigaſſe in Indo fluuio,nec potuiſſe ante menſes quinq; enauigare/adiectis paucis diebus.Et tamen minorem Gange eſſe conſtat.Megaſthenes apud Plynium ſexaginta eius amnes prodit.

19 Ferulis

Aegyptuſ ¶Ferulas in Aegypto præcellere ſcribit Plynius li.13.Ca.22.

¶De Litera G.

1 GAllinis,Africa/Gallinaria.

2 ¶Gemmis.Taprobane/India/Erithra/Idaſpes/Garamantes/ Mare rubrum.

3 ¶Glandibus,Dodona.

Grubus,

¶Gruibus, Strymon/Biſton. 4
¶Gazis, Perſis. 5
¶Gryphibus, Hyperborei. 6
¶Gobiis, Venetiæ. 7
¶Glanijs, Glanius. 8
¶Gruibus piſcibus, Mare rubrum 9
¶Galgulis auibus, Peloponnenſus. 10
¶Graculis, Veneti. 11
¶Glaſco, Britannia. 12
¶Glaucione herba, Syria. 13
¶Gagate gemma, Lycia. 14
¶Gypſo, Tymphus. 15
¶Alijs rebus, quędam alia loca. 16

Gallinis 1

VArro Libro tertio de Re Ruſtica Gallinæ inquit, Africanę ſunt grandes, Africa
quas Meleagrides appellant Gręci. De his loquitur Statius Libro primo
Syl. dicens. Quas vdo Numydę legunt ſub auſtro. Et Martia. Anſere Ro
ğuis ſatur Annibal eſſet, Ipſe ſuas nunq̃ barbarus edit aues. Horatius in Epodo.
Non Afra auis deſcendat in ventrem meum/Non Attagen Ionicus iucũdior. Sue
tonius in Caligula. Hoſtiæ erant Phœnicopteri/Pauones/Tetraones/Numy=
dicæ/Meleagrides. ¶Gallinaria inſula eſt in mari Liguſtico/nomen inde ſortita, gallinaria.
q; Gallinis abundet. Aelianus apud volaterranum teſtis eſt Meleagrides eſſe in Le Leros
ro inſula, quas fabula vult Meleagri Oenei filii natas/luctu patris in aues fuiſſe con
uerſas.

Gemmis 2

¶Plynius Libro ſexto ait in Taprobane inſula aurum & argentum eſſe in precio/ Taproba=
Marmor teſtudinis ſimile, Gemmas/ Margaritaſq; in honore multo pręſtan= ne
tiores. ¶India variis abundat gemmis. Sabellicus. Cernere erat, quicquid gemma= India
rum prodiga mittit India, quicquid opum pelago ſcrutatur Erithra. Propertius lib.
2. Indica quos medio vertice gemma tenet. Seneca in Hyppolyto. Nec niueus lapis
Deducat aures, Indici donum maris. Stroza pater. Quid iuuat innitidis Indica gẽ=
ma comis? ¶Erithra rubri maris inſula. Claudianus. Talis Erithręis intextus Ne= Erithra
brida gemmis Liber agit currus. ¶Idaſpes fl. Claudianus. Diues Idaſpęis augeſcat Idaſpes
purpura gemmis. Statius Libro octauo Thebai. Ceu modo gemmiferũ thyrſo po=
pulatus Idaſpem. Seneca in Medea. Tepidis Idaſpes gemmifer currens aquis.
¶Garamantes populi Orientales. Syllius Li. 15. Ardebat gemma Garamantide Garamã.
cęrula veſtis. ¶Habet & mare rubrum gemmas varii coloris, magniq; precii. Se Mare ru=
neca in Hercule Oethęo. Geſtat pelagi dona rubentis, Nec gẽmiferas detrahit au= brum
res Lapis Eoa lectus in vnda. Tibullus libro ſecuudo. Nec tibi gemmarum quicq̃d
felicibus Indis Naſcitur, Eoi qua maris vnda rubet. Idem. Et a rubro lucida con=
cha mari. Et libro tertio. Quid ve in Erithręo legitur quę litore concha. Idem Libr.
quarto. Et quaſcunq; niger rubro de litore gemmas Proximus Eois colligit Indus
aquis. Propertius Libro primo, Et legitur rubris gemma ſubęquoribus. Idem. Li=
bro tertio Et freta gemmiferi findere claſſe maris. ¶Sunt & fluuii nonnulli gẽmis
nobiles, inter quos Aoaxis/& Ganges numerantur a Plynio.

Glandibus. 3

¶In Dodona Chaoniæ ſylua primum repertus eſt glandis vſus, Virgili[9] li. primo Dodona

Geor. Chaoniam pingui glandem mutauit ariſta.

4 Gruibus

Strymon ¶ Apud Strymonem fluuium/ & Biſtonem lacum Thraciæ, grues maxime p ęſtū morantur, Virgilius Li. 1. Georg. Nihil improbus anſer/ Strymonięq; grues/ et amaris Intyba fibris Officiunt. Lucanus li. 3. Deſeritur Strymon/ rapido committere Nilo Biſtonias conſuetus aues.

5 Gazis.

Perſis ¶ Gazę dicuntur diuitiæ Perſarum, quos auro/ gemmis & vngnentis refertiſſimos fuiſſe conſtat. Statius lib. 1. Syl. Digne Mydæ/ Crœſiq; bonis/ et Perſide Gaza. Sabellicus. Regia quod Crœſi cepit, quod Perſica regum Gaza vetus.

6 Gryphibus.

hypborei. ¶ Gryphes habent Hyperborei ſeptentrionales. Politianus. Gryphes Hyperboreos Nemeſis, Cytheræa columbas.

7 Gobiĳs.

Venetiæ ¶ Gobiĳs Venetiæ. Martialis. In Venetis ſint lauta licet conuiuia terris, Principiũ cœnę Gobius eſſe ſolet.

8 Glaniĳs.

Glanius ¶ Glanii piſces ſunt, quos Volaterranus ex teſtimonio Stephani grammatici/ ait naſci apud Glanium Cumarum fluuium.

9 Gruibus piſcibus.

Corinthꝰ. ¶ Grus piſcis eſt habens os & ceruicem grui aliti ſimilem/ & ſquamas inſtar pēnaꝝ eius. Nutrit hunc piſcem Corinthium pelagus, magnitudine pedum. 15.

10 Galgulis

Pelopōne ſus ¶ Galgulus auis eſt magnitudine turturis/ toto corpore viridis/ frequens in Peloponneſo.

11 Graculis.

Veneti ¶ Venetorum Adriam incolentium regio tot habet graculos, vt fruges populētur, & iacta abſumant ſemina.

12 Glaſco.

Britannia ¶ Glaſcū herba eſt, qua Plynĳ temporibus Britāni ſe inficiebant/ atro colore et terrorē oſtētātes. Vnde Martialis. Barbara de pictis veni Baſcāda Britannis. Bap. Pius. Et Galatæ/ Heluetiiq; truces/ pictiq; Britanni.

13 Glaucione

Syria ¶ Glaucion herba eſt foliis ſimilibus Papaueris/ frequens in Syria.

14 Gagate

gagates ¶ Gagates lapillus naſcitur in Lycia/ iuxta hoſtium Gagatis fluuii, vnde nomen traxit

15 Gypſo.

Tymphus ¶ Gypſum Tympheticū laudat Plynius, a Tympho oppido. Plurimum quoq; effoditur in Epyro. Fit etiam in Phœnicia/ Turiis & Perrhebia.

16 Aliĳs rebus

¶ Gētianam herbam habet Phœnicia & illyricum/ Galeſtitē gemmam Achelꝰ, Galbanum herbam, Syria.

¶ De Litera H.

1 Ircis, Cinyphs,

2 h ¶ Hydris. Nilus.

3 ¶ Helleboro, Oetha/ Anticyra/ Helycon.

Herbis,

¶Herbis, Aegyptus/Italia/Acis/Epyrus. 4
¶Herbis veneficis, Scythia/Caucaſus/Colchos/Iberia Pontus/Theſſalia. 5
¶Hortis, Phęacia/Syria. 6
¶Hyacyntho, Aethiopia. 7
¶Hyſopo, Cilicia. 8
¶Helenio, Helena. 9
¶Hippice, Scythia. 10
¶Herodiis auibus, Diomedęa. 11
¶Helopibus piſcibus, Pamphylia. 12
¶Hircis piſcibus, Cyrenaicum mare. 13
¶Aliis rebus, quædam alia loca. 14

¶Hircis. 1

CInyphs fluuius eſt Africæ, apud quem grandes naſcunť Hirci/ villoq; ton ſili. Virgil. Nec min⁹ interea barbas/incanaq; mēta Cinyphii tōdent Hirci. Pontanus. Iure cui Marſi inuideant, & ipſi Cinyphes Hirci. Cinyps

Hydris. 2

¶Nilus fl. Mantuanus in Aprili. Niligenas abigens ab ouilibus Hydros. Nilus

Helleboro. 3

¶Plurimum hellebori naſcitur in Oetha monte/authore Plynio. ¶Supra Anticy ram quoq; montes ſunt petricoſi, in quibus copioſe prouenit helleborum. Hac autem herba purgantur inſaniæ. Propterea Liuius Druſus Tribunuſpl. quum morbū Comitialem pateretur, Anticyram dicitur nauigaſſe, in eaq; inſula helleborū bibiſſe, atq; ita morbo liberatum. Vnde etiam Horatius in Arte. Si tribus Anticytis caput inſanabile/nūq̄ Tōſori Licino cōmiſerit. Ouidius. I. bibe (dixiſſem) purgātes pectora ſuccos. Quicquid & in tota naſcitur Anticyra. ¶Apud Helyconē Bœotię mōtē/naſciť quoq; optimū//& cerebro vtile/purgandęq; inſanię itidem efficax. Oetha Anticyra.

Herbis. 4

¶Homerus apud Plynium libro. 15. gloriam herbarum Aegypto tribuit. Diodorus de Aegypto loquēs, Terra (inquit) inculta relicta/pecori ad paſtum adeo exuberat herbis, vt oues bisanno pariant/biſq; prębeant lanam. ¶Aeſchylus apud Plynium/Italiam herbarum potētia refertā prodit. ¶De Aci fluuio. Ouidius. libr. 4. Faſt, Præterit & ripas herbifer Aci tuas. ¶Epyrus. Idem Ouidius libro. 8. Metamorpho. Miſit aprum q̄to maiores herbida tauros Non habet Epyrus. Aegyptuſ

Herbis veneficis. 5

¶De Caucaſo & Scythia, Claudianus libro. 1. in Ruff. Funeſtarūq; poteſtas Herbarum, quicquid lœthali gramine pollens Caucaſus/& Scythicę vernāt in gramine rupes. ¶Colchos et Iberia. Horati⁹ in Epodo. Herbaſq;, quas Colchos atq; Iberia mittit venenorū ferax. ¶In pōto quoq; ꝓuent⁹ eſt malorum graminum. Virg. in Bucc. Has herbas/atq; hęc ponto mihi lecta venena Ipſe dedit Mœris, naſcuntur plurima Pōto. Mantuanus in Alphonſo lib. 2. Viroſi infamia ponti Gramina, queis oli Medea venefica/matris Docta ſcel⁹/nec nō Ithaci ducis hoſpita Circe/In varios vultus homines mutare ſolebant. ¶Theſſalia. Seneca in Hercule Oethęo. Quas Pontus herbas generat/atq; Teſſala Sub rupe Pindus. Tibullus libro ſecundo. Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni, Quicquid & herbarum Theſſala terra dedit. Caucaſus Scythia

Hortis. 6

¶In Phæacia horti fuerunt memorabiles/& pomaria variis referta fructibus. Quæ quum magno ſtudio coleret rex eius loci Alcinous, deus hortorum credi= Phęacia

tus eſt. Sabell. Nemo amplius hortos Phęacum/aut nemus Heſperidum mirabi=
tur vllus. Statius libro primo Syl. Quid bifera Alcinoi laudē pomaria, voſq;/ Qui
Syria nunq̄ vacui prodiſtis ī aera Rami? ❡Syria fuit in hortis operoſiſſima, authore Ply=
nio. Inde quoq; eſt prouerbium Gręcis. Multa Syrorum olera.

7 Hyacyntho.

æthiopia ❡Hyacynthum florem mittit æthiopia, Frequens etiam/naſcitur in thermis Dio=
cletianis. Eximie quoq; prouenit in Gallia, authore Plynio.

8 Hyſopo.

Cilicia ❡Hyſopum montanum & hortenſe optimum naſcitur in Cilicia/in Tauro monte,
Dein probatur Pamphylium & Smyrnęum.

9 Helenio.

Helena ❡Heleniū flos eſt, quem lachrymis Helenę fabulantur natum. Reperitur in Hele
na inſula.

10 Hippice.

Scythia ❡Hippice herba eſt, qua paſti equi/diuturnam famem ſuſtinent. Vnde nomē ſup
ſit. Frequens eſt in Scythia. Prędulcis circa Boeotiam.

11 Herodijs.

Diomedęa ❡Herodij aues ſunt prope flumina degentes, frequentes in Diomedæa inſula.

Hircis piſcibus.

12 Cyrenæ ❡Hirci piſces circa Cyrenaicum/Sardoumq; mare oberrantes viſuntur cum Del=
phinis.

13 Alijs rebus.

❡Heliotropium herbam mittit Aethiopia. ❡Hepheſtitem gemmam, Corycus.
❡Hexecōthalithum gem. Troglodytę. ❡Hematitem, Aethiopia. ❡Hydromel
lem Phrygia. ❡Hyænas animalia, Africa. ❡Hematopodes aues Aegyptus.
❡Hammoniacum Africa. Hiacynthos gemmas Aethiopia, atq; etiam Chryſoly
tos/aureo colore tranſlucentes. Quibus pręferuntur Indicæ, & (ſi variæ non ſint)
Bactrianę.

❡De Litera I.

1 IGnibus, Aetna.
2 ❡Iaculis, Gnoſos.
3 ❡Iuncis. Nabathæi/ Hiſpania.
4 ❡Iri herba, Cyzicus.
5 ❡Iride gemma, Perſis.
6 ❡Iſati herba, Syria.
7 ❡Iuniperis, Hiſpania.
8 ❡Inſulis, Illyricum.
9 ❡Ichneumonibus, Aegyptus.
10 ❡Ibidibus, Peluſium

1 Ignibus.

Aetna ❡Aetna inter mōtes igniferos numeratur. Statius lib. 5. Theb. vbi ignifera feſſus
ſuſpirat in Aetna Mulciber. Et lib. 3. Achil. Ignifera quę fulmina poſceret Aetna.
Lucanus libro. I. Et ardenti ciuilia bella ſub Aetna.

2 Iaculis.

Gnoſos ❡Gnoſos vrbs eſt Cretæ, cuius incolę Iaculis claruerunt. Mantuanus in Epigram.
Gnoſiacis Alcon iaculis clarebat et arcu. Lucanus li. 3. Gnoſoſq; agitare pharetras
Docta, nec Eois peior Gortyna ſagittis.

Iuncis. 3

¶Inter Iuncos præſtantiſſimus eſt Nabathæus / deinde Arabicus, quem quidam Babylonicum vocant. Tertius Lybicus / prope inutilis. Laudatur & Hiſpanus, quo fiunt funes. Nabathęi Hiſpania

Iriherba. 4

¶Iris herba eſt odorata / Raphano ſimilis / vnguentiſq; et medicinę aptiſſima. Frequens eſt in Cyzico inſula. Cyzicus

Iride gēma. 5

¶Iris gemma (quam crematam / tuſamq; ad Ichneumonum morſus remedio eſſe Horus apud Plynium prodit) naſcitur in perſide. Perſis.

Iſati. 6

¶Iſatis herba eſt fullonia, rubro colore, quam mittit Syria. Syria

Iuniperis. 7

¶Scribit Plynius libro decimoſexto vaſtas eſſe Iuniperos in Hiſpania. Hiſpania

Inſulis. 8

¶Idem libro tertio ait Illyrici oram mille amplius inſulis frequentari, propter naturam vadoſi maris. Illyricum

Ichneumonibus. 9

¶Ichneumon ſerpens Aſpidi infeſtiſſimus / frequens eſt in Aegypto. Aegyptuſ

Ibidibus. 10

¶Ibis auis circa Peluſium tantum nigra eſt, cęteris omnibus locis candida Peluſium

RAVISII TEXTORIS.

Cornucopiæ.

De Litera L.

Lanis, Miletos / Tarentum / Canuſium / Britannia, Lingones / Melite / Luceria. 1

¶Laſerpicio Cyrenę 2

¶Lentiſco, Linternus 3

¶Lactucis, Circellæ. 4

¶Lauris, Olympus / Parnaſus / Peneus / Permeſſus / Phocis / Sicyon / Ida. 5

¶Lacte, Saſſina / Lituani / Fortunatę inſulæ. 6

¶Leonibus, Africa / Getulia / Lybia / Caſpia / Marmarica / Maſſylia / Parthia / Mauritania / Syria 7

¶Lente, Aegyptus / Peluſium. 8

¶Lino, Aegyptus / Cumæ / Tarraco / India / Setabis 9

¶Larice, Ida. 10

¶Luto fictili, Samos / Sagunthus. 11

¶Lænis veſtibus / Pellene. 12

¶Lapide ſpeculari, Hiſpania. 13

¶Ladano, Arabia. 14

¶Lacertis, Arabia / Nyſa / Aethiopia / Capraria 15

¶Locuſtis, Caſius mons / Theſſalia / Lemnos / Magneſia / Epheſij / Mare Indicum / Cyrenę / Syria. 16

¶Lupis piſcibus, Tybris. 17

¶Lupis feris, Croton. 18

19 ¶Lagnibus piſcibus, Męander/Strymon.
20 ¶Loto arbore, Africa.
21 ¶Lilio, Antiochia.
22 ¶Leporibus, Baleares.
23 ¶Lyncibus. Aethiopia.

1 Lanis.

Miletos ¶Miletos Aſię fuit ciuitas/præſtantia Lanarum (quę ibidem inficiebantur) memorabilis. Virgil. lib. 3. Geor. Quis Mileſia magno Vellera mutẽt Tyrios imita
Tarẽtum ta colores. Et lib. 4. Eam circum Mileſia vellera Nymphę Carpebant. ¶Tarenti quoq; optime inficiebantur Lanę. Horati⁹ libro. 2. Sermo. Lana Tarentino violas
Canuſium imitata veneno. ¶In Canuſio Appulię oppido/& Caledonia ſeu Britannia fuit exi
Caledonia mia Lanarũ bonitas. Quintianus in Cleopoli. Fama Caledonię ſileat miracula Lanę
Lingones Et Canuſina ſimul. ¶Lingonicas Lanas probat Martialis li. 11. dicens. Lingoni-
Melita cis agedum tumeat tibi culcitra Lanis. ¶De Melita inſula maris Siculi, Syllius lib.
Luceria 14. Telaq; ſuperba Lanigera Melite/& litus piſcoſa Melacte. ¶Luceria vet⁹ fuit Dauniorum oppidum, vbi ſacrum Mineruæ fanũ extitit. Eius Lanas probat Horatius lib. 3. Car. Te Lanę prope nobilem Tonſę Luceriam/non citharę decent. Plynius libro 26. commendat Galaticas/Tarentinas/Atticas/Mileſias.

¶Plynius lib. 8. de Lanis & ouibus loquens, Hiſpania (inquit) nigri velleris præcipuas habet/Polentia iuxta Alpes, Canuiſia rutili/quas Erithras vocant, Item Betica, vt Canuſium/fuluas Tarentum.

2 Laſerpicio.

Cyrene ¶Laſerpiciũ genus eſt herbæ precioſiſſimæ/& in medicinis optimę (Silphiõ Grę ci vocant) cuius ſuccus Laſſer/folium maſpetum dicitur. Naſcitur hęc herba in diuerſis locis. Sed omnium Laudatiſſima eſt apud Cyrenem Lybię vrbem, Catullus ad Leſbiam. Quã magnus numerus Lybiſſę arenę Laſerpiciferis iacet Cyrenis.

3 Lentiſco.

Linternus ¶Linternus Campanię fluuius Lentiſco arbore abundat. Ouidius lib. 15. Hinc calidi fontes/lenticiferumq; tenetur Linternum.

4 Lactucis,

Circelæ ¶Plynius li. 19. ait Lactucas in binos pedes aliquando ſa pandere, ſed in Circelenſi agro ampliſſimas prouenire.

5 Lauris.

Olympus ¶In Olympo monte (inquit idem li. 16. Ca. 33.) nulla eſt arbor Lauro copioſior
Parnaſus ¶Idem li. decimoquinto. Laurus (inquit) non quia perpetuo viret/nec quia pacifera eſt, pręferenda vtiq; Myrto & Oleæ eſt, ſed quia ſpectatiſſima in monte Parnaſo, ideoq; etiam Apollini grata. Ouidi⁹ li. 11. Ille caput flauum Lauro Parnaſide vinctus, Politianus iu Nutricia, Non te vates Parnaſide Lauro Nequicq̃ deus, & cithara dignatus honora eſt. Virgilius libro. 2. Georgi. Et iam Parnaſia Laurus
Peneus Parua/ſub ingenti matris ſe ſubiicit vmbra. ¶Laurum Peneiam plęrumq; appellãt poetæ/a Peneo Theſſaliæ fluuio, iuxta quem frequens eſt hæc arbor. Val. Fl. libro primo. Et in ſummo Laurus Peneia Cono, Stroza pater. Iuniperi virides/et te Peneia Laurus. Mantuanus libro tertio. Parth. Marianę. Narciſſi caput attollunt/Pe
permeſſus neia ridet Laurus. ¶Permeſſum Bœotiæ fluuium Lauros habere docet Pontanus
Phocis libro ſecundo de hortis heſp. dicens. Bænaci de fonte ferat Permeſſida Laurum.
Sicyon ¶Phocis. Sabell. in Eleg. Phocaicę Laurus/Libethridumq; chori. ¶Sicyon quoq;
Ida vrbs Oleo & Lauro abundat, vnde Sicyonia bacca dicitur. ¶Plynius libro. 15. ait plurimam

plurimam Laurum in Ida/et circa Heracleam ponti prouenire.

Lacte. 7

¶Saſſina vrbs Vmbrię/Plauti patria/Lacte abundat,Syllius,Saſſina diues Lactis. Saſſina
Martialis.Metamq; lactis Saſſinate de ſylua.¶Lituania tātam habet lactis copiā, Fortunatę
vt eius regionis incolę ſemper fere lacticiniis vtantur & melle. ¶Habent et fortu inſulæ.
natę inſulæ magnam vim lactis,Vnde Horatius in Epodo.Illic iniuſſæ veniunt ad
mulctra capellæ,Refertq; tenta grex amicus vbera.

Leonibus 8

¶Africa.Ouid.lib.4.Triſt.Tempore Pœnorum compeſcitur ira Leonum,Idē Africa
de omnibus prope Africæ partibus memoratur ¶Getulia.Horatius. Atqui non Getulia
ego te Tygris vt aſpera/Getuluſue leo frangere perſequor .¶Lybia.Martialis li= Lybia
bro ſeptimo.Iam cernes Lybicum vallo aſſultare leonem. ¶Caſpia.Statius libro Caſpia
octauo.Theb.Cæde redit,ſic Hircana leo Caſpius vmbra.¶Marmarica.Neme= marmari=
ſianus.Et ſua Marmaricos coget iuga ferre leones.Seneca in Agamēnone.Marma ca,
ricus leo Morſus cruentos paſſus audacis leę.¶Maſyllia.Codrus.Ante pauens ca= maſſyllia
piet Maſſyllum dama leonem.Claudianus.Maſſyllam cerui non timuere iubam.
¶Habet et Parthia leones.Marullus,Quos fera Tygris,quos leo Parthicus. Parthia
¶Mauritania.Pontanus.Sed prius aut Mauro veniam fera præda leoni. Horatiꝰ
li,1.Car.Nec Iubæ tellus generat/leonum Arida nutrix.¶Plynius li.8.ſcribit ſo=
lam Syriam leones nigros alere.

Lente, 9

¶Lens Legumen eſt,quo qui veſcerentˀ,olim ęquiore aio fieri crediti ſūt, Frequēs Aegyptꝰ
eſt Aegypto,et Peluſio Nili hoſtio.Martialis. Accipe Niliacā Peluſia munera Lē Peluſium.
tē.Virg,li.1.Georg.Nec Peluſiacę curā aſpnabere lentis, Oui.li.5.Faſt.Et peūt
Lētes/aduena Nile,tuę.Quītia.ī Orpheo.Cur Peluſiacę ſpreta ē quoq; copia lētis.

Lino. 10

¶Abundat Aegyptꝰ Lino tenuiſſimo.Syllius li.3. Et Peluſiaco filum componere Aegyptꝰ
Lino.Argumentū maximę tenuitatis eſt,q̄ ſingula fila 365.filis conſtare dicantur,
cuiuſmodi viſa ſunt in Thorace Amaſis regis.qui Rhodi viſebatur/Authore Ply=
nio.Aethiopes,et Indi ex malis/Arabes ex Cucurbitis Aſiatici ex Geniſta Lina de=
metūt.¶Eſt et ſua gloria Cumano in Cāpania,quo ad piſciū capturam vtūtur eius
vrbis incolę.¶Carbaſinum Linū apud Tarraconem repertum eſt,ex quo Nauti= Cumę
ca vela cōficiuntur.Ex quo et Carbaſus nomen habet.¶Naſcitur Linum in deſer= India
tis Indiæ/apud Caryſtum inſulam tanta bonitate,et excellentia, vt margaritarum Tarraco.
adęquet precium.Carbaſinis veſtibus Indi et Arabes corpora velāt,quę ſunt auro
purpuraq; diſtinctę,vt ſcribit Curtius.Vnde Propertius lib.4.Rapta ve odorato
Carbaſa Lina duci. ¶Setabis vrbs Hiſpanię agrum habet nomine Spartarium/a Setabis
Sparto lini genere.Plynius quoq; ſcribit citeriorem Hiſpaniam habere ſplendorē
Lini pręcipuū.Setabica lina probat Catullus dicens,Nam ſudaria Setaba ex Iberis
Miſerunt mihi muneri Fabullus/Et Verannius.Idem.Remitte pallium mihi meū
quod inuolaſti,Sudariumq; Setabū/Catagraphonq; Linū.

Larice 11

¶Laricē arborem frequentē eſſe in Ida,docet Plynius lib.16. Ida

Luto fictili. 12

¶Samon et Sagūthum Luto fictili ad vaſa aptiſſimo abundare certū eſt.Martialis Samos
lib.8.Ficta Sagunthino Cymbia malo Luto.Idē lib.14.Sume Sagūthino pocula Saguntħꝰ
ficta Luto.Eandem ob cauſam Lagena vocatur Sagunthina a Iuuenale,

13 Lænis veſtibus.

Pellene ❡Pellene vrbs fuit Achaiæ/a Pellene Titane condita,apud quam optimæ fiebant Lenę veſtes,quę egregie bellãtibus dabantur in præmium virtutis.

14 Lapide ſpeculari.

Hiſpania ❡Lapis ſpecularis in Hiſpania reperitur/& in bononia Italię,quem quidam humo re terrę glaciari modo cryſtalli dicunt.

15 Ladano.

Arabia ❡Ladanum frutex eſt odoratus,quo abundant Arabes & Nabathæi Syriæ contermini.

16 Lacertis.

Arabia Nyſa ❡Naſcuntur in Arabia Lacertæ duorum cubitorum, In Nyſa vero monte Indiæ 24.pedum longitudine. Volaterranus ſcribit in Aethiopiæ inſulis captam a regibus Luſitanię Lacertam octonum cubitorum longitudine/tanto oris rictu,vt ſolidum infantem deuoraſſet. ❡Capraria vna ex Fortunatis inſulis,itidem Lacertis referta eſt,authore Plynio.

17 Locuſtis.

Caſius ❡Incolę Caſij mõtis adeo quondã locuſtis infeſtati ſũt,vt cõtra eas Iouis auxilium implorauerit,& Seleucidum auium eas permentium aduentum. ❡Graculi a Theſſalis,Illyriis/& Lemniis nutriuntur contra locuſtas,quorum vi maxima obruunt, vbi certa mẽſura eſt præfinita,quã ſinguli enectarũ ad magiſtratus deferant

Magneſij, Epheſii India ❡Magneſij & Epheſij contra locuſtas ordine militari ad bellum exeũt,tanta eorũ animalium ſcatent multitudine. ❡In mari Indico/ locuſtæ aquatiles quaterna implent cubita/Authore Plynio. In India ternum pedum longitudinis eſſe traduntur cruribus et femoribus ſerrarum vſum præbentes quum inaruerunt,

Cyrenæ Syria ❡In Cyrenaica regione lex eſt teranno debellandi eas. ❡Necarij & in Syria militari imperio coguntur,quæ tamen Parthis in cibo gratæ ſunt.

18 Lupis piſcibus.

Tybris ❡Lupum piſcem laudatiſſimum capi Romæ in Tyberi fluuio ſcribit Plynius Libro nono.

19 Lupis feris.

Croton ❡Cęlius ſcribit Lupos apud Crotoniatas maxime ſcatere,a quibus Milonem ibidem deuoratum ſcribit,

20 Lagnibus.

Męander ❡Lagnis piſcis apud Męandrum & Lycum Aſiæ/item apud Strymonem Europę fluuios cernitur.

21 Loto

Africa ❡Loton arborem gignit Africa,ſed pręcipua eſt circa Syrtes/atq; Naſamones,authore Plynio.

22 Lilio.

Antiochia, Suſa ❡Lilium laudatiſſimũ eſt in Antiochia & Laodicea Syrię mox i Phaſelide..Quartũ locũ obtinet in Italia naſcens. ❡Suſa vrbs perſarum a Mennone condita nomen ſũpſit a Liliorum multitudine,Nam Perſę Suſam vocant Lilium.

23 Leporibus.

Baleares ❡Baleares inſulę tot quondam leporibus obrutę ſunt,vt eius loci habitatores aduerſus prouentum eorum/auxilium militare ab Auguſto petiuerit. Nam prius famem regioni populatis meſſibus attulerant. Leporem marinum tactu peſtilẽtẽ habet Indicum mare.

Lyncibus 24
❡Lyncas frequētes generat Aethiopia/authore Plynio Li.8.Ca.12. aethiopia.
❡Habet Ledonem herbam Arabia/Leſbidem gemmam Leſbos.

❡Rauiſii Textoris
Cornucopiæ.
❡De litera.M.

Melle,Hybla/Sicilia/Hymettus/Attica/Calydna/Sabę/Calabria/Fortunatæ inſulæ/Cyrnus/Torini/India/mellaria. 1
❡Marmore,Sinada/Numydia/Laconia/Tænarus/Arabia/Thaſos/Caryſtos/Luna/Eurotas,Syene/Paros/Sicyon/Chios. 2
❡Meretricibus,Suburra/Corinthus. 3
❡Myrtis.Sparta/Orontes/Eurotas. 4
❡Metallis,Ilua,Amathus,Temeſe/Luna vrbs/Hiſpania/Italia. 5
❡Murice, Tyros/ Africa/Baiæ/ Getulia, Phocis,Tarentum, Sidon,Laconia, Aſſyria. 6
❡Muribus,Coſę,Aegyptus,Argillus,Gyarus,Troas.Perſis, 7
❡Meſſibus,India,Africa,Aegyptus,Lybia,Coronia,Gargarus. 8
❡Mercibus,Orientales,Thebæ, 9
❡Minio, minius,Siſapo. 10
❡Margaritis,India/Taprobane/Perimula Caſcandrus/Tilos/Palæogones/ Britannia. 11
❡MuliHiſpania. 12
❡Mulis piſcibus,mare Siculum. 13
❡Magalibus,Getulia. 14
❡Myrha,Arabia/Orontes/Aſſyria. 15
❡Muſculis,Stymphalis. 16
❡Muriis,Antipolis. 17
❡Monilibus,India. 18
❡Murrha gemma,Parthia. 19
❡Montibus,macedonia/Corſica. 20
❡Molaribus,Antron. 21
❡melino,melo. 22
❡magnete,India/Siphnus. 23
❡melonibus,Oſtia. 24
❡muſcis,Cyrenę/megaris. 25
❡myricis,Aegyptus. 26
❡Myrobalano,Troglodytę, 27
❡Malobathro,Syria. 28
❡Meliloto,Attica,Nola. 29
❡Mantichora,India. 30
❡Menope,Pęonia. 31
❡Muribus Araneis.Britannia 32
❡Monocerote,Aethiopia. 33
❡Margaris piſcibus,mare rubrum. 34
❡Membrana,Pergamus. 35
❡Malis Punicis,Carthago. 36
❡Malis Cydonęis,Cydon. 37

38 ❡Milio, Aethiopia, Campania, Niuernia.
39 ❡Malua, Arabia
40 ❡Moly Herba, Cyllene
41 ❡Militibus, Italia.
42 ❡Mulis piſcibus, Oceanus ſeptẽtrionalis.
43 ❡Merulis albis, Cyllene.
44 ❡Aliis rebus, alia loca.

1 Melle.

❡Hybla mons Siciliæ optimo abundat melle. Sidonius. Quales mellifera virent ĩ
Hybla. Martialis lib. 11. Mella iubes Hyblęa tibi, vel hymettia naſci. Pontanus.
Sicilia — Regna tenet laticis, quẽ florida deliquat Hybla, Hybla faui et mellis, diues & Hy-
Hymett⁹ — bla Thymi. ❡Sicilia. Varro li. 3. de re Ruſt. Propter hoc Siculũ mel fert palmam,
ꝙ ibi Thymũ bonũ & freques eſt ❡Hymettus mons Atticę. Statius lib. 6. Theb.
Attica — Strident & Hymettia mella, Pontanus. Regna tenet mellis pulcher Hymette tui.
❡Attica. Ouidius. Adiice de flauis Attica mella fauis. Plynius. Mellis Attici in to
to orbe ſumma laus exiſtimatur. Martia. Si tibi Cecropio ſaturata Cydonia melle
Sabæi — Ponentur. ❡Calydna vna eſt Cycladũ, mellis itidem ferax. Ouidius libro octauo.
Dextra Lebynthos erat, fœcundaq; melle Calydna. ❡Scribit Plynius Sabęos eſſe
Calabria — ditiſſimos ſyluarum fertilitate odorifera, auri metallis, agroꝶ, rigui mellis, cęręq; ꝓ
Fortnuatę — uentu. ❡Calabria. Horatius. Quanq̃ nec Calabræ mella ferunt apes. ❡In Fortu-
inſu. — natis inſulis copia eſt optimi mellis. Horatius. Mella caua manant ex Ilice montib⁹
Cyrnus — altis ❡Cyrnus inſula eſt abundans melle, ſed illaudato. Virg. Sic tua Cyrnęas fu-
Torini — giant examina Taxos. ❡Torini populi Indiæ victitant melle, quo affluũt. Val. Fla
India — libro. 6. Mellis honos Torinis. ❡Strabo ait ĩ India arũdines ſine apum auxilio mel
Mellaria — ferre ſuauiſſimum. ❡Mellaria oppidum Hiſpanię meruit nomen à copia mellis

2 Marmore.

Sinada — ❡Sinada oppidum Phrygiæ, ad. 60. ſtadia proximum habet vicum Docimũ, vbi
marmor naſcitur, quod incolæ Docimitem, Romani Sinadicum vocant. Horatius
Qꝫ ſi dolentem nec Phrygius lapis, Nec purpurarum ſydere clarior Delinit vſus.
Hac ratione pontanus Idæas vocat columnas dicens. Hinc etiam templa Idæis in
nixa columnis. Stroza filius. Regiaq; Idæis condita marmoribus. Tibullus.
Quid ve domus prodeſt Phrygiis innixa columnis? Claudianus. Precioſaq; picto
Marmore purpureis cędit quod Sinada venis. Statius li. primo Syl. Sola cauo Phry
giæ mittit quam Sinados antro, Ipſe cruentauit maculis lucentibus Atys.
Numydia — ❡Commendatur et marmor Numydicum, quod M. Lepidus primus omnium
Romæ oſtendit, maculis quidem purpureis variatum. Nam hunc lapidem Atys
quum in Phrygia Cybelem fugeret, cruentaſſe dicitur. Vocatur autem Porphyri-
tes. Plynius ait preter marmoris Numydici, ferarumq; prouentum, nullum aliud eſ
ſe regionis inſigne. Propertius Libro ſecundo. Tanta erat in ſpecie Pœnis digeſta
columnis. Martialis. Marmore picta Nomas.
Laconia — ❡Laconicum marmor viride erat, et cunctis hilarius omniumq; precioſiſſimum.
Tęnarus — Statius in Syl. Hic dura Laconum Saxa virent. ❡Tęnarus Laconiæ promontoriũ
marmor habuit laudatiſſimum. Tibullus. Quid ve domus prodeſt Phrygiis innixa
Tgaſos — colũnis, Tęnare ſiue tuis, ſiue Caryſte tuis? ❡Thaſos Cycladũ vna marmor habuit
Caryſtos — maculoſũ, qđ Thaſiũ dicit̃. ❡Caryſtos vrbs Euboię marmor habuit laudabile, quo

primus in columnis Romę vſus eſt Mamurra. Plynius. Caryſtos (inquit) nobilis,
nobilior tamen marmore. Lucanus. Qua maris anguſtat fauces lapidoſa Caryſtos.
Seneca. An ferax varij lapidis Caryſtos. ℂLuna vrbs Ethrurię marmor habuit can Luna.
didum & lucidũ, quã propterea metalliferam .i. Marmoris feracem vocat Statius,
dicens, An ne metalliferę repetit iam mœnia Lunæ. ℂEurotas Laconiæ fluuius ab Eurotas.
eiuſdem rei pręſtãtia cõmendatur. ℂIn Syene Aegypti vrbe fodiebatur etiam ma Syene.
culoſum marmor, quod Pyropœcidos .i. igneis maculis variatum dicitur. Eo facie=
bant obeliſcos Aegypti reges. ℂParos quoq; Aegæi maris inſula marmor habuit Paros.
laudabile. Plynius ſcribit Aegyptium Labyrinthũ lapideis e paro colũnis fuiſſe fa=
ctum. Horatius. Vrit me Glycerę nitor / Splẽdẽtis pario marmore purius. Ouidius
lib. 3. Meta. Hæret vt e Pario formatũ marmore ſignum. Sabelli. Parijſq; nitet qua
fulta colũnis Porticus. ℂApud Sicyonem marmorũ fuit nobilis vena, vbi Dipœ= Sicyon.
nus & Scyllus Cęlatores patria Cretenſes claruerunt. ℂChios quoq; maris Aegæi Chios &
inſula, Taygetus / ſeu Taygetum mons Laconię / Hymettus Atticæ / Doniſa / Ligu= alia loca.
ria / Dalmatia marmoris eximij laudem meruerunt.

Teſtimonia rerum pręd͠ictarum. Teſtimo=nia.

ℂStatius lib. I. Syl. ſie inquit. Hic Lybicus / Phrygiuſq; ſilex / hic dura Laconũ Saxa
virẽt, Hic flexus Onyx / & cõcolor alto Vena mari. Idem. Non huc admiſſę Tha=
ſos / aut vndoſa Caryſtos, Mœret Onyx lõge, queriturq; excluſus Ophites. Sola ni=
tet flauis Nomadum deciſa metallis Purpura / ſola cauo Phrygiæ quã Synados an=
tro Ipſe cruentauit maculis lucẽtibus Atys. Quęq; Tyri niueas ſecat & Sidonia ru=
pes. Vix locus Eurotæ viridi / quã regula longa Sinada diſtinctũ variat. Idem lib. 2.

Hic Graijs penitus delecta metallis
Saxa, quod Eoæ reſpergit vena Syenes.
Sinade quod mœſta Phrygiæ fodere ſecures.
Hic & Amyclęi cæſum de monte Lycurgi
Quod viret, & molles imitatur rupibus herbas.
Hic Nomadum lucent flauentia ſaxa / Thaſoſq;
Et Chios / et glauca certantia Doride ſaxa. Idem.
Mons Lybis, Iliacuſq; nitent, & multa Syene.
Lunaq; portãdis tm̃ ſuffecta columnis. Sabellicus.

ℂHane lybicæ cõmendat purpura venæ / Nilacuſq; lapis / Phrygiuſq; / & quicquid
Ethruſco Litore Luna ſecat, ſecuitq; Argiua Caryſtos. Idẽ. Cui venoſa Thaſos la=
tus hoc perſtrinxit / & illud / Taygetuſq; virens, necnon Cerealis Hymettus. Hora=
tius. Non trabes Hymettię Premũt colũnas vltima reſciſſas Africa. Martialis. De
marmore omni / quod Caryſtos inuenit, Quod Phrygia Sinas / Afra quod Nomas
mittit, Et Quod virẽte fonte lauit Eurotas. Virgilius in Cyri. Marmoreãq; Paron /
viridẽq; Donyſam / Olearõ / niueãq; Paron. Ouidius lib. 7. Met. Planãq; Seriphõ /
Marmoreãq; Paron. Pamphilus. Illius ſub corde riget lapidoſa Caryſtos, Illius du
ro pectore dura Nomas. Sidonius. Hic lapis eſt de quinq; locis dãs quinq; colores.
Aethiopis / Phrygius / Parius / Pœnus / Lacedæmõ / Purpureus / viridis / maculoſus /
eburnus / & albus. Sabellicus. Quis Spartano cõſurgant atria ſaxo. Sublimeſq; or=
net poſtes Titana Caryſtos. Syllius. Tunc quos a niueis exegit Luna metallis. Sido
nius. Iam ſi marmora inquiras, non illic quidẽ paros / proconiſſos / Caryſtos / Phry=
ges / Numydæ / Spartiatę / rupium variatarũ poſuere cruſtas. Pamphilus. Delphica
quęq; Paros fert, et lapidoſa Caryſtos Marmora, q̃q; gerit Sinada / quęq; Thaſos.

Suburra. ¶In Suburra vico vrbis Romæ fuerunt meretricũ domicilia, quæ propterea Sub=
urranæ dicũtur. Pamphilus. Deq; Suburranis Thaida fornicibus. Martialis. Famę
Corinth⁹. non nimium bonæ puellã/ Quales in media ſedent Suburra. ¶Corinthus vrbs tan=
tis delicijs eneruata eſt, vt Veneris tẽplum ibidem fuerit, vbi mille circiter elegãtes
meretrices paratæ erant venientibus ſe proſtituere, inter quas numerantur præci=
pui nominis/ Lais/ Thais/ Cyrene/ Leæna/ Synope/ Phryne/ Sicyone. Vnde natum
prouerbium. Corinthiari.i. Laſciuire.

4 Myrtis.

Sparta. ¶Sparta. Virg. in Battarum. Et violæ genus omne hic eſt/ & ſpartica Myrtus.
Orontes. ¶Orontes. Salmonius. Non Tabor horum animos, non myrtifer angit Orontes.
Eurotas. ¶Eurotas. Catullus, Quales Eurotæ perpingunt flumina Myrtos.

5 Metallis.

Ilua. ¶Ilua inſula Thuſcię adiacens/ clara eſt metallis. Virgil. lib. 10. Aſt Ilua trecẽtos/
Inſula inexhauſtis Chalybum generoſa metallis. Syllius. Non totidem Ilua viros,
ſed lectos cingere ferrum Armarat patrio (quo nutrit bella) metallo. Stroza filius.
Quiq; metalliferę ſaxa ardua ſubdidit Iluę. Plynius. Venaria Ilua/ cũ ferri metallis.
Amathus ¶De Amathunte Cypri ciuitate. Ouidius libro. 10. At ſi forte rogesfœcundam
Amathunta metallis. Idem. Piſcoſamq; Gnydon, grauidãq; Amathunta metallis.
Temeſe. ¶De Themeſe Cypri vrbe. Statius lib. 1. Syl. Et queis ſe totis Temeſe dedit hau=
ſta metallis. Ouidius lib. 15. Hippotadeq; domos regis/ Temeſeſq; metalla. Idem
Luna. lib. 5. Faſt. Rurſus aquã tangit, Temeſęaq; cõcrepat Aera. ¶De Luna vrbe Ethru
riæ, Statius lib. 4. Syl. An ne metalliferę repetit iam mœnia Lunæ? ¶Poſidonius
Hiſpania, dicebat Plutum deum opulentię habitare ſubterranea Hiſpanię, tanta eſt in eo ter=
Italia. terrarum tractu/ metallorum fœcunditas. ¶Italia (inquit Plynius) metallorum
omnium fertilitate nullis cedit terris.

6 Murice.

Tyros. ¶Murex piſcis eſt, cuius humore fit color purpureus, & quandoq; pro purpura ca=
pitur. Murice autem claruerunt loca ſequentia, Tyros. Virgi. Tyrioq; ardebat Mu
Africa. rice lęna. ¶Africa, Horatius. Te bis Afro murice tinctæ Veſtiunt Lanę. ¶Baiæ.
Baiæ. Idem lib. 2. Ser. Murice Baiano potior Lucrina Peloris. ¶Getulia. Idem, Argen=
Getulia. tum/ veſtes Getulo murice tinctas. ¶Phocis. Ouidius lib. 6. Meta. Phocaico bibu
Phocis. las tingebat murice Lanas. ¶Tarentum. Sidonius. muricis Tyrij/ ſeu Tarẽtini cõ=
Tarentũ. chiliato ditat indutu. Idẽ. Ipſaq; quę petijt/ trepidauerat vncta Tarentus. ¶Sidon.
Sidon. Sidonius. Serica Sidonius fucabat vellera murex. Lucan⁹. Et Tyros inſtabilis/ pre=
Laconia. cioſaq; murice Sidon. ¶Laconia. Pamphilus. Picta/ nec Oebalio fulget quæ muri=
Aſſyria. ce veſtis. ¶Aſſyria. Sidonius. Aſſyrius murex/ nec tibi ſigna dabit. Idem dicendũ
de locis Oſtro & purpura claris.

7 Muribus.

Coſæ. ¶Coſæ vrbs Italiæ/ murium quotidie erumpentium multitudine obruta eſt.
Aegyptus ¶Tanta eſt in Aegypto murium abundãtia, vt & ſegetes populẽtur/ hiſq; litatio=
Argillus. ne & votis reſiſtere oportet. ¶Argillus mons Thraciæ dictus eſt a multitudine
muriũ, qui in terra ibidem reperti ſunt concertãtes. Argillus lingua Thracum mus
Gyarus. dicitur. ¶Scribit Plynius ex Gyaro Cycladum inſula/ incolas a muribus fugatos.
Troas. ¶Plurimi & ad Troadem perueniunt/ vnde iam magno prouentu fugauerunt ac=
Perſis. colas. ¶Tantus fuit apud Perſas murium prouentus, vt repertæ ſint prægnantes
in vtero parentum, teſte Plynio.

8 Meſſibus.

¶Habet

¶Habet Aegyptus binas in anno meſſes/ac totidem æſtates. De Africa & Aegy= Aegyptꝰ.
pto, Statius lib.3..Syl. Quod meſſibus Afris Verritur, æſtiferi quicquid terit area Africa.
Nili. Aegyptus ab antiquis orbis horreum vocata eſt, quo dei/animi gratia & ſalu=
tis confugere ſoliti ſunt. ¶Lybia. Horatius. Quicquid de Lybicis verritur areis. Lybia.
Martialis. Poſſideat Lybicas meſſes. Hermũq;/Tagũq;. Idem. Tercẽtum Lybici
modios de meſſe Coloni Sume. Seneca. Non quicquid Lybicis terit Feruens area
meſſibus. ¶Coronia vrbs Theſſalię. Statius lib.7. Theb. Exilem Gliſanta/Coro Coronia.
niãq; feracem, Meſſe Coroniam/Baccho Gliſanta colentes, ¶Gargarus mons in Gargarus.
Ida. Claudianus. Iam flaueſcentia centum Meſſibus, æſtiuæ detondent Gargara
falces. De his & aliјs huiuſmodi ſcribit Sidonius.

Huc veniet calidis q̃tum metit Africa terris.
Quatum vel Calaber, q̃tum colit Appulus acer,
Quanta Leontino turgeſcit meſſis aceruo.
Quantum Mygdonio committunt Gargara ſulco,
Quantumq; & tacitis Cererem venerata chorę̨is,
Attica Triptolemo ciui condebat Eleuſis.

Meſſibus. 9

¶Orientales populi variarum rerum mercibus, vt gemmis/auro/argento/thure/ Oriẽtales.
Balſamo/cæteriſq; rebus aromaticis abundant. Hinc Stroza filius merces Eoas vo
cat, dicens. Ille dat Eoa lectos de merce lapillos. ¶Thebæ vrbs centum portarum Thebæ.
fama nobilis copioſa fuit Indicarum/Arabicarumq; mercium.

Minio. 10

¶Minio pigmento abundat Minius Iberiæ fluuius nomen inde adeptus. Michael Minius.
Anglicus. Parte alia venit minio rubricatus Ibero. Proper. Vt Męotica nix Mi=
nio ſi certet Ibero. ¶Siſapo locus Hiſpanię optimum habet Minium. Plynius. Ce= Siſapo.
leberrimum Minium ex Siſaponenſi regione Betica/Miniario metallo. Reperitur
et Minium apud Colchos, in rupe quadã inacceſſa. Optimũ vero ſupra Epheſum.

Margaritis. 11

¶Margaritis lapillis abundat India. Plynius. Quantum apud nos indicis margari= India.
tis precium eſt. Idem lib.9. Principium ergo, culmenq; omnium rerum precij, mar
garitæ tenent. Indicus maxime has mittit Oceanus. Bap. Pius. Indaq; gemmiferis
margaris acta vadis. ¶Habet etiam margaritas Taprobane Arabiæ inſula, item Taproba=
Perimula promontorium Indię. Laudantur circa Arabiam in perſico ſinu maris ru ne.
bri. ¶Scribit Plynius Caſcandrum inſulam eſſe deſertam in Oceano Indiam ver= Perimula.
ſus, margaritis quęſtuoſam. ¶Tilos quoq; Arabię inſula, celeberrima eſt margari= Caſcãdrꝰ.
tis. ¶Palęogones incolę ſunt Taprobanes inſulę, auri, margaritarũq; grandium fer Tilos.
tiliores, q̃ Indi. ¶Tacitus ſcribit Britanniam aurum & argentum, aliaq; metalla gi= Palęogo=
gnere/& Oceanum margaritas, ſed ſubfuſcas & liuentes. Suetonius ait Cæſarem in nes.
Britanniam nauigaſſe, cauſa Margaritarum. Britãnia.

Mulis. 12

¶Hiſpania. Stroza pater. Hiſpanaſq; ſimul mulas/mannoſq; Britãnos Adde. Getulia.

Murenis piſcibus. 13

¶Mare Siculum, Martialis. Quę natat in Siculo grandis Murena profundo. Ply= Sicilia.
nius probat Lupum Tyberis, Rhombum Rauẽnæ/Murenam Siciliæ, & Elopem
Rhodi. ¶Sunt & prope Tharteſſum Hiſpaniæ vrbem delicatæ Murenę. Quin= Tharteſſꝰ
tianus. Traxit & Tharteſſia Murena quoſdam.

Magalibus. 14

Getulia. ¶Magalia ſeu Mapalia dicuntur Getulorũ caſæ, quę calamis teguntur. Martialis. Tecũ ego/ vel ſicci Getula mapalia Pœni/ Et poterã Scythicas hoſpes amare caſas. Item Virgilius de Mercurio loquẽs, Vt primum alatis tetigit magalia plantis. Ad hunc locum facere videtur, quod Saluſtius ſcribit de Numydis, quos ait habuiſſe alueos nauium inuerſos pro tugurijs. Scythę quoq; non alias domos habuerũt, q̃ vo lubiles & plauſtris ductiles. Vnde Horatius. Campeſtres melius Scythæ, Quorũ plauſtra vagas rite trahunt domos, Viuũt, & rigidi Getę.

15 Myrrha.

Arabia. ¶Myrrham arbuſculam aromaticam ſucco diſtillantem habet Arabia. Virgilius in Cyri. Ille Arabis Myrrhæ quondam qui cepit ocellos. Pontanus. Non mihi thu re opus eſt, aut Nardo/ aut Arabe Myrrha.

Orontes. ¶Habet Myrrham Orontes. Propertius. Aut quid Orontęa crines perfundere Myrrha? Bap. Pius. Carmen erat nitidum / ſi forſan Orontide Myrrha, Munditer impleſſet noſtra puella ſinum. Idem. Cernis, Orontęa dominæ ſi corpora myrrha Tincta?

Aſſyria. ¶Aſſyria. Põtanus. Et Aſſyriam redolentia pectora Myrrham. Excellit & Troglodytica Myrrha, quæ lucida eſt, ſubuiridis & mordax.

16 Muſculis.

Stympha. ¶Muſculi piſces naſcuntur in Stymphali Arcadiæ.

17 Murijs.

Antipolis ¶Antipolis vrbs Aſiæ, murijs & Thynnis piſcibus abundat. Martialis. Antipolitani fateor ſum filia Thynni.

18 Monilibus.

India. ¶India. Statius libro primo Syl. Huic Inda monilia Glaucum, Proteaq;, atq; omnem Nereida quærere iuſſi. Vbi loquitur de forma & cultu Violãtillę vxoris Stellæ poetæ patauini.

19 Murrha gemma.

Parthia. ¶Murrham gemmam (qua fiebãt murrhea/ ſeu murrhina pocula precioſa) multis in locis mittit Parthia. Propertius. Murrheaq; in Parthis pocula cocta focis.

20 Montibus.

Macedo. ¶Macedonia perpetuis montibus cingitur. Habet ab Oriente Oſſam & Pelion/ Ab Occaſu Pindum, Ab Aquilone Olympũ, a Meridie, Othryn. ¶Corſica quoq;

Corſica. montibus tanq̃ verticibus abundat. Vnde & nomen ſumpſit, Corſas enim tempora Græci vocant.

21 Molaribus.

Antron. ¶Antron vrbs eſt Theſſaliæ cauernis & cuniculis abundans, quibus optimi lapides ad molas eruuntur. Gellius vocat molas illas truſatiles, vbi loquitur de Plauto, quem ait operam piſtori locaſſe, & feciſſe quęſtum in agendis molis illis, quas truſatiles vocant.

22 Melino.

Melo. ¶Melinum pigmentum nomen ſumpſit a Melo inſula, vnde exportatur.

23 Magnete.

¶Magnes lapis eſt argento ſimilis / ferrum ad ſe attrahens. Reperitur in India, & in Siphno inſula maris ęgei.

Melonibus.

24 ¶Melones (quos veteres Melopepones dicebant) fructus ſunt hortenſes, qui humi rotundantur.

mi rotundantur. Spartianus Oſtienſes probat. Oſtia.

Muſcis. 25

¶Plynius ait Cyrenaicos Achorem deũ cõtra multitudinẽ muſcarũ inuocare / eiq; Cyrenę.
litare conſueuiſſe. Muſcarum multitudo depopulata eſt quõdam megarenſes. Megaris.

Myrica. 26

¶Myrica arbuſcula / naſcitur domeſtica in Aegypto & alibi agreſtis. Aegypt⁹.

Myrobalano. 27

¶Myrobalanum arbor eſt frequens apud Troglodytas Aethiopiæ / Aromaticam Troglody
ferens glandem, qua fit vnguẽtum precioſum. Palma quæ fert myrobalanum, pro- tę.
batiſſima eſt in Aegypto.

Malobathro. 28

¶Malobathrum vnguentũ eſt odoriferũ, Syriæ regioni peculiare. Horatius. Cum Syria.
quo morantẽ ſæpe diẽ mero Fregi, coronatus nitẽtes Malobathro Syrio capillos.

Melitoto. 29

¶Melitotos herba eſt ſuauis & mellea, de qua Ouidi. Pars thyma, pars rores / pars
melitoton amant. Melitotos optimus eſt Atticus. Naſcitur & in Cãpania circa No Attica.
lam mellini coloris, odoriſq; vehementis.

Mantichora 30

¶Mantichoram feram India gignit magnitudine leonis / pelle villoſa & purpurea / India.
vultu & auribus prope humanis / triplici dẽtium ſerie in vtraq; maxilla / vtrinq; acu-
leis cuſpidatam, quos in certamine pro telis iaculatur.

Monope. 31

¶Monopem animal tauri magnitudine habet Pęonia. Pęonia.

Muribus Araneis. 32

¶Muribus Araneis (quos Herodotus mygdalos vocat) ſcatet Britannia. Britannia.

Monocerote. 33

¶Monoceros fera eſt ſæuiſſima / capite ceruino / pedibus Elephantinis / cauda apri-
na / reliquo corpore ſimilis equo / vno in frõte cornu duum cubitorum armata, Na-
ſcitur in Aethiopia. Aethiopia

Margaris. 34

¶Margari piſces ſunt ſpecie rotunda, & gregatim natantes / ac regem ſectantes mo Mare ru-
re apum. Reperiuntur in mari rubro. brum.

Membranis. 35

¶Membranæ Pergami primum repertæ ſunt. Pergamus

Malis punicis. 36

¶Malum Punicum / ſeu granatum / frequens eſt apud Carthaginem, Vnde cogno Carthago
men ſumpſit.

Malis Cydoneis. 37

¶Malis Cydonęis (quæ & Cotonea dicuntur) nomen dedit Cydon vrbs Cretæ, Cydon.
in qua magnus fuit eorum prouentus.

Milio. 38

¶Milio gaudet Campania, pultemq; candidam ex eo facit. ¶Sarmatarum quoq; Cãpania.
gẽtes hac maxime pulte alũtur. ¶Aethiopes non aliam frugem, q̃ milij / Hordeiq; Aethiopia
nouere. ¶Habent & Niuerni agros milio / perinde ac frumento / aut alijs ſegetibus Niuernia.
refertiſſimos, quo etiam contrito / & in farinam redacto pultem conficiunt.

Malua. 39

Maluas Plynius ſcribit in Arabia ſeptimo menſe arboreſcere, quod eſt argumẽ- Arabia.

tum magnæ fertilitatis.

40 Moly herba.

Cyllene. ¶Moly herba a Mercurio reperta / maximæ contra venena efficaciæ/ naſcitur in Cyllene Arcadiæ.

41 Militibus.

Italia. ¶Plynius ſcribit Italiam nunciato Gallico tumultu ſolam ſine externis vllis auxilijs armaſſe peditum.80.milia/Equitum.700.milia.

42 Mulis piſcibus.

Oceanus. Sep. ¶Mulos piſces Septētrionalis gignit Oceanus/& proxima pars occidentis.

Merulis albis.

43 Cyllene. ¶Merulæ circa Cyllenem Arcadiæ/nec vſq̃ alibi candidæ naſcuntur.

¶Alijs rebus.

44 ¶Mithridanion herbā generat Pontus,¶Melichryſim gemmam/India. ¶Magudarim caulem,Syria.¶Maſtichem arborem,Chios inſula.

¶Rauiſij Textoris Cornucopiæ.

¶De litera N.

1 NIuibus,Taurus/Scythia/Thracia/Othrys/Rhodope/Atlas.
2 ¶Nemoribus.Zacynthos/Egaleos/Atlas.
3 ¶Nucibus,Auella/Præneſte/Tarentum/Thaſos/Perſis/Pontus.
4 ¶Nardo,Perſis.
5 ¶Nymphis,Oceanus.
6 ¶Napis Amiternum.
7 ¶Nebridibus,Nebris.
8 ¶Nitro,Epyrus.
9 ¶Naſturcio,Babylon.
10 ¶Neadibus,Samos.
11 ¶Narciſſo,Lycia.

Niuibus.

1 Taurus. Scythia. Thracia. Othrys. Rhodope Atlas. TAurus/Othrys/Rhodope/Scythia / Thracia/nullo fere tempore non rigent niuibus/ gelu / ac glacie. Taurus. Remaclus. Rupibus impono Taure niuoſe tuis.¶Scythia, Lucanus.Solibus & nullis Scythicę(quū bruma rigeret)Dimaduere niues.¶Thracia. Statius lib.11.Biſtonię tepuere niues. Ouidi⁹. Brachia Sythonia candidiora niue.¶Othrys. Claudianus.Laſſa per Othryſias fundere membra niues. ¶Rhodope. Ouidius in Epiſto.Qua patet vmbroſum Rhodope glacialis ad Hęmum. ¶Scribit Plynius Atlantis verticem/altis etiam ęſtate niuibus operiri.

2 Nemoribus.

Zacynthos. Egaleos. Atlas. ¶Zacynthos inſula non procul Corintho. Virgi.lib.3.Aenei.Iam medio apparet fluctu nemoroſa zacynthos.¶Egaleos mons Atticæ.Statius lib.12. Diues & Egaleos nemorum/ Parneſq; benignus Vitibus. ¶Atlas(inquit Martianus Capella) nemoroſus eſt/ſcatens fontibus,ſed rupibus infœcundus.

3 Nucibus.

Auella. ¶Auella vrbs Campaniæ/nuces habuit præſtantiſſimas. Plynius. In melle ſumitur Nucis Auellanæ magnitudinę.Idem. Nuces Auellanæ capitis dolorē faciunt. Tarentū. Virgil. Et qui maliferæ deſpectant mœnia Auellæ. ¶Plynius laudat Tarentinas amplitudine/& putaminis mollicie. Columella. Nucem Græcam Auellanam , & Thaſos. Tarentinam hoc modo facere poteris.¶Thaſię.Quintianus,Thaſia nux quoſdā.

Cilix et

Cilix & piſcis aliquos. Varro apud Gellium/ Scaros Cilices, Nuces Thaſias, pal-
mas Aegyptias, Glandes Ibericas inter cibos electiles reponit. ¶Optimum genus Perſis.
Nucum fuit Perſicum/authore Plynio. Politianus in Ruſt. Sornaq; cũ Ceraſis, du-
roq; putamine clauſa Perſica nux. ¶Plynius laudat Ponticas. Vnde Statius lib. I. Pontus.
Syl. Quicquid nobile Ponticis nucetis.

Nardo. 4

¶Nardus/ſeu Nardum frutex eſt aromaticus, quo India & Perſis abundant. Ho- India.
ratius. Nũc & Achęmenio perfundi Nardo iuuat. Plynius. Cuius folia nihil ab In- Perſis.
dico Nardo diſtant.

Nymphis. 5

¶Oceanus Nympharum omnium pater eſt. Catullus. Nõ genitor Nympharum Oceanus.
abluat Oceanus.

Napis. 6

¶Amiternum vrbs Campaniæ Napis abundat. Martialis. Hos Amiternus ager Amiter-
felicibus educat hortis. Plynius. Napi vero Amiternini (quorum eadem fere natu num.
ra) gaudent ęque frigidis. ¶Napus in Aegypto mire celebratur, propter olei cele- Aegyptus
britatem, quod de ſemine eius faciunt.

Nebridibus. 7

¶Nebrides dicuntur Damarum/ſeu ceruorum pelles. His abundat mons Nebris Nebris.
nomine/authore Solino.

Nitro. 8

¶Nitrum lapis eſt ſulphuri commixtus/ & natura ſali proximus. Apud Epyrum
fit eodem quo ſal modo. Optimum creſcit in Macedonia, quod vocant Coleſtricũ. Macedo-
In ægypto conficitur multo abundantius, ſed deterius. Nitrariæ egregię Aegyptijs nia.
circa Memphim eſſe conſueuerunt. Aegypt⁹.

Naſturcio. 9

¶Naſturcium herba eſt torporem & hebetudinem excitans. Frequens eſt apud Babylon.
Babylonem.

Neadibus. 10

¶Neades animalia ſunt, quorũ voce abrũpitur terra. Reperiuntur in Samo inſula. Samos.

Narciſſo. 11

¶Plynius ait probatiſſimum Narciſſum creſcere in Lyciæ montibus. Lycia.

¶Rauiſij Textoris Cornucopiæ.

¶De litera O.

OStro, Lemannus/Sarra/Sidon/Aſſyria/Phoenicia/Tęnarus/Chalcedon. 1
¶Oleo/& Oliuis, Venafrum/Trebia/Peparethos/ Sabini/ Eurotas/ Ly- 2
cabeſos/Betis/Paropotamia/Fortunatæ inſulæ/Taburnus.
¶Ouis, Velitræ/Pygmęi/Oonæ. 3
¶Ouibus, Galeſus/Canuſium/Gallia/Calabria/Appulia/ Altinum/Miletos/ Ta 4
rentum/Tibareni/Aegyptus/Arabia/Chios.
¶Ornis, Pelion. 5
¶Odoribus, Arabia/Saba/Perſis/ Aſſyria/Panchaia/Idaſpes/India/Armęnia. 6
¶Oraculis, Delphi. 7
¶Oſtreis, Lucrinus/Gerardaſca/Baię/Circęi/ Abydus. 8
¶Oppidis, India/Betica. 9
¶Oleribus, Syria. 10
¶Onagris, Phrygia/Lycaonia/Mauritania. 11

12 ¶Onocrotalis.Gallia Septentrionalis.
13 ¶Onychite.Arabia.
14 ¶Alijs rebus,alia quædam loca.

1 Oſtro.

Lemãnus. LEmannus lacus Gebẽnę propinquus colore muricis abundare arguitur di
ćto Ricardi Bartholini.Oſtrifero madidum caput obiećtare Lemanno.
Sarra. ¶Sarra/ſeu Tyros.Virgil. Vt gemma bibat,& Sarrano dormiat Oſtro.
Sidon. ¶Sidon.Ouid.Hic qui Sidonio fulget ſublimis in Oſtro.¶Aſſyria.Virg.in Cy=
Aſſyria. ri. Non Lybis Aſſyrio ſterneť lećtulus Oſtro. ¶Phœnicia.Ruffus Feſtus. Age=
Phœnicia. noreo color hinc mentirier Oſtro.¶Tęnarus mons Laconiæ.Aegidius Maſerius.
Tęnarus. Commedent Oſtrum Tęnarus/atq; Tyros. ¶Chalcedon.Lucanus libro.9.Pon=
Chalcedõ tus & Oſtriferam dirimat Chalcedona curſu.

2 Oleo & Oliuis.

Taburnus ¶Venafrum Campaniæ oppidum pręcipuam Olei laudem meruit. Martialis lib.
Venafrũ. 12.Vnćto Corduba lętior Venafro.Idem lib.13.Hoc tibi Campani ſudauit bacca
Venafri Vnguentum.Horatius.Preſſa Venafranę quod Bacca remiſit Oliuæ.Pã=
philus.Bacca Venafranis nunq̃ ſua ceſſit Oliuis.Iuuenalis Satyra.5.Ipſe Venafra
no piſcem perfundit Oliuo. Plynius.Et vulgo (inquit)principatũ hoc bono obti=
Picenum. nuit Italia toto orbe,maxime agro Venafrano.Horatiꝰ.Viridiq; certat Bacca Ve=
Sicyon. nafro.¶Picenũ regio Italiæ.Martialis.Si mihi Picena turdus palleret Oliua. Oli=
uam Picenam cõmendat Plynius. ¶Sicyon vrbs Achaię. Ouidius in Ibin. Aut vt
Trebia. oliuifera quondam Sicyone profećto.Statius lib.4.Theb.Qui Drepani ſcopulos/
et oliuiferæ Sicyonis Culta ſerunt.¶Trebia/ſeu Trebula vrbs Italiæ (quæ prius
Pepare= Mitiſca dicebatur)etiam claruit Oliuis. Virgi.lib.7.Ereti manus omnis/Oliuife=
thos. ręq; Mitiſcæ.¶Peparethos inſula. Ouidi.lib.7.Meta. Et Gyaros/nitidæq; ferax
Sabini. Peparethos Oliuę.¶Ager Sabinorum. Ouid.lib.3. Faſt. Primus Oliuiferis Ro=
Eurotas. mam dedućtus ab aruis.¶Eurotas fluuius Laconiæ. Statius lib.4.Theb. Tayge=
Lycabeſos tiq; Phalanx/& Oliuiferi Eurotæ Dura manus.¶Lycabeſos mons Atticę. Statius
libro.12. Parneſq; benignus Vitibus,& pingui melior Lycabeſos Oliua.¶Betis
Hiſpanię fluuius.Syllius lib.3. Palladio Betis vmbratus cornua Ramo. Martialis.
Betis Oliuifera crinem redimite corona. Plynius. Glareoſum oleis ſolum aptiſſi=
mum in Venafrano/pinguiſſimum Betica. Idem. Betica quidẽ meſſes vberrimas
Paropo= inter Oleas metit. ¶Paropotamia proxima Tigri regio non palmetis modo/verũ
tamia. et oleo/pomiſq; & alijs arbuſtis nobilis eſt.¶Oliuis etiã abundare Fortunatas inſu
Fortunatę las oſtẽdit Horatius dicẽs. Germinat & nunq̃ fallentis termes oliuę. ¶Taburnus
inſu. mons Campanię.Virgi.Iuuat Iſmara Baccho Conſerere/atq; olea magnum veſti=
Taburnus re Taburnum.

3 Ouis.

Velitræ. ¶In velitris volſcorum oppido fuit ouorum ingens abundantia.Mantuanus. Iam
Pygmęi. Latij Romã caput,Ouiferaſq; Velitras.¶Pygmęorum caſas luto/penniſq; & ouo=
Oonæ. rum putaminibus conſtrui ſcribit Plynius libro ſeptimo. ¶Oonæ eodem teſte in=
ſulæ ſunt ponti,in quibus ouis auium & auenis viuunt incolæ.

4 Ouibus.

Galeſus. ¶Galeſus Calabriæ flumen ouium multitudinem quondam fertur habuiſſe. Ho=
Canuſiũ. ratius.lib.2.Car. Dulce pellitis ouibus Galeſi Flumen.¶Canuſium vrbs eſt Ap=
pulię,in qua lanę erant rutili coloris.Iuuenalis Satyra.6.Paſtores.& ouem Canuſi=
Gallia. nam,vlmoſq; Falernas.¶Gallia.Horatius. Nec pinguia Gallicis Creſcunt velle=
ra paſcuis.

ra paſcuis. ℂCalabria/ & Appulia. Colu.lib.8. Generis eximij Calabras / Appu= Calabria.
laſq;/milites noſtri exiſtimabant , earũq; optimas Tarentinas. Nunc Gallicę pre=
cioſiores habentur,earũq; pręcipuæ Altinates. Altinum autem oppidum eſt in pa= Altinum.
lude poſitum,ſimilem Rauennę ſitum habens. Martialis. Velleribus primis Appu
lia prima/ſecundis Nobilis Altinũ/ tertia laudat ouis. Plynius. Lana autem lauda=
tiſſima Appula,& quæ in Italia Gręci pecoris appellatur/alibi Italica. Tertium lo=
cum Mileſię oues obtinẽt. Appulę breues villo/nec niſi Penulis celebres. Circa Ca=
nuſium/ Tarentũq; ſummã nobilitatem habent. ℂTibareni populi ſunt Trapezun Tibareni.
ti imminentes / Chalybibus vicini , ouium præſtantiſſimi cultores. Priſcianus/ſeu
Rhemnius in Dionyſij Geographia. Hic pecorum eſt diues nimirum gẽs Tibare=
num. Hãc prope ſunt Chalybes duriſſima regna colẽtes, Quos labor exercet ſęuus/
ferriq; metalla. ℂAegypt⁹ adeo herbis exuberat/authore Diodoro Siculo, vt oues Aegypt⁹.
bis anno ibidem pariant, biſq; prębeant lanam. ℂHerodotus ait in Arabia eſſe oues Arabia.
cauda trium cubitorum, quã per humũ trahũt. ℂSunt & minutiſſimę oues in Chio
pabuli inopia, quarum tamen lacte caſeus cõficitur laudatiſſimus. Ibidem agni ſta=
tim a partu matrem paſtorẽq; agnoſcunt/& circa petulca laſciuia ſubſiliunt.

Ornis. 5

ℂPelion mõs Theſſalię. Val.Flac. libro primo Argon. Q̃ tum Peliacas in verti= Pelion.
ce vicerat Ornos.

Odoribus. 6

ℂArabia propter varias herbas/fruticeſq; Aromaticos/tota eſt odorifera. Statius Arabia.
libro primo Syl. Odoriferis Arabum quod doctus in aruis. Calentius. Illi non Ara
bos ſpirabat pectus odores. Plautus. Eiq; Arabico vt fumificem odore. Stroza pa=
ter. An innumeri diues odoris Arabs? Tibullus. Vrãtur odores, Quos tener e ter=
ra diuite mittit Arabs. Idem. Poſſideatq;/metit quicquid bene olẽtibus aruis, Cul=
tor odoratæ diues Arabs ſegetis. ℂSaba. Colu. lib. 11. Cœlitibus/templiſq; Sabæũ
miſcet odorem. Statius lib. 2. Syl. Odoriferos exhauſit flãma Sabęos. Plynius ſcri=
bit Sabęos ditiſſimos ſyluarum fertilitate odorifera. ℂPerſis. Syllius lib. 15. Alte=
ra Achęmenium ſpirabat vertice odorem, Ad hoc alluſit Horatius. Perſicos odi
puer apparatus. ℂAſſyria. Catullus. Fragrantem Aſſyrio venit odore domũ. Pon
tanus. Et rore Idalio/ & Syrio veneremur odore. ℂPanchaia/ & Idaſpes. Claudia= Panchaia.
nus. Quicquid thuriferis ſpirat Panchaia ſyluis. Quicquid odoratus longe blandi=
tur Idaſpes. Tibul. Illic quas mittit diues Panchaia merces/Eoiq; Arabes/diues &
Aſſyria. Pontanus. Vos ego Panchæo ſupplex venerabor odore. ℂIndia. Syllius
lib. 17. Qualis odoratis deſcendit Liber ab Indis. Pontanus. Dona ferens aduecta
Arabo/ac bene olentibus Indis. ℂArmenij Tibullus libro. 1. Iactat odoratos vota
per armenios.

Oraculis. 7

ℂApud Delphos oppidũ Phocidis dabant̃ Apollinis oracula. Plynius. Subeũt in Delphi.
hac reputatione Delphica oracula, velut ad caſtigãdam hoĩm vanitatẽ a deo miſſa.

Oſtreis. 8

ℂOſtrea/ſeu Oſtreę appellãtur aquatiles Conchę, quarũ olim vſus erat in delicijs. Lucrinus.
Optimę fuerũt in lacu Lucrino. Martialis. Ebria Baiano veni modo cõcha Lucrino.
Horatius. Non me Lucrina iuuerint cõchilia. Sergius Orata (qui primus Oſtrearũ
piſcinas habuit) optimum ſaporẽ Lucrinis adiudicauit. ℂGerardaſca ſtagnum eſt
agri Volaterrani / optimis Oſtreis refertũ. ℂBaiæ. Adrianus Cardinalis. Baiana
Oſtrea/Murices Lupoſq;. ℂCircęi. Horatius. Oſtrea Circęis/Miſeno oriunt̃ Echi
ni. ℂAbydus. Mantuanus. Vnus/& Oſtriferam Seſto qui iunxit Abydon.

Oppidis.

9 India. ¶Alexandri magni comites in eo tractu Indię, quem ſubegerant, ſcripſerũt quinq; milia oppidorum fuiſſe, Indiamq; tertiam partem eſſe terrarum omnium/ & multitudinem gentium innumeram probabili ratione. Indi enim prope gentiũ ſoli nũq̃ emigrauere ſuis finibus.
Betica. ¶Betica olim habuit oppida. 175.

Oleribus.

10 Syria. ¶Syria in hortis operoſiſſima oleribus abundauit. Vnde natum Adagium. Multa Syrorum olera.

Onagris.

11 Phrygia. ¶Onagri ſyluestres aſini pręcipui ſunt in phrygia & lycaonia.
Mauritania. ¶Sunt & in Mauritania curſu pernices/ citoq; deſiſtentes, quos anhelos venatores propterea facile capiunt.
India. ¶In India reperiuntur agreſtes/ equi magnitudine/ capite pene rubenti/ oculis cæruleis/ vno in fronte cornu.

¶Onocrotalis.

12 Gallia. Sept. ¶Onocrotalos aues, Olorum ſimilitudinẽ habentes/ Gallia Septẽtrionalis/ Oceano proxima mittit.

Onychite.

13 Arabia. ¶Onychitem gemmam in Arabiæ montibus/ nec vſq̃ alibi naſci veteres putauerunt.

Alijs rebus.

14 ¶Othonen/ & Oenãthem herbas habet Syria. ¶Opalos gẽmas, India. ¶Ocram pigmentum, Topazonos inſula. ¶Obſidianum lapidem, Aethiopia. ¶Oryges feras, Africa. ¶Origanum herbam Bœotia.

¶RAVISII TEXTORIS CORNVCOPIAE.

¶De litera P.

1 Pice, Indi/ Narycia/ Ida/ Illyria/ Apolloniatæ.
2 ¶Palmis, Eggada/ Aegyptus/ Idume/ Hiericus/ Babylonia/ Arabes/ Pharos/ Selinis/ India/ Canaria/ Tylos/ Thebæ.
3
4 ¶Pomis. Tybur/ Phæacia/ Anio/ Phaliſci/ Aſpagones/ Fortunatæ inſulæ.
5 ¶Plumbo. Mitteris/ Caſſiterides.
6 ¶Pantheris, Hircania.
7 ¶Pinis, Atlas/ Ida/ Lycæus/ Simois/ Męnalus/ Oſſa/ Othrys.
8 ¶Portis, Thebæ.
9 ¶Piſcibus, Aulis/ Bænacus/ Gnydos/ Nilus/ Thule/ Gedroſi.
10 ¶Populis arboribus, Sperchius/ Padus/ Creta.
11 ¶Papyro, Aegyptus/ Nilus/ Euphrates.
12 ¶Prunis. Damaſcus.
13 ¶Pyris, Cruſtuminum/ Calabria/ Falernus.
14 ¶Porris, Aricia/ Tarentum/ Aegyptus.
15 ¶Phaſianis, Phaſis.
16 ¶Paludibus, Nilus/ Rauenna/ Sicambri.
17 ¶Portentis. Nilus.
18 ¶Pruinis, Scythia.
19 ¶Pharetris, Creta/ Gnoſos/ Gortyna/ Cydon/ Lycia.
20 ¶Purpura, Melibœa/ Laconia/ Cos/ Tyros/ Sidon.
21 ¶Placentis, Picenum.

¶Pyramidibus,

¶Pyramidibus, Aegyptus. 22
¶Procellis, Syrtis. 23
¶Pectinibus / & pectunculis, Tarentum / Mitylene. 24
¶Pecore, Phyllos / Tartari / Sclaui / Pannonia / Orchomenos / Anglia. 25
¶Pabulis, Morauia / Erithrea / Germania. 26
¶Pernis piſcibus, Pontiæ. 27
¶Pſymmythio, Rhodos. 28
¶Pumicibus, Scyros / Aeoliæ. 29
¶Perſicis. Perſis / Aegyptus. 30
¶Paliuro, Cyrene. 31
¶Ptiſana, Vtica. 32
¶Panico, Aquitania / Pontus. 33
¶Portu, Aulis / Anthedon / Munychia / Lycia. 34
¶Pardis, Africa. 35
¶Priſtibus, India. 36
¶Plataniſtis piſcibus, Ganges. 37
¶Phœnice, Arabia. 38
¶Palumbibus, Volaterra. 39
¶Pſytacis, India. 40
¶Phaleridibus / & Phalocrocoracibus, Seleucia. 41
¶Pellibus, Tana. 42
¶Panibus, Scolus. 43
¶Pelamidibus, Alyzones. 44
¶Peloridibus, Pelorus. 45
¶Peponibus, Campania. 46
¶Petroſelino, Macedonia 47
¶Paphagis, India. 48
¶Perdicibus, Paphlagonia. 49
¶Paleſtra, Sparta. 50
¶Alijs rebus, alia quędam loca. 51
¶Populo / & diuerſis reb⁹. Parrhiſiorũ Lutecia. 52

Pice. 1

Plynius. Aſia picem Indicam maxime probat, Græcia Piericam, Naryciam Virgilius libro ſecundo Georgico, dicens. Et iuuat vndantem buxo ſpectare Cytorum, Naryciæq; picis lucos. Eſt autem Narycia / ſeu Narycium oppidum Volſcorũ. Columel. libro. 11. Sobolem dabit illa capacem Naryciæ picis / aut Actęi mellis Himetti. Michael Anglicus. Nigrior Illyrica / Narycia ve pice. ¶Eſt & circa Idam in Troade pix plurima. Virgilius libro tertio Georgico. Idęaſq; pices, & pingues vnguine cæras. ¶Illyrium / ſeu Illyria Epyri regio Italiæ propinqua pice quoq; abũdat. Ouidius. Adde ꝙ Illyrica ſi iam pice nigrior eſſem. Idem. Nigrior Illyrica cui pice ſanguis erat. ¶Theopompus apud Plynium teſtis eſt In Apolloniatarum agro picem foſſilem non deteriorem Macedonica inueniri.

India. Narycia. Ida. Illyria. Apolloniatæ.

Piceis Arboribus. 2

¶Picea arbor frequens eſt in Pado. Vnde impoſitum fluuio nomen. Pades enim Picea Gallice vocatur, inquit Plynius. Padus.

Palmis.

Egggda. ¶Apud Heſſenos populos vrbs eſt Eggada nomine,fertilitate/ & nemoribus pal-
Aegyptꝰ. metorum nobilis. ¶Aegyptus. Plynius. Palma (inquit)quæ fert Myrobalanum,
probatiſſima eſt in Aegypto. Quintianus. Inuenta menſis palma mox Aegyptia.
Idume. ¶Idume prouincia Syriæ palmis luxuriat. Lucanus. Et arbuſto palmarum diues
Idume. Virgilius libro tertio Georgic. Primus Idumęas referam tibi Mantua pal-
mas. Horatius. Et vngi Pręferat Herodis palmetis pinguibus. Syllius. Palmiferaq;
ſenex bello domitabit Idumen. Idem. Cyprō Idumęas referat de Pallade palmas.
Hiericus. Politianus. Ac ſuas nobis opulēta palmas Mittet Idume. ¶Hiericus oppidum eſt
Idumęę, in cuius agro Strabo ait palmetum eſſe centum ſtadiorꝫ. Plynius Hiericū-
tem palmetis conſitam/ & fontibus irriguam vocat. Idem. Sed vt copia(inquit)ibi
Babylonia atq; fertilitas/ ita nobilitas in Iudæa, Nec in tota, ſed Hiericunte maxime. ¶In Ba-
bylonia per omnem regionem palmæ ſunt ſua ſponte naſcentes. plęręq; fructiferæ.
Arabia. ¶Arabia. Ouidius libro decimo. Palmiferos Arabes. Panchæaq; rura reliquam.
Pharos. ¶Pharos Aegypti inſula. Ouidius lib. 2. Eleg. Quę colis & Memphim, palmife-
Selinis. rāq; Pharon. Mantuanus. Palmiferāq; Pharon Lybicis quæ cingitur oris. ¶Selinis
vrbs iuxta Lilybęū. Syllius. Audax Hybla fauis, palmis quoq; onuſta Selinis. Vir-
gilius libro tertio Aenei. Teq; datis linquo ventis palmoſa Selinis. ¶Plynius ſcri-
Iudæa. bit Iudæam eſſe inclytam palmis. ¶Eſt & in Lyguria caſtrum S. Romuli palmis
Canaria. nobilibus refertum. ¶Canaria vna ex Fortunatis inſulis abundat palmetis Cario-
tas.i. palmarum fructus ferentibus. Martialis. Notæ Cariotides theatris. Statius.
Tylos. Prægrandes Cariotides cadebant. ¶Tylos inſula maris Perſici/ palmas/ oleas/ vi-
Thebę. tes/ ficos/ & varia pomorum genera profert. ¶Thebę Aegyptię palmis itidem fœ-
cundæ fuerunt. Statius. Seu quæ palmiferę mittunt vęnalia Thebæ.

4 Pomis.

Tybur. ¶Tybur oppidum non procul Roma/ pomis abūdauit. Columel. libro vndecimo.
Phęacia. Et turris lacus/ & pomoſi Tyburis arua. ¶Phæacum regio tanta pomorum vberta-
te claruit, vt prematuris fructibus noui ſtatim ſuccederent. His autem pręfuit Al-
cinous. Statius libro primo Syl. Quid bifera Alcinoi laudem pomaria/ voſq; Qui
nunq̄ vacui prodiſtis in aera rami? Mantuanus. Alcinoi ſyluas canit, & Phęacia po-
ma. Ouidius libro. 13. Proxima phęacum felicibus obſita pomis Rura petunt. Iuue-
nalis Satyra. 5. Illa iubebit Poma dari, quorum ſolo paſcaris odore. Qualia perpe-
tuus phęacum Autumnus habebat. Propertius. Nec mea Phęacas ęquant pomaria
Anio. ſyluas. ¶Anio fluuius Tyburi propinquus etiam pomis abundat. Propertius. Ra-
Phaliſci. moſis Anio qua pomifer incubat aruis. ¶Phaliſci Volſcorum populi etiam abun-
dant pomis. Ouidius lib. 3. Eleg. Quum mihi pomiferis coniunx foret orta phali-
Aſpagones. ſcis. ¶Aſpagones Indiæ populos/ vitis/ Lauri/ buxi/ pomorūq; omnium in Græ-
cia naſcentium fertiles ſcribit Plynius. ¶Omnes Fortunatæ inſulę copia pomorum
Fortunatę inſu. et auium omnis generis abundant.

Plumbo.

5 ¶Mitteris inſula (quę abeſt a Britannia ſex dierum nauigatione) candidum gene-
Mitteris. rat plumbum. Ex aduerſo (inquit Plynius) Celtiberię complures ſunt inſulę. Caſ-
Cantabria ſiterides dictę a Gręcis, fertilitate plumbi. ¶Cantabria nigro abundat plumbo.

6 Pantheris.

Hyrcania. ¶Hyrcania Scythię pars Pantheris/ Pardis/ & Tygribus abundat.

7 Pinis.

Atlas. ¶Atlas mons. Auſonius. Nec Pinifer Atlas Amphitrioniadem puerum. Quin-
Ida. tianus. Quo graue Piniferi collum premeretur Atlantis. ¶Ida. Statius lib. 3. Syl.

Pergame

Pergame pinifera multo precioſior Ida. ¶Lycæus mons Arcadiæ. Statius libro Lycęus.
ſeptimo Thebai. Nec ſua Pinigero magis adnatet vmbra Lycæo. ¶Simois fluuius Simois.
Phrygię. Statius libro. 12. Pinigeri rapitur Simoentis ad amnem. ¶Męnalus. Vir= Męnalus.
gilius. Pinifer illum etiam ſola ſub rupe iacentem Męnalus/ & gelidi fleuerunt ſaxa
Lycæi. ¶Oſſa mons Theſſaliæ. Lucanus. Quantus Pinifere Boreas quum Thra=
cius Oſſæ Rupibus incubuit. ¶Othrys. Valeri. Flac. Parnaſi lateant iuga/ ceſſerit
Othrys Piniger.

Portis. 8

¶Aegyptiæ Thebæ centum portis nobiles fuerunt. Iuuenalis. Ecce vetus Thebe Thebæ.
centū iacet obruta portis. Priſcianus/ ſeu Rhemnius in Geographia Dionyſij. Qui
veteris/ claręq; colunt ſub moenia Thebes. Val. Flac. Et centumgeminæ Lagi na=
ualia Thebę. Plynius. Et Dioſpolis magna/ eadem Thebę/ portarum centum nobi=
lis. Pontanus. Hinc ad centiforem Nili ſubit hoſtia Theben.

Piſcibus. 9

¶Aulis vrbs/ ſeu portus Euboię piſcibus abūdat. Ouid. lib. 12. Bœotaq; tellus Au Aulis.
lide piſcoſa puppes tenuiſſet ituras. ¶Bęnacus lacus. Petrarcha. Carmine/ piſcoſo Bęnacus.
referens accepta Bęnaco. Vbi primā corripuit, quę a Virgilio producitur. ¶Gny= Gnydos.
dos Lycię ciuitas. Ouidius lib. 10. Piſcoſamq; Gnydon, grauidāq; Amathūta me=
tallis. ¶Multa ſunt in Nilo piſciū genera, inter quos numerant̃ Lepidothus/ Cora= Nilus.
cinus/ Porcus/ Phagonus/ Silurus/ Citharus/ Aloſa, Ex teſtaceis Dilichius/ Phiſcus/
Boſites. ¶Tanta eſt in Thule inſula piſcium multitudo, vt ligni loco comburantur Thule.
ab incolis. ¶Gedroſi Indię populi (qui Arbim amnem incolunt) fores in domi= Gedroſi.
bus, maxillis piſcium/ & beluarum faciunt, & oſſibus tecta contignant.

Populis arboribus. 10

¶Sperchius fluuius Theſſalię. Ouidius lib. 1. Meta. Populifer Sperchius/ & irre= Sperchiꝰ.
quietus Enipeus. ¶Padus. Ouidius lib. 2. Eleg. Frigidus Eurotas/ populiferq; Pa= Padus.
du. Mantuanus. Populiferq; Padus/ Lacedęmoniuſq;/ Eurotas. Idem. Iam mea po
pulifer cerneret ora padus. ¶Populos nigras, efficaciſſimas habet Creta inſula. Creta.

Papyro. 11

¶In Lacunis Nili naſcunt̃ iunci, ex quorū tenuiſſimis fiſſuris cōtexuntur chartæ et
vela/ & veſtes & ſtragula. Eſt aūt Papyrus frutex naſcēs in paludibus Aegypti/ aut Aegyptꝰ.
quieſcētibꝰ aquis Nili. Papyrū oſtēdit primus in Aegypto Alexāder. De Papyro,
Lucanꝰ. Nondū flumineas Mēphis cōtexere Biblos Cœperat. Ouidi. lib. 15. Perq;
Papyriferi ſeptēflua flumina Nili. Idem. Ipſe Papyrifero qui non anguſtior amne.
Martialis. Perdite Nilacas Muſæ mea dāna papyros. Apuleiꝰ. Modo ſi papyrum
Aegyptiā argutia Nilotici calami inſcriptā nō ſpreueris inſpicere. Plynius Papyrū
(inquit) naſcitur in paluſtribus Aegypti/ aut quieſcētibus Nili aquis, vbi euagatæ
ſtagnāt, duo cubita nō excedēte altitudine gurgitē. ¶Nuper & in Euphrate naſcēs
circa Babylonem, Papyrum intellectum eſt eūdem habere vſum, quem carthę.

Prunis. 12

¶Damaſcus vrbs Syriæ optimis abundat prunis, quæ Damaſcena vocantur. Co= Damaſcꝰ.
lumel. lib. 11. Armenijſq;/ & Cęreolis/ pruniſq; Damaſci. Plynius lib. 15. In pere=
grinis arboribus dicta ſunt Damaſcena/ a Syriæ Damaſco cognominata. Statius li=
bro. 1. Syl. Quod ramis pia germinat Damaſcus.

Pyris. 13

¶Plynius ait Cruſtumina Pyra cunctis eſſe gratiſſima. ¶Abundant & Pyris Ca= Cruſtumi
labri, quæ conſueuerūt hoſpitibus apponere. Horatius. Non quo more Pyris veſci num.

Calabri. Calaber iubet hoſpes. Hinc Adagiū. Calabri hoſpitis Xenia. ¶ Cruſtuminis pro-
Falernus. xima ſunt Falerna a potu, quoniam tanta vis ſucci abundat.

14 Porris.

Aricia. ¶ Aricia vrbs Italiæ porris abundat. Martialis. Mittit pręcipuos nemoralis Aricia
Tarētum. porros. ¶ Tarentum. Idem Martia. Fila Tarētini grauiter redolētia porri. ¶ Ply-
nius ait laudatiſſimum porrum eſſe in Aegypto/ mox Orchiæ/ atq; Ariciæ.

15 Phaſianis.

Phaſis. ¶ Phaſiani a Phaſide Colchorū fluuio dicuntur, ꝙ ibi ſint frequentes. Lactantius.
Cernitur & mixtam Phaſidis inter auem. Martialis lib. 13. Argiua primū ſum de-
portata carina, Ante mihi notum nil niſi Phaſis erat. Stroza pater. Phaſiacis robur
profuit alitibus. Stroza filius. Seu perquirere Phaſias volucres.

16 Paludibus.

Nilus. ¶ Nilus. Statius libro tertio Syl. Vnde paludoſi fœcunda licentia Nili. ¶ Rauēna.
Sicābri. Syllius libro octauo. Lenta paludoſæ proſcindunt ſigna Rauēnæ. ¶ Sicambri po-
puli Germaniæ Rheno proximi in paludibus habitant. Propertius. Ille paludoſos
17 memoret ſeruire Sicambros.

Nilus. Portentis.

18 ¶ Nilus, Stroza filius. Et portentiferi naſſet vada noxia Nili.

Scythia. Pruinis.

¶ Scythia/ Riphæi/ Caucaſus, Strymon fluuius Thraciæ perpetuis rigent pruinis.
Virgi. lib. 4. Georgi. Aruaq; Riphęis nunq̄ viduata pruinis. Marullus. Modo ar-
tus Scythicis pares pruinis. Claudianus. Caucaſeas captiua bibunt armenta pruina.

19 Pharetris.

Creta. ¶ Creta. Virgil. lib. 3. Georgi. Armaq;/ Amyclęūq; canem/ Creſſamq; pharetam.
Gnoſos. ¶ Gnoſos & Gortyna vrbes Cretæ. Lucanus lib. 3. Creta vetus populis/ Gnoſoſq;
Cydon. agitare pharetras Docta/ nec; Eois peior Gortyna ſagittis. ¶ Cydon vrbs Cretæ.
Ouid. libro. 8. Meta. Armaq;/ equoſq;/ habituſq;/ Cydonęaſq; pharetras. ¶ Lycia.
Lycia. Statius lib. 6. Theb. Cętera pars lyciis gaudet contenta pharetris. ¶ Mœdia. Ma-
Mœdia. rullus. Non tot ſpicula Mœdicis pharetris.

20 Purpura.

Meliboea. ¶ In Meliboea vrbe Theſſaliæ claruit vſus purpuræ. Virgi. lib. 5. Aenei. Purpura
Męandro duplici Meliboea cucurrit. Lucretius libro. 2. Meliboeaq; fulgens Purpu
Laconia. ra/ Theſſalico concharum tecta colore. ¶ Plyn. ait in Laconia purpuram optimam
fieri conſueuiſſe. Hora. Nec Laconicas mihi Trahunt honeſtæ purpuras clientes.
Martia. Te nec Amyclęo decuit liuere veneno. Nec Miletꝰ erat vellere digna tuo.
Cos. Stroza filius. Oebalis Herculeo non debet purpura tm̄ Ingenio. ¶ Bombycinā ve-
ſtem texere Pamphila Platis filia in Co inſula prima docuit. Martialis. Nec Coę re
Tyros. ferunt iam tibi purpuræ. ¶ Tyros. Martialis. Quicquid Agenoreo Tyros iproba
Sidon. cogit Aheno. Tibullus. Illi ſelectos certēt prębere colores, Africa puniceum/ pur-
Catthago pureūq; Tyros. Idem. Vellera det ſuccis bis madefacta Tyros. ¶ Sidō & Ancon.
Syllius lib. 8. Stat fucare colus/ nec Sidone vilior Ancon. ¶ Plynius de Carthagine
loquens. Nunc omnis (inquit) nobilitas conchilio/ atq; purpura conſtat. ¶ Pur-
21 puras piſces habent Siggum & Lectum Idæ promontoria.

Picenum. Placentis.

¶ Picentes pane laudantur, quem conficiebant ex alicæ materia macerata. Hic ob
duriciam frangi non poterat, niſi lacte/ mulſo ve mollitus. Martialis. Picentina Ce-
res niueo ſic nectare creſcit, Vt leuis accepta ſpongia turget aqua. Pamphilus. Non

Alicæ

Alicæ panes,non quas tibi terra Placentas Picentina dedit.

Pyramidibus. 22

¶Pyramides lapideę fuerũt ſtructurę in Aegypto, quas reges ſumptu maximo eri- Aegypt⁹.
gebãt/aut in oſtẽtationẽ diuitiaꝝ/aut in vſum ſepulturę/aut ad excitãdũ populi tor-
porem. Earũ vna.360.milibus hoim / viginti annorũ ſpacio cõſtructa fertur/tanta
quidẽ rerum prodigẽtia, vt in Raphanos/alliũ & Cępas (quibus operarij veſcebã-
tur) 1800.talẽta erogata ſint. Martialis. Barbara Pyramidũ ſileat miracula Mem-
phis.

Procellis. 23

¶Syrtis, Charybdis/Sylla/Malęa/ Caphareus/marina dicuntur pericula/ procellis Syrtis.
frequẽtibus agitata. Pamphilus. Perq; procelloſas Syrtes/ per ſaxa Malęæ. Per ma-
re,quod rapido vortice Sylla trahit.

Pectinibus. 24

¶Pectines piſces ſunt lati,quib⁹ abũdat Tarẽtũ. Horat. Pectinib⁹ patulis iactat ſe Tarentũ.
molle tarẽtum. Ply. ait laudatiſſimos eſſe pectines Mitylenis, in Aegypto vero pe-
ctũculos.

Pecore. 25

¶Phyllos regio Arcadiæ. Statius lib. 4. Theb. Aptior armentis Mydea pecoro- Phyllos.
ſaq; Phyllos. ¶Tartari populi, quum frugibus careant, pecore tamen abundant. Et Tartari.
quoniam aquarum ſunt pauperes/ equinum ſanguinem bibunt. ¶Sclaui regionem Sclaui.
habitant adeo feracem, vt bis in anno grauidas habeant pecudes. quę quater tondẽ-
tur. ¶Volaterranus ait Pannoniam pecoribus & vitibus abundare, ſed olei paupe- Pannonia.
rem eſſe. ¶Orchomenos vrbs Arcadię/ Polymelos a pecoris copia nomen meruit. Orchome.
¶Angli pecore abũdãt/ laniſq; molliſſimis, quoquoverſus exportatis. Viuaria ani- Anglia.
malium ad tria millia in tota inſula cernuntur, inquit Volaterranus.

Pabulis. 26

¶Morauia ſterilitatem olei/ & vini, Pabulorum/frumenti, pecoriſq; copia abunde Morauia.
penſat. ¶Erithrea inſula Hiſpaniæ/ tantæ eſt fœcũditatis, vt oporteat pecudes pa- Erithra.
buli copia, excreatione ſanguinis purgari. Cuius rei cauſa, ea finguntur, quæ de Ge-
ryonis armentis dicuntur. ¶Plynius ait nihil eſſe laudatius Germaniæ pabulis. Germania

Pernis. 27

¶Pernæ piſces de genere concharum, frequentes ſunt circa Pontias inſulas. Pontiæ.

Pſymmythio. 28

¶Pſymmythium/ ſeu Ceruſſam parit Rhodos inſula. Rhodos.

Pumicibus. 29

¶Pumices dicuntur lapides eroſi amne, leuigandis corporibus aptiſſimi. Laudan-
tur in Melo, Scyro, & Aeolijs inſulis. Reperiuntur & in Sicilia nigri coloris. Scyros.

Perſicis. 30

¶Perſica dicuntur a Perſide regione his abundante. Habet Aegyptus Perſicum Perſis.
arborem ſimilem pyro.

Paliuro. 31

¶Paliuro arbori Cyrenaica regio ſuam poſtponit Loton. Cyrene.

Ptiſana. 32

¶Ptiſanæ potioni (cuius laudibus Hippocrates volumen vnum dicauit) bonitas Vtica.
præcipua Vticenſi. In Aegypto fit ex hordeo.

Panico. 33

¶Panico cibo præcipue vtitur Aquitania. Ponticæ gentes nullum panico præfe- Aqtania.
runt cibum.

Portu.

Aulis. ¶ Aulis vrbs Euboię portum habuit.500.nauium capacem. ¶ Strabo ait Antho-
Anthedō. donē Bœotię vrbē portuoſam eē. ¶ Munychia vrbs Atticę habuit ſtationē.400.
munychia nauiū capacē. ¶ De Lycia, Seneca in Theb. Tutāq; crebris portubus Lyciā videt.
Lycia. Pardis.

34 ¶ Pardos in Africa, Syriaq; eſſe creberrimos ait Plynius. Capiuntur & in regione
Africa. Mauritaniæ. Sunt & in Caria/ac Lybia prælongi admodum, animo imbelles, ſaltu agiles, pelle adeo dura, vt ferro non cedat.

35 Priſtibus.
India. ¶ Priſtes piſces ſunt in mari Indico.200.cubitorum.

36 Plataniſtis.
Ganges. ¶ In Gange reperiuntur Plataniſtæ piſces.15.cubitorum.

37 Phœnice.
Arabia. ¶ Phœnicem auem annis.690.viuentem ſola fert Arabia. Claudianus. Hæc fortunatus nimium Titanius ales Regna colit, Soliſq; plaga defenſus iniqua Poſſidet intactas ægris animalibus oras.

38 Palumbibus.
Volaterra. ¶ In agrum Volaterranum Palumbes quotānis aduolant e mari.

39 Pſytacis.
India. ¶ India Pſytacū mittit/auem humanę vocis docilē. Claudianus. Et ſi qua loquēdi Gnara/coloratis viridis defert ab Indis. Nunc etiā aduehunt ex Luſitania/inſuliſq; Aethiopicis. Phaleridibus.

40 ¶ Phalerides aues habet parthorum Seleucia. Aquaticarum laudatiſſima Aſia.
Seleucia. ¶ Phalocrocoraces aues Balearium inſularum ſunt peculiares.

41 Pellibus.
Tana. ¶ Ex Tana Venetorū caſtello exportant pelles & mācipia, quę Sarmatę mercant, vocātq; Carcaſos.

42 Panibus.
Scolus. ¶ In Scolo Bœotiæ vico laudatiſſimi fiebant panes.

43 Pelamidibus.
Alyzones ¶ Pelamidum piſcium copiam habent Alyzones populi. Strabo ait etiam reperiri in anguſtijs Byzantij.

44 Peloridibus.
Pelorus. ¶ Pelorides piſces dicuntur a Peloro promontorio, vbi ſcatent.

45 Peponibus.
Cāpania. ¶ In Campania/Pepones optimi ſponte proueniunt.

46 Petroſelino.
Macedo. ¶ Optimum Petroſelinum veniebat quondam ex Macedonia.

47 Pœphagis.
India. ¶ Habet India Pœphagum animal duplo magnitudinem equi excedens.

48 Perdicibus.
Paphlago. ¶ Theophraſtus dixit perdices eſſe in Paphlagonia duplici corde.

49 Paleſtra.
Sparta. ¶ Fuerunt Spartani clariſſimi pugiles/& Paleſtritæ. Propertius. Multa tuę Sparte miramur iura paleſtrę. Stroza filius. Spartaneq; artes verſare/doloſq; paleſtræ.

50 ¶ Alijs rebus.
¶ Parthenium pigmentum habet Aegyptus. ¶ Purpuriſſum colorē India. ¶ Panacem herbam Clitorus mons. ¶ Panacem vnguentū Arabia. ¶ Philoginon gemmam/Porphyritem lapidem/Perſeam arborem Aegyptus. ¶ Phattagam animal/

Porphyrum

Porphyrum ſerpentem India. ¶Parnopũ auem, Galatia. ¶Pardalim & Perſeum piſces. Mare rubrum.

¶Populo & diuerſis rebus Parrhiſiorũ Lutecia.

GRæci ſuas hiſtorias intermixtis vbiq; mendaciis poſteritati fecerunt memorabiles, aut etiam fabuloſas, ſic vt permultæ fidem authoribus ſuis derogauerint, eoſq; Mythologicos potiuſq̃ hiſtoricos fecerint appellari. Nam ꝗ Xerxes tot ex vniuerſo Oriente Myriades contraxerit/ Soli tenebras multitudine iaculorum induxerit/ iniecerit Neptuno compedes, eius equis fluuius in potu non ſatis fuerit, equa in exercitu leporem pepererit, quis non videt hoc ipſũ adeo difficile eſſe, vt fieri non poſſe/ magis q̃ factum credatur? Laborauit ſemper hoc morbo Græcia, vt ex re nihili arduam, & velut Atlantem ex Pygmæo/ ex formica faciat Elephantem. Cuius inanes glorias ſi imitarentur Gallia, non ſolum rerum vbertate omnibus ali js locis poſſet contendere, ſed pura & aperta veritate, ac ne adiecto quidem figmenti aſſe, victoriam præripere. Quid enim habẽt, quo careamus? Nec de Gręcis tãtum, ſed eximijs rerum oſtẽtatoribus Italis loquor, qui ſe hactenus mirãtur, vt nihil incantatum reliquerit. Nullum eſt Tuſculanum/ nulla villa/ nullus vel mõticulus/ vel fonticulus/ nulla terra q̃tulicunq; vini ferax, quam ſilentio dimiſerint inuolutam. Plena ſunt variis artificibus (quos nubium tenus extollunt) eorum volumina. Pictoribus/ Statuariis/ Sculptoribus/ Architectis/ rerum inuentoribus/ nautis fabris/ aurigis/ pugilibus ſibi placent immodice, ita vt vtraq; gens de inani ambitio ne certamẽ ſuſcepiſſe videatur. Cõmune eſt & ingenitum fortaſſe hoc populo vtriq; malum/ vt Olympum ex paruo producant tumulo. Nihil habent, quod inſictũ prętermiſerint. Nec ipſis quoq; hiſtrionibus ſua laus non impertita. Quid luſtionibus? Suas meretrices, Thaidem, Phrynem/ Laidem/ Glyceram/ Rhodopem/ aliaſq; permultas inflatis extulerunt buccis, adeo ſui memoriam timuerunt cum corporibus ſepeliri. Quanta ergo (dii boni) ſi eorum ſimiles eſſemus, et futili commendatione moueremur, laudandi noſtri ſeſe offert occaſio, quum nemo non videat nullis omnino humanæ vitæ neceſſariis rebus (quas vbiq; ſuarum regionum habuerint) modicam Galliæ partem, nedum Galliam totam carere. Dicant nobis (et herbam dabimus, modo nihil cominiſcantur) quid vnq̃ dignũ laude in ſuo ſolo viderunt, cuius penuria nos laboraſſe conuincant? Afferãt Gręci ſuas Athenas/ Spartam/ Mycenas/ Argos. Romani ſuum (ſi diis placet) mundi caput. Leui brachio reſiſtemus/ aut etiam labore nullo. Namq; incruentam bonorum omnium victoriam ſola nobis comparabit Lutecia, In cuius commendationem ſi aliquantulum velim⁹ prorumpere, nos ab vniuerſis eorum vrbibus vinci non permittet. Eo veniant aliquid quęſitum, quid non inuenient? Nihil eſt boni i hoc noſtro Cornucopiæ, quod ibidem non ſuppetat abunde. Terra eſt ſuis diuitiis cõtenta, et vbertate genuina ſatis luxurians. Ne tamen aliquid ad ſaturitatem deeſſe putes, ſcatet externis opibus. Habet Calabrię armenta/ Alutam Sicyonis/ Amomum Aſſyriæ, Apes hymetti/ Aulæa Babylonis, Aegyptium acetum, attagenas Ionicas, Perſicum Aroma, Cytori buxos/ Bombycem Arabicam, Boues Celaduſæ/ Balſamum Iudęæ. Crocũ Ciliciæ, canes Epyri, cretam Cymoli, Cannabem Scythiæ, Corylos Auellæ, Coſtum Arabiæ, Caſeos Trebulanos, Pãchaiæ Cynnama, Columbas Dodonæ, Conchas Lucrini, Cayſtri Cycnos/ Noricorum Chalybem/ Corinthi crateras/ Cytrum Mauritanię, Cępas Cumarũ/ equos Aſturiæ/ ebur Indiæ/ Frumentũ Eleuſis/ Numydię

gallinas,maris rubri gēmas,hortos Phęacum,Mileti lanas,lac Saſſinę,lētē Peluſij, linū Aegypti/mel Hyblę/marmor Numydię/metalla Themeſes, meſſes Africæ, myrrhā Arabię,nardū Perſidis,napos Amiterni/Venafri oleū,Velitrarum oua. Galeſi oues,odores Aſſyrię/Narycię picē/palmas Idumęas. Nec deſunt Phęacum poma/pruna Damaſcena/porri Tarentini/ Meliboea purpura/placentæ picentinę Pæſtanæ roſæ/reſina Aegyptia/Aeoliarum ſulphur,Saccarum Indiæ. Abundat quoq; Tapetibus Alexandriæ/turdis Germaniæ, vnguentis Perſarum/ Gangis vnionib⁹. Alienigena non vtitur vino,quoniam genuinum habet/qđ longe pręſtat cæteris, Vtinam fieri poſſet, vt abſtruſi diuitum eius vrbis theſauri prodirent in lucem/& omnium oculis videndi proponerentur. Mirareris vnde tāta farrago, aut quibus fodinis eſſet eruta. Non videretur tibi mentitus Adrianus imp. quē dixiſſe ferunt plus eſſe auri in rerum natura,q̄ reliquorum metallorum. Plęriq; externi (q̄ illuc ſe conferunt)diuitias minores eſſe fama hoc arguunt, ꝙ non videant ſtadiatas domorum porticus /et ædificia forinſecus ſpecioſa, Parrhiſienſes non ſunt vt plærią; hominum,qui ſubligaculum induti paſſim oſtentant, Itali quicquid habent, pompis exponunt, vt oculos tranſeuntium paſcant & in admirationem rapiant. Domorum atria & fores exornant magnifice, ſed ſi introſpiceres, Pape/q̄ nihil intus præter aream nudam reperires. Contra vero Luteciani ſuas opes diſſimulant,nec maioribus q̄ deceat,modulis ſe metiuntur,ita vt quam prima fronte ſuſpicareris eſſe pauperem,opulentiſſima ſit Lutecia,in qua (vt ad cetera transeamus) ſi varios omne genus artifices inquiras, angulatim/vicatim et domeſticatim reperies, Si purpuram/flammearios/& Lanarum infectores,ipſa etiam dabent ſuburbia. Pannis ſericis ſcatent officinæ. Aromatibus, Vnguentis ,odoribus,Myropolarum apothecæ. Fabris ferrariis,abietariis,Phrygionib⁹, calceolariis ſutoribus,placentariis,Lanionibus,propolis,cetariis, venatoribus, vnguentariis,figulis, vaſcuḷariis,trapezitis,plena ſunt omnia. Vrinatores gemmarii,cultrarii/ Oenophori ,tibicines,grammatei,comoedi,cauſidici,piſtores,condimentarii,mulctores,aurigę,ſagittarii,bibliopolæ,cytharoedi,excubitores,cellarii, Atrienſes, bractearii,remiges,helciarii,pęgaſarii,tabelliones,chirurgi,tonſores piſcinarii, muliones,organarii nullibi nō ſunt. Inuenies & medicos,qui coeliacis,Comitialib⁹ Cardiacis,podagricis, Febrientibus ,maniacis, Lippientibus , tētiginoſis, Lethargicis, paralyticis,torminoſis,hydropicis,& quouis morbo laborantibus medeantur, quiq; a Proſerpinæ peculio homines iam conclamatos ad vitam reuocent. Occurrunt philoſophi Peripateticis acutiores,ſeueriores Stoicis, Academicis diuiniores. Grammaticorum ſcholis nihil nebuloſum,nullus Perſius non declaratus, nullus Lycophron imperuius,nullus Fabii ſcrupus non emaculatus . Poetarum carminibus ſtrepunt compita, Præceptis Rhetorum fulminant gymnaſia, Sophiſtarum nodis vincitur Protagoras, Arithmeticorum numeris Euclides, Geometrarum menſuris Ptolomæus. Calcographorum typi demortuas prius diſciplinas euētilāt, Publicis profeſſorum lectionibus, doctrinas olent pulpita. Quid autem Papyrii ingenio tantopere garriunt & intumeſcunt Romani? Inuenies illic ſeptemnes infantulos,in quibus ſenilē miraberis iam cū doctrina maturitatē,q q; verbati & ſyllabatim citi⁹ dicto repetent, q̄cq̄d dixeris. Iurares ī matrū gremio literas cū lacte ſuxiſſe. Vtriuſq; iuris tanta eſt ibidem celebritas, vt loquētē bibliothecā Iuſtinian⁹ reliquiſſe videat̃ . Aſſidua pædagogoꝝ ſedulitas, īculpata p̄ceptoꝝ ſeueritas traheret te in admirationem. Sacris literis tantus habet̃ honos, vt Theologoꝝ legiones et cēturias reperire poſſis, Quis autem Lacedæmoniorum Ephoros et harmoſtas,

Cretenſium

Cretenſium Coſmos,Romanorum dictatores,conſules/tribunos/prætores/trium=
uiros/patricios/queſtores/po:ntifices Max.& flamines ſenatui conferat Luteciano,
cuius tanta eſt grauitas, vt ſolo quoq; aſpectu ſceleratos a flagiciis deterreat.In con=
feſſo eſt Romanorum magiſtratus pecunia ſępenumero corruptos fuiſſe, vnde &
Iugurtha fratris Hyempſal.s per dolum occiſi meruit impunitatem,Luteciano ve=
ro ſenatui ſi montes aureos pollicereris,ſi crucem et furcam m.nareris, nihil tamen
proficeres,nec auerteres ab ęquitate.Si(vt cętera curſim abſoluam⁹)bellicis telis ſit
opus,habet Gieri:nanorum frameas,lanceas Hiſpanorum,Rhompheas Thracum,
Iſſos Boiorum/Macedonum Sariſſas,ſibinos Illyricorum/Mœdorum Acynaces.
Nec deſunt ſcibones,tragulę/telones/haſtę/ſudes/Phalaricę/ſemiphalaricę, ceſtra
ſoliferrea,ſcorpij/ſpari,Cateię/rumigeſti/meſanculę/veruta/ Aclydes/ macheræ/
vrbinę.Et ex machinis,teſtudines/Arietes,falces/vineę plutei,muſculi/turres, Sūt
& galeę/thoraces.catafrattę/ocręę/ſcuta,& omnia,quę ars et vſus repererunt. Ex ve
ſtimentis,præter pallium Gręcorum/maſtrugam Sardorum/ Germanorum Rhe
nones/togam et prętextam Romanorum/peplum Troadum/Perſarum Tyaras,re
peries quoq; abollas/adaſos/bardiacos,bardocucullos/barnacidas/ Braccas/ Bra=
chialia/dextrocheria/Calthulas/capitia,caſtulas,chiroditas,chlamydes.lænas, en=
dromydes,cyclades,crocotulas/diphtheras/diploides/ epitogia / exomides flam=
mea,gauſapinas/hemitogia/Lacernas/infulas,Lęnas/Latoſclauos/limbos/ lumba=
ria/mollicinas/parnacides/patagia/penulas/periſcelides/tibialia/Xerāpelinas/ tu=
nicas/perizonia/Polymitos/rhallas/ſtrophia/ſubuculas/ſudaria/ſuppara, et alia fe
re omnia id genus indumenta. Præterea,ſi vaſis quibuſcunq; indigeas,non deerunt
acetabula/ampullę/cacabi/cadi/calathi/caldaria/calices/canthari/ capulę / capiſte=
ria/capruncula/carcheſia/capſę,ciſſimbia,clepſydrę,cophini,cotylę,crateræ, cupę,
cyathi,diotæ,diſci,dolia,fidelię,fiſcinę,gabatæ,gutti,hydrię,lances,lebetes,lechy
ti,lepiſtę. matellę,mortaria,mulctræ,naſiternę,pelues,paterę,pręferricula,ſartagi
nes,ſcyphi,ſcutellę,paropſides,ſportę,tepidaria,trientalia,vanni,vrnę,ſcaphia, ſy
riſca,thargeli,cottabi,et alia huiuſmodi infinita,Vbertim quoq; ſuppetunt flores,
herbæ,metalla, vnguenta,odores,piſces,aues,gemmę.lanę,fontes,marmora,plā=
tę,boues,arietes,arborum fructus,legumina,frumēta,frutices,cibi electiles, et q̣c=
quid ad laute,genialiterq; viuendum ſufficit. Vis imperatorem,regem,aut quem=
uis principem magnifico donare conuiuio? Vęnales tibi quouis tempore proſtabūt
Pauus e Samo,Phrygia Attagena,grues melicę,hœdus ex Ambracia,pelamis
Chalcedonia,murena Tarteſſia,aſelli peſſimuntii,Oſtrea Tarenti,pectunculus
Chius,helops Rhodius,Scari Cilices,nuces Thaſiæ,palma Aegyptia,glans Ibe=
rica,et quicquid cupediarum profunda veſtigauit ingluuies. Quid amplius dicā?
Fatigat me tantarum rerum commemoratio. Taceo reliquiarum capſas aureas , et
ſacraria diuitijs opulenta,¶Nihil de Palacio et plęriſq; magnificis(quarum mate
riam opus ſuperat)domibus audeo ſcribere.Oneri tanto ſuccumberet ſtylus.Nolo
tamen(q̄uis ingenium tantę moli non ſit ſuperfuturum,non aliquid de huius vr=
bis populo memorare.Nemo mentitum me exiſtimet,ſi de' ea(quod de Troia Pa
ris Ouidianus hyperbolice ad Helenam ſcribit)dixero. Vix populum tellus ſuſti=
net illa ſuum,Nam vere terram ipſam populi multitudo proxime onerat,atq; ędi=
ficiorum grauitas.Congregentur forte fortuna in ſpectaculis centum hominum mi
lia,tibi per vicos eunti n:hil abeſſe.nihil videbitur imminutum. Clauduntur vrbes
nonnullę maiori fortaſſe murorum ambitu,quod de Roma nonnulli perhibent.
Sed nihil mirum.Namq; bonam earum partem reperias,nemoribus,vineis, et ar=

boribus conſitam. In hac vero nihil ne angulum quidem non habitatum, nihil po-
pulo vacuum. Vix ipſi præſides, vix conſules/breuiuſculos magna pecunia hortos
ſibi comparant, aut loca domibus vacua, quibus expediti curis, quandoq; deambu-
lent. Res quidem primis ſęculis inaudita, & nulli non miranda maxime. Nūq̄ mi-
hi perſuaſiſſem, quod aliquando audieram, tantum ſcilicet in hac vnica vrbe eſſe po
puli, q̄ tum tres alię totius Europę/maximę contineant. Res tamen ita ſe habet, Idq;
adeo verum eſt, vt ſolus vicus ſpeciem vrbis prę ſe ferat. Quod quum ſolus apud
me quandoq; meditor, totus ſtupeo & miror, vbinam creſcant (quę illi conſumun-
tur) frumenta, vbi lignorum (quæ comburuntur) copia, vbi rerum omnium (quę
ſupra fidem deglubūtur/& velut abyſſo abſorbentur) multitudo. Babylonis (quū
exercitui data eſſet prædæ) poſt. 40. diem intacta pars comperta eſt. Arſit Car-
thago diebus 17. In vrbis Hieroſolymę excidio vndecies centum milia hominum
ferro & fame perierunt. Vno die Syracuſæ maritimum & terreſtrem exercitum cō-
flauerunt, argumentum quidem in omnibus mirandę amplitudinis, Laudantur Ve
netiarum diuitiæ/Mediolani populus/Florentiæ pulchritudo/Bononiæ fœcundi-
tas/Genuæ ſuperbia. Adduci tamen nequeo/vt credam Luteciam rerum omnium
copia non excellere. Nam ſi in ea diutius te contineas/et bonorum vbertatem/po-
puli frequentiam/maieſtatem ſenatus/vęnalium rerum multitudinem/cęteraq; hu
iuſcemodi proſpicienter obſeruaueris/quoquo poſtea foras proſiſceris, ſordebūt
tibi omnia. Nihil huius ratione oculos tuos paſcet. Quod ad populi mores ſpectat,
gens eſt in primis humana et beniuola, Quod licet multis rationib⁹ probari poſſit,
cauſa tamen breuitatis/vnico argumento probabo dictum. Antiquitus Romani
exiſtimabant ſe gande aliquod/et cui nullis meritis reſponderi poſſet, beneficium
contuliſſe, ſi quempiam donaſſent ciuitate/et iure ciuium frui permiſiſſent, adeo vt
propter hoc ipſum/animam debere Fuluio Nobiliori videretur Ennius poeta. Hoc
autem Lutecia nemini recuſat, Barbaros fouet/alienigenas recipit/Hoſtes etiam re-
gni nutrit in gremio/maiori pietate, q̄ parienti ſubueniat obſtetrix/aut nutrix infan
tulo vagienti. Inimici Galliæ ipſo etiam belli tempore non extruduntur. Extrudū-
tur autem? Immo vero fiunt conſiliorum participes, quamuis animo gladiatorio
nos inſpiciant/notentq; animo et deſignent oculis vnumquemq; noſtrum ad
cædem. Nec excipiuntur ſolum, at etiam in maiore habentur precio. Et vt iam
in Epitheis meis conqueſtus ſum, pluris facimus alienæ gētis formicas, q̄ noſtrates
tauros. Veniat nouus neſcio quis verſificator ex Italia/aut ex Græcia eſuriens Grę
culus, venientem a decimo iugere ſalutabimus, eumq; maiore obſequio nobis deme
rebimur, q̄ aliquem ex noſtratibus vel egregie literatum, quaſi vero poſſit quiſq̄
venire Luteciam Budęo Luteciano doctior, aut magis eloquens, Vidi quandoq; ex-
ternos, qui dum frequenti auditorio aliquid profitebantur, ad eos turmatim conuo-
labatur, qui q̄uis nihil niſi ſtercus dicerent, auditoribus tamen roſas loqui videban-
tur, ꝙ neſcio quo faſtu & inanibus ampullis fucarent ſermonem/& affectatas quaſ
dam cupedias vocum plenis ructarent buccis, ponduſq; nugis adderent. Quorum
tamen doctrina nullis nitebatur radicibus. Demum quid agunt, quum vident ſuas
nugas tanti a nobis fieri? Intus noſtram rident leuitatem, & poſtica nos eludunt ſan
na, ꝙ fabulis moueamur, quas fullones exibilent. Hæc Lutecianæ gentis humani-
tas. Eſt inſuper religionis amantiſſima/vt quæ altaria donis oneret/pernoctet quan
doq; in votiuis orationibus/templa (quæ vicorum numero non ſunt pauciora) plę
rumq; viſitet, adiutrix alioqui pauperum, virtutum fautrix/& ſcelerum expultrix,
Parentes/luſitantes adhuc in gremio nntricum infantulos iam morum edocent ho-
neſtatem,

neſtatem,et more Perſarum/ſtudio veritatis imbuunt,ita vt ſacricommiſſum pu=
tent,ſi quis mentiatur,idq; flagello puniant.Si liberi profecerint, gloriantur,eoſq;
præmijs (quæ capit illas ætas)ad perſiſtendum inuitant.Matres filiis paulo ſūt in
dulgentiores.adeo,vt præſentibus frui ſatis/abſentibus carere nequeant,eoſq; com
poſite & ornate reclamantibus quandoq; maritis induant.Pręter cetera formidant
maxie,ne in ſcholis vapulēt.Propterea ludimagiſtros munuſculis interim corrum=
punt,aut immanibꝰ pollicitis ſuſpenſos a ſeueritate retinent.His inflicta verbera ſi
audierint,redeuntibus e ſchola/humeros quandoq; /& nates (honos ſit auribꝰ) la
chrymoſæ denudant, vt videant,q̄ acerbe ſit animaduerſum in ſuos puppos. Si
aliquanto ſeuerius vapulaſſe viderint,temperare ſibi nō poterunt, quin præcepto=
res adeant,eoſq; probris & conuincijs etiam ſpectante populo afficiant, Et(quod
omnium turpiſſimum)tortores & ſanguinarios carnifices appellēt etiamnum.
Liberi ipſi ſunt ingenioſi admodum,et multa facile diſcunt.Sed niſi frequēs lectio
num repetitio memoriæ tenacius inculcauerit,obliuiſcunꝛ eadem leuitate, qua di=
dicerunt.Nuſq̄ terrarum video ingenij præcocioris pueros.Contēderem poſito in
vadimonium capite/aut ſummos oratores/aut clariſſimos poetas facile futurū, ni=
ſi vno maxime morbo parentes fere omnes laborarēt.qui liberos ipſos (vbi quid in
literis promouerūt,et earum amenitatem cœperūt guſtare)a ſcholis protinus au=
ferunt,et ad alia ſtudia (quæ magis videnꝛ quęſtuoſa)ſtatim allegant, vt vel ſub fo
renſibus rab.lis diſcant garrire,aut cū nummularijs monetarum formas/ et calculo
rum ſupputationes cognoſcere.Et ſperamus (quum hæc ærugo animos corroſerit,
inquit Horatius)doctos fore,qui eo tempore doctrinam reliquerunt,quo quid eſ=
ſet doctrina,adhuc pitiſſabant? Porro puellę apud eos compoſite veſtiuntur,pudi=
ce tamē,et citra pompam.Nam neq; papillas vmbilico tenus denudant, vt Italæ,
nec ſupra modum ſuarum facultatum luxuriant, vt Genuēſes aut venetæ,ſed oper
to toto corpore, nihil impudicum preſeferūt,neq; proteruis et ludibūdis oculis ſui
copiam ſpectatoribus promittunt/aut ſperari faciunt. Vxores præſtitam maritis fi
dem non violant,ſed ſuis thalamis contentæ pudicitiam ſeruant coniugalem.Om=
nes defunctorum vita parentum mortem atrati per annum lugent,Fœminæ tamē
cadauera non comitantur ad ſepulchretum,ne ſexus fragilitas/ doloris impatientiā
ſuggerat.Senatoribus rarum cum populo colloquium,aut ipſum grauitatis plenum
et maieſtatis, Apud eos odioſi ſunt maxime familiares et domeſtici fures, quos lon
go prius carcerum pædore maceratos furca puniunt. Monetæ adulterinæ cuſores
flammis deuouent.Nullis pauperibus/aut quouis morbo infectis / præterq̄ lepra/
ſua vrbe interdicunt.Adulatores cane peius et angue oderunt et auerſantur. Pilæ/
ſagittarum et fritillorum ludo exercentur quandoq;.Conuiuiis gaudent et compota
tionibus/ſed citra ebrietatem.Nouas principum exactiones ægre ſatis ferunt,peten
tibus tamen nihil recuſant.Superbo templorum /magiſq̄ proprio et domeſtico lę=
tantur ędificio,quod eſt notiſſimum pietatis argumentum. Rerum nouarum ſunt
auidi ſpectatores,et alienam magis q̄ propriam mirantur virtutem. Hęc de populi
moribus/et vrbe ipſa,de qua multo plura dixiſſemus,ſi ad hoc poſſet ſuppetere ver
borum dignitas.Ne quis autem dicta mea fauori tribuat,ſubiiciam quæ ab Archi=
trenio Anglo,q̄uis regni Gallici inſtar totius eius populi/ inimico ſcripta ſunt,
vbi ait.

Exoritur tandem locus/altera regia Phœbi
Parrhiſius/Cyrrhæa viris/Chryſæa metallis/
Græca libris/Inda et ſtudijs,Romana poetis/

Attica philoſophis/mundi roſa /Balſamus orbis/
Sidonis ornatu/ſua menſis/& ſua potu/
Diues agris/fœcunda mero/manſueta colonis/
Meſſe ferax/inoperta rubis/nemoroſa racemis/
Plena feris/piſcoſa lacu, volucroſa fluentis/
Munda domo/fortis domino, pia regibus, aura
Dulcis/amena ſitu, bona quolibet/omne venuſtum,
Omne bonũ, ſi ſola bonis fortuna faueret. Eiꝰ quoq; laudibꝰ Quintianꝰ poeta iucundiſſimus opuſculum (cui nomen Cleopolis) dicauit.

¶De Literis Q & R.

1 QVercubus, Chaonia/Dodona
2 ¶Racemis, Cæcubum/Tmolus/Methymna.
3 ¶Rhombis, Adria/Rhombis.
4 ¶Roſis, Pæſtum/Pangæus/Campania.
5 ¶Reſina, Aegyptus.
6 ¶Raphanis, Delphi, Germania, Aegyptus, Laciadę.
7 ¶Rapis, Nurſini.
8 ¶Reſeda, Ariminum,
9 ¶Riuis, Methone.

1 Quercubus.

Chaonia ¶Chaonia pars Epyri/glandibus abundat et quercubus, Oui. lib. 10. Vmbra loco venit, non Chaonis abfuit arbor. Claudianꝰ. In te Chaoniæ mouerũt carmina quercus. ¶Dodona ſylua Epyri. Val. Flac. li. 1. Arg. Dodonida quercũ Ingredior. Sylliꝰ li. 3. Implet fatidico Dodonida munere quercum. Oſſa mos Theſſalię. Val. Fla. Fleuit vbi Oſſęę captaret munera quercus.

2 Racemis.

Cęcubum ¶Cęcubum oppidum in ſinu Caietano terras habet optimi vini feraces, Horatius. Cęcubum/& prælo domitam Caleno Tu bibes vuam. ¶Tmolꝰ mõs Lydiæ, Oui. libro quarto de Ponto. Africa quot ſegetes/quot Tmolia terra racemos. Quot Sicyon baccas/quot parit Hybla fauos, Idem libro quarto Meta. Deſeruere ſui nymphę vineta Timoli. ¶Methymna. Ouidi. Gargara quot ſegetes/quot habet Methymna racemos.

3 Rhombis.

Adria ¶Adria ſeu mare adriaticũ. Iuuena. Satyra. 4. Incidit Adriaci ſpaciũ admirabile
Rhombis Rhombi, ¶Rhombitẽ Ptolemæꝰ ait eſſe fluuiũ poſt Mæotidem a Rhomborum frequentia nominatũ. Plyniꝰ ait Rhombũ Rauẽnę eſſe laudatiſſimũ.

4 Roſis.

Pęſtum ¶Pęſtum oppidũ in Lucania bis in anno fructꝰ quoſdam, & in his roſas parit. Vir. li. 4. Georg. Biferiq; roſaria Pæſti. Idem de roſa. Vidi Pæſtano gaudere roſaria cultu, Oui. libro decimoquinto. Leucoſiamq; petit/tepidiq; roſaria Pęſti. Martialis. Pęſtanis rubeant æmula labra roſis. Idem. Prataq;/nec bifero ceſſura roſaria Pęſto. Propertius. Vidi ego odorati victura roſaria Pæſti. ¶Panggum quoq; montẽ roſis feracẽ eſſe docet Plynius Libro. 21. Cap. 4. ¶Abundat et Campania optimis roſis/quibus pręcipua dignatio. His Ply. addit Præneſtinã et mileſiam, Eſt etiã Cyrenis odoratiſſima roſa.

5 Reſina.

Aegyptuſ ¶Reſina humor eſt fluens ab arboribus/etiam in eiſdem reſidens. Plautꝰ Aegyptiam probat

tiam probat in Mercatore dicēs. Reſinā ex melle Aegyptiā vorato, ſaluum feceris.

Raphanis 6

¶Raphanus herba eſt ſeu radix comeſtibilis, tam frequens & nobilis apud Delphos, vt ex auro diceretur, Beta ex argento, Rapum ex plumbo. Aequat in Germania infantum puerorum magnitudinem, In Aegypto Raphani ſparguntur Nitro, vbi ſunt ſuauitate pręcipui. ¶Laciadæ quoq; populi Atticæ Raphanorum habent copiam. Apud eos moris erat, vt qui fuiſſet in adulterio depræhenſus, ignominioſas poenas daret, impactis in pudendam corporis partem Raphanis, qui ibidem creſcunt mira magnitudine. Delphi Germania

Rapis 7

¶Plynius li. 18. dat palmam Rapis in Nurſino agro naſcētibus. Nurſini

Reſeda 8

¶Reſedam herbam collectiones, inflammationeſq; decutientem habet Ariminū magno prouentu. Ariminū

Riuis. 9

¶Methone vrbs Riuis abundat. Seneca in Troade. An frequens riuis leuibus Methone? Methone.

¶De Litera S.

Serpētibus, Ophiuſa, Mauritania, Lybia, Africa, Sinueſſa, Cinyphs, Candęi, India, Rhindacus, Bragada. 1

¶Sulphure, Aeolię Melo, Leucogabi. 2

¶Segetibus, Cinyphs, Lybia, Africa, Gargarus 3

¶Scaris, mare Carpathium. 4

¶Sagittis, Creta, Lycia, Cydon, Gortina, Dicte, Parthia. 5

¶Sariſſis, Macedonia 6

¶Smaragdis, Scythia, Erithra. 7

¶Siſtris, Aegyptus. 8

¶Saccaro, Arabia, India. 9

¶Stanno, Caſſiterides, Britannia. 10

¶Saxis, Ceraunia. 11

¶Stamine, Pergamus, Memphis, Babylon. 12

¶Sale & Salinis, Hāmaniētes, Saxonia, Alos, Ormen⁹, Cyprus, Biſuntium, Tarentum. 13

¶Salicibus, Ameria. 14

¶Setabo, Hiſpania. 15

¶Spartho, Hiſpania. 16

¶Scombris piſcibus, Scombraria. 17

¶Saliumca, Pannonia. 18

¶Suibus, Arcadia 19

¶Strutiocamelis, Africa, Aethiopia 20

¶Salmonibus, Aquitania. 21

¶Sanſuco, Mitylene. 22

¶Speculis, Brunduſium. 23

¶Signis, Rhodos. 24

¶Sinopide Pigmento, Lemnos. 25

¶Siliqua, Syria. 26

¶Syluis, Mare rubrum, Tylos. 27

28 ¶Subere,Elis/Lacedęmon.
29 ¶Scirpis,Mauri/Padus.
30 ¶Stipulis,Leborinus.
31 ¶Serpillo.Thracia.
32 ¶Spongiis,Lycia.
33 ¶Aliis rebus,alia quædam loca.

1 Sepertibus.

Ophiuſa ¶Ophiuſa inſula dicta eſt a multitudine ſerpentum. Ophis enim gręce ſerpentem ſignificat. Vnde ophiogenę populi in Helleſponto,qui ſerpentum ictus tactu leuãt & impoſita manu/corporis venena extrahunt. ¶Mauritania. Horatius. Nec mauris animo mitior anguibus. ¶Lybia. Syllius. Terga damus/Lybiciſq; parem nõ eſſe fatemur Anguibus Auſoniam. ¶AFRICA, Horatius libro primo Ser. Canidia afflaſſet peior ſerpentibus Afris. ¶Sinueſſa vrbs Campanię. Oui. libro. 15. Vulturnus/niueiſq; frequens Sinueſſa colubris. ¶Cinyphs fluuius eſt Lybię inter duas ſyrtes,capris & ſerpentibus abundans. Pamphilus. Affer Cinyphij caput colubri. ¶Candei populi orientales/ſerpentibus veſcuntur. Vnde & Ophiophagi vocant.

India Neq; eſt alia regio carum fertilior/authore plynio. ¶In India ſerpentes in tãtã adoleſcunt magnitudinem, vt ſolidos hauriant ceruos/tauroſq;. ¶Tanti ſunt & apud Rhindacum amnem in ponto, vt ſuperuolantes q̃uis alte/perniciterq; alites hauſtu raptas abſorbeant. ¶Conſtat apud Bragadam fluuium ſerpentem centum & viginti pedum lõgitudinis a Regulo interfectum. Quod eſt argumentum maximos ibidem naſci.

2 Sulphure.

Aoliæ ¶Naſcitur (inquit Plynius)ſulphur in inſulis Aeolijs/inter Siciliam & Italiam. Sed nobiliſſimum in melo inſula. In Italia quoq; inuenitur in Neapolitano/Campanoq; agro/& collibus, qui vocantur Leucogabi. Volaterranus ait nũc foſſile ſulphur eſſe in agro Volaterrano. Nar quoq; fluui[9] aquas habet Sulphureas. Auſonius. Fluminibuſq; Italis præpollens ſulphureus Nar.

3 Segetibus.

Cinyphs ¶Apud Cinyphẽ Lybiæ fluuium magna eſt frugum copia. Vnde Oui. Cinyphiæ

Lybia ſegetis citius numerabis ariſtas. ¶Multis teſtimoniis conſtat Lybiã & africam ſe-

Atica getibus abundare. Mantuan[9] in Syluis. Vbi Lybicę ſegetes, vbi Gnoſia vina. Oui. lib. 4. de Ponto. Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos. Ab hac rerum copia, Cererem Argi Lybiſſam vocant, authore Feſto. ¶Gargarus mon Phrygię. Oui. Gargara quot ſegetes/quot habet Methymna racemos.

4 Scaris piſcibus.

Carpathiũ ¶Scaros piſces habet Carpathiũ mare. Horatius. Non me Lucrina iuuenerint conchilia/Magis ve Rhombus, aut Scari. Si quos Eois intonata fluctibus, Hyems ad hoc vertat mare. Eois fluctibus dixit. i. Orientalibus/propter mare Carpathium Hunc piſcem Optatus Helipertius præfectus claſſis ſub Claudio principe/e Carpathio aduexit. Numeratur autem inter cibos electiles. Varro apud Gellium teſtis eſt Scaros Cilices omnium eſſe pręſtantiſſimos.

5 Sagittis.

Creta ¶Sequentia loca incolas habuerunt peritiſſimos ſagittarum. Creta. Virgili[9] in Cyri. Attica Cretęa ſternebat rura ſagitta. ¶Lycia. Virgilius libro octauo. Ille mihi inſignem pharetram/Lyciaſq; ſagittas Diſcedens/pharetramq; auro dedit intertex-

Cydon tam. ¶Cydon vrbs Cretę. Statius Libro ſeptimo Theb. Cydonæas anteibant

gefa ſagittas

geſa ſagittas. ¶ Gortyna. Luc. li. 6. Dictęa procul ecce manu Gortynis arũdo, Idẽ. Nec Eois peior Gortyna ſagittis, Val. Fla. Pleniſq; redit Gortyna pharetris. ¶ Dicte. Syllius li. 13. Dictęa per auras Tranat. & in mediũ perlabit̃ vrbis arũdo. ¶ Parthia. Mantuanꝰ in Alphonſo. Nec Parthica tanto Agmine ꝑ cœli nubem ſe fundit arundo, Hac ratione Catullus Parthos vocat ſagittiferos. ¶ Erithra ſeu Erithræ, Sidonius. Forte ſagittiferas Euan populatus Erithras. ¶ De Orientalibus populis. Val. Fla. libro quinto. Quos neq; Iber/neq; tuta ſuis aurora ſagittis Suſtinet. Per Auroram intelligit Orientales.

Sariſſis. 6

¶ Sariſſę dicuntur haſtæ Macedonum. Oui. lib. 12. Qui clypeo gladioq;/Macedoniaq; Sariſſa. Lucanus lib. 8. Primi Pellęas arcu fregere Sariſſas.

Smaragdis. 7

¶ Smaragdo gẽma viridi/et oculoꝝ aciem recreante abundãt Erithra/ et Scythia. Claudianus. Inter Erithręos ſurgẽtia colla ſmaragdos. Pamphilus. Sardonyces aurum, torques, Scythicoſq; ſmaragdos. Reperitur etiam in India, et Cyprijs Aerifodinis. Plyniꝰ ait Aegyptioꝝ, Scythicorumq; ſmaragdorum tantam eſſe duriciem, vt nequeant vulnerari. Ait & Scythicos omnium eſſe nobiliſſimos.

Siſtris.

¶ Siſtrũ tinnulũ ẽ inſtrumentũ ab Aegyptijs reptũ. quo vtebant̃ ĩ ſacris Iſidis, Vnde ſiſtrati Aegyptij dicũtur, Martia. Linigeri fugiunt calui, ſiſtrataq; turba. Ouidi. lib. 3. Eleg. Quid nunc ſacra iuuãt, quid nunc Aegyptia proſunt ſiſtra? Manilius. Atq; ipſa Iſiaco certarunt fulmina ſiſtro. 8

Saccaro. 9

¶ Saccarum dicitur mel in arundinibus collectum inſtar gummi candidum/et dẽtibus fragile. Saccarum autem fert Arabia, ſed laudatius India.

Stanno, 10

¶ Caſſiterides decem ſunt inſulæ in Hiſpania, ex quibus effoditur Stannum, quod Caſſiterum appellatur, ¶ Diodorus ait venam ſtanni eſſe in Britannia, iuxta Helenum promontorium, quod nunc Cornubiam vocant,

Saxis. 11

¶ Mantuanus apœninum ſaxoſum/ Pamphilus Ceraunia ſcopuloſa/ Calentius Pelion Lapidoſum vocant, ꝙ ea loca ſaxis abundent. ¶ De Eryce monte Siciliæ, Seneca in Medea. Quæcunq; generat inuius ſaxis Eryx,

Stamine. 12

¶ Pergamus Attali regia/ Memphis/ & Babylon vrbes ingenioſæ fuerunt in texendis ſtaminibus. Politianus in Ruſti. Textile nec tenero ſub tegmine fulgurat aurũ/ Spirantes referens vultus, quæ Pergamos olim Artifici deſcripſit acu, quæ ſtamina Memphis. Quæ Tyros et Babylon radio pinxere ſonanti.

Sale & Salinis. 13

¶ Hammaniẽtes Cyrenaicę regionis populi domos ſale mõtibus ſuis exciſo/ ceu lapide cõſtruũt. ¶ Sunt etiam in Saxonia Salinę vberrimę, & argẽtifodinę ab Othone primo inuẽtę. ¶ Alos vrbs Achaię a ſale ibidem reperto meruit nomen. ¶ In Ormeno mõte indię quum ſal eruitur, & inſtar lapidũ cędit̃, fert̃ poſtea renaſci mira vbertate. Apud Cyprum ſal hãmoniacũ dicitur, quod ĩ arena reperit̃. Biſuntium vrbs ẽ Burgũdię, in cuiꝰ agro duo ſũt fõtes, alter aquę dulcis, alter vnde ſal igne dẽſatũ cõficiũt/ cãdore ꝑſtans/ & maximũ eius gẽtis vectigal. ¶ Tarentini ſale abundant candidiſſimo/ atq; foſſili, quem Plynius ait eſſe omnium ſuauiſſimum.

¶Apud Bactros amnis Ochus, & Iaxartes ex appoſitis montibus deferunt ſalis ramenta. ¶Sunt & in Africa lacus turbidi ſalem ferentes. ¶In Carris Arabiæ oppido muros domoſq; maſſis ſalis faciunt, aqua ferruminantes.

14 Salicibus

¶Ameria vrbs Vmbriæ/ fuit quondam/ ſalicibus ferax. Virgi. Atq; Amerina parat lentę retinacula viti.

15 Setabo.

¶Setabum genus eſt lini/ ſudariis aptiſſimi, & tenuitate pręcipui, quo abundat Hiſpaniæ vrbs Setabis nomine. Catullus. Nam ſudaria Setaba ex Iberis Miſerunt mihi muneri Fabullus/ Et Verannius.

16 Sparto.

¶Spartum herba eſt in Hiſpania frequens, qua optimum etiã cõficitur linũ. Straboait in Hiſpania campum eſſe Spartarium/ a Sparti multitudine nuncupatum.

17 Scombris.

¶Scombraria inſula eſt vel promontorium contra Africam, ſcombris piſcibus abundans. Vnde nomen tractum.

18 Saliunca

¶Saliuncam herbã breuẽ & folioſã multæ ſuauitatis gignit Pannonia & Norica.

19 Suibus.

¶Sues in Arcadia adeo ſaginantur, vt Plynius ſcribat Soricem in corpore cuiuſdam præpinguis nidificaſſe.

20 Strutiocamelis.

¶Strutiocameli aues ſunt in Africa & Aethiopia tãtæ magnitudinis, vt altitudinem hominis inſidentis equo ſuperent/ & celeritate vincant.

21 Salmonibus.

¶Salmo fluuiatilis in Aquitania/ præfertur marino.

22 Sanſuco.

¶Sanſucus herba eſt Mitylenis plurima, qua optimum cõficitur oleum, quod ſanſucinum dicitur.

23 Speculis.

¶Optima ſpecula olim fiebant Brunduſii, ſtanno et ære mixtis. author Plynius.

24 Signis.

¶Rhodi. 73. milia ſignorum fuiſſe, Mutianus apud Plynium teſtis eſt.

25 Sinopide pigmento.

¶Sinopis primum inuenta eſt in Ponto, Inde nomen a Sinope vrbe. Naſcitur in Aegypto, Balearibus, Africa, ſed optima in Lemno et Cappadocia.

26 Siliqua.

¶Siliqua arbor naſcitur frequens in Syria, Ioniaq; et circa Gnydon, atq; in Rhodo ſemper comantibus falijs.

27 Syluis.

¶Mare rubrum, et totus Orientis Oceanus refertus eſt ſyluis, Tylos quoq; inſula maris Perſici. qua ſpectat Orientem.

28 Subere

¶Suber pręcipue naſcit̃ circa Elidẽ, aut Spartã, Plynij temporibꝰ naſcebat̃ i Italia.

29 Scirpis.

¶Mauri mapalia ſua tegunt ſcirpis, tanta eorum multitudine affluunt. His et nautæ in Pado velificant,

Stipulis.

Stipulis 30
¶In Leborino Campaniæ agro tanta eſt ſtipularũ craſſitudo, vt eis ligni vice vtãr.

Serpillo. 31
¶Plynius libro decimonono ait montes Thraciç ſcatere ſerpillo.

Spongiis 32
¶Spongiç molliſſimæ ſũt circa lyciã/In helleſpõto aſperç/ Denſç circa Malæam.

Alijs Rebus 33
¶Sarcocolam paruæ arboris lachrymã habet Perſis. ¶Sandaracam pigmentum, Topazos ſiue Topazonos rubri maris inſula. ¶Selenitẽ gẽmã Arabia. ¶Seſamũ frugẽ India. ¶Syroperdicẽ auẽ perdice minorẽ, Antiochia. ¶Scythicen herbã Bœotia. ¶Stœchadẽ herbã odoratã Stœchades inſulæ. ¶Syderitem gemmam Arabia. ¶Silurũ piſcẽ, Nilus. ¶Scorpiones, Africa.

Rauiſij Textoris.
Cornucopiæ
¶De Litera T.

Terebinthis, Oricos/Syria/Damaſcus. 1
¶Talpis, Bœotia. 2
¶Thure, Sabæa/Arabia/Minæi/Panchaia. 3
¶Topazio, Topazios. 4
¶Teſtudinibus, Taprobane/Chelonophagi/India. 5
¶Tędis, Calabria. 6
¶Tapſia, Thapſos. 7
¶Tigrib9., India/Hircania/Armenia/Gãges/Caucaſus. 8
¶Tarandis, Scythia. 9
¶Torſionibus, Pontus. 10
¶Thriſſis, Tybris. 11
¶Thynnis, Hiſpania. 12
¶Trichiis, Iſter. 13
¶Tymalo, Ticinus. 14
¶Tuberibus. Lampſacus, 15
¶Tela, Perſis/Aegyptus. 16
¶Tauris, Clitumnus/Meuania 17
¶Taxis, Hiſpania. 18
¶Tapetibus. Aſſyria/Alexandria 19
¶Thermis, Baiæ. 20
Tragoni, et trogete, Creta/Cyrene. 21
¶Thymo, Hybla, 22
¶Tritico/Africa. Sicilia. 23
¶Tribulis, Thracia. 24
¶Tragelaphis Phaſis. 25
¶Turdis. Germania. 26

¶Terebinthis. 1

ORicos ſeu Orithos ciuitas eſt iuxta Epyrum, abundans Terebintho arbore, quæ propterea vocatur Orithia. Virgil. Li. 10. Incluſum buxo/aut Orithia Terebintho Lucet ebur, Syria quoq; habet Terebinthum/maxime in Damaſco.

Talpis 2

❡Talpis ſcatet tota Bœotia, præterq̃ Coronea vrbs, vbi nec gignũtur, nec allati vi
uunt. Plyni⁹ ait talpas in Orchomeno cuncta ſubruere.

3 Thure.

❡Sabęa regio Arabiæ, & tota ferme Arabia abundant thure. Plynius. Sabęi Ara=
bum propter thura clariſſimi Val. Flac. Lib. 6. Argon. Hac quoq; thuriferos feli=
cia regna Sabæos. Seneca in Hercule Oethęo. Splendeſcat ignis thure, quod Phoe
bum colens Diues Sabæis colligit truncis Arabs. Virgi. libro primo. Aenei. Centũ
q; Sabæo Thure calent aræ. Idem India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi. ❡Mi=
nęi Arabię populi primi commercium thuris fecere, maximeq; exercent. ❡Abun
dat etiam thure Panchaia regio Arabiæ. Lucretius libro ſecundo. Araq; Panchęos
exhalat propter odores, Bap. Pi⁹. Hũc ego Panchæi thuris honore colã. ❡Thure
quoq; nobilis eſt Libanus mons Phœnicię. Auſonius. Florum ſpirat odor / Libani
ceu montis honor thus.

4 Topazio.

❡Topazio lapide precioſo abundat Topazios inſula maris rubri, a qua & nomen
ſumpſit. Reperitur & in Arabiæ inſula, quę Chytis vocatur.

5 Teſtudinibus

❡Scribit Plynius in Taprobane inſula tantam plæriſq; in locis teſtudinum reperi=
ri multitudinem, vt earum ſuperficie cõtegãtur habitantiũ familiæ. ❡In Carma=
niæ angulo ſunt Chelonophagi (inquit plynius) teſtudinum ſuperficie caſas tegẽ=
tes / et carne veſcentes. Sunt & in Africa plurimæ. ❡Teſtudines tantæ magnitudi=
nis habet Indicum mare, vt ſingularum ſuperficie habitabiles caſę integantur, atq;
inter inſulas rubri præcipue maris / his nauigent cymbis. ❡Troglodytę cornigeras
habent, vt in Lyra annexis cornibus latis, ſed mobilibus, quorum in natando / remi=
gio ſe adiuuant,

6 Tędis.

❡Tæda arbor Nuptijs quondam ſacra frequens eſt in Calabria,

7 Thapſia.

❡Thapſia ferula ſylueſtris / nomen ſumpſit a Thapſo inſula, in qua abundat.

8 Tigribus.

❡Reperiuntur Tigres in India apud Praſios populos / magnitudine duplici, q̃ ſit
leo. Iuuena. Indica Tigris agit rabida cum Tigride pacem. ❡Sunt & frequentes
in Hircania, & Armenia, quæ propterea hircanę & Armenię dicuntur a poetis.
Virg. Daphnis & armenias curru ſubiungere Tigres Inſtituit. Idem lib. 4. Aene.
Hircanæq; admorunt vbera Tigres / Ouidius lib. 8. Armeniæ ve Tigres. Auſtro=
q; agitata Carybdis. ❡Dicuntur & Gangeticę a Gange. Ouidius libro ſexto, Met.
Nec mora traxit Ityn, veluti Gangetica cerue Lactentem foetũ per ſyluas Tigris
opacas. Seneca in Oedipo. Tigris puppe ſedet Gangetica. ❡Eadem ratione dicun
tur Caucaſeę a Caucaſo monte Scythię. Syllius. Caucaſeam luſtrans virgato corpo
re Tigrim. ❡Et Caſpiæ, a Caſpia Scythiæ regione. Claudianus. Si tu ſancta Ceres,
& te non Caſpia tigris Edidit. ❡Parthicę a Parthia. Idem. Quem Parthica Ti=
gris Velat. ❡Prope Niphatem Scythię fluuiũ ſunt etiã Tigres. Sidoni⁹. Aut vt Ti
griferi pharetrata per arua Niphatis.

9 Tarandis,

❡Tarandum animal tauri magnitudine, et pelle verſicolore (qua ſcuta fiunt) fert
Scythia.

10 Torſionibus.

¶Torſio piſcis ē ſimilis Delphino, p̄terq̄ roſtro. Hunc gignit mare Ponticum.

Thriſſis piſcibus. 11

¶Thriſſas ĩ Tyberi fluuio laudatiſſimas reperiri, ſcribit Plyniꝰ. Has ĩ Aegypto circa Moroę ſtagnum/coloni flebilibus numeris eſcę vice deceptas expiſcantur.

Thynnis. 12

¶Strabo ait Thynnos piſces miræ magnitudinis in Hiſpania reperiri, eoſq; glãde veſci prodit.

Thricijs. 13

¶Thricię piſces ſunt frequẽtes in Iſtro, ex quo quũ in mare venerunt, nunq̄ poſtea remeant.

Thymallo. 14

¶Thymallum piſcẽ magnitudine cubitali gignit Ticinus Italię fluuius.

Tuberibus. 15

¶Tubera poma ſeu cibi in magnis olim delicijs fuerunt, Aſię nobiliſſima extitere circa Lampſacũ et Alopeconeſũ. Gręcię vero circa Elidem. Pręſtãt Africana. De his Martialis, Rumpimus altricem tenero de vertice terram Tubera, Boletis poma ſecunda ſumus.

Tela. 16

¶Auſonius telam cõmendat Perſicam, vbi ait. Laudet Achęmenias Oriẽtis gloria telas, Molle aurum paliis gręcia texe tuis. ¶Cõmendatur Aegyptia ob pręcipuã lini bonitatem, vel ꝙ multis liciis (quę Polymita dicuntur) texere docuerint. Lucanus lib. 10. Vt mos eſt Phariis miſcendi licia telis. Sylliꝰ lib. 14. Quæ radio cęlat Babylõ/vel murice picto Lęta Tyros, quęq; Attalicis variata per artẽ Aulęis ſcribũtur acu/aut Mẽphitide tela. ¶Setabis vrbs Hiſpanię tela claruit. Syllius lib. 3. Atq; altrix celſa mittebat Setabis arce/Setabis et telas Arabũ ſpreuiſſe ſuperbas Et Peluſiaco filum componere Nilo.

Tauris. 17

¶Clitumnus fluuius eſt vmbrię, cuius aqua pota candidos boues (qui ibidem ſunt frequẽtes) reddit. Statiꝰ lib. 1. Syl. Aut pręſtẽt niueos Clitũna noualia tauros.

¶Meuania oppidũ eſt vmbrię, Clutũno fluuio propinquũ, ferax tauroꝝ et armentorũ. Lucanꝰ lib. 1. Eſt qui tauriferis vbi ſe Meuania campis Explicat. 18

¶Taxus arbor eſt fęralis, baccas proferens venenatas, a qua toxicum velut Taxicũ appellatur. Frequens eſt in Hiſpania & Corſica. vnde Virgilius. Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos. Plynius ait Arcadiæ taxos tam præſentis eſſe veneni, vt ſi quis ſub ijs dormiat, cibum ve capiat, ſtatim moriatur.

Tapetibus.

¶Alexandria & Aſſyria tapetibus claruerunt, qui inde Aſſyrij et Alexandrini vocantur. Statius Libro ſecundo. Thebaid. Fuderat Aſſyrijs extincta tapetibus alto Membra thoro. 19

Thermis 20

¶Baiæ ciuitas ẽ Campaniæ, in cuius agro calidę ſunt aquę ad voluptatẽ, et varios morbos aptiſſimæ. vnde et thermę Baianæ celebratę ſunt.

Tragoni et Trogete. 21

¶Tragonis ſeu Rhagion herba naſcitur in Creta tãtũ iſula ĩ maritinis, Iunipo ſimilis et ſemine et folio et ramis. ¶Trogetes arbor naſcit̃ ĩ iferiore Cyrenaicę parte.

Thymo. 22

¶Thymꝰ ſeu Thymũ herba eſt apibꝰ gratiſſima, qua abũdãt Hybla et Hymettꝰ.

Virg.in Buc.Nerine Galathęa/thymo mihi dulcior Hyblę.Martialis libro.5.Hyblæis madidas thymis placentas.

23 Tritico.

Bizãtium. ¶Plynius ait Bizantium Africę campum centenos quiquagenos tritici modios reddere,aitq; miſſa Auguſto ex vno grano quadringẽta paucis min9 germina/&.340 ſtipulas Neroni ex vno grano. ¶Cum centeſimo quidem & Leontini Siciliæ cãpi fundunt.Sunt imprimis feraces tritici tota Betica & Aegyptus.
Sicilia

24 Tribulis.

¶Thracia tantam habet tribulorum copiam,vt eorum foliis equos ſaginent,qui ad Strymona habitant.

25 Tragelaphis

¶Tragelaphi animalia iuxta Phaſim Colchorum amnem nec alibi naſcuntur.

26 Turdis.

¶Idem ait Turdos frequẽtes in Germania cerni,maxime hyemis tempore.

Rauiſij Textoris Cornucopiæ/
De Litera. V

1 VAſis.Samos/Cumæ/Corinthus/
2 ¶Venenis & herbis venenatis.Theſſalia.Pontus/Colchos/Iberia/Scythia/Athrax/Citea/Phaſis/
3 ¶Vellere.Seres/Miletus.
4 ¶Veſtibus.Pellene.
5 ¶Vlmis.Pteleon
6 ¶Vitulis.Italia.
7 ¶Vrbibus.Cręta/Aegyptus/Bactri.Italia/Hiſpania.
8 ¶Viuariis.Britannia.
9 ¶Vnguentis.Loca diuerſa.
10 ¶Vrſis.Myſia.Roxolani.
11 ¶Vris.Germania.
12 ¶Vlulis.Borſippa.
13 ¶Ventis/Gonoeſſa.
14 ¶Vnionibus.Ganges.
15 ¶Vitro.Sidon.India
16 ¶Vnedonibus.Arabia.
17 ¶Vicis.Taprobane.
18 ¶Vulturibus.Caucaſus
19 ¶Vlua.Paduſa.
20 ¶Vino.et vitibus.diuerſa loca.

Vaſis.

1 HAbet Samos inſula figulinum lutum,conficiendis vaſis(quæ in æſculentis laudantur)aptiſſimum. Vnde Tibullus libro ſecundo. At tibi lęta trahãt Samiæ cõuiuia teſtæ. ¶Cumę quoq; ciuitas Campaniæ vaſis olim terreis gloriabatur.Idem Tibullus. Fictaq; Cumana lubrica terra rota. De Samiis. Pamphilus.Non pudeat/Samio te maſſica fundere vaſe. Vina bibit magnis Porſena fictilibus. ¶Corinthus vrbs Græciæ/prima toreumatum/vaſorumq; luxuriam commenta eſt,quæ Corinthia propterea dicuntur,et eorum amatores Corinthiarij. Suetonius in Auguſto.Pater argentarius/ego Corinthiarius. Statius. Aeraq; ab Iſthmiacis auro potiora metallis.

venenis,

Venenis,& herbis venenatis. 2

¶Abundat venenis & herbis veneficis Theſſalia. Tibullus li.2. Quicquid & her- Theſſalia
barum Theſſala tetra dedit. Propertius libr.1. Et bibere e tota Toxica Theſſalia.
Idem li.3. Eluere aut vaſto Theſſala ſaga mari. Horatius li.1. Car. Quæ ſaga/quis
te ſoluere Theſſalis Mag⁹ venenis, quis poterit deus? Lucanus li.6. Theſſala quine-
tiam tellus herbaſq; nocentes Rupibus ingenuit. Idem. Terris hoſpita Colchis Le-
git in Hęmonijs, quas nõ aduexerat herbas. Oui. li.3. Nam mea Theſſalico lãguẽt
deuota veneno Corpora. ¶Pontus quoq; veneficis abundat herbis, Virgil. in Buc
co. Has herbas/atq; hæc Põto mihi lecta venena/Ipſe dedit Mœris, naſcuntur plu
rima ponto. Mantuanus. Viroſi infamia Ponti Gramina. ¶Colchos & Iberia ſunt
etiam feracis Veneni. Horatius. Herbaſq;/quas Cholcos & Iberia Mittit veneno-
rum ferax Idem. Ille venena Colchica, Et quicquid vſq̃ concipitur nefas, Tracta-
uit. Idem. Calet venenis officina Colchicis. Ouidius libro ſeptimo Metamorpho.
Sed poſtq̃ Colchis arſit noua nupta venenis. ¶Scythia. Statius li.4. Thebaid. Et Scythia.
Scythicis quotiẽs armata venenis Colchis aget. ¶Athrax vrbs eſt Theſſaliæ itidẽ Athrax.
ueneni ferax. Val. Flac. li,6. Argon. Quis Athracio Lunam ſpumare veneno Sci Citea.
ret. ¶Citea vrbs fuit Colchorum, veneficiis famoſa. Propertius libro primo. Tunc
ego crediderim vobis & ſydera/& amnes Poſſe Citęinis ducere carminibus. Vnde
& maga Citæis ab eodem vocatur libro ſecundo, vbi ait. Non hic herba valet, non
hic nocturna Citæis. Non per Medeæ gramina cocta manus. ¶Phaſis fluuius Col
chorum, Ouidius. Quid te Phaſiacæ iuuerunt gramina terræ?

Vellere. 3

¶Seres populi ſunt orientales, apud quos arbores ſunt non folia ſolum/ ſed lanam Seres
quoq; tenniſſimam proferentes, ex quarum frondibus/caniciem depectũt aqua p-
fuſam, & ex vellere veſtimenta conficiunt, quæ vocantur Serica. Virgi. li.2. Geor.
Velleraq;/vt foliis depectunt tenuia Seres. Pontanus. Quæ dea nunc radio per Se-
rica vellera miſcet. Politianus in Ambra. Innumerus net Serica vellera Bombix,
Aſſyrius gemmas/Ser vellera/thura Sabæus. Auſonius. Iam pelago volitat merca
tor veſtifluus Ser. Baptiſta Pius. Tegmina veſtiflui qualia Seres habent. Seneca in
Thyeſte. Et quocunq; loco iacent Seres vellere nobiles. Idem in Hippolyto.
Quæ fila ramis vltimi Seres legunt. Propertius libro primo. Quid releuant variis
Serica textilibus? ¶Miletus vrbs Ionię/Lanarum & vellerum præſtantia, magnã
quoq; meruit laudem. Martialis. Nec Miletus erat vellere digna tuo. Horatius li-
bro primo Epiſt. Alter Mileti textam cane peius & angue Vitabit chlamydẽ. Vir.
libro tertio Georgic. Quis Mileſia magno Vellera mutentur, Tyrios imitata co-
lores. Politianus in Ruſt. Aut bis in Herculea Mileſia vellera concha. Codrus Vr-
ceus. Ille licet multum Mileſia vellera iactet.

Veſtibus. 4

¶In pellene Achaiæ ciuitate diuerſæ veſtimentorum formæ fieri conſueuerunt. Pellene
Veſtes Pellenicę adeo nobiles fuerunt, vt in Iunonis ludis ac certaminibus, victori
Lacerna Pellenica præmij vice daretur.

Vlmis 5

¶Pteleon vrbs Theſſaliæ/nomen habuit ab vlmorum frequentia. Pteleon

Vitulis. 6

¶Sunt qui velint Italiam a taurorum boum/vitulorumq; multitudine et præſtan- Italia
tia nominatam. Græci enim (inquit Gellius) Italos vocant vitulos,

Vrbibus. 7

Creta. ¶In Creta inſula centum fuerunt vrbes. Ouidius lib.6. Fama noui centũ Cretęas forſitan vrbes Impleſſet monſtri. Idem in Epiſt. Non ego te Crete centum digeſta per vrbes Aſpiciam. Lucanus libro tertio. Iam dilecta Ioui centenis venit in arma Creta vetus populis. Horatius Quę ſimul centum tetigit potentẽ Oppidis Cretam. Seneca in Troade. Vrbibus centum ſpacioſa Crete. ¶Aegyptij regnãte Amaſi viginti millia vrbium habitauerunt. ¶In Bactrianis mille vrbes fuerũt, In Italia ſeptingentæ. ¶Tarraconenſis Hiſpania continet oppida.293. Polybius ſcribit trecentas Celtiberorum vrbes a Tiberio Graccho expugnatas.

8 Viuarijs.

Britannia. ¶Viuaria animalium (inquit Volterranus) ad tria millia in tota Britanniæ inſula cernuntur.

9 Vrtica piſce.

Chalcis ¶Vrtica piſcis adhærens ſcopulis frequens eſt in Chalcide Euboiæ.

10 Vnguentis.

Loca diuerſa ¶Vnguentum Roſaceum optimum eſt apud Phaſelidem/ Neapolim, & Capuã. Crocinum in Cilicia et Rhodo. Nardinum apud Tarſum. Oenanthinum & Omphacinum apud Cyprum. Adramyctinum, Amaranthinum, Coum, Melinum, Metopium, Mendeſium, in Aegypto, Iridis optimum apud Elidem. Fuit & Agathuſa inſula vnguento nobilis, vna earum, quæ Sporades dicuntur. Item Syria. Propertius lib.2. Quum dabitur Syrio munere plenus Onyx. Antiquitus laudatiſſimũ fuit vnguentum in Delo inſula. Terrarum omnium accommodatiſſima vnguentis eſt Aegyptus. Ab ea campania eſt proxima copia roſæ. Bathylli populi, Cyprii, Cyziceni, Corinthii, vnguentis madent.

11 Vrſis.

Myſia ¶In Myſia vrſi ſunt albi tanto infecti veneno, vt canes venantes ſolo afflatu perimant ¶Apud Rhoxolanos & Lituanos maximi capiuntur vrſi, qui mãſuefacti regibus ſunt in delicijs.

12 Vris.

Germania ¶Vri animalia ſunt magnitudine tauri, quę in Germanię ſyluis reperiuntur.

13 Vlulis.

Borſippa. ¶Vlulæ in Borſippa Aſſyriæ ciuitate miræ magnitudinis / ac cibo expetitæ inueniuntur.

14 Ventis.

Gonoeſſa ¶Gonoeſſa Aetoliæ ciuitas perpetuis ventis agitatur. Seneca in Troade, An carens nunq̃ Gonoeſſa vento.

15 Vnionibus

Ganges ¶Vniones gemmæ reperiuntur in Gange. Mantuanus. Vnioq; ingenti candens Gangeticus orbe.

16 Vitro

Sidon ¶Plynius ait Sidonem vitri officinis quondam fuiſſe nobilem. Idem lib.5. Sidonẽ vocat vitri artificẽ. ¶Vitra fiũt i India e cryſtallo. Et ob id nullũ cõparatur Indico.

17 Vnedonibus

Arabia ¶Iuba apud Plynium teſtis eſt Vnedones arbores eſſe in Arabia quinquagenum cubitorum altitudine.

18 Vicis

taprobane ¶Habuit inſula Taprobane vicos.700. quos pagos dicimus.

19 Vulturibus.

Vultures

¶ Vultures non aliorſum dicuntur Caucaſei, q̄ ꝙ in Caucaſo abundēt. Virgilius in Buc. Caucaſeaſq; refert volucres/ furtumq; Promethei. Hinc orta poetarum fabula de Prometheo, quem ibidem rodi a vulture fabulantur. Caucaſus.

Vlua. 20

¶ Paduſa fluuius Rauēnæ vicinus plurimum habet vluę. Mantuanus. Et vluiparæ tellus vicina Paduſæ. Paduſa.

Vino & vitibus. 21

¶ Tmolus mōs Lydię. Falernus/ & Maſſicus Campanię/ Aulon Calabrię/ optimo abundant vino. ¶ Tmolus. Syllius lib. 7. Atq; ex illo tēpore diues Tmolus. Sene. in Theb. Hinc nota Baccho Tmolus attolit iuga. Ouid. lib. 6. Meta. Deſeruere ſui nymphæ vineta Timoli. ¶ Falernus. Varro. Quod far comparandum Campano? Quod triticum Appulo? Quod vinū Falerno? Tibullus. Nunc mihi fumoſos veteris proferte Falernos. Idem. Non tibi ſi precium cāpania terra daretur. Non tibi ſi Bacchi cura Falernus ager. Syllius. Hic vero intrauit poſtq̄ vberis arua falerni. Tmolus. Falernus.

¶ Maſſicus. Syllius lib. 7. Maſſicus vuiferis addebat nomina glebis. Horatius. Eſt qui nec veteris pocula Maſſici. Virgi. lib. 7. Vertūt felicia Baccho Maſſica. Statius lib. 4. Sylua. Gauro Maſſicus vuifer remittit. Martialis. Maſſica Theſgis tam bene vina fauis. ¶ Aulon. Horatius. Et amicus Aulon Fertilis baccho minimum Falernis Inuidet vuis. Martialis. Nobilis & lanis/ & Baccho fertilis Aulō/ Det precio ſa tibi vellera/ vina mihi. ¶ Gaurus quoq; mons Campanię/ vinum habuit laudabile, vt Falernus. ¶ Commendatur/ & vinum Leſbiū. Propertius lib. 1. Leſbia Mentoreo vina bibas opere. Pamphilus. Se victā reddet, victam ſe Bacchica Lebos. Horatius. Hic innocētis pocula Leſbij Duces ſub vmbra. Ariſtoteles (vt ſcribit Gellius lib. 12.) ægrotans/ guſtato vino Rhodio, inquit. Firmum hercle vinum/ & iucundum. Deguſtato inde Leſbio, vtrūq; inquit, oppido bonum, ſed ſuaui⁹ Leſbiū. Maſſicus. Aulon. Gaurus. Leſbos.

¶ Methymna ciuitas fuit in leſbo vini bonitate nobilis. Virgi. lib. 2. Georgi. Quā methymnęo carpit de palmite Leſbos. Syllius libro. 7. Ac Methymna ferax, latijs ceſſere Falernis. Pamphi. Leſbia pāpineos ſpargit Methymna racemos. Horatius lib. 2. Ser. Qz Methymnęam vicio mutauerit vuam. Ouidius. Gargara quot ſegetes, quot habet Methymna racemos. ¶ Cæcubum oppidum Campaniæ cōmendat etiam vini bonitas. Martialis. Cæcuba Fundanis generoſa coquuntur amicis. Idem lib. 6. Cęcuba non ſolos vindemia nutriat orbes. Hora. Cæcubū/ & pręlo domitam Caleno Tu bibes vuā. ¶ Fuit & in Caleno vrbe Campanię vinū generoſum. Iuuenalis. Quę molle Calenū Porrectura viro miſcet ſitiente Rubetam. ¶ Formię vrbs iuxta Caietā/ antiqua Leſtrigonum ſedes fuit nobilis vino. Horatius. Mea nec Falernę Temperēt vites/ neq; Foramiani Pocula colles. ¶ Setia vrbs Campaniæ ſuperbit etiā vini bonitate. Martialis lib. 4. Tu Setina quidē ſemper/ vel Maſſica ponis. Idem in Xenijs. Pēdula pāpineos quę ſpectat Setia cāpos, Exigua vetulos miſit ab vrbe cados. Pamphilus. Spargit Campanis Setia clara iugis. ¶ De ſurrento Campaniæ oppido. Martialis. Surrētina bibis/ nec Myrrhina picta/ nec aurum Sume, dabunt calices hęc tibi vina ſuos. ¶ Habuit & prędulces vuas Alba vrbs Italię, Martialis. Hoc de Cęſareis mitis vindemia cellis Mittit, Iulęo quę ſibi monte placet. ¶ Fundanum etiam cōmendatur a Fundis oppido Campaniæ. Martialis. Hęc fundana tulit felix Autūnus opimi. ¶ Meſſana vrbs Siciliæ/ a mamertinis Campaniæ populis habitata optimum ferebat vinū. Martialis. Amphora Neſtorea tibi Mamertina ſenecta Si detur, quoduis nomen habere poteſt. Plynius. Quartū curriculum obtinuere publicis epulis adiuo auguſto Mamertina circa Meſſanā in Si- Methymnaa. Cæcubū. Calenum. Formię. Setia. Surrētum. Alba. Meſſana.

Chios. cilia genita. ¶Chios inſula maris ægæi/& Aruiſium in ea promontorium laudan=
Veiẽtum. tur vini præſtantia. Syllius lib. 7. Et ambroſijs Aruiſia pocula ſuccis. ¶Veientum
Ethruriæ oppidum. Horatius. Qui Veiẽtanum feſtis potare diebus. Martia. lib. 2.
Aminȩi. Veientana tuam ſi domat vua ſitim. ¶Aminȩi populi fuerunt, vbi nunc eſt Faler=
nus, quorum regio Aminȩa dicebatur vini feraciſſima. Virgi. lib. 2. Georg. Sunt &
Aminȩæ vites firmiſſima vina. ¶Thaſus inſula maris Aegei vinũ habuit laudabi
Mareotis. le. Virgi. lib. 2. Georg. Sũt Thaſiȩ vites/ſunt & mareotides albæ. ¶Mareotis pars
Aegypti itidem. Horatius. Mentẽq; lymphatã Mareotico Redegit in veros timo=
res. Statius lib. 3. Sylua. Sparſit Tyrrhenæ Mareotica vina Mineruæ. Hoc vinum
Naxos. durat in longã vetuſtatem. ¶Naxos inſula maris Aegȩi/a fertilitate vini Dionyſia
dicta eſt. Vnde Pontanus vitigenam eam appellat, dicẽs. Hanc poſt vitigenæ ſpa=
ciãtem litora Naxi. Bacchicam Statius lib. 4. Achill. Lemnos, & a tergo decreſcit
Maronȩa. Bacchica Naxos. ¶Maronæa vrbs Ciconũ laudata eſt vino, quo Vlyſſes inebria=
Methone. uit Polyphemum. Tibullus. Victa Maronȩo fœdatus lumina Baccho. ¶Methone
quoq; vrbs in Thracia/nomen habuit a vini copia. Nam Methin Grȩci ebrietatem
Tarraco. vocant. ¶Tarraco in Hiſpania etiã vino claruit. Syllius lib. 3. Dat Tarraco pubem
Vitifera/& Latio tm̃ ceſſura Lyȩo. ¶Vina apud Græcos celebrata fuere Prãnium
Cereri ſacrum, Chiũ/Thaſium/Leſbium/Creticum, & apud Syracuſanos Polium,
Coum, deniq; & Rhodium. Celebrãtur/& alia plæraq; loca vini bonitate, quȩ om=
nia longum eſſet recenſere. Propterea ſummatim ſubijciamus, quod in cõpendium
Ex Plynio redegimus ex Plynio lib. 14. cap. 16. ¶Auguſtus (inquit) Setinum prȩtulit cun=
ctis. Antea Cȩcubo erat generoſitas in paluſtribus populetis. Secũda nobilitas agro
falerno. Naſcitur Gauranum in ſummis collibus, medijs Fauſtinum, imis Falernũ.
Albanæ vuæ ſunt prædulces. Surrentina in vineis tãtum naſcuntur, conualeſcenti=
bus maxime probata propter tenuitatem/ſalubritatemq;. Nam quȩ ſpiſſa ſunt, non
adeo proſunt morbis. Surrentino medici nobilitatem dabant. Certant Maſſica
æque ex monte Gaurano. Præponũtur Calena/& quȩ in Vineis arbuſtiſq; naſcun=
tur, Fundana. Auguſtus probauit Mamertina/circa Meſſanam Siciliȩ genita. Po=
tulana ab authore dicta etiam laudantur. Retica Falernis tantum poſthabentur
a Virgilio. Ethruriæ palmam Luna habet / Liguriæ Genua / inter Pyrenȩum Al=
peſq; Maſſilia. Hiſpaniarum Laletana/copia nobilitãtur. Elegantia vero Tarraco=
nenſia/atq; Lauroneſia/& Balearica ex inſulis, Italiæ primis conferũtur. In ſumma
gloria fuere Thaſium/Chiumq;. Ex Chio, quod Aruiſium vocant. Item Leſbium,
quod ſponte naturæ ſuæ mare ſapit. Gratia eſt/& Clazomenio. Quid aũt de Gal=
licis dicendum? De quibus veteres nihil fere ſcriptum reliquerunt, ne alienæ gentis
gloria ſuam ipſi deprimerent. Exiſtimabant/ fuliginem/& tenebras ſuis inductum
iri, ſi de noſtratibus verba facerent, Sciebant enim terram Gallicam populi virtute
omnium prȩſtantiſſimam/ vini quoq; gloria non eſſe inferiorem, immo & feliciorẽ
multo. Propterea hoc velut conniuentes prȩtermiſerunt, quum tamen ſit in cõfeſſo
Belnenſibus/Niuernis, Andegauẽſibus/ Aurelianis/ Parrhiſinis meliora nõ reperi=
ri, etiam ſi exotica omnia cõferre libeat. Sed iam noſtrȩ copiȩ finem faciamus. Nam
tãetſi curſim omnia/& velut per trãſennam attigerimus, remq; omnem leui (quod
aiunt) brachio excuſſerimus, ſatis tamen hȩc ipſis etiam literarum helluonibus fore
confido. Qz ſi quis rem parum/accurate dicat curatã, curet curioſius. Habebit ſal=
tem, vbi doctrinæ ſuȩ/& eloquentiȩ neruos exerceat.

¶Loca Diuerſis Rebus
Carentia.

Congruum

COngruum videtur, vt rerum copiam ſubſequatur penuria. Propterea paucis narrare conſtitui, quibus locis queq; res deſint, vt animi paſcantur varietate, que tantum voluptatis conſueuit parere, q̃tum ciborum diuerſitas, menſis. Sed iam hanc rumpamus glaciem, & iter aperiamus lectori. ¶ Inſula eſt Carthaginẽ verſus, Gauleegalata nomine, cuius terra ſcorpionem dirum animal Africę necat. ¶ Dicuntur & in Clupea emori ſcorpiones. ¶ Nilus vnus omnium fluuiorum nullas expirat auras, authore Plynio. ¶ Sigaros Arabię eſt inſula, quam canes non intrant. Expoſitiq; circum litora/ errãdo moriuntur. ¶ Tentyrę inſulę Crocodili non adnatant, olfactuq; incolarum/ ſerpentes fugantur. ¶ Ceruos Africa propemodum ſola non gignit/ nec etiam vrſos. ¶ Aſinis (ꝙ ſint frigoris impatientes) carent Pontus/ & Scythia regiones frigidiſſimę. ¶ In Arabia ſuillum genus non viuit in vllo genere/ maxime in regione Scænitarum populorum. ¶ Muſtellę in Bœotiam lebadiam illatę, ſolũ ipſum fugiunt. ¶ In Ithaca lepores illati moriũtur extremis quidem in litoribus. ¶ In Ebuſo, Cuniculi non ſunt. ¶ In Olympo Macedoniæ monte non ſunt lupi. Lupos quoq; non gignit Anglia/ nec aliunde aduectos nutrit. ¶ In Creta inſula non ſunt vulpes/ nec vrſi/ nec vllum omnino maleficum animal pręter Phalangium. Item non ſunt Ceruí/ nec apri/ nec Attagenę/ nec Herinacei. ¶ Plyni⁹ ait in Africa nec eſſe apros/ nec ceruos/ nec capreas/ nec vrſos. ¶ Idem ait cornicem nunq̃ Athenis aſpici. ¶ Hirundines Thebarum tecta non ſubeunt, quoniam vrbs illa ſępius capta ſit. Nec Bizię in Thracia cernunt̃, propter ſcelera Theſei. ¶ In Creta inſula non ſunt noctuę, et ſi qua inuecta ſit, emoritur. Rhodos aquilam non habet. ¶ Larius lacus eſt Italiæ tranſpadanę, ad quẽ Ciconię non tranſmeant. In Fidenate agro iuxta Romam/ Ciconię/ nec nidum faciunt. ¶ Picus Martius negatur eſſe in agro Tarentino. ¶ Perdices non tranſuolant Bœotię fines in Attica. ¶ Non eſt vlla auis in Põto inſula, in qua ſepult⁹ eſt Achilles. ¶ Ceraſi in Aegypto/ nulla cura vnq̃ potuere gigni. ¶ Hedera non naſcitur in India, niſi in mõte Mero. ¶ In Aegypto/ & Syria reges inopia abietis, cedro ad claſſes ferũtur vſi. ¶ Magudaris non prouenit in Cyrenacia regione. ¶ Thymum herbam apibus gratiſſimam non habet Arcadia. ¶ In Carina monte Cretæ, muſcę non reperiuntur. Templum quoq; Herculis, Romę nõ ingrediebantur. ¶ In Aegypto non naſcit̃ Hebenus arbor. ¶ Tineæ in Thracia & Phrygia non naſcũtur. ¶ India neq; æs/ neq; plumbum habet, ſed gemmis ſuis/ ac margaritis hęc permutat. ¶ Mures non ſunt in Paro inſula. ¶ Daulis oppidũ eſt non ꝓcul Delphis, vbi Lucinia nõ parit. ¶ Herodot⁹ ait nullos mulos gigni in Scythia/ ꝓpter immenſum frigus. ¶ Montes nõ habet Luſitania/ teſte Strabone. ¶ Cicero ait Anglos oleo carere/ & vino, pro quo ceruiſia vtantur. ¶ Gauleon regio Lybię ſerpentes non nutrit. ¶ In Coronea Bœotię vrbe talpa non gignitur.

FINIS.

¶ Blaſij Madroneti Carmen.

In nuce concluſam magni miraris Homeri
  Iliadem, nugis Græcia nota tuis?
Pone ſupercilium/ et tumefactas reprime criſtas.
  Ecce tuis factis res noua maior adeſt.
Namq; habet exiguum cornu, quod terra/ quod ęquor,
  Quoq; parit refugi Solis vterq; locus.

Q̃ta tibi rerum eſt opulentia, Candide Textor.
Eſt tibi, quod Phrygij non tulit arca Mydæ.

¶Henrici abbatis Nuncuriani ad doctiſſimum virũ Venellum, Carmen.

Res noua Mæonio nunq̃ prius eruta cornu.
Prodijt in noſtras res inaperta manus.
Copia, quam nec alit fœcũdo iugere Pæſtum.
Quam nec Coryciæ gloria meſſis, adeſt.
Miror ego innumeris diſtinctum rebus agellum,
Q̃q; ferat tantas hortulus vnus opes.
Quid tibi doctrinæ ſeruas imberbis Apollo?
Quicquid habes, populo Iudice, Textor habet.
Textor habet modulos, muſas, arcanaq; nouit.
Quæ vel apud ſuperos, Antipodaſq; latent.
Qui violis gaudes, Muſiſq; Venelle, reuoluas
Hoc opus, innumeras dat tibi Textor opes.

¶Eiuſdem Henrici ad eundem Venellum, Carmen Phalecium.

TV qui multijugis Venelle, rebus,
Et Muſis ſatias tuos ocellos,
Hunc hunc floridulum vides agellum,
Candore Elyſio ſereniorem.
Quem non Alcinous, nec ipſe Adonis
Vnq̃ purpureo rigauit Oſtro.
Verum Cecropiæ comes Mineruæ,
Textor Migdonia parauit arte.
Inquiris violas? rogas amomum?
Narciſſum, Caſiam, Thymum virentem?
Textor molliculo ſinu recondit,
Quicquid ipſi Arabes ferunt odoris,
Quicquid Heſperides ſuis roſetis.
Hic eſt & Charitum chorus dearum,
In riuis Dryades canunt tenellæ.
Pomoſaſq; tenent manu papillas,
Et mammas pariter ſororiantes.
Ornant, baſiolis ſuauiantur.
Sertis vernicomas ligant corollas,
Pan clarus numeris, chely, & cicuta,
Muſis ecce parat leues choreas.
Hic eſt floridulus, comatuluſq;
Hortus, non ſterili ſcatens labruſca.
Hæc eſt omnigenis referta rebus
Vber copia. Si Ioui Venelle
Compar fatidico velis videri,
Hunc hunc floridulum teras agellum,
Candore Elyſio ſereniorem.

¶Natalis

¶Natalis Megiſterij Roſetani, Exaſtichon.

Qui miſer es patrio Rauiſi Textor abortu,
Qui te Romani non genuere patres.
Hi tibi pro tanta ſtatuam virtute locarent,
Si qua homini ob ſtudium conficienda foret.
Nam te Romanus nemo eſt Romanior, hoc eſt,
Cultior eloquio/clarior ingenio.

¶Antonij Reſſini Carmen.

DEſine miratrix priſcorum fama dierum,
Thuriferi magnas tollere Gangis opes.
Nec te commoueant opulenti æraria Crœſi,
Quodq; metallifero parturit amne Tagus.
Hoc ſiquidem modico dabitur tibi Copia cornu,
Quam primi veterum non habuere dies.
Lector eme/exiguo creſcet tibi tempore fructus,
Reddere te ditem lectio parua poteſt.

¶Guidonis Mommiraldi in Cornucopiæ Textoris Encomium.

NOn gemmis Lybie, Gazis neq; Perſica tellus,
Murice nec tumeat luxurioſa Tyros.
India condat ebur, pictiq; aulæa Britanni,
Ilua metalla, Paros marmora, Crœſus opes.
En noua Textoris cornu fert copia pleno,
Terra ſuo quicquid parturit ampla ſinu.
Dat gemmas/aurumq; lubens cuicunq; petenti,
Et ſi quid gemmis pulchrius eſſe poteſt.

F I N I S.

¶Homines & Populi/re aliqua inſignes & clari.

¶Scythę equitatus & equorum glaria ſtrepunt, inquit Plynius. Equo inſidere primi docuerunt Theſſali. Vnde nata apud eos de Centauris fabula.

¶Seres Orientales populi nobiles ſunt vellere, vt iam docuimus.

¶Ithurei/Mœdi/& Parthi ſagittis. Lucanus lib. 7. Tūc & Ithurei Mœdiq;/Arabeſq; ſoluto Arcu turba minax nuſq̄ rexere ſagittas. Catullus. Seu Sacas ſagittiferoſq; Parthos.

¶Thuſci Aruſpicio. Tibullus lib. 3. Vera monēt Thuſcis exta probata viris. Vnde Ethruſcum aruſpicem Vitruuius/Tuſcum Sidonius vocant.

¶Gens Phœnicum fuit in magna gloria literarum inuentionis/ſyderum/naualiūq; ac bellicarum artium. Plynius libro quinto.

¶Hylas ceſtu/Phegeus paleſtra/Lycus ſtadijs/& curſu clari fuerūt. Auſoni⁹. Clarus Hylas ceſtu/Phegeus catus arte paleſtrę, Clar⁹ Olympiacis eſt lycus in ſtadijs.

¶Pollux paleſtra. Statius libro ſecundo Syl. Siue catenatis curuatus membra paleſtris Staret/Amyclęa conceptum matre putares.

¶Caſtor equis. Idē Statius lib. 5. Syl. Non totiēs victorē Caſtora gyro, Nec fratrē ceſtu virides plauſere Therapnę. Ouidius. Tyndaridę fratres hic eques/ille pugil.

¶Clari quoq; fuerunt Marſi/Vmbri/pſylli venenis/Aegyptij/& Babylonij aſtro-

logia/Lacones breuitate/Scythæ Cretẽſes/& Geloni ſagittis/Curetes ęre/ Aegyptij ſiſtro/ Tyſſagetę/& Lyrcę venatibꝰ,quibꝰ viuũt, Bœotij paleſtra/& gymnicis exercitationibus/ Atheniẽſes naualibus/ Lacedęmones legibus/Græci ingenio/Alexandrini dolis/Beroſus Aſtrologia/ Grãmatica Apollodorꝰ/ Hippocrates medicina/ Archimedes geometria/Euclides numeris/ Lynceꝰ viſu/Chirõ/& Alcon arcu/Cicero eloquio/Cyrce venenis/Crœſus diuitijs/Nireus forma / Execeſtides peregrinatione/ Amphion/& Orpheus lyra/Ariſteus melle/Alcinous hortis/ Amazones peltis/ & ſecuri/ Argus viſu/Annibal ſtratagemate/ Alexãder magnanimitate/Plato/& Ariſtoteles philoſophia / Arachne lanificio/ Archilochus iambis/ Typhis arte nautica/Cato grauitate/Numa religione/Regulus fide/ Scęuola conſtãtia/ Rhadamantus iudicio/Apelles pictura/Praxiteles ſculptura/Traianus bonitate/Apollonius tẽperantia/Cyneas memoria/Labore cleantes/Zoroaſtres magia/Hippolytus pudicitia/Manzus florẽtinus Sphęriſterio/Mangiolinus latrũculis/ Scęuola pila. Arte Citharœdica Mitylenęi/ Tibiarũ modulis Thebani / Alexandrini grammatica / Geometria/& Philoſophia/ Arte ſtatuaria Athenienſes/Crotonitatę medicina/ Aeginitę Athletica. Sidonius de quibuſdam ſic meminit.

Pollux tum ceſtu laudatus/Caſtor habenis/
  Pallas tum criſtis/Delia tum pharetris/
Alcides claua/Mauors tum luſit in haſta,
  Arcas tum virga/Nebride tum Bromius. Item
Axe pelops/Curſu Hippomenes/luctaq; Achelous/
  Aeneas bellis/ſpectatus Gorgone Perſeus.

ℂPropria gentium Epitheta.

ℂApuleius eruditos appel lat Aegyptios/ſicuti Iudęos ſuperſtitioſos, Nabathęos mercatores/Fluxos veſtiũ Arſacidas/Frugum pauperes Scythas / odorum diuites Arabas. Legimus Alexãdrinos eſſe fallaces. Vopiſcus ſcribit Aegyptios eſſe ventoſos/furibũdos/iactãtes/iniurioſos/auidoſq; nouarũ rerum. ℂT. Linius perfidiã pœnis. Cicero calliditatem, vt numerum hiſpanis/robur Gallis/artes Gręcis/Italis ſenſum/Romanis pietatem aſcribũt. ℂIo. Picus Mirãdula ponebat in Hebręorum doctrina myſteria & prodigia / in Græcorum diſciplinis ingeniũ, In Romana academia politiam. ℂHoratius vocat Britannos hoſpitibus feros / Perſas infidos. ℂIulius Maternus ad Mauortium Lollianum ſcribens, Quædam (inquit)gentes ita a cælo for matę ſunt, vt propria ſint morum vnitate perſpicuæ. Scythæ immanis feritatis crudelitate graſſantur. Itali fiunt regali ſemper nobilitate pręfulgidi, Galli ſtolidi/acuti Siculi/ Luxurioſi ſemper Aſiatici/ & voluptatibus occupati, Hiſpani elata iactãtię animoſitate præpoſiti. ℂBlondus vocat Afros fraudulẽtos/Ligures duros/ Cãpanos ſuperbos. ℂChriſtophorus Longolius Parrhiſiẽſis in oratione de laudibꝰ diui Ludouici/& Frãcorũ, vocat Britones duros/ vafros Normanos/ Religioſos francos/induſtrios Flandros/ mites Lothoringos / faciles Andegauos/ bellicoſos Vaſcones/Burgũdos feroces/Picardos alacres/frugi Sãtones/atq; pictauos/Narbonenſes fideles/fortes Aruernos / Hannonios pertinaces / magnanimos Senones/ verſutos Cenomanos/militares Bituriges.

ℂGentium inſignia.

ℂInſignia Scytharum fulmen, Gallorum olim Buffones, nunc lilia. Romanorum Aquilæ, Sus phrygiũ, geminę rotę Corallorum. Thraciæ Mars, arcus & pharetræ Perſarum, Anglorum leones & roſæ.

ℂFulmen

¶Deorum inſignia.
¶Fulmē Iouis, Tridēs Neptuni, framea Martis, Herculis claua, Bacchi Thyrſus.
¶Reges diuerſarum gentium quibus nominibus appellentur.
¶Argiuorum reges dicuntur Abantiadę, Perſarum Achęmenidę, Aegyptiorum Ptolemęi, & Pharaones, Latinorum Murrhani, Albanorum Syluij, Syriæ Antiochi, Arabum Arabarchæ, Lybicorum Lybiarchæ, Thebanorum Labdacidę, Parthorum Arſacidę, Romanorum imperatores Auguſti, & Cęſares.
¶Vota hominum diuerſa.
Votum L. Metelli. 1
Votum Pyrrhi Epyrotarum regis. 2
Votum Auguſti. 3
Votum Caligulæ imperatoris. 4
Votum Darij perſarum regis. 5
Votum Martialis. 6
Votum Horatij. 7
Votum Auguſtini. 8
Votum Tibulli. 9
Votum Criciæ. 10

¶Scribit Plynius lib. 7. L. Metellum decem maximas res optaſſe, vt pote voluiſſe primarium bellatorem eſſe, Optimum oratorem, Fortiſſimum imperatorē, Auſpicio ſuo maximas res geri, Maximo honore vti, Summa ſapientia eſſe, Summum ſenatorem haberi, Pecuniā magnam bono modo inuenire, Multos liberos relinquere, & clariſſimum in ciuitate eſſe. Quę omnia illi contigerunt. 1

¶Pyrrhum Epyrotarū regem ferunt (vbi immolaturus tēpla inuiſeret) non regni ampliorem modū, non de hoſte victoriam, non gloriam illuſtrem, aut diuitias, ſed ſanitatem modo à dijs comprecari ſolitum, ceu parte hac bene cōſtituta proſperius ceſſura viderentur omnia. 2

¶Auguſtus Cęſar (quum. 54. annum ageret) precatus eſt à dijs Scipionis fortitudinem, beniuolentiam Pompeij, & Cæſaris fortunam. 3

¶Optabat Caligula vnicam eſſe populo Romano ceruicem, quo facilius vno ictu abſcindi poſſet. Votum hominis carnificis, & ſanguinarij. 4

¶Darius oblato ſibi malo punico, tot optaſſe fertur zopyros, quot illic eſſent granorum. Idem dicebat ſe malle zopyrum vnum incolumen habere, q̄ viginti Babylones occidere. Herodotus Author. 5

¶Martialis libro primo ad Frontonem ſcribens votum ſuum his exprimit verbis. 6

Vota tui breuiter ſi vis cognoſcere Marci,
   Clarum militię Fronto, togęq; decus.
Hoc petit. eſſe ſui nec magni ruris arator,
   Sordidaq; in paruis ocia rebus amat.
Quiſq̄ picta colit Spartani frigora ſaxi,
   Et matutinum portat ineptus aue.
Cui licet exigui nemoris, ruriſq; beati,
   Ante focum plenas explicuiſſe plagas.
Et piſcem tremula ſalientem ducere ſeta,
   Flauaq; de rubro promere mella cado.
Pinguis inęquales onerat cui villica menſas,
   Et ſua non emptus pręparat oua cinis.

Non amet hanc vitam, quiſquis me non amat, opto.
Viuat & vrbanis albus in officijs.

7 ❡Optabat Horatius Tyburi, aut prope Galeſum Calabriæ fluuiũ cõſeneſcere, his verbis. Tybur Argęo poſitũ colono, Sit meę ſedes vtinam ſenectę, Sit modus laſſo maris et viarũ, Militiæq;. Idem lib. I. Car. Optat mentem ſanam in corpore ſano.

8 ❡Beatus Auguſtinus tria habebat in votis, vidiſſe Chriſtũ in humana natura, Paulum de Pulpito fulminantẽ, & ſpectabiles vrbis Romę triũphos.

9 ❡Votum ſuũ Tibullus ſic exprimit. Me mea paupertas vitæ traducat inerti, Dum meus aſſiduo luceat igne focus.

10 ❡Cricias tyrannus imprecabatur ſibi Scopadum diuitias, Liberalitatẽ Cimonis, & Ageſilai Lacedęmonij victorias, Author Plutarchus.

❡Qui diu vixerunt.

❡Vixit Adã annis 930. Eua totidẽ. ❡Seth. 912. ❡Enos filiꝰ Seth. 905. ❡Caynã filius Enos. 910. ❡Malalehel filius Caynan. 895. ❡Iared filius Malalehel. 962. ❡Enoch filiꝰ Iared. 365. ❡Mathuſalẽ filiꝰ Enoch. 969. Vnde Mãtu. Neſtoreos ãnos, & Mathuſalemia ſęcla. ❡Lamech filiꝰ Mathuſalẽ 777. ❡Noe. 905. ❡Arphaxat filiꝰ Sẽ. 338. ❡Salo filiꝰ Arphaxat, 433. ❡Heber filiꝰ Sale. 467. ❡Phaleg filius Iectan. 239. ❡Reu, ſeu Ragau filius Phaleg. 302. ❡Saruch filius Ragau 230. ❡Nachor filiꝰ Saruch. 148. ❡Thare filiꝰ Nachor. 205. ❡Arã pater Loth 205. ❡Iſaach abrahę filius. 185. ❡Iacob filius Iſaach. 175. ❡Aarõ frater Moyſi 123. ❡Ioſue. 110. ❡Heli Iudex. 98. ❡Salomon. 94. ❡Iob. 183. ❡Abraham. 175. ❡Thobias 112. ❡Sara. 127. ❡Iudich 105. ❡Moyſes. 120. ❡Ex Plynio. Arganton Tarteſſiorum rex. 150. Syllius lib. 3. ait eum vixiſſe. 300. Ita ſcribens. Argantoniacos armat Carteia nepotes. Rex ꝓauis fuit humani ditiſſimꝰ ęui, Terdenos decies emenſus belliger annos. Mantuanus in Alphõſo. Et vetus ille, auri diues, ditiſſimus ęui. Heſperijs quondã rex Argantonius oris. ❡Cyniras rex Cypriorum. 160. ❡Aegimius, 200. ❡Epimenides Gnoſius. 157. ❡Pictoreꝰ Aetolus. 300. ❡Reges Arcadum. 300. ❡Dãdo Illyricus. 590. ❡Impetris Pulutiniorum inſulę rex. 800. Eius filius. 600. ❡Perpenna. 98. ❡M. Val. Coruinus. 100. ❡Metellus Põtifex. 100. ❡Liuia Rutilij. 97. ❡Statilia. 99. ❡Terẽtia Ciceronis. 107. ❡Clodia Ofeli. 115. ❡Luceia Mima cẽtũ annis in ſcęna pronũciauit. ❡Emoliaria vixit. 104. ❡Sammulla. 110. ❡Stephanio vltra centũ. ❡Hiero rector Sicilię. 80. ❡Maſaniſſa rex Numydiæ ſupra. 100. Gorgias Leontinus. 107. ❡Xenophilus Chalcidẽſis. 105. ❡Herodotꝰ ſcribit Aethiopes. 130. ãnos trãſgredi. ❡Hippocrates Cous. 104. vel. 169. ❡Iſocrates. 100. ❡Orbilius Beneuẽtanus. 100. ❡Sybillæ Cumanę diuturnam vitam aſcribit Ouidius lib. 14. his verbis. Nam iam mihi ſæcula ſeptem Acta vides, ſupereſt numeros, vt pulueris ęquem. Tercẽtum meſſes, tercẽtum muſta videre Tẽpus erit, quum de tanto me corpore paruam Longa dies faciet, conſumptaq; membra ſenecta. De ea Statius libro. I. Tu Troica dignus Sæcula & Euboici trãſcẽdere pulueris annos. Fertur enim annos ab Apolline petijſſe pro numero pulueris, quem manu pręhenderat. Vnde idem Statius alibi. Vel quãtos ego Delium popoſci. ❡Ouidius patrem ſuũ 90. annos vixiſſe ait lib. 4. Triſti. dicens. Et iam compleret genitor ſua fata, nouẽq; Addiderat luſtris, altera luſtra nouem. ❡Narciſſus pręſul Hieroſolymitanus. 116. ❡Neſtor. 300. Iuuenalis Satyra. 100. Rex Pylius (magno ſi quicquã credis Homero) Exẽplum vitę fuit a cornice ſecundæ. Felix heu nimium, qui per tot ſęcula mortem Diſtulit, atq; ſuos iam dextra cõputat annos. Tibullus lib. 4. Vixerit ille ſenex q̃uis dum terna per orbem

Sęcula

Sęcula fertilibus Titan decurrerit horis. Idem. Terna minus Pyliæ miretur ſæcula vitę. Propertius libro ſecundo. Neſtoris eſt viſus poſt tria ſęcla cinis. Idem. At me ab amore tuo deducet nulla ſenectus, Siue ego Tithonus/ſiue ego Neſtor ero. Ouidius in Meta. Et ſi quem potuit ſpacioſa ſenectus Spectatorem operum multorum reddere, vixi Annos bis centum, nunc tertia viuitur ætas. ¶Antonius abbas 105.

¶Alexander epiſcopus Alexandrinus 98. ¶Alexander epiſcopus Conſt. 94.

¶Agilus abbas 100. ¶Titus Pauli diſcipulus 201. ¶Democritus 109. ¶Paulus primus heremita 113. ¶Paconius abbas 110. ¶Proſdocimus epiſcopus 114.

¶Vandegiſillus comes Palatinus 92. ¶Florentinus preſbyter 123. ¶Guarinus pręſul Bononienſis 110. ¶Viuentius confeſſor 120. ¶Homerus poeta 108.

¶Hieronymus 98. ¶Helias abbas 110. ¶Hor abbas 90. ¶Heroinus 304.

¶Ioannes de temporibus 361. De hoc Ioanne intelligit Mantuanus in Alphonſo, dicens. Et quem fama refert hyemes vidiſſe trecentas. ¶Maurus abbas 90.

¶Maurilius epiſcopus 90. ¶Romualdus heremita 120. ¶Antonius caſtor 100.

¶Syrus epiſcopus 112. ¶Zancles Samothracenus 104. ¶Pollio Romulus 100.

¶Saturninus Voluſius 136. ¶T. Fullonius 157. ¶Artaxerxes 94. ¶Plato 81.

¶Cælius ſcribit Marin quendam vixiſſe annos 123. cuius Antica corporis humana fuerint/poſtica equina. ¶Hyperborei populi mille annis viuunt.

¶Galenus vixit. 140. ¶Tithonus (vt fabulantur poetę) ab aurora adamatus/& in coelū relatus illiuſq; ſucco perfuſus ad tantam peruenit ſenectutē, vt tandem optauerit verti in Cicadam. Lucianus. Atq; vltra Tithonum viuebat ſenex. Statius libro quarto Syl. Annos perpetua geres iuuenta, Quos fertur placidos obiſſe Neſtor, Quos Tithonia computat ſenectus. Propertius libro ſecundo. At non Tithoni ſpernens aurora ſenectam. ¶Dorotheus pręſul Antiochenus. 119.

¶Tyrotullius Ciceronis libertus 100. ¶Theremō hemita 100. ¶Carneades philoſophus 100. ¶Cirnæ indorum viuunt 140. ¶Terentius Bononienſis 100.

¶L. Tertuleia Ariminenſis 137. ¶Symon Cleophe epiſcopus Hieroſolymitarum 120. ¶Cronius Anachoreta 155.

¶Apollonius Thyanęus 100. ¶Seneca Cordubenſis 114.

¶Patricius ſecundus Niuernenſis epiſcopus 122. ¶Gartius Aretinus 104.

¶Ricardus quidam temporibus Caroli magni 400. ¶Helias Anachoreta 120.

¶Hugo ſucceſſor. S. Bernardi 117. ¶Porro plęraq; ſunt animalia, vitam hominis longe ſuperātia, vt Cornices/Cerui/Corui/Phoenices. De quibus ſic apud Eraſmum ſcribit Heſiodus.

Ter tria ſęcla hominis tranſmittit garrula cornix,
Quattuor at peragit Cornicis ſęcula Ceruus.
Ceruinam ætatem coruus ter pręterit ater,
Coruinos annos nouies agit indica Phoenix.
Atqui Criſpicomę ſoboles Iouis alma tonantis,
Egredimur decies Phoenicia ſęcula nymphę, Item.
Ter binos decieſq; nouem ſuperexit in annos
Iuſta ſeneſcentum quos implet vita dierum.
Hos nouies ſuperat viuendo garrula cornix.
Et quater egreditur Cornicis ſęcula ceruus.
Alipedem ceruum ter vincit coruus, at illum
Multiplicat nouies Phoenix reparabilis ales.

Quam nos perpetuo decies pręuertimus æuo
Nymphę Amadryades, quarum longiſſima vita eſt.

¶ Quoniam autem de longis vitę ſpatijs locuti ſumus, commodum videtur, vt variam annorum/ & dierum obſeruationem ſubijciamus. Annus triplex eſt, Magnus/ ſeu Platonicus, Solaris duodecim menſium, Lunaris/ ſeu menſtruus vnius menſis. Annum alij ęſtate vnum terminabant, Alterum hyeme/ alij quadripartitis tēporibus, ſicut Arcades, quorum anni trimeſtres fuerunt. Quidam Lunæ ſenio, vt Aegyptij, quorum anni fuerunt menſtrui. Hinc fit vt apud eos aliqui ſingula annorum milia dicātur vixiſſe. Sed hic oritur ſcrupus/ fuerint ne anni primi ſæculi noſtris ſimiles. Nam fabuloſum videtur plęriſq; Mathuſalem/ & alios prius enumeratos, vixiſſe tot annos. Conſtat imprimis/ neq; menſtruos fuiſſe/ neq; trimeſtres/ vel hoc vno argumento, ꝙ legamus Salomonem anno 12. ætatis filium ſuſcepiſſe. Quare credibile eſt/ aut pares noſtris/ aut nō multo minores extitiſſe. Nec minus varia extitit dierum/ ꝙ̄ annorum obſeruatio. Babylonij inter duos ſolis exortus diem faciūt. Athenienſes inter duos occaſus, Vmbri à meridie in meridiem. Vulgus omne à luce ad tenebras. Sacerdotes Romani/ Item Aegyptij/ & Hipparchus à media nocte in mediam. Author Plynius.

¶ Qui multos habuerunt liberos.

¶ Adam pręter Seth/ Abel/ & Cain habuit 30. liberos. ¶ Iayr ſeptimꝰ iudex iſrael 30. filios. ¶ Theſpis Athenienſis 50, filias, a quarum nomine muſæ Theſpiades appellatæ ſunt. ¶ Roboam habuit vxores 10. Concubinas 30. filios 28. filias 40. ¶ Artaxerxes Xerxis filius habuit ex pellicibus 110. liberos, ex iuſto matrimonio 3. ¶ Athila rex hūnorum 60. liberos. ¶ Danaus 50. filias. ¶ Aegyſthus totidem filios. ¶ Eutyce mulier 20. filios. ¶ Cōbe mulier heroina/ cui cognomen fuit Chalcidi, viro coniuncta centū libros enixa eſt. Vnde Adagium apud Eraſmum. Tanꝙ̄ Chalcidice peperit nobis vxor. ¶ Niobe Tantali filia habuit 14. ¶ Maſaniſſa rex Numydię 44. Authore Eutropio. ¶ Puella quædam longobarda 7. pueros vno partu peperit ſub Agelmūdo rege, quos omnes in piſcinam coniecit. Author Paulus Diaconus. ¶ Gilippus Arcadius nouem liberos habuit, quos (vt inquit Virgilius libro duodecimo) Fida crearat vna tot Arcadio coniunx Tyrrhena Gilippo. ¶ Vix quiſꝙ̄ crederet Herotymum ſexcentos ex diuerſis pellicibus habuiſſe liberos, niſi Iuſtinus ex Trogo ſcriptum reliquiſſet, in Epitome libri 39.
¶ Priamus ex hecuba coniuge habuit. 19. liberos. Ex alijs pellicibus. 31.
¶ Gedeon iudex Hebręorum 70, quos omnes Abimelech filius nothus Gedeonis occidi fecit. ¶ Achab 70. vt habetur capite. 10. quarti regū. ¶ Barnabas vicecomes in Italia 30. liberos ſuſcepit. ¶ Conradus Moſouiæ dux. 80. ex quibus quatuor tantum legitimi fuerunt.

¶ Qui ſenes genuerunt.

¶ Adam filium Seth anno 130. Abraham anno 100. Sara 90. Seth genuit Enos anno 105. Enos Caynam anno 90. Caynam Malalehel 70. Malalehet genuit Iared anno 65. Iared genuit Enoch anno 162. Enoch Mathuſalem 65. Mathuſalem Lamech anno 187. Lamech Noe filium anno 180. Noe/ Sem/ Cham/ & Iaphet, quum eſſet 500. annorum. Scribit Plynius Maſaniſſam poſt 86. annos generaſſe filium Methymathmū. Catonem Cenſorium octogeſimo exacto e filia Salonij clientis ſui Corneliam e Scipionum gente/ Voluſium Saturniū poſt annū. 62.

¶Fratres Vterini.

¶Hercules/Iphiclus/Apollo/Diana/Vterini fuerunt.

¶Spurij/& Nothi.

¶Antiphates filius fuit Nothus Sarpedonis. Virgil.lib.9.æne. Et primum Antiphaten(is enim ſe primus agebat)Thebana de matre Nothum Sarpedonis alti.

¶Plutarchus ſcribit Homerum natum ex adulterio Critheidis matris.

¶Aeneas ex adulterio Anchiſę cum Venere apud Simoentem. Virgili. Tu ne ille Aeneas, quem Dardanio Anchiſę Alma Venus Phrygij genuit Simoëtis ad vndam?

¶Ariſtonicus rex Pergami filius fuit Eumenis ex pellice.

¶Ariſteus Apollinis ex nympha Cyrene Penei fluminis filia.

¶Hercules Iouis ex Alcmena Amphitryonis vxore.

¶Democoon/& Doryclus Priami itidem ex pellicibus. ¶Lithyerſes nothus fuit Mydę regis. ¶Theſeus/& Romulus(inquit Plutarchus)ambo quum ſpurij forēt, exiſtimati ſunt a dijs immortalibus procreati. ¶Iugurtha nothus fuit Manaſtabalis fratris Micipſę regis Numydarum. ¶Manfredus frederici imperatoris. ¶Ioānes Andreas patre Andrea preſbytero/& matre concubina natus eſt. ¶Petrus Comeſtor, Gratianus/& Petrus lombardus itidem fuiſſe dicuntur Nothi. Albanus Martyr inceſtu patris cum filia.

¶Hiſtoria de pręmijs virtutum/& doctrinæ.

¶Qui ſtatuas meruerunt.

1	SEſoſtris.	17	Pauſanias.	32	Demoſthenes.
2	Ariſtogiton.	18	Phryne.	33	Conon.
	Armodius.	19	Claudius imp.		Euagoras.
3	Aſtylus.	20	Epicurus.	34	Mercurius.
4	Autolycus.	21	Ioſephus.	35	Polydamas.
5	M.Porcius Cato.	22	Minutius Augurinꝰ	36	Cylon.
6	T.Corrūcanus.	23	Trebius.	37	Octauius orator.
7	Demetrius Phalereꝰ	24	L.Actius.	38	Veſtritius.
8	Eunomius.	25	Numa.	39	Nerua imp.
9	Fauorinus.		Seruius.	40	Archias.
10	Verrius flaccus.	26	Gorgias Leontinus.	41	Claudianus.
11	Iſocrates.	27	Plato.	42	Iunius Ruſticus.
12	M.Cl.Marcellus.	28	Chœlia.	43	Virgilius.
13	Mutius Scęuola.	29	Porſena.	44	Beroſus.
14	Ptolemęꝰ Philopator	30	Phocion.	45	Antonius muſa.
15	Oppianus.	31	Lucullus.	46	Tanaquil.
16	Horatius Cocles.				

¶Seſoſtris rex Aegypti, ſtatuam pręclaris facinoribus/& bellica virtute apud ſuos 1
adeptus eſt.

¶Ariſtogitoni/& Armodio ſtatuæ ab Athenienſibus erectę ſunt. ꝙ Athenas ip= 2
ſas tyrannide Piſiſtrati liberaſſent.

¶Aſtylo Crotoniatæ (quum tribus continuis Olympicis viciſſet ſtadio) poſita 3

eſt ſtatua.
4 ❡Antolycus Păcratiaſtes ſtatuam habuit in Prytaneo. Teſtis apud Volater. Pauſanias.
5 ❡M. Porcius Cato fuit Romanis adeo gratus, vt ſenatus ſtatuam ei conſularem in templo collocauerit, cum inſcriptione reſtitutos ab eo mores teſtante.
6 ❡Titum Corrŭcanum quum Tenſa Illyricorum regina liberius locutū occidiſſet, mortuum ſenatus ſtatua decorauit.
7 ❡Demetrius Phalereus auditor Theophraſti, ab Atheniẽſibus (quorum Remp. ſumma virtute, ac prudentia decem annos adminiſtrauerat) trecentis ſtatuis honoratus eſt. Quas quum poſtea inuidia diſieciſſent, ſatis habuit hæc dicere. At virtutes non euerterunt, quarum gratia eas erexerant.
8 ❡Eunomio Locrenſi, artis Citharœdicæ præſtantia, ſtatuam peperit, quam Volaterranus adhuc in Italia Locris oſtendi teſtis eſt. Euthynius apud Plynium legi-
9 tur.
❡Meruit & ſtatuam Athenis Fauorinus philoſophus, quæ (quū in odiū Hadria-
10 ni veniſſet) diſiecta eſt.
❡Verrius flaccus grammaticus nepotum Auguſti pręceptor ſtatuā habuit in Prę-
11 neſte oppido.
12 ❡Iſocrates orator Athenienſis, ſua eloquentia ſtatuam in Olympia meruit.
❡M. Claudius Marcellus, quum propter Gallos iuxta Padū, & Annibalem apud Nolam ſuperatos, oppugnatas item Syracuſas, in pręmium virtutis ſtatuam habuit
13 in æde Palladis cum Epigrammate.
❡Mutio Scęuolę (qui coram porſena Ethruſcorū rege Romam obſidente dextrā flāmis admouerat, vrbēq; obſidione liberauerat) Romani ſtatuam erexerunt, eiq;
14 prata dederunt trans Tyberim.
15 ❡Ptolemęus philopator Homero poetarū maximo tēplum cū ſtatua dicauit.
❡Oppianus poeta ex Anazarbo Ciliciæ ciuitate (qui de piſcibus ſcripſit) a ſuis ciuibus magnifica ſtatua honoratus eſt, cum hoc Elogio. Oppianus ſum ſuauiloquēs vates, quem crudelis, atq; inhumani inuidia fati ante diem eripuit. Q; ſi longius in
16 luce moras dediſſet, nullus mihi par gloria martalium in terris foret.
❡Horatio Cocliti ſtatua poſita eſt, ꝙ Ethruſcorū aciem in Sublicio pōte ſolus ſuſtinuiſſet, donec pons a tergo interrumperetur, quo cum in Tyberim decidit. Plu-
17 tarchus ait fuiſſe poſitam in ęde Vulcani.
❡Pauſanias Cleombroti filius, quum præclaris facinoribus Lacedęmones ſibi demeruiſſet, ſtatua ab eiſdem honoratus eſt, quam tamen poſtea euerterunt, ꝙ arripe-
18 re tyrannidem voluiſſet.
❡Phryne meretrix ſtatua donata eſt ob formam, & pulchritudinem, cuius cauſa
19 prius in iudicio fuerat abſoluta, quum tunicam a pectore deduxiſſet.
❡Claudio ſecūdo, Romanorum imperatori ſtatua cum aureo Clypeo erecta eſt, ꝙ
20 Gothos Macedoniam vaſtantes magna attriuiſſet clade.
❡Epicurum Athenienſem philoſophum ob doctrinam ſtatuis æreis patria deco-
21 rauit.
❡Ioſephus iudæus propter libros de captiuitate iudaica ſcriptos ſtatuam Romæ
22 obtinuit.
❡Minutio Augurino ſtatua extra portā trigeminam erecta eſt a populo ſtipe col-
23 lata, ꝙ farris precium in trinis nundinis ad aſſem redegiſſet.
❡Trebius in Aedilitate aſſibus populo frumentū pręſtitit. Quam ob cauſam, & ei ſtatuę

ſtatuę in Capitolio/ & palatio dicatę ſunt.
¶Notatum eſt ab authoribus L. Actium poetã in Camœnarũ æde maxima for= 24
ma ſtatuam ſibi poſuiſſe, quum breuis admodum eſſet.
¶Numa quoq;/ & Seruius ſtatuas apud Romanos ſua virtute meruerunt. Au= 25
thor Plynius.
¶Hominum primus & auream ſtatuam/ & ſolidam Gorgias Leontinus Delphis 26
in templo ſibi poſuit.
¶Mithridates Platonis gloria motus eidem ſtatuam dicauit/ egregium Sylonis 27
opus, quam hoc modo inſcripſit. Mithridates Rhodoatæ filius hanc Platonis ima=
ginem muſis dicatam erexit. Author Plutarchus.
¶Chœliæ virgini Romanæ equeſtris ſtatua poſita eſt, ꝙ armata & equo inſidens 28
Tyberim traieciſſet, ad declinandam vim Porſenæ Ethruſcorum regis.
¶Plutarchus in vita Publicolę ait poſitam fuiſſe Porſenę ſtatuam iuxta curiam. 29
¶Athenienſes Phocioni ſuo principi mortuo æream ſtatuam dicauerunt, ob plu= 30
rima in Remp. beneficia, inuentaſq; eius reliquias publicis ſumptibus tumulo man=
dauerunt.
¶Cheronenſes ſtatuam lapideam in foro prope liberum patrem publice Luculło 31
conſtituerunt. Author Plutarchus in Cimone.
¶Mortuo Demoſtheni Athenieſis populus erexit ſtatuam, cui hoc inſcripſerunt. 32
Si pares ingenio vires Demoſthenes habuiſſes, nunq̃ Gręciæ dominatus fuiſſet
Macedo.
¶Cononi Athenienſium duci & Euagorę, poſitæ ſunt ſtatuę prope Iouis ſeruato= 33
ris ſimulachrum Plutarchus in Enagora.
¶Idem in Alcibiade ait multas Athenis ſtatuas Mercurio fuiſſe erectas. 34
¶Polydamas Herculani roboris athleta, qui leonem in Olympia inermis iugula= 35
uit, & correptum inuſitatæ magnitudinis taurum/ q̃uis prę rabido impetu proſilien=
tem retinuit, quadrigaſq; tota vi concitatas altera manu remoratus eſt, ſtatuam me=
ruit in Olympia.
¶Cylon q̃uis tyrannidem affectaſſet Athenis, nihilominus tamen ob excellentem 36
formam (quæ nullum non allicit) ſtatua ænea honeſtatus eſt. Cęlius.
¶Octauio oratori Romano Sen. P. Q. R. ſtatuam erexit, ꝙ legatus ad Antiochũ 37
miſſus regem ipſum reſpondere ſine contatione/ & mora compuliſſet. Plynius hoc
aſcribit Gn. Popilio.
¶Veſtritius Spurina Lyricus poeta in Breueterũ regem imperator cõſtitutus, par= 38
ta victoria triumphalem meruit ſtatuam.
¶Nerua Cocceius imperator ſtatuas & imagines/ Soſię/ Palmę/ & Celſo cõſtituit, 39
quos viros prę ceteris coluit, & ſummo in honore habuit, Author Dion Caſſius.
¶Archias hyblęus, quum tres ordine Olympia ſimul/ & pytihcia viciſſet, ſtatuam 40
cum Epigrammatis inſcriptione meruit.
¶Arcadius/ & honorius petente ſenatu ſtatuam Claudiano poetę Alexandrino in 41
foro Traiani collocari iuſſerunt.
¶Iunio Ruſtico philoſopho ſtatuam erexit M. Antonius imperator. 42
¶Mantuani/ mortuo Virgilio multis poſt ſęculis ſtatuam in celebriore ſuę vrbis lo 43
ca erexerunt, tanti adhuc viri memores, quem multis ante diebus ſuffocauerãt par=
cę. Pontanus de Obedientia.
¶Beroſo ob veriſſimas rerum prędictiones ſtatuam poſuere Athenienſes inaura= 44
ta lingua.

45 ¶Antonio Muſę medico Romana ciuitas ſtatuam Aeſculapio proximam locauit ob Auguſtum morbo ſanatum.

46 ¶Caia / ſeu Tanaquil mulier laudatiſſima / & Tarquinij vxor ſtatuam in templo meruit.

¶Viri docti habiti in magno precio & honore.

1	Ennius.	23	Daniel	46	Stertinius
2	Homerus.	24	Theombrotus.	47	Auſonius.
3	Pindarus.	25	Gorgias.	48	Aur. Prudentius.
4	Ariſtoteles.	26	Demetrius Phalere⁹.	49	Themiſtocles.
5	Archilochus.	25	Zeuſis.	50	Steſichorus.
6	Sophocles.	28	Pamphilus pictor.	51	Democedes.
7	Plato.	29	Apelles.	52	Io. Monteregius.
8	Iſocrates.	30	Ariſtides.	53	Hermolaus.
9	Demoſthenes.	31	Cyclias.	54	Petrarcha.
10	Thucydides.	32	Zeno.	55	Interpretes Bibliorũ.
11	Menander.	33	Plynius Iunior.	56	Io. Campegius.
12	Poſſidonius.	34	Ariſtoteles.	57	Sabellicus.
13	Virgilius.	35	Leneus.	58	Timomachus.
14	Ablabius.	36	Ouidius.	59	Bularchus.
15	Fronto.	37	Roſcius.	60	Quintilianus.
16	Anaxenor.	38	Decius Laberius	61	Tadeus.
17	Arrius Philoſophus.	39	Alcibiades.	62	Protogenes.
18	Claudianus.	40	Euripides.	63	Popili⁹ Andronicus.
19	Dion ſophiſta.	41	Iulius Calidius.	64	Arrianus.
20	Hippocrates.	42	Cor. Gallus.	65	Varro.
21	Iunius Ruſticus.	43	Saleius Baſſus.	66	Cyrus poeta.
22	Oppianus.	44	Statius.	67	Diagoras.
	Cicero.	45	Syllius.		

1 ¶Quanti olim ęſtimatę ſint bonę literę, q̄ tũq; doctis ſit cõceſſum, nullo certius argumento / q̄ ſequẽtibus patet exẽplis. Scipio Africanus ſtatuam Ennij poetę (quem in ſuis expeditionibus comitẽ ſemper habuerat) ſepulchro ſuo imponi iuſſit, cui viuenti hortos ſuis proximos donauerat. Ouidius lib. 3. de arte. Ennius emeruit Calabris in mõtibus hortos Contiguos pene Scipio magne tuis. Politianus in Nutricia. Longe gratiſſim⁹ olim Scipio magne tibi / & calabris vicinus in hortis Virtute emeritis, cuius gẽtile ſepulchrũ Mox tenuit. Eundẽ & fuluius nobilior ciuitate donauit.

2 ¶Alexander magnus capto inter ſpolia Darij Perſarum regis vnguentorum ſcrinio (quod erat auro gemmiſq; / ac margaritis precioſum) libros Homeri (quos tanto dignos loculo exiſtimabat) incluſit.

¶Idem quum Thebas euerteret / & in omnes ſine diſcrimine ſęuiret, Pindari vatis penatibus parci iuſſit.

4 ¶Idem Ariſtotelis pręceptoris ſui nomini patriam condidit, eiq; multa hominum milia parere iuſſit, ad ſcribendos rerum naturalium libros.

5 ¶Archilochi poetę interfectores Apollo arguit Delphis.

6 ¶Sophoclem tragicum poetam defunctum ſepeliri liber pater iuſſit, obſidentibus moenia Lacedęmonijs / & Lyſandro eorũ rege in quiete ſaepius admonito, vt pateretur humari delicias ſuas. Lyſander vbi intellexit Sopholẽ mortuum, pacem funeri dedit.

ri dedit.

¶Platoni Siciliam venienti Dionyſius tyrannus q̄uis ad ſuperbiam ſęuitiamq; na= 7
tus vittatam nauem miſit obuiam,& egredientem in litore quadrigis albis excepit.
Annicetus Cyrenęus eundem ab Aeginetis captum/ & inter mancipia vęnalem ex=
poſitum, ne quid indignum pateretur, Minis aliquot mercatus eſt, et honeſto co=
mitatu Athenas ad ſuos remiſit. Quam pecuniam, quum a Platone ſibi remiſſam
intellexiſſet, profecto (inquit) peccatum videri poteſt. ꝙ maiore ſumma non iu=
uerim tantum virum.

¶Platonem ipſum tāti fecit Ariſtoteles diſcipulus, vt nomini eius arā in tēplo cō=
ſtruxerit, ſtatuamq; conſecrarit, in qua ſcriptum erat hunc eſſe illum, quem probi
omnes merito debeant/ & imitari/ & commendare. Vnde extant Criniti verſus in
Parthenicis. Hæc illa eſt ara floribus redimita ſuaue olentibus, Quam gratus bene
merenti ſtatuit diſcipulus ſeni. Tituloq; hoc teſtatus animum ſuum/ atq; officium,
Platonem probandum probe a probis.

¶Viginti talentis vnam orationem vendidit Iſocrates. 8

¶Aeſchines Demoſthenis orationem (qua tamē in exilium pulſus fuerat) coram 9
amicis laudauit in ſua calamitate.

¶Athenięſes Thucydiden rerum ſuarum ſcriptorē ab exilio reuocauere, eloquen= 10
tiam mirati, cuius virtutem damnauerant.

¶Menander Comœdiographus ab Aegypti regibus per legatos magnis pręmijs 11
inuitatus eſt.

¶Cn. Pompeius Poſidonij ſapientiæ profeſſoris domum intraturus, fores percuti 12
de more a lictore vetuit/ & faſces lictorios ianuæ ſubmiſit is, cui ſe oriens occidenſq;
ſubmiſerat.

¶Auguſtus carmina Virgilij cremari contra teſtamenti eius verecundiam vetuit. 13
Eidem in Theatro recitanti vniuerſus populus Ro. perinde ac imperatori aſſur=
rexit. Hactenus Plynius libro ſeptimo. Eiuſdem Virgilij diem natalem (qui fuit
Octobris idibus) quotannis celebrabat/ & quibuſdam velut Cærimonijs venere=
batur Syllius. Vnde Martialis Maiæ. Mercurium creaſtis Idus, Auguſtis redit
Idib⁹ Diana, Octobris Maro cōſecrauit Idus, Qui magni celebras Maronis Idus.

¶Conſtatinus imperator Ablabium Aegyptium philoſophum prętorij ſui præ= 14
fectum/ & vna cum Conſtantio filio imperij rectorem conſtituit.

¶Frontoni philoſopho. M. Antonius princeps ſtatuam erigi fecit, Authore Ca= 15
pitolino, quem Auguſtus quoq; conſulari ornauit dignitate.

¶Anaxenori Cytharœdo e Tyana ciuitate. M. Antonius tributa quattuor ciuita= 16
tum legenda prebuit.

¶Auguſtus Alexandrinis (in quos bellum gerebat) tribus de cauſis faſſus eſt ſe
pepercisse, Ob Alexandri memoriam, Vrbis pulchritudinem/ & amorem Arrij 17
philoſophi.

¶Iam diximus erectam Claudiano ſtatuā Arcadij/ & Honorij imperatorum pa= 18
trocinio.

¶Dionem Pruſięum ſophiſtā/ & philoſophum Traianus curru ſuo plęrūq; digna 19
tus eſt. Romam etiam ingreſſus cum triumpho.

¶ Artaxerxes rex Perſarum Hiſpani præfecto Helleſpōti literis ſcripſit, vt Hip= 20
pocratem medicum quibuſcunq; fieri poſſet premijs in familiam ſuam inuitaret.
Epiſtola ad hunc fere modum ſe habebat. Rex regum magnus Artaxerxes Hiſ=
cani. S. Hippocratis medici Aeſculapio prognati ad me fama peruenit. Da igitur

operam, vt aurum illi tribuas, quantum cupit, aliaq; item, quorum indiget / & ad me mitte. Erit enim par honore ſummis in Perſide viris. Et ſi quis alius fuerit in Europa vir clarus, hunc amicum noſtræ domui redde / nec parce pecunijs. Eidē Hippocrati ab Illyrijs redeunti eoſdem honores (quos Herculi) decreuit Græcia ob prędictam peſtilentiam.

21 ¶ Iunio ruſtico philoſopho M. Antonius imp. Publica omnia, priuataq; cōſilia ſolebat credere, quem poſtea conſulatu / & mortuum ſtatua decorauit.

¶ Ciceronem ab vrbe pulſum Pomponius Atticus ſeſtercijs ducētis / & quadraginta milibus iuuit / & proſecutus eſt.

22 ¶ Oppianus poeta, quum Antonio imperatori Seueri principis filio poema de piſcibus nūcupaſſet, ab eo totidem aureis donatus eſt nūmis, quot illic erant verſus.

23 ¶ Daniel propheta Cyro rege (quem theologiæ myſteria perdocuit) familiariſſime vtebatur, Author Theoderitus Cyrenenſis.

24 ¶ Theombrotum medicum Ptolemęus rex centum donauit talentis, ſeruato Antiocho rege patre ſuo. Habeo codicem Plynianū in alterutro libro mēdoſum. Nam lib. 7. & cap. 37. hoc de Theōbroto ſcribit. Libro vero. 19. & ca. 1. de Eraſiſtrato.

25 ¶ Olim tantus erat artis oratorię quęſtus, vt Gorgias Leōtinus auream ſtatuam / & ſolidam ſibi poſuerit Delphis.

26 ¶ Athenienſes (vt iam diximus) Demetrio Phalereo 360. ſtatuas erexerunt.

27 ¶ Zeuſis tantas opes arte picturæ ſibi cōparauit, vt in oſtētatione earum Olympiæ aureis literis in palliorū teſſeris intextum nomen ſuum oſtentaret. Ply. lib. 35.

28 ¶ Pamphilus pictor neminem docuit minoris talento annis decem. Quam mercedem Apelles / & Melantius ei dedere.

29 ¶ Apelles Alexandro magno adeo charus extitit, vt rex Campaſpen amaſiā ſuam liberali forma puellam eidem dederit.

30 ¶ Attalus rex vnicam tabulam Ariſtarchi pictoris centum talentis emiſſe dicitur.

31 ¶ Argonautas Cycliæ Pictoris tabulam talentis. 144. mercatus eſt Hortenſius orator.

32 ¶ Zenonem Philoſophum Atheniēſes tanto honore proſecuti ſunt, vt apud eum claues vrbis deponerent, ipſumq; ornarent aurea corona / & imagine ærea.

33 ¶ Plynius iunior referebat potuiſſe ſe (quum procuraret in Hiſpania) vēdere ſuos commentarios Largio Licinio quadringentis milibus nummum. Quis nūc regum (inquit noſter Budęus) emere bibliothecam confertiſſimam decem aureorum milibus velit, q̄ti a Plynio ciuis vnus priuatus regeſta quædam extemporanea licitari auſus eſt.

34 ¶ Philippus Macedo Amyntæ filius q̄uis omni ferme tēpore negocijs belli eſſet implicitus, nūq̄ tamē a liberali muſa / ſtudijſq; humanitatis receſſit. Propterea ſcribens ad Ariſtotelem / gloriabatur natum ſibi Alexandrum tāti philoſophi tempore, a quo doctrinam imbiberet cum virtute. Epiſtola autem ad hunc modum ſe habebat, vt prodit Gellius libro nono. Philippus Ariſtoteli. S. D. Filium mihi genitū ſcito, quod equidem dijs habeo gratiam, non perinde, quia natus eſt / q̄ pro eo ꝙ eum naſci contigit temporibus vitæ tuæ. Spero enim fore, vt edoctus eruditusq; abs te, dignus exiſtat / & nobis / & rerum iſtarum ſucceſſione.

35 ¶ Lenęus Ludi magiſter in vrbe Roma a Pompeio ob ingenium manumiſſus eſt.

36 ¶ Ouidius quum. 7. annis apud Getas in exilio duraſſet, dijs iubentibus in fata cōceſſit Cal. Ian. Cui mortuo gens illa q̄uis barbara & inelegans & a manſuetioribus muſis prorſus aliena, ſolēnes tamen exequias celebrauit, & ſepulchrum erexit magnificum.

magnificum.
¶Quid nonne mirum eſt hiſtriones maiore quondam in precio habitos,q̄ nūc ha 37
beantur vel egregie literati,quum Roſcio actori Theatrico anulum aureum cū cen
ſu equeſtri donauerit Sylla? Que etiā ferunt mercedē diurnā de publico mille de=
narios ſine gregalibus accepiſſe. Tullius quoq; elegātiſſima oratione populum Ro
manum obiurgauit,ꝙ Roſcio geſtum agente tumultum mouiſſet.
¶Decius Laberius quum in ſpectaculis mimos ſuos egiſſet palam,donatus eſt qui 38
gentis ſeſtertijs,cum anulo aureo,qui erat inſigne cenſus equeſtris. Authore tran=
quillo.
¶Alcibiades ambitione quadam munera ī Socratem congerebat. dignam viri do 39
ctrinam multo amplioribus exiſtimans.
¶Euripides Tragœdiographus Archelao Macedonū regi ſola virtutis admiratio 40
ne fuit familiaris,adeo, vt frequentibus conuiuijs ab eo exceptus fuerit, et aureo do
natus poculo. In eius quoq; gratiam Syracuſani pleroſq; Athenienſium (qui apud
ſe ſeruitutem ſeruiebant) libertate donatos domum incolumes remiſere.
¶Iulius Calidius poeta quum a P. Voluſio in proſcriptorum numerum relatus eſ 41
ſet,ab Attico propter ingenium et elegantem eruditionem abſolutus eſt.
¶Cor. Gallus Elegiographus fauore Auguſti ad præfecturę gradum conſcendit, 42
tribunuſq; cohortium effectus eſt.
¶Veſpaſianus tantum cōceſſit Saleio Baſſo poetę Lyrico, vt propter ingenium ſin 43
gularemq; eruditionem auri plurimum eidem ſit elargitus.
¶Statium Domitianus magnifico atq; apparatiſſimo donauit conuiuio, coronaq; 44
inſigni,et alijs muneribus honeſtauit.
¶Eiuſdem imperatoris beneficio Syllius ad tertium conſulatum proue⁹ eſt. Vn 45
de Martialis. Auguſto pia thura victimaſq;/Pro noſtro date Syllio Camœnę. Biſſe
nos Iubet en redire faſces, Noto conſule nobiliq; virga. Vatis Caſtaliam domum
ſonare, Rerum prima ſalus et vna Cęſar, Gaudenti ſupereſt adhuc quod optet, Fe
lix purpura terciuſq; conſul.
¶Stertinius vir clariſſimus tantum conceſſit Martialis ingenio et doctrinę, vt ei ad 46
huc viuenti imaginem more veterum in ſua bibliotheca poſuerit.
¶Auſonius Cęſaris Gratiani (cuius filium Gratianū iuniorem erudierat) benefi 47
cio et honeſtiſſimis ſuffragijs dignitatem adeptus eſt conſularem.
¶Aurelius prudentius beneficio Theodoſij imperatoris ad præfecturam militiæ 48
perductus eſt.
¶Lampſaco vrbi Helleſponti propter Themiſtoclem pepercit rex Perſarum. 49
¶Phalaris Agrigentinus tyrannus alias ſęuiſſimus templum Steſichoro ędifican 50
dum curauit,ſuaſitq; diuinos illi honores in vrbe patria habendos,quem tamē olim
capitalem inimicum habuerat.
¶Democedes medicus a Dario (quem ſanitati reſtituerat) duobus aurearum cō= 51
pedum paribus/ et ab vxoribus ipſius Darij aureis phialis donatus eſt. Author=
Herodotus in Thalia.
¶Matthias rex pannonię, Io. Monteregium hominem Germanum et Ephemeri= 52
dum ſcriptorem, multis auxit honoribus et diuitijs.
¶Quum Hermolaus Barbarus/Venetorū Legationes obiret in Italia, & ad vrbē 53
Florentiam accederet, Laurētius Medices tāto viro cum multis amicis obuiam pro
ceſſit,q̄uis podagricus,eūq; in Caiana villa honorificentiſſime excepit, quam cum
inſtructiſſima bibliotheca eidem obtulit.

54 ❡Robertus Siciliȩ rex Fr. Petrarcham omneſq; eruditos viros in precio habuit,

55 ❡Ptolemȩꝰ Philadelphꝰ ſenes. 70. Bibliacȩ hiſtoriȩ ſcientiſſimos ab Iudæa vſq; in Aegyptũ vocauit, quos regia vrbe acceptos hoſpitaliter & benigne aluit, magniſq; muneribus donatos dimiſit.

56 ❡Ioanni Campegio Bononienſi in Patauinum Gymnaſiũ (quo ad publicam literarum profeſſionem fuerat inuitatus) proficiſcenti, ab vrbis magiſtratibus Gymnaſiarchiſq; magna hominum frequentia obuiam itum eſt.

57 ❡Vicentina ciuitas Sabellicum argentea patera magni ponderis donauit.

58 ❡Cȩſar Dictator duas Timomachi tabulas. 80. talentis emit in templo Veneris genitricis dicaturus.

59 ❡Candaules rex Bularchi picturam Magnetem haud mediocris ſpacij rependit auro.

60 ❡Quintilianus ex Hiſpania veniens ſtipendium e fiſco accepit ab Euſebio ſub Domitiano.

61 ❡Tadeus florentinus medicus, tanta fuit nominis celebritate, vt ad curam ȩgrotorum extra vrbem vocatꝰ, non vilius q̃. 50. aureorum mercede in ſingulos dies peregrinaretur, vocatuſq; ab honorio quarto centum ſibi ſtatui voluit, à quo curato decẽ milia reportauit.

62 ❡Propter Ialiſij imaginem a Prothogene pictam Demetrius Rhodon non ſuccẽdit, ne ſimul tabula conflagaret.

63 ❡M. Popilius Andronicus opuſculum quoddam annalium. 16. milibus nummũ vendidit.

64 ❡Arrianum hiſtoricum (qui hiſtoriam magni Alexandri octo libris ſcripſit) Adrianus & Antonius propter literas ad honorem conſularem euexerunt.

65 ❡Aſinius Pollio Varronis imaginem collocauit in bibliotheca.

66 ❡Cyrus Panapolyta poeta beneficio Theodoſii iunioris & Eudoxiæ eius vxoris præſul factus eſt.

67 ❡Democritus Diagoram Mileſium philoſophum ſeruum mille Drachmis emit, vt eundem erudiret.

❡Alij qui Literarum et literatorum fuerunt amantiſſimi.

1	Anaxagoras.	16	Hieronymus	31	Sophocles
2	Democritus	17	Auguſtus	32	Simonides
3	Cyprianus	18	Carolus magnus	33	Carolus Septimus
4	Scipio	19	Carolus Craſſus	34	Antonius Pius
5	Gordianus	20	Sigiſmundus.	35	Alexander Seuerus.
6	Monymus	21	Scipio	36	Iulius maſſanenſis
7	Pythagoras	22	Borſus	37	Ptolemȩus
8	Alexander	23	Beſſarion	38	Nicolaus quintus
9	Euclides	24	Liuius Druſus	39	Dionyſiꝰ Syracuſanꝰ
10	Plato	25	Pub. Craſſus	40	Lyſander
11	Ariſtoteles	26	Carneades	41	Ferdinandus
12	Hippocrates	27	Marcellus	42	Terentius varro
13	Adrianus	28	Socrates	43	Cato Cenſorinus
14	Cato	29	Chryſippus	44	Iulius Cȩſar
16	Tacitus Imp.	30	Cleanthes	45	Veſpaſianus

¶ Anaxagoras omne patrimonium ſuis conceſſit, remq; omnem publicam & pri= 1
uatam neglexit, vt liberius vacaret philoſophię.

¶ Nauigauit in Aegyptum Democritus in Perſidē vſq; ad rubrū mare, vt & Chal 2
dęos conſuleret, & melius philoſopharetur. Idem quoq; oculos ſibi eruit, ꝙ rerum
naturalium, & diuinarum contemplationi impedimento eſſe viderentur, Exiſtima
bat enim cogitationes commentationeſq; animi ſui contemplandis naturæ rationi=
bus vegetiores & exactiores fore, ſi eas videndi illecebris. & oculorum impedimen=
tis liberaſſet. Vt autem commodius amplecteretur ſtudia, diuitias omnes reliquit,
quę tamen tantæ fuerant, vt pater eius Xerxis exercitui epulum dare potuerit.

¶ Cyprianus diem nullum ſine Tertulliani lectione permittebat effluere, cuius li= 3
bros quū peteret, dicere ſolebat, Da magiſtrum,

¶ Scipio Africanus Pædiam Cyri de manibus non ponebat. 4

¶ Gordiano imperatori bonæ literæ adeo placuerunt, vt pluris fecerit librorum q̄ 5
auri vel argenti, ſibi Theſaurum comparare. Habuit enim in bibliotheca .62. milia
librorum.

¶ Monymus Corinthij cuiuſdam trapezitę filius, quum philoſophiæ amore rape 6
retur, cuperetq; magnopere dare operam Diogeni, neq; tamen hoc ipſum a domi=
no poſſet impetrare, ſimulata inſania monetam cœpit ſpargere, eoq; modo dimiſ=
ſus, ad philoſophiam ſe conuertit, Diogenemq; ſecutus eſt.

¶ Pythagoras ad perdiſcendā philoſophiā, ſolū vertit exilio ſuſcepto veri⁹ q̄ pere 7
grinatione. Profectus ad perſas magorum prudentię ſe formādum tradidit, a qui=
bus ſyderum motus curſuſq; ſtellarum didicit. Cretam deinde & Lacedęmona na=
uigauit, quarum moribus & legibus inſpectis ad Olympicum certamen deſcendit.
Quod & de Empedocle ſcribit Plynius libro .30.

¶ Alexāder quum eſſet legendi & diſcendi percupidus. Iliadem Homeri (quam 8
rei militaris viaticum ſolebat appellare) Ariſtotele exponente perdidicit, eam ſem
per vna cum pugione ſub puluino iacentem tenere ſolitus.

¶ Euclides Megarenſis quum diſciplinę Socraticę ꝑcupiens eſſet, neq; tamē Athe 9
nas (vbi profitebatur Socrates) auderet ire, ꝙ capitale foret, ſi quis Megarenſium
Athenis, aut Athenienſium Megaris propter mutuum vtriuſq; vrbis odiū depræ
henderetur, ſub noctem tunica longa muliebri indutus ad ipſum philoſophum cō=
meabat, vt vel noctis aliquo tempore conſiliorum ſermonumq; eius fieret ꝑticeps.
Rurſus ſub lucem eadem indutus veſte redibat. Author Gellius lib. 6o.

¶ Ferunt Platonem quum tenui admodū eſſet pecunia, tres tamen philolai Pytha 10
gorici libros Decem milibus denarium mercatū, quod preciū a Dione quodā Syra
cuſano acceperat. Idem Octogenario maior moriens ſub capite Sophronis nume=
ros habuiſſe fertur. Sic ne extrema quidem eius hora agitatione ſtudij vacua fuit, in
quit Val. Max.

¶ Ariſtotelem quoq; traditum eſt pauculos Speuſippi libros poſt mortem eius 11
emiſſe talentis tribus Atticis.

¶ Fuit Hippocrates diſcendę medicinę adeo ſtudioſus, vt eum non puduerit vel re 12
trimenta guſtare, vt inde morbi naturā perſentiſceret. Quod tamen aliqui æſcula=
pio aſcribunt, Author Cęlius.

¶ Adrianus imperator impenſe adeo græcę doctrinę inuigilabat, vt a plęriſq; Gręc 13
culus vocaretur.

¶ Cato vticenſis ne quid temporis abſq; aliqua exercitij parte efflueret, in curia gręc 14
ce lectitabat, tantiſperdum cogeretur ſenatus.

15 ¶Tacitus imperator Cor. Taciti viri conſularis hiſtoriam de Romanis imperatoribus, non modo in omnibus bibliothecis iuſſit collocari, ſed etiam edicto cauit, vt decies quotannis ad vſum publicum tranſcriberetur, atq; in bibliothecis poneretur.

16 ¶Beatus Hieronymus Romæ primum / mox in Bizantio & Antiochia, demum apud Solymos, diſcendi ſtudio varijs præceptoribus operam dedit. Habuit in literis hebræis Barbanum & Nicodemum Iudæos, in humanioribus literis Donatũ & Victorinum, in ſacris Gregorium Nazianzenum / Apollinarem Antiochenũ, et Didymum Alexandrinum.

17 ¶Auguſtus liberalibus ſtudijs præſertim eloquentiæ in tantũ incubuit, vt null⁹ ne in procinctu quidem laberetur dies, quin legeret / ſcriberet / declamaret.

18 ¶Nemo ſtudia bonarum artium fouit indulgentius, q̃ Carolus magn⁹, vt qui parrhiſienſe gymnaſium et Papienſe accerſitis vndecunq; doctiſſimis viris inſtituerit.

19 ¶Fuit et Carolo Craſſo ſingularis beniuolentia in literatos homines, quos ad ſcribendum ſolebat adhortari.

20 ¶Sigiſmundus imperator doctos homines etiam fouit / et magnis honeſtauit dignitatibus. Accuſauit etiam plęrumq; Germanos principes, qui latinas odiſſent literas. Repręhenſus à quibuſdam, ꝙ viros humiles, ſed literatos foueret, ego (iquit) eos amo, quos virtutibus et doctrina (ex quibus nobilitatem metior) cęteris antecellere video.

21 ¶Scipio in medijs difficillimi belli apparatibus bonarum artium ſtudia non prætermiſit, philoſophorum ſcholas crepidatus frequentans. Et ne poſt tot inſignes victorias animum ſibi inſoleſcere proſperis ſucceſſibus rerum permitteret, cum literis et literatis frequens verſabatur.

22 ¶Borſus ferrarienſium princeps, Ingeniis magnopere fauit, quæ vndecunq; accerſita domi lebat, et in his T. Strotium poetã florentinum, Ioannem Auriſpã, Hugonem medicũ. et Petrũ Bonũ Lyriſtem egregium.

23 ¶Beſſarionis præſ byteri cardinalis (qui ſub Eugenio. 4. floruit) domus fuit liberalium artium officina, doctiſſimoſꝗ viros ſemper aluit atq; fouit. Nec minus ip̃e in literis verſabatur. Platonem imprimus obſeruabat, in cuius defenſionem commentarios edidit contra Trapezuntium peripateticum.

24 ¶Liuius Druſus ætatis viribus et acie oculorum iam defectus, ius ciuile tñ populo interp̃ratus eſt, quod cupientibus diſcere vtiliſſima compoſuit monumenta.

25 ¶Publius Craſſus quum in aſiam ad Ariſtonicum regem debellandum conſul veniſſet, tantũ gręcę linguę ſtudium impendit, vt eam in quinq; diuiſam genera ꝑ omnes partes ac numeros didicerit.

26 ¶Carneades phl's quũ cibi capiẽdi cã recubuiſſet phl'cis cogitatiõib⁹ ĩtẽdũ vſq; adeo ihęrebat, vt manũ ad mẽſã porrigere obliuiſceret̃. Idẽ cũ Chriſyppo diſpatutur⁹ helleboro ſeañ purgabat ad exprimẽdũ ĩgeniũ ſuũ attẽti⁹, et illi⁹ refellẽdũ acrius.

27 ¶Captis Syracuſis Marcellus Archimedis philoſophis precibus parci iuſſit, cuius tamen machinationibus victoriam ſuam multum ac diu inhibitam ſenſerat.

28 ¶Confectus ſenio Socrates fidibus tractandis operam dedit, vt tantis doctrinę ſuę diuitijs muſicę rationis adderet elementum.

29 ¶Chryſippus octogeſimum, Iſocrates quartum et octogeſimum nati ãnos opera ſcripſerunt, hic Panathenicon, ille Logicon acutiſſimæ ſubtilitatis volumen.

30 ¶Cleanthes quęſtu extrahendę aquę nocturno tẽpore inopiam ſuam ſuſtentabat, diurno

diurno Chriſippi præceptis percipiendis operam dabat. Idem quum centeſimum
attigiſſet annū, auditores tamen erudiebat.
¶Sophocles centum prope natus annos Oedipodem tragœdiam conſcripſit. Cice 31
ro in Catone maiore. Sophocles (inquit) ad ſummam ſenectutem tragœdias fecit.
¶Simonides poeta octogeſimo anno & carmina docuit, et in eorum certamen 32
deſcendit.
¶Carolus ſeptimus ſexti filius Gallorum rex ſolenni epiſcoporum concilio Prag= 33
maticam inſtituit ſanctionem, vt qui magna olei impēſa euaſiſſent literati, ad ſacer=
dotia proueherentur. Prius enim curę animarum (quas vocant beneficia) mulioni
bus aut etiam lenonibus pręſulum dabantur, ita vt vtilius multo videretur, in aulica
vita eius rei gratia paraſytari et ſcurram agere, q̄ ſtudiū literis impertiri. Aſini em̄
portabāt myſteria. Doctos oportebat ſua fama cōtētos viuere, nec alid̄ ſpare quic=
q̄. Sed me miſerum. Quoniam ea ipſa crumenæ ſummorum pontificum nonnihil
detrahere videbatur, ad eius excidum & ruinam totis ſemper viribus a Romanis
itum eſt, ęgre ſcilicet ferentibus, ſuas bullas et appenſum plumbum nobis vileſcere,
atq; amplius vęnale non exponi. Nec pri⁹ ceſſatū ē machinari, q̄ Leoni data ſit prę
dę, fruſtra renitente clero. O ſtolidiſſima Gallorum ingenia, qui non percipiunt da
ri ſibi verba ab Italis, ſuiq; regni viſcera corrodi et ſuccum hauriri. Sed adeo pericu
loſum ē hac in re quicq̄ dicere, vt extra fores pectoris nemo auſit prodere dolorem
quem intus patitur. Veh illis, qui tantam nobis, non nobis ſed toti Reip. calamitatē
attulerunt. Et certe ſiquid eſt cœlo clementiæ, ſpero vota mea exauditum iri. Neq;
propicia Gallis numina ſceleris tanti (quod illis male vertat) authores relinquent
impunitos.
¶Antonius cognomento pius Rhetoribus ac philoſophis non ſalaria modo/ verū= 34
etiam honores ac prouincias decreuit.
¶Alexander Seuerus nō modo literatorum genus omne/ verum aruſpices et archi 35
tectos (in quo quiſq; eluceſceret) proſecutus eſt.
¶Iulius Maſſanenſis Alfonſi regis cenſui rationibus præpoſitus ita Iouianum Pō= 36
tanum poetam elegantiſſimum iuuit, vt Pontanus ipſe omnia ſua eidem referat
accepta.
¶Ptolemæus rex Alexandrinus doctiſſimos quoſq; ad ſe vocatos ſalariis doniſq; 37
proſecutus eſt.
¶Abundauit viris doctis Nicolai quinti Pontificis Maximi et Alfonſi regis aula, 38
quorum hic Antoninum Panhormitam ob ſcriptum de dictis ac factis ſuis librū mi
le aureis donauit, Poggium Florentinū quingentis ob conuerſum e Græco in Lati
num Xenophontis librum, qui Cyri pædia inſcribitur.
¶Dionyſius Syracuſanus Heliconem Cyzicenum talento donauit, q̄ ſolis deli= 39
quium prædixiſſet.
¶Lyſander ob pauculos verſiculos Antilochi, poetę pileum argento impleuit. 40
¶Ferdinandus rex grandem pecuniæ ſummam quotannis ex ærario pendendam/ 41
ſtatuit Rhetoribus/ medicis/ Philoſophis/ et Theologis, qui publice Neapoli doce
rent. Egregium ſane factum (inquit Pontanus) ingenia proſequi, virtutes ornare,
et ad excolendos animos excitare iuuentutem.
¶Terentius varro annos ſęculi ſupergreſſus interiit ſcribendo. 42
¶Cato Cenſorinus anno . 86 . ætatis cauſam pro ſe egit aduerſus temerariam iu= 43
uentutem. Literas græcas didicit et ius ciuile. Defendit Galbam oratorem ac=
cuſatum.

44 ℂIulius Cęſar (vt eſt apud Suetonium) omnes medicinę & liberalium artiũ profeſſores ciuitate donauit, vt libentius vrbem incolerent.

45 ℂVeſpaſianus iperator ingenia & artes maxime fouit, primuſq; e fiſco latinis/Gręciſq; rhetoribus annua centena cõſtituit, pręſtantes poetas mu neribus ornauit, & bibliothecas icendio abſumptas reparauit.

ℂIndocti, & q literas oderunt.

1	Licinius Imp.	3	Heraclides.	5	Britãnion,
2	Valentinianus Imp.	4	Philonides	6	Herodis attici filius.

1 ℂLicinius imperator fuit literis adeo infeſtus, vt virus ac peſtem publicam eas appellaret, Sed cur inquit Baptiſta Egnatius eas nõ odiſſet, quarum adeo expers erat,
2 vt ne decretis quidem ſubſcribere poſſet?
3 ℂValentinian⁹ quoq; imperator Gratiani filius magno literarum odio cõflagrauit.
ℂCęlius ſcribit Heraclidem Lycium hebeti fuiſſe ingenio, & ad literas/politiorem
4 q; cultum ineptiſſimo.
ℂPhilonides fuit Melitenſis quiſpiam prægrandi corpore, cęterum inſulſus & in-
5 doctus. Vnde adagium fluxit Eraſmo poſitum. Indoctior Philonide.
ℂBritãnion (cui victo conſtantius imperator pepercit) adeo expers literarũ eſt ha-
6 bitus, vt ne prima quidem elemẽta calleret,
ℂHerodes Atticus quum ingenio & eloquẽtia nulli ſecũdus haberetur, filium habuit adeo hebetem, vt ne prima perciperet elementa.

ℂBibtiothecę memorabiles.

ℂTyramnion grãmaticus (qui floruit ætate magni Pompeij) ſupra tria librorum milia poſſedit.

ℂGordianus imperator coaceruauit in bibliotheca. 62. milia voluminum.

ℂPlutarchus in Antonio ſcribit Pergamenas bibliothecas habuiſſe ducenta librorum milia.

ℂPorro ex antiquis Bibliopolis vnicus fere Triphon celebratur. Martialis libr. 4. Non habeo, ſad habet blibiopola Triphõ. Hic ille eſt, ad quẽ ſcribit Fabi⁹ in liminari inſtitutionum oratoriarum epiſtola.

ℂQui multa ſcripſerunt

ℂSripſit Theophraſtus trecenta librorum volumina. ℂCryſippus ſeptingenta, ℂSeruius Sulpitius. 180. Libros de iure ciuili. ℂAtteius Capito. 60. ℂEmpedocles tria & quadraginta ℂGalenus. 130. ℂBeda. 36. ℂAriſtarchus grammaticus Ariſtophanis grammatici diſcipulus ſcripſit commentarios ſupra mille.

ℂLaborioſi & variarum artiũ periti.

1	Cleanthes	7	Porcius latro	13	Diodorus Siculus
2	Plautus	8	Sophocles & alij	14	Nicaula
3	Turanius	9	Helius hippias	15	Apolloni⁹ Tyanęus
4	Iulius Cęſar	10	Adrianus	16	Antiſthenes
5	Alexander magnus	11	Aurelius alex.	17	Alphonſus
6	Iulianus imperator.	12	Plynius.		

ℂCleãthes philoſophus inopia mercennarium ſe fecit, ac noctu quidem in haurien-
1 dis aquis victum ſibi comparauit. interdiu liberalibus ſtudiis dedit operam, Pinſebat quoq; farinas ſæpenumero, vt pęniam illam neceſſarium plæriſq; malum excuteret.
2 ℂPugnabat Plautus in paupertatem dies & noctes. Scribebat enim fabulas ſuas interdiu.

interdiu,noctuvero operam locabat piſtori,& in agendis molis(quas truſatiles vo
cant)qualemcunq; faciebat quęſtum.

¶Turanius fuit quiſpiam exactę diligentiæ ſenex,cui quum Cæſar poſt nonageſi= 3
mum annum procurationis vacationem vltro indulſiſſet,id ęgreferens,componi
ſe in lecto et velut exanimem a circunſtante familia plangi iuſſit.Nec ante triſtitiæ
finem fecit,q̃ priſtino labori ſit reſtitutus.

¶Iulius Cęſar conſumptis in re bellica diebus,noctes tamē ad tripartita diuidebat 4
officia,quietis ſcilicet,publicę rei,et muſarum,

¶Legimus Alexandrum magnum(quum dormitaret)brachio extra cubile protē 5
to pilam tenuiſſe argenteam ſuppoſita pelui,vt quum neruorum rigorem ſopor la=
xaſſet infuſus,geſtaminis lapſi tinnitus abrumperet ſomnum. Author Ammia=
nus Marcellinus.

¶Iulianus Imperator dimidiata nocte ſemper exurgebat,nō e plumis perdicū ſub 6
alaribus ,vt Heliogabalus,aut ſtragulis ſericis ambiguo nitore fulgentibus, ſed ex
aſperis ſtratis,in quibus vix decūberent abiectiſſimi vernę.

¶Porcius Latro incœpta ſemel ſtudia non poterat interrumpere,vbi ſe ad ſcriben 7
dum concitaſſet,iungebantur noctibus dies,et ſine iteruallo ſibi inſtabat,nec deſine
bat niſi deficiebat.Quum ſe ſyluis et montibus tradiderat,omnes illos agreſtes in
ſyluis et montibus natos laboris patientia ac venandi ſolertia prouocabat.

¶Sophocles/Plato/Iſocrates/Hieronymus/et alij complures ad extremam ſene= 8
ctutem ſcribentes/labores ſubierunt,finemq; dicendi cum vita fecerunt.

¶Helius Hippias Sophiſta præter literarum ſtudia(in quibus ætate ſua nulli fuit 9
ſecundus) Olympicis ludis Zonam/veſtem/calceos/ampullam/anulum/gem
mam(in qua ſignum inſculpſerat)ſibi fecit,habuitq; artem multarum rerum,quę
mortales plurimos ornare potuiſſet.

¶Adrianus Imperator fuit Arithmeticę peritiſſimus,et Geometriæ, Pinxit egre 10
gie,Muſicem tenuit.Aſtronomiæ ſcientia omnes ætatis ſuæ facile ſuperauit.

¶Fuit Aurelius Alexander optimus aruſpex,excellens augur,muſicus inſignis,et 11
vtramq; orationem eruditiſſime ſcripſit.Quibus rebus tantam impendit operam,
vt conſueuerit in conuiuiis vel legentes audire,vel alijs veſcentibus legere.

¶Nihil vnq̃ legit Plynius,quin excerperet,nec in bibliotheca tantum, ſed in men 11
ſa,ſed in lectica,ſed equitans quoq; vel ſcribebat,vel ſcribendum aliquid dictabat.

¶Diodorus Siculus ne in deſcriptione vrbis(vt alij plæriq;)erraret, bonam Aſiæ 12
et Europę partem magno ſuo incommodo peragrauit.

¶Virtuti maximę tribuendum eſt Nicaulæ Aegypti et Aethiopum reginæ,ꝙ au 13
dita Salomonis ſapientia ab extremo Arabię in Iudęam iuerit,vt eum audiret.

¶Apollonius Tyanæus vt Bragmanum ſcientiam haurire poſſet, Perſas/ Cauca= 14
ſum/Albanos/Scythas/et maſſagetas prętergreſſus,in Indiam penetrauit. Quibus
auditis per Elamitas/Babylonios/Chaldæos/Mœdos/Parthos/Aſſyrios/Phœni=
cas/Arabes/ Paleſtinos/in Aegyptum redijt,vt quaqua tranſiret,ibidem a doctis
(ſi qui eſſent)proficeret et aliquid decerperet.Tranſiuit et in Aethiopiā ad Gym
noſophiſtas.

¶Antiſthenes audito Socrate ſtatim conuerſus ad diſcipulos monuit,vt alium quę 15
rerent præceptorem,ſibi ſe inueniſſe dictans.Quo facto relictis omnibus fortunis
Socratem ſecutus eſt.

¶Alphonſus Aragonius Siciliæ rex iam quinquagenarius,pręceptori tamē ſe ſub 16
miſit,ne loquendi vſu careret.

Ocioſi.

¶Attalus Eumenis frater ocio adeo ſolutus eſt, vt ſaginæ traditus, imperij onus in philopemenem è familiaribus vnum reiecerit.

¶Vatia Seruilius vir prętorius nulla alia rę q̃ ocio notus conſenuit. Propterea à trãſ euntibus dici ſolebat, Vatia hic ſitus eſt.

Coronę diuerſę.

VAriæ fuerunt olim coronę, quibus penſabatur hominum virtus, vt & ignauis torpor excuteretur, et in generoſis virtus creſceret, Plynius lib. 22. numerat Gemmatas/ Aureas/ Vallares/ Murales/ Roſtrales/ ciuicas/ triumphales, quibus nobiliorem fuiſſe Gramineam dicit. Coronæ triumphales erant aureę, mittebanturq; imperatoribus ob honorem triumphi. Hæ vulgo dicitur aurũ coronarium, inquit Gellius. Aureis poſtmodum ſucceſſerunt laureę. Erãtq; eiuſdem et virtutis et honoris præmia. ¶Obſidionalem coronam dabant obſidione liberati, ei qui liberauerat. Ea fiebat gramine, vnde et graminea dicta ẽ. Hanc. S.P.Q.R Fabio maxio dedit, ſcdo bello punico, ꝙ vrbẽ Romã obſidiõe liberaſſet. Ciuica dabat ei q ciuẽ a morte liberaſſet. Fiebat frõde querna aut ilignea. Cęcili⁹, Aduehũt inqt, cũ ilignea corona & Chlamyde. L. Gel. vir, Cẽſori⁹ cẽſuit. Ciceronẽ cõſulem hac ornãdũ corona, ꝙ eius opa, atrociſſima illa Catilinę coniuratio deleta vindicataq; fuiſſet. ¶Muralis dabatur ab imperatore, ei qui primus murum ſubiiſſet, et in oppidum hoſtium per vim aſcendiſſet. ¶Caſtrenſem donabat imperator ei, qui primus hoſtium caſtra pugnans introiuiſſet, habebat autem inſigne valli.

¶Naualem merebatur, qui in maritimo prælio primus hoſtium nauem vi armatus tranſiliuiſſet, Ea roſtris nauiũ erat inſignita. ¶Muralis autẽ, Caſtrenſis et naualis/ fiebant ex auro. ¶Oualis corona erat Myrtea. Ea vtebantur imperatores, qui ouantes vrbem introibant. Ouatio minor erat triumpho. Ouationis cauſa eſt non triumphi, quum aut bella non recte indicta ſunt, nec cum iuſto hoſte geſta, aut quum hoſtium nomen humile eſt, vt ſeruorum aut pyratarum. Aut quum deditione facta/ incruenta parta eſt victoria. Hæc fiebat ex Myrto. ¶Dabatur Oleagina ob conuerſum hoſtem, De coronis vide Gellium libro quinto Capi. 5. Blondum foroliuienſem de Roma Triumphãte. Li. 6, Volaterranũ Li. 26 Philologiæ. Plynium li. 16.

Triumphatores ſeu qui de diuerſis regib⁹ et populis triumphauerũt.

¶L. Attilius Calatinus triumphauit de Sardis. ¶Gn. Domitius de Aruernis et Bathulo eorum duce. ¶Liuius Salinator de Illyrijs. ¶M. Attilius regulus, de Salentinis. ¶Paulus Aemylius iunior de liguribus et Perſeo. ¶Meneuius Agrippa lanatus de Sabinis. ¶M. Antonius triumuir de Armeniæ rege. ¶M. Aquilius conſul de Ariſtonico rege. ¶Iunius Bubulcus Brutus dictator Equos ſubegit, ac die octaua de eiſdem triumphauit ¶Furius Camillus Veios decennali obſidione domuit, ac de eiſdem triumphauit ¶Sp. Caſſio duo triumphi contigerunt.

¶M. Curius de Samnitibus et Sabinis. ¶P. Decius iunior de Samnitibus.

¶Gn. Duilius primus de nauali victoria triumphauit ¶Fabius Rullianus de Apulis, Nucerinis/ Samnitibus/ Vmbris/ Marſis/ ac Thuſcis triumphauit.

¶Fabius Gurges de Samnitibus. ¶Q. fab. Max. de liguribus. ¶Gn. fuluius flaccus de Samnitibus. ¶M. Fuluius nobilior ouauit de Aetholis/ triumphauit de Ambracienſibus. ¶L. Lucretius Tricipitinus de volſcis ¶Mari⁹ de Teutonib⁹ et iugurtha. Propertius li. 4. Dij melius, q̃tus mulier foret vna triumphus Ductus erat per quas ante Iugurtha vias. ¶Q. Ce. Metell⁹ de Iugurtha et Numydis. ¶L. Mumi⁹ de Achęis

de Acheis ¶ M. Horatius conſul de ſabinis,ſine authoritate Senatus ¶ L. Papyri⁹ Curſor de Samnitibus ¶ L. Papyrius Craſſus eius filius de priuernatibus ¶ Gn pō peius magni Pompeij pater de picentibus ¶ Pompeius Magnus de Iarba Mithridate, Ariſtobolo rege iudęorū ¶ Aul. poſthumius Tubero de volſcis ¶ L. Aemyli⁹ Paulus de liguribus ¶ Q. Capitolinus quinquies conſul de volſcis ¶ Scipio Africanus de Anniba le & Scyphace ¶ Sulpitius de reliquijs Brenni. ¶ L. Valeri Valeſiis filius de veientibus & Sabinis. ¶ Valerius Coruin⁹ (qui ſexies fuit conſul) de Samnitibus ¶ L. Valerius potitus de volſcis & Equis ſine authoritate ſenatus ¶ M. Attilius Glabrio de Antiocho et Aetholis ¶ Aurelianus īperator de Zenobia Palmyrenorū regina ¶ Septimius Seuerus imp. de Arabibus et Adiabenis. ¶ Dagobert⁹ rex frācorū de Saxonibus ¶ Papyrius Naſo de Corſis ¶ Iuli⁹ Cęſar confectis bellis quinquies triūphauit, primū triūphū egit gallicū, Sequētem Alexādrinū, Deinde ponticū, huic proximū Africanū, nouiſſimū hiſpanienſem. ¶ Triūphauit Bacchus de Indis ¶ Tatius de Sabinis ¶ Gordianus de Perſis ¶ Auguſtus currules triumphos tres egit, Dalmaticū Actiacū, Alexādrinū, continuo triduo. ¶ Antonius Commodus triumphauit de Germanis ¶ Domitian⁹ de Dacis et Catis ¶ Papyri⁹ curſor de Corſis in monte Albano. Porro aūt lege fuit cautū ne quis triūpharet, qui minus q̄ quinq; milia vna acie ſuperaſſet. Nulli item licuit triūmphare, qui nec dictator, neq; pretor, nec cōſul res geſſiſſet. Item nemini pri⁹ decernebatur triūphus, q̄ regionē (de qua triūphatur⁹ erat) ſucceſſori pacatam reliquiſſet. ¶ Triumphātes auratis currib⁹ vehebātur, quos albi trahebāt equi. Pompeii tamē currū in triūpho Africo traxerūt Elephātes, Quē imitatus Cęſar, vect⁹ ē Elephātis quadraginta dextra leuaq; Lichnos geſtantibus Authore Trāquillo, Et Gordiano quadrigę Elephantorū decretę ſunt triumpho Perſico. Habuit et Aurelian⁹ currū quatuor ceruis iunctum. Moriſquoq; fuit, vt in triumphātū curru ſederēt eorūdē filii, Vnde et Aemyli⁹ Paulus ſpecioſiſſimo triūpho filiū duxit, quē triduo poſt amiſit. Triumphātē ſequebātur laureati miles. Moris item fuit, Imperatores belli ciuilis victoria quātumuis magna nō triumphare, quia ciues nō hoſtes occidiſſent Itē vt milites et abiectiſſimi quiq; diuerſis cōuiciis triumphātes inceſſerent, ne pro ſpera illa fortuna plus equo ſuperbirēt et inſoleſcerent. Sic triumphante Cęſare milites dixerūt. Gallias ſubegit Cęſar, Nicomedes Cæſarē. Itē. Romani ſeruate vxores, Mœchū caluum vobis adducimus ¶ Ventidiūquoq; Baſſum i Parthico triumpho ſecuti milites decantarunt. Qui mulos fricabat, fact⁹ eſt cōſul. Porro lege cautum erat, ne dux ante triumphi initium vrbem ingrederetur. Paulus Oroſius et cum eo Blondus ſcribunt Romanos triumphos numero fuiſſe. 320. Omnium vltim⁹ triumphauit Probus Imperator. Hęc de triumphis, de quibus qui plura ſcire cupiet, videat Blondum forolíuiēſem Li. 10. de Roma triumphante.

¶ Præceptores et Pædagogi.

¶ Chriſippus Eraſiſtrati, Aſclepiades Temiſonis, Protagoras Euathli, Agonax Zoroaſtris, Callimachus Eratoſtenis, Eratoſthenes Ariſtophanis, Volcatius Ceſelij, Anaxagoras et Damon Periclis, Molo Ciceronis, Socion Senecę. Seneca Neronis, Cebes Phedonis, Philetas Cous Ptolomęi. Pamphilus Amphipolyta Apellis, Empedocles Gorgiæ, Plutarchus Traiani. Donatus et Victorin⁹ Hieronymi, Palemon et Flauius Virginius Perſii, Architas Empedoclis, Saccas ammoni⁹ Plotini, Serbidius Scæuola Papiniani, Arnobius Lactancii, Lin⁹ Herculis, Lyſias Epaminundæ, Policetus Argii, Aſopodori, Alexis et Ariſtidis pictorum, Agelades Myronis. Soſtratus Lyſippi, Phydias Alcamanis et colotis, Myron Lycii.

Lyſippus Phœnicis/Euxínidas Ariſtidis/ Eupompus Pamphili/ Theophraſtus Demetrij phalerei,Chiron & Phœnix Achillis,Linus Orphei,Thamyrę/& Hercul is,Pherecydes Pythagorę,Marianus Matheus/Frã.Puteolanus Beroaldi/ Lyſimachus & Leonides Alexandri/Connidas Theſei/Sarpedon Catonis/Zopyrus Alcibiadis /Achillas Ptolomęi/Sadrageſillus Dagoberti,Sícinus liberorum Themiſtoclis/Hopleus Tydei/Acetes Pallantis/Hyagnes tibicen Marſię/Pontanus Marulli,Silenus Bacchi,Raiuerius foroliuienſis Bartoli,Bartolus Baldi,Baldus docebat Ticini/Paulus Caſtrenſis & Antonius Roſellus Paduæ/Benedict⁹ Capra Peruſij,Barbatia Sicul⁹ Bononiæ/Fuit & Victorinus Fertinus Gonzagarũ pędagog⁹. An.Panhormita Alphõſi Aragonis Siciliæ regis pręceptor,Andronicus Theſſalonicenſis Politiani,Chalcidias Iouiniani grammatici,Andalus Genuenſis Boccacij, Amonius Origenis,Anacreõ Smerdis filij Polycratis Samiorũ regis,Thales Mileſi⁹ Anaximandri,Anaximander Anaximenis/ Anaximenes Anaxagoræ/ Philoxen⁹ Antigenidis muſici,Socrates Antiſthenis,Antiſthenes Diogenis,Euphranor Appionis grammatici,Aſcelpiades Apollodori grammatici,Apollodor⁹ pergameus Cæſaris Auguſti,Menecrates Arati poetę,Anaxagoras Archelai Mileſij,Plato Ariſtotelis.Socrates Ariſtippi.Ariſtophanes grãmaticus Ariſtarchi, Crates bionis,Hermocrates Callimachi,Ariſtoteles caliſthenis,Anaxagoras Carneadis,Socrates Cherephontis,Herodotus Chœrili,Diogenes Cratis Thebani, Paulus Dionyſij Areopagitæ,Prodicus & Socrates Euripidis.¶Docuit Ariſtoteles annis.30.Quintilianus,20.Pomponius letus Romæ,Io. Campanus Peruſiæ, Chriſtophorus Landinus florentiæ,bonas artes profeſſi ſunt.Poſſem infinitos huiuſmodi cõgerere,quos prętermitto,ꝙ hoc ip̃m modici videatur momenti,tũ etiã ꝙ nõ putẽ poſſe fieri,vt q̃s ex maiori cõgerie fructũ ſibi faciat,cui hęc nihil ꝓfuerit.

¶Patria & locus natalis
multorum illuſtriũ viroꝝ.

¶Rudiæ vrbs Appuliæ Ennij,Saſſina vmbriæ Plauti,Campania Nęuij.Brunduſiũ Calabriæ Pacuuij,Mediolanum Statij Cæcilij,Piſaurus accij,Carthago,Terentij,Arũca Lucilij.Roma Lucretij,Bononia L Pomponij,Roma Decij Laberij & Q.Catuli epigrammatiſtæ,Syria Publij Syri,Roma Porcij Licinij,Verona Valerij Catulli,Roma Q Cornificij,Cremona furij bibaculi,Atax vicus ꝓuincie Narbonenſis Pu.Terẽtij Varronis,Roma Iulij Calidij,Mantua Virgilij,Venuſiũ Apulię Ouidij,Parma Caſſij Seueri.Roma Cæſaris Germanici verona Aemylij Macri,Corduba Hiſpaniæ Lucani,Sextilii & Senecæ,Roma Aſinii Galli,Volaterræ Ethruriæ Perſii/Neapolis Statii Papinii,Hiſpania Syllii Italici,Setia Campaniæ Valerii flacci,Aquinũ Iuuenalis,Bilbilis Hiſpanię Valerii Martialis,Italica Hiſpanię Voconii victoris,Carthago alphui auiti,Africa Septimii et aurelii Olympii Nemeſiani et mauri Terẽtiani.Sicilia Calphurnii,Alexãdria Claudiani,Burdegala Auſonii Galli,Hiſpania Damaſi,Iuuenci,et prudentii,Africa Licentii Hipponenſis Gallia Sidonii Apollinaris,Roma Pomponii ſecundi,Pedonis Albinouani,Arũcii,ſtellę,Sentij Auguris Veſtritii Spurinę et Pauli Paſſieni,Salamin Solonis,Lacedęmon Chilonis Mitylene Pittaci,Priene Biantis,Lyndus Cleoboli,Corinthus periãdri,Scythia Anacharſis Gnoſos vrbs Cretę Epimenidis,Syria Pherecidis,Miletus Anaximenis,Clazomene Anaxagoræ,Athenæ Socratis,Xenophontis,Aeſchinis/Critonis et Glauconis,Cyrene Ariſtippi.

Elis

Elis phdonis/Megara euclidis & Stilponis/Thebę Cebetis et Cratis/ Athenę Platonis/Polemonis/ Antiſthenis et Speuſippi/Chalcedon Xenocratis/Soli Crantoris / Cyrene Lacydis et Carneadis, Carthago Clitomachi / Stragyra Ariſtotelis/ Lampſacus Stratonis/Troas Lyconis/Pontus Heraclidis/Synope Diogenis/Syracuſę monymi/ Aegina oneſicriti/Phœnicia Menippi/Cyp⁹ zenonis/Samos Pythagorę et Meliſſi/ Agrigētū Empedoclis/ Tarentum Architę / Croton Alcmęonis/ Metapōtus Hippaſi/Gnydos Eudoxi / Epheſus Heracliti/Colophon Xenophanis/abdera Democriti/Protagorę/Anaxarchi, Elis pyrrhōis/Nicęa Timōis/ Athenę Epicuri/Calaguriū Hiſpanię Quintiliani/Chraſtus vrbs Sicilię Epicarmi, Pella Macedonię Alexandri/Meliboea philoctetę/ Panope Epei authoris machinę troianę/ Aſcra Heſiodi/Cherōea Plutarchi/Megara Theognis/Mitylene Alcei/Leſbos Sapphus puellę/Rhodos Panetij/Stratoclis/ Andronici, Pylos neſtoris/Crotō Alcmanis/ Miletus vel phoenicia Thaletis/ Imera Steſichori/Ithaca vlyſſis/ Thebę Amphionis et pindari/Cos Apellis/ Thracia Orphei/ Alexādria Appiani/ Ariſtarchi/& Arrij/ Arpinū Ciceronis/Tyana Gręcię Apollonij / Medaura Apuleij Paros Archilochi/ Athenę Ariſtidis/Rhodos Ariſtophanis/Nicomedia Arriani hiſtorici/Methymna Arionis/ Seleucia Sicilię Athenei Philoſophi/Chaldęa Beroſi/ Agrigētū Carcini/ Africa Cypriani/Carthago Clitomachi. Athenę Cratini/ Eupolidis & Demadis et Demoſthenis/Syracuſę Dionis, Thebę Epaminūdę/ Hierapolis Phrygię Epicteti/Cyrene Eratoſthenis/ Athenę Hermippi/ Arelate fauorini/ Chalcis Syrie Iamblyci phi/ Antiochia Ioannis Chryſoſtomi/ Iudęa Ioſephi/ Elis Hippię/Cos Hippocratis/ Athenę Iſocratis/ Syracuſę Lyſię/ Athenę Menandri & periclis/Thebę Muſęi/Smyrna Homeri/ Anazarbū Cilicię Oppiani/Roma Q. Hortēſij/Cęſarea Cappadocię prohęreſij/ Aegyptus Ptolomęi Aſtrologi/ Syracuſę Philemonis/Cos philetę/Roma Saluſtij & Suetonij/ Patauiū T. Liuij. Athenę Sophoclis & Thucydidis/ Thracia Thamyrę/Ereſſus vrbs Leſbi Theophraſti. Leſbos Terpandri, Carthago Tertulliani

Formoſi & formoſę ex hiſtoricis
Oratoribus & poetis

1 Amaryllis
2 Alexis
3 Aegle
4 Adonis
5 Auentinus
6 Aſtur
7 Atys
8 Atalanta
9 Ariadna
10 Achillas
11 Antiopa
12 Argia
13 Antinous
14 Acanthus
15 Aegina
16 Alcibiades
17 Amaracus
18 Aſterius
19 Auguſtus
20 Alfus
21 Amphimedon
22 Agariſta
23 Baryne
24 Briſeis
25 Berſabea
26 Bellorophon
27 Bathyllus
28 Caſtor
Pollux
29 Chione
30 Cęnis
31 Cyllarus
32 Caliſto
33 Celeno
34 Calypſo
35 Cydippe
36 Ceſtus
37 Catulla
38 Cynthia
39 Candaules
40 Daphnis
42 Deiopeia
43 Dido
44 Deianyra
45 Deyphile
46 Diadumenus
47 Democles
48 Demetrius

quit. Hunc ſimulac cupido conſpexit lumine virgo, Regia quã ſuaues expirans co
ſtus odores Lectulꝰ in molli complexu matris alebat, Quales Auroræ perpĩgũt flu=
mina Myrtos/ Aura ve diſtinctos educit verna colores, Non prius ex illo flagran=
tia declinauit Lumina, q̃ cũcto concepit corpore flammam.

❡Achillas puer. Martialis li. 3. Huic comes hærebat domini fugitiuꝰ Achillas, In 10
ſignis forma nequitiaq; puer,

❡Antiopa filia Nyctei & vxor Lyci regis Thebaꝝ ſpecioſiſſimam propter formã 11
a Ioue adamata eſt. ex quo Zetũ & Amphionẽ ſuſcepit, Propertiꝰ. Tu licet Antio
pæ formam Nycteidos, & tu Spartanam referas laudibus Hermonen,

❡Argia Adraſti argiuorũ regis filia/ & vxor Polynicis fuit itidem mirũ in modũ 12
ſpecioſa. Statius lib. 2. Theb. Egregiã Argiã, nec formæ laude ſecundã Deyphilẽ.

❡Antinoo Bithynico mira pulchitudie adoleſcẽti tãta tamq; elegans fuit forma, vt 13
Adrianus imp. (a quo adamabatur) templũ ei apud Mantineã conſtituerit, et ciui=
tatẽ/ apud Nilũ, eiuſq; imaginem fecerit inſculpi nummis. Propterea Hieronymꝰ
Adriani concubinum eum vocat.

❡Fuit Acanthꝰ puer ſpecioſꝰ, quẽ poetæ fingũt in florẽ ſui nominis cõuerſũ fuiſſe. 14

❡Aeginã Aſopi regis Bœotiæ filiam ob excellentem pulchritud inem adamauit 15
Iupiter, iacuitq; cũ ea i ſpecie ignis. Ouidiꝰ. Aureꝰ vt Danaen Aſopida luſerit ignis

❡Forma imprimis viſenda et amabili fuiſſe ferunt inter Græcos Alcibiadẽ, ſicut 16
inter Rom 1nos Scipionem Demetrium cognomento. Plutarchꝰ in eius vita. Hoc
inquit Alcibiadi conceſſit natura ſibiq; cũ paucis commune, vt nõ modo in pueri=
cia aut adoleſcentia, ſed etiam in omni ætatis gradu maximum ſemper decorem ac
formoſam hominis ſpeciem prætulerit

❡Amaracũ poetæ fingũt in herbam odoriferam mutatũ, idq; ꝓpter elegãtẽ formã 17

❡Aſterius filiꝰ fuit Veneris forma ſingulari, omnium tamẽ amores reſpuẽs. Vn= 18
de Ouidiꝰ in ibin. Filiꝰ vt Cereris fruſtra tibi ſemper ametur, Deſtituatq; tuas vſq;
petitus opes.

❡Sex. Aurelius ſcribit Auguſtum fuiſſe mitem, gratum, ciuilis animi/ toto corpo= 19
re pulchrũ, ſed oculis magis, quorũ acies clariſſimorum ſyderũ modo promicabat

❡Alfus filius fuit Gygari Danorũ regis, quẽ tã excellẽti forma ac cæſarie extitiſſe 20
ſcribit Saxo grãmaticꝰ, vt argenteis nitere crinibus putaretur.

❡Amphimedon. Calẽtius. Formoſum Phiale prius arſerat Amphimedõtem. 21
Amphimedon Phiales maxima cura fuit.

❡Herodotꝰ ſcribit Agariſtã Cliſthenis filiã adeo formoſã extitiſſe, vt ad haben= 22
das eiꝰ nuptias celebrata ſint ꝓcorũ ſpectacula & certamina, quo ſpecioſiſſimi q̄q;
Græciæ adoleſcentes confluxerunt.

❡Barynes meretricis formã cõmẽdat Horatiꝰ li. 2. car. dicẽs, Vlla ſi iuris tibi peie 23
rati Pœna Baryne nocuiſſet vnq̃, Dẽte ſi nigro fieres, vel vno Turpior vngui, Crede
rem, ſed tu ſimul obligaſti Perfidũ votis caput, eniteſcis Pulchrior multo, Iuuenũq;
prodis Publica cura.

❡Bryſeis fuit adeo formoſa, vt Achilles eiꝰ amore cõflagrauerit, eãq; q̃uis ancillã 24
pluſq̃ puellas oẽs adamauerit. Horatiꝰ. Priꝰ inſolentẽ Serua Bryſeis niueo colore
Mouit Achillem. Propertiꝰ li. 2, Omnia formoſam propter Bryſeida paſſus, Tan
tus in erepto ſæuit amore dolor.

❡Credibile ẽ Berſabeã Vriæ vxorẽ elegãti fuiſſe forma, q̃ ſapiẽtiſſimũ illũ regẽ & 25
prophetam ſanctiſſimum Dauidem vſque adeo titillauerit, vt ſolitæ religionis obli
tus, adulterio & homicidio (Vriam enim deuouit morti) ſuam contaminauerit

mæ Laude ſecundam Deiphilem.
¶Diadumenus Auguſti fuit prægustator, puer adeo ſpecioſꝰ, vt in formę certami- 45
ne (quod fiebat Elidi) meruerit palmam.
¶Democles puer Athenięſis fuit adeo ſpecioſꝰ, vt ex pulchritudīe ſua pulcher De 46
mocles ab oībꝰ vocaret. Cui (qđ paucis admodū formoſis cōtigit) tāta quoq; exti-
tit pudicitię cura, vt ad declinādā vim Demetrij (a quo petebat ad ſtuprū) ſe ī ple
num feruētis aquę Lebetem (quum aliter effugere nō poſſet) cōiecerit. Plutarchus.
¶Cæliꝰ ſcribit Demetriū cognomēto Poliorcetē forma fuiſſe īprimis amabili. 47
¶Euryalꝰ Niſi amicꝰ. Virgi. Li. 5. Aen. Euryalus forma inſignis viridiq; iuuenta. 48
Idem Li. 9. Et iuxta comes Euryalꝰ, quo pulchior alter Nō fuit Aeneadum, Troia
na nec induit arma.
¶Endymion Lunę amaſius fuit admodū ſpecioſꝰ. Vale. fl. lib. 8, Tū quoq; ſyderea
clarꝰ procul ora iuuenta Lathmiꝰ ęſtiua reſidet venator in vmbra, Dignꝰ amore deę.
Stroza pater. Abſtulit Endymion tenera Latoida forma. 50
¶Fuit in Epheſtione Auguſta adeo facies, vt victi Darij vxor eum pro Alexan-
dro ſalutauerit. Ob quam formam ipſi quoq; Alexandro fuit chariſſimus, 51
¶Eurydice Orphei vxor, Quintianꝰ li. 2. Orpheos. Hęc ſata Mercurio Eurydice
formoſa, puellas Tam viſa eſt ſuperare pares, cœleſtibus aulis Q; iucunda Venus
dominas ſupereminet om̄es. Idem. Venerat Eurydice ſparſis formoſa capillis, Cui
teretes digiti, cui flaua monilia, vultꝰ Syderei, inſerto rubris candore papillis. 52
¶De Fabulla Martialis Lib. 2. Bella es nouimus & puella, verum eſt, Et diues, quis
enim poteſt negare? 53
¶Scribit Aeliꝰ Sabinꝰ tātā pulchritudinē oris fuiſſe ī filio maximini, vt etiā caput
eius iā morte nigrū, iā maceratū defluenti tabo, pulcherrimum tamen videretur. 54
¶Galathæa Nympha. Oui. Li. 13. Cādidior folio niuei Galathæa Liguſtri, Flori
dior prato, Lōga procerior alno. Splendidior vitro, tenero laſciuior Hœdo, Leuior
aſſiduo detritis ęquore conchis, Solibus Hibernis, ęſtiua gratior vmbra, Nobilior
pomis, platano cōſpectior alta, Lucidior glacie, matura dulcior vua, Mollior & cyc
ni plumis, et lacte coacto, Et (ſi non fugias) riguo formoſior horto. 55
¶Nō aliā ob cauſā poetæ fabulant Ganymedem ioui miſcere pocula, q̄ ob elegā-
tem ſpeciem. Ouidius. Lib. 4. Faſt. Phryx puer in ſyluis facie ſpectabilis altis. Tur
rigeram caſto iunxit amore deam. Horatius Lib. 3. Car. Qualis aut Nireꝰ fuit, aut
aquoſa Raptus ab Ida. 56
¶Glycera, Horatius Lib. 1. Car, Vrit me Glycerę nitor Splendētis Pario marmo
re puriꝰ, Vrit grata proteruitas, Et vultus nimium lubricus aſpici. 57
¶Galetes fuit adoleſcens forma ſpecioſus, decenſq; imprimis, Regi Ptolemęo ꝑp
terea vſq; adeo charꝰ, vt Ptolemęꝰ ipſe quibuſdā (qui ad ſuppliciū trahebantur)
eiuſdē patrocinio pepercerit. Author Cælius.
¶Gygis pueri formam deſcribit Horatius Lib. 2. Car. dicēs. Vt pura nocturno re 58
nidet Luna mari Gnydiuſq; Gyges. Quem ſi puellarum inſereres choro, Mire ſa-
gaces falleret hoſpites, Diſcrimen obſcurum ſolutis Crinibus, ābiguoq; vultu.
¶Veteres fabuloſo confinxerunt inuolucro Gorgonē propter eximiū venuſtatis 59
decꝰ, mētis inopes & ſtupidos reddētē ſpectatores in ſaxa deformaſſe. Cęliꝰ.
¶Hippolytꝰ Theſei filius fuit etiā pulcherimꝰ. Vir. Ibat & Hippolyti proles pul 60
cherrima bello Virbiꝰ. Pāphilꝰ. Hippolytū ſuperat formoſo candidiore.
¶Hylam Thyodamātis filiū ob formā adamauit Hercules, et Nymphę rapuerūt 63

¶Muſęus poeta formam Lęandri pueri ex Abydo (qui Ero puellam adamauit, et 82
ab ea redamatus eſt) multis laudibus commendat.

¶Lucretię formam tanti fecerunt Romani, vt eam ſuis monumẽtis vbiq; celebra= 83
uerint/& vindicauerint a mortalitate, nec ſolum ob eximiam pulchritudinem, ve=
rũ etiam ob caſtitatem, ꝙ vim Tarquinij gladio ſit vlta.

¶Lycaſte Priami filia tãtę fuit pulchritudinis, vt Polydamas Anthenoris ex Thea 84
no Hecubę ſorore filius, illam ex concubina vxorẽ ſibi copulauerit. Fuit & alia Ly=
caſte, quæ ob pulchritudinem Venus vocabatur.

¶Lamia authore Plutarcho puella fuit ſpecioſiſſima a Demetrio adamata, quæ & 85
tibijs optime cecinisse dicitur. Hæc primo canendi modulandiq; ſuauitate gratiam
ſibi apud omnes comparauit.

¶Ligurinus Horatij fuit amaſius forma itidem excellente, vt ipſius poetę teſtimo= 86
nio conſtat. Idem quoq; Lycũ celebrat dicens. Et Lycum/nigris oculis nigroq; Cri=
ne decorum.

¶Lęda. Stroza filius. Formoſę meruit quo Iuppiter oſcula Lędæ. 87

¶Maia Atlantis filia. Ouidius libro quinto Faſt. Quarum Maia ſuas forma ſupe= 88
raſſe ſorores Traditur, & ſummo concubuiſſe Ioui.

¶Tibullus Marathi amaſij ſui formam verſibus commendat. 89

¶Magnes Smyrnæus fuit adoleſcens omnium ſui ſæculi pulcherrimus, cunctiſq; 90
propterea gratiſſimus, ſed maxime Gygi Lydorum regi. Quod ferentes ægre pa=
rentes, capillos ei totonderunt, vt aliquid de pulchritudine minueretur. Indignatus
vero Gyges, bellum mouit in Magneſios.

¶Narciſſus filius fuit Cephiſi/ & Lyriopes, a multis Nymphis ob pulchritudinem 91
amatus, cuius deſyderio quum Nymphę ipſę intabeſcerent, mutatus eſt in florẽ ſui
nominis. Virgil. in Batarum. Non illinc Narciſſus abeſt, cui gloria formę Igne cu=
pidineo proprios exarſit in artus. Ouidius lib. 3. Meta. Multi illum iuuenes, multæ
cupiere puellæ, Sed fuit in tenera tam dura ſuperbia forma. Nulli illũ iuuenes, nul=
lę tetigere puellę. Stroza pater. Qz ſi me facies, qualem Narciſſus habebat.

¶Niſus Megarenſium rex ob pulchritudiuem capillos aureos fertur habuiſſe. Ti= 92
bullus lib. 1. Carmine purpurea eſt Niſi coma.

¶Nireus filius Charopi/& Alagię, puer fuit e Naxo admodũ ſpecioſus, cuius for= 93
mam Homerus ſuis carminibus dignatus eſt. Horatius lib. 3. Car. Qualis/aut Ni=
reus fuit/aut aquoſa Raptus ab Ida. Idẽ in Epodo. Formaq; vincas Nirea. Ouidius
lib. 4. de Ponto. Tam mala Therſitem prohibebat forma latere, Qz pulchra Ni=
reus conſpiciendus erat. Propertius lib. 3. Nirea non facies/non vis exemit Achillẽ.
Pontanus lib. 3. de Stellis. Nirea ſic perhibent/& amatum a vate Bathyllũ. Pictum
oculis, fuſumq; coma, roſeũq; labellis. Bapt. Pius. Nirea diuinum facit immortalis
Homerus.

¶Nearchi formam commẽdat Horatius libro tertio Car. Ode. 30. vbi ait. Fertur 94
et leui recreare vẽto Sparſum odoratis humeris capillum. Qualis/aut Nireus fuit/
aut aquoſa Raptus ab Ida.

¶Omphale regina Lydorum fuit facie adeo pręſtãti, vt ei ſe ſubmiſerit Hercules. 95
Propertius libro tertio. Omphale in tantum formę proceſſit honorem, Lydia Gy=
gęo tincta puella lacu, Vt qui pacato ſtatuiſſet in orbe colũnas, Tam dura traheret
mollia penſa manu..

¶De Pyramo/& Thyſbe Ouid. lib. 4. Meta. Pyram⁹/& Tyſbe iuuenũ pulcher= 96
rimus alter, Altera (quas Oriẽs habuit) pręlata puellis. Contiguas habuere domos.

97 ¶ Fuit & formoſus Paris dicēte Ouidio. Dux pari Priamide dāno formoſe tuorū.
98 ¶ Hominū pulcherrimū fuiſſe pr ̨edicāt Phaona, quē inter lactucas occultarit Ve-
nus. Dicūtq; oblatū eidē ab ipſa Venere alabaſtrum vnguēti, quo quū ſe obliuiſſet,
factus eſt omniū formoſiſſimus, proptereaq; adamatus a Mytilen ̨eorū mulieribus,
ſed maxime a Sappho poetria Scamādronymi filia. Eius formā Ouidius ſic deſcri-
bit. Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora timebā, Et faceres, ſed te prima rapina
tenet. Hunc ſi cōſpiciat, qu ̨e cōſpicit oīa Phœbe, Iuſſus erit ſōnos cōtinuare Phaō.
Hunc Venus in cœlū curru vexiſſet eburno, Sed videt & Marti poſſe placere ſuo.
Huc ades, inq; ſinꝰ formoſe relabere noſtros, Nō vt ames oro, ſed ꝙ amare ſinas.
99 ¶ Ph ̨edrus Elieſis Socrati Platoniq; familiaris, a domino Lenone (dictu infandū)
ob excellentem formā coactus eſt ſe proſtituere, ſuoq; corpore qu ̨eſtum facere.
100 ¶ Plutarchus in Lucullo ſcribit Præciam quandam fuiſſe in vrbe Roma fœminam
venuſtate formæ/ nulli ſecūdam, quæ ſua pulchritudine Cethegum ſibi deuinxerit,
adeo vt nihil probaretur Cethego, quod Pr ̨ecia non iuſſiſſet.
¶ Parthenop ̨eū Meleagri & Atalāt ̨e filiū/ ſeu (vt alijs placet) Martis/ & Menalip-
101 pes/ forma fuiſſe liberali ſcribit Statius. Pulchrior haud illi triſte ad diſcrimē ituro
Frons fuit in ſyluis, qualis iam Caſſide miſſa Parthenop ̨eus erat. Bap. Pius. Nirea
diuinum facit immortalis Homerus, Arcadaq; impubem Parthenop ̨ea Lyra.
102 ¶ Panthea vxor fuit Abradatæ viri nobilis apud Perſas, quam Cyrus expugnatis
Aſſyriorum caſtris duxerat captiuā. Abradata autem abſente/ & apud Bactrianos
legatum agente Araſpæ Moedo ſeruanda tradita eſt, qui apud Cyrum affirmauit
nondum eſſe ortam/ aut omnino inuentam tota Aſia pulchriorem.
¶ Pſamniticus rex Aegypti Rhodopem meretricem ob pulchritudinē matrimo-
103 nio ſibi iunxit.
¶ Magnꝰ Alexāder totiꝰ prope Oriētis victor/ & iperator Rhoxanā Satrapis bar
104 bari filiā matrimonio ſibi iunxit ob ſolā eius pulchritudinē. Vnde Curtius. Barbara
inquit opulētia conuiuiū (quo regē accipiebat) inſtruxerat, Id quū multa comitate
celebraret, introduci triginta nobiles virgines iuſſit. Inter quas erat filia ipſiꝰ Rho-
xane noīe, eximia corporis ſpecie/ & decore. Quæ q̄q̄ inter electas proceſſerat, oīm
tū̄ oculos cōuertit in ſe, maxime Regis, minꝰ iam cupiditatibꝰ iperātis inter obſeqa
fortun ̨e, cōtra quā nō ſatis cauta mortalitas eſt. Itaq; ille q vxorē Darij, q duas filias
virgines, quibus forma pr ̨eter Rhoxanē cōparari nulla poterat, haud alio animo/ q̄
parētes aſpexerat, tūc in amore virguncul ̨e ita effuſus eſt, vt diceret ad ſtabiliendū
regnum pertinere Perſas/ & Macedones cōnubio iungi. Hactenus Curtius.
¶ Q. Catulus poeta Epigrāmaticus formam Roſcij pueri Amaſij ſui his verſibus
105 celebrat. Conſtiterā exorientē Aurorā forte ſalutans, Quum ſubito a leua Roſcius
exoritur. Pace mihi liceat cœleſtes dicere veſtra, Mortalis viſus pulchrior eſſe deo.
¶ Serranꝰ. Virg, li. 9. Et iuuenē Serranū, illa q plurima nocte Luſerat iſignis facie.
106 ¶ Sulpiti ̨e formam commendat Tibullus lib. 4. dicens.
107 Illius ex oculis quum vult exurere diuos,
Accendit geminas lampadas acer amor.
Illam quicquid agit, quoquo veſtigia mouit,
Componit furtim, ſubſequiturq; decor.
Seu ſoluit crines, fuſis decet eſſe capillis.
Seu compſit, comptis eſt veneranda comis.
Vrit/ ſeu Tyria voluit procedere palla,
Vrit/ ſeu niuea candida veſte venit.

¶Fuit etiam in Semiramide eximia pulchritudo/ & facies imperio digna. Vnde & 108
mortuo marito Perſis imperauit vſq; ad prouectam filij ętatē. Ouidius lib.1. Eleg.
Qualiter in thalamos formoſa Semiramis iſſe Dicitur.
¶Spurina fuit egregius adoleſcens, qui quū fœminas viroſq; ad libidinē ſolo deco 109
ro aſpectu prouocaret, pulchritudinē oris ſpōte vulneribus deformauit. Val. Max.
¶Siſigambis vxor Darij nulli ſuæ ætatis fœminę pulchritudine ceſſit. Teſte Cur- 110
tio. Quam tamen victo Dario Alexander non ſolum non violauit, ſed & ſummam
adhibuit curam, ne quis captiuo corpori illuderet.
¶Scribit Gellius Scipionem cognomento Demetriū apud Romanos forma fuiſſe 111
amabili/ & elegante.
¶Saxo Grāmaticus lib.8. Danicæ Hiſtorę ſcribit Suauildam reginam tantę fuiſſe 112
pulchritudinis, vt quum vincta loris expoſita eſſet equinis calcibus obterenda, ipſis
quoq; iumētis horrori fuerit art⁹ eximio decore prędiditos ſordidis lacerare veſtigijs.
¶Turnum a forma plæriſq; in locis cōmendat Virgilius, vt lib.7. Petit ante alios 113
pulcherrimus oēs Turnus auis, atauiſq; potēs. Item. Ipſe inter primos prętāti cor-
pore Turnus Vertitur arma tenens/ & toto vertice ſupra eſt.
¶Thyſbe amaſia Pyrami. Ouidius lib.4. Meta. Pyramus/ & Thyſbe iuuenū pul- 114
cherrimus alter, Altera (quas Oriens habuit) prelata puellis.
¶Ferunt Albium Tibullum poetam Elegiographum corporis forma admodum 115
pręſtanti fuiſſe. Vnde Horatius de eo loquēs. Non tu corpus eras ſine pectore, Dij
tibi formam, Dij tibi diuitias dederant.
¶Thetidem deā maris poetę niueā/ & formoſam faciunt, q̄ perpetuis aquis ablua- 116
tur. Catullus. Te ne Thetis tenuit pulcherrima Neptunine.
¶Paulus Diaconus ſcribit Theodotem puellam genere Romanā forma fuiſſe cō- 117
ſpicua/ & mirabili, flauis promiſſiſq; capillis ad pedes vſq; pendentibus, eaq; pul-
chritudine ineſcatum Cunibertum regē, amore puellę exarſiſſe.
¶Tyro puella Salmonei filia ob formā Neptuno adamata eſt. De hac Propertius 118
lib.2. Vobiſcum eſt Iope, vobiſcū cādida Tyro. Bap. Pius. Carmine conſpicua eſt
Tyro Pagaſęa puella. Idem. Eſt Helene formoſa illic, eſt candida Tyro.
¶Violātillam Stellę poetę vxorem multis verbis commēdat Statius lib.1. Syl. ſed 119
maxime vbi Venerem ſic inducit loquentem. Hanc ego formę Egregiū mirata de-
cus, cui gloria patrū Et generis certabat honos, tellure cadētem Excepi, fouiq; ſinu,
nec colla genaſq; Comere / nec pingui crinem deducere amomo Ceſſauit mea nate
manus, mihi dulcis imago Proſiliuit. celſæ procul aſpice frontis honores, Sugge-
ſtūq; comę, Latias metire quid vltra Emineat matres, q̄tū Latonia Nymphas Vir-
go preit, q̄tūq; egomet/ Nereidas exto. Idem paulo poſt. At tu pulcherrima forma
Italidum tandem merito poſſeſſa marito.
¶Habuit Xerxes in excercitu.68. myriades, quę ratio habet bis & quinquagies cē 120
tū octoginta tria milia hominum. Herodotus tamen ſcribit in tanto mortalium nu-
mero neminem fuiſſe pulchriorem rege ipſo/ aut proceriore ſtatura.
¶Sunt alij permulti pueri/ & puellæ, in quibus elegans fuiſſe pulchritudo memora 121
tur. vt Pyramus/ Pelops/ Idas/ Caſtor/ Pollux/ Iaſon/ Artaxerxes/ Cyrus/ Troilus/
Patroclus/ Hymen. Ex fœminis Paſiphae/ Ariadne/ Berenice/ Hermione/ Briſeis/
Penelope/ Deidamia/ Erſilia vxor Romuli, Ero/ Virginia/ Anaxarete/ Antigone/
Arachne/ Arethuſa/ Arſinoe/ Polixena/ Pelagia/ Lycaſte/ Iocaſta/ Hecuba/ Caſſan
dra/ Heſperie/ Cleopatra/ Chœlia/ Ilia/ Sibyllæ/ Veſtales/ Heroinæ, & aliæ prope
infinitę. Quas qui ſcire volet, Authores reuoluat. Stroza pater libro ſexto Eroticon

de quibuſdam ſic meminit.

Talis erat virgo Ceneia, talis & altum
Per mare dictęo vecta puella boue.
Talis erat fului decepta cupidine nymbi.
Et quam ſub falſo luſit olore deus.
Talis erat vatum Omphale celeberrima cantu,
Talis & ideo rapta Lacęna proco. Item Pamphilus.
Oebalides/Cypariſſus/Hylas/Dyadumenus/Atys.
Phryx puer, & ficto Parthenopęus equo.
Cuius & in gremio poſuit miſerabilis ora,
Quum Stygię vates iret ad antra domus.

122 ¶ Helenę forma poetis omnibus cantatiſſima laudem meruiſſet maximam, niſi ea Troię ruinam belliq; decēnalis cauſam attuliſſet. At nemo eſt, cui non ſit odio, quū tantę cladis/& calamitatis venit in mentem. Paris apud Ouidium formā illam Veneri cōparat, dicens. His ſimiles vultus (q̄tum reminiſcor) habebat, Venit in arbitrium, quum Cytherea meum. Si tu veniſſes pariter certamē in illud, In dubiū Veneris palma futura fuit, Magna quidem de te rumor pręconia fecit, Nullaq; de facie neſcia terra tua eſt. Nec tibi per totam Phrygiā / nec Solis ab ortu Inter formoſas altera nomen habet. Credis & hoc nobis, minor eſt tua gloria vero, Famaq; de forma pene maligna tua eſt. Propertius lib. 2. Poſt Helenam hæc terris forma ſecūda redit, Digna quidā facies, pro qua vel obiret Achilles / vel Priamus. Belli cauſa probāda fuit. Pāphilus. Cui modo cedebat formoſo Tyndaris ore. Bap. Pius. Carmine formoſa eſt Cyeno generata lacęna, Qua quondam in cineres Troia ſuperba ruit. Iſocrates orationem ſcripſit de laudibus Helenæ, vbi cumulatiſſime formā eius commendat.

Damiſella Textoris.

Floricomo q̄d adhuc Damiſella quieſcis in horto?
Et roſeum pubens occulit herba caput?
Egredere, atq; animos populoſi paſce theatri,
Vt Phrygias taceat publica fama deas.
Fatiloquis aufer palmam/preciumq; Sibyllis.
Liuor erit formę buccina magna tuæ.
Nec timeas, ꝙ ſis in agro generata nucoſo,
Terra vbi fructifero ſurgit aprica iugo,
Namq; tibi ſimilem nullus parit angulus orbis,
Pulchrior & nulla viuit in vrbe Venus.
Pręterea nunquid Dryades in montibus altis,
Nunquid in herbifero viuit Oreas agro?
Quid fuit Hippolyto, quid Apolline pulchrius? aut quid
Candidius nato Myrrha decora tuo?
His placuere tamen ſyluæ, monteſq; ſupini,
Et placuit violis luxurioſus ager.
Vrbanas alij mirentur, amentq; puellas,
Tu mihi prę cunctis o Damiſella places.
Sic inq̄ Damiſella places, vt ſordeat illa,
Quam peperit gelido lucida concha mari,

Et iaculatricis cultuſq; decorq; Dianę.
Atq; cerebrigenę forma venuſta deę.
His oculis ſi quando tuos contemplor ocellos,
Has mihi qui venas acrius ignę coquunt,
Cycnigenam prę te iuro nihil eſſe puellam,
Qua Danais cecidit Troia ſuperba rogis.
Vror,& in modicas ſoluit me flamma fauillas,
Atq; animo vires deficiente cadunt.
Nec ſolum tantus vigilem me concremat ęſtus,
Lampade ſopitum me quoq; torret amor.
Nam mihi dum thalamo comes eſſe videris eodẽ,
Aethereo nollem proximus eſſe Ioui.
Multa qudem in tenero ſurgunt tũc gaudia ſomno,
Felicemq; malus me facit eſſe ſopor.
Verum ego quum falſa deluſus imagine ſurgo,
Et ſomni video ſpem cecidiſſe mei,
Quas ego tunc lachrymas,& quę ſuſpiria mitto,
Maximus ex oculo riuus vtroq; fluit.
Vis dicam Damiſella,thymo mihi dulcior Hyblę,
Suauior atq; tuo terra Ciliſſa croco,
Non ita flammifera Briareus torretur in Aetna,
Vt tua me facies, vt tua forma coquit.
Tu ſiquidem Graię ſpecioſior anſere Lędę
Pulchrior es prima candidiorq; niue,
Blanda tibi ceruix fragrat,quod & Attica cęra,
Et quod virginea lilia ſecta manu.
Leuior eſt tibi frons detrita in littote concha,
Pulchrior & cycnis vnda Cayſtra tuis.
Si talem in vinclis Venerem Gradiue teneres,
Plus tibi q̃ cœlum vincula grata forent.
Sed quem non faciunt gemipomę ardere papillę,
Rugoſa q̃uis fronte Catonis eat?
Quas ego quum video,(libitinã afferte miniſtri)
Mammarum intuitus me facit exanimem.
Ergo breuem exangui ſi fudero corpore vitam,
Hoc habeat carmen,qui teget oſſa,lapis.
Non iaculis/nec aquis perijt,bibitoq; veneno,
Quem breuis anguſto contegit vrna loco,
Hunc tu pomoſa feciſti ardere papilla
Acrior Oethęis o Damiſella rogis.
Cętera quid memorem venerandę inſignia formę?
Sunt tibi quos crines vellet habere Venus.
Inq; genis ardet rubri tibi flamma pyropi,
Mollior Hyblęis eſt tua lingua roſis.
Quis tam formoſo nollet ſub corpore fulcrum,
Aut(per quem incedit pes tuus)eſſe lapis?
O quoties volui,mutato vt corpore pulex

In thalamo fierem te recubante tuo.
Ipſe tuis oculis (quum vult exurere diuos)
Accendit faculas delicioſus amor.
Dum loqueris, ſedet in tenero tibi ſuada labello
Cecropijs vngens omnia verba fauis.
Dum rides, lepido tanta eſt tibi gratia riſu,
Iratum vt facias ponere tela Iouem.
Dum varias lepidis imples concentibus auras,
Auriti veniunt ad tua verba dei.
Eſt in fœmineo virtus tibi maſcula ſexu.
Quid ſibi Saturni filia maius habet?
Nec minor eſt forma morum pręſignis honeſtas,
Qua potes Argolicam vincere Penelopen.
Tota deo incumbens, mitis/ſimplex/ſine faſtu,
Sermone atq; ipſo tota pudica thoro.
Tam tua te virtus/q̃ regia forma venuſtat.
Quicquid agis, cœlum totaq; terra probant.
Ah caueas, ne (dum Nucerino ludis in agro)
Te premat ignoti ſubdola forma dei.
Fecit olorinę Lędam ſuccumbere pennæ,
Quem timet aſtriferi machina tota poli.
Et Danaen luſit fictum mutatus in aurum,
In taurum Europen, in Satyrum Aſterien.
Te quoq; (ni caueas) eludet Imagine falſa.
Vrit enim ſummos hæc tua forma deos.
Vrit, & ipſe ſuo Neptunus in ęquore feruet,
Teq; cupit Nymphis prępoſuiſſe ſuis.
Nomine cur ficto Damiſellam te voco? fallor.
Verus amor nomen diſſimulare nequit.
Nyſia nomen habes, ꝙ Nyſum & Nirea vincas,
Qꝫ q; tibi flaua cedat vterq; coma.
Nulla tulit ſimilem, ventura nec afferet ætas.
Quam tibi pręponat, non habet aula Iouis.

Deformes.

1	BRotheus.	7	Galba.	13	Philenis.
2	Hipponax	8	Epictetus.	14	Vetuſtina.
3	Corytheus.	9	Hermippus.	15	Gellia.
4	Therſites.	10	Colomanus.	16	Zoilus Martialis.
5	Damon.	11	Polyphemus.	17	Socrates.
6	Aeſopus.	12	Vulcanus.	18	Alij plerię.

1 ¶Brotheus Vulcani/& Mineruæ filius deformi facie dicitur fuiſſe, Ob quā dum plęriſq; eſſet ridiculus, animi dolore ſe in rogū cōiecit, teſte Ouidio in Ibin. Quodq; ferunt Brotheum feciſſe cupidine mortis, Des tua ſuccenſę membra cremāda pyrę.

2 ¶Hipponactis poetę iambographi deformitatem ſuis tabulis expreſſerunt Bubalus/& Anterinus pictores, eāq; imaginem, ꝙ notabili eſſet vultus fœditate, propoſuere in ridentium circulis, magno ſuo malo. Indignatus eni Hipponax vtrūq; ſuis Satyris tanto retalliauit fœnore, vt ambo laqueo ſe pręfocauerint.

¶Aiunt et

¶Aiunt/ & Corytheum quempiam fuiſſe hominem notiſſimę deformitatis, quiq; 3
liberos ſuſceperit patrem infeliciſſima forma referētes. Vnde fluxit adagium. Co-
rytheo deformior.

¶Homerus ſcribit Therſiten omnium (qui ad Troiam venerunt) fœdiſſimum 4
fuiſſe, totũq; hominem a capite ad pedes ita graphice depingit & corporis vicia &
animi morbos, vt dicas peſſimum ingenium in domicilio ſe digno habitaſſe, inquit
Eraſmus. Vnde adagium. Therſitæ facies. Ouidius libro. 4. de Ponto. Tam mala
Therſiten prohibebat forma latere, Q̃ pulchra Nireus cõſpiciendus erat.

¶Damon fuit pędotriba quiſpiam inſigni claudıtate deformis, qui quum crepidas 5
retortis ſuis pedibus congruētes furto amiſiſſet, imprecatus eſt, vt eius pedibus cõ-
uenirent, qui ſurripuiſſet. Author Cęlius.

¶Ferũt Aeſopũ e Phrygia fabulatorem omnium quoq; turpiſſimũ extitiſſe. Fuit 6
enim nigerrimus, vnde illi datum nomē. Nam Aeſopus/ & Aethiops idem fere ſi-
gnificant. Corpore pręterea gibboſus, verum ingenio (quo deformitatē illam pen-
ſauit natura) clariſſimus.

¶Galbę imperatori corpus fuit gibbo deforme, Authore Macrobio. 7

¶Epictetus vero philoſophus fuit claudus. Vnde & hoc diſtichon a Macrobio po 8
ſitum. Seruus Epictetus genitus ſum, corpore claudus, Paupertate Irus, dijs & ami
cus ego.

¶Hermippus poeta fuit Athenienſis, altero captus oculo. 9

¶Colomanus rex Pannoniorum poſt Ladiſlaũ dicitur fuiſſe ore improbo, luſcus/ 10
claudus/ gibboſus & lingua bleſus.

¶*Virgilius* ſcribit Polyphemum Cyclopem Siculum fuiſſe monoculũ, vbi ait. Et 11
telo lumen terebramus acuto, Ingens quod torua ſolũ ſub fronte gerebat. Idē. Mon
ſtrum horrēdum/ informe/ ingens, cui lumen ademptum.

¶Poetæ quoq; fabulantur Vulcanum claudum fuiſſe/ ac toto deformem corpore, 12
dicũtq; propterea parētes infanti nõ riſiſſe ſuoq; cubili admiſiſſe. Virg. Incipe par-
ue puer cui non riſere parentes, Nec deus hunc menſa, dea nec dignata cubili eſt.
Ouidius libro ſecũdo Eleg. Vulcano Venerem, q̃uis incude relicta Turpiter obli-
quo claudicet ille pede.

¶Martialis Philenem puellam luſcã fuiſſe & altero lippam oculo videtur innue- 13
re lib. 1. vbi ait. Oculo Philenis ſemꝑ altero plorat, Quo fiat iſtud quæritis modo?
Luſca eſt. Idem lib. 2. Cur non baſio te Phileni? calua es. Cur non baſio te Phileni?
ruffa es. Cur non baſio te Phileni? Luſca es.

¶Idem author lib. 3. ait Vetuſtinam tres habere dentes, tres capillos, pectus Cica- 14
dę/ crus formicæ, Rugoſam frontem/ mammas aranearum caſſibus pares / os ricti-
bus crocodili ſimile, cantum Ranarum & culicum, noctuę viſum, hirci fœtorem &
plęraſq; alias deformitatis inhoneſtas notas.

¶Olim creditũ eſt eos ſeptē diebus formoſos fore, qui leporē eſitaſſent, Propterea 15
Idē Martialis Gelliæ deformitati illudens, ait eam nunq̃ eſitaſſe leporē, his verbis.
Quum leporem mittis, ſemper mihi Gellia mandas,
Septem formoſus Marce diebus eris,
Si verum dicis, ſi verum Gellia mandas,
Ediſti nunq̃ Gellia tu leporem.

¶Idem Martialis lib. 12. Zoili ſui deformitatem ſic depingit. Crine ruber/ niger 15
ore/ breuis pede/ lumine lęſus, Rem magnam pręſtas zoile/ ſi bonus es.

¶Aiunt Socratem philoſophum fuiſſe ſimis naribus, recalua frõte, piloſis hume- 16

ris/& repãdis cruribus. Propterea quũ duę vxores Xantippe/& Myrrho zelotypia quadã in contentiones venirent, illis inter ſe iurgantibus dicebat. Quid propter me iurgia ſimul excercetis, quem adeo deformem peperit natura?

18 ❡Afferuntur & alia de forma philoſophorũ. Zeuſippus dicitur fuiſſe ceruice curua, Aratus panda, Zeno fronte contracta, Epicurus cute diſtẽta, Diogenes barba comante, Socrates candente, Ariſtoteles brachio exerto, Xenocrates crure collecto, Heraclitus oculis fletu clauſis, Democritus labris riſu apertis, Chriſippus digitis propter numerorum indicia cõſtrictis, Euclides propter menſurarũ ſpacia laxatis, Cleanthes propter vtrũq; corroſis. Author Sidonius lib. 9.

Amaſij deorum et hominum.

1 Ganymedes Iouis.
2 Endymion Lunæ.
3 Hylas/& Abderus Herculis.
4 Hyacinthus Apollinis.
5 Brãchus Apollinis.
6 Ampelos Bacchi.
7 Adonis veneris.
8 Cephalus/& Tithonus Aurorę.
9 Atys Cybeles.
10 Hippolytus Dianę
11 Pindarus Panos.
12 Amazonicus Val.
13 Cherinthus Tibulli
14 Lygd⁹ Pãphili Saxi
15 Bathyll⁹ Anacreõtis
16 Lycus Alcęi.
17 Myſtes valgij.
18 Hippolytus aſinij Galli.
19 Teſtylus voconij.
20 Ligurinus/& Lyciſtus Horatij.
21 Roſcius/& Theotimus Q. Catuli.
22 Agaton Euripidis.
23 Philinus Arati.
24 Iuuencius Catulli.
25 Antinous Adriani.
26 Argilius Pauſanię.
27 Agathon Platonis.
28 Theſeus Minois.
29 Chriſippus Laij.
30 Magnes Smyrnęus Gygis.
31 Armodius Ariſtogitonis.
32 Philocles Epicuri.
33 Aufilenus Cœlij Veronenſis.
34 Alij nonnulli.

❡Forma eſt quoddam amoris illectamẽtum, quo nullum aliud magis efficax venenum ad irritandam venerem dari queat. Vrit eni non ſolum tactu, ſed ipſo quoq; intuitu/& vetas incendio quodã populatur. Quo qui laborãt, ſic miſeri pereunt, vt omnes alias recuſent/& auerſentur voluptates. Nunc ergo (quoniam prius locutus ſum de formoſis) ſubiungã liberalis formæ pueros, quorũ pulchritudo deos ipſos nedum homines irrhetiuit.

1 ❡Ganymedem imprimis fabulãtur poetæ Iouis eſſe amaſium, quem ob formam Aquila pedibus in Ida corripuerit/& in cœlum euexerit. Virgilius. Quem prępes ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iouis armiger vncis. Ouidius libro decimo. Rex ſuperum quondam Phrygij Ganymedis amore Arſit. Et paulo poſt loquens de Aquila. Arripit Iliadem, qui nunc quoq; pocula miſcet Inuitaq; Ioui nectar Iunone miniſtrat.

2 ❡Endymionem formoſum paſtorem Luna fertur adamaſſe, adeo vt cœlo relicto in montem Lathmium eius oſculandi gratia plęrũq; deſcenderit. Ouidius lib. 3. de Arte. Lathmius Endymion non eſt tibi Luna pudori. Propertius lib. 2. Nudus & Endymion Phœbi cepiſſe ſororẽ Dicitur, & nudę concubuiſſe deę. Stroza. Abſtulit Endymion tenera Latoida forma, Dum patrio niueas monte reducit oues. Pontanus lib. 1. de Stellis. Sed q̃q̃ properare viã timet, Ipſa relicto Aethere (cogit amor) per amici deuia Lathmi Furtim ſaxa petit complexus inter amatos Attrectare ſuis tenerum Endymiona Lacertis.

3 ❡Hylam Thiodamantis filium adamauit Hercules, ſecũq; duxit cum Argonautis. Vbi quũ aquas hauriens puer vrnę pondere fuiſſet demerſus, multis clamoribus

abipſo

ab ipſo Hercule cõuocatus eſt. Hinc natum Adagium. Hylam vocare. Val. Flac-
cus lib. 3. Arg. Rurſus Hylan, & rurſus Hylan per longa reclamat Auia, reſpõſant
ſyluę, & vaga certat imago. Propertius lib. 2. Tandem haurire parat demiſſis flumi
na palmis, Innixus dextro colla trahens humero, Cuius vt accenſę Dryades cando-
re puelle Miratę ſolitos deſtituere choros, Prolapſum leuiter facili traxere liquore,
Tum ſonitum rapto corpore fecit Hylas, Cui procul Alcides iterat reſpõſa, ſed illi
Nomẽ ab extremis fontibus aura refert. Bap. Pius. Pyrithoũ Theſeus, iuuenis Pho
cęus Oreſtem, Falſiparens genitum Thyodamante deus. Politianus. Sed ſuus Al-
cidę pocula miſcet Hylas. Euriſtheum item Herculis delicias fuiſſe teſtis eſt Dio-
timus apud Cælium.
¶ Adamauit etiam Hercules Abderum puerulum, non minori q̃ Hylam affectu. 4
¶ Hyacinthus Apollinis fuit amaſius. Ouidius libro. 10. Te quoq; Amyclide po- 5
ſuiſſet in æthere Phœbus, Triſtia ponẽdi tẽpus ſi fata dediſſent. Pamphilus. Hãc
premis & veluti tenerum formoſus Apollo Oebalidem, puerum Iuppiter Iliacum.
Plynius lib. 2. Hyacinthum comitatur fabula duplex, Luctum præferens eius, quẽ
Apollo dilexerat.
¶ Adamauit etiam Apollo Branchum puerum Theſſalum, quem mortuum ſuis 6
templis ſacrum haberi voluit. Item Daphnem puellam, Penei fluminis filiã, quam
fugientem in laurũ conuertit, Mantuanus. Quot ſtuduit verbis Daphnem facun-
dus Apollo Flectere.
¶ Ampelos puer ſpecioſus Baccho adamatus eſt. Ouidiꝰ lib. 3. Faſt. Ampelon in- 7
tonſum Satyro Nymphaq; creatũ Fertur in Iſmarijs Bacchus amaſſe iugis.
¶ Adonis Cynarę ex Myrrha filius Veneri fuit chariſſimus. Ouidius lib. 1. de Ar- 8
te. Nec te prętereat Veneri ploratus Adonis. Propertiꝰ lib. 2. Teſtis qui niueũ quõ
dam percuſſit Adonim, Venantem idalio vertice durus aper. Illis formoſum fle-
uiſſe paludibus, illuc Diceris effuſa tu Venus iſſe coma. Pontanus lib. 1. de Stellis.
Nec deploratum Veneri linquamus Adonim. Venantem quẽ durus aper ſub den-
te peredit.
¶ Cephalus, & Tithonus chariſſimi fuerũt Aurorę. De Cephalo Ouidius lib. 3. de 9
Arte. Lathmius Endymion nõ eſt tibi luna pudori, Nec Cephalus roſeę p̃da pudẽ
da deę. Stroza filiꝰ. Supprime lora p̃cor, ſic a ſeniore marito In tenero Cephali ſu-
ſcipiare ſinu. Ouidius in Epiſt. Sapphus ad Phaonẽ. Hunc ne pro Cephalo raperes
Aurora timebam. De Tithono. Stroza pater. Inuidiſſe deos perhibent, quũ mol-
lia cano Oſcula Tithono culta puella daret. Propertius lib. 2. At non Tithoni ſper
nens Aurora ſenectã Deſertũ Eoa paſſa iacere domo eſt. Illũ ſępe ſuis decedẽs fo-
uit in vlnis, Quę prius adiunctos ſedula lauit equos. Item. Cum ſenę non puduit talẽ
dormire puellam, Et canę totiens oſcula ferre comæ.
¶ Athys puer Phrygius Cybeles fuit amaſius. Catullus. Tenerũ vidit Athyn pro- 10
pe marmor Pelagi, Facit impetũ ille demẽs fugit in marmora fera. Ibi ſemper om-
ne vitæ ſpaciũ famula fuit. Ouidius lib. 10. Hirſuto vertice pinus Grata deũ matri,
ſiquidẽ Cybeleius Athys Exuit hac hominẽ, truncoq; induruit illo.
¶ Amauit Hippolytum Diana, quũ ob formam, tum raram in forma caſtitatem. 11
¶ Pindari poetæ eiuſq; carminum amatorem fuiſſe Pana fabulantur. Author Plu-
tarchus in Numa Pompilio. Syrinx quoq; Arcadica fuit Nympha, quã a Pane deo
mire adamatam ſcribit Ouidius.
¶ Nunc ſuperſunt hominum amaſij, de quibus ſeriatim quoq; dicendũ eſt. ¶ Ha- 12
buit imprimis Val. Flaccus poeta Setinus in delicijs Amazonicum puerum, cuius

formam commendat Martialis.
14 ¶Tibullus ſuum Cherinthum, de quo lib. 4. ait. Eſt qui te Cherinte dies dedit hic
mihi ſanctus, Atq; inter ſanctos ſemper habendus erit. Idem. Inuiſus natalis adeſt.
qui rure moleſto, Et ſine Cherintho triſtis agẽdus erit. Idẽ quoq; magnopere dile=
xit Marathum puerum. De quo libro. 1. ſic ait. Heu heu q̃ Marathus lento me tor=
quet amore.
15 ¶Lygdum adamauit Pãphilus Saxus. Vnde lib. 4. ait. Sed peterẽ Lygdum, Lyg=
dus mea vita, meum cor, Lux mea, qui facie vulnera mille gerit. Eius quoq; formam
16 multis locis magnopere extollit.
¶Bathyllus fuit Anacreontis poetę delicium. Vnde Horatius in Epodo. Non ali=
ter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo Anacreõta Teium. Ab eodẽ quoq; adamatus eſt
Megiſtheus puer. De vtroq; Politianus in Ruſtico. Nunc Samium celebras (iubet
Adraſtæa) Bathyllum, Nunc teneram Eurypilẽ, tenerũq; Megiſthea laudas, Tã=
17 dem acino paſſę cadis interceptus ab vuæ.
¶Lycum puerum adamauit Alcęus poeta Lyricus, de quo Horatius lib. 1. Carmi=
num. Liberũ & muſas/ Venerẽq;/ & illi Semper hęrẽtem puerum canebat. Et Lycũ
nigris oculis/ nigroq; Crine decorũ. Politianus in Nutricia, Ipſe Lyci nigros oculos,
17 nigrũq; capillum Exactoſq; canis pugnax Alcęe tyrannos.
¶Amauit Valgius poeta elegiographus Myſten, cuius mortem multis lachrymis
defleuit, dicẽte Horatio. Tu ſemper vrges flebilibus modis Myſten ademptun, nec
18 tibi veſpero Surgente decedunt amores, Nec rapidum fugiente Solem.
¶Aſinius Gallus poeta filius Aſinij Pollionis viri cõſularis, pari quoq; affectu di=
19 lexit Hippolytum liberali forma adoleſcentem.
¶Voconius victor poeta habuit in delicijs Teſtylum puerũ elegante forma. Vnde
Martialis. Teſtyle Victoris tormentum dulce Voconi, Quo nemo eſt toto no=
tior orbe puer, Sic etiam poſitis formoſus amere capillis, Et placeat vati nulla puel=
20 la tuo.
¶Ligurinus Horatij fuit delicium. Vnde libro quarto Car. ſcribit. Sed cur heu Li=
gurine, cur Manat rara meas lachryma per genas? Cur facũda parum decoro Inter
verba cadit lingua ſilentio? Nocturnis ego ſomnijs Iam captum teneo, iam volucrẽ
ſequor. Amauit & Lyciſcum, de quo ſic ſcribit in Epodo. Nunc gloriantis quãlibet
21 mulierculam Vincere mollicia amor Lyciſci me tenet.
¶Amauit Roſcium adoleſcentem Q. Catulus Epigrammatiſta, de cuius forma
hunc in modum ſcripſit. Conſtiteram exorientem auroram forte ſalutans, Quum
ſubito a lęua Roſcius exorit. Pace mihi liceat cœleſtes dicere veſtra, Mortalis vi=
22 ſus pulchrior eſſe deo. Amauit & Theotimum, de quo ſic ſcribit. Aufugit mi ani=
mus, credo vt ſolet, ad Theotimũ deuenit, ſic eſt, perfugium illud habet.
23 ¶Arſit Euripides Tragœdiographus Agathonem puerulũ, quẽ adultiorẽ quoq;
amplexabatur arctius, ſuauiabaturq; etiã ſpectante populo & in conuiuijs.
24 ¶Pari affectu Aratus poeta Cilix Philinum adoleſcẽtulum deperijt, pro cuius re=
ditu e Chio inſula, deos multa precatus eſt.
¶Catullus ſuos amores in Iuuenciũ his exprimit verbis. Surripui tibi (dum ludis)
25 mellite iuuenci, Suauiolũ dulci dulcius Ambroſia. Verum id non impune tuli, nãq;
amplius horam Suffixũ in ſumma me memini eſſe cruce. Quæ carmina plena ſunt
pruritus/ multãq; prę ſe ferunt laſciuiam.
¶Antinous puer fuit elegãtiſſimę formæ ex Claudiopoli Bithyniæ ciuitate, quem
Adrianus imperator ad infamiã vſq; adamauit, vt etiã mortuo ciuitatem coſtruxe=
rit, templum

rit,templũq; erexerit cum ara.& eius effigiem curauerit imprimendam.Spartianus ait puerum illum ab imperatore muliebriter deſectum.

¶Pauſanias Lacedęmonius authore Cælio,Argilium ſpecioſa pulchritudine adoleſcentem amore Venereo dilexit. 26

¶Gellius libro.19.cap.11.citat hos Platonis verſus amatorios de ſuo Agathone, quem vti meritorium dilexit. Suauia dãs Agathoni/animam ipſe in labra tenebam, Aegra etenim properãs tanq̃ abitura fuit. Amauit quoq; Stellam ob ingenij ſuauitatẽ/& elegantiã,de qua authore Plutarcho ſequentes verſus luſit. Ardẽtes ſtellas lucens mea ſtella tueris,Cœlum vtinã fierem,te vt multo lumine cernã. Item.Stella prius ſuperis fulgebas Lucifer,at nũc Heſperus ah fulges manibus occiduus.Hęc nouiſſima ſcripſit poſt eius mortem. 27

¶Minos rex Cretenſium ſuſceptas cum Athenienſibus inimicitias ob mortem filij ſui Androgei/lubens depoſuit amore Theſei (quem deperibat) ineſcatus. 28

¶Laius a Pelope hoſpitio ſuſceptus filium eius Chryſippum ita adamauit, vt ſecum Thebas rapuerit. Praxilla tamẽ apud Cæliũ teſtis eſt hoc a Ioue perpetratũ. 29

¶Gyges rex Lydorum Magnetem Smyrnæũ eximia pulchritudine clarum vſq; adeo dilexit,vt bellum in Magneſios mouerit,q̃ puero capillos totõdiſſent,quo videretur deformior. 30

¶Ariſtogiton Atheniẽſis Armodium inſigni forma adoleſcẽtem etiam deperijt. Author apud Volaterranum Thucydides. 31

¶Amauit Epicurus Philoclem eximium adoleſcentem ad quem ſolitus erat hoc modo ſcribere.Conſumor/ac deficio amabilem tuum/ac diuinum ingreſſum ſuſtinens. 32

¶Catullus facit Aufilenum Cœlij cuiuſdam Veronẽſis amaſium, vbi ait. Cœlius Aufilenum/& Quintius Aufilenã Flos Veronenſum depereunt iuuenum. 33

¶Inter meritorios pueros etiam ponuntur Euryalus Virgilianus, Parthenopęus Statianus,Cottallus Siculus Anacreontis,Harmodius hippiæ,After Platonis,Piſo Galbæ. 34

¶Amaſiæ deorum
et hominum.

¶Iam diximus Daphnen Penei fluminis filiam adamatam Apollini. Sappho ad Phaonem.Et Phœbus Daphnen/& Gnoſida Bacchus amauit.

¶Tyro Salmonei filia adamata eſt a Neptuno, & ab eodem cõpreſſa.Propertius libro primo. Non ſic Aemonio Salmonida miſſus Enipeo Tænarius facili preſſit amore deus.

¶Heben deam iuuentutis amauit Hercules. Idem Propertius lib.1. Nec ſic cœleſtem flagrans amor Herculis Heben Senſit in Othęis gaudia prima iugis.Amauit quoq; Iolen/& Omphalen reginã Lydorum.Idem Propertius lib.3. Omphale in tãtum formæ proceſſit honorem Lydia Gygęo tincta puella lacu,Vt qui pacato ſtatuiſſet in orbe colũnas,Tam dura traheret mollia penſa manu.

¶Alię deorum & hominum amaſię fuerunt, Ariadne Minois filia/Bacchi,Syrinx Nympha Panos,Ero Leandri, Phyllis filia Lycurgi regis Thracũ/demophoontis, Ariadne Theſei,Atalãta Meleagri,Cydippe Acõtij.Iphis Patrocli, Similax Croci.Author Plynius lib.16.cap.36.¶Glycera Pauſiæ Sicyonij pictoris. Plynius libro.21.cap.2.et lib.35.cap.10.¶Sappho Phaonis.

¶Campſape Alexandri,quam Alexnader ipſe muneri dedit Apelli pictori. Ply. lib.35.cap.10.¶Philace Stratoclis, Authore Plutarcho.¶Rhoxane Alexãdri.

Plutarchus/ & Curtius. ¶ Echo Narciſſi. Auſonius. Cõmoritur Narciſſe tibi reſonabilis Echo. Calentius. Riſit Liriopes flagrantem filius Echo.

¶ Thyſbe Pyrami. Stroza pater. Non magis infelix Thyſbe dilexit amamtem.

¶ Tyro Salmonei filia, Enipei. Propertius libro tertio. Teſtis Theſſalico flagrans Salmonis Enipeo.

¶ Phœbe Caſtoris, Ilaira Pollucis, quę fuerunt Leucippi filiæ. Propertius libro primo. Non ſic Leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe, Pollucem cultu non Ilaira ſoror.

¶ Chloris/ ſeu Flora dea florum Zephyri, a cuius nomine dicitur Zephyritis.

¶ Galathęa Nympha Polyphemũ. Propertius libro tertio. Quinetiam Polypheme fera Galathęa ſub Aetna, Ad tua rorantes carmina flexit equos. Stroza Pater. Nil magis horrendum Polyphemo ſenſerat Aetna. Sæuior indomito fratribus ille fuit. Dum tamen æquorea ſiccas in rupe capillos, Exarſit viſa te Galathęa Cyclops.

¶ Berſabea Dauidis. Idem Stroza. Ille ſacri vates operis Ieſſeia proles Pręfecit populo quem deus ipſe ſuo, Berſabeę captus forma tibi magne cupido Ceſſit.

¶ Helena Paridis. Propertius libro ſecundo. Ipſe Paris nuda fertur perijſſe lacęna, Quum Menelęo ſurgeret e thalamo.

¶ Acme Septimij. Catullus. Acmem Septmius (ſuos amores) Tenens in gremio, mea inquit Acme, Ni te perdite amo, atq; amare porro Omnes ſum aſſidue paratus annos, Solus in lybia / indiaq; toſta Cæſio veniam obuius leoni. Idem. Vnam Septimius miſellus Acmen Mauult / q̃ Syrias/ Britãniaſq;. Vno in Septimio fidelis Acme Facit delicias libidineſq;.

¶ Aufilena Quintij. Catullus. Cœlius Aufilenum/ & Quintius Aufilenam flos Veronenſum depereunt iuuenum.

¶ Atalãta Mimalionis Arcadici. Propertius. Mimalion nullos fugiẽdo Tulle labores Sęuitiam duræ contudit Iaſidos. Nam modo Parthenijs amẽs errabat in antris, Ibat & hirſutas ille videre feras. Ergo velocem potuit domuiſſe puellam, Tantum in amore preces/ & bene facta valent.

¶ Antigone Hęmonis Bœotij, quã quum iugulari feciſſet Creon, Hęmon ad mortuę tumulum ſe interfecit. Propertius lib. 2. Quid? nõ Antigones tumulo Bœotius Hęmon Saucius ipſe ſuo corruit enſe latus?

¶ Briſeis Achillis. Horatius. Prius inſolentem Serua Briſeis niueo colore Mouit Achillẽ. Propertius libro ſecũdo. Omnia formoſam propter Briſeida paſſus, Tantus in erepto ſęuit amore dolor. Item. Necnon exanimẽ amplectẽs Briſeis Achillem, Candida veſana verberat ora manu.

¶ Rhodope Charaxi fratris Sapphus. Sappho ad Phaonem. Arſit inops frater victus meretricis amore, Mixtaq; cum turpi damna pudore tulit.

¶ Andromeda Perſei. Sappho ad Phaonem. Candida ſi nõ ſum, placuit Cepheia Perſeo Andromede, patriæ fuſca colore ſuæ.

¶ Heſperie Nympha Aeſaci. ¶ Leſbia Catulli. Catullus. Nulla poteſt mulier tãtum ſe dicere amatã. Vere q̃tum a me Leſbia amata mea eſt. Hęc vero nomine vocabatur Claudia. Amauit etiam Ipſithillam.

¶ Quintilia Calui licinij. Catullus. Certe non tãto mors immatura dolori eſt Quintiliæ, q̃tum gaudet amore tuo. Propertius lib. 2. Hoc etiam docti confeſſa eſt pagina Calui, Quum caneret miſeræ funera Quintiliæ.

¶ Lyde Callimachi, Batthis Philetæ. Ouidius lib. I. de Triſtibus. Nec tãtum Clario Lyde eſt dilecta poetę, Nec tantum Coo Batthis amata ſuo.

¶Beatrix Dãtis Aligerij. ¶Aureta Patrarchę. Lycinia Horatij. Horat lib.2.Car. Me dulcis dominæ muſa Lycinię Cantus, me voluit dicere lucidum Fulgẽtes oculos,& bene mutuis fidum pectus amoribus. Amauit & Glyceram. De qua libro.3. Car. Me lentus Glyceræ torret amor meę.

¶Stella Platonis. Author Plutarchus.

¶Violantilla Stellę poetę, Hęc Græce hiantis dicitur. Martialis lib.6. Perpetuam Stellæ dum iungit hiantida vati Lęta Venus, dixit, plus dare non potui, Aliter vocatur Aſteris. Vide Statium in Syluis.

¶Leucadia Terentij Varronis Atacini. Hinc fluxit illud Diſtichon. Hæc quoq; perfecto ludebat Iaſone Varro, Varro Leucadiæ maxima flamma ſuæ.

¶Dęlia, Sulpitia, Nemeſis, Nęra Tibulli. De Nemeſi notũ eſt illud, Vrit amatorem Nemeſis laſciua Tibullum, In tota iuuit quem nihil eſſe domo.

¶Hoſtia, ſeu Cynthia Propertij. Propertius ipſe lib. 1. Illa vel anguſto mecũ requieſcere lecto, Et quocunq; modo maluit eſſe mea, Q̃ ſibi dotatæ regnum vetus Hippodamię, Et quas Elis opes ante pararat equis. Idem lib.1. Cynthia prima ſuis miſerum me cepit ocellis. Contactum nullis ante cupidinibus. Martialis. Cynthia facundi carmen iuuenile Properti Accepit famam, nec minus ipſa dedit.

¶Melenis domitij Marſi. Martialis. Nota tamen Marſi fuſca Melenis erit..

¶Ceſennia Cn. Getulici Epgrãmatiſtæ. ¶Biſſula Auſonij Galli. ¶Metella Ticidę Epigrammatiſtæ. ¶Cytheris, ſeu Lycoris Cornelij Galli. Hinc illud manauit. Gallus, & Heſperijs & Gallus notus Eois, Et ſua cum Gallo nota Lycoris erit.

¶Pamphila Valerij Aeditui, De qua ſic apud Gelliũ ſcribit. Dicere quum conor curam tibi Pamphila cordis. Quid mi abs te quęram? membra labris abeunt. Per pectus miſerum manat ſubito mihi ſudor, Sic tacitus, ſubidus, duplo ideo pereo.

¶Chriſis Q. Trabeę Comœdiographi, de qua ſic ſcripſit. De improuiſo Chriſis vbi me aſpexerit, Alacris obuiam mihi veniet complexum exoptãs meum, Mihi ſe dedet, Fortunam ipſam anteibo fortunis meis.

¶Nęgra Licinij imbricis itidem Comœdiographi, de qua afferuntur hi verſus. Nolo ego Nęgram te vocent, ſed Nerienem. Quum quidem Marti es in connubium data.

¶Propertius lib.2. de plęriſq; poetarum amaſijs ſic ſcribit.

Hęc quoq; perfecto ludebat Iaſone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma ſuæ.
Hæc quoq; laſciui cantarunt ſcripta Catulli,
Leſbia queis ipſa notior eſt Helena.
Hoc etiam docti confeſſa eſt pagina Calui,
Quum caneret miſerę funera Quintiliæ.
Et modo formoſa qui multa lycoride Gallus,
Mortuus inferna vulnera lauit aqua.
Cynthia quinetiam verſu laudata Properti,
Hos inter ſi me ponere fama volet.

¶Item Sidonius Apoll. lib.2. de alijs ſic meminit. Siſq; opido meminens, ꝙ olim Martia Hortẽſio. Terẽtia Tullio, Calphurnia Plynio. Pudẽtilla Apuleio, Ruſticana Symmacho, legentibus meditantibuſq; candelas, & candelabra tenuere. Reminiſcere ꝙ ſępe verſum Corinna cum ſuo Naſone cõpleuit, Leſbia cum Catullo, Ceſennia cum Getulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo. Item Stroza pater libro primo Eroticon. Abſtulit ardẽtem Gallum

formoſa lycoris, Carmine amatoris Cynthia clara ſui eſt. Viuit ab inſigni Nemeſis celebrata Tibullo, Viuit pelignis nota Corinna ſonis. His addi poſſũt Lamia Demetrij, Phryne Timothei, Flora Pompeij, Aſpaſia Periclis, Rhodope Pſamnitici/ et Antonij Cleopatra.

Cynœdi/ Pędicones/ et Pathici.

1	Aemylius.	8	Ibycus.	15	Cleocritus.
2	Naſo.	9	Hipparchus.	16	Thallus.
3	Phędon.	10	Libanius.		Portius.
4	Gargilianus.	11	L.Papyrius.		Socratio.
5	Armodius.	12	Teophraſtus.		Piſo.
	Ariſtogiton.	13	Alex.Abonotichites	17	Mamurra.
6	Cratinus.	14	Pauſanias.		Cęſar.
7	L.Quinti⁹ Flamini⁹.		Argilius.	18	Pindarus.

1 ¶Aemylij cuiuſdam cynœdi obſcœnos amores molleſq; delicias/ poſtremo infinitas libidines notat Catullus.

2 ¶Idem in Naſonem quẽdam pathicum his inuehitur verbis. Multus homo es Naſo/ neq; tecum multus homo, ſed Deſcendis Naſo, multus es et pathicus.

3 ¶Phędon philoſophus quum adoleſcẽtulus Athenis eſſet in ſeruitute, a domino in lupanari conſtitutus eſt, vt proſtaret/ & corpore faceret quæſtum.

4 ¶Martialis lib. 3. arguit Gargilianum quẽdam, vt Cynœdũ/ & mollem, quẽ depilatorijs vnguentis faciem lauare conſueſſe dicit.

5 ¶Armodio/ & Ariſtogitoni apud Athenienſes mutua erat Veneris conſuetudo.

6 ¶Cratinus Athenienſis Comœdiographus notatus eſt etiam Pędareſtiæ/ ſeu obſcœni in pueros amoris.

7 ¶L.Quintius Flaminius vir cõſularis puerum ardebat, a cuius latere nunq̃ diſcedebat. Quinetiam ad eius votum hominem quẽdam ſecuri percuſſit, dum ille coram ſe aliquem optaſſet interfici.

8 ¶Ferunt Ibycum hiſtoricum patria Rheginum, inſano puerorũ amore exarſiſſe.

9 ¶Hipparchus Piſiſtrati filius ſtuprato Armodio Ariſtogitonis puero, vtriuſq; cõiurationem in ſe concitauit.

10 ¶Libanius Sophiſta Antiochenus Conſtãtinopoli ob ĩpudicos amores puerorum pulſus eſt. Demum Nicomedia (quo ſe receperat) eandẽ ob cauſam detruſus.

11 ¶L. Papyrius Publium adoleſcentem in vinculis tenuiſſe, plagiſq;/ & contumelijs (ꝙ ſtuprum pati noluiſſet) affeciſſe dicitur. Qua re ad Senatũ delata, dãnatus eſt, lege lata, ne quis in corpora libera ob æs alienũ ius haberet. Volebat eni hoc ſibi licere Papyrius. ꝙ Publius eidem eſſet debitor.

12 ¶Theophraſtus philoſophus Nicomachum Ariſtotelis filiũ ad prępoſterã vſq; venerem adamauit.

13 ¶Alexãder Abonotichites copiã ſui corporis mercede faciebat. Author Lucian⁹.

14 ¶Habuit Pauſanias Lacedęmonius ſtupri cõſuetudinẽ cum Argilio adoleſcente.

15 ¶Eraſmus in adagijs ait Cleocritum veteris Comœdiæ ſcriptorem maledictis proſciſſum, ꝙ Cynœdus eſſet. Quam notam Argyrrhio cuidam inurit.

16 ¶Catullus in Thallũ adoleſcentẽ impudicũ his verbis inuehitur. Cynœde Thalle, mollior cuniculi capillo, Vel anſeris medullula/ vel hinnula mollicella. Idem quoq; Portium/ & Socrationem ſuis verſibus infamat, ꝙ ſtupri meritis a Piſone prætore prępoſiti ſint duobus alijs adoleſcentulis, ſcilicet Veraniolo/ & Fabullo.

17 ¶Idem Mamurrã/ Phormianum/ & Cæſarẽ notat, vt Cynœdos/ & Pathicos, dũ

ait. Pulchre

ait. Pulchre cōuenit improbis Cynœdis, Mamurræ Pathicoq;, Cæſariq;. Nec mirum maculæ pares vtriſq;. Sed & Suetonius ait nihil famam pudicitiæ Cæſaris lęſiſſe, pręter Nicomedis regis Bithyniæ contubernium.

¶ Laborauit hac infamia Pindarus poeta, q̄ in gremio pueri adamati obdormiſcēs 18
vitam efflauit, teſte Valerio.

¶ Molles, effœminati, et
Elegantes.

1	Straton.	11	Nitarus.	21	Sardanapalus.
2	Mecœnas.	12	Ariſtodemus.	22	Attidius.
3	Artemon.	13	Andramytis.	23	Diadumenus.
4	Abron.	14	Ariſtoteles.	24	Miraces.
5	Cliſthenes.	15	Ariſtophanes.	25	Bacchus.
6	Syri.	16	Demoſthenes.	26	Cæſar.
7	Lyſicrates.	17	Hortenſius.	27	L. Sylla.
8	Maſſyllienſes.	18	Heliogabalus.	28	C. Duillius.
9	Argyrrhius.	19	Ariſtagoras.	29	Clodius pulcher.
10	Battalus.	20	Agathon.		

¶ Theopompus ſcripſit Stratonem Sidonium mortales omnes ſuperaſſe delicijs, 1
et mollicie. Ad quod alluſit Mirādula in hymnis. Q̄ quæ Sidonium velabat purpura regem.

¶ Auguſtus ad Mecœnatē ſcribens eiuſdē mollicie, & delicias multis expreſſit lo- 2
cis, ſed hoc maxime. Vale Mecœnas mel gētium, ebur Ethrurię, laſar Arretinum, Tyberinū margaritum, Cilneorum Smaragde, Iaſpi figulorū, Berille & carbūculum Porſenę. Annęus quoq; Seneca Mecœnatem vocat diſcinctum, molliſſimaſq; eius delicias, & portentoſam orationē. Idē. Magnum inquit Romanæ eloquentiæ daturus exemplum, niſi illum eneruaſſet felicitas.

¶ Aiunt Artemonem quēdam fuiſſe mollem adeo & ſolutum delicijs, vt nunq̄ pe- 3
dibus itaret, ſed ſemper lectica circūferret, haberetq; duos vtrinq; famulos peluim æream ſupra caput ferētes, ne quid ſuperne noxium excideret. Propterea factus eſt prouerbio locus. Artemon verſatilis.

¶ Fuit & Abron quiſpiā vitę adeo corruptæ, & effœminatæ, vt locū parœmię ſe- 4
quēti reliquerit. Abronis vitam agens. De molliter, ac delicioſe viuentibus.

¶ Cliſthenes Comicorum conuicijs laceratus eſt, q̄ parum vir haberetur, ſeq; cul- 5
tu indecoro velut in mulierem trāſfiguraret. Quod feciſſe dicitur Aſſyriorum rex Sardanapalus, vt liberius inter fœminas laſciuiret.

¶ Syri olim male audierunt ob morum molliciem. Vnde adagiū. Syrus quum non 6
ſis, ne Syriſſa.

¶ Lyſicrates abijt in vulgi fabulam, q̄ iam ſenio confectus capillos fucaret, vt ſpe- 7
cioſus videretur, & iuuenis. Cuiuſmodi ridentur apud Martialem Ollus, apud Horatium vxor pauperis Ibyci.

¶ Maſſyllienſes luxu perditi muliebrē in modum ornabātur, comis vnguento deli- 8
butis, capilliſq; religatis. Hinc ortum adagium. E Maſſylia veniſti, in molles.

¶ Argyrrhius fuit dux quiſpiam effœminatus nihil habens viri præter barbam. 9

¶ Battalus fuit neſcio quis tibicen, qui laſciua, & vinolenta carmine complexus eſt, 10
fecitq; adagio locum. Battali ſimilis. Cælius ait hunc primum omnium calceis fœmineis in ſcæna vſum fuiſſe, artemq; tibiarum omnino remolliuiſſe. A quo fluxos, exolutos, & parum viros Battalos vocant.

11 ¶Cælius ſcribit Nitarum quēdam fuiſſe, mollicie pluſq̄ muliebri infamem.

12 ¶Dionyſius apud eundē Cælium teſtis eſt Ariſtodemum tyrannum apud Cumas in Romanis antiquitatibus mollem fuiſſe cognominatum, ꝗ parum vir eſſet, ac pudicitiam ſubſtrauiſſet.

13 ¶Ferunt Andramytem Lydorum regem omnium primū fœminas Eunuchas feciſſe, eiſq; Eunuchorum vice vſum.

14 ¶Gaudebat Ariſtoteles mundo cultu/ & elegante, comāq; delicatius cōtondebat. Anulis preterea digitos onerabat, & in hoc placebat ſibi nimium. Quo factum eſt, vt molliciei ſuſpectus haberetur.

15 ¶Ariſtophanes Philoſtratum quendam laſciuiuſcule ſe ornantē Cynalopeca vocabat, vocabulo ex cane/ & vulpe concinnato.

16 ¶Demoſthenem tradunt cultu corporis nitido nimis/ & accurato fuiſſe, adeo, vt molles (quibus laſciuiebat) tuniculę ab æmulis probro date ſint. Quinetiam notatus eſt, vt parum vir, ꝗq; polluto eſſet ore.

17 ¶Eodē quoq; modo Hortēſius orator ꝓbroſis lacerat⁹ eſt Satyris, ꝗ circūſpecte & moroſe indutus eſſet, ꝗq; manus eius inter agendū eſſent argutę & geſtuoſę. Sed & L. Torquatus eum Dionyſię ſaltatriculæ nomine appellabat. Author Gellius.

18 ¶Traditum eſt Heliogabalū (qui ſupra oīa prodigia fuit molliſſimus) verſatilia triclinia habuiſſe, in quibus amicos quandoq; ponere conſueuit, eoſq; violis & floribus opprimere, ſic vt aliqui animam efflauerint. Author Lampridius. Idem quoq; quaternos canes ad currū iunxit, proceſſit & in publicū iunctis quattuor ceruis, cōiunxit etiā Leones/ & Tygres, Cybelem ſe et liberum patrē vocans, habuit vehicula gēmata/ & aurata. Atq; vt inſaniam libidini adderet, iunxit etiam quaternas mulieres, nuduſq; a nudis vectus eſt.

19 ¶Ariſtagoras quidā mileſius quum in cōcionem prodijſſet, inſolita apud Lacedęmonios veſtit⁹ mollicie, quidā ex Ephoris hoc eū dicto ſubmonuit. Domi Mileſia.

20 ¶Agathon fuit quiſpiā tibicen, cantilenarū ſuauitate aures maiorē in modum deliniens, quē infamia molliciei laboraſſe, teſtis eſt apud Eraſmum Zenodotus.

21 ¶Sardanapalus ob inſignē molliciem prouerbio locum fecit. Fuit eni delicijs vſq; adeo effœminatus, vt inter eunuchos/ & puellas ipſe puellari cultu deliteſceret.

22 ¶Attidius melior Domitiani tēporib⁹ tātę fuit molliciei, vt nitidus appellari meruerit, Vnde Statius. Stat quę perſpicuas nitidi melioris opacet Arbor aquas.

23 ¶Diadumenus fuit quiſpiam elegans iuuenis, cuius effigiem Polycletus expreſſit iuuenta molliore.

24 ¶Fuit Miraces neſcio quis cōcinnatulus, qui vnguētatos, auratoſq; capillos fertur habuiſſe. De hoc Val. Flaccus lib. I. Argon. Simul armiger ibat Semiuir/ impubēq; gerens ſterilēq; iuuentam. Idem. Et grauidę maduere comæ, quas flore Sabęo Nutrierat, liquidoq; parens ſignauerat auro.

25 ¶Bacchi molliciem Seneca in Hercule furente his exprimit verbis. Non erubeſcit Bacchus effuſos tener Sparſiſſe crines/ nec manu molli leuē Vibraſſe thyrſum, quū parum forti gradu Auro decorum Syrma Barbaricum trahit.

26 ¶Fuit Iulius Cæſar adeo effœminatus, vt Curio pater quadam eum oratione omnium mulierum virum/ & omnium virorum mulierem appellauerit.

27 ¶L. Sylla imperator chlamydato ſibi/ & crepidato Neapoli ambulare deforme nō duxit.

28 ¶C. Duellius (qui de Pœnis triumphauit) quotieſcunq; epulaturus erat, ad funalem cęreum pręeūte tibicine et fidicine a cœna domum reuerti ſolitus eſt. Author

Valerius maximus.
¶Clodius pulcher eneruem et frigidam iuuẽtam egit,perditoq; amore vulgatiſſi 29
mę meretricis infamis fuit.

Viri muliebrem habitum mentiti.

1 Achilles	4 Cliſthenes	
2 Hercules	5 Cleocritus	7 Sardanapalus
3 P.Clodius	6 Euclides	

¶Græcis ad expeditionem Troianam proficiſcentibus,quum Thetis dea præuia
deret Achillem filium ibidem interfectum iri,eum ex antro chironis dormiẽtem
rapuit,et puellaribus tunicis indutum,pręmonitumq; ne ſe maſculum cuipiam pro
deret,inter filias Lycomedis regis occuluit.Quarum vnam Deidamiam grauidam
fecit,Pyrrhumq; ex ea ſuſcepit.Verum quum Græci oraculo didiciſſent Troiam
ſine Achille capi non poſſe,miſſus eſt Vlyſſes vt Græcorum omnium aſtutiſſimꝰ
ad explorandam rei veritatem.Quoniam iam facti ſuſpicio & rumor ferebatur.
Vt ergo proderet Achillem,ciſtiferum ſe finxit,attulitq; mercatoris inſtar fuſos,
acus,monilia,et cętera id genus quę puellam decent,cum arcu et ſagittis.Quũ ergo
Achilles relictis puellaribus inſtrumentis arcum intendiſſet,vires ſuas et ſexũ pro
didit,et eo cõmento repertus eſt.Ouidiꝰ li.1.de arte,Turpe niſi hoc matris precibꝰ
tribuiſſet Achilles,Veſte virum longa diſſimulatus erat.Quid facis Aeacide,non
ſunt tua munera lanę.Ha titulos alia Palladis arte pete.Quid tibi cum calathis? cly
peo manꝰ apta ferendo.Penſa quid in dextra(qua cadet Hector)habes? Reiice ſuc
cinctos operoſo ſtamine fuſos.Quaſſanda eſt iſta Pelias haſta manu,Statiꝰ li.4.
Achil.Stat medius trepidante domo,Peleia virgo Quęritur.Per virginem Peleiã
intelligit Achillem.
¶Sicubi vnq̃ amor vires ſuas aut in mortalium vllo docuerit,maxime probauit in 2
Hercule,quem tot alioqui monſtrorum domitorem,coegit relicta(quę virum de
cet)virtute ad muliebres tranſire delicias,ſeq; in puellam tranſformare,& fœmi-
nam mentiri,vt liberius cum Omphale regina Lydorum laſciuiret,qua etiam iu-
bente fuſos et lanas rudibus illis manibus(quibus portenta ſubegerat)attrectauit.
Quod ei magno dat probro Deianyra apud Ouidium loquens,Craſſaq; robuſto
deducis pollice fila,Aequaq; formoſæ penſa rependis herę.Item apud Propertiũ
ſic loquitur.Idem ego Sidonia feci ſeruilia palla Officia,et Lyda penſa diurna co-
lo.Mollis et hirſutum cepit mihi faſcia pectus,Et manibꝰ duris apta puella fui.Sta
tius li.1.Achil.Si Lydia dura Penſa manu,molleſq; tulit Tirinthius haſtas.Lactã
tius.Nam illud(inquit)nemo negauit,Herculem non tantum Euriſtheo ſeruiſſe,
ſed etiam impudicæ mulieri Omphale,quæ illum veſtibus ſuis indutum ſedere ad
pedes ſuos iubebat penſa facientem.
¶Tranquillꝰ in Iulio ſcribit P Clodium iter publicas bonę deę cęrimonias pene- 3
traſſe ad Pompeiã Q.Pompeii filiam et Syllę neptem muliebri veſte,et propter-
ea Cęſarem cum ipſa Pompeia diuortium feciſſe.Propterea Cicero quadem ad
Lẽtulum epiſtola ſcribit Clodium ipſum nõ pluris feciſſe bonã deã,q̃ tres ſorores.
¶Cliſthenes male audiit,et Comicoꝝ laceratꝰ eſt ſatyris,ꝙ paꝝ vir haberetur,ſe-
q; cultu indecoro in fœminam transfiguraret.Vnde adagia nata,Cliſthenẽ video,
et Cliſthene intemperantior.
¶Eadem nota inuritur Cleocrito,ꝙ ad maiorem laſciuiam tunicis et veſtibus fœ 4
minam mentiretur.
¶Euclides Megaricus quũ Socraticę diſciplinę cupientiſſimus eſſet,neq; tamẽ au

deret Athenas ire(vbi profitebatur Socrates)ꝙ capitale foret,ſi quis Atheniēſiū
Megaris,aut Megarēſium Athenis propter mutuū vtriuſq; vrbis odiū deprę̄hēde-
retur,muliebri veſte indutꝰ ad audiendum phūm ſub ipſam noctem itabat, ac de-
mum ipſo aurorę diluculo reuertebatur. Author Gellius

❡Omnium(quos eneruauit mollicies et delicię corruperūt)principem locū ma-
ioremq; apud poſteros ignominiam meruit Aſſyriorum rex Sardanaplꝰ,qui eo il-
lecebrarum ſe demiſit, vt relicta maieſtate(qua princeps tāto debet excellere,quā
to ſublimior eſt cæteris)poſitis maſculi ſexꝰ indumentis mentitus ſit fœminam, in
terq; puellas et Eunuchos euiratior ſpadone delituerit. Quę fuit cauſa vt ab Arba-
cto prefecto,lalaſciuiam tam corruptam peroſo ad incendium domus(in quā vi-
ctus ſe receperat)et voluntariam mortem ſit coactus,

Mulieres habitum virilem mentitę.

1	Semiramis	5	Pelagia		Axiothea
2	Theodora	6	Ioanna Gallica		Phliaſia
3	Marina	7	Ioanna Anglica	9	Eugenia
4	Euphroſina	8	Laſthenia		

1 ❡Lōge vero alirer fecit Semiramis Aſſyriorum regina,quę quum certo intellige-
ret,graue eſſe populo fœminam pati pricipātem,mortuo marito virum mētita eſt,
vt tantiſtper iperaret, dum filius Ninꝰ(qui per impuberem adhuc ætatem regna-
re non poterat)adoleſceret/regnoq; foret idoneus

2 ❡Laudabile fuit nec minus aſtutum Theodorę virginis Antiochenę cōmentum,
quę militis ad ſe ſtuprandam miſſi libidinem et furorem adeo verbis emolliuit, vt
nō ſoluma flagicio deterruerit hominem,verum etiam mutatis cū eo veſtimentis
exitum a carcere(quo per Diocletianum fuerat intruſa)& impunitatem meruerit

3 ❡Marina virgo natiōe Græca ſexum quoq; diſſimulauit,ſed honeſta de cauſa, vt
ſcilicet admitteretur in Cœnobium quoddā, in quo ſoli viri recipiebantur/vbi ad
mortem vſq; ſanctiſſime vixit nomine Marini.

4 ❡Euphroſina virgo Alexandrina quū animę tenus curioſa/corporis cultum nihili
faceret,virū mētita, ꝓfecta eſt in cœnobium,in quo pater degebat,vbi durauit 36.
annos nemini nota.

5 ❡Pelagia mulier fuit Antiochena voluptatibꝰ et illecebris primū dedititiſſima, vt
quę nulli rei attentius vacaret,q̄ corpori comendo, Tandem tamen meliore ducta
ſpiritu/vbi aſpernari cœpit,quod pridē amabat maxime, virum ſe finxit. Et ne redi
uiuꝰ aliquis priſtinę vanitatis fomes denuo repullularet,relictis hominū colloquiis
ſeceſſit in ſolitarias nemorum latebras, vbi ad mortem perſeuerauit conſtātiſſime.

6 ❡Nihil grauiore ſtomacho aut maiore animi indignatione excipiūt Angli,q̄ quū
audiūt verba fieri de Ioanna virgine Gallicana & bellatrice. Medii crepāt et apud
ſe non ſunt prę furore,exiſtimantq; ſuam imbelliam et turpiſſimam fugam redar
gui,quotiēſcūq; tam generoſę tantiq; ſpiritus puellę aliquis incidit ſermo. Habent
pro rediuiuo vlcere ,ꝙ ab ea veſtimentis armiſq; virilibus induta inſtar leporum
galeatorū fugati ſint et extruſi Gallia, principante apud Gallos Carolo ſeptimo.

7 ❡Scitū eſt ex Chronicis et a maioribus ſcriptū Ioannā Anglicā ab Ephebis ſexū
virilē ſimulaſſe,et tandē fato neſcio quo aut fortuna volente ad pontificatū perueniſ
ſe,in quo annis circiter duobus ſederit poſt Leonē quartū,neq; prius innotuerit fa-
cti veritas,q̄ a quodam ex domeſticis imprægnata,tandem emiſerit partum.

8 ❡Dicęarchus apud Cęliū teſtis eſt Laſtheniā Mantineā & Axiotheam Phliaſiā
Platone vſas pręceptore,& ornatu virili auditotiū nonnunq̄ intraſſe

Eugenia

¶Eugenia filia cuiuſdã Philippi inter Romanos potentiſſimi, virum quoq; mẽtita eſt in cœnobio, quo ſe incluſit, vt domino commodius ſeruiret. 9

Meretrices quędam

1	Rhodope		Eutropia		Anthis
2	Baryne	15	Maria Aegyptia	31	Sappho
3	Spatale	16	Maria Magdalena	32	Mintha
4	Lais	17	Campaſpe	33	Pandemus
5	Thais	18	Lęna	34	Cynna
6	Phryne	19	Lyde		Salauaccha
7	Faucula	20	Cyrene		Caſaurium
8	Flora	21	Aſpaſia	35	Abrotonum
8	Glyceriũ	22	Pithonica	36	Anticyra
10	Leontium	23	Timandra	37	Hermia
11	Sinope	24	Chione	38	Archidice
12	Metra	25	Lyciſca	39	Pyrrhine
13	Niceta	26	Philenis	40	Cęlia
	Aquilina	27	Faula		
14	Aphra	28	Alce		
	Digna	29	Manulia		
	Eumenia	30	Stagonion		

¶Rhodope meretrix fuit Aegyptia, quę tantas opes meretricio quæſtu ſibi comparauit, vt ſuperbam & magnificam in Aegypto Pyramidem conſtruxerit. Eam Sappho doricam vocat, & fratris ſui Charaxi amicam his verbis, Arſit inops frater victus meretricis amore. Mixtaq; cum turpi damno pudore tulit. Sunt qui putẽt alteram fuiſſe Rhodopen Thraciam genere, quam Xantus Samius in Aegyptũ detulerit, itidem meretricem, Pyramydis eius Authorẽ, & Aeſopi fabulatoris Phrygij conſeruam. Cui opinioni aſtipulatur Plynius li. 36 Nat. hiſto. De hac etiam meminit Plutarchus in Nicia, & Herodotus in Euterpe

¶Baryne Romana fuit meretrix, quam Horatius ſuis carminib⁹ illuſtrauit dicẽs. 2
Vlla ſi iuris tibi peierati Pœna Baryne nocuiſſet vnq̃.

¶Simili modo Martialis de Spatale ſcribit. Nouit Loturos Daſius numerare, popoſcit Mammoſam Spatalem pro tribus, illa dedit 3

¶Lais meretrix fuit Corinthia, ad quam propter formę elegantiam Græci omnes 4
turmatim conuolabant. Claudianus in Eutropium. Haud aliter iuuenum flammis Ephyreia Lais, Et gemino ditata mari, Ariſtippo Cyrenaico cum ea fuit conſuetudo, quod tamen flagicium Philoſophus ſic defendebat, vt diceret multum inter ſe et cęteros Laidis amatores intereſſe, ꝙ ipſe haberet Laidem, Alij vero haberentur a Laide, Author Lactantius, qui etiam hoc ait, Quid ergo interfuit, quo animo philoſophus ad meretricem famoſiſſimam commearet, quum eum populus et riuales ſui viderent omnibus perditis nequiorem? Ab hac meretrice quum Demoſthenes petiiſſet, vt ſui copiam faceret, et illa decem Drachmarum millia pro concubitu popoſciſſet, pecunię magnitudine deterritus et expauidus Philoſoph⁹, pœnitere, inquit, tanti non emo. Author Gellius, et poſt hunc Microbius. Quam hiſtoriam Architrenius quoq; verſibus mandauit. Non patitur Lais dubio Demoſthene, nec quem Mouerat, euellir, perdendo prodigus auro Non emit amplex⁹, thalamos quę vendit, ementem Fallit et emptorem, mox pœnitet empta voluptas. De hac meretrice meminit. Propertius, Non ita complebãt Ephyręę Laidos ędes, Ad

cuius ſacuit/Græcia tota fores. Ouidius. Multis Lais amata viris

5 ¶ Thais fuit itidem meretrix/quę Atticam iuuentutem in ſui amorē pellexit. Hāc ſuis carminibus celebrauit Menander poeta Græcus, Vnde et menandręa dicta eſt. Propertius. Turba menandręę fuerat nec Thaidos olim Tāta, in qua populus luſit Erictoni⁹. Martialis. Tale lemma eſt Menandri Thais. Idem. Thaida nocte volo. Fuit et altera Thais, quę ſuaſu beati Panutij, ab impudica vita ad honeſtatem morum ſe conuertit

6 ¶ Phryne meretrix Theſpienſis (quę ciuitas eſt Bœotię) olim ī iudicium vocata/dum ſibi timeret a ſententia iudicum, ſublatis tunicis corpus denudauit, Cuius pulchritudine permoti iudices/liberam abire permiſerunt. Neq; tam profuit pu ellæ Hyperidis actio et patrocinium, q̄ venuſtas formę/ Authore Q uitiliano. Eidem quum apelles dediſſet optionem eligēdę imaginis omnium(quas haberet)pulcherrimę, nec tamen ipſe prodere voluiſſet, quęnam eſſet pulcherrima, hoc fabricauit commentum. Subornauit enim qui Apelli nūciaret officinam cum ſignis et tabulis conflagrare. Q uo triſti nuncio permotus Apelles, per contari cœpit, eſſet ne ſaluus ſuus Cupido. Hoc itaq; dolo explorauit meretrix, quę nam eſſet tabula omnium ditiſſima, De hac meminit Propertius libro I. Nec quę deletas potuit componere Thebas Phryne, tam multis facta beata viris

7 ¶ Faucula clunia meretrix fuit alioqui tamen piētiſſima. Nam Annibale Capuam tenente/alimenta captiuis egentibus furtim ſuppeditabat

8 ¶ Flora meretrix fuit, quę populum Romanum conſtituit hæredem. Vnde floralia ſacra eidem conſecrata ſunt, alio nomine Larentia vocatur. De hac vide Gelliū lib. 6. Cap. 7.

9 ¶ Glycerium Theſpienſis fuit meretrix, quę tabulam Cupidinis(quam a Praxitele gratis acceperat)Theſpienſibus quoq; dono dedit

10 ¶ Leontium Gellius ſcribit fuiſſe meretricem, quę Theophraſti libris doctiſſime reſponderit.

11 ¶ Sinope ſcortum fuit nobile celebratę q; laſciuię, hinc Sinopiſſare verbū eſt libidinari et laſciuire

12 ¶ Eriſicthon quidam Theſſalus quum abſumptis facultatibus ad extremam deueniſſet inopiam, coactus eſt filiam (quā habebat liberali forma)Metrā nomine ꝓſtituere. Ad quam qui commeabant adoleſcentes/corporis copiam non aſſequebātur/niſi equos/boues/ampliſſimaq; deferrent munera, quia nōdum id temporis repertus fuerat gemmarum vſus. Porro Theſſali per iocum dicebant Metram Eriſictonis verti in ea omnia quę illi ab/amatoribus donabātur. Vnde fluxit prouerbiū. Mutabilior Metra Eriſicthonis

13 ¶ Niceta et aquilina ſorores/quū corporis quęſtu mererent/miſſę ſunt a rege Dagnę ad corrumpendum beatum Chriſtophorum, inculcandum ꝙ ei falſę religionis cultum. Verum aliter res ſe habuit, Nam et ipſę ad fidem conuerſę ſunt, et iuſſu regis interfectę.

14 ¶ Aphra fuit meretrix in Creta, quę vna cum tribus ancillis/ Digna / Eumenia/ & Eutropia, cunctis ſe proſtituebat. Tandem tamen a Narciſſo hieroſolymarum epiſcopo ad bonam frugem reuocata, voluptati repudium miſit, et chriſtianam ſecuta eſt religionem, pro qua etiam martyrium paſſa eſt

15 ¶ Maria Aegyptia annos nata duodecim/relicttis parētibus Alexandriam ſe contulit, vbi 17. annos corporis ſui copiam fecit cuicunq; petenti, adeo vt quū non haberet ſtipem, quam nautis exolueret, corpus ſuum obtulerit pro naulo. Tandē autē

quum ad

quum ad adorandam crucem(in qua pependerat Chriſtus) vna cum aliis profe=
cta/ab omnibus ob impudicam repelleretur vitam,cœpit protius moueri pœniten
tia,et corpus conterere/quod prius voluptati deuouerat. Profecta ergo trans Iorda
nē ſeceſſit in latebras nemorum/ ybi tribus(quos ſecum tulerat)panibus annos 17
vixit, Perſtititq; adeo feruenter & durauit, vt veſtimentis putrefactis remanſerit
nuda/membris omnibus æſtu denigratis. Per actis illis 17 annis/durauit aliis 30/
manſitq; ſine cibo,gratia ſpirituali abunde paſta.

¶Eodem modo Maria Magdalena Syri et Eucharię filia/Lazariq; & Marthæ ſo 16
ror,aliquot annis voluptatibus indulſit,adeo vt peccatricis meruerit nomen. De=
mū tamē vbi ad Chriſti in Simonis leproſi domo recumbentis pedes ſe prouoluiſ=
ſet,ſuiſq; rigaſſet lachrymis/capillisq; abſterſiſſet,et delibuiſſet vnguento/ veniam
impetrauit.

¶Plyni⁹ ſcribit Campaſpen meretricem fuiſſe forma admodum liberali,quā Ale 17
xander Apelli pictori eam depereuntis dono dederit.

¶Authorum monumentis celebratur Leęna meretrix, quę nullis tormentis cogi 18
potuit,vt Armodium et Ariſtogitonem tyrannicidas proderet / In hoc Anaxar=
chum i mitata/qui quum ſimili de cauſa torqueretur / pręciſam dentibus linguam
in tortores expuit. Authores Plynius & Lactancius

¶Lyde ſcortum celebratur Horatio libro ſecundo carminum dicēti. Quis deuium 19
ſcortum Eliciet domo Lyden

¶Ferunt ſcortum quoddam fuiſſe nomine Cyrenem/quę in peragēda venere duo= 20
decim figuris vſa ſit. Author Eraſmus in explanatiane illius adagii. Duodeci arti=
um homo

¶Aſpaſia meretrix fuit, cuius gratia et ſuaſu Pericles Samios expuguauit. Au= 21
thor Plutarchus

¶Idem in Phocione ſcribit Pithonicam fuiſſe meretricem/quam Harpalus Ale= 22
xandri domeſticus ſupra modum adamauerit

¶Eodem teſte Alcibiades Athenienſis meretricem habuit chariſſimam Timan 23
dram nomine,quę mortuo tumulum pro facultatibus ſuis magnificū erexit. Cū hac
oppreſſus eſt Alcibiades ipſe a Lyſandro

¶Chione nomen eſt ſcorti apud Martialem lib. 1. dicentem. A Chione ſaltem, vel 24
Laide diſce pudorem, Abſcondunt ſpurcas hęc monumenta lupas

¶Apud eundem notatur Lyciſca, vt fellatrix & lupa, his verbis. Facere in Lyciſcā 25
Paule me iubes verſus, Quibus illa lectis rubeat/& ſit irata. O Paule malus es, irru=
mare vis ſolus. Itē apud Iuuenalem, Nomen mentita Lyciſcę 26

¶Philenis meretrix fuit,quam Philochrates poeta Græcus ſuis carminibus lacera
uit. De hac etiam meminit Martialis lib. 7 27

¶Verrius apud Lactancium teſtis eſt Faulam Herculis ſcortum fuiſſe 28

¶Alcen quandam fuiſſe meretricem palam eſt ex verbis Gellii li. 4. ſcribētis. Di
cebat Pythagoras ſe Euphorbum primo fuiſſe/deinde Pyrandrum/deinde Calli=
denā,deinde fœminam pulchra facie meretricem. cui nomen fuerit Alce 29

¶Manulia fuit meretrix,cui Hoſtilius Mancinus diē dixit ad populum,ꝙ de am=
bulacro eius noctu lapide ictus eſſet. Author Gellius 30

¶Apollodorus prodit meretriculas quaſdam fuiſſe Aphias.i. Apuas cognomina
tas,ꝙ minutulę forent,albeq; oculis grandioribus. Nomina eis fuere Stagonion &
Anthis 31

¶Scribit Cęlius Sapphō e Leſbo meretricē fuiſſe/ ſed nō poetriam, quoniā Lyri=

ca Scandronymi fuit filia altera a ſcorto

32 ¶Fingũt fabulę Mintham Plutonis fuiſſe pellicem/quam Proſerpina dolis circũ-uenerit, et in hortenſem mentam commutauerit

33 ¶Pandemus meretriculę cuiuſdam fuit nomen, Authore Cęlio

34 ¶Ariſtophanes in Comoedijs ſcripſit Cynnam/Salauacham et Caſaurium fuiſſe Athenis celebres et forma exuperanti meretriculas

35 ¶Abrotonũ meretricis nomen eſt, quam Themiſtoclis fuiſſe matrẽ Amphicra-tes apud Cęlium prodit in libro de viris illuſtribus

36 ¶Fuit Anticyra meretrix, quam inde nuncupatam ferunt, ꝙ cum mẽtis emotę ho-minibus furentibuſq; diſcumberet, vel ꝙ Nicoſtratus medicus moriens hellebori vim ei magnam reliquerit

37 ¶Hermia fuit meretrix, cui prę nimio amore ſacra fecit Ariſtoteles, eiusq; laudi-bus hymnos dicauit. Vnde ab Eurimedõte ſeu Demophilo accuſatus relictis Athe-nis (vbi 30. annos docuerat) Chalciden ſe recepit. Author Origenes

38 ¶Herodotus in Euterpe ſcribit Archidicẽ Græcã fuiſſe meretriculã, cuius amo-re inſaniens Charaxus frater Sapphus Mitylenen redierit

39 ¶Inter Corinthias meretrices nominãtur Lais/Cyrene/Lęna/Sinope/Pyrrhine/ Sicyone

40 ¶Martialis li. 7. Epig. notat Cęliam/ꝙ cuicunq; petenti corporis ſui copiam face-ret. Vide verſus in hiſtoria de libidinoſis

Lenones & Lenę

1	Dipſas	3	Cinnarus	5	Hylaria
2	Crobylus	4	Silo		

1 ¶Dipſas nomen eſt lenę, quam Ouidius lib. 1. Eleg. ſuis carminibus inſectatur, ꝙ puellam ſuam meretricia arte inſtrueret. Sic autem ſcribit. Eſt quędam (quicunq; volet cognoſcere lenam Audiat) eſt quędam nomine Dipſas anus &c.

2 ¶Crobylus leno fuit ſceleſtiſſimus. Is duo ſcorta domi alebat, quorum lenocinijs q̄ plurimos adoleſcentes in perniciem alliciebat, allectos compilabat furto. Vnde natum adagium. Crobyli iugum, quod de conuentu & ſocietate duorũ hominũ (q̄ pari ſunt improbitate) dici conſueuit.

3 ¶Timeus apud Eraſmũ teſtis eſt Cinnarũ quẽpiam fuiſſe, patria Selinuſium, arte Lenonem, qui quoad viuebat, pollicebatur ſe facultates omnes veneri conſecraturꝰ, Cæterũ moriens populo diripiendas expoſuit.

4 ¶Catullꝰ inuehitur in quendã Silonem, quem vt lenonem arguit.

5 ¶Aphra meretrix (quam diximus a Narciſſo hieroſolymarũ epiſcopo a turpi & immũdo quęſtu reuocatã fuiſſe) matrem habuit Hylariam, quę ſolis Lenocinijs vi-ctum ſibi comparabat.

¶Placet in medium afferre verba ſcitu digniſſima, quibus Aegidius Maſerius fa-miliaris meus doctiſſimus/lenarum dolos et perniciem ad vnguẽ exprimit. Turpiſ-ſimum (inquit in Valerium flaccum) lenarum ſtudium, quę virgineas mentes mel-le perungunt. vt fel infundãt. Promiſſis euerberant, molliũt dulciloquijs, honeſta-tis ſpecie & vtilitatis damna ingerunt & inhoneſta, opportunum tempus aucupan-tes laqueos tendunt, quos vix Lucretia vitaret, Eſcam parant, quam vel ſatur Hip-polytus ſumeret, Arma mouent, quę virginitatis dea Aegide nõ propulſaret. Mu-nera oſtendunt (Danaen omitto) inconcuſſum Penelopes animum euerſura. Mi-nas obiici ũt/quas Suſanna expauẽret. Quot quęſo Proſerpinas his harpagonibus Pluto corripit? Hęc et alia multo plura Maſerius.

Proci diuerſaaum

Proci diuerſarum Mulierum.

¶Hippoclides Tiſandri fuit fili⁹,qui quum multis alijs iuuenibus Cliſthenis Sicyonij filiam ambiuit. Author Herodot⁹,qui filiam illam Agariſtam vocat / alioſq; ei⁹ procos enumerat Smyndridem,Sybaritem,Syritanũ,Damaſum,quos ab Italia ad certamẽ veniſſe ſcribit. Venerunt eodẽ teſte ex Ionio ſinu Amphineſtr⁹ Epidamnius,Aetolus,Meges. E Peloponneſo Leocides Phidonis Argiuorum tyrãni filius,Amianthus,Arcas,Laphanes. Heleus. Ex Attica Megacles Alcmęõis fili⁹. Ex Ethruria Lyſanias. E Theſſalia Diactorides,Crãnonius, Ex moloſſis Alcon. Conuenerant autem in Græciam,vt in Olympico certamine vires ſuas oſtentarent, quoniam pater puellę Cliſthenes Ariſtonymi filius proclamauerat,ei ſe daturum filiam,quam in certamine pręſtantiſſimum reperiſſet.

¶Proci Hippodamię Oenomai filię numerãtur Marmax / Alcathus Parthaonis filius,Euryalus / Eurymachus,Crotalus,Acrias Lacedęmoni⁹,Capetus / Lycurgus / Laſius,Chalcodus,Tricolonus. Ariſtomachus,Prias,Pelag⁹ Aeolius, Cromius. Erythrus Leuconis filius. Alii tamen enumerantur Merinnes,hippotous,Pelops, Opontius / Acarnan / Eurymachus,Euryloch⁹,Automedon / Laſius,Calchon,Tricoronus,Alcathus,Ariſtomachus,Crocalus. Cęlius ſcribit Marmaca omniũ primum veniſſe hippodamię procum,et ante alios ab Oenomao necatũ. Equaſq; eius tradunt vocatas Partheniam et Eripham,quas quum iugulaſſet Oenomaus, iuſſit ſepeliri.

¶Abſente Vlyſſe proci ex diuerſis locis conuenerunt,vt caſtitati Penelopes inſidiarẽtur. fueruntq; Dulchii 52 / Samij 24,zacynthij 20,Ithacenſes 22,ex quibus hi ab Homero nominãtur. Antinous,Eurynous,Eurymachus / Leocrit⁹ / Neſo,Pyſander,Heſippus / Agalus / Leocles / Ampinomus / Demotholomeus,Medon pręco,Euphemus citharœd⁹. Quos omnes reuerſus Vlyſſes occidit. Ouidiana Penelope nonnullos his verbis enumerat. Dulchij,Samiiq;,et quos tulit alta Zacynthos Turba ruunt in me luxurioſa proci. Quid tibi Piſandrum / Polybum, Medontaq; dirum Eurymachiq; auidas / Antinoiq; / manus Atq; alios referam? quos omnes turpiter abſens Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis,Irus egens,pecoriſq; Melãthius author edendi Vltimus accedunt in tua damna pudor. De Antinoo Propertius li. 4.meminit. Penelopem quoq; neglecto rumore mariti, Nubere laſciuo cogeret Antinoo.

¶Fuit Hippomenes vnus ex procis Atalãtę virginis Arcadicę,quę cũ amatoribus certabat curſu. Vnde Statius libro 1. Syl. Vidi ego et immiti cupidum decurrere campo Hippomenem.

¶Claudianus lib.1.de Raptu facit Martem et Apollinem Proſerpinæ (priuſq̃ a Plutone rapta fuiſſet) procos,vbi ait. Perſonat aula procis,pariter pro virgine certant. Mars donat Rhodopẽ,Phœbus largitur Amyclas,Mars clypeo melior,Phœbus pręſtantior arcu. ¶Virgilius / Ouidius,et Auſonius inter procos Didonis numerant Hiarbam Getulorum regem. Propterea Dido ipſa apud Auſonium ſic loquitur. Sed furias fugiens,atq; arma procacis Hiarbę Seruaui fateor morte pudiciciam. ¶Saxo Grammaticus facit Otharum quẽdam fortiſſimum,procũ Syrithæ virginis pudiciſſime,Hildigiſleũ vero Theutonicum Sygnis puellę / Sigari cuiuſdam filię.

Riuales ſeu eiuſdem
puellę amatores.

¶Anauſis (de quo meminit Val. Flaccꝰ lib. 6. Argon) riualis fuit Stiri Albani.
¶Excandeſcit Catullꝰ in raudum riualem, vt puellę ſuę furem, vbi ait. Quę nam te mala mens miſelle Raude Egit pręcipitem in meos iambos?
¶Idem Catullus ægre fert leſbium riualem ſibi ob pulchritudinem a leſbia prępoſitum, vbi ait. Leſbiꝰ eſt pulcher, quid ni, quē leſbia malit. Quã te cũ tota gente Catulle tua. ¶Idem Catullus vocat Mamurram Phormianũ et Cæſarem ſocios riuales. Quã durũ ſit autem et intolerabile riualem pati, Propertius docet illis verſibus.

Te ſocium vitę, te corporis eſſe licebit,
　Te dominum admitto rebus amice meis.
Lecto te ſolum, Lecto te deprecor vno,
　Riualem poſſum non ego ferre iouem.

Raptores diuerſarum puellarum.

1	Pluto rapuit ꝓſerpinā		Sabinas	17	Hercules Pyrenen
2	Eurytꝰ Hippodamē	9	Pyrrhꝰ Andromachē	18	Iupiter æginā
3	Theſeus Ariadnen	10	Aiax Caſſandram	19	Caſtor Phœben
4	Paris Helenam	11	Neſſus Deianyram		Pollux Ilairā
5	Tarquinius Lucretiā	12	Apharetus Marpiſſā	20	Apollo Marpiſſā
6	Telamon Heſionen	13	Catheus Saliam	21	Axus Perhibiā
	Achilles Briſeidem	14	Tlepolemꝰ Aſtiothiā		Iupiter Europen
	& Diomedam	15	Aiax Telamonius		Hercules Augen
7	Boreas Orithyā		Tecmeſſā		Dryope Hylam
8	Romulus Herſiliā &	16	Iaſon Medeam		

1 ¶Rapuit Pluto proſerpinam / Cereris filiam. vnde a Claudiano infernus raptor dicitur. Ouidius. Raptor agit currus, & nomine quēq; vocãdo Exhortatur equos. Syllius lib. 14, Hac Stygius quõdam ſtimulante cupidine raptor Auſus adire diem, mœſtoq; Acheronte relicto, Illicitas egit currum per inania terras. Tum rapta pręceps Ennęa virgine ceſſit. Pontanꝰ de ſtellis. Hinc etiam Graij vates, Aetneia furta, Et raptus Siculę toties fleuere puellę

2 ¶Eurytus Centaurus hippodamen rapuit. Ouidius lib. 12. Eurytus Hippodamen, alij quam quiſq; probabat, Aut poterat rapiunt.

3 ¶Theſeus Ariadnam Minois regis filiam, et Helenã ipſam, priuſq̃ Paris non offenſa tamē eius virginitate. Ouidius. Te quoq; qui rapuit, rapuit Minoida Theſeꝰ Idem lib. 1. de arte. Forma viros neglecta decet. Minoida Theſeꝰ Abſtulit a nulla tempora comptus acu.

4 ¶Paris Helenam, vnde fax belli Troiani ſecuta eſt. Ouidius lib. 12. Victꝰ es a timido Graię raptore maritę. Idem in Epiſtola Hermiones. Tyndaris ideo trãs ęquora ab hoſpite rapta Argolicas pro ſe vertit in arma manus. Sidonꝰ. Raptor depopulatus eſt Amyclas Pręđam trans pelagus petens ſequacem.

5 ¶Tarquinius ſextus Lucretię virginis Romanę pudicitiam per vim expugnauit. Cuius rei dolore manum ſibi intulit puella, Hũc raptum graphice deſcribit Ouidꝰ lib. 2. Faſtorum, Seneca in Octauia. Nata Lucreti ſtuprum ſęui paſſa tyrãni.

6 ¶Telamon Græcus Heſionem puellam Troianam, & Achilles Briſeida. Ouidꝰ in Epiſtola Acontij. Heſionem; Telamon, Briſeida cepit Achilles, Vtraq; victorē nempe ſecuta ſuum. Idē Achilles rapuit Diomedam Phorbantis filiam e Leſbo.

7 ¶Boreas Orithyiam filiam Ericthei Athenarũ regis. Ouidꝰ li, 1. Eleg. Si ſatis es raptę Borea memor Orithyię. Propertiꝰ li. 3. Infelix Aquilo raptę timor Orithyię

8 ¶Romulus Sabinas & Herſiliam. Ouidius de arte. Primꝰ ſollicitos feciſti Romule ludos

le ludos Quum iuuit viduos rapta Sabina viros. Pamphilus. Romani ſi forte duces rapuere Sabinas.

¶Pyrrhus Achillides Lanaſſam Herculis neptem, & Andromachen. 9

¶Aiax Oilei filius Caſſandram. Ouidius in ibin. Vtq; ferox perijt, & fulmine & 10
ęquore raptor

¶Neſſus Centaurus Deianyram Herculis vxorem, vt ſcite docet idē Ouidi⁹ li.9. 11

¶Euenus Martis & Stropę filius ex Alcippa Oenomai filia Marpiſſam ſuſcepit, 12
quam Apharetus viſam ex chorea rapuit. Author Plutarchus.

¶Simili modo Catheus nobiliſſimus adoleſcens Saliam virginem Anij Thuſco- 13
rum regis filiam adamauit vſq; ad raptum. Idem teſtis.

¶Tlepolemus Aſtyothiam ex Ephyra Peloponneſi vrbe rapuit. 14

¶Aiax Telamonis filius Tegmeſſam, Horatius. Mouit Aiacem Telamone natū 15
Forma captiuę dominum Tegmeſſę

¶Iaſon Medeam Aętę Colchorum regis filiam, quam poſtea reliquit ſuperindu- 16
cta Creuſa.

¶Hercules Pyrenem virginē Bebryciam, a cuius nomine montes Pyrenęi nomē 17
ſumpſerūt. Syllius. Nomē Bebrycia duxere a virgine colles, Hoſpitis Alcidę crimen, qui ſorte laborum Geryonis peteret quum longa tricorporis arua, Poſſeſſus Baccho ſęua Bebrycis in aula Lugendam famę ſine virginitate reliquit Pyrenen.

¶Iupiter Aeginam rapuit prope Acrocorinthum. 18

¶Caſtor Phœben/ Pollux Ilairam ſorores Leucippi filias. Propertius lib.1. Non 19
ſic Leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe, Pollucem cultu non Ilaira ſoror

¶Apollo Marpiſſam Eueni filiam et Idę vxorem, Idem Propertius. Non Idę 20
et cupido quondam diſcordia Phoebo Auecta externis Hippodamia rotis.

¶Axus Oceani filius rapuit Perhibiam, ¶Iupiter Europam. Seneca. Modo per 21
fluctus raptam europam, Taurum tergo portaſſe trucem.

¶Hercules Augen, Idem Seneca. Arcadia nempe virgo Palladios choros Dū nectit Auge, vim ſtupri paſſa excidit. ¶Dryope Nympha Hylam.

Nutrices diuerſornm hominnm.

1	Philix Domitiani	8	Acca laurētia romuli		Adraſtea
2	Policha Oedipi	9	Nyſa Bacchi		Ida
3	Barce Sichei	10	Amycla alcibiadis	14	Ino Bacchi
4	Charme Scyllę	11	Hellanice Alexādri	15	Hypſiphile arſinoes
5	Caieta Aeneę	12	Eupheme muſarū	16	Caphyrna Neptuni
6	Beroe Semeles	13	Amalthea Iouis	17	Spaco Cyri
7	Aceſte filiarū adraſti		Meliſſa	18	Euryclia Vlyſſis

¶Philix nutrix fuit Domitiani, quę domini cadauer populari Sandapila per veſpil- 1
lones exportatum in ſuburbano ſuo Latina via funerauit. Author Suetonius.

¶Policha nutrix fuit Oedipi, quem pater laius deuouerat, ꝙ eius manu periturum 2
ſe ab oraculo didiciſſet

¶Barce nutrix Sichei Phoenicū ditiſſimi et mariti Didonis. Virg. li.4. Aen. Tū 3
breuiter Barcen nutricem affata Sichei, Annam chara mihi nutrix huc ſiſte ſororē.

¶Charme Scyllę puellę. Vnde Virg. in Cyri. Illa autem quid nunc me inquit nu- 4
tricula torques.

¶Caieta Aeneę. Vir. li.7. Aen. Tu quoq; littorib⁹ noſtris Aeneia nutrix Aeter- 5
nam moriēs famā Caieta dediſti. Martialis. Seu placet Aeneę nutrix, ſeu filia Solis

6 ℭBeroe Semeles,quę fuit mater Bacchi.Ouidius lib.3.Meta.Ipſaq; erat Beroe Semeles Epidauria nutrix.

7 ℭAceſte nutrix fuit filiarum Adraſti,Statius lib,1.Theb.Tunc rex lōgęuus Aceſten(Natarum hæc altrix,eadē et fidiſſima cuſtos)Imperat acciri.

8 ℭAccam Laurentiā Romuli fuiſſe nutricem teſtis eſt Plynius lib.18.Cap.2.Itē Statius li.1.Syl.Iam ſecura parens Thuſcis regnabat i vndis Ilia,portantem laſſabat Romulus Accam.

9 ℭNyſa Bacchi fuit nutrix,quam Plynius ait ſepultam fuiſſe prope Scythopolin.

10 ℭHabuit Alcibiades nutricem nomine Amyclā,vel(vt alij legunt)Amydā,Pędagogum vero zopyrū.Teſtis Plutarchus in Lycurgo et Alcibiade.

11 ℭFuit et Hellanice nutrix Alexandri,teſte Curtio,

12 ℭEupheme nutrix fuit muſarū,quę filium nomine Erotum ſuſcepit Parnaſi incolam,et venationi deditum.

13 ℭAmalthea et Meliſſa iouem infantulum caprino lacte fouerunt,hinc orta fabula,qua poetę nutritum a capra fabulati ſunt.Pontanus.Poſt hinc et pecus Olenium/& Iouis inclyta nutrix.Alij tamen dicunt iouem ab Adraſtea & Ida Meliſſei filiabꝰ nutritum, vt docet Eraſmus in illo adagio.Copię cornu.

14 ℭIno fuit nutrix Bacchi.Ouidius in ibin.Vt teneri nutrix,eadē matertera Bacchi.Statius lib.2.Syl.Quid te poſt cineres deceptaq; funera matris Tutiꝰ,Ino reptātem pectore Bacche? Ammoniꝰ grāmaticꝰ ponit Feſulā vnam e Bacchi nutricibꝰ.

15 ℭArchemorꝰ filius Lycurgi regis Thracum nutricem habuit Hypſiphilem,quę quum infantem in herba reliquiſſet,depaſtus eſt a ſerpente,Statio authore

16 ℭCaphyrna ſeu Calphurnia Oceani filia Neptunum educauit vna cum Rhodijs.Teſtes Annius in Beroſum/& Calderinus in Statium.

17 ℭSpaco nutrix fuit Cyri,quę dictio quoniam mœdorum lingua canem ſignificat,factum eſt,vt Cyrus creditꝰ ſit nutritus a cane.Teſtis Herodotus in Clio.

18 ℭEryclea ſeu Euryclia nutrix fuit Vlyſſis,de qua Ouidius in Epiſtola Penelopes intelligit,dicens.Hoc faciunt cuſtoſq; boum,longęuaq; nutrix.

Obſtetrices.

ℭPlynius lib.28.Cap.7.Sotyram & Salpem obſtetrices facit,quarum etiam placita in quibuſdam morborum remedijs citat.Idē li.32.Cap.6.de Salpe meminit.

Ancillæ quædam.

1	Cybale Simili	7	Tegmeſſa aiacis	13	Elos athamantis
2	Lathris Cynthię	8	Naæra Cleopatrę	14	Chionia Anaſtaſię
3	Cypaſſis		Charmione	15	Lardana
4	Phyllis phocei	9	Agar Abrahę	16	Titula
	Bryſeis achillis	10	Gyge paryſatis	17	Plecuſa Dianę
5	Galantis Alcmenę	11	Treſſa Thaletis		Lagopice
6	Ocreſte Tanaquilis	12	Rhodope Iadmonis		Proconneſia.

3 ℭCybale ancilla fuit pauperis cuiuſdam Simili,cuius paupertatem Virgil.deſcribit in Moreto,Idem ibidem.Exuit interea Cybale quoq; ſedula panem.

2 ℭLathris ancilla fuit Cynthię Propertianę.Idem lib.4.Delicięq; meę Lathris,cui nomen ab vſu eſt.

3 ℭCypaſſis ancilla fuit Corinnę.Ouidius lib.2.Eleg.Comendis in mille modis pfecta capillis,Comere ſed ſolas digna Cyppaſſi deas.

4 ℭPhyllis Troiana Phocei,Bryſeis Achillis.Horatius.Ne ſit ancillę tibi amor pudori Xanthię Phoceu,prius inſolentem Serua Bryſeis niueo colore Mouit Achillē.

ℭGalantis ponitur

❡Galantis ponitur ab Ouidio ancilla Alcmenę matris Herculis lib.9. vbi ait. Vna 5
miniſtrarum media de plebe Galantis Flaua comas aderat faciendis ſtrenua iuſſis.
❡Plynius lib.34. Cap.27. facit Ocreſtem Tanaquillis reginę ancillam. 6
❡Tegmeſſa Aiacis Telamonij, Caſſandra Agamennonis. Horatiꝰ. Mouit Aiacē 7
Telamone natū Forma captiuæ dominū Tegmeſſę, Arſit Atrides medio in triū-
pho Virgine rapta.
❡Naæra et Charmione duę fuerunt Cleopatrę ancillę, quę ſpontaneam dominę 8
mortem ſecutę ſunt, ac ſuis gladijs ſe confoderunt. Author Plutarchus
❡Agar ancilla fuit Abrahæ, a cuius nomine Agareni dicti ſunt, qui et Sarraceni a 9
Sarra eiuſdem Abrahæ vxore nominantur.
❡Gyge ancilla fuit Paryſatis reginę Perſarum & matris Cyri. Author Plutarchꝰ 10
❡Threſſa Thaletis fuit ancilla, quę Thaletē ipſum in foueā collapſum obiurgaſſe 11
dicitur, ꝙ cœleſtia ſcire cuperet, quum ne proſpicere quidem potuiſſet, quę ad pe-
des eſſent. Author Theodoricus Cyrenenſis
❡Herodotus in Euterpe ſcribit Rhodopen Thraciam ancillam fuiſſe Iadmonis 12
Samij.
❡Elos ancilla fuit Athamantis, a cuius nomine dicta eſt vrbs Achaię Alos. 13
❡Chionia beatę Anaſtaſię fuit ancilla. 14
❡Lardana apud Herodotum nomē eſt ancillę, a qua fluxerunt Heraclidę 15
❡Titula ſeu Philotis nomen eſt ancillę Romanę apud Plutarchum in Camillo, & 16
apud Macrobium lib.1. Saturnalium.
❡Plecuſa fuit ancilla Dianę, de qua martia, lib.2. Et cecidit ſectis icta Plecuſa co- 17
mis. ❡Apud eundem lib.7. Lagopice nomen eſt ancillę
❡Proconneſia ancilla eſt apud Plynium, quę eiuſdem diei coitu alterum domino ſimilem, alterum procuratori eius peperit.

Eunuchi & Spadones.

❡Ariſtonicꝰ fuit Eunuchꝰ Ptolemęi. ❡Phileterus Lyſymachi. ❡Dorotheus prę ſul Antiochenus natura fuit Eunuchus.

❡Fauorinus quoq; philoſophus Arelate oriundus fuit Eunuchus Hadriano prin cipi maxime infenſus. Propterea tria de ſe mira prędicabat. ſe Gallum Græciſſare, Eunuchum mœchum putari, inimicum imperatori viuere. ❡Hyacinthus & Prothus Eunuchi fuerunt Eugenię filię prępfecti ſub Maximiano.

❡Narſes fuit Eunuchus. Iuſtiniani principis cubicularius, e Cartulario & Bibliopola princeps copiarum factꝰ poſt Beliſarium, qui multis rebꝰ pręclare geſtis tandem ſiue inuidia, ſiue fortuna, ſiue populi accuſatione in odium Iuſtiniani & vxoris eius deuenit, adeo vt imperator literas ad eum dederit plenas ignominię, quibꝰ eum monebat. vt ad colum, penſum/et lanas rediret. Tum ille iratꝰ, ducā (inquit) tale penſum. talemq; ordiar telam/quā non facile ſit vobis explicare. Itaq; vt iniuriā vlciſceretur, Longobardos Romam iandiu inuadere cupiētes conuocauit.

❡Parthenius & Calocerus Eunuchi Tryphonię vxoris Decij, martyres facti ſunt ſub eodem principe. ❡Ananias, Azarias & Miſael pueri nobiles, natiōe iudęi fuerunt, quos Nabuchodonoſor captos duxit Babylonem, & ibidem caſtrauit, deditq; Aphanam Eunuchorum pręfecto. ❡Patonetenꝰ fuit Spado, quem Plynius ait ingenti precio fuiſſe emptum. ❡Arnaces Eunuchus fuit, quem Themiſtocles accepit in deditionem. Plutarchus in Ariſtide. ❡Tyreus Eunuchus fuit et cubicularīꝰ vxoris darij ❡Didymus fuit quiſpiam Eunuchus, qui vxoris ſuæ copiam omnibus faciebat, vt eo diteſceret modo. ❡Photinus fuit Eunuchus Ptolemęi, qui in grtiam

Cęſaris victoris, Pompeium ſuaſit interimendũ, Lucanꝰ. Auſus Pompeiũ Lœtho dãnare Photinꝰ ¶ Ganymedes fuit Eunuchꝰ et nutriciꝰ Arſinoes, de quo Lucanus lib. 10. A famulo Ganymede dolis peruenit ad hoſtes Cæſaris Arſinoe. ¶ Bagoas fuit ſpado, qui Alexandrum obſequio corporis ſibi deuinxit. Author Cælius. ¶ Cor. Tacitus ſcribit Pelagonem fuiſſe Spadonem, quem Nero Centurioni & manipulo miniſtrum regiũ prępoſuerit. ¶ Poſſidius fuit Eunuchus Meſſalinę vxoris Claudij, Tiberij. cui imperatrix ipſa, poſt triumphum Britannicum inter militariũ fortiſſimos arma inſignia tanq̃ participi victorię dono dedit. Author Sex. Aurelius ¶ Sporus fuit Spado Neronis, quem Nero ipſe exectum formare in mulierẽ tentaue: at. Hic dominum iuuit ad inferendam ſibi mortẽ. ¶ Fuit Menophilꝰ Mithridatis Pontici regis Eunuchus. Author Ammianus Marcellinus. ¶ Amantius fuit Eunuchus Iuſtini imperatoris. ¶ Hermotimꝰ Xerxis. Author Herodotus. ¶ Candaces Aethiops natione fuit Eunuchus et Chriſti diſcipulus. ¶ Sylla et Cotta cũ vnico teſticulo nati ſunt. Author Blondus. ¶ Halotus fuit Eunuchus Agrippinę, & pręguſtator Cæſaris Claudij, qui ſuaſu imperatricis, boleto medicato dominum interfecit. Author Suetoniꝰ. ¶ Bochis Eunuchus fuit Statyrę & Rhoxanę ſororum Mithridatis.

Inceſtuoſi

1 Anchemolus
Caſperia
2 Artaxerxes
Atoſſa
3 Tereus
Philomela
4 Menephron
5 Caunus
Biblis
6 Myrrha
Cynara
7 Macareus
Canace
8 Cleopatra
9 Themiſon
10 Oedipus
Iocaſta
11 Cydon
12 Thyeſtes
Europa
13 P.Clodius
14 Secũdꝰ philoſophꝰ
15 Antiochus
16 Stratonice
17 M.Antonius
Fauſtina
18 Ant.Caracalla
Iulia
19 Ptolemęus
Berenice
20 Theodoricus
21 Capronia
22 C.Caligula
23 Commodus
24 Aufilena
25 Nereus
Doris
26 Phœnix
27 Phinidę
Cleopatra
28 Pto.Philadelphus
Arſinoe
29 Hypermeſtra
30 Hęmon
Rhodope
31 Leucon
32 Armitus
Medulina
Cyanippus
Cyane
33 Valeria
Valerius
34 Papyrius
Canuſia
35 Gidica
Phædra
36 Tucia
37 Syſimibritas
38 Agrippina
39 Perdix
Polycaſte
40 Claudius Cęſar
Agrippina
41 Io.Ariminus
42 Cambyſes
43 Scythes
Opœa
44 Philippus
Chriſtiana
45 Nycteus
Nyctimene

1 ¶ Anchemolus filiꝰ Rheti Marrhubiorũ regis nouercã ſuam Caſperiã ſtuprauit. Virgi. li. 10. Hinc Sthelenũ petit, & Rheti de gẽte vetuſta Anchemolũ thalamos auſum inceſtare

auſum inceſtare nouercę.
❡Artaxerxes puellam Atoſſam perditiſſime adamauit, Quo factũ eſt, vt poſt fre 2
quentem veneris conſuetudinem, eam in matrimonium duxerit contemptis Græ
corum legibus, Author Plutarchus.
❡Tereus rex Thracum Martis filius ex Biſtonide Nympha, Philomelam filiam 3
Pandionis regis Athenarum, vxoris ſuę Prognes ſororem ſtuprauit. Ouidius li. 6.
Meta. Faſſuſq; nefas et virginem et vnam Vi ſuperat, fruſtra clamato ſępe parẽte.
Auſonius. Intulit inceſtam tibi vim Philomela ferus Thrax.
❡Menephron iacuit cum matre. Ouidius lib. 7. Meta. Dextera Cyllene eſt, in qua 4
cum matre Menephron Cõcubiturus erat ſęuarum more ferarum. Quintianus in
Cleopol. Flagret ſi matris amore Menephron.
❡Caunus Mileti ex Cyane filius, quũ eſſet forma liberali, adamatus eſt a ſorore 5
Biblide ad inceſtum vſq;, cuius poenitentia poſtea ſe interfecit. Ouidiꝰ lib. 9. Biblis
Apollinei correpta cupidie fratris Non ſoror vt fratrem, nec qua debebat, amauit.
Idem lib. 1. de Arte. Biblida quid referam, vetito quę fratris amore Arſit, et eſt la-
queo fortiter vlta nefas? Architrenius. Bibliſq; ſororia fratri. Alij dicunt Biblidem
ab ipſo Cauno repulſam ſibi mortem intuliſſe. Petrarcha. Biblida qui vetito can-
taret amore furentem. Calentius. Quas non per terras, quę non per littora Biblis,
Teq; tu amq; gemens Caune ſecuta necem eſt?
❡Myrrha Cynarę Cypriorum regis filia, rem habuit cum patre, & ex eo concubi- 6
tu ſuſcepit Adonidem. Ouidius lib. 10. Accipit obſcœno genitor ſua viſcera lecto
Virgineoſq; metus leuat, hortaturq; timentem. Plena patris thalamis excedit, &
impia diro Semina fert vtero, cõceptaq; crimina portat. Stroza pater, Et ignaro ſub
dita Myrrha patri. Architrenius. Hic patris amplexus vſurpat Myrrha. Calentius.
Myrrha patris vetitum potuit temerare cubile. Propertius lib. 3. Crimen et illa fuit
patria ſuccenſa ſenecta, Arboris in frondes condita myrrha nouę.
❡Macareus filius Aeoli rem habuit cum ſorore Canace. Ouidius li. 2, Triſt. No- 7
bilis eſt Canace fratris amore ſui. Idem in Epiſt. Canaces. Cur vnq̃ plus me frater
q̃ frater amaſti? Et tibi non debet quod ſoror eſſe, fui? Idem in Ibin. Vtq; ſua Ma-
care Hic potiare tua. Idem. Biblidos et Canaces ſicut facis ardeat igne, Nec niſi per
crimen ſit tibi fida ſoror. Calentius. Tentauit Canacę fratria fulchra ſoror.
❡Cleopatra a fratre (quem pro marito habebat) polluta eſt. Vnde Lucanus li. 8. 8
Degener iceſtę ſcœptris ceſſure ſororis. Et li. 10. Miſcuit iceſtã ducibꝰ Ptolemęi-
da noſtris. Idẽ. Nupſit ſoror impia fratri, id ẽ Ptolemęo. Sidoniꝰ. Profugiſq; bibax
Antonius armis Inceſtam vacuat patrio Ptolemęida regno.
❡Martialis ſcribens ad Fabullum lib. 12. arguit Themiſonem quendam inceſtus 9
cum ſorore, vbi ait. Quare non habeat Fabulle quęris Vxorem Themiſon? habet
ſororem.
❡Oedipus mortuo patre Laio (quem ignotum occiderat) neſciꝰ et imprudens du 10
xit Iocaſtam matrẽ ſuam, ex qua ſuſcepit Etheoclem et Polynicem. Statius lib. I.
Theba. Scandere quinetiam thalamos hic impius hęres Patris, et immeritę gre-
mium inceſtare parentis Appetijt, proprios monſtro reuolutus in ortus. Ouidiꝰ in
Ibin. Nec plus aſpicias, q̃ quem ſua filia rexit, Expertus ſcelus eſt cuius vterq; pa-
rens. Claudianus in Eutropium. Oedipodes matrem, natam duxiſſe Thyeſtes Cã
tatur. Idem in Ruffinũ. Hac auſpice tędę Oedipodem matri, natę iunxere Thye-
ſten. Idem apud Senecam ſic inducitur loqui. Occidi patrem, ſed matrem amaui,
proh loqui hymenęum pudet. Idem quoq; ſcribit. Egit in ortus ſemet, et matri

impios fœtus regeſſit, quiq; neq; mos eſt feris fratres ſibi ipſe genuit

11 ¶ Statius lib. 9. Theb, ait Cydonem quẽdam adamatum a ſorore. Eius verba ſunt hęc. Et male dilectum miſerę Cydona ſorori,

12 ¶ Thyeſtes rem habuit cum Europa fratris vxore, et cum Pelopeia filia. Ouidius. Filia ſi fuerit, ſit quod Pelopeia Thyeſti, Myrrha ſuo patri, Nyctimeneq; ſuo.

13 ¶ M. Tullius Cicero poſtulauit P. Clodium inimicum inceſtus cũ ſororibus. Ait enim eum non pluris feciſſe bonam deam, q̃ tres ſorores.

14 ¶ Secundus philoſophus quum matri neſcienti eſſe filiũ / ſe commiſcuiſſet, et illa facto cognito ſceleris horrore intuliſſet ſibi mortem / ipſe quoq; quum inceſtus pœnitentia / tum dolore maternę mortis æternũ tacuit, vt vlciſceretur vocem, qua in concubitu matri innotuerat. Author Diogenes

15 ¶ Antiochus Sother rex Syrię, quum Stratonicem nouercam mipatienter deperiret, indulgentia patris obtinuit. Author Valerius.

16 ¶ M. Antonius imp. conſutudinem veneris habuiſſe dicitur cum Fauſtina ſorore, ex qua & Lucillam genuit, quam L. Antonio fratri copulauit.

17 ¶ Antonius Caracalla imp. quum Iuliam nouercã im potẽti amore deperiret, Vellem inquit ſi liceret. Quibus verbis oſtendebat ſe eius cõcubitum appetere. Tum illa, ſi libet / licet, reſpõdit, Leges dat iperator, non accipit. Quib⁹ verbis audacior factus Caracalla, nouercam ipſam ſibi copulauit, cuius filium Getam paulo ante interfecerat. Authores Sex. Aurelius / & Aelius Spatianus.

18 ¶ Ptolemęus Euergetes Berenicem ſororem adamatam in matrimonium duxit,

19 ¶ Thodericus francorum rex fratris a ſe intefecti filiam duxit in vxorem.

20 ¶ Fuit et Ioui deorum maximo ſtupri frequens conſuetudo cum Cerere & iunone ſororibus, vt volunt poetę, qui quum deorum furta carminibus ſuis detegunt, nihil aliud faciunt, q̃ ꝙ indicant non eſſe ijs credendũ, quos ſtupris, inceſtib⁹ / & adulterijs contaminatos docent.

21 ¶ Capronia virgo Veſtalis comperta inceſtus / laqueo ſuffocata eſt,

22 ¶ Caligula tres ſorores ſuas ſtupro cõtaminauit, ob quem inceſtum Iouem ſe vocabat. Authores Sex. Aurelius et Tranquillus, cuius verba ſunt hæc. Cum omnibus ſororibus ſuis ſtupri cõſuetudinem fecit, plenoq; conuiuio ſingulas infra ſe viciſſim collocabat, vxore ſupra cubãte. Ex his Druſillam viciaſſe virginem prætextatus adhuc creditur.

23 ¶ Commodus quoq; imperator (qui natus eſt eo die, quo Caligula) ſorores conſtuprauit, concubinaſq; ſub oculis ſuis conſtuprari ab amicis iubebat.

24 ¶ Aufilena quędã proſcinditur a Catullo, ꝙ patruo ſe ꝓſtituiſſet, & ex eo genuiſſet liberos. Hęc ſunt eius verba. Aufilena viro contentam viuere ſolo Nuptarũ laus eſt laudibus eximiis, Sed cuiuis quanuis potius ſuccumbere fas eſt, Q̃ matrẽ fratres efficere ex patruo.

25 ¶ Fabulantur poetę Nereum maris deum, iacuiſſe cum Doride ſorore, et ex ea suſcepiſſe Nymphas, quas Nereides vocant,

26 ¶ Phœnix Amyntoris filius rem habuit cum patris pellice, Author Domitius Calderinus in Ibin Ouidij.

27 ¶ Phineus duos habuit filios, qui nouercam Cleopatram Dardani Scytharum regis filiam violarũt. Vnde et a patre execęcati ſunt. Author Ouidius in ibin.

23 ¶ Ptolemęus Philadelphus ſtupri conſuetudinem fecit cũ Arſinoe ſorore, vt Herodes Antipas cum Philippi fratris vxore.

29 ¶ Hypermeſtra cõcubitũ fratris (quẽ deperibat) nocturno tempore aſſecuta eſt.

Ouidius in

Ouidius in ibin. Queq; ſui Venerem iunxit cum fratre mariti Locris in ancillę diſſimulata necem.

¶Hæmon Rhodopen filiam pro vxore habuit, Dijs inceſtum vindicantibus ambo in mõtes conuerſi ſunt. Ad quod alluſit Ouidius in ibin dicens. Nec tibi ſi quid amas, felicius Hæmone cedat. 30

¶Leucon interfecit Oxilochum regem ponti fratrem ſuſi, vt eius vxore frueretur. 31

¶Armitus quum Bacchi ſacra deſpicaretur, vlciſcente numine in ebrietatem lapſus, filiam Medulinam corrupit. Quod ægreferens puella, patrem ipſum interfecit 32

¶Idẽ quoq; cõtigit Cyanippo, q vlciſcẽte Baccho (cuiꝰ ſacrificia itidẽ ſpernebat) lapſus in ebrietatem, Cyanen filiam ſtuprauit, a qua poſtea interfectꝰ eſt. Author Plutarchus in Parall.

¶Valeria Tuſculana Valerio patri (quem deperibat) fraude ancillę concubuit. Quod vbi reſciuit Valerius, intulit ſibi mortem. Idem Author. 33

¶Papyrius Romanus nomine, Papyrij volucris filius, ſororem nomine Canuſiam grauidam fecit. Rei certior factus pater, vtriq; gladium miſit, quo ſe interfecerunt. 34

¶Gidica Pomminij Laurentini vxor / Cõminium priuignum adamauit vſq; ad inceſtum. A quo repulſam paſſa, laqueo ſe ſuſpendit, Quo mortis genere perijt Phœdra, ab Hippolyto priuigno itidem ſpreta. 35

¶Tuciam virginem Veſtalem inceſtam fuiſſe teſtis eſt Plynius lib. 28. Capite. 2. 36

¶Syſimibritas Perſarum ſatrapes duos ex matre liberos ſuſcepit. Nam Authore Curtio, apud Perſas parentibus ſtupro coire cum liberis fas eſt. 37

¶Scribit Cor. Tacitus Agrippinam ſe plęrumq; ad inceſtum obtuliſſe Neroni filio, quum per vinum et epulas incaleſceret. 38

¶Perdix venator fuit ĩfãdo matris Polycaſtes amore correptꝰ / quã et cõtaminauit. Vnde ꝑdicis libido abiit in ꝓuerbiũ, ꝑ efferata / turpi, atq; infami. Author Cęlius. 39

¶Claudius Cęſar Agrippinam Germanici fratris filiam nouercam duobus liberis ſuperinduxit, cuius inſidijs & venenis poſtea interfectus eſt 40

¶Ioannes Ariminenſis ſororẽ ſuam duxit vxorẽ. Author Põtanus de Obediẽtia. 41

¶Herodotꝰ ſcribit Cambyſem regẽ Perſarũ, vni ex ſororibꝰ ſtuprũ intuliſſe, eaq; mortua, alteram iuniorẽ itidẽ violaſſe et vxorẽ duxiſſe, quam poſtea interfecerit. 42

¶Scythes rex Scytharũ Opœã nouercã duxit in matrimoniũ. Author idẽ Hero. 43

¶Philippꝰ frater Alfonſi decimi Hiſpanię regis, Chriſtianam Dacię regis filiam & fratris ſui vxorem ſibi per vim copulauit, ſpreta religione, ac ſacerdotio / quum eſſet abbas et pręſul Hiſpalenſis. 44

¶Nycteus rex Aethiopię cum Nyctimene filia concubuit. 45

Adulteri & adulterę.

1	Paris	7	Agrippina	15	Lug. Gonzaga
	Helena	8	Domitianus		Meſſalina
2	Aegyſthus		Critheis	16	Fabia
	Clytemneſtra	9	Dauid		Petronius
3	Leuina		Berſabea	17	Vectius valens
4	Theleſina	10	Conradinus	18	Eudemus
	Proculina	11	Egica		Liuia
	Lectoria	12	Limone	19	Alcibiades
	Aufilena	13	Ioannes duodecimꝰ		Thimea
5	Hippia	14	Vgolinus	20	Saluſtius
6	Pompeia		Iſabella	21	Phaon

22	Molurus		Lolia		Saluia
23	Phauorinus		Tertulia		Citiſcenia
24	Phocas		Mutia	29	Frigga
25	Zoe		Seruilia	30	Deuteria
	Michael paphlago		Iunia	31	Dagulphus
26	Cōſtātinꝰ	28	Auguſtus	32	Aeſopus
27	Cęſar		Terentilla	33	Gyges
	Poſthumia		Druſilla	34	Aripertus

1 ¶ Paris, ꝙ Helenā Menelai vxorem rapuerit, et Helena ꝙ maritum reliquerit, iter adulteros numerantur. Ouidius in Epiſt. Sit facie q̄uis inſignis, adultera certe eſt, Deſeruit ſocios hoſpite capta deos. Idē. Quid petitur tanto niſi turpis adultera bello? Horatius. Iam nec Lacenę ſplendet adulterę Famoſus hoſpes

2 ¶ Clytemneſtra amore Aegyſthi, quo cū mœchari conſueuerat, maritū Agamē-nona Troia redeūtem interfecit. Propertius lib. 3. Quid ve Clytemneſtrę, propter quam tota Mycenis infamis ſtupro ſtat Pelopęa domus. Ouidiꝰ lib. 1. de remedio. Quęritur Aegyſthꝰ, quare ſit factus adulter, In promptu cauſa eſt, deſidioſus erat. Stroza pater. Arſit in Aegyſtho furioſi mater Oreſtis.

3 ¶ Martialis arguit Leuinam mulierem, ꝙ caſta venerit Baias, et adultera redierit. Hęc eiꝰ verba. Incidit in flammas veneremq; ſecuta relicto Coniuge, Penelope venit, abitq; Helene. Idem quoq; arguit adulterij Paulam aliam fœminam.

4 ¶ Idem lib. 2. de Theleſina, ſcribit. Vxorem nolo Theleſinā ducere, quare? Moecha eſt. Sed pueris dat Theleſina, volo. Idem lib. 6. Et nubit decimo iam Theleſina viro. Quę nubit toties non nubit, adultera lege eſt,

¶ Proculina quoq;, Lectoria, & Gellia ab eodē notātur vt adulterę, vt a Catullo notatur Aufilena.

5 ¶ Hippia. Iuuenalis. Promptius expediam, quot amauerit Hippia mœchos

6 ¶ Suetonius ſcribit Iulium Cæſarem diuortium feciſſe cum Pompeia vxore Q. Pompeij filia et Syllę nepte, ꝙ fama ferret, eam a P. Clodio inter ſacra bonę deę adulteratam,

7 ¶ Iulia Agrippina mater Neronis adulterij conſuetudinem fertur habuiſſe cū Domitiano. Iuuenalis. Quū tot abortiuis fœcundā Iulia vuluam ſolueret,

8 ¶ Homerus poetarum maximus natus eſt ex adulterio matris Critheidis, virginis Cumanę, Author Plutarchus.

9 ¶ Dauid lumen ſapientię et religionis ſpeculum cum Berſabea vxore Vrię adulterium commiſit, cui ſceleri adiecit ipſiꝰ Vrię mortem, quē bello perdēdū expoſuit.

10 ¶ Conradinus imp. Conradi filius, vt vxore comitis Caſertani potiretur, virū honoris ſpecie ablegauit.

11 ¶ Egica rex Hiſpanię faſillam ducē Tudenſem (vt eius vxore potiretur) interfecit

12 ¶ Hippomenes filiam Limonem in adulterio depręhenſam equo famelico deuorādam expoſuit. Ouidius in ibin. Solaq; Limone pœnam ne ſenſerit illam, Et tua dente ferox viſcera carpat equus. Idē. Vtq; nouū paſſa eſt genus Hippomeneia pœnę.

13 ¶ Quum turpiſſimum ſit ab his virtute nos ſuperari, quos antecellimus dignitate, nihilominus Ioannes duodecimus Pont. max. exuta morum honeſtate relegataq; verecundia greges meretricum aluit. Quibus flagiciis non defuit vltio. Ad extremum enim depręhenſus in adulterio ibidem interfectus eſt

14 ¶ Vgolinus Gonzaga princeps Mantuę cū Iſabella vxore Luchini Vicecomitis Italię moechatus eſt

¶ Ludouicum

¶Ludouicum Gonzagam in adulterio deprꝫhenſum Mantuani capite punierunt. 15

¶Meſſalina vxor Claudij Tiberij primo clam, mox paſſim quaſi iure adulterijs
vtebatur. Ex quo facto plures metu abſtinẽtes extincti ſunt. Dehinc atrocius accẽſa
nobiliſſimas quaſq; nuptas & virgines turpitudinis ſuę comites delegit, coegitq; ma
res vt adeſſent. Quod ſi quis recuſaret, ficto crimine in ipſum omnẽq; eius familiã
iubebat ſęuiri. Quinetiã (quod turpius eſt multo) prouocauit ad lecti paleſtrã vnã
ex ancillis, quæ meretricio quęſtu victum ſibi quęritabat. De hac Iuuenalis Saty. 6.
Claudius audi Quæ tulerit, dormire virum qũ ſenſerat vxor, Auſa Palatino tege=
tẽ pferre cubili Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos Linquebat, comite
ancilla non amplius vna, Et nigrum flauo crinem abſcondente galero Intrauit cali=
dum veteri centone lupanar, Et ſellam vacuã atq; ſuam/tunc nuda papillis Excepit
blanda intrantes, atq; æra popoſcit. Mox lenone ſuas iam dimittente puellas Tri=
ſtis abit, ſed quod potuit tãtum vltima ſellam Clauſit adhuc ardens rigidæ tentigi=
ne vuluę. Et laſſata viris nondum ſatiata receſſit.

¶Fabia Fabij Fabriciani vxor dum Petroniũ Valentinũ liberali forma adoleſcẽtẽ 16
(quocum adulterij conſuetudinẽ habebat) maxime deperiret, maritum interfecit,
vt adultero frueretur ſecurius. Plutarchus in Paral.

¶Plynius lib. 29. ait Vectium valentem medicũ fuiſſe adulterio Meſſalinæ impe= 17
ratricis nobilitatum.

¶Idem ait adulteria fuiſſe in domibus principũ, vt Eudemi in Liuia, Druſi Cæſa= 18
ris/& Valentis medici in Meſſalina.

¶Alcibiades Athenienſis cum Thimea Agidis regis vxore libidinari ſolitus eſt. 19
Author Plutarchus.

¶M. Varro apud Gelliũ teſtis eſt C. Saluſtiũ hiſtoriarum ſcriptorẽ deprꝫhẽſum 20
in adulterio ab Annio Milone / & loris cęſum, dataq; pecunia dimiſſum. Cicero im
properat ipſi Saluſtio, ꝙ paternã domum vendiderit, vt adulterij pœnã declinaret.

¶Cælius ſcribit Phaonem ſpectabili forma adoleſcentem a Mitylenęorũ mulieri=
bus ardenter adamatũ. Vnde factum, vt in adulterio deprꝫhenſus, iugularetur.

¶Hyettus vir quidam Argiuus, Molurum quendam in adulterio cum vxore de= 21
prꝫhenſum interfecit. Author Idem Cælius.

¶Phauorinus philoſophus quum Eunuchus foret / & Androgynus, adulteraſſe ta= 22
men viri conſularis vxorem creditus eſt. Idem Teſtis.

¶Qui imperatorum vitas ſcripſerunt, teſtantur Phocã imp. diuerſis adulterijs in= 23
famem fuiſſe.

¶Zoe imperatrix Romanũ Argyropylum maritũ interfecit, quo liberiꝰ mœcha= 24
retur cum Michaele Paphlagone, qui imperio ſucceſſit.

¶Conſtantinus Monomachus imp. concubinã egregia admodũ forma loco legiti= 25
mæ vxoris habuit, quam efflictim deperijt.

¶Corrupit Iulius Cæſar plurimas illuſtres fœminas, vt Poſthumiã Seruij Sulpi= 26
cij, Loliã Auli Gabini, Tertuliam M. Craſſi, & Cn. Pompeij Mutiã. Sed ante alias
dilexit M. Bruti matrem Seruiliam, cui & ſexagies ſeſtercium gẽmã mercatus eſt.
Corrupit quoq; Seruilię filiam Iuniam tertiam, M. Craſſi vxorem. Dilexit & regi=
nas, vt Euriem mauram Bogudis vxorẽ, ſed maxime Cleopatram, cum qua & con=
uiuia in primã lucem ſæpe protraxit, & eadem naue thalamoq; pene Aethiopia te=
nus Aegyptum penetrauit. Author Suetonius.

¶Exercuit & Auguſtus adulteria, vt cum Liuia, quam quum grauidã reddidiſſet, 27
tegẽdi ſceleris cauſa, nuptias feſtinauit, vt obiecit Antonius. Abduxit & fœminam

conſularem e triclinio, viro coram/quã rurſus ad conuiuium rubẽtibus oculis, & incõptiore capillo reduxit. Rem quoq; habuit cũ Tertulia/Terentilla/Druſilla/Saluia/& Citiſcenia. Author Suetonius.

29 ℂSaxo Grãmaticus ait Friggam Othimi Danorum regis vxorem cuidam familiarium ſe ſtupro ſubieceiſſe.

30 ℂGregorius Turonenſis ſcribit Deuteriam quandam fœminam a Theodeberto Francorum rege adulteratam.

31 ℂIdem ait Dagulphum abbatem in adulteria admodũ procliuem fuiſſe.

32 ℂScribit Macrobius Aeſopũ libertum demoſthenis conſciũ adulterij (quod cum Iulia patronus cõmiſerat) tortũ diuitiſſime perſeueraſſe nõ prodere patronũ, donec alijs conſcijs coarguentibus Demoſthenes ipſe fateretur.

33 ℂPlato in ſecundo de Rep. ſcribit Gygem ſtupraſſe Candaulis Lydorũ regis vxorem, quod & confirmat Herodotus.

34 ℂAripertus Clotarij filius Francorum rex/ob amorem in ancillas, cum vxore diuortium fecit.

ℂAlij Libidinoſi/& Laſciui.

1	Paſiphae	27	Surinas.		Aeſchylus.
2	Aiax	28	App. Claudius.	51	Luſius.
3	Cęlia.	29	Tigillinus.	52	Bagoas.
4	Alexander.	30	Papilus.	53	Cicero.
5	Hipparchus.	31	Hoſtius princeps.	54	Pindarus.
6	P. Clodius.	32	Agrippina.	55	Agathocles.
7	Q. Elaminius.	33	Eunus.	56	Crathis.
8	Iuliæ.	34	Sotades.	57	Pauſanias.
9	Palemon.	35	Socrates.	58	Proculus.
10	L. Papyrius.	36	Nero.	59	Heliogabalus.
	C. Plotius.	37	Galuia.	60	Auguſtus.
11	Philippus Macedo.	38	Timarchus.	61	Celmis.
12	Semiramis.	39	L. Torius.	62	Tiberius Cęſar.
13	Victorinus.	40	Sardanapalus.	63	Domitianus.
14	Ariſto.	41	Pygmalion.	64	Nicomedes.
15	Tullus Stellus.	42	Adoleſcens athenĩ.	65	Amythone.
16	Demetrius.	43	Ant. Caracalla.		Theleſippa.
17	Theodegoſillus.	44	Dionyſius iunior.		Megara.
18	Caligula.	45	Orpheus.		Athis.
19	Commodus.	46	Rufus.		Cidno.
20	Childericus.		Gallus.	66	Ariſtoteles.
21	Gordianus.	47	Cęſar.	67	Hercules.
22	Vgutius.	48	Thamyras.	68	Periander.
23	Xerxes.		Thalo.	69	Alchidas.
24	Meſſalina.	49	Cretenſes	70	Anthia.
25	Arellius.		Chalcidenſes.	71	Gemellus.
26	Craſſus.	50	Sophocles.	72	Catilina.

1 ℂPaſiphae Solis filia & vxor Minois regis Cretę, taurum ad coitũ vſq; fertur adamaſſe, ex quo & biforme illud mõſtrum Minotaurũ ſuſceperit. Propertius. Vxorẽ quõdam magni Minois (vt aiunt) Corrupit torui candida forma bouis. Idẽ lib. 3. Teſtis Cretęi faſtus quæ paſſa iuuenci Induit abiegnę cornua falſa bouis. Virgil. Et

fortunatam

fortunatam ſi nunq̃ armenta fuiſſent, Paſiphaen, niuei ſolatur amore iuuenci.
¶Fuit in Aiace Oilei filio tãtus libidinis feruor, vt temperare ſibi nequiuerit, quin 2
Caſſandram Priami filiam in templo Palladis oppreſſerit. Quo factum eſt, vt dea
iniuriam vlciſcente fulminatus ſit in mari cum aliquot alijs Græcis, vt docet Virgi-
lius libro primo Aeneid.
¶Immoderatam Cęlię libidinem notat Martialis lib. 7. Epigrã. ſcribens. 3

Das Cattis, das Germanis, das Cęlia Dacis/
Nec Cilicum ſpernis, Cappadocumq; toros.
Et tibi de Pharia Memphiticus vrbe fututor
Nauigat, a rubris & niger Indus aquis.
Nec recutitorum fugis inguina Iudęorum,
Nec te Sarmatico tranſit Alanus equo.
Qua ratione facis, quum ſis Romana puella?
Q; Romana tibi mentula nulla placet.

¶Herodotus apud Cęliũ teſtis eſt Perſas a Græcis didiciſſe pueris abuti. In quos 4
debacchari ſolitum Alexãdrum ſcripſit Athenęus, quum etiã Bagoan inſpectante
theatro vniuerſo ſuauiari plęrũq; non erubuerit. Contra tamen plęriq; ſentiunt, fe-
rũtq; tãta caſtitate prędítũ fuiſſe, vt præter vxorẽ, & Berſanen e Damaſco viduam
mulierem nullã aliam cõplexus fuerit.
¶Hipparchus Piſiſtrati filius, quũ Armodium/ & Ariſtogitonem excellenti for- 5
ma pueros per vim pędicaſſet, coniurationẽ in ſe cõcitauit. Iuuenes enim probrum
ęgreferentes non prius finẽ inſidijs fecerunt/q̃ eum de medio ſuſtulerint, libidinem
hoĩs, magis q̃ tyrannidem pertęſi. Author apud Volaterranum Thucydides.
¶Iam docuimus, quomodo P. Clodius pręter ſtupratas ſorores, mulierẽ mentitus 6
inter publicas bonę deę cęrimonias ad Pompeiã Q. Pompeij filiã furtim penetra-
uerit, eamq; adulterauerit.
¶Q. Flaminius vir cõſularis puerũ impudice deperijt, adeo vt quocũq; proficiſce 7
retur, nunq̃ ab eius latere diſcederet. Quoq; magis inſeruiret amaſio, quendã in cõ-
uiuio ſecuri percuſſit, quum puer aliquem ſe præſente optaſſet interfici, licet hoc in
fœminę gratiam factum dicant nõnulli.
¶Coactus eſt Auguſtus Iulias filiam/ & neptẽ oĩbus libidinũ probris cõtaminatas 8
relegare. Conſtat filiam infamem fuiſſe vulgatis per vrbem adulterijs.
¶Ferunt Palemonem Grammaticum flagraſſe libidinibus in mulieres vſq; ad oris 9
infamiam.
¶L. Papyrius Publium adoleſcẽtem in vinculis tenebat & afficiebat plagis, ꝗ eius 10
ſtuprum pati nollet. Re ad Senatum delata dãnatus eſt Papyrius/ lata lege, ne quis
in corpora libera ob æs alienum ius haberet. ¶Idem in T. Veturium adoleſcentem
feciſſe dicitur C. Plotius.
¶Habuit Philippus Macedo Alexandrum adoleſcentem Olympiadis vxoris ſuę 11
fratrem non ad alium vſum/q̃ ad ſtupri conſuetudinem.
¶Semiramis Aſſyriorum regina, quę maſculam virtutẽ ſemper fere prę ſe tulit, & 12
omnium calculis laudata eſt, ad extremũ tantis delicijs tantoq; pruritu libidinis in-
caluit, vt mortuo marito non admiſerit ſolũ, at etiam prouocauerit plęroſq; ex ſuis
militibus, qui forma eſſent elegantiore, quos poſtea crudeliter necabat. Produnt et
nõnulli eam a Nino filio interemptam, quum eius congreſſum appeteret. Et (quod
omnium longe turpiſſimum eſt) equum ab ea adamatum vſq; ad coitum, Iuba te-
ſtis eſt apud Plynium.

13 ℂVictorinus tyrannus (qui Galeni tēporibus Gallias rexit) cauſa libidinū in matronas interfectus eſt apud Agripinam.

14 ℂAriſto Epheſius genus fœmineum peroſus cum aſina concubuit, ex eoq́; cōcubitu genita eſt puella, cui a cruribus aſininis nomen inditū eſt Onoſceli. Author Plutarchus in Parall.

15 ℂIdem ait Publium Stellum (quem Fuluium alij vocant) mulierum odio equæ ſe cōmiſcuiſſe, ex qua formoſam ſuſceperit puellam, Hipponam nomine.

16 ℂDemetrius Poliorcetes Antigoni filius Democli laudabilis formę adoleſcentulo ſtuprū inferre voluit. Quod quum per inualidas ętatis vires puer nō poſſet aliter effugere, in proximū feruentis aquę lebetē ſe coniecit, ibiq́; mortuus eſt. Idem Demetrius Lamię alijſq́; ſcortis talenta.250.erogauit. Author Plutarchus.

17 ℂNon erubuit imperator Caligula ſororibus ſuis cōgredi, quarum ambas exoletis ſuis proſtrauit, quo facilius eas in cauſa Aemylij condemnaret / tanq̄ adulteras. Liuiam Horeſtillam C. Piſoni nuptam, ſibi iunxit, & intra biennium repudiauit, repudiatā relegauit. Loliā Paulinā C. Memmio ablatā coniunxit ſibi, breuiq́; miſſam fecit, interdicto cuiuſq́; in perpetuū coitu. Ceſoniā adamauit, quam amicis plęrūq́; oſtendit nudā. M. Lepidū & M. Neſtorem Pantomimū dilexiſſe fertur cōmercio mutui ſtupri. Val. Catullus conſulari familia iuuenis, ſtupratū ſe ab eo & latera ſibi contubernio eius defeſſa vociferatus eſt. Author Suetonius.

18 ℂCommodus imperator ſorores conſtuprauit, ſuaſq́; cōcubinas videns / ac volens ab amicis conſtuprari paſſus eſt. Adoleſcens infamauit omne genus hominū, quod erat ſecum, & ab oībus eſt infamatus. Habuit in delicijs homines appellatos noībus verendorū vtriuſq́; ſexus, quos libētius oculis ſuis applicabat. Author Lampridius.

19 ℂIdem Cōmodus cum 200. concubinis, quas ex matronarum meretricūq́; delectu ad formę ſpeciē cōſtituerat / ac trecētis alijs puberibus exoletis (quos ex plebe & nobilitate collegerat in palatio) bacchabatur & laſciuiebat.

20 ℂChildericus Francorum rex ob libidinem in matronas regno pulſus eſt, demum tamen reſtitutus.

21 ℂGordianus Iunior (qui cū patre imperauit) totus fuit mulieroſus / ac libidini deditus. Concubinas habuit 22. & ex omnibus liberos. Vnde & Priamus ſui ſęculi vocatus eſt, & a nullis per cauillum Priapus. Author Capitolinus.

22 ℂVgutius princeps Florentinus interfectus eſt a ciuibus, ob procliuem in fœminas libidinem.

23 ℂXerxes rex Perſarū eo laſciuiæ ſe demiſit, vt Spintrijs nouarūq́; voluptatum repertoribus prēmia conſtituerit. Author Val. Maximus.

24 ℂMeſſalina Claudij Cęſaris cōiunx ad certamen veneris elegit nobiliſſimā ex proſtitutis ancillā mercenariæ ſtipis, eāq́; die / ac nocte ſuperauit, quinto / ac viceſimo concubitu. Author Plynius lib. 10. cap. 62. Prius citauimus Iuuenalis carmen, de hac inſatiata eius libidine. Vide in adulteris.

25 ℂIdem Plynius ſcribit Arellium celebrem fuiſſe Romæ pictorē paulo ante diuū Auguſtum, qui ſemper alicuius amore fœminæ flagrauerit.

26 ℂCraſſus Romanorū ditiſſimus vni e fratribus mortuo illius vxori congreſſus eſt, et ex ea filios aliquot procreauit. Author Plutarchus.

27 ℂSurinas Parthorum ditiſſimus & ſecūdus a rege, ducentas pellices habebat in caſtris. Idem Author.

28 ℂAppius Claudius decēuir Virginiā puellam plebeiā, ſed forma excellentē (quā Virginius pater L. Icilio Tribunicio viro & expertæ virtutis homini deſpōderat)

per vim

per vim ſtuprauit, quum nec precio/ nec ſpe poſſet allicere. Quę fuit cauſa abrogãdi magiſtratus decemuirorum, quemadmodum reges prius ob ſtupratam Lucretiam eiecti fuerant. Author Liuius/ & Cicero lib. 2. de finibus.

¶ Tigillinus fuit quiſpiam inter Romanos vitæ corruptiſſimæ, qui per impudicitiam multa a Nerone conſecutus eſt, quem ad omne corruperat. 29

¶ Martialis lib. 7. taxat Papillum quẽdam velut cunnilingum/ & irrumatorem. 30

¶ Hoſtius princeps quidam fuit obſcœnitatis perditiſſimę, pręferuidęq; libidinis/ 31 Auguſti tẽporibus, vtriq; Veneri maſculæ ſcilicet & muliebri deditiſſimus, qui fecit ſpecula eius notæ, vt imagines multo redderent maiores. Quum ergo Veneri ſe daret, ea ita diſponebat, vt quũ virum pateretur, oẽs admiſſarij ſui motus in ſpeculo videret/ ac deinde falſa ipſius mẽbri magnitudine tanq̃ vera gauderet.

¶ Aggrippina filij Neronis concubitum deſyderaſſe fertur. 32

¶ Auſonius inuehitur ſuis carminibus in quendam Eunum, quem vt ligurritorem 33 et irrumatorem taxat.

¶ Sotades poeta fuit iãbographus impuriſſimus, qui verſus adeo Pathicos, Cynœdicãq; Venerem ſpirantes cõſcripſit, vt ab eius lectione caſti abhorrerẽt oculi. Quo 34 factum eſt, vt Sotadica poemata prouerbio locum fecerint. Politianus in Nutricia. Pars quoq; Sotadicos ceu proſtituere Cynœdos.

¶ Conuenit inter multos Socratem (qui tamen Apollinis oraculo mortaliũ ſapientiſſimus eſt habitus) Athenis in ius fuiſſe vocatum, & ab Anyto accuſatum, ꝙ puerorum mores corrũperet. Quod etiã Tertullianus confirmat. 35

¶ Quum multa ſint exẽpla crudelitatis in Nerone, libidinis quoq; nõ pauciora turpiſſimam eius vitã infamãt. Quorum hæc pręcipua. Rubrię veſtali virgini vim intulit. Puerum Sporũ exectis teſtibus in muliebrem naturã trãſfigurare conatus eſt, quem & ſolemni nuptiarum officio ad ſe cum dote perductum pro vxore habuit. Propterea emanarat iocus, bene agi potuiſſe cũ rebus humanis, ſi Domitius eius pater talem habuiſſet vxorẽ. Pręterea matris concubitũ appetijt, cum qua (dum in lectica vna veheretur) libidinatus eſt. Viros & fœminas ad ſtipites quãdoq; deligauit, vt eorũ inguina & inuaderet & delamberet. Doryphoro liberto (ſicut ipſi Sporus fecerat) denupſit, voces/ & eiulatus/ vim patiẽtium virginũ imitatus. Hęc Trãquillus. De hac eius portẽtoſa libidine Cor. Tacitus abunde ſcribit. 36

¶ Fuit Galuia Criſpillina magiſtra libidinum Neronis, digna diſcipulo magiſtra. 37 Author idem Tacitus.

¶ Aeſchines criminoſa & virulenta oratione Timarchum de impudicitia accuſa= 38 uit, apud Athenienſes.

¶ Cicero lib. 2. de finibus ait L. Torium Balbum ita vixiſſe, vt nulla tam exquiſita 39 poſſet inueniri voluptas, qua non abundaret.

¶ Omnes libidinum voluptates experiri voluit Aſſyriorũ rex Sardanapalus, dum 40 viriles peroſus tunicas, in mulierem ſe transformauit, relictaq; regni cura, laſciuiæ ſe totum deuouit/ ac perdendum cõmiſit.

¶ Quid iam mirũ debet videri, ſi concinna & elegans puellarũ forma viros torreat, 41 et ad Venerem titillet, quum etiã reperiatur, qui inanimatarũ rerũ amore/ & deſyderio intabuerint? Aiunt eni Pygmalionẽ quẽdam fuiſſe, qui ſtatuã formoſam dilexerit, eãq; ceu egregiam aliquã Nymphã/ & frequentibus oſculis ſuauiatus ſit, & lecto dignatus. Vnde Quintianus in Cleopoli. Concedat honori Pygmalion, licuit cui eburnea mẽbra puellæ Complecti, & pulchro cõponere corpora lecto.

¶ Adoleſcens quoq; Atheniẽſis ſpecioſum fortunæ ſimulachrum, ad tantam ada= 42

mauit inſaniam, vt ipſum & arctiſſime complecteretur, & ſuauiaretur blandiſſime. Quo deſyderio quum indies acrius intabeſceret, impatiens amoris perrexit ad ſenatum, extentiſq; precibus rogauit fieri ſibi ſtatuæ poteſtatem, largũ auri cumulum paratus erogare. Qua in re quum repulſam paſſus eſſet, ad ſtatuam ipſam corpus confodit.

¶Eſt & aliud ſimile exemplũ apud Plynium de puero, qui Praxitelis ſimulachro congreſſus ſit, Cuius concubitus relictæ maculæ fuerunt indices. De hoc Quintianus. Cedat Praxiteles, cuius muliebris imago procacem Impulit ad coitũ iuuenem.

43 ¶Antonius cognomento Caracalla Iuliam Nouercam in matrimoniũ duxit.

44 ¶Dionyſius iunior quum ſe in locrenſium vrbem contuliſſet, per ſummã lęticiam virgines eius loci conſtuprabat, quas pulſo paulopoſt in exilium tyrãno ciues peremere impactis ſub vngues acubus, oſſibuſq; in mortario attritis. Author Cęlius.

45 ¶Ferunt Orpheum Thraca deteſtandæ in mares libidinis principẽ & repertorem fuiſſe, quũ tamen aſpernaretur fœminas. Vnde Ouidius lib. 10. Meta.

Ille etiam Thracum populis fuit author, amorem
In teneros tranſferre mares, citraq; iuuentam
Aetatis breue ver, primos decerpere flores.

46 ¶Catullus Rufi cuiuſdam Bononienſis libidinẽ a marulẽte lacerat, ꝙ mulieris magę os irrumaret. ¶Satyrus felle aſpergit quẽdam Gellium patrui ſui irrumatorem, matriſq; & ſororis ſtupratorem. ¶Conuicijs quoq; proſcindit Gallum quendam, qui vt facilius poſſet fratrum ſuorum liberos & vxorem in ſuam libidinem allicere, ipſe leno eos ſtupra committere docuit. Hęc autem Catulli verba. Gallus homo eſt bellus, nam dulces iũgit amores Cum puero, vt bello bella puella cubet, Gallus homo eſt bellus, nec ſe videt eſſe maritum, Qui patruus patrui monſtret adulteriũ.

47 ¶Nihil prope (quod virũ perfectũ deceat) Cæſari defuiſſet, ſi pudicitiæ famam ſeruaſſet tenacius. Verũ ſeu malis artibus, ſiue natura hoc Cacoethes peſtilenſq; virus ei vſq; adeo inhęſit, vt Curio pater quadam eum oratione omnium mulierũ virum & omnium virorum mulierẽ appellauerit. Quod (vt cętera taceamus exempla) portentoſam eius libidinem ſatis arguit.

48 ¶Sunt qui dicant Thamyram primum flagitioſis puerorũ amoribus, ac pręposteri concubitus fœditate pollutum, quum cœpiſſet efflictim deperire Hymenæum Calliopes, & Magnetis filiũ. Alij tamen Thaloni Cretenſi rei tam probroſæ initia contribuunt, qui Rhadamanthum adamarit.

49 ¶Ariſtoteles prodit permiſſam fuiſſe in Creta maſculam Venerem, lata quoq; de hoc lege. Traditum eſt, & Chalcidenſes in Euboia, pueriles amplexari amores ad ſtuporem vſq;.

50 ¶Sophocles & Aeſchylus hac peſte famã ſuã corruperunt, non tacẽtibus theatris.

51 ¶Luſius Marij ex ſorore nepos, quũ Trebonio pudicæ ſanctitatis militi vim & ſtuprum vellet inferre, ab eodem interfectus eſt.

52 ¶Deuinxit ſibi Alexãdrum Bagoas ſpado, nec alio obſequio, q̃ impudica ſui corporis copia. Propterea quum Orſines Perſa nobiliſſimus Alexandrum eiuſq; amicos muneribus cumularet, ſoli Bagoæ nihil honoris detulit. Rogatus cauſam, reſpõdit ſe amicos regis non ſcorta colere.

53 ¶Saluſtius impingit Ciceroni, ꝙ filiam habuerit pellicem matris, Sed inimici verba fidem non capiunt.

54 ¶Teſtatum eſt Græcorum monumentis Pindarum nouem lyricorum principem in gremio dilecti pueri mortuũ in gymnaſio repertum.

¶Ferunt

¶Ferunt & Agathoclem Siciliæ tyrannũ forma & venuſtate corporis pręeminẽtẽ 55
diu vitam ſtupri patientia exegiſſe. Propterea Timęus dixit illũ primęuo ætatis flo
re ſcortum promiſcuũ, impudentiſſimo cuiq; expoſitum.

¶Crathis paſtor quũ in venerem eſſet procliuior, Capram omniũ formoſiſſimam 56.
deperire cœpit, cui congrediebatur frequẽter, demũq; vti amicam grate amplexa-
batur, cum multa ſuauiatione. Quod contemplatus Hyrcus zelotypiæ œſtro con-
citatus, dormientem Crathim cornibus inuaſit & interfecit. Hoc ex Græcis aduo-
cant Cęlius et Volaterranus.

¶Pauſanias dux Lacedęmonius Argillum forma conſpicuũ adoleſcẽtem mire di- 57
lexit, ſed amore Venereo. Habebat eni puerũ pro ſcorto.

¶Proculus imperator centum Sarmatas virgines bello captas intra dies 15 (vt ipſe 58
gloriabatur) grauidas reddidit, magno libidinis argumento.

¶Collegit Heliogabalus naturæ monſtrum lenones / meretrices / exoletos / & ſub- 59
actores prope innumeros, quibus adiecit naſatos homines .i. mutoniatos, quoniã his
ad libidinem / & flagitiũ vtebatur ſceleſtiſſime. Quocirca Lampridius ad Conſtan-
tinum imperatorem, de prodigioſa eius Venere ſcribẽs ait. Quis ferre poſſet prin-
cipem per cuncta caua corporis libidinẽ recipientẽ, quũ ne beluã quidẽ talẽ quiſq̃ fe
rat Romæ? Habuit inſuper emiſſarios, quibus nihil aliud erat negocij, niſi vt bene
naſatos perquirerent, eoſq; ad aulã perducerent, vt illis ſe cõpollueret.

¶Ferunt Auguſtum inter duodecim Catamitos, totidẽq; puellas accubare ſolitũ. 60
Idem abiecta vxore Scribonia, amore alienæ coniugis poſſeſſus, Liuiã quaſi marito
concedẽte ſibi coniunxit. Quũq; eſſet luxuriæ mancipium, eius tñ vicij ſeueriſſimus
fuit vltor. Teſtis Sex Aurelius. M. Antonius dicebat eũ adoptionẽ auũculi ſtupro
meruiſſe. Fertur & Aulo Hircio in Hiſpania trecentis milibus nũmum ſe ſubſtra-
uiſſe. Idẽ ſolitus eſt ſuburere crura nuce ardẽti, quo mollior pilus ſurgeret.

¶Celmis vnus fuit ex Idęis Dactylis, qui matrem deorum Rheã violauit ſtupro. 61

¶Tiberius Cęſar authore Tranquillo ſellariã excogitauit ſedem arcanarum libidi 62
num, In quã accerſiti puellarum / & exoletorum greges / monſtruoſiq; cõcubitus re-
pertores triplici ſerie connexi inceſtarent ſe corã ipſo. In ſyluis quoq; Venereos lo-
cos cõmẽtus eſt, quibus impenetrabat proſtãtes. Inſtituit & pueros primę teneritu-
dinis (quos piſciculos vocabat) vt natanti ſibi inter fœmina verſarentur / ac luderẽt,
lingua morſuq; ſenſim appetentes, Eoſq; quaſi infantes firmiores / nec dum tamen
lacte depulſos inguini ceu papillæ admouebat. Fertur & in ſacrificando / quondam
facie miniſtri Acerrã pręferentis nequiuiſſe abſtinere, quin pene vix dum re diui-
na peracta ibidem ſtatim ſeductũ cõſtupraret, fratrẽq; eius tibicinem, quibus tamẽ
poſtea crura infregit, ꝗ flagitium mutuo exprobrabant.

¶Exercuit imperator Domitianus aſſiduitatẽ nimiæ lididinis, quã Clinopalen .i. 63
lecti paleſtrã vocabat. Inter vulgatiſſimas meretrices quandoq; nataſſe dicit. Fra-
tris filiam adhuc virginem alteri collocatam vltro corripuit.

¶Nicomedes rex Bithynię ſtuprum Cæſari intulit, non ſine maxima vtriuſq; no- 64
ta, theatriciſq; cõuicijs. Extant enim C. Licinij verſus. Bithynia quicquid & pędica-
tor Cæſar vnq̃ habuit. Dolobella quoq; Cæſarem ipſum pellicem reginę vocabat.
Curio ſtabulũ Nicomedis / et Bithynicam fornicem. Et Bibulus proſcripſit colle-
gam ſuũ Bithynicam reginã, cui dicebat regem antea fuiſſe cordi, nũc eſſe regnum.
Et C. Memmius obiecit ad ciathum & vinum Nicomedis ſtetiſſe, cũ reliquis exo-
letis pleno conuiuio accubantibus. Gallico deniq; triũpho milites eius inter cætera
carmina illud pronunciauerunt. Gallias Cęſar ſubegit, Nicomedes Cęſarem.

65 ¶Amythone, Theleſippa/Megara/Atthys/Cidno, ancillę fuerunt Sapphus, qui-
bus Sappho ipſa ad lididinē vtebatur. Eas eni ſubagitabat/& mutuo ab eis patieba-
tur. Vnde in eius epiſtola ad Phaonem legitur. Vilis Amythone/vilis mihi candi-
da Cidno, Non oculis grata eſt Atthys, vt ante meis.
66 ¶Fuit Ariſtoteles in amore tam infelix, vt pellici ſacra faceret.
67 ¶Hercules tanta in fœminas licētia fuiſſe fertur, vt quinquaginta virgines vna no-
cte dicatur ſtupraſſe. Author Io.fr.Mirandula.
68 ¶Periander Corinthius (qui tamen inter ſeptem ſapiētes Gręciæ numeratus eſt)
rem habuit cū Meliſſa vxore, vel (vt alijs placet) meretrice mortua. Author He-
rodotus.
69 ¶Alchidas Rhodius formoſo cuidā ſimulachro ſe cōmiſcuit, reliquitq; indices tā
immoderatę libidinis maculas. Author Plynius.
70 ¶Anthia vxor Prœti regis Argiuorū Bellorophōtem ad ſtuprū voluit inducere.
71 ¶Gemellus Tribunitius lupanar domi ſuæ inſtituit, in quo Mutiam/& Fuluiā fœ
minas illuſtres, nobilēq; puerum Saturninum proſtituit.
72 ¶Fecit Catilina multa ſtupra/cum virgine nobili/&'cum ſacerdote Veſtę. Poſtre-
mo vt Aurelia Oreſtilla frueret͛, filium eius veneno ſuſtulit, q; is iam adultus ter-
rori eſſet matri, ne ſecundum nuberet.

¶Amatores quorūdam animalium
et aliarum rerum.

¶Semiramis adamauit equū, vt diximus. ¶Paſiphae taurum. ¶Ariſto Epheſius
aſinę ſe cōmiſcuit. ¶Fuluius equę. ¶Hortenſius orator amauit Murenā, quā atra-
tus multos dies fleuit. ¶Ariſtomachus ſolēſis tāto apum amore captus eſt, vt duo-
de ſexaginta annis nihil aliud fecerit. Hyliſcus quoq; Thaſius apes coluit in deſer-
tis. ¶Morum arborem ætate Plynij adamauit Paſſienus Criſpus, bis conſul/oſcu-
lari/complectiq; eam ſolitus/atq; etiam cubare ſub ea/vinumq; illi affundere.
¶Multorū quoq; literis proditum eſt amatam a Xerxe platanum. ¶Iam diximus
Crathidem paſtorē amore Capræ exarſiſſe, Puerū Atheniēſem/& Pygmalionem
ſtatuas adamaſſe, Alchidā Rhodium ad ſtatuam ſe polluiſſe. ¶Iunius Piſciculus
ſimulachrum vnius e Theſpiadibus pari feruore complexus eſt. ¶Antonia Druſi
Murenā adeo dilexit, vt ei inaures & monilia addiderit. ¶Cypariſſo tantus fuit in
Ceruam amor, vt ea mortua/prę dolore quoq; expirauerit. ¶Pontius Pylatus lega-
tus Caij principis, imagines Atalātæ & Helenę nudas a Cleophanto Corinthio pi-
ctas earum libidine captus, rapere conatus eſt.

¶Amatia diuerſis ani-
malibus.

¶Egeſidemus apud Plynium teſtis eſt Hermiā puerum adamatum a Delphino
vectūq; per maria. Quūq; tempeſtate ſuborta perijſſet Hermias, amaſij perditi do
lore Piſcem in ſicco expiraſſe. ¶Varia ſunt ibidem exēpla/de pueris ab huiuſmodi
piſcibus adamatis. ¶Argis puer Olenus nomine adamatus eſt ab anſere. ¶Glauce
quędā cythariſtria ab Ariete. ¶Lacydi philoſopho anſer adhęſit perpetu9 comes/
nuſq̄ ab eo nō in publico/non in balneis/non noctu/non interdiu digreſſus. ¶Apud
Cilicię Solos/Xenophōtis puerū forma pręcellētem dilexit canis. ¶Spartæ quoq;
adoleſcentē Graculus. ¶Nicander apud Cęliū teſtis eſt gallo gallinaceo eſſe amo-
ris intellectum in hominē. Quod ne cui videatur fabuloſum, ait Secundū (qui pin-
cerna regius fuit in Bithynia) a Gallo amatum eximie, cui nomen foret Centaurus.
Pueri nomē fuit Amphilochus, genere Olenius. ¶In Leucadia virginem in tātum
adamauit

adamauit Pauo, vt ea mortua cõmoreretur. ℂEducata a virgine apud Seſton vrbẽ Aquila retulit gratiã, aues primo/mox deinde venatus aggerens. Quin dum mortuæ virginis cremarentur oſſa, in defunctæ rogũ ſe coniecit volucris/ ſimulq; cõflagrauit. Author, Plynius lib. 10, capi. 5. ℂVrſus filiã cuiuſdã patriſfamilias in agro Suetico, cũ ancillulis luſum egreſſam/deturbatis comitib⁹ rapuit/exceptãq; vnguibus prę ſe leniter ferẽs, ad notã nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggreſſus / petitã laniatu prędam in vſum nefarię libidinis vertit. Effectus eni ex raptore amator, famẽ cõcubitu ſoluit/ardorẽq; gulę/Veneris ſatietate penſauit. Author Saxo Grãmaticus lib. 10. Hiſtoriæ Danicæ.

ℂZelotypi.

CYrce filia ſolis Venefica ęgre ferens Scyllã Nymphã amatã a Glauco deo marino/fontẽ (quo illa ſe lauare cõſueuerat) infecit venenis. Quo factum eſt, vt Scylla in monſtrum marinum ſit conuerſa.

ℂPhanus quũ vxorẽ haberet adulterij ſuſpectã, atrij fores ſic occluſit, vt non niſi cum ſtridore ſonituq; poſſent aperiri. Verum quum illa per tegulas adulterum intromitteret, vicini per iocum dicebant. Phani hoſtium. Quo prouerbio innuebant aliquid ſeruatum fruſtra.

ℂProcris ſuſpicata maritũ Cephalum alterius fœminæ amore captum/eundem in ſyluas ſecuta eſt/delituitq; in dumis, vt obſeruaret clanculum, quid maritus faceret. Quum autem vepres (in quibus latebat) aliquãtum mouiſſet / Cephalus arbitratus eſſe feram/eam iaculo confodit. Plutarchus in Parall. idem memorat de vxore Cyanippi/& vxore Aemylij adoleſcentis.

ℂDirce vbi ſenſit maritum ſuum Lycum amore Antiopæ captum / puellã raptam tauri ceruicibus alligauit. Quo tormento cruciata Antiope/tantiſper vociferata eſt, dum a vicinis ſit concurſum.

ℂMemmius Romanus quũ ageret Tarracinę, deperibat in quendã muliereculã nõ ſine Largio quodã riuali. Cum hoc igitur quũ aliquãdo rixa incidiſſet/eo iracundię prouectus eſt Memmius, vt ipſi Largio brachium mordicus arripuerit. Vnde fluxit adagium in vulgus. Lacerat lacertum largi mordax Memmius.

ℂHelena poſt mortem Menelai a Megapentho/& Nicoſtrato filijs Oreſtis fugata in Rhodum/ad Polyzo vxorẽ Tlipolemi peruenit, quę iuſſit eam arbori ſuſpendi ob viri Zelotypiam.

ℂCaſtiſſimi.

1	Penelope.	14	Hippolytus.	28	Xenocrates.
2	Daphne.	15	Origenes.	29	Dula.
3	Biblia.	16	Publius.	30	Euphroſina.
4	Aſbylus.	17	Pauſanias.	31	Edeltrudis.
5	Cęſtus.	18	Sophronia.	32	Eduardus tertius.
6	Lucretia.	19	Spurina.	33	Petrus Vrſeolus.
7	Alexander.	20	Veturius.	34	Vandegiſillus.
8	Democles.	21	Zenobia.	35	Fara.
9	Amœbeas.	22	Amos.	36	Vvenceſlaus.
10	Apollonius.	23	Amianus.	37	Cazinitus.
11	Clitomachus.	24	Alfonſus.	38	Henricus primus.
12	Chryſanthus.	25	Etelfrida.	39	Iulianus martyr.
	Daria.	26	Bellorophon.	40	Iſacius.
13	Ictus.	27	Baldraca.	41	Ludouicus epiſcopus.

42	Triptolemus.	60	Pub.Attilius.	74	Anna.
43	Sulpitia.	61	Hippo.	75	Eſſenij.
44	Melanio.	62	Theutonicę mulieres	76	Timoclia.
45	Rhodogune.	63	Amator.	77	Damon.
46	Pontia.	64	Leo Pont.	78	Cyane.
47	Scipio.	65	Benedictus abbas.	79	Medulina.
48	C.Gracchus.	66	Auguſtinus.	80	Abſalon.
49	Chię mulieres.	67	Ioãnes Anachoreta.	81	Conſtantinus imp.
50	Trebonius.	68	Arſenius.	82	Hieron Syrac.
51	Euripides.	69	Pion.	83	Marcia.
52	Iulianus imp.	70	Vrſinus.	84	Eugenia.
53	Syritha.	71	Hilario.	85	Ioãnes Malateſta.
54	Dryas.	72	Euagrius.	86	Ludouic⁹ Seneſchall⁹
55	Patauinæ.		Bernardus abbas.	87	Fr.Gonzaga.
56	Diogenes.		Aniumarus.	88	Rodulphus Gõzaga.
57	Pontius Aufidianus.		Franciſcus Aſiſias.	89	Paſtor.
58	Pub.Meuius.	73	Iudich.	60	Hugo Carthuſienſis.
59	Q.Fab.Seruilianus.				

1 PEnelope Icari filia nullis procorũ blandimẽtis/nullis pollicitationibus adduci potuit, vt abſente per viginti annos marito Vlyſſe / caſtitatem corrũperet. Vnde Propertius lib.3. Hæc etiã clauſas expugnant arma pudicas, Quæq; terunt faſtus Icarioti tuos. Idẽ. Nec fida Euadne/nec pia Penelope. Idem lib.2. Penelope poterat bis denos ſalua per annos Viuere/tam multis fœmina digna procis. Ouidius libro.3. Eleg. Penelope manſit (q̃uis cuſtode careret) Inter tam multos intemerata procos.

2 ¶ Daphne Penei filia fuit ſeruandę caſtitatis adeo ſtudioſa, vt procos oẽs reiecerit, ipſumq; Apollinem q̃uis perpetua iuuenta/intonſiſq; crinibus ſpecioſum. Ouidius lib.1. Meta. Multi illã petiere/illa auerſata petẽtes Impatiens/ experſq; viri nemora auia luſtrat. Nec quid Hymen/quid amor/quid ſint connubia, curat.

3 ¶ Biblia vxor Duilli Romani (qui primus nauali certamine triũphauit) tantę fuit pudicitiæ, vt ſuo ſęculo caſtitatis norma/& ſpeculum videretur.

4 ¶ Plato de Rep. teſtis eſt Aſbylum athletã Crotoniatã perpetua virginitate præditum fuiſſe ob ſtudium curſus.

5 ¶ Martialis lib.8. Cęſti pueri caſtitatẽ/& formam cõmendat his verbis. Quãta tua eſt probitas/quãta eſt pręſtãtia formę Cęſte puer/puero caſtior Hippolyto. Te ſecum Diana velit/doceatq; natare, Te Cybele ſecum vellet habere Phryga.

6 ¶ Lucretia ob acceptum a Tarquinio ſtuprum/temeratãq; pudicitiam/ facinus ſua morte vindicauit.

7 ¶ Alexandrum Macedonem ſunt qui libidinis arguant, Contra tamen reperiuntur exempla, quæ hoc ipſum refellant / & in eo doceãt caſtitatem. Nam & victi Darij vxorem filiaſq; captiuas non ſolum non corrupit/at etiã edicto cauit, ne quis aliquid in eas moliretur. Pręter vxorem & Berſanen e Damaſco viduam/ac regiam mulierem/nullam aliam complexus eſt. Puerorum inſuper abſtinentiſſimus, quorum viginti millia ad militarem diſciplinam/iubebat erudiri, quum tamen ætatis illius homines maſcula/& prępoſtera libidine paſſim obbruteſcerent.

8 ¶ Democles puer dubium maiore pudicitia/an forma corporis elegantiore, quum

videret ſe

videret ſe ad ſtuprum ſolicitari a Demetrio Poliorcete / nec aliter vim tyranni importunã poſſet effugere, in proximũ feruentis aquę lebetē ſe coniecit, ibiq; ad mortē durare maluit / q̃ quid inhoneſtum perpeti. Teſtis Plutar.

¶ Amœbeas citharœdus tāta fuit caſtitate, vt vxorē (quam habebat formoſam) nunq̃ attigerit. 9

¶ Apollonius Tyanęus philoſophus a puero titillationes Venereas adeo repreſſit / et contudit, vt prę̃ſignis in eo noſceret caſtitas, a qua nunq̃ poſtea reclinauit. 10

¶ Fuit in Athleta Clitomacho tanta caſtitas, vt ſi forte canes vidiſſet coeuntes, ſtatim vultum auerteret. 11

¶ Cryſanthus Alexādrinus eiuſq; vxor Daria noīe virgines mãſerunt in coniugio. 12

¶ Ictus Tarētinus athleta nobilis, quū certo ſciret corporis vires euernari libidine, toto vitę tēpore durauit expers veneris, vt paleſtricis ludis eſſet accōmodatior. 13

¶ Hippolytus Theſei filiꝰ, quum a Phędra nouerca adamaretur ſupra fidem / nullis tamen precibus adduci potuit, vt ei congrederetur. Seneca. Exoſus omne fœminæ nomen fugit Immitis annos celibi vitę dicat. 14

¶ Origenes Adamantius virilia ſibi amputauit, ne moleſtam ſibi Venerem experiretur. Imitatus Hierophantas Athenieſium ſacerdotes, qui ſorbitione Cicutæ ſe caſtrabant, quo mundius in ſacerdotio viuerent. 15

¶ Publius adoleſcēs L. Papyrij cliens / & libertus, quū dñi ſtuprū pati nollet, in vincula / & carcerē cōiectus / & multis poſtremo plagis affectus eſt. Malluit tamē egregius adoleſcens oīa tormēta corporis experiri / q̃ prępoſtera illa Venere cōtaminari. 16

¶ Pauſanias Macedo per vim ſtuprum paſſus ab Attalo, ꝓuocauit ad Philippum, iniuriā q; non ſine magna querimonia ad eum detulit. Quem quū ridentem facinus eoq; riſu probantem conſpiceret, iram in eum conuertit, exegitq; vltionē ab iniquo iudice, quā a ſtupratore non poterat. Trogus author. 17

¶ Sophronia Romana mulier, quū vim & ſtuprum Decij principis nō poſſet effugere / gladiū mariti conſenſu arripuit, eoq; corpus ſibi confodit. 18

¶ Spurina adoleſcēs, quum egregia ſua forma decoroq; aſpectu viros / & mulieres ad libidinem cōcitaret, faciem / & pulchritudinem oris / ſpōte vulneribus deformauit. Author Val. Maximus. 19

¶ Veturius carcerem / plagas / diuerſaq; tormenta maluit pati / q̃ Cęlio Plocio ſtuprandum ſe cōmittere. 20

¶ Zenobia regina Palymireorum / tanta fuit caſtitate, vt ne cum viro ſuo quidem / niſi prolis cauſa congrederetur. 21

¶ Amos Aegyptius / mulieri (quā in matrimonium duxerat) nunq̃ cōgreſſus eſt, quinetiam eidem amorem virginitatis in animum induxit. 22

¶ Amianus Alexandrinus epiſcopus / beati Marci Euangeliſtæ diſcipulus oculum ſibi perforauit, ꝙ intuitu parum pudico tranſeuntes fœminas aſpexiſſet. 23

¶ Alfonſus ſecundus Alfonſi Catholici nepos / & Hiſpaniæ rex nunq̃ vxori congreſſus eſt. Vnde & caſti meruit cognomentum. 24

¶ Etelfrida Anglię regina poſt primum partum abſtinuit a viro. 25

¶ Bellerophon Glauci Corinthiorū regis filius, quum a Sthenobea vxore Prœti Argiuorum regis efflictim adamaretur, nullis tamē precibus induci potuit, vt cum ea ſtuprum cōmitteret. 26

¶ Baldraca puella generis obſcuri / peregrineq; cōditionis / q̃uis multarum rerum ob paupertatem eſſet indiga / noluit tamen corporis ſui copiam facere Othoni imperatori / q̃uis montes & maria (quod aiunt) promitenti. 27

28 ¶Xenocrates philoſophus, quum magnam caſtitatis opinionem ſibi comparaſſet, acceſſit ad eũ Phryne meretrix/petijtq; partem lecti, quam ille cõceſſit. Nec tamen vllo noctis tẽpore attigit puellã/ q̃uis formoſiſſimam. Hinc illa mane rediens dixit ſe non a viro/ſed a ſtatua venire. Quod argumentum eſt magnæ caſtitatis. Nam proximę voluptates magis titillant/& multos (quorum mores in tuto poſiti videntur) ſeducunt/& euerberant.

29 ¶Dula maluit a milite quodam interfici/q̃ ab eodem violari.

30 ¶Euphroſina virgo Alexandrina/virum mẽtita/domum patris Pannutij teliquit, ne ad nuptias cogeretur.

31 ¶Edeltrudis tegina/duobus in Anglia tegibus nupta, caſtitatem ſemper illibatam ſeruauit, vtroq; ad pudicitiam inducto.

32 ¶Fduardus tertius Anglorum rex vxorem (quam duxerat) nũq̃ attigit. Matrem Euinam (quam adulterij ſuſpectam habebat) in cœnobium relegauit.

33 ¶Petrus Vrſeolus dux Venetorũ/poſt ſuſceptum filiũ/ vxorẽ nunq̃ attigit. Quod vtriuſq; voto factum eſt.

34 ¶Vandegiſillo comiti Palatino (qui ſub Dagoberto rege floruit) quũ per vim data eſſet vxor, eam ad amorem caſtitatis induxit. Quo factum eſt, vt vterq; cœnobio ſe incluſerit.

35 ¶Fara virgo fuit Gallica clariſſimis orta natalibus Heraclio imperãte. Quã dum parentes Hagerricus/& Leodegunda per vim cogere vellent ad matrimonium/in tantas prorupit lachrymas, vt inde cęcitatem contraxerit.

36 ¶Vvenceſlaus filius Borſinoi regis Bohemorum perpetuã ſeruauit caſtitatem.

37 ¶Cazinitus quoq; rex Poloniæ perpetuo celebs/& caſtus manſit.

38 ¶Henricus primus imperator, perpetuam in matrimonio ſeruauit caſtitatem cum vxore Sinegunda.

39 ¶Iulianus martyr/& Baſiliſſa vxot impolluti quoq; manſerunt in coniugio.

40 ¶Iſacius Conuenus imp. tanta fuit continẽtia, vt vxorem nunq̃ inire voluerit poſt prolẽ ſemel ex ea ſuſceptam, q̃uis tamen ad morbi remediũ medici conſulerent, vt coitu frequentiore vteretur.

41 ¶Ludouicus epiſcopus Toloſanus Caroli ſecundi Sicilię regis filius ea fuit caſtitate, vt nulli prorſus fœminæ præterq̃ matri/& ſororibus verba faceret, ne vel colloquio ſanctitatem corrumperet.

42 ¶Triptolemo Cereris filio quũ plęræq; virgines ampliſſimã offerrẽt dotẽ, vt cum eo nuptias cõtraherent/aſpernabatur oẽs & reijciebat. Ouid. in Ibin. Filius vt Cereris fruſtra tibi ſemper ametur, Deſtituatq; tuas vſq; petitus opes.

43 ¶Pudiciſſima fœmina ſemel matronatum ſentẽtia iudicata eſt, Sulpitia paterculi filia. Author Plynius.

44 ¶Melanio quidam odio mulierum in ſolitudinem demigrauit/ perq; auia mõtium et nemorũ cane vno feras inſectari ſolitus eſt, nec vnq̃ domũ reuocari potuit. Vnde natum adagium. Melanione caſtior.

45 ¶Rhodogune Darij filia/mortuo marito nutricem dedit morti ſecundas nuptias ſuadentem.

46 ¶Cor. Tacitus ſcribit Pontiã quãdam Romanam fœminã nullis verborum lenocinijs/aut pollicitationibus ad adulterium cũ Octauio tribuno plebis cõmittendum impelli potuiſſe, quin ab eodem interfici maluiſſe.

47 ¶P. Scipio Africanus expugnata Carthagine Hiſpanię ciuitate/ virginem tempeſtiuã forma egregia/& nobilis viri filiã/ productam ad ſe/ patri inuiolatã reddidit.

Author

Author Gellius libro ſexto.
¶ Quandiu C. Gracchus Sardiniã prouinciã adminiſtrauit/ nulla meretrix introi- 48
uit eius domũ, nulli pueri eximia facie ei ad ciathũ ſteterunt. Idem Gellius.
¶ Chię mulieres tanta fuerunt caſtitate, vt neq; adulteriũ/neq; illegitimus concubi 49
tus apud eas vnq̃ prodatur accidiſſe.
¶ Trebonius pudicę ſanctitatis miles Luſiũ Marij ex ſorore nepotem/caſtitati ſuæ 50
ſtuprũ & inſidias molientem dedit morti.
¶ Fertur Euripides perpetuo mulierũ odio cõflagraſſe, ſiue quia natura eſſet talis/ 51
abhorreretq; a mulierũ cœtu, ſiue ꝙ duas habuerat vxores ſimul pro Atheniẽſium
decreto, quarũ matrimonij quũ pertęduiſſet, toti ſexui bellũ indixit.
¶ Iulianus imp. tanta enituit caſtitate, vt poſt amiſſam coniugẽ nihil vnq̃ Venereũ 52
attigerit. Author Ammianus Marcellinus.
¶ Syriiha Synaldi regis Dauorũ filia tantæ fuit pudicitiæ, vt quũ ob elegantiã for- 53
mæ magna procorũ frequentia peteretur, neminẽ tamen inſpexerit.
¶ Dryas Fauni filia aſpectũ virorũ vſq; adeo refugit, vt in publicũ ꝑdire nunq̃ viſa 54
ſit. Quo factũ eſt, vt vetitũ ſit/ne eius ſacris intereſſent mares. Author Plutar.
¶ Olim tanta fuit Patauinarum mulierũ caſtitas, vt non niſi operta facie prodirent 55
in publicum. Vnde Martialis. Tu quoq; nequitias noſtri luſuſq; libelli Vda puella
leges, ſis Patauina licet.
¶ Diogenes tragœdus ab vxore perpetuo abſtinuit. 56
¶ Pontius Aufidianus vbi reſciuit filiã a Fãnio Saturnino pędagogo ſuo corruptã, 57
vtrũq; puniuit morte. Val. Maximus.
¶ Publius Menius libertum (quem vnice diligebat) proter illatum filiæ iam nubili 58
oſculum interfecit. Idem.
¶ Q. Fabius Seruilianus, quum ſuſpectã haberet filij pudicitiã, eum morti dedit, 59
demũ voluntario ſeceſſu conſpectũ patriæ vitans exulauit.
¶ Pub. Attilius Philiſcus filiã ſuam interemit, ꝙ ſtupri ſe crimine coinquinaſſet. 60
Idem. Val.
¶ Hippo Gręca mulier capta a nautis, quum pudicitiæ ſuæ ſtuprum & inſidias pa- 61
rari ſenſiſſet, noctu ſe in aquas præcipitem dedit, maluitq; mori pudica/q̃ impudi-
ca viuere.
¶ Captiuę Theutonicorũ coniuges mariũ victorẽ orarunt, vt ab eo virginibus Ve- 62
ſtalibus dono mitterẽtur, affirmãtes æque ſe/atq; illas virilis cõcubitus expertes fu-
turas. Qua re non impetrata/laqueis ſibi nocte proxima ſpiritũ eripuerunt.
¶ Amator (qui poſtea Altiſſiodorenſis fuit Antiſtes) quum vxorẽ eleganti for- 63
ma clariſq; natalibus ortam duxiſſet, eam tamen ad ſtudium caſtitatis induxit/tan-
tum aberat, vt ei congrederetur.
¶ Leo pontifex manum (qua aliquando oſculum matronæ contigerat) vltro ſibi 64
abſcidit, ꝙ inde ſecuta eſſet tacita quędam libidinis appetentia.
¶ Benedictus Abbas ad inceſtã recordationem mulieri a ſe viſæ caſtigãdam, vſus 65
eſt crebra corporis volutatione ſuper ſentes.
¶ Noluit Beatus Auguſtinus habitare cũ ſorore, ne aliqua titillatio carnis aut pru- 66
ritus ſuboriretur. Interrogatus cur hoc faceret, quoniã inquit malum videre fœmi-
nam/peius alloqui/peſſimum attingere.
¶ Nulla vnq̃ fœmina a Ioanne Anachoreta viſa eſt/nec ab vlla videri voluit. 67
¶ Arſenius Abbas viros oẽs iuxta & fœminas ad ſanctiorem vitę cultũ refugiebat. 68
¶ Pion Auſonij Abbatis diſcipulus, dum cõgreſſum quoq; mulierum ſolicite de- 69

clinaret precibus expugnatus, vt ſororem morbo laborantẽ inuiſeret / alieno ductu / clauſiſq; oculis eius domum ſubijt / ac retro abijt.

70 ¶ Vrſinus Nurſiæ preſbyter moriens quum vxorẽ (quam multis ante annis ad ſe venire nulla de cauſa permiſerat)admotam ſibi cognouiſſet, Faceſſe inquit mulier. Nondum penitus extinctus eſt ignis.

71 ¶ Hilario Abbas ingenitã corpori concupiſcentiam alloquẽs, dicere ſolebat, Conficiam te inedia, vt de cibo cogites / non de voluptate.

72 ¶ Euagrius quoq; Abbas ad reprimendam Veneris tentiginem varia tormẽta mẽbris ſuis irrogauit. Nam & corpus inedia cõfecit / & hibernas plerũq; noctes in puteis egit, vt Bernardus Abbas in lacu / Aniumarus Tamanenſis in vepribus / Franciſcus Aſiſias in hibernis niuibus.

73 ¶ Iudich mulier vidua, quũ ad recens cõnubiũ impelleretur / ciliciũ ornatu pretulit / obiecitq; libidini ieiuniũ / vigilias ſomno / & ocio laborẽ, inquit Sabellicus.

74 ¶ Anna Phanuelis filia poſt ſeptimum connubij annum vidua facta / ad quartum vſq; & octogeſimum caſte vixit.

75 ¶ Eſſenij populi Syriæ vitam olim duxerũt alienam ab omni mulierum cõmercio / Venere abdicata, inquit Plynius.

76 ¶ Timoclia mulier Thebana, ſtuprũ a quodã Barbaro Thracũ principe per vim paſſa, iniuriam hoc modo vlta eſt. Odio enĩ diſſimulato dixit ſtupratori ſe ſcire locum, vbi plurimum eſſet auri, perductuſq; eſt ab ea ad profundiſſimum puteũ, qui fuit in remotiore domus parte. Quo quũ Thrax explorabũdus veniſſet, & iamiam pronus imineret puteo, a Timoclia (quæ a tergo ſtabat) deiectus eſt in præceps / & ſaxis obrutus. Author Sabell.

77 ¶ Damon Peripolta inſigni forma adoleſcens / videns Romanũ quẽdam prefectũ Cheronẹ / ſtuprũ ſibi per vim machinari / quia prius blandiendo nihil profeciſſet / ad pudicitię munimen aliquot ſocios cõuocauit / qui omnes fuligine tincti, ne agnoſcerentur, præfectum in foro ſacrificantem obtruncarũt.

78 ¶ Cyane virgo Syracuſana violatã ab ebrio patre pudicitiã ẹgreferẽs / apprẹhẽſum capillis ſtupratorẽ ad aram traxit / eũq; pro victima cecidit, ad pacãdam peſtẽ, qua propter facinus Syracuſẹ laborabãt. Author Plutar. in Parall.

79 ¶ Medullina quoq; virgo Romana ab ebrio patre in tenebris violata, vt ſtupri authorem agnoſceret, digito eius anulum detraxit. Vbi ex pignore patrem eſſe cõperit, eundem ad aram gladio confodit. Idem Author.

80 ¶ Abſalõ Amon fratrem occidit, ꝙ immodeſte Thamar ſororem cõmunem deperibat, eiq; vim intulerat.

81 ¶ Conſtantinus imp. Criſpum filium capite puniuit, ꝙ nouercam Fauſtam ſtupri compellaſſet.

82 ¶ Hieron Syracuſanus Epicarmum poetã Comicum mulctauit / ꝙ preſente ipſius coniuge / laſciuos recitaſſet verſus.

83 ¶ Marcia Varronis filia, quũ ſuo ſẹculo ſculpendi / pingẽdiq; arte inſignis haberet, abſtinuit ſemper ab effingenda virili figura, ne pudibunda quoq; exprimeret.

84 ¶ Eugenia virgo Philippi proconſulis Alexandrini filia, quũ ab imperatore Commodo ſtuprum ſibi timeret / Monachi habitum mentita eſt & nomen.

85 ¶ Ioannes Malateſta vxorẽ nomine Franciſcam in cõplexu Pauli Malateſtæ fratris ſui deprẹhenſam gladio tranſfixit vna cum adultero.

86 ¶ Ludouicus quoq; Normanię Seneſchalus Carlottam vxorẽ cum Ioanne Lauerno eius adultero / morti dedit.

¶ Franciſcus

¶Franciſcus Gonzaga Agneti adulteræ caput adimi iuſſit. 87
¶Rodulphus quoq; Gonzaga quum vxorē adulterij cōpertam haberet, eam vna cum adultero in concubitu depręhenſam occidit. 88
¶Paſtor pręſbyter/& Anachoreta matrē ad ſe veniētem ſella clauſa reppulit/cauſa ſeruandæ caſtitatis. 89
¶Vgo Carthuſienſis per annos 15. mulieris faciem nunq̄ videre voluit. 90

¶Mulieres doctę.

1	Corinna Thebana.	19	Zenobia.	41	Eudoxia.
	Corinna Theſpia.	20	Alpaides.	42	Iſtrina.
	Corinna Ouidiana.	21	Catharina Senenſis.	43	Caſſandra fidelis.
	Myrtis.	22	Delbora.	44	Themiſtoclea.
2	Erinna.	23	Hildegardis.	45	Proba Valeria.
3	Sappho.	24	Ioanna anglica.	46	Amalthea.
4	Polla.	25	Luceia Mima.	47	Elizabeta.
5	Aſpaſia.	26	Laſthenia.	48	Baptiſta prima.
6	Cleobulina.		Axiothea.	49	Iſota.
7	Cornificia.	27	Michale.	50	Damiſella.
8	Cornelia.	28	Diotima.	51	Minerua.
9	Lelia.	29	Themiſte.	52	Manto.
	Hortenſia.	30	Arete.	53	Nicoſtrata.
	Liciniæ.	31	Dama.	54	Catharina Coſtis.
	Mutiæ.	32	Thargelia.	55	Fabiola.
10	Anaſtaſia.	33	Muſca.	56	Marcella.
11	Damophila.	34	Charixena.	57	Euſtochium.
12	Hyptathia.	35	Mœro.	58	Genebria.
13	Leontium.	36	Agallis.	59	Conſtantia.
14	Pamphila.	37	Teleſilla.	60	Noſſis.
15	Praxilla.	38	Hipparchia.		Agacle.
16	Phemonoe.	39	Caſſandra Priami.		Anyte.
17	Soſipatra.	40	Claudia.		Myto.
18	Theano.				

¶Corinnæ tres fuerunt. Prima Thebana/ſeu Tanagręa/Archelodori/& Procratiæ filia/& Myrtidis diſcipula, quæ Lyricorum principem Pyndarum quinquies viciſſe/& Epigrammatum quinq; libros edidiſſe fertur. De hac Propertius libro ſecundo. Et ſua cum antiquæ cōmittit ſcripta Corinnæ. Statius libro quinto Syl. Sophronaq; implicitum / tenuiſq; arcana Corinnæ. Bap. Pius. Nec tetigit dulcem trina Corinna Lyram. Idem. Non tres dulciloquo pręſtēt ſermone Corinnę. Politianus. Sed Tanagręa ſuo/mox iure poetria riſit. Secūda fuit Theſpia veterum quoq; monumētis celebrata plurimum. Tertia floruit Ouidij tēporibus, poetę chariſſima. De hac Martialis. Norat Naſonem ſola Corinna ſuum. 1

¶Erinna poetria Teia aut Telia (eſt enim Telos inſula prope Guydon) floruit Dionis Syracuſani tēporibus. Scripſit Dorica lingua elegans poema, trecētis verſibus abſolutum. Aliaq; item Epigrammata. Ferunt eius carmina ad Homericā acceſſiſſe maieſtatem. Mortua eſt annos 19. nata. De hac Propertius libro. 2. Carminaq; Erinnes non putat æqua ſuis. Bap. Pius. Erinnam credet Græcia docta ſuam. Idem. Non melior coluiſſe ſacras Erinna ſorores. Fuit contemporanea Sap- 2

phus. In eam elegãs eſt apud Græcos diſtichon, cuius talis habetur ſenſus. Quanto Erinna in Lyricis Sappho præſtantior, tanto Sapphus gloriam Erinna hexametris pręcellit.

3 ¶Sappho Leſbia Lyrica floruit temporibus Alcęi / & Steſichori poetarum. Maritum habuit Cercylam ditiſſimũ virum ex Andro, ex quo filiam ſuſcepit Clio nomine. Scripſit Lyricorum libros .9. Pręterea Epigrãmata, Elegias / iambos / & Monodias. Carmini Sapphico (cuius inuentrix fuit) dedit nomen. Sunt qui dicant aliam fuiſſe Leſbiam, poetriã quoq;, quæ adoleſcẽtem Phaonẽ adamauerit, & e Leucade in aquas ſe demiſerit. Vtracũq; fuerit, vnam tantum cõmendant Latini poete. Statius libro quinto Syl. Steſichoruſq; ferox / ſaltuſq; ingreſſa viriles, Nõ formidata temeraria Leucade Sappho. Sidonius. Aut quod compoſuit puella Leſbi. Bap. Pius. Maſcula queq; ſuos cãtat moritura calores, Leucadij Sappho crimẽ, honorq; freti.

4 ¶Polla argentaria Lucani fuit vxor teſtimonio Martialis. Hæc eſt illa dies, quæ magni cõſcia partus Lucanum populis, & tibi Polla dedit. Tanta dicitur fuiſſe doctrina, vt maritũ iuuerit, in emendandis tribus primis libris Pharſalię. Statius lib. 2. Syl. Huc caſtæ titulum / decuſq; Polle / Iucunda dabis allocutione. Sidonius. Quid ꝙ duplicibus iugata tædis Argentaria Polla dat poetas. Eadem inceptos a marito permultos verſus perficiebat pari grauitate & elegantia.

5 ¶Aſpaſia mulier Mileſia magna doctrinæ fama claruit. In ſtudijs Philoſophicis abunde promouit. Rhetoricen exercuit. Fuit Periclis magiſtra / & tandẽ vxor.

6 ¶Cleobulina Cleobuli Lindij (qui fuit vnus ex ſeptem ſapientibus Gręciæ) filia, ſcripſit Aenigmata quędam verſibus hexametris, quorum hoc vnum adhuc extare fertur. Eſt vnus genitor, nati bona pignora bis ſex, Triginta cuius natæ, ſed diſpare forma. Hæ niueæ aſpectu / nigræq; coloribus illæ / Atq; immortales omnes moriũtur ad vnam.

7 ¶Cornificia ſoror Cornificij poetę elegantiſſima ſcripſit Epigrãmata.

8 ¶Cornelia vxor Africani & mater Gracchorum epiſtolas reliquit ornatiſſime ſcriptas, vnde & filiorum fluxit eloquentia. Vnde Quintilianus. Nam Gracchorũ eloquentiæ (inquit) multũ contuliſſe accepimus Corneliam matrẽ, cuius doctiſſimus ſermo in poſteros quoq; eſt epiſtolis traditus.

9 ¶Idem de filiabus Lęlij / & Q. Hortẽſij ſic inquit. Lęlij filia reddidiſſe in loquẽdo paternã eloquentiã elegantiorẽ dicitur. Et Q. Hortenſij filiæ oratio apud Triũuiros habita legiẽ / nõ tm̃ in ſexus honorem. ¶Liciniarũ quoq; in dicẽdo lepos a patre L. Craſſo emanauit. ¶Mutiæ duæ filiæ ab vtroq; parẽte eloquentiã didicere.

10 ¶Anaſtaſia diſcipula Cryſogoni martyris fuit & vxor Publij Romani, cuius torũ ſimulato morbo euitauit. Scripſit epiſtolas ad Cryſogonum, quibus conquerebatur facultates ſuas a ſacrilego viro abſumi / ſeq; in carcere detineri. Hæc ad palũ cremata eſt, ꝙ ſanctis miniſtraret.

11 ¶Damophila Græca vxor Pãphili / ſocia Sapphus poetriæ / poemata ſcripſit amatoria / & Dianæ laudes.

12 ¶Hyptathia mulier Alexandrina Theonis Geometræ filia / & vxor Iſidori Philoſophi / vixit imperante Arcadio. Scripſit in Aſtronomiam. Profeſſa eſt Alexandriæ varia diſciplinarũ genera / magno & frequenti auditorio, conuolantibuſq; turmatim / & vndecunq; diſcipulis.

13 ¶Leontium Græca adoleſcẽtula Philoſophicas diſciplinas adeo ſectata eſt, vt etiã nõ dubitauerit cum magna ſui nominis laude in Theophraſtũ Philoſophum alioqui laudatiſſimum ſcribere.

¶Pamphila

¶Pamphila ſcripſit commentarios in grammatica. Citatur a Gellio. 14

¶Praxilla Sicyonia fuit poetria, quę in ſuis carminibus Adonidem inducit ab infe 15
ris interrogatum, quid apud ſuperos pulcherrimum reliquerit, reſpondere, ſolem/
cucumeres/mala. Quod quum vehementer inſulſum videretur, cucumeres & ma
la cum ſole componere, fluxit inde prouerbiũ. Stultior Praxillę Adonide, In homí
nes nullius iudicij.

¶Phemonoe prima Apollinis Delphici vates fuiſſe, carmenq; heroicum inueniſſe 16
dicitur.

¶Soſipatra vates fuit lyda multis diſciplinis cumulatiſſima, quam propterea credi 17
tum eſt a numinibus quibuſdam fuiſſe educatam

¶Theano mulier fuit apud Locros in Lyricis pręcellens. Alia fuit Metapõtina ſeu 18
Creſſa genere/mulier Pythagoręa vxor Brotini Crotoniatę, quę ſcripſit commen=
tarios in Philoſophia/de virtute/Poemata quoq; et Apophthegmata Pythagorę a.

¶Zenobia regina Palmyreorum Græci/ Aægiptijq; ſermonis fuit peritiſſima & 19
latini non ignara. Scripſit Epitomen in Orientalem/ Alexandrinamq; hiſtoriam/
Herennianum & Timolaum filios literis erudijt. Elegantiſſimas orationes ad mi=
lites ſuos plęrumq; habuit, quas galeata recitabat.

¶Alpaides virgo quum religionem magno cultu amplecteretur, cœlitus meruit 20
ſcripturę ſacrę bibliorumq; ſenſum percipere.

¶Catharina Senenſis puella adeo profecit in ſacris literis, vt libros ſcripſerit cum 21
Theologorum doctrina conferendos.

¶Delbora mulier de tribu Effraim vaticinio claruit. 22

¶Hildegardis virgo Germana, ſpiritu quodam imbuta Prophetico multa prędi= 23
xit de futuris, ſcripſitq; aliquot Catholicę doctrinę libros. Hãc epiſtolis ſuis digna
tus eſt beatꝰ Bernardꝰ. Scripſit ſuper Benedicti diſciplina, trigĩta Theologas quę=
ſtiones eruditiſſime abſoluit. Excellentium virtute virorum vitas ſcripſit, De alta=
ris ſacramento, Omilias in Euangelijs. Pręterea in medicina, Quę ſimplicia & quæ
compoſita tollendis ęgritudinibus proſint. Item carmina et epiſtolas teſtimonio
Apoſtolicę authoritatis comprobatas. Quo factum eſt/ vt Eugenius 3. Anaſtaſius
4, Adrianus 4. pontifices/Conradus 3. et Federicus primꝰ Cęſares ad eam plę=
rumq; ſcripſerint.

¶Ioanna Anglica ab ephebis virum mentita/ Athenas ſe contulit, vbi literis ſtu= 24
dioſe adeo operam impertiuit, vt Romam rediens/paucos haberet doctrina pares
et ſacris literis. Vnde tantum apud omnes beniuolentię et authoritatis ſibi deme
ruit, vt artibus illis pontificatum ſit adepta poſt Leonem quartum/quum vir eſſe
crederetur.

¶Lucceia Mima authore Plynio centum annis in ſcęna pronunciauit. 25

¶Laſtheniã Mantineam/et Axiotheam Phliaſiam Platone vſas pręceptore ſcribit 26
Plutarchus/ornatuq; interim virili auditorium ingreſſas.

¶Michale Centaura mulier docuit Theſſalas remedium amoris. 27

¶Diotima et Aſpaſia mulieres adeo in philoſophicis promouerunt diſciplinis, vt 28
alteram Diotimam appellare magiſtram/alterius lectionibus intereſſe non erubue
rit Socrates philoſophorum omnium longe optimus

¶Lactantius ait philoſophos nullas vnq̃ mulieres philoſophari docuiſſe, præter 29
vnam ex omni memoria Themiſtem. Sed quę nam hęc & cuias fuerit, non docet.

¶Arete mulier eo doctrinę conſcendit, vt filium etiam inſtitueret, qui appellatus 30
eſt Ariſtippus. Fuit Cyrenaica, et Ariſtippi patris Socratici dogma ſequuta eſt.

Mortuo patre ſcholam rexit in philoſophia magno et frequenti auditorio.

31 ¶Dama Pithagorę filia, et ipſa philoſophię ſectatrix ingenium & doctrinam i exponendis paternis ſententiarum inuolucris exercuit.

32 ¶Thargeliam quoq; fœminam ſola illuſtrauit philoſophia.

33 ¶Ferunt & muſcam poetriam fuiſſe Lyricam, quę & epigrammata ſcripſerit, & lyricos nomos.

34 ¶Fuit et multorum carminum author Charixena, cuius meminit Ariſtophanes Cynicus.

35 ¶Celebratur item Mœro condito in Neptunum hymno.

36 ¶Fuit Agallis Corcyræa illuſtris in arte grammatica, cui inuentum pilę nonnulli aſcribunt.

37 ¶Teleſillam in poetica illuſtrem celebrat Pauſanias, cui etiam apud Argos ante Veneris templum ſtatua ſit erecta. Hanc Fulgoſus Theſelidem vocat.

38 ¶Philoſophicis quoq; diſciplinis valde excelluit Hipparchia mulier Græca.

39 ¶Caſſandra Priami filia, vaticinio & doctrina illuſtris habita eſt / & apud hoſtes in lacędemone / templo fuit inſignita

40 ¶Statius Papinius vxorem habuit nomine Claudiam, magno ingenio, doctrinaq; non vulgari prędítam.

41 ¶Eudoxia Theodori iunioris vxor pręter egregiã formam / ſingularemq; pudicitiam eriam literis excelluit, adeo vt librum quendam emiſerit

42 ¶Iſtrina Scytharum regina / Aripithis vxor / Sylẽ filium Græcam Linguam / literaſq; edocuit. Author Herodotus.

43 ¶Politianus magnis laudibus commendat Caſſandram Fidelem Venetam puellam, quam ait pro lana librum, pro fuſo calamum, ſtylum pro acu tractaſſe, Latinaſq; epiſtolas ſcripſiſſe, Sic enim de ea i pricipio cuiuſdã epiſtolę meminit. O decus Italię virgo, quas dicere grates / Quas ve referre parem, ꝙ etiam honore meæ tuarum literarum non dedignaris? Mira profecto fides tales proficiſci a fœmina (quid fœmina dico?) immo vero a puella et virgine potuiſſe? Nõ igitur iam muſas / non Sibyllas / non Pythias obijciant nobis vetuſta ſęcula. Non ſuas Pythagorei philoſophantes fœminas, Non Diotimam Socratici / nec Aſpaſiã. Sed nec poetrias illas Græca iactent monumenta Teleſillam, Corinnam / Sapphõ / Anyten / Erinnã / Praxillam / Cleobulinam.

44 ¶Themiſtoclea ſoror fuit Pythagorę / cuius placitis & opinionibus, plęriſq; in locis vſus eſt Pythagoras,

45 ¶Proba Valeria / Romana puella Græcis latiniſq; literis eruditiſſima truncatos Virgilij verſus / ad fidem et myſteria Catholicę religionis conuertit, fecitq; de Chriſti geſtis et eius morte opus nobiliſſimum / quod Centones appellauit.

46 ¶Amalthęę Sibyllę Cumanę libris non ſecus ac diuinis oraculis in imperij adminiſtratione populus Romanus ſemper vſus eſt.

47 ¶Elizabeta Abbatiſſa Germanica multas orationes ad ſui conuentus ſorores conſcripſit, opuſq; de vijs, quibus ad deum itur,

48 ¶Baptiſta prima Galeatij Malateſtę Piſaurienſis principis filia et Guidoni Monteſeltrenſi Vrbinatium comiti matrimonio copulata cum doctiſſimis viris plerũq; magna ſui laude diſputauit. Libros quoq; de humana fragilitate, & de vera religione conſcripſit.

49 ¶Iſota Nouarolla Veronenſis philoſophiam verbo et opere profeſſa eſt. Scripſit quandoq; ad Nicolaum Quintum et Pium ſecundum pontifices, Scripſit quoq; dyalogum

dyalogum, quo diſputatur vter grauius peccauerit, Adamne/an Eua. Quibus lite rarum laudibus adiecit perpetuum virginitatis votum.

¶Damiſella Triulcia Mediolanenſis virguncula annos non amplius quatuorde= cim nata iam cœpit eloquentię inſueſcere/bonaſq; imbibere diſciplinas, adeo vt nouum terris prodigium eſſe videretur. Patrem habuit Ioannem equeſtris et ſena torię dignitatis virum/matrem Angelam literarum non expertem. Qui ambo mu ſis innutriti, filiam quoq; hiſdem artibus voluerunt inſtitui, in quibus adeo profecit, vt quum latine vel ſcriberet, vel loqueretur, omnes traheret in admirationem, ita vt plęriq; dicerent parienti matri affuiſſe muſas obſtetrices. Habuit orationis gen⁹ lu culentum/& ſparſum fruge bonarum lectionum vſq; ad luxuriem. Nunq̃ loqueba tur, quin verborum aculeos auditorum animis imprimeret. Dicētem omnes ſuſpi= ciebant, et ab eius ſermone pendebant attoniti. Fuit pręterea tam fœcunda, tamq; tenaci memoria, vt vel Mithridati par haberetur, Nam ſi quem vel publice cōcio= nantem aut declamantem audiſſet, reuerſa a conſeſſu/omnia ad vnguem verbatim ſyllabatimq; repetebat. Latinis inſuper non contenta literis, Græcarum ſtudio de= flagrauit, quas vſq; ad promptum et peculiarem didicit ſermonem. Ne multis agā, propter immenſas corporis et animi dotes/luſum eſt in eam ſequentibus verſibus, qui circumferebantur paſſim. 50

Quid facis in terris Damiſella triulcia? cœlum
 Ingenijs debet talibus eſſe domus.
At ſcio/quid facias, flores cum coniuge ditis
 Non legis, ad ſtygios vt rapiare lacus.
Cura tua eſt virtus, et iter meditaris ad aſtra,
 Nam virtus comites tollit ad aſtra ſuos.

¶Placuit nobis propter morum eius puellę honeſtatem, pręcipuamq; formam cor poris, mentiri et confingere nomen, Amaſię non ad laſciuiam/ſed carminis argu= mentum/quam et nos Damiſellam vocauimus.

¶Minerua Iouis primi filia non aliam ob cauſam relata eſt in numerū deorum, q̃ propter bonarum artiū (quarū fuit inuentrix) peritiam. Vnde et veteres illę Athe= nę ſui nominis immortalitatem mutuatę ſunt. 51

¶Manto Tyreſię vatis filia (quę Mantuę nomen indidit) doctrina quoq; & vati= cinijs claruit, adeo vt ex pecudum fibris/extorumq; intuitu futura pręſentiſceret/ac pręſagiret. 52

¶Nicoſtrata ſeu Carmentis Græcas literas impenſe docta/plęraſq; ex latinis pri= mum reperit. Quo coniectare licet mulierē verſatili ingenio/variaq; doctrina fuiſ ſe pręditam. 53

¶Catharina virgo Coſti Alexandrię regis filia ſacris literis partim ſtudio, partim diuini ſpiritus afflatu adeo fuit imbuta, vt accerſitos a patre vndecūq; doctiſſimos viros et philoſophos ad perſuadēdam idolatriam, refellendamq; vnius dei religio= nem, viuaciſſimis terruerit argumentis, ſuęq; opinioni attraxerit, nedum non ſuccu buerit eorum rationibus. 54

¶Fabiola Romana mulier quum magno ſtudio ſacras literas amplecteretur, Pro phetias, Euangelia, & Pſalmos frequentiſſime reuoluebat, vt iterata plęrumq; le= ctio amorē diuinę religionis (qua deflagrabat) augeret vehementius. Vnde & bea tus Hieronymus librū de veſte ſacerdotali eidē nuncupauit. 55

¶Marcella Romana propter ſacras literas (quas egregie callebat) frequentibus epiſtolis a beato Hieronymo ſalutata eſt. Ad eā enim ſcripſit de mūdi contemptu/ 56

de decem nominibus, quib⁹ apud hebręos dicitur deus, de fide noſtra et hęreticorum doctrina, de Blaſphemia in Spiritum ſanctum, de ſtudio Theophili epiſcopi Alexandrini, et alia id genus per multa.

¶Euſtochium Paulę mulieris Romanę filia, Latinarum, Hebraicarum et Græcarum literarum ſtudijs plurimum excelluit. Vnde et ſuo tempore nouũ orbis prodigium vocata eſt, Ingenium ſacris literis deuouit maxime, atq; adeo, vt Pſalmos hebraice legeret curſim et mira celeritate. Qua in re amorem beati Hieronymi multum ſibi demeruit,

¶Genebria mulier natione Veronenſis tempore Pij ſecundi pontificis Romani, ſua egregia eruditione meruit nomen immortale. Epiſtolas ſcripſit luculẽtas et maxima refertas doctrina. Recitabat decoro geſtu, voce virili permixta ſuauitate.

¶Conſtantia Alexandri Sfortię vxor numeratur inter claras mulieres et excellentes doctrina. Ab iſantia bonis diſcplinis operam dedit, adeo vt imparata quoq; diſertiſſime loqueretur. Habebat aſſidue prę manibus opera, Hieronymi, Ambroſij, Gregorij, Ciceronis et Lactancij. Valebat etiam ſcribendis ex tempore carminibus, non ſine magna multorum admiratiõe. Quod ſine pręceptore ferebatur didiciſſe. Nec defuit tam illuſtri fœminę germẽ ſimile. Habuit enim filiam Baptiſtã nomine, tanta doctrina, vt doctiſſimos quoſq; ſua terreret eloquentia.

¶Politian⁹ ĩ Nutricia plęraſq; mulieres doctas et eruditas his carminib⁹ enumerat.

Non illi Praxilla ſuos, prędoctaq; Noſſis
Contulerint Myrtiſq; modos, non dulcis Agacles,
Non Anyte, non quę verſus Erinna trecentos
Caſtalio ſeu melle rigat, non candida Myto,
Non Teleſilla ferox, Non quę canit Aegida ſęuę
Pallados, effuſum crinem vittata Corinna,

Muſę nouem

Calliope	Euterpe	Erato
Clio	Melpomene	Terpſicote
Thalia	Polyhymnia	Vrania

¶Muſas Poetę fingunt eſſe Iouis et memorię filias, ꝙ doctum oporteat fœcunda eſſe memoria, Dicunt inſuper has muſicę prępeſſe & carminum inuentrices vocanr, ꝙ Muſa cantum ſignificet, & poeſis proxime ad Muſam accedat, quum pręſertim & numeris cõſtet & proſodia. Fingũt earũ ſedẽ eſſe in Helycone Bœotię mõte prope Phocidem, a quo vt a cõfinib⁹ locis diuerſa meruerunt nomina. Vocantur ſiquidem Helyconides & helyconiades ab Helycone. Parnaſides a Parnaſo Phocidis monte, vbi etiam finguntur habitare. Aonides & Aonię, ab Aonia, quę eſt propinqua Phocidi. Cytheriades a Cytherone Boetię monte, Pierides a Pieria regiõe Macedoniæ, vbi etiam Muſarũ domus eſſe dicitur. Theſpiades a Theſpia oppido Helyconi propinquo. Pęgaſides a Pegaſo equo Bellorophõtis, qui pedum vngulis fontem e terra dicitur elicuiſſe, ſacrum Muſis, nomine Hippocrenen, a quo et Hippocrenides dicuntur, Libethrides a libethro macedonię mõte ſibi ſacro. Pympłeides ſeu Pymplęę, vel a Pymplęo Macedonię fonte, vel monte Orchomenorum. Caſtalides quoq; pari ratione dicuntur a poetis a Caſtalio

fonte Parnaſi

fonte Parnaſi,quem etiam ſacrum muſis fabulātur.Supereſt vt hęc omnia teſtimonijs confirmemus. Vir.in Buccolicis. Nymphę noſter amor Libetrides. Columella lib.11.Nunc vos pęgaſidum comites Acheloidas oro.Ouidius in epiſtola Sapphus.At mihi Pęgaſides blandiſſima carmina dictant.Idem ibidē.Nec mihi Pierides ſubeunt/Dryades ve puellę/Nec me Theſpiadū cætera turba iuuat.Lucreti⁹ Lib.3.Adde Helyconiadum comites,quorum vnus Homerus.Ouidius li.4.faſtorum.Pandite mandati memores Helyconis alumnę.Statius lib.1.Syl.Nūc op⁹ Aonidum comites tripodūq; miniſtri,Statius li.2.Syl. Et ſuperet Pymplęa ſitim, Sidonius.Hippocriniſatas iungebat Pęgaſus alas. Dicūtur etiam Aganippides & Agganippęę ab Aganippe Bœotię fonte,Marullus.Nec melior vita ſciētia eſt,Exemplo q; Aganippidum.Item Iliſſiades a fluuio Athenarm/Ligyę ob canorum genus/Corycides a colle vel antro apud Delphos.Mnemoſynides a memoria.Calliope dicitur bona vox,Clio gloria vel celebritas/Erato amor vel cātus amoris.Thalia cantus laſciuia/ Melpomene cantus/ Terpſicore exultans choreis,Euterpe concentus ſuauitas,Polyhymnia multitudo cantionum & hymnorum'. Varia ſunt earum inuenta, Clio inuenit hiſtoriam/Thalia Georgiam & circa Plantas Pragmatiā/Euterpe mathemata/Terpſicore Pędiā.Erato Orcheſim.Polyhymnia lyrā.Melpomene cantum, Vrania Aſtrologiam,Calliope poeſim.Muſis in helycone rem primum diuinam fecerunt Othus et Ephialtes/ſacrumq; illis dixerunt montē,quas tres tantum intelligi voluere.Meleten/Mnemen/Aœden.Nouem poſtea fecit Pierus Macedo/nominibus (quę nunc habentur) impoſitis,inquit Cęlius.

Gratię tres.

Paſythea	Egyale	Euphroſyne

❡Quas vocamus Gratias latine,Græci Charites vocant.Heſiod⁹ poſuit Aglaen/Euphroſynen & Thaliam.Homerus vnam ex his Paſytheam vocat.De Euphroſyne Bapt.Pius,Geſtibus Euphroſyne/blandus amos oculis.Pinguntur autem facie virginum/hilari vultu/veſtibus lucidis & fluentibus/ item vt iuuenes/manibuſq; complexis ſeipſas inſpicientes.Inducuntur a poetis ſaltantes verno tempore.Vnde Horatius.Iunctęq; nymphis Gratię decentes Alterno terram quatiunt pede.Politianus.in Ruſt.In medijs reſoluta comas/nudata papillas Ludit,et alterno terrā pede Gratia pulſat.de Paſythea Statius lib.2.Theb.Non hoc Paſythea blandarū prima ſororum.Finguntur iouis et Authonoes fuiſſe filię & Veneris pediſſequę.

Sibyllę decem

Perſica	Lybica	Delphica
Cumęa	Erithręa	Samia
Cumana	Helleſpontia	Phrygia
Tyburtina		

❡Fuerunt primis ſęculis puellę vaticino ſpiritu afflatę et futura pręſagientes/quas Sibyllas dixerunt.Decem autem ſcribit fuiſſe Varro.Cumana proprio nomine vocatur Amalthea.a Virgilio Deiphobe.Tyburtinam veteres Albuneam appellarūt. Politianus in nutricia quaſdam enumerat his verbis

Quin et veteres prompſere Sibyllę
Carmen/Amalthea/et fati Marpeſia diues
Herophileq; idęa genus/prędoctaq; Sabbe,
Demoq;/Phygoq;/et veri gnara Phaennis
Et Carmenta parens/et Manto/et Pythia longos
Phœmonoe commenta pedes/et filia Glauci

Deiphobe. Sed hęc forte nomina ſunt aliarum Phœbadū, Herophile ex ioue & Lamia Neptuni filia genita eſt. Prędixit excidium Troię et Helenę raptū, Lactancius ſcribit Amaltheam eandē eſſe cum Herophile ſeu Damophile, Qui omnium vaticinia volunt cognoſcere, videant Lactancium.

Nomina quarundam
fœminarum illuſtrium

¶ Hecuba vxor Priami/ Andromache Hectoris/ Creuſa Aeneę/ Artemiſia mauſoli/ monyma Mithridatis/ Erſilia Romuli/ Herpilida ariſtotelis/ Hipſicrathea mithridatis/ Amaſtrix xerſis. Hermodice mydę/ Semiramis nini/ Fūdania varronis Plotina Traiani/ Caſſandane Cyri/ Atoſſa Darij/ Sarra Abrahę/ Penelope Vlyſſis Dido Sichęi/ Portia Bruti/ Poppea Neronis/ Eurydice Orphei/ Pyrrha Deucalionis. ¶ Perictiōe mater Platonis/ Ceres Proſerpinę/ Agrippina Neronis/ Alcmena Herculis/ Veturia Coriolani/ Olympias Alexādri/ Helena Cōſtātini/ Critheis homeri/ Beronice Ptolemęi Philadelphi/ Ilia Romuli/ Elbia Ciceronis/ Aurelia Iulij Cęſaris/ Alcimede Iaſonis. ¶ Caſſādra filia Priami/ Heſione Laomedōtis/ Helena Ledę/ Muſę Iouis/ Proſerpina Cereris/ Aegina Aeſopi/ andromeda Cephei/ Ariadna Minois/ hypermeſtra Danai/ Niobe Tantali/ Polixena hecubę/ Deidamia Lycomedis, Europa Agenoris/ hypſiphile Thoantis/ Ino Cadmi/ Lauinia lati ni regis/ maia Atlantis, Antigona iocaſtę, manto Tyreſię, Veſta Saturni. direptis Mithridatis, ¶ Semiramis regina Aſſyriorum, Camilla Volſcorum, Nicaula ſeu Saba Aethiopum/ Athalia hebręorum, Thomyris Scytharum, Heſter Perſarū, Cleopatra Aegypti, Zenobia Palmyreorum, Amalaſuntha Gothorum/ Theolinda Lōgobardorum, Radegundis Francię, Caſſiope Aethiopum, Harpalice Amazonum, Hippolyte Magneſię, Teuca Illyricorum. ¶ Itē minerua/ Rhea/ Iuno, Iſis, Diana, Delbora/ Medea/ Nicoſtrata, Pentheſilęa, Sappho, Iudich hebręa, Lucretia, Chœlia, Irene imperatrix, Ioanna Gallica, Briſeis, Phyllis, Dirce, Erigone, Iuturna ſoror Turni, Oenone amica Paridis, Amazones omnes, Sibyllę, Poetrię, Atalanta venatrix, Nyſſa, Scribonia, Victoria, Elpinice, Faunia, Hyparetha, Loris, Macaria, Metella, Myrtha, Nycia, Olbia, Papyria Perictoria, Pheſtias Phila/ Phitais, Sandane, Seruilia, Sophoniſba, Stratonice, Terētia, Teſta. Tymea, Tymoclia, Nauſica, Victorina, Siſigambis, Cęcilia, Panthea, Phedalia, Thargelia, Mammea, Theodora, Phya, Nitocris, Euryale, hiera. Sunt et alię prope infinitę, quorum nuda nomina creſcerent in volumen. Nec ego commentariū hac in re volui contexere, quum ꝙ eſſet operis prope infiniti, tum etiam ne alienis veſtigijs inſiſterem. Nam hoc iam negocium pręmoliti ſunt/ Boccacius et aliquot alij. Si cui videbor inaudita confinxiſſe nomina, legat Plutarchi vitas. Reperiet eorum (quę videntur inuſitata) partem non modicam.

¶ Stroza pater illuſtres quaſdem fœminas
ſequentibus verbis enumerat

Magnanimam Tomyrim, fortem propone Camillam,
Et ſubeat menti Pentheſilęa tuę.
Adde & amazonias reliqua de ſtirpe ſorores,
Reſpice Carmentam, reſpice Penelopen.
Vlta nefas animo, propriaq; Lucretia dextra
Inuicto occurret clara pudore tibi.
At rapidum nando tranſmittere Chœlia Tybrim,

Auſa, ſuis

Auſa,ſuis animis pręmia digna tulit.
Quid te commemorem veſtalis Claudia virgo,
Qua ſtetit attoniti vindice fratris honos?
Quis ve tuum dignis nomen Cornelia tollat
Laudibus? Aut animum Portia caſta tuum?
Quis te prętereat generoſi pectoris Heſter,
Non bene damnatos protinus vlta Syros?
Quis ve Paleſtina genitam te ſtirpe virago,
Spem taceat patrię ſubſidiumq; tuę?
Si fortaſſe petes exempla recentia,nonne
Cognita perpetua laude Mathildis erit?
Sponte opibus ſpretis regnum Violanta reliquit,
Seq; ſacri ſociam maluit eſſe chori.

Mulieres bellicoſę & maſculę virtutis

1	Penthеſilea	11	Ioanna gallica	21	Margarita
2	Camilla	12	Artemiſia	22	Gaditanę
3	Cleopatra	13	Amazones	23	Germanę
4	Helerna	14	Atalanta	24	Bellouacę
5	Candace	15	Thomyris	25	Leſbia
6	Semiramis	16	Delbora	26	Amalaſuntha
7	Hippolyte	17	Haſbite	27	Maria Puteolana
8	Zenobia	18	Tyburna	28	Bona longobarda
9	Hypſicratea	19	Teuca		
10	Valaſca	20	Lacęnæ		

PEnthеſilęa Amazonum regina/muliebrē aſpernata molliciem operi- 1
bus ſemper (quę virum decent) innutrita eſt. Troianis fauit contra Græcos/fuitq; vexillifera & turmas equitum duxit .Properti⁹ lib.3. Auſa ferox ab equo quōdā oppugnare ſagittis Męotis Danaū Penthеſilęa rates, Aurea cui poſtq̄ nudauit caſſida frōtem , Vicit victorem candida forma virum. Virg.lib. 1. Aeneidos.
Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Penthеſilęa furens/medijſq; in milibus ardet,
Aurea ſubnectens exertę cingula mammę
Bellatrix/audetq; viris concurrere virgo.
Pāphil⁹.Nō ꝓbo peltatas iter quę tela cateruas Hectore ſub forti ſāguinolēta tulit,
¶ Cunabula Camillę Volſcorum reginę manifeſtum futurę virtutis lumen promi- 2
ſerunt . Nam ab ipſa iam tum infantia/non molliculis inuoluta eſt pannis/nonа blandientibus nutriculis educata,ſed a patre Metabo in medijs ſyluarum latebris ferino lacte paſta eſt. Relictis demum crepundijs paulo prouectior facta/neq; tractādis inſueuit lanis/nec fuſos aut penſa manibus accepit,ſed ferinis amicta pellibus fundas cœpit circumagere/complicare arcus/ſagittas torquere/ceruos et capreas laſſare curſu .Cui virtuti adiecit ſtudium virginitatis. Orto demun inter Turnū & Aeneam bello/Rutulis adhęſit,fuitq; ductrix copiarum. Quam eius virtutem Virgilius in fine ſeptimi ſic deſcribit.
Hos ſuper aduenit Volſca de gente Camilla
Agmen agens equitum,& florentes ęre cateruas

Bellatrix,non illa colo/calathis ve mineruę
Fœmineas aſſueta manus.ſed prępia virgo
Dura pati,curſuq; pedum pręuertere ventos.
Illa vel intactę ſegetis per ſumma volaret
Gramina,nec teneras curſu lęſiſſet ariſtas.
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti
Ferret iter,ce ler es nec tingeret ęquore plantas.

3 ℭCleopatra Aegypti regina Dionyſij Auletis filia/quum mortuo iam Cęſare Antonium laſciuientibus momordiſſet oculis/et in amorem ſui pellexiſſet,pręter Syrię & Arabię regnum auſa eſt Romanum quoq; imperium ſperare .Quum ergo magis ac magis in dies creſceret libido principandi. imperium ipſum ab Antonio petere nõ dubitauit.Quod quũ exoraſſet,ſumptis cum eo armis,in Auguſtũ eiuſq; generis Agrippam copias duxit,mouitq; bellum,cuius fortuna anceps aliquandiu pependit.Victis ad extremum Antonianis effrenata mulier cecinit receptui/ ac ſe in pedes dedit cum adultero.Quos ſecutus victor Auguſtus ita oppreſſit, vt neglecta pacis conditione Antonium ad inferendam ſibi mortem compulerit.Quo extincto vbi nullum rebus afflictis ſubſidium vidit Cleopatra/brachiũ Aſpidi mordẽdum prębuit,ne in triumphũ captiua raperetur.De hac Propertiꝰ li.3. ſic inquit.

Scilicet inceſti meretrix regina Canopi
Vna Philippęo ſanguine aduſta nota/
Auſa Ioui noſtro latrantem opponere Anubim,
Et Tyberim Nili cogere ferre minas/
Romanamq; tubam crepitanti pellere ſiſtro,
Baridos & contis roſtra liburna ſequi,
Fœdaq; Tarpeio Conopea tendere ſaxo,
Iura dare ſtatuas inter & arma mari

4 ℭHelerna Iani filia/mortuo patre apud Tyberim regnauit,pręfuitq; viris ſine viri auxilio.

5 ℭApud Meroẽ quoq; principata eſt Candace regina,& imperauit Aethiopũ gẽti

6 ℭSemiramis regnãdi libidine tota pruriens petiiſſe fertur a marito Nino, vt quiq; dies tantum imperaret, & ſcœptro vteretur.Quod quum exoraſſet,ſatellitibus iuſſit,Ninum vt interficerent.Hoc itaq; modo regnum cõſecuta,Aſſyrijs tantiſper dominata eſt/dum a Nino iuniore filio interfecta ſit, ꝙ eius concubitum rogaſſet. Eadem muros Babylonis cõdidit,aut a Nitocri regina conditos auxit & reparauit.

7 ℭHippolyte Amazonum regina quum inſtar cęterarum bello inſueſceret ; auſa eſt arma capere in Theſeum,a quo expugnata & in vxorem ducta eſt. Propertius.
Felix Hippolyte nuda tulit arma papilla/ Et texit galea barbara molle caput.

8 ℭZenobia Palmyreorum regina poſt mortem Odenati mariti ſui imperium arripuit in in Syria/Nec dubitauit arma capere in Aurelianũ imperatorem,a quo victa & in triumphum ducta eſt.Quum autem probro daretur ipſi Aureliano, ꝙ de ea triumphaſſet,Nihil inquit me pudet de fœmina triumphaſſe, quę virtute pluſq̄ virili ſit prędita.Pontanus.Qualis et Aethiopum quondam ſitentibus aruis In fuluum regina gregem ſeſe armat , & audet Sola pedes ſeſe irato obiectare leoni/Inſigniq; arcu / & duplici zenobia telo.

9 ℭHypſicratea Mithridatis cõiunx in omni bellorum diſcrimie adiutrix aſtitit marito. Quinetiam capillos ſibi raſit,ne ferendę galeę eſſent impedimento.

10 ℭValaſca Bohemorum regina facta cum cæteris mulieribus coniuratione de excutiendo virorum

¶Valaſca Bohemorum regina facta cum cęteris mulieribus coniuratione de excu- 10
tiẽdo virorum principatu/copiarum ductrix bellum mouit,interfectiſq; viris fœ-
minas omnes aſſeruit libertati,adeo vt Amazonum inſtar multos annos principa
tę ſint ſine viris.
¶Regnãte apud Gallos Carolo ſeptimo quum Angli omnia populabũdi paſſim 11
irrumperent,et iam proſpero fortunę Zephyro adiuti nihil ſibi non pollicerentur/
deſperatis Gallorum rebus adfuit Ioanna magni ſpiritus virguncula / quę atttitos
Gallos animans ad vltionem & libertatis gloriam/prima belli campũ ingreſſa/non
pri⁹ ſuos hortari & ipſa certare deſiit,q̃ hoſtem in fugã verterit reportata victoria.
¶Artemiſiam reginam Carię/et Mauſoli coniugem mirantur Græci/ꝙ irruentes 12
Rhodios claſſe exuerit/inſulam quoq; domuerit erecta in vrbe ſtatua,quę ciuitati
ſtygmata videretur inurere,Herodot⁹ ad hunc modum de ea ſcribit. Verum (in
quit) Artemiſię pręcipua me tenet admiratio,mulieris expeditonẽ aduerſus Græ
ciam ſecutę/ quę defuncto viro nulla adacta neceſſitate/ſed pręſtantia animi atq; vi
rilitate in militiam conceſſit.Nomen ei erat Artemiſię Lydami filię/ Paternũ ge-
nus ex Halicanaſſo,maternum ex Creta.Hæc Halicarnſſęis et Cois/et Niſyriis/et
Calydniis quinq; cum naualibus venit omni copia inſtructis.
¶Vulgata eſt et nota Amazonum virtus,quę reiecto virorum et principatu et cõ 13
mercio ſolę ſibi imperauerunt,ſuamq; libertatem armis defenderunt.
¶Atalanta venatrix fuit Arcadica/vibrandis iaculis et arcubus cõplicandis aſſue- 14
facta,quæ inuſitatę magnitudinis aprum vniuerſę formidoloſum Aetholiæ prima
aggreſſa eſt et vulnerauit vna cum Meleagro. Pontanus libro.3.de Stellis de hac
puella/eiuſq; virtute ſic meminit.

Qualis in Aetholum campis Meleagria virgo
Strauit aprum/primamq; manu ſtringente ſagittam
Intorquens/auſa eſt ſpumanti occurrere monſtro.
Mox lęta et ſpolijs/famoſa et cęde ſuperba.

¶Thomyris Scytarum regina potentiſſimo Perſarum regi Cyro/bello congreſſa 15
eſt,ipſumq; et vita et caſtris ſpoliauit ad vlciſcendam filij mortem,quem ille prius
occiderat.
¶Delbora mulier bellatrix/imperauit Iſraelitis / quos ab incurſionibus vicinorum 16
plerũq; tutata eſt/quorumq; remp.et imperium varijs auxit honoribus.
¶Virtutem Haſbites fœminæ bellis exercitæ ſic deſcribit Syllius lib.1. 17

Hæc ignara viri/ vacuoq; aſſueta cubili
Venatu et ſyluis primos defenderat annos.
Non calathis mollita manus/operata ve fuſo.
Dyctinuam/et ſaltus/et anhelum impellere planta
Cornipedem/ac ſtrauiſſe feras immitis amabat.

¶Idem lib,2.ait Tyburnam Sagunthinam fuiſſe fœminam Murrhi vxorem et 18
bellatricem.
¶Teuca Illyricorum regina/ viris fortiſſimis imperauit/et Romanorum vires fre 19
git ſępenumero.Fuit Argonis vxor.
¶Lacenę mulieres virorum obibant munera/ſeſe in gymnaſio/in bello/in venatio- 10

ne exercentes. Hę cum viris in certamen aduerſus Meſſenios fortiter deſcenderunt

21 ¶ Margarita Henrici ſexti Britannię regis coniunx aciem viri deficientē reſtituit.

22 ¶ Gaditanę mulieres/a partu ſtatim ſurgunt/miniſteriaq; domus obeunt.

23 ¶ Olim Germanorum mulieres/inclinatam aciem/et iam ad Triarios vergentem reſtituerunt.

24 ¶ Bellouacę mulieres a Carolo Burgundiorum duce longa obſidione fatigatę/mœnia defenderunt, & obſeſſorē e ſcalis in foſſas vrbis detruſerunt, reportatis ad ſuos vexillis,

25 ¶ Leſbia puella murorum parte machinis Turcarum deiecta/oppidanis fugam aut deditionem meditantibus ſalutem peperit. Obtulit enim ſe primam impetui & iaculis inimicorum pro tutandis ipſis muris.

26 ¶ Amalaſuntha Gothorum regina principata eſt apud Rauennam/ Burgūdiones & Alemanos Liguriam populantes Italia pepulit/adiuuante Theodato, quem regni conſortem ſuſceperat.

27 ¶ Maria puteolana a Puteolis Campanię vrbe nomē adepta, bellica virtute maxime floruit ætate Franciſci Petrarchę. Erat laborum apprime patiens ab ipſa iā inde adoleſcētia, Abſtinebat vino/Erat parca cibi & verborum. Reijciebat colos/penſa/ fuſos/ & lanas/et cætera/ quę muliebrem decēt molliciem. Gaudebat arcubus/iaculis/pilo/galea/ſcuto. Noctes perpetuas quādoq; vigilabat, nec dormiebat niſi coacta idq; ſub dio & humi/reclinans caput in ſcutū ꝓ puluinari. Inter armatos verſabatur. Quod q̄uis īpudētię ſpeciē pręferat, nihil tamē vehementius curauit, q̄ ſtudiun virginitatis, in qua permanſit ad mortem vſq;. Cultum corporis aſpernabatur. Quibus artibus bellicoſa admodum facta eſt.

28 ¶ Bona Longoborda bellatrix itidē puella floruit anno domini 1468. Nupſit Brunorio Parmenſi egregio bellatori. A teneris annis luſtrabat ſyluas venatricibus ſtipata canibus. Maritum in omni diſcrimine comitabatur/ Quem quum Alphonſus rex Sicilię aliquaudo certa de cauſa in vincula coniecisſet, miſerta captiui fœmina ad diuerſos principes inſtar Pęgaſarij curſoris cucurrit, vt ab eis literas et patrocinium obtineret pro viri ſalute, quod obtinuit.

Amazones.

Harpalice	Pentheſilęa	Menalippe
Antianyra	Artemiſia	Thomyris
Antiopa	Hippolyte	Martheſia
Lampedo	Othrera	Strongylios
Minythia	Thaleſtris	Euryale
Harpe	Allęa	Philippis
Parthoe	Eribie	Cœleno
Phœbo	Archenis	

AMazones Scythicę fuerunt mulieres ad Tanaim et Thermodoonta fluuios habitātes. Vnde Claudianꝰ. Thermodoontiaca Tanaim fregere ſecuri. Syll. li. 8. Perſtrepit & tellꝰ, & Amazoniꝰ Thermodō, Hę quū nuptias ſeruitutē eſſe/nō matrimoniū opinarenť, animū nubēdi omiſerunt. Duxerunt remp, ſine viris. Solebant inire finitimos, ne gēs periret. Si qui mares naſcerentur/interficiebant. Virgines non ocio neq; lanificio, ſed armis/equis/ venationibus et ſagittis exercebant, Infantibus dexteriores inurebant mammas/ne ſagittarum ictus impediretur. Duę primum his reginę fuerunt Martheſia et Lampedo. quæ maiore Europæ parte ſuis armis potenter ſubacta, Aſiæ quoq; nonnullas ciuitates occupauere

tes occupauere. Marthesię ſucceſſit Othrera, ſeruata in omne ęnum virginitate cōmendabilis. Hac pricipante cum antiope ſorore, bello petitę ſunt ab Hercule, quas quum viciſſet, Antiopen & Menalippen rapuit Hercules / Theſeus Hippolyten. Othrerę ſucceſſit Pentheſilęa, quę dum Troianis ſuppetias ferret, ab achille iuxta multorum opinionem interfecta eſt. Qua mortua reliquę iam ægre ſe tutantes ad Alexandri ætatem durauerunt. Huius minythia concubitum per dies 14. obtinuit, vt filium haberet paternę virtutis hęredem. Cęterum Peltamet ſecurim primę omnium inuenerunt, Vnde ſecurigerę & peltiferę dicuntur. Pelta quoq; & ſecuris Amazonię et Pentheſilęgæ dicuntur. Ouidius in epiſtola Phędrę. Prima ſecurigeras inter virtute puellas. Val. Flaccus. lib. 5. Vtq; ſecurigeras ſtimulauerit ira cateruas. Statius lib. 12. Non cum peltiferis atq; hęc tibi pugna puellis. Horatius li. 4. car. A mazonia ſecuri dextras obarmet. Oui, lib. 2. de Ponto. Nec tibi Amazonia eſt prę me ſumenda ſecuris. Mantuanus. Pentheſilęga nō inferiora ſecuri. Amazonum quędam poetarū carminibus celebratę ſunt. ¶ Harpalice. Vir. li. 1. Aenei. Vel qualis equos Threiſſa fatigat Harpalice, volucrēq; fuga pręuertitur hebrum. ¶ Pentheſilęa. Idē. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis Pentheſilęa furēs / medijſq; in millibus ardet. ¶ Hippolyte. Seneca in Agamennone. Vidit Hippolyte ferox pectore e medio rapi Spolium & ſagittas. ¶ Harpe. Val. Flacc. lib. 6. Qua Pelta vacat, iamq; ibat in harpē. Menalippe. Virg. Threiciā ſexto ſpoliauit Amazona baltheo. Porro autem Stephanus Byzātius ſcribit Amazones Sauropatidas a Græcis fuiſſe appellatas, ꝙ lacertis veſcerentr, quas illi Sauras vocant, De earū moribus pauca admodm Curtius refert lib. 5. de geſtis Alexādri his verbis, Veſtis nō toto Amazonum corpori obducitur, nam lęua pats eſt ad pectus nuda, cętera deinde velantur, nec tamen ſinus (quem nodo colligunt) infra genua deſcendit. Altera papilla intacta ſeruatur, qua muliebris ſexus liberos alant, Aduritur dextra, vt arcus facilius intendant, et tela vibrent, Stroza pater lib. 1. Eroticon de quibuſdā ſic meminit.

Virginitas vltro ſeruata, et bellica virtus
Magnum Orithyię contribuere decus.
Lampedon, Hippolyten, Menalipen iane videmus
Illuſtres inter nomen habere viros
His quoq; ſe comitem merito Martheſia iungit,
Nec caret Antiope laude, nec harpalice.

Bella et alia quędam mala
a mulieribus orta.

BEllum Gręcorum in Troianos ortum eſt ab Helenę raptu. Oui. lib. 1. Elegi. Qualis ab Europa Phrygijs aduecta carinis / Coniugibus belli cauſa duobus erat. Propertius lib. 2. Olim mirabar, ꝙ tanti ad pergama belli / Europę atq; Aſię cauſa puella fuit, Idem lib. 2. His olim (vt fama eſt) vicijs ad pręlia ventum eſt. His Troiana vides funera principijs. Seneca. Quiſq̄ dubius ad thalamos eat. Quos ſuadet Helena? peſtis exitiū / Lues / Vtriuſq; populi? Cernis hos tumulos ducum, Et nuda totis oſſa (quę paſſim iacēt) ĩhumata cāpis? hęc hymē ſparſit tuus, Tibi fluxit Aſię; fluxit Europę cruor. ¶ Pelops quum Prygię regno ſucceſſiſſet, bellum mouit in Oenomaū patrē Hippodamię propter puellam ipſam adamatam / & negatam ſibi in matrimonio.

❡Alia fuit Hippodamia Atracij filia & vxor Pyrithoi/quam quum mero caleſcẽtes et ęſtuantes libidine centauri rapuiſſent, bello petiti ſunt a Pyrithoo. Vnde puellam ipſam Propertius Iſcomachem vocat. Iſco enim Gręce ſignificat habeo, & mache dicitur pugna, Verba eius ſunt hęc. Qualis et iſcomache Lapithę genꝰ heroinę, Centauris medio grata rapina mero, Idem. Aſpera Centauros eadem demẽtia iuſſit Frangere in aduerſum pocula Pyrithoum. Oui. lib. i 4. Helene non pluribꝰ eſſet Sollicitata procis, nec quę Lapitheia mouit Pręlia.

❡Archelaus rex Macedonię interfectus eſt ab adoleſcente Crateua nomine, quem habebat in delicijs, ꝙ ei promiſſam filiam, alteri poſthabuerit.

❡Archilochus poeta Iambographus Lycambem ſocerum ad prępoſterã laquei mortem impulit, propter eius filiam ſibi in matrimonio denegatam. Vnde Ouidiꝰ, Poſt modo ſi perges, in te mihi liber iambus Tincta Lycambęo ſanguine tela dabit.

❡Pericles propter Aſpaſia m concubinam/Samios infeſtos mileſijs debellauit.

❡T. Corruncanum liberius in legatioue ad Teucam Illyricorum reginam locutũ regina ipſa interfici iuſſit violato gentium iure. Liuius.

❡Propter Cryſeidem filiam Cryſę (qui ſacerdos fuit Apollinis) ab Agamẽnone raptam Apollo peſtem in caſtra Græcorum immiſit, quę non prius deſiit ſerpere, q̃ patri ſuo reddita ſit puella.

❡Propter Lauiniam Latini regis et Amatę filiam ortum eſt bellum inter Aeneã & Turnum. dum vterq; eam ſibi in matrimonium dari cuperet. Pontanus lib. 4. de Stellis. Hinc atrox bellũ exoritur /pro coniuge certat Hinc rutulũ manus/ hinc fulgentibus Arcades armis. Ac tandem victor potitur regnoq; toroq;, Sed fato cadit infelix caua ad antra Numyci.

❡Roma condita quum Romulus ad augendum vrbis populum / Sabinorum fœminas rapuiſſet, inde bellum ortum eſt et motum a maritis raptu m vlciſci et raptas repetere volentibus. Propertius lib. 2. Cur exempla petam Graium? Tu crminis author Nutritus duro Romule lacte Lupę. Tu rapere intactas docuiſti ipune Sabinas, Per te nunc Romę quidlibet audet amor.

❡Mortuo Menelao Megapenthus et Nicoſtratus Oreſtis filij Helenã in Rhodum fugauerunt/ vbi a Polyzo Tlipolemi vxore arbori ſuſpenſa eſt ob zelotypiã.

❡Lyſimachus filius Agathoclis filium Agathoclẽ (cuius auſpicijs multa bella feliciter geſſerat) veneno ſuſtulit inſtigante Arſinœ nouerca Ptolemęi ſorore.

❡Lucretius poeta amore fœminę in furorem verſus amatoriũ hauſit poculũ /quo ſpiritum efflauit.

❡Tullia procurauit, vt maritꝰ ſuus Seruiꝰ Tullꝰ a Tarquinio ſuperbo interficeret.

❡Sanſon quum dalidę vxori crin em fatalem oſtendiſſet, in quo prodigioſę vires conſiſtebant, dormiens ab eadem raſus incidit in manus inimicorum.

❡Iphis egregia for ma adoleſcens ſpretus ab Anaxarete puella ſe ſuſpendit.

❡Deianyra author fuit duelli inter Herculẽ et Neſſum Centaurum atq; etiã mortis ipſius Herculis. Seneca. O turpe fatum. fœmina Herculeę necis author feretur

❡Achab rex iſraelitarum ſuaſu Iezabelis vxoris, occidit prophetas.

❡Chilpericus Clotharij filius opera Fridegundis ſeu Fridegundę vxoris, dum venatu rediret, interfectus eſt

❡Seleucus Callinicus rex Syrię dum nouercam Berenicem Ptolemęi ſororẽ expuliſſet ab ipſo Ptolemęo bello petitus eſt.

❡Deiphobus Inſidijs Helenę (quam poſt mortem Paridis coniugẽ duxerat) occiſus eſt toto corpore inhoneſtis plagis deformato.

Amphiaraus vates quum præuidiſſet ſe periturum Thebis,ſi eo ad bellum profi-ciſceretur,coniecit ſe in latebras & occuluit. Eũ tamen prodidit vxor Eryphile, ſpe habendi monilis aurei,quod gerebat Polynices. Itaq; vxoris fraude coactus ire Thebas,hiatu terrę abſorptus dicitur

¶Euander Pallantis Arcadum regis nepos,ſuaſu Nicoſtratæ matris occidit pa-trem ſuum.

¶Eduardus Anglorum rex et martyr/ vxoris ſuę fraude occiſus eſt.

¶Pterelas Thebanorum rex/ proditione filię/ Polydices interfectus eſt a Creonte.

¶Niſus quoq; Megarenſium rex obſeſſus a Minoe rege Cretę/ proditione Scyllę filię (quę Minois amore tenebatur) fatalem amiſit crinem/ atq; ita ab hoſte interfe ctus eſt. De vtroq; Ouidius, Filia ne ve magis capiti ſit fida parentis. Quam tua vel Prerela, vel tua Niſe fuit.

¶Cleopatra cauſa fuit belli inter Ptolemęum Philopatorem patrem ſuum & Ale xandrum Syrię regem.

¶Gandulphus martyr dum vxorem adulterij increparet,eiuſdem inſidiis interfe-ctus eſt ab adultero.

¶Hippolyt⁹ a Phędra nouerca ſtupri falſo accuſatus,dum Theſei patris furorem vellet declinare/ diſcerptus eſt ab equis.

¶Propter Hermionen Oreſtes Pyrrhum occidit.

¶Ottarus rex Bohemię inſimulatus ignauię et timoris ab vxore Margarita,q̃ cum Rodulpho Cęſare fœdus iniſſet,bellum mouit,in quo profligatus eſt.

¶Ioram Iſraelitarum rex ſuaſu Athalię vxoris infinita prope commiſit flagicia.

¶Iſis cauſa fuit,cur Mercurius mandato Iouis Argum occiderit.

¶Luchinus Italię comes mouit bellum in Vgolinum Gonzagam propter Iſabel lam vxorem ſuam ab ipſo Vgolino viciatam.

¶Martia meretrix Antonium commodum Imp. (cuius erat concubina) fecit oc cidi ab Athleta quodam,quocum adulterũ conſuetudinem habebat.

¶Rodericus Gothorum rex,quum filiam Iuliani cuiuſdam præfecti (qui Tingita nam prouinciam adminiſtrabat) adulteraſſet,dolore animatus pater, Sarracenos conuocauit,mouitq; bellum,in quo ſeptingenta vtriuq; millia hominum perierunt.

¶Alexander inſtinctu Thaidis meretriculę Perſepolim vrbem combuſſit. Curti⁹ Ebrio (inquit ſcorto) de tanta re ferente ſentẽtiam/ vnus et alter/ et ipſi mero onerati aſſentiuntur,rex quoq; fuit auidior.q̃ patientior. Quin igitur vlciſcimur Græ-ciam,et vrbi faces ſubdimus? Omnes incaluerant mero. Itaq; ſurgunt temulẽti/ ad incẽdendam vrbem,cui armati pepercerant. Primus rex ignem regię iniecit/ tũ cõ-uiuę/ et miniſtri/ pelliceſq;.

¶Violata Lucretia cauſa fuit exigendi regum principatus,quemadmodũ per Vir-giniam Triumuiri deſierunt.

¶Octauia ſoror Auguſti ab Antonio repudiata,cauſa fuit belli ciuilis.

¶Antiochus dum bellum gereret in Romanos,vino et Veneri dies multos indul-ſit,cum puella quadam Chalcidenſi,quam deperibat. Ex quo factum eſt, vt molli-cie illa deliciiſq; corruptus hoſti/ victoriam reliquerit.

¶Ouidius lib. 2. Eleg. de quibuſdam bellis & alijs multis malis, quorum authores extiterunt fœminę, ad hunc modum ſcribit.

Nec belli eſt noua cura mei. Niſi rapta fuiſſet
Tyndaris, Europę pax Aſięq; foret.
Fœmina ſylueſtres Lapythas, populumq; biformem
Turpiter appoſito vertit in arma mero.
Fœmina Troianos iterum noua bella mouere
Impulit in regno iuſte Latine tuo.
Fœmina Romanis iterum nunc vrbe recenti
Immiſit ſoceros, armaq; ſęua dedit.
Vidi ego pro niuea pugnantes coniuge Tauros.
Spectatrix animos ipſa iuuenca dabat. Item Horatius lib. I. Ser. Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli Cauſa. Item Pamphilus Saxus.

Baccatum caperet coniunx vt auara monile,
Iuit ad infernas Amphiaraus aquas.
Tyndaris ad Phrygij vultum cor flexit amantis,
Et Menelaęam liquit iniqua domum.
Vertit opes Aſię, diſiecit mœnia Troię,
Hectora vulneribus fodit & Aeacidem.
Fraude Clytemneſtrę clarus mactatur Atrides,
Fraude cadis natę tu quoq; Niſe tuę.
Ad Ptolomęęam nam munera tranſtulit vrbem
Cęſaris, & magni ſceptra beata Numę.
Quę tenuit Pharium meretix ſcelerata Canopum,
Opponens latijs ſtridula ſiſtra tubis.
Vincla, faces, ferrum, lœthalia ſpicula, virus.
Sub roſeis claudit quęq; puella genis.

IDas & lynceus Aruenes & Apharei filij pro leucippi filiabꝰ Phœbe & Ilaira aduerſus Caſtora & pollucem prope Spartam dimicarunt. In quo congreſſu perijt Caſtor, Polluci autem profuit immortalitas. ¶Contra tamen nonnullę reperiuntur fœminę, quę maximi quandoq; boni authores extiterunt, ſed breui admodum numero.

¶Dominica vxor Valentis Imp. Gothos ad euertendam Conſtātinopolim irruētes pacauit.

¶Anno verbi incarnati circiter 412. conſtituerat Ataulphus Gothorum rex, vrbem Romam, vel diripere, vel expugnare ſaltem, eamq; Gothiam appellare, niſi Placidia honorij, ſoror et vxor ipſius barbari ferocientem animum et iam paratum ſceleri verbis emolliuiſſet.

¶Iuguldis ſoror Childeberti Hermogillum Lemigildi Gothorum regis filium, et maritum ſuum ad chriſtianam conuertit pietatem.

¶Clotildis regina francię Clodoueum regem maritum ſuum Chiderici filiū, eodem modo ad cultum ſacrę religionis induxit.

¶Pompeia Plautina Iulianum imp. maritum ſuum auertit ab extoquenda populo pecunia et colligendo fiſco. Author Sex. Aurelius. His adduntur Helena Conſtantini mater, Monica Auguſtini, et nonnullę alię.

Nouercę quędam

Ino	Hippodamia	Caſperia
Phędra	Stratonice	Iulia
Gidica	Ida	Iuno
Opœa	Eribœa	Alfrida
Martina	Nuceria	

INo Phryxi & helles Athamantis filię fuit nouerca. ℭHippodamia Chryſippi. ℭCaſperia Archemoli. ℭPhędra Hippolyti. ℭStratonice Antiochi Sotheris. ℭIulia Antonij Caracallę. ℭGidica Comminii. ℭIda Phinidarũ. ℭIuno Herculis. ℭOpœa Scylis regis Scytharum. ℭEribœa Mercurii. ℭAlfrida Eduardi ſecundi Anglorũ regis, ℭMartina Conſtantini heraclii quem veneno ſuſtulit. ℭNuceria vxor Hebii/ nouerca fuit firmi/ quem morti dedit. Author .Plutarchus in parall

Textrices & Lanificę

Pholoe	Pamphile	Arachne
Cloſter	Penelope	

PHoloe Cretenſis fuit fœmina/ lanificii et texturę admodum perita. Virg.li.5.Aenei. Olli ſerua datur operũ haud ignara Mineruę/ Creſſa genus Pholoe, geminiq; ſub vbere nati.

ℭPrima telas texere/ eaſq; retorqueri inuenit in Co/ Pãphile mulier Platis filia. Author Plynius.lib.11.Cap.22.

ℭArachne (vt fabulantur poetę) quum eſſet lanificii peritiſſima, auſa eſt Mineruam eius artis inuentricem ad certamẽ prouocare, A qua victa, in araneam mutata eſt, quę nunc quoq; nere non deſinit, ſuiſq; filis. hęret adhuc penſilis, Architrenius Nobile ſurgit opus/ leuius q̃ torſit Arachne, Pollice Lyda manus et veſtibus impluit aurum, Pectinis ingenio nulli ceſſura.

ℭFuſos in lanificio reperit Cloſter filius Arachnes Linũ et Rhetia Arachne ipſa, Authore Plynio.

ℭFuit et optima textrix Penelope poetatum teſtimonio, Ouidius. Nec mihi quęrenti ſpacioſam fallere noctem/ Laſſaret viduas pendula tela manus. Vnde et tela Penelopęa et icariotis dicitur, ꝙ icari filia fuerit Penelope. Idem Oui.li.3.de Põto. Morte nihil opus eſt, nihil Icariotide tela.

Veſtales quędam virgines

Oppia	Claudię	Fonteia
Marcia	Minutia	Floronia
Poſthumia	Sextilia	Tutia
Caię	Suffecię	Licinia
Vibidia		

OPpia vna fuit ex veſtalibus, quę cõperta ſtupri viua defoſſa eſt. Stroza filius. Veſtalis virgo lęſi damnata pudoris, Contegor hoc viuens Oppia ſub tumulo

ℭDuę quoq; fuerunt Claudię Veſtę cerimonijs addictę. Fuit et Fonteia Veſtalis ſoror M. Fonteij, qui quum Gallię exercitui pręeſſet, accuſatus eſt prouincię male adminiſtratę. ℭMarcia Item inceſti damnata. ℭMinutia propter elegantem corporis cultum venit in ſuſpicionem libidinis. Vnde & viua defoſſa eſt. ℭFloronia conuicta ſtupri ſibi mortem intulit metu grauioris ſupplicij. ℭPoſthumiam Veſtalem nimius corporis cultus ſtupri quoq; ſuſpectam fecit. Pontificum tamen abſoluta eſt ſententia.

¶Stupri damnata eſt Sextilia, vt etiã Tutia. Authore Liuio. ¶Thracię Caiæ, ſiue Suffetiæ ſtatua poſita eſt Authore Plynio. ¶Plutarchus in Gracchis ait Liciniam fuiſſe vnam e Veſtalibus. ¶Vbidia Veſtalis fuit, quam Meſſallina miſit ad pacandum Claudium maritum ſuum, quẽ iratum ſibi intellexerat.

¶Exercitus numeroſi.

1 Exercitus Tartarorum.
2 Exercitus Pompeij in Cæſarem.
3 Exercitus Cæſaris in Pompeium.
4 Exercitus Mardonij.
5 Exercitus Hieroboam.
6 Exercitus Athilæ.
7 Exercitus Amuratis.
8 Exercitus Brenni & Senonum.
9 Exercitus Theoderici.
10 Exercitus Tamburlani.
11 Exercitus Antigoni.
12 Exercitus Antiochi.
13 Exercitus Annibalis.
14 Exercitus Achęorum.
15 Exercitus Athenienſium in Syracuſanos.
16 Exercitus Artaxerxis
17 Exercitus Darij in Alexandrum
18 Exercitus Alexandri
19 Exercitus Antigoni
20 Exercitus Seleuci & Antiochi
21 Exercitus M. Antonij in parthos
22 Exercitus parthorũ in Antonium
23 Exercitus Antonij in Cęſarem
24 Exercitus Cęſaris in Antonium
25 Excercitus Craſſi in parthos
26 Excercitus Carthaginenſium in Siciliam.
27 Exercitus Demetrij
28 Excercitus Marij & Catuli
29 Exercitus Mithridatis
30 exercitus Pompeij in pyratas
31 exercitus Pelopidę in Syracuſanos
32 exercitus Heluetiorum
33 exercitus Ariouiſti Germanorũ regis
34 exercitus Neruiorũ in Cęſarem
35 exercitus Luculli in Mithridatem
36 exercitus Perſei
37 exercitus Tigranis Armenię regis.
38 exercitus Terentij Varronis
39 exercitus T. Q. Flaminij
40 exercitus eumenis
41 exercitus Radagaſi Gothorũ regis
42 execitus L. Aemylij & C. Attilij
43 exercitus vectigis
44 exercitus Gallorum
exercitus Q. Fabij Maximi
45 exercitus Aruernorum
46 exercitus Seſoſtris
47 exercitus Nini in Bactrianos
48 exercitus Xerxis
49 exercitus Græcorum in Troianos
50 exercitus Troianorum in Græcos
51 exercitus Moſis
52 exercitus Hieroſolymarum
53 exercitus Caroli Martelli

1 BEla quarto Andreę Hieroſolymitani filio apud Pannonios regnante Tartari cum quingentis armatorũ millibus Pannoniam ingreſſi ſunt, a quibus ſuperatus Bela aufugit.

2 ¶Pompeij in Cæſarem dimicantis acies habuit 40. millia peditum, equitum in ſiniſtro cornu ſeptẽ millia, in dextro quoq; pręter Oriẽtis auxilia, totam vrbis nobilitatem, ſenatores, Prętorios, Conſulares.

3 ¶Cęſar in acie habuit peditum 30. millia, equites non amplius mille. Author Eutropius.

4 ¶Mardonius Perſa (quem Xerxes apud Salaminem reliquit, vt diſpalatos milites reſarciret) habuit in exercitu peditum ducẽta millia, equitum viginti millia. Victus eſt tamen apud Plateas a Pauſania Lacedęmonio turmis longe minoribus ſtipato.

¶Hieroboam

¶Hieroboam rex Iſraelitarum in exercitu (quã contra Abyam iudęorum regem 5
duxit) habuit 80. millia bellatorum. Abyas vero 40.

¶Habuit Athyla rex Hunnorum in exercitu quingenta armatorum millia. 6

¶Amurathes rex Turcarum Pannoniam cum centum hominũ millibus ingreſſus 7
eſt, quam bis domuit.

¶Senonũ dux Brẽnus (qui primus Romanã ſuperbiã retudit) habuit 300. millia. 8

¶Theodericus Clodouei primi filius in Italiã cum 80. millib⁹ traiecit, quibus im- 9
petu repẽtino Beliſarij copias fregit/ omnẽq; tranſpadanã ſubiugauit regionem.

¶Tamburlanus Scytharũ rex Euphratem fluuium cum ſexcentis peditũ millibus, 10
equitum vero trecentis traiecit, quo numero Aſiam minorẽ obtinuit, Regem Tur-
carum Pazaitem captiuũ duxit/ Scythas/ Moedos/ Albanos/ Meſopotamiã/ Par-
thiam/ Perſiam/ Armeniam ſibi ſubiugauit.

¶Exercitus Antigoni habuit peditũ viginti millia, Equites mille trecentos. 11

¶Exercitus Antiochi 300. millia armatorum, quibus Romanos inuaſit. Falcatis 12
etiam curribus/ & Elephantis aciẽ inſtruxit. Author Plutarchus in Ruffo.

¶Idem ait certum non eſſe q̃ tę fuerint Annibalis copię. Alij cẽtum millia peditũ/ 13
et viginti equitum fuiſſe dicunt. Quidam aiunt addita ex Gallis & Liguribus 80.
millia peditum, decem equitum. Quis autem exactus ad fidem numerus dari ne-
queat, hoc tamẽ argui poteſt numeroſum habuiſſe exercitũ, ꝗ amiſſis in Alpiũ tra-
iectu triginta millibus, adhuc Romanorum potentiã non expauerit.

¶Achęorum exercitus in Cleomenem ducem Spartanorum fuit viginti millium 14
peditum/ equitum mille.

¶Athenienſes in Syracuſanos certaturi duce Alcibiade/ habuerunt ſupra centũ/ & 15
quadraginta triremes, Centum/ & quinq; millia peditum, tum ſagittarios/ & fundi-
tores mille & trecentos. Tormentorũ prę terea/ ac machinarũ expugnandis vrbibus
copiam ingentẽ. Plutarchus in Alcibiade.

¶Exercitus Artaxerxis regis Perſarũ in Caduſios/ habuit triginta peditũ millia, 16
pedites mille.

¶Certaturus in Alexãdrum Darius habuit ſexcenta hominum millia. Plutarchus 17
ſcribit, Dario fuiſſe decies centena millia militum.

¶Copiarum Alexandri qui minimũ aſſerunt numerũ, tricena millia peditũ, equi- 18
tum vero quinq; fuiſſe tradunt. Fertur in Aſiam traieciſſe cum millibus armato-
rum non amplius 48.

¶Antigonus Philippi filius/ & pater Demetrij Poliorcetis Macedoniæ regis ha- 19
buit in exercitu cõtra Seleucum Syrię principem & alios reges ſupra 70. millia pe-
tum/ equitũ vero decem millia. Item Elephantos 75.

¶Seleucus vero & Antiochus eius filius armarũt in ipſum Antigonum 64. mil- 20
lia peditum/ equites ſupra decem millia. Elephantos quadringẽtos/ currus centum
et viginti.

¶Bellans in parthos M. Antonius habuit 60. Romanorum peditum millia/ & his 21
auxilia equitum adiuncta. Hiſpanorum/ & Gallorum decem millia. Cæterarũ na-
tionum equitum peditũq; trecenta millia.

¶Parthorum vero exercitus in Antonium habuit 400. millia equitum. 22

¶Exercitus Antonij contra Cęſarem habuit peditum centum millia/ Equitũ 22, 23
Naues quingentas.

¶Exercitus Cæſaris contra Antonium habuit naues ducentas quinquaginta. pe- 24
ditum 80 millia/ equitum 22.

45 ¶Exercitus Craſſi contra Parthos habuit peditum legiones ſeptem/Equitum quatuor millia ac totidem velites.

46 ¶Carthaginenſes Siciliam cum ſeptuaginta millibus militum/ ducētis triremibus et mille nauibus inuaſerunt. Quos tamen ſuperauit Timoleon dux Corinthiorum, eorumq; caſtra diripuit deſyderatis decem millibus.

47 ¶Demetrius Antigoni et Stratonices filius et macedonię rex habuit in copijs/ peditum decem millia/equitum decem/naues quingentas.

48 ¶Exercitus Marij et Catuli contra Cimbros habuit quinquaginta hominum millia cum trecentis militibus.

49 ¶Mithridates rex Ponti habuit peditum centum millia/equitum decē/currus falcatos nonaginta. Cęlius ad hūc modum de Mithridate. Habuit (inquit) equitum 50. peditū 250 millia. Machinarū vero ac omnis bellici inſtrumenti par eius ſumma. Depugnabant cum eo reges Dynaſtęq; Armenię/ac Scytharum, qui circa Pōtum incolunt/ſupraq; Męotidem paludem.

50 ¶Pompeius in bello contra/Pyratas habuit quingentas naues/ peditum centum & viginti millia/Equitum quinq;

51 ¶Pelopidas dux Thebanorū duxit contra Syracuſanos ſeptuaginta millia militū.

52 ¶Heluetiorum in Galliam Aquitanicam irrumpere volentium tempore Iulij Cęſaris/exercitus habuit trecenta hominum millia.

53 ¶Credibile eſt Ariouiſtum Germanorum regem numeroſas habuiſſe copias, vel hoc vno argumento/ ꝙ a Cæſare victus octoginta militum ſuorum millia amiſerit Authore Plutarcho.

54 ¶Neruij (quos Lucanus rebelles vocat,'quiq; noſtro tempore Tornacenſes vocātur) in bello contra Cęſarem ſexaginta hominum millia amiſerunt.

55 ¶L. Luculli copię in Mithridatem Armeniæ regem fuerūt triginta millia peditū, equitum duo millia cum quingentis.

56 ¶Perſeo Macedoniæ regi in Paulū Aemylium dimicaturo fuere quattuor millia equitum/peditum vero 48. millia.'

57 ¶Tigrani regi Armenię/fuere ducenta quinquaginta quinq; armatorū millia cōtra Romanos, qui e tanto exercitu peditum centum millia/equitum vero qninquaginta Lucullo duce interfecerunt.

58 ¶Terentius Varro conſul & Aemylij Pauli collega habuit in exercitu octo et octoginta hominum millia contra Carthaginenſes.

59 ¶Quintius Flaminius in bello contra Philippum Macedonię regem habuit .26. millia hominum.

60 ¶Habuit Eumenes rex Pergami ī excereitu cōtra Macedones 36 millia bellatoꝝ.

61 ¶Radagaſus Gothorum rex (qui floruit Arcadij et honorij imperatorum temporibus) habuit in exercitu ſupra ducenta bellatorū millia. Author Paulus diacon9.

62 ¶L, Aemylius et Attilius conſules principio ſui conſulatus quattuor legiones vrbanas in Gallos armauerunt, quarum ſingulis quinq; millia et ducenti pedites/equites vero trecenti inerāt, Habebant et ex ſociorum auxilijs triginta millia peditum/ Equitū vero duo millia, Cui numero Thuſci et Sabini ſeptuaginta addiderūt millia, vbi primum Galli Apœninū trāſire nūciati ſūt. Poſt hos Vmbri et Sarſennatę Apœnini incolę viginti millia contulerūt. Sānites 70. millia peditū / Equitū ſeptē millia. Iapigenſes/& Meſapij 50. millia peditū/Equitū 16. millia/Lucani 30. millia peditū/Equitū tria millia. Marſi/Maricini/ferētani/& Veſtini peditū viginti millia. Eoq; modo cęterę totius Italiæ vrbes ſuas ſuppetias contulerunt, ita vt numerus

excreuerit

excreuerit ad ſepties centena millia peditũ; Equitũ vero 70. millia. Author Polybius, qui dũ forte ſuis mẽdacijs Gallos deprimere / Romanos vero laudare ſtudet / ſua ſpe fallit. Nam ſi ita eſt, nihil accedit Gallis opprobrij / quin potius plurimũ laudis meruerũt, ꝙ Italię (quę toti⁹ orbis ſe vocabat iperatricẽ) tm̃ terrorẽ icuſſerint, vt nullo / q̃libet numeroſo exercitu ſe ſatis tutos opinarentur. Sed age, quid egerunt Galli? Non dubitarunt (vt eſt gens ipſa periculi contẽnens / & vitæ ſuæ prodiga) I
contractis vndiq; tot centurijs / quinquaginta non amplius millia opponere.

¶ Vectiges rex Gothorum poſt Atalaricum filium Amalaſunthæ reginę / ad obſidionem vrbis Romę cum ducentis armatorum millibus profectus eſt. 43

¶ Scriptores (qui gloriã Gallorum / non niſi retortis oculis poſſunt inſpicere) aiũt ducenta Gallorũ millia profligata fuiſſe a Q. Fabio maximo triginta vix millibus ſtipato. Hoc aũt q̃ fabuloſum, ſit cęcis pateat / vel hoc vno argumẽto, ꝙ eo tempore quo altera manu orientẽ / altera occidentẽ cõplecti ſe gloriabantur. Brenno Senonũ duci / nec in ſuis pomœrijs / atq; adeo ſterquilinijs reſiſtere potuerint. 44

¶ Soli Aruerni (modica Gallorum portio) ducenta bellatorum millia obiecerunt Aemyliano Maximo ad Iſarę / & Rhodani confluenta. 45

¶ Seſoſtris rex Aegypti (qui inſuetam ſeruitij Arabiã ſubegit / maximã lybię partem occupauit) habuit in pedeſtribus copijs ſexcẽta peditũ millia, equitũ vero 24. Curruum bello aptorum 8000. 46

¶ Ninus Aſſyriorum rex armauit in Bactrianos terdecies centena millia peditum / equitum / ducenta. Curruum 100. millia. 47

¶ Xerxes rex Perſarũ i Gręcos dimicaturus habuit de regno ſuo ſeptingẽta millia, de auxilijs trecẽta / Roſtratas naues mille / & ducẽtas / Onerarias ad tria millia. Toto numero habuit tria millia nauiũ / in quibus fuerũt hominũ Myriades 23. Terreſtris autem exercitus fuerunt centum / & ſeptuaginta Myriades / Equitum octo. 48

¶ Ad vindicandum Helenæ raptum / Græci armauerunt in Troianos 886. bellatorum millia. 49

¶ Contra vero Troiani habuerunt 776. millia / Carinas circiter mille. Author Dares Phrygius. 50

¶ Exercitus ſub Moſe habuit 63. millia. Imbellis aũt popelli 55. millia. Tota ſumma millies mille / & centum quinquaginta. 51

¶ Obſeſſis a Veſpaſiano Hieroſolymis vndecies cẽtena millia ferro / & fame perierunt. Author Ioſephus. 52

¶ Carolo Martello Gallorum regi fuerunt trecenta armatorum millia. ¶ Porro autem Laedęmones prodibãt in bellum cum tibiarum modulatione, vt ſuauiſſimo cantu deliniti non reminiſcerentur periculi. ¶ Pari modo Cretẽſes canebãt cithara. ¶ Maſſagetę rubras induebant tunicas, ne vulneratorum cruor terrorem cęteris afferret. ¶ Parthi in fuga ſagittas a tergo iaculantur. Lucanus. Ocyor & miſſa Parthi poſt terga ſagitta. 53

¶ Bella in quibus multum cruoris effuſum eſt.

1 Bellum Abyę in Hieroboam.
2 Bellum Phacęę regis.
3 Bellum Benadab regis Syrię
4 Bella Cęſaris.
5 Bellum Gedeonis.
6 Bellum Athilę.
7 Bellum Ladiſlai regis Pannoniæ.
8 Bellum Caroli Martelli.
9 Bellum Cyri in Scythas.
10 Bellum Milciadis.
11 Bellum Claudij Neronis & Liuij Salinatoris.

12 Bellum Scytharum.
13 Bellũ M. Claudij, & C. Cornelij.
14 Bellum Friolę regis Hiſpaniæ.
15 Bellum Eduardi quarti.
16 Bellum Claudij Imp.
17 Bellum Coſrois regis perſarum.
18 Bellum Roderici.
19 Bellum Q. Fabij.
20 Alia plęraq; bella.

1 ABYas iudęorum rex bellans in Hieroboam regem Iſraelitarum 50. millia ex eius exercitu deleuit.

2 ¶Phaceas rex vno die deleuit ex copijs Achab Iudęorũ regis poſt Ioathã 120. millia bellatorũ, & ducenta vtriuſq; ſexus millia captiua duxit.

3 ¶In bello Benadab Syriæ regis contra Achab Iſraelitarum regem perierunt hominum centum millia.

4 ¶C. Cæſar dictator prædicare ſolitus dicitur vndecies cẽtum, & nonaginta millia prętet eos qui ciuilibus bellis perijſſent, ſuo ductu, & auſpicijs cęſa.

5 ¶Gedeon nocte vna apud Iordanẽ cẽtũ, & viginti millia Madianitarũ interfecit.

6 ¶In agro Tholoſano Athila rex Hunnorum congreſſus eſt cũ Etio, & Theoderico Gothorum regibus. In quo conflictu 180. millia virorum decubuere.

7 ¶Quantã ſuorũ ſtragẽ acceperit Ladiſlaus rex Pãnonię, dum in Amuratem regẽ Turcarum confligeret, hinc auſpicari licet, ꝙ ex ipſis etiam victoribus quadringẽta millia poſt pugnam deſyderata ſint.

8 ¶Carolus Martellus Gallorum rex Abidiramum Viſigothorũ regẽ (qui in Galliam hoſtiliter irruperat) ad Burgadalam domuit, Ceciditq; eius exercitu 380. millia, quum tamen Franci non amplius mille perierint.

9 ¶Cyrus Perſarũ rex traiecto Araxe cum ducentis millibus in Scythas profectus, tam infeliciter bellauit, vt ne nuncius quidem tantę cladis ſuperfuerit.

10 ¶Milciades Athenienſium dux in Marathone Atticę cãpo cẽtum millia ex Darij Perſarum regis exercitu profligauit. Sunt etiam qui ducenta dicant deleta.

11 ¶Claudius Nero, & Liuius Salinator ſexaginta Pœnorum millia apud Metaurũ Vmbrię fluuium cecidit.

12 ¶Vſcodoniam, ſeu Hadrianopolim Thracię vrbem, quum cepiſſent Scythę, in ea centum hominum millia iugulata ſunt.

13 ¶M. Claudius, & C. Cornelius cõſules quinquaginta Gallorũ millia profligarunt.

14 ¶Friola filius Alphonſi Catholici regis Hiſpanię 50. millia Sarracenorum in bello occidit.

15 ¶In bello Eduardi quarti Anglorum regis contra Scotos, periercũt Scotorum 60. millia, Anglorum ſeptem ſolum.

16 ¶Claudius princeps 300. millia Sarmatarum cecidit ad Martinopolim.

17 ¶Coſroes rex Perſarum Paleſtinam cum hieroſolyma, ac nongẽtis millibus chriſtianorum euertit.

18 ¶In bello Roderici regis Gothorum contra Sarracenos 700. millia hominum vtrinq; perierunt.

19 ¶Q. Fabiꝰ Allobrox de exercitu Bituiti Aruernoꝝ regis 120. millia hoim̃ cecidit.

20 ¶Cæſa ſunt ab Alexandro ex Darij exercitu ſupra vndecim millia. ¶Cæſa ſunt a Craſſo duodecim millia de Spartaci exercitu. ¶Cęſa ad cãnas Romanorũ 50. millia. ¶Cęſa ad Granium flumẽ a Lucullo ex Mithridatis copijs hoim̃ viginti millia pręter captos. ¶Cęſa ſunt a Põpeio ex Iberis 9. millia. ¶Cęſar a Sylla ex Marianis 20. millia. ¶Decem millia ex Mithridatis exercitu a Põpeio. ¶Cæſa a Ptolemęo ex Demetrij exercitu 50. millia. ¶Cæſa ab Alexandro Perſarum 20. millia.

¶Cęſa a Parthis/Romanorum decem millia duce Craſſo. ¶Cæſę ex Scipionis & Catonis exercitu a Cęſare quinq; hominum myriades. ¶Cæſa a Mithridate ſeptē Romanorum millia. ¶Cęſa a Lucullo/ex Tigranis Armenię regis exercitu peditū cētum millia/equitū quinquaginta. ¶Cæſa octo millia Cilicum a Lucullo. ¶Cæſa 80. millia Germanorum ſub Ariouiſto duce a Cęſare. ¶Cæſa Pœnorum 40. millia a Scipione. ¶Cæſa 15. millia Romanorum ad Thraſymenum. ¶Cæſa 60. millia Neruiorum a Cæſare. ¶Cæſa 30. millia hominū de exercitu filiorum Pompeij a Cæſare. ¶Cęſa in bello Macedonum contra Lacedęmonios quinq; millia/& trecenti, ex Macedonibus trecenti/& non amplius. ¶Cæſa in vrbis Hieroſolymitanæ excidio vndecies centena millia. ¶Cæſa a Britannis Romanorū 70. millia ducibus Petilio/& Suetonio. Authòr Cor. Tacitus. ¶Cęſa paulopoſt a Romanis Britannorum 80. millia. Quam cladem ægreferens Boudicea eorum regina Veneno clauſit vitam. ¶Cæſa a Gratiano imp. triginta Alemanorum millia, apud Argentarium oppidum. Author Sex. Aurelius.

¶Bellicoſi viri/cum illuſtribus victorijs.

1	Alexander.	22	Codrus.	42	T.Sempronius.
2	Xerxes.	23	Idanthyrſus.	43	Manl.Capitolinus.
3	Arſaces.	24	Arturus.	44	M.Cl.Marcellus,
4	Tamburlanus.	25	Leonidas.	45	C.Marius.
5	Amurathes.	26	Clodoueus.		Porſena.
6	Seleucus.	27	Theodericus.	46	Cocles.
7	Antiochus.	28	Carolus Martellus.	47	Scipio Africanus.
8	Cyrus.	29	Carolus magnus.	48	Scipio Aemylianus.
9	Darius.	30	Gedeon.	49	M.Sceua.
10	Mithridates.	31	Themiſtocles.	50	Paulus Aemylius.
11	Annibal.	32	Conon.	51	Aurelianus.
12	Aratus.	33	Pompeius.	52	Iuſtinianus.
13	Cleomenes.	34	Cæſar.	53	L.Sicinius Dentatus.
14	Demetrius.	35	M.Antonius.	54	M.Sergius.
15	Epaminūdas.	36	Attilius regulus.	55	Veſpaſianus.
16	Lyſimachus.	37	Acilius.	56	Manl.Torquatus.
17	Pyrrhus.		Cynegyrus.	57	Auguſtus.
18	Philippus Macedo.	38	Acilinus.	58	M.Probus.
19	Timoleon.	39	Furius Camillus.	59	Nonnulli Romani.
20	Ceneus.	40	M.Curius.	60	Gylippus.
21	Archidamus.	41	T.Q.Flaminius.	61	Alij Plęriq;.

ALexander Macedo Philippi ex Olympiade filius tantum nomē bel- 1
lica virtute ſibi comparauit, vt recens quoq; ſit ſemper eius memoria. Viginti natus annos Thebas euertit. Traiecto Helleſponto Iliū profectus eſt, vbi animaduerſo Achillis ſepulchro Achillem ipſum felicem prędicauit, ꝙ laudum ſuarum præconem habuiſſet Homerum. Dariū Perſarū regē ad Granium flumē perdomuit cæſis viginti Perſarū millibus, vbi Dariū ipſum cū vxore/& filiabus captiuum duxit, quē tn̄ iterum donauit venia. Verum vbi tertio redintegraſſet copias, victo regnū eripuit. Eius tn̄ interfectorem Beſſum ſupplicio affecit. Scythas demū laceſſiuit. In India Porum regē numeroſis armatum copijs/& quattuor cubitis cum palmo procerum fudit, cui & pepercit.

2 ¶Xerxes rex Perſarum centena millia armauit in Græciam. Athon montem aceto dirupit, diruptum fecit peruium velis. Cum Themiſtocle congreſſus eſt / & apud Salaminem ab eodem victus. Poſt aliquot annos cum Cimone Atheniẽſium duce manum conſerẽs, quum fortunam vbiq; nouercam experiretur, voluptati ſe dedit.

3 ¶Arſaces obſcuræ cõditionis homo collecta Scytharũ exulũ manu Parthos ſubegit. Syriæ regem Seleucum / & Hircanos redegit in ſeruitutem.

4 ¶Tamburlanus Scytharum rex Mœdos / Albanos / Meſopotamiã / Perſiam / Parthiã / & Armeniã ſubiugauit. Traiecto cum 600. millibus peditum / equitum vero trecentis Euphrate Aſiam minorem obtinuit. Regem Turcarũ Pazaitem captiuũ in laqueos coniecit / tanta feritate, vt eum inſtar beluę Clatris incluſum / ſecũ ſemper duxerit, & ſub mẽſa in modũ canis micas / & fruſtilla comedere iuſſerit, equũq; aſcẽſurus, eius humeros pro ſcabello pedibus conculcauerit.

5 ¶Amurathes rex Turcarum Theſſalonicam vrbem vi captam diripuit / Epyrũ & Aetholiam ſubiugauit. Pannoniam cum cẽtum armatorum millibus ingreſſus eſt. Pannonios bis bello fudit.

6 ¶Seleucus Nicanor rex Syrię Babylonem cepit, Bactrianos expugnauit, Penetrauid ad Indiã. Compoſitis in Oriente rebus Lyſimachũ domnit & interfecit.

7 ¶Antiochus maximus Syrię rex Babyloniã / Aegyptum / & Iudęam patrio adiecit imperio. Græciam cum ſexaginta millibus intrauit.

8 ¶Cyrus Aſtyagem regno Perſarum expulit trãſlato in Perſas Mœdorũ imperio. Babylonios cum Crœſo Lydorum rege domuit, quẽ primo venia donatũ / ac ſecũdo rebellantem vita / & regno ſpoliauit. Subacta Aſia / ac toto Oriente aggreſſus eſt Scythas, vbi a Thomyri eorum regina victus eſt / & interfectus.

9 ¶Darius Iſtaſpis fili9 Babylonios perdomuit. Ionas nauali pręlio ſuperauit. Athenienſibus congreſſus eſt, ſed magno ſuo incommodo.

10 ¶Mithridates Phraatis filius / Parthorum auxit imperium / Armenios nunq̃ antea ſub iugum miſſos adortus eſt. Babylonios accepit in deditionem / fratre interfecto, quem ſubditi regno pręfecerãt ob ipſius Mithridatis crudelitatem. Cum Romanis bellum gerens Craſſum cum filio / ac toto exercitu deleuit.

11 ¶Annibal Amilcharis filius viginti annos natus Sagũthum expugnauit. In Italiã quinto mẽſe ſuperatis Alpibus ab Hiſpania peruenit. Apud Ticinũ Cor. Scipionẽ patrem Africani maioris occurrentẽ ſuperauit. Semproniũ conſulẽ apud Trebiam ingenti clade affecit. C. Flaminiũ quoq; profligauit ad Thraſimenũ / interfectis ex eius copijs 25. millibus. P. Aemyliũ / & Terentiũ conſules cũ exercitu deleuit apud Cannas, vbi ſenatores 90. alij ad 45. millia periẽrũt. vbi & annulorũ modij tres reperti ſunt. Inde omnium metu acceſſit proxime Romam / & ad tertiũ vſq; lapidem Claudium Marcellum Romanorum ducem iterum fudit / & ad extremum victus a Scipione. Romam liberauit metu.

12 ¶Aratus dux Sicyonius collecta coniuratorũ manu patriã ſeruitute liberauit / expulitq; Nicoclem tyrannum. Compoſito patriæ ſtatu dux Achęorum factus, eorum Remp. annos 24. feliciſſime adminiſtrauit. Locridem / & Calydoniam depopulatus eſt, Acrocorinthũ expugnauit, Macedonibus inde repulſis Argęorum tyrãnos Ariſtonicum primo, deinde Ariſtippum bello ſuſtulit. Aetholos Achęis inimicos plęrũq; debellauit. Sublatus demum dicitur / & veneno potus a Philippo Macedonum rege, cui erat formidoloſus.

13 ¶Cleomenes dux Lacedęmoniorũ Aratum ducem Achęorum multis affecit cladibus. Argos antea nulli expugnatum in poteſtatẽ recepit. Annos 14. feliciſſime imperauit,

imperauit.ſuiſq; reliquit multas illuſtres victorias.
¶Demetrius Poliorcetes Antigoni Macedoniæ regis filius traiecto Euphrate Ba 14
byloniā occupauit. Athenas a Caſſandri & Ptolemęi imperio redemit. Cyprū ex=
pugnato Ptolemęo nauali bello recepit. Bœotios accepit in deditionē. Pyrrhum ab
oppugnatione Theſſaliæ repreſſit. Ad extremum fortuna inſidiante venit in ma=
nus Antiochi.
¶Epaminundas Thebarū princeps/cū Lacedęmonijs congreſſus multas victorias 15
rettulit. Traiectus lancea/ & in caſtra ſemianimis relatus, vbi audiuit ſaluū eſſe ſcu=
tum ſuum/nec ab hoſtibus raptum, Bene res habet inquit, mortem hanc morior lu=
bens, Atq; ita veluti gratulabundus expirauit.
¶Lyſimachus Agathoclis filius Leoni famelico/ Alexādri iuſſu datus in prædam 16
(ꝙ Caliſtheni captiuo ad remedium calamitatis dediſſet venenum) manum ami=
culo inuolutam in os leonis intulit, arreptaq; lingua feram exanimauit. Quo illuſtri
facinore conciliatus eſt Alexandro.
¶Pyrrhus Epyrotarum rex Leuinum conſulem apud Heracleam bellorum noui= 17
tate turbauit. Ad vigeſimum ab vrbe lapidem caſtra poſuit. Curio/ & Fabricio cō=
greſſus eſt. Argos obſedit, vbi tegulę iactu ad extremū fertur perijſſe.
¶Philippus Macedo Athenienſes vicit / Traiecit in Illyricum/ Lariſſam vrbē ce= 18
pit/expugnauit Theſſaliā & Methonē Magneſiæ vrbē. Dux a Thebanis delectus
contra Phocenſes, eos diripuit/Olynthios deleuit/ Ariſbā Epyri regem regno deie=
cit. Byzantium obſedit, vbi longa mora cōſumptus/ad Pyraticā ſe cōuertit. Scythas
ſtratagemate ſuperauit. Rebellantes iterū Athenienſes domuit.
¶Timoleon dux Corinthius Syracuſas a Dyoniſij tyrānide liberauit/tyrannum in 19
exilium miſit. Leontinorum principem nomine Icetem bello captū interfecit. Ma=
mercum Catanæ tyrannum in fugam vertit. Leptinum (qui Apoloniam per vim
ceperat) captum & vinctum Corinthum miſit. Carthaginenſes in Siciliam irrūpen
tes ſuperauit, eorūq; caſtra diripuit.
¶Ceneus Theſſalus, quū multis interfuiſſet prę lijs/nunꝗ tamen lędi potuit. Hinc 20
natum prouerbium. Inuulnerabilis vt Ceneus. Neſtor apud Ouidium lib. 12. Ve=
ſtro fuit vnicus æuo/Contēptor ferri/nulloq; forabilis ictu Cycnus/ at ipſe olim pa=
tiētem vulnera mille Corpore non lęſo perrhębum Cęnea vidi, Cęnea perrhębum,
qui factis inclytus Othryn Incoluit.
¶Archidamus lacedęmoniorū princeps Methonē ad Athenienſes deficiētē rece= 21
pit. In bello cōtra Pylon primus e naui proſiliēs/nec vulneratꝰ eſt/ nec ſcutū amiſit.
Aduerſus Amphipolim ſtrenue decertauit. Tandē inſimulatus, ꝙ Agnoni Thra
ciæ regi faueret, damnatus eſt.
¶Codrus Athenienſium rex, quū in bello Pelopōneſiaco/accepiſſet ab oraculo vi= 22
ctricē fore gentē/cuius princeps bello periret/relictis veſtibus imperatorijs, grega=
rium ſe finxit militem/eoq; modo inimicis occidendum ſe præbuit.
¶Idanthyrſus Scytharum rex bello res magnas geſſit / multū Aſiæ ſubiugauit / & 23
totam prope Aegyptum peruagatus eſt.
¶Arturus rex Britānię adeo bellica virtute excelluit. vt quadringētos/& ſexaginta 24
viros in pręlio ſolus iterfecerit, ac regna plurima ſuæ adiecerit ditioni. Vtebaꝛ galea
aurea/in qua ſculptū Dracone pręferebat. Ferebat clypeū, in quo picta erat Chriſti=
parę genitricis effigies, vt in omni diſcrimine / rebuſq; omnibus eā ſemper haberet
præ oculis velut adiutricem. Vtebatur lancea ardua/ & inuſitati ponderis, quam ſe=
cum deferri ſemper volebat. Cantatiſſima eſt eius virtus/ & recens prope memoria

frequenſq; fama in ore omnium.

25 ¶Leonidas Spartanus quattuor/nec amplius ſuorũ millibus ſtipatus/auſus eſt manum cõſerere cum numeroſo illo & omniũ poſt homines natos populoſiſſimo xerxis Perſarũ regis exercitu apud anguſtias Thermopylarum, vbi parta victoria/immortale quoq; ſibi nomen peperit. Idem quoq; milites ſolebat hortari, vt prãderẽt tanq̃ apud inferos cœnaturi, quo verbo iubebat eos eſſe vacuos metu.

26 ¶Clodoueus Gallorũ rex Alemanos domuit, Gothos regno ſuo expulit, Alaricũ eorum regem cecidit, Aliaq; permulta egit facinora, quibus docuit gentem ſuam ad arma natam.

27 ¶Huius filius Theodericus Turingiam cũ rege ſubiugauit. Traiecit in Italiã cum 80. millibus armatorum/ Beliſarij copias repentino fregit impetu. Tranſpadanam regionem vicit. Decem Burgundiorũ millia/Gothis auxilio miſit.

28 ¶Carolus Martellus Pipini primi filius Aurelianos vno impetu fudit. Traiecto Rheno Alemanos/Sueuos/Bauaros/regno Francorum adiecit. Sarracenos ab Eudone duce in Aquitaniã vocatos profligauit cæſis ex eorũdem exercitu 385. millibus. Amorreũ alterũ eorum regẽ ſuppetias Athimo apud Narbonẽ obſeſſo ferẽtẽ deleuit. Gothos(qui Hiſpaniam citeriorem Gallię partẽ annos iam 300. turbauerant)profligauit, Omnẽ poſtremo Galliã Francorum regno ſubiecit.

29 ¶Carolus magnus Pipini ſecundi filius/ euidens virtutis Gallicæ reliquit argumẽtum. In primis Aquitanorũ regem Himuldum in deditionẽ accepit. Accerſitus ab Adriano pontifice, Longobardos cũ duce Deſyderio Italia expulit, quã annos iam 204. poſſederãt. Domum reuerſus bellũ Saxonum(quod annos prope 34. durauerat)q̃uis interpolatum proſecutus eſt. Quos ſub iugum redactos ad Chriſtianæ quoq; pietatis cultũ induxit. Aigolandum Sarracenũ/ Hiſpanoſq; male de Chriſto ſentiẽtes ſubiugauit. Beneuẽtanorũ (qui duce Araiſo in Romanum pontificem tumultum parabant)repreſſit. Taxilonẽ Bauarię ducem res nonas molientẽ ſola pacauit legatione. Hunnos (qui Pannoniã occupauerãt)magnis affecit cladibus. Godefredum Normanorũ ducẽ Frãcorum ſocios vexantem in poteſtatẽ ſuã redegit. Leonem tertium Pont. a Romanis expulſum ſuæ ſedi reſtituit. Cui tãtę virtuti adiecit amorẽ literarũ, quas vſq; adeo/ & amabat/ & mirabatur, vt Parrhiſiẽſem Academiã primus inſtituerit. Erat corpore procero, vaſtis pręter cõſuetudinẽ viribus.

30 ¶Gedeon iudex Hebręorũ percuſſit 4. reges Madianitarũ Oreb/Zeb/Zebeę/& Salmanã. Interfecitq; ex eorũ exercitu 120. millia hoim apud Iordanẽ nocte vna.

31 ¶Fecit Themiſtocles filiũ ſuũ Cleophãtum in equeſtri facultate adeo ſtrenuũ, vt equis rectus inſiſteret/ & rectus iacularetur/aliaq; permulta efficeret ſtupenda.

32 ¶Conon dux Atheniẽſium fuit bellica virtute clariſſimus, qui Lyſandrũ Lacedęmoniorum ducem terreſtri pręlio vicit/& Athenarum reſtituit libertatẽ, Vnde factum adagium. Bellum Cononi curę fuerit.

33 ¶Pompeius Magnus Syllæ primum partibus adhęſit. Domitium expugnauit. De Iarba rege Mauritanię triũphauit nondum patientibus annis. Contra Sertorium in Hiſpaniam profectus Metelli copijs ſe coniungẽs, eum cum tota factione ſuſtulit. Pyraticum bellũ tribus cõfecit mẽſibus. Triũphauit de Mithridate rege Ponti. Tigranem vicit regẽ Armeniæ, quem tamẽ ad genua ſua prouolutum regno reſtituit. Iberos/ Albanos/ Iudæos debellauit capto eorum rege Ariſtobolo/ & in triũphum vna cum filio Tigranis ducto. Reuerſus ex oriẽte triũphum egit biduo, Prenotatis victarum gentiũ titulis. Ad extremum verſo fortunæ Zephyro victus a Iulio Cęſare in cãpis Philippicis/coactus eſt velut profugus ad Aegypti regem Ptolemęum ſe recipere,

ſe recipere, vbi hoſpitis (cui ſe cõmiſerat) perfidia interfectus eſt.

¶Victor Pompeij Cæſar Galliam omnem decẽnio ſubegit, eamq; redegit in pro= uinciæ formam. Germanos ponte ſuper Rhenum fabricato maximis affecit cladi= bus. Aggreſſus eſt Britãnos ignotos antea / ſuperatiſq; pecunias & obſides impera= uit. Macedoniam tranſgreſſus, Pompeium per 4. pene menſes maximis obſeſſum operibus ad extremum Pharſalico prælio fudit / & fugientem Alexandriam per= ſecutus occiſum vt deprehẽdit, cum Ptolemęo rege bellum difficillimũ geſſit. Vi= ctor Aegypti regnum Cleopatræ / fratriq; eius minori permiſit. Ab Alexãdria Sy= riam / & inde Pontum tranſijt vrgentibus de Pharnace nuncijs, quem Mithridatis magni filium multis iam ſucceſſibus pręferocem intra quintum (qua affuerat diẽ) vna profligauit acie. Dehinc Cor. Scipionem Pompeij ſocerum / & Iubam reliquias partiũ in Africa refouentes deuicit, & Põpeij liberos in Hiſpania. Confectis bellis quinquies triumphauit. Primum triumphum egit Gallicum, Sequentem Alexan= drinum ex victo / & interfecto Ptolemęo. Huic proximum Africanum ex Iuba de= bellato. Deinde Ponticum de Pharnace. Nouiſſimum, Hiſpanenſem de Pompeij liberis. Reflante demum Fortuna, quum optimatium partibus eſſet formidoloſus, Bruti / Caſſij / & aliorum coniuratione, tribus & viginti vulneribus in ſenatu confoſ= ſus eſt. 34

¶M. Antonius Triũuir interfecto Cęſare foedus cũ Lepido / & Auguſto cõtraxit. Brutum / & Caſſium Cęſaris interfectores vicit in Macedonia. Profectus in Aſiam multos in oriente reges debellauit. Antigonum iudæorum regem ſecuri percuſſit. Phraati Mœdorũ regi congreſſus, quum victor euaſiſſet, victum ad Araxem vſq; perſecutus eſt. Armenię regẽ / Alexandriã duxit in triũphum. Quũ ergo vidit ſe po ſitũ in gremio luxriãtis Fortunæ (in quo parũ ſibi cauet mortalitas) delicijs captus incidit in amorẽ Cleopatræ / quã repudiata Octauia Auguſti ſorore ſibi copulauit. Hinc orta fax belli ciuilis. Hinc Auguſti nata indignatio, cui apud Actiũ cõgreſſus et ad extremum victus / profugit in Alexandriam, ibiq; gladio ſe confodit. 35

¶Attilius Regulus conſul fuſis Salentinis triumphauit. Primus Romanorum du= cum in Africã claſſe traiecit. Quaſſata Amilcharis claſſe naues longas 63. oppida 200. ac totitem hominum millia cepit. In Africa portentoſę magnitudinis ſerpen= tem occidit. Captus demũ inſidijs Xantippi Lacedæmonij mercenarij militis / mi= ſerabili exitu ab inimicis enecatus eſt. 36

¶C. Acilius Cæſaris miles nauali ad Maſſiliam pręlio / iniecta in puppim hoſtium dextra / & obtruncata eam lęua appræhẽdit, Nec ante dimicare deſijt / q̃ captã pro= fundo mergeret, Athenienſem illum Cynegirum imitatus, qui incõſectanda xerxis claſſe, idem legitur feciſſe. 37

¶Acilius Beliſarij miles ſolus ad portam Pintianam Gothorum repreſſit impe= tum. 38

¶Furius Camillus Faliſcos obſedit. Veios decẽnali obſidione domuit, Gallos Se= nones Roma pepulit, eiſq; vexilla Romanorũ extorſit. Quinto dictator Celtas ite= rum Romam petentes ad Anienem fluuium ſuperauit. 39

¶M. Curius Dentatus triumphauit de Samnitibus, Irerum de Sabinis. Tertio de Lucanis ouans vrbem ingreſſus eſt. Pyrrhum Epyrotarum regem ex Italia pepulit. Legatis Samnitum aurum offerentibus reſpondit ſe malle imperare aurum habẽti= bus / q̃ accipere. 40

¶T. Q. Flaminius eius Flaminij filius (qui ad Thraſymenum Annibali inauſpi= cate congreſſus cecidit cum exercitu) Philippum Macedoniæ regem prælio fudit / 41

caſtris exuit. Theſſaliam iuuantibus Aetholis/ & Acarnanibus vexauit. Ciuitates (quę ſub Philippo erant) per præconem liberas eſſe pronũciauit. Demetrium obſidem accepit, quem poſtea pecunia mulctatum in regnũ reſtituit. Nabin Lacedæmoniorum tyrannũ ſubegit. Legatus in Græciam contra Antiochum/ & Aetholos ad confirmandas in fide Romanorum ciuitates miſſus eſt.

42 ¶T. Sempronius Gracchus Gracchorum pater Celtiberos in dedidionem accepit, Prætor Galliam domuit, Subiugauit Sardiniam, cuius incolas plurimos expoſuit vęnales.

43 ¶Manlius Capitolinus ob Capitolinũ a Gallis defenſum nomẽ ſortitus annos 16. natus militem voluntarium ſe obtulit. Militaribus donis 37 a ſuis ducibus donatus eſt. Cicatrices habuit 33. in corpore. Plynius.

44 ¶M. Claudius Marcellus (Gallos qui ſe inſubribus iunxerant) iuxta Padum vicit intefecto eorum duce Viridomaro. Annibalem inuictiſſimum ducem primus apud Nolam ſuperauit. Contra Syracuſas profectus, triennio vrbem oppugnauit. Tandem interfectus eſt ab exercitu Annibalis apud Venuſiam.

45 ¶C. Marius ſepties conſul Iugurtham captum in triumphum duxit. Cimbros in Gallia/ Teutones in Italia opreſſit, deq; his triumphauit. Apuleium/ & Glauciam prætores ſeditioſos interemit. Syllam victũ coegit Minturnis deliteſcere inter paludes. Spiculatorem Gallum ad inferendam ſibi mortem miſſum, vultus maieſtate deterruit.

46 ¶Porſena rex Ethruſcorũ dum Tarquinios in vrbẽ reſtituere tentans ianiculũ cepiſſet, Horatius Cocles pro ponte Sublicio ſtetit/ ſuſtinuitq; hoſtilẽ impetũ/ donec pons a tergo frangeretur, quo cũ in Tyberim decidit. Sabellicus. Quiq; ſibi pontem paſſus poſt terga reuelli/ Ipſa licet contra ſtaret Ethruſca phalanx.

47 ¶Scipio Africanus annum agens 17. principio ſecundi belli Punici ductus in caſtra/ circũuentum ab hoſtibus patrem liberauit. Poſt Cannẽſem cladem, quum iuuentus de relinquenda Italia cogitaret, ipſe gladio ſupra capita erecto iurare ſingulos coegit ſe nõ relicturos patriam. Mortuo in Hiſpania patre, quum omnes id bellum refugerent, ſpõte ſe obtulit natus annos 24. vbi Carthaginem nouam vno die expugnauit. Aſdrubalem ſuperauit. Maſaniſſę nepotem in bello captũ auo remiſit. Syphacem regem vi cepit. Annibalem ex Italia accerſitũ ſuperauit/ Carthaginẽq; Romanis fecit tributariã. Reuerſus Romã triũphauit. Cõſul in expeditionẽ Aſiaticam profectus/ omnia ſuis auſpicijs rexit. Antiochum ſub iugũ miſit. Accuſatus demum ꝙ prædam Aſiaticam non totam in ærariũ contuliſſet, Linternum receſſit in villam ſuam/ pertęſus ingratitudinem vrbis.

48 ¶Scipio Aemylianus Pauli Aemylij filius Numantiam euertit, Carthaginem penitus ſuſtulit.

49 ¶M. Scæua Centurio Cæſaris in Gallia ſolus in acie reſtitit. Quum in hoſtes rueret, et iam telo femur trãſfixus eſſet/ contuſuſq; caput ictu ſaxi, clypeo & galea diſiectis/ gladioq; fracto, duplici lorica munitus ſe in mare proiecit. Et quũ natando perueniſſet ad ſuos, Parce (inquit) imperator. Arma perdidi. Tranquillus ſcribit eum effoſſo oculo, tranſfixiſq; humero & femore/ ac clypeo centum & viginti foraminibus terebrato caſtelli cõmiſſi portam non reliquiſſe.

50 ¶Paulus Aemylius Aemylij Pauli cõſulis collegę Terẽtij Varronis filius, de liguribus triũphauit. Perſeum Macedonię regem cepit, demũ in triũphum duxit. Proconſul in Hiſpania cũ Vaſcetanis & Luſitanis aduerſo marte pugnauit. Anno tamẽ ſequẽti Luſitanos fudit cæſis ex eorum exercitu 18. millibus. Captis vero 330.

¶Aurelianus

¶Aurelianus imp. irrumpentes in Italiam Sarmatas bello fudit / e quibus vno die
octo / & quadraginta ſua manu interfecit. Zenobiã quoq; Palmyrę reginam in triũ=
phum duxit. Profectus in Galliam Tetricũ ſubiugauit, Mox in Aegyptum traij=
ciens, regionem pacauit ſublato Firmo factiones ibidem ſuſcitãte. Romam poſtre=
mo reuerſus de his omnibus triumphauit.

¶Iuſtinianus imp. Perſas domuit. Vandalorum gentem deleuit. Africam Roma= 51
no imperio totam reſtituit. Gothos iterum in Italiam irrumpentes fudit. Mauros
Africam infeſtantes cum Athila rege ſubiugauit. Quæ magna ex parte auſpicijs
Beliſarij geſſit. Propter tot victorias dicebatur Alemanicus / Gothicus / Alanicus /
Vandalicus / Africanus.

¶L. Sicinius Dentatus propter ingentem fortitudinem Achilles Romanus voca= 52
tus eſt. Pugnauit in hoſtem 120. pręlijs. Cicatricem auerſam nullam / aduerſas 45.
tulit. Coronis donatus eſt aureis 8. Obſidionali vna / Muralibus tribus / Ciuicis 14.
Torquibus 83. Armillis plus centum / & ſexaginta. Haſtis 18. Phaleris item quin=
quies / viciesq;. Triumphauit cum imperatoribus ſuis triumphos nouem. Author
Plynius / & Gellius.

¶M. Sergius (vt ſcribit Plynius) ſecundo ſtipendio dextram manum perdidit. 53
Stipendijs duobus, ter & vicies vulneratus eſt. Bis ab Annibale captus. Bis vincu=
lorum eius profugus 20. menſibus nullo non die in cathenis / & compedibus cu=
ſtoditus. Siniſtra manu ſola quater pugnauit / duobus equis inſidente eo ſuffoſſis.
Dextram ſibi fecit ferreã, eaq; religata pręliatus eſt. Cremonam obſidione exemit.
Placentiam tutatus eſt. Duodena caſtra hoſtium in Gallia cepit. Vicit etiam For=
tunam.

¶Cor. Tacitus prodit Veſpaſianum cõſueſſe anteire agmen / Locum caſtris cape= 54
re / cibo fortuito / veſte habituq; vix a gregario milite diſcrepante / legiones habuiſ=
ſe exercitas bello / noctu ſtetiſſe in excubijs / milites ſtratagematibus / doliſq; belli=
cis inſtruxiſſe.

¶Manlius Torquatus, Gallũ prouocantem ſcuto / & gladijs duobus armatũ / orna= 55
tumq; torque / & armillis / viribus / adoleſcentia / magnitudine / & virtute anteſtãtem
cęteris occidit / mortuo torquem detraxit, eãq; ſanguinolentam collo ſuo impoſuit.
Quo facto ipſe, poſteriq; eius Torquati cognominati ſunt.

¶Auguſtus imp. Cantabros / Aquitanos / Rhetos / Vindelicos / Dalmatas Roma= 56
no ſubiecit imperio. Sueuos Cattoſq; deleuit. Sicambros in Galliam tranſtulit.
Pannonios ſtipendiarijs adiecit. Getarum populos / Baſternaſq; laceſſitos bellis ad
concordiam impulit. Obſides accepit a Perſis, creandiq; regis arbitrium. Ad eum
Aethiopes / Indi / Scythæ / Garamantes legatos cum donis miſerunt. Bella ciui=
lia quinq; geſſit Mutinenſe / & Actiacum aduerſus M. Antonium. Philippenſe in
Brutum / & Caſſium. Peruſinum aduerſus L. Antonium Triumuiri fratrem. Sicu=
lum aduerſus Sextum Pompeium Cn. Pompeij filiũ. In bello Mutinenſi non mo=
do ducis ſed etiã militis functus eſt munere. Nam aquilifero legionis ſuæ grauiter
vulnerato / ipſe aquilam humeris ſubijt diuq; portauit. Quod fuit argumentum / &
indicium magnę fortitudinis. 57

¶M. Publius imp. bello Sarmatico tribunus tranſmiſſo Danubio multa fortiter fe
cit. Donatus eſt haſtis puris quattuor / Coronis vallaribus duab9 / ciuica vna / vexil=
lis puris quattuor, armillis aureis duabus, torque aureo vno / patera vna librarum
quinq; ad rem diuinam. 58

¶Sabellicus in Elegijs Romanos quoſdam bellicoſos his verbis enumerat.

Et quem deceptę plectentem crimina dextræ
    Cernere magnanimus Porſena non potuit.
Tercentum Fabios/aſſertoreſq; Camillos,
    Nec quibus agnomen Africa terra dedit.
Non Catulos/Decioſq; duos/geminoſq; Catones.
    Non Capitolini nomina magna laris.
Nec taceat Coſſum/nec te Marcelle relinquat,
    Non Curios parcos/Fabriciumq; ſenem.
Tollat in immenſum Syllam/Marioſq; feroces,
    Pompeioſq; duos/Cęſareamq; domum.

60 ℭGylippus vir Lacedęmonius bello ſtrenuus / Athenienſes multis bellis multiſq; cladibus affecit. Tibullus lib. 4. Non magni potior ſit fama Gylippi.

61 ℭSunt & alij plærįq; virtute bellica memorabiles, vt ex Troianis / Priamus/Aeneas / Hector / Paris / Deiphobus / Troilus. Ex Græcis Agamennon/Menelaus/ Achilles/Aiax vterq;/Patroclus/Vlyſſes/Neſtor/Diomedes. De Achille/Catullus. Non illi bello quiſq̃ ſe cõferet heros. Horatius. Scriptor honoratum ſi forte reponis Achillẽ, Impiger/iracundus/inexorabilis/acer/Iura neget ſibi nata/nihil non arroget armis. ℭBellicam Aeneæ virtutem Diomedes apud Virgilium lib. 11. ſequentibus aperit verſibus.

Munera (quæ patrijs ad me portaſtis ab oris)
Vertite ad Aeneam/ ſtetimus tela aſpera contra,
Contulimuſq; manus/experto credite/q̃tus
In clypeum aſſurgat/quo turbine torqueat haſtam.
Si duo pręterea tales Idęa tuliſſet
Terra viros, vltro Inachias veniſſet ad vrbes
Dardanus/& verſis lugeret Gręcia fatis.
Quicquid apud duræ ceſſatum eſt mœnia Troiæ.
Hectoris Aeneęq; manu victoria Graium,
Hęſit, & in decimum veſtigia rettulit annum.
Ambo animis / ambo inſignes præſtantibus armis. ℭHis adduntur Adraſtus rex Argiuorum/Ageſilaus/Brennus/Cambyſes/Catilina/Cimon Athenienſis/Crœſus/Euander/Iugurtha/Iaſon/Hercules/Pacorus rex Parthorũ/Perſeus/Theſeus/ Pyrithous/Pyrrhus Achillides/Tideus/Thraſybulus/& alij plærįq; / poetarũ carminibus cantatiſſimi.

ℭFortiſſimi fortitudine corporea.

1	Herilus.	10	Iunius Valens.	20	Seleucus.
2	Gratianus.	11	Lyſimachus.	21	Firmus.
3	Cleomedes.	12	Polydamas.	22	Maximinus.
4	Milo.	13	Sabinus Syrus.	23	Ariſtomenes.
5	Titormus.	14	Sanſon.	24	Fuſius Saluius.
6	Cacus.	15	Scillis.	25	Athanatus.
7	Monychus.	16	Taurea Iubellius.	26	Attilius.
	Rhœtus.	17	Tritanus.	27	M. Seruilius.
8	Scinis latro.	18	Agatho.	28	Bithon.
9	Turnus.	19	Tideus.	29	Cynegirus.
					L. Glaucus.

L.Glaucus.
30 Skyodus.
Vffo.
Freſicus.
Starcatherus.
31 Amelongus.
32 Odenatus.
33 Smerdis.
34 Dioxippus.
35 Eutymus.
36 Carolus magnus.
37 Telamon.
38 Peleus.
39 Periclymenus.
40 Neſtor.
41 Theſeus.

Virg.lib.8.Aen.fingit Herilū tres animas habuiſſe,ter lœtho ſternēdū fuiſſe,Nec aliam ob cauſam (vt conijcere eſt) q̃ propter inuſitatas/ & portentoſas hominis vires. Sic autem loquitur Euāder Maronianus. 1
Et regem hac Herilum dextra ſub tartara miſi,
Naſcenti cui tres animas Feronia mater.
(Horrendum dictu)dederat,terna arma mouenda,
Ter lœtho ſternendus erat,cui tunc tamen omnes
Abſtulit hęc animas dextra,& totidem exuit armis.

¶Gratianus pater Valentiniani imp.funarius eſt appellatus,ꝙ vęnalicium funem portanti quinq; milites non poſſent extorquere. 2

¶Cleomedes Aſtypalęus Lachum Epidenniū pugilem armatum vnico ictu inermis occidit,occiſi latera aperuit/ & iniecta manu eduxit inteſtina. Ob quā feritatē, quū a iudicibus in ius vocaretur,per forū abiens,colūnam (qua ludi literarii domus fulciebatur)diſiecit,eaq; ruina pueros omnes adobruit. Alij dicunt fugientē in minerуę tēplo arcam ingreſſum operculo ſe obtexiſſe,vbi nuſq̃ repertus ſit. 3

¶Milonem Crotoniatam (dum conſtitiſſet)nemo veſtigio educebat, Malum tenenti nemo digitis poterat extorquere. In Olympia bouē per ſtadium retēto anhelitu portauit,quem ictu pugni interfecit,& vno die integrum deuorauit.Quum autem nimia neruorum fiducia arborē vellet diducere, brachijs hinc inde conſtrictis/ et deficiente conatu retētus/lupis fuit pręda. Iuuenalis Satyra.10. Viribus ille Cōfiſus perijt/admirandiſq; lacertis. 4

¶Titormus Bubſequa fuit quiſpiā procero corpore viribuſq; portētoſis, cuius vires quū Milo vellet experiri,ille in Euenū deſcendens permagnum arripuit lapidē, quē ad ſe protraxit/ & inde ꝓpulit, biſq; & ter hoc ipſum effecit, poſtea erexit/erectūq; & humero impoſitū ad 50.vlnas vexit. Hunc aūt lapidē vix emouebat Milo. Aliud itē roboris ſui argumentū exhibuit Titormus. Maximi eni tauri pedē corripuit/furentēq;/& inde proripere ſe cupientem conſtātiſſime retinuit. Quod vidēs Crotoniates,O Iuppiter inquit,an alterū nobis proſeminaſti Herculem hunc? 5

¶Poetę ſcribunt Cacum immanē fuiſſe latronem, Vulcani filium, ignes & flāmas ore vomentē,qui boues cauda raptos/inuerſis veſtigijs cauſa tegēdi furti in ſpelūcā traxerit. Fabulātur quoq; tam prodigioſis fuiſſe viribus, vt cauernā ſuā obice mōtis pręſtrueret. Ouid.lib.1.Faſt.Ille aditū fracti pręſtruxerat obice montis. Vix iuga mouiſſent qnq; bis illud onus. Nitit̃ hic humeris(cœlū quoq; ſederat illis)Et vaſtū motu collabefactat on⁹.Quod ſemel euulſum eſt,fragor ęthera terruit ipm. Ictaq; ſubſedit pōdere mollis humus. Scribēs demū ei⁹ cōflictū in herculē,ſubiūgit.Prima mouet Cacus collata prælia dextra, Rēq; ferox ſaxis/ſtipibuſq; gerit. Queis vbi nil agitur,patrias male fortis ad artes Confugit, & flammas ore ſonante vomit. Quas quoties perflat,ſpirare Typhoea credas. Et rapidum Aetnęo fulgur ad igne iaci. 6

¶Monychus nomen eſt Centauri.qui arbores/ & ſaxa pro telis iaculabatur. Lucanus lib.6.Pharſa. Aſpera te Pholoes frangentem Monyche ſaxa. Ouidius in Ibin. Quiq; trabes preſſas ab humo mittebat in auras. Iuuenalis Satyra prima. Quantas 7

iaculetur monychus ornos. ❡Idem quoq; fingitur de Rhœto Centauro. Lucanus. Teq; ſub Oethęo torquentem vertice vulſas Rhœte ferox (quax vix Boreas inuerteret) Ornos.

8 ❡Scinis latro fuit prope Corinthum, qui ſummas arbores in terram complicabat, hiſq; alligatos homines diſcerpebat, truncis cũ magno impetu in aera laxatis. Ouid. in Meta. Occidit ille Scinis magnis male viribus vſus, Qui poterat curuare trabes, et agebat ab alto Ad terram late ſparſuras corpora Pinus.

9 ❡Quantę fuerint Turni vires, hoc licet arguere, ꝙ ſingulari certamine Saxum antiquum/ingens (campis quod forte iacebat Limes) in Aeneam cõtorſerit. Authore Virgilio. Vix illud lecti bis ſex ceruice ſubirent, Qualia nunc hominum producit corpora tellus.

10 ❡Iunius Valens (qui in prętorio Auguſti meruit) vehicula cum culeis ſuſtinebat. Carpenta cõpręhenſa vna manu retinebat cõtra nitentibus iumentis. ❡Ruſticellus mullum ſuum tollebat, inquit apud Plynium Varro.

11 ❡Lyſimachus leonem (cui Alexandri iuſſu fuerat expoſitus) ſtrangulauit arrepta eius lingua.

12 ❡Græcorum monumentis proditum eſt leonem inſolita magnitudine confectum in Olympo mõte a Polydamãte athleta inermi. Eundem quoq; ſcribunt in armenta boum intraſſe, vbi taurum magnitudine inſignem/altero poſteriorum pedum arripuerit, ferocientemq; / & prærabido impetu proſilientem non dimiſerit prius / q̄ in eius manu vngulam reliquerit. Narratur etiam quadrigas tota vi concitatas cõſtantiſſime retinuiſſe. Qua fortitudinis fama permotus rex Darius Artaxerxis filius/ virum magnæ mercedis pactione Suſa pellicuit. Eoquum veniſſet Polydamas, tres omnium Perſarnm fortiſſimos (qui vna ex prouocatione arma ſuſceperant in aduerſum) ſolus contrucidauit. Cui inuſitato robori confidẽs, dum forte fortuna cum aliquot alijs in ſpelunca recũberet ad menſam/ cõuulſuſq; ſuperne ſcopulus ruinam minaretur / & omnes ad fugã impelleret, ſolus ibidẽ remanſit fore ſperãs, vt ſaxum decidens facile ſuſtineret, quo tamen oppreſſus eſt.

13 ❡Sabinus Syrus vir fuit memorandæ fortitudinis, quo tẽpore Titi Veſpaſiani primus Hieroſolymę muros aſcendit.

14 ❡Sanſon mille quondam Philiſtęos aſini maxilla interfecit. Ligatus domum concuſſit / ac diruit, eaq; ruina oppreſſit q̄ plurimos. Portas vrbis euellit. Capillis demum a Dalida meretrice raſis, in quibus robur fatale cõtinebatur, venit in hoſtium manus.

15 ❡Scillis Sicyonius claſſis Perſicæ (qua xerxes Græciæ bellis inferebat) anchoras natando vrinandoq; præcidit.

16 ❡Taurea Iubellius Campanus vir fuit memoranda fortitudine, qui in caſtris Annibalis Claudium Aſellium Romanum ingenti hominem robore ad duellum prouocauit. Idem capta a Fuluio Capua/ vxorẽ/ liberos/ ac ſe poſtremo ante pedes imperatoris gladio confodit.

17 ❡Tritanus hoſtem ex prouocatione dimicãtem inermi dextra vno digito ſuperauit. et poſtremo correptum in caſtra tranſtulit.

18 ❡Agatho vir fuit Athenis monſtroſæ fortitudinis / & magnitudinis octo pedum in ipſa etiãnum adoleſcẽtia/ vaſta coma/ hirſutis oculis/ & iunctis. vt vnus prope videretur, Lęta facie/ naſo Aquilino/ ceruice toroſa/ pectore vaſto / cruribus breuibus et extra incuruatis. Erat ei tegmen lupina pellis, Frequẽs cum apris/ lupis / & tauris certamen, quorum vulnera oſtentabat. Veſcebatur lacte Aſinino. Cratera ſibi iuſ-

ſu Herodis

ſu Herodis oblatum reſpuit, dicens haud purum eſſe, quod odore mulienbri offen
deretur.

¶Tydeus Oenei Calydoniæ regis filius,quum Mycenis moraretur/ neminem ſibi 19
viribus conferendum reperit. Miſſus ad Etheoclem legatus, Thebanos ad quodli=
bet certaminis genus prouocauit,omniumq; euaſit victor. Quod quũ ęgreferrent,
inſidias in opportuno loco tetẽderunt. Conſtituerunt enim iuuenes omnium fortiſ=
ſimos,qui tranſeuntem illac Tydeum interciperent/ & obtruncarent. Quos omnes
tamen interfecit.

¶Seleucus Nicanor Syrię rex corpore fuit ingenti & robuſto, adeo vt taurũ ſylue= 20
ſtrem in Alexãdri ſacrificio elapſum ſeſe opponẽs, vtraq; manu tenuerit.

¶Firmus imperator (quem Aurelius latronem Aegyptium vocabat) ſtatura fuit 21
ingenti,oculis promicãtibus/capillo criſpo/fronte vulnerata/fuſco vultu/reliquum
corpus piloſus/ & hiſpidus. Ita vt Cyclops vulgo diceretur. Robore autem adeo in=
ſignis, vt Triarium vinceret. Nam & incudem pectori ſuperpoſitam ,tundentibus
fabris conſtanter pertulit,quum reſupinus/ & in manus curuatus pendere magis vi=
deretur q̃ iacere.

¶Legimus Maximinum imp.'(qui Thrax fuit)appellatũ fuiſſe milonem ſui ſæ= 22
culi,ꝙ is amaxas traheret, Rhedam onuſtam propelleret,aliaq; item plurima perfi
cerer,fidem vix capientia.

¶Ariſtomenes Meſſenius ſolus 300. Lacedemones occidit. Tandem vulneratus/ 23
et captus pœnam per cuniculos ſubterraneaſq; cauernas effugit. Iterum captus,cu=
ſtodibus ſomno ſepultis,acceſſit ad ignem/ & lora combuſſit. Tertio captum quum
Spartani diſſecuiſſent/introſpexiſſentq; qualis eſſet,repertus eſt hirſuto corde. Au
thor Plynius.

¶Fuſius Saluius duo centenaria pondera pedibus,totidem manibus / & ducenaria 24
duobus humeris contra ſcalas ferebat.

¶Plynius air ſe vidiſſe Athanatũ quẽdam prodigioſę oſtentationis,quinquagena= 25
rio thorace indutũ,cothurniſq; quingentorũ pondo calciatũ per ſcæniam ingredi.

¶Attilius/ſeu Acilius Cæſaris miles nauali apud Maſſiliam prælio hoſtilem in= 26
greſſus puppim,abſciſſa dextra vmbonem ſiniſtra retinuit, eouſq; vultibus terrẽs,
vt proſtratis omnibus nauẽ occuparit victor. Author Plutarchus in Cæſare.

¶M.Seruilius vir conſularis , tricies & vigeſies in ſingulari certamine pugnauit/ ac 27
ſemper trucidauit hoſtem. Idẽ Plutarchus in Aemylio.

¶Bithon quidam (vt apud Cælium teſtis eſt Pauſanias) taurũ humeris geſtabat, 28
cuius memorabilis/ & prodigioſę fortitudinis indicẽ habuit ſtatuam Argis.

¶Cynegirus Athenienſis in bello Perſico magna pertinacia in conſectandis hoſti= 29
bus vſus eſt. Nam & nauem onuſtam dextera manu tenuit, ea amputata ſiniſtram
iniecit. Quam & ipſam quum amiſiſſet,nauem mordicus arripuit,morſuq; retinuit
furenti ſimilis. Authores Trogus / & Herodotus. ¶Idem quoq; dicitur accidiſſe
Lucio Glauco viro Romano, vt vtrãq; amiſerit manum,quum Aſdrubalis nauem
detinere voluiſſet.

¶Skyodus/ Vffo/ Freſicus/Starcatherus nomina ſunt apud Saxonem Grammati= 30
cum,hominũ magnis viribus/ & magno robore prędictorũ. Quorum Skyodus Lo=
theri Danorum regis filius,quũ ab adoleſcentia venandi ſtudio flagraret ,immanẽ
(cui nemo audebat cõgredi) beluam ſubegit,quę futurã in eo fortitudinẽ ominata
eſt. Idẽ poſtea repertũ mirę magnitudinis vrſum/ & inſolitę grãditatis cingulo de=
tinuit/ſocijſq; prębuit occidendũ. Complures quoq; ſpectatę fortitudinis athletę ab

eodem ſuperati ſunt. E quibꝰ Attalus/ & Scarus illuſtres fuere. ¶ Vffo maiore erat corpore, q̃ vt armis vti poſſet alienis. Oblatis compluribus gladiis, manu capulum ſtringens fruſtillatim ſingulos agitando comminuit. Nec erat tanti rigoris gladius, quem non ad primę conditionis motum, in varias partes effringeret/ ac diſſolueret. ¶ Vbbo Freſicus, Haraldi regis miles/ præter vndecim, quos in acie vulnerauerat, viginti quinq; delectorum/ pugilum interfecit. Idem nemine propius cum ipſo cōgredi audente, ſagitis impetitus 144. ictibus prius perforatus eſt, q̃ lapſis corporis viribus genua reclinaret. ¶ Starcatherus iam ſenex gemino cinctus enſe/ totidem baculis infirmam ſenectutem iuuabat. Cui quum popularium quidā illudens, inutilem/ & ſuperuacuum dixiſſet gladiorū vſum/ ac propterea alterum ſibi donari per ludibriū petijſſet, iuſſum accedere ſpe petitionis Starcatherus gladio tranſuerberauit. Ad cuius facti vltionem, quum duo Hatheri milites magno equorum concurſu aduolaſſent, vtrūq; occidit. Facti cauſam percontanti Hathero reſpondit ſe ſemper poenas ab irriſoribus exigere ſolitum/ nec vnq̃ impune ſibi a procacibus inſultatum.

31 ¶ Paulus Diaconus ſcribit Amelongum Romualdi Longobardorum regis militem, quēdam Græcum equitātem/ ictu baculi ſella excuſſiſſe/ & in aera ſupra caput ſuum leuaſſe.

32 ¶ Ferunt Odenatum Zenobiæ Palmyreorum reginæ (de qua Aurelius triūphauit) maritum primam ætatem exercuiſſe in capiendis Leonibus, pardis/ vrſis/ cæteriſq; ſylueſtribus feris, Famem inſuper/ ęſtus/ frigora/ pluuias vbiq; pertuliſſe. Quibus duratus bellicas poſtea difficultates tum aduerſus alios/ tum maxime aduerſus Perſas tulerit.

33 ¶ Smerdis frater Cambyſis ſolus arcum ad duos digitos complicabat, quem nemo Perſarum poterat incuruare. Author Herodotus.

34 ¶ Dioxippus Alexādri fuit miles fortiſſimꝰ, qui prouocatus a Corrago milite, eūdem claua interfecit.

35 ¶ Eutymus athleta patria Locrenſis, quū ingenti eſſet robore/ ſaxum miræ magnitudinis allatum humeris pro porta Locrēſium ſtatuit, quod miraculi gratia viſebatur. Idem quoq; Temeſeum quendam reddere compulit, quæ cuiq; magno fœnore extorſerat.

36 ¶ Fuit Carolus magnus (vt iam dictum eſt) procero corpore/ vaſtiſq; præter humanam conſuetudinem viribus. Cuius rei haud dubia ſane reliquit argumenta, tam pręclaris/ tamq; multiplicibus victorijs.

37 ¶ Telamon propter inſignem corporis fortitudinē herculis amicus habitus eſt, & heſionam poſſidere meruit.

38 ¶ Peleus feras omnes (ad quas diſcerpendas fuerat miſſus) viribus ſuſtulit.

39 ¶ Periclymenus congreſſum Herculis ſuſtinere auſus eſt.

40 ¶ Neſtor apud Ouidiū lib. 12. vires ſuas ſic exprimit. Tunc ego debuerā capienda ad pergama mitti, Tūc poterā magni ſi non ſuperare, morari Hectoris arma meis.

41 ¶ Theſeus Aegei filius Herculeę virtutis æmulus Scyronem/ & Procuſtem latrones/ Scinin arbores complicantem/ Creontem Thebarum tyrannum/ Minotaurum monſtrum biforme/ Centauroſq; plurimos interfecit, & (vt fabulantur poetæ) ad inferos deſcendit cum Pyrithoo, vt Proſerpinā raperent. Quę omnia Phyllis apud Ouidium declarat his verbis.

Quum fuerit Scyron lectus/ toruuſq; procuſtes,
Et Scinis, & Tauri/ mixptaq; forma viri.

Et domitę

Et domitę bello Thebę ,fuſiq; bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca dei.

❡Si poetarum verba fidem capiunt , nemini dubium eſt,quin omnium (qui prodigioſis viribus extitere)laudē multis intruallis exceſſerit fortiſſimus ille Iouis & Alcmenę filiꝰ hercules,Qui odio nouercę Iunonis agitatꝰ multa paſſus ē/et plęriſq; naturę portentis expoſitus,a quibus tamen ſemper rediјt victor. Imprimis dum adhuc eſſet infans,duos angues arctatis gutturibꝰ eliſit.Prouectior fact ūs in Lerna palude certamen ſuſcepit cum Hydra rediuiuis capitibus pullulante/dum vnicus am putabatur vertex,Leonem Nemęum toti populo f ormidoloſum/ precibus Molor chi paſtoris(a quo ſuſceptꝰ fuerat hoſpitio)interfecit,Alterum item in Theſſalia non minus terribilem. Aprum in Męnalo Arcadię monte/cuncta vaſtantem/itidē iugulauit.Ceruā æripedem & aureis cornibus decorā curſu arripuit. Harpyas volucres immundas virgineum pręferentes vultum prope Stymphalum Arcadiæ lacū ſagittis confodit. Taurum furioſum & flammas vomentem diſtentis faucibus iugulauit in Attica,Acheloum in varias formas ſe commutantem vicit. Diomedem regem Thracię equos hoſpitum cruore paſcentem occidit,Buſyrim regem Neptu ni & lybię filium hoſpites mactaptē & adiacentes Nilo regiones/latrocinijs deprędantem itidem interfecit . Antæum Gygantem (cui terra mater ſuppeditabat vires)lucta ſuperauit. Abylam et Calpen columnas in occidente poſuit. Aurea ma la ſuſtulit Heſperidibus/interfecto(qui eorū cuſtos erat) Dracone. Geryona tricorporem vita ſpoliauit et armento. Amazonum reginę Balteum abſtulit. Cacum Vulcani filium et latronem flammas ore vomētem de medio ſuſtulit.Neſſum Cētaurum Deianyrę raptorē confodit iaculis,Heſionam Laomedontis filiam liberauit a monſtro, Troiam deleuit.Lacinium latronem in Italia peremit, Cœlum humeris(vt ad exprimendas vires fingitur,ſuſtulit.Iunonē in papilla vulnerauit/velut laborum ſuorum authorem.Deſcēdit ad inferos/ibiq; Cerberum rapuit, raptū et cathenis vinctum in auras eduxit . Theſeum liberauit , Lycum Thebarum regē (ꝗ Megarę vxori ſuę ſtuprum inferre voluiſſet)morti dedit. Vnicum fuit monſtrum,cui non potuit ſupereſſe,Amor. Vnde Ouidius. Quē non mille feræ,quē non Stheleneius hoſtis,Non potuit Iuno vincere,vicit Amor.

Gygantū quorundā nomina &
aliorū inuſitate magnitudinis
hominum

1	Cœus	11	Antęus	23	Goliath
	Iapetus	12	Aſtręus	24	Maximinꝰ
2	Typhœus	13	Atlas	25	Offotus
3	Alœus	14	Gyges	26	Noa
	Othos	15	Agatho		Tuyſco
	Ephialtes	16	Porus	27	Hercules
4	Enceladus	17	Chriſtophorus	28	Artachees
5	Tityus	18	Araanthas	29	Oromedon
6	Polyphemus	19	Oreſtes	30	Harthbenus
7	Aegeon	20	Orion	31	Gemagog.
8	Briareus		Etion		
9	Numas	21	Gabbara		
10	Porphyrio	22	Puſio		
	Adamaſtor		Secundilla		

QVoniam de prodigioſis viribus facta eſt mentio/ decens et cogruum videatur, vt ſubſequantur Gygantes, & qui inuſitat fuerunt corporũ magnitudine. Finguntur autem Gygantes terrę filij, vnde & terrigenę vocantur a Lucano ſcribente. Aut ſi terrigenę tentarent aſtra Gygantes, Dicuntur et impetum feciſſe in deos, eoſq; cœlo detrudere voluiſſe, cuius rei cauſa dei omnes mutatis formis delituerint. Vnde Ouidius.

Emiſſumq; ima de ſede Typhoea terra
Cęlitibus feciſſe metum/ cunctoſ dediſſe
Terga fugę/ donec feſſos Aegyptia tellus,
Ceperit/ et ſeptem diſcretus i in hoſtia Nilus,
Huc quoq; terrigenum veniſſe Typhoea narrat/
Et ſe mentitis ſuperos celaſſe figuris,
Duxq; gregis (dixit) fit Iuppiter, inde recuruis
Nunc quoq; formatus lybicis cum cornibus Ammon.
Delius in Coruo/ proles Semeleia capro/ Fele ſoror Phœbi/ niuea Saturnia vacca/
Piſce Venus latuit, Cyllenius Ibidis ales.

Fuerũt ingẽtis ſtaturę/ vnde et ex his nõnulli cœlum humeris dicuntur ſuſtinuiſſe, vt Atlas/ Hercules. Fulmine omnes percuſſi ſunt ob prędictam impietatem. Pugna illa vocatur Gygantomachia, Ipſi vero aliter dicuntur Phlegręi fratres a Phlegra valle Macedonię, vbi cũ cœleſtibus pugnauere. Seneca in Thyeſte. Nunq̃d ſtruit̃ via Phlegęos alta ꝑ hoſtes, et Theſſalicũ Threſſa premit̃ Pelion Oſſa? Dicũtur et Titanes. Idẽ Seneca in hercule furẽte. Titanas auſos rumpere imperium Iouis. Antiquitus ſic formabãtur, vt eorum pedes in draconum volumina deſinerent, quod ea ratione factum eſt, vt intelligeremus eos nihil rectum aut ſublime cogitaſſe, quum detorti eorum greſſus ad inferna demergantur. Auctor Vectius apud Macrobium. Ea eſt cauſa, quamobrem vocẽtur a poetis Anguipedes & ſerpẽtigeri. Ouidiꝰ Li.i.Meta, Qua cẽtũ quiſq; parabat Iniicere Auguipedũ captiuo brachia cœlo. Põtanus. Tu ne deus/ tu ne Anguipedes victure Gygãtes? Stoza ſilius in Gygãtomachia. Anguipedũ vires/ imaniaq; arma Gygãtũ, Aſſertoſq; polis mõtes/ ſedẽq; tonãtis Affectatã homini/ diſiectaq; ab æthere mõſtra Sicania ęternas ſubter iuga pẽdere pœnas/ Lęticiãq; deũ domitę poſt pręlia Phlęgrę Eſt animus memorare, Eadẽ rõne vocãtur ſerpẽtigeri ab Oui. Lib, 4. de Triſti, vbi ait, Sphingaq;/ et Harpyas/ ſerpentigeroſq; Gygantas. Nũc ſeriatim dicendum eſt/ de his/ quorum frequentior eſt apud ſcriptores mentio.

¶ Virgiliꝰ Lib.i.Georgi. de quibuſdã ſic meminit. Tum partu terra nefando Cœumq; Ia petũq; creat, ſęuumq; Typhœa Et cõiuratos cœlum reſcidere fratres. Ter ſunt conati ĩponere Pelio oſſã/ Scilicet atq; Oſſę frõdoſũ ĩponere Olympũ. Ter pater extructos deiecit fulmine mõtes. ¶ De Iapeto Syllius li. 12. Apparet ꝓcul Inarime/ quę turbine nigro Fumantẽ premit iapetũ, flãmaſq; rebelli Ora reiectantem ¶ De Typhœo ſeu Typhone Vir. lib. 9. Tum ſonitu prochyta alta tremit. durũq; cubile Inarime Iouis imperiis impoſta Typhœo. Val. flac. li. 2. Horror abeſt, Sicula preſſus tellure Typhœus. Virgilius in Cyri. Additur aurata cõfixus cuſpide Typho. Lucanus lib. 4. de hoc et quibuſdam aliis.

Nondum poſt genitos tellus effœta Gygantes
Terribilem lybicis partum concepit in antris.
Nec tam iuſta fuit terrarum gloria Typhon.
Aut Tityꝰ/ Briareuſq; ferox/ cœloq; pepercit.

Seneca. Nõ tam ferũ Typhonem neglecto Ioue Irata tellus edidit quondam parens. Ab hoc Typhœo vocantur fulmina Typhoea. Virg. Nate patris ſummi qui tela Typhoea temnis. Eadem ratiõe

Aetna Typhois dicitur,q obrutus ſit in Sicilia. Ouidius. Arua Phrij celebrat diuerſa Typhoidos Aetnę. Mantuan⁹. Tēdit ab hiſpanis ad regna Typhoidos Aetnę. Hunc Gygantem poetę Auguipedē vocant & centimanum. Politianus in Ambra. Seruabat Thetys Anguipedi iurata Typhoe. Manilius lib.2. Aſtron Anguipedem alatos vngues Typhona ferentem. Ouidius lib.3. Meta. Nec qui centimanum deiecerit igne Typhoea,

¶Inter Gygntes etiā numerantur Aloeus Titanis, filius geminiq; eius filij ex Iphimeride a Neptuno violata geniti Othos & Ephialnes. Virgilius in Culice. Nā victus ſedet immanis ſerpentibus Othos/ Deuictū mœſtus procul aſpiciens Ephialtem/ Conati quondam quum ſint incendere mundum. Idem libro.6. Aene. Hic& Aloidas geminos immania vidi Corpora, qui manib⁹ magnum reſcindere cœlum Aggreſſi/ ſuperiſq; iouē detrudere regnis. Claudian⁹ de victoria Stiliconis. Quū gemini fratres (genuit quos aſper Aloe⁹) Martē ſubdiderint vinclis/ & in aſtra negatas Tentarit munire vias/ ſteteritq; reuulſis Pene tribus ſcopulis cœleſti machina cœlo. Idem. Morienſq; Ephialtes In latus obliquam proiecit languidus Oſſam Lucanus lib.6. Impius hinc prolem ſuperis immiſit Aloeus. Virgil. in opuſculo de obitu Mecœnatis. Fudit Aloidas ſummi moderator Olympi. 3

¶Enceladum poetę fabulantur in Sicilia fulminatū, vt Othum in Creta/ Typhœū in Campania. De hoc Virgil. lib.2. Aen. Fama eſt Enceladi ſemuſtū fulmine corpus Vrgeri mole hac, ingentemq; inſuper Aetnam Impoſitam ruptis flammā exſpirare camnis. Et feſſum quoties motat latus, intremere omnem Murmure Trinacriam/ et cœlum ſubtexere fumo. Idem in Aetna. Murmure Trinacrio morientem Iuppiter Aetna Obruit Enceladū vaſti quoq; poudere montis Aeſtuat, & petulans expirat faucibus ignes. Claudiannus Aetna, gygantes nunq̄ tacitura triūphos Enceladi buſtum, qui ſaucia membra reuinctus/ Spirat inexhauſtum flagranti pectore ſulphur. Et quoties detrectat onus ceruice rebelli In dextrū lęuumq; latus/ tunc inſula fundo Vellitur, & dubię nutant cum mœnibus vrbes. Senęca in Medea. Quęq; anhelantem premens Titana/ tantis Aetna feruebit minis. 4

¶Tityus Gygas fuit nouē iugerum, qui quum Latonę vim vellet inferre, ab Apolline ſagittis confoſſus eſt, & ad inferos detruſus, vbi a vulture corroditur/ fibris et iecore ſemper renaſcentibus. Virgil. lib.6. Aene. Nec non et Tityū terrę omnipa rentis alumnum Cernere erat, cui tota nouem per iugera corpus Porrigitur. roſtroq; immanis vultur adunco Immortale iecur tundens, fœcūdaq; pœnis Viſcera, nec fibris requies datur vlla renatis. Ouidius lib.1. de Ponto. Sic inconſumptum Tityj ſemper q; renaſcēs Non perit, vt poſſit ſępe perire iecur Tibullus. Porrectuſq; nouem Tityus per iugera terrę Aſſiduas atro viſcere paſcit aues. 5

¶Polyphemus Cyclops Neptuni filius ex Thoa/ propter immanem corporis molem numeratur inter Gygantes. De hoc Virgil. libro tertio Aeneidos. 6

Nam q̄tus/ qualiſq; cano Polyphemus in antro

Lanigeras claudit pecudes, atq; vbera preſſat. Stroza pater. Nil magis horrendum Polyphemo ſenſerat, Aetna Senior indomitis fratrib⁹ ille fuit. Politianus. Lotophagos, vinoq; grauem Cyclopa per antrum Ex porrectum ingens humanaq; fruſta vomentem Mixta/ mero.

¶Aegęon Gygas eſt, quē nonnulli eundē cū Briareo faciunt. Fuiſſe fertur centimanus, vnoq; ictu centū ſcopulos in Iouem torſiſſe Virgilius lib.10. Aeneidos, 7

Aegęon qualis, centū cui brachia dicunt,

Centenaſq; manus, quinquagita oribus ignē/

Pectoribus aſſiſſe, Iouis quum fulmina contra
Tot paribus ſtreperet Clypeis, tot ſtringeret enſes. Hunc poetę fabulantur a Neptuno fuiſſe alligatum maris Aegęi ſcopulis. Statius. Audierat duros laxantē Aegęona nexus.

8 ¶ De Briareo, Claudianus. Quę brachia centum Briareus alijs numero creſcente lacertis Tot ſimul obiectis poſſet confligere rebus. Vir. lib. 6. Aen. Et centumgeminus Briareus, et belua Lernę. Horati⁹. Nec ſi reſurgat centimanus Gygas, diuellet vnq̄.

9 ¶ Inter hos ponitur Numas, quem aiunt ſub Prochyta concluſum. Syllius lib. 12. Apparet Prochyte ſęuum ſortita Numanta.

10 ¶ De Porphyrione et Adamaſtore. Sidonius. Hic rotat excuſſum vibrans in ſydera Pindum Enceladus, rapido fit miſſilis Oſſa Typhoeo, Porphyrion Panggara rapit, Rhodopenq; Adamaſtor. Claudianus. Sęuuſq; Adamaſtor, Ad depellendos iaculum dum quęreret hoſtes.

11 ¶ Antęus Gygas fuit in lybia proceri corporis, cui in Herculem luctanti terra mater augebat vires, quotieſcūq; eam attigerat. Lucanus lib. 4. Hoc quoq; tam vaſtas cumulauit munere vires Terra ſui foetus, q̄ quum tetigere parentem, Iam defecta vigent renouato robore membra.

12 ¶ Fuit & Aſtrę⁹ vnus e Titanibus, qui contra deos arma ſumpſere. Hic ex Aurora ventos genuiſſe fertur.

13 ¶ Atlantem poetę fabulantur Gygantem omnium maximum, qui coelum humeris ſuſtinuerit. Quod fingitur propter eiuſdē nominis montē in Mauritania tantę altitudinis, vt nubes contingere videatur. Virgilius. Vbi coelifer Atlas Axem humeris torquet ſtellis ardentibus aptum. Ouidius lib. 5. Faſt. Hinc ſata Pleyone cum coelifero Atlante Iungitur.

14 ¶ Gygem heſiodus in Theogonia facit coeli & terrę filium & Briarei fratrem. Ouidius. Centimanumq; Gygem.

15 ¶ Pontanus libro tertio de Stellis quoſdam enumerat ſequentibus verbis.
Iam manus Anguipedum coeloq; irata iuuentus
Inſultat portis, iamq; ex Adamante ſecurim
Porphyrios quatit, et poſtes diffringit apertos.
Immittitq; acies Briare⁹, atq; agmina denſat. ¶ Quintianus in Cleopoli.
Ecquid Achillęum corpus miremur, Oreſtem,
Pallanta, atq; Erycem, Polyphemon?
Horatius item lib. 3. Car. Sed quid Typhoeus & validus Numas, Aut quid minaci Porphyrion ſtatu, Quid Rhoet⁹, euulſiſq; truncis Enceladus iaculator audax Contra ſonātem Palladis Aegida poſſent?

16 ¶ Sunt & alij qui excreuiſſe dicuntur in Gygantęam prope magnitudinem. Nam Agatho Athenienſis (qui floruit ætate Adriani principis) adhuc adoleſcēs fuiſſe dicitur altitudinis octo pedum.

17 ¶ Fuit et Por⁹ rex i India quattuor cubitis et palmo procerus, quē Alexāder bello vicit.

18 ¶ Ferunt beatum Chriſtophorum fuiſſe longitudinis duodecim pedum.

19 ¶ Aranthas Bebrycius octonis cubitis longus fuiſſe traditur.

20 ¶ Oreſtis corpus oraculi iuſſu refoſſum, ſeptem cubitorū fuiſſe monumentis proditur. Authore Plynio. Architrenius. Staturam cubitis ſeptem diſtendit Oreſtes.

21 ¶ In Creta terrę motu rupto monte inuentū eſt corp⁹ ſtans 46 cubitorum, quod alij Orionis,

alij Orionis/alij Etionis fuiſſe tradunt.
¶ Aetate Plynij viſus eſt nouem pedum ac totidem vnciarum homo Gabbara no 22
mine/ex Arabia aduectus. Architreniꝰ. In his quinq; pedes produxit Gabbarꝰ artꝰ.
¶ Fuerunt ſemipede maiores Puſio & Secūdilla, quorum corpora miraculi gratia 23
aſſeruata ſunt in conditorio Saluſtianorum hortorum.
¶ Goliath Gygas fuit, quem Dauid fundę verbere deiecit in terram & interfecit. 24
Politianꝰ in Nutricia. Pſallenteq; deo regē, qui turbine fundę Icta Philiſtęo ſecuit
puer ora Gyganti.
¶ Qꝫ Procerꝰ extiterit Maximinꝰ Imp. hoc ſatis argumēto conſtat/ꝙ vxoris dex 25
trocherio (id eſt ornamento brachiorum)pro annulo vteretur.
¶ Saxo grammaticus ait Offotum fuiſſe Gygantem/& paſtorem/ cuius armenta 26
tutabatur canis Biornonis cuiuſdam.
¶ Beroſus lib. 5. antiquitatum Noma reponit inter Gygantes & aſtrologos, Fa= 27
cit & Tuyſconem Gygātem, cuius filius Mannus apud Sarmatas regnauerit ætate
Semiramidis.
¶ Inter Gygantes quoq; numeratur Hercules, quem feſſo Atlante cœlū humeris 28
ſubiiſſe ferunt.
¶ Artachees vir fuit inter perſas proceriſſimus ætate Xerxis, vt cui quattuor oīno 29
digiti deeſſent a lōgitudine quinq; regiorum cubitorum. Author Herodotus.
¶ Oromedon quoq; nomen eſt Gygantis apud Propertium lib. 3. ſcribentem. Te 30
duce vel Iouis arma canam/cœloq; minātem Cœū et Phlegręis Oromedonta iugis
¶ Saxo grammaticus ait Harthbenum fuiſſe quendam exhelſyngia, qui raptas re= 31
gum filias ſtupro fœdare glorię loco ducebat/illum perimere ſolitus, a quo per agen
dę Veneris vſu prohiberetur. Aitq; tantam in eo corporis magnitudinem extitiſſe,
vt 9. cubitis proceritatis eius dimenſio tenderetur.
¶ Fuit et Gemagog Gygas cubitis duodecim procerus. Architrenius. Cubitis ter 32
quattuor altum Gemagog Herculea ſuſpendit in aera lucta. Idem. Gemagog ar=
duitas Corinei fracta lacertis.

Nani et pumiliones.

Conopas	Molon	Pygmei
Andromeda	Manius max.	M. Tullius
Siſyphus		

Nani dicuntur homūciones breuiculi et modice ab humo extantes, vocantur aliter Pumiliones et Pumili. Statius. Mirantur Pumilos ferociores. Talis fuit Conopas in deliciis Iulię neptis Auguſti/duos pedes et palmū longus authore Plynio. Cuiuſ modi etiam fuiſſe fertur Andromeda liberta Iulię Auguſtę. ¶ Manium Maximū et M. Tullium equites Romanos/binum cubitorum fuiſſe/author eſt Varro apud Plynium. ¶ Duo fuerūt molones/nota corporis breuitate, quorum alter hiſtrioniā exercuit/alter latrocinijs famoſus factus eſt, Inde natum adagium. Puſillus/q̄tꝰ molon. ¶ Pygmęorum qui longiſſimi ſunt, duos pedes & quadrantē nō excedunt, hinc prouerbium. Pygmęo breuior. Mantuanus. Inter Pygmęos nō pudet eſſe breuem. Habitāt in extrema parte montiū Indię horū mulieres quinto anno pariūt/et ſene=ſcunt octauo. Infeſtātur maxime a gruibus, in quas turmatim prodeunt, & nihilo=minus vincūtur. Claudianus lib. 1. in Eutropiū. Pendula ceu paruis moturę bella colonis Ingēti clamore grues ęſtiua relinquūt Thracia/quū tepido permutant Strymona Nilo. Iuuenalis Satyra. 13. Ad ſubitas Thracum volucres/nubēq; ſonorā Pyg=męus paruis currit bellator in armis, Mox impar hoſti/raptuſq; per aera curuis Vn

guibus/a ſęua fertur grue. Si videas hoc Gentibus in noſtris riſu quatiere, ſed illis Qꝫ q̄ eadem aſſidue ſpectentur pręlia, ridet Nemo, vbi tota cohors pede non eſt altior vno. ¶M. Antonius Siſyphum pumilionem habuiſſe fertur intra bipedalē ſtaturam/ingenio tamen viuacem. Auguſtus exhibuit ſpectaculis Luciū adoleſcentulum honeſte natū bipedali minorem.

1 ¶Aloidę	2 ¶Tyndaridę	3 ¶Atridę
Othos	Caſtor	Agamennon
Ephialtes	Pollux	Menelaus

¶Aloidę dicti ſunt Othos & Ephialtes ab Alœo Gygante, cuius vxorem Iphimediam compreſſit Neptunus, et ex ea ſuſcepit geminos, qui quum Alœi putarentur eſſe filij, dicti ſunt Aloidę, vt iam diximus.

¶Eo quoq; modo Tyndaridę vocati ſunt Caſtor et Pollux, ꝙ crederētur Tyndari filij, quum tamē ex concubitu Iouis cū Lęda geniti eſſent, Seneca. Hinc clara gemini ſigna Tyndaridę micāt. Ouidiꝰ. Tyndaridę fratres/hic eques, ille pugil. Simili ratione vocatur Helena Tyndaris.

¶Atridę vocantur Agamennon et Menelaus, ab Atreo parente. Horatiꝰ de Aga. Arſit Atrides medio in triūpho Virgine rapta. De menelao virgil. lib. II. Atrides Protei Menelaus aduſq; columnas Exulat.

Cyclopes

Brontes	Pyragmon	Telechines populi
Steropes	Acmonides	

¶Cyclopes miniſtri fuerunt Vulcani in Sicilia/quos poetę monoculos dicunt, Neptuni filios ex Amphitrite. Dicuntur Ioui fulmina conficere apud Liparam, quæ eſt vna ex Aeoliis inſulis. Fabricam ferrariam primum in Creta repererūt. Omniū pręcipui fuerunt Brontes/Steropes/Pyragmon. De quibus Virgi. lib. viii. Aenei. Ferrum exercebant vaſto Cyclopes in antro/Brōteſq;/Steropeſq;/et nudus membra Pyragmon. Ouidius lib. 4. Faſtorum. Hinc mare Trinacrium candens vbi tingere ferrum Brontes/et Steropes/Agmonideſq; ſolent. Claudianus de tertio conſulatu Honorii. Vobis iam Mulciber arma Pręparat, & Sicula Cyclops incude laborat, Brontes innumeris exaſperat ęgida ſignis, Feſtinat Steropes, nectit thoraca Pyragmon Ignifluiſq; gemit lipare fumoſa cauernis. Statius libro .4. Syl. Telechines populos inter Cyclopes reponere videtur, vbi ait. Tale nec Idęis quicq̄ Telechines in antris, Nec ſtolidus Brontes, nec qui polit arma deorum Lemnius/exigua potuiſſet ludere maſſa. Hos autem occidiſſe fertur Apollo, propter fulmina Ioui fabricata, quibus perierat filius Aeſculapius. Hinc extruſus deorum cōtubernio, exulauit in Theſſalia, vbi Admeti regis fuit armentarius.

Curetes

Celmis	Acmon.	Damnameneus

¶Curetes ſeu Corybantes miniſtri fuerunt Cybeles, quibus ferrariam fabricam nōnulli referunt acceptam. Horum nomina citat Eraſmꝰ ex Gręcis carminibus, quæ Latina fecit. Illic habitabant Montigenę Phryges Idęi, gens arte celebris. Celmis damnameneuſq; ingēs, Acmonq; ſuperbus Montanę docti cultores Adraſtęę. A quibus ars Vulcania primis eſſe reperta Dicitur, et nigrum nemoroſo in monte repertum In varios vſus monſtrarunt cudere ferrum Impoſitumq; igni, miro ſpleneſcere cultu. Propter hoc inuentum (quod illis aſcribitur) æra et ferra vocantur Corybantia. Virg. lib. 3. Aen. Hinc mater cultrix Cybele/Coribantiaq; æra. Tertullianus, Iuppiter Cretam ſuam Romanis faſcibus concuti ſineret, oblitus illud an

trum Idęum et aera Corybantia, Horum pręcipuus fuit Celmis, a quo ferrum ſoliſſimum cudebatur, Hinc natum Adagium. Celmis in ferro, de his, qui pręter modum ſuis fidunt viribus tanq̃ inexpugnabiles, aut qui in ſua arte magnopere excellunt, Cuiuſmodi ſunt hęc. Roſcius in ſcęna, Antęus in arena / Hercules in claua.

Athletę pugiles et paleſtritę

1	Brotheas	15	Corœbus		Phegeus.
	Ammon	16	Democrates		Lycus
2	Caſtor	17	Demarchus	35	Aegles
	Pollux	18	Diagoras	36	Glaucus
3	Amycus	19	Epitherſes	37	Eurydamas
4	Buthes	20	Ictus	38	Heraclides
	Eryx	21	Ergoteles	39	Lachus
5	Eutymus	22	Hypenus	40	Iſchomachus
6	Clytomedeus	23	Marullus	41	Topſius
	Ancęus	24	Milo	42	Buthus
	Iphyclus	25	Nicedorus	43	Starcatherus
	Phyleus	26	Polydamas	44	Hama
	Polydorus	27	Theagenes	45	Phaillus
7	Ageſidamus	28	Androgeus	46	Cyllon
8	Ageſias	29	Antęus	47	Callias
9	Archias	30	Pithodemus	48	Pyrrhecmen
10	Aſbylus	31	Dares		Degmenus
11	Autolycus		Entellus	49	Anenicon
12	Cleomedes	32	Corycus	50	Phrynon
13	Cleomachus	33	Patrobas	51	Glaucon
14	Clitomachus	34	Hylas	52	Alij nonnulli

AThletę dicuntur pugiles et luctatores / aliter Pancratiaſtę a Pancratio ludo gymnico, de quo Properti⁹. Et patitur duro vulnera Pancratio. Gelli⁹ ait vnũ ex liberis Diagorę Rhodij fuiſſe Pancratiaſtẽ. Athletarum nomine dicebantur, qui manibus pedibuſq; quaſi omni ope. omnibuſq; (vt dicitur) vnguiculis connixi certabant. Vocantur etiã Paleſtritę a paleſtra luctatione, de qua Virgi. li 6. Aen. Pars in gramineis exercent mẽbra paleſtris. Paleſtrici item dicuntur, qui motus geſtuſq; formant / vt in paleſtra, brachia recta ſint / nec idoctę ruſticęve man⁹ neq a i ꝓferẽdis pedib⁹ iſcitia Ne caput / oculiq; ab alia corporis parte diſſideant, Hęc ars Chironomia dicitur, quam veteres ingenuis liberis neceſſariam putauerũt / videturq; nõnihil ad Hiſtrioniam ſpectare et oratoriam / Hanc qui nõ didicerunt, Apaleſtri vocantur, ꝙ motu flexuq; corporis ac omni habitu nullam omnino venuſtatem leporẽq; pręſeferant. In Gymnicis artificibus ſunt etiam Pyctę id eſt pugiles / et Dromeis id eſt curſores / quales a Virgilio ponuntur lib. 5. Aen. vbi ad patris Anchiſę tumulum exequiales celebrat ludos. Sunt et alia permulta Athletarum genera, vt diſcoboli, qui diſcum in ſublime iaculantur, qui frequẽs erat antiquis ludus, Haltici, qui curſus pernicitate contẽdunt, qualis Virgilianus ille pedibus lõge melior Lycus. De antiqua puerorũ inſtructione Plautus. Ante ſolem (inquit) exorientem niſi in paleſtram veneras gymnaſij, profecto haud mediocris poenas penderes. Ibi curſu / Luctando / haſta / diſco / pugilatu / ſaliendo ſeſe exercebant magiſq̃ ſcorto. Sed hęc fuerũt Græcorũ exercitia, quibus non vtebãtur Romani. Gymnici Agones dicebãtur in quibus nudi exerce-

bantur Athletę, quos in arcadia primus reperit Lycaon. Hinc Gymnaſia vocantur exercitij loca, quę a corporibus ad animorum exercitia poſtea traducta ſunt. Athenis tria fuerunt Gymnaſia, Lyceũ, Academia / Cynoſarges. Fuit lyceũ Ariſtotelis ſchola / Academia Platonis. Apud Cynoſarges pueri exercebantur, qui nec a patre, nec a matre, ciuitatis ius habebant. Porro moris erat, vt luctaturi cęromate id eſt oleo cęrato perfunderentur, quos qui vngebant, vocabantur cęromatiſtę. Vnde Lucanus liquidam vocat paleſtram lib. 9. dicens. Arcados authoris citharę / liquidęq; paleſtrę. Vnctam Statius lib. 6. Theb. Ante alios erat vncta Pales. Eadem ratione madidam oleo paleſtram vocat Calentius. Poſt vnctionem demum inſpergebantur puluere, vt corpora cęromate et ſudore lubrica mutuas luctantium pręhenſiones admitterent. Hinc factus prouerbio locus. Citra pulueris tactum, vbi dicimus rem aliquam ſine diſcrimine et labore partam. Puluis ille vocatur Aphe. Cęterum vbi Fabius lib. I. Inſti. ait bonum eſſe, vt futurus orator Paleſtricis det operam, non de his loquebatur, quibus pars vitę in oleo conſumebatur, ſed de illa Chyronomia, quę eſt formãdorum geſtuum ac motuum norma, quam ab Athletica paleſtra multum diſtare conſtat. Paleſtrę tamen appellatione rem athleticã omnem complectimur. Pugilatus (qui gręce Pygmen dicitur) cęſtibus fiebat. Cuiuſmodi fuit illa Daretis in Entellum concertatio apud virgilium Qui ſaltu certabant, plumbeis quibuſdam pilis & maſſulis (Halteres Græci vocant) vtebantur, quibus vtraq; manu ſe librabant. Hoc adhuc noſtri temporis faciũt Hiſtriones funambuli, qui ne corporis mole in hanc, vel illã partem rapiantur, prępilatis perticis vacillationẽ impediunt. De his intelligit Iuuenalis, Et laſſata manu ceciderunt brachia maſſa. Curſorũ alij ſtadiodromi vocabantur, qui ſtadium percurrebant, & quieſcebant in limite. Alii diaulodromi, qui peracta meta eo demum reuertebãtur, vnde curſum inierant. Dolichodromi dicebãtur, qui ſexies ſtadiũ curriculo obibãt. Inter Athletas etiam erant Acrochiriſtę / qui ſũmis inter ſe manibus depugnabant nullo complexu hęrẽtes. Qui quinq; certabãt generib⁹ lucta pugilatu / ſaltu / curſu et Pãcratio Penthathli vocabantur. Xyſtici, qui per hyemẽ exercebantur in portu. Nam xyſtos latam porticum ſignificat. Sciamachi dicebantur, qui ſub tectis vmbratilem pugnã fingebant, non veram, quę fiebat in ſole et puluere, qualis eſt Laniſtarum pugna, qui digladiandi artem profitentur, quiq; numeros omnes impetendi / cędendi / inferendiq; et vitandi vulnera / atq; etiam vbi punctim cęſimq; feriendum ſit / diſcipulos docent, vt ſiquando in puluerem prodeundum ſit, et vulnificum certamen, tutẽ tur ſe melius / et inimicos inuadant cautius. Panis quo vtebantur Athletę, dicebatur Coliphium. Nunc ad eorum nomina veniendum eſt, qui vel vnico paleſtrę genere aut multis clari extiterunt.

¶ Ouidius lib. 5. Meta. facit Brotheam et Ammonem pugiles cęſtibus claros, vbi ait. Hinc gemini fratres Broteaſq;, et cęſtibus ammon Inuicti / vinci ſi poſſent cęſtiſtibus enſes.

¶ Ex duobus Tyndaridis alrer fuit equitatu clarus / alter pugilatu. Idem Ouidius lib. 8. Tyndaridę gemini pręſtantes cęſtibus alter, Alter equo. Idem alibi. Tyndaridę fratres hic eques, ille pugil. Politianus. Vixq; bonũ frenis Caſtora frater amet. Stati⁹ in Syl. Siue cathenatis curuatus membra paleſtris Staret, Amyclęa conceptũ matre putares.

¶ Fuit Amycus Bebryciorum rex filius Neptuni cęſtibus clarus / quibus aduenas in ſyluis interficiebat. Hun occidit Pollux. Sidoni⁹. Sparta Therapnęa pugilem cũ Gymnade pinguem Stratum Bebrycis Amycum ſuſpexit arenis. Vale. Flaccus

¶Fuit Amycus Bebryciorum rex filius Neptuni cæſtibus clarus / quibus aduenas 3
in ſyluis interficiebat, Hunc occidit Pollux. Sidonius. Sparta Terapnæa pugilem
cum Gymnade pinguem Stratum Bebryciis Amycum ſuſpexit arenis. Val. Flac-
cus Lib, 4. Argon.

Illum inſperata turbatum fraude furentem
Oebalides prima refugit, quum detonat ira.
Territus ipſe etiam atq; ingentis conſcius auſi
Sęuit inops Amycus nullo diſcrimine ſeſe
Præcipitans / auiduſq; viri (reſpectat ouantes
Quippe procul Minyas) cęſtu velatur. vterq;
Irruit, hos inter Pollux ſubit, et trucis vltro
Aduolat ora viri,

¶Demum victor Pollux ſic loquitur.

Ac ſuper inſiſtens Pollux, ego miſſus Amyclis /
Et ioue natus ait, nomen mirantibus vmbris
Hoc referes / ſic et memori noſcere ſepulchro.

¶Cæſtibus ergo valuerunt Amycus a Polluce interfectus / Butes Amyci filius, &
Eryx, quem Hercules dedit morti.

¶Buthes Amyci filius et Eryx Buthæ illuſtres fuerunt gugiles, Buthem da- 4
res interfecit, Eryx magiſter fuit Entelli, cuius cæſtus Entellus ipſe in Dareta certa
turus protulit. Fertur etiã Eryx in herculem certaſſe victuſq; ſuccũbuiſſe. De vtro
q; Virgil. Libr. 5. Victorem Buthen immani corpore, qui ſe Bebrycia veniẽs Amy
ci de gente ferebat Perculit, & fulua moribundum extendit arena. Idem. Vbi nũc
nobis deus ille magiſter Nequicq̃ memoratus Eryx / Et paulopoſt. Hæc germa-
nus Eryx quondam tuus arma gerebat, His magnum Alcidem cõtra ſtetit, his ego
ſuetus, Dum melior vires ſanguis dabat. Verba ſunt Entelli in Daretem. Sidonius.
Vnius mortem libeat decernere cæſtu. Ceſſit Eryx Siculus, ſimili nec floruit
arte.

¶Eutymus Pyctes fuit patria Locrenſis, qui ſaxum mirę magnitudinis ad Locren- 5
ſium portas humeris vexit, vt iam diximus.

¶Neſtor (vt eſt apud homerum) quum adhuc iuuenis eſſet, vicit pugnis Clyto- 6
medea / Lucta Ancęum / Iphyclum pedum velocitate / Phylea & Polydorum iacu-
latione.

¶Ageſidamus Locrenſis fuit Olympionica, quem ab inimico prope victum quum 7
vnxiſſet Ilas ſocius, acrior ad conflictum rediens euaſit victor, In cuius laudem Pyn
darus ſcripſit hymnum.

¶Fuit & Ageſias Syracuſanus Soſtrati filius nobilis Olympionica. 8

¶Archyas Hyblęus fuit præco, qui tres ordine vicit Olympiadas et Pythica / ſta- 9
tua cum epigrammate ob virtutem illam decoratus.

¶Aſbylus Olympionices fuit Crotoniata / ter in Olympia continua ſerie victor, 10
quem perpetua virginitate fuiſſe præditum ferunt.

¶Autolycus nobilis fuit Pancratiaſtes, cui ſtatua poſita eſt in Prytaneo. id erat lo 11
cus Athenis in arce digniſſimus, vbi iudices de negociis Reip. pertractabant.

¶Cleomedes Athleta Aſtypalenſis genere, De cuius robore iam diximꝰ de cap. 12
de viris prodigioſo robore.

¶Cleomachus fuit pugil Magneſius, de quo nihil reperitur, pręterq̃ ꝙ cuiuſdam 13
Cynoedi et ancillę amorem incidens corruptiſſimis euaſerit moribus.

14 ¶Clitomachũ Paleſtritam nõ tã cõmendãt vires, q̃ pudicitia, q etiã coeuntes canes ſine horrore non poſſet inſpicere, aut in conuiuijs aliquid impudicum permittere.

15 ¶Corœbus patria Elienſis primus curſu vicit in prima Olympiade.

16 ¶Democratem Athletam/facto in paleſtra circulo/ dimouere nemo poterat.

17 ¶Ferunt Demarchum Parrhaſium Olympionicam guſtatis pueri (qui immolabatur) extis in Lupum fuiſſe commutatum. Decimo demum poſt anno priſtinæ formæ reſtitutum.

18 ¶Diagoras Rhodius victor in Olympia, quum eodem die tres filios victores coronari vidiſſet, expirauit gaudio. Author Gellius.

19 ¶Epitherſes Metrodori filius vicit in quattuor certaminibus.

20 ¶Icto tarentino Paleſtritę tanta fuit glorię libido, vt toto vitę tempore caſtus vixerit, ne venereo concubitu corpus eneruaret, fieretq; propterea inutilior ad certamẽ.

21 ¶Ergoteli Athletę Cretenſi Pindarus hymnum conſecrauit ob eximias vires. Curſu vicit in Olympia.

22 ¶Hypenus Athleta primus diaulo vicit.

23 ¶Marullus fuit Athleta/qui relicta poſt modum paleſtra ludum Romæ aperuit/ fuitq; latini ſermonis exactor diligentiſſimꝰ.

24 ¶De Milone Crotoniata/ prodigioſiſq; eius viribꝰ/et ſtolida temeritate/iã diximꝰ

25 ¶Nicedorus Mantineus Pyctes ab adoleſcentia totũ ſe paleſtræ deuouit, vbi maximam promeruit laudem. Factꝰ ſenior/cœpit philoſophari/ legibuſq; & inſtitutis conſulere.

26 ¶Polydamas Pãcratiaſtes leonem occidit inermis/taurũ appręhẽſo pede retinuit, inſiluit in equos aurigis deiectis/agitatos miro impetu detinuit currus/ſaxo ad extremum in cauerna oppreſſus eſt, dum eius ruinæ ſeſe ſatiſfacere poſſe confideret.

27 ¶Theagenes patria Thaſius. 140. coronas e certaminibꝰ rettulit victor.

28 ¶Androgeus Minois regis Cretę filius, quum omnes paleſtra ſuperaret, ab Athenienſibus et Megarenſibus hanc ei gloriam inuidentibus/interfectus eſt. Cuius mortem Minos pater vltus eſt bello.

29 ¶Antęus Gygas lybicus/& egregius luctator/auſus eſt cum hercule in certamen/ deſcendere/cui quum Terra mater vires tactu augeret/conſtrictis in aere membris et faucibus ab ipſo Hercule iugulatus eſt, Hanc eorum luctam deſcribit Politianꝰ hoc modo.

Incaluere animis dura certare paleſtra
    Neptuni quondam filius/atq; Iouis.
Non certamen erant operoſo ex ære lebetes,
    Sed qui vel vitam/vel ferat interitum.
Occidit Antęus. Ioue natum vincere fas eſt
    Eſtq; magiſtra Pales Græcia, non Lybia.

¶Simile duellum amoris in Pana deũ cõfinxit Stroza filius. Cuius carmina quoniam ingenioſiſſima mihi viſa ſunt, adieci.

Pan & Amor quondam lucta certare volentes,
    Deponunt calamos ille vel ille ſacros.
Hic onus a lãrum, villoſę nebridos ille.
    Proijcit hic arcus, proijcit ille pedum.
Tum liquido exutos artus perfundit Oliuo
    Cecropięq; modum ſeruat vterq; Pales.

Conſeruere manus totis conatibus ambo,
Robore Pan fidens/dexteritate puer.
Aſpera pugna fuit/primiſq; aſſultibus anceps,
Nunc pana aiebant vincere,nunc puerum.
At demum alato penſauit cornua ſaltu,
Panaq; qui vicit omnia,vicit Amor

℄Pythodemꝰ luctator fuit egregius,cuius ſtatuā fecit dynomenes/Plynius. 30
℄Daretē Virg.fingit fuiſſe neſcio quē iactāticulū,ſuiſq; viribꝰ immodice fidētē,q̄ 31
in ludis illis(quos ad Anchiſę tumulū celebrabat Aeneas)quū ſibi nimiū blandi=
retur,& vnūquēq; magnifico ſermone laceſſeret,ad extremū coegerit Entellū q̄uis
capularē & ꝓpe viribꝰ effœtū cęſtꝰ arripere.A quo magna nōis infamia ſuperatꝰ,
prope ſemianimis in caſtra ſuoꝝ relatꝰ ſit,Vnde natū adagiū Hieronymo poſitum,
Dares Entellum prouocas.
℄Corycꝰ luctator quū neminē rep̄iret priorē/aut parē/cuiuſq; viribus ſuccūberet, 32
etiā adagio ſequēti fecit locū.Luctari cū Coryco,de his,q̄ aliq̄d ſupra vires moliūt̄
℄Patrobas libertus Neronis,tanto paleſtrę ſtudio tenebatur,vt arenā a Nilo vſq; 33
iuberet ſibi afferri in theatrū,qua ſpargeretur.
℄De Hyla/Phegeo & Lyco Auſonius ad hunc modum ſcribit. 34

Doctus hylas cęſtu/Phegeꝰ catus arte paleſtrę,
Clarus Olympiacis eſt lycus in ſtadijs.
An poſſent omnes venturo vincere Agone,
Ammonem Lybię conſuluere deum.
Sed deus vt ſapiens/dabitur victoria vobis
Indubitata quidem,ſi caueatis,ait.
Ne quis hylam cęſtu,ne quis certamine luctę
Phegea/ne curſu te Lyce prætereat.

℄Aegles Olympionica dū in ſacro certamine ſortitio iter ipſos & aduerſarios non
bona fide fieret,repēte(quū priꝰ eſſet mutꝰ)in eū q̄ id faciebat,ſeſe videre/q̄d face 35
ret,magnū iclamauit.Oriſq; viculo ſolutꝰ/recte poſtea ſemꝑ locutus eſt.Gellius.
℄Fuit Glaucus Caryſtius Pyctes coronatus.25.Olimpiade,quē Pythia ter viciſſe 36
ferunt.Iſthmia decies.Is in agro colendo vomerē(q̄ ab aratro caſu exciderat) ma
nu loco mallei in ſuum locum reſtituit.Ductus poſtea a patre in Olympiam,quum
ab aduerſarijs conficeretur plagis,et iam ſuccumbens deficeret,inclamauit proſili=
ens pater,percute qua aratrum.Quo ille ſtimulo concitatus/irruenſq; violentius ve
lut impetu capto/aduerſarium vicit/ſtatuamq; meruit.
℄Fuit Eurydamas Pyctes Cyrenęus patria,qui aduerſarijs plagarum vi et frequen 37
tia dentes ſępenumero excutiebat,
℄Ferūt heraclidē fuiſſe pugilē/īfiniti prope cibi/potuſq; capacē.Nō rep̄iebat̄ illi 38
par ī potādo Alios ad iētaculū inuitabat,alios ad prādiū,ad cœnā alios,Poſtremos
ad comeſſationē,Recedētibꝰ primis/iūgebant̄ ſecūdi.Oibuſq; ſufficiebat ſolus.
℄Lachus Epidemnius fuit Pyctes,quē Cleomedes Aſtypalenſis ictu pugni inter= 39
fecit,ac demū interfecti lateribꝰ apertis inteſtina exeruit.
℄Iſchomachus Crotoniates victor fuit in ſtadio,quo tēpore M.Valeriꝰ et P.Po 40
ſthumius Tubertus conſules Romæ creati ſunt.
℄Topſius luctator fuit egregius/Dionis Alexandrini frater. 41
℄Buthus Athleta vicit in Pythijs ludis.Idē bouem integrum vno die deuorauit, 42
quod de Milone Crotoniata dicitur.

43 ¶Starcatherum Saxo Grammaticus prodit Athletam fuiſſe, qui nulli mortalium ſuo tempore/ viribus & virtute ceſſerit. De cuius præclaris facinoribus multa commemorat.

44 ¶Hama apud Saxones Gymnicis palmis clariſſimus habitus eſt, adeo, vt magno militaris pompę tripudio ductus ſit ad conflictum/ & Starcathero inter danos fortiſſimo, ſed capulari oppoſitus. Quum ergo in conflictum ambo deſcēdiſſent/ aſtarentq; hinc & inde numeroſi ſpectatores, vt ſuæ partis victori gratularentur, Starcatherus primo quidem inſultu propter inualidas vires pene reſupinatus eſt. Verum vbi pudore reſumpſit vires/ & ſe ſibi reſtituit/ medium hamæ corpus diſſecuit.

45 ¶Phailus fuit athleta fortiſſimus, in cuius honorem Alexander Macedo multas exuuias dono Crotoniatis miſit.

46 ¶Cylon fuit Olympionices Athenienſis/ affectatæ tyramnidis compertus.

47 ¶Callias Athenienſis tyranni Piſiſtrati inimicus/ in equorum curſu palmam obtinuit/ in quadrigario fuit ſecundus, in Pythijs primas meruit.

48 ¶Pyrechmen luctator fuit Aetholus/ qui degmenum Epeum ſingulari certamine vicit.

49 ¶Auenicon fuit Pancratiaſtes ex Anthedone vrbe.

50 ¶Phrynon dux fuit Athenienſium/ Pancratiaſtes clariſſimus, quem Pyttacus Mitylenæus ſingulari contendens certamine, reſte ſub clypeo latente inuoluit, atq; hoc modo ſuperauit.

51 ¶Glycon nomen eſt luctatoris fortiſſimi apud Horatium in epiſtolis ſcribentem. Et quia deſperes inuicti membra Glyconis, Nodoſa copus noli prohibere chiragra.

52 ¶In honorē defūcti Archemori (q̃ fili⁹ fuit Lycurgi regis Thracum) annui Agones inſtituti ſunt. Statius libro ſexto Thedaidos, quoſdam enumerat ex his qui ibidem certauerunt, quorum hæc ſunt nomina. Hippomedon iactu diſci præſtans/ Phlegias/ Alcidamas Lacon/ Capaneus Aetholus/ Agylleus/ Tydeus. et alij nonnulli.

¶Gladiatores.

1	Bithus	3	Spartacus		Spiculus
	Bacchius	4	Turbo	6	Veianius
2	Erſenius	5	Martianus	7	Gracchus
	Pacidianus				

GLadiatorum genera ſūt/ retiarij ſecutores/ Mirmillones/ hoplomachi/ Thraces. Horum magiſtri dicuntur Laniſtæ, hi gladiaturam domi exercebant/ inſtituebántq; tyrones/ quos vendebant munerarijs. Erant Munerarij ſpectaculorum exhibitores/ qui ludos gladiatorios populo exhibebāt. A Græcis dicitur Agonothetæ. Martialis. Suſpectam velut emptor/ aut Laniſta. Retiarij pugnabant in Mirmillonem, vocabulo a rete deducto, quod ſub ſcuto ferebant, vt inuoluerent inimicum. Mirmillones nomen habuerunt a Mirmillonio/ genere armaturæ Gallicæ, quo vtebantur.

Retiarij tunica

Retiarij tunica vtebantur et fuſcina. Iuuenalis. Vicit et hoc monſtrū tunicati fuſcina Gracchi. Sueto. Retiarij inquit tunicati quinq; numero gregatim dimicātes ſine certamine vllo totidem ſecutoribus ſuccubuerant, quum occidi iuberentur, vnus reſumpta fuſcina omnes interemit. Secutor galeam ferebat & clypeum falcemq; ſupinam/ Retiarius galerum tantum. De hoc Iuuenalis Satyra octauo. Nec galea frontem abſcondit/mouet ecce tridentem. Poſtq̄ vibrata pēdētia retia dextra Nequicq̄ effudit, nondum ad ſpectacula vultum Erigit & tota fugit agnoſcendus arena. Credam⁹ tunicę, de faucibus aurea quū ſe Porrigat et lōgo iactetur ſpira galero

¶Inter gladiatores pręcipui habentur Bithus et Bacchius. qui pares fuerunt arte/ et pares audacia, Hinc natum Adagium. Bithus contra Bacchium, quum duo ęqualiter improbi contendunt inter ſeſe. Horatius. Vt nō Compoſiti melius cum Bitho Bacchius. Nam quum multos interfeciſſent; tandem congreſſi mutuis vulneribus ſe confoderunt. 1

¶Erſenius et Pacidianus Gladiatores itidem fuerunt nobiliſſimi. A quibus natū Adagium pręcedenti ſimile. Erſenius cum Pacidiano. Cicero de perfecto oratore. A me autem (quo maximis minima conferam) Gladiatorum par nobiliſſimum inducitur. Aeſchines tanq̄ Erſenius/non ſpurcus homo, ſed doctus et acer. Cum Pacidiano hic componitur, optim⁹ longe poſt homines natos. 2

¶Spartacus Gladiator fuit Thrax genere magnis viribus præſtans. qui vna cum Chryſo et Oenomao/effracto Lentuli ludo Gladiatorio Capua erupit cum. 70. Gladiatoribus. Qui omnes collecto exulum et fugitiuorum non paruo exercitu/ bellum ingens concitarūt, adeo vt mitti Craſſum oportuerit, qui perditos eorum conatus reprimeret. Luc. Vt ſimili cauſa caderes, qua Spartac⁹ hoſtis. Hora. Aemula nec vrtus Capuæ/nec Spartacus acer. 3

¶Turbo faciens genitiuum Turbonis/nomen eſt Gladiatoris apud horatium li. 2, Ser. Corpore maiorē rides Turbonis in armis. 4

¶Martianus nomen eſt Gladiatoris apud Plutarchum in Galba. 5

¶Idem ait Spiculum fuiſſe Gladiatorem, quem Romani Neronis ſtatuis ſubiectū in foro perdiderint.

¶Hora. facit Veianiū Gladiatorē in principio epiſtolarum, vbi ait. Veiani⁹ armis Herculis ad poſtem fixis latet abditus agro, Ne populum extrema toties exoret arena. 6

¶Gracchus nomen eſt Retiarij apud Iuuenalem Satyra octaua. ſcribentem. Nec clypeo gracchum pugnantem aut falce ſupina. Damnat enim tales habitus/et damnat et odit. 7

¶Hiſtriones et actores.

1	Paris	8	Aſtydamas	15	Polus
2	Geneſius	9	Nicoſtratus	16	Callipides.
3	Roſcius			17	Theocrines
4	Aeſopus	10	Cytheris	18	Cyliſcus
5	Pylades	11	M.Ofilius	19	Fauo
	Hylas	12	Saculio	20	Spinter.
6	Stephanio	13	Satyrus	21	Caſtor
7	Rubrius	14	Thymele		Docilis.

HIſtriones vocantur ludiones et geſticulatores, qui oculos ſpectato-
rum ſuis oblectant ludis. Theatricorum enim artificum alij vo-
cantur Gymnici, alij ſcęnici, De Gymnicis nonnihil dictum eſt ĩ Ath
letis. Scænici vocantur qui Scęnicos Agonas exercent, aliter Dio-
nyſiaci velut patri libero dicati. In his ſunt comœdi et tragœdi
id eſt fabularum actores, Item Mimi Pantomimi, Archimimi, Ethologi, Etho-
pœi, qui omnes ſignificant alienæ perſonæ ſimulatores & hypocritas, latine vocan-
tur hiſtriones, vel ab hiſtria, ex qua primum venerunt, vel ꝙ hiſter vocabulo thuſco
ſignificet ludionem. Mimi dicuntur imitatores, qui dicta, facta, moreſq; hominũ
& naturas imitantur, Quis etiam Mimi dicãtur poemata, ſine reuerentia laſciuiã
imitantia, vt apud Ouidium. Scribere ſi fas eſt imitantes turpia Mimos. Pantomi
mi omnium perſonarum imitatores & effictores. Suetonius in Caligula. Neſtorem
Pantomimum etiam inter ſpectacula oſculabatur. Bibaculus ſcriptor egregius ob
eximiam imitationem Pantomimus vocabatur. Si Venus leporem ĩ horoſcopo reſ
pexerit, faciet Pantomimos et Mimologos, inquit Iulius matern⁹. Archimimi ſũt
Hiſtrionum principes, Ethologi ſunt effictores morum et affectuũ cuiuſcunq; per
ſonæ. Cicero li. 2. De oratore. Mimorũ eſt enim Ethologorum, ſi nimia eſt imita-
tio ſicut obſcœnitas. Quibus verbis Cicero nimiam et velut Mimicam in oratore
culpat imitationem. Sunt & Ethopœi hiſtriones, qui mores imitantur eius perſonæ,
quam ſuſtinent. Vnde Ethopœia morũ alienorum imitatio, quæ aliter vocatur Mi
meſis. Inter ſcęnicos quoq; ponuntur Thymelici, ſaltatores, Chyronomi. Thyme-
lici ſunt citharœdi, cithariſtæ, lyriſtæ, tibicines. Thymelici, actiones ſuas in Orche
ſtra peragebant, Comici & Tragici in ſcæna. Thymelici autẽ dicuntur vel a Thy
mele muliere, quæ prima ſaltationẽ docuit, vel ꝙ Thymele apud Græcos hiſtrio-
nicam ſignificet. Martialis Lib. I. Qua Thymelen ſpectas, deriſoremq; latinum.
Chironomi ſunt geſticulatores, & Chironomia ſaltatio geſticulatrix. Iuuenalis Sa
tyra ſexta. Chironomon Lędã molli ſaltante Batyllo. vbi Lęda nomẽ ẽ ſaltationis,
Bathyllus hiſtrionis. Idem Satyra. 5. Saltãtem ſpectas et Chironomõta volanti Cul
tello. Saltationis ſpecies antiquitus fuerunt Pyrrhica, quę et Enopolia a quibuſdã di
citur, id eſt pacata. Hinc Pyrrhicarij et Pyrrhiciſtæ dicuntur ſaltatores armati.
Tranquillus in Cęſare dictatore. Furius Leptinus ſtirpe prętoria et A. Calpenus ſe
nator quondam actorq; cauſarum Pyrrhicam ſaltauerunt. Nomen autem ſumpſit
a Pyrrho inuentore. Cordax ſaltatio eſt obſcœna et Comica, Tertium genus ſal-
tationis Sicinnis appellatur, quę ſatyrica eſſe dicitur. Plyni⁹ Libro primo. Saltatio-
nem armatam Curetes docuere, Pyrrhicen Pyrrhus, vbi armatam a Pyrrhica diſti-
guit, quas tamen eaſdem eſſe ſentit doctiſſimus Budæus, a quo bonam horum frag
mentorum partem emendicaui. Eſt et alia ſaltatio, quæ Eumelia dicitur, id eſt pa-
cata. Produnt hiſtoriæ Romanorum hiſtriones pulſos Italia a Nerone, quum pro-
pter eos variæ factiones ortæ eſſent, et adeo vehementes, vt ad compeſcendam
fautorum contentionẽ milites theatro aſſidere iuberenť, Vnde & Tranquillus. Pan
tomimorum inquit factiones ſimul cũ ipſis relegatæ. Reſtituti ſunt demũ ꝑ Neruã,
ſed iterũ poſtea ſublati a Traiano.

I ¶ Paris hiſtrio libert⁹ fuit domitię neronis Amitę, q ſolit⁹ erat lux⁹ neronis ĩtẽdere
tẽpe cœnę, eiuſq; aĩm demulcere, authore Cornelio Tacito. De hoc ĩtelligit iuuenalis
Eſurit, ĩtactã Paridi niſi vẽdit Agauẽ. Q ꝺ nõ dãt ꝓceres, dabit hiſtrio. Tranquil-
lus ait eum a Nerone occiſum, quaſi grauem aduerſarium. Idem ſcribit domitianũ

repudiaſſe vxorem Paridis hiſtrionis amore perditam,

¶Geneſiꝰ Arelatenſis patria Mimus fuit apud Diocletianũ,qui Chriſtianos tur- 2
piſſimis geſtibus irridebat. Tandem et ipſe ſub imperatore paſſus eſt.

¶Roſcius gallus comœdus fuit vt omnium periſſimꝰ,ita et notiſſimꝰ,qui geſtus et 3
pronunciationis exercitatione eo venit pręſtantię, vt ſi quempiam in arte ſua perfe
ctum velimus dicere,eum vocemus velut Roſcium in ſcæna. Perſona primus vſus
eſt i ſcęna,ꝙ obliquis eſſet oculis/turpiq; aſpectu. Scripſit librũ,quo hiſtrioniã cõpa
rauit eloquẽtię. Cicero grauiſſima ortione populum obiurgauit,ꝙ agẽte Roſcio tu-
multum mouiſſet, Idem libro ſecundo de oratore, Q̃ ſoleo (inquit) ſępe mirari
eorum impudentiam,qui agunt in ſcęna geſtum/ſpectante Roſcio. Q nis enim ſe cõ
mouere poteſt,cuius vicia ille non aduertat? Porro autẽ fuit Roſcius/ L. Syllę adeo
charus, vt annulo aureo ab eodem dictatore donatus ſit. Tanta pręterea tum gra-
tia/tum gloria, vt mercedem diurnam de publico mille denarios ſine gregalibus ac
ceperit, Horatius de eo ſcribit. Clament periiſſe pudorem Cuncti pene patres, ea
quum reprendere coner, Q uę grauis Aeſopus/quę doctus Roſcius egit,

¶Aeſopus fuit tragœdus/amicus Ciceronis,qui ex hiſtrionia tantas opes ſibi com 4
parauit, vt patinã haberet 600 ſeſtercijs taxatã/filiũq; reliquerit adeo diuitẽ et pro
digum, vt vniones aceto liquefactos,cœnis apponeret. Plyniꝰ ait patrem poſuiſſe
in patina aues cantu aliquo aut humano ſermone vocales millibus ſex ſingulas coë-
ptas nulla alia inductum ſuauitate/ niſi vt Imitationem hominis manderet,dignus
filio,a quo deuoratas diximus margaritas.

¶Dion Caſſius prodit Neruam Cocceium Gladiatoribus theatricis mimiſq;et ſal 5
tatoribus maxime oblectatum,e quibꝰ vnum prę cęteris (cui nomen erat Pylades)
dilexerit, Fuit hic Pylades hiſtrionica clarꝰ. Hylam diſcipulum vſq; ad ęqualitatis
contentionem eruditione prouexit. De vtroq; abunde meminit Macrobius libro. 2.
Saturnaliorum, Auguſtus Cęſar authore Tranquillo Hylam Panthomimum in
atrio domus ſuę nemine excluſo flagellis verberauit/ pretore Licentiam hiſtrionis
culpante. Pyladem quoq; vrbe atq; Italia ſummouit,ꝙ ſpectatorẽ (a quo exibila-
batur)demonſtraſſet digito conſpicuuumq; feciſſet,

¶Stephanio etiam nomen eſt hiſtrionis, quem Suetonius togatariũ vocat, ꝙ pri- 6
mus togatus ſaltauerit fabulas dicẽte Plynio. Minus miror Stephanionem, qui pri-
mus togatus ſaltare inſtituit. Hunc Auguſtus per bina theatra virgis cęſum relega
uit,ꝙ circumtonſam in puerilem habitum matronam ei miniſtraſſe comperiſſet.

¶Rubrius apud Plynium hiſtrio dicitur,cui L. Plancus cognomen impoſuit 7

¶Aſtydamas fuit hiſtrio Morſimi filius,cui ſtatua in theatro ponenda decreta fue 8
rat,ꝙ in agendo Parthenęum ſeſe gnauiter ac ſcite geſſiſſet, Itaq; titulum conſcri-
pſit/quo ſuas ipſe laudes complectebatur. Vnde natum Adagiũ. Laudas te ipſum
Aſtydamę in modum.

¶Nicoſtratus fuit Comœdiarũ actor talis apud Græcos/qualis apud Romanos 9
fuiſſe traditur Roſcius. Propter cuius artis peritiam reliquit locum ſequenti prouer
bio. Ego faciam omnia more Nicoſtrati.

¶Cytheris fuit Mima,cum qua M. Antonius poſt Pharſalicam pugnã vectus eſt 10
curru,quẽ generoſi ſpiritus leones trahebant. Author Plynius. Lib.8.

¶Idem ſcribit M. Ofilium fuiſſe hiſtrionem & comœdum,qui quum populo ad- 11
modum placuiſſet natali die ſuo,conuiuiũq; haberet,edita cœna calidam potionem
in pultario popoſcerit/ſimulq; perſonam eius diei acceptã ĩtuẽs,corona e capite ſuo
in eam tranſtulerit,taliq; habitu rigens nullo ſentientę expirauerit.

12 ❡Saculio nomen eſt hiſtrionis apud Plutarchum, quem Brutus in bello contra Antonium captiuum cepit

13 ❡Fuit & Satyrꝰ apud Græcos Hiſtrio qui Demoſthenis lĩgua præpediti ac propterea ingrati populo ſic formauit vocem, vt non prior Demoſthenes, ſed, alter videretur. Author Plutarchus.

14 ❡Thymele mulier prima ſaltationem docuit. Hinc Thymelici dicũtur ſaltatores mimi. Martialis. Qua Thymelen ſpectas deriſoremq; Latinum, Iuuenalis. Atten dit Thymele Thymele tunc ruſtica diſcit.

15 ❡Polus hiſtrio fuit fama celebri in terra Græcia, qui geſtus & vocis claritudine & venuſtate cęteris anteſtabat. Egit tragœdias poetarum. Athenis etiam Electram Sophoclis vrnam cum Oreſtis oſſibus geſtantem. Quem actum ſcite a deo & docte abſoluit, vt Imagines rerum verbis exprimens ſpectatores ad fletum & lachrymas concitauerit.

16 ❡Fuit Callipides geſticularius et tragœdiarum hiſtrio inter Græcos clarus. Qua in re plurimum ſe mirabatur. Itaq; vbi Ageſilao regi occurriſſet, arrogantius eum ſalutauit ſubinde illi ſe oſtentans arbitratus fore, vt comiter a rege exciperetur. Verum quum ſerijs rex intenderet, nec aduerteret ad Callipidem, Non admodum (inquit) noſſe me videris o rex. Tum ſubridens Ageſilaus. An non es (inquit) Callipides ille dicelictas: id eſt mimus Spartanorum vocabulo. Quibus verbis ludioni tumorem retudit. Fuit autem Callipides adeo geſtuoſus, vt Simia geſticuloſiorem Græci eum dixerint Quam ob rem pronunciatio illa tam elegans et argu ta, reddebat hominem tardiorem.

17 ❡Fuit Theocrines primum tragœdiarum actor, deinde calumniator & Sicophanta. Vnde et Demoſthenes in oratione pro Cteſiphonte, Aeſchinem tragicũ Theocrinem vocat.

18 ❡Cyliſcus nomen eſt tragœdi apud Plynium lib35. Cap. 10.

19 ❡Fauo fuit Archiminus, qui in funere Veſpaſiani Imperatoris perſonam eius tulit, viriq; (vt moris erat) facta & dicta imitatus eſt. Interrogatis itaq; ab eo procuratoribus exequiarum quanti conſtaret funus, vt audiuit ſeſtertium centies exclamauit, centum ſibi ſeſtertia darent, ac ſe vel in Tyberim proiicerent. Quibus verbis taxabat imperatoris auariciam, qui indignaretur tantã impenſam in funere ſuo factam fuiſſe.

20 ❡Spinter fuit hiſtrio, a cuius nomine vocatꝰ eſt Lentulus ſpinter, ꝙ eius ſimilitudinem referret maxime.

21 ❡Caſtor et Docilis hiſtrionum ſunt nomina apud Horatiũ in epiſtolis ſcribentẽ. Ambigitur quid enim, Caſtor ſciat an Docilis plus.

❡Ludi & ſpectacula diuerſa.

1	❡Actia	9	Ludi Circenſes	17	Spectacula Auguſti
2	❡Bubetię	10	Venationes	18	Spectacula Caligulę
3	❡Pythia	11	Ludi ſęculares	19	Spect. Ceſaris claudij
4	Iuuenalia	12	Taurij	20	Spectacula Neronis
5	Olympia	13	Plebeij.	21	Spectacu. Domitiani
6	Nemęa	14	Gladiatorij	22	Spectacula Adriani
7	Aeacea	15	Scęnici	23	Specta. Antonij pij
8	Dionyſia	16	Spectacula Cęſaris	24	Spectacula Gordianĩ
					Spectacula Firmi

25	Spectacula Firmi.	29	Pila.	33	Par/impar.
26	Spectacu.heliogabali	30	Latrũculi.	34	Nuces
27	Spectacula Philippi.	31	Alea.	35	Chartę.
28	Aſtragalus.	32	Turricula.	36	Sortiri digitis.

ACtia ludi fuerunt quinquennales inſtituti apud Actium Epyri promon= 1
torium ab Auguſto poſt Antonium/& Cleopatrã ſuperatos in honorem
Apollinis Actiaci.
¶Bubetiæ ludi fuerũt a bobus appellati, quoniã a veteribus gratia boum 2
inſtituti ſunt. Vocantur etiam boalia.
¶Pythia vocabantur ludi Apollinares, inſtituti in honorem Apollinis poſt interfe 3
ctum Pythona ſerpẽtem. Horatius. Qui Pythia cantat Tibicen/didicit prius, exti=
muitq; magiſtrũ. Sabellicus. Heroica carmina Phœbo Delphica poſt cęſum ceci=
nit Pythona iuuẽtus. Hos ludos inſtituit Corœbus Athenięſis. Liuius ſcribit ludos
Apollinares votos fuiſſe ad expellendũ ab Italia Annibalem.
¶Cor. Tacitus ſcribit Neronẽ inſtituiſſe ludos iuuenalium vocabulo, in quib⁹ non 4
nobilitas vlla, non ætas/aut acti honores erãt impedimento, quo minus Grçci lati=
niq; hiſtriones artem exercerẽt vſq; ad geſtus modoſq; parũ viriles. Quin & fœmi
nę illuſtres deformia meditabãtur. Fieri quoq; iuſſit conuẽticula/& Cauponas, vbi
poſita erant irritamenta luxus, vnde corruptis moribus acceſſit libidinum colluuies
poſt natos homines longe maxima.
¶Olympia ludos in honorẽ Iouis conſtituit Hercules apud Elidẽ/& Piſam Græ= 5
ciæ oppida, vbi Gymnicum certamen fiebat quinto quoq; anno. In his qui dimica=
bat, vocabatur Olympionices. Hic Hercules ſtadium fecit tanto cęteris maius, q̃to
menſura pedis eius cęteris præpollebat.
¶Nemęa fiebant in honorẽ Archemori Lycurgi regis Thracũ filij, quẽ ab Hypſi= 6
phile nutrice in herba relictum ſerpens interfecerat.
¶Aeacea fiebãt de Aeaco apud Aeginã. ¶Marathonea ob taurũ a Theſeo inter= 7
fectum, vbi phiala argentea dabatur præmium. Thebis etiam fiebant Heraclea/
Oenomaus primus apud Elidẽ ludorũ ſpectaculũ/equorũq; curſum edidit. Apud
Romanos Romulus in Sabinarum raptu. Vnde Ouidius. Primus ſollicitos feciſti
Romule ludos. Ad certamina Gymnica non admittebãtur fœminę. Vnde Statius.
Excluſęq; expectãt pręmia matres. In ludis illis certabatur quinq; generibus/diſco/
haſta/ſaltu/iaculatione/luctatione. Qui in omnibus vincebat, vocabaꝛ Pentathlus.
¶Dionyſia fiebant in honorẽ Bacchi, vbi maxima bibẽdi licentia permittebaꝛ. His 8
intererãt populus/& Athletę paſſim coronati. Omnium certaminũ pręcipua quat=
tuor fuerũt genera. Olympia/Pythia/Nemęa/Iſthmia, quorum pręmia erãt Olea=
ſter/laurus/apiũ/pinus. Fiebãtq; in honorem Pelopis/Apollinijs/Archemori/&
Palemonis. Aliqui ad Iouem/& Neptunum Olympia/& Iſthmia referunt. Vnde
Statius lib. I. Theb. Non aliter/q̃ Piſęo ſua luſtra tonãti Quum redeunt.
¶Ludi Circenſes qui fiebãt in Circo. vbi loca erãt/& ſubſellia equitibus patribuſq; 9
deſignata. Primus circum deſignauit Tarquinius Priſcus. Spectaculũ faciebãt equi
pugileſq; ex Ethruria maxime acciti. De his Trãquillus in Cęſare. Circenſibus in=
quit ſpacio circi ab vtraq; parte ꝓducto in gyrũ, Euripo addito/quadrigas/bigas/
et equos deſultorios agitauerunt nobiliſſimi iuuenes. Troiã luſit turma duplex ma=
iorum/& minorũ puerorum. Troia autem erat equeſtrę ſimulachrũ/ſeu vmbratica
equitum pugna, In qua equi in orbem ſe inuicem petebãt. Huius ludi originẽ Vir=
gil. lib. 5. ſic deſcribit. Hunc morem ſacrorũ/atq; hæc certamina primus Aſcanius

(longam muris quũ cingeret albam)Rettulit, & priſcos docuit celebrare latinos. Idem. Troiaq; nunc pueri Troianum dicitur agmen.

10 ¶Venationes erant ſpectacula, in quibus poſitę in theatro ferę, vt Tygres/ Elephãti/ & leones Gladiatoribus congrediebantur / vſq; ad mortem/ & caſum alterutrius partis. Suetonius. Venationes editæ per dies quinq; / ac nouiſſime pugna diuiſa in duas acies quingenis peditibus, Elephantis vicenis / tricenis equitibus hinc & inde cõmiſſis. In Venationibus/ & Gladiatorijs ſoli conducti/ aut damnati/ & ambitioſi ad oſtentationẽ ſuarũ viriũ adhibebant, quoniã maximũ vitę diſcrimen iminebat.

11 ¶Ludi Sęculares in honorẽ Apollinis/ & Dianæ inſtituti, fiebant centeſimo quoq; anno/ pręcone per cõpita clamãte. Venite ad ludos, quos nemo mortaliũ vidit, neq; viſurus eſt. Hos inſtituiſſe fertur Val. Publicola propter exactos reges. Celebrauit Philippus imp. anno poſt vrbem conditam 1000. In quibus fuerunt Elephãti 30. Alces 10. Tygres 10. Leones manſueti 40. Leopardi manſueti 30. Hyenę decem. Gladiatorum fiſcalium paria mille. Hippotamus quoq; Rhinoceros/ Ąrcoleõtes/ Camelopardi/ Onagri/ & Equi feri.

12 ¶Taurij ludi fiebãt in honorem deorum inferorum.

13 ¶Plebeij inſtituti ſunt exactis regibus pro libertate plebis, quos poſtea L. Sylla inſtituit.

14 ¶Gladiatorij inſtituti ſunt ad exercendã armis iuuentutem, vt iuuenes ipſi (ſi quãdo res poſtularet)aſſueſcerent non expaueſcere congreſſum hoſtilem.

15 ¶Ludi Scęnici dicuntur a ſcęna/ in qua celebrabant a theatricis actoribus. Inſtituti ſunt ob peſtilentiam accitis ex Hetruria ludionibus ad tibicinis modos ſaltantibus. Ludi ſcęnici fiebãt in theatris. Venationes/ & Gladiatorij in Amphitheatris. Ludicros/ & Scęnicos actores Cenſoria dãnauit nota, vt improbos mente/ & nihili homines. Propterea labienus eques excuſauit ſeſe per Epigrãmata a Cæſare coactum, in hiſtrionicã inuitum deſcẽdiſſe. Nero eam ob cauſąm infamis habitus eſt.

16 ¶Spectacula varij generis edita ſunt a diuerſis principibus. Cæſar exhibuit munus Gladiatorium. Ludos etiã regionatim vrbe tota & per omnium linguarum hiſtriones. Item Circenſes Athletas. Naumachiam in foro depugnauit. Furius Leptinus ſtirpe prætoria, & Q. Calpenus ſenator quõdam actorq; cauſarũ Pyrrhicã ſaltauerũt. Venationes edidit per dies quinq;, ſublatis metis, quo latius dimicaret. Athletę cucurrerunt per triduũ. Defoſſus eſt in mõte Cęlio lacus ad nauale pręliũ, in quo biremes/ ac triremes Tyrię / & Aegyptiæ claſſis magno pugnatiũ numero cõflixerunt. Ad quæ ſpectacula tantum cõfluxit hominum, vt pręturba eliſi/ & exanimati ſint plurimi, & in his duo ſenatores.

17 ¶De ſpectaculis Auguſti ſic ſcribit Tranquillus. Spectaculorũ aſſiduitate/ & magnificentia omnes anteceſſit. Fecit nõnunq̃ vicatim. Athletas quoq; extructis/ in cãpo ſedibus ligneis, Nauale pręliũ circa Tyberim. Ad ſcęnicas quoq;/ & gladiatorias operas, equitibus Romanis quandoq; vſus eſt. Milites ſecreuit a populo, Multis e plebe ordinem aſſignauit. Prætextatis cuneum ſuũ & proximum pædagogis. Fœminis Gladiatores ſpectare ſolum ex ſuperiore loco cõceſſit. Virginibus veſtalibus locum in theatro ſeparatũ contra prętoris tribunal dedit. Voluit primum ſubſelliorum ordinem vacuum ſenatoribus relinqui. Athletarum ſpectaculo muliebrem ſemouit ſexum. Athletis priuilegia cõfirmauit. Hiſtrionum licẽtiam compeſcuit. In Circo aurigas/ curſoreſq;/ et confectores ferarum produxit. Troiæ ludũ edidit frequentiſſime puerorũ delectu. Exhibuit Rhinocerontẽ apud ſepta, Tygrim in Scæna. Anguem 50, cubitorum pro comitio. Nulli Græco certamini interfuit, quo nõ

pro merito

pro merito certãtium queq; honorauerit. Spectauit ſtudioſiſſime pugiles maxime latinos/nec legitimos atq; ordinarios ſolum,ſed & cateruarios oppidanos,inter Anguſtias vicorum pugnantes temere/ac ſine arte.

18 ¶Caligula imp. munera edidit Gladiatoria,quibus inſeruit cateruas Afrorũ,Campanorũq; pugilum ex vtraq; legione electiſſimorum. Nec ſpectaculis ſemper ipſe prẹſedit,ſed interdũ magiſtratibus/aut amicis prẹſidendi munus iniunxit.Scẹnicos ludos varij generis fecit, quoſdã nocturnos/ accenſis tota vrbe luminibus. Panaria cum obſonio viritim dedit. Edidit & Circenſes plurimos a mane vſq; ad veſperã/ interiecta modo Africanarũ venatione/modo Troiẹ decurſione. Minio/& Chryſocolla cõſtrauit circum. Haſticos ludos egit Syracuſis/ in Gallia Lugduni Miſcellos id eſt multiiugis ludicris varijſq; ludionibus refertos. Itẽ certamen Grẹcæ latinæq; facundiæ,in quo victoribus victi prẹmia contulerunt,& eorũdem laudes cõponere coacti ſunt. Qui autem maxime diſplicuiſſent,ſcripta ſua ſpongia lingua ve delere iubebãtur,niſi ferulis obiurgari/aut in propinquo flumine mergi maluiſſent. Idem imp.Mirmillonem rudibus ſecum dimicãtem/& ſponte proſtratum cõfodit ferrea ſica/& more victorum cum palma diſcurrit.

19 ¶Cæſar Claudius fecit Sẹculares ludos quaſi anticipatos ab Auguſto,nec legitimo tempori reſeruatos. Circo maximo marmoreis carceribus auratiſq; metis exculto/ propria ſenatoribus cõſtituit loca promiſcue ſpectare ſolitis/& ſuper quadrigarum certamina,Troiẹ luſum exhibuit. Exhibuit & Theſſalos equites,qui tauros per ſpacia Circi agebant,inſiliebãtq; defeſſos/ & ad terrã cornibus detrahebãt. Item Pantheras,quas cõficiebat equitum Prætorianorum turma/ducibus tribunis.

20 ¶Nero edidit Iuuenales/Circenſes/& ſcẹnicos ludos/item Gladiatorium munus. Iuuenalibus ſenes quoq; conſulares/anuſq; matronas recepit ad luſum. Circenſibus loca equiti ſecreta cẹteris tribuit.Exhibuit et Camelorũ quadrigas. Ludos pro ẹternitate imperij ſuſceptos/appellari maximos voluit,in quibus plẹriq; ex vtroq; ordine/et ſexu partes ludicras ſuſtinuerũt.Nouiſſimus eques Ro. p Catadromũ decurrit/inſidens Elephanto, Fabulã Afranij togatã,incendiũ nomine(quo Troiæ ruina continebatur)induxit,cõceſſitq; ſcẹnicis,vt ardentis domus ſupellectilem diriperẽt/ac ſibi haberẽt.Sparſit et miſſilia omnium rerum.i.varij generis munera,quẹ erant occupantium.Singula quotidie millia auium cuiuſq; generis.Exhibuit etiã ad ferrum quadringetos ſenatores/ſexcentoſq; equites Ro.ad cõficiendas feras in arena.Item Naumachiam a qua ex mari proximo inducta/in qua innabãt beluæ.Item Pyrrhicas ſaltationes per ephebos,quibus peracta opera, diplomata/et priuilegia ciuitatis Romanæ ſingulis obtulit.Fecit etiam,vt Taurus Paſiphaen in ligneo iuuencẹ ſimulachro abditam iniret,quod multi ſpectãtium crediderũt. Inſtituit et quinquẽnale certamen more Grẹco triplex,muſicũ/Gymnicũ/equeſtre. Magiſtros toti certamini præpoſuit conſulares. Orationis carminiſq; latini coronã (de qua honeſtiſſimus quiſq; contenderat)ipſorum conſenſu arripuit.

21 ¶Domitianus ſpectacula edidit magnifica/& ſumptuoſa in Amphitheatro & circo,vbi prẹter bigarum / & quadrigarum curſus duplex etiã cõmiſit prælium equeſtre / ac pedeſtre, & in Amphitheatro nauale quoq;. Venationes / et Gladiatores exhibuit,noctibus etiam ad lychnos. Pugnas prẹterea nõ virorum modo,ſed et fœminarum. Toto Gladiatorij ſpectaculi tempore,habuit ante pedes ſuos puerulum coccinatum/ portentoſo paruoq; capite , cum quo plurimum fabulabatur. Edidit Nauales pugnas effoſſo circa Tyberim lacu, quas inter maximos imbres ſpectauit. Fecit et ludos Sẹculares. Inſtituit et quinquẽnale certamen Capitolino Ioui triplex,

Muſicum/Equeſtre/& Gymnicum. Fecit certamen Græci latiniq; ſermonis. Celebrauit et in Albano monte quotãnis quinquatria Mineruæ.

22 ¶ Adrianus imp. fabularum recitationem omnis generis in theatro ad ſcęnam & Orcheſtrã dedit. Hiſtriones Aulicos publicauit. In Circo multas feras & ſæpe cẽtum leones interfecit.

23 ¶ Antonius Pius numera edidit, in quibus Elephãti/Crocutæ/Rhinocerotes/Crocodili/Hippotami/ & omnia ex omni terrarum orbe animalia, etiam Tygres fuere. In munere publico tam magnanimus fuit, vt centum leones vna miſſione ſimul exhiberet ſagittis interfectos.

24 ¶ Gordianus imp. duodecim populo Romano ſpectacula per ſingulos 12. dies dedit, Ita vt gladiatorum nõnunq̃ quingenta paria / & nunq̃ minus centum quinquaginta feras lybicas vno die, qñq; mille ediderit. Erat ei ſylua, in qua habuit Ceruos ducentos, Britãnos equos feros 30. Oues feras abbas 1000. Decem aureas capreas, quas inaurari fecerat. Strutiones Mauros miniatos 300. Onagros 30. Apros 150. Ibices 200. Damas 200. Quæ omnia populo diripienda conceſſit / die muneris, quod ſextum edebat.

25 ¶ Philippus Arabs imp. ſęculares ludos & munera edidit Circenſia, In quibus dati ſunt Elephanti 32. Tygres 20. Leones manſueti 60. Hyenæ 100. Gladiatorum fiſcalium paria 1000. Rhinoceros vnus. Archoleõtes 10. Camelopardali 10. Equi feri 40. Leopardi manſueti 30.

26 ¶ Heliogabalus quaternos canes ad currum iunxit, eoq; modo vectatus eſt. Idem iunctis 4. Ceruis in publicum proceſſit. Sed & leones cõiunxit ſe Cybelem appellans. Iunxit & Tygres ſe liberum patrem vocans. Iunxit etiam quaternas mulieres, nuduſq; a nudis vectus eſt.

27 ¶ Firmus imp. vectus eſt ingentibus Strutionibus, adeo vt magis volare/q̃ geſtari videtur.

28 ¶ Sunt et ſingularium ludorum nomina, vt Aſtragalus/Sphęriſterium/Latrunculi/alea/par impar/et alij id genus. Aſtragalus latine talus ludus/ et Oſſiculorum pedis cõiunctura, quibus Apollonius in Argonauticis puerum Cupidinem ludentem ponit. Volaterranus ait Germanos/et Trãſpadanos hunc adhuc ludum obſeruare. Homerus ſcripſit Elpenora lapſu ſcalarum exanimatũ eſſe, quum fregiſſet Aſtragalon id eſt iuguli coniuncturam.

29 ¶ Ludus pilæ repertus eſt ab Anagalli puella Cercyręa / vel a Pytho quodam ſecũdum Plynium/aut lydis ſecundum Herodotũ. Vocatur aliter Sphęriſteriũ. Tranquillus in Flauio Veſpaſiano. Valetudine proſpera vſus eſt/q̃uis ad tuendam eam nihil amplius / q̃ fauces cæteraq; membra ſibimet ad numerum in Sphęriſterio defricaret. Pila primum luſit Phacia iuuentus. De hoc ludo Homerus in Odyſſea locutus eſt, cuius verſus latinos fecit Volaterranus. Ille pilã dextra miſſurus ad aſtra reflectit Terga retro, rurſuſq; ad magnum protinus ictum Conſurgẽs terram procumbit pronus ad imam.

30 ¶ Eſt et ludus latronum/ſeu latrũculorum, de quo Martialis. Inſidioſorum ſi ludis bella latronũ, Gemmeus iſte tibi miles, et hoſtis erit. Seneca. Latrunculis ludimus. Volaterranus ait Magiolinũ Florentinum fuiſſe in eo ludo adeo exercitatũ, vt memoriter per aliũ luderet minime reſpiciens/aduerſario tamen diligẽter aduertente.

31 ¶ Aleam Palamedes reperit in caſtris Græcorũ cõtra Troianos, dum eſſet in ocio. Luſoria tabula vocatur Phimũ ſeu aleatoriũ. Aleę teſſera duodecim habet puncta. Martialis. Hic tibi biſſeno numeratur teſſera puncto, Calculus hic gemino diſcolor hoſte perit.

hoſte perit. Aleatorium etiam quandoq; pro aleę ludo ſumitur. Sidonius. Atq; illic
Aleatorium laſſis cõſumpto ſphęriſterio ſatiat. Qui alea ludunt, vocantur aleato-
res & aleones. Catullus. Niſi impudicus & vorax & aleo. Suetonius ſcribit Domi-
tianum imp. (quoties ociũ eſſet) alea ſe oblectaſſe. Alea Romanis legibus erat ve-
tita. Horatius. Seu mauis vetita legib⁹ alea. Hinc Cicero Lenticulũ colluſorẽ An-
tonij, de alea condẽnatum fuiſſe ſcribit. Quũ autem alea dicatur omnis ludus in va-
rietate fortunæ conſiſtens, factum eſt, vt pro periculo periculiq; dubitatione acci-
piatur. Lucanus. Placet alea fati Alterutrũ merſura caput. Liuius. In dubiam impe-
rij ſeruitijq; aleam imus. Cęſar dubitans/an traiecturus eſſet copias vltra Rubiconẽ
aduerſus Pompeium, tandem relcta cunctatione, Eatur (inquit) quo deorũ oſten-
ta & inimicorum iniquitas vocat, iacta eſt alea. Petronius arbiter tradit Cæſarẽ di-
xiſſe. Iudice Fortuna cadat alea. Aleã iacere ille dicitur, qui ſe periculis Fortunęq;
committit. Dicimus ludere aleam/& alea. Tranquillus in Auguſto. Aliquando vt
vincat, ludit aſſidue aleam.

¶Turricula/ſeu fritillus id eſt quod apud Gręcos Pyrgus dicitur. Erat enĩ vaſculũ 32
in modum turriculę, quo incluſæ teſſerę iactabãtur ad tollendam ludẽtis fraudem.
Martialis. Quęrit compoſita manus improba mittere talos, Si per me miſit/nil ni-
ſi vota facit. Fritillus autem dicitur tabula luſoria, quo teſſeræ coniectæ agitatæq;
mittuntur in alueolum. Iuuenalis Satyra. 14. Paruoq; eadem mouet arma fritillo.
Martialis. Dum blãda vagus alea decẽber/Incertis ſonat hinc & hinc fritillis. Mar-
tialis lib. 13. Hæc mihi charta nuces/hæc eſt mihi cartha fritillus.

¶Ludere par impar moris fuit antiquitus, quod illo carmine Horatiano cõſtat. Lu 33
dere par impar, equitare in arundine longa.

¶Ludere nucibus/noſtri temporis pueruli ab antiquis didicerũt. Nam & maiores 34
hoc vſos fuiſſe ludo, docet illud Perſianum. Et nucibus facimus quęcunq; relictis,
Quum ſapimus patruos. Nuces autem relinquere, eſt omiſſis ſtudijs/& nugis pue-
rilibus ad grauiora magiſq; ſeria conuerti. Hinc etiã ortæ illę dicendi figurę. Nunq̃
a nucibus recedere, Redire ad nuces/Nuces obijcere/Nuces intermittere/Nucibus
indulgere/Nuces repetere.

¶Chartarum/ſortium/ac diuinationis ludi a perditis hominibus inuenti ſunt, qui 35
q̃uis noſtro quoq; ſęculo damnentur adeo, vt piaculum videatur, illis tamen adhuc
ludìtur.

¶Sortiri digitis ludus fuit Italorum/maxime paſtorum, vt repente porrectis digi- 36
tis vterq; numerum diuinet. Mantuanus Aegl. prima. Sortiri digitis res iniucũda,
voluptas Magna prius tãti dũ mens erat inſcia morbi. Simile eſt illud. Micare digi-
tis. Cicero libro. 2. de diuinatione. Quid eſt enim ſors? Idem prope modum, quod
micare/quod talos iacere/quod teſſeras. M. Varro. Micandum erit cũ Gręco, vtrũ
ego illius numerum/an ille meum ſequatur. Nemeſianus. Digitos iactare/ mican-
tes. Vnde natum Adagium. Dignus quo cum in tenebris mices. i. cui ſecure credas,
et iniurato fidem habeas. Is enim quocũ in tenebris micamus, poteſt nos fallere, ſi
velit.

¶Porro autem veterum monumentis proditur ſummos viros & multa laude prę- 37
ſignes luſu non abſtinuiſſe. Nam herculem illum/portentorum domitorẽ/Iouis &
Alcmenę filium ferũt, cum puerulis ſępius colluſiſſe, eoq; modo curas animi remi-
ſiſſe. ¶Ab Alcibiade quandoq; depræhenſus eſt Socrates cum Lamprocle infan-
tulo colludens. ¶Ageſilaus cum filio arundinem interdum equitabat, qui puerulis
mos eſt, alludente Horatio, Ludere par impar/equitare in arũdine longa. ¶Taren

tinus Archytas cum pueris de famulicio luſus agitabat, hiſq; oblectabatur plurimũ, dum agitaret cõuiuia. ¶ Volaterranus ait Coſmum medicē iam ſenē & patrię principem nepotibus paruis colluſiſſe, & ex his cuidã, auenam in medio foro aptaſſe.

¶ Gymnaſia.

¶ Craneum.	¶ Academia.	¶ Pœcile.
¶ Cillarauium.	¶ Prytaneum.	¶ Tempe.
¶ Lyceum.	Canopum.	

GYmnaſiũ proprie dicebat̃ locus, in quo nudi paleſtritę oleo perunċti cõcertabãt. Nũc pro quocũq; exercitij loco ſolet accipi. Vnde & Gymnaſtes p̃ceptor. Gymnaſiarcha Gymnaſij magiſter. ¶ Craneum Gymnaſiũ erat apud Corinthũ. ¶ Eſt & Cillarauium gymnaſij nomen apud Plutarchum in Cleomene. ¶ Lyceũ Academia/Prytaneũ/Canopũ/Poecile/Tempe gymnaſia Athenis fuere. Nam & Canopũ agnoſcit Philoſtratus. in Herodis Attici vita. Pœcile vero portic⁹ varia a latinis appellat̃. Nobilitata etiã pręter picturã Marathonicę pugnę/ Zenonis Stoici cõuentu. Vnde a porticu Stoici dicti. ¶ Lyceũ Ariſtotelis/Academia Platonis ſcholæ fuerũt. Verſus Ciceronis. Inq; Academia vmbrifera/nitidoq; Lyceo Fuderunt claras fœcundi pectoris artes. De Prytaneo Cicero lib. I. de Oratore. Et vt ei victus quottidianus in Prytaneo publice præberetur.

¶ Stadia diuerſa.

STadium 12. noſtros efficit paſſus. Hoc eſt pedes 625. Hoc Cenſorinus Italicum vocat. Olympicum pedibus 60. conſtat. Pythicũ circiter mille. Vitruuius ſtadiatas domorum porticus appellat pręlongas/& magnificas.

¶ T elorum Bellicorum et gladiorum nomina.

Lingula.	Culter.	Plumbatę.	Iſſi.
Sparus.	Clunaculum.	Onagri.	Cęſtra.
Manobarbulus.	Seceſpita.	Scorpiones.	
Materis.	Sica.	Catapultæ.	
Runa.	Cateia.	Aclides.	
Sibinus.	Nouacula.	Verutum.	
Veruina.	Parazonium.	Venabulum.	
Machęra.	Paltum.	Geſa.	
Sariſſa.	Pugio.	Anſatę.	
Harpe.	Haſta.	Phalarica.	
Acynacis.	Haſtile.	Semiphalarica.	
Copida.	Triphorum.	Soliferrea.	
Framea.	Sagitta.	Lancea.	
Aeganea.	Iaculum.	Rumigeſtri.	
Ancyle.	Tragula.	Meſanculæ.	
Sigymnum.	Pilũm.	Scibones.	
Geus.	Falces.	Enſis.	
Dolones.	Harpagones.	Caiæ.	
Spatha.	Fuſtibali.	Telones.	

TElorum vocabula Gellius lib. II. cap. 25. multa ponit ad hũc modũ. Haſta/Pilum/Phalarica/ſemiphalarica/ſoliferrea/geſa/lancea/Rumigeſtri/faces/tragulę/framę/Meſanculæ/Cateiæ/Rõpheæ/Scorpius/Scibones/Silices/veruta/enſes/ſicę/macherę/ſpathę/lingulæ/pugiones/Clunacula. ¶ Lingulam veteres dixerunt gladiolũ oblõgũ in

ſpeciem

ſpeciē linguę factū. Cuius meminit Neuius apud eundē Gellium. Sine mihi gerere
morē, videar lingua/verū lingula. Domitius in Martialē ait lingulā etiā capi pro in=
ſtrumēto, quod ad ſimilitudinem linguæ cōflatum vſui eſſe poteſt ad aromata tra=
ctanda, vt in illo verſiculo, Martialis. Graculeſq; lingulæ/cæreiq; chartęq;.
¶Romphea genus eſt teli Thraciæ nationis, Val. Flaccus lib. 6. Argon. Aequaq;
nec ferro breuior/nec Romphea ligno. Mantuanus mediā produxit dicens. Quam
gerit, aduerſas feriat Rōphea cohortes. ¶Sparta minimi generis ſunt iacula, a ſpar
gendo dicta. Sunt autem Ruſtica tela in modū pedis recurua. Virgi. lib. 10. Agre=
ſtiſq; manus armat Sparus. Nam vtrumq; dicimus in maſculeo/& neutro genere.
Saluſt. Cæteriq; vt quoſq; caſus armauerat ſparis/aut lanceis. Alij pręacutas ſudes
portabant. Lucil.. Tum ſpara/tum murices portantur/tragula porro. ¶Manobar=
bulus genus eſt teli ſimilis plūbeę pilæ, quo vtebantur milites. qui manobarbuli di=
cebātur. ¶Materis telum eſt oblongū breuius tamen lancea. Siſenna. Gallia mate=
ribus, Sueui lanceis cōfigunt. ¶Runa teli genus/latam habentis cuſpidem. ¶Sibi=
na/ſeu Sibinis telū eſt venabulo ſimile, Illyrijs peculiare. Ennius. Illyrij reſtāt/ſicis/
ſibiniſq; fodētes. ¶Veruina telū eſt ſimile veru. Sidoni⁹. Cui noſter ſermo erit pro
veruina. ¶Machęra græce gladium/ſeu cultrum latine ſignificat. Apuleius. Com=
minabatur ſeſe cōciſurum eum machęra fruſtratim. Plautus. Si tibi eſt machęra/&
nobis eſt vrbina domi. Quod adagium dici ſolet, quū malum malo opponitur. Vr=
bina enī etiam genus eſt teli. ¶Sariſſa dicitur haſta pręlonga, Macedonū genti pe=
culiaris. Vnde & Alexādri ſtipatores ſariſſophoros vocat Curtius. Liuius. Pręlon=
gas haſtas Macedones Sariſſas vocāt. Lucanus lib. 8. Primi Pellęas arcu fregere Sa
riſſas. Ouidius libro. 12. Qui clypeo/gladioq;/Macedoniaq; Sariſſa Conſpicuus.
¶Harpe incuruus eſt Mercurii gladius, quo vſum ferūt Perſeū. Lucanus. Et ſubi=
tus prępes Cyllenida ſuſtulit Harpen. Harpen alterius mōſtri iam cęde rubentem.
Pontanus lib. 4. de Stellis. Quæ martem clypeo/galeaq;/adamātideq; Harpe In=
ſtruxit. ¶Acynacis gladius eſt Parthorū genti peculiaris. Horatius lib. 1. Car. Vi=
no & lucernis Mœdus Acynacis immane q̄tum diſcrepat. Curtius lib. 5. de geſtis
Alexādri. Strictoq; Acynace interfecturus videbatur, ni prope Beſſus Bactrianiq;
deprecarentur. ¶Idem Curtius ait Copidas eſſe gladios leuiter curuatos, Falcibus
ſimiles, quibus appetebant beluarū manus. ¶Framea gladius eſt Marti peculiaris.
Iuuenalis. Et martis Frameā/& Cyrrhęi ſpicula vatis. Martianus Capella. Gradiui
frameā non auſus poſcere falcē. Cor. Tacitus vbi de populus Germaniæ loquitur,
frameas pro haſtis videt̄ accipere, dicens. Rari gladijs/aut maioribus lanceis vtun=
tur. Haſtas/vel ipſorum vocabulo Frameas gerunt anguſto/& breui ferro, ſed ita
acri/& ad vſum habili, vt eodem telo, prout ratio poſcit, vel cominus/vel eminus
pugnent. Et eques quidē ſcuto, Frameaq; contētus eſt, pedites & miſſilia ſpargunt.
¶Aeganea ſpecies eſt leuioris iaculi, authore apud Cęliū Euſtathio. ¶Eſt et An=
cyle iaculū quoddam, quo qui vtuntur, vocātur Ancyliſtę, q̄uis etiā Ancyle ſignifi=
cet anſam iaculi. ¶Sigymnum iaculi genus eſt. anthor Cælius ex Lyophrone.
¶Geus/ſiue Geum dicitur telum omnino ferreū. ¶Dolones tela ſunt bellica, a lę=
dendo dicta, authore Donato. Nam Dolos Græce lęſio dicitur. Syllius lib. 3. Nec
tereti dextras in pugnā armata Dolone. Tranquillus in Claudio Cęſare. Reperti &
equeſtris ordinis duo in publico cū Dolone/ac venatorio cultro pręſtolātes. Seruius
enarrans illud ex 7. Aenei. Pila manu/ſęuoſq; gerūt in bella Dolones, ait dolonem
flagellum eſſe, intra cuius virgam lateat pugio. Hac dictione vſus eſt Alphenus iu=
riſconſultus, Digeſtis ad legē Aquiliam. Ille (inquit) flagello, quod in manu habe=

bat, in quo Dolon inerat, verberare tabernarium cœperat. ¶Spatha genus eſt gladij. Iulius Capitolinus de Maximino. imp. Fecit & Spathas argenteas/ fecit etiam aureas/ & omnino quicquid pulchritudinē eius poſſet iuuare. ¶Culter/ ſeu cultrum (vtrũq; enim dicimus) proprie dicebatur gladius victimariorũ, quo ſcindebantur victimę, hinc cultrarij dicebātur victimicidę. Propertius. Quum fallēda meo pollice cultra forent. Eius prope generis ſunt Clunaculum/ & Seceſpita. ¶Clunaculũ dicitur a ſcindendis victimarũ clunibus. ¶Seceſpita a ſecando gladius erat ferreus/ et oblongulus/ manubrio eburneo rotundo, quo Flamines/ Flaminicę/ & Pontifices vtebantur ad ſacrificia. Tranquillus in Cęſare Tiberio. Nam & inter pontifices ſacrificanti ſimul pro ſeceſpita plũbeum cultrum ſubijciēdum curauit. ¶Sica gladius eſt occultus & inuaſorius, qui incluſus ligno formā habet baculi. Hoc qui vtunt̃, Sicarij vocātur. Horatius. Si quis erat dignus deſcribi, ꝙ malus/ aut fur. Qz mœchus foret/ aut Sicarius. Martialis lib. II. Inuaſit medicus Sica Phreneticus Eucli. ¶Cateia gladius eſt falcatus Germanis olim frequens. Syllius. Panda manus eſt armata Cateia. Pōtanus lib. 5. de Stellis. Armaq;/ Pilaq;/ Cateias. ¶Nouacula culter eſt raſorius, cuius artifices dicuntur Nouacularij. Martialis de ferramentis tonſorijs. Tondendis hæc arma tibi ſunt apta capillis, Vnguibus hæc longis, vtilis illa genis. ¶Parazoniũ gladij genus, quod accingi ſolet zonę. ¶Paltum teli genus eſt/ ſeu minoris iaculi, quod in itinere torquet̃. ¶Pugio genus teli/ ſeu gladij breuiuſculi a pugnādo dicitur, vel ꝙ punctim feriat/ vel ꝙ punctim teneatur. Hinc diminutiuũ Pugiunculus. Cicero Hiſpaniēſem Pugiũculum Cn. Piſonem appellat. ¶Haſta dicitur, ꝙ ſtans/ vel a ſtante ferri ſoleat. Vnde & haſtile deductum. Moris erat antiquitus haſtam ſubijcere rebus, quæ exponebantur vęnales per auctionē. Hinc haſtariũ dicebatur auctionaria illa vēditio. Trāquillus in Auguſto. Ipſum bonaq; eius ſubiecit haſtę, Haſtici ludi qui haſta conficiuntur. Idem author in Caligula. Edidit et peregre ſpectacul ain Sicilia Syracuſis haſticos ludos. Haſta pura dicitur, nullo ferro prępilata. Virgilius. Ille vides pura iuuenis qui nititur haſta. Suetonius in Claudio. Poſidem ſpadonē Britannico triũpho inter militares viros haſta pura donauit. Haſtis puris eni milites ob fortitudinem donabantur. Hinc ſcribit Plynius Sicinſũ Dentatum donatũ fuiſſe haſtis puris duodeuiginti. ¶Triphorum dicitur telũ longitudine trium cubitorũ, quod Catapulta mittitur. Ennius. Aut permaneret paries percuſſus triphoro. ¶Sagitta iaculũ quod arcu mittitur. Hinc ſagittare verbum/ id eſt iaculari. Hieronymus, Vt ſagittēt in occultis immaculatũ. Sagittarius, qui ſagittas intorquet. Trāquillus in Flauio Veſpaſiano. Syriacum promiſit exercitũ. Hinc 40. millia ſagittariorum. Sagittarios equeſtres Gręci Hippotoxatas vocant. Omnium optimi ſagittarij ſunt Parthi, qui fugiētes / & auerſi iaculātur & lędunt perinde ac aduerſi, Lucanus. Ocyor & miſſa Parthi poſt terga ſagitta. Fiunt etiam cōpoſita ſagittifer/ & ſagittipotens. Cicero in Arati Phęnomenone. Menſe ſagittipotēs ſolis quum ſuſtinet orbem. Rufus Feſtus. Membra ſagittigero cedũt poſtrema reuecto. ¶Iaculum, quicquid iaci poteſt. Hinc iaculari verbũ. Iuuenalis Satyra. I. Et q̄tas iaculetur Monycus ornos. Dicimus etiā iaculo/ & eiaculo. ¶Tragula a traijciēdo/ vel ꝙ infixa ſcuto trahatur. Metaphorice pro dolo capitur. Plautus. Tragulā in te inijcere adornat. ¶Pilum dici poteſt quinq; pedũ haſtile. Sulpitius ait Pila Romanorum eſſe miſſilia trium pedũ, vtrinq; pręfixa ferro trigono vnciarum nouem. Lucanus. Infeſtiſq; obuia ſignis Signa, pares aquilas/ & pila minātia pilis. ¶Falces/ Harpagones/ fundę/ fuſtibalę/ plũbatæ, Onagri/ Scorpiones numerantur a Vegetio inter tela naualia. Fundis qui vtũtur vocātur funditores. ¶Catapulta dicitur velox

iaculum

iaculum/ vel ſagitta. Plautus. Atq; ita te neruo torquebo, vt Catapultæ ſolent.

¶ Aclides Seruius ait tela eſſe adeo antiqua, vt nec vſq̃ cõmemorentur in bello. Legitur tñ, q̄ ſint clauæ cubito/ & ſemis factę eminẽtibus hinc inde acuminib⁹, quæ ita in hoſtem iaciuntur religatæ loro/ vel lino, vt peractis vulneribus poſſint ad dominos redire. Putatur tamen eſſe teli genus, quod per flagellum in immenſum iaci poteſt. Virgil. lib. 7. Aenei. Oſcorũq; manus, teretes ſunt Alcides illis Tela, ſed hæc lento mos eſt aptare flagello. ¶ Verutũ eſt telũ breue & anguſtũ Authore Nonio. Saluſtius in. 3. Hiſt. Auxiliũq; manebãt in modũ Veruti militaris. ¶ Geſa Gallorum ſunt tela. Virgil. lib. 8. Aenei. Duo quiſq; Alpina coruſcat Geſa manu. Seneca in Hippolyto. Et rigida molli Geſa iaculari manu. ¶ Venabulum Venãtium haſta lato prępilata ferro. Ouidius in epiſtola Phedrę. Siue tenes lato venabula cornea ferro. ¶ Anſatę ſunt iaculamẽta cũ Anſis. ¶ Sequentia iaculorum nõia enumerantur a Crinito, vbi de telorũ generibus meminit. Spari/ Cateię/ Frameę/ Caię/ Rumigeſti/ Meſanculę/ Sibini/ Geſa/ Veruta/ Aclides/ Rõphea/ Lãceę/ Pila/ Sariſſę/ Scibones/ Tragulæ/ Telones/ Haſtæ/ Sudes/ Phalaricæ/ Iſſi/ Faces/ Semiphalaricæ/ Cæſtra/ Soliferrea/ Scorpij.

¶ Propria Gentium tela.

¶ Framea Germanorum. Romphea Thracum. Lãcea Hiſpanorum, vnde Varro apud Gellium ait Lanceã non latinũ/ ſed Hiſpanorũ eſſe verbũ. Pila Romanorũ. Iſſi Boiorum. Sariſſę Macedonum, Sibini Illyricorum.

¶ Tela/ & Scœptra deorum.

¶ Harpe gladius eſt Falcatus Mercurij. Vnde & Ouidius Harpen vocat Cyllenidem. ¶ Frameam poetæ vocant Martis haſtam.

¶ Simulachro Apollinis apponebatur arcus/ ſagittę Clypeus & Lyra. Claudianus, Mars clypeo melior, Phœbus præſtantior arcu.

¶ Scœptrum/ & fulmen Ioui tribuuntur. Vnde & poetę Iouem appellant fulminatorem/ fulminigerum/ fulguratorem/ tonitrualem/ ſcœptrigerum. Quintiannus in Orpheo. Aſtant cœlicolæ intenti, quæ fulminiger rex Pręcipiat. Bap. Pius. Iunxit Agenoridæ ſcœptrifer ipſe tonans.

¶ Claua fuit Herculis telum. Ouidius in epiſtola Deianyrę. Inſtruxitq; manũ claua domitrice ferarum. Idem lib. 15. Vulnera clauigeri quę fecerat Herculis arcus.

¶ Fuſcina telum fuit triſulcum/ inſigne Neptuni, vt apud Priapeiã. Neptuni Fuſcina telum. Martialis lib. 1. Fuſcina dente minax nexu fuit anchora curuo. Dicitur et tridens velut tres habẽs dentes. Neptunus apud Virgilium libro primo Aeneid. Non illi imperium Pelagi/ ſęuumq; tridentem, Sed mihi ſorte datum. Lucanus libro quarto. Aequorei rector facias Neptune tridentis. Ouidius lib. 8. Meta. Regna vagæ dixi ſortite tridentifer vndę.

¶ Impoſſibilia factu.

¶ Ioui Fulmen/ Herculi clauam/ Homero verſum ſubtrahere, tria hæc olim credita ſunt impoſſibilia, Authore Macrobio libro quinto Saturnaliorũ. Quod & ſi fieri poſſet, alium tamen nullum deceret/ vel fulmen præter Iouem iacere/ vel certare pręter Herculem robore/ vel canere, quod cecinit Homerus.

¶ Machinę quędam bellicæ/ et tormenta.

1	Bombarda.	Falx.	2	Vinea.
	Teſtudo.	Aries.	3	Plutei.

4 Muſculi.
5 Turres.
6 Sambuca.
7 Exoſtra.
8 Telenon.
9 Scorpio.
Onager.
10 Cochleę.
11 Balliſta.
12 Phalarica.
13 Colubrina.
Serpentina.
14 Arcuballiſtæ.
Carroballiſtę.
15 Malleoli.
16 Harpagæ.

1 Bombardã Galli vocant machinã/a bõbo/& ardeo, vt autumat noſter Nicolaus Beraldus, execrabile prorſus inuentũ, quo nihil fulmini magis ſimile, luce/impetu/& odore teterrimo. Cuius inuẽtori (vt inquit ille) robur & ęs triplex circa pectus erat, illũ parentis crediderim ſui Cetuicem/& penetralia ſparſiſſe nocturno cruore Hoſpitis. Ille venena Colchica/& quicquid vſq̃ cõcipitᷣ nefas, tractauit, qui tam horrẽdam primus machinam cõmentus eſt in hominũ perniciem/caſtrorũq;/& ciuitatum ruinã/ceu parum eſſent tot arcus/tot ſagittæ/balliſtę/ſcorpiones/Onagri/arcuballiſtæ/cuſpides/lanceæ/conti/haſtę, niſi & hoc inuẽtum multo omniũ peſſimum ingenioſa in ſui perniciem mortalitas excuderet. Graphicã tormenti huius deſcriptionẽ, vide apud eundem Beraldum in Ruſticũ Politiani/ex verſibus Ioãnis Marię Catanei. Ricardus Bartholinus Bombardã vocat turrifragã nouo ſed tamen cõuenienti epitheto. De Bombarda/Pamphilus Saxus. Si poſſem cœli ſublimia tecta ferire, Per me tota Iouis regia corrueret. Volaterranus ait Bõbardam primã a Germanis dono venetis datam, quum hi apud Clodiam foſſam/genuenſes obſiderent.

¶ Vegetius ait teſtudinem machinã fuiſſe bellicam, de materia/ac tabulatis contextã, quæ ne exurereᷣ incẽdio/corijs/vel cilicijs cẽtonibuſq; veſtiebatur. Hæc intrinſecus accipiebat trabẽ adunco pręfixam ferro/quod falx vocatur, ab eo ꝙ incurua eſt, vt de muro lapides extrahat. Idem ait caput eiꝰ veſtiri ferro/appellariq; arietem, ꝙ frontem habeat duriſſimam, quæ ſubruat muros/& arietum more retrocedat, vt cum impetu vehementius feriat. Habet autem teſtudo machina ſimilitudinem cum teſtitudine vera. Nam ſicut hęc modo reducit modo profert caput, ſic illa interim reducit trabem/& quandoq; exerit. Teſtudinem Ammianus marcellinus deſcribit hoc modo. Teſtudo compaginatur immanis axibus roborata, Longiſſimis/ferreiſq; clauis aptata, Et contegitur corijs bubulis, virgarumq; recenti textura. Atq; limo aſpergũtur eius ſuprema, vt flãmeos detractet, & miſſiles caſus. Conſerũtur aũt eius frontibus triſulcę cuſpides pręacutæ/ponderibus ferreis graues, qualia nobis Pictores oſtẽdunt fulmina, vt quicquid petierit, exertis aculeis abrumpat. Hanc itaq; molem palis & funibus regens numeroſis intrinſecus miles, languidiori murorũ parti admouet. Et niſi deſuper pugnantiũ vires pręualuerint, colliſis parietibus aditus facit ingentes. Hęc Heliopolis dicitur, Eiuſq; author Demetrius Antigoni filius Rhodo alijſq; vrbibꝰ oppugnatis Poliorcetes eſt appellatus. De teſtudine Pamphilus. Contextis equites clypeis ſub mœnia tendunt. Iuncta ſimul nomen ſcuta dedere mihi. Idẽ Ammianus de ariete ad hunc modum ſcribit. Erigitur abies vel ornus excelſa, cuius ſummitas duro ferro cõcluditur/& prolixo, arietis formam efficiẽs, quæ huic machinamẽto vocabulum indidit. Hęc vtrinq; ſuſpẽſa trãſuerſis aſſeribus, & ferratis/retrocedens/rurſus ad obuia quęq; rumpẽda protruditur ictibus validiſſimis, inſtar aſſurgentis/& cedentis armati. Qua crebritate velut reciproci fulminis impetu ædificijs ſciſſis in rimas concidunt ſtructuræ laxatæ murorum. De Ariete Virgilius. Labat Ariete crebro Ianua, & emoti procumbunt cardine poſtes. Ouidius libro. II. Meta. Nec leuius pulſata ſonat, q̃ ferreus olim Quum

laceras

laceras aries balliſta ve cōcutit arces. Hinc arietare verbum id eſt cum impetu per-
cutere. Vrgil. Arietat in portas / & duros obice poſtes. De Ariete Pamphilus, Rū-
po fores / muros quatio / demolior arces. Cornua ferrata ſub trabe dura gero.

¶ Vineę (quas aliter Cattos vocant) fiebāt hoc modo. De lignis leuioribus machi- 2
na colligabatur, Lata pedibus octo / alta pedibus ſeptem / longa. 16. Huius rectum
munitione duplici tabulatis cratibuſq; contexebatur. Latera ſepiebantur vimine / ne
ſaxorum telorumq; impetu penetrarentur. Extrinſecus autē ne immiſſo concrema-
retur incendio, crudis ac recentibus corijs / ac centonibus operiebatur. Multis in or-
dinē iunctis ſe ſupponūt milites, qui tuti penetrant ad excauanda murorum funda-
menta. De vinea Propertius lib. 4. Dūq; aries murum cornu pulſabat aheno. Vi-
neaq; inductū longa tegebat opus. Lucanus. Adoperta leui ſuccedit vinea terra. Pā
philus Saxus. Martis nō Bacchi noſtra eſt vindemia, cur ſic Me dicāt, latus hoc ſi-
gnat vtrūq; meum.

¶ Plutei contexebantur ad ſimilitudinem caſſidis e vimine. Cilicijs protegebātur / 3
corijs / terniſq; rotulis / quarū vna in medio, duę in capitibus opponebantur. Admo-
uebantur in quācūq; partem more carpēti / & applicabātur muris. Horū munitio-
ne protecti obſeſſores ſagittis / fundis / & miſſilibus obſeſſos, de propugnaculis ciui-
tatis exturbabant, vt ſcalis aſcendendi facilior pateret occaſio.

¶ Muſculi dicuntur minores machinæ, quibus protecti obſeſſores vrbis foſſatum 4
(verbum eſt Vegetij) comportatis lignis / & lapidibus cōplent / & ſolidant, vt tur-
res ambulatorię ſine impedimento admoueātur / & applicētur muris. Minores ſunt
vineis / & Pluteis firmiores. Vocantur autem a ſimilitudine muſculorum piſcium.
Nam quēadmodum illi quum minores ſint, tamen Balenis auxilium adminiculūq;
exhibent, ita quoq; hę machinę ſubſidio ſunt ambulatorijs turribus ad parandā viā,
pręmuniendaq; itinera.

¶ Turres ambulatoriæ ſunt machinamenta trabibus tabulatiſq; compacta, crudis 5
corijs / & centonibus cōmunita, ne hoſtili crementur incēdio. Fiebant interdum tan
ta proceritate, vt & muros / & lapideas turres altitudine ſuperarent. Voluebantur
multis rotis arte mechanica ſuppoſitis. Quum muris admouebātur, pręſens erat ci-
uitatibus periculum. Nam ſurſum verſum habebant ſcalas, quibus irrumpebatur
in vrbem. Deorſum verſum arietes, quorum impetu diuellebantur muri. In earum
faſtigio collocabātur ſagittarij, qui obſeſſos contis / & ſaxis miſſilibus protrudebāt,
eoq; modo capiebant ciuitatem ſine mora. Obſeſſis enim nulla ſpes erat auxilij, quū
ſupra ſe aſpicerent altiorem hoſtium murum.

¶ Sambuca fiebat ad ſimilitudinē citharæ. Nam vt in cithara ſunt chordę, ita in tra 6
be, quæ turri admouebatur / erant funes, qui pontem de ſuperiori parte trocleis laxa-
bant, vt deſcenderet ad murum, exibātq; ſtatim bellatores / & per eam tranſeuntes
moenia vrbis inuadebant.

¶ Exoſtra pons erat turris ambulatorię, per quem obſeſſores in muros obſeſſarum 7
vrbium tranſmeabant.

¶ Telenon machina fiebat hoc modo. Trabs vna in terram pręalte defigebatur, in 8
cuius vertice cōnectebať altera longior dimenſa medietate eo librametō, vt depreſ-
ſo vno capite, erigeretur alterū. In vno quoq; capite cratibus / & tabulatis cōtexeba-
tur machina, in qua pauci collocabantur milites. Depreſſo itaq; per funes altero tra-
bis capite, altero vero (in quo erant) eleuato imponebantur in murum.

¶ Obſeſſi ab obſeſſorum machinis tutabantur ſe / balliſtis / arcuballiſtis / Onagris / 9
ſcorpionibus / fuſtuballis / & ſagittarijs fundis.

¶Scorpiones machinæ ſunt,quæ Vegetij tempore dicebantur manuballiſtę. Ideo autem nomen hoc traxerunt,ꝙ paruis ſubtilibuſq; ſpiculis inferrēt mortem. Aliter Scorpio vocatur Onager, ꝙ aſini feri quū a venantibus agitātur, ita eminus lapides poſt terga calcitrando emittunt, vt perforent pectora ſequentiū/aut perfractis oſſibus capita ipſa diſplodant. Saxis autem per Onagrum cōtortis non ſolum equi elidebantur & homines,ſed etiam hoſtium machinamenta frangebantur.

10 ¶Cochleę dicebantur rotundæ machinæ,quibus per circuitum obſeſſores cōſcendebant in muros inimicorum.

11 ¶Balliſta bellicum erat tormentum ex ferro/aut Taxo/aut oſſe/quo magni lapides emittebantur, vt air Sulpitius. Ouidius lib. I. de triſt. Qꝫ graue balliſtę mœnia pulſat onus. Cicero lib. 2. Quęſt. Tuſ. Vt enim balliſtę lapidum,ita reliqua tormenta telorum. Balliſta formabarur ea magnitudine, vt lapides 120. pondo eiacularetur, Balliſta maior ſaxa cōrorquet. Hæc a Phœnicibus reperta eſt. De hac Syllius lib. I. Phocais effundit vaſtos balliſta molares. Balliſta minor haſtam iacit, & parua ſpicula. De hac videtur intellexiſſe Lucanus lib. 3. Pharſaliæ,dicens. Neq; enim ſolis excuſſa lacertis Lancea,ſed tenſo balliſtæ turbine rapta Haud vnum contenta latus tranſire quieſcit. Sed pandens perq; arma viam,perq; oſſa/relicta Morte fugit, ſupereſt telo poſt vulnera curſus. Funibus neruiſq; tēdebatur, Hæc q̄to maior fuerat, tanto longius eiaculabatur/& emittebat ſpicula, Quū dirigebatur ab exercitatis hominibus, penetrabat quodcūq; percuſſiſſet. Agnoſcebaturq; interdū lœthale vulnus priuſq̄ telū cerneretur. De Balliſta Pamphilus Saxus. Nil vallum/nil terra tumens/nil mœnia proſunt, Subſequitur telum magna ruina meum.

12 ¶Phalarica genus erat teli,quod ex phalis id eſt turrib⁹ ligneis intorquebatur. Frat aurem prę fixa valido ferro in modum haſtę intra tubum. Cuius haſta ſulphure/reſina/bitumine & ſtuppis conuoluebatur,infuſo oleo,quod incēdiarium vocabant & e balliſta emittebatur. Lucanus. Hunc aut tortilibus vibrata Phalarica neruis Obruat,& aut vaſti muralia pōdera ſaxi. Hunc aries ferro balliſtaq; limine portæ Submoueat. Pamphilus Saxus. A ſumma veniens contorta Phalarica turre. Quæ ferit, in cineres fulminis inſtar agit.

13 ¶Inter noſtri tēporis machinas habētur Colubrina / & Serpētina, ꝙ oblongę fiāt, habeātq; effigiem prope ſerpentis/& Colubri. Idē Pamphilus. Vis/ſonitus/rabies/motus/furor/impetus/ardor. Sunt mecum, Mars hęc ferreus arma timet.

14 ¶Arcuballiſtę/& Carroballiſtę,dicebant̄ minores machinę/q̄ curriculis ferebant̄.

15 ¶Malleoli erant quędā miſſilia,quæ arcu iaciebantur, materiam habentia ad cōburendum. Liuius. Aliqui venerunt ferentes ſtuppam/picem/& malleolos, Inter machinas etiam numerantur trifaces, Cataphrattæ/Plumbatę/Tribali.

16 ¶Falces/& Harpagæ armorum genera ſunt apta murorum oppugnationi, Siſenna apud Nonium. Falces iniectas comminuunt, Puteos propius collocatis Harpagis deijciunt, mittunt e turribus.

¶Varia armorum genera et bellorum inſtrumenta.

1	¶Galea.	7	Thorax.		Capiſtrum.
2	¶Ancyle.	8	Phalerę.	9	Pharetra.
3	¶Parma.		Ephippia.		Corytus.
4	¶Pelta.		Stapedes.	10	Lorica.
5	¶Cętra		Frenum.	11	Vmbo.
6	Ocrea.				

GAlea dicitur Caſſis/ſeu ferreum capitis tegumentum,a galero,quo veteres 1
vſi ſunt. Ouidius in Epiſt. Et galeam preſſa ſuſtinuiſſe coma. Ea ornata cri
ſtis/& pennis maiorem ſolet incutere terrorem. Vnde Virgil.lib.8. Aene.
Terribilem criſtis galeam/flammaſq; vomentem. Mantuanus in Alphonſo. Penni
comas tollũt galeas/ac more latino Picturata ferũt longis haſtilia roſtris. Idẽ ſigni=
ficat Caſſis. Dicimꝰ etiã Caſſida. Proper. Aurea cui poſtq̃ nudauit caſſida frontẽ.
❡Ancyle dicitur breue ſcutũ Nonio. Hoc ex vtroq; latere reciſum erat, vt nullus 2
videreť angulus,& ſummũ infimũq; latus eius medio pateret. Ferunt ancylia prin=
cipante Numa Põpilio cœlitus fuiſſe demiſſa. Ouid. lib. 4. Faſt. Ecce leui ſcutum
verſatũ leniter aura Decidit/a populo clamor ad aſtra venit. Idẽ lib.5. Ecce ancyle
vocãt,quod ab omni parte reciſum eſt, Quaq; oculis ſpectes,angulus oīs abeſt.
❡Parma fuit breue ſcutum peditibus peculiare. Virgil. libro.11. Enſe leuis nudo, 3
Parmaq; inglorius alba. Dicimus & parmula. Horatius. Tecum Philippos & cele=
rem fugã Senſi relicta nõ bene parmula. Ouidiꝰ lib.12. Fulua iubis caſſis/nec onus
caua parma ſiniſtræ.
❡Pelta dicitur clypeus amazonũ,in modũ Lunæ recuruus. Virg. Ducit amazoni= 4
dum lunatis agmina peltis. Idẽ lib.11. Fœminea exultant lunatis agmina peltis. Sta
tius libro.5.Syl. Vellet amazonia latus intercludere pelta. Tranquillus in Nerone.
Securibus peltiſq; Amazonicis iuſtruẽdi. Hinc peltiferę dicũtur Amazones. Oui=
dius. Qui modo peltiferas fudit Męotidas armis.
❡Cętra ſcutum eſt loreum,quo vtuntur Afri/& Hiſpani. Lucanus lib.7. Illic pu= 5
gnaces cõmouit Iberia Cętras. Virg. Lęuas Cętra tegit. Cętrati dicuntur,qui vtun=
tur huiuſmodi ſcutis.
❡Ocreę dicuntur crurum munimẽta. Apuleius. Ille galea caput, ille crura Ocreis 6
inuoluit. Hinc Ocreati Ocreis ornati. Plynius. Ad reliquos vſus laborioſe euellitur
ocreatis cruribus. Vegetius. Pedites ſcutati pręter catafractas/& galeas etiã ferreas,
Ocreas in dextris cruribus cogerentur accipere. Virgil.lib.7. Aene. Alij thoracas
ahenos/Aut Ocreas leues lento ducunt argento.
❡Thorax dicitur ferreum pectoris munimẽtum, & quicquid à collo ad coxendi= 7
cem protẽditur in anteriori corporis parte. Thoracati/thorace induti. Plynius. Par=
rhaſius pinxit Nauarchũ thoracatum. Fiebãt olim thoraces cratibus coſtarum fer=
reis, vnde & nexiles vocantur Statio/& multiplices lib.12. vbi ait. Multiplicem te=
nues iterant thoraca cathenę
❡Phalerę ornamẽta ſunt equorũ,qui inde vocãtur phalerati. Virg.lib.5. Aeneid. 8
Primus equũ phaleris inſigem victor habeto. ❡Ephippia ſunt ſtragula,quibꝰ equi
integunť, vel ſellę eis ad inſidẽdũ poſitę. Cato. Fuit mihi equus ſine ephippio. Equi
ephippiarij dicũtur,quibus imponnntur ſellę/ ne graui inceſſu vulnerent ſeſſorem.
Ephippiati equi ſuis phaleris ornati. Horatius adagiũ fecit. Optat ephippia bos, pi=
ger optat arare caballus, vbi quis vult ea curare,quorum eſt ignarus.
❡Capiſtrum/& frenum vincula ſunt capitis equorum. Martialis. Paret purpureis
aper capiſtris.
❡Stapedes machinulę ſunt ferreę,quibus pedes ſuſtinent equitantes.
❡Pharetra repoſitorium ſagittarũ, q̃q̃ & pro ſagittis interim capiať. Mantuanus. 9
Duo tela mea deprome pharetra. Ouidius lib.1.Met. Deq; ſagittifera prõpſit duo
tela pharetra. Scranteum etiam dicitur,in quo recondũtur ſagittæ. ❡Corytus the=
ca eſt arcus/& quandoq; ſagittarum. Virgil.lib.10. Corytiq; leues humeris/ & lœ=
thifer arcus. Syl.lib.15. Turba ruunt/ſtridentq; ſagittiferi Coryti.

10 ¶Lorica dicitur ferreum corporis munimentum, quale apponebatur antiquis regum/ & imperatorum ſtatuis. Dicitur autem Lorica, velut connexa loris. Squalebat ferri laminis, vt cruſtis cochlearum, Vitruuius. Non patietur lorica teſtacea lędi latera. Modeſtus. Centuriones nimium bellicoſas loricas tranſuerſis caſſidum criſtis(vt a ſuis facilius noſcerentur)habebant. Martialis. Inuia Sarmaticis domini lorica ſagittis. Hinc loricare eſt armare/ ſeu loricam induere. Plynius de Ichneumone in Aſpidem certaturo. Mox(inquit) vbi pluribus eodem modo ſe corijs loricauit, in dimicationem pergit.

11 ¶Vmbo dicitur pars clypei eminentior. Capitur & pro toto clypeo. Virgilius libro decimo. Sed ſuſtinet æreus vmbo. Statius libro. 18. Euboicum duris rumpunt vmbonibus agmen.

¶Diurrſa nomina ad militiam ſpectantia.

1 Exercitus.
Tribuni.
Ruffuli.
Rutili.
Flexumines.
Troſſuli.
Myrias.
2 Legio.
3 Cohors.
4 Turma
5 Phalanx.
6 Haſtati.
Pilani.
Ordinarij.
Auguſtales.
Aquiliferi.
7 Imaginarij.
Signiferi.
8 Teſſerarij.
9 Campigeni.
10 Metatores.
Beneficiarij.
Librarij.
11 Tubicines.
Cornicines.
Buccinatores.
Liticines.
Aenatores.
12 Menſores.
13 Torquati.
Candidati.
14 Anteſignani.
Vexillarij.
15 Aquiliferi.
16 Draconarij.
17 Primipilus.
18 Manipulus.
19 Nauarchus.
20 Bellatores.
Imbelles.
21 Velites.
22 Peltati.
23 Catafracti.
24 Haſtati.
25 Scutati.
Cętrati.
Clypeati.
26 Ferentarij.
27 Arcitenentes.
Sagittarij.
28 Zoarchus.
Therarchus.
Ilarcha.
Chiliarcha.
29 Tyrones.
30 Claſſiarij.
31 Rorarii.
32 Exauctorati.
33 Gregarii.
34 Triarii.
35 Elaphri.
36 Accenſi.
37 Dimachę.
38 Lancearii.
Doryphori.
Machęrophori.
Enſiferi.
Sariſſophori.
Spathiferi.
Mucronigeri.
Cultriferi.
Teligeri.
Iaculiferi.
Spiculigeri.
Haſtigeri.
Haſtiliferi.
Vrbintferi.
Tortores.
Scorpionarij.
Balliſtarij.
Arcuballiſtarij.
Colubrinarij.
Funditores.
Pyrobolarij.
Clauigeri.
39 Imperator.
Rex.
Dominus.
Megiſtanes.
Monarcha.
Dinaſtes.
Hecatontarchus.
Nauarchus.
Strategus.
Archipolis.
Demarchus.
Agoranomus.
Eparchus.
Ethnearches.
Genearcha.
Irenarches.
Philarchus.
Coſmoarchus.

Coſmoarchus. Decearchus. Dubeinus.
Democraticus. Decarchus. Trierarchus.
Ephorus. Tetrarcha.

Exercitus dicitur magnus militum numerus, ab exercitatiōe. Cui prę= 1
eſt, qui legiones cum ſuis auxilijs comminiſtrat. Eiuſq; officium con=
ſiſtit non ſolum in danda, ſed etiam obſeruāda diſciplina. Is vocaba=
tur a Romanis tribunus militaris, cui iubebantur parere milites. Eius
intererat milites in caſtris continere/ad exercitationes producere/cla=
ues portare/vigilias interdum circuire. Annonę & cōmeatibus cōſulere/compeſce=
re tumultus militares/delicta ſecūdum authoritatem caſtigare/audire commilito=
num querimonias/& multa id genus alia. Dicebatur autem tribunus a tribu, quoniā
Romulus primus milites ex tribu legit. Tribunorum militarium alij dicebantur
Ruffuli, qui creabantur in exercitu. Alij comitiati, qui deſignabanť in comitijs. Di=
cti ſunt & Rutili, ꝙ Rutilius Ruffus legē de his creandis ab exercitu, quandoq; tule
rit. Equeſtris ordinis nomen ſaepe mutatum eſt. Nam qui ad equitatum traheban=
tur primum Flexumines, poſtea Troſſuli dicti ſunt, quum oppidum in Thuſcis eo
nomine ſoli ſine peditatu cepiſſent. Miles ſuberat centurioni, Centurio tribuno/Tri
bunus legato/Legatus cōſuli/Conſul dictatori. Centurio centum peditibus prȩerat.
Is erat, quem nunc primipilū dicimus. Myrias continebat decem millia. Hinc My=
riarches, qui decem millibus preeſt.

¶ Legio a delectu militū dicta eſt authore Nonio. Romanoꝝ legiones habebāt ſin 2
gulę ſena millia/& interdū amplius, vbi res poſtulabat. Differebant aūt ab auxilia=
toribus. Nam auxiliatores cōducebantur ad prȩlium ex diuerſis locis/nec diſciplina
inter ſe/nec notitia/nec affectione conſentientes/alijſq; inſtitutis vtētes/& diſſimili
armorū vſu. Iungebanťq; legionibus adminiculi nō principalis ſubſidij loco. Legio
aūt proprijs cohortibus conſtabat/habebatq; grauis armaturae principes haſtarios
triarios/& anteſignauos, Item leuis armaturę ferētarios/ſagittarios/funditores/bal=
liſtarios, vt proprios, vnoq; animo/& pari cōſenſu caſtra munientes. Erat in legioni=
bus tāta armorū exercitatio/& fiducia, vt nuſꝗ leganť plures fuiſſe legiones/ꝗ duę.
Qui legionū matriculis inſeri volebāt, hoc eſt numerari inter legionarios, ſolebāt/
iurare, idq; ſacramentū dicebatur. Iurabāt aūt per deos/& imperatoris maieſtatē ſe
fidē ſeruaturos inuiolatam/ęternūq; famulatum ſuo principi exhibituros/militiam
nunꝗ deſerturos/nec recuſaturos mortē pro Rep. Habebat legio decem cohortes.
Quarū prima habebat pedites 1105. Equites loricatos 132. Secunda pedites 555.
Equites loricatos 66. Tertia pedites 555. Equites itidem 66. Quarta pedites 600.
Equites 66. Quinta totidē. Hę aūt primę ordinabanť ī prima acie/tāꝗ magis ſtrē=
nuę. Sexta pedites 555. Equites 66. Septima pedites 555. Pedites 56. Octaua/no=
na/& decima ſingulae totidem. His decem cohortibus perficiebatur legio, quae ha=
bebat peditum 6000. Equites 732. A numero/& ordine legionum milites dice=
bantur Primani/Secundani/Decumani/primę & ſecundę/aut decime legionis.

¶ Cohors diuidebatur in 50. manipulos. Manipulus in 25. milites. Manipulū autē 3
Varro ait eſſe minimā exercitus manū, quae vnū ſequitur ſignū. De quo verbo Oui=
dius. Illa quidē foeno (ſederat reuerentia foeno, Quantum nunc aquilas cernis ha=
bere tuas) Pertica ſuſpēſos portabat longa maniplos. Vnde manipularis nomina mi
les habet. Lucanus lib. 1. Conuocat armatos extēplo ad ſigna maniplos. Hinc Ma=
niplares milites, dicti, a manipulo foeni, quod ſequebantur.

¶ Centuria dicebať centenarius militū numerus, cui qui/prȩerat, vocabaťcenturio.

4 ¶Conſtabat Turma ex 32. equitibus. Varro turmam ait dictam eſſe mutata e in v quaſi ternã, q terdeni milites ex tribus tribubus lucerum, Rhamnium, & Tatienſiũ fiebãt. Sidoni⁹ vocat turmas terrificas decẽti epitheto, vbi ait. Et iam terrificis diffuderat Attila turmis In campos ſe Belga tuos. Horatius minaces, æratas & alipedes Sylli⁹. Haſtatas Val. Flaccus. Criſtatas Claudianus, Pugnaces Sabellicus, vagantes Lucanus. A turma fit aduerbium turmatim.

5 ¶Phalãx dictio eſt Macedonica quadratam aciem, & cuneum militarem proprie ſignificans, quando pes pedi, clypeus clypeo, vir viro in acie conſerebatur, qui mos erat Macedonum peculiaris. Curtius. Macedones inquit phalangem vocant peditũ ſtabile agmen, quum vir viro, & armis arma conſerta ſunt. Capitur tamen pro quouis exercitu. Virg. lib. 6. Aene. At Danaũ proceres, Agamẽnoniꝗ; phalanges. Vt videre virum. Stroza filius. It noctes animoſa phalanx, innexa trilici Pectora thoracum tunica. Quoniam autẽ vocabulum eſt Macedonicum phalanx, proprio epitheto vocatur Sariſſigera, a Sariſſis Macedonum haſtis. Quintianus in Cleopoli. Regna Sariſſigeraſq; ſimul ductare phalanges.

6 ¶Porro autem Haſtati dicuntur, qui pugnant Haſtis. ¶Pilani qui pilis. ¶Ordinarij dicuntur, qui in prælio præſunt, & primos ordines ducunt. ¶Auguſtales dicebantur, qui ab Auguſto ordinariis iuncti fuerãt. ¶Aquiliferi, qui portabãt aquilam Romanorum inſigne. Lucanus. Pares aquilas, & pila minantia pilis. Conſtat (inquit Suetonius) Auguſtum Aquilifero legionis ſuæ grauiter ſaucio, aquilam humeris ſubijſſe.

7 ¶Imaginarij, vel Imaginiferi, qui imperatorum portabant imagines. ¶Signiferi, qui ſigna portant.

8 ¶Teſſerarij, qui teſſeram per contubernia militum nunciant. Teſſera autem vocatur præceptum ducis, quo ad bellũ, aut aliquod aliud opus mouetur exercitus. Trãquillus in Galba. Solẽni forte ſpectaculo plaudentes inhibuit data teſſera, vt manus penulis continerent.

9 ¶Campigeni dicũtur anteſignani, ideo q eorum opera, atq; virtute exercitij genus creſcit in campo.

10 ¶Metatores, qui præcedentes locum deligunt caſtris.

¶Beneficiarij, qui tribunorum beneficio promouentur.

¶Librarij, qui in libros rationes referunt ad milites pertinentes.

11 ¶Tubicines, Cornicines, Buccinatores, q tuba, æreo cornu, vel buccina cõmittere ſolent prælium, vt liticines, qui lituo canunt. Marcellinus. Poſt exactum iam diem occinente liticine reuocatus inuictiſſimus miles, prope ſupercilia Rheni tendebat. Dicũtur etiam æneatores. Suetonius in Cæſare dictatore. Inter eos (inquit) & æneatores, rapta ab vno tuba proſiluit ad flumen. Marcellinus. Quum ſupereſſet exiguũ noctis, æneatorum clangore ductore vrbem, vt mox caſuram terribili corona cinxerunt. Buccinatores authore Vegetio ornamẽtum erãt totius legionis in ingreſſu cõflictus, & eius reditu. Hinc per metaphorã buccinator pro laudatore ſolet accipi.

12 ¶Menſores, qui in caſtris demetiuntur loca, in quibus tentoria milites figant, vel hoſpitia in ciuitatibus præſtent.

13 ¶Torquati ſimplares, & torquati duplares, quibus torquis aureus ſolidus virtutis fuit præmium, quẽ qui meruiſſet, præter laudẽ interdum duplas cõſequebatur annonas, duplares, duas.

¶Candidati milites dicuntur, qui priuilegijs muniuntur, reliqui vocantur municipes, q propter munera facere militiam cogantur.

¶Anteſigani

¶Anteſignani dicebantur milites, q erant ante ſigna, quos tanq̃ duces reliqui ſequebātur. Apulei⁹. Anteſignani noſtri partem (qua manus humerum ſubit) ictu per articulū medium temperato prorſus abſcidimus. 14

¶Vexillarij & vexilligeri, qui vexillum gerunt. Idem Apul. Tunc itaq; (inquit) ſublimis ille vexillarius noſter Lamathus. T. Liui⁹. Ordo (inquit) ſexagenos milites/duos centuriones/ vexillarium vnum habebat. Idem author eſt ſub vno vexillo fuiſſe homines. 180. Vexillationes antiqui nominauerunt alas equitum.

¶Eadem ratione Aquiliferi dicebantur, qui aquilas Romanorum ſigna ferebant. Suetonius in Cæſare dictatore. Inclinatam (inquit) aciem ſolus ſæpe reſtituit/obſiſtens fugientibus/ retinenſq; ſingulos/et contortis faucibus conuertens in hoſtem, & quidem adeo plærumq; trepidos, vt aquilifero moranti cuſpide ſit comminatus. 15

¶Draconarij, qui dracones ferebant in vexillis, vt aquilas. Claudianus. Stant bellatrices aquilæ/ſæuiq; dracones. Primum ſignum (inquit Vegetius) Legionis eſt aquila, quam aquilifer portat. Dracones etiam per ſingulas cohortes a Draconarijs feruntur ad prælium. 16

¶Primipilus ſeu primipilaris, dicebatur centurio, qui. 4. centurias id eſt. 400. milites regebat in acie prima/eratq; caput legionis. Tranquillus in Tiberio. Quum (inquit) Pollentina plebs funus eiuſdem primipilaris non prius ex foro miſiſſet. Idem in Caligula. Teſtamenta primipilarium (qui ab initio principatus, neq; illū/neq; ſe heredem reliquiſſent) vt ingrata reſcidit. 17

¶Manipli ſeu Maniplares dicebantur ſigniferi, qui imperante Romulo, quum Romani & Latini ſub vno centurione bellum aggreſſuri eſſent, Maniplo herbæ haſtæ alligatur pro ſigno vtebantur. Ouidius. Vnde maniplaris nomina miles habet. 18

¶Nauarchus dicebatur nauis princeps, qui in bello nauali remigibus et militibus exercendis quotidianam curam et iugem exhibebat induſtriam. 19

¶Bellatores qui ad decertandum inſtruuntur, armiſq; aduerſarium inuadunt. 20

¶Imbelles in exercitu dicuntur/qui ſequuntur copias ad aliū q̃ conflictus vſum/vt medici/tabernarij et ſerui.

¶Velites dicuntur leuiſſimæ armaturæ milites. Hi loricam non induebant/nec ocrea muniebantur. Non clypeum aut ſcutum graue ferebant/ſed telis tantum vtebantur et ſagittis. Ouidius in Ibin, Vtq; petit primo plenum flauentis arenæ Nondum calfacti velitis haſta ſolū. De velitibus videtur intelligere Cæſar apud Suetonium loquens, Scitote (inquit) pauciſſimis his diebus regem affuturum cum decem legionibus equitum. Triginta leuis armaturæ. A velitibus fit velitari verbum, ideſt leuiter contendere, et velitatio leuis contentio. A leui armatura velites aliter dicebantur expediti. 21

¶Peltati inter leuis armaturæ milites numerabantur a Pelta breui paruoq; ſcuto, quo vtebantur cum contis Sariſſa paulo breuioribus. 22

¶Catafracti dicuntur qui non ſolum ſua corpora, ſed etiam equos lorica vndiq; muniunt, Hos Marcellinus Catafractarios vocat, vbi ait. Et ne qua interueniret mora, adhibitis catafractarijs ſolis et balliſtarijs parum ad tuendum rectorē idoneis/præcurſo eodem itinere ad arua Succorum peruenit. Eſt etiam catafracta militaris lorica/ſiue thorax, De Catafractis, Marcellinus. Sparſiq; (inquit) Catafractati equites (quos clibanarios dictitant) perſonatim thoracum muniti Ligaminibus, et lumbis ferro cinctis, Idem, inter quas (inquit) Catafractarij erant, ſagittarij/ formida- 23

bile genus armorum.
24 ¶Haſtati dicuntur, qui manus conſerunt, & cominus haſta decertant, vnde & Trã
quillus in Caligula haſticos vocat ludos, q haſta conficiebantur.
25 ¶Scutati Cætrati & clypeatri, q ſcuto & clypeo ſe præmuniunt. Nam Cætra ſcu=
t ũ eſt breue & loreũ, quo (vt iam diximus) vtebantur Afri et Hiſpani. Sylli⁹. Bar
barica plaudentem carmina cętra. Frequens eſt apud Liuium Cætratorum mentio,
Scutatos Marcellinus et Scutarios vocat. Nec Scutarios (inquit) adeſſe didicerat.
Item Suetonius in Auguſto. Affuit et clientibus/ſicut Scutario euocato quondam
ſuo. Scutigerulus a Plauto dicitur armiger, qui gerit ſcutum domini in bello. De cly
peatis. Marcellinus. Et incidebat hinc inde ordo geminus armatorum clypeatus et
criſtatus.
26 ¶Ferentarij equites dicuntur, qui eminus ſolent dimicare, quorum alij iaculis/ alij
arcu vtuntur Ferentarij etiam dicebantur ab auxilio ferendo, erantq; leuis armatu=
ræ milites/excurſu leues/armis grauibus non impediti/ enſe tantum et telis inſtru=
cti. Saluſtius. Poſtq̃ eo ventum eſt, vnde a Ferentarijs prælium commiti poſſet.
27 ¶Arcitenentes et Sagittarij qui arcu vtuntur et ſagittas intorquent, vocantur etiam
ſagittiferi.
28 ¶Vbi pugnabatur Elephantis, qui vni tantum præerat vocabatur Zoarchus/ab a=
nimalis præfectura, Qui tribus Therarchus/ Qui quattuor Epitherarchus. Qui
octo, ilarcha, Generali vocabulo Elephantorum præfectus dicitur Elephantarcha
author Aelianus.
¶Chiliarchi dicebantur, qui mille millibus præerant. Chilias e nim dicitur Mille
narius numerus.
29 ¶Tyrones dicuntur noui milites, fortes tamen et robuſti ad perferendos labores
militię, quorum prima exercitatio vocatur Tyrocinium/ velut rudimentum. Vn=
de et Tyrunculi dicuntur etiam, qui ſunt rudes in re aliqua. Tranquillus in. Cæſare
Tyrones neq; in ludo, neq; per laniſtas. ſed in domibus per equites Ro. ac etiam per
ſenatores peritos armorum erudiebat. Idem in Nerone. Tyrunculum militem po=
ſitum ad cuſtodiam aditus quum eum ornari at vinciri cathenis, ſicut argumentum
poſtulabat, videret. Hieronymus in fœmineo genere Tyrũculas puellas vocat. Ty
rocinium etiam præter illud militare rudimenrum, dicebatur ab eruditis, quum a=
doleſcentuli togam ſumebant, et ponebant barbam, eloquentiamq; in foro auſpica
bantur, Nam tunc etiam dicebantur tyrones. Seneca in Decla. Ille in foro primum
dictur⁹, Tyro dict⁹ eſt.
30 ¶Claſſiarij dicebantur buccinatores, q cornu ducebant exercitum, q q; Claſſicum
canebant imperatore præſente. Claſſiarij etiam dicuntur remiges/ & frequẽtius mi
lites in claſſibus. Cor, Tacitus. Anicetum centurione claſſiario comitatum. Tran=
qllus in Cæſare Tiberio, Vnde damnatos poſt longa et exqſita tormenta pręcipita
ri coram ſe in mare iubebat, excipiente Claſſiariorum manu.
31 ¶Rorarij teſtimonio Varronis dicebantur, qui primi omnium in conflictum pro
dibant, erantq; leuis armaturæ, vt velites, Nec dimicabant acriter, ſed leui quadam
contenrione prælium tentabant, quemadmodum ros prius inchoat, q̃ pluuia.
32 ¶Exauctorati milites dicebãtur. q obligatione militari et ſtipendio ſoluti erant ha
buerantq; miſſionem. Hoc autem verbum quandoq; in malam partem capitur, vt
apud Lampridium, q ſcribit Alexandrum tumultuantes legiones exauctorauiſſe.
Nam orta quondam ſeditione militari/ non timuit conſcendere tribunal, et oratio=
ne ſeueriſſima tumultuantes increpare, q̃uis omnes armati circumſiſterent. Poſtre

moillis

mo illis adhuc frementibus quum inclamaſſet, diſcedite, arma deponite, oẽs depo=
ſitis armis ſaguliſq; militaribus ad diuerſoria receſſerunt. Tunc vnam legionem to=
tam exauctorauit, quam mox loco ſuo reſtituit. Simile eſt dictum Trãquilli de Cæ
ſare dictatore ſcribentis, Nonam legionem apud Placẽtiam q̃q̃ adhuc in armis Põ
peius eſſet, totam cũ ignominia miſſam fecit,

℄Gregarij milites dicebantur vulgares non electi. Tranquillus in Auguſto. 33
Nam quum ſpectaculo ludorum gregatium militem in. 14. ordinibus ſedentem
excitari per apparitotem iuſſiſſet.

℄Triarij milites erant omnium fortiſſimi, qui in poſtrema legionum parte colloca 34
bantur, In his autem ſita erat tota ſpes et vltimum perfugium. Erant omni armorũ
genere inſtructi, Genu poſito ſubſidebant, vt ſi primam aciem vinci contigiſſet, ab
his integrato prælio victoria repararetur. De his Modeſtus ad hunc modũ ſcribit.
Hi vt requieti & integri inuaderent hoſtes, poſt vltimas acies ſedere conſueuerũt,
& ſi quid in primis ordinibus accidiſſet, de eorum viribus reparationis ſpes tota pẽ
debat. Hinc formatum adagium. Res ad triarios redijt, vbi prope deſperatur victo
ria, reſq; eo periculi redacta eſt, vt extremo conatu ſummiſq; viribus ſit enitendum,
quibus ſi nihil proficiatur, iam nullus relictus eſt effugij & ſalutis locus.

℄Elaphri dicebantur equites leuiter armati. qui diſcurſu faciles erãt, iacebãtq; miſ 35
ſilia ſeu ſagittas.

℄Accẽſi dicebãturq̃ miſterio ac ſeruitio publice adijciebãtut legionib⁹, quũ fas nõ 36
eſſet milites (q pecunia publica alebãtur) cuiq̃ ſeruire, dicebanturq; accenſi velut
accedentes.

℄Dimachæ dicuntur, qui duplici pugnæ genere decertant, equo ſcilicet, et vt pe= 37
dites, vbi regio non eſt apta equitatui. Hos primo ferunt inſtitutos ab Alexan=
dro, qui etiam triginta puerorum millia, ad militarem diſciplinam curauit inſtru=
enda.

℄Finguntur etiam quandoq; huiuſmodi nomina a nominibus telorum vt Lancea= 38
rij / Doryphori id eſt ſpiculatores, Dory enim Græce / lanceam ſignificat Latine.
Tranquillus in Nerone. Et quum affatim deſæuiſſet, vt conficeretur a Dorypho=
ro liberto.

℄Machærophori a ferendis Machæris gladijs. Cicero, Machærophoris cẽtum ſe
quentibus miros riſus nobis edidere. ℄Enſiferi a ferendis enſibus. ℄Sariſſopho=
ri a Sariſſis, quas Macedonum haſtas eſſe diximus. ℄Spathiferi a Spathis.
℄Mucronigeri / Cultriferi / Cultelliferi / Teligeri / Teligeruli / Iaculiferi / Iaculato=
res / ſpiculifeti / ſpiculatores / Haſtigeri / haſtiliferi / Vrbiniferi eadem forma dicun=
tur. ℄Tortores quandoq; dicuntur, qui lapides tormẽtis iaciunt. Vnde & tortores
balliſtarum vocat Ammianus,

℄Scorpionarij qui ſcorpionibus ſeu machinis iaculantur. Eiuſdem notæ ſunt Bal=
liſtarij / Arcuballiſtarij / Colubrinarii.

℄Funditores & fundibularii, qui funda lapides intorquent. Saluſtius. Ipſe cum
expeditis cohortibus adhuc funditorum et ſagittariorum delecta manu,

℄Pyrobolarii qui ignitas glandes tormentis eiaculantur. ℄Clauigeri a ferenda
Claua, græce vocantur Corynophori.

℄Sunt et quædam principatuũ et præfecturarũ nomina vt imperator / Rex / Do= 39
minus, q in malã partem olim accipiebatur pro tyranno. Vir. Vendidit hic auro pa
triam / dominumq; potentem Impoſuit, ℄Megiſtanes dicuntur proceres et prima
tes. Cor. Tacitus. Et Megiſtanes Armenios, (qui primi a nodis defecerãt) pepu=

lit ſedibus. ¶Monarcha ſeu Monarches vnic⁹ oĩm priceps, & Monarchia principatus ipſe. ¶Hecatontarchus centum hominum vel ciuitatum princeps.

¶Dynaſtes dominus regni/Dynaſtia potentatus. Cicero ad Atticum. Erit nebulo iſte cum iſtis Dynaſtis in gratia. ¶Nauarchus princeps nauis.

¶Strategus dicitur præfectus militaris, & Stratagea præfectura iſpa. Vnde & legimus Thraciam fuiſſe diuiſam in Stratageas 50. Ita enim vocant præfecturas.

¶Archipolis princeps ciuitatis. ¶Demarchus tribunus pl. Demarchia tribunatus. ¶Agoranomus apud Plautum vocatur ædilis, vbi ait in Captiuis. Hunc fecerunt ſibi Aetholi Agoranomum. ¶Eparchus dicitur prouinciæ præſes. Eparchia prouincia. ¶Etnearches princeps gentis. Ethnearchia principatus.

¶Genearcha generis princeps/Geneſis eſt generatio.

¶Irenarches ſeu Irenarcha/qui præficitur in ciuitate ad auferendas diſcordias/ pacandoſq; tumultus ciuiles. ¶Philarchus amator imperij. Latine dici poteſt imperij candidatus. ¶Coſmoarchus mundi princeps. ¶Democraticus qui fouet principatum populi. Democratia populi principatus. ¶Ephorus dicitur præfectus & ſuperinſpector. Ephori magiſtratus erãt tales apud Lacedæmonios, quales apud Romanos Tribuni plebis. ¶Dicearchus iuſtus princeps. ¶Decarchus qui decẽ pręeſt militibus. ¶Tetrarcha, qui quartam regni partem obtinet. ¶Dubenus apud antiquos capiebatur pro domino. Pacuuius. Tum Dubenus ſeruos ligatos peſſime verberat. ¶Trierarchus pręfectus triremis. Cicero actione. 3. in verrẽ. Qua de re Charidemũ Chiũ/teſtimoniũ priore actione dicere audiſtis, quũ eſſet Trierarch⁹.

¶Sagittarij & Iaculatores peritiſſimi.

1	Apollo	12	Aethalides	26	Cretenſes
2	Hippocoon	13	Catenes	27	Dictæi
	Mneſteus	14	Domitianus	28	Gnoſiaci
	Eurytion	15	Toko		Gortyniaci
3	Chorineus	16	Aſpar	29	Cydonij
	Aſylas	17	Hercules	30	Orientales
4	Acaſtus	18	Eurytus	31	Lycij
5	Paris	19	Commodus	32	Erithræi
6	Lycotas	20	Andreas Agidarius.	33	Scoti
7	Mopſus	21	Getę	34	Gothi
8	Ilerdes	22	Scythæ	35	Arimaſpi
9	Alcon	23	Ithyręi	36	Aetholi
10	Enarus.	24	Parthi	37	Balearici
11	Deucalion	25	Sarmatę		

1 ¶Inter ſagittarios principem locum obtinet Apollo, quem ideo poete ſagittiferũ & ſagittipotentem dicũt. Vnde Claudianus. Mars clypeo melior, Phœbus pręſtãtior arcu. Horatius Libro primo Car. Nec te metuende certa Phœbe ſagitta. Val. Flaccus. Arcupotens aduerte precor nunc deniq; Apollo.

2 ¶Hippocoon/Mneſteus/Eurytion ſagittarij fuerunt, qui teſte Virgilio contenderunt de palma et vna iaculati ſunt in ludis illis exequialibus, quos Aeneas ad tumulum patris anchiſæ celebrauit, quũ relicta Africa in Italiam nauigaturus rediit ꝑ Siciliam. Verba autem poetæ ſunt hæc.

Hyrtacidæ ante omnes exit locus Hippocoontis,
Quem modo nauali Mneſteus certamine victor.

Cõſequitur

Conſequitur/viridi Mneſteus euinctus oliua.
Tertius Eurytion,tuus o clariſſime frater
Pandare,qui quondam iuſſus confundere fœdus,
In medios telum torſiſti primus Achiuos.
Tunc validis flexos incuruant viribus arcus.

¶Idem Virgil.Lib.9.ait Chorineum Italum fuiſſe peritum iaculatorem/Aſylam 3
vero Troianum/arcu & ſagittis nobilem.Hæc autem eius verba.Emathiona Liger,
Chorineum ſternit Aſylas. Hic iaculo bonus,hic longe fallente ſagitta.

¶Acaſtus venator fuit ſagittis clarus,qui cum Meleagro ad occidendum aprum, 4
(qui Calydona vaſtabat)profectus eſt.Ouidius.Lib.8.Meta.Leucippuſq; ferox/
iaculoq; inſignis Acaſtus.

¶Fuit Paris adeo ſagittandi peritus,vt Achillem ſolo pede vulnerabilem telo tra= 5
iecerit.Virgil.Lib.6.Aenei. Dardana qui Paridis direxti tela/manuſq; Corpus in
Aeacidę/magnas obeuntia terras.Ouidius in Epiſt.Paridem ſic loquentem indu=
cit. Ne ve putes/non me niſi cominus eſſe timendum,Figittur in iuſſo noſtra ſagit
ta loco.Statius Libro tertio Syl.Sic fixum Paridis manu potentis Peliden Thetis
obruit cadentem.

¶De Lycota Ouidius Lib.12.Iaculatoremq; Lycotam Sternit. 6

¶Mopſum Cretenſem ab arte ſagittandi commendat Syllius Italicus Libro pri 7
mo his verbis.

Cres erat ęrifonis Curetum aduectus ab antris,
Dictæos agitare puer leuioribus arcus
Pennata ſaltus aſſuetus arundine Mopſus.
Ille vagam cœlo demiſit ſæpe volucrem/
Ille procul campo linquentem Retia ceruum
Vulnere ſiſtebat,rueretq; inopina ſub ictu
Ante fera incauto/q̄ ſibila poneret arcus,
Nec ſe tum pharetra iactauit iuſtius vlla,
Eois q̄q̄ certet Gortyna ſagittis.

¶Ilerdes fuit iaculator quiſpiam,qui tam certis iaculabatur ictibus,vt etiam volu= 8
cres in medio aere percuteret. Syllius. Iam ſocius volucreſq; vagas deprende=
re nube Aſſuetus iaculis idem & bellator Ilerdes/Cui ludus nullam curſu non tol=
lete damam,

¶Alcon Cretenſis fuit ſagittarius,cuius filium quum rapuiſſet Draco,tanta arte ſa 9
gittam direxit,vt illęſo filio Draconem ipſum confecerit,Val. Flaccus Libro pri=
mo Argon.Vacua nam lapſus ab arbore/paruum Ter quater ardenti tergo circum
uenit anguis.Stat procul intendens dubium pater anxius arcum . Sidonius. Vetuiſ
ſes Caſtora frenos/ Pollucem cæſtus/Alconem ſpicula noſſe.Politianus in Epi=
grammatis.

Vidit vt implicitum puero pater anxius anguem,
　Intendit dubia cornua flexa manu.
Inq; feræ fauces calamum ſic torſit,vt audax
　Terruerit natum non minus angue ſenex.
Sed nunq̄ pius errat amor,puer hoſte perempto
　Saluus erat,ſtupuit morte direpta ſalus.
Victor ab hac pharetram quercu ſuſpendit & arcum,
　Fortunæ atq; artis quæ monumenta ſuæ.

10 ¶Saxo grammaticus ſcibit Enarum fuiſſe ſagittarium magno corporis artiſq; robore præditum, qui tanto rigore arcum intendebat, vt excuſſum abeo iaculum nulla rerum duricia ſiſteret, quominus citato motu / vniuerſum penetraret obſtaculum

11 ¶Deucalion hyperæſij filius ex Hypſo nympha, fuit etiam peritus ſagittarꝰ. Val. Flac. Lib. 1. Argon. Deucalion certus iaculis.

12 ¶Aethalides præco fuit inſignis, qui propter eloquentiam Mercurij filius creditus eſt. Hunc etiam telis claruiſſe teſtis eſt Val. Flac. libro primo dicens. Hic numeroſa phalanx / proles Cyllenia certus Aethalides ſubitas neruo redeunte ſagittas Cogere.

13 ¶Catenes miles fuit, qui ictibus adeo certis deſtinata feriebat, vt aues quoq; ab ipſis nubibus exciperet, Author Curtiꝰ li. 6. de geſtis Alexandri.

14 ¶Fuit domitianus Imp. doctus adeo ſagittarum, vt inter diſtentos viri procul poſiti digitos tela tranſmitteret. Author Sex. Aureliꝰ. Tranquillus ait centenas varij generis feras in albano ſeceſſu ſagittis plærumq; ab eo confoſſas multis videntibus. Ex induſtria ita quarũdem capita nonnunq̃ figebat, vt duobus ictibus / quaſi cornua effingeret. Nonnũq̃ in pueri procul ſtantis prębentiſq; pro ſcopo diſpanſam dextræ manus palmam, ſagitttas tanta arte direxit, vt omnes per interualla digitorum innocuæ euaderent.

15 ¶Toko miles fuit quiſpiam author e Saxone, doctꝰ adeo ſagittator / vt ſermone inter conuiuas temulentius habito iactauerit tanto iaculandi vſu ſe præditum, vt exiguum q̃libet pomum, baculo procul & lõgiſſime remoto ſuppoſitum prima ſpiculi directione feriret,

16 ¶Pontanus Aſparẽ quendam Garamanta a pręſtantia torquendorum Miſſilium his verbis cõmẽdat. Hinc Aſpar Garamas, quo non præſtantior alter Aut torquere manu iaculum, aut dare vulnera funda.

17 ¶Docuit Hercules, q̃ta ſagitttandi arte clareret, dum Centaurum Neſſum q̃uis remotum & ceruam æripedem certo traiecit ictu, Harpyaſq; volucres in medio confecit aere, dicente Senęca. Petijt ab ipſis nubibꝰ Stymphalidas. Et alibi, Tenſus hac arcus manu Aſtris ab ipſis detulit Stymphalidas. His ego citatam greſſibus vici feram, Radiãti clarum fronte geſtantem caput.

18 ¶Eurytꝰ rex Oechalię pater Ioles Herculem ſagittãdi artem docuit.

19 ¶Commodus imperator Fauſtinæ & Marci principis filius centum ictibus in arena totidem feras ſtrauit, tam validis viribus / vt multas vno conficeret ictu. Adeo certa fuit illi manus, vt quicquid oculo deſtinaſſet / iaculo & ſagitta contingeret.

20 ¶Nihil erat tã paruũ tãq̃ exiguum, quod plumbea ænei tormenti pila non cõcuteret Andreas Agidarius, ſi illud oculo conſequi poſſet.

21 ¶Getæ / Scythę / Ithuræi / Perſæ ſeu Parthi / Sarmatæ / Cretenſes, Arimaſpi & oẽs prope Orientales arcu et iaculis claruerunt.

¶De Getis Scythiæ populis Ouidius lib. 5. de Triſt. Sarmaticæ maior / Geticęq; frequentia gentis, Per medias in equis itq; reditq; vias. In quibus eſt nemo, qui non Coryton et arcum, Telaq; viperea lurida felle gerat. Idem. Iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis. Et libro primo de Ponto. Dura pharetrato bella mouente Geta. Hinc arcus Geticus. Idem libro tertio de Ponto. Ipſe quidem Getico peream violatus ab arcu. Et ſagitta getica. Idem in Ibin'. Deniq; Sarmaticas inter / Geticaſq; ſagittas.

22 ¶De Scythis Septentrionalibus populis. Claudianus De ſpolijs Scythicos arcus / aut rapta

aut rapta Gelonis Cingula. Plynius libro quarto, Vt ſit plane arcus Scythici forma
¶Ithyra ſeu Ithura vrbs eſt in Tauro monte Parthiam verſus, cuius habitatores 23
Ithuræi arcu & ſagittis claruerunt, quod quemadmodum in cæteris arguitur poe-
tarum epithetis, quum arcum vocant Ithuræum/ ſagittas Parthicas/ neruos Geti-
cos/ pharetras Sarmaticas, & ita in cæteris. Sabellicus in Oraculo. Quæ turba phare
tris Certat Ithuręas ſumptis imitarier artes. Mantuanus in Faſtis. Roſtraq; Ithy-
ræo iactare Cydonia neruo. Lucanus libro ſeptimo. Ithuræis curſus fuit inde ſagit-
tis.
¶Parthi ſeu Perſæ Orientales populi/ ſagittis adeo claruerunt, vt fugientes a tergo 24
iacularentur, auerſiq; ſequētes hoſtes lęderēt perinde ac aduerſi, vt iam diximꝰ. Lu
canus. Ocyor & miſſa Parthi poſt terga ſagitta. Mantuanus an Alphōſo. Nec par
thica tanto Agmine per cœli nubem ſe fundit arūdo. Catullꝰ. Siue i Hircanos/ Ara
basq; molles/ Seu Sacas/ ſagittiferoſq; Parthos. Ouidius lib. I. de Remedio. Vice-
Cupidineas pariter/ Parthaſq; ſagittas. Io. Fran. Mirandula. In molli pharetratæ
Perſidos vrbe.
¶A Sarmatis Scythiæ populis doctiſſimis iaculorum/ Arcus vocatur Sarmaticꝰ. 25
Ouidius libro primo de Ponto. Moris an oblitus patrij contendere diſcam Sarmati
cos arcꝰ. Idem. Aut ego Sarmaticas videor vitare ſagittas. Mar. li. ſeptimo. Inuia
Sarmaticis domini lorica ſagittis. Seneca in Thebaide. Sagitta qualis Parthica ve-
lox manu Excuſſa fertur.
¶Cretenſes omnes hac etiam arte clariſſimi extiterunt. Virgilius in Cyri. Attica 26
Cretæa ſternebat rura ſagitta. Apuleius lib. vndecimo. Inde primigenij Phryges
Peſinunticam nominant domini matrem, Hinc Authocthones Attici Cecropiam
Mineruam/ illinc fluctuantes Cyprij Paphiam Venerem, Cretes ſagittiferi Dicty-
nam Dianam.
¶Inter inſulæ Cretę populos/ pręcipui ſagittarij fuerunt Dictæi/ Gnoſiaci/ Gorty 27
niaci/ Cydonij a Dicte/ Gnoſo/ Gortyna et Cydone vrbibus dicti. De dictęis Syllꝰ
libro decimotertio. Dictęa per auras Tranat/ et in medium per labitur vrbis arūdo.
Statius lib. quarto Thebai. Dictęaq; tela Ipſam et Amyclęas humeris aptaſſe pha
retras.
¶De Gnoſo et Gortyna vrbibus Cretæ. Lucanus. Gnoſoſq; agitare pharetras Do 28
cta/ nec Eois peior Gortyna ſagittis. Idem, Dictæa procul ecce manu Gortynis a-
rundo. Val. Flac, Pleniſq; redit Gortyna pharetris. Pamphilus Saxus. Superat fu-
ga volatus/ et Gortyniacas leuis ſagittas.
¶A Cydone Cretæ oppido tela Cydonia dicuntur, ꝙ eius loci incolę periti fuerint 29
ſagittarij. Virgilius. Ire libet Partho torquere Cydonia cornu Spicula/ tanq̄
hæc ſit noſtri medicina doloris. Statius libro. 7. Thebaidos. Cydonęas anteibunt
geſa ſagittas.. Claudianus. Quæ vires iaculis, vel quum Gortynia tēdis Spicula. q̄
felix arcus/ certiq; petitor Vulneris, et certum mentiri neſcius ictum, Scis quo
more Cydon/ qua dirigat arte ſagittas Armenius/ refugo quæ ſit fiducia
Partho.
¶De orientalibus populis Val. Flac. libro quinto. Quos neq; iber/ neq; tuta ſuis 30
Aurora ſagittis Suſtinet. Per auroram intelligit Orientales. Syllius libro duodeci-
mo. Eois q̄ q̄ certet Gortyna ſagittis. Statius libro tertio Syl. Et Eoas iaculo dam-
nare ſagittas.
¶Lycia regio minoris Aſiæ populos habuit peritos iaculandi. Vnde Virgilius Ly- 31
cias vocat ſagittas libro octauo dicens. Ille mihi inſignem pharetram/ Lyciaſq; ſa-

gittas Diſcedens/pharetramq; auro dedit intertextam.

32 ℂErithrę quoq; ſiue Erithra Aſiæ ciuitas arte ſagittandi claruit. Sidonius. Forte ſagittiferas Euan populatus Erithras.

33 ℂCrinitus ait Scotos (qui vicini ſunt Britannis) in dirigendis ſagittis acres eſſe & egregios.

ℂPaulus Diaconus ait Gothorum gentem nullo armorum genere magiſq̃ arcubus vti conſueſſe.

34 ℂArimaſpi populi iuxta Riphæos in torquendis ſagittis (quarum ſunt peritiſſimi) alterum inflectunt oculum, vt altero melius cernant. Hinc et nomen traxerunt. Nam & Ari ſcythice vnum/et maſpos oculũ ſignificat.

35 ℂFerunt Aetholos populos funditores fuiſſe peritiſſimos, longeq; iaculari ſolitos.

36 ℂIn balearibus (quæ ſunt inſulæ maris hiſpani) primum repertus eſt vſusfundæ, et adeo celebratus, vt matres filios ſuos alijs auibus veſci non paterentur, niſi quas funda fuiſſent adepti. Virgilius libro primo Georgicorum. Stuppea torquentur Balearis verbera fundæ. Statius libro decimo. Roboraq; & grauidas fundæ Balearis habenas.

ℂVenatores.

1	Helymus	9	Diana	20	Amimome
	Panopes	10	Hippolytus		Britona
2	Lauſus	11	Crane	21	Crocus
3	Amycus	12	Adonis	22	Hippe
4	Ornitus	13	Carpophorus	23	Philoctetes
5	Cephalus	14	Priſcus	24	Nicias
	Procris	15	Aconteus	25	Perdix
6	Atalanta	16	Mopſus	26	Melanio
	Meleager	17	Orion	27	Endymion
7	Abas	18	Actęon	28	Gargilius.
8	Caliſto	19	Arethuſa	29	Mithridates

1 HElymus & Panopes Aceſtæ regis Siciliæ comites, venatores fuerunt teſte Virgilio li, 5. Aen. Tum duo Trinacrij iuuenes/Helymus Panopeſq; Aſſueti ſyluis/comites ſenioris Aceſtæ.

2 ℂFuit & lauſus Mezentij filius/ferarum debellator maximus. Virgilius libro ſeptimo Aeneidos. Lauſus equum domitor/debellatorq; ferarum.

3 ℂIdem vocat Amycum ferarum vaſtatorem libro. 9. vbi ait. Inde ferarum Vaſtatorem Amycum, quo non felicior alter Vngere tela manu/ferrumq; armare veneno.

4 ℂIdem li. 11. Ornitum quẽdam inter venatores reponit, his verbis. Procul Ornitus armis Ignotis/et equo venator Iapige fertur.

5 ℂCephalus Athenienſis Procridis maritus venator fuit, quem poetæ fabulantur ab Aurora adamatum. Ouidius in Epiſtola Phędræ. Clarus erat Cephalus ſyluis/multęq; per herbam Conciderant illo percutiente ferę. Nec tamen Auroræ male ſe præbebat amandum, Ibat ad hunc ſapiens a ſene diua viro. Idem libro primo Metamorphoſeos Cephalum ſic inducit loquentem. Sum nemorum ſtudioſus ait. cædiſq; ferinæ.

Eius quoq;

¶Eius quoq; vxor Procris venationi vacaſſe arguitur teſtimonio eiuſdem poetæ
ſcribẽtis. Montibus errabat ſtudijs operata Dianæ, De Cephalo, Stroza pater. Ve-
nanti Cephalo cura minor ne fuit?

¶Atalanta mulier fuit Arcadica, quę tumentes vteros fœminarum laboreſq; con- 6
ceptuum peroſa, virginitati ac venationi ſe totam deuouit, adeo vt immanem aprũ
toti formidoloſum Arcadiæ prima percuſſerit cum Meleagro. Ouidius libro octa-
uo Metamorphoſeos. Venit Atalãte Schœnei pulcherrima virgo. Raſilis huic ſum
nam mordebat fibula veſtem. Crinis erat ſimplex nodum collectus in vnũ. Ex hu-
mero pendens reſonabat eburnea lęuo Telorum cuſtos/arcum quoq; lęua tenebat.
Idem. Celerem Tegeęa ſagittam Impoſuit neruo/ ſinuatoq; expulit arcu, Fixa ſub
aure feri ſummum diſtrinxit arundo Corpus/ et exiguo rubefecit ſanguine ſetas.
Pontanus libro tertio de Stellis de eadem ſic meminit. Qualis in Aetholum cam-
pis Meleagria virgo Strauit aprum, primamq; manu ſtringente ſagittam Intor-
quens/ auſa eſt ſpumanti occurrere monſtro/ Mox læta et ſpolijs, famoſa et cæ-
de ſuperba.

¶Abas Centaurus inter venatores reponitur verbis Ouidij libro. 12. ſcribentis. Et 7
Pholus/ et Melaneus/ et Abas prædator aprorum.

¶Caliſto Lycaonis regis Arcadiæ filia venatrix fuiſſe dicitur. Quod docet Oui- 8
dius libro. 2. Faſt.

¶Dianam poetæ fingunt perpetuo venandi ſtudio duci. Quod ideo fabulantur, 9
vt doceant magnopere his cauendam eſſe deſidiam, quibus curæ eſt virginitas.
Nam (vt inquit Seneca) amor iuuentę gignitur luxu, Ocio nutritur inter lęta for-
tunæ bona. Et Ouidius. Ocia ſi tollas, periere cupidinis artes. De Diana idem Oui-
dius libro ſecundo faſto. Mille feras ſyluis Phœbe venata redibat. Idẽ. Inter Ama-
dryadas iaculatricẽq; Dianam. Idem in epiſto. Phędrę. Arcus & arma tuæ tibi ſint
imitanda Dianę. Virgil. Notior vt iã ſit canibus non Delia noſtris. Vide Senecã in
Hippolyto.

¶Ferunt & Hippolytum Theſei filium ſeſe in conſectandis feris exercuiſſe ſtudio 10
virginitatis/ & ocij vitandi cauſa. Stroza pater. Segnior hippolytus ſiluis canibuſq;
vacauit. Phędra apud Ouidium. Si venerẽ tollas, ruſtica ſylua tua eſt. Et apud Se-
necam in tragœdijs, Idem familiares/ & domeſticos inuitat ad venationem dicens.
Ite vmbroſas cingite ſyluas.

¶Ouidius lib. 5. Faſtorum ait Cranen fuiſſe nympham luſtrandis ſyluis deditam. 11
Hæc eius verba. Inde ſata eſt nymphe, Cranen dixere priores, Nequicq̃ multis ſę-
pe petita procis. Rura ſequi, iaculiſq; feras agitare ſolebat. Nodoſaſq; caua tendere
valle plagas.

¶Adonis Cynaræ ex Myrrha filius dum venaretur/ ab apro interfectus eſt. Ouidius 12
lib. I. de arte. Cura deæ ſyluis aptus Adonis erat.

¶Carpophorus fuit Romanus quiſpiã imperatori Domitiano chariſſimus ꝑpter 13
venandi peritiã. Nam imperator ipſe eo ſtudio delectabatur adeo, vt ſi quãdo eſſet
ociũ, nihil curaret ardẽtius, q̃ feras inſequi. De Carpophoro Martialis lib. I. Sum-
ma tuæ Meleagre fuit, quæ gloria famæ. Eſt quota Carpophori portio fuſus aper?
Ille & pręcipiti venabula cõdidit vrſo, Primus in Arctoi qui fuit axe poli. Strauit et

ignota ſpectandum mole leonem, Herculeas potuit qui decuiſſe manus. Et volucrem longo porrexit vulnere pardum, Præmia quum laudis ferret/adhuc poterat. Idem Martialis. Dorica q̄ certo venabula dirigit ictu, Fortis adhuc teneri dextera Carpophori. Ille tulit gemios facili ceruice iuuēcos, Illi ceſſit atrox bubalꝰ atq; Biſō. Hunc leo quum fugeret/ pręceps in tela cucurrit, I nunc/ & lentas corripe turba moras.

14 ¶ Idem lib. 12. ad Priſcum venatorem hoc modo ſcribit. Parcius vtaris moneo rapiente veredo Priſce, nec in lepores tam violentus eas. Sæpe ſatiſfecit prædę venator, et acri Decidit excuſſus/nec rediturus equo.

15 ¶ Aconteum venatorem fuiſſe docet Statius lib. 7. Teb. Donec Flām̄atus Aconteus Strage virum, cui ſueta feras proſternere virtus, Syllius libro decimoſexto. Et cuius nunq̄ fugiſſe haſtilia cerui Prærapida potuere fuga, venator Aconteus.

¶ De mopſo Cretenſi venatore iam diximus in Cap. de Sagittarijs.

16 ¶ Orion venator (vt fabulantur poetæ) quum viribus fidens gloriaretur nullam eſſe feram/quam non conficeret, dijs inſolens verbum vlciſcentibus contigit, vt terra ſcorpionem pareret, a quo vulneratus occubuit. Pamphilus. Errauit, quoniam cecidit venator Orion. Idem. Valle ſequebatur iaculis venator Oriō, Sępe vagas iſta retibus atq; feras.

17 ¶ Nota eſt Actęonis fabula, qui Ariſtæi filius / indignatione dianæ (quam inter venandum nudam repererat) mutatꝰ in ceruum & a ſuis canibus dilaniatus dicitur, vt ſcribit Ouidius lib. 3. Meta.

18 ¶ Arethuſa virgo fuit venatrix Dianæ comes. Vnde Virg. lib. 4. Georg. Et tādē poſitis velox Arethuſa ſagittis.

19 ¶ Amimone, Danai filia et venatrix fuit, quæ dum in ſyluis iaculo ſe exerceret, Satyrum læſit/ & poſtmodum a Neptuno ibidem compreſſa eſt.

20 ¶ Britona nympha Martis filia inter venatrices puellas & Dianæ comites numeratur.

21 ¶ Crocum poetæ dicunt venatorem fuiſſe Muſarum precibus in aſtra relatum.

22 ¶ Hippe mulier Chironis Centauri filia, in Pelio Theſſaliæ monte ſeſe exercuit venando, vbi deorum commiſeratione in equā mutata eſt, dū patris indignationem expaueſceret. Alio nomine Thea dicitur.

23 ¶ Philoctetes quum cruciaretur non ferendis doloribus, propagabat tamen vitam aucupio ſagittarum:/configebat tardus celeres, ſtans volantes/pennarumq; contextu corporis tegumenta faciebat. Author Cicero lib. 5. de finibꝰ.

24 ¶ Nicias fuit venator quiſpiam, qui dum venandi ſtudio feras immiſſis canibus præceps inſectaretur / in fornacem carbonariam decidit, vbi canibus circum gannientibus & rapta veſte conantibus dominum educere/ crematus eſt, Authore Cęlio.

25 ¶ Perdix venator fuit, qui infanda correptus libidine matri congreſſus fecit, vt Perdicis libido in prouerbium abiret.

26 ¶ Ferunt Melanionem quendam odio mulierum & ſeruandæ caſtitatis deſyderio conſectandis feris ſe totum deuouiſſe / nec vnq̄ a ſolitaria illa & vmbratili vita reuocari potuiſſe.

27 ¶ Endymiona paſtorem poetæ dicunt quandoq; in monte Lathmo vacaſſe conſectandis feris. Val. Flac. libro octauo Argon. Lathmius æſtiua reſidet venator in vmbra. Dignus amore deę,

❡Horatius libro primo Epiſto, ait Gargilium venatorem fuiſſe, qui ſpectante populo ceruos cum plagis et venabulis per medium forum iubebat tranſire / ac demū emptum aprum palam referre, vt cepiſſe aliquid videretur. Hæc eius verba. Venemur, vt olim Gargilius, qui mane plagas / venabula / ſeruos Differtum trāſire forū, populumq; iubebat, Vnus vt e multis populo ſpectante referret Emptum Mulus aprum, 29

❡Ferunt Mithridatem uenandi ſtudio adeo intentum fuiſſe, vt ſeptem annis neq; vrbis, neq; ruris tecto vteretut. 30

❡Cæterum Caſſes / Plagæ / Retia / Venabula / inſtrumēta ſunt venatoria, Eſt & Podoſtrabe venatorium inſtrumentum capiendis feris concinnum.

❡Canum quorundam nomina.

1	Lyciſca		Tigris	22	Pſyche
2	Hylax		Alce		Thymus
3	Vmber		Leucon		Porpax
4	Lelapa		Aſbolus		Styrax
5	Volantes		Lacon		Aechine
6	Gargitius		Aello		Lonche
7	Canis alcibiadis		Ptous		Lochos
8	Canis Biornonis		Lyciſca		Phrura
9	Pilaſter		Harpolos		Philax
10	Vertagus		Melaneus		Taxis
11	Scymnus		Lachne		Xiphon
12	Graucis		Labros		Phonax
13	Iſſa		Aglaudos		Phlegon
14	Perſes		Hylactor		Arce
15	Chiron		Corax		Cheuton
16	Mera		Charon		Hylęus
17	Durides		Lycitas		Medas
18	Aura	20	Harpalagus		Porthon
19	Melampus		Tigrina		Sperchō
	Pamphagus		Falco		Lorge
	Dorceus		Serpens		Bremon
	Oribaſus		Ragonia		Thybris
	Nebrophono		Ichthia		Thallon
	Lelaps		Helor		Rhome
	Theron	21	Hippocenraurꝰ		Antheus
	Pterelas		Lethargus		Getheus
	Agre		Lampurus		Actis
	Hylæus		Syagrus		Leuſon
	Nape		Acalanthis		Augo
	Pœmenis		Catenarius		Polyſibia
	Harpya		Lucernarius		Stichon
	Ladon		Canis attali		Spude
	Dromas		Ariſtogiton		Bryas
	Canache		Agrus		Hebaſterros
	Sticte		Canis Pyrrhi		Crauge
					& ij

Cęnon
Thyrbas
Cęuon
Aether
Noes
Gnomon
Stibon
Horme

1 ¶Lyciſca nomen eſt Canis apud Virgiliũ in Bucc. dicentem. Excipere inſidijs multum latrante Lyciſca. Palladius Soranus. Non lepus intrepidum timido fugat ore Lyciſcam.

2 ¶Hylax itidem nomen eſt canis. Virgil, in Buc. Neſcio quid certe eſt, et Hylax in limine latrat.

3 ¶Vmber. Virg. lib. 12. Ac viuidus Vmber Hęret hians. Sed fortaſſe vmber vocabulum eſt appellatiuum pro cane Vmbriæ. Val. Flac. lib. 6. Argon. Q; ceruos vbi non vmbro venator edaci Non Pinus petit hęrentes, Pontanus. Vel audaci pereat laniatus ab vmbro.

4 ¶Lelapa canis eſt apud Ouidium libro ſeptimo Metamorphoſeos. Poſcor, et ipſe meum conſenſu Lelapa magno (Muneris hoc nomen) iamdudum vincula pugnat Exuere ipſa ſibi.

5 ¶Volantes. Stroza pater. Ille pedum curſu præſtans/animoq; Volantes Occubuit trucibus peſtis acerba feris. Strauerat immanem ſæuo certamine taurum, Herculeę qualem non domuere manus.

6 ¶Gargitius canis fuit Cerberi Epyrotici frater, qui Geryonis tricorporis ſeruabat armẽta Hũc Hercules vna cũ domino ĩterfecit. Incolę mortuo ſepulchrũ erexerũt

7 ¶Alcibiades inuſitata magnitudine canẽ emit. 70. minis, quẽ ãputata cauda ſpectante populo ducebat vinctum, vt garrulorum et importunæ loquacitatis hominũ linguas ea in re occuparet, ne quid deterius in eius nomen obloquerentur, Plutarchus teſtis.

8 ¶Biorno quidem inter Danos ſpectatę virtutis adoleſcens, canem habuit horrendę acerbitatis et formidoloſę, quę ſola plærumq; biſſenos viros oppreſſit, & Offoti gygantis inter paſcua tutata eſt armentum.

9 ¶Pilaſter. Põtanus in Lepidina. Quum canere inciperem, atrox hic dente Pilaſter latrat/ibi ipſa fuga ſeptem, inſidiaſq; reliqui.

10 ¶Vertagus canis eſt apud Martialem, Non ſibi ſed domino venaꝛ Vertagꝰ acer Illæſum leporem qui tibi dente feret.

11 ¶Scymnꝰ etiam nomen eſt canis fictum a Baptiſta pio ſcribente. Vertagus/au Gallo nutritus Scymnus in aruo Præcipiti ſequitur luſtra ferina pede.

12 ¶Graucis nomen eſt catelle, qua Arethuſa abſentis mariti deſydetium ſolabatur Proper. Libro quarto. Graucidos & catulæ vox eſt mihi grata querentis. Illa tui partem vendicat vna tori,

13 ¶Iſſa nomen eſt Catellæ, quam Publius habuit in delicijs. Martialis. Iſſa eſt paſſere nequior catulli, Iſſa eſt purior oſculo columbæ, Iſſa eſt blãdior omnibus puellis, Iſſa eſt charior Indicis lapillis/Iſſa eſt deliciæ catella Publi. Idem alibi. Publius exiguæ ſi flagrat amore catellæ,

14 ¶Apud hiſtoricos legitur Perſes fuiſſe catellus filiæ Aemylij Pauli

¶Chiron canis fuit Codri poetæ pauperrimi. Iuuenalis. Et recubãs ſub eodẽ marmore Chiron.

15 ¶Mera canis fuit Icarij patris Erigones, cuius ductu Erigone ipſa cadauer patris ab agreſtibus interfecti reperit.

16 ¶Durides canis fuit Lyſimachi, qui accenſo domini rogo iniecit ſe flammæ, Authore Plynio libro octauo.

¶ Atalanta Arcadica venatrix canem habuit Auram nomine, quam quum interfe 18
ciſſet aper Calydonius, ſepulchro ab indigenis ornata eſt.

¶ Ouidius lib. 3. Meta. Actęonis canes his verbis enumerat. 19

Dum dubitat, videre canes, primuſq; Melampus/
Inde ruunt alij rapida velocius aura
Pamphagus & dorce⁹, et Oribaſus Arcades omnes.
Nebrophonoſq; valens, et trux cum Lępape Theron,
Et pedibus Pterelas, & naribus vtilis Agre,
Hylęuſq; ferox nuper percuſſus ab apro,
Deq; lupo concepta Nape, pecudeſq; ſecuta
Poemenis/et natis comitata Harpya duobus,
Et ſubſcripta gerens Sicyonius ilia Ladon,
Et Dromas et Canache, Sticteq;/et Tigris, et Alce,
Et niueis Leucon, et villis Aſbolus atris.
Præualiduſq; Lacon, et curſu fortis Aello,
Et ptous/et Cyprio velox cum fratre Lyciſca,
Et nigram medio frontem diſtinctus ab albo
Harpolos/et Melaneus/hirſutaq; corpora Lachne,
Et patre Dictæo/ſed matre Laconide nati
Labros et A glaudos, et acutæ vocis Hylactor.

¶ Alia quorundam nomina ponuntur apud Cælium ex Aeſchylo, vt Corax/Har
pya, Charon, Lycitas.

¶ Hylax/Harpalagus, Lyciſca/Tigrina/Melampus/Falco/ Serpens/Ragonia/ 20
Ichthia/helor/nomina ſunt canũ apud Mantuanum libro .4. de Tropheis Gonza
gę ſcribentem,

Volat acer Hylax, volat ocyus euro
Harpalagus, referenſq; lupum toruo ore Lyciſca.
Et Tigrina notis tergum maculoſa/Melampus
Aequiparans candore niues/veſtigia tantum
Ima niger, falco leuis Ilia/lumine ſerpens
Sanguineo, mordax Ragonia, et Ichthia regis
Deliciæ/nomen patriæ ſortita marinæ.
Et truculentus Helor certare Leonibus audens.

¶ Fuit Hippocentaurus canis xenophontis. 21

¶ Lethargus Hippammonis/qui etiam cum mortuo domino tumulatus eſt,

¶ Lampurus apud Theocritum in Daphnide et Menalca/nomen eſt canis.

¶ Apud herodotum Syagrus. ¶ Apud Ariſtophanem Acalanthis.

¶ Celebrantur etiam Catenarius et Lucernarius, et canis Attali, qui tanto fuit oris 22
rictu, vt oblatum cibum deglutiret.

¶ Fuit et Ariſtogiton canis Cydimachi,

¶ Agrus canis fuit Vlyſſis, qui reuerſum ab expeditione Troiana dominum poſt 23
annos viginti fertur agnouiſſe,

¶ Canis Pyrrhi Epyrotarum regis/in rogum domini ſe coniecit. De natura canum
quoniã prolixe & abunde locuti ſumus in epithetis noſtris/plura loqui nunc ſuper
ſedimus.

¶ Cætera nomina canum in præcedenti poſita Catalogo, leguntur apud Xenophõ
tem in libro de venatione.

¶Equorum et equarum celebrum nomina.

1	Cyllarus		Pelorus	23	Equus Tiberij
2	Rhębus	12	Harpe	24	Parthenia
3	Aethon		Cireus		Eripha
4	Equi Turni	13	Lamus	25	Boriſthenes
5	Pęgaſus		Sicoris	26	Equus Cęſaris
6	Arion		Ilerdas	27	Equus Biornonis
7	Pholoe		Theron	28	Equus Artybij
	Iris	14	Bucephalus	29	Equus Seianus
	Thoes	15	Harpya	30	Equus Nicomedis
8	Aſchetos		Pedaſus	31	Equus Antiochi
	Cygnus	16	Equus Medicis	32	Equus Dionyſij
	Cromis	17	Equi Rheſi	33	Equę Neronis
	Aethion	18	Aethon	34	Equus Auguſti
	Cydon	19	Harpynna	35	Scythius
	Podarces		Pſylla	36	Hirpinus
9	Tagus	20	Equa hecratidis		Corithe
10	Garganus	21	Paſaces	37	Equus Troianus
11	Lampon	22	Equæ Cimonis	38	Equi Parthorum
	Panchates				

1 CYllarꝰ equus fuit Caſtoris. Virgilius lib.3.Georg.Talis Amyclęido mitus Pollucis habenis Cyllarꝰ et quorũ Graij meminere poetę. Vbi Pollucẽ ꝓ Caſtore equorũ domitore poſuit, poetica licẽtia, vt Quas illi Philomela dapes pro Progne. Item Reuocato a ſanguine Teucri pro Dardani, inquit Seruius. Statius lib.1.Syl. Et pauet aſpiciens Lędęus ab æde propinqua Cyllarus. Idem lib.6.Thęb. Tua furto lapſa propago Cyllare, dum Scythici diuerſus ad hoſtia ponti Caſtor Amycleas remo permutat habenas. Seneca in Hippolyto. Frenis Caſtorea nobilior manu Spartanum poteris flectere Cyllarũ. Propertiꝰ lib.2. Non mihi ſi magnus Caſtoris iret equus. Idẽ libr.3. Potaq; Pollucis Lympha ſalubris equo. Bap.Pius. Cyllarus Oebalij/ domitꝰ Pollucis habenis Cedat/ & Aeripedi Pęgaſe iunctę Thoę. Politia. Iamq; deo parẽs Cyllarꝰ Oebalidę. Claudianꝰ. Seruiretq; tuis contempto Caſtore frenis Cyllarus.

2 ¶Mezentius pater lauſi equum ſuum Rhebum nomine his verbis alloquitur apud Virgilium libro decimo. Rhæbe diu (res ſi qua diu mortalibus vlla eſt) Viximus. aut hodie victor ſpolia illa cruenta / Et caput Aeneę referes/ Lauſiq; dolorũ Vltor eris mecũ/ aut aperit ſi nulla viam vis, Occumbes pariter.

3 ¶Aethon fuit equus Pallantis Euandri filij, quem Virgilius libro vndecimo ait in exequijs domini ſui collochrymaſſe. Poſt bellator equus poſitis iſignibꝰ Aethon It lachrymans, guttiſq; humectat grandibus ora.

4 ¶Equos Turni Virg.lib.12.magnis laudibus cõmendat his verbis.

Poſcit equos, gaudetq; tuens ante ora frementes,
Pilũno quos ipſa decus dedit Orithiya.
Qui candore niues anteirent/ curſibus auras.
Circunſtant properi aurigę, manibuſq; laceſſunt
Pectora plauſa cauis/ & colla comantia pectunt.

5 ¶Pęgaſus Neptũni & meduſę filius equus fuit alatꝰ, quo Bellorophon expeditionẽ

ſumpſit contra Chimeram. Hic ſaxo in Helycone pedis vngula percuſſo fontem nomine Hippocrenen aperuiſſe dicitur. Ouidius libro tertio Faſt. Suſpice/Gorgo nei colla videbis equi. Creditur hic cæſę grauida ceruice Meduſæ Sanguine reſperſis proſiluiſſe comis. Huic ſupra nubes, & ſubter ſydera lapſo Cælum pro terra, pro pede penna fuit. Idem libro quarto de Ponto. Sed tantum virtus alios tua prę terit omnes, Ante alios q̃tum Pægaſus ibat equos. Auſonius. Pægaſus volucer actus a Lycia non vltra Ciliciam permeauit. Sidonius. Da ſacris laticis loquacitatem Quem fodit pede Pægaſus volanti, Cognato madidus iubam veneno. Politianus. Ceſſerit huic pauidas ſubmittens Pegaſus alas. Claudianus. Ipſe tibi famulas pręberet Pægaſus alas, Portaret q; libens/melioraq; pondera paſſus Bellorophontæas indignaretur habenas. Ouidius libro quarto Metamorphoſeos. Eripuiſſe caput collo/penniſq; fugacem Pægaſon et fratrem matris de ſanguine natos.

6 ¶Arion fuit equus/quem Neptunus dedit Adraſto. Statius libro primo Syl. Hunc et Adraſtæus viſum extimuiſſet Arion, Propertius libro ſecundo. Qualis et Adraſti fuerit vocalis Arion, Triſtis ad Archemori funera victor equus. Stati⁹ libro quarto Thebaidos. Volucres portis auriga ſub ipſis Comit equos, et iam in de iugo luctatur Arion. Idem huius equi virtutem et alacritatem lib. ſexto deſcribit hoc modo.

Ducitur añ omnes rutilæ manifeſtus Arion
Igne iubæ, Neptunus equo(ſi certa priorum
Fama patet)primus teneris læſiſſe lupatis
Ora/et littoreo domitaſſe in puluere fertur/
Verberibus parcens, etenim inſatiatus eundi
Ardor/& hiberno par inconſtantia ponto
Sępe per Ionium, Lybicuq; natantibus ire
Interiectus equis, omneſq; aſſuetus in oras
Ceruleum deferre patrem, ſtupuere relicta
Nubila, certantes euriq;/nothiq; ſequuntur.

Auſonius. Cyllarus atq; Arion inter Argos Nemeamq; ſenuerunt. Claudianus. Si dominus legeretur equis, tua poſceret vltro Verbera Nereidum ſtabulis nutritus Arion. Idem. A quibus haud vnq̃ palmam rapturus arion.

7 ¶Pholoe, Iris/Thoes/nomina ſunt equarum Admeti apud Statium libro ſexto Thebaidos ſcribentem. Nominibuſq; cient Pholoen, Admetus et Irim, Funalemq; Thoen.

8 ¶Alia equorum nomina ab eodem ponuntur his verbis. Rapidum Danaeius augur Aſcheton increpitat/meritumq̃ vocabula Cygnum Audit/et herculeum Styrion Cromis, Euneon audit Igne⁹ Aethion, tardūq; Cydona laceſſit Hippodam⁹, Phariumq; Thoas rogat ire Podareen.

9 ¶De Tago Syllius libro primo. Iam tagus auratis agnoſcebatur in armis.

10 ¶De Gargano. Idem Virgilius libro quarto Aeneid. Nos Gargane vocant ſuperi ad maiora/vides ne Quuantus erat Chrixus? Iam nunc tibi præmia pono.

11 ¶Lampon, Panchates, Pelorus, Camphaſus nomina ſunt equorum apud Sylliũ libro nono.

De Lampone ſcribit hoc modo.

Euolat ante omnes/rapidoq; per aera curſu
Callaicus Lampon fugit/atq; ingentia tranat
Exultans ſpacia, & ventos poſt terga relinquit.

¶De Panchate, Sed proximus ibat Aſtur Pancates/patriũ frons alba nitebat Inſigne, & patrio ſpes omnis concolor albo.

¶De Peloro, Cinyphio rector radiabat fronte Peloro Camphaſus, ipſe aſper, nec qui ceruicis amaret Applauſæ blandos ſonitus, clauſumq; cruento Spume9 admorſu gauderet mandere ferrum. At docilis freni, & melior parere Pelorus Non vnq̃ effuſum ſinuabat deuius axem.

12 ¶Harpe apud eundem nomen eſt equæ matris Pelori, vbi ait/ Eductum genitrix effuderat Harpe Nobilis.

¶Idem de Cireo. Percuſſus vocibus altis Spectantum Cireus/ fertur ſublime per auras.

13 ¶Lamus/Sicoris/Ilerdas/Theron etiam nomina ſunt equorum apud eundem lib. 16. vbi ait, Tum Lamus & Sicoris, proles bellacis ilerdæ Et Therõ potator aquæ ſub nomine Lethes. Idẽ. Nec patiens vltra tollit ſeſe æquore Theron Igneus, & plenum pręteruolat Heſperon ire.

14 ¶Equum Alexandri Bucephalum a capite bouis nominatum et talentis. 13. emptum teſtis eſt Cares apud Gelliũ. Vbi ornatus erat/armatuſq; ad pręlium nullum alium ſeſſorem pręter dominum admiſit. Idem in bello Indico ſagittis vndiq; perfoſſus/regem e medijs hoſtibus licet exanguis et moribundus, viuaciſſimo curſu retulit. Atq; vbi extra teli iactum portauit / domini iam ſuperſtitis ſecurus ibidem expirauit. Quod beneficium Alexander penſauit oppido in honorem equi condito, vt docet Plynius lib. 6. & lib. 8. vbi ait, Propter que, Rex defuncto eidẽ duxit exequias, vrbemq; tumulo circundedit nomine eius. De hoc Stroza pater. Gloria nobilium tegor hic inſignis equorum Raptus inaudito funere Bucephalus. De hoc equo Curti9 ad hunc modum ſcribit. Excepti ſunt quidã/inter quos equus regis, Bucephalum vocabant/quem Alexãder non eodẽ (quo cęteras pecudes) aio æſtimabat. Nam ille nec in dorſo inſidere ſuo patiebatur alium, et regem (quum vellet aſcendere) ſponte ſua genua ſubmittens / excipiebat / credebaturq; ſentire / quem veheret.

15 ¶De Harpya et Pedaſo Politianus in Ambra. Quos Zephyro peperit geminos Harpya Podarge Et te captiuo funalem Pedaſe collo.

16 ¶Idem Politianus ſequenti hexaſticho Laurentij Medicis equum ornauit.

Et volucrem, et Zephyros curſu preuertitur ipſos
    Quem tibi miſit equum barbara laure Nomas.
Ceſſerit huic pauidas ſubmittens Pęgaſus alas,
    Iamq; deo parens Cyllarus Oebalidę
Hunc aut carceribus, vel meta cernere in ipſa
    Laure licet, medio non licet in ſtadio.

17 ¶Claudianus in ſextũ honorij conſulatum, equos Rhęſi Thracum regis commẽdat ſequentibus verſibus.

Graiaq; rettulerat raptos ad caſtra iugales,
Quorum (ſi qua fides augentibus omnia muſis)
Impetus exceſſit Zephyros, candorq; pruinas.

18 ¶Aethon apud homerum libro octauo Iliados nomen eſt vnius equorũ Hectoris.

19 ¶Harpynna et Pſylla equę fuerunt Oenomai, quibus contendebat curſu in procos filiæ ſuę Hippodamiæ. Hos ſuis verſibus dignatus eſt Lycophron,

20 ¶Plynius ait equam Hecratidis Theſſali, q̃uis pręgnantem viciſſe in Olympia.

¶Plutarchus in Artaxerxe ſcribit equum Cyro fuiſſe immitem/ & effrenem Paſa= 21
cem nomine.

¶Cimon Atheniēſis equabus ſuis (quib⁹ ter Olympia vicerat)monumēta erexit. 22

¶Equus Tiberij Ceſaris videbatur flāmas ore euomere, indicio magnę alacritatis. 23

¶Parthenia/ & Eripha equę fuerūt Marmacis vnius ex procis Hippodamię, quas 24
Oenomaus puellę pater iugulauit/ & poſtmodum ſepeliri iuſſit.

¶Boriſthenes equus fuit Adriani imperatoris, quo in venando propter alacritatē 25
plerūq; vtebatur. Dion Caſſius ait imperatorem mortuo ſepulchrum feciſſe, colū=
namq; erexiſſe cum epigrāmate inciſo.

¶Iulius Cæſar authore Tranquillo, vtebatur equo inſigni/ pedibus prope huma= 26
nis/ & in modum digitorū vngulis ſciſſis, quem maxima cura aluit, honorauitq; ſta=
tua. ꝙ aruſpices eo imperiū orbis terræ ſignificari dixiſſent, tum etiā ꝙ nullum aliū
ſeſſorem reciperet.

¶Biorno quidam inter Danos clariſſimus, equum habuit præſtanti corpore/ & 27
tanta velocitate præpetem, vt quem cæteri nequirent, obſtrepētem ſolus verticem
ſuperaret.

¶Artybius Perſarum dux equum habuit. qui primo pugnę congreſſu in hoſtes la= 28
niādos morſu aſſurgebat, calcibuſq; & impulſu longe lateq; faciebat ſtragem. Au=
thor Herodotus.

¶Gellius ſcribit equum Cn. Seij de genere equorū Diomedis progenitū/ & a Cor. 29
Dolobella centum millibus ſeſtercijs emptum fuiſſe inuſitata magnitudine, ſed eo
tamen fato, vt quiſquis eum haberet, is cum omni domo / ac familia miſere periret.
Quod experti ſunt M. Antonius, Cor. Dolobella, C. Caſſius eius poſſeſſores.

¶Equus Nicomedis regis Bithynię tanto fuit in dominū affectu, vt eo mortuo ob= 30
latum recuſauerit cibum, & inedia ſe confecerit.

¶Equus Antiochi capto vel mortuo domino, Centeretrium quendam e Galathis 31
alumni ſui victorem domitis frenis excuſſit, & in terram deiectum pedibus ad mor
tem proculcauit.

¶Equus a Dionyſio Syracuſarum tyrāno relictus in ſalebra/ & luto, vbi ſe expedi= 32
uit, domini licet ingrati veſtigia tamen ſecutus eſt.

¶Nero equas habuit Hermaphroditas ex agro Treuerico, quas carpēto ſuo ſubiu 33
ges oſtendebat.

¶Equus Auguſti ſepulchrum a domino meruit. 34

¶Scythius primus fuit omnium equorum a Neptuno productus. 35

¶Hirpinus nomen eſt equi apud Martialē lib. 3. Epigrā. vt Corithe nomen equæ 36
apud Iuuenalem Satyra octaua. de Hirpino Mar. Hirpini veteres qui bene nouit
auos. De vtroq; Iuuenalis. Sed vęnale pecus Corithæ poſteritas/ & Hirpini, ſi rara
iugo victoria ſedit.

¶Celebratur Maronis carmine equus Troianus, quem Græci diuina Palladis arte 37
ædificarunt, acerniſq; trabibus contexuerunt Epeo machinæ authore. De hoc Pro=
pertius lib. 3. Moenia quū Graio Neptunia preſſit aratro Victor Palladiæ ligneus
artis equus. Idem lib. 4. Lęſerat abiegni vēter apertus equi. Hunc Lucretius lib. 1.
Durateum. i. ligneum vocat, vbi ait. Nec clam Durateus Troianis pergama partu
Inflāmaſſet equus nocturno Graiugenarum.

¶Equi Parthorū hippice herba paſti famē ſitimq; multos dies perferūt. Ad quod 38
alluſit Propertius lib. 4. Quot ſine aqua Parthus millia currit equus.

¶Equi Achillis.

Balius.	Aethon.	Lampus.
Xanthus.	Podargus.	

¶De Balio/& Xãtho Politian⁹ in Ambra. Baliũ Xanthũq; iugales Quos Zephyro peperit geminos Harpya Podarge. Et te captiuo funalem Pedaſe collo Igneus exſtimulat. Claudianus. Et flauum xanthum ſpreuiſſet Achilles. Virgilius libro.3. Geor. Martis equi biiuges/& magni currus Achillis.

¶Equi Martis.

Dimos.	Phobos.

¶Hi duo numerãtur a Seruio inter equos Achillis. Poetę tñ Pauorẽ/& Terrorem Martis equos faciunt, Vnde Statius. Frena miniſtrat equus Pauor armiger.

¶Equi Solis.

Pyrois.	Aethon.
Eous.	Phlegon.

¶De his nominibus Ouidius lib.2. Meta. ſcribit. Interea volucres Pyrois/Eous/& Aethon Solis equi, quartuſq; Phlegon hinnitibus auras Flammiferis implent, pedibuſq; repagula pulſant. Pyrois Pyroentis flectitur, vt Simois. Val. Flac. libro.5. Argon. Et formidantem patrios Pyroenta dolores. Sunt qui dicãt Xanthum inter equos Solis numerari propter dictũ Martialis. Quid cupidum Titana tenes? Iam Xanthus/& Aethon Frena volũt. Thomas Radinus. Equi.4. qui aurei licet forẽt, colore tamẽ quiſq; ꝓprio noſcebaꝰ. Pyrois rubẽs/Eous candicãs/Aethon coruſcãs/ Phlegon nigricãs, hinnitibus flãmiferis/elatis narib⁹ auras implebãt, erraticis curſibus vagabanꝰ incerti. Sabellicus. Hic equidẽ ambigue/vergit qua lucidus Aethõ.

¶Equi Plutonis.

Orneus.	Nycteus.	Amatheus.	Nonius.
Ethonis.	Alaſter.	Abaſter.	

¶De quattuor primis nominibus, Claudianus lib.1. de Raptu ſic meminit.

Orneus crudele micans/Ethoniſq; ſagitta
Ocyor/& ſtygij ſublimis gloria Nycteus
Armenti/ditiſq; nota ſignatus Aleaſtor
Stabant ate fores iuncti/ſęuumq; fremebant,
Craſtina venturę ſpectantes gaudia prędæ.

¶Aurigę/& equorum domitores.

1	Automedõ Achillis		Enipeus.	14	Cebares Darij
2	Phaeton Solis.		Cabrion.	15	Patiramphis Xerxis
3	Idęus Priami	9	Myrtilus Oenomai	16	Bellona Martis
4	Metiſcus Turni.	10	Menon Idomenei.	17	Picus.
5	Naubolus Laij		Mneſteus Diomedis	18	Meſapus.
6	Cirnus Melãpodis.		Mydon Pylemenis	19	Anniceris
	Durius Pelori	11	Amphitus Caſtoris	20	Ericthonius
	Atlas Camphaſi.		Telchius Pollucis	21	Aſtyr.
	Iberus Panchatis.	12	Sphęrus Pelopis	22	Felix Ruffatus.
7	Iolaus Herculis.	13	Baton amphiarai	23	Caſtor.
8	Arceptolemus hecto.				

1 AVtomedon fuit Achillis auriga. Virg. lib.12. Aenei. Vna ingens Periphas/& equorum agitator Achillis Armiger Automedon. Ouidius libro.5. de Triſt. Nunquid Achillæos inter fera pręlia fidi Deſeruit leuitaſ Automedõtis equos. Idem libro.1. de Arte. Curribus Antomedon lentiſq;

lentiſq; erat aptus habenis. Idem lib.2. Quãtus erat Calchas extis. Telamonius ar-
mis, Automedon curru/tantus amator ego. Pontanus libro.3. de Stellis. Qualis &
Automedon currus moderator Achilli.

Phaeton Solis filius dum currũ patris regendũ ſuſcepiſſet, equis ignotũ aurigam 2
excutientibus cecidit in Padum cœlo paſſim conflagrante. Hinc equi Phaetontis/
pro equis Solis ſolent accipi. Virgil.lib.5. Aenei. Aurorã Phatontis equi iam luce
vehebant. Ouid.lib.2. Meta. Hic ſitus eſt Phaeton currus auriga paterni.

Idęus fuit auriga Priami. Virgilius lib.6. Aenei. Idęũq; etiam currus/etiam ar- 3
ma tenentem.

Metiſcus Turni. Idẽ lib.12. Aurigam Turni media inter lora Metiſcũ Excutit. 4
Auſonius. Nec celeres Mulas ipſe Metiſcus agas.

Naubolus Laiј regis Thebarũ. Statius. Naubolus Hippaſides tuus o mitiſſime 5
Lai Hoſpes/adhuc currus ſecuraq; lora tenebat.

Cirnus Melãpodis/Durius Pelori/Atlas Camphaſi/Iberus Panchatis equorum 6
fuerunt aurigæ. De Cirno Syllius lib.16. Quo Cirne ruis (Nam Cirnus agebat)
Verbera dimitte/& reuoca moderatus habenas. Iberus ad Panchatem apud eũ-
dem ſic loquitur. Te ne Aſtur certante feret quiſq̃ ęquore palmam Erepto? cõſur-
ge/vola, perlabere campum.

Durius ad Pelorum. Quo ruis/aut quiſnam hic rabidi certaminis eſt mos.

Ferunt etiam Iolaum Herculis fuiſſe aurigam. 7

Arceptolemus/Enipeus/Cabrion hectoris aurigæ fuiſſe memorantur. Mortuo 8
Arceptolemo ſucceſſit Cabrion eius frater.

Myrtilus auriga fuit Oenomai, cuius ruina mari Myrtoo nomẽ impoſuit. Ouid. 9
in Ibin. Proditor vt ſęui periјtq; auriga tyranni. Qui noua Myrtoę noia fecit aquę.

Tortelius ait Menonem fuiſſe aurigã idomenei/Mneſteum Diomedis/Mydo- 10
nem Pylemenis ducis Paphlagonum.

Amphitus/& Telchius Caſtoris/& Pollucis aurigæ fuerunt teſtimonio Plyniј 11
lib.6. ſcribentis. Sunt qui cõditam eam ab Amphito/& Telchio Caſtoris/& Pol-
lucis aurigis putant. Ammianus. Vbi (inquit) inter ciuitates alias Phaſis eſt nomi
ne fluuiј dictitata/& dioſcorias nunc vſq; nota, Cuius authores Amphitus/& Tel-
chius Spartani traduntur aurigę Caſtoris/& Pollucis. Aliј dicunt Caſtoris/& Pol-
lucis aurigas fuiſſe nominatos Rhecam/& Amphiſtratum.

Legitur in Trœzeniorum hiſtoria Sphærum fuiſſe Pelopis aurigam/q̃q̃ aliј in 12
Olympia fuiſſe Cyllam tradant.

In Illyria ciuitas fuit Harpya prope Enchelyas, in quã Amphiarai auriga Baton 13
abſorpto domino ſe contulit. Author Cęlius.

Cebares fuit equiſo, cuius aſtu Darius regnũ Perſarum adeptus eſt. Nam quum 14
Magi inter ſe pacto cõueniſſent, vt is cuius equus primus hinniret, regno potiretur,
Cebares manum vulue equinę prius admotã/naribus equi prębuit olfaciendã. Quo
odore irritatus equus/primus dedit hinnitum. Author Herodotus.

Patirãphis fuit Xerxis auriga. Idem Herodotus. Poſt quẽ (inquit) ipſe Xerxes 15
vehebatur curru equorum Niſeorum/præcedente auriga, cui nomen erat Patirã- 16
phi Otanis filio.

Poetæ Bellonam Martis aurigam faciunt, flagello armatam ſanguineo, vt docet 17
Statius.

Picus fuit equorum domitor dicente Virgilio libro ſeptimo. Lęuaq; Ancyle ge- 18
rebat Picus equum domitor.

18 ℂIdem de Meſapo. At Meſapus equum domitor Neptunia proles. Idem lib. 10. Subit / & Neptunia proles Inſignis Meſapus equis. Idem libro. 12. Et Meſapus equum domitor Neptunia proles.

19 ℂAnniceris Cyrenęus nobilis fuit equorum agitator, qui artem Platoni oſtētaturus, ante academiam currus iunxit, ſępeq; eundem curſum ijſdē veſtigijs nihil delirando repetijt.

20 ℂEricthonius Atheniēſis quadrigas primus iunxit. Pontanus libro tertio de Stellis. Qualis Ericthonius currus/ & quattuor auſus Iungere equos, rapidiſq; rotis inſiſtere victor.

21 ℂAſtyr Mēnonis fuit auriga, a cuius nomine Aſtures populi Callęcis proximi dicti ſunt.

22 ℂConſtat Felicem Ruſſatum fuiſſe aurigam verbis Plynij libro ſeptimo ſcribentis. Inuenitur in actis Felicis Ruſſati aurigæ / iam igne illato in rogum eius / vnum e fauentibus ieciſſe ſeſe.

23 ℂInter eos (qui equitatu claruerunt) Caſtor principem locū obtinuit. Politianus. Vixq; bonum frenis Caſtora frater amet.

ℂCurrus deorum quibus animalibus trahantur.

1	Currus Bacchi lyncibus / & tygribus	Currus Lunę bobus.
2	Currus Leucothoes Delphinis.	Currus Nemeſis Griphibus.
3	Currus Cybeles Leonibus.	Currus Solis equis.
4	Currus Veneris Cycnis.	Currus Saturni ſerpentibus.
5	Currus Thetidis Delphinis.	Currus Martis equis.
6	Currus Neptuni equis.	Currus Prothei Phocis.
7	Currus Dianę Ceruis.	Currus Oceani Balenis.
8	Currus Iunonis Pauonibus.	Currus tritonis piſcibus.

1 CVrrus Bacchi lyncibus / & Tygribus. Propertius de Aradina rapta a Baccho. Lyncibus in cœlum vecta Ariadna tuis. Ouidius in Epiſto. Phędrę. Inq; capiſtratis tygribus alta ſedet. Idem lib. 3. Met. Quem circum tygris ſimulachraq; inania lyncum. Idem lib. 4. Tu bijugum pictis inſignia frenis Colla premis lyncum. Idem lib. 1. de arte. Iam deus in curru (quem ſummum texerat vuis) Tygribus adiunctis aurea lora dabat. Virgil. lib. 3. Geor. Quid lynces Bacchi varię? Idem lib. 6. Aenei. Liber agens celſo Nyſę de vertice tygres. Statius lib. 4. Theb. Effrenę dextra lęuaq; ſequunť Lynces / & vda mero lambūt retinacula tygres. Stroza pater. Lyncibus auectā Gnoſida Bacche tuis. Idē. Tempora pāpinea redimita Ariadna corona Tygribus inuehitur candide Bacche tuis. Syllius lib. 7. Qualis odoratis deſcendes liber ab Indis Egit pampineos frenata tygride currus.

2 ℂCurrus Leucothoes deę marinæ Delphinis. Virgil. in Cyri. Illa etiā magnū iunctis quę piſcibus æquor, Et glauco bipedum curru metitur equorum Leucothoe.

3 ℂCurrus Cybeles leonibus. Virgil. lib. 3. Aenei. Et iuncti currum dominę ſubiere leones. Ouidius libro. 10. Dente premunt domito Cybeleia frena leones. Catullus. Vbi iuncta iuga reſoluens Cybele leonibus.

4 ℂCurrus Veneris Cycnis. Ouidius. libro. 10. Iunctiſq; per aera cycnis Carpit iter. Syllius lib. 7. Tum matris currus niueos agitabat olores. Statius lib. 1. Syl. Thalamiq; ingreſſa ſuperbum Limē Amyclęos ad frena citauit olores. Idem lib. 3. Dum petit & molles agitat Venus aurea cycnos. Horatius lib. 4. Car. ad Venerē. Tempeſtiuius in

peſtiuius in

peſtiuius in domo Pauli purpureis ales oloribus Comeſſabere maximi. Marullus. 5
Ipſa laſciuo Venus alma partu, Lęta nunc iunctis vehitur columbis.
¶ Currus Thetidis Delphinis, quēadmodum & Leucothoes. Tibullus. Vecta eſt 6
frenato cærula piſce Thetis.
¶ Currus Neptuni equis. Virg. lib. 5. Iungit equos curru genitor, ſpumātiaq; addit 7
Frena feris, manibuſq; oēs effūdit habenas. Syllius lib. 3. Extremāq; petit Phœbęa
cubilia Thetyn Frenatis Neptunus equis.
¶ Currus Dianę ceruis. Claudianus. Dixit & extēplo frōdoſa fertur ab Alpe Trās 8
pelagus, Cerui currum ſubiere iugales.
¶ Currum Iunonis trahunt pauones. ¶ Currum Lunę boues. ¶ Currum Nemeſis Gryphes. ¶ Currum Solis equi. ¶ Currū Saturni Serpētes. ¶ Currū Martis equi. ¶ Currum Prothęi Phocæ. ¶ Currū Oceani Balenę. ¶ Currum Tritonis piſces.
¶ De his omnibus Politianus in Ambra.

Biſtonijs Mars inſtat equis, Tu iungis olores
Phoebe Terapnęos, Getica Mars fulgurat haſta,
Contendis tu Phœbe fides, arcuſq; retendis,
Lynceas agit Bromius, Pauos Saturnia pictos,
Tardos Luna boues, annoſas Delia ceruas,
Gryphes Hyperboreos Nemeſis, Cytheręa columbas,
Fert pedibus pinnas puer Arcas, crine galerum.

¶ Item Io. Frater Mirandula.

Paphios non iungit olores
Cypria, terribilem non concinit ægida Pallas,
Non volucres ſequitur ceruos pharetrata Diana.
Nectere odoriſequos loris aſſueta Laconas.
Non iunctis fertur Iuno ſuper æthera pauis,
Dum Samon, aut tecta inuiſit Carthaginis altę.
Cynthia nec bobus charum Endymiona fatigat.

¶ Item Pamphilus Saxus.

Candida torquatas poſcit Cyheręa columbas,
Laſciuum numen victima blanda decet.
Dyndima frenato Cybele petit alta Leone,
Magnanimus magnę conuenit ille deę.
Obliquos Sol clarus equis cito pręterit axes,
An decet vt tardo peruolet aſtra boue?
It per ſyderos rex falcifer anguibus orbes,
Quid mirum, gelido ſi placet hydra ſeni?
Tygri Bacche petis placidi vineta Timoli,
Horrerent pauidę tympana rauca ferę.
Per freta piſce ſedens, madidus nat cærula Triton,
Obruit vnda furens, ſit licet acer equus.

¶ Nauigiorum diuerſa genera.

1 Myoparo.
2 Paro.
3 Acatium.
4 Anquiromachus
5 Baris.
6 Cataſcopium.
7 Celox.
8 Corbita.
9 Cydarus.
10 Cymba.
11 Cyrcerus.
12 Faſellus.
13 Geſeorta
14 Horia.
Halius.
15 Lembus.
16 Linter.
17 Monoxylon.

18	Ponto.	23	Stlata.	28	Embolon.
19	Proſumia	24	Trieris.	29	Lenũculus.
20	Scapha.	25	Samena.	30	Onerarię.
21	Schedia.	26	Hippago.	31	Actuariæ.
22	Sorillum.	27	Liburnus.	32	Aliæ.

1 MYoparo genus erat nauigij, quo vtebantur pyratę authore Nonio. Cicero lib. 3. de Rep. Nam quũ quæreretur ex eo, quo ſcelere impulſus mare haberet infeſtũ vno Myoparone, Eodem (i. quit) quo tu orbẽ terrę. Saluſtius lib. 4. hiſto. Mariq; placido a duobus prædonũ Myoparonibus circũuẽta. Sidonius. Litorib⁹ Oceani curuis inerrare cõtra pandos Myoparones, quorum quot remiges videris, totidem te cernere putes Archipyratas.

2 ¶ Erant / & Parones genera quædã nauium. Varro. Iamq; duos Parones habebant inſtructos. Budęus ait Paronem hodie vocari Brigantinum.

3 ¶ Acatium nauis erat actuaria. Iulius Pollux ait fuiſſe velũ in naui maximum, ſicut minimum dolonem.

4 ¶ Anquiromachus nauigium eſt aptum ferendis anchoris cæteriſq; nauticis inſtrumentis.

5 ¶ Baris erat cymba, qua Aegyptij ſuorum cadauera ad tumulum comportabant. Propertius lib. 3. Romanãq; tubã crepitanti pellere ſiſtro, Baridos & contis roſtra liburna ſequi.

6 ¶ Cataſcopium dicitur nauis exploratoria, vt Cataſcopus circũſpector, quod et hymo dictionis cognoſcitur. Cæſar in commentarijs. Literis celeriter in Siciliam conſcriptis / & per Cataſcopium miſſis.

7 ¶ Celox dicitur breue nauigium a celeritate. Apuleius. Qui celocẽ regere nequit, onerariam petit. Plautus in Aulu. Quo hanc celocem conferam? Varro. Nautæ remiuagam mouent celocem.

8 ¶ Corbita nauis eſt tarda / & grãdis. Plautus in Penulo. Tardiores / q̃ Corbitę ſunt in tranquillo mari. Dicũtur autem corbitę, ꝙ in earũ malo corbes pro ſigno ſuſpenderentur.

9 ¶ Cydarum Calepinus ait eſſe nauiculę genus, ſed quale, vt in plęriſq; / tacet.

10 ¶ De Cymba Virg. lib. 6. Aenei. Gemuit ſub põdere Cymba Sutilis. Ouid. lib. 1. Meta. Occupat hic collem / cymba ſedet alter adunca.

11 ¶ Cyrcerus nauis eſt pręgrandis Aſiana. Plautus apud Nonium. Quum percontor portitores, ecque nauis venerit ex Aſia, negãt veniſſe. Cõſpicatus ſum interim Cyrcerum, quo me maiorem nõ vidiſſe cenſeo. Idem. Aedificat nauim Cyrcerum / et merces emit.

12 ¶ Faſellus eſt nauigiũ Campanum eodẽ Nonio teſte. Saluſtius lib. 3. hiſt. Et forte in nauigando cohors vna, grandi faſello vecta a cæteris deerrauit.

13 ¶ Geſeorta nauis eſt, quã nõnulli proſumiã vocãt. ¶ Halius dicitur breuis ſcapha.

14 ¶ Horiam Nonius ait nauim eſſe piſcatoriam, Plautus in rudẽte. Mea opera laboratur & Rete & horia. Diminutiuum eſt horiola. Idem. Malo hunc alligari ad horiam, vt ſemper piſcetur / & ſi ſit tempeſtas maxima.

15 ¶ Lembus dicitur nauicula breuis / & velociſſima. Plautus. Dum hæc aguntur, Lẽbo aduehitur tuus pater pauxillulo. Virg. Lembũ ſi forte remiſit, Atq; illũ in præceps prono rapit alueus amni. Plynius lib. 7. ait Cyrenẽſes fuiſſe repertores lembi.

16 ¶ Linter dicitur nauicula cauatis arboribus facta. Hac vtebãtur quõdam Germani

Danubium

Danubium habitãtes. Nonius ait Lintres naues eſſe flaminares, niſi quis forte legat
fluuiales/aut fluminares. Ouidius ad Liuiã. Quem ſemel vmbrifera nauita Lintre
tulit. Sidonius. In pugnam Pyrata coit, pars Lintre cauata.

¶Monoxylon dicitur nauis ex integro ligno/& nõ conciſo in trabes. Monon enim 17
vnum/& xylon lignum dicitur.

¶Pontones dicũtur, quibus pontium loco vtimur in traijciendis fluuijs. Apuleius. 18
Et ſi vado non poterunt, pontonibus tranſibunt.

¶Proſumia genus eſt nauigij ſpeculatorij. Cæcilius apud Nonium. De nocte ad 19
portum ſum prouectus proſumia. Idem. Qui pro gubernatore ſe gerẽs prope ver-
tit proſumiam.

¶Scapha nauicula eſt in ligno cauata. Horatius lib.3. Car. Tum me biremis præſi- 20
dio ſcaphæ Tutum. Vegetius. Scaphas quoq; de ſingulis trabibus excauatas cũ lon-
giſſimis funibus, interdũ etiam ferreis cathenis legio portat. Nonius ait ſcaphas na-
uiculas eſſe, quę maiores naues conſequuntur.

¶Schedia nauigium eſt rude & impolitum & trabibus inter ſe connexis factũ, Cu- 21
iuſmodi ſunt rates.

¶Sorillum nauigium eſt Iſtricum, quod lino & Sparto conſeritur/& condenſatur. 22

¶Stlata nauis eſt lata, quales forte ſunt, quibus equi & currus tranſuehuntur. Anti- 23
qui ſtlatum/& ſtlites pro latum/& lites dicebant.

¶Trieris nauis eſt magna, quam remiges trib⁹ vtrinq; remorum ordinibus impel- 24
lunt. Latine triremis dicitur, & trium ordinum nauis, queãdmodum quadriremes
et quinqueremes apud antiquos legim⁹, & apud Gręcos Epteres/Enneres/& De-
ceres, quę naues ſeptenum/nouenum/denũq; ordinum ſignificant. Biremem primũ
fecere Damaſthenes authore Plynio, Triremẽ Ammocles Corinthius. Quadri-
remẽ Carthaginẽſes, Quinqueremẽ inſtituit Neſicthon Salaminius, Sex ordinum
Xenagoras Syracuſanus, Decẽremem Neſigiton. Inſtituit Alexãder Magnus ad
duodecim ordines. Ptolemęus Sother ad 15. Demetrius Antigoni ad 30. Pto. Phi
ladelphus ad 40. Ptolemęus Philopator ad 50.

¶Plutarchus in vita Periclis ait Damenam eſſe quãdam nauim rotũdam/& cõca- 25
uam & in ventris ſimilitudinem formatam, vt mare percurrere/ac celeriter cõuerti
poſſit. Atq; hoc illi inditum nomen/ꝙ in Samo primum reperta ſit/& a Polycrate
tyranno ibidem ædificata.

¶Hippago/ſeu Hippagiũ nauis eſt lata/& expãſa, qua equi & currus trãſmittunt. 26

¶Liburni dicebantur bellicę naues/& velociſſimæ a Liburnia Dalmatiæ parte, cu- 27
ius exemplo fabricãtur/vel ꝙ Liburni populi olim nauibus citiſſimis Ionium mare
inſulaſq; predarentur. Hinc naues leuitate præſtantes Liburnicas dixerunt. Hora-
tius in Epodo. Ibis Liburnis inter alta nauiũ Amice propugnacula. Dicimus & Li-
burnica. Suetonius in Auguſto. Vtrobiq; parte Liburnicarum demerſa. Dicuntur
etiam Liburnę, Lucanus. Ordine cõtentę gemino creuiſſe Liburnę. Vegetius lib. 4.
De re militari de Liburnicis ita ſcribit. Auguſto dimicãte Actiaco prelio, quũ Li-
burnorum auxilijs pręcipue victus fuiſſet Antonius, experimẽto certaminis patuit
eſſe Liburnorum naues cęteris aptiores.

¶Embolũ genus eſt nauigij velociſſimi. Alij ponũt pro roſtro ęreo, quod ex prora 28
nauium eminet.

¶Lenũculus dicitur nauis piſcatoria. Saluſt. apud Noniũ. Primo inducit forte per 29
noctem in Lenũculo piſcantis.

¶Onerariæ naues dicuntur negociatorię/& propter onera tardę. ¶Actuarię vero 30

dicuntur agiles/ & præſtantes celeritate. Saluſtius. His actuariæ naues circiter 30.
Onerariæ decem erant.

31 ¶ Nauium appellationes apud Gellium lib. 11. cap. 25. ſunt Gauli/ Corbitę/ Cau-
dicæ/ Hippagines/ Cercuri/ Celoces/ Oxiæ/ Remiecul/ Actuariæ/ Proſumiæ/ Ge-
ſeortę/ Orioles/ Cattæ/ Scapha/ Pontones/ Nuctuciæ / Mediæ/ Phaſelli/ Parones/
Myoparones/ Lintres/ Caupulica/ Mareplacidę/ Cydarum/ Ratarię/ Cataſcopium.

32 ¶ Porro aũt nauem primi excogitarũt Tiphys/ & Argonautę/ vel Tyrij, vt mauult
Tibellus ſcribens. Prima ratem ventis credere docta Tyros. Danaus nauẽ primus
in Gręciã ex Aegypto aduexit. Nam prius ratib⁹ nauigabat in mari Rubro ab Eri-
thra repertis. Antiquitus fiebãt ex corio circũſutæ in Oceano Britãnico. In Nilo ex
papyro, Scirpo/ & arũdine. Longa naue primũ Iaſonẽ nauigaſſe teſtis eſt Philoſte-
phanus. Egeſias hoc tribuit Parrhalo. Cteſias Samirę. Stephanus Semiramidi. Ar-
chimachus Aegęoni/ Bibliographi Noæ. Onerariã Hippus Tyrius inuenit, Lem-
bum Cyrenẽſes, Cymbam Phœnices, Celocem Rhodij, Cercurum Cyprij, Syde-
rum obſeruationem in nauigando phœnices, Remum Copę, Latitudinem eius Pla-
teę, vela Icarus, Malum/ & Antemnam Dędalus, Tectas longas Thaſij, Roſtra Pi-
ſęus, Tyrrheni anchorã, Anacharſis Harpagones, Adminicula Tiphys, Claſſe pri-
mus depugnauit Minos. ¶ Naumachia vocatur pugna nautica, Naumachiarij qui
naualẽ prelium cõmittunt. Suetonius in Claudio. Sed quum proclamantibus Nau-
machiarijs/ aue imperator, morituri te ſalutant. ¶ Nauis vocabulum eſt generale.
Naualia nauium ſtationes. Nauarchus nauis princeps. Nauclerus/ ſeu Naucleria-
cus ductor. Nauta/ & nauita idem. ¶ Carina dicitur concauitas nauis/ & capitur
pro tota naui. Virgil. Frondenteſq; ferunt remos/ natat vncta carina. Carinare in-
ſtar carinæ formare. ¶ Puppis pars poſterior nauis/ prora anterior/ proreta rector
prorę. ¶ Rates dicuntur rudes/ & impolitę trabes inter ſe connexę. Ratis tamen ca-
pitur pro naui. Ouidius lib. 4. de Ponto. Et freta veliuolas non habitura rates. Ra-
tiarij ratis ductores. ¶ Claſſis capitur pro multitudine nauiũ/ & quandoq; pro vni-
ca naui. Virgil. Et Lycię ductorem claſſis Orontem. ¶ Remiges nautæ qui remos
agunt, Remigare remos agere. ¶ Helciarij qui maiores naues funibus trahunt ca-
nabinis aduerſus vndas. ¶ Rudentes dicuntur funes nautici, Lucanus lib. 8. Aut la-
queum collo, tortoſq; aptare rudentes. ¶ Anchora ferrum eſt repandum/ & vtrinq;
acutum, quo ſiſtuntur naues. Vnde adagium. Nauis tua fulta eſt duabus anchoris.
¶ Antemnę inſtrumenta ſunt amnem ante ſecãtia/ viamq; nauibus facientia. Virg.
Cornua velatarum obuertimus Autemnarum. ¶ Vela dicuntur linea/ vel canabi-
na tegmina, quæ diſpaſſa malo nauis alligantur, vt ventos recipiãt, hinc mare veli-
uolum. ¶ Carbaſus linum eſt tenuiſſimũ, quo vela nauium fiebant quõdam, vnde
et carbaſa pro velis accipi ſolent. ¶ Tranſtra tabulæ ſunt, in quibus ſedent remiges/
vel per quas ad regimen nauis deambulant. ¶ Celeuma dicitur clamor nauticus.
¶ Naulum et portorium merces nautarum/ & portitorum. ¶ Vrinatores dicuntur
natatores ſubaquatiles, Vrinari/ ſeu vrinare ſub aquis natare.

¶ Propria quędam Na-
uium nomina.

1	Argo.		Scylla.	7	Triton.
2	Piſtris.	5	Tygris.	8	Paralus.
3	Chimera.	6	Centaurus.		Salaminia.
4	Centaurus.				

Argo

ARgo dicitur fuiſſe prima nauiũ, qua Iaſon, Tiphys, Caſtor / Pollux / & aliȷ́ 1
(quos inde Argonautas dicim⁹) profecti ſunt Colchos ad rapiẽdũ vellus
aureũ. Sumpſit aũt nomẽ ab Argo architecto. Vnde Val. Flac. lib. 1. Ad
charũ Tritonia deuolat Argũ, Moliri hũc puppẽ iubet / et demittere ferro Robora.
Peliacas etiã comes exít ad vmbras. Vel ab Argiuis / qui in ea nauigarunt. Hanc na-
uim poetę multis ornãt epithetis. Vocant imprimis fatidicã / & loquaculam, ꝙ be-
neficio Mineruę facta ſit ex quercu dodonęa, quã Sophocles tradidit fuiſſe non tan
tum verboſam, at etiã futuri pręſagam, vt ĩ periculis Argonautas moneret. Vnde
Claudianus. Licet oĩa vates In maius celebrata ferãt, Ipſamq; ſecandis Argois trabi
bus iactent ſudaſſe Mineruã, Nec nemoris nautã vinxiſſe carẽtia ſenſu Robora / ſed
cęſo teneri Iouis augure Luco Arbore pręſaga tabulas animaſſe loquaces. Seneca in
Medea. Ipſaq; vocẽ perdidit Argo. Val. Flac. Prima deũ magnis canimus freta per
mia nautis / Fatidicãq; ratem. Vocatur pręterea Pagaſęa / a Pagaſa vrbe Theſſalię,
apud quã fuit ædificata. Itẽ Pelias a pelio monte, Tritonis quoniã beneficio Miner
uę & ingenio facta ẽ. Magneſis ſeu Magneſias a Magneſia regione Macedonię pro
xima. Argoa & argiua ab argiuis nautis. Quę oĩa teſtimonijs ſequentibus cõfirman
tur. Ouidius lib. 7. Meta. Iamq; fretũ Minyę Pagaſęa puppe ſecabant. Vale. Flac.
lib. 1. Et Oebalium Pagaſęia puppis alũnum Spectet. Statius lib. 5. Theb. Pelias in-
tacti late ſubit hoſtia ponti Pinus. Ouidius ĩ Eplis. Phryxęã petijt Pelias arbor ouẽ.
Val. Flac. lib. 8. Si modo peliacę non ſum captiua carinę. Idẽ. Sequiturq; volantem
Barbara Palladiam puppẽ ratis. Magneſis ſeu magneſias. Ouidius ĩ Eplis. Cur vnq̃
Colchi magneſida vidimus Argo. Põtanus lib. 5. de Stellis. Appulerat myſorum
agris Magneſias Argo. Val. Flac. lib. 7. Horruit Argoę legio ratis. Manilius. Ar-
giuamq; ratem per apluſtria ſumma. De Argo Properti⁹ lib. 1. Namq; ferunt olim
Pagaſę naualibus Argon Egreſſam longe Phaſidos iſſe viam.

❡ Piſtris / Centaurus / Chimera / Scylla / nomina ſunt nauium apud Virg. lib. 5. Ae- 2
ne. De piſtri & eius rectore Mneſteo ſic inquit. Velocem Mneſteus agit acri remi-
ge Piſtrim.

❡ De Chimera. Ingentemq; Gyas ingenti mole Chimeram. 3

❡ De Centauro & Scylla. Sergeſtuſq; (domus tenet a quo Sergia nomen) Centau 4
ro inuehitur magna, Scyllaq;. Cloanthus Cærulea.

❡ Apud eundem lib. 10. Tygris nomen eſt nauis, cuius rector fuit Maſſicus / Hæc 5
eius verba. Maſſicus ærata princeps ſecat æquora Tygri.

❡ Eſt & Centaurus nomen alterius nauis, cui⁹ rectorem vocat Cupauonem / vbi ait. 6
Filius æquales comitatus claſſe cateruas Ingentem remis Centaurum promouet.

❡ Triton nauis fuit cuiuſdam Auleſtis. Idem. Hunc vehit immanis Triton. 7

❡ Cælius ex teſtimonio interpretum Ariſtophanis / ait duas Athenis naues / fuiſſe 8
publico muneri deſtinatas, ex quibus Salaminia euocatos ad iudicium ſubueheret,
Paralus vero aueheret Delphos ad rem diuinam.

❡ Argonautarum nomina.

Tiphys.	Theſeus.	Hercules.	Iphitus.
Iaſon.	Coronus.	Hylas.	Euphemus.
Caſtor.	Eurydamas.	Orpheus.	Deucalion.
Pollux.	Iphidamus.	Aſterion.	Amphion.
Melampus.	Cius.	Talaus.	Climinus.
Amphiaraus.	Epitropus.	Leodocus.	Iphiclus.
Teſtor.	Telamon.	Idmon.	Nauplius.

Nauplius.	Philoctetes.	Meleager.
Oileus.	Butes.	Aethalides.
Cepheus.	Phalerus.	Echion.
Amphidamas.	Eribotes.	Admetus.
Ancęus.	Peleus.	Canthus.
Eurytion.	Menœtius.	Idas.
Mopſus.	Phlias.	Zethes.
Tydeus.	Frginus.	Calais.
Periclymen us.	Lacon.	Eryx. Amyrus.

ARgonautę (vt iam diximus) dicuntur heroes illi, qui in Argo naui Colchos profecti ſunt ad rapiendum vellus aureũ. Sunt qui dicant fuiſſe duos & quinquaginta numero. Alij quattuor addunt. Sed parum refert de numero. Val. Flac. lib. I. ſeriatim multos enumerat. De Zete & Calai. Ouidius lib. 6. Meta. Vellera cum Minyis nitido radiantia villo Per mare non notum prima petiere carina. Propertius lib. 2. Hunc duo ſectati fratres, Aquilonia proles. Hunc ſuper & Zetes, hunc ſuper & Calais. Omnium ſummi & principes fuerunt Tiphys & Iaſon. Vnde Ouidiꝰ li. I. de Arte. Tiphys ĩ Aemonia puppe magiſter erat. Eã ob rẽ Argo ipſa vocatur Iaſonia. Ruffus Feſtus. Puppis Iaſonię depictaq; terga carinę.

¶ Nautę nonnuli.

I	Tiphys.	6	Opheltes.	12	Aceſſęus.
2	Mneſteus.	7	Canopus.	13	Mandro.
	Sergeſtus.	8	Saro.	14	Phrontis.
	Cloanthus.	9	Amarſyades.	15	Amyclas.
3	Palinurus.		Nauſitheꝰ. Pheax.	16	Colęus.
4	Telo.	10	Ariamenes.	17	Phereclus.
5	Phoceus.	11	Petitius.	18	Pelorus.

I ¶ De Tiphy licet iã ſatis dixerimꝰ, adhuc tamẽ teſtimonia adijciemꝰ. Virgil. Aeclo. 4. Alter erit tũ Tiphys, & altera q̃ vehat Argo Delectos heroas. Ouid. in Epi. Quid mihi cũ Minyis, quid cũ Tritonide pinu. Quid tibi cum patria nauita Tiphy mea. Seneca in medea. Quęq; domitorẽ freti Tiphyn nouã firmare docuiſti ratem. Idem. Auſus Tiphys pandere vaſto Carbaſa ponto, legeſq; nouas ſcribere ventis.

2 ¶ Mneſteus, Sergeſtus, Cloanthus nautę fuerunt Aeneę. Virgil. lib. 4. Aen. Mneſtea, Sergeſtumq; vocat, fortemq; Cloanthum.

3 ¶ Fuit et Palinurꝰ gubernator nauis Aeneę. Virgil. li. 5. Ipſe gubernator puppi Pa-

4 ¶ Telonẽ maſſilieſem Lucanꝰ a nauigãdi aſtrorũq; peritia laudat (linurꝰ ab alta. lib. 3. vbi ait. Dirigit huc puppi miſeri quoq; dextra Telonis, Qua nullã melius pelago turbante carinę Audiuere manũ, nec lux eſt notior vlli Craſtina, ſeu Phoebum videat, ſeu cornua Lunę, Semper venturis componere carbaſa ventis.

5 ¶ Idẽ cõmendat Phoceũ quendã vrinatorẽ adeo natandi peritũ. vt mergeret ſe, ac demum emergeret quũ vellet, Hęc eius verba. Pugna fuit vnus ĩ illa Eximius Phoceꝰ, aĩam ſeruare ſub vndis, Scrutariq; fretũ, ſi qd merſiſſet à renis. Et nimis affixos vnci conuellere morſus, Adductum quoties non ſenſerat anchora funem.

6 ¶ Opheltes fuit nauta & circunuentor ſceleſtiſſimus, De quo Sidonius. Qui vigor in pedibus fruſtra tibi natus Ophelte.

7 ¶ Canopus authore Plynio fuit gubernator nauis Menelai, a quo hoſtium Nili Canopicum nomen ſumpſit, vbi ictu Aſpidis mortuus eſt ille.

8 ¶ Fuit Saro quiſpiam nauta, qui moribus ſuis inelegantibus & inurbanis ſequenti

adagio

adagio locum fecit. Sarone magis nauticus.
¶Simonides apud Plutarchum teſtis eſt Amarſyadem Phereclum fuiſſe guberna= 9
torem nauis Theſei in Cretã ad Minotaurum nauigantis. Philochorus ibi ait, Nau
ſitheum & Pheacem rectores fuiſſe eius nauis.
¶Idem in Themiſtocle ait Ariamenem xerxis fuiſſe nauarchum. 10
¶Eodẽ teſte Petitius fuit gubernator nauis, in quam Põpeius poſt fugam cõſcẽdit. 11
¶Aceſſęus fuit ignauus quiſpiã nauta, qui vt nauigationem prorogaret, dicebat ſe 12
Lunam magis opportunã expectare. Vnde natum Adagium. Aceſſęi Luna, in com
perendinatores, qui ſemper cauſas comminiſcuntur, quo negocium differant.
¶Mandro fuit quiſpiam nauicularius, qui aſpirante fortuna tandem factus eſt ipe 13
rator, vnde etiã factꝰ adagio locus. Fuit et Mandroni ficulna nauis. In eos, qui prę=
ter meritum ad opes euecti, priſtinę conditionis non meminerunt.
¶Phrontis nauta fuit Menelai filius Onetoris, cęſus a Phœbo. 14
¶Amyclas nauta fuit, ad quem tempore belli ciuilis acceſſit Cęſar, vt ab eo tranſue 15
heretur in Italiam. Lucanus lib. 5. Molli cõſurgit Amyclas Quem dabat alga, toro.
¶Herodotus i Melpomene ait Colęum fuiſſe gubernatorẽ cuiuſdã nauis Samioꝝ. 16
¶Phereclꝰ fuit architectꝰ, qui naues Paridis ad raptum Helenę ituri fabricauit, vn 17
de & nauis proprio epitheto Pherecleą dicitur.
¶Pelorus fuit gubernator nauium Annibalis fugientis. 18

¶Portitores.

1 Phaon. 2 Phorcus. 3 Charon.

Cælius ſcribit Phaonem fuiſſe portitorem, eoq; ſe fouiſſe artificio. Hic quũ 1
venerem tranſuexiſſet, vnguentum ab ea fertur accepiſſe, quo delibutus fa
ctus eſt hominum pulcherrimus.
¶Phorcus gręce Porthmeus, latine portitor dictus eſt, q̃ per mare deferret Colo= 2
nias teſte Beroſo.
¶Charon dicitur portitor inferorum. Virgil. li. 6. Aen. Portitor ille Charon. Idẽ. 3
Potitor has horrendus aquas & flumina ſeruat Terribili ſqualore Charon. Proper=
tius lib. 3. Exoranda canis tria ſunt latrantia colla, Scandenda eſt torui publica cym
ba ſenis. Idẽ lib. 4. Vbi portitor ęra recepit, Obſerat vmbroſos lurida porta rogos.
¶Portorium, Porthmęum, Telonarium, minerual, ſtips Charontica dicitur porti
torum merces. Seneca De Charonte. Hunc ſeruat amnem cultu & aſpectu hor=
ridus, Pauidoſq; manes ſqualidus geſtat ſenex. Idem in Oedipo. Quiq; capaci tur=
bida cymba flumina ſeruat, durus ſenior, nauita Charon.

¶Piſcatores et Vrinatores.

1 Dyctis. 4 Nicolaus Calapiſcis.
2 Herminius. 5 Ichtyophagi.
3 Scyllias. 6 Petrus apoſtolus.

Dyctis fuit piſcator quiſpiam, qui educauit Perſeum, de quo Statius libr. 2. 1
Syl. Fluctiuagus volucrem comebat Perſea Dyctis.
¶De herminio piſcatore, Sylliꝰ lib. 5. Nec minus herminium primis ob= 2
truncat in armis, Aſſuetũ Thraſymene tuos prędãtibus hamis Exhaurire lacus, pa
trięq; alimenta ſenectę Ducere ſuſpenſo per ſtagna latentia lino.
¶Herodotus ait Scylliam fuiſſe vrinatorem Sicyoniũ Themiſtoclis ętate, qui etiã 3
i naufragio ad Peliũ facto, multã pecuniã Perſis ſeruauerit, plurimãq; ſibi lucratꝰ ſit
¶Nicolaus quidam Calapiſcis cognominatus ex Appulia oriundus, a puero aquis 4
aſſuetus degebat inter marinas beluas multos dies continuos illęſus, & profunda pe

lagi ſcrutabatur, futuraſq; tempeſtates prędicebat, author Volaterranus.

¶ Plynius ait Ichthyophagos populos Troglodytis vicinos natare ſeu maris aĩalia.

¶ Eccleſiaſtici dicũt Petrũ apoſtolũ oĩm põtificũ primũ/ fuiſſe piſcatorẽ ꝓfeſſione

¶ Pericula marina.

1	Charybdis.	3	Malea.	5	Syrtes.
2	Scylla.	4	Caphareus.		

1 ¶ Charybdis periculũ ẽ marinũ in Sicilia prope Taurominitanũ litt⁹, quod crebris aquaꝝ verticib⁹ ĩfremere, aſſiduiſq; fluctuũ cõcurſib⁹ rapta abſorbere dicit. Ouid. lib. 4. de Ponto. Nec potes infeſtis conferre Charydin Achęis, Ter licet epotet, ter vomet illa fretum.

2 ¶ Scylla, ſaxũ eſt in mari Siculo mare ipſum reddẽs ĩportuoſum & plenũ periculi, qđ aſſiduis aquaꝝ cõcurſib⁹ latratũ videt emittere, Poetę fabulant Scyllã Phorci filiã mutatã in mõſtrum ſuperne virgineũ/ iferne vero piſcẽ/ & ſex caninis capitib⁹ latrãs, quũ ſe lauiſſet ĩ fonte, qđ Circe veneno ĩfecerat. Ouidi⁹ li. 7. Meta. Cictaq; ſęuis Scylla rapax canib⁹ Siculo latrare ꝓfundo. Plyni⁹ li. 3, In eo freto eſt ſcopulus Scylla. Itẽ charybdis mare verticoſũ/ Ambo clara ſęuitia. Cicero actiõe. 6. ĩ Verrẽ. Nõ eĩ charybdi tã ĩfeſtã neq; Scyllã nautis, ꝙ̃ iſtũ ĩ eodẽ freto fuiſſe arbitror. Seneca in Medea. Quid quum Siculi virgo Pelori Rabidos vtero ſuccincta canes, Omnes pariter ſoluit hiatus.

3 ¶ Malea promõtoriũ ẽ Laconię ſcopuloſum, quod ꝑ 50. millia paſſuũ in mare protenſum periculoſam reddit nauigationẽ propter aduerſos ventoꝝ flat⁹. Hinc natũ ꝓuerbium. Quum ad maleã deflexeris/ domeſticos obliuiſcere. Eſt aũt penultima dictionis indifferens. Virgil. Ionioq; mari/ maleęq; ſequacibus vndis. Statius li. 4. Theb. Quod Pylos & dubijs vitata Malea carinis. Idem in Ahill. Nec vndiſonę quos circuit vnda Malęę.

4 ¶ Caphareus mõs eſt Euboię altiſſim⁹ Helleſpõtum verſus/ ĩportuoſus & formidoloſus propter ſcopulorum frequentiã & crebros vndarũ vortices. Hic Nauplius rex Euboię mortẽ filij Palamedis, Vlyſſis dolo interfecti vltus eſt. Nã quum Gręci Troia redirẽt, Nauplius facẽ in vertice mõtis poſuit, vt locus fidẽ portus faceret. Quo quũ veniſſent, multi naufragiũ fecerũt. Stati⁹ in Achill. Quum reduces Danai/ nocturnaq; ſigna Caphare⁹ Exeret. Seneca ĩ Aga. Vbi ſaxa rapidis clauſa verticibus tegit Fallax Caphareus, ęſtuat ſcopulis fretum, Feruetq; ſemꝑ fluctus alterna vice. Idem. Hinc petrę Capharides, Hic oẽ voces reddit herculeas nemus. Sidonius. Fixuſq; Capharei Cautibus inter aquas flammã ructabat Oileus. Val. Flac. li. 1. Er face ſęua In tua mox Danaos acturus ſaxa Caphareu.

5 ¶ Syrtes duo ſunt loca in finibus Africę Aegyptum verſus, vbi mare fertur eſſe vadoſum & importuoſum propter aquas reciprocas. Seneca. Et amica nautis ante promittet vada Incerta Syrtis. Syllius lib. 17. Et ſemper naufraga Syrtis.

¶ Ouidius lib. 12. Elegiarum de quibuſdam ſic meminit.

Cum domina Lybicas auſim pręrumpere Syrtes,
Et dare non ęquis vela ferenda Nothis.
Non quę virgineo portenta ſub inguine latrant,
Nec timeam veſtros curua Malea ſinus.
Nec quas ſubmerſis ratibus ſaturata Charybdis
Fundit, & effuſas ore receptat aquas. Sidonius. Syrenas pereuntib⁹ placentes, Vitatas tenebras/ facemq; Naupli/ Et Scyllę rabidum voracis inguen, Vel Taurominitana quos Charybdis Ructatos ſcopulos cauat profundo.

¶ Piſcinarij. Sergius Orata.

Sergius Orata. Licinius murena. Vedius Pollio.
Hortenſius. Fuluius hirpinus.

¶Piſcinarij dicũt͂.q̄ piſcias habẽt refertas piſcibꝰ eaſq; magno ſtudio curãt.Oſtrearũ viuaria,primꝰ oim Sergiꝰ Orata iuenit / optimũq; saporẽ Lucrinis adiudicauit. ¶Licinius murena reliquoꝝ piſciũ viuaria primus iſtituit. Lucullus ad piſciũ receptacula mõtẽ excidit iuxta Neapolim maiore ĩpendio,q̄ villam ędificauerat,admiſſo mari. Varro ſcribit. M.Catonẽ Vticẽſem(quum hęres teſtamẽto Luculli ſeu luſcilij eſſet relictus)piſces de piſcina eiꝰ. 40.millibꝰ vẽdidiſſe. Murenaꝝ viuaria excogitauit. C.Hirrius,qui cœnis triumphalibus dictatoris Cęſaris ſex millia murenarum mutua appendit,& dedit in pondus.

¶Vediꝰ Pollio,quũ piſcias magno ſtudio coleret,ſolebat ſeruos ſuos occidere,eoſq; piſcibus vorandos prębere,vt hominum eruore paſti delicatiores eſſent. ¶Curauit & piſcinas Hortenſius Orator)Murenãq; adeo dilexit,vt mortuam multos dies atratꝰ fleuerit. ¶Antonia Druſi Murenę quã diligebat,iaures addidit. ¶Cocleaꝝ viuaria primꝰ iſtituit Fuluiꝰ Hirpinꝰ. ¶Piſces diuerſi.

1	Acipenſer.	34	Charace.	67	Mugil.
2	Aloſa.	35	Coclea.	68	Murena.
3	Attilus.	36	Clupea.	69	Murex.
4	Aurata	37	Dactylus.	70	Muſtella.
5	Anguilla.	38	Delphinus.	71	Mullus.
6	Alec.	39	Draco.	72	Myrus.
7	Aries.	40	Echeneis.	73	Merix.
8	Aphya.	41	Elops.	74	Melanurus.
9	Aſtacus.	42	Echinus.	75	Mus araneus.
10	Acus.	43	Exocœtus.	76	Mus marinus.
11	Anthia.	44	Encraules.	77	Muſculus.
12	Aelurus.	45	Galeus.	78	Merula.
13	Aulopa.	46	Glanius.	79	Margarus.
14	Barbo.	47	Gobio.	80	Melandria.
15	Bocas.	48	Glaucus.	81	Miluago.
16	Balena.	49	Grus.	82	Myrinus.
17	Carpio.	50	Garus.	83	Mytulus.
18	Cephalus.	51	Gerres.	84	Minutal.
19	Concha.	52	Hippocampus.	85	Narica.
20	Congrus.	53	Hircus.	86	Nautillus.
21	Cybium.	54	Higrophœnix.	87	Oſtrea.
22	Coracinus.	55	Iulides.	88	Orca.
23	Cytharœdus.	56	Lampetra.	89	Orphus.
24	Cetus.	57	Loligo.	90	Orcynus.
25	Cyprinus.	58	Lutarię.	91	Orchis.
26	Channa.	59	Lupus.	92	Oxyringus.
27	Cantharus.	60	Lucerna.	93	Otia.
28	Ceſtreus.	61	Lagnis.	94	Pectunculus.
29	Cancer.	62	Lepus.	95	Pelamis.
30	Cordilla.	63	Leo.	96	Peloris.
31	Canicula.	64	Locuſta.	97	Phyſeter.
32	Coruus.	65	Lucius.	98	Phoca.
33	Callionymus.	66	Labrax.		

9.iij.

99 Polypus.
100 Priſtis.
101 Pſitta.
102 Paſtinaca.
103 Phagrus.
104 Pauo.
105 Pholis.
106 Phuca.
107 Pediculus.
108 Porcus.
109 Pardalis
110 Phyſalus.
111 Pharus.
112 Phagurus.
113 Purpura.
114 Pompilus.
115 Pinna.
116 Perna.
117 Plataniſta.
118 Pulmo.
119 Paſſer.
120 Rhombus.
121 Rana.
122 Raia.
123 Sepia.
124 Scarus.
125 Sargus.
126 Synodon.
127 Silurus.
128 Scombrus.
129 Sphyrena.
130 Salmo.
131 Salpa.
132 Solea.
133 Stella.
134 Scolopendra.
135 Scorpius.
136 Simia.
137 Sagittarius.
138 Spongia.
139 Strombus.
140 Squatina.
141 Spatulus.
142 Thymallus.
143 Torſio.
144 Trochus.
145 Thriſſa.
146 Trocta.
147 Thynnus.
148 Trichia.
149 Triton.
150 Teſtudo.
151 Torpedo.
152 Trigla.
153 Voligo.
154 Vitulus.
155 Vertibulum.
156 Vrtica.
157 Vua.
158 Alij plęriq;.

SCripſerũt de piſciũ natura Oppianꝰ/ Ariſtoteles/ Plyniꝰ et aliquot alij magnę celebritatis viri, q̨ quoniã acute adeo et diligẽter negociũ hoc attigerũt, vt nihil poſteris reliquiſſe videãtur, vacãtis eſſet operę multa moliri velle poſt illos, quoꝝ nec vmbrã quidẽ poſſit quiſq̃ pertigere. Propterea ſatis erit nobis quędã admodũ pauca decerpere, quę notiora et maiori emolumẽto futura videbũtur. Nã nihil indiſcuſſum relinq̃re velle, illud eẽt retexere telã Penelopes. Dicamꝰ ergo de piſcibꝰ/ quoꝝ noĩa apud authores frequẽtiora ſunt. Piſcis Gręce Icthys dicit̃. vnde Ichthyopagi populi Troglodytis vicini, q̨ veſcuntur piſcibꝰ. Icthyopolę piſciũ vẽditores, qui et Cetarij vocãtur/ Icthyopoliũ forum piſcariũ. Capiũtur piſces, hamis/ naſſis/ traguliș/ excipulis. Qui piſcantur, vocantur hamiotę, vt faciebat Auguſtus animi laxandi gratia. Tranquillus ſcribit Neronem aureo rete piſcari ſolitum.

¶ Piſciũ alij tegunt̃ corio & pilis/ vt vituli/ hippotami/ Alij corio tãtũ, vt Delphini. Cortice vt teſtudines/ Silicũ duricia/ vt Oſtreę/ conchę/ Cruſtis, vt locuſtę/ Cruſtis et ſpinis, vt Echini/ Squamis vt Carpio, aſpera cute/ vt ſquatina, qua lignum & ebora poliũt̃, molli vt Murenę/ Alij nulla, vt Polypus. Quę pilo veſtiunt̃/ aĩal pariũt. Spirant piſces. Nã et pulmonẽ habẽt, aut aliqua pulmonis loco viſcera. Annotata eſt ei ĩ quibuſdã ęſtiuo calore anhelatio, & ĩ a lijs oſcitatio. Interĩ quoq; dormiũt. Oua pariũt, q̃ ſquamis ĩtegũtur, Coeũt plerũq; ĩ occurſu/ ꝑuo cõtactu/ mẽſibꝰ Martio/ aprili/ maio/ Autũno pauci, vt Salpa & Sargus. Piſciũ alij ſunt plani, vt Rhõbi & Soleę, aliq̨ lõgi. vt Murena/ cõger. Placet Ariſtoteli nullas eẽ piſcibꝰ mãmas/ nec meatum vllũ genitaliũ perſpicuũ ſed excremẽtoꝝ tantũ locũ. Partes quoq; audiẽdi/ odorandi/ ſentiẽdi nullas eẽ ꝑſpicuas pręter oculos. Sũt q̨ gregatĩ errãt more armẽtoꝝ, volant aliq̨, vt accipitres, hirũdines, ſepię. Sentiunt hyemẽ procelloſam, cuiꝰ horrore multi limo ſe prouoluũt/ alij ſub petris glomerati cõquieſcunt/ nõnulli ima petũt, q̨ ſentiãt ſũma pelagi tẽpeſtatibꝰ obnoxia. Redeũte vero ſerenitate proſiliunt, & libẽter litus proſpiciunt. Partu differunt inter ſe. Lupus bis anno parit, Mulus ter, Cęteri ſemel ac diuerſis tẽporibus. Pręgnãtes gaudent aquis dulcibus. In Africa tamẽ

feruntur

feruntur viuere nonnulli in feruenti palude. Sunt qui colorem mutant. Nam menę
hyeme candidę, fiunt ęſtate nigriores. Mutat et Phycis reliquo tempore cādida, ve
re varia. Amicitias inter ſe & inimicitias exercent. Inimici ſunt Delphinus & Bale-
na, Cęſtres & Lupus, Murena & Cōgrus. Sunt & qui docilitatem neſcio quam prę
ſe ferunt. Nam in Lymira fonte Lycię ter fiſtula euocati veniunt ad augurium teſte
Plynio. Hierapoli Syrię in lacu Veneris, ędituorum vocibus parent vocati, exorna
ti auro veniunt adulantes. Scalpuntur, ora hiantia manibus inſerendis prębent. In
Stabiano Campanię ad Herculis petram Melanuri in mari panem abiectum ra-
piunt, iidemq; ad nullum cibum (in quo hamus ſit) accedunt.

¶ Acipēſer piſcis, eſt qui ſquamis ad os verſis contra aquā nando meat. Fuit olī in 1
magna mēſarum dignatione et inuētu rarus, vt docet Cicero ī libello de Fato, apud
quem dicitur Scipioni Numantio acipenſerem eſſe paucorum hominū. Quod etiā
docuit Plautꝰ ſcribēs, Qui mihi in mari Acipēſer latuit, cuiꝰ latꝰ in latebras dedam
meis dentibus. Martialis, ad Palatinas Acipenſera mittite menſas, Ambroſias or-
nent munera rara dapes. Calepinus Acipenſem legit, aitq; vtrumq; dici Acipenſis
et Acipenſer. Plynius ſcribit hunc piſcem ſuo tempore ignobilem fuiſſe. Hunc pri
mus appoſuit menſis Calonius pręco, homo poſtremę gulę.

¶ Aloſa piſcis eſt de Clupearum genere, qui alio nomine Chryſſa dicitur. Aloſæ 2
dicuntur eſſe laudatiſſimę in Tyberi.

¶ Attilus piſcis eſt inertia pingueſcens. Frequēs eſt in Pado, adeo vt ad mille quā 3
doq; libras capti ſint, qui niſi iugis boum extrahi potuerunt.

¶ Auratę piſces ſunt omnium timidiſſimi, qui in maris refluxu ſub litoralium arbo 4
rum radicibus ſe occulunt, ibiq; frondium agitatione exterriti facile capiuntur, qua
dam velut deditione. Eorum viuaria primus inſtituit Sergius Orata, inde nomē a-
deptus. Martialis. Nō omnis laudem preciumq; Aurata meretur. Hic piſcis nomē
accepit ab auri colore. Commendantur Auratę, quę ſunt ex Lucrino lacu. Coeunt
attritu ventris et oua concipiunt.

¶ Anguillę piſces ſunt oblongi, volubiles & ſerpentibus ſimiles, qui piſciū ſoli exa- 5
nimes nō fluitant. Dicūtur Anguillę, ꝙ anguibꝰ ſimiles ſint. Viuūt annis. 8. durant
ſine aqua ſenis diebus. Generātur ſcopuloꝝ attritu, ſine coitu, ſine ouo, nec eſt alia
eaꝝ ꝓcreatio. Frequēs habet lacus Bęnacus authore Plynio. Veſcunt̃ limo et edu-
liis, ſi qs apponat, ſed plurimę dulci humore viuunt. Gaudēt aqua ſemꝑ affluente
et effluēte, quę niſi lipida fuerit, breui ītereūt. Aeſtiuo tēpore de lacu ī piſcinā tranſ
latę viuere nequeunt. hyeme vero mutationē loci tolerant facillime. Reperiuntur in
Gange tā inuſitata magnitudine, vt tricenos pedes ipleāt. Optimę et prę pingues ca
piuntur in Timauo lacu. Reperiunt̃ etiā in limoſis locis prope Syracuſas, tāta mul-
titudie, vt piſcari volētibꝰ lata adſit pręda. De anguilla Iuuenalis Satyra. 5. Vos an
guilla manet lōgę cognata colubrę. Ariſto. ait anguillā neq; marē eſſe, neq; fœminā

¶ Alec piſcis eſt, q ſola aqua nutrit̃. Martialis. Cui portat, gaudēs ancilla paropſi- 6
de gaudens Alecem, ſed quā protinus illa voret. Diminutiuū eſt alecula. Colu. lib.
9. Datur Cāmarus, & riualis alecula, vel ſi qua ſunt incremēti parui fluuioꝝ aīalia.
Capit̃ ēt alec ꝓ ſalſo liquamine. Martia. li. 3. Capparin et putri cepas alece natātes.

¶ Aries piſcis eſt, qui graſſatur vt latro, & grandiū nauium in ſolo ſtantium occul- 7
tus vmbra expectat, ſi quem nandi voluptas inuitet, raptāq; prędā adnatās mergit.

¶ Aphyę piſciculi ſunt, qui ex aqua et pluuia procreātur. Aphya in ignem, Prouer 8
bium eſt de rebus, quę celeriter intereunt et abſumuntur, vel quę ſtatim conficiun-
tur. Nam aphya piſcis admotus igni protinus decoquitur.

9 ¶ Aſtacus piſcis eſt, qui ſi longius a mari exportatus dimittatur/ ad eundem irrepit locum, vbi capus fuerat,

10 ¶ Acus piſcis eſt gracilis iuſtum vteri tẽpus non ęxpectans/ ſed abrumpens vterum et matrem interimens. Pariunt enim Aci confracto ventre/ multitudine partus exigui precij. Gręce dicũtur Bellones. De his Martialis lib. 10. Et ſatius tenues ducere credis Acos.

11 ¶ Anthia piſcis eſt frequẽs apud Chelidonias inſulas. Celeriter capitur/ paruo nauigio/ & concolori veſte/ eademq; ora per aliquot dies continuos piſcator enauigat certo ſpacio/ eſcamq; proijcit. Solus hic multos dies ad piſcatores accedit incomitatus Poſtremo greges innumeros adducit/ quos ſi inuolauerit Hamiota/ parcit ductori. Pręterea Anthię quum vnum hamo teneri viderint, ſpinis (quas in dorſo ſerratas habent) lineam ſecare traduntur, ea quę tenetur extendente/ vt pręcidi poſſit.

12 ¶ Aeluri piſces ſunt/ quorũ oculi ad vices Lunę aut ampliores fiunt/ aut minores.

13 ¶ Aulopa piſcis eſt magnitudine ingentis Thynni/ ceruice firmiſſima/ oculis patentibus atq; amplis/ dorſo cęruleo/ ventre albente/ corpore linea aurei coloris diſcriminato/ quę a vertice ad caudam deſinit.

14 ¶ Barbo piſcis eſt/ geminam habens barbam in labro inferiore. Alio nomine vocatur mulus. Vnde & Cicero in paradoxis mulos vocat barbatulos.

15 ¶ Bocas piſciculus eſt/ vocem quandam mugitui ſimilem reddens.

16 ¶ Balena piſcis eſt omnium maximus, qui partum lacte nutrit. Spirat nõ branchiis/ ſed fiſtula quadã. In fronte gerit ora/ Fertur ſumma aqua. Hebetatur ſenſibus ob corporis molem. Propterea duce indiget, qui pręlongus & albus/ & capite procero/ anguſta cauda pręit, extremaq; balenam contingit/ & tanq̃ temone ad eam regendam vtitur. Sole ardente balena interdũ exit ad litus, & proſtrata dormit in arena. Reperiuntur balenę in mari indico quaternum iugerum/ & elephãtis quintuplo maiores. Sunt & pręgrandes in mari Britannico. Iuuenalis Saty. 10. Quantum delphinis balena Britãnica maior. Balenis ĩfeſtę ſunt. Orcę, repertoſq; earum vitulos morſu acerant.

17 ¶ Carpio piſcis eſt nobis frequens/ & in Bęnaco laudabilis.

18 ¶ Cephalus etiam nomen eſt piſcis. Ambroſius. Ille ſinus maris Cephalos alit/ lupos ille, Ille ſaxatiles. Sordidi ſunt Cephali. Summo pelago quandoq; vrinãtes ſeſe abluunt. Oua eorum non attinguntur, vnde & numeroſi ſunt. Quum adoleuerunt, corripiuntur a cęteris. Marini flumineis pręſtant.

19 ¶ Concha eſt de genere cancrorum. Conchę et Oſtrea dicuntur piſces teſtę firmioris. Et teſtę ipſę duriores vocantur Conchę. Ouidius. Oſtreaq; & conchis tuta fuere ſuis. Columella. Implicitus conchę limax. Conchis optimis abundant lucrinus, Bibaga indię inſula, et mare rubrum.

20 ¶ Congrus ſeu conger etiam genus eſt piſcis/ quem ĩter ſaxatiles ponit Plynius. Similis eſt anguillę, duriore tamẽ carne et ſapore inferior. Grillũ Nicander vocauit.

21 ¶ Cybium piſcis eſt ita ſciſſus/ vt medium pateat æque in omnes partes ad ſimilitudinem teſſerarum.

22 ¶ Coracini piſces ſunt Nilo peculiares. Martialis. Princeps Niliacis raperis Coracine macellis, Pellęę prior eſt gloria nulla gulę. Coracinus oculos frequẽter mouet.

23 ¶ Cytharœdus piſcis eſt/ qui a cauda ad verticem lineas habet inſtar neruorũ muſici inſtrumenti diſtentas, Vnde nomen accepit. Frequens eſt in mari rubro.

24 ¶ Cetus piſcis eſt maximus ĩ Atlantico mari. Ambroſi9. Virtute mitigauit mare, Diſciplina Cetos ſtrauit. Plyni9 lib. 32. ſcribit, Cetos ſexcẽtorũ pedũ lõgitudinis/ et

trecentorum

trecentorum latitudinis intraſſe in flumen Arabiæ. Sunt enim tãtę magnitudinis/ vt ſi aquis ſupernatent, inſulæ videantur. Dicimus etiam cete in neutro genere & plurali nũero. Statius lib.i. Achill. Armigeri Tritones eunt, ſcopuloſaq; cete. Cetarii dicuntur maiorum piſcium venditores.

¶Cyprinus piſcis eſt fluuiatilis palatum habens carnoſum pro lingua. 25

¶Channa piſcis eſt mollis carnis. Hyatulam Gaza conuertit. 26

¶Cantharus piſcis eſt zelotypus/ qui pro conſorte ad internicionem cum ſuo genere pugnat. 27

¶Ceſtreus piſcis eſt, qui reliquis mutua deuoratione victitãtibus ſolus ab aliorum 28
carnibus abſtinet, ideoq; non capitur eſca/ ſed in lumũ abdit ſeſe, quo ibidem paſcitur. Vbi vero in metu caput occuluit, arbitratur totum corpus eſſe tutum. Nõnulli ferunt hunc piſcem deuorari a Congro, vt Congrum a murena. Theodorus Gaza mugilem fecit latine.

¶Cancri piſces ſunt multipedes & prępoſtere gradientes, vt Calentius in Croaco 29
ſequentibus verbis graphice deſcribit.

Illis dena pedum veſtigia/ denaq; in arcus
Crura recuruantur/ laterumq; a margine ludunt.
Ambiguumq; iter eſt/ et deuius vſus eundi,
Inq; humeris erecti oculi/ ceruicibus vllis
Non hærent capita alta/ latent ſub pectore dentes.
Monſtrum ingens/ quo non aliud natura crearat
Deterius/ viſuq; horrendum & morſibus audax.
A dextra læuaq; gradum nituntur/ et æquo
Per terras auidi atq; vndas diſcrimine currunt.
Et dirum gemina minitantur forpice bellum/
Faucibus armati/ & curua teſtudine tecti.

Reperiuntur in Phoenicia litorales cancri tantæ velocitatis, vt compræhendi nequeant.

¶Cordillę piſciculi ſunt, de quibus Martialis lib.3. Ne nigram cito raptus in culi- 30
nam/ Cordillas madida tegas papyro.

¶Canicula piſcis eſt foetus ſuos a partu natantes deuorans/ vt eos ab omni iniuria 31
tueatur.

¶Coruus piſcis marinus fuluus eſt/ e ſtagno nigricans/ Alga veſcitur & bis parit 32
in anno.

¶Callionymus piſcis habet multum fellis in dextro latere/ in ſiniſtro vero iecur. 33

¶Charace piſcis pinnas habet vtrinq; maximas. Caudam auri fulgore purpureis 34
diſſectam lineis.

¶Coclee tam aquatiles q̃ terreſtres exerunt ſe domicilio/ binaq; ſeu cornua protẽ- 35
dunt, contrahuntq;. Oculis carent, ideo corniculis prętentant iter.

¶Clupea piſciculus eſt/ qui venam quandã in ſyluri faucibus mira cupidine appe- 36
tens/ Sylurum ipſum morſu exanimat.

¶Dactylus piſcis eſt e genere concharum ab humanorum vnguium ſimilitudine 37
appellatus. Remoto in tenebris lumine/ alio fulgore claret/ lucet in ore mandentiũ/ in manibus/ in ſolo et veſte/ decidẽtibus guttis/ vt etiam natura illa videatur eſſe in ſucco/ quem habet in corpore.

¶Delphini piſces ſunt puerulorũ amatores. Foemina mulieris inſtar habet vbera/ 38
quibus copioſo lacte mares paſcit. Parui vna gregatim natant. Parentes foetus co-

mitantur etiam adultos. Cito adoleſcũt. Decem annis ad ſummã prouenĩunt magnitudinem, Agunt vere coniugia. Pariunt catulos decimo menſe/ & æſtiuo tempore. Viuũt annis. 30. In terram quandoq; erumpũt incerta de cauſa/ & ſtatim tellure tacta moriuntur. Linguam habent contra naturam aquatalium, mobilem, breuem et latam/ non differentem ſuillæ. Hominem amãt/ arte muſica mulcẽtur. Pro voce gemitum edunt humano ſimilem. Dorſum habent repandum/ & roſtrum ſimum/ vnde & Simonis nomine gaudent. Obuiam nauigijs veniunt, alludũt etiam et q̃uis plena prętereunt vela. Nullum eſt animal/ quod celeritate non excellant. Paruos ſemper aliquis grandior natu comitatur, vt cuſtos. Plynius ait viſos eſſe/ q̃ defunctum portarẽt/ ne laceraretur a beluis. Siquis eorum captus fuerit/ cæteri adnatant, ſupplicantum ſpecie captum repoſcẽtes. Varia ſunt apud Plynium exempla de eorum amore in pueros.

39 ¶ Draco marinus caput et oculos habet ad ſimilitudinem terreſtris/ reliquum corpus/ vt cæteri piſces. Squamas habet præduras/ aculeoſq; ſolo tactu venenũ relinquentes. Appræhenſus dextra manu renititur. Correptus vero læua obſequitur.

40 ¶ Echeneis piſciculus eſt/ qui naues q̃libet impetuoſo vento concitatas/ adhærens retinet. Plynius. Eſt(inquit)paruus admodum piſcis/ petris aſſuetus/ Echeneis appellatus. Hoc carinis adhęrẽte naues tardius ire creduntur. Inde Latini Remoram vocant et remiliginem. Lucanus lib. 6. Nõ puppim retinẽs Euro tendente rudentes, In mediis Echeneis aquis, oculiq; draconum. Fertur hic piſcis fluxũ grauidarum vtero ſiſtere, partuſq; ad puerperium continere.

41 ¶ Elops piſcis inter raras delicias quõdam habitus eſt. Alio nomine acipenſer dicitur. Plynius commendat Elopem Rhodium. De Elope ſic ſcribit Aelianus. Elopem quidam exiſtimant eſſe/ quem homerus piſcem ſacrum appellauit/ inuẽtu rarum/ nec niſi in mari Pamphylio. Captus trahitur magno acclamantum plauſu.

42 ¶ Echini piſces habẽt pro pedibus ſpinas. Ingredi eſt his in orbem volui. Propterea detritis ſæpe aculeis inueniũtur. Ora habent in medio corpore in terram verſa. Oua amara numero quina. Sæuitiã maris pręſagiũt, ac propterea correptis ſe muniunt lapillis, et calculum arripiunt, ne fluctibus excutiãtur. Oua habẽt pleniluniis hyeme. Frequẽtes ſunt Echini apud Miſenum promontorium. Horatius. Miſeno oriuntur Echini. Captum Echinum ſi concerpſeris in fruſta/ et in mare proieceris, paulopoſt partes conuenire ac reuiuiſcere aiunt.

43 ¶ Exocœtus piſcis eſt in ſiccum ſomni cauſa exiens. Hunc habet Arcadia.

44 ¶ Encraules piſces ſunt minutiſſimi, albo colore præda cæterorum, qui turmatim conglobatimq; adeo feruntur/ vt ſcapha aut remis vrgentibus diſſociari nequeant.

45 ¶ Galeus piſcis eſt/ qui paſtinacã piſcẽ venenatũ proſequitur. Authore. Plynio.

46 ¶ Glanii piſces ſunt / quorum frequentia Glanio Cumarũ fluuio nomẽ impoſuit.

47 ¶ Gobio piſcis eſt pręſtãtis ſaporis, & parui nutrimẽti. Albus pręſtat nigro, Laudatiſſimis olim menſis adhibebatur. De hoc Iuuenalis Satyra vndecima. Nec cupias mulum/ quum ſit tibi Gobio tãtum. Dicimus et Gobius. Mar. In venetis ſint lauta licet cõuiuia terris, Principium cœnę Gobius eſſe ſolet. Gobiones arena gaudent. Gregatim degunt/ vnde & inter piſces gregales numerantur.

48 ¶ Glaucus piſcis eſt/ qui tãta in ſobolẽ caritate teneri dicitur, vt paruos fœtus nũq̃ deſerat/ p̃ſtoq; adſit eis cõtra noxia. In periculis ſolidos deuorat/ deinde reuomit. Ariſtoteles eum ponit in genere ſerratorum et carninororum.

49 ¶ Grues piſces frequentes ſunt in Corynthio pelago, magnitudine pedum. 15. Os et ceruicem habent grui aliti ſimilem, et ſquamas inſtar pęnnarum eius. Sunt graciles & prolixę.

ciles & prolixę, ſubſultimq; natant. Fœminæ libidine accenſæ maribus blandiun-
tur, eoſq; ſalientes non patiuntur. Hinc genitura in aquas decidente ex mari velut
parente procreantur.

¶Garus piſcis eſt/cuius fel recens et inueteratũ vino auribus vtiliſſimum eſt, au- 50
thore Plynio.

¶Gerres piſces ſunt viliſſimi et ſalſi ex genere locuſtarũ. Marti. lib. 3. Teq; iuuãt 51
Gerres, et pelle Melandria cana.

¶Hippocampus piſcis eſt/ cuius ventrem ſi quis ex aceto et melle hauſerit/ contra 52
canis rabioſi morſum auxilium ſentiet.

¶Hirei piſces ſunt in Cyrenaico & Sardoo mari oberrantes cum Delphinis. Ma- 53
res alba vitta frontem habent redimitam. Fœmimę vero ſunt criſtatæ, vt galli gal
linaeci. Rapaciſſimi ſunt/ vt qui homines nauigiaq; inuolẽt. Spiritu graui & vehe-
menti/quo odore velut inſtrumento ad cæterorum prædam vtuntur. Vitulos ma-
rinos inſectantur maxime/ quos proflatu perinde ac iaculo expugnant.

¶Higrophœnix piſcis eſt in mari rubro/magnitudine lacertorũ/ore ſemper hiã- 54
ti & oculis viridantibus, zonis diſtinctus binis altera a branchiis ad caudam aurea/
altera argẽtea mediũ corpus intercidẽte, Maculis deinde intercurſtãtibus cęruleis.

¶Iulides piſces ſunt ſaxatiles/ & morſu venenato. 55

¶Lampetra piſcis eſt a lambendis petris nomen adeptus. 56

¶Loligo piſcis eſt/qui extra aquam ſeſe efferens volitat. Caput habet inter pedes 57
et ventrem/ & cruorem nigrum inſtar atramenti. Vnde Horatius. Hic nigræ ſuc-
cus loliginis.

¶Lutariæ dicuntur teſtudines, q̃ in dulci aqua viuũt. Has Græci Emydas vocãt. 58

¶Lupus piſcis marinus dictus eſt a voracitate/ & ꝙ ſolus natet. Lenis eſt et mollis/ 59
Cancros marinos inſectatur maxime. Habet neſcio quem lapidem in capite. Flu-
uialis potior eſt marino. Præſtantiſſimi ſaporis capitur in Tyberi fluuio inter duos
pontes/authore Plynio. De hoc Martialis lib. 9. Appetitur poſito vilis oliua lupo.
Idem. Laneus Euganei lupus excipit ora Timaui, Aequoreo dulces cũ ſale paſtus
aquas. Hic piſcis rete circundatus arenas arat cauda, atq; ita conditus euadit. Quũ
hæſit in hamo/ tumultuoſo diſcurſu laxat vulnera donec excidant inſidiæ. Lupus
et Mugil mutuo flagrant odio. Plynius ait Luporum laudatiſſimos eſſe/qui appel-
lantur Lanati/a candore molliciaq; carnis.

¶Lucerna piſcis eſt/ qui lingua ignea per os exerta ſerenis noctibus lucet/ eodem 60
Plynio teſte.

¶Lagnis piſcis eſt ſobolis amantiſſimus. Nã vbi fœmina enixa eſt/mas curat cõ- 61
munes fœtus, tutaturq; ab inſidijs/atq; etiam hamũ deuorat. Similis eſt prope Silu
ro. Frequens reperitur apud Męandrũ & Lycum Aſiæ/itemq; apud Strymonem
Europę fluuios.

¶Lepus marinus gignitur in limo vna cum Aphyis/quibuſcum aliquãdo capitur. 62
In magno mari reperitur omnia ſimilis terreſtri, pręter villos/ quos aculeatos &
erectos habet. Natat in ſumma aqua. Velociſſimus eſt/ac ꝓpterea difficilis captu,
nec vnq̃ ad naſſas aut hamos accedit. Siquis eũ attigerit aut manu aut baculo(dũ
in morbo eſt)animi defectum incurret.

¶Leo piſcis tegitur cõcha/Carabo ſimilis/pręterq̃ ꝙ gracilior eſt. Eius brachia cã- 63
cris ſimilia ſunt.

¶Locuſtæ piſces ſunt polypis inimici et murenis/ qui obliquis cornibus procedũt 64
in metu. Gignuntur in limo ſed diuerſo. In cœnoſo Oſtrea/in arenoſo conchæ, In-

colæ Caſij montis contra terreſtres Locuſtas Iouis auxilium implorant. Theſſali Illyrij, et Lēnij ab his etiā infeſtātur. Magneſij & Epheſij ordine militari i eas procedunt. In mari Indico Locuſtæ aquatiles quaterna implent cubita. Sunt in India ternum pedum lōgitudinis, cruribus et femoribus ſerrarū vſum præbentes, quum inaruerunt.

5 ¶Luſcius piſcis eſt dēticulatus. De quo Auſonius. Luſcius obſcuras vlua cœnoq; lacunas Obſidet.

66 ¶Labrax piſcis eſt lato oris ritu, qui eſcam totā vna cum ęre faucibus corripit, atq; ob id facile capitur. Prægrandes autem Labraces apud Miletum Aſię ciuitatē eſſe dicuntur. Vnde adagium. Labrax Mileſius. In auidum et voracem.

67 ¶Mugil piſcis eſt capitoſus, omniū (qui ſquamis integuntur) velociſſimus, adeo vt trāſuerſa nauigia interim ſupernatet. Ridetur eius natura, ꝙ abſcōdito in metu capite, totum ſe occultari putet. Coitus tēpore, marem lineæ alligatum & in mare proiectum fœminę ſequuntur ad littus, et mares fœminā partus tempore. Bellum habent Mugiles cum lupis. Sciunt eſſe in eſca hamū, inſidiaſq; non ignorant. Auiditas tamen tanta eſt, vt cauda verberando excutiant cibos.

68 ¶Murena piſcis eſt longitudine anguillæ, Parit quocumq; tempore, eiuſq; oua citiſſime creſcunt. Vocātur a Latinis flutę, ꝙ in ſuperficie aquarum fluant, et ſupernatent. Quum in ſummis aquis apricantur, ſole torrefactæ amplius ſe curuare aut aquis mergere nequeunt. Vnde Martialis. Quæ natat in Siculo grandis Murena profundo, Non valet exuſtam mergere ſole cutem. Fuit olim Murena in tātis delicijs, vt nomen Liciniorum familiæ dederit teſte Varrone, & mortua defleta ſit in piſcina, & alia inaures ab Antonia Druſi meruerit. Principatum obtinet in Sicilia, vbi præ pinguedine in ſummum pelagus erumpit. Habet etiam delicatam vrbs Hiſpaniæ Tharteſſus nomine, adeo vt inter cibos electiles numerata ſit authore Gellio. Murenis infeſtiſſima eſt ferularum natura, hamum deuorant, admouētq; dentibus lineas, atq; ita erodunt. Licinius Macer apud Plyniū ait eas fœminei tātum ſexus eſſe; & concipere e ſerpētibus, et ob id ſibilo a piſcatoribus euocari, Animam habent in cauda, qua percuſſa exanimantur, verum ictu capitis raro. Laudantur inter ſaxatiles. Congros odio proſequuntur.

69 ¶Murex piſcis eſt marinus ex genere concharum, qui et conchylium dicitur. Ply. Cōchylia et purpuras omnes ore atterit. Ex eiꝰ humore fit color purpureus. Vnde et pro purpura ſolet accipi. Horatius. Te bis afro murice tinctę veſtiunt lanę. Frequens eſt hic piſcis et nobilis apud Tyrū, vbi vſum purpurę præbet. Virgi. lib. 4. Aen. Tyrioq; ardebat murice lęna. Muricū cinis cum oleo tumores tollit, et mammas cum melle efficaciter ſanat. Latent circa canis ortū tricenis diebus. Cōgregantur verno tempore purpurarum inſtar, mutuoq; attritu lentorem cuiuſdem cæræ ſaliuant. Pariūt vere. De murice Martialis. Sāguine de noſtro tinctas ingrate Lacernas Induis, et non eſt hoc ſatis, eſca ſumus. Horatius. Murice Baiano potior lucrina Peloris.

70 ¶Muſtella piſcis eſt Murenę ſimilis, cui ſecundas in deliciis partes nōnulli tribuunt. Sunt qui hyrudinem eam vocant a ſimilitudine paluſtris hyrudinis, quę ſanguinem ſuggit.

71 ¶Mullus piſcis ter anno parit. Maritimorum voraciſſimus eſt. Alga veſcitur et humano cadauere. Moriens apparet verſicolor, cum multiplici ſquamarū rubētiū mutatione. Binas libras maximus non excedit, Geminā habet barbā in labro inferiore. Hinc barbatuli mulli dicuntur a Cicerone libro ad Atticum ſecūdo, vbi ait.

Noſtri autem

Noſtri autem principes digito ſe cœlum putant attingere, ſi mulli barbati in piſci=
nis ſint, qui ad manum accedant. Volaterranus putat mullum eum eſſe, quē hodie
barbum dicimus. De Mullo Martialis lib. 2. Mullum dimidium lupumq; totum.
Idem. Spirat in aduecto, ſed iam piger æquore mullus Lāgueſcit, viuum da mare/
fortis erit. Feneſtella ait Mullum accepiſſe nomen a colore molliorum calciamen=
torum. Quum expirat/ verſicolori ſquamarū mutatione niteſcit. Aſinius Celer tē=
pore Claudij mullum octo millibus nummum emit. Mullos ſeptētrionalis gignit
Oceanus et pars occidentis proxima.

¶Myrus piſcis eſt ſeu ſerpens maximus, cui ſi eruatur oculus, frōtiq; hominis ap= 72
pendatur, ophthalmiā dicitur ſanare/ piſci vero renaſci. Ferunt præterea altero eū
capi lumine, qui viuentem non dimiſerit. Plynius et Gaza oculatam eum vocant.
Volaterranus putat eundem eſſe cum Lampreda.

¶Meryx piſcis eſt, qui ruminare dicitur. 73

¶Melanuri piſces ſunt omniū timidiſſimi. Nam tranquillo cœlo & mari ima pe= 74
lagi petunt, ſeq; petris multa obductos alga condunt. Per brumam vero quum cæ=
teros viderint piſces vndis agitatos & ventis profundū petere, illi tunc cōfidentes
ſuperiora repetunt, iuxtaq; litus ſpuma tempeſtatis operti feruntur ad ora piſcato=
rum incogniti. Veſcuntur obuijs quibuſcumq;. Ad hamum non accedunt, capiun=
tur ſagena.

¶Mus araneus piſcis eſt, ꝙ viſa orbita currus, ſtatim vti pedicis īpeditus capitur. 75

¶Mures marini exeunt in terram. Oua pariunt, quę obruunt terra/ ac demum tri= 76
geſima die refodiunt, & fœtus ad aquas ducunt.

¶Muſculus piſcis eſt, qui iter Balenæ/ oculis eius pondere ſuperciliorum obtuſis/ 77
prænatans dirigit, oculorumq; vice fungitur. Frequens eſt hic piſcis in Stymphali
Arcadiæ.

¶Merula piſcis pluribus fœminis ſui generis congreditur/ eaſq; in receſſu petrarū 78
abditas tanq̄ in thalamis ſecū cōtinet. Zelotypus eſſe dicitur. Puerperiū & mas cu=
rat, aſſiſtendo cibumq; fœtę miniſtrando.

¶Margati piſces ſunt rotunda ſpecie, qui gregatim natant/ regem ſectantes more 79
apum. Quo capto cæteri attoniti capiuntur facillime in mari rubro in locis promi=
nentibus ac portuoſis. Conduntur q; in dolijs ſalſamētarijs, donec exſiccata carne
dureſcant in lapidem aurei coloris. Reperiuntur in Indico et Britannico Oceano.
In terra non inueniuntur niſi foſſiles et adulterini.

¶Melandria piſcis eſt cæſis quernis aſſulis ſimillima. 80

¶Miluago piſcis eſt, quæ quoties cernitur extra aquam volitās, tempeſtates mu= 81
tari Trebius niger apud Plynium author eſt.

¶Myrinū Ariſtoteles ait eſſe murenę marem, qui generat, ſed tamē hoc differre, 82
ꝙ murena varia et īfirma ſit, Myrinus vnicolor et robuſtꝰ/ dēteſq; extra os habeat.

¶Mytulus piſcis eſt in arenoſis ſponte proueniens. Nullius eſt ſaporis, ſed craſſi= 83
tudini gingiuarum/ ſordidiſq; vlceribus medetur. Martialis lib. 3. Oſtrea tu ſumis
ſtagno ſaturata Lucrino. Sumitur inciſo Mytilus ore mihi.

¶Minutal piſcis eſt maximus, quem Apitius addito liquamine/ oleo & vino con= 84
diebat. De hoc Martialis. Hinc exit varium coquo minutal.

¶Narica piſcis eſt minutulus, qui a nādo nomen ſumpſit. Plautus apud feſtum. 85
Naricam bonam atq; Canitam.

¶Nautillus alius piſcis, dictus ꝙ nauigantis effigiē habeat. A quibuſdam Pom= 86
pilus dicitur.

87 ¶Oſtrea ſeu Oſtreę piſces ſunt operti concha, qui non vulgarem in cibis gratiam habent. Sergius Orata optimum ſaporem Lucrinis adiudicauit, quæ etiam commendat Martialis. Ebria Baiano veni modo concha lucrino. Horatius. Nō me Lucrina iuuerit Conchylia. Gerardaſca ſtagnum eſt agri volaterrani optimis Oſtreis refertum. Horatius cōmendat, quę Circæis naſcūtur, vbi ait. Oſtrea Circæis/ Miſeno oriuntur Echini. Omnium oſtrearum/ Conchyliorum & conchatum corpora Lunari poteſtate augeri & rurſus minui teſtis eſt Plynius.

88 ¶Orca piſcis eſt magnitudinis miræ infeſtus balenis. Plynius ſcribit Orcæ reflatu depreſſum quandoq; nauigium fuiſſe et inmerſum in oculis ſuis, quam in Oſtienſi portu debellauerit Claudius imperator.

89 ¶Orphus piſcis eſt oblongus anguillæ ſimilis.

90 ¶Orcynus piſcis eſt, qui mira ſagacitate hamum vi deorſum trahit, vt ſeſe illidat petris/ et abſoluat laqueo/ aut laxato vulnere proſiliat.

91 ¶Orchis piſcis eſt rotundus et ſine ſquamis, totuſq; capite conſtans/ et omniū duriſſimus, authore Plynio.

92 ¶Oxyringus os habet pręlōgum in modū roſtri, oculos fulgentes/ alba ſupercilia/ dorſum viridans/ pennas priores nigras/ reliquas albas/ caudam prælongam & viridem/ quā aurea linea mediam diſcriminat. Colitur ab Aegyptijs vt Cercodilus.

93 ¶Otia piſces aurem habent ventri coniunctam.

94 ¶Pectūculus piſcis eſt de genere mollium/ extra aquā ſeſe efferens ſagittæ modo. Pectunculus Chius inter cibos electiles numeratur a Gellio. Laudatiſſimi pectines reperiuntur Mytilenis teſte Plynio/ & Tarenti dicente horatio. Pectinibus patulis iactat ſe molle Tarentum. Mobiles ſunt pectines, adeo vt plerunq; retibus exiliant & pene putentur volare.

95 ¶Pelamides appellātur thynni, quū annuum tēpus exceſſerūt, Morātur in luto. Iuuenalis Satyra. 7. Quod vocis p̄ciū, ſuccus Petaſunculꝰ et vas Pelamidū. Hoꝝ piſcium copiam habent Alyzones populi. Reperiuntur & in anguſtijs Byzantij.

96 ¶Peloris piſcis eſt de genere cōcharum, dictus a Peloro promontorio, vbi ſcatet. Horatiꝰ. Murice baiano potior lucrina Peloris. Pelorides Ply. teſte emolliūt aluū.

97 ¶Phyſeter piſcis eſt marinus inuſitata magnitudine, de quo Rufus ĩ Arati Phænomenone. Delphinos virides/ & Phyſeteras anhelos. Hos Plynius inter beluas marinas reponit.

98 ¶Phocæ piſces ſunt, qui et mugitu boues marini dicuntur. Virgil. lib. 4. Geor. Et turpes paſcit ſub gurgite Phocas. Ouid lib. 1. Meta. Nunc ibi deformes ponūt ſua corpora Phocę. Hic piſcis corio et pilis tegitur, Parit in terra pecudū more, et coit inſtar canū. In ſomno mugit, vnde et vituli meruit nomē. Spirat et dormit ĩ terra.

99 ¶Polypus piſcis eſt de genere mollium/ a pedū multitudine nomē adeptus. Fraudulētus eſt et colorē mutat. Itaq; petris adhærēs plurimos piſces prędonē nō agnoſcentes caſſibꝰ furtiuę artis ĩcludit. Reddit eni colorē petrarū, in qbꝰ delitet. Tāta eſt ĩ eo voracitas, vt nec a ſuo q̄ dē genere abſtineat. Carabū piſcē expaueſcit, adeo vt cōiectus ĩ retia vbi ille fuerit, quādoq; captus ſtati exanimetur. Aeſtiuo tēpore viſi ſunt Polypi exire ĩ agros/ maritimaſq; arbores fructuū auiditate ſcādere. Tāta eſt ſalacitate, vt effœto corpore nulla ſit ei aut natādi/ aut prędā aſſectādi facultas. Fœminę breuior eſt vita, et facilius capitur. Rapaces ſunt eiꝰ pedes. Vnde natum prouerbiū de hominibus furacibus/ apud Plautū. Polypi ſunt/ quicquid attigerūt, tenēt. Item aliud. Polypi mētē habet. In hominē, qui moribus eſt verſatilibus. Eſt etiam Polypus narium morbus. Martialis lib. 12. Naſutū volo/ nolo Polypoſum.

¶Priſtis piſcis

ℭPriſtis piſcis eſt marinus anguſti corporis & lõgiſſimi. Dicitur autem Priſtis ab 100
vndarum ſectione. Scindunt enim fluctus mirũ in modũ propter tenuitatem. Pri-
ſtin Grȩci ſectionẽ vocãt. Plynius ſcribit Priſtes eſſe in mari Indico 200. cubitoꝝ.

ℭPſitta piſcis eſt, quem nõnulli paſſerem dicũt Ariſtoteles. Torpedo occulit ſe- 101
ſe & paſtinaca/ & aſellus/ & rana/ & pſitta/ & ſquatina.

ℭPaſtinaca piſcis eſt quandoq; natans/ interdum etiam volitans. Roſtrum habet 102
prȩacutum & venenatum, & cui nullũ fere ſit remedium. Paſtinacæ iecur decoctũ
in oleo prutitum et ſcabiem non hominum modo ſed et quadrupedũ efficaciſſime
ſedat. Eiuſdem radius adalligatus vmbilico faciles partus facit. Pinnas non habet.
Latrocinatur ex occulto tranſeuntes radio, quod telum eſt ei figens. Argumentum
magnȩ in hoc piſce ſollertiæ eſt, ꝙ quum ſit piſcium tardiſſimus, mugilem omniũ
velociſſimum in ventre habere qnandoq; reperiatur. Contra ſuum ictum remedio
eſt cinere ſuo ex aceto illito.

ℭPhagrus nomen eſt piſcis anguillȩ ſimilis & ſaxatilis. 103

ℭPauo piſcis eſt varij coloris/ rubẽtibus lineis/ e genere ſerratorum & ſolitatiorũ. 104

ℭPholis piſcis eſt de genere Rhomborum, qui muccore ſuo ſpumaq; cubile ſibi 105
ſubſternit.

ℭPhuca piſciculus ſolus piſcium in alga nidificat. 106

ℭPediculus piſcis eſt paraſytus Delphini. Eius enim prædam et eſcam ſectatur, 107
quam libẽter impertit/ propterea pediculi pingues ſunt & obæſi.

ℭPorcum Græci Aſtragoriſcum vocant. Quum capitur, more porcorum gruit. 108
Appion apud Plynium maximum piſcium eſſe tradit.

ℭPardalis piſcis eſt ſimilis terreſtri/ colore et maculis. 109

ℭPhyſalus piſcis eſt colore ſmaragdi, venenatus. Qui ſi capiatur, more pilæ aut 110
veſicȩ intúmeſcit.

ℭPhari piſces ſunt, quos venerantur/ qui Syenem incolunt. 111

ℭPaguri piſces integũtur cruſta. More ſerpẽtum ſenium exuunt, renouata cruſta. 112
Vocantur a Palladio Cancri marini.

ℭPurpura (quam aliqui Porphyram vocant) conchyliorum voraciſſima eſt. Lin- 113
guam habet prȩlongam ſemperq; vibrãtem, per quam potitur præda/ quam aſſe-
ctatur. Eius cruori maxima dignatio in tingendis Lanis, prȩcipue ſi lapidis ictu cȩ-
datur. Purpurarum quȩdam augẽtur inſigni magnitudine, vt quȩ ad Sigeum et le-
ctum Idæ promontoria gignuntur. Aliȩ paruȩ ſunt, vt in Eurippo et Caria. Mari-
nȩ magnæ ſunt et ſcabrȩ. Capiuntur tẽpore verno, quum fauos extruunt. Flos inde
extrahitur ſpecie membranæ candicantis, qui contritus manum inficit. Purpuræ
viuunt annis ſeptenis. Latent ſicut murices contra canis ortum tricenis diebus. Con-
gregantur verno tempore, mutuoq; attritu lentorẽ cuiuſdam cæræ ſaliuant. Succũ
(quo tinguntur lanæ) euomunt cum vita. Propterea piſcatores viuas capere con-
tendunt. Capiuntur paruulis rariſq; conchis/ textu veluti naſſis in alto iactis. Ineſt
his eſca, quam appetunt purpuræ/ porrectiſq; linguis infeſtant. At illæ aculeo ex-
ſtimulatæ claudunt ſeſe, cõprimuntq; mordentes, ita pendentes auiditate ſua pur-
puræ tolluntur.

ℭPompilus concha munitur, quam connexam turbato mari natando gerit, ne flu- 114
ctibꝰ oppleta teſta deprimatur. Trãquillo reſupinat carinȩ modo, acetabulis vtriq;
pro remis vtẽs, et cartilaginem (quã in medio retinet) pro velis pandẽs. Si quãdo
metus beluarum inuadentium ingruit, repleta concha ſub vndis ſeſe demittens la-
titat. Rurſus vitato periculo reſilit. Profunda petit ceu terrã oderit. Adnatat naui-

bus cum alijs ſuę ſpeciei/aſſultanſq; circa conglobatur. Eadẽ eſt fere nautili natura.

115 ¶Pinna immobilis inhęret ſaxis,cuſtodemq; habet Pinnotherem,quo quum priuatur,ſtatim perit. Hic ei dapes ſuggerit,piſceſq; in prędam deducit. Plynius vbi de Cãcris loquitur. Pinnotheres (inquit) vocatur minimus ex omni genere/ideo opportunus iniurię. Huic ſollertia inanibus oſtrearum teſtis ſe cõdere,& cũ accreuerit,migrare in cappaciores.

116 ¶Perna piſcis eſt ex concharum genere frequens circa Pontias inſulas. Stant autẽ Pernę veluti ſuillo crure longo in arena defixę/ hianteſq; qua limpitudo eſt pedali non minus ſpacio. Cibum venantur,dẽtes in circuitu marginũ habent pectinatim ſpiſſatos. Intus pro ſpondylo grandis caro eſt. Authore Plynio lib.32.

117 ¶Platanistæ roſtrum habent et caudam Delphini. Reperiuntur in Gange Indiæ magnitudine.15.cubitorum.

118 ¶Pulmones marini in pelago dierum hyemem portendunt. Montium itam ſonitus,nemorumq; mugitus prædicunt. Eorum cineres adalligati profluuia purgant. Pulmonibus ſi confricetur lignum,ardere videtur,adeo vt faculam ita præluceat.

119 ¶Paſſer planus eſt,nomẽ traxit a paſſere auicula. Optimus in cibis iudicatur. Paſſer et Rhõbus ſitu tãtũ corpoꝝ differũt. Dexter reſupinatus eſt illis, Paſſeri leuus.

120 ¶Rhombus piſcis eſt planus,in delicijs quondam habitus. Laudatiſſimus fuit Rauẽnę. De hoc Martial. Quãuis lata gerat patella Rhõbum, Rhõbus latior eſt tamẽ patella. Commẽdatur etiam Adriaticus. Iuuenalis ſatyra.4. Incidit Adriaci ſpacium admirabile Rhombi. Eſt etiam Rhombus iuſtrumẽtum incantatorum,quo fila torquebantur,vt apud Martialem lib.9. Quę nunc Theſſalico lunam deducere Rhombo.

121 ¶Rana piſcis eſt notiſſimus lato ventre/cæruleis variegatus maculis. Græce Vatrachos dicitur. Ranarum terreſtrium quędam in vepribus tantum viuunt,dicunturq; rubetę,qbus in terra & in humore vita eſt. Aquatiles coeũt noctu extra aquã mare fœminam inuitante. Hidrum maxime reformidãt,quo accedẽte clamore ſe glomerant & aduerſus eunt turmatim. Earum coaxatio ſolito maior pluuiam portẽdit. In Seripho inſula mutę ſunt. Hinc adagiũ. Rana Seriphia. In eligues. Theophraſtus aquarũ eius regionis frigiditati hoc tribuit. Ranę inſidiãtur apibus aquãtibus/ nec earum ictus ſentiunt. Prima lingua eis cohęret,intima abſoluta a gutture,qua vocem mittunt. Rana quę ab argumẽto piſcatrix dicitur,ſetas habet quaſdam a cilicijs extãtes ac prolixas,quarum adminiculis natura mõſtrante ſtruit inſidias/ latitans in limoſis/auiiſq; locis. Frõtem cum ſetis videndã loco eſcæ piſciculis porrigit. Illi accurrentes decepti q; ac paulatim in arctũ deducti ab ea rapiũtur. De eius vſu in medicinis,vide Plynium.

122 ¶Eodem fere modo Raia piſciculos agit in prædam. Carthilaginem habet pro ſpina,authore Plynio.

123 ¶Sepia venenoſo eſt morſu. Quũ videt iſidias parari ſibi/effuſo atramẽto (quod habet pro ſanguine) ſeſe abſcondit. Perſius. Nigra ꝙ infuſa vaneſcat Sepia Lympha. Sepiarum mares var ij ſunt & nigriores/conſtantiæq; maioris. Percuſſę tridẽte fœminæ auxiliantur. At fœmina icto mare fugit. Sepię atramento tanta vis eſt, vt in lucerna addito, Aethiopes videri ablato priore lu mine tradat Anaxilaus apud Plynium.

124 ¶Scarus piſcium ſolus natando veſcitur & ruminat. Hunc piſcẽ e Carpatio mari primus aduexit Optatus helipertius,pręfectus claſſis ſub Claudio principe, & iter Oſtienſem & Cãpanię or ã diſſeminauit. Fuit quondã in honore mẽſarum. Aelianus hunc

nus hunc fallaciſſimum piſcem eſſe teſtatur/Veneriſq; gratia in prædã agi/ fœmi=
na e.us generis per litus ducta. De Scaro Opianus ĩquit. Hic Scarus ſaxa frequẽtat,
Quin mites inter piſces clamore tremẽdo Intonat, & ſolus pallentes ruminat her=
bas. Martialis lib. 5. Namq; quis neſcit auidum vorata decipi Scarum muſca? Hic
piſcis incluſus naſſis non frõte erũpit, nec infeſtis viminibus caput inſerit, ſed auer=
ſus caudę ictibus crebris laxat fores, atq; retrorſum ita erũpit, quẽ luctatũ eiꝰ ſi forte
alius Scarꝰ extrinſecus videat, appræhẽſa mordicus cauda nixum iuuat erũpentis.
Trãquillus ſcribit Scarorum iocinora fuiſſe in patina Vitellij inter lautiores ciborũ
primitias. In hac (ĩquit) Scarorũ iocinora, faſianorũ & pauonũ cerebella, linguas
phoenicopterũ/murenarũ lactes/a Carpathio vſq;/fretoq; Hiſpanię per nauarchos
ac triremes cõmiſcuit. Qꝫ autẽ iocinora Scarorũ & viſcera iucũdioris ſint ſaporis,
docet Martial. in xenijs, vbi ait. Hic ſcarꝰ ęquoreis q̨ venit obęſus ab vndis, Viſce=
ribꝰ bonꝰ eſt, cętera vile ſapit? Quitilianꝰ ait Scarũ nõ capi ĩ noſtro mari. At eũdẽ
capi ĩ Siculo docet Petronius arbiter dicẽs. Ingenioſa gula eſt, Siculo Scarꝰ ęquore
merſus, Ad mẽſam viuus ꝑducit. Habet etiã Scaros Carpathiũ mare. Vnde Ho=
ratiꝰ. Nõ me lucrina iuuerit cõchylia, Magiſve Rhõbꝰ aut Scari, Si quos Eois ito=
nata fluctibꝰ Hyẽs ad hoc vertat mare. Eois fluctibꝰ dixit ꝓpter mare Carpathiũ,
❡Sargus mullũ ſemper comitatur/antris inhabitat. Ex ani= (quod eſt ĩ Oriẽte 125
malibus maxime capris ſolicitatur, Prodeſt eius caro contra Preſteris morſum.
❡Synodon piſcis eſt ſociabilis. Carne veſcitur/& mollia appetit. Euenit huic & 126
hyatulę/vt (quũ piſces minores inſectãtur) venter procidat, ꝙ is ori cõiunctus ſit.
❡Silurus tanta eſt in prolẽ charitate, vt abſumpta fœmina mas oua ſeruet, ſæpeq; 127
vna capitur, dũ filius captos ſubſequitur. Peculiaris eſt Nilo/q̃q̃ et in Danubio re=
periatur. Ambroſius. Captus eſt Silurus & inutilis præda detecta eſt. Idem. Et
Silurum qui minorum piſcium viſceribus aluum replet.
❡Scõbrus de genere eſt Thynnorũ, vnde ſalſamẽta fiũt. In aquis ſulphureũ prę= 128
ſefert colorẽ. Extra aquã vero, quẽ & cęteri. Ab huiꝰ frequẽtia et multitudine Scõ=
braria inſula maris Hiſpani meruit nomen. Martialis. Heſperius Scõbri temperet
oua liquor. Plynius ait Scombrum laudatiſſimum eſſe in finibus Carthaginis.
❡Sphyrena (quam Gaza malleolum conuertit) latiorem in naſſis plagam vnde 129
proſiliat, quęrit. Palatum carnoſum habet pro lingua.
❡Salmo fluuiatilis in Aquitania ꝑfertur marino. Inuenit in Rheno & Rhodano, 130
❡Salpa piſcis coqui non poteſt, niſi ferula percutiatur. Reperitur apud Ebuſum. 131
❡Sola plana eſt et lata, numeratur ĩter cibos lautiores. Lyeni impoſita medetur. 132
❡Stella inſidiatur cõchylijs. Eius natura tanti eſt feruoris, vt omnia cõtacta adu= 133
rat. Paruam intus habet carnem/extra vero eſt duriore callo. Omnẽ peragit et cõ=
coquit cibum. Aiunt mala medicamenta nocere non poſſe Stella marina vulpino
ſanguine illita, et affixa limini ſuperiori/aut clauo æreo ianuę.
❡Scolopendra quam Gaza centipedem vertit, terreſtri fere ſimilis eſt. Si quis 134
eam attigerit, excitabitur ei pruritus, perinde ac ſi contigiſſet vrticam. Viſæ ſunt
inuſitata magnitudine/capite caudaq; extantibus per vndas in modũ triremiũ fer=
ri, vtẽtes pro remigio pedibus ſublati, ſquos habẽt plurimos. Theophraſtus apud
Plynium ſcribit. O trerietes populos a Scolopendris deletos. Porro Scolopendræ
hamo deuorato, omnia intranea euomunt, donec hamũ egerant, deinde reſorbẽt.
❡Scorpius ſiccioris eſt carnis/bis anno parit/alga veſcitur. Varius eſt. Iceſius me= 135
dicus dixit ſtagnorum Scorpios nigrantes eſſe/marinos vero fuluos. Similitudinẽ
habet cum Scorpena/licet Ariſtoteles diſcrimen ponat.

136 ¶Simia piſcis/ore/& colore ſimilis eſt terreſtri/dorſo teſtudineo/fuluis circa col=
lum maculis. Pinnas auium modo pandit/volanti ſimilis.

137 ¶Sagittarius Echini ſpecie/oculos habet ſolidos & prolixos.

138 ¶Spōgiarū triplex eſt genꝰ/Spiſſę/rarę/aſperę. Omnes ad ſaxa naſcunť/aut iuxta
littus, Lutoq; alunť. Nā captę/limo refertę oēs cernunť. Imbecilliores ſunt ſpiſſę q̄
raræ/ꝙ minꝰ alte adherēt. Spōgię molliſſimę ſunt circa Lyciā/In helleſpōto aſpe=
rę/dēſę circa Maleā. Alunť etiā cōchis et piſcibꝰ. Intellectū ineſſe his apparet, quia
vbi auulſorē ſenſere cōtractę multo difficiliꝰ extrahunť. Quod etiā fluctu pulſante
faciūt. Viuūt eſca, quia minutę in his cōchæ repertę ſunt. Putreſcūt in apricis locis.
Ideoq; optię ſūt i gurgitibꝰ viuētibꝰ. Fiſtulas habēt quaſdā, ꝑ quas paſci exiſtimāť
Viuūt lōgo tēpore. Peſſimū genꝰ eſt earū, q̄ Aplyſię vocātur/quia erui nō poſſūt.

139 ¶Strombi e genere cōcharum, regem habent/quem ſequuntur, quocumq; cōceſ=
ſerit. Hunc capiēti aut aſpicienti/bonum omen portendi dicunt. Apud Bizantios
Atitca drachma propoſita eſt illum expiſcantibus.

140 ¶Squatina de genere planorum, cutē habet rigidā, qua propter aſperitatem ligna
et eburnea poliuntur. Numeratur inter Carthilaginea.

141 ¶Sparulus piſcis eſt exiguus & viliſſimus. Martialis. Res tibi cum Rhombo eſt,
at mihi cum Sparulo.

142 ¶Thymallus piſcis eſt precioſus/de quo Ambroſiꝰ. Neq; te (iquit) inhonoratū
noſtra ꝓſecutiōe Thymalle dimittā, cui a flore nomē inoleuit/ſeu Ticini vada te flu
minis/ſeu ameni Atheſis vmbra nutrierit, flos es. Q[i] id ſpecie tua gratiꝰ? q̄d ſuaui=
tate iucūdius? q̄d odore fragrātius? Quod mella fragrāt, hoc tu corpore tuo ſpiras.
Cubitalis eſt eius magnitudo. Medius eſt inter Lupum et Cephalum, Naribus
admotus, herbam vnde cognominatur, ſpirat, ad hamum non accedit.

143 ¶Torſio ſimilis eſt Delphino ꝓterq̄ roſtro. Diſtat & triſtitia aſpectꝰ. Abeſt eñi il
la laſciuia maxie. Tamē roſtris canicularū maleficētia aſſimulatꝰ. Hūc gignit mare

144 ¶Trochꝰ eſt ingēs corpore/ceruice & ſpina ꝓminētibꝰ/vt ſupra vn= (Pōticū.
das cōſpiciatur, Seipſum init. Quare Theodorꝰ Gaza eū maſculofœminā vertit.

145 ¶Triſſæ laudatiſſimę reperiuntur in Tyberi/Eas hodie vocari Romę Lacias/Flo
rentiæ Chepias/Neapoli Aloſas tradit Volaterranus. In Aegypto circa Moroæ
ſtagnum Triſſas flebilibus numeris et melodijs eſcę vice deceptas expiſcantur.

146 ¶Trocta piſcis eſt voraciſſimus. Dentes habet cōtinuos. Captus hami lineā præ=
cidit. Sripatus multis ſuę ſpeciei piſcibus Delphino congreditur & depugnar.

147 ¶Thynnus piſcis eſt altero captus oculo, Quare natando partē (qua videt) terrā
verſus applicat. Hinc adagiū. Thynni more videre, quū quis oblique aſpicit. Vbi
bruma depręhēditur Thynnꝰ, hibernat ibidē. Mox vere procedēte multi vna exe=
unt i pōtū Euxinū/ac maiores ſoli pręeūt, cęteri gregatim veluti pecudes ſubſequū
tur cōnexis iter ſe corporibꝰ, vt mutua iuuētur vmbra/cōtra ſolis æſtus. Strabo ait
Thynnos mirę magnitudinis eſſe in hiſpania, quos glāde veſci prodit. Mēbratim
cęſi ceruice & abdomine cōmēdātur edulio recēti, cętera aſſeruātur ſale. Pręcipua
(iquit Plyniꝰ) magnitudine Thynni inuenimꝰ talēta. 15. pepēdiſſe. Eiuſdē caudę
latitudinē duo cubita et palmū. Thynnorū captura eſt a Vergiliarū exortu ad Ar=
cturi occaſum. Reliquo tēpore latēt in gurgitibꝰ imis, niſi tēpore aliquo euocati aut
plenilunijs. Pingueſcūt itātū, vt dehiſcāt. Nō excedūt biēniū. Thynnoſcopos Bu=
dęus vocat hoīes e litore thynnos ſpeculari ſolitos, qui latine Thynnarij dicuntur.

148 ¶Trichias nōnulli Sardas vocant. Iſtrum ſubeuntes nō remeant. Plynius. Intrā=
tium (inquit) pontum/ſoli non remeant Trichiæ.

¶Tritonem

¶Tritonem Romæ ſe vidiſſe Pauſanias dicit, colore ranarũ paluſtriũ/ſquamoſo 149
corpore/brãchijs ſub auribus/naſo & ore humanis/ dentibus firmis/oculis glaucis/
manibus digitiſq; ſimilibus cõcharũ teſtis, cauda ſub aluũ vice pedũ, vt Delphini.
¶Reperiuntur teſtudines marinę, & quæ in aquis dulcibus viuunt, quas Lutarias 150
appellamus. Teſtudo oua gignit in terra, quibꝰ arena obrutis ſtatim ad mare redit,
Mox diebus.60.peractis iterum ad oua reuertitur, quę arena refoſſa vt iã animata
comperit, paulatim deducit in pelagus. Reperiuntur in India, quarum conuexum
ſcaphę magnitudinem æquat. Et in Taprobane inſula vſum lecti domibus ligneis
prębent. Chelonophagi populi teſtudinũ ſuperficie caſas iregũt & carne veſcũtur.
Troglodytę cornigeras habent, quarum cornibus in natando, remigio ſe adiuuãt.
¶Torpedinẽ ſi quis attigerit, morbo afficietur, a quo illa ſuum nomẽ traxit. Quo 151
etiam modo piſces in prędã agit. Occultat enim ſe limo, & ſupra natantes facit tor=
pere, quos emergens deuorat.
¶Trigla piſcis eſt, qui a noſtris Mullus et Barbo dicitur. 152
¶Voligo piſcis eſt a volando nominatus. Aliter dicitur Loligo. 153
¶Vitulus marinus, qui et Phoca dicitur, animal eſt amphibiũ, tã in aquis q̃ i terra 154
degens. Fœtus parit in terra, paulatimq; ad vndas aſſuefacit, ſed nõ ante duodeci=
mum diẽ. Breuiſſimus eſt a partu, poſtea tum euadit maximus, albus vẽtre/& den
tibus frendens. Ipſe imbellis et animo degener, non tantum viribus q̃ vaſtitati cor=
poris fidit. Veſcitur piſcibus et humano cadauere, Vnde et piſcantibus ſtruit inſi=
dias. Pedes habet a ſcapulis manibꝰ ſimiles modo vrſę/pedeſq; poſteriores quinis
diſcretos digitis. Nunq̃ percutitur fulmine. Nullũ animal grauiore premitur ſom=
no. Vnde Martial. Dormitis nimium glires/vituliq; marini. Iuba apud Plynium
tradit vitulos marinos ternas heminas capere. Miteſcunt interdũ. Pilo veſtiuntur.
Canum modo cohęrẽt. Nunq̃ plures geminis pariunt. Educant mammis fœtum.
Interficiuntur difficulter, niſi capite eliſo/In ſomno mugiũt. Tenent diſciplinam/
voceq; pariter et viſu populum ſalutãt. Pinnis quibus in mari vtuntur, humi quoq;
vice pedum ſerpunt. Aiũt dextris eorum pẽnis vim ſoporiferam ineſſe/ſomnoſq;
allicere ſubditas capiti. Eis oculi in mille colores tranſeunt ſicut hyenę.
¶Vertibulum piſcis dicitur a teſtę duricie, adhæret ſuę teſtę, qua cõtegitur, habet 155
duo foramina exigua, quibus humorem recipit et reddit.
¶Vrtica adhæret ſaxis. Manũ in fame depaſcitur, vt Polypus. Ora in medio cor= 156
pore continet, & de medio ſaxo quaſi de teſta viuit. Adnatantes circa aſſultanteſq;
piſciculos corripit. Noctu vagatᷣ, noctuq; mutatur. Veſcitur carne. Vim habet pru
ritu mordacem vt terreſtris vrtica, Frondis eſt carnoſæ. Noctu pectines et Echi=
nos perquirit. Dũ admodum ſibi manum ſentit/colorẽ mutat et cõtrahitur. Tacta
vredinem mittit, paulũq; ſi fuerit interualli, abſconditur. Ora ei in radices eſſe tra=
duntur. Excrementa per ſumma tenui fiſtula reddit.
¶Vua marina in vino putrefacta/iis qui inde biberint, tędium vino affert. 157
¶Nõ reperiret finẽ hęc hiſtoria/nec etiã vires & ingenium ſufficerẽt, ſi ſingulorũ 158
naturas verbis cõſequi vellẽ. Nã pręter fluuiatiles piſces/Plynius ponit.176.gene
ra animaliũ in mari viuẽtiũ. Multos dedita opera omiſimus, quorũ hæc ſunt noia/
Nereides/ Elephanti Rotę/Dromones/Cornutę/gladij/ſerræ/hippotami/ Percę/
aſelli/alopeca/box/batis/banchus/balanus/vranoſcopus/ cynœdi/chametrachea/
glyciamerides/colycia/Pẽtadactylides/bales/echinophorę/cucumis/Cynopꝰ/Cy=
noſdexia/Erythinꝰ/hippꝰ/hippurꝰ/ halipleurus/mena/merix/mormylꝰ/ Myſto=
cętꝰ/Ophidiõ/Oſtria/Phitarus/tyndarides/pcides/Rhina/Sargrꝰ/Scylla/murus/

icorpena/iciadeus/ſciena/Smyrus/ſcepini/ſmarides/Tornus/Thurianus/theſſa/Tethea/vrene/Bopgyrus/Orphus, Rhacinus/mormyra/Teragus/Labrus/epoda/Channe/ex ſe ipſa cõcipiens/Glaucus æſtate nunq̃ apparens/Põphilus ſemper nauigiorum curſus comitans/Chironus in aquis nidificans/& alia prope infinita huiuſdodi nomina.

Argumenta ab impoſſibili ex diuerſis poetis.

Virgilius æcloga prima.

ANte leues ergo paſcentur in æthere cerui,
Et freta deſtituent nudos in littore piſces,
Ante pererratis amborum finibus exul
Aut Ararim parthus bibet/aut Germania Tygrim.

Idem æcloga.8.

Iungentur iam Gryphes equis,æuoq; ſequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damę.

Idem in Battarum.

Ante lupos rapient hœdi,vituli ante leones,
Delphini fugient piſces,aquilæ ante columbas,
Et conuerſa retro rerum diſcordia gliſcet.

Idem ibidem.

Pallida flaueſcant æſtu ſitientia prata,
Immatura cadant ramis pendentia mala/
Deſint & ſyluis frondes/& fontibus humor.

Idem ibidem.

Flectite currentes hymphas vaga flumina retro,
Flectite & aduerſis curſum diffundite campis,
Incurrant amnes paſſim remeantibus vndis.

Idem ibidem.

Dulcia amara prius fient/& mollia dura/
Candida nigra oculi cernent/& dextera læua.
Migrabunt caſus aliena in corpora rerum.

Ouidius lib.13.Meta.

❡Ante retro Simois fluet,& ſine frondibus Ide
Stabit,et auxilium promittet Achaia Troiæ.

Idem lib.14.

Prius inquit in æquore frondes
Glaucus & in ſummis naſcentur montibus algę

Idem lib.15.

Deſinet ante dies,& in alto Phœbus anhelos
Aequore tinget equos.

Idem lib.1.de ponto.

Nam prius incipient turres vitare columbæ,
Antra ferę/pecudes gramina/mergus aquas.

Idem lib.12.de ponto.

Longa dies citior brumali tempore/noxq;
Tardior hiberna ſolſtitialis erit.
Nec Babylon æſtum/nec frigora pontus habebit/
Calthaq; Pęſtanas vincet odore roſas.

Q̃ tibi

Q̃ tibi noſtrarum veniant obliuia rerum.
Id in eodem.
Cinyphię ſegetis citius numerabis ariſtas,
Altaq; q̃ multus floreat hybla thymis.
Et quot aues motis nitantur in aere pennis,
Quotq; natent piſces æquore/ certus eris.
Idem in eodem.
Nam caput e noſtra citius ceruice recedet,
Et patiar foſſis lumen abire genis.
Idem in eodem.
Nominis ante mei venient obliuia nobis.
Idem lib. 4. de ponto
Nam prius vmbroſa carituros arbore montes/
Et freta veliuolas non habitura rates/
Fluminaq; in fontes curſu reditura ſupino,
Gratia q̃ meriti poſſit abire tui.
Idem in eodem.
Et prius hinc nobis nimium contermimus Iſter,
In caput Euxino de mare vertet iter,
Vtq; Thyeſtęę redeant ſi tempora menſę,
Solis ad eoas currus agetur aquas.
Idem in eodem.
Sed prius huic deſint & bellum et frigora terræ,
Inuiſus nobis quę duo pontus habet.
Et tepidus Boreas/ & ſit præfigidus iſter.
Idem in epiſtola.
Oenones ad Paridem.
Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.
Idem in epiſtola Helenę.
Terra precor vultus obruat ante meos.
Idem lib. I. Elegiarum.
Ante vel a membris diuidar ipſe meis.
Idem lib. I. de arte.
Vere prius volucres taceant, æſtate cicadæ/
Mænalius lepori det ſua terga canis.
Idem in Ibin.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor.
Iunctaq; cum Luna lumina Solis erunt,
Parſq; eadem cœli Zephyros emittet et Euros,
Et tepidus gelido flabit ab axe nothus.
Et noua fraterno veniet concordia fumo,
Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra,
Et ver Autumno, Brumę miſcebitur æſtas/
Atq; eadem regio veſper & ortus erit.
Idem lib. I. Triſtium.
Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
Ibit, et in tepido deſeret oſſa rogo.

Idem lib. 4. Triſtium.

Vere prius flores, æſtu numerabis ariſtas,
Poma per autũnum, frigoribuſq; niues.

Idem lib. 5. Triſtium.

Cana prius gelido deſint abſinthia ponto,
Et careat dulci Trinacris Hybla thymo,
Immemorem q̃ te quiſq̃ conuincat amici.

Lucanus lib. 1.

Omnia mixtis
Sydera ſyderibus concurrent, ignea pontum
Aſtra petent, tellus extendere littora nollet,
Excutietq; fretum. Fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata, diem poſcet ſibi. Totaq; diſcors
Machina, diuulſi turbabit fœdera mundi.

Horatius lib. 1. Carminum.

Sed prius appulis
Iungentur capreę lupis.

Idem in Epodo.

Priuſq; cœlum ſidet inferius mari
Tellure porrecta ſuper.

Idem ibidem.

Simul imis ſaxa renarint vadis renata.

Propertius lib. 1.

Nulla prius vaſto labentur flumina ponto,
Annus & innerſas duxerit ante vices.

Idem lib. 2.

Nam citius paterer caput hoc diſcedere collo.

Idem in eodem.

Terra prius falſo partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos.
Fluminaq; ad caput incipient reuocare liquores,
Aridus & ſicco gurgite piſcis erit.

Idem lib. 3.

Flamma per incenſas citius ſedetur ariſtas.
Fluminaq; ad fontis ſunt reditura caput,
Et placidũ Syrtis portum, & bona littora nautis
Prębeat hoſpitio ſęua Malea ſuo.

Idem lib. 2.

Tu prius & fluctus poteris ſiccare marinos,
Altaq; mortali deligere aſtra ſono.

Perſius ſatyra. 5.

Sambucam citius caloni aptaueris alto.

Iuuenalis ſatyra. 10.

Promptius expediã, quot amauerit hippia mœchos,
Quot Themiſon ægros Autumno occiderit vno,
Quot Baſilus ſocios, quot circumſcripſerit hylus

Pupillos,

Pupillos, quot longa viros exſorbeat vno
Maura die, quot diſcipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot villas poſſideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba ſonabat.
Statius lib.13.Syluarum
Hibernos citi⁹ numeraueris ibres, Syluarũq; comas.
Id lib.15.Syluarum
Potius fugientia ripas
Flumina deuincas, Rapidis aut ignibus obſtes,
Q̃ miſeros lugere vetes.
Statius lib.17.Theb.
Ante hæc excuſſo frondeſcet lancea ferro,
Inachus ante retro noſterq; Achelous abibunt.
Idem lib.8.
Citius me fulmina contra
(Infandũ) ruere & magno bellare parenti Aſpiciat.
Id lib.3.Achill.
Sed pater ante igni, ferroq; exciſa iacebit
Scyros, & in tumidas ibunt hęc verſa ꝓcellas Mœnia.
Claudianus in Conſ.
Manlij Theodori
Promptius imponam glaciali Pelion Oſſę,
Idẽ de victoria Stiliconis in Alaricum.
Irriget Aegyptum Tanais, Męotida Nilus,
Eurus ab occaſu, Zephyrus ſe promat ab indis,
Caucaſeiſq; iugis calidoq; nigrantibus Auſtro
Getulas aquilo glacie conſtringat arenas.
Idem de conſulatu Probi.
Ante dabunt hyemes Nilum, per flumina damę
Errabunt, Glacieq; niger damnabitur Indus.
Ante Thyeſtęis iterum conterrita menſis
Interciſa dies refugos vertetur in ortus.
Pamphilus Saxus Elegia.12.
Sydera quum radios ſpargent tellure ſub ima,
Aera cum piſcis, quum colet æquor auis.
Quum ceruus pauidos Maſſylla per arua leones
Pellet, hyems tepidi tempore veris erit.
Stroza pater lib.1.Eroticon
Ergo prius tellus alimenta negauerit orbi,
Et nouus heſperio ſurget ab axe dies.
Ante Pado Tagus, atq; Atheſi miſcebitur Iſter.
Idem lib.5. Eroticon
Ergo Scylla prius, Scyllęq; aduerſa Charybdis
Præbuerint feſſis puppibus hoſpitium.
Ante ſuo Nereus gelidas admiſerit Arctos
Aequore, Terra polus fiet, & ignis aqua.
Mutatę prius accipient noua corpora formę.

Seneca in Hercule furente
Prius extinguet ortus, refert occaſus diem,
Pax ante fida niuibus et flammis erit,
Et Scylla Siculum iunget Auſonio latus,
Priuſq; & multo vicibus alternis fugax
Euripus vnda ſtabit Euboica piger.
Idem in Thyeſte
Aethereas prius
Perfundet Arctos pontus, & ſiculi rapax
Conſiſtet æſtus vnda, & Ionio ſeges
Matura pelago ſurget, & lucem dabit
Nox atra terris, Ante cum flammis aquę,
Cum morte vita, cum mari ventus fidem
Fœduſq; iunget.
Idem in Thebaide
Ipſa ſe in leges nouas
Natura vertet, Regeret in fontem citas
Reuolutus vndas amnis/ Et noctem afferet
Phœbęa lampas/ heſperus faciet diem.
Idem in hippolyto.
Ignibus iunges aquas,
Et amica ratibus ante promittet vada
Incerta Syrtis, Ante ab extremo ſinu
Heſperia Tethys lucidum attollet diem.
Et ora damis blanda præbebunt lupi.
Idem in Oethęo
Iungentur ante ſæua ſyderibus freta/
Et ignis vndę/ tartaro triſti polus/
Lux alma tenebris/ Roſcidæ nocti dies.
Idem in Hercule Oethęo.
Ante ab occaſu dies
Naſcetur Indis/ ante glacialem polum
Scythas ve tepida Phœbus afficet rota.
Idem
Deſcendat aſtris luna deſertis licet,
Et bruma meſſes videat/ & cantu fugax
Sit depræhenſum fulmen/ & verſa vice
Medius coactis fugerit ſtellis dies.
Idem ibidem
Ante naſcetur ſeges in profundo,
Vel fretum dulci reſonabit vnda,
Ante deſcendet glacialis vrſę
Sydus/ & ponto vetito fruetur.
Idem ibidem
Mutetur orbis/ Vallibus currat nouis
Iſter/ nouaſq; Tanais accipiat vias.
Eraſmus in adagijs

Acanthida vincet Cornix.
Calfurnius apud eundem. Aſtyle credibile eſt/ſi vincat acathida Cornix
Vocalem,ſuperet ſi turpior ædona bubo.
Prius teſtudo leporem prȩuerterit.
¶Calentius lib.2.Eleg.
Ante per ignotos errabunt ſydera fluctus.
Paſcenturq; leues æquora lata boues.
Ante a ſqua miſeris habitari piſcibus æquor
Deſinet/ante freto currere curua ratis.
Ante polo ſimilis polus inſidiabitur/ante
Proximus in vetitas corruet anguis aquas.
Pontanus lib.I.de Stellis.
Sed prius herculei torrentia ſydera monſtri
Solſtitio vicina domus/locaq; edita cœli
Diffundent terris hyemem glacialibus Euris.
Ante & conſpicui ſummo de cardine mundi
Flaua lycaonio ſurget palantias axe/
Atq; diem auerſo ſubter vehet auſter olympo.
Stabunt & cœli ſeptem labentia ſigna.
Baptiſta Pius.
Nam prius in colles rebor vaga flumina ferri,
Et nilum hiberno diluere arua gelu.
Idem.
Sed prius æquorei damis iungentur Echini/
Et mixto æripedi ſemine Gryphes equo.
Idem.
Sythonio prius orbe tepeſcere credam
Mennonio & tingi poſſe colore niues.
Excelſeq; vagis vndabunt piſcibus alpes/
Nullaq; atlantęi gurgitis vnda fluet.
Heſperioq; nitens phœbus conſurget ab axe/
Atq; pari Euphrates Tygris & ore ruent.
Idem.
Ante caput Nili deprendet/& ora Seſoſtris/
Deponet virus & Stygis vnda ſuum.
Idem.
Promptius expediam,quot fulgeat ignibus æther/
Et quota in Oceani belua mole natet.
Idem.
Aſtra ſagittiferum prȩcedent fulgida mitram/
Solis & obſcura nocte vehentur equi.
Magnaq; nigrantem lux irradiabit Auernum,
Luror & æthereos cinget vbiq; polos.
Et ſuperum iurare(licet metus vrgeat illos)
Sancta cohors Stygias non dubitabit aquas.
Per ſyluas volitare canes/volucreſq; ferarum
Cernemus duri luſtra habitare ſoli.

Committentq; lupi damę ſua corpora roſtro/
Et lepus Arcadico roſtra habitata cani.
Et Phaetonteī cycnus non immemor axis
Fulmineas cupiet ſcandere poſſe domos.
Deſinet ęquoreis caput obiectare procellis
Aeſacus,& rapidi non petet ima maris/
Turbaq; Mennonidum canet exequialia mitis
Iuſta,neq; hęc tumuli tinget herilis humum.
Congeret aeria nidum ſuper arbore perdix,
Thyſbęas linquet blanda columba phalas.
Diliget immitem pia Dędaliona coturnix/
Fida gemelliparę que tulit auxilia.
Cui volucris ſubito data verſicoloris imago/
Dum fugit omniuoli dulcia furta Iouis.
Labilis audaci Congro murena relinques/
Et cum ſquamigeris Barre feris odium.
Nilicolamq; feram cautus Crocodilon Ichneumon
Diliget/infidam rex Halietus auem.

Palladius Soranus.

Deſinet ergo prius fragili mihi gutture lingua.

Idem.

Mella prius fierent quę ſunt contraria dulci/
Duraq; ſpectares mollia ſaxa prius.

Idem.

Ergo mella prius fient contraria dulci,
Mollia dura prius fient & maxima parua.
Aut freta poma dabunt ſemper redolentia,flores
Paſcua/rura/ domos viuentia cūcta fouebunt,
Et piſces quin terra feret. quam nauita prudens
Sulcabit,tumidos fluctus quę concita tollet.

Petrarcha.

Tum noſtro Galathea tuum de pectore nomen
Exibit,fugient propriis dum ſedibus aſtra.
Mellis apes ſtudium linquent,nidoſq; columbę,
Coniugium turtur,prędam lupus,arbuta caprę,
Cuſtodita dolos mulier,mendacia ſeruus.

Idem.

Validum prius ęgra leonem
Sternet ouis,pri⁹ armigerū philomela tonātis Vicerit

¶Deſcriptio lōgi temporis,qua diu aliquid futurum ſignificamus.

Virgilius Aegloga.5.

DVm iuga montis aper,fluuios dum piſcis amabit,
Dumq; thymo paſcentur apes,dum rore cicadę.

Ouidius lib.1.Eleg.

Viuet Męonides,Tenedos dum ſtabit & Ide,
Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.

Viuet

Viuet & aſcreus, dum muſtis vua tumebit,
Dum cadet incurua falce reſecta ceres.
Donec erunt ignes/arcuſq; cupidinis arma,
Dicentur numri culte Tibulle tui.

Idem in Ibin.

Pugnabunt iaculis dum Thraces/Iapyges arcu/
Dum tepidus Ganges/frigidus Iſter erit.
Robora dum montes/dum mollia pabula campi,
Dum Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas.

Lucanus lib.I.

Dum terra fretum/terramq; leuabit
Aer/& longi voluent Titana labores,
Noxq; diem cœlo totidem per ſigna ſequetur.

Syllius lib.6.

Dum cœli ſedem/terraſq; tenebit
Caſta fides, dum virtutis venerabile nomen Viuet.

Idem lib.7.

Dum Cete innabunt Ponto/dum ſydera cœlo
Lucebunt, dum Sol indo ſe littore tollet/

Politianus.

Dumq; in tacito vaga ſydera cœlo
Fulgebunt, dum Sol nigris orietur ab Indis.
Preuia luciferis aderit dum curribus Eos.
Dum ver triſtis hyẽs/ Autũnum proferet æſtas/
Dumq; fluet ſpirans/ refluetq; reciproca Tethys.
Dum mixta alternas cupient elementa figuras.
Semper erit magni decus immortale Maronis.

Sabellicus.

Dum mundi Soliſq; vices variabilis annus
Sentiet/& ſolitos ſeruabunt ſydera curſus.

Horatius in Epodo.

Dum pecori lupus & nautis infeſtus Orion
Turbarit hibernum mare.
Intonſoſq; argitarit apollinis aura capillos.

Seneca in Medea.

Dum terra cœlum media libratum feret,
Nitiduſq; certas mundus euoluet vices,
Numeruſq; arenis deerit/& ſolem dies/
Noctem ſequentur aſtra/dum ſiccas polus
Verſabit arctos/flumina in pontum cadent,
Nunq̃ meus ceſſabit in pœnas furor.

Idem in Oedipo.

Lucida dum current annoſi ſydera mundi/
Oceanus clauſum dum fluctibus ambiet orbem.
Lunaq; demiſſos dum plena recolliget ignes,
Dum matutinos predicet lucifer ortus,
Altaq; ceruleum dum Nerea neſciet arctos.

Candida formoſi venerebimur ora lygi.
Tibullus lib. I.
Quem referent Muſę, uiuet, dum robora tellus,
Dum cœlum ſtellas, dum vehet amnis aquas.
Stroza pater.
Erunt donec vaga ſydera cœlo,
Donec erit tellus, æquora donec erunt.
Stroza filius.
Phœbeia donec
Laurus & orbita erit, nomemq; helyconidis vmbrę
Idem.
Dumq; polus vertet Pagaſęę ſigna carinę.
Flacce tuę dabitur palma ſecunda lyrę.
Idem.
Dum fluet Eridanus patrię prope mœnia noſtrę,
Dum fluet & refluet Venetã maris vnda per vrbem,
Tinctile dum Scythicas armabit miſſile dextras.

¶ Poetica deſcriptio, qua docemus aliq̃d longe lateq; fieri. Lucanus lib. I.

VNde venit Titan, & nox vbi ſydera cõdit,
Quaq; dies medius flagrantibus æſtuat horis,
Et qua bruma rigens, ac neſcia vere remitti,
Aſtringit Scythicum glaciali frigore Pontum.
Ouidius in fine Meta.
Quaq; patet domitis Romana potentia terris.
Horatius lib. 3. Car.
Dicar, qua violens obſtrepit Aufidus,
Et qua pauper aquę Daunus agreſtium
Regnator populorum.
Statius lib. 4. Syl.
Ibis, qua vagus hercules & Euan
Vltra ſydera, flammeumq; Solem,
Et Nili caput, & niues Atlantis.
Tibullus lib. 2.
Qua ſua de cœlo proſpicit arua Ceres.
Quaq; patent ortus, & qua fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Seneca in hercule Furente.
Qua lucem premit
Aperitq; Tethys, qua ferens Titan diem,
Binos propinqua tingit æthiopes face.
Idem.
Et quod Occaſus videt, & quod Ortus.
Idem.
Auroram inter et Heſperum,
Et qua Sol medium tenens.

Vmbras

Vmbras corporibus negat.
Quodcumq; abluitur cœlum,
Longo Tethyos ambitu.
Idem in Theba.
Qua lata terris ſpacia frugiferis iacent,
Et qua trahens opulenta Pactolus vada
Inundat auro rura.
Idem in Hippolyto.
Queq; naſcentem videt ora Solem.
Queq; ad occaſus iacet ora feros,
Si qua feruenti ſubiecta Cancro eſt,
Si qua maioris glacialis vrſe
Semper errantes patitur colonos.
Idem ibidem.
Qua terra mari Cingitur alto, Quaq; æthereo
Candida mundo Sydera currunt.
Item ibidem.
Quicquid Oceanus vagis,
Complexus vndis vltimo fluctu tegit.
Idem in Troade.
Quicquid Sol Oriens, quicquid & occidens,
Nouit, Ceruleis Oceanus fretis
Quicquid vel veniens, vel fugiens lauat,
Aetas Pegaſeo corripiet gradu.
Idem in Medea.
Quodcumq; placidis flexibus Phaſis rigat,
Pontuſq; quicquid Scythicus a tergo videt,
Paluſtribus qua maria dulceſcunt aquis.

¶ Deſcriptio magni & frequẽtis numeri per ſimilitudies & cõparationes. Virgil. lib. 4. Georg.

Quam multa in folijs auium ſe
millia condunt,
Veſper vbi aut hibernꝰ agit de
montibus imber.
Idem lib. 6. Aene.
Quã multa in ſyluis Autumni frigore primo,
Lapſa cadunt folia, aut adterram gurgite ab alto
Quã multe glomerantur aues, vbi frigidus annꝰ
Trans pontum fugat, & terris immittit apricis.
Idem lib. 7. Aen.
Quã multi lybico voluuntur marmore fluctus,
Seuus vbi Orion hibernis conditur vndis.
Vel quum Sole nouo denſe torrentur ariſte,
Aut hermi campo, aut Lycie flauentibus aruis.
Idem lib. 9. Aen.
Quantus ab occaſu veniens pluuialibus hœdis

Verberat imber humum,q̃ multa grandine nymbi
In vada præcipitant,quum Iupiter horridus auſtris
Torquet aquoſam hyemem,& cœlo caua nubila rumpit.
Ouidius lib.11.Meta.
Somnia vana iacent,totidem quot meſſis ariſtas,
Sylua gerit frondes/eiectat littus arenas/
Idem lib.4.Triſtium.
Neq; tot aduerſis cumulat/quot littus arenas.
Quotq; fretum piſces/ouaq; piſcis habet.
Idem lib.4.Triſt.
Quot frutices ſyluę,quot flauas Tybris arenas/
Mollia quot Martis gramina campus habet.
Tot mala pertulimus.
Idem ibidem.
Littora quot conchas/quot amena roſaria flores/
Quot ve ſoporiferum grana papauer habet/
Sylua feras quot alit/quot piſcibus vnda natatur,
Et tenerum pennis aera pulſat auis,
Tot premor aduerſis/quę ſi comprendere coner/
Icarię numerum dicere coner aquę.
Idem ibidem.
Q̃ multa madidę celantur arundine foſſę,
Florida q̃ multas Hybla tuetur apes,
Q̃ multę gracili terrena ſub horrea ferre
Limite formicę grana reperta ſolent,
Tam me circunſtat denſorum turba molorum.
Idem lib.4.de Ponto.
Quę numero tot ſunt,quod in horto fertilis arui
Punica ſub lento cortice grana rubent.
Africa quot ſegetes/quot Tmolia terra racemos/
Quot Sicyon baccas/quot parit Hybla fauos.
Idem lib.1.de Arte.
Gargara quot ſegetes/qđ habet Methymna racemos/
Aequore quot piſces,fronde teguntur aues.
Quot cœlum ſtellas/tot habet tua Roma puellas.
Idem lib.2.de Arte.
Quot lepores in Atho,quot apes paſcuntur in hybla.
Cęrula quot baccas Palladis arbor habet,
Littore quot conchę,tot ſunt in amore dolores.
Idem lib.3.
Sed neq; ramoſa numerabis in Ilice frondes/
Nec quot apes Hyblę/nec quot in Alpe ferę.
Item.
Quot noua terra parit flores/quum vere tepenti
Vitis agit gemmas/pigraq; fugit hyems.
Statius lib.5.Syluarum.
Hibernos citius numeraueris imbres.

Siluarumq;

Syluarumq; comas.

Syllius lib.7.

Q̃ multa affixus cœlo ſub nocte ſerena
Fluctibus e medijs ſulcator nauita ponti
Aſtra videt. Q̃ multa videt feruoribus atris/
Quum Calabros vrunt ad pinguia pabula ſaltus,
Vertice Gargani reſidens/incendia paſtor.

Marullus.

Non tot Attica mella/littus Algas/
Montes robora/ver habet colores/
Non tot triſtis hyems riget pruinis,
Autumnus grauidis tumet racemis/
Non tot ſpicula Mœdicis pharetris,
Non tot ſigna micant tacente nocte,
Non tot ęquora piſcibus natantur/
Non aer tot aues habet ſerenus/
Non tot Oceano mouentur vndę,
Non tantus numerus lybiſſę arenę/
Quot ſuſpiria/quot Nęra pro te,
Veſanos patior die dolores.

Catullus.

Q̃ magnus numerus lybiſſę arenę,
Laſerpiciferis iacet Cyrenis.

Propertius lib.2.

Non tot Achęmenijs armantur Suſa ſagittis/
Spicula quot noſtro pectore fixit amor.

Seneca in Hercule furente.

Q̃tus incedit populus per vrbes
Ad noui ludos auidus theatri/
Qualis Elęum ruit ad tonantem,
Quinta quum ludos reuocauit æſtas.

Idem in Oedipo.

Non tot caducas educat frondes Oetha/
Nec vere flores hybla tot medio creat,
Quum examen alto nititur denſum globo/
Fluctuſq; non tot frangit Ionium mare,
Nec tanta gelidi Strymonis fugiens minas
Permutat hyemes ales,& cœlum ſecans,
Torpente Nilo penſat Arctoas niues.

Baptiſta Pius.

Cęrula quot piſces/quot leſbia terra racemos,
Maſcula quot tellus thura Sabęa parit,
Plumiferas quot habet volucres agitabilis aer/
Gargara quot meſſes, vina Phalernus ager.

Idem.

Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther/
Et quota in Oceani belua mole natet.

¶ Deſcriptio Curſus leuiſſimi & miræ celebritatis.

Virgilius lib. 10. Aen.

FVgit illa per vndas
Ocyor & iaculo/& ventos æquante ſagitta.

Lucanus lib. 1.

Et torto balearis verbere fundæ
Ocyor, & miſſa Parthi poſt terga ſagitta.

Idem lib. 5.

Ocyor & cœli flammis & tygride fœta.

Idem lib. 9.

Calido non ocyus auſtro
Nix reſoluta tepet.

Horatius lib. 2. Car.

Ocyor ceruis/& agente nymbos
Ocyor euro.

Statius lib. 6. Theb.

Quæ bello ſic tela volant quæ nubila cœlo
Amnibus hibernis/Minor eſt Iouis ĩpetus igni/
Tardius aſtra cadunt/glomerãtur tardius ĩbres,
Tardius in ſummos decurrunt flumina montes.

Idem ibidem.

Credas e plebe Cydonum
Parthorumq; fuga totidem exiliiſſe ſagittas.
Non aliter celeres hircana per auia cerui,
Quum procul impaſti fremitũ accepere leonis,
Siue putant, rapit attonitos fuga cæca/metuſq;
Congregat/& lõgum dant cornua mixta fragorem.

Sidonius.

Non ſic fulminis impetus triſulci/
Non pulſa Scythico ſagitta neruo/
Non ſulcus rapide cadentis auſtri/
Non fundis balearibus rotata
Vnq̃ ſic liquidos poli meatus,
Rumpit plumbea glandium procella.

Seneca in Thebaide.

Sagitta qualis parthica velox manu
Excuſſa fertur, Qualis inſano ratis
Premente vento rapitur/aut qualis cadit
Delapſa cœlo ſtella, quum ſtringens polum,
Rectam citatis ignibus rumpit viam.

Idem in Hippolyto.

Fugit inſanæ ſimilis procellæ/
Ocyor nubes glomerante cauro/
Ocyor curſum rapiente flamma/
Stella quum ventis agitata longos Corripit ignes.

¶ Curſores velociſſimi.

Euryalus.

1	Euryalus	5	Dędalus	13	Ladas
	Nyſus Diores	6	Atalanta	14	Atas
	Salius Patron	7	Mermeros	15	Philippus
	Helymus	8	Phędimus	16	Iphiclus
	Panopes		Dimas	17	Orion
2	Camilla	9	Opheltes	18	Mithridates
3	Achilles	10	Thalus	19	Haraldus
4	Bellorophon	11	Philippides	20	Echion
	Perſeus	12	Tiberius Nero	21	Lycaſte.

IN ludis exequialibus (quos in Sicilia ad anchiſę tumulum celebrauit æneas) 1
ſtadiodromi ſeu decurſores in ſtadio fuerunt Euryalus/ Nyſus/ Diores/ Sa-
lius/ Patron/ Helymus & Panopes.
¶Camilla regina fuit Volſcorꝝ, cuiꝰ celeritatē deſcribit Virgiliꝰ i fine ſeptimi dicēs 2
Illa vel intactę ſegetis per ſūma volaret Gramina/ nec teneras curſu lęſiſſet ariſtas.
Vł mare ꝑ mediū fluctu ſuſpēſa tumēti Ferret iter, celeres nec tigeret ęquore plātas
¶De Achille/ Catullus. Naſcetur nobis expers terroris Achilles. Qui ꝑſępe va 3
go victor certamine curſus Flammea pręuertet celeris veſtigia ceruę.
¶Bellorophon in expeditione contra Chimęrā vſus eſt equo Pęgaſo ſanguine me 4
duſę nato. ¶Perſeus vero i meduſam certaturꝰ accepit a Mercurio talaria & enſem.
Quibus adminiculis ambo per aerem ferebantur. Propertius lib. 2. Non ſi pęgaſeo
vertaris in aera dorſo. Nec tibi ſi perſei mouerit ala pedes. Sidonius. Ac iuuenem
Stenobęa tuum, cui terga vetuſtas/ Pennati largitur equi.
¶Poetę fabulantur Dędalum incluſum labyrintho, propter liberatum Theſeum/ 5
quum iudicium capitis expaueſceret, alas ſibi confinxiſſe/ eoq; remigio periculū eua
ſiſſe. Virgil. lib. 6. Aen. Dędalus (vt fama eſt) fugiens Minoia regna/ Prępetibus
pennis auſus ſe credere cœlo Inſuetum per iter gelidas enauit ad arctos.
¶De atalāta venatrice Arcadica Ouidi. li. 10. meta. Forſitan audieras aliquā certa 6
mine curſus Veloces ſuꝑaſſe viros, Nō fabula/ rumor Ille fuit. ſuꝑabat ei/ nec dice
re poſſis, Laude pedū/ formę ne bono pręſtātior eēt. Statiꝰ li. 6. Theb. Quis męna
lię atalātes Neſciat egregiū decus/ & veſtigia cūctis Indeprēſa procis. Hāc eni di-
cunt certaſſe curſu in Hippomenē/ dū ab eo in vxorē peteret. Vnde idē Ouidi. Dū
talia ſecū Exigit hippomenes/ curſu volat alite virgo. Quę q̄q̄ Scythica nō ſegnius
ire ſagitta Aonio viſa eſt iuueni, tamē ille decoris Mirator magis ē, curſus facit ipſe
decorē/ Aura refert ablata citis talaria plantis. Hāc curſꝰ cōcertationē Sidoniꝰ de-
ſcribit dicēs. Emicuit pernix populo trepidāte virago Nil toto tactura gradu/ quū
pallidus ille Reſpiceret medium poſt ſe decreſcere cāpum. Et longas ad ſigna vias
flatuq; propinquo Preſſus in hoſtili iam curreret anxius vmbra, Donec ad anfra-
ctum metę/ iam iamq; relictus Concita ter ſparſo fregit veſtigia pomo.
¶Mermeros centaurus fuit pedum leuitate pręſtantiſſimus. Ouid. li. 12. Quiq; pe 7
dum nuper certamine vicerat omnes Mermeros, accepto tum vulnere tardior ibat.
¶De Phędimo & Dimante, Statius lib. 6. Theb. Et bis i Iſthmiaca victor clama- 8
tus arena Phędimus/ alipedumq; fugam pręgreſſus equorum Ante Dimas.
¶Claruit Opheltes nauta curſu velociſſimo. Sidonius. Qui vigor in pedibus fru- 9
ſtra tibi natus Ophelte Sicaniam tribuit palmam/ plantaſq; ſuperbas.
¶Thalus fuit quiſpiā, quē Iupiter æreis pedibꝰ finxiſſe dicitur/ cuſtodēq; Europę 10
adhibuiſſe/ ac celeritate ter quotidie Cretā obiuiſſe. De quo nōnulli volūt Catullū i
tellexiſſe illo carmie. Nō cuſtos ſi ego fingar ille cretū/ q̄uis alij ad Dędalū referāt.

11 ¶Philippides.160.ſtadia ab Athenis Lacedęmonem biduo cucurrit. ¶Caniſtius curſor lacedęmonius & Philonides Alexādri magni a Sicyone Elin vno die. 1502. ſtadia cucurrerunt.

12 ¶Tiberius Nero vehiculis tribus ad Druſum fratrem in Germania ægrotātem feſtinans/ ducenta paſſuum millia emenſus eſt. ¶Iuba apud Plynium teſtis eſt Troglodytarum gentem mirę velocitatis eſſe.

13 ¶Ladas curſor fuit Alexandri velociſſimus. Martialis lib.2. Quid ſi per graciles vias Petauri Inuitum iubeas ſubire ladam. Petauri autem dicuntur homines agiles, qui ſe per circulos immittunt/naſcūturq; ſub Delphine. Idem Martialis lib.11. Habeas licebit alterum pedem ladę, Inepte fruſtra crure ligneo curres.

14 ¶Atas puer Vipſano cōſule a meridie ad veſperū.75.millia paſſuū cucurrit/magna omnium admiratione Martia .lib.4. Siue leuem curſu vincere quęris Atam.

15 ¶Philippus lyſimachi frater regem per ducenta ſtadia vectū pedes comitatus eſt, quum etiam lorica indutus arma geſtaret. Author Curtius.

16 ¶Iphiclus Philaci & Climenes filius tanta fuit corporis agilitate & pedum celeritate/ vt curreret ſuper triticeas ariſtas/ nec oblęderet. Demaratus vero etiam per mare inceſſiſſe prodidit. Author Cęlius.

17 ¶Orion Neptuni filius ex Euryale minois filia natus fuit, cui conceſſum eſt, vt ſuper fluctus curreret perinde ac in terra, ſuper ariſtas ferretur, nec eas comminueret. Author Higinus.

18 ¶Mithridates rex Ponti ad vltimum vitę tempus equitabat/ iaculabaturq;. Et per mille ſtadia diſpoſitis per interualla equis vna die diſcurrebat. Currus ſex et decem equis agitauit.

19 ¶Haraldus quidam nonnulla inuſitatę agilitatis ſpectacula exhibuit. Nam duob⁹ equis i ſtadium admiſſis vtroq; metam prior tenuit. Geminis ſiquidem bacillis inter currendum innixus crebris ſaltibus corpus concitabat. Author Saxo.

20 ¶Echion. Ouid. lib.8. Meta. Impiger Eurytion/ curſuq; inuictus Echion.

21 ¶De lycaſte Dianę comite Claudianus, Et curſu Zephyris nunq̄ ceſſura lycaſte.

¶Deſcriptio ortus diei.

Virgilius lib.2. Aen.

IAmq; iugis ſummę ſurgebat Lucifer Idę,
Ducebatq; diem.

Idem lib.3.

Iamq; rubeſcebat ſtellis aurora fugatis.

Idem lib.4.& lib.9.

Et iam prima nouo ſpargebat lumine terras
Tithoni croceum linquens Aurora cubile.

Idem lib.7.

Iamq; rubeſcebat radijs mare/ & æthere ab alto.
Aurora in roſeis fulgebat lutea bigis.

Idem lib.11.

Oceanum interea ſurgens Aurora reliquit.

Idem lib.11.

Aurora interea miſeris mortalibus almam
Extulerat lucem/ referens opera atq; labores.

Idem lib.12.

Poſtera vix ſummos ſpargebat lumine montes

Orta dies

Orta dies, quum primum alto ſe gurgite tollunt
Solis equi, lucemq; elatis naribus efflant.
Ouidius lib.2.Meta.
Fulget tenebris Aurora fugatis.
Idem lib.4.
Poſtera nocturnos Aurora remouerat ignes,
Solq; pruinoſas radijs ſiccauerat herbas.
Idem lib.7.
Poſtera depulerant auroræ lumina noctem.
Idem lib.9.
Poſtera lux radijs totum patefecerat orbem.
Idem lib.15.
Poſtera ſydereos Aurora fugauerat ignes.
Idem lib.3.Faſtorum.
Ortus erat ſummo tantummodo margine Phœbus.
Idem lib.4.Faſt.
Nox abijt, oriturq; Aurora.
Idem lib.6.Faſt.
Iam Phryx a nupta quereris Tithone relinqui,
Et vigil Eois lucifer exit equis.
Idem lib.1.de Triſt.
Cœlo nitidiſſimus alto
Stella grauis nobis lucifer ortus erat.
Idem lib.1.Eleg.
Iamq; pruinoſos molitur lucifer axes,
Inq; ſuum miſeros excitat ales opus.
Idem.
Iam ſuper Oceanum venit a ſeniore marito
Flaua pruinoſo quę vehit axe diem.
Lucanus lib.1.
Et ignes Solis lucifero fugiebant aſtra relicto.
Lucretius lib.2.
Primum Aurora nouo quum ſparſit lumine terras.
Idem lib.5.
Aurea quum primum gemmantes rore per herbas
Matutina rubent radiati lumina Solis.
Statius lib.2.Theb.
Et iam Mygdonijs elata cubilibus alto
Impulerat cœlo gelidas Aurora tenebras.
Rorantes excuſſa comas, multumq; ſequenti
Sole rubens. Illi roſeus per nubila ſeras
Aduertit flammas, alienumq; æthera tardo
Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem
Impleat, et radios ipſi vetet eſſe ſorori.
Idem lib.3.
Septima iam nitidum terris Aurora, deiſq;
Purpureo vehit ore diem.

Idem lib.6.
Clara laboriferos cœlo Titania currus
Extulerat.
Idem lib.2.Achill.
Iam premit aſtra dies,humiliſq; ex ęquore Titan
Rorantes euoluit equos,& ab ęthere magno
Sublatum curru pelagus cadit.
Idem lib.5.
Exuit implicitum tenebris humentibus orbem
Oceano prolata dies,genitorq; coruſcę
Lucis adhuc hebetem vicina nocte leuabat,
Et nondum excuſſo rorantem lampada ponto.
Syllius lib.I.
Pellebat ſomnos Tithoni roſida coniunx.
Idem lib.5.
Donec flammiferum tollentes ęquore currum
Solis equi ſparſere diem,iamq; orbe renato
Diluerat nebulas Titan,ſenſimq; fluebat
Caligo in terras nitido reſoluta ſereno.
Idem lib.6.
Iam Tarteſſi aco quos ſoluerat ęquore Titan
In noctem diffuſus equos iungebat Eois Littoribus.
Idem lib.IO.
Poſt vbi fulſerunt primis Phaetontia frena
Ignibus,atq; ſui terrę rediere colores.
Idem lib.II.
Poſtera lux Phaetontis equos proferre parabat,
Iam rapidos,omni curru ſplendente ſub vndis.
Idem lib.15.
Aurora ingrediens terris exegerat vmbras
Sidonius.
Iam ſol adult⁹ roſidę noctis humorē radio creſcente ſor (buerat.
Stroza pater.
Verum vbi iam cœlo ſtellas Aurora fugauit,
Et redit exorto lucida Sole dies.
Idem.
Aureus ęquoreis vbi ſol caput exerit vndis,
Oceaniq; Aurora torum formoſa reliquit.
Idem.
Deſeruit ſolito formoſior ęquora Titan.
Sabellicus.
Igneus interea Phœbus prodibat ab Indis.
Idem.
Tenebris Aurora fugatis
Tertia iam totum veniens reſerauerat orbem.
Pamphilus Saxus.
Tithoni croceum ſenis cubile.

Aurora aurigeris comis refulgens
Iam ſurgit/roſeoſq; clara vultus
Oſtendit/Phaetontis & citatis
Currunt flammigeri rotis Iugales.
Politianus in Nutricia
Aurea quum radios hyperionis exeruit fax.
Idem.
Extulerat roſeo Cynthius ore diem.
Lactancius de Phœnice.
Lutea quum primum ſurgens Aurora rubeſcit,
Quum primum roſea ſydera luce fugat.
Catullus.
Sed vbi horis aureis ſol radiantibus oculis
Luſtrauit ęthera album,ſola dura/mare ferum/
Reppulitq; noctis vmbras vegetis ſonipedibus.
Seneca in Hercule furente.
Iam rara micant ſydera prono
Languida mundo,nox victa vagos
Contrahit ignes, Luce nouata.
Idem in Troade.
Summa iam Titan iuga
Stringebat/ortus vicerat noctem dies.
Idem in Octauia.
Iam vaga cœlo ſydera fulgens
Aurora fugat.Surgit Titan
Radiante coma,mundoq; diem Reddit clarum.
¶Deſcriptio meridiei.
Virgilius lib.8.Aen.
SOl medium cœli conſcenderat igneus orbem.
Ouidius lib.3.Meta.
Iamq; dies medius rerum contraxerat vmbras/
Et ſol ex ęquo meta diſtabat vtraq;.
Idem in Arte.
Iamq; dies medius tenues contraxerat vmbras.
Statius lib.4.Theb.
Tempus erat,medij quum Solem in culmine mundi
Tollit anhela dies.
Idem lib.5.
Sol operum medius ſummo librabat olympo
Lucentes ceu ſtaret equos.
Marullus.
Etiam lampade torrida
Fulgebat medio ſol pater ęthere.
Val.Flac.lib.3.
Iam ſummas cœli Phœbus candentior arces
Vicerat,& longas medius reuocauerat vmbras.
Pontanus.

Et iam Sol medium clarus peragrabat olympum.

¶ Deſcriptio noctis,
ſeu aduentus eius.

Virgilius Aen. 1.

ETiam ſumma procul villarum culmina fumant.
Maioreſq; cadunt altis de montibus vmbrę.

Idem Aeg.

Et Sol creſcentes decedens duplicat vmbras.

Idem in Culice.

Iam quatit, & bijugis oriens herebo cit equos nox,
Et piger aurato veſper procedit ab Oetha.

Idem lib. 2. Aen.

Vertitur interea cœlum, & ruit Oceano nox,
Inuoluens vmbra magna terramq; polumq;.

Idem in eodem.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ęgris
Incipit, & dono diuum gratiſſima ſerpit.

Idem lib. 3.

Nox erat, & terris animalia ſomnus habebat.

Idem in eodem.

Sol ruit interea, & montes vmbrantur opaci.

Idem lib. 4.

Nox erat, & placidum carpebant feſſa ſoporem
Corpora per terras, ſyluęq; & ſęua quierant
Aequora, quum medio voluuntur ſydera lapſu,
Quum tacet omnis ager, pecudes, pictęq; volucres,
Quęq; latus late liquidos, quęq; aſpera dumis
Rura tenent, ſomno poſitę ſub nocte ſilenti
Lenibant curas, & corda oblita laborum.

Idem lib. 8.

Nox erat, & terras animalia feſſa per omnes,
Alituum pecudumq; genus ſopor altus habebat.

Idem in eodem.

Nox ruit, & fuſcis tellurem amplectitur alis.

Ouidius lib. 6. Meta.

Iam labor exiguus Phœbo reſtabat, equiq;
Pulſabant pedibus ſpacium decliuis Olympi.

Idem lib. 10.

Tempus erat, quo cuncta ſilent.

Idem lib. 11.

Pronus erat Titan, inclinatoq; petebat
Heſperium temone fretum.

Idem in eodem.

Nox cœlum ſparſerat aſtris.

Idem lib. 14.

Preſſerat occiduus Tarteſſia littora Phœbus.

Item

Item lib.15.
Cādidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol/
Et caput extulerat denſiſſima ſydereum nox.
Idem lib.1.Faſt.
Nox erat/ & vino ſomnum faciente, iacebant
Corpora diuerſis victa ſopore locis.
Idem lib.2.
Nox erat, & tota lumina nulla domo.
Idem lib.4.
Interea placidam redimita papauere frontem
Nox venit/ & ſecum ſomnia nigra trahit.
Idem in eodem.
Dempſerat emeritis iam iuga Phœbus equis.
Idem lib.6.
Nox erat/ & vinis oculiq; animiq; natabant.
Idem lib.1.Triſt.
Iamq; quieſcebant voces hominumq; canumq;/
Lunaq; nocturnos alta regebat equos.
Idem in eodem.
Tingitur Oceano cuſtos Erymanthidos vrſę.
Idem lib.3.de Ponto.
Nox erat, & bifores intrabat luna feneſtras.
Lucanus lib.3.
Titan iam pronus in vndas
Ibat. & igniferi tantum demerſerat orbis,
Quantum deeſſe ſolet Lunę.
Idem in eodem.
Nox ſubit/atq; oculos vaſtę obduxere tenebrę.
Statius lib.1.Syl.
Nox ſilet, & nigros imitantia murmura ſomnos.
Idem lib.1.Theb.
Iamq; per emeriti ſurgens confinia Phœbi
Titanis late mundo ſubuecta ſilenti,
Rorifera gelidum tenuauerat aera biga.
Iam pecudes volucreſq; tacent. Iam ſomnus auaris
Inſerpit curis, pronuſq; per aera nutat,
Grata laboratę referens obliuia vitę.
Idem lib.3.
Soluerat Heſperij deuexo in margine ponti
Flagrantes ſol pronus equos/ rutilamq; lauabat
Oceani ſub fonte comam.
Item.
Nox ſubijt/ curaſq; hominum, motuſq; ferarum
Compoſuit/ nigroq; polos inuoluit amictu.
Idem lib.8.
Tempus erat/ iunctos quum iam ſoror ignea Phœbi
Sentit equos. Idem lib.12.

Iam pater heſperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan/alijs rediturus ab vndis.

Idem lib.4. Achill.

Frangebat radios humili iam pronus Olympo
Phœbus/& Oceani penetrabile littus anhelis Promitte-
bat equis. Syllius lib.10.

Donec anhelantes ſtagna in Tarteſſia Phœbus
Merſit equos/fugienſq; polo Titania cæcam
Orbita nigranti traxit caligine noctem.

Idem lib.11.

Iamq; diem ad metas defeſſis Phœbus Olympo
Impellebat equis/fuſcabat & Heſperus vmbra,
Paulatim infuſa properantem ad littora currum.

Idem lib.15.

Nox ſomni genitrix mortalia pectora curis
Purgarat,tenebreq; horrenda ſilentia habebant.

Auſonius.

Condiderat iam Solis equos Tarteſſia Calpe.
Stridebatq; freto Titan inſignis Ibero.

Stroza pater.

Quum ſol Antipodum populos illata luce reuiſit

Sabellicus.

Iam fuſcis prouecta rotis nox atra ruebat
Oceano/valleſq; vmbris complexa cruentas.

Pamphilus.

Oceani piceis incincta tenebris,
Nox caput ex vndis tollebat.

Idem.

Oceani tumidis iam nox caput extulit vndis.
Iam vibrat tremulum candida luna iubar.

Cleophilus.

Nox erat/& pleno lucebat Cynthia cornu,
Ibat et Arctoo tardior vrſa polo.

Val.Flac.

Et iam prona leues ſpargebant ſydera ſomnos.

Idem.

Iamq; ſopor medijs tellurem preſſerat oris.
Et circum tacito volitabant ſomnia mundo.

Idem.

Nox hominum genus et duros miſerata labores,
Rettulerat feſſis optata ſilentia terris.

Martianus Capella.

Sed purum aſtrificis cœlum ſcandebat habenis
Nox reuocans merſo fulgentia ſydera Phœbo.

Sabellicus.

Iam cœlo propulſa dies conceſſerat vmbris,
Perdideratq; ſuos tellus obducta colores.

Idem.

Idem.

Cœperat heſperio Titan ſe mergere fluctu,
Verſus in Antipodas,iam ſerus lumina veſper
Compoſitura diem prono ſpargebat Olympo.

Idem.

Phœbus ad heſperiam Tethym iam flectere curſum
Cœperat.

Pontanus.

Nec color vllus erat rebus, tenebriſq; malignis
Et cœlum et terras nox circunfuſa tenebat.

Idem.

Nox cœlum tenet,& fuſcis iuga verſat habenis.

Tibullus lib.2.

Ludite,iam nox iungit equos,currumq; ſequuntur
Martis laſciuo ſydera fulua choro.

Seneca.

Nox prima cœlum ſparſerat ſtellis.

Deſcriptio medię noctis.

Ouidius lib.9.

NOctis erat medium,curaſq; & corpora ſomnus Soluerat.

Horatius lib.2.Ser.

Iamq; tenebat Nox medium cœli ſpacium.

Statius lib.3.Achill.

Scandebat roſeo medij faſtigia cœli
Luna iugo,totis vbi ſomnus inertior alis
Defluit in terras,mutumq; amplectitur orbem.

Deſcriptio æquinoctij.

Seneca.

Libra Phœbęos tenet ęqua currus.

Lucanus lib..8.

Tempus erat,quo libra pares examinat horas,
Non vno plus æqua die.

Ouidius.

Impoſitamq; ſibi qui non bene pertulit hellen,
Tempora nocturnis æqua diurna facit.

Serpentum quorundam nomina.

1	Python.	11	Stellio.	21	Lacerta.
2	Hęmorrhois.	12	Salamandra.	22	Natrix.
3	Salpinga.	13	Cantharides.	23	Nepa
4	Baſiliſcus.	14	Anger.	24	Pharias.
5	Ceraſtes.	15	Cęcilia.	25	Preſter.
6	Amphiſibena.	16	Cherſydros.	26	Seps.
7	Aſpis.	17	Cicinia.	27	Boa.
8	Ichneumon.	18	Chelydrus.	28	Cenchris.
9	Vipera.	19	Dipſas.	29	Crocodilus.
10	Hydrus.	20	Echidna.	30	Enydris.

31 Iaculus.	Spondylis.	36 Draco.
32 Scincos.	Acontia.	37 Serpens.
33 Scytale.	Sipedon,	38 Coluber.
34 Sepa.	35 Porphyrus.	39 Amedites.

1 Python a poetis ſerpens fuiſſe dicitur, natus ex putredine terræ poſt diluuium Deucalionis. Hũc Apollo interfecit, & ab interfecti nomine dictus eſt Pythius. De hoc Ouidius lib. I. Meta. Sed te quoq; maxime Python Tum genuit/ populiſq; nouis incognite ſerpens Terror eras/ tantum ſpacij de monte tenebas. Hunc deus arcitenẽs & nũq̃ talibus armis Ante/ niſi in damis/ capreiſq; fugacibus vſus/ Mille grauẽ telis exhauſta pene pharetra Perdidit effuſo per vulnera nigra veneno.

2 ¶ Hęmorrhois ſerpens morſu ſanguinẽ elicit. Moratur in petroſis receſſibus, colore partim ſanguineo, partim nigro. Tarde pigreq; ſerpit/ nec niſi obliquo itinere. Lucanus lib. 9. At non ſtare ſuum miſeris paſſura cruorem, Squamiferos ingens hęmorrhois explicat orbes, Idem. Impreſſit dentes hęmorrhois aſpera Tullo.

3 ¶ Salpinga formã habet tubę/ Eiuſq; latebra calcata mortifera eſt. Lucanus lib. 9. Quis calcare tuas metuat Salpinga latebras?

4 ¶ Baſiliſc⁹ in ſolitudinib⁹ Africę habitat. Cãdidai capite macula velut diademate quodã ornatus eſt. Acutiſſimũ habet caput/ os rude/ oculos & colorẽ ad nigredinem vergentes. Palmum non excedit/ ſolo tamen halitu ſerpentẽ q̃ libet magnũ ſuffocat/ tãta eſt veneni acuitate. Eum ſi quis vel baculo attigerit, paulopoſt moritur. Hunc Plynius regulum vocat. Sibilo omnes fugat ſerpentes; Nec flexu multiplici/ nec vt reliquæ corpus impellit, ſed celſus & erectus in medio incedens. Necat frutices. Rumpit ſaxa/ Non contactas modo, verũ & afflatas exurit herbas. Talis vis malo eſt. Huic tamen exitio eſt muſtellarum virus eius cauernis illatum. Hominem ſi inſpiciat/ ſolo intuitu perimit. Lucanus lib. 9. Sibilaq; effundens cunctas terrentia peſtes Ante venena nocens/ late ſibi ſubmouet omne Vulgus/ & in vacua regnat Baſiliſcus arena.

5 ¶ Ceraſtis in corpore eminere dicuntur quadrigemina cornicula/ quorũ motu reliquo corpore occultato ſolicitãt ad ſe aues. Lucanus lib. 6. Aut viuẽtis adhuc Lybicę mẽbrana Ceraſtę. Idẽ lib. 9. Spinaq; vagi torquẽte Ceraſtę. Statius lib. vndemo. Crinalem attollit longo ſtridore Ceraſtẽ. Mantuanus. Sæuaq; multifido cornu portenta Ceraſtes.

6 ¶ Geminum caput habet amphiſibena/ hoc eſt ad caput & ad caudam/ tanq̃ parũ eſſet vno ore fundi venenum/ inquit Plynius. Capite intrinſecus nitibundo ſerpit tractibus orbiculatis. Lucanus lib. 9. Et grauis in geminum ſurgens caput amphiſibena. Mantuanus in Alphonſo. Amphiſibena biceps/ & formidabilis ictu Aſpis.

7 ¶ Demorſis ab aſpide nullum eſt remedium, pręterq̃ ſi confeſtim partes cõtactæ amputentur. Vnde natum adagium. Morſus aſpidis/ de malo immedicabili. Nam vt ait Aelianus, eius morſus immendicabilis eſt præcipue ſi de rana guſtarit. Nec ab vllo vincitur/ pręterq̃ a muliere, quę vel aſpectu cõtactuq; ſolo necat. Nicander apud Eraſmum. Aſpida crudelem/ cuius ſuper omnia morſus Immedicabilis eſt. Aſpis nũq̃ vagatur ſine compare. Quod ſi cõtigerit alteram interimi/ protinus altera perſequitur percuſſorẽ in medijs quoq; fori turbis agnitum. Ictus ab hoc ſerpente intra. 4. horas emoritur. Color huic niger/ quandoq; cinereus/ interdum fuluus. Bellũ gerit internecinũ cũ Ichneumone. Cui quoniã ſe imparẽ videt Ichneumon, multo ſe tergorat luto. Itaq; vbi ad certamen venitur/ aſpis nihil poteſt arripere morſu

pere morſu

pere morſu prçter loricã terreã. Quo fit vt obliquo capite hoſtẽ ſpeculat⁹ Ichneu
mon eius fauces arripiat/monſtrumq; exanimet. Lucanus lib. 4. Aſpidas vt Pha=
rias cauda ſollertior hoſtis Ludit/& iratas incerta prouocat vmbra/Obliquuſq; ca=
put vacuas ſerpentis in auras Effuſæ tuto comprendit guttura morſu Lœthiferam
citra ſaniem. Tunc irrita peſtis Exprimitur/fauceſq; fluunt pereunte veneno. Por=
ro Aegyptij reuerẽtur Aſpidem & in delicijs vna cum pueris educant/ adeo man=
ſuefactam / vt menſis aſſiſtat & vna comedat pultem farinæ ex melle appoſitam.
Eorum reges in diademate aſpidis figuram portant, ꝙ imperij firmitatem porten=
dat. Aſpis quos percuſſerit, in mortiferum ſomnum redigit/vnde ſomniculoſa di=
citur. Lucanus lib. 9. Aſpida ſomniferam tumida ceruice leuauit. Cinna apud Gel
lium. Somniculoſam vt Pœnus aſpidem Pſyllus. Perrumpit omnes difficultates/
permeat ſpacia/nec niſi amnibus arcet/aut prçceleri fuga. Hebetes habet oculos nõ
in fronte/ſed in temporibus. Gigni quãdoq; aſpidas quinũ cubitorum, in libris eſt
obſeruatum.

¶Ichneumõ naſcitur in Aegypto/ Aſpidem odit vſq; ad bellum/eiuſq; oua ſecta= 8
tur et inuẽta perdit, vt a fœtu ſibi timere deſinat. Martialis lib. 7. Delectat mariũ
ſi pernicioſus Ichneumon.

¶Viperæ fœtus enecta matre prodeunt / vt inter piſces acus. Mas in coitu exani= 9
matur/capite in os fœminæ inſerto/ præq; voluptate ab ea exciſo. Sola ſerpẽtiũ vi=
pera terra conditur, Cæterç arborum aut ſaxorum cauis. Oua parit vnius coloris/et
mollia vt piſces. Tercia die intra vterũ catulos includit/deinde ſingulos diebus ſin=
gulis parit viginti fere numero. Itaq; cæteri tarditatis impatientes prærumpunt la=
tera et matrem enecant. Mantuanus. Et emoriens infauſto vipera partu. Viperam
ferunt exuſtam & in cinerem dilapſã mederi ſuo morſui. Auctor Lactãti⁹. Apol=
lonius apud Philoſtratum viperã eſſe viſam refert/ſerpẽtes, quos peperiſſet lam=
bentem/quaſiq; expolientem. Legitur in Theophraſti monumentis viperarũ mor
ſibus tibicinem ſcite modulateq; adhibitũ mederi. Ab iis demorſos ferunt nemini
vulnus ſuum velle pate facere, niſi quos eadem vi morbi quãdoq; iactatos compe=
rerint. ſeu qui non experti ſunt naturam morbi neſciant. In Phœnicia ſolo vipera=
rum halitu pernecãtur homines. Quod radicum illic ſuccreſcentium potentia cre=
ditur fieri.

¶Hydri in aqua viuunt/nulli ſerpẽtium inferiores veneno. Horum iecur ſeruatũ 10
aduerſus percuſſos ab ijs auxilium eſt. Poete fingunt hydram ſerpentem fuiſſe nu
meroſis capitibus, quorum quum vnum ab Hercule demetebatur / mox renaſce=
bantur gemina. Percuſſis ab Hydro odor grauis excitatur / Afficiuntur inſuper
obliuione rerũ, vidẽturq; nebulam præ oculis habere / in horrorem ac rabiem agi.
Tercia demum die pereunt.

¶Stellio ſepens eſt Lacertç ſimilis/ circulis quibuſdam et velut lucẽtibus guttis in 11
modum ſtellarum depictus. Eius morſus hominem ſtupidum facit/raro tamẽ in=
terficit. Fel in aqua tritum/muſtellas cõgregare dicitur. Rore tantum viuit. Nullũ
animal fraudulentius eſt/ Vnde crimen Stellionatus et ſtellatura dicuntur.

¶Salamandra figuram habet Lacerti/nunq̃ niſi magnis imbribus prouenit, a ſere= 12
nitate deficiens. Huic tantus rigor, vt ignem tactu extinguat non alio modo q̃ gla=
cies. Populos improuidos necare poteſt. Nam ſi arbori irrepſerit, omnia poma in=
ficit veneno/et eos qui ederit, necat frigida vi nihil aconito diſtans. Quinimo ſi cõ
tacto ab ea ligno vel pede cruſta panis incoquatur/idem veneficium eſt/ vel ſi ĩ pu=
teũ cadat. Eius venenum ab iis extinguitur/qui veſcuntur illa.

13 ¶In Cantharidum genere nõ reperitur fœmina. Mas in orbem ſinuatus ſeſe dies 18. fouet/mox fœtus paulatim excludit. Propterea Aegyptij ſtatuis virorum fortium hoc animal impreſſerunt, ꝙ nulla muliebri mollicia virtus effœminata viris conueniat.

14 ¶Anger genus eſt ſerpentis, qui aliter cruciator & Spatarius dicitur.

15 ¶Cæcilia ſerpens eſt, qui a cęcitate meruit nomen. Colu. lib. 7. Eſt et magnorum animalium noxiun virus, Nam et vipera et Cæcilia ſępe quum in paſcuis bos improuide ſupercubuerit/Laceſſita onere morſum imprimit.

16 ¶Cherſydros ſerpens tã in aquis/q̃ in terra moratur. Lucanus. Natus et ambigue coleret qui Syrtidos arua Cherſydros.

17 ¶Cæcinia parua eſt et gracilis ſerpens/nullius prope veneni.

18 ¶Chelydrus eundo ſeſe conuoluit per terram. Lucanus. Tractiq; via fumãte Chelydri. Emittit fumum qua ſerpit. Mãtuanus. Clades fumoſa Chelydrus. Pamphilus. O quæ fumiuomos geris Chelydros.

19 ¶Dipſas minor eſt vipera. Quos momordit, inardeſcũt ſiti, quã quũ multo potu volunt extinguere/acrius incendunt, et ea paulopoſt emoriuntur. Vnde et nomen traxit. Dipſa enim grecæ dicitur ſitis, et dipſao ſitio. Duas habet ĩ cauda nigras lineas/corpore reliquo albicante. Eius venenis reſiſtunt Lauri folia/cortex et baccę. De Dipſade Lucanus lib. 9. Stabant in margine ſiccæ Aſpides/in medijs ſitiebant Dipſades vndis. Idem. Torta caput retro Dipſas calcata momordit.

20 ¶Echidna putatur eadem eſſe/ quæ et vipera. Capitur et pro hydra ab hercule occiſa. Ouid. libro. 3. Faſt. Sanguine Cẽtauri Lernęę ſanguis Echidnę Mixtus ad auxilium tempora nulla dabat. Capitur et pro quocumq; ſerpente. Ouidius libro. 9. Meta. Pars quota lernęę ſerpens eris vnus Echidnę. Idem. Stipite te Stygio timidiſq; afflauit Echidnis.

21 ¶Lacertarũ duo ſunt genera. Maiores quę & virides dicũtur. Minores/quas Calcides vocant. In vtroq; genere mas Lacertus dicitur. Virgil. Nunc virides etiam occultant ſpineta Lacertos.

22 ¶Natrix ſerpens aquas inficit veneno. Lucanus lib. 9. Et Natrix violator aquæ. Mantuanus in Alphonſo. Et Natrix inimicus aquis.

23 ¶Nepa ſcorpiũ ſignificat. Cicero lib. 5. de finibꝰ. Serpere anguiculos/natare anaticulas/volare merulas, cornibus vti videas boues/nepas aculeis/ ſuam cuiq; eſſe naturam. Mantuanus. Viroſamq; nepam videt/æmoniaſq; ſagittas.

24 ¶Pharias dum ſerpit/ſulcum in terra facit cauda/ & ſuper eam fere ambulat. Fuluus eſt colore/oculis velox/ore lato/morſu nõ maligno. Propterea veteres æſculapio ſacrum fecerunt/Pedes habet prope caudam. Lucanus lib. 9. Et contentus iter cauda ſulcare Phareas.

25 ¶Preſter quẽ momordit, extemplo reddit immobilẽ & alienum mẽte/ mox pilis defluentibus cum pruritu ac vẽtris ſolutione abſumit. Lucanus lib. 9. Oraq; diſtendens auidus ſpumantia preſter. Idẽ Naſidij a Preſtere percuſſi mortẽ hoc modo deſcribit. Naſidiũ Marſi cuſtodẽ torridus agri Percuſſit Preſter/ Illi rubor igneꝰ ora Succendit/tenditq; cutem pereunte figura, Miſcens cuncta tumor toto iam corpore maior. Humanũq; egreſſa modum ſuper omnia membra Efflatur ſanies late tollente veneno. Ipſe latet penitus congeſto corpore merſus/Nec lorica tenet diſtenti corporis æſtum. Mantuanus. Et inflatis Preſter qui faucibus æſtũ Expuit.

¶Seps modicus eſt ſerpẽs/cuiꝰ tamẽ ictu percuſſa putreſcũt mẽbra. Nã quicquid momordit, in putredinẽ reſoluitur. Lucanus lib. 9. Oſſaq; diſſoluens cum corpore tabificus Seps.

tabificus Seps. Mantuanus in Alphõſo. Mole breuis Seps/peſte ingẽs/nec viſcera
ſolum/Sed ſimul oſſa vorans. Colorem quem attigit reddit. Quattuor dẽtibus ar=
matus eſt.

¶Boa ſerpens in tantam excreſcit magnitudinem, vt in aluo occiſæ repertus ſit in= 27
fans imperãte Claudio. Alitur primo bubuli lactis ſucco. vnde meruit nomen. Mã
tuanus. Turpi Boa flexilis aluo.

¶Cenchris crebras habet maculas in milij ſimilitudinem. Recte ſerpit. Vnde Lu= 28
canus lib.9. Et ſemper recto lapſurus limite Cenchris/Pluribus ille notis variatam
tingitur aluum/Q̃z paruis tinctus maculis thebanus Ophites.

¶Crocodilus quadrupes eſt Fit ex minimo maximus. Ex ouo enim ad.22.cubi= 29
tos excreſcit. Quattuor menſes hyemales non comedit. Elinguis eſt ventre/dorſo
et cauda prælongus/ſquamis prædurus oſtrearum modo obtectus/Audax in fu=
gientes/in perſequentes timidus. Sexagenis diebus oua parit ſexagena/totidemq;
diebus fouet. Dentes habet & menſes viuit eodem fere numero. Inſidiatur his qui
aquatum eunt. Si in potu irudines hauſerit, aduerſus ſolem in litore dehiſcens ex=
tenditur. Mox auis Trochilus dapis illecebra captus roſtro oris pręlongo irudinẽ
extrahit. Quinetiam dormientem excitat crocodilum/ſi ab Ichneumone hoſte
parari videat inſidias. Hoc animal venerãtur Aegyptij/eiq; ſacros dies ſtatuerũt.
Et ſi contingat liberos ab eo rapi/parẽtes lętãtur/tanq̃ ſe deo placere exiſtimantes/
cui eſcam genuerunt. Contra vero Tentyri populi reiiciunt/captumq; arbore ſu=
ſpendunt/et multis prius affectum verberibus poſtmodum comedunt. Reperitur
in Nilo. Vnde Plynius, Crocodilum inquit habet Nilus/quadrupes malum. Oua
parit humi. Diem in ſicco agit/totam noctem in flumine. Oculos habet ſuillos/dẽ=
tes magnos/prominentes atq; ſerratos. Inferiorem maxillam non mouet/ſed ſupe=
riorem inferiori admouet. Vngues habet robuſtos/pellemq; circa tergum impene
trabilem. Inter aquas cæcus/ſub dio perſpicaciſſimus.

¶Enydris ſerpens eſt maſculus & albus. Viuit in aquis. Gaza lutricem conuertit. 30

¶Iaculus arbores ſubit/e quibus vi maxima turbinatus penetrat quodcũq; animal 31
obuium fecerit fortuna. Lucanus. Et Natrix violator aquæ/iaculiq; volucres.

¶Scincos ſimilis eſt Crocodilo/minor Ichneumone cõtra venena præcipuũ anti= 32
dotum, Item ad inflammandam virorum venerem. Naſcitur in Nilo.

¶Scytale tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet. Et 33
quoniam reptando pigrior eſt, quos aſſequi nequit. miraculo ſui captat ſtupentes.
Pellem exuit hiberno tempore. Lucanus. Et Scytale ſparſis etiã nunc ſola pruinis
Exuuias poſitura ſuas. Mantuanus. Picta cutem Scytale.

¶Sepa ſpecies eſt lacertę, quæ in vino pota morſus ſuos ſanat. ¶Spõdylis ſerpẽs 34
omnes perſequitur radices authore Plynio. ¶Acontia teli modo ſerpendo ruit.

¶Sipedõ reptilis eſt/Hęmorrhoide aliquãto velocior. Iter obliquat. Morſu pro= 35
funde penetrat/plaga mox putreſcente.

¶Porphyrus palmi eſt magnitudine/capite candidiſſimo/reliquo corpore purpu= 36
reo. Innocuus eſt morſu quia edẽtulus. Inuenitur in vadoſis Indię locis. Caprũ in=
colę cauda ſuſpendunt/& defluentem ex ore viuentis liquorem excipiunt vaſculis
æreis.

¶Draco bellũ & odium genuinũ exercet in Elephantem, eiuſq; oculos & iugulum 38
petit/donec humi concidens elephas/ſimul & draconẽ mole corporis occidit. Ocu
los habet ęſtimatione gẽmarum. Dẽtes graciliores apro/Criſtati ſunt mares. Vnde
Ouidius lib.4. Meta. Lubrica perlucẽt criſtati colla draconis. Ferũt Indorum re=

gem duos dracones aluiſſe/ alterũ octogenũ / Alterũ vero nonagenum cubitorum
magnitudine. Epyrotę dracones in apollinis templo venerabantur/ob interfectum
Pythonem. Tranquillus ſcribit Tiberium imperatorem habuiſſe dracone in oble-
ctamentis, quem ex cõſuetudine manu ſua cibaturus/quum cõſumptum a formicis
inueniſſet, monit⁹ eſt vt vim multitudinis timeret. Plynius lib. 32. ſcribit draconẽ
non habere venena / & primum eius ſpondylum id eſt vertebram/ mulcere aditus
poteſtatum/eiuſq; adipem a venenatis refugi. Aciẽ habet clariſſimam, vnde & ſer
uandis theſauris plærumq; adhibitus eſt / vt pomis heſperidum / & aureo velleri
apud colchos, ſicuti volunt poetę. Antiqui præterea ęſculapio ſacrum fecere vt vi-
gilantiſſimum/quod febri maxime cõuenit. Aciem habet peracutã. Ferunt Hero-
de apud Iudæos principante/puellam iam nubilem et conſpicuam forma adamatã
a dracone / ipſumq; draconem amatoris inſtar prurientem ad virginis lectum plę-
rumq; acceſſiſſe, & inibi decubuiſſe. Cuius rei tędio ſimul et horrore pcita puella/
ſeceſſit longius et integrum menſem abfuit, vt tam turpi Beluę amoris obliuionem
induceret. Res tamen aliter ſe habuit. Nec enim deſiit quotidie ad amaſię reditum
vſq;/eo loci deuolare. Quũ ergo rediiſſet exoptata pridem puella/decũbentis cru-
ribus ſe implicuit draco/eamq; cõuerberauit cauda/molliter tamen & amatorie, vt
interim palpo feriunt zelotypi. Si quis in hoc mihi deroget fidem/ ſciat me ipſum
veritatis loco aſſerere nolle, ſed cum Græcis loqui et ſcribere/ quibus mentiri pro-
prium eſt et genuinum. Porro oculis draconis inueteratis / & cum melle tritis in-
ũctos nõ paueſcere ad nocturnas imagines etiam pauidos cordis ait Plyni⁹. Apud
eundem Xanthus hiſtoriarũ author teſtis eſt occiſum draconis catulum reuocatũ
ad vitam a parẽte/herba/quã Balin nominat. Dracones habet India tantę magni-
tudinis, vt elephãtes (quibuſcum certant) circunflexu facili ambiant/nodiq; nexu
perſtringant. Indicis pares habet Aethiopia vicenum cubitorum. Apud aſachęos
æthiopum populos naſcuntur maximi, qui cratiũ modo impliciti erectis capitibus
velificant ad meliora pabula.

37 ¶ Serpens latet hiberno tẽpore/æſtiuo prodit. Senectutem fertur exuere/ ꝙ in an-
guſto foramine (cui per vim ſe impenetrat) veterem deponat pellem. Tibullus.
Crudeles diui/ſerpẽs nouus exuit annos, Formę nõ illã fata dedere morã. Viſum
longo ſitu amiſſum feniculo recuperat/ Ferunt ſerpẽtem baculo ſemel percuſſum/
exanimen reddi, Sed ſi iterum feriatur reuiuiſcere. Plutarchus ait ſerpẽtes ex ho-
minum cadauerib⁹/medijs medullis gigni/ſicut apes ex bubus gignuntur, ex equis
fuci/ex aſinis crabrones. Terra authore Plynio ſerpentem nõ recipit homine per-
cuſſo, Serpentum morſus non petit ſerpentes. Ferunt ictis ſaliua maxime humani
ieiuni oris vt feruentis aquę cõtactu fugere. Qꝫ ſi in fauces penetrauerit, etiã mori.
His inimiciſſima eſt muſtella. Serpẽtes Pſyllis Marſiſq; populus nõ nocẽt. Nunq̃
in trifolio aſpiciuntur. Habentes Onichilum et Staphylinum herbas non feriunt.
Lyſimachię herbę odorem fugiũt. Incluſę circulo betonicę herbæ nequeunt exire/
quin ſeſe interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras
proſunt, ſi viuę dimittãtur. Aegre extrahũtur/pręterq̃ læua manu. In India ado-
leſcũt ad tantam magnitudinem, vt ſolidos hauriãt ceruos tauroſq;. Apud Rhin-
dacum amnẽ in ponto ſuperuolantes q̃uis alte perniciterq; alites hauſtu raptas ab-
ſorbent. Earum frequentia nomẽ fecit Ophiuſę inſulę. Populi ſunt orientales Cã-
dei nomine, qui veſcuntur ſerpẽtibus. His aduerſantur cancri. Quum ſol eſt in cã-
cro, torquentur. Oua pariunt. Coeunt amplexu adeo circunuolutę ſibi, vt vna exi-
ſtimari biceps poſſit. Cornus ceruini odore fugãtur et nidore galbani. Vinum ap-
petunt. Plynius

petunt. Plynius ait viſas eſſe pedibus anſerinis. Hederam amāt & fraxinum ode-
runt. De remedijs aduerſus earum morſus, vide Plynium.

¶Coluber vmbras nemorum incolit. Bibiturus venenum prius euomit, ne ipſum 38
cum aqua exhauriat. Nudum hominē reformidat, audacior in veſtitum. Colubri
in aqua viuētis fel habentibus & adipem/ Crocodilus nihil poteſt nocere. Dicimus
et colubra in fœmineo. Ouidius in ibin. Pectoraq; vnxerūt herebæ felle colubrę.

¶Ammodites ſerpens eſt concolor arenis, quibus ſe impenetrat. Lucanus lib. 9. 39
Concolor exuſtis/ atq; indiſcretus arenis Ammodites.

Vehiculorum genera.

1	Eſſedum.	10	Carruca.	19	Sarracum.
2	Petoritum.	11	Carpentum.	20	Traha.
3	Veha.	12	Thenſa.	21	Tribula.
4	Arcera.	13	Ciſium.	22	Vectabulum.
5	Baſterna.	14	Comba.	23	Octophorum.
6	Benna.	15	Couinus.		Hexaphorum.
7	Biga.	16	Currus.	24	Plauſtrum.
	Triga.		Curriculum.	25	Burdones.
	Quadriga.	17	Rheda.	26	Lectica.
8	Birotum.		Epirhedium.	27	Staticulum.
9	Cantherium.	18	Pilentum.		

ESſeda currus erant Britannis peculiares; quibus vtebantur in bello. Vn- 1
de et Cæſar in commentarijs, Eſſedarios vocat milites Britannos/ qui ex
Eſſedis pugnabant/ & ex his interim deſiliebant, rotarumq; ſtrepitu Cæ-
ſarianorum ordines conturbabant. Propertius lib. 2. Eſſeda cælatis ſiſte Britanna
iugis. Ouidius. Paruaq; q̄ primum rapiētibus Eſſeda Mannis. Horum tamen cur-
ruum inuentum gallis acceptum refertur. Propterea Virgil. lib. 3. Georg. inquit.
Bellica vel molli melius feret Eſſeda collo. Interim Eſſedū promiſcue pro quouis
curru accipitur. Trāquillus in Auguſto. Nos in Eſſedo panem & palmulas guſta-
uimus. Eſſedarij vocantur ductores Eſſedorum. Idē in Caligula. Q uū quodā die
muneris Eſſedario Porio ob proſperam pugnam ſeruum ſuum manumittenti ſtu-
dioſius plauſum eſſet.

¶Petoritum Gallica vox eſt/ authore Gellio, ſignificans aliud quoddam vehiculi 2
genus/ quattuor rotis ductile. Plyni9 lib. 34. Cœpere deide et Eſſeda/ et vehicula/
et petorita exornare. Horatius lib. 1. Ser. Atq; caballi Paſcendi/ ducēda Petorita/
nunc mihi curto Ire licet mulo.

¶Veha dicitur plauſtrum, quo quid vehitur. Ethymo ſatis noto. Vehes etiam di- 3
citur, vt placet nonnullis. qui apud Plynium legūt et ſcribunt lib. 36. Cap. 15. Am-
plitudinem cauis eam feciſſe proditur, vt Vehem fœni large onuſtam trāſmitte-
ret. Idem ſibi vult vehiculum/ vocabulum generale.

¶Arcirna plauſtrum eſt exile/ aptum ferēdis hominibus. Blōdus arceram vocat/ 4
aitq; ruſticum eſſe plauſtrū, tectum vndiq;, quo ſenes et ęgroti vectari ſolent. Pha-
uorinus apud Gellium. Si homo in ius vocatus, morbo aut ætate ęger ad ingrediē-
dum inualidus eſt, arcera non ſternitur, ſed ipſe aufertur & iumento imponitur.

¶Baſterna vehiculum eſt itinerarium, quod mollibus ſtramentis compoſitum a 5
duobus equis/ aut alijs animalibus deportatur. Ammianus Marcell. Quo comitatu
inquit, matronę complures coopertis capitibus et baſternis per latera ciuitatis cū-
cta diſcurrunt. 6

6 ¶Benna vocabulum eſt gallicum, ſignificans quoddã vehiculi genus, in quo qui vehuntur/dicuntur combennones/id eſt ſedentes in eadem benna.

7 ¶Biga currus dicitur duobus equis volubilis / vt triga tribus / quadriga quattuor. Diciturq; Biga quaſi biiuga. Plynius. Bigas primum iunxerunt Phrygij, quadrigas Ericthonius. Auguſtinus. Vinctos duos equos bigas vocamus. Suetonius in Tiberio. Natalem ſuum plebeis incurrentem Circẽſibus vix vnius bigę adiectione honorari paſſus eſt. Nota argentei nummi fuerunt bigę atq; quadrigę. Inde bigati et quadrigati dicti. Grammatici contendunt Bigas pluratiuo ſolum numero dici debere, quoniam multitudinis numero tenẽtur. Nam ſicut. 4. equi iuncti quadrigas faciunt, ita iunctos duos equos bigas vocamus. Grammaticorum autẽ opinioni refragatur authoritas veterũ/ qui bigam et quadrigã ſingulari numero dixerũt. Statius. Rotiferum gelida tenuauerat aera biga. Plynius. In ſummo mauſolæo eſt quadriga marmorea. A triga fit trigarium/id eſt trigarum certamen. Plynius. Ne equos quidem in trigarijs præferri vllis vernaculis animaduerto. De quadrigis ſic ait Gellius. Quadrigas Cęſar (etiam ſi currus vnus equorum quattuor vinctorum agmen vnum ſit) pluratiuo ſemper numero dicendas putat.

8 ¶Birotum vehiculum eſt duas habẽs rotas, vt aperta dictionũ mõſtrat cõpoſitio.

9 ¶Eſt et Cantheriũ genus vehiculi. Seneca epiſtola tercia de nonageſima. M. Cato Cenſorinus inquit, quem e Repub. tam fuit naſci q̄ Scipionem, alter enim cum hoſtibus noſtris bellum, alter cum moribus geſſit, cantherio vehebatur æthiopico. Canthus vero ferrum eſt, quo rotæ vinciuntur teſte Quintiliano. Perſius Satyra. 5. Nam q̄uis prope te/ q̄uis temone ſub vno Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere Canthum, Quum rota poſterior curras/& in axe ſecundo.

10 ¶Carruca, vehiculum eſt, cuius actores dicuntur Carrucarij. Spartianus de Alexandro Seuero. Carrucas Romę & rhedas ſenatoribus omnibus vt haberent argẽteas permiſit/intereſſe Romanæ dignitatis putãs, vt his tantæ vrbis ſenatores vectarentur. Antiquitus Carrucę ex argento cælabantur. Plynius. Carrucas quoq; ex argento cælari inuenimus. Nero nunq̄ paucioribus mille carrucis iter feciſſe dicitur. Martialis lib. 3. Aurea ꝙ fundi precio Carruca paratur.

11 ¶Carpentum vehiculum eſt petorito prope ſimile, dictum quaſi Carmẽtum mutatione vnius literę a Carmẽta Euandri matre. Vnde Ouid. lib. 1. Faſt. Nam pri⁹ Auſonias matres Carpẽta vehebant, Hęc quoq; ab Euandri dicta parẽte reor. Cor. Tacitus. Suum quoq; faſtigium (inquit) agrippina altius extollere, Carpẽto capitolium ingredi, qui mos ſacerdotibus et ſacris antiquis conceſſus, venerationẽ augebat fœminæ. Ammianus Marcell. Altrinſecus pręeuntibus ſignis inſidebat aureo ſolus ipſe carpento fulgenti claritudine lapidum variorum. Auſonius. Dactylicos/elegos/Coriambum/Carmen/Epodos/Socci et Coturni muſicam Carpentis impone tuis.

12 ¶Thenſæ ſacra erant vehicula, quæ in Circenſi pompa deferebantur. Tranquillus in Auguſto. Accidit votiuis Circẽſibus, vt correptus valitudine/lectica cubãs Thenſis deduceret. Idẽ in Cęſare dictatore. Sed et ãpliora etiam humano faſtigio decerni ſibi paſſus eſt, ſedem auream in curia & pro tribunali, Thenſam et ferculũ Circenſi pompa. Seruius ait Thenſam/currum eſſe, quo deorum portantur ſimulachra. Cicero in vltima Verrina. Omnes dij, qui vehiculis Thenſarũ ſolennes cœtus ludorum initis. Liuius lib. 5. ab vrbe condita. Quæ auguſtiſſima inquit, veſtis eſt, thenſas ducentibus triumphantibus ve, ea veſtiti medio ædium eburneis ſellis ſedere. Thenſæ autem dicuntur, ꝙ ante eas linthea tenderẽtur, quæ manu tangere gaudebant

gaudebant ductores. Feſtus ait Thēſam vehiculũ eſſe argẽteũ,quo exuuiæ deorũ,
Ludis Circẽſibus in circũ ad puluinar vehebãtur. Aſconiꝰ. Thẽſę inquit, ſunt ſacra
vehicula/ põpa ordinũ & officiorũ. Sic hodie vocari poſſunt geſtatoriola, quibus
Euchariſtia et ſanctorum reliquię in ſupplicationibus circunferuntur.
¶ Ciſiũ vehiculũ eſt duabus rotis volubile. Vnde Ciſiarius id eſt Carrucarius. Ci= 13
cero ſecũda Philipp. Inde Ciſio celeriter ad vrbẽ aductꝰ domũ venit capite inuo=
luto. Vitruniꝰ. Sũt innũerabiles moderationes machinamẽtorũ/ vt ſunt rotę/ folles
¶ Cõba Sabinorũ lingua/ ſignificat lecticã. (fabrorũ/ Rhedę/ Ciſia/ torni. 14
¶ Couinus currus erat Britannicus, qui ſine auriga equis puſillis trahebatur. Mar= 15
tialis lib. 12. O iucunda Couine ſolitudo. Carruca magis, Eſſedoq; gratum. Sul=
pitius ait Couinum currum eſſe cameratum gallorum lingua, vbi carmẽ illud Lu=
cani ex lib. I. Pharſ. declarat, Et docilis rector monſtrati Belga Couini.
¶ Currus dicitur vehiculũ, quo veteres ad curſum vtebãtur. Hoc proprie veteres 16
in bello/ ruſticiſq; & alijs neceſſitatibꝰ vtebãtur. Plutarchus tamẽ de Cęſare. Q uũ
per italiam inquit Cæſar/ curru veheretur, ſemper Antonium vna ſecum habuit.
Diminutiuum eſt Curriculus vel curriculum. Curtius. Aliorũ turbati equi in am=
nem pręcipitauere curricula. Capitur etiam pro curſu. Cicero pro Rabirio. Exiguũ
nobis vitę curriculum natura circunſcripſit.
¶ Rheda vocabulũ eſt gallicũ ſignificans carrucã/ vnde Rhedarius id eſt auriga. 17
Erat Rheda duarũ ſemꝑ rotarũ/ ſed multipliciũ quãdoq; iugorũ, qua omnibꝰ etiã
abiectiſſimis vti licuit/ & multi ſimul ea cõmode vehebãtur, dũmodo mulatum et
equorũ iuga adhiberentur/ q̃ ſufficere poſſent oneri. Cicero pro Milone. Q uũ hic
Milo cũ vxore veheretur in Rheda penulatus/ magno et impedimẽto ac muliebri
et delicato ancillarũ puerorũq; comitatu. Porro mulis ad vehicula vſos fuiſſe vete=
res oſtẽdit Lãpridiꝰ de Cõmodo iperatore ſcribẽs. Dedit & vehicula cũ mulabꝰ et
mulionibus & iũcturis argẽteis, vt ita a cõuiuio redirẽt. A Rheda fit vocabulũ cõ=
poſitum & bigenum ex Græco & gallico Epirhedium/ ſignificans idem aut ſimile
vehiculi genus. Virgilius. Tritoq; trahunt Epirhedia collo. Iuuenalis Satyra. 8.
Trito ducunt Epirhedia collo Segnipedes.
¶ Pilẽtũ vehiculũ erat, quo ferebãtur matronę. Erat cõſimile Petorito. Varro ſcri= 18
bit ipſum veniſſe in cõſuetudinẽ ſua primũ ætate. Ita autẽ fiebat, vt ibidẽ cõſidẽtes
in puluinis fœminę pẽſiles eſſe viderẽtur & in aere agitari. His aut ſimilibꝰ adhuc
vtuntur Italæ mulieres. Olim quattuor rotis voluebatur. Vnde nomen illi inditũ/
lingua Oſcorum volunt. Nam impetora Oſci quattuor vocãt. Solę caſtę vtebãtur
Pilentis. Virgil. lib. 8. Caſtæ ducebant ſacra per vrbem Pilentis matres in molli=
bus, id eſt penſilibus. Penſilia geſtatoria ſunt/ quos tremulos currus vocamus. De
pilentis Horatius lib. 2. Ser. Eſſeda feſtinant, pilenta/ Petorita/ naues.
¶ Sarracum vehiculum eſt, quo ligna et lapides vehi conſueuerunt. Iuuenalis Sa= 19
tyra. 3. Scinduntur tunicę ſartæ, modo longa coruſcat Sarraco veniente abies, atq;
altera pinum Plauſtra vehũt. Idẽ. Frigida circũagunt pigri ſarraca Bootę. Vitru=
uius. Portationeſq; eorum non eſſent, niſi plauſtrorum aut Sarracorum per terrã.
¶ Traha vehiculum eſt ſine rotis, quo vtuntur coloni, dictum a trahendo. Hiero= 20
nymus. Et fecit ſuper eos tribula/ & trahas/ et ferrea carpenta tranſire. Virgil. Tri=
bulaq;/ traheęq;/ et iniquo pondere raſtri, vbi Epentheſin fecit.
¶ Tribula ſeu tribulum vehiculum eſt a tribus nuncupatum lateribus/ quo fru= 21
menta teruntur in area. Auguſtinus. Sub eadem tribula teſtę comminuuntur.
¶ Vectabulum dicitur a vectando/ vt a vehendo vehiculũ, et accipitur pro lectica 22
illa volubili, qua circunferuntur mulieres.

23 ¶Octophorum fuit octo rotarum vehiculum, quo ſolus vſus eſt Caligula. Vnde Suetonius. Interdũ adeo ſegniter et delicate inceſſit, vt Octophoro veheretur, atq; appropinquanti vrbem verri ſibi vias, atq; conſpergi propter puluerem exigeret. Apuleius. Vectabatur Octophoro. Vidiſtis profectoqui affuiſtis, q̃ improba iuuenum circunſpectatrix, q̃ immodica ſui oſtẽtatrix. Alij Octophorum vocant lecticam delicatam, quã octo ſerui humeris ſuis ferebant, iacentibus et ſupinis ibidẽ magnatibus, vt etiam hexaphorũ lectica dicebatur, quæ a ſex miniſtris ferebatur. Martial. lib. 2. Laxior hexaphoris tua ſit lectica licebit. De hac intellexiſſe videtur Iuuenalis ſcribẽs. Quum iam ſexta ceruice feratur Hinc atq; inde patẽs. De Octophoro Martialis. Octophoro ſanus portatur Auite Philippus, Hũc tu ſi ſanũ credis, Auite furis. Cicero actione ſexta in Verrẽ. Nã (vt mos fuit Bithynię regib⁹) lectica Octophoro ferebatur, in qua puluinus erat perlucidus, melitẽſi roſa factus.

24 ¶Plauſtrũ currus dicitur, in quo palã eſt & patens quicquid vehitur. Vnde tracta eſt origo nominis. Sũt qui ploſtrum dicant, propter cognationẽ, quę eſt inter au et o, vt aula et olla, Lautus pro lotus & cõtra Auſculũ pro oſculum, cautes pro cotes. Propterea Veſpaſianus (vt eſt apud Tranquillum) quum videret Florum velle emendare conſuetudinẽ priſcorum vocabulorum, & Plauſtrum dicere, quũ prius Ploſtrum diceretur, die poſtero Flaurum ſalutauit. Horatius. Ploſtellũ dixit lib. 2. Ser. vbi ait. Aedificare caſas, Ploſtello adiungere muros.

25 ¶Burdones fuerunt vehiculi genus, vnico homini ferendo idoneum.

26 ¶Lectica frequẽtiſſimum fuit apud priſcos vehiculum, quo nobiles viri et fœminæ vtebãtur. Integebatur velis, oculos a puluere, Sole et ventorum flatu defendẽtibus, quorum aliqua erant denſiora ad arcendam pluuiam, grandinem et alios rigores hyemis. Erat duorũ capax, Ea tamen vnicus homo quãdoq; ferebatur. Suetonius de Nerone. Matris ſæpe Lectica per publicũ ſimul vectus eſt. Ei ſuccollabant deni duodeniq; ſerui, quibus lõgo in itinere vicarium in laborem alij ſuccedebãt. Cõficiebanturq; eo vectationis modo et longa ſimul & inquieta et q̃ libuiſſet, accelerata itinera. Seneca. Non faciet te beatum turba ſeruorum Lecticã tuam per itinera vrbana aut peregrina portantiũ. Idem. Quoties occurrit domus ſplendida, cohors culta ſeruorum, Lectica formoſis impoſita calonibus, cõtemno. Iuuenalis. Namq; facit ſomnũ clauſa Lectica feneſtra. Diminutiuum eſt lecticula. Suetonius in Auguſto. A cœna in lecticulam ſe lucubratoriam recipiebat. Lecticarij dicũtur ſerui, qui dominum in lectica portant. Idem in Caligula. Ad primum tumultum Lecticarij cum aſſeribus in auxiliũ accurrerunt. Curtius ait Alexandrum magnum crure vulneratum, vſum fuiſſe Lectica militari in expeditione.

27 ¶Fuit et ſtaticulum vehiculi genus, vt oſtendunt Plynij verba lib. 34. ſcribentis. Cœpere inde Eſſeda et vehicula et petorita exornari. Simili quoq; modo ad aurea quoq; et argentea ſtaticula luxuria peruenit.

Vaſorum diuerſa genera.

1	Amphitetum	9	Achana	15	Bacchar
2	Ahenum	10	Amphotum		Bacchium
3	Ampulla	11	Aconitum	16	Baſcauda
4	Amula	12	Alabaſter	17	Batris
5	Ancæſum	13	Aryſana	18	Batiola
6	Ariſtophorum		Aryſtera	19	Brochus
7	Armillum		Aryſticus	20	Carcheſium
8	Amphora	14	Antlia	21	Ciborium

22 Concha
23 Cacabus
24 Cadus
Cadiſcus
25 Calathus
Calathiſcus
26 Caldarium
27 Calix
28 Calpar
29 Caniſtrum
30 Cantharus
31 Capis
32 Ciſta
33 Capſa
34 Capſaces
35 Capula
Capiſterium
36 Capruneulum
37 Carthallum
38 Corbis
39 Catinus
40 Chytra
41 Ciſſimbium
42 Clepſydra
43 Coculum
44 Colum
45 Cophinus
46 Cotyla
47 Crater
48 Creterra
49 Cucumæ
50 Culigna
51 Cumera
52 Cuppa
53 Cyathus
54 Cymbium
55 Croſſus
56 Cyrtum
57 Cottabus
58 Cirnea
59 Culullus
60 Cratanion
Cranion
Cylichnides
Cothon
Cononia
61 Cypellum
62 Depeſta
63 Diota
64 Diſcus
65 Dolium
66 Decemmodię
67 Fiſcina
68 Fiſcella
Fidelia
69 Frixorium
70 Futis
71 Guttus
72 Gabata
73 Gutturnium
74 Gaſter
75 Hydria
76 Heracleum
Hemitomus
Holmon
77 Iſthmus
78 Linter
79 Lanx
80 Laſanum
81 Lebes
Larcos
82 Lechytus
83 Lepiſta
84 Luter
85 Labrum
86 Læbaſium
Leſbium
Lyciurges
Lagena
87 Malluuium
88 Manſiſterna
89 Matella
Matellio
90 Mergus
91 Metreta
92 Miſtarius
93 Mortarium
94 Mulctra
95 Metaniptrum
Maſtus
Mathallides
96 Naſſa
97 Naſiterna
98 Nanum
99 Neſtoris
100 Obba
101 Oenophorum
102 Olla
103 Orca
104 Oxybaphum
Onyx
105 Patella
106 Peluis
107 Perſillum
108 Phiala
109 Patera
110 Patina
111 Peluuium
112 Poculum
113 Pollubrum
114 Præferriculum
115 Pſycter
116 Pyrſophorum
117 Podoniptrum
118 Panathenaicum
119 Pellę
Priſtis
Prochytis
Panarium
120 Paropſis
Quallus
121 Quaſillus
122 Rhytium
123 Sympiuium
124 Sagana
125 Salinum
126 Sartago
127 Scaphium
128 Scyphus
129 Scutra
Scutula
130 Scutriſca
131 Seria
132 Sitarchia
133 Situla
134 Sporta
135 Strigilecula
136 Suturnium
137 Sytropes
138 Solium
139 Syriſcum

Seleucides
140 Sinum
Synthesis
141 Tepidarium
142 Tinnia
143 Trua
Trulla
144 Trulleum
145 Talarus
146 Targelus
147 Thericleum
148 Vannus
149 Vrna
150 Vrceus

1 AMphithetum fuit poculi genus, ita factum, vt quauis ex parte poſitum ſtaret, nullumq; certum haberet fundum. Hinc ſumptum eſt adagium. Ex Amphitheto bibiſti. In eum, qui liberius potaret ac meracius.

2 ¶Ahenum vas eſt ære factũ. Horatius. Sub noctem gelidã lignis calefactat ahenum. Virgil. Aut folijs vndam tepidi deſpumat aheni.

3 ¶Ampulla vas erat oleariũ, quo in balneis vtebantur. Apuleius in Floridis. Hippias prædicauit ampullã quoq; oleariam (quam geſtabat) ſemet ſibi fabricatum. Hoc genus vaſis turgidũ erat et vẽtroſum. Hinc Horatius in arte ampullas vocat verba turgentia, vbi ait. Proijcit ampullas & ſeſquipedalia verba. Suetonius in Domitiano Ampullam accepit pro vaſe vitreo, vbi ait. Quoties ociũ eſſet/alea ſe oblectabat etiam profeſtis diebus matutiniſq; horis/ ac lauabat de die. Prandebatq; ad ſatietatem, vt non temere ſuper cœnam preter Martianum malum et modicam in ampulla potiunculam ſumeret.

4 ¶Amula vaſculum erat, quo ferebatur aqua Luſtralis cauſa religionis & expiandorum ſcelerum. Sumpſitq; nomen ab amoliendis id eſt auferendis malis. Vnde et amuletum remedium aduerſus inuidiam et veneficia vocabatur.

5 ¶Ancæſa dicebantur ab antiquis vaſa cælata a circuncidendo. Quæ ſignis erant aſperſa, vocabantur Anaglypha.

6 ¶Ariſtophorum dicitur vas, quo prandium defertur. Latine vocatur diſcus.

7 ¶Armillum vas erat vinarium aptũ ſacris, ita dictum/ꝙ armo id eſt humero deportaretur. Varro apud Nonium. Etiam pocula/ quæ vocant capulas et Capides, quod eſt poculi genus. Item Armillum, quod vrceoli genus vinarium.

8 ¶Amphora vas eſt vinarium, quod qui ferunt/ vocantur Amphorarij. Horatius in arte. Amphora cœpit Inſtitui currẽte rota/cur vrceus exit? Martialis. Amphora non meruit tam precioſa mori. Reperio etiam amphoras dictas fuiſſe de vaſis aut forici ſexcremẽticijs. Monumentis enim proditur, Romæ in Angiportis et angulis vicorum amphoras fuiſſe collocatas, in quibus tranſitores ebrij et vinolenti meiere ſolebant. Quod indicat Caius Ticius Lucilij coętaneus, in oratione, qua legem faniam ſuaſit. Dum meiunt (inquit) nulla eſt in angiportu amphora, quam non impleant/ quippe qui veſicam vini plenam habeant. Ad hoc faciuut verba Suetonij ſcribẽtis Veſpaſianum nouum ſordidumq; tributũ reperiſſe, pro amphoris in vrbe reficiendis, quibus veſicæ commeantium exonerarentur.

9 ¶Achana vas erat/quo recondebantur eorum cibaria, qui ad Theorias id eſt rem diuinam Delphos mittebantur.

10 ¶Amphotum vas erat vtrinq; anſatum.

11 ¶Aconita Græcis dicuntur vaſa non illita, quæ calido diluta humore aquam in ſe trahunt.

12 ¶Alabaſter ſeu alabaſtrum dicitur perlucidum marmor, quo antiquitus vaſa fiebant vnguentaria. Interdum tamẽ pro ipſo vaſe capitur. Martial. libro vndecimo. Quod Coſmi redolẽt alabaſtra, fociq; deorũ. Cicero lib. 2. Queſt. Acad. Quib⁹ etiam alabaſter plenus vnguenti putere videtur.

13 ¶Aryſanas, Aryſteras/ et Aryſtichos pro cyathis inueniri ſcribit Cælius, facta

ab hauriendo nomenclatura.

¶Antlia vas eſt hauriendis aquis idoneum. Hinc exantlare verbum id eſt hau- 14
rire. Martial. lib. 9. Curua laboratas Antlia tollit aquas.

¶Bacchar vas eſt vinariũ/qđ et baccharũ dici poteſt, a Baccho, vt et hymũ docet. 15

¶Eſt et Bacchium nomen vaſis vinarij, quo in ſacrificijs Bacchi vtebantur.

¶Baſcauda vas fuit peregrinum & britannis peculiare. Martial. Barbara de pictis 16
veni Baſcauda Britannis, Sed me iam mauult dicere Roma ſuam. Iuuenal. Satyra.
12. Adde et Baſcaudas, et mille eſcaria.

¶Batris vas eſt longo manubrio, quod Trullam nonnulli vocant. 17

¶Eſt et Batiola nomen vaſis. Plautus apud Nonium. Batiolam auream octo pon- 18
do habebat, accipere noluit.

¶Brochus vas eſt vinarium gallis peculiare, deorſum verſum rotũdum et capax. 19
ſurſum verſum vero anguſtum. Brochus (inquit Budęus) vas fundendo vino ac-
commodatum, implendis deplendiſq; culeis et vaſis conditorijs.

¶Carcheſium poculum erat forma procera et circa mediam partem compreſſa, 20
anſis a ſummo ad infinium pertingentibus. Nomen et formam accepit a ſimili-
tudine cuiuſdam nauigij. Nam mediam veli partem Carchelon. ſummam vero
Carcheſium vocabant veteres. Macrobius ait Carcheſium poculum Græcis tan-
tummodo fuiſſe notum. Cui hac in re non eſt adhærendum. Nam Liuius Andro-
nicus Latinorum poetarum vetuſtiſſimus hoc verbo vſus eſt, vbi ait. Florem an-
tlabant liberi ex Carcheſijs. Pherecydes apud eũdẽ Macrobium ait Iouẽ Alcme-
næ precium concubitus Carcheſium aureum dono dediſſe. De Carcheſijs Virgil.
Cape Męonij Carcheſia Bacchi. Oceano libemus, ait. Idem. Hic duo rite mero
libans Carcheſia Baccho.

¶Ciboria proprie dicuntur Colocaſiæ folia, in quorum ſimilitudinem pocula fa- 21
cta/idem traxerunt nomen. Horatius libro ſecundo Car. Obliuioſo leuia Maſſi-
co Ciboria exple.

¶Concha ab eodem Horatio pro vaſe ponitur/vbi ait. Funde capacibus Vnguẽ- 22
ta de conchis.

¶Cacabus appellatur vas/in quo pulmentarium coquimus. Nomen traxit a ſono, 23
quem ſupra ignem poſitus facit. Apitius. Capita porrorum ſimul elixabis in Ca-
cabo nouo, vt aqua ad terciam deferueat.

¶Cadus vas eſt vinarium, quo vinũ ipſum cõditur. Virgil. in Coppa. Eſt et vap- 24
pa cado nuper diffuſa picato. Ouidius lib. 5. Faſt. Promit fumoſo condita vina ca-
do. Ruſtici cados ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitauerũt. ¶Dimi-
nutiuum eſt cadiſcus, ſignificatq; vaſculum, quo ſuffragia colliguntur.

¶Calathus vas eſt vimineum, in quo mulieres ſuos fuſos et penſa reponunt aut 25
violas. Vnde Virgil. de Camilla. Non illa colo, calathis ve Mineruæ Fœmi-
neas aſſueta manus, Idem in Bucc. Tibi lilia plenis Ecce ferunt nymphæ calathis.
Ouidius lib. 4. Faſt. Hæc implet calathos lento de vimine nexos. Idem in Epi-
ſtolis. Non pudet alcidæ victricem mille laborum/ Raſilibus calathis impoſuiſſe
manum. Claudianus lib. 2. de raptu. Nunc vimine textos Ridentes calathos folijs
agreſtibus implet. Calathus capitur quandoq; pro calice vinario apto ad ſacrificia.
Virgil. Vina nonum fundam calathis Aruiſia nectar. Martialis. lib. 9. Expẽdit ve-
teres calathos/et ſi qua fuerũt Pocula Mentorea nobilitata manu. ¶A calathus fit
diminutiuum calathiſcus eiuſdem ſignificationis cum primitiuo. Catullus. Vel-
lera virgati cuſtodibãt calathiſci. Politianus in Ruſt. Aut ciſta exportant aut raſi-

libus calathiſcis.

26 ℂCaldarium dicitur ahenum, quo calida hauritur aqua. Nam caldam veteres calidam aquam dixerunt.

27 ℂCalix vas eſt vinarium, licet Varro dictum velit ab aqua calida, quam veteres in eo bibebant. Conuiuijs enim antiquitus Calida et frigida adhibebantur. Iuuenalis. Calidæ gelidęq; miniſter. De Calice Horatius in Epiſt. Fœcundi calices quem nō fecere diſertum? Martial. lib. 4. Prodat perſpicuus ne duo vina calix. Interdū Calix accipitur pro vaſe, in quo legumina coquuntur. Ouidius lib. 5. Faſt. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat.

28 ℂCalpar vas eſt fictile ſeu doliū. Varro apud Nonium. Quia anteq̄ nomen dolij prolatum, quum etiam id genus vaſorum Calpar diceretur.

29 ℂCaniſtrum ſeu Caniſter dicitur Ciſta ſeu fiſcella contexta vimine. Ouidius lib. Meta. 8. Prunaq; et in patulis redolētia mala caniſtris. Idē lib. 2. Faſt. Stat puer, et manibus lata caniſtra tenet. Tibullus. lib. 1. Hanc pura cū veſte ſequar, Myrtoq; caniſtra Vincta geram.

30 ℂCantharus proprium eſt Liberi patris poculum. Virgil. de Sileno. Et grauis attrita pendebat cantharus anſa. Stroza pater. Hinc faginus illi Cantharus effundit glocitanti pocula collo. Nomen autem ſumpſit a ſimilitudine nauigij eiuſdem nominis, Nam Cantharum nomen eſſe nauigij oſtendit Macrobius ex Menandri teſtimonio.

31 ℂCapis capidis nomen eſt poculi dicti a capiendo. Diminutiuum eſt Capidula. Hac dictione vſus eſt M. Cato.

32 ℂCiſta vas erat myſticum, quo vtebantur in ſacrificijs Bacchi. Catullus. Pars obſcura cauis celebrabant orgia ciſtis. Nunc pro capſa capitur aut vaſe negociatorio. Iuuenalis. Iamq; vetus Gręcos ſeruabat ciſta libellos. Hinc ciſtifer Mercennarius dicit. Martial. lib. 5. Nupſiſti Gellia ciſtifero. Diminutiuū eſt ciſtella. Capiturq; pro vaſe, quo ſuffragia populi in creandis magiſtratibus, legibuſq; ferēdis colligebantur. Cicero ad Herēnium. Saturninus legem ferre cœpit, collegæ intercedere, Ille nihilominus ciſtellam detulit.

33 ℂCapſa a capiendo dicitur. ſignificatq; loculamentum ſeu vaſculum, quo aliquid includitur. Diminutiuum eſt capſula.

34 ℂCapſaces capitur pro Lechyto et oleario vaſe. Cyprianus lib. 2. Epiſt. Fidelia farris non deficiet, & capſaces olei non minuetur.

35 ℂCapula vas eſt vinarium, quo vtebantur veteres. Anſatum erat, & manu facile capiebatur. Vnde inditum nomen. Varro. Capis et minores capulæ a capiendo nominantur, ꝙ anſatæ ſint. ℂEſt & aliud eiuſmodi, quod Capiſterium dicitur

36 ℂCapruncꝰlum vas eſt fictile, detorto a capacitate ethymo.

37 ℂCarthallum Hieronymus in Deutero. poſuit pro caniſtro. Tolles (inquit) de cunctis frugibus tuis primitias, et pones in Carthallo.

38 ℂCorbis ciſta eſt viminea, qua vtūtur meſſores. Propertius lib. 4. Corbis in impoſito pondere meſſor eram. Cicero in oratione pro Seſtio. Meſſoria ſe corbe contexit. Varro lib. 1. de Re. Ruſt. Ad Corbem meſſe facta ſpicilegium venire oportet. Diminutiuum eſt Corbula. Cato dicit corbulas amerinas quattuor villico neceſſarias eſſe, id eſt ex amerina ſalice contextas. Fuit enim Ameria vrbs vmbriæ quondam ſalicibus ferax. Vnde Virgil. Atq; amerina parat lentę retinacula viti.

39 ℂCatinus ſeu catinum vas dicitur, in quo iurulētum aliquid ad eſcariā menſam reponitur. Horat. lib. 2. Sermo. Anguſtoq; vagos piſces vrgere Catino. Cato.

tinum fictile vngito oleo. Vbi bene omnia cōmiſcueris, in Catinū indito. Catinum
texto operito.

¶Chytra ſeu chytron, latine dicitur olla. Idē ſibi volūt Chytrapos et Chytrapida. 40

¶Ciſſimbium dicitur ligneum poculum ex hedera, quod Homerus Cyclopi ab 41
vlyſſe datum ſcribit. Huius poculi Euripides et Callimachus apud Macrobium
meminerunt.

¶Clepſydra dicebatur vas vitreum modico foramine pertuſum, horas dimetiēs, 42
in cuius fundo erat canalis guttatim aquam emittens. Nunc Clepſydras plęriq; vo
çant ea vaſcula multis ſubter foraminibus pertuſa, quibus æſtiuo tempore horti
irrorantur.

¶Coculum vas æneum aptum coctionibus. Plautus. Aeneis coculis excocta eſt 43
mihi omnis materia. M. Cato vtitur.

¶Colum vas eſt vinarium, contextum viminibus, dictum a colando. Virgil. Co= 44
laq; prælorum fumoſis diripe teſtis.

¶Cophinus græca eſt dictio. Corbē latine interpretatur Priſcianus. Iuuenal. Sa= 45
ty. 3. Iudæis, quorum Cophinus, fœnumq; ſupellex.

¶Cotyla vas eſt aptum bibēdę aquę aut vino, quo Diogenem vſum fuiſſe ferunt. 46
Capit autem ſex vncias. Martial. lib. 8. Poſthunc in Cotyla raſa ſelibra data eſt.
Capitur etiam Cotyla pro manus concauitate. Cotyla animalia dicuntur garrula.

¶Crateram Nonius ait eſſe vas vinarium, Craterē vero olearium. Ego differen= 47
tiam hāc credo nihili fieri ab authoribus. Virgil. Crateras magnos ſtatuunt, et vi=
na coronāt. Idem. Craterasq; duos ſtatuam tibi pinguis oliui. Ouidius lib. 2. Faſt.
Coruus inauratū pedibus cratera recuruis Tollit. Rariſſime Cratera fœmineum
reperitur, ſi reperiatur.

¶Creterra vas eſt aptū hauriendę aquę, nos ſitulam vocamus. Neuius apud No= 48
nium. Vidimus præter amnem creterris ſumere aquam ex ponte.

¶Cucumę vaſa ſunt ænea ad calefaciendam aquam. Ambroſius. Dij tui aut ærei 49
ſunt, ex quibus cucumę melius fiunt ad vſus hominum.

¶Culigna vas eſt potorium. Cato. Culignā in fœno græco ponito, vt bene oleat. 50
In eo vinum tantum reponebatur.

¶Cumera vas eſt frumentarium, ſeu quo frumenta reconduntur. Horat. lib. 1. 51
Ser. Cur tua plus cumeris laudes granaria noſtris. Idem lib. 1. Epiſt. Forte per an=
guſtam tenuis vulpecula rimam Repſerat in cumeram frumenti.

¶Cuppę dicuntur maiora vaſa ex ligno ad condiendum vinum, in quibus vinito= 52
res pedibus primum vuas calcant. Lucanus lib. 4. Namq; ratem vacuæ ſuſtentant
vndiq; cuppę.

¶Cyathus paruum eſt poculum vinarium. Hinc cyathiſſare Plautinum vocabu= 53
lum id eſt bibere. Stare ad Cyathū dicuntur pincernæ et prægustatores, qui prin=
cipibus vinum pręminiſtrant. Horatius. Puer quis ex aula capillis Ad cyathū ſta=
tuetur vnctis? C. Memmius obiecit Iulio Cęſari, q̄ a cyathum et vinum Nicome=
di ſtetiſſet, authore Tranquillo.

¶Cymbium poculū eſt vinarium a cymbæ ſimilitudine nūcupatum. Alij Cym= 54
bium per ſyncopam dictum putant, quaſi Ciſſymbium, vt eſt apud Macrobium.
Varro apud Nonium. Item erāt (inquit) vaſa vinaria, ſicut cymbium, Aquilinę,
paterę, gutti, Sextarij. Eſt tamen cymbium Lactis quoq; poculū. Virgil. Inferimus
tepido ſpumantia Cymbia Lacte.

¶Croſſus vas eſt, cui oleū et vnguenta imponuntur. Plutarchus in Ariſtide. Sub= 55

ſequuntur lactis et vini libationes in amphoris. Olei quoq; ac vnguenti Croſſos liberi adoleſcentes deferunt.

56 ¶Cyrtum vas eſt piſcatorium, quod in alueotum anguſtijs terræ infigitur, vt eo ſe intromittant piſces.

57 ¶Cottabus vocatur Phiala ſeu peluis ænea. Interdum capitur pro genere potionis

58 ¶Cirnea vas eſt vinarium. Plautus in Amphitrione. Cadus erat vini, inde impleui Cirneam.

59 ¶Cululli calices erant fictiles, quibus põtifices virgineſq; veſtales in ſacris vtebãtur. Horatius lib. I. Car. Diues et aureis Mercator exſiccet Culullis Vina. Idem in arte. Reges dicuntur multis vrgere culullis, Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborant.

60 ¶Cratanion, Cranion, Cylichnides pocula ſunt apud Cęlium. Apud Lacones fuit Cothon. Vnde Acratocothonas vocant merũ vbertim hauriẽtes. Et ebrietas Cothoniſmus dicitur. Sunt et Cononię de artificis nomine.

61 ¶Cypellum dicitur a Græcis poculum ad interna proclinatum. Vocatur et Amphicypellum, velut vndiq; intro inflexum.

62 ¶Depeſta fuit poculi genus, quo vtebantur vetuſtiſſimi.

63 ¶Diota vas erat fictile et vtrinq; anſatum, aptiſſimum ſeruando vino. Horatius. lib. I. Car. Atq; benigni⁹ Deprome quadrimũ Sabina O Thaliarche merũ diota.

64 ¶Diſcus vas eſt eſcarium, in quo reponũtur carnes et alia cibaria. Apuleius. Cœnarum reliquijs diſcus ornatus. Capitur etiam pro ludo et rotũdo lapide, quem in ſublime iaculabantur iuuenes. Ouidius lib. 10. Splendeſcunt/latiq; ineunt certamina diſci, Quem prius aerias libratum Phœbus in auras Miſit/et oppoſitas diſiecit pondere nubes.

65 ¶Dolia (inquit Nonius) vaſa ſunt grandia, in quibus vinum recõditur. Cato de Re Ruſt. Eos conculcatos in dolia picata indito.

66 ¶Decẽmodię et Trimodiæ vaſa ſunt ruſtica, quibus Ruſtici in ferendo frumento (dum ferunt) vtuntur. His vocabulis vtitur Columella.

67 ¶Fiſcina vas eſt vimineũ aut iunco textum. Plynius. Frõdarias piſcinas quattuor implere fundatorem iuſtum eſſe autumat. Eſt autem proprie vaſculum illud, quo exſiccantur caſei. Virgil. in Coppa. Sunt et caſeoli, quos iuncea fiſcina ſiccat. Politianus in Ruſtico. Contextaq; cannis Fiſcina lacte madens. Diminutiuũ eſt fiſcella itidem vaſculum virgulteũ ſignificans, quo lac colatur, dum caſeus imprimitur. Virgil. Et gracili fiſcellam texit hibiſco. Tibullus lib. 2. Tunc fiſcella leui detexta eſt vimine iunci. Vtraq; etiam dictio capitur pro vaſe, in quo maioris ſummæ pecunia reponitur. Aſconius. Sportę/ſportulę, & ſportellę nummorum ſunt receptacula. Et ſacci/ſacculi/et ſaccelli/crumenæ/manticæ et marſupia. Itẽ fiſci/fiſcinę et fiſcellæ.

68 ¶Fideliam Nonius ait vas eſſe Samium ad plurimos vſus. Plautus in Aul. Mulſi congialem plenam tibi faciam fideliam.

69 ¶Frxorium dicitur ſartago, in qua quid frigitur. Nomen a ſono deductum.

70 ¶Futis vas erat aquarium, quo aqua in triclinium infundebatur.

71 ¶Guttus poculum erat, quo in ſacrificijs vtebantur, ꝙ forte oris eſſet anguſti, & guttatim diſtillaret. Ply. lib. 16. Cap. 39. Manius Curius iurauit ſe ex præda nihil attigiſſe præter guttum faginum, quo ſacrificaret. Gellius lib. 17. Guttum Samiũ imprudens inanem (tanq̃ ſi eſſet oleum) affert.

72 ¶Gabatæ vaſa erant concauata, in quibus reponebantur pulmentaria & edilia.

Martial.li.7.Trāſcurrūt Gabatæ/ volantq; lances, Has vobis epulas habete lauti.
¶Gutturniū vas eſt gutturoſum, ex quo aqua guttatim manat ad lauādas manus. 73
Fluit autem ſtillatim propter oris anguſtias.
¶Gaſter gen⁹ eſt vaſis. Gaſteriū dixit Ariſtophanes. Quali eſſet forma/nō reperi 74
¶Hydriā latine vocamus vrnam aquariam. Budęus. Lagena vas eſt ea forma, qua 75
hydrię fictiles hodie a Bellouacis importantur.
¶Heracleum dici volunt poculum, in quo enauigauerit Hercules, ac eſſe Solis pro 76
prium. In eo genere ſunt Ethanium & Hemitomus. Fuit & Holmon poculi genus
Ceratio ſimile.
¶Iſthmus poculum erat Cyprijs peculiare teſte Cælio. 77
¶Linter genus eſt dolij ruſticani. Tibullus lib.1. Aut mihi ſeruabit plenis in lintri= 78
bus vuas. Eſt etiam lignum cauatum inſtar nauiculę. Vnde & pro naui ſolet accipi.
¶Lanx vas eſt latum & rotundum minus excauatum q̄ patina. Apta erat lanx reb⁹ 79
diuinis. Auſonius. Thuribula & paterę, quę tertia cura deum lanx. Virgilius lib.2.
Georg. Lancibus & pandis fumantia reddimus exta. Capitur etiam pro vaſe eſca=
rio. Iuuenalis. Aſpice q̄ magno diſtendat pectore lancem.
¶Laſanum vaſculum eſt ad euacuandum ventrem. Horatius. Te pueri Laſanum 80
portantes Oenophorumq;.
¶Lebetes dicuntur vaſa ęnea apta coquendis carnibus aut alijs rebus. Ouidius lib. 81
12. Et prima pocula pugna Miſſa volant, fragileſq; cadi/ curuiq; lebetes. Idem in
Epo. Viginti fuluos operoſo ex ære lebetes. Virgil.lib.3.Aen. Ingens argentum,
Dodonęoſq; lebetes. ¶Larcos vas eſt, in quo feruntur carbones.
¶Lechytus vocatur ampulla olearia. Hinc prouerbium. Lechyto pinguior. Hiero 82
nymus lib.3.Regum. Hydria farinę non deficiet, & lechytus olei non eſt imminut⁹
¶Lepiſta vas eſt ampullę ſimile. Varro de vita patrū apud Nonium. Aliqui ven= 83
ditant oleum. Lepiſtę etiam nunc Sabinorum fani pauperioribus plęriſq; aut ficti=
les ſunt aut ænę.
¶Luter vas eſt/quo diluitur vinum, & immiſcetur aqua. Hieronymus in Iouinia= 84
num vtitur.
¶Labrum vas eſt aptum balneis & thermis. Dictum a lauādo. Cicero in Epiſt. La 85
brum ſi in balneo non eſt, fac vt ſit. Virgil. Sicut aquę tremulum labris vbi Lumen
ahenis Sole repercuſſum aut radiantis imagine Lunę.
¶Lębaſium & leſbium Cælius reponit inter pocula, & lyciurges inter Phialas. 86
¶Lagena vas eſt fictile ad formam hydrię. A tereti enim collo diſtenta laxitas ſen
ſim ad imum gracileſcit. Martialis. Nulla catenatis pila eſt pręcincta Lagenis.
¶Malluuium ſeu malluuię, vas eſt in quo lauantur manus. 87
¶Manſiſterna vrceus eſt aquarius. Plautus. Effer manſiſternam cum aqua foras. 88
¶Matella vas eſt vrinarium, & in quod emittitur lotium. Martialis lib.10. Diſpe 89
ream ſi tu Pyladi pręſtare matellā Dignus es, aut porcos paſcere Pirithoi. Plautus
in Amphi. Nec tu poſtulas matellam vnam infundi in caput tuum. Diminutiuum
eſt matellio/eiuſdē ſignificationis. Varro. Poſtularet Trulleū, matellionē/peluim.
¶Mergus mergoris/nomen eſt vaſis a mergendo dicti. Capitur forte pro ſitula. 90
¶Metreta nomen eſt menſurę. Interdum accipitur pro amphora vinaria, ſeu alio 91
vaſe. Martialis.lib.5. Plurimus Hiſpanas mittet tibi nauta metretas. Iuuenalis Sa=
ty.3. At hic tignum capiti incutit, Ille metretam.
¶Miſtarius vas/quo vinum aqua miſcetur. Lucilius. Vrceus/aut gemina lōgus mi 92
ſtarius vrna.

93 ¶Mortarium vas eſt, in quo aliquid tũditur piſtillo. Plautus in Aulu. Cultrum/ ſecurim/ piſtillum/ mortarium, quę vtẽda vaſa ſemper vicini rogant. Aquam in mortario tundere. Adagium eſt de inani opera.

94 ¶Mulctra quandoq; capitur pro vaſe, in quo mulgetur. Virgili. lib. 3. Georgi. Quã magis exhauſto ſpumauerit vbere mulctra, Lęta magis preſſis manabunt vbera mãmis. Politianus in Ambra. Complerant olidam ſupra caput vbera mulctram.

95 ¶Metaniptrum calix erat, quo poſt cœnam vtebãtur veteres, vbi lauiſſent. ¶Maſtus a Paphijs nuncupatur poculum. ¶Mathallides quoq; eiuſdem ſunt vſus.

96 ¶Naſſa vas eſt piſcatoriũ, quo quum intrauit piſcis, egredi nequit. Plautus. Nunq̃ ex iſta naſſa hodie eſcam petam. Cicero ad Atticum lib. 15. Ex hac naſſa exire conſtitui, non ad fugam, ſed ſpem mortis meliorem.

97 ¶Naſiterna vas eſt aquarium anſatum ac patens. Varro de Re ruſtica. Vt ex ære ahena, vrceos/ naſiternam faceret.

98 ¶Nanum vas eſt breue & latum. Calepinus ait aliter dici Situlum barbatum.

99 ¶Neſtorida Cælius ait poculum fuiſſe, quo ſit vſus Neſtor.

100 ¶Obba genus eſt poculi. Pontanus in Lepidina. Obbam lactis/ & hæc fumanti farta caniſtro.

101 ¶Oenophorum, vas eſt vinarium, aptum ferẽdo vino, vt gręca compoſitio docet. Iuuenalis. Tandem illa venit rubicundula totum Oenophorum ſitiens, plena quod tenditur vrna Admotum pedibus.

102 ¶Olla genus eſt vaſis. Varro. Cato ait vuam vimineam in ollis commodiſſime cõdi. Plynius lib. 34. Quidã in ollis fictilibus tuſam vrunt, ac lauant ĩ mortarijs, poſtea ſiccant. Aula in eadem ſignificatione poteſt accipi. Vnde Plautinę Aulularię inditum nomen.

103 ¶Orca vas eſt capaciſſimum hiſpanis peculiare, quo ſalſamenta vinum & oleum, & Salgana condebantur. Nomen traxit ab Orcę marinę ſimilitudine. Perſius. Anguſtę collo non fallier orcę. Varro apud Nonium. Sed vbi cõditum vinum nouum Orcę in Hiſpania feruore muſti ruptę.

104 ¶Oxybaphum dicitur vas acetarium. Cratinus poſuit pro poculo. ¶Onyx calix erat ligneus.

105 ¶Patella vas eſt latum & aptum condendis obſonijs. Horatius lib. 1. Epiſto. Nec modica cœnare times olus omne patella. Martia. Quãuis lata gerat patella Rhõbũ.

06 ¶Peluis vas eſt aquarium, in quo proprie pedes lauantur/ q̃uis etiam dicatur de alijs rebus.

107 ¶Perſillum vas erat picatum, in quo ſeruabantur vnguenta.

108 ¶Phiala vas erat vinarium aut aquarium. Iuuenalis Satyra. 5. Virro tenet Phialas, tibi non committitur aurum. Conflabatur enim auro. Noſtri phialas vocant vaſa vitrea/ in quibus acetum aut aliquid ſimile reconditur.

109 ¶Patera poculum eſt latum ac patens. Virgil. lib. 4. Aen. Ipſa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.

110 ¶Patina vas eſt/ in quo dapes elixę & iurulentę feruntur ad menſam/ a patendo, vt liquet.

111 ¶Pelluuium ſeu pelluuia vas/ quo lauantur pedes/ a perluendo.

112 ¶Poculum vas/ quo bibitur. Virgil. Pocula bina nouo ſpumantia lacte quotannis. Val. Flaccus. Pars epulas manibus, pars aurea geſtant Pocula. Interim poculum capitur pro ipſa potione. Syllius. Et Ambroſijs aruiſia pocula ſuccis. Virgilius lib. 2. Georg. Pocula ſi quando ſęuę infecere nouercę. Diminutiuum eſt pocillũ. Plautus.

Tecum

Tecum vna poſtea,tecum ęque pocilla potitet.Hinc pocillatores dicũtur pincernę
¶Pollubrum vas aquatile ad lauandas manus.Liuius apud Noniũ. Argenteo pol 113
lubro et aureo gutto. Fabius pictor apud eundem. Aquam manibus dato/pollubrũ
ſiniſtra manu teneto.
¶Pręferriculum vas erat æneum ſine anſa et patẽs, quod in ſacrificijs ſolebãt prę= 114
ferre.
¶Pſycter vas eſt ad vſum menſę celebre/teſte apud Cęlium Polluce.Ipſum refri= 115
gerandi commoditatibus deſtinatum erat. Pſycteres tamen Nicander poſuit pro
vmbroſis locis. Plutarchus pro vaſe in vita Alexandri magni.Glaucum medicum
(inquir)in Theatro nactus abſentem, caprum prandit aſſatum/& ingentem vini
Pſycterem hauſit.
¶Pyrſophorum vas eſt grandius,cui ſuccenſa imponuntur ligna. 116
¶Podoniptrum vas eſt/in quo pedes lauãtur. Vnde & vocabulũ inditũ a Gręcis. 117
¶Panathenaicũ nomen eſt poculi/apud Poſidoniũ,quo etiã in genere ſunt Pellicę. 118
¶Pellę ſeu pellides, vaſa ſunt quibus excipitur lac, dum mulgetur. ¶Inter pocula 119
etiam numerantur Priſtis/Prochytis.¶Panaria dicuntur vaſa viminea/quibus pa=
nes inferuntur ad menſam. Statius lib.1.Syl. Hi panaria candidaſq; mappas Subue
ctant/epulaſq; lautiores. Diminutiuũ eſt panariolum. Martial. Cum panariolis tri=
bus rediſti. Suetonius in Caligula. Sparſit & miſſilia variarum rerum/& panaria cũ
obſonio viritim diuiſit. Idem in Domitiano Septimontiali ſacrorum quidem die/
ſenatui equitiq; panarijs,plebijs ſportellis/cum obſonio diſtributis.
¶Paropſis vas eſt eſcarium. Martialis. Cui portat gaudẽs ancilla paropſide rubra 120
Alecem. Iuuenalis Satyra.3. Q multa magnaq; paropſide cœnat.
¶Quallus vas eſt vimineum per quod vinum e pręlo guttatim defluit,quum calca 121
tur vua. Virgil. Tu ſpiſſo vimine quallos Collaq; pręlorũ fumoſis diripe tectis. Co
lu.lib.9. Vt palis in parietem vehementer actis vimineos quallos ſuperponant. Põ
tanus. Vidit ea pictos melius contexere quallos. Ply.lib.17. Quas ſi longius ferre
libeat/in quallis ſtatim aut vaſis fictilibus defodere propagines aptiſſimum. Dimi=
nutiuum eſt quaſillus. Tibullus lib.4. Sit tibi cura Togę potior,preſſumq; quaſillo
Scortum. Capitur etiam Quallus pro calatho,in quo virguncule ſuos reponũt fuſos.
¶Rhytium vas eſt lunari ſpecie. Martial. In Rhytio poteris Phœbe lauare pedes. 122
¶Sympiuium vas erat vinarium/quo vtebantur in ſacrificijs. Ply.lib.35. In ſacris 123
quidem etiam inter has opes/non myrrhinis/criſtalliniſve/ſed fictilibus prolibatur
Sympiuijs. Iuuenal.Saty.6. Sympiuium ridere Numę, paruumq; Catinum.
¶Sagana dicitur vas,in quo aliquid teritur. Nomen eſt etiam veneficę apud Ho= 124
ratium.
¶Salinum vaſculum eſt,in quo ſal reponitur,ad menſę vſum/aut ſacrificia. Hora= 125
tius. Viuitur paruo bene/cui paternum Splendet in menſa tenui Salinum. Perſius.
Purum & ſine labe ſalinum.
¶Sartago dicitur patella,in qua caro frigitur. Aliter vocatur frixorium. Hierony= 126
mus. Iuſſit ignem admoueri,& adhuc ſpirantem torreri in ſartagine.
¶Scaphium vas eſt excrementicium,& ad recipiendam corporis fęcem. Aliter vo 127
catur matella. Iuuenalis Saty.6. Et ride poſitis ſcaphium quum ſumitur armis. Ca=
pitur quandoq; pro omni vaſe lati orificij. Lucretius lib.6. Et ramenta ſimul ferri,
furere intus ahenis In ſcaphijs. Vitruuius. In eoq; collocetur circiter Solis occaſum
ſcaphium æreum aut plumbeum,aut peluis.
¶Scyphus vas eſt potorium Herculi dicatum,quo veteres in cõuiuijs & ſacrificijs 128

vtebantur. Cęlius ait Scyphos, quaſi Scythos, a Scythis populis, quibus frequẽs eſt
ebrietas. Hinc Scythiſſare id eſt inebriari. Inter Scyphos laudãtur imprimis Boeo
tij, quibus Hercules primum in expeditionibus vſus eſt. Deinde Rhodiaci, ſequen
tibus Syracuſijs. De Scypho Virgil. Et ſacer impleuit dextram ſcyphus.

129 ¶Scutra ſeu ſcutula vas eſt forma rotũda, aliq̃to minor diſco. Martialis accepit pro
vaſe octo vnciarum lib. 8. dicens. Beſſalem ad ſcutulã longo peruenimus æuo. Idẽ.
Sic implet gabatas, paropſideſq;, Et leues ſcutulas, cauaſq; lances. Nos etiam ſcutel
lam dicimus.

130 ¶Scutriſca vas eſt itidem rotundum, quod a ſcutra videtur deduci. Cato de Re
Ruſtica vtitur.

131 ¶Seria vas eſt oblongum & fictile. Liuius. Et in vico hiſtrio, fontem tanta vi aquę
fluxiſſe, vt ſerias, doliaq; (quæ in eo loco erant prouoluta) velut impetus torrentis
tulerit.

132 ¶Sitarchia vas eſt repoſitorium cibi. Hieronymus lib. I. Regum. Panis deficit in
Sitarchijs noſtris, & Sportulam non habemus.

133 ¶Situla ciſta erat, qua ſuffragia populi colligebantur in creandis magiſtratibus le-
gibuſq; ferendis. Dicimus & ſitella. Cicero pro Cornelio. Neq; maius eſt legere co
dicem, quũ intercedatur, q̃ Sitellã ipſam cum ipſo intercesſore deferre. Situla etiã
capitur pro vaſe, quo aqua hauritur. Plautus. Si hanc ſitulam accepero, omnem illi
pureo animam intertraxero.

134 ¶Sporta ſeu ſportula, vas eſt vimineum caniſtro non diſſimile. Aliter poteſt voca
ri Corbis, Saluſtius, lib, 2, Hiſtoriarum. E muris canes Sportis dimittebant, Capi-
tur etiam pro diſtributione pecunię in populum, aut cibis ipſis, qui diſtribuebãtur,
Iuuena. Saty. I. Nũc ſportula primo Limine parua ſedet turbæ rapiẽda togatę. Sue
tonius in Domitiano. Septimõtiali ſacrorum die, ſenatui, equitiq; panarijs, plebeijs
ſportellis cum obſonio diſtributis.

135 ¶Strigilecula, genus eſt vaſis. Apul. Iuxtaq; honeſtam ſtrigileculam recta faſtigia
tione clauſulę, flexa tribulatione ligulę, vt & ipſa in manu capulo moraretur, & ſu-
dor ex ea riuulo laberetur.

136 ¶Suturnium vrceolus eſt ſeu guttus, ex quo aqua in pelluuium diſtillat.

137 ¶Sytropes, Sitropedis, vas eſt fictile tribus fultum pedibus.

138 ¶Solium vas erat, quo lauabantur, qui nolebãt in thermis ſudare. Factum eſt olim
tanto ſumptu, vt eſſet argenteum, quo mulieres lauabantur. Martial. libro. 2. Zoile
quid Solium ſubluto podice perdis. Plynius aliter videtur accepiſſe lib. 35. Vbi
ait. Quin & defunctos ſeſe multi fictilibus condi maluere.

139 ¶Syriſcũ vas erat plexile, in quod coniiciebantur fici. ¶Seleucides Athenęus pro
poculis poſuit. ¶Stamnium a Polluce numerantur inter vaſa vinaria.

140 ¶Sinum vas erat ſinuoſum, aptum condendo lacti. Virgil. Sinum lactis, & hæc ti-
bi liba Priape quotannis. ¶Syntheſis vas eſt fictile, ex diuerſis vaſis compoſitum.
Martial. Septenaria ſyntheſis Sagunthi. Statius lib. 4. Syl. Vnam mittere ſynthe-
ſin quid horres Alborum calicum, atq; cacaborum?

141 ¶Tepidarium vas eſt, in quo aqua temperatur. ¶Tinnia apud antiquos vaſa fue-
runt vinaria.

142 ¶Triental vas eſt, tertiam partem ſextarij capiens.

143 ¶Trua ſeu diminutiuum Trulla, genus eſt vaſis dictũ a terendo. Eo vaſe aqua fun
debatur in lauatrinam. Fiebat Trulla ex ære Corinthio & argento. Martialis poſuit
pro ſcaphio lib. 9. dicẽs. Clinicus Herodes Trullã ſubduxerat ægro. Horatius pro

vaſe

vaſe potorio dicens. Qui Veiẽtanum feſtis potare diebus Campana ſolitus Trulla/ vappamq; profeſtis.

¶Trulleum vas eſt latum & aquatile, quo perluuntur manus. Varro apud Noniũ. 144
Itaq; ea ſibi modo ponere ac ſuſpendere/ quę vtilitas poſtularet, Trulleũ/ matellio=
nem/ peluim/ naſiternam.

¶Talarus vocatur calathus, qui contexitur viminibus, in quo coagulatur caſeus. 145

¶Thargelus dicebatur olla, in qua percoquebãtur fructuum primicię in honorem 146
Apollinis. ¶Tragelaphum Cælius numerat inter pocula.

¶Thericlęum poculum eſt vinarium, in quo bibitur, a Thericle quodam inuentore 147
nominatum. Hinc natum adagiũ. Thericlęi amicus. In paraſytos & amicos mẽſæ.

¶Vannus fœminei generis/ vas, eſt latum & vimine contextum, quo ſordes a fru= 148
mentis auferuntur. Alij cribrum cereale vocãt. Columella. Ipſę autem ſpicę melius
fuſtibus tunduntur, vannis expurgantur.

¶Vrna vas eſt fictile, quo hauritur aqua. Pontanus. Non riui crepitantis opem nõ 149
fictilis vrnę. In vrna etiam quandoq; vinum & oleum reconduntur. Cato de Re ru=
ſtica. Vrnę olearię, vrcei aquarij, vinarię vrnę/ & alia vaſa ænea Capuę. Dicim⁹ etiã
vrnarium. Teſtis apud Nonium Varro.

¶Vrceus vas, quo aqua effunditur in vrnam. Diminutiuum eſt vrceolus. Cato de 150
Re ruſti. de hoc & alijs cõpluribus ſic ait. Item in cella olearia hæc opus ſunt. Dolia
olearia & opercula, & labra olearia. 14. Conchas maiores duas & minores duas,
Trullas æneas tres/ Amphoras olearias duas/ vrceum aquariũ vnum, vrnam quin=
quagenariam vnam/ ſeſtarium olearium vnum/ Labellum vnum, Infundibula duo,
Spongias duas, Vrceos fictiles vrnales duos, Trullas ligneas duas.

¶Figuli.

Dibutades	Lyſiſtratus	Arceſilaus
Ideochus	Dimophilus	Praxiteles
Rhetus	Gorgaſus	Turianus
Theodorus	Calcoſthenes	Vatinius
Encirapus	Poſſunius	Thericles.
Eugrammus		

Dibutades Sicyonius primus fuit figulus Corinthi, qui ex Creta docuit fin=gere, primuſq; perſonas tegularum extremis imbricibus impoſuit. Vide Plynium lib. 35. cap. vndecimo. Sunt qui i Samo primos omnium plaſti=cen inueniſſe Ideochum/ Rhetum/ & Theodorum tradant. Author idem Plynius. ¶Encirapus & Eugrammus Italię plaſticen tradiderunt. ¶Hominis imaginẽ gyp=ſo ex ipſa facie primus omnium expreſſit cęraq; in eam formam gypſi infuſa emen=dare inſtituit Lyſiſtratus Sicyonius frater Lyſippi. Hic & ſimilitudinem reddere in=ſtituit. & de ſignis effigiem exprimere inuenit.

¶Plaſtę laudatiſſimi fuerũt Dimophilus et Gorgaſus. ¶Calcoſthenes cruda ope=ra fecit Athenis. ¶M. Varro tradit ſibi cognitum Romę Poſſunium/ qui tubas & piſces fecerit/ quos aſpectu diſcernere a veris nõ potuiſſes. ¶Idem magnificat Ar=ceſilaum Luculli familiarem/ cuius proplaſtice pluris vęnibat ab artificibus ipſis q̃ aliorum opera. Idem fecit Venerem genitricem in foro Cæſaris.

¶Praxiteles plaſticen matrẽ ſtatuarię, ſculpturęq; & celaturę eſſe dixit. Neq; vnq̃ aliquid fecit/ anteq̃ finxit. ¶Turianus Iouis effigiem fictilem in Capitolio dicauit. Fecit & Herculem eadem materia. Tales enim effigies deum tunc erant laudatiſſi=mę. Hæc omnia habet Plynius lib. 35. ¶Vatinius Beneuentanus calices vitreos fa=

ciebat. Hinc vaſa Vatinia dicuntur vitrea. Martialis lib. 10. Vatiniorum proxineta fractorum. Idem in Diſtichis. Vilia ſutoris calices monumenta Vatini Accipe.

¶ Thericles figulus fuit Corinthius/ a cuius nomine fictilia quędam vaſa Thericlea dicta ſunt.

¶ Sacculorum nomina.

Loculi	Aſcopera	Veleię
Marſupium	Sacciperium	Scortea
Mantica	Fiſci	Hippoperę
Calathus	Fiſcinę	Paſceolum
Quallus	Fiſcellæ	Bulga.
Pera	Sportulę	
Culleus	Crumenę	

SAccus imprimis dicitur culleus ſeu maius marſupium, in quo frumentum, aut quid aliud reconditur. Diminutiua ſunt ſacculus & ſaccellus. Iuuenalis Saty. vndecima. Sacculus e cœlo deſcendit. Saccus niuarius dicebantur pannus lineus, quo niues attenuabantur, vnde refrigerabantur vina. De hoc Martialis. Attenuare niues norunt, & linthea noſtra. Saccularij dicuntur latrones & inciſores marſupiorum. Plautus appellat zonarios ſectores. Gręci Balātiotomos. Aeſchines apud Cælium. Adducent (inquit) illum veneficum Balantiotomum, qui remp. incidit.

¶ Loculus ſeu loculamentum dicitur capſa in qua ſeruatur pecunia. Martialis. Hos niſi de flaua loculos implere moneta Non decet, argentū vilia ligna ferent. Ouidius lib. 6. Faſt. Gramina continuo loculis depromit eburnis.

¶ Marſupium. Cato, Maiorem curam habere marſupij noſtri, q̄ vitæ.

¶ Mantica dicitur pera viatoria. ¶ Pera capitur pro ſacculo. Frat autem peculiaris cynicis. Martial. lib. 4. Cum baculo peraq; ſenem. Idem in Diſt. Dormiat & tetrico cum cane pera rogat. Cōpoſitum eſt hippopera, equeſtris capſa. Et ſacciperium ex pera & ſacco.

¶ Fiſci. Fiſcinę & Fiſcellę dicuntur marſupia, in quibus reconduntur pecunię publicę. Vnde confiſcare verbum. Iuuenal. Saty. 3. Res fiſci eſt vbicunq; natat.

¶ De paſceolo Plautus in rudente. Nummi (inquit) octingenti auri in marſupio inferunt/ pręterea centum denaria Philippea in paſceolo ſeorſum. Idem de ſacciperio & vidulo. Quęnam balena inquit, meum vorauit vidulum, aurum atq; argētum vbi omne compactum fuit? Eadem illa credo/ quę meum marſupium, quod plenum argenti fuit in ſacciperio.

¶ De hippoperis Anneus. Seneca in Epiſtolis. Cantherio (inquit) vehebātur, impoſitis quidem hippoperis, vt ſecum vtilia portarent.

¶ Veſtimentorum genera.

1	Abolla	8	Brachę	16	Calyptra	
2	Adaſus	9	Bardocucullus	17	Caltula	
3	Amictorium	10	Batrachides	18	Capitium	
4	Aulęa		Bardiacus	19	Caſtula	
5	Amphitapę	11	Birri	20	Cauſia	
6	Arſineum	12	Cyclas	21	Chalaſis	Cāpeſtre
	Anaxyris	13	Cento	22	Chirodita	
7	Brachialia	14	Calantica	23	Chlamys	
	Burrhanicum	15	Caliga	24	Chlęna	

25 Colobium
26 Crocotula
Crocoton
27 Candys
28 Cucullus
29 Chiton
30 Conopeum
31 Cinctus gabinus
32 Cęſiceum
33 Carbaſus
34 Culcitra
35 Caſiaca
36 Capyris
Calaſiris
37 Chortęus
Caunaces
38 Diphthera
39 Diplois
40 Dalmatica
41 Dextrocherium
42 Endromis
43 Encimibomata
44 Epheſtris
45 Epitogium
46 Exomides
47 Flamea
48 Forenſe
49 Fœminalia
Femoralia
50 Gauſapina
51 Galericulum
52 Galerus
Gabanium
53 Hemitogium
Homoleum
Hypotichos
Hemiploidion
54 Ianthina
55 Impluuia
56 Induſium
57 Infula
58 Ias
59 Lacerna
60 Lena
61 Lanetum
62 Latuſclauus
63 Limbus
64 Lumbare
65 Leuidenſa
66 Maſtruga
Mollicina
67 Multicia
68 Mantile
69 Manica
70 Mamillare
71 Myoton
Mandya
72 Nebris
Otho
73 Paludamentum
74 Penula
75 Puluinar
76 Palla
77 Parnacides
78 Patagium
79 Peplum
80 Periſcelis
81 Perizonium
82 Pileus
Petaſus
83 Poderis
84 Polymitus
85 Prętexta
86 Pallium
87 Phelo
Perineſum
88 Rhenones
89 Ralla
90 Rechidimna
91 Reciulum
92 Regilla
93 Richa
94 Reticulum
Rhiza
95 Strophium
96 Sagum
Sagulum
97 Semitogium
98 Stragulum
99 Strigium
100 Subucula
101 Sudarium
102 Syrma
103 Supparus
104 Subligaria
105 Sindones
106 Subarmalia
Singiliones
107 Stola
108 Syntheſis
109 Toga
110 Tyara
111 Tibiale
112 Tunica
113 Tyrianthina
114 Tapetum
Trabea
115 Ventrale
116 Venſica
117 Vmbella
118 Xerapellinę
119 Xyſtis.

ABolla veſtis erat tragica & grauiorum perſonarum. Ea vtebantur externi reges. Erat enim magni ſplendoris et precij. Martialis lib. 4. Cęrea quem nudi tegit vxor Abolla grabati. Idem lib. 8. Neſcit cui dederit Tyriā Criſpinus abollam. Suetonius ſcribit Pompeium quendam baculo percuſſum fuiſſe a Caligula, ꝙ ſpectacula ingreſſus / conuertiſſet omnium oculos fulgore purpurę Abollę. De hac Iuuenalis Satyra. 3. Atq; audi facinus maioris abollę. 1

¶ Adaſus tunica erat ab humeris non conſuta. 2

¶ Amictorium indumentum erat pectoris, quo dormientes ſe integebant, ne nocturno frigore offenderentur. Erat autem ex lino / mulieribuſq; maxime in vſu. 3

4 ¶Aulę teſte Nonio genus erat veſtis peregrinę. Nos aulęum dicimus velamen
beluatis itextum picturis. Aliter dici poteſt Peripetaſma/Periſtroma/ & tapes ſeu
Tapetum. Virgil.lib.1.Aen. Aulęis iam ſe regina ſuperbis Aurea compoſuit ſpon
da. Syllius lib.14. Queq; attalicis variata per artē Aulęis ſcribuntur acu, aut Mem
phitide tela.

5 ¶Amphitapę dicuntur veſtes / villos vtrinq; habentes. Lucilius apud Nonium.
Amphitapę villis ingentibus molles / & ſi aliud quid deliciarum.

6 ¶Arſineum authore Feſto ornamētum erat capitis mulieris. ¶Anaxyrim Cęlius
ait indumentum fuiſſe perſis peculiare. Nos pileum dicimus.

7 ¶Brachialia dicuntur brachiorum tegumenta, vt tibialia tibiarum. Plynius lib.25.
Nec vllo malo medicamento lędi poſſe/aut veneno (ſi quis in brachiali habeat) ar
bitrantur magi. ¶Erat & Burrhanicum genus cuiuſdam veſtis.

8 ¶Bracca veſtimētum erat Gallis quondam peculiare. Vopiſcus. Gallicis (inquit)
Braccis ornatus Tetricus ī triumphum eſt ductus. Lampridius ait Alexandrū prin
cipem inter militaria veſtimenta braccas donaſſe. Hoc etiam vtebantur Sarmatę.
Luca.lib.1. Et qui te laxis imitantur Sarmata braccis.

9 ¶Bardocucullus veſtis erat Gallica, vnicuiq; tempori idonea, cum qua milites im-
brium tempore iacebant in caſtris, & in agris ruſtici. Luca.lib.1. Vrbica lingonicus
Tyrianthina bardocucullus. Idem. Gallia Santonico veſtit te Bardocucullo.

10 ¶Batrachides veſtes erāt viriles & floridę, quę nomen traxerunt a colore ranę, quę
Batrachos Gręce dicitur. ¶Similis prope erat bardiacus/ſed ſine cucullo id eſt capi
tis ligamento.

11 ¶Birri genus eſt veſtis Gallicę, quo capita integuntur.

12 ¶Cyclas veſtis eſt fœminea & in rotunditatem formata. Sidonius ait pronubam
Cyclade honorari, ſicut toga ſenator honoratur. Alexander Romanus Impe. autho
re Lampridio dicere ſolebat matronas regias cōtentas eſſe debere Cyclade, quę ſex
vncijs auri plus non haberet. De Cyclade Iuuenalis Satyra.6. Hę ſunt/quę tenui ſu-
dant in Cyclade. Propertius lib.4. Hęc nūc aurata Cyclade ſignat humum. Cycla-
dati dicuntur induti cyclade. Tranquillus de Caligula. Sępe depictas, gemmataſq;
indutus Penulas/mauuleatus & armillatus in publicum proceſſit. Aliquando ſerica
tus & Cycladatus.

13 ¶Cento veſtis eſt craſſa/ varijſq; pannis & partibus conſuta, ad quam alluſiſſe vide
tur Horatius in arte dicens. Purpureus late qui ſplendeat/ vnus & alter Aſſuitur pā
nus. Iuuenalis Satyra.6. de Meſſalina imperatrice. Intrauit calidum veteri Cētone
lupanar. Nomades authore Strabone/tentorijs vtuntur Centonum inſtar pilo con-
textis. Centones per ſimilitudinem vocātur carminis genus / ex diuerſis carminibus
et carminum fragmentis hinc atq; illinc accerſitis cōſutum. Qualis eſt Auſonij Cen
to nuptialis / ex virgilianis carminibus concinnatus. Hinc natū adagiū. Farcire Cen
tones, id eſt cōmenticijs nugis auditores ludere. Plautus in Epidico. Quin tu inquit
alium quęras, cui Centones farcias, id eſt, quē tu glorioſis mēdacijs expleas. De cē-
tone veſtimēto Politianus ī Ruſt. Simul horrida caut⁹ Terga rudi Centone fouet.

14 ¶Calantica tegmen erat capitis muliebre. Tullius in Clodium. Quum calanticam
capiti accommodares.

15 ¶Caliga tegumentum eſt tibiarum. Hinc caligati/caligis induti. Imperator caligu
la nomen ſumpſit a Caligis, quas margaritis refertas primus portauit. Auſonius.
Caius cognomen caligę cui caſtra dederunt. Tranquillus. Modo in ſpeculatoria ca
liga, nonnunq̄ ſocco muliebri.

Calyptra

❡Calyptra genus erat veſtimenti,quo mulieres integebant ſua capita. 16
❡Caltula veſtis nomen ſumpſit a Calta herba ſeu viola coloris lutei. 17
❡Capitia dicuntur tegumenta capitum. Varro apud Nonium. Nec Capitia / nec 18
ſtrophia / neq; zonas. ❡Capidulum idem ſignificat,quod capitium.
❡Caſtula dicebatur palliolũ,quo puellę nudę infra pupillas pręcingebãtur. Varro. 19
Caſtulã mulier ſumpſerat pro ſuccula. Hęc etiã Perizoniũ et pręcinctoriũ appellat.
❡Cauſia ſeu Cauſea tegmen eſt capitis ad calores. Valerius Maxi. Quẽadmodum 20
Antigonus caput Pyrrhi texit Cauſia,qua velatũ caput more Macedonũ habebat.
❡Chalaſis tunica erat laxa & muliebris,vel (vel vt alij malunt) nodus tunicę mu= 21
liebris,quo connexa circa ceruicem tunica ſumitur. ❡Cãpeſtre dicitur lumbare ſeu
ſubligar,quo integuntur lumbi. Horatius lib. I. Epiſto. Penula ſolſtitio,campeſtre
niualibus auris.
❡Chirodita vocat tunica prolixa, vltra brachia manus operiens. Peculiaris eſt Dal 22
matarum genti, Eius pannum galli Dalmaſcum vocant.
❡Chlamys dicitur veſtis militaris pallio ſtrictior & breuior. Vale. Flac. lib. 6. Nõ 23
auro depicta Chlamys,nõ flaua galeri Cęſaries. Sidonius. Humeroſq; ex more prio
rum Includat Sarrana Chlamys,te picta togarum Purpura plus capiat. Plautus ad or
natum militis ait opus eſſe Chlamyde / machęra & Petaſo. Tranquillus in Tiberio
accepit pro veſte puerili. Munera inquit,quibus a Pompeia Pompeij ſorore in Sici
lia donatus eſt, Chlamys & fibula / item bullę aureę durant. In Caligula vero poſuit
pro veſte militari dicẽs. Vt ſępe Chlamyde / peltaq; & galea armatam & iuxta ade=
quitantem militibus oſtenderit. Chlamydati dicuntur induti chlamyde. Plautus in
Pſeudulo. Quis hic homo chlamydatus eſt,aut vnde eſt?
❡Chlęna veſtimentũ erat,quod alijs omnibus ſuperponebatur. Nos lęnã dicimus. 24
❡Colobium tunica erat ſine manicis,qua vtebantur quondam Romani. 25
❡Crocotula veſtis crocei coloris. Plautus. Patagiatam Caltulam / aut Crocotulam 26
❡Crocoton genus eſt veſtis rotundę / ac fimbriatę,qua vtebantur diuites matronę.
Numeratur a feſto inter delicatas veſtes. Hinc adagium natum. Feli Crocoton da
re / quum indignis honor exhibetur.
❡Candys indumẽtum erat Perſicum & regis quidem Haliporphyros. Plutarchus 27
in Alex. magno. Nunq̃ tamen vt mœdorum amictum barbarum nimis & ab ſe a=
lienum aſſumeret,induci potuit / ſemper anaxyridas,Candyn / tyaramq; repudians.
❡Cucullus veſtis erat,quę implicabatur collo. Noſtri monachorum geſtamen vo 28
cant,quod relinquere plane ſit nefas. Cucullam tamẽ dicere malunt fratres heremi=
tani. De Cucullo Martialis lib. 10. Pullo Meuius alget in Cucullo. Iuuenalis Satyra
6. Sumere nocturnos meretrix Auguſta Cucullos. Georgius Valla ait breue eſſe teg
men & vile,quo caput humeriq; ad arcendam pluuiam conteguntur.
❡Chiton veſtis erat prętenuis & ſimplex,quę fiebat lino. Capitur etiam pro thora 29
ce,vnde & homerus Chalcochitonas achęos vocauit,tãq̃ æneis pręmunitos tunicis
❡Conopeum genus erat tentorij ad culices prohibendos, quo maxime vtebantur 30
Alexandrini,qui Conopeis lectos operiebant,ne a culicibus infeſtarentur. Proper=
tius lib. 3. Fœdaq; Tarpeio Conopea tendere ſaxo. Horatius in Epodis. Interq; ſi=
gna turpe militaria Sol aſpicit Conopeum. Iuuenalis Satyra. 6. Vt teſtudineo tibi
Lentule Conopeo. Noſtri Conopeum Cortinam lecti circunductilem vocant.
❡Cinctus Gabinus toga erat ſic in tergum reiecta, vt lacinia eius reuocata hominẽ 31
cingeret. Ea vtebantur Romani conſules bellum indicturi. Virgil. lib. 7. Aen. Ipſe
quirinali trabea cinctuq; Gabino Inſignis reſerat ſtridẽtia limina cõſul. Porro cin=

ctus virorum erat/cingulum mulierum.

32 ¶ Cęſitium lintheolum erat purum & candidum/ſic dictum, q oras haberet circun ciſas, authore Nonio.

33 ¶ Carbaſus (inquit idem) pallium eſt, quo flumina amiciuntur, aut opulentię. Sericeum erat aut lino tenui. Virgil. lib. 8. Aen. Eum tenuis glauco velabat amictu Carbaſus. Cicero in Verrem. Tabernacula Carbaſeis intenta velis collocabat. Lucanus lib. 3. Fluxa coloratis aſtringunt Carbaſa gemmis.

34 ¶ Culcitram Nonius ponit inter genera veſtimentorum, Eſt autem tela illa ſeu lintheum, quod dormientibus nobis ad quietem ſupponimus, cuiq; plumam inculcamus. Martia. Fraudata tumeat facilis tibi culcitra pluma.

35 ¶ Caſiaca nomen eſt veſtis, qua vtebantur Gręci milites. Caſianam vocauit Euſtathius, a nomine Caſij montis.

36 ¶ Capyris tunica erat Perſarum manicata. ¶ Calaſiris fuit itidem Perſarum veſtis omnium pulcherrima. Herodotus in Euterpe. Veſtibus amiciuntur lineis circa crura fimbriatis, quas Calaſires appellãt, ſup quas cãdida ferũt amicula tanq̃ ſupiecta.

37 ¶ Maſſilienſium erat Chortęus. ¶ Babylonicorum Caunaces.

38 ¶ Diphthera paſtoricium erat indumentum ex pellibus. Herodotus ſcribit Ionas Biblos dicere Diphtheras, q aliquando Biblorum ſeu papyri penuria pellibus vterentur tum caprinis, tum ouillis. Alio nomine vocatur Beta.

39 ¶ Diplois dicitur duplex pallium, vt dictio monſtrat. Diploidion Cęlius numerat inter veſtes mulierum proprias.

40 ¶ Dalmatica gen⁹ eſt veſtis, q̃ a dalmatis populis (apud quos frequẽs fuit eius vſus) nomẽ ſumpſit. Hac dictiõe vſus ẽ Lãpridi⁹. Dalmaticat⁹ iq̃t, poſt cœnã ãbulabat.

41 ¶ Dextrocheria dicuntur dextrarum manuum ornamenta. Alio nomine vocantur dextrariola. Iulius Capitolinus ſcribit Maximinum patrem pollice fuiſſe ita vaſto, vt vxoris dextrocherio vteretur pro annulo.

42 ¶ Endromis veſtis erat hirſuta & longiore villo, quibus vtebantur in gymnaſio & theatro ad munera arenę exercendę. Mittebatur autem ex gallia ob peritiam textorum, qui illic habebantur pręſtantiſſimi. Martialis lib. 4. Hanc tibi Sequanicę pinguem textricis alumnam, Quę lacedęmonium barbara nomẽ habet, Sordida ſed gelido non aſpernanda decembri Dona/peregrinã mittimus Endromidem. Hęc veſtis exigui erat precij, licet a diuitibus tantum vſurparetur. Nam ſoli diuites in gymnaſijs ſolebant exerceri. Idẽ. Martia. Pauperis eſt munus/ſed non eſt pauperis vſus, Hãc tibi pro togula mittimus Endromidem. Iuuenalis Satyra. 3. Igniculum brumę ſi tempore poſcas, Accipit Endromidem, ſi dixeris æſtuo, ſudat. Idẽ Satyra. 6. Endromidas Tyrias/& fœmineum Cęroma. Endromidatus dicitur Endromide indutus. Sidonius. Et nunc dũ in carbaſo ſudat vnus/alter in bombyce. Tu endromidatus exterius/intrinſecus faſceatus.

43 ¶ Encimibomata veſtes erãt q̃dã puellares. Cato de liberis educãdis apud Noniũ. Vt puellę habeãt poti⁹ i veſtitu chlamydes, Encimibomata et Parnacidas, q̃ togas.

44 ¶ Epheſtris a Gręcis dicitur, quam milites armis ſuperponunt.

45 ¶ Epitogiũ dicitur palliũ, quod ſupponitur togę. Verbũ eſt bigenũ ex gręco & Romano compoſitum.

46 ¶ Exomides erant veſtimẽta quędam, quę alijs tunicis ſuperponebantur. Sunt qui Comicorum fuiſſe putent.

47 ¶ Flammea erãt idumẽta capitis, q b⁹ matronę et nubẽtes vtebãt ad velãdũ pudorẽ in nuptijs. De his videt itellexiſſe Sene. Cui coniugio corpora velas captiue pudor.

Lucanus

Lucanus lib.2. Non timidum nuptę leuiter tectura pudorem Luthea demiſſos ve=
larunt flammea vultus. Idem. Flāmea ſollicitum prçuelatura pudorem. Martial. li
bro vndecimo. Flāmea texentur ſponſę/iam virgo parata eſt. Dicitur etiā flaminiū.

¶Forenſia veſtimenta erant, quibus Romani vtebātur in foro. Aliter vocantur to= 48
gę forenſes. Suetonius in Auguſto. Forenſia autem & calceos nunq̄ non intra cubi=
culum habuit. Idem in Caligula. Poſteriore epulo forenſia īſuper viris/pueris ac fœ
minis faſcias purpurę ac conchylij diſtribuit.

¶Fœminalia ſeu femoralia dicuntur fœminum ſeu femorum tegumenta. Fœmi= 49
na enim pro femoribus capiuntur. Plynius. Prioribus pedibus fœmina onerant/pro
pter id natura ſcabra. De fœminalibus Sueto. in Auguſto. Hyeme quaternis cū pin
gui toga tunicis & ſubucula/& thorace laneo/& fœminalibus & tibialibus munieba=
tur.

¶Gauſapina veſtis erat villoſa/non tamen oneroſa. Martialis. Et dolet, & queritur 50
ſibi non contingere frigus. Propter ſexcētas Baccara gauſapinas. Idem. Is mihi can
dor ineſt/villorum gratia tanta eſt, Vt me vel media ſumere meſſe velis.

¶Galericulum capitis indumentum, quo crines operiebantur. In vſu erat paleſtri= 51
tis, nec capilli eorum cęromate contaminarentur. Suetonius ſcribit Othonem Gale
riculum capiti propter raritatem capillorum adoptaſſe, vbi galericulum accipit pro
adulterina coma, quę ex alienis capillis inſtar galeri compingitur, & ita graphice ca=
piti annectitur, vt a vera coma internoſci nequeat. De hoc Mart. Ne lutet immū=
dum nitidos cęroma capillos, Hac poteris madidas condere pelle comas.

¶Galerus dicitur capitis tegumentum/factum inſtar galeę. Poetę fingunt mercu= 52
rium in ferendis deum mandatis vti galero. Claudianus lib.1. de Raptu. Cyllenius
aſtitit ales Somniferam quatiēs virgam/tectuſq; galero. Stroza pater. Pedibus tala
ria curem Picta galeriti nectre Mercurij. De Galero, Statius lib.4. Theb. Arca=
dij morem tenet ille galeri. Pontanus. Et picturatum buxi de fronde galerum.

¶Gabaniū habitus eſt gręcanicus oblongis manicis, quo nunc vtuntur plęriq; Itali.

¶Hemitogiū dicitur media ꝑs togę. Ratio dictionis nota. ¶Homoleū genus erat 53
pilei, quo vtebantur veteres. ¶Hypotichos dicitur ſubucula, eſtq; pontificum, au=
thore Hieronymo. ¶Hemidiploidion numeratur inter muliebres veſtes.

¶Ianthina dicitur veſtis violacea. Martialis. Coccina formoſę donas & Ianthina 54
Mœchę.

¶Impluuia veſtis erat, qua ſacerdotes per imbrem vtebātur. Varro. Salium quoq; 55
ſereno tempore Impluuia amictum fuiſſe criminabantur.

¶Induſium veſtis erat, quę ſuper ſubuculam induebatur. Induſiatus id eſt induſio 56
veſtitus.

¶Infulę dicebantur faſcię factę inſtar diadematum, a quibus vtrinq; dependebant 57
vittę. Virgil. Nec te tua plurima Panthu Labentē pietas/nec Apollinis infula texit.
Idem lib.3. Georg. Lanea dum niuea circundatur infula vitta. Seneca in Agamen=
none. Sed cur ſacratas diripis capiti infulas. Infulati dicuntur infula operti.

¶Ias nomen eſt veſtis apud Herodotum ſcribentem. In quas quum alia ratione 58
animaduertere non poſſent, veſtem illarum in Iadem mutauerunt.

¶Lacerna veſtis erat militaris & coccinea. Erant & lacernę albę apud veteres, qui= 59
bus vtebantur in ſpectaculis, & ad vſus theatrales. His albentes togas (vt indicat
Epigrammaticus) contegebant. De his intellexit Suetonius in Auguſto dicens. Ne
quem poſthęc de cętero paterentur in foro circo ve/niſi poſitis lacernis togatum con
ſiſtere. Plynius libr.16. Statimq; augēt lacernarum precia. Propertius libro tertio.

Tu tamen iniecta tectus veſane Lacerna, vbi de militari intelligit. Idem li. 4. Texi
tur hęc caſtris quarta lacerna tuis. Ouidius lib. 2. Faſto. Mittenda eſt domino (nunc
nunc properate puellę) Q̄ primum noſtra facta lacerna manu. A lacerna fit la-
cernatus. Iuuenalis Satyra. 1. Ipſe lacernatę quum ſe iactaret amicę. De amphithea
tralibus lacernis, Mart. Amphitheatrales nos commendamur ad vſus. Quum tegit
albentes noſtra lacerna togas.

60 ¶ Lęna veſtimentum erat, quod ſuperponebatur tunicis omnibus. Virgil. Tyrioq;
ardebat murice lęna Demiſſa ex humeris. Græci Epigraphon dixere. Ab huius ve
ſtis vſu nomen traxerunt Lęnates Romani.

61 ¶ Lanetum genus erat veſtimenti confectum ex lana ſuccida.

62 ¶ Latuſclauus veſtis erat ſenatorij ordinis inſigne, vt & calceus lunatus. Tunicę pur
puram Plynius Latumclauum appellat. Suetonius in Auguſto. Sumenti virilem to
gam tunica laticlaui reſuta ex vtraq; parte ad pedes decidit. Idem i Cęſarę dictato-
re. Ferunt vſum eum latoclauo ad manus fimbriato, nec vt vnq̄ aliter q̄ ſuper eum
cingeretur. Idem de gallis. Ijdem in curia galli braccas depoſuerunt / & latumclauū
ſumpſerunt. Horatius lib. 1. Ser. deſcribere volens ſenatorem dixit. Et latum demi
ſi pectore clauum. Clauus etiam & latuſclauus (quod etiam Laticlauium dicitur)
capitur pro ſenatoria dignitate, vt ius annulorū aureorum / pro equeſtri ordine. Oui
dius. Curia reſtabat, claui menſura coacta eſt. Tunica laticlaui texi cœpit Plynij tē
poribus, qui latiore clauo Tullum hoſtilium e regibus primum vſum prodidit. Di-
ctus eſt autē a textura, qua in mappis vſos fuiſſe docet Martia. Et lato variata map
pa clauo. Ab hoc veſtimento laticlauij dicuntur ſenatores & ſenatorum filij. Sueto-
nius in Auguſto. Binos plęrūq; laticlauios prępoſuit ſingulis alis. Idem in Nerone.
A quodam laticlauio (cuius vxorem attrectauerat) prope ad necem cęſus.

63 ¶ Limbus erat veſtimentum muliebre, purpuram in imo conſutam habēs. Virgil.
lib. 4. Aen. Sidoniam picto chlamydem circūdata limbo. Statius lib. 6. Theb. Sub
ligat & picto diſtinguit tempora limbo. Idem lib. 2. Achill. Et picturato cohibet ve
ſtigia limbo. Limborarij dicuntur huius veſtimenti textores.

64 ¶ Lumbare, quo integūtur lumbi. Hieronymus. Sicut tu poſuiſti lumbare iſtud ad
lumbos tuos.

65 ¶ Leuidenſa genus eſt veſtis vile / raro tenuiq; textu. Hinc munus leuidenſę prouer
biali figura dicitur munus minimi precij. Cicero ad Dolobellam lib. 9. Epiſto. Sed
ego hoſpiti veteri & amico munuſculum mittere volui Leuidenſę craſſo filo, cuiuſ-
modi ipſius ſolent eſſe munera.

66 ¶ Maſtrugę ſeu maſtrucę veſtes erant Sardis peculiares. Plautus. Maſtrugatus &
plenus puluere.

67 ¶ Mollicina veſtis a mollicie nomen ſumpſit. ¶ Multicia veſtes erant tenues & lu-
cidę & delicatis aptiſſimę. Fiebant ſerico. Dicebantur autem multicia, ꝙ ſuauitate
ſua mulcerent. Iuuenalis Satyra. 2. Non facient alij, quum tu multicia ſumas.

68 ¶ Mantile dicitur lintheum, quo terguntur manus. Virgil. Tonſiſq; ferunt manti-
lia villis. Pontanus. Pendent mantilia circum Alba quidem, croceis ſed flaueſcentia
villis. Dicimus & mantelum. Plautus. Nec his ſycophantijs nec fucis vllum mante
lum obuiam eſt.

69 ¶ Manicę dicuntur manuum tegumēta. Hinc manicatę veſtęs, quę olim probro da
tę ſunt & molliciei. Virgil. Et tunicę manicas / & habent redimicula mytrę.

70 ¶ Mamillare indumentum erat ad compeſcendas papillas mulierum mammoſa-
rum. Martialis. Taurino poteras pectus conſtringere tergo, Nam pellis mammas

non capit

non capit iſta tuas.
¶Myoton Armeniorum fuiſſe veſtimentum dicunt/muris figura varie ornatum. 71
Erat & Mandya veſtimenti genus,quo ſe vt lorica muniebant,latini Mantellum di
cunt.
¶Nebrides veſtes erant villoſę factæ pellibus ceruorum,quibus in ſacrificijs Bac= 72
chi vtebantur.Sidonius.Rotat Enthea thyrſum Baſſaris/& maculis Erithręę nebri
dos horrens.¶Otho apud Homerum/nomen eſt candidi amiculi ex lana non ex li
no/inquit Cęlius.
¶Paludamēta ornamēta erāt et inſignia militaria.Ideo quū ad bellū exiit iperator, 73
Paludatus dicitur proficiſci.Cicero in Piſonem & Gabinium. Exierūt duo paluda
ti vulturij.Suetonius in Cęſare dictatore.Paludamētum mordicus trahens/ne ſpo=
lio potiretur hoſtis.Idem in Auguſto. Priore eum antonius fugiſſe ſcribit, ac ſine
paludamento/equoq; poſt biduum demum apparuiſſe.Paludamēta dicuntur a pa=
lam,ꝗ his induti/palam conſpicerentur. Plynius ſcribit Coccum fuiſſe dicatum pa
ludamentis imperatorijs.Licet autem bellicum et caſtrenſe imperatoris eſſet indu=
mentum,paludati tamen erant lictores. Liuius. Cum paludatis lictoribus profect⁹
ab vrbe Brunduſium venit.De hoc veſtimēti genere etiam meminit Vale. Maxi.li
bro.1.de Craſſo apud parthos interfecto loquens.Pullum(inquit)ei traditum eſt
paludamētum.quum in pręlium exeuntibus album aut purpureum dari ſoleret. Pa
ludati(vt iam exemplis docuimus)dicuntur paludamentis ornati.Iuuenalis Saty=
ra.6.Cumq; paludatis ducibus pręſente marito,Ipſa loqui recta facie'/ ſtrictiſq; ma
millis.Paludamentum hodie Cottam armorum vocamus,inquit Budęus.
¶Penulę veſtes erant ſeruorum et pauperiorum.Optimę texebātur ex lana Appu 74
la.Ea vtebantur ad arcendam pluuiam,ſed nunq̄ imperatores.Galba amico rogan
ti Penulam,non pluit,inquit,nō opus eſt tibi.Si pluet,ipſe vtar. De Penulis Lāpri=
dius in Alexandro Seuero.Penulis intra vrbē frigoris cauſa,vt ſenes vterentur,per
miſit,quum id veſtimenti genus ſemper itinerarium aut pluuię fuiſſet.Matronas ta
men intra vrbem Penulis vti vetuit,in itinere permiſit.Horati⁹ lib.1.Epiſt.Incolu
mi Rhodos et Mitylene pulchra facit,q̄d Penula ſolſtitio/brumale niualibus auris.
Notatus eſt caligula/ꝗ penulis vteretur,quę imperatorem minime decebāt. Sueto
nius de eo ſic inquit.Sępe depictas gemmataſq; indutus Penulas/manuleatus & ar=
millatus in publicum proceſſit.Auguſtinus Penulam accepit pro grammaticorum
indumento lib.1.Confeſſ.vbi ait.Quis penulatorum magiſtrorum inquit,audit au
re ſobria,ex eodem puluere hominem clamantem & dicentem/ fingebat hęc home
rus.Vlpianus iuriſcon.inter cōmunia veſtimenta (quibus vir & mulier promiſcue
vtuntur) penulas numerat.Penularium dicitur penulę repoſitorium,et penulati pe=
nulis veſtiti.Martialis lib.2.Non ipſe Codrus alpha penulatorum.
¶Puluinar/puluinus/ & puluillus dicitur,quod dormientiū capitibus ſupponitur,a 75
plumis pullorum,quibus fit.Catullus poſuit pro plumeo lecto et geniali thalamo,in
quo noua nupta quieſcit cum ſpōſo,vbi ait.Puluinar vero diuę geniale locatur.Idē.
Puluinar complexa ſuo velabat amictu.
¶Palla dicitur honeſtę mulieris veſtimentum.Statius lib.7.Theb.Et fibula raſi= 76
lis auro Tęnariam fulua mordebat Iaſpide pallam.Seneca in Hippolyto.Tenuem
tyrio ſtamine pallam.In gallia viri etiam vtebantur palla.Martial. Dimidiaſq; na=
tes gallica palla tegit.
¶Parnacides veſtes erant puellares.Teſtis apud Nonium Varro. 77
¶Patagium erat chlamys aurea,quę precioſis tunicis ſuperīdui ſolebat. Patagiarij 78
dd iij

dicuntur veſtiméti huius textores. Patagiati, eo induti. Apul. lib. 2. de aſino aureo. Vberes enim crines leniter emiſſos, & ceruice depẽdulos, ac deinde per colla diſpoſitos, ſenſimq; ſinuato patagio reſidentes.

79 ¶ Peplum ſeu peplus veſtis erat ſolennis, quę viro vel fœminę inijciebatur. Plautus. Nunq̃ ad ciuitatem veni, niſi quum infertur peplũ hodie. Virgil. Crinibus Iliades paſſis, peplumq; ferebant. Lactantius grammaticus ait peplum dici veſtem candore eximio, aureis diſtinctam clauis, ſine manicis, quam veſtitores deorum ſimulachris inijciebant. Peplum primo inſtituerunt Athenienſes. Texebatur matronarum manibus, intraq; triennium numini offerebatur, ſed Mineruę imprimis. Seruius ait Peplum pallam eſſe fœmineam Mineruę conſecratam. Xenophon ſcripſit Peplum etiam conueniſſe viris. Lactãtius Peplos dixit in maſc. genere. His Peplos (inquit) & indumenta precioſa, quibus vſus velaminis nullus eſt, his aurum & argentum conſecrant.

80 ¶ Periſcelis dicitur pectoralis mulierum faſcia, ſeu ſimile aliquod indumentũ puellare, aut (vt alij malunt) brachiorum eſt ornamentum, quod aliter dextrocherium vocatur. Horatius lib. 1. Epiſt. Nota refert meretricis acumina, ſępe catellam, Sępe Periſcelidem raptã ſibi flentis. Męnãder ſcripſit puellas geſtare periſcelidas. Gremialia vocat Cęlius.

81 ¶ Perizonium pallium eſt pręcinctum, quo nudę virgines infra papillas pręcinguntur. Aliter pręcinctorium vocatur.

82 ¶ Pileus ſeu pileum dicitur virile tegumẽtum. Apuleius lib. vndecimo. Vidi & vrſam manſuem cultu matronali ſella vehebatur, & ſimiam pileo textili, crocociſq; phrygijs catamiti paſtoris ſpecie. Perſius. Hanc nobis Pilea donãt. Cęlius Sabinus iuriſperitus teſtis eſt apud Gelliũ pileatos ſeruos vęnum ſolitos ire, quo indicabant veteres, vęnundandi legem non eſſe operiẽdam. Corona ſignum erat captiuorum vęnalium, Pileus vero impoſitus demonſtrabat eiuſmodi ſeruos vęnundari. Hinc pileus interim pro libertate capitur, cuius inſigne eſt. Liuius. Poſtero die ſerui ad pileum vocati & carcere vincti emiſſi. Suetonius in Nerone. Tantumq; gaudium publice prębuit, vt plebs pileata tota vrbe diſcurreret. Idem in Tiberio. Seruiſq; ad pileum fruſtra vocatis in Siciliam profugit. Serui enim (qui manumittebantur) accipiebant pileum capite raſo. Sex. Aurelius. Omnis (inquit) Roma adeo interitu Neronis exultauit, vt plebs induta pileis manumiſſionum tanq̃ ſęuo exempta domino triũpharet. Martialis. Permittis puto pileata Roma. In Saturnalibus ad exprimendam libertatem pileata erat Roma, Vnde idem Martialis. Dumq; decẽt noſtrum pilea ſumpta Iouem.

¶ Petaſus dici poteſt capitis tegmẽ ſeu vmbraculum ad inſtar pilei formatum. Suetonius in Auguſto. Domi quoq; non niſi petaſatus ſub dio ſpaciabat. Cicero ad Caſſium, Sed tabellarij petaſati veniunt, comites ad portas expectare dicuntur. Plynius lib. 36. ſcribit in ſummo labyrinthi Italici Petaſum vnum omnib⁹ pyramidibus impoſitum fuiſſe.

83 ¶ Poderis dicitur talaris tunica duplici ſyndone. Ioſephus Byſſinã vocat. Hęc adeo arcta eſt & ſtrictis adeo manicis, vt nulla ſit in veſte ruga. Tales interdũ habent milites, vt onere expediti aptiores ſint torquendis haſtis, aut vibrandis ſagittis.

84 ¶ Polymitus veſtis nomen ſumpſit a multiplici liciorum varietate. Nam mitos grece filum dicitur latine. Hinc Polymita veſtis dicitur multis licijs contexta. Plynius. Plurimis vero licijs texere, quę Polymita appellant, Alexandria inſtituit. Polymitarij dicuntur, qui huiuſmodi veſtimenta conficiunt.

¶Prętexta veſtis erat patriciorum ab eo dicta,q̄ purpura prętexebatur. Hinc prę= 85
textatus Papyrius dictus eſt ob loquendi tacendiq; prudentiam in ætate prętexta.
Et prętextatus ſermo dictus ab antiquis,qui nihil haberet obſcœnitatis. Pompeius
Sextus lib.16.de verbis priſcis.Nefas inquit apud veteres habitum eſt, vti prętex=
tati pueri verbis obſcœnis vterentur,ideoq; prętextatum ſermonē appellarunt, qui
nihil obſcœnitatis referret. Quam ſententiam apud Macrobium videtur probare
Vectius prętaxtatus. Nam toga inquit, prętexta ea ratione pueris additur, vt ex co
lore purpurę/ingenuitatis pudor regeretur,Diuq; negatum libertinis fuit, vti prę=
texta,Vnde etiā Prętextatę fabulę apud antiquos dictę ſunt,quibus pręcepta et mo
nitiones ad optimos mores pueris tradebantur. Horatius in arte. Vel qui prętextas/
vel qui docuere togatas.Contra tamen Suetonius in Tito veſpaſiano verba prętex=
ta vocat impudica/ qualibus ſolent vti laſciuientes pueri. Erat inquit,dicacitatis plu
rimę,& ſic ſcurrilis ac ſordidę, vt ne prętextatis quidem verbis abſtineret.M.Tul=
lius in oratione pro Murena ſcribit filios triumphātium maxime prętextatos ſede=
re conſueſſe in equis triumphatoris.

¶Pallium veſtimentum erat Gręcis peculiare. Hinc palliatę comœdię,quę ſcriptę 86
ſunt ſecundum ritus & habitus Græcorum palliatorum. Palliati & palliolati dicun=
tur induti pallio. Sueto.in Cęſ.dictatore. Vno quo ſagati palliati ve/altero quo toga
ti cum illuſtrioribus prouinciarum diſcumberēt.Idem in C.Claudio. Ob hanc tan
dem valetudinem in gladiatorio munere (quod ſimul cum fratre memorię patris
edebat) palliolatus nouo more pręſedit. Martialis. Hanc volo,quæ facilis/quę pal
liolata vagatur,De pallio.Sueto.in Aug. Togas iſuper a. pallia diſtribuit.Idem in
Cæſare Tiberio. Redegitq; ſe depoſito patrio habitu ad pallium et crepidas.Palliū
quoq; veſtimētum erat philoſophicum. Herodes (vt eſt apud Gellium)quendam
barbatum palliatūq;(qui ex eo habitu philoſophus videri volebat) ita taxauit. Vi
deo barbam & pallium/philoſophum nōdum video. Diminutiuum eſt palliolum.
Iuuenalis Satyra.3. Vxorē comœdus agit, vel Dorida nullo Cultam palliolo. Mar=
tialis. Succida palliolo vellera quinq; petit. A palliolo fit aduerbiū palliolatim. Plau
tus. Palliolatim amictus ſic inceſſi ludibundus.

¶Phelonem pro quodam tuniculę genere accipit Cęlius. ¶Perineſa antiqui voca= 87
bant indumēta,in quorum extremitatibus aſſuta eſſet purpura, quadam inſulæ ima
gine.

¶Rhenones veſtes erant pelliceę,quibus authore Cęſare Germani vtebantur. Si= 88
donius. Viridantia ſaga limbis marginata puniceis / penduli ex humeris baltei vel
gladij balteis ſupercurrentibus ſtruxerat clauſa bullatis latera Rhenonibus.

¶Ralla veſtis dicta eſt a raritate filorum. Plautus apud Nonium. Tunica Ralla/ 89
toga ſpiſſa.

¶Rechidimna ſeu recidipna veſtes erant peregrinę,quibus vtebantur in Gymna= 90
ſijs. Iuuenalis Satyra.2. Ruſticus ille tuus ſumit recidipna Quirine.

¶Recinium veſtis fuit antiquiſſima quadrata,cuius mediam partem iaciebāt poſt 91
humeros. Eadem Ricinus & Ricinium dicitur a reijciendo. Feſtus. Recinium eſt
omne veſtimentum quadratum.

¶Regilla veſtis erat regia,vnde etiam tractum nomen. Ea erat auro & purpura in 92
texta & regibus peculiaris. Plautus. Baſilicam an Regillam induam tunicam.

¶Richa veſtimentum erat,quod nos ſudarium dicimus. Serenus. Aut Zonulam/ 93
aut auem,aut richam.

¶Reticulum capitis tegmen muliebre. Varro. Suiſq; ſuſpēdit laribus marinas mol 94

les pilas, Reticula & ſtrophia. Capitur etiam pro quodam iſtrumẽto, quo antiquitus panes ferebantur. Iuuenalis Satyra. 12. Mox cum reticulis/ & pane/ & ventre lagenę. Horatius. Vt ſi Reticulum panis vęnales inter onuſto Forte vehas humero.

¶ Rhiza veſtimentum fuit Thracium.

95 ¶ Strophium dicitur faſcia pectoralis ad deuinciendas puellarum mammas. Nonius ait Strophium breuem eſſe faſciam, quę virginearum papillarum coercet errorem. Martialis faſciam vocat pectoralem, vbi ait. Faſcia creſcentes dominę cõpeſce papillas, Vt ſi quod capiat noſtra tegatq; manus. De Strophio Catullus. Non tereti ſtrophio lactantes vincta papillas. Pontan⁹ lib. 3. de Stellis. In medio iecit ſtrophiũ et cum pectine gemmas. Capitur etiam Strophium pro religioſa quadã corona, qua vtebantur antiqui ſacerdotes. Plynius. Tenuioribus coronis vtebantur antiqui ſtrophia appellantes. Diminutiuum eſt ſtrophiolum. Author hymni (qui in honorem diui Ioannis Baptiſtę canitur) poſuit ſtrophium pro villoſo corporis tegumẽto, vbi ait. Prębuit hirtum tegimen Camelus Artubus ſacris, Strophium bidentes.

96 ¶ Sagum erat militare veſtimentum, quod teſte Cicerone, ſumi ſolebat in bello. Et quando in ſagis tota ciuitas erat, conſulares viri ſolebant eſſe togati. Martialis lib. 1. Ibis ab excuſſo miſſus in aſtra ſago. Plynius lib. 17. Sacerdos candida veſte cultus arborem ſcandit/ Falce aurea demetit. Cãdido id excipitur Sago. Iuuena. Satyra. 6. An ſaga vendẽti nubat caupone relicto. Suetoni⁹. Ferebatur & noctibus vagari ſolitus, atq; inualidum quemq; obuiorum vel potulentum corripere, ac diſtẽto ſago impoſitum in ſublime iactare. Sagati dicuntur ſago induti. Idem Sueto. in Cęſ. dicta. Conuiuatum aſſidue per prouincias duobus triclinijs, vno quo ſagati palliati ve/altero quo togati cum illuſtrioribus prouinciarum diſcumberẽt. Martialis. Vis te purpureũ ruffe ſagatus amẽ. Sagarij dicũtur venditores ſagorum. ¶ Sagulum diminutiuum eſt a ſago. Virgil. lib. 8. Aen. Virgatis lucent ſagulis / tum lactea colla Auro innectuntur. Hinc etiam ſagulati ſagulo induti. Sueto. in Vitellio. Vrbem quoq; ad claſſicũ introijt paludatus, ferroq; ſuccinct⁹ inter ſigna atq; vexilla ſagulatis militib⁹.

97 ¶ Semitogium vocatur breuis & dimidia toga. Vnde ſemitogati dicuntur.

98 ¶ Stragulum veſtis eſt, qua lecti ſternuntur colorum & figurarum multitudine variegata. Tibullus lib. 1. Nam neq; tunc pluuię/nec ſtragula picta ſoporem Nec ſonitus placidę ducere poſſet aquę. Martialis. Stragula purpureis lucent villoſa tapetis. Idem tamen accepit ſtragulum pro Ephippio, vbi ait. Stragula ſuccincti venator ſume veredi. Varro. Quicquid inſternebant, a ſternendo ſtragulũ appellabant. Hieronymus poſuit pro veſte muliebri. Stragulatam (inquit) veſtem fecit ſibi/ Byſſus et purpura indumentum eius.

99 ¶ Strigium veſtis erat hiſpanica. Plautus. Nudus eſt, Iurat ſe ſtrigiũ oppigneraſſe.

100 ¶ Subucula veſtis erat iterior, quę ſub alia induebatur. Varro. Poſtq̃ binas tunicas habere cœperunt, inſtituerũt vocare ſubuculam. Horatius lib. 1. Epiſt. Rides, ſi forte ſubucula pexę : Trita ſubeſt tunicę, vel ſi toga diſſidet impar.

101 ¶ Sudarium dicitur lintheum ad detergendum corporis ſudorem & purgandas nares. Suetonius in Nerone. Neq; quicq̃ ſerio ioco ve egerit, niſi aſtãte Phonaſco, qui moneret, parceret arterijs, ac ſudarium ad os applicaret. Ex Setabi Hiſpanię vrbe mittebantur optima linthea, quę ſudaria dicebantur. Catullus. Nam ſudaria Setaba ex Iberis Miſerunt mihi muneri Fabullus Et Veranius. Diminutiuum eſt ſudariolum. Apuleius. Quanti ſudores innocentibus hoc vno ſudariolo afferantur, poſſum equidem pluribus diſputare.

102 ¶ Syrma veſtis erat, quæ in recitãdis grauioribus poematis trahebatur ab hyſtrionibus.

nibus. Martialis lib. 4. Muſa nec inſano Syrmate noſtra tumet. Seneca in Hercu- le furente. Auro decorum Syrma barbaricum trahit. Ea veſte maxime vtebantur tragoedi, quod etiam innuit illud diſtichon. Martialis lib. 12. Trāſtulit ad tragicos ſe noſtra Thalia cothurnos, Aptaſti tragicum tu quoq; Syrma tibi.

¶ Supparus ſeu ſupparum dicitur leuis et anguſta toga. Feſtus ait veſtimentū eſſe puellare ex lino. Nos ſubuculam et Camiſiam dicimus. Nonius ait ſupparum eſſe lintheum femorale vſq; ad talos pēdēs, ꝙ ſubtus appareat. De Suppato Afranius. Puella non ſum, Supparos ſi induta ſum. Lucanus lib. 2. Humeriſq; hærentia pri- mis Suppara nudatos cingūt anguſta lacertos. Seneca accepit Suppara pro velis, in Medea ſcribens. Et alto rubicunda tremunt Suppara velo. 103

¶ Subligaria veſtes erant, quæ coxas vſq; ad vmbilicū a genibus contegebant. His vtebantur Mimi in theatro. Martialis lib. 3. Si pudor eſt, tranſfer ſubligar in faciē. Iuuenalis Satyra. 6. Perſonam/thyrſumq; tenent, & ſubligar Acci. Aliter vocatur ſubligaculum. Cicero in Off. Scænicorum quidem mos tantam habet vetere diſci- plina verecundiam, vt in ſcæna ſine ſubligaculo prodeat nemo. Imperitus ſubliga- culū indutus omnibus id oſtentat, Adagiū eſt/ in eos, qui propter inſolētiam etiam ineptiſſimis rebus efferuntur. 104

¶ Sindones veſtes erant candidæ ex lino, quibus magi vtebantur. Erāt autem ſub- tiliſſimę & tenuiſſimis filis intextæ. Martialis lib. 4. Nec ſic in Tyria Sindone tu- tus eris. Idem. Cultus Sindone non quotidiana. De hac intellexit Lucanus lib. 10. ſcribens, Cādida Sidonio perlucent pectora filo, Quod Nilotis acus compreſſum pectine Serum Soluit, & extenſo laxauit ſtamina velo. Syndones vero populi ſunt in Męotidis confinio, teſte Pomponio Mela, de quibus Val. Fl. lib. 6. Argon. Vbi Syndonięq; phalanges Marte carent. 105

¶ Subarmalia ſaga erant & chlamydes, quibus arma ſuperinduebāt. ¶ Singulio- nes genus erat veſtis barbarę, Inquit Baptiſta Egnatius. 106

¶ Stola erat talaris tunica, qua matronæ vtebārur. Tibullus lib. 1. Quis nec vitta ligatos Impediat crines/nec ſtola longa pedes. Ouidius lib. 1. de arte. Eſte procul vittæ tenues/inſigne pudoris, Queq; tegis medios Inſtita longa pedes. Inſtita erat faſciola, quę partem vnā ſtolę ambiebat. Horat. Sunt qui nolunt tetigiſſe/niſi illas, Quarū ſubſuta talos tegit inſtita veſte. A ſtola pudor dicitur ſtolatus, id eſt ma- tronę conueniens. Martialis. lib. 1. Et ſtolatum permittit meretricibus pudorem. 107

¶ Syntheſis genus eſt veſtis breuis et negocijs aptæ, qua Romani omnes toga de- poſita in Saturnalibus vtebantur. Cōſuta erat et compoſita quadam compoſitione verſicolori, vnde inditū nomen. Martialis de hac intelligit ſcribens. Dum toga per quinas gaudet requieſcere luces/Hos poteris cult⁹ ſumere iure tuo. Idē. De noſtra praſina Syntheſis empta toga. Syntheſiatus hac dicitur indutus veſte. De Synthe- ſi Sueto. In Nerone/ Ac plerūq; Syntheſim indutus ligato circum collum ſudario prodierit in publicum. Q. Serenus. Vilem deprendit in illis Syntheſin/et vulgata ſatis medicamina riſit. 108

¶ Toga communis erat Romanorum veſtis, qua vtriuſq; ſexus homines vteban- tur. Accipitur interdū pro peculiari habitu clientum et ſalutatorum, qui togati ſa- lutatum ibant, vt ſportulā conſequerentur. Mart. Mane vel a media nocte togatus ero. Idem. Si matutinos facile eſt tibi rūpere ſomnos, Mētita veniet ſportula mul- ta toga. Sueto. in Aug. Ac ſępe regnis relictis nō Romę modo/ſed prouincias per- agranti quotidiana officia togati, ac ſine regio inſigni/more clientum prǽſtiterunt. Senſus eſt. Plęriq; reges depoſito diademate ornamētiſq; regalibus ſoliti ſunt prę- 109

bere officia Auguſto inſtar clientum togati. Eutropius. Multi reges ex regnis ſuis venerunt, vt Auguſto obſequerentur, et habitu Ro. togati ad vehiculum vel equũ ipſius cucurrerunt. Toga prętexta veſtis erat magiſtratuum. Togatæ fabulæ, quæ ſcriptæ ſunt ſecũdum ritus et habitus Romanorum. Horatius. Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas. Earum ſcænici actores vocantur togatarij. Suetonius. Hiſtrionum licentiam adeo compeſcuit, vt Stephanionem togatarium (cui in puerilem habitum circuntonſam matronã miniſtraſſe cõpererat) per trina theatra virgis cæſum relegauerit. Toga pura et virilis dicebatur, quam adoleſcentes tyrocinij die poſita prætexta puerili, ſumebant in capitolio. De toga Mart. lib. 3. Gallia Romanę nomine dicta togæ. Claudianus. Latiaq; micantem Loricam mutare toga. A toga Romani dicuntur togati. Virg. Romanos rerum dominos, gentẽq; togatam.

110 ❡ Tyara tegumentum erat capitis Perſarum genti peculiare, quo reges et ſacerdotes vtebantur. Simile prope erat Mitræ aut galero. Iuuenalis Satyra. 6. Et phrygia veſtitur bucca Tyara. Hieronymus in epiſtola ad Fabiolam. Quartum (inquit) genus eſt veſtimenti rotundũ pileolum, quale pictum in Vlyſſeo cõſpicimus, quaſi ſphęra ſit diuiſa et pars vna ponatur in capite. Hoc Græci et noſtri Tyaram, nonnulli galerum vocant. Non habet acumẽ in ſumno, nec totum vſq; ad comas caput tegit, ſed terciam partem a fronte inopertã relinquit. Atq; ita in occipitio vitta cõſtrictus eſt, vt non facile labatur ex capite. Eſt autem Byſſinum, & ſic fabre operatum lintheolo, vt nulla acus veſtigia forinſecus pateãt. Ouidius. lib. vndecimo. Tẽpora purpureis tẽtat velare Tyaris. Reperitur etiam in maſ. genere et frequentiſſime. Virgili⁹. Scœptrumq; ſacerq; Tyaras. Politianus in Nutricia. Achęmenium ſeruãtia buſta Tyaram. Sidonius. Flectit Achæmenius lunatum Perſa Tyaram. Claudianus in. 4. Conſ. Honorij. Barbarus Arſacio cõſurgeret ore Tyaras. Seneca in Thyeſte. Hoc Phrygius loco Fixus Tyaras Pelopis.

111 ❡ Tibialia dicũtur Tibiarum indumẽta, atq; etiam arma, quibus crura muniũtur. Sueto. in Auguſto. Subucula et thorace laneo et fœminalib⁹ & tibialib⁹ muniebatur. Paulus Iuriſ. Si tibiale vel humerale miles alienauit, caſtigari verberib⁹ debet.

112 ❡ Tunica veſtis erat breuior & ſine manicis, qua vtebãtur viri. Manicata decebat fœminas, vt arguit illud Virg. Et tunicę manicas, & habẽt redimicula Mytrę. Plautus. Manuleatam tunicam habere hominẽ decet. Gellius. lib. 7. Tunicis (inquit) vti virum prolixis vltra brachia & vſq; in primores manus, ac prope in digitos Romæ atq; omni in Latio indecorum fuit. Propterea Publ. Africanus Pauli filius. P. Gallo homini delicato probro dedit, ꝙ tunicis vteretur manus totas operientibus. Diminutiuum eſt Tunicula. Gellius. lib. 1. Elegãs illa veſtis & molles tunicul ę ab æmulis aduerſarijſq; probro datum. Tunicati dicuntur tunica induti'. Horatius lib. 1. Epiſt. Vilia vendentem tunicato ſcruta popello. Traquillus in Auguſto. Vt ſtare interdum per totum diem iuberet ante prætorium tunicatos. Idem. Reliquias legerunt primores equeſtris ordinis tunicati et diſcincti, pedibuſq; nudis. Et in Caligula. Retiarij tunicati quinq; numero gregatim dimicantes. Tunica talaris eſt, quã Gręci vocant Poderi. Idẽ Sueto. Cũ palla tunicaq; talari proſiluit.

113 ❡ Tyrianthinę veſtes erant purpureæ ſumpto nomine a Tyrijs, qui vſu purpuræ claruerunt. Martialis lib. 1. Vrbica Lingonicus Tyrianthina Bardocucullus.

114 ❡ Tapetũ ſeu Tapes vocatur tegmẽ, diuerſis coloribus et figuris variegatum, quo præcipue aulæ et cubicula diuitum ornari ſolent. Aliter vocatur Aulæum, Periſtroma, Peripetaſma. Virg. lib. 7. Inſtratos oſtro alipedes, pictiſq; tapetis. Idem lib. 9. Armaq;, crateraſq; ſimul, pulchroſq; tapetas. Cn. Matius apud Gelliũ. Iam

tonſiles

tonſiles tapetes ebrij fuco, Quos cōcha purpura imbuens venenauit. Statius lib. 2.
Theb. Fuderat Aſſyrijs extructa tapetibus alto Membra thoro. ¶ Trabea veſtis
erat togata purpura circunducta, ſub tegmine puniceo, quam aureę fibulę annecte=
bant. Virgil. Ipſe quirinali lituo / paruaq; ſedebat Succinctus trabea. Iuuenalis Sa=
tyra. 8. Ancilla natus, trabeā et diadema quirini / Et faſces meruit regum vltimus
ille bonorum. Trabeatus dicitur trabea indutus, Ouidius lib. 1. Faſt. Hoc igitur
vidit trabeati cura quirini.

¶ Ventrale ventris tegumētum, vt femorale femoris / brachiale brachij / humerale 115
humerorum / tibiale tibiarum. Plynius. Patris mei memoria cœpere Amphimala
noſtra, ſicut villoſa etiam ventralia.

¶ Venſica tegumentum erat & mitella capitis ſubtiliſſima, qua Germanorum cri 116
nes contegebantur. Martialis lib. 8. Fortior intortos ſeruas Venſica capillos.

¶ Vmbella itidem erat indumentum capitis, quo radij Solis arcebantur. Martialis 117
lib. vndecimo. Vmbellam luſcę Lygde feras dominę

¶ Xerapellinę veſtes erant matronales dictę ab Ampellino colore, qui medius eſt 118
inter Coccū et muricē. Merula ait Atrabicas fuiſſe appellatas. Iuuenalis Satyra. 6.
Et Xerapellinas veſtes donauerit ipſi.

¶ Xyſtis authore Cęlio dicitur talaris tunica et muliebris. Alij tragicū putant indu 119
mētū. Xyſtus vero appellatur lata porticus, in qua athletę hiberno tēpore exerce=
bantur. Vnde et Xyſtici athletæ dicti ſunt. Sueto. in Aug. Nec tamē eo minus aut
Xyſticorum certationes / aut gladiatorum pugnas ſeueriſſime ſemper exegit.

¶ Porro acu veſtes facere Phryges inuenerūt / ideoq; Phrygiones appellati. Aurū 120
intexere in Aſia inuenit Attalus rex Pergami. Vnde nomen Attalicis. Colores di
uerſos picturę intexere Babylon celebrauit, et nomē impoſuit. Martialis. Non ego
prætulerim Babylonica picta ſuperbe Texta, Semiramia quę variantur acu. Pluri=
mis licijs texere quæ Polymita appellant, Alexandria inſtituit. Scutulis diuidere /
Gallia. Author Plynius lib. 8. Cap. 48. Veſtimentorum ſunt oia aut lanea / vel li=
nea / vel ſericea / vel bombicina. Omnia item aut virilia / aut puerilia / aut muliebria /
aut communia / aut familiaria. Afri / Mauri / Sarraceni / Scythę gaudent colorum va
rietate. Gręci crepidati incedebant. Fuerunt et priuatę quorundam veſtes. Adam
et Eua priuſq̄ peccaſſent, degebāt nudi. Poſt peccatum texere folijs verenda, cru=
dis pellibus humeros amicti. Ioānes Zachariæ filius in heremo vtebatur veſte ca=
melorum ſetis contexta, ſcorteaq; cingebatur zona. Vnica fuit Chriſto veſtis incō=
ſutilis, quæ nullo vſu detrita eſt. Palliū Bartholomei per annos viginti neq; ſordes
vllas, neq; vetuſtatem ſenſit. Iacobus apoſtolus, qui a corporis ſimilitudine frater
Chriſti dictus eſt. lineo vtebatur amiculo. Idem intōſus vixit, nunq̄ cinctus, nūq̄
balneo vſus. Paulus primus heremita veſtem habuit palmaceis contextam folijs.
Mortui exuuias induit Antonius abbas diebus ſolum feſtis. Capilli texerunt Ti=
motheum Anachoretā, & adeo deformarūt, vt a Panucio in ſolitudine repertus,
fera primo aſpectu ſit creditus non homo. Onophrius heremita conſumpta veſte
nudus egit / folijs verēda tegentibus. Franciſcus Aſiſias craſſi panni tunicā induit,
quam funiculo cōpreſſit. Nudis pedibꝰ ligneos ſubiecit ſocculos. Maria Aegyptia
conſumptis veſtibus nuda egit in heremo. Herculem Nemęi leonis exuuio indutū
Græcia fabulata eſt. Diogenes vnico pallio vixit contentus. Portius Cato nunq̄ to
ga vſus eſt, pluriſq̄ cētum drachmis empta. Pythagoras alba vtebatur veſte, & co=
ronam geſtabat aureā. Empedocles Agrigētinus vtebatur veſte purpurea, æreiſq;
calceamentis. Hippias quoq; et Gorgias purpureis. Porphyrius a purpura nomen,

ſumpſit, quũ priꝰ Maichus diceretur. Fuit Ariſtoteles victu veſtituq; delicioſus, et ob id Platoni aliquãtulũ infẽſus. Cethegi exerto nudoq; erãt brachio. Cęſar laxiore tunica. Auguſtus hiberno tẽpore / thorace laneo / tibialibꝰ / et quaternis tunicis. Mecœnas mollioribus veſtibus / vnde et Malacinꝰ ab Auguſto cognominatus eſt. Demoſthenẽ Gellius ſcribit fuiſſe cultu corporis nitido et nimis accurato. Hortẽſium quoq; multa cũ mũdicia et circũſpecte fuiſſe indutũ. De coloribꝰ veſtimẽtorũ nũc aliquid adijciamus. Cymatilẽ colorẽ dixerũt marinũ & cęruleũ. Glaucus pro viridi ponitur, habetq; virori cõmixtũ alborẽ, hinc glauci oculi. glaucę ſalices et oliuę. Impluuiatus color quaſi fumato ſtillicidio. Crocinꝰ et croceus a Croco, Hinc croceata veſtis. Cęrinus a cerę colore. Ferrugineꝰ a ferro. Oſtrinꝰ ſubruber. Murex fuit purpureꝰ / Antracinus niger / Antracꝰ gręce dicitur carbo. Amethyſthõ vt viola prope purpureũ ponit Plyniꝰ. Molochinũ dixerũt colorẽ ſimilẽ Maluę, Luteũ croceũ a luto herba.

Veſtes gentium propriæ.

❡Pallium / Gabinium / Caſiaca Græcorum. ❡Toga et prætexta Romanorum. ❡Maſtruga Sardorum. ❡Braccæ / Bardocucullus Gallorum. ❡Germanorum Rhenones. ❡Aulça Britannorum. ❡Strigium Hiſpanorum. ❡Arſineum Tyara / Candys / Capyris Perſarum. ❡Chortęus Maſſiliẽſium. ❡Myoton Armeniorum. ❡Dalmatica Dalmatarũ. ❡Peplum Troadũ. ❡Caunaces Babyloniorum.

Veſtes quædam memorabiles.

Veſtis Antiſthenis	Veſtis Tarquinij	Veſtis Syloſontis
Veſtis Lolliæ Paulinę	Veſtis Neronis	Veſtis Frothonis

ANtiſthenes Sybarita veſtẽ elaborauit, in qua varię deorum effigies erant depictę. Hęc quotannis in Licinię Iunonis templo ſuſpẽdi miraculi cauſa ſolebat. Athenienſes magno precio eandem ſibi compararunt.

❡Lollia Paulina tunicam habuit ex Margaritis æſtimatã quadringentis ſeſtertijs. ❡Tarquinius priſcus aurea triũphauit tunica. Teſtis Verrius apud Plyniũ. ❡Habuit Nero triclinaria Babylonica. 400. millibꝰ empta. ❡Syloſõ veſtẽ habuit, quã quũ Dario Hyſtapis filio dono dediſſet, totã ab eo et vrbẽ & inſulã Samiorũ in hoſtimẽtũ mũeris accepit. Author Valeriꝰ de gratitudine. ❡Saxo grãmaticus ſcribit Frothoni cuidã veſtẽ fuiſſe, qua circumamictus nullo telorũ acumine lędi poterat.

Calceamentorum genera.

1	Calopodium		Hypodeſis		Nymphides
	Sandalium	6	Mullei	12	Harpides
2	Pero	7	Sculponeę		Carpicum
3	Soccus	8	Tentipellium		Phecaſij
	Cothurnus	9	Solea	13	Baſilides
4	Carpatinę	10	Crepida		Alia plęraq;
5	Hopiſtocrepides	11	Crupezia		

1 CAlopodiũ genus eſt calceamẽti lignei, alio nomine dicitur Soccus. ❡Sandalium genus eſt calceamẽti Ethruſcis peculiare, vt docet Iul. Pollux. Legimus in libro Iudith / quẽadmodũ illa induit Sãdalia in pedibus ſuis, aſſumpſitq; dextrariola et inaures. De Sãdalio, Terẽtius. Cõminuã tibi Sãdalio caput. Apollo Sandaliarius dictus eſt, a vico eiuſdẽ nominis, vbi Athenis colebatur. Et Sandaliarij etiam dicuntur calceolarij.

2 ❡Peronem Seruius ait eſſe ruſticum calceamẽtum e crudo corio. Virgilius lib. 7. Crudus tegit altera Pero. Iuuenalis. Satyra. 14. Nil vetitũ feciſſe volet, quem nõ pudet alto Per glaciẽ perone tegi. Politianꝰ in Ruſt. Capitiq; galerũ Induitur, cruduſq; operit veſtigia pero. Peronatus dicitur perone indutus.

❡Socci

¶Socci dicuntur calceamenta Comœdorum, vt Tragœdorum Cothurni. Acto= 3
res enim comœdiarum, proſcęnium intrabãt cum ſoccis, vt hi cũ cothurnis. Hinc
Soccus plærumq; capitur pro verſu comico. Horatius in arte. Hunc Socci cepere
pedem, grãdeſq; cothurni. Martialis lib. 8. An iuuat ad tragicos ſoccum transferre
cothurnos. Põtanus lib. 4. de Stellis. Atq; humili figet veſtigia ſocco. Soccus etiã
capitur pro calceamento muliebri. Sueto. in Caligula. Aliquando ſericatus et Cy=
cladatus, ac modo in crepidis vel cothurnis/modo in ſpeculatoria caliga/nonnunq̃
ſocco muliebri. Diminutiuum eſt Socculus. Idem Sueto. in Vitellio. Pro maximo
munere a Meſſalina petijt, vt ſibi pedes præberet excalceandos, detractũq; ſoccu=
lum dextrũ inter togam tunicaſq; geſtauit/aſſidue nonnunq̃ oſculabundus. ¶Co=
thurnus aptus eſt vtriq; pedi/ fiebatq; in modum crepidarum. Hinc adagiũ natũ.
Cothurno verſatilior. In homines inconſtantes. Congruebat hoc calceamentum
viris pariter et mulieribus. Virg. Purpureoq; alte ſuras vincire cothurno. Qz in=
terim pro tragico verſu accipiatur, varia docent exempla. Statius lib. 5. Syluarum.
Terrifico ſuper intonuere cothurno. Politianus in Ambra. Hinc & magniloquis
voces creuere cothurnis.

¶Carpatinæ calceamentum ęrat ruſticum, quod fiebat ex recentibus corijs bubu= 4
lis, ſic appellatum a Caribus, vt ſcribit Iul. Pollux lib. 9. ad Commodum Cæſarẽ.
Ariſtoteles in ſecundo de animalium hiſt. ſcribit camelos calceari carpatinis, ne in
exercitu longiore fatiſcant itinere. Catullus. Cullos et crepidas lingere Carpatinas.
Sunt qui crepidas Carpatinas dicant eſſe calceamenta ſtercorata.

¶Hopiſtocrepides genus eſt calceamenti fœminei. ¶Hypodeſis ſeu hypodema 5
calceum latine ſignificat.

¶Mullei primum fuerũt calcei regũ Albanornm purpurei coloris/ poſtea patri= 6
ciorum. Vopiſcus. Calceos mulleos et hederaceos & albos viris omnibus abſtulit/
mulieribus reliquit.

¶Sculponeę calcei ſunt ex lana confecti. Plautus. Qui quęſo potius q̃ Sculponeas, 7
quibus batuatur tibi os. Nęuius. Sculponeis batuenda ſunt latera. Cato ſcribit Scul
poneas bonas alternis annis dari oportere familię ruſticanę.

¶Tentipellium calceamentum eſt ferratum, quo extenduntur pelles. 8

¶Solea calceamentum eſt, quo calces plantarum obteguntur/cæteris pedum par= 9
tibus prope nudis, ipſis tamen pedibus coriaceo vinculo ſuperne vinctis. Plautus.
Date iam ſoleas/atq; intro me actutum ducite. Fiunt etiam ex ferro, quæ pedibus
equorum et mulorum ſubijciuntur. Catull9. Et ſupinam animam graui delinquere
cœno/ Ferream vt ſoleam tenaci in voragine mula. Suetonius ſcribit vxorem Ne=
ronis Poppeam mulas et iumenta argẽteis calceaſſe ſoleis. Plynius itẽ lib. 33. No=
ſtra (inquit) ætate Poppea cõiunx Neronis principis delicatioribus iumentis ſuis
ſoleas ex auro induere ſolebat. Solea interdũ pro calceo ponitur. Propertius. Proſi=
lit in lata nixa pedẽ ſolea. Apuleius lib. 9. Videt ſub lectulo ſoleas incognitas, qui=
bus indutus Phileſiterus irrepſerat. Soleati ſoleis induti.

¶Crepida Græcanicum fuit calceamẽtũ coriaceis ſuperuinctum ligulis. Perſius. 10
Non hic/qui in crepidis graiorum ludere geſtit. Gellius lib. 13. Cap. 20. ait cre=
pidas et crepidulas eſſe, quas Ro. ſoleas vocant. Cicero apud eundem Gallicas vo
cat dicens. Cum Gallicis et lacerna cucurriſti. Eius itẽ ſutores crepidarios dixerũt.
Sempronius Aſellio lib. 14. rerum geſtarum. Crepidarium (inquit) cultellum a
crepidario ſutore. Martianus Capella. Crepidas peragrandæ tellluris cauſa viatrix
infatigata geſtabat. Sueto. in Tiberio. Redegitq; ſe depoſito patrio habitu ad

pallium et crepidas.

11 ℂCrupezia authore Cęlio tibicinum ſunt calceamēta. ℂNymphides calceamēta ſunt muliebria et ſponſalia.

12 ℂHarpides calceamenta ſunt multiplici ſutura. Similes ſunt crepidis. ℂCarpicū ſeu carpiſculum genus eſt calceamēti authore Flauio vopiſco, qui ait Aurelianum abſentem a ſenatu vocatū fuiſſe Carpicum. Hodie quoq; Itali Scarpos vulgo crepidas vocant. Phecaſij dicebātur veterum ſacerdotum calcei.

13 ℂGręcanici calcei ex Polluce ſunt Baſilides, quibus vtebantur Athenis. Crepides geſtamen militare. Embades ſumptuoſum calceamētum. Crotopezium ligneum calceamentum, dictum a ſonitu. ℂSunt item Schiſtę, Singæ, Compodes, Aſirce, Embades vtriq; ſexui communes. Hypoſceſma virile calceamentum, Proſchema ſenile, Peribates ancillarum. Ploearia et Acontia meretricum. Rhadia varium & circunuolutum erat. Baucides ſumptuoſorū. Rurſus Crocotides, Aphracta, Opiſtocrepides, Amphiſphyra, Acroſphyra, Canobia, Gynepodia, Nyclipedeces, Meſoperſice, Phytracides, Seleucides, Niſſides, Ambracides, muliebria fuerūt. Vtriq; ſexui communia, Phares, Ledarium, Chiton, Xyſtis.

ℂLatrones & Sacrilegi.

1	Prometheus	15	Siſyphus		Numenius
2	Scyron	16	Stamatus	28	Arſaces
3	Cacus	17	Dauid	29	Amaſis
4	Auctolius	18	Diſmas	30	Baliſta
5	Procuſtes	19	Marclylas	31	Barrabas
6	Scinis	20	Argiui	32	Tetrinius
7	Brennus	21	Pamphilus	33	Nero
8	Cilix	22	Mercurius	34	Dionyſius
9	Autolycus	23	Bargulus	35	Verres
10	Hermogenes		Viriatus	36	Pyrrhus
11	Spartacus	24	Voranus	37	Harpalus
12	Tyttigias	25	L. Tubulus	38	Sambicus
13	Cercyon	26	Eurybatus	39	Leo
14	Capiton	27	Attabas	40	Fuluius Flaccus

1 PRometheus Deucalionis pater et Iapeti fili⁹ poſt factos homines, auxilio Mineruę aſcendit in coelum, & ignem ferula de rota Solis ſurripuit, quē hominibus indicauit. Quapropter irati dij febres & morbos terris immiſerunt. Prometheum autem per Mercurium Caucaſo alligauerūt adhibita aquila, quę eius cor exederet. Virg. in Bucc. Caucaſeaſq; refert volucres, furtumq; Promethei. Horatius lib. 1. Car. Audax Iapeti genus Ignem fraude mala gentibus intulit. Poſt ignem ætherea domo Subductum, macies et noua febrium Terris incubuit cohors. Claud. in. 4. Conſ. Honorij. Aethereis miſcens terrena Prometheus Synceram patri mentem furatus olympo. Politianus in Nutricia. Tuq; o conſulte Prometheu, Qui tenuem liquidis ignem furatus ab aſtris. Sabellicus. Primus dira luens æternum furta Prometheus.

2 ℂScyron latro fuit prope Athenas, qui hoſpites e ſaxo pręcipitabat in mare. Hūc interfecit Theſeus & in mare deiecit, vbi eiuſdem oſſa mutata ſunt in ſaxa, quæ propterea vocantur Scyronia

3 ℂCacus Vulcani filius boues et armēta ſuffurabatur in Auentino mōte, quæ verſis veſtigijs cauda trahebat in ſuam ſpeluncam, vt furtum nō agnoſceretur. Hunc

Hercules

Hercules dedit morti. Propertius lib. 4. Sed non inſido manſerunt hoſpite Caco
Incolumes, furto polluit ille locum. Incola Cacus erat metuendo raptor ab antro,
Per tria partitos qui dabat ora ſonos. Hic ne certa forent manifeſtæ ſigna rapinæ/
Auerſos cauda traxit in antra boues. Nec ſine teſte deo furem ſonuere iuuenci. Fu
ris et implacidas diruit ira fores. Mȩnalio iacuit fuſus tria tempora ramo Cacus, et
Alcides ſic ait, ite boues. Sidonius. Collaq; flammigenæ dirumpens fumida furis,
Tandem directas iuſſerit ire boues. Ouidius in Ibin. Q̃ ferus ipſe ſuo periſt ma-
ctatus in antro Proditus incluſȩ Cacus ab ore bouis. Martialis lib. 5. Syluarũq; tre-
mor, tacita qui fraude ſolebat Ducere non rectas Cacus in antra boues. Calentius.
Cacus erat teneros ſolitus vincire iuuencos, Et trahere auerſas in ſua tecta boues.

¶ Auctolius Mercurij et Lychiones filius/ euaſit clariſſimus latro imitatus patrē. 4

¶ Procuſtes latro fuit inſignis in Attica, qui hoſpites interimebat. Tandem et ipſe 5
interfectus ab Hercule. Ouidius lib. 7. Vidit et immitē Cepheſias ora Procuſtē.
Seneca in Thyeſte. Quis ve Cecropijs metus Terris Procuſtes.

¶ Scinis latro fuit in Iſthmo Corinthiaco, qui homines arboribus alligatos diſcer- 6
pebat in fruſta. Hunc Theſeus interemit.

¶ Brennus dux Senonum cupiditate prędȩ inflammatus/ Apollinis Delphici tem 7
plum inuaſit. Propertius lib. 3. Torrida ſacrilegum teſtātur limina Brennum, Dū
petit intonſi Pythia regna dei.

¶ Martialis lib. 6. Epigrammatum arguit furti Cilicem quendam his verbis. Fur 8
notȩ nimium rapacitatis Compilare Cilix volebat hortum.

¶ Autolycus Mercurij fuit filius. qui proxima Parnaſo loca furtis infeſtauit. Mar 9
tialis lib. 8. Non fuit Autolyci tam piceata manus. Ouidius lib. vndecimo. Meta.
Alipedis de ſtirpe dei verſuta propago Naſcitur Autolycus furtũ ingenioſus ad
omne, Qui facere aſſuerat patrię non degener artis/ Candida de nigris, & de cadē-
tibus atra.

¶ Martialis lib. duodecimo inceſſit Hermogenem & Maſſam fures, hunc nũmo- 10
rum, illum mapparum, vbi ait.

Hermogenes tantus mapparum Pontice fur eſt,
    Q̃tus nummorum vix puto Maſſa fuit.
Tu licet obſerues dextram, teneaſq; ſiniſtram,
    Inueniet mappam qua ratione trahat,
Nuper quum Myrino peteretur miſſio læſo,
    Subduxit mappas quattuor Hermogenes.
Cæratam prȩtor quum vellet mittere mappam,
    Prȩtori mappam ſurripit Hermogenes.
Attulerat mappam nemo, dum furta timentur,
    Mantile e menſa ſurripit Hermogenes.
Hoc quoq; ſi deerit, medios diſtringere lectos
    Menſarumq; pedes non timet Hermogenes.
Q̃uis non modico caleant ſpectacula ſole,
    Vela reducuntur, quum venit Hermogenes.
Feſtinant trepidi ſubſtringere carbaſa nautȩ,
    Ad portum quoties paruit Hermogenes.
Linigeri fugiunt calui, ſiſtrataq; turba,
    Inter adorantes quum ſtetit Hermogenes.
Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit vnq̃.

A cœna ſemper rettulit Hermogenes.

11 SPartacus fuit latro quiſpiam & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorum et perditorum hominum manu bellum Romanis intulit, Hunc vicit P. Craſſus. Luca. lib. 2. Vt ſimili cauſa caderes, qua Spartacus hoſtis. Sidonius. Mox per hunc Spartacũ quęcunq; ſunt clauſa, frangũtur, queq; obſerata, reſerãtur. Itaq; quas domorum nequiuerũt machinis, aperte ſimultatibus impetere, cuniculis clandeſtinę proditionis impugnant.

12 ¶ Tyttigias latro fuit et plagiarius in Arcadia, qui res alienas (quas furto abſtulerat) vendebat, eoq; quęſtu diues factus eſt.

13 ¶ Cercyon Atticam regionem latrocinijs infeſtauit. Ouidius. Cercyonis lœthum vidit Cerealis Eleuſis.

14 ¶ Capiton latro quũ aliquãdiu latrocinijs vacaſſet. pertæſus vitæ illius, trãſiuit ad heremum, vbi annis. 50. durauit in quodam antro.

15 ¶ Siſyphus Aeoli filius latro fuit in Iſthmo, quem Theſeus occidit.

16 ¶ Stamatus homo Cretenſis. Sancti Marci theſaurum venetijs expilauit. Author Volaterranus.

17 ¶ Dauid latro fuit apud hermopolim, qui cum alijs triginta prędonibus quęſtum ſolo parabat furto. Tandem meliore ductus ſpiritu, incluſit ſe monaſterio, vbi ad mortem vſq; ſanctiſſime vixit.

18 ¶ Diſmas fuit latro, qui ad Chriſti dexteram in cruce pependit, & ſcelerum veniã impetrauit.

19 ¶ Tortelius ait Marclylam fuiſſe latronem in ſylua Dodonęa.

20 ¶ Antiquitus Argiui furacitatis infamia laborarũt. Vnde adagium. Argiui fures.

21 ¶ Pamphilus veteris comœdię conuicijs notatus eſt, ꝙ ærarium expilaſſet.

22 ¶ Poetę faciunt Mercurium furem, atq; etiam deum furum. Lactãtius. Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famam ſui reliquit, niſi memoriam fraudũ ſuarum. Mãtuanus. Thetidoſq; cubile Peleus inceſtat, rector Neptunus aquarum Phorcida, Deucalidem fraudis, furumq; magiſter Mercurius.

23 ¶ Bargulus nomen eſt latronis apud Cice. lib. 2. de Off. qui propter æquabilem prędę partitionem magnas opes aſſecutus eſt. Fuit et Viriatus Luſitanus latro. cuius ferocitatem Lęlius prætor fregit et comminuit.

24 ¶ Voranus fuit. Q. Luctacij Catuli furaciſſimus libertus, quẽ nummularius nũmos de menſa ſubtrahentem & in calceos infarcientem depręhendit.

25 ¶ L. Tubulus fuit homo admodum flagicioſus & rapinator egregius, qui ꝙ multis ſacrilegijs et peculatibus vitam infamaſſet, multamq; pecuniam malo cepiſſet dolo, Lucilij ſatyris notatus eſt. Aſconius Pedianus ait virũ fuiſſe prætoriũ ætate patrum Ciceronis, qui propter multa flagicia de exilio accerſitus, ne in carcere necaretur, venenum hauſerit.

26 ¶ Eurybatus latro fuit aſtutia ſingulari, quẽ depręhenſum quum cuſtodes vellent cogere, vt oſtenderet, quibuſnam modis conſueſſet domos conſcendere, ille aptatis ſpongijs & ſtimulis ferreiſq; retinaculis irrepſit in parietem, & ſpectãtibus illis, artificijq; nouitatẽ mirantibus pręhẽſo laqueari per tegulas effugit, eoq; modo periculum euaſit. Hinc Eurybatiſſare verbum, id eſt malis moribus vti.

27 ¶ Attabas et Numenius latrones fuerunt famoſiſſimi, qui ſequenti adagio locum fecerunt. Conuenerunt Attabas et Numenius, quoties improbus aggregatur cum improbo. Author Diogenianus apud Eraſmum.

28 ¶ Ammianus Marcellinus ſcribit Arſacem Parthorum regem inter adoleſcentię rudimenta

rudimēta doctorem fuiſſe latronū, verū mutato poſtea in melius propoſito mul=
ta glorioſe et fortiter egiſſe, ſuperato etiā Nicanore Seleuco Alexādri ſucceſſore.

¶Amaſis Herodoto teſte, quū pecunia voluptati nō ſufficeret, ſolebat circūeūdo 29
furari. Et quū repoſceretur ab his quos expilauerat, eoſdem ad oraculū ſiſtebat, a
quo tamen ſępe conuictus eſt, et frequenter abſolutus. Neq; tamē deorum templa
habuit curę, qui furtis eius pepercerant.

¶Baliſta ludimagiſter quiſpiam ob infamiam latrociniorum lapidibus coopertus 30
eſt, in quem Virgilius hoc diſticho luſit. Monte ſub hoc lapidum tegitur Baliſta
ſepultus, Nocte dieq; tuum carpe viator iter.

¶Barrabam fuiſſe latronem docent ſacroſancta Euangeliſtarum verba. 31

¶Tetrinius teſte Suetonio fuit latro, qui quū poſtularetur, & qui poſtularent Te= 32
trinios eſſe ait Caligula imp. hoc eſt ipſos accuſatores latrones eſſe, & tales, qualis
dicebatur Tetrinius.

¶Expilauit Nero prouīcias, ſpoliatis etiā et auro tēplis quod triūphis & religioni 33
vniuerſus popul⁹ Ro. i metu ſacrauerat. Per Aſiā et Achaiā, nō dona tātū, ſed ipſa
etiā numinū ſimulachra quātuliſcūq; ornata diuitijs abripuit. Author Cor. Tacit⁹.

¶Dionyſius Sicilię tyrannus fana deorū expilauit, eoſdem iocularibus verbis irri= 34
dens. Nā (vt eſt apud Valeriū) quū fano proſerpinę Locris ſpoliato, ſecūdo vēto
veheretur, ridens amicis, videtis ne inquit, q̃ bona nauigatio ab ipſis dijs immor=
talibus ſacrilegis tribuatur? Idē cum Ioui Olympio aureū magni pōderis amiculū
detraxiſſet, laneū iniecit palliū, dicēs ęſtate graue eſſe aureū amiculū, hyeme frigi=
dū, Laneū vero vtriq; tēpori aptiſſimū. Idē Aeſculapio barbā aureā ademit dicēs
non decere filium eſſe barbatum patre imberbi. Inſuper mēſas aureas et argēteas e
fanis abſtulit. Aureas itē pateras et coronas, quę ſimulachrorum manibus ſuſtine=
bantur. De hoc abunde etiam meminit Cic. lib. 3. de natura deorum.

¶C. Verres Siciliam compilauit, ſublatis deorum ſimulachris, ornamētiſq; fano= 35
rum. Eum propterea Cicero comparauit Dionyſio.

¶Pyrrhus e theſauro Proſerpinę Locrenſis pecuniam ſuſtulit. Vlciſcēte demum 36
numine, ſaxis illiſus in mari naufragium fecit.

¶Fuit etiam Harpalus inſignis & felix prædo, qui authore Tullio dijs illudebat, 37
ꝙ in illa fortuna tandiu viueret.

¶Sambicus latro templum Dianæ expilauit in Elide. Quod flagicium quū fateri 38
nollet, annū perpetuum exquiſitiſſimis cruciatibus ad mortē vſq; tortus eſt. Hinc
adagium. Sambico grauiora pati.

¶Leo imp. filius Cōſtātini Capronymi coronam a Mauricio principe deodicatā 39
nefario capiti impoſuit, captus gemmarum & auri ſplendore.

¶Fuluius flaccus Cenſor tectum marmoreum Iunonis Lacinię ſpoliauit, vt ędem 40
(quam dedicauerat equeſtri fortunæ) tegeret.

Pyratę.

Baſilus	Icarion	Thorias
Sextus Pompeius	Mnas	Bero.
Cerpalus	Rotho	

¶Pyratę dicuntur prædones marini, qui nauigia cum mercibus inuolāt, eoq; furto
quęſtum faciūt. In his Baſilus a Lucano ponitur, vbi ait. Et Baſilum videre ducem
noua furta per ęquor. ¶Sextus Pompeius Pompeij magni filius pyraticam itidem
exercuit. Idem Lucanus. Sextus erat magno proles indigna parente. Qui mox
Scyllæis exul graſſatus in vndis, Polluit æquoreos Siculus pyrata triumphos.

¶Cerpalum Tortellius inter pyratas numerat. ¶Icarion quoq; nomē fuit ſęuiſſimi pyratę. ¶Mnas quoq; fuit pyrata, qui ſub Sexto Pompeio oras Italiæ & omne circum pelagus prędatoria claſſe infeſtabat. ¶Saxo grāmaticus Rothonem quēdam inter pyratas numerat. Ea tempeſtate (inquit) Rotho Rutenorum pyrata patriam noſtram rapinę & crudelitatis iniurijs profligabat. ¶Eodem Teſte Thorias et Bero pyraticum munus exercuerunt

Suppliciorum diuerſa genera.

Vngula	Cratis	Crurifragium
Aſcia	Anchora ferrea	Metalla
Runcina	Neruus	Lathomiæ
Rota	Icrion	Culeus
Centra	Paratilmos	Stigma
Scalę gemoniæ	Aporaphadinoſis	Beſtiæ
Suſpendium	Cyphon	Gyarus
Vncus	Archiuus	Exilium
Fuſtuarium	Colaſis	
Decimatio	Colus	

Cyprianus apud Cęlium prodit vngulam fuiſſe tormenti genus / aitq; aſcias et Runcinas inter ſæuitiæ tormenta reperiri. ¶Rota tormentum eſt Germanis peculiare. Ariſtophanes apud Cæliū. Rota torquere te illic neceſſe eſt, vt exculpatur / quod feciſti. Erat autem ſeruile ſupplicium. Rotæ inſerebantur noxij, & membratim radijs rotarum conuulſi lenta morte perimebantur. ¶Centra ſtimuli erant, quę admouebantur reis. ¶Scalę Gemonię ſeu Gemonij gradus, locus erat eminens / qui gradibus quibuſdam conſcendebatur. Eo trahebantur dānatorum corpora. Legimus enim M. Claudio (ꝙ fœdā cum Corſis pacē feciſſet) ademptam libertatem, mox et ſpiritum extinctum. Corpus demum contumelia carceris & deteſtanda gemoniarum ſcalarum nota fœdatum. Dicuntur autem gemoniæ a loco gemitus et calamitatum. Suetonius in Cęſa. Tiberio. Imputauit etiā, ꝙ non laqueo ſtragulatum abiecerit in gemonias. ¶Suſpendiū eſt ſupplicij genus, quo ducti ad furcas malefici faucibus laqueo conſtrictis infelicem reddunt ſpiritum. Quæ mors maxime erat probroſa. Nam in pontificalibus libris cautū fuerat, vt tales inſepulti abijcerentur. Vnde et Virgili. de Amata Lauinię matre ſic ait. Et nodum informis lœthi trabe nectit ab alta. Plæriq; mortem hanc præpoſteram vocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones et homicidæ. ¶Vncus etiam nomē eſt tormenti. Nam infames multiſq; flagicijs adobruti poſt mortē vnco trahebantur in ſentinas et ſordium receptacula. Mortuo Cōmodo imperatore / ſenatus hunc in modum acclamauit. Qui ſenatū occidit / vnco trahatur. Qui omnes occidit / vnco trahatur. Qui templa ſpoliauit / vnco trahatur. Hoc et alia inſtrumēta Carnificinę quum oſtētaret Carnifex, ferūt Neronē ad voluntariā morē coactū. Suetonius de Vitellio ſcribēs / ait. Tandē apud gemonias minutiſſimis ictibꝰ excarnificatus et cōfectꝰ eſt, & idē vnco tractꝰ in Tyberim. ¶Fuſtuariū dicitur caſtigatio fuſtiū virgarūq; ſuppliciū. T. Liuiꝰ. Fuſtuariū meretur, qui ſigna relinquit / aut ꝑſidio decedit. Antiquitꝰ in militari diſciplina duo fuerūt ſuppliciorū genera, Fuſtuariū et decimatio. Eum qui virgis cædit / Plautus virgatorē vocat. Liberū erat cædi fuſtibus / virgis ſeruilę. Erat et Cratis ſupplicium apud priores / quo quis deiectus in aquam / crate ſuperne iniecta / ſaxis congeſtis obruebatur ¶Pauſanias anchoram ferream

ferream eorũ ceruicibus adalligabat/ quos crudelius vellet caſtigare, eaq; affectos
ignominia vniuerſo populo videndos exponebat. ❡Neruus ferreum erat vincu=
lum/quo impediebantur pedes. Eo etiã ligabantur ceruices. Hinc Cato apud Gel=
lium feſtiue dicit priuatos fures in neruo & cõpedibus vitã agere / publicos in auro
et purpura viſi. ❡Icrion erat inſtrumentum, quo martyres cruciabantur. ❡Para=
tilmos ſupplicium erat, quo pauperes in adulterio deprḝhenſi puniebantur. Ditio=
res enim pecunia ſe redimebant, vt conſtat verbis Ciceronis/qui ſcribit Saluſtium,
venalem expoſuiſſe domum paternam/ vt ſe adulterij crimine purgaret. ❡Apo=
raphanidoſis ſupplicium erat/ quo Raphani in pudendas reorum partes impinge=
bantur. ❡Cyphon ligneum erat vinculum aut ferrum/quo maleficorum colla in=
uoluebãtur. Cyphoniſmus ipſum eſt ſupplicium. Hoc ad huc noſtra ætate viſitur.
❡Archiuus ſeu Archiuum locus eſt, ad quem damnati ducebantur, in quo qui le=
gum placita riſui habuiſſet, diebus viginti vinctus Cyphone perſeuerabat nudus,
melle et lacte delibutus, quo moleſtę eſſent illi apes et muſcę. ❡Draco vnicuiq; &
quantulocumq; furto extremum ſupplicium id eſt mortem irrogauit. ❡Colaſis
genus erat poenę, quę adhibebatur cauſa caſtigandi aut emẽdandi. ❡Colus maſ.
generis tormentum erat carnificinę ſeueritatis, quo rei flagellabantur. Ipſum erat
Coriaceum, authore Feſto. ❡Crurifragium ſupplicium erat, quo crura maleficis
mutilabantur et infringebantur. Apul. lib. 9. Tunc vxor egregia diras in eũ deuo=
tiones deprecata et crurifragium eius abominata exangui/formidine trepidantem
adulterum abſcondit. Eodem modo Plautus Lumbifragium vocat Lumborum
fracturam in Amphi. dicens. Nam ſi me irritaſſis, hodie Lumbifragium hinc au=
feres a me. ❡Damnari ad metalla ſupplicium fuit apud antiquos, quo vincti ſon=
tes in opus metalli trahebantur, ſeu in metallicas mittebãtur fodinas. In calcariam
quoq; et ſulphurariam damnabantur aliqui. Nam iuriſcõſulti inter pœnas metalli
nominant ſulphurariam et calcariam, hoc eſt calcis fodinas et ſulphuris. Item La=
thomiam vbi cæduntur lapides. Plautus. Tyndarus in Lathomias Lapidarias ab
Egione damnatur. Fuit et Lathomię locus carceris Romę, & Syracuſis carcer. De
Metallorum pœna Tranquillus in Caligula. Multos honeſti ordinis deformatos
prius ſtigmatum notis ad metalla et munitiones viarũ / aut ad beſtias cõdemnauit/
aut beſtiarũ more quadrupedes cauea coercuit/aut medios ferro diſſecuit. Plynius
in Epiſt. Erat fuſtibus cæſus/dãnatus ad metallum/ſtrangulatus in carcere. ❡Cu=
leus ſaccus erat, in quo Simia/ ſerpens/canis/ & gallus gallicinaceus cum parricida
includebantur/ac demum pręcipitabantur in aquas. Iuue. Saty. 8. de Nerone. Cu=
ius ſupplicio non debuit vna parari Simia/non ſerpens vnus/non culeus vnus. Sue=
tonius in Auguſto. Siquidem manifeſti parricidij reum ne culeo inſueretur, quod
non niſi cõfeſſa afficiebãtur hac pœna/ita fertur interrogaſſe. Val. ſcribit M. Tul=
lium duumuirum culeo inſutum in mare abijci iuſſum eſſe a Tarquinio rege ob li=
brum ſecreta ſacrorum continentem/quem exſcribendum dederat. ❡Stigma di=
citur nota/quę inuritur fronti reorum/in perpetuũ probri monumentũ. Martialis.
Frons hęc ſtigmate non meo notãda eſt. Iuuenalis. Saty. 10. Mitius id ſane/quod
non et ſtigmate dignũ Credidit. Quintianus in Cleopoli. Nota nulla doloſi Cri=
minis/hãc preſſo ſignabit ſtigmate frontẽ. Suetonius de Auguſto. Valerium Ca=
tullũ (a quo ſibi verſiculis de Mamurra ꝑpetua ſtigmata impoſita nõ diſſimula=
uerat) ſatiſfaciẽtẽ eadẽ die adhibuit cœnę. Vbi ſtigma metaphorice poſuit ꝑ in=
famia et ſugillatiõe. A ſtigma fit ſtigmatic⁹ id eſt publica notat⁹ infamia, Cicero.
O miſerum/qui fideliorẽ & barbarum et ſtigmaticum putaret/q̃ coniugem. Ply=

nius ſcribit columbino fimo deleri ſtigmata. ¶ Ad beſtias damnari etiam ſupplicium erat apud antiquos, quo rei cum beſtijs/feriſq; agreſtibus et ieiunis depugnabant. Propterea apud Gellium legimus Androdum a domino datum ad beſtias. Beſtiarij erant/qui beſtijs obijciebantur, aut in eas decertabant. Tertullianus. Iupiter eſt Romæ, quẽ ludis ſuis proluunt ſanguine beſtiariorum. ¶ Gyaros eſt inſula in mari Aegęo, quo mittebantur noxij. Iuuenalis Saty. prima. Aude aliquid breuibus Gyaris et carcere dignum, Si vis eſſe aliquid. ¶ Exilium ſeu mutatio patriæ/ numeratur inter poenas reorum. Exules aliter dicũtur relegati et deportati. Differunt tamẽ. Relegatis enim licebat vti bonis proprijs in exilio. Deportati vero nihil poſſidebant ex ſuis bonis.

¶ Exules nonnulli.

M. Aemylius Lepidꝰ	Lucifer præſul	Tarquinius
L. Apul. Saturninus	Decius	P. Rutilius
Ariſtides	M. Marcellus	Thraſybulus
Boetius	Marius priſcus	Thucydides
Cliſthenes	Meletius	Cicero
Conon	Metellus	Hoſtaſius
Demarathus	T. Annius Milo	Berengarius
Dion	Montanus	Albertus
Dionyſius iunior	P. Nigidius	Benedictus. 5. Pont.
Egeſiſtratus	L. Opimius	Xenophanes
Euſtathius	Oribaſius	Ouidius
Euſebius	Paulus Diaconus	Pythagoras
Hylarius	M. Popilius	Solon
Ioannes Gothus	Protagoras	Lycurgus
Hippias	Philiſtus	Scipio
Liuius Salinator	Tullia	

M. Aemylius Lepidus quum vellet exules in vrbem reuocare, ipſe vrbe detruſus eſt. Reuerſus demum ad obſidionẽ vrbis, a Catulo cõſule et Pompeio pulſus/et hoſtis patrię iudicatus exulauit in Sardinia, vbi dolore animi perijt. ¶ L. Apuleius Saturninꝰ tribunuſp. quũ propter agrariã legẽ (quã per vim tulerat) aliaſq; item factiones videret ſe odioſum plęriſq; ſummatibus, Rhodum profectus eſt in voluntarium exilium. ¶ Ariſtides Athenienſis poſt multa in Remp. beneficia, tandem ſua virtute incidit in odium malorum, quorum inuidia pulſus eſt in exilium, vbi tamen deos precatus eſt, vt omnia Atheniẽſibus pro voto & animi ſententia bene ſuccederent. ¶ Boetius imperante Zenone exilio damnatus eſt a Theoderico rege, ob affectatę libertatis ſuſpicionem. ¶ Cliſthenes Athenienſis (qui primus legem tulerat de exilio) primus exulauit. ¶ Conon dux Athenienſis impatiens cladis, quam a Lyſandro Lacedæmonio/ in conflictu nauali acceperat, ſpontaneum delegit exilium, Iuitq; ad Artaxerxem regem Perſarum in Cyprum, cuius auxilio libertati patriam aſſeruit, cui prius ſeruitutem attulerat. ¶ Demarathus Lacedæmonius, quum apud Athenienſes exularet, non potuit tamen furtim non monere patriam bellici apparatus/ qui Athenis fiebat. ¶ Diõ Syracuſanus quũ plærũq; monuiſſet Dionyſiũ iuniorẽ (apud quẽ in ſumma dignatione et familiaritate viuebat) vt patriæ libertatẽ reſtitueret, factus ei ſuſpectus & in exiliũ pulſus eſt. Vbi tamen ad liberandas Syracuſas animũ ſemper adiecit. Nam facto Apollini ſacrificio, habitaq; ad milites concione cõtra tyrannũ

copias mouit,quē facta deditione coegit exiliū capere, quod priꝰ alijs dabat. Hinc
Adagium natū . Dionyſius Corinthi . De his/qui a proſpera fortuna ad humilem
redacti ſunt. ¶ Athenieſes Demoſthenem in exilium miſerunt, ꝙ pecunia fuiſſet
corruptus ab Harpalo,qui fugerat ab Alexādro,& Athenas ſe receperat. ¶ Ege=
ſiſtratus Epheſius ob Tribulis ſui necem exulauit. ¶ Euſtathius Pamphylius prę=
ſul Antiochenus ſub Cōſtātino principe in exiliū pulſus eſt Traianopolim Thra=
ciæ ciuitatem , ꝙ Arrianorum placita refelliſſet . ¶ Euſebius Vercellenſis præſul
ob religionē et doctrinā a Conſtantino principe miſſus eſt Cappadociam in exiliū.
¶ Hylarius prę ſul Pictauenſis , qui ſcripſit in Arrianos/relegatus eſt in Phrygiā.
¶ Ioannes Gothus præſul Gerundenſis,quū ſub Phoca principe Arrianam ſectā
oppreſſiſſet,ab hęreticis relegatus eſt. ¶ Hyppias dux Athenieſis pulſus in exiliū,
Darium in patriam commouit. ¶ Liuius Salinator quum de Illyrijs triumphaſſet,
inuidiā ſibi gloria cōparauit. Iudicatus enim reus peculatus,in voluntariū exilium
profectus eſt , poſtea tamen reuocatus Annibale Italiam opprimente . ¶ Lucifer
prę ſul Caralitanus a Liberio Pont . ad imperatorem Cōſtantinum miſſus,ab eodē
relegatus eſt Paleſtinā. ¶ Decius Magiꝰ quū Annibali Capuā intrāti ſolus aſſur=
gere nollet,ab eodem relegatus eſt. Quum autem in exilium traheretur/aperto ca=
pite vociferans,habetis inquit,libertatem Campani,quam petijſtis. Semper enim
patriæ deditionem diſſuaſerat. ¶ M. Marcellus Pompeianarum partium vbi vi=
dit Cęſarem victorem,Athenas profugit in exilium. Vnde proconſul Africę,do=
mitiani tempore damnatus repetundarū,ꝙ Africam diceretur expilaſſe , actus eſt
in exilium. ¶ Meletius præſul Arrianę hęreſis ſectator,ſub Diocletiano pulſus eſt
in exilium,ꝙ prę ter opinionem/fidem noſtram defendiſſet , quum tamē Arrianā
vellet tutari . ¶ Metellus Numydicus (qui de Iugurtha triūphauit) relegatꝰ eſt,
ꝙ in legem Apuleiam per vim latam iurare noluiſſet . ¶ T . Annius Milo Maſſi=
lię exulauit,ꝙ cliens fuiſſet Ciceronis,in cauſa cędis Clodianę. ¶ Montanum Va=
tienum oratorem patria Narbonēſem Tiberius relegauit ad Baleares. ¶ P.Nigi=
dius Figulus,quem Lucanus Aſtrologiæ peritum fuiſſe ſcribit/mortuus eſt in exi=
lio,teſte Euſebio. ¶ L.Opimius poſt Ful. Flaccum virum cōſularem,& C.Grac=
chum tribunitium oppreſſos,iudicio circunuentus & in exilium actus eſt . ¶ Ori=
baſius Sardianus mortuo Iuliano principe , quocum in ſumma familiaritate vixe=
rat , inuidia ſuccedētium principum/ & bonis ſpoliatus eſt/ & in exilium detruſus,
vbi tamen in omni calamitate conſtante manſit animo,ſeq; philoſophum verum
exhibuit. ¶ Paulus Diaconus Aquileienſis a Carolo magno relegatus eſt ad Dio=
medis inſulam,ꝙ Deſyderio Longobardorum regi eiuſdē Caroli inimico faueret.
¶ M.Popilium Romani in exilium egerunt,ꝙ miſſus cōtra Numantinos rem ſua
culpa male geſſiſſet. ¶ Protagoras Abderites Menandri filius/& auditor Demo=
criti,accuſatus ab Athenieſibus,ꝙ Perſarum magiam et religionē didiciſſet,ſpōte
exulauit. ¶ Philiſtū Syracuſanū(qui res Siculas libris duodecim cōplexꝰ eſt)Dio
nyſiꝰ ſenior i exiliū pepulit,vbi tamē bonā hiſtorię partē abſoluit . ¶ Tullia Seruij
Tulli filia acta eſt i exiliū,ꝙ ſuꝑ faciē parētis mortui currū traxiſſet. ¶ Tarquiniꝰ
Superbus,qui occiſo Seruio Tullo regnū ſceleſte occupauit,miſſus eſt in exiliū cū
Tarquinio Collatino filio ſuo propter ſtupratā ab ipſo filio Lucretiā. ¶ P.Rutilius
Conſ. Cnei Manlij collega relegatus eſt a Syllanis. Deinde quū reuocaretur,Malo
inquit,vt patria exilio meo erubeſcat, q̄ reditu mœreat. ¶ Thraſybulꝰ dux Athe=
nieſis relegatus eſt a triginta tyrānis Athenas ꝑ vim occupātibꝰ,quos demū colle=
cta aliorū exulū manu , iuuante Lyſandro Lacædemoniorū duce expulit / patrięq;

libertatem peperit. ¶ Thucydides Athenienſis miſſus Amphipolim (quam rex Philippus per vim occupauerat) quum in proditionis ſuſpicionem veniſſet, actus eſt in exilium, quam tamen fortunam conſtantiſſime tulit. ¶ Cicero ob Clodij inimicitiam actus eſt in exilium. Quod ęgre adeo tulerunt Romani, vt viginti hominum millia veſtem mutauerint. Tandem tamen rediјt magno omnium plauſu & vniuerſa prope Italia illum ſuis humeris reuehente. ¶ Hoſtaſius Rauennæ dominus a ſuis ciuibus relegatus eſt, ꝙ in ocio et ignauia torpeſceret. publicæq; adminiſtrationi ineptus videretur. ¶ Berengarius Imp. & Albertus eius filius ab Othone victi & in exiliū pulſi ſunt. ¶ Benedictus quintus Pont. Maximus ab Othone imperatore relegatus eſt, ſuffecto Leone octauo. ¶ Xenophanes annis. 65. exulauit a patria. ¶ In exilio ſupra ſeptē annos verſatus eſt Ouidius, vbi tamen barbaras gētes adeo ſibi demeruit, vt in eius obitu Getæ ac Tomitani lachrymas cohibere nequiuerint. ¶ Spōte Pythagoras Samon liquit, Athenas Solon, Lycurgus Lacedęmona, Romā Scipio. ¶ Interrogat⁹ Socrates cuias eſſet, Reſpōdit ſe ciuē mūdi.

Viri Celebres mortui in aliena terra.

¶ Samos genuit Pythagoram, texit Metapōtus. ¶ Ciceronem Arpini ortum, nutritum Romæ, Sinus Caietanus vidit exanimem. ¶ Plyniū infantem lauit Atheſis, grandęuum extinxit Veſeuus. ¶ Virgiliū dedit Mātua, Brunduſium abſtulit. ¶ Genuit Ouidium Sulmo/ Ponticum exilium ſuffocauit. ¶ Terentium Carthaginēſem, quem Roma docuerat, Arcadia ſepeliuit. ¶ Horatium Appulum, Ennium Calabrum, Statiū Narbonenſem, Auſonium Burdegalum, Duos ſenecas et Lucanum Cordubenſes, Plautum Arpinatē/ Lucilium Aruncū, Pacuuium Brunduſinum, Iuuenalem Aquinatem/ Propertium Vmbrum/ Valerium Antiatem, Catullum Veronenſem, Varum Cremonenſem, Gallum Foroliuiēſem/ Actium Piſaurenſem/ Caſſium Parmenſem, Claudianū Florentinū/ Perſium Volaterranum tumulauit Roma. ¶ Alexandrum Pella genuit, Babylon peremit. ¶ Cyrum Perſis tulerat, Scythia trūcum tulit. ¶ Craſſum & Pompeium tulerat Roma, Hūc Aegyptus, illum Aſſyria ſuſtulit. ¶ Catoni principium & nomen dederat Roma, finem & cognomen Vtica. ¶ Cornelios Scipiones Roma genuit, Hiſpania obruit. ¶ Decij extra patriam ceciderunt, Pater cum latinis pugnans, cū Ethruſcis filius. ¶ Aemyliū Paulum Cumę, Claudium Marcellum Venuſia, Tiberium Gracchū tumulauit Lucania, omnes natos Romę. ¶ Druſus obijt in Germania, Marcellin⁹ Baionę. ¶ Tarquinius Cumis, Sylla Puteolis expirarunt. ¶ Auguſtus Cęſar apud Nolam Campanię. ¶ Tiberius apud Cāpanię Miſenum. ¶ Traianus in occidēte natus, in Oriēte mortuus eſt. ¶ Septimius Seuerus ortū habuit in Africa/ Imperiū in Italia, tumulum in Britannia. ¶ Theodoſium ortum in Hiſpania, mediolanum terra operuit. ¶ Annibalē Africę lumen cepit vrna Bithynica. ¶ Theſeum/ Themiſtoclem & Solonē Athenienſes ſepeliuerūt Syrus/ Perſis/ Cyprus. ¶ Hæc exēpla debes Petrarchę lector optime/ qui in dialogo de moriente extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium noſtro labore. ¶ Sextum Turpilium Romæ natum/ abſtulit Sinueſſa. ¶ Hermolaū Barbarum natione Venetum, Romę peſtilētia ſuffocauit. ¶ Q. Cornificiū Ro. militaris factio foris abſtulit. ¶ Aemyli⁹ Macer Veronenſis obijt in Aſia. ¶ Cn. Norbanus a Sylla victus, apud Rhodios voluntariam oppetijt mortem. ¶ Nero extra vrbem ſeipſum confodit. ¶ Otho apud Bebryacum mortuus eſt. ¶ Labeonē Marſum Ro. tumulauit Macedonia. ¶ Maxentium imperatorem vidit Roma/ Lugdunum habuit mortuum. ¶ Cleomeni Lacedæmonio tumulū præbuit Aegyptus. ¶ Demoſtheni Athenienſi Calabria.

¶ Critolao

¶Critolao duci Achęorum Thermopylę. ¶Themiſtocles Atheniēſis in Perſide taurinum hauſit ſanguinem/eoq; perijt. ¶Iugurtham peperit Numydia/mortuū vidit Roma. ¶Naſcentem Aeneam vidit Simois in Aſia/Raptū abſorbuit Numycius in Italia. ¶Didoni patria fuit Phœnicia, Carthago tumul⁹. ¶Aiacē Oilei rapuit mare, quē Gręcia tulerat. ¶Lęandrum Abydenū. Aegeum Athenienſem, Aegyptiū Pharaonē, Męnādrū poetam/Palinurū et Miſenum nō ſua ſed piſcium extinxit patria. Reperirem huiuſmodi exēpla numero prope infinita, niſi timerē/ne nimia copia ſaturis plus æquo ſtomachis nauſeam excitaret.

Contemptores deorum.

1	Glaucus	16	Cambyſes		Diocletianus
2	Aiax	17	Capaneus		Athanaricus
3	Pub.Clodius.	18	Dionyſius	29	Euarix
4	Lycurgus	19	Xerxes	30	Demonax
5	Pentheus	20	Phlegyas	31	Anaxagoras
6	Cleopes	21	Salmoneus	32	Ilice
	Amaſis	22	Celmis	33	Turcę
7	Teuthis	23	Diagoras		Othomanus
8	Pyrrhus	24	Theopolemus	34	Leo Armenius
9	Mezentius	25	Cyanippus		Theophilus
10	Lycaon		Armitus	35	Genſericus
11	Alcithoe	26	Theron	36	Heroſtratus
12	Eriſicthon	27	Leo	37	Brennus
13	Prœtides	28	Traianus	38	Ful.Flaccus
14	Atalanta		Decius	39	Pleminius
	Hippomenes		Valerianus		Pyrrhus
15	Diomedes		Galenus	40	Milites Alex.

Glaucus quum ſacra Veneris contemneret/illa irata eius equabus furorem immiſit, quibus vtebatur ad currum/eumq; morſu dilacerauerunt. 1

¶Aiax Oilei filius Caſſandrā in templo Mineruæ ſtuprauit, dea facinus 2
vlciſcente, fulminatus eſt in mari, dum euerſo Ilio redire vellet in patriam.

¶Pub.Clodius Pompeiam. Q. Pōpeij filiam et Syllæ neptē inter publicas bonę 3
deę cerimonias adulterauit.

¶Lycurgus rex Thracū, contēptor fuit Bacchi. Propterea vlciſcēte numine cruri- 4
bus ſuis aſciam illiſit, dum vellet amputare vites. Propertius lib. 3. Veſanūq; noua nequicq̄ in vite Lycurgū. Propterea a poetis bipēnifer & ſecuriger appellatur, ꝙ ſecuri ſeipſum offenderit. Ouidius lib. 4. Meta. Penthea tu venerande, ſecurigerumq; Lycurgum Sacrilegos mactas. Idē lib. 5. Triſt. Oſſa bipēniferi ſic ſint male preſſa Lycurgi. Impia nec pœna Pētheos vmbra vacet. Seneca in Oedipo. Regna ſecurigeri Bacchum ſenſere Lycurgi.

¶Pentheus Echionis et Agaues filius/dum ſacra Bacchi deſpicaretur, a matre/ 5
cęteriſq; Mænadibus interfectus eſt. Propertius. Pentheos in triplices funera grata greges.

¶Herodotus ſcribit Cleopem Aegypti regem templa omnia obſeraſſe, ne popu- 6
lus ſacrificaret dijs. ¶Amaſis quotieſcūq; accuſabatur furti (erat enim maximus prædo, vt iam diximus) cauſam deferebat ad deos, velut iniuſte accuſatus hominum querimonia. Conuictus a dijs, neq; eorū templa curę habuit/nec illis ſacrificauit, tanq̄ male de eo mererentur, ꝙ falſa (vt dicebat) oracula redderent.

7 ¶Teuthis fuit quiſpiam princeps, qui ad expeditionem Troianam cum Græcis nauigare volens/dum in Aulidis rupes impegiſſet, indignatus Palladem vulnerauit haſta. Vnde exitiali morbo correptus eſt.

8 ¶Non erubuit Pyrrhus Achillis filius Priamum ſenio confectum ad aram Iouis Ercęi interficere. Virgil. lib. 2. Aen. Hoc dicens altaria ad ipſa trementem Traxit/ & in multo lapſantem ſanguine nati Implicuitq; comam læua / dextraq; coruſcum Extulit/ & lateri capulo tenus abdidit enſem.

9 ¶Inter cōtēptores diuū numeratur Mezētius a Virgil. Lib. 7. vbi ait. Primus init bellum Tyrrhenis aſper ab oris Contemptor diuum Mezentius. Fuit enim impius in homines ſine deorum reſpectu, Inquit Macrobius.

10 ¶Lycaon rex Arcadię quum Ioui pararet inſidias, ab eodem mutatus eſt in Lupū, vt fabulantur poetę. Vnde Iupiter apud Ouidiū Lib. 1. Meta. ſic loquitur. An ſatis o ſuperi tutos fore creditis illos, Quum mihi q̄ fulmē, qui vos habeoq; regoq;, Struxerit inſidias notus feritate Lycaon.

11 ¶Alcithoe fuit etiam cōtemptrix Bacchi. Ouidius lib. 4. Meta. At non Alcithoe Mineias orgia cenſet Accipienda dei, ſed adhuc temeraria Bacchum Progeniem negat eſſe Iouis, ſociaſq; ſorores Impietatis habet. Idem. Et adhuc Mineia proles Vrget opus, ſpernitq; deum, feſtumq; profanat.

12 ¶Eriſicton Theſſalus Cereris (quam aſpernabatur) lucum abſcidit. Vlciſcente dea ad tantam redactus eſt famem, vt ſua ipſe membra corroſerit. Ouidius Lib. 8. Meta. Pater huius erat, qui numina diuum Sperneret, & nullos aris adoleret honores. Ille etiā Cereale nem⁹ violaſſe ſecuri Dicitur, & lucos ferro temeraſſe vetuſtos

13 ¶Prœtides filię Prœti Argiuorum regis Iunoni ſe præferentes ab eadem mutatę feruntur in vaccas. Alii fabulātur hoc factum, ꝗ Venerem ſpreuiſſent.

14 ¶Atalanta & hippomenes venereo cōcubitu templū Cybeles profanarunt. Vterq; demum leones facti ſunt vlciſcente numine. Anthor Ouidius lib. 10. Meta.

15 ¶Diomedes Tidei filius Venerem in bello Troiano læſiſſe fertur. Ouidius lib. 1. Eleg. Peſſima Titides ſcelerum monumenta reliquit. Ille deam primus perculit. Idē. lib. 1. de Reme. Non ego Titides, a quo tua ſaucia mater In liquidum redijt æthera martis equis.

16 ¶Cambyſes rex Perſarum templa & leges ludibrio habuiſſe fertur. Vbi enim potitus eſt Aegypto, Vulcani templū ingreſſus, riſu et conuicijs inſectari cœpit. Alia etiam ſimulachra per ſummam iocorum licētiam cauillatus exuſſit. Apertis item conditorijs mortuorum cadauera introſpicere maximę duxit voluptati.

17 ¶Capaneū ſcalarum repertorem (quem poetæ fulminatum fuiſſe dicunt) deorū contemptorem vocat Statius lib. 3. Theba. vbi ait. Sed enim ipſe manu pręgreſſus auorum Facta, diu tuto ſuperum contemptor, & æqui Impatiens.

18 ¶Iam diximus in capite de latronibus et ſacrilegis, Dionyſium Syracuſanum templa deorum ſpoliaſſe, ſuiſq; furtis gratulatum, dijs ipſis illuſiſſe. Stroza pater. Auratas veſtes Siculi non more tyranni Dextera de ſanctis traxit imaginibus. Haud vlli per me contempto numine diuum Sacrilega ablata eſt aurea barba manu.

19 ¶Xerxes rex Perſarū notatur impietatis, ꝗ Neptuno maris deo cōpedes/ & Soli tenebras minaretur. Idem Stroza. Nec veluti Xerxes, Neptuno vincla minamur, Claſſibus inſolitum quum patefecit iter. Idem Templa in Græcia inflammauit, ꝗ parietibus includerent deos/quibus omnia deberēt eſſe patentia ac libera, quorum hic mundus omnis templum eſſet ac domus. Author Cicero lib. 2. de legibus.

20 ¶Phlegyas rex Lapytharum & Ixionis pater templum delphici Apollinis incen-

dit. Hinc ad inferos detruſus ibidem grauiſſime punitur. Virgil. lib.6. Aen. Phle-
gyaſq; miſerrimus omnes Admonet, & magna teſtatur voce per vmbras. Diſcite iu
ſticiam moniti / et non temnere diuos.
¶Salmoneus Aeoli filius Iouis fulmina in aere ſimulabat, vt deus ĩ Elide credere- 21
tur. Virgil. lib.6. Aen. Vidi & crudeles dantem Salmonea poenas, Dum flammas
Iouis & ſonitus imitatur olympi. Quattuor hic inuectus equis / et lampada quaſſans
Per graium populos / medięq; per Elidis vrbem, Ibat ouans, diuũq; ſibi poſcebat ho
nores Demens, qui nymbos / & non imitabile fulmen Aere, & cornipedum curſu ſi-
mularat equorum.
¶Celmis vnus fuit ex Idęis dactylis / qui matrem deorum Rheam violauit ſtupro. 22
¶Diagoras melius Atheniẽſium ſacrorum myſteria & cerimonias adeo neglexit, 23
vt permultos auerterit a religione. Idem arcana myſteria (quę non licebat profanis
inuulgare) omnibus detexit. Propterea Athenienſes eum in exilium pepulerunt, ta
lento propoſito, ſi quis hominem compertum occidiſſet.
¶Theopolemus & hiero fratres Apollinis fanum expilarunt. Quo facto poenam 24
iudicii reformidantes domo profugerunt. Author Cicero in quinta Verrina.
¶Cyanippus Syracuſanus ſoli Baccho ſacra facere neglexit. Iratus deus tantam ei 25
ebrietatẽ immiſit / vt repertam in tenebris filiam nefando coitu ſtuprauerit. ¶Con
temptor eius numinis Armitus ebrius factus eſt, & Medulinę filię vlciſcente deo ſe
commiſcuit.
¶Theron rex citerioris Hiſpanię furore correptus templum Herculis apud Ga- 26
des expugnare voluit & incendio dare. Iratus deus fecit / vt eius naues ĩprouiſo igne
corriperentur. Author Macrobius.
¶Leo imperator apud Conſtantinopolim ſanctorum imagines depoſitas incẽdit,
iuſſitq; Romano pontifici, vt idem faceret, ſi imperialẽ gratiã ſibi promereri vellet.
¶Tertius poſt Neronem ſęuijt in Chriſtianos & religionem catholicam Traianus 27
imperator, ſub quo Clemens.3. Pontifex, Symeon Hyeroſolymitanus epiſcopus, 28
Ignatius Antiochenus epiſcopus paſſi ſunt. ¶Imperator quoq; Decius multa chri
ſtianorum millia dedit morti. Quod etiam fecerunt Valerianus & Galenus filius.
Vnde pater a principe Turcarum deo volente captiuus ductus / in miſera ſeruitute
cõſenuit. ¶Diocletianus per annos quattuor eadẽ rabie debacchatus eſt in orthodo
xę fidei cultores. ¶Athanaricus Gothorum rex multos itidem Chriſtianos varijs
tormentorum generibus enecauit. Alios detruncauit gladio, quoſdam in exilium pe
pulit, & ibidem fame & ſiti languere ad mortem coegit. Hinc iuſta numinis ira mi-
ſerum exhalauit ſpiritum, ſanguinis fluxu toto corpore erumpentis.
¶Euarix rex Gothorum, templorũ aditus ſpinis obſerabat et ſepiebat, vt introeun 29
di raritas obliuionem religionis induceret. Clericos carceribus includebat. Nullum
omittebat tormenti genus, in quo feritatem ſuam non exerceret.
¶Demonax Philoſophus Adriani tempore, adduci nunq̃ potuit / vt ad Eleuſina 30
ſacra ac myſteria accederet. Propterea accuſatus a populo, vt religionis cõtemptor,
factum excuſauit / teſtatus ea ſacra merito eſſe ſibi ſuſpecta, quæ in occulto fierent.
Nam ſi bona eſſent, dicebat ea manifeſtari oportere, ſi mala, debere refugi.
¶Anaxagoram Clazomenium Athenienſes in vincula coniecerunt, quod ſolem igni 31
tum dixiſſet eſſe lapidem, non deum, quem tamen illi pro deo colebant.
¶Ilice filia Ibyci Lydij vltione Martis (quem aſpernabatur) in furorem verſa, e 32
ſcopulo ſe precipitauit.
¶Imperante Conſtantino Manuelis filio, quũ Turcę Conſtãtinopolim cepiſſent, 33

nullę ſcelerum facies defuerũt, nulla dignitatis, ſexus aut ætatis habita eſt ratio. Supra cædibus/cædes ſtupris additę. Templa ſanctorum diruta ſunt. Oſſa martyrum canibus & ſuibus obiecta. Redemptor ipſe iterum cruci affixus, Luto limoq; deformatus eſt. Nullum omiſſum eſt ludibrium, quod prius exercuiſſent iudęi. Princeps tantę feritatis Othomanus vbi ſatis in ſanctorum reliquias & ſimulachra ſęuitum eſt, feritatem conuertit in vtriuſq; ſexus homines, quos omnes more porcorum gregatim occidit, prętor nonnullas liberali forma fœminas/ quas ad maiorem libidinis ignominiam reſeruauit. Hoc autem factum eſt in annum ſalutis. 1453.

34 ¶Leo Armeni⁹ imperator parta de Bulgaris victoria diuorum imagines deleri penitus iuſſit, paulopoſt a Michaele Traulo per inſidias iugulatus. ¶Theophil⁹ quoq; imperator poſt Michaelem Traulum, quum ſanctorum imagines itidẽ odio haberet, multos earum cultores ad mortem cædi iuſſit.

35 ¶Genſericus princeps Vãdalorum quum Carthaginem cepiſſet, omneſq; opes interfectis ciuibus in ius ſuum vertiſſet, animum ad eccleſiarum ſpoliationem adiecit, quas ſacris vaſis exinanitas, & ſacerdotum adminiſtratione priuatas, equorum ſuorum fecit ſtabula.

36 ¶Heroſtratus templum Epheſię dianę toto orbe nominatiſſimum, et inter ſeptem orbis miracula nominatum incendio dedit, vt immortalitatem nominis ſibi compararet. Author Gellius.

37 ¶Brennus dux Gallorum Senonum templum Apollinis Delphici cauſa prędę ingreſſus, ira numinis ſe interfecit. Author Valerius.

38 ¶Fuluius Flaccus in Cenſura tegulas marmoreas ex Iunonis Lacinię templo detraxit/ & in ędem fortunę equeſtris, quam Romę faciebat, trãſtulit. Poſt quod factum negatur mente conſtitiſſe. Quin etiam per ſummam animi ęgritudinem expirauit, quum ex duobus filijs in Illyrico militãtibus alterum deceſſiſſe, alterũ grauiter vulneratum audiſſet. Author idem Valerius Maxi.

39 ¶Pleminius Scipionis legatus theſaurũ Proſerpinę apud Locros ſpoliauit, nec defuit vltio. Nam poſtea in carcere teterrimo genere morbi conſumptus eſt.
¶Pyrrhus quoq; e Sicilia rediens theſauros Locrenſis Proſerpinę intactos ad eam diem ſpoliauit & impoſuit claſſi, quę poſtera die vicinis deę littoribus illiſa naufragium fecit.

40 ¶Milites Alexandri, qui Mileſię Cereris templum ad prędam irruperant/ flamma obiecta/ priuati ſunt oculis.

¶Hęretici nonnulli.

1 Aętius
2 Amonius
3 Apollinaris
4 Arrius
5 Berillus
6 Carpocrates
7 Cherinthus
8 Ebion
9 Helcheſaitę
10 Eluidius
11 Eudoxus
12 Eunomius
13 Eutyches
14 Euſebius
15 Fauſtus
16 Iouinianus
17 Pollio
18 Manes
Paulus pręſul
19 Meletius
20 Menander
21 Meſſaliani
Datoſius
Phibas
Dalphidius
22 Montanus
23 Monothelitę
Sergius
24 Nauatus
25 Nepos
26 Neſtorius
27 Nicolaus
28 Paulus Samoſatenus
29 Praxeas
30 Photinus
31 Sabinus

Sabellius

32	Sabellius	38	Apelles		Aquarij
33	Simon magus	39	Acephali		Adamiani
34	Symmachus	40	Almericus		Nyctages
35	Saturninus	41	Barbara		Himerobaptiſtę
	Baſilides	42	Cerdo	45	Marcion
36	Theodorus	43	Ioannes hus	46	Templarij
37	Tertullianus	44	Alogij	47	Donatus.

AEtius ſophiſta Antiochenus primum Chriſtianus, Arrianorũ ſectę poſt- 1
modum adhęſit. Vnde Antiochia pulſus eſt, & Atheos vocatus.
¶ Amonius Alexandrinus pręceptor Origenis, fuit a puero Chriſtianus 2
Prouectior vero factus, ad philoſophiam ſe conuertit deſerta fide.
¶ Apollinaris iunior, dicebat animam a deo verbo facto non aſſumptam, aut ſi aſ- 3
ſumpta eſſet, non habere mentem. Huic propterea Chriſtianorum commercio in-
terdictum eſt.
¶ Arrius Alexādrinus Armodij filius, filium deum ab æterna patris ſubſtātia ſe- 4
parabat. Ad quam hęreſim refellendam iuſſu Conſtantini Imperatoris celebrata
eſt Synodus Nicena, cui interfuerunt Alexander & Pānutius pręſules, Item Atha
naſius diaconus cum. 318. alijs pręſulibus, qui exploſa Arrij ſententia, filium patri
conſubſtantialem fecerunt. Arrius in exilium pulſus, magnam nihilominus turbam
hominum in ſuam traxit ſententiam, ſed non impune. Nam dum in latrina corpo-
ris excrementa egereret, animam cum inteſtinis emiſit.
¶ Berillus Boſtrenę vrbis Arabię pręſul dicebat Chriſtum redēptorem ante hu- 5
manitatem non extitiſſe, nec propriam diuinitatis habere ſubſtantiam, ſed tantum
patris in eo habitaſſe Quem eius errorem ita repreſſit Origenes, vt tandem eum ad
meliorem mentem reuocauerit.
¶ Carpocrates hęreticus Simonis magi ſuperſtitiones imitatus eſt, quas palam tra- 6
debat.
¶ Cherinthus dicebat regnum Chriſti poſt reſurrectionem Hieroſolymis futurũ, 7
vbi mille annis homines libidini & voluptatibus indulſiſſent.
¶ Ebion putauit chriſtum purum eſſe hominem ſine vlla deitate, perfectum tamē 8
et omni virtute cumulatiſſimum. Eius ſectatores vocantur Ebionitę.
¶ Helcheſaitę quędam de ſcripturis refutabant, & quędā rurſum admittebant no- 9
uę ac veteris legis teſtimonia. Paulum apoſtolũ penitus reſpuebant. Librum quen-
dam circunferebant, quem dicebāt de cœlo lapſum, cuius verba ſi quis audiſſet, de-
lictorum veniam conſequeretur.
¶ Eluidius Auxentij diſcipulus fatebatur virginem peperiſſe, verum poſtea con- 10
greſſam viro dicebat alios ſuſcepiſſe liberos fratres domini. Inſanam eius opinio-
nem confutat Hieronymus.
¶ Eudoxus pręſul Conſtan. fuit imitator Arrianę ſectę, Valentis principis ætate. 11
¶ Eunomius pręſul Cyzicenus diuinitatem negabat in chriſto. Plurima ſcripſit cō- 12
tra fidem, & diſſerendi leges ſuis ſectatoribus reliquit. Hunc Gregorius Nazianze
nus & Gregorius Niſſeus pręſules ſuis argumentis confutarunt.
¶ Eutyches Cōſtantinopolitanus diſcernebat chriſtum a verbo dei. Negabat prę- 13
terea chriſti carnem ſimilē eſſe noſtrę, duaſq; in eo naturas inficiabatur. Aiebat ipſum
Chriſti corpus e cœlo deſcēdiſſe, & in virginis vterum tanq̄ Solis radios penetraſſe
In hunc celebrata eſt quarta Synodus.
¶ Euſebius Nicomedienſis pręſul ſecutus eſt Arriũ, cui & multos peperit aſſeclas. 14

15 ¶Fauſtus Afer ſecta fuit Manicheus. Scrpſit libros in Orthodoxam fidem, quibus abunde reſpondit Auguſtinus.

16 ¶Iouinianus nuptias virginitati pręferebat, ſecutus opinionem ſtoicorum de virtutum & viciorum ęqualitate. Eius ſcriptis reſpondit Hieronymus.

17 ¶Pollio Macedonius dicebat ſpiritum ſanctum nihil habere commune cum patre & filio. Fatebatur tamen filium patri ſimilem.

18 ¶Manes hęreticus Imperante Aureliano Romam venit e Perſide. Hic ponebat duo principia inuicem contraria. Dicebat ſe natum ex virgine, & in montibus educatum. Ponebat vnicam in Chriſto naturam diuinam. Eius vero humanitatem dicebat eſſe phantaſticam, cauſatus non eſſe veriſimile deum pati voluiſſe. Contra vero Paulus pręſul Antiochenus affirmauit Chriſtum ſimplicē fuiſſe hominem, maximum alioqui prophetam. De Manete ſic ait Euſebius. Manes hęreſiarcha, genere Perſa, vita & moribus barbarus, tam acer ingenio, vt ex nominis argumento inſanire videretur. Deniq; Chriſti ſe nunc formā gerere conabatur oſtendere, nunc ipſum ſe eſſe paracletum dictitabat, eiuſq; more duodecim diſcipulos quaquauerſum ducebat, qui ſtultiſſima dogmata nunciarent. Sectatores eius dicti ſunt Manichęi.

19 ¶Meletius pręſul in Aegypto Arrianis adhęſit, habuitq; multos aſſeclas, eos maxime qui Petro pręſuli Alexandrino aduerſabantur.

20 ¶Menander magus genere Samaritanus ſeruatorem ſe vocabat, ex Olympo ad hominum ſalutem demiſſum. Docebat nullo pacto angelos ab hominibus vinci poſſe q̄ magicę artis diſciplina. Varias paſſim hęreſes diffudit, quarum lolio multorum oculos viciauit.

21 ¶Meſſaliani cuiuſdam dęmonis effectum expectabāt, quem ſanctum ſpiritum arbitrabantur. Reijciebant opus manuum tanq̄ malignum, Somnio & ocio indulgebant. Eius ſectę principes fuerunt Datoſius, Phibas, Dalphidius.

22 ¶Mōtanus Phryx natione vocabat ſe paracletum. Multos in ſuam traxit hęreſim, et in his Priſcam & Maximillā, quas eo redegit inſanię, vt relictis viris eum ſequerentur, eiuſq; inſpiratione ſpiritum propheticum habere ſe crederēt. Sectatores habuit, qui Cataphrygæ dicuntur. Hi ſpiritum ſanctum ſibi non apoſtolis infuſum prędicabant.

23 ¶Monothelitę duas in deo voluntates negabāt diuinam ſcilicet & humanam, quū tamen res aliter ſe habeat. Nam chriſtus multa vt homo voluit & fecit. Multa item vt deus. Contra hos celebrata eſt ſexta Synodus Anno ſalutis. 585. Sectę princeps fuit Sergius pręſul Conſt.

24 ¶Nauatus preſbyter Ro. ſectam inſtituit Nauatianorum, qui ſe mundos & puros appellabant. Hic in tantam lapſus eſt demētiam, vt eos (quibus Euchariſtiam prębebat) prius iurare cogeret, ſe nunq̄ Cornelium pontificem ſecuturos.

25 ¶Epiſcop⁹ fuit in parte Aegypti Nepos nomine, qui dicebat ſanctos in terris cum Chriſto mille annis regnaturos in libidine & voluptate.

26 ¶Neſtorius Germanicus pręſul Conſtanti. coelum ſuis ſectatoribus promittebat. Chriſtum hominem tantum eſſe prędicabat, duas negādo naturas. In hunc celebrata eſt tertia Synodus ſub Theodoſio iuniore.

27 ¶Nicolaus (a quo Nicolaitarum ſecta orta eſt) legem matrimonij refellebat, volebatq; promiſcuos eſſe concubitus.

28 ¶Paulus Samoſatenus homo multę arrogantię & nullius prope ſapientię pſalmos ſolitos cantari vetuit. Hiſq; alios ſuffecit, quos in ſuam ipſe laudē conſcripſerat. Negabat filium dei de coelo deſcendiſſe, ſed in vtero virginis initium habuiſſe.

¶Praxeas

¶Praxeas Aſiaticus plures negabat perſonas in trinitate,ſed eundẽ patrẽ & creaſ= 29
ſe omnia/& in cruce pependiſſe,ꝙ(vt dicebat)communicata pluribus monarchia
authoritatem principatus minuat. Huius argumentis reſpondit Tertullianus.

¶Photinus prẹſul Smyrnẹus humanam ſolum naturam in Chriſto poſuit / inſtar 30
Ebionitarum.

¶Sabinus prẹſul Heraclẹẹ ſecta fuit Arrianus. Is Chriſtianos omnes (qui in Syno 31
do Nicena ab Arrio defecerant)idiotas vocabat & ignauos/eoſq; infirmitate inge
nij lapſos dicebat.

¶Sabellius hẹreticus negabat Chriſtum dei filium, primogenitumq; omnis creatu 32
rẹ. Atq; etiam ſpiritusſancti auferebat intellectum. Ponebat vnicam i trinitate per=
ſonam. Hinc variẹ factiones & malorum germina pullularunt. Eius ſectatores Sa=
belliani dicuntur. Sunt qui Sabinum & Sabellum eundem faciant.

¶Simon magus natione Samaritanus multos artibus magicis & ope dẹmonum elu 33
ſit Romẹ, Imperante Claudio principe, ita vt numinis loco habitus ſit/et honore ſi=
mulachri decoratus, cũ hac ſubſcriptione. Simoni deo ſancto. Eũ ſamaritani omnes
& deum fatentur. Sunt qui dicant eum, quum per aera deuolaret, Petri precibus ce=
cidiſſe, eaq; ruina miſeram exhalaſſe vitam.

¶Symmachus vnus ex interpretibus bibliorum, putauit Chriſtum ex cõcubitu Io= 34
ſeph & Mariẹ natum. Quam inſaniam probare voluit ex Euangelio Matthẹi.

¶Saturninus Antiochenꝰ ſecutus eſt hẹreſim Menandri magi ¶Baſilides ſcripſit 35
in Euangelium. 24. commentarios, confinxitq; prophetas quoſdã vt Barabam &
Barcob, alioſq; barbaris nominibus nũcupatos. Hic iſtar Pythagorẹ ſectatores ſuos
quinquennio ſilere iuſſit.

¶Theodorus Coriarius humanam tantum naturam tribuebat Chriſto. Fatebatur 36
tamen verbum dei in eo habitaſſe ob excellentem virtutem, Mariamq; non dei ſed
hominis tantum matrem eſſe. In hunc celebrata eſt quinta Synodus, Iuſtiniani prin
cipis & Vigilij pontificis tempore anno ſalutis. 540. vbi ſancitum eſt, vt Maria
Theotocos id eſt dei mater vocaretur.

¶Tertullianus patria Carthaginenſis, quum in fide aliquandiu perſtitiſſet, tãdem 37
Clericorum Ro. contumelijs ad Montani dogma delapſus eſt.

¶Apelles hæreticus dicebat in Chriſto fuiſſe corpus phantaſticum, prophetias 38
non recipiebat/ꝙ ſeſe reſcinderent/& implicarent contradictionem.

¶Acephali duas in Chriſto negabant naturas, nullo eius opinionis authore. Vnde 39
& traxerunt nomen.

¶Almericus hæreticus dicebat Ideas in mẽte diuina creare & creari. Hunc Inno= 40
centius. 3. cremari iuſſit Lutecię.

¶Barbara Sigiſmundi Imperatoris coniunx ſtultas vocabat virgines pro Chriſti 41
nomine paſſas, ꝙ voluptatis gaudia non guſtaſſent. Dicebat animas cũ corporibus
interire/nec futuram aliam vitam poſt hanc/quam viuimus.

¶Cerdo hẹreticus aſſerebat duo fuiſſe contraria principia. Eius aſſeclæ dicti ſunt 42
Cerdoniani.

¶Ioãnes Hus & Hieronymus, quum ſceleratiſſimas hẹreſes Bohemorum animis 43
inculcaſſent, ſententia publici conſilij incendio & flammis deuoti ſunt.

¶Alogij hẹretici verbum negabant eſſe deũ, ſpreta Ioannis Apocalypſi. ¶Aqua 44
rij fuerunt hẹretici quidã, qui ſolam aquam offerebant in calice ſacramẽti. ¶Ada=
miani exemplo Adam nudi ac ſine vllis veſtibus degebant/eoq; modo cum fœmi=
nis verſabãtur/aſſerentes illud in vita melius putãdum eſſe/ quod ad naturam ma=

gis accederet. ¶ Nyctages vniuerſam noctem ſomno & quieti concedebant, dicentes naturę genium violari atq; corrumpi, ſi ipſo noctis tempore vigilaretur.

¶ Himerobaptiſtę apud Iudęos vocati ſunt hęretici, qui ſeipſos & ſua veſtimenta quotidie abluebant.

45 ¶ Marcion hæreticus bina principia binoſq; deos ponebat, bonũ ſcilicet et malum.

46 ¶ Templarij hęretici emerſerunt anno poſt imperium Auguſti. 1030. Hi ſolymiꝰ in tantam ſanctitatis opinionem venerunt, vt breui tempore multas diuitias ac templa ſibi comparauerint, a quibus templarij dicti ſunt, ꝙ frequentes & aſſidui verſarentur in templis. Iidem Chriſti ſacris impudentiſſime abdicatis, in quędam flagitia diuerterunt. Cõflauerunt enim ſimulachrum quoddam miro artificio, cui hominis cutem ſuperinduxerunt, collocatis in frõte binis carbunculis oculorum vice promicantibus. Hoc autem loco numinis reuerebantur. Morientium cadauera reſoluta in cineres cæteris dabant in potum, vt in ea ſecta firmiores eſſent. Natum ex Tẽplarij virginiſq; coniugio torrebant igne, ſimul ex humore deliquato ſuum perũgebant ſimulachrum. Nefanda maſculorum libidine coflagrabant. Damnati ſunt autem in Viennenſi concilio, & deuoti flammis, ſententia Clementis Ponti. Max. qui Benedicto ſucceſſit.

47 ¶ Donatus natione Afer dicebat filium eſſe minorem patre, & ſpiritum ſanctum filio.

¶ Vates augures et aruſpices.

1 Protheus
2 Laocoon
3 Eurypilus
4 Athyrtia
5 Melampus
6 Tyreſias.
7 Tages
8 Caſſandra
9 Calchas
10 Helenus
11 Nautes
12 Carmentis
13 Manto
14 Rhamnetes
15 Aſilas
16 Tolunnius
17 Iapys
18 Choreus
19 Aruns
20 Labyſſa
Craco
21 Phemonoe
22 Martius
23 Amphiaraus
24 Męon
25 Branchus
26 Thyodamas
27 Idmon
28 Trophonius
29 Apollonius
30 Mopſus
31 Polyxo
32 Philochorus
33 Soſipatra
34 Actius
35 Maſſurius
Mutius
36 Soſtratus
37 Spurina
38 Aſtylus
39 Tyburnus
Olenus
40 Prylis
41 Lampon
42 Furycles
43 Chryſes
44 Aſtyphilus
45 Martha
46 Milthas
47 Peripoltas
48 Ariſtander
Cleomanthes
49 Vmbritius
50 Theocritus
51 Demophoon
52 Amalthea
Marpeſia
Heriphile
53 Sabe
Demo
Phigo
Phaennis
Bacis
Lichas
54 Dauid
55 Symachia
56 Theano
Euexippe
57 Albigerius
58 Iacoba
59 Ophioneus
Polybius
60 Thraſybulus
Lamus
61 Scirus
62 Abaris
63 Vectius
64 Vggerus
65 Baudolinus
Theolapius
66 Amphilochus

Heleus
Callias
Perialla
Cleander
Megiſtias
68 Euenius
Deiphonus
69 Tiſamenus
Hippomachus
70 Daniel
71 Moſes
72 Galeotę
73 Deiotarus
74 Tarchon
75 Parnaſus
76 Prophetę
77 Auctarium.

PRotheum filium Oceani & Tethyos poetę vatem faciunt. Virgili. lib. 4. 1
Georg. Eſt in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus protheus. Oui
dius libro vndecimo. Donec Carpathius medio de gurgite vates Aeaci-
de dixit. Statius lib. 1. Achille. Hos aboler e metus magici iubet ordine ſacri Carpa-
thius vates. Syllius lib. 7. Tum ſic incipiēs repetita exordia retro Incipit ambiguus
vates, reſeratq; futura. Idem. Quę dum arcana deum vates euoluit in antro.
¶ Laocoon vates fuit Troianus, qui prędixit Gręcos in fatali Sinonis machina de- 2
liteſcere, Troianoſq; obiurgauit, ꝙ eam in vrbem admiſiſſent. Virgil. lib. 2. Aen.
author.
¶ Eurypilus vates fuit Græcus, quem Sinon virgilianus ait Apollinem conſuluiſ- 3
ſe ſuper ſimulato Græcorum reditu in patriam, vbi ait. Suſpenſi Eurypilum ſcitatū
oracula Phœbi Mittimus, iſq; adytis hæc triſtia dona reportat. Eſt & Euryphilus
vates medicinę apud Plynium lib. vndecimo Nat. Hiſto.
¶ Athyrtia filia fuit Seſoſtris regis Aegypti, diuinationis perita, quę futuram patri 4
monarchiam prędixit.
¶ Melampus filius Amythaonis medicus fuit & augur peritiſſimus. Tibull9 libro. 5
4. Compertum eſt veracibus vt mihi ſignis, Queis Amythaonius nequeat certare
Melampus. Propertius lib. 2. Turpia perpeſſus vates eſt vincla Melampus. Statius
lib. 3. Theb. Sed mente virēs, Phœboq; Melampus. Politianus in Nutricia. Quid
te cui volucrum fibrę patuere Melampu? Plynius lib. 7. Diuinitas & quędam ſocie
tas cœlitum nobiliſſima ex fœminis i Sybilla fuit, Ex viris in Melāpode apud Græ
cos, apud Romanos in Martio. Idem lib. 25. Melampodis fama diuinationis arti-
bus nota eſt.
¶ Tyreſias rex Thebarum & augur fuit, qui conſultus a Ioue, vtri maior eſſet in ve 6
nere libido, viro ne an fœminę, quū fœminę dixiſſet, ira Iunonis excęcatus eſt. Quā
eius cęcitatem Iupiter vaticinio pēſauit. Alij excęcatum ferunt, ꝙ Mineruam in fon
te nudam cōſpexiſſet. Propertius lib. 4. Magnam Tyreſias aſpexit Pallada vates,
Fortia dum poſita Gorgone membra lauat. Ouidius lib. 3. Meta. At pater omnipo
tens (neq; enim licet irrita cuiq̃ Facta dei feciſſe deo) pro lumine adēpto Scire fu-
tura dedit, pœnamq; leuauit honore. Ille per Aonias fama celeberrimus vrbes, irre
pręhenſa dabat populo reſpōſa petenti. Sabinus in epiſtola Vlyſſis. Sed ſi Tyreſias
tam lęti prouidus augur. Q̃z verax vates in mala noſtra fuit. Statius libro. 2. Theb.
Lōgeui vatis opacos Tyreſię vultus, vocemq; & vellera nota Induitur. Politianus
in Ambra. Baculum dat deinde potentem Tyreſię magni, qui quondam Pallada
nudam Vidit, & hoc raptam pēſauit munere lucem, Suetus inoffenſos baculo duce
tendere greſſus. Nec deeſt ipſe ſibi, quin ſacro inſtincta furore Ora mouet, tantiq;
parat ſolatia damni.
¶ Tages primus omnium aruſpicij diſciplinam dedit Ethruſcis. Ouidius lib. vlti- 7
mo Meta. Indigenę dixere Tagem, qui primus Ethruſcam Edocuit gentem caſus
aperire futuros.
¶ Caſſandra Priami filia quum Apollini copiā ſui corporis promiſiſſet, ab eodem 8

vates facta eſt. Quuum autẽ non ſtaret promiſſis, iratus deus fecit, vt eius vaticiniis non adhiberetur fides. Hæc prędixit futura ex helenę raptu iſortunia. Propertius libro.3. Certa loquar, ſed nulla fides, Neq; enim Ilia quõdam verax Pergameis Phœbas habenda malis. Sola Parim Phrygię fatum cõponere, ſola Fallacẽ patrię ſerpere dixit equum. Ille furor patrię fuit vtilis, ille parẽti, Experta eſt veros irrita lingua deos. Idem lib. 4. Aut ſi Pergameę ſero rata carmina vatis Longęuum ad Priami vera fuere caput. Virgil. lib. 2. Aen. Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris Ora dei iuſſu non vnq̃ credita teucris. Cicero lib. 2. de diuinatione. At multi ſępe vera vaticinati, vt Caſſandra. Mirandula in hymnis. Et patrię repetens celebrem Caſſandra ruinam.

9 ¶Calchas augur fuit Theſtoris filius, qui tẽpore belli Troiani, Grecis oracula reddidit. Virgil. lib. 2. Aen. Hic Itachus vatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. Idem prędixerat Grecos omnes Troia diruta ĩ patriam ſoſpites redituros. Quod ſecus accidit, Nam multi apud Caphareũ Euboię naufragium fecerunt. Quo liquet veterum vatum preſagia non ſemper vera extitiſſe. De Calchante Ouidius libro. 12. At veri prouidus augur Theſtorides, vincemus ait, gaudete Pelaſgi. Troia cadet, ſed erit noſtri mora longa laboris, Atq; nouem volucres in belli digeret annos. Idem lib. 2. de Arte. Quantus erat Calchas extis, Thelamonius armis. Statius lib. 3. Achille. Increpitãs vatem magno Calchãta tumultu. Cicero lib. 1. de diuinatiõe. Alia autẽ ſubito tẽpore coniectura explicanť, vt apud homerũ Calchas, q ex paſſerum numero belli Troiani annos auguratus eſt. Ferũt hunc Calchantẽ cum Amphilocho Amphiarai filio ab expeditione Troiana redeuntẽ ad Apollinis Clarii lucum diuertiſſe, repertoq; ibidẽ Mopſo, quędã propoſuiſſe, Quę quum ille ſoluiſſet, aiũt Calchãtẽ animi ęgritudie periiſſe. Quęſtio ab Heſiodo talis memorať.

¶Mirabor ſane, poteris ſi dicere ficus
Quot numero hæc Caprificus habet, per parua licet ſit.
Mille quidem decies modius menſura, ſuperq;
Vna fit, hanc nullo poteris comprendere pacto.
Dixit, & inuentus numerus, menſuraq; certa eſt.

Continuo mortis Calchanti ſomnus obortus. Pherecydes apud Cęlium ſcribit Calchantem ſue oblata interrogaſſe, quot porculos geſtaret, Mopſum vero reſpõdiſſe tres, atq; ex his vnam fœminam. Quem vbi vera locutum patuit, illum ægritudine intabuiſſe.

10 ¶Helenus Priami filius vaticinio claruit, authore Virgilio, apud quem Aeneas ſic eum alloquitur. li. 3. Aen. His vatem aggredior dictis ac talia quero. Troiugena interpres diuum, qui numina Phœbi, Q ui tripodas, clarii lauros, qui ſydera ſentis. Et volucrum linguas, & pręperis omina pennę. Idẽ. Pręterea ſi qua eſt heleno prudentia vati. Si qua fides, animũ ſi veris ĩplet Apollo. Ouidi. lib. 13. Meta. Qũ ſum dardanio (quẽ cepi) vate potitus. Cicero lib. 1. de diuinatiõe. Q uid Aſię rex Priamꝰ, nonne & helenum filium & Caſſandram filiam diuinantes habebat.

11 ¶Nautes nomen eſt vatis Troiani apud Virgilium lib. 5. Aen. qui dum incẽſę ab Iride in Sicilia cõburerentur Aeneę naues, docuit hoc ipſum fieri Iunonis odio, vt Latio Troianos auerteret, monuitq; Aeneam ipſum, vt nõ ſuccũberet calamitatibus, ſed inuicto perſiſteret animo. Verba Virgilii ſunt hæc. Tũ ſenior nautes (vnũ Tritonia Pallas Q uem docuit, multaq; inſignem reddidit arte) Hæc reſponſa dabat, vel quę portenderet ira Magna deum, vel quę fatorum poſceret ordo.

12 ¶Carmentis Euandri mater erat prẽſaga & monitrix rerum futurarũ. Prius vocabatur

batur Nicoſtrata, verum vbi carminibus dare incœpit reſponſa, Carmentis vocata
eſt. Virgil.lib.8. Matriſq; egere tremenda Carmentis nymphę monita, & deus au=
thor Apollo. Idem. Et Carmentalem Romano nomine portam, Quam memorãt
Nymphæ priſcum Carmẽtis honorẽ Vatis fatidicę, cecinit quę prima futuros Ae=
neadas magnos, & nobile Pallantęum. Martianus Capella. Alij quoq; huius generis
homines, in diuinandi vſum & pręſcientiam procreati, vt Carmẽtis in Arcadia / ab
effuſo per vaticinia carmine dicta.

¶Manto filia Tyreſiæ (a cuius nomine dicta eſt Mantua) fuit etiam fatidica & 13
rerum futurarum pręſaga. Virgil.lib.10. Ille etiam patrijs agmẽ ciet Ocnus ab oris
Fatidicę Mantus, & Thuſci filius amnis. Qui muros matriſq; dedit tibi Mãtua no=
men. Politianus in Mãto. Venit & Elyſio venturi pręſcia Manto, Mãto quę iuuenẽ
fluuio conceperat Ocnum, Ocnum / qui matris dederat tibi Mantua nomen. Ouidi.
lib.6. Meta. Nam ſata Tyreſia venturi pręſcia Mãto. Per medias fuerat diuino cõ
cita motu Vaticinata vias. Statiꝰ lib.10. Fit prouida Manto Reſponſis vt plena fi=
des. Stroza filius. Priſcaq; fatidicę referam fundamina Mantus, Mantus vnde ſuũ
deduxit Mantua nomen.

¶Rhamnetes augur fuit chariſſimus Turno. Virgi.lib.9. Rex idem & regi Turno 14
gratiſſimus augur, Sed non augurio potuit depellere peſtem.

¶Aſilas nomen eſt etiam auguris, qui ſuppetias tulit Aenee contra Turnum. Vir= 15
gil.lib.10. Tercius ille hominum diuumq; interpres Aſilas, Cui pecudũ fibrę / cœli
cui ſydera parent, Et linguę volucrum, & pręſagi fulminis ignes, Mille rapit denſos
acie, atq; horrentibus haſtis.

¶Tolunniꝰ nomẽ eſt auguris, qui pro Turno bellauit in Aeneã. Virgil.lib.12. Ex 16
pediuntq; manus / primuſq; Tolunnius augur. Idem. Cadit ipſe Tolunnius augur,
Primus in aduerſos telum qui torſerat hoſtes.

¶Iapys Iaſij filius nomen eſt auguris apud eundem Virgilium lib.12. Iamq; ade= 17
rat Phœbo ante alios dilectus Iapys Iaſides / acri quondã cui captꝰ amore Ipſe ſuas
artes, ſua munera lętus Apollo Augurium citharamq; dabat / celereſq; ſagittas. Ille
vt depoſiti proferret fata parentis, Scire poteſtates herbarũ / vſumq; medendi Ma=
luit / & mutas agitare inglorius artes.

¶Choreus ſacerdos fuit Cybeles diuinandi peritus. Virgilius libro vndecimo. Au 18
reus ex humeris ſonat arcus & aurea vati Caſſida.

¶Aruns vates fuit Thuſcus, cuius peritiam in diuinando deſcribit Lucanus dicẽs. 19
Hæc propter, placuit Thuſcos de more vetuſto Acciri vates, quorum qui maxi=
mus æuo Aruns incoluit deſertę mœnia Lunę, Fulminis edoctus motꝰ, venaſq; ca=
lentes Fibrarum / & motus errantis aere pennę. Iam docuimus Ethruſcos, inuento=
res fuiſſe Aruſpicij.

¶Labyſſa mulier fuit fatidica in Bohemia, quę filiam habuit Craco nomine rerum 20
quoq; futurarum peritam.

¶Phemonoe virgo prima delphici Apollinis vates fuiſſe dicitur, carmẽq; Heroi= 21
cum inueniſſe. Plynius libro.10. Phemonoe Apollinis dicta filia dẽtes ei fuiſſe pro
didit. Lucanus libro.5. Phemonoen errore vagam, curiſq; vacantem Corripuit, co=
gitq; fores irrumpere templi. Limine terrifico metuens conſiſtere Phœbas / Abſter
rere ducem noſcendi ardore futura Caſſa fraude parat. Idem. Sic plena laborat Phe
monoe Phœbo. Statius libro.2. Syluarum. Referetq; arcana futuros Phemonoe
fontes. De hac Phœbade frequens eſt mentio apud Authores, maxime apud Sta=
tium / Lucanum / & quandoq; Politianum.

ff j

22 ¶Plynius lib. 7. ait maximam fuiſſe diuinitatem Melāpodi apud Græcos / apud
Romanos Martio.

23 ¶Amphiaraus Oiclei filius augur fuit & vates Græcus, quem quum Adraſtus rex
in bellum cōtra Thebas vellet ducere, recuſauit, ac ne cogeretur, ſeſe occuluit, ꝙ prę
uideret ibidē ſe periturū. Fraude tamen vxoris Eryphiles (quā monili corruperat
Adraſtus) proditus eſt, & inuitus in bellū tractus, vbi terrę hiatu abſumptꝰ eſt. Sta
tius lib. 1. Theb. Non tu ipſe pater, non docte futuri Amphiarae vides. Idem lib. 3.
Sollers tibi cura futuri Amphiarae dat̃. Idē lib. 7. Qui tripodas lauruſq; ſequi, qui
doctus ī oī Nube ſalutato volucrē cognoſcere Phœbo. Sabellicus. Ignibꝰ Oiclides
viſis ventura canebat Cōiugis impulſus fatales viſere Thebas Proditione ſuę. Mar
tianus Capella. Ex hac diuinādi poſſibilitate Amphiaraus Mopſuſq; celebrati. He
rodotus in Clio. Sub hanc ſtatim cognationem tentare ſtatuit vaticinia / quęq; apud
Græcos, quęq; in Affrica eſſent, alijs alio demiſſis, quibuſdā delphos, quibuſdam
Dodonā / nonnullis ad Amphiaraum ac Trophonium.

24 ¶Męon nomen eſt vatis & auguris apud Statiū lib. 2. Theb. dicentē. Ille hęc p̄ui-
derat omnia doctus Aeris & nulla deceptus ab Alite Męon.

25 ¶Branchum ferunt Apollinis fuiſſe filiū, cui pater diuinādi artē cōceſſerit. Statiꝰ.
Primoq; æqualis honori Branchus. Strabo ait eum ſacerdotē fuiſſe delubri Apolli
nis Didymęi. Mirādula in hymnis. Hinc quoq; Brāchiaco vatem ſtimulauit ab axe
Delius innumeris ſubigens ambagibus orbem.

26 ¶Thyodamas filius fuit Melampodis, diuinandi quoq; peritus. Statius lib. 8. Inſi
gnem fama / ſanctoq; melāpode cretū Thyodamāta volunt, quo cū ipſe arcana deo-
rum Partiri / & viſas vni ſociare ſolebat Amphiaraus aues, tantęq; haud inuidus ar
ti Gaudebat dici ſimilem, iuxtaq; ſecundum.

27 ¶Idmon Apollinis & Aſterię filius & ex Argonautis vnus claruit etiā vaticinio.
Hūc a ſerpēte occiſum ferūt. Sene. in Medea. Idmonē q̄uis bene fata noſſet, Cōſci-
dit ſerpēs lybicis arenis. Politia. in Nutricia. Plenūq; parēte Idmona fulminei per-
cuſſum dentibꝰ apri. Val. Flac. lib. 3. Argon. Vbi Typhis, vbi Idmō Fata canens?
Auſonius. Idmona ꝙ vatē, medicū ꝙ iapyga dicūt. Hoc vate vſi ſunt Argonautę.

28 ¶Trophoniꝰ vates fuit quiſpiā ſpeluncā habitās, ī quā q deſcēdebāt, ꝑpetuo erāt
agelaſti & irriſibiles. Hinc adagiū natū. In Trophonij antro vaticinatꝰ eſt, de hoīe
maxīe triſti & p̄nimis ſeuero. Mirādula ī hymnis. Phœbęiq; antrū fundēs cōſulta
(Trophoni.

29 ¶Apollonius e Tyana ciuitate Græcię rerum futurarum pręſagijs
fertur claruiſſe. Pręuidit enim Cilicē quendā laſciuū hominē ītra diē tercium occi-
ſum iri, vt cōtigit. Aiebat ſe cuncta facere deo cōſultore et duce dęmone, ſcireq; om
nium linguas, & hominū cogitatiōes introſpicere, futura pręuidere, & iam pręteri-
ta diuinitus cognoſcere. Somnia īterpretabatur, declarabat portēta, damnabat ani-
malium ſacrificia. Eius vitam compendioſe ſatis deſcribit Volaterranus.

30 ¶Mopſus fuit omnium vatum peritiſſimus, vnus eorum / qui Argonautis futura
prędixerunt. Cum hoc in certamen deſcendit Calchas, victuſq; dolore animi in fa-
ta conceſſit, vt iam diximus. Adagium fluxit in vulgus. Mopſo certior, de eo qui ci-
tra mendacium futura pręuidet & enunciat. Fuit mopſus Ampyci filius. Ouidius li
bro. 10. Nec tu credideris tantum ceciniſſe futura Ampycidem Mopſum, Mop-
ſo iaculante biformis Occubuit / fruſtraq; loqui tētauit Odites. Apolloniꝰ apud Cę
lium. Vbi & Ampycidem die illa Mopſum crudelis mors abſtulit, amarulētū vero
non vitauit fatum vaticinijs. Nec enim mortis euaſio vlla. Seneca in Medea. Om-
nibus verax, ſibi falſus vni Concidit Mopſus, caruitq; Thebis. Val. Flac. lib. 1. Ar-
gon. Phœbiq;

gon. Phœbiq; fides non vana parētis Mopſus. Fuerunt & alij eiuſdem nominis, vt Mopſus Tyreſię filius, alius etiam a cuius nomine Attica regio Mopſopia vocata eſt.

¶Polyxo nomen eſt Phœbadis apud Val. Flaccum lib. 1. Argon. Tunc etiam va= 31
tes Phœbo dilecta Polyxo.

¶Philochorus Athenienſis fuit vates Eratoſthenis tempore/ qui extictus eſt inſi= 32
dijs Antigoni Macedonię regis, ꝙ veniſſet in ſuſpitionem cōtractę cum Ptolemęo rege amicitię. Hic ſcripſit Atthidis libros. 17. qui continent res geſtas Athenienſium & reges & magiſtratus vſq; ad Antiochum deum. Scripſit etiam libros quattuor de vaticinio.

¶Soſipatra mulier genere Lyda, vxor Aedeſij ſophiſtę ſpiritu fatidico, et futurorū 33
prę ſago fuiſſe prędicatur, atq; etiam a quibuſdam numinibus educata fertur.

¶Actius Nauius augur fuit, qui nouacula cotē prę ſcidit ſpectāte Tarquinio. Quo 34
factum eſt, vt Tarquinius ipſe in rebus dubijs eo augure ſemper vteretur, & popul9 de ſuis rebus ad eum deferret.

¶Maſſurius & Mutius nomina ſunt augurum Romanorum apud Plynium libro 35
10. Capi. 7.

¶Soſtratus vates fuit. qui per furorem multa prędixit Græcis, vt Xerxis aduētum 36
in Græciam.

¶Spurina vates Cæſarem monuit, vt idus Martias caueret Tranquillo teſte/ Eoq; 37
die interfectus eſt imperator, quem cauendum eſſe prędixerat vates.

¶Aſtylus Cētaurus Ixionis filius, quū diuinandi peritia clareret, fratres ſuos mo= 38
nuit, ne bellum contra Lapythas molirētur. Idem prędixit Neſſo vulnus, quod herculis ſagitta erat accepturus. Ouidius. Aſtylus ille etiam metuenti vulnera Neſſo Ne fuge, ad herculeos inquit, ſeruaberis arcus.

¶Tyburnum Plynius lib. 16. ait fuiſſe Amphiarai filium peritum augurij, a quo 39
Tyburtes populi originem traxerint multo ante Romam conditam.

¶Olenus Calenus nomen eſt vatis apud eūdem lib. 28. vbi ait. Quum in Tarpeio fodientes delubro fundamenta, caput humanum inueniſſent, miſſis ob id a ſenatu legatis, Ethruriæ celeberrimus vates Olenus Calenus præclarum id fortunatumq; cernens, interrogatione in ſuam gentem tranſferre tentauit.

¶Prylis Mercurij fuit filius diuinandi apprime peritus. Hinc adagiū. Leſbius Pry 40
lis, in hominem ſagaci coniectura.

¶Lampon fuit ſacrificus & vates oraculorum, ſolitus iurare per anſerem velut auē 41
auguralem.

¶Eurycles vates fuit, qui de ſe ſuiſq; incōmodis aliquid ſemper diuinabat. Hic per 42
aſſiſtentem dęmonem vera vaticinabatur. Propterea Euryclitæ dicuntur omnes diuinaculi.

¶Chryſes vates fuit Iunonis, cuius filiam Chryſeidem quum Græci rapuiſſent, 43
dea iniuriam vlciſcente, peſtilentia in ſuis caſtris laborarunt.

¶Aſtyphilus Poſſidoniates vir fuit vaticinij peritus, qui Cimoni Athenięſi (quo= 44
cum in ſumma familiaritate viuebat) mortem prędixit ex præcedētibus prodigijs. Author Plutarchus in Cimone.

¶Martha nomen eſt mulieris fatidicæ, quam in lectica ſtantem honorifice circun= 45
duxit Marius, & ſacrificia ea iubente celebrauit. Hanc ſenatus, ꝙ futura obſeruaret/ et prędiceret, libertate donauit. Author idem Plutarchus in Mario.

46 ¶Apud eundē, Milthas nomen eſt vatis, quo in explicādis prodigijs Dion vſus eſt

47 ¶Peripoltas vates fuit ex Theſſalia, qui Opheltem regem ſuoſq; in Bœotiam populos deducens, familiam multis deinde temporibus nobiliſſimam ex ſe reliquit.

48 ¶Ariſtander & Cleomantes, nomina ſunt diuinaculorum apud Plutarchum in Alex. vbi ait. Quod prodigium conſpicatus Alexāder, accitis ariolis Ariſtādro & Cleomanti Spartano aperit.

49 ¶Vmbritius apud eundem in Galba nomē eſt auguris. Nam illo die inquit, ſimul cum diluculo & Galba pręſentibus amicis ſacrificabat in palatio augur Vmbritius. Cor. Tacitus. Sacrificāti pro æde Apollinis Galbæ, aruſpex Vmbritius triſtia exta & inſtantes inſidias ac domeſticum hoſtem prędicit.

50 ¶Theocritus nomen eſt auguris apud eundem Plutarchum in Pelopida.

51 ¶Demophoon fuit vates, qui periculum Alexandro imminere prędixit. Author Curtius, cuius verba citaſſem, niſi timerem calumnias eorum, qui tantam teſtimoniorum multitudinem vt nauſeabundam refugiunt.

52 ¶Amalthea/marpeſia/heriphile/nomina ſunt Sybillarū aut aliarū Phœbadū apud Tibullū lib. 2. Quicquid amalthea, quicquid marpeſia dixit, Herphile Phœbo grataq; quod monuit.

53 ¶Politian⁹ quaſdā phœbades atq; vna viros, diuinādi peritos his verbis enumerat.

Quin & veteres prompſere Sybillæ
Carmen, Amalthea/ & fati Marpeſia diues,
Herophileq; Idęa genus, prędoctaq; Sabę.
Demoq;, Phygoq;/ & veri gnara Phaennis,
Et carmenta parens/ & Manto/ & Pythia longos
Phemonoe commenta pedes/ & filia Glauci
Deiphobe nimium viuax/ et marcia fratrum
Nomina lymphatuſq; Bacis, ſubterq; Triones
Natus hyperboreos Ollen/ inq; Attide terra
Clarus honore Lichas, Dodoniadeſq; columbæ.

54 ¶Dauidem eccleſiaſtici omnes ſacrorum vatum principem fuiſſe fatentur. Idem Politianus. An memorem Solymos prælustria nomina vates, Pſallentemq; deo regem, qui turbine fundæ Icta Philiſtęo ſecuit puer ora gyganti.

55 ¶Symachiam Martianus Capella ait vnam fuiſſe ex Sybillis, quas duas numero ſolum ponit dicens. Quas non decem (vt aſſerunt) ſed duas fuiſſe non neſcis, id eſt Herophilam Troianam marmenſi filiam/ et Symachiam Hippotenſis filiam, quæ Frythręa progenita, etiam Cumis vaticinata eſt.

56 ¶Theano & Euexippe filię, cuiuſdam Scedaſi Spartanis cauēda oracula pręcinuerunt. Poſtea tamen ab adoleſcentibus eiuſdem loci conſtupratæ, & in puteum coniectæ ſunt. Quod vbi reſciuit pater, animi dolore ſeipſum interfecit.

57 ¶Albigerius Carthaginenſis fuit adeo diuinandi peritus, vt dęmonibus afflantibus reſponderet quicquid egiſſet quiſq; aut omnino cogitaſſet. Quod teſtatur auguſtinus, qui illis ipſis vaticinijs ſe plęrumq; ſcribit interfuiſſe.

58 ¶Cęlius ſcribit fuiſſe in patria ſua mulierculam nomine Iacobam, ex cuius ventre immundi ſpiritus acclamati futura prędicerent, ac vnum ex his Cincinnatulum fuiſſe nuncupatum, qui & pręterita & futura percontantibus reſpōſa dabat mirifica. Interrogatus tamen de futuris, mentiebatur ſępenumero.

59 ¶Ophioneus fuit meſſeniorum vates, qui ſemper a natali die luminibus captus priuatim et publice vaticinia peregit. ¶Polybius Corinthius filio Troiam proficiſcēti et multis alijs mortem prędixit. Author Cicero. ¶Thraſybulus

¶Thraſybulus fuit iter Elęos quiſpiam, multis pręſagijs nobilitatus, quo etiam ti= 60
tulo ſimulachrum meruit in Olympia. ¶Lamus Apollinis fuit filiꝰ, q̃ fatidico ſpi=
ritu magnum apud veteres nomen adeptus eſt.

¶Scirus vates fuit Eleuſinius, a cuius nomine Minerua Sciras dicta eſt. 61

¶Abaris filius cuiuſdam Seuthę inter Scythas, ſcripſit oracula, quę nũcupata ſunt 62
Scythica.

¶Terentius Varro in libris antiquitatum ſcribit Vectium in augurandi diſciplina 63
nobilem fuiſſe, eũq; affirmaſſe futurũ Romani imperij terminũ poſt. 1200. annos.

¶Saxo Grammaticus ait Vggerum vatem fuiſſe ętatis incognitæ & ſupra huma= 64
num terminum prolixę.

¶Paulus diaconus ait Baudolinum quẽdam vitæ ſanctitate conſpicuum prophe= 65
tico ſpiritu claruiſſe, Regnante apud Longobardos Luitprando. ¶Fuit & eo tem
pore alter Theolapius nomine, qui pręſago ſpiritu multa prędixit futura.

¶Amphilochus rex fuit & augur inter Argiuos. Mirandula in hymnis. Amphi= 66
lochi aut monitus adijt male ſana nefaſtos.

¶Heleus vates fuit Polycrati Samiorum tyranno familiaris. Author Herodotus. 67
¶Callias vates fuit Elęus, qui Amyclis vaticinia reddidit. ¶Perialla antiſtes fuit
mulierum apud Delphos vaticinantium, ætate Cleomenis. ¶Cleander quoq; no=
men eſt vatis arcadici apud eundem Herodotum. ¶Fuit & Megiſtias patria Acar
nanius, oriundus a Melampode, clarus vaticinio. Nam proſpectis extis futura prę=
dicebat. Floruit ætate Leonidę Spartani.

¶Euenius vates fuit apud Apolloniates initio paſtor, quo dormiente quum lupi 68
60. gregẽ inuaſiſſent, ouesq; ad vnam trucidaſſent, Re cognita vocatus eſt in ius &
iudicum ſententia excęcatus, mox tamen inſitam obtinuit diuinationem, habuitq;
filium Deiphonum, qui ductus a Corinthijs exercitui vaticinabatur. Author He=
rodotus in Calliope.

¶Apud Gręcos aruſpex fuit Tiſamenus Antiochi filius, qui apud Delphos red= 69
debat ocacula. ¶Habuerunt etiam Gręci alium aruſpicem Leucadium, Hippoma
chum nomine.

¶Claruit Daniel ſpiritu prophetico, Scripſit librum partitum in decem viſiones. 70
Suſannam falſo accuſatam liberauit a morte. Floruit ætate Nabuchodonoſor Chal
dęorum regis, a quo captiuus ductus & enutritus eſt. Datus eſt leonibus in prędam,
a quibus tamen euaſit illęſus. Sabell. Fatidico iuueni mirabile dictu, Sępius obiecto
ſęui parſere leones.

¶Moſes ſeu Moyſes Hebręorum dux vaticino ſpiritu omnium maxime claruit. 71
Ei dominus in monte Sinay gloriam ſuam patefecit. Seruanti oues apparuit in rubo
ardenti, qui tamen non comburebatur. Deum vidit, quod mortalium nemini cõti=
git vnq̃. Decalogi præcepta accepit in tabulis æneis, quę dedit filijs iſrael. De Mo=
ſe Iuuenalis. Tradidit arcano quodcunq; volumine Moſes. Mantuanus. Fatidicus
Moſes orbis dum ſcriberet ortum.

¶Galeotæ vates fuerunt in Sicilia & Attica, a Galeote Apollinis filio. Hos ſole= 72
bat conſulere Dionyſius.

¶Cicero lib. I. de diuinatione ſcribit Deiotarum regem fuiſſe peritum auſpicij, ac 73
nihil vnq̃ geſſiſſe, niſi auſpicato.

¶Tarchon fuit dux, & aruſpex in Ethruria, cuius meminit Virgil. 74

¶Parnaſus vates fuit & fatidicus, qui Parnaſo monti (vbi reddebat oracula) no= 75
men impoſuit.

76 ¶Prophetarum nomina apud Eccleſiaſticos ſunt. Eſdras ſcriba hębręus, Neemias
Artaxerxis picerna, Agabus/ Itẽ Amos/ Aggeus/ Achias/ Baruch, Delbora/ Eze=
chiel/ Eſayas/ Helias/ Enoch/ Symeon/ Moyſes/ Dauid/ & alij plęriq;.
77 ¶Porro diuinationem Gręci Mãticen appellãt id eſt ſcientiã rerum futurarꝝ. Hãc
ſcientiã primi excogitarunt Aegyptij & Chaldęi ex obſeruatiõe ſyderꝝ, Cilicum et
Piſidarꝝ gens et his finitima Pãphila, volatibus auium, cantibuſq; declarari res fu=
turas crediderunt. Romulus vrbẽ auſpicato ipſe optimus augur cõdidit. Auguribꝰ
reges vſi ſunt, nec ſine auſpicijs res olim gerebãtur. Colophoniꝰ Xenophanes diui=
nationẽ negauit. Cõtra vero Democritus cõprobauit. Chryſippus duos libros ſcri=
pſit de diuinatiõe, vnũ de oraculis, vnũ de ſomnijs. Diogenes Babyloniꝰ vnũ. duos
Antipater/ quinq; Poſſidonius. Diſcipulus antipatri Panętius dubitauit an eſſet vis
vlla diuinãdi. Cicero ait Diuinationẽ eſſe earũ rerꝝ (quæ fortuitę putãtur) prędi=
ctionẽ atq; pręſenſionẽ. Duo ſunt diuinãdi genera, alterũ artis, vt in extis pecudũ &
in ſortibus, alterꝝ naturæ, vt ſomniorꝝ & vaticinationũ. Diuinatio cõiectura nititur,
vltra quã progredi nõ poteſt. Lituus clariſſimũ erat inſigne auguratus, quo Romu=
lus regiones direxit, quũ vrbẽ cõdidit. Erat autẽ Lituus bacillũ leuiter a ſummo in=
flexũ. Tiberius Gracchus augurũ et aruſpicũ diſciplinã cõprobauit. Arte carent di=
uinatores, qui nõ ratiõe aut cõiectura, ſed cõcitatiõe quadã animi futura pręſentiũt,
Sagire eſt acute ſentire, hinc ſagaces, q multa ſcire volunt. Qui ſagit priuſq̃ res obla
ta eſt, ꝓſagire dicit̃. Hinc ꝓſagatio diuinatio, q̃ ſi exarſit acrius, furor appellat̃, quũ
abſtractus a corpe animus diuino inſtinctu cõcitatur. Vaticinia quę explicãtur cõie=
ctura, aut euentis notata ſunt, artificioſa dicuntur non naturalia. Apud Perſas magi
cõgregabãtur in fano cõmentandi cauſa, vt augurarent ac diuinarent. In Telmeſſo
Cariæ vrbe claruit aruſpicum diſciplina. In Syria Chaldęi cognitione aſtrorꝝ & in=
geniorũ ſolertia antecelluerũt. Ethruria facile interpretabat̃, quid quęq; portẽta ſi=
bi vellent. Propterea antiqui Romanę vrbis principes filios Ethrurię populis dabãt
in diſciplinã. Phryges/ Piſidæ/ & Cylices Arabię auiũ ſignificationibus obtẽpera=
bant, quod & fecerunt Vmbri. Fortuna/ caſus/ Euentus, nihil aliud, q̃ quum aliquid
ſic cecidit & euenit, vel nõ cadere ac euenire, aut aliter cadere atq; euenire potuerit.
Cõſtat falſa quãdoq; aruſpicũ fuiſſe vaticinia & conſilia. Nã Cęſar quũ a ſũmo aru=
ſpice moneretur, ne in Africã ante brumã tranſmitteret, trãſmiſit tamen. Quod ni=
ſi feciſſet, vnum in locum oẽs aduerſariorũ copię conueniſſent. Falſum fuit et reſpõ
ſum illud ex delphico de Rege Pyrrho. Aio te Aeacida Romanos vincere poſſe,
nunq̃ enim Apollo latine locutus eſt. Deinde Pyrrhi tẽpore Apollo verſus facere
deſierat. Apud Lygureos Thracię populos, antiſtites oracula redditurí, multo priꝰ
vino ſe ingurgitabãt. Cõtra vero apud Clarios, futura prędicturi, aquã prius large
hauriebant. Diuinatio quę per aquã fiebat, hydromãtia dicitur, Axinomãtia erat di
uinatio per ſecurim, Lecanomãtia per peluim, in qua aqua mouebat̃ a dęmone, &
vox tenuis index futuri reddebatur. ¶Geomãtia erat illa, quã de pũctis terræ fixis
conflabant. Pyromantia erat, quã de varijs figuris ex flãma glomeratis colligebant.
Capnomantia erat diuinatio per fumũ. Capyromãtia. quę de ſpeculis ex diſſultãti=
bus imaginibus trahebat̃. Aeromãtia quę fiebat ex ære. Coſchinomãtia ex Cribro,
Cleromantia ex ſortibus. Phyſiognomia ex mẽbrorũ natura, Chiromãtia ex mani=
bus, Botanomãtia ex herbis. Gaſtromantia ex amphora ventroſa, quę a puero ſole=
bar introſpici. Auguriũ ex auibus, Extiſpicium ab extis. Cęterũ fidẽ nõ eſſe diuina=
culis adhibendã Phauorinus apud Gelliũ arguit hoc modo. Aut enim (inquit) ad
uerſa euẽtura dicũt, aut ꝓſpera. Si proſpera, & fallũt, miſer fias fruſtra expectãdo.

Si felicia

Si felicia promittunt,eaq; vētura ſunt,expectatio te ſpei ſuſpēſum fatigabit,& futu=
rum gaudij fructum ſpes tibi iā deflorauerit. Si aduerſa dicāt,& mētiant̃,miſer fias
fruſtra timēdo. Si aduerſa,& nō mētiant̃,iā inde ex aīo miſer fies,anteq̄ e fato fias.

¶Prodigia et portenta diuerſa.

Cœlum ſanguinea ſpecie apparuit,quū rex Philippus Grȩciā inuaſit. ¶Stel
lȩ circa Solis orbē viſȩ ſunt Auguſto Cæſare in prima iuuenta vrbē intran
te poſt mortē patris. ¶Circa Solē arcus apparuit. L. Opimio,& Q. Fabio
conſulibus. ¶Trini Soles apparuerunt Sp. Poſthumio,& Q. Minutio cōſulibus.
¶Lunȩ trinȩ viſæ ſunt. Gn. Domitio & L. Annio cōſulibus. ¶Clypeus ardens ab
occaſu ad ortum ſcintillans. L. Valerio & Gn. Mario cōſulibus. ¶Relatum eſt cœ
lum lacte/pluiſſe & ſanguine M. Acilio & C. Portio cōſulibus. Itē carne L. Volum=
nio & Seruio Sulpitio cōſulibꝰ. ¶Itē ferro in Lucanis paulo anteq̄ M. Craſſus a Par
this occideretur. ¶L. Paulo & C. Marcello cōſulibus lana pluit & lateribus coctis.
¶Armoꝝ crepitus & ſonitꝰ tubaꝝ auditi ſunt e cœlo Cibricis bellis. ¶Tertio con
ſulatu Martij viſa ſunt ab Amerinis & Tudertibus arma cœleſtia ab ortu & occaſu
inter ſe cōcurrentia,pulſis ad axtremū,quȩ ab occaſu erāt. ¶L. Martio & Sex. Iulio
cōſulibꝰ in agro Mutinēſi duo mōtes inter ſe cōcurrerūt,crepitu maxio aſſultātes et
recedētes/& iter eos flāma fumoq; exeūte. Quo cōcurſu villȩ oēs eliſæ ſunt, Aīalia
permulta (quȩ intra fuerāt) exanimata ſunt. ¶Tiberio principante maximus poſt
hominū memoriā terrȩ motus factus eſt,quo duodeci vrbes Aſiȩ vna nocte proſtra
tȩ ſunt. ¶Quum Dionyſius iunior ſuo principatu pulſus eſt,accidit prodigium, vt
vno die i portu dulceſceret mare. ¶Inter initia Marſici velli Alcippe mulier pepe=
rit Elephantū/& quȩdā ancilla ſerpentē. ¶Natus eſt hippocentaurus in Theſſalia/
& eodē die mortuus eſt. ¶Quo anno Saguuthus deleta eſt ab Annibale/puer ī ea=
dem vrbe reuerſus eſt in vterū matris. ¶Annotatū eſt in antiquis prodigijs canē lo
cutum fuiſſe/& ſerpentē latraſſe/quum pulſus eſt regno Tarquinius ¶Bouē quoq;
locutum fuiſſe/proditur veterū monumētis. ¶C. Epidius apud Plyniū teſtis eſt ar
bores quādoq; locutas. ¶Oliua in totum ambuſta reuixit. ¶In Bœotia deroſȩ a lo
cuſtis ficus germinauere. ¶Laodiceȩ aduentu Xerxis Platanus in oleā mutata eſt.
¶Paulo ante mortē Cȩſaris,equoꝝ greges cōperti ſunt pabulo abſtiere/vbertimq;
flere. Pridie vero q̄ interficeretur,auē regaliolū cū laureo Ramulo Pōpeianȩ curiæ
ſe iferentē volucres varij generis diſcerpſerūt. ¶Ante mortē Caligulȩ ſimulachrū
Iouis Olympiȩ tātum cachinum repēte edidit,vt machinis labefactis opifices diffu
gerit. ¶Ante mortē Sergij Galbȩ quū oppidatim victimȩ cȩderētur,taurus ſecuris
ictu cōſternatus rupto vinculo eſſedū eius inuaſit/& totū cruore perfudit. ¶Nero=
nis pricipatu arbores ſedē mutauerunt. ¶M. Lepido & Q. Catulo cōſulibus in vil
la Galerij locutus eſt gallus gallinaceus. ¶Cecinere Galli nocte tota,qua Mattheꝰ
vicecomes primū ſuſcepit filiū. vnde Galeatio inditū nomē. ¶Neapolis ſub Nico
lao. 5. pōtifice Max. tremuit,eoq; motu multa hoim millia periere. ¶Seruio Tullio
adhuc puerulo dormiēti flāma emicuit circa caput. ¶Tēpore belli, quod Romani
gerebāt in Veiētes, Albanus lacus ſolitū ſtagni modū exceſſit. ¶Dū L. Sylla cōſul
ſociali bello ī agro Nolano imolaret,ſubito ab vna parte arȩ prolapſus ē anguis/quo
viſo Poſthumus aruſpex ſuaſit vt exercitum ī expeditionē educeret. ¶C. Volum=
nio & Seruio Sulpitio cōſulibus Bos mugitu in humanum ſermonē cōuerſo locutus
eſt. ¶Puer infans ſemeſtris in foro Boario triūphū proclamauit, Alius cū Elephā=
tino capite natus eſt. ¶Tradit̃ etiā in antiquis prodigijs lapides ī agro Piceno pluiſ
ſe, In gallia lupū vigili e vagina gladiū abſtuliſſe/ī Sicilia ſcuta duo ſāguinē ſudaſſe.

metentibus cruentas ſpicas in corbem decidiſſe, aquas ſanguine mixtas fluxiſſe. Secundo etiam bello Punico bouem dixiſſe, Caue tibi Roma. ¶C. Hoſtilio mancino in hiſpaniam ituro talis vox ſine authore vllo peruenit ad aures. Mancine mane. ¶Quum Tiberius Gracchus conſul in Lucanis ſacrificaſſet, angues duo ex occulto prolapſi hoſtię quam immolauerat, iecur adederunt, demum in eaſdem latebras ſe retulerunt. Idem quoq; ſecundum ſacrificanti accidit. ¶M. Craſſo in Parthos ituro datum eſt pullum paludamentum, quum exeuntibus in prelium album aut purpureum dari ſoleret. ¶Quum Pompeius Dyrrarchio egreſſus i Cæſarem proficiſceretur, eius ſigna apum examinibus obſcurata ſunt, quo portēto Iupiter eum a bello reuocabat. Sonus tympanorum Pergami abditis delubris editus eſt. Palma viridis Trallibus i ęde victorię ſub Cęſaris ſtatua enata eſt. ¶In exercitu Xerxis aduerſus Gręciam contracti equę partu lepus editus eſt, Eidem priuſq̃ Athenas deleret, de inuadendis lacedęmoniſs cogitanti hoc accidit. Infuſum namq; paterę eius vinū ter in ſanguinē conuerſum eſt. ¶Mydę puero dormienti formicę in os grana tritici cōgeſſerunt, vt Platoni mel & fauos apes intulerūt. ¶Anno quo hieroſolymas deleuit Veſpaſianus, ſydus in cœlo apparuit gladiſ figura, vrbi imminens. Apparuerunt & currus varijs cœli regionibus vagantes, viſæ ſunt armatæ acies concertare in nubibus. ¶Sedente in pontificatu Ioanne vndecimo, Genuę fons ſanguinis prodigioſe fluxit. Paulopoſt vrbs ipſa a Sarracenis capta eſt. ¶Pridie q̃ Veneti liguſtico bello vincerētur, Corui diuerſis inter ſe agminibus conflixere, ita vt ſanguis ſuperne cadens naues ipſas cruentaret. ¶Imminēte Romanis primo ciuili bello ignis ex haſtis ſubito emicuit, qui vix potuit extingui. Tres corui pullos ſuos in viam producto laniarunt, quod ex laniatu ſuperfuit, retulerunt in nidum. Mures aurum in templo roſerunt. Capta ex his fœmina quinos muſculos in muſcipula enixa eſt, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aere cōcrepuit. ¶Triumuiralibus copijs ad Bononiam contractis, ſedit aquila ſuper Octauiſ tabernaculum, duoſq; hinc & inde coruos inceſſentes vehementer afflixit, Quod vniuerſo exercitui futuram Triumuirorum diſcordiam portendebat. ¶Moyſes (cuius virga ſe in draconem conuerterat, ac demum priorem acceperat formam) rubum vidit incōbuſtum. ¶Daniel quū Suſis eſſet in Meſopotamia, concidiſſetq; in faciē terræmotu, iuſſus poſtea cœleſti voce ſurgere, ipſumq; cœlum intueri, arietem vidit in aere multicornem. ¶Eo die quo virgo Chriſtū peperit, oleum Romę in tranſtyberina regione erupit, & diē totum perpetuo manauit fluxu. ¶Quo die Chriſtus affixus eſt cruci, ſol a ſexta hora diei ad nonā obtenebratus eſt. ¶Mauritio impe. (qui Gregorio pontifici erat infeſtiſſimus) apparuit homo ignotus monaſtico habitu cū gladio, quem imperatoris ſtatuę circūferēs, prędixit Mauritiū gladio peritur ū, vt accidit. ¶Dario Babylonē obſidenti vox e muris reddita eſt, vrbē ipſam tunc a Perſis captū iri, quum mula pareret, Quo prę ſagio oēs capiendę vrbis deſperatio iā ceperat, donec Zopyri Perſę mula enixa eſt. ¶Anno quo Nero excidit pricipatu, oleæ & prata i cōtrarias ſedes tranſiere. ¶Ante paulo q̃ Auguſtus imp. factus eſſet, bos in ſuburbano Romę ad arantē locutus eſt, fruſtra ſe vrgeri. Non enim frumēta, ſed hoīes breui defuturos. ¶Sedente in pontificatu Leone. 7. Sol per aliquot dies veluti ſanguinolētus apparuit, Quod prodigiū calamitoſa peſtis ſecuta eſt. ¶Anno. 1157. chriſtianę ſalutis figura crucis in luna publice viſa eſt. ¶Imperāte Hērico ſeptimo, & ſedēte in pōtificatu Clemēte quinto, tres lunę ſimul apparuerūt. ¶Anno ſalutis. 1348. Imperāte Carolo quarto ceciderunt e cœlo quędā beſtiolę, quarū corruptio & fœtor peſtē attulerunt. ¶Anno ſalutis. 1456. ſedente Calixto tercio natus eſt in Sabinis vitulus

lus biceps.Romę apd̄ Veneris portā ſāguis cecidit e cœlo,Carnes i liguria. ¶ Imperāte Hērico.4.mōſtrū ſuperne bicorpor natū eſt i agro Britānico. ¶ Imperāte Hērico quito in agro Hemiliano & flaminio ſanguis pluit idibꝰ Iunij. ¶ Regnāte apud Gallos Ludouico duodecimo,& ſedente in pōtificatu Iulio ſecūdo monſtrū natū eſt Rauēnę. habēs cornu i capite, vtriq; alas/brachia nulla/pedē vnū/oculū in genu/vtrūq; ſexū/in medio pectore ypſilon & crucis effigiē. ¶ Quū Roſciꝰ eſſet in cunabulis/noctu lumine appoſito experrecta nutrix animaduertit puerū dormiētem circumplicatum ſerpentis amplexu. ¶ Lacedęmone in herculis fano arma ſonuerunt,eiuſdemq; dei Thebis valuę clauſæ ſua ſponte ſe aperuerūt,ſcuta ſublime prius fixa,humi reperta ſunt. ¶ Tibullus lib.2.meminit de quibuſdam prodigijs, quæ Rome acciderunt, vbi ait.

Hæc fore dixerunt belli mala ſigna Cometam,
  Multus vt in terras deplueritq; lapis,
Atq; tubas/atq; arma ferunt ſtrepitantia coelo
  Audita/et lucos pręcinuiſſe fugam.
Ipſum etiam Solem defectum lumine vidit
  Iungere pallentes nubilus annus equos.
Et ſimulachra deum lachrymas fudiſſe tepentes/
  Fataq; vocales pręmonuiſſe boues.

¶ Miracula quędam naturę,cum aliquot alijs prodigijs et portentis.

MIracula naturę vocamus,quę præter cōſuetudinem accidunt.idq; rariſſime,cuiuſmodi ſunt ſequētia. ¶ Cęcilius Agrippa ex vtero matris egreſſus eſt in pedes. Hinc ab ægro partu traxit nomen. ¶ Amonius Alexandrinus philoſophus, Origenis præceptor, Aſinum habuit ſapientiæ auditorem. ¶ Ferunt Anaxagoram Clazomenium/Catonem/& M,Craſſum nunq̄ riſiſſe.L. Pomponium nunq̄ ructaſſe/ Antoniam nunq̄ expuiſſe/ Zenophantum riſum cohibere nequiuiſſe. ¶ Epimenides Cretenſis miſſus ab Agiſareho patre ad ouiụm cuſtodiā dormiuit in ſpelūca annos.50.Polyſtratus et Hippoclides Epicuri diſcipuli/eodem die nati/eodem die mortui ſunt. ¶ Philetas Cous Elegiographus fertur fuiſſe corpore tam tenui, vt neceſſe fuerit/ plantis eius plumbum adhibere,ne ventorum flatu raperetur. ¶ Telephus Herculis filius iuſſu aui expoſitꝰ in ſyluis/nutritus eſt a cerua. ¶ Ceneus,Iphis,Tyreſias ſexum feruntur mutaſſe. Pontanus in ſtellis. Pœniteat generis tamen & ſe Cenea malint, Aut in fœmineam penitus tranſire figuram. Auſonius. Mœret in antiquam Ceneus reuocata figurā. ¶ Martia mulier Romana partu fulmine exanimato ſuperuixit. ¶ Plynius ait ad Cutilias aquas opacam eſſe ſyluam,quæ nunq̄ die ac nocte eodem loco viſitur. ¶ In Tarquinenſi lacu duo nemora olim circūferebantur,nunc triquetram figuram edētes/nunc rotundam/nunq̄ quadratam. ¶ Fanum Veneris habet Paphos,in cuius areā nunq̄ impluit. ¶ Iuxta harpaſa oppidum Aſię cautes eſt horrēda vnico tamen digito mobilis,ſi toto corpore impellatur, reſiſtens. ¶ Locris et Crotone nunq̄ fuit peſtilentia. ¶ Licinio Craſſo & C. Caſſio longino Conſ. Caſini puer factus eſt ex virgine. ¶ Licinius Mutianus apud Plynium prodit viſum a ſe Argis Ariſtōtem, cui nomē Areſtuſę fuiſſet,Nupſiſſe etiam,mox barbam et virilitatem proueniſſe/ vxoremq; duxiſſe. ¶ Plyniꝰ ipſe ait ſe vidiſſe i Africa mutatū in marē die nuptiarum.L.Coſſicium ciuem Tiſdritanum. ¶ M.Curius et Cn.Papyrius Carbo cum dentibus nati ſunt,quo etiam modo nata eſt Valeria. ¶ Filiꝰ Pruſię Bithyniorum

regis in ſuperna oris parte habuit os vnum continuum vice dẽtium. ⸿Riſit eo die
quo genitus eſt Zoroaſtres, eiq; cerebrũ ita palpitauit, vt impoſitam repelleret ma
num. ⸿Orionis corpus. 46. cubitorum in abrupto quodam monte Cretæ reper
tum eſt. ⸿Eutimenis filius triennio in. 3. cubita adoleuit. ⸿C. Mecœnas vltimo
vitæ triennio ſomnũ oculis nõ vidit vllo horę momẽto. ⸿Reuixit in rogo Auiola
conſularis, crematus tamen, quoniam præualente flamma ſubueniri non potuit.
⸿Cælius Tubero prætura functus relatus eſt a rogo. ⸿Hermotinij Clazomenij
anima relicto corpore errabat, & vaga e longinquo multa enunciabat. ⸿Corfidius
funere locato reuixit, & locatorem funeris extulit. ⸿Non eſt alienum a miraculo/
Elephantibus intellectum eſſe ſermonis patrij & obedientiam/ officiorumq; (quę
didicerint) memoriã. Item amoris et glorię voluptatẽ. Solis et Lunę venerationẽ.
Regem adorant/genua ſubmittunt/per funes ambulant. Mutianus apud Plynium
teſtis eſt fuiſſe quẽdam, qui ductus literarum gręcarum didicerit, atq; hęc ſcripſe
rit. Ipſe ego hæc ſcripſi, & ſpolia Celtica dicaui. ⸿Copas apud Plyniũ ſcribit De
marchum Parrhaſium in ſacrificio(quod Arcades Ioui Lycęo humana hoſtia fa
ciebant) immolati pueri exta guſtaſſe, et in lupum ſe conuertiſſe/ac decimo demũ
poſt anno priſtinę reſtitutũ formæ. ⸿Suffoſſum a cuniculis in Hiſpania oppidũ/
a Talpis in Theſſalia/a Ranis ciuitatem in Gallia pulſam/a Locuſtis in Africa/Ex
Gyaro inſula a muribus fugatos/Amyclas a ſerpentibus deletas aſcribẽdũ eſt mi
raculo. ⸿Cecina volaterranus equeſtris ordinis captas hirundines victorię nũcias
amicis mittebat, in eũdem nidum poſtea remeantes. ⸿Philarchus apud Plynium
teſtis eſt Aſpidem in Aegypto fuiſſe, quę ad menſam cuiuſdam ventitans, ibidem
ſit enixa catulos. Quorũ vnus quũ hoſpitis filium occidiſſet, re cognita, mater ex
tremum de eo ſuppliciũ ſumpſerit, nec poſtea redierit in tectũ. ⸿Nicolaus quidã
Calapiſcis cognomento ex Appulia oriundus, ita a puero vrinationi inſueuerat, vt
poſtea inter marinas beluas remaneret illæſus dies multos. ⸿Albertus magnus
ſcribit mulierem fuiſſe in colonia agrippina, quæ per dies. 30. durauerit ſine cibo.
Fuiſſe item virum melancholicum, qui captiuus icarcere ſeptem hebdomades ie
iunus mãſerit. ⸿Cicero apud Plyniũ teſtis eſt in nuce incluſã Iliada/homeri car
men in membrana ſcriptum. ⸿Achemenis herba coniecta in hoſtes/ facit eorum
agmina trepidare, & terga vertere. Author Plynius. ⸿Pyrrho regi pollex fuit in
dextro pede, cuius tactu Lyenoſis medebatur. ⸿Albertus magnus ſcribit quandã
fuiſſe mulierem in Germania/ quæ. 60. filios pepererit, quolibet partu quinq;/
quorum nullus ad dimidium annum peruenerit. ⸿Alterius meminit Auicenna,
quæ duos et viginti abortiuos ediderit. ⸿Ion Chius prodit apud Cælium Hercu
lem fuiſſe triplici dentium ſerie. ⸿Ferunt vetuſtiſſimum quendam fuiſſe Marin
nomine, antica corporis parte humana/poſtica vero equina/qui equum primus in
ſcenderit, annos. 123. vixerit/ac ter mortuus ter itidem reuixerit. ⸿Anates Põticę
venenis viuunt. ⸿Matreas ferã habebat, quæ ſemetipſam vorabat. ⸿Fuit quiſpiã
nomine Philin⁹, qui tota vita nullo vſus eſt potu/nullo cibo p̄terq̄ lactis. ⸿Smyn
dirides Sybarita dicebat ſe nec orientem vidiſſe Solem/nec occidentem annis plus
minus viginti, quod etiam de ſe prædicabat Ponticus heſtieus. ⸿In Co iſula ouis
de grege cuiuſdã Nicippi Leonem peperit, pręter ritum naturę, quod Nicippo ty
rannidem portendebat, quam mox aſſecutus eſt. ⸿Græci Aeſopum/Herculem/
Tyndareum et Glaucum reuixiſſe dicunt. ⸿Abaris fuit Hyperoboreus, qui per
vniuerſum orbem terrę ſagittam circumtulit, nihil omnino comedens. ⸿Quo tẽ
pore Bocchorus Dynaſtes præerat Aegyptijs, agnum locutum ferunt. ⸿Cęlius ait

ſe duorum fere ſtadiorum ſpacio a mœnibus vrbis patriæ vidiſſe cornicem albam/ capite nigricāte. Hinc Cornix alba prouerbio dici ſolet, res inuētu rara. ¶ Sunt qui veritati et hiſtorię tribuāt Gryllum a Circe deformatum fuiſſe in brutum. ¶ Aelianus prodit ceruum a Ptolemęo Philadelpho ita educatum, vt græce loquentem magiſtrum perſpicue intelligeret. ¶ In partē miraculi pono. ꝙ Scipio Africanus annis.54. nihil emerit/nihil vendiderit/nihil ædificauerit/ libras argenti.33. auri tres tantum moriens reliquerit, cuius tamē poteſtate victa fuerat Carthago. ¶ Plutarchus in libro de Oraculis ſcribit Cleonem ex Daulia multos quibus vixerat annos, nulla vnq̄ inſomnia vidiſſe. Quod et Traſimedi cōtigit. Theon Stoicus dormiens paſſim ambulabat, quo etiam morbo lahorauit ſeruus Periclis, adeo vt dormiens in ſumma tecta reperet. ¶ Scribit Cælius Buddam gymnoſophiſtarū principem e latere ſuo virginem generaſſe. ¶ Ferūt et principem philoſophorum Platonem natum de virginis partu/ Perictione eiuſdē matre Apollinis oppreſſa phātaſmate. ¶ Amore laſciuo & Venereo puellam vrſus adamauit. Vide in capite de hominibus adamatis a brutis. ¶ Herodotus in Euterpe ait ſuo tempore hircum palam coiuiſſe cum muliere. ¶ Xerxe in Græciam copias parāte mula peperit mulū maſculis/fœmineiſq; genitalibus. ¶ Ex vna mure genitos.120. Item apud Perſas pręgnantes in vtero parentis repertas ſcribit Plynius lib.10.Cap.95. ¶ Euripheus Cyrenęus habuit in ſuperiore maxilla vnicum os continuum vice dētium. Timarchus Meſtoris Cyprij filius habuit vtrinq; geminum dētium ordinem. ¶ Agrippina Claudij Cæſaris vxor turdum habuit imitātem ſermones hominum, quo tēpore Plynius hiſtoriam ſuam ſcribebat. ¶ Habebant & Cęſares iuuenes Sturnum et Luſcinias græco latinoq; ſermoni aſſuefactas/ & aſſidue noua loquētes, lōgo etiā verborum filo. ¶ Atys Crœſi filius ſemeſtris locutus eſt in crepundijs, dū videret hoſtilem gladium paterno imminere iugulo. ¶ Fauſta mulier e plebe Oſtiæ duos mares ac totidē fœminas vno edidit partu. ¶ In labra Iouis Gnydij fonte anguillæ veſcuntur manibus humanis, et additas inaures accipiunt. Idem faciunt in Cabura Meſopotamię fonte. In Lymira fonte Lycię Apollini ſacro ter fiſtula euocati piſces ad augurīū veniunt, & abiectas carnes diripiūt. Hierapoli Syrię in lacu Veneris vocati parent æditunorum vocibus/ ornati auro veniunt adulantes et ſcalpendos ſe prębent. ¶ Cornelius Ruffus Manij Curionis in conſulatū collega dormiēs excęcatus eſt, quū id ſibi accidere ſomniaret. ¶ Echeneis piſculus naues q̄libet impetuoſo vētorū flatu agitatas remoratur, ſi carinis adhæreat. ¶ Formicę viuę mortuas ſepeliunt magna in ſuam ſpeciē charitate. ¶ Lacydi philoſopho anſer perpetuus adhęſit comes, ab eius latere nunq̄ diſcedens. ¶ Circa fontem Gangis populi ſunt Aſtomi ſine ore/corpore toto hirti/ veſtiti frondium lanugine/ halitu tantum viuentes et odore/quem naribus trahunt. ¶ Zoroaſtres annis viginti caſeo vixit in deſertis. ¶ De miraculis aquarum loquemur in capite de fluuijs. ¶ Eo tēpore quo Veturia Coriolanū filium ab obſidione vrbis reppulit, fortunæ muliebris ſimulachrum bis locutum eſt. ¶ Seruij Iulij ſtatua (quum ædes fortunę conflagraſſet) inuiolata permanſit. ¶ Pamphilius Pheræus cęſus in acię decem diebus iacuit, biduoq; poſtq̄ inde ſublat⁹ eſſet, impoſitus rogo reuixit. ¶ Vxor Nauſimenis Atheníenſis quum liberos in inceſtu deprę̄hendiſſet, horrore facinoris permota vocem amiſit. ¶ Egles Athleta Samius quum videret ſortitionem inter ſocios non bona fide fieri, indignatione motus vocalis factus eſt, quum ſemper antea fuiſſet mutus. ¶ Gorgias Epyrota in funere matris ſuę/ vtero elapſus, lectum ferentes conſiſtere coegit inopinato vagitu. ¶ Iaſonem Pheręum quum per inſidias neſcio quis infe-

rendę mortis animo percuſſiſſet, vomica eum liberauit, quæ nullis medicorum artibus curari potuerat. ❡Daphidas ſophiſta, quum irridendi cauſa Apollinē Delphis conſuluiſſet, an equum inuenire poſſet/ quum prius nullum habuiſſet, accepit ab oraculo, inuēturū equum/ ſed quo deturbatus periret. Inde quum neglecto per calumniam oraculo reuerteretur, incidit in manus Attali regis, quem contumelioſis verbis abſentem plęrumq; momorderat. Eius itaq; iuſſu pręcipitatus eſt e ſaxo, cui nomen erat equi. ❡Philippus rex Macedonum monitus ab oraculo, vt caueret a quadriga, toto regno diſiungi currus imperauit. Poſtea tamē interfectus eſt gladio Pauſanię, in cuius manubrio cęlata erat quadriga. ❡Direptina Mithridatis filia duplici dentiū ordine deformata eſt. ❡Lynceus oculorum acie tam longe contendit, vt egredientes Carthaginenſium naues, a Lilybęo portu inſpiceret. ❡Ariſtomenes Meſſenius ab Athenienſibus ob calliditatem diſſectus, repertus eſt hirſuto et piloſo corde. ❡Antipater Sidonius omnibus annis eo die quo genitꝰ erat/ febre laborabat, qua ad extremum conſumptus eſt eodem natali ſuo.

Venefici.

1	Circe	11	Guthrune		Folia
2	Vmbro	12	Onomacritus	18	Mœris
3	Medea	13	Marſi	19	Thracia
4	Mycale	14	Pſylli	20	Neuri
5	Erictho	15	Oblogenes	21	Choatrę
6	Dipſas		Triballi		Choaſtes
7	Paſetes		Vitiæ	22	Harcalo
8	Exagonus	16	Canidia		Atyr
9	Eriphia	17	Sagana	23	Gyge
10	Locuſta		Veia		

1 CIrce Solis et Perſę nymphę filia, quum venefica eſſet peritiſſima, poetarum fabulis dicta eſt commutaſſe ſocios Vlyſſis in porcos. Habitauit autem nō procul a Caieta Cāpanię vrbe. Virgil. in Bucc. Carminibus Circe ſocios mutauit Vlyſſis. Tibullus lib. 2. Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni. Propertius lib. 2. Seu mihi Circæo pereundum eſt gramine, ſiue Colchis Colchiacis vrat ahena focis. Plynius. Homerus multus in admiratiōe Circes, gloriam herbarum Aegypto tribuit. Mantuanus in Alphonſo. Gramina ſuſpēdunt, viroſi infamia Ponti Gramina, queis olim Medea venefica matris Docta ſcelus, necnon Ithaci ducis hoſpita Circe/ Et Veneris quōdam furijs agitata Calypſo/ In varios vultus homines mutare ſolebant. Ouidius lib. 3. Eleg. Aut te traiectis Aeęa venefica ramis Deuouet. Stroza filiꝰ. Deſpectꝰ magicæ petit ipia carmina Circes.

2 ❡Vmbro fuit ſacerdos, e gente Marrubiorū prope Fucinum lacum habitātium, adeo peritus veneficij & herbarum potens, vt hydros ſopiret, & innocuos ſerpentes tractaret manibus. Virgil. lib. 7.

Quin et Marrubia venit de gente ſacerdos
Fronde ſuper galeam & felici comptus oliua,
Archippi regis miſſu fortiſſimus Vmbro.
Vipereo generi & grauiter ſpirantibus hydris
Spargere qui ſomnos cantuq; manuq; ſolebat,
Mulcebatq; iras/ & morſus arte leuabat.
Sed non Dardaniæ medicari cuſpidis ictum
Eualuit, Nec eum iuuere in vulnera cantus

Somniferi.

Somniferi,& Marſis quęſitę in montibus herbę.
¶Medea filia Aętæ regis Colchorũ & Ipſeę / ac ſoror Circes multarum herbarũ 3
ac radicum vires inuenit, eamq; artẽ didicit a ſorore & adeo exercuit, vt tauros flã-
mam faucibus eructantes / draconemq; peruigilẽ aurei velleris cuſtodẽ ſopiuerit.
ne rapturo vellus ipſum Iaſoni incõmodarẽt. Quo beneficio permotus Iaſon eam
ſibi copulauit vxorem. Vbi autem ambo in Theſſaliã peruenerũt, Medea Aeſonẽ
patris Iaſonis / iam ſenio confectum / ſuis artibus reduxit ad iuuẽtutem. Nihilomi-
nus Iaſon obſequij oblitus eam poſtea repudiauit / & Creuſam filiam Creõtis regis
Corinthiorũ ſuperinduxit. Qua ingratitudine permota Medea / nouæ nuptę diſſi-
mulato odio / pallam venenis infectam muneri miſit. Quam quum illa induiſſet,
ſubito flagrauit incẽdio, Pariq; exitio perierũt Creon & eius regia. Quo facto Me-
dea filios ex Iaſone ſuſceptos laniauit palam, demũ a draconibus in aerẽ ſubleuata
Athenas deuolauit, ibiq; iterum nupſit ægeo, cuius filium Theſeum potauit Cer-
beri ſpuma, ac demũ nubes carminibus excitauit, quibus cum Medo filio (quem
ex ęgeo ſuſceperat) inuoluta peruolauit in Aſiam. Hęc ſunt notiſſima omniũ Me-
deæ veneficia. Ouidius lib. 7. eam ſic inducit loquentẽ, vbi artis ſuæ peritiam fa-
tetur deos omnes alloquens, vt æſonem iuuentuti reſtituat.
Tuq; triceps hecate, quæ cœptis conſcia noſtris
Adiutrix q; venis, Cantuſq; arteſq; Magorum /
Q uęq; magos tellus pollentibus inſtruis herbis /
Auræq; et venti / monteſq; / amneſq; / lacuſq; /
Dijq; omnes nemorum / dijq; omnes noctis / adeſte.
Q uorum ope (quum volui) ripis mirantibus / amnes
In fontes rediere ſuos / Concuſſaq; ſiſto /
Stantia concutio cantu freta / nubila pello /
Nubilaq; induco / ventos abigo q; voco q; /
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces /
Viuaq; ſaxa / ſua conuulſaq; robora terra
Et ſyluas moueo / iubeoq; tremiſcere montes /
Et mugire ſolum / maneſ q; exire ſepulchris /
Te quoq; luna traho / q̃uis temerata labores
Aera tuos minuant / currus quoq; carmine noſtro
Pallent, ac pallet noſtris aurora venenis. Idem in Epiſt. Barbara narratur veniſſe
venefica tecum. Idem. Illa reluctantem curſu deducere lunã Nititur, & tenebris
abdere Solis equos. Illa refrenat aquas / obliquaq; flumina ſiſtit / Illa loco ſyluas / vi-
uaq; ſaxa mouet. Per tumulos errat ſparſis diſcicta capillis / Certaq; de tepidis col-
ligit oſſa rogis. Deuouet abſentes / ſimulachraq; cærea fingit. Et miſerum tenues
in iecur vrget acus. Propertius lib. 2. Non hic herba valet, nõ hic nocturna Citęis /
Non per Medeę gramina cocta manus. Idem lib. 3. Colchis flagrantes adamãtina
ſub iuga tauros Egit, & armigera prælia ſæuit humo. Cuſtodiſq; feros clauſit ſer-
pentis hiatus, Iret vt Aeſonias aurea lana domos. Val. Flac. lib. 8. Contra tartareis
Colchis ſpumare venenis, Cunctaq; Lethęi quaſſare ſilentia rami Perſtat. Plynius
lib. 25. Certe quid non repleuere fabulis Colchis Medea / alięq; ?
¶Mycale nomen eſt veneficę mulieris apud Ouidium lib. 12. ſcribentem. Mater 4
erat Mycale, quam deduxiſſe canendo / Sępe reluctantis conſtabat cornua Lunę.
¶Ericthomaga fuit Theſſala multis veneficijs famoſa. De qua Lucan⁹ lib. 6. ait. 5
Hos ſcelerum ritus / hęc dirę carmina gẽtis / Effera dãnarat nimię pietatis Ericthoȷ

Inq; nouos ritus pollutã duxerat artẽ. Illi nãq; nefas vrbis ſubmittere tecto Aut larib⁹ ferale caput/deſertaq; buſta Incolit, & tumulos expulſis obtinet vmbris/ Grata deis herebi/cœtus audire ſilentum/ Noſſe domos Stygias arcanaq; ditis operti. Non ſuperi non vita vetat. Tenet ora profanę Fœda ſitu macies, cœloq; ignota ſereno Terribilis ſtygio facies pallore grauatur, Impexis onerata comis. Si nymbus et atræ Sydera ſubducunt nubes, tũc Theſſala nudis Egreditur buſtis/nocturnaq; fulgura captat. Longa eſt ſeries carminum, quibus ſceleratam hanc magam depingit. Si quis appetit videre graphicam veneficę artis narrationẽ, videat eũdem Lucanum. Nemo latinorum poetarũ melius rem aperuit. Ouidius in Epiſt. Sapphus.
Illuc mentis inops vt quam furialis Erictho Impulit.

6 ¶Dipſas nomen eſt vetulę veneficæ apud eundem Ouidium libro primo Elegiarum ſcribentem.

Eſt quędam, quicunq; volet cognoſcere lenam
  Audita eſt quędam nomine Dipſas anus.
Ex re nomen habet/nigri non illa parentem
  Mennonis in roſeis ſobria vidit equis.
Illa magas artes æęaq; carmina nouit,
  Inq; caput liquidas arte recuruat aquas.
Scit bene quid gramen/quid toto concita Rhombo
  Licia, quid valeat virus amantis equæ.
Quum voluit, toto glomerantur nubila cœlo/
  Quum voluit, puro fulget in orbe dies.
Sanguine (ſi qua fides) ſtillantia ſydera vidi,
  Purpureus lunę ſanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas verſam volitare per vmbras
  Suſpicor, et pluma corpus anile tegi,
Euocat antiquis proauos/atauoſq; ſepulchris/
  Et ſolidam longo carmine findit humum.

7 ¶Paſetes fuit quiſpiam præſtigiarum & magiæ peritiſſimus, qui ſuis incantamentis faciebat, vt repente conuiuium omnibus epulis inſtructiſſimum appareret. Rurſus quum volebat, omnia iubebat euaneſcere. Quum quid emebat, preciũ et nummus redibat a venditore ad emptorem. Teſtis Eraſmus/in explanatione illius adagij, Paſetis ſemiobolus.

8 ¶Exagonus legatus Oblogenum (qui populi ſunt in Cypro) quum Romam veniſſet, ibiq; de herbarum viribus multa diſſereret, volens coniectus eſt a conſulibus in dolium plenum ſerpentibus experimenti cauſa, vbi ſerpentes ipſi non ſolum non eum mordebant, at etiam demulcebant linguis. Author Plynius lib. 28.

9 ¶Eriphia venefica fuit et faſcinatrix, quæ quum aliquod animal aſpiciebat, illi accidebat mali quidpiam. Hinc adagiũ. Anus Eriphus, in mulierem excantatricẽ.

10 ¶Locuſta apud Cor. Tacitum nomen eſt mulieris veneficæ, quæ boletos venenis infecit, quibus Agrippina Claudium maritum ſuffocauit. Capitur etiam Locuſta pro quacunq; venefica. Iuuenalis Satyra prima. Inſtituitq; rudes melior locuſta propinquas.

11 ¶Guthrune fuit venefica, quę ſuis incantamentis plæroſq; excęcauit, nulla morbi cauſa apparente. Author Saxo.

12 ¶Onomacritus ſortilegus fuit apud Athenienſes et Muſęi ſocius, quẽ Hipparchus Athenis expulit. Author Herodotus in Polyhymnia.

¶Marſi

¶Marſi populi Italiæ a Circe oriūdi herbarum vires et veneficia apprime callue- 13
runt. Vnde Syllius lib.8. Ac Marſica pubes/ Et bellare manu/ & Chelydris cātare
ſoporem/ Vipereumq; herbis hebetare et carmine dētem/ Aetę prolem angyitiam
mala gramina primā Monſtrauiſſe ferunt/ tactuq; domare venena/ Et lunā excuſ-
ſiſſe polo/ ſtridoribus amnes Frenantem/ ac ſyluis montem nudaſſe vocatis. Gel-
lius lib.16. Cap.11. Gēs in Italia Marſorū, orta fertur a Circes filio Marſo. Prop-
terea Marſis omnibus vi quadam genitali datum, vt ſerpentum virulentorum do-
mitores ſint, & incantationibus herbarum ſuccis faciant medelarum miracula.
¶Pſylli populi fuerunt in Africa Naſamonibus contermini, quorum terra quum 14
auſtri flatu exaruiſſet, collecto exercitu ſumptiſq; armis in auſtrum ipſum/ perinde
ac hoſtem profecti ſunt. Contra vero ventus magno ſpiritu occurrens, eos omnes
arenarum cumulis adobruit. Quod priuſq̄ accidiſſet, ferunt eos eadem vi et potē-
tia ī veneficijs prędictos fuiſſe/ qua et Marſos. De Pſyllis, Plyniꝰ lib.7. ſic ait. Ho-
rum corpori ingenitum fuit virus exitiale ſerpentibus, ex cuius odore ſopirent eas.
¶Crates Pergamenus apud Plyniū teſtis eſt Oblogenes populos eſſe in helleſpō- 15
to/ ſerpentū ictus contactu leuare ſolitos/ & manu impoſita venena extrahere cor-
poribus. ¶Populi ſunt in Triballis & Illyrijs, qui viſu effaſcināt et interimūt, quos
diutius intuentur iratis præcipue oculis. Huius generis et potentiæ ſunt fœminę in
Scythia/ quę vocantur Vitię.
¶Canidia Neapolitana fuit vnguentaria/ faſcinatrix et venefica. Horatiꝰ in Epo- 16
do. An malas Canidia tractauit dapes. Idem. Canidia breuibus implicata viperis,
Crines & incōptum caput/ Iubet ſepulchris caprificos erutas/ Iubet cupreſſos fu-
nebres/ Et vncta turpis oua tanę ſāguine/ Plumāq; nocturnę ſtrigis/ Herbaſq; quas
Colchos atq; Iberia Mittit venenorum ferax, Et oſſa ab ore rapta ieiunæ canis/ Flā
mis aduri Colchicis.
¶Apud eundem Sagana/ Veia/ et Folia/ nomina ſunt veneficarum, quæ Varum 17
puerum prætextatum ſuis veneficijs incantarunt. De Sagana ſic inquit. At expe-
dita Sagana per totam domum Spargēs auernales aquas/ horret capillis. De Veia.
Abacta nulla Veia conſcientia/ Ligonibus duris humū Exhauriebat/ ingemens la-
boribus. De Folia. Non defuiſſe maſculę libidinis Ariminēſem Foliam/ Et ocioſa
credidit Neapolis.
¶De Mœri venefico Virg. in Bucc. ſic ait. Has herbas/ atq; hęc ponto mihi lecta 18
venena Ipſe dedit Mœris, naſcuntur plurima Ponto. His ego ſæpe lupum fieri et
ſe condere ſyluis Mœrim, ſæpe imis animas excire ſepulchris/ Atq; ſatas alio vidi
traducere meſſes.
¶Thracia fuit nympha ſaga et faſcinatrix, quæ propter peritiam herbarum et ve- 19
neficiorū habita eſt loco numinis apud Thraces, quorū etiam regioni dedit nomē.
¶Neuri populi fuerūt in Scythia incātatores maximi, vt qui ex hominibꝰ in lupos 20
ſe verterent. Author Herodotus.
¶Choatrę populi (quos Plynius circa Męotim locat) fuerunt etiam incantatores 21
maximi. Vnde Val. Flac. Lib.6. Argon. Centoras/ et diros magico terrore Choa-
tras. ¶Apud eundem Choaſtes nomen eſt venefici, vbi ait, Maximus hos inter
Stygia venit arte Choaſtes.
¶Harcalo veneficus fuit, qui innocuos leones impune attrectabat manibus. Syl- 22
lius lib.1. Harcalo nō pauidus fœtas mulcere leenas. Apud eundem Atyr nomen
eſt incantatoris, qui ſerpentes ſolo tactu ſopibat, de quo ſic ait. Necnon ſerpentes
diro exarmare veneno Doctꝰ Atyr/ tactuq; graues ſopire Chelydros, Ac dubiam

admoto ſobolem explorare Cerаſte.

23 ❡Paryſatis mater Cyri famulam habuit Gygem nomine, qua vtebatur ad veneficia. ❡Porro venefici apud Perſas hac pœna legib⁹ puniebãtur. Ampla erat petra, in quã capita eorum impoſita alia petra feriebãt, quoad faciẽ et caput infregiſſent. Quo mortis genere Gyge interijt. Author Plutarchus in Artaxerxe. Veneficarũ autem vis eſt, vt ſuis cantibus homines in porcos commutẽt, fruges excantent, ſcabiem & velut peſtem quãdam armentis eorum (quos oderunt) immittãt, herbas cogant areſcere, mentes illaqueent, oculos faſcinent, mẽbra illigẽt, manus et pedes ſic perſtringant, vt ſuum ſatis officium nequeant facere/ dureſcere faciant limum/ cæram liqueſcere/ quoſdã tabeſcere ſenſim emorientes/ vmbras ſepulchris eruere/ accerſere cacodęmones/ deducere lunam cœlo/ et alia relatu mira / & creditu difficillima facere. Cuiuſmodi ſunt ea que Tibullus memorat lib. I. dicens.

Hanc ego de cœlo ducentem ſydera vidi,
  Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter.
Hęc cantu finditq; ſolum/ maneſq; ſepulchris
  Elicit, & tepido deuorat oſſa rogo.
Iam ciet infernas magico ſtridore cateruas/
  Et iubet aſperſas lacte referre pedem.
Quum libet, hęc triſti depellit nubila cœlo/
  Quum libet, æſtiuo prouocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeę dicitur herbas.
  Sola feros hecates perdomuiſſe canes. Idem.
Cantus vicinis fruges traducit ab agris,
  Cantus et iratæ detinet anguis iter.
Cantus et e cœlo deducere nubila tentat,
  Et faceret, ſi non ara repulſa ſonent.

Magi & alij Venefici.

1	Cetieus		Empedocles		Amphion
2	Dardanus		Democritus	6	Simon Samarȩus
3	Zoroaſtres		Apollonices	7	Gobrias
	Hermippus		Captidenes		Craca
	Agonax		Hoſthanes		Thor
4	Apuſcorus		Druydę		Othinus
	Zaratus		Britanni	8	Cynops
	Marmaridius	5	Tyridates	9	Arnuphis
	Zarmocenidas		Nero	10	Salomon
	Hippocus		Apollonius		Eleazarus
	Hoſthanes		Apuleius		
	Pythagoras		Cobares		

1 CEtieus magus fuit, cuius augurio Bocrebiſta rex Getarũ Romanos vicit.
2 ❡Dardanus fuit ſceleratiſſimus quiſpiã magus, a cuius nomine artes magicæ vocantur Dardanię. Columella. At ſi nulla valet medicina repellere morbum, Dardanię veniunt artes. Hinc etiam Dardanarij dicuntur propolæ, qui omnia præemunt, vt carius poſtea vendant. Latine reuenditores. Hic Dardanus libros de magia ſcripſit, quos in ſepulchro fertur cõſtituiſſe. Eos democritus editis commentarijs illuſtrauit, diſciplinam q; ex illis reconditam accepit.
3 ❡Conuenit inter authores Magicam artem in Perſide a Zoroaſtre inuentam, qui

etiam

etiam centum millia verſuū de ea ſcripſit, quæ Hermippus cōmētarijs explanauit.
Pręceptorē in ea vanitate habuit Zoroaſtres Agonacē, qui aliquot annorū millib⁹
floruit ante bellū Troianū, authore Plynio. Nā ſi vera eſt Coſmographorū ſuppu-
tatio, Troia capta eſt annis. 4020. poſt mundi creationem.
¶Plynius inter primi ſæculi magos recenſet Apuſcorū & Zaratum Mœdos, Ba- 4
bylonium Marmaridium/ Hippocū Arabem/ & Aſſyrium Zarmocenidā, quorū
tamē nulla extāt monumēta. De Magia etiā cōmētat⁹ eſt Hoſthanes/ Xerxē regē
Perſarum bellū inferētem Græcię comitatus. Cuius artis ſemina adeo diffudit, vt
quacunq; cōmearet, inficeret & iterficeret plurimos. ¶Pythagoras/ Empedocles/
et Democritus ad eā perdiſcendā exiliū patriæ ſibi propoſuerunt/ quā reuerſi prę-
dicauere, & velut myſteriū aliquod in arcanis habuere. De ea etiā ſcripſerūt Apol-
lonices et Captidenes, quorū opera Democritus ſuis cōmētarijs locupletauit circa
bellum Peloponneſiacum. Plynius ait aliā fuiſſe Magicæ artis factionē, quā exer-
cuerit Moſes, ſed multis annis poſt Zoroaſtrem. ¶Fuit et hoſtanes ſecūdus Ale-
xandri magni comitatu exornatus, qui huic arti authoritatem et incrementum ad-
didit profeſſione. Eam etiā apud Gallos exercuerūt Druydæ eorūdē philoſophi.
¶Plynij temporibus Britanni tantis cerimonijs eam celebrabant, vt dediſſe Perſis 5
videri poſſent, quibus tamen eius artis cōmentum refertur acceptum. Nunc apud
chriſtiannos iam deſint, ea vanitas. 6
¶Tyridatem regē Armeniæ magum fuiſſe indicant verba Plynij, qui ait Neronē
ab eo cœnis magicis initiatum, adeo vt maior citharę aut cātus libido nō ei fuerit, q̄
eius artis. ¶Ferunt et Apollonium Tyanæum arte magica inſignem fuiſſe, teſte
Lactancio, adeo vt cum Domitianus eum punire vellet, repente in iudicio non cō-
paruerit. ¶Medaurēſis quoq; Apuleius nō aliam ob cauſam fingitur cōmutat⁹ in
aſinū, q̄ ob earū vanitatū peritiā. ¶Cobares natione Mœdus magicę artis profeſ-
ſione celeber habit⁹ eſt, quo tēpore Alexāder bellū mouebat i Bactrianos. Author
Curti⁹. ¶Aegyptij crediderūt Amphiona Thebanū magicę artis peritū fuiſſe/ ac
propterea factā eſſe fabulā de arborib⁹/ auritiſq; ſcopulis eius cātui obtēperātibus. 7
¶Simon Samaręus magicis artibus et ope dæmonum ſuffultus, egregie adeo Ro-
manos luſit, & faſcinauit, vt plęriſq; fecerit ſe numem, meruerītq; inter duos pōtes
ſimulachrum, hoc titulo. Simoni deo ſancto.
¶Gobrias fuit Magus, a quo Socrates multa didicit de pœnis aiarū et beatitudi-
ne. Idem dicebat mortaliū animas in occultiorē locum ſub terrā demigrare, in quo
Iunonis eſſet regia. ¶Craca mulier/ Thor et Othin⁹ nomina ſunt magorum apud
Saxonem. Quorum illa (vt ait) appoſitas dapes in aliarum rerū formam cōmuta-
bat/ hi ludificatis idiotarum mentibus/ diuinitatis faſtigium ſibi arrogabant. 8
¶Cynops magus fuit, qui Ioanni reſiſtēs, fingebat ſe ſuſcitare mortuos/ & dęmo-
nibus colloqui in Pathmo inſula, quæ eſt vna ex Sporadib⁹. Mirandula in hymnis.
Et Cynopem magiæ confiſum diſpulit altę Mentis Ioannes. 9
¶Arnuphis ægyptius philoſophus/ arte magica & dæmonum præſtigijs in aera
ſe ſublimabat. Idē tempore M. Antonij principis, quum Romanorum exercitus
aquarum ſitiret penuria, imbrem cum fulgure et tonitru æſtiuo tempore fertur
ſuſcitaſſe. 10
¶Ioſephus lib. 8. antiquitatū ſcribit Salomoni a deo cōceſſum fuiſſe/ vt artem cō-
tra dæmones ediſceret ad hominū ſalutem/ curationes itē inſtitueret, quibus ægri-
tudines poſſent mitigari, Quam edoctus artem Eleazarus, ſpectante Veſpaſiano,

eos curabat, qui a Dęmonibus vexabantur. Porro vim artis magicę Ouidiꝰ exprimit his verbis. Carmine lęſa Ceres ſterilem vaneſcit in herbam / Deficiunt lęſi carmine fontis aquę. Ilicibus glādes / cātataq; vitibus vua Decidit, & nullo poma mouente fluunt. Quāto autem in precio fuerit primis ſęculis, vide apud Plynium lib. 30. Nat. Hiſt. Cap. 1.

ℭAſtrologi.

1	Anaximander	12	Palamedes	20	Soſigenes
	Apollonius		Protagoras	21	Melon
2	Eudoxus	13	Ptolemæus	22	Metheon
3	Iul. Hyginus	14	Sulpicius Gallus		Tarnutius
	Conon	15	Thales	23	Zoroaſtres
4	Archytas		Theon	24	Polyenus
5	Babylonij	16	Atlas	25	Necepſus
6	Hipparchus	17	Cleoſtratus	26	Aratus
7	Manilius		Pythagoras	27	Sulla
8	Manethus	18	Endymion	28	Pontanus
9	Meſon		Anaxagoras	29	Biliottus.
10	Nigidius		Pherecydes		
11	Oenopides	19	Beroſus		

1 ANaximander Mileſius Thaletis diſcipulus ſphęram conſtruxit / horologium et gnomonem inuenit. Conuerſiones ſolis notauit et æquinoctia. ℭApolloniꝰ Tyanæus ſcripſit libros de aſtrologica diuinatiōe quattuor

2 ℭEudoxus Gnydius nobilis fuit aſtrologus Platonis ęqualis. Scripſit poetice de aſtrologia. Curuas lineas primus reperit. Habuit etiam cum aſtrologia / Geometriam quoq; et medicinam.

3 ℭIulius Hyginus familiaris Quintiliani ſcripſit de mundi et ſphæræ narratione. Pręterea de ſignis cœleſtibus libros. 4. Itē cōmētarios in Virgilium, qui nō extāt / et librū nomine Gromaticon, de modo obſidendarū vrbium et caſtrorum. ℭConon Mathematicus ægyptius natione libros de aſtrologia ſeptem reliquit. De hoc Virg. in Bucc. In medio duo ſigna Conō, & quis fuit alter, Deſcripſit radio totum qui gentibus orbem. Hic quum vellet inire gratiā Ptolemęi regis, dixit crinem reginę Berenices in cœlo collocatum.

4 ℭArchytas Tarentinus Mechanica primus expoſuit & in Geometria cubum inuenit. Ab eo deſcēdit horus etiam in aſtrologia clarus. De vtroq; et Conone Propertius li. 4. Me creat Archytę ſoboles Babylonius horus, Horus & a proauo ducta Conone domus.

5 ℭBabylonij primi omnium aſtrologiam dicuntur inueniſſe, omnemq; curam in contemplatione ſyderum collocaſſe, Lucretius lib. 5. Vt Babylonica Chaldæū doctrina refutans Aſtrologorum artem. Ab his Græci polū / gnomonem et duodecim horas diei didicerunt.

6 ℭHipparchus Nicęus ſcripſit de Stellis fixis / de lunę motu cōtra Platonē. Inſtrumenta Mathematicis inuenit. De hoc Plynius lib. 2. Cap. 12. &. 26. loquitur.

7 ℭC. Maniliꝰ Antiochenus, primus poetarū latinorū aſtrologiā verſibꝰ aggreſſus eſt, quod opus nūcupauit Auguſto, Hipparchum / Eudoxum et Aratum ſecutus.

8 ℭManethus ægyptius ſcripſit Phiſiologiam & aſtrorum effectus verſibus.

9 ℭMeſon aſtrologus Atheniēſibꝰ in expeditionē Sicilię nauigaturis tēpeſtatē prędixit futurā. Atq; etiā inſanum ſe finxit, ne cum eis traheretur inuitus.

10 ℭP. Nigidius Figulꝰ ſecta fuit Pythagoręus; aſtrologię et medicinę peritiſſimus.

De quo

De quo Luca. Lib. I. At figulus cui cura deos ſecretaq; mundi Noſſe fuit/quem nō
ſtellarum Aegyptia Memphis Aequaret viſu/numeriſq; mouentibus aſtra.

¶ Oenopides Chius aſtrologus, dedicauit in Olympia æreum libellū, in quo ma= 11
gnum annum prędicabat.

¶ Palamedes Naupli & Climenes filius, quū eſſet aſtrologiæ peritus, annum mē= 12
ſeſq; ad curſum ſolis apud Gręcos accōmodauit. Primuſq; viſam multorum metu
in caſtris eclypſim / dixit rē eſſe naturalē et minime timendā. ¶ Protagoras Dio=
gene teſte, fuit aſtrologus, in quem Euphorion ſcripſit Epicedium.

¶ Ptolemęus ægyptius (qui floruit Antonini tēporibus) in aſtrologiæ ſciētia an= 13
tiquos omnes æquauit. Primus apud Græcos cœli rationem omnem explicuit, in=
uentaq; ab Hipparcho inſtrumēta, clarius illuſtrauit. Edidit compoſitionem illā,
quam Almageſtum vocāt. Scripſit et de his, quę ad practicā aſtrorum prognoſti=
cam ſpectant & alia permulta.

¶ Sulpicius Gallus in exercitu Pauli æmylij contra Perſeum/depręhenſam noctu 14
Eclypſim Lunę mirantibus militibus enarrauit.

¶ Thales mileſiꝰ aſtrologię ſecreta penetrauit omniū primus. Primꝰ Solis Eclyp= 15.
ſim prædixit, & de vrſa minore diſſeruit. ¶ Theon philoſophus Alexandrinus
ſcripſit de aſtrologia et Cōmentarios in Ptolemęum. Item paruum Aſtrolabium.

¶ Ideo poetæ fingunt Atlantē cœlum humeris ſuſtinuiſſe, ꝙ ſyderali ſcientia cla= 16
riſſimus extiterit. Sunt enim qui Sphærę inuentum eidem referant acceptum.

¶ Cœli ſigna primꝰ dicitur aperuiſſe Cleoſtratus Authore Plynio. ¶ Sydus Ve= 17.
neris, quod naſcentem Solem præuenit, & in ortu Lucifer/in occaſu refulgens nū=
cupatur veſper/primus Pythagoras enarrauit/eiuſq; docuit naturam.

¶ Lunę rationem et naturam primus depræhendit Endymion. Hinc poetę fabu= 18
lati ſunt eum a Luna fuiſſe adamatum. ¶ Anaxagoras ſciētia cœleſtium literarum
prædixit, quibus diebus ſaxum caſurum eſſet e ſole, Anno ſecundo Olympiadis.
78. Quod et factum eſt ad Egos flumē Thracię. ¶ Eius quoq; artis peritia Phere=
cydes Syrius hauſta e puteo aqua futurum ibidem terræ motum prædixit.

¶ Beroſo ob ſyderalium rerū peritiā, diuinaſq; prædictiones/ſtatuā inaurata lin= 19
gua poſuerunt Athenienſes in publico gymnaſio.

¶ Soſigenes fuit aſtrologus, quem Cæſar dictator annos vicio pontificum per in= 20
tercallandi licentiam turbatos ad Solis curſum redigens adiutorem ſibi adhibuit.
Author Plynius lib. 18. Cap. 25.

¶ Melon nomen aſtrologi apud Plutarchum in Nicia, qui quum eſſet militię, vi= 21
deretq; peſſime ſuę parti futurum, inſaniam mentitus eſt, atq; etiam domum incē=
dio dedit, vt miſſionem et militiæ vacationem impetraret.

¶ Apud eundem in Alcibiade Metheon ponitur aſtrologus, qui Atheniēſibus in 22
Syracuſanos expeditionem agitantibus, quum ex aſtrologiæ diſciplina præuideret
futuram belli calamitatem/cōbuſta domo/ſuaq; fortuna palam in concione deplo=
rata ſic populum cōmouit, vt præter conſuetudinē filium ſuum receperit ab omni
militia exēptū. ¶ Tarnutius vir fuit tū philoſophiæ/tum mathematicæ imprimis
ſtudioſus/ qui quū in aſtrologia putaretur excellere, huic impoſuit Varro / vt Ro=
muli conceptionem in diem & horam deduceret, inſpectiſq; eius vitæ inſtitutis ac
rebus geſtis ex illis conſequentiam colligeret/ veluti geometricarum propoſitionū
reſolutiones præcipiunt. Author Plutarchus in Romulo.

¶ Suidas apud Budæum ponit Zoroaſtrē in numero aſtronomorū, aitq; floruiſſe 23
Nini regis Aſſyrię tempore.

24 ¶Cicero lib. 4. Quæſtionum Acad. ait Polyenum quendã magnum fuiſſe Mathematicum, qui Epicuro poſtea adhęſerit, totamq; Geometriã falſam crediderit.

25 ¶Necepſus rex fuit Aegyptiorum i aſtrorũ cognitione peritiſſimus, de quo Auſonius ſcribit. Quiq; magos docuit myſteria vana Necepſi. Iulius firmicus. Necepſus inquit, imperator iuſtiſſimus ęgypti, & aſtrologus valde bonus, per ipſos decanos omnia vicia, valetudineſq; collegit.

26 ¶Aratus poeta floruit Antigono regnante, ſcripſitq; Phenomenona latio iure a Cicerone et Cęſare Germanico donata, Itẽ multa alia opera, vt docebim⁹ i poetis.

27 ¶Sulla fuit Mathematicus, qui Caligulæ conſulenti de genitura ſua, certiſſimam necem appropinquare affirmaait.

28 ¶Noſtro ſæculo magna literarię Reip. vtilitate emerſit Iouianus Pontanus poeta (parcant mihi, qui ſolam mirantur et ſuſpiciunt antiquitatem)cum hominibus ſuperioris ſæculi citra ſcrupulũ cõferendus, qui de Stellis libros. 5. Meteororum vnũ ſcripſit, erudite non minus q̃ docte, quis tamen argumentum ipſum ęgre et labore maximo cultum ſermonis et verborum phaleras admittat.

29 ¶Marullus ait Biliottum fuiſſe aſtrologum, extinctum boletis. Hæc eius verba. Dum cauet aſtrologus perituris ſydera amicis, Dum ſibi boletos non cauet, ipſe perit.

¶Geometræ.

1	Archimedes		Marinus	7	Steſichorus
	Archytas	5	Pappus		Mamertinus
	Dicearchus		Pauſanias		Timoſthenes
2	Dionyſius		Polemon		Dionyſiodorus
3	Eudoxus	6	Ptolemęus		Alij
4	Eupompus		Scylax		

1 ARchimedes Syracuſanus Geometriam adeo exercuit, vt ductus aliquando ad balnea, dum vngendus in labro thermulario conſtitueretur, per corporis vnguenta figuras & liniamenta digito inſcriberet. ¶Archytas Tarentinus etiam Geometriæ operã dedit, in qua diſcipulũ habuit Platonem. Primus Mechanica expoſuit, cubumq; reperit teſte Diogene. ¶Dicearchus Siculus Ariſtoclis auditor geometra fuit ætate ſua clariſſimus, qui ſcripſit de Rep. Lacedęmoniorum. Hic regum cura mõtes permenſus eſt, ex quibus altiſſimum prodidit Pelion. 1250. paſſuum ratione perpẽdiculi nullam eſſe eam portionem vniuerſæ rotunditatis colligens. Teſtis Plynius.

2 ¶Dionyſius Afer ex Byzante ciuitate, ſcripſit geographiam verſib⁹ hexametris, quos Priſcianus latinos fecit.

3 ¶Eudoxus Gnydius primus Geometriæ rationes difficileſq; demõſtrationes per ſenſum et inſtrumẽtorũ exempla edidit vna cũ Archyta pręceptore. Quapropter ambo conuicia a Platone paſſi ſunt, q geometriæ dignitatem ſuſtuliſſent a cogitatione et rebus incorporeis, ad ea quę ſenſibus perciperentur, declinantes.

4 ¶Eupompus Macedo Zeuſis coętaneus Arithmeticę et geometriæ fuit peritiſſimus, ſine quibus negabat artem poſſe perfici. ¶Marinus Tyrius geographiã ſcripſit, ex qua Ptolemęus ſuam detorſit.

5 ¶Pappus philoſophus Alex. ſcripſit de ſitu orbis, de fluuijs Africæ & commẽtarios in Ptolemæum. ¶Pauſanias Cæſarienſis ſcripſit vniuerſæ Græciæ geographiam cum eius hiſtorijs. ¶Polemon helladicus, ſcripſit de origine ciuitatum, et Lacedęmoniæ Geographiam, & de curſu Solis libros. 3.

¶Ptolemęus

¶Ptolemęus Aegyptius præter libros de ſyderali ſcientia editos, ſcripſit etiam de geographia. ¶Scylax Cariandęus (Carianda ciuitas eſt Cariæ) ſcripſit circuitum menſurãq; maris extra columnas Herculis. 6

¶Steſichorus poeta fratrẽ habuit Mamertinũ geometrã. ¶Timoſthenes p̃fectus claſſis Ptolemæi Philadelphi geographus fuit nobilis. Scripſit de portubus libros decem. ¶Dionyſiodorus fuit quiſpiam geometrica ſciẽtia nobilis, in cuius mortui ſepulchro affines reperiſſe dicuntur epiſtolam eius nomine ad ſuperos ſcriptam. Perueniſſe eum a ſepulchro ad infimam terram / eſſe q; eo ſtadiorum. 42. millia. Author Plynius in fine ſecundi. ¶Leguntur etiã aliorum nomina, qui, in hac arte præſtiterũt. vt Euclides / Hippias Elęus / Theodorus Cyrenæus / Leodamas Thaſius / Eratoſthenes / Plato / Proclus / Theon / Nicephorus / Iſacius / Cenſorinus / Boetius. Geometriam autem inuenerunt Aegyptij in Nili auctu ac dimẽſione. Sita eſt in phantaſia / non opinabili / ſed certa ex apparentibus ſpeciebus noticia. 7

¶Citharœdi / Tibicines / Cantores & Muſici.

1 Iopas
Creteus
2 Iapys
3 Philamon
4 Dorceus
5 Linus
6 Arion
7 Orpheus
8 Thamyras
9 Amphion
10 Hermogenes
11 Echion
Glaphyrus
Choraules
12 Hydimeles
13 Amœbeas
14 Anaxenor
Antigenides
15 Ariſtonus
16 Hipparchion
Rufinus
17 Cheris
18 Clinias
19 Corœbus
Eunomius
Ariſton
20 Hippomachus
21 Laſus
Marſyas
22 Mymnernus
23 Nicoſtratus
Laodocus
24 Olympius
Philiſtus
25 Phyrnis
Scylax
Simon
26 Tellen
Timotheus
27 Xenophilus
28 Moſchus
29 Ariſtoxenus
Demodocus
30 Hiſmenias
Dionyſiodorus
Nicomachus
31 Aſpendius
Conna
32 Babys
33 Ialemus
Pronomus
Menedemus
34 Lamia
35 Epicles
Pylades
36 Philomelus
37 Diodorus
Tarpeius
38 Canus
Conus
39 Eucerus
Batalus
40 Agathon
41 Carneus
42 Stratonicus
Propis
Bos
43 Chryſogonus
44 Terpander
45 Terpnus
46 Octauius herenus
47 Achilles
Chiron
48 Alexander
49 Apollo
Mercurius
50 Pan

IOpas nomen eſt citharœdi apud Virgil. lib. 1. Aene. ſcribẽtem. Cithara crinitus Iopas Perſonat aurata, docuit quæ maximus Atlas. Idem lib. 9. facit Cretea quẽdam Philomuſum & Lyricum, vbi ait. Et Clycium Aeoliden & amicum Cretea muſis, Cretea muſarum comitem, cui carmina ſemper / Et citharæ cordi, numeroſq; intendere neruis / Sẽper equos / atq; arma virũ / pugnaſq; canebat. 1

2 ¶ Apud eundem Iapys nomē eſt auguris et Citharœdi lib. 12. vbi ait. Iamq; adeerat Phœbo ante alios dilectus Iapys Iaſides, acri quondam cui captus amore Ipſe ſuas artes, ſua munera lætus Apollo Auguriū citharamq; dabat, celereſq; ſagittas.

3 ¶ Philamon fuit Apollinis filius, clarus cithara. Ouid. libro vndecimo. Naſcitur e Phœbo (namq; eſt enixa gemellos) Carmine vocali clarus, citharaq; Philamon.

4 ¶ Dorceus cantu citharę apud Thraces ſecundam poſt Orpheum meruit palmā. Val. Flaccus lib. 3. Argon. Protinus inſignem cithara, cantuq; fluenti Dorcea, qui dulci feſtis aſſiſtere menſis Pectine Biſtoniæ magnum poſt auſus alumnum.

5 ¶ Linus Apollinis et Vraniæ filius Lyricę muſæ fuit peritiſſimus, in qua magni nominis diſcipulos habuit, Orphea, Thamyram & Herculē. De hoc Propertius lib. 2. Tunc ego ſim Inachio notior arte Lino. Hunc ab Hercule plectro & cithara occiſum ferunt, dum eum ruſticius canentem acerbe nimis corripuiſſet.

6 ¶ Ariō Methymnęus citharœdus et poeta Lyricus dum Leſbon patriam peteret, videretq; inſidias et coniurationē parari ſibi a ſociis (quibuſcū nauigabat) propter opes, quas ferebat ſecum, rapta cithara nōnihil prius modulans in mare ſe coniecit. Cuius cantu illectus Delphin dorſo exceptum portauit ad litus, et exemit a periculo. In cuius rei monumentum erecta eſt illi ſtatua cum Græco epigrammate, quod Volaterranus latinum fecit hoc modo. Cernis amatorem, qui vexit Ariona delphin, A Siculo ſubiens pōdera grata mari. Politianus in Nutricia. Iā Methymnęū vatem Delphine reuectum, Idem in Ruſt. Quos glomerant imbres, aut preſſus Arione Delphin, Aut pleas. Ouidius libro ſecundo Faſtorum, de eo abunde meminit his verbis.

Quod mare non nouit, quæ neſcit Ariona tellus?
Carmine currentes ille tenebat aquas,
Sæpe ſequens agnam lupus eſt a voce retentus,
Sæpe auidum fugiens reſtitit agna lupum.
Sæpe canes, leporeſq; vna iacuere ſub vmbra,
Et ſtetit in ſaxo proxima cerua Leę.
Et ſine lite loquax cum Palladis a lite cornix
Sedit, et accipitri iuncta columba fuit.
Cynthia ſæpe tuis fertur vocalis Arion
Tanq̄ fraternis obſtupuiſſe modis.
Nomen Arionium Siculas impleuerat vrbes,
Atq; ita quęſitas forte ferebat opes.
Forſitan infelix ventos vndaſq; timebas,
At tibi naue tua tutius æquor erat.
Namq; gubernator diſtricto conſtitit enſe,
Cęteraq; armata conſcia turba manu.
Quid tibi cum gladio? dubiam rege nauita puppim,
Non ſunt hęc digitis arma tenenda tuis.
Ille metu pauidus, mortem non deprecor inquit,
Sed liceat ſumpta pauca referre Lyra. Subiungit item.
Protinus in medias ornatus deſilit vndas,
Spargitur impulſa cærula puppis aqua,
Inde (fide maius) tergo Delphina recuruo
Se memorant oneri ſuppoſuiſſe nouo.
Ille ſedet, citharamq; tenet, preciumq; vehendi

Cantat,

Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas. De hoc etiam loquuntur Gellius lib.16. Cap.19. & Herodotus in Clio. Ab Arione Lyra vocatur Arionia. Idem Ouid.lib.3. de arte. Q̃z uis mutus erat, voci fauiſſe putatur Piſcis Arionię fabula nota Lyræ.

❡Orpheum Apollinis & Calliopes filium poetę faciunt principem Muſę Lyricę, 7 adeo vt fabulētur delinitas eius cātu arbores ſuis ſe locis exeruiſſe/ ſenſificatas cautes egiſſe choros/ fluuios curſum cohibuiſſe/ exarmatas feras poſuiſſe feritatem, & alia id genus incredēda. Quod ideo fictū eſt, quoniā agreſtes et beluino prope ritu degentes homines ad meliorē vitę cultum redegiſſet. Vnde Horatius in arte. Syluestres homines ſacer interpreſq; deorū Cędib⁹ et fœdo victu deterruit Orpheus, Dictus ob hoc lenire tygres, rabidoſq; leones. Fingitur etiā ab inferis cātu ſuo exorasse Eurydicen vxorem, ea lege, vt ſequentem a tergo non proſpiceret, priuſq̃ ad ſuperas auras ambo rediſſent. Cui legi quū amor nimius ſtare non permiſiſſet vatem, Euurydicen demum euanuiſſe ferūt. Virgil.lib.6. Aene. Si potuit manes acceſere cōiugis Orpheus Threicia fretus cithara/ fidibuſq; canoris. De eodē. Ouid. lib.3. de arte. Tu licet et Thamyram ſuperes, atq; Orphea cantu, Non erit ignotæ gratia magna Lyrę. Idem libro vndecimo de eodem mortuo. Temœſtæ volucres Orpheu, te turba ferarum, Te rigidi ſilices/ tua carmina ſæpe ſecutæ Fleuerūt ſyluę, poſitis te frondibus arbos Tonſa comas luxit, Lachrymis quoq; flumina dicunt Increuiſſe ſuis, obſcuraq; carbaſa pullę Nayades et Dryades paſſoſq; habuere capillos. Propertius lib.3. Orpheu te tenuiſſe feras. & flumina dicūt Flumina Threicia detinuiſſe lyra. De eodem Claudianus in prefatione lib.2. de Raptu.

Et reſides leni modulatus pectine neruos
Pollice feſtiuo nobile ducit ebur.
Vix auditus erat, venti ſternuntur et vndę/
Pigrior aſtrictis torpuit Hebrus aquis.
Porrexit Rhodope ſitientes carmina montes/
Excuſſit gelidas pronior Oſſa niues,
Ardua nudato deſcendit populus Hæmo,
Et comitem quercum pinus amica trahit.
Cirrheaſq; dei q̃uis deſpexerit artes,
Orphęis laurus vocibus apta venit.
Securum blandi leporem fouere Moloſſi,
Vicinumq; lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum tygride Damæ.

Maſſyllā cerui non timuere iubā. Ab Orpheo Lyra vocatur Hęmonia/ Threicia/ Orphęa/ Biſtonia/ & Biſtonis. q̄ Thrax fuerit nat iõe. Ouid. lib.4. Triſt. Hęmonia curas attenuaſſe Lyra. Idē in Epiſt. Threiciam digitis increpuiſſe Lyrā. Mantuanus in Parth. Mariana, Orphęamq; Lyram & flammis lucentibus aram. Claudianus. Syluaq; Biſtoniam ſępe ſecuta Lyram. Pontanus lib.2. Amorū. Vos mihi Perſephonem cantu placate, moueri Namq; poteſt, mouit Biſtonis ante Lyra.

❡Thamyras citharœdus fuit Thracius Lini diſcipulus, quē poetæ a Muſis fabulātur excecatū, q̄ eas ad certamē cāt⁹ irritaſſet. Politian⁹ in Nutricia. Iā Thamyrā cātu doctas āteire ſorores Fretū mox citharę dānatū & luminis orbū. Idē i Epigr. Cederet huic Thamyras docti certamine cantus, Cederet aurata Calliopęa Lyra. 8

❡Amphionem poetæ fabulantur Lyræ adeo peritum fuiſſe, vt ſequētibus cātum 9 ſcopulis Thebarum muros cōdiderit. Horatius in arte. Dictus et Amphion The=

banę conditor vrbis Saxa mouere ſono teſtudinis/& prece blāda Ducere quo vel=
let. Propertius lib. 3. Saxa Cytheronis Thebas agitata per artem Spōte ſua in muri
membra coiſſe ferūt. Martianus Capella. Nam Orpheus/ Amphiō/ Arionq; do=
ctiſſimi/aurata omnes teſtudine cōſonātes flexanimū pariter reddidere cōcētum.
Seneca. Natus Amphiō Ioue Struxit canoro ſaxa modulatu trahēs. Idē in Theb.
Poteris has Amphionis Quaſſare moles, nulla quas ſtruxit manus Stridēte tardū
machina ducens onus. Sed conuocatus vocis et citharæ ſono Per ſe ipſe turres ve=
nit in ſummas lapis.

10 ℂHermogenes fuit citharœdꝰ, qui Iulio Cæſari ſuauitate cātus admodū placuit.
Apud Martialem nomen eſt furis mapparū. Apud Horatiū lib. 1. Ser. nomē cā=
toris, vbi ait. Vt q̄uis tacet Hermogenes cantor, tamē atq; Optimꝰ eſt modulator.

11 ℂEchion et Glaphyrus nomina ſunt citharœdorum apud Iuuenalē Satyra. 6. vbi
ait. Accipis vxorē, de qua citharœdus Echiō, Aut Glaphyrus fiat pater/ Ambro=
ſiuſq; Choraules. Hic Choraules propriū eſt nomē viri fiſtulicinis. De Glaphyro
Martialis lib. 4. Plaudere nec cano/plaudere nec Glaphyro.

12 ℂHydimeles nomen eſt etiam Citharœdi apud Iuuenalem ſatyra. 6. ſcribentem.
Quo tener Hydimeles operam dedit, hunc tenet/ hoc ſe Solatur/gratoq; indulget
baſia plectro.

13 ℂAmœbeas citharœdus fuit caſtiſſimus, qui vxorem nunq̄ attigit.

14 ℂAnaxenori citharœdo M. Antonius tributa quatuor ciuitatū legenda conceſſit,
propter eius artis peritiam. ℂAntigenides Thebanus fuit muſicus et tibicen Phi=
loxeni diſcipulus, qui calceamentis Mileſijs et laſciuioribus primus vſus eſt. Huius
meminit Plynius. Idem (vt eſt apud Ciceronē in Bruto) diſcipulo frigenti ad po=
pulum, dixit. Mihi cane, & Muſis. De eo vide nonnihil apud Gellium.

15 ℂAriſtonus citharœdus fuit, qui quū ſexies Pythia viciſſet, vt Lyſandri amicitiā
demereretur, pollicitus eſt ſe ſeruum eius palam proclamaturū, ſi denuo vinceret.

16 ℂHipparchion et Rufinus, præcipui fuerūt apud Græcos citharœdi, qui quū ſo=
lennibus ludis inter ſe certaturi eſſent, contigit, vt theatri tumultu et ſtrepitu com
motus et attonitꝰ Hipparchiō obticuerit. Vnde natū prouerbiū, Mutus Hippar=
chion, de his qui repente ſilent, a quibus tamen grande aliquid expectatur.

17 ℂCheris nomen fuit citharœdi de quo nihil reperi pręter nudum nomen.

18 ℂClinias philoſophus fuit ſecta Pythagoræus, qui ſi quādo ad iram concitaretur/
motus animi ſumpta protinus cithara leuabat, quod et Achillem feciſſe prędicāt.

19 ℂCorœbus filius Atys regis Lydorum in cithara quintā chordam inuenit. ℂEu=
nomius citharœdus Locrenſis ſtatuā meruit, quę inſidētem citharę cicadam habe=
bat. Nam quū in certamine (quod cū Ariſtone regio muſico de cantu ſuſceperat)
chorda vna fracta defeciſſet, cicada ſuperuolans vocem fertur ſuppleuiſſe.

20 ℂHippomachus fuit tibicen, qui quum videret a plebe laudari diſcipulū, quem
tamen in arte peccare cognoſcebat, baculo tactum deſiſtere iuſſit, dicens maximū
erroris argumentum eſſe, ꝙ ab ignara turba laudaretur.

21 ℂLaſus herminæus (qui floruit principante Dario) primus de muſica ſcripſit/ &
dithyramborum certamen primus protulit. ℂMarſyas tibicen Phryx natione ti=
bijs a Minerua inuentis auſus eſt Apollinem ad certamen prouocare, a quo victus
et excoriatus eſt. De quo Ouid. lib. 6. Meta. Quem Tritoniaca Latous arundine
victum Affecit poena, quid me mihi detrahis inquit? Ah piget, ah nō eſt (clama=
bat) tibia tanti/ Clamanti cutis eſt ſummos direpta per artus.

22 ℂMymnernus Colophonius poeta fuit Elegiographus et tibicen clariſſimus.

¶Nicoſtratus & Laodocus citharœdi fuerunt, qui quum in certamē veniſſent, Ni 23
coſtratus dixit Laodocum eſſe in magna arte paruum, ſe vero in parua magnum.
¶Olympius myſius tibicen citharę legē dedit, modoſq; pulſandi reperit & docuit. 24
¶Philiſtus Mileſius muſicę primum operam dedit, euaſitq; clariſſimus tibicen.
Ad oratoriam demum conuerſus, auditor fuit Iſocratis.
¶Phyrnis Mitylenęus diſcipulus Ariſtoclidis, primus apud Athenienſes pulſauit 25
citharam & vicit Panathenea.
¶Scylax Cariandęus mathematicus, claruit etiam arte muſica. ¶Simon Magne-
ſius inſignis muſicus, neglecto ſuperiorum muſicorum more Simodiam ītroduxit,
ſicut & Lyſis Lyſiodiam.
¶Tellen fuit tibicen, qui ſuauitate cantus ſequenti prouerbio locum fecit. Cane ea 26
quę ſunt Tellenis, ꝙ optima fuiſſent. ¶Timotheus Mileſius muſic⁹ decimā & vn
decimam Lyrę chordam addidit, & antiquam muſicam in meliorē modum muta-
uit. Eius ſono excitatum ferunt Alexandrum, & ad res bellicas alacrius euibratum.
Huius Timothei meminit Cicero lib. 2. de legib⁹. Item Fabius, Propter quod (in-
quit) Timotheus clarus in arte tibiarum, duplices ab iis (quos alius inſtituiſſet) ſo
lebat exigere mercedes, q̄ ſi rudes traderentur.
¶Xenophilus muſicus fuit patria Chalcidenſis, qui annos. 107. vixit citra vllū cor 27
poris incommodum, quę magna eſt homini felicitas. Author Plynius.
¶Moſchus citharœdus fuit imperitus, qui citra reſpirationem diu & in lōgum pro- 28
ducebat vocem, neq; tamen ſonabat aliquid, quod ad ſtomachum auditorum face-
ret. Hinc adagium natum. Moſchus canēs Bœoticum. In multiloquos & intempe-
ſtiuos locutores. Bœoticum genus erat cantionis.
¶Ariſtoxenus genere Italus, patria Tarētinus cognominatus eſt muſicus propter 29
peritiam eius artis. Author Plutarchus in Ariſtotele. ¶Demodocus fuit citharœ-
dus, quem Homerus inducit canentem in conuiuio Alcinoi regis Phęacum, vbi Al
cinous ipſe Demodocum vocat diuinum cantorem.
¶Hiſmenias tibicen fuit peritiſſimus, Antigenis diſcipulus, qui teſte Boetio, mul- 30
tis ægritudine laborantibus omnes animi moleſtias abſterſit. Solitus erat gēmis vti
fulgentibus et precioſis, vt ea oſtentatione artes muſicę pluris ęſtimarent̄. Antiſthe
nes quum audiſſet hiſmeniam optimū haberi tibicinem, At īquit, eſt homo nequā,
Non enim (ſi probus foret) tibicen eſſet. Quo dicto muſicos arguebat vt vnguen-
tarios & miniſtros voluptatum. Idem feciſſe fertur Philippus, qui quum accepiſſet
filium ſuaui⁹ alicubi ceciniſſe, tacite eum obiurgauit? Nō te pudet inquit, ꝙ tam be
ne canere ſcias. ¶Hiſmenię ęqualis fuit Dionyſiodorus & æmulus, Plynio teſte.
¶Nicomachus fuit etiam muſicus, quem idem Plynius ſcribit multas gemmas ha-
buiſſe, ſed nulla peritia electas, ſed forte quadam.
¶Aſpendius fuit cithariſtes, qui omnia ſibi intus ceciniſſe dicitur. ¶Conna fuit 31
citharœdus ſeu lyriſta, extremę ſortis, qui deuorato patrimonio factus eſt pauper-
rimus & homo nihili. Hinc adagium natum. Connę calculus, In hominem nullius
momenti, cuiuſq; opinio nihili ęſtimatur.
¶Babys frater fuit Marſyę, quē quum Apollo excoriato Marſya vellet quoq; per- 32
dere, ſupplicium deprecata eſt Minerua dicens, Babym abiectiorem eſſe, & infeli-
cius canere, q̄ vt dignus eſſet ſupplicio. Quibus verbis pacatus Apollo Babym con
tempſit, ſuaq; inſcitia grauiter ſatis punitum credidit. Hinc adagium. Peius Babys
tibia canit.
¶Ialemus Calliopes fuit filius muſicus quidem, ſed infelix, & in cantu multum fri- 33

gidus. Hinc Ialemi cantilenam pro deſpicabili & abiecta poſuerũt. ¶Pronomus tibicẽ fuit, qui barba vtebatur ꝓmiſſa, & veſtitu nimis accurato, adeo vt molliciei ſuſpectus haberetur. ¶Plutarchus ait Menedemum fuiſſe muſicum & diſcipulum Ariſtotelis.

34 ¶Lamia mulier fuit ætate Demetrij formoſa, quæ tibijs optime fertur ceciniſſe & canẽdi ſuauitate magnam apud homines promeruiſſe gratiam. Qua arte ſic Demetrium ineſcauit, vt ille nihil haberet charius, & quod maiore beniuolentia proſequeretur. Author Plutarchus.

35 ¶Epicles fuit cithariſta magno quondam in precio apud Athenienſes, quem Themiſtocles orauit, vt apud ſe artem exerceret. Volebat enim domum ſuam a multis frequẽtari. ¶Pylades fuit citharœdus, qui quoſdam Timothei verſus audiẽre Philopemene cantauit ad citharam. Quorum ſequens citatur a Plutarcho. Hoc duce libertas Græcas ornauerat vrbes.

36 ¶Philomelus nomen eſt citharœdi apud Martialem lib. 3. Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

37 ¶Diodorus cithariſtes fuit tẽpore Veſpaſiani, cuius arte princeps delectatus, multis eum donis cumulauit. Martial. Tarpeias Diodorus ad coronas Romam quum peteret Pharo relicta. ¶Fuit & Tarpeius citharœdus Veſpaſiani tempore. Author Tranquillus.

38 ¶Canus fuit choraules & tibicen, qui multas pecunias accepit a Galba, quum eum in cœna delectaſſet. Martialis libro. 10. Et concupiſcat eſſe Canus aſcaules. Tranquillus. Cano autem choraulę mire placẽti denarios quinq; donaſſe prolatos manu ſua / peculiaribus loculis ſuis. ¶Conus fuit alter fidicen, quo ꝓceptore hac in re vſus eſt Socrates, qui apud Platonem de eo ſic meminit. Vnum tamen vereor, ne his dedecori ſim, quemadmodum Cono Metrobij filio cithariſtę, qui me etiam in fidibus docet. Pueri igitur condiſcipuli me quotidie rident, & Conum ipſum ſenum magiſtrum nuncupant.

39 ¶Eucerus fuit tibicen, natione Alexãdrinus, vt eſt apud Cor. Tacitum. ¶Batalus fuit Epheſius tibicen, qui calceamentis fœmineis primus omnium in ſcęna vſus eſt / fractiſq; cantibus tibiarum artem emolliuit. Hinc Batalos vocamus mulieroſos & parum viros homines.

40 ¶Agathon fuit tibicen, cantilenarum ſuauitate commendabilis, ſed molliciei nota famoſus. Ab eo Agathonia cantio dicitur oratio blanda magis q̃ fructuoſa.

41 ¶Carneus fuit cithariſtes, qui Terpandrum viciſſe legitur.

42 ¶Stratonicus fuit citharœdus, qui habuit in ludo nouem muſarum imagunculas et Apollinis vnam, Diſcipulos duos. Propterea interrogãti cuidam / quot haberet diſcipulos, Cum dijs inquit, duodecim. Idem ridere ſolebat & cauillis nonnunq̃ afficere duos alios ſua ætate cithariſtas. Propin Rhodium, & quendam, qui Bos vocabatur, ꝙ imperiti eſſent / et rudes in arte.

43 ¶Chryſogonus fuit modulator, qui tãta arte remigum manus dirigebat', vt quum remorũ pulſum Cryſogoni cantibus accommodarent, delectabilem et iucundã redderent harmoniam.

44 ¶Terpander Leſbius accerſitus a Lacedęmonijs / qui ſeditionibus interſe tumultuabantur, ſuauitate cantus eorum animos adeo deliniuit, vt redirent in amicitiam, et a ſeditione deſiſterent. Vnde Leſbij cantores primas ſemper meruerũt Spartanorũ iudicio.

45 ¶Terpnus fuit citharœdus, cuius cantu oblectatum Neronem ſcribit Traaquillus his verbis.

his verbis. Statim vt imperium adeptus eſt, Terpnum citharœdum vigentem tunc prǽter alios acceſit, diebuſq; continuis poſt cœnam canenti in multam noctem aſſidens, paulatim & ipſe meditari exercitariq; cœpit, nec eorũ quicq̃ omittere, quę generis eius artifices, vel conſeruandę vocis cauſa, vel augendę factitarent.

¶ Macrobius ſcribit Octauium Herenum fuiſſe quempiam prima adoleſcentia tibicinem, qui arti ſuę diffiſus, mercaturam poſtea inſtituerit. 46

¶ Fortiſſimus Græcorum Achilles muſicis cantibus oblectabatur adeo, vt a Chirone Theſſalo armoniam lyricam voluerit edoceri, qua emergentes animi curas diſcutere, & priſtinę ſerenitati reſtituere ſe ſibi poſſet. Sciebat enim nihil eẽ vtili⁹ mortalium vitæ, q̃ remedium habere ad abigendas ęgritudines mentis, medullarum & omnis lęticię populatrices. De Chirone & Achille, Horatius in Epodis. Nobilis vt cecinit grandi centaurus alumno. Vide caput de pręceptoribus virorum illuſtrium. De Chirone, Sido. Apollinaris. Hos inter Chiron ad plectra ſonãtia ſaltans Flectit inepta ſui mẽbra facetus equi. Semifer audiri meruit, meruitq; placere, Quis hinnitum dum canit, ille daret. 47

¶ Achillem imitatus Alexander Macedo citharę dedit operam, vt haberet, vnde ſerias illas de monarchia & principatu meditationes quandoq; reprimeret, aut exercitio maiore fatigatum corpus ſubleuaret. 48

¶ Tonius nomen fiſtulicinis pagani apud Mantuanum ſcribentem in Bucc. Et cum multifori Tonius cui tibia buxo. Tãdem poſt epulas & pocula multicolorẽ Ventriculum ſumpſit, buccaſq; inflare rubentes Incipiẽs oculos aperit, cilijſq; leuatis Multotieſq; altis flatu a pulmonibus hauſto Vtrem implet, cubito vocem dat tibia preſſo. Nunc huc, nunc illuc digito ſaliente vocauit Pinguibus a menſis iuuenes ad cõpita cantu Saltidico, dulciq; diem certamine clauſit. 49

¶ Apollinem & Mercurium muſicę & citharę inuentores faciũt poetę. Vnde Ouidius. Me fide conſpicuus Troiæ munitor amauit. Val. Flac. Muſarum chorus, & citharę pulſator Apollo. Plynius. Item Apollinem citharœdum, ſerpentẽq; eius confici ſagittis. Statius lib. 2. Syl. Ipſi quos penes eſt honor canẽdi, Vocalis citharę repertor Arcas. Ouidius lib. 5. Faſt. A tu materno donaſti nomine menſem, Inuentor curuæ furibus apte fidis. 50

¶ Pana deum fiſtulę repertorem faciunt. Virgil. Pan primus calamos cæra cõiungere plures Inſtituit. Eandem ob cauſam Sidonius Panas vocat cicuticines, vbi ait. Alta Cicuticines liquerũt mænala Panes. Poſtq; chelyn placuit fiſtula rauca Ioui. 51

¶ Sambucam inſtrumentum muſicum reperit Ibycus Rheginus. De tribus citharœdis omnium præſtantiſſimis meminit Pacificus his verbis.

Orpheus Eurydicen cithara reuocauit ab Orco,
Eq; ſuis mouit ſaxa nemuſq; iugis.
Piſce fuit pelagus per longum vectus Arion,
Hac etiam Amphion mœnia ſtruxit ope. Porro harmonię rationẽ primus extulit in lucem Ariſtoxenus repertis etiam inſtrumentis, deinde Ptolemęus, Nicephorus, & Gregoras, Cõmentatores in ea fuerunt Pappus, Theon, Alypius, Gaudentius, Iſacius, Apuleius, Boetius. Lyram trium chordarũ inuenit Mercurius ægyptius, Quintam chordam Corœbus Atys filius, Sextam hyagnis Phryx, Septimã Terpander. Lyram primus in Græciam attulit Cadmus Agenoris filius. Lyra plectro & digitis percutiebatur. Parum antiquitus differebat a cithara. Hoc inſtrumẽtum factum in formam teſtudinis, vtramq; nunc exigit manum. ¶ Epigeneum inſtrumentum erat muſicum, ab Epigono inuentore dictum, hoc ſine plectro pulſa=

batur chordis.40.¶Toſinon chordis.35.¶Monochordum fuit Arabum/ Pen=
thechordũ Scytharum / Pſithryos Lybicorum/ Pſalterium exercebatur in hymnis
Barbiton tetrachordum Anacreontis inuentum in Lyricen. Pſalterio canens vo=
catur Pſaltes,& Pſalmicẽ a Sidonio. Olim magada vocabatur a Magado inuẽtore.
Magades apud Anacreontem cithara eſt.30.chordarum ¶Sambuca ſoni erat acu
tiſſimi,a Sambuco inuentore nominata. Ea vtebantur Parthi & Troglodytę.
¶Tripus prębebat vſum trium cithararum,vt tres citharœdi concordes videretur
pulſare. Habebat enim triplicem harmoniam. ¶Cymbala & Crotali agitabantur
manibus. ¶Fuit olim multiplex tibia. Trenetica,qua vtebantur ad luctus,Theba=
ni eam ex ceruinis oſſibus factitabant,Scythę ex oſſibus aquilarũ & vulturum, Ae=
gyptij ex calamis, Anthippus in tibijs reperit harmoniã Doricam et Lydiam. Ni=
copheles Athenam tibiam ſacram Mineruæ.¶Odontiſmus erat quattuor forami
num ¶Parœnię erant tibiæ,quibus vtebantur in conuiuijs/ vt Spondiacæ aptę erãt
hymnis/Chorycę dithyrambis / hipertelię virorum choris,Parathretæ threnis.
¶Naulium erat muſicum inſtrumentum,Organo ſimile. Monaulon erat cõuiuio=
rum,Caulas poſuit Philemon. Volaterranus eas putat,quas hodie Cornumuſas vo
cant. Phenyx fiebat inſtar Coni galeę,Fiſtula compingebatur ex cannis/lino/et cæ=
ra.Cornibus/tubis/lituis/& buccinis vtebantur in bello.Nunc etiam tympano. La=
cedęmonij inſtrumentis muſicis ſuorum animos ad bellum euibrabant . Pandura
apud Lampridium,nomen eſt inſtrumẽti muſici/quod qui pulſat/ vocatur Pandu=
ros. Tibicines/fiſtulicines/cicuticines,Pſalmicines/citharœdi / citharíſtę/ Lyriſtæ/
Choraulę/tympaniſtę dicuntur q muſicis inſtrumentis vtuntur. Iulius Pollux mul
ta inſtrumenta ad hanc artem faciẽtia enumerat. Inter ea quæ pulſantur inquit,ſunt
lyra/cithara/barbiton/Pſalterium/Phœnix/Spadix/lyrophœnicium,Clepſiambꝰ/
Pariambus/Iambyce/Scindapſus/Epigoneum/ Hypoſpadius.Cælius ait Naulam
alio nomine Pſalterium dici. Fuit & Crembalum organũ. De generibus tibiarum,
vide Cęlium lib.5.lect.antiq.Capitibus 23.&.25.&.26.

¶Tubicines.

Miſenus	Stentor	Aglais
Triton	Olympius	Agyrtes.

MIſenum Aeolidem Virgil.ait fuiſſe tubicinem Hectoris/mortuo demum
hectore/adhęſiſſe Aeneę comitem,& tandem a Tritone deo ſubmerſum,
ꝙ ad certamen tubæ deos marinos irritaret. Verba Virgilij ſunt hęc. Atq;
illi Miſenum in littore ſicco Vt venere,vident indigna morte peremptum,Miſenũ
Aeoliden,quo non pręſtantior alter Aere ciere viros,martẽq; accendere cantu. He
ctoris hic magni fuerat comes,Hectora circũ Et lituo pugnas inſignis obibat & ha=
ſta.Item ſubiungit.Sed tum forte caua dũ perſonat æquora cõcha, Aemulꝰ excep=
tum Triton (ſi credere dignũ eſt) Inter ſaxa virum ſpumoſa imerſerat vnda. Idẽ
lib.3.Aen. Dat ſignũ ſpecula Miſenus ab alta Aere cauo. Propertiꝰ lib.3.Qua iacet
et Troię tubicen miſenus arena. ¶Triton fertur eſſe deus & tubicen marinus. Au=
thor Aetnę. Nã veluti ſonitura diu Tritone canoro. Ouid.lib.2. Meta. Cęruleos
habet vnda deos Tritona canorũ. ¶Stentor fuit tubicen ĩ bello Troiano,cui home
rus ferreã & inuictã tribuit vocẽ. Iuuena.Satyra.13.Tu miſer exclamas,vt Stento=
ra vincere poſſis. Homerꝰ apud Eraſmũ. Stentoris in ſpecie validi,cui ferrea vox,q
Quiquagita alios æquas clamore ſonoq; ¶Olympiꝰ Phrygiꝰ tubicen fuit ętate My
dę regis. ¶Aglais Megaclis filia tubicinio vitam fouit. ¶Agyrtes nomen eſt tubi=
cinis apud Statium in Achil.lib.4.ſcribentem. Tecum lituo bonus adſit Agyrtes,
Occultanſq; tubam tacitos apportet in vſus.

¶Inuentores

❡Inuentores diuerſarum rerum.

PAn inuenit fiſtulam. ❡Minerua oliuam. Virgil. libro. 1. Georgi. Adſis ó Tegeçe fauens/oleçq; Minerua Inuentrix. Syllius lib. 3. Qua virgo (vt fama eſt) bellatrix edita lympha Inuento primam Lybien perfudit oliuo.

❡Triptolemus, vel vt alij malunt, Oſyris aratrum. Virgil. libro. 1. Georgi. Vncíq; puer monſtrator aratri. Sidonius. Non cum Triptolemo verendam Eleuſim/ Qui primas populis dedere ariſtas. ❡Ceres cultũ terrę & fruges. Virg. lib. 1. Georg. Prima Ceres ferro mortales vertere terram Inſtituit, quũ iam glandes/ atq; arbuta ſacræ Deficerẽt ſyluę, & victũ Dodona negaret. Ouidius lib. 5. Meta. Prima Ceres vnco glebam dimouit aratro. Prima dedit fruges/alimentaq; mitia terris. Prima dedit leges, Cereris ſunt omnia munus. Item. Et frugum genitrix immẽſos ſiſte labores. Idem lib. 3. Eleg. Prima Ceres docuit turgeſcere ſemen in agris, Falce coloratas ſubſecuitq; comas. Prima iugis tauros ſupponere colla coegit, Et veterẽ curuo dente reuellit humum. Lucretius lib. 5. Namq; Ceres fertur fruges, liberq; liquoris Vitigeni laticẽ mortalibus inſtituiſſe. ❡Ericthonius rex Atheniẽſis Vulcani & Minerue filius currus & quadrigas. Virgil. lib. 3. Geor. Primus Ericthoni⁹ currus/ & quattuor auſus Iũgere equos/rapidiſq; rotis inſiſtere victor. ❡Peletronij Theſſalię populi frena. Idẽ Virg. Frena Peletronij lapythę/gyroſq; dedere Impoſiti dorſo, atq; equitem docuere ſub armis Inſultare ſolo/ & greſſus glomerare ſuperbos. ❡Belgę Eſſeda vehicula. Virgil. lib. 3. Aen. Belgica vel molli melius feret Eſſeda collo.

❡Ariſteus rex Arcadię apum & mellis vſum. Virgil. lib. 4. Georg. Tẽpus & Arcadij memoranda inuẽta magiſtri Pandere, quoq; modo cęſis iam ſępe iuuencis Inſincęrus apes tulerit cruor. Ouidius inuentum mellis Baccho tribuit lib. 3. Faſto. dicens. Liba deo fiũt, ſuccis quia dulcibus idem Gaudet, & a Baccho mella reperta ferunt. Idem. Liber & inuenti pręmia mellis habet. ❡Achates igem Silice excutere. Virgil. lib. 1. Aen. Ac primum ſilicis ſcintillam excudit Achates. Secundum alios Pyrodes Cilicis filius. ❡Aegyptij ſiſtrum. Virgi. libro. 8. de Cleopatra. Regina in medijs patrio vocat agmina ſiſtro. Sidoni⁹ Quum patrio cleopatra ferox circundata ſiſtro. Martia. lib. 12. Linigeri fugiunt calui, ſiſtrataq; turba. Ouidius lib. 3. Eleg. Quid nunc ſacra iuuãt/quid nunc Aegyptia proſunt Siſtra? ❡Apollo medicinam. Vnde apud Ouidiũ lib. 1. Meta. ſic loquitur. Inuẽtum medicina meũ'eſt, opifexq; per orbẽ Dicor, & herbarum ſubiecta potẽtia nobis. Idem lib. 1. de Remedio. Carminis et medicę Phœbe repertor opis. ❡Aegyptij linum. Ouid. lib. 1. Meta. Nunc dea linigera colitur celeberrima turba. Secũdum alios Arachne. ❡Talus puer ſerram. Ouidius lib. 8. Ferroq; incidit acuto Perpetuos dentes/ & ſerræ repperit vſum Primus. ❡Iaſon & Tiphys nauim, ſecũdum eccleſiaſticos Noe. Ouidius lib. 1. Meta. Primęq; ratis molitor Iaſon. Tibullus hoc inuentum Tyrijs aſcribit dicens. Prima ratem ventis credere docta Tyros. ❡Mercurius lyram. Statius in ſyluis. Vocalis citharę repertor Arcas. ❡Græci trochum. Horatius lib. 3. Car. Venariq; timet, ludere doctior Seu Gręco iuberis trocho, Seu malis vetita legibus alea. ❡Archilochus iambicum carmẽ. Horati⁹ in arte. Archilochum proprio rabies armauit iambo. ❡Bacchus vinum. Ouidi⁹ lib. 15. Victa racemifero lyncas dedit India Baccho.

❡Zoroaſtres artem magicam. Stroza pater. Nec zoroaſtręas artes/ magicive requiram Carminis auxilium. ❡Purpuram Hercules. Politianus in Ruſt. Aut bis in herculea Mileſia vellera concha Verſantur. ❡Alcman poeta carmen amatorium.

❡Anaximander mileſius horologium & ſphęram ❡Bizes Naxius regulas. ❡Sp. Carbilius grammaticus G. litteram. ❡Claudius Centinianus R. litterã. ❡Daph-

nis paſtor carmē Buccolicum. ¶ Palamedes Nauplius ordinem literarum. ¶ Corax & Cteſias Siculi artem & pręcepta Rhetoricę. ¶ Ibycus Rheginus Sambucam. ¶ Perillus taurum Aeneū, q̧ propterea dicit̃ Perillęus. Ouid. Ipſe Perillęo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus & bouis ore queri. ¶ Piſeus & Tyrrheus æneam tubam. ¶ Phemonoe carmen hexametrū. Politianus. Et Delphica longos Phemonoe commenta pedes. ¶ Simonides Ceus artem memorię. ¶ Amphion rationem muſicam. ¶ Ariſteus lactis coagulum. ¶ Atreus Solis eclypſim. ¶ Aeſculapiꝰ dētium euulſionem. ¶ Aregillus quadrigam in Gręcia. ¶ Amphytrion ſomniorum interpretatiões. ¶ Anagallis puella ludum pilę. ¶ Palamedes aleam. ¶ Tages artem aruſpicinam. ¶ Capaneus ſcalas. ¶ Cadmus lapidicinas, auri & metallorū conflaturam. ¶ Cyclopes ferrariam fabricam. ¶ Cecrops coniugium apud Athenienſes. ¶ Dędalus fabricam lignariam, aſciam, & perpendiculum. ¶ Empedocles artem oratoriam. ¶ Epimetheus ſtatuam ex luto. ¶ Etholus iaculū. ¶ Gorgoris mellis vſum apud hiſpanos. ¶ Anaximenes vmbrarum rationem. ¶ Cadmus ſolutam orationem. ¶ Belus ſcientiam ſyderalem. ¶ Ethruſci prętextas veſtes. ¶ Idęi Phryges acu veſtes facere, Aurum Attalus intexere, Alexādrini colores picturę intexere. Galli ſcutulis diuidere. ¶ Fuluius Hirpinus viuaria inuenit, L. Sergius Orata Oſtrearum, Liciniꝰ murena reliquorum piſcium C. Hirrius murenarum. ¶ Deliaci gallinas ſaginare. ¶ M. Lelius auiaria. ¶ Cn. Matius nemora tonſilia. ¶ Argeus agrorum ſtercorationem. ¶ Numa deorum cultum apud Romanos. ¶ Mercurius Moly herbā, Hercules heracleon herbā, Mercurius Parthenion, Achilles Achilleon, Melampus melampodion, Teucer teucrion, Gentius rex Gētianam, Lyſimachus Lyſimachiam, Iuba rex Euphorbiā, Scythę Scythicen, Thraces Iſchemonē, Vetones Betonicam, Seruiliꝰ Democrates hiberidem, Hirundines Chelidoniam, Canes canariam, Cirnæ Elaphoboſcon, Sardonia Peucedanum herbas. ¶ Ancus martius Salinas. ¶ Seruius rex ęs ſignare. ¶ Callias Athenienſis minium, Aſinius Pollio bibliothecam apud Ro. ¶ Glycera coronas. ¶ Dibutades plaſticen. ¶ Gręci ſubdialia. ¶ Annus Aegyptius vſum clibanorum, in quibus panes coquerentur. ¶ Apollodorus pictor vmbrarum imitationem. ¶ Staphilius vinum aqua diluere. Secundum Plynium Ariſteus. ¶ Glaucus ferruminationem. ¶ Atracius artē magicam in Thracia. ¶ Attalus tapetes, q̧ propterea dicūtur Attalici. ¶ Dipelus ſculpturam marmoris. ¶ Dithyrambus Thebanus verſus dithyrābicos. ¶ Endymion curſum lunæ. ¶ Iphytus Olympiadem. ¶ Meliſſus rex Cretenſis deorum ſacrificia. ¶ Paralus longam nauem. ¶ Pilunnus Iouis filius & Dauni pater, pinſendi frumenti vſum. ¶ Prometheus ignem in ferula ſeruare. ¶ Thon apud Aegyptios medicinam. ¶ Thymele mulier ſaltationem ſcænicam. Martialis. Qua Thymelē ſpectas, deriſoremq; latinum, Illa fronte precor carmina noſtra legas. ¶ Aegyptij vel Cleantes picturam. ¶ Rhodij Celocem nauem. ¶ Cinyras regulas. ¶ Aegyptij ciuitatem regiam. ¶ Hoſtilius rex latum clauum genꝰ veſtimenti. ¶ Craſſus coronas argenteas. ¶ Danaus puteos. ¶ Bacchus diadema. ¶ Nicias artem fullonicam. ¶ Cloſter fuſos. ¶ Hanno Carthaginenſis leonum manſuefactionem. ¶ Chiron artem herbariam. ¶ Salaminij hypagium. ¶ Hortēſius pauos occidere. ¶ Lydi lanas inficere. ¶ Dędalus malum nauis. ¶ Thraſon muros vrbium. ¶ Typhis adminicula nauium. ¶ Nero aquæ decoctionem. ¶ Perſę vnguenta. ¶ Rhadamantus leges. ¶ Zeno Eleates & Alexamenes dialogos. ¶ Sp. Coruinus diuortium. ¶ Prometheus boues occidere. ¶ Boetius artem ſutrinam. ¶ Thales horologium apud Mileſios. Bacchus triumphos. ¶ Cyclopes turres. ¶ Phryges vehiculū quadrirotum.

drirotum. ¶Icatus vela. ¶Lycurgus munus humandi. ¶Oppidum Cecrops.
¶Rhadamantus Aſſyrias literas. ¶Anubis & Mennon Aegyptias. ¶Phœnices
Grę̨cas. ¶Carmenta Euandri mater latinas. ¶Copæ populi remum. ¶Platee̜ po-
puli latitudinem remi. ¶Phe̜lon nummum & menſuras. ¶Vulcanus fabricā, Mi-
nerua artes. ¶Meſon comicus perſonam. ¶Damon Athenienſis remiſſam har-
moniam. ¶Clonas elegiographus tibicinicas regulas & concentus, Terpander ci-
tharœdicas. ¶Polymneſtus Colophonius carmina heroica. Secundum alios Phe-
monoe, vt alijs placet Delphici in honorem Apollinis poſt interfectum Pythonē.
Sabellicus. Heroica carmina Phœbo Delphica poſt ce̜ſum cecinit Pythona iuuen-
tus, Olympius Phryx legem tibialem. ¶Hyagnis tibiam lugubrem. ¶Cecrops ſi-
mulachra. ¶Pelaſgus tuguria. ¶Lycaon Lyce̜a. ¶Rhœcus & Theodorus Samij
artem æris fundendi & conflandi ſtatuas. ¶Theuth numeros, ſupputationē, geo-
metriam, talorum & alearum luſum. ¶Artaxerxes longimanus legem venationis.
¶Chalybes ferrum. ¶Combe puella Aſopi filia armaturam Aene̜e. ¶Anachar-
ſis folles, anchoram, bidētē, figuli rotam. ¶Pyxodorus vſum marmoris. ¶Aſcle-
piades medicus lectos penſiles. ¶Archytas crepitaculum. ¶Cteſibius hydraulicas
machinas. ¶Pollux paleſtram, ad quod alluſit Statiꝰ lib. 2. Syl. Siue catenatis cur-
uatus membra paleſtris Staret, Amycle̜a conceptum matre putares. ¶Chus filius
Cham idolatriam. ¶Ninus bellum. ¶Vulcanus fulmē. Pontanꝰ. Tum deus igni-
potens inuento fulmine primum Ipſe ſuum miratur opus. ¶Lydi ludum teſſerarū.
¶Darius tributa. ¶Amazones ſecurim, q̄ propterea Amazonia & Pentheſile̜a
dicitur, & Thermodontia, ꝙ Amazones ad Thermodōtem fluuium habitauerint.
Horatius lib. 4. Car. Amazonia ſecuri Dextras obarmet. Ouidius lib. 3. de ponto.
Nec tibi Amazonia eſt pro me ſumenda ſecuris. Mantuanus in Alphonſo. Pen-
theſile̜a non inferiora ſecuri. ¶Cottalus Siculus libare pocula. ¶Lycaon bello-
rum inducias. ¶Prœtus & Acritus clypeos, Authore Plynio. ¶Loricam. My-
dias Meſſenius. ¶Gladium, galeam, haſtam lacede̜monij. ¶Ocreas & criſtas ca-
res. ¶Arcum & ſagittam Scythes Iouis. Iaculum cum amento Aetolus Martis fi-
lij. ¶Lanceas Aetoli. ¶Haſtas velitares & pilum Tyrrhenus. ¶Piſeus venabula
¶Scorpionem Cretes. ¶Catapultam Syri. ¶Baliſtā & fundam Phœnices. ¶Te-
ſtudines Artemon Clazomenius. ¶Arietem Epe̜us repertor machine̜ Troianæ.
¶Turres ambulatorias Diades miles Alexandri. ¶Equeſtrem pugnam centauri.
¶Bigas Phryges. ¶Ordinem exercitus, ſigni dationē & vigilias Palamedes in bel-
lo Troiano. ¶Fœdera Theſeus. ¶Sarmenes primus de equitatu ſcripſit. ¶Cor-
ſes primus barbam ſibi raſit Alexandri ſæculo. ¶Alexāder Citherius primus pſal-
terium implicuit chordis. ¶Aeginite̜ primi nummum cuderūt. ¶Maris Theſſa-
lus primus equum aſcendit. ¶Gregorius pont. Max. primus ſe ſeruum ſeruorum
dei appellauit. ¶Paulus heremita ſolitudinē heremiticā inuenit. ¶Caliſtus Pont.
ieiunia quattuor temporum. ¶Sinon Gre̜cus ſpeculam. ¶Sidon menſuras & pon-
dera, regnante apud Solymos Hieroboan. ¶De literarū inuentoribus reperti ſunt
ſequentes verſus admodum vetuſti, quos Cinitus ait ſe legiſſe in bibliotheca Septi-
mana. Moyſes primus hebraicas exarauit literas, Mente Phœnices ſagaci condide-
runt Atticas. Quas latini ſcriptitamus, edidit Nicoſtrata, Abrahā Syras & idē rep-
perit Chaldaicas. Iſis arte non minore protulit Aegyptias, Gulfila prompſit Ge-
tarum quas videmus vltimas. ¶Aegyptij geometriam inuenerunt. ¶Dierum na-
talium obſeruationem Chalde̜i. ¶Scapham Lybici. ¶Sunt & diſciplinæ que̜dam,
quarum inuentum muſis tribuitur. Clio fertur hiſtorias inueniſſe, Melpomene tra-

gœdias/Thalia comœdias/Euterpe tibias/Terpſicore pſalteriũ,Erato geometriã/
Calliope literas/Vrania aſtrologiam/ Polyhymnia rhetoricam. De alijs rerum in=
uentoribus vide Plynium.

¶De deis.

DEi ſuperni ſunt Dẹmogorgon repertus in viſceribus terrẹ/Saturnus inuẽ=
tor falcis,cuius ſẹculo ẹtatem auream floruiſſe dicunt. Iupiter Saturni fi=
lius,quẽ poetẹ cœlo prẹeſſe pulſo parẽte fingũt,ibiq; fulminare. ¶Apol=
lo qui propter interfectos Cyclopes diuinitate priuatus,Admeti regis Theſſaliẹ pa
uit armenta.Fertur inuẽtor medicinẹ.Triplex eſt eius poteſtas. Vocatur Sol in cœ
lis/liber pater in terris,Apollo in inferis,Muſis prẹeſt/armatur arcu ſagittis & cly=
peo.Perpetua iuuentus eidem tribuitur.Deus eſt poetarum/ vatũ & augurum.Ge=
nitus fertur in Delo eodem partu quo Diana.¶Bacchus Iouis filius & Semeles biſ=
genitus/& fulminata matre natꝰ ex femore Iouis/dictus propterea femorigena. Vi
num reperit/ vniuerſum orbem peragrauit/debellatis Indis primus omnium trium
phauit.Sacrificas habuit & ſacerdotes,quẹ dicuntur Bacchẹ/Mẹnades/ Thyades et
Mimallonides.Perpetuam iuuentutem habere fertur vt Apollo.¶Mercuriꝰ deo=
rum nuncius/deus furum/galero & caduceo ornatus/indutus talaria/deus facundiẹ/
Argi cẽtoculi interfector.¶Mars deus belli & armorum/apud Thraces natus/ fra
ter Bellonẹ/cuius miniſtri finguntur Impetus/diſcordia/ira/furor.¶Hercules mõ
ſtrorum domitor/armatus claua/exuuium leonis indutus/Iouis & Alcmenæ filius/
odioſus Iunoni,cuius mandato portenta ſubegit/combuſtus in Oetha propter indu
tum pallium Neſſi cruore tinctum.¶Vulcanus deus ignis/fulminũ fabricator/ma=
ritus Veneris.¶Deẹ ſupernẹ,Cybele vxor Saturni/vecta leonum iugo/deum ma=
ter.¶Venus nata maris ſpuma/dea amorum, vxor Vulcani/mater cupidinis/et gra
tiarum,facibus armata/Ceſto incincta.¶Themis quam Deucalion & Pyrrha con=
ſuluerunt ſuper humani generis reparatiõe.¶Iuno Saturni filia,deum regina/ma=
xima cœlicolum/coniunx & ſoror Iouis/dea diuitiarum / quẹ nubentibus prẹeſt &
parientibus.¶Ceres dea frugum/Saturni & Opis filia / legum latrix apud Siculos,
vnde & legifera vocatur a Marone.¶Minerua nata ex Iouis cerebro/ dea ſapientiẹ
diſciplinarum & armorũ ¶Diana Iouis & Latonẹ filia,dea virginitatis/quẹ in cœ=
lo Luna/in terris Diana/in inferis vocatur Proſerpina.Vnde a triplici poteſtate vo=
catur triformis.De hac Catullus ait.Montium domina vt fores,Syluarumq; viren=
tium/Saltuumq; reconditorum/Amniumq; ſonantium/Tu Lucina dolentibus,Iu=
no dicta puerperis/Tu potens triuia & noto es Dicta lumine Luna.

¶Dei inferni Pluto/Cerberus/Charon/Minos/Aeacus, Rhadamanthus. ¶Deẹ
infernẹ Proſerpina/Megera/Chimera/Thiſiphone/Clotho/Lacheſis/Atropos.
¶Dei marini Oceanus,Neptunus, Palemon, Pollux, Caſtor, Nereus, Protheus,
Phorbas,melicerta, Glaucus.¶Deẹ marinẹ Amphitrite,Thetys,Doris & Nerei
des.¶Dij nemorum Fauni,Panes,Satyri,Syluani.

¶Pan fingitur deus paſtorum.Virgil.in Bucc.Pan curat oues/ouiumq; magiſtros.
¶Tethym deam eſſe maris ĩdicat illud Virgilianum lib.1.Georg.Teq; ſibi gene=
rum Tethys emat omnibꝰ vndis ¶De Glauco Panopẹa nympha et Melicerta deis
marinis,Idem Virgil.lib.1.Georg.Votaq; ſeruati ſoluent in littore naute,Et Glau
co & Panopẹẹ/atq; Inoo Melicertẹ.Propertiꝰ lib.2.de Glauco.Q; ſi forte tuos vi
diſſet Glaucus ocellos,Eſſes Ionij facta puella maris.¶Alcinous rex Phẹacum fin
gitur deus hortorum,ꝙ hortos et pomaria diligentiſſime curauerit. Statius. Quid
bifera Alcinoi laudem pomaria.Virgil.lib.2.Georg.Pomaq; et Alcinoi ſyluẹ.

¶De Protheo

¶De Protheo deo maris Virgil.lib.4.Georg.Eſt in Carpathio Neptuni gurgite
vates Cęruleus Protheus,Aliter vocatur Vertunnus.Propertius lib.4.Quid mi-
rare meas tot in vno corpore formas/Accipe Vertunni ſigna paterna dei. ¶Sylua-
nus deus eſt pecoris & aruorum. Virgil.lib.8.Syluano fama eſt veteres ſacraſſe pe-
laſgos Aruorum pecoriſq; deo.¶Pomona dea hortorum & pomorum.Ouidi.lib.
14.Rege ſub hoc Pomona fuit,qua nulla latinas Inter Hamadryades coluit ſoler-
tius hortos,Nec fuit arborei ſtudioſior altera fœtus.Vnde tenet nomen,non ſyluas
illa/nec amnes/Rus amat & ramos felicia poma ferētes. Augurellus.Hinc calathos
replet fruticis Pomona beati Fœtibus.Plynius lib.23.Non ceſſit his Pomona,par
teſq; medicas pendentibus quoq; dedit.Sidonius.Hic grauidos Pomona ſinus pro
tempore portat.¶Ariſteus deus mellis.Vnde Ouidius li.1.Faſt. Flebat Ariſteus
ꝙ apes cum ſtirpe necatas Viderat inceptos deſtituiſſe fauos. ¶Flora dea florum.
Ouidius lib.5.Faſt.Hunc meus impleuit generoſo flore maritꝰ,Atq; ait arbitrium
tu dea floris eris.¶Carna dicebatur dea cardinis.Ouidius li.6.Faſt.Prima dies ti-
bi Carna datur,dea cardinis hęc eſt,Numine clauſa aperit/ claudit aperta ſuo.Hãc
deam veteres vitalibus humanis pręeſſe opinabantur,petebantq; ab ea,vt iocinora,
corda & alia quę ſunt intrinſecus viſcera ſalua conſeruarentur. Huic templum dica
uit Brutus. ¶Hypona dea erat equorum / quam ſtabularij colebant, Eius ſimula-
chrum locabatur in ſtabulis.Iuuenalis Satyra.8.Iurat Solam hyponam & facies oli
da ad pręſepia pictas.Apuleiꝰ lib.2.Meta. Reſpicio pilę medio,quę ſtabuli trabes
ſuſtinebat/in ipſo vero meditullio Hyponæ deę ſimulachrum reſidens ædiculę.
¶Oſyris maritus fuit Iſidis & rex Aegypti,quē a Typhone fratre iterfectũ Aegy-
ptij in forma bouis coluerunt,& frequenter immerſum aquis,quęſiuerunt cũ luctu/
vocaueruntq; Apim,quę dictio eorum lingua ſignificat bouem. Tibul.li.1.Te ca-
nir/atq; ſuum pubes miratur Oſyrim/Barbara Mēphitem plaudere docta bouem.
Primus aratra manu ſolerti fecit Oſyris.Et teneram ferro ſollicitauit humum.Pri-
mus inexpertę cõmiſit ſemina terrę,Pomaq; non notis legit ab arboribus. Sidoniꝰ.
Hic cererem Siculam Pharius comitatur Oſyris Ft.Mirandula in hymnis. Aegy-
ptus lacerũ mœrens plangebat Oſyrim.¶Iſis vxor Oſyris & Anubis fuerunt Ae-
gyptiorum numina, quorum hunc canina ſpecie reuerebantur. Idem Mirandula.
Et latratorem templo ſacrarat Anubim/Iſidis & Pharię numē Crocodilon,& Ibin
Atq; etiam Pharium inſtituit maleſana Serapim.Lucanꝰ li.8.Nos in templa tuam
Romana accepimus Iſim/Semideoſq; canes / & ſiſtra iubentia luctus / Et quem tu
plangens hominem teſtaris Oſyrim.De Iſi Propertius lib.2.Io verſa caput primos
mugiuerat annos,Nunc dea,quę Nili flumina vacca bibit ¶Caſtor & Pollux inter
numina maris ponuntur.Plynius libro.2.Et ob id Polluci & Caſtori id numen aſſi
gnant/eoſq; in mari deos inuocant.Catullus.Iam prece Pollucis / iam Caſtoris im-
plorata,Tale fuit nobis Mallius auxilium. ¶Angerona dea a Romanis culta eſt,
quum tota ciuitas angina laboraret. Sacra eius dicebantur Angeronalia. Simula-
chrum fingebatur digito labris admoto. Plynius libro ſecundo. Namq; diua An-
gerona cui ſacrificatur ad diem.13.Calendas Ianuarij,ore obligato obſignatoq; ſi-
mulachrum habet. ¶Syluani ruſticorum ſunt numina / vt etiam Fauni & Panes.
Plynius libro.12.Quin & Syluanos Faunoſq; & deorum genera ſyluis ac ſua numi
na tanq̃ cœlo attributa credimus.Politianus in Ruſt.Et nymphę & Fauni/ & capri
pedes Satyriſci/Panq; rubens/& fronte cupreſſifera Syluanus.
¶Veteres Seiam deam a ſerendo et Segeſtam a ſegetibus appellabant.Simulachra
Romę habuerunt / ætate Plynij. ¶Agonius deus dicebatur,qui rebus

agendis prǫerat. ¶ Gallis Romam aduentãtibus audita eſt noctu vox quędam, quę
eius rei magiſtratus monebat. Ex eo tempore Aius deus a Romanis cœpit honora-
ri. De hoc meminit Cicero libro. I. de diuinatione. Budęus libro. 4. de aſſe. Nem-
pe inquit, ꝙ Aius ille locutius arcanum nihil eſſe ſinit eorum qnę in aula geruntur.
¶ Anculi & anculę putabantur dij & deę ancillarum. ¶ Anaitis dea colebatur a Ly
dis, eiuſq; miniſterio nobilitate pręſtãtes puellas dedicabant, quę inibi corporis pu-
dicitia in vulgus data velut auguſtiores factę/ mox viris nubunt ¶ Atergatis dea co
lebatur a Syrijs. Strabo. Trans Euphratem eſt Bambyce, quam Edeſſam & Hiera-
polim vocant, in qua Atergatim Syriam deam colunt. ¶ Deuerram deam venera-
bantur, vt ſcopis domum poſſent verrere. ¶ Empanda vocabatur dea, quę rebus pa
tentibus pręerat ¶ Bona dea colebatur a Romanis mulieribus, Ab eius ſacrificijs ar
cebantur mares. Tibullus lib. I. Sacra bonę maribus non adeunda deę. Ea fuit dryas
Fauni filia vel vxor, quę virilem aſpectum adeo refugiſſe fertur, vt nunq̃ proſpecta
ſit in publico. Maximo opprobrio datum eſt P. Clodio, ꝙ eius cerimonias violaſſet
adulterata Pompeia Q. Pompeij filia & Syllę nepte. De hac Iuuenalis. Nota bonę
ſecreta deę. Propertius libro. 4. Fœmineę loca clauſa deę/ fonteſq; piandos/ Impu
ne & nullis ſacra retecta viris. ¶ Priapus deus & cuſtos hortum falcem habuiſſe fin
gitur, cuius motu aues & furunculos terreret. Colu. Inguinibus puero prędoni falce
minetur. Ouidius lib. 14. Quiq; deus fures/ vel falce vel inguine terret. Idem in Fa
ſtis. Et ruber hortorum cuſtos. Tibullus libro. I. Pomoſiſq; ruber cuſtos ponatur in
hortis, Terreat vt ſęua falce Priapus aues. ¶ Hymenęum Veneris filium & deum
nuptiarum fecerũt, Eius laudes Catullus in Epithalamio Iulię et Manlij cumulatiſ-
ſime ſcribit. ¶ Thalaſſij numen Romani etiam in nuptijs inuocabant. Catullus. Lu
ſiſti nucib⁹, lubet iam ſeruire Thalaſſio. ¶ Feronia fuit nemorum dea. Virgil. Et vi
ridi gaudens feronia luco. ¶ Fidium ſunt qui Iouis filium dicãt a fide. Plautus. Per
deum fidium credis iurato mihi. Fuit apud veteres Romanos in honore maximo,
adeo vt templa cum ſacrificijs meruerit. Cultus eſt a veteribus in quirinali iugo No
nis Iunijs, Ouidius in Faſtis. Quęrebam nonas ſancto fidio ne referrem. ¶ Lauernã
appellarunt deam furum, a qua & Lauerniones dicti ſunt fures. Horatius libro. I.
Epiſt. Pulchra lauerna Da mihi fallere/ da ſanctum iuſtumq; videri. ¶ Limentinus
deus prçerat liminibus. ¶ Meditrina dea erat medicamentorum/ a medendo, Eius
ſacra vocantur Meditrinalia. ¶ Mellonia putabatur dea mellis. ¶ Mena credeba-
tur pręeſſe menſtruis mulierum. ¶ Murcea dea, quę reddebat homines murcidos
& deſidioſos. ¶ Myagrus erat deus muſcarũ. Aliter vocabatur Myodes & Achor,
vt docet Plutarchus. ¶ Portunus deus, qui portubus pręerat. Aliter vocatur Pale-
mon & Melicerta. ¶ Robigo dea & Robigus deus, quos Romani opinabãtur a ſe-
getibus rubiginem auertere. Eorum ſacra vocabantur robigalia.
¶ Salacia dea dicebatur a concitando Salo. Pacuuius, Hinc ſęuitiam Salacię fugi-
mus. ¶ Vacuna dea, quę pręerat ocioſis & vacantibus. Huic ſacrificabant agricolę,
quum poſt collectas fruges quieſcebant. ¶ Vallonia putabatur pręeſſe vallibus.
¶ Vitula dea, quę iuuenili pręerat lętitię. Nam veteres vitulari dicebant, pro gaude
re. ¶ Nundina erat dea Romanorum/ a nono die nuncupata, qui luſtricus dici-
tur. Die Luſtrico pueris imponebantur nomina, maribus nono/ fœminis octauo,
inquit Macrobius. ¶ Aſſyrij deo quem ſummum habebant & veneraban-
tur, Adad nomen dederunt. Quę dictio ſignificat vnum. Subiungunt eidem Ater
gatim deam, de qua iam diximus. His autem duobus omnem rerum poteſtatem
tribuebant. ¶ Dij Palici colebantur in Sicilia. Horum autem genealogiam

Macrobius hunc in modum ſcribit. Iuxta Symetum Sicilię fluuium nympha Tha-
lia compreſſu Iouis grauida metu Iunonis optauit, vt terra ſibi dehiſceret. Quod &
factum eſt. Sed vbi venit partus maturitas, recluſa terra infantes emerſerunt.
¶ Hebe Iouis filia/herculis vxor dicta eſt dea iuuentutis. Catullus. Hebe nec lon-
ga virginitate foret. Bap. Pius. Eſſe ſuam credet lęta iuuenta deam ¶ Fellenus deus
fuit Aquileienſium tutelaris ac pręſes. ¶ Fro & Thor nomina ſunt deorum in hi-
ſtoria Saxonis grammatici. ¶ Furina ſignificat deam furum. Secundum Ethruſcos
tamen/deam ſortium/ad dirimendas lites. ¶ Horchia erat dea Ethrurię vrbis, cui
dicatum eſt fanum. Ab ea vicus Horchianus ſumpſit nomē. ¶ Razenna deus erat
Ethruſcorum, qui coniugiis pręerat. ¶ Mania fuit dea & mater larium, cui pro fami
liarium ſoſpitate mactabantur pueri. Verum Iunius Brutus conſul/hoc ſacrificii ge
nus commutauit. Nam capitibus allii & papaueris ſupplicari iuſſit. ¶ Eanus deus,
qui euntibus pręerat, vel deus anni. Cuius imaginem quum Phœnices vellent expri
mere/draconem finxerunt in orbem redactum/caudamq; ſuam deuorantem/ vt ap
pareat mundū in ſe reſolui. ¶ Volupta dea voluptatis credita eſt. ¶ Stercutus Fau-
ni filius, ob artem ſtercorandi deus habitus eſt. ¶ Achilles in Epyro olim vt deꝰ co
lebatur. Author Plutarchus. ¶ Eodem teſte Oromaſdes fuit Perſarum deus ¶ Ru
miliam veteres dixerunt deam, quę lactentibus adhuc infantulis pręerat. Nam Ru
ma dicitur mamma. Vnde agni ſubrumi. ¶ Conſum appellarunt deum conſiliorū,
cuius aram ſub terra inuentam fuiſſe dicunt. Eius feſta vocabantur Conſualia. Au-
thor Plutarchus in Romulo. ¶ Dice erat dea & pręſes iudiciorum, quę lites & con-
tentiones dirimebat. Eius miniſtri vocabantur Dicaſtę, quaſi litium diremptores.
¶ Simulachrum Apollonij Tyanei ſub herculis Alexicaci nomine cōſtitutum/ado
rabatur ab Epheſijs. Teſtis Lactancius. ¶ Arungus fuit deus, qui mala a frugibus
auertebat vt Robigus. Author Gellius. ¶ Proſa & Poſtuerta deę fuerunt ita appel
latę/a recti peruerſiq; partus poteſtate ac nomine ¶ Bubona dea boum & armento-
rum. ¶ Pecuniam quoq; inter dearum numina repoſuerunt. ¶ Deus æris vocaba-
tur Aeſculanus ¶ Aeolus habitus eſt ventorum deus. Vnde Iuno apud Virgilium
ſic eum alloquitur. Aeole namq; tibi diuū pater/atq; hominum rex/ Et mulcere de-
dit fluctus/ & tollere vento. Mantuanus in Apolonia. Ventipotens ſubito lictoris
imagine ſumpta Aeolus. ¶ Leucothoe dicitur dea maris/ latini matutam vocant.
Ouidiꝰ. Leucothoe Graijs/matuta vocabere noſtris. Propertiꝰ libro ſecūdo. Quęq;
tibi excepi tum dea leucothoe. ¶ Veteres pudicitiam/concordiam/mētem/Spem/
honorem/Clementiam/ fidem numero deorum aſcripſerunt. Sed & templum ho-
nori dicatum eſt Authore Plynio. ¶ Libitina habita eſt dea ſepulchrorum & exe-
quiarum, quam Pompilius inſtituit coli. De hac Horatius libro. 3. Car. Non omnis
moriar/magnaq; pars mei Vitabit libitinam. ¶ Pitho credita eſt dea eloquentię.
hanc latini Suadam nominant. ¶ Zamolſis Pythagorę diſcipulus cum pręceptore
ad Aegyptios penetrauit, quorum ritus & cerimonias quum ad Getas adduxiſ-
ſet, ibidem haberi cœpit numinis loco. ¶ Ianus (quem poetę bifrontem faciunt,
ꝙ vt opinor/finem & principium anni videat, aut ꝙ pręterita ſciuerit, & pręuiderit
futura) tēplum habuit Romę, apertum belli tempore/clauſum vero dum pax erat.
Hinc Patulciꝰ dicebatur & Cluſius. Xenon apud Macrobiū teſtis eſt Ianū in Italia
primū dijs ſacra feciſſe & ritus ſacrorū inſtituiſſe. Simulachrū eiꝰ fingebatur/manu
dextra trecentorū/& ſiniſtra 65. numerū cōtinens, ad exprimēdā anni dimēſionē.
Varijs autē nominibus eum appellabāt, quę quoniā in Epithetis noſtris iam poſita
ſunt, non repetimus. ¶ Inter deos etiam numerantur Aeſculapius deus medicinę/

Genius naturę/Harpocrates ſilentij/Momus repręhenſionis,Cloacina cloacarum. ¶Vitunus deus credebatur vitam largiri/Sentinus ſenſum/Dij ſelecti dicebantur, quorum maior erat poteſtas.Fuerunt autem viginti numero,duodecim mares. Ianus/Iupiter/Saturnus/Genius/Mercurius/ Apollo/ Mars/ Vulcanus/ Neptunus/ Sol/Orcus/Liber pater.Octo fœminę Tellus/Ceres/Lucina/Iuno/Diana/Minerua/Venus/Veſta.¶Heſiodꝰ memorię prodidit triginta deorum millia in orbe terrarum habita fuiſſe. Tertullianus ait trecētos Ioues vel ſi mauis,Iupitros a M. Varrone enumeratos.Reperiuntur alij q̃ plurimi dei/vt Vagitanus/Pilumnus/Picumnus/Cunina/Leuana/ Edulica/ Potina/ Statilinus/Statanus,qui pueris pręſunt,quū iam poſſunt ſtare.Fabulinum & Vagitanum dixerūt.quum fandi & vagiendi principium eſſet. Picumnum & Pilumnum poſuerunt,pro dijs coniugalibus. Cuninam deam infantulorum exiſtentium in cunis.Leuanam cuius ope de terra leuarentur.Edulicam & Potinam deas eduliorum & potus.Libentinam deam libidinum & pręſidem.Poſuerunt etiam Adoneam/Albeonam,Volunam/volunum/ Feſſoniā ad hominum vſum. Pelloniam ad pellendos hoſtes/ Agenoream/ Strenuam/ Stimulam/ꝙ ad aliquid agendum excitarent. Numeriam ad numeros. Habuit febris ędem in palatio.Ad morbos poſuerunt Angeronam/Proſam/Poſtuertam.Orbonam/Sentiam/quę dicendis ſententijs pręerat.Carmentā ad fata/Camœnas ad cantus/In coniugijs/menſtruis/partu/funeribus deos cōfinxerunt Deuerram/ Intercidonem/Domiducum/Domicium/Manturnam/Virginenſem/ Subigum/Premā/ Partundam/Populoniam/Menam/Tellumonē/Ruſonam/Neniam. Ad frumenta & ſegetes Tutulinam/Nodinum/Volutinam/Patalenam/Hoſtilinam, Floram lactucinam/Maturam/Auerruncum/Runcinam,Spinenſem propter ſpinas/ Fructeſam propter fructus/ Rurinam ruri tribuerunt, Collinam collibus/ Iugatinum montium iugis/ Forulum foribus/ Terminum terminis/Palem paſtoribꝰ/ Empandam paganis/Arculum arculis,Fornacem fornacibus,vnde facta fornacalia.Adiecerūt Tanagream/Allocutium/Anteuortam/Larūdam/Monetam/ Februum/ Larentiam/Mutinum/Alburnum/Maieſtam/Veniliam/Bonum euentum/Vertumnum deū Hetrurię.Permiſſum non fuit in vrbe Roma deos alios aſſumere/ q̃ quos ſenatuſconſultum iuſſiſſet. Vnde in libris pontificum ita ſcriptum erat. Separatim nemo ſit habens deos nouos/ſiue aduenas/Niſi publice aſcitos priuatim colūto.Diuos (qui cœleſtes ſemper habiti) colunto. Conſtructa a patribus delubra habēto. ¶Tutanus & Tutilina dei a tutando dicti ſunt.¶Ennius deos ęuiternos & ęuintegros vocauit,ꝙ integra eorum ætas atq; perfecta ſit.Deos quū dicimus,tam de fœminino genere q̃ de maſculino intelligere poſſumus. Virgil.de Venere. Deſcēdo/ ac ducente deo flammam inter et hoſtes Expedior. Vnde & lunum deum pro luna veteres dixerūt.¶Sed & quędam animalia atq; etiam res alię apud antiquos numinum loco habitę ſunt.¶Troglodytę adorant teſtudines authore Plynio. Aegyptij allium & cepas pro deis colunt, et Crocodilum habēt in honore maximo, cui etiam ſacra faciunt,maxime Ombitę Aegypti populi,qui ſacros dies eidem cōſtituerunt, vt Gręci Olympia Ioui.Et ſi contingat liberos ab eo rapi,parētes gaudēt,exiſtimantes ſe deo placere,cui eſcam genuerint.Serpentes etiam coluntur a Phœnicibus.In Gadera Hiſpanię vrbe templa fuerunt Senectuti & morti conſecrata,Senectuti,ꝙ eam ætatem vt rerum magiſtram venerarentur,Morti vt communi quieti & portui miſeriarum.Paupertati quoq; & fortunę ſacra conſtituere. ¶Fluuij quoq; diuinis quondam honoribus culti ſunt/ habueruntq; ſimulachra/ quędam humana facię/ quædam bubula. Apud Lacedęmonios Plutarcho teſte templa timori/ riſui

& morti dicata ſunt. Aegyptij Solem & Lunam deos fecerũt. Apud eoſdem Feles ibis/aquila/hircus pro deis habentur. Columbę colebantur a Syrijs/ Anſeres a Romanis propter ſeruatum capitolium anſeris clangore. Apud Theſſalos capital erat Ciconiam occidiſſe. Qui Syenen incolunt, Pharos piſces venerantur. Qui Mę otim habitant/Oxyringos piſces habent in honore. ¶ In Ambracia leenam colebant, vt vindicem libertatis, ꝙ tyrannum interfeciſſet. ¶ Delphici lupum, ꝙ ſacrum aurum in templo expilatum & defoſſum refodiſſet. Samij ouem/ ꝙ aurum itidem ſurreptum e templo indicaſſet. Argiui ſerpentem/ Tenedij pręgnãtem vaccam, cui fœtę miniſteria veluti puerperę exhibent. Draco apud Albam in luco iuxta templum Iunonis Argiuę colebatur a virginibus, quę certis diebus adibant, eumq; ſuis manibꝰ paſcebant. Aſpides ægyptij habebāt in honore ac delicijs, quas vna cū pueris educabant. Muſtella colebat̃ a Thebanis ¶ Medioxumos deos antiqui minores vocarunt. Plautꝰ in Ciſtell. Ita me dij deęq;/ſuperi atq; inferi & medioxumi. Idem deos vocat Patellarios, qui patellis et vaſis ſacrificio accommodis pacabantur. Ouidius. Fert miſſos veſtę pura patella cibos, Plautus ipſe. Dij me omnes magni minutiq; & Patellarij. Semones eos vocāt, qui habent, quicquid a media regione aeris ad terram patet, Semidei a nobis appellantur. Fulgentius Semones appellat deos qui cœlo digni non cenſerētur/ob meriti paupertatem, cuiuſmodi ſunt Priapus/hippo/Vertunnus, Fuerunt in Italia dij municipales, vt Cruſtuminorum Deluētinus/ narnienſium Viridianus/ Aeſculanorum Ancharia/ Volſcinienſium Nortia.

¶ Filij deorum & Heroum.

Filij Dęmogorgonis. Litigium, Pan, Clotho, Lacheſis, Atropos, Polus, Python, Terra, Herebꝰ. ¶ Filij Terræ. Tartarus, Taygetes, Antheꝰ, Nox, Fama. ¶ Filij Herebi. Amor, Labor, Metus, Dolus, Morbus, Pallor, Sõnus, Charon, Dies, Aether, Gratia, Inuidentia, Fraus, Pertinacia, Egeſtas, Miſeria Fames, Querela, Senectus, Tenebra, Mors. ¶ Filij Aetheris. Iupiter primus, Cęlus. ¶ Filij Iouis primi. Apis, Sol, Mercurius, Tritopatreus, Ebuleus, Dionyſius, Hercules, Liber pater, Epaphus, Scytha, Minerua, Diana, Proſerpina. ¶ Filij Mercurij ſecundi. Cupido, Auctolius. ¶ Filij Beli priſci. Danaus, Aegyſtus, Agenor. ¶ Filij Agenoris tercij. Polydorus, Phœnix, Cadmus, Labdacus, Taygeta, Europa. ¶ Filiæ Cadmi. Semele, Agaue, Autonoe, Ino. ¶ Filij Oedipi, Etheocles. Polynices, Antigona, Iſmena. ¶ Filij Cęlij. Vulcanus primus, Mercurius 3. Toxius Titanus, Iupiter ſecundus, Oceanus, Ops, Tethis magna, Venus magna. ¶ Filij Acherontis, Aſcalaphus, Alecto, Theſiphone, Megera, Victoria, Styx. ¶ Filij Titani. Hyperion, Briareus, Ceus, Typhon ſeu Typhœus, Enceladus, Aegeon, Iapetus, Aſtreus, Alous, Palenes, Runcus. Purpureus, Lycaon, Aurora. ¶ Filij Hyperionis. Sol, Luna. ¶ Filij Solis. Phaeton, Miletus, Phetuſa, Salempetij, Dirce, Paſiphae, Oeta, Cyrce, Aegina. ¶ Filij Latonæ. Apollo, Diana. ¶ Filię Heſperi. Aegle, Heretuſa, Heſperetuſa. ¶ Filij Atlantis. Hyas, Eudora, Ambroſia, Pyridile Croni, Phito, Polixo, Thyenes, Electra, Maia, Steropes, Celeno, Taygeta, Alcyone, Meropes, Calypſo. ¶ Filij Promethei. Pandora, Iſis, Deucalion. ¶ Filij Iouis ſecundi. Apollo, Tityus, Bacchus, Amphion, Zetus, Calais, Lacedęmon, Tantalus Hercules, Arcas, Diana, Paſythea, Egiale, Euphroſine, Minerua.

¶ Filij Apollinis ſecundi. Mopſus, Linus, Phliſtenes, Garamas, Branchus/ Philemon, Orpheus, Ariſteus. Nomius, Actous, Argeus, Aeſculapius, Arabs, Lapyta, Eurynome, Pſice. ¶ Filij Bacchi. Hymeneus, Thyoneus, Thoas.

¶Filij Amphionis. Archemorus, Antegorus, Tantalus, Phadimos, Sipolos, Xemarchus, Epinitos, Aſticratia. Pelopia, Cheloris, Cleodoxe, Ogune, Phytia, Nerea. ¶Filij Laomedontis. Lampus, Clition, Ioetaon, Titon, Priamus, Antigona, Heſiona. ¶Filij Priami. Paris, Hector, Helenus, Caor, Troilus, Deiphobus, Polydorus, Lycaon, Eſacus, Anthyſus, Iſus, Teucer, Dimocoötes, Echemon, Cremenon, Gorgiton, Cebrion, Phorbas, Doricon, Pammõ, Aliphon, Agathon, Hippothous, Aganon, Lacoötes, Miſtor, Iphates, Teſtorius. Tymoetes, Polytes, Creuſa, Caſſãdra, Iliona, Laodice, Lycaſte, Medıſicaſtis, Polyxena ¶Filij Paridis. Daphnis, Idęus. ¶Filij Saturni. Pluto, Chiron, Picus, Neptunꝰ, Iupiter tercius, Cromis/ Veſta, Ceres, Glauca. ¶Filij Fauni. Acys, Eurymedon, Latinus. ¶Filii Martis. Cupido, Enomaus, Tereus, Aſcalaphus, Ialmenus, Parthaon, Zeſius, Phlegyas, Euannes, Hiperius, Etholus, Remus, Romulus, Britona. ¶Filij Neptuni. Dorus, Amycis, Phorcus, Albion, Borgion, Thara, Polyphemus, Tilemus, Brontes, Steropes, Pyragmon, Naſicheus, Melion, Acterion, Aon, Meſappus, Buſyris, Pelaſgus, Nauplıꝰ, Sicanꝰ, Siculꝰ, Celeno, Aello, Ocypete. ¶Filij Iouis tercij. Acheus/ Amor, Caſtor. Pollux, Paliſtus. Iarbas, Myrmidon, Xanthus, Lucifer, Orion, Minos, Sarpedon, Rhadamantus, Archiſius, Tantalus, Dionyſius, Perſeus, Aon, Eacus, Pylumnus, Mercurius, Vulcanus, Hercules, Aeolus. Venus, Proſerpina, Helena, Clitenneſtra, Mena/ nouem muſę. ¶Filij Minois. Androgeus, Glaucus, Deucalion, Ariadna, Phędra. ¶Filij Vlyſſis. Telemachus, Telegonus, Auxonius. ¶Filij Tantali. Niobe, Pelops. ¶Filij Pelopis. Atreus, Thyeſtes, Phyſtenes, Lyſidice. ¶Filij mercurij. Eudorus, Myrtilus, Lares. Euander, Pan. ¶Filij Vulcani. Erictonius, Cacus, Ceculus, Tulliꝰ Seruilius. ¶Filij Herculis. Oxias/ Creõtiades/ Tyriomachus/ Dyichoötes/ Ithoneꝰ/ Cromis/ Agilis/ Ilus/ Sardus/ Cirnus/ Diodorus/ Tlipolemus/ Theſſalus/ Auentinus/ Telephus/ Lydus/ Lamirus. ¶Filij Aeoli. Machareus/ Miſenus/ Criteus/ Salmoneus/ Iphiclus/ Siſyphus/ Cephalus/ Athamas, Canace, Alcyone.

¶Loca deis ſacra.

1 Apollini Parnaſus/ Gryneum nemus/ Phaſelis/ Cynthus/ Delos/ Claros/ Delphi/ Patara/ Tenedos/ Chryſa/ Cyrrha/ Terapnę/ Soracte/ Rhodos/ Hyperborei/ Malloes/ Tegyra/ Miletus.

2 Amori Colchi/ Idalium/ Theſpienſes/ Pariani/ Aegyra.

3 Aeſculapio Epidaurus/ Cos/ Pergamus/ Tricca.

4 Ariſteo Arcadia.

5 Baccho Thebę/ Nyſa/ Callichoros/ Naxos.

6 Cybele Dindymus/ Phrygia/ Reate/ Berecynthus/ Peſinuntium/ Almo.

7 Cereri/ Aetna/ Enna/ Catana.

8 Dianę/ Parthenius/ Cynthus/ Epheſus/ Brauron/ Auẽtinus/ Algidum/ Delos/ Taurus.

9 Fauno, Arcadia.

10 Fortunę, Antium, Rhamnus.

11 Gratijs/ Orchomenos.

12 Herculi. Tybur/ Thebę, Gades, Tyrintha.

13 Iunoni, Carthago, Proſimna, Samos, Argos, Mycenę.

14 Ioui, Creta. Pyreus, Elis, & alia loca.

15 Iſidi/ Paretonium, Pharos, Memphis/ Aegyptus, Copton.

16 Latonę, Delos.

17 Mineruę,Ithynus,Pyreus/Aracynthus/Nea/Athenę/Alcomeneum.
18 Marti/Thermodon/Thracia.
19 Muſis/Libethris/Aganippe/Helycon/Hippocrene/Sicilia/Theſpię.
20 Neptuno Tęnarus/Oncheſtus.
21 Nemeſi Rhamnus.
22 ¶Oſyridi ægyptus.
23 Proſerpinę,Sicilia,Enna.
24 Plutoni Elis.
Priapo Lampſacus.
25 Soli Scythę.
26 Sortibus/Pręneſte.
27 Veneri/Amathus/Paphos/Cythera/Idalium/Gnydos/Cyprus/Eryx/Hy-
28 Vulcano,Imbros,Theraſia,Lemnos. (pępa.
29 Alia loca.

SEquentia imprimis loca Apollini ſacra fuerunt. Parnaſus mons Phocidis bi- 1
uertex, vbi e ſpelunca reddebantur oracula teſte Lucano. Virgil. in Buc. Nec
tantum Phœbo gaudet Parnaſia rupes. ¶Gryneum nemus ſeu oppidum in
Ionia, ſacrum Apollini habuit fanum. Virgi. in Buc. His tibi Gryneị nemoris dica-
tur origo, Ne quis ſit lucus, quo ſe plus iactet Apollo. Ab hoc nemore Apollo ipſe
dicitur Gryneus. Virgil. lib. 4. Aen. Sed nunc Italiam magnam Gryneus Apollo,
Italiam Lycię iuſſere capeſſere ſortes. ¶Phaſelis mõs eſt in Lycia, vbi Apollo ora-
cula reddebat. Author Aetnę. Dexter mihi carminis author Apollo, Seu tibi do-
done potior, tecumq; Phaſelis, Seu te Cynthos habet. ¶Cynthus mons eſt immi-
nens Delo, vbi Apollo celebre templum habuit, qui propterea Cynthi9 dicitur. Ho
ratius. Intonſum pueri dicite Cynthium. ¶Delos inſula maris Aegęi/Cycladum
vna, in qua natus eſt Apollo. Prius Ortygia dicebatur. Vnde Apollo Delius et Or
tygius. Ouidius lib. 2. de arte. Et Paros/& Clario Delos amata deo. Idem libro. 13.
Meta. Intrat Apollineam ſocijs comitãtibus vrbem. Augurellus. Te Claros/nec-
non Patarea regna/ Teq; natalis tua Delos amplis Laudibus tollit, colit & verenter
Delphica tellus. Claudian9. Hęſit Apollineo Delos latonia partu. Tibull. libro. 2.
Delos vbi nunc Phœbe tua eſt? ¶Claros fuit etiam vna Cycladum, in qua Apol-
lo colebatur, qui inde clarius dictus eſt. Valerius Flaccus. Nec clarij nunc antra dei/
quercuſq; tonantis Arguerem. Idem apud Ouidium libro. 1. Metam. ſic loquitur.
Mihi delphica tellus, Et claros/& Tenedos/Patareaq; regia ſeruit. Politian9 in Nu
tricia. Hunc Phœbea Claros, Cumea Neapolis illum Protulit.
¶Delphi oppidum fuit Phocidis, vbi etiam Apollo colebatur, qui propterea Del-
phicus vocatur. Seneca. Ambage nexa Delphico mos eſt deo Arcana tegere. Auſo
nius. Luſit & Aaciden Parnaſia Delphicolæ ſors. ¶In Patara Lycię ciuitate ſex an
ni menſibus dabantur Apollinis reſponſa. ¶Tenedos Aegei maris inſula, ſacra
fuit etiam Apollini. ¶Chryſa Phrygiæ ciuitas itidem & Cilla vrbs ſacrę fuerunt
Apollini. Ouidius libr. 13. Me tenedon/Chryſemq; & Cillan Apolinis vrbes/ Et
Syron cepiſſe. Chriſſa vrbs Phocidis ſacrum etiam habuit Apollini templum.
¶Colebatur etiam in Cyrrha oppido Phocidis. Stroza pater. Et Cyrrhę dominus
bis genituſq; puer. Statius libro tercio Syl. Aut Cyrrhæ pater aſpernetur opacæ.
¶Colebatur etiam apud Therapnas vrbem Laconiæ. Statius libro tercio Thebai.
Tęnareumq; cacumen Apollineaſq; Therapnas.

¶Soracte mons eſt in Phaliſcis quondã Apollini ſacer. Syllius li. 7. Phœbęi Soractis honor Charmelus agebat. Idem lib. 8. Haud procul et ſacrum Phœbo Soracte frequentat. Virgil. lib. vndecimo. Summe deum ſancti cuſtos Soractis Apollo.
¶Apollo apud Rhodios in tanto honore habitus eſt, vt ibidem Coloſſum habuerit inter ſeptem orbis miracula numeratum. Politianus. Conferat aut vaſti molem Rhodos aurea Phœbi. Idem in Ambra. Vtq; Rhodos Solem, Venerem Paphos, atq; Cythera. Iunonemq; Samos, Cereremq; Typhoias Aetna, Me mea Creta colit. ¶Hyperborei Septentrionales populi frugum primitias Delon mittebãt Apollini, quem pręcipue colebant. Author Plyni⁹. ¶Acrephnia vrbs fuit Phocidis, vbi Apollo Acrephnius colebatur. ¶Malloes locus fuit in Leſbo, vbi templum erat Apollinis. ¶In Entreſi Phocidis vrbe, Apollo etiam reddebat oracula.
¶Tegyra vrbs Beotiæ ſacra fuit Apollini, a qua Tegyręus dictus eſt. ¶In Mileto Ionię aſiaticę vrbe fuit oraculũ Apollinis, qui propterea dictus eſt Mileſius. Apul. Dęi Mileſij vetuſtiſſimum percontatur oraculum.

2 ¶Loca Amori ſacra fuerunt, Colchorum regio & Idalium nemus. Catullus. Sancte pater curis hominum qui gaudia miſces, Quiq; regis Colchos, quiq; Idaliũ frondoſum. ¶Theſpienſes & Pariani populi in helleſponto Amorem ſumma veneratione proſequũtur, eiuſq; ſacra vocãt Erotidia. Apud Aegyram vrbem Achęorum Amor colebatur cum fortuna ſub eodem tecto.

3 ¶Aeſculapium Apollinis filium colebat Epidaurus vrbs Peloponneſi. Plynius libro. 4. In eo Epidaurum oppidum Aeſculapij delubro celebre. Ab Epidauro dictus eſt Epidaurius. Ouid. lib. 15. Aequore placato patrias Epidauri⁹ aras Linquit. Statius lib. 1. Syl. Progreſſuſq; morans hinc mecum Epidauria proles.
¶Cos ciuitas ſeu inſula eidem ſacra faciebat. ¶Colebatur etiam Pergami. Martialis lib. 9. Pergameo poſuit dona ſacrata deo. ¶Tricca vrbs Theſſaliæ templum habuit Aeſculapio ſacrum, Dolopibus & Pindo vicinum.

4 ¶Ariſteum mellis deum colebat Arcadia. Virgil. lib. 4. Georg. Tempus et Arcadij memoranda inuenta magiſtri.

5 ¶Thebis colebatur Bacchus, qui propterea & Dircęus appellatur. Horatius lib. 1. Car. vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos inſignes.
¶Naxos vna Cycladum coluit Bacchum. Statius lib. 4. Achill. Et a tergo decreſcit Bacchica Naxos. Claudianus. Herculis & Bromij ſuſtentat gloria Thebas. Plynius lib. 4. Nec cedentes Athenis claritate, quæ cognominantur Bœotiæ Thebæ, duorum numinum Liberi, atq; Herculis (vt volunt) patria.
¶Apud Nyſam vrbem Arabiæ ferunt Bacchum a Nymphis educatum fuiſſe. Hinc Bacchus dicitur Nyſęus. Statius lib. 4. Theb. Omnipotens Nyſęe pater.
¶Callichoros fluuius eſt apud Heracleam Paphlagoniæ Baccho ſacer, ꝙ ab India reuertens chorum ibidẽ conſtituerit. Val. Flac. lib. 5. Argon. Pręterit & feſta vulgatum nocte Lyęi Callichoron, Nec vana fides, his Bacchus in vndis Abluit Eoo rorantes ſanguine thyrſos. ¶Tamaritę populi hircanis proximi Bacchum ab India victorem redeuntem hoſpitio ſuſceperunt, eiq; ſacra ſolennia cõſtituerũt actis circum torcularia choreis, q̃ diu ſpumarent muſto.

6 ¶Cybelen deorum matrem colebant ſequentia loca. Ida & Dindymus Phrygiæ montes. Virgil. libro. 10. Alma parens Idęa deum, cui Dindyma cordi. Catullus. Dea magna, dea Cybele, Dea domina Dindymi. Hinc Cybele Dindymene. Martialis. Non per myſtica ſacra Dindymenes. Lucretius libro. 2. Idęam vocitant matrem Phrygiaſq; cateruas. ¶In Phrygia Galli Cybeles miniſtri in honorem dęę

inter

nter ſe concertabant & digladiabantur ad effuſionem ſanguinis. Demum cruore
vbertim manãte concurrebant ad aliquem fluuium deę ſacrum. Ibidem cultros et
plagas loturi. Romani hoc faciebãt ad Almonem fluuium proximum Romæ vn-
decimo Cal. Apriles. Val. Fl. lib. 8. Argon. Sic vbi Mygdonios planctus ſacer
abluit Almo, Lętaq; iam Cybele. Statius. Eſt loc⁹ ante vrbẽ, qua primum naſcitur
ingens Appia, quaq; Italo gemitus Almone Cybelle Ponit, et Idæos iam non re-
miniſcitur amnes. Lucanus. Et lotam paruo reuocãt Almone Cybellẽ. Syllius lib.
8. Tepidoq; lauãt Almone Cybellen. Ouidius. Eſt locus in Tyberin quo lubricus
influit Almo, Et magico nomen perdit in amne minor, Illic purpurea canus cum
veſte ſacerdos, Iunonis dominam ſacraq; lauit aquis. ℭReate Vmbriæ ciuitas.
Syllius lib. 8. Magnæq; Reate dicatum Cœlicolum matri. ℭBerecynthus mons
Phrygię, a cuius nomine Berecynthia dicta eſt. Virgil. lib. 6. Aen. Qualis Bere-
cynthia mater Inuehitur curru phrygias turrita per vrbes. ℭPeſinuntium oppi-
dum Phrygię, a cuius nomine dicta eſt Peſinuntica. Apul. lib. 11. Inde primgenij
phryges Peſinunticam nominant deum matrem.

ℭCererem venerabatur Eleuſis vrbs Atticę. ꝙ ibidem frugum vſum & agricul- 7
turę dea docuiſſet. Vnde et Eleuſina vocata eſt. Virgilius lib. 1. Georg. Tardaq;
Eleuſinę matris voluentia plauſtra. ℭColebatur etiam in Aetna monte, Enna &
Catana vrbibus Siciliæ, a quibus locis vocatur Aetnæa/ Ennęa/ Catanenſis. Clau-
dianus. Aetnęę Cereri proles optata virębat Vnica. Syllius lib. 1. Nec Cerere En-
nęa/ Phario nec victa colono. Lactantius. De Cerere Catanenſi vel Ennenſi, quarũ
alterius tanta fuit religio, vt adire templi eius ſecreta penetralia viris nefas eſſet.

ℭSequentia loca Dianæ ſacra fuerunt, Parthenius Paphlagonię fluuius. Val. Fl. 8
lib. 5. Argon. Et fatis tibi Tiphy negatum Parthenium, ante alios Triuiæ qui cre-
ditur amnis. ℭCynthus mõs imminẽs delo, in quo nata eſt cum Appolline. Hinc
vterq; Cynthius appellatur. Statius lib. 2. Theb. Illa ſuas Cyntho comites agat.
ℭEpheſus vrbs Ionię ſeu Lydiæ, in qua templum habuit magnificum, inter ſeptẽ
orbis miracula numeratum. ℭBrauron vrbs Atticæ, vbi etiam colebatur. ℭCole-
batur et in Auentino et Algido montibus Italiæ. Horatius. Quæq; Auentinum
tenet/ Algidumq;, Quindecim diana preces virorũ Curet. Martialis lib. 6. Lau-
dat Auẽtinę vicinus Sura Dianę. Colebatur etiam in Delo. Virgil. Notior vt iam
ſit canibus non delia noſtris. ℭItem in Tauro Scythiæ monte. Lucanus lib. 1. Et
Taranis Scythicę non mitior ara Dianæ. Idẽ lib. 3. Qua ſublime nemus, Scythicæ
qua regna Dianę. Ouid. lib. 14. Queq; colunt Scythicæ ſtagnũ nemorale Dianę.

ℭColebatur faunus in Arcadia. Ouid. lib. 2. Faſt. Faunus in Arcadia templa Ly- 9
cęus habet. Idem lib. 4. Stabat Męnalio ſacra relicta deo.

ℭAntium maritima vrbs Latinorum Fortunã habuit in honore maximo, cui etiã 10
ſacra fecit, templumq; erexit magnificum. Vnde Horatius lib. 1. Car. O diua, gra-
tum quę regis Antium. ℭRhamnus ſeu Rhamnis oppidum fuit in Attica, in quo
Nemeſis et fortuna colebãtur. Hinc vtraq; Rhamnuſia appellatur. Virg. in Cyri.
Haud fallor, ꝙ te potius Rhamnuſia fallat. Ouid. lib. 14. Idaliam, memoremq;
time Rhamnuſidis iram.

ℭIn Orchomeno Bœotiæ vrbe templum fuit dicatum gratijs ſeu Charitibus. 11

ℭHerculi ſacrum fuit Tybur oppidum vicinum Romę, quod inde vocatur Her- 12
culeum. Propertius lib. 2. Curua ten Herculeum deportãt Eſſeda Tybur? Ten id
eſt tene per interrogationem. Virgil. in Priapeijs. Gades Herculis humidumq;
Tybur. Martialis lib. 1. Tybur in Herculeum migrauit nigra Lycoris. Idem. Itur

ad Herculei gelidas qua Tyburis arces. Stroza filius. Herculeum Tybur/vicinaq;
rexit Iulus. ¶ Bœotiæ Thebæ etiam Herculem coluerunt, qui propterea The=
banus dicitur. Propertius lib. 3. Cymbala Thebano concrepuere deo. Mantuanus
de Trophęis Gonzagæ. Brachia Thebani pingit labor Herculis hydra. ¶ Gadi=
bus quoq; (vbi columnas poſuit) templum habuit Hercules, in quoquidem tēplo
Iulius Cæſar animaduerſa Alexandri magni imagine, ingemuit, & quaſi pertæſus
ignauiam ſuam, ꝙ nihildum a ſe memorabile actū eſſet in ætate, qua iam Alexā=
der orbem terrarum ſubegiſſet. De Gadibus Liuius. Annibal Gades profectus
Herculi vota exoluit. Hinc Gades Herculeę dicuntur. Syl:ius lib. 16. Nam repeto
Herculeas Erythręa ad littora Gades. Stroza fili⁹. Ad Herculeas ſtirps greſſa pe
laſgica Gades. ¶ Tyrintha ciuitas Argis vicina Herculē nutriuit;/ et vt deum ve=
nerata eſt. Vnde et Tyrinthius appellatur. Virg. lib. 7. Aen. Poſtq̄ laurētia victor
Geryone extincto Tyrinthius attigit arua. Idem lib. 8. Ecce furens animis aderat
Tyrinthius.

13 ¶ Sequentia loca Iunonem coluerunt. Carthago vrbs Africæ. Virgil. lib. 1. Aen.
Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam Poſt habita coluiſſe Samo, hic il=
lius arma, Hic currus fuit. ¶ Colebatur etiam in Proſimna ciuitate. Statius lib. 1.
Theb. Hinc celſę Iunonia templa Proſimnę. ¶ In Samo inſula maris Icarij habe=
batur in honore pręcipuo, Nam et ibidem fuerat nutrita. Ouid. lib. 8. Et iam Iuno=
nia læua Parte Samos fuerat. ¶ Argos et Mycenæ vrbes Achaiæ Iunonem quoq;
venerabātur. Horati⁹ lib. 1. Car. Plurimus in Iunonis honorē Aptum dicet equis
Argos, diteſq; Mycenas. ¶ Phaliſci populi Iunonem coluerūt. Ouid. lib. 6. Faſt.
Adde ſenem Tatium Iunonicolaſq; Phaliſcos.

14 ¶ Creta inſula centum vrbibus memorabilis Iouem aluit, eiq; ſacra fecit, Vnde &
Cretæus dicitur. Virgil. lib. 3. Aen. Creta Iouis magni medio iacet inſula ponto,
Mons Idęus vbi, & gentis cunabula noſtræ. Claud. Cretaq; ſe iactat tenero reptata
tonāti. Lactātius. Ipſius autē Iouis Cretici ſacra, quid aliud oſtendūt, q̄ quomodo
ſit aut ſuſtractus patri, aut nutritus? ¶ Pyreus port⁹ Atticæ ſacer erat Ioui, vt etiā
Homole mons Theſſalię ſeu Bœotiæ, a cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.
¶ Colebatur etiam in Ida/in Latio/in Lybia vbi erat eius oraculū, In Elide. Vnde
Virgil. eum vocat Idęum, Lucanus Latialem, Latinum Ouidius et lybicum, Elęū
Properti⁹, q̄m in Elide quito quoq; anno celebrabātur ludi Olympici i ei⁹ honorē.

15 ¶ Iſim Inachi filiā & deā Aegyptiorū ſequentia loca habebāt in honore, Pareto=
niū vrbs Aegypti/Pharos/Mēphis/et Mareotis pars Aegypti. Ouid. lib. 9. Iſi Pa
retoniū, Mareoticaq; arua/Paronq; Quæ colis, & ſeptē digeſtū in cornua Nilū.
Idē lib. 2. Eleg. Iſi Paretoniū/genitaliaq; arua Canopi Quæ colis, et Memphim/
palmiferāq; Pharon. ¶ Aegyptū ſacrā fuiſſe Iſidi Propertius docet lib. 2. dicens.
An tibi nō ſatis eſt fuſcis Aegyptus alumnis? Coptō quoq; inſula eſt in Aegypto
ſacra Iſidi.

16 ¶ Latona colebatur in delo, ꝙ Apollinem/et Dianam ibidem peperiſſet. Virgil.
lib. 3. Geor. Cui non dictus Hylas puer/& Latonia Delos. Ouid. in ib. Prædaq; ſis
illis, quibus eſt Latonia Delos.

17 ¶ Ithynus fuit domicilium Mineruæ in arce Athenienſi. Catullus. Vnigenamq;
ſimul cultricem montis Ithyni Pallada. ¶ Pyreus mons Atticæ ſacer fuit etiam
Mineruę. ¶ Colebatur & in Aracyntho Aetolię monte, a quo Aracynthia
dicta eſt. Statius de Diana & Pallade lib. 2. Theb. Illa ſuas Cyntho comites
agat, hæc Aracyntho. ¶ Nea Cycladum vna, ſacra fuit etiam Mineruæ,

Authote Plynio lib.4.Nat.Hiſt.Cap.12. ¶Præcipua eius dignatio fuit Athe-
nis, vbi et artes inueniſſe fertur, atq; etiam vrbem ipſam condidiſſe, hinc Athenęa/
Attica/Cecropia/ & Mopſopia dicitur. Horatius lib.1.Car. Sūt quibꝰ vnum opus
eſt intactę Palladis vrbem Carmine perpetuo celebrare. ¶Alcomeneum fuit op-
pidum Bœotiæ, cuius conditor iuſſit ibidem coli Mineruam.

¶Loca Marti ſacra ſunt Thermodō fluuius Scythiæ et Rhodope mons, quoniam 18
fertur natus in Thracia. Claudianus. Flumina lauerunt purum Rhodopeia martē.
¶Colebatur & in tota Thracia & apud Getas. Vnde Odryſium eū vocat Statius
et Geticum. Sythonium Pontanus et Threicium.

¶Libethris fons Magneſiæ ſacer fuit Muſis, vt etiam Hippocrene, a quorum no- 19
mine dicuntur Libethrides et Hippocrinides. Virgil. Nymphæ noſter amor Li-
bethrides. Eam ob cauſam Feſtus Auienus camœnalem vocat Hippocrenen, vbi
ait. Lympha camœnalem fudit procul Hippocrenē. ¶Sunt et alia loca ſacra Mu-
ſis, vt Sicilia, vnde Sicelides dicuntur a Virgilio. Aonia ſeu Bœotia. Helycon mōs
Bœotię, Pimpla locꝰ vicinus Parnaſo, Aganippe fons Bœotię, Sebethꝰ fons apud
Neapolim/ Theſpię oppidū Boeotiæ, a quibus omnibus locis Epitheta meruerūt.
Vide in Capite de Muſis.

¶Neptunus templum habuit in Tęnaro Laconiæ promontorio, a quo Tænarius 20
dicitur. Proper. lib.1. Tęnarius facili preſſit amore deus. ¶Oncheſtus vrbs Bœo-
tiæ habuit etiam templum Neptuno ſacrum.

¶Nemeſis dea vltionis et indignationis (quæ ſuperbos punit et vaniloquos) tē- 21
plum habuit in Rhamnunte Aſię oppido, a quo Rhamnuſia dicta eſt, vt Fortuna.
Ouid. lib.3. Meta. Dixerat, aſſenſit precibus Rhamnuſia iuſtis.

¶Oſyris deus colebatur apud Aegyptios. Tibullus li.1. Te canit, atq; ſuum pubes 22
miratur Oſyrim Barbara Memphitem plaudere docta bouem.

¶Proſerpina Cereris filia colebatur in Sicilia teſte Plutarcho, vnde et Sicula vo- 23
catur a poetis. Seneca. Vidiſti Siculę regna Proſerpinę/ vbi primam huiꝰ dictionis
Proſerpina corripit, quod eſt inuentu rarum. ¶Colebatur etiam in Enna vrbe Si-
ciliæ, vnde Ennæa quoq; dicitur. Lucanus lib.6. Eloquar immenſo terrę ſub pon-
dere, quę te Cōtineant Ennęa dapes. Syllius lib.1. Atq; Ennęę numina diuæ, Atq;
Acheronta vocat.

¶Apud Elæos delubrum ſacrum fuit Plutoni ſemper clauſum et obſeratum, prę- 24
terq̄ φ ſemel tantum quotannis aperiebatur. Plutonem autem ideo colebant Elei,
φ eius præſidium ſenſiſſent contra vim Herculis. ¶Lampſacus vrbs Helleſponti
Priapum coluit. Ouid. lib.6. Faſt. Lampſacos hunc ſoli ſolita eſt mactare Priapo.

¶Scythæ vnicum Solem deum putant, cui equum immolant. 25

¶In præneſte vrbe Italiæ colebātur Sortes, et Fortuna, quæ propterea Præneſti- 26
næ vocantur. Propertius lib.2. Nā quid præneſtis dubias o Cynthia ſortes, Quid
petis Aei mœnia Telegoni/ Syllius. Sacriſq; dicatum Fortunę Pręneſte iugis. Sta-
tius lib.1. Syl. Et Pręneſtinę poterant migrare ſorores.

¶Sequentia loca ſacra ſunt Veneri. Amathus inſula maris Aegæi, a qua vocatur 27
Amathuſia et Amathuſis. Virgil. li.10. Eſt Amathus/ eſt celſa mihi Paphos/ atq;
Cythera/ Idaliæq; domus Stroza filiꝰ. Eſt Paphos/ eſt Amathus Veneri ſunt pul
chra Cythera. Pontanꝰ. Quæ referant veteres formoſę Amathuſidis ignes. Poli-
tianus. Semper et ancipiti ſtimulans Amathuſia cura. Colebatur etiam in Cypro
inſula, & Papho eiuſdem inſulę vrbe. De Cypro et Memphi Aegypti vrbe (vbi
etiam fanum habuit) Horatius lib.3. Car. O quæ beatam diua tenes Cyprum/ &

Memphim carentem Sythonia niue. Idem lib. 1. Sic te diua potens Cypri. Ouid. lib. 10. Feſta dies Veneris tota celeberrima Cypro Venerat. A Cypro dicitur Cypria, Cypris et Cyprigena. Mantuanus in Faſtis. Cyprigenæ campos & regna per ardua Phœbi. De Papho et Gnydo Horatius lib. 3. Car. Quæ Gnydon, Fulgenteſq; tenet Cycladas et Paphum. Statius lib. 1. Syl. Nõ ſecus alma Venus, q̄ ſi Paphon æquore ab alto, Idaliaſq; domos, Erycinaq; tẽpla ſubiret. A Papho Paphia, et Gnydo Gnydia dicitur. Plyniꝰ lib. 7. Praxiteles marmore nobilitatꝰ eſt, Gnydiaq; Venere præcipue. Pręcedentia exempla docent Idalium nemus et Cyclades et Cythera ſacra fuiſſe Veneri. Ab Eryce monte Siciliæ ſibi ſacro dicta eſt Erycina. Horatiꝰ lib. 1. Car. Siue tu mauis Erycina ridẽs. ¶ Hypępa vrbs proxima Timolo ſacra fuit etiam Veneri. De hac vrbe Ouidiꝰ de Arachne. Orta domo parua, paruis habitabat Hypæpis.

28 ¶ Imbros inſula eſt Thraciæ Vulcano ſacra, quem inde Imbranium vocant. Val. Fl. Proræq; acceſſerat Imbros. Inter Liparam et Theraſiam inſula eſt Theraſia Vulcano ſacra. Author Plynius. lib. 3. Pręcipuus Vulcani cultus fuit in Lemno inſula, a qua Lemmius dictus eſt, vt Lemnos ipſa Vulcania. Ouid. lib. 13. Nec pęantiadem ꝙ habet Vulcania Lemnos. Virgil. lib. 8. Aen. Hęc pater Aeolijs properat dum Lemnius oris. Ouid. Lemnius extemplo valuas patefecit eburnas.

¶ De alijs locis in quibus dij habiti ſunt in honore. Ouid. lib. 3. Faſtorum.

Pallada Ceropidę, Minoia Creta Dianam,
    Vulcanum tellus Hypſipylęa colit.
Iunonem Sparte; Pelopeiadeſq; Mycenę.
    Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Mars latio venerãdus erat, quia præſidet armis. Lactãtius lib. 1. de falſa religione. Summa veneratione coluerunt Aegyptij Iſidem, Mauri Iubam, Macedones Gabyrim, Pœni Vranum, Latini Faunum. Romani Quirinum, Athenæ Mineruã, Samos Iunonem, Paphos Venerem, Lemnos Vulcanum, Naxos Liberum, Apollinem Delphi.

¶ Deorum victimę.

1	Bacchi caper	6	Iſidis anſer	11	Herculis taurus
2	Cereris porca	7	Noctis Gallus	12	Saturni puer
3	Solis equus	8	Fauni Capra	13	Aeſculapij Gallus
4	Dianę cerua & canes	9	Neptuni Taurus	14	Maiæ Sus.
5	Priapi aſinus	10	Mineruę capra		

1 Caper et Aſinus immolabantur Baccho, Caper ꝙ eius vites roſiſſet. Virgil. lib. 2. Georg. Non aliam ob cauſam Baccho caper omnibus aris Cęditur. Ouid. lib. 2. de ponto. Nec dabit intonſo iugulũ caper hoſtia Baccho. Martialis lib. 5. Vite nocens roſeas ſtabat moriturus ad aras Hircus, Bacche tuis victima grata focis. De Aſino Plyniꝰ lib. 24. Ferulę Aſinis gratiſſimę ſunt in pabulo, cæteris vero iumẽtis præſentaneo veneno. Qua de cauſa id animal libero patri aſſignatur, cui et ferula. Herodotus ait porcum etiam fuiſſe immolatũ Baccho.

2 ¶ Cereri mactabatur porca, ꝙ hoc aĩal eiuſdẽ fruges violaſſet. Ouid. lib. 1. Faſt. Prima Ceres grauidæ gauiſa eſt ſanguine porcę, Vlta ſuas merita cæde nocentis opes. Nam ſata vere nouo teneris lactentia ſuccis Eruta ſetigerę comperit ore ſuis. Idem lib. 2. de ponto. Accipiet grauidę cur ſuis exta Ceres.

3 ¶ Perſę immolant equum Soli. Ouid. lib. 1. Faſt. Placat equo. Perſis radijs Hyperiona cinctum, Ne detur celeri victima tarda deo. Sabell. Non tibi Phœbe celer hic cadit ictus equus.

¶ Dianę

¶ Dianæ cerua immolabatur. Ouid. lib. 1. Faſt. Quæ ſemel eſt triplici pro virgi- 4
nec æſa Dianæ, Nunc quoq; pro nulla virgine cerua datur. ¶ Sabęi et Theſſali ca-
nes Dianæ etiam immolabant. Idem Ouidius. Extra canum Triuiæ vidi mactare
Sabęos, Et quicunq; tuas accolit Hęme niues.
¶ Priapo etiam immolabant Aſinum, ꝙ quum hic deus Lotiden nympham dor- 5
mientem furtim ſtuprare vellet, intempeſtiuo aſini clamore coitu fuiſſet impedi-
tus, eumq; excitata virgo manibꝰ reieciſſet magno omniũ (qui aderãt) riſu. Ouid.
lib. 1. Faſt. Cęditur et rigido cuſtodi ruris aſellus. Cauſa pudenda quidẽ, ſed tamẽ
apta deo. Lactãtius. Quum dij omnes ad feſtum magnę matris conueniſſent, epu-
liſq; ſatiati noctem luſibus ducerent, quieuiſſe ibi Lotidem, ſomnunq; cepiſſe. Ibi
Priapum ſomno eius ac pudicitiæ inſidiatum, ſed illam intẽpeſtiuo clamore Aſelli
(quo Silenus vehebatur) excitatam, libidinẽ vero inſidiatoris eſſe detectam. Hac
de cauſa Lampſacenos Aſellum Priapo quaſi in vltionem mactare conſueuiſſe.
¶ Anſer Iſidi Inachi filiæ. Ouid. lib. 1. Faſt. Nec defenſa iuuant Capitolia, quo- 6
minus Anſer Det iecur in lances inachi lauta tuas.
¶ Gallus gallinaceus immolabatur nocti. Idem Ouid. Nocte deę noctis criſtatus 7
cęditur ales, Qꝫ tepidum vigili prouocat ore diem.
¶ Fauno Capra. Ouid. lib. 2. Faſt. Cornipedi Fauno cæſa de more capella, Venit 8
ad exiguas turba vocata dapes.
¶ Neptuno Taurus. Statiꝰ lib. 5. Achill. Cæruleum regẽ tauro veneratur auumq; 9
Nerea. Syllius lib. 15. Principio ſtatuũt aras, cadit ardua taurus victima Neptuno
pariter, pariterq; tonanti. Virgil. Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.
¶ Mineruæ capra, ꝙ caprarum morſus exitialis ſit oliuæ, quam illa amat. Plynius 10
lib. 8. Oliuam lambendo quoq; ſterilẽ faciunt. Eaq; ex cauſa Mineruæ immolatur.
¶ Menoecius Actoris filius taurũ Herculi primus ſacrificauit propter fulmineum 11
taurum ab ipſo Hercule interfectum, de quo Seneca in Hercule Oethæo. Vna eſt
Geryon ſparſus manu/ Tauruſq; populis horridus centum pauor.
¶ Carthaginenſes vſq; ad excidiũ vrbis ſuæ ingenuos pueros Saturno ſemper im- 12
molarunt, Authore Curtio lib. 4. de geſtis Alexãdri. Quod genus ſacrificij Tau-
ricæ Dianæ factum legimus in Scythia.
¶ Priſci Aeſculapio medico Phœbi filio Gallum ſacrificabant Authore Cælio. 13
¶ Sus prægnans mactabatur Maiæ Authore Macrobio lib. 1. Satur. De victimis 14
deorum vide Ouidium lib. 15. Meta.

¶ Deorum feſta quibus vocentur nominibus.

¶ Feſta ſeu ſacrificia Bacchi vocantur Bacchanalia/ Orgia/ Trieterica/ Nyctileia/
Liberalia/ Dionyſia & Cotytia a Cotyde rege Thracum, qui ſacra Baccho inſti-
tuit. ¶ Sacra Cereris vocantur Cerealia et Theſmophoria, vt Ceres ipſa Theſmo-
phoros id eſt legifera. Plyniꝰ lib. 24. Quoniã matronę in Themoſphoriis Athe-
nienſium caſtitatem cuſtodiẽtes ijs folijs cubitus ſibi ſternũt. Plutarchus ait Ado-
nia fuiſſe ſacra Cereris. ¶ Proſerpinæ Cocytia a Cocyto infernali fluuio. ¶ Saturni
Saturnalia et Chronia. Nam Saturnus ipſe Chronos dicitur a Gręcis. ¶ Laurẽtiæ
Laurentalia. ¶ Opis (quæ Cœli et Veſtæ filia & Saturui vxor dicitur) Opalia.
¶ Palis deæ paſtorum Palilia. Tibullus lib. 2. At madidus Baccho ſua feſta Pali-
lia paſtor Concinet. Propertius libro quarto. Annuaq; accenſo celebrare Pali-
lia fœno. Idem Vrbi feſtus erat dixere Palilia patres. ¶ Romuli vel Martis Qui-
rinalia. ¶ Vertunni ſeu Prothei Vertunnalia. ¶ Bonę deę Gynecia, nam Græci eã
vocant Gyneciam. Author Plutarchus in Cæſare. ¶ Mineruæ Panathenea. Erãt

autem agones Gymnici, quos Theſeus in honorem deæ primus Athenis inſtituit, Authore Plutarcho. Erant etiam Mineruę Quinquatria, quę fiebant quinq; dieb⁹ poſt atrum diem. Ater autem dies erat poſt idus. Ouid. Vna dies media eſt, poſt fiũt ſacra Mineruę, Nomina quę a iũctis quinq; dieb⁹ habẽt. ❡Florę deæ floralia. ❡Carnæ deæ cardinum Carnia, quæ fiebant Spartæ. ❡Iouis dijpolia, ſeu diaſia teſte Cęlio. ❡Iunonis herça, q̃ Iuno ipſa hera diceretur. Ennius apud Ciceronem lib. I. de Off. Vos ne velit an me regnare hera, vbi per heram nonnulli fortunã intelligunt. ❡Mercurii Mercuria lia et hermęa. ❡Muſarũ Muſæa. ❡Herculis Nemęa ab Argiuis inſtituta, ob leonem ab ipſo interfectum in Nemea ſylua. ❡Fauni Lupercalia, quæ februario menſe fiebant. ❡Solis Mitriaca, quoniam Perſæ ſolem appellant mitram. Apud eos autem fiebant hæc ſacrificia in antro, educto cornib⁹ boue, quem deo immolabant. ❡Priapi phallagogia, Nam phallum antiqui virile membrum appellabant. Author Theoderitus Cyrenenſis.

❡Sacrificiorum & victimarum genera diuerſa.

Agonia	Munychia	Rubigalia
Dapſa	Nouendium	Fontanalia
Farreatio	Nudipedalia	Ornea
Hecatombe	Nyctileia	Parentalia
Hoſtia	Palatual	Inferiæ
Hyacinthina	Paſtillum	Conſualia
Armiluſtrum	Popularia	Lampteria
Ianual	Proteruia	Amburbium
Lucaria	Scænophegia	Vinalia
Lupercalia	Solitaurilia	Thyia
Meditrinalia	Stata	Holocauſtum

Agonia & Agonalia ludi erant, qui fiebant in honorem dei Agonij, vel in monte, quem illi Agonem vocabant. Agonias etiam veteres dixerũt hoſtias, ab agẽdo. ❡Dapſa genus erat ſacrificij, quod fiebat hyeme ſæuiẽte. Farreatio in nuptijs fiebat farreo libo. Aliter vocabatur confarreatio. At quum diſſoluebantur nuptiæ, diffarreatio. ❡Hecatombe ſacrificium erat centum victimarum, vel quia centum peloponneſi vrbes id faciebãt. Iuuenalis Satyra. 12. Exiſtunt qui promittunt Hecatomben. Sidonius Apol. Vix ſe poſt hecatombeon litatum Suetus promere Syricum barathro. ❡Hoſtia erat victima, quæ immolabatur cęſis hoſtibus. Sacrificabatur autem Laribus, quorum ope victi credebãtur hoſtes. Ouid. Hoſtibus a domitis hoſtia nomẽ habet. ❡Hyacinthina erant quędam ſacra nocturna. ❡Armiluſtrum ſacrificiũ erat apud Romanos, in quo armati rem diuinam faciebant, tubiſq; canebant ſacrificantes. ❡Ianual erat genus libi, quod ſoli Iano immolabatur. ❡Lucaria feſta Romani celebrabant in luco, in quo fugati a Gallis ſeſe occuluerant. ❡Lupercalia erant ſacra inſtituta ab Euandro rege Arcadum i honorẽ Panos propter Romulum et Remum nutritos a lupa in Auẽtino monte, vbi fiebant. Luperci dicebantur miniſtri horum ſacrorum. Statius lib. 5. Syluarum. Et tua multum Verbera ſuccincti formidauere Luperci. ❡Meditrinalia ſacra erant, quę fiebant in honorẽ Meditrinę dęę medicamentorũ. ❡Munychia erant feſta Palladis, a Munychio Athenarũ portu, vel a Munychio rege quodã, eorum authore. ❡Nouendium ſeu Nouendiale ſacrificiũ erat exequiale, quod fiebat nono die poſt mortem alicuius. Horatius. Nouendiales diſſipare pulueres.

❡Nudipedalia

¶Nudipedalia erant quędam ſacra, quæ ſacerdotes nudis pedibus faciebant Hieroſolymis. Nyctileia Bacchi ſacrificia, quæ nocturno fiebant tempore. ¶Palatual ſacrificium erat, quod Romę fiebat ĩ palatio. ¶Paſtillum authore feſto fuit genus libi rotundi, quod dijs offerebatur. ¶Popularia ſacra, quę ab omnibus ciuibus fiebant, nec erant priuatarum familiarum, ſed omnium communia, vt a dijs impetrarentur, quę ſpectabant ad communẽ populi ſalutem. ¶Proteruia fuit ſacrificij genus, in quo quicquid ex epulis ſupererat, incendio dabatur. Auſonius. Capripedes agitat quum læta Proteruia Panas. Albidius adoleſcens quum vniuerſum patrimonium decoxiſſet, & ædes vnas (quæ ſupererant) rerum deſperatione, dediſſet incendio, ferunt Catonem hoc in eum cauillo vſum fuiſſe. Hic proteruiã facit. Facere autem proteruiam adagiũ eſt in prodigos. qui omnia abſumũt vſq; ad aſſem. ¶Scęnophegia erant tabernaculorum feſta, in quibus Iudęi faciebant tabernacula ad ſimilitudinem eorum, in quibus habitauerant, quum peruagarentur Aegyptũ. ¶Solitaurilia ſacrificia erant trium victimarum tauri/arietis/et ſuis. Plynius lib. 8. Si potiatur, Marti Solitaurilib⁹ piaculum fieri. ¶Stata erant certa ac ſtabilita/ſtatutiſq; diebus fieri ſolita. Cato. Sacra ſtata, ſolennia ſancta ſeruaſti. ¶Rubigalia dies erant feſti inſtituti ab antiquis ad amoliendã frugum rubiginem. Quales ſunt noſtro tempore ſupplicationes amburbię et ambaruales, quæ fiunt vt fructus terrę agricolarum voto reſpõdeant. Plynius. Rubigalia Numa cõſtituit, quæ nunc agũtur ad ſeptimum Calendas Maij, quoniã tunc fere ſegetes rubigo occupat. ¶Fontanalia ſacra erãt fontium, quæ fiebant coronatis pueris et fontibus. ¶Ornea ſacra erant Priapi, quem Corinthij Orneum vocabant. Celebrabant autem hæc feſta Nymphę ad Alebedum prope Colophonem. ¶Parẽtalia erant ſacra funeſta, quę fiebant ab antiquis in honorem parẽtum mortuorum. Cuiuſmodi ſunt anniuerſaria noſtra. Parẽtare eſt hoc ſacrificium facere. Cicero in Philipp. Vt parẽtalia cum ſupplicationibus miſcerentur. Idem. Vt cuius ſepulchrum nuſq̃ extet, vbi parẽtetur, ei publice ſupplicetur. Decius & Brutus parentabãt decembri menſe, quia Saturno conſecratus eſt hic menſis, quem habent in numero deorum inferorum. In parentatione abſumebantur fabæ, ꝙ in eis mortuorum animas eſſe dixerint. ¶Inferię ſacra ſunt etiam mortuorum. Sueto. in Caligula. Inferiaſq; his annua religione publice inſtituit. Idem in Vitellio. Adhibita publicorum ſacerdotum frequẽtia inferias Neroni dedit. Cor. Tacitus de Vitellio. Apud bonos inuidiæ fuit, ꝙ extructis in campo martio aris inferias Neroni feciſſet. ¶Conſualia ſacrificia fiebant in honorem Conſi, qui habebatur deus cõſiliorũ. ¶Græci Dionyſium colebãt cognomento Lamptera id eſt faculam, eiuſq; feſta vocabant Lãpteria. Ferebãt enim noctu faces ad tẽplum/vini pateris tota vrbe conſtitutis. ¶Amburbium ſeu Ambaruale ſupplicationes erant, quæ fiebant in ambiendis vrbibus, agriſq; luſtrandis. De hoc intellexit Lucanus lib. 1. dicens. Mox iubet & totam pauidis a ciuibus vrbẽ Ambiri, & feſto purgantes mœnia luſtro Longa per extremos Pomœria cingere fines. ¶Talia erant apud Romanos Vinalia, qualia apud Thebanos Dionyſia. ¶Thyia feſtum erat Bacchi apud Elęos, in quo vacuę hydrię, tẽplo obſerato/vino implebãtur noctu. ¶Holocauſtum ſeu Holocauſtoma ſacrificiũ erat, in quo extra victimarum aris ſuperpoſita comburebãtur. de quo Virgil. Et ſolida imponit taurorum viſcera flammis, Pingue ſuperq; oleum fundens ardentibus extis. Ioſephus Quando (inquit) tota victima quę immolatur, incenditur, id ſacrificium nomen holocauſtomatis habet. ¶Porro Orgia Orpheus inuenit in Thracia. Matris deorũ ſacra phrygij quotannis crudeliſſimis certaminibus faciebant, Rhodij hominem

Saturno ſacrificabant. In Salamine inſula homo Diomedi immolabatur. Diana Taurica humanis placabatur victimis. Dionyſio apud Chios homo crudeliter diſcerptus ſacrificabatur. Lacedæmonij hominem Marti immolabant. Phœnices in bello et peſtilentia amiciſſimos homines immolabant Saturno. Eidem in Creta ſacrificabãtur pueri. In Laodicea Syrię virgo immolabatur Palladi. Arabes ſingulis annis puerum immolantes ſub ara ſepeliebant. Gręci priuſq̃ prodirẽt in bellum humanas victimas dijs offerebant. Ariſtomenes Meſſenius 200. homines Ioui ſacrificauit. Athenienſes bello petiti et victi a Minoe rege Cretæ propter interfectum Androgeum eius filium cogebãtur quotannis ſeptem mares ac totidem fœminas in Cretam mittere ſacrificãdos. Scythę quoſcũq; aduenas repererint, Dianæ immolant. In Pella Theſſaliæ ciuitate ſingulis annis homo immolabatur Peleo & Chironi. Galli Eſum et Teutatem humano cruore placabant. Lactancij tempore Latialis Iupiter ſanguine colebatur humano. Carthaginenſes ab Agathocle victi, quum iratum ſibi Saturnum crederent, ducentos ei nobiliſſimos iuuenes immolauerunt. Author Lactancius. Apud Romanos ſacrorum author fuit Numa, qui inſtituit colere deos fruge, & mola ſalſa ſupplicare. Vocabula ad religionem ſpectãtia ſunt Cerimoniæ/ ſacrificium/cõſecratio/ſuperſtitio/dedicatio/piaculum/iuſiurandum/hoſtiæ. Mola erat far toſtũ/ſale aſperſum. Sacrificare eſt petere, vt detur venia/ Litare eſt propiciare, vel ſacrificium rite facere. Apud Lyndum oppidum Rhodiorũ fiebat ſacrificium in honorem Herculis, quod probris et conuicijs peragebatur. Hinc adagium natum. Herculi Lyndio ſacrificare, id eſt ſacris deuotionibus vti. Ritum ſacrificij quod fiebat in honorem Cybeles, Ouidius in Faſtis ſic exprimit. Ardua iamdudum reſonat tinnitibus Ida, Tutus vt infanti vagiat ore puer. Pars clypeos ſudib⁹, galeas pars tundit inanes, Hoc Curetes habẽt, hoc Corybantes opus. Res latuit, priſciq; manẽt imitantia facti Aera deæ, comites raucaq; terga mouent. Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant, Tibia dat phrygios (vt dedit ante) modos. Salij ſacerdotes Martis/ eidem ſacra faciebant ſalientes. Victimarum ſuperſtitio emanauit ab Hyperbio Martis filio, vt placet nonnullis, ꝙ animal primus occiderit, vt Prometheus occidit bouẽ. Apud Delphos nullum reddebatur oraculum, niſi tota victima ab imo contremuiſſet, membris omnibus agitatis. Phaſelitę populi ſalſos piſciculos dijs immolabant. Cares vero canẽ. Hinc Caricam victimam dicuntur immolare, qui viliſſima largiũtur. Libabatur etiã vinum ſed merum. Prope Aſopum fluuium habitatores ſingulis annis diem vnum ſacrum faciunt Eumenidibus, quibus prægnantes oues immolant. Amaſtris Xerxis regis vxor pro ſalute propria decẽ defodit viuos homines. Beroſus prodit fuiſſe apud Babylonios feſtum Saceas nomine ſolitũ agi quinq; diebus, quibus ſerui imperabant dominis. Coi Iunoni ſacrificantes ſeruos a conuiuio reijciebant.

¶Sacerdotes deorum.

1	Panthus	4	Calybe Alcyone		Lyſimache
	Anius	5	Potitius Theron	9	Mera
	Lychas		Pinarius	10	Iphigenia
	Hemonides	6	Choreus		Megabyzus
	Phœbades		Meliſſa		Myxus
2	Laocoon		Barthabaces	11	Sethon
3	Polybetes	7	Cotys	12	Salij
	Soſtratus		Bacchæ	13	Hierophantę
	Alphitus	8	Hypeccauſtria	14	Alij

APollinis ſacerdotes fuerũt Panthus Othrijfilius. Virgil.lib.2.Aen. Pan= 1
thus Othriades arcis Phœbiq; ſacerdos. Idem.Nec te tua plurima Pan=
thu Labẽtem pietas,nec Apollinis infula texit. ¶Anius rex. Virgil lib.
3.Aen. Rex Anius,rex idem hominum Phœbiq; ſacerdos. Ouid.lib.13.Hunc
Anius,quo rege homines,antiſtite Phœbus Rite colebatur. ¶Lychas Virgil.lib.
10.Inde Lycham ferit exertũ iã matre perempta Et tibi Phœbe ſacrũ. ¶Hemo=
nides.Idem lib.10.Nec procul Hemonides Phœbi Triuieq; ſacerdos, Infula cui
ſacra redimibat tempora vitta.¶Phœbades dicuntur Phœbi ſacerdotes.
¶Neptuni Laocoon Troianus.Virg.lib.2.Aen.Laocoon ductus Neptuno ſorte 2
ſacerdos,Solennes taurum ingentem mactabat ad aras.
¶Cereris Polybetes.Virgil.lib.6.Aen.Treis Antenoridas/Cereriq; ſacrum Po= 3
lybetem. ¶Fuit et Soſtratus Cereris ſacerdos/ Authore Cornelio Tacito. ¶Al=
phitus.Ouid.lib.5.Meta.Cereriſq; ſacerdos Alphitꝰ/albenti velatus tẽpora vitta.
¶Iunonis Calybe. Virgil.lib.7. Aen.Fit Calybe Iunonis anus templiq; ſacer= 4
dos.¶Alcyone Ouidius lib.vndecimo. Ante tamen cunctos Iunonis templa co=
lebat,Proq; viro(qui nullus erat)veniebat ad aras.
¶Herculis Potitius.Virgil.lib.8.Iamq; ſacerdotes primuſq; Potitius ibãt.¶Te= 5
ron,Syllius lib.2.Iam noua molitus ſtimulato milite Teron,Alcidę templi cuſtos
aræq; ſacerdos. ¶Fuit et Pinarius cuſtos ſacrorum Herculis Authore Macrobio.
¶Cybeles Choreus.Virgil.lib.vndecimo.Forte ſacer Cybele Choreus,olimq; ſa 6
cerdos,Inſignis lõge phrygijs fulgebat in armis. ¶Meliſſa fuit ſacerdos Cybeles/
a cuius nomine cæterę eiꝰ deæ ſacerdotes Meliſſæ poſtea dictę ſunt.¶Fuit & Bar=
thabaces Cybeles ſeu Opis ſacerdos. Plutarchus in Mario.Per ea tẽpora aduenięs
Barthabaces,magnæ matris ſacerdos,nunciauit deam in templo ad ſe locutam,vi=
ctoriam prædixiſſe. Galli quoq; ſacerdotes erant Cybeles.
¶Cotys rex Thracię ſacra quędam inſtituit Baccho,quę Cotytia dicuntur.¶Fœ= 7.
minæ Bacchi ſacerdotes dicuntur Thyades/Męnades/Bacchę/Eleides/Mimallo=
nides/Aedonides/Euhyades/Baſſarides/Triaterides/¶Thyades Val.Fl.lib.6.
Arg.!Mox rapuere deum iãtã quodcũq; paratę Thyades, infuſis per ſua colla co=
mis.¶Mænades.Martialis lib.vndecimo.Ad matrem fugiet Pentheus, ad Mæ=
nades Orpheꝰ.Ouid lib.11.Męnades Orphęi titulum rapuere theatri. ¶Bacchę,
Ouid.lib.6.Faſt.Diſſimulata deã latias Saturnia Bacchas Inſtimulat.¶Eleides,
Idem in Epiſt.Nunc feror,vt Bacchi furijs Eleides actæ. ¶Mimallonides,Idem
lib.1.de arte.Ecce Mimallonides ſparſis in terga capillis. ¶Aedonides,Lucanus
lib.1.Aedonis Ogygio decurrit plena Lyæo.¶Euhyades.Horatiꝰ lib.1.Car.Nõ
ſecus in iugis Exſomnis ſtupet Enhyas.¶Baſſarides,Sidoniꝰ.Rotat Enthea thyr=
ſum Baſſaris.Idem.Ire in Baſſaridas, vel infulatos Aram ad thuricremam rotare
myſtas.Statius lib.2.Syl.Et tu Baſſaridum rotator Euhan.¶Triaterides,Statius
lib.4.Theb.Et atra ſacrum recolit Triateris Opheltem.
¶Hypeccauſtria ſacerdos erat Mineruę apud Solos¶Plyniꝰ lib.34.ait Lyſima= 8
chen fuiſſe Mineruæ ſacerdotem annis.64.
¶Veneris ſacerdos fuit Mera.Statius lib.8.Theb. Aegæę Veneris quos Mera ſa 9
cerdos Ediderat prohibente dea.
¶Dianæ Tauricæ ſacerdos fuit Iphigenia Agamennonis & Clitemneſtræ filia. 10
¶Megabyzus ſacerdos erat Dianę Epheſiæ eunuchus, a cuius nomine cęteri dicti
ſunt Megabyzi.Plynius lib.25.Pinxit et Megabyzi ſacerdotis Dianę Epheſię põ=
pam.Idẽ.Epheſi vero eſt Megabyzi ſacerdotis Epheſię Dianę ſepulchrũ.¶Fuit

et Myxus Dianę ſacerdos, immodicus ſui nominis præco et oſtentator. Hinc My-
xos appellamus huiuſmodi homines ventoſos, qui plus æquo ſibi tribuunt.
11 ¶Sethon rex fuit apud Aegyptios poſt Amyrtęum, quē Herodotus in Euterpe
Vulcani ſacerdotem fuiſſe memorat.
12 ¶Martis ſacerdotes erant Salij, quos in portandis ancilibus ſaltare mos erat. Hi
per vrbem cum tripudijs canebant quædam carmina admodum obſcura, quæ nec
ipſi intelligebant, vt innuunt verba Fabij.
13 ¶Hierophantæ erant Athenienſium ſacerdotes, qui cicutę ſorbitione ſeipſos ca-
ſtrabant, quo caſtius in ſuo ſacerdotio durarent ac perſiſterent.
14 ¶Cor. Cethegus, et Q. Sulpicius flamines fuerūt apud Romanos, qui ſuo ſacer-
dotio priuati ſunt, hic ꝙ inter ſacrificandum apicem (quem flamines ferebant) de
capite cadere permiſiſſet, ille ꝙ exta victimæ non rite admouiſſet. ¶L. Bebius fla-
men fuit quirinalis, vt Plautius Hypſæus. ¶Coris ſacerdos fuit funerarius. ¶Ci-
narades, & Baſilides nomina ſunt ſacerdotum apud Cor. Tacitum. ¶Sacerdotes
legis fuerūt Salomon, Hieroboam, Nadab, Bahaſa, Hela, Zambri, Achab. Oco-
zias, Ioram, Heliſeus, Hieu, Ioas, Ionas, Zacharias, Sellū, Manahen, Phaceias,
Ozee, Aaron, Eleazarus, Phinees, Abiud, Achito, Samuel, Hely, Abiathar, Sa-
doch, Achimas, Azarias, Vrias, Gonnias, Eleachin, Chelcias, Soreas, Ieſus huius
filius, Ioachin, Melchiſedech. Simeon, Iad, Onias.

¶Parcę ſeu deę fatales.

Clotho Lacheſis Atropos.

PArcę ſeu deę fatales dicuntur a poetis Clotho, Lacheſis, Atropos. Ceſe-
lius vindex apud Gellium lib. 3. ponit alia earū nomina, vt Nonam, De-
cimam, Mortam, citatq; verſum hunc Liuij poetæ antiquiſſimi. Quando
dies aduenit, quam profata morta eſt. Finguntur autē Dęmogorgonis filię, ſecun-
dum Ciceronem herebi et noctis. Alio nomine vocantur fata. Seneca. Multi ad fa-
tum venere ſuum, dum fata timēt. Dicuntur inſuper metiri vitam hominum fuſis,
et ſtaminibus, quę ex ſua colo nent et deducunt. Vnde et lanificæ vocātur a poetis.
Idem Seneca. Parcarūq; colos irremeabiles. Virg. Talia ſęcla ſuis dixerunt currite
fuſis Cōcordes ſtabili fatorum numine Parcæ. Ouid. lib. 5. Triſt. Scilicet hanc le-
gem nētes fatalia Parcę Stamina. Martialis lib. 1. Lanificas nulli tres exorare puel-
las Contigit, obſeruant quē ſtatuere diem. Ferūtur eſſe inexorabiles, nulliſq; pre-
cibus moueri, vt quam impoſuerunt rebus ſeriem, commutent, aut vitæ exitiū pro-
rogent, quē naſcentibus nobis cōſtituerunt. Vnde Seneca. Nulli iuſſo ceſſare licet,
Nulli ſcriptum proferre diem. Earum autē officia poetæ diſtingūt, vt velint vnam
eſſe, quæ vitam hominis ordiatur, aliam quę contexat, terciam quæ filum rumpat,
ac finiat. Prima eſt Clotho, quā Statius ferream vocat, Grandæuam Seneca, Im-
probam et ſedulam Pontanus. Secūda eſt Lacheſis, dura Ouidio, inuida Martiali,
ferrea Claudiano dicta. Tercia Atropos, de qua Statius lib. 4. Theb. Hos ferrea
neuerat annos Atropos. Idem lib. 5. Syl. O vtinam, quos dira mihi rapit Atropos
annos, Sunt qui in numero Parcarum ponant Ilithyiam.

Iudices inferorum.

Minos Aeacus Rhadamantus.

IVdices inferorum poetę faciunt, quorum arbitrio et ſententia puniantur ani-
mę, & cogātur fateri, quę piacula in ſeram noctē diſtulerint, vt inquit Maro.
Caſtigant, dolos audiunt, vmbris ſuas ſedes conſtituunt, nullum ſcelus relin-
quunt impunitum. De his Seneca. Et qui fronte nimis crimina tetrica Quęrunt, ac
veteres

veteres excutiunt reos. Eorum nomina ſunt. Minos/ Aeacus/ Rhadamantus. Seneca in Hercule furēte. Auditur illo Gnoſius Minos foro, Rhadamāt⁹ illo/ Thetidis hoc audit ſocer. Idem in hercule Oethęo. Aeacos inter, geminoſq; Cretas Fata diſcernes. Sed iam ſeriatim de his loquamur. ¶ Minos rex fuit Cretenſium, pater Androgei/ et Ariadnes, qui propter extremam ſeueritatem (quā viuens exercuerat) poſt mortem iudex inferorū factus eſt a poetis, vt alij duo iudices. De hoc Virgil. lib. 6. Aen. Quęſitor Minos vrnā mouet, ille ſilentum Conſiliumq; vocat, vitaſq; et crimina diſcit. Propertius lib. 3. Non tamen immerito Minos ſedet arbiter Orci. Statius lib. 4. Theb. Arbiter hos dura verſat Gortyni⁹ vrna, Vera nimis poſcens, adigitq; expromere vitas Vſq; retro, et tandem pœnarū lucra fateri. Claudianus. Nigriq; trahūt ad iudicis vrnam. ¶ Aeacus Iouis/ & Europę filius propter incorruptam æquitatem iudex quoq; inferorum factus eſt. Propertius lib. 4. Aut ſi quis poſita iudex ſedet Aeacus vrna. Ouidius in Ibin. Tuaſq; Aeacus in pœnas ingenioſus erit. Horatius lib. 2. Car. Q̄ꝫ pene furuæ regna Proſerpinæ. Et iudicātem vidimus Aeacū. Martialis lib. 10. Sed modo ſeueri ſect⁹ Aeaci loris. ¶ Rhadamantus Iouis fuit filius/ & Europę, frater Aeaci, quem æquiſſimum fuiſſe & incorruptæ ſeueritatis ferunt. Hinc adagiū. Rhadamantæo pollere iudicio. Propterea orta eſt fabula conſtitutum fuiſſe illum vmbrarum iudicem. De hoc Virg. lib. 6. Aen. Gnoſius hæc Rhadamātus habet duriſſima regna, Caſtigatq; auditq; dolos/ ſubigitq; fateri, Quæ quis apud ſuperos furto lętatus inani Diſtulit in ſeram cōmiſſa piacula noctem. Statius lib. 3. Syl. Et immitem potuit phryga vincere ſupplex Thracius.

¶ Heſperides.

Aegle	Heretuſa	Heſperetuſa.

¶ Heſperus Iapeti filius tres habuit filias, quæ a patris nomine dictę ſunt Heſperides. Earum nomina ſunt Aegle/ Heretuſa/ Heſperetuſa. Poetæ fabulantur hortum eis fuiſſe auriferis arboribus conſitum, cui cuſtodem adhibuerint Draconem peruigilem, quo tamē vel ſopito/ vel occiſo Hercules aurea poma ſuſtulerit. Vnde Pontan⁹ Heſperides vocat pomicolas. Seneca in Aga. Arborq; pomis fertilis aureis Extimuit manus. Lucretius lib. 5. Aureaq; Heſperidū ſeruans fulgentia mala Aſper acerba tuens immani corpore ſerpens.

¶ Pleyades.

Electra	Sterope	Taygeta	Merope.
Maia	Celeno	Alcyone	

Pleyades filiæ fuerunt Atlantis ex Pleyone, a qua traxerūt nomen. De his Ouidius. Pleyades incipiūt humeros releuare paternos, Quæ ſeptē dici, ſex tamen eſſe ſolēt. Seu q͛ in amplexum ſex hinc venere deorū, Nā Steropem Marti cōcubuiſſe ferunt. Neptuno Alcyonē/ & te formoſa Celeno/ Maiā/ et Electrā/ Taygetamq; Ioui. Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit/ Pœnitet/ & facti ſola pudore latet. Hoc autem ait Ouidius. Nam vt mathematici volunt/ vna eſt earum obſcura, quæ nunq̄ apparet/ vt cæterę. Re vera Pleyades ſtellę ſunt in genu tauri, quę circa æquinoctium vernum oriuntur. Vnde latini eas vergilias vocāt. Sūt autem pluuioſæ & moleſtę nautis. Lucan⁹ lib. 8. Et imbrifera ſiccas cum Pleyade Thebas. Stati⁹ lib. 4. Quū taurū aut Pleyadas hauſit aquoſas. Claudianus. Madidaq; cadēte Pleyade, Getulas intrabit Syrtibus vndas. Dicuntur etiā Atlantides. Seneca in Hercule furente. Illinc timendum ratibus ac pōto gregem, Paſſim vagantes exerunt Atlantides.

Hyades.

Eudora	Croni	Thyene
Ambroſia	Phito	
Pyridile	Polixo	

HYades filiæ fuerunt Atlantis ex Aethra, quæ nomen traxerunt ab Hyante fratre, quem a leena interfectum quum aſſiduis defleret lachrymis, deorum commiſeratione relatę ſunt in ſtellas pluuioſas, vel q Hyas græce pluuiam ſignificet latine. Locatæ ſunt autem in tauri fronte. Ouid. Ora micant tauri ſeptem radiantia flāmis, Nauita quas Hyadas Graius ab vrbe vocat. Pars Bacchū nutriſſe putat, pars credidit eſſe Tethyos has neptes Oceaniq; ſenis. Alio nomine vocantur Suculę. Plyni⁹ lib. 2. Qualiter i Suculis ſentimus accidere, quas gręci ob id pluuio nomine Hyadas appellāt. Earum ortus pluuiam protendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humeſcant hedi, nymboſaq; taurum Ducat Hyas/totuſq; fretis deſcendat Orion. Statius lib. 1. Syl. Non tantis Hyas inſerena nymphis Terras obruit, aut ſoluta Plyas. Alia earū nomina ponuntur a Cælio ex Heſiodi teſtimonio. Phæole/ Coronis/ Cleia/ Phæa/ Eudora.

¶Partes anni. 4.

Ver	Aeſtas	Autumnus	Hyems.

¶Mēſes Veris ſunt Martius/ Aprilis/ Maius. Aeſtatis/ Iunius/ Iulius/ Auguſtus. Autumni/ September/ October/ Nouember. Hyemis December/ Ianuarius Februarius. Auſonius.

Aeternos menſes/ & tempora quattuor anni
Quattuor iſta tibi ſubiecta monoſticha dicent,
Martius/ Aprilis/ Maius/ ſunt tempora Veris,
Iulius/ Auguſtus/ necnon & Iunius Aeſtas/
Septembri/ Octobri Autumnus/ totoq; nouembri,
Brumales Ianus/ Februarius/ atq; December.

¶Pythagoras comparabat verno tempori pueros, Aeſtati adoleſcentes, Autumno iuuenes/ Hyemi ſenes. Idem ait Ouid. lib. 15. Quid nō in ſpecies ſecedere quattuor annum Aſpicis ætatis peragētem imitamina noſtrę? Nam tener/ et lactēs pueriq; ſimillimus æuo Vere nouo eſt tunc herba nitens. Idem. Tranſit in æſtatem poſt ver robuſtior annus. Fitq; valens iuuenis, neq; enim robuſtior ætas Vlla nec vberior, nec quæ magis ardeat, vlla eſt. Excipit Autumnus poſito feruore iuuentæ, Maturus/ mitiſq;, inter iuuenemq; ſenemq; Temperie medius/ ſparſus quoq; tēpora canis. Inde ſenilis hyems tremulo venit horrida paſſu, Aut ſpoliata ſuos, aut quos habet, alba capillos. ¶Ver botros emittit, hyemis rigorē mitigat, ſpoliatas arbores induit, terræ ſuum reſtituit virorem, hortis ſuos flores et violas. Hinc vtile ſyluis odoriferum/ et purpureum vocatur a Virgilio, a Statio pecoroſum/ Iucundum a Catullo, a Ruffo feſto Floricomū/ ab Auſonio et Seneca floriferum/ & nidificū, geniale a Mātuano dicitur. ¶Aeſtas enatas iam fruges/ & lactentes culmos calore ſuo cōcoquit et maturat. ¶Autumn⁹ maturos fructus colligit. Morbis eſt obnoxi⁹ propter corruptiones et putrefactiones, quas ex humido et calido generari dicunt Phyſici. A fructibus vocatur vuifer/ pomifer/ frugifer. Quattuor anni tempora egregie deſcribit Virgilius in opuſculis.

¶Menſes Anni.

Ianuarius	Aprilis	Iulius	October
Februarius	Maius	Auguſtus	Nouember
Martius	Iunius	September	December.

Romulus

Romulus ab vrbis origine decem tantum menſes conſtituit, ꝙ decimeſtre tempus ſufficeret ad mulieris partum. Primũq; fecit Martium a nomine Martis, qui deus eſt & author Romanorum. Numa Põpilius duos adiecit Ianuarium & februarium. Ianuarius dicitur a Iano. Februarius a februis id eſt purgatorijs quibuſdam ſacrificijs. Nam februare purgare eſt, & febrũ Sabini purgamentum vocant. Eo autem menſe conſueuerant Romani per dies duodecim vrbem & agros cum ſupplicationibus luſtrare, Quod genus ſacrificij dicebatur Amburbium/Ambaruale. Februum & Luſtrale. ¶Martius a Marte vrbis Authore. ¶Aprilis ab aperiendo vt opinatur Varro, ꝙ tunc clauſtra naſcendi aperiat natura. Vel ab Aphrodite Venere/ vt vult Cenſorinus, ꝙ Romani ſuam a Venere traxerint originem. ¶Maius a maioribus et ſenibus. ¶Iunius a iuuenibus, vel a Iunone, cui eo menſe maximi honores exhibebãtur. ¶Iulius prius dicebatur Quintilis, ꝙ eſſet quintus in ordine, vt Auguſtus Sextilis/ quum decem tantum haberẽtur mẽſes. Tãdẽ tamẽ mutato nomine dicti ſunt Iulius/ & auguſtus in honorem primorũ imperatorum. ¶September/ October/ Nouember & December nomina ſua traxerunt ab ordine/ quem prius habebant, quum decimeſtris eſſet annus. De quibuſdam Ouidius Lib. I. Faſto.

Martis erat primus menſis/ Veneriſq; ſecundus.
  Hæc generis princeps, ipſius ille pater.
Tertius a ſenibus, iuuenum de nomine quartus.
  Quę ſequitur numero turba notata fuit.
At Numa nec Ianum/ nec auitas prẽterit vmbras.
  Menſibus antiquis prępoſuitq; duos.

¶Ianuarius erat in tutela Iani & Iunonis. Februarius Neptuni/ Martius Mineruę/ Aprilis Veneris/ Maius Apollinis/ Iunius Mercurij. Iulius Iouis/ Auguſtus Cereris/ September Vulcani/ October Martis/ Nouẽber Dianæ/ December Veſtæ/ Luna ſingulos ſuos menſes cõficit diebus vndetriginta circiter et dimidiato. Hinc Lunigenæ menſes vocantur a Mantuano in ſomnio Romano, vbi ait. Ex horis nox atq; dies/ ex nocte dieq; Lunigenę ſurgunt menſes, ex menſibus anni. Menſium alij ſunt maiores/ minores alij. Aprilis/ Iunius/ September/ Nouember ſinguli habent dies. 30. Reliqui. 31. præter Februarium, qui ſolum habet. 28. A menſis fit adiectiuum menſtruus, vt menſtrua Luna.

¶Mutati in varias formas ſecundum Metamorphoſim poetarum.

Achelous in anguem et taurum, Acis in flumen/ Actæon filius Autonoes in ceruum/ Aegeria in fontem/ Aegle ſoror Phaetontis in populum arborem/ Aeſacus in mergum, Aeſculapius in Draconem/ Aglauros Cecropis filia in lapidem/ Alcyone in auem/ Alcithoe in veſpertilionem/ Anaxarete in lapidem/ Antigone in Ciconiam/ Apollo in paſtorem/ Coruum/ Accipitrem/ Leonem/ Appulus paſtor in Oleaſtrum/ Arachne in araneam/ Ardea in oppidũ/ Aſcalaphus in bubonem/ Atalanta in leenam/ Atlas in montem/ Atys in pinum/ Bacchus in caprũ/ vuam/ Ceruum. Battus in ſaxũ/ Baucis in arborẽ/ Biblis in fontẽ/ Bura vrbs in ſcopulũ/ Cadmus in angnẽ, Ceneus in auem, Caliſto in vrſam, Celmꝰ in adamantẽ, Cercops in ſimiã, Clytie nympha in heliotropiũ, Coronis in cornicẽ, Crocus et Smilax in flores, Cycnꝰ in auẽ, Cypariſſus in cupreſſum, Dędalion in accipitrem, Daphne in laurum, Daphnis in lapidem, Dercetis in piſcẽ, Diana in felẽ, Dryope in Loton/ Echo in vocem/ Ephyre in ſerpentem/ Euphorbus in Pythagoram/ Galanthis in muſtellam, Harmonia vxor Cadmi in draconem/ Hecuba in

canem/Heliades ſeu phaetontiades in populos. Hippomenes in leonem/Hyacinthus in florem/ Io in iuuencam/Iphis puella in puerum/Iphigenia in ceruam/ Iuno in anum/ Iupiter in taurum/aurum/arietem/aquilam/Cycnum/ſatyrum/ Amphitrionem/ignem/paſtorem/ſerpentem. Leucothoe in virgam thuream/ Lycaon in lupum/ Lycas in ſcopulum/ Lyncus in Lyncem/ Mæra in canem/ Marſyas tibicen in fluuium/ Mente Nympha in mentam/ Mercurius in Ibin/ Myrrha in arborem/ Nays nympha in piſcem/ Narciſſus in florem/ Neptunus in iuuencum/Enipeum fluuium/arietem/ Delphinum/ Niobe in marmor/Niſus in auem/ Nyctimene in noctuam/Ocyroe in equam/Olenus in lapidem/Periphas in auem/ Perimele in inſulam/ Philomela ſoror Prognes in luſciniam/ Progne in hirundinem/ Prœtus in ſaxum/Saturnus in equum/ Scylla in ſcopulum/Stelles puer in Stellionem/ Talus puer in perdicem/ Tereus in Vpupam/ Tyreſias in fœminam/ Venus in piſcem/ Vertumnꝰ in anum/ Vlyſſis ſocij in porcos. Cauſas harũ trãſmutationum vide apud Ouidium in Metamorphoſi/& alios Mythologos.

¶Nymphæ diuerſæ.

AEgeria vxor Numæ, quę colebatur in Aricino lacu. Ouidius. Aegeria eſt quæ præbet aquas dea grata camœnis, Illa Numæ coniunx, conſiliumq; fuit. ¶Aegle filia Solis et Neeræ. Virgil. Timidiſq; ſuperuenit Aegle, Aegle Nayadum pulcherrima. ¶Agaue nympha a nimio ſplendore. ¶Clotho et Galathea Virgil. lib. 9. Aen. Quales Nereia Clotho & Galathea ſecant ſpumantem pectore pontum. Idem in buc. Huc ades o Galathea, quis eſt nam ludus in vndis. ¶Cymodocea vna fuit earum Nympharum, in quas mutatæ ſunt naues Aeneę. Virgil. lib. 10. Aen. Quarum quæ fandi doctiſſima Cymodocea Pone ſequẽs dextra puppim tenet. ¶Cerceis nympha a texẽdo. ¶Deiopeia. Virgil. lib. 1. Aen. Sunt mihi bis ſeptem præſtanti corpore nymphę, Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiam Cõnubio iungam ſtabili, propriamq; dicabo. ¶Dynamene etiam nomẽ eſt nymphę. ¶Dione Oceani & Thetyos filia, Veneris mater. ¶Electra Oceani filia et vxor Atlantis, quę filiam habuit eiuſdem nominis, matrẽ Dardani. ¶Erate Oceani filia. Eudora itidem. ¶Eurybia, quę ſtellas et luciferum genuit. ¶Eurymone mater Leucothoes. ¶Halia nympha marina, vt Heliocopis, et Iantha Oceani filiæ. ¶Item Ianira/Iæra/ Lara quæ Iouis furta cum Iuturna patefecit Iunoni/Legęa a ſuauitate cãtus/Meneſtho/Marica Latini mater, quæ tẽplum habuit in Minturnẽſium litore. Horatius Et innãtẽ Maricę litoribus tenuiſſe Lyrim. Lucanꝰ lib. 2. Et vmbroſę Lyris per regna Maricę. ¶Mintha Plutonis pellex, quã Proſerpina mutauit in mentã. ¶Panope/Sagarytis cũ qua ſe miſcuit Atys phrygius. ¶Syrinx nympha Arcadię, quæ nympharũ precibus mutata eſt in paluſtres calamos, quum acrius eam inſequeretur Pan ruſticorum deꝰ. Martialis lib. 9. Sæpe ſub hac latuit ruſtica fronde Dryas, Dumq; fugit ſolos nocturnũ Pana per agros, Terruit et tacitã fiſtula ſera domũ. ¶Teleſto/Thyella/Thyca/ Torrebia, ex qua Iupiter ſuſcepit Carium Lydię modulationis inuentorem, Xantha/Xantho Virgiliana/ Zeuxo/amathyea/Amphinome/ Amphitoe/ Amphiro/ Calianaſſa/ Calianira/Creſeis/Plexaura. De nymphis filiabꝰ Doridis Propertiꝰ lib. 1. At vos æquoreę formoſa Doride natæ. Candida felici ſoluite vel achoro. ¶Niſee et Cymothoe noĩa ſunt nympharũ apud eũdẽ lib. 2. vbi ait. Et tibi ob inuidiã Nereides increpitarent, Candida Niſee/cærula Cymothoe. Virg. lib. 4. Georg. enumerat quaſdam his verbis. Drymoq;/Xanthoq;/ Ligeaq;/ Phillodoceq;/Niſoq;/Spioq;/ Thaliaq;/ Cymodoceq;/ Cydippeq;/ et flaua Lycorias/altera virgo/ Clioq;/ & Be-

roe ſoror Oceanitides amb ę, Atq; Ephyre/atq; opis/atq; aſia Deiopeia/Et tandem poſitis velox Arethuſa ſagittis/ Inter aquas Clymene curam narrabat inanē Vulcani. Idem lib.6. Aen. Læua tenent Thetis/et Melyte, Panopęaq; virgo/Niſeq;/ Spioq;/Thaliaq;/Cymodoceq;. ❡Pholoe nomē eſt nymphę apud Statium lib.2. Syl. ❡Pontanus lib.2. de Stellis quaſdam alias ponit his verbis,

Mox cærula Tyro/
Flauaq; Laodice/Panopęaq;/Cymothoeq;/
Et Tyſbe/& niueo conſpecta peloris amictu/
Puniceoq; ſinu Xantho/exertiſq; papillis
Niſæe/longaq; coma ſpectabilis Atte/
Atteq;/Opiſq;/Orithyiaq;/Theſpioq;/
Et niueis galathea genis/ Arethuſa lacertis/

Idem. At blanda Hyale non lumina torquet A puero. Reperiūtur et aliarū nomina/vt Eurynome/Perſa/Pleyone/ Clymene/Melantho/Idothea/Corufice/Glaucis/ Liminoria/ Amphitoe/ Doto/ Proto/ Pheruſa/ Doxa/ Nimertis/ Dianaſſa/ Amathia/Leontadome/Nenopene/Thero/Lycaſte/Agaperte. ❡Porro nymphę maris vocātur Nereides/& Oceanitides/Fluuiorum Nayades/Fontium Napeæ/ Nemorum Dryades/ Arborum Amadryades/ Montium Oreades/ Pratorum Hymnides. Politian⁹ in Ruſtico. Vda choros agitat Nays/decurrit Oreas Monte ſuo/linquunt faciles iuga celſa Napeæ/Nec latitat ſub fronde Dryas.

Fæces et excrementa diuerſarum rerum.

Magmata	Analecta	Graſum
Amurca	Furfur	Sciri
Apluda	Flaces	Schidia
Scoria	Floces	Tartarum
Helcyſma	Metys	Muccus
Præſegmina	Spatyle	
Reſegmina	Bolitus	

VNguenti fæces dicuntur magmata Authore Plynio lib. 13. Capi. 2. ❡Amurca fęx eſt olei. Idem Plynius lib. 15. Cap. 3. Oliuæ conſtant nucleo/oleo/carne/amurca. Sanies eſt hæc eius amara. Columella. Palladia ſine fruge ſalis cōſpergere Amurca. Idē. Nam eſt inimiciſſima oleo amurca, quæ ſi remanſit in bacca, ſaporem olei corrumpit. ❡Apluda vocatur pugarmentum Milij/ panici/ & ſiſamæ. Plynius lib. 18. Naturalis Hiſto. Capite decimo. Milij & panici/ & ſiſamæ, Apludam vocant purgamenta. ❡Spurcitia in omni metallo vocatur Scoria/inquit idem lib. 23. Cap. 4. Item lib. 24. Cap. 11. Et Scoria æris (inquit) ſimili modo lauatur, minor effectu q̄ ęs ipſum. ❡Scoriam in argento græci vocant Helcyſma, cuius vis eſt aſtringere & refrigerare corpora. ❡Acus aceris purgamentum frumenti. Colu lib. 8. Nam ſuburbanis lactens porcus acere nutricandus eſt. ❡Præſegmina et reſegmina, quæ ex vnguibus amputātur, a præſecando & reſecando. Plynius. Omnia perſecuti ſumus, vſq; ad reſegmina vnguiū. ❡Analecta ciborum ſunt purgamenta, quæ ſcoparij pauimentum verrentes colligunt, vel pro ipſis inſtrumentis ad colligendas cœnarum reliquias ex pauimentis. Nam vt ſcribit Plynius, purgamenta cœnæ euerri ſolent in pauimento veluti relicta. Martialis libro ſeptimo. Colligere longa turpe nec pudet dextra Analecta, & quicquid canes reliquerunt. Idem in Diſtichis. Ocia ſed ſcopis nunc Analecta dabunt. ❡Furfur farinæ purgamentum, hinc panes furfu-

rei. Varro lib.2.de re Ruſt.Commode paſcuntur farre, & furfuribus hordeaceis. Idem.Semeſtribus vitulis obijciunt furfures triticeos, & farinam hordeaceam & teneram herbam.Columella lib.13.Furfures hordeaceos adijciunt, & vuas ita ſuperponunt, vt altera alteram non comprimat. ¶Flaces purgamenta ſunt oliuarũ. Plynius. In amurca et flacibus hæ ſunt carnes/ & illæ fæces. ¶Flóces purgamenta vini et vuarum. Cæcilius. Aedepol ego neq; florem, neq; floces volo mihi/ vinum volo. Romę vetus quidã homo & celebratus in cauſis (inquit Gelli⁹) quum apud præfectũ vrbis verba faceret, & dicere vellet, quendã inopi miſeroq; victu viuere, et furfureum panem eſitare, hic inquit, eques Romanus apludam edit, & floces bibit. ¶Metys purgamentum eſt cæræ, quo partem aluei priorem apes illinunt. ¶Hominis retrimenta Cælius vocat Spatylen, nos merdam, ſed aliarum etiam rerum. Horatius. Merdis caput inquiner albis Coruorum. ¶Boliton vocant ſtercus bubulum. Hinc adagium. Boliti pœnã luere, id eſt puniri pro minimo delicto. Solon enim ſuis legibus eos puniri iuſſit, qui ſtercus bubulum furto ſuſtuliſſent. ¶Aſini retrimenta Cęlius ait dici Onida et Onthon. Suis Hypeleuthron/ Ouium Oiptoton, Caprarum Spyrada, & Spyrathiam, Murium Myſceledra. ¶Graſum ſignificat lanarum ſordes in ouibus. ¶Sciri dicuntur ſordes/ & ſpurcitiæ caſei. Item fragmenta, quę ex operibuş deijciunt marmorarij. Aſſulas Vitruuius vocat. ¶Schidia fragmenta lignorum, quæ reijciuntur ab abietarijs. ¶Tartarũ fęx vini. ¶Muccus narium ſordes. Catullus. Muccus et mala pituita naſi.

¶Harpyię.

Aello Ocypete Celeno Thyella

HArpyas Seruius ait fuiſſe Neptuni et terræ filias, volatiles, vultu virgineo, vncis manibus. De his Virgil. lib. 3. Aen. Strophades Graio ſtant nomine dictæ Inſulæ Ionio in magno, quas dira Celeno Harpyęq; colũt aliç, Phineia poſtq̃ Clauſa domus, menſaſq; metu liquere priores. Triſtius haud illis monſtrum, nec ſęuior vlla Peſtis & ira deũ ſtygijs ſeſe extulit antris. Virginei volucrum vultus, fœdiſſima ventris Proluuies, vncæq; manus/ & pallida ſemper Ora fame. Eis autem inditum eſt nomen a rapina, quæ græce Harpyia dicitur. Hinc harpax rapinator. Harpagare rapere, harpe falx, harpedophorus falcifer. Poetæ aiunt eas a dijs immiſſas fuiſſe ad polluendas dapes Phinei regis Arcadiæ, ꝙ is filios interfeciſſet, fugatas demum a Zeto et Calai Argonautis & filijs Boreæ. Heſiodus ait eas fuiſſe Iris ſorores ex Thaumante genitas. Val. Fla. libro quarto Argon. eas vocat Typhonides id eſt filias Plutonis, qui dicitur Typhon. Sic autem ait de Phineo loquens. Inſuper hunc Typhonides Harpyiæ ira tonantis Depopulãt, ipſoq; dapes prædantur ab ore. Talia prodigia, & tales pro crimine pœnas Perpetitur. Aello ex ethymologia græca dicitur, quaſi alienum tollens, Ocypete citius auferens/ Celeno nigrorem ſignificat. Quartam Homerus addidit Thyellam. Morabantur autem in Stymphali Arcadiæ lacu, vnde Arcadicæ et Stymphalides vocantur. Luc. lib.5. Vnguibus Arcadicæ volucres Stymphalla colentes. Virgilius in opuſculis. Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto. Idem. Deijcit horriſono quinto Stymphallidas arcu. Vocantur etiam Phinęæ a Phineo rege. Seneca in Thy. Phinæis auibus præda fugacior. Sidonius Harpyas poſuit pro cruentis raptoribus, qui lucro immoriuntur, vbi ait. In foro Scythæ, in cubiculo viperę, in exactionibus Harpyiæ, in collocutionibus ſtatuæ.

¶Domitores monſtrorum & Beluarum.

MEduſa Phorci fuit filia, quam Neptunus ſtuprauit in templo Palladis. Vnde irata Pallas eiuſdem capillos mutauit ĩ colubros, fecitq; vt omnes in ſcopulos verterentur, qui eam proſpicerent. Hãc autem trũcauit Perſeus Iouis filius ex Danae. Propertius lib. 3. Sectaq; Perſęa Phorcidos ora manu. Ouidius li. 4. Meta. Gorgonis anguicomę Perſeꝰ ſuperator, & alis Aethereas auſus iactatis ire per auras. Pontanus lib. 4. de Stellis. Aegidaq; obijciens, caput anguineoſq; meduſæ Prętendit crines, ſparſit coma tetra venenum. Per fauces tumuere ferę tũ guttura. Syllius lib. 3. Fama refert (cęſæ rapuit quum Gorgonis ora Perſeus) in Lybia dirum fluxiſſe cruorem, Inde Meduſęis terram exundaſſe Chelydris.

¶Apollo Pythonem ſerpentem, a cuius nomine Pythius vocatus eſt. Ouidius lib. 1. Meta. Hũc deus arcitenẽs/ & nunq̃ talibus armis Ante, niſi in damis/ capreiſq; fugacibꝰ vſus, Mille grauem telis/ exhauſta pene pharetra. Perdidit effuſo per vulnera nigra veneno. Propertius lib. 4. Aut qualis flexos ſoluit Pythona per orbes Serpentem imbelles quem timuere lyrę. Claudianus. Phœbęo domitus Python quum decidit arcu. Statius lib. 1. Theb. Terrigenam Pythona deus ſeptem orbibus atris Amplexum Delphos, ſquamiſq; annoſa terentem Robora, Caſtalijs dum fontibꝰ ore triſulco Fuſus hiat, nigro ſitiens alimenta veneno, Perculit aſſumptis numeroſa in vulnera telis. Spicula direxit melius Pythone ſuperſtans Pęan, quum vacua turbatus pene pharetra Figeret innumeris numeroſa volumina telis.

¶Bellorophon filius Glauci regis Corinthiorum falſo accuſatus ſtupri a Stenobęa Prœti argiuorum regis vxore, expoſitus eſt Chimeræ triformi, quam tamen domuit. Ouidius libr. 2. de Triſt. Nam quid de tetrico referam domitore Chimeræ, Quem lœtho fallax hoſpita pene dedit. Mantuanus. Alcides Lapythas, Indos deuicit Iacchus. Iſthmiaco iuueni pręda Chimera fuit. ¶Theſeus iterfecit minotaurum in Cretę labyrintho. Ouidius in Epiſt. Ariadnes. Nec tua mactaſſet nodoſo ſtipite Theſeu Ardua parte virum dextera/ parte bouẽ. ¶Alcon ſagittarius Cretenſis ſerpentem confodit illęſo filio ſuo, quem ille iam habebat in faucibus. Vide in capite de Sagittarijs. ¶Attilius Regulus apud Bragadam fluuium ſerpẽtem 120. pedum longitudine baliſtis tormentiſq; expugnauit. Author. Plynius lib. 8. cap. 14.

¶Georgius Cappadox tribunus militum ſub Diocletiano maximum ſerpentem in Aphrica peremit liberata puella, quę eidem deuota fuerat in prędam. ¶Pallas Alcidam beluam flammas ore vomẽtem interfecit. ¶Cadmus quoq; Agenoris filius alium ſerpentem, cuius dẽtes quum ſeuiſſet, nati ſunt protinus armati homines, qui mutuis vulneribus ſe confoderunt, vt fabulantur poetę. ¶Corœbus monſtrum toti Peloponneſo formidoloſum occidit. Ouidius in Ibin. Inq; tuos ea peſtis eat, quã dextra Corœbi Vicit opem miſeris Argoliciſq; tulit. ¶Lyſimachus Alexãdri miles leonem, vt iam diximus. ¶Hercules hydram/ leonem/ Aprum/ Ceruam Aeripedem, Draconem Heſperidum/ Antheum/ taurum flãmiferum/ cęteraſq; beluas, de quibus prius meminimus. ¶Pręcipua autem monſtra (quorũ frequens eſt mentio apud poetas) ſunt Minotaurus biformis, Geryon tricorpor, Sphinx/ Chimera/ Cacus/ Maris theſſalus antica corporis parte homo/ poſtica equus.

¶Liberatores quorundam hominum a periculis.

PErſeus liberauit Andromedam filiam Cephei & Caſſiopes Ceto marino monſtro expoſitam. Ad cuius ſubſidium cõuolauit inſidens Pęgaſo equo alato. Ouidius libr. 4. Meta. Auxiliumq; domus. ſeruatoremq; fatentur Caſſiope Cepheuſq; pater. Mãtuanus de fortuna Gonzagę. Monſtris obiecta ma-

rinis Andromede,quum nec pelagus/nec terra ſalutem Mitteret/auxilium veniſſe per aera fertur.Stroza pater.Perſea quid memorem/dubię qui pręmia pugnę Andromedam ſubito ſaucius igne tulit. ¶L. Lucullus aduerſus Mithridatem miſſus Cottam Chalcedone obſeſſum liberauit.¶Lucilius miles quum videret iclinatam Bruti aciem apud Philippos,obtulit ſe periculo & inimicorum manibus,vt ipſi Bruto faceret tempus ad fugam.¶Q.Minutius conſul a Sabinis & Volſcis in Algido obſeſſus/ſubſidio.Q.Cincinnati dictatoris liberatus eſt.¶Quū ob perfidiā Laomedontis qui Neptuno & Apollini murorum Troię cōditoribus pactā denegauerat mercedem,peſtis vrbem ipſam popularetur & vbiq; ſerperet,ad pacāda numina Heſione monſtro marino deſtinata eſt. Ab hercule tamē liberata.¶Calphurnius Craſſus captus a Maſilinis', quum Saturno duceretur immolandus / Balſacia puella patris a ſe proditi eum victorem fecit,eoq; modo exemit a periculo. ¶Diomedem Troia diruta, ventis in lybiam pulſum,quum Lycus rex immolare vellet/ Calluce puella patrem lycum prodidit, vt Diomedem (cuius forma conflagrabat) eximeret a morte. Vtriuſq; exempli author eſt Plutarchus.

¶Elementa.4.

IGnis/Aer/Aqua/Terra.Summum eſt ignis, vnde ſtellarum collucētium apparēt oculi.Proximum aer ſeu ſpiritus,qui vitalis eſt,& per cuncta rerū meabilis & vnicuiq; rei conſertus. Eius vi ſuſpēſa cum quarto elemēto terra libratur in medio ſpacij.Ouidius li.1.Faſt.de chao loquēs.Lucid⁹ hic aer/& quę tria corpora reſtant/Ignis/aqua/& tellus vnus aceruus erant.Idē libr.15.Meta.Quattuor æternus genitalia corpora mundus Continet,ex illis duo ſunt oneroſa,ſuoq; Pondere in inferius tellus atq; vnda feruntur.Et totidem grauitate carent, nulloq; premente Alta petunt aer/atq; aere purior ignis.Verbis multo pluribus eorum poteſtatem deſcribit & naturam vide locum.

¶Adulatores/Scurræ/& paraſyti.

1	Zopyrus	7	Cyprię mulieres		Patroclides
2	Ariſtippus	8	Dromeas		Demagoras
3	Curio	9	Decius laberius		Euagoras
4	Lęlius	10	Timagoras	15	Burra
5	Hages	11	Cliſophus	16	Sarmentus
	Cleo	12	Niceſias		Apicius galba
6	Philoxenus	13	Chariſophus	17	Tectius
	Apollophanes	14	Andromachus	18	Rhynton.

1 DArij Babylonem obſidione prementis fauorem & gratiam aucupari volens Zopyrus Perſa,faciem et nares inhoneſto vulnere ſibi deformauit.vt Babylonijs (ad quos ſe receperat) fidem faceret & mentiretur ſe perpetuum Dario inimicum fore,a quo tam turpiter mutilatus eſſet. Quibus verbis moti Babylonij eum in ſuam vrbem admiſerunt, quam paulopoſt prodidit ſuo regi. Hinc adagium.zopyri talentum,de his qui plurimum ſibi nocent, vt alijs afferant emolumentum.

2 ¶Ariſtippus Cyrenęus Socratis auditor meruit nomē regij canis & aulici, ꝙ adularetur Dionyſio,et ſequeretur quaquauerſum iret ille ,ſaginandi vētris cauſa. Vnde Horatius,Si pranderet olus patienter,regibus vti Nollet Ariſtippus.

3 ¶Venienti ab expeditione Galliarum Cęſari,et in Pompeium copias paranti,Curio obuiam approperauit multis blanditijs eundem cōfricans. Ait enim ſe inuito ſenatu Cęſaris partes fouiſſe, tantiſperdum coactę bello ſiluiſſent leges. Pręualente

demum.

demum Pompeio ſe expulſum Roma/ velut exulē/ſed tamen exilium non grauate
perpeti,propter Imperatorē. Vnde ſic apud Lucanum inducitur lib.I. Dum voce
tuę potuere iuuari Cęſar ait partes, q̄uis nolente ſenatu Traximus imperium, tunc
quum mihi roſtra tenere Ius erat,& dubios in te tranſferre quirites. At poſtq̄ bello
leges ſiluere coactę, Pellimur e patrijs laribus,patimurq; volentes Exilium, tua nos
faciat victoria ciues. Vide alia eius verba plena aſſentationis.

¶ Audita Curionis oratione Lęlius primipilus ſtatim Cęſari ad quęcūq; diſcrimi= 4
na ſeſe obtulit,reſtatus nullum eſſe flagicium,quod non committeret lubens, ſi im=
perator iuberet. Hęc eius verba ponit idem Lucanus. Iuſſa ſequi tam velle mihi,q̄
poſſe neceſſe eſt. Nec ciuis meus eſt,in quem tua claſſica Cęſar Audiero. Per ſigna
decem felicia caſtris, Perq; tuos iuro quocūq; ex hoſte triumphos, Pectore ſi fratris
gladium,iuguloq; parentis Condere me iubeas,plenęq; in viſcera partu Coniugis,
inuita peragam tamē omnia dextra. Si ſpoliare deos ignemq; immitere tēplis, Nu=
mina miſcebit caſtrenſis flamma monetæ. Signa ſuper Thuſci ſi ponere Tybridis
vndas, Heſperios audax veniam metator in agros. Quę verba q̄tum adulationis
prę ſe ferant, appareat cęco.

¶ Quum Alexander Iouis filium appellari ſe voluit,& more Perſarum,proſtratis 5
humi corporibus a Macedonibus ſalutari, talia concupiſcenti protinus acceſſerunt
Hages argiuus peſſimus carminum author poſt Cherilum, & Cleo Siculus, quos
maximorum exercituum principatibus anteferebat. Hi quum intelligerent nu=
tum domini, et quid creparet pollice, cœperunt protinus plenis eum buccis im=
modice prędicare, et iam tum ante mortem deum facere. Adiecerunt inſuper Her=
culem, Bacchum, Pollucem cum Caſtore nouo numini ceſſuros. Horum fumis per
motus Alexander, conuiuium omni opulētia exornauit, cui non Macedones tātum
ſed et principes Gręci interfuerunt. Quum autem omnes vna cum rege diſcubuiſ=
ſent, Cleo inſtitutum et pręmeditatū ſermonem cum admiratione laudū eius exor=
ſus eſt, Enarratiſq; meritis quibus eum noua Apotheoſi dignum prędicabat, iam
vnumquemq; cœpit hortari, vt regem inter deos colerēt. Quod ne quis recuſaret,
obtulit ſe primum, qui proſtrato humi corpore regem adoraret. Author Curtius.

¶ Philoxenus fuit paraſytus quiſpiam, qui cœna quadam vbi atriorē panem vidiſ= 6
ſet apponi, ne multum inquit attuleris, ne tenebras nobis inducas.

¶ Apollophanes Antigoni fuit adulator.

¶ Cyprię mulieres tranſlatę in Syriam, currum inſcenſuris rogum vxoribus hume= 7
ros ſubincuruabant, vt eis ſuppedanei loco gradum ſtruerent, et ſcalarem prębe=
rent vſum.

¶ Dromeas fuit paraſytus, a quo quum quęſiſſet neſcio quis in vrbe, an apud Chal= 8
cidem lautius pararetur cōuiuium, reſpondit iucundius ſibi videri Chalcidenſis cœ
nę procœmium, oſtreorum numero & varietate.

¶ Decius Laberius actor mimorū inuitatus a Cęſare vt in ſcęnam prodiret, reſpon= 9
dit ſe neceſſario coactū nihil tanto viro denegare poſſe, cui & ipſi dij oīa tribuiſſent.

¶ Tymagoras Athenienſis Darium regem Perſarū (ad quem legatus miſſus fue= 10
rat) adulando more Perſarum adorauit. Quod vbi reſciuerunt Athenienſes/ eun=
dem ſupplicio capitis puniuerunt.

¶ Cliſophus Philippi Macedonis paraſytus, claudum ſe fingebat, ꝙ Philippus fra 11
ctum crus haberet. Os & oculos eodem modo & ijſdem geſtibus contorquebat, qui
bus dominus.

¶ Niceſias quum videret Alexandrum magnum petitum a muſcis/quanto inquit 12

hę cęteris pręſtant, quę ſanguinem tuum deguſtant imperator. Idem quum vulne=
ratum eum conſpiceret, illud homericum ſtatim protulit. Qualis diuorum percur=
rit corpora ſanguis.

13 ℭ Chariſophus videns Dionyſium (cuius erat paraſytus) ſeparatim cum amicis ri
dentem, procul quoq; ridebat. Interrogatus autem ab ipſo Dionyſio, quid rideret,
ꝙ inquit ea putem digna riſu, quę dicitis.

14 ℭ Andromachus Carren⁹ fuit adulator Craſſi, quē tamē Parthis prodidit. ℭ Pa=
troclides aſſentator fuit Philippi. ℭ Demagoram Athenienſes decem talentis mul
ctauerunt, ꝙ Alexādrum deum appellaſſet. ℭ Euagorā vero interfecerunt, ꝙ eun=
dem adoraſſet. Quum quidam cliens Cęlio oratori omnia cōcederet, longa aſſen=
tatione faſtiditus Cęlius, dic inquit contra, vt duo videamur.

15 ℭ Burra fuit quidam ſcurra natione Hiſpanus, quē Sigiſmundus imperator in con=
uiuio argento onerauit, adeo vt ſub pondere iam fatiſceret.

16 ℭ Sarmentus fuit Romanus eques ſcurrilitate notiſſimus ſub Auguſto Cęſare.
ℭ Fuit & Apici⁹ Galba nobilis ſcurra ſub Tyberio Cęſare. De vtroq; Iuuen. Saty=
ra. 5. Si potes illa pati, quę nec Sarmentus iniquas Cęſaris ad mēſas / nec vilis Galba
tuliſſet. De Sarmento Horatius in Ser. Nunc mihi paucis Sarmenti ſcurrę pugnam
Meſſiq; Ciceri Muſa velim memores, & quo patre natus vtriq; Cōtulerit lites meſ=
ſi clarum genus Oſci.

17 ℭ Tectius Caballus ſcurrilitate claruit apud Romanos. De eo & (quem nunc dixi=
mus) Galba, Martialis lib. 1. Qui Galbā ſalibus tuis / & ipſum Poſſes vincere Te=
ctium Caballum.

18 ℭ Rhynton fuit viliſſim⁹ nugator Tarētin⁹, de quo Varro & Galba meminerunt.
ℭ Adulationes vero adeo & repreſſit & neglexit Auguſtus, vt ſe dominum appel=
lari ne a liberis quidē & nepotib⁹ ſuis vel ſerio vel ioco ſuſtinuerit. Atq; huiuſmodi
blāditias inter ipſos etiā prohibuit. ℭ Cęſar quoq; Tyberi⁹ adulationes adeo auer=
ſatus eſt, vt neminē ſenatorū aut officij aut negocij cauſa ad lecticā ſuam admiſerit,
Conſularem vero ſatiſfacientem ſibi ac per genua orare conātem, ita ſubfugerit, vt
caderet ſupinus. Idem ſi quid in ſermone vel oratione blandius de ſe quicquam au=
diſſet, interpellabat & commutabat protinus. Domini appellationem vt maledicū
nomen exhorruit. Quendam dicentem ſacras eius occupationes, alium authore eo
ſenatum ſe adijſſe, verbis mutatis iuſſit dicere pro authore ſuaſorē, pro ſacris occu=
pationibus laborioſas. ℭ Porro nihil magis principes inflat & infatuat, q̄ adulatio.
Hoc perpetuum eſt in aulis malum, per quod veritas infringitur & vana virtutis in=
duitur opinio. Adulatorū mores ſeruiles ſunt & humiles, vt dicebat Clearchus So=
lenſis. Neq; diu placere poſſunt paraſyti, Nā quum eadem mendacia repetunt, de=
ſinunt placere. Anazilas comparabat eos vermibus, qui triticum nacti nō prius di=
ſcedunt, q̄ vacuum reliquerint. Antiſthenes meretricibus, quę ſuis amatoribus bo=
na omnia præter mentem & pudorem exoptant. Euripides dicere ſolebat, amicos
minime blādos poſſide, Qui tecum gratię cauſa loquuntur, mali. Chritias. Qui cū
amicis inquit, gratię cauſa verſatur, poſtremo aſſentationis voluptatem in odiū con
uertit. Alij adulatores Polypo piſci comparant. Nam vt Polypus colorem mutat
ad ſpeciem ſubiecti ſoli, Ita & aſſentator ad voluptatem audiētium verba cū geſtu
variat. Diogenes dicebat, ſatius eſſe in coruos q̄ adulatores incidere, corui enim
morticina & cadauera cōſectantur, hi vero viuos laniant & exſuggunt. Plutarchus
monet nihil intentius cauēdum, q̄ adulatores. Eos qui ſubblandiēdo floccos piloſq;
ex veſtibus legunt, Gręci crocidas vocant, vt crocidiſmum & carphologiam feſtu=

carum collectionem. Habuit Dionyſius adulatores, qui expuenti faciem obijciebāt, in quam is conſpueret. Superfluitates oris eiuſdem collambebant. Aſſeuerabantq́ ea videri ſibi mellita, quę ille euomuiſſet. Qui cauſa cibi patitur plagas, Pſomocolaphus dicitur a Gręcis.

¶ Homines pingues & macilenti.

LEo Byzantius ſophiſta fuit adeo pingui & obęſo corpore, vt quum ad pacandam factionem Athenis (vbi tum legatus agebat) ſuggeſtum conſcendiſſet, riſum vnicuiq; mouerit, At ille quid ridetis inquit Athenienſes, an ꝙ vobis videar pinguis? Scitote vxorem eſſe mihi longe pinguiorem. Tales tamen ac tantos (quum ſumus concordes) breuis admodum lectulus capit, diſcordes ne tota domus quidem. Quibus verbis tempeſtiue & pro re adductis, populum reſtituit paci. ¶ Dionyſius heracleotes tyrannus fuit adeo ventroſus, & corpulentus, vt noctu dum quieſceret, cogeretur ſuis lateribus hirudines admouere, quę humorem ſuperfluum paulatim exhaurirent, eoq; modo aliquid adimerent de craſſitudine. ¶ Ludouicus Craſſus Philippi primi filius, & Gallorum rex fuit adeo vaſta corporis mole, vt ex re ſumpſerit cognomētum. ¶ Iam diximus imperatorem maximinum fuiſſe tāta membrorum mole, vt vxoris ſuę dextrocherio vteretur loco annuli. ¶ Contra vero Chęrephon tragœdiographus (qui res heraclidarum proſecutus eſt) nocturnis lucubrationibus ſeſe a deo extenuauit, vt per iocum noctua diceretur. Hinc etiam natū prouerbium, Nihil differs a Chęrephōte. ¶ Q̄ tenuis & macer fuerit Philetas Cous, vide in Cap. de miraculis.

¶ Horti celebres & memorabiles.

PHęacum regio (cuius rex fuit Alcinous) hortos habuit tāta pomorum varietate nobiles, vt pręmaturis primis, noua ſtatim renaſcerentur, vt iam diximus ī noſtro Cornucopię. Iuuenalis. Illa iubebit Poma dari, quorum ſolo paſcaris odore, Qualia perpetuus Phęacum autumnus habebat. ¶ In hortis Heſperidum poetę fabulātur fuiſſe arbores auriferas, quarū cuſtos eſſet inſomnis draco. ¶ Epicurus primus omnium hortos Athenis inſtituit, quum antea ruri tantum haberentur non in vrbibus. Hinc Epicurus hortorum magiſter appellatur. Laertius refert Epicuri ſcholam fuiſſe in horto. Iuuenalis. Suſpicit exigui lętum plantaribus horti. Sta. Mallet deſerto ſenior Gargetius horto. Vocatur autem Gargetius Epicurus a natali pago. Propertius lib. 3. Illic vel ſtudijs animum emendare Platonis Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis. ¶ Laudantur etiam horti Adonidis, & penſiles qui fuerunt in Aſſyria, ſiue illos fecerit rex Cyrus, ſiue Semiramis. ¶ Lucanus hortos habuit cultiſſimos, in quibus ſepultus eſt. ¶ Mecœnas quoq; hortos habuit Romę pulcherrimos in Eſquilijs, ad quos propter amenitatem loci plęrumq; diuertebat Octauius.

¶ Pręcones.

¶ Archias pręco fuit, qui tres Olympiadas vicit, & ſtatuam meruit. ¶ Talthybius fuit Agamenonis pręco. Teſtis herodotus. ¶ Aethalis fuit præco, cui quandoq; inter viuos, quandoq; inter mortuos eſſe conceſſum eſt.

¶ Somnolenti.

MAximianus, Malchus, Martinianus, Dionyſius, Ioannes, Serapion, Conſtantinus nomina ſunt eorum, quos eccleſiaſtici ſeptem dormientes appellant. Dormierunt autē annis. 196. ¶ Poetę fabulātur Endymionē beneficio lunæ (a qua adamabatur) impetraſſe, vt perpetuum dormiret ſomnum, immortalis & expers ſenij. Hinc adagium natū. Endymionis ſomnum dormire, in homi-

nes ſomnolentos & deſides. Cicero lib. 5. de finibus. Itaq; ne ſi iucundiſſimis quidẽ nos ſomnis vſuros putemus, Endymionis ſomnum nobis nolimus dari. Idẽ libro. 1. Queſt. Tuſ. Endymion vero (ſi fabulas audire volumus) quando in Lathmo obdormiuit, qui eſt mons Cariȩ, nõdum opinor eſt experrectus. Poetȩ propterea ſomnum & ſoporem vocant Endymioneum. Auſonius. Qualis per Lathmia ſaxa Endymioneos ſolita affectare ſopores. Martialis lib. 10. Quid tibi dormitor proderit Endymion? ❡ Epimenides Gnoſius annis. 57. dormiuiſſe fertur in ſpelunca. Hinc adagium. Vltra Epimenidem dormire.

❡ Fullones.

❡ Anaſtaſius Aquileienſis, qui ſub Diocletiano paſſus eſt, artem fullonicam prius exercebat. ❡ Fuit & Cleſippus fullo, cuius meminit Plynius lib. 34. Cap. 3.

❡ Columnæ Herculis.

❡ Abyla & Calpe montes ſunt in extremis Iberiȩ finibus, non procul Gadibus & Carteia, quos Herculis columnas vocant. Plynius libro. 3. Proxima autem faucibus vtrinq; impoſiti montes coercent clauſtra, Abyla africȩ, Europæ Calpe laborũ Herculis metæ. Quam ob cauſam indigenȩ columnas eius dei vocãt, creduntq; perfoſſas excluſa antea admiſiſſe maria & rerum naturæ mutaſſe faciem. Sylli⁹. At laudibus olim Terminus herculeis Calpe. Idem. Dum fert herculeis garamantica ſigna columnis. Auſonius. Condiderat iam Solis equos Tarteſſia Calpe. Politia. in Ambra. Et quos herculeȩ ſummorunt orbe columnȩ.

❡ Fames memorabiles.

Cambyſes Cyri filius in æthiopas iugum detrectantes copias mouit, quibus quum deeſſent cõmeatus & annona, coacti ſunt milites, decimũ quenq; ad cibum ſortiri & occidere, Durauitq; tãtiſper illa calamitas, dum rex ipſe ſibi metuẽs receptui cecinerit. ❡ Annibale Caſilinum oppidũ (in quo erant Romani milites) obſidente veniſſe murem ducentis nũmis, eumq; qui vẽdiderat, fame periiſſe, emptorem vixiſſe tradit Plynius lib. 8. Cap. 57. ❡ Peruſia oppidũ eſt Ethruriȩ, in quo Antonius obſeſſus ab Auguſto quũ extrema fame laboraret, annonȩ penuria coactus eſt deditionem facere. Hinc fames peruſina proprio vocatur Epitheto. Lucan⁹. His Cæſar Peruſina fames, Mutinȩq; labores Accedant fatis. ❡ Alexãdri exercitus aduerſus Beſſum Bactrianorum ducem tanta fame laborauit, vt ſingulȩ amphoræ ſucci ex ſiſama, venirent quadragenis denarijs, Singulȩ vero mellis amphoræ, denarijs. 30. Amphorȩ vini totidem. Tritici nihil omnino, aut exiguũ admodum reperiebatur. Itaq; frugum penuria milites herbis & piſcibus famem leuabant, His demum alimentis deficientibus iumenta (quibus onera portabãt) interfecerunt, & eorum carne traxerunt vitam. Author Curtius. ❡ Quodam tẽpore ſerpentum multitudo apud Laconas emergens, ſequentem portendit famem, quȩ tanta extitit, vt Spartani ipſi annonȩ raritare, ſerpentes illos in cibum commutauerint. ❡ Melus oppidũ eſt Theſſaliȩ, quod Nicias Athenienſiũ dux expugnauit, non tã machinis bellicis, ꝙ fame. Hic fames Melia prouerbio locũ fecit. ❡ Sagũthus vrbs hiſpaniȩ olim amiciſſima Romanis, lõga Pœnorũ obſidiõe eo famis redacta eſt, vt ciues extructo i foro igni ſuas res oẽs i eũ cõijcerẽt, Seq; ac ſuos poſtremo liberos eodẽ pręcipitarẽt, ne venirẽt in manus inimicorũ. Hic Saguntina fames, dicit̃ de extrema rerũ penuria. Auſoni⁹. Iam iã pereſam iã Sagũthina fame Lucaniacũ liberet. Hanc autẽ famem triſte prius portenderat prodigium. Nam quũ fere enixa mulier eſſet, infans in vterum regreſſus ciuitatis excidium ſignificauit. Author Eutropius.

❡ Calagurium

¶Calagurium vrbs eſt hiſpaniȩ, Quintiliani patria, cuius incolȩ a Cn. Pompeio obſeſſi, vt fidem Sertorio prȩſtarent, in tantam famem durauerunt, vt vxores ſuas ac liberos in vſum extremæ dapis conuerterent, quum nullum aliud animal in vrbe ſuperesſet. ¶Saxo ait hunnos quadam tempeſtate in tantam famem redactos, vt nec aſinis nec canibus pepercerint, quibus ad paſtum vterentur ¶Doda Syrie rege Ioram in Iudȩa obſidente matres inedia coactȩ filiorum viſceribus famem expleuerunt. Triſtis adeo fuit illa Samaritana fames, in qua etiam aſini caput vȩnijt octogenis nummis argenteis. ¶Captis hieroſolymis Romani milites (qui merebant ſub Veſpaſiano) repererũt in domo cuiuſdam mulierculȩ puerilia membra minutatim diſcerpta, quibus infelix mater occulte veſcebatur. ¶Quo tempore Gothi opprimebant Italiam, fœmina obſcuri nominis filij a ſe interfecti carnes eſitauit.

¶Sabellicus ait tãtam ſuo tempore rei frumentariȩ caritatem incidiſſe in nonnullis Flaminiȩ regionis & Piceni agri locis, vt rude vulgus & plebecula arborum radicibus, herbiſq; victitauerit. ¶Franciſco Sfortiȩ filio Mediolanum obſidẽte, modius tritici vȩnijt vicenis aureis nummis. ¶Obſeſſo a Gallis barulo Appuliȩ opido, tanta laboratum eſt fame, vt milites detractas ſcutis pelles aqua emollitas abſumerent, herbisq; (ſi quas reperiſſent) veſcerẽtur. ¶Athenienſes a Sylla (qui poſtea fuit dictator) obſeſſi Medimnum tritici mille drachmis emerũt. Plebeij vero (quibꝰ tanta erat argenti penuria, q̃ta annonæ) graminibus circa vrbem naſcentibus & calceis coctis auidius veſcebantur. Eadem vrbs a Demetrio Antigoni obſeſſa, modium tritici emit drachmis. 300. ¶Petelini a Pœnis in Italia obſeſſi, coria ex ſcutis detracta corroſere, vt prȩſtitã Romanis fidem conſeruarẽt. ¶Cȩterum Grȩci olim conſueuerant famem virgis ex ædibus eijcere dicentes, Foras famem intro diuitias & ſanitatem. Magna fames vocatur Bulimus. Famem Ouidius libro. 8. Meta. deſcribit hoc modo.

Quȩſitamq; famem lapidoſo inuenit in agro,
Vnguibus & raris vellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
Labra incana ſitu, ſcabri rubigine dentes.
Dura cutis, per quam ſpectari viſcera poſſent,
Oſſa ſub incuruis extabant arida lumbis.
Ventris erat pro ventre locus, pendere putares
Pectus, & a ſpinȩ tantummodo crate teneri,
Auxerat articulos macies, genuumq; tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.

¶Menſurȩ quȩdam.

Paraſanga	Artaba	Stathmos
Chœnix	Acetabulum	Paſſus
Congius	Drachma	Greſſus
Gomor	Decempeda	Pes
Gruma	Cubitum	Cotula
Hemina	Stadium	Chus
Medimnus	Orygia	Ceramium
Modius	Plethrum	Metreta
Palmus	Diaulus	Triens
Semiſſis	Dolichos	Hemihectum
Sitometra	Schœnus	Culeus

Batus Corus Mna Libra

Paraſanga apud Perſas erat menſura 50. ſtadiorum. Plynius lib. 6. Inconſtantiam menſurę authorū diuerſitas facit, quū Perſę quoq; Schoenos & paraſangas alia menſura determinent. ¶ Choenix menſura eſt eſcę diurnę. Hinc Choenici inſidere dicuntur, qui ſuper futuro victu curioſi ſunt. Herodotus in Erato. Regibus ad coenam non euntibus mittantur binę Choenices farinę/ & vini ſingulę Cotylę, id eſt Sextarij. Eſt & Choenix ſemodium. Grammatici aiūt Choenicas. 48. modio contineri. Homerus in Odyſſea Choenica accepit pro cibo, vbi ait. Nam quęcūq; mea dignabor Choenice/ prorſus Haud ceſſare ſinam, q̄ q̄ procul aduena fertur. Citantur hi verſus a Budęo. ¶ Congius menſura eſt ſex ſextariorum/ & eſt pars amphorę. ¶ Gomor interpretatur menſura vini. ¶ Gruma eſt menſura, qua fixa vię ad lineam diriguntur, hinc degrumari viam dirigere & exgrumari a via recedere. ¶ Hemina mēſura dimidiū ſextarij continet. Gellius. Si ex ſextario hemina fuſa eſt. ¶ Medimnus ſex modios continet. Herodotus. Singulis quoq; calendis inſtantis menſis ſingula pecora vtriq; e publico dentur Apollini immolanda, & farinę Medimnum id eſt ſex modia, & vini Laconicus quartarius. ¶ Modius continet duo & viginti ſeſtercia. Hinc ſemodiꝰ & trimodius. Colu. Eadem quattuor modijs/ nonnunq̄ tribus / etiam duobus ac ſemodio iugerum occupat. ¶ Palmus maior eſt digitorum. 12. gręce vocatur Spithama & latine Dodrans. Minor 4. digitorum, gręce Paleſtes. Dicitur etiam Palmum in neutro genere. ¶ Semiſſis menſura eſt dimidij aſſis. Semiſſem hominem vocamus vilem & abiectum. ¶ Sitometra menſura eſt frumentaria. ¶ Artaba menſura 72. ſextariorum, de qua Herodotus. Artaba inquit, Perſica eſt menſura, capacior q̄ atticus Medimnus tribus Choenicibus Atticis. ¶ Acetabulum menſura eſt cōtinens quartam heminę partem/ id eſt drachmas 15. ¶ Drachma Attica pondus habebat denarij argentei/ efficiebatq; ſex obolos pondere. Obolus decem calcos/ Author Plynius lib. 21. ¶ Decempeda decem pedum mēſura. Cicero. Quam iam peritus metator & callidus decempeda ſua/ ſaxa diuiſerat. Horatius. Nulla decempedis Metata priuatam Porticus excipiebat Arcton. Hinc decempedator, qui pertica decem pedum vtitur. Hexapeda ſex pedum pertica aut menſura.

¶ Stadium pedum 600. ¶ Orygia ſenum pedum & quattuor cubitorum.

¶ Plethrum mēſura eſt centum pedum & ſexta pars ſtadij. ¶ Diaulus menſura eſt duorum cubitorū. ¶ Dolichos ſtadiorū 12. Hic Diaulodromi & Dolichodromi.

¶ Schoenus Aegyptiorum eſt menſura capiens ſtadia 60. teſte Herodoto.

¶ Stathmos id eſt manſio millia continet. 28. ſemis / & eſt menſurarum maxima. Stathmi etiam dicuntur diuerſoria tabellariorū curſorū, id eſt certa ſpacia, quę vno actu ſolent conficere. ¶ Paſſus quinq; pedum eſt, id eſt duorum greſſuum.

¶ Greſſus cubiti vnius & pedis. ¶ Cubitum ſeſquipedale eſt, cōſtatq; digitis 24. Gręci vocant Pygon. ¶ Pes eſt 4. palmorum / ſeu 16. digitorum. Sed hę ſunt viarum menſurę. ¶ Cotula eſt tercia pars Choenicis/ Sextarius continet octo Choenicas. ¶ Chus menſura eſt Attica capiens heminas octo. ¶ Ceramium Gręci amphoram vocant. ¶ Metreta decem congios continet. Et capitur pro amphora vinaria. Martia. Plurimus hiſpanas mittet mihi nauta Metretas. ¶ Triens ſeu hecteus ſextarius eſt Medimni/ capitq; Choenices octo. ¶ Hemihectū ſeu hemihecteum dicitur ſemiſextarius Medimni. ¶ Culeus menſura eſt cōtinens vicenas amphoras/ vel vrnas quadragenas. Plynius de vinea Palemonis grammatici loquens. Quando et poſtea ſępenumero ſeptenos culeos ſingula iugera, hoc eſt amphoras centenas qua-

dragenas

dragenas muſti dedere. ¶Batus hebraicum eſt vocabulum. Capit ſextarios. 72. Sbellicus. Cui q̄ diu opus tenuit, ex Iudęa quotannis Coros tritici viginti millia dono miſit Salomon, totidemq; Batorum olei.

¶Corus Medimnos atticos. 41. ¶Mna græca habet vncias. 16. Romana. 20.

¶Libra vncias 12. vncia drachmas 8. Drachma grammata 3. Grām̄a obolos duos. Obolus Ceratia 3. & Calchos 8. Ceratium calchos duos. Cyamus ægyptius grammata 12. Sed alia ſunt menſurarum apud nos vocabula. Porro autem culpam me oportet deprecari, q̄ hic viarum menſuras, liquorum & aliarum rerum menſuris confudero. Scribebā enim vt occurrebant varię lectiones. Prędterea nemo eſt vt opinor, adeo ſimus & expers naſi, qui prima ſtatim fronte diſcrimen non intelligat. Varia menſurarum genera leges apud doctiſſimum Budęum, Plęraq; etiam in antiquis lectionibus Cęlij.

¶Serui diuerſi, liberti & famuli.

Daphnis	Demetrius	Toko
Plocius	Eros	Carellus
Manlius Antiochus	Pachus	Terentius
Staberius	Alcman	Pub. Syrus
Auge	Demetrius	Statius Cęcilius
Chryſogonus	Melanthius	Euporus
Heron	Mys	Mycithus
Hipparchus	Phedon	Zamolſis
Mena	Menippus	Tyrotullius
Menecrates	Pompilius	Laurea tullius
Pallens	Perſeus	Pompeius leneus
Calliſtus	Diogenes	Patrobius
Narciſſus	Epictetus	Annicetus
Druſillanus	Aeſopus	Mneſter
Pub. Catienus	Ioſephus	Chilo.
Paronetemus	Eunus	
Splachnoptes	Epaphroditus	

DAphnis fuit ſeruus, quem Cn. Piſaurenſis vendidit M. Scauro tribus millibus & 70. ſeſtercijs. ¶Plocius, Manlius Antiochus & Staberius Erotes nomina ſunt ſeruorum apud Plynium libro. 35. Capi. 16.

¶Auge ſerua fuit Demetrij, Chryſogonus ſeruus Syllę, Heron Luculli, Hipparchus M. Antonij, Mena & Menacrates Sex. Pompeij.

¶Pallens, Calliſtus, & Narciſſus tres fuerunt ſerui, qui Claudij principatu ſeruitute liberati dites admodum euaſerunt.

¶Druſillanus ſeruus fuit Claudij principis, qui lancem habuit quinquagenariam, authore Plynio, cui fabricandę officina prius exędificanda fuerat.

¶Publius Catienus Philotimus ſeruus fuit, qui hęres omnibus bonis inſtitutus coniecit ſe in rogum patroni. Author Plynius libro ſeptimo.

¶Paronetemus ſeruus fuit & Spado, quem Sutorius Priſcus magna pecunia vendidit Seiano. ¶Splachnoptes verna fuit Pericli Athenienſium principi charus.

¶Demetrius ſeruus fuit Pompeij Authore Plutarcho in Catone Vticenſi.

¶Pachus ſeruus Catonis cenſorij, qui mortem ſibi conſciuit. ¶Eros ſeruus fuit Antonij, a quo quum Antonius ipſe ab Auguſto ſuperatus, rerū deſperatione gladium

petiuiſſet ad inferendam ſibi mortem, ille gladium quidem accepit quaſi Antoniũ
percuſſurus, At cõuerſo propere ictu ſeipſum confodit, & ad pedes domini prolap
ſus eſt. ¶ Alcman poeta inuentor carminis amatorij ſeruus fuit Ageſidis, prop=
ter ingenium manumiſſus. ¶ Demetrius nomen eſt ſerui apud Martialem libro.
primo ſcribentem. Deſtituit primos virides Demetrius annos.
¶ Melanthius ſeruus fuit Vlyſſis, quẽ Vlyſſes ipſe reuerſus ab expeditione Troia=
na interfecit. ¶ Mys ſeruus fuit Pythagoræ vel Epicuri ſecundum Gellium.
¶ Phedon Socraticus (cui Plato librum de animę immortalitate nuncupauit) ſer=
uus fuit, quem Cebes Socraticus hortante Socrate emit. ¶ Menippus item, cuius li=
bros M. Varro in Satyris ęmulatus eſt. ¶ Pompilius ſeruus fuit Theophraſti Peri=
patetici/ Perſeus Zenonis Stoici. ¶ Diogenes Cynicus ſeruitutem ſeruiuit. Hunc
quum emere vellet Xeniades Corinthius, & quid is artificij nouiſſet/ percõtatus eſ=
ſet, Noui inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Quod reſponſum miratus
Xeniades emit, & manumiſit, Filioſq; ſuos ei tradens, accipe inquit, liberos meos
quibus imperes. ¶ Epictetus philoſophus ſeruũ ſe confeſſus eſt his verbis. Seruus
Epictetus fueram, qui corpre mancus/ Pauperie preſſus/ charus eram ſuperis.
¶ Aeſopus Thrax ſeruus fuit conditione, manu tamen ab Idmone miſſus.
¶ Ioſephus Iudęorum fuit vernaculus & templi ſacerdos ¶ Ammian⁹ ait Eunum
ergaſtularium fuiſſe ſeruum, qui in Sicilia duxerit captiuos. ¶ Epaphroditus ſer=
uus fuit & libertus neronis. ¶ Toko ſeruus fuit cuiuſdam Gumnonis/ teſte Saxone
¶ Carellus ſeruus fuit Gundibergę Longobardorum regine, Authore Paulo Dia=
cono. ¶ Romę ſeruiuit Terentius Carthaginenſis ¶ Seruiuit & Publius Syrus At=
tellanarum author. ¶ Statium Cęcilium comœdiographum ſeruum fuiſſe nomen
ipſum arguit. Nam Statius nomẽ erat ſeruile teſte Gellio. ¶ Euporus ſeru⁹ fuit C.
Gracci, qui dominum ex Auentino fugientem qua potuit ratione tutatus eſt/ ac ſu=
per occiſum animam ſciſſis proprio vulnere viſceribus effudit, inquit Macrobius.
¶ Mycithus ſeruus fuit Anaxilai Meſſenij Rhegynorum tyranni, qui moriẽs libe=
ros ſuos eidem commendauit. ¶ Herodotus ait Zamolſim ſeruum fuiſſe Pytha=
goræ. ¶ Tyro Tullius & Laurea Tullius ſerui fuerunt & liberti Ciceronis. Pom=
peius leneus Pompeij magni/ Patrobius Neronis authore Plynio.
¶ Annicetus authore Cornelio Tacito libertus fuit Neronis/ & Mneſter Agrippi=
næ. ¶ Chilo ſeruus fuit Porcij Catonis. Zoſimus libertus fuit Plynij oratoris.
¶ Syris ſerui imperant, Nam quum apud eos ſoli ſerui militent, ex illis creatur im=
perator, cuius virtutem habent exploratiſſimam. Cretenſes ſeruis ſuis (quos voca=
bant Epharmiotas) permittebant omnia pręter gymnaſia & armorum profeſſio=
nem. ¶ Maryandini a mileſijs ſubacti vendebantur in contemptum. Publica ſerui=
tus in Creta vocatur Mnœa. Helotę dicebantur Lacedęmoniorum ſerui a Laconiæ
ciuitate, quam Helos vocant. Serui feruntur eſſe in Pãnonia ipſa ſeruitute ſeruilio=
res. Thracum populis peculiare fuit ſale mãcipia commutare. Hinc adagium. Sale
emptum mancipium. Seruis argento comparatis primum vſi ſunt Chij. Apolides
dicuntur viles ſerui, qui ſine ciuitate in opus perpetuo dantur/ & deportantur in in=
ſulas/ ad metalla/ ſalinas & ſulphurarias. Ferritribaces a Plauto dicuntur, qui ſem=
per compediti ſunt ferro. Aliter dicuntur genus hominum ferratile.
¶ Salutigeruli qui iuſſu domini aut dominę hunc vel illum ſalutant. Mediaſtini qui
in media domo iter ſeruos abiectiſſima quęq; munia obeunt. Horatius. Tu media=
ſtin⁹ tacita p̄ce rura petebas. Tales ſunt in nauibus meſonautę. Hercitę ſerui ſunt q
verſantur in agris. Apud Lacedęmonios ancillę vocãtur Chalcides. Catanocopho=
ri fuerunt

ri fuerunt Sicyoniorum ſerui/ Proſpelatę Arcadum. Capſarij dicuntur qui ſeruan=
da in Balneis veſtimenta mercede ſuſcipiunt. Porcius Cato vir alioqui in omni vita
laudatiſſimus ſeruos ſenio debilitatos ſolebat eijcere, ſeu accepto cōmodo nihil am=
plius humanitatis debeatur hominibus. Mancipia iure belli capta olim vęnibant ſub
coronis. ❡ Pauſicape dicitur orbicularis ſeruorum machinula, qua ori manus ad=
mouere prohibentur. Trita mancipia & veterana dicuntur, quę emendari nequeūt.
Seruorum turba vocatur Therapia. Qui mancipia cędunt, ſtigmatię dicuntur & ſti
gones, qui cęduntur maſtigiæ. Flagella ipſa vocātur maſtigides/ hyſtrichides/ Rhy
teres. Callicyrij nuncupantur exulū ſerui. Trapezopœi dicunt̃ ſerui menſam curan=
tes/ Eleatri ſerui qui pręficiuntur ciborum miniſterio, Scapulares ſerui/ quibus ſca=
pulæ cęduntur, & qui oſtreatum tergum vlceribus geſtant. Equi caracter fronti im=
preſſus ſeruitutis erat argumentum, Authore Plutarcho. Volſinienſes quum ſeruos
ſuos omnes manumiſiſſent, ab eis poſtea oppreſſi ſunt. Serui antiquitꝰ accepta liber
tate/ raſis capitibus pilea induebant. Moris erat etiam vt pedes ſeruorum vęnalium
Creta notarentur. Vnde Iuuenalis Satyra prima. Nuper in hanc vrbem pedibꝰ qui
venerat albis. Tibullus. Vera loquor, regnum ipſa tenet, quę ſępe coegit Barbara gy
pſatos ferre Cataſta pedes. Ouidius. Deſpice gypſati nomen inane pedis. Seducu=
lum flagellum eſt ita vocatum, ꝙ vapulantes ſudare faciat. Scutica verber factū lo=
ris. Diminutiuum eſt ſcuticula.

❡ Vincula diuerſa.

Boię	Pedica	Manica
Circites	Numella	Capiſtrum
Cohum	Compes	Pantheron
Epidromes	Rhetia	Panagron.
Lorum	Cataſta	

Boię dicuntur vincula tam lignea q̃ ferrea, ꝙ ſic illaqueent, vt iuga ſuos bo=
ues. ❡ Circites circuli ſunt ex ære facti ❡ Cohum lorum eſt, quo temo bu=
ris iugo adalligatur. ❡ Epidromes funes ſunt, quibus retia tenduntur circa
ſummam & imam partem. ❡ Lorum vinculum eſt ex corio, Capitur etiam pro re=
tinaculo iumentorum, & cingulo veneris. Gellius. Videbamus Androdum et Leo=
nem loro tenui reuinctum vrbe tota circum tabernas ire. Lorarij dici poſſunt carni=
ficum famuli, qui reos loris vinciunt imperantibus dominis.

❡ Pedica laqueus pedum. Mantuanus in Bucc. Vt captam pedicis circundat aranea
muſcam. ❡ Numella vinculum eſt ligneum, quo reorum pedes & colla in forami=
na rotunda immittuntur & ibidem conſtringuntur, vt ſe nequeant educere. Plautus
in Aſina. Qui aduerſum ſtimulos/ laminas/ cruceſq;/ compedeſq;/ neruos/ catenas/
carceres/ numellas/ pedicas/ Boias. ❡ Compes vinculum eſt pedum, quo alligantur
rei, ne carceres effugiāt. Horatius. Ibericis peruſte funibus latus Et crura dura com=
pede. ❡ Retia ſeu reticula dicuntur caſſes venatorū ad illaqueandas feras. Capiun=
tur & interim pro alijs vinculis. ❡ Cataſta compes erat ſeruilis. Perſius. Cappado=
cas rigida pingues pauiſſe Cataſta. Martialis libro. 9. Sed quos arcanę ſeruant tabu
lata Cataſtę. Capitur etiam pro loco, in quo vęnales pueri & puellæ ſeruabantur.

❡ Manicę dicūtur proprie manuum vincula. Propertius libro. 3. Regales manicas
rupit vtraq; manu. Virgiliꝰ. Ipſe viro primus manicas atq; arcta leuari Vincla iubet
Priamus. ❡ Capiſtrum capitis vinculum in equis & iumentis. Martialis. Paret pur=
pureis aper capiſtris ❡ Pantheron genus eſt retis ex eo nomē habens, ꝙ omnęs aues
concludat. ❡ Panagron appellatur rete piſcatorium.

¶Centaurorum nomina.

EVrytius/Neſſus/Aſtylus/Ophionides/Gryneus/Rhetus/Orneus/Lycidas/Medem/Pyſerior/Taumas/Mermeros/Pholus/Menelas/Abas/Eurynomus/ Hyreos/Hymbros/Ceneus/Alphidas/ Elops,Pacreus, Lycus, Cromis,Dictys,Pharcus,Bianor,Hedianꝰ,Lycetꝰ,Hypaſon,Thereus,Ripheus, Demoleon,Plageon, Hylon,Ephinous,Damus, Dorylus,Cyllarus,Pheo,Thomus,Theboas,Pyretus,Ethodus,Epidupus,Odites,Styphelas.Bromus,Antimachus/Elymus/Pyramus,Latreus,Monychus,Hyllonome fœmina,Maris.

¶Ixion Phlegyę filius vt fabulātur poetę Centauros genuit ex nube,qui propterea vocantur nubigenę,& ab Ixione patre Ixionidæ. Virgilius lib.7.Ceu duo nubigenę quum vertice montis ab alto Deſcendunt Centauri. Ouidius lib.12.Certe mihi ſępe referre Nubigenas domitos a ſe pater ipſe ſolebat. Lucanus lib.6. Illic ſemiferos Ixionidas Centauros Fœta Peletronijs nubes effudit in antris, Aſpera te Pholoes frangentem Monyche ſaxa,Teq; ſub Oethęo torquentem vertice vulſas Rhete ferox,quas vix Boreas inuerteret ornos,Hoſpes & Alcidę magni Phole/teq; per amnem Improbe Lernęas vector paſſure ſagittas.Finguntur pręterea fuiſſe humana facie/& equino tergo,vnde ſemiferi,bimembres,bicorpores/;& ſemimares vocātur. Virgi. in Opuſculis.Centauruſq; biformis adeſt.Idem libro.8.Aen.Tu nubigenas inuicte bimēbres, Hylęumq;/ Pholumq; manu/tu Creſſia mactas Prodigia. Statius lib.9.Semifer aeria talis Centaurus ab Oſſa Deſilit in valles. Ouidius libro 12.Nos ſemimari ſuperamur ab hoſte.Hoc autē ideo fingitur ,quoniā equos domare & equo pugnare primi omnium excogitarunt Authore Plynio.Bellum geſſerunt in Lapythas, Victi ſunt ab hercule. Aliter etiam vocantur hippocentauri.

¶Syrenes.

SYrenes filię fuerunt Acheloi & Calliopes muſę,quarum primam voce/ſecundam cithara/terciam tibijs aiunt canere. Hę cantus amenitate dicuntur ſopire nautas/ſopitos demum ſubmergere,vnde & pro meretricibus accipi ſolēt, quę verborum lenocinijs blandiuntur, vt totum exſuggant hominem. Corpus habent ſuperne fœmineum ad vmbilicum vſq;,inferne deſinunt in piſces. Earum autem nomina ſunt Aglaoſi/Telcipoi/Piſno/Iligi.Sunt qui Parthenopen vrbem dictam velint ab earum vna , quę ibidem tumulata ſit,nomenq; habuerit Parthenopeia. Alij leucoſiam & Ligiam nymphas faciunt.

¶Miniſtri ſomni.

POetæ ſomnum deum faciunt, vt videre eſt in fine quinti Aeneidis,herebi filium,cui & miniſtros aſſignant,quorū hęc ſunt nomina Morpheus/Icelon ſeu Phabetor,& Pāthus.Morpheus ille eſt,q dormiētibus varia phantaſmata & multiplices rerum imagines obijcit.Ouidius libro vndecimo.At pater e populo natorum mille ſuorum Excitat artificem,ſimulatoremq; figurę Morphea/non illo iuſſos ſolertior alter Exprimit inceſſus/vultumq; ſonumq; loquendi, Adijcit & veſtes/& cōſuetiſſima cuiq; Verba,ſed hic ſolus homines imitatur.De Icelone ſeu Phabetore,Idē. At alter fit fera/fit volucris/fit longo corpore ſerpens.Hunc Icelon ſuperi/mortale Phabetora vulgus nominat.De Phāto ſeu Phantaſo.Idem. Eſt etiam diuerſę tercius artis Phantaſos, ille in humum/ ſaxumq; / vndamq; / trabēq;,Quęq; vacant anima fallaciter omnia tranſit. Regibus hi/ducibuſq; ſuos oſtendere vultus Nocte ſolent/populos alij plebēq; pererrant. De Morpheo Bap.Pius. Sis comes & ſocio moueas veſtigia paſſu Morpheu,qui ſcœptrum nocte ſilente geris. Anxia tu miti deflectis lumina ſomno/Irriguo & fallax corda ſopore foues,Tu

potes

potes oblitam reuocare ad priſtina mẽtem Gaudia, tu curis ſollicitare iecur. Induis
abſentis faciem gemebundus amantis, Mollibus & lachrymis mollia corda moues.

ℭSynonyma quædam poetica.

AThenienſes imprimis dicuntur Attici, Athenęi, Actęi, Theſęi, Theſidæ
Cecropij, Cecropidæ, Munychij, Mopſopij, Aeacidæ, Ericthęi, Erictho
nij, Aegidæ, Marathonij, Cranai, Ericthidę, Codridæ. Athenienſes et
Athenei a minerua, quæ Athena græce dicitur. Attici et actæi ab Attiõe rege. Oui
dius lib. 1. meta. Sęparat Aonios Actæis Phocis ab aruis. Theſæi, et theſeij et the=
ſidæ a Theſeo filio Aegei Athenarum regis. Virgilius libro. 2. Georgi. Præmiaq;
ingentes pagos et compita circum Theſidæ poſuere. Martialis eadẽ ratione fauos
Theſæos vocat id eſt Atticos, vbi ait. Maſſica Theſęis tam bene vina fauis. Cecro=
pidę a Cecrope rege. Virgilius lib. 6. Aen. Tum pendere pœnas Cecropidæ iuſſi.
Munychia erat Athenienſium nauale. vnde & Munychij dicti ſunt. Ouidius libro.
2. meta. Munychioſq; volãs agros, gratamq; Mineruę Deſpiciebat humum. Mop
ſopij a Mopſo athenarum rege. Ouidius libro. 5. metam. Mopſopium iuuenem ſa=
cros agitare iugales. Aeacidę ab æaco. Idem Ouidius libro. 8. Dant placidi curſum
redeuntibus auſtri Aeacidis. Ericthęi & ericthonij ab Erictheo & Ericthonio regi=
bus. Ouidius lib. 8. Ericthęas Tritonidos ibat ad arces. Eadem ratione vocãtur Eri
cthidę. Aegidę ab ægeo Athenarum rege. Ouidius in Epiſt. Inter & Aegidas me=
dia ſtatuaris in vrbe. Marathonij a marathone Atticę campo. Vnde Statius libro. 5.
Syl. Erigonen vocat Marathoniam. Syllius libro. 14. Armaq; fixa deis aut quę ma
rathonius hoſtis Perdidit. Sidonius. Et dum Mopſopium ſtipãtur per marathonẽ.
Cranai a Cranao rege Athenarũ. Codridę a Codro rege, qui ſe pro patria deuouit.
ℭAttica/mopſopia/Ionia/Poſſidonia/Cecropia/Cecropis/Attis/Acte/ idem ſibi
volunt. Athenienſes etiam dicuntur Pandionij a Pandione rege Ericthonij filio.
ℭAſcanius filius Aeneæ aliter vocatur Iulus & Ilus. Virgilius lib. 1. Aen. At puer
Aſcanius cui nunc cognomen Iulo Additur, Ilus erat dum res ſtetit Ilia regno.
ℭArcades/arcadij/arcadici, aliter vocantur Tegęi, tegeęi, & tegeatici a Tegeo Ar
cadię oppido. Virgilius libro. 5. Aen. Alter ab Arcadia Tegeę de ſanguine gentis.
Idem lib. 8. Tum lateri atq; humeris Tegeęum ſubligat enſem, id eſt Arcadicũ. Si=
donius. Tegeaticus arcas Nunc plantis nunc fronde volat. ℭParrhaſij a Parrhaſia
Arcadię regione. Virgilius lib. 11. Qui Parrhaſio Euandro Armiger ante fuit. Oui
dius lib. 1. Faſt. Deſerit Arcadiam, Parrhaſiumq; larem. Lycęi a Lycęo monte Ar=
cadiæ. Ouidius lib. 2. Faſt. Faunus in Arcadia templa Lycęus habet. Nonacris lo=
cus eſt in Arcadia, a cuius nomine Arcades vocãtur Nonacrini & nonacrij. Ouidi⁹
lib. 5. Faſt. Et matri & vati paret nonacrius heros, id eſt Euander Arcas. Idem li. 2.
meta. Dum redit, itq; frequẽs, in virgine nonacrina Arſit. Parthenij a Parthenio mõ
te Arcadię. Ouidius li. 9. Veſtrum opus Elis habet, veſtrum Stymphallides vndæ
Partheniumq; nemus. Piſęi a Piſa oppido Arcadię prope Alpheum fluuium. Oui=
dius li. 2. Triſt. Quid non tantalides agitante cupidine currus Piſęam Phrygijs ve=
xit eburnus equis? Piſęam id eſt hippodamiam, Arcadicã. Molorchęi a molorcho
Arcadię paſtore, cuius precibus Hercules leonẽ interfecit. Elęi ab Elea oppido Ar
cadię prope Tegeum, vbi Minerua fanum habuit. Statius lib. 4. Syl. Aut Elcę lu=
cis vidit Tegeęa ſacerdos. Frymantij & erymantęi ab Erymanto monte, Statius li=
bro. 5. theb. Affuit hippomedon, rectorq; Erymantius, id eſt Parthenopeus. Cylle=
nii a Cyllene Arcadię monte, a quo mercurius vocatur Cyllenius. Cleonęi a Cleo=
ne oppidulo. Caliſtonii a Caliſto filia Lycaonis regis Arcadię.

¶ Alemani aliter vocãtur Teutones/teutoni & teutonici a Teutone deo, quem ve-
nerabantur. Virgi. lib. 7. Teutonico ritu ſoliti torquere Cateias. Lucanus lib. 1. Vi
dimus & martem lybies, curſumq; furoris Teutonici. Idem lib. 6. Cantaber exiguis
aut longis teutonus armis. Germani ꝙ vicini ſint belgis. Item & Germanici. Sueto.
in Auguſto. Vt tamen in quibuſdam Pannonicis atq; Germanicis aut interueniret,
aut non longe abeſſet. Rhenicolę, ꝙ habitent ad Rhenum fluuium.

¶ Aetoli populi Græcię Epyro & Arcananię finitimi aliter vocãtur Calydonij a ca
lydone vrbe. Hinc Calydonides eius loci mulieres. Statius libro. 2. Thebai. Cen-
tum ibi virgineis votę Calydonides aris Oenęij ab Oeneo rege Aetolię & Deiany-
rę patre. Ouidius lib. 8. Et Oeneios vltorem ſpreta per agros Miſit aprum. Pleuro-
nij ab eiuſdem loci vrbe, quę dicitur Pleuron. Ouidius lib. 14. Talibus iratam ve-
nerem Pleuronius agmon Inſtimulat verbis. De Pleurone Statius lib. 2. Theb. Et
reduci pateat mihi martia Pleuron. Eadem ratione vocãtur Pleuronis alumni. Idẽ
Statius lib. 8. Nunc mœſtę fundens Pleuronis alumnos. Naupactęi a naupacto eiuſ
dem loci oppido. Hinc Achelous dicitur Naupactęus. Ouidius libr. 2. Faſt. Am-
phiaraiades naupactęo acheloo. ¶ Aegyptij aliter vocantur Paretonij a Paretonio
ægypti vrbe/Mareotici a mareotide lacu eiuſdem loci. Ouidius lib. 9. Iſi Paretoniũ
mareoticaq; arua Pharonq; Quę colis. Sidonius. Nec ſic leucadio claſſis mareoti-
ca portu Actiacas abſcondit aquas. Claſſis mareotica id eſt ægyptia, qua vehebatur
Cleopatra. Iſiaci ab Iſi filia Inachi, quam pro dea coluerunt. Ouidius lib. 1. de Pon-
to. Vidi ego linigenę numen violaſſe fatentem Iſidis Iſiacos ante ſedere focos, Mẽ-
phęi & memphitici a Memphi ægypti vrbe. Ouidius lib. 1. de arte. Ne fuge linige-
nę memphitica ſacra iuuencę. Lagęi a Lago primi Ptolemęi patre, a quo Nilus voca
tur Lagęus. Lucanus libro. 1. Qua mare Lagei mutatur gurgite nili. Idem libro. 8.
Vltima Lagęę ſtirpis, perituraq; proles. Idem lib. 10. Pręſtet Lagęa iuuẽtus Hoc re
gi. Niliaci/ nilotici/nilicolę & niligenę a Nilo fluuio. Lucanus lib. 5. Te niſi Niliaca
propius non vidit arena. Idem li. 9. Rege ſub impuro nilotica regna tenente. Pelu-
ſij & Peluſiaci a Peluſio nili hoſtio. Lucanus libro. 8. Qua diuidui pars maxima nili
In vada decurrit Peluſia ſeptimꝰ ãnis. Ptolemęęi a Ptolemęo Lagi filio, a quo dein-
ceps Aegyptij reges omnes idem traxerunt nomen. Vnde & Pharon Ptolemęęam
poetę appellant. Pharij a Pharo ægypti inſula. Cleopatrici a Cleopatra regina. Vn-
de & Sidonius dapes Cleopatricas appellat. ¶ Aegyptus aliter vocatur terra Mem
phitis/tellus nilotica/& Delta. ¶ Appuli Italiæ populi aliter vocantur Meſappij a
Meſappo rege. Ouidius libro. 14. Peucetioſq; ſinus Meſappiaq; arua reliquit. Ae-
tholidę ab Aetholo Diomede, qui ibidem imperauit. Syllius li. 13, Aetholidas in-
ter fuit haud ignobile nomen. Daunij a Dauno patre Turni, qui ibidem regnauit.

¶ Appulia ipſa vocatur Iapygia ab Iapyge Dędali filio, Meſappia a meſappo, Dau
nia a Dauno. ¶ Arcadia aliter vocatur regio Męnalis a Mænalo promontorio. Oui
dius libro. 3. Faſt. Pinigerum Fauni Mænalis ora caput. Statius li. 3. Syl. Sed quem
te Mænalis Auge Confectum Thyaſis & multo fratre madentem Detinuit.

¶ Arabes Nyſij & nyſiadæ. Hinc nymphæ Nyſiades a Nyſa oppido. Ouidius li-
bro. 3. Faſt. Nyſiades nymphas puerum quærente nouerca.

¶ Angli ſeu Anglici aliter vocantur Britanni. Virgilius. Et penitus toto diuiſos or
be Britannos. Caledonij, Martialis libro. 1. Nuda Caledonio ſic pectora prębuit vr
ſo. Idem libro. 10. Quinte Caledonios Ouidi viſure Britannos. Dicuntur & Bruti-
genæ, quoniam deſcenderunt a Bruto. Anglia ipſa aliter vocatur Britannia/ Cale-
donia/Albion & Angliterra.

¶Afri ſeu Africani aliter vocantur Tuniſei a Tuneto ſeu tunitio Lybiæ ciuitate,
Sidonius, Torrida Tuniſeos infert mihi Byrſa furores, ¶Aeolia inſula dicitur etiã
Aeolis. Bap. Piꝰ. Vt Liparęus ager/ vtq; Aeolis iſula flagrat. Aeolię iſulæ priꝰ etiã
dicebantur Epheſtiades & Vulcanię. ¶Allobroges populi aliter vocantur Pede-
montani. Stroza pater. Et pedemontanum ſigna ſecuta ducem.

¶Aurelia prius vocabatur Genabum. ¶Aquiſgranum vegerra. ¶Aetna inſula/
Ineſia. ¶Agrigentum Agragas. Virgilius. Arduus vnde Agragas deſpectat ma-
xima longe Mœnia. ¶Aegina vrbs adiacens peloponneſo aliter vocatur Oenopia.
Ouidius libr. 7, Metam. Oenopiam veteres appellauere, ſed ipſe Aacus Aeginam
genitricis nomine dixit. ¶Ambracia vrbs Epyri priꝰ dicebatur Eponia & Paralia.
Ambracienſes & Ambraciotę idem ſibi volunt. ¶Achelous fluuius prius Thoas
dicebatur. Mutauit nomen ſub Acheloo rege. ¶Arar fluuius influens in Rhoda-
num ætate noſtra vocatur Sagona. ¶Achaia regio aliter vocat̃ Aegyalos ab ægya-
lo rege. ¶Argos hippium idem ſibi volunt Authore Plynio. ¶Antiochia Seleu-
cia a Seleuco rege. ¶Auſter notus, idem. Plynius libro. 18. Hæc auſtrum ventum
dabit, quem a Gręcis notum diximus vocari. ¶Apollo/ Pęan/ Phœbus/ idem.
¶Aurora/ Mennonis mater Eos/ idem. Seneca in Hercule Oethęo. Nocteſq;
duas contulit Eos. ¶Achilles Aeacides/ Pelides/ Chironis alumnus, idem.
¶Ariadna Minois/ qꝫ ſit Minois filia. ¶Aeſculapius/ epidaurius anguis, quoniam
in Epidauro colebatur in forma colubri. ¶Anien fluuius/ anio/ anienus. ¶Aeolus
hippotades id eſt nepos hippotę cuiuſdam Troiani. Ouidius libro vndecimo. Qꝫ
ſocer hippotades tibi ſit, qui carcere fortes Contineat ventos. Idem libro. 14. Aeo
lon hippotaden cohibentem carcere ventos. ¶Argo nauis aliter vocatur Pinus
Theſſala & Pagaſęa a Pagaſa Theſſalię ciuitate.

¶Bithynia aliter vocatur Mygdonia a Mygdono rege, & Bebrycia a Bebryce. Oui
dius in Epiſt. Nunc quoq; mygdonia flebilis aſtat humo.

¶Bœotij aliter bœoti. Lucanus libro. 3. Bœoti coiere duces. Phocęi & Phocaici a
Phocide propinqua regione. Hyanthęi a vetuſtis Bœotię populis. Statius libro. 1,
Theb. Exul hianthęos inuenit regna per agros. Ouidius libro. 5, Męta. Fonte me-
duſęo/ & hyanthęa Aganippe. Teumeſij a teumeſo Bœotię mõte. Statius libro. 2.
Theb. Non alias tacita iuuenis Teumeſius iras Mente acuit. Meleagrij a meleagro.
Vnde & Pleuron meleagria vocatur a Statio. Theſpiaci a Theſpiis oppido eius lo-
ci. Statiꝰ li. 2. Syl. Cẽtũ, Theſpiacis odora lucis Stent altaria. Helyconij ab helycone
monte Bœotiæ muſis ſacro. Statius libro. 7. Horrent tyrrhenos helyconia plectra
tumultus. Cyrrhęi a Cyrrha oppido Phocidis. Idem Statius libro. 7. Mœnia Cyr-
rhęa mõſtrauit a pollo iuuenca. Hippocriniſati ab Hippocrene fonte. Vocabulum
eſt Sidonij Apollinaris. Aganippęi ab aganippe fonte eiuſdem loci. Aonij & aoni-
dæ, quoniam aonia pars eſt Bœotiæ. Caſtalij a Caſtalia fonte. ¶Bithyni aliter vo-
cãtur Bithynici Tynniaci/ Mygdonij/ Bebryaci, ¶Biturici bituriges, Sidoniꝰ, Spe-
ctabilem virum epiſcopum ſibi flagitat populus Biturix ordinari,

¶Bizantij/ Bizantini, ¶Bizantium/ ligos, Plynius libro, 4, In quo oppidum bi-
zãtium liberę conditionis/ antea ligos dictum, ¶Bononia/ Felſina, ¶Bœotia/ Ao-
nia/ Ogygia/ Hyantis, ¶Boreas/ aquilo, ¶Bacchus liber/ Iacchus/ Euã/ puer Seme
les ¶Briareꝰ/ Aegeõ ¶Belides, Danaides ¶Bellona, Pallas Enyc ¶Belgę belgici
¶Burgũdi burgũdiões ¶Baleares Gymneſię ¶Bellouaci bellouacẽſes ¶Corithij
vocant̃ Corithęi & Corithiaci, Ouid, li, 15, Iãq; corithiaci carpebã litora põti, Cyp
ſelidę a Cypſelo Ixionis filio. Vir, i Cyri. Cypſelidę magni/ florẽtia regna Corithi.

¶Ephyręi & ephyreij, quoniam Corinthus prius vocabatur Ephyre. Lucanus libro
6. Inſedit caſtris/ephyręaqꝫ mœnia ſeruat ¶Iſthmiaci & Iſthmij ab Iſthmo terra
anguſta prope Corinthum, quę ſeparat Aegęum mare ab Ionio. Statius lib. 2. Syl.
Talis in Iſthmiacos ploratus ab æquore portus. Idem, Aeraqꝫ ab Iſthmiacis auro
potiora fauillis. Idem, Quiſquis collibus Iſthmię Diones. ¶Cenchręi a Cenchro
portu. Statius lib. 4. Theb. It comes, Inoas Ephyre ſolata querelas/Cēchręęqꝫ ma
nus. ¶Carthaginēſes vocātur Tyrij a Tyrijs colonis, quos illuc adduxit Dido poſt
Sichęi mortem. Virgilius. Vrbs antiqua fuit/Tyrij tenuere coloni Carthago.
Cadmęi, quoniam Tyrij & Phœnices deſcenderunt a Cadmo. Syllius libro. I.
Sacri quum perfida pacti Gens Cadmęa ſuper regno certamina mouit.
Aſdrubaliani ab Aſdrubale duce. Verbum eſt Sidonij. Eliſęi ab; Eliſa Didone,
Byrſici quoniam Carthago prius dicebatur Byrſa a corio. Sidonius. Spernis Eliſęę
Byrſica tecta domus. ¶Carthago ipſa vocatur Byrſa & Chalcedon. Syllius libr. 2.
Quis ꝓcul a Tyria dominos depellere Byrſa. Virg. li. I. Aen. Mercatiqꝫ ſolū facti
de noīe Byrſam. Claudianꝰ ī Eutropiū, Bacchatꝰ ꝓperta tremor Chalcedona mo-
uit. ¶Cretenſes aliter dicuntur Cretęi. Virgi. li. 3. Aen. Tercia lux claſſem Cretęis
ſiſtet in oris. Creſſij. Idem lib. 4. Quam procul incautam nemora inter Creſſia fi-
xit Paſtor agens telis. Creſſi. Idem lib. 5. Creſſa genus Pholoe. Gnoſij a Gno-
ſo vrbe Cretę. Virgil. lib. 6. Aen. Gnoſius hęc Rhadamantus habet duriſſima re-
gna. Gnoſiaci. Ouidius lib. 8. Gnoſiacęqꝫ hęret comes inuidioſa carinę.
Dyctæi a Dycte vrbe Cretæ. Virgil. lib. 3. Aen. Dyctæa negat tibi Iupiter arua.
Lyctij a lyctio vrbe Cretę. Virgil. libro. 3. Aen. Et Salentinos obſedit milite cam-
pos Lyctiꝰ Idomeneꝰ, Cydonęi/Cydonij/& Cydoniaci a Cydone vrbe Cretę. Oui
dius lib. 8. Armaqꝫ/equoſqꝫ/habituſqꝫ/Cydonęaſqꝫ pharetras. Statiꝰ lib. 4. Theb.
Terga Cydoniaca Choritos arundine pulſat. Ariadnęi ab Ariadne Minois filia.
Minoij a Minoe rege. Ouidius in Epiſt. Phedrę. En ego nunc ne forte parum Mi-
noia credar. Androgeonęi ab androgeo filio Minois. Gortynij & gortyniaci a Gor
tyna vrbe. Statius lib. 4. Theb. Arbiter hos dura verſat Gortynius vrna. Dorici
& Dorienſes, quoniam tempore belli Troiani Dorici venerunt in Cretam/duce Al
themene/ibiqꝫ decem vrbes condiderunt. ¶Creta inſula aliter vocatur terra Cu-
retis a Curetibus, qui in ea habitarunt. Ouidius lib. 8. Vt egreſſus ratibus Curetida
terram Contigit. Terra Gortynis vocatur etiam Aeria & Macaros. Plynius li. 4.
Maleotes Crates primum Aeriam dictā/deinde poſteri Curetim appellauere. Et
Macaron nōnulli a temperie cœli appellatam exiſtimauere. ¶Cumani aliter Cu-
męi/Chalcidici/Euboici. ¶Capitolium/ſedes Tarpeia/Templum Iulium.
¶Cares aliter Bubaſij. Ouidius lib. 9. Bubaſides videre nurus. ¶Colchi/Colchia-
ci/Phaſiaci/Aętęi/Aeęi/Aętij/Cytęi. ¶Cynoſura/Helyce/Arctos/Parrhaſis vr-
ſa. Rationē reperies apud interpretes vocabulorū. Si vnicuiqꝫ dictioni ſemper im-
morari vellem, nunq̄ explicarem me hoc labyrintho. ¶Corſica/Cyrnos. Plyniꝰ, In
mari Liguſtico eſt Corſica, quam Gręci Cyrnon appellauere. ¶Carmentis Nico-
ſtrata. ¶Cantabri Cantabrici. ¶Cappadoces Cappadoci. ¶Carteia vrbs Hiſpa-
nię Tariffa. ¶Delos Ortygia a multitudine Coturnicum. Virgilius lib. 3. Aen. Lin
quimus Ortygię portus. ¶Danubius/Iſter/Adubanus.
¶Dyrrhacium/Epidamnum. Plyniꝰ. Epidamnum colonia propter inauſpicatum
nomen a Romanis, Dyrrachium appellata, ¶Diana/Cynthia/Luna,
¶Dido/Eliſſa/Phœniſſa, ¶Dalmatę Dalmatici,
¶Euboici/Capharęi/Abantij/Tanagræi a Tanagreo Euboię ciuitate. Statius lib.

9, Prima

9.Prima Tanagręum turbauit arũdo Corœbum. ¶Epyrotę/Epyrotici,Leucadiſ a Leucade promotorio/ Actij et Actiaci ab Actio oppido/ Phocæi/ Phocaici/ Chaonij/Dodonigenæ verbo Sidonij,Moloſſi/Pyrrhidæ. Idem. ¶Epyrus,terra Chaonis. ¶Euboia,'terra Eubois. Statius in Achill. Quatitur naualibus ora Eubois.Chalcis/Abãtis. ¶Equus Troian⁹/ equus duſateus/Epei machina. ¶Eduẽſes/edui/ Auguſtudunẽſes. ¶Euphrates/Pyxirates authore Plynio. ¶Elis Epia. ¶Elienſes/Elæi/Epęi. ¶Flora/Chloris/Zephyritis/ dea florum/vxor zephyri. ¶Furiæ/Eumenides/Diræ/Erymnies. ¶Græci/Graij/Graiugenæ/Argęi. Virgil.in opuſculis.Septima iam Argæis ſtabulis impenſa laboris. Argiui/Argolici/ Dorici/Dorienſes/Pelaſgi/Pelopeij et Pelopeiadę a Pelope filio Tantali. Virgil. lib.2.Aen,Vltro Aſiam magnã Pelopęa ad mœnia bello Venturam. Statius lib. 10. Ad patrias fuſæ Pelopeides aras. Achillæi et Achillidæ ab Achille. Argolæ apud Euripidem. Achæi/ Achiui/Achaici/ Inachi/Inachij/Inachidæ ab Inacho Argiuorum rege/patre Iſidis. Ouid.lib.5.Faſt. Littus ad Inachium puluis inanis eam.Statius lib.1.Theb.Qua noſtrę cecidere animæ ſtupet Inacha pubes. Idem lib.5.Lectiq; potentes Inachidę. Agamennonij/Agamennonidę ab Agamennone. Virgil.lib.6.Aen.At Danaum proceres/Agamennoniæq; phalanges. Acriſionæi ab Acriſio rege Argiuorum Abantis filio. Ouid.lib.5. Meta. Acriſionęas Prœtus poſſederat arces. Abantęi & Abantiadæ ab Abante Argiuorum rege patre Acriſij. Ouid.lib.15. Nuper Abantæis templo Iunonis in Argis. Thyeſtæi a Thyeſte.Mycenæi a mycenis vrbe. Ouid.in Epiſt.Briſeidis. Nulla Mycenæum ſociaſſe cubilia mecum Iuro.Menelaęi a Menelao.Phoronidę et Phoronęi a Phoronio Inachi filio et Argiuorum rege. Statius lib.2.Syl.Iſi Phoronęis quõdã ſtabulata ſub antris. Perſęi a Perſæo Acriſij nepote.Statius lib.1. Theb.Perſæos alter in agros Scinditur.Danaæi.Idem. Tũc ſedet Inachias vrbes/Danaęaq; regna. Dolopeij a Dolopibus Gręcię populis. Val. Flac. Vidiſſe putant Dolopeiaq; buſta. Iaſidę ab Iaſio Argiuorum rege. Tantalidę a Tãtalo/Achillęi et Achillidę ab Achille. ¶Gręcia/Achaia/Dulichia/Hellas.Idem. ¶Galli/Gallicani/Gallige-næ/Galatæ/Sequanici/Sequanidæ. ¶Garamantes Garamantici. ¶Gygantes, fratres Phlegræi/Titanes. ¶Gorgon Meduſa. ¶Gratiæ/Charites. ¶Gorgoris/ Habis. ¶Gades/Gadera/Cotynuſa. ¶Hiſpani/Iberi/Iberici/Iberiaci. Virgilius libro ſeptimo. Tyrrhenoq; boues in flumine lauit Iberas. Sidonius. Terrarũ indigenas Ibericarum. Syllius lib.12.Omen Iberiacis victa Carthagine terris. Beticolæ et Betigenæ.Syllius lib.1.Beticolaſq; viros ſpacijs agitabat iniquis. Idem lib.9. Betigenęq; viri celſus media ipſa coercet. Heſperij/Tarteſſij & Tarteſſiaci a Tarteſſo vrbe Gadibus vicina. ¶Hiſpania/tellus Tarteſſia/Iberia/Idem. ¶Hyrcani Caſpij. ¶Hyades Suculæ. ¶Heraclęa/Syris/Trachin/author Plynius.

¶Italia/Heſperia maior, ab Heſpero Atlantis fratre/ Oenotria ab Oenotro rege Sabinorum, Virgilius, Eſt locus, Heſperiam Graij cognomine dicũt, Oenotrij coluere uiri/nunc fama minores Italiam dixiſſe ducis de nomine gẽtem. Idem lib.7. Hinc Italę gẽtes/omniſq; Oenotria tellus In dubijs reſponſa ferunt. Latiũ,ꝙ ibidẽ Saturnus latuerit, Arma Iouis fugiens & regnis exul ademptis. Idem Virgil.lib. 8.Latiumq; vocari Maluit,his quoniam latuiſſet tutus in oris. Saturnia a Saturno. Ouid.lib.1.Faſt. Inde diu genti manſit Saturnia nomen/Dicta quoq; eſt latium terra latente deo. Terra Auſonis & Auſonia ab Auſone Vlyſſis filio. Ouid. lib.2. Faſt.Captaq; erat lyricis Auſonis ora ſonis.Stroza fili⁹.Ductori Auſonio ſed pareat Auſonis ora. Terra Italis, Ouid.lib,2,de ponto, Mœſtiſq; cadentes Excepit

lachrymas Italis ora genis. ¶Itali/Italidæ/Italici. Ouid.lib.14.Litore in Italico Meſſenia mœnia contra. Laurentes/ Lauinij/Laurenti/ Tyrrheni/ Laurētij/Latiales/Auſones/ Auſonij/Auſonidę.Lucanus lib.9. Grata vice mœnia reddent Auſonidę Phrygibus.¶Infernus/Infernalis/ Auernus/ Auernalis/Tartareus/Herebæus/Plutonius/Cocytius/Acheruſius/Phlegetontęus/Stygius/ Acherontęꝰ/Lethęus/Orcius. ¶Indi/Indici/Gangetici,ꝙ prope Gangem habitent.Lucanus lib.4. Et quas ſentit Arabs/ & quas Gangetica tellus . Syllius lib.3. Hinc laxos arcus olim Gangetica pubes Submittet.Dicuntur etiam Nyſęi a Nyſa vrbe Indię/Idaſpæi ab Idaſpe.Sidonius. Frāgat Idaſpęas aries impactus Erithras.¶Illyrici/Illyrij/Taulantij.Syllius lib.15.Quaq; per Illyricum Taulantius incola littus.¶Inarime/ Aenaria/Pythecuſa/authore Plynio. Aenaria a ſtatione nauiū Aeneæ . Hodie vocatur Iſchya.¶Iudęi Iudaici.¶India terra Gangetis/Terra Euphratis Euphratidis.Sidonius.Ripa Euphratide vix putat tuendam. ¶Ilua inſula Aethala. ¶Iphigenia Iphianaſſa.Lucretiꝰ. Iphianaſſęo turparunt ſanguine fœdę.¶Iaſon Aeſonides ab Aeſone patre.¶Lydi ſeu lydii populi maioris Aſiæ aliter vocantur Mæonii/Męones/et Męonidæ.Virgil.lib.8. O Mæoniæ delecta iuuentus . Idem lib.11.Ducis exemplum euentumq; ſecuti Mæonidę incurrunt . Item et Męonici. Ouid in Epiſt. Deianyræ. Mæonicas inter calathum tenuiſſe puellas . Ethruſci & Tyrrheni,quoniam Tyrrhenus Atys filius colonos ex Lydia duxit in Italię regionem/quę nūc vocatur Ethruria.Gygęi a Gyge rege vt Crœſii a Crœſo . Statiꝰ lib.12.Si patriū Marathona metu/ſi tecta leuaſti Crœſia. ¶Lydia vocatur Tyrrhenia/Męonia.Ouid.lib.14.Concurrit Latio Tyrrhenia tota.

¶Laconia prouincia in Pelaponneſo aliter vocatur Oebalia et Tænaris a Tænaro promontorio.Ouid.in Epiſt.Paridis. Tænaris eſt claſſi terra petita meæ.Idem in Epiſt.Helenę.Excepit portu Tænaris ora ſuo. ¶Lacones ipſi ſeu Laconici vocantur Oebalii et Oebalidę.Ouid.lib.1.Faſt.Protinus Oebalii rettulit arma Tati. Statiꝰ lib.5.Theb.Ambiguo viſus errore laceſſunt Oebalidę geminie.Therapnęi a Therapnis vrbe Laconiæ/patria Helenę . Ouid. lib. 5.Faſt . Prima Therapnęo feci de ſanguine florem. Idē in Epiſt.Paridis . Nec dedignare maritū Rure Therapnęo nata puella Phrygem.Tęnarii et Tęnaridę a Tænaro promontorio.¶Lybia terra Lybiſſa.Idē lib.9.Terręq; in fine Lybiſſæ . ¶Lybici Lybiſſini/Marmarici a Marmarica regione Africæ. Syllius lib.3.Marmaricis ales populis reſponſa canebat.Naſamonii et Naſamoniaci a Naſamonibus populis Lybię.¶Liguria ora Liguſtica Idem. ¶Lycii Pataræi, quoniam Patara eſt vrbs Lyciæ. Statius lib.1. Theb.Seu te lyciæ Pataræa niuoſis Exercēt dumeta iugis.¶Locrenſes/Heſperii/ Ozolę.¶Lucani/Tanagręi a Tanagro fluuio Lucanię,Statius. Tanagręumq; Phalantum.¶Latini/Faunigenæ.Syllius lib.8.Faunigenę ſocio bella inuaſere Sicano. ¶Lucifer/Veneris ſtella/Phoſphorus/Cythereius ignis. Sylliꝰ lib.12. Haud ſecꝰ Oceano rediens Cythereius ignis. Veſper/Veſperugo/Heſperus/Sydus Veneris. ¶Lacedęmones/Lacedęmonii/Tyndarei a Tyndaro rege Oebaliæ/ & Helenę patre. Vnde et Syllius Tarētum vocat Tyndariū. Spartani/Spartiaci/Spartiatæ.Sidonius.Spartiatæ rupium variatarum poſuere cruſtas.¶Lacedęmon Sparta Idē. ¶Ligures/Liguſtici/Liguſtii/Genuenſes . Idem Sidonius . Qui Liguſtis/Euganeiſq; montibus oriebantur . ¶Lipara inſula prius Longonis & Meligunis vocabatur. Author Plynius lib.3. Cap.8 . ¶Leucadia peninſula prius vocabatur Neritis.Idem author . ¶Lutecia Pharrhiſii. Idem.

¶Mantuani ſeu Mantoi dicti ſunt a Manto Tyreſię filia. Aliter vocātur Bianorei et Bianoridę

et Bianoridæ a Bianore Mantus filio, qui aliter vocatur Ocnus. Virgil.in Bucc. Namq; ſepulchrum Incipit apparere Bianoris. Stroza filius. Arua Bianorcis permutat Iberica campis. Politianus in manto. Quippe bianoream manet hæc victoria gentem. Ocnæi ab Ocno filio Mantus. Stroza filius. Orbita ab Ocnæis euexit ad aſtra lacunis. Minciadæ et Mincigenæ a Mincio fluuio propinquo. Pontanus. Vos Minciadæ vos o mihi manes Eſte boni. ¶Moloſſi/Epyrotici/Chaonij/Leucadij idem. ¶Myſij Theutrantęi/theutrantij. ¶Meſſenij. Pylij. ¶Megarenſes/megarici/Lelegeij. Ouid. lib. 8. Meta. Interea Minos lelegeia littora vaſtat ¶Mercurius Hermes. ¶Macedones Pallenæi a Pallene vrbe, vbi geſta eſt Gygātomachia. Stati⁹ lib. 4. Syl. Et Pallenæos Phœbum laudare triumphos. ¶Mediolani/mediolanenſes/Inſubres. Placet hic obiter aperire ethymum dictionis huius Mediolanum. Nam non temere reperias, qui hoc ediſſerat. Certum eſt imprimis vrbem hanc a Gallis cōditam. Cuius fundamentis iaciendis dum excauarētur foſſæ, ferunt in terræ viſceribus inuentam fuiſſe (mirum dictu) ſuem dimidiatim lanatam, a quo portento indítum ſit Mediolanę vrbi nomen. Ad quod alluſit Claudianus de nuptijs honorij et Mariæ ſcribens. Cōtinuo ſublime volās ad mœnia Gallis Cōdita/Lanigeræ ſuis oſtentantia pellem Peruenit. Item Sidonius. Rura paludicolæ temnis populoſa Rauennę, Et quæ lanigero de ſue nomen habet. ¶Meſſana/Zancle. ¶Marſi Celenęi. Statius lib. 2. Theb. Fœda Celença cōmittere pręlia buxo. ¶Mare rubrum/Erithræū. ¶Miletus/Lelegeis/Phitiuſa/Anactoria. Author plynius. ¶Mars/mauors/marſpiter/Gradiuus. ¶Minerua/Pallas/Athena. ¶Muſę/Camœnę. ¶Neapolitani/Parthenopæi. ¶Neapolis/Parthenope/Eubois. Statius lib. 1. Syl. Nitidum cōſurgat ad æthera tellus Eubois. ¶Naſamones/Naſamonij/Naſamoniaci. ¶Normani/Neuſtrici. ¶Normania, Neuſtria. ¶Neptunus/Ennoſigæus. ¶Niobe Tantalis a tantalo patre. ¶Nilus/melo. ¶Naxos/Dia. Catullus. Namq; fluentiſono proſpectans littore Diæ.

¶Orientales/Eoi/Auroræ populi/Mennonij a mennone Aurorę filio. Nabathæi a nabathea regione. Ouid. lib. 1. Meta. Eurus ad Auroram/Nabathæaq; regna receſſit. ¶Occidētales/occidui. Ouid. Veſper et Occiduo quæ littora Sole tepeſcunt. Tarteſſij a tarteſſo vrbe Gadibus propinqua. Ouid. lib. 14. Preſſerat Occiduus Tarteſſia littora Phœbus. Tarteſſiaci. Syllius lib. 6. Iā Tarteſſiaco quos ſoluerat æquore Titan. Heſperij ¶Parthi/Parthici/Achęmenij et Achęmenidæ ab Achęmene rege. Ouid. lib. 4. Meta. Rexit Achęmenias vrbes pater Orchamus. Arſacidę ab Arſace primo Parthorū rege. Lucanus lib. 1. Plus illa vobis acie q̄ creditis, actum eſt Arſacidæ. ¶Phaetōtiades/Climenides a Climene matre/Helyades a patre Sole, qui helyos græce dicitur. Ouidius ad Liuiam. Sic fleuit Climene/ſic et climeneides altæ. ¶Phocæi/Phocēſes/Phocaici/Cyrrhęi/Caſtalij. ¶Padus/Eridanus/Phaetontius amnis a Phaetōte ibidem ſubmerſo. Syllius lib. 7. Nunq̄ Phaetontius amnis Sanguinea Pōtum curuaſſet decolor vnda. Padoſa/Meſſanicius/Bodincus. Vide cauſam horū nominum apud Plynium lib. 3. Cap. 15. ¶Puteolani/Dicarchęi a iuſticia adminiſtrationis. Syllius lib. 8. Prole Dicarchęa multo cum milite Graia. ¶Petragorij/Petragorici. ¶Perſæ Gazetici, nam gaza perſarū eſt opulentia. Sidonius. Vina mihi nō ſunt Gazetica/Chia/Falerna. ¶Pannonia/Pannonis. ¶Peſtum poſidonia. author Plynius. ¶Parcæ/deæ fatales/fata.

¶Phœnices/Pygmalionæi/Agenoridæ. ¶Pella vrbs Macedoniæ/Bunomus/Bunomea. ¶Parnaſus Larnaſus prius dicebatur. ¶Penelope/Icaris/Icariotis. ¶Pyratę/Cilices. ¶Pictones/pictauenſes. ¶Peloponneſus/Apia/Pelaſgia/arx

Helladis. ¶Romani/romulei/romuli/romulidę. Aeneadę ab Aenea. Iulęi ab Iu-
lo. Lucanus lib. 1. Phrygijq; penates Gētis Iulæę. Latiales/Romulares. ¶Scythæ/
Scythici/Riphæi. Virg. lib. 2. Georg. Gēs effrena virū Riphęo tūdit̃ Euro. Męo-
tici a Męotide palude. Thermodōtęi & thermodōtiaci a thermodōte fluuio. Statiꝰ
lib. 12. Thermodōtiaco lętū remeare triūpho. Boriſthenidę ab eiuſdē regionis flu-
uio. Mæotij/Tanaitici a tanai fluuio. Sidoniꝰ. Telluris Tanaiticū rebellē. Boſpho-
rani. Idē. Plaudētes ſtupuere Boſphorani. Sacæ/Aramei. Plyniꝰ lib. 6. Vltra ſunt
Scytharū populi. Perſę illos Sacas vniuerſos appellauere a proxima gēte/Antiqui
Arameos. ¶Sicilia/Sicania/Trinacria/trinacris/triquetra/triquetris vocat̃. Ouid.
lib. 5. Meta. Vaſta Gygātæis iniecta eſt inſula mēbris Trinacris. Statiꝰ lib. 2. Ser.
Quid militibꝰ ꝑmiſſa Triquetra. Lucretiꝰ lib. 1. Inſula, quā Triquetris terrarū geſ-
ſit i oris. ¶Siculi/Sicani/Sicanij/Lilybæi a Lilybæo promōtorio. Virg. lib. 3. Aen.
Et vada dura lego ſaxis Lilybeia cęcis. Ennæi ab enna vrbe. Lyparęi et Lyparēſes a
Lypara inſula. Sidonius. Strauit ſub Lyparēſibꝰ caminis. Taurominitani a tauromi
nio mōte Sicilię. Arethuſij et Arethuſæi/ab Arethuſa fonte Siciliæ. Syll. lib. 14.
Erigitur ſubitas in ſpes Arethuſia proles. Claudianus lib. 2. de raptu. Quas Are-
thuſæi latices, quas aduena nutrit Alpheꝰ. Agatoclęi ab agatocle rege Sicilię. Syl.
lib. 14. Hic Agatoclæis ſedes ornata tropheis. Aeolij/Depranitani a Deprano
promontorio iuxta Siciliam. Sidonius. Agonē Drepanitanum Troianæ ſuperſti-
tionis imitari. Catinenſes a Catina vrbe Siciliæ, de qua Syll. lib. 14. Tum Catine/
nimium ardenti vicina Typhœo. ¶Syrij/Paleſtini/Orontæi. ¶Syracuſani/Syra-
cuſij/Arethuſidę. ¶Scythia/Męotis ora. ¶Samos Parthenia. ¶Salaminij ſala-
miniaci. ¶Sabini/ſabelli/ſabellici/ſamnites. ¶Sardinia Ichnuſa. Syll. lib. 12. In-
de Ichnuſa prius Graijs memorata colonis Mox Lybici Sardus generoſo ſanguine
fidens Herculis/ex ſeſe mutauit nomina terræ. Sandaliotes. ¶Strophades, Plotę.
¶Symplegades Cyaneæ. ¶Syria/Paleſtina/Iudæa/Phœnicia. ¶Sardinij/Iolē-
ſes. ¶Sarmatæ ſauromatæ. Troiani/troes/troici/troiugenæ/Erichtonij ab Erich-
tonio filio Dardani. Virg. in Culice. Vrit Erichtonias oriens nō ignibus arces. Idē.
Erichtonias proſtrauit funditus arces. Idæi ab Ida mōte. Ilij/iliaci/iliadę/Aenea-
dæ/Hectorei/Hectoridę/Dardani/Dardanij/Dardanidę/Sigęi/Teucri/Teucri-
genæ/Phryges/Phrygij/Rhœtæi/Pergamei/Laomedōtæi/Laomedōtiadæ/An-
chiſęi/Anchiſiadę/Priamęi/Priamidæ. ¶Troia Teucria/Ilion/Ilios/Dardania/
Pergamꝰ. ¶Troades/Iliades/Teucrides/Dardanides/mulieres Troianę ¶Theſ-
ſalici/Theſſalidæ/Iolchiaci ab Iolcho Theſſaliæ ciuitate. Virg. in Cyri. Regis Iol-
chiacis aim defigere votis. Meliboei & melibēſes a Meliboea vrbe Theſſalię. Paga
ſæi a Pagaſa vrbe. Ouid. lib. 7. Iāq; fretū Minyę Pagaſęa puppe ſecabāt. Atracij/
Atracidę, ab Atracio, q magicas artes ibidē edocuit. Peneij a peneo fluuio. Ouid. lib.
12. Exigit Atracides/Peneiaq; arua ꝑerrat. Lapytheij a Lapythis populis Theſſa-
lię. Idē. Oui. Et tū Lapytheia tecta Intrarāt. Pelethronii a poplis eiuſdē nois. Peliaci
a Pelio mōte. Ouid. lib. 1. Faſt. Sūmaq; Peliacꝰ ſydera tāgat apex. Phęrei. Sene. Pa
ſtor Phęręos Deliꝰ pauit greges. Ouid. i Epiſt. Ipe reꝑtor opis vaccas pauiſſe Phe-
ręas Fert̃. Amphryſiaci ab Amphryſo fluuio. Sta. lib. 1. ſyl. Aut Amphryſiaco pa
ſtor de gramie carpſi. Pharſalij pharſalici. Luca. lib. 6. Qua iuga deuexꝰ Pharſalica
porrigit Hęmꝰ. Hęmonii/hęmonidę. Magneſſi/Magneſii. Horat. lib. 3. Car Ma
gneſſam Hippolytē dū fugit abſtinēs. Politia. i Māto. Hęmonidis refer & Brōtē/
Vulcaniaq; ātra. Val. Flac. lib. 5. Stāt littore fixi Hęmonidę. Lariſſęi a Lariſſa. Cē
tauręi a cētauris. Statiꝰ. Sperchiuſq; minax. cētauręuſq; Lycormas. Lapythonii a La
pythis. Idē Statius, Confudere modos/puerū/Lapythonia nympha. Oſſęi ab Oſſa
monte.

monte. Statius lib.12. Nec Oſſæi bello cecidere bimembres. Pholoeticí a Pholoe. Sidonius. Nō ſic Pholoetica mōſtra Atq; Peletronios Lapythas Semeleius Euan Miſcuit. Aemathij/Philippęi/a Philippis cāpis Theſſalię. Lucanꝰ. Romanas acies iterum videre Philippi. ¶Thraces/thracij/thraicij/Mātini a mantinis Thracię populis. Virgil. in Cyri. Vos o Mātina ſi qui de gēte venitis. Iſmarij ab iſmaro mōte. Pangęi a Pangeo Thracię promontorio. Ouid. lib.3. Faſt. Iamq; erat ad Rhodopem Pangæaq; flumina ventum. Odryſij a populis eiuſdem nominis. Rhodopeij a rhodope monte. Abderitani/ab Abdera vrbe Thracię. Mart. lib.10. Abderitanę pectora plebis habes. Biſtones/biſtonij/biſtonidę a biſtone fluuio. Oeagrū ab Oeagro fluuio Thraciæ. Hinc Orpheus Oeagrius. Aedoni ab Aedone Thracię mōte. Boſphorani/boſphorei. Sidonius. Boſphoreis Elephas inglorius ora tributis. Boriſthenidæ a boriſthene fluuio Thraciæ. Bap. Pius. Mitior ad ſęuos aura Boriſthenidas. ¶Thracia/Biſtonis. Scythonis/terra Aedonis. ¶Theſſalia/Hæmonia/Pharſalia/Aemathia/Aemathis/Theſſalis ora/Driopis/Macedonia/Pyrrhea.

¶Tybris/tyberis/tyberinus/Albula. Ouid. lib.2. Faſt. Albula, quē Tyberim merſus Tyberinus in vndis Reddidit. ¶Thebani/Echionii/echionidæ/ab echione Cadmi ſocio. Ouid. lib.5. Triſt. Victor Echionias ſi vir penetraſſet in arces. Hiātū et Hiantæi. Iſmemi/Iſmenidæ ab iſmeno fluuio. Learchæi a Learcho Athamātis filio. Ouid. lib.6. Faſt. Mœſta Learchęas mater tumulauerat vmbras. Athamantęi ab Athamante. Cadmęi a Cadmo. Labdacij et Labdacidę a Labdaco rege patre Laii. Statius lib.2. Theb. Labdaciūq; ducem præmiſſæ conſona nocti. Ogygii/ogygidę ab ogyge rege. Teumeſii a teumeſo Borotię mōte. Stati. Subit ore cauo Teumeſia cornus. Eryphilæi ab Eryphile Amphiarai vxore. Statiꝰ lib.4. Theb. Sic Eryphilęos aurū fatale penates Irrupit. Oedipodionū oedipodionidę ab Oedipo rege Laii filio. Statiꝰ lib.7. Aſt ego nō ꝓprio diros īpono labori Oedipodionidas. Idē lib.10. Oedipodionii mittēt diademata fratres. Megaręi a Megara Creōtis filia. Statius lib,12. Magno Megareia præceps Arua capit paſſu. Agenoridę ab Agenore patre Cadmi. Statius lib.12. Exanimes in terga reducit Pallor Agenoridas. Draconigenę, a dentibus ſerpentinis a Cadmo ſatis, quibus nati ſunt homines armati. Sidonius. Quęq; Draconigenæ portas non clauſerat hoſti. Eadem ratione vocantur Ophionii. Nam Ophis græce ſerpēs dicitur latine. Seneca. Cadmęa proles/atq; Ophionius ciuis. Amphionii/ab Amphione. ¶Tyrii/Sarrani. ¶Tyros/Sarra. ¶Tarteſſus/Carteia. ¶Tempſa/temeſe. ¶Thuſci/Ethruſci/Tyrrheni. ¶Taurus mons/imaus/Edigis. Paropaniſus/Circius/Cambades/Pharphariades/Choatras/Oreges/Oroandes/Nyphates author Plynius. lib.5. Cap.27.

¶Veneti/Eneti. ¶Zephyrus/Fauonius.

¶Auium nomina.

1	Aquila	10	Accipiter		Auis incendiaria
2	Alcyones	11	Anthus	15	Bubo
3	Aedon		Argatylis	16	Caladrius
4	Aegocephalus		Anſer		Caprimulgus
5	Alauda	12	Alectorides	17	Carduelis
6	Apiaſtra	13	Anas		Caſſita
	Ardea	14	Apodes	18	Cenchris
7	Aſterias		Aematopodes		Cercos
8	Attagen		Aeſalus		Cicina
9	Acanthis		Aſiones	19	Ciconia

20 Circanea
Cocyx
21 Coturnix
22 Curuca
23 Cycnus
24 Cypſelus
25 Cataracta
26 Chlorio
Cynnamulgus
Cliuina
27 Cloreus
28 Cornix
29 Coruus
30 Cinclus
31 Corydus
Ciſſa
32 Columbus
33 Chenalopex
Calidris
Chalcis
Crex
Cerulea
Certhia
Collurio
Cepphus
34 Drepanis
35 Epops
Eſalos
Egithus
Erythacus
36 Falco
37 Ficedula
Frigilla
38 Fulica
39 Galerita
Galgulus
40 Gallus
41 Gallina
42 Grus
43 Glottis
44 Graculus
45 Gryphes
46 Hirundo
47 Hybris
Herodius
Harpa
48 Ibis
Immuſulus
49 Lagopus
50 Larus
51 Luſcinia
52 Linx
53 Mergus
Merula
Merops
54 Monedula
Motacilla
55 Miluus
56 Mennonię
Monticula
57 Noctua
58 Nycticorax
59 Onocrotalus
Ophiomachus
Oenanthe
60 Otus
Otides
Oenas
Ortygometra
61 Pelicanus
62 Perdix
63 Phœnicopterus
64 Picus
Pica
65 Porphyrio
Ptynge
Pygargus
66 Palumbus
67 Parra
Paſſer
68 Pauo
69 Phœnicurus
70 Phœnix
71 Pſytacus
72 Phaſianus
73 Phalerides
Phalocrocoraces
pyrrocteres
Phoicus
Pardalus
74 Querquedala
75 Regaliolus
Riparia
Ruſtica
76 Satyria
ſpinturnix
Stritomellus
Stryx
Struthius
Struthiocamelus
77 Sanqualis
Sylla
Sturnus
Subis
78 Terraneola
Tragopanades
Trochilus
Truo
Turdus
79 Turtur
80 Tinungulus
81 Vlula
82 Vpupa
Vultur
83 Veſpertilio
84 Vipiones.

1 AQuila alitum regina dicitur, ꝙ altiſſime volet, Ideoq; armigerum Iouis eam poetæ vocant. Congreditur magnis animalibus/ vt ceruo/ cuius cornibus inſidet, puluerulentas alas de induſtria concutiens/ vt viſu et oculis præpeditus decidat in curſu/ mortuuſq; fiat præda. Ferunt Aquilæ pennam alijs etiã rebus cõſertam nõ putreſcere. Pullos ſuos probat ad ſolem, quem ſi ſuſtinere nequeant, vt degeneres excludit. Oppetit non ſenio nec ægritudine/ ſed fame. Creſcẽs enim roſtri ſuperioris aduncitas impedit/ ne

ne cibum qneat capere. Quum ſenuit, grauantur eius pennę et oculi. Cui rei vt mederatur / quærit fontem, calorem in ſe colligit, & ſanatur. In fontem ter ſe mergit, eoq; modo redire fertur ad iuuentutem. Hinc pſalmograpus. Renouabitur vt Aquilę iuuẽtus tua. Plutarchus in Mario ſcribit aquilã geminos tantũ pullos parere. Propterea nõnulli mẽtitum aſſerunt Muſeum, qui ſcripſit Aquilam tres pullos parere / duos ſuſtrahere / et vnum alere. Aquilarũ genera ſex ſunt teſte Plynio. Melenatos colere nigricans, minima magnitudine, quæ ſola Aquilarũ fœtus ſuos alit, cæteræ fugant. Conuerſatur in montibus. Secũdi generis Pigargus albicãte cauda, Tercij Morphos, cui vita eſt circa lacus, nigerrima eſt aquilarum, prominentiore cauda, Teſtudines frangit e ſublimi iaciendo, Qua ſorte perijt Aeſchylus poeta. Quarti Percepter⁹ vel pernocter⁹, morãs per lacus. ſpecie vulturina, alis minimis / reliquas magnitudine antecellens, ſed imbellis et degener, nam ſuccumbit coruo. Eadem ieiunæ ſemper auiditatis eſt et querulæ murmurationis. Sola aquilarũ exanima fert corpora, Cæteræ quum occidere, conſidunt. Quintum genus Halietus ceruice magna, lata cauda / circũ mare verſatur. Sextum gneſion magnitudine media / colore ſubrutilo, rarum aſpectu. Reliquæ aues quas Aquila petit ad prædam, gregatim ſæpenumero volant / vt reſperſu pennarum hoſtem excæcent. Nidificat in petris et arboribus. A meridiano tẽpore operatur et volat, Priorib⁹ horis ignaua ſedet / donec impleantur cõuentu hominum fora. Eius pennę mixtas auium pennas deuorant. Ex volatilibus nunq̃ fulmine tangitur. Pugna eſt illi in draconem, qui propterea eius oua conſectatur auiditate malefica.

¶ Alcyones aues ſeptem diebus nidificant ante brumã, & totidem ſequẽtibus pariunt. Duplex eſt earum genus. Alterum vocale arũdinibus inſidẽs, Alterũ mutũ ampliore corpore. Antiqui eas Alcedones vocabãt, Dies illi ſeptẽ, quibus pariunt, Alcyonides et Alcedonia vocantur. Ouidius lib. 11. Meta. Perq; dies placidos hiberno tempore ſeptem Incubat Alcyone pendẽtibus æquore nidis. Tum via tuta maris, vẽtos cuſtodit et arcet Aeolus egreſſu, præſtatq; nepotibus æquor. Eſt Alcyon paulo maior paſſere, colore nigro / et cęruleo, qui Cyaneus vocatur. Dum procelloſum eſt mare, ſi Alcyonum oua obijciantur, inducũt tranquillitatem. Ferunt inſuper eas hanc a Ioue gratiam conſecutas, vt in tempore ſolicitudinis ſuæ ſerenos 14. dies in hyeme accipiãt. Hinc Propertius tempeſtate vexatus eas alloquitur & inuocat lib. 1. vbi ait. Et merito (quoniam potui fugiſſe procellam) Nunc ego deſertas alloquor Alcyonas. Minores Alcyones canũt in arundinetis. Collo ſunt gracili et procero. Raro apparent, nec niſi circa ſolſticia. & in bruma, in qua oua deponunt. De his Seneca in Agamennone. Licet Alcyones Cæyca ſuum Fluctu leuiter Plangente ſonent, quum tranquillo Male confiſæ credunt ſe iterum Pelago audaces, fœtuſq; ſuos Nido pauidæ titubante fouent. Parituræ Alcyones nidum inſtar conchæ ſpinis incredibili duritia ſubtexunt, deinde ad mare deferentes, vndis imponunt, atq; illis ſe cõſtipãtes, dum vehuntur, fœtificant. Piſcibus viuunt, Pariunt oua quina. 2

¶ Aedon græce, nobis Luſcinia dicitur. Calfurnius. Vocalem ſuperet ſi turpis Aedona bubo. 3

¶ Aegocephalus auis eſt lyene carens. 4

¶ Alauda plumã habet elatam in capite inſtar Galeritæ. Vnde et Galerita a Gręcis dicitur Corydalus. Vocabulo Gallico Alauda, Hanc Plynius et Tranquillus aiunt Legioni dediſſe nomẽ, quæ Alauda vocabatur. De qua Cicero ad Atticum. Antonius inquit, cum legione Alaudarũ ad vrbem pergere / pecunias municipijs 5

mperare. Alaudarum duo ſunt genera. Alterum terreũ criſtatum. Alterum gregale minore corpore & ſine criſta.

6 ¶Apiaſtra auis meruit nomen ab apibus comedendis. ¶Ardea auis dicitur velut ardua, ꝑ in ſublime volet. Virgil. Notaſq; paludes Deſerit, atq; altam ſupra volat Ardea nubem. In medijs arenis triſtis imbrem iudicat & etiam qnum altior volat. Lucanus lib. 5. Q̃q; auſa volare Ardea ſublimis pennę cõfiſa natãti. Eius tria ſunt genera. Pulla natura ſagax, & victus prouida, colore prauo. Reliqua duo pulchro. Ardeam gaza Erodium vocat.

7 ¶Aſterias auis eſt ex Ardearum genere, dicta a colore aſtrorũ. Docilis eſt humanę vocis, frequens in Aegypto.

8 ¶Attagen ſeu attagena auis Aſiatica inter cibos electiles quondam numerata eſt, maxime quę in Ionia naſcitur authore Gellio. Hinc Attagen Ionicꝰ vocatur. Plynius. Attagen maxime Ionius celebratur vocalis alias, captus vero obmuteſcens quondam exiſtimatus inter raras aues. Martialis. Communẽq; duobus Attagenã. Idem. Inter ſapores fertur alitum primus Ionicarum guſtus Attagenarum.

9 ¶Achantis auis eſt ſtridula, quę paſcitur ſpinis et carduis. Vnde et Carduellis dicitur. Virgil. lib. 3. Georg. Littoraq; Alcyonen reſonant, & Achantida dumi. Calfurnius. Aſtyle credibile eſt, ſi vincat Achantida cornix. Gaza Ligurinum interpretatur.

10 ¶Accipiter auis eſt rapax & prædatoria, dicta ab accipiendis auibꝰ. De qua Martialis. Prędo fuit volucrum, famulus nunc aucupis idem Decipit, & captas non ſibi mœret aues. Imbelles volucres inſectatur vt columbas. Quod ſtudiũ prædę Stroza filius graphice deſcribit, his verbis. Qualis hyperboreus celerem de nube colũbam Accipiter ſuper inſtat agens, propiorq; fugaci Fit magis atq; magis, iãq; huc iamq; exigit illuc, Alarum ad ſonitum trepidãtem et ſęua pauẽtẽ. Seneca. Qualis accipitris minas Fugit, & ſparſos metu Colligit fœtꝰ auis. Aucupatur hęc volucris quadam ſocietate cum homine, maxime circa Amphipolim Thraciæ, vbi homines ex ſyluis et arundinetis excitant aues, Illi ſuperuolãtes deprimunt. Captas cum ijs diuidunt aucupes. Iones Cymindin vocant. Accipitrum genera. 16. ponit Plynius. Circon claudum altero pede proſperrimi augurij, nuptialibus negocijs et rei penuariæ, Triorchem a numero teſtium, Buteonẽ Romani vocant. Eſalona Gręci vocãt, qui ſolus omni tempore apparet. Varius eſt omnium in præda modus. Alij non niſi ex terra auem rapiunt. Alij circa arbores volitantem, Alij ſedentem in ſublimi, Aliqui volantem in aperto. Accipitres Maſſiliæ humi fœtificant nec alibi naſcuntur, Non comedunt auium corda. Nocturnus accipiter Cybindus vocatur, rarus in ſyluis, minus interdiu videns. Bellum gerit interneciuum cũ Aquila. Odit hęc volucris et refugit radicem ſylueſtris Aſparagi. Propterea aiunt tutas eſſe villaticas aues, ſi quis eam extruxerit in villa.

11 ¶Anthus aquatilis eſt magnitudine Frigillæ. ¶Argatylis auicula eſt, nidum filis lineis intexens aditu anguſto. ¶Anſeres ſtomacho ſunt calidiſſimo. Gaudent herbis riguis et frigidis, Laurũ nõ attingũt. Cor eorũ olim fuit laudatiſſimũ inter mẽſarũ cupedias. Scipio vel Metellus, aut vt alij malũt, Seſſius primus docuit anſeris iecur eſſe optimi ſaporis. Propter quod olim ſeruabatur in corte. Martialis lib. 3. Vagatur omnis turba ſordidę cortis Argutus anſer, gemmeiq; pauones.

12 ¶Alectorides aues roſtro ſunt oblongo, curſu agili, hominem amant. Capiuntur inter ſepes hortorum et vinearum.

13 ¶Anas iuxta paludes parit, & ſtatim a partu aquas petit. Aquilã formidat. Huius

auis

auis pectus tantum & ceruix gulę dabatur. Martialis. Tota quidē ponatur anas/ſed
pectore tātum Et ceruice ſapit, cætera redde coquo. Volant Anates protinus in ſu-
blime/atq; e veſtigio cœlum petunt etiam ex aqua. Purgāt ſe herba ſiderite, quum
quid moleſtum comederunt. Anates ponticæ venenis viuunt.
¶Apodes carent vſu pedum, ſpecie ſunt hirundinum, nidificant in ſcopulis. Cer- 14
nuntur toto mari. Circūuolitāt naues. Nulla his requies niſi in nido, aut pendēt aut
iacent. ¶Aematopodes aues ſunt aquatiles peculiares Aegypto. ¶Aeſalꝰ auicula
eſt, quę oua corui frangit. Ouidius. Neſcius abſumptis Priamus pater Aeſalō alis.
¶Aluco auis eſt nocturna maior Gallo Gallinaceo. ¶Aſiones capiūtur ſaltatione
quadam ridicula, quam ſcopam vocāt. Maiores ſunt noctuis, colore plumbeo, alis
albo ſparſis/duabus pennis a cilijs ad tēpora pendētibus. ¶Auis incendiaria dicta
eſt/ꝙ incendijs naſcatur/ Ea eſt inauſpicatiſſima. Propterea ea viſa vrbes quādoq;
luſtratæ leguntur.
¶Bubo auis eſt feralis debilis ad volatum/in cauernis lociſq; deſertis commorans 15
Noctu volitat ſolus/ Deſerta incolit deſolataq; & inac ceſſa loca. Non habet can-
tum vocalem ſed gemitum. Propterea viſus in vrbibus ſuſpicionem affert et por-
tentum futuri mali. Quum Capitoliū intraſſet Sexto Papellio Iſtro et L. Pediano
conſulibus, vrbs luſtrata eſt. Plumæ ſunt ei velut aures. Bubonis pedes vſti cū pul-
pagine herba auxiliātur cōtra ſerpentes. Eius cor impoſitum ſiniſtrę mammę mu-
lieris dormiētis efficit, vt omnia ſecreta pronunciet. Aiunt pręterea ferentes ipſum
in pugnam fortiores fieri, Itē ſanguine pulli bubonis criſpari capillum. Cinis ocu-
lorum eius collyrio mixtus claritatem oculis facere promittitur.
¶Caladrius auis eſt albi coloris. ¶Caprimulgi aues ſunt maiores paulo merulis, 16
eodem fere aſpectu/ quæ nec interdiu vident, nec videntur. Nocturno tempore
ſunt furaces. Dicuntur autem caprimulgi, ꝙ ſtabula intrent, caprarumq; vberibus
propter ſuccum aduolent. Qua iniuria vber emoritur, & capræ cæcitatem con-
trahunt.
¶Carduelis auicula eſt capite rubro, alis luteis/ albo nigroq; diſtictis. Semine car- 17
duorum paſcitur, vnde illi inditum nomen. Cardueles imperata faciunt authore
Plynio, nec voce tantum, ſed pedibus et ore pro manibus. ¶Caſſita auicula eſt/
quę habitat et nidulatur in ſegetibꝰ. Feſtiuus eſt de ea apologus apud Gellium lib.
2, Cap. 29.
¶Cenchris auis eſt ex accipitrum genere, quæ aliter a tinnitu vocis appellatur ti- 18
nūgulus. ¶Cercos auis eſt de genere accipitrum/altero claudicās pede/quā aliter
buteonem dici aiunt. ¶Cicina auis eſt nocturna.
¶Ciconię lingua carent, Nutriuntur a Theſſalis contra ſerpentes, quos perimunt. 19
Nidos repetunt, hyemis aduenæ cum gruibus, noctu tantum volant. Parentes ſe-
nio confectos nutriunt inſigni pietate. Propterea Aelianus ait ęas deorum benefi-
cio in quibuſdam inſulis conuerti in homines. Et Petronius arbiter ciconiam vocat
pietaticultricem his verbis. Ciconia etiam grata peregrino hoſpita, pietaticultrix,
gracilipes/choraliſtria/ Auis exul hyemis, titulus tepidi tēporis/ Næquitiæ nidum
in cacabo fecit meo. Imago eius olim ſolebat inſculpi in ſcœptris regum, quo eorū
pietas et induſtria indicaretur. Veniunt Ciconiæ e longinquo eodem modo, quo
grues. Abiturę cōgregantur in loco certo, & ſic comitatæ, vt nulla ſui generis relin-
quatur, niſi forte captiua. Certaturę in ſerpentes Origano herba ſe fouent. In fide-
nate agro nidum non faciunt.
¶Circanea meruit nomē a circuitu quē facit volitās. ¶Cocyx auis nidulatur ſem- 20

per ĩ nidis alienis maxime palũbiũ. Eſt de genere accipitrũ, licet adũcos nõ habeat
vngues. Procedit vere, occultatur ortu caniculę. Aliter vocatur cuculꝰ. Interficitur
a ſuo genere, mutat vocẽ. Parit ſingula oua/raro bina. Subijcit pullos, ꝙ ſciat ſe in=
uiſam cũctis auibꝰ/ac propterea nõ fore tutã generi ſuo ſtirpẽ opinat̃, ni fefellerit.

21 ¶Coturnix aliter dicitur Ortygometra a ſono vocis. Hic etiã Delos Ortygia a co
turnicum multitudine. Coturnicibus veneni ſemẽ gratiſſimus eſt cibus. Propterea
dãnatę ſunt mẽſis/tũ etiã ꝓpter comitialẽ morbũ/ quẽ ſolę animaliũ ſentiũt præter
hominẽ. Ad nos anteueniũt q̃ grues. Terreſtres ſunt potiuſq̃ ſublimes. Nidulãtur
in ſegetibꝰ aut gramineis locis. Auſtro nõ volãt/aura tamẽ vehi volũt propter mo
dicas vires et pondus corporum. Quum redire volunt / comitatum ſolicitant, ne
quam rapiat accipiter. Eas vulgus nunc appellat qualeas.

22 ¶Curruca auicula eſt, quæ alienos pullos nutrit ſuos eſſe putãs. Fouet enĩ oua cu=
culi. Iuuenalis Satyra. 6. Tu tibi nunc Curruca places/fletumq; labellis Exſorbes.

23 ¶Cyenꝰ auis eſt candida maior anſere/argutę vocis, qui imminẽte morte dulciſſi=
me cãtat & velut funus propinquũ deplorat. Ouid. Sic vbi fata vocãt, vdis abiectꝰ
in herbis/ Ad vada Mæãdri concinit albus olor. Idẽ. Dulcia defleta modulatur car
mina ligua/Cãtator Cyenꝰ funeris ipſe ſui. Idẽ. Veluti canẽtia dura Traiectꝰ pẽna
tempora cantat olor. Poetæ fabulãtur Cycnũ fuiſſe amatorẽ Phaetõtis/poſtq; eius
ruinã/mutatũ fuiſſe ĩ hãc volucrẽ. Mitis eſt. Infeſtat̃ ab aquila, cui tamẽ fortiſſime
reſiſtit. Habitat ĩ locis amenis circa fluuios. Frequẽs eſt apud Caycũ, et Cayſtrum/
vt docuimꝰ in Cornucopiæ, Pythagoras opinabatur imortalẽ eſſe animã cycnis/ac
propterea lætari imminẽte funere. Sacri ſunt Apollini, ob pręſagium finis. Mutua
carne veſcũtur inter ſe. De his Lucre. lib. 4. Vallibꝰ et cycni nece detorti ex Hely=
conis, Quũ liquidã tollũt lugubri voce querebã. Virg. Et lõga canoros Dãt ꝑ colla (modos.

24 ¶Cypſelus auis nidum facit ex luto in modum Ciſtellę. Cypſeli ab
alijs vocantur Apodes. Nidificant in ſcopulis.

25 ¶Cataractis Iuba apud Plyniũ teſtis eſt eſſe dẽtes oculoſq; igneo colore, cętero cã
didas tradẽs. Duobꝰ ſemꝑ ducibꝰ vtũtur. Altero qui ducat agmẽ/altero vero qui
cogat. Scrobes excauãt roſtro/inde crate cõſternũt et operiũt terra, quã priꝰ egreſ=
ſerunt. In his fœtificãt/Binę ſunt fores omniũ ſcrobibꝰ. Oriẽtẽ ſpectãt, quibꝰ eunt
in paſcua/occidẽtẽ/quibꝰ redeũt. Aluũ exoneraturę ſubuolãt ſemꝑ et cõtrario flatu
Eas habet inſula, in qua tumulatꝰ eſt Diomedes. Hic Diomedęas aues nõnulli vo=
cãt, cuiꝰ ædẽ pleno gutture et madẽtibus pẽnis quottidie perluũt et purificãt. Pro=
pterea poetæ fabulati ſũt Diomedis ſocios ĩ earũ effigies mutatos, Author Plyniꝰ.

26 ¶Chlorio auis eſt viridis/magnitudine turturis, quę hyberno tẽpore nõ deliteſcit,
ſed ęſtiuo ꝑ ſolſtitiũ apparet, male volat. Docilis eſt & ĩgenioſa/tota lutea. ¶Cyn=
namulgꝰ auis arabica nidificat ĩ ſurculis Cynnami. Eiꝰ nidos accolæ niſi ſagittis et
plũbatis iaculis diſijcere nequeũt, quod faciunt mercis gratia. ¶Cliuinã quidã cla=
matoriã dicũt, Labeo prohibitoriã, Apud nigidiũ ſubis, quę aquilarũ oua frangat.

27 ¶Cloreus auis eſt coruo inimica, cuius oua noctu exquirit, vt ille huius.

28 ¶Cõmẽdatur fides et caſtitas cornicũ in matrimonio. Nã extincta cõſorte/ alteri
viduitas manet ĩpolluta. Propterea antiquitꝰ in cõiugijs vocabatur ad auſpiciũ cõ=
cordię et pudicitiæ. Noctuę aduerſantur cornices ĩuicẽq; oua ſibi ſuffurãtur. Inau=
ſpicatę ſunt garrulitatis, vnde Virg. Sępe ſiniſtra caua pręđixit ab ilice cornix. Vo=
lãtes pullos aliq̃ diu paſcũt. Inauſpicatiſſimę ſunt fœtꝰ tẽpore, q accidit poſt ſolſti=
tiũ. Nucũ duritiã ſi roſtro perfringere nequeãt, in altũ volãtes, in ſaxa & tegulas ia
ciũt iterũ ac ſæpiꝰ, donec quaſſatã perfrigere valeãt. Ardeolas amãt, Cornicis ce=
rebrum

rebrũ coctũ & ĩ cibo ſumptũ remedio eſt ad cerebri et capitis dolores. Si cõtra aquã
clãgores dederit, perfundẽs ſeſe, pluuiã pręſagit. Virg. Tũ cornix plena pluuiã vo
cat ĩproba voce, Et ſola ĩ ſicca ſecũ ſpaciaꝛ arena. Lucan⁹ lib. 5. Quodq; caput ſpar=
gens vndis velut occupet imbrem/ Inſtabili greſſu metitur littora cornix.
¶Corui media æſtate ſitiũt, in cui⁹ initio profluuio vẽtris ſunt obnoxij/ propterea 29
tunc abſtinẽt ab humore. Eorũ oua proſunt atrãdis capillis. Tauros inuadunt/ et ex
omni corpore oculos appetunt maxime, Humanam imitantur vocem. Vnde & in
hiſtorijs Romanorũ legim⁹ fuiſſe coruũ, qui Romanũ populũ nominatim ſaluta=
ret/ maxime Germanicũ & Druſum Cęſares. Martialis propterea coruũ ſalutatorẽ
vocat. In regionib⁹ fœcundis gregatim volãt, In ſterilibus bini. In cibi & eſcæ pe=
nuria/ parẽtes ſenio cõfecti pullos cõcerpũt. Hinc adagiũ. Mali corui malum ouũ.
Cameleõtẽ occidũt, qui ne victorib⁹ noceat, Lauro infeſtũ virus extingũt. Cloreũ
oderunt, cuius oua ſuffurantur. Eſalõ quoq; auicula eorũ oua frangit. Generãt ante
ſolſtitium. Aegreſcunt ſexagenis diebus/ Pariunt quinos/ Ore coeunt. Inauſpicatũ
pręſagium afferunt quũ glutiunt vocẽ/ velut ſtrangulati. Corui aquatici naturaliter
caluent. Corui ſingultu quodã latrantes & ſe concutientes/ ſi cõtinuauerint/ ventos
præſagiunt. Si vero carptim vocem reſorbebunt/ ventoſum imbrem.
¶Cinclus auicula eſt palmipes iuxta mare viuens. Aſtuta eſt hæc volucris et diffi= 30
cilis captu. Capta nihilomin⁹ ſubito miteſcit. Culũ cõtinuo mouet, debilis eſt po=
ſteriore corporis parte/ Propterea quũ non ſit aptus congerendo ſibi nido, incubat
alieno. Hinc prouerbio Cinclos dicimus pauperes.
¶Corydus viliſſima eſt auicula, quæ quũ nõ ſit canora, ſtrepit tamen vtcũq; inter 31
aues mutas. Hinc adagium natum. Inter indoctos etiam Corydus ſonat. ¶Ciſſa
auicula eſt imitatrix humanæ vocis.
¶Colũbus propter genuinũ timorẽ nidificat in ſumnis locis. Fœtui plęrũq; indul= 32
get. Vnde ſacer Veneri eſſe creditur. Pariẽtibus fœminis mares ſubueniunt, & oua
incubãt, quũ illæ nequeũt. Bina pariũt oua/ primũ mas/ deinde fœminã. Fidẽ ſer=
uant in matrimonio. Mutua ſemper illis ãte coitũ eſt exoſculatio. Nihil illis fœcũ=
dius/ quadragenis diebus cõcipiunt interuallum tantum ad æquinoctium faciẽtes.
Varro ponit duo genera colũborum/ agreſte quod in turribus et culminibus villarũ
habitat, domeſticũ domi paſcitur. Colũbę cõmunẽ ſeruant domũ. Nec niſi celibes
et viduę relinquũt. Imperioſos mares etiã iniquos ferunt. Nã tũc ſuſpicio eſt adul=
terij, q̃uis natura nõ ſit. Tunc pleno gutture obmurmurãt, & plęrũq; roſtro feriũt.
Facta demum cõciliatione ſeſe oſculãtur/ Aequalis vtriq; ſobolis amor. Hinc fœ=
mina tardius ad pullos intrante oritur interdũ caſtigatio. Quũ bibũt, colla nõ reſu=
pinãt. Large bibũt iumẽtorũ modo. Purgant ſe herba, q̃ vocaꝛ Helxine. Viuũt co=
lumbæ annis octonis. Legumina amãt, quæ vocantur Craca. Amicę ſunt Pauoni=
bus/ Aquilis & accipitribus odioſæ.
¶Chenalopex dicitur ex vulpis et anſeris forma/ audax ĩ felẽ et aquilã, a quib⁹ in= 33
feſtatur. Fœt⁹ tãta charitate cõplectiꝛ, vt aucupi obuiũ ſeſe offerat, quo fugę tẽpus
prębeat ſuis pullis. Frequẽs olĩ fuit apud Britãnos/ & ĩ mẽſarũ delicijs. ¶Calidris
auicula eſt colore cinereo varie diſtincta. ¶Chalcis mõtes incolit colore niger/ ma
gnitudine accipitris/ forma tenui et oblõga. Apparet raro. ¶Crex auis eſt pugnax
et ad cõparãdum victũ ingenioſa. ¶Certhia ingenio eſt audaci/ voce clara/ nidifi=
cat in arboribus. ¶Cęrulea auicula eſt ſaxatilis/ colore ſui nominis et tenui roſtro.
¶Collurio veſcitur hiſdem cibis quibus merula, Capitur hyemali tẽpore. ¶Cep=
phus auis eſt multis operta plumis, exiguo corpore, quę vociferatur pariens. Hinc

adagium, Cepphus parturit. In eos qui magna pollicentur.

34 ¶Drepanis auis eſt ſine pedibus rariſſime apparens.

35 ¶Epops auicula eſt ſordida et criſtata/quę aliter a ſono vocatur Vpupa. ¶Eſalos auis eſt de genere accipitrum, quę apparet omni tēpore. Alirer vocatur Buteo. Infeſta eſt coruo, cuius oua etiam frangit. ¶Egitus auicula eſt inimicitias cum aſino exercens. ¶Erithacus auis eſt ſolitaria, quę nunq̄ fere in eodem ſaltu niſi vna reperitur. Hanc Gaza Syluiam et Rubeculam interpretatur. De hac ortum eſt adagiū. Vnicum arbuſtum haud alit duos Erithacos, in eos qui eodem munere concorditer fungi nequeunt.

36 ¶Falco auis eſt rapax et prædatoria curuatis et aduncis vnguibꝰ de genere accipitrum. Varij autem generis ſunt Falcones. Eſt quem britannicum vocāt, aquilę magnitudine/capreolos inuadens. Alium vocant Gyrofalcum a gyro et circuitu, quo in minores vtitur, vt eas agat in prædam. Tercium montanum Quartum peregrinum, cuius generis Falcones nidificant in altis montibus. Quintum gibboſum, ꝙ breuitate colli & alis eminentibus inſignis gibbo videatur.

37 ¶Ficedula nomen ſumpſit a ficubus quibus veſcitur. Martialis. Quum me ficus alat, quum paſcar dulcibus vuis Cur potius nomen nō dedit vua mihi. Formam et colorem mutant ficedulę. Hoc ſolum nomen habent autūno, Poſtea Melancorphi vocantur. ¶Frigilla dicta eſt a frigore, quo cantat et viget. æſtate moratur in locis calidis/hyeme frigidis.

38 ¶Fulica auis eſt aquatilis degēs prope ſtagna et lacus. Nomē ſumpſit a furuo colore. Paulo maior eſt columba. Pullos aquilæ ante tēpus excluſos nutrit. Matutino clangore tempeſtatem præſagit, & quū ludit in litore. Virg. lib. I. Georg. Iam ſibi tum curuis male temperat vnda carinis. Quum medio celeres reuolant ex æquore mergi/Clamoremq; ferunt ad litora/quunq; marinę In ſicco ludunt fulicę.

39 ¶Galerita plumam habet in ſimilitudinem galeri. vnde & nomē ſumpſit. Ea aſſa et in cibo ſumpta coli vicium efficaciſſime ſanatur. Authore Plynio. ¶Galgulus auis eſt, quā ſi inſpexerit affectus morbo comitiali, ſanari dicitur. Contra vero auis emori. Alitur ligno, frequens eſt in Peloponneſo.

40 ¶Gallus nuncius eſt lucis Latonæ charus, ꝙ ei parienti aſtiterit. Mortua fœmina oua incubat, gloriā ſentit/noſcit ſydera/ it cubitum cum ſole/ imperitat ſuo generi, et regnum in quacūq; domo fuerit exercet. Certāt inter ſe Galli ſtudio gloriæ/Canūt in victoria/et ſe pricipes teſtātur/ Victi occultantur, Lucēq; et hominū aſpectū refugiunt. Gradiuntur alta ceruice/ & elatis criſtis. Cœlū cerebro aſpiciūt. in ſublime falcatas erigunt caudas. Terrori ſunt leonibꝰ. Vnde Lucretius. Quem nequeūt contra rapidi cōſtare leones/ Inq; tueri/ita cōtinuo meminere fugai Nimirum, quia ſunt Gallorum in corpore quædā Semina, quæ quum ſint oculis immiſſa leonum, Pupillas iterfodiūt acrēq; dolorē Prębēt, vt nequeāt cōtra durare feroces. Itē Politianꝰ in Ruſt. Stat ceruix ardua, qualē Pręfert Marmaricis metuēda leonibꝰ ales, Ales quæ vigili lucē vocat ore morantē. Pugnaciſſimi Galli olim naſcebātur apud Tanagrā et Rhodū. Secūdus honor fuit Melicis et Chalcidicis teſte Varrone. Nobiles quōdā habiti ſunt ī auguriorū obſeruatiōe. Victoriā Bœotijs aduerſus Lacedęmonios p̄ſagiuerūt, quū tota nocte ceciniſſent. Caſtrati deſinūt canere. Pergami oibus annis Gallorū ceu gladiatorū ſpectaculū publice edebāt. Plyniꝰ ſcribit Alectorias gēmas repertas fuiſſe ī vētriculis Gallinaceorū criſtallina ſpecie & magnitudine fabę. Gallinacei nō attingūtur vulpibus, qui iecur eiꝰ animalis ederit. Acini Liguſtri ſanant Gallinaceorum pituitas. Sacri ſunt ſoli. cui veniēti aſſurgūt, & quo

cum

quum eũt dormitum, vt diximus. Cõtra ſerpẽtes et miluos pro Gallinis dimicãt. Vnicus Gallus ſufficit multis Gallinis. Huius naturã ſcite admodum et ingenioſe deſcribit Politianus in Ruſt. dicens. Adde gregem Cortis/criſtatarumq; volucrũ Induperatores, laterum qui ſydera pulſu Explaudũt, vigiliq; citãt Titana canore/ Et regnũ ſibi Marte parãt, quippe obuia roſtris Roſtra ferũt, crebiſq; acuunt aſſultibus iras, Igneſcũt animis/ & calcem calce repulſant Infeſto, aduerſumq; afflıgũt pectore pectus. Victor ouans cantu palmam teſtatur/ & hoſti Inſultãs victo/pauidum pede calcat iniquo. Ille ſilet/latebraſq; petit/dominũq; ſuperbũ Ferre gemit/ comes it merito plebs cętera regi, Formoſo regi/cui vertice purpurat alto Faſtigatus apex/dulciq; errore coruſcę Splendeſcunt ceruice iubæ, perq; aurea colla/Perq; humeros it pulcher honos, palea ampla decẽter Albicat ex rutilo/atq; toroſa in pectora pendet Barbarũ in morem, ſtat adunca cuſpide roſtrum, Exiguum ſpacij roſtrum/ flagrantq; tremendum Raui oculi/niueaſq; caput late explicat aures. Crura pilis hirſuta rigent, iuncturaq; nodo Vix diſtante ſedet/durus veſtigia mucro Armat, in immenſum pinnæq; hirtiq; lacerti Protenti excurrunt, dupliciq; horrentia vallo Falcatæ ad cœlum tolluntur acumina caudę. Ipſe ſalax totã fœcundo ſemine gentem Implet, & oblõgo nunc terrã ſcalpurit vngui, Rimaturq; cibos, nunc edita nubila viſu Explorat cauto, nõ illum ſquamea tuto Aggreditur ſerpens/ nõ raptor ab æthere miluus. De Gallis et Gallinis vide Varronẽ lib. 3. de re Ruſtica Cap. 9.

¶ Gallinarum varia ſunt genera. Cortales quæ Corte alũtur. Ruſticæ ſimiles ſunt 41 fere villaticis, quæ decipiuntur ab aucupe. Numydicę varijs ſparſæ plumis/ Aliter vocantur Meleagrides a Meleagri tumulo, quas poetæ fabulantur ex filiabus Oenei (qui Meleagri fuit filius) mutatas fuiſſe in has volucres. Albert⁹ magnus ſcribit Gallinã fuiſſe apud Macedones, quæ duodeuiginti oua fecerit/ & ex quolibet eorum duos ſuſceperit pullos. Aiunt Gallinas nõ poſſe interfici ab aſpide, quo die ciminũ animalis fœtidiſſimi comederint. Villaribus Gallinis religionẽ ineſſe ſcribit Plynius. Nam inhorreſcunt edito ouo/ſeſeq; excutiũt/ & circumactæ purificãt/ aut feſtuca aliqua ſeſe et oua luſtrant. Gallinas ſaginare Deliaci cœpere. Vndecim annis ante tercium Punicũ bellum lege C. Fannij conſulis interdictum eſt, ne quid volucrum in cœnis proponeretur præter gallinam vnam quę non eſſet altilis. Gallinis inimiciſſima eſt pituita maxime inter meſſis et vindemiæ tempus. Pipire eſt gallinarum, vt boum mugire. Politianus. Pipiat inuolucer pullus.

¶ Grues æſtate aduenæ æthera tranãt triãguli figura. Lapides pedibus librant cõ- 42 tra vim vẽtorum. Gerunt bellum cũ pygmæis. Ducem quẽ ſequãtur eligunt, Habẽt & ĩ extremo agmine diſpoſitos, qui viciſſim acclamẽt/ne qua deeſſe videatur, item qui gregem voce cõtineant. Ex his nõnullæ excubias agunt nocturnas, lapillũ pede ſuſtinentes, qui laſſatis ſomno decidens indiligentiam ſono coarguat. Cęteræ dormiunt capite ſubter alã cõdito/alternis pedibus inſiſtentes. De his Lucanus lib. 5. ſcribit. Strymona ſic gelidũ bruma pellẽte relinquunt Poturæ te Nile grues/primoq; volatu Effingũt varias viſu mõſtrãte figuras. Mox vbi percuſſit dẽſas notus altior alas/Cõfuſos temere immixtæ glomerantur in orbes, Et turbata perit diſperſis litera pennis. Cęterum grues ſilentio volantes per ſublime ſerenitatẽ præſagiũt. Feſtinãtes vero tẽpeſtatem. Ferũt eos nullis omnino laborib⁹ delaſſari, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant. Purgant ſe grues iunco paluſtri. Dicuntur aliter Naupliadæ volucres & Palamedis aues/quoniã Palamedes Nauplij filius ex earũ ordine tres literas reperiſſe fertur. Politianus. Clangunt Naupliadæ volucres/ & peruia pinnis Nubila conſcribunt.

43 ¶Glottis quam Gaza lingulacam vertit, linguã exerit. Quum peregrinatur, ducitur pœnitentia in volatu propter laborem. Reuerti demum incomitatam piget, et ſequi. Nec vnq̃ plus vno die cœpto volatui inſiſtit / et in proximo hoſpitio confidit. Verum inuenitur alia antecedente anno relicta. Simili modo in ſingulos dies, inquit Plynius.

44 ¶Graculi coluntur in Lemno propter locuſtas, quarum exitio, occurrunt aduerſo volatu. Loquaces ſunt et obſtreperi. Graculæ annuum faſtidiũ lauri folio purgãt. Graculi ſero a pabulis recedentes hyemẽ præſagiunt. Graculus ab Ariſtotele vocatur Coracias a coruina nigredine, roſtro tamen rutilo. Docilis eſt & facile manſueſcens. ¶Gauia volucris eſt litoralis colore cinereo, nidificans in petris.

45 ¶Griphem habet India quadrupedem volucrẽ / recuruis vnguibus, dorſo nigrũ / priori parte purpureum / alis albicãtibus, ore aquilino, igneis oculis / difficilẽ captu / niſi rapiatur pullus et inuolucer. Nidificat in altis mõtibus. Cõgreditur cuiuis fere animali. Equis infeſtus eſt maxime. Vnde Virgil. Iungentur iam Gryphes equis. Aurum fodit apud Bactrianos in deſertis locis; & prope accedentes abigit. Nidos ex eo ſibi texit. Ad quod arripiendum numeroſę hominum turmæ ſimul eunt magno ſuo periculo. Superat elephãtos et dracones, & omnia animalia, pręter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

46 ¶Hirundines auiculæ ſunt loquaces et garrulę, quæ aduerſæ coeunt præter naturam cæterarum auium. Deficiente Luna imbre ſeſe perfundunt & humi obuoluũtur, donec materiam repererint. qua nidum ſibi ſternant. Quinq; numero pariunt, quos magna nutriunt æquitate. Nam portionem ſingulis alternant et diſtribuunt / habita ætatis ratione. Incipiunt enim a primo ſenſim ex ordine continuãtes ad minimum natu. Si viderint pullos ſuos nõ ſatis molliter iacere, lanam ab ouium dorſo exerunt, & iacentibus ſubſternunt. Quinetiam excæcatis herba quadam viſum reſtituunt. Ariſtoteles ait eſſe albas in Samo inſula, quibus excæcatis lumen iterum reſtituitur. Cecina volaterranus compręhenſas hirundines, nuncias belli mittebat amicis, in nidũ priſtinum redire ſolitas. Hibernis menſibus diſcedunt hirundines. Solę ex his quæ aduncos non habẽt vngues, carnibus veſcũtur. Thebas nõ ſubeũt, ꝙ vrbs illa ſæpenumero capta ſit. Conſtructos luto nidos ſtramento roborãt. Inopia luti puluerẽ aqua pennis madefactum ſpargunt. Nidum ipſum mollibus floccis et culmis cõſternunt. Pullorum excremẽta magna mundicia egerunt. Sunt nõnullæ, quę ripas excauant & in terra fœtificant. Non ſunt obnoxiæ rapinis cæterarum auium. Ex volucribus indociles ſunt hirundines, vt ex terreſtribus mures. Bis anno pariunt. Oriuntur ante delphini ortum. Nã depræhenſę intereunt. Tempeſtatem pręſagiunt, ſi iuxta aquam volitantes ipſam penna ſæpe percutiant. Chelidoniam herbam inuenerũt, qua oculis pullorum in nido viſum reſtituũt erutis etiã oculis. Hirundinẽ ſub tecto ne recipias, adagium eſt, quo monemur, vt a conuentu et contubernio verboſorum hominum caueamus.

47 ¶Hybris auis ex accipitrum genere raro interdiu apparet. Nã tunc modice videt. Cõtra vero venatur noctu. Pugnat cum aquila acriter adeo, vt ambę mutuo aſſultu implexę quandoq; deferãtur in terram. ¶Harpa auis eſt bellum gerens cũ Triorche. ¶Herodius auis eſt litoralis frequens in Diomedæa inſula. Veſcitur conchis, quas per calorem diſcuneatas inuenit. Blanditur græcis aduenis, vt nõnulli volunt.

48 ¶Ibis auis ęgyptia duplex eſt, Altera nigra, altera vero Ciconię prope ſimilis, quę ſerpentibus veſcitur. Cicero lib. I. de natura deorum. Velut Ibes maximã vim ſerpentum cõficiũt, quum ſint aues excelſæ / cruribus rigidis, corneo proceroq; roſtro

auertunt

auertunt peſtem ab ægypto, quũ volucres angues ex vaſtitate Lybię vento Africo
inuectas interficiunt atq; conſumunt, Ex quo fit, vt illę viuę nec morſu noceant/nec
odore mortuę. Eamobrem inuocantur ab ipſis ægyptijs Ibes. Hęc auis aduncitate
roſtri per eam partem ſe perluit, qua ciborum onera reddi ſolent. ❡Immuſulum
aliqui arbitrantur eſſe vulturis pullum. Maſſurius apud Plynium opinatur eſſe pul
lum aquilę, priuſq̃ albicet cauda.
❡Lagopus auis pedes habet leporino villo. Vnde inditum illi nomẽ. Nam Lagos 49
græcæ dicitur lepus latine. Candida eſt reliquo corpore/& columbarum magnitu=
dine. Martialis lib. 7. Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.
❡Larus auis eſt nigra habitans prope aquas, in quibus degit, vt etiam in terra. Vo= 50
racis et rapacis eſt naturæ/ latoq; oris rictu. Hinc Larus hians, prouerbio dicitur
homo auiditatis nimię.
❡Luſciniam Græci Philomelam vocant. Hæc dum oua quodam velut ſinu cor= 51
poris et gremio fouet, ſpacioſæ noctis laborem aſſiduis fallit canticis. Verno tem=
pore frondeſcentibus arborum ramis dies. 15. cõtinuos perſiſtit in cantu. Volater=
ranus homeri de ea verſus citat, quos hũc in modum latinos fecit. Pãdaris vt quõ=
dam florente ætate puella Vere nouo ramis denſa ſuper arbore mœſtum Ingemi=
nans carmẽ varijs loca cantibus implet. Vnica hęc auis paruo corpuſculo paruuliſq;
faucibus varios emittit concentus/& diuerſa cantica. quæ tot exquiſitis tibiarũ tor=
mẽtis ars hominum excogitauit. Hæc auis ceciniſſe fertur in ore infantis Steſicho=
ri. Concertant inter ſe. Victa morte finit ſæpe vitam ſpiritu prius deficiente q̃ can=
tu. Iuniores verſus accipiunt, quos imitentur. Audiunt diſcipulę intẽtione magna/
vicibuſq; recitant. Intelligitur in docente repræhenſio et correctio. Durat hæc ar=
gutia. 15. diebus. Aeſtu aucto aliã habent vocem nõ modulatam aut variam. Mu=
tatur et color, hyeme nõ cernũtur. Pariunt vere primo cõplurimum ſena oua. Hæc
et alia multa habet Plyniꝰ, qui ingeniũ exercuit in luxurioſa tãtillæ auiculæ deſcri=
ptione. Idem ait Cæſares iuuenes Luſcinias habuiſſe græco et latino ſermone do=
ciles. Præterea meditantes in diem & aſſidue noua loquentes, lõgiore etiã cõtextu.
❡Linx auicula eſt, colore vario/lingua ſerpentina, quam menſura quatuor digito= 52
rum porrigit, vnguibus grandibus, & ſtridula voce. Hanc aliqui Torquillã vocãt.
❡Mergꝰ nidificat in arbore veris initio apud mare. Tẽpeſtatẽ pręuidẽs reuolat ex 53
æquore, & ad litꝰ cõtẽdit cũ clamore. Virg. Iã ſibi tũ curuis male tẽperat vnda cari=
nis, Quũ medio celeres reuolãt ex ęquore mergi, Clamoreq; ferũt ad littora ❡Me
rula ſola volat. & ſolitaria paſcit̃. Ex nigra ruffeſcit. Canit æſtate/hyeme balbutit/
circa ſolſtitiũ muta. Bis ãno parit. Turdũ amat. ❡Merops auis eſt, q̃ alio noĩe vo=
cat̃ apiaſtra a comedẽdis apibus. Meropes cõtra naturã cęterarũ auiũ retro volãtes
ferũtur. Rubẽtibꝰ ſunt cruribꝰ/& ore pręlõgo. Genitores ſuos recõditos paſcũt/pal
lido itꝰ colore pẽnarũ, ſuperne cyaneo, priori ſubrutilo. Nidificãt i ſpecu ſex pedũ
❡Monedula auis eſt auri et argẽti furaciſſima, vnde ſecũdũ (defoſſa altitudine. 54
aliquos ethymũ trahit a moneta, quã ſurripit. Ariſtoteles ponit tria eiꝰ genera, Gra
culũ/Lupũ, q̃ parua eſt & paraſyta. Terciã palmipedẽ i Lydia, et Phrygia frequẽtẽ.
Cõdit monedula ſemia i theſauros cauernarũ. ❡Motacilla auis, ſẽp mouet caudã.
❡Miluꝰ auiũ rapaciſſimꝰ ſectatur etiam cadauera. Mas in hoc genere (vt ælianus 55
putat) nõ iuenit̃. Fœmina auſtro aut euro ſeſe pandẽs cõcipit et pullos parit. Inſi=
diat̃ pullis gallinaceis et anſerinis. Molliter volat. Latet hibernis mẽſibꝰ/nõ tñ ante
diſceſſũ hirũdinũ. Plyniꝰ ait miluos ſolſtitijs affici podagra. Flagrãt odio coruorũ
et vulpiũ. Eorũ iocinora efficaciſſima ſũt ad inũctiones omniũ viciorũ. De miluo.

Mart.lib.9.Hinc prope ſumma rapax miluus in aſtra volat.

56 ¶Mennonię aues quę ad ſepulchrum Mennonis apud Ilium quotannis aduoluāt/ ſpeciem habent accipitrum/carne tamen abſtinent. ¶Monticula auis longa cauda nomen cepit a montibus,in quibus habitat.

57 ¶Noctua auis eſt inanſpicata. Architrenius. Diuitibus ſupremus honos,prænūcia fati Noctua præcedit. Hæc Pyrrhi cōtra Argos copias mouētis inſidit haſtæ, et ſiniſtram ei portendit fortunā.Non cernitur in Creta. Noctu videt,canit et volat ſola. Ouid. lib.11. Si quando luce vagantem Noctis auem cernunt. Martianus Capella. An mage noctiuidæ tibi traditur alitis vſus. Odioſa eſt cæteris auibus, in quas aſtuta vtitur dimicatione. Nam maiore circundata multitudine,reſupina pedibus repugnat,collectaq; in arctum roſtro & vnguibus tota tegitur. Ei auxiliatur accipiter / fœdere quodam naturæ inquit Plynius. Nigidius apud Plynium teſtis eſt noctuas ſexagenis diebus hyemis cubare/ & nouē voces habere, Noctua in imbre garrula tempeſtatem præſagit.Contraria eſt apibus, veſpis/crabronibꝰ/et ſanguiſugis. Eius cerebrum vel iecur cum oleo ir.fuſum prodeſt auriculis. Frequentes fuerunt Athenis noctuæ,hinc factum adagium. Noctuas Athenas mittere,in qui eos potentioribus & nullarum rerum indigis aliquid mittunt.

58 ¶Nocticorax ſeu nycticorax nocturnus appellatur coruus. Hæc auis nigra eſt,& ſola clamat,habitatas domos refugit,deſertas amat.

59 ¶Onocrotalus anis eſt ſimlis fere cycno, quę collum in aqua mergens ſpirās q; ſimilem reddit ſonum aſinino ruditui. Quicquid comedit, in fauces congerit,diuq; continet. Martialis lib.11. Turpe Rauennatis guttur Onocrotali. Onocrotalos habet Gallia ſeptētrionalis oceano proxima. ¶Ophiomachus auis eſt dimicās in ſerpentes, vnde accepit nomen. ¶Oenanthe auis ſtatos latebræ dies habet. Exoriente Syrio occultata/ab eiuſdem occaſu prodit.

60 ¶Otus bubone minor eſt/noctuis maior/auribus plumeis eminentibus. Aſionem latine vocant. Imitatrix alioqui auis,et paraſyta & quodam genere ſaltatrix. Arripit quandoq; lapidū ponduſcula, aut guttur arena replet. vt aduerſo vētorum flatu volet ſtabilita. ¶Otides ſimiles ſunt perdicibus, quæ pre pinguedine corporum, alis attollere ſeſe nequeūt. Quapropter quum videant ſe canū latratibus obnoxias, deliteſcūt inter frutices. ¶Oenas auis eſt magnitudine colūbi,quæ capitur autūno. ¶Ortygometra eſt,quam dicimus coturnicem, cuius vocem quum ſentiunt aucupes,parati diſceſſum intelligunt.

61 ¶Pelicanus vbi pullos ſuos necatos videt a ſerpentibus, latus ſibi fodit roſtro, & educto ſanguine vitam reſtituit mortuis.Hieronymus.Pelicani (inquit) quū ſuos a ſerpente filios occiſos inueniunt, lugent, ſeq; et ſua latera percutiunt/ & ſanguine excuſſo corpora mortuorum ſic reuiuiſcūt. Volaterranus ait Pelicanum eſſe, quem Plynius Plateam vocat. Eſt autem Platea auis aquatilis conchas deuorās, quas vbi calore ventris concoxit,euomit, vr poſtea diſcuneatas comedat facilius.

62 ¶Perdices aues ſunt ſalaciſſimæ. Oua deperdunt mares ne cura incubatus Venerem impediat, Ad aucupes accedūt velut deditionem facturæ, vt pullis tēpus pręſtent ad fugā. Quos vbi ſecuros vidēt,proripiūt ſeſe,eoſq; ſequūtur et voce acclamāt. Fœmina paritura ſtipulis et multa terra ſe circūuallat aduerſus iſidias. Septimo die pullos excludit. Parit oua.15.Sacra eſt Ioui et Latonę. Paphlagonię perdices ferūtur eſſe duplici corde. Author Theophraſtꝰ apud Gelliū lib.16. Perdices ouis ſtragulū molle puluere cōtumulāt,nec ī quo loco peperere,īcubāt. Et ne cui cōuerſatio ſit ſuſpecta,nidos trāſferūt et pullos. Capto duce totiꝰ gregis, ſinguli facile capiuntur,

capiũtur,atq; etiã circa cõceptũ fœminę.contra aucupem fœmina exeũte, vt rixãdo
abigat eũ.Si contra mares ſteterint fœminę/aura ab ijs flante pręgnãtes fiũt.Hiãtes
autem exerta lingua per id tempus æſtuant & ſuperuolantium afflatu concipiunt/in
terdum voce tantum maſculi audita. Quod eſt argumentum maximi caloris vene=
rei.De his maiora multo Plynius.Purgant ſeſe lauro.Nullę reperiuntur in Bœotia.

¶Phœnicopterus auis eſt habens rubras pẽnas,cuius linguam pręcipui ſaporis eſſe 63
docuit Apitius.Martialis libro.3.Nomenq; dedit/quę rubentibus pennis.Idem li=
bro.13.Dat mihi penna rubens nomen,ſed lingua guloſis Noſtra ſapit. Tranquil=
lus ſcribit linguas phœnicopterorum fuiſſe in patina Vitelliana.

¶Picus auicula eſt aduncis vnguibus arbores excauans,in quibus pullos educat.Sa= 64
cer eſt Marti.Vnde & Martius appellat̃.Numeratur inrer auſpicatas aues.Pica diſ
ſimilis Pico.Eodem die commutat voces.Nidificat ĩ arborib⁹.Parit oua.9.Expreſ=
ſior eſt ei loquacitas,q̃ Pſytaco.Adamat verba quę loquitur.Nec diſcit tãtum/ſed
diligit.Emoritur victa difficultate verbi.Et niſi ſubĩde eadem audiat,memoria fal=
litur.Plynius ait eas facilius diſcere,quę glande veſcuntur,& quinos habent digitos
in pedibus.Nullę tamen duobus primis vitę annis.Omnibus lata eſt lingua,quę ſer
monem imitantur humanum.Martialis libro.7.Pica ſalutatrix ſi tibi Lauſe placet,

¶Porphyrio auis eſt roſtro & cruribus pręlongis & rubẽtibus,quę auium ſola mor 65
ſu bibit.Omnem cibum aqua tingit,quem pede ad roſtrum veluti manu affert.Lau
datiſſimus eſt in Comagena. ¶Ptynge auis rapax/noctu volitat,& venatur more
aquilę,cum qua plęrumq; dimicat. ¶Pygargus auis eſt de genere aquilarum albi=
cante cauda.

¶Palumbi viuunt ad annos 30.Hyeme muti/vere vocales. Sunt autem ſylueſtres 66
columbę.Nidificant in arboribus & ſepibus.Duo ſunt eorum genera. Vnum quod
vinaginem dicunt ab vſu Labruſcę.Alterum quod torquatum a torque, quo viden
tur inſigniti.Martialis lib.13.Inguina torquati tardant hebetantq; colũbi/Non edat
hanc volucrem,qui cupit eſſe ſalax.Politianus in Ruſt. Dum ſua torquati recinunt
dictata palumbes.Vtrunq; enim dicimus & Palumbes & palumbus. Quum ad ſe=
nectam venerunt ,ſpoliantur vnguibus.Pariunt poſt ſolſtitia bis in anno oua terna.
nec tamen plus duobus educant.Palumbes incubat fœmina poſt meridiem in ma=
tutinum.Cętero mas.Purgant ſe Lauro/Hyeme abeunt.

¶Parra auis eſt inauſpicata,quę oriente Syrio non apparet,donec occidat. De hac 67
Horatius libro.3.Car.Impios Parrę recinentis omen ducat.¶Paſſeres ſalaciſſimi
ſunt & argutiſſimi,Vita breuiſſima.Mares diutius anno non viuere argumentũ eſt,
quia nullus veris initio apparet.Nigricies quę eſt in roſtro,æſtate incipit.Fœminis
longior paulo vita.Martialis.Et arguto paſſere vernat ager.

¶Pauo concipit tercio vitę anno,quo fere varietate colorum induitur. Viuit annos 68
vigiti quinq;.Glorioſus eſt & inuidus.Erecto pennarum flabello ſeipſum miratur.
Fimum ſuum reſorbet hominum vtilitati inuidens.Eius caro dura & concoctu diffi
cillis.Samius pauus (vtrumq; enim dicimus) numeratur inter cibos electiles. Ex=
pandit colores aduerſo maxime ſole,quia ſic fulgentius radiat. Omnes oculos pen=
narũ;cõtrahit in aceruum.Cauda annuis vicibus amiſſa pudibundus quęrit latebrã,
donec renaſcatur.Pauonem cibi gratia primus occidit Rome Hortẽſius orator. Fe
runt Alexandrum magnum pauone primum in India viſo admiratum fuiſſe & edi
cto cauiſſe,ne quis tam ſpecioſum animal interficeret.Columbas amant mutuo pa=
uones.Sacri ſunt Iunoni.De pauone, Pontanus.Pandẽtemq; alas caudamq; ad ter=
ga rotantem Pauonem ſpectare.Vocat Iunonius ales Conſortem thalami, & ſpecu

loſa volumina verſat. Cauda micat/medijs fulgent ſua ſydera pennis. Venit amans,
cupidis miſcẽt ſimul oſcula roſtris. Iũgit amor geminos/geminataq; gaudia gliſcũt.

69 ❡Phœnicurus auis eſt rubra cauda. Vocatur Erythacus hyeme. ❡Pyralis auis eſt
inimica turturi.

70 ❡Phœnicem vnũ in toto orbe habet Arabia/aquilę magnitudine/auri fulgore cir=
ca collum/cętera purpureũ/cauda cęrulea/roſeis pennis diſtincta, facie criſtis orna=
ta & plumeo apice caput honeſtante. Quorundam eſt opinio neminem extitiſſe,
qui viderit veſcentem. Sacer eſt Soli. Viuit annos 660. Seneſcens caſia thuriſq;
ſurculis conſtruit nidum/quẽ odoribus replet, & ſuper emoritur. Ex oſſibus deinde
et medullis naſcitur vermiculus, inde fit pullus, qui priori funeri iuſta reddẽs totum
nidum defert in vrbem quandam Panchaię ſoli ſacram, ibiq; in ara deponit. Plyni⁹
ait allatum fuiſſe Phœnicem in vrbem Romam Claudij principis cenſura anno vr=
bis 800. Martialis libro 6. alludit ad nidum huius volucris dicens. Quod ſemper
Caſia 13. Cynnamoq; Et nido niger alitis ſuperbę Fragras. De hac Ouid. li. 15. Vna
eſt, quę reparet, ſeq; ipſa reſeminet ales. Aſſyrij Phœnica vocant, nec fruge nec her
bis, Sed thuris lachrymis & ſucco viuit amomi. Hęc vbi quinq; ſuę compleuit ſęcu=
la vitæ Ilicis in ramis tremulęq; cacumine palmę Vnguibus & duro nidum ſibi con
ſtruit ore. Quo ſimul & Caſias & Nardi lenis ariſtas, Quaſſaq; cũ fulua ſubſtrauit
Cynnama myrrha, Se ſuper imponit, finitq; in odoribus ęuum. Inde ferunt (totidẽ
qui viuere debeat annos) Corpore de patrio paruum Phœnica renaſci. Quum de=
dit huic ętas vires/oneriq; ferẽdo eſt, Põderib⁹ nidi ramos leuat arboris altę, Fertq;
pius/cunaſq; ſuas/patriumq; ſepulchrum. Perq; leues auras hyperionis æde potitus
Ante fores ſacras hyperionis æde reponit. Sidonius. Indo Cynnamõ ex rogo peti=
tum, Quo Phœnix iuueneſcit occidendo. Sabellicus. Sic vbi in Eoo reparauit ſęcu
la buſto. Sẽſit & inuiſa ſe exutum mẽbra ſenecta, Lętus ad Aethiopas remeat/ter=
raſq; beatas/Aſpiciens lęto Phœnix clangore ſalutat. Phœnicem Virgilius repara=
bilem vocat. vbi de animalium ætatibus loquitur dicens. Alipedem ceruum coruus
ter vincit/at illum Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales. Viuacem Ouidius,
nobilem Plynius/Pharium Statius/Longęuum Claudianus; Gangeticum Auſoni⁹
Aſſyrium Stroza.

71 ❡Pſytacos humanę vocis imitatores habet India. Virides ſũt toto corpore/torque
tantũ miniato in ceruice. Quę accipiunt verba pronunciant. Salutant imperatores.
In vino laſciui ſunt, duriciam eandem habẽt in capite, quam & in roſtro. Quum lo
qui diſcunt, ferreo verberantur radio. aliter non ſentiunt ictus. Quum deuolãt, ro=
ſtro ſe excipiunt, cui innituntur. Amici ſunt turturibus. Plynius ait ſyluam eſſe Ga=
gandẽ, in qua primum viſi ſunt Pſytaci. De Pſytaco Claudianus in Eutropiũ. Qui
ventrẽ inuitãt precio, tradũtq; palato Sydereas Iunonis aues. & ſi qua loquẽdi Gna
ra, coloratis viridis defertur ab Indis. Statius li. 7. Syl. Pſytace dux volucrum/do=
mini facunda voluptas/Humanę ſollers imitator Pſytace linguę,

72 ❡Phaſianę aues a Phaſi Colchorum fluuio ſumpſerunt nomen. Geminas ex pluma
aures/ſubmittunt ſurrigũtq;. Pediculis infeſtãtur & interimuntur quandoq;/niſi ſe=
ſe puluerent. De his Iuuenalis Satyra. 11. Et Scythicę volucres & Phœnicopterus
ingens. Martialis libr. 13. Argoa primum ſum deportata carina. Stroza pater. Pha
ſiacis robur profuit alitibus. Stroza filius. Seu perquirere Phaſias volucres.

73 ❡Phalerides aues ſunt aquatiles in Seleucia Parthorum. Phalacrocoraces peculia=
res ſunt Balearibus inſulis.

❡Pyrrocteres luteo ſunt roſtro/peculiares alpibus.

¶Phoicus auis eſt harpę contraria. ¶Pardalus auicula gregatim volans colore
cinereo.
¶Querquedula auis eſt ſemper in aquis natans. Aliter Sanqualia dicitur. 74
¶Regaliolus, auis eſt de volatu cū aquila diſſidens. Vocatur hoc nomine tanq̄ rex 75
auium. Vocatur aliter Trochilus. Regaliolum aues diuerſi generis diſcerpſerunt,
pridie q̄ Cęſar interficeretur manibus coniuratorum.
¶Riparia auis nomen ſumpſit a ripis, in quibus habitat. ¶Ruſtica auis eſt ſimilis 76
perdici, roſtro tamen longiore. Martialis. Ruſtica ſum perdix, quid refert, ſi ſapor
idem, Charior eſt perdix, ſi ſapit illa magis.
¶Satyria auis eſt, quę aliter coruꝰ appellatur. ¶Spinturnix auis eſt inauſpicata, quę
alio nomine vocatur incendiaria. ¶Stritomellus auis aliter dicitur marinus paſſer.
¶Stryx auis eſt nocturna & inauſpicata, quę nomen ſumpſit a ſtridore. Lucanus li-
bro.6. Quod trepidus bubo, quod ſtryx nocturna queruntur. Horatius. Plumamq́;
nocturnę ſtrygis. Hęc infantes noctu inuadit. Plynius ait nō eſſe fabuloſum ſtryges
vbera infantium labris immulgere. ¶Struthiꝰ auis eſt grandi corpore & graui. Fœ-
mina vocatur Struthio. Hieronymus. Penna autem Struthionis ſimilis eſt pēnę he-
rodij & accipitris. Sunt qui eundem eſſe velint cum Struthiocamelo. Sunt autē Stru
thiocameli auium grādiſſimi. In Africa & Aethiopia altitudinem equitis equo in-
ſidentis vincunt & celeritatem. Pennas habent/cetero non ſunt volucres/ nec a terra
tolluntur. Vngulas habent ceruinis ſimiles, quibus dimicant, biſulcas, & cōpręhen-
dendis lapidibus vtiles, quos in fuga contra ſequentes ingerunt pedibus. Quū colla
in fruticibus occultarunt, latere ſeſe exiſtimant. Eorum oua propter amplitudinem
vſum vaſorum prębent. Naturaliter caluent. Soli auium palpebras habent.
¶Sanqualem auem Maſſurius apud Plyniū oſſifragam dicit eſſe. ¶Sylla auis eſt, 77
in cuius ventre reperitur Chlorites gemma herbacei coloris ¶Sturnis proprium eſt
cateruatim volare & quodam pilę orbe circumagi/omnibus in medium agmen ten-
dentibus. Plynius ſcribit Cęſares iuuenes ſturnum habuiſſe gręco & latino ſermone
docilē. Hęc auis maculoſa eſt magnitudine merulę. Vulgus Sturnellum vocat, Gręce vocatur Pſarus. ¶Subis auis eſt, quę aquilarum oua frangit.
¶Terraneola auis eſt alaudę prope ſimilis, preterq̄ ꝙ apicem non habet in vertice. 78
¶Tragopanades auis maior aquila cornua habet curuata in tēporibus/ caput phœ-
niceum/cęteras partes ferruginei coloris. Aliter vocatur Tragopa ab arietinis corni-
bus. Hanc habet Aethiopia. ¶Trochilus auis Grocodilo amica & obſequioſa. Nā
ſanguiſugas linguę eius hęrentes deuorat. Aliter vocatur regaliolus. ¶Truo auis,
quę aliter vocatur Onocrotalꝰ. Cęcilius. Proh dij immortales vnde proceſſit truo.
¶Turdi in cacuminibus arborum nidificant luto. A coitu decem diebus oua matu- 79
reſcunt in vtero. Loquaciſſimi ſunt, ſed peculiaris ſurditas eiſdem aſcribitur. Hinc
adagium. Surdior turdo. Fertur hęc auis pręcipui eſſe ſaporis. Horatius. Nil melius
turdo, nil vulua pulchrius ampla. Inaſſatus turdꝰ cum Myrti baccis prodeſt Dyſen
tericis & vrinę. Turdis color æſtate circum collum varius, hyeme concolot. Frequē
tes ſunt in Germania tempore hiberno. Agrippina vxor Claudij Cęſaris turdū ha-
buit imitantem ſermones hominū ætate Plynij. Turdorum fimus optimus eſt ſter-
corandis agris.
¶Turtures vere occultantur pennaſq́; amittunt. Quum bibunt, colla non reſupināt 80
Octonis viuunt annis. Bis anno pariunt, oua plurimū terna. Pyralim volucrem ode-
runt/Pſytacis amicę. Purgant ſe herba quę vocatur Helxine. Earum fimum albugi
nes extenuat. Turtur erepta compare ſemper gemit & caſtitatem ſeruat. Virgilius.

Nec gemere aeria ceſſabit turtur ab vlmo. Politianus in Ruſt. Inſidit mutilo turtur, ſeſeq; ſaginans Rauca gemit, dulceſq; miſer ſuſpirat amores. Mantuanus in Maria. Munus erat veteri gentis de more pudicę Turturis.

81 ¶Tinunculꝰ auis terret accipitres adeo vt eius vocē reformident. Propterea amatur a columbis.

82 ¶Vlula auis eſt luctiſona & funebris, quę ab vlulatu meruit nomen. Fel eius prodeſt ad albugines/ſuffuſiones & caligines. adeps ad claritatem.

¶Vpupa auis criſtata, ſemper commoratur in fimo. Colorem mutat, criſtam habet plicatilem. Cor eius laudatur in lateris doloribus.

83 ¶Vultur ſeu vulturius auis rapax tarde volat propter corporis molem. Cadauera ſectatur & carne viuit. Aiunt hanc auem concipere ſine maſculorum ſemine & ſine coniunctione generare/ natoſq; ex iis in multam ætatem procedere ad annum vſq; cēteſimum. Clarent odoratu vultures. Nigri pręualent. Nidificant in altis rupibꝰ, nidos nemo attigit. Fœtus fere cernunt̃ bini. Vmbritius apud Plyniū ait parere oua 13. Biduo pręſentiunt futura cadauera. Fugātur vnguento. Comedūt ſemē Siſeris. Auxilio ſunt contra ſerpētes. Hermodorus Ponticus apud Cęlium teſtis eſt vultures eſſe omnium animalium innocentiſſimos, quia nihil prorſus attingant eorū/ quę ſerant homines/ plantent/ alant. Animantium pręterea nullam interimant/ volucribus quoq; vel mortuis abſtineant/ quodam cognationis intellectu. Pręſtātiſſimi habebantur in augurijs, vt indicant vrbis Romę primordia. Euro grauidę fiunt. Membra tabida affectant. Catullus. Lingua exerta auido ſit data vulturio. Quum cœperunt oua edere, aliquid afferunt ex Indico tractu/ quod eſt tanq̄ nux intus habens/ quod moueatur, ſonumq; ſubinde reddat. Quod vbi ſibi appoſuerunt, multos fœtus producunt, ſed vnus tantum remanet, qui Immuſulus vocatur. Ferunt per 500. millia paſſuum a vulturibus pręſentiri cadaueris putorem.

84 ¶Veſpertilio ſola volucrum animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte. vbera admouēs, infantes amplectitur/ ſecumq; deportat. Vnicā habet coxendicem/ Culices amat in cibatu, Sola volucrum dentes habet. Habet etiam mammas.

¶Vipiones appellantur minores grues.

¶Aues inauſpicatę ſunt/ Cornix/ Coruus/ Bubo/ Noctua/ Parra/ Auis incendiaria. Quibus adduntur ex aliorum animalium genere diuerſo/ pręgnans canis/ Lupa rana/ fœta Vulpes/ Muſtella & Lepus. Horatiꝰ libro 3. Car. Impios Parrę recinentis omen Ducat & pręgnans canis/ aut ab agro Raua decurrens lupa lauinino/ Fœtaq; vulpes, Rumpat & ſerpens iter inſtitutū. ¶Aues nocturnę ſunt Bubo/ Picus/ Trogo/ Cornix/ Noctua. ¶Auium aliquę ambulant, vt cornices, Saliunt aliquę vt paſſeres & merulę. Currunt vt perdices/ ruſticulę. Ante ſe pedes iaciunt vt grues & Ciconię. Alię expandunt alas/ pandenteſq; raro interuallo quatiunt. Alię tota latera pandunt. Quędam compreſſis pennis volant. Alię iaculantur ſe in ſublime/ in rectum/ in pronum. Alię vident̃ ab alto cadere/ Aliæ ſalire. Auium fœcūdiores ſunt fugaces q̄ fortes. Aquilæ clarius cernunt q̄ homo. Vultures ſagacius odorantur. Liquidius audiunt Talpæ obrutæ terra.

¶Auium & aliorum animalium inimicitiæ.

Bellum inter ſe gerunt Cornices & Noctuæ/ Miluus & Coruus/ Aquila & Trochilus/ Coruus & Cloreus, Noctuæ et minores aues. Turtur Pyralis/ Brenthus Phagrus/ Muſtella cornix/ Ichneumones Veſpę/ aquaticæ anates Gauiæ/ Harpe et Triorches accipiter. Sorices et ardeolæ. Egithus auis cum aſino.

no. Vulpes & milui/ Angues & muſtellæ & ſues. Eſalon auicula & Coruus. Thoes
leones/ Araneus ſerpens/ leones Galli/ Hyena Pardalis/ Scorpius Scalabotes/ Vul-
pes Cycnus, Tauri cornices, Canes Damæ & lepores, Lupus Ouis & capra, Equi et
Gryphes. Delphinus balena, Ceſtrers lupus, murena Congrus. Elephātes oderunt
murem/ adeo vt ſi pabulum in pręſepio poſitum contingi ab eo viderint, faſtidiant.
Bellant & cum draconibus perpetua diſcordia. Cameli odium gerunt naturale ad-
uerſus equos. Hoſtis eſt Elephanto Rhinoceros. Muſtellarum virus exitio eſt Baſi
liſco. Aſpis bellum habet cum Ichneumone/ Ceruis pugna eſt cum ſerpente. Lacer-
tę inimicæ ſunt Cocleis. Leontophonum odit leo. Balenis infeſtæ ſunt Orcę. Con-
chis apertis inſdiiantur Polypi. Polypum lacerant Congri. Lupus marinus caudam
pręrodit Mugili. pręlium eſt aquilę cum ceruis & dracone. Cybindo cū aquila/ Scor
pioni cum ſtellionibus/ Salamādrę cum teſtudine/ Ranis cum apibus/ Formicę cum
ſorice/ Apibus cum Crabronibus/ Apes infeſtantur ab hirundinibus.

¶Contra vero amici ſunt Pauones & Columbę/ Turtures & Pſytaci/ Merulę & tur
di/ Cornix & ardeolę. Oues capris conueniunt/ Palumbes perdicibus/ larus graculo/
Harpa miluo/ muſculi balenis/ Columbę Tinungulis.

¶Auium & aliorum animalium voces.

VArij ſunt auium cantus. Gallis expergificus / Bubonibus gemulus/ Vlulis
querulus/ Noctuis ſtridulus, Cicadis obſtreperus Hi ſīdinibus perargut9/
Luſcinijs dulcis, Turdus trutilat/ Sturnus piſitat, Cacabat perdix / gratitat
anſer, Turtur & Columba gemunt, Palumbę plauſitant, Anates tetriniunt, Grus
gruit, Cycnus drenſat, Accipiter pipat, Miluus lipit, Galli cucurriunt, Gallina gra-
cillat, Pupillat pauo, Truſat hirundo, Aquila clangit. Vultur pulpat, Crocitat cor-
uus. Graculus frigulat, glotorat Ciconia, Paſſer pipit, Cuculus cuculat, Cicada friti-
nit, Apes bombilant. Bubo bubat. Stryx & veſpertilio ſtrident, Noctua cucubat,
Vlulę vlulāt, Regulus & merops zinzilulant, Thomas Radinus de vocibus auium
ſic meminit. Philomela ſiquidem mille vocum diſcrimina contexebat. Pſytacus &
pica loquutu vario mentiebantur homines. Cuculabat cuculus, zinzilulabat Regu-
lus, modulans odis merulus concinebat, Parus tinninabat, Acredula mitilabat, Tur
dus aderat trutilans, Sturnus piſitans, Perdix cacabans, Palumbes plauſitans, An-
ſer gratitans, hirundo trinſans, Ciconia glotorans, Coruus crocitans, Graculus frigu
lans, Pauo pupillans, Vultur pulpans, Accipiter pipans, Gaudebat et Cycnus dren-
ſare, Grus gruere, Turtur et columba gemere, Paſſer pipire, Miluus hiando lipire,
Aquila clangere, Anas tetrinire, Gallus cucurrire, Gallina gracillare. ¶Quod ad
cętera ſpectat animalia, Tygres rancant, Leones rugiunt, Lynces fremunt, Vrſi vn-
cant, Lupi vlulant, Frendent apri, Elephantes barriunt, Cerui et Onagri glocitant,
Tauri mugiunt, Equi hinniunt, Verres quirritant, Aſelli rudunt et oncant, Arietes
blaterant, Oues balant, ſues gruniunt, Hircus mutit, Latrat canis. Vulpes gannit, va
giunt Lepores, Mures mintrant, Muſtellę dintriunt, Grilli grillant, Serpens ſibilat,
Rana coaxat.

¶Aues deorum.

1 Halcyones Thetidis
2 Colūbę et Cycn9 ve-
neris.
3 Pauo Iunonis
4 Coruus et Cycnus
Apollinis
5 Noctua Mineruę
6 Picus Martis
7 Aquila Iouis
8 Phœnix Solis
9 Cataractę Diomedis
Grues Palamedis.

1 HAlcyones Thetidis, Virgilius libro 1. Georg. Non tepidum ad ſolem pennas in litore pandunt Dilectę Thetidi Halcyones. ℂColumbę et Cycnus Veneris. De Columbis Propertius libro 3. Et Veneris dominę volucres mea turba columbę. Idem libro 4. Sed capetorquatę Venus o regina columbę. Virgilius libro 6. de Aenea. Tū maximus heros Maternas agnoſcit aues. Syllius libro 3. Hanc ſedem primo Cithereia condidit ales. Venus apud Statium libro 1. Syl. Hic noſtrę defleuit fata columbę. Sabellicus. Vela rapi gnydias longe mētita columbas. De Cycno Statius libro 3. Syl. Et molles agitat Venus aurea cycnos. Horatius libro 3. Car. Et paphum iunctis viſit oloribus.

3 ℂPauo Iunonis, Ouidius li. 1. meta. de argo centoculo, Arge iaces, quodq; in tot lumina lumen habebas, Extinctum eſt, centumq; oculos nox occupat vna. Excipit hos volucriſq; ſuę Saturnia pennis Collocat, et gemmis caudam ſtellantibus implet. Idē libro 15. Iunonis volucrem quę cauda ſydera portat. Statius libro 2. Syl. Quem non gemmata volucris Iunonia cauda Vinceret. Claudianus libro 2. de Raptu, Non tales volucris pandit Iunonia pennas.

4 ℂCoruus et Cycnus Apollinis Ouid. li. 2. Met. Sed ales Sēſit adulteriū Phoebeius. Apollo apud Ouidiū libro 2. Faſt. I mea dixit auis, ne quid pia ſacra moretur. Stroza pater. Albus erat quondam volucris Phoebeia coruus. Auſonius. Tres quorum ætates ſuperat phoebeius Oſcen. ℂNoctua Mineruę Ouidius libro 2. Faſt. Et ſine lite loquax cum palladis alite cornix.

5 ℂPicus Martis, Ouidius libro 3. Faſt. Martia picus auis gemino pro ſtipite pugnāt Et lupa.

6 ℂAquila Iouis, Syllius libro 4. Donec Phoebęo veniens Iouis ales ab ortu. Ouidius libro 15. Armigerumq; Iouis Cithereiadeſq; columbas. Virgilius libro 1. Aen. Aetherea quos lapſa plaga Iouis ales aperto Turbabat coelo.

7 ℂPhoenix Solis. Manilius apud Plynium teſtis eſt Phoenicē in Arabia ſacrum ſoli eſſe. Claudianus de laudibus Stiliconis. Conueniunt Aquilę, cunctęq; ex orbe volucres, Vt Solis mirentur auem.

8 ℂCataractas Plynius vocat aues Diomedęas. ℂAues Palamedis ſunt grues, quoniam Palamedes ex earum ordine literas quaſdam fertur inueniſſe. Vocātur etiam Naupliadę a Nauplio Palamedis patre. Politianus. Clangunt Naupliadę volucres & peruia pennis Nubila conſcribunt.

ℂAnimalia diuerſa.

1 Equus
2 Aſinus
3 Canis
4 Capra
5 Lupus
6 Ceruus
7 Vrſus
8 Mulus
9 Bos
10 Sus
11 Ouis
12 Simia
13 Elephas
14 Hippolaphus
15 Vulpes
16 Leo
17 Lynx
18 Camelus
19 Camelopardalis
20 Mantichora
21 Hircus
22 Lepus
23 Cuniculus
24 Daſypus
25 Alces
26 Pardus
27 Panthera
28 Tygris
29 Tarandus
Hyena
30 Poephagus
Monops
31 Hyſtrix
32 Phattaga
Ortus
Oricentaurus
Aſpalacus
Phyrna
Charandrius

Catoblectus

33	Catoblectus		Tragelaphus		Mus
	Chaus	34	Chameleon		Glis
	Cepphus	35	Thoes		Muſtella
	Rhinoceros		Mures pontici		Feles
	Leucrocuta	36	Erinaceus		Mus araneus
	Eale	37	Leontophonus	38	Salamandra
	Monoceros		Meles		Oryx
	Caſtor		Scyurus		Talpa.

Iam ſcripſimꝰ in Epithetis naturam equorum/aſinorum/canum/ leonum. Ne quid tamē deſit huic operi/aut pars vlla videatur manca, repetemꝰ, ſed breuius multo. Equi, vt ab his pricipium ſumamꝰ, bimi in vtroq; ſexu concipiunt, ſed pullos generant debiliores/ q̃ qui trimi. I
Equa fert vterum menſes vndecim & duodecimo parit. Columellæ placet vt & maribus & fœminis concedatur admiſſura circa ęquinoctium vernum. partim vt reuoluto anno eodem tempore pariat, partim etiam ꝙ hoc armentum libidinis furijs maceratur, ſi prohibeatur coitu. Fœminę tāto coeundi ardore plęrūq; mouentur, vt maſculorum penuria, Venerem ſibi figurent, verſęq; ad meridiē hauſto concipiant vento. Quod aiunt fieri in vlteriore Hiſpania. Vnde Virgi. libro 3, Georg. Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum, Illas ducit amor trās gargara/tranſq; ſonantem Aſcanium, ſuperant montes & flumina tranāt, Cōtinuoq; auidis vbi ſubdita flāma medullis, Vere magis/quia vere calor redit omnibus, illę Ore omnes verſę in Zephyrum ſtant rupibus altis Exceptantq; leues auras/ ac ſępe ſine vllis Coniugijs vtero grauidę (mirabile dictu) Saxa per et ſcopulos & depreſſas cōualles Diffugiunt. Plynius ait hanc rabiem mitigari coma tōſa, Apuleius teſticulorum amputatiōe. Pariunt equę ſingulos, quādoq; gemellos. Paritureę ſe erigunt/ſtanteſq; enituntur quum tamen ceterę quadrupedes iacentes pariant. Ariſtoteles equis vitam annorum 25. aſcribit. Plynius tamen ait mares ad annos 33. generare, Fœminas gignere ad ānos 40. Ariſtoteles ſentit mares minꝰ viuere q̃ fœminas, quoniam debilitantur coitu. Contra vero Plynius breuiorem facit equarum vitam. Qui domi aluntur minus viuunt/q̃ qui in grege. Fœminę finem creſcēdi faciunt poſt annos quinq;, mares anno addito. Mares citius perficiuntur in vtero q̃ fœminę. Partu edito non ſtatim generoſa impletur equa ſed intermiſſo tempore. Dum peperit, caruncularn quandam ex fronte pulli (quam hippomanes vocant) deuorat, eoq; deuorato pullum melius amat. Nam ſi alia equa pręriperet/ partum ad vbera non admitteret mater. Equę plerunq; macreſcunt deſyderio pullorū abſentium, Propterea dimittendi ſunt in eadē paſcua/quibus mater. Tanta eſt in hoc genere charitas, vt amiſſa parente reliquę fœtę educent orbum. Fœminę grauidę hiberno tempore/tecto continendę ſunt non anguſto, ne alię conceptum elidāt. Pullus poſtq̃ genitus eſt terrā ante triduū ore nō attingit. Equus dētes habet 40. Dū bimꝰ eſt & ſex mēſiū/ medij dētes & ſuperiores & iferiores cadunt, Dū quartū annū attigit, deiectis dētibꝰ caninis alij naſcunt̄. Intra ſextū annū molares cadunt. Oēs ſeptimo complentur. Senectute plus ſolito cādeſcunt/ quum cęteris animalibꝰ nigreſcāt. Plures ſunt dētes maribus q̃ fœminis. Vitę ſunt breuioris quibus pauciores/ viuacioris quibus plures. Equi ſuas matres & filias ſuperueniunt. Sunt tamen exempla, que cognatam libidinem eis odioſam eſſe doceāt. Equi ducuntur glorię cupiditate, Nā victores exultant & victi dolēt, Camelū reformidāt, adeo vt nec eiꝰ aſpectū ſuſtinere nec odorē ferre valeant. Aquam amant turbulentam in potu, vt videre eſt. Nā priuſq̃ bibant/

f

limpidã pedibus inturbãt. Quatriduanã ſitim poſſunt tolerare, ſed poſtea auidiſſime bibunt Fruge & herba veſcunt, & potu piguefcũt. Exanimato eorũ corpore naſcuntur veſpę & crabrones. Fœminę caput affixũ palo ĩ hortis fugat erucas. Aethiopia pennatos equos generat & cornibus armatos. Fluuiatiles vocantur Hippotami. Quod ad eorũ bonitatẽ ſpectat & generoſam indolem, Varro probat equũ breui capite/nigris oculis, mẽbris non cõfuſis, naribꝰ non anguſtis, auribꝰ applicatis, nõ anguſta iuba/crebra/fuſca/ſubcriſpa/ſubtenuibus ſetis, implicata in dexteriorẽ partẽ ceruicis, lato pectore & pleno, humeris latis, vẽtre modico/lũbis deorſum verſum preſſis/ſcapulis latis/ſpina duplici/cauda ampla/cruribꝰ rectis ęqualibus, ĩtrouerſis, genibus rotundis, vngulis duris, toto corpore venoſo. Columel. Quũ vero natꝰ eſt pullus inquit, cõfeſtim licet indolẽ exiſtimare, ſi hilaris, ſi intrepidꝰ/ſi neq; cõſpectu nouęq; rei auditu terretur, ſi ante gregẽ procurrit, ſi laſciuia & alacritate ĩterdũ & curſu certaminis ęquales exuperat, ſi foſſam ſine cõtactiõe trãſilit/pontẽ flumenq; trãſcẽdit. Corp̃is vero forma cõſtabit exiguo capite, nigris oculis/naribꝰ aptis/breuibꝰ auriculis/ceruice molli/lataq; nec lõga/dẽſa iuba & in dextrã partẽ profuſa, lato pectore/grãdibus atmis & rectis, lateribus inflexis, vẽtre ſubſtricto/teſtibus paribus et exiguis/cauda longa et ſecta criſpaq;/mollibꝰ et altis cruribus rectiſq;/tereti genu paruoq;, neq; introrſus ſpectãte/rotundis clunibus, fœminibus toroſis, duris vngulis/concauis et rotũdis, quibꝰ coronę mediocres ſuperpoſitę ſint. Sic vniuerſum corpus cõpoſitum, vt ſit grande, ſublime/erectũ, ab aſpectu quoq; agile, et ex longo (q̃tum figura permittit) rotundũ. Varij poetarũ verſus naturã et indolem generoſi equi exprimentes citantur a me in Epithetis. Qui videre volet, habeat ſibi.

2 ℭ Aſinorũ duo ſunt genera. Feri quos onagros vocant, mãſueti vt noſtrates. Viuũt aſini exiguo pabulo vt folijs/ſpinis/carduis/ſtramine. Tolerantiſſimi ſunt plagarũ et penurię. Propterea tardius deficiũt, q̃ vllũ aliud armentũ. Negligentiã cuſtodis fortiſſime ſuſtinẽt. Laborẽ et famẽ patiũtur. Raro afficiũtur morbis, apti ſunt ferendis ſarcinis et oneribꝰ, Propterea Columella merito ait eos ruri neceſſarios eſſe, Impatientes ſunt frigoris, Hinc Pontus et Scythia regiones frigidiſſimę aſinis carent. Tercio mẽſe coire incipiunt, vbi partꝰ eſt ocyſſimus, ſed a trimatu legitimus. Aſinę ſingulos pariũt, nõnunq̃ etiã gemellos. Pariturę lucẽ fugiunt et tenebras quęrunt, ne ab homine cõſpiciãtur. Viuũt annos 30. et amplꝰ. Fœmina viuacior eſt mare. Per ignes ad fœtus tendũt, quũ tamẽ interpoſitũ riuũ cõtingere horreãt. Propterea ſicco tramite eunt ad potũ, nec põtes trãſeũt, quorum trabes diſcuneatę aquã deorſum oſtẽtant. Ferulas amãt, quę cęteris iumentis p̃ſentaneo ſunt veneno. Pediculis carẽt, Ex mortuorũ tamẽ cadaueribꝰ gignũtur ſcarabei. Fœminę ſi nõ pepererint, priuſq̃ dentes amittãt, quod ſolet accidere mẽſe trigeſimo, ſterilitas certa. Laborãt morbo, quem malidã vocant. Quod viciũ in capite oritur. Aſini indici armãtur cornibus. Aſini iecur inaſſatũ comitialibus prodeſt, ſi ieiuni comederit. Cinis quoq; vngulatum aſininarũ binis coclearibus potus comitiales ipſos adiuuat/et eiſdẽ ſtrumas diſcutit Aſinini lactis potus addito melle/prodeſt dyſentericis. Prouocat et nitorem cutis, Propterea ferunt poppeã Neronis vxorem eo lacte faciem ſibi perunxiſſe,

3 ℭ Canes fideliſſimi ſunt homini, vt multis exẽplis docet Ply. Propterea Athenienſes canẽ publice alendũ mãdauerũt, ꝙ in Aeſculapij tẽplo cuſtos adhibitus cõpilantem ſacra indicaſſet. Tonẽphoę canẽ habẽt pro rege motu eius ĩperia augurãtes. Tẽplum fuit apud Aetnã, quod ſoli cuſtodiebãt canes/caſte adeũtibꝰ innocui, pollutis vero infeſtiſſimi. Beſtiã et furẽ prędicant ſuo latratu. Dominos amãt/comitãtur/cuſtodiunt, excubãt pro foribus, Noĩa ſua et vocẽ domeſticã agnoſcunt, Itinera q̃uis

longa

lõga meminere/magno memorię argumẽto. Lacedęmonij hoc aĩal tẽplis oĩbꝰ arce=
bant, ꝙ ĩpurum ſit & palã coeat. Romani placandis caniculę ardoribꝰ ipſum imola=
bant. Generoſi ſunt ĩprimis Laconici/Arcadici/Locrẽſes/Iberici/Cretici/moloſſi=
ci/Orcani/Indici/Elymęi, Melitęi paruuli ſunt & dominis ſuis iter delicias. Inhumã
tur apud moloſſos, Annui ſunt eis partus/& ad pariendũ ãnua ætas. Gerunt ĩ vtero
ſexagenis diebꝰ. Gignunt cęcos, q̃ quo largiore aluntur lacte, eo tardius viſum reci=
piunt. Nõ tamẽ vltra viceſimũ primũ diẽ/nec ante ſeptimũ. Optimus eſt in fœtu/q̃
nouiſſimꝰ cernere icipit. Mares quarto anno gignere icipiunt, fœminę tercio vſq; in
nonũ. Poſtq̃ pepererunt, coeũt nõ ante ſextũ mẽſem. Sunt q̃ 72. diebꝰ vterũ ferãt,
quarũ catelli 12. diebꝰ cęcutiunt. Tenẽtur libidine diebꝰ ad ſummũ 14. Lac earum
craſſum eſt et craſſius q̃ cæterorũ aĩaliũ, p̄terq̃ ſcrofę et leporis. Fœminæ cõſidẽtes
meiunt/mares crure potius elato. Parit canis quiq; aut ſex, iterdũ duodeci. Nec ma
ri nec fœminæ ꝑmittenda eſt venus ante annũ, quia ſi teneris cõcederetur, vires car=
peret. Quos volumꝰ eſſe generoſos, eos oportet nõ educari alienæ nutricis vberibꝰ,
quia lac maternũ magis prodeſt ad icremẽta corporis. In canibꝰ ętatis indiciũ dẽtes
arguũt. Nã iuuenibꝰ albi ſunt et acuti/ſenibꝰ nigri et obtuſi. Viuũt ãnis 14. Mutãt
dẽtes quos caninos dicimꝰ. Canũ alij ſunt venatici ad feras, Alij villatici ad armẽto=
rum et villarũ cuſtodiã. Boni canes debẽt eſſe formoſi/magnitudine ãpla, oculis ni
grantibꝰ et rauis/naribꝰ cõgruentibꝰ/labris ſubnigris, acutis dẽtibus et labro tectis,
capitibꝰ & auriculis magnis & flaccis/craſſis ceruicibꝰ & collo, Internodijs articulo=
rum lõgis/cruribꝰ rectis, pedibꝰ magnis, digitis diſcretis, vnguibꝰ duris & curuis/ta
lo fermẽtato & molli/corpore a ſũmis fœminibꝰ ſuppreſſo/ſpina neq; eminula/ne=
q; curua/cauda craſſa/latratu graui/hiatu magno/colore albo. Fœminę debent eſſe
mãmoſę/ęqualibꝰ papillis. Villatici debẽt eſſe neq; mitiſſimi/neq; nimis crudeles/ꝙ
hi domeſticos etiã iuadãt, Illis facile adulẽt̃ fures. Degeneres ſunt, q̃ caudã ſub al=
uum reflectunt. Infeſtãtur tribus morbis/angina/podagra & rabie. Rabioſi q̃cquid
mordẽt, in rabiẽ vertunt. Rabies in eis cognoſcitur, quũ potũ & eſcã auerſantur, lar
gam ſpumantẽq; pituitã naribus & ore proijciunt/torue & ſolito triſtius intuẽtur, in
oẽs paſſim ſine latratu irruunt. Aeque feras homineſq; tã ignotos q̃ familiares mor
dent/aquę metu afficiuntur, vt ea viſa pili plęrũq; inhorreſcant/& nõnunq̃ ex ea for
midine emoriãtur. Quo etiã metu afficiuntur ab ijs demorſi. Eorum autẽ rabies pe=
ſtifera eſt imprimis homini, Syrio ardente. Radix ſylueſtris roſę (quam Cynorho
dam appellant) remedio eſt aduerſus eorum morſum. Laborant & ſcabie canes,
fiuntq; pulicoſi, & his ſcatent vermibus, quos Plynius Ricinos appellat.

¶ Caprę dicuntur a carpẽdo teſte Varrone, ꝙ virgulta carpãt, & agreſtibꝰ paſcan= 4
tur fruticibus. Maleficę ſunt frõdibus et arboribus, oliuę maxime, quã ſi lambendo
cõtigerint depauerintq;, ſterileſcere faciunt et enecãt. Amant dumeta potiuſq̃ ſitũ
cãpeſtrẽ, aſperiſq; locis et ſilueſtribꝰ optime paſcũtur. Nã nec auerſantur rubos, nec
offendũt̃ veprībꝰ. Citiſum maxime amãt, Ocymũ vero aſpernãtur, ꝙ iſaniã faciat.
Alſioſę ſunt et obnoxię frigori. Propterea meliꝰ ad hibernos exortus ſtabulãtur. Iu=
bet Columella vt diligens paſtor earũ ſtabula quotidie cõuerrat, neq; ꝑmittat ſter=
cus, aut humorẽ conſiſtere, lutũ ve fieri. ꝙ cuncta hęc capris ſint inimica. Varro ait
ſtabulũ caprile lapide aut teſta ſubſterni oportere, quominus ſit vliginoſum et lutu=
lentum, Subſtituenda itẽ virgulta. ne oblinãtur. Capris glans nõ eſt ꝑmittenda, niſi
affatim dari poſſit. Nam citra ſatietatẽ data facit vt abortũ pariãt. Laudãtur mam=
moſę, et abundãtiſſimę lactis. Debẽt eſſe firmę/magnę, corpore leni et crebris pilis
tecto. Meliore ſunt ſemine, q̃ bis pariunt. Deſiſtẽte autũno exigunt a grege in cãpo

hircos in caprilia, Cōcipiunt nouēbri menſe. Martio pariūt turgētib⁹ virgultis, Red
dunt fœtū quarto poſt cōceptū menſe. Pariūt frequenter duos/interdum quaternos
ſed raro. Implentur terno aut quaterno coitu. Viuunt annos octo. Coeunt quādiu vi
uunt. Crebro loca permutāt/ſummaq; depaſtorū fruticū ſolū cōtingunt. Sterileſcūt
nimia piguedine. Oculis nō lippiunt. Cornib⁹ īter ſe quādoq; pugnāt, q̧bus ſunt cor
nua. Nā nō oībus. Auribus ſpirant nō naribus Noctu cernunt nōminus q̄ interdiu.
Propterea caprinū iecur veſpertinā aciē his reſtituit, quos Nyctilopas vocāt. Sem p̄
febriculoſę ſunt. Sole ī occaſum decliui auerſę iacent, & ſeſe nō cōtuentur. Vill⁹ quē
habent penſilē in mento, vocatur arūcus, quo ſi quis vnā earū traxerit/aiunt reliquas
ſtupefieri. Guſtato pulegio ad balatū cōcitantur. Differūt a capreis, ꝙ hę ſilueſtres
ſint, Illę domeſticę, In Africa naſcuntur agreſtes equi altitudine. Sunt & in regione
Caſpia eadē magnitudine, ſine cornib⁹/colore albo, villis longis, & tōſilib⁹, qui lanis
mileſijs certant. Apud mendeſios populos caprę coluntur, & caprarij ipſi maximo
afficiunť honore. Sunt & ī p̄te Africę tōſiles, ex quorū villis nautę rudētes cōficiūt.
Habitatores Sardinię pellib⁹ caprarū vtūtur pro veſtimētis, Peſtilētia quādoq; ve
xantur. Qua quū agnoſcuntur correptę, Ijs oībus ſanguis detrahēdus eſt. Ebulliēte
earū ſanguine mollitur adamas. Fel vaſe in terra cōcluſum ranas cōgregat. Iecur co
meſtū prodeſt cōtra viſus obſcuritatē, Vngularū cinere p̄unctę ex aceto ſanātur alo
pecię. Earū cornibus vel pilis accēſis fugātur ſerpētes, Cinis potus vel illit⁹ prodeſt
cōtra ictus. Fimus ī aceto decoctus & illitus cōtra ictus ſerpentū. Caſeus cū origano
ad morſus aliarū beſtiarū. Lac cōtra cantharidas remedio eſt, Sanguis decoct⁹ cum
medulla/ſumiť cōtra toxica. Lacte etiā caprino tolluntť lendes. Vrina calefacta & in
ſtillata prodeſt aurib⁹. Fel cum vino ſumitur cōtra cicatrices/albugines, & caligines.
Caſeus ſiccus ex aceto & melle purgat vlcera. Caprearū ſanguis cum palma marina
pilos detrahit. Lacte caprino perunctę gingiuę faciles dentiōes faciunt. Fel ſacrifica
tę caprę oculis illitum, vel ſub puluino poſitum ſomnos allicit.

5 ¶ Luporꝫ rapax eſt natura, & ignobilis. Nā vbi caulas intrauerunt, nō ſolum interfi
ciunt, quod ſatis eſt ad vētrē, at totū gregē paſſī iugulāt. Dicunť vocē ad p̄ſens tēp⁹
adimere ei, quē priores cōſpexerit. Virgi. Lupi mœri videre priores. Sęuiores ſunt,
q̧ in frigida naſcunť plaga, q̄ qui in Africa aut Aegypto. Habēt ī cauda amatorium
virus exiguo in villo, q̧ tamen nō idē pollet niſi viuēti fuerit dirept⁹. Coeunt toto an
no nō āplius q̄ dies 12. In ſūma fame veſcunť terra. Graſſanť noctu. Aīalia cornuta
īuadunt a tergo. Flumina tranāt ſeriati, oēs p̄cedentiū caudis mordicus appręhēſis.
Sacri ſunt Apollini & latonę, ꝙ ei p̄ientia ſtiterit. In mareotide Aegypti parte piſca
torib⁹ aſſiſtunt more domeſticorꝫ canum, & partē prędę ab eiſdē accipiunt/alioqui
rhetia & omne apparatū cōcerperēt. Pereunt guſtata herba, q̄ ex argumento vocať
lycoctonia. Lupis oculi noctu ſplēdent & lucē iaculātur. Ferunt lupi roſtrum īuete
ratum veneficijs reſiſtere. Ob id villarꝫ portis olī prępigebatur. Veſtigia lupi calcata
equis afferunt torporē. Excrementa ſuffuſionib⁹ proſunt, adeps cōtra lippitudines.
Luporꝫ iecur ſimile eſt equinę vngulę. In Olympo macedonię mōte & ī Creta inſu
la nō ſunt lupi, Nullos etiā fouet Britānia. ¶ In eodē genere ſunt lupi ceruarij, q̧b⁹ ī
fame mādentib⁹ ſi reſpexerint, obliuionem cibi ſurrepere aiunt, digreſſoſq; quęrere
aliud. Cōgrediūtur cū leonib⁹ Hominē a cęteris aīalib⁹ oppreſſum vlciſcunť. Lup⁹
a gręcis diciť lycos. Lycantropia vocatur melācholica affectio, qua q̧ afficiunť, vocā
tur lycātropi, quoniā lupos imitari videātur. Exiliunt q̧ppe noctu & inter ſepulchra
diuerſanť ad diē vſq;. Ferūt lupos ī magna armēta certaturos vētrē explere terra, vt
illa ſarcina fact⁹ oneroſior, nō tam facile excutiatur, ſed reſiſtat fortius.

¶ Cerui

¶ Cerui vrgẽtibus canibus vltro cõfugiunt ad hominẽ/ viaſq; humanis tritas veſti- 6
gijs minus cauẽt, q̃ ſecretas et feris opportunas. Cõcipiũt poſt arcturi ſydus, Vterũ
ferunt octonis mẽſibꝰ. Pariũt interdũ geminos. A cõceptu ſeparãt ſe. Relicti mares
libidine pruriũt. Fodiunt ſcrobes, tunc eoꝝ roſtra nigreſcunt/ donec ĩbribus abluãt.
Fœminę ante partũ purgãt ſe herba, q̃ dicit̃ Siſelis, ad faciliorẽ partũ. Paſtę redeunt
ad fœtus/ quos exercẽt curſu, et fugã meditari docent. Ducunt etiã ad p̃rupta et ſal-
tũ demõſtrant. Mares deſyderio libidinis ſoluti auide petunt pabula, Pingues facti
redeunt ĩ latebras. Fugiunt audito canũ latratu, mulcẽtur cantu et fiſtulis. Erectis au
ribꝰ acute audiũt, iiſdẽ dep̄ſſis/ ſurdeſcũt. Timidiſſimi ſũt et admodũ ſtupidi/ adeo
vt equo aut buccula propius accedente iuxta venantẽ nõ cernãt, Aut ſi cernũt, arcum
et ſagittas mirent̃. Maria tranant gregati nantes ordine porrecto & capita ĩponẽtes
pręcedentiũ clunibꝰ, alternatiq; ad terga redeuntes. Natãt in odore terrarũ/ quas nõ
vident. Cornua habẽt mares, q̃ amittunt oĩbus annis ſtatuto veris tẽpore. Cornibus
amiſſis deliteſcunt vt inermes. His accẽſis odore fugãtur ſerpẽtes et comitiales mor
bi depręhẽduntur Aetatis indicia arguunt̃ in illis ſingulis annis ramos adijciẽtibus
vſq; ad ſexennes. Sunt q̃ dicãt fœminis quoq; naſci cornua. Euripides. Ceruã (inq̃t)
cornigerã manibus Achęorũ tradã, quã pro tua mactabunt filia. Et poetę Ceruã ab
Hercule expugnatã aiunt cornigerã fuiſſe. In ceruis etiã ſenecta dẽtibus declaratur.
Tunc eñi aut paucos habẽt aut nullos, nec in cornibus imis ramos, q̃ prominent ante
frontẽ iunioribus. Caſtratis neq; decidunt cornua/ neq; naſcunt̃. Quãdiu carẽt cor
nibꝰ, noctu ꝓcedunt ad pabula, nã interdiu nõ audent ĩbellię ſuę et ĩfirmitatis cõſcij.
Vbi creuerunt, ea ad arborẽ experiuntur. Si firma viderint, in apertũ prodeunt ſecu-
riores ſolito. Pugnãt cũ ſerpẽtibꝰ. Cauernas ĩueſtigãt, nariumq; ſpiritu extrahunt re
nitẽtes. Propterea aduſto cornu ceruino odor ſerpẽtes ipſos abigit. Febrẽ nõ ſentiũt
quin potius huic morbo medentur. Cẽtenos excedunt annos. Cornua ĩ locis inacceſ
ſis proijciũt, ne ĩbelles inueniãtur. Felle carẽt, vermes habẽt in capite. Eorũ caro ma
ne cõmanducata vitã hominis augere dicitur. Nulli ſunt in Africa cerui. Vulnerati
iaculis ſanãt ſe dictamo herba, quam primi mõſtrauere. Extractos cauernis ſerpen-
tes mãdũt. In Helleſpõto nõ cõmeãt in alienos fines & circa Arginuſſam, elatũ nõ
excedunt mõtem/ in quo fiſſis ſunt auribꝰ. Viciſſim ad alias trãſeunt fœminas & ad
priores redeunt. Pariturę ceruę paſcuntur Siſeli. Quũ ſentiunt ſe grauidas, lapillum
deuorant, q̃ ĩ excrementis repertus, aut in vulua partus cuſtodit adalligatus. Vuluas
pilo ceruino ſuffiri prodeſt. Ceruina pellis vocat̃ Nebris, quoniã nebrus ẽ de genere
ceruorũ. Ceruorũ ſãguis tenuis ẽ & aquoſus. Martia. Seruos fugitiuos nũcupauit cer
uos ab huiꝰ aĩalis celeritate. A cuiꝰ timiditate viri ceruini dĩr hoĩes nimis meticuloſi
¶ Vrſi coeunt hyemis initio ã bobus cubantibus complexiſq;. Deĩde ſeparatim ab- 7
eunt ĩ latebras, in q̃bꝰ pariunt triceſimo die, & plurimũ quinos, ſine oculis & ſine pi-
lo. Vngues tantũ prominẽt. Hos partꝰ lãbendo paulatĩ figurãt. Raro viſa eſt pariẽs
vrſa. Mares 40. diebꝰ latẽt. Fœminę 4. mẽſibꝰ. Latebrã ſi nõ habeãt, fruticũ & ra
moꝝ cõgerie ædificãt molli fronde conſtratã/ vẽtiſq; & ĩbribꝰ ĩpenetrabilẽ. Primis
14. diebꝰ adeo graui ſõno p̄munt̃, vt ne vulneribꝰ q̃dẽ excitari queãt Tũcq; veter
no pigueſcũt. Ab iis diebꝰ priorũ pedũ ſuctu viuũt. Fœta dies 14. ĩmobilis manet.
Sine cibo dies 40. Fœtꝰ rigẽtes pectori admotos fouẽt, eodẽ ĩcubitu, quo volucres
oua. Vere ꝓcedũt, ſed pĩgues mares ad laxãda ĩteſtina cõcreta Arõ herbã deuorãt.
Eorũ oculi hebetãtur crebro. Inualidiſſĩo capite ſũt vrſi. Ideo ſi vrgẽte vi aliqua pręcipitare ſe velit, ipſum manibꝰ operiũt, & ĩflictis ĩ arena colaphis quãdoq; exanimãt̃
Suſpẽſi taurorũ cornibꝰ eoſdẽ põdere fatigãt. Sũt ſolertes ĩ maleficia. Nõ gignunt̃

In Africa. Vrſa reſupinata ſerpit ad foetus et latebrā in qua paritura eſt, ne veſtigia venatoribꝰ ſpeluncā prodāt. Saturitati occurrit vomitione, quā ſibi excitat cōmanducatis formicis. Si venatores inſtēt, catulos parti dorſo, parti ore rapiēs / fugit ī proximā arborē. Fœmina ſęuior eſt & fortior mare. Vrſus erectꝰ duobꝰ aliquādo pedibus ingredit̄. Carnes depaſcitur etiā putres. Vrſi ſunt in Myſia adeo venenati, vt ſolo afflatu canes perimāt. Apud Roxolanos iueniunt̄ pleriq; māſuefacti. Vrſi in longiore itinere ſine calciatu fatiſcunt. Viuunt fruge / fronde / vindemia / pomis / apibus, cancris & formicis. Aiunt eorū manus id eſt anteriores pedes eſſe inter eſitandū pręe dulces & iſigni ſuauitate, ꝙ frequēter partē hāc agitēt, quū appręhēſiōe, tū inceſſu.

8 ℂ Mulus gignitur ex aſino & equa. Eximiꝰ eſt ferēdis oneribꝰ. Mula gignit̄ ex equo et aſina, aial tarditatis indomitę. Cōceptū ex equo ſi ſequat̄ aſini coitus, abortu perimit, ſed nō equus cōceptū ex aſino. Fœminę a partu ſeptio die ipleri poſſunt. Fatigati mares melius iplent. Equo & aſina genitos mares antiqui vocabant hinulos ſeu hinnuleos. Horati. Vitas hinuleo me ſimilis Chloe. Mulę nō pariunt niſi prodigioſe, quoniā ex duobꝰ diuerſis generibꝰ genitę ſunt. Theophraſtꝰ apud Plynium teſtis ē mulas ī Cappadocia parere. Mulę calcitratū inhibet crebrior vini potꝰ. Generantur etiā mulę ex equa & onagris māſuefactis veloces curſu / eximia duricia pedū / rugoſo corpore / indomito aio ſed tamen generoſo. Naſcuntur apud Indos muli ex aſino & equa agreſtibꝰ. Atheniēſes mulū emeritū (cuiꝰ labore in extruēdo tēplo vſi fuerāt) publice aluerūt, data lege ne qs hordeū appētēti auerteret. Aiunt puluerē ī quo mula ſe volutauerit, corpori īſperſum mitigare ardores amoris. Varro li. 2. de re Ruſt. ait mulas nō vbiq; ſteriles eſſe, q̄uis ſint in Italia. Nā mago & Dyoniſius apud eundem teſtes ſunt, mulam & equam quum conceperunt, duodecimo menſe parere.

6 ℂ Bos in re pecuaria primā habet authoritatē. Eſt enim ſociꝰ hominū in ruſtico opere & Cereris miniſter. Propterea olim cautum fuit lege, ne quis occideret. Ex eiꝰ cadauere naſcuntur apes mellis matres. Quattuor ſunt ætatis gradus in genere bubulo. Prima eſt vitulorū / Secunda iuuēcorū / Tercia boū nouellorū / Quarta vetulorū. Vacca ſterilis vocat̄ taura, prægnās horda. In hoc armēto p̄cipui ſunt, q̄ ſunt mēbris piloſis / nigrantibus cornibus / latis frōtibus / oculis magnis & nigris / auribꝰ cōpreſſis / ſpina leniter remiſſa / apertis naribꝰ / labris ſubnigris / ceruicibꝰ craſſis & lōgis a collo, corpore amplo et bene coſtato / latis humeris, bonis clunibꝰ, ad īferiorē caudę ptē frequētibꝰ pilis, ſubcriſpis, cruribꝰ potius minoribꝰ, rectis genulis eminulis, diſtātibꝰ inter ſe / pedibꝰ nō latis neq; igrediētibꝰ, qui diſplodātur, nec quorū vngulę diuaricēt. Cōmode paſcūtur boues ī nemoribꝰ, vbi virgulta et frōs multa. Macra vacca faciliꝰ cōcipit, Propterea ante admiſſurā nō debet ipleri cibo aut potione mēſem vnū. Cōtra vero tauri ante admiſſionē herba / palea et fœno iplendi ſunt, et a fœminis ſecernēdi. Quū taurus vaccā iniit, ex eius deſcēſu cognoſcit̄ an mas cōceptus ſit an foemina. Siquidē ſi mas eſt, abit ī dexteriorem ptē / Si fœmina, ī ſiniſteriorē. Nō oportet inire fœmias ante bimatū, vt trimę piāt. Et melior erit fœtꝰ, ſi quadrimę. Idoneum tēpus ad cōcipiendū eſt a delphini exortu vſq; ad dies quadragita. Vaccę mēſibꝰ decem ſunt prægnātes, quas paſci oportet in locis viridibꝰ et aquoſis, Aeſtiuo tēpore infeſtāt̄ tabanis et q̄buſdā beſtiolis, His frōdē ſubſterni oportet, quo molliꝰ quieſcāt. Aeſtate ducēdę bis ad potū / hyeme ſemel. Locus frigidꝰ facit eas macreſcere. Vaccę probāt̄ / q̄ ſūt maximis vteris, frōtibꝰ latiſſimis / oculis nigris et patētiſſimis / cornibꝰ venuſtis et nigrātibꝰ / piloſis auribꝰ / cōpreſſis malis, caudis āpliſſimis, vnguli modicis et cruribus, Cāpania boues albos et exiles gignit, Vmbria vaſtos et albos, Ethruria & latium compactos & ad opera fortes. Appœninus & Gallia vegetos & labori aptiſſimos.

aptiſſimos. Aelianus ait taurũ cornupetã alligato dextro teſticulo cohiberi. Morbi
boum ſunt podagra & ſtruma. Cõcipiunt vno initu, quod ſi aberrauerint, vigeſimo
poſt die fœmina repetit marẽ. Tauri nõ ſępius q̃ bis die ineũt. Boues ſoli aĩalium re-
tro ãbulantes paſcũtur. Fœminę viuunt ad annos 15. Mares ad 20. Robur eis ĩ qui-
matu, pigueſcunt lauatione calidę aquę. Domitura boum fieri debet in trimatu, ante
pręmatura eſt, poſtea ſera. Fuit hoc aĩal tantę curę apud Ro. vt in exiliũ pulſus ſit, q̃
bouẽ occiderat ad comedendũ omaſum. Boues lapillũ habẽt ĩ capite, quẽ expuunt/
ſi necẽ timeãt. Ludos boum cauſa celebratos Bubecios vocabant. Seruiꝰ ouiũ & boũ
effigie æs ſignauit. Fons eſt in narbonẽſi prouĩcia Orge noĩe, in quo herbę naſcũtur
adeo bobus expetitę, vt merſis capitibꝰ eas inquirãt. Boues ſe olfactãtes/ ſeq; lãben-
tes cõtra pilũ, tẽpeſtatẽ pręſagiũt. Eorũ fimũ vtile eſt alucarijs. Scabie ſi ĩficiãtur, ea
ſanat Corcoro herba. Bupreſtis herba ẽ venenũ bobꝰ. Nã ea guſtata diſſiliũt. India
boues habet vnicornes & tricornes. Habet & atrociſſimos tauros ſylueſtres, maio-
res agreſtibꝰ/colore fuluos/oculis cęruleis/pręſtãtes curſu, cornibꝰ mobilibꝰ, quorũ
tergora ſilicis æquãt duriciã/& oẽ reſpuunt vulnꝰ. Bouẽ primꝰ occidit Prometheꝰ.
¶ Sues bis anno pariunt/ vterũ ferunt menſibꝰ tribꝰ. Vicenos quãdoq; enitũtur por 10
culos, ſed tã multos educare nequeunt, Inire ĩcipiunt octauo mẽſe. Admiſſura eſt a
Fauonio ad ęquinoctiũ vernũ. Implentur vno coitu, mares poſt trimatũ nõ generãt
Fœminę ſenio cõfectę cubãtes coeũt. Fœtꝰ comedũt nõnunq̃. Viuũt ad annos 15.
nõnulli ad vicenos. Aiũt ſuem exoculatũ cito emori. Obnoxij ſunt anginę & ſtrumę
Cruor in radice ſetę dorſo euulſę & caput obliquũ in inceſſu/indicia ſunt ĩfirmitatis.
Prępingues penuriã lactis ſentiũt. Gaudẽt volutari in luto. Facilius in dextrũ iacent
q̃ lęuũ. Veteres exiſtimabãt animã eis pro ſale datã, q ad eſcã tantũ nati ſint. Caſtrã
tur quãdoq; fœminę. Pigueſcunt adeo, vt Plyniꝰ ſcribat ſoricẽ in corpore cuiuſdam
prępinguis nidificaſſe. Bis anno pariunt. Porcus olim ſacer erat Cereri. Et in ferien-
do pacis fœdere quondã mactari ſolebat. Sues mares ſunt ſalaciſſimi & ab annicu-
la ætate cõmode progenerãt/ac etiã ſemeſtres implere poſſunt fœminã. Columella
ait fœminã eſſe idoneã ad edendos partus vſq; ad annos ſeptẽ, quę q̃to fœcundior
eſt, eo ſeneſcit citius, Caſtrati ſues celerius pingueſcunt. Melius paſcuntur in agris pa
luſtribus, q̃ ſitientibꝰ. Gaudẽt & ſyluis glandiferis ac pomiferis, Amãt & radiculas
aquatilis ſylue. Naribus in coitu plurima eſt aſperitas. Tunc inter ſe dimicant indu-
rantes attritu arborũ coſtas. Fœminę in partu aſperiores. In Arabia ſuillũ genus nõ
viuit, Sues in coitu ſpumã ore fundunt. Verres ſubantis audita voce niſi admittatur/
cibũ non capit in maciẽ. Fœminę tantũ plęrunq; efferãtur vt hominẽ lacerent/can-
dida maxime veſte indutũ. Quę rabies mitigatur aſperſo aceto. Fœminę pręgnãtes
coeunt. Suibus quãdoq; ſerpẽtes ſunt in pabulo. Galenꝰ ſuillam carnẽ cęteris lauda-
biliorẽ facit. Phorine dicitur ſuilla pellis. Porro verres dicitur porcus nõ caſtratus.
Aper porcus ſylueſter dentatꝰ eſt, & excellit feritate. In morbis medetur ſibi hede-
ra. Solidũ aprũ primꝰ Romanorum ĩ epulis appoſuit P. Seruiliꝰ Rullus. Apris ma
ribus nõ niſi ãniculis generatio. Indicis apris cubitales ſunt dẽtium flexus gemini ex
roſtro, Totidẽ a frõte ſeu vituli cornua exeunt. In Creta & Africa nulli reperiuntur
apri. Muti ſunt in Macedonia, Apri cerebrũ cum ſanguine laudatur cõtra ſerpentes
iecur itẽ ĩueteratum & potum cum ruta et vino. Itẽ adeps cum melle et reſina. Apro
tã grauis eſt ſua vrina, vt niſi egeſta ſit, fugę nõ ſufficiat, et velut deuictꝰ opprimat.
¶ Oues quadrupedũ ſunt mitiſſimę. In admiſſura ſi fœminas cupiũt/ auſtrũ obſer 11
uãt/ ſi mares, aq̃lonẽ. Oues arabicę caudã triũ cubitorũ p̱ humũ voluũt. In Chio ſũt
minutiſſimę ĩopia pabuli, quarũ tamẽ lacte caſeꝰ fit laudatiſſimꝰ. Agni ſtati a partu

matrē agnoſcūt circaq; illā petulca geſtiūt laſciuia. Probę oues debent eſſe corpore amplo/molli et denſo villo/vētre piloſo/cruribꝰ humilibꝰ. Oēs infirmo ſunt capite. Viuunt annos 10. Arietes agnas faſtidiūt/ſenectā ouiū cōſectanꝛ. Generāt i vtroq; ſexu a bimatu ad nouenos annos. Coeunt a tercio idus Maias ad 13. Cal. Auguſti. Gerunt partus diebus 150. Arietis ferocia cohibeꝛ cornu iuxta aurē terebrato. Dextro teſte pręligato fœminas generat/leuo mares. Tonitrua ſolitarijs ouibꝰ abortꝰ inferunt. Propterea cōgregari debēt, vt cœtu iuuenꝛ. Oues tectę molliores ſunt, Colonicę i paſcuo elegātiores. Plyniꝰ laudatiſſimas oues & lanas facit Appulas & italicas Terciū locū dat mileſijs. Circa Tarētū & Canuſiū ſummā quoq; nobilitatē habēt, & in Aſia laodicę. Oues frequentiꝰ q̃ vllū aliud animal infeſtātur ſcabie, quā facit macies/ vt maciē exiguitas cibi. Huic morbo niſi occurratur, vnica totū pecus coiquinabit. Nā oues cōtagione vexātur. Agni ſi laborēt morbo, non debent admitti ad matres. Tondendarum ouium tēpus eſt in Iulio. Ferunt arietis dextro teſte pręligato oues tantum gigni. Olim mulctatio non niſi ouiū/boumq; impendio dicebatur, Lac ouillum dulcius eſt bubulo & magis alit. Veruex dicitur cui inuerſi ſunt vel ademptí teſticuli, Aries qui generat. Ferunt arietinis cornibus defoſſis aſparagum gigni. Laberius poeta vocabat arietes reciprocicornes & lanicutes, ꝙ reciproca habeāt cornua/& cutē lana opertā. Veruex ſectarius dicitur/qui gregē agnorū pręcedēs ducit.

12 ℂSimijs figura eſt hoi proxima/Imitātur q̃cquid ab hoie fieri vidēt. Propterea venatores hac ratione eas plęrūq; fallunt. Nā in radicibꝰ arborū (in quas illę repſerūt) aqua ſe perungunt/demū vaſculū viſco plenū aquę loco reponunt. Quo quū oculos & ora perūxerūt ſimię/facile capiunꝛ. Fallunꝛ & alio modo, quū ſcilicet relictis dedita opera a venatoribus calceis ſeſe ipediunt. Triſtes ſunt luna cana. Noua lętātur. Fœtus amāt maxime, Catulos (quos in domibꝰ peperere) oībus demōſtrant/gaudētq; tractari/& quādoq; amplectēdo necāt, Ex ſimiarū genere ſunt Cercopytheci maximi magnitudine/cauda quinū cubitoꝝ/barba propēſa/ humana coma/alba facie/reliquo corpore nigrātes. Cōfugiunt ad arbores. Verſanꝛ i mōtibꝰ idię. Capiuntur eo (quo diximus) modo. Alexādri exercitū quādoq; terruerūt. Itē ſphinges villoſę/māmis ꝓminentibus, q̃ manſueſiunt facile & feritatis obliuiſcunꝛ. Callitriches toto fere aſpectu differūt a cęteris. Barbā habēt in facie/latā caudā. Viuunt i Aethiopico tantum ſolo. Satyri facie ſunt admodū grata. Cynocephali formā habēt ſimiarum/humani geſtus ęmuli & puerorum amatores, quibus etiam mulgenda prębent vbera. Cynoproſopi capite dentibus & pelle ſimiles ſunt canibꝰ, reliqua hominibus/ veloces curſu/ vnguibus manuum pręacutis. Petiti ad aquas confugiunt. Propterea captu ſunt difficiles. Cępus faciē habet ſatyro ſimilē/cętera inter canē & vrſum. Mātichora & crocuta ſunt etiā de genere ſimiarū/imitāturq; hominū geſtꝰ et ſermones.

13 ℂAialiū maximū eſt Elephas & humanis ſenſibꝰ proximū. Patriū eni ſermonē intelligit. Reminiſciꝛ officiorū/q̃ didicit. Duciꝛ glorię voluptate. Solē/ Lunā & ſydera veneraꝛ. Regē adorāt elephantes/genua ſubmittunt, coronas porrigunt, Indicis minores ſunt Arabici. Viſi ſunt q̃ per funes inceſſerint. Ply. ſcribit vnū tardioris ingenij inaccipiēdis (q̃ tradebātur) ſępius caſtigatum verberibꝰ, eadē illa meditantē noctu repertū fuiſſe. Apud eundē Mutianus teſtis eſt fuiſſe quendā, qui ductꝰ gręcarū literarū didicerit, atq; hęc ſcripſerit. Ipſe hęc ego ſcripſi, & ſpolia Celtica dicaui Dentiū candore iuuēta in his intelligiꝛ. Hoie in deſertis obuio & oberrāte clemētes ſunt atq; etiā demōſtrāt viā. Animaduerſo hois veſtigio intremiſcūt inſidiarū metu. Subſiſtūt ab olfactu. Circūſpectāt/iras proflāt, Gregati igrediunꝛ. Agmē ducit maximꝰ natu/cogit ętate proximꝰ. Amnē tranſituri minimos ꝑmittūt/ne maioribꝰ

alueum

alueum atterētibus/creſcat gurgitis altitudo. Sutrum et Aiax noīa ſunt duorum ele
phantum apud Plynium. Gaudent phaleris argenteis. Victi vocē victoris fugiunt.
Pudore nunq̄ coeunt niſi ī abdito. Mas quinquēnis/Fœmina decēnis, Fœmina ini-
tur biennio, quinis cuiuſq; anni diebꝰ. Adulteria non nouere. Nulla propter fœmi-
nas inter ſe mouent prœlia. Memoria clarent, nā aiunt fuiſſe quendā/qui ī ſenecta no
uerit rectorem ſuę iuuentutis. Tanta ſunt clementia in aīalia minus valida, vt in gre
ge pecudū occurrētia manu dimoueant/ne q̄d obterant īprudentes/ nec niſi laceſſiti
noceāt, Infirmos feſſos/aut vulneratos in mediū agmē recipiūt & p̄ vices ſubeūt. In
Africa foueis capiūtur oberrātes. Troglodytę q̄ venatu elephātū viuūt, arbores eo-
rum itineri propiquas īſcendunt, īde nouiſſimū agminis ſpeculati extremas ī clunes
deſiliūt, neruoſq; feriūt ſecuri. Fœminę pauidiores ſunt maſculis Domātur fame &
verberibꝰ, Domiti militāt & turres armatorum ī hoſtes ferūt, & in oriēte magna ex
parte bella cōficiunt, Proſternunt acies & proterunt armatos. Terrētur minimo ſuis
ſtridore/territiq; retro cedunt nō minore partiū ſuarū p̄nicie. Decē annis (vt nōnul
lis placet) vterū ferunt. Hic adagiū. Citiꝰ pariēt elephāti. Scd̄m Ariſtotelē biennio
tantū ferunt, nec ampliꝰ q̄ ſingulos gignūt. Multi viuunt ānis ducētis. Iuuēta eorum
ſexageſimo anno īcipit. Gaudēt ānibꝰ, circa quos vagātur, Frigoris ſunt īpatiētes/in
flationē & profluuiū alui ſentiūt. Terrā ediſſe ijs tabificū eſt/niſi ſępiꝰ mādant. De-
uorāt etiā lapides. Truncos habēt in cibatu gratiſſimo, Palmas proſternūt, & iacen-
tiū aſſumunt fructū/mādūt ore/ſpirāt/bibūt & odorātur, Murē odere/adeo vt ſi pa
bulum in p̄ſepio poſitū ab eo attigi viderint, faſtidiāt. In potu quoq; hirundines hau
riunt, a q̄bꝰ maxīe cruciātur. Vētres habēt molles/duriſſimū ī dorſo tergus, muſca-
rum tędio afficiūtur, Dentes in tantā magnitudinē excreſcunt nōnullis, vt poſtiū vi
cē in domicilijs p̄beāt, iiſq; fiāt ſepes & pali ī ſtabulis pecorū. Elephātes habēt Afri
ca/Mauritania/Aethyopes & Troglodytę. Maxios india. Certant cum draconibꝰ.
¶Hippolaphus animal eſt forma cerui et equi cōpoſitum cerui magnitudine/villo 14
et barba hircinis. ¶Dorcas aliter vocatur caprea. Martialis. Tā diſpar aquilę colum
ba nō eſt, Nec dorcas rigido fugax leoni. Non lippit hoc aīal. Noctu cernit vt inter-
diu. In lycia dorcades non tranſeunt mōtes Syris vicinos. ¶Muſimones animalia ca
prarum inſtar villos ferunt. Reperiuntur in Germania. ¶Damę timidiſſimi ſunt e
genere caprearum. Gregatim īcedunt, et quādoq; deſiliunt ī fuga. De his martialis.
Dēte timetur aper/defēdunt cornua ceruum, Imbelles damę quid niſi pręda ſumꝰ?
¶Vulpes vafrum eſt animal Echinis īfeſtum/quos quum aliter propter aculeos ne 15
quit ſuperare, reſupinat et inuerſos/in ventrē (qui mollis eſt) lācinat, eoq; modo in-
terficit. Vexatus veſparum multitudine īpenetrat ſe in cōcauum locum extēta fori-
ſecus cauda, cui quum ſe īplicuerunt veſpę, egreditur, et ad murum ſiue arborē cōfu
giens eas ibidē perfricando excutit et atterit, mortuaſq; depaſcitur. Inſidiatur et pi-
ſciculis ripam oberrās, caudaq; in aquā demerſa, cuiꝰ villis quum ſe obuoluerunt, ex
trahuntur quaſi defoſſi. Vulpes inimici ſunt miluis. Gallinaceos nō attingunt, q̄ vul
pinum iecur comederit. In Thracia amnes gelatos/lacuſq; non niſi ad paſtus ituri/re
dituriq; tranſeunt Nulli reperiunt̄ in Creta. Odorem reddunt graueolentem. Mar-
tialis. Hic olidam clamoſus ages in rhetia vulpem. Vrgentibus a tergo canibus cau-
das ſuas lotio perfundunt/hiſq; inſectantium propius canum ora diuerberant. Qua
moleſtia affecti canes inſequi deſiſtunt.
¶Leo ſuperbum eſt animal, cuius pręcipua generoſitas arguitur, quum colla et 16
armos veſtiunt iubæ. Quod contingit conceptis ex leone. Nam geniti ex par-
dis carent hoc inſigni/ vt fœminę. Leo vbi pardi coitum ſentit in adultera leęna,

ſuppliciũ ſumit et tota vi cõſurgit in pœnã. Propterea leęna culpã et odorẽ flumine abluit, aut conſcia ſceleris, & maſculi metu fugiẽtem adulterum comitatur. Fœmina primo partu parit quinq; catulos & per annos ſingulos vno minus ab vno ſterileſcit. Parit adeo paruos, vt vix poſt ſecundum menſem ingredi valeant, quod accidit verno tempore. Naſcuntur apertis oculis. Vrinam mares crure ſublato reddunt vt canes/coeuntq; auerſi. Rari ſunt in potu, alternis diebus veſcũtur. Triduo quandoq; inediam ferunt. Quum quid deuorauerunt vẽtri moleſtum aut pernicioſum, iactis in fauces vnguibus euellunt, ne nimia corporis ſarcina fugã impediat, ſi fugiendum ſit. Leo nõ paſcitur cum leęna/ſed ſeparatim errat. Camelorum carnes appetunt. Vrbes fame coacti interdum adeunt & in homines ſęuiunt pręcipue ſenio confecti. Tunc enim per corporis imbecillitatẽ/& dentiũ defectionẽ venari nequeunt, Propterea Africani ſibi timẽtes/captos leones pro portis vrbium crucifigunt/ vt cęteros pœnę ſimilis abſterreant metu. Paſti & ſaturi faciles ſunt & exarmati. Leęna pro catulis dimicans/oculos in terram defigit ne venabula expaueſcat. Leo caninos tantum dentes mutat ſexto ætatis menſe. Obliquo poſt partum ingrediuntur itinere, ne cubile depręhendatur. Solida habent oſſa & minime vacua, Dolis carẽt & ſuſpitione, nec limis intuentur oculis, nec eo modo cõſpici volunt. Leo ſi in venatu videatur, erubeſcens dare terga, ſeſe paulatim recipit/ſi multitudine opprimatur. Remotus ab aſpectu venantium, fugam propere molitur, turpitudinẽ abſconſione purgari exiſtimãs. Saltu caret in fuga, quo vtitur, dum quid inſectatur. Vulneratus percuſſorẽ obſeruat acutiſſime, & in q̃talibet appetit multitudine. Fugit interdum demiſſa in crura cauda, vt canum degeneres. Infirm⁹ eſt parte iliũ cõtra ictus/reliquo corpore multas patitur plagas/vimq; ſummam gerit in pectore. Oculos habet glaucos/ſplendeſcentes & concauos/non valde rotundos/nec admodũ proiectos. Quicquid momorderit aut vnguibus lacerauerit/ater inde ſanguis & quędam ſanies profluit. Diu viuunt. Nam plęriq; repetiuntur dentibus defecti prę ſenio. Hoſtem aggreſſuri caudę verbere excitant ſibi furorem. Modice dormiunt/ Quieſcentum oculi ſublucent. Dormientibus cauda non mouetur, qua vigilantum quoq; arguitur animus. Immota enim index eſt clementię & tranquillitatis/ Erecta vero & quaſi ſpineſcẽs, iracundiam arguit. Tria ſunt quibus terrentur maxime, Rotarũ orbes circunacti curruſq; inanes. Gallinaceorũ criſtę & cantus. Omniũ maxime ignes reformidant. Videntur ex natura ſolis ſubſtantiam deducere. Nam impetu et calore cætera pręſtant animalia, vti ſol ſydera. Pręterea oculis ſemper igneis et patentibus cernuntur, vt ſol patenti igneoq; oculo terram conſpicit. Hanno Carthaginẽſis primus omnium leonem manſuefecit, propterea relegatus/ꝗ hoc ipſum affectatę tyrannidis ſpeciem præferret, aut ꝗ videretur exoraturus, quicquid petiuiſſet, qui ignaras ſocietatis humanę beluas demulceret. Qui in caueis leonũ curam gerũt, vocantur leontocomi. Nigri ſunt leones in Syria. Eorum adeps cum roſaceo cutem in facie conſeruat a viciјs, & quotidianis febribus medetur. Eo adipe peruncti faciliorem apud reges & populos gratiam dicuntur mereri.

17 ❡Lynx eſſe dicitur de genere luporũ ceruariorũ. Eſt autẽ vario collo & maculoſo tergore. Virgi. li. I. Aen. Succinctã pharetra & maculoſę tegmine lyncis. Mãtuan⁹ li. I. Agelariorũ. Fidentes pedibus lepores & tergore lynces Verſicolore. Eius vrina vertitur in lyncurium gemmam duricie calculi. Ouidius. E quibus vt memorant/ quicquid veſica remiſit, Vertitur in lapides/et congelat aere tecta. Gẽma illa in quã glaciatur humor lyncum, ſimilis eſt calculis et igneo colore fulgens. Lynces acutiſſimo ſunt viſu. Mammas habent in pectore. Sacrę ſunt Baccho.

❡Camelus

¶Camelus bina in dorſo habet tubera/ vnũ in pectore/cui incubat,quũ genua recli 18
nantur. Papillas quattuor/caudã aſino ſimilẽ/gẽitale retro/genua ſingula ĩ ſingulis
cruribꝰ/pedes biſulcos/ vt bos dẽtatus. Siti quatriduo tolerat. Equos odit,bibiturꝰ
aquã pedibꝰ obturbat. Peruenit ad ãnos 50.q dã ad cẽteno. Caſtratis feritas tolli=
tus & augetᷣ robur.Coituri latebras quęrũt/crura poſteriora gerũt cõuerſa .Paſcũtᷣ
apud oriẽtales inter armenta, vbi iumẽtorũ loco ſeruiunt/Fortiores fiunt coitu ne=
gato.Cameli cerebrum arefactum potumq; ex aceto/ comitialibꝰ morbis prodeſt.
Fel cum melle potũ anginæ,Cauda arefacta ſoluit aluũ.Fimi cinere cũ oleo criſpã=
tur capilli. Fœminæ vterum ferunt duodecim menſibus a trimatu / Pariunt vere/
Iterumq; poſt annum implentur a partu.Dulciſſimum eſt lac camelinum.
¶Camelopardalis (quam Aethiopes Nabim vocant) collo eſt equino / pedibus 19
bouinis/camelino capite/maculis rutilum colorem diſtinguentibus.Romę viſa eſt
Circenſibus ludis dictatoris Cæſaris.¶Onagri ſunt aſini ſyluestres curſu pernices
in mauritania/ſed cito deſiſtẽtes,et anheli a venatoribus capiuntur.Reperiuntur in
India agreſtes equi magnitudine/capite pene rubenti/oculis cæruleis , vno in frõte
cornu/ magnitudine cubitali/ab radice albo/ĩ cuſpide purpureo/parte media nigro
diſcriminata . Talos habent et felle carent.Onagri præcipui ſunt in Phrygia et Ly=
caonia . Pullis eorum ſeu prǫſtantibus ſapore Africa gloriatur,quos Laliſiones ap=
pellãt.Onagrorum oſſa confracta et decocta proſunt cõtra venenũ leporis marini.
¶Mantichoram habet India magnitudine leonis / pelle villoſa et purpurea/ vultu 20
et auribus prope humanis / triplici vtrimq; dentium ſerie / qui acuti ſunt et caninis
paulo maiores.Oculis item villoſis et fere noctuinis/ vnguibus leoninis,cauda bifi=
da/aculeis vtrimq; cuſpidata/ quos pro telis iaculatur. Veſcitur humano cadauere.
Excellit curſu,Propterca indi catulos eius venantur/ priuſq̃ aculeati ſint.
¶Hirci obliquis ſunt oculis & ad nares reſpicientibus. Sex menſes hibernos ſupra 21
ſiniſtrum latus dicuntur iacere/quum dormiunt. Ab æquinoctio hiberno totidem
menſes ſupra dextrum. Hircorum rabies mitigatur/ſi mulceatur barba.Olidi ſunt
maxime.Vnde et hircoſos vocamꝰ homines graueolentes.Politianꝰ.Nõ olidi cõ=
iunx hirci.Idem.Quoſq; alios olidum cãtor produxit ob hircũ.Hirci pro fœminis
pugnam ineunt. Vt tamen placet nonnullis,facile permittunt fœmellas ſui generis
iniri ,etiam ſi viderint.
¶Lepores dormiunt oculis apertis.Quieſcunt interdiu/noctu vagantur.Locũ na= 22
talem amant.Campeſtres parui ſunt et valde pernices. Montani magnitudine ex=
cedunt. Omnes curſu accliui ſunt velociores/ propter priores pedes poſterioribus
breuiores .Excitãt ſe ad fugã auribus in tergũ declinatis.Flexuoſo curſu canes plę=
rumq; decipiunt. Fœmina enixa ſuos fœtus multis locis diſpertit et abſcõdit . Ac=
cipitres reformidat.In vulpẽ ſi inciderit/euadere curſu cõtendit . Vulpes vero do=
lum opponit celeritati.Nã in medio curſu fingit ſe deſiſtere,et quieſcit . Paulopoſt
leporem nihil ſibi timentem inſectatur acrius et cubile inuadit. Pręterea ferunt le=
porem vltro citroq; commeare / vt confuſis veſtigijs cubile depræhendi nequeat.
Archelaus apud Plynium teſtis eſt lepori tot eſſe annos ætatis/ quot ſunt corporis
cauernæ ad excrementa.Benigna eſt natura et innocua, & omnium prædæ naſcẽs.
Solus præter daſypodem ſuperfœtat.Illati in Ithacam lepores moriuntur. Pariũt
omni menſe.Circa Briletum/et Tharnem/& in Cheroneſo ad Propõtidẽ bina ha=
bent iocinora. Veteri ſuperſtitione creditum eſt eos olim ſeptem diebus formoſos
fore/qui leporẽ eſitaſſent. Vnde Martialis . Quũ leporẽ mittis/ſemper mihi Gel=
lia mandas/Septem formoſus marce diebus eris , Si verum dicis / ſi verum Gellia

mãdas/ Ediſti nunq̃ Gellia tu leporẽ. Lepus ab auriũ magnitudine vocatur Lagos.

23 ¶Ex leporum genere ſunt etiam cuniculi/ ſed aliquanto breuiores. Quorum tanta olim frequentia extitit apud Baleares inſulas/ vt famem populatis meſſibus attulerint. Terram excauant/ in quam ſi vrgeant canes/ ſe impenetrant/ nec illinc extrudi aut extrahi poſſunt niſi coniectis intro viuerris animalibus eorum generi infeſtis. Nulli ſunt in Ebuſo.

24 ¶Daſypodem Plyniꝰ diſtinguit a lepore aliquot in locis, vt lib. 8. Cap. 59. vbi ait. Lepus omnium prędę naſcens/ ſolus pręter Daſypodem ſuperfœtat. Idem lib. 10. Daſypodes omni menſe pariunt et ſuperfœtant ſicut lepores/ a partu ſtatim implentur. Qua in re Plynium carpit Budæus dicens idem eſſe Daſypodem et leporem, quod et verbis Ariſtotelis/ & multis alijs confirmat argumẽtis. Plynio patrocinatur Cælius. facitq; daſypodem diuerſum a lepore/ & vt victor opinionem Budæi ſuppreſſo tamen nomine refellit vt temerariam/ nec conuicijs poteſt parcere miſertus tãti authoris/ cui colaphum infringi videt. Sequare vtrumlibet. At ſecurius mihi videtur Budæi vexillum.

25 ¶Alces ſimiles ſunt capris figura et pellibus, ſed aliquanto maiores. Crura habent ſine nodis et articulis. Propterea in ſomno arboribus adhęrent ſtantes. Quas vt capiant venatores/ arbores ipſas pene totas amputant, ita vt facili ĩpulſu valeant proſterni. Itaq; decidentibꝰ illis cadunt & alces/ ſupinæq; nequeũt exurgere. Grandia habent ſuperiora labra, Retrogradiuntur in paſcendo/ ne in priora tendẽtes inuoluantur. ¶Vri minores ſunt elephantibus/ colore et figura tauri/ mira velocitate/ in feras & homines ęque ſęuiunt. Reperiũtur in Germania. ¶Biſontes prolixas habẽt iubas/ figuram cerui/ medium in fronte inter aures cornu. Reperiuntur in Germania. Martialis lib. 1. Illi ceſſit atrox Bubalꝰ atq; Biſon. Seneca ĩ hippolyto. Tibi dãt variæ pectora tygres/ tibi villoſi Terga biſontes, latiſq; feri cornibus vri. ¶Bubali boues ſunt agreſtes, quos nõnulli biſontes eſſe putant. Martialis diſſimiles facit, vt pręcedens carmen indicat. ¶Bonaſi iuba ſunt equina/ cętera ſimiles tauro/ cornibꝰ ita reflexis, vt pugnæ ſint inutilia.

26 ¶Pardus bene olet/ quo odore cæteræ agreſtes ferę inuitatæ propiꝰ accedunt/ quas ille iuolat. In Caria et lybia reperiũtur admodũ pręlõgi/ animo ĩbelles/ ſaltu agiles/ pelle adeo dura/ vt ferro nõ cedat. In prioribꝰ pedibus quinos habet digitos/ poſterioribus quaternos, Fœmina frequentior eſt inuentu. Ex pardorum genere eſt Bitis/ qui ſi a muliere aſpiciatur/ eam in morbum adducit.

27 ¶Pantheris verſicolores ſunt maculæ, qui color cũctas quadrupedes ſolicitat, ſed oris toruitas deterret. Propterea capite ipſo occulato pantherę reliquas feras dulcedine illectas corripiunt. Feruntur habere in armo ſimilem lunæ maculam creſcentẽ in orbes & pari modo curuantem cornua. Pantherarum mares ſunt pardi. Scaurus in ædilitate ſua. 150. miſit. Pompeius magnus. 410. Auguſtus. 420. Tactis aconito carnibus et guſtatis necantur. Vnguium mucrones in corporis vaginas recondunt, ne refringantur et hebetentur. Solę animalium odoratę ſunt. Earum oculi in vmbris refulgent/ hebetantur in ſole, & lõgius q̃ cæteri nitẽt. His tantum terrorẽ afferunt hyenę, vt ne conẽtur quidẽ reſiſtere, Quinetiã aliquid de corio earum habentem nõ apppetunt. Et ſi pelles vtriuſq; contrariæ ſuſpendantur, aiunt decidere pilos pantherę. Pantherarum carnibus viuunt Agriophagi populi. Pantheræ non attingunt perunctos iure gallinarum, pręcipue ſi et allium fuerit incoctum.

28 ¶Tygris in India et Hircania reperitur/ mirandę velocitatis animal. Maribus non eſt cura ſobolis. Fœminis vero pręcipua. Propterea ſi venator equo inſidẽs catulos

eius

eius abſtulerit. Illa vbi vacuum cubile reſpicit, prædonem mira celeritate proſequitur. Raptor vero audito eius fremitu vnum ex catulis in viam proijcit. Quem quum illa refert ad nidum, priuſq̃ poſſit regredi, nauem cõſcẽdit prædo. Mox reuerſa tygris vbi nullum vindictæ locum ſupereſſe videt, ſæuit in littore. Lucanus lib. 5. Ocyor et cœli flammis, & tygride fœta Tranſcurrit. Apud Praſios Indiæ populos reperiuntur tygres duplici leonum magnitudine. Tres dentium ordines habere dicuntur, Item aculeos in cauda, quos vt ſagittas iaciunt. Tygrim in cauea manſuefactam primus omniũ Romæ oſtẽdit Auguſtus. Claudius vero quattuor.
¶Tarandum animal habet Scythia dorſo et magnitudine tauri, pelle verſicolore, 29
qua Scythæ ſcuta conficiunt ferro impenetrabilia. Tarandis cornua ſunt ramoſa, vngula bifida, villus magnitudine vrſorum. Colorem omnium arborum, fruticũ et locorum (in quibus latent) reddunt. ¶Hyena ſexum alternatim mutat et naturam, nunc mas nunc fœmina. Vim habet ſoporiferam, qua actos in prædam canes enecat. Quinetiam ſimulato hominis vomitu eoſdem illectos interficit. Collum eius et iuba cõtinuitate ſpinæ porrigitur, flectiq; niſi circumactu totius corporis nequit. Sermonẽ humanũ inter paſtorum ſtabula mẽtitur, nomenq; alicuius ediſcit, quem euocatum foras lacerat. Sepulchra eruit inquiſitione corporum. Oculis mille ſunt varietates, oculorumq; mutationes. Vmbrę eius cõtactu canes obmuteſcũt. Et in veſtigio hæret, quodcumq; animal ter luſtrauerit. Ex hyenę coitu leena parit Crocutam voces hominum et pecorum imitãtem, cui acies perpetua in vtraq; oris parte, nullis gingiuis, dente continuo, qui ne contrario occurſu hebetetur, capſarum modo includitur. Crocutas Plynius ait omnia dẽtib9 frangere, protinuſq; deuorata ventre cõficere. Hyenæ plurimæ gignuntur in Africa. Mares ſingulis fœminarum gregibus imperitant, grauidas cuſtodiunt, timẽt enim libidinis æmulos, morſu natos mares caſtrant. Grauidæ latebras petũt & furtim volunt parere, gaudẽtq; copia libidinis. De hyena Mãtuan9. Eſt in eis pietas Crocodili, aſtutia hyenę.
¶Poephagus eſt in india, equi magnitudinem duplo excedens, cauda nigranti & 30
ſpecioſa, mulierib9 indicis ad capitis ornatum expetita. Animal alioqui timidiſſimum. Nam obuios quoſq; refugit præciſa ſponte cauda, ob quam appeti ſe ſuſpicatur. ¶Monops reperitur in Męonia magnitudine tauri. Fugiens igneum neſcio quid et acutum excreat, in quod ſi inciderint venatores, tabem incurrunt, qua facile pereunt.
¶Hyſtrices aculeatas habent pinnas, quas iaculi modo intorquent. Hinc adagiũ. 31
Spinoſior hyſtrice, in homines agreſtes et inamenos. Calphurinus. Venit et hirſuta ſpinoſior hyſtrice barba. Sunt ex Erinaceorum genere maioribus tamen aculeis, quibus ora vrgẽtium canũ figunt. Hibernis menſibus ſe condunt. Partus conceptos hyſtricum cinis potus continet.
¶Phattaga animal Indicum ſimile eſt terreſtri Crocodilo, magnitudine melitei 32
catuli, pelle ſquamoſa et aſpera, qua etiã ferrum hebetatur. ¶Ortus reperitur circa Erithræum mare, colore vario, magnitudine canis, ore vſq; ad genas albicante, inde lineis aureis ad ceruicem pertinentibus, dorſo plano, maculis incurſantibus, aureis pedibus, prioribus albis, poſterioribus nigris, mãmis duabus Mnam mẽſuram implentibus. ¶Oricentaurus anticam corporis partem ſimilem habet humanæ, poſticam aſininæ, albo colore, curſu velociſſimo. Captus amore libertatis mauult inedia perire, q̃ cibum manu raptoris oblatum comeſſe. ¶Aſpalacum habet Bœotia, vnde ſi transferatur, ſtatim perit. ¶Phyrna animal eſt, a quo ſi quis inſpiciatur, dies aliquot maciem cõtrahet et pallorem. ¶Cõtra vero Charãdrium

ſi quis ictericus viciſſim proſpexerit, ſanitatem recipiet. ¶Neades animalia ſunt in Samo inſula grandi magnitudine, quorum voce abrumpitur tellus.

33 ¶Catoblectus ſimilis eſt tauro, terribilis aſpectu, ſupercilijs altis et extãtib⁹, oculis ſanguineis, et minoribus paulo, q̃ ſint bouini, ſemper in terram aſpicientibus, iuba equina, quam ad certamen erigit. Frendens ore aperto haurit aera. ¶Chaus habet effigiem lupi, & pardorum maculas. ¶Cepphus pedes poſteriores pedibus humanis et cruribus, priores manibus ſimiles. ¶Rhinoceros vnum habet in nare cornu. Certaturus in Elephantum, cornu ad ſaxa limato præparat ſe pugnæ. In dimicatione aluum eius maxime petit, vt partem molliorem. Par ei longitudo, crura multo breuiora, color buxeus. ¶Leucrocuta fera eſt perniciſſima, aſini magnitudine, cruribus ceruinis, collo cauda & pectore leoninis, capite melium, biſulca vngula, ore ad nares vſq; reſciſſo, oſſe perpetuo vice dentium. Imitatur humanas voces. Ea eſt aut ei ſimilis, quam Crocutam diximus. ¶Eale fera eſt magnitudine equi fluuialis, cauda elephãti, colore nigro vel fuluo, maxillis apri, cornibus cubito maiorib⁹, iiſdemq; mobilib⁹, quę alterna in pugna ſiſtit, variatq; ifeſta aut obliqua. ¶Monoceros caput habet cerui, pedes elephanti, caudam apri, mugitum grauem, vno cornu nigro media fronte duorum cubitorum eminente. Hæc fera nunq̃ capitur viua. ¶Fibri pontici teſtes ſibi amputant, propter quos intelligunt ſe a venatoribus vrgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur caſtor, horrẽdi adeo morſus, vt arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædat. Hominis parte cõprehenſa non pri⁹ morſu reſoluit, q̃ fracta concrepuerint oſſa. ¶Tragelaphus naſcitur iuxta Phaſim fluuium Colchorum, ſpecie cerui, barba tantum et armorum villo diſtans.

34 ¶Chameleontem habet Africa, ſed frequentiorem India. Crura eius recta ſunt. Latera ventri iunguntur, vt piſcibus & ſpina ſimili modo. Roſtrum habet ſuillo nõ multum diſſimile. Caudam prælõgam, quæ in tenuitatem deſinit, viperinis orbib⁹ ſe implicans. Vngues adũcos, Mot⁹ ei tardus, vt teſtudini. Corpus aſperũ vt Crocodilo. Oculi in receſſu cauo, tenui diſcrimine pręgrandes & cõcolores corpori, quẽ nunq̃ operiuntur, nec pupillę motu, ſed toti⁹ oculi verſatione circunaſpiciunt. Celſus eſt et hianti ſemper ore. Solus animalium nullo alio q̃ aeris alimento nutritur. Colorem mutat oculis, cauda, et toto corpore, redditq; ſemper quẽcumq; proxime attigit præter rubrum et candidũ. Hinc adagiũ. Chameleõte mutabilior. In verſipelles & varios homines. Cæterum defuncto pallor eſt, ſanguis in corde & circa oculos tantum. Viſcera eius ſunt ſine ſplene, latet hibernis menſibus.

35 ¶Thoes animal eſt de genere luporum venatu viuens, innocuum homini, habitũ non colorem mutans, hyeme hirtum, æſtate nudum. ¶Pontici mures guſtu ſunt ſagaciſſimo. Cõduntur hyeme, vt alpini, quibus magnitudo media eſt. Pabulum in ſpecus cõuehunt, Faſcem herbæ mas & fœmina ſupini cauda mordicus apprehenſa detrahunt ad ſpecum, Ideoq; illo tempore detrito ſunt dorſo. Reſidẽt in clunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus vt manibus vtuntur.

36 ¶Erinacei cibos hyemi præparant, arbores cõſcendunt, e quibus excutiunt poma, quæ demum volutati ſuis infigunt ſpinis, portãtq; ad cauas arbores. Mutationem Aquilonis in Auſtrum condentes ſe in cubile præſagiunt. Vbi ſenſere venantem, conuoluuntur in formam pilę, ne quid comprẹhẽdi poſſit pręter aculeos. In deſperatione vero, vrinam ex ſe reddunt tabificam, tergori ſuo ſpiniſq; noxiam, propter quod ſe appeti ſentiunt. Vrina exinanita pręcipua eſt dos tergoris. Si vero tergus ipſum ea fuerit aſperſum, ſpinę fiunt putres et deciduæ. Propterea nunq̃ niſi in extrema ſpe maleficio illo ſe perfundit. Calidæ aquæ aſparſu reſoluitur pila, in quã ſe conuoluerunt.

conuoluerunt. Appræhẽſi altero e poſterioribus pede ſuſpendio et fame necantur.
Si interficerẽtur aliter/tergori noceretur. Eorum cute expoliuntur veſtes. Nulli re=
periuntur in Creta.
¶Leõtophonus animal eſt odioſum leoni, a quo quum rapitur et exanimatur, vri= 37
nam ſpargit ipſi leoni exitialem. Reperitur iiſdem in locis, quibus leones. ¶Meles
ſufflata cutem diſtentę, ictus hominum et morſus canum arcent. ¶Scyuri tempe=
ſtatem præuident, obturatiſq; (qua ſpiraturꝰ eſt ventus)cauernis, ex alia parte fo=
res aperiunt. Caudam habent villoſam pro tegumento. ¶Muribus magna eſt dul=
cedo furandi. Varia ſunt eorum genera in Cyrenaica regione. Alij lata fronte/alij
acuta/alij pungẽtibꝰ pilis ex Erinaceorum genere. Ex Gyaro inſula incolas a liquã=
do fugauerũt/ferrumq; poſtea roſerũt. Cõdũtur hyeme. Murium cinis cum melle
inſtillatus/aut cum roſaceo decoctꝰ aurium dolores ſedat ¶Glires genitores ſenio
confectos alunt inſigni pietate. Senium finitur hiberna quiete. Conditi enim hi cu=
bant/rurſus ętate iuueneſcunt, hyemen integram dormiunt. Martialis lib. 5. Sõni=
culoſos ille porrigit glires. Apud eundem hoc animal ſic inducitur loquens. Tota
mihi dormitur hyems/& pinguior illo Tempore ſum/ quo me nil niſi ſomnus alit.
¶Muſtellarũ tria ſunt genera. Gales/ ictis, meles. Teſticuli muſtellę mulieri alli=
gati partus continent. Hoc animal infeſtum eſt ſerpenti/cui congreditur commã=
ducatã ruta, quam ſcit eſſe ipſi ſerpenti infenſam et exitialem. Colitur a Thebanis.
Timidiſſima eſt muſtella. Gaudet latebris. Melim (de quo iam ſumꝰ locuti)foi=
nam vel foinum dicimus. Calentius Et laqueo vulpes/& decipe caſſe foinas.
¶Feles antiquitus non erant manſuefactæ/ Viuebãt in agris/ inde vrbes et domos
repleuere. In genere feliũ mas ſalaciſſimus eſt, Fœmina amãtiſſima fœtuum. Te=
tro odore offenduntur, ideo excrementa ſua terra operiunt, ne ab homine premã=
tur/aut ne prodantur odore. Noctu vident non minus q̃ interdiu. Inſidiantur mu=
ribus. Vocantur a nobis Cati et Catæ. Mantuanus in Buc. Sicq; repugnabant votis
contraria vota, Non ſecus ac muri Catus/ ille inuadere pernam Nititur/hic rimas
oculis obſeruat acutis. Idem in Nicolao Tolentino feles vocat tectiuagos, vbi ait.
Putes vlulare lupos/ grunire ſagaces Vulpeclas/ grunire ſues/certare canendo. Te=
ctiuagos feles. Viuunt ſex annos. ¶Mus araneus eſt muris magnitudine/muſtel=
lina ſpecie/ore oblõgo/cauda graculi/ordine dentium quadruplici, frequens in Bri=
tannia. Græci Mygalem vocant.
¶Salamandra ſpeciem habet lacerti. Nunq̃ prouenit niſi magnis imbribus a ſere= 38
nitate deficiẽs. Ignẽ tactu extinguit veneni ſui frigiditate. Nihil gignit. Nullus eſt
in hoc animali ſexus teſte Plynio. Si arbori irrepſerit/omnia poma inficit vene=
no, & eos qui ederint/necat/frigida vi nihil aconito diſtans. Saliua eius in qua=
cunq; corporis parte reſperſa omnem toto corpore decutit pilum. Hoc eius vene=
num extinguitur ab iis/qui veſcuntur illa. Ranarum marinarũ ex aceto et vino de=
coctarum ſuccus bibitur cõtra Salamandras. ¶Orygem perpetuo ſitientem habet
Afica. Quod tamen animal liquorem habet in veſica magni contra ſitim remedij.
¶Talpę oculis capti frumentum in area populantur. Gręci blactas vocant. Similes
prope ſunt muribus. Terram excauant, i qua effodiunt ſibi cubilia dicente Virgilio.
Aut oculis capti fodere cubilia talpæ. De Salamandra Martialis. Hoc Salamãdra
notet/vel ſæua nouacula nudet.

¶Animalia diuerſa manſuefacta, quorumq; miniſterio vſi
ſunt homines.

REmum imprimis et Romulum ferũt a Lupa nutritos fuiſſe, quos Amuliꝰ auus perdẽdos expoſuerat. Propertiꝰ lib. 2. Tu criminis author Nutritus duro Romule lacte lupę. Idem lib. 4. Nil patrium niſi nomẽ habet Romanus alumnus, Sanguinis altricem non putat eſſe lupam. Ouid. lib. 2. Faſt. Venit ad expoſitos (mirum) lupa fœta gemellos, Quis credat pueris nõ nocuiſſe feram? Non nocuiſſe parum eſt, prodeſt quoq;. Quos lupa nutrit, Perdere cognatæ ſuſtinuere manus, Cõſtitit, & cauda teneris blãditur alũnis. Et lingit lingua corpora bina ſua. Marte ſatos ſcires, timor abfuit, vbera ſugũt/ Nec ſibi promiſſi lactis alũtur ope. Idem lib. 3. Lacte quis infantes neſcit creuiſſe ferino. Et picum expoſitis ſæpe tuliſſe cibos? ¶ Ferunt et Iouem educatum fuiſſe a capra/ a cuius nomine dictus eſt Aegiocus. Idẽ Ouid. lib. 3. Faſt. Stat quoq; capra ſimul. Nymphæ pauiſſe feruntur Cretides/ infanti lac dedit illa Ioui. Politianus in nutricia. Siquidem Cretęa fertur in Ida Capra Iouem puerum fidis aluiſſe papillis. ¶ Polyphemus Cyclops nutritus eſt a lupa. Syllius lib. 14. Aetnæo Polyphemus erat nutritus in antro. Atq; inde antiquę nomen feritatis amabat. Vbera præbuerat paruo lupa. ¶ Cyrus (qui poſtea rex fuit Perſarum) Aſtyagis aui mandato expoſitus, nutritus eſt a cane. Sidonius. Nõ Cyrum Aſtyagis loquor nepotẽ/ Nutritum vbere quem ferũt canino. ¶ Telephus Herculis filiꝰ ex Auge nympha repertus eſt inter frutices, quũ adhuc eſſet infans, cerua paſtum ſuppeditãte. Ouid. in Ibin. Nec leuius doleas, q̄ qui bibit vbera ceruę. ¶ Philonomia Victimi et Arcadię filia paſtoris cuiuſdam cõcubitu prægnans facta, quum gemellos Partuſium et Lycaſtum peperiſſet/ metu patris ambos abiecit in Erymãthum, vbi in concauam quercum delati lupam repererunt, quæ abiectis proprijs catulis eoſdem lactauit. Author Plutarchus. ¶ Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, apes non paruam mellis copiam dormientis labellis inſtillare viſæ ſunt. Qua in re cõſulti prodigiorũ interpretes futurum prædixerunt, vt aliquãdo ex eius lingua melle dulcior flueret oratio. Teſtis Plutarchꝰ. ¶ Mydę Phrygio (quũ puer eſſet) dormienti/ formicæ in os tritici grana cõgeſſerunt. Quod ex aruſpicum reſponſo portendebat eum mortalium fore ditiſſimum. Author Cicero lib. 1. de diuinatione. ¶ Peliam Neptuni et Tyrus filium nutriuit equa. ¶ Alexandro Priami filio (cui poſtea Paridi fuit nomen) alimentum ſuggeſſit vrſa. ¶ Aegiſthum Thyeſtis & Pelopiæ filium educauit capra/ a qua et nomen ſumpſit. ¶ Derceto Semiramis mater ſpecioſi adoleſcentis coitu pręgnans facta, dum opprobrium timeret, natam mox puellam ĩ deſerta expoſuit ſylua, volucroſa quidem & referta multis auibus, quæ Semiramidem ipſam nutriuerunt dato ex re nomine. Syrorum enim lingua Semiramis auitium ſignat. ¶ Camillam reginam Volſcorũ armentalis equæ mammis & lacte ferino nutriuit pater Metabus Authore Virgilio. ¶ Penelope ab Icaro & Peribœa parentibus in mare proiecta, a penelopibus auibus nutrimentum ſuſcepit, atq; etiam nomen, quum prius Arnea diceretur. ¶ Habidem Hiſpaniæ regem, ferę/ canes/ ſues/ & cerua incredibili pauerunt humanitate. ¶ In ore Steſichori infantis cecinit Luſcinia. Author Plynius lib. 10. Cap. 29. ¶ Pythagoras vrſam omnibus formidoloſam et conſpicuam feritate, apud ſe demulctã et exarmatam aluit, Quã dimiſſurus verbis neſcio quibus et quodam velut iureiurando adegit, vt nulli cunctarum animalium faceret iniuriam, Abiẽs illa ſe cõiecit in latebras ſyluarum/ ſummaq; fide præſtitit in quod adiurata receſſerat. Idem boui ſegetes abrodenti quũ verba quędam magica in aurẽ ſufflaſſet/ eumq; monuiſſet, vt inferendo agricolis damno parceret, aiũt obediẽtiſſimum bouem laacerandis frugibus deſtitiſſe. Credat qui volet. Hoc tamen pro-

dit

dit Cęlius ex veterum monumentis. ¶ Agrippina cõiunx Claudij Cęſaris turdum habuit imitantem ſermones hominum ætate Plynij. ¶ Habebant et Cæſares iuuenes Sturnum & luſcinias græco latinoq; ſermone dociles. ¶ Fuit et coruus Romæ/ qui ſermoni aſſuefactus, omnibus matutinis in roſtra et forum deuolans Tyberiũ/ Germanicum & druſum Cæſares nominatim, mox tranſeuntem populum Ro. ſalutabat. ¶ Cecina Volaterranus equeſtris ordinis compræhenſas hirundines victorię nuncias amicis mittebat cum literis, quas earum pedibus ferendas alligabat. ¶ Columbæ epiſtolas pedib⁹ annexas, obſidione mutinenſi in caſtra cõſulum pertulere Decio Bruto mittente. ¶ Tygrim Romæ oſtendit in cauea manſuefactam diuus Auguſtus. ¶ Tyrrheo pecoris magiſtro ceruus fuit manſuefactus/ & quem Syluia puella pectebat ornabatq; violis. Virg. lib. 7. Aen. Soror omni Syluia cura Mollibus intexens ornabat cornua ſetis, Pectebatq; ferum/ puroq; in fonte lauabat. Ille manum patiens, menſæq; aſſuetus herili Errabat ſyluis/ rurſuſq; ad limina nota Ipſe domum ſera q̄uis ſe nocte ferebat. ¶ Ouid. lib. 10. idem ait de ceruo Cypariſſi his verbis. Gratus erat Cypariſſe tibi, tu pabula ceruum Ad noua, tu liquidi ducebas fontis ad vndas, Tu modo texebas varios per cornua flores. Nunc eques in tergo reſidens huc lætus & illuc Mollia purpureis frenabas ora capiſtris. ¶ Apes innocuę ſederunt in ore Ambroſij īfantis. ¶ Aues Baſilio epiſcopo in heremo pabulum miniſtrarunt. ¶ Corbiniani epiſcopi Romam euntis quum vrſus aſinum deuoraſſet/ deuorati loco/ ſarcinam vectauit imperante pręſule. ¶ Seuerus abbas paſſerem habuit manibus ſuis intrepide aduolantem/ & porrectum capientem cibum. ¶ Laxatus e ſpelunca leo famelicus in darium martyrem non ſolum nõ ei nocuit, at etiam ab alijs feris eum tutatus eſt ſub imperatore Numeriano.

¶ Dydimus abbas et anachoreta colubros et ſerpentes innocuos pedibus cõculcabat. ¶ Eraſmo Campano epiſcopo (qui Diocletiano imperante floruit) inter vaſtas nemorum ſolitudines coruus paſtum attulit. ¶ Eadimundi Anglorum regis et martyris abſciſſum caput/ lupus alioqui ſæuiſſim⁹ intactum ſeruauit et illæſum. ¶ Eutycius vrſum habuit ſibi obſequioſum et obedientem. ¶ Mandato Euſtorgij mediolanenſis epiſcopi lupus iugo ſe ſubmiſit & currum traxit, quo tria magorum corpora aduehebantur in Italiam. Prius enim comederat duo iumenta/ quibus currus ipſe voluebatur. ¶ Adrianus imperator geminos leones inuſitata feritate horribiles et diuturna frendentes inedia ad cõcerpēdum raptim Eleutherium epiſcopum laxari imperauit. Qui tamen non ſolum non nocuerunt ſancto/ at pedibus eius aduoluti innocua reclinauerunt capita. ¶ Egidio Athenienſi in deſerta ſolitudine degenti/ cerua miniſterium præbuit et alimentum. ¶ Paulo primo anachoretæ ſolitariam in latebris ferarum vitam agenti, coruus quotidie dimidiatum panem afferebat. Quum autem eo veniſſet Antonius, vt Paulum ipſum videret, coruus integrum attulit panem/ & propter nouum hoſpitem cibum duplicauit.

¶ Paulus leonenſis draconem manſuefecit. ¶ Philippus apoſtolus draconi imperauit, vt innocuus abiret in latebras. Quod et fecit draco nemini prorſus iniurius. ¶ Heraclides philoſophus draconem habuit manſuefactum, euntiq; et quieſcenti ſolitum adeſſe et aſſiſtere velut comitem. ¶ Sylueſtres aues relicto nemore/ intrepidæ aduolabant ad Maxentium abbatem Pictauenſem/ eius manu tritici grana et fruſtula panis roſtro decerpentes. ¶ Sindrigal Lituaniæ princeps poſt Vitoldum vrſam habuit/ quæ omnibus matutinis relicto nemore domum eius accedens fores pedibus percutiebat/ apertoq; hoſtio porrectum capiebat cibum. ¶ Thoas achaicus draconem domi diu fouit. Conſyderans demum q̄ periculoſum eſſet fer-

pentem alere / ipſum in ſolitudines procul tulit atq; ibidem reliquit. Quo facto rediens quum incidiſſet in latrones & inſtantis periculi metu acclamaſſet, audita hominis voce / aduolauit draco / & aduerſum vim latronum ſuppetias attulit. ¶ Ferũt Aiaci locrenſi manſuetum ſerpentem fuiſſe / quocum bibebat / et verſabatur.

¶ Sertorius ceruam habuit, quam in expeditionibus ſuis habebat ſemper comitem fingens dianæ eſſe numen / a quo res gerendas auſpicaretur. ¶ Porus (quem Alexander debellauit) habuit elephantum, qui rectore iubente procumbebat in genua et ſe ſubmittebat. Author Curtius. ¶ Helyas propheta cibum accepit a Coruo in torrente, cui nomen Carith. ¶ Helenus abbas fatigatus ſarcina (quam ferebat) Onagrum iuſſit accedere & dorſum oneri ſubmittere. Paruit fera et q̃ longe ſancto placuit, onus ipſum peruexit. Idem a reperto Crocodilo flumen prǫteruectus eſt, quum neq; pons adeſſet / nec appareret portitor. ¶ Liberalis epiſcopus (qui ſub Adriano paſſus eſt) poſt varia tormẽta / famelico leoni deuotus fera ad eius pedes innocua procumbente / illæſus permanſit. ¶ Diuerſæ quoq; et horrendæ feritatis beluæ laxatæ ſunt ad deuorandum mãmetem martyrem, quæ tamen ſæuitię prioris immemores ad eius pedes exarmatæ ſe prouoluerunt. ¶ Habuit Macarius confeſſor in deſertis nemorum locis vicinam cellę ſuę leenam, cuius catulis cęcis quum reſtituiſſet viſum / fera obſequij memor / eidẽ pelles ouium et pecudum (quas venabatur) afferebat. ¶ Zozimo abbati paruit agreſtis leo. ¶ Hanno Carthaginenſis primus omnium leonem manſuefecit. ¶ Marthes rex Aegypti cornicem habuit adeo cicurem et manſuefactam, vt quoquo iuſſiſſet ille / epiſtolas deferret, non ignorans quo tranſuolandum eſſet / aut vbi conſidendum. ¶ Cælius prodit Cynocephalos in Aegypto literarum ductus perdidiciſſe & ſaltationũ geſticuloſos motus / tibiarumq; modulos. ¶ Plynius ſcribit Pantheram patri cuiuſdam Philenis affectatoris ſapientiæ blanditam fuiſſe / vt delapſos in foueam catulos extraheret ille. ¶ Niciæ venatori in foueam lapſo canes multis latratibus dolorem teſtati / ſubſidium ferre voluerunt / eumq; appræhenſa mordicus veſte illinc extrahere.

¶ Mentor Syracuſanus leonem in Syria repertum quũ expaueſceret / timenti protinus ſeſe oppoſuit fera / eiuſq; veſtigia cœpit lambere ſimilis adulãti / donec ille ex pede leonis (in quo tumorem et vulnus animaduerterat) ſurculum ingentem extraxerit / ipſumq; leonem liberauerit cruciatu. ¶ Helpis Samius viſo in Africa leone pauidus arborem conſcendit. Tum leo ad arborem procumbens hiatu miſerationem quærebat. Habebat enim ingẽtem ſpinã pedi infixam / quã quũ reuelliſſet helpis / gratiam rettulit fera venatus aggerendo. ¶ Chriſtina virgo viperis et aſpidibus (quarum ſimulachra excitabat neſcio quis magus) deuota, euaſit incolumis et illęſa. ¶ Vrſus laxatus fouea ad inferendam mortem Cerbonio epiſcopo, relicta feritate eũdem cœpit amplecti et circum lambere. ¶ Eodem modo laxatus in donatillam virginem vrſus poſita feritate, ad eius pedes manſuetus decubuit.

¶ Expoſitus famelicis leonibus in prædam Daniel euaſit incolumis. ¶ Pontianus martyr (qui paſſus eſt ſub imperatore Antonino) geminos leones in ſuam mortẽ laxatos exarmauit. ¶ Vrſi laxati ad interficiendum Pontium epiſcopum / decubuerunt ad eius pedes innocui. ¶ Reperiuntur & alij ſancti feris et beluis expoſiti, qui tamen mortem illam effugerunt, vt Andronicus Epheſius, Albanus, Blandina virgo / Baſilides / Benignus preſbyter / Thecla / Dorotheus / Quiriacus / Priſca / Põtianus / Probus / Taracus / Flocellus / Germanic⁹ / Venãtius / Marinus / Martina virgo / Mymas / magn⁹ martyr / Mammes / Theodoſia. ¶ Androdus a domino Africam prouinciam adminiſtrante quotidianis verberibus ad fugam coactus / receſſit

in deſerta

in deſerta Lybiæ, Vbi cum obuio leoni ad genua ſua prouoluto ingentem ſtirpem e cruento pede reuelliſſet, conceptamq; ſaniem vulnere intimo expreſſiſſet, ferunt beſtiam in hoſtimētum beneficij Androdo aliquot poſt annis comitem adhęſiſſe, et opimiores (quas venatetur) carnes pręparaſſe. Pertęſus demum vitę illius ferinæ Androdus quum reliquiſſet antrum, fato inauſpicato compræhenſus eſt a domini ſatellitibus / feriſq; adiudicatus. Vbi idem leo (qui in venatu captus fuerat) agnitum medicum ab iniuria reliquarum beſtiarum tutatus eſt. Petentibus propterea cunctis (qui aderant) pœna ſolutus eſt Androdus / eiq; populi ſuffragio donatus Leo. Quem quum tenui loro reuinctum compitatim per vrbem traheret / ſequentes cum plauſu dixiſſe feruntur. Hic eſt leo hoſpes hominis. Hic eſt homo medicus leonis. De hoc Pontanus lib. I. Amorum ſic inquit. At quondam Lybicis leo dum mugiret in antris / Saucius Androdi munere ſenſit opem. Inde comes ſocio permanſit fidus in antro / Et precium victus / raptaq; præda fuit. Quumq; cruētaſſet Romanum cęde theatrum, Abſtinuit medicas ille ferire manus.

ℭ Vermes diuerſi.

Campe	Onyſcus	Tabanus
Cantharides	Mylochos	Chryſalis
Centipeda	Pytocampę	Cicidelæ
Conuoluolus	Pyrauſta	Coſſus
Eruca	Sanguiſuga	Gurgulio
Galba	Crabro	Papilio
Cnips	Soliſuga	Petauri
Teredo	Tarmes	Rauca
Ceraſtes	Tinea	Phalangium
Ips	Tipula	Ricinus
Cips	Voluox	Rhagio
Trips	Brucus	Aſiortion
Sis	Xylophagus	Myrmecion
Midas	Blatta	Tryphę
Lampyris	Rutulus	Cymex
Bombyx	Araneus	Gryllus
Lytta	Bupreſtis	Hepacontinus.
Melolantha	Cantharolethrus	
Millepeda	Aſilus	

CAmpe genus eſt vermis / arboribus et herbis hortenſibus infeſtiſſimum. Columella libro. 11. Nec ſolum teneras audent erodere frondes Implicitus conchę Limax / hirſutaq; Campe. ℭ Cantharides vermiculi ſunt virides aureis ſparſi maculis / quorum ſuccus inſtar eſt veneni. Ouid. in Ibin. Cantharidum ſuccos dante parente bibas, Hinc adagium natum. Myſia cantharis / de homunculo abiectiſſimo.

ℭ Centipeda vermis eſt piloſus multis pedibus arcuatim repens. Eſt & Chryſalis genus vermis. ℭ Conuoluolus vermis eruca minor rodit pubeſcentes vuas.

ℭ Eruca vermis tenaciter hæret, repit in olerū folia et abrodit / præſertim braſſicas. Oliuam arborem turpi facie depaſtam relinquit. Naſcitur tēpore humido et lento.

ℭ Galba vermiculus eſt exilis / qui naſcitur in æſculis. ℭ Cnips vermiculus eroſo

ligno ſemper locum mutare nititur. Hinc adagium. Cnips in loco ſtare nō potens, in homines inconſtantes. ¶ Eſt et inter materiarum peſtes Teredo vermis dictus ꝙ dentibus terat et erodat. ¶ Ceraſtes vermis vbi tātum eroſit/q̄tum ad corporis volutationem ſatis eſt, generat alium. ¶ Ips cornua & vites rodit, vt Cips frumēta/Trips ligna, Sis veſtes/Is vitra/Midas fabam. ¶ Lampyris noctu lucet. Latine vocatur noctiluca ſeu nitedula. ¶ Bombyx aranearū inſtar fila ducit tenuiſſima, quibus precioſę admodum veſtes fiunt, quę vocātur Bombycinæ. Aliter vocatut Bōbilius et Necydalus. ¶ Lytta vermicul⁹ naſcitur in lingua canum, qui ſi catulis eximatur, nec rabidi fiunt/nec faſtidium ſentiunt. ¶ Melolantha genus eſt ſcarabei/colore viridi naſcens. ¶ Millepeda nomen ſumpſit a pedum multitudine. ¶ Mylochos eſt de genere blattarum, naſcitur circa molas. ¶ Onyſtus multipes eſt fuſci coloris/ſub lapidibus viuens aut figlinis vaſis. Tactus arcuat ſeſe & in formam pilę cotrahit. Aliter dicitur Tylus. Is eſt qui aliter multipeda vocatur. ¶ Pytocampę venenato ſunt motſu. Naſcūtur i pinu arbore. ¶ Pyrauſta vermis eſt de ſpecie araneorū fauis pernicioſus. Volitat ad lucernas tantiſper dū cōbuſtis alis pereat. Hinc adagium, Pyrauſtæ gaudere gaudiū, de momentanea et breui lętitia. ¶ Sanguiſuga vermis eſt aquatilis/cruoris appetens. Aliter vocatur Hirudo. Horatius in arte. Non miſſura cutem niſi p'ena cruoris hirudo. ¶ Crabrones ex putridis equorum carnibus enaſcuntur. ¶ Solifuga genus eſt formicę venenatę, lucē refugiens. Vnde inditum nomen. Huic cōtrariū eſt cor veſpertilionis. ¶ Tarmes vermiculus carnē exedit. Vitruuius lib. 2. de architectura. Sed ea ꝙ habet in ſe plus caloris, procreat et alit tarmitem, ab eoq; viciatur. ¶ Tinea libros et veſtes abrodit. Horatius lib. 1. Epiſt. Aut tineas paſces taciturnus inertes. Claudianus. Miſerabile turpes Exedere caput tineæ. ¶ Tipula ſex habet pedes. Tātę leuitatis eſſe dicitur, vt ſuper aquā currens non deſidat. Plautus. Neq; Tipulæ pondus leuius eſt, q̄ fides lenonia.
¶ Voluox vermiculus eſt prærodens pubeſcentes vuas. Aliter appellatur cōuoluolus. ¶ Brucus vermiculus eſt volitans/ſed ſine alis, qui herbas erodit. ¶ Xylophagus albus eſt & obęſus, nigro capite. Naſcitur in carie lignorum, quæ corrodit. Hunc in Ponto et Phrygia comediſſe, luxuria eſt. ¶ Tenebras amant blattæ. vitam lucemq; fugiunt, in balneis maxime humido vapore prognatæ. Virgil. lib. 4. Georg. Lucifugis congeſta cubilia blattis. Horat. Cui ſtragula veſtis Blattarum ac tinearum epulæ putreſcat in arca. ¶ Rutuli aridam terram fodiunt, fauoſq; in modum ſpongiæ fiſtuloſę medicato melle conficiunt. ¶ Araneus vermis eſt lanugino ſus et ſerpētis in modum repens, quo diſſecto inueniri dicuntur intus vermiculi duo, qui adalligati mulieribus ceruina pelle ante ſolis ortum, præſtant ne concipiant. Flores arborum populatur & ita quandoq; abrodit, vt ſterileſcant. ¶ Bupreſtis ſimilis eſt ſcarabeo, Fallit inter herbas bouem, vnde meruit nomen/deuocatūq; tacto felle ita inflammat, vt rumpat. ¶ Cantharolethrus brachia habet, & in cauda ſpiculum. ¶ Aſilus aculeum habet in ore. Latiuſculis quibuſdam beſtiolis (quæ in fluuijs ſupernatant) enaſcitur, frequens propterea iuxta aquas. Oeſtrum aliter ſeu Oeſtrus appellatur. De hoc Virg. lib. 3. Georg. Eſt lucos Silari circa/iliciburq; virentem Plurimus alburnum volitans/cui nomen Aſilo. Romanum eſt/Oeſtrum Graij vertere vocantes. Aſper/acerba ſonans/quo tota exterrita ſyluis Diffugiunt armenta, furit mugitibus æther Concuſſus. Aſilum quidam Tabanum vocant. alij diuerſum faciunt. Tabanus autem naſcitur ex ligno in quo plurimus eſt humor.
¶ Chryſalis vermiculus duro cortice mouetur ad tactum aranei. ¶ Cicideliæ veſpere lucent per arua. Græci Lampyrides vocant. ¶ Coſſi gignuntur ex ligno.

His

His veteres in cibo vſi ſunt. ¶Gurgulio vermis eſt frumenti vel fabę. Virgi. lib. 1. Georg. Populantq; ingentem farris aceruum Gurgulio, atq; inopi metuens formica ſenectæ. ¶Papiliones vermes ſunt, ex quorum ſtercore enaſcuntur tineæ. Lucernarum luminibus aduolant. His contrarium eſt iecur caprinum. Cæras depaſcuntur, & relinquũt excrementa, quibus teredines gignuntur. Eorum aduentus veris initium indicat. ¶Petauri generantur ſordibus aridi ſoli. ¶Raucæ vermes naſcuntur in radice quercus. ¶Phalangium ſimile eſt formicæ, ſed maius tamen, ruffo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurſantibus reſperſum guttis. Acerbius pungit, q̃ veſpa. Viuit circa furnos et molas. Ab eo percuſſis ſi alterum eius generis oſtendatur, remedium affert. ¶Ricini vermiculi ſunt, quibus infeſtantur canes. ¶Rhagio ſimilis eſt nigro acino, ore minimo, ſub aluum breuiſſimis pedibus, tanq̃ imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo ſcorpius. ¶Aſiortion vermis eſt, cuius morſu genua labefactantur. ¶Myrmecion caput habet ſimile formicę, Aluum nigram guttis albis diſtinctam. Eodem torquet dolore, quo veſpę. ¶Triphæ ſimiles ſunt culicibus. Sunt & alia plæraq; nomina, vt Chryſalis, Cymex, Collotus, Gryllus, Hepacontinus.

¶Sculptores, Cælatores, Statuarij et marmorarij.

Alchimedon nomen eſt cælatoris et vaſcularij apud Virgilium dicentem. Pocula ponam Fagina, cælatum diuini opus Alchimedontis. Item. Et nobis idem Alchimedon duo pocula fecit. ¶Alcon nomen eſt argentarij, qui Aeneæ pateram cælauit. ¶Plynius ſcribit proximos a mentore fuiſſe Bœtum & Agragantã. De Alcone et Bœto Virgil. In Culice. Nec pocula gratum Alconis referunt Bœtiq; toreuma. ¶Eurycion nomen eſt fabri argentarij apud Virgilium lib. 10. Quę bonus Eurycion multo cælauerat auro. ¶Polycletus ſtatuarius fuit Ageladis diſcipulus, qui q̃tum reliquos ſuperauit in forma hominum ad veritatem effigiandam, tantum abfuit ab authoritate reddenda formæ numinum, quod Phidiæ & Alcameni datum eſt. Signa fecit ex ære nobilitata ſcriptorum pręconio, vt Aſtragalizontes id eſt talis ludentes. De eo & alijs Martialis lib. 8. Quis labor in Phiala, docti Myos? an ne Myronis? Mentoris an manus eſt, an Polyclete tua? Iuuenalis Satyra. 8. Phidiacum viuebat ebur, necnon Polycleti. Statius lib. 2. Syl. Aut Polycletæo iuſſum eſt quod viuere cælo. Stroza pater. Sed Polycletęas artes, & Mentora vincis. ¶De Euphranore Fabius lib. 12. ſic ait. Euphranorem admirandum facit, φ et cæteris optimis ſtudijs inter præcipuos, & pingendi fingendiq; idem mirus artifex fuit. Iuuenalis Satyra. 3. Hic aliquid præclarum Euphranoris, et Polycleti. ¶Mentor primus claruit argento cęlando, qua in re magnam promeruit laudem. Teſtimonium laudis ei perhibuit Capitolinus Iuppiter, & Epheſia Diana, quibus cõſecrata fuerũt artis eius vaſa. Iuuenalis Satyra. 8. Multus vbiq; labor, raræ ſine Mentore menſæ. Martialis. Accipe Mentorea pocula facta manu. Propertius. Leſbia Mentoreo vina bibas opere. ¶Phidias ſculptor Athenienſis elaruit minoribus ſimulachris ſculpendis. Idem fecit ſtatuam Mineruæ ex auro et ebore amplitudine. 26. cubitorum, In cuius ſcuto cælauit prælium Amazonum & Gygãtomachiam, In ſoleis pugnã Lapytharum & Centaurorum.

Plynius eum vocat artificem nunq̃ ſatis laudatum. Fabius/ Phidias (iquit) dijs q̃
hominibus efficiendis melior. In ebore vero longe citra æmulum, Vel ſi nihil niſi
Mineruam Athenis/ aut Olympiũ in Elide Iouem feciſſet. Martialis lib. 3. Artis
phidiacæ toreuma clarum, Piſces aſpicis/ adde aquam/ natabunt. Idem lib. 6. Quis
te Phidiaco formatam iulia cælo, Vel quis Palladiæ nõ putet artis opus? Statius lib.
2. Syl. Phidiacę raſere manꝰ. Idẽ li. 4. Quod Polycletęis iuſſum eſt ſpirare cami-
nis. ¶ Myro ſtatuarius fuit numeroſior in arte q̃ Polycletus. Vtebatur aere delia-
co. Ageladis fuit diſcipulus. Hunc maxime nobilitauit bucula celebratis verſibus.
Fecit et canẽ et diſcobolon/ et Perſea/ et Priſtes/ et Satyrum admirantem tibias/ &
Mineruam/ & Delphicos pentathlos Pancraſtiatas, Item Herculem/ cicadæ mo-
numentum/ et Locuſtæ/ et Apollinem. Ipſe tamen corporum tenus curioſus, animi
ſenſus nõ expreſſit. Iuuenalis Satyra. 8. Et cum Parrhaſij tabulis, ſigniſq; Myronis.
Statius. Quod ab arte Myronis. Aut Polycletęo iuſſum eſt quod viuere cælo.
¶ Lyſippus Sicyoniꝰ adeo claruit ſculptura. vt ab eo ſolo fingi voluerit Alexãder,
quemadmodũ pingi a ſolo Apelle. Horatiꝰ. Edicto cauit, ne quis ſe præter Apel-
lem Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra. Stroza pater. Cedit Lyſippus, Phidia-
cuſq; labor. Hunc Plyniꝰ ait feciſſe ad 610. opera. ¶ Arceſilas ſculptor fecit ſimu-
lachrum Dianæ, in quod Simonides luſit epigramma. ¶ Callimachus ſculpturam
in tenuiorem exquiſitiorẽq; diſciplinam reduxit. Nam ipſe prius lapidem perfora-
uit, minutatimq; tractauit ¶ Diopœnus et Scybis Cretenſis, Sicyonem ſe cõtulere,
vbi fuit quondam præcipua omnium metallorũ officina, ibiq; ſculpendo marmo-
ri primi claruerunt. ¶ Epitherſes diſcipulus fuit Lyſippi. ¶ Praxiteles marmore
nobilitatus eſt, dupliciq; Venere, Coa et Gnydia/ ſed Gnydia pręcipue/ cui ob ele-
gantem formam noctu cõgreſſus eſt puer relictis maculis tantę libidinis indicibus.
Quintianus, Cedat Praxiteles, cuiꝰ muliebris imago procacem Impulit ad coitum
iuuenem. Sunt tamen qui hoc dicant de alio ſimulachro. Scripſit quinq; volumina
nobilium operum in toto orbe. Speculum argẽteum primus fecit. ¶ Theodorus et
Teladeus fratres Samij Rœci filij/ ſculptores celeberrimi fuerunt, quorũ Teladeꝰ
Pythij Apollinis ſignũ in Samo incepit, Theodorus Epheſi alio ſaxo abſoluit, qui-
bus ſimul cõpoſitis, ita cohęſit et cõuenit, vt ab vnico artifice & eodem lapide factũ
videretur. Fuit etiam Theodorꝰ nobilis architectus, qui ſuaſit vt carbones ſubijce-
rentur fundamentis templi Dianæ Epheſiæ. Idem primus ferrum fundere docuit/
et ex eo ſtatuam fecit ferream. ¶ Timotheus ſculptor vnus fuit eorum, qui Mau-
ſolęum Arthemiſię cælauerunt. ¶ Calamis cęlator fuit, cuius manu cælata duo po-
cula Germanicus Cęſar donauit Caſſio Syllano. Fecit et Apollinem poſitũ in hor-
tis Seruilianis, ¶ Scopas cælauit mauſolęum cũ Bryaxi, Timotheo/ et Leocare, Ab
oriente cęlauit Scopas/ a Septẽtrione Bryax/ a meridie Timotheus/ ab occaſu Leo-
cares. ¶ Pythis in faſtigio Mauſolęi quadrigam fecit marmoream altitudine pedũ
140. quæ totum opus incluſit. ¶ Fecit Meneſtratus Herculem & Epheſi in tem-
plo Dianæ hecaten tanta marmoris radiatione, vt in eius contemplationem ęditui
admonerent parcere oculis. ¶ Socrates ſculptor fecit Charites in Propyleis Athe-
nienſiũ. ¶ Pappipus Praxitelis diſcipulus/ fecit zetũ/ et Amphionẽ/ Dircẽ et Tau-
rum. ¶ Eutychides liberum patrem. ¶ Timarchides fecit Apollinem canentem
cythara. ¶ Philiſcus Venerem in Octauię porticu. Itẽ Latonam/ Dianam/ muſas
nouem et nudum Apollinem. ¶ Polycles et Dionyſius filius Timarchidis Iouem
in ęde proxima. ¶ Heliodorꝰ pana & Olympũ luctantes. ¶ Polycharmꝰ Venerẽ
lauantem ſeſe / & dædalum aſtantem. ¶ Lyſias quadrigam/ currum/ Apollinẽ/ &
Dianam

dianā ex vno lapide. ¶Amphiſtratus ſimulachrū Calliſthenis hiſtoriarū ſcripto=
ris. ¶Ageſander/Polydorus & Athenodorus Rhodij ex vno lapide fecerūt Lao=
coontem & liberos, draconūq; mirabiles nexus. ¶Cratherus cū Pythodoro/Poly=
dectes cum hermolao; Pythodorus cū Artemone palatinas Cæſarū domos reple=
uere probatiſſimis ſignis. ¶Diogenes Athenienſis et Carſatides decorarunt Pan=
theum Agrippæ. ¶Arceſilaꝰ fecit leenā marmoreā/quā Varro dixit ſe habuiſſe.
Item aligeros ludentes cū ea cupidines, quorū alij religatā tenerēt/alij e cornu co=
gerent bibere/alij calcearēt ſoccos, omnes ex vno lapide. ¶Coponius fecit. 13. na=
tiones, q̄ ſunt circa Pōtū. ¶Canacus ſtatuariꝰ ſimulachra fecit marmorea. ¶Sau=
ros et Bathraces lacones fecerunt tēpla Octauię porticibus incluſa. ¶Myrmecides
quadrigā fecit cū agitatore, quā cooperuit alis muſca. ¶Callicrates/formicas qua=
rū pedes et alia membra videri nō poterant. ¶Mys cælator fuit argentarius. Mar=
tialis. Quis labor in Phiala? docti myos/an ne myronis? ¶Pyrgoteles ſculptor fuit
gemmarius, a quo ſolo in gēma ſculpi ſe voluit Alexander. ¶Alcimenē athenien=
ſem docuit Phidias/ſculptorē nobilē/cuius permulta opera Athenienſes in ſacris
ædibꝰ poſuere/præclarāq; Veneris imaginē extra muros/quæ appellatur Aphro=
dite Exapolis/huic ſupremā manū impoſuit Phidias. ¶Agoracritum parium do=
cuit Phidias, quē adeo amauit, vt eiꝰ nomini plęraq; ex ſuis operibꝰ donauerit. Cer=
tauit Agoracritꝰ in Alcmanē de Venere faciēda. Vicitq; Alcmanes, nō opere, ſed
ciuitatis ſuffragijs cōtra peregrinū ſuo fauentis. Quare indignatus Agoracritus ſi=
gnum ſuū vendidit/ea lege ne Athenis eſſet, appellauitq; Nemeſim. Quod ſimu=
lachrum poſitū eſt in Rhamnūte pago Atticę/quod M. Varro omnibꝰ ſignis præ=
tulit. ¶Antipater Satyrū in phiala grauatū ſomno collocaſſe verius q̄ cęlaſſe dictꝰ
eſt. Inter eos qui in argento cęlando claruerunt, ſequētes numerātur a Plynio. Mē=
tor/Acrages/Boetus/Mys/Antipater/Stratonicus/Cyzicenus/Tauricus/Ariſtō/
Onychus/Hecateus/Praxiteles/Poſidonius Epheſius/Lædus Stratites qui prælia
et armatos cęlauit, Zopyrus qui Areopagitas & iudicium Oreſtis cælauit in duobꝰ
ſcyphis. 12. pōdo ęſtimatis. Pyrrheas cuius duę vncię viginti vęnierunt. Vlyſſes et
Diomedes erant in Phialæ emblēmate Palladiū ſurripientes. Fecit et iocos in par=
uulis potorijs. ¶Habuit et Teucer Cruſtarius famā. ¶Zenodorus Mercurij ſta=
tuam fecit in ciuitate Galliæ Aruernis. Itē mandato Neronis coloſſum. 110. pedū
lōgitudine dicatū Soli. ¶Phidię ęmuli fuere Alcamenes/Critias/Neſtocles/He=
gleas. Deinde Agelades/Callō/Polycletꝰ/Phragmō/Gorgias, Lacor, Mycō/Py=
thagoras, Scopas Perelius. ¶Polycletus diſcipulos habuit Argiū/Aſopodorum/
Alexim/Ariſtidē/Phrinonē/Dinonē/Athenodorū/dameā, Clitorum, Myronē
Lyciū. ¶Olympiade. 95. floruere Naucydes/Dynomedes/Canachus/Patroclꝰ.
¶Olympiade. 102. Polycles, Cephiſiodorꝰ, Leocares, Epatodorus. ¶Olympia=
de. 104. Praxiteles, Euphranor. Olympiade. 107. Echion/Termachꝰ. ¶Olym=
piade. 114. Lyſippus/Lyſiſtratus/Sthennis, Euphronides, Soſtratus/Ion, Sylla=
niō nullo doctore nobilis factꝰ, qui diſcipulos habuit Theuſim & Iadē. Olympia=
de. 120. Eutychides/Eutycrates/Lahippus, Cephiſiodorus, Timarchus Pyroma=
chus. Olympiade. 155. Antheus, Calliſtratus. ¶Pythagoras Rheginus Pancra=
tiaſtem delphis poſuit. Hunc vicit Leontius, qui fecit Stadiodromon Aſtylon,
qui Olympiæ oſtenditur. Et lybin puerum nudum tabellas tenentem et ferentem
mala. Syracuſis autem claudicantem, cuius vlceris dolorem ſpectatores videban=
tur ſentire, Item Apollinem Cytharœdum. Primus neruos et venas & capillum
diligentius expreſſit. Pythagoras Samius Pythagoræ Rhegini diſcipulus fecit

ſigna fortunę ſeminuda. Lahippus/Beda/Eutycrates diſcipuli fuerũt Lyſippi. Eutycratis diſcipulus fuit Thyſicrates Sicyonius. ¶ Telephanes Phocæus habitauit in Theſſalia, vbi opera eius latuerunt. Fecit Lariſſam/Spirarchum Pentathlon et Apollinem. Ariſtides Polycleti diſcipulꝰ fecit quadrigas/ & Bigas/ Iphicrates leænam meretricem/ quę Ariſtogitonem et harmodium tyrannicidas nullis vnq̃ tormentis adacta voluit prodere. Aliorũ & ſculptorum & ſtatuariorum nomina ſunt Creſilas/ Pericles Olympius/Cephiſidorus/Chereas/ Creſilaus/Demetrius/Dædalus/ Dynomenes/ Futychides/ Hegias/ Butyreus Lycius Myronis diſcipulus/ Menechmus/Nancerus/niceratus/Polycles/Pyrrhus/ Phœnix Lyſippi diſcipulꝰ/ Stypax Cyprius/Syllanion/Theodorus author Labyrinthi Samij/Xenocrates Tiſicratis diſcipulus, Ariſton/ Callaſes/ Deſias/ Cantharus Sicyonius/ Dionyſiodorus Critię diſcipulus/Deliades/Euphorion/Eunicus/ & Hecateus. Argenti cęlatores Leſbocles/ Prodorus/ Pythodicus/ Polygnotus/Scinus/ Apollodorus/ Androbolus, Aſclepiodorus, Antimachus/Athenodorꝰ. Alia ſunt ĩfinita huiuſmodi nomina apud Plynium lib. 34. Propertiꝰ lib. 3. quoſdam præcipui nominis artifices enumerat his verbis.

Gloria Lyſippo eſt animoſe fingere ſigna.
Exactis Calamis ſe mihi iactat equis.
In Veneris tabula ſummam ſibi ponit Apelles.
Pyreicus parua vindicat arte locum.
Argumenta magis ſunt Mentoris addita formæ,
At myos exiguum flectit Achantus iter.
Phidiacus ſigno ſe Iuppiter ornat eburno,
Praxitelem Parius vindicat arte lapis.

¶ Inter omnium opera præcipuam laudem meruerunt tabula Ariſtidis Thebani pictoris, quam centum talẽtis licitatus eſt rex Attalus. Medea et Aiax Timomachi, quas tabulas Cæſar dictator emit talentis octoginta. Candaules rex Heraclidarum Bularchi picturã in qua erat magnetum prælium, pari rependit auro. Rhodijs pepercit rex demetrius/ne Protogenis tabulam cremaret. Veſanus amor pueri Gnydiam Venerem maxime nobilitauit. Immortale nomen peperit Phidiæ Iuppiter Olympius, vt Mentori Capitolinus et Diana Epheſia. Dyadumenus molliter iuuenis Polycleti centum talentis nobilitatus. Cycliæ tabulam argonautas talentis. 144. mercatus eſt hortenſius orator. Nicias Athenienſis pictam Homeri necromantiam vendere voluit Attalo regi talentis. 60. Zeuſis pinxit Archigallũ/ quam picturam. 60. ſeſtercijs æſtimatam Tiberius princeps cubiculo ſuo incluſit.

¶ Pictores diuerſi.

FVit Phidias initio pictor, pinxitq; Clypeum athenis. ¶ Paneus eius frater pinxit ægidã Mineruæ, Bularchus magnetũ pręliũ. ¶ Hygiemon primꝰ in pictura marẽ fœminãq; diſcreuit. ¶ Eumarꝰ Athenięſis figuras omnes imitari auſus. ¶ Cimon Cleonęus eiꝰ inuẽta excoluit/obliquaſq; imagines inuenit/ articulis mẽbra diſtinxit/ venas ꝓtulit/in veſte rugas & ſinus iuenit. ¶ Pythis certauit ĩ Timagorã Chalcidẽſem de pręſtãtia picturę. ¶ Polignotus Thaſius primꝰ mulieres lucida veſte pĩxit/ inſtituit os adaperire/dẽtes oſtẽdere/ vultũ ab antiquo rigore variare. Pinxit Delphis ædẽ/et athenis porticum/cuius partem etiam mercede pinxit Mycon. ¶ Mycon alter minor filiam habuit Timareten pictricem. ¶ Olympiade. 90. fuerunt aglaophon/Cephiſodorus, Phrylus, Euenor pater Parrhaſij pictoris. ¶ Apollodorus athenienſis primus ſepties exprimere inſtituit/ pri-

muſq; gloriam penicillo contulit. Fecit ſacerdotem adorantem/et aiacem fulmina-
tum. ¶Zeuſis arte picturę tantas opes ſibi comparauit, vt in earum oſtentatione,
olympiæ nomen ſuum aureis intextum literis oſtentaret. Poſtea opera ſua donare
inſtituit, vt alcmenam agrigentinis / Pana Archelao, ꝗ nullum precium puta-
ret eſſe illis dignum. Fecit et Penelopen et athletam, adeoq; ſibi in illo placuit, vt
verſum ſubſcriberet celebrem ex eo, inuiſurum aliquem facilius q̃ imitaturum.
Fecit et magnificum Iouem in throno aſtantibus dijs & Herculem infantem dra-
cones ſtrangulantem, alcmena matre coram pauente & Amphytrione. Tanta fuit
diligentia, vt agrigentinis facturus tabulam (quam in templo Iunonis Laciniæ di-
carent) virgines eorum nudas inſpexerit et quinq; elegerit, vt quod in quaq; lau-
datiſſimum eſſet, pictura redderet. ¶Aequales eius et ęmuli fuerunt Timanthes/
Androcydes/Eupompus. Parrhaſius deſcendit in certamen cum Zeuſide. Et quũ
zeuſis detuliſſet vuas adeo ingenioſe pictas, vt ad eas aues deuolarent, Parrhaſius
lintheum attulit veritate adeo repræſentata, vt zeuſis alitum iudicio tumens flagi-
taret remoto lintheo oſtendi ſibi picturam / & intellecto errore palmam concede-
ret, quoniam ipſe aues fefelliſſet, Parrhaſius vero ſe artificem. Idem zeuſis poſtea
pinxit puerum vuas ferentem, ad quas quum deuolaſſent aues, iratus eſt operi ſuo,
ꝗ vuas pinxiſſet melius, q̃ puerum. Nã ſi puerum conſummaſſet, aues timere de-
buerant. Pinxit quoq; Helenam & marſiam religatum. Parrhaſius primus Sym-
metriam picturę dedit, primus argutias vultus/elegantiam capilli, venuſtatem oris
expreſſit, et artificum confeſſione in lineis extremis palmam adeptus eſt. Vide alia
eius opera q̃ plurima apud Plynium. Superatus eſt tamen a Timanthe in Aiace.
¶Pinxit Timanthes iphigeniam aris immolandam parentibus prope lachriman-
tibus velato patris eius vultu / quẽ digne non poterat oſtendere. Item Cyclopem
dormientem. Alij in hac arte celebres fuerunt Euxinidas pręceptor Ariſtidis, Eu-
pompus Pamphili, apellis Pamphilus, qui neminem minoris talento docuit annis
decem. Quam mercedem ei dederunt Apelles & Melantius. Clari etiam extitere
Echion/Therimachus, quos omnes ſuperauit Apelles, voluminibꝰ editis/quæ etiã
doctrinam continent. Cedebat tamen amphioni de diſpoſitione/aſcelepiodoro de
menſuris. Idem nauigauit Rhodum ad videnda opera Protogenis pictoris excel-
lentiſſimi. Apelli autem fuit perpetua conſuetudo nullum diem quibuſcumq; ne-
gocijs occupatum pręterire, quin lineam aliquam duceret, ducẽdo exerceret artem.
Ad eius officinã frequenter ventitabat Alexander, qui etiam edicto vetuit, ne ab
alio pingeretur. Venerem Cois inceptam moriens reliquit imperfactam, nec re-
pertus eſt, qui tam egregio operi vellet ſuccedere. Pinxit Alexandrum magnum
fulminigerum in templo Dianæ Epheſiæ talentis viginti, Numeroſa inſuper ope-
ra/ quę ponuntur a Plynio. ¶Ariſtides Thebanus æqualis fuit Apelli. Primus
animum pinxit et ſenſus omnes expreſſit, Vnam eius tabulam Attalus rex. 100.
talẽtis emiſſe fertur. ¶Aſclepidorum in Symmetria mirabatur Apelles, Ei Mna-
ſon tyrannus pro duodecim deis dedit in ſingulos mnas tricenas. ¶Idem dedit
Theomneſto in ſingulos heroas mnas cẽtenas. ¶Nicomachus Ariſtodemi filius.
pinxit raptũ Proſerpinę. Itẽ Vlyſſem pileatũ/Apollinẽ/Dianã/deum matrẽ leoni
inſidentẽ/& nobiles vaccas arreptantibus ſatyris / et Scyllã. Fuitq; in ea arte omniũ
velociſſimus. Diſcipulos habuit Ariſtidẽ fratrem/Ariſtoclẽ filium/& Philoxenũ
Eretriũ, qui vltimus pinxit pręlium Alexãdri cum Dario. Itẽ laſciuiam in qua tres
Sileni comeſſantur. ¶Nicophanes fuit elegãs & cõcinnus ¶Apellis diſcipulꝰ fuit
Perſeus. ¶Ariſtidi diſcipuli fuerũt Niceros/& Ariſtipus, qui pinxit Satyrum cũ

Scypho coronatum. ¶ Ariſtippi antorides & Euphranor. ¶ Pyreicus humilia ſecutus, humilitatis tamen ſummam adeptus eſt gloriam. Pinxit tonſtrinas/ ſutrinas/aſellos/& obſonia. ¶ Serapion pinxit ſcęnas/et hominem pingere non potuit. ¶ Dionyſius nihil pręter homines pinxit, vnde & anthropographus dictus eſt. ¶ Calicles parua quædam pinxit. ¶ Antiphilus heſionen/Alexandrum et Philippum cum Minerua/liberum patrem/Cadmum/Europen/Gryllum. ¶ Arellius floruit Romæ paulo ante Auguſtum. ¶ Amulius Mineruam, quę ſpectantem ſpectabat, quacumq; aſpiceretur. ¶ Poſt eum in precio fuere Cornelius pinus/et Actius priſcus. ¶ Pauſias Sicyonius Brietis filius diſcipulus fuit Pamphili, qui primus lacunaria pingere inſtituit. Paruas pingebat tabellas, maxime pueros. Pinxit Gliceram coronarum inuentricem (quam amabat) ſedentem cum corona. ¶ Euphranor iſthmiꝰ fecit coloſſos et marmora ac ſcyphos ſculpſit. Scripſit volumina de Symmetria & coloribus. ¶ Euphranoris coętaneus fuit Cyclias, cuius tabulam argonautas Hortenſius orator mercatus eſt talentis. 144. vt iam diximus. ¶ Antidotus diſcipulus fuit Euphranoris, fecit clypeo dimicantem & luctatorē & tibicinem. ¶ Antidoti diſcipulus fuit Nicias athenienſis, qui mulieres diligentiſſime pinxit. Eiꝰ opera multum probabat Apelles. ¶ Maronites Glaucionis Corinthij diſcipulus/pinxit Achillem habitu virgineo occultatum vlyſſe depręhendente & alia quędam. ¶ Heraclides Macedo initio pinxit naues. ¶ Metrodorus pictor fuit et philoſophus magnæ celebritatis, quem athenienſes miſerunt L. Paulo æmylio poſt Perſeum deuictum, petēti probatiſſimum philoſophum ad erudiendos liberos/& pictorem ad triumphum excolendum. ¶ Timomachus Bizantinus pinxit Cæſari dictatori aiacem & medeam tabulas. 80. talentis vęnundatas. Fecit inſuper Oreſtem/Iphigeniam/& quędam alia. ¶ Ariſtolaus Pauſię filius et diſcipulus pinxit ędem apollinis, delphis. ¶ Antiphilus puerum/ignem conflantem et lanificiū, in quo properabant omnium mulierum penſa. Satyrum cū pelle Pantherina/& alia multa. ¶ Alcimachus pinxit dioxippū, qui pancratio vicerat in Olympia. ¶ Cteſilochi opus fuit Iupiter Bacchum parturiens et ingemiſcens muliebriter inter obſtetrices et dearum clamorem. ¶ Teſtidemus fecit Oechaliæ expugnationem et Laodomiam. ¶ Cleſides reginæ Stratonices iniuriam, a qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit et voluptatem cum piſcatore, quē regina dicebatur amare. ¶ Cratinus Comœdus Athenis Pompeium pinxit. ¶ Euchides bigam regis cum victoria. ¶ Eodorus ſigna fecit ex ære. ¶ Iphis neptunum et victoriam. ¶ Habron amicitiam et concordiam & deorum ſimulachra. ¶ Leon Sappho. ¶ Nicearchus venereum inter gratias et cupidinem. Herculem triſtem inſanię pœnitētia. ¶ Nealces venerem/Naumachiā Aegyptiorum et Perſarum. Item aſellum in littore bibentem & Crocodilum ei inſidiantem. Aliorū nomina ſunt Oenias/Philiſcus/Phalerion/Simonides/Simus/Theodorus/Leontius Theron/Tauriſcus/Erigonus/Paſias/Ariſtonides/Anaxāder/Ariſtobolus/Syrꝰ/Arceſylas Tiſicratis filius/Coribas Nicomachi diſcipulus/Carmanides Euphranoris/Dionyſiodorus Colophonius/Diogenes/Eutymedes/Heraclides Macedo, Mydon philomachi ſtatuarij diſcipulus, Mnaſitheus Sicyonius/Mnaſidemus/Neſſus/Polemon Alexandrinus/Theodorus Samius/Tadius/Xenon Neoclis diſcipulus. ¶ Mulieres pictrices fuerunt Timarete Mycaonis filia, Irene Cratini pictoris filia et diſcipula/Ariſtarete Nearchi filia et diſcipula. Lala Cizicena. Martia M. varronis. Hæc omnia decerpta ſunt ex Plynio, ne quis forte opinetur me ex aliena opera laupromereri velle.

¶ Pigmenta.

¶Pigmenta.

INter pigmenta numerãtur Minium/armenium/ Cymbaris/Chryſocolla/indicum/purpuriſſum/Synopis/Rubrica/ Parethonium / Melinũ/Eretria/ Auripigmentum /Ochra/Ceruſſa/Sandaraca /Sandix/Syricum / Atramentum/ Appianum. ¶Colorum nomina ſunt Andricelon, Oſtreon/ Praſinon/Crocoides/ Cyaneus/Cynabari/ Xanthus/ Phęus/ Phlogoleucus/ Leucophęus. Genera colorum apud Gellium lib. 2. Cap. 25. ſunt Ruffus/ Ruber/ Flauus Fuluus/ Rubidus/ Phœniceus/ Rutilus/ Luteus/ Spadix Cęſius.

¶Fabri & alij artifices.

Epeus	Callicrates	Elico
Didymaon	Myrmecides	Artemon
Perillus	Eligius	Staſicrates
Lycaon	Harmonides	Vatinius
Vulcanus	Aceſęus	Myron
Dędalus	Helicon	Architas
Mamurius	Glaucus	Telephanes
Phereclus	Sothericus	Diphilus.

EPeus author fuit illius machinę, quo deliteſcentes gręci Troiam noctu cœperunt dolo. Virgiliꝰ li. 2. Aen. Et menelaus/ & ipſe doli fabricator Epeus. Sabellicus. Siggi fabricator equi generoſus Epeus.

¶Didymaon author fuit cuiuſdã clypei, quem Aeneas dediſſe fertur Niſo curſori peractis ludis, qui fiebãt in Sicilia ad Anchiſę tumulum. Virgiliꝰ. Et clypeum efferri iuſſit didymaonis artes, Hoc iuuenem egregium prętanti munere donat.

¶Perillus reperit Aeneum taurum/ad torquẽdos ſontes, vt eo ſuppoſitis flammis incluſi, mugitum bouis imitarentur. Quod genus tormenti ipſe primus expertus eſt mandante Phalaride. Propertius libro 2. Nonne fuit ſatius duro ſeruire tyranno. Et gemere in tauro ſępe Perille tuo? ¶Lycaon Gnoſiꝰ faber fuit & artifex enſis, quem Aſcanius dedit Euryalo. Virgilius li. 9. Humero ſimul exuit enſem Auratum, mira quem fecerat arte Lycaon Gnoſius/atq; habilem vagina aptarat eburna.

¶Vulcanum poetę faciunt fabrum deorum & Iouialium fulminũ artificem. Idem ſolis currũ feciſſe fertur. Ouidius li. 2. Meta. Genitor cunctatꝰ ad altos Deducit iuuenẽ Vulcania munera currus. Aureus axis erat, temo aureus/aurea ſummę Curuatura rotę/radiorum argenteus ordo. Per iuga Chryſoliti/poſitęq; ex ordine gemmę, Clara repercuſſo reddebant lumina Phœbo. ¶Dędalus primus in formis animaliũ (quas veteres plaſtę cęcas fingebant & imobiles) oculos induxit/ & abditis quibuſdam neruis effecit, vt huc & illuc mouerentur adeo ſcite, vt ſpectãtibus viuere & ingredi viderentur. Idem ligneam venerem fabricaſſe dicitur, quę argento viuo infuſo moueretur. Fecit inſuper Cretę labyrinthum, quo incluſus alis ſibi & nato confictis per viam mortalibus negatam periculum effugit. Hinc opera dędala vocãtur ingenioſa. De eius labyrintho Ouidius libro 8. Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis Ponit opus, turbatq; notas/ & limina flexu Ducit in errorem variarum ambage viarum. ¶Mamurius faber ærarius fabricauit Saliorum Ancylia, qui propterea nomen eius ſolebant canere ſuis carminibus. Vertunnus apud Proper. libro 4. ſimulachrum ſuum a Mamurio ex ære formatum dicit. Ideoq; precatur, vt eiꝰ cineri terra ſit leuiſſima. Hęc autem Vertũni verba. Stipes acerbus eram properanti falce dolatus Ante Numam grata pauper in vrbe deꝰ. At tibi Mamuri formę cęlator ahenæ,

Tellus artifices ne terat oſca manus.Qui me tã docilis potuiſti fundere in vſus,Vnũ opus eſt/operi nõ datur vnus honos.De mamurio Ouidius libro 3.faſt. Mamurius morum fabrę ne exactior artis Difficile eſt vlli dicere,clauſit opus.

¶ Phereclus abietariꝰ faber Paridis ad Helenę raptũ nauigaturi naues feciſſe dicit. Hinc nauis phereclęa dici ſolet.Ouidius in Epiſto.Paridis,Hac duce Sigęo dubias a littore feci,Lõga phereclęa per freta puppe vias. ¶ Callicrates fuit minutorũ opuſculorum fabricator,qui muſcam fecit alis quadrigam cum agitatore tegentem.Fabricauit & nauem, quã auicula pennis integebat. ¶ Myrmecides fecit formicas tã tenues,vt vix membra videri poſſent. ¶ Eligius Nouionenſis epiſcopus artem aurificum exercuit,in qua quicquid lucri faciebat/erogabat pauperibus.

¶ Ferunt Harmonidem Troianum fabrum fuiſſe vnum ex eorum numero,qui paridis Spartam ituri naues fabricauerunt. ¶ Aceſęus natione Patarenſis & Helicon Caryſtius duo fuerunt celebratę artis artifices,qui Peplum Palladis Poliadis (quę in arce Athenienſium colebatur)contexerũt.Hinc adagium natum.Aceſęi & Heliconis opera,de his quę ſingulari fiunt artificio. ¶ Glaucus Samius primus ęris ferruminationem inuenit. ¶ Sothericus faber fuit lignarius/cuius opera priſcã illam & rudem ſimplicitatem prę ſe ferebãt. Hinc natum prouerbium.Sotherici lecti,de re vili & minime ambitioſa. ¶ Elico faber fuit,qui authore Plynio ob artem fabrilem Romę cõmoratus eſt. ¶ Artemon faber fuit loripes authore Plutarcho in pericle.

¶ Staſicrates fuit artifex Alexãdro Macedoni gratiſſimus,q dicebat Thracię montem athon in hominis ſtatuam formari exculpiq; poſſe. ¶ Vatinius Beneuentanus fuit artifex Calicum vitreorum.Hinc Vatinia vocantur vaſa vitrea.Martialis libro 10.Vatiniorum proxineta fractorum.Idẽ in diſtichis.Vilia ſutoris Calices monumẽta Vatini Accipe. Is fuit diſtorti corporis/Sutrinę alumnus/ediditq; munus gladiatorium Beneuenti,authore Cornelio Tacito ¶ Myron artifex nobilis buculã fecit æneam/gręcis primum/deinde Auſonianis verſibus celebratam.Statius.Hic tibi quę docto multum vigilata myroni Aera.Propertiꝰ.Atq; aram circum ſteterant armẽta myronis, Quattuor artificis viuida ſigna boues.Politianus in Ruſt.Nec docto trita Myroni Pocula multiplici florent radiantia gemma. ¶ Architas faber ſimulachrum columbę fecit ex ligno/libramentis ita ſuſpenſum & aura ſpiritus incluſa atq; occulta concitum,vt ipſum volaret.Author Gellius libro 10.Capi.12.

¶ Telephanes faber fuit lignarius,victum ſibi quęritans in factitandis curribus,quẽ tamen poſtea felix fortuna ad lydorum regnum euexit. ¶ Diphilus architectus fuit tardiſſimus in perducendis ad finem ſuſceptis operibus. Vnde factus adagio locus. Diphilo tardior. ¶ Tericles calices torno faciebat ex Terebuntho,author Plynius.

¶ Architecti nobiles.

Democrates	Zenodotus	Vale.Oſtienſis
Spintharus	Hermodorus	Mneſicles
Cteſiphon	Soſtratus	Nicon
Meleagenes	Chirocrates	Apollodorus
Theodorus	Satyrus	Eupalinus
Philo	Emylius	Rhœcus
Hermogenes	Rholus	Mandrocles.
Sugilas	Theodorus	

DEmocrates Alexandriam metatus eſt. ¶ Spintharus Corinthius delphicum templum conſtruxit. ¶ Cteſiphon templum Dianę Epheſię/vbi ſimulachrum ipſius deę vitigineũ fuerat,Plyniꝰ.Operi inquit,prefuit Cteſiphon

ſiphon architectus. ¶ Meleagenes fanũ mineruę Prienenſis. ¶ Theodorus Phocen
ſis fecit Tholum delphicum. ¶ Philo athenienſis armamentarium Pyrei.
¶ Hermogenes ędem doricam iunonis magneſię. ¶ Sugilas mauſolęum artemiſię.
¶ Zenodotus nobile pauimentum pergami. ¶ Hermodorus nomẽ eſt Architecti
qui obeliſcum fecit. ¶ Emylius/ Rholus & Theodorus architecti fecerunt labyrin-
thum lemnium. ¶ Valerius Oſtienſis Architectus fuit, qui theatrum Romę texit.
¶ Mneſicles architectus arcem athenis ędificauit. author Plutarchus in Pericle.
¶ Nicon pater fuit Galeni geometrię & architecturę peritiſſimus.
¶ Apollodorus Traiani forum/ metodęum & gymnaſium Romę fabrefecit. Hunc
interfecit Adrianus. ¶ Eupalinus Megarenſis filius Nauſtrophi/ Rhœcus Philei fi
lius & Mandrocles Samius nomina ſunt architectorum apud Herodotum.

¶ Conditores diuerſorum locorum & ędificiorum.

ANtenor condidit Patauium vrbem. Virgilius libro 1. Aen. Hic tamẽ ille
vrbem Pataui ſedeſq; locauit Teucrorum. Sabellicus. Condidit antenor
ſpacioſis mœnibus vrbem. ¶ Romulus Romam. Virgilius libro 1. Aen.
Inde lupę fuluo nutricis tegmine lętus Romulus excipiet gentem/ & mauortia con-
det Mœnia/ Romanoſq; ſuo de nomine dicet Aſcanius albam. Tibullus. Albaq; ab
Aſcanio condita longa duce. Virgiliꝰ. Aſcanius longam muris quum cingeret Al-
bam. Idem. Aſcanius clari condet cognominis albam. ¶ Philoctetes Petiliam vr-
bem Brutiorum. Virgilius libro 3. æn. Parua Philoctetę ſubnixa Petilia muro.
¶ Dido Carthaginem. Virgiliꝰ libro 4. Aen. Fœmina quę noſtris errans in finibꝰ
vrbẽ Exiguam precio poſuit. Dido apud eundem ſic loquitur. Vrbem pręclarã ſta-
tui/ mea mœnia vidi. Ouidiꝰ in Epiſt. Vrbem conſtitui/ lateq; patentia fixi Mœnia
finitimis inuidioſa locis. ¶ Dardanus Troiam. Virgilius libro 6. Aen. Et troię dar-
danus author. Idem libro 8. Dardanus iliacę primus pater vrbis & author.
¶ Danae acriſij filia ardeam vrbem Italię. Virgilius libro 7. Quam dicitur vrbem
Acriſioneis Danae fundaſſe colonis. Plyniꝰ libro 3. Ardea a danae perſei matre cõ
dita. ¶ Catillus arcas Tybur oppidum Romę vicinum. Virgilius libro 7. Tum ge
mini fratres Tyburtia mœnia linquunt/ Fratris Tyburti dictam cognomine gentẽ.
Syllius libro 8. Hinc tybur Catille tuum/ ſacriſq; dicatum Fortunę pręneſte iugis.
¶ Ceculus pręneſte. Virgilius libro 7. Nec Pręneſtinę fundator defuit vrbis.
¶ Arcades Pallantęum oppidum ſitum in monte palatino. Virgilius libro 8. Arca-
des his oris genus a Pallante profectum / Delegere locum/ & poſuere in montibus
vrbem Pallantis proaui de nomine Pallantęum. ¶ Neptunus muros Troię. Virgi.
libro 9. Aen. An non viderunt mœnia troię Neptuni fabricata manu conſidere in
ignes. ¶ Diomedes arpos oppidum Appulię. Virgilius libro 10. Atq; iterum in teu
cros ætolis ſurgit ab arpis Tytides. Aliter vocatur argiripa. Idem libro 11. Ille vrbẽ
Argiripam patrię cognomine gentis Victor Gargani condebat Iapygis agris.
¶ Cadmus thebas Bœotias. Ouidiꝰ libro 3. Meta. Hos operis comites habuit Sido
nius Hoſpes. Quum poſuit iuſſam Phœbęis ſortibus vrbem. ¶ Amphion muros
Thebarum. Horatius in arte. Dictus & Amphion Thebanę cõditor vrbis. Statius
libro 1. Theb. Quo carmine muris Iuſſerit Amphion tyrios accedere montes.
¶ Capys capuam. Sylliꝰ libro 11. Tum capys vt primus dederit ſua nomina muris.
Virgilius. Et Capys hinc nomen Campanę dicitur vrbis. ¶ Munacius Plancus vir
conſularis & pretorius & Ciceronis diſcipulus Lugdunum vrbem ¶ Telegonus fi-
lius Vlyſſis Tuſculum oppidum Italię. Propertiꝰ libro 2. Quid petis Aeęi mœnia
Telegoni. ¶ Galli Mediolanum. Claudianus. Continuo ſublime volans ad mœnia

gallis Cōdita lanigerę ſuis oſtentantia pellem. ¶Semiramis Babylonem. Proper-
tius libro 3. Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis vrbem. Ouidiꝰ in Meta. Vbi di-
citur altam Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem. ¶Cæſar auguſtus Nico-
polim ciuitatem in memoriam victorię ſuę de Antonio & Cleopatra, Author Sue-
tonius. ¶Buſyris Thebas ægyptias. ¶Ogdous Memphim vrbem ægypti.
¶Archias Syracuſas. ¶Cleopes rex ægypti Pyramidem magnificentiſſimam.
¶Maſſilienſes Niceam, ¶Alexander Alexandriam vrbem ægypti/ Authoribus
Plynio & Curtio. ¶Amazones Epheſum. ¶Mithridates Eupatoriam.
¶Alexander Heracleam. ¶Antiochus Laodiceam. ¶Darius Suſas vrbem Per-
ſidis. ¶Phoroneus Argos. ¶Ninus Niniuen. ¶Sichen Sidonem. ¶Ocnus Man
tuam. ¶Agenor Tyrum. ¶Amyclas filiꝰ Lacedæmonis regis Amyclas vrbem la
conię. ¶Neleus pater Neſtoris Pylon. Ouidiꝰ in Epiſt. Nos pylon antiqui Neleia
Neſtoris arua Miſimus. ¶Romulꝰ Aſyllum. Ouidius libro 3. Faſtorum. Romu-
lus vt ſaxo lucum circundedit alto, Quilibet huc dixit confuge, tutus eris.
¶Peranus Phœnicum dux Maſſiliam. ¶Pylij metapontū/ Iapygas Iapix Dædali
filius. Coram Dardanus/ Agyllam Pelaſgi. Diomedes Beneuentum.

¶Septem orbis miracula.

SEptem fuerūt ædificia toto orbe cantatiſſima, quę propter operis magnitudi-
nem & ſumptum incredibilē extitere loco miraculi, vt nihil diuinius ars hu-
mana poſſet confingere aut excogitare. Fuerunt autem hęc. Pyramides Nili,
Turris Pharia, Muri Babylonis, Templum Dianę Epheſię, Simulachrum Mauſo-
li, Coloſſus ſolis apud Rhodios/ & Simulachrum Iouis olympici / quibus nonnulli
addunt domum Cyri Mœdorum regis. ¶Pyramides imprimis erant ſtructurę &
moles lapideę inferne quadratę/ ſurſum verſum acutæ/ quas ægypti reges ſupponē-
das tumulis erigebant aut ad inanem diuitiarū oſtētationem / aut vt populi torporē
excitarent. Earum vna ſaxo naturali fuit eleborata & Rubrica/ cuius ambitꝰ per frō
tem centum duos pedes colligebat/ longitudo erat 143. pedum, altitudo 62. Alia
fuit facta ex Arabicis lapidicinis / quam ſexcenta hominum millia viginti annis cō-
ſtruxiſſe memorantur. Tres alię fuerunt annis 78. & menſibus quattuor factę. Ply-
nius ſcribit 1800. talenta fuiſſe erogata in Raphanos/ allium & cepas, quibus artifi-
ces veſcebantur in extruenda earum vna. Quo argumēto coniectare eſt q̄ta q̄q; pro
digioſa fuerit aliarum rerum impenſa. Omnium ampliſſima continebat octo ſoli iu
gera/ quattuor angulorum paribus interuallis per 883. pedes. Singulorum laterum
altitudo pedes 25. Secundę ſingula interualla per 4. angulos pares 737. pedes cō
pręhendebant. Tercia erat minor prędictis ſed multo ſpectatior æthiopicis conſur
gens lapidibus/ trecētis ſexaginta tribus pedibus inter angulos. Omnium minimam
fecit Rhodope meretricula æſopi fabulatoris conſerua diuitijs illis/ quas meretricio
quęſtu ſibi comparauerat. Herodotus in Euterpe ſcribit Cleopem ęgypti regem/ fe
ciſſe Pyramidem ex arabicis lapidibus/ cuius longitudo erat quinq; ſtadiorum/ lati-
tudo decem paſſuum/ altitudo octo paſſuum, in qua decem annos fuiſſe cōſumptos
memorat. Fecit & aliam viginti annis abſolutam, in qua tātum profudit pecunię/ vt
nimio ſumptu attritus, filiam (quam habebat formoſiſſimā) coactus ſit proſtitue-
re. Ea eſt in qua 1800. talenta in cepis & raphanis erogata prędiximus. Herodotus
alias complures memorat, quas volēs omitto/ quoniā prędictę ſatis arguūt q̄ ocio-
ſa fuerit illorum regum & opera & prodigentia. De Pyramidibus Lucanus libro 8.
Quum Prolemæorum manes/ ſeriemq; pudendam Pyramides claudant indignaq;
Mauſolæa. Martialis. Barbara Pyramidum ſileat miracula mēphis. ¶Memoratur
etiam

tiam turris illa/ quam Ptolemęus fecit in Pharo inſula non ad alium vſum q̄ nocturnos ignes nautarum curſui oſtendendos. Hanc autem conſtituit talentis 800. Soſtrato Architecto, qui ſtructurę tantę ſuum inſcripſit nomen. ¶His miraculis annumerātur Babylonis muri/quos Semiramis condidit/aut ſaltē ruinoſos reparauit coctilibus laterculis & bitumine ferruminatis ducenum pedum altitudine/latitudine vero quinquagenum/adeo vt quadrigas inter ſe occurrentes reciperēt/turreſq; haberent 300. plures multo habituri, niſi aliqua ex parte paludes pro mœnibus fuiſſent. Huic autem operi portentoſo adhibita ſunt trecēta hominum millia. De Babylone Propertius libro 3. Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis vrbem/ Vt ſolidum cocto tolleret aggere opus. Et duo i aduerſum miſit per mœnia currus/ Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus. Duxit & Euphratem medium, qua cōdidit arces/ Iuſſit et imperio ſurgere Bactra caput. Lucan⁹ libro 6. Fragili circūdata teſta Mœnia mirentur refugi Babylonia Parthi. Quintianus. Nulla dies adimet Babylonia mœnia longis Inclyta porticibus/ varijſq; elata columnis. Herodotus ſcribit muros Babylonis habuiſſe craſſitudinem 50. cubitorum regiorum, celſitudinem ducentorum. Per ambitum centum portę ſtabant æreę omnes cum cardinibus. ¶Templum Dianę Epheſię factum eſt a tota Aſia ducentis & viginti annis. Hoc autem in ſolo paluſtri fecere/ne terrę motum ſentiret, aut hiatus timeret. Et ne in lubrico & inſtabili tantę molis fundamenta locarentur/ante calcatis ea ſubſtrauere carbonibus/deinde velleribus lanę. Templi longitudo erat 425. pedum/latitudo 220. Columnę in eo centum viginti ſeptem a ſingulis regibus factę/ ex quibus 36. erant cęlatę. Operi pręfuit Cteſiphon. ¶Artemiſia regina Carię Mauſolo marito mortuo ſepulchrum erexit inter orbis miracula annumeratum, cui⁹ altitudo attollebatur 25. cubitis. Cingebatur columnis 36. Patebat ab auſtro & ſeptentriōe 63. pedes. Toto circuitu continebat pedes 411. Ipſum ab oriente cęlauit Scopas/a Septentrione Bryax/ a meridie Timotheus/ab occaſu Leocares. Regina opere nōdum abſoluto conceſſit fatis. Artifices tamē non receſſerunt niſi eo conſummato, Ab hoc ſepulchro omnia regū et imperatorum monumenta, quę precioſa ſunt, vocantur Mauſolęa. De hoc Propertius libro 3. Nec mauſolęi diues fortuna ſepulchri Mortis ab extrema cōditione vacat. Martialis libro 1. Aere nec vacuo pēdentia Mauſolęa Laudibus imodicis Cares ad aſtra ferant. ¶Coloſſus ſolis apud Rhodios fuit 70. cubitorum altitudinis/ qui poſt quinquageſimum ſextum annū terrę motu proſtratus, iacens quoq; fuit miraculo. Pauci pollicem eius amplectebantur. Maiores erant digyti, q̄ plęreq; ſtatuę. Vaſti ſpecus hiabāt defractis membris. Spectabantur intus magnę molis ſaxa. Factus eſt hic Coloſſus annis duodecim, trecētis talentis. Artifex fuit Chares Lyndius lyſippi diſcipulus. Soldanus ægypti quum inſulam Rhodū inuaſit/ex ære huius ſtatue 900. camelos oneraſſe fertur. Ab hoc coloſſo Rhodij vocantur Coloſſenſes & Rhodos Coloſſicola. ¶Inter orbis miracula recenſetur ſimulachrum Iouis Olympici, quod Phidias fecit ex ebore. Propertius libro 3. Nam neq; Pyramidū ſumptus ad ſydera ducti/ Nec Iouis Elęi cœlum imitata domus. ¶Sunt qui addant domum Cyri mœdorum regis, quam fabricauit mennon illigatis auro lapidibus. De his miraculis & alijs quibuſdam ędificijs Politianus in Manto ſic inquit. Nec vetus immēſum fuerit quę ſparſa per orbem Gloria ſeptena celebrat ſpectacula fama. Nā neq; belligeris Babylon pulſata quadrigis Mœnia/nec liquido pomaria pēdula cœlo Cōferat/aut dextris conſtructa altaria delos Cornibus, aut veſti molem Rhodos aurea Phœbi, Non Cares mauſole tui cęlamina templi, Phidiacum non Elis ebur/nō ipſa ſuperbus Pyramidas iactet laſciui lingua Canopi. Namq; hęc aut valido neptuni

quaſſa tridente/aut telo Sumane tuo traxere ruinam. Sumanum ſunt qui Plutonem vocent,quaſi manium ſummum.

¶Alia opera & ędificia ſumptuoſa & magnifica.

VIrgilius ſcribit Didonem feciſſe templum Iunoni donis opulentum/ ærea cui gradibus ſurgebãt limina/nexæq; Aere trabes/foribus cardo ſtridebat ahenis. ¶Eodem authore Iarbas rex Getulorum Templa Ioui centum latis immania regnis Centum aras poſuit/ vigilemq; ſacrauerat ignem Excubias diuum æternas. ¶Idem libro 7. ſcribit domũ latini regis centũ columnis fuiſſe ſublimem/ & cedrinis auorum ſimulachris ornatam. ¶Regiam ſolis deſcribit Ouidius libro 2. Meta. his verbis. Regia ſolis erat, ſublimibus alta columnis, Clara micante auro flammaſq; imitante Pyropo, Cuius ebur nitidum faſtigia ſumma tegebat. Argenti bifores radiabant lumine valuę. Materiam ſuperabat opus, nam mulciber illi Aequora cęlarat medias cingẽtia terras. Terrarumq; orbem/coelũq; quod imminet orbi. ¶M. Aemylius Scaurus Syllę priuignus in ædilitate ſua theatrum fecit altitudine 360. columnarum/cuius pars ſcęnę erat e marmore/ media e vitro/ columnæ imę 48. pedum. Erant inter columnas ſigna ærea 300. numero/Cauea capiebat hominũ 70. millia. Author Plynius lib. 36. ¶Obeliſci vocantur ſtructurę minores Pyramidibus deorſum verſum ſpecie quadrata/ in anguſtum verticem deſinentes et paulatim gracileſcẽtes. Aegypti reges quattuor fecerũt obeliſcos 480. cubitorũ longitudine. ¶Ramiſes rex ægypti (cuius ętate captum eſt Ilium) obeliſcum fecit quadraginta cubitorum, & alium longitudine vndecenis pedibus/ per latera cubitis quattuor,quem feciſſe dicuntur viginti hominum millia. Cuius operis admiratione factum eſt, vt quum Syenem oppidum expugnaret Cambyſes rex, ventumq; eſſet incendio ad crepidines obeliſci,extingui ignem iuberet,molis reuerentia. ¶Obeliſcum poſuit Phius 48. cubitorum. ¶Ptolęmeus vnum alexandrię 80. cubitorũ. ¶Alij duo fuerũt Alexandriæ,quos excidit Meſphees rex 42. cubitorũ. ¶Alius fuit exciſus a rege Semneſerteo 125. pedum. ¶Nuncoreus filius Seſoſtris vnum fecit 100. cubitorum. ¶Dędalus Labyrinthum fecit in Creta tanta viarum perplexitate, vt introeuntibus non pateret reditus. Virgilius libro 6. Hic labor ille domus/ & inextricabilis error. Catullus. Ne Labyrinthęis e flexibꝰ egrediẽtem Tecti fruſtraretur inobſeruabilis error. ¶Fuit & ægyptius Labyrinthus,lapideis e Paro columnis in introitu/ reliquis Syenitis. Fuit & tertius in lemno/quartus in Italia,omnes lapide polito,fornicibꝰ tecti. Lemniꝰ habebat 150. columnas,quarum in officina turbines ita librati pedenderunt/ vt puero circumagente tornarentur. Eius architecti fuerunt Emylius/ Rholus & Theodorus. Italicũ ſibi fecit Porſena rex Ethrurię loco ſepulchri,quo ſi quis improperaſſet ſine glomere lini/ exitũ inuenire nequiuiſſet. Supra erãt Pyramides quinq;,quattuor in angulis,& in medio,vna in imo latę pedũ 75.altę pedũ 150. ita faſtigiatę, vt in ſummo orbis ęneꝰ & pęgaſus vnus omnibꝰ ſit impoſitus,ex quo pendebant iuncta catenis tintinabula. ¶Aegyptiæ thebę centum portis nobiles coniecturã mirę amplitudinis reliquerũt vniuerſę poſteritati. Iuuenalis. Ecce vetus Thebe centum iacet obruta portis. Valerius Flaccus. Et centum geminæ Lagi naualia Thebę. ¶Iulius Cęſar circum fecit longitudine trium ſtadiorum/ latitudine vnius/ ſed cũ ædificijs iugerum quaternum/ ad ſedem 260. milliũ. Idẽ ſolũ tantũ foro extruendo ſeſtertijs mille ducentis emiſſe dicitur. ¶P. Clodius quẽ milo occidit, domũ habuit ſeſtertijs 147. millibus emptã. ¶M. Lepido viro

conſulari & Q .Catuli collegę fuit olim domus omnium in vrbe pulcherrima/ quę
tamen intra annos 35.centeſimum locum non obtinuit. ¶ Amphitheatrum Pom=
peij ſcapiebat 40.millia hominum, Theatrum hoc Nero in vnum diem totum au=
ro operuit, vt Tyridati regi Armenię illud oſtenderet. ¶ Agrippa fecit in ędilitate
ſua 700.lacus/ Fōtes 150. Caſtella 130.Signa 300. ærea aut marmorea impoſuit,
columnas 400.ex marmore. Fecit & aquarum ductus memorabiles,alios item in=
cepit Caius Ceſar/ quos peregit Claudius in omnes montes vrbis leuatos/ in quos in
fluebant Curtius & Cęruleus fontes. Erogata in id opus 555. millia ſeſtercia. ¶ Ci=
cero non minoris quinquaginta millibus aureis habitauit. Quam pecuniam furto &
rapina comparatam ſcripſit Saluſtius in ſua contra eum inuectiua. ¶ Aurea Nero=
nis domus tanto ſumptu tantoq; rerum omnium apparatu conſtructa eſt, vt ad eam
peragendam Otho quingēties ſeſtercium,id eſt duodecies centena & quinquagin=
ta millia aureorum noſtrorum attribuerit,quum tamen nihil deeſſet operi/ atq; hoc
tam prodigioſum ædificium a Theatro M.Scauri victum contendit Plynius. Ha=
bebat illa neronis domus, ſtagnum inſtar maris/ vineta/ ſyluas cum omni pecudū ge
nere & ferarum. Item aues argenteas/ quę in modū cœli mouebātur, In ſolarijs lapi
dem quēdam ſphengitē,quo perpetuus dies illucebat. De hac domo intellexit Mar
tialis libro 1.dicens. Hic vbi ſydereus propius videt aſtra Coloſſus/ Et creſcunt me=
dia Pegmata celſa via, Inuidioſa feri radiabāt atria regis, Vnaq; iam tota ſtabat in vr
be domus. Hic vbi conſpicui venerabilis āphitheatri Erigitur moles, ſtagna Nero=
nis erant. ¶ In M .Scauri villę incendio bis millies ſeſtercium abſumptum legitur.
¶ Pergama ſeu muri vrbis Troię feruntur habuiſſe in ambitu 40.millia paſſuum.
Nec aliā ob cauſam aſcribuntur deis authoribus,q̄ propter magnificentiam De his
Lucanus libro 6.Nunc vetus Iliacos attollat fabula muros/ Aſcribatq; deis. ¶ Nito
cris aſſyriorum regina (quę multis annis poſt Semiramidem floruit) Euphratē flu=
uium,qui mediam Babylonem rectus pręter fluebat, fecit tortuoſum/ ſupraq; pontē
erexit trium ſtadiorum, difficillimum factu propter paludes, quę vrbem ambiunt.
Fecit & ingentes cauernas ad excipiendum fluminis impetū, egeſſitq; quicquid erat
limi ad iacienda fundamenta. Authores Herodotus & Curtius. ¶ Traianus lapi=
deum pontem fecit in Danubio, in quo viginti ex quadrato lapide erāt pilę,quarum
altitudo 150.pedum pręter fundamenta extabat, Latitudo ſexaginta pedes contine
bat. Diſtabant inter ſe 170.pedibus.fornicibus vero cōiungebantur , quum tamen
fluuius ipſe ſit admodum pręceps & impetuoſus/ & nonnunq̄ imbrium mole conci=
tatus ripas longiꝰ ſubmoueat, & vbi anguſtior eſt/ ibidē ſit ferox & vorticoſus. Hāc
tamē poſtea molē ſeu liuore maligno ſeu alia cauſa dirupit Adrianus. Author Dion
Caſſius. ¶ Murus Byzantij vrbis fuit olim mileſio quadrato lapide adeo indiſcreta
laterum ſtructura, vt vna prope muri compages ſpectantibus videri poſſet. ¶ Ale=
xander Macedo tabernaculum fecit, in quo centum lecti ſternebantur, aureę colūnę
ſuſtinebant verticem aureū varijs textum ornamentis, In eo conſiſtebant mille Per
ſę/ mille ſagittarij Macedones/ & quingenti cum ſcutis argenteis. In medio autem
erat ſella aurea, ſuper quam ſedebat Alexander ſtipatus ſuis Sariſſophoris. ¶ Inter
mirabilia hominū opera ſunt, Athos factus a Xerxe nauigabilis, Iſthmos cœptus a
multis perfodi/ nec abſolutus/ alpes aceto diuiſę/ Lucrinus lacus vndecī annis a trigī
ta hominū millibus exſiccatꝰ. Luculliana villa, vbi exciſo monte Eurippus admitte
batur. ¶ Cęſar vno die pontem in arari conſtituit, alium ſupra Rhenum mira cele=
ritate, quem decem diebus abſoluit. ¶ Coloſſus fuit Tarenti 40.cubitorum factus
a lyſippo. ¶ Fuit in Capitolio Coloſſus Apollinis tranſlatus a Lucullo ex Apollo=

nia ponti vrbe 30. cubitorum / factus talentis 150. ℭFuit & Coloſſus apollinis Tuſcanicus 50. pedum a pollice/ dubium ære mirabilior an pulchritudine. ℭAetate Plynij zenodorus fecit coloſſum mercurij in ciuitate Gallię Aruernis / ſeſtercijs 400. ℭIdem quum veniſſet romam / ſimulachrum fecit mandato Neronis 110. pedum longitudine, quod poſtea ſoli dicatū eſt. ℭAmbitus Memphis vrbis ægyptiorum ab Ogdoo rege ædificatę fuit 150. ſtadiorum. ℭMartialis libro 1. Domitiani Imperatoris amphitheatrū omnibus miraculis / ſuperbiſq; ædificijs anteponit dicens. Omnis Cęſareo cedat labor amphitheatro, Vnum pro cūctis fama loquatur opus. Sabellicus ædificia quędā & magnifica loca ſequētib⁹ verbis enumerat. Nūc vetus Ogygios attollat. Gręcia muros / Aſcribatq; deis Neptunia moenia, laudent Mirēturq; ſuos Parthi Babylona labores. Nec ſileat pharios iam barbara memphis honores, Aeternumq; ſui memoret pia buſta tyrāni Caria diues opum / magnū vulgata per orbem Tercentum populi celebrent delubra Dianę. ℭSupereſt magnificum illud templum, quod anno regni ſui quarto ędificare cœpit Salomon Dauidis filius. Triginta imprimis hominum millia cędendis arboribus vt cedris & cupreſſis ſunt in libanum deſtinata. Lapicidarum vero extiterunt octoginta millia, Latitudo templi fuit vicenum cubitorū / Sexagenum longitudo / altitudo fornice diſtincta centenum & vicenum. Inferioris ſtructurę materia erat ex candenti ſaxo. Amplitudo veſtibuli denum cubitorum. Cellę erant vicenę peruio inter ſe vſu / & alię his ſuppoſitę. Trabes erant cedrinę, cedrina cōcameratio auro illita, vt parietes omnes. Sanctior locus a reliquo templi corpore diſtiguebatur muro, in quo erant ianuę ſculptę / vela ductilia / varijs męandris & floribus intexta. Duo Cherubini (ita enim dici ſolent) ex puro auro. Pauimētum petalis aureis inſtructum. Ianuę vicenum cubitum altitudine auro coruſcantes. Ante veſtibulum erant duę columnę ænę 18. cubitorū altitudine / ambituq; duodenum. Erat & vas æneum tantę magnitudinis, vt abre nominatum ſit mare, quod vituli duodecim diuerſas mundi plagas terni ſingulas proſpectantes circunſtabant, Fuit vas illud trium millium batorum capax, Erant & alię figurę, quas longum eſſet recenſere. Altare fuit æreum denum pedum altitudine / longitudine duplo maiore. Item menſa vna aurea / Phialę & paterę aurę decem millia. Argenteę quadruplo maiore numero / Candelabra 10. millia ex auro & argento fabrefacta, Circa templum aula capaciſſima, in qua profanus populus conſiſteret. Hoc autem opus ſeptem annorum ſpacio ad finem perductum eſt. ℭFecit & Salomon ſibi regiam, candenti pauimento / triplici intus materia Cedro / argento & auro. Quod opus abſoluit tredecim annorum ſpacio.

ℭArbores diuerſę.

1	Abies		Bedellium	14	Coſtus
2	Aeſculus	8	Betula		Cynachante
	Amygdalus		Buxus		Cyperus
	Amyris	9	Carpinus	15	Cotinus
3	Apina		Chamerepes	16	Cupreſſus
	Aquifolia		Cynnamum		Caprificus
	Acaron	10	Citrus		Elate
4	Acer	11	Cornus	17	Ficus
5	Adrachne		Corylus	18	Fraxinus
	Alburnacum	12	Caſtanea	19	Fagus
6	Alnus		Cedrus		Ferula
7	Balſamum	13	Ceraſus	20	Hedera

Hebenus

21 Hebenus
Hypociſtos
22 Ilex
23 Iuniperus
24 Iuglans
25 Larix
26 Laurus
27 Lentiſcus
28 Liguſtrum
Lotos
29 Malachra
Melia
30 Morus
31 Myrrha
32 Myrtus
Malobathros
33 Oliua
34 Ornus
Rhamnus
35 Platanus
Pomus
36 Prunus
Pyrus
37 Pala
38 Paliurus
Palma
39 Perſicus
Pinus
40 Picea
41 Populus
42 Rhododaphne
Ricinus
Ridica
Robur
43 Salſicortex
Salix
44 Spinus
Sycomorus
45 Sambucus
Smilax
46 Sorbus
Suber
47 Taxus
48 Tęda
49 Terebinthus
50 Tilia
51 Vnedo
52 Vlmus

ABies arborum pulcherrima eſt et rectiſſima, quæ in tranſuerſum poſi-
ta renititur ponderi, nec prius rumpitur q̃ carie deficiat, Pars eius in-
ferior eſt enodis, & vocatur Sapinus. Superior nodoſa et durior. Si- 1
tus eius in montibus. Expetitur nauigijs & trabibus & plurimis vitæ
operibus. De hac Ouidius Libro. 10. Enodiſq; abies curuataq; glan-
dibus ilex. Mantuanus Libro tercio Agela. Palma venit, montana abies deſcendit
in æquor. Reſina huic arbori vicium. Gignit pilulam, quæ in medicina vim habet
vrendi. Folia non amittit, quæ habet pectinum modo. Terna edit germina, inter
ſquamas corticem ſpargit. Semen reddit poſt vergiliarum occaſum. Ramos habet
in cœlum tendentes non in latera pronos. Cacuminibus ramorum deciſis moritur,
totis vero detrũcatis durat. Et ſi infra ramos pręcindatur, quod ſupereſt viuit. Si ve-
ro cacumen tantum auferatur, emoritur tota. Laudatiſſima eſt in Alpibus, Apœni-
no, Vogeſo mõte, Corſica, Bithynia. Põto, macedonia. Deterior Arcadica, quoni-
am ibi facile putreſcit. Abietis vmbra ſatis pernicioſa eſt. Ab abiete fabri lignarij vo-
cantur Abietarij. Et opus abiegnum abiete factum. Hinc equus Troianus a Proper-
tio & Politiano vocatur Abiegnus. Statius Libro ſexto Thebaidis abietem vocat au-
dacem, ꝙ naues marinis ſe exponant periculis. Sic autem ait. Hinc audax abies, et
odora in vulnere pinus.
¶ Aeſculus arbor eſt glandifera, cuius fructu veſcebantur homines ætatis aureæ 2
ſub Saturno. Sacra eſt Ioui. Hui⁹ ramis fiebat corona ciuica. Semen reddit autum-
no. Tantum radice deſcendit in terram, q̃tum corpore eminet in aere.
¶ Amygdalus arbor eſt fructifera, cuius fructus duro & carnoſo integitur cortice.
Prima omnium arborum floret menſe Ianuario. Ante maturitatem facile fructum
amittit. Serenda eſt ab occaſu arcturi ad brumã. In hanc arborem poetę fabulantur
mutatam fuiſſe Phyllidem. ¶ Amyris arbor eſt infructifera, quam ſterilitatem
penſat odore flagrantiſſimo.
¶ Apina arbor eſt media inter pinum et piceam, piceæ tamen ſimilior, vnde etiam
Pinus picea vocatur. ¶ Aquifolia arbor eſt ex Ilicis genere, quam Græci Similacẽ 3
vocant. Baccas habet ſine ſucco. Folia ei non decidunt, quæ habet aculeata. Germi-
nat verno tẽpore. Sata in domo aut villa veneficia arcet. Flore ei⁹ aquã glaciari tra-

dit Pythagoras apud Plynium. Hãc arborem Theophraſtus Cratæogonon vocat.
4 ¶ Acaron arbor eſt breuis & fruticoſa.
¶ Acer fere eſt amplitudinis tiliç, arbor operum elegãtia et ſubtilitate nobilis. Mul
ta eius genera. Album candoris prçcipui. Alterum criſpo macularum diſcurſu in
Iſtria et retia prçcipuum. Vilius Craſſiuenium vocatur, Vide alia diſcrimina apud
Plynium. Aceris radix cõfuſa iecinoris doloribus vtiliſſime imponitur. Germinat
paulo ante çquinoctium vernum. Semen reddit meſſibus. Acernç trabes dicuntur
5 quæ ſunt ex eius ligno. ¶ Adrachne arbor eſt ſylueſtris ſimilis vnedoni, folio tan=
tum minore et nunq̃ decidente, cortice non ſcabro ſed qui circumgelatus videri poſ
ſit, tam triſtis eſt aſpectu. Fertur ſemper frondere.
¶ Alburnacum arbor eſt colore nigricante.
6 ¶ Alnus arbor nullum fert fructum, aut ſemen. Prouenit in locis aquoſis. Vnde
Syllius Libro. 3, Fluminea ſonipes religatus dicitur alno. Pinguis eſt ei vmbra, folia
craſſiſſima. Vtilis eſt nauigiis. Lucanus Libro tercio. Syluaq; dodones et fluctibus
aptior alnus. Statius Lib. 6. Theb. Alnus amica fretis, nec inhoſpita vitibus Vlmus.
7 ¶ Apiaſtrum arbor eſt venenata in ſardinia.
¶ Balſamum arbuſcula eſt aromatica, vni Iudçç conceſſa viti ſimilior q̃ nitro. Ea ſe
ritur malleolis. Frequens eſt in montibus. Suſtinet ſe abſq; vllis adminiculis. Exere
ſcit in bina cubita. Trima fructifera eſt. Eius ſuccus vocatur opobalſamum, omnib9
odoribus anteferendum. Lignum xylobalſamum. Inciditur vitro, lapide vel oſſeis
cultellis. Capitur et balſamũ pro arboris ſucco. ¶ Bedellium arbor eſt nigra magni=
tudine oleç, folio et robore ſimilis caprifici. Naſcitur apud Bactrianos. Habet natu=
8 ram gummi. Auctor Plynius Lib. 12. Capi. 9. ¶ Betula arbor eſt eximij candoris,
qua fiunt circuli vaſis vinarijs idonei. Gaudet frigidis locis. Bitumen ex ea quondã
excoquebant Galliç. Vtilis eſt conficiendis ciſtis et ſportellis flexibili crate.
¶ Buxus arbor eſt tonſilis et ſemper virens, viſcum producens et ſemen, quod Car
tegon dicitur. Ea fiunt multiforatiles tibiæ. Vnde et pro muſico inſtrumento non=
nunq̃ accipitur. Seneca. Tibi multifora tibia Buxo Solẽne canit. Stroza pater. Nec
tibicineæ creſcũt modulamina buxi. Fiunt et laudatiſſimi pectines et vnguẽtariæ pi
xides. Plurima reperitur in Pyrençis et citoro montibus. Commendabilis eſt duri=
cia & pallore. Plynius tria ponit eius genera. Gallicum amplitudine procera. Ole=
aſtrum grauis odoris in omni vſu dãnatum. Tercium ſylueſtre ſemper tonſile. Mon
tes amat. Folia eius ſunt concaua. quæ non decidunt. Spiſſiſſima eſt arborũ. Non
9 fluitat in aquis, nec cariem ſentit, nec vetuſtatem. ¶ Carpinus arbor eſt nota. quæ
alio nomine acer dicitur. Montes amat. Ea quondam fiebant faces nuptiales. ¶ Ca
merepes arbor eſt folio lato & molli, peculiaris Cretç & Siciliæ. ¶ Cynnamum ſeu
Cynnamomum arbuſcula eſt aromatica prçſtans odore, dulcis & cinerei coloris, cu
ius ſuccus ad multa remedia vtilis eſt. Naſcitur in Aethiopia, India & Sabçis.
10 ¶ Citrus arbor eſt peculiaris Mauritaniæ in atlante monte. Romanis olim gratiſſi
ma et maxime expetita ad menſarum & lectorum vſum. De his intellexit Politia=
nus in ruſtico dicens. Nec mauruſiacos lentç teſtudinis orbes Delphica ſuſtentat.
Et Lucanus Lib. x. Dentibus hinc niueis ſectos atlantide ſylua Impoſuere orbes,
quales ad Cæſaris ora Non capto venere Iuba. Martialis. Tu lybicos Indis ſuſpen
dis dentibus orbes. Statius. An mauros vndiq; poſtes. Idẽ. Indiſq; innixa columnis
Robora Maurorum. Huiuſmodi Citreç menſæ fulciebãtur eboreis pedibus, vt his
verbis liquet. Citrus Mauruſia folium habet arbuſti aut lauri. Arborem hãc Græci
medicam vocant.

Cornus

¶Cornus arbor ramos habet duricie et rigiditate ſimiles cornibus. Propterea vſus II
eiꝰ bellicis haſtis et iaculis dicatus eſt. Vnde et plærunq; accipi ſolet pro telo. Syllius
Libo. 10. Vix prima momordit Tegmina Callaici cornus tremebunda metalli. Vir
gi. lib. 10. Volat Itala cornus. Exitialis eſt apibus hæc arbor. Nam flore eius degu-
ſtato/aluo concita moriuntur. Succus eſt ei ſanguineus. Montes amat, et primo Fa-
uonio germinat. Nullam habet medullam. ¶Corylus arbor gaudet planis locis. Ea
olim fiebant faces nuptiales, vt Carpino. Graciles ſunt eius trunci, lata folia, delicati
fructus & ſecundis menſis expetiti. Colurna dicuntur opera, quæ fiunt eius ligno.
¶Caſtanea fructum ſignificat et arborem. Fructus itegũtur ſpinoſo cortice. Virg. 12
Stant & Iuniperi, & caſtaneę hirſutę. ¶Cedrus arbor procera ē, nec temen oneroſa.
Folia habet cupreſſinis fere ſimilia, lignum iucundi odoris, et tineis imperuium &
infeſtum. Propterea opus dignum Cedro dicimus quod laudabile eſt, & ab iniuria
blatarum & tinearum maxime cõſeruandum. Horatius. Speramus carmina fingi
Poſſe linenda Cedro, et leui ſeruanda Cupreſſo? Vel quod eius oleum illitum res
omnes conſeruet a tineis & carie. Duo ſunt minoris Cedri genera. Lyria & Phœ-
nicia. Differunt folio. Nã q̃ durum, acutum et ſpinoſum habet, vocatur Oxycedros
ramoſa ac nodis infeſta. Altera odore præſtat. Duo item genera Cedri maioris.
Florifera fructum nõ fert. Fructifera non floret. Et in ea antecedẽtem fructum ſta-
tim nouus occupat. Semen eius ſimile. Materię ęternitas, ideoq; ſimulachra deorum
ex ea factitauere. Reſinam fundit ad faciendas pices. Montes amat. Folia non amit-
tit, quę habet capillata. Laudatiſſima eſt in Creta, Africa et Syria. Rimam fiſſurãq;
non capit ſponte.
¶Ceraſus nomen ſumpſit a Ceraſunte. Ponti ciuitate. Fructus vocatur Ceraſum. 13
& interim pro arbore capitur. Ceraſi Romę non fuerunt ante victoriam Mithrida-
ticam Luculli. Is anno. 680. vrbis conditę aduexit e ponto. In ægypto nulla cura po
tuere gigni. Ceraſorum teſte Plynio aproniana maxime rubẽt, nigerrima ſunt actia,
Cęciliana rotunda. Iulianis gratus ſapor, adeo teneris, vt geſtatum non tolerent, Pri
cipatus duracinis, in Belgica luſitanis & in ripis Rheni. Ceraſis ſuccus eſt ſanguineꝰ,
Conſtãt cute & ſucco. Gaudent aquoſis montibus, Inſeruntur poſt brumam demp
to cortice. Pręcoces fiunt et matureſcunt calce radicibus admota. Ceraſus capitur
etiam pro fructu. Propertius. Hic dulces Ceraſos, hic autumnalia poma.
¶Coſtus arbuſcula eſt aromatica, cuius radix flagrat odore pręſtãtiſſimo. Stroza fi 14
lius. Accumulãſq; roſas & odorę germina coſti. Antiqui ſupplicabãt thure & coſto.
¶Cynachante arbuſcula acinos inſtar vuæ producit. Latini caninam ſentem et
vuam ſpineam nominant. ¶Cyperum habet ægyptus, ſemine Coriandri, candido
& odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor eſt ocyſſima. Protinus enim floret &
ſemen profert.
¶Cotinum Plynius ait arbuſculam eſſe in Apœnino, colore inſignem. 15
¶Cupreſſus ſeu Cypariſſus arbor feralis ſucciſa non regerminat. Propterea in exe- 16
quijs adhibita eſt, vt funebre ſignum. Virgi. Et ferales ante cupreſſos Conſtituunt.
Statius libro quinto Sylua. Hilareſq; hederas plorata Cupreſſus Excludit ramis.
Plantabatur in funeſtis nobilium domibus, eiuſq; ramis rogorum intexebantur la-
tera. Lucanus Libro tercio. Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus. Hæc arbor mo
roſa eſt natu, fructu ſuperuacua, baccis torua, folio amara, odore violenta, & ne vm-
bra quidem gratioſa, Diti ſacra. Naſcitur in Creta. In Enaria tantum ſucciſa reger-
minat. Picem fundit acerrimam ſapore. Aquas odit. Folia habet carnoſa, quæ non
amittit. Trifera ē. Nã baccę eiꝰ colligũtur mẽſe Ianuario, Maio, et Septẽbri. Cariẽ

nō lentit aut vetuſtatem. Semper nitorem ſeruat. Eius ſemen gratiſſimum eſt for=
micis. Tritum ſeruat a vermiculis vt folia. ¶ Capriſcus appellatur ficꝰ ſylueſtris erū
pens in ſaxis ruptis. Fructus eius nunq̄ matureſcit. ¶ Plynius ait Elaiem arborē eſſe
ad vnguenta vtilem. Laudatur hammoniaca maxime, mox ægyptia, deinde Syria=
ca dumtaxat in ſitientibus locis odorata, pingui lachryma.
17 ¶ Ficus arbor breuitate radicum cito ſeneſcit. Laudatur Iudęa rubēs oliuę magni=
tudine/craſſitudine cubitali, ramoſa materia valida/ viridi cortice/ folio tilię ſed mol
li. Hircana dulcior noſtris et fortior, vt q̄ modios. 270. ferat. Chalcidica lydia/Ma
millana a ſimilitudine mammarum. Calliſtrutia ſapore pręſtans. Item Africa/Rho
dia & Tyburtina. Ficubus omnibus mollis eſt tactus. Maturis frumēta intus/ matu
reſcentibus ſuccus lactis, percoctis mellis. Seneſcunt in arbore. Pręſtantiſſimę ſunt
in Ebuſo inſula. Dulci ſunt ſucco et lacte in capite, in corpore nō. Iiē nullus iis odor.
Folia ſunt latiſſima. Fructum ante maturitatem facile perdunt. Non florent, pomū
habent ſupra folia, quę ſerius naſcuntur. Fertiliores ſunt iferiore parte q̄ cacumini=
bus. Vtiles ſunt faciendis ſcutis. Naſcuntur in his vermes, qui vocantur Ceraſtes,
His maxime pernicioſa eſt vermiculatio, quam ſentiunt. Laborant & radicibus ma
didis. Serotinę fiunt, ſi primę groſſi (quum magnitudinē fabę exceſſere) detrahan
18 tur. ¶ Fraxinus dicitur a fragoſis locis in quibus naſcitur, Procera eſt & teres & pen
nata folio, Achillis haſta multum nobilitata. Materies eius ad multa eſt vtilis. Quę
naſcitur in Ida Troadis monte, adeo ſimilis eſt citro, vt ementes fallat ſublato corti
ce. Eius duo ſunt genera. Lōga enodis, altera breuis, durior fuſciorq́;/laureis folijs.
Ampliſſimam habet Macedonia, quam Bumeliam vocāt. Diuidūtur in ſitu. Cam
peſtris criſpa eſt. Montana ſpiſſa. Folia fraxini iumentis mortifera ſunt, cæteris ru=
minantium inocua. Succo expreſſo ad potum contra ſerpentes, et impoſita vlceribꝰ
opifera eſt. Tantaq́; eſt vis, vt nec matutinas nec occidentes vmbras ſerpens arboris
eius attingat, adeo vt ipſam procul fugiat. Si ea frōde gyro claudatur ignis & ſerpēs,
in ignes potius fugiet, q̄ in fraxinum. Floret fraxinus priuſq̄ prodierit ſerpētes, nec
ante cōditas folia dimittit. Gaudet aquoſis mōtibus. Meſſibꝰ reddit ſemen. Obe=
dientiſſima eſt quocunq́; in opere, faciēdis haſtis melior Corylo, Cornu leuior, Sor
19 bo lentior. Ouid. Lib. x. Et Coryli fragiles, & fraxinus vtilis haſtis. ¶ Fagus arbor
eſt glandifera, cuius glans triangula cute includitur. Folium eius autem tenue
et leuiſſimum eſt celerrime flaueſcens, gignens ſuperne paruulam baccam viridem
cacumine aculeatam. Fagi glans muribus gratiſſima eſt, qui propterea vna proueni=
unt. Grata eſt etiam gliribus & turdis. Fertilitas eius alternat, vt oīm fere arborum.
Glans fagina omnium dulciſſima eſt, vt qua obſeſſi homines durauerint in oppi=
do Chio. Huiꝰ arboris cortex in magno vſu eſt agreſtū. Ligni honos pręcipuus fuit
in vaſis. Manius Curiꝰ iurauit ſe ex pręda nihil attigiſſe, pręter guttum faginū, quo
ſacrificaret. Virg. Pocula ponā Fagina cęlatum diuini opus Alchimedontis. Vti=
lis eſt etiam capſis et ſcriniis fagus propter lentorem plicabilem. ¶ Ferulam Plyniꝰ
aſcribit arborū generi. Ea naſcit̄ in calidis locis. Nulli fruticū leuitas maior, prop=
ter quod facilius baculorum vſum ſenectuti prębet. Eius radix candida. Ea inciſa
lac emanat. In ferula optime ſeruatur ignis. Procedit in Aegypto.
¶ Hedera ſēper viret, ſtare non poteſt ſine adminiculo. Muros amplectitur qua=
20 dam laſciuia, adeo vt erodat. Viuaciſſima eſt omnium arborum. Eius racemus vo=
catur corymbus. Virgi. Diffuſos hedera veſtit pallente corymbos. Hæc arbor ini=
mica eſt ſatis omnibus. Flos eius ſimilis eſt roſę ſylueſtri, niſi φ caret odore. Tripli=
cem facit Plynius, Candidam, nigram, & terciam, quę vocatur helix. Huius arboris

olim

olim coronabantur poetæ. Ei folia non decidunt. Sacra eſt Baccho. Seipſam propa-
gat. Duplex in folijs color, viridis & flauus. Propterea Sidonius eam bicolorem
vocat, vbi ait. Quotiens per frondea lora Flectis penniferos hederis bicoloribus 21
armos.

¶Hebenus arbor eſt Indiæ, teſte Virgilio, quam herodotus æthiopiæ maluit
tribuere. Non fluitat in aquis. Neq; ſentit cariem, neq; vetuſtatem. Meridiano
æthiopię cardine ſyluę hiberno maxime virent. Scobem eius oculis vnice mederi di
cunt, lignoq; ad cotem trito, cum paſſo caliginē diſcutit. Ex aqua vero et radice albu
gines oculorum. Cęſa hæc arbor dureſcit in lapidem. Dicimns hoc hebenum & hęc
hebenus teſte Seruio. Virgi. lib, 2. Georgi. Diuiſę arboribus patriæ, ſola India ni-
grum Fert hebenum. Lucanus. Hebenus mareotica vaſtos Non operit poſtes. 22

¶Hypocriſtes arbor eſt hederacei generis.

¶Ilex eſt glandifera. In carpentarijs fabricis circa Elim & Lacedęmonem vbi non
naſcitur, pro ea vtūtur ſubere. Duplex in hoc arborum genere ſexus reperiri fertur.
Glans Ilicis breuis eſt & gracilis. Maſculas Ilices negant ferre. Huic arbori folia
ſunt aculeata, quæ non decidunt. Nullo flore exhilaratur. Nouus in ea fructus cum
autumno pendet. Ciuica corona primo fuit ilignea, poſtea magis placuit ex æſculo. 23
Deformatur interim nodis. Luca. lib. 3. Procumbunt orni, nodoſa impellitur ilex.

¶Iuniperus arbor frequens eſt in locis arenoſis. Viret coma perpetua. Cariem non
ſentit aut vetuſtatem. Non floret. Eadem eſt iunipero virtus quæ & Cedro. Medul
la eius vbiq; ſolidior eſt q̄ Cedrus. Lignum apprime durum. Vnde Mantuanus in
Quercu Iulia. Addā & Iuniperos/carie īpenetrabile robur. Vaſta eſt hæc arbor in
Hiſpania, maximiſq; baccis. Mōtes amat, ſpinas habet pro folijs. Flexuoſa ē & in- 24
tricata. Combuſta odorem reddit, & pollutum purgat aerem.

¶Iuglans odio diſſidet cum quercu. Iuglandes nuces gemino proteguntur operi-
mento. Optimæ ſunt Perſicæ. Earum cortice tinguntur lanæ, et ruffatur capil-
lus primum prodeuntibus nucleis. Pingueſcunt vetuſtate. Aquas odit Iuglans. In-
feriore parte fertilior eſt. Non facile ſentit cariem. Eius vmbra grauis eſt et noxia ca 25
piti humano, omnibuſq; ſatis.

¶Larix arbor vſtis radicibus non repullulat. Mōtes amat. Incorrupta eivis humo-
ri contumax. Nec ardet, nec carbonem facit, nec alio modo ignis vi conſumitur, q̄ la
pides. Ei folia ſunt pungentia, quæ non decidunt. Florem neſcit. Terna edit germi-
na. Corticem ſpargit inter ſquamas. Larix & abies arborum ſunt altiſſimæ, quibus 26
ſucciſis humor diu fluit. Larix neſcit cariem, valide pondus ſuſtinet.

¶Laurum arborem Græci Daphnen vocant, ab eiuſdem nominis puella, quam
Apollo adamauit. Spectatiſſima eſt in parnaſo. Coniecta in ignem maximos crepi
tus edit. Vnde & in maleficijs amatorijs incendi conſueuit, tanq̄ amantium queri-
monias reprę̨ſentans. Virgi. in Bucco. Daphnis me malus vrit, ego hanc in daphni-
de laurum. Credita eſt inſuper aduerſus venena remedium habere. Hinc laureū ba
culum geſtare dicebantur, qui periculum feliciter effugiſſent. Arborum ſola non
percutitur fulmine. Olim dum incendebatur, ſi crepuiſſet abunde, felicitatem por-
tendi opinabantur. Tibullus. Laurus vbi bona ſigna dedit, gaudete coloni. Contra
vero ſi tacita deflagraſſet, inauſpicatiſſimum arbitrabantur omen. Proptius. Et ta-
cet extincto laurus aduſta foco. Magorum ſuperſtitio promittit Lauri folia (ſi no-
ctu puluillo ſubijciantur) veritatem ſomniorū conciliare. Efficacis eſt auxilij in nu-
minum afflatu & futurarum rerum præſagiis. Vnde Claudianus de raptu Proſer-
pinæ Lib. ſecundo. Ilex plena fatis, venturi præſcia laurus. Ea olim coronabantur

ſacerdotes et diuinaculi. Lauri fructus Daphnidas vocant, Dicabatur olim triumphis, Ouid. lib. 2. Eleg. Ite triumphales circum mea tempora Lauri, Plynius ſcribit nullum genus Lauri fuiſſe quondam in Corſica. Perpetuo viret, Sacra eſt Apollini. Portata inter armatos hoſtes erat indicium pacis & quietis, vt Oliua. Statius libro. 12. Pacifera Lauro crinem vittiſq; decorus. Tiberius princeps/ tonãte cœlo ea ſe coronabat contra fulminum motus. Adhibebatur olim purificationibus vrbis, Pinguis eſt eius ſuccus/ Amat loca montoſa. Folia non amittit. Primo fauonio germinat. Inimicum eſt ei frigus/ Ignem cum hedera excutit/ Folia rubigini ſunt obnoxia/ ſi arbor fuerit inter ſegtees ea peſte laborantes. Lauri folio annuũ faſtidium purgant palumbes/ graculę, merulę & perdices.

27 ℭ Lentiſcus arbor trifera eſt. Maſtichẽ reſinam ſudat inſtar gummi. Baccifera eſt. Plynius citat verba hæc Ciceronis de lentiſco, Iam vero ſemper viridis ſemperq; grauata Lentiſcus triplici ſolita eſt grandeſcere fœtu/ Ter fruges fundens/ tria tẽpora monſtrat arandi. Eius ligno fiebant olim dentifricia et dentiſcalpia. Martialis. Lẽtiſcum melius/ ſed ſi tibi frondea cuſpis Defuerit, dentes penna leuare poteſt. Lentiſcum mandere prouerbio dicebatur, qui nimio comẽdi corporis ſtudio ſugfluebat. Nam dentium cura olim vt delicatis probro dabatur.

28 ℭ Liguſtrum arbor eſt, cuius ligno aptiſſime fiunt teſſerę. Succus eius neruis/ articulis/ algoribus/ folia veteri vlceri cum ſalis mica et oris exulceratiõi proſunt. ℭ Loton habet Africa. Pręcipuam Syrtes et Naſamones. Magnitudo eſt huic arbori/ quæ pyro. Ligno color niger. Expetitur ad tibiarũ cãtus. vnde et pro tibia plęrũq; ſolet accipi. Politianus in Manto. Dant et multiforam modulãda ad carmina Loton. Eius radice fiebant olim cultelli et capuli. Baccas profert. Cariem non ſentit. Florẽ amittit/ cuius ſuauitate homines rerum omnium obliuiſci dicũtur. Lotophagi populi nomen inde ſumpſerunt, ꝙ frequens apud illos reperiatur. Aquas amat, Martialis libro. 4. Nec plus lotos aquas, littora myrtus amat. Ouid. lib. 9. In ſpem Baccarum florebat aquatica Lotos. Veteres eam Apollini ſacram fecerunt/ ꝙ ante ſolis ortum folia implicet/ profurgente autem explicet paulatim. Eſt & eiuſdem nominis herba.

29 ℭ Malachra arbor eſt magnitudine oleæ/ folio roboris/ fructu caprifici. Eius fructum Bedellium dicunt, quod eſt genus gummi. ℭ Melia arbor fructũ parit ſuauiſſimum. ℭ Meſpili arboris fructus vocatur Meſpilum. Palladius. Meſpilaq; exarmat pugnacibus horrida membris. Eius folia priuſq̃ decidant, rubeſcunt. Multas habet radices altas et inextirpabiles. Non fuit hæc arbor in italia Catonis æuo. Infeſtatur vermiculis ruffis et piloſis.

30 ℭ Morus arborum vltima floret/ exacto iam frigore. Vnde prudentiſſima vocatur a poetis. Politianus in Ruſt. Mox vbi iam ſapiens cœpit frondeſcere morus, Ante quidem ſapiens nunc ambitioſa/ nec vllum Quę pariat pomum/ ſed ſerica penſa miniſtrat. Fruct9 eius vocãtur mora, quæ quũ prius alba eſſẽt, cruore Tyſbes & Pyrami rubra facta ſunt. Pontanus. Atq; i ſanguineam morus poſt verſa figuram. Fructibus ſuccus in carne vinoſus/ trini colores/ candidus primo/ mox rubens/ maturis niger. Tingunt manus ſucco/ maturi ruunt/ acerbi minime. Serenda eſt hæc arbor ab Idibus februarij in æquinoctium. Mõtes amat. Tardiſſime ſeneſcit/ fructibus minime laborans.

31 ℭ Myrrham arbuſculam aromaticã habet Arabia, altitudine quinum cubitorum/ cortice duro et intorto/ guttis eiuſdem nominis ſponte ſtillantibus. Eius virtus eſt vt corpora vindicet a putredine.

32 ℭ Myrtus baccas parit optimi ſaporis, Amat littora. Martia. Nec plus lotos aquas,

littora

littora myrtus amat. Virg.li.4.Georg.Pallenteſq; hederas & amantes littora myr
tos.Sacra eſt veneri.Odoratiſſima eſt in Aegypto.Eius oleo ineſt quidã vini ſapor.
Nobilitata eſt ouali corona.Creſcit quãdoq; in locis planis.Anguſta ſunt eius folia.
quę non decidunt,Vita eſt breuiſſima ¶Malobathros arbor eſt Syrię/folio conuo=
luto/arido colore,ex quo exprimitur oleũ ad vnguenta.Sapor eius ſimilis eſt nardo.
Hoc vnguentum vrinam cit/Oculorum epiphoris vino expreſſum medetur.
¶Oleę ſeu Oliuę arbori folia non decidunt.Sacra eſt mineruę.Nefas erat olim eam 33
in profanis vſibus polluere.vt nec propiciandis quidẽ numinibus ex ea altaria accen
derentur.Ea coronabãtur equitum turmę,idibus Iulijs,& minoribus triũphis ouan=
tes.Fruct⁹ cõſtat nucleo/oleo/carne/amurca/Arbor ipſa tarde creſcit.Morſu captę
fertur ſterileſcere.Immunis eſt a carie et vetuſtate.Conuenit inter authores arborẽ
hanc durare annis ducẽtis.Inimiciſſima eſt ei pluuia circa Vergilias.Gaudet cinere
et calcarijs fornacibus,Fuit olim arborũ maxima in Betica,authore Plynio. Vermi=
culationẽ patitur/et fungum.Rami eius portati olim pręſtabant indicium pacis.Vir
gi.li.8.Paciferęq; manu ramum prętendit oliuę.Statius li.12.Vittatę laurus/et ſup=
plicis arbor oliuę,quoniã per eam pax petebatur ſupplicando. Oleaſter vocatur ſyl
ueſtris olea,Agrippum vocant Gręci.Hinc adagium.Sterilior Agrippo.
¶Ornus arbor montes amat.Naſcitur in ſaxoſis mõtibus. Procera eſt & tamen in= 34
frugifera.Rugoſus & aſper eſt eius cortex ¶Rhamnus arbuſcula eſt ſpinoſa gaudẽs
ſaxoſis locis et petricoſis.Architreni⁹.Nec ſimulat ſparſa criſtatã cuſpide Rhãnũ.
¶Platanus arbor late ſpargit ramos.Sterilis eſt. Nec ad alium vſum olim adama= 35
batur/q̃ vmbrarum, quibus adeo placuit, vt mero infuſo enutriretur. Hinc ge=
nialis vocatur a poetis.Stroza filius. Nec veneris myrto,aut platanis genialibus vl=
lam Indulget veniam.Sub ea celebrabãtur cõuiuia.Nã plyni⁹ ſcribit licinium mu=
tianum ter conſulem ſub vna fuiſſe epulatũ cum duodecimo comite/&Caium prin=
cipem ſub alia cum duodecim conuiuis.Poetę fabulantur Iouem cum Europa ſub
Platano concubuiſſe.Non eſt alia maior eius commendatio,q̃ ſolem ęſtate arcere/
hyeme admittere.Idem Plynius ſcribit antãdri Platanum circundolatis iam lateri=
bus reuiruiſſe & vitę fuiſſe redditã.Hęc arbor cito germinat. Lata habet folia. Iu=
cunda eſt eius vmbra.Erat in vſu apud Romanos/in villa aut hortis vrbanis ad vm=
bras inambulationum,quę ad ocium literarum primum inuentę ſunt.Iuuenalis Sa=
tyra I.Frõtonis Platani conuulſaq; marmora clamant.Martialis viduam vocat Pla
tanũ velut ſterilem libro 3.vbi ait.Non ocioſis ordinata myrtetis,Viduaq; Platano
tonſiliq; Buxeto. ¶Pomus & pomum vocabula ſunt generalia. Nã poma dicimus
omnium arborum fructus ſiue molles ſeu duros/eſu idoneos.Nuces vero ea tãtum
vocamus poma,quę duro integuntur operimento.
¶Prunus arbor pruna pariens,quorum diuerſa genera ponit Plynius/ſed omnium 36
laudatiſſima ſunt Damaſcena.Columella.Armenijſq;& cęreolis,pruniſq; damaſci
Stipantur calathi. Pruna ſylueſtria vbiq; naſcuntur. Aquoſo ſunt ſucco. Arbor ra=
ro creſcit in montibus.¶Pyrus arbor dicta eſt ꝙ ex lato in acutum feratur inſtar Py
ramidis. Cruſtumina pyra cunctis gratiſſima ſunt/proxima falerna a potu propter
copioſum ſuccum.Turbinata ſunt figura,quibus eadem proprietas vini quę & po=
mis.Vinoſo ſunt ſucco.Folia arboris circinata.Ipĩ arbori vita eſt admodum breuis.
Fructus facile perdit. Naſcitur quandoq; in montoſis locis. Pyri ſylueſtres tarde
germinant.
¶Pala arbor eſt maior pomo & ſuauitate pręcellẽtior/cuius fructu(qui Ariena di= 37
citur)ſapientiores indorum viuunt,Folium alas auium imitatur longitudine trium

gracilium & pallidarum. Frequens eſt in Aegypto. ¶Ridica arbor eſt pedamen=
tis apta. ¶Robur arbor eſt glandifera, quę præter fructum plurima alia gignit vt
quædam veluti mora, quibus fructus ineſt nucleis oliuę ſimilis. Item pilulas nuci=
bus non abſimiles intus habētes flocculos molles lucernarum luminibus aptos. Nā
ſine oleo flagrant. Gignūt et culices & quędā alia. Mōtes amat, Folia habet ſinuoſa.
Terna edit germina/ & inter ſquamas corticē ſpargit. Carnoſas habet radices/ quas
in profundum agit. Teredines patitur. Duriſſima eſt arborum. Nō facile vetuſta=
tem ſentit aut cariem.
¶Salſicortex arbor eſt glandis amaræ/ quam nullum animal cōtingit præter ſues. 43
¶Salix arbor eſt viminoſa & multis ꝑticis ſe ſurrigēs, Infructuoſa ē et īfrugifera/
amaro cortice. Virg. Florentem Cytiſum et ſalices carpetis amaras. Plicatilis eſt et
lenta/ colore glauco/ ventis agitabilis. Amat littora & humida loca. Ouid. Amni=
colęq; ſimul ſalices/ et aquatica lotos. Palladiꝰ Rutilius. Flumineam ſalicem fœcū=
dant ardua membra. Columella aptiſſimo epitheto eam vocat Perticalem dicens.
Perticalis fere ſalix eūdē agrū quē viminalis deſyderat/ melior tamē riguo proue=
nit, atq; ea taleis conſeritur. Quū germinauit/ ad vnā perticam ſummittitur. Pam=
pinatur inſtar vineę/ vt in longitudinem potius q̄ ramorum latitudinem euocetur.
Sic culta quarto cæditur anno & vinculis pręparatur. Abſciſſa cito repullulat. Mu=
tationem loci facile patitur in iuuenta. Semē ocyſſime perdit et ante maturitatem,
ob id dicta ab homero frugiperda. Cito germinat/ Lōga ſunt eius folia & non mul=
tum lata. Quum flaueſcunt/ ruunt ſua ſponte. Eius ſemen mulieri ſterilitatis medi=
camentum eſt. Lentiſſima eſt et propterea faciendis ſcutis aptiſſima authore Ply=
nio. Breuis ei vita. Fructus ante maturitatē abit in araneam. Sed ſi prius colligatur/
ſanguinem reijciētibus prodeſt. Varia ſunt ex ea medicamēta. Cinis corticis e Ra=
mis primis clauum et callum aqua mixta ſanat. Vicia cutis in facie emendat magis
admixto ſucco ſuo qui triplex eſt. Folia cocta cum cæra trita imponuntur podra=
gricis. Cortice et folijs in vino decoctis ſanantur nerui. Flos tritus cum folijs furfu=
res purgat in facie. Folia contrita et pota/ intemperantiam libidinis coercent & in
totum auferunt vſum ſæpius ſumpta. Alio nomine vocatur Siler. Virg. Sponte ſua
veniunt, campoſq; & flumina late Curua tenent, vt molle Siler/ lentęq; geniſtæ.
¶Spinus arbor eſt prunifera. Virg. Et ſpinos iam pruna ferentes.
¶Sycomorꝰ dicitur ficus fatua/ alio nomine Mariſca. Habet multitudinem lactis. 44
Fructus non egreditur ex ſummitatibus ramorū, ſed ex ramis ipſis. Grana eius ſunt
minora granis ficuum. Nec matureſcunt niſi radantur inſtrumēto ferreo. Frequēs
eſt apud Rhodum locis frumentarijs.
¶Sambuco plurima eſt medulla. Ocyſſime floret. Eius interiora mire firma eſſe 45
traduntur, Ita vt venabula ex ea pręferantur omnibus, Conſtat ex cute et oſſibus.
Cæditur tempeſtiue quum decorticatur. Cortice eſt inextricabili & carie ſub=
naſcente ei/ materiaq; nigreſcente. Numeratur a Plynio inter eas, quę faciēdis ſcu=
tis aptæ ſunt. ¶Smilax arbor Hederæ ſimilis/ ſpinoſa et denſis cauliculata genibꝰ.
Fruticoſa ramis/ Folio hederaceo/ paruo non anguloſo/ flore candido et lilium olē=
te, Fert racemos inſtar labruſcę/ colore rubro. Lugubris eſt ob eiuſdē nominis vir=
ginem, quę amore iuuenis Croci in hūc fruticem mutata eſt. Ea fiunt codicilli, Ad=
mota auribus leuem ſonum reddit.
¶Sorbo folia vniuerſa decidunt/ infeſtatur vermiculis ruffis & piloſis, & ita emo= 46
ritur. Gaudet aquoſis montibus. ¶Suber minima eſt arbor/ cuius lignum/ non ſolū
nō mergitur aquis/ ſed alijs quoq; rebus alligatum/ facit ne mergātur. Hinc adagiū.

Nec Tiliæ molles/nec fagus/& innuba laurus/
Et Coryli fragiles/& fraxinus vtilis haſtis/.
Enodiſq; abies/curuataq; glandibus Ilex,
Et Platanus genialis/acerq; coloribus impar.
Amnicolęq; ſimul ſalices/& aquatica Lotos/
Perpetuoq; virens buxus/ tenueſq; Myricę/
Et bicolor myrtus,et baccis cærula ficus/
Vos quoq; flexibiles hederæ veniſtis/& vna
Pampineę vites/& amictę vitibus vlmi.
Orniq; et piceę/pomoq; onerata rubenti
Arbutus/& lentæ victoris præmia palmę/
Et ſuccincta comas/hirſutaq; vertice Pinus.

Item Statius lib.6.Theb.

Cadit ardua ficus,
Chaoniumq; nemus/brumaq; illęſa cupreſſus/
Procumbunt Piceę/flammis alimenta ſupremis/
Orniq;/iliceęq; trabes/metuendaq; ſucco
Taxus/& infandos belli potura cruores
Fraxinus/atq; ſitu non expugnabile robur,
Hinc audax abies/& odora in vulnere Pinus
Scinditur/acclinant intonſa cacumina terræ
Alnus amica fretis/nec inhoſpita vitibus vlmus.

Itē Claudianus lib.2.de Raptu.

Apta fretis abies/bellis accommoda Cornus/
Quercus amica Ioui/tumulos tectura Cupreſſus/
Ilex plena fauis,venturi pręſcia Laurus/
Fluctuat hinc denſo criſpata cacumine Buxus/
Hic hederę ſerpunt/hic Pāpinus induit Vlmos.

¶Porro arborum ſucci varij ſunt/ Vinoſus Pomo/Pyro/myrto.Pīguis oliuæ/lauro/nuci/ iuglādi/amygdalis.Dulcis vuis/ficis/Palmis.Aquoſus prunis.Differūt et colore ſucci.Sanguineus moris/ceraſis cornis/vuis nigris.Albis candidus, lactens in capite Ficis/in corpore nō item. Spumeus malis/ null9 perſicis. Ferales arbores ſunt/ Picea/Taxus/Cupreſſus.Veteres eas arbores vocabāt infelices,quæ ſunt in tutela inferum deorum/ vt quę baccam nigram/nigroſq; fructus ferūt.Cato infelices vocat arbores infrugiferas. Plynius damnatas religione/ quæ neq; ſeruntur vnq̄/nec fructum ferunt. Felices vero putantur Quercus/ Aeſculus/Ilex/ Sapinus/Fagus/ Corylus/ Sorbus/ Ficus alba/ Pyrus/malus/vitis/prunus/Cornus/Lotos. ¶Arbores montanę ſunt/Cedrus/Larix/Tæda/Abies/robur/ Caſtanea/ Tilia/Ilex/Iuniperus/Terebinthus/Populus/ Ornus/Cornus/Carpinus. Montes et valles amant /abies/robur/ Caſtanea/Tilia/ Ilex/Cornus. Aquoſis montibus gaudent Acer,Fraxinus Sorbus/ Fagus, Carpinus. ¶Folia non decidunt Oleæ/Lauro/Palmæ/myrto/Cupreſſo,Pinis/Hederę/ Rhododaphne, Abieti, Larici/ Pinaſtro/ Iunipero/ Cedro/ Terebintho/Rubo/ ilici/aquifolio/Suberi,Taxo. ¶Aquas odere cupreſſi/ iuglandes/Caſtaneæ/Laburnum, ¶Cariem et vetuſtatem non ſentiunt Cupreſſus,Cedrus,Hebenus,Lotos,Buxus,Taxus,Iuniperus/Oleaſter & Olea. De varijs arboribus Architrenius ſic meminit,

Hic Pinus graciles ſuccingitur alta capillos/
Palmaq; centenis tardante puerpera fructu/
Et precioſa rogos fumo condire Cupreſſus.

¶Cybeles arbor Pinus. Cybele apud Virg. lib. 9. Pinea ſylua mihi multos dilecta 7
per annos. Ouid lib. 10. Hirſutaq; vertice Pinus Grata deum matri.
¶Plutonis Cupreſſus. Plynius lib. 16. de ea loquens. Diti ſacra/ & ideo funebri ſi= 8
gno ad domos poſita.
¶Pinus panos. Propertius lib. 1. Fagus et Arcadio Pinus amata deo. De quibuſdã 9
arboribus deorum Pamphilus ſaxus.

Laurus erat iuueni quondam gratiſſima Phœbo,
    Quondam Phœbe tibi Bacchica vitis erat.
Munere Palladio pinguis ſurgebat Oliua,
    Herculis herculeis populus alba comis.
Iam veneri myrtus/ Cybele chariſſima pinus/
    Iam Corcyrę poma fuere duci.

¶Syluæ.

HErcinia ſylua eſt Germaniæ, cuius quondam latitudo habuit iter no= 1
uem dierum. Plynius ait in ſeptentrionali plaga eſſe herciniã ſyluam
roborum vaſtitate intacta, in qua colles occurſantium inter ſe radicũ
repercuſſu attollantur. ¶Carmon Lucus eſt in Meſſenia. ¶Nemea
ſylua eſt Gręciæ inter Cleonas & Phliuntẽ oppida, in qua Gręci Ne=
męa ſacra inſtituerunt in honorem Herculis ob leonem ibidem interfectum. Ibidẽ
etiam fiebant agones in memoriam Archemori filij Lycurgi regis/ qui negligentia
nutricis hypſiphiles fuerat occiſus a ſerpente. De hac Mart. lib. 1. Proſtratum Ne=
mees et vaſta in valle leonem/ Nobile et Herculeum fama canebat opus.
¶Ida ſylua eſt Cretæ et phrygię/ in qua Paris ſententiã tulit de pulchritudine dea= 2
rum. De Cretæa. Martialis lib. 4. Conſcia dictæum qua tulit Ida Iouem.
¶Arſium Plutarchus ait eſſe lucum, prope quem Aruns Tarquinij filius et brut⁹ 3
vna concurrerint bello. ¶Liuius lib. 9. ab vrbe condita de Ciminia Ethruriæ ſyl=
ua hunc in modũ ſcribit. Sylua erat Ciminia magis tum inuia atq; horrenda/ q̃ nu=
per fuere Germanici ſaltus/ nulli ad eam diem ne mercatorum quidem adita. Eam
intrare haud fere quiſq̃ audebat.
¶Caledonia ſylua eſt Britannię, a cuius nomine Britanni ipſi vocantur Caledonij. 4
Lucanus lib. 6. Vnda Caledonios fallit turbata Britannos. ¶Arduena ſylua Gal=
liæ incipiẽs a Rheno per fines Treuerorum/ Eburonum & Menapiorum. 10. mil=
libus paſſuum longitudine per mediam belgicam in Oceanum tendit.
¶Albunea vetus fuit Ethruſcorum ſylua. ad quam populus Romanus cõfugiebat 5
oraculorum gratia. ¶Prope Ariciam oppidum Italiæ fuit nemus Aricium Dianę
ſacrum. Lucanus lib. 6. Parua Myceneæ q̃ tum ſacrata Dianæ Diſtat ab excelſa ne=
moralis Aricia Roma. ¶Bacenis ſylua eſt Germaniæ ampliſſima Cheruſcos a
Sueuis dirimens.
¶Clarium nemus Colophonię olim ſacrum fuit Apollini. ¶Coricũ erat propin= 6
quum Thebis. ¶Daunia Appuliæ ſylua nomen accepit a Dauno patre Turni.
¶Poetarum carminib⁹ laudatiſſima ſyluarum eſt Dodona Chaonię, quum prop=
ter vſum glãdis ibi repertum/ tum ob ſimulachrum Iouis Dodonæi & columbas/
quę quercubus inſidentes reddebãt oracula. ¶Pholoe mons eſt & ſylua Theſſalię.
¶Grinęum nemus eſt in Ionia Apollini ſacrum, in quo Mopſus & Calchas de di=
uinandi peritia venerũt in certamen. ¶Idalium nemus eſt Cypri Veneri ſacrum/
quę Idalia propterea dicitur. ¶Hircania ſylua mirę vaſtitatis/ & multiplici belua=
rum genere referta/ nomẽ dedit regioni eiuſdem nominis. ¶Micana ſylua Galliæ.

Cytiſus/Clemacleonicion, climenos, cincon, cnidos, cochla, colocaſia, cōbretum, Coniza/conſigilis, conſiligo, corcorus, cordylis, coricon, corymbia, corymbite, corion/Coris, cotyledon, cotonea, crateogenon, crategis, cremon, crepis, crethinos, Crocus/cunila, cærefolium, cannabis, carduus, carex, carminothum, carpophyllos, Centaurea/chibis, conſolida, corambla. ¶ Dactylos/Damaſomos, dendroides, Digitellum/ dimenum, diopteris, diphonon, diſpiron, dodechateum, dolychos, Dorypetron, doris, dracunculus, dictamus. ¶ Echite/Elaphoboſcum, eutomon, Ephedra/ephemeron, ephydros, epictymum, epimedion, epipactis / epipetron, Equiſelis/era, erica, erigerō, erineō/Eringe, eriphia, eris/ eriſimone/ eryſithale/eritheles/ Eruca, eruilia, euphorbia, exedum, emphraſinum. ¶ Farfigium, Filix, fœnum/Fragum. ¶ Gentiana/Glaſtum, gnaphalium, galeopodolon, galliō, gelotophyllis/Geranium/glaucion/glyciſtis. ¶ Hali/Halimon, halicacabum, helenium, Heliocallis/heliotropium, heliſcopium, hellebor⁹, hemionos, heptapleuros, heraclion, herina, hermerocalles, heroion, hibiſcum, hyoſciamus, hyoſciris, hypericon, Hypocheris, hypociſthis, hypogeſſos, hypogloſſa, hypopheſton, hippolapatos, Hippoſelinum, Holcus, Holochryſos, Holoſteon, Hippuris, Hyſge. ¶ Iberis/Iris, Iſchemon, Iſoetes, iſopyron, ixine, ixion, intybus. ¶ Lactuca/Lada, lago, Laſſione/latace, lathyris, lauer, lemonium/letophyllō, leucāthe, leucacata, Leucatemum/Leucographis Libadion Libanotis / Lingulaca Lotos Lapſana Lectipes, Leonina Leontopetalon Leocopodium Lilium Linoy ſtois Linoſtrophon Lithoron/Lolium. ¶ Magyderis/malua/marathrum/maſſaris/maſtos/mecon/melanipodion, Melanion Melitotos Melitena Menta / mentaſtrum/meſoleucon/Myagros/Myoctonon/ myophonon/ myoſoton, myrſinite. myrtis Moly Molibdena/ Mollon/marrubium, medica, mellealotos, mandragora Muratis Muſcus Myrtopetalum. ¶ Naſturcium/Nautea Neuris Nepenthes Nepete Nyctegreton. ¶ Ocimum/Oenanthera Oetum Ononis Onopyxos/onopordon, onoſina, orchis, Orto Oreoſelinum Oſyris Oxalis Opis Origanum Oſerites Olus. ¶ Paliurus Panaces, Papauer Parietaria Parthenis, Pentaphyllon Perdicium Perſonatia, Peruinca Petroſelinum Phleos Pycoſtallaſſion Piperites Plātago Polygalon, polygolaton, Polypodion Polytrichon Portulaca Pſeucaueoſia Pullegium Pyretra, Pæderos, Pæonia Panax Pancration Pappus Paralius Pentapentes Peplion Periclymenos Petilium Phernion Phylantes Phlox Phonos Piccis Piſtana Polemonia, Policanthos Polygonon Polium Polipodion Politricha potamogeton / Poterios Pſeudācuſa Pſyllon, Pteris. ¶ Radicula, raphanus Regia ſcopa Rhexia, Rhodora Rhus Rhopalos Rubia Ruſcus Ruta. ¶ Saliunca, Saluia Sanſucus, Sandix Sanguinaria Sardoa Saturea Satyrion Scandulaca Scandis Scorpiuros, Sedium Serpillum Syderion Sideritis Sile Silicia Sinapis Siſer Spartum, Stygmon Sympherium Sabina Sacopenium Sagapenum Sagitta Samolum Sādix, Sarapias Saxifragum Scylla Scythice Seraphium Seſama Sicilion Syche, Syllibum, Silphion Syrum Siſarum Spartania Splenion Stachys Staphylinos, Stomatice Strychnon Strumea. ¶ Tapſia, Teliconon Teucria Teutrihon Theligonos, Thelipteris Theriſſaga Theſion Thilaſpe Thymus Tymbra Thyſſelium Thitymallus Triorchis Tragopagus Trichomanes Trifolium Trientalis, Tragonia. ¶ Veratrum, Verbena Verucaria Vitreolum Vnicaulis Vrtica Vlua. ¶ Xyphion. ¶ Zoophthalmos Zop yrocheron.

¶ Coci.

¶ Phytnis Leſbius coquus fuit Hieronis Syracuſani, datus poſtea Ariſtoclidi.

¶Myſtillus et Taratalla nomina ſunt coquorum apud Martialem ſcribentem. Si tibi Myſtillus coquus Aemyliane vocatur, Dicetur quare non Taratalla mihi. ¶Perdix fuit caupo quiſpiam claudus, qui ſequenti prouerbio locum fecit. Perdicis crura, in homines diſtortis cruribus.

¶Veſpillones.

¶Diaulus nomen eſt Veſpillonis apud Martialem lib. I. ſcribentem. Chirurgus fuerat/nũc eſt Veſpillo diaulus. ¶Plutarchus in Phocione ait Cympionem fuiſſe quendam inter Athenienſes homunculum, qui in tumulandis efferẽdiſq; cadaueribus quæſtum faceret. Is interfectum Phocionẽ accepta mercede in eleuſinam deportauit. Sunt autem veſpillones tumulatores cadauerum, qui mortuos efferũt ad ſepulchretum. Suetonius de Domitiano loquens. Cadauer eius populari ſandapila per veſpillones exportatum. Aliter dicuntur Libitinarij & ſandapilarij.

¶Mangones, & aliæ profeſſionis homines.

Carpophorus mango fuit temporib[9] Domitiani, alius ab illo venatore, de quo ſcribit Mart. Eſt quota Carpophori portio fuſus aper? ¶Thoranius fuit mango. qui vendidit M. Antonio duos eximia forma pueros/alterum aſiaticum/alterum gallicum vt geminos & vterinos/ tanta erat formæ vnitas & ſimilitudo. De eodem ſic ait Macrobius. Delectat[9] erat Auguſtus inter cœuã ſymphoniacis Thoranij mangonis, atq; eos frumento donauerat. Meminit & Suetonius. Qui matreſ familias inquit, & adultas ætate virgines denudarent/ atq; perſpicerent/ tanq̃ Thoranio mangone vendente. Erant autem mangones ſeruorum & puerorum liberali forma diuenditores, quibus moris erat medicamẽtis puerorum venalium pubertatẽ & barbam coercere, vt formoſi ſemper apparerẽt. Hoc autẽ faciebant hyacynthi radice bulbacea/ quæ vino dulci illita non patitur pilos erumpere. Mangonium vocatur ipſum mangonis artificium. Plynius. Nec tamẽ in hoc mangonio quicq̃ totum placet. ¶Alphenus nomen eſt ſutoris apud Horatiũ lib. I. Ser. dicentem. Vt Alphenus vafer omni Abiecto inſtrumento artis/clauſaq; taberna Sutor erat ſapiẽs operis. ¶Cadmus fuit quiſpiam notæ impietatis carnifex. Horatius. Tu ne ſyri damæ/aut Dionyſi filius audes Deijcere e ſaxo ciues/ aut tradere Cadmo? ¶Apud eundem Lycinus nomen eſt tonſoris, vbi in arte ſcribit. Si tribus antyciris caput inſanabile/ nunq̃ Tonſori Lycino commiſerit. ¶Fuit Diadumenus pincerna Auguſti. Secundus (id propriũ eſt viri nomen) pincerna Nicomedis regis Bithynię. Ganymedem poetę faciunt/ Iouis prægustatorem.

¶Ianitores.

¶Butes armiger fuit Anchiſę & ianitor Virg. lib. 9. Forma tum vertitur oris Antiquum in Buten, hic Dardanio Anchiſæ Armiger ante fuit/fiduſq; ad limina cuſtos. ¶Cerberum poetæ fingunt eſſe cuſtodem et ianitorem inferorum. Virg. lib. 8. Aen. Te ſtygij tremuere lacus/ te ianitor Orci. ¶Ammianus marcellinus ait Eunum fuiſſe ergaſtularium quendam, qui duxerit in Sicilia fugitiuos.

¶Paſtores et armentarij.

Tamburlanus	Amyntas	Daphnis
Apollo	Titornus	Gyges
Crathis	Mirmillo	Sophi
Sybotes	Oebares	Philetius
Primiſlaus	Fauſtulus	Tilippus
Actius	Eutychus	
Alſus	Mithridates	

¶Tamburlanus

TAmburlanus primum fuit bubulcus. Demum tamen adeo fauentem reperit fortunam, vt ad imperium Scytharum conſcenderit. ¶Apollo priuatus deorum Ambroſia ob interfectos cyclopes, pauit armenta Admeti regis Theſſaliæ. Seneca. Theſſali phœbus pecoris magiſter Egit armentum/poſitoq; plectro Impari tauros calamo vocauit. Tibullus lib. 2. Pauit et Admeti tauros formoſus Apollo. ¶Crathis ſeu Crathides paſtor fuit apud Sybarin, quem infando amore capręe exarſiſſe iam diximus. ¶Sybotes fuit ſuari9, qui Vlyſſem profugum et iam ſuis ignotum/in patriam deduxit. ¶Primiſlaus e bubulco factus eſt Bohemorum rex. ¶Actius Nauius augur clariſſimus ob paupertatē ſues puer pauit. Author Cicero lib. I. de diuinatione. ¶Alſus nomen eſt paſtoris apud Virg. lib. 12. ſcribentem. Sic rigido latus enſe ferit/Podalyrius Alſum Paſtorem. ¶De Amynta paſtore Martialis lib. II. Indulget pecori nimiū dum paſtor Amyntas. Et gaudet fama luxuriaq; gregis. ¶Titornus fuit bubulcus mirandæ fortitudinis, qui cum milone certauit. ¶Mirmillo fuit armentatius/cuius ſimilitudo obiecta eſt Caſſio Seuero celebri oratori. Teſtis Plyni9 lib. 7. ¶Oebares fuit equiſio et armētarius Darij, cuius aſtu Darius ipſe regnum Perſarū aſſecutus eſt. ¶Fauſtulus fuit paſtor, cui Amulius dedit Romulum et Remum exponēdos. Alijs placet Fauſtulum eum fuiſſe, qui expoſitos nutriuerit. Teſtis Plutarchus in Romulo. ¶Eutychus apud Suetonium nomē eſt aſinarij, vbi ait. Apud Actium deſcendēti in aciē aſellus cum aſinario occurrit. Homini Eutychus, Beſtię Nicon erat nomen. ¶Mithridates apud Herodotum nomen eſt paſtoris/cuius vxor Spaco nomine Cyrum infantem (qui poſtea rex fuit Mœdorum) ab Aſtyage deuotum feris, aluit.

¶Daphnis fuit paſtor, qui carmē buccolicum reperit. ¶Gyges beneficio cuiuſdā annuli rex e paſtore factus eſt. Author Cicero. ¶Sophi (qui poſtea rex fuit Turcarum) in agēdis armētis victū puer queritauit. ¶Philetius fuit bubulcus Vlyſſis, et Eumeus porcarius. De his intelligit Ouid. in Epiſt. Vlyſſis. Hoc faciūt cuſtoſq; boum/longęuaq; nutrix, Tercius immundę cura fidelis haræ. ¶Tilippus fuit paſtor, qui Lycaſtum et Partuſium a Philonomia matre expoſitos educauit. Author Plutarchus.

¶Crudeliſſimi homines.

1	Sylla	16	Abimelech	30	Caligula
2	Marius	17	Athalia	31	Diocletianus
3	Damaſippus	18	Herodes		Henricus 3.
4	Munacius Flaccus	19	Vitoldus	32	Auidius Caſſius
5	Carthaginenſes	20	Ecelinus	33	Macrinus
	Annibal	21	Diomedes	34	Maximinus
6	Mithridates		Buſiris	35	Irene
7	Cyſenis	22	Phalaris	36	Leo 3.
8	Ptolemęus Phiſcon	23	Cambyſes	37	Domitius Nero
9	Darius	24	Alexander Pheręus	38	Tiberius Nero
10	Ochus	25	Tamburlanus	39	Domitianus
11	Athenienſes		Paryſatis	40	M.antonius
12	Ethruſci	26	Septimius Seuerus	41	Fuluia
13	Mezentius	27	Tullia	42	Vedius pollio
14	Scythę	28	Romanus imp.	43	Manlius Torquatus
15	Saul	29	Baſilius	44	Iuſtinianus

45 Theodatus
46 Claudius Cæſar
47 Vitellius
48 Aemyliꝰ Cēſorinus
49 Achilles
50 Scinis
51 Atreus
52 Therodamas
53 Phineus
54 Ptolemęus
55 Arpiages
Alfonſus 3.
56 Atelſtanus.
57 Athila
58 Alboinus
Narſes
59 Tomyris
60 Totila
61 Dirce
62 Clodomyrus
63 Childebertus
64 Clotharius
Colomanus
65 Cambyſes
66 Sapor
67 Tamburlanus
68 Sanctius
69 Egebertus
70 Ptolemęꝰ Philopator
71 Alfonſus. 1.
72 Hippomenes
73 Henricus Clericus.
74 Orodes
75 Mamertes
Septimuleius
76 Eryx
77 Dionyſius
78 Anto. Commodus
79 Cleomedes
80 Termerus
81 Othomanus
82 Apteras
83 Xerxes Thrax
84 Amaſtris
85 Creon
86 Progne
87 Medea
88 Tydeus
Geryon
89 Iudæi
90 Q. Mutiꝰ Scęuola.

1 LVcius Sylla Romam et vniuerſas Italiæ partes ciuilis ſanguinis flumini=
bus inundauit. Quattuor legiones contrarię partis miſericordiam implo=
rantes obtruncari iuſſit. Prænestinos (qui iuniorem Marium receperāt)
poſt factam P. Cethego deditionem extra mœnia iuſſit occidi / & eorum corpora
per agros ſpargi. Qua immanitate perierunt quinq; millia hominū. Quattuor mil=
lia & ſeptingentos diræ proſcriptionis edicto iugulatos in publicas tabulas referri
voluit, ne tanti facinoris deleretur memoria. Virorumq; cædibus non ſatiatus ſæ=
uijt in mulieres. Abſciſſa miſerorum capita afferri ſibi iuſſit, vt diro illo aſpectu ſa=
tiaretur feritas. M. Marium prætorem non prius vita ſpoliauit, q̄ oculos eidē erue=
ret / & ſingulas corporis partes confringeret. M. Plętorium (quod ad ſupplicium Ma=
rij exanimis cecidiſſet) mactauit protinus. C. Marij erutos cineres in Anienē ſpar=
2 ſit. ❡C. Marius vrbe potitus poſt exilium cum Cinna / Carbone et Sertorio ſtatim
ad cædem principum animum conuertit. Octauij conſulis caput expoſuit pro ro=
ſtris. Antonij conſularis caput menſis appoſuit. Cæſarem et Fimbriam in penatibꝰ
domorum ſuarum trucidauit. Craſſi pater et filiꝰ in mutuo alter alterius aſpectu iu=
gulati ſunt. Bebius et Numitorius per medium forum vncis carnificum tracti ſunt.
Catulus hauſtis carbonibus hoſtili ſe exemit ludibrio. Archarius et Merula flamen
dialis confoſſi ſunt. Quę omnia feritatis exempla a ianuarij Calendis intra idus ab=
3 ſoluit. ❡Damaſippus homo nulla præditus virtute nobiliſſimos ciues (qui Sylla=
nis partibus adhæſerant) inter victimas tanq̄ beluas crudeliter enecauit. Aruinæ
tribuni plebis truncū in ſublime elatum per ora vulgi deferri iuſſit, tandem a victo=
4 re Sylla obtruncatus. ❡Numacius Flaccus Pompeiani nominis defenſor obſeſſus
a Cæſare in hiſpania, & incluſus Attinguēſium mœnibus / omnes eius oppidi ciues
(quos Cæſari ſtudere intellexerat) iugulatos muris pręcipitauit. Fœminas quoq;
virorum (qui in contrarijs erant) cum liberis interfecit. Alios infantes in cōſpectu
5 parentū humo infixit / alios ſuperiactos pilis excipi iuſſit. ❡Carthaginenſes Attiliū
Regulum palpebris ante reſectis in machinam refertam aculeis concluſerunt, ibiq;
inaudito mortis genere necauerūt. Claudianꝰ. Prorogat æternā feritas tibi Punica
palmā Regule. Interfecto demū duce milites fundo nauiū ſubſtratos enecauerūt.
❡Horum dux Annibal pontem humanis cadaueribus in Gelo flumine conſtru=

xit /

xit/ſuperq; exercitum traduxit. Ouid.in Ibin. Vt quos dux pœnus merſit puteali=
bus vndis, Et iacto canas puluere fecit aquas. Idē Annibal captiuos Romanorum
itinere feſſos prima pedum parte ſucciſa relinquebat in itinere. Quos vero in ca=
ſtra perduxerat, ferro cogebat decernere, paria fratrum et propinquorum iungens.
Nec ante explebatur feritas, q̄ ad vnum victorem omnes redegiſſet.

¶Mithridates rex Ponti vna epiſtola 80. millia Romanorum per Aſiam diſper=
ſa mandauit interfici. Idem Aquilio duci capto aurum in os infudit.

¶Cyſenis filia Diogiridis Thraciæ regis, viuos homines diſſecabat medios/ et pa= 7
rentibus comedendos apponebat liberos.

¶Ptolemæus Phiſco rex Aegypti filiū ſuum Memphitem (quem ex Cleopa= 8
tra vxore eadem & ſorore ſuſtulerat) occidi iuſſit. Interfecti demum præciſos pe=
des/caputq; et man⁹ ciſta concluſos pro munere natalitio matri miſit. Idem quum
animaduerteret ſe ſuis omnibus odioſum eſſe, vt periculo poſſet obſiſtere, frequēs
iuuentute gymnaſiū armis et igni circundedit/ incluſoſq; omnes/partim ferro/par=
tim flamma necauit.

¶Darius rex Perſarum cōſtitutus, quum populo iureiurando affirmaſſet ſe nullū 9
ex ſeptem principibus (qui cōiurauerant aduerſus magos) veneno ferro, aut inedia
oppreſſurum, vt religione ſolutus videretur, locum parietibus cinxit cineribus ple=
num/ ſuperq; ſuſpenſum impoſuit lignum, cui principes ipſos benigne cibo et po=
tione exceptos inſidere iuſſit, vt ſomno ſopiti deciderēt in inſidioſos illos cineres.

¶Ochus Artaxerxes Ocham ſororem eandem & ſocrum viuam capite defodit. 10
Patruum cum centum liberis et nepotibus telis imperauit tranſfigi, q̄ in his ma=
ximam apud Perſas probitatis laudem videbat conſiſtere.

¶Athenienſes æginitis adoleſcentibus nauticarum artium peritis pollices præſci= 11
derunt, ne in certamen nauale ſecum deinceps deſcenderēt. ¶Excogitauit æneum
taurum Perillus, quo incluſi ſubditis ignibus longo et abdito cruciatu mugitum bo=
uis imitarētur, ne eiulatus ſimiles humanæ voci Phalaridem tyrannum ad miſeri=
cordiam inducerēt, Quod teterrimum artis ſuæ op⁹ primus artifex incluſus exper=
tus eſt. Ouid. in Ibin. Aere Perillæo veros imitere iuuencos, Ad formam tauri cō=
uenīete ſono. ¶Ethruſci viuorum corpora, ſanioſis et tabidis mortuorum cadaue= 12
ribus alligabant, ora oribus, manibus manus/ & pedes pedibus componentes.

¶Feritatem hāc in Mezentio notat Virg. lib. 8. dicens. Mortua quinetiam iunge= 13
bat corpora viuis, Componens manibuſq; manus, atq; oribus ora. Tormenti gen⁹/
& ſanie taboq; fluentes Cōplexu in miſero longa ſic morte necabat. Bap. Pius. Ad=
ditus at rutulis dirus Mezentius armis, Sæuitiæ Andino fit reus eloquio.

¶Scythæ exenteratis animalibus viuos homines includebant eminētibus ſolis ca= 14
pitibus, vt cibo capto diutius languerent, viuerentq;/ donec putrefactis animalibus
excreſcerent vermes, a quibus cōſumerentur. Præcedentia hæc exēpla habet Val.
max. ¶Saul rex Iudæorum audita ab aratro ſuorum hominum legatione de ham= 15
monitarum iniuria querentium, bobus (quos præ ſe agebat) ſuccidit crura, præfa=
tus ſic omnes perituros, qui ſibi eodem die ad Iordanem fluuium præſto non eſſent
in armis. ¶Abimelech Gedeonis filius regnandi cupiditate 70. fratres crudeliter 16
occidit, vno dū taxat excepto, qui fuga et pedibus ſalutem ſibi reperit. Idem Sichi=
mitas (q̄ ab his vrbe et tribu eiectus fuiſſet) noctu adortus omnes trucidauit, nulla
ſexus aut ætatis habita ratione. Vrbem vi captam diruit, & in eius area ſalem ſpar=
ſit pro ſemine. Eos vero qui ſpe ſalutis ad templa ſe receperant, facta lignorum cō=
gerie ibidem flammis et fumo necauit.

17 ¶Athalia fœminarum ſæuiſſima omnem dauidis ſtirpem ſuſtulit, ne quis ſuper=
eſſet, a quo prohiberetur dominio.

18 ¶Herodes multa puerorum millia occidi iuſſit, vt authorem noſtrę ſalutis inter=
ciperet. Io. Franc, Mirandula in hymnis. Vulnerat in cunis ferrũ/ profugũq; retru=
dit Liuor idumęi rabies et perfida regis/ Iudæos nimiũ/ nimiũ bacchata per agros.
Quę vulſos fœtus materno ex vbere, morti Tradidit, et tenero madefecit ſanguine
campos, Omniaq; impleuit fœtu triſtiq; vlulatu. Quũ genitrix ſpectat laceros cru=
deliter artus Natorum/ & regis ſeruos in pignora abuti Enſibus exertis/ et membra
19 in fruſta ſecare. ¶Vitoldus princeps Lituanię homines morti deſtinatos mira cru
delitate vrſinis includebat pellibus, eoq; modo inuolutos canibus dabat cõcerpen=
dos. In bellicis expeditionibus arcum ſemper habebat intentum, vt ordine aberrã=
tẽ ſagitta configeret. Multi tantę feritatis metu vltro ſine carnifice animas proiece=
20 runt. ¶Ecelinus (qui circa Tauriſium & in Euganeis exercuit tyrãnidem) caſtra=
bat pueros/ ſtupro viciabat virgines/ matronis adimebat mammas/ pręgnãtium ſe=
cabat vteros/ partus exertos in ignem mittebat. Biſſena Patauinorũ millia ſub ſuo
vexillo merentia ad vnum interfecit audita Patauij defectione.

21 ¶Diomedes et Buſyris equos humana carne pauerunt Virg. lib. 3. Georg. Quis
aut Euryſthea durũ/ Aut illaudati neſcit Buſyridis aras? Ouid. lib. 3. de Triſt. Sæ=
uior es triſti Buſyride, ſæuior illo, Qui falſum lento torruit igne bouem. Idem.
Quiq; ſuis homines pabula fecit equis. Idem in Ibin. Vt qui terribiles pro gramen
habentibus herbis Impius humano viſcere pauit equos. Architrenius. Veniat cle=
mentia pręceps In Diomedis equos, Buſyridis ara cruorem Compluat humanum
22 lachrymis. ¶Phalaris tyrannus Agrigentinorum/ nõ cõtentus exquiſitiſſimis cru
ciatibus, æneo vſus eſt tauro, quo miſeri mortales incluſi boum mugitus effingerẽt.
Ouid. lib. 2. de ponto. Qui ve repertorem torruit arte ſua. Idẽ. Ipſe Perillę o Pha=
laris permiſit in ære Edere mugitus/ & bouis ore queri.

23 ¶Cambyſes fratrem & duas ſorores occidit. Apim bouem ferro violauit. Captis
inimicorum vrbibus/ neq; pepercit templis/ neq; ſimulachris deorum.

24 ¶Alexander Pheręus viuos homines obuerſis in ſe faciebus ſepeliebat, alios vrſo=
rum pellibus inuolutos dabat conficiendos venatoribus et feris confodiendos. Po=
lyphranem auunculum peremit haſta, quam ſacrauit/ et feſta pręcinxit corona.

25 ¶Tamburlanus Scytharum rex nihil habebat iucundius, quam animi feritatẽ hu=
mano cruore oblectare. Cuidam rogãti cur in omnes vſq; adeo ſæuiret/ toruo aſpe=
ctu retortiſq; oculis fertur reſpondiſſe, An tu me hominem putas, & non dei iram
potius ad hominum perniciem in terris agentem? ¶Paryſatis mater Cyri iunioris
rationem commenta eſt, qua humana corpora ſibi gignerent vermes/ a quibus de=
mum lenta morte conſumerentur.

26 ¶Septimius Seuerus imperator poſt Didium Iulianum Clodium albinũ tumul=
tuantem interfecit, & capite eius Romam miſſo corporis truncum equo refugien=
ti conculcandum præbuit.

27 ¶Tullia filia Tarquinij currum ſuper faciem mortui parentis duxit equis etiã re=
fugientibus. Ouid. in Ibin. Infamẽq; locum ſceleris quę nomine fecit, Preſſit et in=
ductis membra paterna rotis. Idem lib. 6. Faſt. Filia carpento patrios initura pena=
tes Ibat per medias alta feroxq; vias. Corpus vt aſpexit, lachrymis auriga profuſis
Reſtitit, hunc tali corripit illa ſono. Vadis, an expectas precium pietatis amarum?
Duc inq̃ inuitas ipſa per ora rotas. Certa fides facti eſt, dictus ſceleratus ab illa Vi=
cus, & æterna res ea preſſa nota eſt. Seneca ĩ Octauia. Dedit infandi ſceleris pœnas
cum

cum Tarquinio Tullia coniunx, quæ per cæſi membra parentis Egit ſæuos impia
currus, Laceroq; ſeni violenta rogos nata negauit.
¶Romanus Iunior imp. matrem Helenam a ſe reiecit et ſorores, quas ablatis im= 28
perialibus pannis incluſit cœnobio.
¶Huius filius nomine Baſilius imperator poſt Ioãnem Zimiſcem Bardam Sile= 29
rum vnum ex ſuis ducibus rebellantem quum viciſſet, oculis priuauit. Bulgaros tu=
multuãtes quum in poteſtatem ſuam redegiſſet, quindecim millibus captis oculos
effodit, vno tantum incolumi relicto, qui excæcatos ad Samuelem eorum ducem
dirigeret. ¶Caligula auię Antonię defunctę nullum exhibuit honorẽ, proſpexitq; 30
ſiccis oculis e triclinio ardentem rogum. Fratrem Tiberium interemit. Syllanum
ſocerum ad ſecandas nouacula fauces compulit. Cum omnibus ſororibus ſuis ſtu=
pri conſuetudinem fecit, eaſq; (quod eſt omnium lõge turpiſſimum) exoletis ſuis
proſtrauit. Ptolemęum regis Iubę filium conſobrinum ſuum, Item Macronem &
Enniam (quos habuerat imperij adiutores) pro meritorum gratia pẽſauit morte.
Mulros ex ſenatoribus interfecit. Quæſtorem ſuum in coniuratione nominatum
flagellauit veſte detracta. Multos honeſti ordinis prius ſtigmate deformatos ad
munitiones viarum/ ad metalla aut ad beſtias cõdẽnauit, aut beſtiarum more qua=
drupedes cauea coercuit/ aut medios ſerra diſſecuit, idq; ob leuiſſimam culpam aut
nullam potius. Parentes ſupplicio filiorum cogebat intereſſe, quorum vni valetu=
dinem excuſanti lecticam miſit. Curatorẽ munerum et venationum per continuos
dies in conſpectu ſuo catenis verberatum non prius occidit, q̄ offenſus putrefacti
cerebri odore. Comœdiographum quendam ob ambigui ioci verſiculum igni cre=
mauit in ipſo ſtatim amphitheatro. Equitem Ro. obiectum feris quum ſe innocen=
tem proclamaſſet/ reduxit, abſciſſaq; lingua induxit rurſus. Quendam ab exilio re=
uocatum quum interrogaſſet/ quidnam ibi facere conſueſſet, quum per adulationẽ
hæc reſpondiſſet, Semper oraui vt periret Tiberius & tu imperares, capta ex eo
verbo cõiectura exules ſuos mortem ſibi imprecari, miſit qui vniuerſos cõtrucida=
rent. Præter facta verbis vtebatur feritatem immanem ſpirantibus. Dicebat omnia
ſibi in omnes licere. Gallis græciſq; aliquot vno tempore condemnatis gloriabatur
gallo gręciam ſe ſubegiſſe. Quos torquebat, minutis ictibus plecti iubebat, quo diu=
tius languerent addito etiam hoc præcepto. Curate vt ſe mori ſentiant. Iactabat et
illud tragicum. Oderint dum metuant. Optauit plærumq; vt populus, Ro. vnicam
haberet ceruicem. Querebatur et dolebat ſua tempora nullis calamitatibus publi=
cis inſigniri. Optabat exercituum cędes/ famem/ peſtilentiam/ incendia/ & hiatum
aliquem terræ. Puteolis dedicatione pontis multos e litore ad ſe inuitatos omnes
præcipitauit. Quoſdam gubernacula appræhendentes contis detruſit in mare. Pu=
blico epulo ſeruum ob detractam lectis argenteam laminam carnifici cõfeſtim de=
dit, vt manibus abſciſſis et ante pectus e collo pendentibus per cœtus epulantium
circunduceretur/ præcedente titulo, qui cauſam pœnę indicaret. Mirmillonem ſe=
cum rudibus certantem ſponte proſtratum confodit ferrea ſica. Admota altari=
bus victima elato malleo cultrarium mactauit. Inſiſtens Iouis ſimulachro quum
Apellem tragœdum interrogaſſet, vter illi maior videretur, cunctantem flagellis
diſcidit. Vxorem aut fidiculam quum oſculabatur, addebat. Tam bona ceruix ſi=
mul ac iuſſero, demetur. Hæc omnia ex Tranquillo. ¶Diocletianus paucis 31
diebus 17. millia chriſtianorum varijs ſupplicijs affecit. ¶Henricus tercius imp.
Agnetem matrem fœminam optimam in exilium pepulit & ibidem emori fecit.
¶Auidium Caſſium Romani alterũ Catilinam vocarunt, ꝙ cruoris eſſet cupidus. 32

Is inauditum & nunq̄ prius viſum tormenti genus commentus eſt. Trabem enim
longitudine.80. aut.100. pedum infixam terræ erigebat, cui a ſummo ad infimas
partes alligatos homines flamma et fumo ſuffocabat.
33 ¶Macrinus imp. prodigioſi fuit animi in exhibēdis ſupplicijs, Nam geminos bo-
ues miræ magnitudinis aperiri iuſſit, hiſq; milites ſingulos (qui ancillæ hoſpitis
pudorem violaſſe ferebātur) incluſit capitibus boum exectis, vt facilius vna collo-
34 qui poſſent. ¶Maximinus imp. tam crudelis fuit animi, vt Cyclops/ Buſyris/ Gy-
ges/ & Typhon diceretur. Vnde ſequentibus verſibus eiuſdem ſæuitię illuſum eſt.
Et qui ab vno non poteſt occidi, a multis occiditur. Tygris acerrimus eſt, & tamen
occiditur. Caue multos, ſi ſingulos non times.
35 ¶Irene imperatrix vxor Leonis quarti Conſtantino ſexto/ filio ſuo in carcerem cō
iecto oculos eruit, q̄ ab ipſo prius fuiſſet expulſa.
36 ¶Leo.3. imp. imagines ſanctorum quotquot reperit/ cremauit, & Stephanum pō-
tificem reclamantem compræhendi iuſſit/ compræhenſum interfici.
37 ¶Domitius Nero domitij Aenobarbi et Agrippinæ filiꝰ, matrē interemit. Octa-
uiam et Sabinam poppeam in matrimonium duxit viris earum trucidatis, Ipſaſq;
demnm vxores dedit morti. Petro et Paulo vitā abſtulit. Antoniam filiam Clau-
dij recuſantem ſibi nubere poſt Poppeæ mortem, occidit. Item Aulum Plaucium
iuuenem/ quem ante mortem per vim conſtuprauerat. Ruffum Criſpinum priui-
gnum Poppea natum impuberem adhuc ſubmerſit. Tuſcum nutricis filium rele-
gauit. Senecam pręceptorem ad necem compulit. Plæroſq; libertos diuites et ſenes
(quos ſemper fautores iuenerat) occidit. Caſſio longino iuriſconſulto oculos effo-
dit. Polyphago cuidam Aegyptij generis crudam carnem mandere aſſueto vi-
uos homines laniandos obijciebat et abſumendos. Populo et mœnibus patriæ non
pepercit. Vrbem enim palam incendit, quaſi offenſus deformitate veterum ædifi-
ciorum. Quod incendium lætis oculis proſpexit e mecœnatiana turri. Inflamma-
tis iam domibus nemini permiſit ire ad reliquias rerum ſuarum.
38 ¶Tibertus nero tercius Romanorum imperator, teſtamentū matris pro irrito ha-
buit. Tres ex Germanico nepotes Neronē/ druſum/ & Caium varijs modis affli-
xit. Neronem ad mortem compulit, quum ei laqueos et vncos oſtentaret carnifex.
Druſum in ima Palatij parte ſublatis alimentis adeo macerauit, vt ille tomentum
e culcitra tentauerit mandere. Ex viginti viris patricijs(quos elegerat conſilij cau-
ſa) vix duos aut tres incolumes reliquit/ cæteros diuerſis cauſis necauit. Seleucum
grammaticum ad mortem compulit. Piſcatori qui ſibi ſecretum aliquid agēti mu-
lum inopinanter obtulerat/ perfricari/ eodem pice faciem iuſſit, & os locuſta lacera-
ri. Militem prætorianū obſurreptum e viridario pauonem capite puniuit. Nullus
a pœna hominum ceſſauit dies, ne religioſus quidem ac ſacer. Multos accuſauit &
damnauit cum vxoribus ac liberis ſuis. Interdixit ne capite damnatos propinqui lu
gerent. Nemini delatorum fidem abrogauit. Plæriq; citati ab eo ad dicendam cau-
ſam partim ſe domi vulnerauerūt, partim in media curia venenum hauſerūt, quos
tamen colligatis vulneribus et ſemianimes in carcerem rapi imperabat. Puniti om-
nes in gemonias vnco tracti ſunt. Viginti vno die abiecti tractiq;/ nulla ætatis aut
ſexus habita ratione. Virgines plæræq; prius a carnifice viciatæ demum ſtrangu-
latæ ſunt. Mori volentibus vim adhibebat viuendi. Mortem adeo leue ſuppli-
cium putabat, vt quum audiſſet quendam Carnulium eam anticipaſſe, exclama-
uerit. Carnulius me euaſit. Furiatus dolore quē ex morte filij ſui Druſi conceperat,
multos nulla cauſa iterfecit. Rhodiēſem hoſpitē quē benignis literis Romā euoca-
uerat,

uerat, vbi aduenit, torqueri iuſſit et occidi. Carnificinę locum habuit Capreis, vnde
damnatos poſt exquiſita tormenta pręcipitari coram ſe in mare iubebat excipien-
tibus deorſum claſſiarijs, et cadauera remis elidentibus.

¶ Domitianus multa crudelitatis exempla exercuit. Diſcipulum Pantomimi pu- 39
berem occidit nullam aliam ob cauſam, q̄ ꝙ magiſtro ſimilis eſſet forma. Itē her-
mogenem Tharſenſem propter quaſdam in hiſtoria figuras. Interemit et multos
ſenatores, in his aliquot conſulares vt Ciuicam Cerealem Aſiæ procōſulem, Salui-
dienum Orſitum/ Acilium glabrionem. Item Aelium lamiā ob ſuſpicioſos iocos.
Metium Pōpoſianum, ꝙ habere imperatoriam Geneſim vulgo ferebatur, & alias
quaſdam ob cauſas leuiculas. Pręterea Saluſtium Lucullum Britanniæ legatum/ &
Iunium Ruſticum Philoſophos omnes vrbe Italiaq; ſummouit. Occidit et Elui-
dium filium, ꝙ ſub perſona Paridis et Oenones diuortium ſuum cum vxore tra-
ctaſſet. Flauium Sabinum, ꝙ eum præco non conſulem ſed imperatorē ſalutaſſet.
Aretinum Clementem conſularem capitis condemnauit.

¶ M. Antonius allatum ſibi Ciceronis caput in menſa apponi voluit, perq; diem 40
illud aſpexit, quouſq; tali ſpectaculo animum exſatiaſſet.

¶ Eiuſdem Antonij vxor Fuluia caput ipſum maledictis ac diris execrata eſt, de- 41
mum inſpuens gremio ſuo appoſuit, acriuſq; inſpiciens linguam illi e faucibus euel
lit, eamq; frequēter cōfodit acicula, qua tunc ad ornamēta capitis vtebatur. Quin-
tianus. Latiam foderet nec fuluia linguam.

¶ Vedius Pollio quum piſcinas magno ſtudio ac diligētia coleret, ſeruos ſuos oc- 42
cidebat, eoſq; piſcibus dabat in prædam, vt hominum cruore paſti delicatiores eſ-
ſent. ¶ Manlius Torquatus conſul dum cum latinis bellum gereret, edictumq; eſ- 43
ſet, ne quis extra ordinē pugnaret, filium ſecuri percuſſit ꝙ a Geminio Metio Tu-
ſculanorum equitum præfecto laceſſitus, manum conſeruiſſet licet parta de hoſte
victoria. ¶ Iuſtinianus imp. filius Conſtantij Pogonati quotienſcumq; truncas na- 44
res emungebat, toties vnum ex his (qui Leontio inimico fauerant) ad ſupplicium
iubebat rapi. ¶ Amalaſuntha mater Atalarici regis Gothorum mortuo filio adiu- 45
torem ſibi delegit Theodatum, a quo tamen in balneo ſtrangulata eſt.

¶ Claudius Cæſar (qui interfecto Caligulæ ſucceſſit in imperio) tormenta quę- 46
ſtionum, pœnaſq; parricidarum repręſentabat et exigebat palam. Gladiatores re-
tiarios iubebat interfici, vt expirantium faciem videret. Beſtiarijs meridianiſq; gla-
diatoribus adeo delectabatur, vt a prima luce ad ſpectaculum deſcenderet & me-
ridie dimiſſo ad prandium populo perſederet.

¶ Aulus Vitellius nobiles viros & cōdiſcipulos omnibus blandicijs ad ſocietatem 47
imperij allicefactos vario genere fraudis occidit, & in his vnum veneno manu ſua
porrecto in aquæ frigidæ potione, quam is febre affectus popoſcerat. Portitorem
quendam nulla penitus culpa interfici iuſſit, velle ſe dicens oculos paſcere. Duos
item iuuenes patri ſupplicium auertere conantes. Quendam equitem Ro. iugulari
mandauit cum liberto. Item plebeios quoſdam, qui Venetæ factioni maledixerāt.
Venit et in ſuſpicionem matri venenū porrexiſſe, ꝙ audiuiſſet a Cata muliere va-
ticina diutiſſime ſe imperaturum/ ſi ſuperſtes parenti extitiſſet.

¶ Aemylius Cenſorinus ægeſtæ vrbis Siciliæ tyrānus/ multis muneribus eos pro- 48
ſequebatur, qui inauditum aliquod tormenti genus excogitaſſent. Spe igitur lucri
commotus quidā Aruntius paterculus equum ex ære fabricatum ei dono dedit.
Ille autem muneris authorem primum ibidem concluſit et emori fecit.

¶ Achilles interfectum hectora currui ſeu equinæ caudæ alligauit, & circum mu- 49

ros vrbis Troiæ ter exanimem pertraxit. Demum vænale cadauer expoſuit parē-
ti Priamo. Virg. lib. I. Aen. Ter circum iliacos raptauerat hectora muros, Exani-
50 mumq; auro corpus vendebat Achilles. ¶ Scinis latro Corinthius arbores compli-
cabat, hiſq; alligabat hominum brachia, vt in ſublime redeuntes lacera membra
diſcerperent. Propertius lib. 3. Arboreaſq; cruces Scinis, & non hoſpita Graijs Sa-
51 xa / & curuatas in ſua fata trabes. ¶ Atreus Pelopis filius vxorem habuit Aero-
pen / quam quum ſtupraſſet Thyeſtes frater / & grauidam feciſſet, ſuſceptos ex ea
liberos Atreus decoxit & conuocato per ſpeciem beniuolentiæ fratri appoſuit co-
medendos. Quod facinus adeo ſol exhorruit, vt refugus matutinum repetiuerit
cubile. Vnde Ouid. lib. I. de ponto. Non tibi Therodamas / cruduſq; vocabitur
52 Atreus. ¶ Therodamas fuit neſcio quis carnifex / qui leones paſcebat humano
ſanguine. Ouid. In Ibin. Therodamantæos vt qui ſenſere leones.
53 ¶ Phineus rex Arcadiæ filios ſuaſu ſecundę vxoris exoculauit, propter quod faci-
nus vltricem numinum vindictā paſſus eſt amiſſo paulopoſt viſu. Ouid libro. I. de
arte. Quid fodis immeritis Phineu ſua lumina natis?
54 ¶ Cleomenes Lacedęmoniorum dux ab Antigono victus profugit ad Ptolemęū /
a quo benigne primum exceptus eſt, demum tamen Nicagorę cuiuſdam calumnia
ſuſpectus regi factus eſt, & ab eodem excoriatus.
55 ¶ Arpiages fuit quiſpiam, qui filium comedit. Ouid. in Ibin. Vt puer Arpiagæ
referas exempla Thyeſtæ, Inq; tui cæſus viſcera patris eas.
56 ¶ Alphonſus tercius, rex Hiſpanię quattuor fratribus oculos eruit.
¶ Atelſtanus rex Angliæ Edimum adoleſcentem in nauigio ſine remige fluctibus
perdendum expoſuit. ¶ Sigiprandus Ariſprandi filius & Longobardorum rex
Ariperto (quocum certabat) oculos eruit, vxoremq; eius naſo auribuſq; truncis
57 dehoneſtauit. ¶ Athila rex Pannoniæ vndecim virginum millia in expugnatione
Coloniæ interfecit. Fratrem Budam morti dedit, Aquileiam diruit.
58 ¶ Alboinus Longobardorum rex ex capite Cunimundi Gepidarum regis bello
victi craterem ſibi fecit. ¶ Narſes Italiæ pręfectus Sindualdum Britonum ducem
armis domitum in trabe ſuſpendit. ¶ Boleſlaus tercius Bohemorum rex Moſcho-
ni regi Poloniæ ſuperato oculos eruit, vt etiā Odoalricus Boleſlai frater alteri fra-
59 tri Iamuro. ¶ Tomyris Scytharum regina quum Cyrum Perſarum regem ſupe-
raſſet, caput eiꝰ abſciſſum demerſit in vtrem ſanguinis plenum, eiq; his illuſit ver-
bis. Satia te ſanguine, quem tantopere ſitiſti Cyre.
60 ¶ Totila rex Gothorum capta Roma terciam partem murorum diſiecit. Capito-
lium incendit, omnia diripuit Et tanta paſſim feritate debacchatus eſt, vt dei flagel
61 lum diceretur. ¶ Dirce Thebana mulier vbi ſenſit Lycum maritum captum amo-
re Antiopæ Nyctei filiæ, puellam tauri ceruicibus alligauit, ſuſpenſis a cornibus
tædis ardentibus, vt bos tormento furioſior Antiopam ipſam per abrupta et ſco-
pulos tractam diſcerperet. Propertius lib. 3. Teſtis erit dirce tam vero crimine ſæ-
62 ua Nycteos Antiopen accubuiſſe Lyco. ¶ Clodomyrus Clodouei primi filius Si-
giſmundum filium Gundebaldi regis burgundię bello captum, vna cum liberis &
63 vxore in puteum coniecit. ¶ Huius frater Childebertus Amalricum regem Go-
thorum ſororis ſuę Clotildis maritum obtruncauit, & Toletum vrbem (in qua ille
ſe tutabatur) diripuit. Duos item fratris Clodomyri filios ſimulata beniuolentia
64 conuocatos interfecit. ¶ Clotharius horum duorum frater & Clodouei filius Co-
nabrum ducem Britonum interfecit, & Crominum eius filium cum vxore et libe-
ris igne cremauit.

¶ Colomanus

¶Colomanus rex Pannoniæ Almo fratri oculos eruit. ¶Cambyſes rex Perſarum 65
blande ſubmonitꝰ a Prexaſpe domeſtico, vt ab ebrietate et potu nimio caueret, ꝙ id
malum quandoq; rationis vſum auferat, ſtatim furore correptus filium eiuſdem ſa
gitta confodit. Idem Cambyſes templa et leges ludibrio habuit, deorũ ſimulachris
illuſit, Recluſis conditorijs mortuorum inſpexit cadauera, Amaſis cadauer e monu
mento reuulſum verberibus cędi iuſſit, et omnibus probris affici, demum cremari.
Duodecim Perſarum primores nulla penitꝰ cauſa interfecit, viuos in caput defodi-
ens. ¶Sapor rex perſarum, quum Aurelianum imperatorē bello victum cepiſſet, 66
equum aſcenſurus curuatos eius humeros premebat ſuppedanei loco. Mantuanus
de fortuna Gonzagę. Romulidum princeps, qui te Gallene recepit In regni ſociũ,
Perſarum a principe captus Vixit in ęrũnis, ſenuitq; in carcere longo.
¶Eadem feritate vſus eſt Tamburlanus rex Scytharum in Pazaitem pricipē Tur- 67
carum, quem bello captum caueis incluſit, et catenis vinctum ſub menſa inſtar canis
iuſſit comedere. et mandere ciborum analecta. Idem Mantuanus. Turcarum prin-
ceps Mahometicꝰ Ildris Arma ferēs cōtra Scythicā mauortia gētē, Incidit ī caſſes,
caueiſq; ījcluſꝰ ahenis Admirāda dedit populis ſpectacula. Parthi, Armenij, Mœ-
di, Aſſyrij (quacunq; mouebant Victores ſua caſtra Scythę) videre tyrannũ Squa
lentē in clatris, atq; in pędorę ſepultum.
¶Sanctius quartus Hiſpaniæ rex patrem ſuum Alphonſum decimum e Germa-
nia redeuntem occupato regno non admiſit. Quattuor hominum millia trucidari 68
iuſſit, ꝙ in tumultu quodam Alphonſum fratris ſui filium regem appellaſſēt.
¶Egebertus Sycoberti filius & poſt patrē Angliæ rex, fratris filios enecauit. 69
¶Ptolemęus Philopatot rex Aegypti. patrem, fratrem et amicos fere omnes īter- 70
fecit. ¶Alphonſus primus rex Luſitaniæ matrem coniecit in vincula, ꝙ mortuo pri 71
mo marito ſecundas tentaſſet nuptias.
¶Hippomenes Athenienſium princeps Limonen filiam in adulterio depręhen- 72
ſam, equo feroci & famelico præbuit abſumendam. Ouid. in Ibin. Vtq; nouum paſ
ſa eſt genus Hippomeneia pœnæ. Idem. Solaq; Limone pœnam ne ſenſerit illam,
Et tua dente ferox viſcera carpat equus. Ortum eſt hinc adagium. Magis impius
Hippomene. ¶Henricus cognomento Clericus Anglorum rex fratrem Robertũ 73
excęcauit, et incluſum carcere ibidem emori fecit.
¶Orodes Rex Parthorum Mithridatem fratrem q̃uis ſupplicem in cōſpectu om 74
nium interfecit. ¶Ioannes Maria dux Mediolanenſis, quotidie nouo tormenti ge-
nere ciues opprimebat. Idem matrem (a qua interim corripiebatur) in carcerē de-
truſit, et ibidem mori coegit.
¶Mamertes Syſaphonis Corinthij fratris ſui filios interfecit cupiditate dominādi. 75
¶Septimuleius exciſum C. Gracchi caput liquato plumbo reſperſit. 76
¶Solebat Erix filius Veneris et Butę, hoſpites crudeliter enecare. Hunc Hercules
occidit. Martialis Libro quinto. Et grauis in Siculo puluere fuſus Erix
¶Dionyſius tyrannus Marſiam quendam interfecit ea tantum cauſa, ꝙ is per quie 77
tem iugulare ſe Dionyſium exiſtimauerat.
¶Antonius cōmodus gladiatorijs cædibus adeo Romanum attriuit imperium, vt 78
nomen gladiatoris vulgo meruerit. Idem teſte Lampridio, homines qui pedibꝰ de-
biles forent, ſagittis ſolebat conficere. Claua multos etiam afflixit, Herculem ſe
fingens. Sacra Mithriaca homicidio polluit. Irridētes ſe feris obiecit. Eum qui Trā
quilli librum vitam Caligulę continentem legerat, feris obiecit. Siquis ſe mori velle
prędixiſſet, hunc inuitum iubebat præcipitari. Obęſi corporis hominem medio ven

tre diſſecuit, vt eius inteſtina ſubito funderentur
79 ¶Cleomedes athleta Lachum Epidemnium ictu pugni interfecit, interfecti late-
ra adaperuit, & iniecta manu inteſtina eduxit.
80 ¶Termerus fuit quiſpiam, qui humana capita confringebat. Hunc Hercules in-
81 terfecit claua. ¶Othomanus Tnrcarum princeps anno ſalutis. 453. Conſtantino-
polim cepit. Conſtantini imperatoris mortui caput ad ludibrium palo affixit & to-
tis caſtris geſtauit. Mares et fœminas illuſtres iugulauit, aut ad vſum nefarię libidi-
82 nis reſeruauit. ¶Apteras fuit quiſpiam, qui patri teſtes eruit et filios occidit. Au-
thor Annius in Beroſum. ¶Spendius fuit quidam Italici generis Capua oriundus
qui captiuos in bello beſtijs laniandos obijciebat. Author Polybius.
¶Orœtes Perſa Polycratē Samiorum tyrannū affixit cruci. Author Herodotus.
83 ¶Xerxes maximum filiorum Pythij Bithynij hominis ditiſſimi a quo tamē cum
toto exercitu fuerat hoſpitio ſuſceptus, medium diſſecari iuſſit.
¶Thrax fuit quiſpiam, qui filijs ſuis omnibus oculos effodit, ꝙ neglecto patris
84 mādato Xerxē ſecuti aduerſus Græciā militaſſent. ¶Amaſtris Xerxis vxor vxo-
rem Maſiſtæ Bactrianorum præſidis excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas
obiecit canibus. Item nares, aures, labra/linguam inhoneſtiſſimis deformauit pla-
gis. Teſtis idem Herodotus.
85 ¶Creon tyrannus militum in bello mortuorum cadauera vetabat ſepeliri et inhu-
mari. Hunc Theſeus interfecit. Ouid. in Meta. Prohibentem buſta Creontem At-
ticus Aegides rupit marathonide quercu.
86 ¶Progne Pandionis Athenarum regis filia Ityn filium marito ſuo Tereo Thracū
regi appoſuit comedendum, ꝙ ſtuprum intuliſſet Philomelę eiuſdem Prognes ſo-
rori. Virg. in Bucc. Quas illi Philomela dapes, quę dona pararit. Vbi Philomelam
87 poſuit pro Progne. ¶Medea fratrem abſyrtum & filios ex Iaſone ſuſceptos mē-
bratim diſcerpſit. Ouid. in Ibin. Et tua ſic latos ſpargantur mēbra per agros, Tanꝗ̄
quæ patrias detinuere vias.
88 ¶Tydeus arroſit caput Menalippi. Idem Ouid. Nec dapis humanæ tibi erunt fa-
ſtidia, quaq; Parte potes, Tydeus temporis huius eris. ¶Geryon Mercurio natus
patri hoſpites immolabat, Authore Plutarcho. ¶Tartari Pannoniā ingreſſi Vi-
ridamo oppido capto fœminas templis incluſas cremauerunt, et Belam quartū eius
populi regem ſic terruerunt, vt ad pręſidium ſalutis, latebras inquiſiuerit.
89 ¶Traiano imperante Iudæi duce Andrea multos ex Græcis et Romanis obtrun-
carunt. Qua cæde non contenti humanis carnibus veſci cœpere, ſeq; occiſorum in-
teſtinis ſtillante adhuc ſanguine/incingere/eorundem pellibus obuoluti. Multos
item per medium vſq; ad verticem diſſecuerunt, multos obiecerunt beſtijs lanian-
dos. Alios inter ſe digladiari coegerunt, vt ducenta et amplius hominum millia
eo furore & armis Iudęorum interierint. Author Dion Caſſius.
90 ¶Q. Mutius Scæuola Tribunuſ plebis nouem collegas duce Sp. Caſſio ad domi-
nationem aſpirantes, viuos cremauit. Author Valerius de Seueritate.

¶Clementes et humani.

1	Dromocheres	7	Cydon	11	Antonius pius
2	Paul. Aemylius		Polycrates	12	Fl. Veſpaſianus
3	Traianus	8	Maras	13	Iulianus impe.
4	Ludouicus pius	9	Probus		Domitianus
5	M. aur. Antonius		Darius	14	Alphonſus
6	Cæſar	10	T. Veſpaſianus	15	Scipio

Ptolemæus

	Ptolemæus	19	Faucula Clunia	22	Petrus Vrſeolus
	Antiochus		Beatrix		Moſes
16	Pyrrhus	20	Cyprianus		Thobias
17	Philippus maria		Criſpus	23	Machabęus
	Antigonus		Criſpinianus		Ieu
18	Lucius albinus	21	Anaſtaſia		Pericles

DRomocheres Getarũ rex Lyſimachũ hoſtem bello captum mira clemen
tia dimiſit illęſum. ¶Annibal inuentum Aemylij Pauli cõſulis et collegę 1
Terẽtij Varronis cadauer honorifice tumulauit.
¶L. Aemylius Paulus huius Aemylij filius Perſeum Macedonię regem vinctum 2
fleuit, et aſſidere ſibi iuſſit.
¶Ladiſlaus rex Pannoniæ victum a ſe inimicum regnare permiſit. Quinetiam ſi ꝑ
proceres licuiſſet, oblatum recuſaſſet principatum.
¶Solebat Traianus ægrotantes amicos viſere exinanita imperatoria maieſtate. 3
Author Auſonius. ¶Alexander capto Dario Leonatum ex purpuratis ſuis miſit,
qui eius matrem, vxorem, aliaſq; fœminas conſolaretur, et a lachrymis auerteret
et impediret. Atq; etiam matri Darij (cui nomen erat Siſigãbis) permiſit, vt quos
vellet bello extinctos milites patrio more ſepeliret. Eius vero vxorem (quam nul-
la id ætatis fœmina corporis pulchritudine vicit) non ſolum non violauit, at ſum-
mam adhibuit curam, ne quis captiuo corpori illuderet. Omnem inſuper cultum fœ
minis reddi iuſſit, nec quicq̃ ex priſtinæ fortunæ magnificentia adimi. Et (quod om
nium maximum humanitatis argumẽtum) Darium ipſum amiſſo iure belli regno
reſtituit. ¶Ludouicus Pius Gallorum rex quum quattuor liberos varijs principati-
bus honoraſſet, ab his tãdem incommoda multa paſſus eſt, atq; etiam coniectus in 4
carcerem. Quod tamen animo adeo ciuili et mãſueto pertulit, vt cum his poſtea re-
dierit in gratiã. ¶M. Aurelius Antonius imperator Auidio Caſſio alijſq; complu- 5
ribus (a quib⁹ inſidias parari ſibi cognouerat) pepercit, immemor furoris et vindi-
ctę, qua tamen ſummi principes debacchari ſolent, ſi vel fracta nuce, aut vngue
praue ſecto offendantur.
¶Cæſar captis apud Pharſaliam Pompeii ſcrinijs, epiſtolas omnes incluſas bona 6
cremauit fide, nulla earum lecta. Author Plyni⁹ Lib. 7. Idem imperator ſimulta-
tes contra nullos tam graues accepit vnq̃, vt non occaſione oblata deponeret lubens.
C. Mẽmio (cuius maledictis probroſiſq; verbis fuerat laceſſitus) fauit in petitione
conſulatus. C. Caluo poſt famoſa epigrammata de reconciliatione per amicos agen
ti vltro & prior ſcripſit. Valerium Catullum (cuius verſiculis ineluibile ſtigma re-
ciperat) ſatiſfacientem eadem die adhibuit cœnæ, hoſpitioq; patris eius ſicut con-
ſuerat, vti perſeuerauit. Cornelio Phagitæ (cuius inſidias vix effugerat) noceri nõ
permiſit. Statuas Syllæ et Pompeii inimicorũ a plebe diſiectas repoſuit. Si qua gra-
uius in ſe dicerentur, inhibere maluit, q̃ vindicare. Nocturnos cõiuratores ſatis ha-
buit monere, ne perſeuerarent. Criminoſiſſimis Auli Cecinnę et Pitholai ſcriptis la
ceratam ſuam famam ciuili animo tulit.
¶Cydon Corinthius fuit hoſpitalitate adeo inſignis, vt eius fores omnibus eſſent 7
peruię. Hinc adagium natum. Semper aliquis in Cydonis domo.
¶Polycrates matres militum qui in bello periiſſent, opulentioribus ciuib⁹ dabat nu 8
triendas. ¶Maras fuit quiſpiã apud Berœã Syriæ ciuitatem ditiſſim⁹, humanus &
officioſus in omnes, tum ciues, tum hoſpites.

9 ¶Probus imperator Arradionem (quem ſingulari certamine pugnans cōfecerat)
magnificentiſſimo honeſtauit ſepulchro. ¶Darius eos obiurgauit, qui Hiſtiei ca-
put truncauerant. Teſtis Herodotus. ¶Fabricius Cornelium Ruffinum quem ho-
10 ſtiliter oderat, iuuit in petitione conſulatus. ¶Titus Veſpaſianus duos in vrbe cla-
riſſimos viros (quos habebat compertos inſidiarum in ſuam vitam) non tantū non
puniuit, at etiam ſibi aſſidere iuſſit. Fratrem Domitianum inſidias quoq; parantem
flens ſæpe obteſtatus eſt, ne parricidio aſſequi cuperet, quod breui eſſet habiturus.
Idem laborantes morbo, & ægrotantes ſuis paſcebat manibus, et ſuorum mortibus
11 afflictos conſolabatur. ¶Antonius pius fuit adeo mitis, vt quum ob inopiæ frumē
tariæ ſuſpicionē lapidibus a plebe Romana perſtringeretur, maluerit placare, q̄ vl-
12 ciſci ſeditionem. ¶Fl. Veſpaſianus Vitellij hoſtis ſui filiam ſplendidiſſime mari-
tauit, dotauitq; & inſtruxit. Nullius vnq̄ cęde letatus eſt. Iuſtis etiam ſupplicijs il-
13 lachrymauit, & ingemuit. ¶Iulianus imperator Nebridium Conſtātij (in quē ille
bellabat) fautorem ad genua ſua prolapſum paludamēto protexit, ne a militib⁹ in-
terficeretur. ¶Domitianus inter initia imperij ſui adeo ab omni cęde abhorrebat,
14 vt edicere deſtinauerit, ne boues immolarentur. Author Suetonius. ¶Alphonſus
expugnatæ per vim Neapoli noceri vetuit, pepercitq; ciuibus, a quibus tamen fra-
trem ſuum ſciebat interfectum fuiſſe. Proteæ cuidam homini verboſo (cui iure plu
rimum ſuccenſuerat) non modo veniam petenti dedit, at quinq; etiam talenta vltro
15 obtulit. ¶Scipio Hiſpanos captiuos ſine precio dimiſit. ¶Ptolemæus rex fugato
Demetrio quoſcūq; Demetrij amicos cepit captiuos, vna cum ei⁹ ſupellectile ſta-
16 tim remiſit. ¶Antiochus rex captum Scipionis filium remiſit ſine precio. ¶Pyr-
rhus captiuos Romano populo reddidit. ¶Demetrius claſſe Ptolomæi (qui pri⁹
fuerat victor) ſuperata, eorum qui ceciderant, corpora, ſepeliri iuſſit, & captiuis om
17 nibus liberum conceſſit reditum. ¶Philippus Maria Mediolanenſis captum naua-
li pugna Alphonſum cum duobus fratribus, non libertate ſolum, at multis etiā ho-
neſtauit muneribus. ¶Antigonus Alcyoneū filiū/ Pyrrhi ad ſe caput deferentem
baculo percuſſum reiecit vt barbarum, vt pollutum inclamās. Oculoſq; obduxit, ne
lugubri fœdaretur aſpectu. Multis inſuper lachrymis inimici mortem proſecutus
18 eſt. ¶Lucius Albinus quum animaduertiſſet virgines veſtales ſub ſacrorum onere
laborantes, & ope hominum deſtitutas, ſtatim exonerato ſarcinis curru, vxore & li-
beris iter pedibus facere iuſſis, virgines cum ſacris conſcendere currum imperauit.
19 ¶Annibale Capuam tenente Faucula Clunia captiuis egentibus ſuppeditauit ali
menta. Beatrix Romana virgo corpora martyrum occiſorum in agro ſuo furtim ſe-
20 peliebat/ quod etiam feciſſe ferunt Bibianam virginem. ¶Cyprianus Afer diuitias
omnes pauperibus erogabat. ¶L. Craſſus orator tanta fuit clementia, vt murenam
mortuā multos dies atrat⁹ fleuerit. ¶Criſpus & Criſpinian⁹ quicquid lucri faciebāt
21 arte ſutoria/ quā exercebant, pauperib⁹ ipartiebātur. ¶Anaſtaſia Chryſogoni diſci
pula ſanctis (qui in carcerib⁹ tenebātur captiui) tacite victū miniſtrabat. Idē quoq;
fecerunt Praxedes & pudentiana ſorores. ¶Pompeius Syllæ cadaueri honorē exhi
22 buit teſte Plutarcho. ¶Petrus Vrſeolus Venetiarum princeps pauperum ęgrotan
tium cubicula ſolebat furtim viſere, et opibus ſuis iuuare. Idem Xenodochiū ſuo
vnius ſumptu extruxit. ¶Moſes Aegypto fugiens Ioſephi ſecū oſſa tulit. ¶Tho-
23 bias ſepeliendis mortuis vacabat. ¶Machabęus poſt prelium in Gorgiā cōmiſſum
iuſſit vt occiſorum corpora ſepelirentur. ¶Ieu rex Iſrael hoſtem ſuum Iezabelem
fecit ornari tumulo. ¶Pericles mortuos in bello Peloponneſiaco primus oratione
publica laudauit.

Modeſti

¶Modeſti et verecundi.

Themiſtocles	C.Numerius	Agathocles
Pyctacus	Vgolinus	Cicereius
Cato	Q.Cincinnatus	Pompeius
M.Fabius	Cn.Plancus	Iul.Cæſar
Pompeius	Cimon	Spurina
Fabius gurges	Peſcenius	

Themiſtocles iacētem hoſtem armis pulcherrimis indutum ſequenti militi exuendum reliquit. quum ab huiuſcemodi facto ipſe abhorteret. ¶Quū Mitylengi Pyctaco multū agri offerrēt gratuito munere, tātū ſuppſit, quantū haſta percurreret, vt apud Romanos P.Claudius. quātū vno die araſſet. ¶Cato ob modeſtiā nullam ſibi ſtatuam erigi paſſus eſt, dicens ſe malle, vt poſteri percontarentur, cur Catoni poſita non eſſet ſtatua, q̄ cur poſita.

¶M.Fabius conſul deuictis Veijs oblatum triumphum renuit ob fratris & collegę mortem. ¶Pompeius oblatam ſibi ab hebræorum rege menſam et ſedem auream, deferri iuſſit in publicum ærarium.

¶Fabius gurges/Fab.Pictor/C.Numerius et Q.Vgolinus legati ad Ptolomęum miſſi accepta ab eodem munera in ærarium retulerūt. Q.Cincinnatus dictatura ſe ſpont e abdicauit. Quod etiā L.Sylla fecit vltro. ¶Cn.quoq; Planc⁹ cenſurā volēs exuit. ¶Cimon Atheniēſis Reip.munera caſte ſemper et icorrupte obijt, et ab omni genere expilationis abſtinuit. ¶Peſcenius niger ſic ſeipſum et milites rexit, vt nihil a prouincialibus non oleum, non lignum operam ve extorſerint.

¶Aathocles rex Siciliæ nullo vnq̄ luxnriantis fortunæ zephyro auerti potuit a recordatione figulinæ patris officinæ. Quamuis enim haberet auri & argenti abunde, ſemper tamen abacum vaſis fictilibus onerabat. Auſonius. Fama eſt fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem, Atq; abacum Samio ſępe oneraſſe luto. Quærenti cauſam reſpondit. Rex ego qui ſum Sicaniæ/figulo ſum genitore ſatus. Fortunam reuerenter habe, quicunq; repente Diues ab exili progrediere loco.

¶Terentius Varro delatam ſibi abvniuerſo ſenatu & populo dictaturā recuſauit, ꝙ remp. confregiſſet Cannenſis pugnæ temerario cōgreſſu.

¶Cicereius quum Prætoriis Comitiis Cn.Scipioni ſuperioris Africani filio competitori omnium ſuffragiis pręponeretur, erubeſcens ſe tanti viri filio prælatum, ex competitore ſuffragatorem ſe fecit.

¶Pompeius in acie Pharſalica victus a Cęſare, quum poſtero die Lariſſam intraret, oppidiq; illius vniuerſus populus obuiam ei proceſſiſſet. Ite inquit, et iſtud officium præſtate victori. ¶Iulius Cæſar tribus & viginti vulneribus coniuratorū mucronibus cōfoſſus, a verecundia abſterreri non potuit. Nam eo tempore quo ſpirit⁹ a mortali corpore ſecernebatur, togam vtraq; manu demiſit, vt inferior pars corporis tecta collaberetur. ¶Spurina egregius adoleſcens quum ſua forma complurium fœminarū ſolicitaret oculos, verecundia motus, oris decorē vulnerib⁹ deformauit.

¶Contemptores honorum et diuitiarum

Sex.ælius Catus	M.Curius	Albertus magnus
Cimon Athenienſis	Raymundus	Clotildis
Agnes	Io.Germanus	Diocletianus
Crates	Vmbertus Viennenſis	Eugenia

Etburga	Scipio	Ioannes Calacuzenus
Homo bonus	Maximianus	Babythaceni
Iudocus	Amurathes	Arſenius
Lotharius	Petrus rex Angliæ	Rachis
Marcus	Lyſander	Placidia
Antonius anachoreta	Meſſala	Forſeus
Tuditanus	Theodoſius	Aeneas
Democritus	Michael imp.	Nicolaus
Fabricius	Manuel	Phocion

SExtum Aelium Catū virum conſularem quum legati Aetholorum vaſis fi-
ctilibus prandentem reperiſſent, eidem vaſa argentea miſerunt, quæ tamen
recuſauit. Neq; aliud argenti ad extremum vitæ diem habuit q̃ duo pocula
accepta a L. Paulo ſocero ſuo. Author Plynius. ¶ Cimon dux Athenienſis ſpolia vi
ctis hoſtibus erepta ſuis ciuibus partitus eſt ¶ Agnes vxor Henrici tercij imp, om-
nibus & diuitijs & honoribus ſe abdicauit, vt religioni daret operam. ¶ Crates
Thebanus non paruum auri & argenti cumulum proiecit in mare, quo melius philo
ſopharetur citra impedimentum. ¶ M. Curium rapa in foco torrētem quum lega-
ti Samnitum reperiſſent, eiq; multum obtuliſſent auri, Malo inquit, hæc in fictilib⁹
meis comeſſe/ & aurum habentibus imperare. ¶ Raymundus/ Io. Germanus/ Vm-
bertus Viennenſis/ Albertus magnus ſe ſuis epiſcopatibus abdicarunt vltro.
¶ Clotildis ſeu Batildis vxor regis Clodouei/ dimiſſis opibus & regno, cœnobio ſe
incluſit. ¶ Diocletianus relicto ſponte imperio in proprijs agris conſenuit.
¶ Beata Eugenia relictis opibus paternis cœnobio ſe incluſit. ¶ Etburga filia Edu
ardi ſenioris regis Angliæ relicta itidem paterna domo clauſtrū ingreſſa eſt. ī quo
ad mortem durauit ſanctiſſime. ¶ Homobonus ciuis Cremonenſis opes nūdina-
riis & negociatoriis partas laboribus reliquit, vt ſpirituali conſuleret lucro.
Lotharius imp. & rex Gallorum imperio ſponte ſe abdicauit. ¶ Iudocus regis Bri-
tonum fili⁹ relicto principatu cui poſt patrem erat ſucceſſurus, byſſum & purpuram
in pannoſas & viles commutauit tunicas. ¶ Marcus Euangeliſta pollicem ſibi am-
putauit, vt ſacerdotio videretur indignus. ¶ Antonius anachoreta ne eligeretur epi
ſcopus, lęuam ſibi auriculam ferro pręſecuit. ¶ Tuditan⁹ patrimonium populo di-
ripiendum ſparſit. ¶ Democritus agros ſuos reliquit, eoſq; paſcua publica fieri paſ-
ſus eſt. ¶ Legati Samnitum Fabricij domum ingreſſi, quum viderēt multa ad ſplen
dorē et tanti viri deeſſe maieſtatē, magnā vim auri eidē obtulerunt. Quā repudia-
uit vltro. Teſtis Gellius Lib. I. Cap, 14. ¶ Maior Scipio publicam rerum admini-
ſtrationem ſponte reliquit. vt priuatus ageret. ¶ Maximian⁹ princeps relicto impe
rio vitam quoq; priuatā elegit. ¶ Amurathes Turca dimiſſa filio regni cura priua-
tus egit. ¶ Petrus rex Angliæ dimiſſo ſuis regno Romam venit, vbi in paupertate
priuatus vixit. ¶ Lyſander rex Lacedæmoniorum veſtimenta magni precij filiab⁹
ſuis a Dionyſio miſſa recuſauit. ¶ Meſſala primus omnium Romę vrbis pręfectus
conſtitutus, die ſexta ab ea dignitate ſe abdicauit. ¶ Theodoſius Atramytenus im-
perator poſt Artemiū pertæſus belli ciuilis ceſſit imperio, monaſticāq; vitam am-
plexus eſt. ¶ Michael Curoplates imperator poſt Stauracium Leoni Armenio cu-
ram iperij reliquit vltro. ¶ Manuel quoq; habenas imperij Alexio reliquit, mona
ſticam ſecutus vitam. ¶ Idem fecit Ioannes Catacuzen⁹ imperator, qui ſucceſſit
Andronico iuniori. ¶ In Tygris alueo oppidū eſt Babythace, cuius incolę morta-
lium

lium ſoli aurum in odio contrahunt. ❡ Arſenius Romanus patricius quum vocem hanc incerto authore audiuiſſet. Fuge, tace, & quieſce. relicta paterna hęreditate ad cœnobium properauit. ❡ Rachis Longobardorum rex regno ſe ſponte abdicauit, vt monachum ageret. ❡ Placidia virgo Valentiniani imperatoris & Eudoſiæ filia repudiatis opibus nulli rei pręterq̃ ſaluti inhiabat. ❡ Forſeus Hiberniæ regis filius neglecto regno monachum egit. ❡ Aeneas militis cuiuſdam Turno adhęrẽtis (cui nomen erat Magus) diuitias ſpreuit, quas offerebat, vt veniam cõſequeretur vict9. Aeneas apud Virg. Lib. 10. Argenti atq; auri memoras quæ multa talenta Natis parce tuis. ❡ Nicolaus pataręus Smyrnæ antiſtes patrimonium pauperibus impartiuit. ❡ Phocioni quum Alexander ex Perſica gaza bello parta magnum auri pondus miſiſſet, recuſauit ille.

❡ Diuites.

Mydas	L.Luſcius	Perſæ
Crœſus	Galeſus	Minyas
Sicheus	Camertes	Meander
Volunx	Dorilas	Heliogabalus
Aeſopus	Cyrus	Tantalus
Cęcilius Claudius	Semiramis	Callicrates
M.Craſſus	Eſubopes	Rhampſinitus
Pallas	Cæſar	Darius
Calliſtus	C.Antonius	Indi
Narciſſus	Murena	Lydi
Licinius	C.Caligula	Babylonij
Ptolemæus	Romani	Seres
Sylla	Perſeus	Arabes
Pythius Bithynius	Mamurra	Achemenes
Seneca	P.Claudius	Tholoſani
Tarius Ruffus	Ciſſamis	Luerius aruernus
Lentulus	Dion	Antiochus
Herodes	Plynius iunior	Iob
Nicanor	Dauid	
Seſoſtris	Salomon	

MYdas rex fuit Phrygiæ, cui propter Bacchum hoſpitio ſuſceptum conceſſum eſt, vt quicquid vellet optaret, voti futurus compos. Optauit autẽ vt quicquid corpore contigiſſet, in aurum verteretur. Tantæ fuerunt eius diuitię, vt in prouerbium abierit. Statius Lib. 1. Syl. Digne Mydæ Crœſiq; bonis, & Perſide gaza. Idem Lib. 2. Viue Mydę gazis, & Lydo ditior auro.

❡ Opulentia Crœſi Lydorum regis maxime quondam nobilitata eſt apud Gręcos et adeo, vt fecerit prouerbio locum. Propterea (vt ſcribit Herodotus) exiſtimabat ſe mortalium feliciſſimũ. Martialis Lib. 5. Crœſo diuitior licet fuiſſem. Auſoni9. Effigiem rex Crœſe tuam ditiſſime regum Vidit apud manes Diogenes Cynicus. Sidonius. Cuius non valuit rapacitatẽ Vel Lydi ſatiare gaza Crœſi. ❡ Virgilius ſcribit Sicheum Didonis maritum fuiſſe ditiſſimum agri inter Phœnicas. Quæ opulẽtia fuit ei exitio, impulitq; Pygmalionem regem Tyri, vt eum interficeret. Quãtũ aũt auri et argẽti habuerit, hic ſuſpicari licet, ꝙ eius theſauris profuga dido ęmu-

Iam Romani imperij Carthaginem ędificauit. ¶ Volunx fuit quiſpiam ditiſſimus,
de quo Sylliꝰ Lib.5. ſcribit. Ditiſſimus agri Occumbes generoſe Volunx, nec clau=
ſa repoſtis Pondera theſauris, patrio nec regia quondam Pręfulgens ebore, & poſ=
ſeſſa mapalia ſoli Profuerint. ¶ Aeſopus tragœdus amicus Ciceronis arte hiſtrio=
nica ad tantam peruenit opulentiam, vt ſeſtercio centies ei patina ſteterit, relique=
ritq; filium adeo diuitem, vt is vniones liquefactos cœnis apponeret. ¶ Cæcilius
Claudius teſtamento ſuo edixit. Quãuis multa bello ciuili perdidiſſet, tamen relin=
quere ſeruorũ quattuor millia cẽtum & 60. iuga boum tria millia & ſexcenta. Reli=
qui pecoris ducẽta quinquaginta ſeptem millia. In numerato pondo ſexcẽta millia.
Qui funerari ſe iuſſit ſeſtercijs vndecim millibus. ¶ M. Craſſꝰ negabat diuitem eſ=
ſe, niſi q̃ redditu ãnuo legionẽ poſſet alere. In agris ſuis poſſedit ſeſterciũ bis millies,
hoc eſt ære noſtro quinquagies centena millia aureorum coronatorum. Nec ſatis
fuit, inquit Plynius, niſi totum Parthorum eſuriſſet aurum. Harum autem diuitiarũ
maximam partem ex ciuilibus bellis atq; incẽdijs comparauerat, calamitates publi=
cas in ſuam vnius vtilitatem vertens. Nam quum trecenta ſolũ talenta ex pa=
terna hęreditate accepiſſet, priuſq̃ aduerſus parthos exercitum duceret, ſeptẽ mil=
lium & centum talentorum ſummam coegiſſe traditur, quum etiam decimam par=
tem facultatũ ſuarum Herculi conſecraſſet, et publicum epulum dediſſet populo,
ac tres minas ciuibus viritim contuliſſet. Seruos habuit circiter quingentos fabrilis
artis & architecturæ peritos, quibus non ſolum ad propriæ domus extructionẽ vſꝰ
eſt, ſed ciuibus ędificare volentibus eorum operas mercede locauit. ¶ Pallas Clau=
dij libertus Craſſo ditior fuiſſe pehibetur vicies & quinquies centenis millibus.
¶ Plynius pręter hunc Pallantem ait Calliſtum, & Narciſſum Claudij principatu
fuiſſe opulentiores. Narciſſi autem diuitiæ in prouerbium venerunt, quum Iuuena=
lis dicat. Nec Crœſi fortuna vnq̃, nec Perſica gaza Sufficiẽt animo, nec diuitię Nar
ciſſi, Indulſit Cęſar cui Claudiꝰ omnia. De pallãte Iuuenalis Saty. I. Ego poſſideo
plus Pallante & Licinis. Hi duo Pallas & Narciſſus liberti fuerũt Claudij, quos de=
creto quoq; ſenatus, non ſolum ingentibus pręmiis, at etiã magiſtratibus ornari paſ=
ſus eſt. Tacitus ſcribit Claudium Pallanti pretoria inſignia & centies quinquagies
ſeſtercium cenſuiſſe, & Pallantem ipſum ſeſtercij ter millies poſſeſſorẽ fuiſſe. Idẽ
Lib. 14. ait Neronem veneno interfeciſſe hunc Pallantem, ꝙ immenſam pecuniã
longa ſenecta detineret. ¶ Licinius Cæſaris libertus tantum agrorũ fertur habuiſſe,
q̃tum peruolarent milui. Perſius, Nunc Licini in campos, nũc Craſſi mittit in ędes.
¶ Quãuis numeroſę fuerint Craſſi diuitiæ, Plynius tamen facit Syllam ditiorem,
vbi de Craſſo loquens ait. Quiritum poſt Syllam ditiſſimus. ¶ Pompeio res gerẽ=
te circa Iudęam Ptolemæus octona millia equitum ſua pecunia tolerauit. Mille
conuiuas totidem aureis potorijs mutans vaſa cum ferculis ſaginauit. ¶ Pythius
Bithynius platanum auream vitemq; nobilem Dario regi donauit. Xerxis copias
hoc eſt ſepties. 88. millia hominum excepit epulo, ſtipendium quinq; menſium, fru
mentumq; pollicitus, vt e quinq; liberis ſenectuti ſuæ ſaltẽ vnus concederetur. Te=
ſtes Herodotus & Plynius. Interrogatus a Xerxe quantum poſſideret, reſpondit
ſe habere argenti talenta duo millia, auri myriadas quadringentas ſtaterum darico=
rum ſeptem millibus minus. Quam ſummam quum obtuliſſet ipſi Xerxi, demira=
tus rex propenſã hominis liberalitatẽ, expleuit quod illi deerat ad quadrigẽtas my=
riadas. ¶ Seneca philoſophus rerum actui prępoſitus a Nerone, quadriẽnio ter mil
lies ſeſtercium quęſiuit. ¶ Tarius Ruffus infima nataliũ humilitate cõſulatum mi=
litari induſtria meritꝰ circiter mille ſeſtercium liberalitate Auguſti congeſtũ/agris

coemendis

coemendis exhauſit. ¶ Idem Seneca teſtis eſt Lentulum augurem eodem Auguſto imperante quater millies ſuum vidiſſe. ¶ Herodes Atticus tanta fuit rerum opulentia, vt Iſthmum vellet perfodere, & maria coniungere diuerſa, ſi per imperatorē licuiſſet, Quod tamen fruſtra tentauerat Nero. ¶ Plærique veterum ſuam ſatis opulētiam prodiderunt arduis conatibus, quibus rerum naturæ faciē mutare voluerunt. vt Nicanor Seleucus, qui excogitabat perfodere ſpacium a Boſphoro Cimmerio ad Caſpium mare, quod interuallum erat, 150. mill. ¶ Seſoſtris rex Aegypti interſtitium a rubro mari ad Nilum proſcindere adorſus eſt. Quod poſtea Darius molitus eſt. ¶ L. Luſcius Syllanarum partium amplius ſexcenties poſſedit.

¶ Galeſus fuit in Latio quiſpiā ditiſſimus agreſtis Gazę. Virg. Lib. 7 Aeneidos, Corpora multa virum circa, ſeniorque Galeſus. Dum paci medium ſe offert / iuſtiſſimus vnus Qui fuit, Auſoniiſque olim ditiſſimus aruis. Quinque greges illi balantum, quina redibant Armenta, & terram centum verrebat aratris.

¶ Camertes Volſcētis filius partiū Turni fautor in Aeneam. ditiſſimus fuit. Virgi. Libro decimo. Perſequitur fortemque Numam / fuluumque Camertem Magnanimo Voſcente ſatum, ditiſſimus agri Qui fuit Auſonidum & tacitis regnauit Amyclis.

¶ Dorylas ponitur ab Ouidio Libro quinto Metamorpho. ditiſſimus agreſtis opulentiæ, vbi ait. Naſamoniaci Dorylas ditiſſimus agri, Diues agri Dorylas, quo non poſſederat alter Latius aut totidem tollebat farris aceruos.

¶ Cyrus deuicta Aſia 24. millia pondo auri inuenit, præter vaſa aurea, aurumque factum & in eo folia ac Platanum vitemque. Qua victoria argenti. 500. millia talentorum reportauit. ¶ Diuitiæ Semiramis arguuntur ex coctilibus illis muris iter ſeptem orbis miracula numeratis. Ex cratere, cuius pōdus erat, 15. talentorum, ex paratu conuiuii, quo Antonium excepit, ex vnionum ſorbitiōe & multis item ſumptibus. ¶ Eſubopes rex in Suanorum terra velleribus aureis inclyta plurimum argenti aurique fertur eruiſſe. ¶ Cæſar in munere patris funebri / omni apparatu arenæ argēteo vſus eſt. ¶ C. Antonius ludos ſcęna argentea fecit, Item & L. Murena.

¶ Caius princeps in circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo 124.

¶ Nero Pompeii theatrum operuit auro in vnum diem, qđ Tyridati regi Armenię oſtēdit. ¶ Populus Romanus ſeptem annis ante primum bellum punicū habuit in ęrario auri pōdo 726. millia, Argēti 92. millia. & extra nūerū 375. millia. Itē Sex. Iulio & L. Martio cōſulib[9] 84. auri pōdo. Cęſar primo introitu vrbis in ciuili bello ſuo ex ęrario protulit laterū aureorū. 26. millia, & numero pōdo 300. ¶ Paul[9] Aemyli[9] Perſeo Macedonię rege deuicto rettulit in ærarium prædā pondo triū milliū.

¶ Scipio Africanus victa Carthagine 4470. pondo auri inde tranſtulit. Item argenti cęlati millia 450. vaſorum aureorum pondo centum millia.

¶ Mamurram Catullus dixit habere quicquid habuiſſet comata Gallia. Cornelius nepos adiecit eum totis ędibus nullam niſi e marmore columnam habuiſſe, omnes ſolidas e Caryſtio aut Lunenſi. ¶ P. Clodius (quem Milo occidit) habitauit domo empta ſeſterciis 147 millibus. ¶ Ciſſamis Cous fuit gregibus pecuariis ſupramodum diues. ¶ Dionis Syracuſani opes immenſæ fuerunt, & regia in viuendo propemodum pompa & ſupellex, Plutarcho teſte. ¶ Lucullus quum reip. infenſus priuatæ vitæ ſi dediſſet, ędibus & pretoriis extructis, hortis et cœnationibus ameniſſimis incredibili ſumptu paratis, & Bibliotheca libris vtriuſque ligue cumulatiſſima, opes bello quęſitas contererenon potuit. Idem Pompeio & Ciceroni extemporariā apparauit cœnā ipēdio quiquagita milliū, tāta epularū & rerū lauticia, vt cōuiuas i admiratione traheret. Idē pfodit mōtē & flumē imiſit i piſcinas, q reciprocæ fuerunt.

¶Plynius iunior tanta fuit opulentia, vt ducenta millia nummum pro acceſſione precij agrorum contempſerit, emptrice Corelia hoc petente, vt ſuis ipſe verbis docet ad eandem fœminam ſcribens. Tu quidem (inquit) honeſtiſſime ꝙ tam impenſe & rogas & exigis, vt accipi a te iubeam precium agrorum non ex. 700. millibus, quanti illos a liberto meo, ſed ex nongentis quanti a publicanis partem vigeſimam emiſti, Inuicem ego & rogo & exigo, vt non ſolum quid te, verum etiam quid me deceat, aſpicias. Idem Plynius patriæ ſuæ donauit annua ſeſtercia tricena, quæ a nobis. 750. aureis ęſtimātur. Hanc eius opulentiam pluribus verbis deſcribit Budęus.

¶Quantæ fuerint opes Dauidis coniectare eſt verbis eiuſdem, qui capite. 22. Paralip. ita loquens ad Salomonem inducitur. Confortare & viriliter age, ne timeas, neq; paueas. Ecce ego in paupertatula mea pręparaui impenſas domus domini, auri talenta centum millia / & argenti mille millia talentum. Hiſtoria regum ſcribit Dauid habuiſſe argenti mille millia talentum, id eſt decies centena millia, & auri centum millia, quæ mille millia talenta argenti valent. Propterea Budæus ait opes Dauid decies fuiſſe maiores opib⁹ Darianis. ¶Fuerūt et imanes Salomōis diuitię, vt teſtatur, quod libro tercio Regum & Cap. 10. ſcriptum eſt hoc modo. Non erat argentum nec alicuius precij putabatur in diebus Salomonis, quia claſſis regis per mare cum claſſe Hiram ſemel per tres annos in Tharſis deferens inde aurum & argentum. Et paulo inferius. Fecitq; vt tanta eſſet abūdantia auri & argenti in Hieruſalem, quanta & lapidum. Conſumpſit in templi ſui columnis et vaſis aureis quadragies ſexies centena millia. Argenti vero ad clauos & alia inſtrumenta 1232, talenta. Aeris vero in columnis / fornicibus / & cęteris talenta. 18. millia.

¶Victo Dario inuenta ſunt in Perſide 180 millia talentum, quum tamen Darius ſeptem millia fugiens rapuiſſet. ¶Minyas fuit quiſpiam ſua ætate mortalium ditiſſimus, qui primus theſaurum recondendis pecuniis ſtruxiſſe fertur.

¶Cælius ait Męandrum Protagorę patrem tāta rerum opulentia præcelluiſſe, vt Xerxem perſarum regē domo & donis excipere auſ⁹ ſit. Quod iam de Pythio memorauimus. ¶Heliogabalus menſas & capſas habuit argenteas. Primus etiam cacabos / vaſa deinde centenaria argentea ſculpta et nonnulla ſtigmatibus libidinoſiſſimis inquinata. Author Aelius Lampridius. ¶Tantali diuitiæ prouerbio locum fecerunt, quem pręditem fuiſſe oſtendit carmē illud ex tragœdia apud Plutarchum de exilio. Viam dierum duodecim ſero iugera.

¶Callicrates fuit quiſpiam Caryſtius, qui ciues ſuos omnes opibus longe præſtitit. Hinc adagium natum. Vltra res Callicratis. ¶Herodotus ſcribit Rhampſinitum regem immanem pecuniæ copiā habuiſſe, quā nemo regum poſterorum adæquauit. ¶Darius vectigalem ſibi fecit Aſiam, ex qua quotannis 574 millia talentorum accipiebat, pręter aliud tributum quod ex Africa et iis qui Europam Theſſalia tenus incolebant. eidem afferebatur. ¶Indorum regio teſte Curtio, diues eſt nō auro modo, ſed margaritis et aliis gemmis ad luxum magiſꝗ ad magnificentiam exculta. ¶Inter populos diuitijs memorabiles recenſentur Lydi. Babylonij, Seres et Arabes. Statius Libro quinto Syl, Si babylonis opes. Lydæ ſi pondera gazæ / Indorumq; dares, Serumq; / Arabumq; potentes Diuitias,

¶Fuit et Achęmenes rex Perſarum ditiſſimus. Horatius Libro ſecundo Carmiminum. Nun tu quæ tenuit diues Achæmenes, Aut pinguis Phrygiæ Mydonias opes, Permutare velis crine Lyciniæ?

¶In Toloſano Italiæ oppido a Q. Cepione direpto inuenta ſunt auri pondo. 110. millia, argenti pondo quinquies decies centum millia.

¶Lucerius

¶Luerius Aruernus pater Bititi(qui Bititus cũ Maximo Aemyliano & Domitio Oenobarbo ducentorum hominum exercitu cõflixit)tantis delitijs,diuitijſq; circũfluxit,vt aliquando oſtendẽdarũ opum gratia curru vectus campum ingrederetur nummos aureos argenteoſq; huc atq; illuc ſpargens. Quibus colligendis amici atq; comites occupati ſequerentur. ¶Antiochus magnus Syriæ rex tantis affluxit diuitijs,vt in Romanos certaturus exercitum collegerit ornatiſſimũ,in quo plærię; milites haſtis ſcutiſq; aureis & argenteis enitebant. Propterea quum oſtentaſſet Annibali copias illas tanto munitas apparatu,rogaſſetq; nunquid ſatis eſſent Romanis facturæ,Pœnus ignauiam imbelliamq; militũ eius eludens,ſatiſfacturę inquit, etiã ſi auariſſimi fuerit Romani. ¶Habuit Iob ſeptem millia ouium,tria millia camelorum. Quingenta iuga boum, quingentas aſinas, reliquiq; pecoris armentum numeroſiſſimum.

¶Pauperes.

1 Irus
2 Menœtes
3 Acœtes
4 Baucis
5 Fauſtulus
6 Anna
7 Hecale
Amyclas
Ibycus
8 Horatius
Hylus
Theleſinus
Apher
9 Cinna
Furius
10 Codrus
Procula
11 Aelii
12 Paulus æmylius
13 Aẹtius
Meneuius
14 M.Popilius
15 Ariſtides
Callias
19 Val.Cato
17 Demonax
18 Epaminundas
Epictetus
19 Aglaus
Martialis
20 Menas
21 Origenes
22 Plautus
Tellus
23 Theagenes
Lyſiſtratus
Antoninus
Clito
Mneſarchus
Glycera
24 Telenicus
Pauſon
25 Lamachus
Val.Publicola
26 Acilius
27 Lucilius
Eumęus
28 Telemachus
Conna
Caunius
Cleobis
Biton
29 Protogenes
Seruilius
Attilius
Habrahamus
03 Hilarion
Fr.Aſiſias

IRus fuit Ithacenſis pauperrimus,quem Vlyſſes ab expeditione Troiana re= 1
uerſus ictu pugni interfecit.Propertius Libro tercio. Lydus Dulichio non di=
ſtat Crœſus ab Iro. Martialis Lib.quinto. Iro pauperior forem Carine.Idem
Lib. 12. Irus tuorum temporum ſequebaris.
¶Menœtes fuit Arcas quiſpiam occiſus a Turno,cuius paupertatem deſcribit Vir 2
gilius Lib.12.his verbis. Et iuuenem exoſum nequicq̃ bella Menœtem Arcada, pi
ſcoſæ cui circum flumina Lernæ Ars fuerat. pauperq; domus, nec nota potentum
Munera,conductaq; pater tellure ſerebat.
¶Acœtes paupertatem ſuam apud Ouid.Libro tercio Metamor.his verbis expri= 3
mit.Ille metu vacuus,nomen mihi dixit Acœtes,Patria męonia eſt,humili de ple=

be parentes. Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci, Lanigeroſq; greges/ nõ
vlla armẽta reliquit. Pauꝑ & ipſe fuit, linoq; ſolebat & hamis Decipere & calamo ſi
tientes ducere piſces. Ars illi ſua cenſus erat, quum traderet artẽ. Accipe quas ha=
beo ſtudij ſucceſſor & hæres Dixit. opes/ morienſq; mihi nihil ille reliquit, Pręter
aquas, vnum hoc poſſum appellare paternum.
4 ¶Baucis mulier & Philemon eius maritus in maxima paupertate conſenuerunt.
Idem Ouidius libro octauo. Sed pia Baucis anus, pariterq; ætate Philemon Illa ſũt
amnis iuncti iuuenilibus, illa Conſenuere caſa, paupertatemq; ferendo Effecere le=
uem, nec iniqua mente ferendam. Nec refert dominos illic famulos ne requiras.
Tota domus duo ſunt, iidem parentq; iubentq;.
5 ¶Fauſtulus paſtor fuit extremæ paupertatis, qui vel Romulum expoſuit, vel expo
ſitum nutriuit. Ouid. Libro tercio Faſto. Nec taceã veſtras Fauſtule pauper opes.
6 ¶Apud eundem Libro eodem Anna nomen eſt pauperrimę vetulę, vbi ait. Or=
ta ſub vrbanis quædam fuit Anna bouillis Pauper, ſed multę ſedulitatis anus. Illa le
ui mitra canos incincta capillos, Fingebat trepida ruſtica liba manu.
7 ¶Hecale nomen eſt pauperrimę fœminæ apud eundem Libro ſecundo de Reme=
dio. Cur nẽmo eſt Hecalen, nulla eſt quæ nouerit Irum? Nempe ꝙ alter egens, al=
tera pauper erat. ¶Amyclas nomen eſt pauperrimi nautæ apud Lucanum, de quo
iam verba fecimus, in capite de nautis, Apud Horatium Ibycus nomen eſt paupe=
ris, cuius vxor dicebatur Chloris. Hæc Horatij verba. Vxor pauperis Ibyci Tan=
dem nequitiæ fige modum tuæ.
8 ¶Horatius ipſe laborauit paupertate, qua vrgente animum appulit ſcribendis car=
minibus. Vnde Libro ſecundo Epiſto. ſic inquit. Et laris & fundi paupertas impulit
audax Vt verſus facerem. ¶Martialis Libro ſecũdo Hyli paupertatẽ eludit his ver
bis. Vnus ſæpe tibi tota denarius arca Quum ſit, & hic culo tritior Hyle tuo.
¶Idem Theleſinum turpi quæſtu diuitem factum ridet his verbis ex libro ſexto.
Quum coleret puros pauper Theleſinus amicos, Errabat gelida ſordidus in togula.
Obſcœnos poſtq̄ cœpit curare cynœdos, Argentum, menſas, prædia ſolus emit.
¶Apher apud eundem nomen eſt viri extremæ paupertatis, vbi ait. Quum ſis tam
pauper, q̄ nec miſerabilis Apher.
9 ¶Ab eodem ridetur Cinna quiſpiam, ꝙ quum pauper eſſet, pauper videri vellet.
Sic enim inquit. Pauper eſt Cinna/ & vult videri pauper.
¶Catullus Furio cuidam pauperrimo ſequentibꝰ illudit verſiculis. Furi cui neq; ſer
uus eſt nec arca. Nec cymex/ neq; aranæꝰ neq; ignis, Verũ eſt pater & nouerca, quo
rum Dentes vel ſilicem comeſſe poſſunt.
10 ¶Codri poetę pauperrimi & Proculę eiuſdem vxoris paupertatem ſic deſcribit Iu
uenalis. Lectꝰ erat Codro Procula minor, vrceoli ſex Ornamentum abaci/ necnõ &
paruulus infra Cantarus. & recubans ſub eodem marmore Chiron. Iamq; vetus grę
cos ſeruabat ciſta libellos, Et diuina opici rodebant carmina mures. Nil habuit Co=
drus, quis enim negat? & tamen illud Perdidit infelix totum nihil. Vltimus autem
Aerũnę cumulus, ꝙ nudum & fruſta rogantem Nemo cibo. nemo hoſpitio, tectoq;
11 iuuabat. ¶Aeliorum familia Romæ fuit pauperrima, & modicarum adeo faculta=
tum, vt ſeptemdecim eodem tempore vnicam habitauerint domum, vnicum agrũ
12 poſſidentes. ¶Paulus Aemylius qui de Liguribus & Perſeo Macedoniæ rege triũ=
phauerat, adeo pauꝑ mortuꝰ ẽ, vt funebres ludi celebrari nequerit niſi diuẽditis eiꝰ
13 poſſeſſionibꝰ. ¶Aętiꝰ ſophiſta Antiochenꝰ aurificinã vrgẽte rerũ penuria exercuit
ab initio. ¶Meneuius Agrippa qui de Sabinis triũphauerat, pauper adeo mortuus
eſt

eſt, vt ſepeliri nequiuerit niſi collatis a populo quadrantibus. ¶M. Popilius An-
dronicus ob inopiam coactus eſt vendere opus annalium 16. millibus nummum.
¶Ariſtides qui rempublicam Athenienſium clariſſime adminiſtrauit, inops adeo 15
mortuus eſt, vt eius funeri ſumptus defuerit.
¶Callias athenienſis comœdiographus torſit funes ob paupertatem. ¶Val. Cato 16
grammaticus, qui floruit ætate Syllę, conſenuit in ſumma paupertate, dimiſſaq; Tuſ
culana villa (qua ceſſit ob creditores) habitauit āguſto & breui gurguſtio. Vnde
Bibaculus his in eum carminibus luſit. Si quis forte mei domum Catonis, Depictas
minio aſſulas & illos Cuſtodes videt hortulos priapi. Miratur quibꝰ ille diſciplinis
Tātam ſit ſapientiam aſſecutus. Quam tres calculus ac ſelibra farris, Racemi duo
tegula ſub vna Ad ſummam prope nutriāt ſenectam. Idem. Catonis modo Galle
Tuſculanum Tota creditor vrbe venditabat. ¶Demonax philoſophus (qui floruit 17
Adriano imperante) nullum vnq̄ ſibi viaticum pręparauit. Sed quū eſuriret, pro-
ximam domum quam apertam videbat, ingrediebatur. & victum vbi quæritabat.
Centenarius deceſſit elatus publico ſumptu. ¶Epaminundæ Thebanorum prin- 18
cipi & totius græciæ vnicum fuit indumentum, rude & pertritum. Quod ſi quando
expurgandum fulloni traderet, alterius veſtis inopia domi interim ſe continebat.
Nihilominꝰ tamen in tanta pauperie magnam vim auri quam offerebat rex Perſa-
rum, recuſauit vltro. ¶Epictetum philoſophum iam diximus ſeruum fuiſſe, et ſum
ma inopia laboraſſe. ¶Aglaus Pſophidius in anguſtiſſimo Arcadiæ angulo conſe 19
nuit exili contentus prędio, quo nunq̄ egreſſus eſt. Hunc tamen Apollo in tanta
paupertate felicem teſtatus eſt. ¶Val. Martialis epigrammatiſta pauperie preſſus
viaticum accepit a Plynio nepote. ¶Menas inter Samnites natus in ſolitudine vixit 20
& paupertate, curandis apibus intentus. Neq; tamen deerant adeuntium dona, quos
ad bonam frugem ſolebat conuertere. ¶Origenes extrema laborauit paupertate 21
bonis eius in fiſcum relatis, ꝙ Chriſtianæ adhęſiſſet pietati. ¶Plautus ob pauper-
tatem victum quæritabat in agendis molis illis, quas truſatiles vocant. A quibus
quum impetrabat ocium, ad ſcribendas fabulas ſe conuertebat, vt eas poſtmodum
venditaret. ¶Tellꝰ fuit neſcio q̄s pauper, cuiꝰ inopiā Apollo Crœſi diuitijs felicio 22
rem eſſe prædicauit. vt iam de Aglao prædiximꝰ, niſi quis forte velit eundem eſ-
ſe. ¶Theagenes Caprus fuit pauper quiſpiam, qui tamen diues haberi volebat. 23
Idem multa facile pollicebatur, et nihil pręſtabat. ¶Fuit & Lyſiſtratus ſummæ
paupertatis homo, adeo vt prouerbio locum fecerit. ¶Antigonus ciuis florentinus
quum vniuerſas facultates pauperibus impartiuiſſet, pauper adeo deceſſit, vt eius
funeri defuerit ſumptus. ¶Euripidis mater lucellum faciebat in vendendis oleri-
bus. Authore Plynio. Ei nomen erat Clito, patri vero Mneſarchus. ¶Glycera co-
ronas vænales exponebat ad ſuſtinendam paupertatem.
¶Telenicus homo fuit adeo notæ paupertatis, vt Seriphij prouerbium inde for 24
mauerint. ¶Pauſon fuit pictor inſigni tenuitate ¶Plutarchus in Nicia prodit La- 25
machum fuiſſe adeo inſigni paupertate, vt quoties illum Athenienſis populus im-
peratorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparandas
decerni opus eſſet. ¶Valerio publicolę in morte defuit ſumptus. Authore Tito
Liuio. ¶Acilio pretorio poſt conſumptum ingens patrimonium paupertatem con 26
fitenti, Tiberius ſero (inquit) experrectus es. ¶Gellius ſcribit Protagoram ſophi
ſtam adoleſcentem victus quærēdi gratia vecturas onerum corpore ſuo factitaſſe.
¶Sunt qui dicant Lucilium poetam Satyrographū publico funere fuiſſe elatum.
¶Eumeus fuit ſubulcus Vlyſſis mendicus & pannoſus. 27

28 ¶Telemachus fuit quiſpiam acarnenſis, qui ob paupertatem fabis ſæpenumero victitabat. Hinc Telemachi olla prouerbio locum fecit. ¶Conna tibicen fuit pauperrimus, qui nihil habuit præter oleaſtrum. ¶Caunius fuit quiſpiam paupercu-lus, qui quum vtriculum aquæ ſitienti Artaxerxi porrexiſſet, ab eo ad ſummam rerum opulentiam euectus eſt. ¶Cleobis et Biton fratres argiui fuerunt pauperrimi.
29 Teſtis Herodotus. ¶Plynius ſcribit Protogenem pictorem contentum fuiſſe caſula, quam habebat in horto ſuo. ¶Seruilius Iſauricus, qui proconſul debellauerat Cilices, publico elatus eſt funere. ¶Abrahamus anachoreta nil habuit in ſolitudine pręter Catinum & Cilicinam veſtem cum ſago ruſtico. ¶Hilarion interrogatus a latronibus quos offenderat, cur non expaueſceret, quia nudus ſum inquit. ¶Franciſcus Aſiſias reclamante patre inopiam diuitijs prætulit, relictiſq; diuitibus verſari voluit inter mendicos.

¶Qui ex humili fortuna clari aut diuites euaſerunt.

1	Demoſthenes	13	Mauritius		Probus
2	Agathocles		Io.zimiſces		Aelius pertinax
3	Aeſopus	14	Nicolaus 5.	26	Galerius
	Gadareus	15	Innocentius 8.		Andriſcus
4	Arrianus	16	Pius 2.	27	Iuſtinus
	Cyrus	17	L.Tarius Ruffus		Baſilius
5	T.Corrūcanus		Quintius Cicinnatus	28	Artaxerxes
	Gyges	18	Ventidius	29	Romulus
6	Marius ſenior	19	Euripides		Remus
	Telephanes		Primiſlaus		Viriatus
7	Terentius Varro	20	Hyperbolus	30	Cicero
8	Tamburlanus		Darius	31	Tullus Hoſtilius
	Celeſtinus 5.	21	Archelaus	32	Tullius Seruius
	Lamiſſio		Perſeus		M.Perpenna
	Narſes	22	Eumenes		Cor.Sylla
9	Ptolemæus		Antigonus	33	Lycaſtus
	Rhodope		Polypercon		Parrhaſius
10	Fr.Sfortia		Phocion	34	Sixtus primus
11	Gordius	23	Demetrius		Anſelmus
	Valentinianus		Cleon	35	Sadrageſillus
	Helena	24	Mandro		
12	Proculus	25	Bonoſus		

1 DEmoſthenes fabri filiꝰ, clariſſimꝰ euaſit philoſophus. Sidoniꝰ. Fabro progenitꝰ, ſpreto cui patre polita Eloquijs plus lingua fuit. Idem. Qui fabro genitore procreatus Oris maluit expolire linguam.
2 ¶Agathocles e figulina patris officina ad regnum Siciliæ peruenit. Vnde apud Auſonium ſic inducitur loquens. Rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſū genitore ſatꝰ.
3 ¶Aeſopus tragœdus quum hiſtrionicā artē exerceret, ea tamen euaſit ditiſſimus. ¶Gadareꝰ ſophiſta qui priꝰ more mēdici peregrinabatur, Maximiani beneficio cō-
4 ſulatum adeptus eſt. ¶Adrianus & Marcus Antonius principes Arrianum hiſtoricum euexerunt ad conſularem dignitatem.
5 ¶Cyrus Panapolyta beneficio Theodoſij imperatoris et Eudoxie vxoris eiuſ-
dem

dem pręſul factus eſt. ¶T. Corruncanus e plebe factus eſt pontifex maximus.
¶Giges ānulum habuit, in quo erat gemma tantæ virtutis, vt ea ad ſe verſa incon-
ſpicuus eſſet, verſa vero ad alios, cōſpicuus. Propterea legatus ad regem miſſus an-
nuli beneficio ipſum interfecit, & ſtuprata regina rex e paſtore factus eſt.
¶C. Marius ſenior ſepties cōſul Arpinas fuit obſcura prognatꝰ origine. ¶Telepha 6
nes quum antea currus factitaret, tandem rex Lydorum factus eſt. ¶Terentius
Varro ſordido natus loco, tandem quæſtura, & duabus ædilitatibus functus eſt. 7
¶Tamburlanum a tenera ætate porcarium, fortuna Scytharum regem conſtituit. 8
¶Celeſtinus quintus ex anachoreta factus eſt Pontifex maximus. ¶Lamiſſionem
in piſcina (quum infans eſſet) repertum fortuna fecit Longobardorum regem.
¶Narſes eunuchus e carthulario patriciam cōſecutus eſt dignitatem, et totius Ita-
liæ principatum ¶Ptolemęus filius Lagi ex gregario Alexandri milite factus eſt 9
rex Aegypti. ¶Rhodope meretrix ex immundo illo corporis quæſtu ad Aegypti
regnum conſcendit, nupſitq; Pſamnitico. ¶Ioannes Campanus qui infans paſcen-
dis ouibus tempus contriuerat, tādem beneficio Pij Secundi Pōtificis Maximi prę-
ſul factus eſt. ¶Franciſcus Sfortia dux Mediolani patrem habuit Sfortiam atten- 10
dulum, qui quondam in exercitu fuerat lixa. ¶Gordius ab agricultura ad imperi- 11
um euectus eſt. ¶Valentinianus imperator patrem habuit funes torquentem.
¶Helena imperatrix & vxor Conſtantij inter Britannos humili orta eſt loco.
¶Proculꝰ quum latrunculis luſitaret, et decies in in eo ludo imperator exiſſet, acceſ 12
ſit protinus ſcurra, qui eum purpura ornatum ſalutauit vt imperatorem. Qua ille oc
caſione vel oblata vel arrepta vere aſſecutus eſt, quod per iocum dicebatur.
¶Mauritius Cappadox e famulo et excubitore imperium adeptus eſt poſt Tibe- 13
rium ſecundum. ¶Ioannes Zimiſces prius ludimagiſtrum egerat, imperiali ta-
men dignitate functus eſt tandem.
¶Nicolaus quintus natione Lunenſis humili natus loco & profeſſione medicꝰ, ad 14
ſummum tandem Pontificatum peruectus eſt. ¶Innocentius octauus ab ineunte 15
ætate coactus eſt ob paupertatem famulari, & inter Alphōſi Siciliæ regis miniſtros
victum ſibi comparare. Mox tamen Xiſto quarto ſucceſſit in pontificatu.
¶Pius ſecundus ob parentum paupertatem peregrinari coactus eſt, & victum emē 16
dicare. Prouectior factus ſucceſſit Caliſto tercio. ¶L. Tatius Ruffus natalium hu- 17
militate conſulatum militari induſtria meritus eſt. Authore Plynio.
¶Quintus Cincinnatus quum agrum coleret, ſudore deſerto pretextatam accepit
togam. & ab aratro conſcendit ad dictaturam.
¶Ventidius Baſſus adeo ſordido natus eſt loco, vt victum ęgre ſibi quæreret ado- 18
leſcens. Demum tamen quum in C. Cęſaris beniuolentiam introrepſiſſet, eius pa-
trocinio & fauore factus eſt primum tribunus plebis, mox prætor, inde pontifex &
conſul. Ad extremum qui prius curandis mulis victum ſibi quæritabat, eo conſcen-
dit gloriæ & auctoritatis, vt primus ſubegerit Parthos, ac de his triumphauerit.
Cui eius gloriæ vſq; adeo inuidit populus Romanus, vt ſequentes in eum verſiculi
vulgo iactati ſint. Concurrite omnes augures, aruſpices, Portentum inuſitatū confla
tū eſt recēs. Nā mulos qui fricabat, cōſul factꝰ eſt. Author Gelliꝰ Lib. 15. Cap. 4.
¶Euripides ex matre olerum venditrice euaſit poeta celebratiſſimus.
¶Primiſlaus rex Bohemorum ab ineunte ætate bubulcus erat et armentarius. 19
¶Hypbolꝰ Chremidis filiꝰ (q priꝰ lucernas factitabat) Athenis tādē pricipatꝰ ē. 20
¶Darius Hiſtaſpis filiꝰ Cyri primum extitit Pharetrophorꝰ & lictorio functus eſt
munere, rex poſtea Perſarum factus.

21 ¶Macedonum rex Archelaus natꝰ eſt Simiche matre ſerua. ¶Perſeus quē Paulꝰ
22 Aemylius attriuit, fuit argiuus genere, ignobili prognatus patre. ¶Eumenes inopē
habuit parentem. ¶Antigonus Philippi artificio ſe confouebat. ¶Latrocinia
23 exercuit Polyperchon. ¶Phocion patrē habuit, qui coclearia conficeret. ¶Deme=
24 trius Phalereꝰ ſeruiuit apud Demetriū & Conona. ¶Sicyoniorū tyrānus Cleon py
raticā prius exercuerat. ¶Mandro fuit quiſpiā, qui ex nauiculario factꝰ eſt impera=
25 tor. Hinc adagiū. Fuit & Mādroni ficulna nauis. ¶Bonoſus iperator, filius fuit pæ
dagogi literarij, authore Vopiſco. ¶Probꝰ patrē habuit agreſtē & olitorē. ¶Aelio
26 pertinaci origo gētis fuit ſordida. ¶Aurelianꝰ patrē habuit mediocrē & colonum.
27 ¶Galeriꝰ paſtor fuit armentoꝝ, habuitq; parētes agrarios. ¶Adramitenū Andri
ſcū in Fullonia natū, fortuna ad opes & dignitates euexit. ¶Iuſtinꝰ qui ante Iuſti=
nianū iperauit, fuit armētariꝰ & ſues egit. ¶Baſiliꝰ Macedo captiuus inter uænales
28 Cōſtātinopolim ductus, factꝰ eſt iperator. ¶Artaxerxes humili apud Perſas loco
natꝰ iperiū a Parthis ad ſuos trāſtulit, & Artabanū triplici prælio cū tota deleuit fa=
29 milia. ¶Romulū & Remū ifantes aluit lupa, quos cōditores habuit Roma. ¶Vi=
riatꝰ Luſitanꝰ i Hiſpania e paſtore venator, e venatore latro, ex latrone dux poſtre=
30 mo factꝰ, vniuerſā occupauit Luſitaniā. ¶Cicero homo nouꝰ Arpinas (vt iproperа=
bat inimicꝰ) præter dignitatē cōſularē eo diuitiarū peruenit, vt habitaret domū, quę
31 fuerat M. Craſſi Romanoꝝ ditiſſimi. ¶Incunabula Tulli Hoſtilij agreſte cepit tu=
guriū. Eiuſdē adoleſcentia i paſcēdis pecoribꝰ fuit occupata, validior ętas Romanū
32 rexit iperiū. ¶Tarquinius Priſcus natꝰ eſt patre Demaratho etiā exule. ¶Tullius
Seruius verna & ancillæ filiꝰ Romanis pricipatꝰ eſt. ¶M. Perpēna (qui peregrinus
Romā venerat) cōſulatu potitꝰ eſt. ¶Corneliū Syllā ex Nicopolis meretriculę ſinu
abſumptū ſuſtollēs fortuna, ſuper Cimbricos Marij triūphos, ſeptemq; cōſulatus,
33 iperijs dictaturiſq; affecit. ¶Lycaſtꝰ & Parrhaſius a Philonomia matre expoſiti &
34 a Tilipho paſtore nutriti, Arcadiæ regno tendem pręfuerunt. ¶Sixtus primus
35 paſtorali ortus tugurio ad ſummum pontificatum cōſcendit. ¶Anſelmus ex mo=
nacho abbas, ex abbate Cantuarienſis epiſcopus factus eſt. ¶Sadrageſillus Dago=
berti pędagogus e ludimagiſtro dux Aquitaniæ.

¶Qui ex proſpera fortuna ad humilem et miſeram redacti ſunt.

Dionyſius Iunior	Chriſtophorus papa	Xerxes
Pazaites	Celeſtinus. 5.	Artabanus
Belliſarius	Ioannes primus	Mithridates
Sp. Caſſius	Ioannes. 14.	Pompeius
Cn. Carbo	Benedictus. 5.	Cęſar
Caninius	Benedictus 10.	Perſei filius
M. Claudius marcellus	Martinꝰ Tudertinus	Marij
Paulus æmylius	Ioannes. 12.	Tarquinius ſuperbus
Suadocupus	Polycrates	

DIonyſius iunior Syracuſis (vbi tyrannidem exercuerat) pulſus, exulauit Corinthi, ibiq; ludi magiſtrum egit teſte Cicerone. Ouid. li. 4. de Pōto. Ille Syracuſia modo formidatꝰ in vrbe, Vix humili duram repulit arte famem. ¶Pazaites rex Turcarum Tamburlano victori equum inſcenſuro ſubin=
clinauit

clinauit humeros, & ſcabelli vſum præbuit, vt etiam Valerianus imp. Sapori regi Perſarum. ¶Belliſarius Romanis pręfectus copijs quum vandalos deleuiſſet/de Parthis triumphaſſet, vrbem non ſemel a barbaris liberaſſet/poſt multas victorias Iuſtiniano mandante exoculatus victum in via publica a tranſeuntibus emendicauit. ¶Caſſius qui bis triumphauerat/ter conſulatu fuerat potitus, ſupplicio capitali clauſit vitam. ¶Cn. Carbo poſt tres cõſulatus, ventrem purgans interfectus eſt. ¶C. Cotta ante diem futuri ſibi triumphi expirauit. ¶Caninius quo die factus eſt cõſul, in fata cõceſſit. ¶M. Claudius marcellꝰ qui Annibalẽ ſuperauerat, Syracuſas expugnauerat, tãdẽ apud Venuſiam interfectus eſt. ¶Ne Paulus Aemylius duobus triumphis priore de ligurıbꝰ, poſteriore de Perſeo ſupra modum inſoleſceret, ei filiorum mortem immiſit fortuna. ¶Suadocupus rex Morauiæ et Bohemiæ ab Arnulpho imperatore ſuperatus, mutata veſte conſenuit in deſerta nemorũ ſolitudine cum tribus anachoretis. ¶Chriſtophorus papa ſummo pontificatu detruſus, monaſticam egit vitam. ¶Celeſtinus quintus, Ioannes primus, Ioãnes 14. in carcere perierunt. ¶Benedictus 5. Benedictus 10. Martinus Tudertinus, Ioãnes 12, ſuo pontificatu detruſi, omnes conſenuerunt in exilio. ¶Polycrates Samiorum tyrannus poſt multos ridentis fortunę Zephyros ab Orœte Cyri præfecto ſuperatus et ſuſpendio affectus eſt. ¶Xerxes qui Aegyptum ſubegerat/a Themiſtocle victus, ab Artabano interfectus eſt. ¶Artabanus ab Artaxerxe occiſus. ¶Mithridates rex Ponti, qui annis 50. Romanos varijs cladibus affecerat/Aſiam occupauerat, Q. Oppium Proconſ. & aquileium legatũ in vincula cõiecerat/a lucullo primum/deinde a Pompeio ſuperatus, mortem ſibi intulit. ¶Pompeius expugnato domitio/Iarba triumphato/Sertorio in Hiſpania ſublato/Pyratis ſubactis/et Tygrane rege Armeniæ/debellatis itẽ iberis/albanis et Iudæis cum Ariſtobolo rege/et mithridate ad hauriẽdum venenum coacto, ad extremũ poſt tot illuſtres victorias a Cæſare victus in Theſſalia/iuſſu Ptolemæi/ad quem in extrema rerũ deſperatione confugerat, interfectus eſt. ¶Cęſar victor Pompeij, quum de Gallis, Alexandrinis, Põticis, africanis, & hiſpanis triumphaſſet, & maximam orbis terrarum partem ſubegiſſet, coniuratione. C. Caſſij et Decij Bruti. 23. vulneribus in ſenatu confoſſus eſt. ¶Legitimus Perſei Macedonię regis filꝰ artem ferrariam exercuit, ad tolerandã paupertatem. Teſtis Ammianus Marcellinus. ¶Iunior Marius poſt trucidatos in vrbe Syllanos/victus apud Præneſte, Pontio Teleſino fugæ comiti iugulandũ ſe præbuit. ¶Senior vero Marius qui ſepties cõſul fuerat, de Iugurtha triumphauerat/Cimbros & Teutones ſubegerat/Apuleium et Glauciam ſeditioſos interemerat, victus a Sylla aliquãdiu delituit in minturnẽſium paludibꝰ. Ouid. lib. 4. de Ponto. Ille iugurthino clarus, Cimbroq; triumpho Quo victrix toties conſule Roma fuit, In cœno Marius iacuit/cannaq; paluſtri, Pertulit et tanto multa pudenda viro. ¶Tarquinius ſuperbus regno pulſus eſt. Horatius lib. I. Ser. Vnde ſuperbus Tarquinius regno pulſus fuit.

¶Illiberales/auari et fœneratores.

1	Pygmalion	7	Cato	13	Val. Beſtius
2	Achilles	8	Demoſthenes		Arimaſpi
3	Polymeſtor	9	Aulus Poſthumius	14	Patroclus
4	Vnidius		Simon		Craſſus
	Fuſidius	10	Achęus	15	Cor. Ruffinus
5	Saleranus	11	Didius Iulianus	16	Ochus
6	Scaurus	12	Martinus	17	Semiramis

18 Condalus
19 Iuſtinianus
20 Cæſar
21 Tiberius
22 Caligula
23 Nero
24 Sergius Galba
25 Fl. Veſpaſianus
26 Domitianus
27 Eriphyle
28 Alcmæon
29 Iudas
30 Euclio
31 Ruffinus
Plato
32 Simonides
33 Demonica
Tarpeia
34 Leonardus Arretinꝰ
Philippus Auguſtus
35 Q. Caſſius
36 L. Septimuleius
37 Alphius
Menippus
Charictes
38 Antonius pius
39 Temeſeus
Atiſlus

1 PYgmalion rex Tyri Sichęum ſororis ſuæ Didonis maritum interfecit, vt
eius auro potiretur. Virg. lib. 1. Aen. Ille Sichæum Impius ante aras/atq;
auri cæcus amore Clam ferro incautũ ſuperat, ſecurꝰ amorum Germanę.
2 ℂAchilles ductꝰ auaricia cadauer Hectoris Priamo expoſuit vænale. Virg. lib. 1.
3 Aen. Exanimũq; auro corpus vendebat Achilles. ℂPolymeſtor rex Thracię Po=
lydorum Priami & Hecubæ filium fidei ſuę tempore belli Troiani cõmiſſum in=
terfecit, vt eius auro potiretur. Propertiꝰ lib. 3. Et ſcelus accepto Thracis Polyme=
ſtoris auro, Nutrit in hoſpitio non Polydore tuo. Virg. lib. 3. Aen. Fas omne abrũ=
4 pit/Polydorum obtrũcat/& auro Vi potitur. ℂVnidij auariciam deſcribit Hora=
tius lib. 1. Ser. dicẽs. Vnidiꝰ quidam (nõ longa eſt fabula) diues Vt metiretur nũ=
mos, ita ſordidꝰ, vt ſe Nõ vnq̃ meliꝰ ſeruo veſtiret/adusq; Supremum tempus/ne
ſe penuria victus Opprimeret/metuebat, at hunc liberta ſecuri Diuiſit medium/
fortiſſima Tyndaridarum. ℂIdem arguit Fuſidium fœneratorem his verbis. Fu=
ſidius vappæ famam timet ac nebulonis/ Diues agris/diues poſitis in fœnore nũ=
mis. Quinas hic capiti mercedes exigit/atq; Quanto perditior quiſq; eſt/tanto
acrius vrget.
5 ℂEodem modo Martialis notat auariciæ Saleranum quendam, qui fingebat ſe
triſtari de morte vxoris/quum tamen lętaretur plurimum, vt ſolus potiretur bonis
6 ℂStroza pater eandem inurit notam cuidam Scauro vbi ait. Scaurus habet vil=
las/vrbana palatia, nummos, Pinguiaq; innumeris prędia bobus arat. Huic tamen
aſſidue maior ſuccreſcit habendi Nunq̃ diuitijs exſatiata fames. Ditior eſt igitur
patrio contentus agello, Qui viuit nullo fœnore Fabricius.
7 ℂCato vticenſis inſimulatus eſt auariciæ a Cæſare, q̃ Marciam coniugem Hor=
tenſio amico roganti conceſſiſſet, eamq; poſtea Hortenſij recepiſſet hęredem. Di=
8 miſit inquit, vt locupletem reciperet. ℂDemoſthenes habitus eſt auarus, ꝙ pecu=
niam a rege Perſarum acciperet, ab Harpalo corruptus, vt ageret cõtra Philippũ.
9 ℂAulus Poſthumius Albinus miſſus ad inferendum Iugurthæ bellum, pecunia
corruptus deſtitit.
ℂSimon fuit auarus, quia Petro ſpiritusſancti gratiam mercari volebat. Vnde Si=
monię inditum nomen.
10 ℂAchæus rex fuit Lydorum, qui quum noua tributa a ſubditis vellet extorquere,
ob auariciam populari factione ſuſpẽſus eſt elatis pedibus/& demerſo in Pactolum
capite. Ouid. in Ibin. Morte vel intereas capti ſuſpenſus Achęi, Qui miſer aurifera
teſte pependit aqua.
11 ℂDidius Iulianus imperator porcellum atq; lepuſculum ad ſe muneri miſſum in
triduanas partiebatur cœnas, Prãdebatq; interim paucis oleribꝰ & herbulis cõttẽꝰ.
ℂAelius

¶ Aelius pertinax imperator dimidiatas lactucas aut carduos conuiuijs ſolebat ap=
ponere. Et ſi quid interdum vellet amicis mittere, binas tãtum offulas aut paucula
mittebat poma. Aut ſi quando lautius vellet facere, dabat lumbos gallinaceos.
¶ Martinus Pont Max. clanculum cæreos in templis ſolebat extinguere gratia no 12
cturni luminis. Idẽ vt oleo parceret, iſtituit crudos piſces dari domeſticis a diſpẽ=
ſatore. ¶ Põtanus ſcribit Angeloctum ſacerdotem cardinalem particulam hordei
ſingulis ab equis clam e præſepibus ſurripere cõſueſſe, donec a magiſtro ſtabuli pro
fure depræhẽſus in tenebris vapulauit. ¶ Quo tempore Annibal opprimebat Cã= 13
panos bello, Valerius Beſtius Ruſcium Imbrici ſoceri ſui filium quẽ acceperat ſer=
uandum, auaritia ſtimulãte morti dedit, vt ei⁹ auro potiretur. Author Plutarch⁹.
¶ Arimaſpi populi Thraciæ aſſiduũ gerunt bellum cum gryphis auri cupiditate. 14
¶ Patroclum quendam taxauit Ariſtophanes, ꝙ ſumma rerum opulentia ſordi=
de et immunde viueret, ne faceret ſumptum. ¶ Non ſatis fuerunt Craſſo numero=
ſæ illę (quarum iam meminimus) diuitiæ, niſi et aurum Parthorum eſuriret.
¶ Gelli⁹ ait Cornelium Ruffum manu quidẽ ſtrenuum et bellatorem bonũ fuiſſe/ 15
ſed furacem et acri auaricia . ¶ Caſſius Seuerus Labieni amiciſſimus ſupra omnes
imperatores auaricia inſignis habitus eſt. ¶ Ochus rex Perſarũ auaricię nota adeo 16
laborauit, vt vrbem nunq̃ iniret/ne mulieribus cõgiarium impertiretur. Nam Cy=
rus lege ſanxerat, vt vbi primum Perſarum rex vrbẽ ingrederetur, mulieres quot=
quot adeſſent/ſingulos auri nummos ab ipſo rege acciperent. ¶ Semiramis in mo= 17
numento quo poſt mortem erat recondẽda, hęc inſculpi iuſſit Quicũq; regum poſt
me futurorũ pecunia indiguerit, recluſo cõditorio ſumat inde quicquid viſum fue=
rit. Id quum perlegiſſet Darius, auri cupiditate ſepulchrum iuſſit recludi, in quo ta=
men pecuniam inuenit nullam, ſed hoc tantum literis ſculptum. Niſi malus fores et
auarus/mortuorum loculos non moueres. Author Herodotus. ¶ Cõdalus dome= 18
ſticus Mauſoli regis Cariæ tanta laborauit auaricię nota, vt ſi qua arbor in vias pro=
cumberet, fructus ipſe decerperet & exponeret vęnales. Eidem regionẽ peragran=
ti ſi quis ouem aut vitulum attuliſſet, danti imperabat vt domum referret et nutri=
ret. Lõgo demum poſt tempore ipſum repetebat/& ſi quid inde foret natum emo=
lumenti. ¶ Eutropius ſcribit Flauium Veſpaſianum auidiſſimum fuiſſe pecuniæ. 19
¶ Iuſtinianus iunior tanta fuit cupiditate, vt ciuibus et ſenatoribus aurum et ar=
gentum extorqueret, quod capſis ferreis ad hunc vſum factis includebat.
¶ Cęſar in Hiſpania a procõſule & a ſocijs pecunias accepit emendicatas in auxiliũ 20
æris alieni. Et luſitanorũ quędã oppida q̃q̃ nec imperata detrectarent, & adueniẽti
portas patefacerent, diripuit hoſtiliter. Templa deum donis referta expilauit. Vr=
bes diruit ſæpius ob prędam/q̃ ob delictum. In primo cõſulatu. 3000. pondo auri
furatus eſt e capitolio. Societates & regna precio dedit. Sex millia talẽtorum ſuo et
Pompeij nomine Ptolemæo abſtulit. ¶ Tiberius Cęſar fuit adeo parcus et tenax 21
pecuniæ, vt comites expeditionũ & peregrinationũ cibarijs tãtũ iuuerit/nõ ſalario.
¶ Caligula ſororum ornamenta et ſupellectilem & ſeruos magno precio vendidit. 22
Vectigalia noua et inaudita exercuit nullo rerum aut hominum genere omiſſo, cui
non tributi aliquid imponeret. Pro edulijs (quæ tota vrbe vęnibant) certum ſta=
tumq; exigebat. ¶ Nero tabernulas effringebat et expilabat. Exhauſtus pecunia 23
animum calũnijs & rapinis intendebat. Matronam purpura cultam, veſte et bonis
omnibus exuit. Templis cõpluribus dona detraxit. Simulachra ex auro vel argen=
to fabricata cõflauit. ¶ Sergius Galba ciuitates Hiſpaniarum & Galliarum quę cõ 24
tantius fecerant deditionem, grauioribus tributis puniuit. Iouis coronam auream

librarum 15.cõflauit. Milites aquilam et ſigna flagitãtes decimauit,Germanorum
cohortem a Cæſaribus ad cuſtodiam corporis inſtitutam diſſoluit/ & ſine vllo cõ-
modo remiſit in patriam, Appoſita lautiore cœna ingemuit/ quaſi ſumptum ægre-
feręns. Ordinario diſpenſatori breuiarium rationum offerenti nihil pręter paropſi-
25 dem leguminis pro ſedulitate ac diligentia porrexit. ¶Fuerunt in Flauio Veſpa-
ſiano de quo iam diximus, multa auaricię argumenta. Nam omiſſa ſub Galba ve-
ctigalia reuocauit. Noua etiam et grauia addidit & auxit tributa prouincijs/nõnul-
lis etiã duplicauit. Auiditate lucri negociationes vel priuato homini pudendas pa-
lam exercuit. Candidatis honores/reis abſolutiones venditauit. Procuratorum ra-
paciſſimos ad ampliora officia promouebat ex induſtria, quo locupletiores mox cõ
demnaret. Quibus propterea dicebatur vti pro ſpongijs, ꝙ quaſi ſiccos madeface-
ret/ & exprimeret humentes. Hæc Suetonius. Nec eum puduit vectigalia ex vri-
26 na colligere. ¶Domitianus operum et munerum impenſis exhauſtus nihil penſi
habuit bona viuorum prædari et mortuorum. Si qualecũq; factum aut dictum ad-
uerſus maieſtatem principis alicui obiectum eſſet, confiſcabatur eius hæreditas.
27 Stipendia ab his exigebat, qui iudaicam viuerẽt vitam. ¶Eriphyle deſyderio ha-
bendi monilis aurei/quod ferebat Adaſtus rex Argiuorum/ Amphiaraum maritũ
ſuum prodidit, qui ſe occuluerat, ne Thebas ad bellũ raperetur/ ꝙ ex vaticinio prę-
uideret ibidem ſe periturum. De Eriphyle Bap. Pius. Vinclaq; vaticini ſpernens
28 Eriphyla mariti Præpoſuit caſtis aurea dona thoris. ¶Alcmęon Megaclis filius
quum legatos Crœſi lydorum regis delphos ad Oraculũ itantes humaniſſime fre-
quenter accepiſſet, Crœſus vt reſponderet tantæ humanitati et beneficium repo-
neret, eũ donauit tanto auro, quantũ ille corpore ſuo ferre poſſet. Tum Alcmæon
talarem tunicam laxoſq; cothurnos induit/ quos ærarium ingreſſus impleuit pecu-
nia. Quinetiam os referſit et ramenta quædam alligauit ſuis capillis, adeo vt oneri
ſuccumberet. Homine conſpecto Crœſus irrupit in Cachinum/eumq; tanto inſtru
29 ctum munere dimiſit. Author Herodotus. ¶Iudas vt in primo huius officinę ca-
pite iam diximus, auiditate pecuniæ innocentem dominum verpis & recutitis ca-
30 nibus Iudæis prodidit. ¶Euclio apud Plautum nomen eſt auari, qui quum habe-
ret ollam pecunia refertam & abditam terra, domo nõ audebat egredi, ne quis ſuf-
31 furaretur. Omnes qui ad eũ itabant, habebat ſuſpectos furti. ¶Claudianus auari-
ciam Ruffini his inceſſit verbis. Plenus ſeuiciæ/lucriq; cupidine feruẽs. Non Tar-
teſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi, nõ ſtagna rubentis Aurea
Pactoli, totumq; exhauſerit Hermũ, Ardebit maiore ſiti. ¶Apollonius Tyanæꝰ
arguebat Platonem auaricię, ꝙ pecuniæ cauſa ſecutus eſſet Dionyſium in Siciliam.
32 ¶Huius ſceleris ſuſpectum ſe ſuis verbis fecit Simonides poeta, ꝙ rogatus a quo-
dam, vt Encomiũ in eius ſcriberet laudem/gratiã loco muneris accepturus, reſpõ-
derit duas ſe habere arcas/ vnam gratiarum/alteram argenti. Hanc quum aperiret,
33 communẽ plenãq; reperire/ illam vero inanem & vacuam. ¶Quum Brennus gal-
lorum Senonũ dux Epheſum obſideret, Demonica mulier auiditate moniliũ qui-
bus ille ornatiſſimus enitebat/ vrbem ipſam prodidit. Brennus vero vrbem ingreſ-
ſus, tãto auro fœminam onerauit, vt dedita opera oppreſſerit viuam/muliebrem il
lam pertęſus auariciam. ¶Eandem ob cauſam Tarpeia virgo Romana capitoliũ
34 Sabinorum regi Tatio prodidit. ¶Volaterranꝰ ait Leonardum Aretinum auari-
ciæ maculam contraxiſſe. ¶Philippus auguſtus gallorum rex decimas imperauit
reclamantibus Innocentio quarto et vniuerſo galliarum clero. At hoc vicium nunc
adeo frequens eſt, vt nemine iã obmurmurante tranſiuerit propemodum in legẽ.

¶Q.

¶Q. Caſſius in Hiſpania Silium et Calphurnium occidendi ſui gratia cum pu= 35
gionibus dephęheſos/ quinquagies ſeſterciū ab illo/ab hoc ſexagies pactus dimiſit.
¶L. Septimuleius C. Gracchi(cui prius erat familiaris)caput abſcidit & per vr= 36
bem pilo fixum ferre ſuſtinuit, quia Opimius conſul auro id ſe repenſurum edixe=
rat. Teſtes Plynius & Valeri. Maxi. ¶Alphium Horati⁹ fœneratorem vocat, vbi 37
ait. Hęc vbi locutus fœnerator Alphius, Iamiam futurus ruſticus Omnem redegit
idibus pecuniam. ¶Menippum philoſophum genere phœnicē aiunt fœneratorem
extitiſſę. ¶Carictes nomen eſt fœneratoris apud Plutarchum in Phocione.
¶Iulius Capitolinus ſcribit Antonium pium imperatorem fœnus trietarium hoc 38
eſt minimis vſuris exercuiſſe, vt patrimonio ſuo plurimos adiuuaret. ¶Temeſeus 39
fœnerator fuit quiſpiam, quem Eutymus locrēſis athleta coegit reddere, quicquid
illicito vſuræ quęſtu ſibi comparauerat. ¶Atiſſus nomē eſt fœneratoris apud Sa=
xonem grammaticum.

¶Liberales et magnifici.

1	Dido	14	Eligius		Alexander
2	Iarbas		Epiphanius	28	Scipio
	Cyprianus		Egidius	29	Nerua
3	Cimon	15	Paula	30	Adrianus
4	Ludoui. rex Pānonię		Plato martyr	31	T. Veſpaſianus
5	Germanus		Philippus aug.	32	Iulianus imp.
6	Lucina	16	Petrus vrſeolus	33	Gallenus
	Mecœnas		Theolinda		Alexius
7	Paula Buſa	17	Robertus rex	34	Antonius pius
8	Pudentiana		Vvenceſlaus		Traianus
	Praxedes	18	Otho 3. imp.	35	Theodericus
9	Abdias		Lud. Craſſus	36	Caligula
	Apollonius		Innocentius 3.	37	Claudius Cæſar
	Andoenus	19	Nicolaus	38	Domitianus
10	Anaſtaſius pont.		Conſtantinus	39	M. Aurelius
	Alexander 5. pont.	20	Lupus Senonenſis		Ageſilaus
11	Alphonſus rex	21	S. Ludouicus	40	Probus
12	Alfredus	22	Auguſtus		Aurelianus
	Batildis	23	Agrippa	41	M. Antonius
	Tiberius ſecundus	24	Darius		Pomponius atticus
13	Clotarius	25	Proculeius	42	L. Lucullus
	Cunto	26	M. Scaurus		Alfonſu
	Dagobertus		Fl. Veſpaſianus	43	Vrſus Nolanus.
	Etgaris	27	Plynius		

DId. Troianis in Africam appulſis miſit viginti tauros/ſues q; totidem/to 1
tidem agnos cū matribus, ſi fides eſt Virg. lib. 1. Aen. ſcribenti. Nec mi=
nus nterea ſocijs ad littora mittit Viginti tauros, magnorū horrentia cē=
tum Terga ſuum, pingues centum cum matribus agnos, Munera læticiamq; dei.
Eoſdem quoq; excepit epulo et cōuiuio, cuius apparatum idem poeta deſcribit his
verbis. Dant nanibus famuli lymphas/Cereremq; caniſtris Expediunt/tōſiſq; fe=
runt mantilia vilis. Quinquaginta intus famulę/quibus ordine longo Cura penum
ſtruere/& flammis adolere penates. Centum alię/totidemq; pares ætate miniſtri,
Qui dapibus menſas onerent/& pocula ponant. ¶Idem Virg. lib. 4. Aen. ſcribit 2

Iarbam getulorum regem centum Ioui delubra & aras totidem poſuiſſe, ignemq;
vigilemq; & perpetuum ſacrauiſſe. ¶ Cyprianus afer facultates ſuas omnes paupe=
3 ribus impartiuit. ¶ Cimon Athenienſis hoſtiles exuuias ciuibus ſuis contulit. Pa=
rabat quotidie domi conuiuium, quo pauperes turmatim cõueniebant. Famulis iu=
bebat, vt ſi quem paupertate laborantem animaduerterent, eum collata furtim pe=
cunia adiuuarent. Agrorum ſuorum et prędiorũ ſepes auferri iuſſit, vt omnes fru=
ctibus impune veſcerentur. Hanc eius liberalitatem commendant Plutarchus &
4 Lactantius de vero cultu. ¶ Sedente in pontificatu Bonifacio nono Ludouicus rex
Pannonię Caroli regis filiꝰ Romã ad annum iubileũ profectus quattuor aureorum
5 millia aræ petri obtulit. ¶ Germanus præſul antiſſiodorenſis vas argenteũ a Pla=
6 cidia Valentiniani matre ſuſceptum pauperibus dono dedit. ¶ Lucina virgo Ro=
mana Chriſtianos ſuis iuuabat ſumptibꝰ, et affectos martyrio i agro ſuo ſepeliebat.
¶ Mecœnas eques Ethruſco de ſanguine regum omnes eruditos ſui ſæculi amauit
7 plurimum, multiſq; iuuit muneribus. ¶ Paula Buſa fœmina exercitum populi Ro
mani ex fuga cladis Cannenſis frumento iuuit et viatico. Author Liuius.
8 ¶ Pudentiana et praxedes virguncule, pauperes Chriſtianos ſuis nutriebãt ſump=
tibus. ¶ Valdo (a quo pauperes quidam Lugdunei valdenſes appellati ſunt) vni=
uerſum patrimonium pauperibus erogauit dictitans omnia inter Chriſtianos cõ=
9 munia eſſe oportere. ¶ Abdias cẽtum prophetas in ſpelunca metu Iezabelis vxo=
ris Achab deliteſcentes, occulte pauit. ¶ Apollonius confeſſor mendicis morbo
laborantibus operam & paſtum ſuppeditabat. ¶ Andoenus epiſcopus qui floruit
10 regnante apud Francos Lothario, cœnobium patrimonio ſuo erexit. ¶ Anaſtaſius
quartus pontifex Max. pauperes pauit ſua pecunia, quum vniuerſam prope Euro=
pam publica torqueret fames. ¶ Alexander quintus pontifex tanta erat munificẽ=
tia, vt prædicaret per iocum ſe diuitem epiſcopum fuiſſe, pauperem Cardinalem,
11 mendicum pontificem. ¶ Alphonſus decimus rex Hiſpaniæ in nuptijs filij ſui &
Blanchę diui Ludouici filię congiarium populo dedit, & pauperes veſtimẽtis viri=
tim ornauit. Imperatorem Conſtantinopolitanum a Soldano captum ingenti re=
demit pecunia. ¶ Alfredus rex Anglorum permulta conſtruxit cœnobia.
¶ Batildis ſeu Clotildis Francorum regina duo cœnobia conſtruxit.
12 ¶ Theodericus filius Clodouei ędem ſancti modeſti Atrebatẽſis. ¶ Tiberius Se=
cundus, qui ante Mauricium capadocem imperauit, Narſetis theſauros in puteo
13 repertos egentibus impartiuit. ¶ Clotarius rex Francorum condidit templum. S.
Medardi Sueſſionenſe. ¶ Cunto anglorum rex cœnobia quattuor erexit. Tria or=
dinis ſancti Benedicti, Quartum in honorem diui Eduardi regis. ¶ Dagobertꝰ rex
Frãcorũ fecit cœnobiũ beati Dionyſij in Frãcia. ¶ Etgarus rex anglię ſingula ere=
14 xit monaſteria ſingulis qbꝰ regnauit ãnis. ¶ Eligiꝰ nouionẽſis epiſcopꝰ quũ ãte au=
rifex eſſet, quicq̃d ea arte cõſeq̃bat lucri, dabat pauperibꝰ. ¶ Epiphaniꝰ pręſul Sa=
laminię epiſcopatꝰ ſui fructũ dabat mẽdicis. ¶ Egidiꝰ atheniẽſis ſpoliauit ſe veſte,
15 vt repertum in via pauperem operiret. ¶ Paula Romana mulier marito mortuo
ſuas facultates indigentibus erogauit. ¶ Plato martyr qui paſſus eſt iperãte Ma=
ximiano, paternam hæreditatem cõceſſit pauperibus. ¶ Philippus Auguſtus cœ=
nobium apud Siluanectum excitauit & ciuitatẽ Andegauẽſem dirutam reſtituit.
16 ¶ Petrus vrſeolus dux Venetorum templum diui Marci incendio cõſumptum re=
ſtituit, & pauperum Xenodochium extruxit. ¶ Theolinda longobardorum regi=
17 na multas ſacras ædes erexit, multas ruinę iã proximas reparauit. ¶ Robertus Hu=
gonis Capeti filius Francorum rex plurima religioſa loca excitauit, apud Aureliã

cœnobium ſancti Aniani/in Sylua Aquiliana.S.Medardi/&Sancti Leodegarij in
viteraco caſtro/S. Regalis in ciuitate Syluanectenſi/ apud Auguſtudunum ſancti
Caſſi.¶ V venceſlaus rex Bohemorum regni ſui pauperes egregia fouebat munifi=
centia. ¶Otho tercius imperator diuendito patrimonio, Germaniam multis or= 18
nauit cœnobijs.¶ Ludouicus Craſſus Francorum rex fecit cœnobium.S.Victoris
in ſuburbijs Luteciæ. ¶Innocentius tercius Xenodochium. S. ſpiritus fecit in Sa=
xia. Altare ſancti Petri Romæ exornauit. Sixti templum reſtituit. Turrim maxi=
mam erexit. ¶Nicolaus epiſcopus Pataræ ſua pecunia iuuit paupertatem cuiuſdā 19
hominis,qui rerum penuria decreuerat formoſas quas habebat filias/proſtituere in
Lupanari/ vt quæſtum facerent ſuo corpore/& victum ſibi compararent libidine.
¶Cōſtantinus monomachus imp.templum inſtituit,in quo grauati ſenio & ad la= 20
borem inutiles fouerētur. ¶Lupus Senonenſis archiepiſcopus tanta erat in paupe=
res munificentia.vt nullum ſibi relinqueret theſaurum,ſed totum ſe hauriret,
¶Beatus Ludouicus cœnobium montiſregalis apud Iſaram conſtruxit. Pauperes 21
120.quotidie pauit, vlceroſos & leproſos etiam cōtrectans.Cœnobia etiam pluri=
ma extruxit & Xenodochium pauperū luteciæ, in quo fouentur omnes morbo la=
borantes et peregrini & noſtrates.¶ Auguſtus opera publica multa Romæ,extru= 22
xit, vt forum cum æde Martis,templum Apollinis in palatio/ ædem tonantis Io=
uis in Capitolio. Principes ſæpe hortatus eſt, vt monumentis vel nouis vel refectis
vrbem adornarent. Spacium vrbis diuiſit in vicos et regiones. Aduerſus incendia
excubias nocturnas commentus eſt. Ad coercendas inundationes alueum Tyberis
laxauit.Aedes ſacras vetuſtate collapſas aut incendio abſumptas refecit & donis or
nauit. In cellā Capitolini Iouis 16.millia pōdo auri/gemmaſq; & margaritas quin=
genties ſeſtercium vna donatione contulit. Tot deniq; ædificia/ vel erexit/ vel di=
ruta reparauit, vt gloriaretur vrbē marmoream ſe reliquiſſe, quam latericiā inue=
niſſet. ¶Agrippa in ædilitate ſua 700. lacus fecit.Fontes 150. Caſtella 130.Si= 23
gna ęrea.300.aut marmorea impoſuit.Columnas e marmore 400.Gratuita bal=
nea 170.dedit. ¶Darius Hyſtaſpis filius inſulam Samon et omnes ex ea prouē= 24
tus Syloſonti dedit ob acceptam ab eo veſtem quandam magni precij. ¶Proculei⁹ 25
fratres ſuos Scipionem et Murenam impendijs bellorum ciuilium attritos et ſpo=
liatos,partito iuuit patrimonio. Vnde Hora.lib.2. Car. Viuet extento Proculeius
æuo Notus in fratres animi paterni. Illū aget penna metuēte ſolui Fama ſuperſtes.
¶M.Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de ſumptuoſis ædificijs, 26
¶Flauius Veſpaſianus fecit templum pacis foro propiquum, Item amphitheatrū
in media vrbe. Expleuit cenſum ſenatorium. Cōſulares inopes quingenis ſeſtercijs
annuis ſuſtentauit. Plurimas per totum orbem ciuitates terrę motu aut incendio af=
flictas in melius reſtituit. Primus e fiſco græcis latiniſq; Rhetoribus annua cente=
na cōſtituit. Præſtantes poetas et artifices coemit. Coloſſi refectorem magna mer=
cede donauit. Cuidam ſumptum increpanti reſpōdit, Sineret ſe plebeculam paſce=
re pane. Dedit Apollinari tragœdo 400.ſeſtercia. Tarpeio Diodoroq; citharœ=
dis ducēta. Apophoreta dabat viris in Saturnalibus,et fœminis calendis Martijs.
¶Plynius orator Hiſtorici nepos Quintiliano Rhetori dedit abunde pecuniæ, 27
qua nubilem dotaret filiam. Quod ad ipſum ſcribens edocet his verbis. Et tāq̄ pa=
rens alter puellæ nūc confero 50.millia nummum. ¶Alexander Taxilę regi mil=
le talenta contulit/ vaſa item conuiuialia ex auro et argento plurima. Itē veſtes per=
ſicas & equos 30. ſuis inſignibus ornatos. ¶Idem Porum hoſtem ægrum curauit
& in amicorum numerum recepit,et ampliore donauit regno.q̄ prius tenuiſſet.Bis

Perſarum ciuitatem ingreſſus/ toties mulieribus erogauit nummos / pręgnātibuſq;
28 munus duplicari iuſſit. ¶Solebat africanus Scipio nō prius e foro diſcedere.q̄ vnū
aliquem ex his quibus cōgrederetur, beneuolum ſibi et amicū efficeret. Et q̄uis eius
poteſtate victa fuiſſet Carthago, moriens tamen argenti libras 33. auri duas dun=
29 taxat reliquit, tanta in omnes extiterat munificentia. ¶Nerua imp. ad ſuſtentandā
ciuium vitam decies et quinquagies centena millia nummum erogauit / & quoſdā
ſenatorii ordinis delegit, qui agros emerent/eoſq; egenis partirentur. Vnde inops
pecuniæ factus/ veſtes/ vaſa & vniuerſam ſupellectilem auctioni ſubiecit/agroſq; et
domos vēdidit. Author Dion Caſſius. Quicquid antea poenę nomine tributis ac=
ceſſerat/ indulſit. Afflictas ciuitates releuauit/ Puellas et pueros natos parētib9 ege=
ſtoſis ſumptu publico per ſingulas vrbes Italiæ foueri iuſſit. Teſtis Aurelius Vi=
30 ctor. ¶Adrianus nulli iniuſte pecunias abſtulit. Multa publice & priuatim multis
elargitus eſt. Alios auxit pecunia / quoſdam honoribus et dignitate. Author Dion
31 Caſſius. ¶Fuit in Tito Veſpaſiano liberalitas adeo magnifica, vt die quadā veſpe=
ri recordatus nihil ſe cuiq̄ præſtitiſſe/dixerit. Amici perdidimus diem. Monētib9
domeſticis q̧ plura polliceretur q̄ præſtare poſſet, reſpondit non oportere queq̄ a
ſermone principis triſtem diſcedere. Non ſolum nihil negauit petentibus/at etiam
hortatus eſt vltro, vt quæ vellent/ peterent. Plebem quandoq; admittebat in ther=
mas/quibus lauabatur. Ciuitates incendio Veſeui in Campania dirutas reparauit.
Afflictis morbo nullam nō adhibuit opem & medelam, inquiſito omni ſacrificio=
32 rum remediorumq; genere. ¶Iulianus imp. aras multo victimarum ſanguine pro=
fundebat/ & tauros quandoq; immolabat centenos/ & innumeros varij pecoris gre=
33 ges. ¶Gallenus imp. Valeriani filius nihil vnq̄ cuiq̄ petenti denegauit.
¶Alexius Comnenus orphanotropheion erexit, in quo puellas et pueros parētib9
orbatos ſua pecunia refouebat. Fecit et Muſæum/in quo alios iubebat erudiri, pe=
34 cunia ex regio vectigali data. ¶Antonius pius (qui ſucceſſit Adriano) magnam
ſui theſauri partem amicis et militibus impartiuit. Eutropio teſte. ¶Traianus vr=
bes trans Rhenum in Germania reparauit. Nihil iniuſtum ad augēdū fiſcum egit,
Publice et priuate omnes ſibi familiares muneribus cumulabat et honoribus. Mul=
35 tas immunitates ciuitatibus tribuit. ¶Theodericus qui mortuo Odoacre Serulo
imp. totius Italiæ adeptus eſt ditionem/ Romanis/ ſingulis annis dedit viginti mil=
36 lia modiorum tritici. Author Paulus diaconus. ¶Caligula imp. abſoluit templum
Auguſti & theatrum Pompeij. Inchoauit aquæ ductum et amphitheatrū Syracu=
37 ſis. Collapſa vetuſtate moenia et deorum ædes refecit. ¶Caligulæ ſucceſſor Cęſar
Claudius perfecit aquæ ductum ab ipſo Caligula inceptum. Riuum Anienis lapi=
deo opere in vrbem perduxit / diuiſitq; in plurimos lacus. Per tria paſſuum millia
montem effodit et excidit ad emittendum Fucinum lacum. Quod opus ęgre ab=
ſoluit poſt vndecim annos, q̄uis triginta hominum millia ſine intermiſſione ope=
38 rantia adhibuiſſet. Congiaria populo ſępiſſime dedit. ¶Domitianus congiarium
populo nūmorum. 300. ter dedit, & inter ſpectacula muneris largiſſimum epulū,
Septimontiali ſacrorum die ſenatui et equitibus panaria et ſportellas cum obſonio
diſtribuit. Sparſit et dona miſſilia in populum. Multa opera incendio abſumpta re=
ſtituit, vt capitolium. Excitauit ędem in Capitolio cuſtodi Ioui/ et forum.
39 ¶Marcus Aurelius vocatus a matre ad diuidendum cum ſorore patrimoniū/ vni=
uerſum ſorori cōceſſit. ¶Ageſila9 delata ad ſe Agidis bona, inter cognatos inopia
40 preſſos diuiſit. ¶Probus Auguſtus in plurimis victorijs nihil præter tela et arma
ſibi retinuit. Cętera militibus cōceſſit libere. ¶Aurelianus tunicas viritim per po=
pulum

pulum dedit. Item frumentum et oleum cum vino.

❡M.Antonius Triumuiri filius munerum magnitudine Philotam quendã adeo terruit, vt ille capere reformidaret. 41 ❡Pomponi⁹ Atticus fugientem e patria Ciceronem ſeſtercijs 240. millibus donauit. Cedenti Italia Bruto ſeſtercia centum millia numeri miſit. Tam multa in P. Volumnium cõtulit, vt plura proficiſci a parente nõ potuerint. Idem publicam Atheniẽſium inopiam ſuis opibus ſubleuauit.

❡Tanta fuit L. Luculli in omnes/eruditos pręcipue, liberalitas et beniuolentia, vt 42 domus eius Græcorum Romam venientium portus diceretur.

❡Alfonſus rex populorum aut regum oratoribus publico aut priuato nomine ad ſe venientib⁹ ędes iubebat exornari. Et gratuitas epularum delicias miniſtrari, nec vnq̃ abire permittebat indonatos. ❡Alexander magnus cuidam Perillo 50. talenta numerari iuſſit ad dotem pauperculæ filiæ, quum ille decem non amplius 43 talenta poſtularet.

❡Vrſus comes Nolanus ſingulis annis, quibus Nolæ præfuit, auri et argenti vim non paruam contulit ad dotem pauperculatum virginum. Vide liberalitatem multorum in eruditos in hiſtoria de precio literarum. Suppetũt mihi alia de liberalibus et magnificis viris infinita pene exempla, quę ex induſtria miſſa facio, ꝙ non ignorem ex nimia q̃doq; abundantia faſtidium prouenire, ꝙ q; (vt inquit Horatius) Omne ſuperuacuum pleno de pectore manet. Qui alia id genus deſiderabit exempla, videat Val.Max. Sabellicum et Fulgoſum.

❡Prodigi.

1	Formianus	12	Caligula		Phocus
2	M.Tigellius	13	Demetrius	21	Alphonſus
3	Filius Aeſopi		Agrigentini		Alexander
4	Baſſa	14	Grçci	22	Belflorius
5	Cinna		Bathylli	23	Cleopes
6	Albidius		Lucullus	24	Curio
7	M.Liuius	15	Apicius		Galenus imp.
8	T.Annius milo	16	Cleopatra	25	Petrus cardinalis
	Rhemnius Palemon	17	Vitellius		Cæſar
9	Nero	18	Licinius Craſſus	26	Galeatius
10	Agomencelus	19	L.Neratius		
11	Poppea	20	Callias		

CAtullus Formianum quendam inceſſit vt decoctorem et ære alieno 1 oppreſſum, vbi ait. Iſta turpiculo puella naſo Decoctoris amica Formiani.

❡M.Tigellius Hermogenes fuit adeo prodigus, vt tibicines/hi- 2 ſtriones/Paraſyti/gnatones/mimi/epulones/balatrones/mendici/vnguentarij/caupones/reliquiq; ocioſę & perditę vitę homines mortẽ eius multis lachrymis defleuerint, Horatius libro.1.Ser. Ambubaiarum collegia/Pharmacopolæ/Mendici/mimi/balatrones, hoc genus omne Mœſtum ac ſollicitum eſt cantotis morte Tigelli. Quippe benignus erat.

3 ¶Filius Aeſopi tragœdi tanta fuit prodigentia, vt vniones aceto liquefactos cœ=
nis apponeret. Horatius lib. 2. Ser. Filius Aeſopi detractam ex aure Metellę Scili=
cet vt decies ſolidum exſorberet, aceto Diluit inſignem baccam.
4 ¶Martialis lib. 1. notat Baſſam fœminam, ꝙ excrementa corporis aureo exciperet
vaſe, vbi ait. Ventris onus miſero (nec te pudet) excipis auro, Baſſa bibis vitro, ca=
5 rius ergo cacas. ¶Idem Martialis lib. 9. Cinnę cuiuſdam luxum ita arguit. Nam
tu dum metuis, ne quid poſt fata relinquas, Hauſiſti patrias luxurioſus opes.
6 ¶Albidius fuit adoleſcens perditiſſimæ vitæ, qui decocto vniuerſo patrimonio
vnas (quæ ſuperant) ędes, rerũ deſperatione incendio dedit. Quod videns Cato.
Hic inquit Proteruiam facit.
7 ¶M. Liuius quum omnia per luxum dilapidaſſet, ſtulticiæ ſuæ per iocum illude=
bat dicens, ſe nihil cuiq̃ reliquiſſe præter cœlum et cœnum. Itaq; quum pecunia
egeret, multa per ſcelus commiſit.
8 ¶T. Annium Milonem ſeſtercia 700. millia æris alieni debuiſſe inter prodigia
animi humani ducit Plynius lib. 36. ¶Rhemnius Palemon grammaticus luxuriæ
ita indulſit, vt ſępius in die lauaretur, nec ſufficeret ſumptibus, q̃uis ex ſchola qua=
dragena annua caperet, & non multo minus ex re familiari.
9 ¶Plynius ſcribit felicem Arabiam non tantum Cynnami, Caſiæ, aliorumq; odo=
rum annuo fœtu parere, q̃tum Nero princeps nouiſſimo pompæ ſuæ die concre=
mauit. Idẽ ſordidos vocabat et parcos, quibus ratio impenſarum cõſtaret. Eos ve=
ro lautos ac magnificos laudabat, qui abuterentur et perderent. Mirabatur auun=
culum Caium Caligulam, ꝙ ingentes a Tiberio relictas opes in breui ſpacio prode=
giſſet. In Tyridatem regem Armenię octingẽta nummum millia diurna erogauit,
Abeunti ſuper ſęſtercium millies contulit. Menecratem citharœdum & Spiculum
mirmillonem triumphalium virorũ patrimonijs ædibusq; donauit. Cercopithecũ
panerotem fœnatorem prope regio extulit funere. Nullam veſtem bis induit.
Quadragenis in punctum ſeſtercijs aleam luſit, Piſcatus eſt reti aurato, purpura &
cocco funibus nexis. Nunq̃ carrucis minus mille iter fecit. Mulos argenteis crepi=
dabat ſoleis, & canuſina operiebat lana. Theatrũ auro totum operuit in honorem
ipſius Tyridatis. Idem cubicula viatoria vnionibus cõſternebat. Annis 14. quibꝰ,
imperio præfuit, bis & vicies millies donationibꝰ effudit, id eſt quingẽties & quin=
quagies centena millia aureorum.
10 ¶Agomencelus Alexandri magni præfectus aureis clauis ſuffigebat crepidas.
11 ¶Antonius Sopus in contumeliam naturę, vilitatem auro fecit.
¶Poppea Neronis vxor iumentis ſuis ſoleas ex auro induebat.
12 ¶C. Caligula opes immenſas a Tyberio congeſtas ac vicies ſepties millies ſeſter=
cium intra annum abſumpſit. Idem Liburnicarum nauium gemmatis puppibus
vtebatur, & diuerſicoloribus velis, in quibus thermas, porticus, & triclinia ſtatuit
magna laxitate, diſpoſitis etiam pomiferis arbuſculis.
13 ¶Demetrius Antigoni & Stratonices filius 250. talẽta ſcortis dari iuſſit. Autho=
re Plutarcho. ¶Tantus fuit Agrigẽtinorum in omni re luxus, vt Plato diceret eos
ædificare, ac ſi victuri perpetuo forent, ita demum conuiuari, velut ſemper mori=
turi. Vtebantur lechytis & xiſtris argenteis. Habebant et lecticas totas ex ebore.
14 ¶Grę ci adeo ſibi indulſerunt, vt mixtum vnguento vinum (quod dicebatur My=
rites) largius haurirent. ¶Batylli populi vnguentis madent, Authore Plynio, vt
Cyprij, Cyziceni, Corinthij, & Parthi.
15 ¶De Luculli prodigo luxu iam diximus in diuitibus.

¶Omnium

¶Omnium fere luxum & prodigentiam nepotinis helluationibus ſuperauit Api= 15
cius,de quo Martialis lib.5 .Dederas Apici bis trecenties ventri,Sed adhuc ſuper=
erat centies tibi laxum. Hoc tu grauatus / ne ſitim et famem ferres.Summa vene=
num potione duxiſti,Quod ſic interpretatur Budæus. Apici ſexcenties ſeſtercium
id eſt quindecies centena aureorum coronatorum millia inexplebili illa ingluuie
helluatus , quum poſſes adhuc 250 . millibus (quod centies laxum appellat) vi=
tam lauto et eleganti victu producere, tamen venenum miſer hauſiſti/ ne patrimo=
nio tanto ſupereſſes,quod iam iam te deſerturum videbatur.
¶Cleopatra vltima Aegypti regina cœnam parauit Antonio , in qua centies ſe= 16
ſtercium/ id eſt ducẽta et quinquaginta millia aureorum vno ferculo ſecundæ mẽ=
ſę conſumpta ſunt. Vnde Sidonius Cleopatricas dapes vocat.
¶Singuli Vitellij apparatus nõ minus quadringenis millibus cõſtiterunt. In cœna 17
eidem a fratre data duo millia lectiſſimorum piſcium/ ſeptem auium appoſita tra=
duntur. Idem Vitellius in ſuo principatu ducentis ſeſtercijs condidit patinam , cui
faciendæ fornax in campis ædificata erat. Habuit autem in ea Patina ſcarorum ie=
cinora/ Phaſianorum et pauonum cerebella, linguas Phœnicopterum/ murenarum
lactes/ a Carpathia vſq; fretoq; Hiſpanię petitarum. Author Suetonius.
¶Licinius Craſſus quum omnia decoxiſſet / occurẽtium tamen cachinnis vocaba= 18
tur diues/ his verbis. Qui in Parthos militauit non fuit appellatus diues primus/ ſed
hic. ¶Heliogabalus inuitatis ad prandium ſummis viris / croco menſam ſterne=
bat/ dicens ſe fœnum pro eorum dignitate exhibere. Idem triclinia / lectos et por=
ticus omni florum genere ſtrauit/ lilijs/ violis/ hyacinthis & Narciſſis , quos flores
pedibus conculcabat. Naues precioſis mercibus onuſtas mergi in portum iuſſit/
magni animi id eſſe dicens . Aureo vtebatur vaſe ad corporis excrementa . Gem=
mas ab optimis ſculptas artificibus in calciamentis ferebat,quę nunq̃ iterabat. Pre=
cioſas veſtes ſæpe conſcidit . Minxit etiam in Myrthinis & onychinis vaſis . Om=
nibus meretricibus ſine effectu libidinis multos quandoq; dedit aureos nummos.
¶L.Neratius homo egregie improbus Authore Gellio,quum pro delectamento 19
haberet os hominis liberi manus ſuę palma verberare, ſeruum comitẽ habebat cru=
menam plenam aſſium portitantem , Et quencumq; depalmauerat , numerari ſta=
tim ſecundum duodecim tabulas 25 .aſſes eidem iubebat.
¶Callias fuit quidam , qui conſectandis meretticibus vniuerſum dilapidauit pa= 20
trimonium. Hinc per iocũ dicebatur a ſcortis deplumatus. ¶Phocus Phocionis
filius quũ paternas opes prodigo luxu dilapidaſſet, Athenienſib⁹ vſq; adeo factus
eſt odioſus, vt occurrentes omnes diſamatorem ſui generis illum nuncuparent.
¶Alphonſus rex Neapolitanorum quum multa per luxum prodegiſſet, cõflatoq; 21
ingenti ære alieno iam nõ haberet, vnde creditoribus ſatiſfaceret/ dolore et ira per=
motus plęroſq; ſuis ſpoliauit bonis. ¶Alexander Macedo Promachum bibaciſſi=
mum hominem victorẽ in vini certamine,aurea corona donauit.¶Belflorius ſicu= 22
lus homo priuatus domum inchoauit tanto ſumptu, vt fundamentis modice adhuc
ab humo extantibus pecunia ſit exhauſtus , quam tamen multis annis improbo la=
bore ſibi comparauerat . ¶Iam diximus Cleopem Aegypti regem ſumptu Pyra= 23
midis eo redactum inopiæ, vt coactus ſit filiam exponere vęnalem ad meretricium
quæſtum. ¶C.Curio tribunus plebis ſexcenta æris alieni ſeſtercia debuiſſe fertur.
Author Val.max.¶Galenus imp. Valeriani filius gẽmatas ferebat caligas exem=
plo Caligulæ,qui inde traxit nomen. ¶Petrus preſbyter cardinalis ſedente in põ= 25
tificatu Sixto/ duobus annis trecenta aureorum millia luxu prodegit et vanitatibus.

26 ¶ Cæſar Alexandri pontificis filius quotidianis epulis ducentos aureos dicauit. Paraſytis veſtes duorum millium donauit. Excercitum octo millium hominum viuente patre ſemper aluit.

27 ¶ Galeatius filius Ioannis Galeatij primi inſubrium ducis in filiæ nuptijs (quibus interfuit Petrarcha)ad centum millia nummum erogaſſe fertur.

¶ Guloſi/edaces/et vinolenti.

1 Apitius
2 Ariſtoxenus
3 Sanctra
Vitellius
Aeſopus
Ariſtippus
4 Clodius
5 Domitius Afer
Q.Hortenſius
6 Maximinus
Theodorus
7 Aſtydamas
8 Cambles
Vedius
9 Abron
Caligula
10 Hercules
Vlyſſes
Theagenes
Aglais
Theſſali
Philoxenus
Gnato
11 Pityreus
Cleonymus
Piſander
Charippus
Mithridates
Eriſicton
Alcman
12 Heraclides
13 Gallonius
14 Heterognathus
15 Phago
16 Galba
17 Gnoſippus
18 Nero
19 Andebuntus
20 Demetrius
Heliogabalus
Gathis
21 Ariſtoteles
Lepreas
Syri
Aſiatici
Pruſias
22 Elpenor
23 Eurycion
24 Anacreon
25 Hileus
26 Cato
27 Homerus
Ennius
Diotimus
Xenarchus
28 Feſcennia
29 Myrtale
30 Panaretus
Philoſtratus
31 Polyphemus
Laufella
Alexander
32 Archeſilaus
Cleomenes
Scythę
Thraces
33 Chreſtus
Nouellius
34 L.Piſo
35 Alcibiades
Cicero iunior
36 Bonoſus
37 Cambyſes
38 Lacydes
39 Armitus
Cyanippus
40 M.Varro
41 M.Antonius
Parthi
42 Promachus
43 Xenocrates
Dionyſius
Syracuſani
44 Conna
Tiberius Nero
45 Claudius Cæſar
46 Niſeus
47 Bitias
Antiochus
48 Darius
49 Alceus
Ariſtophanes
Cratinus
Timocreon
50 Lacedęmonij
Bizantij
Bela ſecundus
51 Nicolaus 5.
52 Olofernes
Bœotij

1 MArcus Apitius nepotum omnium fuit altiſſimus gurges, vt iam diximus. Is quum audiuiſſet grandes caricas naſci in Lybia, nauigauit illuc. Quod demũ quũ falſum deprehendiſſet, Lybiã eiuſq; habitatores diris imprecationibus

cationibus deuouit. Hic omnium primus iudicauit linguam phœnicopteri eſſe
optimi ſaporis. De Apitio Martialis lib.2. Ipſe quoq; ad cœnam gaudebat Api-
tius ire, Quum cœnaret/ erat triſtitior ille, domi. Hic et congiaria principum &
ingens capitolij vectigal comeſſationibus hauſit.
¶Ariſtoxenus Cyrenæus adeo gulæ ſtudioſus extitit, vt hortẽſes lactucas veſpe- 2
re mulſo irrigaret, quo luxurioſius creſcerent, & ſaporis eſſent delicatioris.
¶Sanctra nomen eſt guloſi, de quo Martialis lib.7. ſcribit. Nihil eſt miſerius, nec 3
guloſius Sanctra. ¶Vitellꝰ epulas trifariam aut quadrifariam partiebatur, In ien-
tacula/ prandia/ cœnas & comeſſationes, ſolus omnibus ſufficiens vomitandi con-
ſuetudine. Suetonius teſtis eſt eum fuiſſe non profundæ modo/ ſed intempeſtiuæ
& adeo ſordidę gulę, vt carnes holocauſtorum non peractis ſacrificijs ante aras ab-
ſumeret. De eo Sidonꝰ ſic meminit, Hinc turpis, ꝙ pulcher/ Otho poſt quina Vi-
telli Millia famoſi vẽtris damnata barathro. Idẽ. Mihi fœda Vitelli Intulit inglu-
uies ventrem. ¶Iam locuti ſumus de luxu æſopi, qui Tragœdi fuit filius.
¶Ariſtippus Cyrenæus ſummum bonum locabat in voluptate. Idẽ principes ſo-
lebat comitari, vt paraſytus et amicus mẽſę. Propterea Diogenes canẽ regium eum
appellabat.
¶Clodius Albinus tam profunda fuit ventris ingluuiæ, vt quingentas ficus/ centũ 4
campana perſica/ mellones oſtiẽſes decem, vuarum labicanarum pondo viginti/ fi-
cedulas.100. oſtrea 40. vna deuoraret cœna.
¶Domitium Afrum Euſebius prodit cibi pręter modum accepti ſuperfluitate re- 5
dundantem in cœna perijſſe. ¶Q. Hortenſius orator ſtudio gulæ primus omniũ
Romanorum pauonem appoſuit menſis. ¶Maximinus iunior bibebat vini am- 6
phoram. Carnis libras vndecim comedebat. ¶Theodorus ſcribit Milonem cro-
toniatã carnium minas 20. deglutiſſe, & panis totidẽ, Vini choas perſiccaſſe tres.
Idem in Olympia quadrimum ſolus abſumpſit taurum, quem per ſtadium retento
anhelitu portauerat ſuis humeris. ¶Aſtydamas Mileſiꝰ a Perſa Ariobarzane vo- 7
catus ad conuiuium, ſolus deuorauit, quicquid conuiuis omnibus fuerat præparatũ.
¶ Cambles rex Lydorum eo voracitatis euectꝰ eſt, vt nocte quadã vxorẽ abſump- 8
ſerit. ¶Vedius Pollio ſeruos conijciebat in piſcinas, vt piſces ipſi humano cru-
ore paſti delicatiores eſſent. ¶Abronis luxus & deliciæ trito vulgariq; adagio 9
locum fecerunt. ¶Caligula maximam partem theſauri a Tyberio relicti cœnis &
comeſſationibus cum lenonibus et ſcortis deuorauit.
¶Herculẽ et Vlyſſem Polyphagiæ et edacitatis nota famoſos fuiſſe ſcribit Cælꝰ. 10
¶Theagenes Athleta taurum vorabat ſolꝰ. ¶Aglais tibicina Megaclis filia decẽ
carnium minas & quattuor panum chœnicas abſumebat. Hauriebat et choam vini.
¶Theſſalis inuſta eſt voraciatatis nota, vt etiam Pharſalis. Mneſimachꝰ apud Cę-
lium. Pharſalorum venit, aliquis vt menſas voret ipſas. ¶Philoxenum Eryxidis
et Gnatonem Siculum inter gulæ proceres et cupediuoros poſuit antiquitas, ꝙ cõ-
uiuijs adhibiti ſeſe in paropſides emungerent, vt abſtinentibus cæteris largius ſoli
fruerentur. Aiunt et Philoxenum ipſum optaſſe ſibi collum gruis, quo maiorem in
bibendo perciperet voluptatem. Hoc tamen nõnulli tribuunt Melanthio, vt apud
Cælium Clearchus. Philoxenus Dithyrambicus polypum edit duum cubitorum.
¶Inter Polyphagos et edaces etiam numerantur Pityreus Phryx/ Cleonimus/ Pi- 11
ſander/ Charippus/ Mithridates rex Põti/ & Eriſicton, qui ſua ipſe mẽbra corroſit.
¶Alcman poeta ſuis verbis ſeſe pamphagum nominauit. Ferunt Mithridatem il-
lis certa conſtituiſſe pręmia, qui plures cibos vẽtri deſtinaſſent/ aut maiore ſe ingur-

gitaſſent vino, vt ſui ſimiles haberet, Idẽ omnes ſui temporis mortales hauſtu vi=
12 ni longe exceſſit. ¶Heraclides pyctes infiniti prope cibi potuſq; fuit capax. Nec
parem reperit in bibendo. Alios ad ientaculum inuitabat/ alios ad prandium/
quoſdam ad cœnam, quibus omnibus ſine interſtitio ſufficiebat ſolus.
13 ¶Pub. Gallonīꝰ homo fuit poſtremę gulę i cupedijs aſſidue verſatꝰ, vnde a Lęlio
gurges dictꝰ eſt. Hũc pręconẽ fuiſſe ſcribit Horatiꝰ. Cuiꝰ mẽſam acipẽſere magno
infamem notat Lucilius his verbis. Lælius pręclare/ & recte Sophos/ illeq; vere, O
Publi Surges Galloni, es homo miſer inquit. Cœnaſti in vita nũq̄ bene, quum om=
nia in iſto Cõſumis ſquilla/ atq; acipenſere cum decumano. Tertullianꝰ Curij a leã/
Apicij gulam/ Gallonij ſumptum/ et Antonij ebrietatem inceſſit.
14 ¶Heterognathus ob voracitatem vtraq; mandibula alternatim commandebat.
15 ¶Phago fuit quiſpiam adeo guloſus, vt ad hibitus menſæ Aureliani, aprum inte=
grum/ centum panes/ veruecem et porcellum vno die comederit/ biberitq; Orcam
vini. Author Flauius vopiſcus.
16 ¶Erat Galba imp. cibi plurimi/ quem hiberno tempore capiebat ante lucem. In=
ter cœnam vero vſq; eo abũdanti, vt cõgeſtas per manus reliquias, circũferri iube=
ret, ſpargiq; ad pedes ſtantibus.
17 ¶Gnoſippus hac voracitatis infamia adeo laborauit, vt Atheniẽſes liberis ſuis in=
terdixerint, ne cum eo veſcerentur.
18 ¶Ferunt Neronem quandoq; a meridie ad mediam noctem vſq; epulas protra=
here conſueſſe ad inexplebilem ventris ingluuiem. Cœnitabat inter ſcortorum, am
19 bubaiarumq; miniſteria. ¶Andebuntus rex Anglorum conuiuio quodam tantũ
20 cibi deglutiuit & vini, vt eo ſuffocatus repente animam efflauerit. ¶Demetrius
Phalereus ducenta quotãnis talenta abſumebat in luxu & nepotationibꝰ. ¶Helio=
gabalus nunq̄ minus centum ſeſtercijs epulatus eſt. ¶Gathis regina Syriæ edicto
cauit, ne quis piſcem comederet, quin ipſa adeſſet.
21 ¶Ariſtoteles philoſophus ab initio obſophagus & decoctor fuit. ¶Hercules cũ
Leprea rege de gula cõtẽdit. vicitq; tauro toto paulatim deuorato. ¶Syri populi &
Aſiatici cõtinuo erant in conuiuiis, balneis, &/ vnguentis. ¶Pruſias rex Bithynię po
pinas ſemper adamabat. Nunc de vinolentis dicendum.
22 ¶Elpenor vino largius hauſto impos animi factus/ ſcalarũ lapſu exanimatus eſt.
Ouid. lib. 14. Euriloehumq; ſimul/ nimiiq; Elpenora vini. Idem. in Ib. Neve gra=
dus adeas Elpenore tutius altos, Vimq; feras vini; quo tulit ille modo.
23 ¶Eurycion fuit quiſpiam cẽtaurus ebrietatis infamia notatus. Ouid. lib. 1. de arte.
Occidit Eurycion ſtulte data vina bibendo. Propertius lib. 2. Tu quoq; o Eurycion
vino centaure periſti. Necnon Iſmario tu Polypheme mero.
24 ¶Anacreon Teius poeta arguitur vt deditus vino, cui quum liberalius indulgeret,
vuæ acino ſuffocatus dicitur. Ouid. lib. 3. de arte. Sit quoq; vinoſi Teia muſa ſenis.
25 ¶Hilæus centaurus deditus fuit ebrietati. Horatius libro ſecundo Car. Nec ſęuos
Lapithas et nimium mero Hilæum. Virg. Et magno Hilæum cratere minantem.
26 ¶Cato minor (qui proauum habuit, Catonem maiorem) q̄uis omni virtute eſſet
cumulatiſſimus, interdum tamen cum amicis dabat operam compotationibus to=
ta nocte ad auroram. Horatius lib. 3. car. Narratur et priſci, Catonis Sępe mero ca
luiſſe virtus. Hoc ebrietatis vicium pręcipue illi obiecit Cęſar, duobꝰ libris, quos vo
cauit Anticatones.
27 ¶Homerum vinolentum fuiſſe arguit Horatius lib. 1. Epiſt. dicens. Laudibus
arguitur vini, vinoſus Homerus.

¶Ennius poeta nũq̃ accingebat ſe ſcribendis carminibꝰ,niſi multo madidus vino.
Idem Horatius. Ennius ipſe pater nunq̃ niſi potus ad arma Proſiluit dicenda.
¶Diotimus Athenienſis infundibulo ori admoto inceſſanter vinum hauriebat.
¶Xenarchus Rhodius ex bibacitate metretes cognominatus eſt.
¶Feſcenniam Martialis lib. I, arguit vt vinolentam dicens. Ne grauis heſterno 28
fragres feſcennia vino, Paſtillos Coſmi luxurioſa voras.
¶Myrtale vinolẽta mulier vino cõmiſcebat folia lauri,ne vinũ oleret. Matt.lib.3. 29
Fœtere multo Myrtale ſolet vino. Sed fallat vt nos,folia deuorat lauri.
¶Idem lib.6.arguit Panaretum potorem, ꝙ ſolus ampliſſimam vini lagenam ex= 30
ſiccaſſet. ¶Philoſtratus quum eſſet in balneis Sinueſſanis, tantum vini potauit/ vt
ebrius factus ſcalarum lapſu,pene extinctus ſit. Martialis lib.II. A Sinueſſanis cõ
uiua Philoſtratus vndis Conductum repetens nocte iubente larem. Pene imitatus
obit ſęuis Elpenora fatis, Pręceps per longos dum ruit vſq; gradus. ¶Polyphemus
Cyclops hauſto largius vino dum in ſomnum concidiſſet, ab Vlyſſe excæcatus eſt. 31
¶Laufellam Iuuenalis vt temulentam inceſſit. ¶Videns Androcydes Alexãdrũ
procliuem in pocula/ intemperantiam eius his verbis cohibebat, Vinum potaturus
rex memento te bibere terrę ſanguinem. Nam ſicut venenum eſt homini cicuta, ſic
et vinum. Quibus præceptis ſi ille obtemperaſſet,amicos in temulentia non intere=
miſſet,vt fecit. Idem Alexander ex hac vinolentia biduum ſæpe obdormiuit inte=
grum. Hinc prouerbium natum. Alexandrum bibendo regem pręcellis. Inter po=
cula amicos indignatione rapida ferro tranſuerberabat.
¶Archeſilaus philoſophꝰ immodico vini hauſtu exceſſit. ¶Cleomenes rex Spar= 32
tanorum quum Scytharum vinolentiam imitari cuperet, in inſaniam redactus eſt.
Solent autem Scythæ et Thraces liberius compotare vſq; ad certamen temulẽtiæ.
Vnde Horatius. Natis in vſum lęticiæ ſcyphis Pugnare Thracum eſt.
¶Chreſtus Bizantius ſophiſta hoc vicio quoq; laborauit. ¶Nouellius Tricõgius 33
mediolanenſis meruit cognomen a tribus vini congijs, quos vno/ impetu hauriebat
ſpectante miraculi cauſa Tiberio principe. Author Plynius.
¶L.Piſo maiorem noctis partem conuiuijs & temulentię impendebat, Biduo per= 34
potationem continuauit apud Tiberium principem.
¶Famam apud Grecos ex ebrietate meruit Alcibiades. Authore Plynio. 35
¶Cicero iunior. M. Tullij filius binos congios ſimul hauriebat. ¶Bibit Bonoſus 36
authore Flauio Vopiſco, q̃tum hominum nemo. De hoc Aurelianus dicebat. Nõ
vt viuat natus eſt,ſed vt bibat. Si quãdo legati barbarorum ad eum veniſſent, ipſis
propinabat, vt eos inebriaret/ & ab his per vinum omnia cognoſceret/ et extorque=
ret veritatem. Quantumlibet bibiſſet/ ſemper ſecurus videbatur et ſobrius. Præte=
rea tantum mingebat/ q̃tum biberat,ſic vt eius veſica nunq̃ grauaretur. Poſtea quũ
a Probo ſuperatus laqueo vitam clauſiſſet/ emanauit iocus/ amphoram pendere nõ
hominem. ¶Cambyſes quum per tumulentiam quandoq; ratione exideret, mo= 37
nitus a Prexaſpe domeſtico, vt tantam caueret infamiam,eius filium percitus furo=
re iaculo confodit.
¶Lacydes philoſophus ex nimia compotatione concidit in paralyſim, qua mor= 38
tuus eſt. ¶Armitus et Cyanippus Syracuſani potu nimio in ebrietatem lapſi, filias 39
ſtupro contaminauerunt. Author Plutarchus.
¶M. Varro apud Plynium teſtis eſt Mezentium regem Ethrurię auxiliũ Rutulis 40
cõtra latinos tuliſſe/ mercede vini. ¶M. Antonꝰ librũ edidit de ſua ebrietate, quo 41
patrocinari ſibi voluit, vt ea probaret mala, quæ per temulentiam orbi intuliſſet.

42 ℂPlynius ait tanto magis ſitire Parthos, quanto plus biberint. ℂPromachus fuit
43 homo bibaciſſimus, quem Alexander talenti corona donauit, ꝙ in vini certamine
euaſiſſet victor. Teſtis Plutarchus. ℂXenocrates vini choam hauſit, quum Dio-
nyſius præmium obtuliſſet ei, qui hoc faceret.
ℂDionyſius iunior vſq; ad oculorū viciū mācipatꝰ eſt ebrietati. ℂAriſtoteles tra-
dit ebrietatem in Syracuſanorum luxu diebus quandoq; nonaginta nō fuiſſe inter-
44 pellatam. ℂConna tibicen fuit vinoſus, qui in conuiuijs coronatus potabat aſſidue.
ℂTiberius Nero propter nimiam vini auiditatem in caſtris pro Tiberio Biberiꝰ,
pro Claudio Caldius, pro Nerone Mero vocabatur. Idem cum Pomponio Flacco
& L. Piſone noctem cōtinuumq; biduum epulādo potandoq; conſumpſit. Aſellio
Sabino ſeſtercia ducenta donauit pro dialogo, in quo Boleti & ficedulæ et oſtreę et
45 turdi certamen induxerat. ℂClaudius Cæſar conuiuia celebrauit palam, tanta po-
puli frequentia, vt plęrumq; ſexcenti ſimul diſcumberent. Cibi et vini fuit appetē-
tiſſimus. Sedens in tribunali quū olfeciſſet nidorē prandij, quod in proxima Mar-
tis æde parabatur a Salijs, deſerto foro cōmeauit ad Salios ipſos, et vna diſcubuit.
46 Nec vnq̄ a triclinio abſceſſit niſi diſtētus et madens. ℂNiſæus Syracuſarū tyrānus
vbi ab aruſpicibus didiciſſet breui ſe periturum, quicquid ſuperfuit vitę, comeſſa-
47 tionibus impendit et ebrietati. ℂApud Didonem Virgilianam Bitias ſic hauſit
merum, vt eo ſe totum proluerit. ℂAntiochus magnus dies totos dormire ſolebat
ob vinolentiam. Pugnaturus in Rhodios, captꝰ amore puellæ Chalcidēſis, nuptias
etiam ipſo belli tempore celebrauit, et totam hyemem cum ea vino indulſit et ve-
48 neri. ℂDarium vinolentum fuiſſe arguit inſcriptio ſepulchri eiuſdem, quæ talis
49 erat. Potui et multum vini potare, et hoc probe ferre. ℂAlcęus, Ariſtophanes &
Cratinus quum ebrij forent, erant tamen ad ſcribendum carmen idonei.
ℂTimocreonti Rhodio propter cibi et vini auiditatem epitaphium ſequens in-
ditum eſt. Multa bibens, tum multa vorans, male deniq; dicens Multis, hic iaceo
50 Timocreon Rhodius. ℂLacedæmonij eundem calicem in conuiuijs circumage-
bant, vt ſitim et vini auiditatem irritarēt. ℂBizantios Menander poeta notauit vt
ebrios. ℂBela ſecundus Almi filius, Pannonię rex, corruptiſſimę fuit temulentiæ.
51 ℂNicolaus quintus Ponti. Max. nimio bibendi ſtudio tenebatur. Exigebat enim
52 diuerſa vinorum genera, et quæ magis ad palatum facerent, eligebat. ℂOlofernes
ebrius ab vxore Iudich interfectus eſt. Bœotij ab athenienſibus vocabantur fatui,
pingues, et rudes, propter inexplebilem edendi auiditatem.

ℂAbſtemij.

Apollonius	Iacobus	Emericus
Dominicus	Anchimolus	Locrenſes
Fulgentius	Moſchus	

APollonius Tyanęꝰ a vino et carnibus abſtinebat. ℂBeatꝰ Dominicus de-
cennio abſtinuit vino. ℂFulgentius epiſcopus Ruſpenſis nulla vnq̄ ne-
ceſſitate adduci potuit aut cogi, vt eſitaret carnes, aut vinum biberet.
ℂIacobus minor vinum aut ſiceram non bibit, Carnes nunq̄ māducauit, oleo nūq̄
vnctus eſt, nūq̄ vſus balneo, nunq̄ nouacula raſus. ℂAnchimolus & Moſchus ſo-
phiſtæ Eliēſes tota vita hydropotę fuerūt, ſoliſq; ficis deſiderio vētris ſatiſfecerūt.
ℂEmericus filius S. Stephani regis Pannoniæ, vinū tota vita non deguſtauit.
ℂLocrenſes Zephyrij vino vti capitale ducebant.

ℂSobrij

¶Sobrij et temperantes.

Porus	Nicolaus Heluetius	Rogatianus
Maſaniſſa	Columba	Epaminundas
Mithridates	Demetrius	Lycurgus
Viriatus	Socrates	Perſæ
Auguſtus	Anacharſis	Gymnoſophiſtæ
Lacedæmonij	Epictetus	Diogenes
Aegyptij	Venerius	Conſtantius
Plato	Zeno	Iul.Cæſar
Hieronymus	Telemachus	Pericles

Porus rex Indorum aqua et pane viuebat cõtentus. ¶Maſaniſſa rex Nu=
mydarum iam nonagenarius, ſemel tantum interdiu veſcebatur, ſine pul=
mẽto. ¶Mithridates rex Ponti iam ſenex cibum capturus non accumbe=
bat, verum ſtans veſcebatur. ¶Viriatus princeps Luſitaniæ vbi bellum aliquod mẽ
te conceperat, non prius accumbebat menſæ, aut in lecto quieſcebat, q̃ propoſitum
abſoluiſſet. ¶Fuit Auguſtus breuiſſimi cibi. Ad medias interdum epulas ſatiatis
iam conuictoribus accedebat, primuſq; ſurgebat menſa. ¶Lacedæmonij nullam di
ſciplinam abſtinentia habuerunt potiorem. Pinguis & obeſi vẽtris adoleſcentes ine=
dia macerabant. ¶Aegyptia iuuentus Amaſis edicto non prius cibum capiebat, q̃
180. ſtadia percurriſſet. ¶Platonis frugales erant cœnę. Propterea dicebat Timo=
theus bene cum his fore, quos Plato excepiſſet cõuiuio. Delicatiores epulas et opi=
para ſprenit conuiuia. Viuebat contentus oliuis academicis, pane item & aqua.
¶Hieronym⁹ ãnos fere 90. durauit incredibili abſtinentia. ¶Hilarion modicis fi=
cubus aridis et exiguo pane decrepitam fouit ſenectutem. ¶Nicolaus quidam, in=
ter Heluetios ſine vllo penitus cibo multis annis durauit inter vaſtas ſolitudines in=
credibili ſanctitatis fama. ¶Columba virgo Peruſina ſolis fructibus reprimebat fa
mem. ¶Demetrius Chidonius vir gręcus, abſtinẽtia ſingulari multos dies perſiſte
bat ieiunus. ¶Socrates minimo viuebat ſumptu. Veſcebatur pane et lacte. ¶Ana=
charſis apud Ciceronem Mihi (inquit) pulpamẽtum fames, cubile ſolum, veſtis
Scytharum tegmen. ¶Epictetum ſunt qui putent deliciis & voluptati ſemper in=
dulſiſſe, fuit tñ tẽperans. ¶Venerius monachus herbis diu victitauit. ¶Zeno dũ=
taxat veſcebatur, & palliũ prętenue ferebat. Aquam bibebat loco vini, vt diſcipulos
ſuo exẽplo ad tẽperantiam inuitaret. Hinc exiit prouerbium. Zenone temperãtior.
¶Telemachus Acarnẽſis victitabat fabis. ¶Socrates tanta fuit tẽperantia, vt om=
nia fere vitæ ſuæ tempora valetudine inoffenſa vixerit. ¶Rogatianus ſenator ſemel
tantum interdiu dabat operam cibo. ¶Erat epaminundas Thebanus cbæſis & cor
pulentis adeo infeſtus, vt quendam aqualiculo portẽtoſo, ſummouerit ab exercitu.
ꝗ ad tegendum eius ventrẽ vix clypei tres ſufficerent. Ipſe vero victu fuit adeo par=
co & tenui, vt a vicino ad cœnam inuitatus, quum dapſilẽ & affluentem delicijs mẽ=
ſam reperiſſet, iratus receſſerit dicẽs. Ego te opinabar rei diuinæ operã dare, non de
contumelia cogitare. ¶Lycurgus dicebat non eſſe vtendum maiore cibo, q̃ qui ad
repellẽdam famem ſufficeret amota crapula. ¶Aegyptiorum ſacerdotes pręparci
erant in victu vſq; ad ſtuporem. Carnib⁹ et vino abſtinebãt. Pane etiam raro veſce=
bantur, ne onerarent ſtomachum. Oleũ tantum in oleribus nouerant. Ouũ quoq; &
lac vitabant pro carnibus. Triduiq; inediam ſuſtinebant. ¶Perſarum magi

nihil in cibum præter farinam & olera recipiebant. ¶Indorum Gymnoſophiſtæ alebantur pomis aut farina. ¶Diogenes nunq̃ pẽdebat de craſtino, ſed in pręſentẽ modo horã ſibi cortogabat cibũ. ¶Conſtãtiũ imperatorẽ Marcellinus ſcribit nũq̃ guſtaſſe pomum, nunq̃ nares in publico exterſiſſe, nunq̃ ſpuiſſe. Idem ſuperatus a Perſis fruſto panis a quadã vetula porrecto inediã reppulit. ¶Iulium Cęſarem vini patciſſimum fuiſſe nec inimici negauerunt. Vnde dicebat M. Cato vnũ ex omnibus Cæſatem ad euertendam remp. ſobrium acceſſiſſe. Fuit & circa victũ adeo indifferens, vt quondam ab hoſpite conditum oleum pro viridi appoſitũ aſpernantibus cæteris, ſolus largius acceperit, ne hoſpitem aut negligentiæ aut ruſticitatis videretur arguere. ¶Pericles Athenienſis a cœnarum et conuiuiorum apparatib9 abhorrebat adeo, vt nec apud amicos cœnaret.

¶Alij homines temperatiſſimi, vitæq; auſteræ ac ſolitariæ.

1	Helias		Carilephus		Narciſſus
	Paulus		Coſmas	21	Eucherius
2	Antonius		Symeon		Vrſacius
3	Hilarion	15	Stephanus		Celeſtinus
	Onophrius		Sarra		Io.Baptiſta
4	Hieronymus		Siſimius		Maiorus
5	Maria Magdalena	16	Serapion		Dominianus
6	Maria Aegyptiaca		Zozimas	22	Diogenes
7	Amonius	17	Pion		Euagrius
	Hoſpitius		Helias		Ethbinus
8	Patroclus		Moſes		Paulus ſimplex
9	Menas	18	Paſtor		Paulus abbas
	Amos		Dorotheus		Phyllorrhonius
10	Agatho		Elpidius	23	Syluia
	Andreas		Hor		Diocles
	Thadeus		Gadanus		Capiton
	Arnulphus	19	Epiſius		Vacchoris
11	Alcippiades		Auguſtinus		Vvenceſlaus
	Tora	20	Vlſranius	24	Nicolaus Tollẽtinas
12	Amata		Hugo		Nathanael
	Artebius		Dominicus		Liberalis
	Amodeus		Iordanus		Maxentius
13	Baſolus		Adam		Medericus
	Beniamin		Abraham	25	Marinus
14	Timotheus		Sylueſter		Ricarius
	Theremon		Egidius		Timon

HElias prope torrentem Carith vixit in ſolitudine paſtus coruorũ mini-
1 ſterio. ¶Primus heremita Paulus annos 16. nat9 ſeceſſit ĩ latebras nemorum, in quibus durauit annos 97. ſpelunca breui contentus. Eſitabat fructus palmarum, bibebat aquam, palmacea tunica nudum contegebat corpus. Nullũ ĩ ſolitudine hominem videre voluit pręter An-
2 tonium. Vſus eſt miniſterio corui dimidiatum panem quotidie afferentis. ¶Antonius qui Paulum hunc tumulauit, vixit etiã in ſolitudine annos 20. pane & aqua famem

mem refocillãs. ¶ Hilarion in deſertis Syriæ locis breuiſſimũ habitauit tuguriũ iun 3
co & caricibus contextum. Denos demum annos arctiſſima cellula & ſepulchro ſi=
millima vſus eſt. ¶ Onophrius adeo ſolitariæ vitæ fuit ſtudioſus, vt annos 60. ho=
minem non viderit. Vnde & ex illa ſolitudine agreſtis adeo factus eſt, vt in ſupe=
riore corporis parte barba totus et capillis integeretur, verẽda foliis et arborum cor=
tice adopertus. Vixit annos 30. herbis et baccis ſylueſtribus contentus. Eidem cœ=
litus quotidie dimidiatus panis afferebatur vt Paulo. Hunc quum reperiſſet Paſnu
tius, extimuit, ſatyrum eſſe ſuſpicatus. ¶ Cõuentus hominum et populi frequentiã 4
Hieronymus habebat carceris loco, ſolitudinem vero pro paradiſo. Vnde ſacco vili
amictus Syriæ latebras feris & ſcorpionibus infeſtas numeroſis prætulit ciuitatib⁹.
humi cubans, herbiſq; victitans & aqua. ¶ Maria Magdalena 30. annos heremum 5
incoluit cœleſti cibo refocillata. Nec interim hominem vidit, aut ab vllo viſa eſt.
¶ Maria Aegyptiaca heremi cultrix durauit etiam in ſolitudine incredibili vitę ab= 6
ſtinentia, vbi cubitali altitudine inter orandum ſublimis a terra in vacuo pendere vi=
ſa eſt. ¶ Amonius tanta fuit abſtinentia, vt nunq̃ niſi panem aſſum ederit, nũq̃ ira= 7
tus, nunq̃ mentitus fuerit. ¶ Hoſpitius apud Nicẽſem vrbem antro ſe incluſit, per=
petuo cilio carnem macerans, corpore ferreis cathenis ligato. Veſcebatur pane. Tẽ=
pore quadrageſimæ ſolas herbarum radices eſitabat. ¶ Patroclus anachoreta vſq;= 8
adeo quandoq; ieiuniis corpus atterebat, vt diuturna inedia incideret in morbum.
Abſtinebat vino, bibebat aquã melle perfuſam. Ciliciũ ferebat acutiſſimũ et proxi=
mum corpori. ¶ Menas inter Samnites natus ſolitudinem mire amabat, in qua ne 9
quid per ocium perperam faceret, apes curabat. ¶ Amos Aegyptius pater fuit 150.
monachorum, quos ore operto menſæ iubebat accumbere, ne parce comedentium
virtus appareret. Vxorem quã inuitus duxerat, nunq̃ attigit. ¶ Agatho lapidem in 10
ore triẽnio continuit, vt tacere diſceret. Dicebat tria eſſe neceſſaria ad dei cultũ. Si=
lẽtiũ, orationem, manſuetudinem. ¶ Andreas & Thadęus heremitę durauerunt in
ſolitudine annis 50. ¶ Arnulphus Metenſis epiſcopus relicto Lotharingiæ princi= 11
patu heremum ingreſſus eſt. ¶ Alcippiades martyr omnẽ cibũ auerſabatur. Aquã
bibebat inſperſo ſale, ne corpori eſſet pernicioſa. ¶ Tora virgo nunq̃ vti voluit no=
ua tunica, nunq̃ nouis calciamentis. ¶ Amata vero limen cœnobii (quo ſe incluſe= 12
rat) annos 40. nunq̃ egreſſa eſt, Pane viuebat & oleribus. ¶ Artebius pręſul Pam=
philienſis vitam ſolitariam in epiſcopatu non deſeruit. ¶ Amodeus Hiſpanus vni=
ca opertus tunica nudis ambulabat pedibus. Semel tantum interdiu veſcebatur con
tentus aqua & pane. Cauernam montis incolebat. ¶ Baſolus abbas in finibus Rhe= 13
morum heremiticam egit vitam, habitauitq; ſpeluncam montis annos 40. ¶ Ben=
iamin vixit in deſerta ſolitudine annos. 80. ¶ Timotheus in Aegypto ſpeluncam 14
montis intrauit, in qua durauit annis 30. nulli cognitus. ¶ Theremon abbas cẽtena=
rius deceſſit in ſolitudine. Hic aſſiduis orationib⁹ adeo incuruauit ſibi humeros, vt i
ætate decrepita repere magis videretur, q̃ ambulare. ¶ Carilephus in deſerta ſolitu
dine omnem mulierum aſpectũ refugit. ¶ Coſmas Græcus toto ſuę ſolitudinis tẽ=
pore ieiuniis ſemper dedit operam. ¶ Symeon apud Antiochiam annis quadragi
ta delituit in antro cuiuſdã concauę columnę. Veſcebatur aqua, pane, & radicib⁹ her
barum, idq; ſemel tantum in hebdomade. Corpus vinculis & cathenis adeo conſtri
gebat, vt cicatrices ipſę ſubter putrefierent. Quinetiã multis ãnis durauit i quodã pu
teo aqua vacuo. in quem ſe demiſerat volens. Femora eius putruerunt, aut ex pędore
ſpeluncarũ quas habitauit, aut inedia nimis pertinaci. ¶ Stephan⁹ Anachoreta ſoli= 15
tarius manſit in heremo annis 60. ¶ Sarra mulier imperante Theodoſio ſeniore

durauit ad ripam cuiuſdam fluminis annos 60. ¶Siſinnius monachus diſcipulus
Elpidij ſepulchro ſe incluſit, in quo pane & aqua vixit contentus ad mortem vſq;.
16 ¶Serapion pater fuit decem milliũ monachorũ, quos omnes tẽpore meſſis precio
conducebat, vt ſua opera iuuarent laborem pauperum. Viuebat ipſe pane & aqua
vnica veſte contentus. ¶Zozimas in regione Paleſtinę 53. annos abſoluit in here-
mo, contentus cibo tenuiſſimo. Mariam Aegyptiam ad bonam frugem reuocauit,
17 & mortuam tumulauit. ¶Pion 30. annis ſolitariam egit vitam ſub Hilarione. Co-
medens deambulabat, ne quam in cibo voluptatem perſentiſceret. Sororem mor-
bo laborantem clauſis adijt oculis. ¶Helias Anachoreta fuit ſub Antonio, mira ſan
ctitate, qui vixit annis 126. ¶Moſes æthiops latro annis 75. durauit in ſolitudine.
18 Cellula ſua annis 7 nunq̃ egreſſus eſt. ¶Paſtor preſbyter matrem ad ſe venientem
clauſa reppulit cella. ¶Dorotheꝰ Aegyptius ſex tantum panis vncias cũ paucis ole-
ribus quotidie eſitabat. Dicebat ſe nunq̃ dormiuiſſe aut comediſſe ad ſaturitatem.
Congeſtis lapidibus quotãnis extruebat habitaculum ad excipiendos peregrinos.
Mãſit in ſpelunca annis 60. ¶Elpidiꝰ Cappadox durauit in quodã antro annis 25.
vbi bis tantum veſcebatur in hebdomade. ¶Hor, abbas tria præſtitit admira-
tione digna, Nũq̃ mentitus eſt, nunq̃ citra neceſſitatem locutus, nemini vnq̃ male-
dixit. ¶Gadanus apud Iordanem magna conſenuit abſtinentia, ſub dio degens, &
19 nullo opertus tecto. ¶Epiſius interrogatꝰ a Ioanne anachoreta, quid tota vita egiſ-
ſet memorabile, Annis 40. inquit, nunq̃ ſol vidit me comedentem. Tum Ioannes,
Nec me ait iraſcentem. ¶Auguſtinus Afer quum in quadã ſpelunca degeret, offẽ
ſus multitudine populi eo confluentis, remotiore antro ſe incluſit, vbi tugurium in-
20 ter ſaxa ſibi breuiſſimũ fecit, vixitq; magna ſanctitate. ¶Vlfraniꝰ archiepiſcopatu
Senonẽſi ſpõte ſe exuit, vt ſolitudini vacaret. ¶Hugo abbas Carthuſiẽſis ãnis 50.
faciem mulieris non vidit. ¶Dominicus Hiſpanꝰ humi iacebat, Annis 10. abſtinuit
vino. ¶Iordanes inſtituit ſilentium mẽſę. ¶Adam felix fuit in ſolitudine. Comi-
tatus fœmina factus eſt infeliciſſimus. ¶Abraham in ſolitarijs tabernaculis & con
uallibus deum meruit collocutorem. ¶Sylueſter põtifex latuit in Soractis monte.
¶Egidius Athenienſis ſolitudinis ſtudio genus, patriam, & opes reliquit, blandien
tis cęrue lacte in heremo nutritus. ¶Narciſſus Hieroſolymorum epiſcopus multos
21 annos in deſertis locis egit. ¶Eucherus ordinis ſenatorij dignitate conſpicuus ſpe-
luncam dumis horridam & tutam nigro lacu habitauit, in agro Lugdunenſi.
¶Vrſacius apud Niceam Bithyniæ ſolitarius egit. ¶Celeſtinus relicto ſummo
pontificatu ad ſolitariam vitam ſe contulit. ¶Ioannes Baptiſta adhuc infans, reli-
ctis hominum turbis, ad heremum perrexit, vbi pelle cameli opertus, ſanctitatem
præſtitit, qualem nemo poſt homines natos. ¶Maiorus epiſcopatui ceſſit, vt in ſo-
litudine viueret. ¶Dominianus abbas ſolitariam egit vitam in agro Lugdunenſi.
22 ¶Diogenes Antonii diſcipulus vixit, & mortuus eſt in ſolitudine. ¶Euagrius preſ
byter annis 14. mãſit in ſolitudine contentus pane & oleo. Siquando venereis titil-
laretur aculeis, demergebat ſe in puteum, vt aquæ frigiditas libidinis feruorem com
peſceret. ¶Ethbinus honeſtiſſimis parentibus inter Britannos natus, tugurium ſibi
fecit in ſylua, in quo ad finem vitæ durauit conſtantiſſime. ¶Paulus ſimplex Anto
nii fuit diſcipulus, cuius mandato tacuit triennium nemini loquens. ¶Paulus abbas
pater fuit 500. monachorũ in Lybia, Nũq̃ veſcebatur, quin priꝰ 300. orationes ex-
ſoluiſſet domino. ¶Phyllorrhonius preſbyter extruxit ſibi cellam in ſolitudine, in
qua fortiſſime conflixit aduerſus voluptates & illecebras corporis. Nam annos 18.
catenis ferreis corpus macerauit, eoq; tẽpore abſtinuit pane cocto. Annos 32. nullo
pomorum

pomorum genere vſus eſt. Metu mortis per ſex ãnos ſepulchro ſe incluſit. Pauit pauperes & affectos morbo labore ſuarum manuũ. ¶ Syluia virgo filia Ruffini pręfecti Alexandriæ annos 60 abſoluit in ſolitudine, quo tempore nullam corporis partem lauit præter digitos. Non in lecto iacuit, ſed humi tantum. ¶ Diocles heremum quandam Thebaidis habitauit, ibiq; mnltos annos cella concluſus delituit. ¶ Capiton latro ſcelerum pœnitentia ad heremiticam vitam couuerſꝰ, antro latuit ĩcluſus annis 80. ¶ Vacchoris rex Aegypti relictis diuitijs humi iacuit. ¶ Vvẽceſlaus filius Vratiſlai regis Bohemorũ per mediam brumã & medias niues diſcalceatus petebat tẽplũ, horaſq; obibat canenicas. ¶ Nicolaꝰ Tollẽtinas abſtinentiſſimꝰ omnium ſui temporis pane et aqua ſemel tantum in die veſcebatur, procul ab omni ocio et verborum vanitate. ¶ Nathanael anachoreta ſtudio vitæ ſolitariæ incluſit ſe cella, qua annis 37. nũq̃ egreſſus eſt. ¶ Liberalis cõfeſſor ſingulis diebꝰ dominicis ſacram ſumebat euchariſtiam, qua refocillatus/nihil fere aut parum cibi capiebat tota hebdomade. ¶ Maxentius abbas Pictauenſis pane ordeaceo tãtum et aqua veſcebatur. ¶ Medericus Eduenſis ſemel tantum in hebdomode cibum capiebat, et perpetuo cilicio carnem domabat. ¶ Marinus confeſſor annum integrum in ſpelunca delituit, nec faciem hominis vidit. Aqua erat illi potus, agreſtes herbę cibus. ¶ Richarius cõfeſſor panem comedebat ordeaceum, quẽ aſpergebat cinere, ne pręſeferret ſuauitatẽ. Aquã lachrymis ſuis tepefaciebat, eaq; faciebat balnea quibꝰ abluebat leproſos, & ſe poſtremum. ¶ Timon Athenienſis congreſſus et ſocietatem hominum refugiebat. Author Cicero in libello de amicitia.

¶ Cibi et panes diuerſi.

Artolaganum	Libum	Bucellatum
Bellaria	Lucanica	Pulpa
Botulus	Venter faliſcus	Mattya
Caryca	Perna	Lagunculi
Coccentum	Merenda	Caryotides
Coliphium	Ozimum	Epidipnides
Conchis	Placenta	Muſtaceus
Epityrum	Popanum	Fertum
Minutal	Pulmentum	Panes diuerſi
Farreum	Pulpamentum	Placentæ variæ
Forbea	Sagina	Tragemata
Fritilla	Scriblita	Obſonium
Irceus	Sumanalia	Maza
Laganum	Tomacula	Pityria
Artocrea	Tucetum	Alij diuerſi

ARtolaganum genus eſt panis ſeu placentę ex ſimila in oleo coctę. Ei infunditur modicum vini cum pipere vel adipe. Hic panis quõdam habebatur in delicijs. ¶ Bellaria cibi dicuntur ſecundę menſæ. Apponũtur ad irritandam gulam. Vocantur a græcis Tragemata & pemmata. ¶ Botulus ſeu Botellus genus farciminis ex ſuilla carne. Martialis. Lib. 11. Botellos imitatur & boletos. Fiebat Botulus initio hyemis, gratus quidem omnibus menſis, ſed maxime celebratus in Saturnalibus. Idem Martialis. Qui venit Botulus medio tibi tempore brumę, Saturni ſeptem venerat ante dies. Idem. Et pultem niueam premens Botellus. ¶ Caryca genus eſt ficuũ vel ficus ſicca. Ouid. Lib. 1. Faſt. Quid vult fama ſibi rugoſaq;

Caryca dixi. Carycas antiqui vocabant eſculētū lautum & varijs conditū cupedijs.
Caryca enim genus erat cibi Lydij, multiiugis lauticiis, & ſanguine confectum.
¶Coccentum edulium erat ex melle & papauere. ¶Coliphium genus panis. Plau-
tus. Coliphia mihi ne īcocta detis. ¶Conchis edulium eſt ex faba, vel leguminis ge-
nus. Vocatur aliter Concha & Conchus. Iuuenalis Satyra. 14. Alterius concham
æſtiui cum parte lacerti Signatam. Martialis Si ſpumet rubra conchis tibi pallida
teſta, Lautorum cœnis ſæpe negare potes. ¶Epityrum genus eſt edulij ſeu caſei Si-
culi. ¶Eſt etiam Minutal genus edulij. quod Perſius Minutum vocat. Fiebat Ceto
marino piſce, liquamine, oleo, vino, porris & coriandro. Iuuenalis Satyra 14. He-
ſternum ſolitus medio ſeruare minutal Septembri. Vocatur autem Minutal ꝙ mi-
nutatim concideretur & particulatim. ¶Farreum genus eſt libi ex farre. Plynius.
Nouæ nuptæ farreum præferebant. ¶Forbea erat quidam cibus, qui calidus abſu-
mebatur. ¶Fritilla cibus erat ex pulte. ¶Irceus genus erat farciminis. Laganum ci-
bus eſt ex farina et aqua diſtentus in modum membranulæ. Condiebatur olim ca-
ſeo/pipere/croco/cynnamomo. ¶Artocrea fiebat ex pane et carne. Nam artos pa-
nis/creos caro dicitur. Perſius Satyra 6. Ve niſi comminues oleum/ artocreaſq; po-
pello. ¶Libum fiebat ex farre/melle/et oleo. Ouid. Liba deo fiunt, ſuccis quia dul-
cibus ille Gaudet, et a Baccho mella reperta ferunt. ¶Lucanica genus farciminis,
quod porcina carne fieri conſueuit. Martialis Lib. 4. Et lucanica vētre cum faliſco.
Idem in Xeniis. Filia picenę venio Lucanica porcæ, Pultibus hic niueis grata coro-
na datur. ¶Eſt et venter Faliſcus genus farciminis inuentū a Faliſcis populis. Sta-
tius Lib. 4. Syl. Non lucanica, non graues faliſci. ¶Pernam antiqui et Lardum et
Petaſonem ſumebant ex porco. Idem Statius. Non lardum graue/ debilis ve perna.
¶Merenda vocatur cibus poſtmeridianus. Calphur. Seręq; videbitur hora merē-
dæ, ¶Ozimum edulium erat redolens, quod fiebat ex inteſtinis. Aliqui Ocymum
vocant ab eiuſdē nominis herba cito in hortis creſcente. Perſius Satyra 4. Quum
bene diſtincto cantauerat Ozima vernę. ¶Placenta libum farinaceum caſeo & mel
le conditum, cuius piſtores vocantur Placentarii. Martialis Lib. 4. Nec te liba iu-
uant, nec ſectæ quadra placentę. Horatius Lib. 1. Epiſt. Pane egeo iam mellitis po-
tiore placentis. ¶Popanum erat lata placenta, quam veteres offerebāt dijs. Iuuena-
lis Satyra 6. Scilicet & tenui popano corruptus Oſyris. ¶Pulmentum capitur pro
pulte aut cibo aliquo facto inſtar pultis. Plautus in Pſeud. Ego pulmento vtor ma-
gis vnctiuſculo. Apul. Ollulam iſtam cum natibus intorques, qua mellitum pulmē
tum apparas, ¶Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Terētiꝰ in Eunucho. Tu-
te lepus es & pulpamentum quęris. ¶Sagina vocatur cibus pinguefaciens & red-
dens obęſum corpus. Hinc ſaginare verbum. Pontanꝰ in pompa lepidina. Ecce ve-
nit pingui multum ſaturata ſagina. ¶Scriblita erat cibus omnino placentæ ſimilis
pręter q̄ ꝙ ſine melle coqueretur/& abſumeretur adhuc calida. Varro i Menippea
Impone in ſcrupea Scriblitā. Martialis Lib, 3. Circūlata diu menſis Scriblita ſecun-
dis Vrebat nimio ſęua colore manus. ¶Sumanalia erant liba farinacea facta in mo-
dum rotę. ¶Tomacula edulia fiunt iecore porcino ſemicocto & minutatim conci-
ſo/permixtis ouis crudis, caſeo/liquamine/pipere/aniſo/et gingibere, tegūturq; to-
mēto ſuillo. Iuuena. Saty. 10. Exta et cādiduli diuina Tomacula porci. ¶Tuceta
vocātur cibi regij ſapore præſtātes. Apul. Lib. 2. Meta. Abacum paſcue vinu lentū
et quidem naribꝰ iā mihi ariolabar Tucetū per q̄ ſapidiſſimū. Idē Lib. 9. At pudica
vxor ſtati cœnas ſaliares cōparat, vina precioſa defæcat, pulmenta recentia tucetis
temperat cœna largiter inſtructa. Perſius. Pingues patinæ, tucetaq; craſſa.

¶Bucellatum

¶Bucellatum cib⁹ erat militaris ita dictus, ꝙ in bucellas & fruſta confectus eſſet.
Ammianus. Frumentum ad vſus diuturnitatem excoctum, Bucellatum, vt vul-
go appellant, humero impoſuit libentium militum. ¶Pulpa cibus eſt minutatim
conciſus, qui & minutal dicitur. Apuleius. Quæ ſuis dominis parabat iuſcum
fartim circunciſum, & pulpam fruſtatim confectam. ¶Mattya condimentum eſt
carnium vnctum, a verbo græco mattoid eſt oblino. Hoc genus edulij excogitaue-
runt Macedones. Martialis Lib.10. Diues & ex omni poſita eſt inſtructa macello
Cœna tibi, ſed te mattya ſola iuuant. ¶Lagunculi & Gaioli cibi erant deliciarij, in
quibus ſigna et effigies Gai & Lagonis puerulorum repręſentabantur, vt nunc no-
ſtro tempore videmus placentas formari in roſas et Lilia. Statius Lib.1. Syl. Molles
Gaioli/ Lagunculiq;. ¶Caryotides dicuntur palmarum fructus, qui delicatis olim
menſis adhibebantur. Statius. Et muſtaceus, et latente palma Prægrandes Caryo-
tides cadebant. Nam Caryota ſpecies eſt palmæ. Martialis Lib.8. Hoc linitur ſpu
to Iani Caryota calendis. Idem Lib.11. Et notas Caryotidas theatris. Mittebantur
autem amicis inauratæ'. ¶Epidipnides appellantur dapes, quæ poſt dipnon id eſt
cœnam apponuntur. Idem Martialis. Hic feras epidipnidas parabit. Hinc piſtor
farreas facit placentas. ¶Muſtaceus ſeu muſtaceum erat libum, quod fiebat ex fari-
na ſiliginis muſto conſperſa. Iuuenalis. Cauſa nec eſt, quare cœnam & muſtacea
perdas. ¶Fertum genus eſt libi ſacris adhiberi ſolitum. Flauius Vopiſcus Farratū
vocat. Perſius. Attamen hic extis et opimo vicere ferto Intendit, iam creſcit ager,
iam creſcit Oliua. Val. Flac. Lib.3. Argon. Et opima cadauera noſtro Linquite ait
ferto. ¶Artopteſia panis erat, quem faciebant quirites, priuſq̃ vſus piſtorum eſſet
Romæ. ¶Varia panis genera ponuntur a Plynio Lib.8. vt Artolagani a delicijs,
Speuſici a feſtinatione. Furnacei vel Artopteſij a coquendi ratione. Picentini panes
fiebant ex alicę materia nouem diebus macerata, decimo ad ſpeciem tacta, et ſuba-
cta vuæ paſſæ ſucco. Martialis. Picentina Ceres niueo ſic nectare creſcit, Vt leuis ac
cepta ſpongia turget aqua. Iam diximus laudatiſſimos panes in Scolo Bœotiæ vico
factos fuiſſe. Secundarius ſeu ſecundus panis dicitur plebeius. Horatius. Paſtus ſili
quis/ et pane ſecundo. Suetonius de Auguſto. Cibi minimi erat atq; vulgaris. Secun
darium panem et piſciculos minutos, et caſeum bubulum manu preſſum/ et ficos vi-
rides biferas maxime appetebat. ¶Panes hi ꝓbãtur Iulio Polluci, Cribanitę. Obe
lię, Collices, Collabi, Naſti/ Amyli/ Collyrę/ Zymetes/ Siganitę/ Chariſis/ Cãchri-
dę/ Maza/ Melictuti/ Hyglea/ Anthema/ Thridacinę/ Phyſtę/ Oemitta/ Ephieras/
Dandalis/ Loledia/ Comon/ Iupe. ¶Placentarum ſpecies ſunt Ames/ Ametidais
Pyramus/ Sextamius/ Erichytus/ Erithrya/ Strecta/ Cotylyſcus/ Phthœdia/ Crepis.
¶Tragemata quæ Latini vocant Bellaria, conſtabant ex Cocco/ Faba/ Chondro/
Caſeo/ Melle/ Siſamide. ¶Obſonium dicitur omnis cibus, qui per ignem prępara-
tur. ¶Maza vocatur rigidus panis, qualis eſt quo vtuntur nautæ. Plebecula Biſco-
ctum vocat. Fuit tamen ſpecies pręſtantis edulij. Hinc adagium Græcis vſurpatū.
Supra mazam, in eos qui defluerent delicijs. Fiebat ex farina/ oleo/ aqua/ & lacte.
¶Pityrię panes ſũt viliores vt furfurei. Triticei appellãtur Pyrini. Sitanii qui fiũt ex
quadrimeſtri tritico. Calliſtei apud Aegyptios vocantur panes in acutum formati
¶Orinda panis eſt factus ex orindio ſemine æthiopico. Orthoſtrates erat ſacer pa
nis. Naſti panes ſeu Sacti fiebant ex melle/ vuis paſſis/ & aromate, quorum artifices
vocabantur Naſtocopi. Obeliæ offerebantur Dionyſio. Pelani communes erant
dijs omnibus. Fiebant ex tenuiſſima farina. Erant & Boues panes nuncupati, ꝙ cor-
nua haberent pręfixa. Inferebãtur Apollini, Dianæ, Hecate/ et Lunæ, Myſtule vo-

cabatur panis ſorbitionis gratia excauatus. Collyra minuti erant panes. Phacinus panis dicebatur a lente. Collabi a ſimilitudine quadam Collaborum in cithara. Sunt autem clauiculi, quibus circunnectuntur fides. ¶ Colix panis quem ſubcinericium nonnulli interpretantur. Bucellam panis Pſomon / Entheſin / & blomon vocant. Elaphus placenta fiebat ex Seſamo & flore farinę. Choria erant cibaria ex lacte & melle. Alia placentarum genera numerantur a Cęlio, vt Tarentinū, Craſſianum, Siculum Cluſtrum, Plicium, Guttatum, Montianū ex vino & caſeo. Erāt & Tyrocoſcimon, Coptoplacus, Pancarpia, Polton, Pyanion. Conos fiebat ex vuis paſſis & amygdalis Echinus & Eſcharites habebantur inter placentas. Thiagones in Aetolia dicuntur panes deo dicati. Arcā panariā Ariſtophanes Sypiā vocat. Inſtrumētum ſubigendę farinæ idoneum / Mactram. Artopteum eſt officina coquendi panes. Tripodes & Magades vocantur menſarum fulcra. In caſtris menſas habebant quadratas. quas Cibilas vocabant, domi vero rotundas. Monopodia dicuntur menſæ, quę vnico pede fulciuntur. Abacus menſa vaſcularia & vinaria. Antiquitus tres tātum adhibebantur cōuiuæ ex numero gratiarum. Deinde nouem ex numero muſarum. Cyrus conuiuas ſiniſtro lateri admouebat, vt cordi propiquiores & chariores. Antiquitus prandere et cœnare in propatulo verecundiæ non erat. Conuiuij locus vocatur Sympoſium / Andron / Syſſition / Triclinium. Cōuiuas Græci Sympotas / Homoſitos / Syſſitos / Synuſiaſtas / Thiaſotas / Thiſitas / Ilapinaſtas et Eraniſtas vocant. Sunt prouerbiales quædam locutiones, quibus delicatum cibum poſſumus exprimere, cuiuſmodi ſunt iſtę. Deorum cibus, Deorum ambroſia, Cœleſte māna, Iouis cerebrū. Qualia purpurei comedunt obſonia reges, Pōtificalis cœna, opipara, dapſilis, adiicialis, dubia, ſaliaris.

¶ Cibi electiles et delicati.

Genera eduliorum alijs pręſtantia hæc ponūtur a Gellio ex teſtimonio Varronis. Pau⁹ e Samo / Phrygia Attagena, Grues Melicę, Hedus ex Ambracia, Pelamis Chalcedonia, Helops Rhodi⁹, Scari Cilices, Palma Aegyptia Glans Iberica. Horiatus electiles cibos enūerat his verbis. Nō me Lucrina iuuerit cōchylia Magis ve rhomb⁹ aut Scari, Si quos Eois intonata fluctibus Hyems ad hoc vertat mare. Non Afra auis deſcēdat in ventrem meum, non Attagen Ionicus iucūdior. Statius Lib. I. Syl. Inter menſarum delicias ponit Adorea Bellaria / nuces Ponticas / palmas Idumęas / Pruna Damaſcena / Eboſiæ Zacharum / Gaiolos et Lagūculos / Pyra Amerina / Muſtaceum et Caryotides. Hæc autem Statii verba. Iam Bellaria adorea pluebant. Hunc rorem veniēs profudit Eurus. Quicquid nobile pōticis nucetis, Fœcundis cadit aut iugis Idumes, Quod ramis pia germinat Damaſcus, Et quas pręcoquit Eboſia cānas, Largis gratuitum cadit rapinis. Molles Gaioli Lagūculiq;, Et maſſis Amerina non peruſtis, Et muſtaceus, et latente palma Præ / grandes Caryotides cadebant. His annumerandæ ſunt lauticiæ, quas habuit Vitellius in ſua patina. Tranquillus ait fuiſſe Scarorum iecinora, Phaſianorum et Pauonum cerebella, linguas Phœnicopterum, Murenarum lactes a Carpathio vſq; freto per Nauarchos petitarum. In veterū quoq; luxu fuerūt Rhombus / Placēta Samia / Murena Tarteſſia / Thynnus Tyrius / Ceſtreus ex Sciatho / Cnochę Pelorinę / Męnides ex Lipara / Rapæ apud Mantineam / Ctenes Methymnæi / Galeus Rhodius / Pſetæ Eleuſinię / Cythni⁹ et Sicul⁹ caſe⁹ / Sal Tragaſę⁹ / a Tragaſa Epyri loco / Faba Aegyptia. Scriptorum monumentis probantur Rauēnæ Aſparagi / Aegyptiū acetum, Attilus Padi / Anguillæ Benaci / Gangis / et Timaui. Auratę actiacæ / Anthiæ maris Rubri / Aloſæ Tyberis / Bulbi Megarici / Caſei Lunenſes et Veſtini / Lucrinæ

Conchæ

cōchę/Cumarū cepę/Benaci Carpiones/Petragoricorū caſtaneę/gallinę Numydicę/Venetiarū Gobius/Circellarū lactucę/lac Saſſinę/Arcadiæ muſculi/Melones Oſtienſes/auellanę nuces et Tarentinę/napi Amiterni/oleū Venafranū/Velitrarū oua/poma Phęacū et Phaliſcorū/Porri Aricię et Tarenti/placentę Picētinę/Capuę pepones/rhōbus Adriatic⁹/Germanię raphani/rapa Nurſina/ſalmo Aquitanicus.

¶Cibi quibuſdā hominibus grati cum diuerſo populorum victu.

CLaudi⁹ ipe. gaudebat Scaro piſce. ¶Iulia quotidie Inula herba veſcebaẜ. ¶Plato gaudebat ficub⁹, vnde & Philoſycō eū dixerūt nōnulli. ¶Philipp⁹ & Alexāder dicti ſunt Philomeli a pomis, quę auide eſitabāt. ¶Nero gaudebat porris, qb⁹ vocis gratia oīb⁹ ęſtatis dieb⁹ pmixto veſcebaẜ oleo, Nihilq; aliud præter panem eſitabat. Author Ply. lib. 19. ¶Tyberius Cæſar gaudebat ſiſere adeo vt ipſum oīb⁹ annis e Germania flagitaret. ¶Gaudebat lupinis Protogenes. ¶Ante vſum frugū Arcades veſcebātur glādib⁹/Argei pyris/ficub⁹ Athenieſes, pyris ſylueſtrib⁹ Tyrinthij/Palmulis Carmani/milio Męotici et Sauromatę/Perſę cardamo ¶Nomades Aethiopię veſcunẜ elephātis/vt Symbari. ¶Cynocephali. populi lacte. ¶Agriophagi pantheris et leonib⁹. ¶Antropophagi humana carne Mādi locuſtis/vt etiā Parthi. Solitę piſcib⁹/Ophiophagi ſerpentib⁹/Arimpei baccis. ¶Aetate Hieronymi carnes humanas eſitabāt Scoti. ¶Amazones lacertis oli veſcebātur, vnde et Sauropatidas Gręci eas appellarūt, nā et Sauras lacertas vocāt.

¶Subſelliorum genera.

¶Subſelliorū vocabula ſūt Tripodes/ſtratū/hemiculū/troch⁹/exhedra/ſcimpodiū lectica/cathedra/hypodion/thorus/ſegeſtria/ſcabellū, vel vt alij malūt ſcamellū, ſiliquaſtrū/ſella/biſſelliū. Scimpodiū Gelli⁹ Gręcieſe vocat, ꝙ frequēs fuerit ī Gręcia. Offendim⁹ īquit, Frōtonē Corneliū ī ſcimpodio Gręcieſi cubantē, quū pedes grauiter ęgrotaret. Erāt & ſtibadia thori humi iacētes ex lignis/ramiſve ſtructi. Accubita & Accubitæ ſedilia ſunt accūbētiū, vt etiā Sponda. Virg. de Didone loquēs. Aulęis iā ſe regina ſuperbis Aurea cōpoſuit ſponda.

¶Hoſpitales

¶Ariadna ſuſcepit hoſpitio Theſeū profectum ī Cretā & Minotauro deſtinatū. ¶Phyllis Lycurgi regis Thracū filia Demophoōtē ab expeditiōe Troiana redeūtē & vētis pulſū ī Thraciā. Properti⁹. Paruo dilexit ſpacio Minoida Theſe⁹, Phyllida Demophoon, hoſpes vterq; mal⁹. ¶Hypſiphile Thoātis filia & Medea filia Aetę regis Colchorū Iaſonē ſuſceperūt hoſpitio. Propertius. Nec ſic æſonidem rapientib⁹ anxia vētis, Hypſiphile vacuo cōſtitit in thalamo. Hypſiphile nullos poſt illos ſenſit amores, Vt ſemel Hęmonio tabuit hoſpitio. ¶Alcino⁹ rex Phęacū Vlyſſem Troia redeuntē ſuſcepit hoſpitio. ¶Molorch⁹ paſtor Herculē. Martia. lib. 4. Tā comi patet hoſpitalitate. Credas Alcinoi pios penates. Aut facti mō diuitis Molorchi. ¶Pholus Cētaur⁹ fuit Herculis hoſpes. Lucan⁹ lib. 6. Hoſpes & Alcidę magni Phole. ¶Fuit & Mydas hoſpes Bacchi teſte Ouid. ¶Calypſo naufragū Vlyſſē ſuſcepit ī Ogygia īſula. Properti⁹ lib. 1. At nō ſic Ithaci digreſſu nota Calypſo Deſertis oli fleuerat ęquorib⁹. ¶Eodē mō Ian⁹ excepit Saturnū, Euāder Aeneā, Canuſina Romanos a clade Cāneſī redeūtes, Raab apud hebręos dei populū. Cōtra vero inhoſpitales fuerunt/Thraces/Polymeſtor/Diomedes/Buſyris/Scythę.

¶Nuncij & legati.

IRis fertur eſſe nuncia Iunonis. Virg. Iri de cœlo miſit Saturnia Iuno. ¶Mercuri⁹ Iouis et oim deorū. Ouid. lib. 2. Meta. Hinc ſe ſuſtulerat parib⁹ caducifer alis. ¶Cyneas legat⁹ fuit Pyrrhi. ¶Ilione⁹ Aenecę. ¶Idmon Turni. Virg.

lib.12.Nunciꝰ hęc Idmon Phrygio mea dicta tyrãno Haud placitura refert. ❡Põti ꝰCaij pricipis. Plyniꝰ. Pontius legatus Caii principis eas tollere conatꝰ eſt libidine accẽſus. ❡Lõginꝰ legatꝰ fuit Traiani. Author Dion Caſſus. ❡Agiſis legatꝰ fuit Arſacis regis Parthoꝝ. Author Plutarchus ĩ Craſſo. ❡Proculeiꝰ Auguſti Cæſaris, vt etiã Thyreꝰ, quẽ Antoniꝰ poſt mutuũ eum Cleopatra ſermonẽ verberari iuſſit doli ſuſpicione. ❡Clathis Darij, Hippocrites Chalcidonis. Thaſiles et Iſidorꝰ Mithridatis. Sylus Ageſilai. Turullius Antonij fuerunt legati et præfecti copiarum.

❡Legiſlatores.

MInos dedit leges Cretẽſibꝰ. ❡Charãdes Tyriꝰ apud Atheniẽſes legẽ tulit, ne qs armatꝰ veniret ĩ cõcionẽ ❡Cor. Cina tribunuſpl. legẽ tulit de reuocãdis exulibꝰ Vnde a Cn. octauio collega pulſꝰ bellũ vrbi ĩtulit. ❡Cliſthenes Atheniẽſis primꝰ tulit legẽ de exilio, primuſq; exulauit. ❡Cotta orator legem tulit vt liceret Tribuniſpl. alios accipere magiſtratꝰ. ❡Tiberiꝰ Gracchꝰ legem tulit, ne quis plꝰ mille agri haberet iugera. ❡Liciniꝰ Stolo gener Fabij Ambuſti legem tulit, ne quis plus q̃ quigenta agri iugera poſſideret. Quã quum poſtea ĩfregiſſet cõparatis mille iugeribꝰ, accuſatꝰ eſt a M. Popilio Lenate. ❡Fuit & Maſurius legiſlator, Perſius. Maſuri rubrica notauit. ❡Metellus Macedonicꝰ in cẽſura legẽ tulit, vt oẽs vxorẽ ducere cogetẽtur. ❡Cn. Oppiꝰ Tribunuſpl. legẽ tulit de cõprimẽdo matronaꝝ cultu. ❡L. Calphurniꝰ Tribunuſpl. primꝰ legẽ tulit de repetũdis pecunijs Cẽſorino & Mãlio cõſulibꝰ. ❡Philolaꝰ Corithiꝰ leges dedit Thebãis. ❡Rosciꝰ Otho Tribunuſpl. legẽ tulit, vt eqtibꝰ Romanis ĩ theatro 14. gradꝰ primi aſſeruarẽt, neq; eſſet quiſq̃, qui auderet ꝑripere. Vnde lex ipſa vocat̃ Roſcia ab Horatio. ❡Q. Volũniꝰ tribunuſpl. legẽ tulit, ne qs mulierẽ hęredẽ iſtitueret. ❡Androdamꝰ Rheginꝰ leges cõdidit Chalcidẽſibꝰ. ❡Acilius Glabrio de repetũdis pecunijs legẽ tulit, quę Acilia vocata eſt. ❡Plotiꝰ tribunuſpl. legẽ tulit, vt qui cũ lepido fuerãt, redire ĩ patriã poſſẽt ĩpune. ❡Lycurgus leges dedit Lacedęmonijs, quibꝰ fecit, vt agri ęque diuiderẽtur, cauſa vitãdę ĩuidię. Suſtulit cõuiuioꝝ apparatũ & mẽſaꝝ lauticias, e qbꝰ ociũ & torporẽ naſci cognoſcebat. Vñ opulẽtis adeo ĩfẽſꝰ factꝰ ẽ, vt Alcãder adoleſcẽs alterũ oculoꝝ eidẽ effoderit. Iubebat pueros, quũ attigiſſẽt 12. annũ, diſcalceatos ãbulare, & ĩ arũdine paluſtri cubitare. ❡Plato ſuis legibꝰ docuit, quales deberẽt eẽ ĩ Rep. ciues. Inſtituit & Rẽp. imaginariã iuẽtu difficillimã, vt ẽ ꝑfectꝰ orator Fabij. Vini vſũ vſq; ad annũ 18. nõ ꝓbabat. Iubebat vt iuuenes corã ſenibꝰ vino vterentur, vt carperent̃, ſi ĩdulgentiꝰ potaſſent. Volebat pueros operã dare muſicę, vt ſeria negocia honeſto recrearent ocio. Laudabat veritatẽ vt oĩm bonorũ ducem. ❡Indis leges dederũt Gymnoſophiſte, vt Aegyptiis prophetę/ Chaldęi Babylonijs/ Magi Perſis/ Druydę Gallis/ Moſes Hebręis/ Phido Corithijs Zamolſis Zetis/ Hippodamꝰ Mileſijs/ Phaleas Carthaginẽſibꝰ. ❡Draco ſuis legibꝰ (quas Atheniẽſibꝰ dedit) vnicuiq; vel minimo furto extremũ ſuppliciũ irrogauit. Vnde dicebat Demades eũ ſãguine nõ atramẽto leges cõſcripſiſſe. ❡Bocchorꝰ Dynaſtes Aegyptijs iura cõſtituit. ❡Solõ Atheniẽſibꝰ leges dedit, abrogatis illis quas Draco tulerat. Legẽ tulit Siſacthẽã, qua ꝓhibebat/ ne creditores ius haberẽt ĩ corpora debitorũ, ſed bona dũtaxat. ❡Ceres dea frugũ legem dedit Siculis. vnde et legifera vocatur a poetis.
❡Apud Romanos Papyriꝰ regias leges ĩ vnũ volumen cõtulit. Cl. Regillanꝰ Decẽuir author fuit conſcribendarũ duodecĩ tabularũ. M. Mutius/ L. Brutus/ et P. Manilius ius ciuile fundauerũt. Q. Mutius pontifex maximus ius ciuile in 18. libros redegit. Seruius Sulpitius 180. libros de iure ciuili reliquit.

❡Leges ſumptuariæ inſtitutę ſunt ad cohibendũ rerũ oĩm luxũ & prodigas ĩpẽſas.

Primam

Primā tulit C.Orchius Tribunuſpl.qua numerū cōuiuarū pręſcribebat, iubebatq; vt ianuis patētibus cœnaretur. ℂLicinia (quā Craſſus diues tulit) erat, vt calēdis/ nonis/ & nundinis/cuiq; liceret trigita tantū aſſes in cibis cōſumere, reliquis autem diebꝰ ne ampliꝰ apponeretur, q̄ carnis aridę pondo tria & ſalſamētoꝝ libra. ℂSylla precium rebus vęnalibꝰ iminuit. ℂC.Fannio & M.Valerio Meſſala cōſulibꝰ principes ciuitatis iuramēto adacti ſunt, verbiſq; cōceptis obligati nō āplius in ſingulas cœnas ſūptus facere, q̄ cētenos vicenoſq; æris præter olus far & vinū, neq; vino alienigena ſed patrio vti, Neq; argēti in cōuiuio plus pōdo q̄ libras cētū inferre. ℂPoſt hoc ſenatuſcōſultū lata eſt lex Fānia, quę ludis Romanis/ itē plebeijs & Saturnalibꝰ in ſingulos dies cētenos æris inſumi cōceſſit, decēq; alijs diebꝰ/ in ſingulis menſibus tricenos. Cæteris aūt oībus diebus denos. ℂAemylia lege nō ſolū cœnarū ſumptus ſed ciboꝝ genus & modꝰ pręfinitꝰ eſt. ℂLex talionis iubebat reos eadē puniri pœna. quā alijs intulerāt. ſi dedita feciſſent opera. Ictus enī cōſultꝰ & fortuitus non cadebāt ſub eiuſdē talionis ſimilitudine. ℂLege Papia cauebatur, vt pōtificis maximi arbitratu virgines e populo viginti legerētur, ſortitioq; in cōcione ex eo nūero fieret in contrahendis matrimonijs

ℂSeueriſſimi & maxime tetrici

1	Aeacus		L.Brutus	13	Peſcennius
	Minos		Sp.Caſſius		Matthias
	Rhadamantus	7	Manlius Torquatꝰ	14	Damatriona
2	M.Craſſus	8	M.Scaurus		Talantia
	Socrates	9	Aulus Fuluius	15	Tigranes
3	Zaleucus	10	Artaxerxes		Mithridates
4	Sex.Aurelius		Phœnix	16	Herodes
	Orbilius	11	Oreſtes		Lenogildus
5	Tenes		Tamburlanus	17	Federicus
6	Anaxagoras		Io.Huniades		Vſſuncaſſanus
	Epaminundas	12	Auguſtus		

AEacū/ Rhadamātū & Minoa poetę fecerūt iudices iferoꝝ ob icorruptā & i- 1
exorabilē ſeueritatē. Ouid.lib.9. Quū videat feſſos Rhadamāthō & Aecō ānis Et Minoa queri, qui dū fuit iteger ęui Terruerat magnas ipo quoq; noie gētes. ℂM.Craſſus tāto fuit animi rigore, vt ſemel tātū i vita riſerit. Sidonius, 2
Tā cēſorius haud fuit vel ille, Quē riſiſſe ſemel ferūt i ęuo. ℂFuit Socrates eodē ſe 3
per vultu, nec aut hilari magis aut turbato. ℂZaleucꝰ legē ſtatuit Locris, vt i adulterio dep̄hēſis eruerētur oculi. Quā legē quū filiꝰ eiꝰ temeraſſet, eidē oculū excuti iuſſit, & ſibi alterū, vt eā probaret firmiꝰ. Hic Zaleuci lex abiit in prouerbiū, de tetrico nimis edicto. ℂSextꝰ Aurelianus ſcribit Philippū ipera. (qui Gordiano ſucceſſit) 4
tā ſeueri & triſtis fuiſſe animi, vt iā tū a quiquēni ętate nullo cuiuſq̄ cōmēto ad riſū ſolui potuerit, aut ab iflexibili naturę toruitate dimoueri. ℂOrbilius Beneuētanꝰ ludi magiſter fuit Romę tāta i diſcipulos ſeueritate, vt plagoſus appellaretur et vulnerariꝰ. ℂTenes fuit quiſpiā, qui legē idixit, vt a tergo iudicis aſtaret ſpiculator ſecuri tenēs, vt qui perperā aliquid i iudicio dixiſſet, eū protinꝰ ſecuri percuteret. Hic orta 5
parœmia. Tenedius homo. ℂAelianꝰ ſcribit Anaxagorā Clazomeniū nōq̄ riſiſſe. 6
ℂEpaminūdas victorē filiū iterfecit, ꝓp̄ter edictū cōgreſſꝰ eēt iimicis. ℂLuciꝰ Brutus filios ſuos Tarq̄nij dn̄ationē a ſe expulſā reducētes cōp̄henſos primū virgis cędi iuſſit, hinc ad palū ligatos ſecuri percuti, Virg.li.6. Natoſq; pater noua bella mouentes Ad pœnam pulchra pro libertate vocabit.

¶Sp.Caſſius filiũ itidẽ verberibꝰ affectum necari iuſſit,ꝙ quum eſſet Tribunuſpl.
legẽ agrariã primus tuliſſet,multaq; largitione animos hoim ſibi cõciliauiſſet, ſena=
8 tui propterea & populo ſuſpectꝰ affectatę tyrãnidis.¶T.Manliꝰ Torquatˢ filium
Syllanum expilatæ Macedoniæ/ quã habebat prouinciã,accuſatum et conuictum
9 ſua ſentẽtia publice dãnauit,ac deuouit morti.¶Dum apud Atheſim Romani im=
petu Cimbroꝝ exterriti diffugerẽt.M.Scaurus filio ſuo illius cõſternationis & fu=
gæ participi miſit,qui dicerẽt,ſe libentius in acie eius interfecti oſſibꝰ occurſurum,
q̄ ipſum tã deformis fugæ reum viſurum.Quo audito filiꝰ animi dolore gladio ſuo
10 ſe cõfodit.¶Aulus Fuluiꝰ filium ſuum prauo cõſilio amicitiã Catilinę ſecutum et ĩ
eiꝰ caſtra temerario ĩpetu ruentẽ itinere abſtractum ſupplicio mortis affecit, præfa=
tus nõ ſe Catilinæ filium aduerſus patriã,ſed patriæ aduerſus Catilinam genuiſſe.
11 ¶Artaxerxes rex Perſarũ quũ ſenſiſſet parari ſibi inſidias a quiquagita filijs/Darij
ſuaſu,oẽs extremo affecit ſupplicio.¶Phœnix Amyntoris filiꝰ matri gratificaturꝰ
patris ĩterfecit pellicẽ.¶Simili exẽplo Oreſtes matrẽ Clitemneſtrã interfecit,ꝙ illa
Agamẽnonẽ eiuſdẽ Oreſtis patrẽ occidiſſet maritum ſuum.¶Fuit in Tãburlano
Scythaꝝ rege tãta maieſtas,et in coercẽdis militibꝰ ſeueritas, vt gregarium militẽ
(qui mulierculę cuidã lac furto ſuſtuliſſe ferebatur)mãdauerit ĩterfici,apertiſq; i=
12 teſtinis et viſceribꝰ lac epotum extrahi. ¶Apud Turcas Ioannis Huniadis ducis
fortiſſimi nomẽ vſq; adeo fuit terrificũ,vt nutrices ad cõprimẽdos ĩfantuloꝝ vagitꝰ
Huniadem adeſſe ſemper cõfingãt.¶Auguſtꝰ Herothem Aegypti procuratorem
13 malo nauis iuſſit cõfigi,ꝙ coturnicẽ aliarum victricem comediſſet. ¶Peſcẽniꝰ Ni=
ger quum Galliã regeret ĩperante Septimio,tribunum quendã lapidibꝰ obrui iuſſit,
ꝙ is militum ſtipendia decimaret,¶Matthias Coruinꝰ rex Hungariæ tonſori ſuo
barbã et naſum deſecuit,ꝙ vxoris ſuę poſteriores veſtium partes per iocum mutilaſ
14 ſet.¶Damatriona Spartana mulier filium occidit,ꝙ eum ignauo eſſe animo et iuti
lẽ bello accepiſſet.¶Talãtia alia Spartana quũ audiuiſſet filiũ ſuũ Pedaretũ inique
apud Chios prĩcipari,his ad eũ verbis ſcripſit.Aut te melius in Chij adminiſtratio=
ne gerito,aut iſtic maneto.Nã ſi Spartã redieris,nõ eſt quod vltra te ſperes victurũ.
15 ¶Tigranes rex Armenię collapſus equo ſuo inter venãdũ,ſtati vt ſurrexit ,alterũ
ex filijs maiorẽ natu ĩterfecit,ꝙ parẽti dextrã nõ porrexiſſet.¶Mithridates rex Põ
ti filiũ ſuũ catenis vinctũ mori coegit,ꝙ eius opera Boſphoranos et Colchos puta=
16 bat defeciſſe.¶Herodes Antipas filios ſuos Ariſtobolũ et Alexãdrũ falſo accuſa=
tos & ſuſpectos inſidiarũ iuſſit interfici.Propterea dicebat Auguſtus malle ſe He=
rodis porcũ eſſe,q̄ filium.¶Lenogildus Gothorũ rex et hęreſis Arrianę ſectator,
quũ reſciſſet filium ſuum Hermogildum ex Arriano catholicum effectum,eundẽ
17 crudeliſſime interfecit,¶Federicus ſecundus imp.filium ſuum Hẽricum peremit
in carcere,ꝙ ſuſpicabatur eum fauere Gregorio põtifici,quo cũ bellum ipſe ſuſcepe
18 rat.¶Vſſumcaſſanus rex Perſidis et Armeniæ filium ſuum Maſubeum ſecum ſẽ
per duxit catenatum,et ad extremum adegit ad mortem ,quia cum fratre ipſius re
gis Gurlumonech(qui ab eo deſciuerat)ſenſiſſe videbatur.

¶De ira et odio.

1	Nero	5	Clotharius		Cambyſes
	Ecelinus	6	Eurilochus		Commodus
2	Alexander	7	Speuſippus	9	Anna
	Perſeus		M.Antonius	10	Q.Metellus
3	Mahometes		Fuluia	11	Semiramis
4	Saul	8	Hipponax	12	Olympias
					Cleomedes

13 Cleomedes
14 Horatius
15 Cotta
16 Textor
17 Malachus
18 Archelaus
Philagirus
19 Cotys
20 Vedius
21 Chærephon
22 Hercules
Bellorophon
Socrates
Annibal
23 Marcius Sabinꝰ
24 Val.Publicola
25 Septimius Seuerus
26 Stephanus Pont.
27 Sergius Pont.
28 Etheocles
Polynices
29 Aeſchines
Vatinius
30 Sylla
31 Promerus
Heloigabalus

NEro audita Galliarum defectione diſcumbēs prę nimio dolore menſam ſub= 1
uertit,fregitq; duo imenſi precij pocula. ❡Ecelinus tyrānus tanto interdū
furore correptꝰ eſt, vt acceptū in bello vulnus,frēdens in morē ſęuiētis fe=
ræ vnguibꝰ dilaniauerit. ❡Alexāder ira percitꝰ Clitū nutricis ſuę filiū cōuiuio ad= 2
hibitum ferro cōfodit. ❡Perſeꝰ rex victꝰ a Paulo Aemylio duos ex domeſticis vi=
ctū ſolari volētes,ira & dolore pręcipitātibus ſenſim morti dedit. ❡Mahome= 3
tes Othomanꝰ quum duos cucumeres ī horto pubeſcētes foris rediēs decerptos īue
niſſet,protinꝰ duos iuuenes elegāti forma p̄ditos (quos ad vſum nefariæ libidinis
domi enutriebat)ſe decerpſiſſe negātes gladio traiecit. ❡Saul quum audiſſet Daui 4
dē ſibi odioſum ab Abimelcecho i Nobea ciuitate hoſpitio ſuſceptū,ira et odio ciui=
tatē et hoſpitē icendit,hoībus vtriuſq; ſexꝰ iterēptis. ❡Clotarius ſeruatis per decē= 5
niū odii fauillis Galterū Yuetotum Rothomagenſem/ſanctiſſima illa die et para=
ſceuę (qua Chriſtꝰ pro noſtra oīm ſalute mortem paſſus eſt)ad genua ſua prouolu=
tum ira feruens īterfecit.in ſacro illo ſacello,quod eſt Luteciæ. ❡Eurilochū (qui
Elienſem Pyrrhonem audiuit)tā biliosum & iracundum fuiſſe cōſtat, vt quū ī Eli= 6
de varijs quęſtiōibꝰ agitaret̄,eſſetq; reſpōdendo fatigatꝰ,abiecto pallio Alpheum
flumen traiecerit. Interdum quoq; ſumpto cū carnibus veru ad forū vſq; cucurrerit,
coquū ſuū perſequens. ❡Speuſippus Eurymedōtis filius ira aliquādo percitꝰ catu= 7
lū in puteū deiecit. ❡Quanto Ciceronis odio deflagrauerit M.Antoniꝰ & Fuluia
iā diximꝰ. ❡Quo die ſacra Cineritia celebrātur a catholicis ,quum pręſbyteri car=
dinales ad genua Bonifacij pōtificis de more ſe reclinaſſēt ad excipiēdos cineres,pō
tifex ipſe paropſidē cū cineribꝰ proiecit in faciē Procheti Genuēſis Archiepiſcopi,
cuiꝰ odio cōflagrabat, verbiſq; imutatis dixit. Memēto homo,quia Gebellinꝰ es,&
cū Gebellinis morieris. Erat aūt Gebellinorum factio Guelphis (quos amabat pon=
fex)inimica. ❡Hipponax poeta tāto odio Bubalū pictorē iſectatꝰ ē, vt eū ſuis ſcrip 8
tis ad laqueū perpulerit. ❡De furore Cābyſis in Prexaſpē iā ſumꝰ locuti. ❡Cōmo=
dus imp.ira percitꝰ balneatorē in fornacē ardentē cōiecit,ꝙ balneū itraturus tepi=
diuſculū iueniſſet. ❡Anna ſocer Cayphæ pōtificis audita a Chriſto veritate/veſtē
a pectore diſſecuit,quaſi blaſphemiā audiſſet. ❡Q.Metellus quū vtrāq; Hiſpa= 9 10
niā cōſul & demū procōſul ſubegiſſet, ęgreferēs Q.Pōpeiū cōſulē(quē ſūme ode=
rat)ſibi ſucceſſorem mitti,ira percitus exercitū diminuit,cōmeatus & horrea mili=
tibus reliquit diripienda,arcus & ſagittas confregit, elephantis cibaria dari vetuit,
nihil deniq; (quo ſe tueretur Pōpeius)dimiſit. ❡Semiramidi circa cultum capitis 11
occupatæ/quum nunciatum eſſet Babylonem defeciſſe, ira feruens altera crinium
parte incompta ad eam expugnandam cucurrit. ❡Olympias Alexandri mater 12
tanta fuit iracundia, vt Iolam pincernam(qui Alexandro venenum pręminiſtraſſe
ferebatur)mortuum et iam tumulatum refodi iuſſerit,ac refoſſū minutatī diſcerpi.

13 ¶Cleomedes athleta poſt interfectũ & exenteratũ Lachũ Epidẽniũ pugilẽ, quum
a iudicibꝰ i ius vocaretur, idignatus colũnã qua fulciebatur domus ludi literarii diſ
14 iecit, eaq; ruina extinxit plurimos. ¶Horatius fatetur ſe ſuapte natura iracundum
15 fuiſſe, facile tamẽ placabilẽ, vbi ait. Iraſci facilẽ, tamen vt placabilis eſſem. ¶Cot-
tæ apud Romanos dicti ſunt ab iracũdia & oris toruitate, ¶Fuit Auſoniꝰ poeta in
irã propenſus, quod ſuo ipſe fatetur teſtimonio dicẽs. Iraſci promptꝰ properaui con
16 dere motũ, Atq; mihi pœnas pro leuitate dedi. ¶Idẽ cholerę motꝰ (vt animi mei
affectũ non diffitear) plęrũq; me ſolicitat vel in re leuiſſima adeo, vt ſi a quoq̃ iniu
riã accepero, eũ niſi limis oculis & retortis aſpicere non valeã tantiſper dũ furor ille
paulatĩ ceſſerit. Verũ vbi paulopoſt me mihi reſtitui, vſq; adeo me pœnitet iracũdię
vt non poſſim non aliqñ capiti meo ſuppliciũ irrogare, & ceruicẽ illã verſatilẽ parie-
ti illidere, cuiꝰ motꝰ rationẽ mihi ſuſtulerat. Atq; ea peſtis tum me diſtorquet peſſi-
me, quũ aliquot horas literis ĩpendi. Sed quid facias? Peculiaris eſt vnicuiq; ſuꝰ ge-
niꝰ, quẽ ſi repuleris furca, vſq; tamen recurret, nec magis exterrebit̃, q̃ ab vncto co-
rio canis. Reperies quoſdã ita vafros, ita ſubdolos et verſipelles, vt quũ triſtãtur ma
xime, vultu lęticiã promittãt. Alios ita formauit natura, vt irã diſſimulẽt, hiſq; caput
palã cõfricent, quoꝝ tamen mortẽ ſitiunt. Alij ſunt ea humilitate, vt etiã crepidas
tuas oſculẽtur, ficos exſugãt, matellã tuã olfaciãt, tibi pedẽti gratulẽtur, modo im-
portunis & adurgentibꝰ obſequijs aliquid ęruſcare valeãt. Quod ſi facerẽ, multi au-
gurant̃ me inuita etiã fortuna pręter hominũ beniuolentiã ingentes quoq; theſauros
cõſequi poſſe. At ſi ĩdubitata argẽti & auri grando caſura eſſet in meas manꝰ, naturę
meę rigorẽ & ĩfucatã aĩ ſynceritatẽ nõ poſſẽ excutere. Quod ſi qs ꝓbro vertat, ſciat
ille multo minus doli & inſidiaꝝ eſſe in huiuſmodi hoĩbꝰ, q̃ iis, qui ſub colũbina ſpe-
17 cie (vt ait Catilina) teterrimã ferunt ſcrorpionis caudã, ¶Malacho poetę Syracu-
ſano ĩmoderata bilis plęrũq; vſum rationis auferebat. Eratq; tũ pręſtãtior ĩ abſoluẽ-
18 do carmine, dũ erat alienatꝰ mẽte. ¶Archelaus Macedonũ rex ſic atra bile afficie-
batur, vt ſpei plenus ſibi maiorẽ ĩ modũ cõfideret. ¶Philagirꝰ ſophiſta Cilix, audi-
tor Lolliani fuit iracundus maxime. Nã & dormitãti quãdoq; auditori pugnã ĩ ma
19 lã fertur ĩpegiſſe & infregiſſe colaphũ. ¶Cotys rex Thracũ natura fuit pręrapidus
ad irã & ad vltionẽ præceps & ĩperioſus ĩ ſeruorũ delictis. Propterea accepta a quo-
dã fictilia vaſa precioſa quidẽ & tornatili opere cõſpicua, ſed tamẽ fragilia & obno-
xia ĩiurię pẽſauit collato precio, poſtea tamen fregit, ne ſi a miniſtris fracta eſſent, tẽ
20 perare nõ poſſet, ab inferẽdo ſupplicio. ¶Vedius Pollio fuit vſq; adeo iracundus &
pręceps in cholerã, vt ſeruum qui cryſtallinum ruperat, ad ſupplicium rapi iuſſerit,
& murenis dari in pręda. Et iã actum erat de ſeruo, niſi ad Cæſaris pedes ſe prouol
uiſſet, non mortẽ deprecaturꝰ, ſed mortis genus. Demiratus crudelitatem Cæſar,
21 veniam exorauit puero. ¶Chęrephon Atheniẽſis philoſophus ĩpetuoſa fuiſſe fer-
tur iracundia. Hinc adagium natum. In Palladis veſtigiis nihil Chęrephontis gu-
22 bernabis. ¶Hercules ob nimiam bilem ſacro morbo fuit obnoxius. ¶Bellorophon
ob mœſticiam ſolus in campis vagabatur. ¶Socrates quoq; et Plato atra bile dicun
tur laboraſſe. ¶Tantum fuit Annibalis in Romanos odium, vt annos octo natꝰ al-
taria tenens iurauerit, ſe quum per ętatẽ liceret, acerrimum hoſtẽ populo Romano
23 futurum. ¶Marcius Sabinus ęgreferens Hoſtilium ſibi pręlatum in regno, cui aſpi
rabat, tanto furore exarſit, vt tædio vitæ mortem ſibi conſciuerit.
24 ¶Simili exẽplo Valerius publicola dolens Lucretiũ Collatinum collegam Bruto ĩ
cõſulatu fuiſſe deſignatũ, ſenatoriæ dignitati, cauſarũq; patrociniis & cliẽtelis renũ-
25 ciauit. ¶Septimius Seuerus Clodiũ Albinũ pręlio victũ iuteremit. Nudum eius
corpus

corpus pro palatio proiici iuſſit, ac poſtremo equum abhorrentē calcaribus adactum
coegit ſupinū cadauer cōculcare. Qua rabie nondū contētus ipſum retinuit quoad
fœtore cōpulſus, iuſſerit in flumen pręcipitari. ℂ Stephanꝰ Sextus pōtifex Formo= 26
ſum pontificē (quē in petitione pōtificatꝰ aduerſum habuerat) mortuū iuſſit erui e
ſepulchro, adēptiſq; pōtificijs ornamentis extra eccleſiā ſepeliri abſciſſis prius digi=
tis. ℂ Pari odio Sergius tercius pontifex Formoſum ipſum inſectatꝰ eſt. Eius enim 27
corpus denuo erutū palam in foro capite mulctauit, ac deinde in Tiberim proiecit,
in gratiam Lotharij Gallorū regis, cui Formoſus ipſe odioſꝰ fuerat viuus. ℂ Etheo 28
cles & Polynices mutuo odio in tantū exarſerunt, vt mutuis quoq; vulneribus fru=
ſtra renitēte Iocaſta matre ſe cōfecerit dominādi ambitiōe. Quinetiā pertinax ille
odij tenor apparuit in cadaueribꝰ. Nā dū cremarentur, rogus ipſe in duas partes ſe
diuiſit. Vnde Ouid. Sinditur in partes/geminoq; cacumine ſurgit, Scinditur in par=
tes atra fauilla duas. Idē in Ibin. Et noua fraterno veniet concordia fumo. Quā vetꝰ
accenſa ſeparat ira pyra. Statius Lib. I. Theb. Nec furiis poſt fata modū flāmaſq;
rebelles Seditione rogi. Idem Lib. 12. Ecce iterū fratris primos vt cōtigit artꝰ Ignis
edax, tremuere rogi, & nouus aduena buſti Pellitur, exundāt diuiſo vertice flammę,
Alternoſq; apices abrupta luce coruſcāt. ℂ Aeſchines orator Demoſthenem ſibi 29
infenſum mordaciſſimis orationibꝰ inſectatus eſt. ℂ Vatinius propter flagitia adeo
fuit odioſus Romanis, vt in prouerbiū fluxerit odium vatinianū. Catullus. Munere
iſto odiſſem te odio Vatiniano. ℂ Cornelius Sylla C. Marij reliquias apud Anie= 30
nē ſitas diſſipari iuſſit ſolo motus odio. Propterea moriens primus apud Romanos
cremari voluit taliōnē veritus. ℂ Promerus domeſticꝰ Archelai regis Macedoniæ 31
Euripidē vſq; adeo inſectatus eſt, vt eidē a regis cœna redeūti furtim canes imiſerit,
qui poetā ipſum diſſiparūt. ℂ Heliogabalū populus Romanꝰ ita odit, vt mortuum 32
proiecerit in cloacā, mox in Tyberim cū matre Scenide traxerit, eiuſq; nomē e publi
cis monumētis eraſerit. ℂ Mortuo quoq; Michaeli Palealogo īperatori populꝰ Ro=
manꝰ ſepulturę locū denegauit.

ℂ Inuidi.

1 Aiax
Cato
2 Zoilus
Didymus
3 Saluſtius
Cicero
4 Xenophon
Plato
Ariſtoteles
5 Cæſar
Palemon
6 Caligula
Cayn
Dathas
Abyrus
7 Herodes
Fratres Ioſeph
Boreas
Iupiter
Iuno
8 Circe
Marullus
Valla
Beroaldus
Homerus
9 Bauius
Meuius
Aſinus Pollio
10 Hyarbita
Sicconius
11 Dædalus
12 Drances

AIax Telamoniꝰ iuidēs arma Achillis iterfecti data in pręmiū Vlyſſi, verſꝰ 1
in furias ſe iteremit. ℂ Cato Vticēſis victoriā Cęſaris ęgreferēs, eiuſq; pri=
cipatui iuidēs ſe occidit. ℂ Adrianꝰ Traiani gloriā adeo inique tulit, vt Ar
meniā/Aſſyriā/Meſopotamiā ab illo acqſitas/Parthis cōceſſerit. & pōtē ſupra Da=
nubiū (quē ille magno cōſtruxerat ipēdio) furioſus euerterit. ℂ Laborans hoc mor 2
bo Zoilus Homerum poetarum maximum cōuicijs lacerare nō deſtitit. Martialis.
Ingenium magni liuor detraxit Homeri, Quiſquis es ex illo Zoile nomen habes.
ℂ Didymus Alexandrinus liuore motus ſex libros in Marcum Tullium edidit, di= 3
ctus propterea Ciceromaſtix. ℂ Nec mutua caruerunt inuidia Saluſtiꝰ et Cicero,

quum ille huic impingat, ꝙ eloquentiam pudicitiæ iactura apud M. Piſonem per=
didicerit, vxoremq; ſacrilegam, et filiam matris pellicem habuerit. Hic vero illi, ꝙ
impudiciſſimi corporis quæſtu victum ſibi parauerit, patrem mori coegerit, ꝙ eo
nondum mortuo pro hęrede omnia decoxerit, bis item ad iudicum ſubſellia tractꝰ
4 in extrema ſteterit fortuna. ¶ Inter Xenophontem et Platonem tacitę cuiuſdã ęmu
lationis liuor extitit, quum hic illius nuſq̃ operum ſuorum meminerit. Contra vero
Xenophon ipſius Platonis libros de optimo ſtatu Reip. adminiſtrãdæ multis ſcrip
tis impugnauerit. ¶ Sunt qui dicant Ariſtotelem pręceptori ſuo Platoni adeo inui=
5 diſſe, vt bonam eius operum partem flammis et incendio dederit. ¶ Aegreferens
Cæſar Catonem ſibi inuiſũ a M. Tullio multis celebratũ laudibꝰ, duos libros i eun=
dem ſcripſit, qui ex re Anticatones inſcripti ſunt, in quibus omnia prope Catonis
vicia collegit, et inter alia ebrietatem vt maximum probrum illi obiecit. ¶ M. Var=
roni (quem Maurus Terentianus virum vndecunq; doctiſſimum appellauit) adeo
6 inuidit Rhemnius Palemon grammaticus, vt eum porcum appellauerit. ¶ Inuidia
motus Caligula Torquato torquẽ, Cincinato crinẽ & Cn. Pompeio ſtirpis antiquę
magni cognomentum abſtulit. Eſium quoq; Proculum formoſiſſimum adoleſcen=
tem iugulari fecit. ¶ Videns Cayn Abelis fratris ſui fortunas feliciore ſemper incre
7 mẽto q̃ ſuas augeri, eundem gladio traiecit. ¶ Eodem morbo laborantes Dathas et
Abyrus Aaroni ſacerdotium adimere conati ſunt. ¶ Fecit liuor vt Herodes multa
puerorum millia morti dederit ad intercipiendum virginis partum, futuræ cuiꝰ glo
riæ inuidebat. ¶ Venditus eſt in ſeruum a fratribus Ioſeph, ꝙ patri eſſet charior il=
lis. ¶ Poetæ fabulãtur Hiacynthum liberali forma iuuenem, quum diſco luderet, a
Borea interfectum, ꝙ Apollinem chariꝰ diligeret, q̃ ipſum Boream. ¶ Simili figmẽ
to aiũt fulminatũ a Ioue Aeſculapium, ꝙ Hippolytum ad vitam reuocaſſet. Vnde
Quintianus in Cleopoli. Iuppiter Hippolyto ſtygia a fornace redempto Ecquid
8 Apollineam retonanti fulmine prolem Opprimis? ¶ Iudicium Paridis & Ganyme
dis raptus tantam Iunoni inuidiam conflauerunt in Troianos, vt eoſdem multis ꝓ=
cellis naufragos ſemper agitauerit & auerterit ab Italia, vt fabulatur Maro. ¶ Circe
venefica inuidens Scyllam nympham a Glauco amari, fontem (in quo illa ſe laua=
bat) infecit veneno, cuius virtute Scylla in monſtrum marinum mutata eſt. ¶ Ma=
rullum Tarchaniotã coegit hæc animi ęgritudo famoſis epigrammatibus Politia=
num virum de lingua latina optime meritum inceſſere. ¶ Non video quid irritaue=
rit Laurentium Vallam in Pogium, aut Beroaldum in commentatorem Seruium
præter liuorem. ¶ Suidas ait Palamedem Nauplium epigrammata quædam ſcrip
9 ſiſſe, quæ Homerus per inuidiam deleuerit. ¶ Bauius & Meuius ineptiſſimi poetę/
Virgilio ſuam inuiderunt gloriam. De quibus ipſe Virgilius in Buc. Qui Bauiũ nõ
odit, amet tua carmina Meui. Bap. Pius Zoilus vt verſus ſemper florentis Homeri
Vt notet Andinæ Meuiꝰ arma chelys. ¶ Aſinius Pollio adeo fuit infenſus nomini
Ciceronis, vt eius laudes audire nequiuerit. Nam quum Sextilꝰ poeta carmen hoc
retuliſſet. Deflendus Cicero/patriæq; ſilentia linguæ, Aſinins ea re permotus au=
10 dire noluit. ¶ Hyarbita Maurꝰ dum Timagenem philoſophum inter pocula decla
mantẽ vellet imitari et nõ poſſet, iuidia crepuit. Horatiꝰ Lib. I. Epiſt. Rupit Hyar
bitam Timagenis ęmula lingua, Dum ſtudet vrbanus tenditq; diſertꝰ haberi. ¶ Ca
tullꝰ poeta iuidioſꝰ fuit cuidã Sicconio, quẽ his verſibꝰ iſectatur, Sicconi arbitrio po=
puli tua cana ſenectꝰ Spurcata i puris moribꝰ itereat. Nõ eq dẽ dubito/qui primũ ini
mica bonoꝝ Lĩgua exerta auido ſit data vulturio. Effoſſos oculos voret atro gutture
coruus, Inteſtina canes, cætera membra lupi.

¶ Dædalus.

¶Dædalus Telen diſcipulum ſuum interemit ob inuidiam, ꝙ figuli rotam et ſer= 11
ram excogitaſſet. ¶Mutius fuit quiſpiam apud Romanos maleuolus/et alienam
proſperitatem adeo ægreferens, vt quum Publius eum ſolito triſtiorem aliquando
vidiſſet, ſtatim dixerit. Aut Mutio neſcio quid incommodi acceſſit/ aut neſcio cui
aliquid boni. ¶Drances fuit Rutulus, qui Turni glorię ſemper inuidit. Virgil. lib. 12
11. Tum ſenior/ſemperq; odijs et crimine Drances Infenſus iuueni Turno. Idem.
Tum Drances idem infenſus, quem gloria Turni Obliqua inuidia ſtimuliſq; agi=
tabat amaris. ¶Illud porro adijciendum eſt multos patria ſponte exceſſiſſe ad de=
clinandam inuidiam/& in aliena terra vixiſſe, vt fecit Iphicrates in Thracia/Conō
in Cypro/Timothe⁹ in Leſbo/Chabrias in Aegypto/ Chares in Sigæo. Apud Ro
manos Pompeius poſt tot triumphos et imperia, domi aut ruri ſe continebat/ raro
in publicum prodiens. Syllius lib. 17. de inuidia hoc modo ſcribit. O dirum exitiū
mortalibus/o nihil vnq̄ Creſcere/nec magnas patiens exſurgere laudes Inuidia. Itē
Ouid. lib. 2. meta. Pallor in ore ſedet/macies in corpore toto, Nunq̄ recta acies/li=
uent rubigine dentes/ Pectora felle virent/ lingua eſt ſuffuſa veneno, Riſus abeſt,
niſi quem viſi fecere dolores/Nec fruitur ſomno vigilātibus excita curis/Sed videt
ingratos, intabeſcitq; videndo Succeſſus hominum/carpitq; et carpitur vna, Sup=
pliciumq; ſuum eſt.

¶Alienę laudis aut virtutis æmuli.

Alexander	Theſeus	Themiſtocles
Cæſar	M. Craſſus	Salmoneus

Alexander viſo Achillis ſepulchro propemodū collachrymari cœpit ſtudio gloriæ et ęmulatione virtutis/eumq; felicem prędicare, cui contigiſſet habere laudum ſuarum pręconem Homerum. ¶Iulius Cæſar quum veniſſet Gades, animaduerſa apud Herculis templum Alexandri magni imagine ingemuit, & quaſi pertęſus ignauiam ſuam, ꝙ nihil tum a ſe memorabile actū eſſet in ætate/qua iam Alexāder orbem terrarum ſubegiſſet. ¶Nihil maiore voto ſtuduit Theſeus, q̄ Herculis imitari virtutem. Quod vt faceret, monſtra plurima cōfecit in terra Græcia. Scyronem/ Procuſtem et Scinin latrones/ Creontem tyrannum/ Minotaurum bicorporem et Centauros oppreſſit/ Thebas domuit, ad inferos penetrauit. ¶M. Craſſus apud Romanos æmulus fuit rerum a Pompeio geſtarum. ¶Themiſtocli Athenienſi Milciadis trophęa ſomnum excutiebant. ¶Salmoneus apud Elidem Græcię/& Alladius apud Albam Italię Iouis fulmen et tonitrua mentiri et confingere voluerunt.

¶Conſtantes et patientes in diuerſis caſibus.

1	Ariſtides		Gabriel	10	Diogenes
	Antonius		Symphoroſa		Sertorius
2	Adrianus		Felicitas		Eſayas
	Bibulus		Sophia	11	Ananias
3	Q. Martius	7	Theramenes		Azarias
	Dion		Thucydides		Miſael
4	Antigonus	8	Aſinius Pollio		Stephanus
	Cornelia		Iob		Marcellinus
	Rutilia		Hieronymus	12	Agatha
5	Socrates		Thobias		Scæuola
	Lycurgus		Petrus abbas	13	Anaxarchus
6	Alphonſus	9	Harpalus	14	Attilius

Ioannes rex
Leena
15 Lucia
16 Horatius Puluillus
Paulus Aemylius
17 Pericles
Xenophon
18 Anaxagoras
Pompeius
19 Galenus
Zeno
20 Theodorus
Q.Fabius
Auguſtus
21 Tiberius
Ariſtippus
Ageſilaus
22 Thraſeas
Gymnoſophiſtæ
23 Phormio
Phocion
Lygus
24 Maſaniſſa
C.Marius
Seuerus
25 Philippus
26 M.Antonius
Cato
Dion
27 Turbo
Seuerianus
Clitomachus
Stilbon
28 Metellus
Albutius
Ouidius
Pallas Strocta
29 Iugurtha
Carolus Malateſta
Alphonſus
Aeſopus
30 Mauriſius
Aemylia
Federicus
31 Ant.Panhormita.
Fr.Foſcarus
Scipio
32 Sylla
Amatriciana
33 Homullus
Prexaſpes

1 ARiſtidæ quum improbus quidam os ſputo coinquinaſſet, riſit homi-
nis improbitatem, ſatiſq; habuit eum monere, ne poſtea ſimile quicq̃
faceret. ¶Val. Homullus interrogatus ab Antonio, vnde columnas
porphireticas ſibi comparaſſet, reſpondit. Imperator quum in domũ
alienam veneris, & ſurdus et mutus eſto. Quod tamen inſolens ver-
bum Antonius non tantum non moleſte tulit, at etiam habuit præcepti loco.
2 ¶Adrianus ſeruum qui in ſe irruerat armatus, non ſolum non puniuit, verũ et cu-
rari iuſſit, ꝙ eſſet furioſus. ¶Bibulus audita duorum filiorum morte ita ſeipſum
3 vicit, vt die poſtero ad ſolita reip. officia proceſſerit. ¶Q. Martius rex amiſſo
magnæ ſpei filio, dolorem tanta animi magnitudine compreſſit, vt peractis exe-
quijs curiam ſtatim petiuerit, & vocauerit ſenatum. ¶Dion in cubiculo cum ami-
cis ſedens vbi audiſſet filium e ſummo culmine dom⁹ prolapſum et exanimatum,
nullo ſigno mœroris dato, illum ad ſepulturam ferri iuſſit, ſet monemq; inſtitutum
4 continuauit. ¶Rex Antigonus mortem Alcionis filij adeo conſtanter tulit, vt di-
ceret illum ſerius aliq̃to q̃ putaſſet, occubuiſſe. ¶Cornelia quũ poſt amiſſos duo-
decim partus, Tiberium et Caium cæſos, & inſepultos miſera a matronis prędica-
retur, Nunq̃ inquit me ego felicem non dicam, quæ Gracchos pepererim.
5 ¶Rutiliæ poſt amiſſum filium Cottam (quem in exilium fuerat ſecuta) lachry-
mas nemo vidit. ¶Socrates vxoris ſuæ Xantippes conuicia et iniurias domi con-
ſtantiſſime ferebat. vt aliarum mulierum inſolentiam foris pati diſceret. Idẽ ſitim
et famem tolerantiſſime perferebat. Nudis pedib⁹ glaciem et pruinas calcabat fa-
cilius, q̃ calceati milites. Quãtuſcumq; foret hyemis rigor, nihil addebat quotidia-
nis veſtimentis. ¶Lycurgus a temulẽto quodam iuuene, altero priuatus oculo non
6 tantum non permiſit eũ a ciuibus puniri, at blande ſubmonuit. ¶Alphonſus Tar-
raconenſis rex Siciliæ nũq̃ viſus eſt iratus. ¶Gabriel Brixienſis ordinis minorum
et cardinalis preſbyter iurare ſolebat ſe annos 30. nulli mortalium ſuccenſuiſſe.
¶Symphoroſa Getulij martyris vxor mortem ſeptem filiorum pro catholica fide
occumbentium patiẽtiſſime tulit. quinetiam ad martyrium animauit. ¶Parem fi-
liorum numerum Felicitas mulier Romana pro religione chriſtiana ſub Anto-
nino emori lęta cõſpexit. ¶Sophia mulier tres filias ſub Adriano iugulari vidit cũ
gaudio.

gaudio. ¶Theramenes philoſophus iuſſu 30.tyrannorum in carcerem miſſus ve= 7
nenum conſtantiſſime hauſit / dicens. Propino hoc Critiæ. Fuerat is cauſa mortis
eius. Iocabatur in morte vir ille fortiſſimus. ¶Thucydides Athenięſis hiſtoricus
a ſuis in exilium miſſus ob proditionis ſuſpicionem/ fortunam illā æquo animo tu=
lit. Neq; vnq̄ flere aut queri viſus eſt, neq; Braſidam exilij authorē ſcriptis ſuis car=
pere. ¶Aſinius Pollio intra quartū diē q̄ filium amiſerat, declamauit. ¶Iob mor= 8
talium omnium patientiſſimus amiſſis liberis/ omnibuſq; fortunis / ſatis habuit di=
cere. Nudus exiui e matris vtero/nudus reuertor/deus dedit, idem abſtulit/ Sit eius
nomen benedictum. ¶Diuus Hieronymus in heremo degēs/aſinum ſibi ablatum
æquo animo tulit. ¶Excrementicia hirundinum fæce excæcatus Thobias/ſiniſtrū
illum caſum tulit conſtantiſſime. ¶Petrus Clareuallenſis abbas amiſſo ob ægritu=
dinem altero oculo non ſolum non viſus eſt conqueri, immo vero plurimum læta=
ri, ꝙ ex duabus corporis partibus ſibi inimiciſſimis, alteram amiſiſſet. ¶Harpalo 9
in conuiuium regis Perſarum accito quum appoſiti eſſent filij/ finitaq; cœna rex in=
terrogaſſet, an cœna ipſa fuiſſet opipara, vbi dolum et ſęuiciam agnouit Harpalus,
lachrymas tamen tenuit/dolorē ſuppreſſit/ vocem coercuit/atq; etiam placido vul=
tu et gratias agenti ſimilis cœnam laudauit. ¶Pigmenius preſbyter Romanus deo
gratias egit, ꝙ vtroq; captus eſſet oculo/ne eccleſię inimicos videret. ¶Diogenes 10
Cynicus in cōuiuio quodam ab inſolenti iuuenum cœtu cruentis affectus plagis, cō
tumelioſam illam iniuriam tolerauit conſtantiſſime. Idem in maxima vi frigoris
aeneam ſtatuam frigidiſſimam ſolebat amplecti. ¶Gloriari ſolitum ferunt Ser=
torium ducem Romanum ob amiſſum in bello oculum, ꝙ (vt dicebat) cæteri for=
tes ſua ſpolia bellica domi relinquerent, ipſe ſua vbiq; haberet. ¶Eſayas propheta
viuus in duas partes ſectus tam conſtanti fuit animo/ vt nihil patienti ſimilis vide=
retur. ¶Ananias/ Azarias/ et Miſael pueri in fornacem ignis coniecti / hymnum 11
domino ibidem cecinerunt. ¶Quum Stephanus protomartyr lapidibus obruere=
tur, non potuit tamen de percuſſorum ſalute non eſſe ſolicitus. ¶Marcellinus mar=
tyr Diocletiani iuſſu ſtipitibus cum fratre affixus, Pſalmum illum cecinit. Ecce q̄
bonum & q̄ iucūdum habitare fratres in vnum. ¶Agathę virgini Catanęæ quum 12
mandato Quintiani Siciliæ proconſulis euellerentur mammæ, puella tortori pauca
hæc verba ſatis habuit dicere. An te nō pudet Quintiane in me laniaſſe, quod te in
matre aluit. ¶Mutius Scæuola tam pertinacis fuit conſtantię, vt in conſpectu Por=
ſenæ Ethruſcorum regis manum flammis dederit comburendam, ꝙ regem ipſum
non interfeciſſet. Lucanus lib. 2. Te quoq; neglectum violatæ Scęuola dextrę. De
hac conſtantia Martialis lib. 1. Dum peteret regem decepta ſatellite dextra, Iniecit
ſacris ſe peritura focis, Sed tam ſæua pius miracula non tulit hoſtis, Et raptum flā=
mis iuſſit abire virum. Vrere quam potuit contēpto Mutius igne, Hanc ſpectare
manum Porſena non potuit. Syllius lib. 8. Cernitur effugiens ardentem Porſena
dextram. ¶Anaxarchus quum in lapidea pila iuſſu Anacreontis Cyprij tundere= 13
tur ob veteres iniurias, nullum doloris præ ſe tulit indicium. Quin cōuerſus ad car=
nifices, Tundite inquit pilam Anaxarchi, Nam Anaxarchū non tunditis. Ouid. in
Ibin. Aut vt Anaxarchus pila minuaris in alta, Iactaq; pro ſolitis frugibus oſſa ſo=
nent. ¶Scriptorum monumētis laudatur Attilij Reguli conſtantia, ꝙ ad ſuppliciū 14
redire maluerit, q̄ Carthaginenſium captiuos redimi. ¶Ioannes Aragonię rex
candens chirurgi ferrum adeo conſtanter tulit, vt ſupraq̄ oportebat, vereretur.
¶Leena meretrix attica nullis tormentis a Piſiſtrato cogi potuit, vt Harmodium
et Ariſtogitonem tyrannicidas proderet. ¶Paſcaſius tyrannus quum Lucię Syra= 15

ſanæ nunciari iuſſiſſet, ſe illius amore captum et oculorum pulchritudine illectum,
nihil morata virgo oculos ſibi eruit ac tyranno miſit. Mantuanus. Quibus virgo ge
neroſa repulſis Lumina vt audiuit bellum hoc inferre pudori, Nil cunctata/oculos
(opus admirabile ſæclis Omnibus) ancipiti cultro de fronte reuulſos Proijcit in
patinam/mittens q; ea munera amãti, Accipe reſpõdit, quod amas, & deſine poſt=
16 hac Talibus inſidijs ſanctas inuadere mentes. ¶Horatius Puluillus pontifex quũ
in Capitolio Ioui ædem dedicaret, atq; inter ſacra mortuum eſſe filiũ audiſſet, neq;
templi dedicationem interrupit, neq; vultum a publica religione ad priuatum do=
lorem flexit. ¶Paulus Aemylius quum quarto die ante triumphum ſuum Mace=
donicum alterum filiorum amiſiſſet, alterum tercio poſt triumphum die, iacturam
illam ęquo animo tulit, Progreſſus q; ad populum/fortunę gratias egit/deoſq; pre=
catus eſt, vt ſi quid diſcriminis Reip. immineret, ſua eſſet calamitate deciſum.
¶Pericles duobus filijs intra quatriduum ſpoliatus, iiſdem diebus vultu priſtinum
17 habitum retinente concionatus eſt. ¶Xenophonti philoſopho Grylli Athenienſis
filio ſacrificanti quum nunciatum eſſet alterum ex filijs natu maiorem in acie ceci=
diſſe, coronam tantum depoſuit. Percontatus demum quonam modo occubuiſſet/
vt audijt fortiſſime pugnãtem cecidiſſe, depoſitam capiti repoſuit numina teſtat⁹,
18 ſe maiorem ex filij virtute læticiam/q̃ ex morte mœrorem ſentire. ¶Anaxagoras
audita filij morte/nuncianti nihil inquit nouum memoras. Ego enim illũ ex me na=
tum ſciebam eſſe mortalem. Stroza parer. Viderat hoc celeber Samiæ telluris alũ=
nus, Hoc et magnanimus ſenſit Anaxagoras. Hoc Xenophon ſenſit, quem nõ re=
uocauit ab aris Filius extinctus, nec doluiſſe ferunt. ¶Pompeius a Gentio rege in=
terceptus quum ſenatus conſilia prodere comminationibus tormentorum ſolicita=
retur/digitum lucernæ admouit comburendum. Qua patientia regi ſpem quicq̃ co
gnoſcendi abſtulit, & expetendæ populi Romani amicitiæ cupiditatem ingenera=
19 uit. ¶Galeno imperatori tanta fuit in acceptis cladibus patientią, vt in his etiam io=
cari non dubitauerit. Nam quum accepiſſet Aegyptum a Romano imperio deſci=
uiſſe, Quid inquit, Sine lino Aegyptio eſſe non poſſumus? Perdita Gallia ridens
Et non eſt inquit tuta Reſp. ſine trabeatis ſagis? Aſia Alemanorum et Scytharum
incurſationibus vaſtata, Quid inquit. Sine Aphronitis eſſe nõ poſſumus? ¶Zeno
Eleates a Phalaride tyranno correptus/atq; in foro cruciatus, vt coniurationis par=
ticipes aperiret, conſtantiſſime reluctatus eſt, ſocioſq; tyranni amicos ejus facti ſu=
20 ſpectos reddidit. ¶Theodorus nullis verberibus aut tormentis ab Hieronymo ty=
ranno cogi potuit, vt tyrannicidij conſcios proderet. Fingens tamen ſe cruciatibus
tandem conuictum/Thraſonem tortorem coniurationis ignarum declarauit, qui
protinus ad ſupplicium raptus eſt. ¶Q. Fabius maximus fraudatus pecunia quã
pro captiuis Annibali publice numerauerat, publice tacuit. Compluribus etiam la=
ceſſitus iniurijs ſemper eodem vultu manſit. ¶Auguſtus ſparſos de ſe in curia fa=
moſos libellos, nec expauit, nec eorundem authores requiſiuit. Ei etiam in ſenatu
verba facienti quum a multis reclamatum eſſet, id manſuetiſſime pertulit.
21 ¶Tiberius Cæſar auditis quibuſdam maledicorum conuicijs reſpondit in ciuitate
libera liberas eſſe linguas oportere. ¶Ariſtippus cuidam qui ob irã in verba ve=
nerat, dixit. Ne quæſo a verbis propter iram diſcedamus, ſed potius ab ira propter
verba. Idem cuidam maledicenti ait. Tu maledicendi dominus, Ego audiendi.
¶Ageſilaus Lacedæmoniorum dux in caſtra Xerxis regis profectus Mardonium
Perſam occidit putãs ſe regẽ occidiſſe. Raptus igitur ad ſupplicium quũ poſt varia
tormentorũ genera nullũ ſuſpiriũ prorſus emitteret, cõſtãtia illa meruit ĩpunitatẽ.

¶Thraſeas

¶Thraſeas ſtoicę diſciplinę ſtudioſus quum damnat⁹ a Nerone ſolutis venis mo= 22
reretur, magna conſtantia ſuorum fletum compeſcuit, libauitq; ſanguinem Ioui li=
beratori. Huius meminit Martialis lib. 1. dicens. Diuitior Criſpo/ Thraſea conſtā=
tior ipſo. ¶Plynius ſcribit Gymnoſophiſtas Indorum philoſophos ab exortu ad
occaſum perſtitiſſe cōtuentes ſolem immobilibus oculis/ atq; etiam feruētibus are=
nis toto die alternis pedibus inſtitiſſe. ¶Phormio dux fuit quiſpiam in perferen= 23
dis militiæ incommodis notæ patientiæ. Hinc natum adagium Eraſmo poſitum.
Phormionis thori. de ſtratis minime delicatis. ¶Phocion Athenienſis ruri ac mi=
litię nudis ſemper inceſſit pedibus. ¶Ariſtodemus Cydathenęus nudo itidē pede
ſemper viſus eſt. ¶Lygus fœmina quum metu militum/ filium occultaſſet, & illi
per cruciatus interrogarent, vbi nam occuluiſſet, vterum oſtendēs, ibidem reſpon=
dit latere, nec vllis tormentis cogi potuit, vt cōſtātiam vocis egregiæ mutaret. Au=
thor Cor. Tacitus. ¶Maſaniſſa rex Numydarum nonaginta natus annos nudis pe 24
dibus inceſſit, nec imbre vllo aut frigore potuit adduci/ vt operto eſſet capite. Au=
thor Cicero de Senectute. ¶C. Marius Ruſticanus vir quum ſecaretur, vetuit ſe al
ligari, tormentumq; ſolutus pertulit conſtantiſſime, nec vllo rigore ſupplicij cor=
pus immutauit. Idem author lib. 2. Quęſt. Tuſc. ¶Herodianus ſcribit Seuerum 25
imperatorem iter facere ſolitum ſine vlla intermiſſione, neq; labores vllos curaſſe,
Fuiſſe inſuper frigoris & ęſt⁹ patientiſſimum/ media quādoq; bruma/ & agris om=
nibus gelu cōſtrictis aut niue et pruina albicātibus in mōtes altiſſimos iuiſſe aperto
capite/ vt ſuo exemplo milites ad laborē & alacritatem iduceret. ¶Auditis Athe=
nienſium legatis & iam Athenas remigraturis quum Philippus rex dixiſſet. Eſt ne
aliquid obſequij, quod a me proficiſci valeat in ciuitatem veſtrā? Demochares le=
gatorum vnus, Si te inquit ſuſpenderis. Quod verbum procax & ingratiſſimū Phi
lippus ipſe quieto pertulit animo, quum tamen poſſet vlciſci/ et deberet iure. ¶M. 26
Antoninus tanta fuit animi conſtantia / vt nullo vnq̄ affectu/ nullis rerum fortunis
vultum immutauerit. ¶Cato quoq; nullis caſibus vnq̄ mutatus eſt/ nulli ſuccubuit
calamitati. ¶Dion Alexandrinus in conuiuio probris cuiuſdam loquaculi et infa=
mibus verbis multum laceſſitus, maledictis nihil penitus reſpondit. Cæterum vbi
redijt domum comitantibus plęriſq; et conuiciorum contēptum ſuadentibus reſpō
dit/ ne Gry quidem. Quod ægre ferens conuiciator iuuenis, laqueo ſe præfocauit.
¶Turbo præfectus prętorianorum ſub Adriano tanta fuit conſtantia & animi ma 27
gnitudine, vt nec morbo laborans, domi ſe cōtineret, prępoſitos rerū/ ſtantes mori
oportere dicens. ¶Seuerianus Adriani iuſſu moriens ignem petijt/ & accenſo thu=
re, vos inquit, dij teſtes eſtote nihil a me morte dignum eſſe commiſſum. Tantum
hoc precor, ne quum mori velit, poſſit. ¶Clitomachus Carthaginenſis nō tantum
forti animo tulit excidium patriæ, ſed ciues quoq; cohortatus eſt ad perferendum.
¶Stilbon Megarenſis patria capta ac direpta / interroganti Demetrio quid perdi=
diſſet, nihil ſe amiſiſſe reſpondit. ¶Metellus in exilium ire, q̄ Saturnini tribunipl. 28
iniquiſſimas leges ferre maluit. ¶Albutius æquiſſimo animo Athenis philoſo=
phabatur/ Marcellus Mitylenis. ¶P. Ouidius exilium non tantum fortiter tulit/ at
etiam multa in eo ſcripſit. ¶Pallas Stroctia Florētia pulſus/ Padurę ita vixit, vt exi=
lium ad ocium literarum conuertiſſe videretur. ¶Iugurtha regno amiſſo Romam
captiuus ductus ad carceris hoſtium iocatus dicitur. ¶Carolus malateſta victus
captuſq; a Philippi Mariæ mediolanenſis militibus admirabilē in captiuitate ani=
mi firmitatem retinuit. ¶Alphonſus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit con=
ſtantia, vt libertatem non videretur amiſiſſe. ¶Aeſopo in neruo apud iudices 29

30 captiuitas animi firmitatem nõ abſtulit. ¶Mauriſius ſeruus quum a Neapolitano
prætore candenti forcipe concideretur, trahereturq; per vrbem ad maius ſuppliciũ,
ꝙ liberum hominem occidiſſet, nullos vnq̃ eiulatus miſit, neq; vultũ mutauit, neq;
ſtatum corporis. ¶Aemylia Scipionis vxor nõ modo diſſimulanter tulit ancillam
ſuam haberi a viro in delicijs, verum Scipione mortuo manumiſſam eã liberto ſuo
dedit vxorem. ¶Federicus Vrbinas tam æquo ferebat animo alterum oculum ſibi
31 deeſſe, vt interdum in deformitatem illã iocaretur. ¶Antonius Panhormita mul=
tos annos tormina et vrinæ difficultatẽ tam patiẽter tulit, vt etiã diſſimularet ægri=
tudinem. ¶Fr. Foſcarus Venetorum princeps filium flagicioſis criminationibus
infamem relegari conſtantiſſime paſſus eſt. ¶Scipionem Africanum tanta in exi=
32 lio comitata eſt patientia, vt audita fratris morte animum retinuerit. ¶Mors filij
non deterruit L. Syllam, quominus aduerſus hoſtem, rem egregie gereret.
¶Femella amatriciana quum intellexiſſet filium demiſſo minus animo ad ſuppli=
cium trahi, eidem occurrẽs, iuſſit, vt exuto periculi metu cœlum et ſolẽ ſuſpiceret.
Quod quum feciſſet, an inquit ignoras fili, te cõfeſtim in arces illas emigraturum?
33 ¶Homullus quidam quum Romæ cauſam ageret/ audita filij morte/ inſtitutum
non interrupit ſermonem. ¶Quũ Cambyſes rex Perſarum/ filiũ prexaſpis (a quo
monitus fuerat vitandæ ebrietatis) ſagitta confodiſſet/ pater dolorem ſuppreſſit/
Atq; etiam regem laudauit vt peritum artis ſagittarię.

¶Magnanimi,

1	Cocles	7	Leonidas	14	Hegeſiſtratus
2	Chlœlia	8	Socrates	15	Alcibiades
3	Antigonus	9	Sertorius	16	Cyrus
4	Iuba	10	Alexander	17	Ariarathes
5	Fabius	11	Mithridates		Futychus
	Popilius	12	Tomyris	18	Theleſis
6	Epaminundas	13	Boges		

1 HOratius Cocles Porſenæ regis Thuſcorum tumultu repentino &
inſperato Romam inuadentis, ſolus impetum ſuſtinuit, donec a
tergo pons ſolueretur a ſocijs. Quo ſoluto armatus et vulneratus in
2 Tyberim ſe coniecit. ¶Chlœlia eidem regi ad conditionem pacis
obſes data, traiecto Tyberi Romam redijt/ ſeq; exemit captiuitate.
De hac puella & Coclite Virg. lib. 8. Aen. Pontem auderet quum vellere Cocles.
Et fluuium vinclis innaret Chlœlia ruptis. Sabellicus. Quiq; ſibi pontẽ paſſus poſt
terga reuelli. Ipſa licet contra ſtaret Ethruſca phalanx. Iuuenalis ſatyra 8. Quod
miraretur cũ Coclite Mutius, & quę Imperij finem Tyberinum virgo natauit. Syl=
lius lib. 10. Vna puellarum Laurẽtũ ad pignora pacis Inter virgineas regi trãſmiſſa
cateruas, Facta virum ſileo, rege hęc/ et fœdere & ãnis/ Et fluuio ſpretis mirantem
interrita Tybrim Tranauit frangens vndam puerilibus vlnis. Cui ſi mutaſſet ſexũ
3 natura, reuerti Forſan Tyrrhenas tibi non licuiſſet in oras. Porſena. ¶Antigonus
Philippi regis miles fortiſſimus in obſidione Perinthi catapulta cõfoſſus, nõ prius
eam euelli paſſus eſt, q̃ hoſtem fugatum intra mœnia compuliſſet. ¶Maluit Me=
tellus exulare, vt iam diximus, q̃ in pernicioſas Apuleij Saturnini leges iurare.
¶M. Scæuę Centurionis fortitudinem iam diximus in capite de bellicoſis. ¶Iuba
rex Mauritaniæ ſuperatus a Cæſare mortem ſibi conſciuit, ne in triumphum rape=
4 retur. ¶Ferũt Opiterginos depręhenſos in naui/ ſeſe mutuis vulneribus cõfodiſſe,
ne venirẽt in manus Pompeianorum. ¶Abſdrubal capta Sicilia Romanis bellum
indixit.

indixit,in quo L.Glaucus vir pręcipua nobilitate compręhenſam Aſdrubalis nauē
non prius dimiſit,q̄ vtramq; amiſerit manum. Teſtis Plutarchus. ¶L. Poſthu-
mius Albinus dum in conflictu contra Samnites accepto vulnere cecidiſſet, nocte
concubia accepto ſpiritu ſurrexit, & ex interfectorũ hoſtiũ clypeis trophæum ere-
xit/tinctaq; cruore dextra titulum inſcripſit. Romani de Sammitibus Ioui, in cuius
poteſtate ſunt trophæa. Author apud Plutarchum Ariſtides. ¶Fabius maximus 5
dum in conflictu cõtra pœnos,ſuos omnes quingentos numero amiſiſſet,ipſe mor-
tifero accepto vulnere vehementi curſu irruit in Annibalem, eiq; diadema abſtu-
lit,demum iacuit ſupinus. ¶Cn. Popilius legatus ad Antiochum miſſus, regem
ipſum differentem reſponſum, virga circunſcripſit, & priuſq̄ egrederetur circulo
illo, reſpondere compulit, magno dubium fortitudinis an temeritatis argumento,
authore Plynio. ¶Epaminundas quum viciſſet Lacedæmonios apud Mantineã/ 6
vbi accepto ibidem vulnere exanimem & iam morti proximum ſe vidit, percõtari
cœpit an ſaluus eſſet clypeus & fuſi hoſtes. Quum autem audiuiſſet, quod cupie-
bat,auelli iuſſit eam (qua erat tranſfixus) haſtam,& ita multo ſanguine profuſo in
lęticia et victoria mortuꝰ eſt. ¶Leonidas rex Lacedęmoniorum ſe in Thermopy- 7
lis/trecentos q; alios quos eduxerat Sparta, oppoſuit hoſtibꝰ,quum propoſita eſſet
aut fuga turpis/aut glorioſa mors. Author Cicero lib.2.de Finibus. ¶Socrates ac- 8
cuſatus ab Anyto/nec patronum quęſiuit ad iudicium capitis, nec iudicibꝰ ſupplex
fuit, adhibuitq; liberam contumaciam a magnitudine animi inductam nõ a ſuper-
bia. Et paucis ante diebus quum facile potuiſſet educi a cuſtodia,noluit. Quumq;
mortiferum in manu poculum iam teneret,ita locutus eſt, vt non ad mortem trudi,
ſed in cœlum videretur aſcendere. Author idem Cicero lib.I. Quæſtionum Tuſ.
Ouid.in Ibi. Sollicitoq; bibas veluti doctiſſimꝰ olim Imperturbato quod bibit ore
reus. ¶Quintus Sertorius accepto in bello vulnere deformatꝰ gloriabatur,atq; hoc 9
ipſum tribuebat laudi & æterno fortitudinis monumento. ¶Dum victarum gen- 10
tium, expugnatarum vrbium, acceptorum in deditionem regum reminiſcebatur
Alexander Macedo.plagas et cicatrices oſtentabat, vt eximios virtutis ſuę titulos.
¶Mithridates rex Põti tanta fuit animi magnitudine, vt filijs/ præſidijs & vniuer- 11
ſo principatu deſtitutus/quum nec amplius Romanorum virtuti poſſet obſiſtere,
nihil tamen humile aut abiectum conceperit animo. Quinimmo ad Celtas profe-
ctus cogitauit vna cum illis in Italiam irrũpere. ¶Eã fuit animi fortitudine Scy- 12
tharum regina Tomyris, vt amiſſo excercitu & filio/quem Cyrus interfecerat,ani-
mum tamen non remiſerit,aut deſperauerit victoriam. Nam quo tempore lugen-
dus erat filius & exequijs vacandum, incredibili virtute fœmina victorē iam glo-
rioſum & nihil ſibi nõ promittentem regno iuſſit excedere per legatos. Quod mã-
datum quum nihili feciſſet Cyrus,non prius ſuos hortari,& ad profligandum bar-
barum deſijt animare,q̄ ſimulata fuga hoſtē in meditulliũ regni ſui pellexerit,pel-
lectum numeroſa militum caterua circunſepſerit/ circunſeptum vicerit, victum in-
terfecerit,iterfectum cõiecerit in vtrem plenum ſanguinis, vt eo ſe ſaturaret,quem
tantopere ſitiuerat. Author Herodotꝰ. ¶Boges Perſa Xerxi chariſſimꝰ quum ab
Athenienſibus et Cimone Milciadis filio obſideretur, liceretq; ei accepta fide 13
egredi,& in Aſiam remeare,tamen abnuit, ne regi pręmetu ſuperfuiſſe videretur,
propterea ad extremum vſq; perſtitit. Atq; vbi nihil in mœnibus commeatus re-
liquum fuit, rogum accendit, cui liberos,coniugem,concubinas, familiam iniecit,
totumq; vrbis aurũ et argentũ e muris proiecit in Strymonem. Quo facto ſe ipſum
poſtremum incendio dedit. ¶Hegeſiſtratus Elæus captus a Lacedæmonijs,& in 14

vincula coniectus, rem fecit vniuerſæ poſteritati commendabilem. Nam quum
ferratis ſoleis vinctus eſſet, dimidium pedē præcidit, vt ſe cōpedibꝰ illis eximeret,
demum ſubruto muro periculum effugit deceptis excubitoribus, Author Hero=
15 dotus in Calliope. ¶ Alcibiades Athenienſis dum vna cum ſocijs in via luſitaret/
accedentem cum quadriga bubuleum monuit, vt plauſtrum ſiſteret tantiſperdum
abſolueretur ludus. Quod quum ille recuſaſſet facere, Alcibiades in terram ſe ante
boues ſtrauit, bubuleo mōito, vt ſi vellet/ ſupinum corpꝰ boum pedibꝰ et rotis qua=
drigæ concularet. Idem quum a ludi literarij magiſtro homericum aliquod opus
petijſſet, atq; is reſpōdiſſet nō eſſe ſibi, colaphum eidem infregit, dictitās nō opor=
16 tere bibliothecam literati hominis tantis operibus eſſe immunem. ¶ Cyrus adhuc
puerulus rex per iocum inter paſtores creatus, eos qui erraſſent/ verberibus ſeuere
caſtigabat, Propterea accuſatus a quodam (quem acerbius depalmauerat) apud
Aſtyagem regem Mœdorum/ quum ab eodem carperetur, ꝙ in tam tenera ætate/
vilibuſq; pannis iam imperium exerceret/ Reſpondit regum intereſſe, vt deliquen=
tes corriperēt, vnde et ex eo tempore Aſtyagi factus eſt ſuſpectus. ¶ Ariarathes
rex Cappadociæ a Perdica obſeſſus quum iam deſperaret effugium, ne quid fructꝰ
aut trophæorum accederet inimicis, vrbem incendit, ſibiq; & ſuis omnibus conſci=
17 uit mortem. ¶ Leonidas Spartanus ad Thermopylas perſarum expectans con=
greſſum/ Eutychum militem domum remiſit, propter cæcitatem, quam is quodā
oculorum morbo contraxerat. Diſcedens Eutychus pœnitentia et rubore cœpit af=
fici, ꝙ ſocijs periculum expectātibus ſolus ſubterfugiū videretur iquirere. Propte=
rea ſeruo duce regreſſus in prælium vt cumq; poterat pugnando interijt.
18 ¶ Thelesiſ argiua mulier argos oppidum Greciæ a Cleomene Spartanorum rege
obſeſſum, vna cum cęteris mulieribus, quum deeſſent viri, tutata eſt. Alia fortitu=
dinis & magnanimitatis exempla iam poſui diuerſis in locis. Superſunt tamen plu=
rima, quæ omittenda putauimus, quoniam nullus eſt delectus, vbi de multitudi=
ne certatur.

¶ De charitate in patriam exempla.

REgnante apud Phrygios Myda quū prope Celenas vrbem dehiſcens ter=
ra ſe ſe aperuiſſet, erupiſſetq; ex ea voragine vis aquarū plurima propin=
quas domos eruens, rex oraculo conſulto quid ea in re faciendum eſſet,
reſponſum habuit hiatum illum non prius clauſum iri, q̄ quis intro ſe demitteret
ad pacandam iram numinum, Quod videns Aneurus Mydæ filius dato patri et
vxori oſculo in voraginem præceps deſilijt. Author Plutarchus. ¶ Eodem exem=
plo quum in vrbe Roma hiatꝰ terrę paulatim excreſcens accidiſſet, Curtius amore
patriæ intro ſe dimiſit. Propertius lib. 3, Curtius expletis ſtatuit monumenta lacu=
nis. ¶ Quum Lacedæmonij ob interfectum contra ius gentium Xerxis legatum
peſte laborarent, ad finem mali reperiēdum vtile fore dixerunt, ſi quis ex Lacedę=
mone facinus indignum ſua penſaret morte. Quod audientes Spartius & Bulides
læti ſe obtulerunt, & ad Xerxem profecti cultris deuouerunt iugulos, vt violato iu=
ri ſatiſfacerent. ¶ Monitus in ſomnis C. Marius conſul ſe ex Cimbris victoriam
reportaturum, ſi filiam Calphurniam ſacrificaſſet/ arrepto cultro paruit nocturnis
phantaſmatibus/ & filiam immolauit. Author Plutarchus ex teſtimonio Doſithei
græci. ¶ Erecteus in Eumolpum bello contendens conſultis oraculis reſponſum
habuit futuram ſibi & patrię victoriā, ſi filiam immolaſſet. Quod quum audiſſet,
filię vitam abſtulit, vt afferret ſalutem patrię. ¶ Cleomenes dux Spartanorum cō=
tracto cum Ptolemæo fœdere aduerſus Antigonum et Achæos, in pignus fidei
perpetuæ

perpetuæ matrem eidem Ptolemęo dedit obſidem. Quæ cum reſciſſet honeſtiſſimas pacis conditiones Cleomeni filio offerri ab Achæis, literis eum monuit, ne propter carioſum vetulæ corpus pacem illam renueret, quam intelligeret eſſe vtilem patriæ. ❡Quum Cæſar odio Pompeij, patriam vellet opprimere, M. Brutus ipſi Pompeio adheſit, a quo tamen ſciebat patrem ſuum bello Syllano interfectum fuiſſe Mutinæ. Condonauitq; priuatas iniurias patrię.

❡Nihil Caſſium Cheream compulit ad inferendam Caligulę ſanguinario principi mortem pręter charitatem patrię, quam ille multis homicidijs/ probroſiſq; flagitijs contaminabat. ❡P. Rutilium pulſum Roma et exulantem quum neſcio quis monuiſſet ad inferendum patriæ bellum, quo facilius reditũ aſſequeretur, reſpõdit ſe ciuium ſalutem pluris facere q̃ reditum ſuum, & malle vt exilij ſui puderet Romanos/ q̃ propter reditum defleret patria.

❡Vlyſſes apud Calypſo, patriã prætulit immortalitati. Author Cicero in orationibus his verbis. At ſi vos patria delectat quirites/ cuius eſt tantus amor, vt Ithacã vir præſtantiſſimus, nidulumq; illum affixum ſaxis immortalitati prętulerit, multi tamen extra patriam melius rem geſſere. ❡Cretinus Magneſi⁹ bello Mithridatico aduerſus ipſum Mithridatem delegit imperatorem Hermiam, quocum tamẽ priuatas gerebat inimicitias, profeſſus ſe interim iturum in exilium, ne quis tumultus ob illam duorum factionem ſuboriretur. Q₃ ſi patria mallet Cretinum imperatorem, q̃ Hermiã, orauit vt interim exularet Hermias. Aduerſarij modeſtia permotus Hermias ſponte exulauit.

❡M. Lepidus Pont. Max. et M. Ful'ui⁹ in cenſura collegæ priuatas inimicitias ad patriæ vtilitatem poſuerunt. ❡P. Seruilius & M. Lucullus priuata quoq; odia reliquerunt in adminiſtratione Reip.

❡Tres fuerũt Decij, qui pro ſalute patrię ſeſe deuouere. Pater quum Latino bello Romanorum aciẽ inclinatam pene & iam proſtratam videret/ ſe ipſum deuouit, ac protinus concitato equo in medium hoſtium agmen patrię ſalutem, ſibi mortem petens irrupit. Filius in quarto cõſulatu Q. Fabij collega aduerſus Gallos et Samnites profectus pro patria fortiſſime pugnans occubuit. Nepos perijt in bello Pyrrhi, quod geſſit pro Tarentinis. De his Cicero libro primo Quæſt. Tuſcu. Si mors inquit timeretur, non cum Latinis pater Decius decertans, cum Ethruſcis filius, cum Pyrrho nepos hoſtium telis occubuiſſent. Idem in primo Paradoxo de his et quibuſdam alijs ſic inquit. Quæ res ad necem Porſenæ Q. Mutium impulit/ ſine vlla ſpe ſalutis ſuæ? Quæ vis Horatium Coclitem contra omnes hoſtium copias tenuit in ponte ſolum? Quæ vis Decium patrem, Deciumq; filium deuouit & immiſit in armatas hoſtiũ copias? Lucan⁹ lib. 7. Si Curios bis fata darẽt/ reduceſq; Camillos Temporibus/ Decioſq; caput fatale vouentes. Propertius lib. 3. At Decius miſſo prælia rupit equo. Ego in quodam Dialogo. Fecit amor patriæ Decios occumbere bello. ❡Romanus populus Cannenſi clade attritus quum nihil niſi de fuga et patriæ cogitaret exilio, Scipio Africanus adhuc admodum iuuenis ſtricto gladio mortem vnicuiq; minitans iurare omnes nunq̃ ſe relicturos patriam coegit. ❡Quum Atheniẽſes a Doriẽſibus bello premerentur adeo vt reſiſtere nõ poſſent, diffidentia humani auxilij ad Apollinis oraculum cõfugerunt, Conſultus deus ſuper futuro rerum ſtatu et victoria reſpondit partem illam victricem fore, cuius rex occũberet in ipſo bello. Quod reſpõſum quũ vtriq; exercitui innotuiſſet/ vtriq; edictũ eſt, ne quis regẽ hoſtẽ interficeret. Id vbi cognouit Codr⁹ Atheniẽſiũ rex, depoſitis iſignib⁹ iperij familiarẽ & abiectũ cultũ iduit, et diffuſis hoſtib⁹ ſe

obijciens vnum ex his falce percuſſum in cædem ſuam compulit. Quo facto victoriam ſuis reliquit. Horatius libro tertio Car. Codrus pro patria non timidus mori.

Thraſybulus tãta fuit in Athenas charitate, vt parua ſtipatus militum manu animum adiecerit ad eam liberandam a triginta tyrannorum teterrima dominatione. Cui intentum operi quum quidam interrogaſſet hoc modo. Quantas tandem tibi Athenæ per te libertatem conſecutæ gratias debebunt Thraſybule? Reſpondit. Dij faciant vt quantas ipſe illis debeo, videar retuliſſe.

Themiſtocles Athenis patria pulſus, coactus eſt ſe recipere ad Xerxem Perſarum regem/ quem prius debellauerat. A quo mira exceptus beniuolentia & hoſpitalitate quum poſtea ſolicitaretur ad inferendum ingratæ patriæ bellum, mortem ſibi conſciuit epoto ſanguine taurino. Quum Carthaginenſes & Cyrenenſes diſceptantes de finibus agrorum mutuis bellorum cladibus ſe attriuiſſent, ad dirimendam armorum cauſam in hoc fœdus coiuerunt, vt certo die vtrinq; legati domo proficiſcerentur, & quo in loco obuij inter ſe fuiſſent, communis vtriuſq; populi finis haberetur. Miſſi ſunt igitur ex Carthaginenſibus duo fratres nomine Phileni, qui quum ſeu feſtinantiſſima celeritate, ſeu greſſu citra horam conſtitutam maturato in longius terminos promouiſſent, Cyrenẽſium iuuenes de fallacia eorum queſti optionem fecerunt Carthaginenſibus, vt vel illi quo fines populo ſuo peterent, ibi viui obruerentur, vel conditionem hanc ſibi relinquerent. Phileni conditione probata, vitam ſuam Reip. condonauere/ & viui obruti ſunt. Carthaginenſes in rei memoriã mortuis aras poſuerũt, hiſq; honores diuinos domi cõſtituerunt. Ariſtoteles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen non eſſe ſolicitus de patria, Quam quum euertiſſet Alexander, ab eodem literis obtinuit, vt inſtauraretur. Theſeus q̃uis Aegei Athenarum regis, aut vt placet Ciceroni et Plutarcho, Neptuni eſſet filius, non grauatus eſt tamen deuouere ſe Minotauro, vt patriam ſeruitute eximeret. Catullus. Ipſe ſuum Theſeus pro charis corpus Athenis Proijcere optauit/ potiuſq̃ talia Cretam Funera Cecropię/ nec funera portarentur. Protogenia & Pandora filiæ Erictei Athenarum regis ingruente Bœotio bello/ ſe pro patriæ ſalute vltro iugulandas obtulerunt & immolandas. Quod factum eſt in pago hyacintho, vnde & virgines hyacinthides ſunt cognominatę. Quodã tempore quũ annonæ caritas Atticã premeret, conſulta oracula cecinere finem malo non prius futurum, q̃ aliqua immolaretur puella. Id vbi reſciuit Leos Orphei filius publico permotus bono, filias ſuas Phaſitheam, Theopen/ Eubulen/ exhibuit immolandas.

Macaria quoq; Herculis filia pro incolumitate publica ſe deuouit.

De Attilio Regulo, Coelite/ Fabijs/ Epaminunda & Lyſandro varijs in locis, vt res poſtulauit, locuti ſumus. Argiuis Thebas obſidentibus Menoeceus Thebanus pro patriæ ſalute ſe e muris pręcipitem dedit, gladio iam perfoſſum. Statius libro decimo. Inſignemq; animam mucrone coruſco Dedignantem artus pridem/ mœſtamq; teneri Arripit, atq; vno quęſitam vulnere rumpit. Sanguine tunc ſpargit turres & mœnia luſtrat, Seq; ſuper medias acies nõdum enſe remiſſo Iecit, & in ſæuos cadere eſt conatus Achiuos.

Petronius Granius centurio octauæ legionis ſub Cæſare Gallico bello militans, Gorgoniæ portus tantiſper ab hoſtili protexit impetu, dum ſocijs ad fugam tempus dederit. Reuertentibus demum iiſdẽ ad ſubſidium/ vulneribus deficiens, ite nunc ait incolumes. Ageſilaus filium ſuum Pauſaniam inedia conſumpſit q᷑ quinquaginta auri talenta accepiſſet a Xerxe, vt Spartam proderet.

Eadem

¶Eadē ratio impulit Caſſiū ad inferēdam Craſſo Bruto filio ſuo mortē, ꝙ is portas vrbis Romæ dicta mercede Latinis voluiſſet aperire. Vtriuſq; exempli teſtis eſt Plutarchus. ¶Dion Syracuſanus vſq; adeo patrię ſtudioſus habitus eſt, vt animum ſemper adiecerit ad eam liberandum a Dionyſij tyrannide. Quod tandē fecit virtute, pulſo in exilium tyranno. ¶Demarathus Lacedæmonius patria pulſus, quū Athenis exularet, nō potuit tamen ſuos nō monere belli, quod tacite parabāt Ahenienſes. ¶Aratus Sicyonius patriam liberauit a tyrannide.

¶Tyranni plęriq;.

AGathocles tyrannus fuit Syracuſanus. ¶Alexander Pheręus tyrannidē exercuit in Theſſalia, Buſyris in Aegypto. Vterq; Dionyſius Syracuſis. Hieronymꝰ in Sicilia. Hipparchus et Pyſiſtratus eiꝰ pater Athenis. Periander Corinthi. Melanus eius filius Epheſi. Polycrates & Syloſon fratres in Samo. Procopius cōſtantinopoli. Phalaris agrigenti. Candaules Sardibꝰ. Creō Thebis. Clearchus Heracleæ. Crabrinus Cremonæ. Milo piſæ, de quo Ouid. in Ibin. Vtq; Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa tyrāno, Cæſus ĩ æquoreas pręcipiteris aquas. Gelon et Hiero in Sicilia. Ariſtoclides et Erginus in Orcomeno. Cypſelus Corinthi. Ariſtomachus et Ariſtippus fuerunt argiuorum tyranni. Author Plutarchus in Arato. Critias tyrānus Athenienſis. Hecatheus Cardianorum. Hippo Meſſanę vrbis. Machanidas Lacedæmoniorum. Mamercus Catanę vrbis Siciliæ. Nicocles Sicyoniorum. Onabis Lacedæmoniorum. Arideus Pamphiliæ. Ariſtagoras Mileti. Cliſthenes Sicyonis. Anaxileus Rheginorum. Inter tyrannos numerantur Tetrici duo. Ecelinus, Hiſtieus, Mnaſon, Nabis, Ariſtonicus, Nicocreōtes, Hegeſiſtratus, Steſenor, Cleander, Sabyllus, Strattes, Ariſtratus.

¶Amici arctiſſimi & quorundam ſeruorum in dominos fidelitas.

QVum Oreſtes et Pylades veniſſent in regionem Tauricam ad deponendas furias, quibus Oreſtes laborabat propter matrem occiſam, eſſentq; a rege compræhenſi, ꝙ ſimulachrum Palladis inde auferre voluiſſent, rex Oreſtem (quem audiuerat eſſe authorem furti) dānauit capitis. Quum vero neſciret vter eſſet Oreſtes, Pylades eum ſe eſſe affirmabat, contendebatq; vt pro ſocio interficeretur. Oreſtes vero volebat irrogari ſibi ſupplicium, nomen ſuum accuſans & furtū. Cicero in Lælio. Quum ignorante rege inquit, vter eſſet Oreſtes, Pylades ſe Oreſtē eſſe diceret, vt pro illo necaretur, Oreſtes autem ita vt erat, Oreſtem ſe eſſe perſeueraret, ſtantes plaudebant in re ficta. Ouidius libro quarto de Triſt. Quo poſtq̄ dubium eſt, pius an ſceleratus Oreſtes, Exactus furijs venerat ipſe ſuis, Et comes exemplum veri Phocæus amoris, Qui duo corporibus, mentibus vnus erant, Protinꝰ euincti triſtem ducuntur ad aram, Quę ſtabat geminas ante cruenta fores. Nec tamen hunc ſua mors, nec mors ſua terruit illum, Alter ab alterius funere mœſtus erat. Idem lib. 2. de ponto. Affuit inſano iuuenis Phocæus Oreſti. Martialis. Te fingente nefas, Pyladen odiſſet Oreſtes. Māilius lib. 2. Aſtron. Vnꝰ erat Pylades, vnꝰ qui mallet Oreſtes Ipſe mori, lis vna fuit per ſęcula mortis, Alter ꝙ raperet fatum, non cederet alter. Bap. pius. Sic vixere pij Strophio atq; Agamennone nati.

¶Theſeus cum Pyrithoo amicitiam iureiurando cōfirmauit, Authore Plutarcho,

quæ nunq̃ diuelli potuit. Propterea fingũtur a poetis comitatu indiſſolubili ad inferos deſcendiſſe ad rapiẽdam Proſerpinam. Ouidius. Pyrithoũ Theſeus Stygias comitauit ad vmbras. Horatius. Nec Lethæa valet Theſeus abrumpere fido Vincula Pyrithoo. Ouidius lib. 8. Et cum Pyrithoo felix concordia Theſeus. Martialis lib. 7. Theſea Pyrithoi deſtituiſſet amor. Statius lib. 4. Syl. Cedit tibi gloria fidi Theſeos. ¶ Conſtituerat Achilles nunq̃ redire ad bellum troianũ propter ereptã ſibi ab Agamennone Briſeidẽ. Vbi tamen intellexit Patroclum amicũ ab Hectore fuiſſe peremptum, mutato propoſito bellũ adijt, nec prius quieuit ex animo q̃ ſocij mortem vindicauerit. Vnde mortuo Patroclo, ſic apud Homerum loquitur. Nũq̃ pari dum viuam, dolore afficiar. Propertius lib. 2. Theſeus infernis, ſuperis teſtatur Achilles, Hic Ixionidẽ, ille Menœciadẽ. Martialis. Aeacidæ ꝓpior lenis amicus erat. Statius lib. 4. Syl. Et lacerum qui circa mœnia Troiæ Priamidem cæſo ſolatia traxit amico. Sidonius. Sic Phrygium Hæmathia victorem cuſpide poſcẽs. Aeacides cæſi luctum frenauit amici. ¶ Nyſus Hyrtaci fili⁹, & Euryalus amici fuerunt arctiſſimi, qui pro Aenea certauerunt in Turnum, quorum alterum Euryalũ quum Rutuli interfeciſſent, Nyſus qui periculum curſu euaſerat, redijt tamen ad vlciſcendam ſocij mortem. Quod quum feciſſet, ſuper mortui corpus ſe confodit & exanimẽ proiecit. De his Virgilius libro 9. His amor vnus erat, pariterq; in bella ruebant. Idem de Nyſo. Tum ſuper exanimẽ ſeſe proiecit amicum Confoſſus, placidaq; ibi demum morte quieuit. ¶ Caſtor et Pollux fratres fuerunt filij Lædæ hic ex Ioue, ille ex Tyndaro. Propterea poetæ fabulantur Caſtorem fuiſſe mortalem, quem immortalis Pollux ſuo interitu fraterna redemerit pietate. Quod ideo fingitur, quia eorũ ſtellę ſic ſe habẽt, vt vna occidẽte, oriaꝫ altera, Seruio teſte. Vir. lib. 6. Aen. Si fratrem Pollux alterna morte redemit, Itq; reditq; viam totiẽs. Politianus. Nec tanta Oebalios tenuit cõcordia fratres. Nec tanto atridas fœdere iũxit amor. Bapt. Pius. Vt non Pollucem tam bene Caſtor amet. ¶ Damon et Pythias Pythagoræi condiſcipuli arctiſſima inter ſe amicitia coaluerunt. Nam quum alterum eorum Dionyſius Syracuſanus interficere vellet ſuſpitione proditionis, alter ſe mortis vadem præſtare non dubitauit, tantiſperdum is qui rapiendus erat ad ſupplicium, reuerteretur a componẽdis rebus domeſticis. Quum autem adeſſet hora morti deſtinata, & iam obſes proximus eſſet ſupplicio, vnuſquiſq; ſtultitiæ tã temerarium ſponſorem damnabat. At is nihil ſe de fide amici dubitare prędicabat. Eodem autem momento quo ſupplicium tyrannus indixerat, qui diſceſſerat, ſuperuenit, obſidem liberaturus. De his Cicero in officijs. Damonẽ inquit, & Pythiam Pythagoricos ferunt hoc animo inter ſe fuiſſe, vt quũ eorum alteri Dionyſius tyrannus diẽ necis deſtinaſſet, & is qui morti addictus eſſet, paucos ſibi dies commendandorum ſuorum cauſa poſtulaſſet, vas factus eſt alter eius ſiſtendi, vt ſi ille non reuertiſſet, moriendum eſſet ipſi. Qui quum ad diem ſe recepiſſet, admiratus eorum fidem tyrãnus, petiuit vt ſe tertium ad amicitiã aſcriberent. Manilius. Et duo qui potuere ſequi vix noxia pœnis. Optauitq; reum ſponſor non poſſe reuerti. Sponſoremq; reus timuit ne ſolueret ipſum. ¶ Achates perpetuus Aeneæ comes et ſocius fingitur a Virgilio, ſic vt alter altero ſemꝑ comitatus abeat. Stroza pater. Nec minus hunc colui, q̃ dux troianus Achatem, Q̃ rector Graiæ Neſtora militię. Nam et maxima fuiſſe fertur amicitia inter Neſtorem & Agamẽnonem. ¶ Inter paria amicorum numerãtur etiã Hercules et Theſeus. Nam hic illius virtutem & facta ſemper imitatus eſt, & hunc in inferis captiuum redimere conat⁹ eſt ille. Ambo in Amazones armati ſũt, i Scythiã Phrygiamq; vna profecti, eiſdem

armis

armis inſtructi, eodem telorum genere muniti, ſimilibꝰ ſtudijs paribuſq; exercita-
tionibus vſi, ex geminis fratribꝰ geniti Hercules ex Ioue, Theſeus ex Neptuno ſe-
cundum Plutarchum. ¶ Fuit et mutuus amor inter Herculem et Neſtorē. Nam
Hercules meſſenen dedit Neſtori, & Neſtor primum inſtituit iuramētū per Her-
culem. ¶ Statius Dimāta & Hoppleum amicitia inſignes fuiſſe memorat. Syllius
Marium et Caſprum lib. 9. dicēs. Sacro iuuenes pręneſte creati, Miſcuerāt ſtudia,
& iuncta tellure ſerebant. Velle ac nolle ambobus idem, ſociataq; toto Mens ęuo,
ac paruis diues concordia rebus, Occubuere ſimul, votiſq; ex omnibus vnum Id for
tuna dedit iunctam inter prælia mortem. ¶ Laudatur etiam amicitia Herculis et
Philoctetæ, Iaſonis et Mopſi, Diomedis et Vlyſſis, Agamēnonis & Menelai atri-
darum. ¶ Alexander tanta fide coluit Epheſtionem, vt eo mortuo propugnacula
vrbium diripi, equos muloſq; tōderi, plæroſq; gregarios homines interfici ad mœ-
roris argumentum iuſſerit, idq; vocauerit Epheſtionis inferias. In eius quoq; exe-
quijs decem millia talentum profudit. Authores Plutarchus et Arrianus. ¶ Quū
ſenatꝰ Ro. Caium et Tiberium Gracchos ob grauiſſimas ſeditiones quas in populo
cōcitauerant, hoſtes patrię iudicaſſet iuſſiſſetq; compręhendi et interfici cum om-
nibus eorum aſſeclis, Bloſius qui Tiberium ſecutus fuerat, in ſenatum venit culpam
deprecaturus apud Lælium, quod tanti Gracchum feciſſet, vt quicquid ille vellet,
ſibi faciendum eſſe putaret. Cui Lælius. Dic īquit. Si Gracchus te in Capitolium fa
ces ferre voluiſſet, nūquid feciſſes? Tū ille, Nūq̄ id quidē voluiſſet Gracchus, ſed
ſi voluiſſet, paruiſſem. Quæ vox q̄tā vim amicitiæ promittat, vnicuiq; relinquitur
coniectandum ¶ Pōponius et Lectorius tanta fide C. Graccho adhæſerunt, vt ad
eius ſalutem morti ſeſe obtulerit. Nam quum L. Opimiꝰ Gracchum ipſum fugiē-
tem cum armata manu velut hoſtem patriæ inſectaretur, Pomponius et Lectorius
perſequentium furori ſeſe obtulerunt, vt ille ſalutem fuga ſibi quæreret. Nec prius
ceſſerūt impetui, q̄ telis et vulneribus vndiq; perfoſſi expirarent. ¶ Seruilium Ce-
pionem in vincula coniectum L. Rheginus vi amoris impulſꝰ cuſtodia liberauit, &
fugę illi ſe comitem dedit. ¶ Volumnius tam effuſis charitatis habenis M. Lucul-
lum complexus eſt, vt quum Antoniꝰ Lucullum interfeciſſet, ꝙ adhæſiſſet Caſſio
et Bruto Cæſaris interfectoribus, volumnius amico mortuo noluerit ſupereſſe, quū
tamen facile poſſet euadere. ¶ Cælius a Cinna et Mario Placentiæ obeſſus, ne in
eorum poteſtatem veniret, Petronium amicum ſuum orauit, vt inferret ſibi mortē.
Petronius quum ab ea ſententia amicum non poſſet auertere, interfecit, ſeq; illi co-
mitem dedit. ¶ Non minora beniuolentię indicia pręſtitit Terētius Decio Bruto.
Nam quum Antonius ſpiculatores miſiſſet, qui Brutum interficerēt, Seruius Te-
rentius vt eum a morte liberaret, ſeipſum interfectoribꝰ obtulit, nomen Bruti men-
titus. Re tamē cognita Terentium dimiſerūt incolumen tracto ad ſuppliciū Bruto.
¶ C. Lælius et Africanus Scipio inter raras amicitias numerati ſunt.
¶ Metrodorus Lampaſcenus annis 17. nunq̄ diſceſſit ab Epicuro. ¶ Pomponius
Atticus tanta beniuolentia iunctus fuit Ciceroni, vt Ciceronis Atticus diceretur.
¶ Phydias ſtatuarius Agorantum parium diſcipulum ſuum, adeo dilexit, vt no-
men eius ſuis operibus inſcripſerit plęrumq;. ¶ Nicomedes rex Bithyniæ tam
propenſo fuit in Romanos animo, vt raſo capite pileum ſumpſerit, & ſe Romano-
rum libertum vocauerit. ¶ Iulius Cæſar Syllanæ factionis inimicus adeo fauit
Mario, vt deiecta eius tropheą reſtituerit, ſtatuaſq; noctu erexerit in Capitolio.
¶ Galetes puer vſq; adeo amatus eſt a Ptolemæo, vt quum videret reos ad ſuppli-
cium trahi, ſalutem eis & impunitatem exorauerit a rege. ¶ Hiſpides Menedemo

ſocio a Spitamene inimicis occidendum ſe præbuit, quum tamen liberum eſſet, periculum declinare. Author Curtius. ¶Timagoras Meletem Athenienſem vſq; adeo dilexit, vt eo iubente ſe præcipitauerit. ¶Cyziceni adeo fideles Romanis extitere, vt in bello Mithridatico diutiſſime obſeſſi, neq; fame, neq; tormentis vllis ad deditionem cogi potuerint. Authore Plutarcho. ¶Amelius cum Plotino philoſopho annos ſupra viginti ſumma familiaritate vixit. ¶Darius vſq; adeo amauit Megabyzum perſam, vt diducto malo punico optauerit ſibi tot Megabyzos, quot illic eſſent acinorum. Teſtis Herodotus. ¶Iam docuimus q̃ta in Xerxem regem Perſarum beniuolentia fuerit Boges, quoq; modo eius cauſa ſe ſuaq; omnia morti et flammis deuouerit. ¶Licinius Surra tanta familiaritate et beniuolentia coniunctus fuit Traiano, vt imperator ipſe poſt delationem domum eius venerit/ pranſuſq; cum illo eius medico oculos tentandos exhibuerit/ tonſoriq; operam dederit. Mox ad amicos conuerſus, Ecquid accuſare Surram amplius poteſtis inquit? Eidem mortuo ſepulchrum fieri, & ſtatuam poni iuſſit. ¶Memorabilis eſt amicitia duorum hominum, quos Saxo grammaticus Aſmundum et Aſuitum vocat, quorum quum Aſuitus morbo conſumptus eſſet, alter Aſmundus ob amicitiæ iuſiurãdũ viuus cum eo tumulari voluit. ¶Vrbinum i agro Reatino delitеſcentem quum milites ad mortem inquirerent, ſeruus eius domini ornamentis indutus in eiuſdem cubile ſe reclinauit, vt irruentes hoſtes Vrbinum eſſe ſuſpicarentur & ita primo impetu iugularent, In cuiꝰ rei monumentum Vrbinus mortuo erexit ſtatuam/ cum titulo et inſcriptione, quæ tam memorabilem teſtaretur fidelitatem. ¶Aeſopus libertus Demoſthenis patronum ſuum adeo dilexit, vt nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelandum adulterium domini. Author Macrobius. ¶Antium Reſtionem proſcriptum & noctu fugiẽtem ſeruus eiuſdem ſecutus eſt, abditumq; miniſterio ſuo aluit. Quum deinde perſequentes adeſſe ſenſiſſet, ſenem (quem caſus primum obtulit) iugulauit, & in conſtructam pyram cõiecit. Eadem accenſa eis occurrit, qui Reſtionem inquirebant, dicens damnatum ſibi pœnas luiſſe, multoq; acrius a ſe vexatum q̃ ipſe vexabat. Quo factum eſt vt Reſtio liberatus effugeret. ¶Cepionem morti adiudicatum ꝙ inſidias paraſſet Auguſto, ſeruus ad Tiberim in Ciſta detulit, peruectumq; hoſtiam in agrum Laurentem ad villam patris nocturno itinere perduxit. Cuius deinde nauigationis naufragio vna expulſum dominum Neapoli diſſimulanter occuluit, exceptuſq; a Centurione nec precio nec minis potuit adduci, vt dominum proderet. ¶Cluentium Pelignũ Italicenſem compræhẽſum ab inimicis ſeruus occidit/ ne traderetur Põpeio hoſti/ ac ſe, ne domino ſuperſtes fieret/ interemit. ¶C. Gracchum ex Auentino fugientẽ Euporus ſeruus qua potuit ratione tutatus eſt. Super occiſum deinde/ animã ſciſſis proprio vulnere viſceribus effudit. ¶Seleuci ſeruus quum ſeruiret amico eiꝰ, a quo dominus fuerat interemptus/ cœnantem in vltionem domini confodit. ¶Mycithꝰ ſeruus Anaxilai meſſenij acceptum a domino regnum eiuſdem liberis vbi adoleuerunt, reſtituit, ſumptoq; exili viatico cum ſumna tranquillitate conſenuit Olympiæ. ¶Neæra & Charmione ancillæ fuerunt Cleopatrę reginæ, quæ ſpontaneam dominæ mortem imitatę ſunt/ ac ſemiuiuę repertę/ dominę iã mortuę coronã capite delapſam reponentes. ¶Solebant Spartiatæ & meſſenij virgines ad ſeſe mutuo mittere, ad cõfouendas ſemper amicitias. ¶Quædã amicorum paria numerãtur a Politiano his verbis. Vt tibi collatus iuuenis Phocæus Oreſtẽ Oderit/ & ſpernat Theſea Pirithous. Sicanium Pyladem credatur fallere Damon/ Vix ꝙ bonum fratris Caſtora frater amet.

¶Amor

¶Amor coniugalis.

ORpheus vt fabulãtur poetę, deſcendit ad inferos nõ alia cauſa q̃ ad repetendam Eurydicen vxorem, quam prius multis lachrymis defleuerat. Virg. lib. 4. Georg. Ipſe caua ſolans ægrum teſtudine amorem, Te dulcis cõiunx te ſolo in littore ſecum/ Te veniẽte die/ te decedente canebat. ¶Alceſtis maritum ſuum Admetum regẽ Theſſalię tãto amore dilexit, vt quũ Admetꝰ ipſe morbo laboraret, cõſultaq; oracula reſpondiſſent futurum eum incolumem, ſi quis amicorum pro eo mori vellet, ſola vxor recuſantibꝰ pietatem illam cæteris amicis, pro viri ſalute, morti ſe deuouerit. Propterea poetæ fabulati ſunt reuiuiſcendi munus ei a dijs cõceſſum. Admetus vero beneficij memor, perpetuas defunctæ nęnias inſtituit. Iuuenalis Satyra. 6. Spectãt ſubeuntẽ fata mariti Alceſtim. Hieronymus. Alceſtem fabulę ferũt pro Admeto ſpõte defunctã. Statiꝰ li. 3. Syl. Ergo Theſſalici cõiunx pẽſare mariti Funus/ et immitẽ potuit Phryga vincere ſupplex Thraciꝰ. Ouid. lib. 3. de arte. Fata Phereciadę cõiunx Pagaſæa redemit, Proq; viri eſt vxor funere lata ſui. Martialis lib. 4. Nec minus Alceſtim fama ſub aſtra ferat. Stroza filius. Nec quæ Admetum cœleſtibus auris Morte ſua incolumẽ Stygijs ſeruauit ab vmbris. Bap. Pius. Hic vbi cœleſti diuorum cincta caterua eſt Alceſte, admeti vita Phereciadæ. ¶Tãtus fuit Penelopes in Vlyſſem amor, vt eo abſente per annos viginti caſtitatem ſeruauerit impollutam, nulliſq; procorum blandimentis ſuccubuerit. Propertius lib. 2. Felix admeti coniunx/ & lectus Vlyſſis. Stroza pater. Adde fidẽ/ quã nec cõiũx Ithaceia vicat. ¶Capanei apud Thebas mortui dũ celebrarentur exequiæ/ vxor Euadne in rogũ mariti ſe cõiecit. Stroza pater. Nõ magis infelix Thyſbe dilexit amãtẽ, Nec magis Euadne cõmoritura virũ. Ouid. lib. 3. de arte. Accipe me capaneu, cineres miſcebimꝰ iq̃t Iphias, i medios deſiluitq; rogos. Martialis. Arſerit Euadne flãmis iiecta mariti. ¶Quũ Belides omnes facta cõiuratione maritos interfeciſſent, ſola Hypermeſtra pepercit marito lino ſeu lynceo. ¶Proteſilaus ſub cuiꝰ imperio fuerunt Antrõ/ Phylaca & Lariſſa vrbes Theſſalię, primus Græcorum interfectus eſt apud Troiam a Dardano quodam. Quod quũ reſciuiſſet Laodomia, in ſolatiũ mœroris optauit, vt mortui vmbrã videret. Quod quum impetraſſet, in illius amplexibus expirauit. Propertius. Illic Phylacides iucundę cõiugis Heros Nõ potuit cęcis immemor eſſe locis. Sed cupidus falſis attingere gaudia palmis, Theſſalis antiquam venerat vmbra domum. ¶Portia Catonis filia quum audiſſet maritum Brutum apud Philippos interfectũ, hauſtis carbonibus ſe ſuffocauit. Pãphilus. Vixiſſet Brutus, tunc non tam clara fuiſſet Portia. ¶Hipſicrathea Mithridati marito in omni bellorum diſcrimine fuit adiutrix, eũq; armata in expeditionibus ſecuta eſt, raſis etiam capillis, quo commodius vteretur galea. Stroza pater. Nec Mithridatæas quæ comitata vias. ¶Pericles Aſpaſiam vxorem adeo dilexit, vt nunq̃ egrederetur domo, quin eam diſſuauiaretur. Vnde veteres comœdiographi Deianyram & Iunonem eam vocabant. ¶Vxorem adeo dilexit Periãder Corithius, vt etiã mortuæ ſe cõmiſcuerit. ¶M. Plautius i Aſiã cũ 60. nauibꝰ proficiſcens, quum Tarentum veniſſet, Oreſtillã vxorem (quam ſecũ duxerat) ibidem morbo abſumptam amiſit. Cuius dum celebrarentur exequiæ, impatiẽs mœroris Plautius pugione ſe cõfodit. ¶Antimachus poeta Græcus Lyſidicẽ vxorẽ adeo dilexit, vt eius mortem lamẽtabili defleuerit Elegia, qua omnes Heroum calamitates enumerabat. ¶Antonium quũ ſuperaſſet Auguſtꝰ, Cleopatra animi dolore mortem ſibi conſciuit. ¶Saxo grãmaticus ait Gunnildam fuiſſe mulierẽ, q̃ quũ videret exequias Aſmundi mariti ſui, ſpiritũ ferro ſibi ſurripuerit.

¶Publius Rubrius Celer vixit cum Caia Ennia vxore ſua annos 43. mēſes 8. ſine vlla querela. ¶Albutius vixit in coniugio cum Terentiana Valentiana annos 25. ſine vllo iurgio. ¶Antonius pius vxorem Fauſtinam tanta dilexit fide, vt mortuę diuinos honores inſtituerit & ſtatuas erexerit. ¶Idas auſus eſt in Apollinē certare, propter ereptam ſibi Marpiſſam vxorem. ¶Aemylius adoleſcens ſe ipſum interfecit, ꝙ deliteſcētem in vepribus vxorem pro fera interfeciſſet. Author Plutarchus. ¶Idem quoq; fecit Cyanippus Theſſalus propter vxorem a canib⁹ dilaniatam. Author idem. ¶M. Lepidus Apuleię vxoris charitate, poſt repudium obijt. ¶Iulia Cæſaris filia & vxor Pompeij quum vidiſſet veſtem mariti ſui cruentam & infectam ſanguine quorundam, qui iuxta Pompeium ipſum mutuis vulneribus ſe læſerant, ſubito pauore conſternata et exanimis collapſa eſt, ex eaq; turbatione partum edidit immaturum. Author Plutarchus. ¶Artemiſia Mauſolo marito ſuperſtes in perpetuo luctu et mœrore vixit, quo etiam confecta cōtabuit. Amoris eius fidem facit ſepulchrum illud memorabile, quod erexit mortuo. Sunt qui velint eam cineres cadaueris vino mixto hauſiſſe, quorum opinio ridet Architrenio. ¶Darius exiſtimans vxorem ſuam ab Alexandro victore fuiſſe interfectam, eiulatibus impleuit caſtra, atq; in hęc verba prorupit. Quod ego tātum nefas commiſi Alexander? Quem tuorum propinquorum necaui, vt hanc vicem ſæuitiæ meæ reddas? Odiſti me non quidem prouocatus, Sed finge iuſtum intuliſſe te bellum. Cum fœminis ergo agere debueras? Quibus verbis conijcere eſt q̄tus fuerit Darij amor in vxorem. ¶Panthea vxor Abradatæ viri Perſæ quum audiuiſſet maritum in bello perijſſe, arrepto pugione ſeipſam interfecit.

¶De mutuo fratrum et ſororum amore.

SOrores Phaetontis quæ Heliades et Phaetontiades appellantur, fratrem cœlo deturbatum tantis lachrymis deplorauerunt, vt deorum commiſeratione in arbores commutatæ ſint. Virgil. in Culice. At quibus inſigni curru proiectus equorum Ambuſtos Phaeton luctu mutauerat artus. Heliades teneris amplexę brachia truncis Candida fundebant lentis velamina ramis.

¶Anna apud Virgil. conqueritur ꝙ ſorori ſuæ Didoni comes non fuerit in morte, ad ſimile genus mortis ſibi conſciſcendum. Hæc autem Annæ verba ad Didonem ex quarto Aeneidos. Comitem ne ſororem Spreuiſti moriens? Eadem me ad fata vocaſſes. Idem ambas ferro dolor, atq; eadem hora tuliſſet. ¶Antigone Oedipi filia fratrem ſuum Etheoclem in bello peremptum ſepeliuit inuito Creonte tyranno. Ouid. 3. Triſt. Fratrem Thebana peremptum Suppoſuit tumulo rege vetante ſoror. ¶Dagobertus Francorum rex conſortem regni fratrem Aripertum conſtituit donata ei Aquitania. ¶Ramyrus Veremundi filius Hiſpaniæ rex conſortem regni aſſumpſit Garſiam fratrem adhuc impuberem. ¶P. Rutilius leui morbo impeditus nunciata fratris repulſa in petitione conſulatus ilico expirauit, Authore Plynio. ¶Cleomenes Lacedæmonius fratrem Euclidam ſecum regnare permiſit. Authore Plutarcho. ¶Cōtra vero mutuo cōflagrarunt odio Romulus et Remus, Etheocles et Polynices, Atreus & Thyeſtes, Aeta et Perſes. ¶Hyam a leone deuoratum ſorores Hyades lamentione miſerabili proſecutę ſūt. adeo vt mœrore vitam finiuerint. Deorum demum cōmiſeratione relatę ſunt i ſtellas. Pontan⁹. Mox Hyadum chorus Eois emerget ab vndis, Fratris Hyę quas perpetuus dolor indidit aſtris. ¶Fuit maximus amor inter Caſtorem & Pollucē, vt iā diximus, Stroza pater. Talis Amyclęos non iunxit gratia fratres, Alterna quorum vita redempta nece eſt.

¶Amor

¶Amor & indulgentia parentum in liberos.

ANtioch⁹ Sother rex Syrię Stratonicen nouercã cui⁹ amore pruriebat, indulgẽtia patris Seleuci Nicanoris obtinuit. ¶Hippo & Miletia filię fuerũt cuiuſdã Scedaſi inter Bœotios ditiſſimi, quas quum im̃pudici adoleſcentes per vim conſtupraſſent, ac demum occultandi ſceleris cauſa in puteum demerſiſſent, pater impatiẽs mœroris ad earum tumulos ſeipſum confecit. ¶Gordian⁹ ſenior audita filij morte ſeipſum ſuffocauit laqueo. ¶Orodes rex Parthorum vbi reſciuit Pacorum filium in bello contra Ventidium periiſſe, animi dolore verſus eſt in rabiẽ. ¶Niobe filios ſuos ab Apolline interfectos tãtis defleuit lachrymis, vt in ſcopulum diriguerit. Propertius. lib. 2. Nec tantum Niobe bis ſex ad buſta ſuperba Sollicito lachrymãs defluit a Sipylo. ¶Hecuba Polymeſtori regi Thraciæ genero ſuo oculos eruit, ꝙ Polydorum eius filium iterfeciſſet. ¶Valerius Beſtius ſimili modo exęcatus eſt a L. Imbrico ſocero ſuo, ꝙ eius filium Ruſciũ interfeciſſet. ¶Anius Tuſcorum rex filiam habuit Saliam nomine, quam quum rapuiſſet Catheus adoleſcens, iratus pater in fluuium Anienem inde cognominatum ſeſe proiecit. Author Plutarchus. ¶Artaxerxes Darium filium adhuc viuens regẽ conſtituit, contra morem Perſarum. ¶Pythius Bithynius animi dolore, quem conceperat ex morte filij a Xerxe interfecti relicto vxori regno in mortui monumentum ſe coniecit, atq; inibi quod ſupererat vitæ, flebiliter compleuit. ¶Nauiganti in Cretam Theſeo quum Aege⁹ pater iuſſiſſet, vt ſi confecto Minotauro reuerteretur incolumis, albis vteretur velis, ac Theſeus verborum patris immemor, reuertens nigrum tetendiſſet lintheũ, pater eo procul viſo in mare ſe coniecit, ꝙ putaret actum eſſe de filio. Fabulam hanc ſeu ſi mauis, hiſtoriam fuſiſſime deſcribit Catullus. Author Aetnæ. Excidit hic reduci quondam tibi perfide Theſeu Candida ſollicito præmittere vela parenti. Calentius. Aſt vbi nigra dari proſpexit linthea vento Rex pater, in fluct⁹ hoc caput inquit, eat. Pręcipitemq; ſenex ſpecula ſe iecit ab alta, Quem venus eſſe deum fluctib⁹ alma dedit. ¶Nihil magis curabat Aeneas q̃ Aſcanium ſuũ, Vnde Virg. lib. 1. Aeneidis. Omnis in Aſcanio chari ſtat cura parentis. ¶Confectus ſenio Priamus vbi vidit filium ſuum Polyten a Pyrrho Achillis filio interſectũ, non potuit iræ aut voci parcere, quin homicidam inſectaretur conuicijs, licet in eadẽ eſſet alea, vt docet Virg. lib. 2, Aenei. ¶Auctolia Sinonis filia & vxor Laertæ quum falſo nuncio intellexiſſet Vlyſſem filium apud Troiam in bello decubuiſſe, impatientia mœroris vitam proiecit, ¶Iam diximus Nioben in ſcopulum diriguiſſe propter liberos ſuos ab Apolline interfectos. Idem quoq; dolor impulit Amphionem Niobes maritum mortem ſibi conſciſcere. Ouid. in Ibin. Addidit vt fidicen miſeris ſua funera natis, Sic tibi ſint vitæ tędia iuſta tuæ. ¶Euenus Martis et Stropæ filius quũ ſtupratorem filiæ Marpiſſæ Apharetum nomine compręhendere non poſſet ad ſupplicium, coniecit ſe in Lycormam fluuium animi dolore. Author Plutarchus. ¶Tomyris Scytharum regina filium ſuum Sargapiſem adeo dilexit, vt non prius ſibi conſtiterit, q̃ mortem eius vlta ſit ſeueriſſime. Cõpræhẽſum eni interfectorẽ Cyrũ cruci affixit, teſte Diodoro, & ablatum mortui caput demerſit in vtrẽ ſanguinis. ¶Mycerinus rex Agypti filiam quam habebat vnicam, adeo dilexit, vt mortuæ cadauer incluſerit aureo bouis ſimulachro, quod in templis proxime deos poſuit, floribuſq; ornauit quotidie admota noctu perpetua lucerna. Author Herodotus. ¶Attedius melior duos habuit liberos Bleſum & Glauciam nomine, quos adeo dilexit, vt diem Bleſi mortui natalem ſingulis annis celebraret. Martialis lib. 8. Præſtas hoc Melior ſciente fama. Qui ſolennibus anxius ſepulti Nomen non ſinis interire Bleſi.

Et de munifica profuſ9arca Ad nataliciũ diem colendũ Scribarũ memori pięq; tur
bę Quod donas,facis ipſe Bleſianũ. ¶Mater Antiſtiæ quum vidiſſet filiã a Cn.
Põpeio repudiatã ſuperinducta Aemylia,mortẽ ſibi conſciuit.¶Blauus quũ audiſ=
ſet filium a Triumuiris interfectũ,ab iјſdẽ impetrauit,vt interficeretur,& filio mit
teretur comes.

¶Amor liberorum in parentes.

ARtaxerxes rex Perſarũ patris ſui interfectorẽ dedit morti,mutata de in=
duſtria cũ eo lorica. ¶Icarũ patrẽ Erigones quum agreſtes Attici inter=
feciſſent,filia doloris ĩpatiens laqueũ ĩplicuit collo. Ouid.in Ibin. Quodq;
dolore necis patriæ pia filia fecit,Vincula per laquei fac quoq; guttur erat. ¶Atys
filius Crœſi quum eſſet natura mutus,vbi tamen vidit hoſtilem gladium imminen=
tem paterno iugulo,ſolutis dentium clauſtris prorupit in verba,quibus docuit af=
fectum animi ſui,Author Gellius.¶Amphinomus& Anapius Siculi fratres,quũ
Aetnæ incendio Catana vrbs & omnia prope Siciliæ loca deflagrarẽt,parentes hu=
meris ſuperpoſitos periculo ſubduxerunt. Syllius. Tum Catane nimiu mardẽti vi=
cina Typhœo,Et glomeraſſe pios quondam celeberrima fratres. Author Aetnæ.
Amphinomus fraterq; pari ſub munere fortes.Quum iam vicinis ſtreperent incen
dia tectis,Accipiunt pigrumq; patrem,matremq; ſenilem.Illis diuitiæ ſolę materq;
paterq;.Erubuere pios iuuenes attingere flammę,Et quacunq; ferunt illi veſtigia,ce
dunt,Et circa geminos auidus ſibi temperat ignis,Incolumes abeunt tandem/& ſua
numina ſecum Salua ferunt.Claudianus.Complexi manibus fultos ceruice paren=
tes Attollunt vultus,accelerantq; gradus.Idem.Cur non Amphinomo,cur non tibi
fortis Onapi,Aeternum Sicul9 templa dicauit honos? ¶Simili exemplo laudatur
pietas Aeneæ,ꝙ flammis vniuerſam Troiam populantibus inualido patri hume=
ros ſubincuruauerit,relictiſq; diuitijs vnicum pign9 redemerit ab incendio. Idem
Claudianus.Qꝫ ſi notus amor prouexit in aſtra lacones,Aeneam Phrygio rapt9 ab
igne pater.Dido apud Virg.lib.4.Quem ſubijſſe humeris confectum ætate parẽ
tem.Statius lib.3.Syluarum.Felix cui magna patrem ceruice vehenti Sacra Myce
nęę patuit reuerentia flãmę.¶Scipio adhuc puer patrem pœnis hoſtibus circunſep
ptum liberauit.apud Ticinum ſeu Trebiã,Authore Liuio.Statius lib,3.Syl.Quiq;
tener ſęuis genitorẽ Scipio pœnis Abſtulit.¶Lauſus Mezẽtij Tyrrheni filius pa=
trẽ in bello aduerſus Aeneã ſeruauit,eoq; liberato ipſe ab Aenea interfect9 eſt. Idẽ
Statius.Et Lydi pietas temeraria Lauſi.¶Oppium a triũuiris proſcriptũ (dum ad
ſupplicium quæreretut)filius humeris extulit,& incolumem peruexit in Siciliam
¶Antigonus quum ingenti pręlio ſuperaſſet hoſtẽ,pręmiũ belli tranſtulit ad patrẽ
& ĩperium illi tradidit Cypri.¶Antigona patri ſuo Oedipo exoculato ducẽ ſe prę=
buit.¶Roſimunda filia Cunimũdi Gepidaꝝ regis maritum ſuum Alboinũ regẽ
Longobardoꝝ veneno ſuffocauit,ꝙ is Cunimũdũ bello victũ interfeciſſet,& ex in=
terfecti ceruice feciſſet ſibi poculũ ¶Leo iunior quum annum vnicum pręfuiſſet im
perio,Zenoni patri manibus ſuis diadema impoſuit,ipſumq; deinceps imperare iuſ
ſit.¶Alphonſus patrem ſuum Ferdinãdum decem ac ſeptem aureoꝝ millibus fu=
nerauit,magno pietatis argumento.¶Cleobis & Biton fratres Argiã ſacerdotẽ ma
trem ſuam curtui inſidentem equorum penuria ab oppido traxerunt ad fanum,ſeq;
iugo alligarũt,ꝙ ius eſſet ſacerdotẽ ipſã ad ſacrificiũ curru vehi.Author Cicero lib.
primo Quęſt.Tuſcula.Claudianus.Si vetus Argolicos illuſtrat gloria fratres,Qui
ſua materno colla dedere iugo.

¶Arrogantes/ſuperbi/glorioſi & Ambitioſi.

Dares

DAres vt eſt apud Virgilium, fuit neſcio quis glorioſus, qui in ludis & certa-
minibus (quæ Aeneas ad Anchiſæ patris tumulum celebrauit in Sici-
lia) inani brachiorum oſtentatione gloriabatur & immodicis laudibus ſe ꝓ-
dicabat, vnunquenq; ad duellū prouocans, & ſuam vnius virtutem extollens imo-
dice. Verba Virg. ſunt hæc ex lib. 5 Aen. Nec mora, continuo vaſtis cum viribꝰ ef-
fert Ora Dares, magnoq; virum ſe murmure tollit. Idem. Talis prima Dares caput
altū in prçlia tollit, Oſtenditq; humeros latos. alternaq; iactat Brachia protendens,
& verberat ictibus auras. ❡Miſenus fuit Aeneæ tibicen, qui deos marinos ad cer-
tamen tubæ auſus eſt irritare. ❡Numanus Remulus fuit quiſpiam Rutulꝰ, qui quū
multum ſibi tribueret. et immodice placeret, Troianos in Italia obſeſſos arguebat
imbelliæ et molliciei. Verba Virg. ſunt hæc. Is primam ante aciem digna atq; indi-
gna relatu Vociferans, tumiduſq; nouo prçcordia regno Ibat, & ingentē ſeſe clamo-
re ferebat. Eodem teſte Murrhanꝰ fuit quiſpiam, qui antiqua generis nobilitate glo
riabatur, Sic autem ait. lib. 12. Murrhanum hic atauos & auorum antiqua ſonantem
Nomina per reges actum genus omne Latinum Prçcipitem ſcopulo, atq; ingēti tur
bine ſaxi Excutit. ❡Narciſſus puer liberali forma tantæ fuit ſuperbię, vt pueros om
nes & puellas a quibus adamabatur, nihili faceret. Ouid. lib. 3. Meta. Multi illū iuue
nes/multę cupiere puellę, Sed fuit in tenera tam dura ſuperbia forma, Nulli illum iu
uenes, nullæ tetigere puellę. ❡Martialis illudit cuidam Soſibiano, ꝙ patrem appel
laret dominum, qui tamen erat ſeruus. Sic autem ait. E ſeruo ſcis te genitū blandeq;
fateris, Quum dicis dominum Soſibiane patrem. ❡Appion grammaticus Alexan
drinus tanta fuit arrogantia, vt ei immortalitatem polliceretur, cui opera ſua nuncu-
paſſet. ❡Demetrius Poliorcetes Antigoni Macedonię regis filius tanta fuit inſolen
tia, vt Athenienſium legatos biennium ſuſpenſos tenuerit ſine colloquio, ac demū
re infecta reuerti iuſſerit. ❡Marſyas tibicen notatur hoc vicio, ꝙ Apollinem ad ti-
biæ certamen prouocauerit, vt fabulantur poetæ. ❡Menecrates medicus nullā ab
his mercedem ſolebat accipere, quibus medebatur. Sed hoc tātum petebat/ vt libe-
rati ſe ipſius ſeruos eſſe faterentur, eumq; Iouem dicerent. ❡Neſtorius hęreticus fa
ctus prçſul Conſtātinopolitanꝰ, orationem poſtero die habuit ad populum arrogā
tiæ plenam & ſuperbiæ, qua cœlum ſe vnicuiq; daturum promittebat. ❡C. Neuiꝰ
comœdiographus ſuperbiam ſuam teſtatus eſt Epithaphio, quod ſepulchro ſuo iuſ
ſit inſcribi. Erat autem tale. Immortales mortales ſi foret fas flere, Flerent diuæ ca-
mœnę Neuium poetam, Itaq; poſtq̄ orci traditus eſt theſauro, Obliti ſunt Romę la
tina loquier lingua. Author Gellius. ❡Rhemnius Palemon grammaticꝰ gloriaba
tur ſecum natas eſſe litteras, ac ſecum demum morituras. Idem M. Varronem por
cum appellare non veritus eſt. ❡Paulus Samoſatenus hęreticus diues factus e pau-
pere, excreuit in ſuperbiam intolerabilem. Nam incedens per vicos et compita, do
ctrinā & literas oſtētabat publice, & notarijs in propatulo, quicquid primum in buc
cā veniſſet, dictabat. ❡Polydamas athleta ea fuit animi cōfidētia, & temeritate, vt
ruinā ſcopuli quā prçuidebat caſurū, expectauerit/ exiſtimās ſe poſſe reſiſtere. Quo
tamen obrutus eſt, vt iā diximꝰ. ❡Tamyras poeta Thrax natione auſus eſt cū mu
ſis de cantu certamen ſuſcipere, ab eiſdē propterea exoculatus. ❡Iā diximus Thea
genē Caprū pauperē fuiſſe, qui haberi volebat diues. ❡Timæus ſiculus hiſtoricus
gloriabatur ſeſe Thucydidē et Philiſtū in hiſtoria ſuperaturū. Author Plutarchus.
❡Auſa eſt Arachne certare cū Minerua de lanificio, vt teſtātur poetarum fabulę.
❡Erat Athila rex Pānōniæ ſuperbꝰ inceſſu, huc atq; illuc oculos circunferens, vt
elata potentia in ipſo corporis motu appareret. ❡Poetæ fabulantur Caſſiopē Ce-

phei filiã Nereidibus ſe prętuliſſe, vt Nioben Latonę, Antigonam filiã Laomedõ
tis Iunoni, Lychionen filiã Dedalionis, Dianæ. ¶ Domitianus iactabat ĩ ſenatu pa
tri ſe & fratri imperium dediſſe, illos ſibi reddidiſſe. Gaudebat appellatione domi-
ni, atq; etiam dei. Vnde Euſebius. Primus inquit Domitianus dominum ſe et deum
appellari iuſſit. Hinc fluxerunt duo verſiculi cuiuſdã poetæ aſſentatoris. Edictum
domini deiq; noſtri, Quo ſubſellia certiora fiunt. Vnde inſtitutum eſt ab eo, vt ne
ſcripto quidem, aut ſermone cuiuſq̃ aliter appellaretur. Statuas ſibi in capitolio non
niſi aureas, & argenteas poni permiſit. Septẽbrem & Octobrẽ menſes ex appella-
tionibus ſuis Germanicũ Domitianumq; tranſnominauit, ꝙ altero ſuſcepiſſet im-
periũ, altero natus eſſet. ¶ Heraclides philoſophus Pontius draconem aluit, quẽ
feretro ſuo poſt mortem imponi iuſſit, vt ex hoc putaretur ad deos migraſſe. ¶ Ma
ximinus iunior tanta fuit arrogãtia, vt manus & pedes ſenatoribus pręberet oſculã
dos. ¶ Actius poeta in camœnarũ ędẽ maxima forma ſtatuam ſibi poſuit, quum ta
men breuis admodum eſſet. Author Plynius lib. 34. ¶ Suffenus fuit ineptiſſimus
poeta, qui in ſuis operibus mirabatur ſe plurimum, ſibiq; blandiebatur & arridebat.
Catullus. Quem non in aliqua re videre ſuffenum poſſis. ¶ Seſoſtris rex Aegypti
fuit adeo ſuperbus, vt domitos reges ad currum iungeret, eoq; modo triumpharet.
¶ Maricus quidam ex plebe Boiorum auſus eſt ſe deum facere, Authore Cornelio
Tacito. ¶ Caius princeps ſeipſũ inter deos retulit, & Iouis maximi nomine ſtatuas
erigi ſibi imperauit. ¶ Myxus fuit Dianæ ſacerdos glorioſus, & virtutum ſuarũ exi-
mius pręco. ¶ Senetio fuit quiſpiam, qui grandia ſemper cupiebat dicere, Idem ſer
uos nolebat habere, niſi grandes, et argentea vaſa non niſi grandia. Concubinam ha
bebat ingentis ſtaturæ. Summis inſiſtebat digitis quum diceret, quo grandior vide-
retur. ¶ Themiſon Cyprius Hercules dici volebat, eoq; nomine rem ſibi diuinã fi-
eri patiebatur. ¶ Calippides Græcus fuit tragœdiarũ hiſtrio, qui in ea re plurimũ
ſe mirabatur. Propterea quum Ageſilao regi occurriſſet, arrogantius eum ſalutauit,
ſubinde illi ſe oſtentans, & inter aſtantes ſeſe intrudens, arbitratus fore vt comi-
ter a rege exciperetur. Verum is quum grauioribus intẽderet, ac ne Callipidẽ reſpe-
ctaret, nõ admodũ inquit, noſſe me videris o rex, nec qui ſim inaudiſſe. Ridẽs Age-
ſilaus, an non es inquit Callipides ille mimus? ¶ Varus Pergęus fuit quiſpiam, qui
verbis aſſentatorum corruptus perſuaſit ſibi ſe eſſe omniũ formoſiſſimũ, arte quoq;
& robore in paleſtra omnes excellere, immo ne muſas quidem cãtare ſuauius. ¶ Iã
diximus quonãmodo Salmoneus tonitrua mentiretur, vt deitatis opinionem ſibi vẽ
dicaret. ¶ Acco mulier ad ſpeculũ inepte ſibi blãdiebatur. ¶ Sapor rex Perſarũ vo
cabat ſe regem regum, participem ſyderũ, fratrem ſolis & lunæ. ¶ Iulius Cæſar di-
cebat debere homines pro legibus habere, quæcunq; diceret, eoq; arrogantiæ ꝓgreſ
ſus eſt, vt aruſpice triſtia & ſine corde exta quondam nunciante futura diceret, lętio-
ra, quum vellet ¶ Zeuſis adeo ſibi placuit in Helena quam pinxit vt non expectato
aliorum teſtimonio hos verſꝰ ipſe adiecerit. Haud turpe eſt Troas, fulgenteſq; ęre
Pelaſgos Coniuge pro tali diuturnos ferre labores. Aeternis facies nimis eſt ęquan-
da deabus. ¶ Marcus Druſus tanta fuit arrogantia, vt L. Philippum conſulem quia
ſe interpellare concionantem auſus fuerat, obtorta gula per clientem ſuum adeo vio
lenter in carcerem detruſerit, vt multus e naribus eius cruor profunderetur. Quum
ſenatus ad eum miſiſſet, vt in curiã veniret, Quare non potius inquit, ipſe ad me ve-
nit? ¶ Cn. Pompeius balneo egreſſus ante pedes ſuos proſtratum Hipſeum ambitꝰ
reum nobilem ac ſibi amicum, iacentem reliquit contumelioſa voce proculcatum.
¶ Alexander Macedo Iouis Ammonis filius dici voluit. ¶ Annibal Cannenſis pu

gnæ

gnæ ſucceſſu elatus, neminem ſuorum ciuium admiſit in caſtra, nec vlli reſponſum dedit, niſi per interpretem. ¶ Hanno Carthaginenſis aues capere ſolebat, quas hāc edocebat vocem, De⁹ eſt Hanno. Adultas demum et doctas quaquauerſum emittebat, vt eandem emitterent vocem. Hoc Eraſmus refert in quendam Pſaphonem. ¶ Heroſtratus nominis & famæ libidine templū Dianæ Epheſiæ incendio dedit. Author Gellius. ¶ Manes hæreticus prædicabat ſe natū virgine, deitatis q; numē ſibi vendicabat. ¶ Perpenna conſul regnandi cupiditate Sertoriū inter epulas incautū occidit, vt ſolus principaretur in Hiſpania. ¶ Amulius Numitorem, Artabanus Xerxē, Athalia vniuerſum Dauidis ſemen interfecerunt, vt apud ſuos dominarentur. ¶ Spitigneus rex Bohemorū dominandi libidine bellū geſſit cū fratre Vratiſlao. ¶ Empedocles Agrigentinus poeta in Aetnā ſe coniecit, vt ad ſuperos conuolaſſe putaretur. ¶ Heraclius Phocam interfecit, vt ſolus imperaret. ¶ Iugurtha fratres ſuos Hiempſalē et Adherbalē morti dedit, vt Numydarū regno ſolus potiretur. ¶ Conſtantinus imp. Irenen matrē expulit, vt imperaret ſolus. ¶ Sell⁹ fuit quiſpiā, qui quū eſſet pertenui fortuna, volebat tamē haberi diues. ¶ Solebat Calliphanes poeta diuerſorum carminum et orationum initia cōſcribere, ad tres aut quattuor verſus, eaq; pronunciare & oſtentare, vt commentum ignorantibus multiſcius & eruditus videretur. ¶ Adrianus fuit adeo cupidus famę & laudis, vt libros a ſe ſcriptos de ſua vita libertis ſuis literatis dederit, qui eos ſuis nominibus publicarent. Author Aelius Spartianus. ¶ Ducebatur Nero æternitatis perpetuæq; famę cupidine, Vnde & menſem Aprilem Neroneum appellauit, & Romam Neropolim cōſtituit appellare. Author Suetonius.

¶ Audaces, & temerarij.

POetæ Phaetontis arguunt temeritatem, q patris currum acceperit regendum, quum tamen non eſſet idoneus auriga. Ouid. lib. I. Triſti. Vitaret cœlum Phaeton ſi viueret, et quos Optauit ſtulte, tangere nollet equos. ¶ Auſi ſunt Gygantes Iouem armis laceſſere, et in eum ſcopulos iaculari, vt volunt Mythologorum fabulæ. Author Aetnæ. Tentauere (nefas) olim detrudere mundo Sydera, captiuiq; Iouis transferre Gygantes Imperium, & victo leges imponere mundo. ¶ Fuit & imprimis temerarium Sinonis facinus, qui fatalem machinā in medios Troianos duxerit ſolus, in vtramq; paratus aleam, Authore Virg. ¶ Fingūtur Theſeus & Pyrithous irremeabiles vmbrarum domos irrupiſſe, vt dominam Ditis thalamo deducerēt. ¶ Icarus confictis a patre Dædalo pēnis ſupramodū ituneſcens auſus eſt mediocrem parentis volatum deſerere, et in ſublime niti, donec liquefactis a ſole pennis, præceps deciderit in mare. Ouid. lib. I. Triſt. Dū petit infirmis nimiū ſublimia pēnis Icar⁹, Icariis noīa fecit aqs. ¶ Crotoniates Milo nimia roboris confidentia tentauit arbores diducere. ¶ Bellorophon inſidens Pegaſo per medium aerem ferri voluit. ¶ Iaſon et Typhis vitam ventis primi commiſerunt, et vias maris (quas natura negat teſte Claudiano) aggreſſi ſunt, triſtes Hyadas rabiemq; noti, infames ſcopulos Acroceraunia et mare turbidum, vt ait ille, ſiccis oculis proſpicientes.

¶ Timidi, et meticuloſi.

ARchilochus ſcripſit ſatius eſſe clypeum abijcere, q̄ interire, Vnde et Lacedæmonij ſuis eū finib⁹ iuſſerunt excedere. ¶ Notatur apud Ariſtophanē Cleonymus, q abiecerit clypeum. ¶ Theagenes fuit adeo ſuperſtitioſe timidus, vt domi haberet Hecathes ſimulachrum, nec vſq̄ pedē moueret, niſi illo conſulto. ¶ Artemon apud Græcos metu fractus et ſtupidus, diu intra domus

ſepta ſe cõtinuit duobus ſeruis æreum ſcutum ſupra eius caput ſuſtinentibus, ne quid noxium ſuperne excideret. Si quãdo autẽ tecto egredi cogeretur, lectica tecto adoperta geſtabatur. ¶ Cn. Vatienus ſiniſtræ manꝰ digitos ſibi ãputauit, ne bello Italico militaret. ¶ Timebat Piſander/necubi animę ſuæ occurreret/a qua viuꝰ eſſet deſtitutus. ¶ Dionyſius eo formidinis progreſſus eſt, vt cultros metuẽs tonſorios candente carbone ſibi adureret capillum, Quin et tondere filias docuit, ferro tamen remoto, inſtituitq;, vt candentibus iuglandiũ putaminibus barbam adurerent. ¶ Ariſtogiton fuit Athenienſis quidam ſycophanta, qui Martem habebat in ligua, et nũq̃ nõ loquebatur de bellis, vt propterea bellicoſꝰ appareret, quũ tamen re ipſa per foret meticuloſus. Proinde quum die quadam intellexiſſet exercitum parari, et conuocari milites, ſimulata valitudine crus obligauit, et baculo innixus in publicum ſe protulit clauditatem ſimulans. Quod vbi primum conſpicatus eſt Phocion, cognita primo intuitu hominis vafricia exclamauit. Ariſtogiton claudicat. ¶ Ariſtophanes et Lucianus induxerunt Plutum quẽdam omnia formidantẽ. ¶ Demoſthenes pro ignauo et maxime timido accuſatus eſt, ꝙ in propria cauſa dicturus priꝰ aufugerit, q̃ deuenerit in iudicium. ¶ Lycas furentem fugiens Herculem complexus aras tremebunda manu mortem metu conſumpſit, vt nimio de metu exanimatus mortem ſenſiſſe non videatur. ¶ Taurea Campanus verbis q̃ re ferocior Claudium Aſellũ militem Romanum ſuperbis comminationibus ad duellum irritauit vltro, Vbi autẽ ventum eſt ad conflictum, repente concitato equo fugam arripuit, & aufugit Capuã. ¶ Generoſi non eſt animi feciſſe, quod de Dario minore prędicatur, ſed ignaui, & qui totam ſpem in fuga collocet. Hunc enim aiunt equas ſtatim a partu in bellũ ducere ſolitum, vt ſi diſcrimine aliquo fugiendũ eſſet, illę relictorum pullorum deſyderio ſeſſorem properantiſſime domum reueherẽt. ¶ Athanaſius Alexãdrinus antiſtes impar Arrianorum inuidiæ, ſex annos in profundiſſimo ciſternæ lacu metu mortis delituit. ¶ Quum Diocletianus multos idolis ſacrificare nolentes morti dediſſet, vnus omnium Marcellinus pontifex ad ſimulachra dęmonũ/metu mortis immolauit. ¶ Iurauerat Petrus Apoſtolus ſe non defecturum a Domino etiam ſi Apoſtoli omnes hoc feciſſent, vbi tamen ventum ad diſcrimen, ſubduxit ſe periculo/& ſecutus eſt a longe, captumq; ter ante gallicinium negauit impietatis Iudaicæ metu. ¶ Perſes rex Macedoniæ fractis opibus regni humiliter & abiecte prouolutus iacuit ad Aemylij pedes,

¶ Litigioſi.

¶ Parnus fuit quiſpiam, qui ob amiſſam nauiculam obuiis quibuſq; litigabat. Hinc adagiũ. Diſceptare ob Parni ſcaphulam, id eſt ob res minutulas, multum mouere litium & querelarum. ¶ Solebat Patacion bonis viris calũnias ſtruere, eoq; turpi quæſtu rẽ domeſticã augere. Hinc adagium. Patacione calũnioſior. ¶ Anus quæpiam fuit Ptolemais, quæ quoad vixit, lites agitabat, nec vnq̃ ab agẽdis cauſis feriabatur. Author Diogenianus apud Eraſmum. ¶ Eurymnus fuit calũniator, qui diſſidium inter Caſtorem & Pollucem conatus eſt ſerere, alterum apud alterũ in ſimulans. ¶ Hyperbolus fuit quiſpiam mirum in modum appetens litium. Hic adagiũ. Vltra Hyperbolum. ¶ Gelliꝰ ſcribit Xantippen Socratis vxorem moroſam fuiſſe admodum & iurgioſam, quod etiam de altera eius vxore Myrrho Ariſtidis filia prędicatur. Ambę enim in muliebres cõtentiones propter ipſum Socratem deueniebant. ¶ Herodotus ſcribit Euryſthenem et Proclem fratres vbi adoleuerũt, per omne vitæ tempus inter ſe diſſenſiſſe, et eorum poſteros itidem perſeueraſſe. ¶ Empedoclem aiunt iis fuiſſe moribus, vt aſſidue ſimultatem cum aliquibꝰ ſuſciperet, eaſq;

pertinaciſſime

pertinaciſſime exerceret. ¶Notum eſt quemadmodū Etheocles & Polynices fratres mutuo diſſidio ad certamen, et mutuam mortem venerit regnandi libidine. ¶Cornelius tacitus ait Verginium ſeditionibus obnoxium fuiſſe. ¶Plynius ſcribit diſcordiam ignotam eſſe Hyperboreis viritim/gregatimq; degentibus. ¶Fuit Pōponius Atticus tanta erga domeſticos facilitate, vt iurauerit, ſe cum matre nonagenaria nunq̄ in gratiā rediiſſe, cum ſorore pariter nullam geſſiſſe ſimultatem.

¶Taciturni.

¶Paulus ſimplex Pauli primi anachoretæ diſcipulus, magiſtro iubente, integrum trieniū obſtinatiſſime tacuit. ¶Diſcipulorū Pythagorę nemo min⁹ bienio cōticuit. ¶Agatho lapidem in ore tenuit per triennium, vt ſilere diſceret. ¶Thomā Aquinatem condiſcipuli bouem appellabant, ꝙ ſemper taceret/audiretq; tantum. ¶De ſilentio ſecundi Philoſophi iam diximus in capite de inceſtuoſis. ¶Zeno quum legatos Antigoni regis miſſos Athenas cum nōnullis philoſophis ad cœnam inuitaſſet, ac cæteri omnes verborum multitudine doctrinam ſuam oſtentarent, ſolus ipſe tacuit. Silentij cauſam percontantibus legatis reſpondit difficillimum omnium eſſe retinere ſermonem.

¶Homines liberę et importunæ loquacitatis.

¶Lara fuit nympha, cui Iupiter linguam abſtulit, ꝙ furtiuos ei⁹ amores Iunoni reuelaſſet. Ouidi. lib. 2. Faſto. Iuppiter intumuit, quaq; eſt non vſa modeſte. Eripit huic linguam, Mercuriumq; vocat. Duc hanc ad manes, locus ille ſilentibus aptus. Nymphā, hęc infernę nympha paludis erit. ¶Tantalum apud inferos damnatum aiunt, ꝙ deorum ſecreta hominibus reuelaſſet. Ouid. Quęrit aquas in aquis et poma fugacia captat Tantalus/hoc illi garrula lingua dedit. ¶Daphitas grammaticus in Thorace monte cruci affixus eſt, ꝙ reges maledicis carminibus inceſſeret. ¶Anaxarchum ob petulantes iniurias Anacreon Cyprius in pila cōtundi iuſſit. ¶Caliſtenes liberius cum Alexandro locutus, eiuſdem mandato adiudicatus eſt morti. Hæc autem eius verba ad Alexandrum fuiſſe feruntur. Si deus es, beneficia largiri mortalibus, non ſua debes eripere. Si homo, id quod es, ſemper te eſſe cogita. ¶Lacedæmonij libros Archilochi obſolam dicacitatem, et ingenij virulentiā ab vrbe ſua ſūmouerunt, ne illorum lectione corruptum aliquid imbiberent lectores. ¶Dionyſio inquirenti vbinam terrarum exquiſitius haberetur æs, Antiphon Sophiſtes reſpondit, optimum ſe noſſe Athenis, vbi ſtatuas habebant Armodius & Ariſtogiton tyrannicidæ. Innuebat autē Antiphon Dionyſium eſſe dignum, qui ab huiuſmodi hominibus interficeretur. Quæ petulans et verboſa dicacitas homini male ceſſit. ¶Suſarion/Machnes/Cratinus, Ariſtophanes & Eupolis, Græci poetæ flagicia hominū tanta libertate inſectabantur, vt opus fuerit lege, quæ maledicam illam & effrenem mordēdi licentiam cohiberet & cōprimeret. De quibuſdā horū meminit Horatius dicens. Eupolis atq; Cratinus, Ariſtophaneſq; poetæ, Atq; alij quorum comœdia priſca virorum eſt, Si quis erat dignus deſcribi, ꝙ malus, aut fur/Qz mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui Famoſus, multa cū libertate notabant. ¶Meuius poeta Metellos ac Scipiones ſuis verſibus auſus eſt proſcindere. Propterea Metell⁹ conſul hoc ei verſiculo reſpondit. Dabunt malū Metelli Neuio poetæ. Tandē autē propter nimiā illā in ſcribendo maledicentiā a triūuiris in vincula coniectus eſt, et i carcerē detruſus. ¶Audax fuit & licentioſum C. Mēmij verbū, qui auſ⁹ eſt obijcere Cæſari tanq̄ pathico, ꝙ ſtetiſſet ad cyathū Nicomedi regi inter exoletos. ¶Antigonus rex Theocritum Chiū occidit propter ſalſum & mordax ſcōma ab eo de ſe dictū. Quū eni quaſi puniendus ad Antigonū raperetur, ſolantibus eū amicis ac ſpē

irritatus equus ante omnes hinnitum dedit. ¶Eucrates fuit verſutus quiſpiam, qui
aliquo prętextu ſuffugiebat ſemper ſi quando fides eſſet pręſtanda. Hinc adagium
natum. Vias nouit quibus effugit Eucrates. ¶Cantharus fuit quiſpiam impoſtor &
maleficus apud Athenienſes. ¶Phrynondas fuit etiam verſutꝰ & maleficus, ſum=
muſq; malarum rerum artifex. Vnde quotienſcunq; hominem inſigniter malumvo
lebant inuere/ Phrynondam appellabant. Ariſtophanes apud Eraſmum. Scelerate
tu ac Phrynonda, & impuriſſime. ¶Vlyſſem & Siſyphum vafros admodum fuiſ=
ſe pro comperto eſt. Vnde Homerus Apud Eraſmum. Siſyphus in terris, quo non
aſtutior alter. ¶Ciphiſſodorus, Pantoleon & Matreas impoſtores fuerunt apud
Alexandriam, qui vafris quibuſdam commentis ſpectantes eludebant. ¶Sertoriꝰ
vt eſt apud Gellium, in temporibus difficillimis mentiebatur ad milites, ſi menda=
cium prodeſſet, & literas compoſitas pro veris legebat, & ſomnium ſimulabat, & fal
ſas religiones conferebat, vt his rebus militum animos quoquo vellet, induceret.
¶Dionyſius tyrannus citharœdo cuidam ſibi plurimum grato in ſpectaculis multa
pollicitꝰ eſt, neq; tamē ſequenti die erogauit quicq̄, mercedem vero repoſcenti hoc
modo reſpondit. Abunde tibi gratiam retuli citharœde. Quanto enim tēpore oble
ctaſti canens, tanto etiam ſperans es oblectatus. ¶Hyperbolus fuit quiſpiam Chre=
midis filius verſutia in fallendo præſignis. Nam quum lucernas factitaret, plumbū
immiſcebat æri, vt ponderoſiores factæ maius demererentur precium. ¶Anto=
nio Athenas intranti quum ciues vrbis obuiam proceſſiſſent, dixiſſētq; eſſe ſibi mi=
neruam nubilem, quam Libero patri (ita enim eum vocabāt aſſentādi ſtudio) deſ=
pondere vellet, arrepta occaſione ducturum ſe reſpondit, ſed oportere futuræ nuptę
mille dari talenta nomine dotis. ¶Iulius Cæſar in obeundis expeditionibus exerci
tū nunq̄ duxit per inſidioſa itinera, quin prius locorū ſitꝰ experiretur, nec ante in Bri
tanniam tranſuexit, q̄ portus et nauigationē, & acceſſum ad inſulam exploraſſet.
¶Cyrus Maſſagetis in ſe irruentibus caſtra reliquit diripienda, vt cibo potuq; gra=
ues & ſomno deditos poſtmodum aggredertur, & vinceret, vt accidit. ¶Annibal
Romanam claſſem adortus, ſerpentes fictilibus vaſis incluſos, in hoſtem nihil tale
ſperantem eiaculatus eſt, & inſperata formidine concuſſos in fugam vertit. ¶Alexā
der tertius ponti. max. Venetias habitu ſerui fugiens, manus Federici ſubterfugit.
¶Boemundus Roberti regis Siciliȩ frater ab expeditione Hieroſolymitana rediēs
quum per fines Alexij imperatoris inimici tranſire cogeretur, ſe clauſū in loculo vt
mortuum ferri iuſſit, eoq; modo manus hoſtiles euaſit.

¶Verſiformes/ſeu in varias formas mutabiles.

¶Metra filia Eriſicthonis, vt fabulantur poetæ, in varias formas ſeſe commutabat.
Ouid. lib. 8. At illa Nūc equa, nunc ales, modo bos, modo ceruus abibat. Hinc ada=
gium. Mutabilior Metra Eriſicthonis. ¶Achelous dimicans in Herculem pro
Deianyra, quum videret ſe multo inferiorem viribus, in ſerpentem primo, deinde
in taurum, poſtremo ī fluuiū ſeſe trāſformauit. Vnde apud Ouid. lib. 9. ſic loquitur.
Inferior virtute/ meas diuertor ad artes, Elaborq; viro longum formatus in anguē.
Idē. Reſtabat tertia tauri Forma trucis, tauro mutatꝰ mēbra rebello ¶Periclymenꝰ
Neſtoris frater beneficio Neptuni ī quaſcūq; formas ſe cōmutabat. Idē li. 12. Mira
Periclymeni mors ē, cui poſſe figuras Sumere quas vellet, rurſuſq; reponere ſūptas
Neptunꝰ dederat. ¶Eadē trāſformatio tribuit̄ Protheo Oceani & Tethyos filio.
Hic adagiū. Protheo mutabilior. Vertūnꝰ dicit̄ a Latinis. Oui. li. 1. Fa. Ille ſuā faciē
trāſformat & alterat arte, Mox domitꝰ vielis ī ſua mēbra redit. Idē li. 1. de arte. Vt=
q; leues Protheꝰ modo ſe tenuabat ī vndas, Nūc leo/ nūc arbor, nūc erat hirtus aper,

¶Ingrati.

¶Theſeus Ariadnam Minois filiam cuius beneficio labyrinthum euaſerat, reliquit in Chio inſula. Ouid. lib. 8. Comitemq; ſuam crudelis in illo Littore deſtituit. Calē tius. Credidit infelix crudeli Gnoſia Theſeo. Et gemuit rapidis prę da relicta lupis. ¶M. Portius Cato ſeruos ſenio confectos tanq̄ bruta ſolebat eiicere et exponere venales. ¶Crœſus Lydorum rex Cyrum perſarum regem, a quo primum victus, & impunitatem & veniam acceperat, armis iterum laceſſiuit. ¶Pharnaces in amicitiā a Pompeio receptus, Mithridati patri ſuo bellum intulit. ¶Romani Scipionem illū Africanum cuius auſpicio ęmulam imperij ſui Carthaginem ſub iugum redegerāt, & Adrubalem ſuperauerant, accuſatum a Petilio in ius vocauerunt, atq; proſcripſerunt, q̄ pecuniam Aſiaticam non totam in ærarium retuliſſet. Stroza filius. Heu nihil ingratę fas queē̄ fidere plebi. Teſtis Ariſtides, et qui Barcę a ſubegit Caſtella, & victis accepit nomē ab Afris. ¶Beatrix Pannonię regina mortuo marito Matthia. Vladiſlaum Cazimiri Polonię regis filium in matrimonium & regnū aſciuit, a quo tamen breui poſt tempore abdicata eſt. ¶Ludouicus pius Caroli magni fili⁹ a filijs in carcerem coniectus eſt. ¶Amalaſuntha Gothorū regina interfecta eſt opera cuiuſdam Theodori, quem tamen regni conſortem delegerat. ¶Iuſtinianus impe. Beliſarium ducem exoculauit, cuius tamen ductu Perſas in oriēte, Vandalos in Africa, & Gothos in Italia ſuperauerat. ¶Demophoon Theſei filius Phyllidem reliquit, & ad laqueum impulit, cuius tamen hoſpitio fuerat vſus, quum ab expeditione Troiana rediens, delat⁹ eſſet in Thraciam. ¶Iaſon quoq; Medeam cuius opera vellus aureum ſurripuerat, et draconem effugerat, abdicauit ſuperinducta Creuſa filia regis Creontis. ¶Sanctius quartus rex Hiſpaniæ Alphonſum patrem e Germania redeuntem regno occupato non admiſit. ¶Decebalus rex Dacorum victus a Traiano, & venia donatus, imperatorem denuo ſolicitauit ad bellum. ¶Friſcus filius Actij Ferrariæ principis patrem in carcerem cōiectum ibidem mori coegit ob inductam nouercam. ¶Cicero iuſſu M. Antonij Triumuiri interfectus eſt a Pompilio, quem tamen capitis reum defenderat. ¶Lucius Oſti⁹ tēpore bellorum ciuilium patrem ſuum Annalim proſcriptum, quem triumuiri ad ſupplicium perquirebant, latentem prodidit, vt eius bona acciperet. ¶Datius conſilium cepit de interficiendo patre Artaxerxe, a quo tamen rex per indulgentiam creatus fuerat. ¶Imperator Henricus quintus Henricum patrem macerauit carcere. ¶Alphonſus primus rex Luſitaniæ, Tireſiam matrem coniecit in vincula, q̄ poſt mariti mortem ſecundas tentaſſet nuptias. ¶Phraates patrem ſuum Orodem regem Parthorum interfecit. ¶Bernardinus & Hoſtaſius fratres et domini Rauēnæ patrem Guidonē in carcerē cōiecerunt. ¶Romanus iunior matrē a ſe reiecit, & animi dolore, quē illa de filii igratitudine cōceperat, ad mortē cōpulit. ¶Michael Calaphates imp. Zoen matrē īperio ſpoliauit. ¶Ioannes Scot⁹ quū bonas literas profiteretur i Anglia, diſcipulorū cōiuratione graphiis īterfect⁹ eſt. ¶Michael Thraulus Leonē imp. de medio ſuſtulit, cui⁹ tamē beneficio multas dignitates fuerat aſſecut⁹. ¶Diomedes direpta Troia rediēs in patriā, vētis dilat⁹ eſt i Libyā, vbi Lyc⁹ rex Marti hoſpites imolabat. Calluce vero Lyci filia Diomedē, cui⁹ amore flagrabat, liberauit ab īſidiis paternis. At ille ſpreto ſalutis authore enauigauit, vnde puella dolore animi ſe ſuſpēdit. ¶Eodē modo Calphurni⁹ Craſſ⁹ Balſaciā puellā reliq̄t, cui⁹ tñ beneficio mortē euaſerat i Maſſilia. ¶Xerxes filium Pythij Bithynij medium diſcindi iuſſit, quū tñ pater regē ipſum cū toto exercitu hoſpitio ſuſcepiſſet. ¶Taci⁹ rex ſabinorū Tarpeiā puellā viuā defodit, cui⁹ tamē beneficio capitoliū expugnauerat. ¶Alexā der

der imemor primę nutricationis & lactis, quod ab Hellanice nutrice infans biberat, eiꝰ filiū Clitū iterfecit. ¶ Cōmodus imp. iterfectꝰ eſt iſidijs Martię concubinę ſuæ. ¶ Cōſtātinꝰ Leonis filiꝰ Irenē matrē iperio deiecit. ¶ Iſacius Angelꝰ imp. ab Alexio fratre, quē captū a Turcis redemerat, per ſummū ſcelus oculis iperioq; priuatus eſt. ¶ Alexiꝰ demū iterfectꝰ eſt a Murziphlo quodā ignobili, quē tamē ad ſūmum dignitatis gradū extulerat ¶ Magna fuiſſet Aeneę in Didonem ingratitudo, ſi poſt benignum eius hoſpitiū oblataſq; vltro nuptias eā reliquiſſet, vt Virgiliꝰ fabulatur. ¶ Cæſar Tiberiꝰ toto triennio quo viuēte matre abſuit ab vrbe Roma et morā traxit in ſeceſſu Caprearū, ſemel omnino matrē, nec āpliꝰ q̄ vno die pauciſſimis vidit horis. Mortuā demū quū intellexit, non prius acceſſit ad exequias, q̄ corrupto et tabido corpore. Funeratā prohibuit cōſecrari, eiuſq; teſtamētū pro irrito habuit, atq; vnū ex his iterfecit, quibꝰ illa moriens funeris ſui curā demandauerat. ¶ Thraſimūdus Pharoaldo patri ſuo Spoletanorū duci caput i modū preſbyteri raſit, vt principatū arriperet. Author Paulus diaconus ¶ Hercules adhuc puerulus pręceptorem Linū interfecit, quū ab eo ob tardiꝰ igeniū culparetur. Author Io. Annius in Beroſum. ¶ Q̄ȝ igrata fuerit Tullia i parētē atq; inhumana, iā diximꝰ i capite de Crudelitate ¶ Merula igratiſſimꝰ fuit i Philelphū pręceptorē. ¶ Paris Helenā rapuit vxorē Menelai, a quo tamen benigno ſuſceptus fuerat hoſpitio. ¶ Athenienſes Milciadem pro Marathoniis tropheis carcere macerarunt. ¶ Syracuſani Dionē cuiꝰ opera libertatem receperant, eiecerunt, ac deinde reuocatum interfecerunt. ¶ Ariſtidem Athenienſes in exilium miſerunt beneficiorum eius immemores.

¶ Iuſtiſſimi.

RIpheus Troianus fuit quiſpiam, quē Virgi. lib. 2. Aenei. iuſtiſſimū fuiſſe ait his verbis. Cadit et Ripheus iuſtiſſimꝰ vnꝰ. Qui fuit i Teucris, et ſeruātiſſimus ęqui. Idē lib. 7. ait Galeſū fuiſſe quēdam in terra Italia iuſtiſſimū ¶ De Emathione Oui. lib. 8. Meta. Emathion ęqui cultor/timiduſq; deorū. ¶ Idē li. 6. Met. de Erictheo ſic meminit. Sceptra loci rerūq; capit moderamē Ericthęꝰ. Iuſticia dubiū eſt. validiſne potētior armis. ¶ Hermes Aegyptiꝰ tāta fuit ęquitate & iuſticia, vt quū quid emeret, iuſtum ſemper exſolueret preciū, cariuſq; emeret, q̄ vēditor ęſtimaret. ¶ Bocchyris rex fuit Aegyptiorū adeo icorruptę i iudicādis litibꝰ iuſtitię, vt ſi quē magnopere iuſtū ſignificare vellēt, Bocchyri appellarēt. author Suidas apud Eraſmū. ¶ Chirō fuit Cētaurorū iuſtiſſimꝰ. Germanieꝰ i Arato. Hic erit ille piꝰ Chiron iuſtiſſimꝰ oēs Inter nubigenas/& magni doctor Achillis. ¶ Ariſtophanes Meſſeniꝰ tāta fuit ęquitate, vt quoſdā ex ſociis iterfecerit, ꝙ puellas virgines ſtuprare voluiſſent. ¶ Maris philoſophꝰ ex Laodicea fuit oīm ętatis ſuę iuſtiſſimꝰ. ¶ De Zaleuci ęquitate iā diximꝰ i capite de ſeueriſſimis hominibꝰ. ¶ Quum Philippꝰ i tribunali dormitās aduerſꝰ Machetā quendā pronūciaſſet, vbi vigilātior factꝰ cognouit factā Machetę iniuriā, non reſcidit quidē iudiciū, ſed iiuſtā ipſe exſoluit mulctā. Idē rogatꝰ ab Harpalo, vt Crateta eiꝰ familiarē iudicio liberaret, Eū inquit. rectiꝰ eſt q̄ nos ob ipſum male audire. ¶ Ariſtides ab icorrupta ęquitate iuſti cognomen apud Athenienſes meruit. Idē interrogatꝰ quid eſſet iuſticia, nihil īquit alienum deſyderare. ¶ Aiunt Biblium fuiſſe virum tantæ integritatis & abſtinentię, vt quum inter eundum reperiſſet aliquid alienū, omnino intactū pręteriret. ¶ Philoxenus poeta maluit reduci ad fodinas lapidarias. q̄ contra animi iudicium carmina Dionyſij probare

¶ Biantis Prienæi integritas in iudicandis cauſis ſequenti prouerbio locum fecit. Prienenſi pollere iuſticia.

¶Prodicus fuit quiſpiam apud Græcos in iudicandis litibus & arbitrijs inter diſſẽ
tientes amicos acerrimi iudicij. ¶Alexander Seuerus imp. tãta fuit æquitate, vt nul
las vnq̃ ſanciret leges, nullam conſtitutionem ſacraret, ſine viginti iuriſperitis & do-
ctiſſimis ac ſapientibus viris, nec vlla in re iudicium ferret, quin prius iret per ſen-
tentias ſingulorum, & ſcriberetur quid quiſq; dixiſſet. Quũ de iure aut negocijs tra-
ctabat, ſolos adhibebat doctos & diſertos. Si de re militari, milires veteres & ſenes.
Si vnq̃ furem vidiſſet iudicem, paratum habebat digitum, vt illi oculũ erueret. Tã
to odio proſequebatur iudices, qui furtorũ fama laboraſſent, vt ſi eos caſu aliquo vi-
deret, commotione animi choleram ſtomacho euomeret, toto vultu inardeſcente.
Author Lampridius. ¶Vrſus Nolanus tanta fuit iuſticia, vt ne lapis quidem vnus
in Nolanas ædes (quas inchoauerat) niſi ſoluta mercede conuectus fuerit. ¶Hero
dorꝰ ſcribit Mycerinum Cleopis filium omnes ægypti reges æquitate & iuſticia ſu-
peraſſe. Si quis apud eum conquerebatur de re aliqua furto ſibi ſublata, ſua ipſe pe-
cunia iacturam conquerentis reſarciebat & iniuriam. ¶Darius Scythen Zanclęorũ
regem cenſuit omniũ quos vidiſſet, iuſtiſſimum. Author Herodotus. ¶Idem ait
Glaucum Lacedæmonium Epycidis filium tam celebri et incorrupta fuiſſe iuſti-
cia, vt ad eum videndum multi alienigenę Spartam cõuenirent. ¶T. Manlius iuris
pontificalis peritus, iudex inter Macedonas accuſatores et filium conſtitutus, audita
cauſa ita pronunciauit. Quum probatum ſit Silanum filium meum pecuniã accepiſ-
ſe, ipſum rep. & prole mea indignum iudico, protinuſq; a conſpectu meo abire iu-
beo. ¶Tranquillus ait Auguſtum tanta fuiſſe æquitate, vt nulli vnq̃ genti ſine iu-
ſtis et neceſſariis cauſis bellum intulerit. ¶Camillo Phaliſcos obſidenti ludimagi-
ſter liberos Phaliſcorum tanq̃ ſpaciandi cauſa extra murum eductos tradidit dicẽs
repetendis obſidibus ciuitatem imperata facturã. Camillus non ſolum ſpreuit perfi
diam, at magiſtrum reuinctis poſt terga manibus pueris dedit verberandum & ad
parentes cum plagis reducendum. Phaliſci ob hanc iuſticiam ſponte deditionem fe
cerunt. Claudianus in Ruffinum. Ductoſq; Camillus Trãs murum pueros obſeſſæ
reddidit vrbi. ¶Timochares ſeu vt alijs placet, Nicias Pyrrhi Epyrotarum regis
medicus quum ad Fabricium acceſſiſſet, promiſiſſetq; ſe pacta mercede præmini-
ſtraturum Pyrrho venenum, Fabricius non tantum auerſatus eſt facinus, at etiam
Pyrrhum hoſtem literis monuit, vt a domeſticis caueret inſidiis. Author Valerius
Antias apud Gellium. Vnde etiam Claudianus lib. 3. in Ruffi. Romani ſcelerum
ſemper ſpreuere miniſtros. Noxia pollicitum domino miſcere venena Fabricius re
ri nudata fraude remiſit, Infeſto quem marte petit, bellumq; negauit Per famuli pa-
trare nefas. ¶Cato et Phocion pręcipuis amicis quandoq; aduerſabãtur cauſa ſeruã
dę ęquitatis, Authore Plutarcho. ¶Timoleon Corinthius quum nullis precibꝰ fra
trem poſſet inducere ad exuendam tyrannidem, eius interfectoribus adiutorem ſe
præbuit. ¶Cambyſes iudicem ſibi chariſſimum ꝙ perperam et iniquam ſententiã
tuliſſet corruptus pecunia, eueſtigio compręhẽdi iuſſit, & pelle ex toto eius corpore
detracta tribunal iudicum inſterni, vt aliena fruerẽtur inſania, eoq; periculo rectius
iudicarent.

¶Iniuſti.

¶Vltimꝰ regũ Romanorũ Tarquinꝰ vir, fuit iniuſtus, vt docet Ouid. Lib. 1. Faſt.
dicẽs. Vltima Tarquinius Romanę gẽtis habebat Regna, vir iniuſtꝰ, fortis ad arma
tamen. Ceperat hic alias, alias euerterat vrbes. Et Gabios turpi fecerat arte ſuos.
¶Aemylius Numitorem fratrem regno expulit. & paruulos nepotes perdendos
in Tyberim deuouit. Ouid. lib. 3. Faſt. Hoc vbi cognouit contẽptor Amulius ęqui.
Nam raptas fratri victor habebat opes, Amne iubet mergi geminos. Scelus vnda
refugit

refugit, In ſicca pueri deſtituntur humo.
¶Themiſtocles monitꝰ a quodam vt æqualem ſe pręſtaret in iudicio, abſit (inquit)
vt ego dum potero, non magis amicis faueam cunctis in rebus. ¶Panis rex Chalci=
dis Heſiodum Homero prętulit, vt Mydas agreſtem Panos cantilenam Apolli=
nis muſicę. ¶Siſamnes nomen eſt illius iudicis, quē ob iniquam ſententiam a Cam
byſe excoriatum prædiximus. Eius vero filius vocabatur Othanes. Teſtis Herodo
tus. ¶Pilatus Hieroſolymorum pręſul authorem noſtrę ſalutis adiudicauit morti,
ne in Cæſaris offenſionem impingeret.

¶Proditores/ periuri/ et perfidi.

LAomedon Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribus pactam
denegauit mercedem. Virgi. lib. 4. Laomedonteę ſentis periuria gentis?
¶Metius Suffetius, quum apud Albanos ſummam rerum teneret, a Ro=
manis in auxilium contra Fidenates vocatus iure ſocietatis venit quidem, ſed in ipſo
pręlio ad hoſtes defecit. Propterea Tullus Hoſtilius parta victoria eū religauit ad
binas quadrigas, hiſq; in diuerſa rapientibus membratim diſcerpſit. Claudianus.
Perfidiā damnas, Meti ſatiabere pœnis. ¶De perfidia Theſei i Ariadnā, Demo=
phoontis in Phyllidem, Iaſonis in Medeam, Aneæ in Didonem, iam diximus in
capite de ingratis, adhuc tamen teſtimoniis confirmabimꝰ, vt nihil a nobis deſide=
ret lector. De Theſeo/ Phedra apud Ouid. Perfidus Aegides ducentia fila ſecutus,
Curua meæ fugit tecta ſororis ope. Idā lib. 1. Eleg. Talis periuri promiſſaq; velaq;
Theſei, Fleuit præcipites Creſſa tuliſſe notos. Tibullus lib. 4. Gnoſia Theſęę quon
dam periuria linguæ Fleuiſti ignoto ſola relicta mari. Ariadna apud eundem Catul
lum ſic in Theſei perfidiam inuehitur. Siccine me patriis abductā perfide ab oris
Perfide deſerto liquiſti in littore Theſeu? De Iaſonis in Medeam perfidia Pro=
pertius lib. 2. Colchida ſic hoſpes quōdam decepit Iaſon, Eiecta eſt, tenuit namq;
Creuſa domū. De perfidia Demophoōtis Ouid. lib. 2. de arte. Et tibi Demopho
on Theſęi criminis hęres Phyllide decepta nulla relicta fuit. ¶Sinonem Virgi=
liꝰ fabulatur fuiſſe gręcum neſcio quem periurum, qui ſuis mēdaciis et perfidia Tro
ianos eluſerit, & fatalem machinam vatibus nequicq̄ reclamantibus intra muros du
xerit. Verba Virgilij ſunt hæc ex lib. 2. Talibus inſidijs periuriq; arte Sinonis Cre=
dita res/ captiq; dolis lachrymiſq; coactis, Quos neq; Tytides/ nec Lariſſęus Achil=
les/ Non anni domuere decem, non mille carinæ. Sidonius. Nec periuria perſequar
Sinonis, Arx quo palladio dicata ſigno Pellaci reſerata proditore Portantē pedites
equum recepit. ¶Curio quum prius eſſet inimiciſſimus Cæſari, mutata poſtea vo=
luntate factꝰ eſt acerrimus eius propugnator, quum ab eo liberatꝰ eſſet maximo ęre
alieno. Vnde Lucanꝰ. Audax vęnali comitatur Curio lingua. Et alibi de eodē. Gal
lorum captus ſpoliis & Cæſaris auro. Seruius ait Curionem vendidiſſe Romā Cæ
ſari 26. millibus aureorum. Virg. lib. 6. Vendidit hic auro patriam dominūq; po=
tentem Impoſuit, fixit leges precio, atq; refixit. ¶Qua perfidia Paris Menelaum
hoſpitem eluſerit rapta eiuſdem vxore, iam diximus. Horatius. Paſtor quum tra=
heret per freta nauibus Idęis Helenam perfidus hoſpitam. ¶Eriphyle capta aureo
monili quod ferebat Adraſtus, maritum ſuum Amphiaraum deliteſcentem pro=
didit, vt prius dictum eſt. ¶Qua perfidia Polymeſtor rex Thraciæ Polydorum
interfecerit, dictum eſt in capite de auaris.
¶Conuenit inter hiſtoriographos Troiam ab Aenea/ Antenore/ & aliquot alijs,
qui poſtea profugi multis fuerunt annis, proditam fuiſſe Græcis. Quod argumēto
doceri poteſt. Qua enim ratione Græci liberū Aeneæ & Anchiſæ exitum permi=

ſiſſet,niſi in mercedem proditionis? Quis Græcorum Aeneam lapidibꝰ non obruiſ
ſet,ſi tot interfeciſſet hoſtes,quot cõminiſcitur Maro? De quibuſdam proditoribꝰ
Troiæ ſic meminit Calentius in Hectore. Tum ferus ante alios diuorum oblitus &
vrbis Antenor ſocios vocat in ſua tecta furentes, Aut odio,aut captos precio, triſti
ve pauore. Conueniunt ſcelus in patrium ſub nocte per vmbram, Polydamas facti
interpres,Dolonq; ferusq; Amphidamas,ferus Vcalegon, Veneriſq; nefandæ Filiꝰ
Aeneas Priami gener/ipius ipſe. Et pater Anchiſes,factoq; hic fœdere lęti Admit=
tunt Danaos,& Teucria mœnia pandunt. ¶ Annibal ſenior appellatus Adruſbalis
filius,quum primo bello punico totam Italiam vaſtaret,Cornelium Aſinam conſu
lem ſpe pacis vocatum ad colloquium punica fraude interfecit. ¶ Cn. Domitius Bi
tuitum Aruernorũ regem ſpecie colloquij comiter inuitatum vinxit, ligatumq; Ro
mam miſit. ¶ Fl. Fimbria Valerium Flaccum in Aſia curauit interficiendum cor=
rupto exercitu. ¶ M. L. Druſus Magulſam Mauritaniæ principem quem hoſpitio
ſuſceperat,Bocho prodidit pecunia corruptus. ¶ L. Magius & L. Fannius legati a
Mithridate ad Sertoriũ miſſi defecerunt ad populum Romanum. ¶ De Nicia Pyr
thi medico eiuſq; in dominum proditione iã diximus. ¶ Perpẽna cõſul Marianarũ
partium/Quintum Sertorium quocũ prius magna amicitia dimicauerat,inter epu=
las nihil ſibi timentem interferit, vt ſolus imperio potiretur in Hiſpania. ¶ Aulus
Poſthumius Albinus miſſus ad bellandum Iugurtham pecunia ab eodem corruptꝰ
fœdiſſimam contraxit pacẽ. ¶ Ptolemęus Iudęꝰ Abobi filius ſocerũ ſuũ Simonem
Iudęorum principem conuiuio exceptum cum duobus filijs interfecit regnandi cu=
piditate. ¶ Zopyrus Perſa benigne a Babyloniis exceptꝰ vrbem eorum Dario pro=
didit. ¶ Tarpeia puella capitolium Tatio regi Sabinorum tradidit, vt iam diximꝰ
¶ Boleſlaus tertius rex Bohemorum Moſchonem regem Poloniæ ſimulatione col
loquij exoculauit. ¶ Cethegus Romanus cum Catilina in remp. cõiurauit. ¶ Dion
Syracuſanus interfectus eſt proditione cuiuſdam Callicratis,quo cum ſumma fami
liaritate prius vixerat. ¶ Cocalus rex Sicilię Minoem regem Cretæ qui Dædalum
perſequebatur,ad colloquium prętextu amicitiæ inuitatũ, per proditionem in ther=
mis ſuffocauit. ¶ Grimoaldus Pipini filius Dagobertum Sigiſberti ſecundi filiũ fi=
dei ſuæ poſt mortem patris eius cõmiſſum interfecit, vt Auſtraſię regnum cui præ=
erat pupillus,ſibi vendicaret. ¶ Helena Deiphobum Troianum cui poſt mortem
Paridis nupſerat, dormientẽ Græcis prodidit foribus eius apertis, Authore Virgi=
lio. ¶ Iolas Alexandri pincerna dominum ſuum veneno ſuffocauit. ¶ Io. Galeaciꝰ
dux inſubrium Barnabam ſocerum ſuum quem ſimulabat ſe ſalutare velle, obuiam
prodeuntem in itinere per proditionem cepit ,coniecitq; in carcerem. ¶ Myrtilus
Hippodamiã Oenomai filiam curruli certamine dimicantem prodidit pacta mer=
cede corruptus a Pelope. Seneca. Deceptor dominæ Myrtilus. ¶ De perfidia Sep=
timuleij in T. Gracchum iam diximus in capite de auaris. ¶ Cillicon Mileſius pro=
dita Prienẽſibus Mileto patria inhoneſte ditatus eſt. ¶ Laſthenes Olynthum pro=
didit Philippo Macedoni. ¶ Cleomenes Spartanus Argiuos induciarum fiducia
conſopitos noctu inuaſit,alioſq; contrucidauit,alios duxit captiuos. ¶ Phrynicꝰ fuit
quiſpiam Lacedæmoniorum proditor. ¶ Eurybatus miſſus a Crœſo cum multą pe
cuniarũ vi, vt cõtraheret exercitũ,ad Cyrũ Crœſi hoſtẽ defecit. ¶ Sedechias me=
dicꝰ Carolo Caluo regi ac dño ſuo venenũ p̃miniſtrauit. ¶ Harpagꝰ Aſtyagẽ dñm
ſuũ prodidit Cyro regi Perſarũ. ¶ Milo Epyrotarũ vrbẽ Papyrio Curſori ſpe mer
cedis ꝓdidit. ¶ Apolloniꝰ Samios, quibꝰ erat pręfectꝰ, Philippo dedit occidẽdos.
¶ Vlyſſes Calypſo nymphã cuiꝰ hoſpitio ſeptẽ ãnos fuerat vſꝰ, fide violata deſeruit

Propertius

Prop lib.2.Sic a Dulychio iuuene ē eluſa Calypſo,Vidit amatorē pādere vela ſuū.
¶Pelops filius Tantali periurio decepit Myrtilum in Hippodamię certamine, vt
fabulantur poetæ.Catullus.Periuri Pelopis vaſtabit tercius hæres.

¶Fideliſſimi.

¶Maluit Attilius Regulus ad ſupplicium redire,q̄ datam Carthaginēſibus fidem
violare, vt iam docuimus. Sylliꝰ lib.6.Seranus clarū nomē,tua Regule proles.Qui
longum ſemper fama gliſcente per æuum,Infidis ſeruaſſe fidē memorabere pœnis.
¶De fide Penelopes in Vlyſſem,& Zopyri in Darium ſuis locis iam diximus.

¶Memoria clari.

¶Cyneas Pyrrhi legatus Romam a domino miſſus,omnium ſenatorū nomina edi
dicit vno die,quorū conſeſſum totidem regum ſibi videri retulit Pyrrho.¶Mithri
dates duarum et viginti gentium,quas habuit ſub ditione,linguas percalluit, earūq;
gentiū viris ſine interprete locutus eſt. Authores Plynius & Gellius.¶Temiſtocles
tanta fuit memoria, vt Simonidi artem memoriæ pollicenti dixerit ſe malle artem
obliuionis,q̄ etiam meminiſſet quę nollet,& obliuiſci nō poſſet,quę vellet.Author
Cicero lib.2.de finibus.¶Iulius Cæſar eodem tempore quaternas dictabat epiſto=
las.Plynius ſcribit eum legere ſimul dictare & audire conſueſſe.¶Aiunt & Theo=
dectem Ariſtotelis diſcipulum multæ fuiſſe memoriæ.¶Habuit Lucullus diuinā
quandam rerum memoriam,maiorem verborum Hortenſius.Author Cicero lib.
4.Queſt.Acad.¶Seneca ſcribit memoriam in ſeipſo adeo excelluiſſe, vt non ad
vſum modo ſufficeret,ſed in miraculum vſq; procederet. Nam duo milia nominū
recitata,quo ordine erāt dicta,referebat.Ducētos verſus ab vltimo incipiens recita=
bat.¶Aelius Adrianus tāta fuit memoria,vt locos/negocia/milites abſentes quoq;
nominibus recenſeret.¶Cyrus rex nomina cunctorum militum ī exercitu tenebat.
¶Hortenſius orationem iiſdem verbis ſcriptitabat& pronunciabat, quibus medi/
tabatur.¶Carmides in Græcia,quę quis exegiſſet volumina in bibliothecis, legen
tis modo reprę ſentabat.Author Plynius.¶Eſdras ſacerdos vniuerſas Hebęorum
doctrinas habuit in memoria.¶Tanta fuit Portio Latroni memoria, vt quę dictu=
rus erat,ediſcendi cauſa nunq̄ relegeret.Edidicerat quum ſcribebat.Dicebat ita, vt
in nullo vnq̄ verbo memoria eum deciperet.Iubebat aliquem nominari ducē,ſta=
tim illius geſta ad vnguem reddebat.¶Antonius Rauennas ætate Antonii Sabel=
lici multa rerum millia ſtans percipiebat animo.¶Scipio in exercitu Romanorum
tenebat nomina.

¶Obliuioſi & qui memoria exciderunt.

MEſſala Coruinus morbi diritate ſui nominis oblitus eſt,Authore Plynio.
¶Bamba rex Gothorum hauſtu veneni ab Heringio ſucceſſore dati me=
moriam amiſit.¶Franciſcus Barbarus Hermolai amicus Græcas literas
(quarum prius erat doctiſſimus)in extrema ſenectute oblitus eſt. ¶Seneca ſcribit
Caluiſium Sabinū tam fragili aut nulla potius extitiſſe memoria, vt illi modo Vlyſ=
ſis,modo Achillis,modo Priami nomen excideret,quos tamen nouerat optime.
¶Thraces tam obtuſo ſunt ingenio,et adeo infœcunda memoria, vt quaternarium
numerando nequeant tranſcendere.¶Atticus Herodis Sophiſtę filius tāta fuit in=
genij hebetudine,vt ne elementorum quidem nomina perdiſcere,aut retinere vnq̄
potuerit,¶Orbilius Beneuentanus in extrema ſenectute excidit memoria. Vnde
Bibaculus. Orbili vbinam eſt literarum obliuio? ¶Georgius Trapezuntiꝰ in ex=
trema ſenectute oblitus eſt literarum.¶Curio pater tam nulla fuit memoria, vt oli
totam cauſam in iudicio ſit oblitus,teſte Cicerone.

¶Alij qui verba facturi memoria exciderunt.

¶Theophraſtus apud Athenienſem populū dicturus prę pudore obticuit. ¶De-
moſthenes apud Philippum regē Amyntæ filium. Herodes Atticus corā M. An-
tonio. Heraclitus Lycius ſophiſta coram Seuero principe verba facturi præter ſpē
obmutuerunt. ¶Bartholomæus Sothinus nomine ſuæ ciuitatis Alexandro pontifi
ci maximo gratulaturus/in media prope oratione excidit, vt Franciſcus Barbarus
apud Philippum Inſubrium ducem. ¶Hipparchion veniens in certamen cū Ruf-
fino citharœdo ſpe omnium eluſa conticuit, Hic adagiū. Mutus Hipparchion.

¶Fortunati & felices.

¶Tyrānus Samiorum Polycrates tanta vſus eſt felicitate, vt nullum vnq̄ mœro
ris argumētum in tota vita, potuerit reperire. Nam quum ad excitandum ſibi do-
lorem annulum ingentis precij conieciſſet in mare, eundem poſt modum reperit in
piſce oblato ſibi a piſcatore. Ad extremū vero affixus eſt cruci, vt iā diximꝰ. ¶Gy-
ges rex Lydorū gēmā habuit tantę virtutis in annulo, vt ea ad ſe verſa videret quoſ-
cūq; vellet nemini conſpicuus. Vnde beneficio annuli omnia conſeqnebatur ex ani-
mi voto. ¶Xenophilus muſicus vixit 105. annos ſine vllo corporis icōmodo. Au-
thor Plynius. ¶Antiquitas non paruæ aſcribit felicitati, ꝙ Diagoras Rhodius du-
os Olympionicas filios eodē die victores coronari conſpexerit. Author Cicero lib.
1. Quęſt. Tuſcu, ¶Marius poſt ſeptē conſulatus domi ſuæ ſenex mortuus eſt. Au-
thor Cicero lib. 3. de natura deorū. ¶Timotheo Athenienſium duci felix adeo ri-
ſit fortuna, vt in omni bello facilem ac velut certam referret victoriā. Cui proſperi-
tati inuidentes æmuli fortunā pinxerūt, quæ in eius dormiētis naſſam & rhetia vr-
bes īmitteret vltro. Quod cōſpicatus. Si dormiens inquit, vrbes capio, quid putatis
me facturū, quū vigilaro? ¶Quandiu Lydis principatus eſt Alcimus, perpetua vſꝰ
eſt trāquillitate, habuitq; diuitias quantas voluit. ¶Apollo felicē pronūciauit Agla
um Pſophidiū, qui tamen in anguſtiſſimo Arcadiæ angulo conſenuerat, prædioli
ſui fructu contentus. ¶Datylus fuit quiſpiam apud Athenienſes, adeo fortunatus,
vt illi quotidie nouus honor accreſceret. ¶Herodotus ſcribit Aminoclē virū fuiſſe
magneſiū, qui in excauanda terra multa pocula aurea & argentea, theſauroſq; Perſa
rū inuenerit. ¶L. Sylla apud Romanos felicis cognomen ſibi adoptauit. ¶Plynius
tribuit magnę felicitati, ꝙ Lāpedo mulier Lacedęmonia regis filia, regis vxor, & re-
gis mater fuerit. ¶Quid hac ī re alienis laboramꝰ exēplis? Habēt hodie Galli regi-
nā Auguſtiſſimā Claudiam nomine, regis & reginę filiā. regis vxorē, & futuri regis
matrē. ¶Berenice vocatur felix a Plynio, ꝙ filia ſoror & mater fuerit Olympionica-
rū. ¶In familia Curionum tres continua ſerie oratores extiterunt. ¶In Fabiorū fa
milia tres cōtinui pricipes ſenatꝰ. M. Fabiꝰ Ambuſtus/Fabiꝰ Rutilianꝰ & Q. Fa-
biꝰ Gurges. ¶Q. Metello contigit, quod optauerat, vt ſcilicet primariꝰ eſſet bella-
tor, optimꝰ orator, fortiſſimꝰ imp, auſpicio ſuo maximas res gereret, maximo hono
re vteretur, ſūma eſſet ſapiētia, ſūmꝰ haberetur ſenator, pecuniā magnā bono modo
inueniret, multos liberos relinqueret. & clariſſimꝰ eſſet ī ciuitate. ¶Antoniꝰ Caſtor
centeſimū ætatis annū excedens, nullū adhuc corporis malū exꝑtus erat, ac ne ætate
q̄dē memoria, aut vigore cōcuſſus. ¶Enhippꝰ rex fuit argiuorū mirę felicitatis, cuiꝰ
clypeū qui apud Gręcos rē pręclare geſſiſſet, per vrbē īcedētes ferebāt honeſtamē-
ti cauſa. ¶Cōtra vero iter īfeliciſſimos iuſta cauſa numerādus eſt Oedipꝰ, qui patre
īterfecto matri ſe cōmiſcuerit, & ex ea liberos ſuſceperit, qui mutuis vulneribꝰ ſeip
ſos interfecerit. ¶Fr. Buſalus ciuis Romanus duos filios mutuis vulneribus ſe pe-
tentes vidit, totidem ob ſeditionem ſecuri percuſſos, aliū qui nouercā interfecerit,

filiam

filiam vero, quæ pręſente marito venenum hauſerit.

¶Religioſi.

L. Albinus vxorē et liberos in via pedib⁹ ire iuſſit, vt veſtales cū ſacris curerui ſuo īponeret. ¶Alexāder Macedo mane āte omnia dijs ſacra faciebat. ¶Ludouicus Craſſus Francorum rex ſacerdoti Euchariſtiā afferēti obuiam proficiſci voluit / q̄uis grauiſſimo affectus morbo. ¶Numa inſtituit deos fruge colere / & mola ſalſa ſupplicare. ¶Tempore bellorum Sylla Apollinis imagunculā ferebat in ſinu / quam imminente diſcrimine, oſculabatur / & velut adiutricem inuocabat, Authore Plutarcho. ¶Pericles ſuggeſtum aſcenſurus dijs vota faciebat, ne verbum aliquod inconſulte & imprudenter euomeret.

¶Fluuij præcipui nominis.

Acis fluui⁹ eſt Siciliæ ex ætna ſcaturiens, de quo Ouid. lib. 4. Faſt. Prętereit & ripas herbifer Aci tuas. ¶Albis fluuius Germaniæ. Lucanus. Fundat ab extremo flauos Aquilone Sueuos Albis et indomitum Rheni caput. ¶Amphryſus fluuius Theſſaliæ, apud quem Apollo diuinitate priuatus pauit armenta Admeti regis. Lucanus. Irrigat Amphryſus famulantis paſcua Phœbi. ¶Anauros fluuius Theſſaliæ ex Pelio monte defluens / & nullas ſpirans auras, vt docet ratio nominis. Lucanus. Quiq; nec humentes nebulas, nec rore madentem Aera, nec ventos tenues expirat Anauros. ¶Apidanus fluuius Theſſaliæ velociſſimus. Lucanus. Et gurgite rapto Apidanus. ¶Anio ſeu Anienus fluuius Italię / nomen ſumpſit ab Anio rege ibidem ſubmerſo. Cadit in Tyberim. Syllius lib. 12. Sulphureis gelidus qua ſerpit leniter vndis Ad genitorem Anio labēs ſine murmure Tybrim. ¶Arar flu. Galliæ Narbonēſis defluens in Rhodanum, adeo lentus, vt difficile ſit iudicare, vtram in partem defluat. Sylli⁹ lib. 15. Quorum ſerpit Arar per rura / pigerrimus vndæ. Dicimus etiam Araris in recto caſu. Claudianus. Quos Araris velox, Rhodanus quos tardior ambit. Noſtro tempore vocatur Sagona. ¶Araxes fluuius Armeniæ ortum habet a quodam monte, qui Abon ſeu aban dicitur. Lucanus. Armeniūq; bibit Romanus Araxem. Claudianus. Sic nobis Scythicus famuletur Araxes. ¶Atax fluuius ortum habet in montibus Pyrenæis / & defluit in mare Tyrrhenum. Lucanus lib. 1. Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas. Tibullus lib. 1. Quem tremeret forti milite victus Atax. ¶Atheſis fluuius Italiæ celeriter fluens, effunditur in Adriaticum mare. Claudianus. Et velox Atheſis / tarduſq; meatu Mincius. Lucanus lib. 9. Siue Padi ripis, Atheſim ſeu propter amenū. ¶Amaſenus Volſcorum fluuius. Virg. lib. 11. Ecce fugæ medio ſummis Amaſenus abundans Spumabat ripis. Ouid. lib. 15. Necnō Sicanias voluens Amaſenus arenas. ¶Aufidus flu. Appuliæ. Horatius. Dicar, qua violēs obſtrepit Aufidus. ¶Albula fluuius eſt, quem nunc Tyberim dicimus. Virgil. lib. 8. A quo poſt Itali fluuium cognomine Tybrim Diximus, amiſit verum vetus Albula nomen. ¶Almo fluuius Italiæ, in quo ſimulachrum Cybeles abluebatur. Lucanus. Et lotam paruo reuocant Almone Cybellen. Martialis. Phrygiumq; matris almo qua lauat ferrum. ¶Arnus fluuius Thuſcię in mare Tyrrhenū influens. Marullus. Exul Ethruſci ſtreperē ſonāda Vallibus Arni. Stroza pater. Thuſcus at incolumem poſtq̄ me acceperit Arnus. ¶Achelous fluuius Græcię e Pindo Theſſaliæ monte ſcaturiens Aetoliam ab Armenia diuidit. ¶Bragada fluuius eſt Africę, apud quem M. Attilius ſerpentem 120. pedum longitudine baliſtis & tormētis expugnauit. Leniter fluit, Vnde Lucan⁹ lib. 4. Qua ſe Bragada lentus agit ſiccę ſulcator arenæ. Statius lib. 4. Syl, Qualis Cinyphius tacente ripa Pœnos Bragada

ſtrepit inter agros. Syllius. Bragada non vllo lybicis in finibus amne Victus; limo-
ſas extendere latius vndas, Et ſtagnante vado patulos inuadere campos. ℂ Betis flu
uius Hiſpaniæ dedit nomen regioni Beticæ. Statius lib. 2. Syl. Graio nobilior Me-
lete Betis. Lucanus lib. 2. Thetymq; fugacem Qui ferit Heſperius poſt omnia flu
mina Betis. Martialis lib. 4. An Tarteſſiacꝰ ſtabuli nutritor Iberi Betis i Heſpe-
ria te quoq; lauit aqua? ℂ Boriſthenes fluuius eſt Thraciȩ multis fontibus copioſus,
et cõcurſu multorum amnium adoleſcens. Ab eo Thraces vocantur Boriſthenidȩ.
ℂ Bactros fluuius eſt in finibus Scythiæ Aſiaticæ, a quo Bactra regio et vrbs nomẽ
ſumpſit. Lucanus lib. 3. Errantes Scythiȩ populi, quos gurgite Bactros Includit ge-
lido. ℂ Cinga fluuius eſt rapaciſſimus, ex Pyrenæis montibus in Iberum fluens.
Lucanus. Qua Cinga pererrat Gurgite. ℂ Caycus flu. eſt Myſiȩ, a Teutrãta Troa-
dis parte defluens. Lucanus lib. 3. Et gelido tellus perfuſa Cayco Idalis. Ouid. lib.
2. Meta. Peneuſq; ſenex, Teutrantæuſq; Caycus. ℂ Chalybs fluuius Hiſpaniȩ, cuiꝰ
accolæ vocantur Chalybes, qui ferrum effodiunt, & ibidem temperant. Lucanus
lib. 4. Non Chalybem gentes penitus fugiente metallo Eruerent. ℂ Cayſter flu.
Lyciȩ Cycnis abũdans. Propertiꝰ. Si qua ve olorigeri viſenda eſt ora Cayſtri. Nos
in noſtra Damiſella. Pulchrior et Cycnis vnda Cayſtra tuis. ℂ Cephiſus fluuius
Bœotiæ ortum habet in radicibꝰ Parnaſi. In eius ripa fuit olim templum Themi-
dis, ad quod acceſſerunt Deucalion et Pyrrha deam cõſulturi ſuper humani gene-
ris reparatione, Vnde ab oraculo illo fluuius vocatur fatidicus. Lucanꝰ lib. 3. Bœoti
coiere duces, quos impiger ambit Fatidica Cephiſus aqua. ℂ Cinyphs Lybiȩ abũ-
dat hircis, qui propterea vocantur Cinyphij. Claudianus de laudibus Stiliconis.
Quos vagus humectat Cinyphs. ℂ Cydnus fluuius Ciliciȩ Tharſum vrbem præ-
terfluit. Nomen ſumpſit a candido colore quem Syri Cydnum vocant. Solinus ait
ortum eius eſſe ignotum. Strabo vero ait naſci in Tauro. De hoc fluuio Rhemnius
ſeu Priſcianus in Dionyſij Geographia. Flexilis et Cydnus, dirimit qui flumine
Tharſum. Val. Max. in Capite de Conſtantia. Qui aquæ liquore conſpicuus Thar-
ſum interfluit. Tibullus lib. 1. At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis Ceruleꝰ
placidis per vada ſerpis aquis. ℂ Clitumnus flu. eſt Vmbriȩ, cuius aqua pota can-
didos boues reddit. Propertius lib. 3. Hic Anio Tyburne fluis, Clitumnus ab Vm-
bro Tramite, & æternum Martius humor opus. ℂ Cremera fluuius Italiæ, apud
quem 306. Fabij pugnãtes a Veientibus interfecti ſunt. ℂ Danubius flu. Scythiæ,
ortum habet in quodam Germaniȩ monte. Acceptis 60. amnibus euoluitur in ma-
re. Alio nomine vocatur Iſter. Claudianꝰ. Acrior et rapidus tacitas prȩtermeat in-
gens Danubius ripas. Horatiꝰ. Non qui profundum Danubium bibunt. ℂ Daunus
fluuius Appuliæ. Horatius. Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium Regnator po
pulorum. ℂ Eridanꝰ flu. eſt nulli amnium claritate inferior, Authore Plynio. Na-
ſcitur i imis radicibus Veſuli montis, Mox paruis fontibus adoleſcens ita demum
augetur alijs amnibus, vt ſe per ſeptem oſtia effundat. Velociſſimus eſt. Alio no-
mine vocatur Padus. Virgil. lib. 3. Georg. Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus, quo non alius per pinguia culta In mare purpureum violẽtior influit am-
nis. Idem lib. 1. Proluit inſano contorquens vortice ſyluas Fluuiorum rex Erida-
nus, campoſq; per omnes Cum ſtabulis armẽta trahit. Petrus Crinitus. Eridane ſal-
ue fluminum omnium princeps, Nam te decoris et fluentibus nymphis Velut pa-
rentem cȩteri colunt amnes. ℂ Enipeus Theſſaliæ flu. apud quem Cæſar & Pom-
peius congreſſi ſunt bello. Lẽtus eſt, ſed mixtꝰ Apidano fit velociſſimus. Lucanus.
Nunq̃ q; celer niſi mixtus Enipeus. Idẽ. Sanguine romano q̃ turbidꝰ ibit Enipeus.

ℂ Euenus

¶ Euenus fluuius deſcendens a Thracia nomen ſumpſit ab Eueno homine ibidem ſubmerſo. Calydoniã præterfluit. De hoc Ouid. lib. 9. Meta. Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad vndas. Seneca in Hercule Oethęo. Euen⁹ altum gurgitem in põtum ferens, Iam pene ſummis turbidus ripis erat. ¶ Euphrates fluuius Meſopotamiæ ortum habet in paradyſo terreſtri. Secundum Strabonem in Niphate monte Armenię. Celeri curſu Armenios & Cappadoces diſterminat. Nomẽ interim mutat, pro varietate locorum. Sunt qui opinentur eum ſuo alueo nonnunq̃ egredi, & inſtar Nili Meſopotamiam irrigare. Vnde ſumpſit nomẽ a fertilitate, quæ accolarum lingua vocatur Euphrata. ¶ Eurotas fluuius Laconię Spartam alluens. Ouid. lib. 2. Meta. Mygdoniuſq; Melas & tænareus Eurotas. Oliuis abundat, vt alibi diximus. Stati⁹ lib. 4. Theb. Taygetiq; Phalanx, & oliuiferi Eurotę. ¶ Gallus flu. Lycaonię aqua ſua potos in furorẽ vertit. Ouid. lib. 4. Faſt. Inter ait viridem Cybelen, altaſq; Celænas Amnis it inſana nomine Gallus aqua. ¶ Galeſus flu. Calabriæ quinq; millibus paſſuum diſtans a Tarento. Statius lib. 2. Syl. Blanda Therapnæi placeant vineta Galeſi. Idem lib. 3. Et Lacedæmonij pecuaria culta Galeſi. ¶ Ganges fluuius eſt Indię, cuius origo dubia eſt. Tendit in orientẽ, augeturq; 19. fluuius nauigabilib⁹, demum ſeptem oſtijs erumpit in mare. Tantæ magnitudinis eſt, vt vbi min⁹ occupat latitudinis, octo millia paſſuum cõtineat, Vbi plurimum, centum. Altitudinis nuſq̃ minus viginti paſſibus reperitur. Hunc Cyrus rex Perſarum in 460. alueos diuiſit ob amiſſum ibidem equum præcipua bonitate. Lucanus lib. 8. Qua rapidus Ganges, & qua Nyſæus Idaſpes Accedũt pelago, Phœbi ſurgentis ab igne. Sidonius. Indicus Auſonia potetur caſſide Ganges. ¶ Garũna flu. a Pyrenęis mõtib⁹ defluẽs Celtas ab Aqtanis dirimit. Auſoni⁹. Aequoream liquiſte propter amice Garumnã. Sidonius. Remis veliuolum quatit Garũnam. ¶ Chalybs flu. ex radicib⁹ Tauri mõtis ſcaturiens, Syros et Paphlagones interluit, & in Euxinum mare euoluitur. ¶ Hebrus flu. Thraciæ ortũ habet ab Oeagro flumine, a quo vocatur Oeagrius. Virgil. lib. 4. Georg. Gurgite quum medio portãs Oeagrius Hebrus Volueret. ¶ Hypanis flu. Scythię ex magna palude profluens. Propertius. Quantum Hypanis Veneto diſſidet Eridano. Hic fluuius fert folliculos quoſdam acinis maiores, quib⁹ quadrupedes volucres erumpunt, quę in poſtmeridianum tempus vſq; viuunt, & volant, mox declinante ſole macreſcunt & languent, Occidente vero emoriuntur, vita non vltra vnum diem peracta. ¶ Iber⁹ flu. vlterioris Hiſpanię nomẽ impoſuit regioni. Cantabros alluit et Balearicum ingreditur mare. ¶ Idaſpes flu. Indorum celebratiſſimus, aurum et gemmas habere dicitur. Statius lib. 8. Theb. Ceu modo gemmiferum thyrſo populatus Idaſpem. Parthiam alluit, multas facit inſulas. Nomen ſumpſit ab Idaſpe, antiquiſſimo Indorum rege. ¶ Indus maxim⁹ eſt flu. in iugo Caucaſi montis, quod vocatur Paropanyſus aduerſus Solis ortũ effuſus. Sandus ab incolis appellatur, authore Plynio. Vndeuiginti recipit amnes, ſed clariſſimos Idaſpem quattuor alios afferentem, & Cantabram tres. Per ſe vero nauigabiles Aceſinum & hypaſin, Nuſq̃ latior eſt 50. ſtadijs, aut altior 15. paſſibus. In occaſum verſus Oceano infunditur. ¶ Iordanis fluuius in Iudæa eſt eximię ſuauitatis. Oritur ad radices Libani ex duobus fontib⁹ Ior & Dan nomine, qui ſimul iuncti, & fluuium & fluuij nomen perficiũt. ¶ Iſara fluuius Rhodano ſe commiſcet. ¶ Imera fluuius Siciliæ in duos alueos diuiditur, quorum alter aquas voluit ſuaues, & optimi ſaporis, tenditq; in mare Tyrrhenum, Alter amarus decurrit in Lybicum mare. ¶ Inachus fluuius Argiuorum nomen ſumpſit ab Inacho rege. De hoc Lucanus lib. 6. Nec fortior vndis Labitur auectæ

pater Iſidis. ¶Iſter vt iam diximus, alio nomine vocatur Danubius. Propterea a
poetis vocatur Binominis a duobus nominibꝰ. Ouid lib. I. de Pōto. Stat vetus vrbs
ripæ vicina binominis Iſtri. Statius lib. 4. Syl. Quid vagus Euphrates/quid ripa
binominis Iſtri. Sex habet oſtia. Propterea multifidus vocatur a Lucano lib. 3. vbi
ait. Multifidi Peucē vnum caput alluit Iſtri. ¶Ladon fluuius eſt Arcadiæ Apol=
lini ſacer, de quo Claudianus. Plurima Parrhaſius tūc inter corpora Ladon Hæſit.
Ouid. lib. I. Meta. Donec arenoſi placidum Ladonis ad amnem Venerat. ¶Liger
ſeu Ligeris fluuius eſt Aquitanos a Celtis dirimens, vt aliqui volunt. Sunt enim qui
Galliam Celticam ad Garumnā vſq; protendant. Hic fluuius nauigabilis eſt/mul=
tumq; abſumit terrę ſolito non cōtētus alueo. Maior eſt eiꝰ latitudo q̄ ſequanæ/ſed
minor multo profunditas. ¶Linceſtius fluuius aquas habet tantę virtutis, vt ine=
brient inſtar vini. ¶Linternus/& Lyris fluuij ſunt Campanię. Virg. Et vmbroſæ
Lyris per regna Maricæ. Labitur Lyris ex Appœninis montibus, Fregellas alluit,
demum labitūr in lucum ſacrum/quem Minturnenſes religioſiſſime colunt. ¶Ly=
cormas fluuius eſt Aetoliæ. Seneca. Nec præcipitem volueret amnem Flauus ra=
pido fonte Lycormas. Statiꝰ lib. 4. Theb. Sperchiuſq; minax, Cētauręuſq; Lycor=
mas. ¶Marſya fluuius nomē ſumpſit ab illo tibicine, qui in Apollinem certare au=
ſus eſt. Commiſcet ſe Menādro, quo cum Icareo infunditur mari. ¶Matrona flu.
Celtas a Belgis dirimit. Leniter ſatis effluit. Sequanam igreditur prope Luteciam/
et vna Occidentalem intrat Oceanum. Octauo a Parrhiſijs milliari Septentrionē
verſus contingit & alluit celebre multiq; nominis/cœnobium Gorneium nomine,
cui nunc præeſt vir doctrina et morum ſanctitate conſpicuus Antonius Boluacus/
ibiq; ſubditos ſibi religioſos fratres magna cōtinet tranquillitate et concordia. Vul=
gares aiunt hunc fluuium eo eſſe fato ſeu periculo, vt quotidie prædam aliquam ſi=
bi corripiat, Quod accidit ex vorticoſis foueis et voraginibus, quibus vbiq; ſcatet.
¶Męander flu. eſt Phrygiæ ſeu Męoniæ adeo flexuoſus et reciprocus, vt in fontē
reuerti videatur. Lydiam diſterminat a Caria. De hoc Ouid. lib. 9. Nō ſecus ac li=
quidis Phrygius Męander in vndis. ¶Melas Bœotię fluuius Mineruę ſacer abun=
dat oliuetis. Potos greges ſi albi fuerint, nigros reddit/in hoc contrarius & diſſimi=
lis Cephiſo. ¶Meles flu. eſt Aſiaticus, Smyrnā alluens. ¶Metaurus fluuius Vm=
briæ deſcendens in Adriaticum ſinum. ¶Mincius Venetiarum fluuius ex Bænaco
ſcaturiens, delabitur Mantuam. Politianus. O ſacris Minci celebrate Muſis, Ecce
Mecœnas tibi nunc Maroq; Contigit vni. ¶Moſella flu. galliæ Belgicę. ¶Nar Sa
binorum ſeu vmbrorum flu, aquas habet velut ſulphureas. ¶Nilus Aegypti flu.
plurimum trahit limi, quo arua fœcundat. Incerta eſt eius origo. Vnde Claudianꝰ.
Et arcanos Nili deprendite fontes. Eccleſiaſtici dicunt eum a paradyſo terreſti ſca=
turire. Varijs in locis mutat nomina. Septem oſtijs infunditur Oceano. Ouid lib. I.
Meta. Sic vbi deſeruit madidos ſeptenfluus agros Nilus. Arundines profert, qua=
rum membranulæ ſimiles ſunt papyro. Vnde idem Ouid. lib. 15. Perq; Papyriferi
ſeptenflua flumina Nili. Crocodilos habet et Hippotamos. Alueum egreditur &
totam Aegyptum ſtagnantibus vndis alluit. ¶Nyphates Mœdorum ſeu Arme=
niorum flu. cadit ab eiuſdem nominis monte. Sidonius. Aut vt Tigtiferi pharetra=
ta per arua Nyphatis. ¶Numycius fluuius eſt Italiæ, in quo Aeneam ſubmerſum
ferunt nonnulli. ¶Reliqui fluuij memorabiles ſunt, Oaxes flu. Cretę, de quo Virg.
Pars Scythiam et rapidum Cretæ veniemus Oaxem. ¶Orontes flu. Syrię, de quo
Ouid. lib. 2. Meta. Arſit et Euphrates, Babylonius arſit Orontes. ¶Pactolus Ly=
diæ aureas voluēs arenas. ¶Padus Italię, qui alio nomine vocatur Eridanus. Poetę
fabulantur

fabulantur in hunc cecidiſſe Phaetontem excuſſum polo, vnde & Phaetonteus dicitur. Martialis lib.10. Et Phaetontæi qui petis arua Padi. ¶Peneus flu. Theſſaliæ Macedoniã dirimit a Magneſia. In eius ripa poetæ fabulãtur Daphnen in laurum fuiſſe conuerſam, quę propterea vocatur Peneia. ¶Permeſſus fluuius Bœotię ſacer Muſis, a cuius nomine vocantur Permeſſides. ¶Phaſis celebratiſſimus eſt Colchorum fluuius. Lucanus. Colchorum qui rura facit ditiſſima Phaſis. ¶Rhenus Belgas diuidit a Germanis. Mirabile eſt/ quod de huius natura ſcriptum legitur. Aiunt enim fluuium hunc Celtarum infantes intra ſuum ſinum cõiectos ſi polluta matris pudicitia eſſent ſuſcepti, tanq̃ impuri lecti vindicem rapidis verticibus ſuffocare conſueſſe. Quos autem ſenſiſſet legitimo et impolluto natos matrimonio/ in portum placidis aquis extuliſſe. Hoc legitur in quadam Politiani epiſtola ad Iacobum Cardinalem Papienſem. ¶Rhodanus fluuius velociſſimus ortum capit in Alpibus. Tardum Ararim proxime Lugdunum ſecum arripit. Auctus demum Iſara & Druentia duobus oſtijs in Tyrrhenum mare diffunditur. ¶Rubicon flu. Italię, de quo Lucanus. Fonte cadit modico, paruiſq; ĩpellitur vndis Puniceus Rubicon. ¶Sarnus & Sebetus fluuij ſunt Campaniæ. ¶Sequana fluuius Gallię Celtas dirimit a Belgis, Parrhiſiorum Luteciam alluit/ multiſq; afficit cõmoditatibus, Eo enim comportantur ligna/ vina/ & cætera quæ vrbi cõducunt. ¶Sicoris fluuius Hiſpanię iuxta Ilerdam. Lucanus. lib.4. Placidis prælabitur vndis Heſperios inter Sicoris non vltimus amnes. ¶Simois flu. Troadis, apud quem Venus ex concubitu Anchiſæ genuit Aeneam. Virg. Tu ne ille Aeneas, quẽ Dardanio Anchiſę Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad vndam? ¶Strymon fluuius Thraciæ, a cuius nomine Thraces vocantur Strymonij. ¶Sperchius flu. Theſſaliæ, de quo Ouid. lib.1. Meta. Populifer Sperchius/ & irrequietus Enipheus. ¶Tagus fluuius Hiſpaniæ aurifer. ¶Tanais flu. Scythię ex Riphæis montibus defluens. ¶Thermodon fluuius eſt eiuſdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitaſſe. Ouid. lib.4. de Ponto, Et tu fœmineę Thermodon cognite turbę, Et quondam Graijs Phaſi petite viris. ¶Tybris quum prius Albula diceretur, nomen ſumpſit a Tyberino rege ibidem ſubmerſo. ¶Ticinus fluuius Italię. ¶Tygris fluuius Armeniæ maioris. ¶Timauus Venetorum, de quo Lucanus lib.7. Atq; Antenorei diſpergitur vnda Timaui. ¶Trebia fluuius Italiæ ex Appœnino in Rhodanum influens, nobilitatus ſecunda Annibalis victoria, & clade L. Sempronij conſulis. ¶Vfens flu. Italiæ, ex Alpibus decidit in Padum. ¶Xanthus flu. Troadis. Virg. Non Simois tibi nec Xanthus, nec dorica caſtra Defuerint. Hæc ſunt nomina fluuiorum pręcipui nominis. Infinitam ailorum turbam omiſimus de induſtria.

¶Fluuij auriferi & gemmiferi.

TAgus Hiſpaniæ. Iuuenalis. Quod Tagus & rutila Pactolus voluit arena. Martialis lib.8. Nõ illiſatis eſt turbato ſordidus auro Herm⁹/ & Heſperio qui ſonat orbe Tagus. Idem lib.10. Auriferumq; Tagum ſitiam. Põtanus. In mare qua Gãges/ & qua Tagus aureus intrat. Idem. Dum Tagus aurifluo vectatur gurgite. Mantuanus lib.4. Agelariorum. In mare proripitur Tagus auricoloribus vndis. ¶Hermus Lydiæ. Stroza filius. Quod ve metalliferis egerit Hermus aquis. ¶Idaſpes Indię. Claudianus. Auriferum veniam poturus Idaſpẽ. Statius lib.8. Ceu modo gemmiferum Thyrſo populatus Idaſpem. ¶Pactolus Aſię. Lucan⁹ lib.3. Paſſaq; ab auriferis tellus exire metallis Pactolon. Virg. lib.10. Pactoluſq; irrigat auro. Ouid. lib.11. Pactolonq; petit, q̃uis non aureus illo Tempore/ nec charis erat inuidioſus arenis. ¶Arimaſpus Scythiæ fluuius aureas quon-

dam habuit arenas. De fluuijs quibuſdam auriferis Claudianus. Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi/ non ſtagna rubētis Aurea Pactoli/ totūq; exhauſerit Hermum, Ardebat maiore ſiti.

ℭFluuij infernales 5.

STyx/ Lethe/ Cocytus/ Phlegeton/ Acheron. De his Syllius lib. 13. Sæuus aquis Phlegeton, & turbine anhelo Flammarum reſonans ſaxoſa incendia torquet. Parte alia torrens Cocytus ſanguinis atri Vorticib⁹ furit & ſpumāti gurgite fertur. At magnis ſemper diuis/ regiq; deorum Iurari dignata palus/ picis horrida riuo, Fumiferum voluit Styx inter ſulphura limum. Triſtior his Acheron ſanie/ craſſoq; veneno Aeſtuat/ & gelidam eructans cū murmure arenam Deſcēdit nigra lentus per ſtagna palude.

ℭAquarum mirabilis natura.

AQuæ Sinueſſanæ in Campaniæ regione ſterilitatem fœminarū/ & virorū inſaniam abolere prodūtur. In ęnaria inſula calculoſis mederi. Iuxta Romam Albulæ aquæ vulneribus medentur, authore Plynio. Lacus Amphion vitiligines tollit. Cydnus Ciliciæ amnis podagricis medetur. Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur. Reatinis paludibus vngulæ iumentorū indurantur. Cerome fons eſt/ ex quo bibentes oues nigræ fiunt. Ex Mele vero alio fonte albæ. Si ex vtroq; biberint, fiunt variæ. Teſtis Eudicus apud Plynium. Crathis fluuius candorem facit bobus ac pecoribus, Sybaris nigriciam, Sybarim quoq; ſi bibant homines, nigriores fient, & criſpo capillo. Si ex Crathide/ fient candidi & porrecta coma. In Luſis Arcadiæ fonte mures bibunt & cōuerſantur. Erythris Aloes amnis pilos gignit in corporibus. Qui ex Clitorio Arcadiæ fonte bibunt, vini tædio afficiuntur. Marſyæ fons in Phrygia ad Celenarum oppidum ſaxa egerit. Ex Cyzice fonte potātes amorem deponunt. Grannone fons eſt calidus qui in vinum additus, triduo calorem potionis cuſtodit in vaſis. Mogūtiaci fontes ſunt calidi in Germania, quorum hauſtus triduo feruet. In Silia Indorū ſtagno nihil innatat/ ſed omnia merguntur. Auernus lacus ſuperuolentes aues enecat, & arboribus folia decutit. In Africæ lacu Apuſtidamo, omnia fluitant & nihil immergitur, vt in Phinthia Siciliæ fonte. Olachas fluuius eſt in Bithynia, cuius gurgite periuri notantur Parthi velut flamma vrente. In Cantabria Tamarici fontes habentur in augurio. Lycus fluuius in Leontinis tercio die necat, ſi quiſq̄ biberit. Coaſpis et Euleij fluuiorum ſuaues adeo ſunt aquæ, vt reges Parthorum ex his bibant. Cabura fons eſt Meſopotamiæ, cuius aqua iucunde olet. Apud Bactros amnis Ochus & Iaxartes deferunt ſalis ramenta. Pręcedentia hęc ſumpta ſunt ex Plynio. Clitumnus fluuius eſt Meuaniæ, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propertius libro ſecundo. Qua formoſa ſuo Clitumnus flumina Luco Integit/ & niueos abluit vnda boues. In Caryſto Euboię aquæ feruntur eſſe calidæ, quæ vocantur Alopiæ. Tibullus lib. 4. Cretæis ardens aut vnda Caryſtia campis. A nygri aqua in Peloponeſo admodum fœtet.

ℭAfrodiſius fluuius ſteriles reddit mulieres.

ℭAxus fluuius eſt Macedonum, cuius aquam ſi biberint greges armentorum, nigros pariunt fœtus. Belus Phœniciæ fluuius arenas habet accommodas vitro. Cro-

conus

conus ſeu Crocaculus flu. eſt Brutiorum, in quem ſi quid conijciatur, lapideo dureſcit cortice. In Mẹandro flu. naſcitur neſcio quis lapis, qui pectori alligatus inſaniam parit. Melas flu. Bœotię potos greges ſi albi ſint, nigros facit. Cephiſus vero, ex nigris albos reddit. Caſſinitus flu. Thracię equos aqua ſua potos efferat. Virgulta in Silarum fluuium Samnitum demiſſa lapideſcunt. Syllius lib. 8. Nunc Silarus quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt Duriciem lapidū merſis inoleſcere ramis. Pontus fluuius Thraciæ ardentes habet lapides, qui contrariam carbonibus retinēt naturam. Vento enim extingūtur, in aqua vero flagrāt/odoremq; inſtar bituminis tetrum adeo reddunt, vt nulla reptilia prope conſiſtant. Salmacis fons eſt in Caria, cuius aquam qui potauerit, mollis fieri dicitur. De mirabili aquarum virtute Ouid. lib. 15. hæc ſcribit.

Medio tua corniger Ammon
Vnda die gelida eſt/ortuq;/obituq; caleſcit.
Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos quum Luna receſſit in orbes.
Flumen habent Cicones, quod potum ſaxea reddit
Viſcera, quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & huic Sybaris veſtris conterminus oris
Electro ſimiles faciunt auroq; capillos.
Cui non audita eſt obſcœnæ Salmacis vnda/
Aethiopeſq; Lacus? quos ſi quis faucibus hauſit,
Aut furit/aut patitur mirum grauitate ſoporem.
Clitorio quicunq; ſitim de fonte leuauit,
Vina fugit/gaudetq; meris abſtemius vndis.
Huic fluit effectu diſpar Lynceſtius amnis,
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, q̄ ſi mera vina bibiſſet
Eſt lacus Arcadiæ, Pheneum dixere priores,
Ambiguis ſuſpectus aquis, quas nocte timeto,
Nocte nocent potę/ſine noxa luce bibūtur.

Frutices in Sarnum proiecti lapideſcūt. Pontanus in lib. Meteororum. Videas lapideſcere Sarni Cęruleo ſub fonte alnum/filiciſq; maniplos, Et paleę intortos lēto cum vimine culmos. Idem de fonte Ammonis ſic ait. Ammonem fama eſt medijs ſub noctib⁹ altum Feruere/& in medijs rurſum frigere diebus. Nihil in Aſphaltite Iudææ lacu qui bitumen gignit, mergi poteſt.

¶ Auctarium.

FLuuij reciproci ſunt Mẹander & Eurippus. De Mẹandro Propertius lib. 2. Atq; etiam vt Phrygio fallax Mæandria campo Errat, & ipſa ſuas decipit vnda vias. De Eurippo Seneca. Priuſq; et multo vicibus alternis fugax Eurippus vnda ſtabit Euboica piger. Idem. Eurippus vndas flectit inſtabilis vagas, Septemq; curſus flectit ac totidem refert, Dum laſſa Titan mergat Oceano iuga. ¶ Fluuij ſubeuntes terras/& rurſum emergētes ſunt Lycus in Aſia, Eraſinus in Argolica, Tygris in Meſopotamia. ¶ Fluuij paradiſi terreſtris ſunt 4. Gāges/Nilus/Tygris/Euphrates. ¶ Oſtia Nili ſunt Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum/Phatniticum/Mendeſicum/Taniticum/Peluſiacum. ¶ Oſtia Danubij ſunt Peuce inſula, Naracuſtoma/Caloſtoma/Pſeudoſtomon/Boreoſtoma, Stenoſtoma, Author Ammianus Marcellinus,

¶ Fontium quorundam nomina.

HIppocrene fons eſt Bœotiæ, quem poetæ fabulantur equi vngula natum. Ouid. lib. 5. Meta. Fama noui fontis noſtras peruenit ad aures, Dura Meduſęi quem præpetis vngula rupit. ¶ Cymothoe fons eſt Achaię, Authore Plynio. ¶ Nigris fōs eſt apud Heſperios Aethiopas, Authore Plynio, ¶ Cabura fons eſt Meſopotamię, cuiꝰ aqua iucunde oler, vt iam diximus. ¶ Acidalus fons eſt in Orcomeno oppido Bœotiæ, Veneri ſacer, quæ propterea vocaẗ acidalia. ¶ Aganippe fons eſt itidē Bœotiæ ſacer muſis, quæ inde vocantur Aganippides. Ouid. lib. 6. Faſt. Dicite quæ fontes Aganippidis Hippocrenes Grata Meduſæi ſigna tenetis equi. Idem lib. 5. Meta. Fonte Meduſæo/ & Hyantæa Aganippe. ¶ Albunea fons iuxta Tibur. Virg. Luceſq; ſub alta Conſulit Albunea/ nemorum quę maxima ſacro Fonte ſonat. ¶ Callirhoe fons Athenis propinquus. Statius lib. 12. Et quos Callirhoe nouies errantibus vndis Implicat. ¶ Caſtalius fons eſt in radicibus Parnaſi ſacer muſis, qui alio nomine Caballinus dicitur/ a Caballo id eſt equo, cuius vngula excuſſus eſt. ¶ Clitorius fons eſt Arcadiæ, qui potus vini tædium afferre dicitur. Crunos fons eſt in Attica, vt etiam Larine. ¶ Magia fons Sicilię in agro Syracuſano. ¶ Margęa nomē eſt fontis apud Plynium. ¶ Salmatis fons in Caria. ¶ Sebetos fons prope Neapolim. Statiꝰ lib. 1. Syl. Et pulchra tumeat Sebetos alūna. ¶ Telpiſſa nomen eſt fontis frigidiſſimi, cuius aqua Tyreſiā extinxiſſe dicitur. ¶ Lymira/ Sceletirbe/ & Stomacace nomina ſunt fontium apud Plynium. ¶ Ciſſuſa fons eſt, in quo obſtetrices Bacchum infantem lauerunt. Author Plutarchus in Lyſandro. ¶ Eodē teſte Palma et Oliua duo ſunt fontes prope Delon, ¶ Dircēna & Nemeta nomina ſunt fontium apud Martialem lib. 1. ſcribentem. Auidam rigens Dircenna placabit ſitim, Et Nemeta, quæ vincit niues. ¶ Dirce fons eſt Thebanus, in quē Dirce Lyci vxor conuerſa eſt. Lucanus lib. 3. Fatidica Cephiſus aqua, Cadmęaq; Dirce. ¶ Arethuſa fons eſt aquę dulcis prope Syracuſas, vt Cyane. ¶ Zame fons eſt in Africa, ex quo canoras effici voces prodidit Varro. ¶ Chryſorrhois fons fuit apud Troezenios. ¶ Berbinus & Gargaphius nomina ſunt fontium apud Herodotum.

¶ Lacus Paludes & ſtagna.

AVernus lacus eſt Campaniæ diti ſacer. ¶ Bęnacus lacus eſt Italię. ¶ Bœbeis Theſſalię, Cocanicus Sicilię/ Cyminus Ethruriæ. Eupilius & Fucinꝰ Italię. Martialis. Fucinus & pigri taceantur ſtagna Neronis. Gygęus Lydiæ. Lemannus lacus prope Gebēnas. Lucanus lib. 1. Deſeruere cauo tentoria fixa Lemanno. Mareotis Aegypti. Sannaus Aſiæ, qui circunnaſcente abſinthio inficitur, Author Plyniꝰ. Spartha Atropatię ſalis ferax. Stymphalꝰ Arcadiæ. Theſbitis lacus per quem tranſit Tygris fluuius. Thraſimenus lacus agri Peruſini. Syllius. Thraſimenus in altos Aſcēdat citius colles. Verbanus lacus Italię. Vadimonis lacꝰ eſt in quo fluctuant inſulæ. Voſigonus lacus in agro Patauino. Zoroanda lacus eſt quem efficit Tygris fluuius. Eptabolus nomen eſt lacus apud Vitruuium, Geneſareth apud Cor. Tacitum. Acronius lacus eſt Alpinus/ Aeticus Apollonię, Albanꝰ albani montis/ Aſconius Bithyniæ/ Amſanctus Lucanię/ Caulas Iudeæ, Licomedes Aethiopiæ, Lucrinus Campanię. Perguſa Siciliæ/ Teſprotie Ambracię, Velinus agri Veſulani. ¶ Acheruſia palus eſt Cāpaniæ/ Cādebœa Syrię, Męotis Scythię, Serbonis palus prope montem Caſium. Daſtylitis & Loncanidis nomina ſunt paludum apud Plutarchum. Lerna palus Græcię inter Argos et Mycenas. Salapia palus Appulię, Sipus palus ad Sipuntem Diomedis ædificiū. Lucanus lib. 5. Quas

Vitruuium. Myris palus fuit Aegypti.

¶Montes præcipui nominis.

Abila Mons eſt Mauritanię oppoſitꝰ Calpe Hiſpanię. Acantiꝰ Magneſię/ Acaton
Aetoliæ/ Actiū Epyri/ vbi Antoniꝰ & Cleopatra ſuperati ſunt ab Auguſto. Acon-
tiꝰ Magneſię/ Acroceraunī mōtes ſūt iter Armeniā & Hiberiā. Horatius. Infames
ſcopulos Acroceraunia. Acrocorinthꝰ Peloponneſi/ Aga maioris Armeniæ/ Ago
loniꝰ Arcadię/ Agragas Sicilię/ Alburnꝰ Luſitaniæ/ Ancoranꝰ Mauritanię/ Apœ-
ninꝰ dicit̃ totꝰ Alpiū globꝰ/ Aracynthꝰ mōs Aetolię/ Mineruę ſacer. Virg. Amphi
on Dircęꝰ i Actæo Aracyntho. Argeꝰ Cappadocię/ Arpēdus Pāphiliæ/ Arthemi
ſiꝰ Arcadię/ Aſcręꝰ Bœotię/ Atlas Mauritaniæ/ Athos Macedonię/ Artemiſiꝰ Ar-
cadię/ Aruiſiū Cāpanię/ Andriceis Cilicię/ Aetna Sicilię/ Aulon Calabrię. ¶Balbꝰ
Africę/ Bebiꝰ Cāpanię/ Berecynthꝰ Phrygię/ Brileſꝰ Atticę. ¶Caphareꝰ Euboiæ/
Calpe Hiſpanię/ Capitolinꝰ vrbis Romę/ Carina Cretę/ Carmelꝰ Phœnicię/ Caſinꝰ
Campanię/ Caſyrꝰ Perſidis/ Caſiꝰ Syrię/ Caucaſꝰ Scythię/ Caulon Calabrię/ Chimę
ra Lycię/ Cillene Arcadię/ Cynthꝰ Deli/ Cyrrha Phocidis/ Citheron Bœotię/ Cito-
riꝰ Paphlagonię/ Clariꝰ Colophonię/ Cophātꝰ Bactrianoꝝ/ Corax Aetolię/ Corycꝰ
Cilicię/ Caphareꝰ Euboię. ¶Dardanꝰ Appulię/ Dindymꝰ Phrygię/ Dodona Cha-
onię/ Dyrrachiū Epyri. ¶Ebron Paleſtinę/ Effrai Iudæę/ Eleome Macedonię/ Ery
māthꝰ Arcadię/ Eryx Sicilię. ¶Falernꝰ Cāpanię/ Ferraria Hiſpanię. Gagꝰ minoris
Aſię/ Gargarꝰ Phrygię/ Garganꝰ Appulię/ Gaurꝰ Cāpanię/ Gebēna Aruernorū.
¶Hęmꝰ Theſſalię/ Hymettꝰ Atticę/ Helycon Bœotię. ¶Ida Phrygię/ Idaliꝰ Cy
pri/ Inarime Prochytę iſulę/ Iſmarꝰ Thracię. ¶Laciniū Italię, Lathmꝰ Cariæ/ Liba
nꝰ Phœniciæ/ Lycabeſos Atticæ/ Libetrꝰ Aetoliæ muſis ſacer/ Lycæꝰ Arcadiæ/ Li
lybæꝰ Arcadiæ. ¶Malea Laconiæ/ Maraton Atticæ/ Mænalus Arcadiæ/ Miſenꝰ
Cāpaniæ ¶. Neptunꝰ Siciliæ/ Niphates Armeniæ/ Nyſa Indiæ. ¶Oetha Theſſa
liæ/ Olympꝰ Macedoniæ/ Oſſa & Othrys Theſſaliæ. ¶Pachynꝰ Siciliæ/ Palatinꝰ
vrbis Romæ/ Pangęꝰ Thraciæ/ Parnaſꝰ Phocidis/ Partheniꝰ Arcadiæ/ Peliō Theſ
ſalię/ Pelorꝰ Siciliæ/ Pindꝰ Theſſaliæ/ Pyreneꝰ mōs Hiſpaniā dirimēs a Gallia, Pho
loe Theſſaliæ. ¶Quirinꝰ vrbis Romæ. ¶Reticꝰ Germanię/ Riphei Scythię/ Rho
dope Thraciæ. ¶Scillaceū Italiæ/ Sigæū aſiæ/ Sipylus mōs iter Lydiā & Phrygiā/
Sython Thraciæ/ Silaniꝰ Hiberniæ/ Somotꝰ Syriæ. ¶Tabor Galileæ/ Taburnus
mōs i Sānio/ Taygetꝰ Laconiæ/ Tarpeius vrbis Romæ/ Taurus Scythiæ/ Tetricus
Sabinorum/ Tmolus Ciliciæ/ Tempe Theſſaliæ. ¶Veſæuus Campaniæ.

¶Montes flammiferi.

¶Aetna Siciliæ. Sta. lib. 5. Theb. Vbi ignifera feſſus ſuſpirat ab Aetna Mulciber.
Luca. li. 1. Et ardēti ſeruilia bella ſub Aetna. ¶Lypara q̄ ē vna ex Aeolijs iſulis. Syl
liꝰ lib. 14. Nā Lypare vaſtis ſubter depaſta caminis Sulphureū vomit exæſo de ver
tice fumū. Aſt Aetna eructat tremefactis cautibꝰ ignes. ¶Aenocauma mōs ē ætter-
nis ardēs ignibꝰ authore Plynio. ¶Chimæra mōs Lyciꝰ. Pōtanꝰ. Oraq; flāmiuoma
rutilēt afflata Chimæra. Hora. Me nec Chimeræ ſpiritꝰ igneę Diuellet vnq̄. ¶Veſ
biꝰ ſeu Veſeuꝰ. Val flac. lib. 3. Argon. Vt magis Inarime/ magis vt mugitor āhelat
Veſbiꝰ

¶Hiſtoriographi plæriq; Græci & Latini.

¶Ablabiꝰ Gothus ſcripſit de bello Gothoꝝ. ¶Aeliodorꝰ pręſul Tricēſis q̄ ciui-
tas ē Theſſaliæ, ſcripſit Aethiopicā hiſtoriā lib. 11. ¶Anaſtaſiꝰ Lateranēſis ſcrip-
ſit hiſtoriā eccleſiaſticā vſq; ad ſua tēpora. ¶Andronicus ſcripſit res Alexandri.
¶Antipater Iolai filiꝰ & Philippi Macedonis miles ſcripſit hiſtoriā Perdicæ & res
Illyricas. Appianꝰ Alexādrinꝰ 22. libros hiſtorię Rōanę cōpoſuit & geſta iparatoꝝ.

¶A pollonius Aphrodiſeꝰ ſcripſit res Carias/de Trallibꝰ/de Orpheo eiuſq; mini-
ſterijs. ¶Arrianꝰ ſcripſit hiſtoriā Alexādri magni 8.lib. Emicuit Romæ ſub M.
Antonio & Adriano pricipibꝰ,a quibꝰ ob literas cōſularē meruit dignitatē.¶Aſel
liꝰ Sēproniꝰ ſcripſit bellū Numātinū.¶Bairon hiſtoricꝰ ſcripſit breuiariū rerū ab
Alexādro geſtaꝝ.¶¶Aufidiꝰ Baſſus ętate Quitiliani ſcripſit bellū Germanicū.
¶Bemarchus Cęſarieēſis ſcripſit res geſtas Cōſtātini pricipis libris decē. ¶Cadmꝰ
Mileſius ſcripſit hiſtoriā de Mileto,ac totiꝰ Ionię regione libris 4.¶Calinius Sy-
riꝰ de geſtis Alexādri, vt etiā Calliſthenes Olynthius. ¶Caliſtus ſcripſit heroico
verſu hiſtoriā Iuliani principis.¶Charon Lampſacenus ætate Darij primi ſcripſit
Aethiopica libris duobꝰ/Cretēſia itē et Gręcanica.¶Charon Carthaginēſis ſcrip-
ſit tyrānos quotquot i Aſia atq; in Europa fuere. Itē vitas claroꝝ virorū libris 4.il
luſtriū fœminaꝝ libris totidē,¶Charon Naucratica ſacerdotes Aegypti & reges
qui fuere ab initio i qualibet gēte.¶Capton Lycius cōpoſuit hiſtoriā Iſauricā libris
8.¶Chœrilus Samius ſcripſit Atheniēſiū victoriā cōtra Xerxē,et;pro ſingulis ver
ſibus ſingulos ſtateres aureos recepit.¶Clearchus Solēſis ſcripſit de varia hiſtoria.
¶Clitarchus comes fuit Alaxādri,qui eiꝰ geſta cōſcripſit. ¶Iuliꝰ Cordus ſcripſit
vitas iperatoꝝ.¶Crito Pieriota (ciuitas eē Macedonię Pieria)ſcipſit res Perſicas/
Siculas & Macedonicas.¶Q .Curtius ſcripſit de geſtis Alexādri magni,ſed opus
eiꝰ mācū eſt & iperfectū.¶Damaſcius Sigięꝰ ſcripſit de rebꝰ i Gręcia geſtis. Prę-
terea de parētibꝰ eoꝝ.qui ad Troiā profecti ſūt.Itē de poetis& Sophiſtis.¶Dares
Phrygiꝰ gręce ſcripſit bellū Troianū,cui ipſe interfuit.¶Dexter Barcinonēſis ſcrip
ſit omnimodā hiſtoriā.¶Dion Caſſiꝰ ſcripſit Romanā hiſtoriā lib.80. Præterea
geſta Traiani pricipis & vitā Arriani philoſophi. Hiſtoriā eiꝰ itegrā non habemꝰ.
¶Dion Pruſięus ſcripſit de virtutibꝰ Alexādri magni libros decē.¶Diogenes La
ertius ſcripſit de vita & moribꝰ philoſophorū.¶Diodorꝰ Siculꝰ ſcripſit hiſtoriam/
quā Bibliothecā iſcripſit.Cōtinet autē res Romanas & varias libris 40. Floruit
Auguſti ſęculo.¶Dionyſiꝰ Mileſiꝰ ſcripſit res perſicas,& quę poſt Darium ſecuta
ſunt.¶Dionyſiꝰ Halicarnaſſęꝰ Auguſti tēpore Romanā ſcripſit hiſtoriā. ¶Ege-
ſippus ſcripſir hiſtoriā eccleſiaſticā libris quiq;.¶Ephippiꝰ Cumęꝰ auditor Iſocra
tis ſcripſit hiſtoriam ab excidio Troię/vſq; ad ſua tēpora libris 30.¶Ephorus Cu-
męus ſcripſit Galeni pricipis hiſtoriam libris 27.Pręterea Corinthiaca & quędam
alia.¶Herodotꝰ ſcripſit hiſtoriam libris nouē ex numero & nominibꝰ muſaꝝ inci
piēs a Cyro Perſaꝝ rege.¶Herodianꝰ Alexadrinꝰ ſcripſit iperatoꝝ hiſtoriā,q̄ ad
nos itegra nō ꝑuenit.¶Heſichiꝰ Mileſiꝰ cōpoſuit hiſtoriā libris ſex,i qbꝰ cōplectit
Romanoꝝ iperatorū,tyrannorum & diuerſorū gētiū res geſtas vſq;ad ſua tēpora.
¶Euemerꝰ Meſſanꝰ hiſtoriā fixit ex titulis & iſcriptionibꝰ ſacris.¶Eutropiꝰ Afer
diſcipulꝰ Auguſtini ſcripſit Epitomē Romanæ hiſtorię ab vrbe cōdita vſq; ad Va
lentē pricipē & Iouinianū.¶Euſtathiꝰ Epiphaneꝰ ſcripſit tēporū Epitomē ab Ae-
nea vſq; ad Anaſtaſiū pricipē.¶Euſebiꝰ ſcripſit hiſtorię libros decē,de pręparatio-
ne Euāgelica/& Epitomē tēporū.¶Florꝰ ſcripſit hiſtoriā Romanā ſuccicta breuita
te.Itē Epitomē i libros Liuij.¶Fortunatꝰ pręſul Pictauēſis geſta ſanctorū parti pe
deſtri/parti ſoluta cōſcripſit oratione.¶Gennadiꝰ Maſſiliēſis ſcripſit de viris illu-
ſtribus Theodoſij tempore.¶Ibycus Rheginus hiſtoricus vixit apud Polycratem
Samiorum tyrannum.¶Hieronymus Rhodius ſcripſit res geſtas a Demetrio Po-
liorcete. ¶Ioannes Scilax ſcripſit de imperatoribus Conſtantinopolitanis.
¶Ioſephꝰ Iudęꝰ cōſcripſit gręcę antiquitatis Iudęorū hiſtoriā libris vigiti ab ex-
ordio mūdi vſq; ad 13.annū Domitiani. Bellū vero Iudaicū cum Romanis geſtā li

bris

bris 7.¶Ireneꝰ pręſul Lugdunēſis hiſtoriā ſcripſit eccleſiaſticā. ¶Iſidorus præ=
ſul Hiſpalenſis ſcripſit de viris illuſtribꝰ. Hiſtoriā pręterea ab Adamo vſq; ad ſua
tēpora, & res Lōgobardoꝝ, & breuē quādā coſmographiā. ¶C. Iulius ſenator res
Romanas gręce ſcripſit. ¶Iuſtꝰ Tiberiēſis texuit hiſtoriā rerū Iudaicarū. ¶Iuſti=
nus fecit epitomen in Trogū tanta ſtyli felicitate, vt alienū prope inuētū ſibi vēdi=
carit. ¶Aeliꝰ Lāpridius ſcripſit de geſtis īperatorū Romanoꝝ ad Cōſtantinū ma=
gnū. ¶Leo Bizantius ſcripſit res Bizantij a Philippo geſtas. ¶Leo Alabandęꝰ ſcrip
ſit hiſtoriā de caribus libris 4. De lyciis, duobus. Artē Rhetoricā, bellum Phocēſiū
& Bœotiorū. ¶Liuiꝰ Patauinꝰ ſcripſit hiſtoriā Romanā. ¶Ammianꝰ Marcellinꝰ
vitā quorūdā īperatorū. ¶Marius hiſtoricꝰ ſcripſit pricipum Romanorum vitas.
¶Gargilius Martialis vitas īperatoꝝ tēpore Alexādri pricipis, cuiꝰ vitā diligētiꝰ
pſecutus ē. ¶Marſyas Pellęꝰ ſcripſit res Macedonicas libris 10. a primo rege vſq;
ad Alexādrū. Itē et de rebꝰ Atticis libros 11. ¶Meliſandrus Mileſius ſcripſit bel
lū Lapythaꝝ et Cētauroꝝ. ¶Menechmꝰ Sicyoniꝰ ſcripſit hiſtoriā Alexandri ma=
gni. ¶Nicolaus Damaſcenꝰ ſcripſit hiſtoriā vniuerſalē libris 70. & vitā Auguſti
ſeparatim, apud quē ī tāta fuit dignatione, vt īperator ipſe placētas ab amicis accep=
tas vocaret Nicolaos. ¶Nymphis Heracleotes ſcripſit hiſtoriā Alexandri & eius
ſucceſſoꝝ libris 24. de Heraclea 13. vſq; ad euerſionē tyrānoꝝ. ¶Oneſicritꝰ Ale
xādri icunabula & originē ſcripſit. ¶C. Oppiꝰ cōmētarios Iulij cęſaris continuauit,
ſcripſitq; bellū Hiſpaniēſe. ¶Palęphatꝰ Abydenꝰ ſcripſit Cyprica/Attica & Ara=
bica. ¶Paulꝰ Oroſiꝰ reliquit hiſtoriā ab initio mūdi vſq; ad Honorij pricipis tēpo
ra pſcribēs. ¶Paulꝰ Foroiuliēſis hiſtoriā ſcripſit Lōgobardoꝝ. ¶Pauſanias Cęſa=
riēſis ſcripſit vniuerſę Gręcię geographiā cū eiꝰ hiſtorijs. ¶Piſandrꝰ Larandęꝰ ſub
Alexādro Māmeę ſcripſit variā hiſtoriā verſibꝰ & libris 60. ¶Pyſiſtratꝰ Lariſſęꝰ
fuit hiſtoriaꝝ ſcriptor. ¶Plyniꝰ ſecūdus ſcripſit hiſtoriā naturalē opꝰ apprime vti=
le, ſi careret mēdis. ¶Plutarchꝰ Cheronęꝰ ſcripſit vitas multorū illuſtriū virorum.
Itē apophthegmata/parallelas/& alia plurima. ¶Polybiꝰ Scipionis Africani præ=
ceptor ſcripſit Romanā hiſtoriā libris 40. quorū pauci ad nos puenerūt. ¶Pole=
mon Helladicꝰ ſcripſit de origine ciuitatū Phocidis/Ponti/Lacedęmoniæ geogra=
phiā/de curſu ſolis libros 3. ¶Poſſidoniꝰ Olbiopolita ſcripſit poſt Polybiū hiſtoriā
libris 52. vſq; ad bellū Cyrenaicū & Ptolemęi. Pręterea declamatiōes rhetoricas/&
argumēta ī orationes Demoſthenis. Floruit ętate Strabonis. ¶Priſcꝰ Panites magi=
ſter epiſtolarū Theodoſij iunioris ſcripſit hiſtoriā Cōſtātinopolitanā & Athilę li
bris 8. Pręterea declamationes & epiſtolas. ¶Proſper pręſul Rheginus ſcripſit de
vita ſolitaria/de tēporibꝰ ab Adā vſq; ad ſuū ſeculū. ¶Prudētius quoq; hiſtoriā ab
Adā carmine exorſus eſt. ¶Ptolemęꝰ Lucēſis ſcripſit hiſtoriā pōtificū vſq; ad Ce=
leſtinū quītū, cuiꝰ tēpore ipſe floruit, ¶Pherecydes Lerius ſcripſit de Clero/de Iphi
genia/de feſtis. ¶Philo Herēniꝰ ſcripſit de ciuitatibꝰ & viris claris 30. ¶Philocho
rus Atheniēſis ſcripſit libros Attidis 17. qui cōtinēt res Atheniēſiū & reges et ma=
giſtratꝰ vſq; ad Antiochū Deū cognomēto. ¶Philiſtꝰ Syracuſanꝰ ꝓpiquꝰ Diony
ſij tyrāni ſcripſit res Siculas libris 12. ¶Phlegon Trallianꝰ libertꝰ Auguſti ſcripſit
hiſtoriā Olympiadū libris 16. vſq; ad Olymp. 29. De faſtis Ro. libros 4. Item de
nominibus locorum vrbis Romæ/et Epitomen Olympionicarum libris duobus.
¶Feſtꝰ Rufus ſcripſit Epitomen rerū Romanaꝝ. ¶Sabinꝰ Maſurius ſcripſit Fa=
ſtoꝝ et rerū memorabiliū libros. ¶Criſpꝰ Saluſtius ſcripſit bellū Catilinariū et Iu=
gurthinū, et Romanas hiſtorias, inſtar Liuij, in quo opere citatur ſępenumero ab an=
tiquis. De hoc Martialis. Criſpꝰ Romana primꝰ ī hiſtoria, ¶Secūdus Tridentinꝰ

ſcripſit Lōgobardoꝝ hiſtoriā. ¶ Socrates Cōſtātinopolitanꝰ hiſtoriā eccleſiaſticā a tēpore Apoſtolorū vſq; ad Chryſoſtomū cōpoſuit. ¶ Sozomenus preſbyter Piſtorięſis hiſtorię vniuerſalis āpliſſimū edidit volumē. ¶ Steſimbrotꝰ Tharſiꝰ ſcripſit res geſtas Cimonis ducis Athenięſiū. ¶ Suetoniꝰ Trāquillꝰ vitas duodeci Cæſarū. ¶ Theocritꝰ Chiꝰ ſcripſit hiſtoriā Lybicā et epiſtolas quaſdam. ¶ Theodorꝰ Gothꝰ ſcripſit hiſtoriā ſuoꝝ tēporū. ¶ Theodorꝰ Cōſtātinopolitanꝰ ſcripſit hiſtoriā eccleſiaſticā a tēpore Cōſtantini vſq; ad Iuſtinianū. ¶ Themiſtogenes Syracuſanꝰ hiſtoriā Cyri regis Perſaꝝ. ¶ Timęꝰ Siculꝰ res Gręcas et bellum Thebanum. ¶ Traianꝰ patriciꝰ ſub Iuſtiniano pricipe ſcripſit tēporū epitomen. ¶ Thucydides Athenięſis patrē habuit Olorū, matrē Egeſipylam. Scripſit bellū Peloponneſiacū. Fuit adeo ſtudioſus iquirēdę veritatis hiſtorię, vtiis mercedē pręberet, qui nūciarēt, quę acta eſſēt i bello. ¶ Val. Antias hiſtoricus plęrūq; citaꝛ ab antiquis authoribꝰ. ¶ Val. maximꝰ ſcripſit dicta et facta memorabilia ad Tiberiū Cęſarē. ¶ Theophanes Leſbiꝰ ſcripſit res a Pōpeio geſtas. ¶ Timagenes Mileſiꝰ ſcripſit de heraclea ponti, et viris in ea claris libros tres. ¶ Timoſthenes prefectꝰ claſſis Ptolemæi Philadelphi ſcripſit de portubꝰ libros decē. ¶ Vicentiꝰ ordinis prędicatoꝝ ſcripſit hiſtoriā vniuerſalē ab exordio mūdi vſq; ad Hieroſolymitanā expeditionē Ludouici regis Gallorū. ¶ Volcatiꝰ Callicanꝰ ſcripſit vitas iperatorum ad Diocletianum ¶ Volcatiꝰ Terētianꝰ ſcripſit hiſtoriā Gordianorū. ¶ Xanthus ſcripſit hiſtoriam Lydorū libris 4. ¶ Zeno Rhodiꝰ ſcripſit hiſtoriā Rhodiorum. Fuit & alter Zeno, q̄ Pyrrhi geſta i Italia Epitomenq; Romanoꝝ & Carthaginēſiū cōpoſuit. ¶ Zonaras ſcripſit hiſtoriā vniuerſalē ab exordio mūdi vſq; ad tēpora Michaelis iperatoris Cōſtātinopolitani. ¶ Saxo grāmaticꝰ ab hic paucos ānos ſcripſit hiſtoriā regū Danorū magna verboꝝ elegātia. ¶ Robertꝰ Gaguinꝰ hiſtoriā Gallorū regū, quē noſtra ætate imitatur Paulus Aemyliꝰ. ¶ Boccaciꝰ ſcripſit de caſibꝰ virorū illuſtrium. ¶ Solinꝰ de mirabilibꝰ mūdi. ¶ Blondus Foroiulięſis de Roma triūphante. ¶ Sabellicꝰ hiſtoriā vniuerſalē ab exordio mūdi ad ſua tēpora. ¶ Volaterranus Geographiā, antropologiā & philologiā. ¶ Agathias Gręcꝰ hiſtoriā Francoꝝ. ¶ Pōtificū Romanoꝝ hiſtoriā ſcripſerūt Anaſtaſiꝰ. Paulꝰ Diaconꝰ, Guido Rauēnas, Sigiſbertus monachꝰ, Hugo Florianus, Sicardꝰ pręſul Cremonēſis, Gotfredꝰ Viterbienſis, Vincētiꝰ pręſul, Martinꝰ Carſulanꝰ, Landulphꝰ canonicꝰ Carnotēſis, Sazomenus, Geruaſiꝰ Ricobaldus, Ptolemęꝰ Lucēſis, Antoniꝰ pręſul Forētinꝰ, Platina. ¶ Vitas iperatoꝝ ſcripſere Cor. Tacitꝰ, Mariꝰ maximꝰ, Iuliꝰ Cordus, Tranquillꝰ, Suetoniꝰ, Optatianꝰ, Gargiliꝰ Martialis, Fabiꝰ Marcellꝰ, Iul. Capitolinꝰ, Aeliꝰ Lampridiꝰ, Flauius Vopiſcus, Eutropiꝰ, Oroſiꝰ. Ex Gręcis Herodianꝰ, Dion, Appianꝰ.

¶ Grammatici.

¶ Acron grāmaticus Horatiū poetā enarrauit. ¶ Aelius pręconius grāmaticus nobiliſſimas orationes ad vnū quēq; ſcribebat. Hic Metellū Numydicū i exiliū comitatus eſt. ¶ Aelius Meliſſus librū edidit de loquēdi ꝓprietate. ¶ Alexander Mileſius Polyhiſtor cognominatus libertus Cor. Lentuli grammaticus fuit, qui docuit Romæ Syllæ temporibus. ¶ M. Popilius Andronicus ſcripſit opuſculum annaliū. ¶ Andromachus grammaticus docuit Nicomedię, Diocletiani tēpore. ¶ Appion Alexandrinus Didymi magni alūnus docuit Romę Tiberii & Claudii temporibus. Scripſit annales & alia complura. ¶ Apollodorus Athenięſis grāmaticus diſcipulꝰ Panetii Rhodii & Ariſtarchi grāmatici ſcripſit hiſtoriā Athenięſem. ¶ Apollonius Alexandrinus ſcripſit de cōpoſitione partium orationis. ¶ Archimedes Trallianus ſcripſit mechanica & cōmetarios in Homerū. ¶ Archibius Alexandrinꝰ docuit

cuit Romę ſub Traiano pr̃icipe.Scripſit commẽtarios ĩ epigrammata Callimachi.
¶Ariſtarchꝰ Alexãdrinꝰ floruit ſub Ptolemęo Philometore,cuiꝰ filiũ erudiit.Scri
pſit cõmentarios ſupra mille.Diſcipulꝰ fuit Ariſtophanis grãmatici.¶Ariſtopha
nes Bizantius grãmaticus diſcipulus fuit Callimachi.¶Ariſtonicꝰ grãmaticꝰ Ale
xãdrinus ſcripſit in Theogoniã Heſiodi. ¶Arcadius Antiochenus ſcripſit nõnul
la in grãmatica.¶Aſclepiades Anazerbęꝰ grãmaticꝰ ſcripſit de fluminibꝰ.¶Aſi
nius Pollio Trallianus docuit Romæ tẽpore Põpeii magni.Succeſſit ſcholę Tima
genis.Scripſit bellũ ciuile Cęſaris & Põpeij.¶Aſinius Capito grãmaticꝰ reliquit
librũ epiſtolarũ.¶Callias Methymnęus grammaticus Alcei & Sapphus poemata
enarrauit.¶Spurius Carbilius Romæ ludũ grãmaticę aperuit,mercede docẽs.Idẽ
G.literã primus inuenit,quũ pro ea C.litera prius vterẽtur.¶Val.Cato grãmaticꝰ
Romę docuit multos et nobiles tẽpore Syllæ,tantũq; nõis ſibi cõparauit,vt ſequen
tes verſus in eius laudẽ vulgo prędicarẽtur.Cato grãmaticꝰ latina Syren,Qui ſolus
legit & facit poetas.¶Luctacius Daphnis Q.Catuli libertus profeſſus eſt Romæ.
¶L.Cęciliꝰ Epyrota Attici libertꝰ ludũ grãmaticę Romę aperuit,primuſq; Virgi-
liũ & alios nouos poetas cœpit profiteri.Vnde Domitiꝰ Marſus.Indicat Epyrota
tenellorũ nutricula vatũ.¶Crates Malotes æqualis Ariſtophanis floruit ſub Pto-
lemęo Philometore.Scripſit ĩ Homeri Iliada & Odyſſeã libros 9. cõmentariorũ.
Primus ſtudiũ grammaticę Romę intulit,eo fere tẽpore,quo mortuus eſt Ennius.
¶Craſſitiꝰ cognomẽto Paſciles Romę ludũ grãmaticę aperuit.Docuit Iulianũ An-
toniũ Antonii Triũuiri filiũ.¶Demetriꝰ Ixion Adramitenꝰ docuit Pergami.Di-
ſcipulus fuit Ariſtarchi.Scripſit enarrationẽ in Homerũ.¶Dicęarchus Lacedęmo
nius grãmaticꝰ fuit Ariſtarchi auditor.¶Didymꝰ Calchentorus grãmaticꝰ Alexã
drinꝰ ſcripſit libros ſupra 3500.¶Dioſcoriꝰ Mireus grãmaticꝰ prefectꝰ fuit pręto
rii Leonis ĩpe.& pręceptor filiorũ eius.¶Diomedes ſcripſit quędã ĩ grãmãtica,quę
adhuc extãt.¶Diogenianꝰ ex heraclea grãmaticꝰ ſub Adriano principe ſcripſit di
ctionariũ per ordinẽ literarũ & quędã alia.Dionyſiꝰ Alexãdrinꝰ grãmaticꝰ pręfuit
bibliothecę et epiſtolis Traiani,habuitq; p̃ceptorẽ Chęremonẽ philoſophũ.¶Do-
mitianꝰ inſanꝰ grãmaticus in vrbe Roma id cognomẽtũ adeptꝰ eſt,ꝙ eſſet ĩtracta-
bilis & valde moroſus.¶Donatꝰ grãmaticꝰ pręceptor Hieronymi ſcripſit libellũ,
quẽ pueri habẽt in manibus.Cõmentarios itẽ in Terentiũ & Virgiliũ.¶Demoſthe
nes Thrax grãmaticꝰ Iliada Homeri et Heſiodi Theogoniã in ſolutã vertit oratio-
nẽ.¶Helladiꝰ grãmaticꝰ Alexãdrinꝰ ſub Theodoſio iuniore ſcripſit lexicon ex or
dine literarũ.Itẽ de laudibꝰ Theodoſii et q̃dã alia.¶Enniꝰ grãmaticꝰ duos libellos
de literis et ſyllabis,ac metris cõſcripſit.¶Epitherſes Bithynicꝰ ſcripſit de Atticis di
ctionibꝰ,¶Heracleõ Aegyptiꝰ docuit Romę,ſcripſit enarrationẽ ĩ Homerũ et Ly
ricos.¶Herodianꝰ Alexãdrinꝰ grãmaticꝰ Apollonii grãmatici filiꝰ et diſcipulus,
floruit ſub M.Antonio pr̃icipe.Scripſit de grãmatica et ĩperatorꝫ hiſtoriã.¶Her
molaꝰ Cõſtant.grãmaticꝰ ſcripſit ad Iuſtinianũ imp.Epitomen ĩ librum Stephani
grãmatici de vrbibꝰ.¶Eugeniꝰ Phryſiꝰ docuit Cõſtãtinopoli ĩperãte Anaſtaſio.
¶Verrius Flaccus Romę docuit Auguſti nepotes.Profeſſus eſt in atrio domꝰ Ca-
tilinę tanta omnium beniuolentia,vt ſtatuam meruerit.¶Aul. Gellius tẽpore Tra
iani ſcripſit noctes Atticas.Fauorinum maxime coluit.

¶Hyperechius Alexandrinꝰ grammaticus ſub Martiano imp.ſcripſit de verbis et
nominibus & orthographia.¶C.Meliſſus Spoletinus a Mecœnate ob ingenium li
bertate donatus eſt. ¶Mithecus grammaticus ſcripſit de obſoniis & de canibus.
¶Moſchus grammaticus ſcripſit carmen buccolicon.¶Neſtor Alex. grammati-

cus Marcellum Auguſti ſororis filium erudiit. ¶ Nicias grammaticus docuit Ro-
mæ, fuitq; familiaris Pōpeio & Ciceroni. ¶ Orbilius Beneuentanꝰ profitebatur Ro
mę Ciceronis tēpore, vir in diſcipulos plagoſus. ¶ Pacatus Minutius ſcripſit de lin
gua Alexandrinorum. Itē de proprietate atticę & doricę linguę. ¶ Palamedes Elea
tes ſcripſit de tragicis et comicis dictionibus, & cōmentarios in Pindarū. ¶ Rhēniꝰ
Palemon profeſſus eſt Romę ſub Tiberio & Claudio principibꝰ. ¶ Pamphilꝰ Sicy
onius ſcripſit de pictura, & claris pictoribus ¶ Pamphilus Alexādrinus ſcripſit di
ctionarium, quod vocauit pratum. ¶ Papias ſcripſit dictionarium latinū ex ordine
literarum. ¶ Pauſanias Cęſarienſis ſcripſit de conſtructione. Vixit Romæ Adria-
ni principis tempore. ¶ Naucratita grāmaticꝰ docuit Athenis ſub Commodo prin
cipe, ad quem ſcripſit Onomaticon libris decem. ¶ Pompeius Leneus Pompeii ma
gni libertus ſcripſit de herbis & plantis. ¶ Priſcianus Cęſarienſis claruit Athenis tē
pore Iuſtiniani principis. Scripſit de arte grammatica ad Iulianum conſulem. & ad
Coſroem Perſarum regem de naturalibus quęſtionibꝰ. ¶ M. Val. Probus Romæ
docuit. Scripſit Syluam obſeruationum latini ſermonis. ¶ Philetas Cous gramma-
ticus fuit admodū Criticus tēpore Philippi & Alexandri, præceptor Ptolemęi Phi
ladelphi. Scripſit elegias & epigrammata. ¶ Philoxenus Alexandrinꝰ Romę ſcrip
ſit de verbis monoſyllabis, & de Græciſmo, et de genere linguarum. ¶ Scribonius
diſcipulus Orbilij docuit eodē tempore, quo Verrius. ¶ Sophocles grammaticus
enarrauit Lycophronē & quoſdā alios poetas. ¶ Soſibius grāmaticus fuit Laconi-
cus. ¶ Telephus Pergamenſis ſcripſit fere omnia, quæ ad grāmaticam pertinēt, In
ter cętera collationes Epithetorū vnicuiq; rei cōgruētiū ad paratā elocutiōis copiā.
¶ Terētiꝰ Scaurꝰ floruit Adriani tēporibꝰ, ſcripſitq; librū de Cęſelii vindicis erro-
ribꝰ. ¶ Timagenes Alexādrinꝰ ſub Pōpeio magno captiuꝰ Romā ductꝰ emptꝰ eſt
a Gabinio. Docuit Romę vſq; ad Auguſti tēpora. ¶ Timotheꝰ Gazeꝰ floruit æta-
te Anaſtaſii pricipis. ¶ Tyrānion docuit Romę ętate magni Pōpeii, Habuit tria li
brorū millia i bibliotheca. ¶ Tryphon Alexādrinꝰ Auguſti tēpore ſcripſit de copia
orationis, de orthographia, et quędā alia. ¶ Verriꝰ Cloaciꝰ ſcripſit de verbis grecis
¶ Volcatiꝰ Epidius grāmaticus ſcripſit res geſtas Pōpeii magni & eiꝰ patris. Ludū
aperuit, docuitq; M. Antoniū & Auguſtū. ¶ Zenodotꝰ Epheſius docuit filios Pto
lemęi primi ac pręfuit Alexādrinę bibliothecę, primꝰ q̧ Homeri libros correxit &
in ordinē redegit. ¶ Nicanor Alexādrinꝰ grāmaticus ſcripſit de punctis & dictio-
nibꝰ quibꝰ vtimur i ſcribēdo. ¶ Inter neotericos numerātur Seruiꝰ/ Valla/ Nebriſ
ſenſis/ N. Perottus/ Calepinꝰ/ Torrētinꝰ/ Bebeliꝰ/ et Deſpauteriꝰ/ et bonę, ſi diis pla
cet, doctrinę Alexander Theopagita.

¶ Oratorum quorundam nomina.

¶ Actius Piſaurięſis/ Acatius e Cęſarea Paleſtinę, ſodalis Libani ſophiſtę/ M. Ae-
myliꝰ Lepidus/ Aeſchines Athenienſis/ Sp. & L. Albini Mumii filii/ C. Albutius
Silus Nouarienſis/ Alexander Epheſius/ Anaximenes Lampſacenus diſcipulus
Diogenis Cynici pręceptor Alexandri magni et in expeditionibus comes/ Ando-
cides Athenienſis leogori filius/ Antiphon Rhamnuſius/ qui Athenis pręcepta di-
cēdi tradidit. M. Antoniꝰ auus triūuiri. Ariſtides Athenięſis/ Ariſtogitō Athenię
ſis ipudēs, qui ſcripſit apologiā ad Demoſthenē ducē cōtra Timotheū, ad Lycurgū
cōtra Timarchum/ & cōtra Hyperidē. Aſinius Pollio Auguſti amicus, qui decla-
mationes ſuas nunq̄ populo commiſit, vir alioqui naſutiore iudicio. Carpebat enim
in Liuio Patauinitatē/ in Cæſaris cōmentarijs infidelitatem/ i Saluſtio verba obſo-
leta/ in Cicerone ſtylum nimis exanguem & elixū. Hic primꝰ Romæ bibliothecam

publicauit.Liciniꝰ Caluus.Carbones duo.Chariſiꝰ Athenieſ̄is filiꝰ ſororis Demoſthenis,qui multas ſcripſit orationes Attico genere.Caſſius Seuerus eloquētiſſiꝰ in agendo,ſed minoris multo virtutis in declamādo.Q.Luctaciꝰ Catulꝰ marij collega in cōſulatu.M.Cælius Ciceronis diſcipulus/acri turbulentoq; ingenio.Cephalꝰ Athenienſis, qui primus proœmia & epilogos induxit.C.Cæſar.M.Cor.Cethegus.P.Cor.Cethegus.Cyneas legatꝰ Pyrrhi.Cleon Halycarnaſæus.Cleomachus Magneſiꝰ.Clodiꝰ pulcher.Clodiꝰ quirinalis.Cordꝰ Cremutiꝰ declamator.C.Cotta preſſus in dicendo, in cuiꝰ oratione nihil erat niſi ſyncerū, nihil niſi ſiccū et ſanū. L.Craſſus,ī quo teſte Tullio erat cū grauitate iunctꝰ facetiarū et vrbanitatis lepos. Curiones tres cōtinua ſerie in vna familia.Demades Athenienſis.Demetriꝰ Phalereus auditor Theophraſti.Demochares nepos Demoſthenis.Dexippꝰ Herēniꝰ Athenienſis.Domitiꝰ Apher.Demoſthenes Athenieſ̄is.Hic quū multitudinē et tumultū ī theatro expaueſceret et excideret mēte,prope ſonitū litoris marini aſſueſcebat dicere.Literā R difficile enūciabat,quā calculis in os cōiectis pronūciare conabatur.Nunq̄ dicebat niſi pręmeditatus.Propterea Pytheas dicebat Demoſthenis Enthymemata lucernam olere.Egeſias Magneſius.Epicrates Athenienſis,qui barbā ad pectus propēſam ſolebat ferre.Hermagoras rhetor,qui ſcripſit de rhetorica libros 6.de diligentia orationis/de decoro/de elocutione/de figuris. Herodes Atticus.Eudemus pręceptor Philopomenis.Sergius Galba tēporū ſuorū eloquētiſſimus.L.Gelliꝰ.Caiꝰ et Tiberiꝰ Gracchi.Gregoriꝰ Niſſenus.Hyperides Athenienſis æmulus Demoſthenis.Iſocrates Athenieſ̄is dulcis et numeroſus in dicēdo. Iſeus Aſſyriꝰ.Iſocrates Amyclas/Iuliꝰ Africanus cōcitatꝰ et ī cura verborū nimiꝰ. Latro Portius.Cn.Lētulus.P.Lētulꝰ.C.Lælius.Lyſias Syracuſanus æqualis Demoſtheni.L.Magius T.Liuij gener.L.Mālius Torquatus.Marcellus Pergameꝰ, qui ſcripſit librū de regno,quē Adriano principi nūcupauit.Marius Aterius declamator.Marinus Neapolitanꝰ Procli diſcipulꝰ.Melitus Athenieſ̄is ęmulꝰ Periclis in Rep.Menippus Stratonicēſis p̄ceptor Ciceronis.Metellꝰ Macedonicꝰ,Meſſalę duo.Mōtanꝰ Narbonēſis relegatus a Tiberio principe.Q.Mutiꝰ Scęuola iuriſcōſultorū eloquētiſſimus.Nicoſtratus Macedo æqualis Ariſtidis.Numius,qui ſcripſit ad Adrianū orationē cōſolatoriā de Antinoo.Oneſimꝰ Cypriꝰ,qui tēpore Cōſtantini magni ſcripſit ī rhetorica, Itē de ſtatuū differētia/ pręexcercitationes et declamationes.Q.Hortēſiꝰ.Pericles Athenieſ̄is,quē veteres poetæ Olympū vocabāt,ꝙ tonare ī cōcionibꝰ videretur et fulminare.M.Calphurniꝰ.Pyſiſtratꝰ Athenieſ̄is,Pytheas Athenieſ̄is,Plato.L,Numaciꝰ Plācus.Plotiꝰ Gallꝰ.Polyęnꝰ Sardianꝰ.Cn.Pōponiꝰ.Potamō Mitylenęus.Procopiꝰ.Pherecydes Syrꝰ.Philoſtratꝰ ſenior.Philiſtꝰ Mileſiꝰ Iſocratis diſcipulꝰ,qui ſcripſit de rhetorica et orationes nōnullas. L.Philippꝰ.Quintilianꝰ rhetor, qui iſtitutiones oratorias ſcripſit.Virginiꝰ Ruffus.Rutiliꝰ geminꝰ,qui fecit libros pōtificales.Clodiꝰ Sabinꝰ declamator.Serapiō Alexādrinꝰ,qui ſcripſit orationes in genere deliberatiuo.Symmachꝰ Ro.L. Siſenna Ro.Sophron Syracuſanꝰ.P.Sulpitius.C.Cotta.Cor.Tacitꝰ.Theodectes Cilix.Theopōpꝰ Vnidiꝰ.Theodorꝰ Gadarēꝰ.Sex.Titiꝰ.Titianꝰ pręceptor maximini principis,qui ſcripſit libros prouinciarū.Hic vocatꝰ eſt ſimia ſui tēporis, ꝙ omnia probe imitaret.Trachalꝰ.Tulliꝰ Cicero pater eloquētię Romanę.Q.Varius.Varus geminus declamator, qui Cæſari dixiſſe fertur. Cæſar qui apud te audent dicere,magnitudinem tuam ignorant.Qui non audent, humanitatem.Zenodotus Adramytenus.Thraſymachus.Val.Licinianus.Secundus Carinus.Gorgias.Acherius.Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

¶De poetis Græcis et Latinis,

PEtrus Crinitus homo nō pœnitēda neq; aſpernabili doctrina iam ſcripſit opuſculū de latinis poetis docte ſatis et erudite. Propterea ne acta agere videamur/ in compēdioſam redigemus epitomen, quod multis ille verbis conſecutus eſt. Latinis demum adijciemus Gręcorum nomina. ¶Liuius Andronicus Epicus poeta latinas fabulas primus docuit Romæ annis 160. poſt obitum Sophoclis & Euripidis/ ſecundo bello punico. Eius carmina per vrbem decātarunt virgines ad iram deorum placandam. Geſta populi Ro. 18. libris complexus eſt. Scripſit & hymnos deorum. ¶Ennius poeta natus Rudijs Salentinorū oppido Romam venit ætate M. Plauti & M. Catonis oratoris clariſſimi. Dicebat tria eſſe ſibi corda, ꝙ gręcam linguam, Oſcam/ & Latinam calleret. Domum habuit in Auentino colle. Vixit parco & tenui victu contentus vnius ancillæ miniſterio. Scripſit libros Annalium/ ſatyras/ comœdias/ & tragœdias. Nomina quarūdam fabularum eius ſunt Telephus/ Ambracia/ Eumenides/ Alcmeon/ Andromacha/ Thyeſtes/ Medea/ Phœnix/ Telamon/ Hecuba/ Achilles/ Pancratiaſtæ/ Epicharmus/ Cteſiphon. Idem in latinum ſermonem tranſtulit Euhemerum poetam græcum. Primꝰ apud Latinos coronam ex Helycone aſſumpſit. Procliuis fuit in pocula. Scipionem Africanum maxime coluit, mutuaq; ab eo beniuolentia redamatus eſt, vt iam docuimus. Mortuus eſt articulari morbo/ ſeptuagenario maior/ ſepultuſq; eſt in monumento Scipionis. ¶M. Plautus natus eſt in vrbe Vmbriæ/ cui nomen Saſſina. Operā primum piſtori locauit ad comparandum victum in agēdis molis illis, quas truſatiles vocant. Compoſuit in ipſo piſtrino quaſdam fabulas. Eius 25. comœdiæ numerantur a veteribus cum paucis alijs. Secutus eſt Græcos Demophilum/ Philemonem & Epicharmum Siculum. Scribendi elegantia claruit in tantum, vt Epiꝰ Stolo dixerit muſas plautino ſermone fuiſſe locuturas, ſi latine loqui voluiſſet. Volcatius Sedigitus de ordine Comicorum ſcribens primas tribuit Cæcilio, Plautum cæteris omnibus pręponens. Mortuus eſt paucis annis poſt Ennium. ¶Cn. Næuius comœdiographus patria fuit Campanus. Tercius in ordine Comicorum ponitur a Volcatio. Stipendia fecit bellis punicis. Eius volumen Octauius Lampadio grāmaticus diuiſit in 7. libros. Scripſit præter punicum bellum/ tragœdias & comœdias. Nimia in carpendis hominum pręcipue metellorum vicijs vſus eſt licentia. Propterea ob immoderatam verborum petulantiam coniectus eſt in vincula. Mortuus eſt Vticę, quum factione nobilium Roma fuiſſet eiectus. ¶M. Pacuuius nepos Q. Ennij fuit ex Brunduſio Calabriæ vrbe. Secutus eſt amplū ac ſonorum dicendi genus/ clariſſimus grauitate ſenrentiarum, verborū pondere/ & authoritate perſonarum. Nomina tragœdiarū eiꝰ ſunt Peribea/ Hermiona/ Atalāta/ Iliona/ Antiopa/ Teucer/ Medea. Citatur etiā in Chryſe/ Oreſte/ & armorū iudicio. Senior fuit Accio, docuitq; iiſdem ædibꝰ, quibus Actiꝰ ipſe. Mortuus eſt Tarenti prope nonagenarius. ¶Statius Cęcilius natus in Gallia. Principē inter Comicos locū/ iudicio Volcatij ſibi meruit. Vixit ſumma familiaritate cū Ennio. Amatꝰ eſt etiā a Terētio. Scripſit comœdias 30. & amplius, quarum hę pręcipuę citantur. Nauclerus/ Syracuſę/ Pauſimachus/ Hippobolymeus/ Epiclerus/ Cratinꝰ/ Plociꝰ/ Aſotus/ Epheſtion/ Fallacia/ Andria/ Annales/ Fœnerator & quędā alię. Mortuꝰ eſt vno anno poſt Ennium. ¶Accius tragœdiographus iunior Pacuuio, natus eſt parentibus libertinis, Marcino & Serano cōſulibꝰ. Decius Brutus tāti eū ęſtimauit, vt eiꝰ verſibꝰ tēpla & monumēta ornauerit. Idē quū Pacuuio ſuā Atreū oſtēdiſſet/ & ille laudaſſet quidē/ ſed tamen dixiſſet quędā videri ſibi duriuſcula & ſubacida,

Accius verum eſſe cõfeſſus eſt, nec tamẽ ſe propterea pœnitere, quoniam idem fer me ingeniis ſolet accidere, quod pomis, quæ dura admodum & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia et matura. Cæterum Accius imaginem ſuam collocauit in æde Camœnarum prægrandi forma, quum tamen eſſet ſtatura admodum breui.

¶Terentius Comicus patria Carthaginenſis Romam puer ductus, diligentia Terẽtii Lucani patroni accurate liberalibus diſciplinis eruditus eſt, ac propter ingeniũ ab eodem manumiſſus. Amauit Statium Cæcilium, cui & ſuas comœdias recitauit, Sex autem compoſuit, quas ab Apollodoro & Menandro Græcis in ſermonem latinum conuertit. Tanta in fabulis vſus eſt arte, vt neq; ad tragicam magnitudinẽ intumeſcat, neq; abiiciatur ad hiſtoricam. Sunt qui dicant eum periiſſe in Arcadia dolore amiſſarum comœdiarum. ¶Lucullus ſatyrographus ex Arunca vrbe Italię fuit primus apud Ro. qui cœpit ſcribere ſatyras, quibus maxime inſectatꝰ eſt Rutilium Lupum/ Carbonem/ & L. Tubulum. Scripſit Satyrarum libros 30. & amplꝰ. Vocatur ab Horatio lutulentus. Adrianus tamen eum omnibus ſatyrographis pręponebat. Metrophanem ſeruum habuit, cuius fidem commendauit in Satyris. Mortuꝰ eſt Neapoli, quum annum ætatis 46, impleuiſſet. ¶Sex. Turpilius comœdiographus floruit ſęculo Terẽtij, cuius familiaritate vſus eſt. Septimum locum inter comicos meruit iudicio Sedigiti. Periit in vrbe Sinueſſana, hiſdem temporibꝰ/ quibꝰ natus eſt Furius Bibaculus. ¶Cn. Matius mimographus ſcripſit opus verſibꝰ hexametris de Iliade, Pręterea mimos, quorum hi citantur. Iam tonſiles tapetes ebrii fuco, Quos concha purpura imbuens venenauit. Item. Sinu amicam reficere frigidã caldo, Columbatim labra conſerens labris, Quapropter edulcare conuenit vitam, Curaſq; acerbas ſenſibus gubernare. ¶L. Afranius comicus Romæ floruit Terentii ætate. Scripſit Togatas fabulas, in quibus primum obtinuit locum. Imitatus eſt Menandrum/ a quo & multa ſumpſit. Culpatur a Quintiliano, ꝙ in ſuis argumentis amores proprios paulo impudentius vulgauerit. ¶Fabius Dorſennus numeratꝰ eſt inter comœdiographos. ¶M. Attilius fuit tragœdiographus, quem Licinius ſcriptorẽ ferreũ appellauit. ¶Q. Trabeas octauũ locum obtinuit iter comicos authore Volcatio. Ex eius verſibus hi pręcipue cõmendantur. Lena delinita argẽto nutũ obſeruabit meũ. Quid velim, quid ſtudeam, Adueniẽs digito impellam ianuam, Fores patebunt, De improuiſo Chriſis vbi me aſpexerit, Alacris obuiã mihi veniet. cõplexum exoptans meũ, Mihi ſe dedet, fortunã ipſam anteibo fortunis meis. ¶Cn. Aquilius comœdiographus plęraſq; comœdias tranſtulit a Menandro. ¶Licinꝰ Imbrex fuit comœdiographus, cuius hi afferuntur verſus. Nolo ego Neeram te vocẽt, ſed Nerienen, Quum quidem Marti es in connubium data. ¶Q. Noniꝰ ſcriptor fuit Attellanarũ. ¶T. Lucretius eques mimographus floruit ætate Cęſaris. In ſuis mimis habuit non minus ſententiarum, q̃ lepiditatis, quos egit non niſi in magna hominum turba. ¶Q. Catulus ſcripſit epigrammata. Fuit animo facili et procliui ad amores et delicias. Amatus eſt a Cor. Cotta/ & L. Craſſo propter elegantiã ingenii, & morum ſuauitatem. Amauit Roſcium & Theotimũ puerulos, quorum formam ſuis verſibus commendauit. ¶Q. Atta ſcriptor fuit togatarum. Periit Romæ, ſepultuſq; eſt in via Pręneſtina. ¶Publius Syrus edidit mimos. Floruit ætate Ciceronis. Manumiſſus eſt a domino propter gratiam et decorem formæ. Iuliꝰ Cæſar mimos eius Labrianis prętulit. Pręcipuę eius ſententiæ citantur iſtæ. Tam deeſt auaro quod habet, q̃ quod non habet. Deſunt luxuriæ multa, auaricię omnia. O vita miſero longa felicibꝰ breuis. Pars beneficii eſt. quod petitur, ſi belle neges. Beneficium dando accepit, qui digno dedit. Cui plus licet q̃ par eſt, plus vult q̃ licet. Feras

non culpes, quod vitari non poteſt. Furor fit læſa ſæpius patientia, Malum cõſilium
eſt, quod mutari non poſt. Nunq̃ periculum ſine periculo vincitur. Comes facũdus
in via pro vehiculo eſt. Hęredis fletus ſub perſona riſus eſt. Ita amicum habeas, poſ
ſe vt hunc fieri inimicum putes. Improbe neptunum accuſat, qui iterum naufragiũ
facit. Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam. ¶ Porcius Licinius fuit epigrãma=
tiſta. Ex eius verſibus ſequentes probantur maxime. Cuſtodes ouium teneræq; pro=
paginis agnũ Quęritis ignem? Ite huc. Quęritis? ignis homo eſt. Si digito attigero,
incendam ſyluam ſimul omnẽ. Omne pecus flamma eſt. Omnia quę video. ¶ Val.
Aedituus ſcripſit epigrammata. Amauit Pamphilã & Philerotem, quos ſuis cele=
brauit carminibus. ¶ Q. Val. Catullus natus eſt Veronæ Terentii Varronis ætate.
Scripſit de paſſere ſuę Leſbię ad Virgiliũ. Celebrauit nuptias Mallũ. Amauit Ipſi=
thillam & Clodiam, quam ficto nomine Leſbiam vocat. Opus ſuum miſit ad Cor.
Nepotem, quod in tres partes diuiditur. In Lyricos, Elegiacos, & Epigramma=
ta. Elegiam de coma Berenices ex poeta Callimacho conuertit in numeros latinos.
Prętere a quę habemus, ſcripſit etiam amatorium carmen de incantamentis, & car=
men Ithypallicum. Cæſarem, Mamurrã, & Nouium Strumam ſuis verſibus ma=
xime inſectatus eſt. Mortuus eſt Romę anno circiter trigeſimo. ¶ Cor. Licinꝰ Cal
uus fuit breui ſtatura & exiguo corpore. Amauit puellam Quintiliam. Excelluit in
ſcribendis Iambicis, Inimicitias aliquãdiu exercuit cum M. Tullio ſuper eloquẽtię
principatu. ¶ Q. Cornificius epigrammatiſta floruit ętate Saluſtij. Verſatus eſt in
militia, in qua quum milites ignauos ad ſubeunda belli diſcrimina, galeatos vocaſ=
ſet lepores, ab iiſdem interfectus eſt. ¶ Aetate Cornificii floruit Heluius Cinna
ſcriptor epigrammatum. Scripſit opus titulo Smyrnę, in quo nouem annos cõſump
ſit. ¶ M. Furius Bibaculus natus Cremonę, verſatus eſt in carmine Iambico. Ami=
cos habuit Gallum poetam & Val. Catonem. ¶ Terentius Varro Atacinꝰ natꝰ eſt
temporibus Ciceronis & Hortenſii. Scripſit Argonautica ſecutus Apolloniũ Rho
dium, quod opus libris 4. abſoluit. Scripſit etiam epigrammata & carmen elegia=
cum, in quo decantauit puellam nomine Leucadiam, quam pręcipue dilexit. ¶ Tici
da ſcripſit epigrammata tempore Val. Catulli. Amauit Metellam, quã mutato no=
mine vocauit Perillam. ¶ Furius Antias compoſuit annales verſibus hexametris.
Vtebatur quandoq; verbis nouis, vt indicant ſequentes eius verſus. Sanguine dilui=
tur tellus, caua terra luteſcit, Omnia nocteſcũt tenebris caliginis atrę, Increſcunt ani
mi, viueſcit vulnere virtus, Spiritus Eurorum virides quum purpurat herbas. Quo
magis in patriis poſſint opuleſcere campis. ¶ L. Iulius Calidius poeta Romæ cla=
ruit ętate Pomponii Attici. ¶ Laurea Tullius M. Tullii libertus ſcripſit epigrãma=
ta. Quędam eius carmina citantur a Plynio. ¶ Virgilius Maro natus eſt Mantuę in
vico, qui Andes vocatur, idibus octobris M. Craſſo & Cn. Pompeio cõſulibus. Cre
monę primum, deinde Mediolani, poſtremo Neapoli vacauit literis, audiuitq; Or=
bilium & Scriboniũ Aprodiſium. Induit virilem togam eo die quo mortuꝰ eſt Lu=
cretius. A modeſtia & verecũdis moribus vocatꝰ eſt Parthenias. In Buccolicis imi=
tatus eſt Theocritum, in Georgicis Heſiodum, in Aeneide Parthenium, Piſandrũ,
Apollonium Rhodium, ſed pręcipue Homerum. Idem ſcripſiſſe fertur quædam
opuſcula, vt Cyrin, Aetnam, Moretum, Culicem, Catalecton, Priapeia, Copam,
Epigrammata & diras. Eius carmina mirum in modum placebant Auguſto. Fabiꝰ
vocat eum poetarum omnium longe principem. Carbilius tamen grammaticus li=
brum compoſuit de Virgilianis erroribus, cui titulus fuit Aeneidomaſtix. Moriens
iuſſerat Aeneidem ſuam comburi vt incaſtigatam. Sed obſtitit Auguſtus tantę li=

terarum

terarum iacturæ. Amauit Aſinium Pollionem, Cor. Gallum, Quintilium Varum/
Horatium, et Mecœnatem. Eidem in theatro recitanti vniuerſus populus Ro. aſſur
rexit perinde ac Auguſto. Habitauit in Eſquiliis prope hortos Mecœnatis. Tardus
fuit in loquendo adeo vt indoctus videretur et agreſtis. Periit Tarenti, vel vt alii vo
lũt, Brunduſii, Mortui cadauer delatum eſt Neapolim, ibiq; ſepultꝰ eſt. ¶Q. Ho
ratius Flaccus natus eſt in Venuſio Appuliæ oppido patre libertino. duobus annis
ante cõiurationẽ Catilinæ. Puer dedit operam Orbilio Beneuentano. Prouectior fa
ctus Athenas ſe cõtulit, vt philoſophiæ vacaret. Moribus fuit impudicis, natura in
irã propenſa, ſed tamen facile placabili. Tribunitiã Romæ adeptꝰ eſt dignitatem.
Præter cæteros coluit Mecœnatem, a quo plurimum etiam amatus eſt. Compo=
ſuit libros carminum 4. Epodon, et ſęculare carmen/ libellum de poetica/ duo ſaty=
rarum a/ ac totidem epiſtolarum volumina. In ſatyris imitatus eſt Lucilium. Eius
carminibus ſumme oblectabatur Ouidius. Statura fuit breui/ corpore obæſo/ ocu=
lis lippis. Mortuus eſt anno 57, ætatis ſuæ . ¶T. Valgius Romæ natus ſcripſit
elegias. ¶Albius Tibullus natus eſt etiam Romę Hircio et Panſa conſulibꝰ. Parẽ=
tes habuit ex equeſtri ordine. Forma fuit eleganti, maxime amatus eſt a Meſſala
Coruino, cuius etiam laudes celebrat. Amauit etiam Horatium et Macrum. Pręte
rea Marathum et Cherintum puerulos, vt Deliam, Sulpitiam. Neeram/ Neme=
ſim et Plautiam, quam ficto nomine vocauit Deliam. Scripſit elegiarum libros 4.
Obiit adhuc iuuenis. ¶M. Manilius Romæ natus imperante Auguſto ſtudiũ po
ſuit in mathematicis diſciplinis. Scripſit libros 5. de aſtronomicis carmine hexame=
tro, in quibus Hipparchum/ Eudoxum/ et Aratum ſecutus eſt. ¶Cor. Gallus pa=
tria Foroiulienſis fuit elegiographus. Auguſti fauore conſcendit ad gradum prętu
ræ. Euphorionem græcum in ſermonem latinum trãſtulit. Scripſit 4. libros amo=
rum ſuorum de Cytheride. Fuit primum amicus Octaui j. Poſtea tamen ſuſpicione
coniurationis quum in eius odium impegiſſet. conſciuit ſibi mortem, anno ętatis ſuę
43. Cytheridem Volunnij libertam quam dilexit, mutato nomine vocauit Lycori.
¶Sex. Aurelius Propertius ex Meuania oppido Vmbriæ oriundus, quum patrem
puer amiſiſſet, Romam ſe contulit, vbi propter ingenium ſtatim amatus eſt a Cor.
Gallo et Mecœnate, Magnam in elegijs laudem promeruit, quarum 4. libros edi=
dit. Hoſtiam puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthiã ap=
pellauit. In ſuis operibus ſecutus eſt Callimachum et Philetam græcos. Mortuus
eſt anno ætatis ſuę 41. ¶L. Varius poeta Epicus maxime præſtitit in ſcribẽdis tra
gœdiis. Eius Thyeſtem laudat Cor. Tacitus. Vnus fuit eorum, quibus Octauiꝰ cu
ram impoſuit emendandæ Aeneidis Virgilianæ. ¶C. Mecœnas a regibus Ethru=
ſcis oriundus ſcripſit tragœdias et alia varii generis poemata. Gratiſſimꝰ fuit Octa=
uio & omnibus poetis. Fuit molli animo et veſtibus ſolutis, nimiumq; ſinuoſis et flu
entibus non ſine molliciei ſuſpicione. Scripſit tragœdiam Prometheum & elegias
complures. Laudatur hoc eius carmen de contemnendo ſepulchro. Nec tumulum
curo/ ſepelit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Eſquiliis. Obiit ætate
ſatis matura. ¶Ouidius Naſo natus eſt in Sulmone Pelignorũ oppido Aprili men
ſe, eodem die, quo Tibullꝰ. Puer adhuc quum magnopere procliuis eſſet ad carmẽ,
ad oratoriã facultatẽ a patre diuerti nõ potuit, niſi per quędã interualla. Tres habuit
vxores. Primam in adoleſcentla dimiſit & cum ea diuortium fecit. Secundam parũ
ſtabili connubio ſibi coniunctam mature dimiſit. Tercia fuit Perilla, quam maxime
omnium dilexit, & in arte poetica docuit. Scripſit varia poematũ genera, In Meta=
morphoſi ſecutꝰ eſt Parthenium Chiũ poetam. Scripſit ſex Faſtorum libros, quos

ad Germanicum Druſi filium miſit. Idem tamen ait duodecim a ſe compoſitos. De amoribus libros tres, libros artium amandi & remediorum. Prҽterea in Ibi/ De obitu Druſi/ epigrammata/ opus de natura piſcium & quҽdam alia. Scripſit et tragoedíam Medeam nomine. Relegatus eſt ab Auguſto in pontum, vel propter libros de amoribꝰ, ꝙ laſciuiores eſſent, vel propter adulterium cum Iulia imperatoris filia. Verſatus eſt in exilio annos 7. & amplius, in quo tantum gratiæ apud barbaras gentes ſibi meruit, vt in eius obitu Getҽ & Tomitani lachrymas cohibere nequiuerint. Quum Geticum ſermonem & Sarmaticum didiciſſet, poemata ſcripſit Getica lingua. Mortuus eſt in exilio. ¶ Caſſius Seuerꝰ patria Parmenſis ſcripſit elegías & epigrammata. ¶ Domitius Marſus ſcriptor fuit epigrammatum. Idem compoſuit bellum Herculis contra Amazones. Dilexit Melenem puellam, quam ſuis celebrauit operibus. ¶ Iulius Montanus ſcripſit poemata verſibus hexametris & pẽtametris. Nonnulli eius verſus citantur a Crinito. ¶ C. Germanicus Auguſtꝰ Druſi filius Græcas comœdias reliquit, et opus Arati de rebus cœleſtibus latinum fecit. Nomen meruit a Germanis deuictis. Author fuiſſe fertur ſequentis epigrammatis de puero Thracẽſi. Thrax puer aſtricto glacie dum luderet Hebro, Frigore cõcretas pondere rupit aquas. Orba quod inuentum mater dum conderet vrna, Hoc peperi flammis, cætera dixit, aquis. ¶ Cæſius Baſſus relatus eſt inter poetas lyricos. Floruit ætate Claudij principis. Scripſit aliquot libros vario et multiplici carmine. Amauit Ouidium & Perſium. Conflagrauit in villa ſua ardente Veſeuo. ¶ Aemylius macer Veronenſis floruit ætate Meſſalҽ Coruini. Scripſit opus de bello Troiano, libros de venenatis animantibus et de herbis, ſecutus Nicãdrum poetam Colophonium. Obiit in Aſia paucis annis poſt Virgilium. ¶ C. Rabirius poeta Epicꝰ ſatyras ſcripſit. ¶ L. Anneus Seneca Hiſpanus patria Cordubenſis ſcripſit tragœdias 10. Euripidem & Eſchilum imitatus. ¶ C. Aſinius Gallus Aſinii Pollionis viri cõſularis filius fecit epigrammata & carmen de Pomponio grammatino. Dilexit Hippolytum puerum. Interfectus eſt a Tiberio principe. ¶ Aulus Perſius Flaccus natꝰ eſt Volaterris oppido Ethruriæ. Floruit imperante Domitio Nerone. In grammatice prҽceptorem habuit Rhemnium Palemonem, in Rhetorice Flauiũ Virginiũ. Probis fuit moribus, et egregia vitæ integritate. Compoſuit ſex ſatyras, in quibꝰ teſtimonio Martialis maiorem promeruit laudem, q̄ Marſus ĩ tota ſua Amazonide. In his imitatus eſt Lucilium. Mortuus eſt nondum completis annis 30. ¶ Cor. Seuerus poeta Epicus verſatus eſt etiam in agendis declamationibus. Scripſit opus de bello Siculo, quod non abſoluit propter obitum importunum. Fecit etiã carmen de Aetna monte. Verſus eius de obitu Ciceronis citantur a Crinito. ¶ M. Anneus Lucanus, natione Hiſpanus, patria Cordubenſis natꝰ eſt Cæſare Germanico & L. Cæſiano conſulibus. Patrem habuit Anneum Melam. Prҽceptores Rhemniũ Palemonem et Flauium Virginium, ſub quibus tantum profecit, vt græce ac latine declamaret. Condiſcipulos habuit Saleium Baſſum & Perſium. Prouectus eſt ad dignitatem quæſturæ, & in augurum collegium aſcitus. Vxorem habuit Pollam Argentariam/ nobilem eruditione et doctrina. Præter opus de bello Cæſaris et Pompeij ſcripſit etiam Saturnalia, Syluarum libros decem, tragœdiam Medeam, de incendio vrbis, de incendio Troiæ cum Priami calamitate. Tres primos Pharſaliæ libros emẽdauit cum vxore, reliquos emendaturus/ ſi per Neronem licuiſſet, cuiꝰ mãdato venas medico ſecandas præbuit, quum annos 30. nondum attigiſſet. ¶ Pomponius ſecundus ſcripſit tragœdias. C. Plynius duos libros compoſuit de eius vita et moribus. Gratiſſimus fuit Germanico. ¶ Cn. Getulicꝰ ſcripſit epigrãmata. Ama-

uit

uit Ceſenniam puellā. ¶ Sextilius Hęna natione Hiſpanus, patria Cordubēſis ſcrip-
ſit inter alia carmen de laude & interitu M. Tullij. ¶ Saleius Baſſus ingenium ex-
ercuit in ſcribendis heroicis carminibus, Modica fuit facultate. ¶ Clodius Sabinus
Elegiographus primum tempus poſuit in cauſis & declamationibus. Scripſit opus
de bello Troiano & aliquot epiſtolas. Perijt immatura ętate. ¶ C. Pedo Albinoua-
nus floruit ſub imperio Neronis. Scripſit epigrammata. Ouidium maxime dilexit.
¶ Volcatius Sedigitus librum compoſuit de poetis latinis, ſenariis verſibus. ¶ Pub.
Statius Papinius heroicus poeta patrem habuit Papinium ob virtutes Neapoli do-
natum, in qua vrbe natus eſt Statius. Vxorem habuit Claudiam doctam & erudi-
tam. Scripſit Thebaidem libris 12. nuncupatam Cæſari Domitiano, in quo opere
ſecutus eſt Antimachum. Scripſit et Achilleidem & Syluarum libros 5. Domitia-
nus eum magnificis interdum conuiuiis excepit, inſigniq; corona & aliis donauit
muneribus. Filium amiſit in ætate adhuc tenera, cuius interitum defleuit. Mortuus
eſt ætate iam prouecta. ¶ Syllius Italicus ex Hiſpania criundus, natus eſt Romæ,
& educatus. Factus eſt proconſul Aſiæ. Gratiſſimus fuit Domitiano, cuius fauore
ad tercium conſulatum perductus eſt. Virgilii natalem quotannis celebrabat. Opus
compoſuit de ſecundo bello punico libris 17. Prædium habuit in agro Neapolita-
no, in quo nonnunq̄ feriabatur. Septuagenario maior ſeipſum interfecit dolore claui
cuiuſdam inſanabilis. ¶ Val. Setinus Patauinus iuxta Aponam natus, ſcripſit Ar-
gonautica ad Cæſarem Domitianum, multo plura ſcripturus, niſi immatura morte
correptus fuiſſet. Imitatus eſt Apollonium Rhodium. Cenſu fuit mediocri. Ama-
uit Amazonicum puerum. ¶ Decius Iunius Iuuenalis patria fuit Aquinas. Natus
eſt patre libertino. Floruit imperante Domitiano. Præceptorem habuit Frontonē
grammaticum. Operam dedit ſcribendis ſatyris, & carpēdis hominum vicijs. Mu
tuo amore coluit Martialem. ¶ Aruntius Stella natus eſt familia conſulari. Floruit
eo tempore, quo Flauij Cęſares Romæ imperarunt. Violantillam puellam Neapo
litanam in vxorem duxit, quam Martialis Ianthidem gręce vocat. Scripſit elegias &
opus de Aſteride, & poema de interitu columbę. Prætor Romæ creatus eſt, et du-
umuir. ¶ M. Val. Martialis genere Hiſpanus ex Bilbili oppido Celtiberiæ Ro-
mam puer profectus omnem inſumpſit operam in ſcribendis epigrammatibus.
Acri fuit ingenio, habuitq; in ſcribendo plurimum ſalis & fellis, nec minus candoris.
Aelius Verus imperator vocabat eum ſuum Virgilium. Donatus eſt equeſtri di-
gnitate & prætura. Scripſit libros epigrammaton 12. quibus adiecit Xenia et Apo
phoreta. Eum tanti fecit Stertinius, vt eius adhuc viuentis imaginē in ſua bibliothe
ca poſuerit. Mortuus eſt tandem in natali ſolo. ¶ Sentius augur Romæ natus ſcrip-
ſit epigrammata, in quibus ſecutus eſt Val. Catullum, et Licinium Caluum. ¶ Ve-
ſtritius Spurina Lyricus floruit ætate Veſpaſianorū. Idem factus eſt iperator in Bre
ueterum regē, quo ſuperato honoratꝰ eſt ſtatua. Filium Cocceium adhuc iuuenem
amiſit. In ſuis lyricis imitatꝰ eſt Horatium. ¶ Voconiꝰ victor Romæ floruit Adria
no imperante. Scripſit elegias & epigrammata. Amauit Teſtylum puerum. Huius
poetæ mortui ſepulchrum Adrianus ſequenti ornauit carmine. Laſciuus verſu, mē
te pudicus eras. ¶ L. Paulus Paſſienus oriundus ex Vmbria claruit ſcribēdis elegis,
in quibus Propertium ſecutus eſt. Scripſit et lyricos. Prędium habuit in agro Vati-
cano. ¶ Annianus compoſuit Feſcenninos verſus varijs iocis & ſalibus refertos.
¶ M. Marullus mimographus Romæ floruit imperante Antonio Cæſare. Tanta
fuit in ſcribendo licentia, vt non dubitauerit notare pricipes ciuitatis, eoſq; nomina-
tim ſuis carminibus perſtrigere. ¶ Aulus Serenus lyricus poemata ſcripſit vario &

multiplici carmine. ¶Virgilius Romanus comœdiographus floruit imperantibꝰ
Adriano & Antonio. Scripſit mimos, i quibus ſecutus eſt Cn. Matium. ¶Ruffus
Feſtus Auienus floruit imperante Diocletiano, Aratum e grȩco in latinos conuer=
tit numeros. Compoſuit etiam librum de orbe terrarum verſibus hexametris, imita
tus Dionyſium grȩcum poetam. Scripſit etiam de Marelinie/ verſibus iambicis. Prȩ
cipue ſecutus eſt Hecateum Mileſium/ Hellanicum Leſbium/ Philonem Athenien
ſem/ et quoſdam alios. Ficit et Virgilianas fabulas verſibus Iambicis. ¶Alphius
Auitus libros fecit, qui inſcripti ſunt excellentium, verſibus dimetris iãbicis. ¶Sep
timiꝰ Afer librum compoſuit de laudibus Iani, in quo imitatus eſt Callimachum.
¶Calphurnius Siculus ſcripſit carmen Buccolicum. Floruit imperãte Domitiano.
Modicis vixit facultatibus. ¶Aur. Olympius Nemeſianꝰ Afer genere/ patria Car
thaginenſis floruit ſub Numeriano & Diocletiano Cȩſaribus. Scripſit Cynnegeti=
ca/ Nautica/ & Alieutica. Calphurnius eidem opus ſuum nũcupauit. ¶Maurꝰ. Te=
rentianus Afer natione/ patria Carthaginenſis ſcripſit Iambos. Opus compoſuit va
rio multiplicíq; carminũ genere de literis/ ſyllabis/ pedibuſq; & variis metris. Filium
habuit Baſſum/ & generum Nouatemum. ¶Claudianus patria Alexandrinus flo=
ruit ſub Honorio & Arcadio. Scripſit de raptu Proſerpinæ libros 4. Item epiſto
las/ in Ruffinũ/ de laudibus Stiliconis/ Panegyricos/ epigrãmata/ de victoria Theo
doſij contra Eugenium Gallorum regem. ¶Decius Auſonius Gallus patria Burde
galenſis vixit imperantibus Valentino & Valentiniano. Gratianum Cæſarem lite=
ris & diſciplinis erudijt. Patrem habuit Auſonium profeſſione medicum, Gratiani
patrocinio prouectus eſt ad conſularem dignitatem. Scripſit librum epigrammatũ
ex græcis in latinos conuerſum numeros. Celebrauit puellam nomine Biſſulã. Scrip
ſit de fluuio Moſa. Faſtorum libros abſoluit, auſpicatus a principio vrbis cõditȩ vſq;
ad ſua tempora. Scripſit & quaſdam epiſtolas. ¶Damaſus natione Hiſpanꝰ floruit
eodem tempore quo Eutropius & Oroſius. Creatꝰ eſt Romæ Pont. max. Scripſit
complures hymnos, & librum de Romanis pontificibus oratione ſoluta. Perijt ſub
Theodoſio/ quum annum 80. ageret. ¶Iuuencus Hiſpanus floruit ĩperantibus Cõ
ſtantino & Conſtante. Scripſit 4. Euangelia verſibꝰ hexametris & hymnos. ¶Au
relius Prudentius Clemens genere Hiſpanus primam ætatem poſuit in agẽdis cau
ſis & ciuilibus officijs, demum ad præfecturam Theodoſij patrocinio conſcendit.
Scripſit opus de his qui pro Chriſtiana pietate ſe deuouerunt. Item de Natali Do=
mini, de geſtis et miraculis Chriſti, de expiandis animis, de conflictu viciorũ & vir=
tutum. ¶Pontius Paulinus patria Burdegalẽſis floruit ſub Cȩſare Gratiano. Scrip=
ſit hexametris verſibus poema de regibus ex Suetonio collectis. ¶Licentius Afer
patria Hiponenſis verſatus eſt cum Auguſtino ſumma familiaritate. Scripſit hym=
nos et epiſtolas. ¶Venantius Honorius Fortunatus Rauennæ eruditus ob erudi=
tionem Pictauorũ factus pontifex, ſcripſit hymnos et libros 4. de geſtis beati Mar
tini verſibus hexametris. ¶Fauſtus Gallus floruit ætate Claudiani. Scripſit epigrã
mata et hymnos de rebus ſacris. Probis fuit moribꝰ et magna in accuſandis vicijs ſe=
ueritate. ¶Sidonius Apollinaris patria Aruernus honeſta et illuſtri natus familia/
prȩceptorem habuit Flauium Nicetium doctiſſimum tunc temporis grammaticũ.
Scripſit permulta et ſoluta oratione et vario carminum genere. Libros nouẽ epiſto=
larum/ hendecaſyllabos/ panegyricos et verſus hexametros. ¶Sunt et Neoterico=
rum nonnulli, qui in ſcribendis poematibus non mediocrem meruerunt laudem.
Primus omnium Iouinianus Pontanus ſcripſit tanta dexteritate, vt veteres proxi=
mo ſequatur interuallo, prȩriperetq; laudem multis antiquis, niſi obſtaret ridicula
quorundam

quorundam hominũ opinio, quibus omnia putent, quæ nõ olent vetuſtatẽ. Scripſit hic poeta libros amorum tres, Tumulorum duos/ de diuinis laudibus/ libros Baiarũ duos/ verſus Iambicos et lyricos/ duos libros qui inſcribuntur Eridanus/ libros de ſtellis 5. Librum vnum Meteororum/ duos de hortis Heſperidum/ Pompam lepidinam / Meliſeum/ Meonẽ/ de virtutibus/ grammatica et multa alia. ℂ Pontanum mea ſententia ſubſequitur Politianus, vtroq; genere dicendi doctiſſimus. Politianum Marullus Tarchaniota. Marullum duo Strozæ pater et filius. Strozas Mantuanus, cuius buccolica tantifacio, vt Virgilianis conferam. Stare debebant in ſuo theatro Philelphus et Petracha, quoniam modicum laudis ſibi meruerunt in ſcribẽdis poematibus. Sunt et noſtro ſæculo nonnulli, qui magna ſui nominis celebritate poeticen profitentur, vt Quintianus Stoa, cuius familiaritate et colloquio vſus ſum aliquandiu, quum degeret Luteciæ, ibiq; ſuam Cleopolim excuderet. Nunc Salmonius Macrinus familiaris et amicus meus, verſus conficit tanta dexteritate/ tamq; felici genio. vt naſcẽs videatur habuiſſe muſas obſtetrices, quæ poeticum manna eius labellis inſtillauerint. Excellit maxime in ſcribendis hendeca ſyllabis, in quibus tam ſimilis eſt Pontano, vt eodem ouo prognati videantur. Germanus quoq; Brixiꝰ inter noſtri temporis poetas merito conferendus eſt. Scribit enim docte et erudite terſa et facili vena. Omittendi non ſunt duo ætatis noſtræ doctiſſimi viri, et linguæ latinæ principes vexillarij Helias Gemellus et Baptiſta Candelarius conſul Rothomagęus, qui ſi ſtetiſſent in poetica profeſſione, vt inclinabat naturæ genius, proſpere cecidiſſet ętati noſtræ. Nihil inuidiſſemꝰ antiquitati, Habuiſſemus qui palato noſtro abunde ſatiſfeciſſent. Sed heu pietas. Forẽſes illæ declamationes et ciuiles cauſæ, quibus appulerũt animum, proſperitatem hanc nobis ſuſtulerunt. Neq; tamen ſibi poſſunt ĩterdicere muſis, q̃tuncunq; ĩperioſis & catenatis reipublicę negociis obruantur. Quod ſatis arguit naturã hominis nec furca quidem expelli poſſe. Audiui vtrunq; loquentem, quum per iocum extemporarijs carminibus inter ſe luxuriarẽt. At incredibili admiratione ſuſpenſum me retinebant, partim ꝙ pręcipitatis q̃tumlibet verbis noua ſemper ad manum ſuppeterent, tum etiam ꝙ quæ ructabant ꝑ luſum, plena tamen eſſent grauitatis & doctrinæ. Quod quoniam et vidi, et expertus ſum, non poſſum non vtriq; aſſurgere/ & amborum ſitire beniuolẽtiam. Sed iam veniamus ad poetarum Græcorum nomina. ℂ Achęus Erethrięus poeta tragicus paulo iunior Sophocle floruit Olympiade 74. Docuit tragœdias 44. vicit vna. ℂ Aegemon poeta ſcripſit bellum Leutricum Thebanorum et Lacedæmoniorum. ℂ Aeſchron Mitylenęus inter Alexandri comites, familiaris fuit Ariſtoteli, ℂ Aeſchilus Athenienſis tragicus primus grauitate perſonarum & coloris diſtictione vſꝰ eſt. Primꝰ in lucẽ protulit tragœdias. De hoc Horatius. Poſt hunc perſonę/ pallęq; repertor honeſtę Aeſchilꝰ & modicis inſtrauit pulpita tignis/ Et docuit magnumq; loqui nitiq; cothurno. De eius interitu iam diximus. ℂ Aleman lyricus inuentor carminis amatorij floruit Olympiade 27. Scripſit lingua Dorica. ℂ Alcęus Athenienſis fuit lyricus, de quo Horatius. Leſbio primum modulate ciui. Politianus in nutricia. Exactoſq; canis pugnax Alcęe tyrannos / Aeolium docto pertentans barbiton auro. ℂ Alcimenes Megarenſis poeta fuit tragicus. ℂ Alexis Therius poeta comicus floruit ante Menandrum, Filium habuit nomine Stephanum itidem comicum. ℂ Alexander Aetholus poeta fuit tragicus. ℂ Amipſias Athenienſis comicus. ℂ Anacreon Teius Lyricꝰ fuit in honore apud Polycratem Samiorum regem. Eiꝰ poema fuit amatorium. Amauit Bathyllum puerum, vt iam diximꝰ. De hoc Ouid. lib. 2. Triſt. Quid niſi cum multo venerem confundere vino Præcepit lyrici Teia

muſa ſenis. ¶ Anaxandrides Rhodius poeta Comicus floruit ætate Philippi Ma-
cedonis. Docuit fabulas 65. vicit vna. ¶ Anaxippus poeta nouæ comœdiæ floruit
ſub Antigono et Demetrio Poliorcete. ¶ Antimachus poeta fuit Colophonius, qui
dum quoddam poema obſcurũ in auditorio recitaret, omneſq; propterea diſcede-
rẽt excepto Platone, legam inquit nihilominꝰ, quoniam vnicus Plato eſt mihi pro
omnibus. ¶ Antiphanes fuit poeta nouę comœdiæ. ¶ Antipater Sidonius verſus
faciebat ex tempore. Floruit oratoris Craſſi temporibus. ¶ Apollodorus Atheniẽ
ſis comœdiographus floruit Menandri tempore. ¶ Apollodorus Tharſenſis fuit
tragœdiographus. ¶ Apolloniꝰ Rhodius Callimachi diſcipulus ſcripſit argonau-
tica. ¶ Aratus Menecratis diſcipulus floruit Olympiade 124. Scripſit Phenome
nona. hymnos in pana/de moribus/epigrammata quædam in Antigoni vxorẽ. Epi
cœdium in Cleõbrotum/epiſtolas/commentarios in Odyſſeam/et plęraq; alia. Cul
patur tamen a Quintiliano his verbis. Arati materia motu caret, vt in qua nulla va-
rietas/nullus affectus/nulla perſona, totuſq; in nominibus abſumitur. Sufficit tamen
operi, cui ſe parem credidit/vel æqualem. ¶ Architas poeta fuit epigrammatum.
¶ Archilochus Parius repertor fuit Iambici carminis, quo Lycamben ſocerum ad
mortem impulit. Horatius Archilochum proprio rabies armauit iambo. De Archi
locho Quintilianꝰ ſic ait, Archilochꝰ primꝰ īter eos, qui iambos ſcripſere. Sũma ī eo
vis/elegantes ſane vibrãteſq; ſententiæ, plurimum ſanguinis atq; neruorum. Floruit
principante Romulo. ¶ Ariſteas Proconeſius ſcripſit tribus libris carmina quæ vo
cãtur Arimaſpea, Præterea Theogoniam verſibus mille. Floruit Crœſo et Cyro
regnantibus. Inuulgata eſt de eo fabula, ꝙ animam reſumeret quotienſcũq; vellet.
¶ Ariſtophanes comicus poeta inuentor fuit tetrametri & octometri. Docuit fabu
las 54. Aemulus fuit Socratis. Tres habuit filios omnes comicos. ¶ Ariſtomenes
Athenienſis ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ. ¶ Ariſtonymꝰ comœdiographus
præfuit bibliothecę Philadelphi poſt Apolloniũ. Mortuꝰ eſt e Strãguria ãnos natꝰ
77. ¶ Arrianus poeta ſcripſit Metaphraſim Georgicorũ Virgilij, opus de geſtis
Alexandri libris 24. & quædam poemata in Attalum Pergamenſem ¶ Archedi
cus comicus ſcripſit contra Democharem. ¶ Archippus comicus Atheniẽſis ſcrip-
tor fuit antiquæ comœdiæ. ¶ Ariſtarchus Tegeates floruit eodẽ tẽpore quo Euripi
des. Docuit tragœdias 70. vicit duabꝰ. Vixit ãnos 80. ¶ Aſtydamas ſenior Athe
nienſis tragicus docuit tragœdias 42, vicit. 5. Fuit & Aſtydamas iunior tragœdio
graphus poeta. ¶ Augeas fuit comicus Athenienſis. ¶ Bacchilides Lyricus Cous.
¶ Callias Athenienſis fuit comicus filius Lyſimachi. ¶ Callimachus poeta Cyre-
nęus fuit filius Batti diſcipulꝰ Armochratis. Vixit apud Ptolemęum Philadelphũ,
præfuitq; regię bibliothecę. Omne poematis genus attigit. Scripſit in aduerſariũ,
quem ficto nomine Ibim appellat, acerbiſſimum poema. Item elegias, epigramma-
ta & hymnos. Huius meminit Ouid. lib. 2. Triſt. dicẽs. Nec tibi Battiade nocuit, ꝙ
ſępe legenti Delicias verſu faſſus es ipſe tuas. Item Propertius lib. 2. Et non inflati
ſomnia Callimachi. ¶ Carcinus Agrigentinus poeta tragicus floruit paulo ante Phi
lippum Macedonẽ. Docuit fabulas 98. ¶ Cęcilius Argiuus ſcripſit de piſcibus.
¶ Cheremon poeta fuit comicus. ¶ Chœrilꝰ poeta Samiꝰ floruit Olympiade 75.
Scripſit Athenienſium victoriam contra Xerxem, ſingulorumq; verſuum ſingu-
los Stateres aureos accepit. Scripſit & res Lyſandri Lacedęmonij & Alexandri ma-
gni. Hunc Horatius vt malum et ineptum poetam culpat. vbi ait. Gratus Alexan-
dro magno regi fuit ille Chœrilus, incultis qui verſibꝰ et male tortis Rettulit accep
tos regale numiſma Philippos. Et in arte. Sic mihi qui multum ceſſat, fit Chœrilus
ille

ſlle Quem bis terq; bonum cum riſu miror, et idem Indignor. ¶Chœrilꝰ Atheniē
ſis fuit tragœdiographus, qui docuit tragœdias 160. vicit 13. ¶Cineſias Thebanꝰ
ſcriptor fuit dithyramborum pigro corpore et fracto crure. ¶Cleon Curieus ſcrip-
ſit argonautica. ¶Cleophon Athenienſis fuit tragicus. ¶Corinnus Ilienſis ſcripſit
Iliada ante Homerum literis doricis tunc primum inuentis a Palamede, cuius fuit
diſcipulus. Scripſit & bellum Dardani contra Paphlagonas. Floruit tempore belli
Troiani. ¶Crates Athenienſis comicus antiquæ comœdiæ, auditor fuit Platonis
Philoſophi. ¶Cratinus Athenienſis veteris comoediæ ſcriptor docuit fabulas 21.
vicit 9. Vir fuit voluptariꝰ & amator puerorum. ¶Chriſtodorus e Copto Aegypti
vrbe poeta Anaſtaſij imp. tempore ſcripſit Iſaurica, vbi ſcribit Iſauriam ab Anaſta
ſio fuiſſe captam. ¶Damozenus fuit Athenienſis comœdiographus. ¶Demol-
chus fuit Syracuſanꝰ comicus, Floruit Olympiade 73. Filius fuit Epicharmi medi
ci. Docuit fabulas 14. lingua dorica. ¶Diçgogenes poeta ſcripſit tragœdias & di-
thyrambos. ¶Diodorus fuit comicus poeta, vt Dioxippus & Diocles Athenienſis.
¶Egemon Charcenus ſcripſit bellum Leutricum Thebanorum et Lacedæmoni-
orum. ¶Epicrates poeta fuit comicus, vt Eriphus. ¶Hermippus Athenienſis poe
ta veteris comœdiæ, ſcripſit fabulas 40. Heſiodus poeta Cumçus ſeu Aſcrçus ab
Aſcra Bœotiæ vico ſcripſit poemata Theogoniam/Aſpida/Heroidum mulierum
catalogum/Epicedium in quendam Batracum, et quçdam alia. Iugulatꝰ eſt ab An
tipho et Crimeno fratribus. Primus agriculturæ prçcepta tradidit. Primus fabulas
ſcripſit. ¶Eubulus Cettiꝰ Athenienſis fuit comœdiographus. ¶Euangelus poeta
comicus ſcripſit de re militari. ¶Eumolphus Eleuſinius filiꝰ fuit Muſæi et Orphei
diſcipulus poeta magni nominis. ¶Euphroniꝰ poeta ſcripſit carmē Priapi. vbi deū
Orneatem eum appellat. ¶Eutiches comicus fuit poeta. ¶Eupolis Athenienſis
ſcriptor fuit veteris comœdiæ, qui mira vſus eſt licentia in carpēdis hominum vicijs
Horatio teſte. ¶Euripides Athenienſis tragœdiographus natus eſt eo die quo Xer
xes ab Athenienſibus fugatus eſt. Diſcipulus fuit Prodici in Rhetorica, et Socratis
ī philoſophia. Ad tragœdiam conuerſus/ſecutus eſt Anaxagoram. Veneris fuit om
nino abſtinens. Vixit in ſumma familiaritate apud Archelaum Macedoniæ regem,
a cuius cœna dum noctu reuerteretur, iugulatus a canibus/a quodam æmulo immiſ
ſis, annum agens 75. Scripſit dramata 75. vicit 5. Matrem habuit agreſtia vendē
tem olera. Annos natus 18. tragœdiam ſcribere aggreſſus eſt in quadam ſpelunca
apud Salamina. Cicero eius verba/totidem putauit ſententias. ¶Idæus Rho-
dius opus Homeri iterauit carmen carmini reddens. Scripſit etiam res Rhodiorum
tribus carminum millibus. ¶Hiero Ferreus Athenienſis ſcripſit quædam poema-
ta, quæ plutarchꝰ in Nicia ad ætatem ſuam teſtatur perueniſſe. ¶Hipparchus fuit
comicus poeta. ¶Hipponax Epheſius ſcriptor fuit iamborum, qui patria pulſus ab
Athenagora & Conia tyrannis, Clazomenis vixit. ¶Laſus Herminæus primus
ſcripſit de muſica. primuſq; dithyrambos in certamen protulit ¶Lycophron Chal-
cidenſis poeta ſcripſit Alexandram poema valde obſcurum, in quo meminit de va
ticinijs Caſſandrç. Exorſuſq; ab hercule & rebꝰ Troianis proſequitur vſq; ad Alexā
drū Macedonē. ¶Magnes Atheniēſis poeta veteris comœdiæ floruit Epicharmi
tēpore. Docuit fabulas 11. ¶Melāthꝰ poeta fuit elegiographꝰ Cimonis ducis Athe
nienſiū familiaris. ¶Melitꝰ fuit tragœdiographꝰ, quē Ariſtophanes taxauit vt ni-
mis durū. ¶Menāder Atheniēſis comicus flagrauit amore mulierū. Scripſit fabu-
las 88. & epiſtolam vnam ad Ptolemçum regē. Fabius de eo ſic meminit. Menāder
meo iudicio diligenter lectꝰ ad cūcta quç prçcipimꝰ/efficiēda ſufficit, ita omnē i vita

imaginem expreſſit, tanta in eo inueniendi copia/eloquendi facultas/ita eſt omnibꝰ
rebꝰ/perſonis/affectibus accomodatus, vt omnibus eiuſdem operis authoribus te-
nebras induxerit. Porro tanto fuit in precio, vt etiam inuitatus ſit a regibus Aegypti
oblatis magnis honoribus & diuitijs. ¶ Menalippides melicus ſcripſit dithyrambi-
corum libros/poemata epica/& elegias. ¶ Huius nepos Menalippides iunior ſcrip-
ſit lyrica & dithyrãbica. Mortuus eſt apud Perdicã regem. ¶ Menecrates fuit co-
mœdiographus. ¶ Menelaus Aegęus ſcripſit Thebaida libris ſex. ¶ Mymnernus
Colophonius poeta fuit elegiographus, qui dicebat nihil eſſe iucundum ſine amore
et iocis. Horatius. Si Mymnernus vti cenſet, ſine amore/iociſq; Nil eſt iucundum,
viuas in amore iociſq;. Propertius lib. 1. Plus in amore valet Mymnerni verſus Ho
mero. ¶ Mneſimachus ſcriptor fuit comœdiæ. ¶ Moſchus Syracuſanꝰ ſcripſit car
men buccolicum. ¶ Morychus tragicus fuit poeta, quẽ Ariſtophanes gulę, & nimię
voluptatis notauit. ¶ Morſimus fuit tragicus, quem Ariſtophanes inſectatus eſt.
¶ Muſęus Eumolpi filius primus omnium Athenis deorum genealogiã verſibꝰ tra
didit, Scripſit amores Hero & Lęandri verſibus hexametris. ¶ Muſęus Eleuſinius
Antipheni filius & diſcipulus Orphei ſcripſit vitæ pręcepta ad Eumolpum filium
tribus verſuum millibus. ¶ Muſęus Thebanus filius Thamyrę poeta melicus/ſcrip
ſit hymnos et cantica. ¶ Muſęus Epheſiꝰ poeta Eumenis & Attali regum Pergami
tempore ſcripſit res Pergamẽſes/& de Perſide libros decẽ. ¶ Neſtor e lycia regio-
ne/pater Pyſandri poetæ/tempore Seueri principis ſcripſit Iliada. Tryphiodorus
vero Odyſſeam ad imitationem Homeri. ¶ Nicandrus Colophonius edidit verſi-
bus Prognoſtica Hippocratis. ¶ Nicochares Athenienſis/Philonidis comici filꝰ
coęuus Ariſtophanis/ſcripſit multas fabulas. ¶ Nicoſtratꝰ fuit Comicus. ¶ Nico-
machus Phrygius ſcripſit tragœdias vndecim. ¶ Nicomachꝰ alter Athenienſis vi-
cit Euripidem & Theagenem. Nonnus Panapolyta ſcripſit euãgelium Ioannis/gręcis hexametris. ¶ Olympius Myſius poeta melicus & elegiographꝰ diſcipulꝰ Mar
ſyæ/floruit ante bellum Troianum. ¶ Homerus iunior patria Bizantius/patrem
habuit Andromachum. Scripſit tragœdias 57. ¶ Homerus poetarum maximus
floruit Olymp. 23. annis poſt Troiam captam 500. poſt Romam conditam 67.
Patria fuit Męon. Natus eſt adulterio matris Critheidis virginis Cumanæ apud flu
uium Melem, vnde ab initio vocatus eſt Meleſigenes. Grammaticæ præcepta pri-
mꝰ dedit, quum antea quiſq; ſermone ſcriberet/ſimul & loqueretur vernaculo. Puer
literis imbutus eſt ab Ariſteo Proconeſio ſeu Fannio grãmatico. Factus paulo pro-
uectior quum flagraret deſyderio viſendarum regionũ ductus eſt per diuerſa orbis
loca/a mercatore quodam, qui dicebatur Menthes, a quo tamen relictus eſt apud
Ithacam propter morbum oculorum. quo ibidem laborare cœperat. Conualeſcens
demum Colophonem profectus eſt, ibiq; renaſcẽte eodem morbo incidit in cæcita
tem, ac tum primum vocatus eſt Homerus apud Cumęos & Ionas, qui cæcos vocãt
Homeros. Vnde autem cæcitatem illam contraxerit, iam diximus. Veniens Athe
nas in ætate iam matura quum in litore quieuiſſet, ſparſo protinus de eius aduentu
rumore, hominum multitudo turmatim ad eum videndum conuolauit. Quo quum
eandem ob cauſam diuertiſſent piſcatores, litori appulſos ſtatim rogauit, haberent
ne aliquid. Illi vero per ęnigma reſpõderunt ſe quæcunq; cepiſſent/reliquiſſe, quæ
vero non cepiſſent/habere. Significabant enim ſeſe purgaſſe pediculis, quorum cap
tos in aquis reliquiſſent, non captos haberent in veſtimentis. Quod ĩtricatũ & per-
plexũ ęnigma Homerus ad piſces tantum reſpiciens/quum diſſoluere nequiuiſſet,
pudore nimio (vt nonnulli ſuſpicantur) incidit in morbum, quo paulo poſt perijt.

Sed quid

Sed quid opus eſt cauſam mortis comminiſci, quum iam matura eſſet ætate? Iam enim vixerat annos 108. Scripſit præcipua duo poemata. Iliadem & Odyſſeam. Ilias continet bellum Græcorum in Troianos propter Helenę raptum. Odyſſea Vlyſſis in patriam redeuntis labores. Duo hæc eius poemata in numerum verſuum diuiſa & diſtincta ſunt ab Ariſtarcho grammatico. Sunt qui eidē tribuant Batracomyomachiam, quorum opinioni repugnat Plutarchus. Habitꝰ eſt apud antiquos in tanto precio, vt ſeptem vrbes eum ſibi vendicauerint, eiuſq; verſus habiti ſint prouerbiorū loco. ¶Oppianꝰ ex Anazarbo Cilicię ciuitate ſcripſit poema de piſcibꝰ, quod Antonino Seueri filio nūcupauit. ¶Orpheus Crotoniata vixit apud Pyſiſtratū tyrannum. Scripſit argonautica. ¶Palephatus Atheniēſis poeta ſcripſit de ſitu orbis, & cōtentione Mineruæ cum Neptuno ad mille verſus. Veneris quoq; & amoris ſermones quinq; millibus verſuum. Item de crine Latonæ. & quædā alia. ¶Pamprepus Panopolyta floruit ætate Zenonis principis. Scripſit de Ethymologijs, & Iſaurica, ſoluta oratione. ¶Panolbus: fuit Epicus poeta. ¶Parthenius Nicæus poeta elegiographus captus eſt a Cinna in bello Mithridatico, & ob ingenium manumiſſus. Vixit vſq; ad Tiberium Cæſarem. Scripſit elegias in Venerem, & Epicediū in Aretem vxorem ſuam, deq; eius laudibus libros tres. ¶Patthenius Chius Theſtoris filius ſcripſit verſus in laudem patris. ¶Perſes Aſcræus poeta frater fuit Heſiodi. ¶Pigres Halicarnaſſæus frater Artemiſiæ vxoris Mauſoli ſcripſit verſus elegos i Iliadem Homeri. ¶Pindarus Thebanus lyricorum princeps floruit Aeſchyli tempore. Scripſit lingua dorica Olympia/Pythia/Nemæa/Iſthmia. De Pindaro ſic meminit Horatius. Pindarum quiſquis ſtudet ęmulari / Iule / cęratis ope Dædalęa Nititur pennis. vitreo daturus Nomina ponto. Primas meruit inter nouem lyricos, quorum hæc ſunt nomina. Alcęꝰ / Sappho / Steſichorus / Ibycꝰ / Bacchylides / Simonides / Alcman / Anacreon & Pindarus ipſe. ¶Piſandrus Camiręus poeta antiquior Heſiodo. ſcripſit facta Herculis duobus libris. ¶Piſandrus Larandæꝰ poeta ſub Alexādro Māmeę ſcripſit verſibus variam hiſtoriam libris 66. ¶Plato Athenienſis poeta priſcæ comœdie floruit tempore Ariſtophanis & Eupolidis. ¶Polyzelꝰ comicus fuit, ¶Poſſidippus Caſſandręns comicus docuit anno tercio poſt mortē Menandri. Scripſit fabulas 30. ¶Phędimus Bizantius fuit elegiographus poeta. ¶Pherecrates Athenienſis comicus militauit ſub Alexandro magno. Docuit fabulas 17. Phidamus Epicuręus poeta fuit admodū laſciuus. ¶Philemon Syracuſanus poeta nouæ comœdiæ tempore Alexandri magni ſcripſit ſex fabulas. Vixit annos 90. Perijt nimio riſu. ¶Philemon iunior eius filius itidem comicus docuit fabulas 54. Philetas Cous floruit ætate Philippi & Alexandri Macedonum. Pręceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Scripſit elegias & epigrāmata. Cōterraneꝰ fuit Hippocratis medici. De eo & Callimacho ſic ſcribit Fabiꝰ. Elegię pricipes habētur Callimachꝰ. Secūdas cōfeſſione plurimorū Philetas occupauit. Propertius lib. 2. Tu ſatiꝰ memorē muſis imitere Philetam. ¶Philocles Athenienſis filius ſororis Aeſchyli, tragicus fuit poeta. ¶Philxenꝰ Cytherius poeta lyricꝰ ſcripſit dithyrambos 24. Obijt Epheſi. Scripſit carmine lyrico Aeacidarum genealogiam. Coniectus eſt a Dionyſio Syracuſano in Latonias, ꝙ eius carmina et tragœdias non probaret.

¶Philiſtus Cercyręus tragicus poeta / vixit apud Pto. Philadelphum. ¶Philiſtion Nicęus poeta Comicus floruit ætate Socratis. ¶Philippides comœdiographꝰ quū ætate iam prouecta in certamine poetarum præter ſpem viciſſet. inter illud gaudiū repente mortuus eſt. authore Gellio. ¶Phormus Syracuſanus comicus Geloni tyranno fuit familiaris, eiuſq; filios erudiuit. Docuit fabulas 7.

¶Phocylides Mileſius floruit poſt bellum Troianum. Olymp. 58. Scripſit ele-
gias, & quaſdam ſententias ad vitæ inſtitutionem. ¶Phocinordes fuit comicus.
¶Phrynicus Athenienſis tragicus Theſpiadis diſcipulus primus vultum mulierũ
protulit in ſcænam & tetrametrum reperit. Filium habuit Polyphradmonem poe-
tam tragicum. Docuit tragœdias 9. ¶Phrynicus Athenienſis fuit comicus. ¶Si-
monides Ceus poeta Melicus floruit Olymp. 55. Vixit annis 79. Scripſit dorica lin
gua Cambyſis et Darij res geſtas, & Xerxis bellum maritimum. Præterea Thre-
nos/ Encomia/ epigrammata/ pęanas/ tragœdias/ nęnias/ et quædam alia. Prim⁹ etiã
artem memorandi fertur inueniſſe, quum cœnaret in Theſſalia apud Scopam opu
lentum hominem. Præcipua eius virtus fuit in commendãda commiſeratione. Nã
inter cæteras funebres laudationes ſingulari carminum commiſeratione proſecutus
eſt conuiuas ſuos, apud Scopam illum de quo nũc diximus, cœnaculi ruina colliſos.
Catullus. Mœſti⁹ lachrymis Simonidęis. ¶Simonides Teius Iãbicus ſcripſit Gręc
corum apud Aulidem conuentum, et trimetrorum libros duos. ¶Simonides Ma-
gnes ſcripſit res geſtas Antiochi magni, et bellum aduerſus Galatas. ¶De Sappho
poetria iam diximus in capite de mulieribus doctis. ¶Sophocles Athenienſis tragi
cus coętaneus & collega Periclis in prætura docuit tragœdias 23. Deceſſit ſex ãnis
poſt Euripidem. Appellabatur apis ob linguæ dulcedinem. Filij cum ab admini-
ſtratione rei domeſticæ ſummouerũt vt delirantem, at ille tragœdiam protulit corã
iudicibus, vt viderent an eſſet opus deliri ſenis. Propterea reſtitut⁹ eſt & ſapiẽs iudi
catus. ¶Fuit et Sophocles alter ſuperioris nepos, qui docuit tragœdias 4. atq; etiã
ſcripſit elegos ¶Sophilus Sicyonius fuit comicus. ¶Soſithæus Syracuſanus ęmul⁹
fuit Homeri tragici. ¶Sotades Maronites poeta fuit iambographus impuriſſim⁹,
et plenus laſciuiæ. Hinc ſotadicos verſus vocamus pathicos et libidinoſos. ¶Soteri
cus Aſites ſcripſit Encomium Diocletiani, et Dionyſiaca et vitam Apollonij Tya-
nei. ¶Steſichorus poeta lyricus ex Hymera Siciliæ ciuitate/ ſcripſit Helenæ vitupe
rationem. Ob quam rem exoculatus Palinodiã cecinit, & viſum recuperauit. Prim⁹
cum citharæ cantu chorum inſtituit. Vnde inditum illi nomen. In eius ore quum in-
fans eſſet, cantauit Luſcinia. ¶Thales Cretenſis fuit lyricus poeta, qui quum Spar-
tam veniſſet, Lacedęmoniorum animos ſuis verſibus adeo deliniuit, vt feritatem il
lam exuerint, quam ex ſeueris Lycurgi legibus imbiberant. ¶Thamyras Thrax
poeta ſcripſit verſus in theologia ad tria millia. Eximia fuit pulchritudine/ et amore
puerorum deflagrauit. ¶Tellen fuit melic⁹ poeta. Theognetus comicus. ¶Theo
genes Megarẽſis floruit olymp. 59. Scripſit elegias et alia poemata. Fuit alter Theo
genes tragicus. ¶Theodectes Cilix diſcipulus Platonis ſcripſit fabulas 50. Prete-
rea artem rhetoricam verſibus/ et quædam alia. ¶Theodoſius Tripolitanus ſcrip-
ſit verſibus in æſtatem. ¶Theocritus Syracuſanus patrem habuit Praxagorã/ Phili
nam matrem. Floruit ſub Ptolemæo Lagi. Scripſit dorica lingua buccolicum poe-
ma. ¶Theophilus ſcriptor fuit priſcę comœdiæ. ¶Terpander Leſbius poeta lyri-
cus heptachordon et lyrici carminis canonem ſcripſit. ¶Theſpis Atticus poeta tra
gicus primus inſtituit vt tragœdiæ agerentur in plauſtris. Vnde Horatius. Igno-
tum tragicæ genus inueniſſe camœnæ Dicitur, et plauſtris vexiſſe poemata Theſ-
pis, Quæ canerent agerentq; peruncti fęcibus ora. ¶Timon Apolloniates ſcripſit
tragœdias/ comœdias/ ſatyras et alia permulta. ¶Timolaus Lariſſæus diſcipulus
Anaximenis Lampſaceni ſcripſit poema de bello Troiano. ¶Timocles Athenien
ſis fuit comicus. ¶Timotheus Mileſius ſcripſit verſibus de muſica libros 17.
Præterea hymnos/ Encomia/ & dithyrambos.

¶Tyrtheus Athenieńſis poeta,quē quū Lacedęmonij certātes i Athenieńſespricipē
ſibi delegiſſent,ita eorum animos inflammauit ſuis carminibus,vt omnes periculi et
mortis imemores in hoſtem furioſi ſe coniecerint,eoq; modo victoriā ſibi pepere=
rint. Horatius in arte. Tyrtheuſq; mares animos in martia bella Verſibus exacuit.
¶Triphiodorus Agyptiꝰ ſcripſit Marathoniā,excidiū Ilij,et poema de laboribus
Vlyſſis.¶Xenophanes Colophoniꝰ ſcripſit poema de Pſyllis.Praeterea Elegias &
Iambos contra Heſiodum & Homerum,improbans,quæ de dijs ſcripſerūt. ¶Xe
nophanes Leſbiꝰ fuit Iambographꝰ. ¶Xenarchus fuit poeta comœdiographus
¶Zenodotus Epheſius poeta diſcipulꝰ fuit Philetę. Floruit ætate Ptolemæi primi,
cuius liberos erudiit. Primus Homeri libros correxit & in ordinem redegit.

¶Qui de modicis rebus opera ſcripſerunt.

¶Syneſius Cyrenenſis ſcripſit de laudibꝰ Caluitij.¶Dion cognomēto Chryſoſto
mꝰ librū de comæ laudibꝰ. ¶Batracomyomachiā luſit Homerꝰ. ¶Maro culicē &
Moretū,atq; etiam de apibus animaliū fere minimis ſcripſit fuſiſſime. ¶Buſiridem
tyrānū laudauerūt Polycrates & Iſocrates. ¶Iniuſticiā Glauco. ¶Therſitē & quar
tanā febrē Fauorinꝰ. ¶Muſcā & Paraſyticā Lucianꝰ. ¶Seneca Claudij apotheoſi.
¶Scripſit Plutarchus Grylli cū Vlyſſe Dialogū. ¶Lucianꝰ & Apuleius aſinum.
¶Themiſon de laude plantaginis herbę. ¶Homerꝰ librum vnū de laudibus vini.
¶Ephren Syrꝰ de vituperatione riſus. ¶Marcion Gręcꝰ de Raphano. ¶Hippo
crates librū vnū de laudibꝰ Priſanæ. ¶Meſſala ſingulos libros de ſingulis literis.
¶Orpheꝰ et Heſiodus de ſuffitionibꝰ multa ſcripſerunt. ¶Iuba rex de Euphorbio
herba magno pręconio volumen edidit. ¶Lyſimachiam herbā ſcriptis celebrauit
Eraſiſtratꝰ. ¶Anonymos herba ab Iceſio medico celebrata ē. ¶Democritꝰ nume
rum quaternarium volumine decorauit. Idē de Cameleonte aīali aliud volumē con=
ſcripſit. ¶Pythagoras librum vnum,cōpoſuit de bulbis. ¶Cato Braſſicę laudes ce
cinit. ¶Diocles magnis laudibus rapā extulit. ¶Chriſippꝰ medicꝰ braſſicę volumē
priuati dicauit. ¶Muſeꝰ et Heſiodꝰ Polion herbā multis verbis commendauerūt.
¶Phanias phyſicus cōdidit laudes vrticę, ¶Antemis herba magnis laudibus cele=
lebrata eſt ab Aſclepiade. Idem librum vnum de muſto compoſuit.

¶Septem montes in quibus Roma ſita eſt.

¶Capitolinus ſeu Tarpeius/Auētinꝰ/Palatinꝰ/Cęliꝰ maior et minor/ Exquilinus/
Viminalis et Quirinalis. De his Tibullꝰ lib.2. Carpite nūc tauri de ſeptē mōtibꝰ her
bas,Dum licet,hic magnę iā locꝰ vrbis erit. Propertius lib.3, Septem vrbs alta iugis
toto quæ pręſidet orbi. Virg. Septemq; vna ſibi muro circundabit arces.

¶Venti diuerſi.

¶Veteres iuxta poſitionem cardinum tantum quattuor ventos principales a ſingu
lis cœli partibus flare credebant authore Vegetio. Sed poſterior ætas experimento
duodecim compręhendit. Ab oriētali cardine oritur Apeliotes, id eſt ſubſolanus,
cui a dextra iungitur Circius ſiue Chorus. A ſiniſtra Eurus ſiue vulturnus. Meridia=
num cardinem poſſidet notus,id eſt auſter. Habetq; a dextra Leuconotum, a ſini=
ſtra Libanotum. Occidentalem cardinem tenet Zephyrus. Huic a dextra iungitur
Libs ſiue Africus,a ſiniſtra Iapix ſiue Fauonius. Septentrionalem cardinem ſorti=
tus eſt Aparetias ſiue Septentrio,cui a dextra hęret Traſias ſiue Cracias, a ſiniſtra
Boreas,id eſt Aquilo, Hi ſępe flāt ſinguli,iterdū duo,et magnis qn̄q; tempeſtatibꝰ
tres ſimul flare cōſueuerūt. Hoꝝ ipetu maria quæ ſua ſponte tranquilla ſunt,vndis
æſtuantibus ſæuiunt. Horum etiam flatu pro natura temporum vel locorum ſereni
tas redditur,et rurſus in procellas ſerena mutantur. Hęc pręcedētia docent tres eſſe

vẽtos vniuſcuiuſq; cardinis. Nunc priuati de quibuſdã loquendũ eſt. Boreas dicitur
a boatu, latine vocatur Aquilo. Flatꝰ eſt violẽti & ſonori. Nubes diſcutit, & ſerenũ
reddit aerẽ. Vnde & ſudificꝰ vocatur & nubifugꝰ. Colu. Nec tam nubifugo borea
Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu. Homerꝰ apud Gelliũ. Sudificuſq; ſimul
Boreas mala plurima voluẽs. Hieronymꝰ vẽtũ hũc appellat ſcopã viarũ ſeu ſcopa-
riũ, ꝙ difflando perpurget, quicquid ĩ via obiacet. ¶ Vulturnũ ꝙ iter Eurũ & No-
tũ ſit, nõnulli Euronotũ vocãt. Caurũ Gręci Argeſtĩ vocãt. Fauoniꝰ gręce vocatur
Zephyrus, a poetis pater florũ appellatur et genitabilis. Auſtrũ aliter noton vocãt,
ꝙ nebuloſus ſit et humectꝰ. Exitialis eſt hic vẽtꝰ et morboſꝰ, potenſq; ad excitanda
fulmina. Vnde Lucretiꝰ lib. 5. Altitonãs Vulturnꝰ et Auſter fulmine pollẽs. Virgi
liꝰ videtur innuere vẽtũ Iapiga occidẽtalẽ eſſe, quũ dicat Cleopatrã e nauali prælio
fugiẽtẽ ĩ Aegyptũ vẽto Iapige ferri. Eſt et vẽtꝰ noĩe Cęcias nubes attrahẽs. Atabulꝰ
nomẽ eſt etiã vẽti apud Horatiũ lib. 1. Ser. Scribẽtẽ. Incipit ex illo mõtes Appullia
notos Oſtẽtare mihi/ quos torret Atabulꝰ. Sũt et alij qui vocãtur Eteſię et prodromi
qui in ortu caniculę ſtatis anni tẽporibꝰ ſpirare ſolẽt. Lucretiꝰ. Puluerulẽta Ceres et
Eteſia flabra Aquilonũ. De regionibꝰ 4. vẽtoꝝ, qui ꝑcipui dicũtur, ſic ſcribit Ma-
niliꝰ lib. 4. aſtron. Totidẽ vẽti de partibꝰ iiſdẽ Erũpũt/ ſecũq; gerũt ꝑ inania bellũ.
Aſper ab axe ruit Boreas, fugit Eurꝰ ab ortu, Auſter amat mediũ ſolẽ, Zephyruſq;
profundũ. Ouid. lib. 1. de Triſt. Nã modo purpureo vires capit Eurꝰ ab ortu, Nũc
Zephyrꝰ ſero veſpere miſſꝰ adeſt. Nũc gelidꝰ ſicca Boreas bacchatur ab arcto, Nũc
notꝰ aduerſa pręlia frõte gerit. Idẽ lib. 1. Metamor. Eurꝰ ad aurorã/ Nabathęaq; re-
gna receſſit/ Perſidaq; et radijs iuga ſubdita matutinis. Veſper et occiduo quę litto-
ra ſole tepeſcũt, Proxima ſunt Zephyro. Scythiã, ſeptẽq; triones Horrifer iuaſit Bo
reas, cõtraria tellꝰ Nubibꝰ aſſiduis, pluuioq; madeſcit ab auſtro. Põtanꝰ ĩ libro Me-
teoroꝝ. A ſũmo Boreas, Notꝰ imo ſpirat olympo. Occaſũ ĩſedit Zephyrꝰ, venit Eu
rus ab ortu.

¶ Sophiſtarum nomina.

¶ Adrianꝰ Phœnix patria Tyrius docuit Athenis magno cultus victuſq; ſumptu.
Amatꝰ eſt magnopere a M. Antonio et Romã ab eodẽ ductꝰ. ¶ Aelianꝰ Roma-
nꝰ ſophiſta qui ſcripſit de animalibꝰ/ de varia hiſtoria/ et de militari. ¶ Antiochus
fuit ſophiſta ſecurꝰ in figuris, vehemẽs in accuſationibꝰ/ venuſtꝰ ĩ defenſionibꝰ, ĩ de-
mõſtratiuis potẽs. In forenſibus ſophiſtica, in ſophiſticis forenſi vtebatur oratione.
¶ Aphthoniꝰ ſophiſta ſcripſit præexercitationes ĩ rhetorica, et ĩ artẽ Hermogenis.
¶ Apſines Gadaręus Smyrnę pręceptorẽ habuit Heraclidẽ Lyciũ, Nicomedię Ba
ſiliũ. Docuit Romæ Maximiani tẽpore, cuius beneficio adeptus eſt conſulatum.
¶ Ariſtides Myſius docuit Smyrnæ. ¶ Ariſtocles Pergamẽſis ſophiſta floruit ſub
Adriano. Scripſit de arte Rhetorica/ epiſtolas et declamationes. Sectę fuit Peripate
ticæ, horridus aſpectu, voluptatibꝰ tamẽ et lyræ poſtea indulſit. ¶ Aſpaſius Rauẽ-
nas Demetriani filius et auditor Pauſanię, profeſſus eſt Romę ſub Alexandro Ma-
meæ. Scripſit diuerſas oratiões cõtra Ariſtonẽ et maledicos. Alia ſophiſtarũ nomi
na ſunt Auſoniꝰ quidã. Bemarchus Cęſarienſis, qui ſcripſit res geſtas Cõſtãtini pri
cipis libris decẽ. Chreſtꝰ Bizãtiꝰ, q q̃uis eſſet deditꝰ vino, cęteris tñ ĩ rebꝰ erat cõti-
nẽs. Damophilꝰ qui ſcripſit ad Lolliũ maximũ de vita priſcorũ. Damianꝰ Epheſiꝰ.
Dias Epheſiꝰ qui floruit ętate Philippi Macedonis. Dion Pruſięꝰ Traiano familia-
ris, qui ſcripſit pro Homero contra Platonẽ libros 4. Itẽ de virtutibus Alexandri
magni libros decẽ, & laudẽ Herculis. Eceboliꝰ Cõſtantinopolitanꝰ/ Epiphaniꝰ Pe
tręꝰ qui ſcripſit pręexercitationes/ & declamationes ĩ genere demõſtratiuo. Heracli
des Lycius, qui Smyrnæ docuit. Hermocrates Phocenſis, qui floruit principante Se
uero

uero. Hermogenes. Euodianus Smyrneus Ariſtotelis diſcipulus, qui profeſſus eſt Romę, Euſtephi⁹ Aphrodiſeus, qui ſcripſit declamationes. Euſtochius Cappadox qui ſcripſit ad Conſtantem principem de Cappadociæ, aliarumq; gẽtium antiquitate. ¶ Gorgias Leontinus artis ſophiſticę parens. Hippodrom⁹ Lariſſeus, qui Athenis docuit. Iſęus aſſyrius, qui adoleſcentiam variis corporis voluptatib⁹ tradidit. Iulianus Cappadox, ad quem dum Athenis profiteretur, gregatim omnes conuolabant. Libanius antiochenus floruit ſub Iuliano pricipe. Athenis audiuit Diophãtum philoſophum. Exercuit ſe in declamationibus. Conſtantinolim profect⁹ ibidẽ ludum aperuit. Vnde propter laſciuiam i pueros amorem pulſus/ Nicomediã venit, indeq; eandem ob cauſam reiectus, in patriam reuerſus eſt. Scripſit declamationes/ progymnaſmata/ orationes/ & epiſtolas. Lucianus Samoſatenus floruit ſub Traiano principe, primum Chriſtianus, demum fidei deſertor. Marcus Bizantius Iſęi auditor. Menãder Laodiceus, qui ſcripſit commentarios in artem Hermogenis & præexercitamenta Minutiani. Minutianus Atheniẽſis ſcripſit artem Rhetoricã/ preexercitamenta/ et diuerſas orationes. Nicetes Smyrnę⁹, quem Adrianus Aegyptio Muſæo aſcripſit. Plutarchus Atheniẽſis pręceptor Syriani. Polus Agrigentin⁹ auditor Gorgiæ ſcripſit eorum genealogiam & catalogum, qui ad bellum Troianum profecti ſunt. Polemon Laodiceus ęqualis Herodis Attici. Priſcus Panites magiſter epiſtolarum Theodoſij iunioris. Scripſit hiſtoriam Cõſtantinopolitanam & Athilę lib. 8. Pręterea declamationes et epiſtolas. Procopi⁹ ſcriba & comes Iuſtiniani. Protagoras abderites diſcipul⁹ Democriti, cui⁹ meminit Gelli⁹. Phrynic⁹ Bithynicus, qui ſcripſit de Atticis dictionibus. Ruffus Corinthius. Sabin⁹, qui floruit ſub Adriano. Scopelianus Clazomenius Herodis Attici præceptor. Sopater Iamblici diſcipulus/ Conſtantini magni conſiliarius. Theon Sidonius. Theodorus/ qui Herodis Attici tempore, præfuit Athenienſium ſcholæ. Thraſimachus Carthaginenſis Iſocratis diſcipulus. Varus Perſa. Zenodotus docuit Romæ ſub Adriano. Scripſit epitomen prouerbiorum Didymi & genethliacum in Adrianum. Præterea conuertit in græcum ſermonem hiſtoriam Saluſtij. Philagrus Cilix patria, auditor Lolliani, fuit ſophiſtarum vehementiſſimus, maxime iracundus.

¶ Populorum diuerſi mores, & ritus varij.

¶ Agathyrſi populi Scythis vicini abũdãt auro. Capillos habẽt cęruleos, quos vna cũ toto corpore diuerſis colorib⁹ ificiũt. Virg. lib. 4. Aen. Creteſq;/ Dryopeſq; fremũt/ pictiq; Agathyrſi. Mantuan⁹ in Apolonia. Vſq; Melãchlenos/ vſq; ad pictos Agathyrſos. In communem cum mulieribus coeunt. Nihil liuoris aut odij mutuo exercent. ¶ Aborigenes antiquiſſimi Italiæ populi vagi erant & ſine laribus. ¶ Alani Scythię populi, carne veſcũtur, nec panẽ mãducãt. Sẽp ſũt pugnaces. Vnde Luca. lib. 8. Et ſeqrer duros ęterni Martis Alanos. Patiẽtiſſimi ſũt laboris, nã cẽtũ millia curſu cõtinuo interdũ conficiũt. ¶ Amazones Scythicę mulieres dextras mãmas naſcẽtib⁹ fœminis iurebãt, ne ferẽdis armis eſſẽt ipedimẽto. Maſculi ſexus liberos iterficiebãt. Impabãt ſine viris. Veſcebãtur lacertis & teſtudinib⁹. ¶ Ambrones Gallię populi quũ ſubita maris iundatiõe ſedes ſuas amiſiſſent, animũ rapinis adiecerũt & latrocinijs. ¶ Androgynę populi ſũt i Africa vtriuſq; naturę, vicib⁹ iter ſe coeũtes. His dextera mãma virilis ẽ/ lęua muliebris. ¶ Antropophagi Scythię populi humana carne veſcũt. Bibũt oſſib⁹ humanoꝝ capitum. ¶ Areopagitæ Atheniẽſiũ magiſtrat⁹ iudicabãt i tẽplo Martis de cęde & de ſtatu Reip. prouidebãt/ idq; ſub dio. ¶ Arimaſpi Scythię populi vnũ habẽt i frõte oculũ, vnde & nomẽ traxerunt. Nam arima Scytharum lingua vnum ſignat/ Spu vero oculum.

¶ Arymphęi populi ſunt prope Riphęos montes iuſticiæ & æquitatis obſeruantiſ=
ſimi/ & mira tranquillitate inter ſe degentes. Sedes illi nemora; alimenta baccæ/ Ca=
pillus iuxta fœminis viriſq; in probro exiſtimatur. Ab ipſo natali dicuntur eſſe cal=
ui, ſimiſq; naribus. et ingenti mento. Studioſi non ſunt rei pecuariæ. Sub arbore
quiſq; cubitat. His nemo mortalium iniuriam facit. Sacri eni dicuntur eſſe, nihiq; ar
morum poſſident, Cõtrouerſias finitimorum dirimunt. ¶ Aegyptij diuinarũ rerũ
peritiſſimi fuerunt, vnde Macrobius Aegyptum vocat artiũ matrem. Ab Aegyp=
tijs Gręci diſciplinas omnes mutuati ſunt. Diem obſeruabãt a media nocte in aliam,
Hominum ſunt antiquiſſimi. Olim gaudebant vnguẽtis. Eorum mulieres ſeptenos
quandoq; vno edebant partu. Serunt omni menſe, vbicunq; imbres ęſtiui non ſunt.
Apud eos aliqui ſingula annorum millia vixiſſe produntur, ſed hoc intelligendum
eſt de annis menſtruis, qui terminãtur lunę ſenio. Cępas & allium inter deos habẽt,
Apim bouem colũt pro numine, & quędam animalia, vt canem/ felem/ accipitrem/
Ibin/ lepidotum & oxyrinchum piſces. Crocodilum etiam venerãtur, quem mor=
tuum in vrnis ſepeliunt. Crocodili adipe ęgrotos vngunt, Braſſicam non edunt. In=
uentores fuerunt picturę. Mortuorum aſſeruant cadauera/ vnguentis fœtorem im=
pedientibus referta. Solertes fuerunt in reperiendis artibus/ et in agnitione rerum in
daganda ſagaces. Furta omnia impune permittunt, Ventrem mortuorum eximũt,
vt omnium peccatorum cauſam. Fl. Vopiſcꝰ ſcribit Aegyptios eſſe verſificatores/
epigrammatarios, & ad cantilenas publicas propenſos. Primi omnium Solem & Lu
nam deos putauerunt, Solem Oſirim/ Lunam Iſim nuncupantes. Idem ait Aegyp=
tios eſſe ventoſos/ furibundos, iactantes/ iniurioſos/ & auidos rerum nouarum. Im=
perator Adrianus ad Seruianum conſulem ſcribens dixit homines eſſe ſeditioſiſſi=
mos/ vaniſſimos/ & iniurioſiſſimos. Et Q. Curtius eos infamat vt gentem vanam/
nouandis q̃ gerendis rebus aptiorẽ. Antiquitus frequentiſſime ea obibant munia,
quę nunc geruli, et vectãdis corpore oneribus quęſtum faciebant. Vnde Ariſtopha
nes apud Cęlium. Currus impoſuit duos/ ac mortuos totidem, quos nec Agyptij q=
dem tollerent centum. Hinc adagium. Aegyptiꝰ laterifer. Erant & admirabiles in
nectendis machinis, procliues in vinum, cuius quum eſſent inopes, excogitauerunt
potionem ex hordeo. Viginti millia vrbium habitauerunt regnante Amaſi. Frequẽ
tiſſime afficiuntur Elephantiaſi morbo propter calores & ęſtum. Sale abſtinent, nec
panibus veſcuntur ſale conditis. Marcellinus vocat Aegyptios genus hominum cõ=
trouerſum, et aſſuetudine perplexius litigandi ſemper lętiſſimum. Subfuſci ſunt, a=
trati/ gracilenti/ aridi/ ad ſingulos motus excandeſcentes/ controuerſi & repoſcones
acerrimi. Olim apud eos mulieres cauponabantur, et inſtitoria obibant munia. Viri
intra domorum parietes texebant, et operabantur muliebriter. Domi vẽtrem exo=
nerant, in publico vero veſcuntur, dicentes ea quę ſunt turpia, in occulto fieri debe=
re, quę honeſta/ in propatulo. Mulier neq; dei, neq; deę vlla ſacerdos eſt, ſed viri
deorum omnium & dearum. Sacerdotes deraſi ſunt in funeribus. Omnes capillos
nutriunt, barbam tamen tondent. Veſcuntur cum feris, alij frumẽto/ alij hordeo. Vi
ri binas veſtes habent, fœminæ ſingulas. Potant in poculis ęneis, quæ ſingulis die=
bus purgant. Linea ſemper ferunt veſtimenta. Virilia circuncidunt mundicię gra=
tia. Sacerdotes lauantur quotidie, frigida interdiu ter/ noctu bis. Fabas neq; ſerunt,
neq; alibi natas comedunt. Robuſta habent capita. Salubri ſunt corpore aeris benefi
cio, qui nunq̃ mutatur. Pane veſcuntur. quem ex farre conficiunt. Victitant piſcibꝰ
partim crudis ſole arefactis, partim ſalſugine conditis. Cothurnicibus item/ anatibꝰ
& quibuſdam alijs auiculis. Minores maioribus natu cedunt, ac in via deflectũt/ ve=
nientibuſq;

nientibuſq; aſſurgunt e ſedili. Anni rationẽ primi excogitarunt, deinde in portiones duodecim, quę de lunę ſenio mẽſes nuncupantur, diſtribuerunt. Primi aras excitarunt, conflauerunt ſimulachra, et templa conſtruxerunt. Olim veſcebantur herbis, paluſtriq; caule, quem Agroſim vocant. Onera capitibus geſtare virorum eſt, humeris fœminarum. Fœminę ſtantes vrinam egerunt, viri ſedentes. Maribus nulla neceſſitas alendi parentes, filiabus ſumma. Literas habẽt bifarias, ſacras/ & populares. In deorum cultum magno feruntur ſtudio. Sacerdotes amiculis vtuntur lineis/ calceis papyraceis. Suillum pecus deteſtantur adeo, vt ſi quis porcum attigerit, cum indumẽtis omnibus in flumine abluatur. Propterea ſubulcis iterdicitur templis omnibus. Laneas veſtes intuliſſe templo, profanum. Scelus item/ iuolutum eis cadauer condidiſſe. Decedente aliquo/ muliebris familia caput & vultum ſibi deformat luto, excurrit deinde per vrbem, ac plangit. Viri ſe conuerberant nudatis pectoribus. Muliebre cadauer diutius domi aſſeruatur, ne venerea fœditate a Salinarijs, quibus incumbit ſepultura, inquinetur. Apud eos Amaſis regis edicto cogebatur quotannis vnuſquiſq; deſtinato magiſtratui ratiocinari, quo ſe foueret artificio. Quod ſi quis non faceret, pœna erat illi extremum ſupplicium. Proripientes ſe e lectulis ſolebant ſuffire corpus reſina, vt aerem expurgarent diſgregatione. ¶Andabatæ populi clauſis pugnãt oculis. ¶Atlantes degeneres ſunt humani ritus/ neq; vllorum nominum appellationem habent. Solem orientem / occidẽtemq; dira imprecatione contuentur, vt exitialem ſuis agris. Neq; inſomnia viſunt, qualia cęteri mortales. Nulla veſcuntur animante. ¶Arabes mitrati degũt/ aut intonſo crine. Barbã abradunt pręterq̃ in ſuperiore labro. Duas habent æſtates, ac totidem hyemes, ſolſtitia 4. qui ſunt inter equinoctialem & tropicum Cancri. Sagittas inficiunt veneno. Fratres filios honore anteeunt, quia maiores natu. Conſanguinei omnia habent communia. Maximus tamen ætate in omni re pręcedit cæteros. Communis item vxor, immo vero vna omnibus. Ingreſſurus ad eam baculum ante fores deponit. Omnes ei baculum geſtant. Eo viſo reliqui cõgreſſu parcũt. Illa tamen noctes agit cum ſeniore. Matri coire nõ cẽſetur ipiũ. Cõgreſſus cũ aleri⁹ ſãguinis fœmina cẽſetur adulterium, quod morte plectitur. In pręda inimicorum lapides aggerant/ quo ſignificãt interituros mala morte, qui ea coluerint, inſidijs eorum, qui lapides poſuerunt. Abũdant balſamo. Pręter cæteros mortales fidem ſeruant inuiolatam. Dionyſium & Vraniam ſolos deorum eſſe arbitrantur. Quiſq; permanet in patrio inſtituto.

¶Agriophagi veſcuntur leonum & pantherarum carnibus. ¶Arthabatitæ inſtar ferarum quadrupedum ſunt vagi. ¶Aſtomi Indiæ populi ſunt ſine ore/ corpore toto hirti. Veſcuntur frondium lanugine. Halitu tantum viuunt in odore/ quem naribus trahunt. Nullus illis cibus, nullus potus. Tantum radicum florumq; varios habent odores & ſylueſtrium malorum, quæ ſecum portant longiore itinere, ne deſit olfactus. Grauiore paulo odore non difficulter exanimantur. ¶Agrigẽtini impẽdio & ſumptu magnifico menſas parabant & cõuiuia. Propterea Plato dicebat eos ædificare, ac ſi victuri perpetuo forẽt, itemq; conuiuari, velut ſemper morituri. Vtebãtur lechytis & xiſtris argenteis, habebantq; lecticas totas ex ebore. ¶Aethiopes Heſperij ſolebant crines in nodum complicare. Martialis. Atq; aliter tortis crinib⁹ Aethiopes. Aethiopes ipſi omnium ſunt nationum ſerui. Viuunt ſine inſtitutis & legibus. Finitimorum præda ſunt & cæterorum mancipia. Parentes ipſi liberos vendunt mercatoribus, & frumẽto mutant. Olim nulla in re vtebantur auro, q̃ pœnalibus catenis. Qui ſunt ab ortu ſolis/ promiſſos habent crines, qui ex Africa/ criſpiſſimos. ¶Axones accolæ Axonis fluuij in finibus Remorum longis vtebanẽ haſtis.

Lucanus lib. 1. Longiſq; leues Axones in armis. ¶ Aruerni olim gloriabãtur ſe oriũ=
dos a Troianis/ac propterea dici volebant Romanorum fratres. Lucanꝰ lib. 1. Ar=
uerniq; auſi Latios ſe fingere fratres/Sanguine ab Iliaco populi. ¶ Aquileienſes
tãta fide contra Maximinum pro ſenatu fuerunt, vt funes de mulierum capillis ne=
cterent, quibus ſagittas excuterent penuria neruorum. ¶ Athenienſes crudeliſſime
ſæuiebant in eos, qui a ſua ditione defecerant, adeo vt decreto iuſſerint manuũ dex
trarum pollices abſcindi Aeginetis, ꝙ rebellaſſent, ne amplius haſtam ferre poſſẽt,
aut remis inter nauigandum vti. Mitylenęos vero eandam ob cauſam cum puberi=
bus iugulari ſtatuerunt, & Samiorum frontes ſi corriperentur/inuri ſtigmate. Apud
eoſdem tãta fuit ſepulchorum cura, vt peremptos bello ſi quis dux honeſtare ſepul
chro neglexiſſet, capite plecteretur. Nefas non putabant ſororem in matrimonium
capere. Lanificium/oleum/vini vſum/ſerendiq; frumenta docuerũt. Pueros ſtatim
ab initio erudiebant, vt nandi vſum propter bella naualia & literas condiſcerent. La
borarunt tamen auariciæ nota adeo, vt prouerbium fluxerit. Atticus moriens porri=
git manum. Fuerunt et impudentiſſimi. Vnde Atticus aſpectus dedit etiã prouer=
bio locum. Inſuper adulatores maximi. Publicis conſilijs diuinos quoſdam ſacerdo
tes adhibebant. Lubrici erant tum ad iram tum ad miſericordiam, Suſpiciones ar
ripiebant celeriter. Laudantibns arridebant, ad opem humillimo cuiq; ferendam
erant promptiſſimi. Si quem mortuum reperiſſent in via, ſepeliebant. Nunq̃ imo=
labanr bouem, cuius opera in curru aut aratro fuerant vſi. Nulla prius puella trade=
batur viro, q̃ ſacra Dianæ obijſſet. Capillorum cincinnis aureas addebant cicadas.
¶ Arij Germaniæ populi habebant nigra ſcuta/tincta corpora. Nigras ad pręlia no
ctes legebant, ipſaq; formidine atq; vmbra feralis exercitus terrorem inferebant, nul
lo hoſtium ſuſtinente nouum ac veluti infernum aſpectum. ¶ Albani curam mor=
tuorum agere nefas arbitrantur. Corpore ſunt pręgrandi/nec iuenuſto, ingenio mi=
nime fucato aut ſubdolo. Vltra centum numerando non progrediuntur. Pondera/
menſuras/modum ciuilitatis & agricolationis non norunt. Linguarum apud eos va=
rietates ſex & viginti. Deos habent Solem/Iouem/Lunam. Sacerdos Lunæ primas
habet poſt regem. Sacris pręeſt ſeruis & ſacræ religioni. Seruorum plæriq; numinis
afflatu vaticinantur. Præcipuum ex his ſacerdos annuis epulis ſaginat, mox ad imo=
lationem producit. Admotus aræ ſeipſum gladio confodit. Plurimus ſenectuti ha=
betur honos. Precioſa cum mortuis infodiunt, licet meminiſſe mortuorum habeãt
ſceleris loco. ¶ Apud Armenios rubentes quandoq; viſuntur niues, ꝙ loca illa ſca=
teant minio. Perſicis dij immolant/et Anaitidem colunt, eiuſq; miniſterio nobilita=
te pręſtantes dedicant filias, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data mox tradũ=
tur viris velut auguſtiores factę. Arcubus clarent Armenij. Vnde Statiꝰ lib. 1. Syl.
Arcuq; horrenda fugaci Armenia. ¶ Auſes populi Africæ capronas e frõte demi=
ſiſſe gaudent. Virgines quotannis in honorem Mineruæ certamen edũt. Arma ſũt
lapides & fuſtes. Si qua ex ictu deceſſerit, falſa cenſetur virgo. Quæ omnium præ=
ſtãtiſſime depręliata eſt, a cæteris/armis decorata ſubuehitur curru per ambitum
Tritonidis paludis. Promiſcuꝰ illis cum muliere cõgreſſus. ¶ Afri paſtores quadri
mis filijs verticis venas adhibita lana ſuccida inurebãt compeſcẽdis e capite fluctio=
nibus. Propterea inter omnes proſpera vtũtur valetudine. Afræ mulieres ſuper ve=
ſtem nudas geſtant caprarum pelles fimbriatas & rubrica litas. In Sica Africę ciui=
tate matronæ corpore proſtituto ex paſſiuo concubitu dotem ſibi quærunt ex patria
cõſuetudine. ¶ Abydenis mos fuit ſi quem ciuẽm aut hoſpitem conuiuio excipe=
rent, vt poſt vnguentum & coronas infantes a nutricibus inducerentur/circunferrẽ=
turq;

turq; ſuauiandi. ¶Arcades ſuis titulis ſuoq; auſpicio nullum hoſtem vnq̃ ſupera-
rũt, verũalijs ſuppetias ferebãt perſępe. Eoꝝ vetuſtiſſima eſt origo adeo, vt glorien
tur ſe priores fuiſſe luna. Seneca i Hippolyto. Aut te ſtellifero deſpiciẽs polo Sydus
poſt veteres Arcadas editum. Colebant Pana deum pecoris. Ouid. lib. 2. Faſt. Pa-
na deũ pecoris veteres coluiſſe ferũt Arcades / Arcadijs plurimꝰ ille iugis. ¶Solebãt
Aſſyrij ægrotos in vijs proponere & exquirere a prætereuntibus, ſcirent ne remedi-
um aliquod morbi. Coma vtebantur non admodum magna. Defunctos melle con-
dibant & cæra. Clypeos geſtabant & pugiones. Clauas item ligneas ferro inductas
ac lineos thoraces. Deũ quem ſummum habent, Adad vocant, deam vero / Adar-
gatim. ¶Apud Atrios populos qui vel minima furantur, lapidibus obruuntur.
¶Alexandrini fallaces fuerunt, alia ſemper cogitantes / alia ſimulantes. ¶Adrimar
chidæ virgines nupturas exhibent ſuo regi, qui pulchriorẽ & gratiorem ſibi deuir-
ginat. ¶Aſbytæ populi Lybiæ quadrigis vehuntur. ¶Biſaltæ Scythiæ populi nu-
triuntur equorum ſanguine permixto lacte, vt docet Virgi. lib. 3. Geor. ¶Bathylli
populi madent vnguentis Authore Plynio. ¶Boriſthenidæ Scythiæ populi per-
petuo frigore torquẽtur. De his Propertiꝰ. Gloria ad hibernos lata Boriſthenidas.
¶Britanni antiquitus omnes ſe inficiebant glaſto. Eſt autem Glaſtum herba ſi-
milis plantagini. Propertius. Nunc etiam infectos demens imitare Britannos, Lu-
dis & externo tincta nitore caput. Martialis. Barbara de pictis veni Baſcauda Britã
nis. Erant olim capillis promiſſis, inhumani ſuis hoſpitibus. Horatius. Viſam Bri-
tãnos hoſpitibus feros. Nullam autem aliam ob cauſam ſe inficiebant, q̃ vt ea ra-
tione horridiores viderentur hoſtibus. Apud eos fratres cum fratribus, & cum libe
ris parentes / vxores olim habebant communes. Præter vim & audaciam nullũ ha-
bebant ad prælia adiumẽtum. ¶Burgundiones dicti ſunt, ꝙ olim vicos habitarẽt,
qui eorum lingua Burgi vocantur. ¶Belgæ optime regebant currus cameratos. Lu
canus. Et docilis rector monſtrati Belga Couini. Cæſar in commentarijs ait Belgas
eſſe Gallorum fortiſſimos, ꝙ ad eos minime commeent mercatores, qui compor-
tent / quæ ad molliciem & effœminandos animos pertinẽt. ¶Bactriani horridis ſũt
ingenijs & a Perſarum luxu abhorrentibus / authore Curtio. Senio vel morbo cõfe-
ctos canibus deuorandos obijciunt ad hoc de induſtria enutritis, quos ſepulchrales
vocãt. Mille quõdã vrbes habitarunt. Apud eos qui pauca furãt, ſputis dehoneſta-
ri ſolẽt. Bellicoſi ſunt & potentiſſimi. ¶Babyloniorum mores corruptiſſimi fuerũt
& ad irritãdas voluptates aptiſſimi. Liberos & coniuges cum hoſpitibus ſtupro coi-
re (modo preciũ flagicij daretur) parentes maritiq; permittebant. In vinum & ebrie
tatem maxime erant effuſi. Fœminarum conuiuia ineuntium in principio modeſtꝰ
erat habitus, deinde ſumma quęq; amicula auferebant profanato pudore. Ad vl-
timum opus ima corporum velamenta proijciebant, non meretrices tantum, ſed ma
tronę & viri, apud quos comitas habeť vulgati corꝑis vilitas, authore Curtio. Duabꝰ
vtuntur tunicis, vna linea aſq; ad pedes demiſſa, altera ſuper hanc lanea, Capita mi-
tris velant / vnguentis toto corpore delibuti. Annulum ſignatorium ſinguli geſtant.
Vbi virgines factæ ſunt nubiles, omnes vnum in locum congregant, eaſq; circunſi-
ſtente virorum frequentia præco ſigillatim vendit ſecundum ordinẽ formæ & pul-
chritudinis. Medicis non vtuntur. Sepulchra eiſdem ſunt in melle. Vbi vir & mari-
tus coiuerunt, ſub diluculũ abluuntur ambo, nec vllum vas prius attingũt, q̃ ſe aqua
perfuderint. Author Herodotus. ¶Bithyni conſcendebant montium cacumina,
ibiq; Iouem cõſalutabant. ¶Bœotij rudes fuerunt & agreſtes, maleq; audierũt ſto-
liditatis noĩe, Horatiꝰ. Bœotum i craſſo iurares aere natum. Plutarchꝰ ſcribit Bœo-

tos ab Atticis fuiſſe notatos tanq̄ brutos/ſtupidos/& pingues propter edacitatem.
¶Brachmanes Indorum ſapientes dicebant præſentem vitam eſſe veluti conceptū
vitalem. Mortem vero egreſſum ad veram vitam. Item mundum habere tempus
initiale, tendereq; ad interitum. Deum vniuerſorum opificem per cuncta meare. In
philoſophiæ communionē vxores non admittebant. Abſtinebant ab omni carnis ci
bo. Subdiales agebant & veritatem præcipue amplexabantur. Lineis vtebantur ami
culis. ¶Bizantij notati ſunt a Græcis vt acolaſti & itemperantes, ꝙ in venerem &
vinum ferrentur præcipites, plurimum enim verſabantur in caupona. ¶Berbicæ
certam ætatis metam tranſgreſſos perimunt, viros immolantes, mulieribus præfoca
tis. ¶Ferunt Brutios paſtores pecudibus equabuſq; miſceri ſolitos. ¶Budini po=
puli Scythiæ pediculos eſitant. Cęſiis ſunt oculis. Rei pecuariæ dāt operam. Libero
patri agūt trieterica & bacchanalia. ¶Barcęę mulieres guſtu vaccinæ et ſuillæ car=
nis abſtinent. ¶Cimmerij populi perpetua caligant obſcuritate. Homerꝰ apud Eraſ
mum. Illic ſunt populiq; & mœnia Cimmeriorum/Nubibus & cæca aſſidue caligi
ne tecta. Illos haud vnq̄ radijs ſol aſpicit ardens, Nec quando aſtriferum curru pe=
tit arduus axem, Nec rurſum ad terras magno deuectus olympo, Sed nox incumbit
miſeris mortalibꝰ atra. Ouidiꝰ figit domū ſomni eſſe ī hac regione, vbi ait. Eſt pro=
pe Cimmerios longo ſpelunca receſſu Mons cauus, ignaui domus & penetralia ſom
ni, Quo nunq̄ radijs oriens mediuſve/cadenſve Phœbus adire poteſt, nebulæ cali=
gine mixtæ Exhalantur humo/dubiæq; crepuſcula lucis. De his Tibullus lib. 4.
Cimmerion etiam obſcuras acceſſit ad oras, Quis nunq̄ candēte dies apparuit ortu,
Seu ſupra terras Phœbus, ſeu curreret ifra. ¶Chalybes habitāt iuxta Paphlagoniā
in Ponto. Optimo abundant metallo. De his Val. Flac. lib. 4. Argon. Non ita ſit
metuenda tibi ſæuiſſima q̄ q̄ Gens Chalybum/duris patiens cui cultus in aruis, Et
tonat afflicta ſemper domus ignea maſſa. Idem lib. 5. Nocte ſub extrema clauſis tel
luris ab antris Peruigil auditur Chalybum labor. ¶Caſyri ïdorum ad Scythas ver=
ſi/humanis corporibus veſcuntur. ¶Campani in Italia ſemper ſuperbi fuerunt bo=
nitate agrorum & fructuum, et vrbis pulchritudine. ¶Candei ſeu Ophiophagi ve=
ſcuntur ſerpentibus/quarum fertiliſſima eſt eorum regio. ¶Cyclopes et Leſtrigo=
nes humana carne olim veſcebantur. ¶Choromandæ ſunt ſine voce/ſtridoris hor=
rendi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis. ¶Cirni qui Corſicam ico=
lunt, viuunt annis centenis quadragenis. ¶In Calingis Indię gente quinquennes cō
cipiunt fœminæ. Octauum vitæ annum non excedunt. ¶Colophonij & Caſtaba=
lenſes proter bella cohortes canum habuere, quæ primæ dimicabant in acie nunq̄
detrectantes. ¶Cauci ſeptentrionales populi altos habitant tumulos & caſas naui=
gijs ſimiles, a quibus quum recedit mare, fugiētes cum aquis piſces circa tuguria ve=
nantur. Nullas habent pecudes/neq; aluntur lacte, vt finitimi. Vlua et paluſtri iun=
co funes nectunt ad prętexenda piſcibus rhetia. Captum manibus lutum ventis ma=
gis q̄ ſole ſiccant. Potus non niſi imbre ſeruato ſcrobibus in veſtibulo domꝰ. ¶Che
lenophagi Carmaniæ populi non alia q̄ teſtudinum carne viuūt. ¶Cimbrorum mu
lieres amicos ſuos et affinitate ſibi coniunctos ſolebant interficere, quos videbant ī
bello turpi fuga ſalutem ſibi quærere. Author Plutarchus. ¶Cyrenæi eo deliciarū
prouecti ſunt, vt legum conditorem habere Platonem concupiuerint. Qui tamen
illorum admiratus ignauiam, indignos duxit, quibus obſequeretur. ¶Carthaginen
ſes humanas hoſtias immolabant Herculi. Fraudulenti erant & mendaces, non ge
nere ſed natura loci. Non ſolum optimos/ſed & ditiſſimos cenſebant magiſtratibꝰ
admouendos. Impoſſibile enim putabant eum qui egeſtate premeretur, recte et in=

corrupte

corrupte magiſtratum gerere poſſe. ¶ Cretenſes ingrediebantur prælia præcinente tibicine. Author Gellius. Apud eos erant ſapientes quos prophetas vocabant, qui non tantum abſtinebant carnibus, ſed & coctis omnino cibis. Apud eoſdẽ lata quoq; lege paſſim permittebatur venus maſcula, amplexabanturq; pueriles amores vſq; ad ſtuporem. Nauigandi peritia, maritimarumq; rerum vſu pricipatum olim tenuerunt. Hinc natum adagium, quod per ironiam dici ſolet. Cretenſis neſcit pelagus. Maſculis amoribus intantum flagrabant, vt adamatos vi corriperent. Amorem cõciliabat non tam forma q̃ roboris præſtantia. Infamati ſunt improbitate, perfidia, mendacio, & ignauia. Liberæ conditionis pueri leges mandabant memoriæ, mox deorum hymnis animum adiiciebant. ¶ Cilices hircos habent villo tõſili, vnde veſtes conficiunt, quas cilicia & cilicina dicimus. Martialis lib. 7. Qualem forpicibus mittit ſupinis Tonſor Cinyphio Cilix marito. Infames fuerunt immanitatis & crudelitatis nomine, ob aſſiduas hoſpitum deprædationes & pyraticam, quam exercebant. ¶ Cares populi mercede cœperunt militare, ac proinde vt viliores paſſim infamati ſunt. Hinc adagium. Homunculus ex Caria. Canem dijs immolabãt. Vnde & Carica victima tranſiit in prouerbium de vili munuſculo. ¶ Caſpii parẽtes incluſos fame necant, quum annum 70. ætatis exceſſerunt. Si quem autem aduolantes aues vnguibus ac roſtris cõcerpſerint, felicitatis argumentum ſuſpicantur. Si a feris aut canibus cõuellatur, non ita. Q; ſi a nullo attingatur, deflent perinde ac infeliciſſimum. ¶ Coi Iunoni ſacrificantes ſeruos a conuiuio reiiciebant, vt ſacrificarent liberius. ¶ Curetes inſtar mollium puellarum comam fouebãt, nec ſuccidebãt. ¶ Chalcidenſes ardebant nefanda puerorum libine. Laborabant etiã auaricię nota. ¶ Chaldęi vice numinis colebãt ignem. ¶ Calleci erant ſine deo & numine. Mulieres monilia geſtabant ferrea, comamq; circunnectebant galericulo atri coloris ſuperiecto. ¶ Cãtabricę mulieres oppreſſę bello, filios legũtur iterfeciſſe, ne ĩ hoſtiles man⁹ venirent. Opere ruſtico ſumptum ſuum exercebant. Puerperæ viris ipſarum vice decumbentibus ad miniſtrabant. Editum infantem fluminis abluebant ripis. Ferunt etiam Cantabros olim iuris hoſtium factos et patibulo affixos in tãta ſupplicij diritate, nihilominus perinde ac geſtantes Pęana ceciniſſe. Eiuſdem quoq; gentis illud erat, vt viri vxoribus numerarent dotem, filiaſq; ex aſſe hæredes cõſtituerẽt. ¶ Carmanis fuit peculiare, vt percuſſa faciei vena profluentem inde cruorem vino permiſcerent, propinarentq;, amicitię finem ſtatuentes ſãguinem guſtaſſe mutuum. Mox vero vnguentis caput collinere, repercutiẽdis vini exhalationib⁹. Apud eoſdẽ nemini licebat vxorem ducere, niſi prius caput occiſi hoſtis ad regem detuliſſet. Rex autẽ interfectorum caluarias in regia locabat. Linguas vero faucib⁹ exertas et minutatim conciſas, paneq; permixtas illis porrigebat deguſtandas, qui attuliſſent. ¶ Chij calẽtes mero quum Spartam veniſſent, itaſſentq; ad curiam Ephororũ, in curulib⁹ magiſtratuum cellis, vẽtris onera per ſummam fœditatem deiecerunt. Hinc natum adagium. Chius omnia percacans. ¶ Cercyræis populis quoniam crebris ſeditionibus agitabãtur moris erat geſtare flagra ingẽtia anſis eburneis exornata. ¶ Crotoniatæ erant egregij athletæ adeo vt in paleſtra victoriam ſæpenumero reportarẽt. ¶ Cercopes populi fuerunt in Epheſo notæ fraudulentiæ, qui conati ſunt ipſi etiam Ioui imponere. Hinc adagium. Cercopum cœtus, de improborum cõuentu. ¶ Calabri quum pyris abundent, conſueuerunt ea hoſpitibus affatim apponere, deinde ſaturos bellariorum vice domum auferre iubent, Horatio teſte. ¶ Apud Creſtones populos ſinguli plures habent vxores. Quum autem vir aliquis moritur, tunc oritur magna diſceptatio inter fœminas, quænam illum charius adamaret viuentem. Id vbi

compertum eſt,quæ beniuolentiæ & amoris palmam meruit,ad mortui tumulũ du
citur exornata,ibiq; a propiquis mactatur & humatur cum viro.¶Ciſij populi vici=
ni Perſis pro pileis mitram ferunt. ¶Cyziceni notati ſunt timidatis & molliciei.
¶Cadurci populi Galliæ in tomentis culcitrarum ex ſuo lino palmam obtinuerũt.
¶Apud Dacos & Sarmatas ipſi etiam mares corpora ſua ſuccis herbarum linunt.
¶Derbices delicta omnia etiam minima vltimo digna ſupplicio cenſent. Tellurem
deam agnoſcunt. Rebus diuinis nullam adhibent fœminam,ſed nec in mẽſã admit
tunt. Septuagenario grandiores iugulãt aduocato ad epulas proximo quoq;. Vetu=
larum carnibus non veſcuntur,ſed præfocatas modo condunt. Si cui fatalis dies ad=
uenerit ante metam præſtitutam, ſepeliunt. ¶Dardanei ſub Illyride populi ter tan
tum in vita balneis operam dabãt. ¶Apud Danos fœminæ plęręq; formam ſuam
in virilem habitum commutantes militiam adibant,omneſq; peroſæ delicias corpꝰ
& animum patientia ac labore ſolebant durare,totamq; fœmineæ leuitatis molliciẽ
abdicantes/ virilem exercere ſæuitiam. Bella pro baſiis intentabant,manus telorum
non telarum obſequijs exhibebant. Author Saxo Grammaticus. ¶Eſſedones Scy
tharum Aſiaticorum populi ſolent parentum funera cantu proſequi, & conuocatis
vicinis cadauera ipſa aliis carnibus admixtis abſumere,& ex oſſibus capitum confi=
cere ſibi pocula. Apud eos quoties pater alicui deceſſit,omnes eius propinqui peco=
ra adducunt,conciduntq;, & mortuum aliis commixtum carnibꝰ ei exhibent,a quo
inuitati ſunt ad conuiuium. Caput tamen defuncti denudatũ/purgatumq; inaurant,
eoq; pro ſimulachro vtuntur,et quotannis cerimonias eidem faciunt. Iuſticiam ob=
ſeruant diligentiſſime. Vxores ęque fortes ſunt ac viri. ¶Eſſei Iudæorũ populi ab=
ſtinebant vino,carnibus & vxoribus. Ieiuniis ita aſſueuerunt, vt ipſa i naturam ver=
terint. Apud eos proprium nemo aliqu id poſſidet. Omnibus in medio poſitis com
muniter vtuntur. Habitant ſimul et conueniunt quaſi ſodales. Quumq; pro commu
ni vtilitate faciant omnia,alia aliorum negocia ſunt,quæ certatim peragunt/non fri
gus/non calorem/non aliquam mutationem aeris formidantes. Quum a laboribus
mercedem ceperunt,apud quæſtorem deponũt. Is omnia diligenter procurat, qui=
bus egent. Plęriq; ex his nullas ciuitates colunt,neq; ſeruos habent,quãdo omnes ve=
lut mater eadem genuit natura. Triplici regula vitam tranſigunt/amore in deum ar=
dentiſſimo, virtutis cultu diligentiſſimo,charitate i proximũ feruẽtiſſima. ¶Apud
Epizephyrios Locros ſi quis ſalutis cauſa vinum hauſiſſet largius medico non impe
rante,morte expiabatur libera illa compotatio, perinde ac grande aliquod ſcelus.
¶Apud Eleuſinios capitale erat quicq̃ ex myſteriis in vulgus efferre, cuiuſmodi
erant apud Ro. ſacra bonæ deę. ¶Epheſij habebant notulas quaſdam et voces ma=
gicas,quibus vtentes in omni negocio victores euadebant. Hinc adagiũ. Epheſijs
vti literis. ¶Faneſij populi in oceano ſeptentrionali tam grandes habent aures, vt
ijs nuda integãt corpora. ¶Fennis Germaniæ populis mira erat feritas et fœda pau
pertas. Non arma/non equi/non penares. Victus herba/veſtitꝰ pellis/cubile humꝰ.
Sola in ſagittis ſpes,quas inopia ferri oſſibus aſperabant. Idem venatus viros pari=
ter ac fœminas alebat. Paſſim enim comitabantur/partemq; pręđę petebant. Viue=
bant in ſyluis,quod beatius arbitrabantur,q̃ ingemere agris,illaborare domibꝰ. Au
thor Cor. Tacitus. ¶Geloni Scythię populi ſolebant ſe pingere. Virg. lib. 2. Geor.
Eoaſq; domos Arabum/pictoſq; Gelonos. Claudianus. Membraq; qui ferro gau=
det pixiſſe Gelonus. Sanguinem equinum bibebant cum lacte. Idem Virg. Biſaltę
quo more ſolent/acerq; Gelonus, Quum fugit in Rhodopen/atq; in deſerta Geta=
rum, Et lac concretum cum ſanguine potat equino. Sidoniꝰ. Aut ad paludicolas Si=
cam bros

cambros/aut ad Caucaſigenas Alanos/aut ad Equimulgos Gelonos.Sũt præterea
ſagittarij.Virg.lib.8.Hinc lelegas/Caraſq;/ſagittiferoſq; Gelonos Finxerat. Mul
tas ſinguli habent vxores.Val.Flac.lib.7.Argon.Hei mihi vel ſæuo coniunx nõ
vna Gelono.De hoſtium cutibus ſibi indumenta/et equis tegmina conficiunt.Con
tenti viuunt ſuis finibus.Horatius lib.2.Car.Intraq; preſcriptum Gelonos Exiguis
equitare campis.¶Getæ nullos habent in agris limites,ſed fruges liberas & cõmu-
nes.Horatius lib.3.Car.Viuunt et rigidi Getæ,Immetata quibus iugera liberas
Fruges & Cererem ferunt,Nec cultura placet longior annua. Gaudent ſagittis &
pharetris.Ouid.lib.5.Triſt.Iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis.Integuntur fe-
rarum pellibus.Idem Ouid.lib.4.de Ponto.Hic mihi in Euxino bis tercia ducitur
æſtas Littore/pellitos inter agenda Getas.Bibunt & equinum ſanguinem permixto
lacte.Sidonius.Solitoſq; cruentum Lac potare Getas/& pocula tingere venis.Non
veſcuntur carnibus.Solebant olim mortuis viris vxores interficere.Ouid.de Getis
ſic ſcribit.In quibus eſt nemo,qui non Coryton & arcum/Telaq; vipereo lurida fel
le gerat.Vox fera/trux vultus/veriſſima mortis imago,Non coma / non vlla barba
reſecta manu.Dextera nõ ſegnis fixo dare vulnera cultro.Quem vinctum lateri bar
barus omnis habet.¶Garamantes matrimoniorum expertes paſſim cum fœminis
degunt,nullas certas habent ſedes.Sub ciliciis ſemper agunt.Mulieres ſeruilia vbiq;
miniſteria ſemper faciunt.¶Gamphaſantes nudi præliorumq; expertes nulli exter
no congregantur.Obuios quoſq; fugiunt ac reformidant.Habitant in parte Lybiæ.
¶Germani fœminas quaſdam fatidicas tanq̃ deas habuerunt.Magnas olim fere-
bant lanceas & haſtas/anguſto et breui ferro,quas frameas vocant.Hoc telo & ſcu-
to contenti erant equites.Pedites & miſſilia ſpargebant nudi aut ſagulo leues.Scuta
lectiſſimis coloribus diſtinguebant.Corpora ſuorum etiam in dubiis prȩliis refere-
bant.Scutum reliquiſſe/præcipuum erat flagicium. Reges ex nobilitate/duces ex
virtute ſumebant,Nec regib9 infinita erat ac libera poteſtas. Neq; animaduertere/
nec vincire/ nec verberare queñq̃ niſi ſacerdotibus licebat.Ad matres & coniuges
ferebant vulnera.Nec illæ numerare/nec exigere plagas pauebant.Cibos & horta-
mina ferebant pugnantibus,adeo vt memoriæ prodatur quaſdam acies inclinatas &
iam labantes a fœminis reſtitutas conſtantia precum & obiectu pectorum.Nec ea-
rum conſilia aſpernabantur.Mercurium colebant,cui certis diebus humanis litabãt
hoſtijs.Herculem et Martem conceſſis animalibus placabant.Lucos et nemora cõ-
ſecrabant,deorumq; appellabant nominibus.Auſpicia & ſortes obſeruabant maxi-
me.Equorum quoq; præſagia et monitus experiebantur obſeruatis eorundem hin-
nitibus.Nec vlli auſpicio maior habebatur fides.De minoribus principes conſulta-
bant,de maioribus omnes.ita tamen vt ea quorum penes plebem arbitrium erat,
apud pricipes pertractarentur.Dierum numerum non computabant vt nos,ſed no
ctium.Silentium per ſacerdotes,quibus ius erat coercendi,imperabatur. Rex vel
princeps dicturus audiebatur magis authoritate ſuadendi,q̃ iubendi poteſtate. Si
diſplicebat ſententia,fremitu aſpernabantur.Si placebat,frameas concutiebãt.Erat
diſtinctio pœnarum ex delicto.Proditores et tranſfugas arboribus ſuſpendebant,
Ignauos et imbelles et corpore infames cœno ac palude/iniecta inſuper crate mer-
gebant.In leuioribus delictis pro modo pœnarum,equorum pecorumq; numero
conuicti mulctabantur.Principes qui iura per pagos vicoſq; reddebant,nihil neq;
publicȩ,neq; priuatȩ rei niſi armati agebant.Nemini tamen prius licebat arma ca-
pere,q̃ ciuitas probaſſet.Tunc autem principum aliquis,vel pater vel propinquus
ſcuto frameaq; iuuenem ornabat.Hæc erat apud illos toga,hic primus iuuentȩ ho

nos. In acie turpe erat principi a ſuis virtute vinci, turpe comitatui virtutem pricipis non æquare. Infame vero & per omnem vitam probroſum ducebatur, ſi quis ſuperſtes diſceſſiſſet relicto principe. Princeps pugnabat pro victoria, comites pro principe. Si aliqua ciuitas longa pace aut ocio torpuiſſet, earum indigenæ adoleſcētes petebant vltro eas nationes, quæ bellum aliquod gererent, quia ingrata erat genti quies. Pigrum & iners putabant ſudore acquirere, quod potuiſſet parari ſanguine. Dū ceſſabant a bellis, non multum venatibus, plus per ocium tranſigebant dediti ſomno ciboq;. Fortiſſimus quiſq; fœminis ſenibuſq; & infirmiſſimo cuiq; rei domeſticę curam delegabat ipſe quieſcens. Gaudebant finitimarum gentium donis. Nullas habitabant vrbes, nec patiebantur inter ſe iunctas ſedes. Colebant diſcreti ac diuerſi, vt fons, vt campus, vt nemus placuerat. Vicos locabant non tamen connexis aut cohęrentibus ædificijs. Suam quiſq; domum ſpacio circundabat, ſiue aduerſus caſus ignis remedium, ſiue inſcitia ædificandi. Apud illos nullus erat cementorum aut tegulatum vſus. Materia ad omnia vtebantur informi & citra ſpeciem aut delectationem. Aperiebant & ſubterraneos ſpecus, quos multo fimo onerabant, ſuffugiū hyemi & receptaculum frugibus. Tegumen omnibus erat ſagum fibula vel ſpina conſertū. Locupletiſſimi veſte diſtinguebantur non fluitante, vt Sarmatæ & Parthi, ſed ſtricta & ſingulos artus exprimente. Gerebant et ferarum pelles. Nec alius fœminis q̄ viris erat habitus, niſi ꝙ fœminæ ſæpius lineis amictibus velabantur, eoſq; purpura variabant, & partem veſtis ſuperioris in manicas non extendebant, nudæ brachia & lacertos. Contenti erant ſingulis vxorib⁹ exceptis paucis, qui nō libidine ſed ob nobilitatem multas ducebant. Dotem non vxor marito, ſed vxori maritus offerebat. Intererant parentes & munera probabāt, nō ad delicias muliebres quęſita, nec quibus noua nupta comeretur, ſed boues, ſcutum cum framea & gladio. In hęc munera vxor accipiebatur, atq; inuicem ipſa armorum aliquid viro afferebat. In ipſis auſpicijs matrimonij, nupta monebatur venire ſe laborum periculorūq; ſociam, idē in pace, idem in prælio auſuram paſſuramq;. Hoc iuncti boues, hoc paratus equus, hoc data arma denunciabant. Literarum ſecreta viri pariter ac fœminę ignorabant. Pauciſſima erant adulteria. Adulteram accīſis crinibus nudatam coram propinquis maritus expellebat domo, & per omnem vicum verbere agebat. Nemo illic vicia ridebat. Infantes nudi erant in domibus. Sua quęq; mater vberibus alebat, nec ancillis, aut nutricibus delegabantur. Nullum erat deliciarum diſcrimen inter dominum et ſeruū. Inter eadē pecora, in eadē humo degebant. Sera iuuenum venus, nec niſi iā prouectis ætate & virib⁹ concedebantur matrimonia. Sui cuiq; liberi erāt hæredes ſine teſtamēto parentum. Si defuiſſent liberi, ſuccedebāt propiores cognatione. Cō uictibus et hoſpitiis indulgebant amiciſſime, adeo vt nefas haberetur quęcūq; mortaliū arcere tecto. Hoſpites externos pro fortuna quiſq; paratis excipiebant epulis. Abeuntibus ſi quid popoſciſſent, moris erat concedere. Separatæ ſingulis ſedes, et ſua cuiq; menſa. Diem nocteṁq; continuare potando nulli erat probrum. Crebræ in compotationibus rixæ, quæ ſæpius cęde et vulneribus, q̄ conuiciis tranſigebantur. Poſtea tamen conciliabantur facile et deponedant inimicitias. Nuda erat omnium mens, et ſecreta pectoris aperiebant licentia ioci. Pot⁹ erat his hnmor ex hordeo aut frumento in ſimilitudinem vini corruptus. Cibi ſimplices, agreſtia poma, recens fera, et lac concretum. Famem expellebant ſine apparatu, et blandimentis. Aduerſus ſitim non eadem temperantia. Spectaculorum genus habebant hoc vnum. Nudi iuuenes quibus id ludicrum erat, inter gladios et frameas ſaltu ſeōijciebant. Exercitatio parabat artem, ars decorem. Aleam ſobrij inter ſeria exercebant, tanta lucrandi

perdendi ve

perdendi ve temeritate, vt quum omnia defeciſſent, extremo ac nouiſſimo iactu de
libertate & de corpore contenderēt. Victus voluntariā ſubibat ſeruitutē. & q̄uis iu=
nior ac robuſtior, alligari tamen ſe ac vęnire patiebatur. Seruos huius conditiouis ꝑ
cōmercia tradebant, vt ſe pudore victoriæ exſoluerēt. Verberare ſeruū, ac vinculis
& opere exercere infrequens erat et rarū. Solebāt tamen occidere, non diſciplina &
ſeueritate, ſed ipetu et ira vt inimicum. Fœnus et vſuras neſciebant. Agri pro nume
ro cultorum per vices ab vniuerſis occupabantur. Funerum nulla erat ambitio. Cor=
pora clarorum virorum certis lignis cremabantur. Struem rogi nec odoribus, nec ve=
ſtibus cumulabant. Sua cuiq; arma iniiciebantur. Sepulchrum ceſpes erigebat. Mo=
numentorū arduū honorem aſpernabantur. Lamenta et lachrymas cito ponebant,
dolorem ac triſticiam tarde. Fœminis honeſtum erat lugere, viris meminiſſe. Hæc
pręcedentia de Germanoꝝ moribus collegimus ex Cor. Tacito. Priuſq̄ pubertatē
attigiſſent, neſciebant operimenta, corporum nuditate gaudentes. Latrocimis non
abſtinebant. Crudis quandoq; veſcebantur carnibus. Fœminarum congreſſum an=
te viceſimum annum ſine probro non appetebāt. De his Seneca. Quid inquit / Ger
manis animoſius? Quid armorum cupidius, quibus innaſcuntur innutriūtq;, quorū
vna illis cura eſt, alia negligentibus? Quid induratius ad omnem patientiam? Hos
tamen Hiſpani / Galliq; / necnon Aſiæ Scythiæq; molles bello viri anteq̄ legio viſa=
tur, cædunt ob nullam rē aliā opportunos / q̄ ob iracundiam. Horatius Germanos
vocat cæruleos / propter cęſios oculos. Nā qui ſub ſeptentrione agunt, immanibꝰ ſūt
corporibus / candido colore / directo capillo et ruffo / cæſijs oculis et multo ſanguine.
Qui vero ad axem meridianum vergunt, breuioribus ſunt corporibus, colore fuſco /
capillis vibratis, oculis nigricantibꝰ, cruribus inualidis, ſanguine exiguo. ¶ Gymni=
tes Aethiopiæ nudi degunt. ¶ Cor. Tacitus ait Cattis Germaniæ populis dura eſſe
corpora / ſtrictos artus / minacem vultum / / et maiorem animi vigorē. Multum ha=
bent rationis ac ſolertiæ. Præponunt electos, audiunt præpoſitos. Noſcunt ordines,
intelligunt occaſiones, differunt impetus, diem diſponunt, vallant noctem. Fortu=
nam inter dubia, virtutem inter certa numerant. Plus reponūt in duce, q̄ in exercitu
Oblato elephanti precio pudicitiam amatoribꝰ ſubſternūt fœminę / nullo inde prę=
floratæ famæ diſpendio. Virgines quum eſſe nubiles cœperint, iu dublicum a parē
tibus producuntur accurrente iuuenum multitudine, ex qua datur illis optio eligen=
di, quem virum velint. ¶ Gymnoſophiſtæ; torporem animi atq; ocium oderant.
Nudi degebant in ſyluis. Ab exortu ad occaſum perſtabant contuentes ſolem imo=
bilibus oculis. Feruentibus arenis toto die alternis pedibus inſiſtebāt. Apud eos om
nes adoleſcentes ex diuerſis locis & officijs conueniebant ad cibum. Magiſtri perro
gabant / quid frugis ab ortu ad illud diei tempus feciſſent. Qui nihil habebant, quod
offerrent, impranſi foras ad opus trudebantur. ¶ Non erubeſcebant Græci vinum
bibere vnguento mixtum. Mendacij notam præter cæteros mortales ſibi compara=
runt. Claruerunt tamen ingenio, laudis auidiores q̄ pecuniæ. Vnde Horatius in ar=
arte. Graiis ingenium / Graiis dedit ore rotundo Muſa loqui, præter laudem nulliꝰ
auaris. ¶ Getuli iſidūt equis iornatis. Lucanꝰ. Sēperq; paratꝰ Inculto Getulꝰ equo.
¶ Gnidanū populoꝝ Africę vxores fimbriaꝝ copia perſtrepūt. Preciū id cōcubitꝰ
eſt. Quo pluribus quęq; viſitur exculta, eo plauſibilior eiꝰ forma. ¶ Galli ſagittas
helleboro collinebant, ꝙ ijs tranſfixę feræ multo viderentur ad cibum delicatiores.
Reſcindebant tamen partes, quæ ambibant vulnus propter hellebori contagium.
Cicero ſcribit Gallos iuſiurandi, ac deorum religione nō cōmoueri. Nā cęterę gētes
īquit, pro religionibus ſuis bella ſuſcipiunt, Galli contra omnium religiones. Quin=

imo & cum dijs immortalibus geſſere/et impetu hoſtili delphicum oraculum inua-
dere ſunt auſi. Si quando vero metu perciti propiciandos deos arbitrantur, humanis
hoſtijs templa fœdant. Strabo tamen ait Gallos eſſe ſimplices/& nulla morum ma
lignitate. Vnde Martialis. Et tumidus Galla credulitate fruar. Cæſar Gallorũ con
ſilia inceſſit vt ſubita & repentina. Sed et Gallos omnes deditos religionibꝰ tradit,
verum affectos grauioribus morbis aut periculis / homines pro victimis immolare
conſueuiſſe. Hominem præterea diuinationi deſtinatum in tergo ferientes/ ex ipſo
impatientiæ & torquendi modo vaticinia concipiebant. Quoſdam ſagittis confige-
bant patibulo etiam in ſacris ædibus ſuffixos. Arbitrabantur inſuper ſe prognatos a
Dite patre. Propterea temporum ſpacia metiebantur non dierum, ſed noctium nu-
mero. Veſtes ferebant intonſas variiq; coloris, quas Braccas vocant. Dicti ſunt Gal
li a niueo lactis colore, qui Galla dicitur, ꝙ eorum corpora lactis inſtar albeſce-
rent ob vehementem hyemem. Vnde Virg. Virgatis lucẽt ſagulis/tum lactea colla
Auro innectuntur. Mantuanꝰ. Ignea mens Gallis & lactea corpora, nomen A can-
dore datum. Veterum Gallorum mores longe diſcrepant, ab his qui nũc viuunt. Li-
beros enim ad conſpctum ſuum venire prius non patiebantur, q̃ per ætatem adole-
uiſſent, ac ſubeundis militaribus periculis eſſent idonei. Viuentes amicis mutuo con
cedebant, quę apud inferos creditoribus exoluerent debitores. Viri q̃tas ab vxore pe
cunias nomine dotis accepiſſent, tãtundem domeſticarum fortunarum æqua æſti-
matione cum dote confetebant. Quicquid inde fructuum ſuccreſcebat/ aſſeruaba-
tur, eratq; eius, qui alteri fuiſſet ſuperſtes. Viri in vxores ſicut in liberos vitæ & necis
poteſtatem habebant. Si qua veneficii fuiſſet conuicta, a mariti ſui propinquis incen
dio aliiſq; cruciatibus conſumebatur. Quæ viuentibus chara fuiſſent/cum eiſdẽ de-
functis in funere cremabantur/vel ipſa etiam animalia. De Rep. niſi in publicis cõci
lijs nemini licebat loqui. Qui vltimus in concilium venerat, morti dabatur. Ei qui
tumultuatus eſſet, miniſter publicus veſtes reſcindebat, adeo vt reliquæ partes pror
ſus eſſent inutiles. Prolixas nutriebant comas, Veſtes auro pictas geſtabant, et hirſu
tis vtebantur ſagulis. Promiſſis vtebantur fœminalibus. Pro tunicis ſciſſos gerebãt
amictꝰ/vix pudenda nateſq; velantes/lana quidem aſpera & oblongis villis. Vnde
Martia. Me pĩguis Gallia veſtit. Et li. 4. Accipe Sequanicę pinguẽ textricis alũnã.
Haſtas alij/alij arcus/plæriq; fundas/ nonnulli fuſtes/in bella ferebant, oblongiſq;
vtebãtur gladijs. Humi corpora reſupinabant ad quietẽ. Strabonis ætate ſtramen-
tis ſedentes cœnitabant. Lacte & ſuilla carne veſcebantur/feroci omnes ingenio. Du
cebantur maiore belli q̃ agrorum ſtudio. Torques aureos penſiles collo portabant.
Victoria efferebantur/ſtupebant victi. Eorũ (quos in bello cecidiſſẽt)capita equo-
rum ſuorum ceruicibus appendebant. Mercurium præter cæteros deos veneraban-
tur, quem omnium artium prædicabant inuentorem. Ituri in pugnam/quicquid ma
nubiarum inde retuliſſent/ vouebant Marti. Fraudãtes aliquid ex præda/graui ſup
plicio puniebant. Nullum abſq; philoſopho faciebant ſacrificium. Exiſtimabãt eñi
per diuinæ naturæ conſcios ſacra fieri oportere, tanq̃ diis propinquiores. Horũ in-
terceſſione/bona a dijs cenſebant petenda/quorum conſilio in bello & pace vteren-
tur. Vnde et Druydę vetuſtiſſimi eorum ſacerdotes ſolebant curare ſacrificia publi
ca & priuata. Religiones item interpretari /adoleſcentes diſciplinis inſtituere / rerũ
naturalium cauſas ſcrutari/de cæde/de finibus/cæteriſq; controuerſijs agnoſcere, ita
vt ſi quis decreto nõ ſtetiſſet/eidẽ ſacrificiis interdicerent. Sacerdotes ipſi hominum
congreſſum/& ſermonem declinabant/ne contagione polluerentur. Vnus omnibꝰ
præerat/in cuius defuncti locum/ſuffragio alius ſufficiebatur. Animas credebãt nõ
interire/

interire,ſed in alia migrare corpora.Multa de ſyderibus diſputabant, de mundi et
terrarum magnitudine,de rerum natura & poteſtate. Tanta fuit Gallicarum mulie
rum virtus, vt inter infeſtas ciuilis furoris acies quandoq; ſe immiſerit, & lachrymis
precibuſq; obliterata diſcordia pacē procurauerint. Propterea quum de bello aut pa
ce conſultabant,mulieres adhibebantur. Hæ ſi qua incidiſſet controuerſia/ ſedebāt
arbitræ. Vehiculis vtebantur,quę Eſſeda vocamus, apud Celtas primum repertis.
Virg. Belgica vel molli melius feret Eſſeda collo. Syllius ait Celtas ex vacuis mor=
tuorum parentū capitibus inauratis pocula ſibi factitaſſe. Hæc eius verba. At Cel=
tæ vacui capitis circūdare gaudēt Oſſa (nefas) auro/ & menſis ea pocula ſeruant.
Quis autē Galli artium & diſciplinarū ignari a plæriſq; iudicati ſint,antiquiꝰ tamē
apud ipſos/q̄ Latinos aut Græcos floruerunt literæ. Nā vt ſcribit Beroſus,anno 4.
Nini/ literis & legibus Celtas formauit Samothes dis cognomento, & Celtiberos
Tubal/a quibꝰ demū mille poſt annis Gręci ſuas acceperunt nō a Cadmo. Nā quas
primum aduexit rudes paulo ante excidiū Troianum Cadmus quintus/eas a Gala=
tis traxerat, quas Galatæ & Męones prius a Gallis ſuſceperant. Non ergo Galli a
Græcis/ſed potius a Gallis Aſia et Gręcia cum coloniis etiā literas & diſciplinas ſu
ſceperunt. Aliquot deinde annis poſt repertum literarū vſum regnauit apud Celtas
Sarron, qui vt hominū tum recentum ferociam cōtineret, publica primꝰ iſtituit gym
naſia/a quo Celtarum theologos & philoſophos vocauerūt Sarronidas. Quinetiam
dea illa dicēdi præſes Pitho nomine, quam alij Suadā/Suadelā/ leporē/ flexanimā/
Græci Pſychagogon vocāt, maximi loco numinis habita eſt apud Gallos. Quo tē=
pore Romani longe lateq; īperabant, nulla gens vixit Romano populo magis for=
midoloſa. Cum nulla vnq̄ gente Romanus ipſe populus intra extraq; Italiā maiore
hominum ſtrage/maioribus ducum & exercituum periculis debellauit. Nā licet ex
eorum exercitu cētum hominum millia quandoq; deſyderata ſint, nihilominꝰ tamē
animoſi pugnam acrius inſtaurabant ,pudorem vlciſcebantur, ad vnum īterfici aut
interficere volentes. Certarunt Romani cum finitimis de principatu/cum Carthagi
nenſibus de imperio/cum Gallis de vita ſemper. De his Strabo lib. 4. Vniuerſa in=
quit natio, quam hæc ætas Gallicam vel Gallaticā nominat, Martis ſtudio & ani=
morum ardet impetu/conſerendæ pugnæ alacritate impigra, ſemperq; ſpectantes
in Boream aut oceano propiores conſerendis pugnis ſunt audaciores. Florus de Se=
nonibus ſic inquit. Galli Senones/gēs natura ferox/moribus incondita/ad hæc ipſa
corporum mole perinde ac armis ingentibus adeo omni generi terribilis fuit, vt pla
ne nata ad hominum interitum et vrbium ſtragem videatur. Hi quondam ab vlti=
mis oris et cingente omnia oceano/ingenti agmine profecti quum media vaſtaſſent,
poſitis inter Alpes et Padum ſedibus/ne his quidem contenti per Italiam vagaban
tur. Romam quinetiam agreſſi vniuerſum populum in Capitolium ſe ſuaq; omnia
recipere compulerunt. Quaquauerſum tranſibāt, non fulminantes/ſed plane fulmi
na videbātur, dolebantq; expertem cruoris victoriam ſibi concedi/ac ſine ruina trā=
ſitum patere. T. Liuius auidas armorum Gallicas gentes ſemper fuiſſe ſcribit. De
his etiam Trogus apud Iuſtinum lib. 4. Galli inquit abundanti multitudine quum
eos non caperent terræ, quæ genuerāt , trecēta millia hominum ad ſedes nouas quę=
rendas velut peregrinatum miſerunt. Ex his portio in Italia conſedit, quæ et vrbē
Romam captam incendit/et portio in Illyricos ſinus per ſtrages barbarorum pene=
trauit/et in Pannonia conſedit. Gens aſpera/audax/bellicoſa/quæ prima poſt Her
culem Alpium inuicta iuga & frigore ītractabilia loca tranſcendit. Ibi domitis Pan
nonijs per multos annos cum finitimis varia belle geſſerunt. Hortante deinde ſuc=

vna maritis, Quos aurora ſuis rubra colorat equis. Nāq; vbi mortifero iacta eſt fax vltima lecto, Vxorū fuſis ſtat pia turba comis. Et certamē habēt lœthi/ quę viua ſequaτ Cōiugiū, pudor eſt non licuiſſe mori. Ardent victrices/ & flāmę pectora pręſbant, Imponuntq; ſuis ora peruſta viris. Vinum conficiunt ex palmis/ ex caſtaneis oleum. Arboribus ſuis veſcuntur. Arundines habent amplitudinis arboreæ. Pane vtūtur hordeaceo, Corpora vſq; ad pedes Carbaſis velant. Soleis pedes/ capita lintheis vinciunt, lapilli ex auribus pendent. Brachia & lacertos auro colunt. Tela quæ ſagittatores excutiunt/ ſunt fere triū cubitorum/ ferriq; tanta vi, vt neq; clypeus/ neq; thorax/ aut aliud pectoris munimentum queat obſiſtere. Ante expeditionem libe ri patris, nullas habebant domos/ nullas vrbes/ nulla deorum immortalium templa/ nullam ſacrorum curam. Viuebāt i plauſtris. Tegebantur ferarum pellibus. Victi demum a libero patre ędificarunt vrbes/ leges acceperunt/ templa conſtruxerunt/ armis inſueuerunt, Coluerunt Herculem Gygantis nomine. Iuſticiam tanto obſeruarunt cultu, vt exteras gentes nunq̄ appetiuerint bello. Defunctis ſepulchra non erigūt. Expertes ſunt ſeruitutis. Capillum curant. Mentum habent intonſum/ reliqua facie depilata. Furti ſe alligaſſe/ ſcelus apud eos nefarium. Litem raro norunt. Teſtibus non indigent, aut obſignatione vlla. Vinum neſciunt, præterq̄ rei diuinę cauſa. Potus illis ex Oriza/ ex hordeo fere cibus. Incolumitatem exercitio quærunt & perfrictionibus. Strigiles ex hebeno corporum expolitioni adhibent. Venerantur inter deos Iouem pluuium/ Gangem fluuium/ indigetes genios. Si a rege abluantur capilli, feſta dies agitur. Lunæ curſu tempora metiuntur. Totum iter odoribus complent, per quod rex tranſiturus eſt. Eius lecticam ſequuntur armati corporiſq; cuſtodes. Apud eorum ſapientes occupare fati diem pulchrum eſt, & viuos ſe cremari iubent. Expectatam mortē pro dedecore vitę habent. Nec vllus corporibus honos redditur, quæ ſenectus ſoluit. Deos putant quicquid colere cœperunt, arbores maxime, quas violare capitale eſt. Rex ubi ſe publice viſendum præbet, præcurrūt cum argenteis thuribulis miniſtri, qui vniuerſum iter odoribus vaporant. Ipſe autē geſtatur lectica/ margaritis hinc inde propendentibus. Lucet amictus auro & purpura. Lecticam muniunt corporis cuſtodes, circum pendentibus auiculis/ quas ad hoc imbuunt. Regia fulcitur auratis columnis, quæ nulla non hora patet volentib⁹. Vbi rex incumbit ornamento capitis, tunc admittuntur legationes, & redduntur populis iura. Si quando prodire velit in venationem, ferę leporarijs incluſæ conſiciuntur in conſpectu meretricum. Si aliquanto longius eundum ſit, meretrices ipſæ vectantur curru, quem ducunt elephantes. Impudicis et proſtitutis mulieribus vti ſolent, dum volunt vacare genio. Itaq; relictis domi vxoribus illas ſibi aſciſcunt nō prolis ſed voluptatis gratia. Vxores vero adhibent in rebus honeſtis tantum, vbi ſci licet, aut proli vacant, aut pręter modum non laſciuiunt, ne nimio luxu corrumpant, quas eē pudicas volūt. Nec vnq̄ ꝑmittūt geniales illas et liberas voluptates corā vxorib⁹ exerceri, quę aliquā pudicitię iacturā afferre poſſunt. Vbi ſomni tēp⁹ acceſſit, regē vino grauē, dormientēq; cubiculo inferūt pellices, dijs noctium & tenebrarū patrio ritu aduocatis cum cantu. Filij ſenio confectos parentes interficiunt, et eorum carnibus veſcuntur, teſte Herodoto. Matronę celebres ſunt pudicitia. Oblato tamē elephanti precio, pudicitiam amatoribus ſubſternunt, nullo inde præfloratæ famæ diſpendio. Virgines quum eſſe nubiles cœperunt, in publicum a parentibus produ cuntur. Accurrente adoleſcentum multitudine datur illis optio deligendi ſibi virum

erant,et præparci omnes.Nā parua et precij prope nullius magnifaciebant & admirabantur,ardebātq; auiditate pecunię. Erant et inhoſpitales.Siquidē non omni tēpore licebat peregrinis adire Spartā/ſed pręſtitutis diebus . Quoſcūq; plectendos cenſebāt,noctu plectebant. Author Herodotus.Pręcones/tibicines/ & coci in paterno ſuccedebant artificio/et coquus ex coquo/tibicen ex tibicine/pręco ex pręcone gignebatur/omneſq; perſeuerabant in paterno opere.Ex inſtitutis Lycurgi ſponſus noctu clā accedebat ad ſponſam extincto lumine,et cum ea,quadam velut religione timidus coibat et verecūdus.Anteq̄ rex pugnā iniret,ſacrificabat muſis.quo et oratione et memoria imprimis digna promerent facinora. ¶Leprei populi depræhenſos in adulterio per triduum vinctos circa ciuitatem ducebāt,mox toto vitæ tempore habebāt contēptibiles.Adulterę vero mulieres diebꝰ vndecim ī foro ſtare diſcinctæ cogebantur/tunica perlucidā circūueſtitæ.¶Lacones breuiſſimi erāt ī ſermone.Propterea vulgi verbum erat/facilius multo eſſe philoſophari.q̄ Laconū ſermonē imitari.¶Lucani erant admodum iuſti/et hoſpitales.Apud eos lege fuit ſancitum,ne quis poſt occaſum ſolis inuertentē hoſpitem exigeret.Quod ſi feciſſet, agebatur reus,eiq; dicebatur mulcta ¶Luſitani apti erant inſidijs. Inſpectis humanis extis futura coniectabant.Dextras captiuorum præciſas offerebāt numinibus. Erant Hydropotæ. Mitrati pugnam inibant.Hircum habebant inter epularū delicias.¶Lydorum mulieres paſſim ſubſtratæ amatoribus,hoſpitali benignitate eoſdē plærumq; confouent,et pluribus afficiunt donis,q̄ ipſæ accipiant.Solos tamē cōdignos in fœdera turpitudinis admittunt.Priuſq̄ coniugium inirent,ſeipſas proſtituebant.Si poſt coniugium deliquiſſent,veniæ ſpes nulla¶Lydi primi omniū caupones fuerunt et inſtitores.Aleæ luſum/teſſerarum/et pilę excogitauerunt. Mancipati fuerunt auguriis & diuinationum ſuperſtitionibus. Furaces erant/, adeo vt non diſcederent niſi re aliqua prius ſublata.Fuerūt inſuper molles et libidinoſi,adeo vt non tantū noctu vacarēt voluptati venereę,verūetiā in meridię laſciuirent fœdū opus manibꝰ peragentes.¶Leſbij fœdiſſimi fuerunt in Venereis,adeo vt ne capiti quidem parcerent.Quā fœditatem excogitarunt ipſi/et in muliere experti ſunt primi.Vulgo quoq; male audierunt ob vanitatē.Leſbiari verbum eſt irrumare/libidinari/et laſciuire,ꝙ turpitudinem fellationis et irrumationis,quę per os agitur,primi inuenerint.¶Lybici quos in venatione vel pugna elephantes attriuerint, magnifice ſepeliunt et hymnos concinunt.¶Leontinos Sicilię populos quū expugnaſſet Phalaris,ademptis armis ad compotationes et voluptates eos reiecit,ne rebellionem pararent.Hinc adagium,Semper Leontini iuxta pocula.¶Laciadę ſeu Placiadę populi Atticę raphanos in eorū pudenda mēbra impingebāt,quos habebant adulterij cōpertos.¶Lyrcę populi Scythię venatione victitant hoc modo.Conſcenſis arboribꝰ quas habent frequentes,inſidiantur feris.Singulis adeſt canis,et equus in ventrem cubare edoctus/humilius ſubſidendi gratia.Vbi quis feram ab arbore vidit, ſagitta percutit,percuſſam ſi fugiat,conſcenſo equo perſequitur comitante cane.¶Maſſagetę Scythię populi quum per deſerta diſcurrunt, equorum ſuorum ſanguinem cū lacte bibunt.Claudianus.lib.1.in Ruff.Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax Maſſagetes.Seneca in Oedipo.Lactea Maſſagetes qui pocula ſanguine miſcet.Lucanus.Longaq; Sarmatici ſoluens ieiunia belli / Maſſagetes quo fugit equo/ voluereſq; Geloni.Senio confectos in fruſta conſecant . Qui intereūt morbo/feris obijciuntur in prędam.Solem pręcipue venerantur/cui equum immolant,Reliquos deos habent neglectui.Singulis ſua ſunt coniugia,ſed et cum alienis congreſſus/non tamen clandeſtini.Coeunt in propatulo.Morbo emori turpiſſimum putant. Clarent

equeſtri & pedeſtri militia. Arma illis arcus/gladius/thorax/& ſecuris ænea. Aureis cinguntur zonis/gladiis diademate cultis, habent et aurea equorum ornamēta. Argento carent, habent modicū ferri, quū cęteris metallis abundent. Inſulares victitant radicib⁹ herbarū, Indumēta faciūt ex arboꝝ libris. Potū ſucco pomis expreſſo. Piſcibus etiā aluntur. Tegumēta corporum e phocarū coriis ſibi conſuunt. Filij ſenio confectos parentes interficiunt. Quū afficiuntur deſyderio libidinis, ſuſpenſa ad plauſtrū pharetra palā cū mulierib⁹ ſine pudore coeunt. ¶ Marſi populi, in Italia a Circes filio orti vim habuerūt naturalē contra ſerpentes & venena, adeo vt eoꝝ ſaliua ictæ ſerpentes vt feruentis aquæ cōtactu fugiant. Gellius, Gens inquit, in Italia Marſorū orta ferr̄ eſſe a Circes filio Marſo. Propterea Marſis hominib⁹ vi quadā genitali datū, vt ſerpentiū virulentorū domitores ſint, & incantationibus herbarūq; ſuccis faciant medelarum miracula. ¶ Mandi Indorum locuſtis viuunt. Trecētos habent vicos, Quadragenos non excedunt annos. Eorū fœminæ ſemel tantum pariunt. ¶ Meniſmini Aethiopiæ viuunt lacte Cynocephalorum, quorum armenta paſcunt/maribus interemptis niſi ſobolis cauſa. ¶ Myconij liguritores fuerūt & alienæ appetentes menſæ. Hinc adagiū. Myconius vicin⁹, in eum qui non vocatus ad conuiuium accedit. ¶ Moſini populi Aſiæ Septentrionē verſus turres ligneas ſubeūt. Notis corp⁹ omne perſignāt. In propatulo veſcūtur. Promiſcue Venerē exercent. Palā reges deligunt, vinculiſq; & arctiſſima tenent cuſtodia. ¶ Maſſyli populi Lybię equos habent, quos virga non freno gubernāt. Martialis. Et Maſſylęū virga gubernet equū. Lucanus lib. 4. Et gens quæ nudo reſidēs Maſſyllia dorſo/Ora leui flectit/frenorū neſcia virga. Maſſyllieſes luxu perditi muliebrē in modū ornabātur comis vnguento delibutis/capilliſq; religatis. Mulieres tamen erant Hydropotæ, vt in Mileto factum eſt, et quōdam apud Romanos. ¶ Moloſſi populi Epyri optimos habēt canes venaticos, Martia. li. 12 Rhetia dū ceſſāt/latratoreſq; Moloſſi. ¶ Mazax populus prope Naſamones peritiſſim⁹ eſt iaculādi. Lucan⁹ lib. 4. Aequaturuſq; ſagittas Mœdorū/tremulum quod torſit miſſile Mazax. ¶ Magnetes populi Theſſalię optimi ſūt equorū domitores. Lucan⁹. Et Magnetes equis/Minyę gēs cognita remis. ¶ Mardi Perſarum populi ſpecus ī mōtib⁹ fodiūt, ī quos ſe/cōiuges/ac liberos cōdūt. Pecorum, et ferarum carne veſcūtur, Ne fœminis quidem pro naturæ habitu molliora ſunt ingenia. Comæ promīnēt hirtę. Veſtis eſt ſup genua. Fūda viciūt frōtem. Hoc et ornamētum capitis et telum eſt. Fuit hęc gēs cultu vitæ aſpera, et latrocinijs aſſueta. ¶ Macedonib⁹ nullum fuit tam ſolenne militiæ munus, q̄ ſuos ſepelire. Eorum regibus lege cautū eſt/ne victis hoſtib⁹ tropheū erigerēt. Lege cauebant eos capiſtro cingi, qui nullū hoſtem īterfeciſſent. ¶ Myſi deorū cultui adeo mācipati fuerūt, vt eſitādis animalib⁹ abſtinerēt. Viuebāt melle/lacte/et caſeo. Myſorū popul⁹ vſq; adeo fuit vilis et cōtēptus, vt ſequēti prouerbio locum fecerit. Myſoꝝ poſtrem⁹. Finitimoꝝ poſtea īcurſationibus male vexabantur. Hic etiā orta parœmia. Myſoꝝ pręda, de his/qui īpune a quibuſlibet lędūr̄ ac diripiūr̄. ¶ Mœdis operimēta corporū ſūt Tyara/Cittaris/pile⁹/manicatę tunicę/anaxyrides et ſtola. Clarēt equitādi ſolertia. Sagittas docte excutiūt. Reges adorāt. Regū ē vxores multas ſibi q̄rere. Mulierib⁹ decorū viros habuiſſe cōplures. Paucitas deformat/et ifelicitatis gen⁹ putar̄, ſi quaternariū nō exceſſerit. Qui ad Aqlonē vergūt, ex frugiferis arborib⁹ alimēta ſibi cōquirūt, ex toſtis amygdalis panē cōficientes. Poma perſiccant teruntq;, inde conglobant in maſſas. Vino vtūtur, quod ex certo radicum genere cōficiunt. Veſcuntur et ferarū carnib⁹, nā mitia pecora neglīgūt. ¶ Moſynœci populi e lignis deſiliūt in peregrinos aſſultatione ſāguinaria. ¶ Meſſenij

ſenij M. literæ nota ſe cognobiles præbebant. Lacedęmonij Meſſenios ꝙ iterum & iterum deſciuiſſent, in ſeruitutem redegerunt, eoſq; durius etiam q̃ reliquos ſeruos tractarunt, ne denuo res nouas molirentur. Hinc adagium. Seruilior Meſſena. ¶ Macę ſumma capitis curioſius deradũt/relictis in medio capillis, quos ſuccreſcẽtes eadem cura detondent. ¶ Machlyes populi Africæ comam in occipitio connutriunt, capilloſq; decutiunt in ſiniſtra parte. Minio linunt corpora, ſeq; a Troianis prognatos fabulantur. ¶ Olim Megarenſes male audierunt tanq̃ fraudulenti ac ficti, ꝙ aliud ſentirent, aliud loquerẽtur. ¶ Melanchleni populi in Scythia nigris integuntur veſtibus. Ab eſu humanæ carnis non abſtinent. ¶ Mẽdeſii populi Aegypti capras & hircos venerantur, & caprarios præcipuo afficiunt honore. ¶ Monomeri populi ſunt ſeptentrionales ſingulis curib⁹ ſaltuatim currentes/ viuaciſſimę pernicitatis. Author Gellius. ¶ Numydæ ſeu Nomades mapalia ſua plauſtris circunferunt. Propterea vagi vocãtur a Lucano. lib. 4. Alueos nauiũ inuerſos etiã habuerunt pro tuguriis. Apud eos medius locus erat honoris locus, authore Saluſtio. Lacte/ferina carne/ et elephantis veſcuntur. Viuũt in tabernaculis. Omnis eorum vita occupatur in paſcendis gregibus. Equos regunt non freno/ſed virga. Vnde Virg. infrenos vocat Numydas. Syllius. Hic paſſim exultant Numydę/gens inſcia freni. Quis inter geminas per ludum mobilis aures/ Quadrupedem flectit non cedẽs virga lupatis. Vxoribus perinde ac ſeruis vtuntur. Nullas certas habent ſedes. ¶ Nigroę regem habent monoculum. ¶ Norici populi ſunt iuxta Pannoniam ferro nobiles. Martialis. Grato non pudeat referre verſu Sæuo Bilbilin optimam metallo, Quæ vincit Chalybaſq;/Noricoſq;/Et ferro Plateam ſuo ſonantem. ¶ Neruij Galliæ populi vergentes in occidentem Belgas quondam increpabant, ꝙ ſe populo Ro. dedidiſſent. Vnde a Lucano dictum eſt. Multumq; rebellis Neruius/et cęſi pollut⁹ ſanguine Cottæ. ¶ Naſamones populi Africę naues Syrtibus illiſas ſpoliant. Lucan⁹. Quas Naſamon gens dura legit, qui proxima ponto Nudus rura tenet, quẽ mundi barbara damnis Syrtis alit, nam littoreis populator arenis Imminet, & nullos portus tangente carina Nouit opes/ſic cum toto commercia mundo Naufragiis Naſamones habent. Naſamonum ſingulis adſunt vxores plures, cum quibus palam congrediuntur prætento baculo. Nuptiali cœna diſcumbentiũ ſingulos adit noua nupta veneris gratia. Congrediuntur illi domo allatum donum contribuentes. Ad maiorum monumenta/futurorum ſcientiam aucupantur incubantes manibus. Fidei ſanctio maxima/idem ſibi propinaſſe poculum. Sedentium habitu mortuos aſtituunt, idipſum inter moriendum attendentes, vt ſedentes expirent. In diuinationibus ſua ſequuntur ſomnia. In præſtanda fide de manu alterius vterq; ſumpto poculo bibit. Qꝫ ſi defuerit humor, collectum e terra cinerem lingunt ¶ Nabathæi dediti ſũt cumulãdis diuitijs. Apud eos mulcta dicitur publice ijs, qui rẽ aliquo modo imminuerint. Creſcentibus opibus augetur honos. Rara inibi ſeruitia. Miniſtris vtuntur plurimũ cognatis, vel ſibi vnuſquiſq; miniſter eſt. In cõuiuiis plura duodenis exſiccaſſe pocula ignominioſum eſt. Rex quandoq; ſibi et alijs miniſtrat. Vrbes habent nullis clauſas mœnibus. Vtuntur camelis equorum vice. Perfuncta fato corpora habent ſtercoris loco. Regis cadauer in ſterquilinium deijcitur. Sol illis ſacratiſſimum numen. ¶ Ophiogenes populi ſunt in Helleſponto, qui ſerpentum ictus contactu leuant/et manu impoſita venena extrahunt corporibus. ¶ Peluſiotę non comedunt cępe. Capillum tondent ſeneſcẽte Luna. ¶ Pyratæ Cilices olĩ viuebãt furto, & marinis latrociniis. ¶ Phœnices magnã meruerũt laudẽ ĩ inuẽtione ſyderũ/literaꝶ/naualiũq; ac bellicarũ artiũ. ¶ Pandę ſeu Pãdęi Indorũ populi ſoli regnãt fœminis.

¶Pamphagi omnia mandunt.¶Pſylli populi ſunt Africæ,quorum corpori inge=
nitum fuit virus exitiale ſerpentibus,ex cuius odore ſopirent eas.¶Pygmęi ſunt cu
bitales. Infeſtantur a gruibꝰ.Inſidẽtes arietum caprarumq; dorſis& ſagittis arma=
ti,veris tempore vniuerſo agmine ad mare deſcẽdunt,et oua pulloſq; earum alitum
conſumunt.Ternis menſibus eam conficiunt expeditionem,aliter futuris gregibus
non reſiſterent. Caſas luto/pẽniſq; et ouorum putaminibus conſtruunt.Nõnulli in
cauernis degũt.Horũ oim longiſſimi,nõ lõgiores ſunt,q̃ pedes duos & quadrantẽ.
¶Pandorę Indorum populi degunt in conuallibus.Viuunt annos ducentos.In iu=
uenta candido ſunt capillo,qui in ſenectute nigreſcit.¶Parthi et Perſæ vnguentis
madent.Vinum conficiunt ex palmis.Gloriam in bibendo quęrunt, & quanto plꝰ
bibunt/tanto magis ſitiunt.Dediti ſunt crapulis,veſcuntur cicadis.Fœtido ſunt ha=
litu propter indiſcretos cibos & nimium vini hauſtum.Quandocũq; rex ad eos ꝓ=
ficiſcitur,vnuſquiſq; pro facultate ſalutatum& cum muneribus.Reclinatis popliti=
bus regum pedes oſculantur.Commiſcebantur ſuis matribus authore Tertulliano.
Nam & parentibus cum liberis ſtupro coire fas eſt.Rex latet ſemper ſub ſpecie cu=
iuſdam maieſtatis.Multas habet vxores,quibus alternatim coccumbit. Currum
eius aſſectantur armatorum decem millia haſtis argento coruſcantibꝰ/ſpiculis auro
præfixis.Regij currus latera ornantur deorum ſimulachris.Iugum collucet gẽmis.
Eorum magi nihil pręter olera & farinam in cibum recipiunt.Herodotus ait Perſas
a græcis didiciſſe pueris abuti.His quandoq; imperauit Gallꝰ,qui propterea voca=
tur auis Perſica.Furta impune permittunt.Vino hilares de dubijs rebus conſultãt.
Statuas non erigunt,non templa conſtruunt,non aras,licet regem iſtar numinis ve=
nerentur.Conſcenſis mõtibus Ioui hoſtias immolant.Rem quoq; diuinam faciunt
Soli/Lunæ/Telluri/Igni/Aquę& ventis.Nefas et maximum ducunt probrum/aut
vomuiſſe/aut egeſſiſſe corporis excrementa aliquo ſpectante.Liberorum diſciplina
ternario perficitur numero,vt equos agitent perite/ſagittas doctius excutiant/& ve=
ra loquantur.Ante quinquennium aut quadriennium filius non admittitur in con=
ſpectum parentis,vt ſi in ipſa infantia contingat puerum perire/pater minus afficia=
tur.Inhoneſtum eſt referre/quę factu ſunt turpia.Turpe quoq; quicq̃ cuiq̃ debere.
Item in flumen vrinam profudiſſe aut ſpuiſſe/vel omnino manus abluiſſe/piaculũ
opinantur.Fluuios enim colunt religioſiſſime. Nataliciam cœnam quotannis rex
apponit.Eidem ſingulis annis ebrietas ſemel permittitur.Quum mitræ deo diuina
res peragitur/ſaltat etiãnum.Equitare inſuper & ſaltare diſcunt,exiſtimantes illum
corporis motum robori plurimum conferre. Non prius potui et propinationibus
indulgẽt,q̃ ſe expleuerint cibo.Homines amant adũco naſo,ꝗ eiuſmodi fuiſſe Cy
rum regem prodant annales.Vbi licentius volunt indulgere conuiuijs,non vxores/
verum pellices admittunt.Cum regibus legitimæ mulieres ad menſam accumbũt/
et vna comeſſantur.At quum laſciuire volunt/meretriculas adhibent.Qui regis fi=
lius regno ſuccedit,eius natalem quicumq; in regno ſunt/celebrant,ſimulq; in po=
ſterum quotannis eandem lucem ſacris et feſtis vniuerſa Aſia proſequitur.Omnes
fere ſunt ſubnigri,vel liuido colore pallentes/caprinis oculis torui/& ſupercilijs re=
pandis/non indecoris barbis/capilliſq; prolixis hirſuti.Omnes promiſcue vel inter
epulas feſtoſq; dies gladiis cincti cernuntur.Pro opibus quiſq; aſciſcit ſibi matrimo
nia plura vel pauca.Nemo poſt ſatietatem ſuperfluos accipit cibos.Abundant ina=
nibus verbis/magnidici/graues& tetri/minaces iuxta in aduerſis rebus & proſperis,
callidi/ſuperbi/crudeles/vitæ neciſq; poteſtatem in ſeruos & plebeios vendicantes.
Cutes viuis hominibus detrahunt.Nec miniſtranti apud eos famulo hiſcere licet,

vel loqui

vel loqui, vel ſpuere. Ingratos ante omnia ſeueriſſime puniunt. Ad iudicãdum / vſu rerum ſpectati, & alienis non indigentes conſilijs / deſtinantur. Vtuntur armillis & monilibus aureis & gemmis, pręcipue margaritis. Fœminarum mira pulchritudo. Nihil apud eos pingitur vel fingitur pręter varias cædes et bella. Liberos inſtituũt / vt non niſi vera loquantur, & a mendacio abſtineant. Mentiri turpiſſimum putant, Regi non licet quenpiam interficere. Ab infantia vtuntur pileis & tyaris. Vnde et fragilia habent capita. ❡Pictones vberrimos calce agros quondam fecere / authore Plynio ❡Paramedeſidæ agreſte hominum genus Bactrianis ad occidentem coniũcti ſunt. Tuguria latere primo ſtruunt / in montibus foramine ſuperne relicto / vnde lumen accipiunt. Altis pręmuniũtur niuibꝰ. ❡Phariſęi delicijs et molliciei minime indulgebant. Proſequebãtur quod dictabat ratio. Maiores natu venerabãtur, vt ne verbo quidem læſos vellent. Fato geri omnia credebant. Neq; tamen liberi arbitrij poteſtatem auferebant. Iudicium dei fururum ſentiebant, nam et animas fatebantur immortales. Bonas aiebant migrare in aliena corpora, malas tranſmitti ad ęterna ſupplicia. Tantam ſuæ virtutis concitarunt opinionem, vt numeroſi populi multitudo ad eos videndos conflueret. Dicti ſunt Phariſæi ab inſtituto vitæ, ꝙ a cęteris abiuncti puriſſime viuerent. Nam Phares Hebræorum idiomate interpręatur ſegregatio. Quieſcebãt in anguſtis tabulis / aut etiam ſpinis vel lapidibus ad comprimẽdas corporis titillationes. Decalogum ſcribebant in membranulis / legebantq; in fronte. Hæc Cælius ex Philonis commentariis ❡Phaſelitæ populi in Pamphilia piſciculos ſalſos dijs immolabant / & Cabro deo ſalſamentis rem peragebant diuinã. ❡Pariani populi in Helleſponto amorem inter deos venerantur. ❡Pedalij Indorũ populi nihil in ſacrificijs aliud a dijs petebant, q̃ iuſticiã, arbitrati ſe omnium rerum compotes futuros, ſi eam conſequerentur. ❡Pannonii feroces fuerunt & idonei bello. Auſonius. Armiferis alui quos ego Pannoniis. Et alibi. Saluere Auguſtũ iubeo, natumq; / patrem, Imperiis grauidas qua ſeco Pannonias. Mira fuit eius gentis in victu lauticia. Omnes cuiuſq; ætatis culinariam norunt artem. Auidiſſimi erant audiẽdi, ſtudendi non ita. Veſtium in patria neglectus. Alibi non ita erant negligentes. ❡Pontici populi aduerſus frigoris iniuriam braccis vtebãtur. Ouid. Pellibus et laxis arcẽt mala frigora braccis. ❡Phigalei qui Meſſeniis adiacẽt, vino adeo gaudẽt. vt non alibi q̃ in cauponis habitent. hoſpitibus domos elocantes cum vxoribus. Hoſtilis tubæ ne in ſomno quidem ſomnum perferunt. ❡Quodam tempore quum in Pſyllorum finibus Auſter perq̃ validus & diuturnꝰ flauiſſet, eoq; flatu vniuerſa eorum aqua exaruiſſet, dolore moti conſtituerunt vlciſci iniuriam illam. Propterea cõmuni edicto omnes ſumptis armis in Auſtrum peride quaſi hoſtem iure belli profecti ſunt. Atq; ita profectis ventꝰ magno ſpiritus agmine venit obuiam & vniuerſos cum omnibus copiis / armiſq; / cumulis arenarum et montibus operuit. Eaq; ruina omnes ad vnum perierunt. Author Herodotꝰ. ❡Romæ in publicum egredi togatæ cogebantur mœchæ. ❡Rhodienſes ſacrificium quoddam peragebãt. vbi res iurgijs & verbis male ominatis peragebatur. Quum Dianæ Lyndiæ ſacrificabant, dies aliquot apud aram deæ conuiuia prorogabant, atq; inibi perpetuo manebãt. ❡Rhegini ignaui fuerunt i rebus bellicis / animiq; prępauidi. Hic adagium. Rheginis timidior. ❡Seres populi orientales ex ſuis arboribus depectunt lanas tenuiſſimas, quas Bombyces vermiculi aranearũ inſtar cõficiũt ex tenuiſſimis filis. Virgi. lib. 2. Geor. Velleraq; vt folijs depectant tenuia Seres. Auſonius. Iam pelago volitat mercator veſtifluus Ser. Seneca. Quæ phœbæis ſubditus Euris Legit Eois Ser aboribus. Idẽ. Et quocunq; loco iacent Seres vellere nobiles. Iuſtiſſimi ſunt, & ducenteſimum vitę

annum excedunt. Rutilas habent comas/oculos cæruleos. Frugaliſſimi ſunt & paca
tioris vitæ cultores, vitantes reliquorum mortalium cœtus. Aduenis illuc euntibus
ad emenda fila/nulla ſermonum vice/rerum precia ſolis proponũt oculis. Nihil ipſi
comparant aduecticium. De his Martianus Capella. Seres inquit, vndis aſpergunt
arbores ſuas, vt lanugo quæ Sericum creat. poſſit admitti. Aliarum gentium homi=
nes aſpernantur ac refugiunt. ¶ Scythæ populi domos habẽt volubiles in plauſtris.
Horatius lib. 3. Car. Campeſtres meliꝰ Scythæ, Quorum plauſtra vagas rite trahũt
domos Viuunt. Vnde et Lucanus eos errantes vocat lib. 3. vbi ait. Tinxere ſagittas
Errantes Scythiæ populi. Duodenos dies durant in fame et ſiti virtute cuiuſdã her
bæ, quæ vocatur Spartania. Strepunt equitatus gloria. Quum vident ſe magnopere
indulſiſſe potui, arcuum chordas pulſare conſueuerunt, vt diſſolutum voluptati=
bus animum ad priſtinam continentiam reuocent. Veſcuntur humanis carnibꝰ. Ho
ſpites immolant, & interfectorum caluarias habent pro pateris. Vtũtur acie cunea=
ta. Albi ſunt & animoſi propter frigidiſſimam regionem/quam inhabitant. Solent
inter epulas honoris cauſa mortuos vorare. Sagittarum aciem tingũt viperina ſanie
& humano ſangnine ad irremediabile nocumentum. Captas autem viperas vbi iam
perierunt, diebus aliquot ſinunt liqueſcere. Mox vbi ſatis computruerunt, in ollam/
ſanguinem hominis vnius totum infundunt, adobruuntq; ſterquilinio/vaſe diligen
ter obturato. Vbi vero ſanguis ipſe contabuit, eximunt, & ſaniei viperinæ commi=
ſcent. Scythotauri furtorum licentia victum ſolent ſibi comparare. Aduenas cædũt
hoſtiarum loco. Scytharum plęriſq; communia ſunt omnia pręter enſem & cyathũ.
Vxores item & liberi ſunt inter promiſcua. Simpliciſſimi fuerunt olim & æquitatis
obſeruantiſſimi. Eo demum improbitatis peruaſerunt, vt cunctis ad quos accede=
rent, nares præciderent. Iracundi ſunt. Peculiare eſt ijs & Sarmatis/manibus defun
cti viri vxores interficere. Pabulo & pecori non aruo ſtudẽt. Tympana ex corio cur
ribus ſuis alligant hyemi & imbribus defendendis. Amiciuntur ferarum pellibus.
Furta maxime execrantur, vt qui communia habeant omnia/& immunita. Ebrietas
plus nimio frequens eſt. Hinc Scythiſſare verbum/eſt inebriari. In ſolennibus con=
uiuijs circunfertur ingens patera, quam nulli accipiunt, niſi qui/ex hoſtibus aliquot i=
terfecerunt. Nullas habent vrbes/nulla mœnia extructa. Domos ſecum ferunt ſin=
guli. Viuunt ex pecoribus. Simulachra/aras/& delubra non putant faciẽda, præterq̃
Marti. Inopes ſunt lignorum. Propterea quum pecudes excoriant, oſſa quoq; carni=
bus denudant, & ſuccenſis oſſibus carnes coquunt. Sues nolunt alere. In bello quem
primum virum ceperint, eius ſanguinem potant. Quoſcunq; in pręlio interemerint,
regi offerunt, Ablato enim capite fiunt participes prędæ, quam arripuerint. Hoſtiũ
homicidas in magno habent honore. Qui nihil pręclari operis ediderunt/afficiũtur
probro. Abundant vaticinatoribus, qui cum virgis diuinant. Quum rex aliquos affi
cit morte/omnes ſimul liberos interficit illæſis fœminis. In faciendis fœderibꝰ vi=
num ſanguine mixtum epotant. Regi nullus vænalicius miniſtrat. Eo mortuo quin=
quaginta miniſtrorum eius ſtrangulantur, ac totidem pręſtantiſſimi equi. ¶ Sauro=
matæ ſeu Sarmatæ qui ſunt inter Boriſthenem & Iſtrum, vagi ſunt, et mutãt domi=
cilia. Statius lib. 5. Syl. An iuga Pãnoniæ/mutatoreſq; domorum Sauromatas qua=
ties? Sanguinem equinum permixto potant lacte. Tanta ſunt barbarie, vt pacem nõ
intelligant. Promiſſa ſunt barba/et longis capillis. Propterea vocantur intonſi. Sene
ca. Intonſis teritur qua via Sarmatis. Inepti ſunt/ad/pedeſtrem pugnam Authore
Cor. Tacito. ¶ Sicambri Germaniæ populi ad vtramq; Rheni ripam habitãtes, fla
uos habent capillos, quos vbi ſatis creuerunt, quodam artificio in nodum compli=
cant.

cant. Martialis lib. 1. Crinibus in nodum tortis venere Sicambri. Claudianus. Flauam ſparſere Sicambri Cæſariem. Idem. Illinc flauente Sicambri Cæſarie, nigris hinc Mauri crinibus irent. Idem. Agmina quinetiam flauis obiecta Sicambris. ¶ Siculi pollent acumine & vafricia. Propterea Maternus eos acutos vocat. & Apulei⁹ lib. 11. Trilingues. Vnde Siciliſitare verbum Plautinum/eſt aſtute loqui. ¶ Satyri nihil habent moris humani præter figuram. Hirti ſunt & villoſi toto corpore, gaudentq; ſyluarum latebris, & hominum commercia refugiunt. ¶ Suani gentes indomitæ auri tantum metalla fodiunt. ¶ Sabęi ditiſſimi ſunt ſyluarum fertilitate odorifera/auri metallis/agrorum rigui mellis/cæræq; prouentu. Corpora defunctorũ non pluris faciunt q̃ ſtercora. Quinetiam reges ipſos inter ſterquilinia reijciunt. ¶ Sorbotæ populi Aethiopiæ ex Africæ parte dicuntur eſſe octonum cubitorum. ¶ Sciopodes in maximo æſtu humi iacentes reſupini, vmbra pedum ſe protegunt. ¶ Soritæ Indorum piſcibus viuunt, quos vnguibus diſſectos ſole torrent, et ita panem ijs faciunt. ¶ Sybaritæ populi Calabriæ delicijs & voluptatibus adeo indulſerunt, vt luxurioſa omnia dicerentur Sybaritica. Hinc Sybariticus luxus, & Sybaritici libelli id eſt impudici. Conuiuia celebraturi anno prius per vocatores/fœminas inuitabant, quo luxu/roſeis gemmis/auro/vnguentis/& veſtibus exquiſiti impendij cultæ omnium ora in ſe conuerterent. Erant & faſtu præturgidi. Hinc adagium. Sybaritæ per plateas. Artes quæ ſono conſtant, a ciuitate reijciebant, ne qua ratione interpellaretur quies. Quin Gallos quoq; in vrbe nutriri nolebant. Habebant in delicijs exiguę ſtaturæ homunculos & catellos. Diuites ſi quando ruſticatum ire vellẽt. curru vehebantur adeo lente, vt diurnum iter tribus vix diebus conficerẽt. ¶ Sardi ſeu Sardiani vænales olim pronunciabantur. quum quis ludos ederet in capitolio. Hinc adagium. Sardus vęnalis. ¶ Solebant Sueui Germaniæ populi obliquare crinem/nodoq; ſubſtringere. Principes habebant ornatiorem capillũ/q̃ plebeii. Quoſdam eorum mores deſcribit Pontanus lib. 5. de ſtellis dicens. Heluetii/ Vſipeteſq;/atq; effera corda Sueui, Quis vnum prædæ ſtudiũ/ac durare ſub ipſis Corpora fluminibus, teloq; aſſueſcere dextram. Non vrbis/non cura domus/agri ve colẽdi. Venatu ducunt vitam/atq; e lacte liquente, Et quod Marte ſibi ſpoliato ex hoſte pararint. Bella placent, fuſuſq; hoſtili e corpore ſanguis. ¶ Sabarcæ Indorum regebantur populi non regum imperio. Author Curtius. ¶ Saducei dicebant mortalem eſſe animam/ſimulq; cum corporibus interire. Fatum negabant. Deum conſtituebãt extra omnem mali patrationem/inſpectionemq;. Apud Indos duo erant gymnoſophiſtarũ genera Samarei & Brachmanes. Samarei pomis/Oryza/aut farina tãtũ alebantur. Rex eos colebat vt deos, illorum precib⁹ pacem regno cõciliari exiſtimãs. Exiſtimabant animam eſſe in ſeruitute, q̃ diu concludebatur corpore. Liberam vero vbi ſeparata eſſet. Propterea voluntariam plærumq; mortem oppetebant. Hos domeſtici beatos exiſtimabant. Eos vero qui ſupereſſent/deflebant/vt infelices. ¶ Syri leues ſunt, et reb⁹ nouandis magnopere procliues. Ludis præterea celebritatibuſq; dediti. Perunguntur oleo pterioſo/et linuntur vnguentis. Maximam diei partem i concœnationibus abſumunt et potu. Maſculi a 14. anno/Fœminę a 12. vſq; ad 65. tributo obligantur. Fortunam colunt. Proni ſunt in cachinos & ſcommata. Diuino cultui ſatis dediti. Vnde Statius lib. 1. Syl. Quod ramis pia germinat Damaſcus. Operoſiſſimi ſunt in hortis. Hinc adagium. Multa Syrorum olera. Nec caruerũt mollicieí nota. Hinc Syriſſare verbum eſt molliter viuere ¶ Sogdij populi prope Bactrianos lęti ad mortem feſtinant, alacri etiam corporis motu. ¶ Sabinorum ſacerdotes æneo cultro tonderi ſolebant. ¶ Apud Sardoos parentes ſenio confectiſu

ſtibus cædebantur a filijs, et mox contumulabantur. Turpe ſiquidem putabant multo ſenio confectum ſupereſſe diutius. Magiſtratibus cogebanrur ratiocinari, vnde viuerent. ¶ Herodotus ait Selenetidas mulieres oua parere/indeq; naſcentes homines/quinquennes decies eſſe nobis ãpliores. ¶ Aetate beati Hieronymi Scoti veſcebantur hnmanis carnibus. Et quum per ſyluas porcorum greges & armentorum reperirent, tamen paſtorum nates & fœminarum papillas ſolebant abſcindere, & has ſolas ciborum delicias arbitrari. Iidem nullam propriam habebant coniugẽ, ſed pro libidine more pecudum laſciuiebant. ¶ Sarabaytę ſacerdotes Aegypti habitabant in foraminibus petrarum/induti porcorum et boum pellibus/cincti funibus/diſcalceati/& ſanguine cruẽtati. Cauernis demum exeuntes paupertatem & abſtinentiam prædicabant, & barbam ſpectante populo ſibi peruellebant/nũmiſq; tali aſtu & cõmento adeptis/remeabant in ſuas ſpeluncas, & in ſumma lęticia furtim dapibus epulabantur. ¶ Syracuſani olim erant opib⁹ florentiſſimi, voluptatibuſq; ac delicijs addictiſſimi. Vnde et Syracuſana mẽſa tranſijt in prouerbium. ¶ Siculi Hieronis tempore/exotico milite plærumq; vtebantur. ¶ Sarracenorum mores ſic deſcribit Ammianus Marcellinus. Omnes inquit pari ſorte ſunt bellatores ſeminudi, coloratis ſagulis pube tenus amicti, equorum adiumento pernicium/graciliumq; camelorũ per diuerſa reptantes in tranquillis vel turbidis rebus. Nec eorum quiſq̃ ſtilam appræhendit/vel arborem colit, aut arua ſubigendo quęritat victum, ſed errant ſemper ſine lare, ſine ſedibus fixis, aut legibus. Vita eſt illis ſemper in fuga, vxoreſq; mercenarię, conductæ ad tempus ex pacto. Atq; vt ſit ſpecies matrimonij, dotis nomine futura coniunx haſtam & tabernaculum offert marito. Ita autem quoad vixerint, late vagantur, vt alio loco mulier nubat, alio pariat, liberoſq; procul ducat, nulla copia quieſcendi permiſſa. Victus vniuerſis caro ferina eſt, lactis abundans copia, herbæ multiplices/et quæ per aucupium capi poſſunt/volucres. ¶ Scriptouini perpetuis ferę niuibus rigent/crudiſq; ferarum carnibus veſcuntur, quarum pellibus indumenta ſibi conficiunt. Author Paulus Diaconus. ¶ Olim Spartani ſuſtulerunt omnem vſum auri et argenti ex Lycurgi inſtituto/ferrumq; prætulerunt/nummo ex eadem materia percuſſo. ¶ Sigynnę populi Scythiæ equos habent toto corpore hirſutos/puſillos tamen/& geſtandis viris inualidos, ſed qui iuncti curruí perniciſſimi ſunt. ¶ Samii gymnaſium amori nuncuparunt, inſtitutis ſacris quæ vocantur Eleuthèria. ¶ Apud Sotianos Gallorum populos rex ſexcentos apud ſe habebat ex prudentioribus, qui regi ipſi conuiuebant, & commoriebantur volentes adeo, vt non ſit inuentus, qui periculum ſubterfugeret. ¶ Troglodytæ populi ſpecus excauant, quas habent pro domibns. Victus illis ſerpentum carnes, ſtridor non vox/adeo ſermonis commercio carent. Aſſidui ſunt in venationibus/et mira clarent velocitate. Nam ſuper Aethiopiam velociores ſunt equis. ¶ Incolæ Taprobanes inſulæ ædificia habẽt modice ab humo extantia. Item aurum et argentum & marmor teſtitudinis ſimile. Præterea gemmas & margaritas præcipuæ bonitatis. Apud eos annona nunq̃ augetur. Neq; ſunt fora/neq; lites. Herculem colunt. Populus regem eligit ſenecta clementiaq; venerandum et liberos non habẽtem. Et ſi poſtea gignat, abdicant, ne fiat hęreditarium regnum. Rectores ei dant 30. Nec niſi multorum ſẽtentia quiſq̃ damnatur capite. Appellatio eſt ad populum. Rex ſi delinquit, morte mulctatur/nullo interimente, ſed auerſantibus cunctis et commercia etiam ſermonis negantibus. Agros diligenter colunt. Pomis abundant. Voluptas eſt in piſcatu/teſtudinum maxime, quarum ſuperficie domos integunt. Vita hominum centũ annis modica. ¶ Tonemphoę canem habent pro rege/motu eius imperia augurantes.

¶ Thraces

¶Thraces calculos colore diſtinctos pro experimento cuiuſcunq; diei in vrnam condunt, ac ſupremo die ſeparatos dinumerant, atq; ita de vno quoq; pronunciant. Ferũtur eſſe tam fragilis memoriæ/ vt quaternarium numerando non poſſint excedere. Vtũtur acie cuneata. Bellicoſi ſunt. Vnde et Martem natum apud eos fabulãtur poetæ. Vino ſe largius ingurgitant. Liberos in mercato vęnundant. Virgines nõ aſſeruant, ſed quibus libuit viris coccumbere permittunt. Vxores ſeruant vehementer, eaſq; a parentibus coemunt. Punctas notis eſſe frontes nobile iudicatur, non eſſe notatas punctis ignobile. Ocioſum eſſe/ habetur pro honeſtiſſimo, agricolatorem pro contemptiſſimo. Spolijs bellicis & rapto viuere pulcherrimum. E dijs colunt Martem/ Liberum/ Dianam. Reges etiam Mercurium/ per quem ſolum iurant/ & a quo progenitos ſe aiunt. Ad magnatum cadauera mactatis prius hoſtijs conuiuantur/ priuſq; deflent/ deinde combuſta ſepeliunt, aut aliter humo contegunt. Aggeſto inſuper tumulo varij generis certamina proponunt, pręcipue monomachiam, id eſt ſingulare certamen. ¶Tentyritæ ſeu Tentyri ſolo aſpectu & olfactu fugant crocodillos. ¶Tapyri populi ſunt i Parthia, qui vxores ſuas alijs, viris concedunt quũ ex eis duos aut tres liberos ſuſceperunt. Vino perinde ac vnguento oblinũtur. Iuſticiã obſeruãt. ¶Tibareni populi Scythiæ i Aſia, quos amãt, ſenio confectos ſuſpẽdũt i patibulis. Iuſtiſſimi ſunt/ nec prius bello cõgrediũtur cũ aliquo, q̃ diem/ locũ/ horam/ hoſti ex fide denunciauerint. Si quando inibi pepererint mulieres, viri velut ægritudine ſimulata in lectulis decumbunt/ vt puerperæ, hiſq; iacentibus præminiſtrant vxores. Luſum amplexantur ac riſus, ꝙ in ijs maximam felicitatis partẽ arbitrẽtur eſſe cõſtitutã. ¶Tẽplarij hæretici fuerunt i Solymis ciuitate ãno. 1030. poſt ĩperiũ Auguſti. Frequẽtes & aſſidui verſabãtur i tẽplis, vnde tractũ nomẽ. Simulachrũ habebãt ſũmo factũ artificio, cui hominis cutem ſuperiduxerãt & binos præfulgẽtes carbũculos ſub ipſa frõte collocauerãt, qui promicabãt oculorũ vice. Huic aũt ſimulachro ſacra faciebãt. Moriẽtiũ pręterea cadaueri cineres adactũ cæteris i potum cõferebant, qua potione firmiores & cõſtãtiores ſe futuros putabãt. Eos vero qui ex templarij virginiſq; cõiugio fuiſſent nati, ſubiecto igne torrebant, ſimulq; ex humore deliquato ſuũ perungebãt ſimulachrũ, quo maiorẽ probarent religionẽ. Tenebãtur amore maſculorꝶ fœdiſſimo. Dãnati ſunt tãdẽ in Viennenſi concilio/ cilio/ & cõcremati, quotquot reperti ſũt. ¶Apud Thrauſos populos Thraciæ edito puero propinqui aſſiſtentes lugent/ miſerias huius vitæ recenſentes/ quas paſſurꝰ ſit infans ille. Hominẽ fato functũ per luſum & lętciã terræ mãdãt/ referẽtes quot malis liberatꝰ ſit ille. Multas habẽt vxores, quæ ſi cõtingat viro hominẽ exuere/ certatim contendunt eius mortem ſequi.

¶Finis.

¶Ad doctiſſimum virum et vtriuſq; iuris conſultiſſimũ D. Gaufredũ Pompadaureum Petragoricenſem Archidiaconum Epigramma.

TV cui conſpicuum tribuit pompa aurea nomen,
Aurea cui virtus/ mundaq; verba placent,
Huc geminas conuerte acies/ & fronte ſerena
Proſpice Textoris fila operoſa tui.
Sed non expectes Lydæ monumenta puellæ,
Quæq; ſua pingit barbara Memphis acu.
Non fero prægnantem calathum Icariotide tela,
Non quæ veſtiflui linthea Seres habent.
Tela mea inculta eſt, & multis aſpera nodis,
Et qualem mulier ruſtica nere ſolet.

Ne tamen hanc toruo furioſus diſſue vultu,
Rebus in exiguis vtilis eſſe poteſt.
Hac faciet ſaltem viles ſibi Gallia braccas,
Quiq; ſuo potus Sarmata currit equo.
Aut inculta vagi texent ſibi carbaſa nautæ,
Vapulet vt rapidis vndiq; pulſa notis.
Si qua tuas forſan diducat rima feneſtras,
Qua gelido flatu ſibilet acris hyems,
Hac tela poteris ſtridens operire foramen,
Sic aliquo ſaltem proderit illa modo.
Sed iam poſt riſus/ & ludicra verba/ loquamur
Seria, non omnes ludicra verba iuuant.
Gaufrede/ Ecce meæ proiecta eſt alea famæ.
Nec reuocare queam/ ſi reuocare velim.
Nunc acuit vulgus ſatyras/ & verbera linguæ,
Imminet & capiti magna ruina meo.
Ergo tibi ſacris patronus conſule muſis,
Patronum ſi te ſenſero/ tutus ero.

¶ Ad eundem Gaufredum Pompadaureum Blaſij Madroneti Securiaci Epigramma.

¶ Te quanti faciat Textor tuus, hoc ſatis infert
Gaufrede/ æternæ commoditatis opus.
Non tibi dat rubro captas in littore gemmas,
Quodq; metalliferi parturit vnda Tagi.
Ergo quid? æternum nomen, quod nec iouis ira,
Nec profugæ ætatis deleat vlla dies.
Nunc ſolum corpus poſſunt tibi tollere Parcæ,
In te nil aliud numina iuris habent.
Fama ſuperſtes erit/ longæuaq; gloria viuet,
Dum vaga nocturnis luna regetur equis.
Hunc ergo Pyladem firma tibi iunge catena,
Perpetuos cuius dat tibi Muſa dies.

¶ Folio. 321 vbi ſcriptum eſt, Diuitiæ Semiramis arguuntur ex coctilibus illis muris inter ſeptem orbis miracula numeratis, ex cratere/ cui9 pondus erat 15. talentorū ex paparatu cōuiuij/ quo Antoniū excepit. ſic legi debet. Cleopatrę quoq; diuitię ex apparatu, quo Antoniū excepit. Nemo eſt ei vel mediocriter doct9, qui neſciat Semiramidem Aſſyriorum reginam floruiſſe ante Cleopatram & Antonium annis circiter 2020. Multa ſunt huiuſmodi errata, quæ ſi perſpexero intolerabilia eſſe lectori, non grauabor in compēdium redigere/ & huic operi adiicere. Interim parcat quæſo lector meæ negligentiæ, & ignorātiæ chalcographorum.

¶ Abſolutum eſt hoc opus Typis Antonij Auſſurdi fideliſſimi chalcographi, & impenſa Reginaldi Chalderini honeſtiſſimi Bibliopolæ/ anno a partu virginis 1520. quinto calendas Decembris.

¶Regis Priuilegium.

FRancoys par la grace de dieu roy de France au preuoſt de Paris ſeneſchal
de Lyon & bailly de Rouē/& a tous nos iuſticiers & officiers ou a leurs li=
eulxtenans a chaſcū deulx ſicōme a luy appartiendra ſalut et dilection. Re
ceu auons lhūble ſupplication de noſtre cher & biē ayme Regnault chauldiere mar
chant demourāt en noſtre ville de paris/contenant quil feroit voulētiers imprimer
vng liure intitule Officina Textoris/lequel a grāt peine & difficulte il a fait colatiō=
ner. Mais il noſeroit ce faire ſans nos conge et vouloir/et auſſi pour doubte que apꝰs
quil le auroit fait imprimer, aulcūs libraires volſiſſent faire le ſemblable/qui ſeroit le
fruſtrer de ſes peines & labeurs fraits et deſpences/nous requerant humblemēt a ce
ſte cauſe luy impartir ſur ce nos grace et prouiſion. Pource eſt il que nous/choſes cō
ſiderees/inclinans liberalement a la ſupplication dudit Regnault Chauldiere a icel=
luy/et pour ces cauſes et aultres a ce nous mouuans/auōs permis & octroye permet=
tons & octroyons de grace eſpecial par ces preſentes. quil puiſſe et luy loyſe impri=
mer & faire imprimer le liure cy deſſus nomme/iuſques a trois ans prochains venās
a compter du iour et date que ledit liure ſera imprime ſans ce que durant ledit tēps
aulcuns libraires ne aultres puiſſent icelluy liure imprimer ne faire imprimer ou ven
dre en quelque maniere que ce ſoit. Si vous mandons et commandons par ces preſē
tes que nos preſens graces permiſſion & octroy vous faictes ſouffres et laiſſes ledit
ſuppliant iouyr et vſer plainement et paiſiblement/en faiſant ou faiſant faire a toꝰ li=
braires et imprimeurs inibicion et deffence de par nous ſur certaines et grandes pei
nes a nous a appliquer et de cōfiſcacion dudit liure /que durant ledit temps de troys
ans ils nayent a imprimer ledit liure/car ainſi nous plaiſt il eſtre fait. non obſtāt quel
conques lettres ſubreptices a ce cōtraires. Donne a ſainct Germain en Laye le. iii.
iour de May lan de grace Mil cinq cens & .xix. et de noſtre regne le. v. ¶Par le
Roy/leueſque de troyes confeſſeur. Et aultres preſens. Hedoyn.

R C
REGNAULT CHAUDIERE